Handwörterbuch der deutschen und polnischen Sprache

II. Abteilung
Deutsch-polnischer Teil.
I. Band.

Moritz Perles, Wien

cego Perlesa

Sp.)

Vollständiges

Handwörterbuch

der

deutschen und polnischen Sprache

in vier Bänden

bearbeitet von

Franz Konarski, Adolf Ladislaus Inlender,
Dr. Felix Goldscheider und Dr. Albert Zipper.

Zweite, verbesserte und vermehrte Auflage.

Zweite Abteilung:

Deutsch-polnischer Teil.

I. Band. (A—L.)

Katedra Filologii Germańskiej U.M.K. w Toruniu. Biblioteka
I/4801

Wien.
k. u. k. Hofbuchhandlung Moritz Perles
I. Seilergasse 4.
(Verlag: G. Centnerszwer & C.)

Dokładny słownik

języków polskiego i niemieckiego

w czterech tomach

opracowali

Franciszek Konarski, Adolf Władysław Inlender,
Dr. Szczęsny Goldscheider i Dr. Albert Zipper.

Wydanie drugie, ulepszone i pomnożone.

Dział drugi:

Część niemiecko-polska.

Tom I. (A—L.)

Wiedeń.
Nakładem c. i k. księgarni nadwornej Maurycego Perlesa
I., Seilergasse 4.
(Warszawa: G. Centnerszwer i Sp.)

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Nr. inwent. II - 5038

Drukiem Braci Stiepel w Libercu w Czechach.

Z przedmowy do pierwszego wydania.

Gdy przez wiele lat powszechnie narzekano na brak dokładnego słownika języków polskiego i niemieckiego, któryby odpowiadal nowoczesnemu postępowi nauk i rozwojowi obu języków, a zarazem potrzebom praktycznym codziennego życia, podjęla się księgarnia nakładowa wydania niniejszego dziela.

Autorowie korzystając ze wszystkich dostępnych źródel dawniejszych jak i najnowszych, pragnęli umieścić w Słowniku jak największą ilość wyrazów i zwrotów dzisiaj używanych. Uwzględnili też obce wyrazy, o ile się z nimi dzisiaj spotykamy, dołączając w części polsko-niemieckiej odpowiednie wyrazy polskie, które zastąpić je potrafią. Przy odmiennych częściach mowy, więc w pierwszym rzędzie przy rzeczownikach i czasownikach, umieścili wszystkie zasadnicze formy odmiany, tak że kto zna nieco język polski lub niemiecki, nie będzie mial wątpliwości, jaka forma w danym razie byłaby właściwą. Dalej uwidocznia Słownik, czy niemiecki czasownik złożony jest rozdzielnym czy nierozdzielnym, a akcent umieszczony przy każdym wyrazie niemieckim ułatwi Polakowi właściwą wymowę.

Część niemiecko-polską do środka litery G opracował p. Adolf Inlender, część polsko-niemiecką do końca litery H prof. Franciszek Konarski, obie części dalej prowadzil Dr. Szczęsny Goldscheider. Podpisany przeglądał a ewentualnie uzupełniał pracę autorów.

We Lwowie, we wrześniu 1904 r.

Dr. Albert Zipper.

Przedmowa do wydania drugiego.

Wydanie pierwsze niniejszego najobfitszego słownika języków polskiego i niemieckiego wyczerpalo się w krótkim stosunkowo czasie — wymowny dowód, jak bardzo takie dzieło bylo potrzebnem. Odwdzięczając się za ten dowód uznania, postanowiliśmy wydanie nowe w miarę możności udoskonalić. Toteż nietylko staraliśmy się ulepszyć to, co dotąd już Slownik zawierał,

ale korzystaliśmy też sumiennie ze wszystkich najnowszych publikacyi leksykograficznych, powiększając znacznie liczbę wyrazów i zwrotów, a w szczególności uwzględniając gorliwie najświeższe zdobycze i wynalazki techniki. Za przykładem wszystkich nowszych słowników imiona własne, które przedtem stanowiły osobny dział na końcu, pomieściliśmy teraz w jednym alfabetycznym szeregu całej treści dzieła.

Wyrazów geograficznych z pruskiego zaboru dostarczył p. Grzegorz Smólski. Zresztą nową postać zawdzięcza Słownik wyłącznie wspólnej pracy Dra Szczęsnego Goldscheidera i Adolfa Władysława Inlendera. Podpisany przeglądał rękopis przed oddaniem do druku.

We Lwowie, w marcu 1911 r.

Radca Rządu Prof. Dr. Albert Zipper.

Skrócenia. — Abkürzungen.

abstr. abstrakcyjny, abstrakcyjnie, abſtrakt.
acc. przypadek czwarty, Akkuſativ(us).
act. strona czynna, Aktivum, tätige Form.
adi. przymiotnik, Adjektiv, Eigenſchaftswort.
adv. przysłówek, Adverb, Umſtandswort.
art. rodzajnik, Artikel, Geſchlechtswort.
coll. imię zbiorowe, Kollektivum, Sammelname.
coni. spójnik, Konjunktion, Bindewort.
coniunct. tryb warunkowy, Konjunktiv.
comp. stopień wyższy, Komparativ.
dat. przypadek trzeci, Dativ.
dim. imię zdrobniałe, Diminutivum, Verkleinerungswort.
f. rodzaju żeńskiego, Femininum, weiblichen Geſchlechts.
imp. tryb rozkazujący, Imperativ, befehlende Art.
imperf. czas przeszły niedokonany, Imperfektum, Mitvergangenheit.
indecl. rzeczownik nieodmienny, Subſtantivum indeklinabile, unabänderliches Hauptwort.
inf. bezokolicznik, Infinitiv, unbeſtimmte Art.
int. wykrzyknik, Interjektion, Empfindungswort.
inv. nieodmienny, Invariabel, unabänderlich.
m. rodzaju męskiego, Maskulinum, männlichen Geſchlechts.
n. rodzaju nijakiego, Neutrum, ſächlichen Geſchlechts.
num. liczebnik, Numerale, Zahlwort.
p. imieslów, Partizip, Mittelwort.
pass. strona bierna, Paſſivum, leidende Form.
perf. czas przeszły, Perfektum, Vergangenheit.
pp. imieslów czasu przeszlego (strony biernej), Partizip perfekti (paſſivi), Mittelwort der Vergangenheit (der leidenden Form).
pl. liczba mnoga, Plural, Mehrzahl.
plt. rzeczownik tylko w liczbie mnogiej używany, Plurale tantum, bloß in der Mehrzahl gebräuchliches Hauptwort.
ppr. imiesłów czasu teraźniejszego, Partizip präſentis, Mittelwort der Gegenwart.
praep. przyimek, Präpoſition, Vorwort.
praes. czas teraźniejszy, Präſens, Gegenwart.
pron. zaimek, Pronomen, Fürwort.
r. zwrotny, reflexiv, rückbezüglich.
s. rzeczownik, Subſtantiv, Hauptwort.
sf. rzeczownik żeński, Subſtantivum ſemininum, weibliches Hauptwort.
sm. rzeczownik męski, Subſtantivum maskulinum, männliches Hauptwort.
sn. rzeczownik nijaki, Subſtantivum neutrum, ſächliches Hauptwort.
sing. liczba pojedyncza, Singular, Einzahl.
sing. tant. rzeczownik tylko w liczbie pojedynczej używany, Singulare tantum, bloß in der Einzahl gebräuchliches Hauptwort.
sup. stopień najwyższy, Superlativ.
v. czasownik, Verbum, Zeitwort.
va., vtr. czasownik przechodni, Verbum aktivum, tranſitivum, tätig übergehendes Zeitwort.
vn. czasownik nieprzechodni, Verbum neutrum, unübergehendes Zeitwort.
vr. czasownik zwrotny, Verbum reflexivum, rückbezügliches Zeitwort.

---

etw. = etwas, coś.
(h.), (ſ.) = haben, ſein.
j—b, j—s, j—m, j—n, = jemand, jemandes, jemandem, jemanden.
ob. = obacz, ſiehe.
— po *pl.* oznacza, że liczba mnoga nie różni się od liczby pojedynczej.
= oznacza, że czasownik jest rozdzielnym (n. p. = ab-gehen; ich gehe ab ꝛc).
' oznacza zgłoskę akcentowaną.
kolejn., górn., med. i t. d. = wyraz techniczny kolejnictwa, górnictwa, medycyny i t. d.

Słownik niemiecko-polski.

Deutsch-polnisches Wörterbuch.

A. (Ä).

A, *n. indecl.* pierwsza litera i samogłoska alfabetu; wer A ſagt, muß auch B ſagen kto A powiedział, powinien i B powiedzieć; von A bis Z od początku do końca; er weiß weder A noch B davon zu ſagen nie ma o tem wyobrażenia.

Aa'chen, *sn.* -s, Akwisgran *m.*; der Kongreß zu — kongres akwisgrański.

Ä, przegłos (Umlaut) samogłoski a.

Aal, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, węgorz *m.*; den Aal beim Schwanze faſſen zabrać się do czegoś niezręcznie.

Aa'lbeere, *sf. pl.* -n, czarna porzeczka; Aa'lbeerſtrauch, *sm.* -es, *pl.* -ſträuche, krzak *m.* czarnej porzeczki.

Aa'leiſen, *sn.* -s, *pl.* —, oścień *m.* na węgorze.

Aa'len, *va.* łowić węgorze.

Aa'lfang, *sm.* -es, połów *m.* węgorzy.

Aa'lfang, *sn.* Skrzynia *f.*

Aa'lgabel, *sf. pl.* -n, ob. Aaleiſen.

Aa'lglatt, *adi.* gładki jak węgorz, chytry.

Aa'lſtecher, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Aaleiſen.

Aa'lhälter, *sm.* -s, *pl.* —, sadzawka *f.*, kadź *f.*, skrzynia *f.* na węgorze.

Aa'lhaut, *sf. pl.* -häute, skóra *f.* z węgorza.

Aa'lkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, ob. Aalhälter.

Aa'lkorb, *sm.* -es, *pl.* -körbe, kosz *m.* do łowienia węgorzy.

Aa'lmutter, *sf. pl.* -mütter, miętus *m.*

Aa'lnuppe, *sf. pl.* -n, nęta *f.* na węgorze.

Aa'lquappe, *sf. pl.* -n, ob. Aalmutter.

Aa'lraupe, *sf. pl.* -n. ob. Aalmutter.

Aa'lſtreif, *sm.* (e)s, *dl.* -en, ciemna smuga na grzbiecie konia.

Aa'lſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Aalſtreif.

Aa'lteich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, staw *m.* na węgorze.

Aa'ltierchen, *sn.* -s, *pl.* —, węgorzyk *m.*, wężyk *m.*

Aa'lwehr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jaz *m.*, tama *f.* na węgorze.

Aa'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, orzeł *m.*

Aa'rgau, *sm.* Argowia *f.*

Aa'rweihe, *sf. pl.* -n, kania orła.

Aa'rweizen, *sm.* -s, pszenica pospolita.

Aa's, *sn.* -es, *pl.* Äſer, ścierwo *n.*, zdechlina *f.*, zdechlizna *f.*, padlina *f.*

Aa'sblatter, *sf. pl.* -n, ospa zgorzelinowa.

Aa'ſen, I. *va.* żreć ścierwo; oczyszczać skórę; II. *vn.* (h.) die Kuh aaſet im Graſe krowa niszczy trawę; grzebać w śmieciach, w obrzydliwościach.

Aa'sfliege, *sf. pl.* -n, ścierwowiec *m.*

Aa'sgeier, *sm.* -s, *pl.* —, sęp ścierwożerny.

Aa'sgeruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -rüche, smród *m.* ścierwa.

Aa'sgeſtank, *sm.* -(e)s, ob. Aasgeruch.

Aa'sgrube, *sf. pl.* -n, ścierwisko *n.*, grzebowisko *n.*

Aa'skäfer, *sm.* -s, *pl.* —, grabarz *m.*, omarlica *f.*

Aa'skopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głowa zwierzęcia ze skóry odarta.

Aa'skrähe, *sf. pl.* -n, czarna wrona.

Aa'skuhle, *sf. pl.* -n, ob. Aasgrube.

Aa'spocke, *sf. pl.* -n, ob. Aasblatter.

Aa'srabe, *sm.* -n, *pl.* -n, kruk pospolity.

Aa'svogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak żywiący się ścierwem.

Ab, *praep.* i *adv.* (= von) od; — Hamburg z Hamburga, loco Hamburg; — hier stąd; — Oſtern od Wielkiej Nocy; — jetzt odtąd; hievon od tego odliczyć; auf und — to w górę to na dół; — und zu od czasu do czasu; weit — daleko; ein ewiges — und zu nieustanny przyjazd i odjazd; Hut — kapelusz z głowy!

Ab-ackern, *va.* odorać, uorać; skończyć orkę.

Ab'änderlich, *adi.* odmienny; *adv.* odmiennie.

Ab'änderlichkeit, *sf.* odmienność *f.*

Ab-ändern, *va.* zmienić, przeinaczyć, przeistoczyć; poprawić; (gram.) odmieniać, deklinować.

Ab'änderung, *sf. pl.* -en, zmiana *f.*, przeinaczenie *n.*, przeistoczenie *n.*; odmiana *f.*, odmienianie *n.*, deklinacya *f.* (gram.)

Ab-ängſtigen, I. *va.* j—m etw. — wymusić co na kim przez nastraszenie go, dręczyć strachem; II. ſich — *vr.* męczyć się obawą, strachem.

Ab-arbeiten, I. *va.* przez pracę oddzielić; einen Aſt vom Baume — odciąć gałąź od drzewa; ukończyć, wykończyć; ein Stück Tuch — wykończyć

sztukę sukna; zużyć, stępić (przez częste używanie); odrobić, spłacić; eine Schuld — odrobić dług; II. ſich — *vr.* spracować się.

A'barbeitung, *sf.* odrobienie *n.*; obrobienie *n.*; zmęczenie *n.*, spracowanie *n.* się.

A'b=ärgern, I. *va.* złościć, zgniewać kogo; ſich —, *vr.* nagniewać się, nazłościć się.

A'bart, *sf. pl.* =en, odmienny gatunek, odmiana *f.*; zwyrodnienie *n.*

Abartikulatio'n, *sf. pl.* =en, związek *m.* kości (= Gelenkfügung).

A'b=arten, *vn.* (ſ.) przemienić się w inny gatunek; zwyrodnieć.

A'b=äſten, *va.* gałęzie obcinać.

A'b=ätzen, *va.* wypalić gryzącą cieczą, kwasem.

A'b=äugeln, *va.* zmierzyć, wybadać oczyma; j—m etw. — wyprosić u kogo co wzrokiem.

A'b=backen, *va.* buk ab, habe abgebacken, upiec, dopiec; *vn.* (ſ.) abgebackenes Brot chleb odsiadły (z odstającą skórką).

A'b=baden, *va.* wykąpać, skąpać, obmyć w kąpieli.

A'b=baken, *va.* wytknąć, wytyczyć; eine Dammlinie — wytknąć linię przy sypaniu grobli.

A'b=balgen, *va.* zwierza ze skóry obedrzeć, zdjąć, ściągnąć skórę; *vr.* ſich mit j—m — zmocować się, szamotać się, tłuc się z kim.

A'b=bamſen, *va.* das Fell — skórę wykłepać.

A'b=barbieren, *va.* ogolić, zgolić.

A'b=baſten, *va.* obebrzeć z łyka; Hanf — międlić konopie.

A'bbau, *sm.* =s, *pl.* =e; 1) in — bringen zostawić odłogiem, nie uprawiać; 2) folwark oddzielony od głównej posiadłości; 3) (górn.) eksploatacya *f.*, kopanie *n.*; 4) przysiołek *m.*, osada polna.

A'b=bauen, *va.* 1) zburzyć, znieść, rozrzucić; 2) parcelować; 3) (górn.) wykopać, zgłębić do pewnego miejsca; porzucić szyb, zaprzestać kopania; das Grubenwaſſer — wyczerpać, odprowadzić wodę z kopalni.

A'b=baumen, *vn.* (h.) (low.) zlecieć z drzewa na ziemię.

A'b=bäumen, *va.* (tkact.) zdjąć z krosien (sztukę płótna).

Abbé, *sm.* =s, *pl.* =s, ksiądz *m.*

A'b=beeren, *va.* zbierać jagody.

A'b=befehlen, *vn.* befehle, befiehlſt, befiehlt, befahl ab, habe abbefohlen, odwołać rozkaz; *va.* etw. — rozkazać zaniechanie czego.

A'b=begehren, *va.* j—m etw. — żądać czego od kogo.

A'b=behalten, behalte, behältſt, behält, behielt ab, habe abbehalten, *va.* den Hut — stać z kapeluszem w ręku.

A'b=beißen, *va.* biß ab, habe abgebiſſen, odkąsić, odgryźć, ukąsić, ugryźć; ſich einen Zahn — złamać sobie ząb; ſich vor Lachen die Zunge — śmiać się do rozpuku; *vr.* die Hunde haben ſich abgebiſſen psy zmęczyły się gryzieniem.

A'b=beizen, *va.* odbajcować, wybajcować.

A'b=bekommen, *va.* bekam ab, habe abbekommen, 1) ~~dazu~~ mać swoją część; oberwać; 2) oderwać, odedrzeć, oddzielić; den Mörtel von der Wand — oderwać tynk od ściany.

A'b=bellen, ſich *vr.* zmęczyć się szczekaniem.

A'b=berſten, *vn.* berſte, birſt und birſteſt, birſt, barſt ab, iſt abgeborſten, odstać, odpaść; der Kalk iſt abgeborſten wapno odstaje, odpada.

A'b=berufen, *va.* berief ab, habe abberufen, odwołać; einen Geſandten — odwołać posła; Gott hat ihn — Bóg powołał go do swojej chwały.

A'bberufung, *sf. pl.* =en, odwołanie *n.* (posła).

A'bberufungsſchreiben, *sn.* =s, *pl.* —, list odwołujący (posła).

A'b=beſtellen, *va.* odwołać, odmówić, cofnąć zamówienie; die Jagd — odwołać polowanie.

A'bbeſtellung, *sf. pl.* =en, odwołanie *n.*, odmówienie *n.*

A'b=beten, *va.* 1) odmawiać, odprawiać modlitwy lub pacierze; den Roſenkranz — odmawiać różaniec; die Sünden — odmodlić grzechy; 2) wyrecytować.

A'b=betteln, *va.* j—m etw. — wyżebrać co od kogo.

A'b=betten, *va.* einen Fluß — zmienić bieg rzeki.

A'b=beugen, *va.* odgiąć; odmieniać, deklinować.

A'b=(be)zahlen, *va.* spłacać, upłacać; ich bezahle monatlich einen Teil meiner Schuld ab spłacam miesięcznie część mego długu; wypłacić się z czego.

A'b=biegen, bog ab, habe abgebogen I. *va.* odgiąć; odwrócić; ganaszować (wet.); II *vn.* (ſ.) odwrócić się; vom Wege — skręcić z drogi.

A'bbild, *sn.* =es, *pl.* =er, kopia *f.*, odbicie *n.*; das — des Vaters wykapany ojciec; ſeine Taten ſind das — ſeiner Seele dusza jego odźwierciedla się w jego czynach.

A'b=bilden, I. *va.* odrysować, odmalować, odwzorować, odtworzyć; ein Gemälde — skopiować obraz; in Gips — odlać w gipsie; II. ſich — *vr.* odrysować, odźwierciedlić, odmalować się.

A'bbildung, *sf. pl.* =en, odwzorowanie *n.*, odbicie *n.*, kopia *f.*; obraz(ek) *m.*, wizerunek *m.*, rycina *f.*; przedstawienie *n.*

A'b=bimſen, *va.* wytrzeć pumeksem.

A'b=binden, *va.* band ab, habe abgebunden, odwiązać; ein Faß — beczkę obręczami pobić; ein Haus — porobić wiązania domu; ein Kalb — cielę odsadzić, odłączyć; eine Ader — związać, podwiązać arteryę.

A'bbiß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, odgryzienie *n.*, odkąszenie *n.*; odgryziony kawałek, odgryzek *m.*

A'bbitte, *sf. pl.* =n, przeproszenie *n.*, prośba *f.* o przebaczenie; (j—m) — tun, leiſten przeprosić (kogo).

A'bbittebrief, *sm.* =es, *pl.* =e, list *m.* z przeproszeniem; list przepraszający.

A'b=bitten, bat ab, habe abgebeten, *va.* przeprosić; j—m etw. — przeprosić kogo za co; wyprosić sobie co u kogo.

A'b=blaſen, blaſe, bläſeſt, bläſt, bläſt, blies ab, habe abgeblaſen, I. *va.* 1) zdmuchnąć; den Tiſch — zdmuchnąć kurz ze stołu; 2) wytrąbić, ukończyć trąbienie; eine Melodie — wytrąbić melodyę; die Jagd — odtrąbić polowanie, dać trąbą znak że polowanie się skończylo; die Hunde — odwołać psy; II. *vn.* (h.) odtrąbić, trąbić capstrzyk.

A'b=blaſſen, *vn.* (ſ.) blednieć, pełznąć.

A'b=blatten, *va.* obrywać z liści.

A'b=blattern, *vn.* (h.) tracić ospę, krosty.

A'b=blättern, I. *va.* obrywać z liści; odłupywać; II. ſich — *vr.* i *vn.* (ſ.) łupać się, odpadać; der Stein blättert ſich ab kamień lupi się; die Mauer blättert ſich ab tynk z muru opada.

A'b=blauen, *vn.* (ſ.) plowieć, tracić barwę (niebieską).

A'b=bläuen, *va.* zabarwić na niebiesko; die Wäſche — bieliznę w farbce umoczyć, farbkować.

A'b=bleichen, I. *va.* wyblichować, wybielić (płótno); II. *vn.* (ſ.) wyblednąć, zblakować; der Stoff iſt abgebleicht materya zblakowała.

A'b=bleuen, *va.* zwalić, pobić, zbić na kwaśne jablko.

A'b=blicken, I. *va.* an dem Geſichte, an den Augen — poznać po twarzy, po oczach; II. *vn.* odwracać wzrok.

A'b=blitzen, *vn.* (h. i ſ.) es blitzt ab błyskawica ustaje; es hat abgeblitzt błyskawice ustały; das Gewehr iſt ihm abgeblitzt spalilo mu na panewce; er iſt abgeblitzt dostal odprawę, skompromitował się; ich habe ihn — laſſen dałem mu odprawę.

A'b=blühen, *vn.* (h. i ſ.) odkwitnąć, przestać kwitnąć, przekwitnąć; eine abgeblühte Schönheit przekwitla piękność.

A'b=bluten, *va.* krwią spłacić; eine Schuld — krwią winę splacić; *vn.* (h. i ſ.) ob. ausbluten.

A'b=borgen, *va.* j—m etw. — pożyczyć co od kogo.

A'b=boſſeln (a'b=boſſieren), *va.* ulepić z wosku, z gliny, modelować.

A'bbrand, *sm.* =es, *pl.* =brände, szych *m.*, wypal *m.*, odchód *m.*, ogarki *pl.*, cendra *f.*

A'bbrändler, *sm.* =s, *pl.* —, pogorzelec *m.*

A'b=braſſen, *va.* die Segel — spuścić, ściągnąć żagle.

A'b=braten, *va.* brate, brätſt, brät, briet ab, habe abgebraten, upiec; *vn.* (ſ.) upiec się.

A'b=brauchen, *va.* zużyć.

A'b=brauen, *va.* uwarzyć; das Bier — uwarzyć piwo: einen Grog — sporządzić grog.

A'b=bräunen, *va.* einen Braten — zrumienić pieczeń.

A'b=brechen, breche, brichſt, bricht, brach ab, habe abgebrochen, I. *va.* odlamać, ulamać, oderwać; ein Schloß — oderwać zamek; rwać, urywać, zrywać; Obſt, Beeren — rwać, zrywać owoce, jagody; ein Geſpräch — urwać, przerwać rozmowę; ein Geſchäft — zerwać rozpoczęty interes; eine Mauer, ein Dach, ein Haus — zerwać mur, dach, zburzyć dom; j—m etw. vom Lohne — urwać komu co z zarobku; das Lager — zwinąć obóz; II. *vn.* (h. i ſ.) 1) odłamać się; urywać się; 2) przerwać, zaprzestać rozmowę; kurz — przerwać; laßt uns hier — zakończmy na tem.

A'b=breiten, *va.* wyklepywać (blachę).

A'b=brennen, brannte ab, habe abgebrannt, I. *va.* spalić, opalić, wypalić; j—m das Haus — spalić komu dom; den Bart — opalić, osmalić brodę; eine Waare — wypalić brodawkę; ein Feuerwerk — spalić sztuczny ogień; die Töpfe — wypalać garnki; eine Kanone, Piſtole — wypalić z armaty, z pistoletu; den Acker — spalić ściernisko na roli; II. *vn.* (ſ.) spalić się, zgorzeć, pogorzeć, wypalić się; das Haus iſt abgebrannt dom spalil się, zgorzał; mein Freund iſt abgebrannt mój przyjaciel pogorzał; das Feuer iſt abgebrannt ogień wypalil się.

Abbreviatu'r, *ſf.* =en, skrócenie *n.* (= Abkürzung).

A'b=bringen, *va.* brachte ab, habe abgebracht, odnieść, odwieść, znieść; odwrócić, odciągnąć; etw. — odnieść coś: j—n von etw. — odwieść, odciągnąć, odwrócić kogo od czego; vom Wege der Tugend — odwieść, odciągnąć z drogi cnoty.

A'b=bröckeln, I. *va.* odkruszać, odlamywać, odrywać po kawalku; II. *vn.* (ſ.) odpadać kawałeczkami; der Kalk bröckelt ab wapno kruszy się, odpada.

A'bbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche 1) odlamywanie *n.*, burzenie *n.*, rozbieranie *n.* (gmachu); — eines Gebäudes burzenie domu; 2) odłam *m.*, — eines Minerals odlam mineralu; das Waſſer hat — getan woda urwała kawal (brzegu); 3) uszczerbek *m.*, uszkodzenie *n.*, szkoda *f.*, ujma *f.*; — an der Ehre erleiden doznać uszczerbku na honorze; ohne deiner Ehre — zu tun nie ubliżając twojej czci; ſich keinen — tun nie czynić sobie krzywdy.

A'bbrüchig, *adi.* kruchy, odłamujący się.

A'b=brühen, *va.* oparzyć, sparzyć, zaparzyć, naparzyć; ſich — oparzyć, sparzyć się; einen Tee — zaparzyć, naparzyć herbatę.

A'b=brüllen, I. *va.* odryczyć, odbeczyć; II. *vn.* skończyć ryczenie, beczenie.

A'b=brummen, *va.* odmruczyć, opryskliwie odpowiedzieć; ein Gebet — mrukliwie odmówić modlitwę.

A'b=brunſten, *vn.* przestać się gonić (u zwierząt).

A'b=brüten, *vn.* wysiedzieć, wylęgnąć.

A'b=bügeln, *va.* wyprasować, odprasować.

A'b=buhlen, *va.* j—m etw. — uzyskać, wyprosić co od kogo przez umizgi, przez kokieteryę.

A'b=bürden, *va.* j—m etw. — zdjąć z kogo (ciężar).

A'b=bürſten, *va.* wyszczotkować; zmieść.

A'b=büßen, *va.* odpokutować; die Sünden — odpokutować grzechy; die Strafe — odbyć, wycierpieć karę.

ABC', *sn. indecl.* abecadło *n.*, alfabet *m.*; das iſt das — dieſer Kunſt to jest początek, podstawa tej sztuki.

ABC'bank, *sf. pl.* =bänke, ławka dla początkujących.

ABC'buch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, elementarz *m.*, abecadłnik *m.*

ABC'lehrer, *sm.* s, *pl.* —, bakałarz *m.*

ABC'ſchüler, *sm.* =s, *pl.* —, uczeń *m.* najniższej klasy, sztubak *m.*

ABC'ſchütz, *sm.* =en, *pl.* =en, ob. ABCſchüler.

A'b=dachen, *va.* ein Gebäude — zdjąć, zerwać, zrzucić dach; etw. — nadać czemuś kształt dachu, spadzisto budować.

A'bdachung, *sf. pl.* =en, pochyłość *f.*, pochyła płaszczyzna; stok *m.*

A'b=dämmen, *va.* usypać grobłę, tamę; einen Teich — staw otoczyć grobłą.

A'b=dampfen, I. *va.* wyparować, odparować; eine Flüſſigkeit — wyparować, odparować ciecz; II. *vn.* (ſ.) odjechać (parą np. koleją, parowcem).

A'bdampfſchale, *sf. pl.* =n, parownica *f.*

A'bdampfung, *sf. pl.* =en, — wyparowanie *n.*, odparowanie *n.*

A'b=dämpfen, *va.* ulotnić, w parę przemienić; stłumić ułagodzić; den Zorn — ułagodzić gniew; dusić, w przykrytem naczyniu gotować (mięso).

A'b=dämpfung, *sf.* stłumienie *n.*, złagodzenie *n.*; duszenie *n.* (mięsa).

A'b=danken, I. *va.* j—n — uwolnić ze służby, dać dymisyę, oddalić; einen Beamten — dać dymisyę urzędnikowi; ein Heer — rozpuścić wojsko; ein abgedankter Rock zniszczony surdut; II. *vn.* (h.) złożyć urząd, wziąć dymisyę, abdykować; der Rock hat abgedankt surdut już wysłużył.

A'bdankung, *sf. pl.* =en, zrzeczenie *n.* się, ustąpienie *n.*, dymisya *f.*, abdykacya *f.*; — eines Beamten dymisya urzędnika; — eines Königs abdykacya króla.

A'b=darben, *va.* ſich etw. — skąpić sobie, ująć od ust, żałować sobie.

A'b=darren, *va.* silnie wysuszyć.

A'b=decken, *va.* 1) odkryć, odsłonić; der Wind hat das Haus abgedeckt wiatr zerwał dach; den Tiſch — sprzątnąć, zebrać ze stołu; das Bett — pościelić łóżko; 2) obedrzeć, odrzeć ze skóry, zdjąć skórę z bydlęcia.

A'bdecker, *sm.* =s, *pl.* —, oprawca *m.*, rakarz *m.*, hyceł *m.*

Abdeckerei', *sf. pl.* =en, 1) rzemiosło hyclowskie; 2) mieszkanie *n.* hycla, rakarnia *f.*

A'b=deichen, *va.* usypać groblę, tamę, oddzielić groblą.

A'b=dichten, *va.* zatkać, szczelnie opatrzyć.

A'b=dicken, *va.* zgęścić, do gęstości zgotować.

A'b=dielen, *va.* wydylować, dyłami wyłożyć, ułożyć podłogę; przedzielić dylami, przepierzyć.

A'b=dienen, *va.* odsłużyć, wysłużyć (czas); spłacić przez służbę.

Abdikati'on, *sf. pl.* =en, zrzeczenie *n.* się, złożenie *n.* władzy, abdykacya *f.*

A'b=dingen, *va.* dingte ab, habe abgedungen, utargować, stargować, odtargować, zbić z ceny.

Abdomina'lſchwanger=ſchaft, *sf. pl.* =en, ciąża brzuszna.

Abdomina'ltyphus, *sm.* =es, *pl.* =e, tyfus, duz brzuszny.

A'b=donnern, I. *va.* wypiorunować; piorunującym głosem wypowiedzieć; die Kanone — wystrzelić z armaty; II. *vn.* es donnert ab kończą się grzmoty.

A'b=dorren, *vn.* (ſ.) uschnąć, zeschnąć, wyschnąć.

A'b=dörren, *va.* dobrze wysuszyć, ususzyć; (hut.) ponownie kupelować kruszec w piecu kupelowym.

A'b=drängen, *va.* odepchnąć, wypchnąć; j—m etw. — wymódz co na kim.

A'b=dräuen, *va.* groźbami wymusić.

A'b=drechſeln, *va.* odtoczyć, wytoczyć, utoczyć; cyzelować (słowa); eine Rede — wypowiedzieć sztucznie ułożoną mowę.

A'b=drehen, *va.* ukręcić, oderwać, (kręcąc) urwać; einem Vogel den Kopf — urwać ptakowi głowę; einen Schlüſſel — odłamać klucz.

A'b=dreſchen, *va.* dresche, driſcheſt i driſcht, driſcht, droſch ab, habe abgedroſchen, 1) wymłócić, odmłócić (młócąc oderwać np. kłosy od słomy); wyrecytować; eine Rede — wyrecytować mowę; eine abgedroſchene Sache okłepana rzecz; abgedroſchenes Zeug reden pleść okłepane rzeczy; 3) j—n — wytrzepać komu skórę, obić.

A'bdrift, *sf.* 1) dryf *m.* zboczenie *n.* z drogi, cofanie *n.* się (mar.); 2) dewiacya *f.*, uchylenie *n.*, pozorne zbaczanie gwiazd. (astr.).

A'b=drillen, *va.* wymusztrować, wyuczyć.

A'b=dringen, drang ab, habe abgedrungen, *va.* j—m etw. — wymódz, wymusić co na kim, wyżebrać, wyprosić.

A'b=drohen, *va.* j—m etw. — groźbami wymódz co na kim.

A'bdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =drücke, 1) odcisk *m.*; Siegel= odcisk pieczęci; 2) egzemplarz *m.*; Bücherabdrücke egzemplarze książki; 3) odbitka *f.*; von dieſer Zeichnung wurden viele Abdrücke gemacht z tego rysunku zrobiono wiele odbitek; 4) przedruk *m.*; der — eines Buches przedruk książki; 5) odbicie *n.*; Gyps= odbicie w gipsie;

6) spust *m.*; cyngiel *m.* u strzelby.

Ab=drucken, *va.* odcisnąć, odbić, wydrukować; kalkować.

Ab=drücken, I. *va.* odgnieść, odcisnąć, oderwać, przez naciśnienie; eine Piſtole, ein Gewehr — wystrzelić z pistoletu, ze strzelby; einen Pfeil — wypuścić strzałę; j—m etw. — wymódz, wymusić co na kim, wydusić od kogo; es drückt mir das Herz ab żal ściska, kraje mi serce; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* uciec, ulotnić się.

Ab'druckpapier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kalka *f.*, papier *m.* do odbijania.

Ab'druckſtange, *sf. pl.* -n, urusnik *m.*, żelazko *n.* w zamku strzelby.

Ab=dudeln, *va.* odklepać, odrzępolić.

Ab=dunkeln, *va.* ściemnić; einen Stoff — ciemniej zabarwić materyę.

Ab=dunſten, *va.* ob. Abdampfen 1.

Ab=dünſten, *va.* odparować, wyparować; abgedünſtetes Fleiſch duszone mięso.

Ab'dünſtung, Ab'dunſtung *sf. pl.* -en, wyparowanie *n.*, odparowanie *n.*

Ab=dupfen, *va.* wysuszyć, wymaczać; eine Wunde mit Scharpie — ranę wysuszyć skubanką.

Ab=eb(e)nen *va.* zrównać, wyrównać, wygladzić.

Ab=ecken, *va.* poobcinać rogi kanty.

Ab=eggen, *va.* wybronować, broną powyrywać.

Ab=eichen, *va.* odcechować, nacechować, odpiętnować (wagi i miary).

Ab=eifern, ſich —, *vr.* zmęczyć się gorliwością, żarliwością; gniewać się, złościć się.

Ab=eiſen, I. *va.* uwolnić od lodu, usunąć, wyrąbać lód; II. *vn.* (ſ.) pozbyć się lodu, odtajeć.

Albe'le, *sf. pl.* -en, biała topola.

Al'belmoſch, *sm.* -es, ob. Biſamkorn.

Al'bend, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wieczór *m.*; gegen — pod wieczór; es wird — zmierzch zapada, ma się ku wieczorowi; zu — eſſen wieczerzać, jeść wieczerzę, kolacyę; — des Lebens schylek *m.* życia; der heilige — wilia *f.* (Bożego Narodzenia); es iſt noch nicht aller Tage — sprawk jeszcze nie skończona, rachunea jeszcze nie zalatwiony; man ſoll den Tag nicht vor dem — loben nie należy przed czasem tryumfować, nie mów hop aż przeskoczysz; 2) zachód *m.*: die Fenſter gehen gegen — okna wychodzą na zachód.

Al'bendandacht, *sf. pl.* -en, nabożeństwo wieczorne.

Al'bendarbeit, *sf. pl.* -en, praca wieczorna.

Al'bendbeleuchtung, *sf.* oświetlenie wieczorne.

Al'bendbeſuch, *sm.* -es, *pl.* -e, odwiedziny wieczorne, wizyta wieczorna.

Al'bendbetrachtung, *pl.* -en, rozpamiętywanie wieczorne.

Al'bendblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, wydanie wieczorne (gazety), gazeta wieczorna.

Al'bendbrot, *sn.* -es, wieczerza *f.*, kolacya *f.*

Al'benddämmerung, *sf. pl.* -en, zmierzch *m.*, zmrok *m.*

Al'beneſſen, *sn.* -s, wieczerza *f.*, kolacya *f.*

Al'bendfalter, *sm.* -s, *pl.* —, ćma *f.*, zmierzchnik *m.*, zmierzchnikowiec *m.*

Al'bendgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, przechadzka wieczorna; (górn.) zrób idący ku zachodowi, wyrobisko *n.*

Al'bendgebet, *sn.* -es, *pl.* -e, modlitwa wieczorna.

Al'beudgegend, *sf. pl.* -en, okolica, strona zachodnia, zachód *m.*

Al'beudgeläute, *sn.* dzwonienie wieczorne, dzwonienie *n.* na Anioł Pański.

Al'bendgeſang, *sm.* -es, *pl.* -geſänge, śpiew wieczorny, śpiewanie wieczorne; serenada *f.*

Al'bendgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, zebranie *n.*, zgromadzenie wieczorne, towarzystwo wieczorne; ich habe heute — daję dziś wieczór.

Al'bendglanz, *sm.* -es, blask wieczorny.

Al'bendglocke, *sf. pl.* -en, dzwon wieczorny, dzwonienie wieczorne; die — läuten dzwonić na Anioł Pański; capstrzyk *m.* (wojsk.).

Al'bendgottesdienſt, *sm.* -es nieszpory *pl.*

Al'bendhimmel, *sm.* -s, niebo wieczorne; zachodnia strona nieba.

Al'bendkoſt, *sf.* kolacya *f.*, wieczerza *f.*

Al'bendkühle, *sf.* chłód wieczorny.

Al'bendland, *sn.* -es, *pl.* -länder, kraj zachodni, Zachód *m.*

Al'bendländer, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* Zachodu; = in *sf. pl.* -nnen, mieszkanka *f.* Zachodu.

Al'bendländiſch, *adi.* zachodni; -e Kultur zachodnia kultura.

Al'bendlandſchaft, *sf. pl.* -en, krajobraz wieczorny.

Al'bendlich, *adi. i adv.* 1) wieczorny; z wieczora, wieczorem; jak wieczorem; 2) zachodni.

Al'bendlied, *sn.* -es, *pl.* -er, pieśń wieczorna.

Al'bendluft, *sf. pl.* -lüfte, powietrze wieczorne.

Al'bendmahl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wieczerza *f.*, kolacya *f.*; das heilige — wieczerza pańska, komunia *f.*, przenajświętszy sakrament (ołtarza); das — empfangen przyjmować komunię, sakrament oltarza.

Al'bendmahlzeit, *sf. pl.* -en, wieczerza *f.*, kolacya *f.*

Al'bendmeſſe, *sf. pl.* -n, nieszpory *pl.*

Al'bendmuſik, *sf. pl.* -en, muzyka wieczorna, serenada *f.*

Al'bendpfauenauge, *sn.* -s, *pl.* -en, pawik *m.* (wieczorny).

Al'bendrot, *sn.* -(e)s, Abendröte *sf.* zorza wieczorna.

Al'bendruhe, *sf.* spokój wieczorny.

Al'bends, *adv.* wieczorem, wieczór, na wieczór, z wieczora.

Al'bendſchicht, (-ſchichte), *sf. pl.* -en, szycht wieczorny, robota rozpoczynająca się wieczór (górn.).

Al'bendſchmaus, *sm.* -ſes, *pl.* -ſchmäuſe, biesiada wieczorna.

A'bendſeite, *sf.* strona zachodnia.

A'bendſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) gwiazda wieczorna; 2) wieczornik *m.*, wieczerznik *m.*; 3) świetlik *m.* (owad).

A'bendſtille, *sf.* cisza wieczorna.

A'bendtafel, *sf. pl.* -n, kolacya, uczta wieczorna.

A'bendtau, *sm.* -(e)s, rosa wieczorna.

A'bendtiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, kolacya *f.*, wieczerza *f.*; bei j—m den — haben mieć u kogo wieczerzę.

A'bendunterhaltung, *sf. pl.* -en, zabawa wieczorna, wieczorek; eine — geben wydawać wieczór.

A'bendwärts, *adv.* ku zachodowi, ku zachodniej stronie.

A'bendwind, *sm.* -es, *pl.* -e, wiatr wieczorny, wiatr zachodni.

A'bendzeit, *sf.* pora wieczorna, czas wieczorny.

A'bendzeitung, *sf. pl.* -en, gazeta wieczorna, dziennik wieczorny.

A'bendzirkel, *sm.* -s, *pl.* —, towarzystwo wieczorne, zebranie wieczorne.

A'benteuer, *sn.* -s, *pl.* —, awantura *f.*, przygoda *f.*, nadzwyczajne zdarzenie; auf — ausziehen szukać przygód; auf — ausgehen szukać awantur, puszczać sie na awantury, awanturować się; ein — beſtehen mieć przygodę, awanturę.

A'benteuerlich, *adi.* awanturniczy; ein -es Ausſehen dziwaczna, cudacka powierzchowność, postać; *adv.* awanturniczo, dziwacznie.

A'benteuerlichkeit, *sf.* dziwaczność *f.*, awanturniczość *f.*

A'benteurer, *sm.* -s, *pl.* —, awanturnik; -in, *sf. pl.* -nen awanturnica *f.*

A'benteuern, *vn.* (h.) szukać przygód, awantur.

A'ber, 1) *coni.* ale, lecz, zas; aber doch ale przecież, jednak, jednakże, wszakże, atoli, wszelako, przecież, atoli jednak; die Sache iſt nicht ohne — rzecz nie jest bez ale; etw. mit vielem Wenn und Aber verſprechen obiecać coś z licznemi zastrzeżeniami; wer das Wenn und das Aber erdacht, hat ſicher aus Häckerling Gold gemacht kto wymyślił gdyby i ale, z pewnością z sieczki potrafił robić złoto; 2) *adv.* na nowo, powtórnie, raz jeszcze; — und — ciągle na nowo; tauſend und — tauſend niezliczone tysiące.

A'beracht, *sf.* zatwierdzona, powtórna i na kraj cały rozszerzona banicya.

A'berglaube, *sm.* -ns, zabobon *m.*, zabobonność *f.*; przesąd *m.*

A'bergläubig, abergläubiſch, *adi.* zabobonny, przesadny; *adv.* zabobonnie.

A'b=erkennen, erkannte ab (aberkannte), habe aberkannt, *va.* j—m etw. — odsądzić kogo od czego, odebrać, odmówić komu co.

A'berkennung, *sf.* odsądzenie *n.*; — bürgerlicher Rechte pozbawienie *n.* praw obywatelskich.

A'bermal (a'bermals), *adv.* powtórnie, jeszcze raz, drugi raz.

A'bermalig, *adi.* powtórny, powtórzony; *adv.* powtórnie.

A'b=ernten, *va.* i *vn.* zżąć, sprzątnąć (z pola), ukończyć żniwo.

Aberratiō'n, *sf. pl.* -en, 1) obłęd *m.*, aberacya *f.*; 2) — der Sterne zboczenie *n.*, aberacya *f.*, uchylenie *n.*, dewiacya *f.* gwiazd.

A'berwitz, *sm.* -es, głupota *f.*, szaleństwo *n.*, pomieszanie *n.* rozumu.

A'berwitzig, *adi.* niedorzeczny, głupi, szalony, *adv.* niedorzecznie, szalenie, głupio.

A'b=eſſen, *va.* i *vn.* eſſe, iſſeſt, ißt, aß ab, habe abgegeſſen, zjeść, dojeść; das Obſt vom Baume — objeść owoce z drzewa.

A'b=fachen, *va.* poodgradzać, przedzielić, podzielić na półki.

A'bfädeln, *va.* Perlen — zdejmować ze sznurka perły; Erbſen — oczyszczać groch.

A'b=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr ab, habe abgefahren, 1. *va.*; 1) zjeżdżić, wyjeżdżić, ujeżdżić; ein Pferd — zjeżdżić konia; ein Rad — wyjeżdżić kolo; den Weg — ujeżdżić drogę, objechać; eine Strecke — objechać szlak; 2) odwieźć; das Heu von der Wieſe — zwieźć siano z łąki; 11. *vn.* (ſ.) odjechać; vom Ufer odbić od brzegu; vom Wege — zjechać z drogi, zmylić drogę, zbłądzić; von etw. — odpaść, odlecieć od czego; die Axt iſt vom Stiele abgefahren siekiera spadła z toporzyska; wynieść się, ulotnić się, czmychnąć; fahr ab! ruszaj! wynoś się! (vom Leben, von der Welt) — umrzeć, wynieść się z tego świata.

A'bfahrt, *sf. pl.* -en, odjazd *m.*, wyjazd *m.*; zjazd *m.*; —! odjazd!

A'bfahrtsflagge, *sf. pl.* -en, bandera, flaga odjazdowa (mar.).

A'bfahrtshalle, *sf. pl.* -n, peron *m.*, hala odjazdowa.

A'bfahrtszeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* odjazdu, godzina *f.* odjazdu.

A'bfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, 1) opadanie *n*; — der Blätter opadanie liści; 2) pochyłość *f.*, spadzistość *f.*, spadek *m.*; — des Berges pochyłość góry; — des Waſſers spadek wody; 3) opadek *m.*, odpadek *m.*, szczątki *pl.*, odchód *m.*, ubytek *m.*; 4) odstąpienie *n.*, odszczepieństwo *n.*; — von einer Religion, — von einer Partei odstąpienie, odszczepieństwo od religii, od stronnictwa; 5) — in den Farben stopniowanie, *n.*, cieniowanie *n.* w kolorach; 6.) — bei einer Uhr spadek zegarka, spadanie haczyka w zęby kółka, zachwyt *m.*, die Uhr hat einen geraden — zegar ma rowny zachwyt.

A'b=fallen, fällſt, fällt, fiel ab, habe abgefallen, 1. *va.* odtrącić, utrącić, odbić (sobie); 11. *vn.* (bin abgefallen) 1) odpaść, spaść, odpadać, spadać, opadać; die Blätter fallen ab liście opadają, spadają, odpa-

dają; das Waſſer fällt ab woda opada; 2) odpaść, odstrychnąć się, odstąpić; vom Glauben — odpaść, odstąpić od wiary; 3) chudnąć, spadać z ciała; 4) ubywać, odpadać; bei der Verarbeitung dieſes Stoffes wird ſehr viel — przy obrabianiu tej materyi ubędzie (odpadnie) bardzo wiele; 5) przynieść zysk, korzyść; bei dieſem Geſchäft muß auch für mich etw. — w tym interesie i dla mnie coś kapnie; es wird ſchon etw. für dich — już tam coś się i tobie okroi; 6) — laſſen osadzić, wykierować kogo.

Ab'fällig, *adi.* 1) spadzisty; 2) odpadły, odszczepiony; — von der Religion odpadły, odszczepieniec od religii; 3) ujemny; ein -es Urteil ujemny sąd; *adv.* spadziście; ujemnie; ſich — über j—n äußern wyrazić ujemny sąd o kim.

Ab'fallröhre, *sf. pl.* -en, rura upustowa, odpustowa.

Ab'fallſeife, *sf. pl.* -en, odpadki *pl.* mydła, uszkodzone kawałki mydła.

Ab'=falzen, *va.* odfalcować, zafalcować; pozaginać brzegi.

Ab'=fangen, *va.* fange, fängſt, fängt, fing ab, habe abgefangen, wyłapać, połapać, wyłowić, wychwytać; schwytać, złapać; dem Nachbarn die Tauben — wyłapać sąsiadowi gołębie; einen Hirſch —dobić jelenia (nożem myśliwskim).

Ab'=färben, I. *va.* ufarbować; II. *vn.* puszczać farbę, farbować; das Tuch färbt ab sukno puszcza farbę.

Ab'=faſern, I. *va.* na włókna rozbierać; II. ſich — *vr.* rozpadać się na włókna.

Ab'=faſſen, *va.* 1) ułożyć, napisać, sporządzić; ein Geſuch —ułożyć podanie; ein Teſtament — sporządzić testament; 2) wyłapać, złapać, schwycić; 3) odgiąć; ein Stück Eiſen — odgiąć kawał żelaza; 4) mierzyć ważyć (w małych ilościach).

Ab'faſſung, *sf. pl.* -en, ułożenie *n.*, układ *m.*, napisanie *n.*, redakcya *f.*; schwytanie *n.*

Ab'=faſten, I. *va.* odpościć; II. ſich — *vr.* napościć się, wypościć się, morzyć się postami.

Ab'=faulen, *vn.* (j.) odgnić, zgnić.

Ab'=federn, I. *va.* oskubać, obrać, oczyścić z pierza; II. *vn.* (h.) 1) tracić pierze, pierzyć się; 2) der Vogel hat ſchon abgefedert ptak już się wypierzył, zmienił pierze.

Ab'=fegen, *va.* zamieść, zmieść, obmieść.

Abfeger, *sm.* -s, *pl.*, —, zmiatacz *m.* zamiatacz *m.*; miotełka *f.* do zamiatania.

Ab'feilen, I. *va.* odpiłować, upiłować, opiłować; II. *vn.* (h.) dopiłować, wypiłować.

Ab'feilicht, *sn.* -s, opiłki *pl.*

Ab'=feilſchen, *va.* j—m etw. — wytargować co od kogo odtargować.

Ab'=feimen, *va.* zeszumować, odszumować, zebrać pianę; abgefeimt *pp.* i *adi.* ein —ter Verbrecher wyrafinowany zbrodniarz; ein — Schuft wierutny łotr, łotr co się zowie, skończony łotr; eine —te Bosheit wyrafinowana złość.

Ab'=feinen, *va.* oczyścić, rafinować.

Ab'=ferkeln, *vn.* przestać się prosić, oprosić się,

Ab'=fertigen, *va.* wyprawić, wysłać, wyekspedyować, odprawić, pozbyć się kogo, załatwić; einen Brief — wysłać, wyprawić list; einen Boten — wyprawić posłańca; einen Bettler — odprawić, pozbyć się żebraka; eine Angelegenheit — załatwić sprawę; j—n — dać komu odprawę; j—n mit. etw. — zbyć kogo czem; mit einem Korbe — dać komu odkosza.

Ab'fertigung, *sf. pl.* -en, odprawa *f.*, wyprawa *f.*, wysyłka *f.*; er hat ihm eine ſcharfe — zuteil werden laſſen dał mu ostrą odprawę, zmył mu porządnie głowę; eine — bewilligen przyznać odszkodowanie, gratyfikacyę, odprawę; die — der Poſt ekspedycya poczty.

Ab'=fetten, I. *va.* 1) z bierać tłustość, odtłuścić, odtłuszczać; 2) omaścić; II. *vn.* (h.) puszczać tłuszcz; zatłuścić.

Ab'=feuchten, I. *va.* zwilżyć; odwilżyć, ująć wilgoci; II. *vn.* (h.) puszczać wilgoć.

Ab'=feuern, I. *va.* wystrzelić, wypalić, dać ognia; II. *vn.* (h.) zastanowić strzelanie, ogień.

Ab'feuerung, *sf.* wystrzelenie *n.*, wystrzał *m.*; unter — der Kanonen wśród wystrzałów armatnich.

Ab'=fiedeln, *va.* odegrać, odrzępolić na skrzypcach.

Ab'=fiedern, *va.* 1) ob. Abfedern 1.; 2) eine Scheibe — poodłamywać zbyteczne kawałki szkła od szyby.

Ab'=filtri(e)ren, *va.* przesączyć, przefiltrować, przecedzić.

Ab'=finden, fand ab, habe abgefunden, I. *va.* zaspokoić, zadośćuczynić, skwitować, skwitować się, uiścić się, ugodzić się; II. *vr.* ſich mit dem Schickſal — pogodzić się z losem.

Ab'findung, *sf. pl.* -en, zaspokojenie *n.*, ugoda, *f.* układ *m.*, odprawa *f.* (= Abfertigung).

Ab'findungsſumme, *sf. pl* -en, odstępne *n.*, odprawa *f.*

Ab'fingern, *va.* na palcach obliczać, skandować.

Ab'=fiſchen, I. *va.* wyłowić ryby; das Beſte — zebrać z wierzchu, zebrać co lepszego; II. *vn.* (h.) dokończyć połów ryb.

Ab'=fitzen, *va.* rozmotać, nawijać.

Ab'=flachen, *va.* spłaszczyć; ukośnem, pochyłem czynić.

Ab'flachung, *sf. pl.* -en, *ob.* Abdachung.

Ab'=flammen, *va.* 1) wypalić, (skórę); 2) smalić.

Ab'=flattern, *vn.* (j.) odlecieć, ulecieć, pierzchnąć.

Ab'=flauen, I. *va.* (abflauern) opłukać, przepłukać (górn.); II. *vn.* (h.) zwolnieć, uspokajać.

Ab'=flechten, *va.* flechte, flichtſt, flicht, flocht ab, habe abgeflochten, rozpleść, rozplatać się.

Ab-flecken, *vn.* (h.) plamić, puszczać farbę.

Ab-fledern, *va.* das Getreide — czyścić, wyczyniać zboże.

Ab-fleischen, *va.* odskrobywać mięso.

Ab-flenzen, *va.* einen Wallfisch — tłuszcz z wieloryba wyjmować.

Ab-fliegen, flog ab, bin abgeflogen *vn.* odlecieć, ulecieć, odlatywać, ulatywać, spaść.

Ab-fließen, floß ab, bin abgeflossen, *vn.* splynąć, odpłynąć, odpływać, ściec, ściekać.

Ab-flöhen, *va.* z pchel obrać, wyiskać.

Ab-flößen, *va.* spławiać, spuszczać; Holz — spławiać drzewo.

Ab-flug, *sm.* -es, *pl.* -flüge, odlot *m.*

Ab-flügeln, *va.* 1) wyjąć nasienie z pochewek (leś.); 2) poobrywać skrzydła.

Ab-fluß, *sm.* -sses, *pl.* -flüsse, odpływ *m.*, upływ *m.*, ściek *m.*, spust *m.*, odchód *m.*, spad *m.*

Ab-flußrinne (Abflußröhre), *sf. pl.* -en, rynna, rura odpływowa.

Ab-fluten, *vn.* odpłynąć, opadać.

Ab-fohlen, *vn.* ożrebić się, przestać się źrebić.

Ab-folgen, I. *va.* ob. Verabfolgen; II. *vn.* (ſ.) wynikać.

Ab-folgung, *sf. pl.* -en, ob. Verabfolgung.

Ab-foltern, *va.* wymódz, wymusić, wymęczyć, wyczerpać, wymęczyć kogo (torturami).

Ab-fordern, *va.* 1) j—n etw. — żądać zwrotu, domagać się zwrotu, er hat mir das Geld abgefordert zażądał odemnie pieniędzy, odebral mi pieniądze; Gott hat ihn von der Welt abgefordert Bóg zabrał go z tego świata; 2) odwołać.

Ab-forderung, *sf.* żądanie *n.* wydania, zwrotu, odebranie *n.*; odwołanie *n.*

§ **Ab-form**, *sf. pl.* -en, forma odlana, odciśnięta, odlew *m.*

Ab-formen, *va.* odformować, odbić, odlepić, odcisnąć, odlać; zdjąć z formy, z kopyta.

Ab-formleisten, *sm.* -s, *pl.* —, kopyto szewskie.

Ab-forsten, *va.* einen Wald — wyciąć, wytrzebić las.

Ab-fragen, *va.* frage, frägst, frägt, fragte ab, habe abgefragt, wypytać, wypytywać; j—m die Geheimnisse — wypytywać kogo o tajemnice, ciągnąć go za język; einem Schüler die Aufgabe — wysłuchać, wypytać ucznia lekcyi.

Ab-fressen, *va.* fresse, frissest, frißt, fraß ab, habe abgefressen, odjeść, odeżreć, objeść; die Raupen haben die Bäume abgefressen gąsienice objadły drzewa; der Kummer frißt mir das Herz ab serce mi się kraje ze zmartwienia.

Ab-frieren, *va.* i *vn.* (ſ.) odmarzać; ſich etw. — odmrozić sobie co.

Ab-fuchteln, *va.* j—n — wytrzepać, wybić kogo.

Ab-fügen, *va.* wyheblować, wyfugować.

Ab-fühlen, *va.* odczuć, odczuwać.

Ab-fuhr, *sf.* odwóz *m.*, odwózka *f.*, zwózka *f.*, odwiezienie *n.*

Ab-führen, *va.* 1) odprowadzić; ins Gefängniß — odprowadzić, odstawić do więzienia; odwieść, dostawić, odwozić, wywozić; 2) das Getreide in die Mühle — zboże do młyna odwieść, dostawić; 3) die Wache — ściągnąć wartę; 4) przeczyścić; abführende Arzeneien leki przeczyszczające; 5) odwieść, sprowadzić; j—n von der Bahn der Ehrlichkeit — sprowadzić kogo z drogi uczciwości; 6) eine Schuld — spłacić dług; 7) jn. — dać komu odprawę.

Ab-führen, *sn.* przeczyszczenie *n.*

Ab-führmittel, *sn.* -s, *pl.*, — środek, lek przeczyszczający, na przeczyszczenie.

Ab-führung, *sf.* 1) odwiezienie *n.*, odwóz *m.*, transport *m.*; 2) odprowadzenie *n.*; 3) przeczyszczenie *n.*

Ab-füllen, *va.* zeszumować; das Fett von der Sauce — odtłuścić sos; 2) zlewać, ściągać, odlać, utoczyć; in Flaſchen — ściągać do butelek.

Ab-furchen, *va.* odgraniczyć, oddzielić miedzą.

Ab-füttern, *va.* napaść, nakarmić (bydlo); die Pferde ſind abgefüttert konie są nakarmione; odbyć popas, dać obrok.

Ab-fütterung, *sf. pl.* -en, karmienie *n.*, nakarmienie *n.*

Ab-gabe, *sf. pl.* -n, 1) danina *f.*, podatek *m.*, opłata *f.*; -n einfordern pobierać podatki; Steuern und -n podatki i daniny; 2) odda(wa)nie *n.*, nada(wa)nie *n.*, wyda(wa)nie *n.*; — eines Wechſels auf jn. trasowanie weksla na kogo; 3) miejsce *n.* wydawania, oddawania.

Ab-gaffen, *va.* j—m etw. — podpatrzyć co, nauczyć się czego przez patrzenie.

Ab-gären, gor ab, habe abgegoren, *vn.* wykisić, wyrobić.

Ab-gang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, 1) odejście *m.*, odjazd *m.*, ustąpienie *n.*; — eines Schiffes od jazd parowca; er hat ſich einen ſchönen — geſichert postarał się, by ustąpić z honorem; 2) odbyt *m.*, pokup *m.*; die Ware hat einen ſtarken — towar ma wielki pokup; 3) brak *m.*, strata *f.*, ubytek *m.*, uszczerbek *m.*; — in den Einkünften ubytek, uszczerbek w dochodach; 4) — und Zugang von Geld odpływ i przypływ pieniędzy; 5) (przy obrobieniu surowca) strata *f.*, ubytek *m.*; resztki *pl.*, odpadki *pl.*; okrawki *pl.* (n. p. mięsa) trociny *pl.* (drzewa). der — beim Kämmen der Wolle ubytek przy czesaniu welny.

Ab-gängig, *adi.* i *adv.* 1) brakujący, zawieruszony, zatracony; ein Soldat iſt vom Regiment — w pułku brakuje żołnierza; 2) poszukiwany, pokupny.

A'bgangszeit, *sf. pl.* -en, czas *m.*, godzina *f.* odejścia, godzina odjazdu.

A'bgangszeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, świadectwo *n.* odejścia.

A'b=gattern, *va.* otoczyć kratą; j—m etw. — wydobyć, wydostać co od kogo.

A'b=gaukeln, *va.* j—m etw. — coś od kogo wykpić, wyłudzić, wydrwić.

A'b=gaunern, *va.* j—m etw. — coś od kogo wyszachrować, wycyganić.

A'b=geben, gebe, gibſt, gibt, gab, habe abgegeben, I. *va.* oddać; 1) zwrócić, sprawić co, oddać, wręczyć; 2) ſein Urteil über etw. — wydać sąd o czem; 3) es wird viel Lärm — narobi się wiele hałasu; es wird Schläge — nie obejdzie się bez guzów; er wird einen guten Soldaten — będzie z niego nie łada żołnierz; ich mag Ihnen nicht den Narren — nie chcę służyć panu za głupca; II. *vn.* rozdawać karty po raz ostatni; III. ſich — *vr.*; ſich mit j—m —wdawać się z kim; ſich mit etw. — zajmować się czem.

A'bgebrannte (ein -r), *sm.* -en, *pl.* -n, pogorzelec *m.*

A'bgedroſchen, *adi.* i. *adv.* oklepany; ob. Abdreſchen.

A'bgefeimt, *adi.* wyrafinowany; ob. Abfeimen.

A'bgehärmt, *adi.* źle wyglądający wskutek zgryzot; ob. Abhärmen.

A'b=gehen, ging ab, habe abgegangen, I. *va.* schodzić, zniszczyć chodzeniem; wymierzyć krokami; II. *vn.* (ſ.) 1) odejść, odjechać; der Zug iſt abgegangen pociąg odszedł; 2) ustąpić, odstąpić; von einer Anſicht — odstąpić od zdania; 3) odchodzić, ubywać, upływać; das Blut geht ab krew odchodzi, upływa, krwi ubywa; 4) brakować; das Geld geht ab brakuje pieniędzy; es geht ihm nichts ab niczego mu nie brakuje, na niczem mu nie zbywa; er läßt ſich nichts abgehen nie skąpi, nie żałuje sobie niczego; 5) die Ware geht (reißend) ab towar odchodzi (świetnie), rozchwytują towar; 6) odbyć się, skończyć się; es iſt gut abgegangen dobrze się odbyło, skończyło; 7) die Farbe geht ab kolor pełznie; 8) mit Tod — umrzeć, zejść ze świata.

A'b=geigen, *va.* odegrać na skrzypcach; odrzępolić.

A'b=geißeln, *va.* wychłostać, wysmagać.

A'bgeißelung, *sf. pl.* -en, wychłostanie *n.*, wysmaganie *n.*; chłosta *f.*

A'b=geizen, *va.* j—m albo ſich etw. — poskąpić komu lub sobie czego.

A'bgelebt, *adi.* przeżyty, zestarzały, wyniszczony.

A'bgelebtheit, *sf.* zestarzałość, *f.*, zgrzybiałość *f.* zniszczenie *n.*

A'bgelegen, *adi.* oddalony, odległy; odludny, złeżały, odłeżały; wystały.

A'bgelegt, *adi.* złożony, odłożony, stary, przenoszony; ob. Ablegen.

A'bgeloben, *va.* odprzysiądz.

A'bgemeſſen, *adi.* i *adv.* odmierzony, miarowy, umiarkowany, poważny; ob. Abmeſſen.

A'bgemeſſenheit, *sf.* 1) umiarkowanie *n.*, rezerwa *f.*, zachowanie się powściągliwe; 2) dokładność *f.*, precyzya *f.*

A'bgeneigt, *adi.* niechętny, nieprzychylny, nieżyczliwy.

A'bgeneigtheit, *sf.* niechęć *f.*, nieżyczliwość *f.*, nieprzychylność *f.*

A'bgeordnete(r), *sm.* -n, *pl.* -n, poseł *m.*, delegat *m.*, deputowany *m.*; wysłannik *m.*

A'bgeordnetendiäten, *sf. pl.* dyety poselskie.

A'bgeordnetenhaus, *sn.* -ſes *pl.* -häuſer, izba deputowanych izba posłów, izba poselska.

A'bgeordnetenimmunität, *sf.* nietykalność poselska.

A'bgeordnetenwahl, *sf. pl.* -en, wybór *m.* na posła.

A'b=gerben, *va.* odgarbować, wygarbować, wyrobić; wybić, wygrzmocić.

A'bgeſagt, *adi.* zdekłarowany, jawny; *ob.* Abſagen.

A'bgeſandte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, wysłannik *m.*, poseł *m.*; geheimer — emisaryusz *m.*

A'bgeſchieden, *adi.* i *adv.* odludny, odludnie; ob. Abſcheiden.

A'bgeſchiedenheit, *sf.* odosobnienie *n.*, samotność, *f.*; ustroń *f.*, ustronie *n.*

A'bgeſchloſſenheit, *sf.* odosobnienie *n.*, samotność *f.*

A'bgeſchmackt, *adi.* niedorzeczny, niesmaczny, płaski, jałowy, dziwaczny; *adv.* niedorzecznie, niesmacznie, dziwacznie.

A'bgeſchmacktheit, *sf. pl.* -en, niedorzeczność *f.*, brednia *f.*, głupstwo *n.*

A'bgeſtorbenheit, *sf.* nieczułość *f.*, obumarłość *f.*

A'bgeſtumpftheit, *sf.* **Abgeſtumpftſein**, *sn.* przytępienie *n.*, tępość *f.*, odrętwiałość *f.*

A'b=gewinnen, *va.* gewann ab, habe abgewonnen, j—m etw. — wygrać od kogo co; odzyskać, pozyskać; einer Sache Geſchmack — zasmakować w czem; j—m den Vorſprung — uprzedzić kogo.

A'b=gewöhnen, *va.* j—m etw. — odzwyczaić kogo od czego.

A'b=gießen, *va.* goß ab, habe abgegoſſen, odlać, ulać, nadlać; das Waſſer vom Gemüſe — odcedzić jarzynę.

A'b=gittern, *va.* zakratować, kratami oddzielić.

A'bglanz, *sm.* -es, odbicie *n.* odbłask *m.*

A'b=glätten, *va.* wygładzić, ogładzić, wypolerować.

A'b=gleichen, *va.* gleichte (glich) ab, habe abgegleicht (-glichen), zrównać, wyrównać.

A'bgleichung, *sf.* zrównanie *n.*, wyrównanie *n.*

A'b=gleiten, glitt ab, bin abgeglitten, *vn.* zsunąć się, ześliznąć się, zboczyć.

A'b=glimmen, *vn.* glomm ab, bin abgeglommen, wytlić się.

A'b=glühen, I. *va.* wypalić, wyżarzyć; II. *vn.* wypalić, wyżarzyć.

A'bgott, *sm.* -es, *pl.* -götter, bożyszcze *n.*, bożek *m.*

Abgötterei', *sf.* bałwochwalstwo *n.*

A'bgöttiſch, *adi.* bałwochwalczy; -e Liebe gorąca,

szałona miłość; *adv.* bałwochwalczo.

A'bgottſchlange, *sf. pl.* =en, wąż *m.* dusiciel *m.*

A'b=graben, *va.* grabe, gräbſt, gräbt, grub ab, habe abgegraben, 1) odkopać, skopać, przekopać; 2) oddzielić rowem.

A'bgrabung, *sf. pl.* =en, okop *m.*, przekop *m.*, okopanie *n.*, odkopanie *n.*

A'b=grämen, ſich — *vr.* namartwić się, nagryźć się.

A'=bgraſen, *va.* spaść trawę; skosić trawę; eine abgegraste Angelegenheit sprawa oklepana, wyzyskana.

A'b=greifen, *va.* griff ab, habe abgegriffen, otrzeć, wytrzeć, nadotykać, zużyć, macaniem popsuć; ein abgegriffener Hut zużyty, wytarty kapelusz.

A'b=grenzen, *va.* odgraniczyć, rozgraniczyć.

A'bgrenzung, *sf. pl.* =en, odgraniczenie *n.*, rozgraniczenie *n.*, przeprowadzenie *n.* granicy.

A'bgrund, *sm.* =eš, *pl.* =gründe, przepaść *f.*, otchłań *f.*, głębia *f.*

A'b=gucken, *va.* j—m etw. podpatrzyć, wypatrzyć.

A'bgunſt, *sf.* niełaska *f.*, nieżyczliwość *f.*; zazdrość *f.*, zawiść *f.*

A'b=gürten, *va.* odpasać, odpiąć, zdjąć.

A'bguß, *sm.* =ſſes, *pl.* =güſſe, 1) odlew *m.*, kopia *f.*; 2) nalew *m.*, napar *m.* (= Aufguß); 3) wylew *m.*, zlew *m.*, ściek *m.* (np. na wodę); 4) odlew *m.*, odlewka *f.* (przy fajce).

A'b=haaren, I. *va.* oczyścić, oparzyć z włosów, II. *vn.* (j.) lenić się, puszczać włosy, tracić sierć.

A'b=hacken, *va.* odrąbać, urąbać, odciąć, uciąć.

A'b=hadern, *va.* j—m etw. — wymódz co na kim przez kłótnie, przez pieniactwo.

A'b=hageln, I. *va.* es hat die Blüten abgehagelt grad poobijał kwiaty; II. *vn. impers.* es hat abgehagelt grad przestał padać.

A'b=hägen, *va.* odgrodzić, ogrodzić płotem.

A'b=häkeln, *va.* rozpiąć, odpiąć (haftki); odszydełkować.

A'b=haken, *va.* zdjąć z haka; rozpiąć, odpiąć.

A'b=halftern, *va.* das Pferd — rozuzdać, rozkiełznać konia, zdjąć koniowi uzdę.

A'b=halten, *va.* halte, hälſt, hält, hielt ab, habe abgehalten, 1) wstrzymywać, nie dopuszczać, przeszkadzać, odwodzić, odciągać, odrywać; 2) odbywać, odprawiać; die Prüfung wird morgen abgehalten jutro odbędzie się egzamin; 3) trzymać z daleka, opodal; ein Kind — sadzać dziecko (na potrzebę).

A'bhaltung, *sf. pl.* =en, przeszkoda *f.*; odbycie *n.*, odprawianie *n.*

A'b=hämmern, *va.* odbić młotem.

A'b=handeln, *va.* 1) j—m etw. — stargować, odtargować, odkupić od kogo; 2) über etw. — rozprawiać, traktować o czem 3) wypracować.

Abha'nden, *adv.* — kommen zagubić się, zatracić się, zaginąć; — bringen usunąć.

A'bhandlung, *sf. pl.* =en, rozprawa *f.*, traktat *m.*; wykład *m.*; gelehrte — dysertacya *f.*

A'bhang, *sm.* =(e)s, *pl.* =hänge, pochyłość *f.*, urwisko *n.*, stok *m.*, stoczysko *n.*

A'b=hangen, *vn.* hange, hängſt, hängt, hing ab, habe abgehangen, 1) wisieć, być pochyłym, pochylać się; der Fußboden hängt ab podłoga pochyła się; 2) wisieć w pewnem oddaleniu; der Spiegel hängt zu weit von der Wand ab zwierciadło zanadto odstaje od ściany; 3) zależeć, być zależnym lub zawisłym. (von j—m od kogo, von etw.. od czego).

A'b=hängen, *va.* 1) zdjąć coś zawieszonego; ein Bild — zdjąć obraz; 2) *ob.* Abhangen.

A'bhängig, *adi.* 1) pochyły, spadzisty; 2) zależny, zawisły; *adv.* pochyło, spadzisto, zależnie, zawiśle.

A'bhängigkeit, *sf.* pochyłość *f.* spadzistość *f.*; zależność *f.*, zawisłość *f.*

A'bhängigkeitsgefühl *sn.* =s, *pl.* =e, uczucie *n.* zależności, zawisłości.

A'bhängigkeitsverhältnis *sn.* =eš, *pl.* =e, stosunek *m.* zawisłości, zależności.

A'b=harken, *va.* ograbić, odgrabić, obrobić grabiami.

A'b=härmen, ſich — *vr.* zgryść się, zagryść się, martwić się.

A'b=härten, *va.* i ſich — *vr.* hartować (stal); j—n — hartować, zahartować kogo; er hat ſein Herz gegen das Elend abgehärtet stał się nieczułym na widok nędzy.

A'bhärtung, *sf.* zahartowanie *n.*, wytrzymałość *f.*

A'b=haſchen, *va.* j—m etw. — porwać, pochwycić komu co.

A'b=haſpeln, *va.* zmotać (z motka, z kołowrotka), umotać, namotać; (obraz.) eine Rede, ein Gebet — odklepać, wytrzepać mowę, pacierz.

A'bhaſpelung, *sf.* namotanie *n.*, zmotanie *n.*

A'bhaſpelungsmaſchine, *sf. pl.* =n, motowidło *n.*, maszyna *f.* do motania.

A'b=hauen, *va.* hieb ab, habe abgehauen, odciąć, uciąć, odrąbać; ein Feld neu — wykopać nowy zrób (górn.).

A'b=häufen, *va.* układać w kupki, stosy.

A'b=häuten, I. *va.* obedrzeć ze skóry, zdjąć skórę; II. *vn.* zmienić, stracić, złożyć, zrzucić skórę.

A'b=heben, hob ab, habe abgehoben, I. *va.* 1) zdjąć; den Deckel — zdjąć wieko; 2) odjąć, odstawić, zebrać; den Tiſch — zebrać ze stołu; 3) die Karten — zebrać karty; 4) zniżyć; II. ſich — *vr.* odbijać, wysterczać, wyróżniać się.

A'b=hecheln, *va.* wyczesać (len).

A'b=heften, (abhefteln) *va.* odpinać, odpiąć; wyratować.

A'b=helfen, *vn.* helfe, hilfſt, hilft, half ab, habe abgeholfen, pomódz, dopomódz, zaradzić (czemu), usunąć (co); dem Übel — zaradzić złemu; bei Zeiten — zawczasu zaradzić.

A'b=herzen, *va.* wycałować, wypieścić, wycackać.

A'b=hetzen, I. *va.* zmęczyć, wymęczyć, strudzić, zmordować; II. ſich — *vr.* zmęczyć itd. się.

A'b=heucheln, *va.* j—m etw. — wyłudzić, wydrwić co od kogo.

A'b=heuern, *va.* j—m etw. — odnając co od kogo.

A'bhilfe, *sf.* pomoc *f.*, zaradzenie *n.*

A'b=hobeln, *va.* wyhebłować, zhebłować; (obraz.) okrzesać, uobyczajnić.

A'bhobelung, *sf.* wyhebłowanie *n.*, zhebłowanie *n.*; okrzesanie *n.*

A'b=hocken, *va.* schyliwszy się zrzucić z siebie.

A'bhold, *adv.* j—m — ſein być komu nieprzychylnym, nieżyczliwym.

A'b=holen, *va.* j—n, etw. — przyjść, wstąpić po kogo, po co.

A'bholung, *sf.* — j—s, einer Sache przyjście po kogo, po co, odebranie czegoś.

A'bholungszeit, *sf.* czas odbierania.

A'bholz, *sn.* =es, gałęzie poobcinane z drzew, chróst *m.*; drzewo wyrąbane.

A'b=holzen, *va.* wyciąć, wyrąbać, wytrzebić

A'bholzung, *sf.* wyrąbanie *n.*, wycięcie *n.*, wytrzebienie *n.*

A'b=horchen, *va.* j—m etw. — podsłuchać kogo; przez podsłuchiwanie nauczyć się.

A'b=hören, *va.* wysłuchać, przesłuchać, wypytać; einen Zeugen — przesłuchać świadka; eine Lektion — wysłuchać, wypytać lekcyę; die Beichte — wysłuchać spowiedzi, wyspowiadać.

A'bhub, *sm.* =s, resztki *pl.* ze stołu; żużeł *m.*; szumowiny *pl.*, nieczystości *pl.*; der — der Geſellſchaft szumowiny społeczeństwa; zebranie *n.* kart.

A'b=hülſen, *va.* łuszczyć, obrać z łupiny.

A'b=hungern, ſich — *vn.* morzyć się głodem.

A'b=huſchen, *vn.* wynieść się cichaczem.

A'b=hüten, *va.* spaść, wypaść, wyżreć (łąkę).

A'b=hütten, *va.* zaprzestać pracy w kopałni, poniechać kopałni.

A'b=irren, *vn.* (ſ.) zbłądzić, zejść z drogi.

A'birrung, *sf. pl.* =en, zboczenie *f.*, aberacja *f.* (gwiazd).

Abiturie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, abituryent *m.*, uczeń odchodzący na universytet.

Abiturie'ntenexamen, *sn.* =s, *pl.* —, =prüfung, *sf. pl.* =en, egzamin *m.* dojrzałości, matura *f.*

Abiturie'ntenzeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, świadectwo *n.* dojrzałości, maturalne.

A'b=jagen, *va.* 1) odbić, odebrać, wydrzeć; die Beute — odbić zdobycz; 2) zmęczyć, spędzić, zmordować (konia).

A'b=jochen, *va.* die Ochſen, — zdjąć jarzmo z wołów, wyprzęgnąć woły.

Abjudikatio'n, *sf. pl.* =en, odsądzenie *n.* (= Aberkennung).

Abjuratio'n, *sf. pl.* =en, odprzysiężenie *n.* się (= Abſchwörung).

A'b=kalben, *vn.* (h.) przestać się cielić.

A'b=kämmen, *va.* 1) zczesać, wyczesać; 2) den Wall — zestrzelić wierzch wału.

A'b=kämpfen, *va.* j—m etw. — zdobyć co na kim, wywalczyć od kogo.

A'b=kanten, *va.* poobcinać, rogi, brzegi, krawężyć.

A'b=kanzeln, *va.* ogłosić z ambony; j—n — wyłajac kogo, dać komu burę.

A'b=kargen, *va.* i ſich — *vr.* j—m etw. — poskąpić, pożałować, ująć komu czego; ſich etw. vom Munde — odjąć sobie co z ust.

A'b=karten, *va.* etw. mit j—m — ukartować, ułożyć, uknuć co z kim; eine abgekartete Sache rzecz ukartowana, ułożona.

A'bkartung, *sf. pl.* =en, układ *m.*, ukartowanie *n.*, spisek *m.*, knowanie *n.*

A'b=kaſteien, I. *va.* wymęczyć, nadręczyć, *vr.* ſich — wymęczyć się (postami).

A'b=kauen, *va.* ugryźć, odgryźć, nadgryźć.

A'bkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, odkup *m.*, odkupienie *n.*, kupno *n.*

A'b=kaufen, I. *va.* j—m etw. — odkupić co od kogo; II. ſich — *vr.* okupić, wykupić się (od czego).

A'bkäuflich, *adi.* i *adv.* odkupny, do odkupienia.

A'b=kehlen, *va.* 1) wyżłobić, wyżłobkować; 2) ein Tier — poderznąć gardło zwierzęciu.

A'bkehlung, *sf. pl.* =en, wyżłobienie *n.*, wyżłobkowanie *n.*; zabicie *n.*

A'bkehr, *sf.* odwrócenie *n.* oddalenie *n.* się; odraza *f.* wstręt *m.*; — von der Sünde nawrócenie *n.* (się).

A'b=kehren, *va.* I. odwrócić; zmiatać, omiatać; II. ſich — *vr.* odwrócić się; vom Wege — zjechać z drogi.

A'b=keilen, *va.* rozłupać, rozdzielić przez wbicie klina; wybić, wytrzepać.

A'b=keltern, *va.* wycisnąć, wyprasować, wydusić, wytłoczyć (wino).

A'b=ketten, *va.* spuścić z łańcucha, odkuć.

A'b=kimmen, *va.* ein Daube, ein Faß — oberznąć wątory u beczki.

A'b=kippen, I. *va.* urwać; einen Nagel — urwać, uciąć główkę u gwoździa; II. *vn.* (h.) przeważyć się, stracić równowagę, przechylić się.

A'b=klaffen, *vn.* (ſ.) odstawać.

A'b=klaftern, *va.* ustawiać w sągi, dzielić na sągi.

A'b=klammern, *va.* pozdejmować klamry, odklamrować.

A'b=klappen, *va.* spuścić klapy, skrzydła (stołu).

A'b=klären, I. *va.* wyklarować, sklarować, oczyścić przez cedzenie, sączenie, odstanie; II. ſich — *vr.* ustać, wyklarować się; (obraz.) wypogodzić się.

A'bklärung, *sf. pl.* =en, wyklarowanie *n.*, ustanie *n.* się

A'bklatſch, *sm.* =es, odbicie *n.*, odcisk *n.*, odtworzenie *n.*; klisz *m.*; echo *n.*

A'b=klatſchen, I. *va.* odbić, odkliszować, odcisnąć, kalko-

wag; zbierać, zrywać; einem Tänzer ſeine Dame — odbić tancerzowi damę; II. *vn.* (ſ.) upaść z łoskotem.

Ab-klauben, *va.* zbierać, zrywać; odłubać, obierać, obskubać.

Ab-kleiden, *va.* 1) rozebrać, zdjąć, die Taue — zdjąć pokrowce z lin; 2) przepierzyć, przegrodzić, oddzielić.

Ab-kleidung, *sf. pl.* -en, przepierzenie, *n.*, przegroda *f.*

Ab-klemmen, *va.* odszczypnąć, oderwać

Ab-klimpern, *va.* odbębnić, wyrzępolić, odbrzdąkać.

Ab-klingen, *vn.* (ſ.) przedźwięczyć.

Ab-klopfen, *va.* otrzepać, strzepać; j—n — wytrzepać komu skórę; einen Kranken — opukać chorego; odtłuc (coś od czego).

Ab-klöppeln, *va.* eine Spitze — odrobić klockową koronkę.

Ab-knallen, *va*, i *vn.* (h.) wypalić, wystrzelić.

Ab-knappen, *va.* kawałkami odrywać, odbijać, odłamywać.

Ab-knaufern, *va.* ob. Abkargen.

Ab-kneifen, *va.* odszczypnąć, uszczypnąć, uskubnąć, uszczknąć.

Ab-knie(e)n, *va.* odklęczeć; zużyć klęcząc.

Ab-knöpfeln (abknöpfen), *va.* odpiąć, rozpiąć (guziki).

Ab-knüpfen, *va.* odwiązać, oddzierzgnąć.

Ab-kochen, *va.* zgotować, odgotować, ugotować, uwarzyć, odwarzyć.

Ab-kommandieren, *va.* odkomenderować, odwołać.

Ab-kommandierung, *sf. pl.* -en, odkomenderowanie *n.*, odwołanie *n.*

Ab-komme, *sm.* -n, *pl.* -n, ob, Abkömmling.

Ab-kommen, *vn.* kam ab, bin abgekommen, 1) odejść, odchodzić oddalić się, zejść; ich kann nicht — nie mogę się oddalić; 2) zboczyć; vom Wege — zejść z drogi; 3) von etw. — zaniechać co, odstąpić od czego, wyjść ze zwyczaju, z użycia.

Ab-kommen, *sn.* -s, układ *m.* zmowa *f.*, umowa *f.*; ein — treffen zawrzeć układ.

Ab-kommenſchaft, *sf.* potomstwo *n.*, descendencya *f.* rodowód *m.*, pochodzenie *n.*

Ab-kömmling, *sm.* -s, *pl.* -e, potomek *m.*, plemiennik *n.*, descendent *m.*

Ab-konterfeien, *va.* odportretować.

Ab-köpfen, *va.* ściąć głowę, wierzchołek, urwać główkę (gwoździowi).

Ab-kopieren, *va.* odbić, odkopiować.

Ab-koppeln, *va.* odczepić, odwiązać; spuścić ze smyczy (psy).

Ab-krämpen, *va.* den Hut — spuścić brzeg kapelusza, odgiąć kapelusz.

Ab-kratzen, I. *va.* zdrapać, odrapać, zeskrobać, oskrobać; II. *vn.* (ſ.) drapnąć, czmychnąć; zadrzeć kopyta (żart. w znaczeniu zginąć, umrzeć).

Ab-kriegen, *va.* dostać, oberwać; ściągnąć, zdjąć; ich kann den Stiefel nicht — nie mogę ściągnąć, zdjąć buta; etw. — oberwać po skórze.

Ab-kritzeln, *va.* nabazgrać, przebazgrać.

Ab-kröſchen, *va.* uskwarzyć, usmażyć; das Öl — oczyścić olej.

Ab-krümeln, *va.* i *vn.* kruszyć, odkruszać, okruszać, wykruszyć się.

Ab-kühlen, I. *va.* chłodzić, studzić, ochłodzić, wychłodzić, ostudzić, wystudzić; Getränke in Eis — zachłodzić, zamrozić napoje; den Zorn — ochłonąć; II. ſich — *vr.* ostygnąć, chłódnąć, przestudzić się.

Ab-kühler, *sm.* -s, *pl.* —, chłodnik *m.*

Ab-kühlung, *sf. pl.* -en, ochłodzenie *n.*, ochłoda *f.*, ostudzenie *n.*, wystudzenie *n.*; ostygnięcie *n.*

Ab-kümmern, *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* zanikać, więdnąc; nafrasować się, zgryść się.

Ab-künden (= abkündigen) *va.* 1) obwieścić, ogłosić, zapowiedzieć, opublikować; 2) odwołać, odmówić.

Ab-kunft, *sf.* 1) pochodzenie *n.*; von hoher — wysokiego rodu; 2) (przest.) układ *m.*, ugoda *f.*

Ab-kürzen, *va.* skrócić, ukrócić, zmniejszyć.

Ab-kürzung, *sf. pl.* -en, skrócenie *n.*, abrewiatura *f.*

Ab-kürzungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* skrócenia.

Ab-kuppe(l)n, *va.* odprzęgnąć, odłączyć (wagony).

Ab-kuppelung, *sf.* odłączenie *n.*, odprzęgnięcie *n.*

Ab-küſſen, *va.* wycałować, zcałować.

Ab-lachen, *vr.* ſich—naśmiać się (do rozpuku).

Ab-laden, *va.* lub ab, habe abgeladen, złożyć, odładować, wyładować.

Ab-ladung, *sf. pl.* -en, odładowanie *n.* wyładowanie *n.*

Ab-lader, *sm.* -s, *pl.* —, tragarz *m.*, drążnik *m.*

Ab-ladungsort, *sm.* -es, *pl.* -e, skład *m.*; miejsce *n.* wyładowania.

Ab-lage, *sf. pl.* -n, skład *m.*, magazyn *m.*; — eines Eides prestacja *f.*

Ab-lager, *sn.* -s, *pl.* —, zajazd *m.*, nocleg *m.*, popas *m.*; — halten popasać.

Ab-lagern, I. *va.* składać, złożyć na skład; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* odleżeć się, leżeniem nabyć większej wartości; abgelagertes Bier odleżałe piwo (= Lagerbier).

Ab-lagerung, *sf. pl.* -en, pokład *m.*, warstwa *f.*, żyła *f.*, osad *m.* (geol.).

Ab-landen, *vn.* (ſ.) odbić od lądu.

Ab-laſchen, *va.* oznaczyć drogę w lesie przez nacinanie drzew.

Ab-laß, *sm.* -ſſes, *pl.* -läſſe, 1) upust *m.*, spust *m.*; 2) ohne — bez przestanku; 3) odpust *m.* (kościelny), rozgrzeszenie *n.*; 4) opust *m.*, zniżka *f.* (w cenie).

Ab-laßbrief, *sm.* -es, *pl.* -e, list odpustowy, dyspensa *f.*

Ab-laſſen, laſſe, läſſeſt, läßt, ließ ab, habe abgelaſſen, I. *va.* wypuścić (wodę), upuścić, spuścić (staw); wytoczyć (wino z beczki); ein Schiff — wyprawić,

spuścić okręt (na wodę); einen Zug — puścić, wyprawić pociąg, einen Brief — wyprawić, wysłać list; j—m etw. — odstąpić, odsprzedać co komu; vom Preiſe — odstąpić, opuścić z ceny; laſſen Sie mir das Buch ab odstąp mi pan tę książkę; II. *vn.* (h.) von etw. — odstąpić od czego, poniechać, poprzestać, zaniechać czego.

Ab̈laßhandel, *sm.* -s, handel *m.*, frymarka *f.* odpustami.

Ab̈laßjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok odpustowy.

Ab̈lativ, *sm.* -s, *pl.* -e, szósty przypadek, narzędnik *m.*

Ab̈=latten, *va.* zdjąć, pozdzierać, zerwać łaty lub krokwie.

Ab̈=lauben, *va.* einen Baum — poobrywać liście z drzewa.

Ab̈=lauern, *va.* upatrzyć, wyszpiegować (eine Gelegenheit sposobną porę).

Ab̈lauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, 1) (o miejscu) odpływ *m.*, odchód *m.*, upływ *m.*, upust *m.*, ściek *m.*, spadek *m.*; — des Waſſers odpływ, upływ wody; 2) (o czasie) upływ *m.*, nach — eines Jahres po upływie roku; der — eines Wechſels termin zapłaty weksla; (arch.) spływ *m.*, spłynek *m.*

Ab̈=laufen, lief ab, habe abgelaufen, I. *va.* 1) schodzić, zużyć, spotrzebować się; die Schuhe — schodzić, zużyć trzewiki; ſich die Füße — nie czuć nóg ze znużenia, schodzić nogi; ſich die Hörner — przytrzeć sobie rogów (wymądrzeć przez doświadczenie); ſich die Hacken — smalić koperczaki; eine Straße — zejść ulicę; 2) j—m etw. — ubiedz, uprzedzić kogo w czem; j—m den Rang — wyprzedzić kogo w czem; II. *vn.* (ſ.) 1) die Treppen auf und — latać tam i sam po schodach; ściekać, spływać, upłynąć; das Waſſer iſt abgelaufen woda spłynęła; die Zeit iſt abgelaufen czas upłynął; — laſſen wypuścić; ein Schiff — laſſen puścić okręt na wodę; 2) skończyć się, wypaść; es iſt gut abgelaufen dobrze wypadło; der Wechſel iſt abgelaufen wekseł zapadł; ſeine Uhr iſt abgelaufen zegar jego przestał chodzić, stanął; (obraz.) czas jego przeminął; es wird nicht ohne Tränen — nie obejdzie się bez płaczu; die Sache wird nicht gut — to się źle skończy; III. ſich — *vr.* der Mühlſtein hat ſich abgelaufen kamień młyński spotrzebował, wytarł się.

Ab̈läufer, *sm.* -s, *pl.* —, nitka, która z cewki wypadła.

Ab̈laufrinne, *sf.* *pl.* -n, rynna odpływowa.

Ab̈laufrohr *sn.* -e, *pl.* **Ab̈laufröhre** *sf.* *pl.* -n, rura odpływowa.

Ab̈laufſchleuſe, *sf.* *pl.* -n, śluza upustowa, upust *m.*

Ab̈laufszeit, *sf.* *pl.* -en, — termin *m.*; — eines Wechſels termin wypłaty weksla.

Ab̈=laugen, *va.* wyługować, wypłukać z ługu.

Ab̈=läugnen, ob. Ableugnen.

Ab̈=lauſchen, *va.* j—m etw. — podsłuchać, przez podsłuchanie nauczyć się, dowiedzieć się czego od kogo.

Ab̈=lauſen, *va.* wyiskać kogo.

Ab̈laut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przemiana *f.* samogłoski rdzennej (n. p. binde, band, gebunden).

Ab̈=lauten, *va.* zmienić samogłoskę rdzenną.

Ab̈=läutern, *va.* wyczyścić, zczyścić, wykłarować, wyrafinować (wino itd.).

Ab̈läuterung, *sf.* *pl.* -en, oczyszczenie *n.*, wykłarowanie *n.*, rafinowanie *n.*

Ab̈=leben, I. *va.* przeżyć; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* przeżyć, przeżyć się; przestać żyć; abgelebt *pp.* i *adi.* ob. abgelebt.

Ab̈leben, *sn.* -s, zgon *m.*, skon *m.*, śmierć *f.*, zejście *n.*

Ab̈=lecken, *va.* oblizać, zlizać.

Ab̈=leeren, *va.* wypróżnić; den Tiſch — posprzątać ze stołu.

Ablega't, *sm.* -en, *pl.* -en, poseł *m.*, zastępca *m.* legata papieskiego, internuncyusz *m.*

Ab̈=legen, *va.* 1) zdjąć (suknie), złożyć (ciężar); legen Sie ab proszę się rozebrać; die Trauer — przestać nosić żałobę; ein Gelübde — złożyć ślub, ślubować; das Amt — złożyć urząd, zrzec się urzędu; eine Probe — dać dowód; ein Geſtändniß — zeznawać; Rechenſchaft — zdać sprawę; Zeugniß — świadczyć; 2) wyzuć się, uwolnić się, zaprzestać; jedes menſchliche Gefühl — wyzuć się z uczuć ludzkich; die Vorurteile — uwolnić się od przesądów; eine Gewohnheit — odzwyczaić się; die Kinderſchuhe — zaprzestać być dzieckiem; 3) przeszczepiać, odkładać (ablegerować); 4) die Schrift — rozbierać pismo.

Ab̈leger, *sm.* -s, *pl.* —, latorośl *f.*, odkład *m.*, (ablegier *m.*).

Ab̈legung, *sf.* złożenie *n.*, zdjęcie *n.*; — der Rechenſchaft zdanie *n.* sprawy; — eines Zeugniſſes poświadczenie *n.*; — eines Gelübdes ślubowanie *n.*; odkładanie *n.* (latorośli).

Ab̈=lehnen, *va.* 1) odstawić, odchylić; das Brett von der Wand — deskę od ściany odchylić; 2) odmówić, wymówić (się od czego), nie przyjąć, odrzucić, uchylić; ich habe es höflich abgelehnt podziękowałem pięknie; j—m ein Darlehen — odmówić komu pożyczki; eine Stellung — nie przyjąć posady, odrzucić posadę; 3) oddalić od siebie, odeprzeć; den Verdacht — oddalić od siebie podejrzenie; die Einwürfe des Gegners — odeprzeć zarzuty przeciwnika.

Ab̈lehnung, *sf.* odchylenie *n.*, uchylenie *n.*, odparcie *n.*, odrzucenie *n.*, odmowa *f.*

Ab̈lehnungsfall, tylko: im -e w razie odmowy, odrzucenia.

Ab̈=leiern, *va.* (właściwie; odegrać na lirze; zwykle obraz.) jednostajnie wyrecytować, wyśpiewać, wygrać.

Ab̈=leiſten, *va.* zdjąć z kopyta; 2) dopełnić (przyrzeczenia); odpłacić, odrobić; einen Dienſt — odpłacić przysługę; złożyć (przysięgę).

Ab̈=leiten, I. *va.* 1) odprowadzić, oddalić, odwrócić, 2) j—n von etw. — odwieść, od-

ciągnąć kogo od czego; 3) wyprowadzać, wywodzić; brać pochodne (mat.); ein Wort von einem anderen — wyprowadzać jeden wyraz z drugiego; II. abgeleitet, *pp.* i *adi.* wyprowadzony, pochodny; odprowadzony, oddalony.

A'bleitung, *sf. pl.* -en, 1) odprowadzenie *n.*; odwrócenie *n.*; 2) wywód *m.*, pochodzenie *n.*; 3) pochodna *f.*

A'bleiter, *sm.* -s, *pl.* —, gromochron *m.*, konduktor *m.*

A'b=lenken, I. *va.* odwrócić, oddalić; den Verdacht von sich — odwrócić od siebie podejrzenie; einen Stoß — odbić, pazować cięcie; II. *vn.* (ſ.) oddalić się; vom Gegenſtande ſeiner Rede — oddalić się, zboczyć od przedmiotu swojej mowy; vom Wege — zjechać, zboczyć z drogi.

A'blenkung, *sf. pl.* -en, odwrócenie *n.*, oddalenie *n.*, dywersya *f.*; odbicie *n.*, parada *f.*; — einer Krankheit zboczenie *n.*, perturbacya *f.* choroby; — der Lichſtrahlen załamywanie *n.* promieni światła, inflekcya *f.*

A'b=lernen, *va.* j—m etw. — nauczyć się czego od kogo.

A'b=leſen, *va.* leſe, lieſeſt, lieſt, las ab, habe abgeleſen, 1) odczytać, przeczytać; 2) czytaniem zużyć; 3) zbierać, zrywać; die Würmer von den Bäumen — zbierać robaki z drzew.

A'b=leugnen, *va.* wypierać się (czego), zapierać się, zaprzeczać.

A'bleugnung, *sf. pl.* -en, zaprzeczenie *n.*, wyparcie *n.* się.

A'b=liefern, *va.* dostawić, odstawić, wręczyć, doręczyć, oddać.

A'blieferung, *sf. pl.* -en, dostawa *f.* doręczenie *n.*

A'b=liegen, lag ab, bin abgelegen, I. *vn.* być oddalonym, leżeć na uboczu; II. ſich — *vr.* odleżeć, wystać się; der Wein hat ſich abgelegen wino wystało się; ſich die Seiten — odleżeć sobie boki.

A'b=liſten, *va.* j—m etw. — wydrwić wykpić, wyłudzić co od kogo.

A'b=locken, *va.* 1) oddalić, odciągnąć, wywabić; 2) ob. Abliſten.

A'b=löffeln, *va.* zebrać łyżką, wyłyżkować.

A'b=lohnen, *va.* wypłacić należytość, skwitować; odprawić.

A'b=lohnung, *sf. pl.* -en, zapłata *f.*; odprawa *f.*

A'blösbar, *adi.* skupny, spłacalny; dający się oddzielić.

A'blösbarkeit, *sf.* skupność *f.*, spłacalność *f.*

A'b=löſchen, *va.* 1) ugasić, zagasić, wygasić; den Kalk — zgasić wapno; 2) zmazać, skreślić, zetrzeć.

A'b=loſen, *va.* losować o co, przez los rostrzygnąć.

A'b=löſen, I. *va.* 1) odjąć, odłączyć, oderwać; die Haut — zdjąć skórę; 2) odciąć, odjąć; einen Finger — odjąć, odciąć palec; 3) j—n — zastąpić kogo, zluzować; die Wache — zmienić, zluzować wartę; ein Tag löſt den anderen ab dzień następuje po dniu; 4) wykupić, odkupić, skupić, spłacić; eine Jahresrente — odkupić dożywocie; Gründe für eine Bahn — wykupywać grunta pod budowę kolei; II. ſich — *vr.* die Haut löſt ſich ab skóra się łuszczy; die Tapete löſt ſich von der Wand ab tapeta odpada od ściany.

A'blöſung, *sf. pl.* -en, odłączenie *n.*, odjęcie *n.*; wykupno *n.*, skup *m.*, spłata *f.*; zluzowanie *n.*, zastąpienie *n.*

A'blöſungsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o skupie.

A'blöſungspreis, *sm.* -ſes, *pl.* -e, skupne *n.*

A'blöſungsrente, *sf. pl.* -n, renta skupnicza.

A'b=löten, *va.* odlutować.

A'b=lügen, *va.* 1) j—m etw. — wyłgać co od kogo; 2) ob. Ableugnen.

A'b=lugen, *va.* ob. Ab=gucken.

A'b=machen, *va.* 1) zdjąć, odjąć; die Vorhänge — zdjąć firanki; den Beſatz vom Kleide — odprać od sukni obszywkę; 2) skończyć, załatwić, uregulować, umówić, ułożyć, zawrzeć układ; machen wir es unter=einander ab ułóżmy się pomiędzy sobą; es iſt abgemacht, eine abgemachte Sache rzecz ułożona, skończona; 3) zarobić, zaprawić; die Suppe mit einem Ei — zarobić, zaprawić rosół jajem.

A'bmachung, *sf. pl.* -en, umowa *f.*, układ *m.*

A'b=magern, I. *va.* wychudzić; II. *vn.* (ſ.) schudnąć, wychudnąć.

A'b=mähen, *va.* skosić, odkosić, wykosić, zżąć.

A'b=mahlen, *va.* (habe abgemahlen) zemleć, zmleć, odmleć.

A'b=mahnen, *va.* odradzać, odwodzić.

A'b=maiſchen, *va.* das Malz — zetrzeć słód, zrobić zacier; skończyć zacier.

A'b=malen *va.* odmalować; wymalować.

A'b=mangeln, *va.* wymaglować; odmaglować.

A'b=märgeln, *va.* ob. Abmergeln.

A'b=marken, *va.* odgraniczyć, rozgraniczyć.

A'bmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, odmarsz *m.*, wymarsz *m.*, odejście *n.*

A'b=marſchieren, *vn.* (ſ.) odmaszerować, wymaszerować.

A'b=martern, I. *va.* wymęczyć, namęczyć, dręczyć; j—m etw. — wymęczyć co od kogo; II. ſich — *vr.* wymęczyć się, dręczyć się.

A'b=matten, *va.* 1) znużyć, strudzić, zmęczyć; 2) matować, pozbawiać połysku.

A'b=meiern, *va.* wyrugować dzierzawcę.

A'b=meiſchen, *va.* ob. Abmaiſchen.

A'b=meißeln, *va.* dłótem obrobić, wyrzeźbić, wyrznąć; usunąć, zrównać dłótem.

A'b=melden, *va.* odmeldować; oznajmić koniec czego.

A'bmeldung, *sf. pl.* -en, odmeldowanie *n.*

A'b=mergeln, *va.* wyniszczyć, wychudzić, wycieńczyć; ein abgemergelter Menſch wycieńczony, wyniszczony człowiek, cherlak *m.*

Ab=merken, *va.* wymiarkować, pomiarkować; odgraniczyć j—m etw. an den Augen — wyczytać komu z ócz, zmiarkować po oczach.

Ab=meſſen, *va.* meſſe, miſſeſt, mißt, maß ab, habe abgemeſſen, odmierzyć, wymierzyć; mit der Waſſerwage — poziomować, niwelować; ſeine Worte ſorgfältig — ważyć ostrożnie słowa, liczyć się z słowami.

Ab'meſſung, *sf. pl.* -en, odmierzenie *n.*, wymierzenie *n.*

Ab=metzen, *va.* miarki od mlewa pobierać.

Ab=mieten, *va.* odnająć, wynająć.

Ab=mildern, *va.* zlagodzić.

Ab=miſten, *va.* oczyścić, odrzucić gnój.

Ab=muckſen, *va.* zamordować pokryjomu.

Ab=müden, Abmühen *va.* i ſich — *vr.* ob. Abmatten 1).

Ab=murkſen, *va.* ob. Abmuckſen.

Ab=müßigen, I. *va.* wymódz; j—m eine Erklärung — wymódz na kim oświadczenie; ſich eine Zeit — znaleźć czas; II. ſich — *vr.* von etw. uwolnić się od czegoś; ſich nicht — können, etw. zu tun nie módz, przenieść na sobie, aby czego nie uczynić.

Ab'nabelung, *sf. pl.* -en, odcięcie *n.* pępowiny.

Ab=nagen, *va.* ogryźć; der Kummer nagt mir das Herz ab serce mi pęka ze zmartwienia.

Ab=nähen, *va.* odszyć, obszyć.

Ab'nahme, *sf.* 1) zdjęcie *n.*; — des Verbandes zdjęcie opatrunku, bandażu; 2) ubytek *m.*, zmniejszanie *n.* się, ubywanie *n.*, upadek *m.*; — des Waſſers ubywanie wody; — einer Krankheit ustępywanie *n.* choroby; — des Handels upadek handlu; 3) odbyt *m.*; dieſe Ware findet keine — ten towar nie ma zbytu; 4) odebranie *n.*, odbiór *m.*; — eines Eides odebranie przysięgi.

Ab=nehmen, nehme, nimmſt, nimmt, nahm ab, habe abgenommen, I. *va.* 1) zdjąć, zebrać, sprzątnąć, odjąć; j—m die Laſt — zdjąć z kogo ciężar; den Beſatz vom Kleide — odpruć obszewkę; die Karten — zebrać karty; die Hand — odjąć rękę; den Bart — ogolić brodę; 2) kupować, brać; er nimmt mir immer den Wein ab kupuje (bierze) zawsze u mnie wino; j—m eine Sorge — uwolnić kogo od troski; j—m den Eid — odebrać od kogo przysięgę, zaprzysiądz kogo; die Parole — zażądać hasła; 3) j—n — odmalować, odportretować kogo; 4) etw. — wnosić, konkludować (z czego); II. *vn.* (h.) zmniejszać się, ubywać; der Mond nimmt ab księżyc schodzi; die Kräfte nehmen ab siły ubywają.

Ab'nehmer, *sm.* -s, *pl.* —, odbiorca *m.*, kupujący, nabywca *m.*, kupiec *m.*, klient *m.*

Ab=neigen, *va.* i *vr.* nachylić (się), odchylić (się).

Ab'neigung, *sf. pl.* -en, odchylenie *n.*; niechęć *f.*, wstręt *m.*, odraza *f.*; j—m — einflößen przejmować kogo wstrętem, odrazą; gegen j—n — haben mieć, odczuwać do kogo odrazę.

Ab=nieten, *va.* odnitować.

Abno'rm, *adi.* nieprawidłowy, anormalny, *adv.* anormalnie, nieprawidłowo, (= unregelmäßig).

Abnormität', *sf. pl.* -en, zboczenie *n.*, anomalia *f.*, nieprawidłowość *n.*, (= Unregelmäßigkeit).

Ab=nötigen, *va.* j—m etw. — wymusić, wymódz, na kim co, wycisnąć.

Ab=nutſchen, *va.* wyssać, wysysać.

Ab=nutzen, a'b=nützen, *va.* i ſich — *vr.* zużyć; ein Kleid — znosić suknię; die Stiefel — schodzić buty; ſich — *vr.* zużyć się; abgenutzt *pp.* i *adi.* zużyty, znoszony, schodzony, zniszczony.

Ab'nutzung, Ab'nützung, *sf.* zużycie *n.*, zniszczenie *n.*

Abolie'ren, *va.* znieść, skasować, umorzyć, uchylić (= aufheben).

Abolitio'n, *sf. pl.* -en, zniesienie *n.*, skasowanie *n.*, umorzenie *n.*, abolicya *f.* (= Aufhebung).

Abolitioni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, stronnik *m.* wyzwolenia, uchylenia praw.

Ab'=öden, *va.* einen Wald — wyniszczyć, wyciąć, spustoszyć las.

Ab=ohrfeigen, *va.* wypoliczkować.

Abonneme'nt (wym. abonman), *sn.* -es, *pl.* -s, abonament *m.*, prenumerata *f.*, przedpłata *f.*

Abonnem'entskarte, *sf. pl.* -en, karta *f.*, bilet abonamencyjny.

Abonne'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, abonent *m.*, prenumerator *m.*, przedpłaciciel *m.*

Abonnie'ren, *va.* abonować, prenumerować, przedpłacać.

Ab'=ordnen, *va.* 1) wyslać, wydelegować, wyznaczyć, wyprawić; 2) odwołać, cofnąć rozporządzenie.

Ab'ordner, *sm.* -s, *pl.* —, delegat *m.*, delegowany *m.*, poseł *m.*, deputowany *m.*

Ab'ordnung, *sf. pl.* -en, 1) delegacja *f.*, poselstwo *n.*, deputacja *f.*; 2) odwolanie, *n.*, cofnięcie *n.* rozporządzenia.

Ab'ort, *sm.* -es, *pl.* -e, wychodek *m.*, ustęp *m.*

Aborti(e)'ren, *vn.* (h.) poronić.

Abortiv=Mittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek spędzający płód.

Abo'rtus, *sm.* poronienie *n.*

Ab'=paaren, *va.* ustawiać parami; znównoważać glosy.

Ab'=pachten, *va.* oddzierżawić, wydzierżawić.

Ab'=packen, *va.* wyładować, zdjąć (z wozu).

Ab=paſſen, *va.* 1) dostosować, odpasować, odznaczyć, wymierzyć; abgepaßte Taſchentücher odpasowane, odznaczone chusteczki; 2) j—n — czatować na kogo; etw. — czekać, czyhać na co; er hat die Zeit gut abgepaßt wymiarkował dobrze czas, schwycił sposobną chwilę.

Ab=patrouillie'ren, *va.* die Gegend — zlustrować okolicę.

Ab'=peinigen, *va.* ob. Abmartern.

Ab-peitschen, *va.* biczem wychłostać, wysmagać, wybatożyć; obić batem, wytrzepać skórę.

Ab-pellen, *va.* obrać (ze skórki).

Ab-pelzen, *va.* 1) ein Tier — skórę ściągnąć z zwierzęcia; 2) j—n — obić kogo; 3) oczkować, szczepić; 4) ob. Abbamſen.

Ab-pfählen, *va.* palami wytyczyć, palami otoczyć.

Ab'pfählung, *sf. pl.* -en, 1) opalowanie *n.*, wzmocnienie *n.* za pomocą pali, palifikacya *f.*; 2) częstokół *m.*, ostrokół *m.*, palisada *f.*

Ab-pfarren, *va.* wyłączyć z parafii.

Ab-pfeifen, pfiff ab, habe abgepfiffen, *va.* odgwizdać, odświstać.

Ab-pflücken, *va.* zerwać, oberwać, pourywać; ein Huhn — oskubać kurę.

Ab-pflügen, *va.* ob. Abackern.

Ab-picken, *va.* oddzióbać, dzióbem oderwać; szpiczastym młotkiem obtłukiwać.

Ab-placken, *va.* i ſich — *vr.* j—m etw. — wymęczyć co od kogo; wymęczyć się, wymozolić się.

Ab-plagen, *va.* i ſich — *vr.* wymęczyć; zmęczyć się.

Ab-plaggen, *va.* wyrównać trawnik przez ubijanie.

Ab-plärren, *va.* odskrzeczeć (piosenkę), płaczliwie odśpiewać.

Ab-platten, *va.* spłaszczyć; abgeplattet, *pp.* i *adi.* spłaszczony.

Ab-plätten, *va.* wyprasować, odprasować; wygładzić.

Ab'plattung, *sf. pl.* -en, spłaszczenie *n.*

Ab-platzen, *vn.* (ſ.) odskoczyć, oderwać się.

Ab-plätzen, *va.* 1) die Bäume — drzewa młotkiem cechować; 2) ein Gewehr — strzelić ze strzelby; 3) ob. Ab-platzen.

Ab'plätzung, *sf. pl.* -en, cechowanie *n.* młotkiem.

Ab-pochen, *va.* odtłuc, odbić (górn.); Kupfer — wyklepać miedź.

Ab-polieren, *va.* odpolerować.

Ab-posten, *va.* 1) kupione w lesie drzewa częściami dostawiać; 2) ob. Einlaſchen.

Ab-prägen, I. *va.* wybić, wycisnąć, wypiętnować (monetę).

Ab-prallen, *vn.* (ſ.) odbić się, odskoczyć.

Ab'prallung, *sf. pl.* -en, **Ab'prall**, *sm.* -es, odbicie *n.* się, odskoczenie *n.*

Ab-praſſeln, *vn.* (h.) i (ſ.) oderwać się, odskoczyć trzeszcząc lub z trzaskiem.

Ab-prellen, *va.* odbić; *vn.* (ſ.) ob. Ab-prallen.

Ab-preſchen, I. *va.* spędzić konia, zmordować; II. *vn.* (ſ.) szybko się oddalić.

Ab-preſſen, *va.* wyprasować, wycisnąć, wytłoczyć, wydusić; j—m etw. — wymęczyć co od kogo.

Ab-protzen, *va.* die Kanone — odprzodkować działo, zdjąć działo.

Ab-puffen, I. *va.* wyszturchać, wytłuc kułakami; das Vieh — zedrzeć skórę z bydlęcia; II. *vn.* (ſ.) wypalić, eksplodować.

Ab-punktieren, *va.* odpunktować, punktami skopiować; oznaczyć punktami.

Ab-purzeln, *vn.* (ſ.) spaść na dół, stoczyć się na dół.

Ab-putzen, *va.* wyczyścić, oczyścić, ochędożyć, wychędożyć; Holz — okrzesywać drzewo; die Naſe — wysiąkać, wytrzeć nos.

Ab-quälen, *va.* i ſich — *vr.* ob. Ab-plagen.

Ab-quetſchen, *va.* odcisnąć, odgnieść; ſich den Finger — przygnieść sobie palec.

Ab-quicken, *va.* das Gold — oddzielać złoto od rtęci; das Silber — oczyszczone srebro wodą chłodzić.

Ab-rackern, *va.* i ſich — *vr.* wymęczyć, spracować (się); wymozolić (się).

Ab-rädeln, *va.* 1) krajać ciasto ząbkowanem kółkiem; 2) odwijać z kółka.

Ab-radieren, *va.* wytrzeć rardeką.

Ab-raffen, *va.* zgarniać, grabić, (zboże, trawę).

Ab'raham, *sm.* -s, Abraham; in —s Schoß na łonie, na łono Abrahama.

Ab'rahamsbaum, *sm.* -es, *pl.* -äume, wierzba włoska.

Ab-rahmen, *va.* 1) zbierać śmietanę; 2) oprawić w ramy.

Abram, *sn.* Oborowo *n.*

Ab-rammeln, *vn.* (h.) przestać się gonić (o zającach).

Ab-ränbeln (ab-ränden), *va.* poobrzynać, obciąć brzegi.

Ab-ranken, *va.* den Wein — poobcinać łodygi u wina.

Ab-ranzen, ſich — *vr.* włóczyć się długo, wałęsać się; *vn.* (h.) przestać się gonić (o zwierzętach).

Ab-raſieren, *va.* i *vr.* ogolić, ogolić się.

Ab-raſpeln, *va.* odpiłować, odraszpłować, odskrobać.

Ab-raten, *va.* rate, rätſt, rät, riet ab, habe abgeraten, 1) odradzać; 2) j—m die Gedanken — odgadywać czyje myśli.

Ab-rauchen, *vn.* (ſ.) w dym się zamienić, ulotnić, wyparować.

Ab-räuchern, *va.* uwędzić.

Ab'rauchſchale, *sf. pl.* -n, (ehem.) parownica *f.*

Ab'raum, *sm.* -es, gruzy *pl.*, rumowisko *n.*

Ab-räumen, *va.* sprzątać, wyprzątać; den Wald — wytrzebić las; den Tiſch — zebrać od stołu.

Ab-raupen, *va.* obierać z gąsienic.

Ab-rechen, *va.* ograbić, wygrabić, grabiami oczyścić.

Ab'rechling, *sm.* -s, *pl.* -e, ograbki *pl.*

Ab-rechnen, *va.* 1) odliczyć, odciągnąć, potrącić; das abgerechnet z wyjątkiem tego, gdyby nie to; 2) mit j—m — rozliczyć się z kim.

Ab'rechnung, *sf. pl.* -en, odliczenie *n.*, potrącenie *n.*; obliczenie *n.*, rozliczenie *n.*, obrachunek *m.*

Ab'rechte, *sf.* nica *f.*, lewa strona sukna.

Ab-rechten, *va.* 1) wyprawować, wyprocesować; 2) das

Tuch — wygładzać sukno z lewej strony.

A'brede, *pl.* -n, *sf.* umowa *f.*, układ *m.*; — treffen umówić się; das ist gegen die — to sprzeciwia się umowie; in — stellen zaprzeczać.

A'b-reden, *va.* i *vn.* (h.) 1) odradzać, odmówić; j—n von etw. — odradzać komu co; 2) etw. mit j—m — umówić się z kim o co.

A'b-regeln, *va.* podciągnąć pod prawidła.

A'b-reiben, *va.* 1) zetrzeć, wytrzeć; den Fußboden — wyszurować, umyć podłogę; 2) zatrzeć, zaczynić; die Farbe mit Wasser — zatrzeć, rozrobić, zarobić, zaczynić farbę z wodą; 3) der Stier hat sich die Hörner abgerieben byk starł sobie rogi; die Mühlsteine haben sich abgerieben kamienie młyńskie wytarły, starły się; II. abgerieben *pp.* i *adi.* starty, wytarty; szczwany, chytry (obraz.).

A'breibung, *sf. pl.* -en, wytarcie *n.*, scieranie *n.*, otarcie *n.*, odtarcie *n.*; eine kalte — zimne nacieranie.

A'b-reichen, *va.* 1) zdjąć co z góry; das Bild von der Wand — zdjąć, obraz z ściany; 2) podać, wręczyć.

A'b-reifen, I. *va.* zdjąć obręcze; II- *vn.* (ſ.) dojrzeć.

A'b-reihen, *va.* zdjąć z sznurka, zwlec korale.

A'breiſe, *sf.* odjazd *m.*, wyjazd *m.*

A'b-reiſen, *vn.* (ſ.) wyjechać, odjechać; im Begriffe abzureiſen na wyjezdnem.

A'b-reißen, riß ab, habe abgeriſſen, I. *va.* 1) urwać, oderwać; das Hufeiſen — oderwać podkowę; den Faden — urwać nitkę; 2) zerwać, zburzyć; ein Haus — (= niederreißen) zawalić, zburzyć dom; ein Schloß — zerwać zamek; 3) Kleider — poszarpać, niszczyć, znosić suknię; 4) szkicować, odrysować; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* zerwać się, przerwać się, urwać się; die Geduld riß mir endlich ab zabrakło mi wreszcie cierpliwości; III. abgeriſſen, *pp.* i *adi.* 1) urwany, oderwany; zerwany; przerwany; — er Stil styl bez związku; 2) odarty.

A'breißer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) odrywacz *m.*, zrywacz *m.*; 2) pióro rysownicze, rajsfeder *m.*; 3) zboże skrupione.

A'b-reiten, *va.* I. 1) spędzić, zjeździć (konia); 2) ujeździć (zureiten); 3) die Front — objechać front, przejechać przed frontem; 4) zużyć przez jeżdżenie; II. *vn.* (ſ.) odjechać konno.

A'b-rennen, rannte ab, habe abgerannt, I. *va.* w szybkim biegu utrącić, zrzucić co; j—m den Hut vom Kopfe — strącić komu kapelusz z głowy; j—m den Weg — uprzedzić, ubiedz kogo; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* odbiedz, odlecieć, szybko się oddalić; zmęczyć się goniąc.

A'b-richten, I. *va.* 1) ćwiczyć, uczyć, nauczać, zaprawiać, tresować; einen Diener — uczyć służącego; die Soldaten — ćwiczyć, zaprawiać, kształcić żołnierzy; einen Hund — tresować psa; 2) prostować, nadać kształt; ein Brett — wyheblować deskę; II. abgerichtet, *pp.* i *adi.* wyćwiczony, wyuczony, zaprawiony, wytresowany; wyprostowany, przyrządzony, przystosowany.

A'brichtung, *sf. pl.* -en, wyćwiczenie *n.*, nauczanie *n.*, zaprawianie *n.*, tresowanie *n.*; tresura *f.*; przystosowanie *n.*, przyrządzenie *n.*, wyprostowanie *n.*

A'brichter, *sm.* -s, *pl.* —, nauczycieł *m.*

A'b-rieſeln, *vn.* (ſ.) ściekać, spływać.

A'b-rieſen, *va.* Holz — drzewo z gór spuszczać.

A'b-riffeln, *va.* (len) dzierzgać.

A'b-rinden, *va.* einen Baum — zdzierać korę z drzewa, odzierać drzewo z kory; abgerindetes Brot odsiedziały chleb.

A'b-rindern, *vn.* (h.) die Kuh hat abgerindert krowa przestała się gonić.

A'brindig, *adi.* ein -er Baum drzewo z odstałą korą; ein -es Brot odsiedziały chleb.

A'b-ringen, rang ab, habe abgerungen, I. *va.* zdobyć, odebrać (przez walkę); ſich die Haut von den Händen — zedrzeć sobie skórę z rąk; II. ſich — *vr.* nameczyć się.

A'b-rinnen, rann ab, iſt abgeronnen, *vn.* spływać, ściekać.

A'b-riſpen, *vn.* (ſ.) wypadać z kiści, wypadać z szypułek.

A'briß, *sm.* -ſſes, *pl.* -e, rysunek *m.*, szkic *m.*, plan *m.* (domu, fortecy); zarys *m.*, rys *m.*

A'b-rollen, I. *va.* stoczyć, odtoczyć; odwinąć, rozwinąć (linę); die Wäſche — bieliznę wymaglować; II. *vn.* (ſ.) stoczyć się; rozwijać się; der Papierſtreifen rollt ab pasek schodzi (telegr.); die Zeit rollt ab czas upływa.

A'b-roſten, *vn.* (ſ.) zerdzewieć, odpaść przez rdzę.

A'b-röſten, *va.* wypiec, upiec na ruszcie; den Kaffee — upalić, spalić kawę; wyprażyć.

A'b-rücken, I. *va.* odsunąć, oddalić, odstawić; II. *vn.* (ſ.) wynieść się, oddalić się.

A'b-rudern, *vn.* (ſ.) odbić od brzegu, odpłynąć (wiosłując).

A'bruf, *sm.* -eś, odwołanie *n.*

A'b-rufen, I. *va.* 1) odwołać; 2) obwoływać, wywoływać, obwieszczać; die Stunden — obwieszczać godziny; II. ſich — *vr.* zmęczyć się wołaniem.

A'b-rühren, *va.* wymieszać, zarobić, zaczynić; die Suppe mit einem Ei — zaprawić, podprawić rosół jajem; eine Mehlſpeiſe — utrzeć leguminę.

A'b-runden, *va.* zaokrąglić; ein abgerundeter Stil wykończony, zaokrąglony stył; eine abgerundete Stimme zaokrąglony głos.

A'brundung, *sf. pl.* -en, zaokrąglenie *n.*

A'b-rupfen, *va.* wyskubać, obskubać.

A'brüſten, *vn.* (h.) 1) rozebrać rusztowanie; 2) rozbroić, rozpuścić wojsko.

A'brüſtung, *sf.* 1) rozebranie *n.* rusztowania; 2) rozbrojenie *n.*

Biblioteka Filologii Germańskiej W TORUNIU

A'b=rutſchen, *vn.* (ſ.) 1) zeſlizniąć się, zsunąć się, spaść; 2) (obraz.) odejść z kwitkiem; 3) umrzeć, klapnąć.

A'b=rütteln, *va.* strząść, otrząść.

A'b=ſäbeln, *va.* odciąć pałaszem.

A'b=ſäen, *va.* 1) wysiać, zesiać; 2) einen Acker — rolę wycieńczyć przez częste zasiewanie.

A'bſage, *sf. pl.* =n, odmowa *f.*, odwołanie *n.*; cofnięcie *n.*

A'b=ſagen, I. *va.* odmówić, odwołać; j—m die Freundſchaft — wymówić komu przyjaźń; ein abgeſagter Feind zdeklarowany, jawny nieprzyjaciel; II. *vn.* (h.) wyrzec się; dem Teufel — wyrzec się dyabła.

A'b=ſägen, *va.* odpiłować, oderznąć piłą.

A'b=ſahnen, *va.* ob. abrahmen.

A'b=ſammeln, *va.* zbierać; die Raupen — obierać z gąsienic; die Muſikanten gehen das Geld — muzykanci zbierają od gości pieniądze.

A'b=ſatteln, *va.* rozsiodłać, odsiodłać, odkułbaczyć, odjuczyć.

A'bſattelung, *sf.* rozsiodłanie *n.*, odkułbaczenie *n.*, odjuczenie *n.*

A'bſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, 1) ustęp *m.*; in Abſätzen vorleſen czytać ustępami; ohne — jednym ciągiem; ein Glas ohne — leeren szklankę duszkiem wychylić; 2) odstęp *m.*; strofa *f.*; bei dieſer Zeile muß ein — gemacht werden przy tym wierszu zrobić trzeba odstęp; 3) kolanko *n.* (bot.); 4) odbyt *m.*, pokup *m.*; die Ware hat einen ſtarken — towar ma wielki odbyt; 5) obcas, korek (u buta); 6) zakręt *m.*; die Treppe hat drei Abſätze schody mają trzy zakręty; (górn.) der Gang bildet einen — zrób tworzy skręt; 7) (archit.) odsadzka *f.*, uskok *m.*, ławeczka *f.*; 8) odłączenie *n.* (zwierząt od starych).

A'bſatzgebiet, *sn.* =es, *pl.* =e, miejsce *n.* zbytu, targ *m.*

A'bſatzſäge, *sf. pl.* =n, piła odsadzkowa.

A'b=ſäubern, *va.* oczyścić, wyczyścić.

A'b=ſäumen, *va.* nadać kształt czworoboczny; obrębić.

A'b=ſchaben, *va.* oskrobać, obskrobać, zeskrobać; ein abgeſchabter Rock wytarty, znoszony surdut.

A'bſchabſel, *sn.* =s, *pl.* —, oskrobiny *pl.*, skrobowiny *pl.*, ostrużki *pl.*, odpadki *pl.*

A'b=ſchachern, *va.* j—m etw. — wyszachrować, szachrajstwem odkupić co od kogo.

A'b=ſchachteln, *va.* wygładzić, wypolerować (skrzypiem).

A'b=ſchaffen, *va.* 1) znieść, skasować; ein Geſetz — znieść ustawę; einen Mißbrauch — usunąć nadużycie; 2) odprawić, oddalić; einen Bedienten — oddalić służącego; j—n aus der Stadt, aus dem Lande — wydalić kogo z miasta, z kraju.

A'bſchaffung, *sf.* zniesienie *n.*, zkasowanie *n.*; usunięcie *n.*; oddalenie *n.*, odprawa *f.*, odprawienie *n.*

A'b=ſchälen, I. *va.* obrać (ze skórki, z łupiny), obłupać, skrobać; II. ſich — *vr.* obierać się, łupać się; III. abgeſchält *pp.* i *adi.* obrany, obłupany.

A'b=ſchalmen, *va.* znaczyć drzewa przeznaczone do wyrębu.

A'b=ſchärfen, *va.* wyostrzyć; obciąć, spiłować ostry brzeg.

A'b=ſcharren, *va.* odgrzebać, odgarnąć; obskrobać, zeskrobać.

A'bſcharricht, *sn.* **A'bſcharrſel**, *sn.* =s, *pl.* —, oskrobiny *pl.*

A'b=ſchatten, *va.* 1) szkicować; j—n — rysować sylwetkę czyją; 2) cieniować, odcieniować.

A'b=ſchattieren, *va.* cieniować, odcieniować.

A'b=ſchätzen, *va.* 1) ocenić, oszacować, otaksować, oznaczyć wartość; 2) za mało cenić, lekceważyć.

A'bſchätzung, *sf. pl.* =en, 1) ocenienie *n.*, oszacowanie *n.*, otaksowanie *n.*; 2) niedocenianie *n.*

A'bſchätzer, *sm.* =s, *pl.* —, szacownik *m.*, taksator *m.*

A'bſchätzig, *adi.* pogardliwy, lekceważący; *adv.* pogardliwie, lekceważąco.

A'b=ſchauern, *va.* oddzielić, przepierzyć, odgrodzić.

A'b=ſchaufeln, *va.* odrzucić odgarnąć łopatą, odszuflować.

A'bſchaum, *sm.* =s, piana *f.*, szumowiny *pl.*; (obraz.) der — der Geſellſchaft szumowiny społeczeństwa, wyrzutki *pl.*

A'b=ſchäumen, *va.* odszumować, zeszumować, zebrać z czego pianę.

A'bſchäumung, *sf.* odszumowanie *n.*

A'b=ſcheiden, ſchied ab, habe abgeſchieden, I. *va.* odłączyć, oddzielić, wyłączyć; przedzielić, przegrodzić; abgeſchieden leben żyć w odosobnieniu; II. *vn.* (ſ.) oddalić się; rozstać się, umrzeć.

A'bſchein, *sm.* ob. Abglanz.

A'b=ſcheiteln, *va.* das Haar — rozdzielić włosy.

A'b=ſcheren, ſchor ab, habe abgeſchoren, *va.* ostrzydz, ogolić.

A'bſcheu, *sm.* =s, obrzydzenie *n.*, wstręt *m.*, odraza *f.*; es flößt mir Abſcheu ein napełnia mnie wstrętem; allen Leuten ein — ein być wstrętnym dla każdego.

A'b=ſcheuern, *va.* wytrzeć, wyszorować.

Abſcheu'lich, *adi.* szkaradny, obrzydliwy; *adv.* szkaradnie, obrzydliwie.

Abſcheu'lichkeit, *sf. pl.* =en, szkaradzieństwo *n.*, okropność *f.*, niegodziwość *f.*, szkarada *f.*

A'b=ſchichten, *va.* oddzielić, rozdzielić.

A'bſchichtung, *sf. pl.* =en, oddzielenie *n.*, wydzielenie *n.*, układ warstwowy, stratyfikacya (geol.).

A'b=ſchicken, *va.* odesłać, wysłać, wyprawić.

A'b=ſchieben, ſchob ab, habe abgeſchoben, I. *va.* 1) odsunąć, oddalić; den Verdacht von ſich — odsunąć od siebie podejrzenie; 2) einen im Kegeln — w kręgłach wiecej wywrócić od innego; 3) wysłać szupasem; II. *vn.* 1) (h.) (o zwierzętach) stracić pierwsze zęby; 2) (ſ.) odejść, czmychnąć.

Ab'schiebung, *sf. pl.* -en, (Schub) przymusowe odstawienie *n.*, szupas *m.*

Ab'schied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pożegnanie *n.*; von j—m — nehmen żegnać się z kim; 2) odprawa *f.*, abszyt *m.*, dymisya *f.*; j—m den — geben dać komu odprawę, dymisyę, seinen — nehmen wziąć dymisyę, odprawę; 3) der — vom Leben zejście *n.* z tego świata, rozstanie *n.* się z tym światem.

Ab'schieder, *sm.* -s, *pl.* —, abszytowany żołnierz.

Ab'schiedsbesuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wizyta pożegnalna.

Ab'schiedsstunde, *sf. pl.* -en, godzina *f.* pożegnania, rozstania się.

Ab'=schiefern, *va.* obłupywać, łupać (kamień).

Ab'=schießen, schoß ab, habe abgeschossen. I. *va.* 1) wystrzelić; einen Pfeil — wypuścić strzałę; eine Kanone — wystrzelić z armaty; 2) zestrzelić; den Vogel (von der Stange) — zestrzelić ptaka (z słupa); (obraz.) odnieść zwycięstwo, prym zdobyć; 3) odstrzelić; j—m den Finger — odstrzelić komu palec; II. *vn.* (s.) 1) zlecieć, spaść; 2) pełznąć, kolor tracić, płowieć, blakować.

Ab'=schiffen, *va.* wywozić okrętem; *vn.* (s.) odbić od lądu, odpłynąć.

Ab'schiffung, *sf.* wywożenie *n.*, transport *m.* okrętów.

Ab'=schinden, I. *va.* obedrzeć ze skóry; sich den Arm — zedrzeć sobie skórę z ręki; II. sich — *vr.* zmitrężyć się, spracować się.

Ab'=schirren, *va.* die Pferde — wyprządz konie, zdjąć szory z koni.

Ab'=schlachten, *va.* zarznąć.

Ab'=schlacken, *va.* odżużlić, oczyścić z żużli.

Ab'schlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge 1) odbicie *n.*; die Banden des Billards haben einen guten — bandy bilardu dobrze odbijają; 2) odpadki *pl.*, drobne gałązki, wióry *pl.*; 3) odcisk *m.*, matryca *f.* (druk.); 4) odmowa *f.*; 5) spadek *m.* ceny, odliczenie *n.*, potrącenie *n.*; in — bringen odliczyć, potrącić; auf — zahlen na rachunek płacić; — der Kälte zwolnienie *n.* mrozu; 6) spust zbytniej wody razem z przewodem (młyn.).

Ab'=schlagen, schlage, schlägst, schlägt, schlug ab, habe abgeschlagen, I. *va.* 1) odbić, odtłuc, odtrącić, utrącić; den Henkel vom Topf — odtłuc, odbić, odtrącić ucho u dzbana; den Kopf — ściąć, głowę; 2) znieść, rozebrać, usunąć; ein Gerüst, eine Brücke — usunąć, rozebrać rusztowanie, most; 3) die Glieder sind mir wie abgeschlagen jestem jakby połamany, zbity; 4) den Angriff — odeprzeć atak; einen Hieb — odbić, sparować cięcie; 5) das Wasser — odbyć potrzebę, odlać, moczyć; 6) sprowadzić, spuścić; den Teich — spuścić staw; 7) Sahne — ubić śmietankę; 8) eine Bitte — odmówić prośbie; II. *vn.* (s.) i h.) 1) aus der Art — wyrodzić się; 2) nie udać się; die Karte ist abgeschlagen karta przegrała; der Preis hat — cena się zmniejszyła; die Kuh hat — krowa daje mniej mleka; III. *vr.* sich vom Wege — oddalić się od drogi.

Ab'schlägig, *adi.* odmowny; — er Bescheid odmowa, odmowna odpowiedź; *adv.* odmownie.

Ab'schläglich, *adi.* i *adv.* na rachunek; eine -e Zahlung wypłata *f.* na rachunek, zadatek *m.*

Ab'schlagszahlung, *sf. pl.* -en, wypłata *f.* na rachunek.

Ab'=schlämmen, *va.* wyszlamować, wypłukać, wymyć, z mułu oczyścić.

Ab'=schlarfen, *va.* wytrzeć, podrzeć (trzewiki suwając po ziemi).

Ab'=schleifen, *va.* schliff ab, habe abgeschliffen, wygładzić, okrzesać, obostrzyć, wypolerować, wyszlifować; das Kleid — wytrzeć, zedrzeć suknię; (obraz.) sich — przetrzeć się w świecie, nabrać poloru.

Ab'schleifsel, *sn.* (zwykle plur.) okruchy *pl.*, odpadki *pl.*, opiłki *pl.*

Ab'=schleimen, *va.* zeszumować, zebrać szum.

Ab'=schlemmen, *va.* ob. Abschlämmen.

Ab'=schlenkern, *va.* strząść, strząśnieniem odrzucić.

Ab'=schleppen, *va.* potajemnie wywlec; sich — *vr.* zmęczyć się nosząc ciężary.

Ab'=schleudern, *va.* rzucić, wyrzucić, wypuścić.

Ab'=schlichten, *va.* wygładzić, wyszlichtować.

Ab'=schließen, schloß ab, habe abgeschlossen, I. *va.* 1) zamknąć na klucz; 2) ukończyć, zakończyć; 3) einen Vertrag — zawrzeć układ; einen Vergleich — ugodzić się, zawrzeć ugodę; 4) sich von der Welt — usunąć się od świata, zerwać z światem; 5) mit etw. — ukończyć jakąś sprawę; er hat mit der Welt, mit dem Leben abgeschlossen świat, życie już go nie obchodzi; II. *vn.* die Rechnung schließt mit einem Saldo ab rachunek kończy się, zakończony saldem; III. sich — *vr.* zamknąć się; odosobnić się; IV. abschließend, *ppr.* i *adi.* ostateczny, definitywny; ein — -es Urteil stanowczy sąd.

Ab'=schlürfen, *va.* spić, odpić z wierzchu, chłeptać.

Ab'schluß, *sm.* -sses, *pl.* -schlüsse, zakończenie *n.*; zamknięcie *n.*; zawarcie *n.*; — eines Vertrages zawarcie kontraktu, umowy; eine Sache zum — bringen, mit etw. zum — kommen doprowadzić rzecz do końca; der — der Rechnungen, der Bücher zamknięcie rachunków, ksiąg.

Ab'=schmalzen, *va.* omaścić, okrasić.

Ab'=schmatzen, *va.* (pouf.) wycałować, wycmokać.

Ab'=schmausen, I. *va.* objeść; II. *vn.* (h.) skończyć ucztę.

Ab'=schmecken, *va.* dem Weine das Alter — ze smaku poznać, jak stare jest wino; abschmeckend sein mieć nieprzyjemny smak.

Ab'=schmeicheln, *va.* j—m etw. — pochlebstwem wyłudzić co od kogo.

Ab=ſchmelzen, (odmienia się słabo, ale częściej:) ſchmilzeſt i ſchmilzt, ſchmilzt, ſchmolz ab, habe abgeſchmolzen, I. *va.* stopić, roztopić, przetopić; przez topienie odłączyć; II. *vn.* (ſ.) (odmiana mocna) topnieć, stopić się.

Ab'bſchmelzung, *sf. pl.* -en, przetopienie *n.*, topienie *n.*; oddzielenie *n.* przez topienie.

Ab=ſchmieden, *va.* 1) ukuć, wykuć; 2) odkuć, przez kucie odłączyć.

Ab=ſchmutzen, *vn.* (h.) brukać, puszczać brud.

Ab=ſchnäbeln, ſich — *vr.* nacałować się (żart.)

Ab=ſchnallen, *va.* odpiąć, rozpiąć, zdjąć.

Ab=ſchnappen, I. *va.* zatrzasnąć; das Schloß — zatrzasnąć zamek; II. *vn.* (ſ.) spuścić, zaskoczyć; der Hahn iſt abgeſchnappt kurek zaskoczył; im Reden — urwać w mowie.

Ab=ſchnauzen, *va.* j—n — opryskliwie odpowiedzieć, złajać.

Ab=ſchneiden, *va.* ſchnitt ab, habe abgeſchnitten, 1) oderznąć, obciąć, uciąć, odciąć; den Hals — poderznąć gardło; ein Stück Fleiſch — odciąć kawał mięsa; dem Feinde die Zufuhr — odciąć nieprzyjacielowi dowóz żywności; den Rückzug — odciąć drogę do odwrotu; j—m die Ehre — pozbawić kogo czci; das Haar — ostrzydz włosy, obciąć włosy; 2) urwać, uciąć; das Geſpräch — urwać, przerwać rozmowę; j—m das Wort — nie dać komu mówić; 3) der Gang ſchneidet ſich ab zrób się przerywa (górn.).

Ab=ſchnellen, I. *va.* einen Pfeil vom Bogen — wypuścić strzałę z cięciwy; II. *vn.* (ſ.) odskoczyć.

Ab'bſchnitt, -(e)s, *pl.* -e, odcinek *m.*, odrzynek *m.*, okrawek *m.*; (w książce) rozdział *m.*, oddział *m.*, ustęp *m.*; (w handlu) wekseł *m.* na część sumy; odcinek *m.*, segment *m.* (mat.); — eines Verſes średniówka *f.*, cezura *f.*

Ab'bſchnitzel, *sn.* -s, *pl.* —, obrzynek *m.*, okrawek *m.*

Ab=ſchnitze(l)n, *va.* wyrznąć, wystrugać; obstrugać, oberznąć.

Ab=ſchnurren, I. *va.* j—m etw. — wyżebrać co od kogo; II. *vn.* (ſ.) oderwać się (z warczącym szelestem).

Ab=ſchöpfen, *va.* zczerpać, zbierać, wyczerpać, ubrać, ująć.

Ab=ſchrägen, *va.* przerznąć w poprzek, nadać kształt ukośny.

Ab'bſchrägung, *sf.* 1) nadanie *n.* kształtu ukośnego; 2) ukośność *f.*

Ab=ſchrammen, I. *va.* zdrasnąć, zdrapać; II. *vn.* (ſ.) wynieść się cichaczem, ulotnić się.

Ab=ſchrauben, *va.* odśrubować.

Ab=ſchrecken, *va.* 1) odstraszyć, zrazić, odrazić; von einem Vorhaben — odstraszyć od zamiaru; ſich durch Schwierigkeiten — laſſen zrazić się trudnościami; 2) pokropić coś gorącego czemś zimnem i odwrotnie; abſchreckend, *pp.* i *adi.* odstraszający, odrażający.

Ab=ſchreiben, *va.* ſchrieb ab, habe abgeſchrieben, 1) przepisać, odpisać, skopiować; 2) spisać; die Feder — spisać, przytępić pióro; 3) cofnąć przyrzeczenie, odmówić; den Beſuch — odmówić (zapowiedzianą) wizytę; 4) odliczyć, potrącić, odciągnąć, odpisać co z rachunku.

Ab'bſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, przepisywacz *m.*, kopista *m.*

Ab'bſchreibung, *sf. pl.* -en, 1) odpisanie *n.*, kopiowanie *n.*; 2) odliczenie *n.*, potrącenie *n.*

Ab=ſchreien, ſchrie ab, habe abgeſchrien, I. *va.* obwoływać, głosić, obwieszczać; II. ſich — *vr.* skrzyczeć się, zmęczyć się krzyczeniem.

Ab=ſchreiten, ſchritt ab, habe abgeſchritten, I. *va.* mierzyć krokami, obejść; II. *vn.* (ſ.) odstąpić, zboczyć, oddalić się.

Ab'bſchrift, *sf. pl.* -en, odpis *m.*, kopia *f.*; — nehmen skopiować; beglaubigte — odpis wierzytelny.

Ab'bſchriftlich, *adi.* i *adv.* w odpisie, w kopii.

Ab=ſchröpfen, *va.* upuścić krew przez stawianie baniek; (obraz.) wyssać, ogołocić kogo.

Ab=ſchroten, *va.* Fäſſer — staczać beczki; das Getreide — prześrutować zboże; einen Graben — pochylić brzegi rowu; uciąć, urwać; einen Draht — urwać koniec drutu.

Ab=ſchultern, *va.* das Gewehr — zdjąć karabin z ramienia.

Ab=ſchuppen, *va.* i *vr.* den Fiſch — zeskrobać łuskę z ryby; die Haut ſchuppt ſich ab skóra się łuszczy.

Ab=ſchürfen, *va.* zdrasnąć, zedrzeć.

Ab=ſchürzen, *va.* odpasać (suknię, fartuch).

Ab'bſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe 1) zastrzelenie *n.*, wystrzelenie *n.*; 2) spad *m.*, spadek *m.*, ściek *m.*; 3) spadzistość *f.*, pochyłość *f.*, urwistość *f.*; 4) płowienie *n.* barw.

Ab'bſchüſſig, *adi.* spadzisty; pochyły, stromy; *adv.* spadziście, pochyło, stromo; er befindet ſich auf einer -en Bahn znajduje się na niebezpiecznej (złej) drodze; eine — -e Farbe farba, która płowieje.

Ab'bſchüſſigkeit, *sf.* spadzistość *f.*, pochyłość *f.*

Ab=ſchütteln, *va.* strząsnąć, otrząsnąć; das Joch — zrzucić jarzmo; er ſchüttelt die Beleidigungen leicht ab obelgi przysychają na nim jak na psie.

Ab=ſchwächen, *va.* osłabić.

Ab'bſchwächung, *sf.* osłabienie, *n.*, pozbawienie *n.* sił.

Ab=ſchwären, *vn.* ſchwor ab, iſt abgeſchworen, odgnić, wygnić, jątrzyć, ropić się; der Nagel iſt abgeſchworen paznokieć odpadł przez ropienie; wyropić się.

Ab=ſchwärmen, *vn.* (ſ.) 1) odroić się; die Bienen ſind abgeſchwärmt pszczoły oddzieliły się od pnia; 2) (h.) przestać się roić.

Ab=ſchwarten, *va.* 1) zdjąć skórkę; 2) oberznąć, piłą boki poobrzynać.

Ab=ſchwärzen, I. *va.* uczernić, poczernić; II. *vn.* (ſ.) puszczać czarną farbę.

Ab-schwatzen, *va.* j—m etw. — wyludzić co od kogo przez dogadywanie.

Ab-schwefeln, *va.* odsiarkować (odłączyć siarkę); wysiarkować.

Abschweif, *sm.* -es, ob. Abschweifung.

Ab-schweifen, I. *va.* wypłukać (bieliznę); w gorącej wodzie prażyć (nici); ein Brett — deskę okrągławo wyrznąć; II. *vn.* (ſ.) oddalić się, zboczyć; vom Gegenſtande des Geſpräches — oddalić się od przedmiotu rozmowy.

Abſchweifung, *sf. pl.* -en, zboczenie *n.*, odstąpienie *n.*, dygresya *f.*

Ab-schwemmen, *va.* 1) spławiać, spuszczać wodę; Pferde, Holz — spławić konie, drzewo; 2) spłukać, zmyć, spłukaniem oderwać; der Regen hat den Sand abgeſchwemmt deszcz spłukał piasek; das Waſſer hat ein Stück Ufer abgeſchwemmt woda oderwała kawał brzegu.

Abſchwemmung, *sf.* spławianie *n.*; płukanie *n.*, zmywanie *n.*

Ab-ſchwenden, *va.* zniszczyć, wypalić (rolę, las).

Ab-ſchwenken, I. *va.* zmyć, wypłukać; das Waſſer vom Hut — nachylić kapelusz, by woda z kresów ściekła; II. *vn.* (ſ.) zboczyć, w bok się skierować.

Abſchwenkung, *sf.* zboczenie *n.*

Ab-ſchwimmen, ſchwamm, abgeſchwommen, I. *va.* ſeine Stunde — pływać przez całą godzinę; II. *vn.* (ſ.) odpłynąć, popłynąć.

Ab-ſchwindeln, *va.* j—m etw. — wyszachrować, wyciągnąć co od kogo.

Ab-ſchwinden, ſchwand ab, bin abgeſchwunden, *vn.* chudnąć, opadać z ciała.

Ab-ſchwingen, ſchwang ab, habe abgeſchwungen, I. *va.* strzepać, strząsnąć; Hanf — wyklepać konopie; II. *vn.* (ſ.) przestać drgać; III. ſich — *vr.* vom Pferde — zeskoczyć (z konia).

Ab-ſchwirren, *vn.* (ſ.) odlecieć z szelestem, frunąć.

Ab-ſchwitzen, I. *va.* wypocić (skórki); eine Speiſe in Butter — rzucić potrawę na gorące masło; odpocić, przez wypocenie oddalić; II. ſich — *vr.* wypocić się.

Ab-ſchwören, ſchwur ab, abgeſchworen, *va.* i *vn.* (h.) odprzysiądz; ſeine Unterſchrift — odprzysiądz swój podpis; eine Schuld — wyprzysiądz się długu; dem Herrſcher (Eid und Pflicht) — złamać przysięgę złożoną monarsze; den (dem) Himmel, die Seligkeit — wyrzec się nieba, zbawienia; den Glauben — wyrzec się wiary, zmienić wiarę; einen Eid — przysięgę złożyć; ein abgeſchworner Feind otwarty nieprzyjaciel.

Abſchwörung, *sf.* — eines Eides prestacya *f.*; — des Glaubens wyrzeczenie *n.* się wiary; odprzysiężenie *n.*, złamanie *n.* przysięgi.

Ab-ſegeln, I. *va.* den Maſt — żaglami maszt złamać; II. *vn.* (ſ.) odpłynąć żaglówką; wynieść się na tamten świat.

Abſehbar, *adi.* i *adv.* mogący być wzrokiem objęty; in -er Zeit w czasie dającym się przewidzieć.

Ab-ſehen, ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah ab, habe abgeſehen, I. *va.* przejrzeć okiem, dojrzeć, dosięgnąć wzrokiem; ich kann das Ende dieſer Ebene nicht — nie mogę dojrzeć końca tej równiny; 2) zgadnąć, przewidzieć; es iſt ſchwer abzuſehen, warum er ſo handelt trudno zgadnąć, dlaczego tak postępuje; ich kann das Ende nicht — nie mogę przewidzieć końca; 3) upatrzyć, dopatrzyć (czego); eine (günſtige) Gelegenheit — upatrzyć sposobną chwilę; 4) odgadnąć, wypatrzyć; j—m etw. an den Augen, an dem Geſichte — poznać po oczach, po twarzy czyjej; j—m den Wunſch von den Augen — odgadnąć z oczu czyje życzenie; 5) er hat es auf mich, auf mein Verderben abgeſehen uwziął się na mnie, na moją zgubę; II. *vn.* (h.) von etw. — pominąć co, nie troszczyć się o co; ich will gerne davon — chętnie to pomijam; abgeſehen davon pominąwszy to.

Abſeide, *sf.* wierzchnia warstwa jedwabiu na orzechu.

Ab-ſeifen, *va.* wypłukać z mydła; natrzeć mydłem, namydlić.

Ab-ſeigern, *va* i *vn.* (h.) (górn.) zmierzyć pionem głębokość; kopać pionowo; (metal.) wylupić.

Ab-ſeihen, *va.* przecedzić, odcedzić; filtrować.

Ab-ſein, *vn.* być oddzielonym, być oddalonym; der Knopf iſt ab guzik oderwał się; wir ſind nicht weit ab vom Wege nie jesteśmy zbyt oddaleni od drogi; die Spule iſt ab szpulka jest już próżna.

Abſeit, *adv.* i *praep.* ob. Abſeits.

Abſeite, *sf.* 1) odwrotna strona, tylna strona; — eines Gebäudes skrzydło budynku; 2) ob. Abort.

Abſeitig, *adi.* ustronny, na boku położony.

Ab-ſeits, *adv.* na bok, na boku, na stronie; *praep.* (z *gen.*) z boku, w bok drogi.

Ab-ſenden, ſandte ab, habe abgeſandt, *va.* wysłać, wyprawić; delegować.

Abſender, *sm.* -s, *pl.* —, wysyłający *m.*, nadawca *m.*, -in, *sf. pl.* -innen, wysyłająca *f.*, nadawczyni *f.*

Abſendung, *sf.* posłanie *n.*, wysłanie *n.*, posyłka *f.*; wyprawienie *n.*; delegacya *f.*

Abſendungsort, *sm.*, -es, *pl.* -e, miejsce *n.* nadania.

Ab-ſengen, *va.* opalić, przypalić.

Ab-ſenken, *va.* 1) odkładać, odłożyć, zasadzać, rozkrzewiać; 2) (górn.) w głąb kopać; ſich — pochylić się.

Abſenkung, *sf. pl.* -en, odkładanie *n.*, zasadzenie *n.*, rozkrzewianie *n.*, szczepienie *n.*

Abſenker, *sm.* -s, *pl.* —, latorośl, *f.*, szczep *m.*, ablegier *m.*

Abſe'nz, *sf. pl.* -en, nieobecność *f.*, absencya *f.* (= Abweſenheit.)

Abſetzbar, *adi.* mogący być usuniętym, z urzędu złożonym, skasowanym.

Ab-ſetzen, I. *va.* 1) zdjąć, zestawić; eine Laſt — zdjąć ciężar; odstawić; den Topf vom Feuer — garnek od ognia odstawić; von der Bruſt — odłączyć, odstawić od piersi; das Gewehr — odjąć broń (od połiczka); ſetzen Sie mich im Gaſthofe ab wysadź mnie przed zajazdem; der Wein ſetzt viel Hefe ab wino daje wielki osad; 2) złożyć z urzędu, dać dymisyę; einen König — zdetronizować króla; 3) sprzedawać, mieć odbyt; er hat von dieſem Buche 1000 Exemplare abgeſetzt sprzedał tysiąc egzemplarzy tej książki; 4) ein Kind — potajemnie porodzić dziecko; II. *vn.* (ḥ.) z przestankami co robić; im Reden, im Trinken — zrobić przerwę w mówieniu, w piciu; ohne abzuſetzen bez przerwy, jednym ciągiem; er ſchrieb zwei Stunden ohne abzuſetzen pisał bez przerwy dwie godziny; er hat das Glas ohne abzuſetzen ausgetrunken wychylił szklankę duszkiem; III. *v. impers.* (ſ.) es wird Prügel — będą cięgi; es wird einen bedeutenden Gewinn — będzie znaczny zysk.

Ab-ſetzung, *ſf. pl.* -en, złożenie *n.* z urzędu, zawieszenie *n.* w urzędowaniu; detronizacya *f.*

Ab-ſicht, *ſf. pl.* -en, zamiar *m.*, zamysł *m.*, cel *m.*, myśl *f.*, intencya *f.*; in welcher — w jakim celu? er tut nichts ohne — nie czyni nic bez celu; auf etw., auf j—n -en haben mieć na oku, starać się o co, o kogo; ſich in ſeinen -en täuſchen omylić się w rachubach, w zamysłach; meine — geht dahin zmierzam do tego; mit j—m -en haben mieć względem kogo pewne zamiary; man merkt die — und wird verſtimmt poznawszy zamiar traci się zaufanie.

Ab-ſichtlich, *adi.* rozmyślny, umyślny, ułożony, z zamiarem popełniony; ein -er Mord z góry ułożone morderstwo; *adv.* umyślnie, rozmyślnie, z umysłu.

Ab-ſichtslos, *adi.* i *adv.* przypadkowy; bez zamiaru; -ſe Einfalt naiwna prostota.

Ab-ſickern, *vn.* (ſ.) ściekać kroplami, sączyć się.

Ab-ſieben, *va.* przesiać, wysiać.

Ab-ſieden, ſott ab, habe abgeſotten, *va.* uwarzyć, ugotować, sprażyć.

Ab-ſingen, ſang ab, habe abgeſungen, *va.* i *vn.* (ḥ.) odśpiewać; skończyć śpiew; ſich — *vr.* naśpiewać się.

Abſi'nth, *sm.* -s, absynt *m.*, piołunówka *f.* (= Wermutbranntwein).

Ab-ſitzen, ſaß ab, habe abgeſeſſen, I. *va.* odsiedzieć, wysiedzieć; eine Schuld — odsiedzieć dług; ſeine Schulzeit — skończyć szkołę; II. *vn.* (ſ.) von j—m — od kogo, siedzieć w pewnem oddaleniu; zsiąść; vom Pferde, vom Bicycle — zsiąść z konia, z bicyklu.

Ab-ſocken, (Abſoggen) *vn.* (ſ.) skapać, ściec kroplami (w salinach).

Abſolu't, *adi.* absolutny, konieczny, bezwzględny, nieograniczony, zupełny, bezwarunkowy, stanowczy; -e Wahrheit konieczna prawda; -er Herr nieograniczony pan; -e Leere zupełna próżnia; -er Monarch samowładny monarcha; *adv.* absolutnie, nieograniczenie, zupełnie, bezwarunkowo, stanowczo (= unbedingt, unbeſchränkt).

Abſolutio'n, *ſf.* uwolnienie *n.*; rozgrzeszenie *n.* (= Freiſprechung; Losſprechung).

Abſoluti'smus, *sm.* samowładztwo *n.*, absolutyzm *m.*, nieograniczość *f.* władzy; bezwzględność *f.*

Abſoluti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, zwolennik *m.* samowładztwa, absolutysta *m.*

Abſoluti'ſtiſch, *adi.* nieograniczony, bezwzględny, absolutny, samowładny, absolutystyczny.

Abſoluto'rium, *sn.* -s, zatwierdzenie *n.*, świadectwo *n.* ukończenia wyższego zakładu naukowego, absolutoryum *n.*

Ab-ſolvie'ren, *va.* uwolnić, rozgrzeszyć (= freiſprechen); die Studien — ukończyć nauki (= beendigen).

Abſonderbar, *adi.* dający się oddzielić, odłączyć, wyłączyć.

Abſo'nderlich, *adi.* osobliwy, dziwaczny; *adv.* osobliwie, dziwacznie.

Abſo'nderlichkeit, *ſf. pl.* -en osobliwość *f.*, dziwaczność *f.*

Ab-ſondern, *va.* oddzielić, odłączyć, wyłączyć, odosobnić; wydzielić; abgeſonderte Begriffe pojęcia oderwane; die ſchlechten Säfte — wydzielić złe soki; ſich — *vr.* oddzielić, odłączyć, odosobnić się.

Ab-ſonderung, *ſf.* 1) odłączenie *n.*, wyłączenie *n.*, oddzielenie *n.*, separacya *f.*; odrębność *f*; 2) wydzieliny *pl.*, sekrecya *f.*

Ab-ſonderungsanſpruch, *sm.* -es, *pl.* -ſprüche, roszczenie *n.* oddzielności.

Ab-ſonderungsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* do oddzielności.

Ab-ſorbie'ren, *va.* wchłaniać, wsączać, wciągać, absorbować, pochłaniać (= auffaugen, verzehren).

Abſorptio'n, *ſf.* wchłanianie *n.*, pochłanianie *n.*, wsysanie *n.*

Ab-ſpalten, habe abgeſpaltet, I. *va.* odszczepić, odłupać; II. *vn.* bin abgeſpalten; odłupać się.

Ab-ſpannen, I. *va.* 1) spuścić; den Hahn — spuścić kurek 2) odprzęgnąć, wyprzęgnąć (konie, woły); 3) den Geiſt — męczyć umysł; abgeſpannt *pp.* i *adi.* zmęczony, osłabiony, wysilony.

Ab-ſpannung, *ſf.* opuszczenie *n.*, osłabienie *n.*, wysilenie *n.*, zmęczenie *n.*, rozprężenie *n.*

Ab-ſparen, *va.* zaoszczędzić; ſich vom Munde — od ust sobie odejmować.

Ab-ſpeiſen, I. *va.* nakarmić, zbyć; j—n mit leeren Worten — zbyć kogo słowami; er läßt ſich nicht leicht — nie łatwo go się pozbyć; II. *vn.* (ḥ.) skończyć jeść.

Ab-ſpenen, *va.* odłączyć, odstawić od piersi.

Ab-ſpenſtig, *adi.* nieprzychylny; — machen odstręczyć, odmówić, zniechęcić.

A'b=ſperren, *va.* zamknąć, oddzielić; eine Straße — zamknąć ulicę; einen Hafen — zbłokować, zamknąć port; eine Maſchine — wstrzymać, wyłączyć maszynę; ſich — *vr.* ſich von der Welt — odosobnić się, usunąć się od świata.

A'bſperrung, *sf.* zamknięcie *n.*, oddzielenie *n.*, blokada *f.* (portu), wstrzymanie *n.*, wyłączenie *n.*

A'b=ſpiegeln, I. *va.* odbijać, odzwierciedlać; II. ſich — *vr.* odzwierciedlać się.

A'bſpiegelung, *sf. pl.* =en, odbijanie *n.* (się), odzwierciadlanie *n.* (się).

A'b=ſpielen, I. *va.* odegrać, wygrać; II. ſich — *vr.* rozgrywać się.

A'b=ſpinnen, ſpann ab, habe abgeſponnen, *va.* uprząść, odprząść, doprząść.

A'b=ſpitzen, *va.* 1) przyciąć, ostry koniec zrobić, zaostrzyć; 2) pozbawić końca.

A'b=ſprechen, ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach ab, habe abgeſprochen, I. *va.* 1) odmówić, zaprzeczyć; einem Kranken das Leben — zwątpić o życiu chorego; j—m das Verdienſt — odmówić komu zasługi; j—m das Recht — zaprzeczyć komu prawa; j—m eine Forderung — odsądzić od pretensyi; etw. mit j—m — ułożyć co z kim. umówić się; 3) omawiać, debatować dyskutować; II. *vn.* (h.) wyrokować, wydać wyrok, orzec, zastanowić, sądzić; III. abſprechend *ppr.*, *adi.* i *adv.* ujemny, ujemnie.

A'bſprecher, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek o wszystkiem wyrokujący.

Abſprecherei', *sf.* apodyktyczne wyrokowanie o wszystkiem.

A'bſprecheriſch, *adi.* i *adv.* 1) apodyktycznie wyrokujący; 2) ob. Abſprechen III.

A'b=ſprengen, I. *va.* zerwać, oderwać; ein Stück Felſen — oderwać kawał skały; Blumen — pokropić kwiaty; II. *vn.* (ſ.) eine Truppenabteilung — rozpruszyć oddziały wojskowe; odjechać galopem.

A'b=ſprießen, *vn.* (ſ.) ob. Ab=ſtammen.

A'b=ſpringen, ſprang ab, bin abgeſprungen, *vn.* 1) zeskoczyć (z wozu); 2) odskoczyć, odbić się; 3) odpaść, oderwać się; 4) odstąpić, zboczyć; vom Gegenſtande der Unterredung — odstąpić od przedmiotu rozmowy.

A'bſproß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſen.

A'ſprößling, *sm.* =s, *pl.* =e, (rzadko) szczep *m.*, odrostek *m.*; potomek *m.*

A'b=ſproſſen, *vn.* (ſ.) 1) wyrastać 2) pochodzić.

A'bſprung, *sm.* =es, *pl.* =ſünge 1) odskok *m.*, odskoczenie *n.*; — des Haſen kłucz zająca; der — von der Partei oderwanie się od stronnictwa; 2) wielka różnica, kontrast *m.*

A'b=ſpulen, *va.* zwijać przędzę z cewki, nawijać.

A'b=ſpülen, *va.* 1) opłukać, wypłukać; das Geſchirr — naczynie spłukać; 2) oderwać, podmywać; der Fluß hat das Ufer abgeſpült rzeka oderwała, podmyła brzeg.

A'bſpülung, *sf.* (o)płukanie *n.*, wypłukanie *n.*; podmywanie *n.*

A'bſpülicht, *sn.* =s, pomyje *pl.*

A'bſtamm, *sm.* =es, (rzadko) 1) pochodzenie *n.*; 2) potomstwo *n.*

A'b=ſtammen, *vn.* (ſ.) pochodzić, wywodzić się; aus einer adeligen Familie — pochodzić z szlacheckiej rodziny; dieſes Wort ſtammt aus dem Lateiniſchen ab ten wyraz pochodzi z łacińskiego.

A'bſtämmling, *sm.* =s, *pl.* =e, (rzadko) potomek *m.*

A'bſtammung, *sf. pl.* =en, 1) pochodzenie *n.*, ród *m.*, rasa *f.*; von guter — ſein być dobrego pochodzenia, rodu; 2) wywód *m.*, derywacya *f.*

A'b=ſtampfen, *va.* utłuc, ubić, zużyć przez tłuczenie.

A'bſtand, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtände, 1) odległość *f.*, odstęp *m.*; der — zwiſchen den Zeilen odstęp pomiędzy wierszami; 2) różnica *f.*, przedział *m.*; der — der Jahre różnica wieku; 3) zrzeczenie się *n.*, odstąpienie *n.*; von etwas — nehmen zrzec się czego, kwitować z czego.

A'bſtänder, *sm.* =s, *pl.* —, 1) zwierzę domowe wybrakowane; 2) drzewo martwe.

A'bſtändig, *adi.* przez wiek popsuty; odstały; martwy, suchy (leśn.).

A'bſtandsgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, odstępne *n.*, odczepne *n.*

A'bſtand(s)nahme, *sf.* von etw. zrzeczenie *n.* się czego, pominięcie *n.* czego.

A'b=ſtatten, *va.* oddać, złożyć; einen Beſuch — oddać wizytę; einen Bericht — złożyć sprawozdanie, zdać sprawę; einen Eid — złożyć przysięgę; zapłacić, zwrócić; eine Schuld — uiścić się z długu.

A'bſtattung, *sf. pl.* =en; — eines Beſuches złożenie *n.* wizyty; — des Dankes podziękowanie *n.*

A'b=ſtäuben, a'b=ſtauben, *va.* obmieść otrzepać, strzepać, z kurzu, okurzyć, odkurzyć, odpylić.

A'bſtäuber, A'bſtauber, *sm* =s, *pl.* —, miotełka *f.*, piórko *n.* do kurzu.

A'b=ſtäupen, *va.* wychłostać, różgami obić.

A'b=ſtechen, ſteche, ſtichſt, ſticht, ſtach ab, habe abgeſtochen, I. *va.* 1) odkłuć, odłączyć przez odkłucie; 2) wytyczyć; ein Lager — wytyczyć, odgraniczyć obóz; 3) odprowadzić; einen Kanal, einen Teich — odprowadzić kanał, staw; den Wein — ściągnąć, wytoczyć wino; das Erz — stopiony kruszec wypuścić; 4) zakłuć, zarznąć (świnię, kurczę); (w grze) wziąć, zabić, przebić; 5) odpunktować, skopiować, wydziurkować; ein Muſter — odbić wzór; II. *vn.* (h.) 1) odbijać, odróżniać się; von ſeiner Umgebung — wyróżniać się ze swego otoczenia; die Farbe ſticht grell ab barwa odbija się jaskrawo; 2) odbić od lądu.

A'bſtecher, *sm.* =s, *pl.* —, wycieczka *f.*, krótka podróż *f.*; einen — machen wstąpić po drodze.

A'b=ſtecken, *va.* 1) odpiąć, odszpilić; obsadzić; 2) wytyczyć (wy)trasować.

A'bſteckung, *sf.* wytyczenie *n.*, trasowanie *n.*

A'b=ſtehen, ſtand ab, habe abgeſtanden, I. *va.* odstać; eine Stunde — odstać godzinę; ſich — nastać się, zmęczyć się staniem; ſich die Füße — odstać sobie nogi; II. *vn.* (ſ.) 1) odstawać, daleko stać; die Arme vom Körper — laſſen trzymać ręce oddalone od ciała; der Jäger ſteht ab myśliwy schodzi z stanowiska; 2) odstąpić; von einer Idee — odstąpić od zamysłu; von einer Forderung — zrezygnować z należytości; von j—m — opuścić kogo; 3) ginąć, psuć się; ein abgeſtandener Strauch martwy krzew; ein abgeſtandener Fiſch śnięta ryba; abgeſtandenes Bier zwietrzałe piwo; abgeſtandenes Waſſer nieświeża (przestała) woda.

A'b=ſteigen, ſtieg ab, bin abgeſtiegen *vn.* zajechać, wysiąść (u kogo); ich bin bei einem Freunde abgeſtiegen zajechałem do przyjaciela; zsiąść (z konia), zejść (z drabiny), zleść (z drzewa).

A'bſteigend, *adi.* i *adv.* pochyły, spadzisty; =e Linie linia zstępna.

A'bſteigequartier, *sn* =s, *pl.* =e, mieszkanie czasowe.

A'bſteigung, *sf.* pochyłość *f.*, spadzistość *f.*; pochodzenie *n.*, descedencya *f.*

A'bſtellbar, *adi*, dający się uchylić.

A'b=ſtellen, *va.* 1) odstawić; wyłączyć, zastanowić (ruch); das Telephon iſt abgeſtellt telefon wyłączony; 2) uchylić, znieść; einen Mißbrauch — usunąć, znieść nadużycie.

A'bſtellung, *sf.* zniesienie *n.*, uchylenie *n.*, usunięcie *n.*; wyłączenie *n.*

A'b=ſtemmen, *va.* odgiąć, odbić (dłutem).

A'b=ſtempeln, *va.* stemplować.

A'bſtempelung, *sf.* stemplowanie *n.*

A'b=ſteppen, *va.* wystebnować.

A'b=ſterben, *vn.* ſtirbſt, ſtirbt ab, ſtarb, bin abgeſtorben, zemrzeć, odumrzeć, umrzeć, wymrzeć; das Herz iſt mir abgeſtorben serce we mnie zamarło; die Stadt iſt wie ausgeſtorben miasto wygląda jak wymarłe; die Füße ſind mir wie abgeſtorben nogi mi zdrętwiały; die Freunde ſind mir abgeſtorben przyjaciele odumarli mnie.

A'bſterben, *sn.* =s, 1) śmierć *f.*, zgon *m.*; 2) śnięcie *n.* (u ryb.)

A'b=ſtenern, *va.* odsterować, ein Boot vom Ufer — odsterować czółno od brzegu.

A'bſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) odbicie *n.*, kopia wykluta; 2) wytoczenie *n.* płynów; 3) różnica *f.*, kontrast m.

A'b=ſticken, *va.* skopiować haft, odhaftować.

A'b=ſtiefeln, *vn.* (ſ.) er iſt ruhig abgeſtiefelt wyniósł się milczkiem.

A'bſtieg, *sm.* =s, *pl.* =e, zejście *n.* z góry.

A'b=ſtimmen, I. *va.* 1) nastroić (instrument muzyczny); 2) spuścić (ton), niżej nastroić; II. *vn.* (h.) 1) głosować, oddać głos; über j—n — balotować nad kim; 2) skończyć głosowanie.

A'bſtimmung, *sf.* pl. =en, głosowanie *n.*; geheime — tajne —; namentliche — imienne —; ſchriftliche — głosowanie kartkami; zur —! do głosowania! zur — bringen poddać pod —; ſich der — enthalten usunąć się (wstrzymać się) od głosowania.

Abſtine'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, abstynent *m.*

Abſtine'nt, *adi.* wstrzemięźliwy, powściągliwy; *adv.* wstrzemięźliwie, powściągliwie (= enthaltſam).

Abſtine'nz, *sf. pl.* =en, wstrzemięźliwość *f.*, powściągliwość *f.*, abstynencya *f.* (= Enthaltſamkeit).

Abſtine'nzpolitik, *sf.* polityka polegająca na usuwaniu się od udziału.

Abſtinen'ztag, *sm.* =es, *pl.* =e, dzień *m.* postu.

A'b=ſtoppeln, *va.* ein Feld — wyrywać ściernisko z roli.

A'b=ſtoßen, ſtoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtieß ab, habe abgeſtoßen, I. *va.* 1) odtrącić, utrącić, odbić przez trącenie, odepchnąć; das Geweih — porzucić rogi; ſich die Hörner — przytrzeć sobie rogi; j—m das Genick — przetrącić komu kark; die Milchzähne — tracić zęby (o zwierzętach); das Boot vom Ufer — odepchnąć łódkę od brzegu; ein Brett — zhebłować deskę; die Kanten — poobcinać rogi, zaokrąglić; eine Ziegel — obtłuc cegłę; die Felle — oskrobywać skóry; ein Kalb — odsadzić cielę od krowy; eine Ware — wyzbyć się towaru, wysprzedać; 2) (obraz.) odpychać, zrażać, budzić wstręt; II. *vn.* (ſ.) vom Ufer — odbić od brzegu; III. ſich — *vr.* psuć, niszczyć się (przez odbijanie).

A'bſtoßend, *adi.* odpychający, odrażający, wstrętny; ſein Aeußeres iſt — wygląda odrażająco; *adv.* odpychająco, odrażająco, wstrętnie.

A'b=ſtrafen, *va.* ukarać.

A'bſtrafung, *sf. pl.* =en, kara *f.*, ukaranie *n.*

Abſtrahie'ren, *va.* 1) odłączyć, nie zważać na co, nie uwzględniać (= abſehen); 2) odejmować (= abziehen).

A'b=ſtrahlen, I. *va.* odbijać, rzucać promienie; II. *vn.* (ſ.) odbijać się.

A'bſtrahlung, *sf.* odbijanie *n.* się promieni, reflekcya *f.*

Abſtra'kt, *adi.* oderwany, abstrakcyjny; ein =er Begriff abstrakcyjne pojęcie; *adv.* abstrakcyjnie.

Abſtraktio'n, *sf. pl.* =en, oderwane wyobrażenie, abstrakcya *f.*

Abſtraktio'nsvermögen, *sn.* =s, zdolność *f.* do abstrakcyi.

Abſtra'ktum, *sn.* =s, *pl.* =kta, pojęcie oderwane.

Ab'ſtrapazieren, I. *va.* zniszczyć przez używanie; II. ſich — *vr.* zmęczyć się, zmitrężyć się.

A'b=ſtreben, *vn.* (h.) usiłować oddalić się.

A'bſtreich, *sm.* =es, *pl.* =e, przetarg *m.*, licytacya *f.* (in minus).

A'b=ſtreichen, ſtrich ab, habe abgeſtrichen, I. *va.* zgarnąć (z wierzchu), zestrychować; das

Fell — zeskrobać włosy ze skóry; das Erz — zszumować nieczystość z stopionego kruszcu; ein Kind — dziecko różgą wysmagać; II. *vn.* (h.) die Fiſche haben abgeſtrichen ryby przestały się trzeć; (ſ.) wyleciec z gniazda; ein abgeſtrichener Falke sokół, który począł już łatać.

Ab-ſtreifen, I. *va.* ściągnąć, zdjąć; einem Haſen das Fell — ściągnąć skórę z zająca; die Handſchuhe — zdjąć rękawiczki einen Zweig — poobrywać liście z gałęzi; einen Fehler — pozbyć się przywary; II. *vn.* (ſ.) oddalić się nieco, zboczyć.

Ab'ſtreifer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Abſtreicher, Abſtecher.

Ab-ſtreiten, *va.* ſtritt ab, habe abgeſtritten, j—m etw. — zaprzeczyć nie przyznawać komu czego; wyprocesować, odebrać przez proces; ich laſſe es mir nicht — nie dam sobie tego wyperswadować, nie przekonasz mnie.

Ab'ſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, to, co się zgarnia z wierzchu; żużel *m.*; — von einer Rechnung zmniejszenie *n.* rachunku.

Ab-ſtricken, *va.* i *vn.* (h.) eine Nadel — skończyć drut (robiąc pończochę); skończyć robienie pończochy.

Ab-ſtriegeln, *va.* wyczesać zgrzebłem.

Ab-ſtrömen, I. *va.* oderwać; das Waſſer hat ein Stück Ufer abgeſtrömt woda oderwała kawał brzegu.; II *vn.* (ſ.) odpłynąć; die Volksmenge iſt abgeſtrömt tłum ludu oddalił się.

Ab-ſtroſſen, *va.* (górn.) wyrębywać, eksploatować schodami.

Abſtru's, *adi.* ciemny, niezrozumiały, zawiły, cudacki; *adv.* ciemno, niezrozumiale, zawile, cudacko (= ſonderbar).

Ab-ſtücke(l)n, *va.* i *vr.* odłamywać (się) kawałkami.

Ab-ſtufen, *va.* ułożyć, usypać w kształcie schodów; stopniować, cieniować (kolory); (górn.) ob. Abſtroſſen.

Ab'ſtufung, *sf. pl.* -en, stopniowanie *n.*, stopnie *pl.*; die — der Farben cieniowanie *n.* kolorów.

Ab-ſtülpen, *va.* den Hut — spuścić brzegi u kapelusza.

Ab-ſtumpfen, *va.* stępić, przytępić; einem Hunde den Schwanz — uciąć psu ogon; die Sinne — przytępić zmysły; er iſt gegen jeden Schmerz abgeſtumpft zobojętniał na każdy ból; ſein Herz iſt abgeſtumpft serce w nim zamarło.

Ab'ſtumpfung, *sf.* stępienie *n.*, przytępienie *n.*; zobojętnienie *n.*

Ab-ſtürmen, *vn.* (ſ.) oddalić się z impetem.

Ab'ſturz, *sm.* -es, *pl.* -ſtürze, spad *m.*, spadnięcie *n.*; przepaść (= Abhang).

Ab-ſtürzen, I. *va.* strącić, zrzucić (z góry na dół); II. *vn.* (ſ.) spaść z góry; ein Touriſt iſt abgeſtürzt turysta spadł z góry.

Ab-ſtutzen, *va.* obciąć,uciąć, oberwać, skrócić; dem Hunde die Ohren — psu uszy obciąć.

Ab-ſtützen, *va.* podeprzeć.

Ab-ſuchen, *va.* 1) szukając pozbierać; 2) przeszukać; eine Gegend nach j—m — przeszukać okolicę, żeby kogo znaleźć.

Ab'ſud, *sm.* -es, odwar *m.*,

Abſu'rd, *adi.* niedorzeczny, śmieszny, bezrozumny, głupi; *adv.* niedorzecznie, głupio (= töricht).

Abſurdität', *sf. pl.* -en, niedorzeczność *f.*, śmieszność *f.*, absurd *m.* (= Torheit).

Abſze'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, absces *m.*, wrzód *m.*, ropień *m.*

Abſzi'ſſe, *sf. pl.* -n, odcięta *f.* (mat.).

Abt, *sm.* -es, *pl.* Äbte, opat *m.*

Ab-takeln, *va.* ein Schiff — rozebrać okręt, pozbierać liny i kotwice, pozdejmywać maszty; (obraz.) ein abgetakeltes Frauenzimmer stare pudło, przekwitła kobieta.

Ab'takelung, *sf. pl.* -en, rozebranie *n.* okrętu z lin i masztów.

Ab-tanzen, I. *va.* odtańczyć; eine Tänzerin — odebrać, odbić tanecznicę; II. *vn.* (ſ.) oddalić się tańcząc; zakończyć taniec.

Ab-tauen, I. *vn.* (ſ.) odtajać; II. *va.* stopić.

Ab'tauſch, *sm.* -es, *pl.* -e, wymiana *f.*

Ab-tauſchen, *va.* wymienić.

Abtei', *sf. pl.* -en, opactwo *f.*

Ab'teil, *sn.* i *m.* -(e)s, *pl.* -e, przedział *m.*

Ab'teilbar, *adi.* (koł.) podzielny, dający się podzielić, przedzielić.

Ab-teilen, *va.* podzielić; das Zimmer durch einen Verſchlag — przepierzyć, przedzielić pokój; die Haare — rozdzielić włosy, zrobić w włosach rozdział;.

Abtei'lich, *adi.* opacki.

Ab'teilung, *sf. pl.* -en 1) podział *m.*; die — in Klaſſen podział na klasy; 2) rozdział *m.*, rubryka *f.* (gazety, książki;) 3) oddział *m.*; eine — Soldaten oddział wojska; eine — des Miniſteriums oddział, sekcya ministerstwa; przedział *m.* (w wagonie).

Ab'teilungschef (wym.: szef), *sm.* -s, *pl.* -e, **Ab'teilungsvorſtand**, *sm.* -es, -ſtände, **Ab'teilungsvorſteher**, *sm.* -s, *pl.* —, naczelnik *m.* oddziału, sekcyi.

Ab-telegraphieren, *va.* i *vn.* (h.) odtelegrafować; odwołać telegraficznie; skończyć telegrafowanie.

Ab-teufen, *va.* einen Schacht — pogłębić szyb.

Ab-tiefen, *va.* ob. Abteufen.

Abti'ſſin, *sf. pl.* -nen, ksieni *f.*

Abton, *sm.* -s, *pl.* -e, złotowłos *m.*, wielowłoś *m.* (bot.).

Ab-tönen, *va.* die Farben, stopniować, moderować, cieniować, barwy.

Ab'tönung, *sf.* stopniowanie *n.*, cieniowanie *n.* (barw.).

Ab-töten, *va.* stłumić, znieczulić, przytłumić; einen Nerv — znieczulić nerw; das Gefühl — stłumić uczucie; den Leib — umartwiać ciało.

Ab'tötung, *sf.* stłumienie *n.*, znieczulenie *n.*, umartwienie *n.*

Ab-torkeln, *vn.* (ſ.) wytoczyć się.

Ab-traben, *vn.* (ſ.) 1) odjechać kłusem; 2)(obraz.) odejść z kwitkiem.

Ab'trag, *sm.* =es, *pl.* =träge 1) — eines Terrains zniesienie *n.* terenu; 2) resztki *pl.* (ze stolu); 3) zaplacenie *n.* (długu), odszkodowanie *n.*, wynagrodzenie *n.* (krzywdy); er muß zur Strafe einen — an das Armenhaus tun za karę złożyć musi pewną kwotę na dom ubogich; j—m — tun (rzadko) odszkodować kogo; 4) uszczerbek *m.*, szkoda *f.*, ujma *f.*; j—m — tun (zwykle) krzywdzić kogo; 5) (na listach) per — przez umyślnego, ekspres.

Ab'=tragen, trage, trägſt, trägt, trug ab, habe abgetragen, I. *va.* 1) znieść, zburzyć, rozebrać, demolować; eine Mauer — znieść mur; ein Haus — zburzyć dom; eine Brücke — rozebrać most; 2) die Speiſen — zebrać ze stołu; 3) spłacić, zapłacić; eine Schuld — spłacić dług; 4) zużyć, znosić; abgetragene Kleider zużyte, znoszone suknie; 5) przenieść na papier (rysunek); 6) einen Hund — psa z tropu oddalać; II. ſich — *vr.* znosić się, zniszczyć się noszeniem; zmęczyć się noszeniem; der Acker hat ſich abgetragen rola się wyjalowiła.

Ab'tragung, *pl.* =en, *sf.* 1) zniesienie *n.*, zburzenie *n.*, demolowanie *n.*; 2) splata *f.*, amortyzacya *f.*

Ab'träglich, *adi.* szkodliwy, ujemny; *adv.* szkodliwie, ujemnie.

Ab'tragsböſchung, *sf. pl.* =en spadzistość *sf.* (wskutek zniesienia ziemi).

Ab'tragskoſten, *spl.* koszta *pl.* zburzenia.

Ab'=träufeln, *vn.* (h.) skapywać, ściekać, ociekać.

Ab'=treiben, trieb ab, habe abgetrieben, I. *va.* 1) odpędzić, napędzić, odegnać; das Vieh vom Feld — bydło z pola odegnać; die Leibesfrucht — spędzić płód; die Würmer — spędzić robaki; das Gold — czyścić złoto; einen Wald — wyrąbać las; wyploszyć zwierzynę z lasu; 2) zmęczyć, spędzić (konia); II. *vn.* (ſ.) zboczyć z drogi (o okrętach); III. abtreibend *ppr.* i *adi.* odpędzający; spędzający; czyszczący.

Ab'treibung, *sf. pl.* =en 1) napędzenie *n.*, wypędzenie *n.*, odegnanie *n.*, spędzenie *n.*; — der Leibesfrucht spędzenie plodu; 2) czyszczenie *n.*; wyrąb *m.*, eksploatacya *f.*; 3) wywlaszczenie *n.*

Ab'trennbar, *adi.* rozłączalny, dający się rozłączyć, odłączyć.

Ab'=trennen, *va.* 1) odpruć; 2) oddzielić, odłączyć; ſich — oddzielić się (ścianą).

Ab'trennung, *sf.* oddzielenie *n.*, odłączenie *n.*, separowanie *n.*

Ab'tretbar, *adi.* dający się odstąpić.

Ab'treten, trete, trittſt, tritt, trat ab, habe abgetreten, I. *va.* 1) oddeptać, przez deptanie oddzielić; ſich die Schleppe vom Kleid — oddeptać sobie ogon u sukni; 2) zużyć, zniszczyć (przez deptanie); die Treppen — wydeptać schody; einen Weg — wydeptać drogę; 3) j—m etw. — odstąpić co komu; ſeine Rechte j—m — zrzec się praw swoich na czyją korzyść; II. *vn.* (ſ.) oddalić się ustąpić; das Miniſterium iſt abgetreten ministerstwo ustąpiło; vom der Bühne — zejść ze sceny; (komenda) abtreten! rozejść się! pójść precz!; vom einem Kaufe — odstąpić od kupna.

Ab'tretung, *sf.* 1) odstąpienie *n.*; 2) ustąpienie *n.*

Ab'trieb, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) spęd *m.*; der Vieh= vom Gebirge spęd bydła z gór; 2) — des Waldes wyrąb *m.* lasu.

Ab'=triefen, *vn.* (ſ.) skapywać, spływać, ociekać.

Ab'trift, *sf.* 1) wolne pastwisko; 2) — eines Schiffes zboczenie okrętu, dryf *m.*

Ab'=trinken, trank ab,, habe abgetrunken, *va.* upić, odpić nadpić.

Ab'=trippeln, *vn.* (ſ.) odejść drepcąc.

Ab'tritt, *sm.* =es, *pl.* =e; 1) odejście *n.*, ustąpienie *n.*, oddalenie *n.* się; — von der Bühne ustąpienie ze sceny; 2) odstąpienie *n.* od czego (od religii, od zasad); 3) ustęp *m.*, wychodek *m.*

Ab'trittsgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, odstępne *n.*

Ab'=trocknen, I. *va.* osuszyć, wysuszyć, obsuszyć; die Wäſche — wysuszyć bieliznę; die Tränen — osuszyć łzy; den Schweiß — otrzeć pot; II. *vn.* (ſ.) oschnąć, obeschnąć, uschnąć.

Ab'trocknung, *sf.* 1) osuszenie *n.*; 2) oschnięcie *n.*

Ab'=trollen, *vn.* (ſ.) wynieść się, oddalić się.

Ab'=trommeln, I. *va.* odbębnić, wybębnić; II. *vn.* (h.) bębnić na znak oddalania lub cofania się.

Ab'tropf, *sm.* =es, *pl.* =tröpfe, ściek *m.*

Ab'=tröpfeln, Ab'=tropfen, *vn.* (ſ.) kapać, skapywać, kroplami ściekać.

Ab'tröpfelung, Ab'tropfung *sf.* ściekanie *n.* kroplami; destylacya *f.*, przekraplanie *n.*

Ab'=trotzen, *va.* j—m etw. — wymódz co uporem, złością, groźbami.

Ab'=trumpfen, *va.* 1) zburczyć, wybesztać, wybuzować, pozbyć się kogo; 2) zabić wyższą kartą, przybić kozerną kartą, atutem; 3) einen Balken — uciąć belkę skośnie i spoić z drugą.

Ab'trünnig, *adi.* odszczepiony, zbuntowany, oderwany, niewierny, odpadły; j—n — machen nakłonić kogo do odszczepieństwa, zbuntować kogo; vom Glauben — werden porzucić wiarę, odpaść od wiary; ein =er Chriſt odstępca od wiary chrześcijańskiej, apostata *m.*

Ab'trünnige(r), *sm.* =n, *pl.* =(n), odszczepieniec *m.*, odstępca *m.*, przeniewierca *m.*, renegat *m.*, apostata *m.*

Ab'trünnigkeit, *sf.* odstępstwo *n.*, odszczepieństwo *n.*, apostazya *f.*

Ab'=tun, tat ab, habe abgetan, I. *va.* 1) zdjąć z siebie; die Hand von j—m — opuścić kogo; 2) zabić, stracić; 3) zrujnować; der Kaufmann iſt abgetan kupiec jest zrujnowany; ein abgetaner Menſch zrujno-

wany czlowiek; 4) zalatwić, skończyć; eine abgetane Angelegenheit skończona sprawa.

A'b=tuſchen, *va.* tuszem odrysować, odtuszować.

Abunda'nz, *sf.* obfitość *f.* (= Überfluß).

A'b=urteilen, I. *va.* zasądzić, osądzić; II. *vn.* (h.) 1) orzec, zawyrokować; 2) wydać sąd ujemny (über j—n, über etw., o kim, czem).

A'burteilung, *sf.* 1) wyrok ostateczny, skazanie *n.*; 2) sąd ujemny.

A'b=verdienen, *va.* j—m etw. — zarobić co od kogo.

A'b=verlangen, *va.* j—m etw. — żądać czego od kogo.

A'b=vieren, *va.* przykroić w kwadrat, w czworogran; j—n — okrzesać kogo.

A'bvierung, *sf.* 1) przykrojenie *n.* w kwadrat; 2) okrzesanie *n.*

A'b=viſieren, *va.* oczyma zmierzyć.

A'b=wachen, ſich — *vr.* zmęczyć się czuwaniem.

A'bwage, *sf. pl.* =n, odległość *f.* siły i ciężaru od punktu podparcia; odległość pionowa.

A'b=wägen, *va.* wog ab, habe abgewogen, zważyć, odważyć, przeważyć; 1) mit der Waſſerwage — niwelować; 2) rozważać, zastanawiać się; das Für und Wider — rozważyć, co przemawia za, co przeciw; die Mittel nach den Zwecken — stosować środki do celów.

A'b=walken, *va.* wywalkować (sukno); j—n — wybić kogo, wywalić kijem.

A'b=wällen, *va.* zagotować, dać zwolna zakipieć.

A'b=walzen, I. *va.* wywalcować, wyrównać walcując; II. *vn.* oddalić się tańcząc walca.

A'b=wälzen, *va.* odtoczyć, odwalić, zrzucić; einen Stein — odwalić kamień; eine Pflicht von ſich — uwolnić się od obowiązku; einen Verdacht — oddalić podejrzenie.

A'b=wamſen, *va.* j—n — skroić komu kurtę, dać w skórę, wytrzepać skórę.

A'bwandelbar, *adi.* odmienny (gram.).

A'b=wandeln, I. *va.* (gram.) odmieniać (czasowniki); II. *vn.* (ſ.) 1) oddalić się zwolna; 2) odbić kulę o boczne ściany kręgielni.

A'bwandlung, *sf. pl.* =en, odmiana *f.* (czasownika).

A'b=wanken, *vn.* (ſ.) odejść chwiejnym krokiem.

A'b=wärmen, *va.* zagrzać, wygrzać, ogrzać; ſich die Hände — zagrzać sobie ręce.

A'b=warnen, *va.* przestrogami odwodzić, przestrzegać.

A'b=warten, *va.* i *vn.* (h.) 1) j—n, etw. — czekać na kogo, na co, oczekiwać kogo, czego; ich will ſeine Ankunft — chcę czekać jego przybycia; den Sturm — przeczekać burzę; 2) einen Kranken — pilnować, dozorować, pielęgnować chorego; ſein Amt — pilnować swego urzędu; ſeinen Leib — dagadzać swemu ciału.

A'b=wärts, *adv.* 1) na dół, w kierunku z góry ku dołowi; vom Hauptmann — od kapitana zacząwszy na dół; Strom — fahren jechać z biegiem wody; der Weg geht immer mehr — droga coraz bardziej staje się spadzistą; es geht — mit mir podupadam, (na zdrowiu, na majątku; Berg — zgóry; 2) na stronę, na boku, das Haus liegt — vom Ufer dom znajduje się na boku od brzegu.

A'b=waſchen, *va.* waſche, wäſchest i wäſchſt, wäſcht, wuſch ab, habe abgewaſchen, 1) obmyć, umyć, oplukać, wyprać; die Wunde — obmyć ranę; das Kind — umyć dziecko; die Gläſer — oplukać szklanki; die Wäſche — wyprać bieliznę; die Schande mit dem Blute — zmyć hańbę krwią; das Waſſer wäſcht die Ufer ab woda zmywa (urywa) brzegi; 2) uszkodzić przez pranie; das Hemd iſt ſchon ſehr abgewaſchen koszula jest już mocno sprana.

Ab'waſchung, *sf. pl.* =en, obmycie *n.*, umycie *n.*, wypranie *n.*

A'bwaſſer, *sn. pl.* =wäſſer, woda odchodna, odpływająca z fabryk.

A'b=wäſſern, *va.* odwodnić, odprowadzić wodę, zdrenować.

A'b=wechſeln, I. *va.* zmienić, wymienić, odmieniać, przeplatać (jedno drugiem); eine Krone — zmieniać koronę; II. *vn.* (h.) zmieniać się; mit j—m im Dienſte — zmieniać się z kim w służbie, kolejno pełnić służbę (dyżur); das Wetter wechſelt ab pogoda zmnienia się; Sie müſſen Fleiſch mit Gemüſe — laſſen musisz pan przeplatać mięso jarzyną; abwechſelnd *ppr.*, *adi.* i *adv.* zmienny, zmiennie, na przemian.

A'bwechſ(e)lung, *sf. pl.* =en, odmiana *f.*, wymiana *f.*, rozmaitość *f.*

A'bwechſlungsweiſe, *adv.* na przemian.

A'bweg, *sm.* =eś, *pl.* =e, bezdroże *n.*, manowiec *m.*, zła droga, nieprawa droga; wir ſind auf einen — geraten dostaliśmy się na bezdroże; er führt ihn auf =e prowadzi go na manowce.

A'bwegs, *adv.* z drogi, na uboczu, w bok drogi.

A'bwegſam, *adi.* z drogi położony.

A'b=wehen, *va.* odwiać, zwiać z góry; der Wind hat mir den Hut vom Kopfe abgeweht wiatr zerwał mi kapelusz z głowy.

A'bwehr, *sf.* obrona *f.*, odparcie *n.*, odpowiedź *f.* (odporna); zur — w odpowiedź; die — dieſer Vorwürfe fällt mir nicht ſchwer odparcie tych zarzutów nie jest mi trudnem.

A'b=wehren, *va.* odganiać, oganiać; die Mücken — oganiać się od komarów; odpierać; den feindlichen Überfall — odeprzeć napad nieprzyjacielski; ein Unglück — uchronić się od nieszczęścia; einen Hieb — sparować, odbić cięcie; j—m etw. — wzbraniać komu czego.

A'bwehrung, *sf.* ob. Abwehr.

A'b=weichen, wich ab, bin abgewichen, *vn.* zboczyć; vom

Wege z drogi; die Magnetnadel weicht um drei Grade ab igła magnetyczna zbacza o trzy stopnie; odstąpić (von der Regel od reguły, von den Sitten der Vorfahren od obyczajów przodków); różnić się; meine Meinung weicht von der Deinigen ab moje zdanie różni się od twego; von j—m — odstąpić od kogo, porzucić kogo.

Ab=weichen, I. *va.* weichte ab, hab abgeweicht odmiękczyć rozmiękczyć, zmiękczyć, odmoczyć; II. *vn.* (ſ.) odmięknąć, zmięknąć, oderwać się przez moczenie.

Ab=weichen, *sn.* -s, rozwolnienie *n.*

Abweichung, *pl.* -en, *sf.* odstąpienie *n.*, zboczenie *n.*, różnica *f.*

Ab=weiden, *va.* spasać, wypasać.

Ab=weifen, *va.* zmotać, zwinąć z motowidła.

Abweis, *sm.* -ſes, -ſe, ob. Abweiſung.

Ab=weiſen, wies ab, hab abgewieſen, *va.* odprawić, dać odprawę; einen Bettler — odprawić żebraka (z niczem); einen Beſuch — nie przyjąć wizyty; ein Geſuch — odrzucić podanie; j—n kurz — zbyć kogo krótko; einen Wechſel — protestować wekseł.

Abweiſung, *sf.* *pl.* -en, odmowa *f.*, odprawa *n.*

Ab=weißen, I. *va.* obielić, pobielić, wybielić; II. *vn.* (h.) puszczać biały kolor.

Ab=welken, *vn.* (ſ.) odwiędnąć, zwiędnąć.

Abwendbar, *adi.* dający się odwrócić; die Kataſtrophe war noch — katastrofa dawała się jeszcze powstrzymać.

Ab=wenden, *va.* wandte (wendete) ab, odwrócić; j—n von etw. — skłonić kogo do odstąpienia od czego; ſeine Hand von j—m — opuścić kogo, przestać go wspierać; eine Gefahr — odwrócić niebezpieczeństwo; durch das Gebet ein Unglück von ſich — uchronić się od nieszczęścia przez modlitwę; j—m die Kunden — odmawiać, odstręczać komu klientelę.

Abwendig, *adi.* (z machen i werden) j—n einem — machen zniechęcić kogo do kogo, odciągnąć kogo od kogo, odstręczyć; er iſt mir — geworden stracił do mnie przywiązanie.

Ab=werfen, werfe, wirfſt, warf ab, habe abgeworfen, I. *va.* 1) zrzucić; das Joch — zrzucić z siebie jarzmo; er hat Pique abgeworfen, zrzucił piki, zrzucił się z pików; 2) przynosić (w zysku); dieſe Stelle wirft jährlich tauſend Kronen ab ta posada przynosi tysiąc koron rocznie; II. *vn.* (h.) die Hündin, die Katze hat abgeworfen suka się oszczeniła, kotka się okociła; porzucić rogi (o jeleniach).

Abweſend, *adi.* nieobecny; mit den Gedanken — nieprzytomny; der -e hat immer Unrecht nieobecnemu zawsze dzieje się krzywda.

Abweſenheit, *sf.* nieobecność *f.*; nieprzytomność *f.*; in ſeiner — pod jego nieobecność; — des Geiſtes nieprzytomność umysłu; brak *m.*; in — eines ausdrücklichen Geſetzes w braku wyraźnej ustawy.

Abweſenheitskurator, *sm.* -s, *pl.* -en, kurator *m.*, zachodźca *m.* nieobecnego.

Ab=wetten, *va.* j—m etw. — wygrać co od kogo (przez zakład).

Ab=wetzen, *va.* 1) wyostrzyć 2) (przez tarcie) zedrzeć, stępić, zniszczyć; das Kleid hat ſich abgewetzt suknia się wytarła, wystrzępiła.

Ab=wichſen, *va.* 1) wywoskować (posadzkę); wygłancować, wyszwarcować, wyczernić (buty); 2) obić, wygarbować skórę komu.

Ab=wickeln, *va.* rozwijać, zwinąć (nici z motka); (obraz.) ein Geſchäft — załatwić ostatecznie interes.

Abwick(e)lung, *sf.* 1) rozwinięcie *n.*; 2) (obraz.) załatwienie *n.*

Ab=wiegeln, *va.* uspokoić; einen Aufruhr — uśmierzyć rozruch.

Abwieg(e)lung, *sf.* uspokojenie *n.*, uśmierzenie *n.*

Ab=wiegen, wog ab, habe abgewogen, *va.* ob. Abwägen.

Ab=wimpeln, *va.* den Maſt — zdjąć chorągiewkę z masztu.

Abwinde, *sf.* *pl.* -n, zwijadło *n.*

Ab=winden, wand ab, habe abgewunden, *va.* zwinąć; za pomocą windy spuścić; die Arme des Gegners beim Ringen — przy mocowaniu uwolnić się od rąk przeciwnika.

Ab=winken, *va.* dać znak odmowy łub przeczący.

Ab=wirbeln, *va.* Saiten — spuszczać struny; eine Arie — wybębnić aryę.

Ab=wirken, *va.* ein Tier — zdjąć skórę z zwierzęcia; den Teig — wygnieść, wymiesić, wyrobić ciasto; ein Stück Tuch — utkać sztukę sukna; ein Muſter — kopiować wzór na tkaninie.

Ab=wiſchen, *va.* obetrzeć, zetrzeć; den Staub — zetrzeć kurz; ſich die Tränen — obetrzeć, osuszyć łzy.

Abwiſchlappen, *sm.* -s, *pl.* —, ścierka *f.*

Ab=wittern, *va.* zwietrzyć, zwęszyć (ślad).

Abwolle, *sf.* wełna skrobana, garbarska.

Ab=wollen, I. *va.* das Fell — oskrobać skórę z wełny; II. *vn.* (h.) chcieć odejść; der Deckel will nicht ab wieko nie daje się zdjąć.

Ab=wuchern, *va.* j—m etw. — lichwą uzyskać co od kogo.

Ab=würdigen, *va.* detaksować, zniżyć; eine Münze — zmniejszyć wartość monety.

Abwurf, *sm.* -(e)s, 1) odrzucenie *n.*, zrzucenie *n.*; 2) rzecz zrzucona; 3) zysk *m.*

Ab=würfeln, *va.* j—m etw. — wygrać co od kogo (w kostki).

Ab=würgen, I. *va.* udusić, zadusić; II. ſich — *vr.* męczyć się połykaniem.

Abu'ſus, *sm.* nadużycie *n.* (= Mißbrauch).

Ab=zahlen, *va.* spłacić, zapłacić, wypłacić; eine Schuld

— upłacić, splacić dług (częściami).

Ab'zahlung, *sf. pl.* -en, spłata *f.*, uplata *f.*

Ab'zahlungsgeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, handel *m.* na raty, an splaty.

Ab'=zählen, *va.* odliczyć, odrachować; das läßt ſich an den Fingern — rzecz to bardzo prosta, łatwa do przewidzenia.

Ab'=zahnen, I. *va.* porobić ząbki; ein Rad — porobić zęby na kole; II. *vn.* skończyć ząbkowanie.

Ab'=zapfen, *va.* wytoczyć, utoczyć; den Wein vom Faß — wino z beczki ściągnąć; j—m das Blut — utoczyć komu krwi; einen Teich — spuścić staw; j—m das Geld — wyciągnąć z kogo pieniądze, naciągnąć kogo na pieniądze.

Ab'=zäumen, *va.* ein Pferd, rozkielznać konia, zdjąć z konia uzdę.

Ab'=zäunen, *va.* 1) ogrodzić, odgrodzić (plotem), oparkanić; 2) j—m ein Stück Garten — urwać komu kawał ogrodu przez wysunięcie plota.

Ab'=zaufen, *va.* 1) wyrwać (przez targanie); 2) natargać.

Ab'=zehren, I. *va.* wychudzić, wyniszczyć; die Krankheit hat ihn abgezehrt choroba go wyniszczyła; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* chudnąć, mizernieć, niknąć; er hat ſich durch Faſten abgezehrt wyniszczył się postami.

Ab'zehrung, *sf. pl.* -en, chudnięcie *n.*, wycieńczenie *n.*, uwiąd *m.*; suchoty *pl.*

Ab'zeichen, *sn.* -s, *pl.* —, odznaka *f.*, znamię *n.*, oznaka *f.*; die Diener trugen — auf den Armen służba nosiła odznaki na ramieniu; das Kind kam mit einem — zur Welt dziecko urodziło się ze znamieniem; die — der Würde oznaki godności.

Ab'=zeichnen, *va.* 1) odrysować; 2) nacechować, naznaczyć.

Ab'=zerren, *va.* oderwać, urwać.

Ab'=zetteln, *va.* rozpleść, rozwić (tkac.).

Ab'ziehbild, *sn.* -es, *pl.* -er, obrazek *m.* do odbijania, odbijanka *f.*

Ab'=ziehen, zog ab, hat abgezogen, I. *va.* 1) zdjąć, ściągnąć; den Hut, die Handſchuhe — zdjąć kapelusz, rękawiczki; das Fell — ściągnąć skórę; j—m den Ring vom Finger — zdjąć komu pierścień z palca; den Schlüſſel — wyjąć, ściągnąć klucz z zamku; den Topf vom Feuer — zdjąć garnek z ognia; die Karten — zdjąć, zebrać karty; 2) odciągać, odciągnąć; j—n von einer Geſellſchaft — odciągnąć kogo od towarzystwa; j—n von ſeinen Studien — odrywać kogo od nauki; j—m die Kunden — odstręczyć komu kupujących; die Hand von j—m — opuścić kogo, przestać dopomagać komu; 3) odciągać, odciągnąć (mat.); potrącić; 4) Wein Bier — ściągnąć wino, piwo; einen Teich — spuścić staw; eine Uhr — obciągnąć, uregulować, repasować zegarek; (druk.) einen Satz — zrobić odbitkę, odbić; das Meſſer — obciągnąć nóż (na kamieniu lub pasku); den Branntwein — przepuścić, przelutrować wódkę (przez alembik); II. *vn.* (ſ.) oddalić się, odejść, opuścić jakie miejsce; der Feind iſt von der Stadt abgezogen nieprzyjaciel oddalił się z miasta; er iſt mit Schimpf und Schande abgezogen oddalił się ze wstydem; ſich — usunąć się; die Ochſen haben ſich abgezogen woły zmęczyły się ciągnieniem.

Ab'zieher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) odciągacz *m.*; 2) (anat.) abduktor *m.*, muszkul odciągający; 3) zecer, który robi odbitki.

Ab'=zielen, I. *va.* i *vn.* (h.) zmierzać do czego, celować; er zielt auf mich ab ma mnie na myśli, pije do mnie.

Ab'=zimmern, *va.* obciosać.

Ab'=zirkeln, *va.* cyrklem odmierzyć, wycyrklować; er hat es ſich genau abgezirkelt dokładnie sobie to wykombinował, obmyślił.

Ab'zug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) oddalenie się *n.*, odejście *n.*, odmaszerowanie *n.*, wymarsz *m.*, wyprowadzenie się *n.*; j—m freien — gewähren pozwolić komu wolno oddalić się; der — der Truppen wymarsz wojska; der — aus der Wohnung wyprowadzenie się z mieszkania; zum — (Abmarſch) blaſen trąbić na wymarsz; der — der Vögel odlot *m.* ptaków; 2) odchód *m.*, ujście *n.*; das Waſſer (der Rauch) hat keinen — woda (dym) nie ma ujścia (odchodu); —im Dache przewiewnik *m.*; 3) opust *m.*, rabat *m.*, potrącenie *n.*; der Kaufmann gewährt mir einen — von 10 Perzent kupiec przyznaje mi 10 procent opustu (rabatu)); ich muß Ihnen von der Rechnung 5 Kronen in — bringen muszę potrącić panu z rachunku pięć koron; nach — po odtrąceniu; 4) (druk.) odbitka *f.*; 5) (hutn.) zmiot *m.*; 6) — am Gewehr cyngiel *m.* u strzelby.

Ab'zugbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podpiwek *m.*, lekkie piwo.

Ab'züglich, *adv.* po odtrąceniu, po odliczeniu.

Ab'zugsrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Ab'zugsröhre**, *sf. pl.* -n (roln.) dren *n.*

Ab'=zupfen, *va.* odskubać, wyskubać, oskubać.

Ab'=zwacken, *va.* urwać (obcęgami); j—m von der Rechnung etw. — urwać co komu z rachunku; j—m die Uhrkette — ściągnąć komu łańcuszek od zegarka.

Ab'=zwecken, *va.* i *vn.* (haben) ob. Abzielen.

Ab'=zweigen, I. *va.* (ſ.) oddzielić; einen Baum — obrać drzewo z gałęzi; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* die Eiſenbahn, die Straße zweigt ab kolej, droga zbacza.

Ab'zweigung, *sf. pl.* -en, 1) oddzielenie *n.*, odgałęzienie *n.*, rozgałęzienie *n.*; 2) odnoga *f.* (kolei).

Ab'=zwicken, *va.* 1) naszczypać; 2) oderwać, urwać, (obcęgami).

Ab'=zwingen, *va.* j—m etw. — wymusić co na kim.

Ach! *int.* ach! — und Weh ſchreien wrzeszczeć, lamentować na cale gardlo; mit — und Krach z ciężką biedą.

Acha'ja, *sn.* Achaja *f.*

Acha't, *sm.* -ẽs, *pl.* -e, agat *m.* (mineral).

Ache, *sf. pl.* -n, rzeczka *f.*

A'chel, *sf. pl.* -n, ość *f.*, paździerz *f.*

A'chen, *vn.* (h.) jęczeć, wzdychać.

Achi'lles, *sm.* Achilles, Achil.

Achroma'tiſch, *adi.* bezbarwny, achromatyczny; *adv.* bezbarwnie, achromatycznie (= farblos).

A'chſe, *sf. pl.* -n, oś *f*, ; mit (per) — fahren jechać wozem, jechać osią.

A'chſel, *sf. pl.* -n, lopatka *f.*, ramię *n.*; die -n barki *pl.*, ramiona; die -n zucken zżymać, wzruszać ramionami; unter der — pod pachą; etw. auf die leichte — nehmen lekceważyć sobie co; j—n über die — anſehen patrzeć z góry na kogo, lekceważyć kogo, kręcić nosem na kogo, mieć kogo za bajbardzo; auf beiden -n tragen siedzieć na dwóch stolkach.

A'chſelband, *sn.* -eẽs, *pl.* -änder, naramiennik *m.*

A'chſelfalte, *sf. pl.* -n, fałd pachowy.

A'chſelgrube, Achſelhöhle, *sf. pl.* -n, pacha *f.*, podpasze *n.*, dół pachowy.

A'chſeltroddel, *f. pl.* -n, szlifa *f.* na ramieniu, epolet *m.*

A'chſelzucken, *sn.* -s, ruszanie *n.*, zżymanie *n.*, ramionami.

A'chſenarm, *sm.* -ẽs, *pl.* -e, ramię *n.* osi.

A'chſenblech, *sn.* -ẽs, *pl.* -e, okucie *n.* osi, podosek *m.*

A'chſeneinſchnitt, *sm.* -eẽs, *pl.* -e, wręb *m.* na osi.

A'chſengeld, *sm.* -eẽs, *pl.* -er, opłata *f.* od osi, clo *m.* od wozu, drogowe *n.*

A'chſenring, *sm.* -eẽs, *pl.* -e, rafa *f.*, obrączka *f.* na osi.

A'chſenſchemel, *sm.* -ẽs, *pl.* —, ryczon *m.*, nasad *m.*

A'chſenſchiene, *sf. pl.* -en, ob. Achſenblech.

Acht, I. *sf.* 1) (= Ächtung) wywolanie *n.* z kraju, wygnanie *n.*, banicya *f.*; j—n in die — erklären albo tun wywołać kogo z kraju; 2) (używa się tylko w pewnych zwrotach i pisze zwykle małą literą) uwaga *f.*; auf j—n (etw.) — geben (haben) uważać na kogo (co); Sie müſſen ſich in — nehmen musisz się pan wystrzegać; geben Sie — uważaj pan; Habt — baczność; ſeine Geſundheit in — nehmen ochraniać swoje zdrowie; ſeine Ehre in — nehmen pilnować swego honoru; etw. außer — (außeracht) laſſen nie zważać na co, nie zwracać na co uwagi; 3) liczba ośm, (w kartach itp.) ósemka *f.*; II. *num.* ośm, osiem ośmiu, ośmioro; es waren unſer — było nas ośmiu; es ſchlägt — bije ósma; er hat — Kinder ma ośmioro dzieci; in — Tagen (über — Tage) za tydzień.

A'chtbar, *adi.* szanowny, godny, zacny.

A'chtbarkeit, *sf.* zacność *f.*, szanowność *f.*

A'chtbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyrok proskrypcyjny, dekret banicyjny.

A'chtdraht, *sm.* -eẽs, grube sukno *n.*, pakłak *m.*

A'chteck, *sn.* -s, *pl.* -e, ośmiokąt *m.*

A'chtel, *sn.* -s, *pl.* —, ósma część, ósma *f.*; ein — Wein ósemka *f.* ($^1/_8$ litry) wina.

A'chtelnote, *sf. pl.* -n, ósemka *f.* (muz.)

A'chtelpauſe, *sf. pl.* -en, pauza osemkowa (muz.).

A'chteltakt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, takt osemkowy. (muz.)

A'chten, I. *va.* 1) szanować, poważać, wysoko cenić; j—n hoch — wysoce kogo szanować; gering — lekceważyć, nie szanować, pogardzać; er achtet das Geld nicht nie szanuje pieniędzy; das Leben nicht — nie dbać o życie; 2) etw. für gut — uważać coś za dobre; ich achte es mir für eine Ehre mam to sobie za honor, za zaszczyt; j—d für nichts — mieć kogo za nic, mieć kogo za hetkę pętelkę; II. *vn.* (= achtgeben) zważać, uważać; auf j—s Worte — zważać na czyje słowa; auf nichts — na nic nie zważać; III. *vr.* ſich nach etw. — (lepiej; richten) stosować się do czego.

A'chten, *va.* wywołać z kraju, skazać na wygnanie, banicyę.

A'chtender, *sm.* -s, *pl.* —, ośmak *m.* (jeleń.)

A'chtenswert, *adi.* godny poszanowania, szanowny.

A'chter, *sm.* -s, *pl.* —, ósemka *f.*; ośmiowiersz *m.*

A'chter, *praep.* = hinter tylny (mar.).

A'chterlei, *adi.* ośmioraki; *adv.* ośmiorako.

A'chtfach, a'chtfältig, *adi.* i *adv.* ośmiokrotnie.

A'chtflächig, *adi.* ośmioścenny.

A'chtflächner, *sm.* -s, *pl.* —, ośmiościan *m.*, oktaedr *m.*

A'chthundert, num. ośmset.

A'chtlos, *adi.* nieuważny, niedbały; *adv.* nieuważnie; niedbale.

A'chtloſigkeit, *sf.* niedbalstwo *n.*, nieuwaga *f.*

A'chtmal, *adv.* ośm razy.

Achtmalig, *adi.* ośmiorazowy, ośmiokrotny.

A'chtſam, *adi.* uważny; *adv.* uważnie.

A'chtſamkeit, *sf.* uwaga *f.*, baczność *f.* troskliwość *f.*

A'chtſeitig, *adi.* ośmiostronny, oktogon *m.*

A'chtſpännig, *adi.* w ośm koni.

A'chtſtündig, A'chtſtündlich *adi.* ośmiogodzinny, co ośm godzin.

A'chtteilig, *adi.* z ośmiu części się składający.

A'chtung, *sf.* 1) uwaga *f.*, uważanie *n.*; wenig — geben auf etw. malo uwagi zwracać na coś; zur — für den Leſer uwaga dla czytelnika; —! baczność! 2) poważanie *n.*, uszanowanie *n.*, szacunek *m.*; j—m — erweiſen okazywać dla kogo poważanie; ſich — erwerben zaskarbić sobie poważanie; bei j—m in — ſtehen mieć u kogo poważanie (zachowanie); mit — z szacunkiem.

Ächtung, *sf. pl.* -en, wywołanie *n.*, wygnanie *n.* z kraju, banicya *f.*

Ächtungserfolg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powodzenie oparte na poważaniu.

Ächtungsvoll, *adi.* pełen poważania, pełen uszanowania; *adv.* z uszanowaniem, z poważaniem.

Ächtungswert, *adi.* ob. achtenswert.

Ächtungswidrig, *adi.* okazujący brak uszanowania.

Achtwinkelig, *adi.* ośmiokątny, oktogon *m.*

Achtzehn, *num.* ośmnaście.

Achtzehnjährig, *adi.* ośmnastoletni.

Achtzehntel, *sn.* -s, ośmnasta cześć.

Achtzeiler, *sm.*, -s, *pl.* —, ośmiowiersz *m.*

Achtzeilig, *adi.* ośm wierszy mający.

Achtzig, *num.* ośmdziesiąt.

Achtziger, *sm.* -s, *pl.* —, ośmdziesięcioletni (starzec); in den — n między ośmdziesięciu a dziewięćdziesięciu latami; mający ośmdziesiąty numer.

Ächzen, *vn.* (h.) stękać, jęczeć, wzdychać.

Acker, *sm.* -s, 1) *pl.* Äcker, rola *f.*, grunt *m.*; den — bebauen, bestellen uprawiać rolę; sandiger — piaszczysty grunt; 2) *pl.* Acker (miara powierzchni) ak(e)r (łan); er besitzt zehn Acker Land ma dziesięć akrów (lanów) gruntu.

Ackerbau, *sm.* -(e)s, rolnictwo *n.*, uprawa *f.* roli; — treiben trudnić się rolnictwem; ein — treibendes Land kraj rolniczy, trudniący się rolnictwem.

Ackerbauer, *sm.* -s, *pl.* —, rolnik *m.*

Ackerbaugesellschaft, *sf.* towarzystwo rolnicze.

Ackerbaugerät, *sn.* ob. Ackergerät.

Ackerbaukunde, *sf.* nauka *f.* rolnictwa, agronomia *f.*

Ackerbautreibend, *adi.* trudniący się rolnictwem.

Ackerbauministerium, *sn.* -s, *pl.* -rien, ministerstwo *n.* rolnictwa.

Ackerbeere, *sf. pl.* -n, jeżyna *f.*, ożyna *f.*, ostrężyna (=Brombeere).

Ackerbeet, *sn.* -es, *pl.* -e, zagon *m.*, grzęda *f.*, oziomek *m.*

Ackerdill, *sm.* -s, (bot.) koper polny.

Ackerdistel, *sf. pl.* -n, (bot.) sierpik rolowy, oset polny.

Ackerdrossel, *sf.*, *pl.* -n, drozd polny.

Ackerehrenpreis, *sm.* -ses, *pl.* -se, (bot.) przetacznik rolowy.

Ackererde, *sf. pl.* -n, ziemia rolna.

Ackerfeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pole orne, pole uprawne.

Ackerfuchsschwanz, *sm.* -es, (bot.) lisi ogon.

Ackerfurche, *sf. pl.* -n, bróżda *f.* na roli.

Ackergalle, *sf. pl.* -n, kawal nieurodzajnego gruntu.

Ackergänsedistel, *sf. pl.* -n, (bot.) loczyga polna.

Ackergaul, *sm.* -s, *pl.* -gäule, koń *m.* od pluga, koń od brony, koń roboczy, broniak *m.*

Ackergerät, *sn.* -es, *pl.* -e, sprzęt rolniczy, narzędzie rolnicze.

Ackergoldblume, *sf. pl.* -n, (bot.) zlotokwiat zwyczajny.

Ackerhahnenfuß, *sm.* -es, (bot.) jaskier polny.

Ackerhuhn, *sn.* -es, *pl.* -hühner, kuropatwa polna.

Ackerkamille, *sf. pl.* -n, (bot.) rumianek polny.

Ackerklee, *sm.* -s, (bot.) szczawik *m.*

Ackerklette, *sf. pl.* -n, (bot.) jeleni ogon.

Ackerknecht, *sm.* -es, *pl.* -e, parobek rolny.

Ackerkohl, *sm.* -s, (bot.) polna kapusta.

Ackerkrähe, *sf. pl.* -n, wrona pospolita.

Ackerkrummhals, *sm.* -ses, (bot.) krzywoszyj, czerwieniec polny, farbownik.

Ackerkuhweizen, *sm.* -s, (bot.) krowia reż polna.

Ackerland, *sn.* -es, ziemia orna, ziemia uprawna.

Ackerlattich, *sm.* -s, (bot.) podbial pospolity.

Ackerlehne, *sf. pl.* -n, wzgórze *n.* na roli.

Ackerleinkraut, *sn.* -es, (bot.) lnianka *f.*

Ackerlevkoie, *sf. pl.* -n, (bot.) gęsiówka piaskowa.

Ackermann, *sm.* -es, *pl.* -leute, rolnik *m.*

Ackermännchen, *sn.* -s, *pl.* —, pliszka biała.

Ackermelde, *sf.* loboda polna.

Ackermennig, *m.* -s, rzepak pospolity.

Ackermohn, *sm.* -es, mak polny.

Ackern, *va.* i *vn.* (h.) orać; pracować jak wół na roli; das Feld — orać (uprawiać) rolę.

Ackerpfriemen, *sm.* -s, rezeda farbiarska.

Ackerraute, *sf. pl.* -n, (bot.) kokorycz lekarski.

Ackerrose, *sf. pl.* -n, róża polna, dzika.

Ackersmann, *sm.* -es, *pl.* -leute = Ackersmann.

Ackersalat, *sm.* -s, karlek jarzynny.

Ackerschmiele, *sf* (= -schmale) (bot.) śmialek pastewny.

Ackerschwarzkümmel, *sm.* -s, (bot.) czarnuszka polna.

Ackerspargel (-spergel, -spark) *sm.* -s (bot.) sporek rolny.

Ackerung, *sf.* uprawianie *n.* roli, oranie *n.*

Ackervieh, *sn.* -s, bydlo robocze.

Ackerweg, *sm.* -es, *pl.* -e, droga *f.* przez rolę.

Ackerwerkzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narzędzie rolnicze.

Ackerzwiebel, *sf. pl.* -n, (bot.) śniedek żółty.

Acqui't, *sn.* (spricht aki!) pokwitowanie *n.*; pour — (skrócone: p. ac. otrzymalem; (w grze bilardowej) — geben dać aki, wystawić się.

a. d. (anno domini) roku pańskiego.

a. D. (— außer Dienst) pozasłużbowy.

ad absurdum, *adv.* — führen doprowadzić do niedorzeczności, nonsensu.

ad acta, złożyć do aktów, odłożyć na zawsze.

Ada'gio, I. *adv.* (muz.) w tempie bardzo wolnem;

II. *sn.* -s, *pl.* -s, kompozycya *f.* w tempie bardzo wolnem.

A'dalbert, *sm.* -s, Wojciech.

A'dam, *sm.* -s, Adam.

Adam'itiſch, Adams-, *adi.* adamowy.

A'damsapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel 1) jablko adamowe, rajskie jabłko; 2) grdyka *f.*, grdycze *n.*, pagórek *m.* przy gardle.

A'damsfeige, *sf. pl.* -n, figa indyjska.

Adaptie'ren, *va.* przerobić, zastosować do jakiego celu adaptować (= anpaſſen).

Adaptie'rung, *sf. pl.* -en, przeróbka, zastosowana do jakiego celu adaptacya *f.* (= Anpaſſung).

Adäqua't, *adi.* absolutnie równy, identyczny (= gleich).

A dato, od dzisiaj, od dzisiejszej daty.

Addie'ren, *va.* dodawać, zliczać.

Additio'n, *sf. pl.* -en, dodawanie *n.* (mat.).

Additiona'l (-ne'll) *adi.* dodatkowy, dopełniający; der -e Artikel des Vertrages dodatkowy artkul umowy.

Ade', I. *int.* bądź zdrów, żegnaj, żegnajcie; II. *sn.* -s, *pl.* -s, pożegnanie *n.*

A'del, *sm.* -s 1) szlachectwo *n.*, szlachecki ród; szlachta *f.*; von — ſein być szlacheckiego rodu, być szlachetnie urodzonym; hoher — wysoka szlachta, niederer — drobna szlachta; Dorf — szlachta zaściankowa, zagonowa; 2) szlachetność *f.*; — des Herzens szlachetność serca.

A'd(e)lig, *adi.* szlachecki; -e Geburt szlacheckie (szlachetne) urodzenie.

A'delige(r), *sm.* -n, *pl.* -(n), szlachcic *m.*

A'deln, *va.* 1) j—n — uszlachcic, nadać szlachectwo komu; 2) uszlachetnić; die Liebe adelt den Menſchen miłość człowieka uszlachetnia.

A'delsberg, *sn.* Postojna *f.*

A'delsberger Grotte, *f.* Postojenska jaskinia.

A'delsbrief, *sm.* -es, *pl.* -e, dyplom *m.* szlachectwa.

A'delsbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, herbarz *m.*

A'delsherrſchaft, *sf. pl.* -en, możnowładztwo *n.*, panowanie *n.* szlachty, panowanie arystokracyi, rządy szlacheckie (arystokratyczne).

A'delſchaft, *sf.* (rzadko) ob. Adel.

A'delſtolz, *sm.* -es, duma, pycha szlachecka.

A'delsregiſter, *sn.* -s, *pl.* —, rejestr *m.*, księga *f.* szlachty.

A'delung, *sf.* nadanie *n.* szlachectwa.

Ade'pt, *sm.* -en, *pl.* -en, adept *m.*; zwolennik *m.*

A'der, *sf. pl.* -n, 1) żyla *f.*; j—m zur — laſſen puścić komu krew; er hat keine — von ſeinem Vater w niczem niepodobny do ojca; er hat eine Gold— gefunden znalazł żyłę złota; die goldene — żyla odbytnicza, krwawnice *pl.*, hemoroidy; 2) wena *f.*; eine poetiſche — haben mieć talent poetycki, wenę poetycką; er hat keine — dazu niema do tego pociągu.

A'derchen, *sn.* -s, *pl.* —, żylka *f.*, żyleczka *f.*

A'dergeflecht, *sn.* -es, *pl.* -e, splot żylny.

A'dergeſchwulſt, *sf. pl.* -en, żylak *m.*

A'derhaut, *sf. pl.* -häute, naczyniówka *f.*

A'derkropf, *sm.* -es, *pl.* -kröpfe, wól żylakowy; cięciwna żyła, żyła ociekła, nadęta.

A'derlaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -läſſe, puszczenie *n.* krwi, upust *m.* krwi.

A'derlaßbinde, *sf. pl.* -n, bandaż *m.*, obwiązka *f.* (do obwiązania żyły po puszczeniu krwi).

A'derlaßeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, lancet *m.*, puszczadło *n.*, sznyper *m.*

A'dern, (ädern) *va.* znaczyć żyły; geäderte Blätter liście, na których widać żyły.

A'derſchlag, *sm.* -es, *pl.* -ſchläge, puls *m.*, uderzenie *n.* pulsu.

A'derſtrang, *sm.* -es, *pl.* -ſtränge, splot *m.* żył.

A'derwaſſer, *sn.* -s, limfa *f.*

Adhäre'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, stronnik *m.*, adherent *m.* (= Anhänger).

Adhärie'ren, *vn.* (h.) przylegać, przylegnąć, przylączyć się (= Zugehören).

Adhäre'nz *sf. pl.* -en, 1) przyleganie *n.*, przyłączenie *n.* się, przystawanie *n.*; (= Zugehörigkeit); 2) przynależność *f.*, przynależytość *f.* (= Zubehör).

Adhäſio'n, *sf. pl.* -en, przyciąganie *n.*, przyczepność *f.* (= Anziehung).

Adhäſi'v, *adi.* przyczepny, przyciągający (= anziehend).

Ad hoc, do tego; eine Kommiſſion — komisya ustanowiona wyłącznie w jakim celu.

Adieu', I. *int.* z Bogiem, żegnam; j—m — ſagen pożegnać kogo; II. *sn.* pożegnanie *n.*; er ging ohne — poszedł bez pożegnania.

Adjekti'v, *sn.* -s, *pl.* -e, przymiotnik *m.* (= Eigenſchaftswort).

Adjekti'viſch, *adi.* przymiotnikowy; *adv.* przymiotnikowo.

Adjudizie'ren, *va.* przysądzić (= zuerkennen).

Adju'nkt, *sm.* -en, *pl.* -en, adjunkt *m.*, pomocnik *m.* w urzędzie (= Amtsgehilfe).

Adjuſtie'ren, *va.* 1) adjustować, przystosować, ozdobić, ubrać, wykończyć, umundurować; die Kavallerie iſt ſchön adjuſtiert kawalerya ma piękne umundurowanie; 2) sprawdzać miary i wagi.

Adjuſtie'rung, *sf.* umundurowanie *n.*; przystosowanie *n.*, ozdobienie *n.*, wykończenie *n.*, adjustowanie *n.*

Adjuta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, adjutant *m.*, oficer przyboczny.

Adjutantu'r, *sf. pl.* -en, adjutantura *f.*

Adjutum, *sn.* -s, *pl.* -ten, i -ta, zasilek *m.* (= Aushilfe).

Adjuva'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, pomocnik *m.*; zakrystyan *m.*

Adl'atus, *sm.* —, *pl.* —, dodany do pomocy, pomocnik *m.*

A'dler, *sm.* -s, *pl.* —, orzel *m.*; ein junger — orlę, orlątko *n.*

A'dlerauge, *sn.* -s, *pl.* -n, orle oko, orli wzrok.

A'dlerblick, *sm.* -es, *pl.* -e, wzrok orli, wzrok przenikliwy, oko przenikliwe.

A'dlerblume, *sf. pl.* -n, groch orli.

A'dlereule, *sf. pl.* -n, sowa orla.

A'dlerflug *sm.* -es, *pl.* -flüge, lot orli; lot górny, polot *m.*

A'dlergebirge *sn.* -s, kładskie góry, Orlickie góry.

A'dlerhorſt *sm.* -es, *pl.* -e, gniardo orle.

A'dlerhorſt *sn.* -es, Gorzyczkowo *n.*

A'dlerkraut *sn.* -es, orlica zwyczajna.

A'dlernaſe *sf. pl.* -n, nos orli.

A'dlerorden *sm.* -s, *pl.* —, order *m.* orla; der weiße (ſchwarze, rote) — order bialego (czarnego, czerwonego) orła.

A'dlerſtein *sm.* -es, *pl.* -e, orli kamień.

A'dlerweibchen *sn.* -s, *pl.* —, orlica *f.*

Adminiſtratio'n *sf. pl.* -en, zarząd *m.*, administracya *f.* (= Verwaltung).

Adminiſtrati'v *adi.* administracyjny; -e Maßregeln administracyjne kroki lub środki; *adv.* administracyjnie (= Verwaltungs-).

Adminiſtra'tor *sm.* -s, *pl.* -en, zarządca *m.*, rządca *m.*, administrator *m.* (= Verwalter).

Adminiſtrie'ren *va.* zarządzać czem, administrować (= verwalten).

Admira'l *sm.* -s, *pl.* -e, 1) admirał *m.*, dowódzca floty; der — ſamt Gemahlin admiralstwo; 2) (motyl) rusałka *f.*, admirał *m.*

Admiralitä't, *sf.* admiralicya *f.*

Admira'lſchiff, *sn.* -es, *pl.* -e, okręt admiralski.

Admira'lsflagge, *sf. pl.* -n, bandera, flaga admiralska.

Adne'x, *m.* -es, *pl.* -e, przydatek *m.*, przyczepek *m.* (= Zubehör).

Adolf, *sm.* -s, Adolf.

Ado'nis, *sm.* adonis *m.*, gladysz *m.*, zalotnik *m.*; gatunek motyla; miłek *m.* (bot.)

Adoptie'ren, *va.* 1) przybrać, przysobić. adoptować; 2) przyswoić (sobie co); einen Grundſatz — przyswoić sobie zasadę.

Adoptio'n, *sf. pl.* -en przybranie *n.*, adopcya *f.*, przysposobienie *n.* (= Annahme an Kindesſtatt).

Adopti'v-, *adi.* przybrany, adoptowany.

Adoptiv'eltern, *spl.* rodzice przybrani, przysposobiciele *pl.*

Adoptiv'ſohn, *sm.* -es, *pl.* -ſöhne, przybrany syn, przybraniec *m.*, przysposobieniec *m.*; -tochter przybrana córka.

Adreſſa'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, wyslający list, podawca *m.*, adresant *m.*

Adreſſa't, *sm.* -en, *pl.* -en, odbiorca *m.* listu, adresat *m.*

Adre'ßbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, księga adresowa, szematyzm *n.*

Adre'ßdebatte, *sf. pl.* -n, dyskusya, rozprawa adresowa (o adresie).

Adre'ſſe, *sf. pl.* -n, adres *m.*; pismo *n.* z wyrazem uznania lub podziękowania; das Parlament beſchließt eine — an den Kaiſer parlament uchwala adres do cesarza.

Adreſſie'ren, *va.* adresować.

Adre'tt, *adi.* zgrabny, gładki (= flink, ſauber).

A'dria, *sf.*, **Adria'tiſches Meer**, Adryatyk *m.*, sine morze; adriatiſch, *adi.* adryatycki.

Adſtri'ngens, *sn.* —, *pl.* -gentia leki ściągające.

Ad uſum, na użytek.

Adve'nt, *sm.* -es, adwent *m.*; -s = adwentowy.

Adve'ntspredigt, *sf. pl.* -en, kazanie adwentowe.

Adve'ntszeit, *sf.* czas adwentowy.

Adve'rb, (Adverbium), *sn.* -s, *pl.* -bien, przysłówek *m.* (= Nebenwort, Umſtandswort).

Adverbia'l, *adi.* przysłówkowy, *adv.* przysłówkowo; -e Beſtimmung *f.* określenie przysłówkowe.

Ad vocem, *adv.* nawiązując (do . . .).

Advoka't, *sm.* -en, *pl.* -en, adwokat *m.*, rzecznik *m.*, obrońca *m.*, mecenas *m.*. -en = adwokacki (= Rechtsanwalt).

Advoka'tenkammer, *sf. pl.* -n, izba adwokacka.

Advoka'tenkniff, *sm.* -es, *pl.* -e, wykręt, wybieg adwokacki.

Advoka'tenordnung, *sf. pl.* -en, regulamin *m.* dla adwokatów, przepisy adwokackie.

Advoka'tenſtand, *sm.* -es, stan adwokacki.

Advokatu'r, *sf.* adwokatura *f.*, stanowisko *n.* adwokata.

Advozie'ren, *vn.* (h.) trudnić się adwokaturą.

Adyna'miſch, *adi.* bezsilny, adynamiczny.

Aerodyna'mik, *sf.* aerodynamika *f.*, nauka *f.* o ruchu gazow.

Aerome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, powietrzomierz *m.*, gazomierz *m.*, aerometer *m.*

Aeronau't, *sm.* -en, *pl.* -en, żeglarz napowietrzny, aeronauta *m.*

Aeronau'tik, *sf.* żeglarstwo powietrzne, aeronautyka *f.*

Aeropla'n, *sm.* -s, *pl.* -e, samolot *m.*, latawiec powietrzny, płaskolot *m.*

Aeroſtat', *m.* -s, *pl.* -e, statek napowietrzny, balon *m.*

Aeroſta'tik, *sf.* aerostatyka *f.*, nauka *f.* o równowadze gazów.

A'ffe, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) malpa *f.* (zdrobniale **A'ffchen**, *sn.* malpiątko *n.*, małpka *f.*, malpeczka *f.*); j—m -n drehen wodzić kogo za nos, ciosać komu kolki na głowie; er hat an ihm einen — gefreſſen zadurzył się w nim, zaślepił się w nim; er hat einen — upił się, podchmielił sobie; 2) narzędzie do powiększania lub zmniejszania rysunków (pantograf *m.*); 3) żagiel sztakowy.

Affe'kt, *sm.* -es, *pl.* -e, afekt *m.*, zapał *m.*, poruszenie *n.* umyslu; er beging das Verbrechen im — dopuścił się zbrodni w afekcie, w najwyższem rozdrażnieniu (= Gemütserregung).

Affektie'ren, I. *va.* udawać, z przesadą naśladować, afektować; II. affektiert, *pp.* i *adi.* wymuszony, przesadzony, zmanierowany, afektowany.

Affektionie'rt, *adi.* (przestarz.) przywiązany, przychylny, życzliwy; verbleibe Ihr wohlaffektionierter . .; zostaję z wyrazem szczerej życzliwości (= gewogen).

Affe'ktlos, *adi.* i *adv.* bez zapału, z zimną krwią.

A'ffen, *va.* naśladować, małpować; kpić; j—n — kpić z kogo.

A'ffen-, = małpi.

A'ffenart, *sf. pl.* -en, 1) rodzaj *m.* małp; 2) zwyczaj *m.* małpi.

A'ffenartig, *adi.* podobny do małpy; małpiarski; *adv.* po małpiarsku.

A'ffenbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, małpie drzewo.

A'ffenfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, rodzaj ryby morskiej.

A'ffenfratze, *sf. pl.* -n, **Affengeſicht**, *sn.* -es, *pl.* -er, pysk małpi, twarz małpia (jak u małpy).

A'ffenhaft, *adi.* do małpy podobny, małpi; *adv.* po małpiemu.

A'ffenliebe, *sf.* ślepa (małpia) miłość.

A'ffenpinſcher, *sm.* -s, *pl.* —, pincz małpi.

A'ffer, *sm.* -s, *pl.* —, przedrzeźniacz *m.*, kpiarz *m.*

Afferei', *sf. pl.* -en, małpowanie *n.*, małpiarstwo *n.*, naśladowanie *n.*; kpinkowanie *n.*

Affi'che (wym.; afisz) *sf. pl.* -n, afisz *m.*, plakat *m.* (= Anſchlag).

Affichie're n (wym.: -sziren) I. *va.* plakatować (= anſchlagen); II. ſich — *vr.* mit etw. chełpić się czem (= etw. zur Schau tragen).

Affinitä't, *sf. pl* -en 1) powinowactwo *n.*, pokrewieństwo *n.* (= Schwägerſchaft); 2) kolineacya równoległa (mat.).

Affirmatio'n, *sf. pl.* -en, twierdzenie *n.*, potwierdzenie *n.* (= Behauptung).

Affirmati'v, *adi.* potwierdzający, przytakujący; -es Recht zatwierdzone wykonywaniem prawo; *adv.* potwierdzająco, przytakująco.

Affirmie're n, *va.* potwierdzić, potakiwać.

Affizie'rbar, *adi.* wrażliwy, drażliwy (= empfindlich).

Affizie'rbarkeit, *sf.* wrażliwość *f.* drażliwość *f.* (= Empfindlichkeit).

Affizie're n, *va.* działać na co, wpływać na co, wzruszyć, naruszyć; ſeine Lungen ſind affiziert płuca ma nadwyrężone, naruszone.

Affodi'll, *sm.* (bot.) złotogłów *m.*, kozie jajka; -lilie *sf.* lilia złotogłowa.

A'frika, *sf.* Afryka *f.*

Afrika'ner, *sm.* -s, Arfykanin; -in, *f.*, Afrykanka; afrikaniſch *adi.* afrykański, *adv.* bo afrykańsku; die -e Küſte, die Küſte Afrikas afrykańskie wybrzeże.

A'fter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) tył *m.*; pośladek *m.*, zadek *m.*, otwór odchodowy, odbyt *m.*; 2) *sn.* odpadki *m.*, odrzutki *m.*, poślad *m.* zboża w młynarstwie itd. 3) oznacza coś lichego, pośledniejszego.

A'fterbelohnung, *sf. pl.* -en, oddanie *n.* w pośledność.

A'fterbildung, *sf.* wykształcenie pozorne, wypaczone.

A'fterbürge, *sm.* -n, *pl.* -n, podporęczyciel *m.*

A'fterdichter, *sm.* -s, *pl.* —, wierszokleta *m.*, lichy poeta.

A'ftergeburt, *sf. pl.* -en, poród pośladkowy.

A'fterkind, *sn.* -es, *pl.* -er, nieślubne dziecko.

A'fterkorn, *sn.* -es, sporysz *m.*

A'fterleder, *sn.* -s, obrzynki *pl.* ze skóry, imitowana skóra.

A'ftermiete, *sf. pl.* -n, podnajem *m.*

A'ftermieter, *sm.* -s, *pl.* —, podnajemca.

A'fterpacht, *sf.* poddzierzawa *f.*

A'fterpächter, *sm.* -s, *pl.* —, poddzierżawca *m.*

A'fterreden, *vn.* (h.) obmawiać.

A'fterſpinne, *sf. pl.* -en, łabuniec *m.*

A'ftervermieter, *sm.* -s, *pl.* —, oddający *m.* w podnajem.

A'ftervermietung, *sf.* oddanie *n.* w podnajem.

A'ftervorfall, *sm.* -s, wypadnięcie *n.* odbytnicy.

A'fterwitz, *sm.* -es, *pl.* -e, fałszywy dowcip.

A'ga, *sm.* -s, *pl.* -s, aga *m.* (dowódzca turecki).

Aga't *sm.* -s, ob. **Acha't.**

Agave, *sf. pl.* -n, agawa (bot.)

A'ge, *sf. pl.* -n, (zwykle *pl.*) paździerze *f.*

Age'nde *sf. pl.* -n, agenda *f.*; księga rytualna, rytuał.

Age'nden, *s. pl.* zakres *m.* działania, czynności.

A'gens, *sn. pl.* -nzien, czynnik *m.*

Age'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, agient *m.*, ajent *m.*, pośrednik *m.*; Polizei — ajent policyjny; Handels — pośrednik handlowy; (w Szwajcaryi) adwokat *m.*

Age'ntſchaft, *sf. pl.* -en, **Agentu'r**, *sf. pl.* -en, agientura *f.*, ajencya *f.*; er hat eine — der Verſicherungsgeſellſchaft ma zastępstwo towarzystwa ubezpieczeń (= Vertretung).

Agglomera't, *sn.* -s, *pl.* -e, skupieniec *m.*, aglomerat *m.*

Agglomerati'on, *sf. pl.* -en, skupienie *n.*, zlepek *m.*, aglomeracya *f.*

Aggrega't, *sn.* -es, *pl.* -e, skupienie *n.* jednakowych ciał. zbiór *m.*; suma algebraiczna, agregat *m.*

Aggregati'on, *sf. pl.* -en, skupienie *n.*, nagromadzenie *n.*, połączenie *n.*, agregacya *f.*

Aggrega't-zuſtand, *sm.* -es, stan *m.* skupienia.

Aggregie're n, *va.* przyłączyć, przydać; ein aggregierter Offizier oficer nadliczbowy (przyłączony do innego jako zastępca) (= zuteilen).

Aggreſſi'on, *sf. pl.* -en, napad *m.*, agresya *f.* (= Angriff).

Aggreſſi'v, *adi.* napastliwy, zaczepny, agresyjny, agresywny; *adv.* napastliwie, zaczepnie, agresyjnie (= angreifend).

Agi'de, *sf.* tarcza *f.*, osłona *f.*, opieka *f.*, egida *f.*; unter ſeiner

— pod jego osłoną (opieką) (= Schutz).

Agi'dius, *sm.* Idzi.

Agie'ren, *vn.* (h.) działać; odegrać rolę.

Agi'l, *adi.* zwinny, zręczny (= flink, behend).

Agilitä't, *sf.* zwinność *f.*, zręczność *f.*

Agi'na, *sn.* -s, Egina *f.*

A'gio, *sn.* dopłata żróżnicy przy zmianie pieniędzy, mienne *n.*, ażyo *n.*, laża *f.*

Agiota'ge, *sf.* wekslarstwo *n.*, wymiana *f.* walut; ażyotaż *m.*; Theater- — frymarka *f.* biletami teatralnymi.

Agioteu'r, *sm* -s, *pl.* -e, ażyoter *m.*

Agitatio'n, agitacya *f.* ruch *m.*; wzruszenie *n.*, zjednywanie *n.* stronników; podburzanie *n.*

Agita'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, agitator *m.*, wichrzyciel *m.*

Agitie'ren, *vn.* (h.) agitować; podburzać.

Aglei' *sf. pl.* -en, (bot.) orlik *m.*

Agna't, *sm.* -en, *pl.* -en, krewny *m.* (przez ojca), agnat *m.*, plemiennik *m.*

A'gnes, *sf.* Agnieszka, Jagnieszka *f.*

Agnoſzie'ren, *va.* rozpoznać, agnoskować (= erkennen).

Agonie', *sf.* konanie *n.*, agonia *f.* (= Todeskampf).

Agra'ffe, *sf. pl.* -n, sprzączka, szpinka *f.*, agrafa *f.* (= Spange).

A'gram, *sn.* -s, Zagrzeb *m.*; Agramer, von, aus — zagrzebski.

Agra'rier, *sm.* -s, *pl.* —, agrarczyk *m.*, agraryusz *m.*, polityk agrarny.

Agra'riſch, *adi.* dotyczący dobrobytu rolników, agrarny.

Agra'rpolitik, *sf.* polityka agrarna.

Agri'kola, *sm.*, -s, Agrykola.

Agrikultu'r, *sf. pl.* -en, rolnictwo *n.* (= Landwirtſchaft).

Agrikultu'rvolk, *sn.* -es, *pl.* -völker naród rolniczy.

Agri'ppa, *sm.* Agryppa; Agrippi'na *sf.* Agryppina.

Agrono'm, *sm.* -en, *pl.* -en, rolnik fachowo wykształcony, agronom *m.* (Landwirt).

Agronomi'e, *sf.* nauka *f.* rolnictwa, agronomia *f.*

Agrono'miſch, *adi.* rolniczy, agronomiczny.

Ägy'pten, *sn.* -s, Egipt *m.*, Ägypters *m.* -s, *pl.* — Egipcyanin *m.*; Ägypterin *f.*, Egipcyanka *f.*, Ägypter-, ägyptiſch, *adi.* egipski.

Ahlkir'ſche, *sf. pl.* -n, śliwa czeremcha *f.*

A'hmen, *va.* Fässer — mierzyć beczki (dla cechowania).

Ahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, dziadek *m.*; **A'hne**, *sm.* -n, *pl.* -n, przodek *m.*, antenat *m.*; die — n, praojcowie.

A'hne, *sf. pl.* -n, babka *f.*

A'hnden, *va.* 1) karcić, karać, pomścić; 2) (= ahnen) przeczuwać, mieć przeczucie; es ahndet mir mam przeczucie.

A'hndung, *sf. pl.* -en, kara *f.*, skarcenie *n.*, zemsta *f.*

A'hneln' *vn.* mieć niejakie podobieństwo; j—m — być cokolwiek do kogo podobnym.

A'hnen, *va.* i *vn.* (h.) przeczuwać, mieć przeczucie; ich ahne albo mir ahnt ein Unglück przeczuwam nieszczęście.

A'hnenprobe, *sf. pl.* -n, wywód *m.* szlachectwa.

A'hnenrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e prawo płynące z dawnego szlachectwa.

A'hnenreich, *adi.* mający wielu szlacheckich przodków.

A'hnenſtolz, 1) *sm.* -es, duma szlachecka, duma z powodu starego szlachectwa; 2) *adi.* dumny z powodu swych antenatów.

A'hnentafel, *sf. pl.* -n, tablica genealogiczna.

A'hnfrau, *sf. pl.* -en, matka *f.* rodu, antenatka *f.*, babka *f.*

A'hnherr, *sm.* -n, *pl.* -en, ojciec *m.* rodu, dziadek *m.*

A'hnlich, *adi.* podobny; *adv.* podobnie; j—m, einer Sache — do kogo, czego podobny; er ſieht ihm — jest do niego podobny; ein zum Sprechen -es Porträt portret jak żywy; er ſieht ſeinem Vater äußerſt — wykapany ojciec; — wie ein Ei dem anderen podobny jak dwie krople wody; 2) in einem -en Falle w podobnym wypadku; ich habe nie etw. -es geſehen nie widziałem nigdy czegoś podobnego; einem Tiger — ſtürzte er ſich auf ihn rzucił się na niego jak tygrys.

A'hnlichen, *vn.* (h.) ob. ähneln.

A'hnlichkeit, *sf. pl.* -en, podobieństwo *n.*; eine auffallende — uderzające podobieństwo; mit j—m — haben być podobnym do kogo.

A'hnlichkeitsbeweis, *sm.* -es, *pl.* -e, dowód oparty na podobieństwie, na analogii.

A'hnlichkeitskennzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znamię *n.* podobieństwa.

A'hnung, *sf. pl.* -en, przeczucie *n.*; przypuszczenie *n.*; ich hatte keine — davon ani mi to przez myśl nie przeszło, nie miałem pojęcia o tem.

A'hnungslos, *adi.* niczego się nie domyślający, nie mający żadnego przeczucia; nieświadomy; *adv.* nieświadomie.

A'hnungsvermögen, *sn.* -s, dar *m.* przeczuwania, dar odgadywania przyszłości.

A'hnungsvoll, *adi.* pełen przeczucia, przeczuwający.

A'horn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klon *m.*, jawor *m.*; ſpitziger — klon pospolity; weißer — klon jaworowy.

A'horn-, **A'hornen**, *adi.* klonowy.

A'hre, *sf. pl.* -n, kłos *m.*; in die -n ſchießen puszczać kłosy; (obraz.) zostać starą panną.

A'hrenbekränzt, *adi.* uwieńczony kłosami.

A'hrenfarn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (bot.) widlak *m.*

A'hrenförmig, *adi.* kłosowaty

A'hrenfrucht, *sf. pl.* -früchte, zboże *n.*, roślina zbożowa, cerealia *pl.*

A'hrenleſe, *sf. pl.* -n, zbieranie *n.* kłosów, poklosie *n.*; — von Gedichten wybór *m.* poezyi.

A'hrenſtein, *sm.* -s, asbest klosisty.

Ä'hrig, *adi.* kłosisty.

Air, (wymawiaj; er), *sn.* -s, *pl.* -s, pozór *m.*; ſich ein — geben puszyć się.

A'ja, *sf. pl.* -s, niańka *f.*, ochmistrzyni *f.*

Ajou'r (wym.: ażur) *adi.* i *adv.* przeźroczysty, ażurowy; ażurowo.

Akademie', *sf. pl.* -(e)n, 1) akademia *f.*; — der Wiſſenſchaften akademia umiejętności; Mitglied der — członek akademii; 2) wyższa szkoła; Handels — wyższa szkoła (akademia) handłowa; 3) uniwersytet *m.*, wszechnica *f.* (akademia).

Akade'miker, *sm.* -s, *pl.* — członek *m.* akademii; akademik *m.*, słuchacz *m.* akademii, uniwersytetu.

Akade'miſch, *adi.* akademicki; -e Jugend młodzież akademicka, uniwersytecka; *adv.* po akademicku; über etw. — ſprechen mówić o czem teoretycznie -es Viertel kwadrans akademicki.

Akademi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, (rzadko) ob. Akademiker.

Aka'nthus, *sm.* —, *pl.* —, akantus (bot.)

Akatale'ktiſch, *adi.* wiersz mający pewną liczbę syłab, nieskrócony, akatałektyczny.

Akatho'liſch, *adi.* akatolicki, niekatolicki.

Akatholizi'smus, *sm.* —, akatolicyzm *n.* (niekatolickość).

Aka'zie, *sf. pl.* -n, akacya *f.*, -nbaum, *sm.* -es, *pl.* -nbäume drzewo akacyowe, akacya *f.*

Akelei', *sf.* ob. Aglei'.

Akklamatio'n, *sf. pl.* -en obwołanie *n.*; aklamacya *f.*; j—n durch — wählen obrać kogo przez akłamacyę.

Akklamie'ren, *va.* jednogłośnie uznać, obwołać.

Akklimatiſatio'n, *sf.* przyswojenie *n.* aklimatyzacya *f.*

Akklimatiſie'ren, *va.* przyswoić, aklimatyzować.

Akkomodatio'n, *sf.* przystosowanie *n.*, akomodacya *f.*

Akkomodie'ren, ſich —, *vr.* (h.) zastosować się, przystosować się, akomodować się.

Akkompagneme'nt, (wym.: ńman) *sn.* -s, towarzyszenie *n.*, akompaniament *m.* (= Begleitung.)

Akkompagnie'ren, *va.* towarzyszyć (w muzyce), akompaniować, (= begleiten).

Akko'rd, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) układ *m.*, umowa *f.*; in — arbeiten pracować za ugodą, za ryczałtowem wynagrodzeniem; — mit den Gläubigern ugoda z wierzycielami; 2) (muz.) akord *m.*; einen — greifen wziąć akord.

Akko'rdarbeit, *sf. pl.* -en, robota akordowa, płacona ryczałtowo.

Akko'rdarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik akordowy, płatny od sztuki.

Akkordie'ren, *va.* i *vn.* (h.) ułożyć się, zrobić układ.

Akkouchemе'nt, *sn.* -s, *pl.* —, rozwiązanie *n.*, połóg *m.* (= Niederkunft).

Akkouchеu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, akuszer *m.*

Akkouchеu'ſe, *sf. pl.* -n, akuszerka *f.* (= Hebamme).

Akkouchie'ren, *va.* 1) rozwiązać, odebrać dziecko; 2) porodzić, powić, zledz. (= entbinden).

Akkreditie'ren, *va.* upełnomocnić, uwierzytelnić, akredytować; einen Geſandten — upełnomocnić posła (= beglaubigen).

Akkrediti'v, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, list uwierzytelniający, akredytywa *f.* (= Beglaubigungsſchreiben).

Akkumulati'on, *sf. pl.* -en, nagromadzenie *n.*, akumulacya *f.*

Akkumula'tor, *sf.* -s, *pl.* -en, zbieracz *m.*, akumułator *m.*

Akkumulie'ren, *va.* gromadzić, akumulować.

Akkura't, *adi.* dokładny, punktualny; *adv.* dokładnie, punktualnie (= genau).

Akkurate'ſſe, *sf.* dokładność *f.*, punktualność *f.* (= Genauigkeit).

Akkuſati'v, *sm.* -s, *pl.* -e, czwarty przypadek.

Akquirie'ren, *va.* nabywać, pozyskiwać, zjednywać, akwirować; Verſicherungen — akwirować ubezpieczenia.

Akquiſiteu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, ajent *m.*, akwizytor *m.* towarzystwa ubezpieczeń.

Akquiſitio'n, *sf. pl.* -en, pozyskiwanie *n.*, akwizycya *f.*

Akroba't, *sm.* -en *pl.* -en, linoskok *m.*, akrobat *m.*

Akro'ſtichon, *sn.* -s, *pl.* -chen, akrostych *m.*

Akt, *sm.* -es, I. *pl.* -e, 1) akt *m.*, odbywanie się *n.* jakiejś czynności; Trauungs- zaślubiny *pl.*; — der Verzweiflung czyn rozpaczy; von etw. — nehmen przyjąć co do wiadomości; 2) odsłona *f.*, akt *m.* (dramatu, opery, baletu); das Drama hat drei -e dramat ma trzy akty (nie akta); 3) (mal. i rzeźb.) akt *m.*, poza *f.* (modelu); II. *pl.* -en, akt *m.* (*pl.* -a) papier urzędowy (także Aktenſtück) in die -en Einſicht nehmen wglądnąć w akta; zu den -en legen złożyć do akt; legen Sie die Sache zu den -en (ad akta) nie troszcz się pan więcej o tę sprawę, złóż pan tę sprawę ad acta; über die Angelegenheit ſind die -en noch nicht geſchloſſen sprawa ta jeszcze nie załatwiona.

Ä'kte, *sf. pl.* -n, akt *m.* dokument *m.*; ustawa *f.* np. die Habeas-Corpus. —,

Ä'ktenmäßig, *adi.* oparty na aktach; -er Beweis dowód oparty na aktach; *adv.* stosownie do akt.

Ä'ktenſtück, *sn.* -es, *pl.* -e, dokument *m.*

Ä'ktie, *sf. pl.* -n, akcya *f.*; ein Unternehmen auf -n przedsiębiorstwo na akcye; die — ſteigen, fallen akcye podnoszą się, spadają.

Ä'ktienbank, *sf. pl.* -en, bank akcyjny, bank oparty na akcyach.

Ä'ktiengeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo akcyjne, spółka akcyjna.

Ä'ktienkapital, *sn.* -s, *pl.* -ien, kapitał akcyjny.

Ä'ktienmarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targ na akcye, giełda *f.*

Ä'ktienſchwindel, *sm.* -s, oszustwo przy handlu akcyami.

Ä'ktienſpekulant, *sm.* -en, *pl.* -en, spekulant w akcyach, kulisyer *m.*

A'ktienſpekulation, *sf.* —, *pl.* -en, spekulacya akcyami; — auf Hauſſe spekulacya na zwyżkę, auf Baiſſe na zniżkę.

Aktio'n, *sf. pl.* -en, akcya *f.*, czynność *f.*

A'ktien- akcyjny.

Aktionä'r' *sm.* -s, *pl.* -e, akcyonaryusz *m.* (posiadacz akcyi.

Akti'v, *adi.* czynny; *adv.* czynnie; -er Widerſtand opór czynny.

Akti'va, Akti'ven, *sn. pl.* stan czynny, aktywa *n.*; die — der Verlaſſenſchaft stan czynny spadku; die — der Bilanz stan czynny bilansu.

Akti'vhandel, *sm.* -s, handel wywozowy, eksportowy.

Aktivitä't, *sf.* 1) działalność *f.*, skrzętność *f.*; 2) stan czynny (urzędnika).

Aktualitä't, *sf.* aktualność *f.*, rzeczywistość *f.*, współczesność *f.*

Aktua'r, *sm.* -s, *pl.* -e, aktuaryusz *m.* (tytuł urzędniczy).

Aktue'll, *adi.* aktualny, na czasie będący; eine -e Frage kwestya będąca na porządku dziennym, na czasie.

Aku'ſtik, *sf.* akustyka *f.*, nauka *f.* o głosie.

Aku'ſtiſch, *adi.* akustyczny; *adv.* akustycznie; der Saal iſt — gebaut sala zbudowana jest akustycznie (podług prawideł akustyki).

Aku't, *adi.* ostry; -e Krankheit ostra, zapalna choroba.

Akze'nt, *sm.* -es, *pl.* -e, akcent *m.*, ton *m.*, przycisk *m.* (= Ton).

Akzentuatio'n, *sf.* —, *pl.* -en akcentowanie *n.* (= Betonung).

Akzentuie'ren, *va.* akcentować; położyć znak akcentu (= betonen).

Akze'pt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, akcept *m.*, weksel *m.*, podpis *m.* (na wekslu); ſein — auf einem Wechſel ſetzen podpisać weksel, przyjąć weksel.

Akzepta'bel, *adi.* możliwy do przyjęcia (= annehmbar).

Akzepta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, akceptant *m.* (ten, który weksel przyjmuje).

Akzeptatio'n, *sf pl.* -en akceptacya *f.*, przyjęcie *n.* (wekslu).

Akzeptie'ren, *va.* akceptować; einen Wechſel — akceptować, przyjąć, podpisać weksel; j—n — przyjąć kogo do służby.

Akze'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, przyłączenie się *n.*, przystąpienie *n.*, akces *m.*, aplikowanie się *n.*

Akzeſſi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, akcesista *m.*; aplikant *m.*

Akzeſſi't, *sn.* -es, *pl.* -e, akcesyt *m.*; druga nagroda.

Akzeſſo'riſch, *adi.* dodatkowy, uboczny; *adv.* dodatkowo, ubocznie.

Akzeſſo'rium, *sn.* -s, *pl.* -orien, akcesoryum *n.*, przynależytość *n.*, przybory *pl.*

A'kzidens, *sn.* —, *pl.* -de'nzien, akcydens *m.*; przynależytość; przypadkowe dochody, obrywki *f.*

Akzidenta'l, *adi.* przypadkowy, wypadkowy; *adv.* przypadkowo, wypadkowo.

Akzide'nz, *sf. pl.* —en, pomniejsze roboty drukarskie.

Akzi'ſe, *sf. pl.* -n, akcyza *f.*, podatek spożywczy (konsumcyjny); urząd akcyzowy.

Alaba'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, alabaster *m.*

Alaba'ſterbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, łomy alabastrowe, kopalnia alabastrowa.

Alaba'ſterer, *sm.* -s, *pl.* —, alabasternik *m.*, rzeźbiarz obrabiający alabaster.

Alaba'ſtern, *adi.* alabastrowy; *adv.* jak alabaster; der Stein glänzt ganz — kamień ma połysk zupełnie jak alabaster.

Ala'nt, *sm.* 1) (bot.) oman *m.*; 2) jaź *f.*, jaźwica *f.* (ryba).

Ala'rm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, alarm *m.*, hałas *m.*, postrach *m.*; — blaſen trąbić na alarm.

Ala'rmglocke, *sf. pl.* -n, dzwon (dzwonek *m.*) alarmowy, sygnał alarmowy.

Alarmie'ren, *va.* alarmować zaalarmować, narobić przestrachu, narobić hałasu.

Alau'n, *sm.* -s, alun *m.*, hałun *m.*

Alau'nblumen, *sf. pl.* mączka alunowa.

Alau'nen, *va.* alunować, alunem nasycić.

Alau'nerde, *sf. pl.* -n, ziemia alunowa, tlenek glinowy.

Alau'nerz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda alunowa.

Alba'nien, *sn.* -s, Albania *f.*, Alba'neſe(r) *sm.* Albańczyk *m.*; Albane'ſerin *sf.* Albanka *f.*; albaniſch, *adi.* albański, *adv.* po albańsku.

A'lb(e), *sf. pl.* -n, 1) alba *f.* (kapłańska); 2) (bot.) biała topola; 3) biała ryba (w szczególności: płotka *f.*).

A'lbern, *adi.* głupi, niedorzeczny, błazeński, durny; *adv.* głupio, niedorzecznie; -es Zeug ſchwatzen pleść koszalki opalki, prawić androny, gadać trzy po trzy; ein -er Menſch głupi człowiek, dureń *m.*, błazen *m.*

A'lbernheit, *sf. pl.* -en, głupota *f.*, niedorzeczność *n.*, głupstwo *n.*

A'lbert *sm.* -s, Albert.

A'lbertshof, *sm.* -(e)s, 1) Rozdrażewo *n.*; 2) Senkowo *n.*

A'lbien, npr. Anglia *f.*, Albien *m.*

Albi'no, *sm.* -s, *pl.* -s, albinos *m.*, bielak *m.*

A'lbrecht, *sm.* Olbracht.

A'lbum, *sn.* -s, *pl.* -s, album *n.*

Albumi'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, białko *n.*, albumina *f.* (= Eiweiß).

Albumi'npapier, *sn.* -s, *pl.* -e, papier albuminowy.

Alchimi'e, *sf.* alchemia *f.*, sztuka *f.* robienia złota.

Alchimi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, alchemik *m.*

Aldehy'd, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, aldehyd *m.*, wyskok aldehydowy.

A'lderman, *sm.* -s, *pl.* -men, radny miejski w Anglii.

A'le, (wym.: el) *sn.* -s, jasne piwo (angielskie).

Alexa'nder, *sm.* -s, Aleksander, Leszek.

Alfanzerei', *sf. pl.* -en, bufonerya *f.*, komedyanctwo *n.*, gadulstwo *n.*, błazeństwo *n.*

Alfa'nzen, *vn.* (h.) błaznować, paplać głupstwa.

A'lge, *sf. pl.* -n, (bot.) porost *m.*, glon *m.*, wodorost *n.*

Alge'bra, *ſf.* algiebra *f.*

Algebra'iſch, *adi.* algiebraiczny; *adv.* algiebraicznie.

A'lgier, Alge'rien, *sn.* -s, Alger *m.*, Algerya *f.*; Algierer *sm.* -s, Algerczyk *m.*; Algiererin *f.* Algerka *f.*; algieriſch *adi.* algerski.

Ali'bi, *sn.* -s, *pl.* -s, alibi *n.* (dowód obecności); ſein — nachweiſen udowodnić alibi.

Alimentatio'n, *ſf. pl.* -en alimentacya *f.*, wyżywienie *n.*, utrzymanie *n.* (= Unterhalt).

Alime'nte, *sn. pl.* alimenty *m.*, koszta utrzymania.

Alime'ntenforderung, *ſf. pl.* -en, żądanie *n.* opłat na utrzymanie.

Alime'ntenklage, *ſf. pl.* -n, powództwo *n.* o opłatę na utrzymanie, skarga *f.* o alimenty.

Alimentie'ren, *va.* żywić, utrzymywać, alimentować (= erhalten).

Ali'nea, *sn.* -s, *pl.* -s, nowy wiersz, nowy ustęp.

Alka'li, (także; A'lkali), *sn.* -s, *pl.* -lien, alkali *n.* (*pl.* alkalia) zasada *f.*; Säuren und Alkalien kwasy i zasady (chem.).

Alka'liſch, *adi.* alkaliczny, zasadowy; die Flüſſigkeit reagiert — plyn ma alkaliczną reakcyę; *adv.* alkalicznie.

Alkalifie'ren, *va.* alkalizować.

Alkaloi'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, alkaloid *m.*

Alke'rmes, *ſf.* (bot.) szkarłatka *f.*

Alke'rmesſaft, *sm.* -es, alkiermes *m.*, kermes *m.*, sok *m.* z czerwca.

A'lkohol, *sm.* -s, *pl.* -e, alkohol *m.*, wyskok *m.*, spirytus *m.*

Alkoho'liker, *sm.* -s, *pl.* —, pijak *m.*, alkoholik *m.*

Alkoho'liſch, *adi.* spirytusowy, wyskokowy, alkoholiczny; -e Getränke alkoholiczne napoje, trunki *pl.*

Alkoholi'ſmus, *sm. indecl.* alkoholizm *m.*

Alkoholome'ter, *sm.* -s, alkoholomierz *m.*, stopniomierz *m.* dla alkoholu, wyskokomierz.

Alko'v, Alko'ven, *sm.* -s, *pl.* — alkierz *m.*

All, *pl.* -e, I. *adi.* caly, wszystek, wszystki; -e Welt caly świat, wszyscy; -e Menſchen wszyscy ludzie; -es Volk wszystek naród; -e drei Jahre co trzy lata; -s Mögliche tun robić co tylko można; was in -er Welt tun Sie ? dla Boga, co Pan czynisz ? in -er Frühe z samego rana, wcześnie zrana; in -er Stille potajemnie; ein für -e mal etw. ſagen powiedzieć co raz na zawsze; bei, trotz -edem mimo to; wer es -en recht machen will, muß früh aufſtehen trudno wszystkim dogodzić; — mein Gut wszystko co posiadam; das iſt -es oto wszystko; wenn das -es iſt jeżeli o nic więcej nie idzie, jeżeli idzie tylko o to; -es in allem genommen wszystko razem wziąwszy; nicht um -es in der Welt za nic w świecie; Mädchen für -es służąca do wszystkiego, młodsza; -es, was drum und dran hängt wszystko co do tego należy, co z tem jest w związku; II. *sn.* -s, wszechświat *m.*

Alla'bendlich, allabends, *adi.* i *adv.* co wieczora.

A'llanerkannt, *adi.* powszechnie uznany; *adv.* powszechnie uznano.

A'llbarmherzig, *adi.* miłosierny bez granic.

A'llbeherrſchend, *adi.* wszechwładny.

A'llbeherrſcher, *sm.* -s, Pan *m.* świata; Bóg *m.*

A'llbekannt, *adi.* powszechnie znany.

A'llbeliebt, *adi.* powszechnie lubiany.

A'llbeneidet, *adi.* powszechną zazdrość wzbudzający.

A'llbereits, *adv.* już, już właśnie.

A'llberühmt, *adi.* powszechną sławę mający.

A'llbeſeligend, *adi.* przepełniający wszystko szczęściem (błogością).

A'llbezaubernd, *adi.* wszystkich czarujący.

Allda', *adv.* tu, tu.

A'lldeutſch, *adi.* wszechniemiecki, pangermanistyczny.

Alldeu'tſchland, *sn.* -s, wszechniemcy *spl.*

A'lldeutſchtum, *sn.* -s, pangermanizm *m.*, wszechniemczyzna *f.*

Alldo'rt, *adv.* tam, tamże.

Alle, *adv.* zupełnie, całkiem; — machen wypotrzebować, wyszastać; der Wein iſt — wino już wyszło; damit iſt es nun — na tem już raz na zawsze koniec.

Allee', *ſf. pl.* -n, alea *f.*, chodnik *m.*

Allega't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, załącznik *m.*, alegat *m.* (= Beilage).

Allegie'ren, *va.* załączyć (= beilegen).

Allegori'e, *ſf. pl.* -en, przenośnia *f.*, alegorya *f.*

Allego'riſch, *adi.* alegoryczny ; eine -e Figur figura alegoryczna, figura uzmyslawiająca; *adv.* alegorycznie.

Allegre'tto, *adv.* (muz.) dość ochoczo, żywo.

Alle'gro, *adv.* (muz.) żwawo, ochoczo, prędko; ein — *sn.*, -s, *pl.* -s, ochocza, pełna życia kompozycya.

Allei'n, I. *adi.* sam (= sam jeden, samotny, franc. seul; por. Selbſt) er — on sam; ich will es ihm — geben, jemu tylko samemu chcę to dać; mit i—m — ſein być z kim sam na sam; ich laſſe Sie — zostawiam pana samego; ſchon — der Gedanke na samą myśl; Sie — ſind mein Freund pan jeden tylko jesteś moim przyjacielem; II. *adv.* samotnie; — leben żyć samotnie; nicht — ſondern auch nie tylko ale także; einzig und, — wyłącznie, jedynie; III. *coni.* ale, przecież, jednak, atoli.

Allei'nberechtigung, *ſf.* wyłączne prawo, wyłączność *n.*

Allei'nbeſitz, *sm.* -es, wyłączne posiadanie.

Allei'nbetrieb, *sm.* -es, *pl.* -e, monopol *m.*

Allei'nerbe, *sm.* -n, *pl.* -n, dziedzic jedyny.

Allei'nhandel, *sm.* -s, wyłączność handlowa, monopol *m.*

Allei'nherrſcher, *sm.* -s, *pl.* —, samowladca *m.*, monarcha *m.*

Allei'nherrſchaft, *ſf.* samowladztwo *n.*, samowladza *f.*, monarchia *f.*

Allei'nſeligmachend, *adi.* i *adv.* jedynie zbawienie dający; die -e Religion religia, która jedynie prowadzi do zbawienia; die -e Kirche kościół katolicki.

Allei'nſtehend, *adi.* samotny, izolowany; ein -es Mädchen dziewczyna niezamężna, samoistna.

Allei'nig, *adi.* wyłączny, jedyny; nie mający sobie równego; *adv.* wyłącznie.

Allei'nigkeit, *sf.* wyłączność *f.*

Allei'nigkeitslehre, *sf.* nauka *f.*, doktryna *f.* o jedynym Bogu.

Allei'nverkauf, *sm.* -(e)s, wyłączna sprzedaż, monopol *m.*

A'llemal, *adv.* zawsze, każdym razem, każdorazowo; ein für — raz na zawsze; — kann man nicht luſtig ſein nie zawsze można być wesołym.

A'llenfalls, *adv.* 1) na każdy wypadek, w potrzebie, od biedy; 2) co najwyżej.

A'llenfalſig, *adi.* możliwy, ewentualny; *adv.* możliwie, w razie potrzeby, ewentualnie.

A'llenſtein, *sn.* -s, Olsztyn *m.*

A'llenthalben, *adv.* wszędzie, na każdem miejscu.

A'ller-, w połączeniach oznacza najwyższy stopień.

A'llerart, *adv.* wszelakiego rodzaju.

A'lleräu'ßerſt, *adi.* ostatni; ostateczny; daß iſt der -e Preis to już najostatniejsza cena.

A'llerbeſte, *adi.* najlepszy, najprzedniejszy.

Allerdi'ngs, *adv.* calkiem, zupełnie; w samej rzeczy, zapewne, bez wątpienia, rzeczywiście; w istocie.

Allerdurchlau'chtigſt, *adi.* najjaśniejszy.

Allere'rſt, *adi.* i *adv.* dopiero co; przedewszystkiem.

Allergnä'digſt, *adi.* najlaskawszy, najmiłościwszy; -er König und Herr najmiłościwszy królu i panie.

Allergrö'ßte, *adi.* największy.

A'llerhand, *adi. indecl.* wszelkiego rodzaju, wszelaki; — Bücher różne książki; von — reden mówić o rozmaitych rzeczach.

Allerhei'ligen, *sn.* Wszystkich Świętych (święto).

Allerhei'ligſt, *adi.* przenajświętszy; -e Jungfrau przenajświętsza Panna, przenajświętsza Panienka.

Allerhei'ligſte, *sn.* -n, przenajświętszy Sakrament *m.*

Allerhö'chſt, *adi.* 1) najwyższy; 2) najwyższy (= dotyczący osoby monarchy); die -e Willensmeinung wyraz najwyższej woli (monarszej); auf -es Verlangen na żądanie najjaśniejszego Pana; -e Auszeichnung odszczególnienie *n.* przez monarchę.

A'llerlei, *adi. indecl.* różnoraki, rozmaity; ein — *sn.* mieszanina *f.*, bigos *m.*

Allerle'tzt, *adi.* ostatni, najostatniejszy; *adv.* zu — na samym ostatku.

Allerlie'bſt, *adi.* 1) najmilszy, najukochańszy; 2) luby, ladny; daß iſt — von Ihnen to ślicznie z pańskiej strony; *adv.* wybornie, paradnie; am -en würde ich . . . najbardziej wolałbym . . .

Allermei'ſt, *adi.* i *adv.* w większej części, po większej części; die -en Menſchen największa część ludzi, najwięcej ludzi; am -en najczęściej.

Allernä'chſt, *adi.* i *adv.* najbliższy; najbliżej.

Allero'rten (a'llerorts), *adv.* wszędzie, wszędy.

Allerſee'len, *sn.* zaduszki *pl.*, dzień zaduszny.

A'llerſeits, *adv.* na wszystkie strony; ich wünſche — gute Nacht wszem w obec i każdemu z osobna życzę dobrej nocy.

Alleruntertä'nigſt, *adi.* najuniżeńszy; *adv.* najuniżeniej.

A'llerwärts, *adv.* ob. Allenthalben.

A'llerwegen, *adv.* wszędzie.

Allerwe'ltsbürger, *sm.* -s, *pl.* —, obywatel *m.* całego świata, kosmopolita *m.*

Allerwe'ltsfreund, *sm.* -es, *pl.* -e, przyjaciel *m.* każdego.

Alleſa'mt, *adi. indecl.* wszyscy razem; lebet — wohl żegnajcie mi wszyscy razem.

Allewe'ge, *adv.* zawsze, wszędzie.

A'llezeit, *adv*, zawsze, każdego czasu.

A'llgebietend, *adi.* rozkazujący wszystkim; -e Notwendigkeit nieunikniona konieczność.

Allge'genwart, *sf.* wszechobecność *f.*

Allge'genwärtig, *adi.* wszechobecny.

A'llgemach, *adv.* pomalu, zwolna, zlekka.

A'llgemein, *adi.* powszechny, ogólny; -e Geſchichte historya powszechna; -e Hungersnot ogólny (powszechny) głód; -er Begriff pojęcie ogólne; -e Gerichtsordnung powszechna ordynacya sądowa; -e Wehrpflicht powszechny obowiązek służby wojskowej; im -en wogóle, w ogólności, ogółowo, na ogół biorąc; — machen uogólniać, gieneralizować; *adv.* powszechnie, ogólnie; — ſpricht man davon ogólnie mówią o tem; ich habe es nur ganz — erwähnt wspomnialem o tem tylko ogólnikowo.

A'llgemeinbefinden, *sn.* -s, stan ogólny (zdrowia).

A'llgemeinbegriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pojęcie ogólne, wyobrażenie ogólne.

A'llgemeine, *sn.* -n, ogólność *f.*, ogół *m.* (w przeciwstawieniu do szczególności; das Beſondere).

A'llgemeinheit, *sf. pl.* -en, 1) ogół *m.*; społeczeństwo *n.*, naród *m.*, ludzkość *f.*; für die — arbeiten pracować dla społeczeństwa, dla narodu; 2) ogólnik *m.*; er ſpricht nur -en mówi tylko w ogólnikach.

A'llgewalt, *sf.* wszechmoc *f.*

A'llgewaltig, *adi.* wszechmocny.

Allgü'te, *sf.* wszechdobroć *f.*, dobroć wszystko ogarniająca.

Allgü'tig, *adi.* wszechdobry, -er Gott; litościwy Boże!

Allhie'r, *adv.* tu, w tem tu miejscu.

Allia'nz, *sf. pl.* -en, przymierze *n.*, związek *f.*, sojusz *m.*, alians *m.* (= Bündnis).

Alligatio'n, *sf.* przymieszka *f.*, aligacya *f.* (= Beimischung).

Alliga'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, aligator *m.* (odmiana krokodyla).

Alligie'ren, *va.* przymieszać, aligować (= beimischen).

Allüe'ren, ſich, *vr.* zawrzeć sojusz (= ſich verbinden).

Allüe'rte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, sojusznik *m.*, związkowy *m.* (= Verbündeter).

Alliteratio'n, *sf. pl.* -en, aliteracya *f.*

A'llmacht, *sf.* wszechmoc *f.*, wszechwładza *f.*, wszechwładztwo *n.*

Allmä'chtig, wszechmocny, wszechwładny.

Allmä'chtige, *sm.* -n, wszechmocny *m.*; Bóg.

Allmä'hlich, *adi.* i *adv.* stopniowy, stopniowo.

Allme'nde, *sf. pl.* -n, wspólna własność (nieruchoma np. pastwisko).

A'llmutter, *sf.* powszechna matka; — Natur matka natura.

Allo'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, alodya *pl.*, majątek wolno-dziedziczny, nie lenny.

Allodia'l, *adi.* wolno-dziedziczny, alodyalny.

Allodia'lgut, *sn.* -es, *pl.* -güter dobra wolno-dziedziczne, dobra alodyalne.

Allokutio'n, *sf.* -en, przemowa *f.*, odezwa *f.* (papieża), alokucya *f.*

Allo'nge, (wym.: alląż), *sf.* — eines Wechſels przydłużek wekslowy.

Allo'ngeperücke, *sf. pl.* -n, peruka *f.* o długich włosach.

Allopa'th, *sm.* aleopata *m*, (medyc.).

Allopathie', *sf.* alopatya *f.*

Allo'tria, *sn. pl.* = *indecl.* blazeństwa *n.*, figle *m.*; — treiben blaznować, robić żarty.

A'llſeitig, *adi.* wszechstronny; *adv.* wszechstronnie.

A'llſeitigkeit, *sf.* wszechstronność *f.*

A'lltag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powszedni dzień.

Alltä'gig, alltä'glich, *adi.* codzienny; powszedni, pospolity, zwyczajny; ein -er Menſch pospolity człowiek; ein -es Geſicht powszednia twarz; *adv.* codziennie; pospolicie.

Alltä'glichkeit, *sf. pl.* -en, powszedniość *f.*, pospolitość *f.*, ſich über die — erheben wznieść się nad pospolity poziom.

A'lltags, *adi.* i *adv.* codzienny; pospolity; codziennie, pospolicie.

A'lltagsbeſchäftigung, *sf.* zajęcie codzienne.

A'lltagsgeſchwätz, *sn.* -es, komunały *pl.*, banalna rozmowa.

A'lltagsgeſicht, *sn.* -es, *pl.* -er, pospolita, powszednia twarz.

A'lltagsmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek pospolity.

Allü'berall, *adv.* wszędzie a wszędzie.

Allü'ren, *spl.* wzięcie *n.*, zachowanie *n.* się.

Alluſio'n, *sf. pl.* -en, przytyk *m.*, przymówka *f.*, aluzya *f.*

Alluvia'l, *adi.* naplywowy.

Alluvio'n, *sf. pl.* -en, poklady naplywowe, namulenie *n.*, przymulenie *n.*

Alluvio'nsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo nadbrzeżne, prawo przywłaszczenia sobie przymulanego gruntu, prawo aluwialne.

A'llvater, *sm.* -s, wszechojciec (Bóg) *m.*

Allwei'ſe, *adi.* wszechmądry.

Allwei'sheit, *sf.* wszechmądrość *f.*, najwyższa mądrość.

Allwi'ſſend, *adi.* wszechwiedzący.

Allwi'ſſenheit, *sf.* wszechwiedza *f.*

A'llwiſſer, *sm.* -s, *pl.* —, wszystko wiedzący.

Allwo', *coni.* gdzie.

Allwö'chentlich, Allwö'chig, *adi.* i *adv.* co tygodnia.

A'llzeit, *adv.* zawsze.

A'llzu, *adv.* zanadto; — klug za nadto mądry, przemądry; — viel iſt ungeſund co zanadto, to niezdrowo.

Alm, *sf. pl.* -en, polana *f.* hala *f.*, polonina *f.*, pastwisko *n.* wśród gór.

Alma mater, *sf.* (dosłownie:) matka żywicielka; (obraz.) uniwersytet *m.*

A'lmanach, *sm.* -s, *pl.* -e, rocznik (literacki), almanach *m.*, kalendarz *m.*

A'lmenrauſch, *sm.*, -es, *pl.* -e, ob. Alpenroſe.

A'lmhirt, *sm.* -en, *pl.* -en, pasterz górski, jukas *m.*

A'lmhütte, *sf. pl.* -n, szalas *m.*, bacówka *f.*

A'lmoſen, *sn.* -s, *pl.* —, jałmużna *f.*; — ſammeln zbierać jałmużnę, kwestować, chodzić po kweście.

A'lmoſenbrot, *sn.* -(e)s, chleb żebraczy.

A'lmoſenbüchſe, *sf. pl.* -n, skarbonka *f.*, puszka *f.* na jałmużnę.

A'lmoſengeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pieniądze zebrane przez jałmużnę, żebraninę.

A'lmoſenſammler, *sm.* -s, *pl.* —, kwestarz *m.*, jałmużnik *m.*

Almoſenie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, jałmużnik *m.* (godność i tytul).

A'loe, *sf. pl.* -n, drzewo aloesowe, aloes *m.*, agawa *f.*

A'lois, Aloi'ſius, *sm.* (gen. des —) Alojzy.

Al(o)'ſe, *sf. pl.* -n, śledź rzeczny, koza *f.*

Alp, I. *sm.* -s, *pl.* -e, (= Alpdrücken *sn.*) zmora *f.*; II. *sf.* ob. Alpe.

Alpa'ka, *sm.* i *sn.* -s, tkanina *f.* z welny owiec tegoż nazwizka, alpaka *f.*, alpaga.

Al pari, *adv.* na równi; sto za sto.

Alpe, *sf.* przeważnie *pl.* -en, góra *f.*; alpy *pl.*, góry alpejskie.

A'lpen, *pl.* Alpy; Alpen- *adi.* alpejski.

Al'pdrücken, *sn.* -s, er hat ein — zmora go dusi.

A'lpenbahn, *sf. pl.* -en, kolej alpejska.

A'lpenbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, Alpejczyk *m.*

A'lpencharakter, *sm.* -s, charakter alpejski.

A'lpenführer, *sm.* -s, *pl.* —, przewodnik *m.* po alpach (książka i człowiek).

A'lpenglühen, *sn.* -s, światło alpejskie, płonienie *n.* alp.

A'lpenland, *sn.* -es, *pl.* -länder, kraj alpejski.

A'lpenpflanze, *sf. pl.* -n, roślina alpejska.

A'lpenrose, *sf. pl.* -n, róża alpejska.

A'lpenſtock, *sm.* -es, *pl.* -ſtöcke kij alpejski.

A'lpenveilchen, *sn.* -s, *pl.* —, cyklamona *f.*

A'lpenverein, *sn.* -s, *pl.* -e, Alpenklub, *sm.* -s, stowarzyszenie alpejskie.

A'lpenwirtſchaft, *sf. pl.* -en, gospodarstwo alpejskie, górskie.

A'lpha, *sn.* -s, alfa *n.*; das — und Omega początek i koniec.

Alphabe't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, alfabet *m.*, abecadło *n.*

Alphabe'tiſch, *adi.* alfabetyczny; *adv.* alfabetycznie.

Alpi'n, *adi.* alpejski, górski.

Alpini'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, alpinista *m.*

A'lpler, *sm.* -s, *pl.* —, -in, *sf. pl.* -nen, mieszkamiec *m.*, mieszkanka *f.* Alp, gór.

Alrau'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pokrzyk *m.* (bot.).

Alrau'ne, *sf. pl.* -n, wieszczka germańska; tajemnicza istota.

Als, *coni.* 1) jako, jak, za; er handelte — Ehrenmann postąpił jako człowiek honorowy; j—n — Freund behandeln obchodzić się z kim jak z przyjacielem; ſchon — Knabe będąc jeszcze chłopcem; den Wein — Eſſig verkaufen sprzedawać wino za ocet; der Schauſpieler war — Othello unerreichbar artysta był niezrównany jako Otello (w roli Otella); j—n — Bedienten aufnehmen przyjąć kogo za służącego; etw. — ſicher ankündigen ogłosić co jako rzecz pewną; ein Strohſack dient ihm — Bett siennik służy mu za łóżko (zamiast łóżka); er erhielt eine bedeutende Summe — Schadenerſatz otrzymał znaczną kwotę tytułem odszkodowania (jako odszkodowanie); er ſtarb — Märtyrer umarł jako męczennik (męczennikiem); er wurde — Sieger verkündet ogłoszono go zwycięzcą; er erkannte ſich — beſiegt uznał się zwyciężonym; 2) (w znaczeniu wskazującem) jako to, jako; verſchiedene Urſachen — rozmaite przyczyny jako to; am Sonntag — am ſiebenten Tage w niedzielę jako w siódmy dzień; 3) (= wie) jak, jakoby, żeby, ażeby; ſo ſchön — ein Engel piękny jak (jakoby) aniol; er iſt zu klug, — daß er es nicht verſtehen ſollte nadto jest mądrym, żeby nie miał zrozumieć tego; es ſcheint, — ob er ſterben müßte zdaje się jakoby umrzeć musiał; nicht — ob nie jakoby; ſo wahr — mir Gott helfe tak mi Panie Boże dopomóż; ſo krank — er war, ging er doch aus chociaż był chorym, wszelako wyszedł; 4) (dla określenia czasu) kiedy, gdy; damals — wtedy gdy; — ich eines Tages ihn erblickte kiedy pewnego dnia ujrzałem go; 5) (przy porównaniach i przed liczbami) aniżeli, jak; der Garten iſt größer, — du glaubſt ogród większym jest aniżeli sądzisz; mehr — zwanzig Jahre więcej niż dwadzieścia lat; vier arbeiten mehr — zwei czterech pracuje więcej aniżeli dwóch; ich habe keinen Freund — ihn nie nam oprócz niego żadnego przyjaciela; er iſt ebenſo gut als klug jest on równie dobrym jak roztropnym.

A'lſe, *sf.* —, *pl.* -n, gatunek malego śledzia.

Alsba'ld, *adv.* zaraz, wnet.

Alsda'nn, *adv.* wtedy, wtedy dopiero, następnie.

A'lſo, *adv.* tak, w ten sposób; — geſchehe es tak niechaj się stanie; nicht — nie tak, nie w ten sposób; *coni.* więc, a więc, zatem, azatem; es iſt — wahr a więc to prawda; ich bin krank, kann — nicht ausgehen jestem chory, nie mogę zatem wyjść; — wie geſagt jak więc powiedziałem.

Alſoba'ld, alſogleich, *adv.* ob. Alsbald.

Alt, *sm.* -es, *pl.* -e, alt *m.*, głos altowy.

Alt, *adi.* (älter, älteſt) 1) (dla oznaczenia wieku w ogóle) wie — iſt er? ile ma lat? w jakim jest wieku? ich bin 20 Jahre — mam (liczę) lat 20; ich bin über vierzig Jahre — mam z górą lat czterdzieście, minęła mi czterdziestka; ich bin auf den Tag vierzig Jahre — mam czterdzieście lat jak obszył; für wie — halten Sie mich? ile mam lat, jak pan sądzisz? der ältere Bruder starszy brat; die ältere Linie der Familie starsza gałąź rodziny; ich bin (um) zwei Jahre älter als er jestem o dwa lata od niego starszy; 2) stary, dawny, starożytny; er iſt — geworden zestarzał się; — und abgelebt stary i zużyły; er wird nicht — werden nie dożyje starości; — und jung starzy i młodzi, wszyscy ludzie; wer nicht — werden will, muß ſich jung hängen laſſen kto się starości obawia, powinien dać się powiesić za młodu; wie die Alten ſungen, ſo zwitſchern die Jungen jak gadali starzy tak i młodzież gwarzy; meine -e Wohnung moje dawne mieszkanie; die -en Privilegien dawne przywileje; -e Sitten dawne obyczaje; es bleibt alles beim -n, im -en wszystko pozostanie jak dawniej (po dawnemu); -e Liebe roſtet nicht stara miłość nie rdzewieje; -e Geſchichte starożytna historya; die -en Griechen starożytni Grecy; er lieſt die Alten gern czyta chętnie starożytnych pisarzy; das -e Teſtament stary zakon; Sachen ſtarzyna *f.*; -s Eiſen żelaziwo *n.*; (górn.) ein -er Mann stary (poniechany) zrób.

Alta'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Alta'ne**, *sf. pl.* -n, ganek *m.*, balkon *m.*, galerya *f.*

Alta'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -täre, ołtarz *m.*; etw. auf dem — der Freundſchaft (Liebe) opfern poświęcić co na ołtarzu przyjaźni (miłości).

Alta'rblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, tylna ściana ołtarza z obrazem.

Alta'rbuße, *pl.* -n, pokuta *f.* u stóp ołtarza.

Alta'rdecke, *sf. pl.* -en, tuwalnia *f.*

Alta'rhimmel, *sm.* -s, *pl.* —, baldachin *m.* nad ołtarzem.

Alta'rknabe, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak *m.* do mszy służący, ałtarzysta *m.*

Alta'rſpind, *sm.* -es, *pl.* -e, szafka *f.* na hostyę, cyboryum *n.*

Al'tbacken, *adi.* czerstwy; eine -e Geſchichte stara historya, stara bajka.

Al't-Boyen, *sn.* -s, Bojanowo stare.

Al'tdeutſch, *adi.* staroniemiecki; *adv.* po staroniemiecku.

Alte, 1) (ein -r) -n, *pl.* -n, *sm.* starzec *m.*, staruszek *m.*, starowina *m.*; mein -r mój stary (rubasznie zamiast mój ojciec lub mój mąż); wir bleiben immer die -n my nie zmienimy się nigdy; die -n starożytne ludy; die Kunſt der -n starożytna sztuka; 2) *sf.* -n, *pl* -n, stara kobieta *f.*, staruszka *f.*; meine — moja żona; 3) *sn.* (bez *pl.*) dawne, stare; Altes und Neues rzeczy, sprawy stare i nowe.

Al'ten, **Al'tern**, *vn.* (h.) starzeć się.

Altenau, *sn.* -es, Dziadkowo *n.*

Al'tenteil, *sn.* -es, *pl.* -e, część, którą zastrzegają sobie rodzice, oddając dzieciom majątek; dożywocie *n.*, wymiar *m.*

Al'ter, *sn.* -s, 1) wiek *m.* in meinem — w moim wieku; im — von 20 Jahren w wieku lat dwudziestu; im mittleren — w średnim wieku, w średnich latach; im hohen — w podeszłym wieku; im zarten — w dzieciństwie, w dziecinnym wieku; jedes — hat ſein Spielzeug każdy wiek ma swą zabawkę; 2) starość *f.*; — ſchützt vor Torheit nicht starość nie chroni od głupstwa (stary a głupi); das — muß man ehren przed siwą głową powstań; 3) starszeństwo *n.*; nach dem — im Amte vorrücken podług starszeństwa posuwać się (awansować); 4) (dla oznaczenia starożytności) von alters her z wiek wieku, z dawien dawna.

Alteratio'n, *sf.* *pl.* -en, 1) przemiana *f.* (= Veränderung); 2) wzruszenie *n.* = Erregung; przestrach *m.*, pomieszanie *n.*, alteracya *f.*

Altere'go, *sm.* sobotwór *m.*, zastępca *m.*; er iſt mein — on zastępuje mnie we wszystkiem, jest moim drugim ja.

Alterie'ren, I. *va.* zmieniać; II. *vn.* (h.) zmieniać się; ſich — zgryźć się, zirytować się, ałterować się.

Al'termann, *sm.* -es, *pl.* -männer, starszy *m.* w cechu, senior *m.*

Al'termutter, *sf.* *pl.* -mütter, prababka *f.*

Al'tern, ob. Eltern.

Alternati'v, *adv.* naprzemian, (ałternatywnie) (= abwechſelnd).

Alternati've, *sf.* *pl.* -n, wybór *m.* między dwoma jedynie możliwymi wypadkami, ałternatywa *f.*; j—n vor eine — ſtellen dać komu alternatywę, dać wóz i przewóz; die Voltaiſche — nagłe odwrócenie kierunku prądu galwanicznego.

Alternie'ren, *vn.* (h.) odmieniać się.

Alternie'rend, *adi.* znakozmienny, naprzemienny (mat.).

Al'tersgenoß (-noſſe), *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, (-genoſſin *sf.* *pl.* -nen) rówieśnik *m.* (rówieśniczka *f.*).

Al'tersgrenze, *sf.* granica *f.* wieku.

Al'tersprăſident, *sm.* -en, *pl.* -en, przewodniczący *m.* z tytułu starszeństwa.

Al'tersrente, *sf.* *pl.* -n, renta *f.* na starość.

Al'tersſchwach, *adi.* zgrzybiały, wiekiem przygnębiony.

Al'tersſchwäche, *sf.* zgrzybiałość *f.*; an — ſterben umrzeć z starości, na uwiąd schyłkowy, starczy.

Al'tersſtufe, *sf.* *pl.* -en, stopień *m.* wieku.

Al'tersverſorgung, *sf.* *pl.* -en, Altersverſicherung, *sf.* *pl.* -en, ubezpieczenie *n.* na starość, ubezpieczenie *n.*, zaopatrzenie *n.* na starość.

Al'terszulage, *sf.* *pl.* -en, dodatek *m.* na starość.

Al'tertum, *sn.* -s, (bez *pl.*) 1) starożytność *f.*; im grauen — w zamierzchłej starożytności, w zamierzchłych czasach; 2) die -tümer zabytki *pl.* starożytności.

Al'tertümelei', *sf.* pociąg *m.* (mania *f.*) do starożytności.

Al'tertümler, *sm.* -s, *pl.* —, antykwarz *m.*, handlarz *m.* starożytności; zbieracz *m.* starożytności.

Al'tertümlich, *adi.* starożytny, starożytnych czasów sięgający, archaiczny; *adv.* starożytnie.

Al'tertumsforſcher, *sm.* -s, *pl.* —, badacz *m.* starożytności; -forſchung, *sf.* *pl.* -en, badanie *n.* starożytności.

Al'tertumshändler, *sm.* -s, *pl.* —, **Al'tertumskrämer**, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* starożytnościami, antykami, antykwarz *m.*

Al'tertumskunde, *sf.* nauka *f.* o zabytkach starożytnych, archeologia *f.*

Al'tervater, *sm.* -s, *pl.* -väter, pradziad *m.*

Al'tgeſell, *sm.* -en, *pl.* -en, podmajstrzy *m.*, starszy czeladnik.

Al'tgläubig, *adi.* starowierczy.

Al'tgläubige(r), *sm.* -n, *pl.* -(r), starowierca *m.*

Al'tglumen, *sn.* Głąbsk stary.

Al'tgoertzig, *sn.* Starogorzyca *f.*

Al'tguhle, *sn.* Golinka *f.*

Al'thütte, *sn.* Władysławowo *n.*

Altime'ter, *sm.* -s, *pl.* —, przyrząd *m.* do mierzenia wysokości.

Alti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-ſtin *sf.*, *pl.* -nen) altysta *m.* (altystka *f.*).

Al'tkatholik, *sm.* -en, *pl.* -en, starokatolik *m.*

Al'tkatholiſch, *adi.* starokatolicki.

Al'tkatholizismus, *sm.* —, starokatolicyzm *m.*

Al'tkloſter, *sn.* Raszczow *m.*

Al'tkiren, *sn.* Krosno *n.*

Al'tklug, *adi.* nad swój wiek mądry (roztropny); ein -es Kind przedwcześnie rozwinięte dziecko.

A'ltläſt, *sn.* Chwalkowice *n. pl.*

Ä'ltlich, *adi.* podstarzały, nie pierwszej młodości, starawy.

A'ltmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, starszy *m.* w cechu; najpierwszy w swoim zawodzie, mistrz *m.* (Altmeiſter Goethe mistrz Goethe).

A'ltmodiſch, *adi.* staroświecki, niemodny; *adv.* po staroświecku, niemodnie.

A'ltmutter, *sf. pl.* -mütter, = Großmutter.

Altrui'smus, *sm.* —, altruizm *m.*

Altrui'ſtiſch, *adi.* i *adv.* altruistyczny, altruistycznie.

A'ltſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, (muz.) altowy klucz, klucz C.

A'ltſee, *sn.* Stare Domańcze.

A'ltſorge, *sn.* Stare Kwiecie.

A'ltſtadt, *sf.* stare miasto.

A'ltſtimme, *sf. pl.* -n, głos altowy.

A'lttеſtamentariſch, *adi.* starozakonny.

A'lttitſchein, *sn.* Stary lczyn.

A'ltväteriſch, *adi.* i *adv.* staroświecki.

A'ltvordern, *sm. pl.* przodkowie *pl.*

A'ltwaldddorf, *sn.* Staroleśna *f.*

A'ltweibergebirge, *sn.* Babie Góry *pl.*

Altwei'bergeſchichte, *sf. pl.* -n, babska bajka.

Altwei'bergeſchwätz, *sn.* -es, babskie gadanie, babskie plotkie.

Altwei'berſommer, *sm*, -s, babie lato.

Alumina't, *sn.* -(e)s, *sn.* aluminat *m.*

Alumini't, *sm.* -(e)s, aluminit *m.*, mineral.

Alumi'nium, *sn.* -s, glas *m.* aluminium *n.*

Alumi'niumfeder, *sf. pl.* -n, pióro aluminiowe.

Alumna't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zakład naukowy dla kleryków, seminaryum duchowne, alumnat *m.*

Alu'men, **Alu'mnus**, *sm.* —, *pl.* Alumnen, wychowaniec *m.* alumnatu, kleryk *m.*, alumn *m.*, seminarzysta *m.*

Alu'ta, *sf.* Ołta (rzeka).

Am, *praep.* (zamiast an dem) 1) przy, nad; — Garten przy ogrodzie; — Rhein nad Renem; der Geſandte am deutſchen Hofe poseł przy niemieckim dworze (u niemieckiego dworu); — Kopfe verwundet ranny w głowę; er iſt noch — Leben jest jeszcze przy życiu; am 1. Juni 1. czerwca; 2) (przed superlatywem) naj-; — beſten najlepiej; — ſchlechteſten najgorzej.

Amalga'm, *sn.* -s, *pl.* -e, mieszanina rtęci z innymi metalami, amalgamat *m.*

Ama'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, amant *m.*, kochanek *m.*; artysta grywający role kochanków; -in *sf. pl.* -en, amantka *f.*, kochanka *f.*, artystka grywająca rolę kochanek (= Liebhaber, -in).

Amalgamie'ren, *va.* amalgamować.

Amalgamie'rung, *sf.* zespolenie *n.* różnych pierwiastków w jednolitą całość, amalgamacya *f.*; wyciąganie złota z rudy za pomocą rtęci.

Ama'lie, *sf.* -ns, Amalia.

A'mbach, *sn.* Koziagóra *f.*

Amanue'nſis, *sm.* —, *pl.* -enſes, pisarz pomocniczy; (szczególnie w bibliotekach) sekretarz *m.*, amanuensis *m.*

Amara'nt, *sm.* —, szkarlat *m.*, amarant *m.* (bot.) szkarlat *m.* (kolor.).

Amara'ntfarbig, *adi.* szkarłatowy; amarantowy.

Amare'lle, *sf. pl.* -n, czarna wiśnia *f.*; morela mała.

Amary'llis, *sf.* lilia narcyzowa.

Amateu'r, (wym.; -tör), *sm.* -s, *pl.* -e, miłośnik *m.*, amator *m.*; dyletant *m.* (= Liebhaber).

Amazo'ne, *sf. pl.* -n, 1) kobieta-żołnierz *f.*, amazonka *f.*; 2) suknia *f.* do jazdy konnej.

Ambaſſa'de, *sf. pl.* -n, poselstwo *n.*, ambasada *f.* (= Botſchaft).

Ambaſſadeu'r, *sm.* (wym.: -dör) -s, *pl.* -e, poseł *m.*, ambasador *m.* (= Botſchafter).

A'mbe, *sf. pl.* -n, ambo *n.* (w loteryi).

A'mber, *sm.* -s, (Ambra *sm.*) ambra *f.*; -duft zapach ambrowy.

Ambiguitä't, *sf. pl.* -en, dwuznaczność *f.* wątpliwość *f.* (Zweifelhaftigkeit).

Ambie'ren, *va.* starać się (o urząd, o godność) (= ſich bewerben).

Ambitio'n, *sf. pl.* -en, poczucie własnej godności, żądny chwały, ambitny (= ehrgeizig). czucie *n.* własnej godności, pożądanie *n.* chwały, ambicya *f.* (= Ehrgeiz).

Ambitionie'ren, *va.* starać się o co, ambicyonować.

Ambitiö's, *vdi.* mający poczucie własnej godności, żądny chwały, ambitny (= ehrgeizig).

A'mboß, *sm.* -boſſes, *pl.* -boſſe kowadło *n.*; zwiſchen Hammer und — między młotem a kowadłem.

Ambro'ſia, *sf.* strawa *f.* bogów, ambrozya *f.*

Ambroſia'niſch, *adi.* ambrozyański; -er Lobgeſang hymn *m.* świętego Ambrożego (Te Deum laudamus).

Ambro'ſiſch, *adi.* nieśmiertelny, boski.

Ambro'ſius, *sm.* (*gen.* des —) Ambroży.

Ambula'nt, *adi.* ruchomy z miejsca na miejsce się przenoszący; ein -es Spital ruchomy szpital.

Ambula'nz, *sf. pl.* -en, ruchomy oddział wojska; ruchomy szpital wojskowy, szpital polowy, ambulans *m.*

Ambula'nzwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz ambulansowy.

Ambulato'riſch, *adi.* przenoszący się z miejsca na miejsce; -e Behandlung leczenie w ruchomym szpitalu, w ambulansie.

Ambulato'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, ruchomy szpital ambulatoryum *n.*

A'meiſe, *sf. pl.* -n, mrówka *f.*

A'meiſenarbeit, *sf. pl.* -en, mrówcza praca.

A'meiſenei, *sn.* -es, *pl.* -er, mrówcze jaje.

A'meiſenhaufe, *sm.* -ns, *pl.* -n, mrowisko.

A'meiſengeiſt, A'meiſenſpiritus, *sm.* -es, mrówczany spirytus.

A'meiſenfreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, **A'meiſenbär,** *sm.* -en, *pl.* -en, mrówkojad grzywiasty.

A'meiſenlöwe, *sm.* -n, *pl.* -n, mrówkolew plamoskrzydły (owad).

A'meiſenſäure, *sf.* mrówczany kwas.

Amelioratio'n, *sf. pl.* -en, ulepszenie *n.*, amelioracya *f.*

Amelioríe'ren, *va.* ulepszać, ameliorować.

A'men, *adv.* i *sn.* amen; zu Allem — ſagen na wszystko przyzwalać; ſicher wie das — im Gebet pewne jak amen w pacierzu.

Amendeme'nt, (ſpr.; Amand man) *sn.* -s, *pl.* -s, poprawka *f.*, zmiana *f.*; ein — zu einem Antrage ſtellen wnieść poprawkę do wniosku.

Amendi'eren, *va.* ulepszać.

Ame'rika, *sn.* -s, Ameryka *f.*; -ner, *sm.* Amerykanin; amerikaniſch, *adi.* amerykański.

Amethy'ſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ametyst *m.*, kamień ametystowy.

Amenbleme'nt, *sn.* -s, umeblowanie *n.*, urządzenie *n.* (mieszkania).

Amilia'nus, *sm.* (des —) Emilianus, Emilian.

A'mmann, ob. Amtmann.

Amme, *sf. pl.* -n, mamka *f.*

A'mmenmärchen, *sn.* -s, *pl.* — bajka *f.*

A'mmer I. *sm.* -s, *pl.* —, (zool.) trznadeł *m.*, poświczka *f.*; II. *sf. pl.* -n, duża wiśnia, morela *f.*

A'mmeral, *sm.* -s, *pl.* -e, (mar.) duże wiadro do czerpania wody.

A'mmerling, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Ammer.

Ammo'niak, *sn.* -s, amoniak *m.*; flüſſiges —, -geiſt płyn amoniakowy; -ſalz salmiak *m.*

Ammo'nium, *sn.* -s, amonium *n.*

Amneſtie', *sf. pl.* -(e)n, darowanie *n.* kary, ułaskawienie *n.*, amnestya *f.* (= Begnadigung).

Amneſtie'ren, *va.* ułaskawić. (= begnadigen).

Amöbe, *pl.* -n, ameba (zool.).

A'mor, *sm.* -s, bożek *m.* miłości, amorek *m.*

Amore'tten, amorki *pl.*, bożki miłośne.

Amo'rph, *adi.* bezkształtny, bezpostaciowy, amorficzny.

Amortiſatio'n, *sf. pl.* -en, umorzenie *n.* (długu), amortyzacya *f.* (= Tilgung).

Amortiſie'rbar, *adi.* umorzalny.

Amortiſie'ren, *va.* umorzyć, amortyzować; unieważnić; eine Schuld — umorzyć (spłacać) dług; verloren gegangene Wertpapiere — unieważnić zgubione walory.

Amovie'ren, *va.* usunąć, oddalić (= entfernen)

A'mpel, *sf. pl.* -n, ampułka *f.*, lampka nocna.

Ampe're, *sn.* -s, jednostka *f.*, natężenie prądu elektrycznego, amper *m.*

Ampereme'ter, *sm.* -s, *pl.* —, amperometr *m.*, ammetr *m.*

A'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, szczaw *m.*

Amphi'bie, *sf. pl.* -n, Amphi'bium *sn.* -s, *pl.* -en, płaz *m.* (ziemno-wodny), amfibye *pl.*, amfibyum *n.*

Amphibie'nlehre, *sf.* amfibiologia *f.*

Amphi'biſch, *adi.* płazowaty.

Amphithea'ter, *sn.* -s, *pl.* —, amfiteatr *m.*

Amphitheatra'liſch, *adi.* amfiteatralny; *adv.* -nie.

A'mphora, *sf. pl.* -ren, starożytny dzban z dwoma uchami, amfora *f.*

Amplifikatio'n, *sf. pl.* -en, rozszerzenie *n.*, powiększenie *n.*, amplifikacya *f.* (= Erweiterung).

Amplifizie'ren, *va.* rozprowadzić, dokładnie wyjaśniać.

Amplitu'de, *sf.* obszerność *f.*, wahan, amplituda *f.*

Amputatio'n, Amputie'rung, *sf. pl.* -en, odjęcie *n.*, odcięcie *n.* jakiej części ciała, amputacya *f.*

Amputatio'nsſtumpf, *sm.* -en, kikut *m.*

Amputie'ren, *va.* odciąć, odjąć (część ciała), amputować.

A'mſel, *sf. pl.* -n, kos *m.*

A'mſelfeld, *sn.* -es, Kosowe Pole.

Amt, *sn.* -(e)s, *pl.* A'mter, 1) urząd *m.*, posada *f.*, funkcya *f.*; ein — antreten objąć posadę (funkcyę); das iſt nicht deines -es to do ciebie nie należy; tun Sie, was Ihres -es iſt czyń pan co pański urząd nakazuje; mit dem — kommt der Verſtand albo wem Gott gibt ein —, dem gibt er auch Verſtand komu Bóg da urząd, tego już i rozumem obdarzy; ſein — verſehen pełnić służbę; j—m ein — übertragen powierzyć komu funkcyę; ſein — niederlegen złożyć urząd; j—n ſeines -es entſetzen, enthoben złożyć kogo z urzędu; kraft meines -es z mocy mego urzędu; von — s wegen z urzędu; 2) urząd *m* (jako zbiór urzędników); Forſt — urząd lasowy; Berg — urząd górniczy (itp.); auswärtiges — ministerstwo spraw zewnętrznych; 3) budynek urzędowy; 4) służba boża, nabożeństwo *n.*, msza *f.*; das — verrichten mszę odprawić; 5) cech *m.*, urząd cechowy.

Amtei', *sf. pl.* -en, ob. Amthaus.

A'mtfrei, *adi.*, wolny od urzędu, wolny od obowiązków.

A'mthandeln, (a'mtshandeln) *vn.* ob. amtieren.

A'mthaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, urząd *m.*, dom urzędowy; wójtostwo *n.*

Amtie'ren, *vn.* (h.) urzędować.

A'mtlich, *adi.* urzędowy; *adv.* urzędowo; — berichten donieść urzędowo, donieść z urzędu.

A'mtmann, *sm.* -es, *pl.* -leute, (zwłaszcza w dawniejszych czasach tytuł rozmaitych urzędników) sędzia *m.*; mandataryusz *m.*; zarządca *m.* dóbr państwowych, dzierżawca *m.* dóbr państwowych; -männin *sf. pl.* -nen żona *f.* amtmana.

A'mtmäßig, *adi.* stosowny (*adv.* stosownie) do urzędu, stosowny do przepisów urzędowych.

Ámtmeiſter, *sm.* -s. *pl.* — cechmistrz *m.*, przełożony *m.* cechu.

Ámtsadel, *sm.* -s, szlachta urzędnicza.

Ámtsalter, *sn.* -s, starszeństwo *n.* w urzędzie.

Ámtsbefugnis, *sf. pl.* -ſſe, kompetencya *f.*

Ámtsbeſcheid, *sm.* -es, *pl.* -e, odpowiedź urzędowa, rozstrzygnięcie *n.*, rezolucya *f.*

Ámtsbezirk, *sm.* -es, *pl.* -e, obwód urzędowy.

Ámtsblatt, *sm.* -es, -blätter, dziennik urzędowy.

Ámtsbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, kolega *m.* w urzędzie.

Ámtscharakter, *sm.* -s, charakter urzędowy.

Ámtsdiener, *sm.* -s, *pl.* —, woźny *m.*

Ámtseid, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przysięga służbowa (urzędowa); etw. auf ſeinen — nehmen twierdzić co z odwołaniem się na przysięgę służbową.

Ámtsenthebung, *sf. pl.* -en, zawieszenie *n.* w urzędowaniu.

Ámtsentſetzung, *sf. pl.* -en, pozbawienie *n.* urzędu.

Ámtsfähigkeit, *sf. pl.* -en, zdolność *f.* (zdafność *f.*) do urzędu, kwalifikacya *f.* do urzędu.

Ámtsfolge, *sf. pl.* -n, następstwo *n.* (sukcesya *f.*) w urzędzie.

Ámtsführung, *sf. pl.* -en, urzędowanie *n.*, sprawowanie *n.* urzędu.

Ámtsgebühr, *sf. pl.* -en, należytość, powinność, taksa urzędowa.

Ámtsgeheimnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, tajemnica urzędowa.

Ámtsgehilfe, *sm.* -n, *pl.* -n, pomocnik *m.* w urzędzie, adjunkt *m.*

Ámtsgericht, *sn.* -es, *pl.* -e, sąd okręgowy (w królestwie polskiem) obwodowy (w Prusiech).

Ámtsgeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, interes urzędowy, sprawa urzędowa.

Ámtsgeſicht, *sn.* -es, *pl.* -er, Ámtsmiene *sf.* mina urzędowa.

Ámtsgewalt, *sf. pl.* -en, władza urzędowa; Mißbrauch der — nadużycie *n.* władzy urzędowej.

Ámtskleid, *sn.* -es, *pl.* -er, suknia urzędowa, mundur *m.*, uniform *m.*

Ámtsmißbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, nadużycie *n.* urzędowania.

Ámtsperſon, *sf. pl.* -en, osoba urzędowa, urzędnik *m.*

Ámtspflege, *sf.* administracya *f.*, urzędowanie *n.*

Ámtspflicht, *sf. pl.* -en, obowiązek urzędowy.

Ámtsrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia kameralny.

Ámtsſache, *sf. pl.* -n, rzecz, sprawa urzędowa; rzecz, sprawa kameralna.

Ámtsſaß, *sm.* -en, *pl.* -en, sądowi kameralnemu podległy.

Ámtsſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz *m.* w urzędzie, pisarz kancelaryjny.

Ámtsſiegel, *sn.* -es *pl.* —, pieczęć urzędowa.

Ámtsſtube, *sf. pl.* -n, izba urzędowa, kancelarya *f.*

Ámtsſtunden, *sf. pl.* godziny urzędowe.

Ámtstag, *sm.* -es, *pl.* -e, dzień sądowy w urzędzie; dzień *n.* urzędowania.

Ámtstätigkeit, *sf. pl.*, -en, czynność urzędowa, wykonywanie *n.* czynności urzędowej; außer — ſ—n ſetzen uchylić, usunąć kogo od urzędowania, zawiesić kogo w urzędowaniu.

Ámtstracht, *sf. pl.* -en, ob. Amtskleid.

Ámtsverbrechen, (-vergehen, -übertretung) *sn.* -s, *pl.* —, zbrodnia *f.*, występek *m.*, przekroczenie *n.*, popełnione w urzędowaniu.

Ámtsverrichtung, *sf. pl.* -en, sprawowanie *n.* urzędu; czynność urzędowa.

Ámtsverſchwiegenheit, *sf.* dyskrecya urzędowa.

Ámtsverweſer, *sm.* -s, *pl.* —, zastępca *m.* w urzędzie, substytut *m.*; piastujący *m.* urząd.

Ámtsvogt, *sm.* -es, *pl.* -vögte, zarządca kameralny, sędzia kameralny.

Ámtsvogtei, *sf. pl.* -en, zarząd kameralny; dom *m.* zarządu kameralnego.

Ámtsvorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, naczelnik *m.* urzędu.

Ámtswegen, von — *adv.* z urzędu; die Klage wird von — erhoben werden skarga wniesioną zostanie z urzędu.

Ámtswidrig, *adi.* obowiązkom urzędowym przeciwny; ein -es Geſicht podejrzana twarz.

Amule'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, amulet *m.* (przedmiot, noszony przy sobie chroniący od nieszczęścia).

Amüſa'nt, *adi.* zabawny, wesoły; *adv.* zabawnie, wesoło (= unterhaltend).

Amüſeme'nt, *sn.* -s, *pl.* -s, rozrywka *f.*, zabawa *f.* (= Unterhaltung).

Amüſie'ren, *va.* i ſich — *vr.* bawić; ſich — bawić się (= unterhalten, ſich u.).

An, 1) *praep.* z 3. przypadk. na pytanie wo? (gdzie?), z 4. przypadk. na pytanie wohin? (dokąd?) (Zamiast an dem, można powiedzieć am, zamiast an das, an eines, ans; ob. Am, Ans); przy, do, u, na, nad, w, kolo, za, okolo, o, od; — der Türe przy drzwiach; — dem (am) Fenſter przy oknie; — die Türe klopfen pukać do drzwi; da iſt ein Brief — dich oto list do ciebie; — die Arbeit gehen zabrać się do pracy; bis — die Knie aż do kolan; — deiner Seite u twego boku; es liegt mir am Herzen cięży (leży) mi na sercu; wir ſind — Ort und Stelle jesteśmy na miejscu; Krakau liegt — der Weichſel Kraków leży nad Wisłą; Frankfurt am Main Frankfurt nad Menem; — Gott glauben wierzyć w Boga; breit — den Schultern szeroki w plecach; ſ—n am (an dem) Leſen hindern przeszkadzać komu w czytaniu; der Platz — meinem Hauſe plac kolo (wedle) mego domu; — der Hand führen prowadzić za rękę; — 600 Mann około 600 ludzi; er iſt Profeſſor — der Univerſität in Warſchau jest profesorem w uniwersytecie warszawskim; — der Krücke gehen chodzić o kuli (na kuli); ſie ſtanden Mann — Mann stali tuż jeden przy drugim; ſich —

einen Stein ſtoßen uderzyć się o kamień; — den Mund ſetzen przytknąć do ust; es liegt nur — dir zależy to tylko od ciebie; er hat etw. Abſtoßendes — ſich coś w nim jest odtrącającego; es iſt — ihm kein gutes Haar włosa poczciwego na nim niema; — j—m kein gutes Haar laſſen obmówić kogo, nie zostawić na kimś suchej nitki; — ihm iſt nichts mehr zu verderben bardziej popsuć go już nie można; es iſt nichts — dieſem Menſchen nieszczególny to człowiek; ſo viel — mir iſt o ile to jest w mojej mocy (ile możności); es iſt nichts — dieſer Nachricht wiadomość ta nie ma podstawy; — ſich iſt die Sache unwichtig rzecz sama przez się nie jest ważna; etw. — und für ſich betrachten rozważać co samo przez się (bez względu na towarzyszące okoliczności); die Schuld liegt nur — dir tyś tylko winien temu; — ſich halten pohamować się; — j—m zum Verräter werden stać się czyim zdrajcą, zdradzić kogo; ſich — etw. krank eſſen objeść się czego; als es — dem war, daß er ſterben ſollte kiedy miał już umierać; Mangel — Getreide brak zboża; man kann es ſich — den Fingern abzählen z łatwością można sobie to obliczyć; ſein Geld — j—n verlieren przegrać do kogo pieniądze; j—n — Schönheit übertreffen przewyższać kogo pod względem piękności; es war — einem Sonntag działo się to w niedzielę; ſich — j—m rächen zemścić się na kim; — j—m ſchlecht handeln postąpić sobie źle wobec kogo; es wird — den Tag kommen wyjdzie na jaw; es iſt — dir na ciebie kolej; 2) *adv.* od, z, do, ku; von dieſem Tage — od tego dnia począwszy; von nun — odtąd; neben — obok; oben — z góry; er iſt jetzt oben — teraz on górą; berg — pod górę.

Anabapti'smus, *sm.* —, *pl.* —, nowochrzest *m.*

Anabapti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, nowochrzeniec *m.*, anabaptysta *m.* (= Wiedertäufer).

Anachore't, *sm.* -en, *pl.* -en, pustelnik *m.*, samotnik *m.*, anachoreta *m.* (= Einſiedler).

Anachroni'smus, *sm.* —, *pl.* -men, błąd *m.* w rachubie czasu, anachronizm *m.*

Anagra'mm, *sn.* -(e)s, *n.* przestawienie *n.* liter lub wyrazów.

Anakla'ſe, *sf.* lamanie *n.* promieni (= Strahlenbrechung).

Anakolu'th, *sn.* -es, *pl.* -e, brak *m.* ciągłości i gramatycznego związku pomiędzy częściami okresu, anakolut *m.*

Analo'g, *adi.* podobny, zgodny, analogiczny.

Analogie', *sf.* podobieństwo *n.*, analogia *f.*

Analphabe't, *sm.* -en, *pl.* -en, nie umiejący czytać i pisać, analfabeta *m.*

Analy'ſe (Ana'lyſis), *sf. pl.* -n, rozbiór chemiczny; rozbiór gramatyczny; analiza *f.*; qualitative — analiza jakościowa; quantitative — analiza ilościowa (= Zerlegung).

Analyſie'ren, *va.* rozbierać, analizować (= zerlegen).

Analy'tik, *sf.* analityka *f.*

Analy'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, analityk *m.*

Analy'tiſch, *adi.* rozbiorowy, analityczny; *adv.* rozbiorowo, analitycznie.

Anämie', *sf. pl.* -n, niedokrewność *f.*, niedokrwistość *f.*, anemia *f.*

Anä'miſch, *adi.* niedokrewny, niedokrwisty, anemiczny.

A'nanas, *sf. pl.* — i -ſſe, ananas *m.*; -erdbeere *sf. pl.* -n, truskawka *f.*

Ana'pher, *sf. pl.* -n, (Ana'phora), powtarzanie *n.* (tego samego wyrazu na początku kilku po sobie następujących zdań lub wierszy), anafora *f.*

Anarchi'smus, *sm.*, —, bezładność *f.*, bezrząd *m.*, anarchizm *m.*

Anarchie', *sf.* bezrząd *m.*, rozprzężenie *n.*, zanik *m.* karności, b zład *m.*, anarchia *f.* (= Geſetzloſigkeit).

Ana'rchiſch, *adi.* i *adv.* bezrządny, bezrządnie.

Anarchi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en zwolennik *m.* anarchii, anarchista *m.*

Anarchi'ſtiſch, *adi.* i *adv.* anarchistyczny; -cznie.

A'n=arten, I. *va.* przyswoić, asymilować; II. *vn.* (ſ.) der Mut iſt ihm angeartet odwaga jest mu wrodzoną.

Anaſta'ſia, *sf.* -s i -ſiens, Anastazya.

Anaſta'ſius, *sm.* des —, Anastazy.

Anaſta'tiſch, *adi.* anastatyczny.

Anäſthieſie', *sf.* nieczulość *f.*, anestezya *f.* (= Unempfindlichkeit).

Anäſthieſie'ren, *va.* znieczulać.

Anathe'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (Ana'thema) klątwa kościelna, wyklęcie *n.*, anatema *f.* (= Bann).

Anatherin'mundwaſſer, *sn.* -s, woda anaterynowa.

Anato'm, *sm.* -en, *pl.* -en, anatom *m.*

Anatomie', *sf.* nauka *f.* o budowie ciała, anatomia *f.*; vergleichende — anatomia porównawcza; deſkriptive — a. opisowa; pathologiſche — a. patologiczna.

An'=ätzen, *va.* wyryć za pomocą gryzącej cieczy.

A'n=äugeln, *va.* j—n — strzelać oczyma na kogo.

A'n=backen, *va.* i *vn.* (h. i ſ.) ob. Ankleben.

A'n=bahnen, *va.* torować drogę; einen Vergleich — torować drogę do ugody.

A'n=ballen, ſich *vr.* (h.) skupiać się (przez przyczepianie), przyczepiać się, zbijać się; der Schnee ballt ſich an śnieg się zbija.

A'n=bandeln, *vn.* (h.) (poufale zamiast Anbinden) nawiązać (mit j—m z kim); ſie hat mit ihm angebandelt nawiązała z nim znajomość, stosunek; zaczepiła go.

A'nbau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e 1) dobudowanie *n.*, przybudowanie *n.*, przybudowa *f.*; 2) uprawa *f.*, kultura *f.*; der — des Weizens uprawa pszenicy; 3) osada *f.*, kolonia *f.*

A'n=bauen, I. *va.* przybudować, dobudować; 2) uprawiać; den Boden — uprawiać rolę; 3) eine Stadt — założyć miasto; II. ſich — *vr.* (h.) osiąść, osiedlić się.

A'nbauer, *sm.* -s, *pl.* —; 1) uprawiacz *m.* roli; 2) osadnik *m.*

A'n=befehlen, *va.* befiehlſt, befiehlt, befahl an, habe anbefohlen, nakazać, polecić, przykazać.

A'nbefehlung, *sf.* *pl.* -en, nakaz *m.*, polecenie *n.*

A'nbeginn, *sm.* -s, początek *m.*; von — (an) od samego początku; von — der Welt od początku świata.

A'n=behalten, *va.* behältſt, behält, behielt an, habe anbehalten, zatrzymać (zostawić na sobie).

Anbei', *adv.* przy tem, w załączeniu, obok, równocześnie; — ſende ich Ihnen 100 Rubel w załączeniu (przy niniejszem) posyłam panu 100 rubli.

A'n=beißen, biß an, habe angebiſſen, I. *va.* nadkąsić, nadgryźć, ugryźć; der Apfel, das Kind iſt zum A. ſchön jabłko, dziecko tak jest ładne, że zdziera ochota ugryźć je; II. *vn.* przekąsić, przegryźć (= einen Imbiß nehmen); (ryb.) chwytać; die Fiſche wollen nicht — ryby nie chwytają; (obraz.) chwycić się czego, złapać się na co; er wollte nicht — nie dał się złapać.

A'n=belangen, *va.* dotyczyć, tyczyć się; was mich anbelangt co się mnie tyczy, co do mnie.

A'n=belfern, *va.* j—u — szczekać na kogo; (przen.) wyłajać kogo.

A'n=bellen, I. *va.* j—u — szczekać na kogo; der Hund bellt den Mond an pies szczeka na księżyc; II. *vn.* naszczekiwać; der Hund kommt angebellt pies nadchodzi, naszczekując.

A'n=bequemen, *va.* i ſich — *vr.* przystosować; — przystosować się.

A'n=beraumen, *va.* wyznaczyć; eine Friſt — wyznaczyć termin; eine Friſt — wyznaczyć termin; anberaumt *adi.* i *pp.* oznaczony; zur -ten Stunde w oznaczonej godzinie.

A'nberaumung, *sf.* *pl.* -en, oznaczenie *n.*, wyznaczenie *n.*

A'nberegt, *adi.* wspomniany, przytoczony.

A'n=beten, *va.* uwielbiać, ubóstwiać; das goldene Kalb — korzyć się przed bogactwem, modlić się do złotego cielca.

A'nbeter, *sm.* -s, *pl.* —, czciciel *m.*, wielbiciel *m.*, adorator *m.*; Götzen — czciciel bożków, poganin *m.*

A'nbetracht (A'nbetreff), *sm.* (używane tylko w formie przysłówkowej;) in — ſeiner Verdienſte z uwagi na jego zasługi, uwzględniając jego zasługi, w uwzględnieniu jego zasług; in — der hohen Preiſe wobec wygórowanych cen.

A'n=betreffen, *va.* betrifft betrifft, betraf an, habe anbetroffen ob. An=belangen.

A'n=betteln, *va.* j—u żebrać u kogo, prosić kogo o jałmużnę.

A'nbetung, *sf.* uwielbienie *n.*, ubóstwienie *n.*, kult *m.*; — der Jungfrau Maria uwielbienie Najświętszej Panny; — des Reichtums kult bogactwa.

A'nbetungswürdig, *adi.* godzien uwielbienia.

A'n=biegen, bog an, habe angebogen, *va.* 1) przygiąć, nagiąć; 2) (w stylu biurowym) dołączyć; die angebogene Schrift załączone pismo; angebogen erhalten Sie w załączeniu otrzymujesz pan.

A'nbiegung, *sf.* *pl.* -en, nagięcie *n.*; załączenie *n.*

A'n=bieten, bot an, habe angeboten, I. *va.* ofiarować, oświadczyć gotowość zrobienia czego; j—m ein Amt — ofiarować komu urząd; eine Belohnung — obiecywać nagrodę; ſeine Dienſte — ofiarować usługi, oświadczyć gotowość do usług; j—m ein Glas Wein — prosić kogo na wino; II. *vn.* (h.) podać cenę, ofiarować; ich habe als erſter angeboten podałem cenę jako pierwszy; III. ſich — *vr.* ofiarować się; ſich j—m als Vermittler — ofiarować się komu za pośrednika.

A'n=bilden, *va.* j—m etw. — przez kształcenie komu co nadać, wpoić w kogo co.

A'n=binden, band an, habe angebunden, I. *va.* 1) przywiązać; etw. an etw. — przywiązać co do czego; an ſeine Beſchäftigung angebunden ſein być przykutym do swego zajęcia; 2) (przen.) j—m etw. — (lepiej aufbinden) wmówić w kogo nieprawdę, ubrać kogo (w kłamstwo); j—m einen Bären — zadłużyć się mocno u kogo, porządnie kogo naciągnąć, wleźć komu w kieszeń; II. *vn.* 1) mit j—m — nawiązać z kim stosunek; 2) rozpocząć z kim sprzeczkę, szukać zaczepki; III. angebunden, *adi.* i *pp.* przywiązany; (przen.) kurz — malomowny.

A'nbiß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, nagryzienie *n.*, nadgryzione miejsce; przekąska *f.* (zwykle Imbiß).

A'n=blaſen, *va.* bläſeſt, bläſt, blies an, habe angeblaſen 1) rozdmuchać, nadmuchać, dmuchać (na co); das Feuer — rozdmuchać ogień; die Flamme der Zwietracht — rozdmuchać płomień niezgody; den verlöſchenden Lebensfunken — podniecić gasnące życie; die zugefrorene Scheibe — dmuchać na zmarzniętą szybę; nadąć; einen Ball — nadąć balon; 2) trąbieniem dać znak, zatrąbić (na co); die Jagd — otrąbić polowanie, zatrąbić na polowanie.

A'n=blatten, *va.* (cies.) spajać belki.

A'n=blecken, *va.* j—u — zęby szczerzyć na kogo.

A'nblick, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) spojrzenie *n.*, wejrzenie *n.*, rzut *m.* oka; auf den erſten — na pierwszy rzut oka; 2) widok *m.*; ein herrlicher — wspaniały widok; im — des Todes w obliczu śmierci.

A'n=blicken, *va.* spoglądać, rzucać okiem (na kogo).

A'n=blinzeln, *va.* zerkać, ukradkiem spoglądać (na kogo).

A'n=blöken, *va.* j—u — beknąć, beczeć na kogo.

A'n=bohren, *va.* etw. — świdrem dziurę w czem wywiercić, wyświdrować dziurę; ein Faß — nadpocząć beczkę; (górn.) eine Erdschichte — rozpocząć wiercenie; j—n — chcieć wyłudzić z kogo tajemnicę; j—n um Geld — próbować naciągnąć kogo na pieniądze.

Anbohrung, *sf. pl.* -en, wierzenie *n.*, świdrowanie *n.*

A'n=bolzen, *va.* zbić, przybić kołkami.

A'n=borden, *va.* zahaczyć, hakiem zatrzymać (okręt).

A'n=borgen, *va.* j—n — pożyczyć od kogo.

A'nbot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zaofiarowanie *n.*, podaż *m.*, podanie *n.* ceny; er hat ein höheres — gemacht podał wyższą cenę, zaofiarował więcej; ich habe ein günstiges — erhalten otrzymałem korzystną ofertę, ofiarowano mi korzystną cenę; — von Weizen podaż pszenicy.

A'n=braten, brätst, brät, briet an, habe angebraten, I. *va.* przypiec, opiec, zacząć piec, nadpiec; II. *vn.* (ſ.) opiec się, zacząć się piec.

A'n=brausen, *va.* z szumem i hałasem zbliżać się; der Wind hat mich angebrauſt wiatr owionął mnie.

A'n=brechen, brichſt, bricht, brach an, habe angebrochen, I. *va.* eine Flaſche — nadpocząć butelkę; der angebrochene Abend rozpoczęty wieczór; (górn.) ein Erzlager — rozpocząć eksploatacyę pokładu kruszcowego; II. *vn.* (ſ.) 1) rozpadać się, zacząć się psuć; angebrochenes Obſt nadpsuty owoc; 2) nadchodzić, zbliżać się; der Tag bricht an, der Abend bricht an wieczór się zbliża, zmrok zapada, zmierzcha; der Morgen bricht an świta, dnieje; ein neuer Tag bricht für uns an nowy czas nam świta.

A'n=brennen, brannte an, habe angebrannt, I. *va.* zapalić, opalić, nadpalić, przypalić; eine Kerze — zapalić świecę; Mehl — laſſen zaprażyć mąkę, zrobić zaprażkę; einen Braten — przypalić pieczeń; ich habe mir den Schnurrbart angebrannt opaliłem sobie wąsy; II. *vn.* (ſ.) zapalić się, zająć się; das Stroh brennt leicht an słoma łatwo się zapala; III. angebrannt, *adi.* i *adi.* zapalony, nadpalony, przypalony, opalony.

A'nbringegewerbe, *sn.* -es, przymysł instalatorski.

A'n=bringen, bringe, bringſt, brachte an, habe angebracht, I. *va.* umieścić, znaleźć miejsce. zbyć, pozbyć się, użyć, przystosować; ich weiß nicht, wo ich dieſen Spiegel — ſoll nie wiem, gdzie umieścić to zwierciadło; er hat ſein Geld gut angebracht dobrze umieścił swój kapitał; er hat ſeinen Sohn gut angebracht dobre znalazł dla syna miejsce; ich kann dieſe Ware nicht — nie mogę pozbyć się tego towaru; ich kann dieſes Pferd nicht — nie mogę zbyć się tego konia; der Scherz iſt gut, aber du haſt ihn zur unrechten Zeit angebracht żart to dobry ale użyłeś go w niewłaściwej porze; eine Sache bei Gericht — wnieść jaką sprawę do sądu; er hat ihn bei der Polizei angebracht zrobił doniesienie na niego do policyi, zadenuncyował go; II. angebracht, *pp.* i *adi.* umieszczony; przystósowany, zastósowany.

Anbringen, *sn.* -s, **A'n=bringung**, *sf. pl.* -en, umieszczenie *n.*, przystósowanie *n.*; doniesienie *n.*; was iſt Ihr Anbringen co masz za interes? czego sobie życzysz?

A'nbringer, *sm.* -s, *pl.* —, donosiciel *m.*, denuncyant *m.*

Anbringerei', *sf. pl.* -en, donosicielstwo *n.*, denuncyacya *f.*

A'nbruch, *sm.* -(e)s *pl.* -brüche 1) nałamanie *n.*, nadłamanie *n.*, odłamek *m.*, odłam *m.*, początek *m.*; der Stein hat einen glatten — kamień jest w odłamie gładki, ma gładki odłam; der — des Tages — świt *m.*; mit — des Tages wraz z dniem, z świtem, skoro świt; der — der Feindſeligkeiten rozpoczęcie kroków nieprzyjacielskich; 2) nadpsucie *n.*, zgnilizna *f.*; — der Äpfel nadpsucie się jabłek; (górn.) einen — machen otworzyć kopalnię, zacząć kopać żyłę; das Erz ſteht noch in gutem — żyła jest jeszcze obfitą.

A'nbrüchig, *adi.* nadpsuty, nadgniły, skisły; das Bier iſt — piwo jest skisłe; ein -es Ei stęchłe jaje; ein -r Zahn nadpsuty ząb.

A'nbrüchigkeit, *sf. pl.* -en, nadpsucie *n.*, nadgnicie *n.*

A'n=brühen, *va.* wrzącą wodą zaparzyć.

A'n=brüllen, *va.* j—n — ryczeć, ryknąć na kogo.

A'n=brummen, *va.* j—n — warczyć, zrzędzić na kogo.

A'n=brüten, *va.* Eier —, załądz jaja; ein angebrütetes Ei zalęgłe jaje, jaje z zarodkiem.

Ancho'vis, *sf. pl.* —, anszowis *f.* (rybka).

Anciennitä't, *sf.* starszeństwo *n.* (w służbie) (= Dienſtalter).

A'ndacht, *sf. pl.* -en, nabożeństwo *n.*; uwaga *f.*, skupienie *n.* (umysłu); die Meſſe mit — hören wysłuchać mszy w skupieniu; — verrichten odmawiać pacierze, modlić się.

Andächtelei', *sf.* bigoterya *f.*

A'ndächtig, *adi.* nabożny, pobożny; uważny, skupiony; *adv.* nabożnie, pobożnie; uważnie.

A'ndächtler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*), pobożniś *m.*, świętoszek *m.*, bigot *m.* (pobożnisia *f.*, świętoszka *f.*, bigotka *f.*).

A'ndachtsbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, książka *f.* do nabożeństwa.

A'ndachtseifer, *sm.* -s, żarliwość *f.* w nabożeństwie.

A'ndachtsort, *sm.* -es, *pl.* -e, święte miejsce; miejsce odpustowe.

A'ndachtsübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie religijne; pobożne rozmyślania.

A'n=dämmen, *va.* groblami ścisnąć (rzekę.).

A'n=dampfen, I. *va.* 1) zalatywać; der Geruch der Speisen dampft mich an zalatuje mnie zapach potraw; 2) eine Zigarre — zapalić cygaro; II. *vn* (ś.) parą zachodzić, osiadać w kształcie pary; das Glas ist angedampft szklanka zaszła parą.

Anda'nte, *adv.* wolno, wolne tempo; ein — *sn.*, -s, *pl.* -s, utwór muzyczny o wolnem tempie.

Andanti'no, *adv.* trochę wolniej; *sn.* -s, *pl.* -s, trochę wolniejsze tempo, utwór muzyczny o wolniejszem tempie.

A'n=dauern, *vn.* (h.) trwać, nie przestawać, nie ustawać; der Regen dauert an deszcz nie ustaje; der Frost dauert an mróz trwa; andauernd, *adi.* trwały, nieustający, ciągły.

A'ndenken, *sn.* -s, *pl.* —, pamięć *f.*, pamiątka *f.*; er ist mir in gutem — mam go w milej pamięci; seligen -s świętej pamięci; etw. zum — geben dać co na pamiątkę.

A'nder, *adi.* inny; er ist ein -er Mensch geworden stał się innym człowiekiem; ein -es Buch inna książka; eines Teils, -en Teils (einesteils, anderenteils) z jednej strony, z drugiej strony; ich bin -er Meinung jestem odmiennego zdania; einmal über das -e raz po razu, raz kolo razu; einen Tag um den -en co drugi dzień; am -en Tage na drugi dzień; ein -es Hemd anziehen zmienić koszulę; -en Sinnes werden zmienić zdanie; es vergeht ein Jahr um das -e mija rok po roku; ich liebe eine -e kocham inną; das machen Sie -n weis próbuj pan to innym wmówić; der eine und der -e ten i tamten, jeden i drugi; einer um den -n jeden po drugim, naprzemian jeden i drugi; was du nicht willst daß man dir tue, das füg' auch keinem -n zu nie czyń drugiemu, co tobie nie miło; nichts -es nic innego; das ist etw. -es to rzecz inna, to co innego; eins ins -e gerechnet licząc jedno z drugiem; unter -n między innemi; ich habe eins und das -e mit ihm zu reden mam pomówić z nim o tem i owem; ein -es ist versprechen, ein -es halten obiecanka cacanka a głupiemu radość.

A'nderbar, *adi.* zmienny; dający się odmienić.

A'ndererseits, *adv.* (anderseits), z drugiej strony.

A'ndern, I. *va.* odmienić, zmienić; ein Kleid — przerobić suknię; seinen Sinn — zmienić opinię, zmienić się; was man nicht kann — muß man lassen trudno płynąć przeciw wodzie; geschehene Dinge sind nicht zu — co się stało, już się nie odstanie; II. — *vn.* i sich — *vr.* zmienić się; er hat sich sehr geändert bardzo się zmienił; die Zeiten — sich czasy się zmieniają; die Preise — sich ceny szwankują.

A'ndernfalls, *adv.* w innym razie, w przeciwnym razie, jeżeli nie, inaczej.

A'nderntеils, *adv.* z drugiej strony.

A'nders, *adv.* inaczej, odmiennie, inny; er ist — als er aussieht jest innym jak się wydaje; er ist — geworden zmienił się; — handeln inaczej postąpić; er tut es einmal nicht — taki to już jego zwyczaj; sich — besinnen rozmyślić się; ich konnte nicht —, ich mußte weinen mimowoli plakać musialem; wer — als er któż inny, jeśli nie on; irgend jemand — ktokolwiekbądź inny; irgendwo — gdzieindziej, gdziekolwiek indziej; wenn — jeżeli tylko.

A'ndersdenkend, *adi.* inaczej myślący.

A'nderseits, *adv.* ob. Andererseits.

A'ndersgläubig, *adi.* innej wiary będący; der -e innowierca *m.*

A'nderswie, *adv.* w inny sposób.

A'nderswo, *adv.* gdzieindziej.

A'nderswoher, *adv.* skądinąd, z innej strony.

A'nderswohin, *adv.* dokądinąd, w inną stronę.

A'nderthalb, *adi. ind.* półtora; — Stunden półtorej godziny.

A'nderung, *sf. pl.* -en, odmiana *f.*, zmiana *f.*, poprawka *f.*

A'nderwärtig, *adi.* inny, gdzieindziej się znajdujący, skądinąd pochodzący; ich werde mir -e Ware beschaffen sprowadzę sobie towar inny; *adv.* w inny sposób; ich werde mir — helfen poradzę sobie w inny sposób, inaczej.

A'nderwärts, *adv.* gdzieindziej, w innem miejscu; von — skądinąd.

A'nderweit, *adv.* ob. Anderwärts.

A'nderweitig, *adi.* i *adv.* ob. Anderwärtig.

A'n=denken, I. *va.* wskazać, napomknąć, dać do poznania, dać do zrozumienia; durch Worte — dać do poznania przez słowa, dać do zrozumienia; einen Hieb — markować cięcie; er hat es bloß angedeutet napomknął tylko o tem; er hat die Richtung angedeutet wskazał kierunek; II. sich — *vr.* obwieścić się, oznajmić się.

A'ndeutung, *sf. pl.* -en, wskazówka *f.*, wzmianka *f.*; napomknienie *n.*, przytyk *m.*, przymówka *f.*, aluzya *f.*; er gab ihm eine leichte — dał mu lekką wskazówkę; ich finde keine — darüber nie znajduję żadnej o tem wzmianki.

A'ndeutungsweise, *adv.* wskazując, wzmiankując; etw. — erzählen opowiadać co ogródkami.

A'n=dichten, *va.* j—m etw. — zmyślić co na kogo, klamliwie co komu przypisać, imputować co komu; man hat mir diese Worte angedichtet mylnie włożono mi w usta te wyrazy.

A'n=donnern, *va.* (przen.) razić piorunem; er stand wie angedonnert stal jak wryty; j—n — odezwać się do kogo piorunującym głosem.

A'ndorn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (rośl.) szanta *f.*

A'n=dorren, *vn.* (ś.) an etw. — przyschnąć do czego.

A'ndrang, *sm.* -(e)s, napływ *m.*, natłok *m.*, tłok *m.*, ścisk *m.*; — von Menſchen napływ ludzi; der — iſt mir hier zu groß ścisk (tłok, natłok) mi tu za wielki; der — des Blutes gegen das Gehirn napływ krwi do mózgu.

A'n=drängen, I. *va.* przycisnąć, cisnąć; j—n an die Wand — cisnąć kogo ku ścianie; II. ſich — *vr.* przyciskać się; ſich an j—n — narzucać się komu.

Andre'as, *sm.* des —, Andrzej, Jędrzej.

Andre'aswalde, *sn.* Kosinowo *n.*

A'n=drechſeln, *va.* etw. — dotoczyć, dodać tokarską robotę; das Kleid liegt wie angedrechſelt suknia leży jak ulana.

A'n=drehen, *va.* zacząć kręcić; przykręcić (co do czego). przez kręcenie przytwierdzić; j—m eine Naſe — wystrychnąć kogo na dudka.

A'n=dreſchen, *va.* driſcheſt i driſcht, driſcht, droſch an, habe angedroſchen zacząć młócić, nadmłócić.

A'n=dringen, *vn.* drang an, bin angedrungen, gwałtownie zbliżać się do kogo, napierać, naciskać; das Waſſer dringt an woda naciska, napiera; das Blut dringt gegen den Kopf an krew napływa do głowy.

A'ndringlich, *adi.* natrętny. natarczywy; *adv.* natrętnie, natarczywie.

A'ndringlichkeit, *sf. pl.* -en, natręctwo *n.*, natarczywość *f.*

A'n=drohen, *va.* zagrozić; j—m mit etw. albo j—m etw. — zagrozić komu czem.

A'ndrohung, *sf.* groźba *f.*, zagrożenie *n.*

Andro'mache, *sf.* -, i -ns, Andromacha.

A'ndruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke 1) nacisk *m.*, ciśnienie *n.* (na co); 2) (druk.) rzecz do czego dodrukowana, do drukowanego przydana n. p. wlepiona kartka.

A'n=drucken, *va.* nacisnąć; przydrukować, dodrukować.

A'n=drücken, *va.* przycisnąć, nacisnąć (do czego); angedrückt przyciśnięty.

A'n=duften, *va.* die Blumen duften mich an kwiaty wonieją na mnie, ogarnia mnie woń kwiatów.

Andu'rch, *adv.* (w mowie kancelaryjnej) przez to.

A'n=duſeln, *va.* (poufałe) j—n — upić, spoić kogo; ſich — upić się.

Aneantie'ren, *va.* zniweczyć, nieważnem uznać (= aufheben).

Aneasra'tte, *sf. pl.* -n, drydelf *m.*, gubietnik *m.* (zool.)

A'n=eifern, *va.* zachęcać, zagrzewać, podniecać, pobudzać.

A'neiferung, *sf. pl.* -en, zachęta *f.*, zachęcanie *n.*, pobudzanie *n.*, podnieta *f.*, podniecanie *n.*

A'n=eignen, *va.* ſich etw. — przywłaszczyć sobie, przyswoić sobie co; er hat ſich fremde Sitten angeeignet przyswoił sobie obce obyczaje; er hat ſich den Sieg angeeignet przypisywał sobie zwycięstwo.

A'neignung, *sf. pl.* -en, przywłaszczenie *n.*, przyswojenie *n.*; (fiz.) asymilacya *f.*

Aneina'nder (an eina'nder), *adv.* z sobą, do siebie, przy sobie, po sobie; jeden (jednego) do drugiego, z drugim i t. d.; die Hunde — binden psy razem powiązać; — geraten poswarzyć się; — prallen zderzyć się; — hängen być przywiązanym do siebie; — grenzen graniczyć z sobą; — kleben zlepić się; — rücken przysunąć, zesunąć się razem; — ſtoßen zderzyć się z sobą; — wachſen zrość się.

Anekdo'te, *sf. pl.* -n, anekdota *f.*, anekdotka *f.*; fraszka *f.*, pocieszna, zabawna opowieść.

A'n=ekeln, *va.* budzić obrzydzenie, budzić odrazę, wstręt (u kogo); odrzucać, odtrącać(kogo); dieſe Sache ekelt mich ſchon an mam już wstręt do tej sprawy; auch das beſte Eſſen ekelt mich an nawet najsmaczniejsze jadło budzi we mnie wstręt.

Anemome'ter, *sn.* -s, *pl.* —, wiatromierz *m.*, anemometr *m.*

Anemo'ne, *sf. pl.* -n, (bot.) zawilec *m.*, przylaszczka *f.*, sasanka *f.*

A'n=empfehlen, *va.* empfiehlſt, empfiehlt, empfahl an, habe anempfohlen, polecić, zalecić, zlecić; ich empfehle dir meinen Freund an polecam mego przyjaciela względom twoim; ich habe dem Diener anempfohlen zleciłem służącemu.

A'nempfehlung, *sf. pl.* -en, polecenie *n.*, zlecenie *n.*

A'n=empfinden, *vr.* empfinde, empfindeſt, empfand mir an, habe mir anempfunden, ſich j—m przystosować się do kogo.

A'nerbe, 1) *sm.* -n, *pl.* -n, najbliższy dziedzic, najbliższy spadkobierca; 2) *sn.* -s, spadek *m.*, spuścizna *f.*, dziedzictwo *n.* (przeznaczone dla najbliższego spadkobiercy).

A'n=erben, I. *va.* odziedziczyć; angeerbte Vorurteile przesądy odziedziczone; angeerbte Krankheit dziedziczna choroba; II. *vn.* (ſ.) iść spadkiem; es erbt mir an mam to z urodzenia.

A'n=erbieten, *va.* ob. Anbieten.

A'nerbieten, *sn.* -s, *pl.* —, **Anerbietung**, *sf. pl.* -en, ofiarowanie *n.* (usługi lub daru); propozycya *f.*, oferta *f.*

A'nerkannt, *adi.* ob. Anerkennen II.

A'nerkanntermaßen, *adv.* uznano, powszechnie znano, powszechnie wiadomo.

A'n=erkennen, erkannte an (także: anerkannte), habe anerkannt, I. *va.* uznać, przyznać; eine Unterſchrift — uznać podpis (za swój); ein Kind — uznać dziecko (za swoje); die Kompetenz eines Gerichtes — uznać właściwość sądu; eine Schuld — przyznać dług; das Verdienſt — uznać, ocenić zasługę; ſich über etw. anerkennend äußern wyrazić się o czem z uznaniem; II. anerkannt, *pp.* i *adi.* uznany, powszechnie ceniony; ein -er Maler malarz powszechnie ceniony.

A'nerkennenswert, *adi.* godny uznania; mit -er Bereitwilligkeit z godną uznania gotowością.

A'nerkennung, *sf. pl.* -en, przyznanie *n.*, uznanie *n.*, ocenienie *n.*; — einer Schuld uznanie długu; das Werk fand allgemeine — dzieło spotkało się z powszechnem uznaniem.

Aneroi'd, Aneroi'dbarometer, *sn.*, -s, *pl.* -e, — barometr aneroidowy, aneroid *m.*

A'n=erſchaffen, *va.* erſchuf an, habe anerſchaffen, tworząc co, nadać mu co, wlać weń; Gott hat dem Menſchen das Mitleid — Bóg wlał litość w serce człowieka.

A'n=erziehen, *va.* erzog an, habe anerzogen, wlać, wpoić, nadać co przez wychowanie.

A'n=eſſen, ſich — *vr.* iſſeſt i ißt, aß an, habe angegeſſen, objeść się, najeść się.

Aneury'sma, *sn.* -s, *pl.* -men rozszerzenie *n.* tętnicy, anewryzm *m.*

A'n=fächeln, *va.* wiać łagodnie (na kogo); ein kühles Lüftchen fächelt mich an chłodny wietrzyk wieje na mnie.

A'n=fachen, *va.* rozdmuchać rozniecić, pobudzić, wzniecić; das Feuer — rozdmuchać ogień; die Leidenſchaften — rozniecić namiętności.

A'n=fädeln, *va.* nawlec na nitkę; (obraz.) nawiązać (n. p. rozmowę).

A'nfahrbar, *adi.* dostępny, przystępny do dojazdu, wyładowania.

A'n=fahren, fährſt, fährt, fuhr an, habe angefahren, I. *va.* wozić, zwozić przywozić; Holz — zwozić drzewo; przybić do lądu; j—n — ofuknąć kogo; powstać na kogo; II. *vn.* bin angefahren podjechać; angefahren kommen nadjechać; zawadzić; ich bin an ſeinen Wagen — zawadziłem o jego wóz (ale: der Fuhrmann h a t — woźnica zawadził); bei j—m — zajechać do kogo; (górn.) wjechać do szybu; da bin ich ſchön —! a tom się wybrał! a tom trafił kulą w płot!

A'nfahrſchacht, *sm.* -es, *pl.* -ſchachte, (górn.) szyb wjazdowy.

A'nfahrt, *sf. pl.* -en, 1) przybycie *n.*, przyjazd *m.*, przybicie do lądu; (górn.) wjazd *m.* do szybu, rozpoczęcie *n.* pracy; 2) miejsce, gdzie się zajeżdża, dojazd *m.*; die — vor dem Bahnhofe dojazd przed dworcem; — für Schiffe miejsce *n.* przybijania okrętów.

A'nfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, 1) upadnięcie *n.*, spadnięcie *n.* (jednego przedmiotu na drugi); — von Vögeln (auf den Vogelherd) spadnięcie ptactwa na nęcisko; 2) napad *m.*; in einem — von Wahnſinn w przystępie obłąkania. 3) spadek *m.*; er iſt durch eine Reihe von -fällen reich geworden wzbogacił się przez szereg spadków; 4) (górn). cembrowina *f.*, oprawa *f.* szybu.

A'n=fallen, fällſt, fällt, fiel an, bin angefallen, I. *va.* napaść; ein Land — napaść na kraj; es hat ihn eine Krankheit angefallen napadła (dotknęła) go choroba; der Hund hat die Fährte angefallen pies przejął trop; II. *vn.* (bin angefallen); 1) napadać; es iſt viel Schnee angefallen napadało wiele śniegu; 2) przypaść, dostać się; es iſt mir eine Erbſchaft angefallen przypadł mi (dostał mi się) spadek.

A'nfallsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* do spadku.

A'nfang, *sm.* -(e)s, *pl.* -fänge, początek *m.*; im -e z początku; von — an od początku; Müßiggang iſt aller Laſter — próżniactwo jest początkiem wszelkiego złego; — einer Stadt, eines Staates powstanie (początki) miasta, państwa; die -fänge einer Wiſſenſchaft pierwiastki umiejętności; die Vorſtellung nimmt ihren — przedstawienie rozpoczyna się; Gott iſt aller Dinge — Bóg jest źródłem wszelkiej rzeczy; aller — iſt ſchwer początek zawsze trudny; guter — iſt halbe Arbeit dobry początek to już połowa pracy; dieſe Organe ſind nur in -fängen vorhanden te narządy (organy) znajdują się tylko w stanie początkowym (rudymentalnym); — eines Gewölbes punkt wyjścia sklepienia.

A'n=fangen, fängſt, fängt, fing an, habe angefangen, I. *va.* zacząć, rozpocząć, zaczynać, rozpoczynać, wszczynać, poczynać; einen Briefwechſel — zacząć korespondencyę; ein Geſchäft — rozpocząć interes; ein Geſpräch — wszcząć rozmowę; Streit — rozpocząć kłótnię; es iſt mit ihm nichts anzufangen to człowiek do niczego; wohl angefangen iſt halb getan dobry początek dzieła połowa; wer das Spiel mit anfängt, muß es fortſetzen kto należał do początku, musi należeć do końca; II. *vn.* (h.) die Bäume fangen an zu blühen drzewa zaczynają kwitnąć; die Kälte fängt an nachzulaſſen mróz zaczyna zwalniać; die Predigt hat angefangen kazanie rozpoczęło się; zu ſchreiben — rozpocząć pisanie; es fängt zu regnen an deszcz zaczyna padać; es fängt mich an zu hungern zaczynam uczuwać głód; er hat klein angerozpoczął na małą skalę; zu altern — zacząć się starzeć; die Schule fängt an nauka w szkole rozpoczyna się; was fangen wir mit dem Abend an? co poczniemy dziś wieczór? auf etw. — ułożyć, ukartować co;

A'nfänger, *sm.* -s, *pl.* —, -in, *sf. pl.* -innen, początkujący *m.*, zaczynający *m.*, debiutant *m.*, początkująca *f.*, debiutantka *f.*

A'nfänglich, *adi.* pierwotny, początkowy; das iſt meine -e Arbeit to moja początkowa robota; *adv.* początkowo, z początku, z razu; — wollte ich nicht z razu nie chciałem.

A'nfangs, *adv.* z początku, z razu; gleich — zaraz z początku, z samego początku.

A'nfangsbuchſtabe, *sm.* -n, *pl.* -n, głoska początkowa, głoska, od której się wyraz rozpoczyna.

A'nfangsgeſchwindigkeit, *sf. pl.* -en, chyżość pierwiastkowa, chyżość pierwotna.

A'nfangsgründe, *sm. pl.* pierwsze początki; die — einer Wiſſenſchaft początki nauki; j—n in den -n unterrichten uczyć kogo początków.

A'nfangspunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt *m.* wyjścia, punkt zaczęcia.

A'nfangsſchule, *sf. pl.* -n, szkoła początkowa, szkoła elementarna.

A'nfangswort, *sn.* -es, *pl.* -e, wyraz początkowy, wyraz pierwszy.

A'n=färben, *va.* pofarbować, pomalować.

A'n=faſſen, I. *va.* uchwycić, ująć, dotknąć się, chwytać; es iſt ſchwer den Aal mit den Händen anzufaſſen trudno uchwycić węgorza rękami; man weiß nicht, wo man ihn — ſoll nie wiedzieć jak się do niego dobrać; etwas beim rechten Ende — zabrać się dobrze do czego; ich kann keine Schlange — nie jestem w stanie dotknąć się węża; j—n bei der Hand — ująć kogo za rękę; (obraz.) j—n hart — ostro się z kim obejść; II. *vn.* (ḥ.) zapuścić korzenie, przyjąć się.

A'n=faulen, *vn.* (ſ.) nadgnić, nadpsuć się.

A'nfechtbar, *adi.* mogący być obalonym; ein -er Vertrag układ, który daje się obalić, zaczepić.

A'n=fechten, *va.* fichtſt, ficht, focht an, habe angefochten, napastować, nagabywać, zbijać, atakować; eine Meinung — zbijać mniemanie; ein Teſtament — zaczepić, atakować testament, chcieć testament obalić; eine Entſcheidung — zaczepić orzeczenie; ſeine Sünden fechten ihn an grzechy go trapią; was ficht dich an co przychodzi ci do głowy? co ci się stało?; ich laſſe mich das nicht — nie boli mnie o to głowa; laß dich das nicht — wybij to sobie z głowy, nie rób sobie nic z tego.

A'nfechtung, *sf. pl.* -en, napastowanie *n.*, prześladowanie *n.*, nagabywanie *n.*; przeciwienie *n.* się; — eines Teſtaments zaczepienie testamentu; -en erleiden cierpieć prześladowanie; die — eines Urteils sprzeciwienie się wyrokowi; 2) pokusa *f.*; -en überwinden zwyciężyć pokusy.

A'nfechtungsklage, *sf. pl.* -n, powództwo zaczepne, skarga zaczepna.

A'n=feilen, *va.* dopilować, pilnikiem dorobić.

A'nfeilung, *sf. pl.* -en, dopiłowanie *n.*

A'n=feinden, *va.* j—n — występować nieprzyjaźnie przeciw komu, prześladować kogo nienawiścią.

A'nfeindung, *sf. pl.* -en, prześladowanie *n.*, dokuczanie *n.* (komu).

A'n=fertigen, *va.* wygotować, sporządzić, zrobić, ułożyć; ein Kleid — uszyć suknię; ein Verzeichnis — sporządzić, wygotować, ułożyć wykaz.

A'nfertigung, *sf. pl.* -en, wygotowanie *n.*, zrobienie *n.*, sporządzenie *n.*

A'n=feſſeln, *va.* przykuć, przywiązać.

A'nfeſſelung, *sf.* przykucie *n.*, przywiązanie *n.*

A'n=fetten, *va.* okrasić. omaścić; zatłuścić.

A'n=feuchten, *va.* zwilżyć, odwilżyć; ſich die Gurgel — popłukać gardło.

A'nfeuchtung, *sf.* zwilżenie *n.*, odwilżenie *n.*

A'n=feuern, *va.* 1) zapalić; den Ofen — rozgrzać piec, napalić w piecu; 2) (przen.) zapalić, zagrzać kogo; die Armee zum Kampf — zagrzewać wojsko do walki.

A'nfeuerung, *sf.* zapalenie *n.*, napalenie *n.*, rozgrzanie *n.*, podnieta *f.*, zapał *m.*

A'n=flammen, *va.* ob. Anfeuern.

A'n=flattern, *vn.* nadlecieć trzepocąc się; der Vogel kam zum Fenſter angeflattert ptak uderzał skrzydłami o okno, trzepotał się ku oknu.

A'n=flechten, *va.* flichtſt, flicht, flocht an, habe angeflochten, dopleść, dodać przez doplatanie.

A'n=flehen, *va.* błagać, zaklinać; j—n um Hilfe — błagać kogo o pomoc.

A'nflehung, *sf.* błaganie *n.*, zaklinanie *n.*

A'n=fletſchen, *va.* j—n —, zęby na kogo szczerzyć.

A'n=flicken, *va.* dolatać, przylatać; j—m etw. — splatać komu figle.

An=fliegen, fliege, fliegſt, flog an, angeflogen, I. *va.* die Röte flog ihre Wangen an rumieniec wystąpił jej na lice; II. *vn.* (bin angeflogen) nadlecieć, przylecieć (także angeflogen kommen); gegen die Sonne — lecieć ku słońcu; er kam mit offenen Armen auf mich angeflogen pospieszył ku mnie (przyjął mnie) z otwartemi ramionami; an etw. — w locie uderzyć o co, natrafić na co; der Ball flog an das Fenſter an piłka uderzyła o okno; die Farben ſind wie angeflogen barwy nałożone są bardzo lekko; etwas fliegt mir an zdarza mi się co (nagle); es fliegt ihm alles von ſelbſt an wszystko mu się dobrze składa; dieſe Krankheit iſt mir wie angeflogen nabawiłem się choroby sam nie wiem skąd.

A'n=fließen, *vn.* floß an, bin angefloſſen napłynąć, nadpłynąć; der Teich iſt angefloſſen w stawie przybyło wody; das Waſſer fließt an das Haus an woda podpływa po dom.

A'n=flößen, *va.* naspławiać, nanieść; der Fluß flößt Land an rzeka przymula, nanosi grunt.

A'nflößung, *sf.* spławianie *n.*, naniesienie *n.*

A'n=fluchen, *va.* j—m etw. — przeklinać kogo.

A'nflug, *sm.* -(e)s, *pl.* -flüge, 1) nalecenie *n.* (na co), zbliżenie *n.* się w locie; 2) warstwa lekko pokrywająca, puszek *m.*, meszek *m.*, ślad *m.*, odcień *m.*; ein — von Schnurrbart ślad wąsów; — von Bosheit odcień złośliwości; mit einem — von Eiferſucht z odcieniem zazdrości; — von Röte lekki rumieniec; — auf Früchten puszek na owocach; 3) (leśn.) nasienie *n.* (naniesione przez wiatr); młode krzewy (z tego nasienia powstałe).

A'nfluß, *sm.* -ſſes, -flüſſe, napływ *m.*, przypływ *m.*

A'n=fluten, *vn.* (ſ.) napłynąć bałwanami.

A'n=fordern, *va.* wymagać, żądać, upominać się.

A'nforderung, *sf. pl.* -en, żądanie *n.*, wymaganie *n.*; -en ſtellen stawiać wymagania.

A'nfrage, *sf. pl.* -n, zapytanie *n.*; — an den Miniſter interpelacya *f.* ministra; bei j—m wegen j—s, etw., über j—n etw. — tun zapytywać kogo o co (o kogo).

A'n=fragen *vn.* (h.) zapytywać; bei j—m um Erlaubnis — prosić kogo o pozwolenie; bei j—m um etw. — zapytywać kogo o co, dowiadywać się u kogo o co.

A'n=freſſen, friſſeſt i frißt, fraß an, habe angefreſſen, I. *va.* nadgryźć, nadjeść, nadkąsić, nakąsić; die Mäuſe haben das Brot angefreſſen myszy nadgryzły chleb; der Roſt hat das Meſſer angefreſſen rdza wyżarła nóż; II. ſich — *vr.* obżerać się, objeść się.

A'n=frieren, *vn.* (ſ.) fror an, bin angefroren przymarznąć (do czego).

A'n=friſchen, *va.* odświeżyć; den Sauerteig — odświeżyć kwas, zarobić kwas; (hutn.) das Blei — zwapniały ołów na czysty zamienić; die Tonerde — glinę (w której się cukier znajduje) wodą odświeżyć; j—n — rozochocić kogo, dodać odwagi, natchnąć.

A'nfriſchung, *sf.* odświeżenie *n.*, dodanie *n.* odwagi, natchnienie *n.*

A'nfriſcher, *sm.* -s, *pl.* —, (hutn.) odświeżacz *m.*

A'n=fugen, *va.* przytwierdzić (deskę do deski), przyfugować.

A'n=fügen, *va.* dołączyć, przyłączyć, załączyć; ſich — przystosować się.

A'nfügung, *sf.* załączenie *n.*, dołączenie *n.*

A'n=fühlen, *va.* etw. — dotknąć się czego, pomacać, palcami próbować; man fühlt dieſem Tuch an, daß es fein iſt za dotknięciem poznać można, że sukno dobre; j—m das Glück anfühlen poznać po kim, że jest szczęśliwym; II. ſich — *vr.* (h.) — wydawać się (za dotknięciem); das Tuch fühlt ſich weich an sukno wydaje się miękkiem.

A'nfuhr, *sf. pl.* -en, zwózka *f.*, przywiezienie *n.*

A'n=führen, *va.* 1) dowodzić; eine Armee — dowodzić armią; prowadzić, wieść; den Tanz — prowadzić taniec; 2) j—n zu etw. — sposobić, ćwiczyć kogo w czem; 3) przytaczać, cytować; — Gründe przytoczyć powody; 4) j—n — oszukać, omamić, zwieść kogo; ich habe mich ſchändlich — laſſen szkaradnie dałem się oszukać.

A'nführer, *sm.* -s, *pl.* —, dowódca *m.*; przewodnik *m.*; -in *sf. pl.* -nen, dowódczyni *f.*; przewodniczka *f.*

Anführerei', *sf. pl.* -en, oszukaństwo *n.*

A'nführung, *sf. pl.* -en 1) dowództwo *n.*, przewodnictwo *n.*; die — einer Abteilung dowództwo oddziału; 2) przytoczenie *n.*; unter — von Tatſachen z przytoczeniem faktów.

A'nführungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, przytocznik *m.*, cudzysłów *m.*

A'n=füllen, I. *va.* napełnić; die Welt mit ſeinem Ruhme — napełnić świat swoją chwałą; II. *vr.* ſich — napełnić się; napchać się, objeść się.

A'n=funkeln, *va.* j—n lub etw. — rzucać blask na kogo lub na co.

A'ngabe, *sf. pl.* -n 1) podanie *n.*, oświadczenie *n.*; nach ſeiner — wedlug jego podania; — von Tatſachen podanie faktów; er hat als Zeuge falſche -n gemacht złożył fałszywe świadectwo; 2) wskazanie *n.*, podanie *n.*; — eines Fehlers wskazanie błędu; — des Inhaltes podanie treści; 3) doniesienie *n.*, denuncyacya *f.*, (mylnie: donos *m.*); er wurde auf ſeine — verhaftet aresztowany został na jego doniesienie; 4) wskazówka *f.*, instrukcya *f.*; er hat den Plan nach meinen -n ausgeführt wykonał plan według moich wskazówek; 5) zadatek *m.*; — auf eine Wohnung geben dać zadatek na mieszkanie.

A'n=gabeln, *va.* etw. — wziąć co na widły.

A'n=gaffen, *va.* gapić się, wytrzeszczyć oczy na kogo, na co.

A'n=gähnen, *va.* j—n — ziewać na kogo; ein Abgrund gähnte mich an przepaść otworzyła się przedemną.

A'ngebäude, *sf. pl.* —, ob. Anbau.

A'ngebbar, *adi.* mogący być podany.

A'n=geben, gibſt, gibt, gab an, habe angegeben, I. *va.* podać, oświadczyć, wskazać, objawić, wymienić, oznaczyć; den Wert — podać wartość; die Richtung — wskazać kierunek; ſein Spiel — oświadczyć grę; Waren zur Verzollung — podać (deklarować) towary do oclenia; den Takt — dawać takt; die Zahl der Verwundeten läßt ſich nicht — nie można oznaczyć liczby rannych; den Ton — nadawać ton; j—n bei der Behörde — oskarżyć kogo wobec władzy, podać na kogo doniesienie; einen Plan — podać myśl; 2) zadatkować, dać zadatek; ich habe ihm auf den Kauf 100 Mark angegeben dałem mu na kupno 100 marek zadatku; II. *vn.* (h.) (w kartach) pierwszy dzielić karty; wer gibt an? kto dzieli? kto na ręku? dieſe Taſte im Klavier will nicht — klawisz w fortepianie nie odpowiada; III. ſich — *vr.* podać się; ſich als Verfaſſer — wymienić się jako autor.

A'ngeber, *sm.* -s, *pl.* —, donosiciel *m.*, oskarżyciel *m.*, denuncyant *m.*, delator *m.*, zausznik *m.*; -in *sf. pl.* -nen, donosicielka *f.*, oskarżycielka *f.*, zauszniczka *f.*

Angeberei', *sf. pl.* -en, donosicielstwo *n.*; zausznictwo *n.*

A'ngeberiſch, *adi.* 1) -er Kopf zmyślna głowa; 2) denuncyatorski.

A'ngebinde, *sn.* -s, *pl.* —, wiązanie *n.*; j—m etw. zum — ſchenken dać co komu na wiązanie.

A'ngeblich, *adi.* mniemany, pozorny, domniemany, podający się, rzekomy, wrzekomy; der -e Philoſoph mniemany,

rzekomy filozof; der -e Wert nominalna wartość; *adv.* rzekomo, wrzekomo, pozornie; er ist — reich jest rzekomo bogatym.

A'ngeboren, *adi.* wrodzony.

A'ngebot, *sn.* -es, *pl.* -e, zaofiarowanie *n.*, podaż *f.*; — (A'nbot) und Nachfrage podaż i popyt.

A'ngebunden, ob. Anbinden III.

A'ngedeihen, *vn.* (używane tylko w *inf.*, najczęściej z lassen) użyczyć, dać, przyznać; j—m Schutz — lassen wziąć kogo w opiekę; j—m eine Unterstützung — lassen dać komu wsparcie.

A'ngedenken, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Andenken.

A'ngegriffen, *pp.* i *adi.* ob. Angreifen 6.

A'ngehänge, *sn.* -s, *pl.* —, wisiorek *m.*, brelok *m.*, amulet *m.*

A'ngehäufe, *sn.* -s, *pl.* —, zbiór *m.*, kupa *f.*; (min.) konglomerat *m.*

A'n=gehen, ging an, habe i bin angegangen, I. *va.* 1) (ſ.) den Berg — iść pod górę, drapać się na górę; er ist vor Schmerz fast die Wände angegangen omal że nie drapał się z bolu po ścianach; 2) (h.) rozpocząć co; einen Streit — rozpocząć sprzeczkę; j—n — prosić kogo, czynić zabiegi; ich bin von ihm um eine Unterstützung angegangen worden prosił mnie o wsparcie; 3) (h.) napaść; najść kogo; der Eber hat den Jäger angegangen dzik naszedł strzelca; mich ist nichts angegangen nic (żadna zwierzyna) nie wyszła na mnie; 4) (h.) obchodzić; 5) dotyczyć, tyczyć się; es geht mich nicht an nie obchodzi mnie; was mich angeht co się mnie tyczy, co mnie dotyczy; II. *vr.* (bin angegangen) 1) (berga'n gehen) iść pod górę; 2) rozpocząć się; die Vorstellung ist schon angegangen przedstawienie już się rozpoczęło; 3) zapalić się, zająć się; das Holz will nicht — drzewo nie chce zapalić się; das Haus ist angegangen dom zajął się; 4) zacząć się psuć, gnić; das Fleisch geht an mięso zaczyna się psuć; 5) dać się wdziać; die Stiefel gehen leicht an buty wdziewają się z łatwością; 6) uchodzić; das geht nicht an to nie uchodzi, nie wypada; das Buch ist nicht ungewöhnlich, aber es geht an nie jest to książka nadzwyczajna, ale ujdzie; 7) gegen j—n — atakować kogo; III. angegangen, *pp.* i *adi.* 1) w znaczeniach *inf.*; 2) nadchodzący; 3) psujący się; IV. angehend, *ppr.* i *adi.* nowy, powstający, początkujący; ein -er Arzt kandydat *m.* na lekarza, przyszły lekarz; bei -er Nacht z nadejściem nocy; *adv.* odnośnie; — diese Angelegenheit odnośnie do tej sprawy.

A'ngehenke, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Angehänge.

A'n=gehören, *vn.* (h.) j—m należeć do kogo; das Buch gehört mir an książka należy do mnie; Sie werden uns ganz — staniesz się pan całkiem naszym.

A'ngehörig, *adi.* należący, przynależny.

A'ngehörige (-r), *sm.* -n, *pl.* -(n), krewny *m.*, członek *m.* rodziny; der — eines Staates poddany *m.* państwa; die -n des Advokatenstandes członkowie zawodu adwokackiego.

A'ngehörigkeit, *sf.* 1) przynależność *f.*; er hat seine — zu Österreich nachgewiesen udowodnił austryackie poddaństwo; 2) pokrewieństwo *n.*

A'n=geifern, *va.* ośmlić; pienić się ze złości na kogo.

A'ngeklagte(r), *sm.* -n, *pl.* -(n), oskarżony *m.*; die Angeklagte oskarżona *f.*

A'ngel, *sf. pl.* -n, (*m.* -s, *pl.* —) 1) hak *m.*, na którym się zawiasy u drzwi zawieszają; zawias *m.*; (obraz.) zwischen Tür und — między młotem a kowadłem; man soll den Finger nicht zwischen Tür und — stecken nie kładź palca między drzwi; 2) (przen.) rzecz, na której co spoczywa lub około której się obraca; np. die -n der Welt osie świata; 3) wędka *f.*; der Fisch hat an die — gebissen ryba połknęła haczyk; 4) żądło *n.* u pszczół; 5) kończyna *f.* noża osadzona w trzonku.

A'ngeld, *sn.* -es, *pl.* -er, zadatek *m.*

A'ngelegen, *adi.* 1) przyległy, przylegający; 2) pilny; er hatte nichts -eres zu tun als nie mial nic pilniejszego do zrobienia jak; sich etw. — sein lassen starać się gorliwie o co, pilnie się czem zajmować.

A'ngelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa *f.*, potrzeba *f.*, interes *m.*; öffentliche — sprawa publiczna; Minister der auswärtigen -en minister spraw zagranicznych; j—n in allen -en angehen udawać się do kogo w wszelkich potrzebach.

A'ngelegentlich, *adi.* usilny, ważny; *adv.* usilnie, pilnie, troskliwie; sich — erkundigen pilnie się wywiadywać; angelegentlich bitten usilnie prosić.

A'ngelegentlichkeit, *sf.* wielka staranność; etw. mit — tun czynić co z wielką starannością.

A'ngelfisch, *sm.* -es, *pl.* -e, (ryba) raja kolczasta.

Angelfischerei', *sf.* wędkarstwo *n.*

A'ngelhaken, *sm.* -s, *pl.* —, haczyk *m.* u wędki.

Ange'lika, *sf.* I. *pl.* -ken (rośl.) dzięgiel *m.*; II. -s, Aniela.

A'ngelleine, *sf. pl.* -n, sznur *m.* u wędki, linka wędkowa, włosie *n.*

A'ngeln, *va.* i *vn.* (h.) łowić ryby na wędkę; nach etw. — starać się o co usilnie, polować na co.

A'n=geloben, *va.* ślubować, zobowiązać się.

A'ngelplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* do łowienia ryb na wędkę.

A'ngelpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt *m.* obrotu na biegunie; — der Welt biegun *m.* świata; — der Handlung in einem Drama, einem Roman jądro *n.* akcyi w dramacie, w powieści.

A'ngelrute, *sf. pl.* =n, =wędzisko *n.*, pręt *m.* wędki.

A'ngelſchnur, *sf. pl.* =ſchnüre ob. Angelleine.

A'ngelweit, *adv.* na oścież; die Türe — aufmachen otworzyć drzwi na oścież.

A'ngemeſſen, *adi.* stosowny, zastosowany, przystosowany, odpowiedni, właściwy; ein =er Preis stosowna cena; =es Benehmen stosowne zachowanie się; *adv.* stosownie, odpowiednio, właściwie.

A'ngemeſſenheit, *sf.* stosowność *f.*, odpowiedność *f.*, właściwość *f.*

A'ngenehm, *adi.* przyjemny, pożądany, wdzięczny, miły; ein =er Geſchmack przyjemny smak; ein =er Gaſt pożądany gość; ein =er Anblick wdzięczny widok; eine =e Perſon miła osoba; *adv.* przyjemnie, mile, pożądanie, wdzięcznie; (iſt Ihnen) ein Glas Kaffee —? czy mogę służyć panu szklanką kawy?

A'ngenommen, ob. Annehmen III.

A'nger, *sm.* =s, *pl.* —, błonie *n.*; trawnik *m.*

A'ngerburg, *sn.* Węgobork *m.*

A'ngerblümchen, *sn.* =s, *pl.* —, stokroć trwała.

A'ngeregtheit, *sf.* pobudzenie *n.*, zachęcenie *n.*

Ange'rs, (wym: ążer), *sn.* **Anjou'** (wym: ążu) *sn.* Andegawa *f.*, Andegawia *f.*; von Anjou andegaweński.

A'ngeſehen, *adi.* poważany, znakomity, znaczny; =er Bürger poważny obywatel; =e Firma poważna firma.

A'ngeſehenheit, *sf.* poważanie *n.*, znaczenie *n.* (zwykle: Anſehen).

A'ngeſeſſen, *pp.* i *adi.* (ob. Anſitzen) osiadły; =er Bürger osiadły obywatel.

A'ngeſicht, *sn.* =s, *pl.* =er, 1) twarz *f.*, oblicze *n.*; von — zu — twarz w twarz, oko w oko; dem Tode ins — ſehen zaglądnąć śmierci w oczy; 2) widok *m.*, obecność *f.*; im — des Feindes w obecności, wobec nieprzyjaciela.

A'ngeſichts, *praep.* z *gen.* wobec.

A'ngeſtammt, *adi.* i *pp.* przyrodzony (ob. Anſtammen).

A'ngeſtellte(r), *sm.* =n, *pl.* =(n), zatrudniony w jakim urzędzie, interesie i t. p.; urzędnik *m.*, sługa *m.*, pomocnik *m.*

Angeſtrengt, *adi.* ob. Anſtrengen III.

Angeſtrengtheit, *sf.* wysiłek *m.*

A'ngetan, *pp.* i *adi.* 1) odziany; 2) (przen.) ułożony; ſo — ſein tak wyglądać; die Sache iſt ganz ſo — daß . . . sprawa jest tego rodzaju, tak się przedstawia, że . . . (ob. Antun).

A'ngetrunken, *adi.* podpiły; er iſt ein wenig — ma trochę w głowie, podpil sobie trochę (ob. Antrinken).

A'ngewachſen, ob. Anwachſen II.

A'ngewäge, (A'ngewege) *sn.* =s, *pl.* —, (młyn.) podstawa ocapowa.

Angewandt, *adi.* ob. Anwenden II.

A'n=gewöhnen, *va.* i *vr.* (h.) przyzwyczaić, wzwyczaić, wprawić; j—m etw. — przyzwyczaić kogo do czego; ſich etw. — włożyć się, przyzwyczaić się do czego.

A'ngewohnheit (A'ngewöhnung), *sf. pl.* =en, przyzwyczajenie *n.*, nawyknienie *n.*; aus — z przyzwyczajenia.

A'n=gießen, gieße, gießeſt, goß an, habe angegoſſen, I. *va.* nalać; 1) przylać; die Farbe iſt dick, man muß Waſſer — farba jest za gęsta, trzeba nalać (przylać) wody; eine Flaſche — nalać, napełnić butelkę; 2) przytwierdzić przez dolanie; einen Henkel an ein Zinngefäß — dać ucho do cynowego naczynia; II. angegoſſen, *pp.* i *adi.* der Rock ſitzt wie angegoſſen surdut leży jak ulany; er ſitzt auf dem Pferde wie angegoſſen siedzi na koniu jak przykuty.

Angi'na, *sf.* zapalenie *n.* gardła, angina *f.*

A'n=girren, *va.* j—n — wzdychać do kogo, gruchać do kogo.

A'n=glänzen, *va.* j—n — das Glück glänzt ihn an szczęście uśmiecha się do niego.

A'n=gleiten, *vn.* glitt an, bin angeglitten pośliznąć się, zawadzić; gegen etw. — pośliznąć się, zawadzić o co.

A'ngler, *sm.* =s, *pl.* —, rybak łowiący wędką; (ptak) rybołowca *m.*

Anglizi'smus, *sm.* —, *pl.* =men, sposób wyrażania się właściwy mowie angielskiej.

Anglika'niſch, *adi.* anglikański; =e Kirche kościół anglikański, kościół angielski.

Anglikan'ismus, *sm.* wyznanie *n.* religijne angielskie, anglikanizm *m.*

A'n=glimmen, *vn.* glomm an, habe angeglommen zatlić się.

Angliſie'ren, *va.* na angielski sposób przerobić; ein Pferd — uciąć koniowi ogon, anglizować konia.

Anglai'ſe (wym: Angleß), *sf. pl.* =n 1) anglez *m.* (taniec); 2) koń angielski.

Anglomanie', *sf.* malpowanie *n.* angielszczyzny, anglomania *f.*

A'n=glotzen, *va.* j—n, etw. — wytrzeszczać oczy na kogo, na co.

A'n=glühen, I. *va.* rozpalić; der Wein hat ihn angeglüht wino rozpaliło go; II. *vn* (h. i ſ.) zacząć się żarzyć.

A'n=glupen (=glupſchen), *va.* patrzeć ponuro; er hat mich angeglupt patrzył na mnie ponuro, z pode łba.

Ango'rakaninchen, *sn.* =s, *pl.* —, królik angorski.

Ango'rakatze, *sf. pl.* =n, kot *m.* angora.

An'greifbar, *adi.* zaczepny; dający się zaczepić.

An'=greifen, griff an, habe angegriffen, I. *va.* i *vr.* 1) dotknąć się, wziąć w rękę, uchwycić; das Tuch greift ſich rauh an sukno za dotknięciem wydaje się szorstkiem; wer Pech angreift, beſudelt ſich kto się smoły tyka, plugawi się; 2) pojmać, chwytać, ująć; j—n bei ſeiner ſchwachen Seite — chwycić kogo za serce; 3) j—n, etw. — uderzyć na kogo, na co; den

Feind — uderzyć na nieprzyjaciela; 4) porwać się; targnąć się, zaczepić; er hat mich in der Zeitung angegriffen zaczepił mnie w gazecie; er hat ihn mit dem Messer angegriffen porwał się na niego z nożem; er hat seinen guten Namen angegriffen targnął się na jego dobre imię, na jego dobrą sławę; er hat ihn mit Worten angegriffen skrzywdził go słowami; er hat die Religion angegriffen wystąpił przeciw religii; eine Ehe — żądać unieważnienia małżeństwa; ein Urteil — domagać się unieważnienia wyroku; etw. am schwierigsten Ende — chwytać wołu za rogi; 5) wziąć się do czego; eine Arbeit — zabrać się, wziąć się do pracy; ich weiß nicht wie ich es — soll nie wiem, jak wziąć się do tego; 6) zmęczyć, wycieńczyć, osłabić, uszkodzić; die Krankheit hat mich angegriffen choroba wycieńczyła mnie; die Lunge ist angegriffen płuca są uszkodzone (zaatakowane); angegriffen aussehen źle wyglądać; diese Szene hat mich angegriffen ta scena wzruszyła mnie; diese Schrift greift die Augen an to pismo osłabia, męczy oczy; 7) naruszyć; das Kapital — naruszyć kapitał; 8) sich — natężać się, forsować się, zadać sobie pracę, wysadzić się; der Herr und der Koch haben sich diesmal angegriffen pan i kucharz wysadzili się tym razem; er greift sich nicht gern an nie lubi być hojnym.

A'ngreifer, *sm.* -s, *pl.* —, napastnik *m.*, atakujący.

A'ngreifisch, *adi.* łapczywy, łakomy; eine -e Sache rzecz, która wzbudza łapczywość.

A'n=grenzen, *vn.* (h.) graniczyć, przylegać, przytykać.

A'ngrenzend, *adi.* przyległy, graniczący, pograniczny, ościenny; die -en Länder przyległe kraje.

A'ngrenzung, *sf.* przyległość *f.*, sąsiedztwo *n.*

A'ngriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) uderzenie *n.*, natarcie *n.*, atak *m.*, napaść *f.*, zamach *m.*, targnięcie się *n.*, pocisk *m.*; den — aushalten wytrzymać atak; zum — übergehen przejść do ataku; ich muß diesen — zurückweisen muszę odeprzeć tę napaść; — auf das Leben zamach na życie; die Tugend gegen -e schützen chronić cnotę przed pociskami; das ist ein — auf meine Ehre to jest targnięcie się na mój honor; wie der — so die Abwehr jaka napaść, taka obrona; 2) etw. in — nehmen zabrać się do czego, wziąć się do czego; 3) rękojeść *f.*, trzonek *m.*, antaba *f.*; zęby *m.* w zasuwce zamku; zaczęcie *n.* tkaniny.

A'ngriffsbündnis, *sn.* -ses, *pl.* -e, przymierze zaczepne.

A'ngriffsschritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krok, którym się idzie do ataku.

A'ngriffswaffe, *sf. pl.* -n, broń zaczepna.

A'ngriffsweise, *adv.* zaczepnie, agresywnie.

A'n=grinsen, *va.* j—n szczerzyć zęby do kogo.

Angst, *sf.* (*pl.* Ängste używa się bardzo rzadko) strach *m.*, niepokój *m.*, trwoga *f.*; j—m — machen, j—n in — versetzen, j—m — einjagen nabawić kogo strachu; sich vergebliche — machen niepotrzebnie się strachać, niepokoić; in tausend Ängsten w śmiertelnym strachu; um (für) j—n in — sein obawiać się o kogo.

Angst, *adi.* i *adv.* niespokojny, trwożny (z czasownikami sein, werden, machen); mir ist — jest mi trwożnie, jest mi strasznie; mir wird — und bange strach mnie przejmuje; Sie machen mir — und bange nabawiasz mnie pan strachu.

A'ngstgeschrei, *sn.* ((e)s, okrzyk *m.* wskutek trwogi.

A'ngstig, *adi.* (rzadko) ob. Ängstlich.

A'ngstigen, I. *va.* niepokoić, trwożyć, dręczyć, trapić; die Gläubiger — ihn wierzyciele go trapią; das Gewissen ängstigt ihn sumienie go dręczy; II. sich — *vr.* niepokoić się, trwożyć się, trapić się, dręczyć się; sich zu Tode — na śmierć się trwożyć, dręczyć; sich um j—n — obawiać się o kogo; er ängstigt sich unnötig niepotrzebnie się trapi.

A'ngstigung, *sf. pl.* -en, niepokojenie *n.*, trwożenie *n.*

A'ngstlich, *adi.* trwożliwy, niespokojny, lękliwy, ostrożny, nieśmiały, skrupulatny; *adv.* trwożliwie, niespokojnie, lękliwie, ostrożnie, nieśmiało, skrupulatnie; mit -er Genauigkeit erzählen z skrupulatną dokładnością opowiadać; -es Gemüt trwożliwy umysł; -er Mensch człowiek nieśmiały, lękliwy; -es Pferd płochliwy, trwożliwy koń; -e Sorgfalt, Reinlichkeit skrupulatny porządek, skrupulatna czystość; er sah sich — um obejrzał się ostrożnie, trwożliwie.

A'ngstlichkeit, *sf. pl.* -en, trwożliwość *f.*, lękliwość *f.*, przesadna ostrożność; skrupulatność *f.*

A'ngstruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okrzyk *m.* trwogi.

A'ngströhre, *sf. pl.* -en, (wyraz żartobliwy) wysoki kapelusz, cylinder *m.*

A'ngstschrei, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Angstruf.

A'ngstschweiß, *sm.* -es, zimny pot; j—m den — vor die Stirne treiben przerazić kogo (napędzić komu strachu, tak że go aż zimny pot obleje).

A'n=gucken, *va.* j—n —, gapić się na kogo, oglądać kogo.

Angula'r, *adi.* kańczasty, kątny (= eckig).

A'n=gürten, *va.* przypasać.

Anguſtatio'n, *sf. pl.* -en, zwężenie *n.*, ścieśnienie *n.* (= Einengung).

A'nguß, *sm.* -sses, *pl.* -güsse, sztuka dorobiona przez odlanie; napar *m.*

A'n=haben, *va.* hatte an, habe angehabt, mieć na sobie; sie hatte rote Strümpfe an miała na sobie czerwone pończochy; sie hatte ein neues Kleid an była w nowej sukni, miała na sobie nową suknię; einen Ring — mieć pierścień na palcu; den Hut — być w kapeluszu, mieć na głowie kapelusz; j—m etw. — chcieć komu szkodzić, chcieć zdobyć nad kim przewagę; du

kannſt ihm nichts — nie możesz mu nic zarzucić, nie możesz dać mu rady; ſie wollten ihn in Verdacht bringen, konnten ihm aber nichts — chcieli podać go w podejrzenie, ale nie mogli go w niczem pochwycić.

A'n=haken, I. *va.* (o ptakach) nadziobać, naddziobać (owoce itd.); II. *vr.* (h.) ſich an etw. —, przyczepić się do czego, wbić się w co.

A'n=haften, *vn.* (h.) j—m, einer Sache przylgnąć do kogo, czego, trzymać się kogo, czego; das Pflaſter will nicht — pl ster odlepia się; es haftet ihm ein Makel an plama na nim ciąży.

A'n=häkeln, *va.* doszydełkować; dorobić przez haczkowanie; 2) das Kleid hat ſich an den Nagel angehäkelt suknia zaczepiła się o gwóźdź.

A'n=haken, *va.* hakiem przytwierdzić; na haku powiesić; ſich — zahaczyć się, zaczepić się; das Schiff — okręt zarzuconym hakiem przytrzymać.

A'nhackung, *sf.* przytwierdzenie *n.* hakiem, zahaczenie *n.*, zaczepienie *n.*

A'n=halftern, *va.* ein Pferd, — konia za uzdę przywiązać.

A'n=halſen, *va.* einen Hund — wziąć psa na smycz.

A'nhalt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) oparcie *n.*; er fand nirgends einen — nie znalazł nigdzie oparcia; 2) zatrzymanie *n.*, przystanek *m.*; machen wir hier einen kleinen — zatrzymajmy się tu cokolwiek.

A'n=halten, hälſt, hält, hielt an, habe angehalten, I. *va.* 1) przytknąć, przyłożyć; das Gewehr an die Backe — przyłożyć strzelbę do twarzy; 2) zatrzymać, wstrzymać; das Pferd — wstrzymać konia; den Wagen — zatrzymać wóz; einen Dieb — zatrzymać, schwytać złodzieja; er iſt auf der Flucht angehalten worden przytrzymano go w ucieczce; halt an! trzymaj! łapaj! 3) j—n zu etw. — przyzwyczajać, zaprawiać, przyuczać, przymuszać, przynaglać, skłaniać kogo do czego; ſeine Kinder zur Arbeit — zaprawiać, przyzwyczajać dzieci do pracy; zur Erfüllung der Pflicht — przymuszać do wypełniania obowiązku; j—n zur Frömmigkeit — skłaniać przynaglać, zaprawiać kogo do pobożności; zum Schadenerſatz — pociągać do wynagrodzenia szkody; II. *vn.* (h.) 1) trwać nie ustawać; der Regen hält an deszcz nie ustaje; der Brand hat 48 Stunden angehalten pożar trwał 48 godzin; es wird noch lange — biś er geſund wird długo jeszcze potrwa zanim przyjdzie do zdrowia; 2) zatrzymać się, stanąć na miejscu; hier wollen wir — tu zatrzymamy się; nachdem er dies geſagt, hielt er an to powiedziawszy przerwał mowę, zamilkł, zrobił przerwę w mówieniu; 3) mit, in etw. — trwać w czem, nie ustawać w czem; du mußt in deiner Arbeit — musisz wytrwać w twej pracy; die ganze Nacht mit Bitten — całą noc błagać; 4) starać się, ubiegać się; um ein Mädchen — starać się o rękę panny; III. *vr.* ſich an etw. — trzymać się za co, czego; ſich — powstrzymać, powściągnąć się; IV. anhaltend, *ppr.* i *adi.* ciągły, trwały, wytrwały, ustawiczny.

A'nhalter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) (hutn.) trzymacz *m.*, (robotnik trzymający pod kotłem młot w miejscu, gdzie drugi z góry kuje); 2) trzymadło *n.*

A'nhaltsberg, *sn.* Łysa Góra.

A'nhaltspunkt, *sm.* -es, -e, punkt *m.* oparcia, podstawa *f.*

A'n=hämmern, *va.* przykuć młotem.

A'nhang, *sm.* -(e)s, *pl.* -hänge; 1) dodatek *m.*; — zu einem Buche dodatek do książki; im -e zum Teſtament w dodatku (w dodatkowem postanowieniu) do testamentu; 2) towarzyszące osoby, drużyna *f.*, towarzystwo *n.*; mit ſeinem ganzen — z całą swoją drużyną; 3) zwolennicy, stronnicy *pl.* (jako całość wzięci); ſein — hat ſich dagegen ausgeſprochen jego stronnicy (stronnictwo) oświadczyli (-ło) się przeciw temu; 4) (górn.) zawiśnięcie *n.* na rękach, na drągu.

A'n=hangen, *vn.* hängſt, hängt, hing an, habe angehangen, 1) wisieć, być zawieszonym; 2) j—m być czyim stronnikiem, zwolennikiem; einer Partei — być przywiązanym do jakiego stronnictwa; 3) einer Meinung — trzymać się jakiego zdania; dem Laſter — ulegać złym nałogom; j—m wie eine Klette — trzymać się kogo jak kleszcz.

A'n=hängen, hängte (hing) an, habe angehängt (angehangen) I. *va.* 1) zawiesić, przywiesić, przyczepić; das Kleid an die Wand — zawiesić suknię na ścianie; der Katze die Schelle — przyczepić, przywiesić kotowi dzwonek; 2) dodać, przydać; einem Vertrag eine Bedingung — dodać do układu warunek; 3) narzucić, wpakować; er hat mir einen ſchlechten Wein angehängt narzucił mi złe wino; j—m etw. — wymyślić co na kogo, przyłepić komu co; er hat ihm eins angehängt przylepił mu, dał mu w twarz; j—m einen Schimpf — ściągnąć na kogo hańbę, przypiąć komu łatkę. II. ſich — *vr.* zawiesić się, zaczepić, zahaczyć się.

A'nhänger, *sm.* -s, *pl.* —, zwolennik *m.*, stronnik *m.*; ein eifriger — gorliwy zwolennik, żarliwy stronnik.

A'nhängerſchaft, *sf.* stronnicy *pl.*, zwolennicy *pl.*

A'nhängig, *adi.* przynależny, należący; er kauft das Haus mit allem, was demſelben — iſt kupuje dom z wszystkiemi przynależytościami; — ſein być w toku; — machen wnieść, wszcząć, wytoczyć; die Sache iſt bei Gericht — proces jest w toku; einen Prozeß — machen wytoczyć proces.

A'nhänglich, *adi.* przywiązany, przychylny; er iſt mir ſehr — bardzo jest do mnie przywiązany, bardzo mi jest przychylny.

A'nhänglichkeit, *sf.* przywiązanie *n.*, przychylność *f.*; für j—n — haben być do kogo przywiązanym, być komu przychylnym.

A'nhängsel, *sn.* -s, *pl.* —, przyczepka *f.*, wisiorek *m.*, brelok *m.*; die — an der Uhr wisiorki (breloki) u zegarka.

A'n=harken, *va.* przygrabić, grabiami przygarnąć.

A'n=haspen (a'n-häspen), *va.* hakami przytwierdzić.

A'nhau, *sm.* -es, *pl.* -e, narąb *m.* (drzewa).

A'nhauch, *sm.* -es, *pl.* -e, chuchnięcie *n.*, powiew *m.*, tchnienie *n.*; — des Windes powiew wiatru; — der Blumen zalatująca woń kwiatów; — der Liebe tchnienie miłości.

A'n=hauchen, *va.* j—n chuchać owiewać na kogo; der Duft der Blüten haucht mich an owiewa mnie woń kwiatów; er hat die Scheiben angehaucht zachuchał szyby; die Farben sind wie angehaucht barwy wyglądają jakby nadmuchane.

A'n=hauen, *va.* hieb an, habe angehauen naciąć, nadrębać; die Bäume sind angehaut drzewa są nacięte; einen Ochsen — rozrębywać wołu na części.

A'n=häufeln, *va.* układać w małe kupki; die Kartoffeln — okopywać ziemiaki.

A'n=häufen, *va.* i *vr.* (h.) 1) nakładać kupami; die Erde um einen Baum — okopać drzewo; 2) gromadzić; der Wind hat viel Sand angehäuft wiatr nagromadził, naniósł wiele piasku; Geld — składać, zbijać pieniądze; seine Schulden häufen sich an jego długi rosną; die Arbeit häuft sich an praca zalega.

A'nhäufung, *sf.* *pl.* -en, nagromadzenie *n.*, skupienie *n.*, zbieranie *n.*; — der Schätze nagromadzenie skarbów.

A'n=heben, *va.* i *vr.* hob (hub) an, habe angehoben, wszcząć, zacząć, zaczynać się; ein Lied — zanucić pieśń; einen Streit — wszcząć kłótnię; die Pumpe — pompę w ruch wprowadzić; er hob an und sprach zaczął mówić i rzekł; die Rede hebt an mowa zaczyna się.

A'n=hafteln, *va.* haftkami przytwierdzić.

A'n=heften, *va.* przyłepić, przypiąć, przybić, przymocować, przykleić, przyprawić, przyczepić; j—n ans Kreuz — przybić kogo do krzyża; eine Ankündigung — przyłepić obwieszczenie; ein Band an den Hut — przypiąć, przymocować wstążkę do kapelusza; ein Blatt an ein Buch — kartkę do książki przylepić.

A'nheftung, *sf.* przyłepienie *n.*, przypięcie *n.*, przymocowanie *n.*, przyczepienie *n.*, przytwierdzenie *n.*

A'n=heilen, I. *va.* sprawić, by coś przez zagojenie przyrosło; er hat ihm die Nase angeheilt tak mu nos wyleczył, że na nowo zrósł się z ciałem; II. *vn.* (s.) przyrość przez zagojenie się.

Anhei'm=fallen, *vn.* fällst, fällt, fiel a., ist anheimgefallen, j—m — dostać się, przypaść komu, przejść w czyje ręce, stać się czyją własnością; sein ganzes Vermögen ist einem entfernten Verwandten anheimgefallen cały jego majątek dostał się dalekiemu krewnemu, przeszedł na dalekiego krewnego.

Anhei'm=geben, *va.* gibst, gibt, gab a., habe anheimgegeben, j—m etw. — zdać co nakogo, zdać co na czyj sąd, pozostawić komu do rozstrzygnięcia; ich habe ihm die Entscheidung anheimgegeben zdałem na niego rozstrzygnięcie, pozostawiłem mu do rozstrzygnięcia; das bleibt dir anheimgegeben pozostawia się to twemu rozstrzygnięciu, twemu rozsądkowi; anhei'mstellen *va.* ob. Anheimgeben.

A'n=heimeln, *va.* j—n — wydawać się komu swojskiem, miłem; Ihre Wohnung heimelt mich an pańskie mieszkanie przypomina mi mój dom; die ganze Umgebung heimelt mich an całe otoczenie wywiera na mnie swojskie wrażenie.

A'n=heiraten, *va.* osiągnąć co przez małżeństwo; ein angeheirateter Neffe siostrzeniec po mężu, po żonie.

A'nheischig, *adi.* używane tylko w zwrotach: sich — machen, sich zu etw. — machen zobowiązać się, podjąć się czego.

A'n=helfen, hilfst, hilft, half an, habe angeholfen; *vn.* j—m dopomódz komu; j—m den Rock — dopomódz komu wdziać surdut.

Anhe'r, *adv.* (wyraz biórowy) tu, tutaj, dotąd; das Gesuch wurde — geleitet podanie tu skierowano.

A'n=herrschen, *va.* j—n —, krzyknąć na kogo z góry, w rozkazującym tonie przemówić do kogo.

A'n=hetzen, *va.* poszczuć psami; die Hunde — poszczuć, naszczuć, psy (auf j—n na kogo) die Stiere — rozdrażnić byki, naszczuć byki na siebie; j—n gegen j—n — podszczuć kogo przeciw komu.

A'nhetzer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -nen) podszczuwacz *m.*, podżegacz *m.* (podszczuwaczka *f.*).

A'n=heulen, I. *va.* j—n — wyć na kogo; II. *vn.* (h.) angeheult kommen nadejść wyjąc, płacząc.

A'n=hexen, *va.* j—m etw. —, przez czary nabawić kogo czego, oczarować kogo.

A'nhieb,, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) rozpoczęcie *n.* wyrębu; miejsce *n.*, gdzie rozpoczyna się wyręb; -2) er hat den — on ma pierwsze cięcie.

A'nhöhe, *sf.* *pl.* -n, wzgórze *n.*, wzgórek *m.*

A'n=holen, *va.* ciągnąć ku sobie; (żegł.) die Taue — zaciągać, holować liny; (górn.) die Kübel — wyciągać do góry wiadra.

A'n=hören, I. *va.* słuchać posłuchać, przysłuchać się wysłuchać; eine Predigt aufmerksam — wysłuchać uważnie kazania; dieser Vorschlag läßt sich — można o tem pomówić, to nie jest do odrzucenia; II. sich — *vr.* słuchać się; dieses Lied hört sich gut an tej pieśni słucha się z przyjemnością.

A'nhörung, *sf.* *pl.* -en, przesłuchanie *n.*, wysłuchanie *n.*; nach — der Zeugen po wysłuchaniu świadków.

A'n=hüpfen, *vn.* (s.) przyskoczyć (do czego), nadejść w podskokach; die Kinder

kommen angehüpft dzieci nadchodzą w podskokach.

Anili'n, *sn.* -s, *pl.* -e, anilina *f.* (barwnik anilinowy).

Anili'nfarbe, *sf. pl.* -n, barwa anilinowa.

Anima'lisch, *adi.* zwierzęcy; -e Nahrung mięsne pożywienie; -e Wärme ciepłota ciała zwierzęcego (= tierisch).

Animalität', *sf.* istota zwierzęca, charakter zwierzęcy.

Animie'ren, *va.* zachęcać, ożywiać, animować (= anfeuern).

A'nimo, *sn.* -s, ochota *f.*, zapał *m.*, animusz *m.*; es ist kein — vorhanden niema ochoty; (w handlu) pokup *m.* (= Munterkeit, Leben).

Animosität', *sf. pl.* -en, zawziętość *f.*, zaciętość *f.*, rozgoryczenie *n.*, animozya *f.* (= Erbitterung).

A'nis, *sm.* -ses, *pl.* -e, biedrzeniec *m.*, anyż *m.*; flacher — anyż płaski, anyżek *m.*; runder — anyż okrągły, anyż zwykły; Stern- anyż gwiździsty.

A'nisbranntwein, *sm.* -es, *pl.* -e, anyżówka *f.*, wódka anyżowa.

A'nisbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ciastko anyżowe.

A'nissamen, *sm.* -s, nasienie anyżowe.

Anisette', *sf.* likier anyżowy.

A'njagd, *sf. pl.* -en, miejsce *n.*, gdzie psy wytropiły (opowiedziały) zwierza; rozpoczęcie *n.* polowania szczwalnego.

A'n=jagen, I. *va.* popędzać; die Hunde auf den Hirsch — wypuścić psy za jeleniem; II. *vn.* (ſ.) angejagt kommen pędem przybyć.

Anje'tzt, anje'tzo, *adv.* (przestarzałe) ob. Jetzt.

A'njochen, *va.* zaprządz do jarzma.

A'n=kämmen, *va.* przyczesać.

A'n=kämpfen, *vn.* (h.) gegen etw. — walczyć przeciwko czemu, z czem.

A'n=karren, *va.* przywieźć na taczkach.

A'nkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, 1) kupno *n.* (t. j. kupienie); 2) zakupno *n.* (t. j. zakupione rzeczy).

A'n=kaufen, I. *va.* kupić, zakupić, nakupić; ein Haus — kupć dom; er hat eine Menge unnützer Sachen angekauft nakupił mnóstwo niepotrzebnych rzeczy; II. ſich — *vr.* osiąść gdzie (kupiwszy dom, wieś itd.); er hat ſich in Ungarn — kupił posiadłość na Węgrzech.

A'nkäufer, *sm.* -s, *pl.* —, nabywca *m.*

A'nkaufspreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena *f.* kupna.

A'nke, *sf. pl.* -n, 1) soszka *f.* w kozicy u pługa; 2) *sm.* pstrąg łososiowy.

A'n=kehren, *va.* przymieść do czego.

A'n=keilen, *va.* sklinować, klinami spoić; j—n um etw. — żądać czego od kogo, naciągnąć kogo na co.

A'nker, *sm.* (*sn.*) -s, *pl.* —, 1) kotwica *f.*, kotew *f.*, kotwia *f.*; kleiner — kot *m.*, mała kotwica; den — auswerfen zarzucić kotwicę; die Schiffe liegen vor — okręty stoją w porcie; den — lichten podnieść, wyciągnąć kotwicę; den — abkappen uciąć, oderznąć kotwicę; den — angeln zachwycić kotwicę; er war sein letzter — był jego ostatnią ucieczką, ratunkiem; 2) ankier *m.* (miara do płynów około 37 litrów obejmująca); 3) ankra *f.* (kłamra do wzmocnienia murów, do spajania drzewa itd.); 4) (w zegarkach) wychwyt *m.*

A'nkerarm, *sm.* -es, *pl.* -e, ramię *n.* kotwicy, łapa kotwiczna.

A'nkerauge, *sn.* -s, *pl.* -n, ucho *n.* kotwicy.

A'nkerbalken, *sm.* -s, *pl.* —, drąg *m.* u kotwicy.

A'nkerboje, *sf. pl.* -n, ob. Boje.

A'n=kerben, *va.* zakarbować, zaznaczyć karbami; ich werde es dir — popamiętam ci.

A'nkerfeſt, *adi.* kotwiczny, mogący utrzymać się na kotwicy.

A'nkerfütterung, *sf. pl.* -en, obicie *n.* z desek okrętu w miejscu, gdzie zarzuca się kotwica.

A'nkergeld, *sn.* -es, *pl.* -er, kotwiczne *n.*, opłata *f.* za prawo zarzucania kotwicy.

A'nkergrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, miejsce odpowiednie do zarzucania kotwicy.

A'nkerhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak kotwicowy; szyja *f.* kotwicy.

A'nkerknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kotwicznik *m.*

A'nkerlos, *adi.* pozbawiony kotwicy.

A'n=kern, I. *va.* za pomocą kotwicy schwycić; ein Schiff — schwycić okręt; II. *vn.* (h.) zarzucić kotwicę; ankrować, spoić ankrami; nach etw. — połować na co, ubiegać się o co.

A'nkerſeil, *sn.* -es, *pl.* -e, lina kotwiczna, kiersztak *m.*

A'nkerſpill, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pozioma dźwignia do łańcucha kotwicznego.

A'nkeruhr, *sf. pl.* -en, zegarek *m.* z wychwytem, zegarek na ankrze, ankier *m.*

A'nkerwinde, *sf. pl.* -n, winda *f.* do podnoszenia kotwicy.

A'nkerwurz, *sf. pl.* -en, (bot.) kosaciec błotny; kłąb tatarakowy.

A'n=ketteln, *va.* przywiązać na łańcuszku.

A'n=ketten, *va.* uwiązać na łańcuchu, przykuć; einen Häftling — przykuć więźnia; einen Hund — uwiązać psa na łańcuchu.

A'nkettung, *sf. pl.* -en, przykucie *n.* uwiązanie *n.* do łańcucha.

A'n=keuchen, I. *va.* j—n — dychać na kogo; II. *vn.* (ſ.) angekeucht kommen nadejść zadyszany.

A'n=kirren, *va.* obłaskawiać, przynęcać.

A'n=kitten, *va.* kitem przylepić, przykitować.

A'nklagbar, *adi.* zaskarżalny.

A'nklagbarkeit, *sf.* zaskarżalność *f.*

A'nklage, *sf. pl.* -n, 1) oskarżenie *n.*; die — erheben wnieść oskarżenie (nie zaś obwinienie); 2) doniesienie *n.*, zaskarżenie

n.; 3) pismo zawierające oskarżenie ob. Anklageakt.

A'nklageakt, *sm.* -es, *pl.* -e, akt *m.* oskarżenia, oskarżenie *n.*; den — einbringen wnieść akt oskarżenia.

A'nklagebank, *sf. pl.* -bänke, ława *f.* oskarżonych.

A'n=klagen, *va.* 1) oskarżyć, zaskarżyć; j—n vor Gericht — zaskarżyć kogo do sądu; j—n des Diebſtahls — zaskarżyć kogo o kradzież; 2) obwiniać, robić wyrzuty; j—n der Nachläſſigkeit — wyrzucać komu niedbalstwo; ſein Gewiſſen klagt ihn an sumienie czyni mu wyrzuty.

A'nkläger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -nen), oskarżyciel *m.* (oskarżycielka *f.*); der öffentliche — oskarżyciel publiczny, (krym.) prokurator *m.* państwa; Privat- oskarżyciel prywatny.

A'nklagerede, *sf. pl.* -n, mowa oskarżająca, oskarżenie *n.*

A'nklägeriſch, *adi.* oskarżający; lubiący oskarżać.

A'nklageſchrift, *sf. pl.* -en, ob. Anklageakt.

A'nklageſtand, *sm.* -es, (-zuſtand) stan *m.* oskarżenia; j—n in — verſetzen postawić kogo w stan oskarżenia, wnieść przeciw komu oskarżenie.

A'n=klammern, I. *va.* klamrami przytwierdzić; II. *vr.* ſich an etw. — czepiać się czego, mocno się czego uchwycić; ſich an j—n — czepiać się kogo, narzucać się komu.

A'nklang, *sm.* (-)es, *pl.* -klänge, 1) dźwięk *m.* (powstający z uderzenia o siebie dwóch przedmiotów); der — der Gläſer dźwięk (brzęk) szklanek; 2) dźwięk początkowy; 3) zgodny dźwięk, akord *m.*, równe brzmienie liter, alliteracya *f.*; 4) podobieństwo *n.*; dieſe Muſik hat viele -klänge aus älteren Opern ta muzyka przypomina wiele dawniejszych oper; 5) uznanie *n.*, powodzenie *n.*; — finden znaleźć uznanie; doznać powodzenia; das Buch fand keinen — książka nie podobała się.

A'n=klappern, *vn.* (ſ.) der Storch kommt angeklappert bocian nadchodzi klekocąc.

A'n=klatſchen, *va.* przylepić, przytwierdzić (ręką).

A'n=kleben, I. *va.* przylepić, nałepić; II. *vn.* (h.) tkwić; być wkorzenionym; dieſes Laſter klebt ihm von Jugend auf an ta wada tkwi w nim od młodości; być przylepionym; das Papier klebt an die Wand an papier przylepiony jest do ściany.

A'n=kleckſen (a'n=klecken), *va.* nabazgrać, namazać; źle pomalować.

A'n=kleiden, *va.* i *vr.* (h.) ubierać, ubrać; j—n — ubrać kogo; ſich — ubierać się.

A'nkleidung, *sf.* ubieranie *n.*, ubieranie *n.* się, toaleta *f.*

A'nkleidezimmer, *sf. pl.* —, pokój *m.* do ubierania się, garderoba *f.*, gotawalnia *f.*

A'n=kleiſtern, *va.* klajstrem przylepić.

A'n=klemmen, *va.* mocno przycisnąć.

A'nklingeln, *va.* i *vn.* (h.) bei j—m — zadzwonić do kogo; j—n — zadzwonić do kogo telefonem; zawołać kogo telefonicznie.

A'n=klingen, I. *va.* klang an, habe angeklungen, zadzwonić, zadźwięczyć; die Gläſer — uderzyć w szklanki (także *vn.* mit den Gläſern — trącić się szklankami); eine Saite — uderzyć w strunę; etw. klingt mich an coś mi w uszach zadźwięczało; II. *vn.* zadzwonić, zadźwięczeć; die Glocken klingen an dzwony zadźwięczały, odezwały się; zgodnie zabrzmieć (z innymi tonami); być w dźwięku podobnym; dieſe Melodie klingt an ein bekanntes Volkslied an ta melodya przypomina znaną pieśń ludową.

A'n=klopfen, I. *va.* ubić, ukłepać; opukać (med.); II. *vn.* (h.) zapukać, zastukać; an die Tür — zapukać do drzwi; bei j—m — pytać, badać kogo ostrożnie; ich habe vergebens überall angeklopft nadaremnie szukałem wszędzie pomocy.

A'nklopfer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pukający *m.* do drzwi; 2) młotek do pukania zawieszony u drzwi.

A'n=knallen, I. *va.* trzasnąć z bicza; die Pferde — trzaskając biczem popędzać konie; II. *vn.* (ſ.) angeknallt kommen zajechać, trzaskając z bicza.

A'n=knebeln, *va.* przywiązać, przykrępować.

A'n=kneipen, I. *va.* i *vr.* (h.) uchwycić obcęgami (albo palcami); die Krebſe kneipen ſich an raki chwytają się nożycami; II. *vn.* er iſt angekneipt strąbił się.

A'n=knöpfen, *va.* zapiąć na guziki.

A'n=knüpfen, I. *va.* 1) przywiązać; j—n an den Galgen — powiesić kogo; 2) przyłączyć, przydać, dokleić; (przen.) einen Briefwechſel mit j—m — nawiązać z kim korespondencyę; ein Geſpräch — zagaić, nawiązać rozmowę; eine Bekanntſchaft wieder — odnowić znajomość; II. *vn.* (h.) an etw. — nawiązać do czego; anknüpfend an ſeine Rede erzählte ich . . nawiązując do jego mowy opowiedziałem; mit j—m — nawiązać z kim stosunek.

A'nknüpfungspunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt *m.* wyjścia, punkt styczny.

A'n=knurren, *va.* warczyć na kogo; er knurrt mich den ganzen Tag an cały dzień zrzędzi na mnie.

A'n=kommen, I. *va.* kam an, habe angekommen, nachodzić, ogarniać; der Schlaf kommt mich an sen mnie nachodzi; die Furcht kommt mich an ogarnia mnie trwoga; die Reue kommt dich zu ſpät an po niewczasie przychodzi ci skrucha; was kommt dich an? co ci do głowy przychodzi? co cię napada?; II. *vn.* (bin angekommen) 1) przybyć; nadejść, nadjechać; der Brief iſt angekommen list nadszedł; ich bin an Ort und Stelle angekommen przybyłem na miejsce, stanąłem na miejscu; 2) bei j—m — być przez kogo przyjętym, uzyskać co u kogo; ich konnte bei ihm nicht — nie mogłem dostać się do niego; man kann ihm nicht — nie można mu dać rady, nie można go schwytać; bei mir kommt

er damit nicht an u mnie nic tem nie uzyska (nie wskóra); ich bin mit meiner Bitte nicht angekommen prośba moja nie została wysłuchaną; mit dieſer Bitte würde ich bei ihm übel — źlebym się wybrał do niego z tą prośbą; da bin ich ſchön angekommen! a tom się dopiero wybrał! es kommt mir leicht an z łatwością mi przychodzi; 3) znaleźć pomieszczenie, umieścić się; er iſt gut angekommen dobrze się umieścił, dobry los mu się zdarzył; 4) zależeć; die Sache kommt nur auf ihn an sprawa zależy tylko od niego; darauf kommt es eben an o to właśnie idzie; es kommt viel darauf an wiele od tego zależy; es kommt mir darauf nicht an nic mi na tem nie zależy, nie idzie mi o to; es kommt darauf an (jako odpowiedź wymijająca na zapytanie lub prośbę) obaczymy, niekoniecznie; es kommt mir auf einen Tag nicht an nie rozchodzi mi się o jeden dzień; 5) es auf etw. — laſſen spróbować, zaryzykować co; es kommt bloß auf den Verſuch an nie zawadzi spróbować; ich will es darauf — laſſen spróbuję, zaryzykuję, niech się stanie, co chce.

A'nkömmling, *sm.* -s, *pl.* -e, przybysz *m.*, nowo przybyły *m.*

A'n=köpfen, *va.* eine Nadel — główkę do szpilki przyprawić.

A'n=koppeln, *va.* sprządz, związać; die Hunde — zesforować, zesmyczyć psy; die Waggons — sprządz, sprzęgnąć wagony.

A'n=krächzen, *va.* skrzeczeć na kogo.

A'n=krähen, *va.* piać na kogo.

A'n=krallen, *va.* i *vr.* (h.) uchwycić szponami; ſich an etw. — wbić się w co szponami.

A'n=kränkeln, *va.* nabawić choroby (przez dotknięcie, przez oddech); von des Gedankens Bläſſe angekränkelt ſein stracić równowagę przez zbytnie dumanie.

A'n=kreiden, *va.* kredą naznaczyć (długi), nakredkować; er iſt tief angekreidet siedzi w długach po uszy.

A'n=kreiſchen, *va.* j—n — wrzeszczeć na kogo.

A'n=kreuzen, *va.* krzyżykiem naznaczyć.

A'n=kriechen, kriecht, kroch an, (habe, bin) angekrochen, I. *va.* j—n — przyczołgać się do kogo, obleźć kogo; die Würmer haben mich angekrochen robaki oblazły mnie; II. *vn.* (ſ.) przyczołgać się (angekrochen kommen).

A'n=kriegen, *va.* wzuć, wdziać; den Rock — wdziać surdut; die Stiefel — wzuć buty; j—n — (einholen) dogonić kogo; j—n zu etw. — skłonić, spowodować kogo do czego.

A'n=kündigen, *va.* ogłosić, anonsować, inserować; obwieścić, oznajmić, zapowiedzieć, zwiastować; einen Ausverkauf — ogłosić wyprzedaż; das Todesurteil — obwieścić wyrok śmierci; einen Feiertag — zapowiedzieć święto; der heutige Abend kündigt einen ſchönen Tag an dzisiejszy wieczór zwiastuje piękny dzień.

A'nkündiger, *sm.* -s, *pl.* —, (A'nkündigerin *sf. pl.* -nen) zwiastun *m.*, ogłosiciel *m.* (zwiastunka *f.*, ogłosicielka *f.*).

A'nkündigung, *sf. pl.* -en, ogłoszenie *n.*, anons *m.*, inserat *m.*; obwieszczenie *n.*, oznajmienie *n.*, zapowiedź *f.*

An'kunft, *sf.* przybycie *n.* przyjazd *m*, nadejście *n.*. meine — in Wien mój przyjazd do Wiednia; meine — in der Stadt przybycie moje do miasta. (Przy ankommen i Ankunft Niemiec pyta wo? nie wohin? i kładzie in z 3. przypadk., nigdy zaś in z 4. przypadk., albo nach).

A'nkunftshalle, *sf. pl.* -n, wiata przyjazdowa, przyjezdnia *f.*

A'nkunftsſtation, *sf. pl.* -en, stacya przyjezdna; stacya końcowa.

A'n=kuppeln, *va.* ob. Ankoppeln.

Ankylo'ſe, *sf. pl.* -n, sztywność *f.*, zrośnięcie *n.* stawów (= Gelenksſteifheit).

A'n=lächeln, *va.* j—n —; das Glück lächelte mich an szczęście mi się uśmiechnęło.

A'n=lachen, *va.* j—n śmiać się do kogo.

A'nlage, *sf. pl.* -n, 1) założenie *n.*; umieszczenie *n.*, łokacya *f.*, wkład *m.* (kapitału); dieſes Haus bietet eine gute — für Ihr Kapital ten dom nastręcza korzystne umieszczenie dla pańskiego kapitału; er begann das Geſchäft mit einer — von 10,000 Rubeln rozpoczął interes z wkładem 10,000 rubli; 2) założenie *n.*, układ *m.*, plan *m.*, rozkład *m.*: die — einer Fabrik założenie, układ fabryki; die — eines Gartens założenie ogrodu; die — eines Buches rozkład książki; eines Bildes układ obrazu; 3) plantacya *f.*, ogród *m.*; gazon *m.*; die Stadt iſt von ſchönen -en umgeben miasto otoczone jest pięknemi plantacyami; 4) załącznik *m.*, ałegat *m.*; 5) (przy strzelbie) przykład *m.* (część, którą się przykłada do policzka); 6) odsep *m.*, odsepisko *n.*, przymulisko *n.*, grunt przymulony; 7) usposobienie *n.*, zdolność *f.*, talent *m.*, pociąg *m.*, skłonność *f.*; er hat eine gute — zum Zeichnen ma talent do rysunków; er hat nur mittelmäßige -n posiada tylko mierne zdolności; er hat eine — zum Kartenſpiel ma pociąg (żyłkę) do kart; er hat die — zur Schwindſucht ma skłonność do suchot.

A'nlagekapital, *sn.* -s, *pl.* -ien, kapitał zakładowy, kapitał pierwotny.

A'nlagerung, *sf. pl.* -en, przyłożenie *n.*, przywarstwienie *n.* (med.).

A'nlände, *sf. pl.* -n, brzeg *m.*, do którego przybić można.

A'n=landen, *vn.* (ſ.) przybić, dostać się do lądu, lądować.

A'n=langen, I. *va.* dotyczyć, tyczyć się (ob. Anbelangen); II. *vn.* (ſ.) przybyć, dojść, dostać się; der Brief iſt angelangt list doszedł.

A'n=lappen, *va.* przyłatać.

A'n=laſchen, *va.* 1) nacechować drzewa młotkiem; 2) przyszyć ucha do butów.

A'nlaſchung, *ſf.* 1) cechowanie *n.* drzewa; 2) przyszywanie *n.* ucha do buta.

A'nlaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =läſſe, 1) powód *m.*, sposobność *f.*, przyczyna *f.*, (okazya *f.*); zu etw. — geben dać do czego powód, stać się przyczyną czego; zum Tadel — geben dać powód do nagany; von etw. — nehmen skorzystać ze sposobności; ohne allen — bez żadnego powodu; aus — der Ankunft Seiner Majeſtät z powodu przybycia Najjaśniejszego Pana; 2) (przestarzałe = Anſchein) pozór; 3) napuszczenie *n.*, wpuszczenie *n.*; der — des Waſſers in den Teich napuszczenie wody do stawu.

A'n=laſſen, läſſeſt i läßt, ließ an, habe angelaſſen, I. *va.* zostawić, 1) nie zdjąć, nie ściągnąć; laſſen Sie den Rock an nie zdejmuj pan surduta; man ließ ihm nicht einmal das Hemd an ani koszuli na nim nie zostawiono; 2) napuścić; napełnić; den Teich — napełnić staw; 3) dopuścić, spuścić; die Hunde aus Wild — dopuścić psy do zwierzyny, spuścić psy na zwierzynę; 4) die Springbrunnen — puścić wodotryski; die Mühle — puścić młyn (wodny); eine Maſchine — puścić w ruch maszynę; 5) (hutn.) das Eiſen — wygrzewać, wypałać żelazo; II. ſich — *vr.* przedstawiać się, rozpoczynać się, mieć się; das Haus läßt ſich gut an dom zaczyna dobrze się przedstawiać; die Sache läßt ſich gut an sprawa dobrze się rozpoczyna; es läßt ſich zum Krieg an ma się ku wojnie.

A'nläßlich, *praep.* z *gen.* z powodu, przy sposobności; — dieſes Unfalls (aus Anlaß d. U.) z powodu tego nieszczęścia.

A'n=latſchen, *vn.* (ſ.) (angelatſcht kommen) przyłeźć; da kommt er in Pantoffeln angelatſcht oto nadłazi w pantoflach.

A'nlauf, *sm.* =es, *pl.* =läufe, 1) rozpęd *m.*, zapęd *m.*; einen — nehmen rozpędzić się; die Sache iſt ihm gleich vom erſten — gelungen rzecz udała mu się od razu, od pierwszego zapędu; 2) napływ *m.*; der — des Waſſers napływ wody; 3) natarcie *n.*, napad *m.*; der Feind nahm einen heftigen — nieprzyjaciel gwałtownie natarł; 4) (myśl.) viel — haben napotkać wiele zwierzyny; 5) (budow.) opływek dolny.

A'n=laufen, läufſt, läuft, lief an (habe, bin) angelaufen, I. *va.* 1) nachodzić kogo, narzucać się komu; 2) das Schiff wird dieſen Hafen, wird Hamburg — okręt zawinie do tego portu, zatrzyma się w Hamburgu; II. *vn.* (bin angelaufen) 1) rozpędzić się, puścić się w bieg; angelaufen kommen nadbiedz; die Pferde — laſſen rozpędzić konie; eine Maſchine — laſſen puścić w ruch maszynę; 2) gegen etw. — w biegu uderzyć o co; mit dem Kopfe gegen die Wand — biegnąc uderzyć głową o ścianę; übel — wykierować się (doznać zawodu); er hat ihn ſchön — laſſen pięknie go wykierował; es läuft gegen meine Grundſätze an sprzeciwia się moim zasadom; 3) spuchnąć, obrzęknąć; das Geſicht iſt angelaufen twarz spuchła; die Füße ſind angelaufen nogi obrzękły; die Zinſen ſind angelaufen procenta narosły; 4) wznosić się, posuwać się ku górze; die Bergleute laufen an górnicy posuwają się ku górze; 5) die Mauer läuft an mur jest pochodzisty, stoczysty; 6) powlec się czem na powierzchni, zapotnieć; zajść parą, butwieć, nadpsuć się, spleśnieć, zaśniedzieć; die Fenſter, die Brillen ſind angelaufen okna, okulary zapotniały, zaszły parą; das Papier iſt angelaufen papier zbutwiał; das Fleiſch iſt angelaufen mięso nadpsuło się; das Obſt iſt angelaufen owoce spleśniały; das Eiſen iſt angelaufen żelazo ześniedziało; ein Glas ſchwarz — laſſen zaczernić szkło.

A'nlaut, *sm.* (e)s, *pl.* =e, początek *m.* wyrazu; im — z początku (wyrazu).

A'n=läuten, *vn.* (h.) zadzwonić; einen Feiertag — dzwonić na święto.

A'n=legen, I. *va.* 1) przyłożyć, położyć co przy czem, przystawić, nałożyć, podłożyć, włożyć, oprzeć; eine Leiter an die Mauer — przystawić drabinę do muru; einen Säugling an die Bruſt — przyłożyć dziecię do piersi; Hand — an eine Arbeit przyłożyć rękę do pracy; Hand an ſich — targnąć się na własne życie; Holz — nałożyć drzewa; Feuer — podłożyć ogień; j—m Ketten — włożyć na kogo kajdany, zakuć kogo w łańcuchy; j—m Handſchellen — włożyć komu łańcuszki na ręce; den Kopf an j—n — oprzeć się głową o kogo; dem Pferde einen Zaum — włożyć uzdę na konia; einen Hund — uwiązać psa; einen Raſenden — ubezwładnić, związać obłąkanego; das Gewehr — przyłożyć strzelbę do policzka; das Gewehr auf j—n — celować na kogo; Trauer — przywdziać żałobę; ein Kleid — wdziać suknię; das Schwert anlegen przypasać szablę; ein Faß — pobić beczkę (obręczami); 2) założyć co, utworzyć, zaprowadzić, przygotować; einen Garten — założyć ogród; eine Schule — zaprowadzić, założyć szkołę; es auf etw. — przygotować, ułożyć co w jakim celu; alles war darauf angelegt, mich ins Unglück zu ſtürzen wszystko było ukartowane, ażeby pogrążyć mnie w nieszczęście; 3) umieścić (ulokować); er hat ſein Geld gut angelegt dodrze umieścił swoje pieniądze; 4) ułożył co; einen Plan — ułożyć plan; 5) eine Steuer — wprowadzić, zorganizować podatek; die Regierung hat die Einkommenſteuer angelegt rząd wprowadził podatek dochodowy; die Steuer iſt mir zu hoch angelegt worden nałożono na mnie za wielki podatek; die Treiber — wstawić ludzi do obławy; einen Preis — ofiaro-

wać cenę; die Farben — nakładać farby; den Rocken — nawijać kądziel: II. *vn.* (h.) (żegl.) das Schiff hat angelegt okręt przybił do brzegu: stanąć przy brzegu, obrać sobie stanowisko; bei einem Schiffe — przytknąć się do okrętu; III. ſich — *vr.* położyć się przy czem, przylegać do czego; das Kind legt ſich an die Bruſt an dziecko kładzie się do piersi; die Speiſe legt ſich an den Topf an potrawa przypala się; der Umſchlag legt ſich ſchlecht an okład źle przylega.

A'nlegung, *sf.* ob. Anlage 1), 2).

A'nleger, *sm.* =s, *pl.* —, przykładacz *m.*, nakładacz *m.*; =in *sf. pl.* =nen, przykładaczka *f.*, nakładaczka *f.*

A'nlegeſchloß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlöſſer, kłódka *f.*

A'nlegeſeil, *sn.* =es, *pl.* =e, lina *f.* da przywiązania tratwy, czółna.

A'n=leh(e)n, *sn.* =s, *pl.* —, ob. Anleihe.

A'nlehne, *sf. pl.* =n, poręcz *f.*

A'n=lehnen, *va.* i. *vr.* oprzeć; o. ſie; das Brett an die Wand — oprzeć deskę o ścianę; die Tür — przymknąć drzwi; ſich an etw. — oprzeć się o co; das Haus lehnt ſich an den Wald an dom opiera się o las, przytyka do lasu.

A'nlehnung, *sf. pl.* =en, oparcie *n.*; nirgends eine — finden nie znaleźć nigdzie oparcia.

A'n=lehren, *va.* j—m etw. — nauczyć kogo czego.

A'nleihe, *sf.*, *pl.* =n, pożyczka *f.*; eine — machen zaciągnąć pożyczkę; öffentliche — publiczna pożyczka.

A'n=leimen, *va.* przykleić.

A'nleit(e), *sf. pl.* =en, (sąd.) sprawdzenie *n.* na miejscu przez komisyę.

A'n=leiten, *va.* 1) uczyć, naprowadzić, prowadzić, kierować; j—n zum Guten (zum Böſen) — naprowadzić kogo na dobrą (złą) drogę; 2) den Hopfen — przywiązać chmiel do tyczek.

A'nleiter, *sm.* =s, *pl.* —, przewodnik *m.*, doradca *m.*; er war mein — dazu on mnie do tego namówił, on mnie tego wyuczył.

A'nleitung, *sf. pl.* =en, nauczenie *n.*, kierownictwo *n.*; zu etw. die — geben nauczyć czego, kierować czem; (jako tytuł książki) — zur Erlernung der franzöſiſchen Sprache zbiór prawideł do wyuczenia się języka francuskiego; podręcznik języka francuskiego.

A'n=lernen, I. *va.* 1) nauczyć się (= erlernen); 2) = anlehren; j—n zu etw. — wyuczyć kogo czego; II. angelernt, *pp.* i *adi.* wyuczony, nauczony.

A'n=liebeln, *va.* j—n —, rzucać na kogo miłośnym wzrokiem, umizgać się do kogo.

A'n=liegen, I. *vn.* lag an, habe angelegen, 1) przylegać; ſein Garten liegt an dem meinigen an jego ogród przylega do mego ogrodu; die anliegende Gegend przyległa okolica; 2) przystawać, dobrze leżeć; das Kleid liegt glatt an suknia dobrze leży; knapp anliegende Handſchuhe ciasno przystające rękawiczki; 3) j—m — nalegać an kogo; 4) dem Wild — czatować na zwierzynę; 5) w pewnym kierunku sterować; nach Nord — sterować na północ; nach London anliegendes Schiff okręt przeznaczony do Londynu; II. angelegen, *pp.* i *adi.* ob. Angelegen.

A'nliegen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) przyleganie *n.*; 2) życzenie *n.*, prośba *f.*, interes *m.*; ich habe an Sie ein dringendes — mam do pana pilną prośbę; was iſt Ihr — an mich? jaki interes masz pan do mnie?

A'nliegend, *adi.* przylegający, przyległy, sąsiedni; przystający.

A'nliegenheit, *sf. pl.* =en, ob. Angelegenheit.

A'n=liſpeln, *va.* j—n — szeptem do kogo mówić; der Wind liſpelt uns an wiatr ku nam szeleści.

A'n=loben, *va.* j—m etw. — chwalić komu co.

A'n=locken, *va.* wabić, nęcić, zachęcać; j—n durch Geſchenke — nęcić kogo podarunkami; das ſchöne Wetter lockt mich an piękna pogoda wabi mnie.

A'nlockend, *adi.* nęcący, powabny.

A'nlocker, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) wabiciel *m.*, wabicielka *f.*).

A'nlockung, *sf. pl.* =en, wabienie *n.*, nęcenie *n.*

A'nlockungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, wabik *m.*, przynęta *f.*

A'nlodern, *vn.* (h.) otoczyć płomieniami; die Flammen lodern den Baum an płomienie ogarniają drzewo.

A'n=löten, *va.* przylutować.

A'nlötung, *sf. pl.* =en, przylutowanie *n.*

A'n=lügen, *va.* log an, habe angelogen; j—n — okłamać kogo; j—m etw. — zmyślić co na kogo, oczernić kogo.

A'n=machen, *va.* 1) przyprawić, przytwierdzić; die Sohle an den Schuh — przytwierdzić podeszwę do trzewika; 2) rozrobić; den Kalk — rozrobić (ugasić) wapno; den Teig — rozczynić ciasto; das Mehl mit Eiern — rozrobić, zaczynić mąkę jajami; den Salat — przyprawić sałatę; 3) przyprawić (w znaczeniu sfałszować); den Wein — sfałszować wino; 4) das Feuer — rozniecić ogień.

A'n=mahnen, *va.* j—n an etw. — przypominać komu co.

A'n=malen, *va.* namalować, wymalować; ſich das Geſicht ſchwarz — zaczernić sobie twarz; etw. an etw. — domalować co do czego.

A'nmarſch, *sm.* =es, *pl.* =märſche, zbliżanie *n.* się (w marszu); das Regiment iſt im —pułk zbliża się, maszeruje ku nam.

A'n=marſchieren, *vn.* (ſ.) zbliżać się w marszu, nadciągać; die Soldaten kommen anmarſchiert żołnierze nadchodzą (maszerując).

A'n=maſchen, *va.* die Netze — nawłóczyć sieci.

A'n=maßen, *vr.* (h.) ſich etw. — przywłaszczyć sobie, rościć sobie; ſich ein Recht — rościć sobie prawo; ſich als Ruhm — uważać sobie za sławę; ſich ein Urteil über etw. — pozwalać sobie na sąd o czem;

ſich geiſtliche Verrichtungen — bezprawnie spełniać funkcye duchowne; ſich etwas zu tun — odważyć się na co (bezprawnie), porwać się na co; ich maße mir nicht an, Sie überzeugen zu wollen nie porywam się na to, by pana przekonać, nie kuszę się przekonać pana.

A'nmaßend, *adi.* i *ppr.* (v. Anmaßen) zarozumiały, pretensyonalny, (arogancki), wynioſły; ‑eś Betragen zachowanie się pełne zarozumiałości (aroganckie).

A'nmaßlich, 1) = anmaßend; 2) przywłaszczony, rzekomy; ‑eś Recht rzekome (uzurpowane) prawo.

A'nmaßung, *sſ. pl.* ‑en, 1) zarozumiałość *f.*, nieusprawiedliwione wymaganie *n.*, (arogancya *f.*); 2) przywłaszczenie *n.* (uzurpacya *f.*).

A'nmaßungsvoll, *adi.* pełen zarozumiałości.

A'n=mäſten, *va.* wypaść, utuczyć; einen Ochſen — wypaść wołu; ſich ein Bäuchlein — zarobić sobie na brzuszek, wypaść się.

A'n=manern, *va.* przymurować; domurować; wie angemauert auf dem Platze ſtehen stać na miejscu, jak przykuty; er blieb bei ſeinem Anblick wie angemauert ſtehen ujrzawszy go, stanął jak wryty.

A'n=maulen, *va.* j—n —, krzywić się na kogo, dąsać się na kogo.

A'n=melden, *va.* zameldować, zgłosić; ſich bei j—m — laſſen zameldować się u kogo; ein neugeborenes Kind zur Taufe — zgłosić do chrztu nowonarodzone dziecię; Waren zur Verzollung — zgłosić (deklarować) towary do oclenia.

A'nmeldepflicht, *sſ. pl.* ‑en, obowiązek *m.* meldunku, meldowania się.

A'nmeldeſchein, *sm.* ‑es, *pl.* ‑e, kwit zgłaszający.

A'nmeldeſtelle, *sſ. pl.* ‑en, miejsce *n.* zgłoszenia (się).

A'nmeldung, *sſ. pl.* ‑en, zameldowanie *n.*, meldunek *m.*, zgłoszenie *n.*

A'n=meugen, *va.* przymieszać, zmieszać; das Futter mit Kleie — zmieszać paszę z grysem, otrębami.

A'n=merken, *va.* 1) j—m etw. — zauważać, poznać, pomiarkować co po kim; man merkt ihm die gute Erziehung an poznać po nim dobre wychowanie; 2) zaznaczyć, zanotować, zapisać, zakarbować; die Preiſe ſind auf jedem Stück angemerkt ceny zanotowane są na każdym kawałku; die Poſſen werde ich Ihnen anmerken tego figla zapamiętam panu.

A'nmerkenswert, *adi.* godzien zanotowania, zapisania, zapamiętania.

A'nmerkung, *sſ. pl.* ‑en, 1) zapisanie *f.*, zanotowanie *n.*; 2) uwaga *f.*; przypisek *m.*, notatka *f.*; erklärende — objaśnienie *n.*, objaśniająca uwaga; die ‑en zu dieſem Werke ſind ſehr belehrend uwagi (objaśnienia) do tego dzieła są bardzo pouczające.

A'nmerkungszeichen, *sn.* ‑s, *pl.* —, odsyłacz *m.*

A'n=meſſen, miſſeſt i mißt, maß an, habe angemeſſen, I. *va.* 1) namierzać; j—m einen Rock — przymierzyć komu surdut, brać miarę na surdut; 2) zastosować (do czego); die Ausgaben den Einnahmen — zastosować wydatki do przychodu; II. angemeſſen, *pp.* i *vdi.* ob. Angemeſſen.

A'n=miſchen, *va.* ob. Anmengen.

A'n=munden, *va.* (gimn.) ustami dotknąć się drąga, (na którym się jest zawieszonym).

A'nmuſtern, *va.* werbować majtków.

A'n=muſterung, *sſ.* werbowanie *n.* majtków.

A'nmut, *sſ.* powab *m.*, wdzięk *m.*, słodycz *f.*, gracya *f.*; das Mädchen iſt voll — dziewczyna posiada wiele powabu; mit — tanzen tańcować zgrabnie, z gracyą; — und Würde wdzięk i powaga.

A'n=muten, *va.* 1) j—m etw. — wymagać czego od kogo, (= zumuten); 2) die Sache mutet mich an rzecz ma dla mnie wiele powabu, podoba mi się; es mutet mich unangenehm an przykre czyni na mnie wrażenie.

A'nmutig, *adi.* miły; wdzięczny, przyjemny, powabny; ‑e Gegend powabna okolica; ‑es Mädchen miła dziewczyna; *adv.* mile, przyjemnie, powabnie.

A'nmutlos, *adi.* bez powabu, wdzięku.

A'nmut(s)voll, *adi.* pełen powabu, wdzięku; *adv.* z powabem, wdzięcznie.

Anna, *sſ.* ‑s i ‑nens, Anna; *dim.* Annchen *śn.* ‑s, Anusia, Andzia.

A'nnadorf, *sn.* Antoniewo *n.*

A'n=nageln, *va* przybić gwoździami; wie angenagelt zu Pferde ſitzen siedzieć na koniu jak ulany; er blieb wie angenagelt ſtehen stanął, jak wryty.

A'n=nagen, *va.* nadgryźć.

A'n=nähen, *va.* przyszyć.

A'n=nähern, *va.* i ſich — *vr.* zbliżyć (się), przybliżyć (się); ſich an j—n, an etw. — zbliżyć się do kogo, do czego.

A'nnäherung, *sſ. pl.* ‑en, 1) zbliżenie *n.* się; bei — des Feindes ze zbliżeniem się nieprzyjaciela; 2) (mat.) przybliżenie *n.*, (aproksymacya *f.*).

A'nnäherungsweiſe, *adv.* w przybliżeniu.

A'nnahme, *sſ. pl.* ‑n, 1) przyjęcie *f.*; — eines Wechſels akceptacya *f.* weksla; 2) biuro nadawcze (gzie się przyjmuje listy, pakiety itd.); 3) przyjęcie kogo lub czego za co; — an Kindesſtatt przyjęcie za własne dziecko, adoptacya *f.*; — eines Theaterſtückes przyjęcie sztuki teatralnej (do grania); 4) przypuszczenie *n.* (supozycya *f.*); geſetzliche — przypuszczenie (fikcya *f.*) ustawowe (‑a).

Anna'len, *sſ. pl.* roczniki historyczne, kroniki *f.*, annały *pl.* (= Jahrbücher).

Annali'ſt, *sm.* ‑en, *pl.* ‑en, kronikarz *m.*, annalista *m.*

A'n=näſſen, *va.* zwilżyć.

Anna'ten, *sſ. pl.* danina przez nowych biskupów papieżowi składana.

A'nnehmbar, *adi* coś, co przyjąć, na co się zgodzić można, do przyjęcia, dość korzystny; -e Bedingungen znośne warunki.

A'nnehmbarkeit, *sf.* możność *f.* przyjęcia, dopuszczalność *f.* przyjęcia.

A'n=nehmen, nimmſt, nimmt nahm an, habe angenommen, I. *va.* 1) przyjąć; ein Geſchenk, einen Vorſchlag — przyjąć podarunek, propozycyę; eine Herausforderung — przyjąć wyzwanie; eine Entſchuldigung — przyjąć tłómaczenie, zadowolić się tłómaczeniem, wyjaśnieniem; einen Wechſel — akceptować, podpisać, przyjąć wekseł; ein Legat — przyjąć legat, oświadczyć, deklarować przyjęcie legatu; einen Geſetzesvorſchlag — przyjąć, uchwalić projekt ustawy (przedłożenie ustawowe); eine Stelle — przyjąć posadę; der Magen nimmt die Speiſen nicht an żołądek nie przyjmuje (nie znosi) pokarmu; 2) einen Auftrag — podjąć się zlecenia; j—s Beſuch — przyjąć czyją wizytę; j—n nicht — nie przyjąć kogo, nie przyjąć czyjej wizyty; j—n zu Gnaden — dopuścić kogo do łaski; 3) das Chriſtentum — przyjąć wiarę chrześcijańską; j—s Grüude — uznać czyje powody, dać się przekonać; er will keine Vernunft — nie chce się dać przekonać; 4) einen Titel — przyjąć, przybrać tytuł; die Idee beginnt Geſtalt anzunehmen myśl, idea zaczyna przybierać kształty, wcielać się; eine feſte Richtung — przyjąć stały kierunek; eine Gewohnheit — przyjąć zwyczaj; eine lachende Miene — przybrać uśmiechniętą minę; lockere Sitten — przybrać lekkie obyczaje, die Geſtalt beginnt ſchärfere Umriſſe anzunehmen postać zaczyna wyraźniej się rysować; 5) j—n als Advokaten, als Arzt — wziąć kogo za adwokata, za lekarza; als Beichtvater — wziąć za spowiednika; an Kindesſtatt — adoptować, przyjąć za syna, za córkę; 6) den Willen für die Tat — przyjąć dobre chęci za czyn, przyjąć chęć za uczynek; als ausgemacht — przyjąć za pewne; ich nehme es für geſchehen an uważam to za rzecz dokonaną; etw. als ungeſchehen — uważać co za niebyłe; nehmen wir dieſe Erzählung als wahr an przypuśćmy, że to opowiadanie jest prawdziwem; angenommen daß przypuściwszy, że; angenommen! zgoda!; es iſt ein für allemal angenommen, daß ... raz na zawsze zgodzono się na to, że ...; man nimmt allgemein an powszechnie przypuszczają, sądzą; 7) der Hund nimmt die Fährte an pies przejmuje trop, wpada na trop; der Eber nimmt den Jäger an dzik osadza się (staje do obrony); II. ſich — *vr.* ująć się, zająć się; ſich einer Sache — zająć się jaką sprawą, ująć się za jaką sprawą; ſich j—s — ująć się za kim, zająć się kim; III. angenommen, *pp.* i *adi.* przyjęty; przybrany, adoptowany; zmyślony, udany; *adv.* angenommen (daß ...) przyjąwszy, przypuściwszy, zgodziwszy się na to (że ...).

A'nnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf. pl.* -innen) przyjmujący *m.*, akceptant *m.* (przyjmująca *f.*, akceptantka *f.*).

A'nnehmlichkeit, *sf. pl.* -en 1) przyjemność *f.*; die -en einer Stellung przyjemności połączone z stanowiskiem; 2) (bez *pl.*) ob. Annehmbarkeit.

A'n=neigen, *va.* i *vr.* an etw. — pochylać (się) ku czemu; (mat.) anneigende Linien linie styczne.

An=nektie'ren, *va.* przywłaszczyć sobie, zająć, anektować; ein annektiertes Land zajęty, anektowany kraj (= einverleiben).

A'n=neſteln, *va.* (h.) spiąć, przypiąć szpilką.

A'n=netzen, *va.* zwilżyć.

Anne'x, *sm.* -es, *pl.* -e, dodatek *m.*, dołącznik *m.*, załącznik *m.* (= Zubehör).

Annexio'n, *sf. pl.* -en, zabór *m.*, aneksya *f.*; przywłaszczenie *f.*, przyłączenie, zagarnienie *n.* (= Einverleibung).

Annihilie'ren, *va.* unieważnić, znieść (układ) (= aufheben).

A'nnieten, *va.* przyczepić.

A'n=niſten, ſich —, *vr.* gnieździć się, słać gniazdo; die Schwalben niſten ſich an den Häuſern an jaskółki gnieżdżą się przy domach.

Anniverſa'rien, *spl.* doroczne uroczystości, rocznica *f.* (= Jahresfeier).

A'nno, w roku; — Domini w roku Pańskim, roku pańskiego.

Anno'ch, *adv.* (przestarz. = noch) jeszcze.

Anno'nce, (wymaw.: anąs) *sf. pl.* -n, ogłoszenie *n.*, anons *m.*, inserat *m.* (= Anzeige).

Anno'ncenblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, dziennik *m.* ogłoszeń.

Anno'ncenbureau, *sn.* -s, *pl.* -s, biuro *n.* ogłoszeń, inseratowe.

Anno'ncenexpedition, *sf.* ekspedycya *f.* ogłoszeń, inseratów.

Annoncie'ren, (wymawiaj: anąssiren) *va.* ogłaszać, anonsować, inserować (= anzeigen).

Annuitä't, *sf. pl.* -en, roczna renta, roczna rata; eine Schuld in -en abzahlen spłacać dług w rocznych ratach (= Jahresrente).

Annullie'rbar, *adi.* mogący być unieważniony.

Annullie'rbarkeit, *sf.* możność *f.* unieważnienia.

Annullie'ren, *va.* unieważnić, znieść (= für nichtig erklären).

Annullie'rung, *sf. pl.* -en, unieważnienie *n.* (Nichtigkeitserklärung).

Annunciatio'n, *sf. pl.* -en, obwieszczenie *n.*

Ano'de, *sf. pl.* -en, elektrod dodatni, anod *m.*

A'n=öhren, *va.* dorobić, przyprawić ucho (uszko).

A'n=ölen, *va.* napuścić, wysmarować oliwą.

Anoma'l, *adi.* nieregularny, zbaczający, nie odpowiadający regule, nieprawidłowy (= unregelmäßig).

Anomalie', *sf. pl.* -(e)n, nieprawidłość *f.*, zboczenie *n.*

niereguläarność *n.*, anomalia *f.* (= Unregelmäßigkeit).

Anony'm, *adi.* bezimienny; *adv.* bezimiennie; =e Geſellſchaft spółka akcyjna, komandytowa (= ungenannt).

Anonymitä't, *sf.* bezimienność *f.*

Ano'nymus, *sm.* —, *pl.* =mi, bezimienny *m.*, anonim *m.* (= Ungenannter).

Anopſi'e, *sf.* ślepota *f.* (= Blindheit).

An=ordnen, I. *va.* uporządkować; eine Bibliothek — uporządkować bibliotekę; II. *va.* i *vn.* (h.) urządzić, zarządzić, ułożyć, zaprowadzić, postanowić, ustanowić, nakazać; ein Gaſtmahl — urządzić bankiet; die Schlachtreihe — uszykować wojsko do bitwy; ein Geſetz — postanowić, ustanowić ustawę; eine Unterſuchung — nakazać śledztwo; —, daß etw. geſchehen ſoll zarządzić, nakazać, by się co stało; ſich — urządzić się.

An'nordner, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf. pl.* =innen) urządzający *m.*, zarządzający (dyspozytor *m.*), (urządzająca *f.*, zarządzająca *f.*, dyspozytorka *f.*).

An'nordnung, *sf. pl.* =en, 1) uporządkowanie *n.*, urządzenie *n.*, układ *m.*, rozkład *m.*; die — des Hauſes rozkład, urządzenie domu; die — eines Buches, eines Artikels układ książki, artykułu; die — des Haares układ włosów, fryzura *f.*; die — eines Balles urządzenie balu; 2) zarządzenie *n.*, nakazanie *n.*; eine — treffen wydać zarządzenie, rozporządzenie, nakazać.

Anorga'niſch, *adi.* nieorganiczny, anorganiczny, bezżywotny; =e Chemie chemia anorganiczna.

Anorma'l, *adi.* niezwykły, nieprawidłowy, zbaczający, anormalny; *adv.* niezwykle, anormalnie (= ungeſetzmäßig).

An=packen, *va.* j—n — porwać kogo, rzucić się na kogo; napaść, chwycić kogo; j—n am Arme — chwycić kogo za ramię; wie ſoll ich dieſe Sache — jak mam się wziąć do tej sprawy.

An=pampfen, Anpappeln, ſich *vr.* (h.) (żart.) najeść się, objeść się.

An=pappen, *va.* przykleić.

An=paſſen, I. *va.* przystosować, dostosować, dobrać; przymierzyć; ſeine Rede den Umſtänden — przystosować, zastosować mowę do okoliczności; einen Rock — przymierzyć surdut; II. *vn.* i *vr.* der Schuh paßt an trzewik dobrze leży (pasuje); er paßt ſich ſeiner Umgebung an stosuje, przystosowuje się do swego otoczenia; III. anpaſſend, *ppr.* i *adi.* przystósowany, dobrany; przymierzony, przyłegający.

An'paſſung, *sf.* przystosowanie *n.*, dostosowanie *n.*, dobranie *n.*, przymierzenie *n.*

An'paſſungsvermögen, *sn.* =s, zdolność *f.* przystosowania się.

An=peitſchen, *va.* biczem zaciąć, popędzać.

An=pfählen, *va.* przytwierdzać do pali, do tyczek (n. p. chmieł), pałować.

An=pfeifen, *vn.* pfiff an, bin angepfiffen; der Wind pfeift an die Fenſter an wicher gwiżdżąc uderza o szyby; die Lokomotive kommt angepfiffen lokomotywa nadjeżdża gwiżdżąc (sapiąc).

An=pflanzen, *va.* zasadzić, zasiać; ein Land — użyźnić kraj; ſich — *vr.* ſich wo — osiedlić się gdzie.

Anpfla'nzer, *sm.* =s, *pl.* —, plantator *m.*, osadnik *m.*, kolonista *m.*

An=pflanzung, *sf. pl.* =en, 1) plantacya *f.*; 2) osada *f.*, kolonia *f.*

An=pflöcken, *va.* kołkami przybić, przytwierdzić; den Abſatz — przykołkować obcas.

An=pflügen, I. *va.* przyorać; ein Stück Land an ſeinen Acker — przyorać kawał ziemi do swojej roli; II. *vn.* (h.) rozpocząć orkę, pociągnąć pługiem pierwszą brózkę.

An=pfropfen, *va.* wszczepić; ein Reis an etw. — wszczepić na co gałązkę; ſich den Magen — objeść się.

An=pichen, I. *va.* smołą oblać, smołą zalać; II. *vn.* trzymać się czego; dieſem Küchlein picht noch die Eierſchale an na tem kurczęciu trzyma się jeszcze skorupa z jaja.

An=picken, I. *va.* 1) nadziobać; die Vögel haben das Obſt angepickt ptaki nadziobały owoce; 2) II. *vn.* ob. An=pichen

An=pinſeln, *va.* penzlem pomalować; eine Wunde — wypenzlować ranę.

An=plappern, *va.* j—n — zagadać kogo.

An=plärren, *va.* j—n — beczeć wobec kogo, lamentować przed kim.

An=plätſchern, *vn.* (h.) an etw. —, z pluskiem uderzać o co, pluskać o co.

An=pochen, *vn.* (h.) zapukać, zastukać; an die Türe — zapukać do drzwi; bei j—m — udawać się do kogo (o co).

An=poltern, *vn.* (h). tłuc, łoskotać, łomotać; angepoltert kommen nadejść z łoskotem.

An'prall, *sm.* =es, *pl.* =e, uderzenie *n.* (gwałtowne), odbicie *n.* się.

An=prallen, *vn.* (ſ.) an etw., — gwałtownie o co uderzać, odbić się.

An=preiſen, *va.* pries an, habe angeprieſen, zachwalać; ſeine Verdienſte — chełpić się z zasług.

An'preiſung, *sf. pl.* =en, zachwalanie *n.*; zalecanie *f.*, rekłama *f.*

An=prellen, *va.* uderzyć czem o co tak, by się odbiło.

An=proben, a'n=probieren, *va.* przymierzać, próbować.

An=pudern, *va.* przypudrować, pudrem przysypać, napudrować.

An=pumpen, *va.* rozpocząć pompować; (przen.) j—n — pożyczyć co od kogo, naciągnąć kogo.

An=punkten, *va.* punktami oznaczyć, wypunktować.

An'putz, *sm.* =es, 1) strój *m.* (paradny); 2) ob. Abputz.

An=putzen, I. *va.* wystroić, ustroić; eine Braut — wystroić

pannę młodą; II. ſich — *vr.* stroić się, wystroić się.

A'n=qualmen, *va.* nadymić; er hat das Zimmer angequalmt nadymił, naćmił w pokoju; j—n — puszczać na kogo kłęby dymu.

A'n=quellen, *vn.* quillſt, quillt, quoll an, bin angequollen, napęcznieć, wezbrać, wydymać się; der Teig quillt an ciasto rośnie; der Schwamm quillt an gąbka pęcznieje.

A'n=quicken, *va.* zespolić różne pierwiastki w jednolitą całość, amalgamować.

A'nquickung, *sf.* zespolenie *n.* różnych pierwiastków w jednolitą całość, amalgamacya *f.*

A'n=rammen, *va.* powbijać babą czyli kafarem.

A'n=ranken, *va.* i ſich — *vr.* łęcinami przywiązać; den Wein, den Hopfen an das Geländer — wino, chmiel przywiązywać do tyk; ſich — an etw. wić się, piąć się koło czego.

A'n=raſſeln, *vn.* (ſ,) (angeraſſelt kommen) zbliżać się z brzękiem, z łoskotem; ich höre den Wagen angeraſſelt kommen słyszę turkot zbliżającego się powozu.

A'n=raten, *va.* rätſt, rät, rict an, habe angeraten, j—m etw. — doradzać komu co.

A'nraten, *sn.* -s, **A'nratung** *sf.* porada *f.*; auf ſein — za jego poradą.

A'n=rauchen, *va.* zapalić; eine Pfeife, eine Zigarre — zapalić fajkę, cygaro; j—n — puszczać na kogo dym; okopcić, zadymić; eine neue Meerſchaumpfeife — zakopcić, zadymić nową fajkę piankową; die Decke im Zimmer iſt angeraucht sufit w pokoju jest zakopcony; przydymić; die Milch iſt angeraucht mleko jest przydymione.

A'n=räuchern, *va.* okadzić; den Altar — okadzić ołtarz; (przen.) j—n — schlebiać komu, kadzić komu; obwędzić; das Fleiſch iſt nur wenig angeräuchert mięso tylko cokolwiek jest obwędzone.

A'n=rauſchen, I. *va.* (ſ.) etw. szumieć, szelestać i obok czego; II. ſich), — *vr.* upić się cokolwiek, podchmielić sobie; er iſt angerauſcht podchmielił sobie.

A'n=rechnen, *va.* zaliczyć, zarachować; Sie haben mir das Buch zu hoch angerechnet porachowałeś mi pan książkę za drogo; j—m einen Dienſt hoch — wysoko cenić czyją przysługę; ich rechne es ſeiner Unerfahrenheit an kładę to na karb jego braku doświadczenia; als Verdienſt, als Ehre — poczytać za zasługę, za zaszczyt.

A'nrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* do czego; ich habe ein — darauf mam do tego prawo, to mi się należy.

A'nrede, *sf. pl.* -n, przemowa *f.*, mowa *f.*; eine — an das Volk halten mieć przemowę do ludu; — des Papſtes an die Kardinäle allokucya *f.*; heute zum erſtenmal gönnte er mir eine — dziś po raz pierwszy raczył przemówić do mnie; bei den Offizieren iſt die — mit Du (= das Duzen) gebräuchlich oficerowie mają zwyczaj tykać się.

A'n=reden, *va.* j—n — przemówić do kogo, zagadnąć kogo; er redete ihn mit folgenden Worten an przemówił do niego w te słowa, zagadnął go temi słowami; er redete ihn mit „durchlauchtigſter Herr" an przemówił do niego przez „jaśnie oświecony panie"; j—n hart — szorstko się do kogo odezwać; j—n um einen Dienſt — prosić kogo o przysługę; j—m etw. — namówić kogo do czego (by co kupił).

A'n=regen, *va.* 1) j—n — zachęcić, pobudzić, poruszyć kogo; j—n zu einer Unternehmung — zachęcić kogo do przedsiębiorstwa; die Unterhaltung mit ihm regt meinen Geiſt an rozmowa z nim pobudza mój umysł; das Wild — wypłoszyć zwierzynę; 2) etw. — poruszyć co, napomknąć, podnieść co; eine wichtige Frage — podnieść, poruszyć ważną sprawę (kwestyę); angeregtermaßen w sposób wyżej określony.

A'nregend, *adi.* pobudzający, zajmujący; ein -es Buch zajmująca książka, książka pobudzająca do myślenia.

A'nreger, *sm.* -s, -er, *pl.* —, pobudziciel *m.*, zachęcający *m.*; ten co pierwszy myśl poruszył, projektodawca *m.*, inicyator *m.*

A'nregung, *sf.* -en, zachęcenie *n.*, zachęta *f.*; wzbudzenie *n.*, poruszenie *n.*; eine Sache in — bringen poruszyć kwestyę; er gab dazu die — on to tę sprawę poruszył (pierwszy); eine Sache wieder in — bringen wskrzesić, wznowić sprawę.

A'n=reiben, *va.* rieb an, habe angerieben, 1) zacząć trzeć, utrzeć trochę; 2) nacierać; die Stirne mit Eſſig — nacierać skronie octem; 3) zatrzeć; ein Zündholz — zatrzeć, zapalić zapałkę; 4) mit etw. — zatrzeć, utrzeć z czem; die Sauce mit Eidotter — zatrzeć sos z żółtkiem; 5) ſich eine Wunde — zrobić sobie ranę przez tarcie.

A'n=reihen, I. *va.* układać, ustawiać w porządku, w rzędy; Perlen, Korallen — nawlekać, nizać perły, korale; an dieſen Satz laſſen ſich gewiſſe Folgerungen — do tego zdania przyłączyć można pewne wnioski; przyfastrygować; II. ſich — *vr.* (h.) stanąć w rzędzie.

A'nreihnadel, *sf. pl.* -n, igla *f.* do nawlekania, nizania.

A'n=reiſen, *vn.* (ſ.), angereiſt kommen ob. Ankommen.

A'n=reißen, riß an, habe angeriſſen, I. *va.* nadedrzeć, zacząć brać z czego, napocząć; eine Geldſumme — naruszyć kwotę pieniężną; (stol.) das Holz — znaczyć drzewo (szydłem); II. ſich *vr.* (h.) podpić, podchmielić sobie; III. angeriſſen, *pp.* i *adi.* naddarty; nadpoczęty, naruszony; — ſein być podpitym, podchmielonym.

A'n=reiten, I. *va.* ritt an, habe angeritten; ein Pferd — rozpocząć ujeżdżać konia; j—n — najechać na kogo koniem;

II. (bin angeritten) nadjechać konno (wierzchem); er kommt angeritten nadjeżdża; podczas jazdy konnej zawadzić o co; ruszyć konno z miejsca, ruszyć z kopyta.

A'nreiz, *sm.* -eẞ, *pl.* -e, podnieta *f.*, zachęta *f.*, popęd *m.*

A'n=reizen, *va.* pobudzać, zachęcać; pociągać, podburzać, poduszczać, podżegać.

A'nreizung, *sf.* ob. Anreiz.

A'nrempeln, *va.* potrącić, zaczepić.

A'nrempelung, *sf.* zaczepka *f.*

A'n=rennen, rannte an, habe angerannt, I. *va.* j—n — w biegu potrącić kogo; an einem Baum die Naſe — biegnąc uderzyć nosem o drzewo; j—n — laſſen wykierować kogo; II. *vn.* (bin angerannt) nadbiedz, nadłecieć (angerannt kommen); rozpocząć biedz; (przen.) oszukać się, sparzyć się na czem; da bin ich ſchön angerannt a tom się wybrał!

A'n=richten, *va.* 1) przygotować, podać; die Speiſen — przygotować potrawy do podania; es iſt angerichtet podano do stołu; 2) sprawić, zdziałać, zrządzić, narobić; er hat einen großen Lärm angerichtet narobił wiele hałasu; viel Schaden — narobić wiele szkody; ein Blutbad — sprawić rzeź; da haſt du etwas Schönes angerichtet a toś się dopiero spisał, a toś dopiero nawarzył piwa; 3) ob. Einrichten, Vorbereiten.

A'nrichtetiſch, *sm.* -eẞ, *pl.* -e, **Anrichtebrett**, *sn.* -eẞ, *pl.* -er, stół *m.*, deska *f.*, na których przygotowuje się potrawy do podania; kredens *m.*

A'nrichter, -ẞ, *pl.* —, służący, który układa potrawy do stołu.

A'nrichteraum, *sm.* -eẞ, *pl.* -räume, **Anrichtezimmer**, *sn.* -ẞ, *pl.* —, kredens *m.*

A'n=riechen, *va.* roch an, habe angerochen, etw. — wąchać, powąchać co; man riecht ihm den Wein an czuć od niego wino; ein Käſegeruch riecht mich an zalatuje mnie zapach sera.

A'n=ringeln, *va.* przyczepić kółkami.

A'n=ringen, I. *va.* ringte an, habe angeringt ob. Anringeln; II. *vn.* rang an, habe angerungen ob. Ankämpfen.

A'nriß, *sm.* -iſſeẞ, *pl.* -e, naddarcie *n.*; nadpoczęcie *n.*

A'nritt, *sm.* -(e)ẞ, *pl.* -e, 1) zbliżenie *n.* się na koniu; 2) pierwsze umundurowanie żołnierza.

A'nrittsgeld, *sn.* -eẞ, koszt *m.* umundurowania je- ździca.

A'n=ritzen, *va.* zadrasnąć.

A'n=rödeln, *va.* (w artyleryi) włożyć armatę na przedni wóz.

A'n=rollen, I. *va.* przytoczyć; (myśl.) die Hunde rollen das Wild an psy ujadają na zwierzynę; II. *vn.* (ſ.) przybyć tocząc się; der Wagen kommt angerollt wóz nadjeżdża (tocząc się).

A'n=roſten, *vn.* (ſ.) nardzewieć, zacząć rdzewieć; an etw. — przyrdzewieć do czego.

A'nrüchig, *adi.* podejrzany, złą sławę mający.

A'nrüchigkeit, *sf.* zła sława, ujemna opinia.

A'n=rücken, I. *va.* przybliżyć, przysunąć; den Stuhl — przysunąć krzesło; II. *vn.* 1) (h.) die Uhr hat angerückt zegar zaraz uderzy (wybije godzinę); 2) (ſ.) zbliżać się; der Feind rückt an, kommt angerückt nieprzyjaciel zbliża się; mit einer Bitte angerückt kommen wysunąć się z prośbą.

A'nrückung, *sf.* zbliżanie *n.* się; przysunięcie *n.*

A'n=rudern, I. *va.* etw. — przywiosłować do czego; II *vn.* (ſ.) przypłynąć na czółnie; an das Land — dobić do brzegu (wiosłując); an etw. — zawadzić o co czółnem.

A'nruf, -(e)ẞ, *pl.* -e, wezwanie *n.*, nawołanie *n.*; — um Hilfe wezwanie o pomoc; — beim Telephon nawołanie przy telefonie.

A'n=rufen, *va.* rief an, habe angerufen, 1) j—n — wołać na kogo; j—n telephoniſch — wołać kogo telefonem; (przy wojsku) wołać na kogo: kto idzie; 2) prosić; j—ẞ Hilfe — prosić kogo o pomoc, odwołać się do kogo o pomoc; Gott — wzywać Boga; alle zu Zeugen — wzywać wszystkich na świadków; ein höheres Gericht — odwołać się do wyższego sądu.

A'nrufer, *sm.* -ẞ, *pl.* —, (-in, *ſf. pl.* -nen) nawoływacz *m.* (nawoływaczka *f.*).

A'n=rühren, *va.* 1) dotykać; rühre mich nicht an nie dotykaj mnie; j—ẞ Ehre — dotknąć czyjego honoru, obrazić kogo; 2) zarobić; Eier mit Mehl — zarobić jaja mąką; Salat — przyprawić sałatę.

Anſ = an das.

A'n=ſäen, *va.* zasiać.

A'nſäung, *sf.* zasiew *m.*

A'nſage, *sf. pl.* -n, ob. Ankündigung; — bei Hof zaproszenie do dworu.

A'n=ſagen, *va.* zapowiedzieć; eine Sitzung — zapowiedzieć posiedzenie; ſeinen Beſuch — zapowiedzieć wizytę; (w kartach) ein Spiel — zapowiedzieć grę; die Stunde — wydzwaniać kwadranse.

A'n=ſägen, *va.* naderznąć, narznąć (piłą).

A'nſager, *sm.* -ẞ, *pl.* —, (-in *ſf. pl.* -innen) zapowiadacz *m.*, (zapowiadaczka *f.*).

A'n=ſammeln, *va.* i *vr.* nazbierać; ich habe viele Bilder angeſammelt nazbierałem wiele obrazów; das Volk ſammelt ſich an lud się gromadzi, zbiera; die Schulden ſammeln ſich an długi narastają.

A'nſammlung, *sf. pl.* -en, nagromadzenie *n.*, zebranie *n.*, zbiegowisko *n.*; eine — von Menſchen zbiegowisko ludzi; die — von Feuchtigkeit nagromadzenie wilgoci.

A'nſäſſig, *adi.* osiadły; ſich — machen osiąść, osiedlić się.

A'nſäſſige(r), *sm.* -n, *pl.* -(n), osiadły człowiek.

A'nſäſſigkeit, *sf.* osiadłość *f.*; prawo *n.* osiadłości.

A'nſatz, *sm.* -eẞ, *pl.* -ſätze, 1) przystawienie *n.*, przysadzenie *n.*, przytknięcie *n.*;

(w muzyce) er hat einen guten — dobrą ma przysadę (np. na flecie); dobry ma przykład (palców np. na fortepianie); 2) nasada *f.*, przydawka *f.*, przedłużenie *n.*, kanka *f.* (przy przyrządach lekarskich), anzac *m.* (ogólem wszystko co się przydaje dla przedłużenia długości); 3) ułożenie *n.*, układ *m.*; der — einer Rechnung ułożenie, układ rachunku; 4) zapęd *m.*, rozpęd *m.* (= Anlauf); 5) usposobienie *n.* (dyspozycya *f.*), skłonność *f.* (= Anlage); ein — zur Melancholie skłonność do melancholii; 6) zapis *m.* w rachunku; etw. in — bringen zarachować co; 7) zarodek *m.*; der — einer Krankheit zarodek choroby; 8) osad *m.*; dieſer Wein läßt viel — zurück to wino pozostawia znaczny osad.

A'nſatzrohr, *sn.* -eś, *pl.* -e, rura cewa, dodatkowa, uzupełniająca, nasadowa.

A'n=ſäuern, *va.* zakwasić; den Teig zum Brot — zakwasić ciasto na chleb; (chem.) eine Flüſſigkeit — dodać kwasu do płynu, zakwasić płyn.

A'n=ſaufen, ſich — *vr.* ſoff an, habe angeſoffen, ochlać, ożłopać, upić się; ſich einen Rauſch — upić się, spić się.

A'n=ſaugen, ſog an, habe angeſogen, I. *vn.* zacząć ssać; das Kind will nicht — dziecko nie przyjmuje piersi, nie rozpoczyna ssać; die Blutegel ſaugen nicht an pijawki nie chwytają; II. ſich — *vr.* an etw. przyczepić się ssąc (do piersi, do ciała).

A'n=ſäuſeln, *va.* j—n — łagodnie szeleszcząc wiać na kogo; ſich — lekko się upić, podchmielić sobie.

A'n=ſauſen, *vn.* (ſ.) z szumem wiać, gwałtownie wiać; angeſauſt kommen nadlecieć z szumem, nadlecieć jak burza.

A'n=ſchaben, *va.* naskrobać.

A'n=ſchaffen, I. *va.* ſchuf an, habe angeſchaffen = Anerſchaffen; II. *va.* i *vr.* ſchaffte an, habe angeſchafft, j—m etw. — nabyć, kupić, sprawić, zaopatrzyć kogo w co; j—m (ſich) ein Kleid — kupić, sprawić komu (sobie) suknię; j—m alles Nötige — sprawić komu wszystko, czego potrzebuje; ſich für den Winter Holz — zaopatrzyć się na zimę w drzewo; ſich nach und nach eine Bibliothek — zwolna skupować sobie bibliotekę; ich muß dieſe Summe bis morgen — muszę do jutra zapłacić tę kwotę; Sie müſſen Geld — musisz pan znaleźć pieniądze; eine Rimeſſe — wykupić, zapłacić rimesę (tratę, weksel); für dieſe Summe läßt ſich ein Haus — za taką kwotę możnaby już dom kupić.

A'nſchaffung, *sf. pl.* -en, kupno *n.*, zakupno *n.*, nabycie *n.*, sprawienie *n.*

A'nſchaffungskoſten, s. *pl.* koszta zakupna, koszta wlasne.

A'nſchaffungspreis, *sm.* — eś, *pl.* — e, cena *f.* zakupna, cena wlasna.

A'n=ſchäften, *va.* osadzić (siekierę, nóż); dorobić trzonek; dorobić cholewy.

A'n=ſchälen, *va.* zacząć obierać.

A'n=ſchalmen, *va.* (leśn.) nacechować drzewa młotkiem.

A'n=ſchanzen, *va.* przygotować robotę (dla górników).

A'n=ſchauen, I. *va.* patrzeć, spojrzeć, wpatrywać się; (w teologii) Gott — oglądać oblicze Boga; (przen.) etw. — zapatrywać się na co (umyslowo); das -de Leben życie poświęcone rozważaniu, życie kontemplacyjne.

A'n=ſchaufeln, *va.* an etw. — lopatą (szuflą) zgartywać do czego.

A'nſchaulich, *adi.* dający się poznać przez zmysły, poglądowy, jasny, wyraźny; j—m etw. — mačhen przedstawić komu co jasno, dać komu o czem jasne wyobrażenie; -e Darſtellung poglądowe, jasne, zrozumiale przedstawienie.

A'nſchauung, *sf. pl.* -en, 1) pogląd *m.*, poznanie nabyte za pomocą jakiego zmysłu, intuicya *f.*; 2) zapatrywanie *n.*, sposób *m.* widzenia, zdanie *n.*; nach meiner — wedlug mego zapatrywania się, wedlug mego zdania; nach der im Kaufmannsſtande herrſchenden — według sposobu widzenia (zapatrywania) sfer kupieckich, ze stanowiska (z punktu widzenia) kupieckiego.

A'nſchauungsbegriff, *sm.* -eś, *pl.* -e, **A'nſchauungserkenntnis**, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pojęcie *n.*, poznanie *n.* nabyte przez zmysły, pogląd *m.*

A'nſchauungsmethode, *sf.* metoda poglądowa.

A'nſchauungsunterricht, *sm.* -eś, nauka poglądowa.

A'nſchauungsvermögen, *sn.* -s, zdolność *f.* do poglądów.

A'nſchein, *sm.* -eś, pozór *m.*, podobieństwo *n.*, prawdopodobieństwo *n.*; dem -e nach sądząc z pozoru; allem -e nach według wszelkiego prawdopodobieństwa; es hat den — als ob ich z pozoru zdaje się, jakobym ja; ſich den — geben udawać, dawać sobie pozór; es iſt aller — darnach wszelkie jest po temu prawdopodobieństwo; es hat den — als ob es zum Kriege kommen könnte jest podobieństwo, że przyjdzie do wojny.

A'n=ſcheinen, ſchien an, habe angeſchienen, I. *va.* j—n albo etw. — świecić na kogo, co; II. (rzadko używane) *vn.* zdawać się; da keine Hoffnung von Beſſerung anſcheint gdy nie okazuje się żadna nadzieja polepszenia.

A'nſcheinend, *adi.* pozorny; mit -er Beſcheidenheit z pozorną skromnością; -e Gefahr niebezpieczeństwo zdające się grozić; *adv.* pozornie.

A'n=ſchellen, *vn.* zadzwonić.

A'nſchere, *sf. pl.* -n, (tkact.) osnowa *f.*

A'n=ſcheren, I. ſchor an, habe angeſchoren, *va.* naciąć nożyczkami, nastrzydz; II. ſcherte an, habe angeſchert *va.* (tkact.) das Garn — osnuć przędzę, naciągnąć na krosna.

A'n=ſchichten, *va.* ułożyć warstwami.

A'n=ſchicken, I. *vr.* ſich zu etw. — zabierać się do czego, przysposabiać się do czego; es ſchickt ſich dazu an zanosi się na to; II. *va.* urządzić, zarządzić (= anordnen).

A'nſchickung, *sf. pl.* -en, przygotowanie *n.*

A'n=ſchieben, ſchob an, habe angeſchoben, I. *va.* przysunąć; den Tiſch an die Wand — przysunąć stół do ściany; II. *vn.* (przy grze w kręgle) rozpocząć grać, mieć pierwszy rzut; wer ſchiebt an? kto rozpoczyna? mit der Kugel an das Scitenbrett — uderzyć kulą o boczną ścianę. (= anwandeln).

A'n=ſchielen, *va.* j—n albo etw. — zyzem patrzeć na kogo, co; patrzeć ukradkiem, z podełba.

A'n=ſchießen, ſchießeſt oder ſchießt, ſchoß an, habe (bin) angeſchoſſen, I. *vn.* (ſ.) 1) szybko nadbiedz; da kommt er angeſchoſſen oto nadlatuje; die Flut kommt angeſchoſſen woda wali; 2) in Kryſtalle — ścinać się w kryształy, krystalizować się; Zucker in Kryſtallen — laſſen doprowadzić cukier do krystalizacyi 3) (h.); zacząć strzelać; wer ſchießt an? kto ma pierwszy strzał; II. *va.* 1) postrzelić; eine Flinte — próbować strzelbę; die Flinte iſt noch nicht angeſchoſſen z tej strzelby jeszcze nie strzelano; 2) ein Gebäude an das andere — przybudować jeden budynek do drugiego; 3) (przen.) angeſchoſſen ſein być zakochanym; być cokolwiek pijanym; 4) die Ärmel — przyszyć rękawy.

A'n=ſchiffen, I. *va.* na okręcie przywieźć; die Lebensmittel, die Waren — przywieźć na okręcie żywność, towary; II. *vn.* (ſ.) przypłynąć na okręcie (angeſchifft kommen).

A'n=ſchimmeln, *va.* (ſ.) zacząć pleśnieć, nadpleśnieć.

A'n=ſchimmern, *va.* j—n, etw. rzucać błask na kogo, na co.

A'n=ſchirren, *va.* die Pferde — ubrać konie, założyć konie.

A'nſchirrung, *sf.* zaprzężenie *n.*, założenie *n.* koni.

A'nſchlag, *sm.* -es, *pl.* -ſchläge, 1) uderzenie *n.* o co; — der Glocke uderzenie dzwonu; das Klavier hat einen leichten — fortepian ma łekkie uderzenie; — des Klavierſpielers uderzenie pianisty; — der Wellen an das Ufer uderzenie bałwanów o brzeg; 2) płakat *m.*, obwieszczenie *n.*; durch — bekannt geben obwieścić płakatami; das Haus iſt im — dom wystawiony jest na sprzedaż publiczną (licytacyę); 3) — des Gewehrs przykład *m.* strzelby, kolba *f.*; das Gewehr im — halten trzymać strzelbę przygotowaną do strzału; 4) obliczenie *n.* kosztów, kosztorys *m.*; der Baumeiſter hat mir einen zu hohen — gemacht budowniczy podał mi za wysoki kosztorys; in — bringen porachować, zarachować; das bringt er nicht in — nie uwzględnia tego; 5) zamiar *m.*, układ *m.*, projekt *m.* (głównie oparty na podstępie); heimlicher — spisek; man hat einen — auf ſein Leben gemacht zamierzano zamach na jego życie; 6) (w technicznem znaczeniu) — bei einer Glocke miejsce, w którem serce o dzwon uderza; — bei einer Türe zamek *m.* w drzwiach, w który drzwi przy zamykaniu wchodzą; — bei einer Mühle przesiewacz *m.* (drewno, które pyłem trzęsie); 7) (gra dziecinna) ścianki *f.*

A'n=ſchlagen, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug an, habe angeſchlagen, I. *va.* 1) przybić, przytwierdzić, przymocować; das Schloß an die Tür — przybić zamek do drzwi; eine Bekanntmachung — przybić, przylepić obwieszczenie; etw. zum Verkaufe — obwieścić (plakatem sprzedaż czego); 2) uderzyć w co; die Glocke — uderzyć w dzwon; einen Ton auf dem Klavier — uderzyć ton na fortepianie; Feuer — skrzesać ognia; einen hohen Ton — przemawiać z góry; 3) przez odbicie napocząć; einen Zuckerhut — napocząć głowę cukru; ein Faß — odbić, nadpocząć beczkę; 4) ocenić, oszacować; er ſchlägt ſeine Beſitzung zu hoch an za wysoko szacuje swą posiadłość; ich habe alles nach Billigkeit angeſchlagen oceniłem wszystko według słuszności; ich will mein Verdienſt nicht zu hoch — nie chcę oceniać za wysoko mojej zasługi; 5) den Ärmel — przyfastrygować rękaw; (górn.) die Tonne — napełnić beczkę; ein gefülltes Faß — dać znać, że beczka już pełna; das Gewehr — przyłożyć strzelbę, celować; die Bäume — cechować drzewa; die Sichel — zacząć żąć sierpem; die Bienen ſchlagen Junge an pszczoły umieszczają młody rój w komórkach; 6) obtłuc, obić, zbić; die Äpfel ſind angeſchlagen jabłka są obtłuczone, zbite; II. *vn.* 1) uderzyć naprzód, rozpocząć (grę); den Ball — rozpocząć grę w piłkę; 2) mit der Stimme — zacząć śpiewać, zaśpiewać; der Vogel ſchlägt an ptak zaczyna śpiewać; die Hunde ſchlagen an psy zaczynają ujadać; (myśl.) der Hund hat falſch angeſchlagen pies fałszywie opowiedział; 3) wywrzeć skutek; dieſe Kur hat mir gut (ſchlecht) angeſchlagen ta kuracya dobrze (źle) mi posłużyła; das Eſſen ſchlägt ihm gut an jedzenie idzie mu na zdrowie; die Ermahnungen und Strafen ſchlagen bei ihm nicht an napomnienia i kary nie skutkują u niego; 4) an (gegen) etw. — uderzać o co, gegen die Tür o drzwi; die Wogen ſchlagen an das Schiff an bałwany uderzają o okręt; 5) (o roślinach) przyjąć się, zapuścić korzenie.

A'nſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, (górn.) napełniacz *m.*; młotek *m.* u fortepianu; młotek w zegarku.

A'nſchlägig, (A'nſchlägiſch), *adi.* przebiegły, przemyślny, obrotny; *adv.* przebiegle, przemyślnie.

A'n=ſchlämmen, *va.* i *vr.* (ḥ.) namulić; das Waſſer hat viel Erde angeſchlämmt woda namulila wiele ziemi; ſich — zabłocić się, wleźć w błoto.

A'n=ſchleichen, *vn.* ſchlich an, bin angeſchlichen sunąć cichaczem, skradać się (zwykle angeſchlichen kommen).

A'n=ſchleifen, I. *va.* ſchliff an, habe angeſchliffen zacząć szlifować, naszlifować; an ein Meſſer die Spitze — doszlifować koniec u noża; II. *va.* ſchleifte an, habe angeſchleift (angeſchleift bringen) przywlec.

A'n=ſchlemmen, *va.* ob. Anſchlämmen.

A'n=ſchlendern, *vn.* (ſ.) toczyć się, wlec się; angeſchlendert kommen wolnym krokiem się zbliżać.

A'n=ſchleppen, *va.* j—n albo etw. — przywlec kogo, co.

A'n=ſchleudern, I. *va.* rzucić silnie, cisnąć (co o co); einen Stein an das Fenſter — cisnąć kamieniem w okno; II. *vn.* (ſ.) być rzuconym o co, polecieć, dolecieć; die Steine der geſprengten Mauer ſchleuderten bis an das Lager an kamienie z rozsadzonego muru dolatywały aż pod obóz.

A'n=ſchlichten, *va.* 1) pokładać; 2) (tkact.) klejem posmarować.

A'n=ſchließen, ſchließeſt albo ſchließt, ſchloß an, habe angeſchloſſen, I. *va.* 1) zamknąć, przykuć; j—n an die Wand — przykuć kogo do ściany; 2) przyłączyć, załączyć; einen Brief — załączyć list; das angeſchloſſene Zeugnis przyłączone świadectwo; 3) (komenda) —! do szeregu!; II. *vr.* ſich an j—n — wejść z kim w bliższy stosunek, zaprzyjaźnić się z kim; ſich einer Geſellſchaft — przyłączyć się do towarzystwa; ſich einer Partei — przystąpić, przyłączyć sie do stronnictwa; III. *vn.* (ḥ.) dobrze (dokładnie) przystawać, przylegać; die Tür ſchließt nicht gut an drzwi nie dobrze przystają, nie dobrze się przymykają; der Kragen ſchließt gut an kolnierz dobrze przylega; IV. angeſchloſſen, *pp.* i *adi.* zamknięty, przykuty; przyłączony, dołączony; beim Telephon nicht — niewłączony do telefonu.

A'n=ſchlingen, ſchlang an, habe angeſchlungen, I. *va.* przymocować, przywiązać za pomocą kluczki, przez zadziergnięcie; II. ſich — *vr.* ſich an j—n — przylgnąć, przyczepić się do kogo.

A'nſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe; 1) przyłączenie *n.*, dołączenie *n.*, dołącznik *m.*; unter — meiner Zeugniſſe dołączając moje świadectwa; 2) przystawanie *n.*, przyleganie *n.* (deß Kleides sukni); 3) przyłączenie się; przystąpienie *n.*; — an eine Familie towarzystwo rodziny; ich habe hier gar keinen — nie mam tu z kim żyć; der — an ein Bündnis przystąpienie do związku; 4) połączenie *n.*, dobieg *m.*; der — der Eiſenbahnzüge połączenie pociągów kolejowych; direkter — dobieg ścisły; den — erreichen (verfehlen) zdążyć do połączenia (chybić połączenia); 5) telephoniſcher — telefoniczne połączenie, włączenie.

A'nſchlußſtation, *sf. pl.* -en, stacya dobiegowa.

An=ſchlußzug, *sm.* -eß, *pl.* -züge, pociąg łączny, pociąg mający połączenie.

A'n=ſchmachten, *va.* j—n — wzdychać do kogo.

A'n=ſchmauchen, *va.* 1) ob. Anrauchen; 2) (górn.) osiadać; angeſchmauchte Erze kruszce osiadłe.

A'n=ſchmecken, *va.* poznać po smaku.

A'n=ſchmeicheln, *vr.* j—n —, ſich bei j—m — przypochlebiać się komu.

A'n=ſchmeißen, *va.* ſchmeißeſt i ſchmeißt, ſchmiß an, habe angeſchmiſſen, j—m etw. — rzucić co na kogo.

A'n=ſchmelzen, I. *va.* ſchmilzt, ſchmolz an, habe angeſchmolzen (także: ſchmelzſt, ſchmelzt, ſchmelzte an, habe angeſchmelzt) dotopić, przytopić (przez topienie dodać); II. *vn.* ſchmilzt, ſchmolz an, bin angeſchmolzen topiąc się przylgnąć; das Wachs iſt an den Leuchter angeſchmolzen wosk stopił się na lichtarz i osiadł.

A'n=ſchmettern, I. *va.* an etw. — rzucić gwałtownie co w (na) co; er hat den Stein an das Fenſter angeſchmettert rzucił kamieniem w okno; II. *vn.* 1) (ḥ.) an etw. — gwałtownie stukać; 2) (ſ.) uderzyć o co; ich bin mit dem Kopfe an die Wand angeſchmettert uderzyłem głową o ścianę.

A'n=ſchmieden, *va.* przykuć do czego.

A'n=ſchmiegen, I. *va.* przyłożyć, przypasować, przystosować; die Worte den Begriffen — przystosować wyrazy do pojęć; II. ſich — *vr.* przylgnąć, przyczepić, przycisnąć, nagiąć się; ſich an j—n — przylgnąć do kogo, przycisnąć się, przytulić się do kogo; das erſchrockene Kind ſchmiegt ſich an die Mutter an przestraszone dziecię tuli się do matki; zastosować się, er ſchmiegt ſich allen Verhältniſſen leicht an przystosowuje się łatwo do wszelakich stosunków.

A'nſchmiegend, **A'n=ſchmiegſam**, *adi.* giętki, gibki, lgnący.

A'n=ſchmieren, *va.* nasmarować, posmarować, pomazać, zabazgrać, nabazgrać; ein angeſchmierter Wein falszowane wino; (przeń.) j—n — oszukać, okpić kogo; II. ſich — *vr.* oszukać się; ſich j—m — narzucać się komu.

A'n=ſchminken, *va.* pomalować, wybielić, wyróżować; ſich das Geſicht — pomalować sobie twarz.

A'n=ſchmücken, *va.* wystroić, ustroić.

A'n=ſchmunzeln, *va.* j—n — uśmiechać się do kogo, wdzięczyć się do kogo.

A'n=ſchnallen, *va.* sprzączką spiąć, przypasać; den Degen — przypasać szpadę; die Schlittſchuhe — założyć łyżwy.

A'nſchnaller, *sm.* -s, *pl.* —, ten co łyżwy przymocowuje, zakłada.

A'n=ſchualzen, *va.* j—n — kłasnąć językiem na kogo.

A'n=ſchnauben, *vn.* (ſ.) (angeſchnaubt kommen) nadejść zadyszany, zasapany.

A'n=ſchnauzen, *va.* j—n — ofuknąć kogo.

A'n=ſchneiden, *va.* ſchnitt an, habe angeſchnitten 1) nakroić, nadpocząć, zacząć krajać (chleb); 2) wykroić, wyrznąć (karby na łasce); 3) (myśl.) die Hunde haben das Wild angeſchnitten psy pożarły zwierzynę przed nadejściem myśliwych.

A'n=ſchnellen, I. *va.* rzucać gwałtownie (za pomocą naprężenia); II. *vn.* (ſ.) z wielką szybkością przylecieć; der Stein ſchnellt an das Tor an kamień leci do bramy jak rzucony procą.

A'n=ſchniegeln, ſich — *vr.* wystroić się starannie.

A'n=ſchnitt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) nakrojenie *n.*, nakrój *m.*; der Schinken ſcheint hart im — szynka wydaje się w nakroju twardą; 2) (górn.) zarachowanie *n.* (przez karby na lasce); — und Abſchnitt uregulowanie rachunków.

A'nſchnittbogen, *sm.* -s, — arkusz rachunkowy.

A'nſchnittbuch, -(e)s, -bücher, *sn.* księga rachunkowa.

A'n=ſchnitzeln, *va.* dorobić co snycerską robotą; einen Knopf an einen Stock — dorobić guzik u laski.

A'n=ſchnüffeln, *va.* wąchać co; etw. — obwąchiwać co.

A'n=ſchnüren, *va.* przyszнurować.

A'n=ſchnurren, I. *va.* brzęczeć; der Käfer ſchnurrt mich an chrząszcz brzęczy koło mnie; II. *vn.* (ſ.) angeſchnurrt kommen nadejść brzęcząc, mrucząc.

A'n=ſchobern, *va.* an etw. — ustawiać w stogach przy czem.

Anſcho'we, **Anſcho'vis** *sm.* ob. Anchovis.

A'n=ſchrauben, *va.* przyśrubować.

A'n=ſchreiben, *va.* ſchrieb an, habe angeſchrieben, zapisać; an die Tür — zapisać na drzwiach; bei j—m gut (ſchlecht) angeſchrieben ſein być u kogo dobrze (źle) zapisanym, mieć u kogo dobrą (złą) opinię; man hat mich bei ihm ſchlecht angeſchrieben osmarowano (oczerniono) mnie przed nim; j—m etw. — zapisać komu co na rachunek; mit doppelter Kreide — zapisywać podwójną kredką.

A'nſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) zapisywacz *m.* (zapisywaczka *f.*).

A'n=ſchreien, *va.* ſchrie an, habe angeſchrie(e)n, j—n — krzyczeć, krzyknąć na kogo; etw. — ogłaszać, obwieszczać co, obwołać.

A'n=ſchreiten, *vn.* ſchritt an, bin angeſchritten; angeſchritten kommen zbliżać się krok za krokiem.

A'nſchrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (Anſchrote *sf. pl.* -n) krajka *f.* sukna, szlak *m.*

A'n=ſchroten, *va.* 1) przytoczyć (beczkę); 2) dorobić krajkę, szlak do sukna.

A'nſchub, *sm.* -(e)s, pierwszy rzut (w kręglach).

A'n=ſchuhen, *va.* Stiefel — podszyć buty; Pfähle — końce kołów osadzać żelazem; j—n, ſich — wzuć trzewiki komu, sobie.

A'n=ſchuldigen, *va.* j—m etw. — obwiniać, posądzać kogo o co; j—n eines Verbrechens — obwiniać kogo o zbrodnię; angeſchuldigt ſein być obwinionym.

A'nſchuldigung, *sf.* -en, obwinienie *n.*, posądzenie *n.*, zarzut *m.*; unter der — pod zarzutem.

A'n=ſchüren, *va.* rozniecić; den Aufruhr, den Krieg — rozniecić bunt, wojnę.

A'nſchürer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) haczyk *m.* do ognia, pogrzebacz *m.*; 2) rozniecicieł *m.*

A'nſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, 1) pierwszy strzał; wer hat den — ? kto ma pierwszy strzał? 2) postrzał *m.*, rana ze strzelby zadana; 3) (myśl.) miejsce, gdzie zwierzynę postrzelono; 4) — des Waſſers gwałtowny napływ wody; (chem.) osadzanie *n.* się kryształów; (med.) fluksya *f.*; Anſchüſſe brodawki *f.* u piersi.

A'nſchußfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer beczka, w której odbywa się krystalizacya.

A'nſchußlinien, *pl. sf.* (-punkte *sm.*) linie (punkty) w których się kryształy stykają.

A'nſchußtrog, *sm.* -es, -tröge zob. Anſchußfaß.

A'n=ſchütten, *va.* an etw. — nasypać przy czem; Sand an die Mauer — nasypać piasku pod mur; sypiąc napełnić; den Speicher mit Weizen — śpichlerz napełnić pszenicą; dosypać, przysypać.

A'nſchütze, *sf. pl.* -n, stawidło *n.*, zastawnik *m.*, zastawa *f.*, upust *m.*, spust *m.*

A'n=ſchützen, *va.* (młyn.) das Waſſer — wodę zebrać na koło, podnieść stawidło.

A'n=ſchwängern, *va.* zapłodnić; (chem.) nasycić; mit Silber angeſchwängertes Blei ołów nasycony srebrem.

A'n=ſchwanken, *vn.* (ſ.), angeſchwankt kommen chwiejnym krokiem zbliżać się.

A'n=ſchwären, *vn.* ſchwor an, habe angeſchworen zacząć się ropić, jątrzyć; przyropić, przyjątrzyć się; das Hemd ſchwärt an die Wunde an koszula przysycha do zropiałej rany.

A'n=ſchwärmen, I. *vn.* (h.) (o pszczołach) zacząć się roić; II. *vn.* (ſ.) angeſchwärmt kommen sypać się rojem; die Bienen, die Feinde kommen angeſchwärmt sypie się rój pszczół, nieprzyjaciół.

A'n=ſchwärzen, *va.* poczernić; (przen.) oczernić; j—n bei j—m — oczernić kogo przed kim.

Anſchwärzung, *sf. pl.* -en, poczernienie *n.*; oczernianie *n.*, oszczerstwo *n.*

An-ſchwatzen, *va.* j—m etw. — wmówić komu co; ſich etw. — laſſen dać sobie co narzucić, wmówić.

An-ſchwefeln, *va.* 1) nasiarkować; 2) = Anſchwatzen.

An-ſchweiden, *va.* wapnem napuszczać skórki.

Anſchweif, *sm.* -es, *pl.* -e, (tkact.) osnowa *f.*, postawa *f.*

An-ſchweifen, *va.* (tkact.) naciągać postawę.

An-ſchweißen, ſchweißeſt albo ſchweißt an, *va.* przykuć (jeden kawał żelaza do drugiego); (myśl.) postrzelić.

Anſchweißung, *sf.* przykucie *n.* kawałka żelaza do drugiego; (myśl.) postrzelenie *n.*

An-ſchwellen, I. *va.* ſchwellte, habe angeſchwellt, nadymać, wzdymać, powiększać (objętość); der Regen hat den Fluß angeſchwellt deszcz sprawił wezbranie rzeki; die Krankheit hat ſeinen Körper angeſchwellt choroba wzdęła jego ciało; II. *vn.* ſchwillſt, ſchwillt, ſchwoll an, bin angeſchwollen spuchnąć, opuchnąć, nabrzmieć, zwiększać się, wzrastać; das Geſicht iſt ihm angeſchwollen twarz mu spuchła; die Beine ſchwellen ihm an nogi mu nabrzmiewają, puchną; die Menge ſchwoll allmählich an tłum zwolna zwiększał się, wzrastał; einen Ton — laſſen uczynić ton pełniejszym, wzmocnić, potęgować ton.

Anſchwellung, *sf. pl.* -en, nadymanie *n.*, wezbranie *n.*; wzdęcie *n.*; spuchlizna *f.*, nabrzmienie *n.*, obrzmienie *n.*

An-ſchwemmen, *va.* ob. Anflößen.

An-ſchwimmen, *vn.* (ſ.) ſchwamm an, bin angeſchwommen, przypłynąć, dopłynąć; angeſchwommen kommen przybyć płynąc.

An-ſchwindeln, *va.* oszukać; j—m etw. — oszukać kogo czem, ubrać kogo w co (sprzedając mu co).

An-ſchwöden, *va.* ob. Anſchweiden.

An-ſegeln, I. *va.* ein Schiff — uderzyć o okręt (płynąc żaglami); einen Hafen — dopłynąć do portu; II. *vn.* (ſ.) nadpłynąć z rozpuszczonymi żaglami.

An-ſehen, ſiehſt, ſieht, ſah an, habe angeſehen, 1. *va.* j—n, etw. — patrzeć, spojrzeć na kogo, co; j—n ſtarr — ostro spojrzeć na kogo; j—n unverwandt — mieć w kogo wlepione oczy, patrzeć na kogo jak w tęczę; j—n ſchief — patrzeć na kogo niechętnem okiem; verſtohlen — patrzeć z podełba; keine Koſten — nie oglądać się na koszta; j—n genau — uważnie się komu przypatrywać; j—n nicht genug — ſönnen nie módz napatrzyć się na kogo, nie módz nasycić się czyim widokiem; etwas lüſtern — chciwie na co spoglądać; j—n über die Schulter(n) (Achſel) — patrzeć na kogo z lekceważeniem, traktować kogo przez nogę; j—n von unten bis oben — mierzyć kogo od stóp do głowy; j—n mit verliebten Augen — robić do kogo słodkie oczy; ſich etw. — oglądnąć co; etw. mit dem Rücken — müſſen być zmuszonym zrezygnować z czego, opuścić co, porzucić co; etw. mit — być widzem przy czem, być obecnym przy czem, być świadkiem czego; ich kann es nicht länger mit — nie mogę dłużej patrzeć na to; ich will es noch eine Weile mit — chcę jeszcze jakiś czas przypatrywać się temu, znosić, cierpieć to; j—n für einen anderen — mieć kogo za kogo innego; wofür ſehen Sie mich an? za kogo mnie pan masz?; der Richter muß die Sache und nicht die Perſon — sędzia powinien mieć wzgląd na sprawę, nie na osobę; den Floh für einen Elefanten — (tyle co:) robić z muchy słonia; j—n als (für) einen Ehrenmann — mieć kogo za honorowego człowieka; es für eine Ehre — mieć za zaszczyt, poczytywać za zaszczyt; etw. als eine Torheit — mieć co za głupstwo; j—n als den Täter — mieć (uważać) kogo za sprawcę; alles im günſtigen Lichte — patrzeć na wszystko przez różowe okulary; die Sache von der ſchlimmſten Seite — brać rzecz z najgorszej strony; wie ich die Sache anſehe jak mi się rzecz przedstawia; ich ſehe es auf 100 Kronen nicht an nie patrzę na 100 koron; nie zależy mi na 100 koronach; man ſieht dir an, daß du geweint haſt poznać po tobie, żeś płakał; man ſieht ihm den Betrüger an poznać po nim, że oszust; man ſieht ihm ſein Alter nicht an nie wygląda na swój wiek; II. *vn.* (h.) ſieh mal an! popatrz no! popatrz no tylko!; ſeh' mal einer an: patrz! patrz! III. ſich — *vr.* das ſieht ſich gut an to dobrze wygląda, to się dobrze przedstawia; IV. angeſehen *pp.* i *adi.* ob. Angeſehen.

Anſehen, *sn.* -s, 1) patrzenie *n.*, spojrzenie *n.*, spoglądanie *n.*, oglądanie *n.*; das — hat man umſonſt za oglądanie nic się nie płaci; j—n von — kennen znać kogo z widzenia; beim erſten — na pierwszy rzut oka; vom — wird man nicht ſatt patrzeniem nie można się nasycić; 2) podobieństwo *n.*, pozór *m.*, wyglądanie *n.*; die Wohnung hat äußerlich ein glänzendes — mieszkanie na zewnątrz przedstawia się świetnie; nach dem — zu urteilen sądząc z pozoru; dem — nach wird es regnen wygląda tak, jakby na deszcz się zanosiło; ſich ein würdevolles — geben nadawać sobie powagi, godności; das — eines Dummkopfes haben mieć wygląd głupca; 3) wzgląd *m.*; ohne — der Perſon bez względu na osobę; 4) poważanie *n.*, powaga *f.*; znaczenie *n.*; j—n zu — bringen dopomódz komu do znaczenia;

ſich) — erwerben zaskarbić sobie poważanie; in — ſtehen cieszyć się poważaniem; in ſchlechtem — ſtehen mieć złą sławę.

A'nſehnlich, *adi.* znaczny, znakomity, okazały, wspaniały; ein =es Haus wspaniały dom; ein =er Mann okazały mężczyzna; eine =e Verſammlung liczne zgromadzenie; *adv.* znacznie, znakomicie, okazale, wspaniale; er hat dabei — gewonnen znacznie na tem zyskał; j—n belohnen sowicie kogo wynagrodzić.

A'nſehnlichkeit, *sf.* znaczność *f.*, znakomitość *f.*, okazałość *f.*, wspaniałość *f.*

A'nſehung, *sf.* (używane tylko w formie przysłówkowej) in — ze względu na; in — ſeiner Verdienſte ze względu na jego zasługi.

A'n=ſeilen, *va.* liną przywiązać, przymocować.

A'n=ſengen, I. *va.* opalić, osmalić; den Schnurrbart — osmalić wąsy; II. *vn.* (ſ.) przypalić się.

A'n=ſetzen, I. *va.* 1) przystawić, przyprawić, przytknąć; den Tiſch an die Wand — przystawić stół do ściany; den Deckel an den Krug — wieko do dzbanka przyprawić; das Glas an den Mund — przytknąć szklankę do ust; die Flöte an den Mund — przytknąć flet do ust; Blutegel — przystawić, postawić pijawki; einen Ärmel — przyszyć rękaw; den Pinſel — rozpocząć malować; das Meſſer — rozpocząć krajać; j—m das Meſſer an die Kehle — przyłożyć komu nóż do gardła; die Arbeiter — postawić robotników do pracy; die Sporen — ścisnąć ostrogami; ich habe Obſtbranntwein angeſetzt nastawilem nalewkę; 2) umieścić w rachunku, zarachować; Sie können mir das — możesz mi pan porachować to, możesz pan wstawić to na mój rachunek; man hat ihm die Prozeßkoſten angeſetzt zaliczono mu koszta procesu; ſeine Waren (hoch) niedrig — klaść (wysoką) nizką cenę towarów; die Steuern — nakładać podatki; 3) wyznaczyć, oznaczyć, ustanowić; den Tag der Hochzeit — ustanowić, oznaczyć dzień ślubu; II. *vn.* (h.) 1) zapędzać się; usilować, dokonać czego, próbować; es auf etw. — zabrać się do czego; zum Springen — rozpędzić się do skoku; 2) der Baum ſetzt an drzewo puszcza pączki; die Kartoffeln ſetzen gut an ziemiaki dobrze się zapuszczają; die Stute ſetzt an klacz nabiera ciała; die Erze ſetzen an kruszce nie wyczerpują się; 3) rozpoczynać grę; der Gewinner ſetzt an wygrywający rozpoczyna; III. ſich — *vr.* 1) osiadać, osadzać się; der Weinſtein ſetzt ſich in den Fäſſern an kamień winny osiada (osadza się) w beczkach; der Staub ſetzt ſich an kurz osiada; 2) ob. Anſiedeln.

A'n=ſeufzen, *va.* j—n — wzdychać do kogo.

A'nſichhalten, *sn.* =s, hamowanie *n.* się, powściągliwość *f.*; wstrzymanie *n.* (się).

A'nſicht, *sf. pl.* =en, 1) widok *m.*, okazanie *n.*, okaz *m.*; bei der — dieſer Gegend na widok tej okolicy; bei — des Wechſels za okazaniem wekslu; Bücher zur — ſchicken książki na okaz poslać; ſich aus eigener — überzeugen przekonać się naocznie (na własne oczy); 2) sposób *m.* widzenia, mniemanie *n.*, zdanie *n.*, wyobrażenie *n.*, pogląd *m.*, sąd *m.*; ich bitte um Ihre — über dieſe Angelegenheit proszę o pańskie zdanie w tej sprawie; darüber habe ich meine eigene — mam o tem własne zdanie (wyobrażenie, mniemanie); über etw. verſchiedener — ſein różnić się w mniemaniu o czem; ich habe keine rechte — von der Sache nie wyrobiłem sobie w tej sprawie właściwego sądu; eine wiſſenſchaftliche — pogląd naukowy.

A'nſichtig, *adi.* (używane tylko z werden albo ſein) — werden j—n (albo j—s) ujrzeć kogo; ich bin ſeiner ſchon anſichtig już go widzę.

A'nſichtskarte, *sf. pl.* =n, widokówka *f.*

A'nſichtsſache, *sf.* das iſt — to zależy od sposobu zapatrywania się, to jest rzeczą gustu.

A'nſichtsſendung, *sf. pl.* =en, wysylka *f.* na okaz.

Anſiedelei', *sf. pl.* =en, osada *f.* kolonia *f.*

A'n=ſiedeln, *va.* i *vr.* (h.) osiedlić (się), usadowić (się).

A'nſied(e)lung, *sf. pl.* =en, 1) osiedlanie *n.* się, kolonizacya *f.*; 2) osada *f.*, kolonia *f.*

A'n=ſieden, *va.* ſott an, habe angeſotten zagotować, zacząć gotować; (farb.) materyę (przed farbowaniem) z solą gotować; (górn.) żużlować (rudę z olowiem topić).

A'nſiedler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf. pl.* =innen) osadnik *m.*, kolonista *m.*, (osadniczka *f.*, kolonistka *f.*).

A'n=ſiegeln, *va.* lakiem przylepić, przylakować.

A'n=ſillen, *va.* den Lockvogel, przywiązać ptaka (wabia).

A'n=ſingen, *va.* ſang an, habe angeſungen, j—n — śpiewać do kogo.

A'n=ſinnen, *va.* ſann an, habe angeſonnen, j—m. etw. — żądać, wymagać od kogo czego (niemożliwego lub złego).

A'nſinnen, *sn.* =s, *pl.* —, żądanie *n.*, wymaganie *n.*; nieusprawiedliwiona pretensya; j—m ein — ſtellen mieć do kogo dziką pretensyę.

A'n=ſintern, *vn.* (ſ.) skamienieć (na czem).

A'nſitz, *sm.* =es, *pl.* =e, miejsce *n.* zamieszkania, pobyt *m.* (staly).

A'n=ſitzen, ſaß an, bin (habe) angeſeſſen, I. *va.* Eier — zaląd jaja; ſich etw. — nabawić się czego kataru itp.; II. *vn.* (ſ.) 1) być osiadlym; er iſt mit zwei Häuſern hier angeſeſſen posiada tu dwa domy; 2) trzymać się czego; der Schmutz ſitzt feſt an brud mocno się trzyma; 3) (górn.) zacząć kopanie z pewnego miejsca.

A'nſitzer, *sm.* -s, pl. —, górnik, który rozpoczyna kopać; górnik, który wkopuje się w cudzy grunt.

A'n-ſpalten, I. *va.* habe angeſpaltet, nadlupać; II. *vn.* bin angeſpalten, zacząć się łupać.

A'nſpann, *sm.* -eś, *pl.* -e, 1) zaprząg *m.*; 2) pańszczyzna *f.* (robocizna) z zaprzęgiem.

A'n-ſpannen, *va.* 1) wyprężyć, wyciągnąć, naciągnąć; den Bogen — naciągnąć łuk; 2) natężyć, wytężyć; alle Kräfte — wytężyć wszystkie siły; ſein Geiſt iſt immer angeſpannt jego umysł jest zawsze wytężony; 3) die Pferde, den Wagen — zaprzęgać konie, powóz; j—n zu etw. — zaprządz kogo do czego; 4) den Teich — napuścić staw, puścić wodę do stawu.

A'nſpänner, *sm.* -s, *pl.* —, poddany odrabiający pańszczyznę z zaprzęgiem.

A'nſpännergut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, posiadłość *f.*, na której cięży obowiązek odrabiania pańszczyzny z zaprzęgiem.

A'nſpannung, *sf.* wyprężenie, naciągnięcie *n.*; natężenie *n.*, wytężenie *n.*; zaprzęgnięcie *n.*

A'nſpannungszeit, *sf.* początek *m.* skurczu (komórek sercowych).

A'n-ſpeien, *va.* ſpie an, habe angeſpie(e)n, gorzej: ſpeite an, habe angeſpeit, j—n, etw. — plué na kogo, co; er hat ihn angeſpien plunął mu w oczy.

A'n-ſpeilern, *va.* ob. Anpflöcken.

A'n-ſpicken, *va.* nadziać (naszpikować); ein angeſpickter Beutel pełna sakiewka.

A'nſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (w kartach) zagrywanie *n.*, zagranie *n.*; ich habe das — jestem na zagraniu, na ręku.

A'n-ſpielen, *vn.* i *va.* (h.) 1) (muz.) rozpocząć grać, pierwszy grać; ein Klavier — próbować fortepian; 2) (w różnych grach) rozpocząć grać, być na ręku; Pique — zagrać pik; 3) (przen.) auf j—n, auf etw. — przymówkę do kogo, do czego czynić (robić alluzyę); ich weiß nicht, worauf Sie — nie wiem, co pan masz na myśli; ich glaube, daß er auf mich anſpielt zdaje mi się. że do mnie pieje.

A'nſpielung, *sf.* *pl.* -en, 1) (w kartach) zagranie *n.*, zadanie *n.*; 2) przymówka *f.*, przytyk *m.* (alluzya *f.*).

A'n-ſpießen, ſpießeſt i ſpießt an, *va.* wsadzić, zatknąć na rożeń; przebić oszczepem.

A'n-ſpinnen, ſpann an, habe angeſponnen, I. *va.* zacząć prząść kądziel, przyprząść; die Spinne hat ihr Gewebe an das Bild angeſponnen pająk przyprządł przędzę do obrazu; an ein Ereigniß eine Erzählung — do zdarzenia nawiązać opowiadanie; ein Liebesverhältniß — rozpocząć romans; II. ſich — *vr.* przyprząść się; (przen.) es ſpinnt ſich ein Krieg an zanosi się na wojnę; da ſpinnt ſich eine Liebſchaft an romans się rozpoczyna.

A'n-ſpitzen, *va.* zastrugać, zaostrzyć koniec.

A'nſporn, *sm.* -eś, *pl.* -e, **A'nſpornung**, *sf.* zachęta *f.*, pobudka *f.*, bodziec *m.*; die Liebe zur Mutter war ihm ein — zur Arbeit miłość ku matce była mu bodźcem do pracy.

A'n-ſpornen, *va.* 1) spiąć ostrogami (konia); 2) zachęcać, pobudzać, podniecać.

A'nſprache, *sf.* *pl.* -n, przemowa *f.*; eine — halten mieć przemowę.

A'n-ſprechen, ſprichſt an, ſpricht an, ſprach an, habe angeſprochen, I. *va.* 1) j—n — przemówić do kogo, zwrócić się do kogo, zagadnąć kogo; die angeſprochene Perſon zagadnięta osoba; 2) j—n um etw. — prosić kogo o co; j—n um ſeine Tochter — prosić kogo o rękę córki; 3) (rzadko używane) oskarżać, posądzać, nagabywać, prześladować; j—n auf einen Diebſtahl — posądzić kogo o kradzież; 4) csądzić, mieć (za co), nazwać; das Wild richtig — dobrze osądzić wiek zwierzyny; 5) domagać się czego, odwoływać się; ein Recht — starać się o przyznanie prawa; die Gerechtigkeit der Nation — odwoływać się do sprawiedliwości narodu; 6) podobać się komu, mieć powab dla kogo; die Natur ſpricht mich mächtig an natura ma dla mnie ogromny powab; II. *vn.* (h.) (rzadko używane) bei j—m — odwiedzić kogo (= vorſprechen).

A'nſprechend, *adi.* i *ppr.* przyjemny, miły, powabny.

A'n-ſpreizen, I. *va.* podeprzeć; II. ſich — *vr.* oprzeć się (o co nogami).

A'n-ſprengen, I. *va.* 1) zlać, skropić, pokropić (= beſprengen); 2) nakrapiać; ſeine Haare ſind ſchon angeſprengt zaczyna siwieć, ma już szpakowate włosy; 3) rozpocząć wysadzanie (miny); II. *vn.* (ſ.) auf j—n — spiąć konia na kogo; angeſprengt kommen przygalopować.

A'n-ſpringen, ſprang an, angeſprungen; I. *va.* (h.) j—n — skoczyć na kogo (w nieprzyjaźnym zamiarze), napaść, opaść kogo; das Wild ſpringt den Jäger an zwierzyna zbliża się do myśliwego; II. *vn.* 1) przyskoczyć, w skok przylecieć, (angeſprungen kommen); 2) an etw. — wskakiwać na co; 3) zacząć pękać; das Glas iſt angeſprungen szklanka jest cokolwiek pęknięta; (z h.) rozpocząć skakanie, pierwszy skoczyć.

A'n-ſpritzen, I. *va.* sikać, siknąć, pryskać, bryzgać (na kogo, co); II. *vn.* (ſ.) an etw. — bryzgać, pryskać na co.

A'nſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, wymaganie *n.*, pretensya *f.*, uprawnienie *n.*, prawo *n.* (do czego), uroszczenie *n.*; den älteſten — auf etw. haben mieć do czego najstarsze prawa; auf etw. — machen rościć sobie do czego pretensyę; — auf Schönheit machen mieć pretensyę do piękności, rościć sobie prawo do piękności;

ſeine -ſprüche auf etw. geltend machen podnosić uroszczenia do czego; -ſprüche erheben wznieść prawa (pretensye); etw. als ſein Eigentum in — nehmen rościć sobie prawa do własności (czego); große -ſprüche machen mieć wielkie pretensye; auf den Thron — erheben rościć sobie prawo do tronu (być pretendentem do tronu); j—n in — nehmen korzystać z czyich usług, zatrudniać kogo; er nimmt mich zu viel in — zanadto z moich usług korzysta, zanadto mnie zajmuje, zatrudnia; dieſe Arbeit nimmt viel Zeit in — ta robota wymaga wiele czasu; ich will Ihre Güte (Geduld) nicht zu ſehr in — nehmen nie chcę nadużywać pańskiej dobroci (cierpliwości).

A'nſpruchsfrei, *adi.* wolny od wszelkich roszczeń (pretensyi); -eś Eigentum przez nikogo nie zaprzeczona własność.

A'nſpruchsklage, *sf. pl.* -n, skarga *f.* (akcya sądowa) o przyznanie prawa posiadania.

A'nſpruchslos, *adi.* skromny, niewymagający, bezpretensyonalny.

A'nſpruchsloſigkeit, *sf.* skromność *n.*, bezpretensyonalność *f.*

A'nſpruchsvoll, *adi.* wymagający, pełen pretensyi.

A'n=ſprudeln, I. *va.* j—n, etw. — tryskać na kogo, co; II. *vn.* (ſ.) an etw. — tryskać do czego.

A'nſprung, *sm.* -eś, *pl.* -ſprünge ob. Anlauf *f.*, 3.

A'n=ſpucken, *va.* j—n, etw. — plunąć na kogo, co.

A'n=ſpulen, *va.* zwijać na cewkę (szpulkę).

A'n=ſpülen, I. *va.* naspławiać, nanieść; das Waſſer hat viel Sand angeſpült woda naniosła wiele piasku; II. *vn.* (h.) an etw. — podpływać; das Waſſer ſpült an das Ufer an woda podpływa pod brzeg.

A'nſpülung, *sf. pl.* -en, oplókiwanie *n.*, naspławianie *n.*

A'n=ſtacheln, *va.* podniecać, pobudzać, zachęcać.

A'n=ſtählen, *va.* postalować (stałą wyłożyć).

A'nſtalt, *sf. pl.* -en, 1) przyrządzenie *n.*, przygotowanie *n.*; -en machen, treffen czynić przygotowania; ich mache — zu einer Reiſe przygotowuję się do podróży; 2) zakład *m.*, instytut *m.*; Erziehungs- zakład wychowawczy; Verſorgungs- zakład zaopatrzenia; Kranken- zakład dla chorych, szpital *m.*; lithographiſche — zakład litograficzny; anatomiſche — instytut (zakład) anatomiczny.

A'n=ſtammen, *va.* (używane tylko w *part.*) angeſtammt dziedziczny, od przodków nabyty; der -e Herrſcher dziedziczny władca.

A'n=ſtämmen, *va.* ob. Anſtemmen.

A'n=ſtampfen, *va.* udeptać, ubić.

A'nſtand, *sm.* -eś, (*pl.* -ſtände nie we wszystkich znaczeniach używane) 1) dobre ułożenie, wdzięk *m.*, przyzwoitość *n.*; öffentlicher — przystojność publiczna; ſich mit — benehmen dobrze się zachowywać; ſich mit — bewegen poruszać się z wdziękiem (z gracyą); der — erfordert es przyzwoitość tego wymaga; ſie hält ſich in den Schranken des weiblichen -eś pilnuje granic niewieściej przyzwoitości; das verletzt den — (verſtößt gegen den —) to narusza przyzwoitość, wykracza przeciw przyzwoitości; 2) odwłoka *f.*, zwłoka *f.*, przewłoka *f.*, odroczenie *n.*; die Angelegenheit duldet keinen — rzecz nie cierpi zwłoki; die Sache muß — haben rzecz musi pójść w odwłokę; 3) wątpliwość *n.*, trudność *f.*, przeszkoda *f.*, wahanie *n.* się; ich nehme keinen — es Ihnen zu ſagen nie waham się powiedzieć panu; die Sache unterliegt keinem — rzecz nie napotyka trudności; etw. ohne — tun zrobić co bez trudności; es ſind viele -ſtände dagegen erhoben worden podniesiono przeciwko temu wiele wątpliwości; 4) (myśl.) stanowisko *n.*; auf den — gehen pójść na stanowisko.

A'nſtändig, *adi.* przyzwoity, przystojny; *adv.* przyzwoicie, przystojnie; eine -e Frau przyzwoita kobieta; ein -eś Haus machen prowadzić przyzwoity dom; er hat ſein -eś Auskommen ma przyzwoite utrzymanie; es iſt mir nicht — to mi nie przystoi; etw. — bezahlen zapłacić za co jak się należy.

A'nſtändigkeit, *sf.* 1) = Anſtand 1; 2) *pl.* -en, uczciwość *f.* (to co nakazuje przyzwoitość); (ironicznie) j—m einige -en ſagen nagadać komu grubiaństw, powiedzieć komu ostrą prawdę.

A'nſtandsbrief, *sm.* -eś, *pl.* -e, list dozwalający na zwłokę w spłacie długu (moratoryum).

A'nſtandsdame, *sf. pl.* -n, dama *f.* dla reprezentacyi; przyzwoitka *f.*

A'nſtandsgefühl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uczucie *n.* przyzwoitości, takt *m.*

A'nſtandshalber, *adv.* dla przyzwoitości.

A'nſtandslos, *adi.* pez trudności, bez przeszkody.

A'nſtandsrock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, (u mężczyzn) surdut paradny, gałowy, (u kobiet) krótka spodniczka, halka *f.*

A'nſtandsviſite, *sf. pl.* -n, **A'nſtandsbeſuch**, *sm.* -eś, *pl.* -e, ceremonialna wizyta.

A'nſtandsvoll, *adi.* pełen przyzwoitości; *adv.* jak najprzyzwoiciej.

A'nſtandswidrig, *adi.* nieprzyzwoity, przyzwoitości przeciwny; *adv.* nieprzyzwoicie.

A'n=ſtängeln, *va.* przywiązać do tyczki (chmiel itd.)

A'n=ſtapeln, I. *va.* ułożyć przy czem (drzewo przy ścianie); II. *vn.* (ſ.) angeſtappelt kommen nadejść posuwistym krokiem.

A'n=ſtärken, *va.* nakrochmalić.

A'n=ſtarren, *va.* wytrzeszczyć oczy (na kogo, wlepić wzrok w kogo).

A'nſtatt, 1) *praep.* z *gen.* zamiast. miasto, za; er tat es — meiner (albo an meiner Statt) uczynił to za mnie, zamiast mnie; — der Zahlung (an Zahlungsſtatt) kam ein Brief w miejsce (zamiast) zapłaty nadszedł list; 2) *coni.* — daß, — zu zamiast by, zamiast żeby; anſtatt daß er uns hätte helfen ſollen zamiast iżby nam pomódz; — uns zu helfen zamiast nam pomódz.

A'n=ſtauben, I. *va.* okryć kurzem; II. *vn.* (ſ.) osiadać w postaci kurzu, pokrywać się kurzem.

A'n=ſtauchen, *va.* układać, przytykając do czego.

A'n=ſtauen, *va.* das Waſſer — nagromadzić wodę (przez wstrzymyanie upustów), zatrzymać wodę; ſich — zatrzymać się, nagromadzić się; das Eis ſtaut ſich an kra gromadzi się.

A'n=ſtaunen, *va.* j—n, etw. — patrzeć ze zdziwieniem na kogo, na co, otworzyć (wytrzeszczać) oczy, gapić się na kogo, na co.

A'nſtauung, *ſf. pl.* -en, nagromadzenie *n.* się, zatrzymanie *n.* się.

A'n=ſtechen, *va.* ſticht, ſtich, ſtach an, habe angeſtochen, 1) nadkłuć, nakłuć; die angeſtochene Stelle miejsce, w które ukłuto; 2) ob. Anſtacheln, Anſpornen; 3) nadpocząć; ein Faß, eine Flaſche — nadpocząć beczkę, butelkę; 4) j—n — wyłudzić, wydobyć co od kogo; 5) angeſtochen ſein być podchmielonym, mieć w czubku.

A'n=ſtecken, *va.* 1) przypiąć, przytwierdzić (szpilką); 2) wetknąć, wsadzić, osadzić; den Braten — wetknąć pieczeń na rożen; ein Rad — osadzić koło na osi; 3) zapalić; eine Kerze — zapalić świecę; ein Haus — podpalić dom; 4) zarazić, zakazić; j—n mit einer Krankheit — zarazić kogo chorobą; j—n mit ſeiner Traurigkeit (Heiterkeit) — zarazić kogo smutkiem (wesołością); die jungen Gemüter mit ſchlechten Grundſätzen — zakazić młode umysły złemi zasadami; 5) ein Faß — rozpocząć, odbić beczkę (= anſtechen); 6) (górn.) etwas — kołami ogrodzić.

A'nſteckend, *adi.* zaraźliwy, zakaźny.

A'nſteckung, *ſf. pl.* -en, zarażenie *n.*, zakażenie *n.*

A'nſteckungsfähig, *adi.* podatny do zarazy.

A'nſteckungsfähigkeit, *ſf.* podatność *f.* do zarazy.

A'nſteckungsgefahr, *ſf.* niebezpieczeństwo *n.* zarażenia, zakażenia.

A'nſteckungsgift, *ſn.* -es, *pl.* -e, **A'nſteckungskeim**, *ſm.* -e, **A'nſteckungsſtoff**, *ſm.* -es, *pl.* -e, zarazek *m.*, materya zarażająca; miazmat *m.*, przyrzut *m.*

A'nſteckungszeit, *ſf.* czas *m.* zakaźności, czas inkubacyjny.

A'n=ſtehen, *vn.* ſtand an, bin (habe) angeſtanden, 1) stać blizko czego, stać przy czem; der Tiſch ſteht an der Wand an stół stoi przy ścianie; 2) (zamiast angeſchrieben ſtehen) 10 Rubel ſtehen noch von Ihnen an 10 rubli jeszcze się od pana należy, winieneś pan jeszcze 10 rubli; 3) być stosownem, wypadać, dobrze się wydawać; es ſteht dir nicht an, mit ſolchen Leuten zu verkehren nie wypada ci wdawać się z takimi ludźmi; dieſes Kleid ſteht ihr ſehr gut an bardzo jej dobrze w tej sukni; das Tanzen ſteht ihm ſchlecht an źle się wydaje (wygląda) w tańcu; das Zürnen ſteht dir ſchlecht an nie do twarzy ci, kiedy się gniewasz; 4) być odpowiedniem, odpowiadać; das ſteht mir nicht an to mi nie odpowiada; dieſes Haus würde mir wohl — ten dom byłby mi odpowiednim; 5) opóźnić (się), mieć czas; dieſe Sache kann noch einige Zeit — ta rzecz może się jeszcze na czas jakiś opóźnić, ta rzecz ma jeszcze czas; es wird noch lange — bis . . . długo jeszcze potrwa aż . .; 6) wahać się, mieć wątpliwości; ich ſtehe nicht an, Ihnen zu erklären nie waham się oświadczyć panu: 7) (górn.) być na powierzchni.

A'n=ſteigen, *vn.* ſtieg an, bin angeſtiegen, podnosić się, wznosić się; der Berg beginnt ſcharf anzu — góra zaczyna ostro się wznosić; das Waſſer ſteigt an woda podnosi się, przybiera; die Kapitalien ſteigen — an kapitały rosną, wzrastają.

A'nſteigend, *adi.* i *ppr.* od. anſteigen; wznoszący się.

A'nſteigung, *ſf.* wznoszenie się *n.*, przybieranie *n.*, wzrastanie *n.*

A'n=ſtellen, I. *va.* 1) postawić przy czem, przystawić do czego; den Tiſch an die Wand — przystawić stół do ściany; die Jäger — rozstawić myśliwych na stanowiskach; 2) j—n — umieścić kogo, dać komu posadę, miejsce; mianować; j—n als Richter — mianować kogo sędzią; j—n als Bedienten — dać komu miejsce służącego, wziąć kogo za służącego; Arbeiter — przyjąć robotników; er iſt bei Gericht angeſtellt ma posadę przy sądzie; er iſt feſt angeſtellt ma stałą posadę; 3) nastawić; Mörder — nastawić morderców; falſche Zeugen — nastawić, podstawić fałszywych świadków; 4) nastawić co (= anſetzen); Eſſig, Tinte — nastawić ocet, atrament; 5) urządzać, układać, sprawić co; ein Unglück — sprawić nieszczęście; eine Unterſuchung — wdrożyć śledztwo; Betrachtungen — rozważać; wie haſt du das angeſtellt? jak zabrałeś się do tego? jakim sposobem to ci się udało? da haſt du was Schönes angeſtellt toś dopiero nawarzył piwa, a toś dopiero zbroił coś pięknego; 6) (w handlu) zaofiarować (towar po pewnej cenie); ich habe ihm Weizen zu 15 Kronen per Meterzentner angeſtellt zaofia-

rowałem mu pszenicę po 15 koron za metryczny cetnar; II. ſich — *vr.* 1) brać się, zachowywać się: er ſtellt ſich gut dabei an dobrze, zgrabnie się do tego bierze; er ſtellt ſich wie ein Narr an zachowuje się jak głupiec; 2) udawać, grać rolę; er ſtellt ſich unſchuldig an udaje niewinnego, gra rolę niewinnego; ſich krank — udawać chorego; ſich — als ob . . udawać że, udawać jakoby . . . 3) umieścić się; ſich — laſſen dać się umieścić, przyjąć posadę.

A'nſtellig, *adi.* zręczny, zgrabny, sprytny, obrotny.

A'nſtelligkeit, *sf.* zręczność, zgrabność *f.*, sprytność *f.*

A'nſtellung, *sf. pl.* -en, 1) posada *f.*, miejsce *n.*, urząd *m.*; eine — ſuchen szukać posady; 2) (w handlu) zaofiarowanie *n.*, oferta *f.* (= anſtellen I. 6.); machen Sie mir eine — in Kaffee proszę pana o zrobienie oferty co do kawy; 3) zarządzenie *n.*; — von Erhebungen, zarządzenie dochodzeń.

A'nſtellungsbehörde, *sf. pl.* -n, zwierzchność ustanawiająca.

A'nſtellungsdekret, *sn.* -(e), *pl.* -n, dekret nominacyjny.

A'n=ſtemmen, *va.* i *vr.* oprzeć się o co; ſich mit den Füßen gegen (an) die Wand — opierać się nogami o ścianę; (przen.) ſich gegen die Gewalt — opierać się przemocy.

A'n=ſterben, *vn.* ſtirbſt, ſtirbt, ſtarb an, bin angeſtorben, (rzadko używane zamiast anheimfallen) spaść prawem dziedzictwa; angeſtorbene Güter dobra spadkowe.

A'n=ſteuern, *va.* i *vn.* (h.), (das Schiff) an das Ufer — przysterować okręt do brzegu.

A'nſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) nakłucie *n.*, uszkodzenie *n.* (np. jabłka); 2) — eines Faſſes rozpoczęcie *n.*, nabicie *n.* beczki; heute — von Kulmbacher Bier dziś wyszynk kulmbachskiego piwa.

A'n=ſticheln, *va.* i *vn.* auf j—n — przymawiać, dokuczać komu.

A'n=ſticken, *va.* przyhaftować.

A'n=ſtiefeln, I. *va.* obuć; II. *vn.* (ſ.) angeſtiefelt kommen nadejść wielkim krokiem.

A'nſtieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyjście *n.* na górę; wzniesienie *n.*

A'n=ſtieren, *va.* j—n ob. Anſtarren.

A'n=ſtiften, *va.* 1) sprawić, sprowadzić, zrządzić, wzniecić, narobić, spowodować; viel Unheil — sprowadzić wielką klęskę, wielkie nieszczęście; da haſt Du etwas Schönes angeſtiftet a toś dopiero piwa nawarzył; einen Brand — wzniecić pożar; 2) j—n zu etw. — podmówić, podżegać, podszczuwać kogo do czego; 3) przybić sztyfcikami.

A'nſtifter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) podżegacz *m.*, sprawca *m.*; (podżegaczka *f.*, sprawczyni f.).

A'n=ſtiftung, *sf. pl.* -en, spowodowanie *n.*, sprawienie; wzniecienie *n.*; podmówienie *n.*, podżeganie *n.*

A'n=ſtimmen, *va.* zaintonować, zanucić, zacząć śpiewać; ein Lied — zaintonować pieśń; (przen.) nun ſtimmt er wieder das alte Lied an znów zaczyna starą piosnkę; einen anderen Ton — zacząć z innej beczki, zmienić ton mowy.

A'n=ſtinken, *va.* ſtank an, habe angeſtunken, j—n — śmierdzieć komu; (przen.) das Leben ſtinkt mich an życie mi się przykrzy.

A'n=ſtocken, *vn.* (ſ.) zacząć butwieć.

A'n=ſtolpern, *vn.* (ſ.) an etw. — potknąć się o co, zawadzić o co.

A'n=ſtopfen, *va.* napchać, napełnić; ſich — objeść się.

A'nſtoß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſtöße, 1) uderzenie *n.*, potrącenie *n.* o co; 2) początek *m.*, inicyatywa *f.*, impuls *m.*; den erſten — zu etw. geben pierwszy co poruszyć, dać do czego inicyatywę; 3) przeszkoda *f.* j—m einen — in den Weg legen stawiać komu przeszkody; ohne — bez przeszkód; ohne — leſen czytać biegle, czytać bez zająknięcia się; 4) zgorszenie *n.*, obraza *f.*; ſeine Handlungsweiſe hat — erregt jego sposób postępowania wywołał zgorszenie; ein Stein des -es przeszkoda; j—m ein Stein des -es ſein być komu solą w oku; — an etw. nehmen gorszyć się czem; 5) (w rzemiosłach) miejsce, gdzie co o co uderza.

A'n=ſtoßen, ſtößeſt i ſtößt, ſtößt, ſtieß an, habe angeſtoßen, I. *va.* 1) uderzyć, trącić, szturchnąć; mit den Ellenbogen j—n — potrącić kogo łokciami; mit den Gläſern — trącić się kieliszkami; ſtoßen wir an! trąćmy się!; angeſtoßenes Obſt owoc obtłuczony; 2) die Jagd — dać sygnał do rozpoczęcia polowania; 3) przyprawić, wbić, osadzić; den Stiel an die Axt — osadzić siekierę na toporzysku; ein Stück Tuch an ein anderes — zeszyć dwa kawałki sukna; eine Röhre an eine andere — spoić dwie rury; 4) den Teig — zarobić ciasto; 5) das Fieber hat ihn angeſtoßen febra go napadła; 6) podpalić, zapalić; das Holz — podpalić drzewo; II. *vn.* (h. i ſ.) uderzyć, zawadzić, trącić o co; das Pferd hat mit den Hufen angeſtoßen koń trącił kopytami; ſieh dich vor, daß du im Finſtern nicht anſtößt uważaj, byś pociemku nie zawadził; 2) im Reden (mit der Zunge) — jąkać się, bełkotać: er lügt ohne anzuſtoßen kłamie bez zająknienia się; 3) bei j—m — (Anſtoß erregen) wywoływać u kogo zgorszenie; 4) gegen etw. — grzeszyć przeciwko czemu; das ſtößt ſchon gegen die Vernunft an to już grzeszy przeciwko zdrowemu rozsądkowi; 5) ob. Angrenzen; III. anſtoßend, *ppr.* i *adi.* dający impuls; graniczący, sąsiedni, ścienny.

A'nſtößig, *adi.* gorszący, nieprzyzwoity; *adv.* nieprzyzwoicie; -e Reden führen mówić w sposób gorszący; ſich — betragen nieprzyzwoicie

ſię zachowywać; ein =er Vorfall gorszący wypadek.

A'nſtößigkeit, *sf.* nieprzyzwoitość *f.*, nieobyczajność *f.*

A'n=ſtrahlen, *va.* promieniami oświecać; (przen.) angeſtrahlt von ſeiner Weisheit opromieniony jego mądrością.

A'n=ſträngen, *va.* postronkiem przywiązać; die Pferde — zaprządz konie.

A'nſtrebekraft, *sf.* siła dośrodkowa, centrypetałna.

A'n=ſtreben, I. *vn.* (h.) starać się wznieść; hoch — wysoko mierzyć, do wielkiego celu dążyć; gegen etw. — walczyć przeciwko czemu (przeciw łosowi); II. *va.* etw. — starać się o co, aspirować o co.

A'n=ſtreicheln, *va.* przygładzić, przymuskać.

A'n=ſtreichen, ſtrich an, habe angeſtrichen, I. *va.* 1) posmarować, natrzeć; den Fuß mit einer Salbe — wysmarować nogę maścią; die Stirn mit Eſſig — (lepiej einreiben) natrzeć skroń octem; 2) pomalować, pociągnąć; rot — pomalować na czerwono; mit Firniß — pociągnąć pokostem, pokostować; (przen.) j—m den Rücken blau — zbić kogo na kwaśne jabłko; 3) zakreślić, zaznaczyć; eine Stelle in einem Buche — zakreślić ustęp w książce; einen Tag im Kalender rot — uważać jaki dzień za radosny; das will ich dir ſchon — popamiętam (odpłacę) ci to; II. *vn.* (h.) an etw. — otrzeć się o co; III. *vr.* 1) ſich an j—n — otrzeć się o kogo; die Katze ſtreicht ſich an mich an kot ociera się o mnie; 2) malować się; dieſe Frau ſtreicht ſich an ta kobieta maluje się.

A'nſtreicher, *sm.* =s, *pl.* —, lakiernik *m.*, malarz *m.*, (iron.) bazgracz *m.*

A'n=ſtreifen, *vn.* (h. i ſ.) an etw. — otrzeć się o co.

A'n=ſtrengen, I. *va.* naprężać, natężać, męczyć; ein Seil — naprężyć linę; die Kräfte — wytężyć siły; ſeinen Verſtand — wytężyć rozum; die Augen — zmęczyć oczy; angeſtrengte Arbeit wytężona praca; einen Proceß gegen j—n — wdrożyć (rozpocząć) proces przeciw komu; II. ſich — *vr.* wytężać się, natężać się, męczyć się; ſich über die Kräfte — wytężać się ponad siły; ſich —, um ein eingebildetes Hinderniß zu überwinden wybijać otwarte drzwi; (przen.) er hat ſich angeſtrengt szarpnął się; III. angeſtrengt, *pp.* i *adi.* wytężony, natężony, wysilony, zmęczony.

A'nſtrengung, *sf. pl.* -en, natężenie *n.*, wysilenie *n.*; mit der größten — z największem wysileniem; alle =en waren fruchtlos wszystkie usiłowania okazały się bezowocnemi.

A'n=ſtreuen, *va.* posypać; Salz — posypać solą.

A'nſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) pomalowanie *n.*, powleczenie *n.*, lakierowanie *n.*, pokost *m.*; erſter — gruntowanie *n.*; — für den Fußboden masa *f.* do zapuszczenia posadzki; 2) (= Anſchein) pozór *m.*; die Sache hat einen gefährlichen — rzecz ma niebezpieczny pozór; ſeiner Feigheit den — von Vorſichtigkeit geben nadawać tchórzostwu pozór przezorności; einer Sache den — der Wahrheit geben nadać czemu pozór prawdy; er hat einen — von einem Philoſophen zakrawa na filozofa; 3) (myśl.) ślad *m.* na rosie, trop *m.*

A'n=ſtricken, *va.* dorobić (pończoszkową robotę).

A'n=ſtriegeln, *va.* zgrzebłem przygładzić.

A'n=ſtrömen, I. *vn.* (ſ.) napływać; angeſtrömt kommen płynąc przybliżać się; das Waſſer ſtrömt an woda przypływa, wzbiera; das Volk kommt angeſtrömt lud gromadzi się, napływa tłumnie; II. *va.* ob. Anflößen.

A'n=ſtücke(l)n, *va.* nadsztukować, przyłatać, dodać.

A'nſtückelung, *sf.* nadsztukowanie *n.*, przyłatanie *n.*, dodanie *n.*

A'n=ſtudi(e)ren, *va.* długiem uczeniem się nabyć jakich wiadomości; eine anſtudierte Miene wyuczona (sztuczna, afektowana) mina.

A'nſturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtürme, natarcie *n.*, atak *m.*

A'n=ſtürmen, *vn.* (ſ.) szturmować, natrzeć; an die Tür — walić w drzwi; gegen die Feſtung — przypuścić szturm do fortecy; angeſtürmt kommen nadejść z hukiem (jak do szturmu).

A'nſturz, *sm.* =es, *pl.* =ſtürze, szybkie i gwałtowne zbliżanie się, gwałtowny napływ.

A'n=ſtürzen, I. *va.* etw. an etw. — sypać co na co, do czego; die Erde an den Zaun — ziemię rzucać pod płot; II. *vn.* (ſ.) angeſtürzt kommen gwałtownie nadbiedz; auf j—n — gwałtownie rzucić się na kogo.

A'nſtutzen, *va.* 1) j—n —, z zdziwieniem patrzeć na kogo; 2) nadcinać.

A'n=ſtützen, *va.* an etw. — oprzeć o co.

A'n=ſuchen, I. *va.* (= erſuchen) prosić, wzywać; alle Behörden werden angeſucht wzywa się wszystkie władze; II. *vn.* (h.) prosić (kogo o co), podać się (o posadę); um Gehaltserhöhung — prosić o podwyższenie płacy; um die Erlaubniß — prosić o pozwolenie.

A'n=ſuchen, *sn.* =s, żądanie *n.*, prośba *f.*, wezwanie *n.*; auf inſtändiges (dringendes) — na usilną, prośbę; ein — richten wnieść prośbę, wezwanie.

A'nſud, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, (farb.) nawarzenie *n.* wełny przed farbowaniem; płyn, w którym się wełna warzy.

A'n=ſudeln, *va.* posmarować, pobabrać.

A'n=ſummen, I. *va.* (od ſummen) j—n — brzęczyć na kogo; II. *vn.* (ſ.) angeſummt kommen nadlecieć, zbliżać się brzęcząc.

A'n=ſummen, ſich —, *vr.* (od Summe) nagromadzać się, rość w znaczne sumy.

A'n=ſüßen, *va.* przysłodzić, zasłodzić.

Antagoni'smus, *sm.* —, *pl.* -men, przeciwdziałanie *n.*, przeciwieństwo *n.*, antagonizm *m.* (Gegnerſchaft).

Antagoni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in *sf. pl.* -innen) przeciwnik *m.*, antagonista *m.* (przeciwniczka *f.*, antagonistka *f.*) (Gegner, -in).

Antagoni'ſtiſch, *adi.* przeciwny, przeciwdziałający, antagonistyczny.

A'n=takeln, *va.* ein Schiff — okręt oporządzić, ubrać w liny.

A'n=tanzen, I. *va.* ſich (*dat.*) etw. — przez tańczenie nabawić się czego (suchot); II. 1) *vn.* (h.) tańczyć pierwszy, rozpocząć taniec; 2) (ſ.) an etw. — tańcząc zawadzić o co; angetanzt kommen zbliżyć się tańcząc.

A'n=tappen, *va.* macając trafić na co.

Anta'rktiſch, *adi.* położony blizko bieguna południowego, antarktyczny.

A'n=taſten, *va.* pomacać, dotknąć się czego; (przen.) naruszyć; j—s. Ehre — naruszyć czyj honor; ich habe ihn gar nicht angetaſtet wcale go nie dotknąłem, nie zrobiłem mu żadnej krzywdy.

A'ntaſtung, *sf.* pomacanie *n.*, dotknięcie *n* się; — der Rechte naruszenie *n.* praw.

A'n=taumeln, *vn.* (ſ.) an etw. — zataczając się zawadzić o co; angetaumelt kommen nadejść zataczając się.

Antedatie'ren, *va.* etw. — wcześniejszą datę położyć na czemś, antedatować.

Antediluvia'niſch, *adi.* przedpotopowy.

A'n=teeren, *va.* dziegciem wysmarować.

A'nteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) udział *m.*, dział *m.*, część z podziału przypadająca; mein — an der Erbſchaft moja część schedy, mój udział w spadku; er hat an der Erbſchaft zwei -e ma dwa działy ze spadku; — am Geſchäft udział w interesie; Krankheiten ſind der — des Alters choroby są udziałem starości; 2) — nehmen współczuć, mieć współczucie; ich nehme an ſeinem Unglück lebhaften — współczuję żywo z nim w nieszczęściu; ich nehme daran gar keinen — nic mnie to nie obchodzi.

A'nteilhaber, *sm.* -s, *pl.* —, **A'nteilbeſitzer**, *sm.* -s, *pl.* —, biorący udział, wspólnik *m.*, posiadacz ucząstkowy.

A'nteilſchein, *sm.* -es, *pl.* -e, (Anteilsverſchreibung *sf.*) udział, list udziałowy (akcya *f.*).

Antezede'nzien, *sf. pl.* okoliczność *f.*, sprawy poprzednie; przeszłość *f.*, antecedencye *f.*; gute — haben mieć dobrą przeszłość, dobre antecedencye (Vergangenheit, Vorleben).

Anteze'ſſor, *sm.* -s, pl. -en, poprzednik *m.* (w urzędzie) (Vorgänger).

Anthologie', *sf. pl.* -(e)n, wybór *m.* poezyi, antologia *f.* (Blumenleſe).

Anthraze'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, węgłowodor, wydobyty ze smoły i węgla kamiennego, antracen *m.*

Anthrazi't, *sm.* -s, *pl.* -e, rodzaj węgla kamiennego, antracyt *m.*

Antrhopogeographie', *sf.* antropogeografia *f.*

Anthropolo'g(e), *sm.* -n, *pl.* -n, antropolog *m.*

Anthropologie', *sf.* nauka *f.* o człowieku, antropologia *f.*

Anthropolo'giſch, *adi.* antropołogiczny.

Anthropometrie' *sf.* nauka *f.* o pomiarach na ciele ludzkiem, antropometrya *f.*

Anthropomorphi'smus, *sm. inderl.* uczłowieczenie, wyobrażenie *n.* Boga w postaci ludzkiej, antropomorfizm *m.*

Anthropopha'g, *sm.* -en, *n.*, *pl.* -en, ludożerca *m.* (Menſchenfreſſer).

Anthropophagie', *sf.* ludożerstwo *n.* (Menſchenfreſſerei).

Antichambrie'ren, *vn.* (h.) w przedpokoju czekać, antyszambrować.

Antichre'tiſch, *adi.* —es Pfandrecht prawo użytkowania oparte na zastawie; —e Nutzung użytkowanie zastawu.

Antichri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, wróg *m.* chrześcijaństwa, antychryst *m.*, szatan *m.*

Antido'tum, *sn.* -s, *pl.* -ta, odtrudka *f.*, środek *m.* przeciw truciznie.

Anti'k, *adi.* starożytny, antyczny.

Anti'kenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz antykami, antykwarz *m.*

Anti'ke, *sf. pl.* -n, 1) starożytna sztuka, starożytna oświata; 2) dzieło *n.* sztuki starożytnej, antyk *m.*

Anti'kenſammlung, *sf. pl.* -en, zbiór *m.* starożytnych przedmiotów.

Antilogie', *sf. pl.* -(e)n, sprzeczność *f.*, przeciwieństwo *n.* sprzecznych zdań.

A'ntiliberal, *adi.* antyliberalny.

Antilo'pe, *sf. pl.* -n, antylopa *f.*

Antimo'n, *sn.* -s, antymon *m.* (chem.).

Antimo'nhaltig, *adi.* zawierający antymon.

Antimo'nſäure, *sf. pl.* -n, kwas antymonowy.

Antinomie', *sf. pl.* -(e)n, sprzeczność *f.* ustaw, praw.

Antipathie', *sf. pl.* -(e)n, wstręt *m.* (naturalny), antypatya *f.*

Antipa'thiſch, *adi.* wstrętny, niesympatyczny.

Antiphonie', *sf. pl.* -(e)n, śpiewanie *n.* naprzemian, antyfona *f.*

Antipo'de, *sm.* -n, *pl.* -n, antypoda *m.*, przeciwnożny *m.*; przeciwnik *m.*

A'n=tippen, *va.* etw. — lekko się dotknąć czego.

Anti'qua, Anti'quaſchrift, *sf.* łacińskie litery.

An=tiqua'r, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) znawca *m.* (badacz *m.*) starożytności, starożytnik *m.*; 2) handlarz *m.* starych książek, handlarz starożytności (antyków), antykwarz *m.*

Antiquaria't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Antiquaria'tsbuchhandlung**, *sf. pl.* -en, antykwarnia *f.*

Antiqua'riſch, *adi.* antykwaryczny; *adv.* antykwarycznie.

Antiquie'ren, I. *va.* uznać co za przedawnione, za nieważne; II. *vn.* (ſ.) przestarzeć; ein antiquierter Standpunkt przestarzałe stanowisko.

Anti'ſchkau, *sn.* Uścisków *m.*

Antiſemi't, *sm.* -en, *pl.* -en, nieprzyjaciel *m.* żydów, antysemita *m.*

Antiſemi'tiſch, *adi.* nieprzyjaźny dla żydów, antysemicki.

Antiſemiti'smus, *sm.* wrogie stanowisko wobec żydów, antysemityzm *m.*

Antiſe'ptiſch, *adi.* przeszkadzający gniciu, przeciwgnilny, antyseptyczny; *adv.* antyseptycznie.

Antiſpa'ſtiſch, *adi.* uśmierzający kurcze.

Antiva'ri, *n.* Bar *m.*

Antithe'ſe, *sf. pl.* -n, przeciwstawienie *n.*, antyteza *f.* (Gegenteil).

Antizipa'ndo, *adv.* z góry, naprzód (im vorhinein).

Antizipatio'n, *sf.* uprzedzanie *n.* faktów, przewidywanie *n.* z góry, antycypacya *f.* (Vorwegnahme).

Antizipie'ren, *va.* uprzedzać, robić co z góry, antycypować; antizipierter Beweis dowód przedwczesny (vorwegnehmen).

A'ntlitz, *sn.* -es, *pl.* -e, oblicze *n.*, lice *n.*; vor Gottes — ſind alle Menſchen gleich wszyscy ludzie równi są w obliczu Boga.

A'n=toben, *vn.* (ſ.) angetobt kommen, gwałtownie nadejść, nadlecieć jak burza.

A'nton, *sm.* -s, Antoni, Antek; *dim.* A'ntonchen, Toni Antoś; Antonius, Antoniusz; Antonie *sf.* -ns, Antonina; die Frau des Antons Antoniowa; Antons, Anton gehörend antkowy *adi.*

Anto'ſchowitz, *sn.* Antosiowice *spl.*

A'n=traben, *vn.* (ſ.) rozpocząć kłusować; angetrabt kommen kłusem nadjechać.

A'ntrag, *sm.* -es, *pl.* -träge, 1) wniosek *m.*; einen — ſtellen (einbringen) uczynić (wnieść) wniosek; auf ſeinen — na jego wniosek; ein dringlicher — wniosek nagłący (pilny); 2) propozycya *f.*, ofiarowanie *n.*, ofiara *f.*; j—m einen — machen uczynić komu propozycyę, ich kann Ihren — nicht annehmen nie mogę przyjąć pańskiej propozycyi.

A'n=tragen, trägſt, trägt, trug an, habe angetragen, I. *va.* 1) nanieść; 2) nałożyć; Blattgold — nałożyć pozłótkę; 3) ofiarować, proponować; II. *vn.* (h.) auf etw. — wnieść co; auf Scheidung — wnieść rozwód, zażądać rozwodu; auf eine Strafe — wnieść, proponować karę, domagać się kary.

A'ntragsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* czynienia wniosków, prawo proponowania.

A'ntragſteller, *sm.* -s, *pl.* —, wnioskodawca *m.*

A'ntragsvergehen, *sn.* -s, przestępstwo ścigalne tylko na wniosek.

A'n=trampeln, *vn.* (ſ.) angetrampelt kommen, przybyć tupając nogami.

A'n=trauen, *va.* złączyć ślubem; ſie iſt ſeine angetraute Frau jest jego legalną żoną.

A'n=träufeln, *vn.* (ſ.) kapać (na co).

A'n=träufen, *va.* lać na co kroplami.

A'n=treffen, trifft, traf an, habe angetroffen, I. *va.* zastać; j—n zu Hauſe — zastać kogo w domu; auf friſcher Tat — złapać na gorącym uczynku; II. *vn.* (ſ.) an etw. — trafić na co.

A'ntreibeholz, *sn.* -es, (w hutn.) drzewo podpalane pod tyglem.

A'n=treiben, trieb an, habe angetrieben, I. *va.* 1) pędzić, popędzać, napędzać; der Wind hat das Schiff an das Ufer angetrieben wiatr zapędził okręt do brzegu; 2) wbić; einen Nagel — wbić gwóźdź; j—n den Hut — wbić komu kapelusz (na głowę); ein Brett — przybić deskę (do drugiej deski); 3) napędzać, zachęcać, pobudzać, naglić; j—n zur Arbeit — napędzać kogo do pracy; der Ehrgeiz hat ihn dazu angetrieben ambicya pobudziła go do tego; der Reiter treibt ſein Pferd an jeździec popędza konia; II. *vn.* (ſ.) 1) nadejść, nadjechać (płynąć); an die Küſte — nadpłynąć do brzegu; 2) (h.) die Pflanzen treiben an rośliny zaczynają wyrastać; 3) der Hirt kommt mit der Herde angetrieben pasterz zbliża się popędzając trzodę; III. antreibend, *ppr.* i *adi.* 1) w znaczeniach *inf.*; 2) pobudzający, -e Kraft siła.

A'ntreiber, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* -innen) poganiacz *m.*, naganiacz *m.*, (naganiaczka *f.*); (przen.) pobudziciel *m.*

A'n=treten, antrittſt, tritt, trat an, angetreten, I. *va.* 1) ugnieść, udeptać; Erde an einen Baum — udeptać ziemię koło drzewa; 2) (an etw. herantreten) die Kanzel — wejść na kazalnicę; j—n um Erlaubnis — przystąpić do kogo prosząc o pozwolenie; der Tod tritt den Menſchen an śmierć nachodzi człowieka; 3) rozpocząć, wstąpić (do służby, urzędu); die Regierung — rozpocząć panowanie; ein Amt — objąć urząd; eine Reiſe — rozpocząć podróż; einen Beweis — podjąć się dowodu; eine Erbſchaft — objąć spadek; II. *vn.* (ſ.) 1) przystąpić, zbliżyć się; an das Haus — przystąpić, zbliżyć się do domu; 2) stanąć w szeregu (ażeby co rozpocząć); zum Tanze — stanąć do tańca; (przy wojsku) —! do szeregu!; 3) mit dem linken Fuß — rozpocząć stąpać lewą nogą.

A'ntretung, *sf.* ob. Antritt.

A'ntrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pobudka *f.*, popęd *m.*, podnieta *f.*, zachęta *f.*, namowa *f.*, natchnienie *n.*; aus eigenem — z własnego natchnienia, z własnej woli; aus freiem — handeln działać z własnej chęci; er hat das Verbrechen aus fremdem — begangen dopuścił się zbrodni z obcej namowy; aus innerem — z wewnętrznego po-

pędu; die Belohnung iſt ein — zur weiteren Arbeit nagroda jest bodźcem (podnietą) do dalszej pracy.

A'n=trinken, trank an, habe angetrunken, I. *vn.* nadpić, zacząć pić; II. *vr.* ſich (*dat.*) einen Rauſch — podchmielić, podpić sobie; ſich Kourage — podpić sobie na odwagę; ſich (*accus.*) — upić się (rubasznie: ożłopać się); III. angetrunken, *pp.* i *adi.* — ſein być trochę spitym, podchmielonym; ein =es Glas szklanka nadpita.

A'ntritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) (od antreten) zajęcie *n.* miejsca w szeregu; 2) objęcie *n.*; — einer Erbſchaft objęcie spadku; — der Regierung objęcie rządów; 3) rozpoczęcie *n.*; beim — des neuen Jahres z początkiem (z rozpoczęciem się) nowego roku; — der Reiſe rozpoczęcie podróży; zum — na początek, dla rozpoczęcia; 4) schód *m.*, stopień *m.* (zazwyczaj pierwszy i szerszy schód); 5) u jeźdźców) krok koński, cząp *m.*, kłus *m.*; 6) (druk.) oporka *f.* (przy prasie drukarskiej).

A'ntrittsbeſuch, *sm.* =eS, *pl.* =e, pierwsza wizyta *f.*

A'ntrittsmahl, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, (=ſchmauS, *sm.* =ſeS, *pl.* =ſchmäuſe) biesiada *f.* (bankiet *m.*) z powodu rozpoczęcia czego.

A'ntrittspredigt, *sf. pl.* =en, kazanie wstępne (próbne).

A'ntrittsrede, *sf. pl.* =n, mowa wstępna, inauguracyjna.

A'ntrittsrolle, *sf. pl.* =n, pierwsza rola, pierwszy występ (debiut *m.*).

A'n=trittsvorleſung, *sf. pl.* =en, odczyt wstępny, pierwszy odczyt.

A'n=trocknen, *vn.* (ſ.) zacząć schnąć; an etw. — przyschnąć do czego.

A'n=trommeln, *vn.* (h.) 1) an etw. — bębnić, walić, pukać w co; 2) zacząć bębnić.

A'ntun, *va.* i *vr.* tat an, habe angetan, 1) ubrać się w co, wdziać; einen Rock — wdziać surdut; ich werde mich recht ſchön — ubiorę się bardzo pięknie; 2) wyrządzić; j—m eine Ehre (einen Schimpf) — wyrządzić komu zaszczyt (zniewagę); der Sprache Gewalt — zadawać gwałt językowi; ich muß mir Gewalt —, um ihn nicht zu beleidigen muszę gwałt sobie zadawać, by go nie obrazić; tun Sie mir das nicht an nie uczyń, nie zrób mi pan tego; einer Gewalt — zgwałcić kobietę; ſich ein Leid — targnąć się na życie; 3) ſie hat es ihm angetan oczarowała go · 4) (żegl.) einen Hafen — schronić się do portu.

A'n=türmen, *va.* napiętrzyć.

A'n=tupfen, *va.* dotknąć się końcem palcem.

Antwe'rpen, *sn.* Antwerpia *f.*

A'ntwort, *sf. pl.* =en, odpowiedź; zur — bekommen otrzymać odpowiedź, otrzymać w odpowiedzi; in — auf Ihr Geehrtes w odpowiedzi na szanowny list; — geben dać odpowiedź, odpowiedzieć; j—n ohne — laſſen pozostawić kogo bez odpowiedzi; keine — ſchuldig bleiben mieć na wszystko odpowiedź; um — wird gebeten (skróc. u. A. w. g.) uprasza się o odpowiedź; wie die Frage ſo die — jakie pytanie, taka odpowiedź; abſchlägige — odmowna odpowiedź, odmowa *f.*; er iſt nie um eine — verlegen nie zapomina nigdy języka w gębie, ma na wszystko gotową odpowiedź; keine — iſt auch eine — milczenie jest także odpowiedzią; auf eine höfliche Frage gehört eine höfliche — na uprzejme zapytanie godzi się uprzejmie odpowiedzieć; er muß mir darüber Rede und — ſtehen musi wytłumaczyć mi się (zdać sprawę) z tego.

A'ntworten, *va.* i *vn.* (h.) odpowiedzieć, odpowiadać; auf einen Gruß — odpowiedzieć na pozdrowienie, ukłonić się; (żegl.) einem Schiffe — odpowiedzieć na salwę powitalną.

A'ntwortlich, *adv.* w odpowiedź, w odpowiedzi.

A'ntwortſchreiben, *sn.* =S, *pl.* —, odpowiedź *m.*, list *m.* z odpowiedzią.

A'ntwortſchrift, *sf. pl.* =en, (w sądownictwie) replika *f.*; zweite — duplika *f.*

A'n=üben, *va.* ſich etw. — nabyć czego przez wprawę.

A'n=verſuchen, *va.* ob. Anproben.

A'n=vertrauen, *va.* i *vr.* (h.) 1) powierzyć; j—m etw. — powierzyć komu co; ſich j—m — powierzyć się komu; 2) zwierzyć się; er hat ſich ſeinem Vater anvertraut zwierzył się ojcu.

A'nvertrauung, *sf.* powierzenie *n.*; zwierzenie *n.*

A'nverwandt, *adi.* krewny, pokrewny, spokrewniony; er iſt mir — jest ze mną spokrewniony.

A'nverwandte(r) *sm.* =n, *pl.* =(n), (— *sf. pl.* =n; rzadko: =in *sf. pl.* =innen) krewny *m.* (krewna *f.*)

A'nverwandtſchaft, *sf. pl.* =en, pokrewieństwo *n.*

A'nwachs, *sm.* =ſes, *pl.* =wächſe, przybytek *m.*; — des Waſſers przybytek wody; dieſes Stück Land am Ufer iſt friſcher — ten kawał gruntu na brzegu, to świeży osyp; (to co dorasta) der — eines Dorfes młodzież wsi.

A'n=wachſen, wächſt, wächſt, wuchs an, bin angewachſen, I. *vn.* 1) przyrość; die Lunge iſt an die Rippen angewachſen płuca przyrosły do żeber; 2) powiększać się; die Zahl der Einwohner iſt bedeutend angewachſen liczba mieszkańców znacznie się powiększyła; ſeine Schulden wachſen an jego długi zwiększają się; der Fluß wächſt an rzeka wzbiera; 3) (heranwachſen) dorastać; III. angewachſen, *pp.* i *adi.* przyrośnięty, przyrosły.

A'n=wackeln, *vn.* angewackelt kommen, nadejść chwiejąc się.

A'nwalt, sm. =eS, *pl.* =wälte, rzecznik *m.*, obrońca *m.*, adwokat *m.*

A'nwaltſchaft, *sf. pl.* =en, obrona *f.* (jako instytucya), korporacya *f.* obrońców; adwokactwo *n.*

A'n=walzen, I. *va.* ugnieść, przygnieść; II. (h.) *vn.* zacząć walca tańczyć; (ſ.) zbliżyć się tańcząc walca.

A'n=wälzen, *va.* przytoczyć.

A'n=wandeln, I. *va.* eine Ohnmacht wandelt ihn (ihm) an mdłości go opadają, robi mu się mdło; es wandelt mich die Luſt an zbiera mnie ochota; II. *vn.* 1) powoli nadejść (angewandelt kommen); 2) uderzyć kulą o ścianę kręgielni.

A'nwandlung, *sf. pl.* =en, napad *m.*, przystęp *m.*; eine — von Zorn napad złości; in einer — von guter Laune w przystępie dobrego humoru.

A'n=wanken, *vn.* (ſ.) (angewankt kommen) nadejść chwiejnym krokiem.

A'n=wärmen, *va.* lekko ogrzać.

A'nwärter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) kandydat *m.* (kandydatka *f.*); wyczekiwacz *m.*; — auf einen Poſten (uznany) kandydat na posadę; — auf eine Erbſchaft przyszły spadkobierca.

A'nwartſchaft, *sf. pl.* =en, widoki *f.* (uzasadnione), pretensya *f.*, nadzieja *f.* (uprawniona); — auf ein Amt haben mieć widoki na otrzymanie urzędu; — auf eine Erbſchaft nadzieja *f.* spadku; — haben mieć prawo wyczekiwania.

A'nwäſche, *sf.* (hutn.) płukanie *n.* potłuczonej rudy.

A'n=waſchen, *va.* lekko wyprać, wypłukać.

A'n=wäſſern, *va.* cokolwiek wodą rozcieńczyć, dolać wody, polać wodą.

A'n=weben, *va.* wob an, habe angewoben, dorobić, przyrobić (przez tkanie).

A'n=wedeln, *va.* wachlować kogo; der Hund wedelt mich an pies lasi się do mnie machając ogonem.

A'n=wehen, I. *va.* wiać, wionąć na kogo, co; nawiać; ein lieblicher Duft weht mich an miły zapach wionie na mnie (zalatuje mnie); der Wind hat viel Schnee angeweht wiatr nawiał wiele śniegu; es weht mich hier heimatlich an przypomina mi się tu kraj rodzinny; II. *vn.* (ſ.) angeweht kommen zalatywać; nagle przybyć.

A'n=weichen, *va.* namiękczyć, zwilżyć, namoczyć.

A'n=weinen, I. *va.* j—n — lamentować, płakać przed kim; II. *vn.* (ſ.) angeweint kommen, z płaczem nadejść.

A'n=weiſen, *va.* wies an, habe angewieſen, 1) pouczać, radzić, polecić; ich habe ihn angewieſen, auf welche Art er es tun ſoll pouczyłem go, w jaki sposób to uczynić; ich habe den Diener angewieſen polecilem służącemu; j—n zu etw. — zachęcać, przynaglać kogo do czego 2) j—n mit einer Schuldforderung an j—n — odesłać kogo do kogo z pretensyą; j—m etw. — przekazać, wyznaczyć, wydzielić komu co; der Vater hat mir in der Bank Geld angewieſen ojciec przekazał mi w banku pieniądze; j—m einen Ort als Wohnſitz — wyznaczyć komu jaką miejscowość na mieszkanie; auf j—n Geld — przekazać u kogo (w handlu także: na kogo) pieniądze; ich bin nur auf dieſe Summe angewieſen oprócz tej sumy nic więcej nie mam; er iſt auf den Ertrag ſeiner ſchriftſtelleriſchen Tätigkeit angewieſen utrzymuje się z pracy literackiej; ich war nur auf mich ſelbſt angewieſen mogłem liczyć tylko na siebie samego.

A'nweiſer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) ten, który wyznacza, przekazuje co; — von Plätzen ten który wyznacza miejsca; — einer Geldſumme przekazujący pieniądze, wystawiciel *m.* przekazu na pieniądze.

A'n=weißen, *va.* pobielić.

A'nweiſung, *sf. pl.* =en, 1) pouczenie *n.*, zarządzenie *n.*; j—m in etw. — geben dać komu wskazówki w czem, pouczyć kogo, jak ma co robić; ich habe es nach Ihrer — getan zrobiłem to według pańskiego zarządzenia, według pańskich wskazówek; 2) przekaz *m.*, przekazanie *n.*; — von Holz przekazanie drzewa; — auf Geld przekaz na pieniądze; ich habe ihm eine — auf die Bank geſchickt posłałem mu przekaz na bank (do banku); eine nach Sicht zahlbare — przekaz płatny po okazaniu (po prezentacyi); gegen dieſe — zahlen Sie 8 Tage nach Sicht die Summe von 500 Mark za ten przekaz zapłacisz pan w 8 dni po okazaniu sumę 500 marek; 3) (hutn.) das Mineral hat gute — ruda zdaje się zawierać wiele kruszcu.

A'nwelle, *sf. pl.* =n, (tech.) podkład *m.* kołowrotu.

A'nwendbar, *adi.* przydatny, dający się użyć, dający się zastosować; dieſe Regel iſt im gegebenen Falle nicht — ta reguła w danym wypadku nie daje się zastosować.

A'nwendbarkeit, *sf.* przydatność *f.*, możność *f.* użycia, zastosowanie.

A'n=wenden, wandte an, habe angewandt (wendete an, habe angewendet), I. *va.* użyć; etw. zu etw. — użyć czego do czego, na co; alle Mittel — użyć wszystkich sposobów; 2) zastosować; eine Regel auf etw. — zastosować do czego regułę; ein Mittel bei einer Krankheit — zastosować lekarstwo w jakiej chorobie; ein Sprichwort — zastosować przysłowie; ein Wort falſch — mylnie użyć wyrazu; II. angewandt, *pp.* i *adi.* angewandte Chemie chemia doświadczalna eksperymentalna; angewandte Wiſſenſchaften nauki ścisłe; angewandte Kunſt zastosowana sztuka, sztuka przemysłowa.

A'nwendung, *sf. pl.* =en, użycie *n.*, zastosowanie *n.*; zur (in) — bringen zrobić użytek; dieſe Regel findet — ta reguła ma zastosowanie; die — der Chemie auf die Heilkunde zastosowanie chemii w medycynie.

A'nwendungsweiſe, *sf.* sposób *m.* użycia, zastosowania.

A'n=werben, wirbſt, wirbt, warb an, habe angeworben, I. *va.* Soldaten, — zbierać zaciągi, werbować; ſich zum Militär — laſſen dać się zaciągnąć (zwerbować) do wojska; Arbeiter — przyjmować, werbować robotników; II. *vn.* starać się; um ein Mädchen — starać się o dziewczynę.

A'nwerber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) werbownik *m.*; 2) dziewosząb *m.*, swat *m.*

A'nwerbung, *sf. pl.* -en, staranie *n.* się; werbowanie *n.*, werbunek *m.*, zaciąg *m.*

A'n=werfen, wirfſt, wirft, warf an, habe angeworfen, I. *va.* an etw. — rzucić na co, o co; den Ball an die Wand — rzucić piłką o ścianę, piłkę na ścianę; den Kalk — narzucić wapno; den Mantel — zarzucić płaszcz; II. *vn.* pierwszy rzucić, rozpocząć rzucanie, (w grze w kręgle) mieć pierwszy rzut.

A'nweſen, *sn.* -s, *pl.* —, gospodarstwo *n.*

A'nweſend, *adi.* obecny, przytomny.

A'nweſende(r), *sm.* -n, *pl.* -(n), **A'nweſende**, *sf. pl.* -n, obecny *n.*, przytomny *m.*; obecna *f.*, przytomna *f.*

A'nweſenheit, *sf.* obecność *f.*, przytomność *f.*; in meiner — w mojej obecności.

A'n=wettern, *va.* j—n — huknąć na kogo, wpaść na kogo z krzykiem.

A'n=wetzen, *va.* naszlifować; die Spitze am Meſſer — naszlifować koniec u noża.

A'n=widern, *va.* budzić wstręt, obrzydzenie, brzydzić; dieſe Angelegenheit widert mich ſchon an ta sprawa wstręt już we mnie budzi.

A'n=wiehern, *va.* i *vr.* (h.) rżeć do kogo, na kogo; der Hengſt wiehert die Stute an ogier rży do klaczy.

A'n=wimmern, I. *va.* j—n — łamentować przed kim; II. *vn.* (ſ.) angewimmert kommen, nadejść z płaczem, z łamentem.

A'n=winken, *va.* j—n — wzrokiem przywołać kogo, mrugnąć na kogo.

A'n=wirbeln, I. *va.* przykręcić, zakręcić; das Fenſter — zamknąć okno przycisnąwszy zasuwkę; II. *vn.* (ſ.) angewirbelt kommen, nadejść kręcąc się w koło, wirując.

A'n=wirken, *va.* dorobić pończoszkową robotą.

A'n=wittern, I. *va.* obwąchać; II. *vn.* (ſ.) (górn.) zwietrzeć na powierzchni, nadwietrzeć; angewittertes Erz nadwietrzała ruda.

A'n=wohnen, *vn.* (h.) mieszkać obok; ein -der Schuſter szewc obok mieszkający.

A'nwohner, *sm.* -s, *pl.* —, -in, *sf. pl.* -nen, mieszkający, mieszkająca obok, sąsiad *m.*, sąsiadka *f.*; — des Meeres, eines Fluſſes mieszkający nad brzegiem morza, rzeki.

A'nwohnerſchaft, *sf.* sąsiedztwo *n.*, sąsiedzi *pl.*

A'nwuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -wüchſe, wzrost *m.*, wzrastanie *n.* (roślin); wyrośl *f.* (na drzewie); przybytek *m.*; — der Bevölkerung przybytek ludności, przyrost *m.*; — in einer Stadt młodzież *f.* miasta.

A'n=wühlen, *va.* das Schwein hat Erde an die Mauer angewühlt świnia naryła ziemię pod mur.

A'n=wünſchen, *va.* nawinszować; j—m alles Gute — nawinszować komu wszystkiego dobrego.

A'nwurf, *sm.* -es, *pl.* -würfe, 1) pierwszy rzut; (w grze, w kręgle) ich habe den — mam pierwszy rzut; 2) rzucenie *n.* o co, narzucenie *n.*; der — von Kalk an die Mauer narzucenie wapna na mur; 3) (to co narzucono) tynk *m.*, narzut *m.*; — von Erde nasyp *m.* ziemi; 4) (tkact.) krajka *f.*, szlak *m.*; 5) skobel *m.* (do zawieszenia kłódki); 6) (kraw.) przyszywka (kawałek doszyty do sukni, koszuli itd.); 7) zarzut *m.*

A'n=wurzeln, *vn.* (ſ.) i *vr.* wróść, wkorzenić się, zakorzenić się; er blieb wie angewurzelt ſtehen stanął jak wryty.

A'nzahl, *sf.* liczba *f.*, ilość *f.*, poczet *m.*; die — der Häuſer liczba domów; eine — von Büchern pewna ilość książek; eine große — mnóstwo.

A'n=zahlen, *va.* zapłacić pierwszą ratę, zapłacić na rachunek, dać zaliczkę; ich habe auf dieſes Haus 10.000 Rubel bereits angezahlt zapłaciłem (upłaciłem) na ten dom już 10.000 rubli; ich habe den vierten Teil des Preiſes beim Kaufe angezahlt przy kupnie wypłaciłem gotówką czwartą część ceny.

A'nzahlung, *sf. pl.* -en, pierwsza rata *f.*; część ceny kupna gotówką zapłacona; zadatek *m.*, zaliczka *f.*; dieſes Haus koſtet 100.000 Mark, und erfordert eine — von 20.000 Mark ten dom kosztuje 100.000 marek, z czego gotówką 20.000.

A'n=zählen, *va.* zacząć liczyć; Perlen — liczyć perły nawlekając je.

A'nzahlungsſumme, *sf. pl.* -n, ob. Anzahlung.

A'n=zapfen, *va.* napocząć, zacząć; ein Faß Bier — napocząć beczkę piwa; Bäume zur Harzgewinnung — nakłuwać drzewa dla otrzymania żywicy; (przen.) j—n — naciągnąć kogo, wyłudzić od kogo pieniądze; j—n mit Stichelreden — naciągać kogo uszczypliwemi słowami.

A'n=zaubern, *va.* j—n — związać kogo czarami, zaczarować kogo; j—m etw. — przez czary nabawić kogo czego (choroby).

A'n=zäumen, *va.* 1) ein Pferd — przywiązać konia za uzdę; 2) ob. Aufzäumen.

A'n=zechen, ſich — *vr.* podpić, podchmielić sobie, upić się.

A'nzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.*, oznaka *f.*; wróżba *f.*, przepowiednia *f.*; ein gutes (böſes) — dobry (zły) znak, dobra (zła) wróżba; das — von etw. ſein być oznaką (przepowiednią) czego; die — der Krankheit oznaki (symptomaty) choroby.

A'n=zeichnen, *va.* zaznaczyć, zakreślić, zanotować.

A'nzeige, *sf. pl.* -n, 1) doniesienie *n.*; denuncyacya *f.*; gerichtliche — doniesienie są-

dowe; mündliche (protokollarische) — doniesienie ustne (protokolarne); strafgerichtliche — doniesienie karnosądowe; die pflichtgemäße — erstatten zrobić obowiązkowe doniesienie; etw. zur — bringen zrobić doniesienie o czem; 2) ogłoszenie *n.*, inserat *m.*, anons *m.*; doniesienie *n.*, zawiadomienie *n.*; die — einer Vorstellung ogłoszenie przedstawienia; vorläufige — tymczasowe doniesienie (zawiadomienie); 3) ob. Anzeichen; 4) wskazanie *n.* (medyc.).

A'nzeigeblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, gazeta *f.* ogłoszeń.

A'nzeigepflicht, *sf.* obowiązek *m.* doniesienia.

A'nzeigen, I. *va.* 1) donieść, zrobić doniesienie, (denuncyować); einen Dieb — zrobić doniesienie o złodzieju; j—n gerichtlich (bei Gericht) — zrobić na kogo doniesienie sądowe (do sądu); einen Verlust — zrobić doniesienie o zgubie; 2) zawiadomić, ogłosić, podać do wiadomości; j—m seine Ankunft — zawiadomić kogo o swem przybyciu; seine Trauung — podać do wiadomości swój ślub; 3) deklarować, oświadczyć; sein Vermögen — deklarować (zeznać) swój majątek; Waren zur Verzollung — deklarować towary do oclenia; 4) wskazywać; das zeigt nichts Gutes an to nie wróży nic dobrego; II. anzeigend, *ppr.* i *adi.*; -es Fürwort zaimek wskazujący; III. angezeigt, *pp.* i *adi.* wskazany, pożądany; es ist — daß du so handelst wskazanem jest, byś tak postąpił.

A'nzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) donosiciel *m.*; 2) (tytuł gazety mniej więcej tyle co:) Kurver *m.*, Goniec *m.*

A'nzeps, *adi.* chwiejny, pośredni (gram.!) (Doppelzeitig).

A'n-zetteln, *va.* 1) (tkact.) zaciągnąć (osnowę); 2) uknuć; eine Verschwörung — uknuć spisek; es wird hier etw. angezettelt coś tu się knuje.

A'nzett(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) 1) (tkact.) ten (ta), co osnowę zaciąga; 2) sprawca *m.*, knowacz *m.*; sprawczyni *f.*

A'nzett(e)lung, *sf.* (tkact.) zaciąganie *n.* osnow; knucie *n.*, knowanie *n.*

A'n-ziehen, zieh'st, zieht, zog an, habe angezogen, I. *va.* 1) wdziać, oblec, ubrać; ein Kleid — wdziać suknię; die Stiefel — wzuć buty; das Hemd — wdziać koszulę; sich anziehen ubrać, ubierać się; 2) zacząć ciągnąć, pociągnąć, naciągnąć; die Glocke — zacząć dzwonić, poruszyć dzwon; die Pferde haben den Wagen angezogen konie ruszyły wóz; 3) przyciągnąć (do siebie); die Tür — przymknąć drzwi; der Magnet zieht das Eisen an magnet przyciąga żelazo; (przen.) diese Frau zieht mich an ta kobieta przyciąga (zajmuje) mnie; 4) wciągać w siebie, przyciągać; den Atem — wciągać oddech; der Schwamm zieht das Wasser an gąbka wsiąka, wciąga w siebie wodę; 5) sich was — (zu Herzen nehmen) smucić się czem, brać sobie co do serca; 6) dochować się, wyhodować, wypielęgnować; Schafe — wyhodować owce; 7) przytoczyć; eine Stelle aus einem Buche — przytoczyć ustęp z książki; die angezogene Bestimmung des Gesetzes przytoczone postanowienie ustawy; II. *vn.* (h.) 1) (w szachach) pierwszy pociągnąć, rozpocząć grę; 2) naciągnąć; der Tee hat zu stark angezogen herbata za mocno naciągnęła; 3) der Nagel zieht an gwóźdź dobrze włazi; der Leim zieht an klej dobrze chwyta; die Prügel ziehen an plagi dają się czuć; die Preise ziehen an ceny idą w górę; 4) die Kälte zieht an (es zieht an) mróz bierze, robi się zimno; 5) (s.) angezogen kommen nadciągnąć, nadejść; die Truppen kommen angezogen wojsko zbliża się; 6) (wohin ziehen, um sich niederzulassen) naciągnąć; 7) (einen Dienst antreten) wstąpić do służby; die Knechte pflegen zu Johanni anzuziehen parobcy wstępują do służby na św. Jan.

A'nziehend, *adi.* pociągający; ein -er Mensch człowiek pociągający, przyjemny, zajmujący; eine -e Lektüre zajmująca, wdzięczna lektura.

A'nzieher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) 1) służący (służąca *f.*), który (która) pomaga przy ubieraniu się, szatny *m.* (szatna *f.*); 2) przyrząd *m.* do wdziewania (np. butów); 3) (anat.) muszkul przywodzący.

A'nziehung, *sf.* *pl.* -en, przyciąganie *n.*; przytaczanie *n.*

A'nziehungskraft, *sf.* *pl.* -kräfte; **Anziehungsvermögen**, *sn.* -s, siła *f.* przyciągania; adhezya *f.*

A'nziehungskreis, *sm.* -es, *pl.* -se, obręb *m.* (sfera *f.*) przyciągania.

A'nziehungspunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt (środek) przyciągający.

A'n-zischeln, *va.* j—n — szeptać do kogo.

A'n-zischen, *va.* j—n — sykać na kogo.

A'nzucht, *sf.* hodowanie *n.* przyhowek *m.* (bydła), rozkrzewienie *n.* (drzew).

A'n-zuckern, *va.* ocukrzyć.

A'nzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) odzienie *n.*, odzież *f.*, suknia *f.*, ubiór *m.*, ubranie *n.*; 2) garnitur *m.* przedmiotów należących do ubrania ein — Spitzen garnitur koronek; 3) przybywanie *n.*, zbliżanie się *n.*; der Feind ist im — nieprzyjaciel zbliża się; ein Gewitter ist im — zbliża się burza; es ist eine Heirat im — zanosi się na małżeństwo, kojarzy się małżeństwo; 4) objęcie *n.* służby; 5) (w szachach) rozpoczęcie gry, pierwsze posunięcie.

A'nzüglich, *adi.* uszczypliwy, dokuczliwy, obraźliwy, dwuznaczny; *adv.* uszczypliwie, dokuczliwie, obraźliwie, dwuznacznie; er wird — on staje się agresywny, on zaczepia.

A'nzüglichkeit, *ſf. pl.* -en, uszczypliwość *f.*, dwuznaczność *n.*; uszczypliwa (dwuznaczna) mowa.

A'n=zünden, *va.* zapalić; das Feuer (das Licht) — zapalić (rozniecić) ogień, zaświecić świecę; podpalić; ein Haus — podpalić dom; (przen.) die Kriegsfackel — wzniecić wojnę.

A'nzünder, *sm.* -s, *pl.* — zapałacz *m.* ten, który zapala ogień lub światło; przyrząd *m.* do zapalania.

A'n=zwängen, *va.* z trudnością wdziać (wciągnąć); er will die Handſchuhe durchaus — gwałtem naciągnąć chce rękawiczki.

A'n=zwecken, *va.* przykołkować, przyćwiekować.

A'nzweifeln, *va.* etw. — powątpiewać o czem.

A'nzweif(e)lung, *ſf.* powątpiewanie *n.*; wątpliwości *pl.*

A'n=zwingen, *va.* j—m etw. — gwałtem (siłą) narzucić komu co.

A'olsharfe, *ſf.* harfa eolska, harfa wietrzna.

A'olsſchwingen, *ſf. pl.* skrzydła *pl.* Eola.

A'olus, *sm.* Eol *m.*, bożek *m.* wiatru.

A'orta, *ſf.* główna tętnica, aorta *f.* (große Schlagader).

Apa'che, *sm. pl.* -en, 1) Apasz *m.* (szczep indyański); 2) apasz *m.*, (złodziej, rabuś w Paryżu).

Apago'giſch, *adi.* ein -er Beweis dowód apagogiczny, pośredni.

Apana'ge (wym.: apanaż), *ſf. pl.* -n, apanaż *m.*, renta, pensya roczna (wydzielana członkom domów panujących).

Apa'rt, *adi.* osobny, oddzielny; szczególny, osobliwy; apartes Zimmer oddzielny (osobny) pokój; -es Buch osobliwa książka; -er Geſchmack osobliwszy, oryginalny gust; *adv.* osobno, oddzielnie; szczególnie. osobliwie.

Apathie', *ſf.* apatya *f.*, obojętność *f.* (Unempfindlichkeit).

Apa'thiſch, *adi.* apatyczny, obojętny; *adv.* apatycznie, obojętnie (unempfindlich).

Apati't, *sm.* -s, *pl.* -e, (mineral) fosforyt *m.*, apatyt m.

Aperçu', (wym. ;apersy) *sn.* -s, *pl.* -s, rzut *m.* oka; spostrzeżenie *n.*, uwaga *f.*, zdanie *n.*

A'pfel, *sm.* -s, *pl.* Äpfel, jabłko *n.*; in einen ſauren — beißen imać się przykrej rzeczy, poddać się przykrej konieczności; der Apfel fällt nicht weit vom Stamme jabłko pada nie daleko od jabłoni, jaki ojciec taki syn — jakie drzewo taki klin, (albo) rodem kurki czubate, (albo) jaka mać, taka nać; j—n mit faulen Äpfeln bewerfen obrzucić kogo zgniłemi jabłkami; dieſe Sache gilt keinen faulen — mehr ta rzecz nie warta już złamanego szeląga; rote Äpfel pflegen auch faul zu ſein robak się lęgnie i w bujnym kwiecie.

A'pfelbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, jabłoń *f.*, jabłonka *f.*

A'pfelblüte, *ſf. pl.* -n, kwiat *m.* jabłoni.

A'pfelblütenſtecher, *sm.* -s, *pl.* —, kwieciak jabłkowy (Zool.).

A'pfelbrei, *sm.* -(e)s, (-mus *sm.* -ſes) marmolada *f.* z jabłek.

A'pfelkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek *m.* z jabłkami.

A'pfelmoſt, *sm.* -es, *pl.* -e, moszcz jabłczany, jabłecznik *m.*

A'pfelſäure, *ſf.* kwas jabłczany.

A'pfelſchale, *ſf. pl.* -n, łupina *f.* z jabłek.

A'pfelſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, koń bułany.

Apfelſi'ne, *ſf. pl.* -n, pomarańcza *f.*

A'pfelwein, *sm.* -es, *pl.* -e, ob. Apfelmoſt.

Apfelwe'rder, *sn.* Jabłonowo *n.*

A'pfelwickler, *sm.* -s, *pl.* —, owocówka jabłeczna (Zool.).

Äpfelchen, *sn.* -s, *pl.* —, jabłuszko *n.*

Aphaſie', *ſf.* chorobliwa niemoc w wysłowieniu się, afazya *f.*

Aphori'smus, *sm.* —, *pl.* -men; zdanie, myśl, aforyzm *m.*

Aphori'ſtiſch, *adi.* urywkowy, treściwy, aforystyczny; *adv.* urywkowo, treściwie, aforystycznie.

Aphrodita, *ſt.* Afrodyta.

A'piſapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, jabłko *n.* apisa.

Aplo'mb, *sm.* -s, pewność *f.* siebie; er tritt mit — auf występuje z wielką pewnością.

Apodi'ktiſch, *adi.* stanowczy, apodyktyczny; *adv.* stanowczo, apodyktycznie.

Apokaly'pſe, *ſf. pl.* -n, objawienie *n.*, apokalipsa *f.*

Apokaly'ptiſch, *adi.* tajemniczy, zagadkowy, apokaliptyczny; *adv.* tajemniczo, zagadkowo, apokaliptycznie.

Apo'kope, *ſf. pl.* -n, skrócenie *n.* wyrazu na końcu.

Apokry'ph, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, apokryf *m.* (biblijne księgi nie przyjęte do kanonów).

Apokry'ph(iſch), *adi.* podsunięty, nieprawdziwy; eine -e Handſchrift fałszowany, podrobiony rękopis.

Apo'llo, *sm.* Apollo; **apolli'niſch**, *adi.* apoliński.

Apolo'g, *sm.* -s, *pl.* -e, bajka z życia zwierząt lub roślin.

Apologe't, *sm.* -en, *pl.* -en, apologeta *m.*, obrońca *m.* (wiary) (Verteidiger).

Apologe'tik, *ſf.* nauka *f.* o obronie wiary (chrześcijańskiej), apologetyka *f.*

Apologe'tiſch, *adi.* broniący, apologiczny.

Apologie', *ſf. pl.* -(e)n, obrona *f.* na piśmie, mowa obronna, apologia *f.* (Verteidigungsſchrift, -rede).

Apople'ktiſch, *adi.* udarowy, apoplektyczny.

Apoplexie', *ſf. pl.* -(e)n, udar *m.*, porażenie *n.*, apopleksya *f.* (Schlagfluß).

Apoſtaſie', *ſf.* odstępstwo *n.* (od wiary), apostazya *f.* (Abfall vom Glauben).

Apoſta't (Apo'ſtata), *sm.* -en, *pl.* -en, odszczepieniec *m.*, odstępca *m.*, apostata *m.* (Abtrünniger).

Apo'ſtel, *sm.* -s, *pl.* —, apostoł *m.*, krzewiciel *m.* (jakichkolwiek zasad).

Apo'ſteltum, *sn.* (-ſchaft *ſf.*) apostolstwo *n.*, posłannictwo *n.*, misya *f.*; krzewienie *n.* (zasad).

Apoſtola't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, godność biskupia, biskupstwo *n.*. apastolat *m.*

Apoſto'liſch, *adi.* apostolski, pochodzący od apostołów; -e Majeſtät apostolska mość (tytuł królów węgierskich, a stąd cesarzy austryackich).

Apoſtro'ph, *sm.* -(e)s *pl.* -e, apostrof *m.*

Apoſtro'phe, *sf. pl.* -n, apostrofa *f.*, zagadnięcie *n.* (Anrede).

Apoſtrophie'ren, *va.*1) apostrofować (umieścić apostrof); 2) zaapostrofować, zagadnąć; er apoſtrophierte ihn mit den Worten .... zagadnął go słowami .... (anreden).

Apothe'ke, *sf. pl.* -n, apteka *f.*

Apothe'ker, *sm.* -s, *pl.* —, aptekarz *m.*; -in *sf.*, *pl.* -innen, 1) żona *f.* aptekarza, aptekarzowa *f.*; 2) aptekarka *f.*

Apothe'kergehilfe, *sm.* -n, *pl.* -n, pomocnik (asystent) aptekarski.

Apothe'kerlehrling, *sm.* -s, *pl.* -e, uczeń (praktykant) aptekarski.

Apothe'kerrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek apteczny; rachunek aptekarski (słony, wysoki).

Apothekerwaren, *sf. pl.* towary apteczne.

Apothe'kerwiſſenſchaft, *sf.* farmakologia *f.*

Apotheo'ſe, *sf. pl.* -n, ubóstwienie *n.*, uznanie *n.* za bóstwo, apoteoza *f.* (Vergötterung).

Apotheoſie'ren, *va.* uwielbiać jako boga (vergöttern).

Appara't, *sm.* -eś, *pl.* -e, aparat *m.*, narząd *m.*, przyrząd *m.*; telefon *m.*; bleiben Sie beim — zostań pan przy telefonie.

Apparteme'nt,(wym.: apartmán) *sn.* -s, *pl.* -s, *pl.* -s, ubikacya *f.*, pokój *m.*, apartament *m.* (Gemach).

Appe'll, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) apel *m.*, zwołanie *n.*; zum —! do apelu!; — blaſen (trommeln) trąbić (bębnić) na apel, do apelu; zum — gehen iść do apelu (na apel); 2) zwolywanie *n.* (i odwoływanie *n.*) psów myśliwskich; 3) odwoływanie się *n.*; ein — an die öffentliche Mildtätigkeit odwoływanie się do dobroczynności publicznej. (Aufruf).

Appella'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in *sf.*, *pl.* -innen) apelant *m.*, apelujący *m.*, odwołujący się *m.* (apelantka *f.*, apelująca *f.*, odwołująca się *f.*).

Appellatio'n, *sf. pl.* -en, apelacya *f.*, odwołanie *n.*; eine — überreichen wnieść odwołanie, założyć apelacyę (Berufung).

Appellatio'nsgericht, *sn.*-es, *pl.* -e, sąd apelacyjny, sąd wyższy, sąd odwoławczy.

Appelati'v(um), *sn.* -s, *pl.* -e, -va, (gram.) imię pospolite (Gattungsname).

Appelati'v, *adi.* jako imię pospolpite.

Appellie'ren, *vn.*(h.)odwołać się, apellować, założyć apelacyę; gegen ein Urteil (Erkenntnis) — odwołać się od wyroku (orzeczenia).

Appendizi'tis, *sf.* zapalenie *n.* ślepej kiszki (Blinddarmentzündung).

Appe'ndix, *sm.* —, *pl.* -e, dodatek *m.* (Anhang.)

Apenni'nen, *s. pl.* Apeniny *pl.*

Appeti't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, apetyt *m.*; — haben mieć apetyt; geſegneten — haben mieć dobry apetyt; — erregen wzbudzać apetyt; — auf etw. haben mieć na co apetyt (ochotę); es vergeht einem der — traci się ochotę (apetyt).

Appeti'tbrötchen, *sn.* -s, *pl.* —, kanapka *f.*

Appeti'tlich, *adi.* apetytny, ponętny; *adv.* apetytnie, ponętnie.

Appeti'tloſigkeit, *sf.*brak *m.* apetytu.

Ap(p)lanie'ren, *va.* wyrównać, pogodzić, aplanować (ebnen); einen Streit — (ſchlichten) pogodzić spór.

A(p)planie'rung, *sf. pl.* -en, wyrównanie *n.*; pogodzenie *n.*; aplanacya *f.*

Applaudie'ren, *va.* i *vn.* (h.) przyklaskiwać, aplaudować (Beifall klatſchen).

Applau's, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, (p)oklask *m.*, aplauz *m.* (Beifall).

Applika'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, aplikant *m.*, praktykant *m.* (w urzędzie).

Applikatio'n, *sf. pl.* -en, 1) pilność *f.*, gorliwe przykładanie się; zastosowanie *n.*; 2) rodzaj nakładanego haftu, aplikacya *f.*

Applikatu'r, *sf. pl.* -en, aplikatura *f.*; (muz.) prawidłowy uklad palców.

Apli'ken, *sn.* Opalinki. *pl.*

Applizie'ren, I. *va.* 1) zastosować, przystosować, (za)aplikować, udzielić; j—m ein Medikament — zadać komu lekarstwo; j—m eine Ohrfeige — dać komu w twarz, wyrznąć komu policzek; 2) nakładać wypukły wzór na haft; II. ſich — *vr.* przykładać się.

Appoi'nt (wym.: apoę) -s, *pl.* -s, 1) trata *f.*, weksel *m.*; einen Betrag per — traſſieren ściągnąć kwotę za pomocą traty; 2) część *f.* akcyi (udzialu).

Apportie'ren, *va.* przynosić na rozkaz, aportować.

Appoſitio'n, *sf. pl.* -en, przydawka *f.*, dopowiedzenie *n.* (gram.)

Appreteu'r (wym.: apreter), *sm.* -s, *pl.* -e, ten, który przyrządza, apreter *m.*

Appretie'ren, *va.* przyrządzać, apretować.

Appretu'r, *sf. pl.* -en, przyrzadzenie *n.*, apretura *f.*

Approbatio'n, *sf. pl.* -en, zatwierdzenie *n.*, uznanie *n.*, przyjęcie *n.*, aprobacya *f.*, aprobata *f.*

Approbie'ren, *va.* zatwierdzić, pochwalić, uznać, aprobować; ein -rteś Lehrbuch podręcznik zatwierdzony, polecony przez władzę; der Kandidat wurde bei der Prüfung -rt kandydat złożył, zdal egzamin.

Appro'che (wym.: aprosze) *sf. pl.* -n (przy fortyfikacyach) przykop *m.* (Laufgraben).

Approviſionie'ren, *va.* zaopatrywać (w żywność).

Approviſionie'rung, *sf. pl.* -en, zaopatrzenie *n.* w żywność, aprowizacya *f.*,

Approximati'v, *adi* przypuszczalny; *adv.* w przybliżeniu, przypuszczalnie (annähernd).

Apriko'ſe, *sf. pl.* -en, aprykoza f., morela *f.*; drzewo morelowe.

Apri'l, *sm.* -s, kwiecień *m.*; j—n in den — ſchicken zwieść kogo; am erſten — ſchickt man den Narren wohin man will na pierwszego kwietnia (prima aprilis) wolno z każdego zażartować.

Apri'lblume, *sf. pl.* -n, zawilec niestrętek *m.*

Apri'lglück, *sn.* -es, przemijające szczęście.

A'prilregen, *sm.* -s, deszcz kwietniowy.

A'prilſcherz, *sm.* -es, *pl.* -e, żart *m.* (prima aprilis).

Apri'lwetter, *sn.* -s, niestała (kwietniowa) pogoda., kwiecień plecień.

Aprio'riſch, apriori'ſtiſch, zawyrokowany z góry.

Apropo's, (wym.: apropo) w sam czas, w samą porę; co się tyczy.

Apſi'da, A'pſis, *sf.* 1) punkt *m.* największego i najmniejszego oddalenia planety od słońca, apsyda *f.*; 2) sklepienie *n.* chóru w bazylikach.

Aquädu'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wodociąg *m.* na arkadach, akwadukt *m.*

Aquafor't, *sn.* rysunek chemicznie wytrawiony na miedzi, akwaforta *f.*

Aquamari'n, *sm.* -s, *pl.* -e, akwamaryn *m.* (min.)

Aquare'll, *sn.* -s, *pl.* -e, akwarela *f.*

Aquare'llfarbe, *sf. pl.* -n, wodne, akwarelowe farby.

Aquare'llmaler, *sm.* -s, *pl.* —, akwarelista *m.*

Aqua'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, akwaryum *n.*

Aqua-ti'nta, *sf.* miedzoryt naśladujący malowanie tuszem, akwatynta *f.*

Aqua'tor, *sm.* -s, równik *m.*

Aquatoria'l, *adi.* równikowy, ekwatoryalny.

Aquatoria'lgegend, *sf. pl.* -en, okolica równikowa.

Aquavi't, *sm.* -s, *pl.* -e, okowita *f.*, spirytus *m.*

Aquile'a, *sn.* Akwileja *f.*

Aquita'nien, *sn.* Akwitania *f.*

Aquilibri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, linoskoczek *m.*, ekwilibrysta *m.*

Aquilibri'ſtiſch, *adi.* ekwilibrystyczny.

Aquinoktia'l, *adi.* równonocny, międzyzwrotnikowy, ekwinokcynalny.

Aquinoktia'lſturm, *sm.* -es, *pl.* -ſtürme, burza międzyzwrotnikowa.

Aquino'ktium, *sn.* -s. zrównanie *n.* dnia z nocą, ekwinokcyum *n.* (Tag- und Nachtgleiche).

Aquivale'nt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) równoważnik *m.*, ekwiwalent *m.*; 2) (chem.) = Miſchungsgewicht *n.*; drobina *f.* równoważnik *m.*

Aquivale'nz, *sf. pl.* -en, równoznaczność *f.*, równoważność *f.* równowartość *f.*

Aquivo'k, *adi.* dwuznaczny (Doppelſinnig).

Ar, *sm.* (i *sn.*) -s, *pl.* -e, (miara powierzchni) ar *m.*

A'ra, *sf. pl.* Aren, era *f.*, okres *m.* (czasu) (Zeitrechnung).

Arabe'ske, *sf. pl.* -n, arabeska *f.*

Ara'bien, *sn.* Arabia *f.*; Araber *sm.* Arab; Araberin *sf.* Arabka; arabiſch *adi.* arabski; *adv.* po arabsku.

A'rak, *sm.* -s, arak *m.*

Aräome'ter, *sn.* -s, *pl.* —, ciężkomierz *m.* (płynów), areometr *m.*

Ära'r, *sn.* -s, *pl.* -e, skarb publiczny (państwowy), erarium *n.* (Staatsſchatz).

Ära'riſch, *adi.* państwowy, skarbowy.

Arauka'ria, *sf. pl.* -rien, sosenka pokojowa.

A'rbeit, *sf. pl.* -en, 1) praca *f.* robota *f.*, zatrudnienie *n.*; an die — gehen, ſich an die — machen zabrać się do pracy; auf — gehen chodzić na robotę; die — einſtellen zastanowić pracę; bei j—m in — ſtehen być w robocie (mieć zatrudnienie) u kogo; ohne — ſein być bez zajęcia, być na bruku; Ihr Rock iſt in — pański surdut w robocie; die Maſchine iſt in — maszyna jest w ruchu; etw. in — nehmen rozpocząć co robić, zabrać się do czego; die — ſcheuen mieć wstręt do pracy; von ſeiner Hände — leben żyć z pracy rąk; eine — übernehmen podjąć się roboty; wie die Arbeit ſo der Lohn jaka praca taka płaca; nach getaner — iſt gut ruhen po pracy miły spoczynek; 2) (przedmiot pracy) wyrób *m.*, dzieło *n.*, praca *f.*, robota *f.*; eine ſchöne — piękny wyrób; eine nachläſſige — niedbała robota; häusliche — domowe zajęcie, domowa robota; (w szkolnictwie) domowe wypracowanie; ſchriftliche — piśmienne wypracowanie; 3) natężenie *n.*, praca *f.*: vergebliche — daremne natężenie, daremna praca; ſaure — ciężka praca; ein ſchweres Stück — ciężka (popularnie: bycza, końska) praca; unter der — erliegen upadać pod brzemieniem pracy; 4) (rodzaj pracy) wykonanie *n.*, robota *f.*; die — an dieſer Figur iſt wunderbar wykonanie tej figury jest przedziwne, ta figura jest przedziwnej roboty; 5) fermentacya *f.*, kiśnienie *n.*; der Wein iſt in — wino fermentuje; 6) (w rzemiosłach i sztuce stosowanej) erhabene — wypukła robota; halb erhabene — wypuklo wklęsła robota; geſtochene — ryta robota; getriebene — kuta robota.

A'rbeiten, I. *va.* etw. — pracować nad czem; ein Buch, ein Denkmal, einen Rock — pracować nad książką, nad pomnikiem, nad surdutem; eine gut gearbeitete Uhr dobrze wykonany zegar; ein Pferd zu Schanden — zniszczyć (zapracować) konia; II. *vn.* (h.) 1) pracować; im Felde, in der Stube — pracować w polu,

w pokoju; Tag und Nacht — pracować dniem i nocą; an etw. — pracować nad czem; er arbeitet an einem Buche, an einem Bilde pracuje nad książką, nad obrazem; für das allgemeine Wohl — pracować dla publicznego dobra; an j—s Untergange — pracować nad czyją zgubą; 2) robić; bei einem Meister — robić u majstra; dieser Geselle arbeitet am besten ten czeladnik robi najlepiej; 3) (przen.) mit der Brust — robić piersiami, ciężko oddychać; das Pferd arbeitet mit den Seiten koń robi bokami; der Wein arbeitet wino fermentuje, burzy się; der Telegraph arbeitet telegraf jest w ruchu; j—m in die Hand — pomagać komu; (myśl.) der Hund arbeitet pies szuka tropu; 4) auf etw. los- (hin-) — dążyć do czego, pracować nad czem; er arbeitet darauf hin, daß dąży do tego, by; 5) (w handlu) er arbeitet in Kaffee prowadzi handel kawą; die Kreditverhältnisse im Osten erschweren das — stosunki kredytowe na Wschodzie utrudniają handel; ich habe mit dieser Firma viel gearbeitet mialem z tą firmą znaczne interesa; er arbeitet mit einem zu kleinen Kapitale prowadzi interes z niedostatecznym kapitalem. III. *vr.* i. *v. impers.* sich durch den Schnee — przekopać się przez śnieg; es arbeitet sich schlecht, wenn man hungrig ist źle pracować o głodzie; sich zu Tode — zapracować się na śmierć.

A'rbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik *n.*, pracownik *m.* (-in *sf.*, *pl.* -innen, robotnica *f.*, pracownica *f.*).

A'rbeiterausschuß, *sm.* -sses, *pl.* -schüsse, wydział robotniczy.

A'rbeiterausstand, *sm.* -es, *pl.* -stände, bastówka *f.* bezrobocie *n.* (ob. Arbeitseinstellung).

A'rbeiterbildungsverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie oświatowe robotnicze.

A'rbeiterbund, *sm.* -es, -bünde, związek robotniczy.

A'rbeiterfamilie, *sf. pl.* -n, rodzina *f.* robotnika.

A'rbeiterheim, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przytulisko *n.* dla robotników.

A'rbeiterkammer, *sf. pl.* -n, izba robotnicza.

A'rbeiterkonsumverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie spożywcze robotnicze.

A'rbeiterkrankenkasse, *sf. pl.* -n, robotnicza kasa chorych.

A'rbeiterschaft, *sf.* 1) robotnicy *m. pl.*; 2) stan robotniczy.

A'rbeiterschutz, *sm.* -es, ochrona *f.* robotników.

A'rbeiterschutzgesetz, *sn.* es, *pl.* -e, ustawodawstwo ochronne robotnicze, dla robotników.

A'rbeiterunfallgesetz, *sp.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o ubezpieczeniu robotnika od wypadku.

A'rbeiterverein, *sm.* (e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie robotnicze.

A'rbeiterversammlung, *sf. pl.* -en, zgromadzenie robotnicze, wiec robotniczy.

A'rbeiterversicherung, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie *n.* robotników.

A'rbeiterversicherungsanstalt, *sf. pl.* -en, zaklad *m.* dla ubezpieczenia robotników.

A'rbeiterversicherungsgesetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o ubezpieczeniu robotników.

A'rbeitgeber, *sm.* -s, *pl.* —, pracodawca *m.*

A'rbeitsbeirat, *sm.* -es, *pl.* -e, rada przyboczna dla spraw robotniczych.

A'beitsbedürfnis, *sn.* -sses, portrzeba *f.* pracy, chęć *f.* do pracy.

A'rbeitsbuch, *sn.* -es, *pl.* -bücher, książka robotnicza.

A'rbeitseinstellung, *sf. pl.* -en, bastówka *f.*, zastanowienie *n.* pracy (strejk).

A'rbeitsfähig, *adi.* zdolny do pracy.

A'rbeitsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* do pracy.

A'rbeitsfeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pole *n.* do pracy, zakres *m.* działania.

A'rbeitshaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, dom *m.* pracy (przymusowej).

A'rbeitskraft, *sf. pl.* -kräfte, sila *f.* do pracy; eine tüchtige — zdolny robotnik (pracownik).

A'rbeitslohn, *sm.* -es, *pl.* -löhne, placa robotnicza.

A'rbeitslos, *adi.* nie mający pracy (zajęcia), bezroboczy.

A'rbeitslust, *sf.* chęć *f.*, ochota *f.* do pracy.

A'rbeitsnachweis, *sm.* -ses, poświadczenie *n.* zajęcia.

A'rbeitsnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, pracobiorca *m.*

A'rbeitspause, *sf. pl.* -n, wypoczynek *m.*, pauza *f.* w pracy.

A'rbeitspersonal, *sn.* -s, robotnicy *pl.*

A'rbeitspferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń roboczy.

A'rbeitsscheu, *adi.* unikający pracy, leniwy.

A'rbeitsstube, *sf. pl.* -n, pokój *m.* do pracy (zazwyczaj do umyslowej).

A'rbeitsstunde, *sf. pl.* -n, godzina *f.* pracy.

A'rbeitstag, *sm.* -es, *pl.* -e, dzień roboczy; achtstündiger — ośmiogodzinny dzień roboczy.

A'rbeitsteilung' *sf.* podział *m.* pracy.

A'rbeitsunfähig, *adi.* niezdolny do pracy.

A'rbeitsunfähigkeit, *sf.* niezdolność *f.* do pracy.

A'rbeitsweise, *sf.* rodzaj *m.* pracy; sposób *m.* pracowania.

A'rbeitszeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* pracy; zehnstündige — dziesięciogodzinna praca.

A'rbeitszimmer, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Arbeitsstube.

A'rbeitsam, *adi.* pracowity, *adv.* pracowicie.

A'rbeitsamkeit, *sf.* pracowitość *f.*

A'rbiter, *sm.* -s, *pl.* —, rozjemca *m.*, pośrednik *m.*, sędzia polubowny, arbiter *m.* (Schiedsrichter).

Arbitra'ge (wym.: arbitraż) *sf.* 1) spekulacya *f.* na różnice kursu papierów wartościowych, arbitraż *m.*; 2) sąd polubowny.

Arbiträ'r, *adi.* samowolny, arbitralny (willkürlich).

Arbitrie'ren, *va.* oceniać, szacować.

Archai'smus, *sm.* —, *pl.* -men, staroświecczyzna *f.*, archaizm *m.*

Archai'ſtiſch, Archa'iſch, *adi.* przestarzały, staroświecki, archaistyczny.

Archäolo'g(e), *sm.* -en, *pl.* -en, badacz *m.* starożytności, archeolog *m.* (Altertumsforſcher).

Archäologie', *sf.* starożytnictwo *n.*, archeologia *f.* (Altertumsforſchung).

Archäolo'giſch, *adi.* dotyczący starożytności, archeologii.

A'rche, *sf. pl.* -n, 1) skrzynka *f.* przy organach; 2) kieson *m.* (do robot podwodnych); 3) (myśl.) wiązadła *n.*; 4) (w biblii) arka *f.*, korab *m.* Noego; arka przymierza.

Archidiakona't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, urząd *m.* i mieszkanie *n.* archidyakona.

Archidia'konus, *sm.* —, *pl.* -e, najstarszy duchowny przy biskupie, archidyakon *m.*

Archidiöze'ſe, *sf. pl.* -n, arcybiskupstwo *n.*, archidyecezya *f.* (Erzdiözeſe).

Archimandri't, *sm.* -en, *pl.* -en, archimandryta *m.*, przeor klasztoru prawosławnego.

Archime'des, *sm.* —, Archimedes *m.*; archimediſches Geſetz prawidło Archimedesa.

Archite'kt, *sm.* -en, *pl.* -en, architekt *m.*, budowniczy *m.* (Baumeiſter).

Architekto'nik, *sf.* sztuka budownicza, architektonika *f.*

Architekto'niſch, *adi.* stosowny do reguł sztuki architektonicznej.

Architektu'r, *sf. pl.* -en, architektura *f.*, budownictwo *m.*, (Baukunſt); kształt *m.* budowli.

Architra'v, *sm.* -s, *pl.* -e, podbelcze *n.*, nadsłupie *n.*, architraw *m.*

Archi'v, *sn.* -s, *pl.* -e, zbiór *m.* ważnych ksiąg, dokumentów, archiwum *n.*

Archiva'liſch, *adi.* dokumentarny, archiwalny; *adv.* dokumentarnie, archiwalnie.

Archiva'r, *sm.* -s, *pl.* -e, archiwaryusz *m.*, archiwista *m.*

Archi'vbeamte(r), *sm.* -n, *pl.* -e, urzędnik *m.* archiwum.

Archo'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, archont *m.*

Arcie'rengarde, *sf.* straż przyboczna cesarza austryackiego.

A're, *sm.* (*sn.*) -s, *pl.* —, ob. Ar.

Area'l, *sn.* -s, *pl.* -e, obszar *m.*, areal *m.*

Are'na, *sf. pl.* -nen, arena *f.*, miejsce *n.* igrzysk, walk, ćwiczeń; tor wyścigowy.

A'renburg, *sn.* Abisze *n.*

A'rensfelde, *sn.* Gostonica *f.*

Areopa'g, *sm.* -es, *pl.* -e, areopag *m.* (najwyższy sąd w starożytnych Atenach); zgromadzenie *n.* dostojnych osób wyrokujących, sąd *m.* (Gerichtshof).

Arg, *adi.* (ärger, ärgſte), 1) zły, złośliwy (*adv.* źle, złośliwie); ein -er Feind ciężki wróg; -es ſinnen knować co złego, przemyśliwać nad czem złem; ich ſehe nichts -es dabei nie widzę w tem nic złego; die Welt liegt im -en źle się na świecie dzieje; 2) ciężki, wielki (*adv.* ciężko, strasznie); ein -er Fehler ciężki błąd, wielka wada; j—n — verunglimpfen ciężko kogo obrazić; das iſt denn doch zu — tego już przecież za wiele; 3) es iſt nicht ſo — nie tak to strasznie; ſo — iſt es noch nicht tak źle jeszcze nie jest; was zu — iſt, iſt zu — czego za wiele, tego za dużo; 4) (= ärgerlich) etw. — empfinden mocno co odczuwać; eine -e Verlegenheit wielki ambaras; eine -e Sache przykra rzecz; 5) nadmierny (*adv.* nadmiernie); j—n — beſtrafen nadmiernie kogo ukarać; ich kam — erhitzt nach Hauſe wróciłem do domu nadmiernie zgrzany.

Arg, *sn.* -es, złe *n.*; es iſt kein — dabei niema w tem nic złego; ſich (j—m) ein — antun zrobić sobie (komu) co złego.

Ä'rger, *sm.* -s, zmartwienie *n.*, gniew *m.*, złość *f.*; aus — ze złości; ich habe viel — mam wiele zmartwienia; den — verbeißen pohamować (stłumić) gniew.

Ä'rgerlich, *adi.* 1) sklonny do gniewu, gniewliwy, opryskliwy; 2) rozgniewany, zagniewany, markotny; j—n — machen rozgniewać kogo; warum haſt du eine ſo -e Miene dlaczego taki jesteś markotny; 3) przykry, niemily, nieprzyjemny (*adv.* przykro, niemile, nieprzyjemnie); ein -er Vorfall przykre zajście (wydarzenie); 4) (= Ärgernis erregend) gorszący.

Ä'rgern, *va.* i *vr.* (ſich) martwić się, złościć się, gniewać się; das ärgert mich ſehr bardzo mnie to gniewa (martwi), bardzo mi to jest przykrem; ich habe mich halbtot geärgert myślałem, że umrę ze złości; er hat ihn verdammt geärgert dyabelnie mu dokuczyl (go zmartwił); 2) gorszyć; j—n durch ſeinen ſchlechten Lebenswandel — gorszyć kogo złem prowadzeniem się ſich an etw. — gorszyć się czem.

Ä'rgernis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) zgorszenie *n.*; öffentliches — geben dawać publiczne zgorszenie; 2) zmartwienie *n.*, przykrość *f.*

A'rgliſt, *sf.* chytrość *f.*, podstęp *m.*

A'rgliſtig, *adi.* chytry, podstępny; *adv.* chytrze, podstępnie.

A'rglos, *adi.* szczery, prostoduszny, niewinny; *adv.* szczerze, prostodusznie, niewinnie.

A'rgloſigkeit, *sf.* szczerość *f.*, prostoduszność *f.*, niewinność *f.*

Argonau't, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) argonauta *m.*; 2) żeglarek *m.* (zool.)

Argonau'tenzug, *sm.* -es, wyprawa *f.* argonautów (po złote runo).

Argo't, *sn.* -s, gwara *f.*, żargon *m.*, szwargot *m.*

Argume'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dowód *m.*, argument *m.* (Beweisgrund); zmienna niezależna (mat.).

Argumentatio'n, *sf. pl.* -en, rozumowanie *n.*, dowodzenie *n.*, argumentacya *f.* (Beweisführung).

Argumentie'ren, *vn.* (h.) dowodzić, argumentować (beweisen).

A'rgusaugen, *pl. sn.* argusowe oczy, oczy bacznie śledzące.

A'rgusfalter, *sm.* -s, *pl.* —, argus *m.* (motyl).

Argusfaſa'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bażantopaw *m.*

A'rgwohn, *sm.* -(e)s, podejrzenie *n.*, nieufność *f.*; auf j—n wegen einer Sache — haben podejrzywać kogo o co; den — auf j—n lenken skierować na kogo podejrzenie, podać kogo w podejrzenie.

A'rgwöhnen (argwohnen), *vn.* (h.) i *va.* podejrzywać, mieć podejrzenie; man hat Verſchiedenes gegargwöhnt różne miano podejrzenia; er argwöhnt nichts niczego się nie domyśla, niema żadnego podejrzenia.

A'rgwöhniſch, *adi.* nieufny, podejrzliwy.

Aria'ner, *sm.* -es, *pl.* —, członek *m.* sekty religijnej, aryanin *m.*

Aria'niſch, *adi.* aryański.

Ariani'smus, *sm.* —, sekta religijna, aryanizm *m.*

A'rie, *sf. pl.* -n, pieśń *f.*, śpiew *m.*, arya *f.*

A'rier, *sm.* -s, *pl.* —, Aryjczyk; -in, *sf. pl.* -nen, Aryjka; ariſch, *adi.* aryjski.

Ariſtokra't, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in *sf.*, *pl.* -innen) arystokrata *m.* (arystokratka *f.*).

Ariſtokratie', *sf. pl.* -en, arystokracya *f.*; możnowladztwo *n.*

Ariſtokra'tiſch, *adi.* arystokratyczny; eine -e Regierung możnowladczy rząd.

Arithme'tik, *sf.* arytmetyka *f.*, nauka *f.* rachunków.

Arithme'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, arytmetyk *m.*, rachmistrz *m.*

Arithme'tiſch, *adi.* arytmetyczny, rachunkowy; *adv.* arytmetycznie, rachunkowo.

Arithmome'ter, *sn.* i *sm.* -s, *pl.* —, rodzaj maszyny rachunkowej.

Arka'de, *sf. pl.* -n, lukowe sklepienie na filarach, arkada *f.* (Schwibbogen).

Arka'dien, *sn.* Arkadya *f.*; szczęśliwa kraina, kraj błogosławiony; **arka'diſch**, *adi.* arkadyjski; pasterski, sielski.

Arka'num, *sn.* -s, *pl.* -na, tajemnica *f.*, sekret *m.*; sekretny, tajemniczy środek (Geheimnis).

A'rktis, *sf.* okolica *f.* bieguna północnego.

A'rktiſch, *adi.* północny, arktyczny, położony blizko bieguna północnego.

Arl, der Große, Kleine, Orla *f.*

A'rlberg, *sm.* Orla góra.

A'rles, *sm.* Arelat *m.*

A'rlesbeere (Arleskirſche, Ebereſche), *sf. pl.* -n, jarzębina *f.* (drzewo i owoc).

Arm, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) bark *m.*, ramię *n.*, ręka *f.*; — in — gehen iść, prowadzić się pod ręce; einen — brechen złamać ramię; mit offenen -en empfangen przyjąć otwartemi ramionami; einen weitreichenden — haben mieć daleko sięgający wpływ; ſo weit reicht ſein — nicht tak daleko wpływ jego nie sięga; der — der Gerechtigkeit ramię sprawiedliwości; der ſtrafende — Gottes karząca ręka boska; ſich j—m in die -e werfen rzucić się komu w objęcia; j—m unter die -e greifen dopomódz komu; ein — voll (Holz) naręcze *n.* (drzewa); 2) — eines Fluſſes ramię *n.*, odnoga *f.*, uboczne koryto rzeki; der — eines Wandleuchters (einer Lampe) ramię świecznika (lampy); der — eines Seſſels poręcz u krzesła.

Arm, *adi.* ärmer, ärmſt, 1) ubogi (*adv.* ubogo); — an Geiſt ubogi na duchu; er iſt ärmer an Geld, aber reicher an Erfahrung geworden stał się uboższym w pieniądze, ale bogatszym w doświadczenie; — wie eine Kirchenmaus goły jak święty turecki; — oder reich, der Tod macht alle gleich ubodzy i bogaci równi są wobec śmierci; beſſer — und geſund als reich und krank, milsze zdrowie od bogactwa; — aber reinlich ubogo ale chędogo; 2) biedny (*adv.* biedno, biednie); -s Kind! biedne dziecię! -er Teufel biedak *m.*, biedaczysko *n.*, chudy pacholek, chudaczek *m.*; arm (armſelig) gekleidet biednie (biedno) odziany; -er Sünder a) pokutujący grzesznik, b) delikwent na śmierć skazany.

Arma'da, *sf. pl.* -den flota wojenna (Kriegsflotte).

Armatu'r, *sf. pl.* -en, 1) uzbrojenie *n.*, wyekwipowanie *n.* (okrętu, żołnierza), armatura *f.*; 2) kotwica *f.* magnesu; 3) ozdoby naokolo tarczy herbowej; 4) przyrządy dodatkowe zabezpieczające maszynę.

A'rme (ein -r) *sm.* -n, *pl.* -n, żebrak *m.*, biedak *m.*, biedaczysko *m.*, biedny (mężczyzna); **Arme**, żebraczka *f.*, *sf. pl.* -n, biedaczka *f.*, biedna (kobieta); der — muß ſtets Haare laſſen biednemu zawsze wiatr w oczy.

A'rmband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, naramiennik *m.*, branzoleta *f.*

A'rmbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość *f.* barkowa, piszczel ramienny.

A'rmbeuge, *sf. pl.* -n, przegub łokciowy.

A'rmbewegung, *sf. pl.* -en, ruch *m.* ramieniem.

A'rmbinde, *sf. pl.* -n, 1) temblak *m.*, nareczník *m.*; 2) opaska *f.* (na ramieniu).

A'rmbruſt, *sf.* kusza *f.* rusznica *f.*

Armee', *sf. pl.* -n, armia *f.*, siła zbrojna, wojsko *n.*

Armee'befehl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozkaz *m.* dla armii.

Armee'korps, *sn.* —, *pl.* —, korpus wojskowy.

Armee'lieferant, *sm.* -en, *pl.* -en, dostawca wojskowy.

Armee'verordnungsblatt, *sn.* -es. *pl.* -blätter, dziennik *m.* rozporządzeń wojskowych.

Ä'rmel, *sm.* -s, *pl.* —, rękaw *m.*; das läßt ſich nicht aus dem — ſchütteln tego z rękawa nie wytrzęsie.

Ä'rmelaufſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, wyłóg *m.* u rękawa.

Ä'rmelausſchnitt, *sm.* -es, *pl.* -e, wycięcie *n.* pachy.

Ä'rmelloch, *sn.* -es, *pl.* -löcher pacha *f.*

Ä'rmellos, *adi.* bez rękawów.

Ä'rmelmeer, *sn.* -es, **Ä'rmelkanal** *sm.* -es, kanał la Manche (geog.).

Ä'rmenanſtalt, *sf. pl.* -en, dom *m.* ubogich, przytulisko *n.* dla ubogich.

Ä'rmenarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz *m.* (dla) ubogich.

Ä'rmenbüchſe, *sf. pl.* -n, skarbonka *f.*, puszka *f.* na jałmużny.

Ä'rmeneid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga *f.* na dowód ubóstwa.

Ä'rmenhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuſer, ob. Armenanſtalt.

Ä'rmenier, *sn.* Armenya *f.*; Armenier *m.* Ormianin; Armenierin *f.* Ormianka; armeniſch *adi.* ormiański, *adv.* po ormiańsku.

Ä'rmenpflege, *sf.* opatrywanie *n.* ubogich, urządzenie *n.* publicznej dobroczynności.

Ä'rmenrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, ob. Armenvater.

Ä'rmenrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* ubogich.

Ä'rmenſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* dla dzieci ubogich.

Ä'rmenſünderglocke, *sf. pl.* -n, dzwonek zwiastujący śmierć skazańcowi.

Ä'rmenſündermiene, *sf. pl.* -n, nieszczęśliwa mina.

Ä'rmenvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, opiekun *m.* ubogich (osoba wyznaczona do rozdzielania wsparć dla ubogich).

Ä'rmenverpflegung, *sf.* Armenverwaltung, *sf.* opieka *f.* nad ubogimi.

Ä'rmenweſen, *sn.* -s, sprawy *pl.* ubogich, opieka *f.* nad ubogimi.

Ä'rmeritter, *sm. pl.* wysmarzane grzanki.

Ä'rmgeflecht, *sn.* -es, *pl.* -e, splot ramienny.

Ä'rmhöcker, *sm.* -s, *pl.* —, guzek *m.* kości ramiennej.

Ä'rmhöhle, *sf. pl.* -n, kobielistość *f.* kości ramiennej, pacha *f.*

Armie'ren, *va.* zbroić; ekwipować.

Armie'rung, *sf.* ob. Armatur.

Ä'rmknochen, *sm.* -s, *pl.* —, kość ramienna.

Ä'rmlänge, *sf.* długość *f.* ramienia.

Ä'rmlehne, *sf. pl.* -n, poręcz *f.* u krzesła.

Ä'rmleuchter, *sm.* -s, *pl.* —, świecznik *m.* z ramionami (żyrandol *m.*, kandelabr *m.*).

Ä'rmlich, *adi.* biedny, biedniuchny, nędzny, ubogi, ubożuchny; *adv.* biednie, biedniuchno. nędznie. ubogo, ubożuchnie; — gekleidet ubogo ubrany.

Ä'rmling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rękaw wierzchni do zaszanowania spodniego.

Ä'rmloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, pachwica *f.*, pacha *f.*

Ä'rmmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień ramienny.

Armoria'l, *sn.* -s, *pl.* -e, księga *f.* herbów.

Ä'rmpolſter, *sn.* -s, *pl.* -pölſter poduszka *f.* na poręczy.

Ä'rmpolyp, *sm.* -en, *pl.* -en, ślubnia *f.*

Ä'rmſchiene, *sf. pl.* -n, leszczotki *pl.*, lubki na ramię.

Ä'rmſchinge, *sf. pl.* -n, temblak *m.*

Ä'rmſelig, *adi.* nędzny, biedny, mizerny, marny; *adv.* nędznie, biedno, mizernie, marnie; ein -es Mittagmahl biedny, mizerny, marny (chudopacholski) obiad.

Ä'rmſeligkeit, *sf. pl.* -en, 1) bieda *f.*, ubóstwo *n.*; 2) marność *n.*, biednostwo *n.*

Ä'rmſeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, fotel *m.* z poręczami, karło *n.*

Ä'rmut, *sf.* 1) ubóstwo *n.*; in — geraten popaść w ubóstwo, zubożeć; — des Geiſtes ubóstwo ducha; — ſchändet nicht ubóstwo nie plami; 2) mein bißchen — mój biedny dobytek, moja chudzizna; 3) ubodzy *pl.* (zbiorowo).

Ä'rmutszeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, świadectwo *n.* ubóstwa.

Ä'rnfels, *sn.* Arnusz *m.*

Ä'rnica, *sf.* (bot.) arnika *f.*, pomornik górny; nastój *m.*, tynktura arnikowa.

Aro'm, *sn.* -s, *pl.* -e, (Aro'ma *sn.* -s, *pl.* -s, albo -ta), zapach *m.*, woń *f.*, aroma *n.*, aromat *m.* (Wohlgeruch).

Aroma'tiſch, *adi.* pachnący, wonny, aromatyczny; *adv.* wonnie, aromatycznie (wohlriechend).

Arpeggiatu'r, *sf.* dźwięki akordu, brzmiące nierazem.

Arpeggie'ren, *va.* (ḥ.) i *va.*, grać arpedżyami.

A'rrak, *sm.* -s, ob. Arak.

Arrangeme'nt (wym.: aranżma), *sn.* -s, *pl.* -s, urządzenie *n.*, przysposobienie *n.*, układ *m.*, ułożenie *n.* (Einrichtung).

Arrangie'ren, *va.* (wym.: arranżi'ren) urządzać, porządkować, przysposabiać, rozporządzać, układać, aranżować (einrichten).

Arre'ſt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) areszt *m.*; einfacher — zwykły areszt; ſtrenger — ścisły areszt; verſchärfter — obostrzony areszt; 2) zajęcie *n.*, areszt *m.*; er fordert, daß meine Habſeligkeiten mit — belegt werden domaga się zajęcia moich ruchomości.

Arreſta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, aresztant *m.*, więzień *m.* (Gefangener).

Arre'ſtlegung, *sf. pl.* -en, zajęcie *n.*, areszt *m.*

Arretie'ren, *va.* aresztować, uwięzić (verhaften).

Arretie'rung, *sf. pl.* -en, aresztowanie *n.*, uwięzienie *n.* (Verhaftung).

Arrie'regarde, *sf.* tylna straż (Nachhut).

Arroga'nt, *adi.* zarozumiały, pyszałkowaty, arogancki; *adv.* zarozumiale, pyszałkowato, arogancko (fręch).

Arroga'nz, *sf.* zarozumiałość *f.*, pyszalkowatość *f.*, arogancya *f.* (Frechheit).

Arrondie'ren, *va.* i *vr.* zaokrąglić (abrunden).

Arrondiſſeme'nt, (wym.: arondisma) *sm.* -s, dzielnica *f.* (Bezirk).

Ar'row-root (wym.: arrorut) mączka *f.* z maranty trzcinowatej.

Arſch, *sm.* -es, *pl.* Arſche, 1) tylek *m.*, zadek *m.*, dupa *f.*, pośladek *m.*, stara pani *f.*; 2) dolna część słupu w ziemi pozostająca.

A'rſchbacke, *sf. pl.* -n, poddupek *m.*

A'rſchleder, *sn.* -s, *pl.* —, fartuch *m.* górników.

A'rſchloch, *sn.* -es, *pl.* -löcher otwór zadkowy.

A'rſchpauker, *sm.* -s, *pl.* —, bakałarz *m.*

A'rſchpreller (Arſchprügel), *sm.* -s, *pl.* — kije *pl.*

Arſchi'ne, *sf. pl.* -n, arszyn *m.* (miara).

Arſe'n, *sn.* -s, arsen *m.* (pierwiastek chemiczny).

Arſena'l, *sn.* -s, *pl.* -e, zbrojownia *f.*, cekhauz *m.* arsenal *m.* (Zeughaus).

Arſe'nchlorür, *sm.* -s, chlorek *m.* arsenu.

Arſe'nöl, *sn.* -s, olej arszenikowy.

Arſe'nik, *sm.* -s, arszenik *m.* (chem.) trójtlenek *m.* arszenu,

Arſe'nikhaltig, *adi.* zawierający arszenik.

Arſe'nikſäure, *sf.* kwas arszenikowy.

Arſe'nikvergiftung, *sf. pl.* -en, otrucie arszenikiem.

A'rſis, *sf. pl.* Arſen, podniesiona (muz.) część taktu; (gram.) akcent *m.*, zgłoska akcentowana.

Art, *sf. pl.* -en (od ähren = ackern) 1) orka *f.*; die erſte, zweite — tun pierwszy, drugi raz orać; 2) -en, *pl.* odgraniczona część roli.

Art, *sf. pl.* -en, 1) sposób *m*, zwyczaj *m.*, tryb *m.*, obyczaj *m.*; auf dieſe — w ten sposób, tym trybem; auf alle mögliche — w każdy możliwy sposób; nach meiner — moim zwyczajem, według mego zwyczaju; nach — der Voreltern zwyczajem przodków; der — (albo derart) daß ... tak że, w ten sposób, że ...; das iſt ſchon ſo ſeine — taki to już jego zwyczaj (obyczaj); was iſt das für eine —? cóż to za sposób? 2) forma *f.* zachowania się; die — iſt dabei die Hauptſache najważniejszą jest przy tem forma; das hat gar keine — to do niczego niepodobne, (to nie uchodzi, nie wypada); er ſchreibt, daß es (nur ſo) eine — hat pisze doskonale, pisze że aż milo; er hat ihn durchgeprügelt, daß es eine — hatte obił go że aż lubo (że aż ha!); 3) rodzaj *m.*, gatunek *m.*; dieſe — von Büchern mag ich nicht nie lubię tego rodzaju książek; Gegenſtände aller — wszelkiego rodzaju przedmioty; ein Mann ſeiner — człowiek w swoim rodzaju; er iſt aus der — geſchlagen wyrodził się; 4) gatunek *m.* (wchodzący w skład rodzaju), rasa *f.*; es gibt viele -en von dieſer Pflanzengattung istnieje wiele gatunków tego rodzaju roślin; das iſt ein Hund von ſchöner — to pies pięknej rasy; 4) (w logice) gatunek *m.*

A'rtbegriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pojęcie gatunkowe (w logice).

A'rtcharakter, *sm.* -s, charakter *m.*, przymiot *m.* gatunku.

Artefa'kt, *sn.* -es, *pl.* -e, wytwór *m.* sztuki (Kunſtprodukt).

A'rtemis, *sf.* Artemis, Artemida.

A'rten, I. *va.* ukształtować, uformować, nadać pewien przymiot; eine vernünftige Erziehung ſoll den Geiſt und den Körper gleichmäßig — rozsądne wychowanie kształcić powinno zarówno ducha jak ciało; II. *vn.* (ſ.) udawać się; der Weizen artet nicht in dieſem Boden pszenica na tym gruncie nie udaje się; nach j—m geartet ſein być do kogo podobnym; III. geartet, *pp.* i *adi.* die Menſchen ſind ſo — daß ... ludzie są tak usposobieni że ...

Arte'rie, *sf. pl.* -n, tętnica *f.*, arterya *f.* (Schlagader).

Arte'rienſyſtem, *sn.* -s, *pl.* -e, układ tętniczy.

Arterienverkalkung, *sf. pl.* -en, zwapienie *n.* tętniczy.

Arthri'tis, *sf.* zapalenie *n.* stawów, gościec stawowy, denność *f.*, artryza *f.* (Gicht).

A'rtig, *adi.* 1) grzeczny, uprzejmy; *adv.* grzecznie, uprzejmie; ein -es Kind grzeczne dziecko; ein -er Menſch grzeczny, uprzejmy człowiek; ſich j—m gegenüber — benehmen zachować się wobec kogo grzecznie; 2) ładny, miły, zgrabny, wdzięczny, ladniutki, miłutki, zgrabniutki; ein -es Mädchen milutka dziewczyna; dieſe Zeichnung iſt ſehr artig to wcale ładniutki rysunek; ſie tanzt — wcale zgrabnie (wdzięcznie) tańczy; er hat ihm einen -en Streich geſpielt! porządnie go wykierował, dobry urządził mu kawał! 3) z poprzedzającym rzeczownikiem lub przymiotnikiem: na sposób, w rodzaju, podobny; fluchtartig do ucieczki podobny; ſilberartig w rodzaju srebra, podobny do srebra.

A'rtigkeit, *sf. pl.* -en, 1) grzeczność *f.*, uprzejmość *f.*; er hat mir gegenüber große — bewieſen okazal mi wiele grzeczności; 2) -en *pl.* grzeczności; j—m — ſagen prawić komu grzeczności; 3) zgrabność *f.* ob. Artig 2.

Arti'kel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) artykuł *m.*; ustęp *m.*; punkt *m.*; dieſes Geſetz beſteht aus 10 -n ta ustawa sklada się z 10 artykułów; im dritten — des Vertrages w trzecim artykule (ustępie) układu; 2) artykul *m.*, przedmiot *m.*, towar *m.*; ich habe dieſen — nicht auf Lager nie mam tego towaru (artykułu) na składzie; er hat die verſchiedenartigſten — zuſammengekauft skupił najróżnorodniejsze przedmioty (artykuły); Pariſer — pa-

ryskie towary; 3) artykuł *m.*, rozprawa *f.*; dieſe Zeitung pflegt gute — zu bringen ten dziennik miewa dobre artykuły; ein wiſſenſchaftlicher — (= Abhandlung) naukowa rozprawa *f.*; 4) (= Geſchlechtswort) rodzajnik *m.*

Artikulatio'n, *sf. pl.* -en, członkowanie *n.*; połączenie *n.* kości (stan.); dobitne wymawianie zgłosek.

Artikulie'ren, *va.* dobitnie wymawiać, artykułować.

Atillerie', *sf. pl.* -n, artylerya *f.*; Feſtungs- — artylerya forteczna; Feld- — artylerya polowa; reitende — artylerya konna; -park *sm.* park (tabor) artyleryczny.

Artillerie'offizier, *sm.* -s, *pl.* -e, oficer artyleryi.

Artillerie'weſen, *sn.* -s, artylerya *f.*

Artilleri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, artylerzysta *m.*

Artiſcho'cke, *sf. pl.* -n, karczoch *m.*

Arti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, sztukmistrz *m.*, kuglarz *m.*

Arti'ſtiſch, *adi.* artystycznie.

A'rtſchau, *sn.* Arciszewo *n.*

A'rva, *sf.* Orawa *f.*

Arz(e)nei', *sf. pl.* -en, lekarstwo *n.*; leki *pl.*, medykament *m.*

Arznei'käſtchen, *sn.* -s, *pl.* —, apteczka domowa.

Arznei'kunſt, *sf. pl.* -künſte, Arzneilehre *f.*, Arzneikunde, *sf.*, medycyna *f.*, sztuka aptekarska.

Arz(e)nei'lich, *adi.* leczniczy, aptekarski.

Arznei'mittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek leczniczy, medykament *m.*

Arznei'taxe, *sf. pl.* -e, taksa aptekarska.

Arzt, *sm.* -es, *pl.* Ärzte, lekarz *m.*, doktor *m.*; einen — holen wezwać (przyzwać) lekarza.

A'rztin, *sf. pl.* -innen, lekarka *f.*, doktorka *f.*

A'rztlich, *adi.* lekarski; *adv.* po lekarsku; -e Hülfe pomoc lekarska; — behandeln leczyć.

As, *n.* I. *inded.* (muz.) *a* z bemolem; II. Aſſes, *pl.* Aſſe; 1) as *m.* (w kartach); 2) as *m.* (staro rzymska moneta).

A'ſant, *sm.* -s, *pl.* -e, der ſtinkende — dyable lajno, asafetyda *f.*; der wohlriechende — benzoes *m.*

Aſbe'ſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, azbest *m.* (minerał).

Aſcenſeu'r, (wym.: asanzör) *sm.* -s, *pl.* -s, winda *f.*, lift *m.* (Aufzug).

Aſcenſio'n, *sf.* -en, wzniesienie *n.* się, ascenzya *f.*

Aſch, *sm.* -es, *pl.* A'ſche, 1) doniczka *f.* (na kwiaty); dzieżka *f.*, makutra *f.*; 2) ob. Aſche.

A'ſchbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume (rzadko zam. Eſche). jasion *m.*

A'ſchblei, *sn.* bismut *m.* (zwykle Wismut).

A'ſchblond, *adi.* płowy.

A'ſchgrau, *adi.* (aſchfahl) płowo-szary, popielaty.

A'ſche, *sf.* 1) popiół *m.*; in — verwandeln obrócić w perzynę; ſich das Haupt mit — beſtreuen posypać głowę popiołem; j—n mit ungebrannter — ſchmieren nalać komu sadła za skórę, wsypać żarzących węgli do cholewy; 2) popioły *pl.*, zwłoki *pl.*; Friede ſeiner — pokój jego popiołom; ſeine — wurde auf dem Friedhofe beigeſetzt pochowano jego zwłoki na cmentarzu; 3) kurz *m.*

A'ſche, *sf. pl.* -n, lipień *m.* (ryba).

A'ſchenbecher, *sm.* -s, *pl.* —, popielnik *m.*, popielnica *f.*

A'ſchenbrödel, *sn.* -s, *pl.* —, kopciuszek *m.*

A'ſchenbrot, *sn.* -es, *pl.* -e, podplomyk *m.*, placek *m.* (pieczony w popiele).

A'ſchenfarbe, *sf.* kolor popielaty.

A'ſchenfarbig, *adi.* popielaty, szaraszkowy.

A'ſchenherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, popielisko *n.*

A'ſchenſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, potaż *m.*, sól lugowa.

A'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kadź garbarska; 2) ług *m.* z popiołu.

A'ſcherbude, *sn.* Biernatowo *n.*

A'ſchermittwoch, *sm.* -s, *pl.* -e, popielec *m.*

A'ſchern, *va.* w popiół obrócić; popiołem posypać; moczyć skóry w wapnie.

A'ſchig, *adi.* popiołowaty.

A'ſchines, *sm.* Eschines.

A'ſchylus, *sm.* Eschyl.

A'ſen (äßen), *va.* żerować, paść się.

Aſe'ptiſch, *adi.* zabezpieczający od gnicia, od zakażenia, aseptyczny; *adv.* aseptycznie.

A'ſien, *sp.* Azya *f.*, Kleinaſien Azya Mniejsza; Aſiate *sm.* Azyata; Aſiatin *sf.* Azyatka; aſiatiſch *adi.* azyatycki, *adv.* po azyatycku.

Aſke'ſe, *sf. pl.* -n, umartwianie *n.*, asceza *f.*

Aſke't, *sm.* -en, *pl.* -en, pokutnik *m.*, asceta *m.*

Aſke'tiſch, *adi.* surowy, twardy, ascetyczy.

A'skulap, *sm.* 1) Eskulap, bożek *m.* sztuki lekarskiej; 2) -s, *pl.* -e, eskulap *m.*, lekarz *m.*

A'ſop, *sm.* Ezop; äſopiſche Fabeln bajki Ezopowe.

Aſo'vſches Meer, Azowskie morze.

Aſpe'kten, *sm.* -es, *pl.* -en, widoki *m.*, aspekta *pl.* (Anſichten).

Aſpha'lt, *sm.* -es, *pl.* -e, asfalt *m.*, smoła ziemna.

Aſpha'ltarbeiten, *sf. pl.* roboty asfaltowe.

Aſpha'ltarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik zatrudniony przy asfaltowaniu, asfalter *m.*

Aſpha'ltpflaſter, *sn.* -s, bruk asfaltowy.

Aſphaltie'ren, *va.* asfaltować, asfaltem wybrukować.

Aſphodi'll, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Affodill.

Aſphyxie', *sf. pl.* -n, letarg *m.*, pozorna śmierć; (Scheintod).

Aſpi'k, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, aszpik *m.*, sulc *m.*

Aſpira'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, aspirant *m.* (ubiegający się o co).

Aſpiratio'n, *sf.* 1) przydech *m.* (gram.); 2) wdychanie *n.*; 3) pragnienie *n.* czego, dążenie *n.* do czego, aspiracya *f.*

Aſpirie'ren, *va.* 1) ubiegać się, aspirować; 2) zaopatrzeć w przydech (gram.).

Aſſanie'ren, *va.* uzdrowotnić, asanować.

Aſſanie'rung, *sf. pl.* -en, uzdrowotnienie *n.*, asanacya *f.*

Aſſekura'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, ubezpieczający *m.* (Verſicherer).

Aſſekura'nz, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie *n.*, asekuracya *f.*; — gegen Feuer, Hagel, Unfall, Elementarſchäden ubezpieczenie od ognia, od gradobicia, od wypadku, od szkód elementarnych; — auf Erleben, auf Ableben, auf Überleben ubezpieczenie na dożycie, na wypadek śmierci, na przeżycie; eine — eingehen ubezpieczyć się (Verſicherung).

Aſſekura'nzagent, *sm.* -en, *pl.* -en, ajent asekuracyjny.

Aſſekura'nzanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład asekuracyjny.

Aſſekura'nzbeamte, *sm.* -n, *pl.* -n, urzędnik asekuracyjny.

Aſſekura'nzgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo *n.* ubezpieczeń, towarzystwo asekuracyjne, asekuracya *f.*

Aſſekura'nzpolizze, *sf. pl.* -en, polica asekuracyjna.

Aſſekura'nzprämie, *sf. pl.* -n, premia asekuracyjna.

Aſſekura't, *sm.* -en, *pl.* -en, ubezpieczony *m.* (Verſicherter).

Aſſekurie'ren, *va.* ubezpieczyć, asekurować (verſichern).

A'ſſel, *sf. pl.* -n, stonóg *m.*, mokrzyca *f.*, wątornik *m.*

Aſſentie'ren, *va.* 1) zaciągać, brać (do wojska), asenterować; 2) zezwolić, przyzwolić, przystać.

Aſſentie'rung, *sf. pl.* -en, pobór *m.* (do wojska), branka *f.*, asenterunek *m.*

Aſſentie'rungskommiſſion *sf. pl.* -en, komisya poborowa, asenterunkowa.

Aſſe'ſſor, *sm.* -s, *pl.* -en, asesor *m.*; podsędek *m.*, współławnik *m.*

Aſſiduitä't, *sf. pl.* -en, wytrwałość *f.*, pilność *f.* (Eifer).

Aſſie'tte (wym.: asjete), *sf. pl.* -n, przystawka *f.* (Vorgericht).

Aſſigna't, *sm.* -en, *pl.* -en, ten, na którego korzyść przekaz jest wystawiony.

Aſſignatio'n, *sf. pl.* -en, przekaz *m.*, asygnacya *f.* (Anweiſung).

Aſſignie'ren, *va.* przekazać, asygnować (anweiſen).

Aſſimilatio'n, *sf. pl.* -en, przyswojenie *n.*, upodobnienie *n.*, asymilacya *f.* (Anähnlichung).

Aſſimilato'riſch, *adi.* asymilacyjny.

Aſſimilie'ren, *va.* przyswajać, asymilować (anähnlichen).

Aſſi'ſen, *sf. pl.* sąd *m.* przysięgłych (Geſchworenengericht).

Aſſiſi, *sn.* Asyż *m.*; der hl. Franziſkus von — św. Franciszek z Asyżu.

Aſſiſte'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, asystent *m.*, pomocnik *m.* (Gehilfe).

Aſſiſte'nz, *sf.* pomoc *f.*, asystencya *f.*, asysta *f.* (Beihilfe).

Aſſiſte'nzarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz asystent *m.* (Hilfsarzt).

Aſſiſtie'ren, *vn.* towarzyszyć, pomagać, asystować.

Aſſocié' (wym.: asosje), *sm.* -s, *pl.* -s, spólnik *m.* (Genoſſe).

Aſſona'nz, *sf. pl.* -en, podobieństwo *n.* dźwięku, powtarzanie *n.* się w wierszu tej samej samogłoski, asonancya *f.*

Aſſortie'ren, *va.* wybierać, zaopatrywać się w wybór towarów, asortować; ein wohl, gut aſſortiertes Lager dobrze zaopatrzony (asortowany) skład.

Aſſortime'nt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dobór *m.*, zapas *m.* towarów.

Aſſoziatio'n, *sf. pl.* -en, 1) zespolenie *n.*, stowarzyszenie *n.*; 2) kojarzenie *n.* (wyobrażeń).

Aſſoziie'ren, ſich, *vr.* połączyć się w spółkę handlową.

Aſſy'rien, As(s)yrya *f.*; aſſyriſch *adi.* as(s)yryjski, *adv.* po as(s)yryjsku.

Aſt, *sm.* -es, *pl.* Äſte; 1) gałąź *f.*, konar *m.*, (przen.) odnoga *f.*; die Äſte und Zweige eines Baumes gałęzie i konary drzewa; 2) sęczek *m.*, miejsce na drzewie (gdzie przedtem osadzoną była gałąź); ein Brett voller Äſte deska pełna sęków.

Äſtchen, *sn.* -s, *pl.* —, gałązka *f.*, gałązeczka *f.*

Ä'ſten (ä'ſten, ä'ſteln) I. *va.* obierać z gałęzi; II. *vn.* i *vr.* (ſich) wypuszczać gałęzie, rozgałęziać się.

A'ſter, *sf. pl.* -n, (bot.) aster *m.*, astra *f.*

Aerſtoi'd, *sm.* (e)s, *pl.* -en, drobna planeta, asteroid *m.*

Aſthenie', *sf.* bezsilność *f.*, astenia *f.* (Schwäche).

Äſthe'tik, *sf.* estetyka *f.*, nauka *f.* o pięknie.

Äſthe'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, estetyk *m.*

Äſthe'tiſch, *adi.* estetyczny, odpowiadający pojęciom o pięknie; *adv.* estetycznie.

A'ſtholz, -es, *pl.* -hölzer, drzewo gałązkowe, gałęzie *pl.*

Ä'ſtig, *adi.* 1) gałęzisty, pełen gałęzi; 2) sękaty, pełen sęków.

Ä'ſtling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pisklę *m.*

A'ſtloch, *sn.* -es, *pl.* -löcher, dziura *f.* z wypadniętego sęka.

A'ſthma, *sn.* -s, *pl.* -men, astma *f.*, duszność *n.*, dychawica *f.* (Engbrüſtigkeit).

Aſthma'tiker, *sn.* -s, *pl.* —, cierpiący *m.* na astmę, astmatyk *m.*

Aſthma'tiſch, *adi.* astmatyczny, dychawiczny (engbrüſtig).

A'ſtmoos, *sn.* -es, rokiet *m.* (bot.)

Aſtra'liſch, *adi.* mający kształt gwiazdy, gwieździsty, astralny.

Aſtra'llampe, *sf. pl.* -n, lampa z próżnym, cylindrycznym knotem.

Aſtrola'b(Aſtrola'bium), *sn.* -s, *pl.* -e, kątomierz *m.* (przyrząd do oznaczania wysokości gwiazd i ich ruchów), astrolabyum *m.*

Aſtrolo'g, *sm.* -en, *pl.* -en, astrolog *m.*

Aſtrologie', *sf.* astrologia *f.*
Aſtrono'm, *sm.* -en, *pl.* -en, astronom *m.*
Aſtronomie', *sf.* astronomia *f.*, nauka *f.* o gwiazdach (Sternkunde).
Aſtrono'miſch, *adi.* astronomiczny.
Aſy'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przytułek *m.*, przytulisko *n.*, schronisko *n.*, schronienie *n.*, azyl *m.*; j—m ein — gewähren dać komu przytulek.
Aſymmetrie', *sf.* niesymetryczność *f.*, asymetrya *f.*
Aſymme'triſch, *adi* niesymetryczny, nierównomiernie ukształtowany (unregelmäßig).
Aſzende'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, krewny *m.* z linii wstępnej, ascendent *m.*
Aſzende'nz, *sf.* pokrewieństwo *n.* w linii wstępnej.
Aſzenſio'n, *sf.* wzniesienie *n.* się, ascenzya *f.*; wniebowstąpienie *n.*
Aſze'ſe, *sf.* ob. Aſkeſe.
Aſze't, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Aſket.
Aſze'tiſch, *adi.* ob. Aſketiſch.
Atavi'ſmus, *sm.* dziedziczność *f.*, atawizm *m.* (Vererblichkeit).
Atavi'ſtiſch, *adi.* wynikający z atawizmu, atawistyczny.
Atelie'r (wym.: ateljé) pracownia *f.*, warsztat *m.*
A'tem, *sm.* -s, oddech *m.*· dech *m.*, außer — ankommen nadejść zadyszany, zasapany; den — an ſich halten wstrzymać oddech; in einem — jednym tchem, bez odetchnięcia; — holen, ſchöpfen odetchnąć; j—n nicht zu — kommen laſſen nie dać komu odetchnąć; ſich außer — laufen stracić oddech, zmęczyć się (bieganiem); j—n in — erhalten nie dać komu wytchnąć.
A'tembeſchwerde, *sf.* -n, duszność *f.*
A'temholen, *sn.* -s, oddychanie *n.*, odetchnięcie *n.*
A'temlos, *adi.* 1) zadyszany, nie mający tchu; -ſe Stille głęboka cisza; 2) bez życia, nieżywy.
A'temzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, tchnienie *n.*, dech *m.* wdech *m.*; bis zum letzten — aż do ostatniego tchnienia (do śmierci); in einem — jednym tchem.
Athei'ſmus, *sm.* —, niewiara *f.* w Boga, ateizm *m.* (Gottesleugnung).
Athei'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, niewierzący w Boga, bezbożnik *m.*, ateista *m.* (Gottesleugner).
Athei'ſtiſch, *adi.* niewierzący w Boga, bezbożny, ateistyczny (gottesleugneriſch).
Athe'n, *sn.* Ateny *pl.*; Athener *sm.* Ateńczyk; Athenerin *sf.* Atenka; atheniſch *adi.* ateński.
Äthio'pien, *sn.* Etyopia *f.*; äthiopiſch *adi.* etyopski.
A'ther, *sm.* -s, *pl.* —, 1) eter *m.*, lotnik *m.*; 2) przestrzeń niebieska.
Athe'riſch, *adi.* 1) lotny; -es Öl lotny olej; 2) powiewny, eteryczny, lekki.
Ätheriſie'ren, *va.* znieczulać eterem, eteryzować.
Athle't, *sm.* -en, *pl.* -en, zapaśnik *m.*, atleta *m.*, siłacz *m.* (Ringkämpfer).
Athle'tiſch, *adi.* atletyczny, silny.
Athle'tik, *sf.* zapaśnictwo *n.*, atletyka *f.* (Ringkunſt).
Äthy'läther, *sn.* -s, eter, lotnik etylowy.
Äthy'lalkohol, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyskok, alkohol etylowy.
A'tlas, *sm.* -ſſes, 1) *pl.* Atla'nten, zbiór *m.* kart (map), atlas *m.*; geographiſcher, anatomiſcher, aſtronomiſcher — atlas geograficzny, anatomiczny, astronomiczny; 2) pierwszy kręg szyjny; 3) *pl.* Atlaſſe, atlant *m.*, męska karyatyda (arch.); 4) *pl.* Atlaſſe atlas *m.*
A'tmen, *vn.* (h.) oddychać, dychać, (przen.) żyć; er atmet kaum ledwie dysze; Alles was atmet wszystko co żyje; Roſenduft atmete ringsum w okolo rozchodziła się woń róż; gute Luft — oddychać dobrem powietrzem; hier atmet es ſich leicht tu lekko się oddycha.
Atmome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, przyrząd *m.* do mierzenia parowania wody, atmometr *m.*
Atmoſphä're, *sf. pl.* -n, powietrznia *f.*, atmosfera *f.*; otoczenie *n.*
Atmoſphä'riſch, *adi.* atmosferyczny, powietrzny.
A'tmung, *sf.* oddechanie *n.*, respiracya *f.*
A'tmungsapparat, *sm.*-(e)s narząd oddechowy.
Atm'ungsgeräuſch, *sn.* -es, *pl.* -e, szmer oddechowy.
A'tmungsorgane, *sn. pl.* narząd oddechowy.
Ato'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, niedzialka *f.*, atom *m.*
Atomi'ſt, *sm* -en, *pl.* -en, atomista *m.*
Atomi'ſtiſch, *adi.* atomistyczny.
Atonie', *sf.* -n, niemoc *f.*, bezsilność *f.*, atonia *f.*
Atrophie', *sf. pl.* -n, zanik m., wyschnięcie *n.*, atrofia *f.*
Atropi'n, *sn.* -s, atropina *f.*
Attach'é, (wym.: atasze) *sm.* -es, *pl.* -s, dyplomata należący do skladu poselstwa, attache *m.*
Attachie'ren, (wym.: -sziren) *va.* i *vr.* przydzielić, przywiązać się, przylączyć się.
Atſch! *int.* a juzci (na wyrażenie szyderstwa).
Atta'cke (wym.: atak), *sf.* —, *pl.* -n, napad *m.*, atak *m.* (Angriff).
Attackie'ren, *va.* napadać, atakować (angreifen).
Attenta't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zamach *m.*, atentat *m.*
Attentä'ter, *sm.* -s, *pl.* —, sprawca *m.* zamachu, napastnik *m.*
Atte'ſt, *sn* -es, *pl.* -e, (Atteſta't, *sn.* -es, *pl.* -e) świadectwo *n.*, zaświadczenie *n.*, atest *m.* (Zeugniß).
Atteſtie'ren, *va.* poświadczyć, potwierdzić (bezeugen.)
A'ttich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bez, *m.* hebd *m.*
A'ttila, *sm.* Attyla.
Attitu'de (wym.: atitüd) *sf. pl.* -n, postawa *f.* (Haltung).
Attraktio'n, *sf. pl.* -en, przyciąganie *n.*, powab *m.*, pociąg *m.*, atrakcya *f.* (Anziehung).

Attribu't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) przymiot *m.*, własność *f.*, cecha *f.*, godło *n.*, oznaka *f.* (Eigenſchaft); 2) (gram.) przydawka *f.* (Beifügung).

Attributi'v, *adi.* przydawkowy; *adv.* jako przydawka.

Ä'tzammoniak, *sn.* -s, amoniak żrący.

Ä'tzbar *adi.* poddający się gryzącej cieczy.

Ä'tzen, Ä'tzen, I. *vn.* (h.) i ſich —, *vr.* karmić, paść się; II. *va.* 1) karmić, paść; 2) wabić nęcić, łudzić.

Ä'tzen, I. *va.* 1) ob. Aetzen; 2) gryzącą wodą wyżerać, wypalać, bajcować; sztychować; II. ätzend, *ppr.* i *adi.* wygryzający, wyżerający, wypalający.

Ä'tzflüſſigkeit, *sf. pl.* -en, płyn żrący, ciecz żrąca.

Ä'tzkali, *sn. indecl.* potaż żrący.

Ä'tzkalk, *sm.* -es, wapno żrące.

Ä'tzlauge, *sf. pl.* -en, ług żrący.

Ä'tzung, *sf. pl.* -en, 1) karmienie *n.*; 2) nęta *f.*, przynęta *f.*

Ä'tzung, *sf. pl.* -en, wypalanie *n.*; napuszczanie *n.* płynem żrącym.

Ä'tzwaſſer, *sn.* -s, *pl.* -wäſſer, woda żrąca.

Au, I. *int.* au weh! ojaj! oj jo; II. *sf. pl.* -en, ob. Aue.

Auch, *coni.* 1) także, i, też; er behauptet es und ich — on tak twierdzi, a ja także; es kann ſich bei Ihnen — daſſelbe ereignen pana także może to samo spotkać; Sie ſind — ſo einer Pan także należysz do tych, i pan jesteś jednym z tych; nicht nur .. ſondern — nie tylko . . lecz także; ſowohl heute, als — geſtern zarówno dziś jak i wczoraj; Sie tun es ja — pan także czynisz to samo, i pan to samo czynisz; es iſt aber — Grund dazu aie jest też powód po temu; der Vater iſt gut, dafür wird er aber — geliebt ojciec jest dobry, dlatego też kochają go; ich kenne ihn — nicht i ja go nie znam, ja także go nie znam; 2) nawet, i, też; — der Kleinſte kann dir ſchaden nawet (i) najmniejszy może ci szkodzić; ohne — nur zu fragen nie pytając się nawet; — nicht Einer ani jeden nawet; aber — dieſe nur ale też tylko ta; aber — dieſe war ſchlecht ale i ta była zła; 3) chociaż, chociażby, nawet, jakkolwiek; glückt ihm — alles chociaż mu się wszystko udaje; — wenn ihm alles glückeu ſollte nawet gdyby wszystko miało mu się udać; wenn er — viel hat jeżeli nawet wiele posiada; und wenn er — groß iſt, ſo fürchte ich ihn dennoch nicht jakkolwiek (chociaż) jest wielkim, ja nie boję się jego; wenn Sie — Frauen ſind . . . jakkolwiek jesteście kobietami; 4) . . . kolwiek; wer es — immer ſei ktokolwiekby to był; was er — ſagen würde cokolwiekby powiedział; ſo arm ſie — ſind jakkolwiek są ubogimi; wie dem — immer ſei jakkolwiekby się rzecz miała; 5) (allerdings) w istocie, co prawda, też; das iſt — wahr to też prawda; ihr ſeid — daran unſchuldig wy, co prawda, (w istocie) nie winniście temu; ſo iſt's — tak też jest, tak jest w istocie; das werde ich — tak też uczynię; też; kann ich mich — darauf verlaſſen? czy mogę też polegać na tem?; wer läßt ſich — ſo etwas gefallen? któżby też zniósł coś podobnego? 7) (dla umotywowania poprzedzającego zdania) toteż; der Weg war gefährlich, wir hatten uns — vorgeſehen droga była niebezpieczną, toteż zaopatrzyliśmy się; man muß dankbar ſein, iſt er es — trzeba być wdzięcznym, toteż on nim jest; 8) den Teufel —! tam do dyabla! zum Wetter —! tam do pioruna!

Au'chwitz, *sn.* Uciechowice *pl.*

Audie'nz, *sf. pl.* -en, posłuchanie *n.*, audyencya *f.*; -en erteilen udzieliać posłuchań.

Audite'ur, (wym.: -tör), **Audito'r**, *sm.* -s, *pl.* -e, sędzia wojskowy, audytor *m.*

Audito'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, 1) sala wykładowa (Hörſaal); 2) słuchacze *m.*; ein zahlreiches — liczne grono słuchaczów (Hörerſchaft).

Au'e, *sf. pl.* -n, łąka *f.* niwa *f.*, błoń *f.*

Au'er, *sm.* -s, *pl.* —, żubr *m.*

Au'erbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, palnik auerowski, auer *m.*

Au'erglühlicht, *sn.* -es, żarówki auerowskie.

Au'erhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, gluszec *m.*

Au'ernetz, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, siatka auerowska, koszulka *f.*

Au'erochs, *sm.* -en, *pl.* -en, żubr *m.*

Au'erſchitz, *sn.* Uherczyce *pl.*

Auerſtrumpf, *sm.* -es, -ſtrümpfe ob. Auernetz.

Auf, I. *praep.* (z *dativ.* na pytanie wo? z *accus.* na pytanie wohin?) 1) na; — dem Tiſche na stole; die Blicke — j—n richten zwrócić na kogo spojrzenia; einen Wechſel — j—n ziehen wystawić na kogo weksel (trasować na kogo); — der Stelle mußt du es tun natychmiast (z miejsca) musisz to uczynić; Einfluß — j—n haben mieć wpływ na kogo; -s Wort na słowo; — Treu und Glauben na sumienie; — einen Reichen kommen viele Arme na jednego bogatego przypada wielu ubogich; 2) na, w, do, przy, z, po, o; — den Ball gehen iść na bal; — dem Balle ſein być na balu; — der Schule w szkole; — die Schule (gehen) do szkoły iść; — der Hochzeit na weselu; — die Hochzeit na wesele; — dem Lande na wsi; — das (aufs) Land na wieś; — den Tanzboden (gehen) (iść) na tańce; — dem Tanzboden na tańcach; — j—s Geſundheit trinken pić za czyje zdrowie; — dem Rückwege z powrotem; die Treppe — dem Hofe schody w podwórzu; — meine Bitte na moją prośbę; einen Preis —

etw. ſetzen wyznaczyć cenę na co; — ſeine Güter reiſen wyjechać do swoich dóbr; — ſeinen Gütern wohnen mieszkać w swoich dobrach; — ſeiner Anſicht beharren obstawać przy swojem zdaniu; — Zinngeſchirr eſſen jeść na cynowem naczyniu (z cynowego naczynia); — Beſuch ſeĕin by na wizycie; — Beſuch kommen przyjść na wizytę, z wizytą; — beide Augen blind ślepy na oba oczy; — dieſe (jene) Seite na tę (tamtę) stronę; — dieſer (jener) Seite na tej (tamtej) stronie; — der Seite der Häuſer po stronie (ze strony) domów; — beiden Seiten po obu stronach, z obu stron; der Weg, — welchem ich gekommen bin droga, którą przyszedłem; — dem Wege ſein być w drodze; — dem Wege liegt ein Stein na drodze leży kamień; ſich — den Weg machen wybrać się w drogę; — welchem Wege kommt er? którą drogą przybywa? — welchem Wege wirſt Du das erreichen? na jakiej drodze osiągniesz to? 3) — etw. antworten odpowiedzieć na co; — j—n böſe ſein gniewać się na kogo; — j—n eiferſüchtig ſein być o kogo zazdrosnym; — etw. hoffen spodziewać się czego; — etwas losgehen uderzyć na co, iść przeciw czemu; dążyć do czego; 4) ſein Vermögen wird — 100.000 Rubel berechnet majątek jego obliczają na 100.000 rubli; es entfallen 10 Kronen — den Mann przypada 10 koron na głowę; — eine Mark gehen 100 Pfennige marka ma 100 feników; alle bis — den letzten wszyscy aż do ostatniego, (albo) wszyscy z wyjątkiem ostatniego; 5) po, na, do; — das Eſſen ſchlafen spać po jedzeniu; — einen Augenblick na chwilę; ich bin — den erſten Mai vorgeladen wezwany jestem na pierwszego maja; — morgen alſo a więc do jutra (do widzenia jutro); — Wiederſehen do widzenia; -s ganze Leben na całe życie; es geht — 9 Uhr jest około dziewiątej; drei Viertel — 9 trzy kwadranse na dziewiątą; 6) na, wobec; — Befehl na rozkaz; — Ihre Bitte na pańską prośbę; — ein ſolches Betragen hin wobec takiego zachowania się; — das hin, ziehe ich vor mich zu entfernen wobec tego wolę oddalić się 7) w (przed *sup.* jak), na, o; -s höchſte erzürnt w najwyższym stopniu rozgniewany, jak najmocniej rozgniewany; ich werde es -s beſte ordnen załatwię to jak najlepiej; — dieſe Weiſe w ten sposób; — alle Fälle na każdy sposób, na wszelki wypadek; -s Geratewohl na chybił trafił; er kommt dabei nicht—die Koſten to mu się nie opłaca; ſich — Säbel ſchlagen bić się na pałasze; — einmal nagle, niespodziewanie; (albo) za jednym razem, od razu, od jednego razu; er trank die Flaſche — einmal aus wypił butelkę od razu; — einen Zug austrinken wypić duszkiem; — Scheidung klagen skarżyć o rozwód; 8) po, do; — j—n folgen następować po kim; Brief — Brief ſchicken posyłać list po liście; Stunde — Stunde vergeht godzina po godzinie mija; bis — die Hälfte aż do połowy; 9) es hat nichts — ſich nic nie szkodzi, nic nie znaczy; es hat etwas — ſich to ma pewne znaczenie; II. *adv.* 1) — und ab gehen chodzić tam i napowrót; — und nieder w górę i na dół; er war ſchon — und davon już go nie było; 2) die Tür iſt — drzwi są otwarte; die Augen —! patrz! otwórz oczy!; 3) er iſt noch — jeszcze czuwa, jeszcze nie śpi; er iſt wohl- jest zdrów, dobrze się ma; 4) berg- pod górę; ſtrom- pod rzekę, pod wodę, pod prąd; von Jugend — od młodości; von unten —, von der Pike — dienen służyć od najniższego szczebla; er hat vom Gemeinen — gedient dosługiwał się od prostego żołnierza; —!, friſch —! nuże! dalejże!; —! wstawać! na nogi!; er machte ſich — und davon czmychnął; jetzt — und davon! teraz w nogi!; III. *coni.* — daß = damit żeby, ażeby, aby.

Au'f=ächzen, *vn.* (h.) westchnąć (głośno), jęknąć, stęknąć.

Au'f=ackern, *vn.* (h.) 1) wyorać co (np. pieniądz); 2) zorać, pługiem poruszyć; 3) (u rytowników) eine Platte — schrupować blachę.

Au'f=arbeiten, I. *va.* wyrobić, odrobić, wyczerpać; die Rückſtände — odrobić zaległości; die Wolle — wyrobić wełnę; z trudem otworzyć; eine Türe — wyważyć drzwi; einen Rock — przerobić, oświeżyć surdut; II. *vn.* (h.) skończyć pracę; III. ſich — *vr.* z trudem podnieść się w górę; wyczerpać, wysilić się pracą.

Au'f=atmen, *vn.* (h.) odetchnąć; jetzt erſt kann ich freier — teraz dopiero mogę wolniej odetchnąć.

Au'f=ätzen, *va.* 1) gryzącą cieczą otwór zrobić; 2) wykarmić (ptaki).

Au'f=backen, bäckſt, bäckt, buck auf, habe aufgebacken, I. *va.* odpiec, na nowo upiec; das Mehl — spotrzebować mąkę na pieczywo; II. *vn.* (ſ.) auf etw. — przylepić się do czego.

Au'f=bähen, *va.* otworzyć (zmiękczyć) za pomocą kataplazmów, naparzać.

Au'f=bahren, *va.* złożyć na marach, na katafalku (trumnę, trupa).

Aufbahrung, *sf. pl.* -en, złożenie *n.* na marach, na katafalku.

Au'f=banſen, *va.* kopić, w sąsieku (zboże) na kupę układać.

Au'fbau, *sm.* -es, *pl.* -e, budowa *f.*, konstrukcya *f.*

Au'f=bauen, *va.* wybudować, wystawić, wznieść.

Au'f=baumen, *vn.* (h.) (myśl.) na drzewo wleść, wskoczyć, wdrapać się.

Au'f=bäumen, I. *va.* nawijać na nawój (tkact.); II. *vr.* ſich — stanąć dęba; ſein Stolz bäumte ſich dagegen auf jego duma obruszyła (oburzyła się) na to.

Au'f=bauſchen, *va.* napuszyć; das Kleid bauſcht ſich auf suknia pnie się; aufgebauſchte Ärmel napuszone rękawy; eine Kleinigkeit zu einer Staatsangelegenheit — z drobnostki robić sprawę ogromnej wagi.

Au'f=befinden, (ſich) — *vr.* befand ſich auf, hat ſich aufbefunden, już nie spać; er befindet ſich ſchon auf wstał już z łóżka.

Au'f=begehren, *vn.* (h.) unieść się.

Au'f=behalten, *va.* (h.) den Hut — nie zdjąć kapelusza, zatrzymać kapelusz na głowie; die Augen — trzymać oczy otwarte.

Au'f=beißen, *va.* beißeſt i beißt, biß auf, habe aufgebiſſen, przegryźć, rozgryźć.

Au'f=bekommen, *va.* bekam auf, habe aufbekommen, 1) zdołać otworzyć; ich habe das Schloß endlich — wreszcie zdołałem otworzyć zamek; 2) włożyć; ich kann dieſen Hut nicht — nie mogę tego kapelusza włożyć; 3) dostać zadanie; wir haben heute dieſes Kapitel — zadano nam dziś ten rozdział.

Au'f=bellen, *vn.* (h.) zaszczekać, szczeknąć.

Au'f=berſten, *vn.* berſteſt i birſt, birſt, barſt auf, bin aufgeborſten, pęknąć, rozpaść się.

Au'f=beſſern, *va.* poprawić, polepszyć, podnieść; das Gehalt — podnieść płacę.

Au'fbeſſerung, *sf.* polepszenie *n.*, poprawienie *n.*; Gehalts=podniesienie *n.* płacy.

Au'f=betten, *va.* posłać, rozścielić łóżko.

Au'f=bewahren, *vn.* (h.) zachować, przechować, schować.

Au'fbewahrung, *sf.* przechowanie *n.*, schowanie *n.*

Au'fbewahrungsanſtalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.* do przechowywania rzeczy.

Au'fbewahrungsgebühr, *sf. pl.* =en, *sf.* należytość *f.* za przechowanie.

Au'fbewahrungsort, *sm.* =es, *pl.* =e, miejsce *n.* przechowania.

Au'f=biegen, *va.* bog auf, habe aufgebogen, odgiąć.

Au'f=bieten, *va.* bot auf, habe aufgeboten, 1) oznajmić, zapowiedzieć, ogłosić; ein Brautpaar — ogłosić zapowiedź; 2) zwołać, powołać, zgromadzić (żołnierze); man hat die ganze Polizeimacht gegen die Räuber aufgeboten wysłano całą siłę policyjną przeciwko rozbójnikom; 3) alle ſeine Kräfte — wytężyć wszystkie siły; alles — czynić co tylko można, użyć wszelkich sposobów.

Au'fbietung, *sf.* 1) zapowiedź *f.*; 2) wysiłek *m.*, wysiłanie *n.*; 3) wezwanie *n.*, zaciąg *m.*, powołanie *n.* pod broń.

Au'f=binden, *va.* band auf, habe aufgebunden, rozwiązać, odwiązać; wyżej związać, wyżej przytwierdzić (włosy, suknię); przytwierdzić przez wiązanie (winne krzewy); j—m etw. — ubrać kogo w co; wywieść kogo w pole; j—m einen Bären — ubrać kogo w co.

Au'f=blähen, I. *va.* i *vr.* nadymać, nadąć; das Kleid bläht ſich auf suknia nadyma, puszy się; der Sieg hat ihn aufgebläht zwycięstwo wzbiło go w dumę, nadęło go; II. **aufgebläht**, *pp.* i *adi.* nadęty, napuszony.

Au'f=blaſen, bläſeſt i bläßt, bläßt, blies auf, habe aufgeblaſen, I. *va.* 1) nadąć, nadymać (pęcherz, policzki); 2) rozdmuchać, rozdąć; das Feuer — rozdmuchać ogień; 3) otworzyć przez rozdmuchanie; 4) trąbieniem obudzić; 5) (także *vn.* z h.) zatrąbić, zagrać; zum Tanze — trąbą oznajmić rozpoczęcie tańców; zagrać do tańca; II. aufgeblaſen, *pp.* i *adi.* nadęty, napuszony.

Au'f=blättern, *vn.* (h.) 1) przerzucać, przewracać kartki, rozcinać kartki; eine Stelle in einem Buche — przerzucać książkę, by znaleźć jaki ustęp; 2) obrywać listki; eine Roſe — obrywać listki z róży.

Au'f=bleiben, *vn.* blieb auf, bin aufgeblieben, 1) stać otworem; die Türe iſt den ganzen Tag aufgeblieben drzwi stały otworem cały dzień; 2) czuwać, nie spać, nie iść spać; ich bin drei Nächte aufgeblieben przez trzy noce nie kładłem się spać, czuwałem.

Au'fblick, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) spojrzenie *n.* w górę; 2) blysk *m.*, błyśnięcie *n.*

Au'f=blicken, *vn.* (h.) 1) spojrzeć w górę, wznieść, wzrok; groß — podnieść ze zdziwieniem oczy; 2) zabłysnąć; ukazać się na chwilę.

Au'f=blinken, *vn.* (h.) ob. Aufblicken 2.

Au'f=blitzen, *vn.* (ſ.) zabłysnąć; ein Gedanke blitzte mir auf błysnęła mi myśl.

Au'f=blühen, *vn.* (ſ.) rozkwitnąć, zakwitnąć; die Schönheit rozkwitająca piękność.

Au'fblüte, *sf. pl.* =n, rozkwit *m.*; zur — bringen doprowadzić do rozkwitu.

Au'f=bohren, *va.* wywiercić, otworzyć przez wywiercenie.

Au'f=bojen (= boyen), *va.* Ankertau — ująć okrętowi ładunku.

Au'f=borgen, *va.* napożyczać.

Au'f=braſſen, *va.* (żegl.) tak reję ustawić, by jedne żagle dostawały wiatr z przodu, drugie z tyłu.

Au'f=braten, *va.* brätſt, brät, briet auf, habe aufgebraten, odpiec, odgrzać.

Au'f=brauchen, *va.* wypotrzebować, spotrzebować.

Au'f=brauſen, *vn.* (h. i ſ.) burzyć się; das Meer brauſt auf morze burzy się; (przen.) gniewem się unieść.

Au'fbrauſend, *adi.* popędliwy, gwałtowny, prędki.

Au'f=brechen, brichſt, bricht, brach auf, habe (bin) aufgebrochen, I. *va.* 1) wyłamać (drzwi, zamek); einen Brief — otworzyć, odpieczętować list; 2) ein Reh — wypatroszyć

sarnę; 3) das Pflaſter — wyłamać chodnik; 4) das Bier — chłodzić piwo; II. *vn.* (ſ.) 1) pękać, otwierać się (przez pękanie); die Lippen brechen auf wargi pękają; die Wunde bricht auf rana otwiera się; 2) ruszyć, wyruszyć w drogę; es iſt Zeit aufzubrechen czas w drogę; gegen den Feind — ruszyć na nieprzyjaciela; mit dem Lager — zwinąć obóz.

Au'f=breiten, *va.* rozłożyć, rozpostrzeć.

Au'f=brennen, brannte auf, aufgebraunt, I. *va.* 1) spalić; 2) wypalić; zwei Zentner Kohle habe ich ſchon aufgebrannt wypaliłem już dwa cetnary węgla; 3) die Haare — włosy przypiec; 4) j—m eins (eine Kugel) — wpakować, wsadzić komu kulę; auf etw. ein Zeichen — wypalić na czem znak; II. *vn.* (ſ.) 1) zapłonąć, zająć się; (przen.) unieść się; 2) wenn die Mittagsſonne aufbrennt kiedy południowe słońce pali.

Au'f=bringen, brachte auf, habe aufgebracht, I. *va.* 1) otworzyć (z trudnością); 2) wznieść (budowę, rusztowanie); einen Kranken — postawić chorego na nogi; ein Kind — wykarmić, wyhodować dziecię; 3) podnieść, do dobrego stanu doprowadzić; 4) wynieść, zanieść, umieścić; das Getreide auf den Boden — wynieść zboże na strych; 5) wprowadzić; eine Mode — wprowadzić modę; 6) wydostać, wystarać się; Geld — wydostać pieniądze, wystarać się o pieniądze; Beweiſe — wystarać się o dowody; es läßt ſich gegen ihn nichts — nie można przeciwko niemu żadnego znaleźć zarzutu; wer hat dieſes Gerücht aufgebracht? kto puścił w obieg tę pogłoskę?; 7) rozzłościć, rozgniewać; j—n — rozzłościć kogo; II. aufgebracht, *pp.* i *adi.* oburzony, obruszony, rozgniewany, rozzłoszczony.

Au'f=bringung, *ſf.* wydobycie *n.*, zebranie *n.*; die — des notwendigen Kapitals war mit Schwierigkeiten verbunden z trudnością przyszło zebrać potrzebny kapitał.

Au'f=brodeln, *vn.* (ſ.) zawrzeć, zakipieć.

Au'f=bruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, 1) pęknięcie (= aufbrechen II. 1); 2) wyruszenie *n.*, wymarsz *m.*; zum — blaſen trąbić na wymarsz; 3) wypatroszenie *n.* (zwierzyny).

Au'f=brühen, *va.* (h.) zaparzyć.

Au'f=brüllen, *vn.* (h.) ryknąć, zaryczeć.

Au'f=brüſten, I. *va.* das Kalb — rozciąć cielęciu piersi; II. ſich — *vr.* ob. Brüſten.

Au'f=buddeln, *va.* ob. Aufgraben.

Au'f=bügeln, *va.* odprasować.

Au'f=bullern, *vn.* (h.) zawrzeć, zakipieć.

Au'f=bürden, *va.* obarczyć, obciążyć, narzucić; j—m eine Laſt — obarczyć kogo ciężarem; eine Pflicht — narzucić obowiązek; j—m ein Verbrechen — posądzić kogo o zbrodnię.

Au'f=bürſten, *va.* 1) szczotką do góry podczesać; 2) wyszczotkować, szczotką wyczyścić.

Au'f=dämmen, *va.* usypać groblę.

Au'f=dämmern, *vn.* (ſ. i h.) zacząć świtać, zaświtać; der Tag dämmert auf świta, robi się dzień, dnieje; in mir beginnt eine Idee aufzudämmern zaczyna mi świtać myśl, pomysł.

Au'f=dampfen, I. *va.* ulotnić; eine Zigarre — wypalić cygaro; II. *vn.* (ſ.) wznosić się w kształcie pary, parować.

Au'f=decken, *va.* 1) rozpostrzeć, rozciągnąć (obrus); den Tiſch — nakryć do stołu; 2) odkryć; die Karten — odsłonić karty; 3) wyjawić, odkryć; ein Geheimnis — wyjawić tajemnicę; ein Verbrechen — odkryć zbrodnię.

Au'f=deichen, *va.* podnieść groblę.

Au'f=dienen, *vn.* i *vr.* (h.) dosługiwać się; er hat ſich bis zum höchſten Beamten aufgedient dosłużył się najwyższej rangi.

Au'f=dingen, *va.* dingte auf, habe aufgedingt (aufgedungen), einen Lehrling — przyjąć chłopca na naukę, do terminu.

Au'f=dingegeld, *sn.* =es, *pl.* =er, opłata *f.* za ucznia (terminatora).

Au'f=donnern, I. *vn.* (h.) zagrzmieć; II. *va.* i ſich — *vr.* wystroić (się).

Au'f=doppeln, *va.* die Sohle — przyszyć podeszew; die Reihen — podwoić szeregi.

Au'f=drängen *va.* i *vr.* (h.) 1) przez naciskanie otworzyć; 2) j—m etw. — narzucić komu co; es drängen ſich mir verſchiedene Gedanken auf nasuwają mi się rozmaite myśli, ſich j—m — narzucać, napraszać się komu.

Au'f=drehen, *va.* 1) rozkręcić, rozpleść; 2) kręcąc otworzyć, odkręcić; 3) podkręcić; zakręcić pod górę.

Au'f=dreſchen, *va.* driſch(e)ſt, driſcht, droſch auf, habe aufgedroſchen, wymłócić, skończyć młócić.

Au'f=dringen, drang auf, bin aufgedrungen, I. *vn.* zu etw. — wznieść się do czego; II. *va.* habe aufgedrungen ob. Aufdrängen 2.

Au'f=dringlich, *adi.* natrętny, uprzykrzony; *adv.* natrętnie.

Au'f=dringlichkeit, *ſf. pl.* =en natręctwo *n.*

Au'f=dringling, *sm.* =s, *pl.* =e, natrętnik *m.*

Au'f=drucken, *va.* nadrukować (na co).

Au'f=drücken, *va.* 1) wycisnąć; einen Kuß — wycisnąć całus; das Siegel — wycisnąć pieczęć; 2) przyłożyć, przycisnąć; ein Pflaſter auf die Wunde — przyłożyć plaster do rany; die Feder auf das Papier — przycisnąć pióro do papieru; 3) przez naciśnięcie otworzyć, wycisnąć; ein Geſchwür — wycisnąć wrzód; das Schloß — otworzyć zamek.

Au'f=dunſen, I. *va.* i *vn.* (ſ.) nabrzmieć, nabrzmiałem uczynić; ein aufgedunſenes Geſicht nabrzmiała (obrzękła) twarz; II. aufgedunſen, *pp.* i *adi.* psuchnięty, nabrzmiały.

Au'f=dunſten, *vn.* (ſ.) wyparować (się).

Au'fdunſtung, *sf. pl.* =en, wyparowanie *n.*

Au'f=eggen, *va.* broną na wierzch wydobyć, wybronować, przebronować.

Aufeina'nder, *adv.* jeden(-a, -o) za drugim (za — gą, — giem), jeden po drugim, po sobie, jeden na drugiego, kolejno; — folgen następować po sobie; — fügen zespoić; — legen złożyć jedno na drugie; — platzen uderzyć jedno o drugie.

Aufeina'nderfolge, *sf. pl.* =n, następstwo *n.*; die Ordnung der — porządek następstwa (sukcesyi).

Au'f=eiſen, I. *va.* einen Teich — wyrębać lód na stawie; II. ſich — *vr.* odtajeć.

Au'fenthalt, *sm.* =eš, *pl.* =e, 1) zwłoka *f.*, opóźnienie *n.*; ohne — bez zwłoki; einen — haben mieć opóźnienie; 5 Minuten — 5 minut postoju, przestanku; 2) pobyt *m.*, bytność *f.*; mein — in London dauerte 5 Tage mój pobyt w Londynie trwał 5 dni; 3) miejsce *n.* pobytu, zamieszkania, mieszkanie *n.*; er hat ſeinen (ſtändigen) — in Berlin jego miejscem pobytu jest Berlin; ſein — iſt jetzt in der ... Straße mieszkanie jego jest teraz przy ulicy ...; die Räuber haben ihren — im Gebirge rozbójnicy mają w górach schronienie.

Au'fenthaltsdauer, *sf.* czas *m.* trwania pobytu.

Au'fenthaltskarte, *sf. pl.* =n, karta *f.* pobytu.

Au'fenthaltsort, *sm.* =eš, *pl.* =e, = Aufenthalt 3).

Au'fenthaltszeit, *sf. pl.* =en, czas *m.* postoju, przestanku.

Au'f=erlegen, *va.* nałożyć, j—m eine Pflicht — nałożyć na kogo obowiązek; ſich Zwang — zadawać sobie przymus.

Au'ferlegung, *sf.* nałożenie *n.*, zadawanie *n.*

Au'ferſtandene(r), *sm.* =en, *pl.* =e(n) (Auferſtandene, *sf. pl.* =n), zmartwychwstały *m.* (=a *f.*).

Au'f=erſtehen, *vn.* (ſ.) zmartwychwstać.

Au'ferſtehung, *sf. pl.* =en, zmartwychwstanie *n.*

Au'ferſtehungsfeier, *sf.* rezurekcya *f.*

Au'ferſtehungsfeſt, *sn.* święto *n.* zmartwychwstania, Wielkanoc *f.*

Au'f=erwachen, *vn.* (ſ.) obudzić się; vom Tode — ob. Auferſtehen.

Au'f=erwecken, *va.* obudzić; vom Tode — wskrzesić.

Au'ferweckung, *sf.* obudzenie *n.*, wskrzeszenie *n.*

Au'f=erziehen, *va.* erzog auf, habe auferzogen, wychować.

Au'ferziehung, *sf.* wychowanie *n.*

Au'f=eſſen, *va.* iſſeſt i ißt, ißt, aß auf, habe aufgegeſſen, zjeść.

Au'f=fahren, fährſt, fährt, fuhr auf, aufgefahren, I. *va.* 1) nawieźć (ziemię); 2) przez jeżdżenie zużyć, wyjeździć; II. *vn.* (ſ.) 1) nagle się otworzyć; die Tür iſt aufgefahren drzwi nagle się otworzyły; 2) jechać w górę; die Bergleute fahren auf górnicy jadą w górę, wyjeżdżają; 3) raptownie się podnieść, podskoczyć, zerwać się; aus dem Schlafe — zerwać się ze snu; 4) rozzłościć, rozgniewać, unieść się; 5) zajechać (uroczyście); die Hochzeitsgäſte ſind aufgefahren goście weselni zajechali; die Kutſchen — laſſen kazać powozom zajeżdżać; Champagner — laſſen wystąpić z szampanem, postawić szampana; 6) najechać na co; das Schiff iſt aufgefahren okręt najechał na mieliznę.

Au'ffahrend, *adi.* popędliwy, prędki, porywczy, opryskliwy.

Au'ffahrt, *sf. pl.* =en, 1) jazda *f.*, wyjazd *m.* pod górę; in einem Luftballon eine — unternehmen przedsięwziąć wzlot balonem; 2) uroczysty wyjazd, zajazd; 3) zajazd *m.*, (miejsce urządzone dla zajeżdżania powozów), rampa *f.*, wjazd *m.*

Au'f=fallen, fällſt, fällt, fiel auf, biu aufgefallen, I. *vn.* 1) paść na co (padając uderzyć o co); 2) padając otworzyć się; die Doſe iſt aufgefallen puszka upadła i otworzyła się; 3) uderzać, dziwić; dieſer Umſtand iſt mir aufgefallen ta okoliczność uderzyła mnie; ich liebe es nicht aufzufallen nie lubię zwracać na siebie uwagę; (*va.*) ſich den Kopf — padając uderzyć się w głowę; II. auffallend *ppr.* i *adi.* ob. Auffällig.

Au'ffällig, *adi.* uderzający, zadziwiający, wpadający w oczy; ein =er Anzug niezwykłe odzienie; ein =eš Benehmen uderzające zachowanie się.

Au'ffälligkeit, *sf.* dziwaczność *f.*, ekscentryczność *f.*

Au'f=fangen, *va.* fängſt, fängt, fing auf, habe aufgefangen, pochwycić, schwytać, podchwytywać, złapać, wyłapać, połapać, przejąć, przyłapać; ich habe die Äpfel in meinen Hut aufgefangen wyłapałem jabłka w kapelusz; Briefe — przejmować listy; ich habe die Diebe aufgefangen przyłapałem (pochwyciłem) złodziei; j—s Worte — podchwytywać czyje słowa; Nachrichten — wyłapywać wiadomości.

Au'f=färben, *va.* odfarbować, na nowo zabarwić.

Au'f=faſern, *va.* powyciągać włókna.

Au'f=faſſen, *va.* nabierać, pochwycić, ująć; pojąć, zrozumieć; den Kot mit der Schaufel — nabierać błoto łopatą; Perlen — nawlekać, nizać perły; ſeine Rolle richtig — dobrze pojąć rolę; den Sinn einer Rede — zrozumieć znaczenie, sens mowy; das Leben ernſt — poważnie zapatrywać się na życie; alles von der tragiſchen Seite — brać wszystko ze strony tragicznej; etw. falſch — fałszywie, mylnie co pojąć.

Au'ffaſſung, *sf. pl.* =en, 1) pojęcie *n.*, zapatrywanie *n.*; nach meiner — według mego pojęcia; es gibt dieſbezüglich zwei verſchiedene =en w tym względzie istnieją dwa odmienne zapatrywania; 2) punkt *m.*

widzenia, sposób *m.* pojmowania; in dieſer — z tego punktu widzenia; 3) er beſitzt eine raſche — szybko się oryentuje, łatwo pojmuje.

Au'ffaſſungsgabe, *sf.*, **Au'ffaſſungskraft,** *pl.* -kräfte, **Au'ffaſſungsvermögen,** *sn.* -s, *sf.* władza *f.* pojmowania, pojętność *f.*; ſeine — iſt geſchwächt ma władzę umysłową przytępioną.

Au'ffaſſungsweiſe, *sf.* sposób *m.* pojmowania.

Au'f=feilen, *va.* odpiłować, przez piłowanie odświeżyć; przepiłować, przez piłowanie otworzyć.

Au'f=feuchten, *va.* odwilżyć.

Au'ffindbar, *adi.* dający się znaleźć.

Au'f=finden, *va.* fand auf, habe aufgefunden, odnaleźć, znaleźć; ich kann die Stelle nicht — nie mogę znaleźć tego miejsca; ich habe ihn wieder aufgefunden odnalazłem go.

Au'f=fiſchen, *va.* wyciągnąć z wody, wyłowić; pochwycić, schwycić; wo haſt du dieſe Neuigkeit aufgefiſcht? gdzie pochwyciłeś, (skąd wyłowiłeś) tę nowinę?

Au'f=flackern, *vn.* 1) (ſ.) zapalić się, zapłonąć (migającym płomieniem); 2) *sn.* -s, das letzte Aufflackern der Lebensflamme ostatnie objawy życia.

Au'f=flammen, I. *va.* ob. Entflammen; II. *vn.* (ſ.) zapalić się płomieniem, zapłonąć.

Au'f=flattern, *vn.* (ſ.) wzlecieć (trzepocąc skrzydłami).

Au'f=flechten, *va.* flichtſt, flicht, flocht auf, habe aufgeflochten, 1) rozpleść, 2) spleść pod górę.

Au'f=fliegen, *vn.* flog auf, bin aufgeflogen, 1) wzlecieć, ulecieć; 2) wylecieć w powietrze; pójść z dymem; 3) raptem otworzyć się; von ſeinem Sitze — zerwać się z miejsca.

Au'f=flimmern, *vn.* (h.) zabłysnąć, mignąć się.

Au'fflug, *sm.* -es, *pl.* -flüge, wzlot *m.*

Au'f=fordern, *va.* wezwać, zawezwać, żądać, prosić, zaprosić, wyzwać; j—n zum Tanze — prosić kogo do tańca; j—n (gerichtlich) — eine Schuld zu bezahlen wezwać kogo (sądownie) do zapłacenia długu; einen Redner —, bei der Sache zu bleiben przywołać mówcę do rzeczy; j—n zum Duell — (fordern) wyzwać kogo na pojedynek; ich bitte Sie und im Notfalle fordere ich Sie auf proszę, a w potrzebie wzywam pana; eine Feſtung zur Übergabe — wezwać twierdzę do poddania się.

Au'fforderung, *sf. pl.* -en, wezwanie *n.*, wyzwanie *n.*, żądanie *n.*, zaproszenie *n.*; eine — an j—n ergehen laſſen wezwać kogo.

Au'f=formen, *va.* włożyć na formę (kapelusz).

Au'f=forſten, *va.* zalesić.

Au'fforſtung, *sf. pl.* -en, zalesienie *n.*

Au'f=freſſen, *va.* frißt, frißt, fraß auf, habe aufgefreſſen, zeżreć, pożreć, wyżreć, stoczyć; von Motten aufgefreſſen wyżarte przez mole; er tut als wollte er mich — sroży się tak, jakby mnie chciał pożreć; der Gram frißt ihn żal go toczy.

Au'f=friſchen, I. *va.* odświeżyć, wznowić, pobudzić; ein Gemälde — odświeżyć obraz; eine Erinnerung, das Andenken an j—n — odświeżyć wspomnienie, pamięć o kim; eine alte Geſchichte — wznowić stare dzieje, starą historyę; den Mut — pobudzić odwagę; die Reiſe hat mich aufgefriſcht podróż odświeżyła mnie; II. *vn.* (h.) der Wind friſcht auf wiatr się wznosi.

Au'ffriſchung, *sf. pl.* -en, odświeżenie, wznowienie *n.*, odnowienie *n.*; meine Nerven bedürfen einer — moje nerwy potrzebują odświeżenia.

Au'f=fugen, *va.* osadzić na czem; die Felgen auf die Speichen — osadzić dzwono na sprychach.

Au'fführbar, *adi.* nadający się do przedstawienia, mogący być przedstawionym.

Au'f=führen, I. *va.* 1) wystawić, wybudować (budowlę, mur, wał ziemny); 2) Erde — nawieźć ziemię; 3) die Wache — wyprowadzić wartę; j—n im Triumphe — sprowadzić kogo w tryumfie; einen Freund in einem bekannten Hauſe — wprowadzić przyjaciela u znajomych; 4) przedstawić, wystawić dramat, operę; II. ſich — *vr.* prowadzić się, sprawować się, zachowywać się; er führt ſich gut (ſchlecht) auf prowadzi się dobrze (źle).

Au'ffühung, *sf. pl.* -en, 1) ob. Aufführen I. 1.; 2) — von Zeugen przedstawienie *n.* świadków; 3) wystawienie *n.*, przedstawienie *n.*; ein Drama zur — bringen wystawić dramat; 4) prowadzenie *n.* się, zachowanie *n.*, postępowanie *n.*

Au'ffühungsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* wystawienia, przedstawienia.

Au'f=füllen, *va.* 1) dopełnić, dolać; ein Faß Wein — dopełnić beczkę, z której ubyło wino (przez trawienie); den Wein — ściągnąć wino do butelek; 2) zlać w butelki; Suppe — podać zupę (do stołu).

Au'ffüllung, *sf. pl.* -en, napełnianie *n.*, dopełnianie *n.*, nalanie *n.*

Au'f=futtern, *va.* 1) ob. Auffüttern *s.*; 2) das ganze Heu — zjeść cały zapas siana.

Au'f=füttern, *va.* 1) wyhodować, wykarmić, podkarmić; 2) podszyć, dać podszewkę.

Au'ffütterung, *sf.* 1) hodowanie *n.*, wykarmienie *n.*, podkarmienie *n.*; 2) podszycie *n.*

Au'fgabe, *sf. pl.* -n, 1) oddanie *n.*, nadanie *n.*; — und Abgabe von Briefen nadawanie i wydawanie listów; 2) zadanie *n.*, wypracowanie *n.*; Haus — wypracowanie domowe; Schul — wypracowanie szkolne; obowiązek *m.*; ich habe mir die — geſtellt wziąłem sobie za zaadanie; 3) poniechanie *n.*, zwinięcie *n.*; die — eines Prozeſſes poniechanie (zaniechanie) procesu; wegen — des Geſchäftes z powodu zwinięcia handlu.

Au'fgabeort, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce *n.* nadania.

Au'fgabenheft, *sn.* -es, *pl.* -e, zeszyt *m.* do zadań.

Au'fgabsamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd nadawczy; Auf- und Abgabsamt urząd nadawczy i odbiorczy.

Au'fgabsschein, *sm.* -es, *pl.* -e (=rezepisse *n.*) kwit (recepis) nadawczy.

Au'f=gabeln, *va.* 1) wziąć, nadziać na widły (na widelec); 2) j—n, etw. — wynaleźć, wyszukać; wo haben Sie sich denn so einen Bedienten aufgegabelt? skądże to wyrwałeś pan takiego służącego?

Au'fgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, 1) wchodzenie *n.* (czynność wchodzenia i miejsce, przez które się wchodzi); der — über die Treppen ermüdet mich wchodzenie po schodach nuży mnie; von dieser Seite befindet sich ein leichterer — z tej strony znajduje się lżejsze wejście; 2) wejście *n.*, wchód *m.*, schody *pl.*; 3) — der Gestirne wschód *m.* gwiazd; vom — bis zum Niedergang od wschodu do zachodu; 4) rozchód *m.*, wydatek *m.*

Au'f=gattern, *va.* ob. Aufgabeln 2.

Au'f=geben, *va.* gibst, gibt, gab auf, habe aufgegeben, 1) oddać, nadać (list, posyłkę); 2) podać do stołu; das Essen ist aufgegeben podano do stołu; 3) zadać; ein Rätsel — zadać zagadkę; der Lehrer hat uns diese Übersetzung aufgegeben nauczyciel zadał nam to tłómaczenie; 4) zaprzestać, zaniechać, poniechać, zrzec się; ein Unternehmen — poniechać (zaprzestać) przedsiębiorstwa; sein Recht — zrzec się swego prawa; einen Prozeß — zaniechać procesu; die Hoffnung — stracić nadzieję; einen Kranken — stracić nadzieję uzdrowienia chorego; die Ärzte haben den Patienten aufgegeben lekarze odstąpili chorego; den Geist — wyzionąć ducha; 5) (hutn.) węgle i rudę do pieca sypać.

Au'fgeber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wysyłający *m.*, oddający *m.*, oddawca *m.*, podawca *m.*; 2) (hutn.) ten, co węgiel i rudę do pieca podaje, podawacz *m.*; 3) zadający *m.* zagadkę.

Au'fgeblasen, *adi.* ob. Aufblasen II.

Au'fgeblasenheit, *sf.* napuszystość *f.*

Au'fgebot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) zapowiedź *f.*; das — bestellen, dać na zapowiedzi; 2) powołanie *n.*; das — des Heeres, der Landwehr, des Landsturmes powołanie wojska obrony krajowej, pospolitego ruszenia; 3) natężenie *n.*, wytężenie *n.*, wysilenie *n.*; mit — aller Kräfte z wytężeniem wszystkich sił.

Au'fgebracht, *adi.* ob. Aufbringen II.

Au'fgedinge, *sn.* -s, pl. —, przyjęcie *n.* terminatora (chłopca do nauki).

Au'fgedunsen, *adi.* ob. Aufdunsen II.

Au'f=gehen, ging auf, aufgegangen, I. *va.* schodzić; ich habe mir die Füße aufgegangen schodziłem sobie nogi (tak że mi się rozraniły); II. *vn.* (ſ.) iść w gorę; der Weg geht auf droga wznosi się, idzie w górę; 2) rość, wznosić się (przez pęcznienie); der Teig geht auf ciasto rośnie; 3) wznosić się, podnosić się; es geht ein starker Staub auf silny kurz się wznosi, podnosi; 4) wschodzić; die Sonne geht auf słońce wschodzi; die Saat geht auf zasiew wschodzi; die Saaten sind nicht aufgegangen zasiewy nie zeszły, chybiły; es geht mir ein Licht auf zaczyna mi świtać, zaczynam rozumieć; 5) otworzyć się; die Tür ist aufgegangen drzwi się otworzyły; die Wunde geht auf rana się otwiera; das Eis geht auf lód pęka, puszcza, topi się; das Halstuch ist aufgegangen chustka na szyi rozwiązała się; die Augen gehen mir jetzt auf teraz oczy mi się otwierają, teraz jestem w domu; 6) rozwinąć się, rozkwitnąć; die Blumen gehen auf kwiaty zakwitają; 7) znosić się, nie zostawiać reszty, schodzić; 5 von 5 geht auf pięć od pięciu schodzi, nic nie zostaje; unsere gegenseitigen Rechnungen gehen auf nasze wzajemne rachunki znoszą się; 8) tonąć; er geht in seiner Liebe (in seinem Berufe) auf tonie w swej miłości (w swej pracy); in Tränen — tonąć w łzach; 9) wychodzić; es geht mir viel Geld auf wychodzi mi wiele pieniędzy; III. aufgegangen, *pp.* i *adi.* der Teig ist — ciasto urosło, poszło w górę; weszły, zeszły.

Au'f=geien, *va.* podwiązać żagle na rejach.

Au'f=geigen, I. *va.* zbudzić kogo grając na skrzypcach; II. *vn.* (h.) zagrać na skrzypcach; er hat ihm schön aufgegeigt pięknie go ubrał.

Au'fgeklärt, **Au'fgeklärtheit**, *adi.* ob. Aufklären II.

Au'fgeld, *sn.* -es, pl. -er, 1) naddatek *m.*, łaże *n.*, łaża *f.*, ażyo *n.*; 2) ob. Angeld.

Au'fgelegt, *adi.* usposobiony.

Au'fgeregt, *adi.* ob. Aufregen II.

Au'fgeregtheit, *sf.* irytacya *f.*, wzburzenie *n.*

Au'fgeschnittene(s), *sn.* -n, (Fleisch) zimne mięso, wędlina *f.*, mieszanina *f.*

Au'fgetrieben, *adi.* ob. Auftreiben III.

Au'fgeweckt, *adi.* ob. aufwecken II.

Au'fgeworfen, *adi.* ob. Aufwerfen III.

Au'f=gießen, *va.* goß auf, habe aufgegossen, nalać (na co), polać; den Thee — zaparzyć herbatę.

Au'fgießer, *sm.* -s, *pl.* —, (hutn.) polewacz *m.*

Au'f=glänzen, *vn.* (ſ.) zabłysnąć.

Au'f=glätten, *va.* wygładzić; die Stirne — wypogodzić czoło.

Au'f=glühen, I. *va.* wyżarzyć (przez żarzenie odświeżyć); II. *vn.* (ſ.) rozżarzyć się.

Au'f=graben, *va.* gräbst, gräbt, grub auf, habe aufgegraben; 1) odkopać (grób); 2) wykopać; die Erde 3 Meter tief — wykopać ziemię na 3

metry głęboko; 3) wyryć na czem.

Au'fgrabung, *sf. pl.* =en, odkopanie *n.*, wykopanie *n.*

Au'f=greifen, griff auf, habe aufgegriffen; I. *va.* pochwycić, uchwycić, schwytać; II. *vn.* (myśl.) der Hund greift auf pies dobrze łowi.

Au'f=grünen, *vn.* (f.) zazielenić się, odżyć.

Au'f=gürten, *va.* 1) przymocować popręgi (koniowi); 2) podpasać, wyżej przypasać (suknię); 3) odpasać, odwiązać pas.

An'fguß, *sm.* =ffes, *pl.* =güſſe, nalew *m.*; heißer — napar *m.*; durch — (auf Obſt) bereiteter Branntwein nalewka *f.*

Au'fgußtierchen, *sn.* =s, *pl.* —, wymoczek *m.*

Au'f=haben, *va.* haſt, hat auf, habe aufgehabt; 1) mieć na sobie; den Hut — mieć kapelusz na głowie; 2) mieć otwarty; er hat den Mund immer auf ma zawsze otwartą gębę; 3) mieć zadane; wir haben heute nichts auf nie mamy dziś nic zadanego.

Au'f=hacken, *va.* rozrębać (lód), rozkopać, skopać (ziemię); das Holz — skończyć rębanie drzewa.

Au'f=haken, *va.* odhaczyć, odpiąć.

Au'f=halſen, *va.* j—m etw. — obarczyć kogo czem, narzucić komu co.

Au'f=halten, hälſt, hält, hielt auf, habe aufgehalten, I. *va.* 1) trzymać co otwarte (rękę); 2) trzymać ku górze, w górę; 3) zatrzymać, wstrzymać; die Mühle — wstrzymać młyn; die Pferde — zatrzymać konie; eine Sache aufzuhalten ſuchen starać się o przewleczenie jakiej sprawy; ich will Sie nicht länger — nie będę pana dłużej zatrzymywał; II. ſich — *vr.* 1) ob. I. 3); 2) bawić, przebywać; ich habe mich 14 Tage in Warſchau aufgehalten bawiłem 14 dni w Warszawie; ſich im Freien — przebywać na wolnem powietrzu; 3) ſich über j—n, über etw. — ganić kogo, coś, dziwić się komu, czemu, złościć się kim, czem.

Au'f=hämmern, *va.* (haben) 1) otworzyć za pomocą młota; 2) przymocować, przybić młotem.

Au'f=hängen, hängſt, hängt, hängte (hing) auf, habe aufgehängt (aufgehangen), *va.* i *vr.* zawiesić (dzwon, obraz, surdut); ſich — obwiesić się; einen Mörder — powiesić mordercę; (przen.) j—m etw. — ubrać kogo w co.

Au'fhängeboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, strych *m.*

Au'f=harken, *va.* wygrabić; rozgrabić.

Au'f=härten, *va.* 1) nadać na nowo dawną twardość; 2) linę mocniej skręcić; den Stahl — zmniejszyć twardość stali.

Au'f=haſchen, *va.* schwycić, pochwycić; eine Nachricht — pochwycić nowinę.

Au'f=haſpeln, I. *va.* rozmotać; na motowidło nawinąć; II. ſich — *vr.* wygramolić się, dźwignąć się (np. z choroby).

Au'f=hauen, I. *va.* hieb auf, habe aufgehauen; 1) wyrąbać; das Eis — wyrąbać lód; 2) przez rąbanie wypotrzebować, wyrąbać; ich habe ſchon das ganze Holz aufgehauen wyrąbałem już całe drzewo; 3) (ślus.) ein Loch — porobić w dziurze wyrznięcia; (cies.) ein Gebäude — wiązanie na budynek zrobić w samym lesie; eine Feile — pilnik na nowo naciąć; II. *vn.* (h.) 1) walić; mit der Hand auf den Tiſch — walić pięścią w stół; 2) (w artyleryi) mit der Lunte — przytknąć lunt do zapalu; 3) pokazywać się, szafować pieniądzmi, trwonić.

Au'f=häufen, *va.* i *vr.* sypać na kupy; nagromadzać; ſich — nazbierać, nagromadzać się; die Arbeit hat ſich ſtark aufgehäuft nazbieralo się wiele roboty.

Au'fhäufung, *sf.* nagromadzenie *n.*

Au'f=heben, hob auf, habe aufgehoben, I. *va.* 1) podnieść; von der Erde — podnieść z ziemi; 2) podnieść w górę, zdjąć; das Kleid — unieść, podnieść suknię (w górę); die Hand (den Stock) gegen j—n — podnieść na kogo rękę (laskę); j—n — podnieść kogo (leżącego); 3) schować, przechować; j—m etwas aufzuheben geben dać komu co do przechowania; j—d (etw.) iſt gut aufgehoben ktoś (coś) znajduje się w dobrych rękach; Sie werden in meinem Hauſe gut aufgehoben ſein będzie panu w moim domu dobrze; 4) schwytać, pojmać, znieść; eine Räuberbande — schwytać, znieść bandę zbójecką; 5) zaniechać, znieść, zerwać, zaprzestać, unieważnić; bei aufgehobenem Abonnement przy zniesionym abonamencie; die Belagerung — zaprzestać oblężenia; die Tafel — powstać od stołu; ein Geſetz — znieść, unieważnić ustawę; die Sitzung — zamknąć posiedzenie; das Lager — zwinąć obóz; eine Verſammlung — zamknąć, rozwiązać zgromadzenie; aufgeſchoben iſt nicht aufgehoben co się odwlecze, to nie ucieczе; 6) znosić; eins hebt das andere nicht auf jedno nie znosi (nie wyklucza) drugiego; 7) (w arytmetyce) einen Bruch — zmniejszyć, zredukować ulamek; plus a und minus a hebt ſich auf plus a, minus a znosi się; II. ſich — *vr.* powstać, podnieść się (zwykle: ſich erheben).

Au'fheben, *sn.* =s, 1) ob. Aufheben I.; 2) viel =s von etw. machen robić z czego wielką sprawę, przesadzać znaczenie czego.

Au'fhebung, *sf.* zniesienie *n.*, unieważnienie *n.*, zamknięcie *n.*, rozwiązanie *n.*

Au'fhebungsbefehl, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rozkaz znoszący dawne postanowienie.

Au'f=hefteln, *va.* rozpiąć (co bylo zapięte na haftki).

Au'f=heften, 1) *va.* podpiąć w górę; 2) przymocować; 3) j—m etwas — ubrać kogo w co; 4) ob. Aufhefteln; 5) nafastrygować.

Au'f=heitern, *va.* i *vr.* (h.) wypogodzić (się), rozweselić (się); die Stirne — wypogodzić czoło; das Wetter heitert ſich auf wypogadza się.

Au'fheiterung, *sf.* wypogodzenie *n.*, rozweselenie *n.*

Au'f=helfen, *vn.*, *va.* i *vr.* hilft, half auf, habe aufgeholfen, dopomódz, wesprzeć, podźwignąć, poratować; j—m — dopomódz komu; j—m eine Laſt — zarzucić komu ciężar na plecy; ſich — poratować się.

Au'f=hellen, *va.* i *vr.* (h.) wyjaśnić, rozjaśnić, wypogodzić (się); das Wetter hat ſich aufgehellt wypogodziło się; die Sache hellt ſich auf sprawa wyjaśnia się.

Au'f=henken, *va.* obwiesić.

Au'f=hetzen, *va.* wyszczwać, (zwierzynę); podszczuć, naszczuć, podbechtać, podżegać; das Volk — podżegać lud; die Hunde — poszczuć psy.

Au'fhetzer, *sm.* -s, *pl.* —, podszczuwacz *m.*, podżegacz *m.*

Au'fhetzeriſch, *adi.* podżegający, podburzający; -e Rede podburzająca mowa.

Au'fhetzung, *sf.* *pl.* -en podburzenie *n.*, podbechtanie *n.*, podżeganie *n.*, naszczucie *n.*

Au'fhilfe, *sf.* pomoc *f.*, poratowanie *n.*

Au'f=hiſſen, *va.* wywiesić, podciągnąć do góry flagę.

Au'fhiſſung, *sf.* wywieszenie *n.*

Au'f=hocken, I. *va.* j—n — wziąć kogo na plecy, wziąć na barana; układać w stogi; II. *vn*, (ſ.) wyleźć komu na plecy.

Au'f=höhen, *va.* uwydatnić (co w obrazie za pomocą farb).

Au'f=holen, *va.* podnieść do góry.

Au'f=horchen, *vn.* (h.) wytężyć słuch, nadstawiać uszu, uważnie się przysluchiwać.

Au'f=hören, I. *vn.* (h.) 1. ob. Aufhorchen; 2) przestać, zaprzestać, ustać; hören Sie doch mit Ihren Klagen auf przestań pan już raz skarżyć się, zaniechaj pan już raz skarg; hier hört der Weg auf tu kończy się droga; es hört nicht auf zu regnen deszcz nie ustaje; hören Sie mir damit auf daj mi pan z tem spokój; da hört aber alles auf! tu już świat się kończy! in Geldſachen hört die Gemütlichkeit auf (mniej więcej tyle, co) kochajmy się jak, bracia, rachujmy się jak żydzi.

Au'f=hüpfen, *vn.* (ſ.) podskoczyć; das Herz hüpft vor Freude auf serce skaczc z radości.

Au'f=huſten, *vn.* (h.) 1) kaszlnąć, zakaszlać; 2) wykaszlać (krew, flegmę).

Au'f=jagen, I. *va.* wyploszyć (zwierzynę); ein Schiff — dogonić, dopędzić okręt; II. *vn.* (ſ.) den Berg — popędzić w górę; auf- und davonjagen uciec, dać drapaka.

Au'f=jauchzen, Au'f=jubeln *vn.* (h.) wykrzyknąć z radości.

Au'f=kämmen, *va.* podczesać do góry: wyczesać.

Au'fkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, zakupienie *n.*; nakupienie *n.*

Au'f=kaufen, *va.* nakupić, zakupić, wykupić.

Au'f=kehren, *va.* wymieść, zmieść.

Au'fkehricht, *sn.* -s, śmiecie *pl.*, odpadki *pl.*

Au'f=keimen, *vn.* (ſ.) zakiełkować; ein -des Talent kielkujący, budzący się talent.

Au'fkeimung, *sf.* kielkowanie *n.*

Au'f=keltern, *va.* die Beeren, — wytłoczyć, wycisnąć jagody.

Au'f=kippen, I. *va.* przechylić, przeważyć; II. *vn.* (h.) podnieść się do góry; (przen.) umrzeć.

Au'f=kitten, *va.* przykitować.

Au'f=klaffen, *vn.* (h.) odstawać, niedomykać się.

Au'f=klaftern, *va.* ustawiać w sągi.

Au'f=klappen, I. *va.* einen Hut — odgiąć brzegi u kapelusza, otworzyć kapelusz (składany); einen Tiſch — wysunąć, otworzyć (składany) stół; ein Taſchenmeſſer — otworzyć scyzoryk; II. *vn.* (ſ.) otworzyć się z szelestem (klapiąc); auf etw. — spaść na co z szelestem.

Au'f=klären, *va.* i *vr.* (h.) wyjaśnić, rozjaśnić, wypogodzić się; oświecić, wyświetlić; das Wetter klärt ſich auf wypogadza się; j—n über etw. — wyjaśnić komu co; einen Irrtum — wyjaśnić, sprostować omylkę; das Volk — oświecać lud; III. aufgeklärt, *pp.* i *adi.* 1) w znacz. *inf.*; 2) światły, wykształcony, wolny od przesądów, wolnomyślny.

Au'fklärung, *sf.* -en, 1) ob. Aufklären; 2) oświata *f.*, wykształcenie *n.*; ſexuelle — uświadomianie plciowe.

Au'f=klauben, *va.* 1) wydłubać; einen Knoten — rozwiązać węzeł; 2) nazbierać. wyszperać, wyszukać.

Au'f=kleben, I. *va.* przylepić; II. *vn.* (h.) być przylepionym.

Au'f=kleckſen, *va.* namazać, nasmarować.

Au'f=klettern (aufklimmen) *vn.* (ſ.) wdrapać się, wyleźć; einen Baum — leźć, drapać się na drzewo.

Au'f=klinken, *va.* otworzyć (za pomocą klamki).

Au'f=klopfen, I. *va.* stluc (orzech); eine Matratze — wytrzepać materac; przyklepać, przybić; obudzić stukając; II. *vn.* auf etw. — zapukać, zastukać o co.

Au'f=knabbern, *va.* rozgryźć.

Au'f=knacken, *va.* stluc, zgnieść (orzech); ein Rätſel — rozwiązać zagadkę.

Au'f=kneipen, *va.* obcęgami otworzyć.

Au'f=knirſchen, *vn.* zgrzytnąć; vor Wut — zgrzytnąć zębami ze złości.

Au'f=knöpfen, *va.* i *vr.* odpiąć (guziki); ſich — rozpiąć się; (przen.) allzu aufgeknöpft nadto otwarty, nie krępowany; die Ohren — otworzyć uszy.

Au'f=knüpfen, *va.* 1) przywiązać w górę; j—n — powiesić kogo; 2) odwiązać, rozwiązać (węzel).

Au'fknüpfung, *sf.* rozwiązanie *n.*, odwiązanie *n.*; powieszenie *n.*

Au'f=kochen, I. *va.* zagotować, odgotować; kochę die Suppe auf zagotuj rosół; spotrzebować przez gotowanie; die ganze Butter iſt ſchon aufgekocht całe masło już spotrzebowane; II. *vn.* (ſ.) zagotować się; die Suppe ſoll nur einmal — rosół ma raz tylko zagotować się.

Au'f=kommen, *vn.* kam auf, bin aufgekommen, 1) podnieść się, powstać, (przen.) wyzdrowieć, dźwignąć się, wyjść, powstać; man glaubt nicht, daß er aufkommt (von einer Krankheit) nie sądzą, żeby mógł jeszcze wyjść, dźwignąć się, powstać (z choroby); nach dieſer Niederlage iſt Rom nicht mehr aufgekommen po tej klęsce już Rzym więcej nie powstał; 2) uchować się, wyrość; von allen Kindern iſt keines aufgekommen z wszystkich dzieci żadne się nie uchowało; 3) powstać, zjawić się, okazać się; eine neue Mode iſt aufgekommen powstała nowa moda; es kommen Zweifel in mir auf nasuwają mi się wątpliwości; etw. nicht — laſſen nie dać czemu rozwinąć się; niemand neben ſich — laſſen nie dać nikomu istnieć obok siebie; gegen den kommt man nicht auf temu nikt nie da rady; 4) j—m für etw. — ręczyć komu za co; ich komme Ihnen für jeden aus dieſem Geſchäfte entſtehenden Verluſt auf biorę na siebie każdą szkodę, którąby pan w tym interesie ponieść miał; 5) pęknąć, otworzyć się; das Geſchwür iſt aufgekommen wrzód pękł.

Au'f=kömmling, *sm.* -s, *pl.* -e, dorobkiewicz *m.*, parweniusz *m.*

Au'f=können, *vn.* konnte auf, habe aufgekonnt, módz się podnieść.

Au'f=koppeln, *va.* odczepić (ob. Abkoppeln).

Au'f=koſten, *va.* wykosztować.

Au'f=krämpen, *va.* den Hut — podnieść do góry brzegi u kapelusza.

Au'f=kratzen, *va.* 1) zdrapać, rozdrapać; eine Wunde — zdrapać ranę; 2) obdrapać (mur); das Tuch — rozczesać, barwić sukno; 3) auf der Violine etw. — zarzępolić co na skrzypcach.

Au'f=kräuſeln, *va.* i *vr.* zakarbować pod górę (włosy, wąs).

Au'f=kreiſchen, *vn.* (h.) zaskrzeczeć, przeraźliwie krzyknąć.

Au'f=krempeln, *va.* Roßhaar, Wolle — odgrempłować włosienie, wełnę.

Au'f=kriegen, *va.* zdołać otworzyć; ich konnte die Türe nicht — nie zdołałem, nie mogłem drzwi otworzyć.

Au'f=kritzeln, *va.* nabazgrać.

Au'f=künden, Au'f=kündigen, *va.* wypowiedzieć; j—m die Wohnung, den Dienſt, die Pacht, das Kapital — wypowiedzieć komu mieszkanie, służbę, dzierżawę, kapitał; einem Diener — wymówić służącemu; den Gehorſam — odmówić posłuszeństwa.

Au'fkündigung, *sf. pl.* -en, wypowiedzenie *n.*, wymówienie *n.*

Au'f=küſſen, *va.* 1) całowaniem otworzyć; die Frühlingsluft küßt die Knoſpen auf powiew wiosenny otwiera pączki; j—n vom Schlafe — obudzić kogo całusami; 2) scałować.

Au'flachen, *va.* (leśn.) naciąć korę.

Au'f=lachen, *vn.* (h.) zaśmiać się, parsknąć śmiechem.

Au'f=laden, *va.* lädſt, lädt, lud auf, habe aufgeladen, naładować, włożyć, naładować; Waren auf einen Wagen — naładować towary na wóz; j—m etw. — włożyć, nałożyć co na kogo, obarczyć kogo czem.

Au'fladung, *sf.* nakładanie *n.*, obciążenie *n.*, ładowanie *n.*

Au'flader, *sm.* -s, *pl.* —, ładowniczy *m.*, tragarz *m.*

Au'flage, *sf. pl.* -n, 1) podatek *m.*, danina *f.*, opłata *f.*; Steuern und -n podatki i daniny; 2) zgromadzenie *n.* (cechu lub korporacyi); 3) wydanie *n.*, nakład *m.*; die erſte — iſt ſchon vergriffen pierwsze wydanie (pierwszy nakład) już jest rozkupione(y); wie ſtark iſt die —? jak wielki jest nakład?; 4) podstawka *m.* u tokarni.

Au'flager, *sm.* -s, *pl.* —, nakładek *m.*

Au'f=langen, I. *va.* podawać do góry; II. *vn.* (ſ.) sięgać do góry.

Au'f=läppern, ſich — *vr.* zebrać (się), uzbierać, uciułać.

Au'f=laſſen, *va.* läſſeſt, i läßt, ließ auf, habe aufgelaſſen, 1) dać komu wstać; 2) zostawić otworem (drzwi, okno); 3) ustąpić, zrezygnować (z czego); 4) rozwiązać, zwinąć (gospodarstwo, interes).

Au'flaſſung, *sf.* zwinięcie *n.* rozwiązanie *n.*; ustąpienie *n.*, odstąpienie *n.*

Au'f=laſten, *va.* nałożyć, narzucić.

Au'flauerer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Aufpaſſer.

Au'f=lauern, *vn.* (h.) czatować, czyhać, czychać, szpiegować; j—m — czatować na kogo.

Au'flauerung, *sf.* czatowanie *n.*, czyhanie *n.*, czychanie *n.*, szpiegowanie *n.*

Au'flauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, 1) powiększanie *n.* się, narastanie *n.* (kosztów, procentów); 2) zbiegowisko *n.*, zgiełk *m.*; einen — erregen wywołać, spowodować zbiegowisko; 3) rodzaj lekkiej łeguminy.

Au'f=laufen, läufſt, läuft, lief auf, aufgelaufen; I. *va.* ſich die Füße — bieganiem nogi sobie poranić; II. *vn.* (ſ.) 1) biedz pod górę; 2) nabiegnąć, narosnąć, wezbrać; die Augen ſind ihm aufgelaufen oczy krwią mu nabiegły; aufgelaufene Zinſen narosłe procenta; der Teig läuft auf ciasto rośnie; der Fluß iſt aufgelaufen rzeka wezbrała.

Au'f=lauſchen, I. *va.* podsłuchać, podchwycić; II. *vn.* nasłuchiwać, wytężyć słuch.

Au'f=läuten, *va.* dzwonieniem obudzić.

Au'f=leben, *vn.* (h.) odżyć, ożyć.

Au'f=legen, I. *va.* 1) przyłożyć, nałożyć, położyć; ein Pflaſter — przyłożyć plaster; rote Schminke — nałożyć róż; ein Tiſchtuch — położyć obrus; den Sattel — włożyć siodło; j—m die Hände — położyć komu ręce na głowę; 2) nałożyć; eine Laſt, eine Verbindlichkeit j—m — nałożyć na kogo ciężar, obowiązek; j—m eine Strafe, eine Buße — wyznaczyć komu karę, pokutę; 3) wyłożyć, rozłożyć; die Zeitungen im Leſezimmer — wyłożyć gazety w czytelni; Karten — wyłożyć karty; ein aufgelegtes Spiel wyłożona, niezawodna gra; 4) ein Schiff — okręt do portu na zimowanie wprowadzić; 5) j—n zu etw. — usposobić kogo do czego; 6) nabierać, przybierać; Maſchen — zacząć pończochę; das Schwein hat viel Fett aufgelegt świnia przybrała wiele tłuszczu; der Baum hat viel Holz aufgelegt drzewo ma wiele gałęzi; II. ſich — *vr.* oprzeć się, podeprzeć się; ſich wider j—n — sprzeciwić się komu, powstać przeciw komu; III. aufgelegt, *pp.* i *adi.* 1) w znacz. *inf.*; 2) (przen.) zu etw. — ſein być usposobionym do czego; gut, ſchlecht — w dobrym, złym humorze.

Au'flegung, *sf.* przyłożenie *n.*, nałożenie *n.*, włożenie *n.*

Au'f=lehnen, *va.* i *vr.* (h.) oprzeć (się) o co; ſich gegen j—n — zbuntować się przeciw komu, oprzeć się komu, targnąć się na kogo; ſich gegen die rechtmäßige Gewalt — targnąć się na prawą władzę.

Au'flehnung, *sf. pl.* -en, bunt *m.*, nieposłuszeństwo *n.*

Au'f=leimen, I. *va.* nakleić, przykleić na co; II. *vn.* i ſich — *vr.* odkleić się.

Au'f=leſen, *va.* lieſeſt i lieſt, lieſt, las auf, habe aufgeleſen, zbierać (z ziemi).

Au'f=leuchten, *vn.* (h.) zaświecić, zabłyszczeć.

Au'f=liegen, lag auf, aufgelegen, I. *va.* 1) leżeć na czem; 2) j—m — ciężyć komu; 3) być czyim obowiązkiem, ciężyć na kim; 4) być wyłożonym; (w kartach) was liegt auf? co leży? co jest wyłożone? II. *vn.* (ſ.) odleżeć; (ſich) den Rücken — odleżeć (sobie) plecy.

Au'f=lockern, *va.* rozkopać, rozluźnić, rozpulchnić, wzruszyć, rozluźnić.

Au'flockerung, *sf. pl.* -en, 1) ob. Auflockern; 2) rozluźnienie *n.* (obyczajów).

Au'f=lodern, *vn.* (ſ.) płomieniem się zapalić; die Flamme lodert auf płomień bucha.

Au'flösbar, *adi.* 1) rozpuszczalny, dający się rozpuścić, rozczynić; 2) dający się rozwiązać; ein -es Rätſel zagadka dająca się rozwiązać, łatwa do odgadnięcia.

Au'flösbarkeit, *sf.* rozwiązalność *f.*, rozpuszczalność *f.*

Au'f=löſen, *va.* i ſich — *vr.* 1) rozwiązać; aufgelöſtes Haar rozpuszczone włosy; 2) rozwiązać, odgadnąć, zgadnąć; eine Aufgabe — rozwiązać zadanie; ein Rätſel — odgadnąć zagadkę; 3) einen Zauber — zdjąć czary; aufgelöſt werden umrzeć; 4) rozłożyć, rozebrać; die Wärme löſt das Waſſer in Dünſte auf ciepło przemienia wodę w parę; einen Satz — rozebrać zdanie; ſich in Tränen — rozpływać się w łzach; die Sache wird ſich in Wohlgefallen — sprawa zakończy się wesoło (ku zadowoleniu); ſich in Wonne — tonąć w rozkoszy; eine Verſammlung (das Parlament, den Gemeinderat) — rozwiązać zgromadzenie (parlament, radę gminną); ein Geſetz — unieważnić ustawę; eine Kompagnie — rozwiązać spółkę; ſich in etw. — rozpuszczać się w czem; 5) ob. Auflaſſen 4.

Au'flöſend, *adi.* rozpuszczający, rozwalniający.

Au'flöſung, *sf. pl.* -en, 1) rozwiązanie *n.* (czego zawiązanego); 2) rozwiązanie *n* (zagadki, zadania); 3) osłabienie *n.*, śmierć *f.*; — der Glieder osłabienie członków; er iſt der — nahe blizkim jest śmierci; 4) rozkład *m.*, rozłożenie *n.* (na części); 5) zwinięcie *n.*, rozwiązanie przedsiębiorstwa; 6) — der Sitten rozluźnienie obyczajów; 7) — eines Salzes in Waſſer rozpuszczenie, rozczynienie soli w wodzie; 8) (zamiast Löſung) rozczyn *m.* roztwór *m.*; eine geſättigte — nasycony rozczyn.

Au'flöſungsdekret, *sn.* -es, *pl.* -e, dekret rozwiązujący.

Au'flöſungsfähigkeit, *sf. pl.* -en, sprawność *f.* tworzenia rozczynu.

Au'flöſungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, rozczynnik *m.*

Au'flöſungszeichen, *sn.* -s, —, *pl.* (muz.) kasownik *m.*

Au'f=machen, I. *va.* 1) otworzyć; eine Tür — otworzyć drzwi; einen Knoten — rozwiązać węzeł; das Haar — rozpuścić włosy; Nüſſe — tłuc orzechy; eine Flaſche — odkorkować butelkę; ein Geſchäft — otworzyć handel; die Kaufleute machen heute nicht auf kupcy dziś nie otwierają sklepów; 2) zaaranżować; II. ſich, — *vr.* (h.) wstać, podnieść się, zabierać sie do odejścia; wybrać się w drogę; ſich auf- und davon machen uciec, drapnąć.

Au'fmachung, *sf.* -en, zaaranżowanie *n.*

Au'f=mahlen *va.* zemleć.

Au'f=malen, *va.* 1) namalować; 2) odświeżyć (co malowanego); 3) die Farben — wypotrzebować farby.

Au'fmarſch, *sn.* -es, *pl.* -märſche maszerowanie *n.*, zachodzenie *n.* rzędami.

Au'f=marſchieren, *vn.* (ſ.) zachodzić w marszu; wymaszerować, wystąpić w marszu; (komenda) in Doppelreihen marſchiert auf! w podwójnych rzędach marsz!

Au'f=mäſten, *va.* utuczyć, wykarmić.

Au'f=mauern, *va.* wymurować.

Au'f=merken, I. *va.* notować, znaczyć; II. *vn.* uważać; j—m — słuchać kogo z uwagą.

Au'fmerkſam, *adi.* 1) uważny; *adv.* uważnie; ein =er Schüler, Zuhörer uważny uczeń, słuchacz; j—n auf etw. — machen zwrócić czyją uwagę na co; 2) uważający, grzeczny; *adv.* uważająco, grzecznie; gegen j—n — ſein być wobec kogo grzecznym, uważającym.

Au'fmerkſamkeit, *sf. pl.* =en, 1) uwaga *f.*; die — ablenken, erregen uwagę odciągać, zwracać; j—s — auf ſich lenken zwrócić na siebie czyją uwagę; 2) uprzejmość *f.*; grzeczność *f.*; wzgląd *m.*; j—n mit großer — behandeln okazywać komu wiele grzeczności, wiele względów.

Au'f=miſchen, *va.* zamieszać, zakłócić.

Au'f=muntern, *va.* 1) rozweselić, wypogodzić, rozbudzić; 2) zachęcić, dodać ochoty.

Au'fmunternd, *adi.* zachęcający; *adv.* zachęcająco.

Au'fmunterung, *sf. pl.* =en, zachęta *f.*

Au'f=mutzen, *va.* podchwycić (jaki czyn lub słowo i prześladować tem kogo).

Au'f=nageln, *va.* przybić gwoździami, przygwoździć.

Au'f=nähen, *va.* naszyć, przyszyć na co; wyszyć (wypotrzebować szyjąc).

Au'fnahme, *sf. pl.* =n, 1) przyjęcie *n.* do szkoły, do stowarzyszenia; gute, ſchlechte, gaſtliche, feierliche — dobre, złe, gościnne, uroczyste przyjęcie; 2) podjęcie *n.* (rozmowy); 3) — von Kapitalien pożyczka *f.*; 4) sporządzenie *n.*; — von Plänen sporządzenie planów; — einer Inventur sporządzenie inwentarza; 5) wziętość *n.*, powodzenie *n.*; in — kommen przyjść do wziętości; 6) (fiz.) przyswojenie *n.*, asymilacya *f.*

Au'fnahmeſchein, *sn.* =es, *pl.* =e, poświadczenie *n.* przyjęcia.

Au'fnahmsfähig, *adi.* zdolny do przyjmowania, do wchłaniania.

Au'fnahmsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* przyjmowania, wchłaniania.

Au'fnahmsprüfung, *sf. pl.* =en, egzamin wstępny.

Au'fnahmszeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, świadectwo *n.* przyjęcia.

Au'f=nähren, *va.* wykarmić, wyhodować.

Au'f=naſchen, *va.* złasować.

Au'f=nehmen, *va.* nimmſt, nimmt, nahm auf, habe aufgenommen, 1) podnieść, podjąć (do góry); das Kleid — podnieść suknię; er wurde in den Himmel aufgenommen wywyższony (przyjęty) został do nieba; vom Boden — podnieść z ziemi; den Kampf — podjąć walkę; es mit j—m — stanąć z kim do walki, do współzawodnictwa; 2) podjąć (na nowo); ein Geſpräch — podjąć (na nowo) rozmowę; die Spur — odszukać trop; 3) przyjmować (w siebie); das Waſſer nimmt viel Salz auf woda przyjmuje wiele soli; dieſes Zimmer kann 100 Perſonen — ten pokój zmieścić (przyjąć) może 100 osób; eine warme Stube nahm uns auf ciepła izba przyjęła nas; 4) przyjąć (do czego); in einen Verein, eine Schule, ein Kloſter — przyjąć do stowarzyszenia, do szkoły, do klasztoru; 5) przyjąć (jako gościa), gościć, podjąć; j—n bei ſich — przyjąć kogo u siebie; fürſtlich — podejmować po książęcemu; es freut mich, eine ſolche Perſönlichkeit bei mir — zu können cieszę się, że mogę gościć u siebie taką osobistość; 6) wziąć, przyjąć; etw. als Beleidigung — przyjąć co za obrazę; etw. als Scherz — wziąć co za żart; 7) Geld — pożyczać pieniądze, zaciągać pożyczki; 8) sporządzić; ein Protokoll, eine Inventur, ein Teſtament sporządzić protokół, inwentarz, testament; den Plan — sporządzić, wyrysować plan; ſich — podźwignąć się, podnieść się, lepiej się mieć.

Au'f=neſteln, *va.* odwiązać.

Au'f=nippen, *va.* wypić, zwolna popijając.

Au'f=notieren, *va.* zanotować, zapisać.

Au'f=nötigen, *va.* j—m etw. — narzucić komu co, zmusić kogo do przyjęcia czego.

Au'f=opfern, *va.* i ſich *vr.* (h.) poświęcić (się); j—m etw. — poświęcić komu co; ſich für j—n — poświęcić się za kogo.

Au'fopfernd, *adi.* poświęcający.

Au'fopferung, *sf. pl.* =en, poświęcenie *n.*, ofiara *f.*; durch — ſeines ganzen Vermögens ofiarą całego mienia.

Au'fopferungsfähig, *adi.* poświęcający się, zdolny do poświęceń.

Au'f=packen, *va.* 1) wpakować; etw. auf den Wagen — wpakować co na wóz; 2) rozpakować, wypakować (kufer, skrzynię).

Au'f=päppeln, *va.* ein Kind — wykarmić dziecko.

Au'f=papen, *va.* 1) zjeść; 2) ob. Aufpäppeln.

Au'f=paſſen, I. *va.* przypasować, przystosować; einen Deckel auf eine Schachtel — przypasować wieczko do pudełka; einen Hut — namierzyć kapelusz; II. *vn.* uważać, uważnie się przysłuchiwać; aufgepaßt! baczność!; czatować; j—m — czatować na kogo.

Au'fpaſſer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) strażnik *m.*, dozorca *m.* (strażniczka *f.*, dozorczyni *f.*); szpieg *m.*

Au'f=pauken, I. *va.* obudzić (stukając w drzwi); II. *vn.* (h.) auf etw., — bić, uderzać w co gwałtownie.

Au'f=pauſen, *va.* kalką odbić, nakalkować.

Au'f=peitſchen, *va.* biczem zmusić do powstania.

Au'f=pfeifen, *vn.* pfiff auf, habe aufgepfiffen; zum Tanz — zagwizdać komu do tańca.

Au'f=pflanzen, I. *va.* zatknąć; die Fahne — zatknąć sztandar, chorągiew; nasadzić; das Bajonett zasadzić, osadzić bagnet; II. ſich — *vr.*

stanąć; er hat ſich vor mir aufgepflanzt stanął przedemną jak wryty.

Au'f=pflaſtern, *va.* 1) przebrukować; 2) plastrem obkładać.

Au'f=pflügen, *va.* wyorać (orając wydobyć co na powierzchnię); zaorać (grunt).

Au'f=pfropfen, *va.* zaszczepić; einer wilden Kirſche ein echtes Reis — na dzikiej wiśni zaszczepić prawdziwą.

Au'f=picken, *va.* przedziobać; wydziobać.

Au'f=platzen, *vn.* (ſ.) pęknąć, pękać; roztrzasnąć się.

Au'f=plumpen (aufplumpſen), *vn.* (ſ.) auf etw. — całym ciężarem spaść na co, zwalić się na co.

Au'f=pochen, I. *va.* ob. Aufklopfen 1); II. *vn.* (h.) zapukać; das Herz hat mir aufgepocht serce mi zabiło, zapukało.

Au'f=polieren, *va.* odpoliterować.

Au'f=prägen, *va.* 1) wycisnąć, wybić; ein Bildnis auf einer Münze — wycisnąć, wybić wizerunek na monecie; er hat durch dieſe Handlung ſeinen früheren Taten das Siegel der Unſterblichkeit aufgeprägt tym postępkiem na dawnych czynach swoich wycisnął pieczęć nieśmiertelności.

Au'f=prallen, *vn.* (ſ.) uderzyć o co i odbić się; odskoczyć, otworzyć się gwałtownie.

Au'f=praſſeln, *vn.* (ſ.) z trzaskiem wznieść się do góry; die Flamme praſſelte auf płomień buchnął z trzaskiem.

Au'f=preſſen, *va.* 1) wycisnąć (co na czem); 2) wygładzić w prasie; 3) przez naciśnięcie otworzyć.

Au'f=protzen, *va.* ein Geſchütz —, przyczepić działo do jaszczyka.

Au'f=pumpen, *va.* pompować do góry; wypompować; Geld — napożyczać pieniędzy.

Au'fputz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) strój *m.*; ozdoba *f.*; 2) tynk *m.*

Au'f=putzen, *va.* 1) wyczyścić, odświeżyć, odnowić; 2) wystroić (i *vr.* wystroić się); 3) wytynkować.

Au'f=quellen, quillſt, quillt, quoll auf, aufgequollen, I. *va.* sprawić, aby co napęczniało; II. *vn.* (ſ.) pęcznieć, napęcznieć; wytrysnąć.

Au'f=quetſchen, *va.* wycisnąć, wygnieść, przez gniecenie otworzyć.

Au'f=raffen, I. *va.* szybko pozbierać; II. ſich — *vr.* (h.) podnieść się szybko; wygrzebać się; ſich nach einer Krankheit — podźwignąć się z choroby; (przen.) opamiętać się.

Au'f=ragen *vn.* (h.) wznosić się, sterczyć.

Au'f=ranken, ſich — *vr.* (h.) wić się do góry.

Au'f=rauchen, I. *va.* wypalić, wykurzyć; II. *vn.* (h.) w kształcie dymu wznosić się do góry.

Au'f=räumen, I. *va.* 1) uprzątnąć, sprzątnąć, posprzątać; mit einer Ware — wysprzedać towar; ein Zimmer (in einem Zimmer) — posprzątać w pokoju; 2) przerzedzić, oczyścić, uprzątnąć; unter den Beamten ſtark — usunąć wielu urzędników; um damit einmal aufzuräumen żeby już raz skończyć z tem; die Krankheiten haben im Heere ſtark aufgeräumt choroby przerzedziły wojsko; mit ſeinen früheren Anſichten ganz — zmienić z gruntu przekonania; II. aufgeräumt *pp.* i *adi.* w dobrym humorze, wesół.

Au'f=rechnen, *va.* i *vn.* (h.) 1) ob. Anrechnen; 2) porównywać wzajemne rachunki, kompensować.

Au'frechnung, *sf. pl.* =en, wyrównanie *n.* wzajemnych należytości, kompensacya *f.*, kompensata *f.*

Au'frecht, *adi.* prosty; *adv.* prosto; =e Stellung prosta, wyprostowana postawa; er kann ſich nicht — erhalten nie może utrzymać się na nogach; den Kopf — halten mieć głowę podniesioną do góry; die Ehre ſeines Standes — halten stać na straży honoru swego stanu, podtrzymywać honor swego stanu; dieſe Hoffnung hält mich noch — ta nadzieja krzepi, podtrzymuje mnie jeszcze.

Au'frecht(er)haltung, *sf. pl.* =en, utrzymanie *n.* w dawnym stanie; podtrzymanie *n.*

Au'f=recken, *va.* wyciągnąć do góry (szyję); die Ohren — strzydz uszyma.

Au'f=regen, I. *va.* i *vr.* (h.) 1) poruszyć, wzburzyć; das Meer iſt aufgeregt morze jest wzburzone; den Staub — wznieść kurz; den Appetit — wznieść apetyt; 2) wzruszyć; j—s Herz, Gemüt — wzruszyć czyje serce, czyj umysł; das Volk zur Empörung — pobudzać lud do buntu; ſich über etw. — złościć, gniewać, irytować się z jakiego powodu; II. aufgeregt, *pp.* i *adi.* niespokojny, burzliwy, podniecony, zirytowany.

Au'fregend, *adi.* poruszający, wzruszający, irytujący.

Au'fregung, *sf. pl.* =en, poruszenie *n.*, wzburzenie *n.*, wzruszenie *n.*, niespokój *m.*, irytacya *f.*; ein Land in — bringen wzburzyć kraj; ſich in heftiger — befinden znajdować się w stanie wielkiego wzburzenia; die ganze Stadt in — verſetzen zaniepokoić, wzburzyć całe miasto.

Au'f=reiben, reibt, rieb auf, habe aufgerieben, I. *va.* 1) wytrzeć, wyszurować (pokój); 2) zetrzeć, otrzeć, obetrzeć (sobie skórę); 3) trąc spotrzebować; die Farbe iſt ſchon aufgerieben cała farba już jest wytarta; 4) (także *vr.*) zetrzeć, niszczyć, wyniszczyć (się); er reibt ſich durch übermäßige Arbeit auf niszczy się przez nadmierną pracę; der Hunger hat die Armee aufgerieben głód starł (wyniszczył) wojsko; II. *vn.* (h.) auf etw. — nacierać; die Räder reiben auf kola nacierają; III. aufreibend, *ppr.* i *adi.* niszczący, zużywający.

Au'freibung, *sf*, *pl.* -en, — der Haut otarcie *n.*, starcie *n.* skóry; — der Kräfte wyniszczenie *n.*, wycieńczenie *n.* sił.

Au'f=reihen, *va.* rzędem nawłóczyć; nanizać.

Au'f=reißen, riß auf, habe aufgeriſſen, I. *va.* 1) gwałtownie otworzyć, szeroko otworzyć; die Augen weit — wytrzeszczyć oczy; den Mund — rozdziawić gębę; 2) podrzeć, przedrzeć, rozedrzeć, oderwać, wyrwać; den Acker — podrzeć, zorać ziemię; ſich die Hand an einem Nagel — zadrzeć sobie rękę o gwóźdź; die Eiſenbahnſchienen — oderwać szyny; das Pflaſter — wyrwać, oderwać bruk; 3) (w budownictwie) narysować, nakreślić; II. *vn.* (ſ.) pęknąć, rozpruć się; die Naht iſt aufgeriſſen szew rozpruł się; das Holz iſt aufgeriſſen drzewo pękło.

Au'freißung, *sf. pl.* -en, 1) — der Haut zadarcie *n.* skóry; — der Schienen oderwanie *n.* szyn; 2) narysowanie *n.*, nakreślenie *n.*

Au'f=reiten, ritt auf, bin (habe) aufgeritten, I. *va.* i ſich — *vr.* obetrzeć, zetrzeć (jeżdżąc konno); ich habe mir den Schenkel aufgeritten starłem sobie udo (przy konnej jeździe); II. *vn.* (ſ.) auf- und abreiten jeździć konno tam i napowrót; die Kavallerie iſt aufgeritten konnica zajęła stanowisko, stanęła w szeregu.

Au'f=reizen, *va.* podburzyć; pobudzić; das Volk — podburzyć lud.

Au'freizend, *adi.* podburzający.

Au'freizer, *sm.* -s, *pl.* —, podżegacz *m.*, prowokator *m.*

Au'freizung, *sf. pl.* -en, podburzanie *n.*, podżeganie *n.*, podjudzanie *n.*; pobudzanie *n.*

Au'f=rennen, rannte auf, aufgerannt, I. *va.* eine Tür — wpaść na drzwi i otworzyć je, wybić drzwi (biegnąc); II. *vn.* (ſ.) auf etw. — biegnąc, wpaść na co, wlecieć na co; III. ſich — *vr.* w biegu uderzyć się o co.

Au'f=richten, I. *va.* 1) podnieść (coś leżącego lub zwieszonego); den Kopf — podnieść głowę do góry; 2) pokrzepić, pocieszyć; j—n in ſeinem Kummer — pocieszyć kogo w strapieniu; j—s Mut — pokrzepić, podnieść, podniecić czyją odwagę; 3) wystawić, postawić; ein Gebäude ein Denkmal — wystawić budynek, pomnik; einen Bund — zawrzeć. przymierze; II. ſich — *vr.* podnieść się; pokrzepić się; dźwignąć się.

Au'frichtung, *sf. pl.* -en, podnieszenie *n.*, wystawienie *n.*; zawarcie *n.*, (przen.) pokrzepienie *n.*

Au'frichtig, *adi.* 1) (= echt) prawdziwy, niefałszowany; 2) (= wahr) szczery, otwarty; *adv.* szczerze, otwarcie; — geſagt szczerze mówiąc.

Au'frichtigkeit, *sf.* otwartość *f.*, szczerość *f.*; prawdziwość *f.*

Au'f=riegeln, *va.* odsunąć zasuwy, otworzyć, odryglować.

Au'f=ringen, ſich, rang auf, habe mich aufgerungen, *vr.* piąć się do góry, wydostać się w górę; er hat ſich vom Boden aufgerungen z trudem podniósł się w górę; er hat ſich zu Ehre und Reichtum aufgerungen zdobył sobie zaszczyty i bogactwa.

Au'friß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, rysunek *m.*, plan *m.*, rzut pionowy (mat.)

Au'frißſchatten, *sm.* -s, *pl.* —, cień pierwszy.

Au'f=ritzen, *va.* zadrasnąć; draśnięciem przeciąć.

Au'f=röcheln, *vn.* (h.) jęknąć.

Au'f=rollen, I. *va.* i *vr.* (h.) 1) zwijać, nawijać (włóczkę); 2) zawijać, zakręcać; ſich die Locken — zakręcać sobie loki; 3) rozwijać (papier, rysunek); 4) zwijać w górę; den Vorhang — podnieść zasłonę; 5) przemaglować, odmaglować; II. *vn.* (ſ.) zwijać się pod górę (podnosząc się).

Au'f=rücken, I. *va.* posunąć (kogo); j—m etw. — wymawiać komu co; II. *vn.* (ſ.) posunąć się (awansować); er iſt zum Oberſt aufgerückt został pułkownikiem, posunął się, awansował na pułkownika.

Au'frückung, *sf.* awans *m.*

Au'f=rudern, *vn.* (ſ.) 1) wiosłować przeciw prądowi; 2) wiosłując napłynąć na co.

Au'fruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) głośny wykrzyk; 2) wezwanie *n.*, odezwa *f.*, proklamacya *f.*; einen — erlaſſen wydać odezwę; 3) wywołanie *n.*

Au'f=rufen, *va.* rief auf, habe aufgerufen 1) wezwać, powołać (do obrony); 2) wywołać; der Schüler iſt heute zweimal aufgerufen worden uczeń pytany był dzisiaj dwa razy.

Au'fruhr, *sm.* -s, 1) poruszenie *n.*, wzburzenie *n.*, zamieszanie *n.*; es entſtand in ſeiner Seele ein — w duszy jego powstało wzburzenie; 2) zgiełk *m.* rozruch *m.*, bunt *m.*, powstanie *n.*, rokosz *m.*; einen — anſtiften wzniecić rozruch, bunt.

Au'f=rühren, *va.* 1) poruszyć, zamieszać, zakłócić (płyn); 2) odnowić, odświeżyć; er hat den alten Streit wieder aufgerührt odnowił, wzniecił na nowo dawny spór; 3) podżegać; zum Widerſtand, zur Empörung — podżegać do oporu, do buntu.

Au'frührer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) podżegacz *m.*; buntownik *m.* (podżegaczka *f.*, buntowniczka *f.*).

Au'frühreriſch, *adi.* buntowniczy, podżegający; *adv.* buntowniczo, podżegająco.

Au'f=rüſten, *va.* postawić rusztowanie; urządzić.

Au'früſtung, *sf. pl.* -en, rusztowanie *n.*; urządzenie *n.*, upiększenie *n.*

Au'f=rütteln, *va.* 1) wstrząsnąć (siennik); 2) j—n aus dem Schlafe — obudzić kogo; j—n zur Tat — pobudzić kogo do czynu.

Au'frütt(e)lung, *sf.* wstrząśnięcie *n.*

Aufs, auf's = auf das.

Au'f=ſacken, *va.* włożyć na barki; (przen.) j—m eine ſchwere Arbeit — zaprządz kogo do ciężkiej pracy.

Au'f=ſagen, *va.* (haben) 1) wypowiedzieć; j—m die Wohnung, die Freundſchaft — wypowiedzieć komu mieszkanie, przyjaźń; 2) wyrecytować (lekcyę, wiersz).

Au'f=ſägen, *va.* piłą otworzyć, rozpiłować.

Au'ffagung, *ſf. pl.* =en, wymówienie *n.*, wypowiedzenie *n.*; wyrecytowanie *n.*

Au'f=ſammeln, *va.* pozbierać, nazbierać.

Au'ffäſſig, *adi.* nieprzyjazny, niechętny; *adv.* nieprzyjaźnie, niechętnie; j—m — ſein być niechętnym komu, mieć żal do kogo; 2) krnąbrny, hardy; j—n — machen podburzyć kogo.

Au'ffäſſigkeit, *ſf. pl.* =en, 1) niechęć *f.* (animozya *f.*); 2) krnąbrność *f.*, zuchwałość *f.*

Au'f=ſatteln, *va.* osiodłać.

Au'ffatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, 1) nadstawa *f.*, nasada *f.*, nasadzka *f.*, nasad *m.*, nasadło *n.*; 2) stroik *m.* na głowę; 3) zastawa *f.*; 4) artykuł *m.*, rozprawa *f.*, wypracowanie *n.*; einen — über etw. ſchreiben napisać o czem artykuł.

Au'ffätzig, *adi.* (przest.) ob. Aufſäſſig.

Au'f=ſäubern, *va.* oczyścić, wyczyścić.

Au'f=ſaugen, ſog auf, habe aufgeſogen, *va.* 1) wssać, wciągnąć, wchłonąć; die Feuchtigkeit — wciągnąć wilgoć; 2) przez ssanie otworzyć.

Au'f=ſäugen, *va.* wykarmić (dziecko).

Au'f=ſchaben, *va.* przez skrobanie otworzyć; nadskrobać.

Au'f=ſcharren, *va.* 1) wygrzebać; odgrzebać; rozgrzebać; 2) (przen.) nagromadzić, nazbierać (skarby).

Au'f=ſchauen, *va.* 1) spojrzeć w górę, podnieść oczy; 2) uważać; aufgeſchaut! baczność!

Au'f=ſchaufeln, *va.* (h.) nabrać na szuflę; wygrzebać szuflą.

Au'f=ſchäumen, *vn.* (ſ.) zapienić się, zakipieć.

Au'f=ſcheuchen, *va.* wypłoszyć, spłoszyć.

Au'f=ſcheuern, *va.* wyczyścić, wyszurować, wytrzeć (naczynie, podłogę); ſich die Hand — wytrzeć sobie skórę na ręce.

Au'f=ſchichten, *va.* warstwami układać; nagromadzić.

Au'ffchichtung, *ſf. pl.* =en, układanie *n.* warstwami; nagromadzenie *n.*

Au'f=ſchieben, *va.* ſchob auf, habe aufgeſchoben, 1) odsunąć, otworzyć przez odsunięcie; 2) odroczyć, odłożyć; aufgeſchoben iſt nicht aufgehoben co się odwlecze, to nie uciecze; die Hochzeit, die Reiſe — odroczyć wesele, podróż; bis zum nächſten Tag, Jahr — odłożyć do następnego dnia, roku; aufſchiebende Wirkung skutek odraczający.

Au'ffchiebling, *sm.* =s, *pl.* =e, (bud.) przypuśnica *f.*, przysuwniczka *f.*, przypustnia *f.*

Au'ffchiebung, *ſf. pl.* =en, odsunięcie *n.*, odroczenie *n.*, odłożenie *n.*

Au'f=ſchießen, ſchoß auf, habe aufgeſchoſſen, I. *va.* 1) strzelając spłoszyć (zwierzynę; 2) wystrzałem otworzyć; 3) das Tau — zwinąć linę; II. *vn.* (ſ.) 1) raptownie wznieść się w górę; die Fiſche ſchießen auf ryby rzucają się ku powierzchni; von ſeinem Sitze — zerwać się z miejsca; 2) nagle urość, wybujać; der Junge iſt ungewöhnlich lang aufgeſchoſſen chłopak niezwykle urósł, w górę wystrzelił.

Au'f=ſchirren, *va.* ein Pferd — włożyć uprząż na konia.

Au'ffchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, 1) uderzenie *n.* (i miejsce, w które uderzono); — des Waſſers uderzenie wody; 2) uderzenie w górę, podniesienie *n.* w górę; mit einem reißenden =e der Augen z uroczem podniesieniem ócz; 3) urządzenie *n.*; — eines Lagers urządzenie, rozłożenie obozu; 4) — eines Buches otworzenie książki; 5) zwykłe *pl.* die =ſchläge wyłogi *pl.*, rabaty *pl.*; 6) podwyższenie *n.*, podwyżka *f.*, dodatek *m.*; mit einem =e von 5 Prozent z dodatkiem 5 procent; einen — der Preiſe bewirken spowodować podwyższenie cen; 7) podniesienie taktu (wskazywane przez podniesienie ręki); 8) (w kartach) wyświęcenie *n.*, wyłożenie *n.*, odkrycie *n.* (kart.); 9) (leśn.) młoda zarośl; 10) (med.) okład *m.*; kataplazm *m.*

Au'f=ſchlagen, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug auf, habe aufgeſchlagen, I. *va.* podnieść (w górę); das Auge, den Schleier — podnieść oko, zasłonę; 2) zagiąć (pod górę), odgiąć, założyć (brzegi u kapelusza, kołnierz); 3) ein Gelächter, eine Lache — wybuchnąć śmiechem, roześmiać się; 4) ustawić, urządzić; ein Bett — ustawić łóżko; Zelte — rozbić namioty; das Lager — rozłożyć się obozem; 5) otworzyć (za pomocą uderzenia); den Fächer, ein Buch — otworzyć wachlarz, książkę; eine Kiſte — odbić skrzynię; Nüſſe — tłuc orzechy; eine Tür — wybić drzwi; das Wörterbuch — szukać w słowniku; 6) przybić, przymocować, przytwierdzić; ein Hufeiſen — przybić podkowę; 7) podnieść cenę; er hat 5 Prozent aufgeſchlagen podniósł cenę o 5 procent; 8) bić, walić w co; mit der Fauſt auf den Tiſch — walić pięścią w stół; II. *vn.* (ſ.) 1) wzbić się, wznieść się w górę; 2) in Flammen — buchnąć płomieniem; 3) ein Gelächter ſchlug auf śmiech wybuchnął.

Au'f=ſchleifen, *va.* 1) ſchliff auf, habe aufgeſchliffen, wyszlifować, wyrznąć, (na szkle); 2) ſchleifte auf, habe aufgeſchleift, zawiązać w kluczkę; wlec pod górę.

Au'f=ſchließen, *va.* i ſich — *vr.* ſchloß auf, habe aufgeſchloſſen, otworzyć; rozwinąć (się); wyjaśnić (się); eine Tür, ein Schloß — otworzyć drzwi, zamek; j—m ſein Herz — wyjawić, wywnętrzyć się przed kim; j—m den Sinn einer Stelle — wyjaśnić komu znaczenie jakiego ustępu.

Au'ffchließer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) odźwierny *m.*; (odźwierna *f.*)

Au'ffchließung, *sf. pl.* =en, otworzenie *n.*, otwarcie *n.*, wyjawienie *n.*, wywnętrzenie *n.*

Au'f=fchlingen, *va.* i *vr.* fchlang auf, habe aufgefchlungen, 1) oddziergnąć, odpętlać; 2) przez owijanie dostać się w górę; fich an einen Baum — wyleźć po drzewie; 3) połykać.

Au'f=fchlitzen, *va.* rozpruć, rozerznąć, rozciąć; j—m den Bauch — rozpruć komu brzuch; ein Kleid — zrobić w sukni rozpór.

Au'ffchlitzer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) rozpruwacz *m.* (rozpruwaczka *f.*).

Au'f=fchluchzen, *vn.* (h.) załkać.

Au'f=fchlürfen, *va.* wychłeptać, wychlipać.

Au'ffchluß, *sm.* =ffes, *pl.* =fchlüffe, wyjaśnienie *n.*, objaśnienie *n.*; j—m über etw. — geben, objaśnić, wyjaśnić komu co.

Au'f=fchmaufen, *va.* przebiesiadować, przejeść.

Au'f=fchmelzen, fchmilzft, fchmilzt, fchmelzte auf, habe aufgefchmelzt i fchmolz auf, habe aufgefchmolzen, I. *va.* 1) przytopić, przymocować przez przytopienie; 2) otworzyć przez roztopienie; 3) rozpuścić, roztopić; II. *vn.* tylko fchmolz auf i. t. d. (f.) 1) przylgnąć topiąc się; 2) otworzyć się topiąc się.

Au'f=fchmieren, *va.* 1) nasmarować (masło); 2) wysmarować (smarując wypotrzebować); 3) nabazgrać.

Au'f=fchmoren, *va.* odsmażyć, przesmażyć.

Au'f=fchmücken, *va.* i *vr.* (h.) wystroić (się).

Au'f=fchnallen, *va.* 1) przytwierdzić sprzączką; 2) rozpiąć (co sprzączką spiętego); 3) podpiąć w górę (zapomocą sprzączki).

Au'f=fchnappen, I. *va.* pochwycić, podchwycić wiadomość); II. *vn.* (h.) 1 = aufatmen; 2) (f.) odskoczyć (w górę).

Au'f=fchneiden, fchnitt auf, habe aufgefchnitten, I. *va.* 1) rozerznąć, rozciąć, (książkę, paczkę, pasztet); 2) nakrajać (kiełbasy); 3) krając spotrzebować; II. *vn.* (h.) zmyślać, przesadzać, chwalić się, błagować; das heißt aufgefchnitten! a to ci przesadzone! błaga!

Au'ffchneider, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) samochwał *m.*, samochwalca *m.*, samochlubca *m.*, zmyślacz *m.*, fanfaron *m.*, kłamca *m.*, blagier *m.*; (samochwalczyni *f.*, zmyślaczka *f.*, kłamczyni *f.*, blagierka *f.*).

Auffchneiderei', *sf. pl.* =en, samochwalstwo *n.*, przesada *f.*, fanfaronada *f.* blaga *f.*

Au'ffchneidung, *sf. pl.* =en, 1) rozcięcie *n.*; 2) nakrajanie *n.*; 3) ob. Auffchneiderei.

Au'f=fchnellen, I. *va.* szybko wzbić w górę; II. *vn.* (f.) prysnąć do góry; odskoczyć.

Au'ffchnitt, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) nakrój *m.*, nacięcie *n.*, rozkrajanie *n.*, rozcięcie *n.*; 2) miejsce *n.* rozcięcia; rozpór *m.*; 3) kalter — mieszanina *f.*, wędlina *f.*

Au'f=fchnitzen, *va.* wyrzeźbić (co na czem).

Au'f=fchnüffeln, *va.* wywąchać, wytropić.

Au'f=fchnüren, *va.* 1) przysznurować (co na co); 2) rozsznurować, odsznurować.

Au'f=fchobern, *va.* układać w sterty, brogi.

Au'ffchößling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) wyrostek *m.*, latorośl *f.*, 2) podrostek *m.*; spiczak *m.*

Au'f=fchrammen, *va.* zadrasnąć.

Au'f=fchrauben, *va.* 1) przyśrubować (co do czego);2) odśrubować; 3) w górę śrubować; (przen.) przesadzać.

Au'f=fchrecken, I. *va.* fchreckte auf, habe aufgefchreckt, wystraszyć, przestraszyć, zastraszyć; II. *vn.* fchrickft, fchrickt, fchrak auf, bin aufgefchrocken, przestraszyć się; ich bin aus tiefem Schlafe aufgefchrocken przerażony przebudziłem się z głębokiego snu.

Au'ffchrei, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wykrzyk *m.*

Au'f=fchreiben, *va.* fchrieb auf, habe aufgefchrieben, napisać; zapisać, zanotować.

Au'f=fchreien, fchrie auf, habe aufgefchrien, I. *va.* krzykiem obudzić; II. *vn.* zakrzyknąć, krzyknąć, wydać okrzyk.

Au'ffchrift, *sf. pl.* =en, napis *m.*; — auf einem Briefe adres *m.* na liście; — eines Kapitels tytuł *m.* rozdziału.

Au'f=fchrotten, *va.* 1) ześrutować (zboże); 2) (o mięsie) rozłożyć, rozrębać; 3) (rzem.) rozdłubać; rozświdrować.

Au'ffchroter, *sm.* =s, *pl.* —, rzępadło *n.*

Au'ffchub, *sm.* =s, *pl.* =fchübe odwłoka *f.*, przewłoka *f.*, zwłoka *f.*; die Sache leidet keinen — rzecz nie znosi zwłoki; für eine Zahlung um — bitten prosić o przedłużenie terminu wypłaty.

Au'ffchub(s)urteil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyrok odraczający, odwlekający.

Au'f=fchultern, *va.* włożyć na barki.

Au'f=fchüren, *va.* podniecić, rozniecić, rozżarzać.

Au'f=fchürfen, *va.* zadrasnąć, otrzeć.

Au'f=fchürzen, *va.* i *vr.* (h.) podkasać (się); podgiąć; rozwiązać, odwiązać.

Au'ffchutt, *sm.* =es, *pl.* =e, nasyp *m.*

Au'f=fchütteln, *va.* 1) = aufrütteln; 2) zakłócić, zamieszać.

Au'f=fchütten, *va.* 1) zsypać (zboże); 2) usypać (pagórek); 3) nasypać (ziemię, piasek); 4) nalać.

Au'ffchüttung, *sf. pl.* =en, zsypanie *n.*, usypanie *n.*, nasypanie *n.*; nasyp *m.*; skład *m.* zboża.

Au'f=fchützen, *va.* (młyn.) das Waffer — zastawić wodę.

Au'f=fchwänzen, *va.* ein Pferd — podwiązać ogon koniowi.

Au'f=fchwatzen, *va.* nabajać komu, wmówić; j—m eine Ware — namówić kogo, by jaki towar kupił.

Au'f=ſchweben, *vn.* (ſ.) wznosić się w górę.

Au'f=ſchweißen, *va.* przykuć, przyszwejsować (spoić przez przykucie).

Au'f=ſchwellen, I. *va.* ſchwellſt, ſchwellt, ſchwellte auf, habe aufgeſchwellt, rozdymać, nadymać; powiększać; II. *vn.* ſchwillſt, ſchwillt, ſchwoll auf, bin aufgeſchwollen, napuchnąć, nabrzmieć; wezbrać; III. **aufgeſchwollen**, *pp.* i *adi.* nabrzmiały, opuchły, spuchnięty, nadęty.

Au'ffſchwellung, *sf. pl.* =en, ob. Anſchwellung.

Au'ffſchwemme, *sf. pl.* =n, miejsce *n.*, gdzie spławiane drzewo na ląd wyciągają.

Au'f=ſchwemmen, *va.* 1) przypławić do brzegu; aufgeſchwemmtes Land odsypisko *n.*, przysypisko *n.*; 2) nanieść, namulić: der Fluß hat viel Sand aufgeſchwemmt rzeka namuliła wiele piasku, podmyła.

Au'ffſchwemmer, *sm.* =s, *pl.* —, robotnik, który spławiane drzewo na brzeg wynosi.

Au'f=ſchwingen, ſchwang auf, habe aufgeſchwungen, I. *va.* wznieść do góry; II. *vn.* (ſ.) i *vr.* wznieść się, wzbić się, osiągnąć; der Vogel ſchwingt ſich auf ptak wznosi, wzbija się; ſich mit ſeinen Gedanken — wznieść się myślami; ſich zu etw. — wznieść się do czego, osiągnąć co.

Au'ffſchwung, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchwünge, wzlot *m.*, połot *m.*, wzniesienie *n.* się; (gimnastyka) wymyk *m.*

Au'f=ſegeln, *vn.* (ſ.) żeglując napłynąć na co.

Au'f=ſehen, *vn.* ſiehſt, ſieht, ſah auf, habe aufgeſehen, 1) spoglądać w górę; 2) uważać.

Au'ffſehen, *sn.* =s, wrażenie *n.*; — erregen wywoływać wrażenie, zwracać uwagę; ſich ohne — entfernen oddalić się niepostrzeżenie.

Au'ffſeher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) dozorca *m.*, nadzorca *m.* (dozorczyni *f.*, nadzorczyni *f.*).

Au'f=ſein, *vn.* biſt, iſt, war auf, bin aufgeweſen, 1) być otwartym, stać otworem; die Tür iſt auf drzwi są otwarte; 2) nie spać, nie być jeszcze w łóżku; er war noch auf jeszcze nie spał.

Au'f=ſetzen, I. *va.* 1) nałożyć, włożyć, wdziać; przyłożyć, położyć, postawić, przystawić, nastawić; eine Brille, einen Hut — włożyć okulary, kapelusz; den Fuß leicht — stawiać lekko nogę; die Schüſſeln — stawiać, podawać półmiski; Waſſer zum Kochen — przystawić wodę do gotowania; j—m Hörner — przyprawić komu rogi; noch ein Stockwerk — wystawić, dobudować jeszcze jedno piątro; mehr Segel — podwoić żagle; 2) ein anderes Geſicht — przybrać inną minę, zmienić twarz; ſeinen Kopf — uprzeć się na swojem, wziąć na kieł; 3) ułożyć, spisać, napisać; einen Brief — napisać list; ein Gedicht — ułożyć wiersz; ein Teſtament — sporządzić testament; 4) postawić, nałożyć; umieścić; Kegel — postawić kręgle; einen Fleck — umieścić łatkę; II. *vn.* (h.) 1) = auffitzen; 2) der Hirſch ſetzt auf jeleniowi wyrastają rogi; III. ſich — *vr.* siąść, usiąść, dosiąść, wsiąść; ſich aufs Pferd — wsiąść na konia, dosiąść konia; ſich im Bette — usiąść, podnieść się w łóżku.

Au'f=ſeufzen, *vn.* (h.) westchnąć.

Au'ffſicht, *sf.* dozór *m.*; nadzór *m.*; unter — ſtehen być pod dozorem.

Au'ffſichtsbezirk, *sm.* =es, *pl.* =e, okręg dozorczy (inspekcyjny).

Au'ffſichtsperſonal, *sn.* =(e)s, personał nadzorczy.

Au'ffſichtsrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, rada nadzorcza.u

Au'f=ſieden, ſott aa aufgeſotten, I. *va.* zagotować; II. *vn.* zawrzeć, zakipieć.

Au'f=ſiegeln, *va.* 1) przypieczętować (co na co); 2) odpieczętować.

Au'f=ſingen, ſang auf, habe aufgeſungen, I. *va.* obudzić śpiewaniem; etw. — recytować co śpiewając; II. *vn.* (h.) j—m — zaśpiewać komu.

Au'ffitz, *sm.* =es, wsiadanie *n.* na konia.

Au'f=ſitzen, ſaß auf, habe (bin) aufgeſeſſen, *vn.* 1) siedzieć (w łóżku); 2) wsiąść (na konia); 3) auf etw. — być do czego przymocowanym; das Schiff iſt aufgeſeſſen okręt osiadł na mieliźnie; 4) (j—m) — dać się wywieść w pole (przez kogo); da biſt du ſchön aufgeſeſſen toś się ubrał.

Au'ffitzen, *sn.* =s, 1) = auffitzen; 2) (wyraz gimnastyczny) wsiad *m.*

Au'f=ſollen, *vn.* (h.) być zmuszonym wstać.

Au'f=ſorren, *va.* die Hängematten am Schiff — zwijać hamaki na okręcie.

Au'f=ſpähen, *va.* wyszperać, wyszpiegować.

Au'f=ſpalten, I. *va.* rozłupać; II. 2) *vn.* i *vr.* (ſ.) rozłupać się.

Au'f=ſpannen, *va.* 1) rozpuścić żagle; 2) (przen.) andere Saiten — śpiewać z innego tonu; mildere Saiten — spuścić z tonu; 3) wyprężyć, naciągnąć, rozciągnąć; die Leinwand auf den Rahmen — naciągnąć płótno na ramy; 4) den Hahn — naciągnąć kurek.

Au'f=ſparen, *va.* i *vr.* zachować na później; ſich die Antwort auf eine Frage — zachować (zostawić) sobie na później odpowiedź na pytanie.

Au'f=ſpeichern, *va.* zsypać do śpichlerza; nagromadzić.

Au'ffſpeicherung, *sf. pl.* =en. zsypanie do śpichlerza, nagromadzenie *n.*

Au'f=ſpeiſen, *va.* wyjeść.

Au'f=ſperren, *va.* otworzyć (szeroko); die Türen weit — otworzyć drzwi na oścież; das Maul — rozdziawić gębę; die Augen — wytrzeszczyć oczy.

Au'f=ſpielen, *va.* i *vn.* (h.) zagrać; (do tańca); Dir werde ich ſchon —! pokażę ja ci już! dam ja ci bobu!; tüchtig — ciąć, rznąć od ucha.

Au'f=ſpießen, *va.* 1) wsadzić na rożen, wziąć na widelec; 2) przeszyć spisą, łancą, piką, wbić na pał.

Au'f=ſpinnen, *va.* ſpann auf, habe aufgeſponnen, 1) wyprząść (przez przędzenie wypotrzebować); 2) ſich die Finger — zranić sobie palce przez przędzenie.

Au'f=ſpreizen, *va.* rozłożyć, rozciągnąć.

Au'f=ſprengen, *va.* 1) gwałtownie otworzyć, wyłamać, wyważyć, wysadzić (drzwi, zamek); 2) pokropić na co; Waſſer auf den Hof — pokropić podwórze wodą.

Au'f=ſprießen, *vn.* ſproß auf, bin aufgeſproſſen, wydobyć się z ziemi, wyróść.

Au'f=ſpringen, *vn.* ſprang auf, bin aufgeſprungen, 1) zerwać się, porwać się, skoczyć; vom Stuhle — zerwać się z krzesła; vor Freude — skoczyć z radości; 2) raptownie się otworzyć, odskoczyć; das Schloß iſt aufgeſprungen zamek odskoczył; 3) pękać; das Brett iſt aufgeſprungen deska pękła; aufgeſprungene Lippen popękane, pierzchnięte wargi; 4) (wyraz gimnastyczny) wyskoczyć.

Au'f=ſpritzen, I. *va.* strzykać, sikać (czem) w górę; ein Geſchwür — otworzyć wrzód przez wystrzykiwanie; II. *vn.* 1) (ſ.) tryskać; das Waſſer ſpritzt auf woda tryska; 2) polewać ulice.

Au'f=ſproſſen, *vn.* (ſ.) ob. Aufſprießen.

Au'fſprößling, *sm.* =s, *pl.* =e, młode drzewko.

Au'f=ſprudeln, *vn.* (ſ.) zakipieć, zawrzeć.

Au'fſprung, *sm.* =es, *pl.* =ſprünge, skok *m.* w górę; (gimn.) wyskok *m.*

Au'fſprungſtelle, *sf.*, *pl.* =n, (gimn.) miejsce *n.* do skoku.

Au'f=ſpulen, *va.* na cewkę nawinąć.

Au'f=ſpülen, *va.* odsypać, wypłukać.

Au'f=ſpünden, *va.* odbić odszpuntować.

Au'f=ſpüren, *va.* wytropić; wyszukać, wyszperać.

Au'f=ſtacheln, *va.* podburzać, podniecać.

Au'f=ſtampfen, I. *va.* przydeptać, wydeptać; rozdeptać; II. *vn.* (h.) tupnąć nogą.

Au'fſtand, *sm.* =es, *pl.* =ſtände, powstanie *n.*, bunt *m.*, rokosz *m.*

Au'fſtändiſch (aufſtändig), *adi.* powstańczy, buntowniczy.

Au'f=ſtapeln, *va.* ustawiać w kupy; nagromadzać.

Au'fſtapelung, *sf. pl.* =en, składanie *n.*, ustawianie *n.* w kupy; nagromadzenie *n.*, skład *m.*

Au'f=ſtäuben, I. *va.* napruszyć (czego na co); II. *vn.* (ſ.) wznosić się jako pył.

Au'f=ſtauchen, *va.* zawadzić, szturchnąć; den Flachs — len na sztory ustawiać; das Waſſer — zatamować wodę.

Au'f=ſtauen, *va.* składać na kupę, nagromadzać; das Waſſer — wstrzymać bieg wody, zatamować wodę.

Au'f=ſtechen, *va.* ſticheſt, ſticht, ſtach auf, habe aufgeſtochen, 1) otworzyć przez kłucie, przekłuć (wrzód); 2) ob. Aufgabeln i Aufſpießen; 3) wystrzychować.

Au'f=ſtecken, *va.* 1) podnieść, podpiąć (włosy, suknię); ein Geſicht — nasrożyć minę, twarz; 2) na wyższem miejscu umieścić, osadzić, zatknąć; ein Licht — zaprawić świecę; j—m ein Licht — objaśnić komu co, rozjaśnić komu w głowie; das Bajonett — osadzić bagnet; die Flagge — zatknąć, wywiesić flagę; 3) (aufgeben) zaniechać; 4) Sie werden dabei nicht viel — nie wiele pan na tem zyskasz.

Au'f=ſtehen, I. *vn.* ſtand auf, habe aufgeſtanden, 1) stać otworem; die Türe ſtand auf drzwi stały otworem; 2) stać na czem; 3) stać (sterczeć) do góry; II. *vn.* bin aufgeſtanden, 1) podnieść się, wstać, powstać; vom Seſſel — powstać z krzesła; aus dem Bette — wstać z łóżka; wer mich anführen will, muß früh — (tyłe co) mnie nie lada kto oszuka; 2) powstać, pojawić się; es ſind in jener Zeit viele Propheten aufgeſtanden pojawiło się w owym czasie wiele proroków; 3) zbuntować się, powstać.

Au'fſtehen, *sn.* =s, wstanie *n.*, wstawanie *n.*, powstanie *n.*

Au'f=ſteifen, *va.* odnowić, odświeżyć; nakrochmalić; 2) postawić.

Au'f=ſteigen, *vn.* ſtieg auf, bin aufgeſtiegen, iść pod górę, wstępować; auf den Baum — wdrapać się, wyleźć na drzewo; auf das Pferd, in den Wagen — wsiąść na konia, do powozu, na wóz; der Dampf, der Rauch ſteigt auf para, dym wznosi się; das Gewitter ſteigt auf zanosi się na burzę; zu einer höheren Stellung — dojść do wyższego stanowiska, wznieść się na wyższe stanowisko; in einem Luftballon — wzlecieć, wznieść się balonem; ein Gedanke, ein Verdacht ſteigt mir auf nasuwa mi się myśl, podejrzenie.

An'fſteigen, *sn.* =s, Aufſteigung, *sf.* wzlot *m.*, wniesienie *n.* się.

Au'fſteigend, *adi.* 1) ob. Aufſteigen; 2) wstępny; die Verwandten in =er Linie krewni w linii wstępnej, ascendenci.

Au'f=ſtellen, *va.* i *vr.* (h.) 1) postawić (się), ustawić (się); ein Bett — ustawić łóżko; eine Falle — nastawić łapkę; Waren zum Verkauf — wyłożyć towary na sprzedaż; eine Maſchine — ustawić maszynę; Schildwachen — rozstawić straże; Truppen zum Gefecht — uszykować wojsko do bitwy, w szyku wojennym ustawić; 2) przytoczyć, ułożyć, naprowadzić; Beweiſe — przytoczyć, naprowadzić dowody; eine Frage — zadać pytanie; eine Behauptung — twierdzić, wystąpić z twierdzeniem; j—n als Muſter — postawić kogo za wzór; 3) mit j—m etw. — przedsięwziąć, począć z kim co; es läßt

sich mit ihm nichts — niema z nim co robić.

Auf|stellung, *sf. pl.* -en, postawienie *n.*, ustawienie *n.*, umieszczenie *n.*; wyłożenie *n* (towarów); — der Bilanz ułożenie biłansu; — einer Kandidatur ustanowienie, postawienie kandydatury.

Auf|stellungskosten, *spl.* koszta *pl.* ustawienia.

Auf|stemmen, *va.* i *vr.* (h.) oprzeć (się) (na czem); eine Tür — wyważyć, wyłamać drzwi; (wyraz gimnastyczny) wspierać się.

Auf|stempeln, *va.* wystemplować, wycisnąć stempel.

Auf|steppen, *va.* nastebnować

Auf|sticken, *va.* wyhaftować (co na czem).

Auf|stieben, *vn.* stob auf, (ist aufgestoben) ulecieć w górę.

Auf|stieg, *sm.* -es, *pl.* -e, wzlot *m.*, wniesienie *n.* się; wejście *n.* (na górę).

Auf|stöbern, *va.* wyśledzić, wyszukać, wytropić, wygrzebać, wyszperać.

Auf|stochern, *va.* przedłubać, wydłubać.

Auf|stöhnen, *vn.* (h.) jęknąć, wydać jęk.

Auf|stöpseln, *va.* odkorkować.

Auf|stören, *va.* wzruszyć, poruszyć; j—n — przeszkodzić komu, obudzić kogo; 2) spłoszyć (gniazdo os).

Auf|stoßen, stößt, stößt, stieß auf, habe aufgestoßen; I. *va.* 1) pchnięciem otworzyć, rozbić; das Faß, die Türe — wybić dno u beczki, drzwi; 2) pchnąć w górę; einen Hund — kopnąć psa (żeby się podniósł); wypłoszyć (= aufjagen); II. *vn.* (h.) 1) kwaśnieć, fermentować; 2) odbijać się (o potrawach); 3) (s.) wydarzyć się, trafić się, spotkać; so etwas ist mir noch nie aufgestoßen nigdy jeszcze nie wydarzyło mi się coś podobnego; es stieß mir dabei der Zweifel auf nasunęła mi się przy tem wątpliwość; 4) uderzyć, potrącić o co; das Schiff ist auf eine Klippe aufgestoßen okręt najechał na skałę.

Auf|stoßen, *sn.* -s, pchnięcie *n.*; fermentowanie *n.*, odbijanie *n.* (się); uderzenie *n.*, potrącenie *n.*

Auf|stößig, *adi.* 1) (o winie) nadpsuty, kwaskowaty; 2) niezdrowy, nie mający apetytu.

Auf|strahlen, *vn.* zajaśnieć promieniem; sein Gesicht hat aufgestrahlt twarz mu się rozpromieniła.

Auf|sträuben, *va.* i *vr.* (h.) najeżyć (się); die Haare haben sich aufgesträubt włosy najeżyły się.

Auf|streben, *vn.* usiłować się podnieść; zu etw. — dążyć do czego (wyższego).

Auf|streich, *sm.* -es. *pl.* -e, im — verkaufen sprzedać na licytacyi.

Auf|streichen, strich auf, habe aufgestrichen, I. *va.* 1) nasmarować, posmarować; Butter auf Brot — nasmarować masło na chleb; 2) (głaskając podnieść do góry); das Haar — włosy podczesać, do góry podnieść; 3) j—m eins — ściągnąć kogo (łaską); II. *vn.* (s.) suwać się (np. po ziemi).

Auf|streifen, I. *va.* podnieść, podkasać, podwinąć, założyć (rękawy, suknię); 2) zadrasnąć, obetrzeć; sich den Ellbogen — zadrasnąć sobie łokieć; II. *vn.* (s.) ob. Aufstreichen II.

Auf|streuen, *va.* nasypać (na co); Sand auf den Fußboden — posypać podłogę piaskiem.

Auf|strich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pociągnięcie *n.* smyczkiem w górę; 2) ob. Aufstreichen I.

Auf|stricken, *va.* wyrobić nici.

Auf|striegeln, *va.* zgrzebłem podczesać; sich — wymuskać się.

Auf|stufen, *va.* stopniami ułożyć; die Ausdrücke — stopniować wyrazy.

Auf|stufung, *sf.* ułożenie *n.* stopniami, stopniowanie *n.*

Auf|stülpen, *va.* odgiąć, podgiąć do góry; eine aufgestülpte Nase zadarty nos; etw. auf etw. (j—n) — wsadzić, włożyć co na co (kogo).

Auf|stürmen, I. *va.* z łoskotem otworzyć, wybić, wyłamać; II. *vn.* (s.) z łoskotem wzlecieć.

Auf|stürzen, I. *va.* 1) ob. Aufstülpen; 2) wystawić, wyłożyć; II. *vn.* (s.) uderzyć o co; mit dem Kopf auf einen Stein — zawadzić, uderzyć głową o kamień.

Auf|stutzen, I. *va.* 1) ob. Aufstülpen; 2) upiększyć, przyozdobić, przystosować, odnowić; eine Rede mit schönen Redensarten — upiększyć mowę pięknymi zwrotami; II. *vn.* (h.) zdziwić się, podnieść wzrok z zdziwieniem; III. sich — *vr.* wykrygować, wymuskać, wyelegantować się.

Auf|stützen, *va.* i *vr.* opierać (się), podpierać (się).

Auf|suchen, *va.* szukać, poszukać, wyszukać, odszukać; ich habe ihn heute aufgesucht byłem dziś u niego.

Auf|summen, *vr.* sich — (h.) uzbierać się, urość, sumować się; — lassen spóźnić się z płaceniem.

Auf|tafeln, *va.* ob. Auftischen.

Auf|takeln, *va.* zaciągnąć liny; ein Schiff — opatrzyć, zaopatrzyć okręt.

Auf|takelung, *sf. pl.* -en, zaciągnięcie *n.* lin. zaopatrenie *n.* okrętu.

Auf|tauchen, *vn.* (s.) wynurzyć się, wypłynąć na wierzch; nagle się pojawić.

Auf|tauen, I. *va.* ein Stück Eis — rozpuścić kawał lodu; II. *vn.* (s.) odtajeć, puścić; (przen.) er ist endlich aufgetaut wreszcie rozgrzał się, przemówił.

Auf|teilen, *va.* rozdzielić (tak, by nic nie zostało).

Auf|teilung, *sf.* rozdział *m.*

Auf|tiefen, *va.* wykuć młotem wypukłość.

Auf|tippen, *va.* dotknąć lekko końcem palca.

Auf|tischen, *va.* podać do stołu; (przen.) podać, ofiarować; er hat uns ganz unglaubliche Geschichten aufgetischt opowiadał nam niestworzone rzeczy

Au'ftrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, 1) zlecenie *n.*, polecenie *n.*; sprawunek *m.* (komis *m.*), zamówienie *n.*; nakaz *m.*; höherer — wyższe polecenie (misya); gerichtlicher — nakaz sądowy; im -e z polecenia; -träge für j—n beſorgen załatwiać czyje sprawunki; einem Fabrikanten -träge geben czynić zamówienia u fabrykanta; 2) — von Farben nałożenie *n.* kolorów.

Au'f-tragen, trägſt, trägt, trug auf, habe aufgetragen, I. *va.* 1) wnieść, podać (potrawy); 2) nakładać (pozłótkę, farbę); 3) Erde — ob. Aufſchütten; 4) zlecić, polecić, poruczyć; Sie haben mir nichts aufzu- nie masz pan prawa rozkazywać mi; 5) zanieść pod górę; 6) znosić, zużyć (przez noszenie); II. *vn.* przesadzać (aufbauſchen).

Au'ftraggeber, *sm.* -s, *pl.* —, mandant *m.*, ten co daje zlecenia, mocodawca *m.*

Au'ftragung, *sf. pl.* -en, — eines Bauriſſes trasowanie *n.*; nakładanie *n.*

Au'f-trampeln, *vn.* (ſ.) mocno nastąpić (na co).

Au'f-träufeln, *va.* i *vn.* (ſ.) nakapać (na co); kroplami na co nalać.

Au'f-treiben, trieb auf, habe aufgetrieben, I. *va.* 1) gwałtownie otworzyć; eine Tür — wybić, wywalić drzwi; 2) rozdymać, rozpierać; Schuhe — rozbić buciki; 3) spędzić, wypłoszyć, społszyć; 4) wyszukać, znaleźć, wymyszkować; ich kann kein Geld mehr — nie mogę już znaleźć (dostać) pieniędzy; wo haſt du denn dieſes ſeltene Buch aufgetrieben? gdzie wymyszkowałeś tę rzadką książkę? II. *vn.* (ſ.) 1) dostać się, wjechać, być wpędzonym; das Schiff iſt auf eine Sandbank aufgetrieben okręt zapędzony został (dostał się) na mieliznę; 2) auf- und ab- wznosić się i spadać (kołysząc się np. na wodzie); 3) rozdymać się, nadymać się; 4) (o roślinach) schodzić.

Au'f-trennen, *va.* i *vr.* rozpruć (się).

Au'f-treten, trittſt, tritt, trat auf, bin aufgetreten, I. *va.* 1) przydeptać, udeptać (piasek, ziemię); 2) przez nastąpienie otworzyć; eine Tür — kopnięciem drzwi otworzyć; II. *vn.* 1) stąpać, kroczyć; feſt, leiſe — stąpać mocno, lekko; 2) (przen.) ſelbſtbewußt — występować z pewnością siebie, śmiało; als Kläger, Schauſpieler, Dichter występować jako oskarżyciel, aktor, poeta (w roli oskarżyciela, aktora, poety); als Kandidat — przedstawić się jako kandydat; mit Anſprüchen — podnieść roszczenia, pretensye, wystąpić z roszczeniami; eine ſchreckliche Krankheit iſt im Lande aufgetreten straszliwa choroba rozszerzyła się (ukazała się) w kraju.

Au'ftrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, — des Viehes spęd *m.* bydła.

Au'f-trinken, *va.* trank auf, habe aufgetrunken, wypić wszystko, wypotrzebować pijąc.

Au'ftritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) stąpanie *n.*, kroczenie *n.*; 2) występ *m.*, wystąpienie *n.*, ukazanie *n.* się; 3) występ *m.*, scena *f.*; einen — mit j—m haben mieć z kim scenę, sprzeczkę; 4) stopień *m.* (u powozu, próg w drzwiach).

Au'f-trocknen, I. *va.* wysuszyć, obetrzeć; II. *vn.* (ſ. i h.) wyschnąć; die Kuh iſt aufgetrocknet krowa przestała mleka dawać.

Au'f-trommeln, I. *va.* obudzić gwałtownie, obudzić przez bębnienie; II. *vn.* zabębnić (do tańca).

Au'f-trumpfen, I. *va.* zagrać kozerną kartę; II. *vn.* (h.) j—m wyrazić wobec kogo stanowczo swe zdanie, zagrać komu porządnie.

Au'f-tun, *va.* i *vr.* tat auf, habe aufgetan, 1) otworzyć (drzwi, okno, oczy); endlich hat er den Mund aufgetan wreszcie przemówił; 2) nałożyć, włożyć (kapelusz); 3) ukazać się w dali; da tut ſich etwas Schönes auf! piękne rzeczy tu ujrzymy!

Au'f-tünchen, *va.* pobielić (ścianę).

Au'f-tunken, *va.* wymaczać.

Au'f-türmen, *va.* i *vr.* wysoko ustawiać; einen Scheiterhaufen — wysoki stos ułożyć; die Wellen türmen ſich auf bałwany piętrzą się.

Au'f-tuſchen, *va.* zatuszować, wytuszować.

Au'f-wachen, *vn.* (ſ.) obudzić się, zbudzić się, przebudzić się.

Au'f-wachſen, *vn.* wächſt, wächſt auf, bin aufgewachſen, wyrość, wzrość, wychować się; er iſt in einer ſchlechten Umgebung aufgewachſen wyrósł, wychował się w złem otoczeniu.

Au'f-wagen, *vr.* ſich — odważyć się podnieść (wstać).

Au'f-wägen, wägſt, wägt, wog auf, habe aufgewogen, *va.* 1) odważyć; (przen.) zrównoważyć; etw. mit Gold — zapłacić co na wagę złota; den Verluſt — odbić, zrównoważyć, kompensować stratę; 2) podnieść, podważyć (np. za pomocą dźwigni).

Au'f-wallen, *vn.* (ſ.) zawrzeć, zakipieć; das Blut wallte in mir auf krew we mnie zawrzała.

Au'fwallung, *sf. pl.* -en, wzburzenie *n.*, wrzenie *n.*, zapał *m.*

Au'f-wällen, *va.* dać zakipieć.

Au'f-walzen, *va.* nawinąć na wałek.

Au'f-wälzen, *va.* 1) zatoczyć, wtoczyć na górę; 2) ob. Aufbürden.

Au'fwand, *sm.* -es, wydatek *m.*, koszt *m.*, nakład *m.*; zbytek *m.*; mein täglicher — beträgt kaum 5 Kronen mój dzienny wydatek wynosi ledwie pięć koron; großen — treiben wydawać wiele, żyć zbytkownie, uprawiać zbytek; er beweiſt es mit einem großen — an Gelehrſamkeit bardzo uczenie dowodzi tego.

Au'f=wärmen, *va.* przygrzewać, odgrzać; odnowić, odświeżyć; alte Geſchichten — wznawiać dawne historye, odgrzewać stare bajki.

Au'fwarteburſche, *sf. pl.* =n, chłopak posługujący, posługacz *m.*

Au'fwartefrau, *sf. pl.* =en, posługaczka *f.*

Au'f=warten, *vn.* (h.) 1) usługiwać (do stołu); 2) j—m — złożyć komu wizytę, złożyć czołobitność, przedstawić się; 3) j—m mit etw. — poczęstować kogo czem; womit kann ich Ihnen —? czem mogę panu służyć? aufzuwarten! do usług! 4) (o psach) służyć.

Au'fwärter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) posługacz *m.*, usługujący *m.* (posługaczka *f.*, usługująca *f.*).

Au'fwärts, *adv.* w górę, pod górę; Waſſer — ſchwimmen płynąć pod wodę; Strom —, (den) Rhein — rzeką pod wodę, Renem pod wodę; — gehen iść pod górę.

Au'fwartung, *sf. pl.* =en, 1) usługa *f.*, posługa *f.*, służba *f.*; die — bei j—m haben być u kogo na usłudze, w służbie; 2) wizyta *f.*; ich möchte ihm meine — machen chciałbym złożyć mu moje uszanowanie.

Au'f=waſchen, *va.* wäſcheſt, wäſcht, wuſch auf, habe aufgewaſchen, 1) pomyć, wymyć; den Fußboden wymyć, wyszurować podłogę; das Geſchirr — pomyć, obmyć naczynie; 2) zużyć przy myciu (mydło); 3) ſich die Hände — zranić sobie ręce przy myciu.

Au'fwäſcherin, *sf. pl.* =innen, pomywaczka *f.*

Au'fwaſchfaß, *sn.* =ſſes, *pl.* =fäſſer miśnik *m.*, pomywadło *n.*, szaflik *m.*

Au'fwaſchwaſſer, *sn.* =s, 1) woda *f.* do mycia (np. naczynia); 2) pomyje *pl.*

Au'f=wecken, *va.* obudzić; ocucić, ożywić; aufgeweckten Geiſtes ſein posiadać bystry umysł.

Au'f=wehen, I. *va.* 1) dmuchnięciem podnieść w górę, wzwiać; 2) otworzyć przez dmuchnięcie; 3) rozdmuchać, rozdąć; 4) odwiać, zwiać z wierzchu; II. *vn.* (ſ.) 1) wiać w górę; (o kurzu) wznosić się w górę; 2) siłą wiatru się otworzyć.

Au'f=weichen, I. *va.* rozmiękczyć; II. *vn.* (ſ.) rozmiękнąć.

Au'fweichung, *sf.* rozmiękczenie *n.*

Au'f=weifen, *va.* rozmotać.

Au'f=weinen, *vn.* (h.) zapłakać.

Au'f=weiſen, *va.* wies auf, habe aufgewieſen, okazać, pokazać, przedstawić (paszport, pełnomocnictwo); ſich — als ... wykazać, wylegitymować się jako ...

Au'f=weißen, *va.* na nowo pobielić.

Au'f=wenden, *va.* wandte (wendete) auf, habe aufgewandt (aufgewendet) 1) zwrócić, wznieść w górę (wzrok); 2) zużywać, łożyć, wydać.

Au'fwendung, *sf. pl.* =en, zużycie *n.*, łożenie *n.*, wydatek *m.*

Au'f=werfen, wirfſt, wirft, warf auf, habe aufgeworfen, I. *va.* 1) gwałtownie otworzyć, wybić (drzwi np. kamieniami); 2) wyrzucić, wyłożyć (karty); 3) postawić; zadać, rzucić (pytanie); 4) rzucić na co; 5) rzucić w górę (piłkę); viel Staub — narobić wiele kurzawy; die Naſe — zadzierać nos; 6) usypać (wał); II. ſich — *vr.* 1) narzucać się (na sędziego); 2) ſich gegen j—n — zbuntować się przeciw komu; 3) paczyć się; das Brett, die Tür wirft ſich auf deska się paczy, drzwi się paczą; III. aufgeworfen, *pp.* i *adi.* w znaczeniach *inf.*; =e Lippen wydęte wargi.

Au'fwerfung, *sf. pl.* =en, wyrzucenie *n.*, wyłożenie *n.*; zadanie *n.*, postawienie *n.*; narzucenie *n.*, narzucanie *n.* się; zbuntowanie *n.* się, spaczenie *n.* się.

Au'f=wichſen, *va.* wysmarować; den Schnurrbart — wypomadować wąs i pod górę zakręcić; ſich — wystroić się; j—m etw. — poczęstować kogo czem.

Au'f=wickeln, *va.* 1) nawinąć (na co); 2) odwinąć, zwinąć (coś nawinię tego).

Au'fwick(e)lung, *sf. pl.* =en, nawinięcie *n.*, zwinięcie *n.*

Aufwiegelei', **Au'fwiegelung**, *sf. pl.* =en, podburzanie *n.*, podżeganie *n.*, podmawianie *n.* do buntu.

Au'f=wiegeln, *va.* podburzać, podżegać, buntować.

Au'f=wiegen, *va.* ob. Aufwägen.

Au'fwiegler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) podżegacz *m.*, agitator *m.* (podżegaczka *f.*, agitatorka *f.*).

Au'fwiegleriſch, *adi.* buntowniczy, podburzający.

Au'f=wiehern, *vn.* (h.) zarżeć; dzikim śmiechem wybuchnąć.

Au'f=winden, *va.* i *vr.* wand auf, habe aufgewunden, 1) zwijać na co, nawijać; 2) windować do góry; 3) ſich — piąć się do góry.

Au'fwindung, *sf. pl.* =en, zwijanie *n.*, nawijanie *n.*; windowanie *n.*; pięcie *n.* się do góry.

Au'f=wirbeln, I. *va.* den Staub — wznieść kurz (tak, że się wznosi w górę); dieſe Angelegenheit hat viel Staub aufgewirbelt ta sprawa narobiła wiele wrzawy; II. *vn.* (ſ.) wznosić się kłębami.

Au'f=wirken, *va.* 1) das Garn — tkając wypotrzebować przędzę; 2) Brot — formować chleb (z ciasta); 3) das Wild — rozprut, wypatroszyć zwierzynę.

Au'f=wiſchen, *va.* żetrzeć.

Au'fwiſcher, Au'fwiſchlappen, *sm.* =s, *pl.* —, ścierka *f.*

Au'f=wogen, *vn.* (ſ.) wznosić się falami; das Meer wogt auf und nieder morze faluje, morze burzy się.

Au'f=wollen, *vn.* willſt, will, wollte auf, habe aufgewollt, chcieć powstać, chcieć się podnieść.

Au'f=wühlen, *va.* wyryć, ryjąc podkopać; przetrząsać; (przen.) podburzyć.

Au'fwühlung, *sf. pl.* -en, rozkopanie *n.*, rycie *n.*; przetrząsanie *n.*; podburzanie *n.*

Au'fwurf, *sm.* -es, *pl.* -würfe, 1) narzucanie *n.* (ziemi, wapna itd.); 2) to, co narzucono, nasyp *m.*

Au'f-zählen, *va.* wyliczyć; er hat ihm 25 Prügel aufgezählt wspał mu 25 kijów.

Au'fzählung, *sf. pl.* -en, wyliczanie *n.*

Au'f-zaubern, *va.* 1) za pomocą czarów otworzyć; 2) j—m. etw. — nabawić kogo czego przez czary.

Au'f-zäumen, *va.* 1) okiełzać, okiełznać (konia); 2) (w kucharstwie) das Huhn — kurczęciu nogi zakładać (do pieczenia).

Au'fzäumung, *sf.* okiełzanie *n.*

Au'f-zechen, *va.* wypić do dna, wydoić, wyciągnąć.

Au'f-zehren, I. *va.* zjeść, spotrzebować, strawić, wypotrzebować; II. sich, — *vr.* zagryźć się, strawić się.

Au'fzehrung, *sf.* strawienie *n.*, spotrzebowanie *n.*, przejedzenie *n.*

Au'f-zeichnen, *va.* 1) narysować; einen Plan — wyrysować plan; 2) zapisać, zanotować.

Au'fzeichnung, *sf. pl.* -en, narysowanie *n.*, rysunek *m.*; zapisek *m.*, zanotowanie *n.*, notatka *f.*

Au'f-zeigen, *va.* ob. Aufweisen.

Au'f-zerren, *va.* (h.) 1) wlec, szarpać w górę; 2) rozerwać.

Au'fziehbrücke, *sf. pl.* -n, most zwodzony.

Au'f-ziehen, zog auf, habe aufgezogen, I. *va.* 1) pociągnąć do góry; 2) podnieść (zasłonę); 3) wydobyć z ziemi, odgrzebać (len); 4) zważyć, na wagę włożyć (dukat); 5) ciągnąc otworzyć (także *vr.* sich); den Riegel — odsunąć zasuwkę; die Vorhänge — podnieść, podciągnąć firanki; 6) naciągnąć, zaciągnąć, nasnuwać, nakręcić; den Hahn — naciągnąć kurek; Karten auf Leinwand — naciągnąć mapy na płótno; Saiten — naciągać struny; andere Saiten — zmienić ton, zacząć z innego tonu, zacząć z innej beczki; Garn — nasnuwać przędzę; 7) hodować, chować, pielęgnować, wychować, wyhodować, wypielęgnować; ein Kind — wychować dziecię; ein Vieh — wyhodować bydlę; Pflanzen — hodować, pielęgnować rośliny; 8) (przen.) j—n — drwić z kogo, brać kogo na fundusz, drwić, kpić z kogo, naciągać kogo; II. *vn.* (s.) 1) auf- und abziehen iść tam i napowrót; auf- und davonziehen wynieść się, wyjechać; 2) aufgezogen kommen wyruszyć (w pochodzie); die Wache zieht auf warta zaciąga; 3) naciągać, ukazywać się, zbierać się; das Gewitter zieht auf burza naciąga, zbiera się na burzę; die Gestirne ziehen auf gwiazdy ukazują się,

Aufzieherei', *sf. pl.* -en, drwinkowanie *n.*, kpinkowanie *n.*, kpiny *pl.*

Au'f-zischen, *vn.* (h.) syknąć, zasyczeć.

Au'fzucht, *sf.* hodowla *f.*, hodowanie *n.*

Au'f-zucken, *vn.* (h.) zadrzeć, wstrząsnąć się.

Au'fzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, 1) uroczysty pochód; 2) sposób wystąpienia, niezwykły strój; 3) podnoszenie *n.* do góry (ciężarów); wyciągacz *m.*, winda *f.*, lift *m.*, elewator *m.*; 4) drążek *m.* u wagi; 5) (w teatrze) odsłona *f.*, akt *m.*; 6) (gimn.) wydźwig *m.*; 7) (tkact.) osnowa *f.*

Au'f-zupfen, *va.* 1) wyskubać; 2) skubiąc rozwiązać.

Au'f-zwängen, *va.* 1) j—m etw. — wcisnąć, narzucić komu co; 2) siłą nałożyć co na co (np. kapelusz na głowę, wieko na garnek); 3) siłą otworzyć.

Au'f-zwicken, *va.* 1) szczypiąc otworzyć; (przen.) wo hast du das aufgezwickt ? gdzieś to znalazł ? 2) j—m eins — uderzyć kogo; 3) ćwiekiem przybić.

Au'f-zwingen, *va.* zwang auf, habe aufgezwungen, 1) ob. Aufzwängen; 2) zmusić kogo do czego; j—m das Essen — zmusić kogo do jedzenia.

Au'f-zwirnen, *va.* 1) wyskubać nici; 2) rozwijać (nici).

Au'gapfel, *sm.* -s, źrenica *f.*, gałka oczna; j—n wie seinen — hüten strzedz kogo jak oka w głowie; dieses Kind ist des Vaters — to dziecię jest ulubieńcem ojca.

Au'ge, *sn.* -s, *pl.* -n, I. oko *n.* (*pl.* oczy); wzrok *m.*; ein blaues (blaugeschlagenes) — haben mieć podbite oko; mit einem blauen — davonkommen wyjść jako tako, nie wiele stracić; mit bloßem — sehen widzieć gołem okiem; mit eigenen -n sehen widzieć na własne oczy; große — machen zdziwić się, wytrzeszczeć oczy; j—m aus den — gehen ustąpić się komu, zejść komu z ócz; ich habe ihn mit keinem — gesehen nie widziałem go na oczy; ein — zudrücken udawać, że się nie widzi; einem Sterbenden die — zudrücken konającemu zamknąć powieki; die -n gehen mir über na płacz mi się zbiera, łzy cisną mi się do ócz; gute -n haben mieć dobry wzrok; das schadet den -n to psuje wzrok; ein scharfes — haben mieć bystry wzrok; in die -n fallen wpadać w oczy; in die -n stechen być solą w oku; j—m Sand in die -n streuen zamydlić komu oczy; das springt ja in die -n to jest przecież jasnem, to samo bije w oczy; in meinen -n ist er ein Betrüger w moich oczach to oszust; das — der Vorsehung oko opatrzności; unter vier -n w cztery oczy; ein — auf etwas haben uważać na co; ein — auf j—n werfen mieć zamiary na kogo; für nichts weiter -n haben nie troszczyć się o nic więcej; nicht aus den -n verlieren nie tracić (nie spuszczać) z oczu; j—n ins — fassen uważnie się komu przypatrywać; j—m über etw. die -n öffnen oświecić kogo o czem, wyjawić komu prawdę; die -n überall haben uważać

na wszystko, mieć na wszystko baczne oko; kein — von j—m wenden nie spuszczać kogo z oka; das — des Herrn macht das Vieh fett oko pańskie konia tuczy; aus den -n aus dem Sinn co z oka to i z pamięci; j—m ein Dorn im — sein być komu solą w oku; er ist seinem Vater wie aus den -n geschnitten wykapany ojciec; der Gefahr ins — sehen zajrzeć w oczy niebezpieczeństwu; das paßt wie die Faust aufs — podobne (stosowne) jak pięść do nosa; II. (w znaczeniach innych) die (Fett-) -n auf der Suppe oczka na rosole; das — an Gewächsen pączek *m.*, oczko *n.*; w architekturze itd. — znaczy często tyle co otwór np.: das — eines Bolzens, eines Mühlsteines itp.; (żegl.) — im Tau kluczka *f.*, węzeł *m.* na linie; — centki *f.*; die -n auf den Schwanzfedern des Pfaus centki na pawim ogonie; (przy grze w kostki) er hat vier -n geworfen rzucił cztery oka.

Au'gelchen, Au'glein, *sn.* -s, *pl.* —, oczko *n.*

Au'-geln, 1. *va.* oczkować, okulizować; II. *vn.* strzelać oczyma.

Au'genarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, okulista *m.*, lekarz *m.* chorób ocznych.

Au'genaufschlag, *sm.* -(e)s, spojrzenie *n.*

Au'genbindehaut, *sf.* spojówka *f.* (powiekowa).

Au'genblende, *sf. pl.* -n, zasłona *f.* na oczy.

Au'genblick, *sm.* -es, *pl.* -e, okamgnienie *n.*, chwila f., moment *m.*; den — w tej chwili, w okamgnieniu; alle -e co chwila; er kann jeden — kommen może nadejść lada chwila; im entscheidenden -e w rozstrzygającej chwili; in seinen letzten -en w ostatniej chwili przed śmiercią; günstiger — pomyślna chwila; lichte -e haben mieć chwile przytomności; der rechte — właściwa chwila.

Augenblicklich, *adi.* chwilowy; *adv.* chwilowo; w okamgnieniu.

Au'genbogen, *sm.* -s, blona tęczowa.

Au'genbraue (-braune), *sf. pl.* -n, brew *f.*, *pl.* brwi.

Au'gendiener, *sm.* -s, *pl.* —, obludnik *m.*, pochlebca *m.*

Augendienerei', *sf. pl.* -en, obluda *f.*, pochlebstwo *n.*

Au'gendrüse, *sf. pl.* -n, gruczolek *m.* w kąciku oka.

Au'genentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* ócz.

Au'genfell, *sn. pl.* -e, blonka *f.* na oku, bielmo *n.*

Au'genförmig, *adi.* kształt oka mający.

Au'genglas, *sn.* -es, *pl.* -gläser okulary *pl.* lorneta *f.*, luncta *f.*, lupa *f.*

Au'genhäutchen, *sn.* -s, *pl.* —, błona oczna; bielmo *n.*

Au'genheilkunde, *sf.* okulistyka *f.*

Au'genhöhle, *sf. pl.* -n, jama oczna, oczodół *m.*

Au'genkrampf, *sm.* -es, *pl.* -krämpfe, kurcz oczny, spazmy oczne.

Au'genkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba oczna.

Au'genlieder, *sn.* -s, *pl.* —, = Augenblende.

Au'genlehre, *sf.* okulistyka *f.*, oftalmologja *f.*

Au'genlicht, *sn.* -es, wzrok *m.*

Au'genlid, *sn.* -es, *pl.* -er, powieka *f.*

Au'genluft, *sf.* rozkosz *f.* dla oczu.

Au'genmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara *f.* w oku; ein richtiges — haben mieć dobrą miarę w oku.

Au'genmerk, *sn.* -es, uwaga *f.*; sein — auf etw. richten zwrócić na co uwagę.

Au'genmesser, *sm.* -s, *pl.* —, miernik oczny, oftalmometr *m.*

Au'genmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* na oczy.

Au'genmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, muskul oczny.

Au'gennerv, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, nerw oczny, optyczny.

Au'genpaar, *sn.* -(e)s, para *f.* oczu, oczy *pl.*

Au'genreiz, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) drażnienie *n.* w oku; 2) powab *m.* dla oczu.

Au'genring, *sm.* -es, *pl.* -e, siność *n.* pod okiem, pierścień *m.*, podkowy *pl.* pod okiem; tęczówka *f.*

Au'gensalbe, *sf. pl.* -n, maść *f.* do oczu.

Au'genschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, oglądanie *n.*, spojrzenie *n.* widok *m.* na co; etw. in — nehmen oglądać co; sich durch — überzeugen przekonać się przez oglądnięcie; nach dem — urteilen sądzić na oko, sądzić według zewnętrznych pozorów; gerichtlicher — als Beweis oględziny sądowe jako dowód.

Au'genscheinlich, *adi.* widoczny, jawny, oczywisty; *adv.* widocznie, jawnie, oczywiście.

Au'genscheinlichkeit, *sf.* oczywistość *f.*, widoczność *f.*

Au'genschirm, *sm.* -es, *pl.* -e, daszek *m.* na oczy.

Au'genschmaus, *sm.* -es, *pl.* -schmäuse, rozkosz *f.* dla oczu.

Au'genschwäche, *sf.* osłabienie *n.* wzroku.

Au'gensperre, *sf. pl.* -n, kurcz *m.* niedopuszczający otwierania oczu.

Au'genspiegel, *sm.* -s, *pl.* —, wziernik oczny, oftalinoskop *m.*

Au'genspiel, *sn.* -es, *pl.* -e, (Augensprache *f.*) strzelanie *n.* oczyma, porozumiewanie *n.* się wzrokiem.

Au'genstein, *sm.* -es, *pl.* -e, wilczook *m.* (min.).

Au'genstern, *sm.* -es, *pl.* -e, ob. Augapfel.

Au'gentäuschung, *sf. pl.* -en złudzenie optyczne.

Au'gentriefen, *sn.* -s, cieczenie *n.* z oczu, kaprawość *f.* oczu.

Au'gentrost, *sm.* -es, (rośl.) świetlik *m.*; (przen.) pociecha *f.*, rozkosz *f.* (dla wzroku, dla serca).

Au'gentrostgras, *sn.* -es, *pl.* -gräser, gwiazdnica leśna.

Au'genvorfall, *sm.* -es, *pl.* -fälle, wystąpienie *n.* oczu na wierzch (choroba oczna).

Au'genwaſſer, *sn.* =s, *pl.* =wäſſer woda *f.* na oczy, do ócz.

Au'genweh, *sn.* =(e)s, ból *m.* oczu.

Au'genweide, *sf.* = Augenſchmaus.

Au'genweite, *sf. pl.* =n, 1) odległość *f.* jednego oka od drugiego; 2) oddalenie *n.*, na jakie wzrok sięga.

Au'genwimper, *sf. pl.* =n, rzęsa *f.*

Au'genwink, *sm.* =es, *pl.* =e, mrugnięcie *n.* (okiem), skinienie *n.* (okiem).

Au'genwurz(el), *sf. pl.* =n, (rośl.) świniak *m.*, oleśnik *m.*, brodawnik mleczowy, mlecz *m.*

Au'genzahn, *sm.* =es, *pl.* =zähne, ząb podoczny; kieł *m.*

Au'genzeuge, *sm.* =n, *pl.* —n, (=zeugin *sf.*, *pl.* =innen) świadek naoczny.

Au'genzeugnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, świadectwo naoczne.

Au'gias, *sm.* Augiasz *m.*; den =ſtall ausmiſten oczyścić ogrom brudu.

Au'gig, Äu'gig, *adi.* mający oczy, oczny; zwei= dwuoczny; blau= niebieskooczny, niebiokooki.

Augme'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, augment (gram.); das ſyllabiſche — zgloskowy —; das temporale — iloczasowy —.

Augmentati'on, *sf. pl.* =en, pomnożenie *n.*, wzmocnienie *n.*; augment *m.*

Au'gsburg, *sn.* Augszpurg *m.*

Au'gur, *sm.* =s (=n), *pl.* =n, wróżbita *m.*, augur *m.*

Augu'ſt, *sm.* —, sierpień *m.* (miesiąc).

Au'guſt, *sm.* August.

Au'guſtin, *sm.* Augustyn.

Auguſti'ner (Mönch), *sm.* =s *pl.* —, Augustyanin *m.* (mnich); =in (Auguſti'nernonne) *sf. pl.* =innen, Augustyanka *f.*; =orden *sm.* =s, *pl.* —, zakon augustyański.

Au'hirſch, *sm.* =en, *pl.* =e, jeleń pospolity.

Aukti'on, *sf. pl.* =en, aukcya *f.*, licytacya *f.*, przetarg.

Auktiona'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, prowadzący licytacyę, przetarg.

Auktionie'ren, *va.* licytować, sprzedać na licytacyi.

Auktion'sſpeſen, *sf. pl.* koszta licytacyjne.

An'la, *sf. pl.* =len, aula *f.*, sala *f.* zebrań (w uniwersytecie).

Au'lis, *sn.* Aulis *n.*, Aulida *f.*

Au'nenhof, *sm.* Wielka Kępa *f.*

Au'pe, *sf.* Upa *f.*

Aure'lius, *sm.* Aureliusz, Aureli.

Auri'kel, *sf. pl.* —, pierwiosnek *m.*

Auripigme'nt, *sn.* =s, *pl.* =e, (min.) aurypigment *m.* (Rauſchgelb).

Auro'ra, *sf.* bogini *f.* zorzy porannej; zorza poranna, jutrzenka *f.*

Aus, I. praep. (z *dat.*) (w znaczeniu heraus) z; — Warſchau kommen przybyć z Warszawy; — dem Lande ziehen wyprowadzić się z kraju; — Krakau gebürtig ſein być rodem z Krakowa; das Haus ſtammt — der Hinterlaſſenſchaft von ... dom pochodzi ze spadku po ...; j—m — dem Wege gehen zejść (ustąpić) komu z drogi, omijać kogo; — dem Gedächtnis ſprechen mówić z pamięci; die Wohnung beſteht — 3 Zimmern mieszkanie składa się z 3 pokoi; (przy oznaczeniu materyału, z którego co zrobione) — Holz, Eiſen, Seide uſw. z drzewa, żelaza, jedwabiu itd.; (dla oznaczenia przejścia w inny stan) — Tag Nacht machen robić z dnia noc; — ihm wird nie etw. werden z niego nigdy nic nie będzie; — allen Kräften z wszystkich sił; — eigenem Antriebe z własnego popędu; — Mangel an Nahrung ſterben umrzeć z braku pożywienia; — der Verlegenheit ſein wyjść z kłopotu; — der Mode ſein nie być już w modzie; (szczególne wyrażenia) — dem Fenſter ſehen patrzeć przez okno; — einer Pfeife rauchen palić fajkę; ich erſehe — ihrem Briefe widzę z pańskiego listu; — dem Gedächtnis kommen wyjść z pamięci; etw. — dem Grunde verſtehen rozumieć co gruntownie; — ihm ſpricht die Rache zemsta z niego przemawia; II. *adv.* Jahr — Jahr ein rok w rok; von hier — stąd, z tego miejsca; von dieſem Standpunkte — z tego punktu widzenia, z tego stanowiska; von Grund — z gruntu; von Haus — arm ſein urodzić się ubogim; die Stunde iſt — godzina już minęła; es iſt — mit ihm nic już z niego nie będzie, już jest stracony; der Vorrat iſt — zapas już wyczerpany; ein und — wchodząc i wychodząc; nicht — und ein wiſſen nie wiedzieć, co robić, nie wiedzieć, w którą stronę się obrócić.

Au's=ackern, *va.* wyorać.

Au's=ädern, *va.* wyżyłować.

Au's=äffen, *va.* wyśmiać, wydrwić.

Au's=antworten, *va.* wydać, wręczyć, ekstradować.

An's=arbeiten, I. *va.* 1) wykończyć, wypracować; eine Rede, ein Gedicht, eine Aufgabe — wypracować mowę, poemat, zadanie; ein Werk ſorgfältig — dzieło starannie wykończyć; 2) wyrobić (dłutem, rylcem itd.); II. *vn.* (h.) skończyć, robić; der Wein hat ausgearbeitet wino już wyfermentowało.

Au'sarbeitung, *sf. pl.* =en, wypracowanie *n.*, wyrobienie *n.*

Au's=arten, *vn.* i *vr.* (j.) wyrodzić się; die Kartoffeln ſind ausgeartet kartofle nie udały się; dieſe unſchuldige Neigung kann auch in eine Leidenſchaft — ta niewinna skłonność zamienić się może w namiętność.

Au'sartung, *sf. pl.* =en, zwyrodnienie *n.*, wyrodzenie *n.* się.

Au's=äſten, *va.* einen Baum pooblamywać z drzewa gałęzie, oczyścić z gałęzi.

Au's=atmen, I. *va.* die Luft aus= und einatmen wdychiwać i wydychiwać powietrze; II. *vn.* (h.) wydać ostatnie tchnienie, wyzionąć ducha; III. ſich — *vr.* (h.) wydychać się, wypocząć.

Au's=backen, bäckſt, bäckt, buk aus, habe ausgebacken *va.* i *vn.* (h. i ſ.) 1) wypiec (chleb); 2) wypiec się; przestać piec.

Au's=baden, I. *va.* wypłukać; (przen.) du wirſt es — müſſen będziesz musiał beknąć za to, będziesz musiał wypić coś nawarzył; II. *vn.* (h.) skończyć kąpiel.

Au's=baggern, *va.* z pomocą maszyny czyścić z namułu.

Au's=balgen, *va.* 1) obedrzeć ze skóry; 2) wypchać (ptaka).

Au'sbau, *sm.* -es, 1) wybudowanie *n.*; 2) budowa *f.* (wysunięta); 3) — des Ackers wycieńczenie *n.* roli.

Au's=bauchen, I. *va.* nadać brzuchaty kształt; wydać, wypuklić; II. ſich — *vr.* wydać, uwypuklić, się; III. ausgebaucht, *pp.* i *adi.* brzuchaty, nadęty, wypukły.

Au'sbauchung, *sf. pl.* -en, wydęcie *n.*, kształt brzuchaty. wypukłość *f.*

Au's=bauen, I. *va.* 1) wybudować (dom); ein Haus im Innern — wykończyć wnętrze domu; 2) (vorſpringend bauen) wystająco budować; 3) einen Acker — wycieńczyć rolę; II. *vn.* (h.) skończyć budowanie.

Au'sbauung, *sf. pl.* -en, wybudowanie *n.*, dobudowanie *n.*; wystająca budowa; — des Ackers wycieńczenie *n.* roli.

Au's=bedingen, *va.* bedingte (bedang) aus, habe ausbedungen, zastrzedz, zawarować, wymówić (sobie co).

Au'sbedingung, *sf.* warunek *m.*, zastrzeżenie *n*

Au's=beichten, I. *va.* wyspowiadać się z czego; II. *vn.* (h.) skończyć spowiedź.

Au's=beinen, I. *va.* 1) powyjmować z czego kostki; 2) wyłożyć kością (słoniową); II. ausgebeint *pp.* i. *adi.* nienaturalny, wymuszony; ausgebeinte Wortfolge nienaturalny szyk słów.

Au's=beißen, *va.* biß aus, habe ausgebiſſen, 1) wygryźć, wyrwać, wyłamać, za pomocą zęba; ſich einen Zahn — wyłamać sobie ząb; 2) j—n — wygryźć kogo.

Au's=beizen, *va.* 1) oczyścić za pomocą żrącego płynu; 2) wypalić (brodawkę).

Au'sbeſſerer, *sm.* -s, *pl.* —, naprawiacz *m.*; -in, *sf.* naprawiaczka *f.*

Au's=beſſern, *va.* naprawić, poprawić.

Au'sbeſſerung, *sf. pl.* -en, naprawa *f.*, naprawka *f.*, poprawka *f.*, odnowienie *n.*

Au's=beten, *vn.* (h.) skończyć modlitwę.

Au's=betten, *va.* Gäſte — umieścić gości poza domem na nocleg; wyrzucić z mieszkania; wypędzić z pościeli.

Au'sbeute, *sf. pl.* -n, plon *m.*, zysk *m.*, wydatek *m.*; dieſes Rohöl liefert nur eine geringe — an Petroleum ten surowiec daje tylko mały wydatek nafty; das Buch gewährt nur geringe — nie wiele z tej książki skorzystać można.

Au's=beuteln, *va.* 1) wysypać (z worka), wytrząść; 2) j—n — zabrać komu pieniądze, wypróżnić kieszeń; 3) j—n — natargać komu uszy, naszturkać kogo.

Au's=beuten, *va.* wyzyskać, wykorzystać; ſein Amt, das Vertrauen, die Unerfahrenheit — wyzyskiwać swój urząd, zaufanie, brak doświadczenia.

Au'sbeuter, *sm.* -s, *pl.* —, wyzyskiwacz *m.*

Au'sbeutung, *sf. pl.* -en, wyzysk *m.*, wyzyskiwanie *n.*, wykorzystanie *n.*

Au'sbeutungsfeld, *sn.* -es, *pl.* -er, sposób *m.* wyzysku.

Au'sbeutungsſyſtem, *sn.* -s, *pl.* -e, system *m.* wyzysku, systematyczne wyzyskiwanie.

Au's=bezahlen, *va.* wypłacić.

Au'sbezahlung, *sf. pl.* -en, wypłata *f.*

Au's=biegen, bog aus, habe ausgebogen, I. *va.* wygiąć; II. *vn.* (ſ.) ustąpić; mit einem Wagen — skręcić wozem w bok.

Au's=bieten, *va.* bot aus, habe ausgeboten, wystawić na sprzedaż, ogłosić sprzedaż (domu, składu towarów); öffentlich — na publiczną sprzedaż wystawić; j—n — wykupić komu co (przez podanie wyższej ceny).

Au'sbietung, *sf. pl.* -en, wywołanie *n.* czego, sprzedaż publiczna, licytacya *f.*

Au's=bilden, *va.* i *vr.* (h.) wykształcić, wydoskonalić (się); (w znaczeniu fizycznem) wyćwiczyć, wyrobić, rozwinąć (się).

Au'sbildung, *sf.* wykształcenie *n.*, wydoskonalenie *n.*; wyświeżenie *n.*; rozwój *m.*

Au's=bitten, *va.* bat aus, habe ausgebeten; ſich etw. von j—m — wyprosić sobie co u kogo; das bitte ich mir aus zastrzegam się przeciw temu, wypraszam sobie to; ich bin heute ausgebeten (eingeladen) jestem dziś zaproszony.

Au's=blaſen, *va.* bläſeſt i bläſt, bläſt aus, habe ausgeblaſen, 1) przez dmuchanie wypróżnić; wydmuchać (jaje); 2) przez dmuchanie uformować wydmuchać (kulę); 3) przez dmuchanie zgasić; ein Licht — zgasić świecę; j—m das Lebenslicht — zdmuchnąć kogo; 4) otrąbić, przez trąbienie obwieścić; 5) ograć (flet); 6) dokończyć grać (na dętym instrumencie).

Au's=bleiben, *vn.* blieb aus, bin ausgeblieben, 1) nie przychodzić; zabawić; er iſt heute ausgeblieben nie przyszedł dziś; die Poſt iſt ausgeblieben poczta nie nadeszła; ich werde nicht lange — nie zabawię długo; das kann nicht — to musi nastąpić, to się nie da ominąć; 2) (druk.) eine Zeile iſt ausgeblieben wiersz został opuszczony; die Aufträge ſind dieſmal ausgeblieben zlecenia tym razem nie nadeszły, chybiły; mit der Zahlung — nie zapłacić na czas.

Au'sbleiben, *sn.* -s, nieobecność *f.*, niebytność *f.*; chybienie *n.*, nieprzybycie *n.*

Au's=bleichen, I. *va.* wyblichować; II. *vn.* (ſ.) wyblichować się, zblakować, spełznąć.

Au'sblick, *sm.* -es, *pl.* -e, widok *m.*

Au's=blitzen, *vn.*(h.) *vimprs.* es hat ausgeblitzt, błyskawice ustały; (s.) nagle odejść, uciec, drapnąć, ulotnić się.

Au's=blühen, *vn.* (h.) okwitnąć, przestać kwitnąć.

Au's=bluten, I. *va.* sein Leben — z krwią życie oddać, umrzeć w krwi; II. *vn.* (h.) przestać krwawić; — lassen dać krwi upłynąć.

Au's=böden, *va.* ein Faß zapuścić dno do beczki.

Au's=bohlen, *va.* położyć podłogę, wyłożyć deskami.

Au's=bohren, *va.* wyświdrować, świdrem wywiercić.

Au'sbohrung, *sf. pl.* =en, wyświdrowanie *n.*, wywiercenie *n.*

Au's=borgen, *va.* wypożyczyć.

Au's=braten, *va.* brätst, brät, briet aus, habe ausgebraten, wypiec, wysmażyć.

Au's=brauchen, *va.* wypotrzebować.

Au's=brauen, *va.* dobrze wywarzyć; przez warzenie wyciągnąć.

Au's=brausen, *vn.* i sich —, *vr.* (h.) przestać szumieć, przestać się burzyć; wyszumieć się, uspokoić się.

Au's=brechen, brichst, bricht, brach aus, habe ausgebrochen, I. *va.* 1) wyłamać, wyrwać, wyciągnąć; einen Zahn — wyłamać, wyrwać ząb; Honig aus den Bienenstöcken — wybrać miód z ułów; den Baum — oczyścić drzewo z gałęzi; das Bier — piwo z kadzi przelewać; Steine — wyłamywać kamienie (z łomu); 2) wymiotować, womitować, oddać (jedzenie); (o koniach, owcach i t. d.) die Zähne — — tracić (pierwsze) zęby; II. *vn.* (s.) 1) wyłamać się; aus dem Gefängnis — wyłamać się z więzienia; das Wasser ist durch die Schleuse ausgebrochen woda wyłamała się (wydostała się, wybuchła) przez śluzę; der Zahn bricht aus ząb wykłuwa się; 2) pojawić się, wybuchnąć; ein Gewitter ist ausgebrochen burza powstała; die Cholera ist ausgebrochen pojawiła się, wybuchła cholera; der Krieg ist ausgebrochen wybuchła wojna; 3) in Tränen — wybuchnąć płaczem, załać się łzami; in Klagen — skarżyć się, narzekać; in ein schallendes Gelächter — wybuchnąć, parsknąć śmiechem.

Au's=breiten, *va.* i sich —, *vr.* 1) rozpostrzeć, rozłożyć, rozciągnąć; das Tischtuch — rozpostrzeć obrus; die Hände — rozłożyć ręce; 2) rozszerzyć, rozstawić, rozprzestrzenić; seine Macht — rozszerzyć swoją władzę; das Lager — rozprzestrzenić obóz; 3) szerzyć, rozgłaszać, rozszerzać; ein Gerücht — szerzyć pogłoskę; eine Lehre — szerzyć naukę; 4) sich über etw. — rozwodzić, rozszerzać się nad czem.

Au'sbreiter, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) krzewiciel *m.*, propagator *m.*, rozsiewacz *m.* (krzewicielka *f.*, propagatorka *f.*, rozsiewaczka *f.*).

Au'sbreitung, *sf. pl.* =en, rozkładanie *n.*, rozciągnięcie *n.*, rozprzestrzenienie *n.*; rozgłoszenie *n.*, rozszerzanie *n.*; rozwodzenie *n.* się.

Au's=brennen, brannte aus, habe ausgebrannt, I. *va.* wypalić; Ziegel, eine Wunde — wypalać cegły, ranę; die Sonne hat das Gras ausgebrannt słońce wypaliło trawę; II. *vn.* (s.) przestać się palić, wypalić się; das Feuer — lassen dać się ogniowi wypalić; die Kerze ist ausgebrannt świeca się wypaliła; ein ausgebranntes Herz serce martwe, pozbawione wszelkiego uczucia.

Au's=bringen, *va.* brachte aus, habe ausgebracht, usunąć, oddalić, wydostać; einen Fleck — usunąć, wydostać plamę; j—s Gesundheit — einen Toast, ein Lebehoch wnieść (czyje) zdrowie; ein Geheimnis — tajemnicę wydostać (i rozszerzyć).

Au's=bröckeln, *va.* i *vr.* wykruszyć (się); der Kalk hat sich ausgebröckelt wapno wykruszyło się.

Au'sbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, 1) wyłamanie *n.* się; — aus dem Gefängnisse wyłamanie się z więzienia; — des Wassers wylew *m.* wody; 2) powstanie *n.*, wybuch *m.*; — einer Feuersbrunst wybuch pożaru; — einer Krankheit wybuch, powstanie choroby; — ein heftiger — des Hustens gwałtowny napad kaszlu; in einem =e übler Laune w przystępie złego humoru; zum =e gelangen (kommen) wybuchnąć, powstać; es nicht zum =e kommen lassen nie dopuścić do wybuchu; 3) maślacz *m.*, wyskok *m.* (wino).

Au's=brühen, *va.* wyparzyć.

Au's=brunsten, *vn.* (h.) (o bydle) przestać się gonić.

Au's=brüten, *va.* 1) wylęgnąć, wysiedzieć (jaja); 2) wymyślić, uknuć projekt.

Au's=bügeln, *va.* wyprasować.

Au's=bühnen, *va.* einen Schacht — wycembrować szyb.

Au'sbühnung, *sf. pl.* =en, wykładanie *n.* deskami.

Au'sbund, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) wzór *m.*; kwiat *m.*; wybór *m.*; — von Schönheit kwiat piękności; — von Fleiß wzór pilności; — von Tugend wzór cnoty, wcielona cnota; 2) er ist ein — jest hultaj, ładaco.

Au's=bürsten, *va.* wyszczotkować, szczotką wyczyścić.

Au's=buschen, (=büschen), *va.* oczyścić z krzaków.

Au's=büßen, I. *va.* 1) odpokutować co, odbyć za co pokutę, karę; 2) (w rękodziełach) naprawić, połatać; II. *n.* (h.) skończyć pokutę.

Au's=buttern, *va.* aus der Milch viel (wenig) — wydostać z mleka wiele (mało) masła.

Au'schwitz, *sn.* Oświecim *m.*

Au's=dampfen, I. *va.* (ausdämpfen) eine Flüssigkeit odparować, wyparować płyn; II. *vn.* (h.) 1) (ausdünsten) wyparować, ulotnić się; 2) przestać parować,

Au'sdampfung, *sf. pl.* =en, wyparowanie *n.*, ulotnienie *n.* się; odparowanie *n.*

Au's=dämpfen, *va.* 1) ob. Ausdampfen II.; 2) ugasić, przytłumić (węgle); 3) za pomocą pary usunąć (wykurzyć).

Au'sdämpfung, *sf. pl.* -en, wyparowanie *n.*, odparowanie *n.*; ugaszenie *n.*, przytłumienie *n.*; wykurzenie *n.*

Au'sdauer, *sf.* wytrwałość *f.*, cierpliwość *f.*; wytrzymałość *f.*

Au's=dauern, I. *vn.* (h.) 1) wytrwać; im Kampfe, in der Arbeit — wytrwać w walce, w pracy; bei j—m — wytrwać przy kim; 2) przetrwać (o roślinach np. przetrwać przez zimę); II. *va.* wytrzymać; den Schmerz — wytrzymać ból; III. ausdauernd, *ppr.* i *adi.* wytrwały, wytrzymały, uporczywy, cierpliwy.

Au'sdehnbar, *adi.* dający się rozciągać, rozciągliwy.

Au'sdehnbarkeit, *sf.* rozciągliwość *f.*

Au's=dehnen, *va.* i *vr.* (h.) 1) rozciągać, wyciągać, rozszerzać (się); ein Gesetz — rozszerzać zastosowanie ustawy; einen Begriff — rozszerzyć pojęcie; in ausgedehnter Bedeutung des Wortes w rozszerzonem znaczeniu wyrazu; seinen Weg bis zu einem Orte — zapuszczać się aż do jakiej miejscowości; eine ausgedehnte Praxis besitzen mieć rozległą praktykę; eine weit ausgedehnte Stadt rozległe, szeroko rozłożone miasto; 2) eine Sehne, eine Ader — wyciągnąć ścięgno, żyłę; 3) rozprężać się; die Gase dehnen sich aus gazy rozprężają się.

Au'sdehnung, *sf.* 1) (bez *pl.*) rozszerzenie *n.*, rozwój *m.*, zwiększenie *n.*, rozciągłość *f.*; 2) *pl.* -en (w zastosowaniu do przestrzeni) rozciągłość *f.*, rozmiar *m.*, wymiar *m.*; szerokość *f.*, objętość *f.*

Au'sdehnungskraft, *sf.*, **Ausdehnungsvermögen**, *sn.* -s, rozszerzalność *f.*, prężność *f.*, rozprężliwość *f.*

Au's=deichen, *va.* grobłą odłączyć.

Au'sdenkbar, *adi.* dający się wymyślić.

Au's=denken, *va.* dachte aus, habe ausgedacht, wymyślić; zmyślić; sich etw. — wymyślić, wmówić w siebie co; das war gut ausgedacht, to było dobrze zmyślone; das habe ich ausgedacht to ja wymyśliłem.

Au's=deuten, *va.* wytłómaczyć, wyjaśnić (sen, niezrozumiały ustęp w książce).

Au'sdeutung, *sf. pl.* -en, wyjaśnienie *n.*, interpretacya *f.*

Au's=dichten, I. *va.* zmyślić, wymyślić co.; II. *vn.* (h.) przestać uprawiać poezyę.

Au's=dielen, *va.* wyłożyć deskami.

Au's=dienen, *vn.* (h.) wysłużyć; ein ausgedienter Soldat wysłużony żołnierz; dieser Rock hat schon ausgedient ten surdut już się wysłużył.

Au's=dingen, dingte (dang) aus, habe ausgedungen (ausgedingt), I. *va.* 1) = Ausbedingen; 2) wytargować co; 3) II. sich, — *vr.* wynająć się.

Au's=donnern, 1) *va.* — piorunując ogłaszać; 2) *vn.* (h.) es hat ausgedonnert przestało grzmieć, grzmoty ustały.

Au's=dorren, *vn.* (s.) wyschnąć.

Au's=dörren, *va.* wysuszyć, wypalić; die große Hitze hat das Land ausgedörrt wielkie upały wypaliły ziemię.

Au'sdörrung, *sf. pl.* -en, wysuszenie *n.*, wypalenie *n.*

Au's=drechseln, *va.* utoczyć, wytoczyć; eine Rede — utoczyć, sztucznie ułożyć mowę.

Au's=drehen, I. *va.* wykręcić; j—m etw. — (aus der Hand drehen) wyrwać komu co; eine Lampe — zgasić łampę; eine Schraube — wyciągnąć, wykręcić śrubę; II. sich — *vr.* (h.) wykręcić się, wyłgać się.

Au's=dreschen, *va.* dreschest, drischt, drosch aus, habe ausgedroschen, wymłócić; (przen.) obić.

Au'sdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, 1) wyraz *m.*, wyrażenie *n.*, słowo *n.*; beleidigender — obelżywy wyraz; bildlicher — obrazowe wyrażenie; gerichtlicher — wyraz sądowniczy (w sądownictwie używany); 2) sposób *m.* wyrażania się; wymowa *f.*; 3) — haben być wyrazistym; in seinem Gesichte liegt viel — w twarzy jego jest wiele wyrazu, ma wyrazistą twarz; (mał. i rzeźb.) das Kunstwerk hat viel — dzieło ma wiele życia, wiele wyrazistości; er singt mit — śpiewa wyraziście, z uczuciem.

Au'sdrückbar, *adi.* dający się wyrazić.

Au's=drucken, *va.* wydrukować; das Werk ist schon ausgedruckt dzieło już jest wydrukowane.

Au's=drücken, *va.* 1) wycisnąć (gąbkę, cytrynę); 2) (także sich — *vr.*) wyrazić (się); um mich deutlich auszudrücken mówiąc wyraźnie; das läßt sich mit Worten nicht — nie można oddać (wyrazić) tego w słowach; die Art sich auszusprosób mówienia; j—m sein Beileid — wyrazić komu współczucie; sein Gesicht drückt Schmerz aus w twarzy jego przejawia się (wyraża się) ból; 3) zgasić (przez ściśnienie, płomień).

Au'sdrücklich, *adi.* wyraźny; umyślny; *adv.* wyraźnie; umyślnie.

Au'sdruckslos, *adi.* nie mający wyrazu; ein -es Gesicht twarz bez wyrazu.

Aus'druckspoll, *adi.* wyrazisty, pełen wyrazu; dosadny, dobitny; *adv.* wyraziście; dosadnie; dobitnie.

Au'sdrucksweise *sf. pl.* -n, sposób *m.* wyrażania się.

Au'sdrusch, *sm.* -es, 1) młócenie *n.*; 2) wydatek *m.* z młócenia, to co wymłócono, omłot *m.*

Au's=duften, I. *va.* wyzie wać, wydawać woń; diese Blumen duften Wohlgeruch aus te kwiaty wydają miłą woń; II. *vn.* (h.) wyparować; der Spiritus hat ausgeduftet spirytus wyparował.

Au's=dulden, I. *va.* wycierpieć, znieść, wytrzymać (co); II. *vn.* przestać cierpieć; (przen.) umrzeć.

Au's=dunſten (ausdünſten), I. *vn.* (h.) wyparować, ułotnić się; 2) *va.* (h.) etw. — wyziewać co.

Au'sdünſtung, *sf. pl.* =en, 1) wyziew *m.*, wyziewanie *n.*, ewaporacya *f.*; transpiracya *f.*; 2) to, co przez wyziewanie powstało; para *f.*

Au'sdünſtungsapparat, *sm.* =es, *pl.* =e, przyrząd *m.* do parowania.

Au'sdünſtungsmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, przyrząd *m.* do mierzenia parowania, atmometr *m.*

Au's=ecken, *va.* powyrzynać kąty.

Au's=eggen, *va.* wybronować, przy bronowaniu wydobyć.

Auseina'nder, *adv.* oddałone jedno od drugiego, rozłączone; ich habe die beiden Briefe um eine Stunde — erhalten otrzymałem te dwa listy, jeden w godzinę po drugim; ſie ſind noch weit — są jeszcze dałeko od siebie, (przen.) wiele im jeszcze brakuje do zgody; wir ſind ſchon — jużeśmy się rozeszli; jużeśmy się poróżnili.

Auseina'nder, w połączeniu z czasownikiem tłómaczy się zazwyczaj przez roz-, np.: **=brechen**, *va.* rozłamać, **=breiten**, *va.* rozłożyć, rozpotrzeć; **=bringen**, *va.* rozłączyć; **=fallen**, *va.* rozpadać się; **=falten**, *va.* rozkładać, rozłożyć; **=gehen** *vn.* rozchodzić się; rozejść się; **=halten**, *va.* rozdzielić, rozróżnić; **=jagen**, *va.* rozpędzić; **=legen**, *va.* rozkładać, rozłożyć, rozdzielić; **=nehmen**, *va.* rozebrać, rozłożyć; **=reißen**, *va.* rozerwać; **=rücken**, *va.* rozsunąć, rozsuwać; **=ſchlagen**, *va.* rozbić; **=ſetzen**, *va.* rozsadzić, porozsadzać; rozdzielić, odosobnić, separować; eine Meinung — wyłożyć, wyłuszczyć zdanie; rozprawiać o czem; ſich — *vr.* usiąść osobno; ſich mit j—m — porozumieć się z kim, rozprawić się z kim; **=ſpreizen**, *va.* rozkroczyć, rozkrzyżować; **=ſprengen**, *va.* rozsadzić, rozbić, rozprószyć; **=ſtellen**, *va.* rozstawić; **=treiben**, *va.* rozpędzić, rozpychać; **=werfen**, *va.* rozrzucić, rozwalić; **=wickeln**, *va.* rozwinąć, rozwikłać; **=ziehen**, *va.* rozciągać, rozrywać; *vn.* rozdzielić, separować się, mieszkać osobno.

Auseina'nderſetzung, *sf. pl.* =en, wyjaśnienie *n.*; porozumienie *n.* się.

Au's=eiſen, *va.* uwolnić od łodu; wydobyć z pod łodu.

Au's=erkieſen, *va.* erkor aus, habe auserkoren, wybrać.

Au's=erküren, *va.* ob. Auserkieſen; auserkoren *part.* i *adi.* wybrany; przeznaczony.

Au's=erleſen, erlas aus, habe auserleſen; I. *va.* wybrać; II. — *pp.* i *adi.* wybrany, wyszukany, wykwintny; =e Speiſen wyszukane potrawy; =es Papier wykwintny papier.

Au's=erſehen, *va.* erſiehſt, erſieht, erſah aus, habe auserſehen, wybrać, przeznaczyć; er iſt zu großen Dingen — wybrany, przeznaczony jest do (spełnienia) wielkich rzeczy; ſich — upatrzyć sobie co.

Au's=erwählen, *va.* = auserſehen; viele ſind berufen, aber wenige ſind auserwählt wiele jest powołanych, ale mało wybranych.

Au'serwählter, *sm.* =ten, *pl.* — ten, **Außerwählte**, *sf. pl.* —, wybraniec *m.*; wybran(k)a *f.*; die — ſeines Herzens wybranka, ulubienica jego serca.

Au'serwählung, *sf.* wybór *m.*, dobór *m.*

Au's=erzählen, *va.* opowiedzieć do końca; przestać opowiadać.

Au's=eſſen, *va.* iſſeſt, ißt, iß, aß aus, habe ausgegeſſen, wyjeść, wszystko zjeść; du mußt nun — was du dir eingebrockt haſt musisz wypić piwo, któreś nawarzył.

Au's=fachen, *va.* einen Schrank — porobić przegródki w szafie.

Au's=fädeln, *va.* i *vr.* wysnuć (powyciągać) nici, wywłóczyć; die Nadel hat ſich ausgefädelt igła wywłókła się; Perlen — perły ze sznurka zdjąć.

Au's=fahren, fährſt, fährt, fuhr aus, ausgefahren, I. *va.* 1) wyjeździć (drogę), przez jeżdżenie zniszczyć; 2) (przest.) wywozić (zboże); II. *vn.* (ſ.) 1) wyjechać w powozie, w czółnie; 2) von einem Orte — wyjechać z jakiego miejsca; die Seele fährt ihm aus oddaje ducha (umiera); der Teufel iſt aus ihm ausgezły duch wyszedł z niego; 3) szybko jakie miejsce opuścić; mit einem Satz aus der Stube — jednym susem drapnąć z izby.

Au'sfahrt, *sf. pl.* =en, 1) wyjazd *m.*, wyjeżdżanie *n.*; 2) miejsce, którędy się wyjeżdża, wyjazd; brama *f.*

Au'sfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, 1) wynik *m.*; der — der Prüfung wynik popisu; 2) brak *m.*, niedobór *m.*, ubytek *m.*; gegen das Vorjahr habe ich in meinen Einnahmen einen — von 1000 Kronen w porównaniu z rokiem ubiegłym mam 1000 koron ubytku w dochodach; 3) wypadanie *n.* (zboża z kłosów); 4) wycieczka *f.*; die Belagerten haben einen — unternommen oblężeni urządzili wycieczkę; ſeine Rede enthielt ſcharfe =fälle gegen die Regierung w jego mowie znajdowały się ostre wycieczki przeciw rządowi; 5) (Ausfallstor) furtka, przez którą robi się wycieczki (z twierdzy); 6) (w gimnastyce i szermierce) wypad *m.*; 7) (med. = Vorfall) opadnięcie *n.*, usunięcie *n.* się.

Au's=fallen, fällſt, fällt, fiel aus, ausgefallen, I. *va.* ſich (*dat.*) etw. — złamać (wybić, nadwerężyć) sobie co padając; II. *vn.* (ſ.) 1. wypadać; die Haare fallen aus włosy wypadają; 2) odpaść, stracić się; heute muß die Lektion — lekcya musi dziś odpaść; 3) wypaść; aus einem Tor — wypaść z bramy; in heftigen Worten gegen j—n — gwałtownie na kogo uderzyć; 4) wypaść; die Prüfung iſt gut ausgefallen popis wypadł dobrze; das Geſchäft muß gut — interes musi udać się; das Los iſt wider ihn ausgefallen los zwrócił się przeciw niemu.

Au'sfallgatter, *sn.* -s, *pl.* —, furtka *f.* (w fortecy) do wycieczek.

Au's=falten, *va.* rozfałdować.

Au's=falzen, *va.* wygładzić; (stolar.) wyfugować.

Au's=fasern, *va.* i *vr.* strzępić (się), suszyć (się).

Au's=faſten, *vn.* (h.) skończyć post.

Au's=faulen, *vn.* (ſ.) wygnić.

Au's=fechten, *va.* ficht, ficht, focht aus, habe ausgefochten, 1) walkę stoczyć, rozstrzygnąć; eine Schlacht — stoczyć bitwę; einen Streit vor Gericht — rozstrzygnąć spór przed sądem; 2) skończyć walkę.

Au's=fegen, *va.* wymieść, wyczyścić.

Au's=feiern, *vn.* (h.) przestać świątkować (świętować), przestać próżnować; eine Woche — müſſen być zmuszonym do zastanowienia pracy na tydzień.

Au's=feilen, *va.* wypiłować, okrzesać, wygładzić; wykończyć.

Au's=fertigen, *va.* wygotować, wystawić, wyprawić; eine Urkunde — sporządzić dokument.

Au'sfertigung, *sf. pl.* -en, wygotowanie *n.*, wystawienie *n.* sporządzenie *n.*; wyprawienie *n.*, wykończenie *n.*

Au's=feuern, I. *va.* dobrze ogrzać, opalić (pokój, beczkę); II. *vn.* (h.) przestać palić.

Au'sfindig, *adi.* używane tylko z machen; etw. — machen wyszukać, odkryć co.

Au's=fiſchen, *va.* wyłowić; (przen.) wydobyć, wydostać.

Au's=flattern, *vn.* (ſ.) ob. Ausfliegen.

Au's=flechten, *va.* flicht, flicht, flocht aus, habe ausgeflochten, 1) wypleść (wóz); 2) rozpleść.

Au's=fleiſchen, *va.* oskrobać z mięsa; oddzielić z czego mięso.

Au's=flicken, *va.* połatać, załatać.

Au's=fliegen, *vn.* flog aus, bin ausgeflogen, wylecieć, polecieć; er iſt ausgeflogen poleciał (w znaczeniu wyszedł).

Au's=fließen, *vn.* floß aus, bin ausgefloſſen, wycieknąć, wypłynąć (z beczki).

Au's=flöhen, *va.* i *vr.* z pcheł wyskać.

Au'sflucht, *sf. pl.* -flüchet, 1) miejsce *n.* do wyjścia (do ucieczki); 2) wybieg *m.*, wykręt *m.*; er hat immer eine — bei der Hand nigdy nie zbywa mu na wybiegach.

Au'sflug, *sm.* -es, *pl.* -flüge, 1; — der Bienen wylot *m.* pszczół; 2) wycieczka *f.*, majówka *f.*; 3) otwór *m.* w ułach (przez który pszczoły wylatują).

Au'sflügler, *sm.* -s, *pl.* —, wycieczkowiec *m.*

Au'sfluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -flüſſe, 1) wypływ *m.* (np. wody); die Seele iſt ein — Gottes dusza jest wypływem Bóstwa; 2) to, co wycieka, wyciek *m.*, wydzieliny *pl.*; 3) miejsce *n.* wypływu, ujście *n.*

Au's=folgen, *va.* wydać, wręczyć.

Au'sfolgung, *sf.* wydanie *n.*, wręczenie *n.*

Au's=fördern, *va.* dobyć czego z kopalni.

Au's=forſchen, *va.* etw. — wyśledzić, wybadać, wykryć co; j—n — odszukać, wyśledzić kogo; etw. von j—m — wyciągnąć, wydostać co z kogo.

Au'sforſchung, *sf. pl.* -en, wyśledzenie *n.*, wybadanie *n.*, wykrycie *n.*

Au's=fragen, I. *va.* wypytywać; j—n — badać, wypytywać kogo; II. *vn.* skończyć wypytywanie.

Au's=franſen (ausfranzen), *va.* i ſich — *vr.* wystrzępić (się).

Au's=freſſen, friſſeſt, frißt, fraß aus, habe ausgefreſſen, I. *va.* wyżreć, wyjeść; der Hund hat die volle Schüſſel ausgefreſſen pies wyżarł pełną miskę; die Maus hat das Brot ausgefreſſen mysz wygryzła chleb; die Säure hat das Tuch ausgefreſſen kwas wyżarł sukno; II. *vn.* die Pferde haben ausgefreſſen konie już zjadły, III. ſich — *vr.* wypaść się (jedząc).

Au's=frieren, *vn.* fror aus, bin ausgefroren, wymarznąć; der Teich iſt ausgefroren staw wymarzł (tj. zamarzł aż do spodu); es hat ausgefroren przestało marznąć, mróz ustał.

Au's=fuchteln, *va.* j—n — wypłazować kogo.

Au's=fühlen, *va.* domacać się czego; j—n — wybadać kogo.

Au'sfuhr, *sf.* wywóz *m.*, eksport *m.*

Au's=führen, *va.* 1) wyprowadzić (co z czego); wywozić, eksportować (zboże); 2) wykonać; einen Auftrag — wykonać zlecenie; eine Arbeit, ein Bild — wykonać pracę, obraz; eine ſorgfältig ausgeführte Arbeit starannie wykończona praca; einen Vorſatz — wykonać, urzeczywistnić zamiar; 3) wywodzić, rozwijać, wykładać; eine Idee genauer — dokładniej rozwijać pomysł; ſeine Angelegenheit in einem Briefe genau — sprawę swoją w liście dokładnie przedstawić.

Au'sführbar, *adi.* dający się wykonać, wykonalny; dający się wywozić, eksportować.

Au'sführbarkeit, *sf.* wykonalność *f.*; możność *f.* wywozu.

Au'sfuhrhandel, *sm.* -s, handel wywozowy (eksportowy).

Au'sführlich, *adi.* obszerny, dokładny; einen -en Bericht erſtatten przedłożyć obszerne, dokładne sprawozdanie; *adv.* obszernie, dokładnie.

Au'sführlichkeit, *sf.* obszerność *f.*, dokładność *f.*

Au'sführung, *sf. pl.* -en, 1) wywożenie *n.*, eksportowanie *n.* wykonanie *n.*, uskutecznienie *n.*; zur — bringen wykonać; 2) wywód *m.*, wywodzenie *n.*

Au'sführungsbeſtimmungen, *sf. pl.* rozporządzenie wykonawcze.

Au'sfuhrzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło wywozowe.

Au's=füllen, *va.* 1) wypełnić, napełnić, zapełnić; (przen.) ſeine Zeit — zapełnić swój czas; eine Quittung — wypełnić

kwit; seine Stellung würdig — godnie wypełniać obowiązki swego stanowiska; 2) Wein aus dem Fasse — przelać wino z beczki.

Au's=futtern (ausfüttern), *va.* 1) napaść, wypaść, wyhodować (woły); einen Sack Hafer — wypotrzebować worek owsa; 2) podszyć, dać podszewkę.

Au'sfutterung, Au'sfütterung, *sf.* wypasanie *n.*, wyhodowanie *n.*, wykarmienie *n.*; podszycie *n.*, podszewka *f.*, podbicie *n.*

Au'sgabe, *sf. pl.* =n, 1) wydawanie *n.*; (listów, biletów) von Aktien emisya akcyi; 2) wydatek *m.*; seine =n einschränken ograniczyć się w wydatkach; keine =n scheuen nie wzdrygać się przed wydatkami; ich kann meine =n mit den Einnahmen nicht in Einklang bringen nie schodzą mi się końce; 3) wydanie *n.*, nakład *m.*; eine neue — veranstalten wydać nowe wydanie; 4) ob. Ausgabestelle.

Au'sgabestelle, *sf. pl.* =n, miejsce *n.*, wydawania (przesyłek, biletów itd.).

Au'sgabenbuch, *sn.* =es. *pl.* =bücher, książka *f.* wydatków.

Aus'gabenbudget, *sn.* =s, budżet wydatków.

Au'sgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, 1) wyjście *n.*; der erste — nach der Krankheit pierwsze wyjście po chorobie; die Waren werden beim — verzollt cło od towarów opłaca się przy wyjściu (przy wywozie); 2) miejsce, przez które się wychodzi, wyjście *n.*, wychód *m.*; das Haus hat bloß einen — dom ma tylko jedno wyjście; am =e der Straße u wylotu ulicy; 3) koniec *m.*, zakończenie *n.*; die Angelegenheit hat einen traurigen — genommen zakończenie (koniec) sprawy było (był) smutne (-y); am =e des Lebens pod koniec życia; der — des Dramas hat das Publikum nicht befriedigt rozwiązanie (zakończenie) dramatu nie zadowoliło publiczności; 4) wynik *m.*, rezultat *m.*

Au'sgangspunkt, *sm.* =es, *pl.* =e, punkt *m.* wyjścia.

Au'sgangszoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło wywozowe.

Au's=gären, *vn.* gor aus, habe ausgegoren, 1) przestać kisnąć (fermentować); 2) wykisnąć, wyrobić (wyfermentować).

Au's=geben, gibst, gibt, gab aus, habe ausgegeben, I. *va.* 1) (zamiast zu Ende geben) das Stück konnte nicht ausgegeben werden nie można było doprowadzić sztuki do końca; 2) wydawać; das Geld mit vollen Händen — wydawać pieniądze pełnemi garściami; seine Kraft vorzeitig — marnować przedwcześnie siły; 3) wydawać, puszczać w obieg, (emitować); Aktien — wydawać akcye; eine Anleihe — emitować pożyczkę; falsches Geld — puszczać w obieg fałszywe pieniądze; 4) wydawać, rozdzielać (listy, jałmużny); die Karten — dzielić karty; Befehle — wydawać rozkazy; 5) także *vn.* (h.) das Korn gibt in diesem Jahre schlecht aus żyto źle w tym roku wydaje; 6) (także *vr.*) sich für etw. — wydawać (podawać) się za co; er gibt sich für einen Gelehrten aus podaje się za uczonego; eine Nachricht für wahr — wiadomość za prawdziwą podawać; II. *vn.* (h.) 1) = I. 5; 2) der Hund gibt aus pies gra (szczeka); das Horn gibt aus trąba głośno gra; III. *vr.* (h.) 1) = I. 6; 2) sich — wyszastać się, ogołocić się (z pieniędzy); (przen.) das ist ein Schriftsteller, der sich nicht so bald — wird to jest pisarz, który nie prędko się wyczerpie.

Au'sgeber, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) wydawca *m.* (wydawczyni *f.*); (w gospodarstwie) szafarz *m.* (szafarka *f.*); rozrzutnik *m.* (rozrzutnica *f.*).

Au'sgebot, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) wystawienie *n.* na sprzedaż; 2) podaż *f.* (Angebot).

Au'sgeburt, *sf.* płód *m.*, wytwór *m.*, chimera *f.*, złudzenie *f.*; — der Phantasie wytwór fantazyi; — der Hölle płód piekła.

Au'sgedinge, *sn.* =es, *pl.* —, to, co sobie kto zastrzegł (np. sprzedając wieś lub dom); im — sitzen mieszkać w zastrzeżonem sobie mieszkaniu; wymiar *m.*

Au's=gehen, ging aus, ausgegangen, I. *va.* 1) die Schuhe — rozchodzić buty; 2) chodząc wyszukać (drogę); das Wild — wytropić zwierzynę; II. *vn.* 1) wyjść, wychodzić (z domu); ich gehe wenig aus mało wychodzę; nicht — nie opuszczać mieszkania, nie wychodzić z domu; aus und ein= bei j—m być u kogo częstym gościem; das Schiff geht aus okręt wyrusza na morze; 2) (w znaczeniu wydostać się z czego) j—n frei — lassen dać komu spokój, przebaczyć komu; ohne Strafe — wyjść bez kary; 3) wyjść, zabraknąć; der Atem geht mir aus tchu mi brak; die Flecken gehen aus plamy ustępują; die Geduld geht mir aus urywa mi się cierpliwość; das Geld ist mir ausgegangen zabrakło mi pieniędzy, wyszły mi pieniądze; die Haare gehen mir aus włosy mi wypadają; der Kaffee ist mir ausgegangen kawa wyszła mi, zabrakło mi kawy; die Seele geht ihm aus dusza z niego ulatuje; 4) skończyć się; das geht schief aus to się źle skończy, to zły weźmie obrót; das kann dir unmöglich gut — to nie może ci wyjść na dobre (na korzyść); 5) die Idee geht von mir aus to mój pomysł, (albo) ten pomysł pochodzi odemnie; ein Verbot — lassen wydać zakaz; 6) — (z auf, aus, in, über, von) auf einen Vokal — kończyć się na samogłoskę; auf Abenteuer — szukać awantur, puszczać się na awantury; auf Betrug — zakroić na oszustwo, zamierzyć oszustwo; aus einer Schule — wyjść ze szkoły; in einen Metallbeschlag — mieć

na końcu okucie metalowe; über etw. — rozszerzyć się na co; das wird über mich — to się na mnie skrupi; von dem Standpunkte ausgehend wychodząc ze stanowiska; diese Dummheit ist von ihm ausgegangen to głupstwo wyszło od niego; 7) schodzić, dać się zdjąć; der Stiefel geht nicht aus but nie schodzi (z nogi); III. sich — *vr.* sich recht — do syta się nachodzić.

Au'sgehen, *sn.* -s, *sn.* wyjście *n.*, wychodzenie *n.*; das — und Eingehen wyjście i wejście; j—m das — verbieten zakazać komu wychodzić; das — der Kräfte wyczerpanie *n.* sił.

Au'sgelassen, I. *pp.* we wszystkich znaczeniach, *inf.* = auslassen; II. *adi.* 1) nadmiernie wesoły; er war gestern ganz — (lustig) był wczoraj nadmiernie wesoły; -e Kinder rozpustne, swawolne dzieci; 2) rozwięzły, rozpustny; ein -es Leben führen wieść rozwiązłe życie.

Au'sgelassenheit, *sf.* nadmierna wesołość; rozpusta *sf.*; swawola *f.*

Au'sgemacht, *pp.* od ausmachen, *adi.* pewny, niezawodny, niewątpliwy; das ist eine -e Sache to sprawa załatwiona, ukartowana; to rzecz pewna, pewnik; er ist ein -er Dummkopf jest skończonym durniem; *adv.* pewnie, niezawodnie, niewątpliwie.

Au'sgenommen, I. *pp.* od ausnehmen; II. *praep.* i *adv.*; alle, keiner —, sind verpflichtet wszyscy, nikogo nie wyjmując, zobowiązani są; er sagte es keinem, — mir nie powiedział nikomu, oprócz mnie; III. *coni.* — daß wyjąwszy że.

Au's=gerben, *va.* wygarbować; j—m das Fell — wygarbować komu skórę.

Au'sgeschieden, *pp.* ob. Ausscheiden.

Au'sgeschnitten, *pp.* i *adi.* ob. Ausschneiden.

Au's=gestalten, *va.* ukształtować; wydoskonalić.

Au'sgestorben, *pp.* i *adi.* ob. Ausſterben.

Au'sgestoßene(r), *sm.* -n, *pl.* -n, wykięty *m.*, wyrzutek *m.*

Au'sgesucht, I. *part.* od aussuchen, *adi.* wykwintny, wyszukany; eine -e Strafe kara nadzwyczaj ostra, wyrafinowana; ein -er Stil styl nienaturalny.

Au'sgezeichnet, I. *pp.* od auszeichnen; II. *adi.* znakomity, wyborny, celujący; *adv.* znakomicie, wybornie, celująco.

Au'sgiebig, *adi.* wydatny, obfity; *adv.* wydatnie obficie.

Au's=gießen, *va.* goß aus, habe ausgegossen, 1) także sich—, *vr.* rozlać, wylać (się); (przen.) rozszerzyć się; das Kind mit dem Bade — (tyle co) za daleko się posunąć, (dosłownie: razem z kąpielą wylać i dziecko); gießen Sie diesen Wein aus wylej pan to wino; die Schale seines Zornes über j—n — wylać na kogo złość swoją; Bläſſe goß sich über sein Gesicht aus bladość pokryła twarz jego, pokrył się bladością; 2) wypełnić nalewając, nalać; etwas mit Blei — nalać co ołowiem; 3) odlać; eine Figur in Erz — odlać figurę w bronzie; 4) zalać (ogień).

Au's=gipsen, *va.* wygipsować, wypełnić gipsem.

Au's=glätten, *va.* wygładzić.

Au'sgleich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ugoda *f.*, kompromis *m.*; der österreichisch-ungarische — ugoda austryacko-węgierska.

Au's=gleichen, glich aus, habe ausgeglichen, *va.* i sich —, *vr.* 1) wyrównać, wygładzić, zniwelować; einen Streit — zażegnać, załagodzić spór; eine Schwierigkeit — usunąć trudność; die Gesellschaft — zniwelować społeczeństwo; sich — ugodzić się; eine Rechnung — wyrównać rachunek; 2) wyrównać się, znosić się; das gleicht sich aus to się znosi; der Gewinn gleicht den Verlust aus zysk wyrównywa, pokrywa stratę.

Au'sgleichung, *sf. pl.* -en, wyrównanie *n.*, wygładzenie *n.*, zniwelowanie *n.*; zażegnanie *n.*, załagodzenie *n.*, ugoda *f.*; wyrównanie *n.*, zniesienie *n.*

Au'sgleicher, *sm.* -s, *pl.* —, pośrednik *n.*

Au'sgleich(ung)smünze, *sf. pl.* -n, moneta wyrównywająca.

Au'sgleich(ungs)verſuch, *sm.* — (e)s, *pl.* -e, próba *f.* ugodzenia, wyrównania.

Au's=gleiten, *vn.* glitt aus, bin ausgeglitten, poślizнąć się; die Leiter glitt unter seinen Füßen aus drabina wysunęła mu się z pod nóg.

Au's=glimmen, *vn.* glomm aus, bin ausgeglommen, wytlić się.

Au's=glitſchen, *vn.* (ſ.) ob. Ausgleiten.

Au's=glühen, I. *va.* wypalić, wyżarzyć co; II. *vn.* (ſ.) 1) przestać się żarzyć; (przen.) stać się wytrawniejszym, stracić zapał; 2) wypalić, wyżarzyć się.

Au's=graben, *va.* gräbſt, gräbt, grub aus, habe ausgegraben, 1) wykopać wygrzebać, odgrzebać, wydobyć; eine Leiche — odgrzebać trupa, einen Schatz — wydobyć, wykopać skarb; eine alte Geſchichte — odgrzebać starą historyę; 2) przez kopanie pogłębić; einen Brunnen — wykopać studnię; eine Figur in Gold — wyryć w złocie figurę.

Au'sgrabung, *sf. pl.* -en, wykopanie *n.*, odgrzebanie *n.*, wybobycie *n.*; wykopalisko *n.*; wyrycie *n.*

Au's=gräten, *va.* einen Fiſch — ości z ryby powyjmować.

Au's=greifen, griff aus, habe ausgegriffen, I. *vn.* daleko sięgać, daleko rozciągnąć, szeroko stąpać; weit ausgreifende Ideen daleko sięgające pomysły; das Pferd greift weit aus koń szeroko stąpa, posuwiście idzie; II. *va.* wybrać (chwytając).

Au's=grübeln, *va.* wyszperać; wydumać, wymyśleć.

Au'sguck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Ausblick.

Au's=gucken, I. *vn.* (h.) patrzeć przez okno; II. *va.* sich die Augen — wypatrzyć sobie oczy.

Au's=gurgeln, *va.* den Hals — wypłukać gardło.

Au'sguß, *sm.* =ſſes, *pl.* =güſſe, 1) wylanie *n.*; 2) (miejsce, którędy się wyléwa), wylew *m.*; 3) (met.) odlew *m.*

Au'sgußventil, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zapór wyléwny.

Au's=haaren, *va.* oczyścić z włosów.

Au's=haben, *va.* haſt, hat, hatte aus, habe ausgehabt, zamiast haben w połączeniu z czasownikami: ausleeren, austrinken, ausleſen, ausziehen itd. np. ich habe das Buch ſchon aus (geleſen) już przeczytałem książkę; ich habe den Stiefel ſchon aus (gezogen) już zdjąłem but; ich habe das Glas ſchon aus (getrunken, geleert) już wypiłem (wypróżniłem) szklankę.

Au's=hacken, I. *va.* 1) wydzióbać, wydłubać, wydrapać; keine Krähe hackt der anderen die Augen nicht aus kruk krukowi oka nie wydzióbie; 2) wykopać, wydostać (za pomocą rydla, motyki); 3) ob. Auszacken; 4) (w bednarstwie) die Faßdauben — kłepki wyciosać; (w rzeźnictwie) das Fleiſch — mięso na sprzedaż rębać; II. *vn.* skończyć rębanie, siekanie.

Au's=häckeln, *va.* wyhaczkować, wyszydełkować.

Au's=hageln *vn.* (h.) es hat ausgehagelt, grad przestał padać.

Au's=hallen, *vn.* (h.) przebrzmieć; przestać dźwięczyć.

Au's=halten, hältſt, hält, hielt aus, habe ausgehalten, I. *va.* 1) wytrzymać; einen Ton, eine Note — przedłużyć, wytrzymać ton, nutę; 2) wytrzymać (do końca), wytrwać; die Rolle jahrelang — utrzymać się w roli przez długie łata; 3) znieść, wytrzymać; einen Schmerz, die Tortur — znieść, wytrzymać ból, torturę; das iſt nicht auszu- to nie do wytrzymania; ich kann es vor Hunger nicht mehr — nie mogę już wytrzymać z głodu; vor Müdigkeit nicht — können upadać ze znużenia; 4) utrzymywać; 5) przetrzymać, wystawić czyją cierpliwość na próbę; II. *vn.* (h.) wytrzymać, trwać; der Rock muß noch über den Winter — surdut wytrzymać jeszcze musi przez zimę; bei j—m — wytrwać przy kim, wytrzymać u kogo; bei ſeiner Meinung — wytrwać przy swojem mniemaniu; einen Monat an einem Orte — przez miesiąc wytrzymać na miejscu.

Au'shämmern, *va.* wykłepać, młotem wykuć.

Au's=händigen, *va.* j—m etw. — wręczyć komu co.

Au'shängebogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, arkusz okazowy.

Au'shängekaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, witryna sklepowa.

Au'shängeſchild, *sm.* =es, *pl.* =er, szyld *m.*

Au's=hangen (aushängen), 1. *va.* aushängen, hängte (hing) aus, habe ausgehängt (ausgehangen); wywiesić; eine Tür — wyjąć drzwi (z zawiasów); wystawić, wywiesić; II. *vn.* hängſt, hängt, hing aus, habe, bin ausgehangen, być wywieszonym na zewnątrz, być wystawionym; das Haus, wo das Schild aushängt dom z wywieszonym szyldem.

Au's=harken, *va.* wygrabić.

Au's=harren, *vn.* (h.) wytrwać.

Au's=haſpen, *va.* eine Tür — wyjąć drzwi z zawiasów.

Au'shau, *sm.* =(e)s, *pl* =e, 1) wycięeie *n.* drzewa; 2) wyrąb *m.* tj. wyrębane drzewo i miejsce, gdzie drzewo wyrębano (zrąb *m.*).

Au'shauch, *sm.* =es, 1) wyziewanie *n.*; 2) to co się wyziewa, wyziew *m.*

Au's=hauchen, *va.* wyziewać, wyzionąć; die Seele — oddać duszę, umrzeć.

Au'shauchung, *sf.* wyzionięcie *n.*

Au's=hauen, *va.* hieb aus, habe ausgehauen, 1) wyciosać; einen Trog — wyciosać koryto; 2) wyrąbać; den Wald — wyrąbać las; 3) eine Figur in Marmor — figurę wyciosać w marmurze; 4) (górn.) wyczerpać; 5) einen Ochſen — wyrębać wołu na sprzedaż; 6) j—n — obić kogo, wytrzepać komu skórę.

Au'shauung, *sf.* (wy)ciosanie *n.*, wyrębanie *n.*, wyręb *m.*: obicie *n.*, wytrzepanie *n.*

Au's=häuten *va.* ściągnąć skórę; ſich — *vr.* zrzucić z siebie skórę.

Au's=heben, hob aus, habe ausgehoben, I. *va.* 1) wyjąć, wydobyć; Bäume — wydobywać drzewa (z ziemi); eine Tür — wyjąć drzwi (z zawiasów); Bier, Wein — ściągać (lewarem) piwo, wino; Eier — wyjmować jaja (z gniazda); (przen.) das ganze Neſt wurde ausgehoben aresztowano, schwytano wszystkich; 2) Erde — wykopać ziemię (np. przy budowie); 3) Soldaten — zaciągać żołnierzy, brać rekruta; II. *vn.* (h.) die Uhr hebt aus zegar wnet uderzy (francuskie: va sonner); III. ſich — *vr.* (auszeichnen) odszczególniać się.

Au'shebevorrichtung, *sf.* *pl.* =en, przyrząd *m.* do wyjmowania, wygrzebywania.

Au'shebung, *sf.* *pl.* =en, = ausheben I. i II.

Au'shebungsbezirk, *sm.* =(e)s *pl.* =e, obwód asenterunkowy.

Au'shebungskommiſſion, *sf.* *pl.* =en, komisya asenterunkowa.

Au's=hecheln, *va.* wyczesać (len, konopie); (przen.) drwić z kogo, brać na fundusz.

Au's=hecken, I, *va.* wylęgać (ausbrüten); das hat er ſich ausgeheckt wyssał to sobie z palca; Ränke — knuć intrygi; II. *vn.* (h.) die Vögel haben ausgeheckt ptaki przestały wylęgać pisklęta.

Au's=heilen, *va.* i *vn.* (h.) wyleczyć (się), wygoić (się).

Au'sheilung, *sf.* *pl.* =en, wyleczenie *n.*, wygojenie *n.*

Au's=heitern, *v.* wypogodzić; ich — *vr.* (h.) wypogodzić się.

Au's=heizen, *va.* wygrzać.

Au's=helfen, hilfſt, hilft, half, habe ausgeholfen, I. *va.* j—m den Rock — dopomódz komu zdjąć surdut; II. *vn.* j—m — dopomódz komu.

Au's=hemmen, *va.* den Wagen — zdjąć hamulec z woza.

Au'shieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, atak *m.* (w szermierce).

Au'shilfe, *sf.*, *pl.* =n, pomoc *f.*, wsparcie *n.*

Au'shilfskoch, *sm.* =(e)s, *pl.* =köche, (=köchin, *sf. pl.* =nen,) pomocnik kucharski (pomocnica kucharska).

Au'shilfsweiſe, *adv.* dla pomocy, tymczasowo, prowizorycznie.

Au's=hobeln, *va.* wyheblować.

Au's=höhlen, I. *va.* wydrążyć; II. **ausgehöhlt**, *pp.* i *adi.* wydrążony.

Au'shöhlung, *sf. pl.* =en, wydrążenie *n.*

Au's=höhnen, *va.* j—n — wyszydzić kogo.

Au's=höke(r)n, *va.* rozsprzedać w drobnej sprzedaży.

Au's=holen, I. *va.* j—n — badać kogo; II. *vn.* (h.) zamierzyć się; wyprężyć mocno liny; mit der Hand, mit der Axt — zamierzyć się ręką, toporem; zum Sprunge — zasadzić się do skoku; (przen.) weit — z dalека rzecz prowadzić, za dalеko się zapuszczać.

Au'sholung, *sf.* badanie *n.*, sondowanie *n.*

Au's=holzen, *va.* 1) ob. Abholzen; 2) j—n — obić kogo.

Au's=hölzen, *va.* die Abſätze — wystrugać obcasy.

Au's=horchen, *va.* podsłuchać, podsłuchując wybadać.

Au's=hören, I, *va.* (h.) wysłuchać do końca; II. *vn.* (h.) przestać słuchać.

Au'shub, *sm.* =(e)s, *pl.* =hübe, wybór, *m.*, pobór *m.*; ein neuer — der Rekruten nowy pobór rekrutów.

Au'shülfe, ob. Aushilfe.

Au's=hülſen, *va.* wyłuskać; — Erbſen wyłuskać groch.

Au's=hungern, *va.* wygłodzić, wymorzyć głodem; eine Feſtung — głodem zmusić twierdzę do poddania się.

Au's=huſchen, *vn.* (ſ.) uciec niespostrzeżenie, wymknąć się.

Au's=huſten, I. *va.* wykaszlać co; II. *vn.* przestać kaszlać.

Au's=jagen, I. *va.* wygnać kogo (skąd); j—m — den Angſtſchweiß — wielkiego strachu kogo nabawić; den ganzen Wald — wytępić zwierzynę w lesie; II. *vn.* (h.) przestać polować, skończyć polowanie.

Au's=jammern, I. *vn.* (h.) przestać łamentować; II. ſich — *vr.* (h.) użyć sobie płaczem, łamentacyą.

Au's=jäten, *va.* (h.) wypłenić.

Au's=jauchzen, I. *vn.* (h.) przestać krzyczeć z radości; II. ſich — *vr.* wykrzyczeć się zupełnie z radości.

Au's=jochen, *va.* wyprządz z jarzma.

Au's=kalben, *vn.* (h.) przestać cielić się.

Au's=kälten, *va.* oziębić, wychłodzić.

Au'skämmekamm, *sm.*, =(e)s, *pl.* =kämme, gęsty grzebień.

Au's=kämmen, *va.* wyczesać.

Au's=kämpfen, *vn.* (h.) przestać walczyć, skończyć walkę; (przen.) er hat ausgekämpft umarł.

Au's=karren, *va.* wywieźć na taczkach.

Au'skauf, *sm.*, =(e)s, *pl.* =käufe, 1) zakupienie *n.* całości; 2) wykupno *n.*; — aus der Gefangenſchaft wykupno z niewoli.

Au's=kaufen, *va.* wykupić, zakupić; einen Laden — zakupić cały towar z sklepu; j—n — uprzedzić kogo w kupnie

Au's=kegeln, I. *va.* 1) wygrać co w grze w kręgle; 2) wykręcić, wywichnąć; II. *vn.* (h.) przestać grać w kręgle.

Au's=kehlen, *va.* wyżłobić; eine Säule — słup wyżłobkować.

Au'skehlung, *sf. pl.* =en, wyżłobienie *n.*, wyżłobkowanie *n.*

Au's=kehren, *va.* wymieść, zamieść.

Au'skehricht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, śmiecie *n.*, wymieciny *pl.*

Au's=keifen, *va.* wyłajać (kogo).

Au's=keilen, *va.* 1) opatrzyć klinami, przybijać kliny; 2) j—n — obić, wywalić (kogo).

Au's=keimen, *vn.* (h.) wypuścić kiełkować.

An's=keltern, I. *va.* wycisnąć; die Trauben — wytłoczyć sok z winogron; II. *vn.* (h.) skończyć wyciskać, wytłaczać.

Au's=kennen, kannte aus, habe =gekannt, I. *va.* rozpoznać; II. ſich — *vr.* znać się na czem, być obeznanym z czem; ſich in der Literatur — być obeznanym z literaturą; ſich vor Freude nicht mehr — nie posiadać się z radości.

Au's=kerben, *va.* opatrzyć karbami, wykarbować.

Au'skerbung, *sf. pl.* =en, zaopatrzenie *n.* karbami, wykarbowanie *n.*

Au's=kernen, *va.* wyjąć jądro z czego; einen Apfel — wyjąć pestki z jabłka.

Au's=keuchen, *vn.* (h.) wysapać, wydyszeć.

Au's=kitten, *va.* wykitować, opatrzyć kitem.

Au's=klaftern, *va.* wymierzyć na sążnie.

Au's=klagbar, *adi.* zaskarżalny (w drodze prawa).

Au's=klagen, I. *va.* pozwać przed sąd, dochodzić czego w drodze skargi; eine Schuld — pozwać o zapłacenie długu; II. *vn.* (h.) 1) przestać dochodzić; 2) przestać żalić się; III. ſich. — *vr.* ulżyć sobie żaleniem się.

Au'sklang, *sm.*, =(e)s, *pl.* =klänge, koniec *n.* głosu; (przen.) koniec *m.*, epilog *m.*

Au's=klären, *va.* wyklarować; wyjaśnić, wypogodzić; die Flüſſigkeit — wyklarować, ocedzić płyn; den Weizen — przeczyścić pszenicę.

Au'sklärung, *sf. pl.* =en, wyklarowanie *n.*, oczyszczenie *n.*; wyjaśnienie *n.*, wypogodzenie *n.*

Au's=klatſchen, I. *va.* 1) wyklaskać kogo, klaskaniem w ręce wyszydzić; 2) wygadać, wypaplać, zrobić plotkę; 3) wychłastać, wybić; II. *vn.* (h.) przestać klaskać.

Au's=klatſcher, *sm.* =s, *pl.* —, plotkarz *m.*, gadula *m.*

Au's=klauben, *va.* 1) wydłubać (orzech); 2) wynaleźć przez skrzętne poszukiwanie; wybierać, obierać.

Au's=kleben, *va.* wykleić, wylepić; eine Wand — oblepić ścianę papierem.

Au's=kleiden, I. *va.* 1) rozebrać, zwlec szaty; 2) obkładać drzewem; ein Zimmer mit Täfelwerk — ozdobić pokój robotą snycerską; II. ſich — *vr.* (h.) rozebrać się, zdjąć suknie z siebie.

Au'skleidezimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój *m.* do rozbierania się, szatnia *f.*

Au's=kleiſtern, *va.* wyklajstrować, wylepić.

Au's=klingeln, I. *va.* wydzwonić, ogłosić (kogo, co) przez dzwonek; II. *vn.* (h.) przestać dzwonić.

Au's=klingen, *vn.* klang aus, habe ausgeklungen, przestać wydawać dźwięk; der Ton klingt aus dźwięk gubi, zatraca się; das Gedicht klingt in das Lob Gottes aus poemat kończy się pochwałą Bogu.

Au's=klopfen, *va.* wytrzepać, wytrząść; den Staub aus den Kleidern — wytrzepać kurz z odzienia; die Pfeife — wytrząść fajkę; das Blech — wyprostować, wyklepać blachę.

Au'sklopfer, *sm.* -s, *pl.* —, ten co trzepie; trzepaczka *f.*

Au's=klügeln, *va.* wykoncypować, subtelnie wymyślić; er hat ein Syſtem ausgeklügelt sztucznie ułożył system.

Au'sklügelung, *sf. pl.* -en, cudacki wymysł.

Au's=kneifen, kniff aus, ausgekniffen, I. *va.* szczypiąc wyrwać co; II. *vn.* (ſ.) uciec, uchylić się od czego.

Au's=kneten, I. *va.* wygnieść, wymiesić; den Teig — wymiesić ciasto; II. *vn.* (h.) skończyć wygniatanie.

Au's=knurren, I. *va.* powiedzieć co mrucząc (zgryźliwie); II. *vn.* (h.) przestać mruczeć.

Au's=kochen, I. *va.* 1) wygotować co z czego; er hat den Saft aus den Früchten ausgekocht wygotował sok z owoców; 2) er hat den Topf ausgekocht oczyścił garnek wrzącą wodą; 3) das Fleiſch iſt nicht ausgekocht mięso jest niedogotowane; II. *vn.* (h.) 1) przestać gotować (warzyć); er hat ausgekocht przestał zajmować się kuchnią, porzucił kucharstwo; 2) wygotować, wywarzyć się dostatecznie; die Suppe hat ausgekocht rosół jest dostatecznie wywarzony.

Au's=kommen, *vn.* kam aus, bin ausgekommen, 1) wyjść, wychodzić (z jakiego miejsca); ich bin heute noch nicht ausgekommen nie wyszedłem jeszcze dzisiaj z domu; er kommt das ganze Jahr nicht aus nie rusza się z domu jak rok długi; wie willſt du da —? jak wybrniesz z tej sprawy? 2) wylazić, wylądz się; die Küchlein ſind ausgekommen pisklęta wylęgły się; 3) powstać, wszcząć się; das Feuer iſt im Hauſe ausgekommen ogień powstał w domu (pożar wybuchnął); 4) donieść się, rozznieść się, rozglosić się; die Nachricht iſt ausgekommen rozeszła się wiadomość; durch mich ſoll es nicht — ja tego nie rozniosę, nikomu tego nie powiem; 5) wypróżnić się, skończyć się; das Faß wird heute noch — beczka jeszcze dziś się wypróżni; 6) wystarczyć; der Schneider wird mit dem Zeuge nicht — nie starczy sukna krawcowi; ich kann mit ſo wenig Geld nicht — nie mogę wyżyć tą odrobiną pieniędzy; mit vielem hält man haus, mit wenigem kommt man aus kto wiele ma, wiele wydaje, kto malo ma, i tem się obejdzie, (lub tyle co) według stawu grobla; 7) mit j—m — dojść z kim do ładu, wytrzymać z kim; man kann mit ihm nicht — nie do wytrzymania z nim.

Au'skommen, *sn.* -s, dochód *m.*, wyżywienie *n.*; er hat ſein — ma z czego żyć; er hat ein knappes — ledwie starczy mu na życie; er hat ein reichliches — ma spore dochody; es iſt kein — mit ihm nie masz z nim ładu.

Au'skömmlich, *adi.* starczący na utrzymanie; mein Einkommen iſt — dochody mi wystarczają.

Au's=können, *vn.* kannſt, kann, konnte aus, habe ausgekonnt, módz wyjść; nicht aus und nicht ein können nie wiedzieć co począć.

Au's=koppeln, *va.* wyprządz, wysforować, ze smyczy puścić.

Au's=körnen, *va.* wyjąć jądra, ziarna.

Au's=koſten, *va.* 1) wykosztować, kosztując wypróbować (wino), kosztując wybrać; 2) ich habe dieſes Vergnügen ausgekoſtet wykosztowalem tę przyjemność do syta (do ostatka).

Au's=kotzen, *va.* i ſich —, *vr.* (h.) wyżygać, wywymiotować.

Au's=kragen, *va.* dać gzyms (archit.).

Au'skragung, *sf. pl.* -en, gzyms *m.*

Au's=krähen, I. *va.* wypiać, pianiem ogłosić; der Hahn kräht den Tagesanbruch aus kur pieje z brzaskiem dnia; II. *vn.* (h.) przestać piać, krzyczeć; III. ſich — *vr.* (h.) wypiać, wykrzyczeć się do syta.

Au's=kramen, *va.* 1) rozkładać, wystawiać na widok (towary); 2) popisywać się czem, chlubić się; ſein Wiſſen — popisywać się erudycyą; Putz — stroić się.

Au's=kratzen, I. *va.* wyskrobać, wydrapać; j—m die Augen — wydrapać komu oczy; die Schüſſel — zdrapać brud z misy (oczyścić misę); die Schrift — wyskrobać (nożem) pismo; II. *vn.* (ſ.) uciec, dać drapaka.

Au's=krebſen, *va.* den Bach — wybrać, wyłowić raki ze strumienia.

Au's=kriechen, kroch aus, bin ausgekrochen, *vn.* wyleźć, wykłuć się, wylądz się.

Au's=kriegen, I. *va.* wyjąć, wydobyć, zdjąć; ich kann den Handſchuh nicht — nie mogę zdjąć rękawiczki; ich kriege dies Geheimniß, dies Rätſel

doch aus przecie dojdę tej tajemnicy, zgadnę tę zagadkę; er hat den Wein mit Mühe ausgekriegt z przymusem wypił wino; II. *vn.* skończyć wojnę.

Au's=krümeln, *va.* pokruszyć, rozdrobić w okruchy; den Hühnern Brot — posypać kurom okruchy chleba.

Au's=kugeln, *va.* rozstrzygnąć przez bałotowanie.

Au's=kühlen, I. *va.* wystudzić, wychłodzić, oziębić; II. ſich, — *vr.* (h.) orzeźwić się ochłodzeniem.

Auskulta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, niższy urzędnik sądowy, auskultant *m.*

Auskultatio'n, *sf. pl.* -en, wysłuchanie *n.* szmerów w ciele chorego, auskultacya *f.*

Auskulta'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, wysłuchujący *m.*

Auskultato'riſch, *adi.* i *adv.* za pomocą wysłuchiwania.

Auskultie'ren, *va.* wysłuchiwać.

Au's=kunden, *va.* wywiedzieć się, wybadać.

Au's=kundſchaften, *va.* wyszpiegować, wybadać, wyśledzić, wytropić, zasięgnąć języka; dowiedzieć się przez skrzętne badanie.

Au'skundſchaftung, *sf. pl.* -en, wyszpiegowanie *n.*, wybadanie *n.*, wyśledzenie *n.*, wytropienie *n.*

Au'skundſchafter, *sm.*, -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) szpieg *m.*, wysłany *m.* na zwiady.

Au'skunft, *sf. pl.* -künfte, wiadomość *f.*, objaśnienie *n.*, wyjaśnienie *n.*; von j—m — verlangen żądać od kogo objaśnienia; ich kann darüber keine — geben nie mogę dać w tej sprawie wyjaśnienia (informacyi); über j—n. — verlangen żądać wiadomości (informacyi) o czyich stosunkach; ich habe über dieſe Firma eine günſtige — erhalten otrzymałem o tej firmie korzystną informacyę.

Au'skunftsbureau, *sn.* -s, *pl.* -s, **Auskunftei'**, *sf. pl.* -en, biuro wywiadowcze, biuro informacyjne.

Au'skunft(s)erteilung, *sf. pl.* -en, udzielenie *n.* wyjaśnienia (informacyi).

Au'skunft(s)mittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.*, sposób *m.* wyjścia; zu verzweifelten -n ſeine Zuflucht nehmen chwycić się ostatecznych środków ratunku.

Au's=künſteln, *va.* sztucznie wykombinować, sztucznie utworzyć.

Au's=küren, *va.* (h.) wybrać, wyszukać, obrać.

Au's=küſſen, *vn.* (h.) i ſich — *vr.* (h.) przestać całować.

Au's=kuppeln, *va.* odłączyć, odczepić.

Au's=kurieren, *va.* wyleczyć.

Au's=lachen, I. *va.* j—n — wyśmiewać, wyśmiać kogo, drwić z kogo; ſich — laſſen na pośmiewisko się wystawić, śmiech z siebie zrobić; laſſen Sie ſich nicht — nie mów pan głupstw, nie wystawiaj się pan na śmiech; II. *vn.* (h.) przestać się śmiać; III. ſich — *vr.* (h.) naśmiać się do syta.

An'sladebrücke, *sf. pl.* -n, most *m.* do wyładowywania.

Au's=laden, ladeſt (lädſt), ladet (lädt), lud aus, habe ausgeladen, I. *va.* wyładować, wypakować; die Waren aus dem Schiffe — wyładować towary z okrętu; eine Schußwaffe, einen Schuß — wyjąć nabój z broni palnej; eine elektriſche Batterie — wyładować bateryę elektryczną; II. ſich, — *vr.* pozbyć się ciężaru, ulżyć sobie.

Au'sladeplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, **Ausladeſtelle**, *sf. pl.* -n, miejsce *n.* do wyładowywania.

Au'sladung, *sf. pl.* -en, wyładowanie *n.*, opróżnienie *n.* (okrętu, wagonu itd.); wyjęcie *n.* (ciężaru, naboju).

Au'slader, *sm.* -s, *pl.* —, tragarz *m.*, ten, co się trudni wyładowywaniem, wypakowaniem towarów; (fiz.) rozbrajacz *m.*

Au'slage, *sf. pl.* -n, 1) wydatek *m.*; ich habe für dich eine — gemacht zrobiłem za ciebie wydatek; 2) towary wystawione na okaz, wystawa *f.*, 3) — des Hemdes przód koszuli; 4) (w gimnastyce) — des Stabes postawa do skoku o tyczce.

Au's=lagern, I. *va.* wyładować; II. *vn.* (ſ.) wyleżeć się, wystać się (o winie).

Au'sland, *sn.* -es, zagranica *f.*, kraj zagraniczny, cudzy, obcy; ins — reiſen jechać za granicę; aus dem — zurückkehren wrócić z zagranicy.

Au'sländer, *sm.* -s, *pl.* —, cudzoziemiec *m*; (-in *sf.*, *pl.* -innen cudzoziemka *f.*).

Au'sländiſch, *adi.* cudzoziemski, obcy, zagraniczny.

Au'slandspaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -päſſe, paszport *m.* na zagranicę.

Au'slandsreiſe, *sf. pl.* -n, podróż *f.* za granicę.

Au'slandstarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taryfa na zagranicę.

Au's=langen, *vn.* (h.) 1) starczyć, wystarczyć; das Geld wird nicht — nie starczy pieniędzy; mit wenigem — nie wiele potrzebować; 2) die Hand zum Streiche — podnieść rękę do uderzenia.

Au's=lärmen, I. *vn.* (h.) przestać hałasować; II. ſich — *vr.* (h.) wyhałasować się do syta.

Au'slaßventil, *sn.* -s, *pl.* -e, spust *m.*

Au's=laſſen, ließ aus, habe ausgelaſſen, I. *va.* 1) opuścić, wypuścić, przeoczyć, opuścić przez zapomnienie, z umysłu; ein Wort im Brief — opuścić wyraz w liście; 2) pozwolić wyjść, puścić, dać uciec komu; laſſen Sie mich aus zostaw mnie pan w spokoju; er wollte mich nicht — nie chciał mnie puścić; das Vieh aus dem Stall — wypuścić (wygnać) bydło ze stajni; 3) objawić, wynurzyć; ſeinen Zorn gegen j—n — wywrzeć swój gniew na kim; ſeine Grauſamkeit an j—m — pastwić się nad kim; einen Schrei, einen Seufzer — krzyknąć,

westchnąć; 4) rozpuścić, roztopić (masło, wosk); 5) wypuścić, rozszerzyć (suknię przez rozprucie szwu); II. sich — *vr.* wynurzyć się, objawić myśli; sich gegen j—n in harten Worten — ostro powstać na kogo; sich über etw. umständlich — rozwodzić się obszernie nad czem; wir wollen uns darüber nicht weiter — nie wdamy się w szczegóły tej sprawy; III. ausgelassen, *pp.* i *adi.* ob. Ausgelassen.

Au'slassung, *sf. pl.* -en, wypuszcze nie *n.*, opuszczenie *n.*; ogłosze- nie *n.*, manifestacya *f.*; roz- szerzenie *n.*, wypuszczenie *n.*

Au'slassungsfehler, *sm.* -s, *pl.* —, omyłka *f.* przez opuszczenie, opuszczenie *n.*

Au'slassungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* opuszczenia, apostrof *m.*

Au'slauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, wybiegnięcie *n.*, szybkie wyjście; der — des Wassers ujście *n.* wody; der — des Schiffes wypłynięcie *n.* okrętu (na morze), odbicie *n.* od lądu; (przen.) zakończenie *n.*, koniec *m.*; am -e des Lebens u schyłku życia.

Au'slaufhafen, *sm.* -s, *pl.* -häfen, port wyjazdowy.

Au's-laufen, läufst, läuft, lief aus, ausgelaufen, I. *va.* 1) przebyć, odbyć biegiem (przestrzeń); er hat den Weg ausgelaufen pędem odbył drogę; 2) w biegu rozszerzyć; er hat die Schuhe ausgelaufen rozszerzył trzewiki (nosząc je); II. *vn.* (ſ.) 1) przestać biegać; 2) rozpocząć bieg, puścić się biegiem, oddalać się biegiem od punktu wyjścia; das Schiff ist aus dem Hafen ausgelaufen okręt wypłynął z portu; ich sitze noch da, wo ich ausgelaufen bin jestem tam, gdzie byłem u samego początku, nie ruszyłem z miejsca; 3) wybiegać, wychodzić; er läuft alle Augenblicke auf die Straße aus wybiega co chwila na ulicę; 4) wyciekać, wybiegać; der Wein wird aus diesem Fasse — wino wycieknie z tej beczki; die Milch läuft aus mleko wybiegło; die Erbsen laufen aus groch wypada z łupin; die Sanduhr ist ausgelaufen w zegarze piasek się przesypał; 5) kończyć się czem, wbiegać, wybiegać; das Vorgebirge läuft ins Meer aus przylądek zapuszcza się w morze; die Gebirgskette läuft hügelig aus pasmo gór kończy się pagórkami; das Schwert läuft spitzig aus miecz kończy się szpiczasto; 6) rozbiegać się, rozpraszać się, rozciągać się; die Wurzeln dieses Baumes laufen weit aus drzewo to szeroko rozciąga (rozpuszcza) korzenie; die Strahlen laufen aus promienie rozpraszają się; III. sich ≺ *vr.* 1) nabiegać się do syta; 2) bieganiem siły wycieńczyć.

Au'släufer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) 1) służący *m.* (służąca *f.*) do posyłki; 2) (bot.) latorośl z korzenia wyrastająca; rozłóg *m.*, wypustka *f.*; 3) — der Gebirge pagórki i góry tworzące zakończenie znaczniejszego pasma gór.

Au's-laugen, *va.* wyługować, ługiem wywarzyć.

Au'slaut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, końcówka *f.*, zakończenie *n.*; das Wort hat einen vokalischen — słowo kończy się samogłoską.

Au's-lauten, *vn.* (h.) kończyć się; konsonantisch — kończyć się spółgłoską.

Au's-läuten, I. *va.* dzwonieniem co oznajmić, ogłosić; die Messe — dzwonić na koniec mszy; (na giełdzie) j—n — wydzwonić kogo (tj. ogłosić czyją niewypłacalność); II. *vn.* (h.) przestać dzwonić; die Glocken haben ausgeläutet dzwony przestały dzwonić; einem Verstorbenen — dzwonić umarłemu, dzwonić na pogrzeb.

Au's-leben, I. *va.* przeżyć; seine Jugendjahre — przeżyć młode lata; II. *vn.* (h.) przestać żyć, umrzeć; III. sich — *vr.* (h.) wyczerpać siły żywotne.

Au's-lecken, I. *va.* wylizać; oblizać; der Hund hat den Teller ausgeleckt pies oblizał talerz; II. *vn.* (ſ.) wyciec (o płynie); es ist viel Wein ausgeleckt wyciekło dużo wina.

Au's-ledern, *va.* wylepić co (wewnątrz) skórą.

Aus-leeren, I. *va.* wypróżnić, opróżnić; den Kelch — wypić, wychylić kielich; den Briefkasten — wyjąć listy z skrzynki; die Schüssel — (jedząc) opróżnić misę; ein Zimmer — zabrać meble z pokoju; II. sich — *vr.* wypróżnić się, odbyć potrzebę naturalną, ulżyć sobie; sich den Magen — wypróżnić sobie żołądek (za pomocą środków przeczyszczających).

Au'sleerung, *sf. pl.* -en, wypróżnienie *n.*; opróżnienie *n.*, ewakuacya *f.*

Au'sleerungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek przeczyszczający, środek rozwalniający.

Au's-legen, I. *va.* 1) wykładać, wyłożyć, wystawić; die Leinwand in der Sonne — bielić płótno na słońcu; die Waren — rozkładać towary; wie schön diese Waren ausgelegt sind co za piękna wystawa; etwas mit Elfenbein — wyłożyć co kością słoniową; 2) tłómaczyć, objaśniać, interpretować; Ciceros Rede — objaśniać (komentować) mowę Cycerona; Träume — tłumaczyć sny; j—m etwas übel — wziąć komu co za złe; 3) wyłożyć, wydać; ich habe Geld für dich ausgelegt wydałem za ciebie pieniądze; Geld auf Zinsen — wypożyczyć pieniądze na procent; 4) (żegl.) das Schiff — wyprowadzić okręt z portu; das Schiff legt aus okręt wypływa z portu; 5) einen Soldaten — żołnierza wykwaterować; II. sich, — *vr.* (h.) (w szermierce) składać się.

Au'sleger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) wykładający, *m.*; komentator *m.*, tłumaczący *m.* (wykładająca, komentatorka *f.*).

Au'slegung, *sf. pl.* =en, 1) wyłożenie *n.*, wykładanie *n.*, wystawienie *n.*; 2) wykład *m.*, objaśnienie *n.*, komentarz *m.*; wyprowadzanie *n.*, wypłynięcie *n.* (okrętu); eine falſche, gezwungene — falszywa, (sztuczna) interpretacya.

Au'slegungskunſt, *sf. pl.* =künſte, sztuka *f.* interpretowania, hermeneutyka. *f.*

Au's=lehren, *va.* wyuczyć, nauczyć, skończyć z kim naukę.

Au's=leiden, litt aus, habe ausgelitten, I. *va.* przecierpieć do końca, znieść cierpienia do końca; er hat das Maß ſeiner Leiden ausgelitten odcierpiał swoje; II. *vn.* wycierpieć, skończyć cierpienia; er hat ausgelitten przestał cierpieć, umarł.

Au's=leihen, *va.* lieh aus, habe ausgeliehen, pożyczyć, wypożyczyć.

Au'sleihung, *sf. pl.* =en, wypożyczenie *n.*

Au'sleiher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) osoba udzielająca pożyczkę.

Au's=lenken, *va.* i *vn.* zboczyć (z drogi).

Au's=lernen, I. *va.* i *vn.* (h.) wyuczyć się, skończyć naukę; man kann nie — człowiek się nigdy nadto nauczyć nie może; er hat ſein Handwerk ausgelernt wyuczył się swego rzemiosła; ich habe das ganze Buch ausgelernt przestudyowałem całą książkę; II. ausgelernt, *pp.* i *adi.* wyuczony, nauczony; ein ausgelernter Fuchs szczwany lis.

Au'sleſe, *sf. pl.* =n, wybór *m.*; Tokajer — najprzedniejsze wino tokajskie (wino wyciśnięte z wybranych gron).

Au's=leſen, *va.* lieſt, lieſt, las aus, habe ausgeleſen, 1) wybrać, przebierać, odłączyć lepsze od gorszego (owoce, towary); 2) przeczytać do końca; doczytać (dziela).

Au'sleſung, *sf. pl.* =en, wybór *m.*, przebieranie *n.*; doczytanie *n.*

Au's=lichten, *va.* einen Wald — przerzedzić las; ein Schiff — częściowo wyladować okręt.

Au's=lieben, I. *vn.* (h.) przestać kochać; II. ſich — *vr.* (h.) wyczerpać. nakochać się do syta.

Au'slieferer, *sm.* =s, *pl.* —, ten co wydaje; ekspedient *m.*

Au's=liefern, *va.* wydać; einen Überläufer — wydać zbiega; einen Engpaß dem Feinde — oddać zdradziecko wąwóz nieprzyjacielowi.

Au'slieferung, *sf. pl.* =en, wydanie *n.*, oddanie *n.* w czyje ręce; ekspedycya *f.*; dostawianie *n.*, dostawa *f.*

Au'lieferungsſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kwit wydawczy.

Au'slieferungsvertrag, *sm.*, =(e)s, *pl.* =träge, traktat odnoszący się do wzajemnego wydawania przestępców.

Au's=liegen, *vn.* i ſich —, *vr.* lag aus, habe ausgelegen, wyleżeć się, wystać się; ausgelegener Wein wystałe wino; ſich — wyleżeć się, należeć się do syta; der Tabak hat alle Feuchtigkeit ausgelegen tytoń wyleżał się z wilgoci.

Au's=loben, *va.* przestać chwalić.

Au's=löchern, *va.* dziury w czem porobić, wywiercić, przedziurawić.

Au's=locken, *va.* 1) rozpuścić loki; 2) wywabić; j—m etwas — wyludzić co od kogo; ein Geheimnis von j—m — wyciągnąć z kogo tajemnicę.

Au's=löffeln, *va.* wypróżnić za pomocą łyżki; (med.) wylyżkować; du mußt nun — was du dir eingebrockt haſt musisz wypić coś nawarzył.

Au's=lohnen, *va.* dać zapłatę, wypłacić komu, wynagrodzić.

Au's=lootſen, *va.* ein Schiff — skierować okręt między mieliznami na pełne morze.

Au's=löſchen, I. *va.* 1) zgasić, wygasić (świecę, ogień); 2) zmazać, wymazać, zetrzeć; die Tafel — zmazać (gąbką) co na tablicy napisano; ein Wort — przekreślić wyraz; 3) zmazać, zatrzeć, zgładzić; einen Schandfleck — zmazać, zmyć hańbę; das Andenken an etwas — zatrzeć pamięć o czem; eine Schuld — umorzyć dług; II. *vn.* liſcheſt, liſcht aus, bin ausgeloſchen, 1) zgasnąć (o świecy), zatrzeć się; 2) nagle i lekko umrzeć.

Au'slöſchung, *sf. pl.* =en, zgaszenie *n.*, zmazanie *n.*, wymazanie *n.*, starcie *n.*, zatarcie *n.*

Au'slöſcher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ten, co świece gasi; 2) kapturek *m.* do gaszenia świec.

Au's=loſen, *va.* wylosować, losem wyciągnąć.

Au's=löſen, I. *va.* 1) wyjąć, powyjmować; die Knochen aus dem Fleiſche — wyjąć kości z mięsa; die Vögel aus den Netzen — powyjmować ptaki z sideł; 2) wykupić, uwolnić; einen Gefangenen — wykupić jeńca; 3) wywołać, obudzić, wzniecić (uczucie, myśl); ſich, — *vr.* (h.) okupić się, uwolnić się, wywiązać się (podarunkiem); ſich von der Militärpflicht — uwolnić się od służby wojskowej.

Au'sloſung, *sf. pl.* =en, wylosowanie *n.*

Au'slöſung, *sf. pl.* =en, wykup *m.*, wykupienie *n.*, okup *m.*; wywolanie *n.* (uczucia, myśli).

Au'slöſungsſumme, *sf. pl.* =n, suma *f.* na wykupno.

Au'slöſungsvertrag, *sm.* =es, *pl.* =träge, umowa *f.* wykupna.

Au's=loten, *va.* (żegl.) zmierzyć głębokość (zarzucaniem sznurów z ciężarkami ołowianymi).

Au's=löten, *va.* wylutować.

Au's=lüften, I. *va.* wywietrzyć, przewietrzyć, wystawić na przewiew (suknie, pościel); II. *vr.* ſich — *vr.* (h.) wyjść na wolne powietrze, zaczerpnąć powietrza.

Au'slüftung, *sf. pl.* =en, przewietrzenie *n.*, wywietrzenie *n.*, wentylowanie *n.*

Au's=lugen, *vn.* (h.) wypatrywać.

Au's=lutſchen, *va.* i *vn.* (h.) wyssać; przestać ssać.

Au's=machen, I. *va.* 1) wyjąć, wydobyć (co z czego); eine

Nuß — wyjąć orzech z łupiny; Flecke — wywabić plamy; 2) ukończyć, zakończyć; einen Streit — zakończyć spór; das mögen sie unter einander — to jest ich rzeczą; das will ich schon — biorę to na siebie; sie werden es mit den Waffen — müssen bronią będą się musieli o to rozprawić; es ist noch nicht ausgemacht jeszcze nie koniec na tem; ein Spiel — zakończyć grę; ich habe das Spiel ausgemacht wygrałem partyę; 3) wypróżnić, zgasić; den Wein im Glase — wychylić szklankę wina; das Licht — zgasić światło; 4) ułożyć, postanowić; ich habe es mit ihm ausgemacht ułożyłem się z nim o to; wir haben es so ausgemacht takeśmy się ułożyli; es ist ausgemacht, daß pewnem jest że; was ausgemacht ist, braucht nicht erst bewiesen zu werden nie potrzeba dowodzić tego, co się wie na pewne; 5) wyrobić co, wystarać się o co; j—m einen Freitisch — wystarać się komu o wolny stół; 6) wynosić, czynić razem, stanowić; das macht im Jahre hundert Kronen aus to czyni (wynosi) sto koron rocznie; die Verzierungen machen mehr aus als das Haus selbst ozdoby kosztują więcej niż dom; zwei Zimmer machen die Wohnung aus pomieszkanie składa się z dwóch pokoi; das Geld macht in diesem Falle nichts aus w tym wypadku pieniądze nic nie znaczą; das macht es noch nicht aus to jeszcze nie wszystko, jeszcze nie koniec na tem; II. ausgemacht, *pp.* i *adi.* ob. Ausgemacht.

Au'smachung, *sf. pl.* =en, dokonanie *n.*; dokończenie *n.*; wyrobienie *n.*, wystaranie *n.*; namowa *f.*, układ *m.*

Au's=mahlen, mahlte aus, habe ausgemahlen, I. *va.* 1) wymleć; 2) das Wasser aus dem Teiche — wyczerpać wodę ze stawu za pomocą młynka; II. *vn.* przestać mleć.

Au's=malen, I. *va.* 1) wymalować, pomalować, farbami pociągnąć; ein Zimmer — pomalować pokój; 2) ukończyć malowanie, całkiem pomalować; ein Gemälde — ukończyć (wykończyć) obraz; 3) opisywać, przedstawiać, określać; er hat mir die Sache ganz anders ausgemalt przedstawił mi rzecz w zupełnie innem świetle; ich habe mir das anders ausgemalt wyobrażałem sobie to inaczej; 4) opatrzyć rycinami, illustrować; II. *vn.* (h.) przestać malować.

Au's=mangeln, *va.* (h.) wymaglować (bieliznę); wywałkować (ciasto).

Au'smarsch, *sm.* =es, *pl.* =märsche wymarsz *m.*, wymaszerowanie *n.*, wyruszenie *n.*

Au's=marschieren, *vn.* (s.) wymaszerować, wyruszyć, ruszyć z miejsca, puścić się w drogę; zum Kampfe — ruszyć do boju; das Regiment ist für längere Zeit ausmarschiert pułk wyruszył na dłuższy czas.

Au's=mästen, *va.* wypaść, wytuczyć (wołu, wieprza).

Au's=mauern, *va.* wymurować, wykończyć murowanie, murem wyfutrować.

Au'smauerung, *sf. pl.* =en, wymurowanie *n.*

Au's=maus(e)n, *va.* (h.) i sich — *vr.* (o ptakach) pierzyć się; (przen.) er hat sich wieder ausgemaust znowu powrócił do zdrowia.

Au's=meißeln, *va.* dłótem wydłubać, dłótem wyjąć, dłótem usunąć, dłótem wyciosać; (przen.) starannie wykończyć.

Au'smeißelung, *sf. pl.* =en, wydłubanie, wyciosanie *n.* dłótem.

Au's=melken, melkte aus, habe ausgemolken (ausgemelkt) I. *va.* wydoić; eine Kuh — wydoić krowę; II. *vn.* skończyć doić.

Au's=mergeln, *va.* wyniszczyć, zniszczyć kogo (co do sił lub majątku); ausgemergelt wycieńczony, wyniszczony, przeżyty.

Au's=merzen, *va.* wybrakować, wypłenić, wytępić; die räudigen Schafe aus der Herde — wyłączyć ze stada sparszywiałe owce; eine Stelle in einer Schrift — usunąć miejsce jakie z pisma; seine Schande — zmyć hańbę.

Au'smerzung, *sf. pl.* =en, wybrakowanie *n.*; usunięcie *n.*, wytępienie *n.*, wymazanie *n.*, zmycie *n.*

Au'smeßbar, *adi.* dający się wymierzyć.

Au's=messen, missest i mißt, mißt, maß aus, habe ausgemessen, I. *va.* 1) mierzyć, wymierzyć; mit der Elle etw. — wymierzyć, odmierzyć co łokciem; einen Kegel — obliczyć objętość stożka; 2) rozdzielać podług miary, sprzedawać podług miary; eine Ware — sprzedawać towar częściami; II. *vn.* (h.) skończyć mierzyć.

Au'smessung, *sf. pl.* =en, wymiar *m.*, pomiar *m.*, wymierzenie *n.*

Au'smesser, *sm.* =s, *pl.* —, miernik *m.*, mierniczy *m.*

Au's=mieten, *va.* nająć, wynająć (pomieszkanie, siłę roboczą); j—n — wyrugować kogo z pomieszkania, wykwaterować kogo (dając wyższy czynsz); einen Dienstboten — odstręczyć, odmówić służącego, służącą.

Au's=misten, *va.* oczyścić z gnoju, wywieźć gnój, wyrzucić nawóz; eine Schrift — poprawić grube błędy pisma.

Au'smistung, *sf. pl.* =en, oczyszczenie *n.* z gnoju.

Au's=mitteln, *va.* dojść czego, wynaleźć, wykryć co; j—s Wohnung — dojść, gdzie kto mieszka.

Au'smitt(e)lung, *sf. pl.* =en, dochodzenie *n.*, wykrycie *n.*, wynalezienie *n.*

Au's=morden, l. *va.* wymordować, wytępić; II. *vn.* przestać mordować, zabijać.

Au's=möblieren, *va.* umeblować.

Au's=münden, *vn.* (h.) upływać, wpadać w co; auf zwei Straßen — wychodzić na dwie ulice.

Au's=münzen, *va.* wybić na pieniądze.

Au's=müſſen, *vn.* mußte aus, habe ausmüſſen, musieć wyjść (z domu, z kraju).

Au's=muſtern, *va.* wymusztrować, dobierać; odłączać, odrzucać (o żołnierzach, o koniach).

Au'smuſterung, *sf. pl.* -en. dobieranie *n.*, musztrowanie *n*,

Au'smuſterungsgewehr, *sn. pl.* -e, broń wybrakowana.

Au's=nagen, I. *va.* wygryzać; gryząc wywiercić; ein Loch in etw. — gryząc co przedziurawić; II. *vn.* (h.) przestać gryźć.

Au's=nähen, *va.* 1) skończyć szyć; 2) wyszywać co, wyszywaniem ozdobić; ein Muſter — wyszyć (wyhaftować) wzór; 3) (przen.) ſich die Augen — osłabić wzrok przez nadmierne szycie.

Au'snähung, *sf. pl.* -en, wyszycie *n.*, wyszywanie *n.*, wyhaftowanie *n.*

Au'snahme, *sf. pl.* -n, wyjątek *m.*, wyjęcie *n.*, wyłączenie *n.*, odstąpienie *n.* od reguły, anomalia *f.*; eine — machen zrobić wyjątek; keine Regel ohne — niema reguły bez wyjątku; dieſer Satz läßt Ausnahmen zu to prawidło ma swoje wyjątki (wyłączenia).

Au'snahmsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa wyjątkowa.

Au'snahmsgericht, *sn.* -es, *pl.* -e, sąd wyjątkowy, forum uprzywilejowane.

Au'snahmsfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, przypadek, wypadek wyjątkowy, wyjątek *m.*

Au'snahmslos, *adv.* bez wyjątku.

Au'snahmsſtellung, *sf. pl.* -en, stanowisko wyjątkowe.

Au'snahmsweiſe, *adi.* i *adv.* wyjątkowy; wyjątkowo.

Au's=naſchen, *va.* wyłasować.

Au's=necken, *va.* drażnić, zaczepiać kogo.

Au's=nehmen, nimmſt, nimmt, nahm aus, habe ausgenommen, I. *va.* 1) wyjąć, wydobyć, wyjmować, wybrać; Junge aus dem Neſte — pisklęta z gniazda wybrać; ſich einen Zahn — laſſen kazać sobie wyrwać ząb; 2) wyjąć wnętrzności, wypatroszyć; einen Fiſch, einen Haſen — sprawić, wyprawić rybę, zająca; 3) wykluczyć, wyłączyć; die Anweſenden ſind ausgenommen wyłączając (wyłącza się) obecnych; ausgenommen ſind von dieſer Regel wyłączają się od tego prawidła; 4) Soldaten — rekrutować żołnierza; 5) Waren — brać towary na wybór; Waren auf Borg — brać towary na kredyt; II. ſich — *vr.* (h.) 1) wyjąć się, wyłączać się; ich nehme mich von dieſer Zahl nicht aus nie wyjmuję się z tej liczby; 2) wyglądać, wydawać się, w oczy uderzać; in dieſem Saale nimmt ſich der Geſang nicht ſonderlich aus w tej sali śpiew nie szczególnie się wydaje (sala nie jest akustycznie zbudowana); er nimmt ſich in dieſem Anzuge ſchlecht aus nie do twarzy mu w tem odzieniu; III. ausgenommen, *pp.* i *adi.* ob. Ausgenommen.

Au'snehmend, *ppr.* i *adi.* nadzwyczajny, wyborny, szczególny, przedni, wyśmienity; *adv.* nadzwyczajnie, niezwykle; das gefällt mir — gut to mi się nadzwyczaj podoba.

Au's=nennen, *va.* nannte aus, habe ausgenannt, przestać wyliczać, wyliczyć wszystkich, wszystko.

Au's=nieſen, I. *va.* wykichać; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* nakichać się.

Au's=nippen, *va.* wypić po troszcze, wychłeptać.

Au's=nützen (ausnutzen), *va.* 1) wykorzystać, wyzyskać, wyciągnąć korzyść; eine Gelegenheit gut — skorzystać dobrze z sposobności; das Tuch — oszczędzać, wyzyskać materyę; 2) ob. Abnützen.

Au'snützung, *sf.* wykorzystanie *n.*, wyzyskanie *n.*, exploatacya *f.*

Au's=ölen, *va.* olejem wysmarować, wlać ołej do wnętrza.

Au's=orgeln, *vn.* (h.) przestać grać na organach.

Au's=pachten, I. *va.* 1) wydzierżawić; 2) j—n — wyrugować kogo z dzierżawy; II. *vn.* (h.) przestać dzierżawić.

Au's=packen, *va.* wypakować, odpakować (książki, kufer); ſeine Waren — rozłożyć towary; Neuigkeiten — opowiadać nowiny.

Au'spackung, *sf.* wypakowanie *n.*, wyładowanie *n.*

Au'spacker, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) osoba, która wyładowuje, wypakowuje.

Au's=pappen, *va.* 1) tekturą wyłepić, obkleić; 2) (o dzieciach) spapać, zjeść.

Au's=parieren, *va.* odbić cios, obronić się od razu.

Au's=pauken, *va.* 1) ogłosić co przy odgłosie kotłów; 2) einen Streit — rozstrzygnąć spór rapierami; 3) j—n — obić, wywalić kogo.

Au's=peilen, *va.* oznaczyć położenie różnych miejsc zatoki.

Au's=peitſchen, *va.* 1) wybiczować, wybatożyć, okładać biczem; 2) wygnać, wypędzić okładając biczem.

Au'speitſchung, *sf.* wybiczowanie *n.*, wybatożenie *n.*

Au's=pfählen, *va.* pale powbijać, wytknąć palami.

Au'spfählung, *sf.* wytyczenie *n.* palami.

An's=pfänden, *va.* zagrabić, zafantować, wyegzekwować.

Au'spfändung, *sf. pl.* -en, zagrabienie *n.*, zafantowanie *n.*

Au's=pfarren, *va.* eine Gemeinde dysmembrować, dyslokować parafię.

Au'spfarrung, *sf. pl.* -en, dysmembracya *f.*, dyslokacya *f.*

Au's=pfeifen, pfiff aus, habe ausgepfiffen, I. *va.* 1) wygwizdać (piosnkę); 2) j—n — wygwizdać kogo, gwizdaniem zadrwić, szydzić z kogo; man hat dieſen Sänger ausgepfiffen wygwizdano tego śpiewaka; II. *vn.* (h.) przestać gwizdać, kończyć gwizdanie.

Au's=pflanzen, I. *va.* wysadzać, przesadzać (rośliny z doniczki); II. *vn.* (h.) przestać sadzić, zasadzać.

Au'spflanzung, *sf. pl.* -en, wysadzanie *n.*, przesadzanie *n.*; zasadzanie *n.*

Au's=pflastern, I. *va.* wybrukować, brukiem wykładać; II. *vn.* (h.) skończyć brukowanie.

Au'spflasterung, *sf. pl.* -en, wybrukowanie *n.*

Au's=pflücken, I. *va.* obskubać, oberwać; II. *vn.* (h.) przestać skubać, rwać.

Au's=pflügen, I. *va.* zorać (grunt, zagon); wyorać (kamień, skarb); II. *vn.* (h.) skończyć orać.

Au's=pfützen, *va.* wyczerpać wodę z kałuży, osuszyć kałużę.

Au's=pichen, *va.* wysmarować smołą; ein ausgepichter Trinker zawodowy (stary) pijak; er hat einen ausgepichten Magen ma strusi żołądek.

Au's=picken, *va.* wydziobać, dzióbiąc wypróżnić.

Au's=pinseln, *va.* 1) wypendzlować, wysmarować pendzlem; 2) skończyć pendzlować.

Au's=pissen, *vn.* i ſich — *vr.* (h.) wyszczać się; skończyć moczyć.

Au'spitz, *sn.* Hustopecz *m.*

Auſpi'zium, *sn.* -s, (zwykłe:) *pl.* -ien, obserwowanie *n.* lotu ptaków; znak *m.*, przepowiednia *f.*; unter j—s -zien pod czyją opieką, ochroną, pod skrzydłami.

Au's=plappern, *va.* wypalać, wybajać, wypleść co.

Au's=plärren, I. *va.* wyskrzeczeć, wybeczeć; II. *vn.* (h.) przestać skrzeczeć, beczeć.

Au's=platten, *va.* pokryć płytami.

Au's=plätten, *va.* wyprasować.

Au's=platzen, *vn.* pęknąć wokoło i wypaść; in ein Gelächter — parsknąć śmiechem.

Au's=plaudern, Au's=plauſchen, I. *va.* wygadać, wypalać, wypleść; II. *vn.* (h.) przestać paplać, bajać; III. ſich — *vr.* (h.) napaplać się do syta.

Au's=plündern, I. *va.* zrabować, złupić; rein — zrabować do szczętu; II. *vn.* (h.) skończyć rabować, plondrować.

Au'splünderung, *sf. pl.* -en, zrabowanie *n.*, złupienie *n.*; plondrowanie *n.*

Au's=pochen, *va.* 1) wypukać kogo, pukaniem zmusić do oddalenia się, pukaniem dać znak niezadowolenia; 2) pukaniem wypłoszyć, wystraszyć; 3) etw. — przez upór osiągnąć co.

Au's=polieren, *va.* wypolerować.

Au's=polſtern, *va.* wypchać, wytkać czem; wyścielać (kanapę, siedzisko w powozie).

Au'spolſterung, *sf. pl.* -en, wypchanie *n.*, wytapicerowanie *n.*

Au's=poltern, *vn.* (h.) przestać halasować, wyhałasować się; laſſet ihn — dajcie mu się wykrzyczeć.

Au's=poſaunen, *va.* wytrąbić, roztrąbić, ogłosić co; ſeine Geheimniſſe — wygadać się z sekretami; j—s Lob — wychwalać kogo, głosić czyją sławę; eine Nachricht — rozgłosić wiadomość.

Au's=prägen, I. *va.* wybić (monetę), wycisnąć; in ſeinen Zügen iſt Milde ausgeprägt łagodność przebija z jego oblicza; ein Bruſtbild in Metall — wycisnąć popiersie na kruszcu; II. (h.) ſich — *vr.* odznaczać się, charakteryzować się (czem); in dieſem Gedichte prägt ſich ein lyriſches Talent aus z tego poematu przebija talent liryczny; ausgeprägt, *part.* i *adi.* wybitny, charakterystyczny; *adv.* wybitnie, charakterystycznie.

Au'sprägung, *sf. pl.* -en, wybijanie *n.* (monety), wyciskanie *n.*; (przen.) piętno *n.*

Au's=predigen, *vn.* (h.) skończyć kazanie.

Au's=preiſen, prieß aus, habe ausgeprieſen *va.* wychwalać, zachwalać; przestać wychwalać.

Au'spreßmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do wyciskania, wytlaczania, tłocznia *f.*

Au's=preſſen, *va.* 1) wycisnąć, wytłoczyć; 2) j—m Geld — wydusić od kogo pieniądze; j—m ein Geheimnis — wydrzeć komu tajemnicę; j—m ein Geſtändnis — wymusić na kim zeznanie.

Au'spreſſung, *sf. pl.* -en, wyciskanie *n.*, wytlaczanie *n.*

Au's=proben, Au's=probieren, *va.* wypróbować.

Au's=prüfen, I. *va.* (h.) wybadać, wyegzaminować; j—n, etwas — doświadczyć kogo, czego; II. *vn.* (h.) zakończyć badanie, dochodzenie, egzamin.

Au's=prügeln, *va.* 1) wychłostać, wybić, obić, wytłuc; j—n — wylatać komu skórę; 2) kijami wypędzić, wyrzucić.

Au's=puffen, *va.* wyszturkać kulakami.

Au's=pumpen, I. *va.* 1) wypompować, pompą wyciągnąć, wyczerpać; 2) wyciągnąć możliwą korzyść z czego; 3) wypożyczyć.

Au'spumpung, *sf. pl.* -en, wyczerpanie *n.*, wypompowanie *n.*, ewakuacya *f.*

Au's=punktieren, *va.* 1) wypunktować, pokryć co punkcikami; 2) dojść czego przez wróżbę; 3) subtelnie co ułożyć.

Au's=puſten, *va.* ob. Ausblaſen.

Au'sputz, *sm.* -es, ozdoba *f.*, strój *m.*; przystrojenie *n.*

Au'sputzgegenſtand, *sm.* -es, *pl.* -ſtände, przedmiot *m.* do ozdoby.

Au's=putzen, I. *va.* 1) wyczyścić, oczyścić, wychędożyć; 2) die Zweige — poobcinać gałęzie; ein Kleid — odświeżyć suknię; einen alten Hut — odnowić kapelusz; 3) wewnątrz wyczyścić (strzelbę); 4) przystroić, przyozdobić; einen Chriſtbaum — ubrać drzewko; 5) ostatecznie wykonać, wykończyć; 6) wypróżnić; eine Schüſſel — zjeść wszystko z misy; 7) nabesztać, wylajać; II. ſich — *vr.* (h.) ubrać się, wystroić się, upiększyć się; er hat ſich ausgeputzt wystroił się (wysztyftował się na ostatni guzik); III. *vn.* (h.) przestać czyścić.

Au'sputzer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) czyściciel *m.*; 2) (przen.) bura *f.*, wyłajanie *n.*; einen — bekommen, j—m einen — geben

burę dostać, oberwać, dać komu burę, wylajać kogo.

Au's=quälen, *va.* wydręczyć, zamęczyć.

Au's=qualmen, *va.* i *vn.* (h.) ob. Ausdampfen I. i Ausdämpfen.

Au's=quartieren, *va.* wykwaterować, wyrugować z mieszkania, delozować.

Au'squartierung, *sf. pl.* =en, wykwaterowanie *n.*, wyrugowanie *n.* z mieszkania, delożowanie *n.*

Au'squellen, *vn.* quillſt, quillt, quoll aus, bin ausgequollen, wytrysnąć, wycieknąć.

Au's=quetſchen, I. *va.* wygnieść, wydusić, wytloczyć; II. ſich — *vr.* (h.) (przen.) z trudnością się wyslowić, wyrazić.

Au's=radieren *va.* wyskrobać, wydrapać, wymazać (radyrką).

Au's=rahmen, *va.* wyjąć z ram.

Au's=rändeln (Ausranden, Ausrändern), *va.* etw. — brzegi porobić, powyrzynać brzegi na czem, wykarbować co; ausgerandet, *part.* i *adi.* (bot.) karbowany.

Au's=rangieren, (wym.: -ranżiren) *va.* wybrakować.

Au'srangierung, *sf. pl.* =en, wybrakowanie *n.*; wyłączenie *n.*, wyrzucenie *n.* (z pociągu) (kol.)

Au's=raſen, I. *vn.* i ſich — *vr.* (h.) 1) wyszaleć się, uspokoić się, wyszumieć; 2) puścić wodze szalowi; II. *va.* ſeine Glut — ukoić szał.

Au's=raſten, *vn.* (h.) spocząć, wypocząć.

Au's=rauben, *va.* i *vn.* (h.) ob. Ausplündern.

Au's=rauchen, I. *va.* wykurzyć, wypalić (cygaro); dymem wygnać; die Füchſe aus dem Bau — wykurzyć lisy z jamy; II. *vn.* (h.) wydymić się; przestać palić (cygaro).

Au's=räuchern, I. *va.* wykadzić, nakadzić, uwędzić; II. *vn.* (h.) przestać kadzić, wędzić.

Au'sräucherung, *sf. pl.* =en, wykadzenie *n.*; uwędzenie *n.*

Au's=raufen, I. *va.* wyrywać, plenić; ſich die Haare vor Verzweiflung — rwać sobie włosy z rozpaczy; II. *vn.* (h.) przestać bić się, czubić się; III. ſich — *vr.* (h.) naczubić się, wyczubić się do syta.

Au's=räumen, *va.* 1) wynieść, powynosić; die Möbel aus dem Zimmer — wyprątnąć pokój; die Wäſche aus dem Schranke — wyjąć bieliznę z szafy; eine Wohnung — wyprowadzić się z mieszkania; (o zlodziejach) das Haus — okraść dom; 2) sprzątając wyczyścić, wysprzątać; den Hof — zamieść podwórze; einen Kanal — wyczerpać kanał; den Pfeifenkopf — wyskrobać fajkę.

Au'sräumung, *sf. pl.* =en, wyprzątnięcie *n.*, uprzątanie *n.*, wyprowadzenie *n.* się.

Au'sräumungskoſten, *spl.* koszta *pl.* wyprzątnięcia, wyprowadzenia się.

Au'sräumer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) osoba, która sprząta, czyści; 2) świder *m.*, skrobaczka *f.*

Au's=raupen, *va.* (h.) oczyścić z gąsienic.

Au's=rauſchen, *vn.* (h.) przestać szumieć.

Au's=räuſpern, I. *va.* wycharkać, wykrztusić flegmę; II. ſich — *vr.* (h.) wycharkać się.

Au's=rechen, *va.* ob. Ausharken.

Au'srechenbar, *adi.* obliczalny.

Au'srechnen, *va.* wyrachować, obliczyć; ſich etw. — ułożyć sobie co z góry; ich habe mir das ſo ausgerechnet tak to sobie wykombinowałem.

Au's=rechnung, *sf. pl.* =en, obrachowanie *n.*, obliczenie *n.*, kalkulacya *f.*

Au's=recken, *va.* i ſich — *vr.* (h.) wyciągnąć (rękę), wyciągać się; das Eiſen — wyciągać żelazo (na kowadle młotem); den Hals — szyję wyprostować.

Au'srede, *sf. pl.* =n, wymówka *f.*, wybieg *m.*, wykręt *m.*; das ſind faule —n to kiepskie (slabe) wykręty; da hilft keine — tu ci wymówka nie pomoże.

Au's=reden, I. *va.* 1) wypowiedzieć, skończyć; er hat den Satz ausgeredet skończył zdanie; 2) wypowiedzieć (zdanie, opinię); 3) obszernie, szczegółowo omówić; wir haben gar manches mit einander =zumamy wiele spraw do omówienia; 4) ſein Herz — wygadać się, ulżyć sobie, omawiając, co komu dolega; 5) wyrazić co należycie; 6) wymówką usprawiedliwiać; ſeine Faulheit — uniewinniać lenistwo; 7) j—m etw. — wyperswadować komu co, wybić komu co z głowy, odwieść go od czego; das werde ich mir nicht — laſſen nie dam się odwieść od tego; II. *vn.* (h.) 1) skończyć mówić; j—n nicht — laſſen nie dać komu skończyć; haben Sie ausgeredet? czyś pan skończył? 2) er iſt ſo heiſer, daß er nicht — kann ochrypł tak, że trudno go doslyszeć; 3) otwarcie wyrazić zdanie; III. ſich — *vr.* (h.) 1) nagadać się do syta; ſich mit j—m — rozmówić się z kim obszernie; 2) wymawiać się od czego, szukać wybiegów, tłómaczyć się.

Au's=reeden, *va.* ein Schiff — wyporządzać okręt do drogi.

Au'sreedung, *sf. pl.* =en, wyporządzenie *n.*, wyekwipowanie *n.* okrętu.

Au's=regnen, I. *vn.* i ſich — *vr. impers.* (h.) es hat ausgeregnet, deszcz przestał padać; II. *va.* der Regen hat dieſes Loch ausgeregnet dészcz wydrążył tę dziurę.

Au's=reiben, rieb aus, habe ausgerieben, *va.* wycierać, wytrzeć, wyszurować; Flecke — wywabić plamy (tarciem); den Schmutz aus dem Topfe — wyskrobać brud z garnka; ſich den Schlaf aus den Augen — przecierać sobie oczy; die Ähren — wytrzeć ziarna z kłosów.

Au's=reichen, I. *vn.* (h.) 1) wystarczyć; das Holz wird für den Winter — starczy

drzewa na zimę; 2) er kann mit seinem Gehalte nicht — nie może wystarczyć (wyjść z) swoją pensyą; II. ausreichend, *ppr.* i *adi.* 1) starczący, wystarczający, dostateczny; 2) weit ausreichende Pläne szerokie, dałeko sięgające plany; *adv.* wystarczająco, dostatecznie.

Au's=reifen, I. *va.* wyżłobkować, wybruzdować; II. *vn.* (ſ.) zupełnie dojrzeć.

Au's=reiſen, *vn.* (h.) skończyć podróż, nie podróżować więcej.

Au's=reißen, reißeſt i reißt, reißt aus, riß aus, habe ausgeriſſen, I. *va.* wyrwać; eine Pflanze mit der Wurzel — wyrwać roślinę z korzeniem, wykorzenić; er reißt ſich dabei kein Bein aus nic mu się przytem nie stanie; es iſt zum Haare= to nieznośne, to nie do wytrzymania; Unkraut — wyplenić chwasty; II. *vn.* (ſ.) 1) przerwać się; der Damm iſt ausgeriſſen przełamała się grobla; die Nähte reißen aus szwy pękają; meine Geduld reißt aus cierpliwość moja się kończy; 2) umknąć, uciec, ujść; ſieh wie er ausreißt patrz, jak zmyka; der Feind reißt aus nieprzyjaciel uchodzi, pierzcha; die Pferde ſind ausgeriſſen konie się spłoszyły; die Soldaten ſind ausgeriſſen żołnierze opuścili chorągiew.

Au's=reißer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) osoba, która wydziera, wyrywa; 2) zbieg *m.*, dezerter *m.* (uciekinier *m.*)

Au's=reiten, ritt aus, ausgeritten, I. *va.* 1) ein Pferd — przejechać konia, 2) ujeździć konia, zrobić go zdatnym pod wierzch; 3) einen Raum — przebyć konno przestrzeń; II. *vn.* (ſ.) 1) wyjechać konno; 2) (h.) przestać jeździć konno.

Au's=reiter, *sm.* =s, *pl.* —, dojeżdżacz *m.*, jeździec *m.*

Au's=renken, *va.* wyjąć członek z stawu; j—m den Arm — wykręcić komu rękę; ich habe mir den Fuß ausgerenkt zwichnąłem nogę.

Au's=renkung, *sf. pl.* =en, zwichnięcie *n.*

Au's=rennen, rannte aus, ausgerannt, I. *va.* 1) eine Bahn — przebyć pędem przestrzeń; 2) j—m das Auge mit der Lanze — dzidą wykłuć komu oko; II. *vn.* (ſ.) 1) skończyć bieg; 2) von einem Orte — wybiedz skąd; III. ſich — *vr.* nabiegać się do woli.

Au's=reuten, *va.* wykorzenić, wyrwać, wyplenić.

Au's=richten, *va.* 1) sprawić, sporządzić, wprawić w dobry stan; die Glieder — wprawić członki (w stawy); 2) odkryć, wyszukać; (górn.) einen Gang — odkryć zrobisko; 3) j—m etwas — oznajmić komu co; einen Auftrag — wykonać zlecenie; j—m einen Gruß von j—m — złożyć komu ukłon od kogo; ich werde es — sprawię to; 4) etw. -dokazać czego, wykonać, uskutecznić co; ſehr eifrig tun und nichts — robić wiele hałasu, a nic nie wskórać; das wirſt du nicht — nie dokażesz tego; 5) osięgnąć; mit Geld kann man viel — pieniądzmi dałeko zajść można (można wiele osiągnąć); er kann bei ſeinem Herrn viel — znaczy wiele u swego pana; mit Bitten wirſt du mehr — als mit Drohungen więcej sprawisz prośbą niż groźbą; meine Ermahnungen richten bei ihm nichts aus napomnienia moje u niego nie skutkują; auch du wirſt bei ihm nichts — i ty u niego nic nie wskórasz; damit iſt es nicht ausgerichtet to nie dosyć, nie na tem koniec; ich kann gegen ihn nichts — nie mogę mu dać rady; 6) wyprawić co, urządzić; ein Gaſtmahl — wyprawić ucztę; eine glänzende Hochzeit — sprawić sute wesele; 7) einen Streit — załagodzić spór; 8) (w gimnastyce) równać się; (w dyalekcie austryackim) j—n — obmawiać kogo.

Au's=richtung, *sf. pl.* =en, sprawienie *n.* czego, wykonanie *n.*, dokazanie *n.*, wskóranie *n.*, uskutecznienie *n.*, oznajmienie *n.*

Au's=riechen, roch aus, habe ausgerochen, I. *va.* 1) napełnić wonią; 2) wywąchać co, odkryć węchem; II. *vn.* (h.) przestać pachnąć, stracić zapach, woń.

Au's=ring(e)maſchine, *sf. pl.* =n, maszyna *f.* do wykręcania bielizny.

Au's=ringen, rang aus, habe ausgerungen, I. *va.* 1) wykręcić; die Wäſche — wykręcić bieliznę, skręcając wycisnąć wodę; 2) ſich den Arm — zwichnąć rękę; 3) j—m etwas — wydrzeć komu co; 4) einen Streit — skończyć spór walką; II. *vn.* (h.) przestać walczyć, skończyć zapasy; (przen.) er hat ausgerungen skończyły się jego cierpienia.

Au's=rinnen, *vn.* rann aus, bin ausgeronnen, wyciec, wysączyć się.

Au's=rippen, *va.* żyłkami, rynienkami opatrzyć; wyżyłować.

Au's=ritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przejażdżka konna.

Au's=röcheln, I. *va.* wychrząknąć, wykrztusić; die Seele — umrzeć; II. *vn.* (h.) er hat ausgeröchelt skończył, umarł.

Au's=roden, *va.* wykarczować.

Au's=rodung, *sf. pl.* =en, wykarczowanie *n.*

Au's=rohren, *va.* trzciną wyłożyć (ścianę).

Au's=rollen, I. *va.* rozciągnąć, rozprzestrzenić; den Teig — rozwałkować ciasto; Dukaten — otworzyć rułon dukatów; II. *vn.* (h.) przestać toczyć się; der Donner hat ausgerollt przestało grzmieć, grzmoty ustały; III. ſich — *vr.* (h.) roztaczać się.

Au's=rotten, *va.* 1) wykorzenić; Unkraut — wypłenić chwasty; 2) zniszczyć, wyniszczyć, wytępić, zgładzić; einen Volksſtamm — zgładzić

szczep; die Mäuſe — wytępći myszy; ſeine Vorurteile — uwolnić się od przesądów.

Au'srottung, *sf.*, *pl.* -en, wykorzenienie *n.*, wyniszczenie *n.*, wytępienie *n.*, zgładzenie *n.*

Au'srotter, *sm.* -s, *pl.* —, tępicie! *m.*

Au's=rücken, I. *va.* wyciągnąć, wysunąć, powyjmować; eine Mauer — wysunąć mur; II. *vn.* (ſ.) wyruszyć, wyjść, wymaszerować.

Au'srückung, *sf.* *pl.* -en, wymarsz *m.*, wyruszenie *n.*

Au'sruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wykrzyk *m.*, okrzyk *m.*; 2) wykrzyknik *m.*; 3) ogłoszenie *n.*, obwieszczenie *n.* (proklamacya *f.*), obwołanie *n.*; durch — bekannt machen obwołać, ogłosić co; 4) przetarg *m.*, aukcya *f.*, licytacya *f.*; im — verkaufen sprzedać w drodze licytacyi, zlicytować.

Au's=rufen, rief aus, habe ausgerufen, I. *va.* 1) die Waren zum Verkaufe — wywoływać towary na sprzedaż; 2) ogłosić, rozgłosić, obwieścić publicznie; ein Brautpaar — ogłosić zapowiedzi; zum Könige — obwołać królem; II. *vn.* krzyknąć, wykrzyknąć, wydać okrzyk; vor Entzücken — krzyknąć z zachwytu.

Au'srufung, *sf.* *pl.* -en, 1) ob. Ausruf; 2) obwołanie *n.*, ogłoszenie *n.*, obwieszczenie *n.*, proklamacya *f.*

Au'srufer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) ogłosiciel *m.*, obwoływacz *m.*, herold *m.*; (ogłosicielka *f.*); — von Zeitungen kolporter *m.*

Au'srufungswort, *sn.* -es, *pl.* -wörter, wykrzyknik *m.* (część mowy).

Au'srufungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, wykrzyknik *m.* (znak pisarski).

Au's=ruhen, I. *va.* ſeine Glieder — dać wypocząć członkom, wypocząć sobie członki; II. *vn.* i ſich — *vr.* (h.) odpocząć, wypocząć, wytchnąć sobie, wywczasować się; auf einer Reiſe — zrobić przystanek w podróży; von der Arbeit — wypoczywać po pracy.

Au's=runden, I. *va.* wyokrąglić, wydrążyć okrągło; II. ſich — *vr.* (h.) zaokrąglić się; ſich zu einer Geſamtheit — stać się zaokrągloną całością.

Au'srundung, *sf.* *pl.* -en, zaokrąglenie *n.*, okrągłe wydrążenie.

Au's=runzeln, *va.* usunąć zmarszczki.

Au's=rupfen, *va.* wyskubać, powyrywać.

Au'srupfung, *sf.* *pl.* -en, wyskubanie *n.*, wyrywanie *n.*

Au's=rüſten, *va.* i ſich — *vr.* (h.) opatrzyć we wszystkie potrzeby; Soldaten — uzbroić żołnierzy; eine Flotte — wystawić flotę; ſich — wyekwipować się, przygotować się, uzbroić się; von der Natur reichlich ausgerüſtet hojnie uposażony przez naturę; mit Tatkraft ausgerüſtet dzielny, energiczny.

Au'srüſtung, *sf.* *pl.* -en, uzbrojenie *n.*, uposażenie *n.*, wyekwipowanie *n.*

Au'srüſtungsgegenſtand, *sm.* -es, -ſtände, przedmiot służący do uzbrojenia (do wyekwipowania).

Au's=rutſchen, *vn.* (ſ.) 1) wyślizgnąć się, pośliznąć się; 2) zrobić małą wycieczkę.

Au's=rütteln, *va.* wytrząść, wypróżnić przetrząsając.

Au'ssaat, *sf.* *pl.* -en, wysiew *m.*, zasiew *m.*

Au's=ſacken, *va.* wyjąć, wysypać z worka.

Au's=ſäen, I. *va.* wysiać, zasiać, posiać, rozsiać; Zwietracht — rzucić ziarno niezgody; II. *vn.* (h.) przestać siać, skończyć zasiew.

Au'sſäung, *sf.* *pl.* -en, ob. Ausſaat.

Au'sſage, *sf.* *pl.* -n, 1) zeznanie *n.*, opowiedzenie *n.*, relacya *f.*, opowieść *f.*, świadectwo *n.*; nach — der Sachverſtändigen wedle zdania biegłych (ekspertów); eine nicht erwieſene — niczem nie stwierdzona relacya; auf Grund der — des Zeugen iſt feſtgeſtellt na zasadzie zeznania świadka stwierdzono; eine — beeiden stwierdzić zeznanie przysięgą; 2) orzeczenie *n.* (gram.).

Au'sſageſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zdanie orzeczeniowe (gram.).

Au's=ſagen, *va.* 1) powiedzieć do końca, wypowiedzieć; 2) powiedzieć wyczerpująco, omówić obszernie; ſeine Heldentaten kann man nicht — niepodobna wyliczyć jego czynów bohaterskich; es iſt nicht auszuſagen wie niepodobna wyrazić, jak; 3) in einer Sache — zeznać w jakiej sprawie (jako świadek); gegen j—n — zeznać obciążająco dla kogo, zeznać przeciw komu; 4) opowiadać. głosić; 5) von j—m etw. — twierdzić co o kim, przypisywać komu co.

Au's=ſägen, *va.* wypiłować, piłą co wyrznąć.

Au'sſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, 1) (w grze bilardowej) wystawienie *n.* kuli; 2) (w grze) stawka *f.*; 3) trąd *m.*

Au'sſätzig, *adi.* trędowaty.

Au's=ſäubern, *va.* wyczyścić wewnątrz, oczyścić zupełnie.

Au's=ſaufen, ſoff aus, habe ausgeſoffen, I. *va.* wypić, wyżłopać; (o zwierzętach) wychleptać; II. *vn.* (h.) przestać pić; er hat ausgeſoffen porzucił pijaństwo.

Au's=ſaugen, ſog aus, habe ausgeſogen, I. *va.* wyssać; (przen.) wyniszczyć, złupić; den Acker — wyniszczyć rolę (przez zbytnie zasiewy, przez złą uprawę); das Land — wyniszczyć kraj (przez podatki, kontrybucye); j—n bis aufs Mark — wyciągnąć z kogo ostatni grosz; das Volk — tuczyć się krwią ludu; II. *vn.* (h.) przestać ssać.

Au'sſaugung, *sf.* wyssanie *n.*, wyszniczenie *n.*, złupienie *n.*

Au's=ſäugen, I. *va.* wykarmić; ein Kind — wykarmić dziecko piersiami; II. *vn.* przestać karmić.

Au'sſauger, *sm.* -s, *pl.* —, wyssysacz *m.*, (przen.) pijawka *f.*, wampir *m.*

Au'sſaugerei, *sf.* wyssanie *n.*, (przen.) wyzysk *m.*

Au'sſaugeſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system *m.* wyzyskiwania.

Au's=ſchaben, *va.* 1) wyskrobać, wydrążyć skrobaniem; 2) usunąć skrobaniem.

Au's=ſchachten, *va.* pogłębić.

Au'sſchachtung, *sf.* *pl.* -en, pogłębienie *n.*

Au's=ſchälen, I. *va.* 1) wyłuskać, wyjąć z łupiny; ein Schwein — wyciąć sadło z wieprza; 2) (przen.) j—n — złupić kogo; II. ſich — *vr.* (h.) wypadać, wyskakiwać z łupiny; die Erbſen ſchälen ſich aus groch wyskakuje (wypada) z łupiny; III. *vn.* (h.) przestać łuszczyć.

Au's=ſchallen, *vn.* ſcholl aus, habe ausgeſchollen przestać dźwięczyć; die Laute ſcholl aus ucichły dźwięki lutni.

Au's=ſchalten, *va.* wyłączyć.

Au'sſchaltung, *sf.* *pl.* -en, wyłączenie *n.*

Au'sſchalter, *sm.* -s, *pl.* —, wyłącznik *m.*

Au'sſchaltvorrichtung, *sf.* *pl.* -en, przyrząd *m.* do wyłączania, wyłącznik *m.*

Au'sſchaltklemme, *sf.* *pl.* -n, sponka *f.* wyłącznika.

Au's=ſchämen, I. *va.* ich möchte mir die Augen — wenn ... nie śmiałbym nikomu spojrzeć w oczy, gdyby ...; II. ſich — *vr.* (h.) 1) przestać się wstydzić, stać się bezwstydnym; 2) ſich recht — nabrać się wstydu.

Au'sſchank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchänke, 1) prawo *n.* wyszynku; 2) miejsce *n.* wyszynku, wyszynk *m.*

Au's=ſcharren, I. *va.* wygrzebać; die Kohlen aus dem Feuer — wyjąć węgle z ognia; II. *vn.* (h.) mit den Beinen — szurać nogami.

Au'sſcharrung, *sf.* *pl.* -en, wygrzebanie *n.*

Au's=ſcharten, *va.* wyszczerbić; das Leder — wyciąć skórę ząbkowato.

Au'sſchartung, *sf.* *pl.* -en, wyszczerbienie *n.*, szczerba *f.*

Au's=ſchattieren, *va.* wycieniować.

Au's=ſchätzen, I. *va.* (praw.) wyrugować kogo z posiadłości, exmitować; II. *vn.* (h.) skończyć szacowanie.

Au's=ſchauen, *va.* wyglądać, wyjrzeć; in die Finſternis — zatopić wzrok w ciemności; nach j—m — patrzeć za kim, wyglądać kogo.

Au's=ſchaufeln, *va.* 1) wyjąć, wyrzucić czerpaczką (wodę z czółna); 2) wygrzebać łopatą.

Au's=ſchäumen, I. *va.* w kształcie piany wyrzucać na wierzch; (przen.) Läſterungen, Schmähworte gegen j—n — szkalować kogo; II. *vn.* 1) (h.) przestać się pienić, (przen.) ostygnąć z złości; 2) (ſ.) i ſich — *vr.* (h.) gwałtownie wybuchnąć i uspokoić się, wyszumieć; er iſt ausgeſchäumt ostygł w zapale (młodzieńczym).

Au's=ſcheiden, ſchied aus, habe ausgeſchieden, I. *va.* oddzielić, wydzielić, wyłączyć, odłączyć (kruszec przy analizie); j—n aus der Geſellſchaft — wykluczyć, wyłączyć kogo z towarzystwa; einen Soldaten aus dem Regimente — wyrugować żołnierza z pułku; (ehem. i med.) wydzielać (pierwiastki); II. *vn.* (ſ.) wystąpić, wyjść; aus dem Verbande der Armee — wystąpić z związku armii.

Au'sſcheidung, *sf.* *pl.* -en, wydzielanie *n.*, wyłączenie *n.*, wykluczenie *n.*, oddzielenie *n.*; wydzieliny *pl.*

Au'sſcheidungsorgane, *sn.* *pl.*, narządy wydzielnicze.

Au's=ſcheinen, ſchien aus, habe ausgeſchienen, *vn.* przestać się świecić.

Au's=ſchellen, *va.* i *vn.* (h.) ob. Ausklingeln.

Au's=ſchelten, ſchiltſt, ſchilt, ſchalt aus, habe ausgeſcholten, I. *va.* wyłajać, wybeształ; j—n gehörig — zelżyć kogo ostatniemi słowy, zmieszać go z błotem; II. *vn.* (h.) przestać łajać; III. ſich — *vr.* nałajać się do syta, łajaniem gniew uśmierzyć.

Au's=ſchenken, *va.* 1) nalewać z naczynia; 2) szynkować, sprzedawać płyn na miarę; Wein — sprzedawać wino na szklanki.

Au's=ſcheren, ſchor aus, habe ausgeſchoren *va.* wystrzydz; (w sukiennictwie) die Tücher — ostatni raz postrzygać sukna.

Au's=ſcherzen, *va.* przestać żartować, skończyć żarty.

Au's=ſcheuern, I. *va.* wyszurować; II. *vn.* (h.) skończyć szurowanie; III. ſich — *vr.* (h.) wytrzeć się, zniszczyć się przez częste tarcie.

Au's=ſchicken, *va.* wysłać, posłać, posyłać, wyprawić, rozsyłać; nach j—m — posłać po kogo.

Au'sſchickung, *sf.* *pl.* -en, wysłanie *n.*, posyłanie *n.*, wyprawienie *n.*; rozsyłanie *n.*

Au's=ſchieben, ſchob aus, habe ausgeſchoben, *va.* wysuwać, wysunąć; den Tiſch — rozciągnąć stół; das Brot — chleb z pieca wysadzać; einen Vagabunden — wyszupasować włóczęgę; er hat den erſten Preis ausgeſchoben wygrał pierwszą nagrodę w kręgle.

Au's=ſchießen, ſchoß aus, habe ausgeſchoſſen; I. *va.* 1) wystrzelić (kulę z lufy); j—m das Auge — wystrzelić komu oko; das Wild aus einem Walde — wybić zwierzynę w lesie; ein Gewehr — wystrzelać (nową) strzelbę; das Zündloch iſt ſchon ausgeſchoſſen zapał u strzelby już się nadwerężył; ein Licht — zgasić światło strzałem; 2) strzelać o nagrodę; es wird ein Pferd, ein Becher ausgeſchoſſen strzelają o konia, o puhar; 3) Strahlen — rzucać promienie; Blicke — strzelać oczyma; Verwünſchungen — miotać przekleństwa; 4) wypuszczać, rozpuszczać; der Stamm ſchießt Triebe aus pień wydaje od-

rośla; der Zweig ſchießt Knoſpen aus gałąź wypuszcza pączki; 5) przebierać; Waren ausſchießen przebierać towary, oddzielać złe od dobrych; wyrzucać, wybrakowywać złe towary; 6) einen Graben — wykopać rów; II. *vn.* (ſ.) 1) die Funken ſind ausgeſchoſſen posypały się iskry; das Blut iſt ausgeſchoſſen krew trysnęła; die Knoſpen ſind ausgeſchoſſen wystrzelily pączki; Triebe ſchießen aus wyrastają odrośla; die Gebäudeteile ſchießen aus części budynku wystają; 2) przestać strzelać, skończyć strzelanie; III. ſich — *vr.* wystrzelać naboje.

Au's-ſchiffen, I. *va.* z okrętu wysadzić na ląd (wojsko, podróżnych), wynieść, powynosić z okrętu (towary); II. *vn.* (ſ.) odbić z portu, wyplynąć na morze; III. ſich — *vr.* (h.) opuścić okręt.

Au's-ſchiffung, *ſf. pl.* -en, odbicie *n.* od portu; wyładowanie *n.*

Au's-ſchiffungsplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* wyładowania, wysadzania na ląd.

Au's-ſchilfen, *va.* einen Teich — wyciąć szuwar w stawie.

Au's-ſchimpfen, I. *va.* zbesztać, wylajać, zelżyć; II. *vn.* i ſich — *vr.* (h.) przestać łajać.

Au's-ſchinden, ſchund aus, habe ausgeſchunden, I. *va.* zdjąć skórę (ze zwierzęcia); (przen.) das Volk — wyniszczyć, złupić naród; j—n — ze skóry kogo obedrzeć; er hat ſein Getreide ausgeſchunden sprzedal zboże po cenach lichwiarskich; II. *vn.* (h.) przestać obdzierać, lupić.

Au's-ſchirren, *va.* wyprządz, odprzęgać.

Au's-ſchlachten, *va.* 1) oprawić (wolu), sprawić; 2) die Güter — rozparcelować dobra; 3) opracowywać, omawiać ciągle na nowo.

Au's-ſchlachtung, *ſf. pl.* -en, 1) oprawienie *n.*, sprawienie *n.*; 2) rozparcelowanie *n.*, 3) powtarzanie *n.* do syta.

Au's-ſchlacken, *va.* oczyścić z żużli.

Au's-ſchlafen, ſchläfſt, ſchläft, ſchlief aus, habe ausgeſchlafen, I. *va.* przespać co, spiąc pozbyć się czego; ſeinen Rauſch — wyspać się po pijatyce; II. *vn.* i ſich — *vr.* wyspać się, skończyć drzemkę.

Au's-ſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, 1) pierwszy rzut, pierwsze uderzenie (w grze w piłkę); 2) puszczenie *n.* latorośli, pierwsza latorośl; 3) wyrzut *m.*, wysypka *f.*, wyprysk *m.*, (na ciele); 4) obicie *n.* ścian, tapeta *f.*; 5) przeważanie *n.*; die Wage hat den — bekommen waga się przechylila, poszła w dół; es wiegt 5 Kilo mit — waży pięć kilo dobrej wagi, waży przeszło pięć kilo; (przen.) rozstrzygnięcie *n.*, przewaga *f.*; die Reiterei gab dem Treffen den — konnica rozstrzygnęła potyezkę; ſeine Stimme gab den — jego glos rozstrzygnął; die Sache neigt ſich zum Ausſchlage rzecz jest bliska rozstrzygnięeiu.

Au's-ſchlagen, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug aus, habe ausgeſchlagen, I. *va.* 1) wybić; j—n — obić kogo; 2) uderzeniem odwrócić, odbić; den Ball — odbić piłkę; (szerm.) den Hieb — odbić cięcie; 3) die Flamme — uderzeniem zgasić plomień; 4) rozciągnąć, rozpostrzeć; die Arme — wyciągnąć ramiona; ein Adler mit ausgeſchlagenen Flügeln orzel z rozpostartemi skrzydlami; 5) ausgerungene Wäſche — przetrząść wykręconą bieliznę; die verwickelten Schnüre — roztrząść powikłane sznury; (w introligatorstwie) eine Kupfertafel — poprzylepiać ryciny do wyciągania; 6) wytrząść, wybić, trzęsąc wydostać; ein Ei — wybić jaje; Korn aus den Ähren — wymłócić zboże z kłosów; aus Leinſamen das Öl — wytłaczać olej z nasienia lnianego; 7) j—m ein Auge — wybić komu oko; einem Faſſe den Boden — wybić dno z beczki; (przen.) das ſchlägt dem Faſſe den Boden aus to dopelnia miarę; 8) ubrać czem (w co), wybić czem; den Wagen mit Tuch — wybić powóz suknem; ein Zimmer mit Tapeten — wytapetować pokój; 9) nie przyjąć czego, wymówić się od przyjęcia, nie chcieć przyjąć; einen Antrag — odrzucić propozycyę; ein Geſchenk — nie przyjąć podarunku; ein Amt — wymówić się od przyjęcia urzędu; 10) wybić, wydzwonić; die Uhr hat die elfte Stunde ausgeſchlagen zegar wybił (wydzwonil) jedenastą; den ausgeſchlagenen Tag od rana do wieczora; 11) die Bäume ſchlagen Schößlinge aus drzewa puszczają latorośle; die Wand ſchlägt Feuchtigkeit aus wilgoć występuje na ścianie; II. *vn.* a) (h.) 1) pierwszy uderzyć, dać pierwsze uderzenie; 2) skończyć bić, uderzać; ſein Herz hat ausgeſchlagen serce jego przestało bić, umarł; ſie haben ausgeſchlagen skończyli bójkę; die Stunde hat ausgeſchlagen wybiła godzina; ehe es neun ausſchlägt przed dziewiątą; 3) mit der Hand — wymachiwać ręką; wütend mit Händen und Füßen — rzucać się jak wściekly; (o koniach) wierzgać, bić kopytami, kopać; 4) (o wadze) przechylić się, przeważyć się, iść na dół; b) (ſ.) 1) wydostać się, wybuchnąć; die Flammen ſchlagen zum Dache aus płomienie buchnęły dachem; die Bäume ſchlagen aus drzewa puszczają pączki, latorośle; die Haut ſchlägt aus występują wyrzuty; die Krätze ſchlägt aus świerzb występuje, pokazuje się na ciele; die Feuchtigkeit ſchlägt auf den Wänden aus wilgoć pokazuje się na ścianach; die Kälte ſchlägt an den Wänden aus zamróz wychodzi na ściany; 2) wypaść (dobrze lub źle), skończyć się; zu

j—s Beſtem — wyjść komu na dobre; es ſchlug für ihn glücklich aus szczęśliwie dla niego wypadło; es ſchlug wider Erwarten aus rzecz wzięła niespodziewany obrót; III. ſich — *vr.* (h.) 1) bić do syta; 2) przestać się bić, skończyć bójkę.

Au's=ſchlämmen, *va.* wyszlamować, z mułu i błota oczyścić; einen Kanal — oczyścić kanał (z nieczystości).

Au's=ſchlämmung, *sf. pl.* -en, wyszlamowanie *n.*, oczyszczenie *n.*

Au's=ſchleifen, I. *va.* a) ſchliff aus, habe ausgeſchliffen, wyszlifować, wyostrzyć, wytoczyć; b) 1) ſchleifte aus, habe ausgeſchleift, wyciągnąć, wywlec (towary, zbrodniarza z kryjówki); przewozić na saniniach; 2) eine Maſche — rozwiązać kokardę; II. ſich —, *vr.* zużyć się przez ostrzenie.

Au's=ſchleimen, *va.* wyszlamować (jelita, kiszkę).

Au's=ſchleudern, *va.* wyrzucać, ciskać, miotać; j—m ein Auge — wybić komu oko pociskiem z procy; der Vulkan ſchleudert Flammen aus wulkan zieje ogniem; eine Fackel — zgasić pochodnię, ciskając ją o ziemię.

Au's=ſchließen, ſchloß aus, habe ausgeſchloſſen, I. *va.* i ſich —*vr.* 1) zamknąć co i nie wpuścić tam nikogo; j—n aus dem Hauſe — zamknąć dom przed kim; j—n aus der Geſellſchaft — wykluczyć, wyłączyć kogo z towarzystwa; von der Kirchengemeinſchaft — ekskomunikować; einen Schüler von der Lehranſtalt — wykluczyć ucznia z zakładu naukowego; ich ſchließe niemand aus nie wyłączam nikogo; ſich — wyłączać się, nie brać udziału w czem, usunąć się od czego, wymawiać się od czego; man darf ſich von den öffentlichen Leiſtungen nicht — nie wolno usuwać się od ciężarów (prestacyi) publicznych; du ſollteſt dich von dieſem Amte nicht — nie powinienbyś się wymówić od przyjęcia tego urzędu; die Gütergemeinſchaft zwiſchen Mann und Frau — przeprowadzić rozdział dóbr między małżonkami; 2) einen Gefangenen — rozkuć więźnia, zdjąć z niego kajdany; II. ausſchließend, *ppr.* i *adi.* wykluczając, wyłączny; ein jedes andere ausſchließendes Recht prawo wyłączające wszelkie inne prawa; III. ausgeſchloſſen, *pp.*, *adi.*, *adv.*, *praep.*, wykluczony, wyłączony, wyłączając, wyjąwszy; keinen ausgeſchloſſen nikogo nie wyjmując; alle, keinen ausgeſchloſſen wszyscy bez wyjątku, wszyscy, nikogo nie wyjmując; es iſt nicht — daß . . . nie jest wykluczonem że . . .

Au's=ſchließlich, I. *adi.* wyłączny, wyłącznie przysługujący, ekskluzywny; *adv.* wyłącznie; das ausſchließliche Recht prawo wyłączne, przywiłej; das ausſchließliche Recht mit etwas zu handeln monopol *m.*; er verlangt die ausſchließliche Freundſchaft domaga się niepodzielonej przyjaźni; ein ausſchließlicher Lederhandel specyalny handel skór; II. *praep.* (*gen.* i *acc.*) wyłączając, wyjąwszy; alle Anweſenden — der Frauen wszyscy obecni wyjąwszy kobiety, z wyjątkiem kobiet.

Au's=ſchließlichkeit, *sf.* wyłączność *f.*, ekskluzywność *f.*

Au's=ſchließung, *sf. pl.* -en, wykluczenie *n.*, wyłączenie *n.*

Au's=ſchlucken, *va.* wyłykać, chciwie wypić.

Au's=ſchlummern, *vn.* (h.) 1) drzemać dostatecznie, dosyć się przedrzemać; 2) skończyć drzemkę.

Au's=ſchlüpfen, *vn.* 1) wysunąć się, wydobyć się; die Küchlein ſchlüpfen ſchon aus pisklęta już się wykluwają; 2) wymknąć się, wypaść; das Meſſer ſchlüpfte mir aus wymknął mi się nóż.

Au's=ſchlürfen, *va.* wypić pomału, wypić cedząc, wycedzić, wychłeptać.

Au's=ſchluß, *sm.* -ſchluſſes, *pl.* -ſchlüſſe, wykluczenie *n.*, wyłączenie *n.*; mit — jedes anderen wyłączając wszystkich innych; (praw.) — der Gütergemeinſchaft zniesienie wspólności majątkowej, rozdział dóbr; Verhandlung mit — der Öffentlichkeit rozprawa tajna (przeprowadzona z wykluczeniem jawności).

Au's=ſchlußfriſt, *sf. pl.* en, czasokres wyłączalny.

Au's=ſchmauchen, *va.* i *vn.* (h.) ob. Ausrauchen.

Au's=ſchmauſen, I. *va.* zjeść co z wielkim gustem; II. *vn.* (h.) 1) skończyć zajadać; 2) er hat ausgeſchmauſt przestał być smakoszem.

Au's=ſchmecken, *va.* ob. Auskoſten.

Au's=ſchmeißen, *va.* ſchmiß aus, habe ausgeſchmiſſen, wyrzucić.

Au's=ſchmelzen, ſchmelzte aus, habe ausgeſchmelzt (ſchmilzeſt i ſchmilzt, ſchmilzt, ſchmolz aus, habe ausgeſchmolzen) I. *va.* wytopić, roztopić, rozpuścić (rudę, sadło); das Gold aus den Treſſen — wytopić złoto z gałonów; II. *vn.* ſchmilzſt aus, ſchmolz aus, bin ausgeſchmolzen, wytopić się, wyskwarzyć się, roztopić się, zniknąć roztopiwszy się; der Schnee iſt ausgeſchmolzen śnieg stopił się.

Au's=ſchmelzung, *sf. pl.* -en, wytopienie *n.*, roztopienie *n.*, stopienie *n.*

Au's=ſchmettern, I. *va.* ogłosić trąbą, wytrąbić co, roztrąbić; die Trompeten ſchmettern ein Schlachtlied aus trąby grają pieśń do boju; II. *vn.* (h.) 1) die Trompeten ſchmettern aus trąby grają; 2) die Hörner haben ausgeſchmettert rogi przestały grać.

Au's=ſchmieden, I. *va.* 1) wykuć, wykować, ukuć; einen Eiſenſtab — rozciągnąć sztabę żelazną na kowadle; 2) rozkuć, uwolnić z kajdan; II. *vn.* (h.) skończyć kucie.

Au's=ſchmieren, *va.* wysmarować, wylepić wewnątrz; den Hals — wypędzlować gardło.

Au's-ſchmollen, *vn.* (h.) przestać dąsać się.

Au's-ſchmoren, *va.* 1) dobrze wysmażyć; 2) wyskwarzyć, wytopić (sadło).

Au's-ſchmücken, *va.* i ſich —, *vr.* wystroić, przystroić, przyozdobić, upiększyć, ubrać, dekorować; ein Zimmer mit Gemälden — ozdobić pokój obrazami; eine Braut — przystroić narzeczoną do ślubu; ſich — ubrać się pięknie, wystroić się; ein Ereigniß dichteriſch — okrasić poezyą zdarzenie, przedstawić poetycznie; die Wahrheit in der Erzählung — czynić ujmę prawdzie, uchybiać prawdziwości w opowiadaniu (kolorysować).

Au's-ſchmückung, *sf. pl.* -en, ozdoba *f.*, upiększenie *n.*, przystrojenie *n.*, strój *m.*, okrasa *f.*, ornament *m.*, dekoracya *f.*

Au's-ſchmücker, *sm.* -s, *pl.* —, dekorator *m.*

Au's-ſchnallen, *va.* odpiąć, porozpinać sprzążki.

Au's-ſchnappen, I. *va.* wychwytać, wychapać; II. *vn.* (h.) wychwycić się, wymknąć się; der Pfeil hat ausgeſchnappt wymknęła się strzała.

Au's-ſchnarchen, *vn.* i ſich — *vr.* wychrapać się.

Au's-ſchnauben, I. *vn.* i ſich — *vr.* 1) wysapać się, wydyszeć się, wytchnąć; die Pferde — laſſen dać koniom wytchnąć; 2) der Wind hat ausgeſchnaubt wiatr przestał dąć; II. *va.* i ſich — *vr.* mocno sapiąc, nosem co wyrzucić (krew); die Naſe — wysmarkać się silnie.

Au's-ſchnaufen, *vn.* (h.) ob. Ausſchnauben I.

Au's-ſchnäuzen, *va.* ob. Ausſchnauben

Au's-ſchneiden, ſchnitt aus, habe ausgeſchnitten, *va.* wyrznąć, wyrzynać, wyciąć, wykroić; ein Blatt aus dem Buche — wyciąć kartkę z książki; ein Muſter in Papier — wyciąć wzór z papieru; Bäume — drzewa okrzesywać, obcinać zbyteczne gałęzie; ein Schwein — wymniszyć wieprza; einen Bienenſtock — podbierać pszczoły; ein Kleid — zrobić wycięcie w sukni; ein ausgeſchnittenes Kleid dekoltowana suknia; mit der Schere — wystrzydz, wystrzygnąć; zackig — wyząbkować; Waren ellenweiſe — sprzedawać na łokcie towary; die Geilen — wywałaszyć, kastrować.

Au's-ſchneidung, *sf. pl.* -en, wyrznięcie *n.*, wyrzynanie *n.*, wycięcie *n.*, wykrojenie *n.*

Au's-ſchneien, *v. impers.* (h.) es hat ausgeſchneit śnieg przestał padać.

Au's-ſchnitt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) wycinanie *n.*; 2) wycięcie *n.*; der Ausſchnitt am Kragen wycięcie w kołnierzu; der — am Kleide wygorsowanie *n.*, wycięcie; einen — an einem Kleide machen dekoltować suknię, wygorsować, wyciąć gors w sukni; 3) (mat.) der — des Kreiſes wycinek *m.* koła, sektor *m.*; 4) (u kupców) sprzedawanie *n.* na łokcie; Ausſchnitthandel *m.* handel na łokcie, detaliczny.

Au's-ſchnitzeln, *va.* wystrugać, wyrznąć, wyciosać.

Au's-ſchnüffeln, *va.* odkryć węchem, wywąchać.

Au's-ſchnüren, *va.* odsznurować, rozsznurować; ſich — zdjąć sznurówkę.

Au's-ſchöpfen, I. *va.* wyczerpać, wypróżnić; einen Brunnen — wypompować studnię; einen Kahn — wyczerpać wodę z czółna; II. *vn.* (h.) skończyć czerpanie.

Au's-ſchöpflöffel, *sm.* -s, *pl.* —, czerpadło *n.*, chochla *f.*

Au's-ſchöpfung, *sf. pl.* -en, wyczerpanie *n.*, wypróżnienie *n.*

Au's-ſchoten, *va.* wyjmować ze strączków, łuskać.

Au's-ſchrägen, *va.* skośnić.

Au's-ſchrägung, *sf. pl.* -en, skośnienie *n.*, skośność *f.*

Au's-ſchrauben, I. *va.* wyśrubować, rozśrubować, wyjąć z pod prasy; II. ſich — *vr.* (h.) zużyć się; III. *vn.* (h.) skończyć śrubować.

Au's-ſchrei, *sm.* -s, *pl.* -e wykrzyk *m.*, okrzyk *m.*

Au's-ſchreiben, ſchrieb aus, habe ausgeſchrieben, I. *va.* i ſich — *vr.*, 1) wypisać; ſeinen Namen — wypisać (wyraźnie) swoje nazwisko; eine Stelle aus einem Buche — wypisać ustęp z książki; ſich — wypisać się; 2) napisać, skończyć pisać; einen Brief — napisać list do końca; 3) ogłosić, rozpisać; eine Stelle — rozpisać posadę, rozpisać konkurs na posadę; den Landtag — zwołać sejm; eine Verſammlung — zwołać zgromadzenie; auf Morgen iſt die Sitzung des Gemeinderates ausgeſchrieben na jutro rozpisane, zwołane jest posiedzenie rady miejskiej; II. *vn.* skończyć pisanie.

Au's-ſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, wypisywacz *m.*; kompilator *m.*

Au's-ſchreibung, *sf. pl.* en, wypis *m.*, odpis *m.*, kopia *f.*, wyciąg *m.*; plagiat *m.*; ogłoszenie *n.*; rozpisanie *n.*; zwołanie *n.*

Au's-ſchreien, ſchrie aus, habe ausgeſchrieen, I. *va.* 1) wywoływać, ogłaszać, obwoływać; Zeitungen — wywoływać gazety (na sprzedaż); 2) j—n — okrzyczeć kogo (za co); eine ausgeſchrieene Schönheit okrzyczana piękność; 3) ſeine Stimme — stracić, nadwerężyć głos (przez śpiewanie); II. *vn.* (h.) zakrzyknąć, skrzyknąć; III. ſich — *vr.* (h.) wykrzyczeć, nakrzyczeć się.

Au's-ſchreiten, ſchritt aus, bin ausgeſchritten, *vn.* 1) wysunąć nogę naprzód, postawić krok, zacząć iść; 2) zboczyć, zejść z drogi; wykroczyć, za dałeko się posunąć.

Au's-ſchreitung, *sf. pl.* -en, wykroczenie *n.*

Au's-ſchroten, *va.* 1) wytoczyć; das Faß aus dem Keller — wytoczyć beczkę z piwnicy; 2)) sprzedawać (wino, mięso).

Au's-ſchroter, *sm.* -s, *pl.* —, rzeźnik *m.*; właściciel *m.* handlu wiktuałów; właściciel winiarni.

Au's-ſchulen, *va.* 1) eine Gemeinde — wyłączyć gminę

z zkręgu szkolnego; 2) wyszkolić.

Au's|chulung, *sf. pl.* -en. wyłączenie *n.* z okręgu szkolnego; wyszkolenie *n.*

Au's=|chuppen, *va.* wycinać w formie łusek.

Au's=|chuß, *sm.* -|chuſſes, *pl.* -|chüſſe, 1) wybieranie *n.*, sortowanie *n.*, 2) wydział *m.*, komitet *m.*, komisya *f.*; ſtändiger — komisya nieustająca; leitender — komitet naczelnie kierujący; geſetzgebender — komisya prawodawcza; — der Bürgerſchaft delegacya obywatelska; 3) wybiórki *pl.*, brak *m.*

Au's|chußmitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek *m.* wydziału.

Au's|chußſitzung, *sf. pl.* -en, posiedzenie *n.* wydziału.

Au's|chußwaren, *sf. pl.* towary wybrakowane.

Au's=|chütteln, *va.* i ſich — *vr.* (ḥ.) wytrząść; den Staub aus den Kleidern — strzepać kurz z odzienia.

Au's=|chütten, I. *va.* wysypać (zboże), wyłać (płyn); ſeinen Zorn über j—n — wywrzeć swój gniew na kim; ſein Herz vor j—m — zwierzyć się przed kim, serce swoje przed kim otworzyć; das Kind mit dem Bade — odrzucić dobre wraz z złem; II. ſich — *vr.* (ḥ.) 1) zwierzyć się, serce swe otworzyć; 2) ſich vor Lachen — pękać ze śmiechu, do łez się uśmiać, brać się za boki od śmiechu.

Au's|chüttung, *sf. pl.* -en, wytrząsanie *n.*, wysypanie *n.*; wyłanie *n.*; — des Herzens wynurzenie serca.

Au's=|chwären, *vn.* 1) ſchwiert aus, ſchwor aus, bin ausgeſchworen, wypłynąć wskutek ropienia się; es iſt viel Eiter ausgeſchworen wyszło dużo materyi; 2) (ḥ.) przestać się ropić.

Au's=|chwärmen, *vn.* 1) (ſ.) rojem wylecieć (z ula, o pszczołach); 2) (ḥ.) przestać się roić; (przen.) wyhulać się, przestać hulać; haſt du endlich ausgeſchwärmt? czy się wreszcie ustatkujesz?

Au's=|chwärzen, *va.* 1) wysmarować, wymalować na czarno; 2) wywieźć kontrabandę, jako towar przemycony.

Au's=|chwatzen, Ausſchwätzen, I. *va.* wygadać, wypapłać, wypłeść; j—s Geheimnis — zdradzić czyją tajemnicę; II. *vn.* (ḥ.) skończyć gadać, paplać; III. ſich — *vr.* wygadać się, napapłać się do syta; er hat ſich ausgeſchwatzt nie miał już o czem gadać.

Au's=|chwefeln, *va.* wysiarkować, wykadzić siarką; ein Weſpenneſt — wypłoszyć osy z gniazda dymem siarki.

Au's|chwef(e)lung, *sf. pl.* -en, wysiarkowanie *n.*

Au's=|chweifen, I. *va.* 1) wygiąć; die Füße des Bettes — zrobić wygięte nogi u łóżka; 2) wypłukać, wymyć (bieliznę); II. *vn.* (ḥ., ſ.), 1) wyboczyć, wykroczyć, oddalić się od celu; der Redner ſchweift aus mowca odstępuje od rzeczy; in j—s Lobe — zbyt wychwalać kogo; 2) oddawać się rozpuście, rozpasać się; im Eſſen und Trinken — przebierać miarę w jedzeniu i piciu; im Spiele — zanadto oddawać się grze; in Gaſtmählern — zbytkować w biesiadach.

Au's|chweifend, *ppr.* i *adi.* 1) przebierający miarę, przesadny; ein -er Redner mowca rozwlekły; -e Lobeserhebungen przesadne pochwały; -e Ehrenbezeigungen zbyteczne honory; -e Pracht nadzwyczajny przepych; -e Luſtigkeit szalona wesołość; 2) rozpustny, rozwięzły (życie, człowiek); *adv.* 1) rozwlekle, przesadnie; 2) rozpustnie, rozwięźle.

Au's|chweifung, *sf. pl.* -en, 1) wygięcie *n.*; 2) odstąpienie *n.* od materyi; 3) rozpusta *f.*, rozwięzłość *f.*, zbytkowanie *n.*, wybryk *m.*; zdrożność *f.*; j—n vor -en bewahren uchronić kogo od rozpusty; die größten -en begehen dopuszczać się największych zdrożności; ich ließ mich zu einer kleinen — verleiten dałem się nakłonić do małego wybryku; die -en der erhitzten Einbildungskraft wybryki rozpalonej wyobraźni.

Au's=|chweißen, I. *va.* wyszwajsować żelazo, kując oczyścić; II. *vn.* (ḥ.) der Hirſch hat ausgeſchweißt z jelenia wszystka krew odeszła.

Au's=|chwelgen, *vn.* (ḥ.) przestać hulać; przestać żyć w dostatkach.

Au's=|chwemmen, *va.* 1) płynąć zabrać z sobą, wydrążyć; der Fluß hat das Ufer ausgeſchwemmt rzeka porwała kawał brzegu; der Regen hat den Weg ausgeſchwemmt deszcz porobił dziury w drodze; 2) die Wolle — przepłukać wełnę, wypłukać brud z wełny.

Au's=|chwenken, I. *va.* 1) przepłukać, wypłukać; 2) j—n beim Tanze — tańczyć z kim do upadłego; II. *vn.* (ḥ.) zwrócić się w bok, wyminąć.

Au's=|chwingen, ſchwang aus, habe ausgeſchwungen, I. *va.* 1) roztrzepać, wywiać, przewiewać (chusty w powietrzu); 2) trzęsąc oczyścić, otrząść z czego (len z paździerzy); II. *vn.* (ḥ.) przestać drgać, poruszać się; die Saite hat ausgeſchwungen struna przestała drgać; das Pendel hat ausgeſchwungen wahadło przestało się poruszać; III. ſich — *vr.* ſich am Reck — balansować na reku.

Au's=|chwitzen, I. *vn.* (ḥ.) 1) przestać się pocić; 2) wyciec przez poty (zwłaszcza o drzewach); es ſchwitzt Harz aus den Bäumen aus żywica sączy się z drzew; II. *va.* 1) wypocić co, wydawać z siebie przez poty eine Krankheit — wyleczyć się z słabości przez poty; die Bäume ſchwitzen Harz aus drzewa wydają z siebie żywicę; 2) Erlerntes — zapomnieć całkiem, co się umiało.

Au's|chwitzung, *sf. pl.* -en, 1) wypocenie *n.*, wydzielenie *n.* potu, transpiracya *f.*; 2) wysięk *m.*, wypociny *pl.*

Au's=|egeln, *vn.* (ſ.) wypłynąć statkiem.

Au's=ſehen, ſiehſt, ſieht, ſah aus, habe ausgeſehen, I. *va.* 1) patrzeć do końca; ich muß zuerſt dies Schauſpiel — muszę wprzód widzieć koniec tej sztuki; ein nicht auszuſehender Weg nieprzejrzana droga; 2) upatrzyć, wybrać; j—m eine Frau — wybrać komu żonę, wyswatać kogo; j—n zum Hüter — powierzyć komu pieczę; 3) ſich die Augen — wypatrzyć sobie oczy; II. *vn.* (h.) 1) zum Fenſter — patrzeć przez okno; nach j—m — patrzeć za kim. wyglądać kogo; von hier kann man weit — stąd jest daleki widok; 2) wyglądać, przedstawiać widok; er ſieht ſchlecht, gut aus wygląda źle, dobrze; er ſieht ehrlich aus ma poczciwą minę; du ſiehſt aus als wenn du geſchlafen hätteſt wyglądasz, jak gdybyś był spał; er ſieht wie ein Abwiſchlappen aus jest brudny, jak ścierka; er ſieht nach etwas Vornehmem aus wygląda na pana; er ſieht nicht darnach aus nie poznać tego po nim, nie patrzy mu to z oczu; es ſieht um ihn gefährlich aus niebezpiecznie z nim; wie ſieht es mit dir aus? jakże tam z tobą? dies ſieht nach nichts aus to do niczego nie podobne; er ſieht ganz darnach aus zupełnie po temu wygląda; ihr ſeht mir ganz darnach aus po was się można tego spodziewać; ſo ſieht er aus taki z niego człowiek; da ſehe ich gut aus dobrze się wykierowałem; dieſes Weib ſieht noch immer leidlich aus ta kobieta zachowała ślady piękności; dieſes Mädchen ſieht nicht übel aus to przystojna dziewczyna; er ſieht verdrießlich aus robi kwaśną minę; ſie ſieht aus, als wenn ſie 60 Jahre alt wäre rzekłbyś, że ma 60 lat, wygląda na 60 lat; die Sache ſieht ſchlimm aus rzecz wzięła zły obrót; es ſieht um ihn verzweifelt aus jest w rozpaczliwem położeniu; es ſieht faul mit ihm aus psują się jego interesa; wie ſieht es damit aus? jakże z tem? es ſieht nach einer Hochzeit aus pachnie weselem; es ſieht nach Regen aus zbiera się na deszcz; III. ausſehend, *ppr.* i *adi.* gut — o dobrej minie; weit — daleki, daleko sięgający; nicht auszuſehende Pläne plany w dalekiej przyszłości się gubiące; er hat weit =e Pläne zamysły jego wysoko sięgają.

Au's=ſehen, *sn.* =s, wyglądanie *n.* (oknem); wygląd *m.*, wejrzenie *n.*; zewnętrzna postać; ſein — verrät daß er krank iſt poznać po nim, że chory; der Mann hat ein wildes — człowiek ten dziko wygląda; ſie hatte nicht das — einer Sklavin nie zdawała się być niewolnicą; die Waren haben ein ſchlechtes — bekommen towary są zeszpecone; die Sache hat ein anderes — gewonnen sprawa przybrała inną postać.

Au's=ſeigern, *va*, wytopić.

Au's=ſeihen, *va.* przecedzić, przefiltrować.

Au's=ſeimen, *va.* den Honig — wycedzić patokę z plastrów.

Au's=ſein, *vn.* bin, biſt, war aus, bin ausgeweſen, 1) nie być obecnym, nie być w domu; ich bin heute noch nicht aus geweſen nie wychodziłem jeszcze dzisiaj z domu; 2) wir ſind aus skończyliśmy, wygraliśmy partyę; dieſmal wird es mit ihm aus ſein tym razem będzie z nim koniec; die Meſſe iſt ſchon aus już po mszy; es iſt aus mit ſeinem Leben już po nim, już koniec jego życia; 3) nach j—m — wyjść szukać kogo; auf, über etw. — zajmować się czem.

Au'ßen, *adv.* zewnątrz; was ſtehſt du ſo lange — czemuż tak długo stoisz na dworze, za drzwiami; — vor dem Hauſe przed domem; innen und — vergoldet wewnątrz i zewnątrz pozłocony; ein von — verſchloſſenes Haustor brama od ulicy zamknięta; die Eindrücke bekommen wir von — wrażenie odbieramy z zewnątrz; alle meine Bedürfniſſe muß ich — befriedigen wszystkie moje potrzeby muszę zaspokajać poza domem.

Au'ßenlinie, *sf. pl.* =n, linia zewnętrzna, obwódka *f.*

Au'ßenpoſten, *sm.*, s, *pl.* —, pikieta *f.*, ostatnia forpoczta.

Au'ßenſeite, *sf. pl.* =n, strona zewnętrzna.

Au'ßenſtände, *sm. pl.* wierytelności *pl.*, należytości *pl*,

Au'ßentreppe, *sf. pl.* =n, schody *m.* od ulicy.

Au'ßenwelt, *sf.* świat zewnętrzny, zmysłowy.

Au's=ſenden, ſandte aus, habe ausgeſandt, *va.* wysłać, wysyłać, rozsyłać, wyprawić; die Sonne ſendet ihre Strahlen aus słońce rozsyła promienie; ich ſende einen Boten aus wyprawiam posłańca.

Au's=ſendung, *sf. pl.* =en, wysłanie *n.*, wysyłanie *n.*, rozsyłanie *n.*, wyprawienie *n.*

Au's=ſendling, *sm.* =s, *pl.* =e, wysłaniec *m.*, emisaryusz *m.*

Au's=ſengen, *va.* wypalić, spalić do szczętu, wyniszczyć ogniem.

Au'ßer, I. *praep.* z *gen.* 1) zewnątrz, poza; ſich — dem Hauſe aufhalten bawić poza domem; — der Stadt wohnen mieszkać za miastem; j—n — dem Geſetze erklären wyjąć kogo z pod prawa; etw. — allen Zweifel ſetzen wynieść ponad wszelkie wątpliwości; — Landes gehen udać się za granicę; — der Zeit nie w porę; — Atem ſein nie mieć tchu; — Dienſt ſein być wolnym od służby; ein Hauptmann — Dienſt spensyonowany kapitan; — ſich ſein być bez przytomności, stracić kontenans; — ſich vor Freude ſein nie posiadać się z radości; — ſich vor Zorn ſein szaleć z gniewu; — ſich vor Schrecken ſein od zmysłów odchodzić z strachu; ich war ganz — mir vor Verzweiflung z rozpaczy nie wiedziałem co się ze mną dzieje; — Stande ſein nie być w możności; er iſt ſchon — Gefahr już wyszedł z niebezpieczeństwa; — Schuld ſein być wolnym od winy; — Sorgen ſein nie

mieć trosk; etw. -acht lassen spuścić co z uwagi, zaniedbać czego; 2) oprócz, prócz krom; — seinem Gehalte hat er noch eine Wohnung oprócz pensyi ma (wolne) pomieszkanie; — in Spanien auch noch in anderen Ländern nietylko w Hiszpanii ale i w innych krajach; er glaubt, daß es — ihm keine Reichen gibt sądzi, że prócz niego (poza nim) nie ma bogatych; — einigen wurden alle lebendig gefangen wszystkich schwytano żywcem prócz niewielu; II. *coni.* 1) wyjąwszy, prócz; alle liefen fort — ein einziger wszyscy pierzchnęli prócz (z wyjątkiem) jednego; 2) er geht nicht aus — daß ... nie wychodzi, wyjąwszy, że ...; ich gehe nirgends hin — wo ich muß nie idę nigdzie wyjąwszy tam, gdzie muszę; ich schreibe nicht — wenn ... nie piszę, wyjąwszy kiedy ...

Au'ßer(er), I. *adi.* tylko jako *attrib.*, *comp.* brakuje, *superlat.* äußerst, na powierzchni leżący, zewnętrzny; die äußeren Ursachen przyczyny zewnętrzne, na zewnątrz leżące; II. **Äußere(s)**, *sn.* -n, 1) wygląd zewnętrzny, powierzchowność *f.*; ein Mann von angenehmem Äußeren człowiek o przyjemnej powierzchowności; er hat kein gutes — nie robi dobrego wrażenia; sein — verrät einen Philosophen wygląda na filozofa; 2) pozór *m.*; das — trügt oft pozory często mylą; 3) sprawy zewnętrzne; der Minister des Äußern minister spraw zewnętrznych; III. Äußerst, 1) *adi. sup.* ostatni, najodleglejszy; an der äußersten Grenze liegen leżeć na samej granicy; die äußerste Spitze sam koniuszek; im äußersten Elend leben żyć w ostatniej nędzy; die äußerste Aufregung der Gemüter najwyższe rozdraźnienie umysłów; der äußerste Preis ostatnia cena; 2) *adv.* w najwyższym stopniu, nadzwyczajnie, niezmiernie; die Sache scheint mir — verdächtig sprawa wydaje mi się nader podejrzana; das ist — niederträchtig to ostatnia podłość; IV. 1) **Äußerste**, *sm.* -n, *pl.* -n, człowiek *m.* o skrajnych zapatrywaniach, dążnościach; 2) *sn.* to, co jest na samym końcu, na statku; es ist auf das — angekommen przyszło do ostateczności; das ist schon das — świat się kończy; die Sache auf das — treiben posunąć rzecz do ostateczności; er ist auf das — aufgebracht jest doprowadzony do ostatniej pasyi.

Au'ßeramtlich, *adi.* nieurzędowy, nie mający cechy urzędowej, nie należący do urzędu; *adv.* poza urzędem,

Au'ßerchristlich, *adi.* niechrześcijański, nie wyznający wiary chrześciańskiej.

Au'ßerdem, I. *adv.* prócz tego; wissen Sie mir — nichts mehr zu sagen? czy nie możesz mi pan prócz tego nic więcej powiedzieć? und — noch a do tego jeszcze, a nadto; II. *coni.* — daß prócz tego że.

Au'ßerdienstlich, *adi.* pozasłużbowy. *adv.* poza służbą.

Au'ßerehelich, *adi.* pozamałżeński; ein -es Kind dziecię z nieprawego łoża.

Au'ßergerichtlich, *adi.* zasądowny, pozasądowy; *adv.* pozasądownie.

Au'ßergewöhnlich, *adi.* wyjątkowy, rzadki; ein -er Mensch nadzwyczajny człowiek; *adv.* nadzwyczajnie.

Au'ßerhalb, I. *praep.* z *gen.* zewnątrz, poza; — des Gartens, des Hauses za ogrodem, za domem; II. *adv.* zewnątrz, poza pewnym obrębem, zakresem; dieser Baum wächst — drzewo wyrasta poza ogród; Vieh von — beziehen sprowadzić bydło z zagranicy.

Au'ßerirdisch, *adi.* nie z tego świata, nadziemski.

Au'ßerkirchlich, *adi.* poza kościołem zostający; -e Andacht nabożeństwo prywatne; *adv.* poza kościołem.

Au'ßerkurssetzung, *sf. pl.* -en, wycofanie *n.* z obiegu.

Au'ßerlich, I. *adi.* 1) = äußer I.; *adv.* ob. Außerhalb II.; er ist nur — fromm jest tylko na pozór pobożny; er schien — ruhig na pozór był spokojny; 2) na powierzchni leżący; 3) nie należący do istoty; II. Äußerliche, *sn.* -n = Äußer II.

Au'ßerlichkeit, *sf. pl.* -en, zewnętrzność *f.*, powierzchowność *f.*; forma *f.*, formalność *f.*; das sind bloß leere -en to są jeno czcze formalności.

Au'ßern, I. *va.* objawiać, okazać, oświadczyć; seine Meinung über etwas — objawić zdanie o czem; j—m seinen Haß — okazać komu nienawiść; j—m sein Beileid — wyrazić komu współczucie; II. sich — *vr.* 1) okazać się, wyjść na wierzch; diese Krankheit äußert sich durch Fieberschauer ta choroba objawia się przez dreszcze, zaczyna się od dreszczów; 2) oświadczyć zdanie, dać poznać myśli, wynurzyć się, wyrazić się, oświadczyć; er hat sich darüber nicht geäußert nie powiedział o tem swego zdania; er hat sich über die Sache ungünstig geäußert wyraził się niekorzystnie o tej sprawie; er hat sich dahin geäußert wyraził opinię w tym kierunku.

Au'ßerordentlich, *adi.* 1) nadzwyczajny; -er Gesandte poseł umyślnie wysłany; -er Professor profesor nadzwyczajny; -er Mensch człowiek niepospolity; 2) dziwny, zadziwiający, bardzo wielki, uwagi godny; er hat ein -es Glück gemacht poszczęściło mu się ogromnie; das Stück hat einen -en Erfolg gehabt sztuka miała zadziwiające powodzenie; *adv.* nadzwyczajnie.

Au'ßersinnlich, *adi.* nadzmysłowy.

Au'ßerung, *sf. pl.* -en, oświadczenie *n.*; uwaga *f.*, opinia *f.*, deklaracya *f.*, oznaka *f.*; boshafte — złośliwa uwaga; letzte Willens- testament *m.*; naive — naiwna

uwaga; das ist die — einer großen Freundschaft to jest oznaką wielkiej przyjaźni; auch ich habe diese — von ihm gehört i ja to słyszałem z ust jego.

Au'ßerwesentlich, *adi.* nie należący do istoty.

Au's-setzen, I. *va.* 1) wewnątrz wyłożyć czem, obić czem wewnątrz; 2) wysadzić, wyrzucić; Pflanzen — przesadzać rośliny; die Mannschaft — wysadzić załogę z okrętu; ein Kind — podrzucić dziecko; einen Gefangenen — porzucić jeńca; die Segel — rozwinąć żagle; 3) wystawić; die Blumen — wystawić kwiaty na deszcz, na słońce; die Waren — wystawić towary na widok; einer Gefahr — narazić na niebezpieczeństwo; 4) wyznaczyć, oznaczyć; j—m ein jährliches Gehalt — wyznaczyć komu roczną płacę; jährlich soviel für die Armen — przeznaczyć rocznie tyle na biednych; j—m eine Rente testamentarisch — zapisać komu rentę; 5) opuścić, zaniedbać; ich habe meine Stunde eine Zeit lang ausgesetzt zaniedbałem moje lekcye przez jakiś czas; die Geschäfte für einen Tag — zaniechać interesów na jeden dzień; ich habe diese Arbeit vorläufig ausgesetzt odłożyłem na razie tę pracę; 6) zarzucić, naganić, przyganić; an dieser Sache ist nichts auszusetzen tu nie ma nic do zarzucenia; an allem etw. auszusetzen haben wszystko ganić; er hat an jedem etwas auszusetzen każdemu coś wytknie; 7) (muz.) rozłożyć na głosy; 8) (typ.) einen Bogen — ułożyć, złożyć arkusz; II. sich — *vr.* (h.) wystawiać się, narażać się; sich dem Gelächter der Leute — wystawić się na pośmiewisko ludzkie; sich der Gefahr — narazić się na niebezpieczeństwo; III. *vn.* (h.) 1) zrobić pierwsze posunięcie (szachy); wer setzt aus? kto kładzie pierwszy kamień? (domino) 2) das Fieber hat ausgesetzt febra ustała; 3) (górn.) der Gang setzt aus zrobisko kończy się na powierzchni ziemi; 4) (typ.) die Presse setzt gut aus prasa wyciska dobrze (znaki).

Au'ssetzung, *sf. pl.* -en, 1) wykładanie *n.*; 2) wystawienie *n.*, narażenie *n.*; 3) wyznaczenie *n.*, assygnacya *f.*, przekazanie *n.*; 4) przerwa *f.*, zaniedbanie *n.*, zaniechanie *n*; 5) nagana *f.*, wytykanie *n.*; 6) porzucenie *n.* (dziecka).

Au'ssicht, *sf. pl.* -en, 1) widok *m.*; von diesem Berge hat man eine schöne — auf das Meer z tej góry jest piękny widok na morze; 2) (przen.) nadzieja *f.*; da sind für mich keine -en für die Zukunft niema tu dla mnie żadnych widoków na przyszłość; ich habe -en auf dies Amt mam nadzieję, że otrzymam ten urząd; ich habe -en auf eine große Erbschaft spodziewam się wielkiego spadku; er hat die Bischofswürde in — stara się o biskupstwo; eine günstige — gewähren przedstawiać się w korzystnem świetle; sich etwas in — nehmen przedsięwziąć sobie co; j—m etwas in — stellen obiecać komu co.

Au'ssichtslos, *adi.* i *adv.* bez widoków.

Au'ssichtspunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce *n.* skąd się ma widok.

Au'ssichtsreich, *adi.* i *adv.* pełen widoków.

Au'ssichtsturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, wieża wybudowana dla widoku na okolicę.

Au'ssichtswagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wagon umożliwiający przypatrzenie się okolicy.

Au'ssichtswarte, *sf. pl.* -n, ob. Aussichtsturm.

Au's-sickern, *vn.* (ſ.) wyciec, wysączyć się.

Au's-sieden, ſott (ſiedete) aus, habe ausgesotten, I. *va.* wygotować, wywarzyć; II. *vn.* (h. i ſ.) ob. Auskochen I.

Au'ssig, *sn.* Uście *n.* nad Łabą.

Au's-singen, ſang aus, habe ausgesungen, I. *va.* wyśpiewać; ein Lied — skończyć piosnkę; den Frühling — śpiewem ogłosić, że wiosna nadeszła; seine Stimme — wyrobić sobie głos śpiewaniem; eine ausgesungene Stimme a) głos wyrobiony (śpiewem); b) głoś nadwerężony, zniszczony nadmiernem śpiewaniem; II. *vn.* przestać śpiewać, skończyć śpiew; III. sich — *vr.* (h.) 1) naśpiewać się do syta; 2) sich ausgesungen haben nie mieć więcej głosu.

Au's-sinnen, *va.* ſann aus, habe ausgesonnen, wymyślić, zmyślić; er hat dafür ein gutes Mittel ausgesonnen wymyślił na to dobry środek; er hat eine Missetat ausgesonnen uknuł zbrodnię.

Au's-sitzen, ſaß aus, ausgeſeſſen, I. *va.* 1) seine Zeit — odsiedzieć karę; die Henne hat die Küchlein ausgesessen kura wysiedziała pisklęta; 2) einen Stuhl — wysiedzieć dziurę w krześle; II. *vn.* (ſ.) mit Waren — siedzieć na ulicy i sprzedawać towary.

Au's-söhnen, *va.* i sich — *vr.* (h.) pojednać się; sich mit j—m — pojednać się z kim; j—n — przejednać kogo; Gott durch Gebete — przebłagać Boga modłami; der Ketzer hat sich mit der Kirche wieder ausgesöhnt heretyk wrócił na łono kościoła.

Au'ssöhner, *sm.* -s, *pl.* —, pojednawca *m.*, pogodziciel *m.* (-in *sf.*, *pl.* -innen, pojednawczyni *f.*).

Au'ssöhnung, *sf. pl.* -en, pojednanie *n.*, przebłaganie *n.*; er brachte zwischen ihnen die — zustande przywiódł ich do pojednania się.

Au's-sondern, *va.* oddzielać, odłączać, wyłączać (odkładać na bok jako gorsze).

Au'ssonderung, *sf. pl.* -en, wyłączenie *n.*, odłączenie *n.*, odłożenie *n.*; wydzieliny *pl.*

Au's-sorgen, *vn.* przestać się troszczyć; für j—n ausgesorgt haben przestać się troszczyć o kogo.

Au's-sortieren, *va.* wysortować.

Au's-ſpähen, I. *va.* wyszpiegować, wyśledzić; II. *vn.* (h.) 1) nach etwas — śledzić za czem, patrzeć za czem; 2) ausgeſpäht haben przestać śledzić, przestać szpiegować,

Au's-ſpäher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) osoba, która szpieguje, szpieg *m.*

Au's-ſpähung, *sf.* wyśledzenie *n.* wyszpiegowanie *n.*

Au's-ſpann, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſpänne, przeprząg *m.*, zajazd *m.*, oberża *f.*

Au's-ſpannen, I. *va.* 1) wyprządz (konie); 2) wyprężyć (powróz. linę); wyciągnąć (sukno na krosnach); die Segel — rozpiąć żagle; die Arme — otworzyć ramiona; die Füße — rozstawić nogi; die Flügel — rozpostrzeć skrzydła; 3) j—m etw. — zabrać komu co ukradkiem; 4) wyjąć z krosien (haft); 5) ſeinen Geiſt — dać wypocząć umyslowi; II. *vn.* (h.) wypocząć.

Au's-ſpannung, *sf. pl.* -en, wyprząg *m.*; wyprężenie *n.*, rozpięcie *n.*; wypoczynek *m.*

Au's-ſpazieren, *vn.* (h.) 1) wyjść na przechadzkę; aus und einſpazieren wchodzić i wychodzić; 2) ausſpaziert haben skończyć przechadzkę.

Au's-ſpeien, ſpie aus, habe ausgeſpien, I. *va.* wypluć, splunąć; er ſpeit Blut aus pluje krwią; Gift und Galle — pienić się ze złości; der Vulkan ſpeit Steine aus wulkan wyrzuca kamienie; der Ofen ſpeit Flammen aus piec zieje ogniem; II. *vn.* przestać spluwać; ein ausgeſpieener Vulkan zgasły wulkan.

Au's-ſpenden, *va.* rozdawać, rozdzielać, hojnie obdzielać czem.

Au's-ſperren, *va.* 1) rozkraczyć 2) j—n — zamknąć drzwi przed kim; 3) die Arbeiter — rozpuścić robotników, ogłosić lokaut.

Au's-ſperrung, *sf. pl.* -en, niedopuszczenie *n.*, wykluczenie *n.*; — der Arbeiter rozpuszczenie *n.* robotników, lokaut *m.*

Au's-ſpicken, *va.* wyszpikować.

Au's-ſpielen, I. *va.* 1) skończyć co grać; er hat ſeine Rolle ausgeſpielt skończyła się jego rola; er hat die Symphonie ausgeſpielt dokończył symfonii; 2) (w grze) zadać, zagrać co; die Farbe wieder — wrócić do koloru; (przen.) ſeinen letzten Trumpf — zrobić ostatni wysilek; 3) postawić jako wygranę w grze; eine Uhr in der Lotterie — puścić zegarek na loteryę; 4) eine Geige, ein Klavier — ograć skrzypce, fortepian; II. *vn.* (h.) 1) Sie ſpielen aus pan zagrywasz, zadajesz, pan zaczynasz, pan jesteś na ręku; 2) przestać grać, skończyć grę; III. ſich — *vr.* (h.) 1) nagrać się do syta; 2) ſich ausgeſpielt haben nie wiedzieć już w co grać.

Au's-ſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, ten co jest na ręku (w grze).

Au's-ſpinnen, ſpann aus, habe ausgeſponnen, I. *va.* 1) wyprząść, uprząść, prząść do końca; er hat die ganze Wolle ausgeſponnen uprządł całą wełnę; der Faden ſeines Lebens iſt ausgeſponnen kończy się pasmo jego dni; 2) (przen.) wysnuć, wykoncypować; er hat die Erzählung ſchön ausgeſponnen pięknie wysnuł opowieść; II. *vn.* (h.) skończyć prząść.

Au's-ſpionieren, *va.* wyszpiegować, wyśledzić, wybadać.

Au's-ſpotten, *va.* szydzić, drwić, naigrawać się z kogo.

Au's-ſpottung, *sf. pl.* -en, szydzenie *n.*, drwiny *pl.*, naigrawanie *n.* się.

Au's-ſprache, *sf. pl.* -n, 1) wymowa *f.*, wymawianie *n.*; eine leichte, ſchwere — haben wymawiać z łatwością, trudnością; eine fremdartige — haben mówić obcym akcentem, wymawiać jak cudzoziemiec; man erkennt an ſeiner — von wo er iſt poznać po jego wymowie, skąd rodem; eine ziſchelnde — haben szeplenić; 2) rozmowa *f.*, porozumienie *n.*; wir haben mit einander eine — gehabt porozumieliśmy się z sobą.

Au's-ſprechen, ſprichſt aus, ſprach aus, habe ausgeſprochen, I. *va.* 1) wymówić; ich kann dieſes Wort nicht — nie mogę wymówić tego słowa; nach der Silbeneinteilung — silabizować; die Art auszuſprechen wymowa, akcent; 2) wymówić do końca, wypowiedzieć; einen Satz — skończyć zdanie; 3) wyrazić, wypowiedzieć; ſeine Meinung — wyrazić zdanie; ſeine Gedanken klar — jasno sformulować myśli; ich kann meine Dankbarkeit nicht — wdzięczność moja nie da się słowami wyrazić; es läßt ſich nicht — wie viel er gelitten hat nie da się opisać, wiele wycierpiał; ſein Urteil öffentlich — ogłosić sąd; II. *vn.* (h.) przestać mówić; laſſen Sie mich — daj mi pan skończyć; III. ſich — *vr.* (h.) 1) wyrazić się; wypowiedzieć zdanie, myśli; ſich über etw. — wyrazić zdanie o czem; ſich für j—n — stanąć po czyjej stronie; 2) objawiać się; malować się, przemawiać; in dieſen Worten ſpricht ſich ein ſtarkes Gefühl aus w tych słowach objawia się silne uczucie; in ſeinem Antlitz ſpricht ſich Freude aus w minach jego maluje się radość; in dieſem Muſikſtücke ſpricht ſich ein großes Talent aus z tego utworu muzycznego wielki przebija talent; in dem Weſen dieſes Menſchen ſpricht ſich Herzensgüte aus człowiek ten tchnie dobrocią serca; IV. ausgeſprochen, *pp.* i *adi.* wyraźny, wybitny.

Au's-ſprechung, *sf. pl.* -en, ob. Ausſprache; — des Gedankens wyrażenie *n.* myśli; — eines Urteils ogłoszenie *n.* sądu, wyroku.

Au's-ſprengen, *va.* 1) wysadzić; 2) ein Pferd — konia w cwal puścić; 3) (przen.) ein Gerücht — rozpuścić wieść, rozsiewać, roznosić pogłoskę; man hat ausgeſprengt, daß puszczono pogłoskę, jakoby.

Au'sſprengung, *sf. pl.* -en, wysadzenie *n.*; rozgłaszanie *n.*, rozsiewanie *n.*

Au's-ſprießen, *vn.* ſproß aus, bin ausgeſproſſen wyróść.

Au's-ſpringen, *vn.* a) ſprang aus, habe ausgeſprungen przestać skakać; (o fontannie) przestać tryskać; b) (ſ.) wyskoczyć, wyskakiwać; aus dem Kerker — wyłamać się z więzienia; aus dem Berufe — porzucić, zmienić zawód; ein ausgeſprungener Mönch duchowny, który zrzucił suknię zakonną; ein Glied iſt aus der Kette ausgeſprungen ogniwo wyskoczyło z łańcucha (odłączyło się); das Meſſer iſt ausgeſprungen nóż się wyszczerbił; ſich den Fuß — skacząc zwichnąć nogę; ſich — *vr.* (h.) 1) naskakać się do sytu; skakać do znużenia; 2) skakaniem członki gibkimi uczynić.

Au's-ſpritzen, I. *va.* 1) wysikać; der Springbrunnen ſpritzt Waſſer aus fontanna tryska wodą; 2) Feuer — zgasić ogień sikawką; die Straße — skropić, polać ulicę; 3) zrobić injekcyę, zastrzyknąć; II. *vn.* 1) (ſ.) tryskać; 2) ausgeſpritzt haben przestać skrapiać; przestać wstrzykiwać.

Au'sſpritzung, *sf. pl.* -en, skrapianie *n.*, sikanie *n.*, tryskanie *n.*; wstrzykiwanie *n.*

Au's-ſproſſen, *vn.* (ſ.) kiełkować, wyrastać.

Au'sſproſſung, *sf. pl.* -en, kiełkowanie *n.*

Au'sſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, zdanie *n.*, opinia *f.*; der — eines Weiſen sentencya *f.* mędrca; der — eines Richters wyrok *m.*, orzeczenie *n.* sędziego; der — der Geſchworenen werdykt *m.* przysięgłych; ich unterwerfe mich deinem -e poddaję się twemu sądowi; der — Jupiters wyrocznia *f.* Jowisza; einen — fällen wydać sąd.

Au's-ſprudeln, I. *va.* tryskając wydawać, wyrzucać; (przen.) Schmähworte — miotać obelgi; II. *vn.* (ſ.) 1) tryskać, wytryskać; an dieſer Stelle iſt eine Quelle ausgeſprudelt z tego miejsca trysnęło źródło; 2) przestać wrzeć, przestać tryskać.

Au's-ſprühen, I. *va.* der Berg ſprüht Flammen aus z góry buchają płomienie; der Herd ſprüht Funken aus z ogniska sypią się iskry; II. *vn.* (ſ.) 1) tryskać, buchać (o płomieniach); 2) (h.) przestać buchać; przestać się sypać (w iskrach).

Au's-ſpucken, *va.* i *vn.* (h.) wypluć.

Au's-ſpuken, *va.* (o upiorach, duchach) przestać się ukazywać, przestać nawiedzać miejsce; es hat hier ausgeſpukt niema już upierów w tem miejscu; (przen.) das Gerücht hat ausgeſpukt pogłoska przestała krążyć.

Au's-ſpülen, *va.* 1) wymulić, podmulić; das Hochwaſſer hat eine Leiche ausgeſpült powódź wyrzuciła trupa na ląd (brzeg); das Waſſer hat einen Baum ausgeſpült woda obnażyła korzenie drzewa; 2) wypłukać, przepłukać.

Au'sſpülung, *sf. pl.* -en, wymulenie *n.*, podmulenie *n.*; wypłukanie *n.*

Au'sſpülicht, *sn.* -s, *pl.* pomyje

Au's-ſpunden, *va.* obić deskami; einen Brunnen — wycembrować studnię.

Au's-ſpüren, *va.* ob. Auf-ſpüren.

Au's-ſtaffieren, *va.* i ſich — *vr.* (h.) przystroić, przyozdobić; mit Gold — ubrać w złoto; j—n, ſich — wyekwipować kogo, się; ſehr ausſtaffiert wystrychnięty; ausſtaffiert wie ein Spaßmacher ubrany jak arlekin.

Au'sſtaffierung, *sf. pl.* -en, przystrojenie *n.*, przyozdobienie *n.*, wyekwipowanie *n.*

Au's-ſtampfen, *va.* wydeptać, wytłuc stępą.

Au'sſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, 1) pieniądze *m.* na długach, należytość *f.*, wierzytelność *f.*; nicht einzutreibende Ausſtände pretensye nieściągalne; 2) termin *m.*; 3) der — aus dem Dienſte wystąpienie ze służby; 4) bezrobocie *n.*, bastówka *f.*, strajk *m.*; in den — treten rozpocząć bezrobocie.

Au'sſtändig, *adi.* 1. należący się; ausſtändige Schulden niespłacone długi; 2) strajkujący.

Au'sſtändige(r), *sm.* -en, *pl.* -(n), strajkujący *m.*

Au's-ſtatten, *va.* 1) wyposażyć czem, wyekwipować; einen Sohn — urządzić synowi gospodarstwo; eine Tochter — dać córce wyprawę; dać córce posag; 2) j—n mit einem Rechte — nadać komu prawo; von der Natur freigebig ausgeſtattet hojnie uposażony od natury; mit vorzüglichen Geiſtesgaben ausgeſtattet nadzwyczajne posiadający zdolności; mit Schönheit ausgeſtattet pięknością obdarzony; 3) ozdobić, przyozdobić.

Au'sſtattung, *sf. pl.* -en, 1) wyposażenie *n.*, wyprawa *f.*, opatrzenie *n.*, 2) wystawa *f.*, upiększenie *n.*; 3) teatr *m.*, wystawa, dekoracya *f.*

Au'sſtattungskoſten, *pl.* koszta *pl.* wyprawy.

Au'sſtattungsſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sztuka, w której głównie chodzi o wystawę (dekoracye i kostyumy).

Au's-ſtauben, *va.* oczyścić z kurzu, wytrzepać, omiatać kurz.

Au's-ſtäupen, *va.* okładać kijami, smagać, wychłostać.

Au's-ſtechen, ſtichſt aus, ſtach aus, habe ausgeſtochen, *va.* 1) wykłuć; Auſtern — wyjąć ostrygi z muszli; den Raſen — wycinać kawałki trawnika; 2) einen Graben — wykopać rów; das Faß — wypompować beczkę; ein Glas Wein — wychylić szklankę wina; die Flaſchen — odkorkować flaszki; 3) einen Tag zu etwas — wyznaczyć dzień na co; 4) etwas in Holz — wyrzeźbić co na drzewie; ein Muſter — wysztychować wzorek; 5) beim Turnier — w turnieju zrzucić z siodła; einen Nebenbuhler — wyrugować, wysadzić rywala; j—n — przewyższyć kogo (zdolnościami), zaćmić go; dem Au-

ker mehr Tau — spuścić więcej liny u kotwicy.

Au'sſtecher, *sm.* -s, *pl.* —, foremka *f.* do wykrawywania.

Au's-ſtecken, *va.* 1) wywiesić, wystawić na widok; 2) ubrać czem, przyozdobić; 3) odgraniczyć (łąkę); 4) Erbſen — posadzić groch.

Au's-ſtehen, ſtand aus, bin i habe ausgeſtanden, I. *va.* 1) znieść, wytrzymać, wycierpieć; er kann Hunger und Durſt — potrafi znieść głód i pragnienie; er hat die Strafe ausgeſtanden odbył karę; er hat harte Proben ausgeſtanden przebył ciężkie koleje; ich ſtehe viel von ſeinen Launen aus znoszę wiele przez jego kaprysy; er ſteht Höllenqualen aus wije się w strasznych męczarniach, przechodzi męki piekielne; 2) ich kann dieſen Menſchen nicht — nie cierpię, nienawidzę tego człowieka; II. *vn.* 1) stać z towarami; mit Waren — sprzedawać towary na ulicy; 2) być wypożyczonym, należeć się; er hat viel ausſtehende Schulden ma wiele pieniędzy na długach; er hat hundert Kronen — należy mu się sto koron; ſeine Stimme ſteht noch aus nie oddał jeszcze głosu; die Verhandlung ſteht bis zum nächſten Termine aus rozprawa jest odroczona do następnego terminu; 3) die Predigt — stać podczas całego kazania.

Au's-ſteifen, *va.* 1) sztywną materyą podszyć; 2) einen Brunnen — wycembrować studnię (deskami).

Au's-ſteigen, *vn.* 1) ſtieg aus, bin ausgeſtiegen, wysiadać (z powozu), wyjść (z łódki, z okrętu); aus dem Schiffe — wylądować; 2) (h.) przestać się wspinać.

Au'sſteigeplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* wysiadania, wylądowania.

Au's-ſteinen, *va.* 1) oczyścić kamieni; 2) powyjmować pestki.

Au'sſtellbar, *adi.* dający się wystawić.

Au's-ſtellen, *va.* 1) wystawić; Netze — założyć siecie; eine Wache — postawić straż; 2) wystawić na widok; Waren — wykładać towary; haben Sie ausgeſtellt? czy wziąłeś pan udział w wystawie? eine Leiche — położyć trupa na katafalku; 3) narazić, wystawić (na szwank, niebezpieczeństwo); 4) ganić, przyganiać, wytykać; 5) wystawić, spisać; einen Wechſel auf j—n — wystawić wekseł na kogo; eine Urkunde — spisać dokument; j—m eine Quittung über die bezahlte Summe — wydać komu kwit w dowód, że zapłacił kwotę; 6) odłożyć na później, odroczyć; etw. ganz — całkiem czego zaniechać, odstąpić od czego.

Au'sſteller, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf. pl.* -innen) wystawiciel *m.*, wystawca *m.*, wystawicielka *f.* (weksłu, rewersu).

Au'sſtellung, *sf. pl.* -en, 1) wykładanie *n.*, wystawianie *n.*; 2) wystawa *f.*; 3) wystawienie *n.*, wygotowanie *n.* (dokumentu); 4) spisanie *n.*; 5) zaniechanie *n.*, odroczenie *n.*

Au'sſtellungsgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, budynek wystawowy.

Au'sſtellungsgegenſtand, *sm.* -es, *pl.* -ſtände, przedmiot wystawiony.

Au'sſtellungspalaſt, *sm.* -es, -paläſte, pałac wystawowy.

Au'sſtellungsraum, *sm.* -(e)s *pl.* -räume, plac wystawowy.

Au'sſtellungstag, *sm.* -es, *pl.* -e, data *f.* wystawienia (dokumentu).

Au's-ſtemmen, *va.* wyważyć.

Au's-ſteppen, *va.* wystebnować.

Au'sſterbeetat, *sm.* -s, auf den — geſetzt przeznaczony na wymarcie, na zagładę, usunięcie.

Au's-ſterben, ſtirbſt aus, ſtarb aus, bin ausgeſtorben, *vn.* 1) wymrzeć; dieſes Geſchlecht iſt mit ihm ausgeſtorben na nim wygasł ten ród; dieſe Tiergattung beginnt auszuſterben ten rodzaj zwierząt zaczyna się zatracać; 2) stać się pustym, opustoszeć; das Land iſt durch die Seuche faſt ausgeſtorben kraj przez zarazę opustoszał; (przen.) ausgeſtorbene Straße odludna, pusta ulica.

Au'sſteuer, *sf. pl.* -n, wyprawa *f.*, wyposażenie *n.*; zur — gehörig posagowy; das iſt die einzige — die ihm die Natur mitgegeben to jedyne bogactwo, którem go natura uposażyła.

Au'sſteuerverſicherung, *sf. pl.* -en, asekuracya posagowa.

Au's-ſteuern, I. *va.* wyposażyć, dać wyprawę; II. *vn.* (ſ.) 1) wyruszyć z portu; 2) ausgeſteuert haben przestać sterować.

Au'sſteuerung, *sf. pl.* -en, ob. Ausſtattung 1.

Au'sſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, najlepszy gatunek, wyskok *m.* wina.

Au'sſtichware, *sf. pl.* -n, towar doborowy.

Au's-ſticken, *va.* wyhaftować, wyszyć.

Au's-ſtillen, I. *va.* nakarmić dziecko; II. *vn.* (h.) przestać karmić.

Au's-ſtöbern, *va.* 1) Wild — wypłoszyć zwierzynę; 2) wyszukać, wyszperać, wygmerać.

Au's-ſtochern, *va.* wyjąć wykłuwaczem; ſich die Zähne, — wykłuwać zęby.

Au's-ſtocken, *va.* einen Wald — wykarczować las.

Au's-ſtopfen, *va.* napchać, wypchać; ein Kiſſen mit Wolle — napełnić wełną poduszkę; Tiere — wypchać zwierzęta (słomą, kłakami); nabić, natykać czem; napełniać, nadziać.

Au'sſtopfung, *sf. pl.* -en, wypchanie *n.*, napełnienie *n.* nadzianie *n.*

Au'sſtoß, *sm.* -es, *pl.* -ſtöße, (szerm.) pierwsze pchnięcie *n.*

Au's-ſtoßen, ſtößt (ſtößeſt), ſtößt, ſtieß aus, habe ausgeſtoßen, I. *va.* 1) wypchać, wysadzić, wypchnąć, j—m ein Auge — wybić komu oko; dem Faſſe den Boden — wybić dno u beczki; (przen.) dopełnić miary; ein Fenſter — stłuc okno; aus dem Hauſe — wygnać z domu; aus der Geſellſchaft — wykluczyć z towarzystwa; aus dem Lande — wywołać z kraju;

aus dem Senate — wyrugować z senatu; ins Elend — pogrążyć w nędzy; (mat.) eine unbekannte Größe — eliminować niewiadomą; 2) wyrzucać, wydawać z siebie; der Vulkan stößt Rauch und Flammen aus wułkan bucha dymem i ogniem; einen Schrei der Verwunderung — krzyknąć ze zdziwienia, wydać okrzyk podziwu; Schmähungen und Verwünschungen — miotać obelgi i przekleństwa; einen Seufzer — westchnąć; Klagen — żale rozwodzić; II. *vn.* a) (h.) 1) pchnąć, pierwsze pchnięcie uczynić; 2) przestać pchać; b) (ſ.) ſeine Bitterkeit ſtieß aus żółć z niego buchnęła.

Au'sſtoßung, *sf. pl.* -en, wydalenie *n.*, wyparcie *n.*, wypychanie *n.*; wyrzucenie *n.*, wyrugowanie *n.*, eliminacya *f.*; emisya *f.*

Au's-ſtottern, *va.* wyjąkać.

Au's-ſtrahlen, *vn.* a) (ſ.) promienić się; von dem Leuchter ſtrahlt das Licht aus z świecznika rozlewa się światło; ſein Glanz ſtrahlt über die Nation aus chwała jego opromienia naród; b) (h.) przestać lśnić; ein Licht — wydawać światło, wydawać promienie.

Au'sſtrahlung, *sf. pl.* -en, rozpromienianie *n.*

Au'sſtrecker, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień prostujący, prostownik *m.*

Au's-ſtrecken, *va.* i ſich — *vr.* wyciągnąć, rozciągnąć; die Hände zum Himmel — wyciągnąć ręce ku niebu; die Hände nach etwas — sięgnąć po co; die Hände nach fremdem Gute — zapragnąć cudzej własności; das Eiſen — rozciągnąć żelazo; ſich — rozciągnąć się, rozwalić się; ſich im Graſe — położyć się w trawie; die Zunge — pokazać, wystawić język.

Au'sſtreckung, *sf. pl.* -en, wyciągnięcie *n.*, rozciąganie *n.*

Au's-ſtreichen, ſtrich aus, habe ausgeſtrichen, I. *va.* 1) wykreślić, wymazać; j—n aus einem Verzeichniſſe — skreślić kogo w spisie; j—n aus einer geſellſchaftlichen Stellung — wyrugować kogo ze stanowiska społecznego; 2) wygładzić; (garb.) das Waſſer aus den naſſen Häuten — dać ściec wodzie ze skór; 3) eine Form zum Backen — formę do wypiekania tłuszczem posmarować; 4) Furchen — porobić bróżdy; 5) die Ritzen in der Mauer mit Kalk — rysy w murze wapnem zalepić; (garn.) die fehlerhaften Stellen — zakłeić części nadwerężone; 6) pomalować; (przen.) wychwalać, zalecać, wystrychnąć; II. *vn.* a) (ſ.) 1) ciągnąć się, rozciągać się; (górn.) der Gang ſtreicht zu Tage aus zrobisko kończy się na powierzchni ziemi; 2) włóczyć się, wałęsać się; auf den Fang — puścić się na łowy; einen Vogel — laſſen ehe man ſchießt dać ptakowi ulecieć przed strzałem; b) (h.) ausgeſtrichen haben, 1) przestać trzeć; 2) przestać się włóczyć.

Au'sſtreichung, *sf. pl.* -en, wykreślenie *n.*; wymazanie *n.*, wygładzenie *n.*, wysmarowanie *n.*, wylepienie *n.*

Au's-ſtreifen, I. *va.* łuskać (groch); II. *vn.* (ſ.) wyruszyć na wycieczkę, przechadzkę.

Au's-ſtreiten, ſtritt aus, habe ausgeſtritten, I. *va.* 1) einen Streit — zakończyć spór, wieść spór do końca; 2) er läßt ſich das nicht — nie da sobie tego wyperswadować; II. *vn.* (h.) przestać się sprzeczać.

Au's-ſtreuen, *va.* rozsypać, wysypać; den Samen — rzucać nasienie; den Dünger auf dem Felde — gnoić pole; Gerüchte — roznosić wieści; Neuigkeiten — rozgłaszać nowiny; Flugſchriften — rozpowszechniać broszury; Zwietracht — siać niezgodę.

Au'sſtreuung, *sf. pl.* -en, rozsypywanie *n.*; siejba *f.*; -en pogłoski *f.*, plotki *f.*, rozgłaszane wieści.

Au's-ſtricken, I. *va.* einen Strumpf — ukończyć pończochę; II. *vn.* (h.) przestać robić na drutach.

Au's-ſtriegeln, *va.* den Staub — oczyścić z kurzu zgrzebłem; ein Pferd — wyczesać konia.

Au's-ſtrömen, I. *va.* wylewać, obficie wydawać; das Feuer ſtrömt Licht aus ogień rzuca światło; der Sumpf ſtrömt ſchädliche Dünſte aus bagnisko wyziewa szkodliwe gazy; der Jüngling ſtrömt ſeine Empfindungen aus młodzieniec wynurza swe uczucia; II. *vn.* (ſ.) 1) wylewać się obficie, łać się strumieniem; der Fluß ſtrömt in das Meer aus rzeka wpada do morza; 2) wytryskać, wybuchać; die Gerüche ſtrömen aus zapachy się rozchodzą; aus dem Feuer ſtrömt die Wärme aus z ognia bucha ciepło; aus dem Rohre ſtrömt Gas aus z rury uchodzi, ulatnia się gaz; (przen.) Wohltaten auf j—n — laſſen obsypać kogo dobrodziejstwami.

Au'sſtrömung, *sf. pl.* -en, wydobywanie *n.* się; — des Gaſes wyziew *m.* gazu; — des Lichtes spromienienie *n.* światła. — des Waſſers upływ *m.*, odpływ *m.* wody.

Au'sſtrömungskraft, *sf.* siła *f.* wyziewu, upływu.

Au'sſtrömungsventil, *sn.* -e(s), *pl.* -e, klapa upływowa, odpływowa.

Au's-ſtückeln, *va.* kawałkować, kawałkami powycinać; wysztukować.

Au'sſtückelung, *sf. pl.* -en, kawałkowanie *n.*; wysztukowanie *n.*

Au's-ſtudieren, I. *va.* zgłębić co nauką, poznać dokładnie, przestudyować co; II. *vn.* (h.) 1) przestać się uczyć; 2) skończyć studya.

Au's-ſtürmen, *vn.* 1) (h.) i ſich — *vr.* (h.) przestać się burzyć, pienić; der Wind hat ausgeſtürmt wicher przestał szaleć; es hat ausgeſtürmt burza ustała; 2) (ſ.) wyjść pędem, wylecieć.

Au's-ſtürzen, *va.* przewrócić i wyłać; einen Kübel — wylać cebrzyk; ein Glas

Wein — wychylić szklankę wina.

Au's=ſuchen, I. *va.* 1) wyszukać, wybrać; 2) przeszukać, przeszperać; den ganzen Koffer nach etw. — przewrócić cały kufer szukając czego; j—m die Taſchen — przeszukać komu kieszenie; II. *vn.* (h.) skończyć szukanie; III. ausgeſucht, *pp.* i *adj.* ob. Ausgeſucht.

Au's=ſuchung, *sf. pl.* =en, wyszukanie *n.*, wybranie *n.*, wybór *m.*

Au's=täfeln, *va.* wytaflować, taflami wyłożyć, wyparkietować.

Au'stäfelung, *sf. pl.* =en, wytaflowanie *n.*, wyparkietowanie *n.*

Au's=tanzen, I. *va.* tańczyć do końca; einen Walzer — skończyć walca; II. *vn.* (h.) przestać tańczyć.

Au's=tapezieren, *va.* obiciami (tapetami) wylepić; obicia pozawieszać.

Au'stapezierung, *sf. pl.* =en, wytapetowanie *n.*, wytapicerowanie *n.*

Au's=taſten, *va.* wymacać, obmacywać, poznać przez macanie.

Au's=tauchen, *vn.* (ſ.) wydobywać się na powierzchnię, wynurzać się.

Au'stauchung, *sf. pl.* =en, wynurzanie *n.* się.

Au's=taumeln, *vn.* (ſ.) wyjść taczając się.

Au'stauſch, *sm.* =es, *pl.* =e, wymiana *f.*, zamiana *f.*; — der Waren wymiana towarów; — der Gedanken wymiana myśli; — von Schimpfreden obrzucanie się wzajemnie obelgami; internationaler — wymiana, służba międzynarodowa.

Au's=tauſchen, *va.* zamienić, wymienić; j—m etw. — przemienić komu co (kupiony towar); Beobachtungen — udzielać sobie spostrzeżeń; er iſt wie ausgetauſcht jakby nie ten człowiek, jakby nie ten sam.

Au's=teeren, *va.* smołą, dziegciem wysmarować.

Au's=teilen, *va.* rozdawać, rozdzielać; das Geld unter die Armen — rozdzielać pieniądze między ubogich; Brot — rozdawać chleb; viele Wohltaten — obsypywać dobrodziejstwami; Würden — obdzielać godnościami; Ohrfeigen — policzkami częstować; Schläge — plagi wydzielać.

Au'steilung, *sf. pl.* =en, rozdział *m.*, podział *m.*, wydzielanie *n.*, obdzielanie *n.*

Au'steiler, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) rozdający (-ca), obdzielający (-ca).

Au's=teppichen, *va.* kobiercami okryć, obwiesić.

Au'ſter, *sf. pl.* =n, ostryga *f.*

Au'ſterbank, *sf. pl.* =bänke, łożysko *n.* ostryg.

Au'ſternfang, *sm.* =(e)s, *pl.* =fänge, połów *m.* ostryg.

Au'ſternfänger, Au'ſternfiſcher, *sm.* =s, *pl.* —, łowiący ostrygi.

Au'ſternkultur, *sf. pl.* =en, hodowla *f.* ostryg.

Au'ſterlitz, *sn.* Sławków. *m.*

Au'ſternſchale, *sf. pl.* =n, skorupa *f.* ostrygi.

Au'ſternzucht, *sf.* ob. Auſternkultur.

Au's=tiefen, *va.* wydrążyć; weiter — pogłębić.

Au'stiefung, *sf. pl.* =en, wydrążenie *n.*, pogłębienie *n.*

Au's=tilgen, *va.* 1) wyniszczyć, wytępić; 2) wymazać; die Schmach — zmyć hańbę; den Makel — zetrzeć skazę.

Au'stilgung, *sf. pl.* =en, wyniszczenie *n.*, wytępienie *n.*; wymazanie *n.*

Au's=toben, I. *vn.* i *vr.* (h.) wyszaleć się, wyszumieć; Jugend muß — młodość musi wyszumić, wyszaleć się; II. *va.* ſeinen Groll gegen j—n — wywrzeć gniew na kim; ſeine Freude — szaleć z radości.

Au's=tollen, I. *va.* einen Hut — ubierać kapelusz w faldy; II. *vn.* (h.) przestać szaleć; III. ſich — *vr.* hałasować, szaleć.

Au's=tönen, ob. Ausſchallen.

Au's=tonnen, *va.* wyjmować z beczki.

Au's=toſen, *vn.* (h.) przestać szumieć, przestać wyć (wicher); (przen.) uspokoić się.

Au's=traben, *vn.* 1) (ſ.) wyjechać kłusem; 2) (h.) ein Pferd — laſſen puścić konia kłusem.

Au'strag, *sm.* =s, *pl.* =träge, decyzya *f.*, (u prawników) wyrok *m.*; gütlicher — załagodzenie *n.* sporu; bis zum — der Sache aż do zakończenia sprawy; einen Ehrenhandel zum — bringen załatwić sprawę honorową; eine Sache gerichtlich zum — bringen oddać sprawę na drogę sądową.

Au's=tragen, trägſt, trägt, trug aus, habe ausgetragen, I. *va.* 1) wynosić; ein Kind — wynosić niemowlę na powietrze; Brot — roznosić chleb do odbiorców; 2) einen Poſten aus dem Buche — wykreślić konto z księgi; 3) zabrać, wynieść ukradkiem; 4) den Miſt aus der Miſtgrube — wyjąć gnój z jamy, oczyścić jamę z gnoju; 5) roznieść, rozpowszechnić; was er im Hauſe hört, das trägt er aus co w domu usłyszy, wynosi między ludzi; j—n — źle mówić o kim, obmawiać kogo; 6) nosić do końca; ein Kleid — zużyć suknię noszeniem; ein ausgetragenes Kleid zużyte, znoszone odzienie; ein Kind — donieść dziecko do czasu; ein ausgetragenes Kind dziecko urodzone w należytym czasie; ſein Leid — znieść cierpienia do końca; 7) rozstrzygnąć, załatwić (sprawę, spór), zadecydować, zawyrokować; II. *vn.* (h.) wynosić, czynić; das trägt zehn Kronen aus to wynosi (czyni) dziesięć koron; das trägt viel aus to dużo wynosi; (przen.) to wiele znaczy; das trägt die Koſten nicht aus to nie pokryje kosztów; III. ſich — *vr.* (h.) (o drzewach) wyczerpać soki rodzeniem owoców.

Au'sträger, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen) 1) roznosiciel *m.* (roznosicielka *f.*); — von Briefen listowy *m.* (listonosz *m.*); 2) plotkarz *m.* (plotkarka *f.*).

Austrägerei', *sf. pl.* =en, 1) plotkarstwo *n.*, zwyczaj *m.* rozgadywania; 2) plotka *f.*

Au'stragsbedingungen, *sf. pl.* warunki *pl.* ugody.

Auſtralien, *sn.* Australia *f.*; **Auſtra'lier**, *sm.*, =in, *sf.* Australczyk, Australka; auſtraliſch *adi.* australski.

Au's=trauern, *vn.* (h.) 1) nosić żałobę przez czas oznaczony; 2) zrzucić strój żałobny; 3) przestać się smucić, porzucić smutek.

Au's=träumen, I. *va.* 1) śnić do końca der ſchöne Traum war bald ausgeträumt piękne marzenie wnet się skończylo; 2) ſich etw. — wymarzyć sobie co, wyobrazić sobie we śnie; II. *vn.* (h.) przestać marzyć, śnić.

Au's=treiben, treibſt, treibt, trieb aus, habe ausgetrieben, I. *va.* 1) wypędzić, wygnać; den Teufel — wypędzić dyabła, odprawić egzorcyzm nad kim; 2) das Vieh — pognać bydlo na paszę; 3) Keime — wypuszczać odrośle; Schweiß — sprawiać poty; 4) etw. ausgetrieben haben przestać się zajmować czem, porzucić co; II. *vn.* (ſ.) die Knoſpen treiben aus pączki wyrastają; der Schweiß treibt aus pot występuje.

Au'streibung, *sf. pl.* =en, wypędzenie *n.*, wygnanie *m.*, wydalenie *n.*, usunięcie *n.*, egzorcyzm *m.*

Au'streiber, *sm.* =s, *pl.* —, wypędzający, wyganiacz *m.*, zaklinacz *m.*, egzorcysta *m.*

Au's=trennen, *va.* wypruć.

Au's=treten, trittſt, tritt, trat aus ausgetreten, I. *va.* 1) wydeptać, deptaniem wydobyć; die Ähren — wydeptać ziarna z kłosów; die Trauben — wytloczyć (deptaniem) sok z winogron; ſich etw. — zwichnąć co; 2) die Tür — wysadzić drzwi kopnięciem; 3) die Treppen — wydeptać schody; die Schuhe — rozchodzić trzewiki; ausgetretene Schuhe zniszczone, stare buciki; er hat die Kinderſchuhe ausgetreten wyrósł z dzieciństwa; j—m die Schuhe — (przen.) wyrugować kogo, ubiedz kogo; 4) einen Funken — zadeptać iskrę; II *vn.* (ſ.) a) 1) wystąpić, wyjść; aus Reih und Glied — wyjść z szeregu; 2) aus dem richtigen Wege — zboczyć z drogi; aus dem Geleiſe — wykoleić się; 3) odłączyć się, wystąpić; aus einer (Handels-) Geſellſchaft — wystąpić ze spólki; aus der Kirchengemeinſchaft — porzucić społeczność kościelną; 4) uciec, zdezertować, porzucić co; 5) das Waſſer tritt aus woda się przelewa; der Fluß iſt ausgetreten rzeka wystąpiła z koryta, rzeka wylala; b) (h.) ausgetreten haben przestać deptać, przestać kopać; III. ſich — *vr.* (h.) rozszerzyć się, zużyć się.

Au's=triefen, *vn.* (ſ.) kapać, wyciekać; przestać kapać.

Au's=trillern, *va.* nucić do końca, wynucić.

Au's=trinken, trank aus, habe ausgetrunken, *va.* wypić; die Flaſche —wypróżnić flaszkę; das Glas — wychylić szklankę; (przen.) den Kelch bis auf die Hefe — wychylić do dna puhar (goryczy).

Au'stritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) wyjście *n.*, wystąpienie *n.*; — aus dem Leben rozstanie się z światem; — aus der Kirche porzucenie kościola; — eines Teilnehmers wystąpienie spólnika; — der Sonne aus dem Krebſe wyjście słońca z znaku raka; 2) ganek *m.*, balkon *m.*; 3) przedsionek *m.*

Au'strittserklärung, *sf. pl.* =en, oświadczenie *n.* wystąpienia (z towarzystwa, spólki t. p.)

Au's=trocknen, I. *va.* wysuszyć; einen Teich — spuścić staw; eine Schüſſel mit einem Tuche — wytrzeć misę ścierką; II. *vn.* (ſ.) wysuszyć się; wyschnąć; der Schlamm iſt ausgetrocknet bagno wyschło; III. ausgetrocknet *pp.* i *adv.* wyschły, zeschły, suchy, wysuszony.

Au'strocknung, *sf. pl.* =en, wysuszenie *n.*, osuszenie *n.*, wycieranie *n.* do suchości; wyschnięcie *n.*, zeschnięcie *n.*

Au's=trommeln, *va.* 1) oglosić, oznajmić przy odglosie bębna; (przen.) rozpowszechnić, rozgadać, roznieść między ludzi; einen verlorenen Gegenſtand — wybębnić zgubę; 2) bębnieniem wystraszyć, wygnać.

Au's=trompeten, *va.* 1) oglosić przy dźwięku trąb, wytrąbić co; (przen.) ob. Austrommeln (przen.); 2) odegrać na trąbie.

Au's=tröpfeln, *vn.* 1) (ſ.) wyciekać kroplami; 2) (h.) przestać kapać; es hat ausgetröpfelt deszczyk ustal.

Au's=tropfen, *vn.* (ſ.) wyciekać w dużych kroplach.

Au's=tüfteln, *va.* dowcipnie, drobiazgowo wymedytować.

Au's=tun, tat aus, habe ausgetan, *va.* 1) zdjąć, rozebrać; 2) wyjąć, wydobyć; die Ähren — wypróżnić źdźbla; die Weintrauben — wytłoczyć sok z winogron; 3) ein Licht — zgasić świecę; 4) j—n aus dem Hauſe — oddać kogo z domu; 5) zarzucić, odrzucić kogo; 6) wygnać, wypędzić kogo; 7) j—m etw. — pożyczyć komu co; Geld auf Zinſen — ulokować kapitał na procentach.

Au's=tunken, *va.* wymaczać, maczając wypróżnić.

Au's=tuſchen, *va.* wytuszować (rysunek).

Au's=üben, I. *va.* 1) wykonywać; eine Kunſt — wykonywać sztukę, trudnić się sztuką; eine Religion — odbywać praktyki religijne; 2) grauſame Handlungen — popełniać okrucieństwa; Rache — mścić się, zaspokoić żądzę zemsty, wywrzeć zemstę; Verbrechen — popełniać zbrodnie; Gaſtfreundſchaft an j—m — okazywać komu gościnność; ein Recht — wykonywać prawo; 3) i ſich — *vr.* wprawić, wydoskonalić się; ſeinen Geiſt — wydoskonalić, wykształcić umysl; II. *vn.* (h.) przestać wykonywać, praktykować; (także *va.*) przestać ćwiczyć; III. ausübend *ppr.* i *adi.* wykonujący, praktyczny, praktykujący (lekarz).

Au'sübung, *sf. pl.* -en, sprawowanie *n.*, pełnienie *n.*, wykonanie *n.*, trudnienie *n.* się czem; etw. in — bringen wykonać, uskutecznić co; eine Regel in — bringen zastosować prawidło.

Au'sverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, wysprzedaż *f.*; — wegen Geſchäftsaufgabe wysprzedaż z powodu zwinięcia handlu.

Au's-verkaufen, *va.* i *vn.* (h.) 1) wysprzedawać towary (z powodu zwinięcia handlu, dla likwidacyi); 2) dieſe Ware iſt ausverkauft towar ten jest wyczerpany, niema go już na składzie; das Haus iſt ausverkauft teatr jest wysprzedany, zapełniony do ostatniego miejsca.

Au's-wachſen, wächſt, wächſt, wuchs aus, bin ausgewachſen *vn.* i ſich — *vr.* (h.) 1) wyrosnąć, urość; er iſt noch nicht vollſtändig ausgewachſen to jeszcze nie dorosły człowiek; der Baum hat ſich herrlich ausgewachſen drzewo wspaniale się rozwinęło; 2) ausgewachſenes Korn żyto zrosłe, porosłe; ein ausgewachſener Menſch człowiek garbaty, ułomny; 3) (h.) przestać rosnąć; ein Kleidungsſtück — wyróść z ubrania; III. ausgewachſen *pp.* i *adi.* wyrosły, dorosły, rozwinięty.

Au's-wagen, ſich — *vr.* (h.) odważyć się wyjść.

Au's-wägen, wog aus, habe ausgewogen, I. *va.* 1) na wagę sprzedawać (cukier, masło); 2) wybierać według wagi; eine Wage, die Gramme auswägt waga, która podaje (oznacza) gramy; (przen.) etw. richtig — ocenić co należycie; II. *vn.* (h.) przestać ważyć.

Au'swagonierung, *sf. pl.* -en, wysadzanie *n.*, wypuszczanie *n.* z wagonów, opróżnienie *n.* wozów (kol.)

Au'swahl, *sf.* 1) wybieranie *n.*, wybór *m.*; 2) ilość *f.* rzeczy, z których można wybierać, wybór *m.*; 3) rzeczy wybrane, wybór *m.*; er beſitzt eine reiche — jest u niego z czego wybrać, ma wielki wybór; — des Adels kwiat szlachty; mit großer — der Worte z wielkim doborem wyrazów.

Au's-wählen, I. *va.* wybierać, wyszukać; unter etwas, aus etwas — wybrać z pomiędzy czego, wybrać między czem; ſich j—n zum Muſter — obrać sobie kogo za wzór; j—n — laſſen pozostawić komu wybór; II. *vn.* (h.) skończyć wybieranie, przestać wybierać.

Au'swahlſendung, *sf. pl.* -en, posyłka *f.* dla wyboru.

Au's-walken, *va.* wywałkować, wytaczać (ciasto).

Au's-walzen, I. *va.* Getreide — wałkiem wydobyć ziarna z zboża; II. ſich — *vr.* (h.) natańczyć się walca; III. *vn.* ausgewalzt haben przestać tańczyć walca.

Au'swanderer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) wychodźca *m.*, emigrant *m.* (emigrantka *f.*).

Au'swandererſchiff, *sn.* -es, *pl.* -e, okręt *m.* dla wychodźców.

Au's-wandern, *vn.* 1) (ſ.) wyemigrować, wywędrować, wynieść się z kraju; er iſt auf immer ausgewandert opuścił kraj na zawsze; 2) (h.) przestać podróżować, wędrować.

Au'swanderung, *sf. pl.* -en, wychodźtwo *m.*, emigracya *f.*, wyniesienie *n.* się z kraju.

Au'swanderungsagent, *sm.* -en, *pl.* -en, ajent emigracyjny.

Au'swanderungsagentur, *sf. pl.* -en, ajentura *f.* wychodźtwa.

Au'swanderungsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o wychodźtwie.

Au's-wärmen, *va.* i ſich — *vr.* (h.) wygrzać, ogrzać się; das Bett — wygrzać łóżko; ſich die Füße — ogrzać sobie nogi.

Au's-warten, *va.* czekać do końca; die Predigt — zostać do końca kazania, przeczekać kazanie.

Au'swärtig, *adi.* zagraniczny, obcy, cudzy; auswärtige Angelegenheiten beſorgen zawiadować sprawami zagranicznemi; Miniſter der auswärtigen Angelegenheiten minister spraw zewnętrznych; auswärtiger Berichterſtatter sprawozdawca (korespondent) pism zagranicznych; auswärtige Hilfe erwarten spodziewać się pomocy z zagranicy.

Au'swärts, *adv.* 1) zewnątrz, od siebie; die Füße — kehren wykręcać nogi od siebie; etw. — biegen wygiąć co na zewnątrz; 2) za, poza; — vor der Stadt wohnen mieszkać za miastem; — ſpeiſen jadać poza domem; 3) za granicą, w obcym kraju.

Au's-waſchen, wäſchſt, wäſcht, wuſch aus, habe ausgewaſchen, I. *va.* 1) wyprać, wymyć; den Schmutz aus etw. — wyprać brud z czego; einen Schandfleck — zmyć skazę, hańbę; das Kleid iſt ausgewaſchen suknia sprana; ausgewaſchenes Heu przemokłe siano; (przen.) j—n gehörig — zbić, złajać kogo należycie; 2) Häringe — wymoczyć śledzie; 3) wymyć wewnątrz; eine Wunde — wypłukać ranę; 4) das Ufer — wymulić brzeg; 5) wygadać, wypapłać; j—n — puścić kogo na języki.

Au'swaſchung, *sf. pl.* -en, wypranie *n.*, wymycie *n.*; wymulenie *n.*, miejsce wymulone.

Au's-wäſſern, I. *va.* wymoczyć; II. *vn.* (ſ.) wymoknąć, wypłukać.

Au'swäſſerung, *sf. pl.* -en, wymoczenie *n.*; wymoknięcie *n.*, wypłukanie *n.*

Au'swäſſerungsapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, płuczka *f.*

Au's-wattieren, *va.* wywatować, wyłożyć, wypchać watą.

Au's-wechſeln, *va.* wymienić, zamienić; gutes Geld gegen ſchlechtes — wziąć złe pieniądze za dobre; er iſt wie ausgewechſelt to nie ten sam człowiek; ein Kind — podsunąć dziecko.

Au'swechslung, *sf. pl.* -en, wymiana *f.*, zamiana *f.*

Au'swechſ(e)lungsvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, kartel *m.*

Au'sweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wyjście *n.*, droga *f.* do wyjścia; der — zur Flucht steht dir offen otwartą masz drogę do ucieczki; sich einen — machen zostawić sobie furtkę; 2) (przen.) sposób *m.* wyjścia; er wird einen — finden potrafi się wywinąć; ich sehe keinen — mehr nie znam już rady; vergebens suche ich einen — aus dieser Lage napróżno szukam sposobu wydobycia się z tej matni.

Au's=wehen, I. *va.* 1) (o wietrze) zgasić; 2) wydymać; der Wind hat die Segel ausgeweht żagle nabrzmiały od wiatru; der Wind hat die Flaggen ausgeweht wiatr rozwinął (rozpostarł) chorągwie; die Flaggen sind ausgeweht chorągwie powiewają; II. *vn.*(h.) 1) der Wind hat ausgeweht wiatr ustał; 2) das Licht weht aus świeca gaśnie (od powiewu).

Au'sweiche, *sf. pl.* -n, ob. Ausweichestelle.

Au'sweichegeleise, *sn.* -s, *pl.* —, tor wymijający (kol.).

Au's=weichen, I. *va.* weichte aus, habe ausgeweicht zmiękczyć, miękkiem uczynić; den Häring — wymoczyć śledzia; II. *vn.* wich aus, bin ausgewichen; 1) unikać, ominąć; j—m — unikać spotkania z kim; er wich dem Hiebe aus uniknął cięcia; er ist der Gefahr ausgewichen ominął niebezpieczeństwo; 2) vor j—m — usunąć się i puścić kogo; mit dem Wagen — wymijać wozem; 3) usuwać się; der Sand weicht unter den Füßen aus piasek usuwa się pod nogami; 4) (w muzyce) przejść w inną tonacyę; III. ausweichend, *ppr.* i *adi.* wymijający.

Au'sweichestelle, *sf. pl.* -n, mijalnia *f.*, mijanka *f.* (kol.)

Au'sweichung, *sf. pl.* -en, wyminięcie *n.*, wymijanie *n.*, ominięcie *n.*; (muz.) modulacya *f.*, (fiz.) elongacya *f.*

Au's=weiden, *va.* 1) wypatroszyć; ein Wild — sprawić zwierzynę; 2) objeść całą paszę.

Au's=weihen, *va.* einen Geistlichen — udzielić naj wyższych święceń duchownemu.

Au's=weinen, I. *va.* 1) sich die Augen — wypłakać sobie oczy; ausgeweinte Augen oczy zniszczone od łez; 2) płacząc wyczerpać; ich hatte alle meine Tränen ausgeweint wypłakałem wszystkie łzy; sein Leben — przebyć życie wśród łez; 3) seinen Schmerz — wypłakać żal, uśmierzyć żal płaczem; II. sich — *vr.* (h.) napłakać się do syta, ulżyć sobie płaczem; weine dich an meinem Busen aus wylej twój żal na mojem łonie.

Au'sweis, *sm.* -ses, *pl.* -se, 1) wykaz *m.*, zestawienie *n.*; statistischer — wykaz statystyczny; nach — der Rechnung według wykazu rachunkowego; 2) dowód *m.*, legitymacya *f.*, wykazanie *n.* się.

Au'sweiskarte, *sf. pl.* -n, karta legitymacyjna.

Au'sweispapiere, *sn. pl.* papiery legitymacyjne, legitymacya *f.*

Au's=weisen, wies aus, habe ausgewiesen, I. *va.* wydalić, wygnać, wyprowadzić, wyrzucić (z lokalu); II. *vn.* i sich — *vr.* (h.) wykazać (się); die Zeit wird es — czas to udowodni, wykaże; es wird sich schon — już to się wykaże; sich über etw. — wykazać się, wylegitymować się; sich als Arzt — wylegitymować się jako lekarz.

Au'sweisung, *sf. pl.* -en, 1) wydalenie *n.*, wywolanie *n.* (z kraju), wygnanie *n.*, banicya *f.*; 2) wykazanie *n.*, wylegitymowanie się; udowodnienie *n.*

Au'sweislich, *adi.* wykazujący, dowodzący.

Au'sweisungsbefehl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nakaz wydalający, nakaz wydalenia się.

Au's=weißen, *va.* wybielić.

Au'sweißung, *sf. pl.* -en, wybielenie *n.*

Au's=weiten, *va.* sich — i *vr.* (h.) rozprzestrzenić, rozszerzyć, rozciągnąć; die Stiefel — rozbić buty.

Au'sweitung, *sf. pl.* -en, rozprzestrzenienie *n.*, rozszerzenie *n.*, rozciągnięcie *n.*

Au'swendig, 1) *adi.* zewnętrzny, *adv.* zewnętrznie; 2) *adv.* — lernen nauczyć się na pamięć; das kennt er in- und — zna to doskonale, gruntownie; j—n in- und — kennen znać kogo na wylot.

Au's=werfen, wirft, warf aus, habe ausgeworfen, I. *va.* 1) wybić (przez rzut); j—m ein Auge — wybić komu oko (rzuciwszy czem); eine Fensterscheibe — wybić szybę w oknie; 2) zarzucić, rozrzucić; die Netze — zarzucić sieci; Geld unter die Leute — rozrzucać pieniądze pomiędzy ludzi; 3) etwas durch das Fenster — wyrzucić co przez okno; 4) wyrzucać (z wnętrza) Blut — pluć krwią; das Meer hat einige Leichen ausgeworfen morze wyrzuciło kilka trupów; der Vulkan wirft Feuer aus wulkan zieje ogniem, wyrzuca ogień; 5) einem Tier die Hoden — zwałaszyć zwierzę; 6) wyrzucać, wykopać; 7) zrzucić; 8) odrzucać; 9) einen Posten für etw. — preliminować, wyznaczyć na co jaką kwotę; j—m eine Rente — wyznaczyć komu rentę; 10) Feuer — stłumić ogień (narzucając nań ziemię); II. *vn.* (h.) 1) ob. I. 3.; 2) zakończyć rzutem grę; 3) das Pferd wirft aus koń wyrzuca nogi naprzód.

Au'swerfung, *sf. pl.* -en, zarzucanie *n.*, rozrzucanie *n.*, wyrzucanie *n.*; wyznaczenie *n.*, preliminowanie *n.*

Au's=wettern, *vn.* i sich — *vr.* (h.) es hat ausgewettert burza ustała; er hat ausgewettert przestał się złościć, gniewać, piorunować.

Au's=wetzen, *va.* wygładzić, wytrzeć, wyrównać (wywecować); eine Scharte — wygładzić szczerb; (przen.) zemścić się, zapłacić pięknem za nadobne; einen Fehler — naprawić błąd.

Au's=wichsen, *va.* wywoskować; j—n — obić kogo, sprawić komu lanie.

Au's=wickeln, *va.* rozwinąć; rozmotać, rozplątać; ein Kind — wyjąć dziecko z pieluch, rozpowić.

Au's=wiegen, wog aus, habe ausgewogen, *va.* ob. Auswägen.

Au's=windeln, *va.* ein Kind rozpowić dziecko.

Au's=winden, wand aus, habe ausgewunden, I. *va.* 1) wykręcić; j—m etw. aus der Hand — wykręcić, wyrwać komu co z ręki; dem Gegner den Degen — wytrącić przeciwnikowi szpadę; 2) odśrubować; 3) wywindować, wydobyć; II. ſich — *vr.* wykręcić się, wykręcić się sianem.

Au's=winſeln, *vn.* (h.) przestać jęczeć.

Au's=wintern, I. *va.* 1) wystawić na mróz; 2) przechować przez zimę, przezimować co; II. *vn.* (ſ.) die Saat iſt ausgewintert zasiew ucierpiał przez zimę.

Au's=wirken, I. *va.* 1) j—m (ſich) etw. — wyrobić, wyjednać co komu (sobie); ich habe bei ihm nichts ausgewirkt nie u niego nie uzyskałem; 2) skończyć tkaninę; einen Stoff mit Blumen — przetkać materyę kwiatami; 3) den Teig — wyrobić ciasto; (myśl.) einen Hirſch — oprawić jelenia; das Pferd — wystrugać koniowi kopyto; II. *vn.* (h.) przestać działać.

Au's=wirkung, *sf. pl.* -en, wyrobienie *n.*, wyjednanie *n.*, działanie *n.*; uzyskanie *n.*

Au's=wirren, *va.* odpętać, odmotać.

Au's=wiſchen, *va.* 1) wytrzeć; ſich den Schlaf aus den Augen — przecierać sobie oczy ze snu; (przen.) j—m die Augen — oszukać, okpić kogo; 2) zmazać, wymazać, zetrzeć; die Tafel mit dem Schwamme — zmazać gąbką co na tablicy napisano.

Au's=wittern, I. *va.* 1) zwietrzyć co, zwąchać, wywąchać (zwierzynę); 2) wywietrzyć co, wystawić na powietrze; 3) zniszczyć co wystawiszwy na powietrze, wystawić na działanie powietrza; II. *vn.* (ſ.) 1) wywietrzeć, zwietrzeć, zniszczyć się, zepsuć się na powietrzu; das Bier iſt ausgewittert piwo zwietrzało, wywietrzało; 2) es hat ausgewittert burza ustała.

Au's=witterung, *sf. pl.* -en, zwąchanie *n.*; zwietrzenie *n.*; wywietrzenie *n.*, zwietrzenie *n.*

Au's=wölben, *va.* wysklepić, zrobić sklepienie.

Au's=wölbung, *sf. pl.* -en, sklepienie *n.*, wysklepienie *n.*

Au's=wringen, *va.* die Wäſche — wykręcać bieliznę.

Au's=wuchern, I. *va.* wyniszczyć lichwą; II. ſich — *vr.* (h.) szeroko się rozprzestrzeniać.

Au's=wuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -wüchſe, wyrośnięcie *n.*, wyrastanie *n.*; narośl *f.*, wyrośl *f.*, narostek *m.*, wyrostek *m.* (na roślinach, na ciele); (przen.) das ſind die Auswüchſe ſeiner Einbildungskraft to są mrzonki jego wyobraźni.

Au's=wühlen, *va.* 1) wykopać, wygrzebać, wyryć; 2) przeszukać, przegmerać.

Au's=wurf, *sm.* -(e)s, *pl.* -würfe, 1) plwocin *ypl.*; — des Blutes płucie *n.* krwią; -würfe des Meeres to, co morze na brzeg wyrzuca; 2) wyrzutek *m.*, wymiotek *m.*, wybiorek *m.*; er gab mir lauter Auswürfe same mi dał wybiorki; ein — der Geſellſchaft wyrzutek społeczeństwa.

Au's=wurfsſtoffe, *sm. pl.* odchody *pl.*, wydaliny *pl.*

Au's=würfeln, *va.* puścić na wygraną w kostki; wyrzucić w grze w kostki.

Au's=würgen, *va.* oddać przez gardło z wielkiem natężeniem, wykrztusić.

Au's=wüten, I. *vn.* (h.) przestać się srożyć; der Sturm hat ausgewütet burza ustała; er hat ausgewütet przeszedł mu gniew, uspokoił się; II. ſich — *vr.* nasrożyć się do syta.

Au's=zacken, *va.* wyciąć co w ząbki, ząbki w czem powycinać; ausgezackt, *pp.* i *adi.* ząbkowany, w ząbki.

Au's=zackung, *sf. pl.* en, wycinanie *n.* w ząbki, ząbkowanie *n.*; ząbek *m.*

Au's=zahlen, *va.* wypłacić, splacić; j—m das ihm Zukommende — wypłacić co się komu należy; ſie wollten ihm ſein Erbteil — chcieli splacić mu schedę; die Arbeiter — wypłacić robotników; warte, ich will dich — obliczę ja się już z tobą.

Au's=zahlung, *sf. pl.* -en, wypłata *f.*, splacenie *n.*, splata *f.*

Au's=zählen, *va.* 1) obliczyć, wyrachować; 2) rozkładać sztuka za sztuką; sprzedawać na sztuki.

Au's=zählung, *sf. pl.* -en, wyliczenie *n.*, wyrachowanie *n.*, obliczenie *n.*; der Präſident hat die — des Hauſes angeordnet prezydent zarządził skonstatowanie liczby obecnych w izbie.

Au's=zahnen, I. *va.* (h.) ob. Auszacken; II. *vn.* (h) dostać wszystkie zęby; das Kind hat noch nicht ausgezahnt dziecię niema jeszcze wszystkich zębów.

Au's=zanken, I. *va.* j—n — wylajać, zbeształ kogo; II. ſich — *vr.* (h.) 1) przestać się kłócić; 2) nakłócić się do syta.

Au's=zapfen, *va.* 1) natoczyć, utoczyć; den Wein aus dem Faſſe — natoczyć wina z beczki; 2) trunki na miarę sprzedawać.

Au's=zappeln, *vn.* 1) (h.) przestać trzepotać się, dygotać.

Au's=zaufen, *va.* j—m die Haare — wytargać komu włosy.

Au's=zechen, I. *va.* wychylić, wygolić, wylykać; II. *vn.* ausgezecht haben przestać odprawiać biesiady.

Au's=zehren, I. *va.* i ſich — *vr.* (h.) wyniszczyć, wycieńczyć; ein Land — wyniszczyć kraj; j—n — wyniszczyć kogo, wyssać kogo; die Steuern haben den Reichtum des Landes ausgezehrt podatki wyssały bogactwa kraju; ſich — wyniszczyć się, wyczerpać siły; er hat ſich durch übermäßige Arbeit ausgezehrt nadmierną pracą wyczerpał siły; ein durch Kummer und Arbeit ausgezehrter Mann człowiek wyniszczony chorobą i zgryzotami; II. *vn.* 1) (h.) przestać zajadać; 2) (ſ.) i ſich — *vr.* (h.) er zehrt fortwährend

aus bezustannie opada z ciala; er zehrt ſich ſeit drei Monaten aus od trzech miesięcy usycha; III. ausżehrend, *ppr.* i *adi.* niszczący, trawiący.

Au'szehrung, *sf. pl.* -en, wycieńczenie *n.*, schnięcie *n.*, chudnienie *n.*; suchoty *pl.*

Au's=zeichnen, I. *va.* 1) wyrysować, skończyć rysunek; 2) oznaczyć; die ſchönſten Stellen in einem Buche — wynotować, wypisać najpiękniejsze ustępy z książki; die wichtigſten Fehler — wytknąć najważniejsze błędy; ſeine Regierung durch Siege — zaznaczyć panowanie zwycięstwami; durch Aufſchriften — oznaczyć napisami (etykietami); durch Zahlen — liczbować; 3) j—n — odznaczać kogo; j—n ganz beſonders — szczególną cześć komu oddawać; j—n unter allen — dawać komu pierwszeństwo przed wszystkimi; 4) dystyngować, wyszczególniać; II. ſich — *vr.* (ḥ.) odznaczać się, wyszczególniać się; er zeichnet ſich unter allen durch Fleiß aus celuje pilnością nad wszystkimi; dieſes Jahr zeichnete ſich durch den Tod vieler Fürſten aus rok ten zaznaczył się śmiercią wielu książąt.

Au'szeichnung, *sf. pl.* -en, oznaczenie *n.*, wynotowanie *n.*; wsławienie *n.*; wytknięcie *n.*, odszczególnienie *n.*, odznaczenie *n.*, oznaka *f.* czci, dystynkcya *f.*; j—n mit großer — behandeln okazywać komu wielkie uszanowanie; eine ſolche — iſt nur wenigen zuteil geworden taki zaszczyt spotkał nie wielu; der Kaiſer hat eine größere Anzahl von -en erteilt cesarz nadal wielu osobom ordery i tytuły.

Au's=zerren, *va.* wyciągać, wydzierać.

Au'sziehbar, *adi.* wyciągalny.

Au'sziehbarkeit, *sf.* wyciągalność.

Au's=ziehen, zog aus, habe ausgezogen, I. *va.* i ſich — *vr.* 1) zdjąć, ściągnąć; die Handſchuhe — zdjąć rękawiczki; j—m die Kleider — ściągnąć z kogo ubranie; ſich — rozebrać się; die Uniform — (przen.) porzucić służbę wojskową; er hat alle Scham ausgezogen pozbył się wszelkiego wstydu; j—n (plündernd) — obedrzeć, zlupić kogo; j—n ganz — zabrać komu caly majątek; ſie haben ihn beim Spiele ausgezogen zgrali go do nitki; die Kinderſchuhe ausgezogen haben wyjść z wieku dzieciństwa; 2) wydobyć co; das Schwert aus der Scheide — dobyć miecza; einen Zahn — wyrwać ząb; Unkraut — wykorzenić chwast; die Tiſchplatte — rozciągnąć stół; einen Schuß — wyjąć nabój z broni palnej; 3) Säfte aus Pflanzen — wyciągnąć, wycisnąć soki z roślin; Stellen aus einem Buche — zrobić wyciąg z książki; ein Glas — wychylić szklankę; eine Quadratwurzel — wyciągnąć drugi pierwiastek; eine Partitur für Klavier — ułożyć wyciąg z partytury na fortepian; 4) die Sonne zieht die Farben aus słońce wyciąga kolory; 5) wyciągnąć, rozciągnąć; 6) pociągnąć, ciągnąć do końca; eine Linie — pociągnąć linię; 7) einen Büchſenlauf — wygwintować lufę; II. *vn.* (ſ.) 1) wyprowadzić się, opuścić pomieszkanie; j—n auszuziehen nötigen wyrugować kogo z pomieszkania; ich ziehe aus wyprowadzam się; er iſt ausgezogen wyprowadził się; 2) aus dem Lande — opuścić kraj, wyemigrować; 3) in Scharen — udać się w procesyi; in den Krieg — wyruszyć na wojnę; er zog mit der ganzen Armee aus wyruszył z całą armią; 4) drapnąć, uciec, szybko wybiedz.

Au'sziehtiſch, *sm.* -eś, *pl.* -e, stół *m.* do rozciągania.

Au'sziehung, *sf.* wyciąganie *n.*, wyciągnienie *n.*, wydobycie *n.*; wywlóczenie *n.*, rozebranie *n.*, wyzucie *n.*, zlupienie *n.*, pociągnięcie *n.*, wyprowadzenie *n.*

Au's=zieren, *va.* ob. Ausſchmücken.

Au's=zimmern, *va.* obciosać, wyciosać, wycembrować.

Au'szimmerung, *sf. pl.* -en, wyciosanie *n.*, obciosanie *n.*; wycembrowanie *n.*

An's=zirkeln, *va.* cyrklem odmierzyć, wymierzyć.

Au's=ziſchen, *va.* wysykać, sykaniem wyśmiać, wyszydzić.

Au's=zittern, *vn.* 1) (ḥ.) przestać się trząść; 2) (o dźwiękach) ucichnąć drgając.

Au's=zucken, *vn.* przestać drgać

Au'szug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) wyjście *n.*, emigracya *f.*, wyjazd *m.*; — in den Krieg wyruszenie *n.* na wojnę; — aus einer Wohnung wyprowadzenie się z pomieszkania; 2) szuflada *f.*; 3) to co wylosowano (na loteryi); 4) wyciąg *m.*; — aus einem Buche wyciąg z książki; streszczenie *n.*; kwintesencya *f.*

Au'szüglich, *adv.* w wyjątkach, wyjątkami; wir teilen dies Elaborat — mit podajemy tę pracę w wyjątkach.

Au's=zupfen, *va.* skubać, wyrywać; aus Treſſen die goldenen Fäden — wyciągać złote nici z galonów.

Au's=zürnen, *vn.* przestać się gniewać.

Au's=zwitſchern, I. *va.* wyćwierkać; (przen.) wypaplać; II. *vn.* (ḥ.) przestać świergotać.

Authe'ntiſch, *adi* wiarygodny, prawdziwy, autentyczny, (echt); -e Interpretation interpretacya autentyczna (prawo).

Authentizitä't, *sf*, autentyczność *f.*, prawdziwość *f.*, wiarygodność *f.*, tożsamość *f.* (dokumentu) (Echtheit).

Autobiographie', *sf. pl.* -n, życiorys własny, autobiografia *f.*

Autobiogra'phiſch, *adi.* autobiograficzny.

Autochtho'n, *adi.* pierwotny; -e Bevölkerung pierwotna ludność (eingeboren).

Autochtho'n(e), *sm.* -n, *pl.* -n, tubylec *m.*, pierwotny mieszkaniec kraju, tuziemiec *m.* (Ureinwohner).

Autodafe', *sn.* palenie *n.* żywcem na stosie (kacerzy, pism kacerskich)(Ketzerverbrennung).

Autodida'kt, *sm.* -en, *pl.* -en, samouk *m.*, autodydakt *m.*

Autodida'ktentum, *sn.* -s, samouctwo *n.*, autodydaktyka *f.*

Autodyna'miſch, *adi.* i *adv.* o własnej sile.

Autogra'mm, Autogra'ph, *sn.* -s, *pl.* -e, pismo własnoręczne, autograf *m.*

Autokra't, *sm.* -en, *pl.* -en, samowładca *m.*, samodzierżca *m.* (Selbſtherrſcher).

Autokratie', *sf. pl.* -n, samowładztwo *n.*, autokracya *f.* (Selbſtherrſchaft).

Autokra'tiſch, *adi.* samowładny.

Automa't, *sm.* -en, *pl.* -en, automat *m.*

Automa'tiſch, *adi.* machinalny, mimowolny, niewłasnowolny, automatyczny.

Automobi'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, samochód *m.*

Automobi'lbremſe, *sf. pl.* -n, hamulec *m.* samochodu.

Automobi'lfahrt, *sf. pl.* -en, jazda *f.*, przejeżdżka *f.* samochodem.

Automobi'lgarage (wym.: -garaż), *f.*, *pl.* -n, garaż *m.*, szopa *f.* dla samochodów.

Automobili'ſmus, *sm.* sprawy samochodowe.

Automobi'lhuppe, *sf. pl.* -n, trąbka *f.* (szofera).

Automobi'lkorps (wym.: -kor), *sn.* —, *pl.* — korpus samochodowy (wojsk.).

Automobi'lkuppelung, *sf. pl.* -en, sprzęgło samochodowe.

Automobi'lmotor, *sm.* -s, -to'ren motor *m.* samochodu.

Automobi'lpumpe, *sf. pl.* -n, pompa *f.* samochodu.

Automobi'lſteuerung, *sf. pl.* -en, kierownica *f.*

Automobi'lventil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, klapa *f.* u samochodu.

Automobi'lweſen, *sn.* -s, ob. Automobiliſmus.

Autono'm, *adi.* samorządny, autonomiczny (ſelbſtändig).

Autonomie', *sf. pl.* -(e)n, autonomia *f.*, samorząd *m.* (Selbſtändigkeit).

Autopla'ſtik, *sf.* fizyoplastyka *f.*, autoplastyka *f.*

Autopſie', *sf. pl.* -n, oględziny łekarskie zwłok, autopsya *f.*

Au'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, autor *m.*, twórca *m.*, wynalazca *m.* (Urheber, Verfaſſer).

Au'torrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* własności (literackiej, artystycznej).

Autoriſatio'n, *sf. pl.* -en, upoważnienie *n.*, autoryzacya *f.*

Autoriſie'ren, *va.* upoważnić, autoryzować; -rte Überſetzung przekład uprawniony (berechtigen).

Autorität, *sf. pl.* -en, powaga *f.*, znaczenie *n.*, autorytet *m.*; er iſt eine — auf dieſem Gebiete jest znakomitością na tem polu.

Au'torſchaft, *sf. pl.* -en, autorstwo *n.*; die — iſt noch unbekannt niewiadomo jeszcze, kto jest autorem.

Autotypie', *sf.* autotypya *f.*

Auwe'h! *int.* o dla Boga!

Auxiliä'r, *adi.* pomocniczy; *adv.* do pomocy (aushilfsweiſe).

Auxiliä'rtruppen, *sf. pl.* posiłki *m.* (Hilfstruppen).

Aval', *sm.* -s, żyro *n.* na wekslu (Wechſelbürgſchaft).

Avalie'ren, *va.* żyrować, poręczyć (na wekslu).

Ava'nce (wym.: awans), *sf. pl.* -n, 1) posunięcie *n.* się naprzód; 2) posunięcie *n.* na wyższy urząd, awans *m.*; 3) zaliczka pieniężna.

Avanceme'nt, *sn.* -s, (wym.: awansman) awans *m.*, posunięcie *n.* naprzód, posunięcie na wyższy stopień (Beförderung).

Avancie'ren, *vn.* (ſ.) awansować, postąpić naprzód, postąpić na wyższy stopień (Aufrücken).

Ava'ntgarde, *sf.* przednia straż (Vorhut).

Ave, — Maria, *sn.* zdrowaś Marya.

Ave'rs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, (einer Münze) czołowa strona monety.

Averſa'lſumme, Averſiona'lſumme, *sf. pl.* -n, wynagrodzenie *n.* wskutek ugody.

Averſio'n, *sf. pl.* -en, niechęć *f.*, wstręt *m.*, odraza *f.* obrzydzenie *n.*, (Abneigung).

Avertie'ren, *va.* uwiadomić, zawiadomić (benachrichtigen).

Avertiſſeme'nt, (wym.; awertismą) *sf. pl.* —, uwiadomienie *n.* zawiadomienie *n.* (Kundmachung).

Avia'tik, *sf.* lotnictwo *n.*, awiatyka *f.*

Avia'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, żeglarz powietrzny, awiator *m.*

Avi's, —, *sm. pl.* —, uwiadomienie *n.*, ogłoszenie *n.* (Bekanntmachung).

Aviſie'ren, *va.* ostrzedz, uprzedzić, uwiadomić o czem (benachrichtigen).

Aviſie'rung, *sf. pl.* -en, uprzedzanie *n.* o czem, zawiadomienie *n.*

Avi'ſo, *sm.* -s, *pl.* -s, 1) łekki statek pospieszny do służby wywiadowczej, depeszowej; 2) ob. Avis, Aviſierung.

Avi'ſodampfer, *sm.* -s, *pl.* —, **Avi'ſoſchiff**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Aviſo 1).

Avi'ſotorpedo, *sm.* -s, *pl.* -s, łekki statek torpedowy.

Avi'ſta, *adv.* 1) za okazaniem; 2) bez przygotowania.

Axia'l, *adi.* osiowy (Achſen-).

Axio'm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pewnik *m.*, aksyomat *m.*, prawidło *n.*, zasada *f.*

Axt, *sf. pl.* Äxte, siekiera *f.*, topór *m.*, przycisk *m.*; die — an die Wurzel legen podciąć korzeń.

Ä'xthelm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obuch *m.* u siekiery, toporzysko *n.*

Ä'xthieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, uderzenie *n.* siekierą.

Aza'lie, *sf. pl.* -n, azałea *f.* (bot.)

Azetome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, octomierz *m.*

Azeto'n, *sn.* -s, dwumetyłokoton *m.*, aceton *m.*

Azetyle'n, *sn.* -(e)s, acetylen *m.*

Azimu't, *sm.* -(e)s, poziomołuk *m.*, azymut *m.*

Azo't, *sn* -s, gaz *m.* azotowy, azot *m.*

Azu'r, *sm.* -s, łazur *m.*

Azu'rn, *adi.* łazurowy.

B.

B, druga litera w alfabecie; (w cedulach giełdowych) skróc. = Brief; z. B. skróc. = zum Beiſpiel na przykład.

Baa'ka, *sf. pl.* -n, beczka na kotwicy dla oznaczenia mielizny.

Ba'alsdiener, *sm.* -s, *pl.* —, sługa Baala (pasibrzuch *m.*).

Ba'bum, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pawian *m.*

Babuſche, *sf. pl.* -n, papucze *pl.*

B'aby (wym.: beebi), *sn.* -s, *pl.* -s, małe dziecko.

Babylon, *sm.* Babilon *m.*; Babylonier *sm.* Babilończyk *m.*; Babylonien *sn.* Babilonia *f.*; babyloniſch *adi.* babiloński; der babyloniſche Turm wieża babilońska.

Bacchana'l, *sn.* -s, *pl.* -ien, uroczystość *f.* na cześć Bachusa; pijatyka *f.*, hulanka *f.*, bachanalje *pl.*

Baccha'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, bachant *m.*

Baccha'ntin, *sf. pl.* -innen, bachantka *f.*

Baccha'ntiſch, *adi.* bachancki; rozwięzły, rozpasany, hulacki, hulaszczy.

Bachus, *sm.* —, Bachus *m.*

Bach, *sm.* -(e)s, *pl.* Bäche, strumień *m.*, potok *m.*; kleine Bäche machen große Flüſſe (tyle co) ziarnko do ziarnka, a będzie miarka.

Ba'chamſel (Ba'chſtelze), *sf. pl.* -n, pliszka *f.*, pasterka *f.*

Ba'chbunge, *sf. pl.* -n, przetacznik *m.*, bobownik *m.* (bot.)

Ba'che, *sf. pl.* -n, maciora *f.* (dzika świnia).

Ba'cher, *sm.* -s, *pl.* —, warchlak *m.*

Ba'chforelle, *sf. pl.* -n, pstrąg *m.*

Ba'chholder (Ba'chholunder), *sm.* -s, *pl.* —, kalina *f.*

Ba'chkreſſe, *sf. pl.* -n (rośl.) rzeżucha wodna.

Bä'chlein, *sn.* -s, *pl.* —, strumyczek *m.*, potoczek *m.*

Ba'chſtelze, *sf. pl.* -n, ob. Bachamſel.

Ba'chweide, *sf. pl.* -n, wierzba wodna.

Back, I. *sf. pl.* -en, 1) wspólna misa dla załogi okrętowej; 2) przedni szaniec na okręcie; II. *adv.* ein Schiff — legen okręt w tyl obrócić; die Segel — haben mieć żagle w tyl zwrócone.

Ba'ckbord, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lewy bok okrętu.

Ba'ckbraſſen *va.* zagle ustawić przeciw wiatrowi.

Ba'ckbrett, *sn.* -es, *pl.* -er, lopata *f.* do wsuwania pieczywa do pieca.

Ba'ckdöſe, *sf. pl.* -n, dzieża *f.* na ciasto.

Ba'cke, *sf. pl.* -n (także Ba'cken, *sm.* -s, *pl.* —) 1) policzek; rote -n haben mieć różowe policzki, różową buzię; die -n voll nehmen mówić z emfazą; 2) poręcz *f.*, boczna ściana; ramię *n.* (np. u młotka); 3) przykład *m.* u strzelby.

Ba'cken, bäckſt, bäckt, buk, habe gebacken, I. *va.* 1) smażyć; etw. in Butter — smażyć co na maśle; Ziegelſteine — wypalać cegły; 2) piec; Brot, Kuchen — piec chleb, ciasta; Stahl — stalować żelazo; eine Speiſe in Butter — smażyć potrawę na maśle; gebackene Fiſche smażone ryby; gebackenes Huhn smażona kura; ein neugebackener Edelmann świeżo upieczony szlachcic; II. *vn.* (ſ. i h.) 1) zlepić się, zbić się (wskutek zimna lub gorąca); 2) (h.) piec się; das Brot backt (bäckt) ſchon chleb się już piecze; das Brot hat nicht genug gebacken chleb nie dopiekł się.

Ba'ckenbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, faworyty *pl.*, bokobrody, *pl.*, baczki *pl.*

Ba'ckenbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość licowa, jarzmowa.

Ba'ckenſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, policzek *m.*, uderzenie *n.* w twarz.

Ba'ckenzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb trzonowy.

Bä'cker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz *m.*; das iſt wie beim — die Semmel to ma stałą cenę; beſſer zum — als zum Apotheker lepiej do piekarza niż do aptekarza.

Bä'ckerburſch(e), *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak piekarski, piekarczyk *m.*

Bäckerei', *sf. pl.* -en, 1) piekarstwo *n.*; 2) piekarnia *f.*; 3) pieczywo *n.*, ciastka *pl.*

Bä'ckergeſell, *sm.* -en, *pl.* -en, czeladnik piekarski.

Bä'ckerzunft, *sf. pl.* -zünfte, cech piekarzy.

Ba'ckfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) ryba *f.* do smażenia; 2) ryba smażona; 3) młode dziewczę podlotek *m.*

Ba'ckform, *sf. pl.* -en, forma *f.* do pieczenia.

Ba'ckgeld, *sn.* -es, *pl.* -er, zaplata *f.* od pieczenia.

Ba'ckgerät, *sn.* -es, *pl.* -e, przyrząd *m.* do pieczenia.

Ba'ckgerechtigkeit, *sf. pl.* -en, przywilej *m.* piekarski.

Ba'ckhähndel, Backhendel, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Backhuhn. 2.

Ba'ckhitze, *sf. pl.* -n, gorąco *n.* z pieca.

Ba'ckhuhn, *sn.* -s, *pl.* -hühner, 1) kura *f.* do smażenia; 2) kurczę smażone.

Ba'ckofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec piekarski.

Ba'ckpfeife, *sf. pl.* -n, ob. Backenſtreich.

Ba'ckſtagswind, *sm.* -es, *pl.* -e, w trzy ćwierci wiatru (mar.).

Ba'ckſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cegla palona.

Ba'ckſtube, *sf. pl.* -n, piekarnia *f.*

Ba'cktag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień do pieczenia przeznaczony.

Ba'cktrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, dzieża *f.* do zarabiania ciasta.

Ba'ckwerk, *sn.* -(e)s, pieczywo *n.*, ciastko *n.*

Bad, *sn.* -es, *pl.* Bäder, 1) kąpiel *f.*; im Bade ſein kąpać się; ein — wärmen zagrzać wodę na kąpiel; (przen.) j—m ein Bad zurichten spra-

wić komu nieprzyjemności; er wird das — ausgießen na nim się skrupi; das Kind mit dem Bade ausgießen dobre wraz z złem odrzucić; 2) das — der Wiedergeburt chrzest *m.*; 3) zdrojowisko *n.*, uzdrowisko *n.*, wody *pl.*, kąpiele *pl.*; ins — reiſen jechać do wód; ausländiſche Bäder beſuchen jeździć do wód (zdrojowisk) zagranicznych.

Ba'deanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład kąpielowy, lazienki *pl.*, kąpiele *pl.*

Ba'deanzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, ubranie kąpielowe.

Ba'dearzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz kąpielowy.

Ba'defrau, *sf. pl.* -en, kąpielowa *f.*

Ba'defrieſel, *sm.* -s, *pl.* —, prosówka kąpielowa.

Ba'degaſt, *sm.* -es, *pl.* -gäſte, gość u wód bawiący, gość kąpielowy.

Ba'degeld, *sn.* -es, *pl.* -er, zaplata *f.* za kąpiel.

Ba'degeſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* naczynia, sprzęty używane w lazienkach.

Ba'dehaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, łaźnia *f.*, łazienki *pl.*

Ba'dekur, *sf. pl.* -en, kuracya kąpielowa, zdrojowa; — gebrauchen leczyć się u wód (kąpielami).

Ba'dekrätze, *sf. pl.* -n, wyprysk kąpielowy.

Ba'demantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, plaszcz *m.* do kąpieli.

Ba'demeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, kąpielowy *m.*, przełożony w lazienkach.

Ba'den, *sn.* Baden *n.*; Badenſer *sm.* Badeńczyk; Badenſerin *sf.* Badeńka; badenſer, badener *adi.* badeński.

Ba'den, I. *va.* kąpać; (przen.) ſeine Hände im Blute — broczyć w krwi; II. *vn.* (h.) i ſich — *vr.* (h.) kąpać się; haben Sie ſchon gebadet? czyś się pan już kąpał? (przen.) ich bin in Schweiß gebadet pot się ze mnie leje; (ſich) in Tränen — rozpływać się w łzach; wer das Waſſer fürchtet, muß ſich nicht — kto się wilka boi, niech do lasu nie idzie.

Ba'deordnung, *sf. pl.* -en, przepisy kąpielowe.

Ba'deort, *sm.* -es, *pl.* -e, zdrojowisko *n.*, miejsce kąpielowe.

Ba'der, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kąpielowy *m.*, łaziebnik *m.*; 2) felczer *m.*, cyrulik *m.*

Ba'derin, *sf. pl.* -innen, kąpielowa *f.*, laziebna *f.*

Ba'deplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* gdzie się kąpią.

Ba'dereiſe, *sf. pl.* -n, podróż *m.* do zdrojowiska.

Ba'deſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, gąbka *f.* do kąpieli.

Ba'deſtube, *sf. pl.* -n, pokój *m.* do kąpieli, lazienka *f.*

Ba'deſtrand, *sm.* -es, plaża *f*

Ba'deverwaltung, *sf. pl.* -en, zarząd kąpielowy.

Ba'dewanne, *sf. pl.* -n, wanna *f.* do kąpieli.

Ba'dewitz, *sn.* Bogdanowy *pl.*

Ba'dezeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przyrządy kąpielowe.

Ba'dezimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój kąpielowy, lazienka *f.*

Bäffchen, *sn.* -s, *pl.* —, płatek płócienny u szyi przy ornacie duchownych.

Baga'ge (wym.: bagaże), *sf.* 1) pakunek *m.*, bagaże *f.*, ladunek *m.*; 2) hołota *f.*

Baga'gewagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, furgon *m.* na bagaż.

Baga'gepferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń juczny.

Bagate'lle, *sf. pl.* -n, drobnostka *f.*, bagatela *f.*, rzecz *f.* malej wagi; das iſt keine — to rzecz wielkiej wagi, to nie bagatela.

Bagate'llſache, *sf. pl.* -n, sprawa drobiazgowa, bagatelka *f.*

Bagate'llverfahren, *sn.* -s, postępowanie *n.* (sądowe) w sprawach drobiazgowych.

Ba'gger, *sm.* -s, *pl.* —, przyrząd *n.* do oczyszczenia rzek z błota, do pogłębienia dna w rzece, bagier *m.*

Ba'ggern, *va.* oczyszczać z blota, szlamu, pogłębiać rzeki.

Ba'ggermaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do pogłębiania dna w rzece, bagier *m.*

Bä'hekraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, zioło *n.* do naparzania.

Bä'hen, *va.* 1) Holz — drzewo prażyć (by się stało twardszem); Pflanzen — przyspieszać rozkrzewianie się roślin sztuczną cieplotą; 2) Brotſchnitte — robić z chleba grzanki; 3) kranke Glieder — naparzać chore czlonki, fomentować (med.)

Bä'hung, *sf. pl.* -en, prażenie *n.*, naparzenie *n.*, rozgrzewanie *n.*, fomentacya *f.*

Bahn, *sf. pl.* -en, 1) tor *m.*, droga utorowana; — machen, brechen torować drogę; j—n auf die rechte — führen wyprowadzić kogo na właściwą drogę; 2) j—m die — abgewinnen przegonić, wyprzedzić kogo; auf der einmal betretenen — bleiben trzymać się drogi raz obranej, jednym postępować torem; die — der Tugend betreten wstąpić na drogę cnoty; von der — abkommen zejść z toru, zboczyć z drogi; die Sache iſt auf der — rzecz jest w toku; die Sache auf die — bringen poddać rzecz pod dyskusyę; 3) (= Eisbahn) die — iſt gefegt oczyszczono ślizgawkę; 4) die — eines Planeten droga, którą planeta przebiega; 5) die — zum Kampfe eröffnen otworzyć arenę; 6) die — des Amboſſes wierzch kowadła; die — des Hammers bruszle u młotka; 7) kolej żelazna; per — ſchicken wysłać koleją; doppelgeleiſige (zweigeleiſige) — kolej dwutorowa; Eigentums- kolej macierzysta; eingeleiſige (einſpurige) — kolej jednotorowa; elektriſche — kolej elektryczna; oberirdiſche — (Hoch-) kolej nadziemna; ſchmalſpurige — kolej wązkotorowa; transportable — kolej przenośna; unterirdiſche — kolej podziemna.

Ba'hnanlagen, *sf. pl.* urządzenia *pl.* koleji żelaznej.

Ba'hnarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik kolejowy.

Ba'hnaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, szlakowy *m.*, dozorca *m.* szlaku (kolejowego), budnik *m.*

Ba'hnbau, *sm.* -(e)s, *pl.* -bauten, budowa *f.* koleji.

Ba'hnbetrieb, *sm.* -(e)s, ruch kolejowy.

Ba'hnböſchung, *sf. pl.* -en, plant kolejowy.

Ba'hnbrechend, *adi.* torujący drogę; er iſt in dieſer Wiſſenſchaft — geweſen on założył podwaliny tej nauki, ugruntował tę naukę.

Ba'hnbrecher, *sm.* -s, *pl.* —, torujący *m.* innym drogę, krzewiący postęp.

Ba'hnbrücke, *sf. pl.* -n, most kolejowy, wiadukt *m.*

Ba'hndamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, nasyp kolejowy.

Ba'hnen, *va.* einen Weg — torować drogę; er bahnte ihr den Weg zum Ruhme usłał jej drogę do sławy; ſich einen Weg durch das Gedränge — przepchać się przez tłum; gebahnter Weg gladka droga.

Ba'hnerhaltung, *sf.* utrzymanie *n.* kolei; -ſchef *sm.* naczelny inżynier utrzymania kolei; -ſdienſt *sm.* służba *f.* utrzymania kolei.

Ba'hngebiet (Bahnbereich), *sn.* -es, *pl.* -e, doszlacze *n.*

Ba'hngeleiſe, *sn.* -s, *pl.* —, tor kolejowy.

Ba'hnhof, *sm.* -(e)s, *pl.* höfe, dworzec kolejowy (foksal *m.*); — für abgehende Güter dworzec wywozowy; — für ankommende Güter dworzec główny; Rangierdworzec zestawowy; -shalle wiata dworcowa.

Ba'hnhofsbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e. list mający być oddanym na dworcu kolejowym, list dworcowy.

Ba'hnhofswirtſchaft, *sf. pl.* -en, bufet kolejowy, restauracya kolejowa.

Ba'hnkörper, *sm.* -s, *pl.* —, inwentarz kolejowy.

Ba'hninſpicient, *sm.* -en, *pl.* -en, zawiadowca *m.* szlaku; inżynier szlakowy.

Ba'hnlagernd, *adi.* składalny, pozostający na kolei.

Ba'hnlinie, *sf. pl.* -n (Bahnſtrecke) szlak kolejowy.

Ba'hnmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, = Bahnaufſeher.

Ba'hnnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć kolejowa.

Ba'hnplanumbankett, *sn.* -es, *pl.* -e, pobocze *n.* torowiska.

Ba'hnpoſt, *sf.* poczta w wagonie kolejowym.

Ba'hnſchiene, *sf. pl.* -n, szyna kolejowa.

Ba'hnſchwelle, *sf. pl.* -n, próg kolejowy.

Ba'hnſteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, peron kolejowy.

Ba'hnſteigkarte, *sf. pl.* -n, karta peronowa, peronówka *f.*

Ba'hnſtollen, *sm.* -s, *pl.* —, tunel *m.*

Ba'hnſtrecke, *sf. pl.* -n, ob. Bahnlinie.

Ba'hnwächter, *sm.* -s, *pl.* —, strażnik kolejowy, budnik *m.*

Ba'hnwächterhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* budnika, strażnika.

Ba'hnzug, *sm.* -es, *pl.* -züge, pociąg *m.*

Ba'hre, *sf. pl.* -n, nosze *pl.*, nosidła *n.*; mary *f.*, trumna *f.*, katafalk *m.*; bis zur — aż do grobowej deski; von der Wiege bis zur — od kolebki aż do trumny.

Ba'hrtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, całun *m.*

Bai, *sf. pl.* -en, zatoka morska.

Baiſe'r, (wym.: bezé) *sn.* -s, *pl.* -s, bezy *pl.* (legomina).

Ba'iſſe, (wym.: beesse), *sf. pl.* -n, zniżka *f.*, zniżenie *n.* się, opadanie *n.* (zwłaszcza kursów na giełdzie); auf — ſpekulieren spekulować na zniżkę.

Bai'ſſetendenz, *sf.*, tendencya zniżkowa.

Bajade're, *sf. pl.* -n, tancerka indyjska, bajadera *f.*

Baja'zzo, *sm. pl.* -s, błazen *m.*, trefniś *m.*, śmieszek *m.*, pajac *m.*

Bajone'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bagnet *m.*; das — aufpflanzen osadzić bagnet; mit Bajonetten angreifen iść na bagnety.

Bajone'ttſcheide, *sf. pl.* -n, pochwa *f.* bagnetu.

Bakhantin, Bakchus, i t. p. ob. Bacchantin, Bacchus itd.

Ba'ke, *sf. pl.* -n, baka *f.*, (znak dla marynarzy i geometrów).

Ba'ken, *sn.* (h.) umieszczać baki.

Bakero'de, *sn.* Cmochowo *n.*

Bakkalaurea't, *sn.* -es, *pl.* -e, (stopień akademicki) bakalaureat *m.*

Bakkalaure'us, *sm.* —, *pl.* -rei, rodzaj stopnia akademickiego.

Bakkara't, *sn.* -(e)s, bakarat *m.*

Bakte'rie, *sf. pl.* -n, laseczniк *m.*, mikrob *m.*, bacyl *m.*, bakterya *f.*

Bakte'rienforſcher, *sm.* -s, *pl.* —, badacz *m.* laseczników, bakteryolog *m.*

Bakte'rienforſchung, *sf. pl.* -en, badania bakteryologiczne, bakteryologia *f.*

Bakteriolo'g(e), *sm.* -n, *pl.* —, ob. Bakterienforſcher.

Bakteriologie', *sf.* ob. Bakte'rienforſchung.

Bala'nce, *sf. pl.* -n, równowaga *f.*, balans *m.* (Gleichgewicht).

Balancie'r, *sm.* -s, *pl.* -s, kibić *f.* u wagi; drąg *m.* u maszyny parowej, wahacz *m.*

Balancie'ren, *va.* i *vn.* (h.) balansować.

Balancie'rſtange, *sf. pl.* -n, drąg *m.* do balansowania.

Bald, *adv.* 1) wkrótce, w krótkim czasie; ſehr — zaraz, niezadługo; — darauf wkrótce potem, po chwili; man wird die Türe — öffnen zaraz otworzą drzwi; er wird — vierzig Jahre alt blizko mu do czterdziestki; er wird es noch genug — bemerken jeszcze to w czas spostrzeże; er kommt nicht ſo — wieder nie tak prędko powróci; ſo — als möglich, möglichſt — jak najprędzej; 2) biſt du — ſtill? czy prędko się już uciszysz? 3) łatwo, z łatwością; das iſt — geſagt aber ſchwer getan łatwo to powiedzieć ale trudno wykonać; 4) prawie, omal; ich

wäre — gefallen malom nie upadł; ich hätte — gesagt omal że nie powiedzialem; 5) szybko, prędko; ein Jahr geht — dahin rok prędko minie; Wein der — getrunken werden muß wino które długo stać nie może; doppelt gibt wer — gibt dwa razy daje kto szybko daje; 6) — so, — anders to tak, to owak; raz tak, drugi raz inaczej; — schläft er, — hat er keine Zeit, — ist er ausgegangen raz spi, (drugi) raz niema czasu, to znowu nie ma go w domu.

Baldachi'n, *sm.* -s, *pl.* -e, baldachim *m.*, zaslona *f.*

Bä'lde, *sf.* (używane tylko w zwrocie) in — wkrótce.

Ba'ldig, I. *adi.* prędki, rychły; ich freue mich auf seine -e Rückkehr cieszę się, że niebawem powróci; auf -es Wiedersehen do rychlego zobaczenia się; II. *adv.* -st, najszybciej, najrychlej; ich werde aufs -ste wiederkommen powrócę jak najspieszniej.

Ba'ldmöglichst, Ba'ldtunlichst, *adv.* możliwie jak najrychlej, najszybciej.

Ba'ldrian, *sm.* -s, *pl.* -e, (bot.) kozlek *m.*, baldryan *m.*

Balg, *sm.* -(e)s, *pl.* Bälge, 1) łupina *f.*, skórka *f.*, plewa *f.*; — von Erbsen łupiny grochu; — von Trauben skórka winogron; 2) skóra *f.*, welina *f.* (zwierząt); einem Hasen den — abziehen ściągnąć skórę z zająca; skóra ludzka; (przen.) j—m den — streicheln schlebiać komu; 3) miech *m.*, mieszek *m.*; 4) wypchana figura, wypchane zwierzę; 5) du! — ty bębnie!

Ba'lge, *sf. pl.* -n, ob. Balje.

Ba'lgfrucht, *sf. pl.* -früchte, mieszek *m.*

Ba'lggeschwulst, *sf. pl.* -schwülste, torbiel *f.*, tumor *m.*

Ba'lgen, I. *va.* zdjąć skórę, ściągać skórę; II. sich — *vr.* (h.) 1) skórę z siebie zrzucać (o wężu); 2) szamotać się, za łby się wodzić, pasować się.

Ba'lgengerüst, *sn.* -es, *pl.* -e, koziołek *m.* na miechy.

Ba'lgentreter, *sm.* -s, *pl.* —, kalkancista *f.*, kalkant *m.*

Ba'lger, *sm.* -s, *pl.* —, zapaśnik *m.*; lubiący bójki, kłótnie.

Balgerei', *sf. pl.* -en, mocowanie *n.* się, szamotanie *n.* się, bójka *f.*, bijatyka *f.*

Ba'lje, *sf. pl.* -n, balia *f.* (do prania).

Ba'lkan, *sm.* -s, Balkan *m.*, Balkany *pl.*; Balkan- *adi* balkański.

Ba'lken, *sm.* -s, *pl.* —, belka *f.*; belek *m.*, bierwiono *n.*; den Splitter im fremden, den — im eigenen Auge nicht sehen źdźbło widzieć w oku bliźniego a w swojem nie widzieć belki; er lügt, daß sich die — biegen kłamie, że aż się kurzy; er flucht, daß die — krachen klnie że aż belki trzeszczą; der Wage drążek *m.* u wagi.

Ba'lkenanker, *sm.* -s, *pl.* —, kotwica belkowa.

Ba'lkenbrücke, *sf. pl.* -n, most belkowy.

Ba'lkendecke, *sf. pl.* -n, powała belkowa.

Ba'lkenkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, głowica *f.*

Ba'lkensteine, *sm. pl.* krokształty *pl.*

Ba'lkenwage, *sf. pl.* -n, przezmian *m.*

Ba'lkenwerk, *m.* -(e)s, *pl.* -e, belkowanie *n.*

Balko'n, *sm.* -s, *pl.* -e, balkon *m*; ganek *m.*

Balko'ntüre, *sf. pl.* -n, drzwi prowadzące na balkon.

Balko'nzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój balkonowy.

Ball, *sm.* -(e)s, *pl.* Bälle, 1) pilka *f.*; — spielen grać w piłkę; 2) (przen.) Wind und Wellen spielen — mit dem Menschen człowiek jest igraszką wiatru i fal; er ist ein (Spiel)ball des Schicksals jest igrzyskiem losu; 3) bila *f.*, kula *f.* (bilardowa); ich habe noch keinen — gemacht nie zrobilem jeszcze kuli; den — ins Loch machen wpędzić kulę do dziury; 4) (Erdball) kula ziemska; 5) bal *m.*; einen — geben wyprawić bal; einem — beiwohnen być na balu; Bälle besuchen bywać na balach.

Balla'de, *sf. pl.* -n, ballada *f.*

Ba'llanzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, strój balowy.

Balla'st, *sm.* -es, *pl.* -e, balast *m.*, ładunek *m.* (okrętu); — einschießen obladować okręt; — ausschießen wyrzucać balast; überflüssiger — (in Büchern) zbyteczne dodatki.

Ba'lldame, *sf. pl.* -n, dama *f.* w stroju balowym; kobieta lubiąca bale.

Ba'lleinladung, *sf. pl.* -en, zaproszenie *n.* na bal.

Ba'lleisen, *sn.* -s, *pl.* —, kosak *m.*

Ba'llen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) dłoń *f.*; wypuklina mięsista pod wielkim palcem u nogi; 2) bala *f.* (paka towarowa); 3) bela (10 ryz papieru); 4) bryla *f.* (ziemi).

Ba'llen, I. *va.* 1) die Fäuste — zaciskać pięście; 2) den Schnee — ugniatać śnieg; II. *vn.* i sich — *vr.* (h.) der Schnee ballt sich śnieg zlepia się.

Ba'llenware, *pl.* -n, towar w bele zapakowany.

Ba'llenweise, *adv.* belami, na bele (kupować).

Ba'llern, *vn.* (h.) halasować, wyprawiać krzyki; strzelać; gegen die Türe — walić w drzwi.

Balle'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, balet *m.*

Balle'ttkunst, *sf. pl.* -künste, choreografia *f.*, sztuka baletnicza.

Balle'ttmeister, *sm.* -s, *pl.* —, baletmistrz *m.*

Balle'ttratte, *sf. pl.* -n.

Balle'ttänzer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), baletnik *m.* (baletnica *f.*).

Ba'llfest, *sn.* -es, *pl.* -e, uroczystość balowa, bal *m.*

Ba'llgast, *sm.* -es, *pl.* -gäste, gość balowy, na bal zaproszony.

Ba'llgeber, *sm.* -s, *pl.* — wyprawiający bal.

Ba'llhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, dom, gdzie odprawiają bale, sala *f.* do tańca.

Ba'llhorn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (Jan Ballhorn, drukarz niemiecki w XVI. stul.) 1) korrektor niezręczny; 2) ten, co psuje chcąc poprawić.

Ba'llkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er.

Ba'llkoſtüm, *sn.* -s, *pl.* -e, suknia balowa, strój balowy.

Ba'llkönigin, *sf. pl.* -innen, królowa *f.* balu.

Ba'llmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, dyrygujący balem.

Ba'llmutter, *sf. pl.* -mütter, matkująca *f.*, przyzwoitka *f.*

Balli'ſtik, *sf.* (część mechaniki) ballistyka *f.*

Ba'lliſtiſch, *adi.* ballistyczny.

Ballo'n, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) pilka *f.*, balon *m.*; 2) flaszka, *f.*, bania *f.*, bomba *f.*; 3) statek napowietrzny, balon.

Ballota'ge, (wym.: balotaż) *sf. pl.* -n, balotowanie *n.*, balotaż *m.*, głosowanie *n.* galkami.

Ballo'tte, *sf. pl.* -n, kula *f.* do balotowania.

Ballotie'ren, *va.* i *vn.* (h.) balotować; über j—s Aufnahme — rozstrzygać balotowaniem o przyjęciu kogo; j—n hinaus- wykluczyć kogo przez balotowanie.

Ba'llſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala balowa.

Ba'llſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gra *f.* w piłkę.

Ba'llſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) grający (grająca) w piłkę.

Ba'lltoilette, *sf. pl.* -n, toaleta balowa.

Balneographie', *sf. pl.* -n, opisanie *n.* wód leczniczych, balneografia *f.*

Balneologie', *sf.* nauka *f.* o kąpielach, balneologia *f.* (Bäderlehre).

Balneotherapie', *sf. pl.* -n, leczenie *n.* za pomocą wód, balneoterapia.

Ba'lſam, *sm.* -s, *pl.* -e, balsam *m.*; maść *f.*; (przen.) ulga *f.*, pociecha *f.*

Ba'lſambaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo balsamowe.

Ba'lſambüchſe, *sf. pl.* -n, puszka balsamowa.

Ba'lſamduft, *sm.* -es, *pl.* -düfte, woń balsamiczna.

Ba'lſamholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo balsamowe.

Ba'lſamkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, balsamina *f.*, niecierpek *m.*

Balſamie'ren, *va.* balsamować.

Balſamie'rung, *sf. pl.* -en, balsamowanie *n.*

Balſami'ne, *sf. pl.* -n, balsamina *f.*, niecierpek *m.* (bot.)

Balſa'miſch, *adi.* balsamiczny.

Ba'lſamöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olej balsamowy.

Ba'lſampappel, *sf. pl.* -n, topola balsamowa.

Ba'ltiſch, *adi.* baltycki; -es Meer Baltyk *m.*

Baluſtra'de, *sf. pl.* -n, balustrada *f.* (Geländer).

Balz, *sf. pl.* -en, tokowanie *n.* (gluszczów), łączenie *n.* się w pary.

Ba'lzen, *vn.* tokować, łączyć się w pary.

Ba'lzweiler, *sn.* Balczewo *n.*

Ba'lzzeit, *sf.* czas *m.* tokowania.

Ba'mbus, *sm. pl.* -ſſe, bambus *m.*

Ba'mbusrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, trzcina bambusowa.

Ba'mbusſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, laska bambusowa.

Ba'mbuszucker, *sm.* -s, cukier *m.* z trzciny bambusowej.

Ba'mmeln, *vn.* (h.) 1) wisieć, dyndać; 2) bić, dzwonić (o dzwonie).

Ban, *sm.* -s, *pl.* -e, Banus, *sm.* —, *pl.* —, namiestnik *m.* Kroacyi, ban *m.*

Bana'l, *adi.* codzienny, oklepany, pospolity, banalny.

Banalität', *sf.* -en, pospolitość *f.*, banalność *f.*

Bana'ne, *sf. pl.* -n, banan *m.*

Banauſie', *sf.* pedanterya *f.*, trywialność *f.*

Banau'ſiſch, *adi.* pedantyczny, trywialny.

Band, I. *sm.* -es, *pl.* Bände, 1) (= Einband) oprawa *f.* książki, okladzinka *f.*; lederner — oprawa w skórę; 2) tom *m.*; das Werk beſteht aus drei Bänden dzielo składa się z trzech tomów; II. *sn.* -es, *pl.* Bäuder, 1) zawias *m.*; miecz *m.*; 2) wiązadlo *n.*, wstążka *f.*, taśma *f.*, tasiemka *f.*; j—n am Bande führen prowadzić kogo na pasku; 3) (anat.) wiązadlo *n.*; 4) powrósło *n.* (do wiązania snopów); obręcz *f.*, wstęga *f.*; klamra *f.*, zawiasy *pl.*, zapora *f.*; außer Rand und — ſein; stracić równowagę; nie, posiadać się (z gniewu, ze wruszenia); III. *sn. pl.* Bande, 1) więzy *pl.*, węzły *pl.*; okowy *pl.*; in -en liegen leżeć w okowach; die Seele iſt den -en des Körpers entflohen dusza uleciala z ciała; j—n in -e ſchlagen włożyć okowy na kogo; ſeine -e zerreißen rozerwać kajdany; 2) ich bin mit ihm durch -e der Freundſchaft verbunden łączy nas węzel przyjaźni; die ehelichen -e zerreißen zerwać związek małżeński; Geſchwiſter von zwei -en rodzeństwo z tych samych rodziców.

Banda'ge, (wym.: bandaż) *sf. pl.* -n, bandaż *m.*, opatrunek *m.*, owiązanie *n.* rany. (Binde).

Bandagie'ren, (wym.: -żiren) *va.* bandażować, owiązać (verbinden).

Bandagi'ſt, (wym.: -żist) *sm.* -en, *pl.* -en, **Banda'genmacher**, *sm.* -s, *pl.* —, bandażysta *m.*

Ba'ndausgabe, *sf. pl.* -n, wydanie *m.* w tomach.

Ba'ndart, *sf. pl.* -äxte, siekiera krzyżowa.

Bä'ndchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Band) 1) tomik *m.*; 2) wstążeczka *f.*, tasiemka *f.*

Ba'nde, *sf. pl.* -n, 1) banda *f.*, zgraja *f.*; 2) muzyka (orkiestra) wojskowa; 3) (w grze bilardowej) die — berühren uderzyć kulą o bant; die — halten nie wysunąć ciała za bandę.

Ba'ndeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, żelazo taśmowe, żelazo wstęgowe.

Bändelei', *sf. pl.* -en, milostka *f.*

Bandelie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, bandolet *m.*, rzemień, w który się palasz zawiesza.

Ba'ndenführer, *sm.* -s, *pl.* —, herszt *m.* bandy.

Bä'nderlehre, *sf.* nauka *f.* o wiązadłach, desmologia *f.*

Ba'ndfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* wstążek, wstęgarnia *f.*

Bändeweiſe, *adv.* na tomy, w tomach.

Bä'ndezahl, *sf.* ilość *f.* tomów.

Bä'ndern, *va.* nadawać czemu kształt wstążki; malować w paski.

Bä'ndigen, *va.* ogłaskać, obłaskawić (dzikie zwierzę); ein Pferd — ujeździć konia; einen Löwen — poskromić lwa; die Feinde — pogromić nieprzyjaciół; die Vermeſſenheit — ukrócić zuchwałość; den Zorn — uśmierzyć gniew; ſich — pohamować się.

Bä'ndiger, *sm.* -s, *pl.* —, poskromiciel *m.*, pogromca *f.*

Bä'ndigung, *sf. pl.* -en, ułaskawienie *n.*, poskromienie *n.*, uśmierzenie *n.*

Bandi't, *sm.* -en, *pl.* -en, bandyta *m.*, opryszek *m.*

Bandi'tenführer, *sm.* -s, *pl.* —, herszt *m.* bandytów.

Bandi'tenſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bandytyzm *m.*

Bandi'tenweſen, *sn.* -s, bandytyzm *m.*

Ba'ndſäge, *sf. pl.* -n, piła pasowa, piła *f.* bez końca.

Ba'ndſchleife, *sf. pl.* -n, kokarda *f.*, fontaż *m.* z wstążek.

Ba'ndweber, *sm.* -s, *pl.* —, tkacz *m.* wstążek.

Bandweberei', *sf. pl.* -en, fabrykacya *f.* wstążek.

Ba'ndwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, tasiemiec *m.*, soliter *m.*

Ba'ng(e), *adi.* (i *adv.*) *comp.* banger, bänger, *superl.* bangſt, bängſt, tęskny, tęsknotą przejęty, niepokój sprawiający; ein -es Herz serce tęsknione, tęsknotą przejęte; die -e Stunde der Erwartung pełna niepokoju godzina oczekiwania; -e Klagen smętne żale; -e Ahnungen smutne przeczucia; -e Nachricht wiadomość niepokojąca; ich bin — trwożę się, niepokoję się; mir wird — trwoga, niepokój mnie ogarnia, tęskno mi się robi; mir wird immer bänger niepokój wzrasta; es wird ihm angſt und — strach go przejmuje; ihm iſt für ſein Leben — drży o życie swoje; laſſe dir nicht — ſein nie bój się; j—m vor etw. -e machen straszyć kogo czem; -e machen gilt nicht nie uchodzi straszyć.

Ba'ngen, I. *va.* niespokojnym czynić, trwożyć, trwogi nabawiać; ſchreckliche Träume — mich okropne mary mnie dręczą; II. *vn.* (ħ.) *vr.* i *vimprs.* (ħ.) 1) obawiać się czego; lękać się czego; ich bange für mein Leben drżę o życie moje; es bangt mir lękam się, trwożę się, jestem w trwodze; es bangt mir um die Zukunft obawiam się przyszłości! 2) nach etwas — tęsknić do czego.

Ba'ngigkeit, *sf. pl.* -en, 1) obawa *f.*, niepokój *m.*; 2) tęsknota *f.*, tęskność *f.*

Bank, *sf.* I. *pl.* Bänke, 1) ława *f.*, ławka *f.*; ſich auf die — ſetzen usiąść na ławce; die Bänke im Eiſenbahnwagen siedzenia w wagonie; vor leeren Bänken ſpielen grać wobec pustego amfiteatru; die weltliche — stany świeckie; die — der Gottesgelehrten wydział teologiczny; (żegl.) auf eine (Sand-) — auffahren ugrząźć na mieliźnie (piaszczyźnie); 2) ſeinen Kindern auf der — ſitzen żyć na łasce dzieci; etw. auf der unabgekehrten — finden zwędzić co, ukraść co; auf die lange — ſchieben przeciągać w nieskończoność, odkładać na przyszłość; durch die — bez wyjątku, wszyscy za porządkiem; hinter die — werfen puścić w niepamięć; unter der — hervorziehen odnowić pamięć czego; ſich unter die — ſaufen spić się do nieprzytomności; von der — fallen urodzić się dzieckiem nieślubnem; 3) ława *f.*, stół *m.* dla rzemieślników; Fleiſchbank jatka *f.*, ława rzeźnicza; auf die — ſchlachten rżnąć na sprzedaż na cząstki; II. *pl.* Banken bank *m.*; Geld auf die — tragen umieszczać pieniądze w banku; Geld bei der — ſtehen haben mieć kredyt w banku; (w grze w karty) — geben dawać, trzymać bank; die — ſprengen rozbić bank.

Ba'nkagio (wym.: -ażio), *sn.* -s, *pl.* prowizya bankowa.

Ba'nkaktie, *sf. pl.* -n, akcya bankowa.

Ba'nkaktionär, *sm.* -s, *pl.* —, akcyonaryusz *m.* banku.

Ba'nkaſſignation, *sf. pl.* -en, asygnata bankowa.

Ba'nkanweiſung, *sf. pl.* -en, przekaz *m.* na bank, czek *m.*

Ba'nkbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, noga *f.* u ławki.

Ba'nkbillet, *sn.* -s, *pl.* -s, banknot *m.*, asygnata *f.*, bilet bankowy.

Ba'nkbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, ob. Bankerott.

Bä'nkchen, *sn.* -s, *pl.* —, ławeczka *f.*

Ba'nkdirektor, *sm.* -s, *pl.* -en, dyrektor *m.* banku.

Bä'nkel, *sn.* -s, *pl.* —, **Bä'nkelgeſang**, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, pieśń *f.* śpiewaków ulicznych, szynkownych, kuplet *m.*

Bä'nkelſänger, *sm.* -s, *pl.* —, śpiewak uliczny (karczemny, szynkowny), kuplecista *m.*

Ba'nk(e)rott, I. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bankructwo *n.*, niewypłacalność *f.*; betrügeriſcher — oszukańcze, podstępne bankructwo; — machen zbankrutować; j—s — herbeiführen stać się przyczyną czyjego bankructwa, przyprowadzić kogo do bankructwa; den — erklären ogłosić bankructwo; II. *adi.* zbankrutowany, niewypłacalny.

Bankro'tterklärung, *sf. pl.* -en, ogłoszenie *n.* bankructwa.

Bank(e)rotteu'r (wym.: -tör), *sm.* -s, *pl.* -e, bankrut *m.*

Bank(e)rottie'ren, *vn.* (ħ.) zbankrutować, popaść w niewypłacalność.

Bank(e)rottie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, bankrut *m.*

Ba'nkert, *sm.* -s, *pl.* -e, dziecko nieślubne, bękart *m.*

Ba'nkeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, ankra *f.*, kruk ścienny.

Banke'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) bankiet *m.*, uczta *f.*; 2) pobocze *n.*, burta *f.* (kol.).

Bankettie'ren, *vn.* (h.) bankietować, ucztować.

Ba'nkgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd handlowy.

Ba'nkgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dom bankowy, interes bankowy.

Ba'nkgiro (wym.: -żiro), *sn.* -s, *pl.* -s, żyro bankowe.

Ba'nkhalter, *sm.* -s, *pl.* —, (przy grze) bankier *m.*

Ba'nkhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom bankowy.

Ba'nkherr, *sm.* -n, *pl.* -en, właściciel *m.*, szef *m.* banku.

Banki'r, *sm.* -s, *pl.* -e, bankier *m.*, właściciel *m.* kantoru.

Ba'nko, *sn.* -s, (Markbanko) moneta kupiecka (w Hamburgu).

Ba'nkkredit, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kredyt bankowy.

Ba'nknote, *sf. pl.* -n, banknot *m.*, bilet bankowy.

Ba'nknotenumlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, obieg *m.* banknotów.

Ba'nkpolſter, *sn.* -s, *pl.* —, poduszka *f.* na ławkę.

Bankproku'ra, *sf.* prokura bankowa.

Ba'nkrichter, *sm.* -s, *pl.* —, członek *m.* sądu handlowego.

Ba'nkſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Banknote.

Bankvalu'ta, *sf.* waluta bankowa.

Ba'nkwährung, *sf. pl.* -en, waluta bankowa.

Bankweſen, *sn.* -s, banki *pl.*, wszystko, co banków dotyczy.

Ba'nkzettel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Banknote.

Bann, *sm.* -(e)s, 1) więzy, oczarowanie *n.*; 2) okręg, w którym prawo wykonywać można; 3) władza *f.* w okręgu; 4) ogół *m.* władzy podległych; 5) wygnanie *n.*, wywołanie *n.* z kraju; j—n in den — tun wygnać kogo, skazać kogo na wygnanie; 6) klątwa *f.*, wyklęcie *n.*, anatema *n.*, ekskomunika *f.*; j—n in den — tun rzucić klątwę na kogo; j—n mit dem -e belegen, über j—n den — ausſprechen ekskomunikować kogo; j—n aus dem — tun, vom -e befreien zdjąć klątwę z kogo, uwolnić kogo od klątwy.

Ba'nnbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ogłoszenie *n.* klątwy.

Ba'nnbulle, *sf. pl.* -n, bula oglaszająca klątwę.

Ba'nnen, *va.* 1) uwięzić, oczarować, czarami w miejscu osadzić; er iſt wie an ſie gebannt nie można go od niej oderwać, oczarowała go; er iſt wie ins Haus gebannt siedzi w domu jakby zaklęty; 2) wyganiać; böſe Geiſter — zaklinać złe duchy (do wyjścia); den Teufel — wygonić czarta, egzorcyzm odprawić nad opętanym; aus der Kirchengemeinſchaft — wykluczyć z społeczności kościelnej, ekskomunikować.

Ba'nner, I. *sm.* -s, *pl.* —, zaklinacz *m.*, egzorcysta *m.*; II. *sn.* -s, *pl.* —, chorągiew *f.*, sztandar *m.*, bandera *f.*

Ba'nnerflüchtig, *adi.* dezerter *m.*

Ba'nnerträger, *sm.* -s, *pl.* —, chorąży *m.*

Ba'nnfluch, *sm.* -(e)s, *pl.* -flüche, ekskomunikacya *f.*, anatema *n.*; den — gegen j—n ausſprechen ekskomunikować kogo.

Ba'nngerechtigkeit, *sf. pl.* -en, prawo zakazowe; prawo *n.* stużebności ogólnej.

Ba'nnmeile, *sf. pl.* -n, obręb milowy, przymusowy.

Ba'nnrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Banngerechtigkeit.

Ba'nnſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, ekskomunikacya *f.*

Ba'nnſtrahl, *sm.* (e)s, *pl.* -e, grom *m.* klątwy.

Ba'nſe, *sf. pl.* -n, sąsiek *m.*, samsiek *m.*, przedział *m.*, zapole *n.*, zastronek *m.* (w stodole).

Ba'nus, *sm.*, ob. Ban.

Bapti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, baptysta *m.*

Baptiſte'rium, *sm.* -s, *pl.* -rien, chrzcielnica *f.*, baptysteryum *n.*

Bar, *adi.* 1) gotowy, *adv.* gotowo, gotówką; -es Geld gotowe pieniądze, gotówka; — bezahlen płacić gotówką; ich verkaufe nur gegen — sprzedaję tylko za gotówkę; etw. für -e Münze nehmen brać co za prawdę; — Geld lacht niema to jak gotówką; 2) nagi, goły; mit -em Haupte z gołą głową; -er Unſinn czyste glupstwo; — jedes menſchlichen Gefühles pozbawiony ludzkiego uczucia.

Ba'rabfindung, *sf.* zaspokojenie *n.* gotówką.

Bär, *sm.* -s i -en, *pl.* -en, (-in *sf.*, *pl.* -innen) 1) niedźwiedź *m.*, niedźwiedzica *f.*; (konstelacya) der große, der kleine — wielki, mały niedźwiedź; 2) (przen.) einen -en abbinden zapłacić dług; einen Bären anbinden zaciągnąć dług; j—m einen Bären aufbinden a) ubrać kogo w co, nieprawdę, komu opowiedzieć; b) pieniądze od kogo wydostać; — bleibt —, führt man ihn auch übers Meer i w Paryżu nie zrobią z owsa ryżu; 3) baba *f.*, kloc *m.* do wbijania palów.

Bara'cke, *sf. pl.* -n, barak *m.*, szałas *m.*, buda *f.*

Bara'nke, *sf. pl.* -n, futro *n.* z baranków astrachańskich.

Barba'r, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in *sf.*, *pl.* -innen) barbarzyńca *m.* (kobieta barbarzyńska); człowiek dziki, nieokrzesany, okrutny.

Barba'ra, *sf.* —, Barbara.

Bä'rbchen, *sn.* -s, Basia.

Barbarei', *sf. pl.* -en, dzikość *f.*, okrucieństwo *n.*, barbarzyństwo *n.*, nieokrzesaność *f.*; (wobec sztuk) wandalizm *m.*; der — entreißen cywilizować.

Barba'rentum, *sn.* -s, 1) ogół *m.* krajów barbarzyńskich; 2) barbarzyństwo *n.*

Barba'riſch, *adi.* barbarzyński, dziki, okrutny; -e Tat barbarzyństwo, okrucieństwo *n.*; -er Ausdruck barbaryzm *m.*

Ba'rbe, *sf. pl.* -n, barwena *f.*, brzanka *f.*

Bä'rbeißig, *adi.* opryskliwy, mrukliwy.

Bä'rbeißigkeit, *sf.* opryskliwość *f.*, mrukliwość *f.*

Ba'rbelkraut, Ba'rbenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, gorczycznik *m.*, rzeżucha zimowa.

Ba'rbeſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, stan *m.* kasy w gotówce, zapas *m.* gotówki.

Barfüßig, *adi.* bosy.

Ba'rköpfig, *adi.* z gołą głową, z odkrytą głową.

Ba'rſchaft, *sf. pl.* -en, gotówka *f.*, gotowizna *f.*

Ba'rſendung, *sf. pl.* -en, posyłka *f.* w gotówce.

Ba'rvorſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, zaliczka *f.* w gotówce.

Ba'rzahlung, *sf. pl.* -en, zapłata *f.* w gotówce.

Barbie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, cyrulik *m.*, golarz *m.*, golibroda *m.*, balwierz *m.*

Barbie'rbecken, *sn.* -s, *pl.* —, miednica golarska.

Barbie'rburſche, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopiec balwierski.

Barbie'ren, *va.* i ſich —, *vr* golić, golić się; (przen.) j—n —, j—n über den Löffel — oszukać kogo, okpić kogo.

Barbie'rgeſell, *sm.* -en, *pl.* -en, pomocnik balwierski.

Barbie'rmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, brzytwa *f.*

Barbie'rriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemień *m.* do ostrzenia brzytew.

Barbie'rſtube, *sf. pl.* -n, pokój balwierski, fryzyerski.

Barbie'rtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, ręcznik *m.* do golenia.

Barbie'rzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* e, narzędzia balwierskie.

Ba'rchen, *adi.* barchanowy, z barchanu.

Bä'rchen, *sn.* -s, *pl.* —, maly, młody niedźwiedź.

Ba'rchent, *sm.* -s, *pl.* -e, barchan *m.*

Ba'rde, *sm.* -n, *pl.* -n, bard *m.*, śpiewak *m.*, poeta opiewający czyny rycerskie.

Bä'renartig, *adi.* w rodzaju niedźwiedzia, niedźwiedziowaty.

Bä'renbeißer, *sm.* -s, *pl.* —, buldog *m.*

Bä'rendecke, *sf. pl.* -n, okrycie *n.* z niedźwiedziej skóry.

Bä'renfang, *sm.* -(e)s, *pl.* -fänge, polów *m.* niedźwiedzi.

Bä'renfenchel, *sm.* -s, *pl.* —, (bot.) blekot polny.

Bä'renfett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, niedźwiedzie sadło.

Bä'renführer, *sm.* -s, *pl.* —, niedźwiednik *m.*, skomoroch *m.*

Bä'renhatz, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na niedźwiedzie z nagonką.

Bä'renhaut, *sf. pl.* -häute, skóra niedźwiedzia; er liegt den ganzen Tag auf der — próżnuje cały dzień.

Bä'renhäuter, *sm.* -s, *pl.* —, próżniak *m.*, leniuch *m.*

Bä'renhetze, *sf. pl.* -n, ob. Bärenhatz.

Bä'renhüter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* niedźwiedzi.

Bä'renjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na niedźwiedzie.

Bä'renjäger, *sm.* -s, *pl.* —, myśliwy, polujący na niedźwiedzie.

Bä'renklau, *sf. pl.* -en, (bot.) niedźwiedzia lapa, barszcz polski.

Bä'renkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, dziewanna *f.*

Bä'renmäßig, *adi.* jak niedźwiedź; -e Umgangsformen grubiańskie maniery; ich habe -en Hunger jestem glodny jak niedźwiedź (jak wilk).

Bä'renmütze, *sf. pl.* -n, kołpak *m.*, futrzana czapka.

Bä'renpelz, *sf.* -es, *pl.* -e, futro *n.* z niedźwiedziej skóry, szopy *pl.*

Bä'renſpinner, *sm.* -s, *pl.* —, krasa kaja (motyl).

Bä'renſprache, *sf. pl.* -n, mowa *f.* (język *m.*) dzikich ludzi.

Bä'renſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, (w gimnastyce) przewrot *m.* na barku.

Bä'rental, *sn.* Żulawy *pl.*

Bä'rentraube, *sf. pl.* -n, macznica *f.* niedźwiedziny (bot.)

Bä'renzottig, *adi.* kosmaty, kudlaty jak niedźwiedź.

Bä'renzwinger, *sm.* -s, *pl.* —, niedźwiedziarnia *f.*

Bare'tt, *sn.* -s, *pl.* -e, biret *m.*

Ba'rgen, *sn.* Zbaszewo *n.*

Ba'rgebot, *sn.* -(e)s, podaż *f.* w gotówce.

Ba'riton, *sm.* -s, *pl.* -e, (muz.) baryton *m.*; hoher — baryton tenorowy.

Baritoni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, barytonista *n.*

Ba'ritonſtimme, *sf. pl.* -n, glos barytonowy.

Ba'rium, *sn.* -s, bar(y)t *m.* (min.).

Bark, *sf. pl.* -en, dwumasztowiec *m.* bez rei.

Barkaro'le, *sf. pl.* -n, barkarola *f.*, picśń *f.* gondolierów.

Barka'ſſe, *sf. pl.* -n, największa łódz okrętowa.

Ba'rke, *sf. pl.* -n, barka *f.*, łódź *f.*, strug *m.*

Bä'rlapp, *sm.* -en, *pl.* -en, widłak *m.* (bot.).

Bä'rme, *sf.* drożdże *pl.*

Barmhe'rzig, *adi.* miłosierny, litościwy; ſeid — mit mir zlitujcie się nademną; -e Brüder bracia milosierdzia, bonifratrzy; -er Gott! litościwy Boże!

Barmhe'rzigkeit, *sf.* miłosierdzie *n.*; — zeigen okazywać milosierdzie; — ausüben pełnić uczynki milosierdzia.

Bä'rmbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chleb *m.* na drożdżach.

Bä'rmteig, *sm.* (-e)s, *pl.* -e, ciasto *n.* drożdżowe.

Baro'ck, *adi.* barokowy; dziwaczny, dziwny, cudacki.

Baro'ckſtil, *sm.* -(e)s, styl barokowy.

Barome'ter, *sn.* (*m.*) -s, *pl.* —, barometr *m.*; das — ſteht auf veränderlich barometr wskazuje na zmienną pogodę.

Barome'terſtand, *sm.* -(e)s, stan barometrowy.

Baro'n, *sm.* -s, *pl.* -e, baron *m.*; (-in *sf.*, *pl.* -innen) baronowa *f.*; zum — machen wynieść do godności barona; als — leben prowadzić życie wystawne, próżnować.

Barona't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, godność *f.*, tytul *m.* barona; posiadlość *f.* barona, baronat *m.*

Barone'ſſe, *sf. pl.* -n, 1) baronowa *f.*; 2) baronówna *f.*

Baronie', *sf. pl.* -n, ob. Baronat.

Baroniſie'ren, I. *va.* wynieść do godności barona, nadać tytul barona; II. *vn.* (h.) żyć wystawnie (jak baron); próżnować.

Ba'ronstitel, *sm.* -s, *pl.* —, tytuł *m.*, godność *f.* barona.

Baroſko'p, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, baroskop *m.*

Ba'rre, *sf. pl.* -n, sztaba *f.* (złota, srebra); (w gimnastyce) poręcz *f.*

Ba'rrengold, *sn.* -es, złoto *n.* w sztabach.

Ba'rrenſchwingen, *sn.* -s, (w gimnastyce) wywijanie *n.* na poręczach.

Barrie're, *sf. pl.* -n, baryera *f.*, poręcz *f.*, zapora *f.*, rogatka *f.*

Barrika'de, *sf. pl.* -n, barykada *f.*

Barrika'denkampf, *sm.* -(e)s *pl.* -kämpfe, walka *f.* na barykadach.

Barrikadie'ren, *vn.* (h.) ustawić barykady.

Barſch, I. *sm.* -es, *pl.* -e, okoń; II. *adi.* ostry, przykry (smak, zapach); szorstki, ostry; er gab ihm eine -e Antwort szorstko mu odpowiedział, ostro go odprawił; -e Umgangsformen szorstkie zachowanie się; *adv.* ostro, szorstko.

Ba'rſchaft, *sf.* gotówka *f.*, gotowizna *f.*

Ba'rſchheit, *sf. pl.* -en, szorstkość *f.* w obejściu się, grubiaństwo *n.*

Ba'rſer Komitat, Tjekowski komitat.

Bart, *sm.* -es, *pl.* Bärte, broda *f.*; —, der acht Tage ſteht broda od ośmiu dni nie golona; ſich den — wachſen laſſen zapuścić brodę; ſich den — ſcheren laſſen spuścić brodę; ſich den — abnehmen laſſen kazać się ogolić; (przen.) j—m den — ſtreichen, j—m um den — gehen nadskakiwać komu, głaskać kogo po brodzie, przymilać się komu; etw. in den — murmeln mruczeć co pod nosem; ſich in den — hinein lachen śmiać się pokryjomu; in den — hinein lügen kłamać, że aż się kurzy, kłamać co się zmieści; um des Kaiſers — ſtreiten spierać się o skórę z niedźwiedzia; (u zwierząt) wąsy *m.*; (u klucza) ząb *m.*

Ba'rtbürſte, *sf. pl.* -n, szczoteczka *f.* do brody (do wąsów).

Bä'rtchen, *sn.* -s, *pl.* —, bródka *f.*

Ba'rten, *sn.* Barciany *pl.*

Ba'rtel, *sm.* -s, Bartek, Bartosz.

Bartfe'ld, *sn.* Bardyjów *n.*

Ba'rterzeugungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* na porost brody.

Ba'rtfinne, Ba'rtflechte, *sf. pl.* -n, figówka *f.*

Ba'rtgerſte, *sf. pl.* -n, jęczmień ryżowy.

Ba'rtgrundel, *sf. pl.* -n, śliz *m.* (ryba).

Ba'rthafer, *sm.* -s, *pl.* —, owies głuchy.

Ba'rthaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włos *m.* z brody.

Bartholom'äus, *sm.* —, Bartłomiej; -nacht, *sf.* noc *f.* Św. Bartlomieja.

Bä'rtig, *adi.* brodaty.

Ba'rtlos, *adi.* bezbrody; ein -er Junge gołowąsy młodzik, gołowąs *m.*

Ba'rtnelke, *sf. pl.* -n, (bot.) gwoździk dziki.

Bartſch, *sm.* -es, *pl.* -e, ob. Bärenklau.

Ba'rtſche, *sf. pl.* -n, drąg flisacki.

Ba'rtſchen, *sn.* Baran *m.*

Ba'rtſcherer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Barbier.

Ba'ruth, *sn.* Zelm *m.*

Baru'tſche, *sf. pl.* -en, bryczka *f.*

Ba'rtvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, brodacz *m.*

Ba'rtweizen, *sm.* -s, *pl.* —, pszenica kosmata.

Bä'rwurz, *sf. pl.* -en, ob. Bä'renfenchel.

Bary't, *sm.* -s, baryt *m.* (min.).

Ba'ryton, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Bariton.

Ba'rzahlung, *sf. pl.* -en, płaca *f.*, zapłata *f.* gotówką.

Ba'rzdorf, *sn.* Bartoszowo *n.*; Barzdorfer Spitze Batyzowiecki szczyt.

Baſa'lt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bazalt *m.* słupień *m.* (min.),.

Baſa'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bazar *m.*

Ba'ſchi-Boſchu'ks, *sm. pl.* baszybożyki *m. pl.* (nieregularne wojsko tureckie).

Ba'ſchlik, *sm.* -s, *pl.* -s, szal *m.* na głowę, baszlik *m.*

Ba'ſe, *sf. pl.* -n, I. (*dim.* Bäschen, *sn.* -s, *pl.* —) 1) ciotka *f.* (*dim.* cioteczka *f.*, ciotunia *f.*); 2) kuzynka *f.* (*dim.* kuzyneczka *f.*); eine wahre Frau Baſe prawdziwa plotkarka II. 1) (Baſis) podstawa *f.*; 2) (chem.) zasada *f.*; Säuren und -n kwasy i zasady.

Ba'ſel, *sn.* Bazylea *f.*; Baſeler *sm.* Bazylejczyk.

Baſie'ren, *va.* i *vn.* (h.) auf etw. — opierać (się) na czem, polegać na czem.

Baſilia'ner, *sm.* -s, *pl.* —, **Baſilianermönch**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, Bazylianin *m.*; -Orden *sn.*, -Kirche *sf.* zakon *m.*, kościół *m.* Bazylianów.

Baſi'lienkraut, *sn.* -s, (rośl.) bazylia zwyczajna.

Baſi'lika, (także -ke), *sf. pl.* -ken, bazylika *f.*

Baſili'sk, *sm.* -en, *pl.* -en, bazyliszek *m.*

Baſilisken(an)blick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, spojrzenie *n.*, wzrok *m.* bazyliszka.

Baſi'lius, *sm.* —, Bazyli.

Ba'ſis, *sf.* ob. Baſe II. 1).

Ba'ſiſch, *adi.* (chem.) zasadowy.

Ba'srelif (wym.: bareljef), *sn.* -s, *pl.* -s, wypukłorzeźba *f.*

Baß, *sm.* -ſſes, *pl.* Bäſſe, 1) bas *m.* (głos basowy); den — ſingen śpiewać basem; einen ſchönen — haben mieć piękny głos basowy; 2) basy *pl.* (instrument muzyczny) den — ſpielen grać na basach.

Baß, *adv.* bardzo, nadzwyczaj.

Ba'ßgeige, *sf. pl.* -n, basetla *f.*, wiolonczela *f.*

Ba'ſſermaniſch, *adi.* (wyraz utworzony z nazwiska Baſſermann, używany tylko w zwrocie:) -e Geſtalten podejrzane indywidua, proletaryat uliczny.

Baſſi'n (wym.: basę'), basen *m.*, zbiornik *m.* na wodę, sztuczny staw.

Baſſi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, basista *m.* (śpiewający basem, grający na basach).

Ba'ßnoten, *sf. pl.* nuty basowe.

Ba'ßſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz basowy.

Ba'ßſtimme, *sf. pl.* -n, głos basowy.

Baſt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) łyko *n.*; den — abſchälen drzeć łyko; mit — anbinden przymocować łykiem; 2) gruba skórka zewnętrzna; 3) (anat.) przyskórek *m.*

Ba'ſta, *int.* dość! damit —! na tem koniec!

Ba'ſtard, *sm.* -(e)s, *pl.* Baſta'rde, 1) nieślubne dziecko *n.*, bękart *m.*; 2) (u zwierząt) mieszaniec *m.*; 3) (bot.) nieprawdziwy gatunek, np.; -Klee koniczyna nieprawdziwa.

Ba'ſtardart, *sf. pl.* -en, rodzaj mieszany.

Baſtei', *sf. pl.* -en, baszta *f.*, baszt *m.*

Ba'ſtel, Ba'ſtiom, *sm.* -s, Sobek.

Ba'ſteln, *va.* i *vn.* (h.) robić drobiazgi.

Baſti'lle, *sf. pl.* -n, bastyla *f.*

Baſtio'n, *sf. pl.* -en, baszta *f.*

Baſtona'de, *sf. pl.* -n, bastonada *f.*, bicie *n.* w pięty.

Bataillo'n, *sm.* -s, *pl.* -e, batalion *m.*

Bataillo'nsadjutant, *sm.* -en, *pl.* -en, adjutant *m.* batalionu.

Bataillo'nskommandant, *sm.* -en, *pl.* -en, komandant *m.* batalionu.

Bathome'ter, *sm.* -s, przyrząd *m.* bo mierzenia głębokości wód, batymetr *m.*

Bati'ſt, -s, *pl.* -e, batyst *m.*

Bati'ſtkleid, *sn.* -es, *pl.* -er, suknia batystowa.

Bati'ſttaſchentuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, chustka batystowa.

Batterie', *sf. pl.* -n, 1) baterya *f.* (oddział artyleryi o pewnej liczbie dział); mit drei -en anrücken przybyć z trzema bateryami; 2) rodzaj zamku przy karabinie; 3) eleftriſche — baterya elektryczna, stos galwaniczny; 4) międzypokład okrętu wojskowego uzbrojony w działa.

Batterie'geſchütz, *sn.* -es, *pl.* -e, działa bateryjne.

Ba'tzen, *sm.* -s, *pl.* —, grosz *m.*, srebrnik *m.*; — haben mieć pieniądze.

Bau, *sm.* -(e)s, *pl.* Bauten, 1) budowanie *n.*, wystawienie *n.* budynku; den — eines Gebäudes leiten kierować budową gmachu, domu; 2) styl *m.*, sposób *m.* budowania; der — dieſes Palaſtes iſt mittelalterlich pałac ten zbudowany jest w stylu średniowiecznym; 3) budynek *m.*, budowla *f.*; er führt herrliche Bauten auf wystawia wspaniałe budynki; der — dieſes Körpers iſt harmoniſch układ tego ciała jest harmonijny; dieſe Kirche iſt ein — Kaiſer Juſtinians ten kościół budował cesarz Justynian; 4) robota przymusowa, roboty za karę; zum — verurteilt ſein być skazanym na roboty więzienne; 5) — des Feldes, des Gartens uprawa *f.* roli, ogrodu; 6) nora *f.*; jama (zwierząt), kryjówka *f.*; der Hunger treibt den Fuchs aus ſeinem — głód wywabia lisa z nory.

Bau'amt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd budowniczy.

Bau'anſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, kosztorys *m.*, obliczenie *n.* kosztów budowy.

Bau'arbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik zajęty przy budowie.

Bau'art, *sf. pl.* -en, sposób *m.* budowania, styl *m.*, struktura *f.*, układ *m.* budowli.

Bau'aufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* budowli.

Bau'bank, *sf. pl.* -en, bank budowlany.

Bau'bedarf, *sm.* -(e)s, materyał do budowania potrzebny.

Bau'behörde, *sf. pl.* -n, ob. Bauamt.

Bauch, *sm.* -es, *pl.* Bäuche, 1) brzuch *m.*; er bekommt einen — brzuch mu rośnie; dem -e fröhnen brzuch paść; es iſt ſchwer dem -e zu predigen, der keine Ohren hat trudno mówić do brzucha, który niema ucha; ſich den — halten vor Lachen za boki się trzymać od śmiechu; lachen, daß der — platzt (wackelt) śmiać się do rozpuku, pękać z śmiechu; j—m den — ſtreicheln nadskakiwać komu, przymilać się komu; voller — ſtudiert nicht gern kto brzuch nazbyt tuczy, nie bardzo się uczy, kto myśli o brzuchu, ten słaby na duchu; 2) wypukłość *f.* (u beczki, butelki). brzuch *m.*, głąb *m.*, wnętrze *n.* (okrętu).

Bau'chaufſchlitzung, *sf. pl.* -en, rozprucie *n.* brzucha.

Bau'chbinde, *sf. pl.* -n, opaska *f.*, obwiązka *f.* na brzuch.

Bau'chdiener, *sm.* -s, *pl.* —, pasibrzuch *m.*

Bau'chen, I. ſich — *vr.* (h.) = ſich ausbauchen; II. *va.* Wäſche — prać bieliznę; III. gebaucht, *pp.* i *adi.* ob. Ausgebaucht i Bauchig.

Bau'chfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, błona brzuszna, otrzewna *f.*

Bau'chfellentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* otrzewnej.

Bau'chfloſſe, *sf. pl.* -n, płetwa brzuszna.

Bau'chfloſſer, *sm. pl.* ryby mające płetwy na brzuchu.

Bau'chfüßer, *sm.* -s, *pl.* —, ślimakowiec *m.* (zool.).

Bau'chgegend, *sf.* okolica brzuszna.

Bau'chgrimmen, *sn.* -s, rznięcie *n.* w brzuchu, morzysko *n.*, kolka *f.*

Bau'chgurt, *sm.* -es, *pl.* -e, poprąg *m.* u siodła.

Bau'chhöhle, *sf.* jama brzuszna.

Bau'chig, *adi.* brzuchaty, pękaty.

Bau'chkette, *sf. pl.* -n, łańcuch, którym obwiązują towary wystające z boków wozu.

Bau'chkneipen, *sn.* -s, ob. Bauchgrimmen.

Bau'chkrampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -krämpfe, kurcz żołądkowy.

Bäu'chlings, *adv.* na brzuchu.

Bau'chnervengeflecht, *sn.* -(e)s, splot *m.* nerwów brzusznych.

Bau'chredner, *sm.* -s, *pl.* —, brzuchomowca *m.*

Bauchrednerei', *sf. pl.* -en, brzuchomowstwo *n.*

Bau'chriemen, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Bauchgurt.

Bau'chſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból *m.* brzucha.

Bau'chſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie brzuszne (przy sztucznem wyjęciu płodu), cięcie cesarskie.

Bau'chſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Bauchkette.

Bau'chſpeicheldrüſe, *sf. pl.* -n, trzustka *f.*

Bau'chweh, *sn.* -(e)s, ból *m.* brzucha.

Bau'chwürmer, *sm. pl.* pasożyty brzuszne.

Bau'de, *sf. pl.* -n, buda *f.*

Bau'denkmal, *sn.* -s, *pl.* -mäler, pomnik architektoniczny.

Bau'en, I. *va.* 1) budować; ein Haus — budować dom; (przen.) auf Sand — budować na piasku, na słabych fundamentach, na niepewne rzeczy się puszczać; Schlöſſer in die Luft — budować zamki na łodzie; ſich arm — puścić majątek cały na budowle; 2) wznieść, wystawić; einen Altar — wznieść ołtarz; die Vögel — ſich ein Neſt ptaki ścielą sobie (robią sobie) gniazdo; die Adler — ſich in die Höhe orły robią gniazda wysoko na skałach; die Ameiſen haben hier gebaut mrówki zrobiły sobie tu mrowisko; (o ludziach) hochgebaut rosły, wysmukły; auf ihn kannſt du Häuſer — możesz na nim polegać jak na Zawiszy; ſein Urteil auf etw. — wyrobić sobie (opinię) zdanie na podstawie czego, powziąć zdanie z czego; 3) das Land — uprawiać rolę; Getreide, Tabak — uprawiać (zasiewać) zboże, tytoń; es wird in dieſem Lande viel Wein gebaut w kraju tym są wielkie winnice, kwitnie uprawa wina; Honig — hodować pszczoły; (górn.) die Zeche baut ſich frei zyski z miny pokryją koszta; 4) (w stylu biblijnym) die das Haus Iſrael gebaut haben którzy dali początek rodowi Izraela; II. *vn.* (h.) 1) an etw. — pracować nad czem; 2) auf j—n, auf etw. — zdać się na kogo, na co, polegać na kim, na czem; auf ſein gutes Recht bauend ufny w swe prawo; darauf iſt nicht zu — nie można liczyć na to, na tem nie można polegać.

Bau'er, *sm.* I. -s, *pl.* —, ten, co buduje, budowniczy *m.*; — des Erdreichs uprawiający rolę; II. *sm.* -s i -n, *pl.* -n 1) chłop *m.*, włościanin *m.*, wieśniak *m.*, kmieć *m.*, właściciel *m.* małej posiadłości wiejskiej; kleiner — chłop na małym zagonie siedzący, chałupnik *m.*; leibeigener — chłop w poddaństwie; an die Scholle gebundener — chłop przywiązany do głeby; (przen.) człowiek nieokrzesany, grubiański; er ſpricht ganz wie ein — wyraża się jak prosty chłop; — bleibt — smaruj chłopa miodem a on śmierdzi dziegciem; poznać chłopa choć panem zostanie; zrób chłopa królem, to on na sobie kobiałkę powiesi; was verſteht ein — vom Gurkenſalat nie pojmie tego chłopskim rozumem; 2) (w kartach) wałet *m.*; (w szachach) pion *m.*; 3) ciężki koń wierzchowy; III. *sn.* (rzadziej *sm.*) -s, *pl.* —, klatka *f.*

Bau'er(n)arbeit, *sf. pl.* -en, praca chłopska, ciężka.

Bau'er(n)art, *sf.* sposób chłopski, maniery chłopskie.

Bau'er(n)burſche, *sm.* -n, *pl.* —, młody chłop, wyrostek wiejski.

Bau'er(n)dirne, *sf. pl.* -n, chłopianka *f.*, dziewucha *f.*

Bau'er(n)frau, *sf. pl.* -en, chłopka *f.*

Bau'er(n)knecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e parobek chłopski.

Bäu'erin, *sf. pl.* -innen, chłopka *f.*, wieśniaczka *f.*, włościanka *f.*

Bäu'eriſch, 1) *adi.* chłopski, wiejski; *adv.* po chłopsku; 2) (przen.) *adi.* prostacki, nieokrzesany; -es Benehmen maniery prostackie; *adv.* po prostacku; echt — reden mówić jak prosty chłop.

Bäu'erlich, *adi.* wiejski, hłopski; — gekleidet ubrany w chłopski strój, po chłopsku; -e Einfalt prostota wiejska; er iſt von -er Herkunft pochodzi z chłopów.

Bau'ernadel, *sm.* -s, szlachta chodaczkowa, zaściankowa.

Bau'ernaufſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, bunt chłopski.

Bau'ernfänger, *sm.* -s, *pl.* —, wydrwigrosz *m.*, oszust *m.*

Bauernfängerei', *sf.* oszuſtwo *n.*

Bau'erngut, *m.* -(e)s, *pl.* -güter, grunt rustykalny, posiadłość włościańska.

Bau'ernhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, domostwo chłopskie, chałupa *f.*

Bau'ernhochzeit, *sf. pl.* -en, chłopskie wesele.

Bau'ernhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, obejście chłopskie.

Bau'ernkittel, *sm.* -s, *pl.* —, gunia *f.*

Bau'ernkrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna chłopska.

Bauernlied, *sn.* -es, *pl.* -er, śpiewka chłopska.

Bau'ernmagd, *sf. pl.* -mägde, dziewucha chłopska.

Bau'ernmuſik, *sf.* chłopska muzyka.

Bau'ernregel, *sf. pl.* -n, prawidło chłopskie, zasada chłopska.

Bau'ernſchenke, *sf. pl.* -n, gospoda wiejska, karczma *f.*

Bau'ernſprache, *sf. pl.* -n, gwara wiejska, narzecze ludowe, chłopskie.

Bau'ernſtand, *sm.* -(e)s, stan włościański, chłopski, włościaństwo *n.*, chłopstwo *n.*

Bau'erntanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec chłopski.

Bau'erntracht, *sf. pl.* -en, strój chłopski.

Bau'ernverſtand, *sm.* -es, chłopski rozum.

Bau'ernvolk, *sn.* -(e)s, chłopstwo *n.*, chłopi *m.*

Bau'ernweib, *sf.* -es, *pl.* -er, chłopka *f.*

Bau'ernwirtſchaft, *sf. pl.* -en, gospodarstwo wiejskie, chłopskie; obejście chłopskie.

Bau'ersfrau, *sf. pl.* -en, chłopka *f.*, włościanka *f.*, wieśniaczka *f.*

Bau'ersmann, *sm.* -es, *pl.* -leute, chłop *m.*

Bau'erwitz, *sn.* Baworów *m.*

Bau'fach, *sn.* -es, *pl.* -fächer, architektura *f.*, budownictwo *n.*

Bau'fällig, *adi.* upadkiem grożący; ein baufälliges Haus dom grożący zawaleniem.

Bau'fälligkeit, *sf.* groźny stan budowy.

Bau'feſt, *adi.* mocno, dobrze zbudowany.

Bau'führer, *sm.* -ȝ, *pl.* —, kierownik *m.* budowy.

Bau'genoſſenſchaft, *sf. pl.* -en, spółka budowlana.

Bau'gerät, *sn.* -eȝ, *pl.* -e, przybory budownicze.

Bau'gerüſt, *sn.* -eȝ, *pl.* -e, rusztowanie *n.*

Bau'grund, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -gründe, grunt *m.* pod budowę.

Bau'herr, *sm.* -n, *pl.* -en, właściciel *n.* budującego się domu.

Bau'holz, *sn.* -eȝ, *pl.* -hölzer, drzewo budowlane, budulec *m.*

Bau'kanzlei, *sf. pl.* -en, biuro budowlane.

Bau'kontrakt, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -e, kontrakt *m.* budowy.

Bau'konzeſſion, *sf. pl.* -en, koncesya *f.*, pozwolenie *n.* na budowę.

Bau'koſten, *spl.* koszta *pl.* budowy.

Bau'kunſt, *sf.* architektura *f*, budownictwo *n.*

Bau'leiter, *sm.* -ȝ, *pl.* —, ob. Bauführer.

Bau'leitung, *sf. pl.* -en, kierownictwo *n.* budowy.

Bau'lichkeit, *sf.* 1) budynek *m.*, gmach *m.*; 2) dobry stan budowlany.

Bau'linie, *sf. pl.* -n, linia budowlana.

Bau'luſt, *sf.* chęć *f.* do budowy, animusz *m.* do budowy.

Baum, *sm.* -eȝ, *pl.* Bäume, 1) drzewo *n.*; wie der — ſo die Frucht, an der Frucht erkennt man den — godne drzewo owocu, z odzien owoc drzewa; jaki ojciec taki syn; auf den erſten Hieb fällt kein — jednem cięciem nie obalisz drzewa; nie od razu Kraków zbudowano; es iſt beſſer ſich an den — zu halten, als an den Zweig lepiej imać się drzewa niż gałęzi; liegt der — ſo klaubt jedermann Holz gdy się drzewo obali, każdy wióry zbiera; es iſt dafür geſorgt, daß die Bäume nicht in den Himmel wachſen drzewo nie wrośnie w niebo; wszystko ma swoje granice; es iſt kein — ſo ſtark, die Art dringt ihm ins Mark od wielu razów najsilniejsze drzewo padnie; er ſieht vor lauter Bäumen den Wald nicht nie widzi lasu, bo mu drzewa przeszkadzają; szczegóły przeszkadzają mu okiem objąć całość; gubi się w szczegółach; das geht über die Bäume tego już za wiele; 2) drąg *m.* (do zakładania), wrzeciądze *pl.* (zapora przy wrotach), baryera *f.*, kobylica *f.*

Bau'mallee, *sf. pl.* -n, aleja *f.* z drzew.

Bau'marm, *adi.* ubogi w drzewa.

Bau'martig, *adi.* i *adv.* w rodzaju drzewa, jak drzewo.

Bau'material, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -ien, materyał budowlany.

Bau'mbaſt, *sn.* -eȝ, *pl.* -e, łyko *n.* z drzewa.

Bau'mblüte, *sf. pl.* -n, kwiecie *n.* na drzewach; Zeit der — czas, w którym drzewa kwitną.

Bäu'mchen, *sn.* -ȝ, *pl.* —, drzewko *n.*

Bau'meiſter, *sm.* -ȝ, *pl.* —, budowniczy *m.*, architekt *m.*

Bau'meln, *vn.* (ḥ.) dyndać, dygotać; mit den Armen — wymachiwać rękami; mit den Beinen — dyndać nogami; der Kerl ſoll — na szubienicę z nim!

Bäu'men, I. *va.* przycisnąć (siano drągiem); II. ſich — *vr.* (ḥ.) wznieść się, wspiąć się; das Pferd bäumte ſich koń stanął dęba; das Pferd bäumt ſich koń się narowi; (o koniach, wołach)gebäumt rozwścieczony.

Bau'mdick, *adi.* gruby jak drzewo.

Bau'mfalke, *sm.* -n, *pl.* -n, kobuz *m.*, drzewczyk *m.*

Bau'mfall, *sm.* -ȝ, *pl.* -fälle, drzewa wykorzenione (przez burzę), wywroty *pl.*

Bau'mfarn, *sm.* -ȝ, *pl.* -e, paproć pospolita.

Bau'mfeſt, *adi.* mocno wkorzeniony, silnie wbity, wmurowany.

Bau'mförmig, *adi.* kształt drzewa mający.

Bau'mfrevel, *sm.* -ȝ, *pl.* —, szkoda *f.* w lesie.

Bau'mfroſch, *sm.* -eȝ, *pl.* -fröſche, żaba zielona.

Bau'mgang, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -gänge, chodnik drzewami wysadzony, alea *f.*

Bau'mgans, *sf. pl.* -gänſe, dzika gęś.

Bau'mgarten, *sn.* Baruszowice *pl.*

Bau'mgarten, *sm.* -ȝ, *pl.* -gärten, sad *m.*, ogrod owocowy.

Bau'mgärtner, *sm.* -ȝ, *pl.* —, ogrodnik *m.*; sadownik *m.*

Bau'mgipfel, *sm.* -ȝ, *pl.* —, szczyt *m.*, wierzcholek *m.* drzewa.

Bau'mharz, *sn.* -eȝ, *pl.* -e, żywica *f.*

Bau'mheimchen, *sn.* -ȝ, *pl.* —, świerszczyk *m.*

Bau'mkuchen, *sm.* -ȝ, *pl.* — tort *m.* w formie drzewa.

Bau'mlang, *adi.* długi jak drzewo, rosły, sążnisty; -er Kerl chłop jak dąb.

Bau'mleiter, *sf. pl.* -n, drabina składana.

Bau'mmarder, *sm.* -ȝ, *pl.* —, kuna leśna, tumak *m.*

Bau'mnymphe, *sf. pl.* -n, nimfa leśna, dryada *f.*

Bau'möl, *sn.* -ȝ, oliwa *f.*, olej *m.*

Bau'mpfahl, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -pfähle, pal *m.*, do którego drzewo przywiązują.

Bau'mpilz, *sm.* -eȝ, *pl.* -e, grzyb na drzewie rosnący, hubka *f.*

Bau'mrinde, *sf. pl.* -n, kora *f.*, luby *pl.*

Bau'mſaft, *sm.* -eȝ, *pl.* -ſäfte, miazga *f.*

Bau'mſäge, *sf. pl.* -n, piłka *f.* do obrzynania gałęzi.

Bau'mſalbe, *sf. pl.* -n, maść sokiem z drzewa przyprawiona.

Bau'mſchere, *sf. pl.* -n, nożyce *f.* do obcinania gałęzi.

Bau'mſchleppnetz, *sn.* -eȝ, *pl.* -e, rodzaj wloka.

Bau'mſchröter, *sm.* -ȝ, *pl.* —, jelonek *m.*

Bau'mſchule, *sf. pl.* -n, szkółka *f.* (drzew.).

Bau'mſchwamm, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -ſchwämme, ob. Baumpilz.

Bau'mſpecht, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -e, dzięcioł *m.*

Bau'mſpitze, *sf. pl.* -n, ob. Baumgipfel.

Bau'mſtamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtämme, pień *m.* drzewa.

Bau'mſtark, *adi.* silny jak dąb.

Bau'mſtütze, *sf. pl.* -n, ob. Baumpfahl.

Bau'mtier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzę na drzewach żyjące.

Bau'mwanze, *sf. pl.* -n, płuskwa na drzewach żyjąca.

Bau'mweide, *sf. pl.* -n, wierzba biała.

Bau'mwinde, *sf. pl.* -n, bluszcz *m.*

Baumwolle, *sf. pl.* -u, bawełna *f.*; ein Kind in — wicheln zbyt pieścić dziecko; er ſpuckt — kiepsko z nim (z jego zdrowiem).

Bau'mwollen, *adi.* bawełniany.

Bau'mwollenbau, *sm.* -(e)s, uprawa *f.* bawełny.

Bau'mwollenbaum, *sm.* -(e)s *pl.* -bäume, drzewo bawełniane.

Bau'mwollengarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przędza bawełniana.

Bau'mwollenſtaude, *sf. pl.* -n, drzewo bawełniane.

Bau'mwoll(en)ſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, materya bawełniana.

Bau'mwoll(en)zwirn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nić *f.* z bawełny.

Bau'mzucht, *sf.* hodowla *f.*, kultura *f.* drzew.

Bau'ordnung, *sf. pl.* -en, ustawa budownicza.

Bau'platz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce przeznaczone pod budowę.

Bau'riß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, plan *m.* budowy.

Bau'sbacke, *sf. pl.* -n, nadęty policzek.

Bau'sbacken, (bausbackig) *adi.* pucołowaty.

Bauſch, *sm.* -es, *pl.* Bäuſche, 1) buchastość *f.*, puszystość *f.* u sukni; 2) kompres chirurgiczny, przykładka *f.* (med.); 3) in — und Bogen hurtem, ryczałtem; in — und Bogen verdammen w czambuł potępić.

Bau'ſchärmel, *sm.* -s, *pl.* —, rękaw buchasty, bufiasty.

Bau'ſchen, I. *va.* nadymać, układać w fałdy; II. *vn.* (h.) i *vr.* ſich — (h.) nadymać się odstawać (u sukni).

Bau'ſchig, *adi.* buchasty, bufiasty, puszysty.

Bau'ſchkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, kupno *n.* hurtem.

Bau'ſchloſſer, *sm.* -s, *pl.* —, ślusarz budowlany.

Bau'ſchule, *sf. pl.* -n, szkoła budownicza.

Bau'ſchutt, *sm.* -(e)s, rum *m.*, rumowisko *n.*

Bau'ſtätte, *sf. pl.* -n, ob. Bauplatz.

Bau'ſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień *m.* do budowy.

Bau'ſtelle, *sf. pl.* -u, ob. Bauplatz.

Bau'ſtil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, styl budowlany.

Bau'tiſchler, *sm.* -s, *pl.* —, cieśla budowlany.

Bau'unternehmer, *sm.* -s, *pl.* —, przedsiębiorsca *m.* budowy.

Bau'unternehmung, *sf. pl.* -en, przedsiębiorstwo *n.* budowy.

Bau'then, *sn.* Zbąszyn *m.*

Bau'zen, *sn.* Budyszyn *m.*

Bau'verſtändige(r), *sm.* -gen, *pl.* -ge, biegły *pl.* w budownictwie.

Bau'weſen, *sn.* -s, budownictwo *n.*

Bau'wut, *sf.* namiętność *f.* budowania.

Bay'ern, *sn.* Bawarya *f.*, Bayer *sm.* Bawarczyk; Bay'erin *sf.*, Bawarka; bay'(e)riſch *adi.* bawarski.

Bay'reuth, *sn.* Boruty *pl.*

Baza'r, *sm.* -s, *pl.* -e, bazar *m.*

Bazi'llus, *sm.* —, *pl.* -len, łasecznik *m.*, bakcyl *m.*, mikrob *m.*

Bea'bſichtigen, *va.* zamierzać co, mieć zamiar co uczynić; ich beabſichtige hinzugehen mam zamiar się tam udać; ich beabſichtige gar nicht nie zamyślam wcale; ich beabſichtige nichts Böſes nie mam złych zamiarów; die beabſichtigte Reiſe zamierzona podróż.

Bea'chten, *va.* zwracać uwagę na co; uważać na co, pilnie patrzeć; j—n —, etw. — brać wzgląd na kogo, co; przestrzegać czego, pilnować; beachte ſeine Ratſchläge przestrzegaj jego rad; — Sie das wohl zważ pan to dobrze.

Bea'chtenswert, *adi.* godny uwagi, zasługujący na uwzględnienie.

Bea'chtung, *sf. pl.* -en, uwaga *f.*, wzgląd *m.*, uwzględnienie *n.*

Bea'ckern, *va.* zorać (pole), uprawiać.

Bea'mtenherrſchaft, *sf. pl.* -en, panowanie *n.* urzędników, biurokracyi.

Bea'mtenmacht, *sf.* władza urzędnicza.

Bea'mtenperſonal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, personal urzędniczy.

Bea'mtenrangordnung, *sf. pl.* -en, hierarchia urzędnicza.

Bea'mtenſchaft, *sf.* biurokracya *f.*, stan urzędniczy.

Bea'mte(r), *sm.* -n, *pl.* -n (-in *sf.*, *pl.* -innen), urzędnik *m.* (urzędniczka *f.*).

Beä'ngſtigen, *va.* trapić, niepokoić, dręczyć dokuczać; beängſtigend, *pp.* i *adi.* niepokojący, sprawiający niepokój, dręczący, trapiący.

Beä'ngſtigung, *sf. pl.* -en, utrapienie *n.*, dręczenie *n.*

Bea'nſpruchen, *va.* wymagać, stawiać pretensye, wymagania; ſein Eigentum — domagać się własności; dies erfordert geſpannte Aufmerkſamkeit to wymaga wytężenia (skupienia) uwagi; den Koſtenerſatz — dochodzić zwrotu kosztów.

Bea'nſpruchung, *sf. pl.* -en, roszczenie *n.* pretensyi, dochodzenie *n.*, reklamacya *f.*

Bea'nſtanden (beanſtanden), *va.* podnieść zarzuty, oponować, wnieść reklamacyę; kwestyonować; die neu aufgelegten Steuern wurden beanſtandet nowe podatki wywołały reklamacye; die Ware wurde von der Behörde als verdorben beanſtandet władza zakwestyonowała towar jako zepsuty.

Bean'ſtändung, *sf. pl.* -en, reklamacya *f.*, zakwestyono-

wanie *n.*, podniesienie *n.* zarzutów.

Bea'ntragen, *va.* wnieść, uczynić wniosek, zaproponować; er beantragte Übergang zur Tagesordnung wniósł przejście do porządku, uczynił wniosek na przejście do porządku dziennego.

Bea'ntworten, *va.* odpowiedzieć, dać odpowiedź na co; einen Brief — odpisać na list; einen Einwurf — odeprzeć zarzut.

Bea'ntwortung, *sf. pl.* -en, odpowiedź *f.*; odparcie *n.*; in — ihres Schreibens w odpowiedzi na list pański.

Bea'ntwortungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo zawierające odpowiedź, pismo z odpowiedzią.

Bea'rbeiten, *va.* 1) pracować nad czem, obrabiać co, nadawać kształt, (w górn.) exploatować; (przen.) j—n — obrabiać kogo, starać się wywrzeć wpływ na kim, czynić starania, by uzyskać co od kogo; ich habe ihn ſchon gehörig bearbeitet porządnie go już obrobiłem; 2) ein Thema — opracować temat; einen Stoff dramatiſch — opracować temat w formie dramatycznej, opracować dla sceny; eine Wiſſenſchaft — zgłębiać naukę; der Roman iſt nach dem Franzöſiſchen bearbeitet powieść przerobiona jest z francuskiego; er hat eine neue Auflage bearbeitet sporządził nowe wydanie; neu bearbeitete Auflage przerobione wydanie; 3) uprawiać (rolę, ogród); mit dem Meißel — ociosać; die Pappe mit der Schere — wycinać karton nożycami; mit dem Hammer — kuć młotem.

Bea'rbeitung, *sf. pl.* -en, opracowanie *n.* obrobienie *n.*, uprawa *f.*; freie — swobodne opracowanie; parafraza *f.*

Bea'rgwohnen, *va.* podejrzywać; j—n — mieć podejrzenie na kogo.

Beatifikatio'n, *sf. pl.* -en, zaliczenie *n.* w poczet błogosławionych, beatyfikacya *f.* (Seligſprechung).

Beatri'ce (wym.: -tricze), **Bea'trix**, *sf.* Beatrycze, Beatryks.

Beau'ffſichtigen, *va.* nadzorować, czuwać nad czem, kontrolować, mieć oko na kogo, co; er wird von der Polizei beaufſichtigt zostaje pod nadzorem policyjnym.

Beau'ffſichtigung, *sf. pl.* -en, nadzór *m.*, nadzorowanie *n.*, czuwanie *n.* nad czem, kontrola *f.*

Beau'ftragen, *va.* poruczyć, zlecić, dać zlecenie; er wurde beauftragt Frieden zu ſchließen otrzymał zlecenie zawarcia pokoju.

Beau'ftragte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, pełnomocnik *m.*, mandataryusz *m.*

Beau'ftragung, *sf. pl.* -en, zlecenie *n.*, mandat *m.*, delegacya *f.*

Beäu'geln, *va.* patrzeć na co, oglądać.

Beau'genſcheinigen, *va.* zrobić oględziny.

Beba'ken, *va.* zaznaczyć bakami (przestrzeń).

Bebä'ndern, *va.* okryć, ozdobić wstęgami, ubrać w wstążki.

Bebau'en, *va.* 1) uprawiać (rolę); 2) zabudować.

Bebau'ung, *sf.* 1) uprawianie *n.* (roli); 2) zabudowanie *n.*

Be'ben, *vn.* (ḥ.) drżeć, trząść się, dygotać; ich bebe vor Kälte trzęsę się z zimna; ich bebe vor Furcht drżę z strachu; ich bebe nicht vor der Gefahr nie lękam się niebezpieczeństwa; für j—n — drżeć o kogo, lękać się o kogo; die Stimme bebt vor Erregung głos drga z wzruszenia; das Herz bebt vor Freude serce skacze z radości.

Be'ben, *sn.* -s, drganie *n.*, trzęsienie *n.* się, dygotanie *n.*; lęk *m.*

Bebi'nden, *va.* obwiązać, owiązać wokoło.

Beblättern, *va.* i ſich — *vr.* (ḥ.) okryć (się) liśćmi.

Bebo'rten, *va.* ozdobić, obszyć galonami.

Bebri'llen, *va.* ubrać w okulary.

Bebrü'cken, *va.* dać most, położyć, zbudować, rzucić most przez (rzekę).

Bebrü'ten, *va.* Eier — siedzieć na jajach, wylęgać jaja.

Bebu'ſchen, *va.* zasadzić, ozdobić krzakami.

Be'cher, *sm.* -s, *pl.* —, puhar *m.*, kielich *m.*, kubek *m.* (do picia i gry w kostki); — des Jammers kielich goryczy; zwiſchen — und Gaum iſt ein weiter Raum w krótkim czasie wiele się rzeczy stać może; (o żołędziach) miseczka *f.*

Be'cherartig, *adi.* w rodzaju kielicha, kubka.

Be'cherblume, *sf. pl.* -n, krwiściąg *m.*

Be'cherchen, *sn.* -s, *pl.* —, kubeczek *m.*, kubek *m.*

Be'cherförmig, *adi.* w kształcie kielicha, kielichowaty.

Be'cherklang, *sm.* -(e)s, *pl.* -klänge, dźwięk *m.* puharów.

Be'chern, *vn.* (ḥ.) pić.

Be'cken, *sn.* -s, *pl.* —, miednica *f.*; misa *f.*; miednica *f.* (med.); kotlina *f.*; (muz.) kotły *pl.*

Be'ckenförmig, *adi.* w formie kotła.

Be'ckenſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, grający *m.* na kotłach; cymbalista *m.*

Beda'chen, *va.* pokryć dachem.

Beda'chung, *sf. pl.* -en, pokrycie *n.* dachem; dach *m.*

Beda'cht, I. *sm.* -es, rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*, namysł *m.*, rozpatrzenie *n.*; mit (gutem) — po (dobrej) rozwadze; ohne — bez namysłu; — nehmen auf etw. zważyć na co, uwzględnić co; mit — handeln działać z rozwagą; II. *adi.* rozważny, baczny; auf etw. — ſein baczyć na co, zamierzać co; auf ſeinen Vorteil eifrig — ſein pilnie baczyć na własną korzyść.

Bedä'chtig, *adi.* 1) baczny, rozważny; *adv.* bacznie, rozważnie; ein -er Mann mąż pełen rozwagi, rozważny; — zu Werke gehen jąć się czego z rozwagą, rozważnie; 2) powolny, miarowy; *adv.* powolnie,

miarowo; — einherſchreiten iść miarowym krokiem.

Bedä'chtigkeit, *sf.* rozwaga *f.*, baczność *f.*

Beda'chtlos, *adi.* bez rozwagi; *adv.* nierozważnie.

Beda'chtnahme, *sf.* wzgląd *m.*, uwzględnienie *n.*

Beda'chtſam, *adi.* ob. Bedächtig.

Beda'chtſamkeit, *sf.* ob. Bedächtigkeit.

Beda'nken, ſich — *vr.* (h.) ſich bei j—m —, podziękować komu za co; ſeid bedankt dzięki wam; ich bedanke mich dafür pięknie dziękuję.

Beda'rf, *sm.* -(e)s, potrzeba *f.*; nach — wedle potrzeby; es iſt —an dieſer Ware bardzo się dopytują o ten towar, ten towar cieszy się wielkim popytem; der — iſt geſtiegen konsumcya zwiększyla się; ich habe meinen — (gedeckt) mam, ile mi potrzeba; das iſt genug für meinen — to wystarczy na moją potrzebę.

Beda'rfsartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł *m.* codziennej potrzeby.

Be'darfsfall, *sm.* -es, *pl.* -fälle, potrzeba *f.*; im — w razie potrzeby.

Bedau'erlich, *adi.* pożałowania godny; przykry.

Bedau'ern, I. *va.* j—n —, żałować kogo, litować się nad kim: j—s Schickſal — litować się nad czyim losem; den Verluſt von etw. — żałować straty czego; II. *sn.* -s, pożałowanie *n.*, litość *f.*; j—m ſein — äußern wyrazić komu pożałowanie; zu meinem großen — mocno żałuję, ku memu wielkiemu pożałowaniu.

Bedau'ernswert, *adi.* pożałowania godny.

Bede'cken, I. *va.* i ſich — *vr.* (h.) nakryć, okryć, przykryć; den Kopf — okryć głowę; ſich — nakryć głowę, wdziać kapelusz; den Kopf mit einer Mütze — wdziać czapkę na głowę; den Weg mit Blumen — uslać drogę kwiatami; ſeinen Weg mit Leichen — zaznaczyć pochód trupami; mit Flaggen — ubrać w chorągwie; j—s Fehler — zakrywać czyje błędy; mit Raſen — obsadzić trawą; mit Stroh — okryć słomą; eine Feſtung — pokryć fortecę; mit einem Mauerwerke — okolić murem; II. bedeckt, *pp.* i *adi.* okryty, zakryty; mit Wolken bedeckter Himmel pochmurne niebo.

Bede'ckung, *sf. pl.* -en, 1) okrycie *n.*, przykrycie *n.*; dieſer alte Mantel dient ihm zur — ten stary płaszcz służy mu za okrycie; 2) konwój *m.*, straż *f.*, eskorta *f.*; er reiſt mit — podróżuje z eskortą; 3) — eines Planeten zaćmienie *n.* planety.

Bede'ckungsmannſchaft, *sf. pl.* -en, eskorta *f.*, konwój *m.*

Bede'ckungstruppen, *sf. pl.* wojsko pokrywające odwrót.

Bede'nken, bedachte, habe bedacht, I. *va.* 1) zważyć, rozważyć, zastanawiać się nad czem; ich habe reiflich alles bedacht dokładnie wszystko rozważylem; die Folgen — zastanowić się nad następstwami; und wenn man bedenkt, daß a gdy się zważy, że; 2) j—n — myśleć o kim; j—n mit etw. — zaopatrzyć kogo w co; j—n im Teſtamente — zapisać komu co w testamencie; er iſt von der Natur ſtiefmütterlich bedacht natura po macoszemu obeszla się z nim; II. *vr.* ſich — (h.) 1) zastanowić się, rozważać, rozpatrywać; ich will mich darüber — zastanowię się nad tem; ſich eines anderen — powziąć inny zamiar, zmienić zamysły; 2) namyślać się; wenn er ſich lange bedenkt, iſt alles verloren jeśli długo się będzie namyślal, wszystko będzie stracone; III. bedacht, *pp.* i *adi.* 1) er iſt vom Schickſal ſchlecht — los upośledzil go; 2) ob. Bedacht II.

Bede'nken, *sn.* -s, *pl.* —, 1) rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*, rozpatrzenie *n.*; etw. in — ziehen rozważyć, rozpatrzyć co; 2) wątpliwość *f.*; — tragen namyślać się, mieć wątpliwości co do czego; das hat kein — niema wątpliwości w tej sprawie; er macht ſich keine — nie robi sobie skrupułów; ohne — in eine Falle gehen wpaść ślepo w zasadzkę.

Bede'nklich, *adi.* 1) dający powód do zastanawiania się; wzniecający obawę, krytyczny, fatalny, niebezpieczny; die Sache iſt — sprawa źle stoi; es bleibt mir noch einiges —mam jeszcze niektóre wątpliwości; die Sache kommt mir — vor sprawa wydaje mi się podejrzaną; ſeine Lage iſt — położenie jego jest krytyczne; es ſieht um ihn — aus źle z nim; 2) zamyślony, niespokojny; du ſiehſt — aus masz minę zafrasowaną, niespokojną.

Bede'nklichkeit, *sf. pl.* -en, ob. Bedenken; j—n wegen — verhaften aresztować kogo jako podejrzanego.

Bedeu'ten, I. *va.* 1) znaczyć, oznaczać; was bedeutet dieſes Wort? co znaczy ten wyraz? die Bretter, die die Welt bedeuten scena *f.*, teatr *m.*; 2) znaczyć, mieć wagę; die Sache hat viel zu — to rzecz wielkiej wagi; der Mann bedeutet viel to mąż o wielkiem znaczeniu; das hat nichts zu — to nic nie znaczy; dieſer Fehler bedeutet nicht viel to błąd małego znaczenia, małej wagi; das wird nichts zu bedeuten haben to nie pociągnie żadnych skutków; 3) oznaczać, zwiastować, przepowiadać; Schwalben — Frühling jaskółki zwiastują wiosnę; das hat etwas zu — pod tem się coś kryje; 4) j—m i j—n — dać komu znak, oznajmić komu, dać zlecenie, polecić, uprzedzić kogo; ſuchen Sie ihn zu — staraj się pan przyprowadzić go do rozumu; er läßt ſich nichts — nie daje sobie czynić żadnych uwag; 5) objaśniać, pouczać o czem; II. bedeutend, *ppr.* i *adi.* znaczący; gleich— równoznaczący, synonimowy; -es Lächeln znaczący uśmiech; wiele znaczący; pokaźny, znaczny, ważny; er zeigte -es Talent okazal znaczny talent; er nimmt eine -e Stellung ein zajmuje poważne stanowisko; er wird etwas -es werden dojdzie wielkiego znaczenia; er hält ſich

für etwas =es uważa się za wielką figurę.

Bedeut'sam, *adi.* ważny, znaczący; *adv.* znacząco.

Bedeu'tsamkeit, *sf.* ważność *f.*, znaczenie *n.*

Bedeu'tung, *sf. pl.* =en, znaczenie *n.*, waga *f.*; oświadczenie *n.*, oznajmienie *n.*; in des Wortes weitester — w najobszerniejszem słowa znaczeniu — gewinnen stać się znacznym; von — sein mieć znaczenie; übertragene — eines Wortes znaczenie przenośne słowa; Worte von gleicher — synonimy; die — eines Satzes verdrehen przekręcać sens zdania; von schlimmer — zwiastujący coś złego.

Bedeu'tungslos, *adi.* bez znaczenia, nie mający wagi.

Bedeu'tungsvoll, *adi.* pełen znaczenia, wielkiej wagi; seine Worte sind — słowa jego zawierają głęboką myśl.

Bedie'nen, I. *va.* 1) obsługiwać kogo, usługiwać komu; bei Tische — usługiwać przy stole; seine Gäste gut — dobrze podejmować gości; 2) ich habe ihn tüchtig bedient dobrze go oporządziłem; 3) (w grze w karty) die Farbe — dodać do koloru; die Farbe nicht — zrobić renons; II. sich —, *vr.* posługiwać się; sich einer Sache — posługiwać się czem; sich eines Mittels mit Erfolg — używać jakiegoś środka ze skutkiem; bitte, — Sie sich proszę, racz pan wziąć.

Bedie'nſtete(r), *sm.* =n, *pl.* =(n), w służbie będący; die =n personal *m.*, służba *f.*

Bedie'nte (ein =r), *sm.* =n, *pl.* =n, sługa *m.*, służący *m.*, łokaj *n.*

Bedie'ntenkleidung, *sf. pl.* =en, liberya *f.*

Bedie'ntenſeele, *sf. pl.* =n, łokajska, służałcza dusza.

Bedie'nung, *sf. pl.* =en, 1) usługa *f.*, obsługa *f.*; in diesem Wirtshause iſt ſchlechte — w tej gospodzie jest zła usługa; 2) służba *f.*; posługa *f.*; ludzie do usługi; meine — moja służba; er hat eine — angenommen przyjął posługę.

Bedi'ng, *sm.* =s, *pl.* =e, ob. Bedingung.

Bedi'ngen, I. *va.* i ſich — *vr.* a) bedang, habe bedungen, 1) zgodzić, ułożyć się; eine Ware — stargować towar; bedungener Preis cena umówiona; 2) wymówić sobie, zastrzedz sobie; das bedinge ich mir, daß Sie nichts davon erwähnen zastrzegam sobie, że pan o tem nic nie wspomniesz; bedungen, daß pod warunkiem, że; ſich zu etwas — zaangażować się do czego, zgodzić się do czego; b) bedingte, habe bedingt, uczynić co zawisłem od czego, zawarunkować; durch etwas bedingt ſein zależeć od czego, być zawisłem od czego; (u prawników) ein bedingtes Rechtsgeſchäft czynność prawna pod warunkiem zawarta; es iſt durch die Sache ſelbſt bedingt jest nieodzownym wynikiem rzeczy samej; durch etwas bedingt ſein ſein być niechybnym skutkiem czego; ſich gegenſeitig — nawzajem zależeć od siebie; II. bedingend *ppr.* i *adi.* warunkowy; =e Art tryb łączący; III. bedingt, *pp.* i *adi.* zawarunkowany, warunkowy, z restrykcyą, z zastrzeżeniem.

Bedi'ngung, *sf. pl.* =en, warunek *m.*, restrykcya *f.*, ograniczenie *n.*; unter der —, daß pod warunkiem, że; mit der —, daß z tem, że; =en ſtellen, vorſchreiben stawiać, przepisywać warunki; unter jeder — na wszelki wypadek; aufſchiebende — warunek odraczający, odwłekający, zawieszający; auflöſende — warunek rozwiązujący; unerläßliche — warunek nieodzowny; die Bedingungen feſtſtellen ułożyć się o warunki; unter der — ſechsmonatlicher Aufkündigung zastrzegając sobie sześciomiesięczne wypowiedzenie.

Bedi'ngungsgleichung, *sf. pl.* =en, równanie warunkowe (mat.).

Bedi'ngungslos *adi.* i *adv.* bez zastrzeżeń, bezwarunkowy (-wo).

Bedi'ngungsſatz, *sn.* =es, *pl.* =ſätze, zdanie warunkowe.

Bedi'ngungsweiſe, *adi.* i *adv.* pod warunkiem, warunkowo.

Bedo'rnen, *va.* cierniami obsadzić; (przen.) der bedornte Lebensweg droga życia cierniami zasłana.

Bedrä'ngen, *va.* trapić, dręczyć, uciskać, męczyć, nagabywać; von Gläubigern bedrängt nagabywany od dłużników; die Not bedrängt ihn nędza mu dokucza, prześladuje go; er iſt in ſehr bedrängter Lage jest w wielkich kłopotach, w opłakanej sytuacyi, w wielkiej biedzie; das bedrängte Herz serce utrapione; bedrängte Zeiten ciężkie czasy.

Bedrä'ngnis, *sf. pl.* =ſſe, (**Bedrängtheit**, *sf. pl.* =en, **Bedrängung**, *sf. pl.* =en) kłopoty *sn.*, ucisk *m.*, bieda *f.*, ciężkie położenie, zmartwienie *n.*, zgryzota *f.*

Bedro'hen, *va.* grozić, zagrażać; uns bedroht der Feind zagraża nam nieprzyjaciel; die Feſtung iſt bedroht twierdza jest zagrożona, znajduje się w niebezpieczeństwie.

Bedro'hung, *sf. pl.* =en, zagrożenie *n.*, groźba *f.*

Bedroh'lich, *adi.* groźny; *adv.* groźnie.

Bedru'cken, *va.* zadrukować.

Bedrü'cken, *va.* uciskać, gnębić, dręczyć; hohe Steuern — die Provinz wielkie podatki ciążą na kraju; die Spanier — die Eingeborenen Hiszpanie gnębią krajowców; bedrückend, *ppr.* i *adi.* dokuczliwy, żki, uciążliwy.

Bedrü'cker, *sm.* =s, *pl.* —, gnębiciel *m.*, dręczyciel *m.*

Bedrü'ckung, *sf. pl.* =en, gnębienie *n.*, dręczenie *n.*

Bedü'rfen, *v. imprs.* (h.) es will mich — zdaje mi się.

Bedün'ken, *sn.* =s, nach meinem — według mego widzimisię, mojem zdaziem.

Bedü'rfen, bedarfſt, bedarf, bedurfte, habe bedurft, *va.*, *vn.*, *v. imprs.* potrzebować; ich bedarf einer Sache potrzeba mi pewnej rzeczy; es bedurfte nur eines Wortes trzeba było tylko słowa, jedno słowo byłoby wystar-

czyło; das bedarf einer Erklärung to wymaga objaśnienia; was — wir langer Reden? po co mamy dużo mówić?

Bedü'rfnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, potrzeba *f.*; ich empfinde das — nach einem Freund czuję, że mi potrzeba przyjaciela; ich fühle das — nach Liebe pragnę miłości; die -ſſe des Lebens befriedigen zaspokoić potrzeby życia; nach — w miarę potrzeby.

Bedü'rfnisanſtalt, *sf. pl.* -en, wychodek *m.*

Bedü'rfnislos, *adi.* i *adv.* bez potrzeb.

Bedü'rfnislojigkeit, *sf.* brak *m.* potrzeb.

Bedü'rftig, *adi.* 1) biedny, w niedostatku żyjący; 2) einer Sache — potrzebujący pewnej rzeczy.

Bedü'rftigkeit, *sf.* niedostatek *m.*, bieda *f.*, nędza *f.*

Bedu'ſeln, *vr.* (ḥ.) upoić; beduſelt ſein być pijanym; ſich beduſeln upić się.

Bee'ffteak, *sn.* -s, *pl.* -s, bifsztyk *m.*

Bee'ggen, *va.* bronować, rolę włóczyć.

Bee'hren, I. *va.* zaszczycić; in Beantwortung der Frage, mit der Sie mich beehrt haben w odpowiedzi na zapytanie, którem raczyłeś mnie pan zaszczycić; er hat mich mit herrlichen Geſchenken beehrt obdarzył mnie wspanialymi podarunkami; II. ſich — *vr.* (ḥ.) mieć zaszczyt; ich beehre mich Ihnen mitzuteilen mam zaszczyt zawiadomić pana.

Beei'den (Beei'digen), *va.* zaprzysiądz, przysięgą stwierdzić; eine Ausſage — stwierdzić zeznanie przysięgą; einen Zeugen — odebrać przysięgę od świadka; beeidigt, *pp.* i *adi.* zaprzysiężony.

Beei'digung, *sf. pl.* -en, zaprzysiężenie *n.*, stwierdzenie *n.* przysięgą; die — eines Beamten zaprzysiężenie urzędnika, odebranie przysięgi od urzędnika.

Beei'fern, ſich — *vr.* (ḥ.) starać się usilnie; ich werde mich beeifern ihm zu gefallen dołożę starań, by mu się podobać.

Beei'len, I. *va.* przyspieszać; II. ſich — *vr.* (ḥ.) pospieszać, spieszyć; ich beeile mich mitzuteilen spieszę z doniesieniem.

Beei'nfluſſen, *va.* j—n, etw. wpływ wywierać, wpływać na kogo, na co; die Wendung der Angelegenheit iſt durch ihn beeinflußt obrót, który wzięła sprawa, jest jego dziełem; on wpłynął na obrót sprawy.

Beei'nträchtigen, *va.* pokrzywdzić, skrzywdzić, ukrócić; krzywdę, szkodę wyrządzić, szkodzić; j—n in ſeiner Ruhe — przerwać komu spokój; j—s Rechte — uchybić czyjemu prawu, ukrócić czyje prawo; j—s Geſundheit — uszkodzić zdrowie czyje.

Beei'nträchtigung, *sf. pl.* -en, uszkodzenie *n.*, pokrzywdzenie *n.*, wyrządzenie *n.* szkody, uchybienie *n.*, ukrócenie *n.*, uszczuplenie *n.*

Beei'ſen, ſich — *vr.* (ḥ.) 1) pokryć się lodem; 2) *va.* obić żelazem.

Bee'lzebub, *sm.* -s, szatan *m.* Belzebub.

Bee'nden, **Bee'ndigen**, *va.* skończyć, zakończyć, doprowadzić do końca; die Sitzung — zamknąć posiedzenie; nach beendigtem Schauſpiel po przedstawieniu; die Dreſſur eines Pferdes — wytresować, ujeździć konia.

Bee'nd(ig)ung, *sf. pl.* -en, zakończenie *n.*, załatwienie *n.*

Bee'ngen, *va.* ścieśniać; ich fühle mich auf der Bruſt beengt ciężko mi na piersi; ſein Atem iſt beengt oddycha z trudnością, ciężko; (przen.) ograniczyć, ukrócić (władzę, oddech); er iſt in ſeinen Geſchäften durch Geldmangel beengt, brak gotówki utrudnia mu prowadzenie interesów.

Bee'ngung, *sf.* **Bee'ngtheit**, *sf.* ścieśnianie *n.*, ograniczenie *n.*, ukrócenie *n.*

Bee'rben, *va.* j—n — wziąć spadek po kim; beerbt ſein mieć spadkobierców.

Bee'rdigen, *va.* pogrzebać, pochawać.

Bee'rdigung, *sf. pl.* -en, pogrzeb *m.*, pochowanie *n.*

Bee're, *sf. pl.* -n, jagoda *f.*; in die -n gehen pójść na jagody; -n brechen, pflücken rwać, zbierać jagody; (przen.) -n austeilen mówić złośliwie.

Bee'renförmig, *adi.* w kształcie jagody.

Bee'renwanze, *sf. pl.* -n, pluskwa *f.* poziomczak.

Beet, *sn.* -es, *pl.* -e, grzęda *f.*, grządka *f.*

Bee'ten, *va.* die Felder — uprawiać rolę wedle zagonów.

Befä'cheln, *va.* wachlować.

Befä'higen, I. *va.* uzdatnić, uzdolnić, zdolnym uczynić; j—n für ein Amt — nadać (udzielić) komu kwalifikacyę do urzędu; II. ſich — *vr.* być zdolnym do czego; er befähigt ſich für dieſes Amt posiada kwalifikacyę do tego urzędu; III. befähigt, *pp.* i *adi.* zdolny, nadający się; er iſt ſehr befähigt jest bardzo uzdolnionym, ma wielkie zdolności; er iſt rechtlich nicht vollkommen befähigt nie posiada pełnej zdolności prawnej.

Befä'higung, *sf. pl.* -en, uzdolnienie *n.*, zdolność *f.*, kwalifikacya *f.*; — zu einer Kunſt talent *m.* do sztuki; rechtliche — zdolność prawna.

Befä'higungsnachweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód *m.* uzdolnienia; den — führen wykazać kwalifikacyę.

Befä'higungszeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, świadectwo *n.* uzdolnienia.

Befa'hren, befährſt, befährt, befuhr, habe befahren, *va.* 1) objeżdżać, jeździć po czem; einen Weg — jechać po drodze (drogą); eine ſehr befahrene Straße ulica bardzo uczęszczana; ein Weg, der ſich leicht — läßt dobra, gladka droga; dieſe Bahn wird noch nicht — tej kolei nie oddano jeszcze do użytku; 2) einen Teich — wioslować po stawie; die See — płynąć po morzu; 3) (górn.) einen Schacht — spuścić się do szybu; 4) den Acker mit Dünger — nawozić rolę gno-

jem; 5) ihr habt nichts zu — nie macie się niczego obawiać.

Befa'hrung, *sf. pl.* -en, objeżdżanie *n.*, jeżdżenie *n.*; żeglowanie *n.*; zjazd *m.* (do szybu).

Befa'llen, *va.* befällst, befällt, befiel, habe befallen, j—n — na kogo napaść, opaść; er ist vom Fieber — dreszcze go przejmują; die Furcht befällt mich strach mnie bierze; die Hunde befielen ihn psy go opadły; es befällt mich die Lust zbiera mnie chętka; wir sind von einem großen Sturme — worden zaskoczyla nas wielka burza; die Familie ist von schwerem Unglück — rodzinę spotkało wielkie nieszczęście; es befiel ihn plötzlich die Angst nagle strach go przejął.

Befa'ngen, befängst, befängt, befieng, habe befangen, I. *va.* 1) poplątać, zawiklać w co; in etw. — sein być zajęty czem; in einem Unternehmen — sein być zaangażowanym (mieć udział) w przedsiębiorstwie; er ist von Vorurteilen — tkwi w przesądach, jest pelen przesądów; du bist in einem großen Irrtum — jesteś w wielkim błędzie; er ist in dieser Angelegenheit — jest wplątany (wmieszany) w tę sprawę; ich will dein Urteil nicht — nie przesądzam twego zdania; 2) das ist mit darunter — to się już w tem mieści; in der Rechnung ist diese Ausgabe mit — w rachunk umieszczony jest i ten wydatek (figuruje); II. —, *pp.* i *adi.* zalękły, nieśmialy, zaambarasowany, stronniczy; er ist gegen uns — jest stronniczy wobec nas; ein befangener Kopf umysł ograniczony; seine Gegenwart macht mich — obecność jego czyni mnie nieśmialym.

Befa'ngenheit, *sf. pl.* -en, nieśmiałość *f.*, bojaźliwość *f.*, trwożliwość *f.*, uprzedzenie *n.*

Befa'ssen, I. *va.* etw. — dotykać się czego, macać; II. sich — *vr.* (h.) mit etw., mit j—m — zajmować się czem, kim, mieć z kim do czynienia; ich will mich damit nicht — nie chcę się mieszać w tę sprawę; ich befasse mich mit dem Studium der Philosophie zajmuję się filozofią; er befaßt sich mit Unternehmungen trudni się przedsiębiorstwami.

Befe'hden, *va.* i sich — *vr.* j—n — wojnę komu wypowiedzieć, wojnę z kim prowadzić; sie — sich wojnę z sobą prowadzą, wojują z sobą.

Befe'hl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) rozkaz *m.*; auf — des Königs z rozkazu króla; j—m — geben dać komu rozkaz, rozkazać komu; zum Angriff — geben dać komendę do ataku; unter j—s -en stehen być pod czyim rozkazem; den — über die Armee führen dowodzić armią; den — übernehmen objąć dowództwo; etw. zu — haben mieć co do dyspozycyi; ich stehe Ihnen zu — jestem na rozkazy pańskie; zu — Herr Hauptmann według rozkazu panie kapitanie; was steht zu —, zu Ihrem —? co pan rozkaże? czem mogę służyć? 2) nakaz *m.*, edykt *m.*, dekret *m.* (władzy państwowej, duchownej).

Befe'hlen, befiehlst, befiehlt, befahl, habe befohlen, I. *va.* 1) rozkazać, nakazać; schriftlich — dać rozkaz na piśmie; j—m zu — haben mieć prawo rozkazywania komu; was hast du mir zu —? co mi masz do rozkazu? mir hat niemand zu — nie mam pana nad sobą; da will jeder — w to każdy się wtrąca; Sie haben nur zu — czekam tylko rozkazu: wie Sie — jak pan rozkaże; was — Sie co pan rozkaże? czem mogę służyć? Sie haben mich zu sich befohlen raczyleś mnie pan zaprosić, powołaleś mnie pan do siebie; seine Pferde — kazać zaprzęgać; j—n zu sich — kazać przyjść komu; der König hatte ihn zur Hoftafel befohlen król zaszczycil go zaproszeniem na obiad dworski; 2) polecić, zalecić; j—m etw. — powierzyć komu co; in deine Hände befehle ich meine Seele w ręce Twoje oddaję ducha mego; Gott befohlen niech cię Bóg prowadzi; und damit Gott befohlen a na tem koniec; er befahl mir viele Grüße für Sie zlecił mi wiele ukłonów dla pana; II. befehlend, *pp.* i *adi.* rozkazujący; befehlende Art tryb rozkazujący.

Befe'hligen, *va.* 1) j—n zu etw. — nakazać komu co, dać rozkaz do czego; 2) eine Armee — dowodzić, komenderować, mieć dowództwo nad armią.

Befe'hlshaber, *sm.* -s, *pl.* —, dowódzca *m.*, komendant *m.*

Befe'hlshaberisch, *adi.* i *adv.* rozkazujący, w tonie rozkazującym.

Befei'len, *va.* opiłować.

Befei'nden, *va.* j—n — żyć z kim w nieprzyjaźni, napastować kogo, prześladować kogo.

Befe'stigen, *va.* 1) etwas an etwas — przymocować co do czego, przytwierdzić; in der Mauer befestigt sein trzymać się (siedzieć) w murze; zwei Blechstücke mit Blei aneinander — zlutować dwa kawałki blachy; eine Schnur an dem Haken — przywiązać sznur do haka; einen Pfahl in der Erde — wbić pal w ziemię; 2) obwarować; das Lager durch Wälle — obwarować obóz wałami; eine befestigte Stadt miasto warowne; 3) ugruntować, ustalić; sich im Glauben — ustalić się w wierze; das Gerücht befestigt sich pogloska się potwierdza; die Preise haben sich befestigt ceny się ustalily; die Bande der Freundschaft — ścieśnić węzły przyjaźni; j—n in seiner Meinung — utwierdzać kogo w przekonaniu; die Wohlfahrt des Landes — zapewnić dobrobyt kraju; seine Gesundheit — wzmocnić zdrowie.

Befe'stigung, *sf. pl.* -en, przymocowanie *n.*, przytwierdzenie *n.*; obwarowanie *n.*, fortyfikacya *f.*; ugruntowanie *n.*, ustalenie *n.*, utwierdzenie *n.*

Befe'stigungsbauten, *spl.* budowle do fortyfikacyi służące, warownie *pl.*

Befe'stigungsmauer, *sf. pl.* -n, mur warowny.

Befe'ſtigungswerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obwarowanie *n.*

Befeu'chten, *va.* zwilżyć, odwilżyć.

Befeu'chtung, *sf.* zwilżenie *n.*, odwilżenie *n.*

Befie'dern, *va.* i ſich —, *vr.* (h.) w pierze ubrać, pierzem przystroić; ſich — pierza dostawać, pierzem obrastać; die befiederte Welt ptactwo *n.*

Befie'derung, *sf. pl.* -en, pierze *n.*, pióra *n.*

Befin'den, befand, habe befunden, I. *va.* znaleźć, uznać, skonstatować; ich habe befunden, daß skonstatowałem, uznałem, że; die Nachricht iſt als wahr befunden worden uznano wiadomość za prawdziwą; für gut — uznać za dobre, właściwe; je nachdem ich die Sache befinde wedle mojego upodobania; II. ſich — *vr.* 1) znajdować się, być; unter ihnen befindet ſich mein Bruder między nimi znajduje się (jest) mój brat; er befindet ſich jetzt in Paris przebywa obecnie w Paryżu; 2) mieć się; ich befinde mich wohl dabei dobrze mi z tem; wie — Sie ſich? jak się pan masz? jakie pańskie zdrowie? der Kranke befindet ſich ſchlecht chory ma się źle.

Befi'nden, *sn.* -s, 1) znalezenie *n.*, położenie *n.*: nach — der Sache stosownie do stanu rzeczy; nach — der Umſtände stosownie do okoliczności; 2) stan *m.* zdrowia; er hat ſich nach meinem — erkundigt dowiadywał się o mojem zdrowiu.

Befi'ndlich' *adi.* znajdujący się; der neben dem Hauſe befindliche Garten ogród obok domu; die in ſeiner Bibliothek befindlichen Bücher książki w jego bibliotece; oberhalb — położony powyżej.

Befle'chten, *va.* opleść; einen Topf mit Draht — odrutować garnek.

Befle'cken, I. *va.* poplamić, splamić, zawalać; ſich das Geſicht — posmarować sobie twarz; die Hände mit Blut — zbroczyć krwią ręce; (przen.) splamić, skalać, zhańbić; ſeinen guten Ruf — skazić, splamić dobrą sławę; ſeinen Namen — zhańbić nazwisko; durch Laſter befleckter Menſch człowiek występkami skażony; II. ſich — *vr.* powalać się, posmarować się.

Befle'ckung, *sf. pl.* -en, poplamienie *n.*, splamienie *n.*, skażenie *n.*, shańbienie *n.*

Beflei'ßen, *vr* befleißeſt i befleißt dich, befleißt ſich, befliß mich, habe mich befliſſen, **Beflei'ßigen**, ſich — *vr.* (h.) I. przykładać się do czego, uprawiać co; er befleißigt ſich der ſchönen Künſte oddaje się sztukom pięknym; er befleißigt ſich der Tugend żyje cnotliwie; ich habe mich ſtets befleißigt ihm zu gefallen zawsze starałem się mu przypodobać; — Sie ſich der Kürze staraj się pan o zwięzłość; die Freunde, die ſich um ihn — przyjaciele, którzy go otaczają; II. Befliſſen, *pp.* i *adi.* einer Sache — przykładający się do czego, pilny.

Beflei'ßigung, *sf. pl.* -en, przykładanie *n.* się do czego, uprawianie *n.* czego, gorliwość *f.*

Beflie'gen, beflog, habe beflogen, *va.* wzlecieć, wylecieć na; der Vogel befliegt die Gipfel der Bäume ptak siada na wierzchołkach drzew; die Pfeile beflogen das feindliche Heer strzały posypały się na nieprzyjaciół; beflogen, *pp.* i *adi.* umiejący latać.

Beflie'ßen, befloß, habe befloſſen, *va.* płynąć tuż obok; der Fluß befließt die Stadt rzeka okala miasto.

Befli'ſſen, *adi.* ob. Befleißen II.

Befli'ſſenheit, *sf.* ob. Befleißigung.

Beflo'ren, *va.* i ſich — *vr.* (h.) w krepę ubrać; ſich — przywdziać krepę (na znak żałoby).

Beflü'geln, *va.* 1) skrzydłami opatrzyć; 2) (przen.) przyśpieszyć; die Angſt beflügelte ſeine Schritte trwoga dodała mu skrzydeł, unosiła go w biegu; beflügelt skrzydlaty; beflügelte Stunden przelotne godziny.

Beflü'gelung, *sf.* przyśpieszenie *n.*, pośpiech *m.*

Befo'lgen, *va.* iść za, słuchać czego; j—s Rat — pójść za czyją radą, słuchać czyjej rady; die Vorſchrift des Arztes — przestrzegać przepisu lekarza, stosować się do przepisu; j—s Beiſpiel — iść za czyim przykładem; j—s Befehle — wykonywać czyje rozkazy; die Geſetze — stosować się do ustaw, przestrzegać ustaw.

Befo'lgung, *sf. pl.* -en, przestrzeganie *n.*, stosowanie się *n.*, wykonywanie *n.*, posłuszeństwo *n.*

Befö'rderer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) krzewiciel *m.*, krzewicielka *f.* (nauk); pomnożyciel *m.* (chwały Bożej); mecenas *m.* (sztuki); — von Frachtgütern ekspedytor *m.* towarów.

Befö'rderlich, *adi.* pomocny, służący do czego; j—m bei etw. — ſein pomagać komu, wspierać kogo w czem, przy czem; er war mir ſehr — bardzo mi się przysłużył.

Befö'rdern, *va.* 1) przysłać, posłać; einen Brief — odesłać list; j—n ins Jenſeits — wysłać kogo na drugi świat; 2) przyspieszyć; die Verdauung — przyspieszyć trawienie; den Appetit — wzniecić apetyt; 3) wspierać, dopomódz; die Bildung — krzewić oświatę; die Künſte — wspierać sztuki; das allgemeine Wohl — przykładać się do powszechnego dobra; 4) przenieść, transportować; der Zug befördert keine Güter ten pociąg nie przyjmuje towarów; Güter durch Schiffe — przesłać towary okrętem; 5) j—n — wynieść kogo, posunąć kogo na wyższe stanowisko; befördert werden posunąć się na wyższy stopień, awansować; er iſt zum Hauptmann befördert worden zawansował na kapitana, został kapitanem.

Befö'rderung, *sf. pl.* -en, wysłanie *n.*, przyspieszenie *n.*; krzewienie *n.*, wspieranie *n.*; woźba *f.*, przewóz *m.*; transport *m.*; awans *m.*

Befö'rderungsgesuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podanie *n.* o awans.

Befö'rderungskosten, *pl.* koszta *pl.* przesyłki, transportu.

Befö'rderungsmittel, *sn.* -s *pl.* —, środek *m.* do transportu, przewożenia; środek pobudzający, wzniecający; diese Bahn hat keine genügenden — ta kolej niema dość środków transportowych, wagonów; — der Verdauung środek pobudzający trawienie.

Befo'rsten, *va.* zalesić.

Befo'rstung, *sf.* zalesienie *n.*

Befra'chten, *va.* (ob)ładować; ein Schiff — wynająć okręt i naładować.

Befra'chtung, *sf. pl.* -en, obładowanie *n.*, wyładowanie *n.*, ładowanie *n.*

Befra'chter, *sm.* -s, *pl.* —, ładownik *m.*

Befra'gen, I. *va.* pytać, wypytywać; j—n über etw. — interpelować kogo o co; j—n um etw. — wypytywać kogo o co, żądać (zasięgać) informacyi od kogo co do czego; II. *vr.* (h.) sich nach etw. — dopytywać się, zasięgać informacyi.

Befra'gung, *sf. pl.* -en, pytanie *n.*, wypytywanie *n.*, interpelowanie *n.*, informowanie *n.* się.

Befrei'en, *va.* i sich — *vr.* (h.) uwolnić, oswobodzić; j—n aus dem Gefängnisse — wypuścić kogo z więzienia; aus j—s Macht — oswobodzić z czyjej władzy; er befreite sich aus den Banden zerwał więzy; sich von einer Last — zrzucić ciężar; sein Gewissen — ulżyć sumieniu; sich von einer Schmach — zmazać hańbę; aus der Sklaverei — wypuścić z niewoli; ein verschuldetes Gut — uwolnić dobro od hipotek; sich aus der Gefahr — ujść niebezpieczeństwa; vom Militärdienste — uwolnić od służby wojskowej.

Befrei'er, *sm.* -s, *pl.* —, oswobodziciel *m.*, wybawca *f.*, zbawca *f.*

Befrei'ung, *sf. pl.* -en, uwolnienie *n.*, oswobodzenie *n.*; — von den Gesetzen wyjęcie *n.* z pod ustaw; — von der väterlichen Gewalt wypuszczenie z (emancypacya z pod) władzy ojcowskiej.

Befrei'ungsgrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, powód *m.*, przyczyna *f.* uwolnienia.

Befrei'ungskrieg, *sm.* -es, *pl.* -e, walka *f.* o niepodległość, o wolność, o oswobodzenie.

Befre'mden, I. *va.* dziwić, zastanawiać; das befremdet mich dziwi mnie to, dziwnem mi się to wydaje; sie dürfen sich dadurch nicht — lassen nie powinieneś się pan temu dziwić; II. *sn.* -s, zdziwienie *n.*; zu meinen großen — ku memu wielkiemu zdziwieniu.

Befre'mdend (Befre'mdlich) *adi.* zadziwiający, dziwny; *adv.* zadziwiająco, dziwnie; und was das Befremdlichste ist a co najdziwniejsza.

Befre'unden, I. *va.* i sich — *vr.* (h.) zaprzyjaźnić; j—n mit j—m — zaprzyjaźnić kogo z kim; sich mit j—m — zaprzyjaźnić się z kim, zawrzeć z kim przyjaźń; gleiche Gesinnung befreundete uns jednakie zapatrywania zrodziły przyjaźń między nami; ein sich leicht befreundendes Herz serce skłonne do przyjaźni; sich mit einem Gedanken — oswoić się, pogodzić się z myślą; II. befreundet, *pp.* i *adi.* zaprzyjaźniony, spowinowacony.

Befrie'digen, I. *va* 1) zaspokoić, zadowolić; er ist schwer zu — trudno mu dogodzić; seinen Rachedurst — nasycić żądzę zemsty; die körperlichen Bedürfnisse — zaspokoić potrzeby ciała; den Gläubiger — uiścić się, zapłacić wierzyciela; (u prawników); 2) uspokoić, załagodzić; die streitenden Parteien — pogodzić stronnictwa spór wiodące; sein Gewissen — uspokoić sumienie; II. befriedigend, *ppr.* i *adi.* zadowalający, dobry; sein Befinden ist befriedigend stan zdrowia jest wcale pomyślny.

Befrie'digung, *sf. pl.* -en, zaspokojenie *n.*, zadowolenie *n.*, nasycenie *n.*; uiszczenie *n.* się, zaplata *f.*; zur — aller ku zadowoleniu wszystkich; uspokojenie *n.*, zalagodzenie *n.*

Befri'sten, *va.* j—n, etw. — wyznaczyć, przedłużyć termin komu, do czego.

Befru'chten, *va.* zaplodzić, zaplodnić, użyźnić.

Befru'chtung, *sf. pl.* -en, zaplodnienie *n.*, użyźnienie *n.*, zaplodzenie *n.*, poczęcie *n.*

Befru'chtungsorgane, *s. pl.* narząd *m.* zaplodniania.

Befu'gen, I. *va.* umocować, upoważnić; ihre Taten — mich zu dieser Äußerung ich czyny upoważniają mnie do tego oświadczenia; II. befugt, *pp.* i *adi.* umocowany, upoważniony; ich glaube mich — es dir zu sagen sądzę, że mam prawo ci to powiedzieć; befugter Richter sędzia kompetentny, właściwy.

Befu'gnis, *sf. pl.* -sse, umocowanie *n.*, upoważnienie *n.*, uprawnienie *n.*, kompetencya *f.*, właściwość *f.*, j—m die — erteilen umocować, upoważnić kogo; weitgehende -sse j—m einräumen nadać komu pełnomocnictwo daleko idące; seine -sse überschreiten przekroczyć mandat, wykroczyć poza uprawnienia.

Befü'hlen, *va.* dotykać, macać, obmacywać; j—m den Puls — brać kogo za puls.

Befü'hlung, *sf.* dotknięcie *n.*, macanie *n.*

Befu'nd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) stan w jakim co znajdujemy; 2) wywód *m.* oględzin; gerichtlicher, ärztlicher — sądowe, lekarskie oględziny; 3) zapatrywanie *n.*, widzimisię *n.*; 4) wytknięcie *n.* (w rachunkach).

Befu'ndschein, *sm.* -(e)s, *pl.* —e, świadectwo *n.* oględzin.

Befu'rchen, *va.* brózdami opatrzyć.

Befü'rchten, *va.* obawiać się, lękać się czego; ich befürchte, daß er nicht kommt obawiam się, że nie przyjdzie; (iron.) ich befürchte nicht, daß er wieder kommt niema obawy, żeby wrócił: es ist das Schlimmste zu — należy być przygotowanym na wszystko.

Befürchtung, *sf. pl.* -en, bojaźń *f.*, obawa *f.*, trwoga *f.*

Befürworten, *va.* przemawiać za czem, wstawić się za czem, poprzeć co; j—n — polecić kogo; eine Bitte — wspierać prośbę.

Befürwortung, *sf. pl.* -en, przemawianie *n.* za czem, polecenie *n.*, wsparcie *n.*, wstawiennictwo *n.*, poparcie *n.* czego.

Begaben, I. *va.* obdarzyć, wyposażyć; sein Vater hat ihn reichlich begabt ojciec hojnie go obdzielił; die Natur hat ihn reichlich begabt natura hojnie go uposażyła; II. begabt, *pp.* i *adi.* uposażony, obdarzony; sehr begabter Mensch człowiek bardzo zdolny; er ist nicht — nie ma zdolności; er ist mit großer Tapferkeit — posiada wielką odwagę.

Begabung, *sf. pl.* -en, 1) uposażenie *n.*, dotacya *f.*; 2) uzdolnienie *n.*, talent *m.*

Begaffen, *va.* ciekawie oglądać, przypatrywać się, gapić się na co.

Begängnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, ob. Begräbnis.

Begatten, sich — *vr.* spółkować (człowiek), parzyć się (zwierzę).

Begattung, *sf. pl.* -en, spółkowanie *n.*, parzenie *n.* się.

Begeben, begibst, begibt, begab, habe begeben, I. *va.* odstąpić, zrzecz się, przekazać; Waren — sprzedać towary; einen Wechsel weiter — puścić weksel w obieg; II. sich — *vr.* udać się, pójść dokąd; sich auf den Ort — udać się na miejsce; sich zu j—m — pójść, pojechać do kogo; 2) sich an die Arbeit — wziąć się do pracy, jąć się pracy; sich auf die Flucht — uciec; sich auf die Reise — puścić się w podróż; sich aus dem Bette — wstać z łóżka; sich aus dem Lande — opuścić kraj; sich ins Ausland — wyjechać za granicę; sich in j—s Dienst — wstąpić do czyjej służby; sich in den Ehestand — zawrzeć związki małżeńskie; sich in Gefahr — wystawić się, narazić się na niebezpieczeństwo; sich in j—s Schutz — schronić się pod czyją opiekę; sich nach Hause — wrócić do domu; sich in den Ruhestand — pójść na emeryturę, przejść w stan spoczynku; porzucić zajęcie; sich von einem Orte weg — opuścić miejsce; sich zu Bette — położyć się do łóżka; 3) sich einer Sache — porzucić co, opuścić, zrzec się czego; sich einer Erbschaft — wstrzymać się od przyjęcia spadku; sich der Freuden dieser Welt — wzgardzić uciechami tego świata; 4) *v. impers.* zdarzyć się, wydarzyć się; es — sich seltsame Dinge dziwne dzieją się rzeczy; es begab sich, daß stało się, że.

Begebung, *sf. pl.* -en, ustąpienie *n.*, przekazanie *n.*, puszczanie *n.* w obieg.

Begebenheit, *sf. pl.* -en, zdarzenie *n.*, wypadek *m.*; ich will Ihnen eine — erzählen opowiem panu przygodę.

Begegnen, I. *vn.* (ſ.) (mniej dobrze *va.*) 1) spotkać; ich bin ihm begegnet spotkałem go, spotkałem się z nim; sich, einander — spotkać się; 2) wydarzyć się; mir begegnet ein Unglück spotyka mnie nieszczęście; das kann Jedem — to się każdemu zdarzyć może; 3) obchodzić się z kim; j—m höflich — uprzejmie się z kim obchodzić, być uprzejmym wobec kogo; j—m ehrfurchtsvoll — okazać komu uszanowanie; er begegnet mir wie einem Fremden traktuje mnie jak obcego; es ist ihm übel begegnet worden źle się z nim obeszli; II. *vn.* (h.) einem Fehler — zwalczać błąd; einer Sache — zapobiedz czemu; dem Schicksal — stawić czoło przeznaczeniu.

Begegnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, 1) spotkanie *n.*; 2) zdarzenie *n.*, wypadek *m.*

Begegnung, *sf. pl.* -en, spotkanie *n.*; obejście *n.*; freundliche — uprzejme znalezienie się.

Begehen, *va.* beging, habe begangen, 1) obchodzić, chodzić (po); dieser Weg wird stark begangen po tej drodze wiele chodzą; wir haben das ganze Feld begangen obeszliśmy całe pole; wir haben die Fabrik begangen oglądnęliśmy fabrykę; 2) obchodzić, święcić; j—s Namenstag — obchodzić czyje imieniny; 3) popełnić co, dopuścić się czego; ein Verbrechen — popełnić zbrodnię er hat einen Diebstahl begangen dopuścił się kradzieży; er hat eine Torheit begangen zrobił głupstwo; denselben Fehler noch einmal — popaść w ten sam błąd.

Begehr, *sm.* i *sn.* -s, żądanie *n.*, życzenie *n.*; was ist Ihr — czego pan żądasz; nach ihr allein ist mein — jej tylko pragnę; nach dieser Ware ist immer — na ten towar zawsze jest popyt.

Begehren, *va.* i *vn.* (h.) (nach etw.) 1) żądać, pragnąć czego; ein Mädchen zur Ehe — żądać dziewczyny w małżeństwo; mehr begehre ich nicht to wszystko, czego pragnę; begehrt sein być pożądanym; Öl wird mehr begehrt popyt za oliwą się zwiększył; 2) życzyć sobie, pożądać czego; du sollst nicht — deines Nächsten Weib nie będziesz pożądał żony bliźniego twego; begehrender Blick spojrzenie pożądliwie.

Begehrenswert, *adi.* godny pożądania.

Begehrlich, *adi.* 1) ob. Begehrenswert; 2) pożądliwy.

Begehrlichkeit, *sf. pl.* -en, pożądliwość *f.*, żądza *f.*

Begehrungsvermögen, *sn.* -s, władza *f.* pożądania, pożądliwość *f.*

Begehung, *sf. pl.* -en, 1) obchodzenie *n.*; 2) obchodzenie *n.*, święcenie *n.*; popełnienie *n.*

Begeifern, *va.* oślinić.

Begeistern, I. *va.* natchnąć, zapał obudzić; der Wein hat ihn begeistert wino wzbudziło w nim zapał; er sprach wie begeistert mówił jakby natchniony; dichterisch begeistert w zachwycie poetyckim; II. sich — *vr.* für etw. zapalać się do czego.

Begeisterung, *sf. pl.* -en, natchnienie *n.*, zapał *m.*, za-

chwyt *m.*; von — für etw. erfüllt sein mieć zapał do czego.

Begei'sterungsvoll, *adi.* pełen zapału, zachwytu.

Begie'r, *sf.* żądza *f.*, pożądliwość *f.*, chuć *f.*, chciwość *f.*

Begie'rde, *sf. pl.* -n, żądza *f.*, pragnienie *n.*, chęć *f.*, chuć *f.*; die — nach Ruhm żądza sławy; die — nach Geld chciwość pieniędzy; sinnliche — pożądliwość *f.*; seine Begierden zügeln żądze trzymać na wodzy; er brennt vor — zu kämpfen pała żądzą walki; er wird von der — beherrscht opanowała go żądza.

Begie'rig, *adi.* chciwy, żądny, pragnący czego; nach Ruhm — żądny sławy; nach Liebe — pragnący miłości; nach Geld — chciwy pieniędzy; nach Nahrung — łaknący pożywienia; ich bin auf seine Rede sehr — bardzo jestem ciekawy na jego mowę; j—n auf etw. — machen wzniecić w kim żądzę czego.

Begie'ßen, begoß, habe begossen, *va.* oblać, polać; mit Wasser — oblać wodą; die Blumen — podlewać kwiaty; sich die Kleider — zlać sobie ubranie; sich die Nase — zalać pałkę, podochocić, podpić sobie; wie ein begossener Hund davongehen odejść jak zmyty, z nosem spuszczonym nakwintę.

Begie'ßung, *sf. pl.* -en, polewanie *n.*, podlewanie *n.*

Begi'nn, *sm.* -(e)s, zaczęcie *n.*, początek *m.*; bei — der Vorstellung na początku przedstawienia.

Begi'nnen, begann, habe begonnen, *va.* i *vn.* rozpocząć, zacząć; den Kampf — rozpocząć walkę; die Arbeit — jąć się roboty; das Schauspiel beginnt widowisko się zaczyna; als die Welt begann kiedy świat powstał; die Sitzung beginnt posiedzenie otwarte; der Frühling beginnt wiosna nastaje; frisch begonnen, halb gewonnen kto dobrze zaczął, jakby połowę zrobił; wer viel beginnt, wenig Dank gewinnt kto wiele rzeczy zaczyna, żadnej dobrze nie zrobi.

Begi'ttern, *va.* opatrzyć kratą.

Beglä'nzen, *va.* rzucać światło na co.

Begla'sen, *va.* oszklić.

Beglau'bigen, *va.* uwierzytelnić, wiarygodnym uczynić; der Vorgang ist durch Augenzeugen beglaubigt o zajściu zeznali świadkowie naoczni, zajście stwierdzili świadkowie naoczni; beglaubigte Abschrift odpis wierzytelny; durch Unterschrift — stwierdzić podpisem; einen Gesandten — dać akredytywę posłowi.

Beglau'bigung, *sf. pl.* -en, uwierzytelnienie *n.*, stwierdzenie *n.*, poświadczenie *n.*; zur — dessen unterzeichne ich vorliegende Erklärung co poświadczam (stwierdzam) przez podpisanie niniejszego oświadczenia.

Beglau'bigungsschreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo uwierzytelniające, akredytywa *f.*

Beglei'chen, *va.* beglich, habe beglichen, wyrównać; Schwierigkeiten — usunąć trudności; einen Streit — załagodzić spór; streitende Personen — pogodzić powaśnionych.

Beglei'tadresse, *sf. pl.* -n, **Beglei'tbrief**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, adres, list przesyłkowy.

Beglei'ten, *va.* towarzyszyć komu, odprowadzać; j—n mit den besten Wünschen — najlepsze życzenia dać komu na drogę; j—n auf dem Klavier — towarzyszyć, akompaniować komu na fortepianie; j—n zum Schutze — eskortować kogo; j—n bis an einen Ort — odprowadzić kogo do miejsca; der Brief, der die Sendung begleitet list wysłany z przesyłką; Ihr Schreiben war von einem Wechsel begleitet do listu przyłączyłeś pan weksel; wer wird mich —? kto obejmie akompaniament? begleitende Stimme głos wtórujący, drugi głos.

Beglei'ter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) towarzysz *m.*, (towarzyszka *f.*); er ist mein steter — ciągle mi towarzyszy; die — des Fürsten orszak *m.* księcia; der — am Klaviere akompaniator, wtórujący na fortepianie; Gott sei dein — niech cię Bóg prowadzi.

Begei't(er)schaft, *sf.* orszak *m.*, świta *f.*, eskorta *f.*

Beglei'tschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list konwojowy; dowód *m.* na przewóz bezpłatny.

Beglei'tschreiben, *sn.* -s, *pl.* —, list dodany, pismo dołączone.

Beglei'tstimme, *sf. pl.* -n, głos drugi, akompaniament *m.*

Beglei'tung, *sf. pl.* -en, towarzystwo *n.*, odprowadzenie *n.*, wtórowanie *n.*; die — des Fürsten orszak (świta) księcia; in j—s — w czyjem towarzystwie; j—m — zum Schutze mitgeben przydać komu straż (eskortę); sie hat meine — angenommen pozwoliła, bym jej towarzyszył; die — des Orchesters towarzyszenie, akompaniament orkiestry.

Beglo'tzen, *va.* wytrzeszczyć oczy, gapić się na kogo, na co.

Beglü'cken, *va.* uszczęśliwić; mit Gütern reich beglückt hojnie uposażony; — Sie mich mit Ihrem Besuche racz pan łaskawie zaszczycić mnie odwiedzinami; dies Weib hat mich aufs höchste beglückt kobieta ta dała mi najwyższe szczęście; sie hat mich mit einem Sohne beglückt obdarzyła mnie synem.

Beglü'cker, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) uszczęśliwiający (-ca), dający szczęście.

Beglü'ckung, *sf. pl.* -en, uszczęśliwienie *n.*

Beglü'ckungstheorie, *sf. pl.* -n, teorya *f.* uszczęśliwiania (ludu).

Beglückwünschen, *va.* życzyć szczęścia, gratulować; j—n zu seiner Hochzeit — składać komu życzenia z okazyi zaślubin; ich beglückwünsche Sie zu Ihrem Berufe życzę panu szczęścia w zawodzie.

Beglü'ckwünschung, *sf. pl.* -en, powinszowanie *n.*, gratulacya *f.*

Begna'den, *va.* laskę wyświadczyć; er ist hoch begnadet wiele lask spłynęło na niego.

Begna'digen, *va.* ułaskawić; j—n wieder — przyjąć kogo napowrót do łask; ein jugendlicher Verbrecher, der zu — iſt młodociany przestępca zasługujący na przebaczenie.

Begna'digung, *sf. pl.* -en, ułaskawienie *n.*, przebaczenie *n.*, amnestya *f.*

Begna'digungsbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pismo ułaskawiające.

Begna'digungsgeſuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prośba *f.* o ułaskawienie.

Begna'digungsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* łaski, ułaskawienia.

Begnü'gen, ſich — *vr.* (h.) zadowolić się, kontentować się; ſich mit wenigem — przestawać na małem; damit will er ſich nicht — to mu nie wystarcza, tego mu nie dosyć.

Begra'ben, *va.* begräbſt, begräbt, begrub, habe begraben, pogrzebać, zagrzebać; in den Wellen — zatopić w fałach; — ſein łeżeć w grobie; er wurde von den Trümmern — zasypały go gruzy; er ſitzt unter Büchern — zagrzebał się w książkach; ſein Name iſt in Vergeſſenheit — imię jego poszło w niepamięć; laß dich — daj się wypchać; da liegt der Hund — w tem sęk.

Begrä'bnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) pogrzeb *m.*; einem Begräbniſſe beiwohnen być na pogrzebie; 2) grobowiec *m.*

Begrä'bnisfeierlichkeit, *sf. pl.* -en, obrzędy pogrzebowe.

Begrä'bnisinſchrift, *sf. pl.* -en, napis *m.* na grobowcu.

Begrä'bniskoſten, *s. pl.* koszta *pl.* pogrzebu.

Begrä'bnisplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* pochowania, cmentarz *m.*

Begra'ſen, I. *va.* trawę objeść (o zwierzętach); miejsce jakie darniną pokryć; II. ſich — *vr.* okryć się trawą.

Begrei'fen, begriff, habe begriffen, I. *va.* i *vn.* 1) dotykać; 2) zawierać, mieścić w sobie, obejmować; darunter mit begriffen w czem się już mieści; etw. in einer Rechnung — wstawić co w rachunek; dieſe Beſtimmung iſt im Kontrakte begriffen to postanowienie jest objęte kontraktem; das Ganze iſt in einem Bande begriffen całość mieści się w jednym tomie, całość jest objęta jednym tomem; 3) pojmować, zrozumieć; er begreift leicht, ſchwer z łatwością, z trudnością pojmuje; es iſt leicht zu — łatwo zrozumieć; ich hab's begriffen rozumiem; das iſt nicht zu — to niezrozumiałe; 4) auf dem Marſche begriffen ſein maszerować; auf der Reiſe begriffen ſein bawić w podróży; im Leſen begriffen ſein czytać; ich war eben im Ausgehen begriffen właśnie chciałem wyjść; im Werden begriffen ſein powstawać; ſein Ruhm iſt im Werden begriffen sława jego szerzyć się zaczyna; das begreift ſich to się rozumie.

Begrei'flich, *adi.* łatwy do pojęcia, do zrozumienia; das iſt mir nicht — nie rozumiem tego; es iſt leicht —, daß łatwo wyobrazić sobie, że; j—m etw. — machen wyjaśnić komu co; -er Weiſe, -erweiſe, *adv.* jak łatwo zrozumieć; und da ich, wie —, es nicht tun konnte a gdy ja, jak zrozumiesz, uczynić tego nie mogłem.

Begrei'flichkeit, *sf.* łatwość *f.* zrozumienia, zrozumienie *n.*

Begre'nzen, *va.* odgraniczyć, granicami oznaczyć; (przen.) ścieśnić, ograniczyć; der Zoll begrenzt den auswärtigen Handel cło ścieśnia handel zagraniczny.

Begre'nzung, *sf. pl.* -en, odgraniczenie *n.*, granica *f.*, ścieśnienie *n.*

Begri'ff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pojęcie *n.*, wyobrażenie *n.*; keinen — von etw. haben nie mieć wybrażenia o czem; ſich einen — von etw. machen mieć pojęcie o czem; nach unſeren -en z naszego punktu widzenia; das geht über alle -e to przechodzi wszelkie pojęcie; wo -e fehlen, da ſtellt ein Wort zur rechten Zeit ſich ein gdy myśli braknie, słowo ją na czas zastąpić zdoła; 2) zdolność *f.* pojmowania; ſchweren, leichten -es ſein pojmować z łatwością, z trudnością; 3) im -e ſein etw. zu tun zajętym być przygotowaniem czegoś, zamierzać co uczynić; wir waren eben im -e abzureiſen właśnie mieliśmy odjechać.

Begri'ffsbeſtimmung, *sf. pl.* -en, określenie *n.* pojęcia, definicya *f.*

Begri'ffsentwick(e)lung, *sf. pl.* -en, wyprowadzenie *n.* pojęcia.

Begri'ffsvermögen, *sn.* -s. *pl.* —, zdolność *f.* pojmowania,

Begri'ffsverwechſ(e)lung, *sf. pl.* -en, zamiana *f.* pojęć.

Begri'ffswort, *sn.* -es, *pl.* -e, rzeczownik *m.*

Begrü'nden, I. 1) *va.* ugruntować, ustalić, założyć; ein Geſchäft — założyć interes; ſeinen Kredit — ugruntować kredyt; ſeinen Ruf — ustalić sławę; einen eigenen Haushalt — założyć własne gospodarstwo; ein Geſchlecht — dać początek rodowi; eine Sache — ustanowić jaką rzecz; 2) uzasadnić, poprzeć argumentami; eine Behauptung — poprzeć twierdzenie; einen Antrag — umotywować wniosek; 3) ſich in einer Wiſſenſchaft — zgłębić umiejętność, pogłębić się w umiejętności; j—n in einer Wiſſenſchaft — wykształcić kogo w umiejętności; II. begründend, *ppr.* i *adi.* stanowiący istotę, uzasadniający; die das Eigentum -de Tatſache zdarzenie, na którem się opiera prawo własności; III. begründet, *p.* i *adi.* ugruntowany, ustalony; -e Tagesordnung motywowany porządek dzienny; feſt -er Ruf ustałona sława.

Begrü'nder, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) założyciel *m.*, (założycielka *f.*), fundator *m.*, (fundatorka *f.*); — eines Syſtems autor *m.*, twórca *m.* systemu.

Begrü'ndung, *sf. pl.* -en, ugruntowanie *n.*, ustalenie *n.*; uzasadnienie *n.*, umotywowanie *n.*

Begrü'nen, I. *va.* pokryć zielenią; II. ſich — *vr.* okryć się zielenią.

Begrü'ßen, *va.* powitać kogo; j—n als König — powitać kogo królem.

Begrü'ßung, *sf. pl.* -en, przywitanie *n.*, powitanie *n.*

Begrü'ßungsformel, *sf. pl.* -n, formuła używana przy powitaniu.

Begrü'ßungsſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, strzał *m.* na powitanie, powitalny.

Begucken, *va.* (wyr. posp.) oglądać.

Begü'nſtigen, *va.* sprzyjać komu, wspierać kogo, faworyzować, protegować; er iſt vom Glücke begünſtigt fortuna sprzyja mu; durch die Nacht begünſtigt przy pomocy ciemności nocnej; begünſtigte Gläubiger wierzyciele uprzywilejowani; wir werden Sie bei der Zahlung vorzugsweiſe — szczególnie uwzględnimy pana przy zapłacie.

Begü'nſtigung, *sf. pl.* -en, sprzyjanie *n.*, pomaganie *n.*, wspieranie *n.*, protekcya *f.*; bei — der Umſtände przy sprzyjających okolicznościach; bei — der Nacht pod zasłoną nocy.

Begu'rten, Begü'rten *va.* opasać.

Begu'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -güſſe, polanie *n.*

Begu'tachten, *va.* etw. — wypowiedzieć zdanie o czem, osądzić co.

Begu'tachtung, *sf. pl.* -en, — einer Sache wydanie *n.* orzeczenia, opinii o czem; opinia *f.*

Begü'tert, *adi.* 1) bogaty w dobra ziemskie; reich — posiadający rozległe dobra; 2) bardzo bogaty, opływający w dostatki.

Begü'tigen, *va.* uśmierzyć, udobruchać, uspokoić.

Behaa'ren, ſich —, *vr.* (h.) porastać włosami; behaart, *pp.* i *adi.* obrosły, kosmaty, włochaty, okryty włosami.

Behaa'rung, *sf.* zarost *m.*, włosy *pl.*, uwłosienie *n.*

Behä'big *adi.* otyły, okrągłutki; wygodny.

Behä'bigkeit, *sf.* tusza *f.*; wygodność *f.*

Beha'cken, *va.* die Bäume — ociosać, obcinać drzewa; mit dem Schnabel — odzióbać; obsypać, okopać (ziemię motyką).

Behaftet, *adi.* obarczony, obciążony; mit Schulden — obciążony długami; mit einer Krankheit — zarażony, nawiedzony chorobą; mit Fehlern — ſein mieć wady.

Beha'gelt, *adi.* zasypany gradem.

Beha'gen, *sn.* -s, upodobanie *n.*, przyjemność *f.*; — an etw. finden znajdować upodobanie w czem; ſinnliches — empfinden doznawać przyjemności zmysłowych.

Beha'gen, *vn.* (h.) etw. behagt mir podoba mi się co, lubię co; die Speiſe behagt ihm nicht potrawa nie przypada mu do smaku; wie behagt Ihnen das jak pan to znajdujesz, jak się panu to podoba? die Ruhe behagt ihm nicht nie lubi spokoju.

Beha'glich, *adi.* i *adv.* miły (-ło), przyjemność sprawiający, przyjemnie; machen Sie ſichs — urządź się pan wygodnie; ich fühle mich — przyjemnie, dobrze mi; behagliches Gefühl miłe uczucie.

Beha'glichkeit, *sf. pl.* -en, przyjemność *f.*, miłe uczucie *n.*; — lieben lubić wygodę.

Beha'lftern, *vn.* (h.) ein Pferd — trzęzlę włożyć na konia.

Beha'lten, *va.* behältſt, behält, behielt, habe behalten, zatrzymać; auf Lager — zatrzymać na składzie; prüfet alles und behaltet das Beſte badaj wszystko a zachowaj co najlepsze; das Meer behielt ihn nicht wyrzuciło go morze; ſchenken und dann — gilt nicht najpierw darować a potem zatrzymać nic nie znaczy; denſelben Weg — trzymać się tej samej drogi, iść tą samą drogą; j—n in gutem Andenken — zachować o kim dobre wspomnienie; — Sie mich lieb pamiętaj pan o mnie życzliwie; etw. im Gedächtnis — zapamiętać; er kann die Namen nicht — nie może spamiętać nazwisk; wir behielten das Feld utrzymaliśmy się na placu; er behielt einen Huſten von dieſer Krankheit został mu kaszel po tej chorobie; wenn wir das Wetter — jeżeli się pogoda nie zmieni; die Oberhand über die anderen — wziąć górę nad innymi; Recht — wygrać sprawę, mieć słuszność; den Sieg — odnieść zwycięstwo; ich habe zehn Kronen davon übrig — zostało mi z tego dziesięć koron; ich behalte dies noch zu gut to mi się jeszcze należy; das behält immer ſeinen Wert to zawsze ma swoją wartość; wohl — dobrze zachowany, w dobrym stanie, w pełnem zdrowiu; wohl behaltenes Schiff okręt, który uszedł niebezpieczeństwa.

Behä'lter *sm.* -s, *pl.* —, **Behä'ltnis** *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, miejsce lub naczynie służące do przechowania czego, zawieradło *n.*; — für Waſſer zbiornik *m.*, stok *m.*, ściek *m.* na wodę, rezerwoar *m.*; — für Waren magazyn *m.*, skład *m.* towarów; — für Fiſche sadzawka *f.* na ryby.

Beha'ndeln *va.* 1) poddać działaniu, obchodzić się (z kim, z czem), traktować (kogo, co); j—n als Freund — obchodzić się z kim jak z przyjacielem; j—n (ärztlich) — leczyć kogo; etw. erſchöpfend — obszernie co traktować, rozwodzić się nad czem; j—n grob — być grubiańskim wobec kogo; j—n ſchimpflich — zelżyć kogo, ubliżyć komu; j—n grauſam — pastwić się nad kim; auch ich habe dieſen Gegenſtand behandelt i ja zajmowałem się tym przedmiotem, traktowałem o tym przedmiocie; 2) wytargować, zgodzić.

Behä'ndigen *va.* oddać do rąk, wręczyć.

Behä'ndigung *sf. pl.* -en, oddanie *n.* do rąk, wręczenie *n.*

Beha'ndlung *sf. pl.* -en, postępowanie *n.*, traktowanie *n.*, obejście *n.* się; leczenie *n.*; ich erfuhr von ihm eine gute — dobrze się zemną obszedł; der Kranke ſtarb infolge ſchlechter — chory umarł wskutek złego leczenia.

Beha'ndlungsart *sf. pl.* -en sposób *m.* traktowania; **Beha'ndlungsweiſe** *sf. pl.* -n, sposób leczenia.

Beha'ndſchuhen, ſich —, *vr.* ubrać się w rękawiczki; behandſchuht w rękawiczkach.

Beha'ng *sm.* -(e)s, *pl.* Behänge, 1) makata *f.*; 2) zwisające uszy (psa).

Behä'ngen I. *va.* 1) poobwieszać; das Zimmer mit Bildern — zawiesić obrazy w pokoju; ein Zimmer ſchwarz — ubrać pokój na czarno; die Straßen feſtlich — świątecznie przystroić ulice; 2) die Hunde haben das Wild behängt psy obsiadły zwierzynę; II. ſich —, *vr.* (h.) ſich mit Bändern — ubrać się w wstążki, okryć się wstążkami; die Bruſt mit Orden behängt pierś okryta orderami.

Beha'rken *va.* zgrabić, pograbić (grzędę).

Beha'rniſchen *va.* i ſich — *vr.* (h.) ubrać (się) w pancerz, przywdziać zbroję; ſchwarz beharniſchter Ritter rycerz w czarnej zbroi.

Beha'rren *vn.* (h. i ſ.) trwać, wytrwać przy czem; auf einer Sache — obstawać przy czem; er beharrt im Irrtume trwa w błędzie; er beharrt auf ſeiner Ausſage trwa przy zeznaniu, nie cofa zeznania.

Beha'rrlich *adi.* wytrwały, stały; — bei der Arbeit ſein być wytrwałym w pracy; *adv.* wytrwale, stale; — leugnen przeczyć uporczywie.

Beha'rrlichkeit *sf.* wytrwałość *f.*, stałość *f.*; —im Glauben stałość w wierze; zähe — upartość *f.*; — führt zum Ziele wytrwałość do celu prowadzi; — überwindet alles wytrwałość wszelkie trudności pokona.

Beha'rrung *sf.* wytrwałość *f.*, stałość *f.*

Beha'rrungsvermögen *sn.* -s, siła bezwładności.

Beha'rzen, *va.* 1) żywicą powlec; 2) Bäume — zaciąć drzewa, by otrzymać żywicę.

Behau'ben, *va.* ubrać w czepek.

Behau'chen, *va.* dmuchać na co.

Behau'en, *va.* behieb, habe behauen, ociosać (kamień), obcinać (drzewa, gałęzie), cyzelować (kawał kruszcu); eine Wand — wygładzić ścianę.

Behau'ung, *sf. pl.* -en, ociosanie *n.*, obcinanie *n.*

Behau'pten, I. *va.* 1) utrzymać, zachować; ſich — utrzymać się; ſeine Würde — zachować godność; die Kurſe — ſich kursa są stałe; das Feld — zostać panem bojowiska; das Feld iſt nicht zu — niepodobna dotrzymać placu; die Herrſchaft — utrzymać się przy panowaniu; er konnte ſich nicht länger — nie zdołał utrzymać się dłużej; 2) wypowiedzieć, orzec stanowczo, twierdzić; er behauptete, daß das Verhältnis nie beſtanden hätte twierdził, że stosunek nigdy nie istniał; er behauptet trotz der Einwürfe, daß . . . mimo zarzutów utrzymuje, że . . .; durch Gründe nicht zu — nie dający się poprzeć argumentami; II. behauptend, *pp.* i *adi.* twierdzący; behauptender Satz zdanie twierdzące.

Behau'ptung, *sf. pl.* -en, 1) utrzymanie *n.* się przy czem, zachowanie *n.* czego; die — der Feſtung war ſchwer trudno było obronić twierdzę; 2) twierdzenie *n.*; das iſt eine bloße — to tylko proste twierdzenie, mniemanie.

Behau'ſen, I. *va.* j—n — przyjąć kogo w gościnę; II. ſich — *vr.* (h.) osiedlić się, osiąść; III. behauſt, *pp.* i *adi.* zamieszkały, osiedłony.

Behau'ſung, *sf. pl.* -en, 1) przyjęcie *n.* w dom, w gościnę; 2) dom *m.*, mieszkanie *n.*; Sie werden mich in meiner — finden zastaniesz mnie pan w domu.

Behäu'ten, I. *va.* pokryć skórą; II. ſich — *vr.* (h.) die Wunde hat ſich behäutet rana porosła skórką, okryła się skórką.

Behei'zen, *va.* opałać, ogrzewać.

Behe'lf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, środek *m.*, przyrząd *m.*, pomoc *f.*; wybieg *m.*, wykręt *m.*, pozór *m.*, pretekst *m.*; letzter — środek ostateczny; — für den Augenblick pomoc chwilowa.

Behe'lfen, ſich — *vr.* behilft, behilft, behalf, habe beholfen, radzić sobie, dać sobie radę, pomódz sobie; ſich ohne etw. — obejść się, obyć się bez czego; ſich ſehr knapp — müſſen żyć bardzo skromnie; ſich mit wenigem — przestawać na małem; er kann ſich mit Worten nicht gut — trudno mu się wysłowić.

Behe'lligen, *va.* j—n — nagabywać kogo, naprzykrzać się komu.

Behe'lligung, *sf. pl.* -en, nagabywanie *n.*, naprzykrzanie *n.* się.

Behe'lmen, *va.* szyszak wdziać, włożyć komu.

Behe'nd(e), *adi.* i *adv.* rączy (-czo), żwawy (-wo), zwinny (-nie), chyży; — auf den Füßen ſein być chyżym w nogach.

Behe'ndigkeit, *sf.* zręczność *f.*, zwinność *f.*, chyżość *f.*

Behe'rbergen, *va.* przyjąć w gospodę, w gościnę.

Behe'rbergung, *sf. pl.* -en, przyjęcie *n.* w gościnę, umieszczenie *n.*

Behe'rrſchen, I. *va.* 1) panować nad kim, czem, władać; die Anſiedler beherrſchen die Eingeborenen koloniści panują nad krajowcami; 2) (przen.) ſeine Begierden — poskromić chuci, powściągnąć żądze; ſeinen Gegenſtand — owładnąć swym tematem; ſeine Zunge — trzymać język na wodzy; die öffentliche Meinung beherrſcht die Welt opinia publiczna włada światem; er iſt von Leidenſchaften beherrſcht opanowały go namiętności; er wird vom Ehrgeiz beherrſcht powoduje się ambicyą; 3) górować, mieścić się ponad czem; der Hügel beherrſcht die Stadt pagórek wznosi się po nad miasto; die Feſtung beherrſcht die Ebene twierdza góruje nad płaszczyzną; II. ſich — *vr.* (h.) panować

nad sobą, być panem siebie, opanować się; ich konnte mich nicht — nie mogłem się powstrzymać, powściągnąć.

Behe'rrſcher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) pan *m.*, władca *m.* (pani *f.*, władczyni *f.*); Gott iſt der — der Welt Bóg rządzi światem.

Behe'rrſchung, *sf. pl.* -en, władanie *n.*, panowanie *n.*; poskromienie *n.*, górowanie *n.*

Behe'rzigen, *va.* wziąć sobie do serca, wziąć pod uwagę, rozważyć, zastanowić się nad czem; beherzige, was ich dir geſagt habe zważ, com ci powiedział; — Sie meine Ratſchläge usłuchaj pan moich rad.

Behe'rzigens-, behe'rzigungswert, *adi.* godny zastanowienia, rozwagi.

Behe'rzigung, *sf. pl.* -en, rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*

Behe'rzt, *adi.* i *adv.* śmiały (-ło), odważny(-nie); dieß machte mich — to dodało mi odwagi.

Behe'rztheit, *sf.* odwaga *f.*, śmiałość *f.*

Behe'xen, *va.* oczarować, rzucić czar na kogo.

Behi'lflich, *adi.* pomocny do czego, w czem; — ſein pomagać, wspierać; dieſer Umſtand war ihm beſonders — ta okoliczność najwięcej mu pomogła; zum Gelingen einer Sache — ſein popierać sprawę; j—m zu ſeinem Erfolge — ſein przyłożyć się, przyczynić się do czyjego powodzenia.

Behi'ndern, *va.* przeszkadzać (komu); j—n an etw. — przeszkodzić komu w czem; er behinderte mich an der Arbeit nie dał mi pracować.

Behi'nderung, *sf. pl.* -en, przeszkodzenie *n.*, przeszkoda *f.*

Beho'beln, *va.* oheblować, heblem wyrównać, wygładzić; (przen.) einen linkiſchen Menſchen — niezgrabnego człowieka okrzesać, ogładzić.

Beho'hnlächeln, *va.* szyderczo się uśmiechać, naigrawać się.

Beho'lzen, I. *va.* 1) zalesić; drzewami zasadzić; 2) einen Wald — drzewo w lesie wycinać; II. ſich — *vr.* 1) zarastać drzewami; 2) rozpuszczać gałęzie; II. behołzt, *pp.* i *adi.* lesisty, rozgałęziony.

Beho'lzungsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* rąbania drzewa.

Beho'rchen, *va.* podsłuchiwać.

Behö'rde, *sf. pl.* -n, zwierzchność *f.*, urząd *m.*, magistratura *f.*; ſtädtiſche — urząd miejski; Gemeinde-urząd gminny; richterliche — sąd; höchſte — najwyższa instancya; als letzte — entſcheiden rozstrzygnąć w najwyższej instancyi.

Behö'rdlich, *adi.* i *adv.* urzędowy (-wnie), oficyalny (-nie).

Behu'f, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, użytek *m.*, pożytek *m.*, potrzeba *f.*; zu meinem -e dla mojej potrzeby, dla mego użytku; zum -e w celu, aby.

Behufs, *praep.* z *gen.* w celu; dla, ku.

Behü'lflich, *adi.* ob. Behilflich.

Behü'ten, *va.* 1) ein Feld — paść bydło na polu; 2) bronić, ochronić, strzedz; j—n vor etw. — ochronić kogo od czego; behüt' euch Gott Bóg z wami; Gott behüte niech Bóg broni; Gott behüte dich vor ſolchem Unglück Bóg niech cię strzeże od takiego nieszczęścia.

Behü'ter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) ten (ta) co strzeże, broni, obrońca *m.*, stróż *m.*

Behu'tſam, *adi.* i *adv.* uważny (-nie), ostrożny (-nie), rozważny; — zu Werke gehen ostrożnie brać się do rzeczy; behutſam! uważnie, ostrożnie!

Behu'tſamkeit, *sf.* uwaga *f.*, ostrożność *f.*, roztropność *f.*

Behü'tung, *sf. pl.* -en, obrona *f.*, ochrona *f.*, strzeżenie *n.*

Bei *praep.* z *dat.*, przy, u, koło, obok; — j—m ſitzen siedzieć przy kim; ich war damals — ihm bawiłem wtedy u niego; — dem Hauſe befindet ſich ein Garten przy domie, koło domu znajduje się ogród; — dem Garten befinden ſich die Felder obok ogrodu są pola; die Schlacht wurde — Wien geſchlagen bitwę stoczono pod Wiedniem; ſie wohnt — ihren Eltern mieszka u rodziców; er ſitzt unmittelbar — ihm siedzi tuż obok niego, bezpośrednio przy nim; — j—m Zutritt haben mieć przystęp do kogo; er hat mich — Ihnen verleumdet oczernił mnie przed panem; in großem Anſehen ſtehen — dem Volke mieć wielkie znaczenie u ludu; — dem Richter Hilfe ſuchen szukać pomocy u sędziego, wezwać sędziego o pomoc; etw. — der Hand haben mieć co pod ręką; — Tiſche przy stole, u stołu; — Hofe u dworu; ganz wie — uns tak samo jak u nas; — uns zu Lande w naszym kraju; gedruckt — z drukarni; daß kommt ſelten — ihm vor to mu się rzadko zdarza; ich war — Ihnen byłem u pana, odwiedziłem pana; ich habe kein Geld — mir nie mam pieniędzy przy sobie; er trägt immer Waffen — ſich zawsze nosi broń przy sobie, nosi się z bronią; ich hatte damals einen Stock — mir miałem wtedy laskę (w ręce. przy sobie); er hatte einen Bedienten — ſich miał służącego z sobą; ich bin gleich wieder — dir wrócę natychmiast do ciebie; — wem haben Sie Stunden u kogo bierzesz pan lekcye, u kogo się pan uczysz; er dient — der Infanterie służy w piechocie; — Gott iſt alles möglich Bóg wszystko może; es ſteht — mir ode mnie zależy, zawisło; — ſeiner Abreiſe odjeżdżając, gdy odjeżdżał; beim Anblicke der Leiche na widok trupa; ich werde mich — dem Vater beklagen poskarżę się ojcu; — ſeinem Aufenthalte podczas jego pobytu; beim erſten Blick na pierwszy rzut oka; — Lebzeiten ſeines Vaters za życia ojca; — jedem Schritte na każdym kroku; — hellem Tage w biały dzień; — Tagesanbruch o brzasku, o świcie; — ſolchem Wetter w takiem powietrzu, w taką pogodę; — Zeiten wcześnie, zawczasu; ich dachte — mir ſelbſt myślałem sobie; — Appetit ſein mieć apetyt; — guter Laune ſein być w dobrym humorze; —

der Arbeit sein być zajęty pracą; — Gelde sein mieć pieniądze; — Strafe pod karą, pod rygorem kary; wieder — Kräften sein wrócić do sił; — Licht przy świetle; — seiner Meinung bleiben wytrwać w zdaniu; und was — der ganzen Sache das Beste ist a co z wszystkiego najlepsze; mir ist nicht wohl — dieser Sache niepokoi mnie ta sprawa; — sich sein panować nad sobą; nicht — sich sein nie posiadać się, stracić przytomność; — Wasser und Brot sitzen siedzieć o chlebie i wodzie; beim Hinaufsteigen wychodząc, wstępując na; j—n — der Hand halten trzymać kogo za rękę; einander — den Haaren herumziehen za łby się wodzić; j—n — seinem Namen nennen nazwać kogo po imieniu; j—n beim Wort nehmen wziąć kogo za słowo; — so viel Schwierigkeiten entsage ich zrzekam się wobec tylu trudności; — all seiner Klugheit ist er betrogen worden mimo całej jego roztropności oszukano go; — alle dem mimo to wszystko, niemniej przeto; beim Jupiter na Jowisza; — Gott na Boga; — Leibe nicht niech Bóg broni, żadną miarą; Meile — Meile mila za milą; er ist — weitem reicher jest znacznie (o wiele) bogatszy.

Beia'n, *adv.* tuż obok.

Bei'=behalten, *va.* behältst, behält, behielt bei, habe beibehalten, zatrzymać, zachować; die alte Ordnung — zachować dawny porządek; denselben Arzt — zatrzymać tego samego lekarza.

Bei'behaltung, *sf.* zachowanie *n.*; unter — zachowując, zatrzymując.

Bei'=biegen, *va.* biegst, biegt, bog bei, habe beigebogen, dołączyć, załączyć; der Bericht ist dem Schreiben beigebogen sprawozdanie jest dołączone do pisma.

Bei'blatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter dodatek *m.* (do gazety).

Bei'=bringen, *va.* bringst, bringt, brachte bei, habe beigebracht, 1) znosić, przynosić; 2) Beweise — przedłożyć dowody; Urkunden — przedłożyć dokumenta; Gründe — przytoczyć powody; Gewährsmänner — zacytować, odwołać się na powagi (autorów); neue Tatsachen — przytoczyć nowe fakta; Zeugen — stawić świadków; 3) j—m Gift — zadać komu truciznę; j—m Furcht, Zweifel — wzniecić w kim obawę, wątpliwości; j—m gute Grundsätze — wpoić komu dobre zasady; j—m einen tödlichen Stoß — zadać komu cios śmiertelny; j—m den Tod seines Vaters — zawiadomić kogo o śmierci ojca; 4) wytłumaczyć, wyjaśnić; j—m eine Sprache — nauczyć kogo języka; er kann ihm dies nicht — nie potrafi mu tego wyjaśnić; man wird ihm Lebensart — nauczą go obchodzić się z ludźmi.

Bei'bringung, *sf.* przedłożenie *n.*, przytoczenie *n.*, zadanie *n.*; wyjaśnienie *n.*

Bei'dewind, *sm.* -es, *pl.* -e, wiatr *m.* z ukosa.

Bei'chte, *sf. pl.* -n, spowiedź *f.*; die — ablegen odbyć spowiedź; zur — gehen iść do spowiedzi; j—s — hören, j—m die — abnehmen spowiadać kogo, słuchać spowiedzi czyjej.

Bei'chten, I. *va.* spowiadać się z czego; er hat ihm alles gebeichtet z wszystkiego mu się wyspowiadał, wyznał mu wszystko; II. *vn.* (h.) spowiadać się.

Bei'chter, **Bei'chtiger**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ob. Beichtvater, 2) ob. Beichtkind.

Bei'chtformel, *sf. pl.* -n, formuła używana przy spowiedzi.

Bei'chtgänger, *sm.* -s, *pl.* —, idący do spowiedzi.

Bei'chtgeheimnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, tajemnica *f.* spowiedzi.

Bei'chtgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ofiara *f.* za spowiedź.

Bei'chtkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, konfitent *m.*, spowiadający się.

Bei'chtschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Bei'chtzettel**, *sm.* -s, *pl.* —, **Bei'chtzeugnis**, *sn.* -sses, *pl.* -sse, poświadczenie *n.*, świadectwo *n.* odbytej spowiedzi.

Bei'chtstuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stühle, konfesyonał *m.*

Bei'chtvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, spowiednik *m.*

Bei'de, *nnm. pl.* obaj, obydwaj, obie, obydwie, oboje; beides, *sing.* jedno i drugie, oboje; auf -n Seiten po obu stronach; das Sakrament unter -r Gestalt sakrament pod obiema postaciami; einer von -n jeden z dwóch, dwojga; keiner von -n ani jeden ani drugi, żaden z dwóch, dwojga; wir sind — nicht reich obaj nie jesteśmy bogaci; wir werden — hingehen pójdziemy tam razem (obaj); zwischen uns -n między nami (dwoma); sie taugen — nichts wart jeden drugiego, wart Pac pałaca, a pałac Paca; mit -n Händen zugreifen chwycić obiema rękami; man wird -s tun zrobi się jedno i drugie; von -n eines wählen obrać jedno z dwojga.

Bei'derlei, *adi.* obydwaj, obaj, obydwie, obie; auf — Art na oba sposoby; unter — Gestalt pod obiema postaciami; von — Gattung obu gatunków; — Geschlechtes obu rodzajów.

Bei'derseitig, *adi.* i adv. obustronny, dwustronny, wzajemny (-nie); -e Furcht obustronna obawa; ihre -e Meinung obustronne zdania; nach -r Erklärung po deklaracyi stron obu; nach -er Begrüßung po wzajemnem powitaniu.

Bei'derseits, *adv.* po obu stronach, wzajemnie; der Kontrakt ist — genehmigt kontrakt przyjęły obie strony; nachdem man sich — verständigt hatte po wzajemnem porozumieniu się; — der Berge po obu stronach gór; sie sind — zufrieden obaj są zadowoleni.

Bei'dlebig, *adi.* w wodzie i na ziemi żyjący (zool., bot.).

Bei'=drucken, *va.* przydrukować, przyłączyć do druku.

Bei'drücken, *va.* przycisnąć (pieczęć).

Beieina'nder, *adv.* jeden z drugim, razem.

Bei'erbe, *sm.* -n, *pl.* -n, dziedzic podstawiony.

Bei'essen, *sn.* -s, potrawa dodatkowa, przystawka *f.*

Bei'fall, *sm.* -(e)s, pokłask *m.*, przyklaskiwanie *n.*, oklaski *pl.*, uznanie *n.*, pochwała *f.*; j—m — klatschen przyklaskiwać komu; er wurde mit rauschendem — aufgenommen przyjęto go rzęsistymi oklaskami; — finden zyskać poklask, mieć powodzenie; das Stück hat viel — gefunden sztuka podobała się bardzo; ich hoffe, daß diese Sendung Ihren — findet spodziewam się, że będziesz pan zadowolony z tej przesyłki; einem Antrage seinen — geben aprobować wniosek.

Bei'fallen, *vn.* fällst, fällt, fiel bei, bin beigefallen, przyjść, wpaść na myśl; sein Name will mir nicht — nie mogę sobie przypomnieć jego nazwiska, nie wpada mi na myśl, jak się nazywa; lassen Sie sich nicht — dies zu tun nie odważ się pan tego zrobić, niechaj panu nie przyjdzie na myśl to uczynić; j—m — przychylić się do czyjegoś zdania, przystąpić do czyjegoś stronnictwa.

Bei'fällig, *adi.* i *adv.* przychylny (-nie), zadowolenie wyrażający; sich über etw. — äußern wyrazić o czem zdanie korzystne; das beifällige Urteil des Kritikers przychylny sąd krytyka.

Bei'fallklatschen, *sn.* -s, pokłask *m.*, oklaski *m.*

Bei'fallklatscher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) oklaskujący (-ca); klakier *m.*

Bei'fallsbedürftig, *adi.* żądny oklasków.

Bei'fallsbezeigung, *sf. pl.* -en, okazanie *n.* zadowolenia.

Bei'fallsgemurmel, *sn.* -s, szmer *m.* zadowolenia.

Bei'fallsruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okrzyk *m.* zadowolenia.

Bei'fallssturm, *sn.* -(e)s, *pl.* -stürme, burza *f.* oklasków.

Bei'fracht, *sf. pl.* -en, ob. Beifast.

Bei'=fügen, *va.* przydać, załączyć; dem Berichte eine Bemerkung — dopisać uwagę do sprawozdania; dem Gesuche Urkunden — załączyć dokumenta do podania; dem Briefe ein Zeichen — położyć znak na liście.

Bei'fügung, *sf. pl.* -en, dołączenie *n.*, przydanie *n.*; unter — Ihres Namens z dopisaniem pańskiego nazwiska; unter — der Dokumente załączając dokumenta; (gram.) przydawka *f.*

Bei'fuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, (bot.) bylica pospolita.

Bei'gabe, *sf.*, *pl.* -n, dodatek *m.*, dołączenie *n.*

Bei'geben, *va.* gibst, gibt, gab bei, habe beigegeben, przydać, dodać; j—m einen Gehilfen — przydać komu pomocnika; eine Karte — dodać kartę; klein — spuścić z tonu, ukorzyć się.

Bei'geordnete(r), *sm.* -n. *pl.* -e(n), urzędnik przyboczny, przydany.

Bei'gericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd dodatkowy.

Bei'geruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -gerüche, zapach drugi, obcy.

Bei'geschmack, *sm.* -(e)s, przysmak *m.*

Bei'=gesellen, I. *va.* przyłączyć, przydać; j—n seinen Freunden — wliczyć kogo w poczet przyjaciół; j—n einem Vereine — zapisać kogo do stowarzyszenia; II. sich — *vr.* (h.) przyłączyć się; przystąpić; sich einer Firma — przystąpić do spółki, wstąpić, przystąpić do firmy.

Bei'gesellung, *sf. pl.* -en, przyłączenie *n.*, przydanie *n.*; przystąpienie *n.* (do spółki), przyłączenie *n.* się.

Bei'gewitz, *sn.* Bykowice *pl.*

Bei'=gießen, *va.* goß bei, habe beigegossen, dolać, dolewać.

Bei'hilfe, *sf. pl.* -n, pomoc *f.* wsparcie *n.*; unter — przy pomocy.

Bei'jagd, *sf. pl.* -en, małe polowanie wycieczka myśliwska.

Bei'karte, *sf. pl.* -n, młódka *f.*, karta *f.* do obsady wyższej służąca.

Bei'kirche, *sf. pl.* -n, 1) przykościołek *m.*, kościół filialny; 2) kaplica *f.*

Bei'=kleben, *va.* przylepić, dolepić.

Bei'knecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pomocnik *m.* parobka.

Bei'=kommen, *vn.* kam bei, bin beigekommen, 1) zbliżyć się; diesem Orte ist nicht beizukommen do tego miejsca niema przystępu; die Feinde kommen der Stadt bei nieprzyjacicle zbliżają się do miasta; (przen.) dorównać komu, czemu; die Kopie kam dem Original an Schönheit nicht bei kopia nie dorównała oryginałowi pięknością; 2) dać radę komu; ihm ist nicht beizukommen nie można mu dać rady; 3) einer Sache — osiągnąć rzecz; seinem Schaden, Verluste — powetować szkodę, stratę.

Beil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, topór *m.*, siekiera *f.*

Bei'lade, *sf. pl.* -n, szuflada ukryta, skrzyneczka *f.*; das kommt aus der Kiste in die — z jednej kieszeni przejdzie w drugą.

Bei'lage, *sf. pl.* -n, dodatek *m.*; załącznik *m.*, załączka *f.*, przykładka *f.*; das Gesuch hat drei -n, podanie ma trzy załączniki; bitte ihm die — dieses Briefes abzugeben proszę mu oddać, co załączono do tego listu; die — der Wochenschrift dodatek do tygodnika; Rindsbraten mit — pieczeń wołowa z jarzyną; Gemüse mit — jarzyna z małą potrawą mięsną.

Bei'lager, *sn.* -s, *pl.* —, wesele *n.*, pokładziny *pl.*; — halten odprawiać gody weselne.

Bei'last, *sf. pl.* -en, pakunek własny marynarza.

Bei'läufer, *sm.* -s, *pl.* —, chłopak *m.* do posyłki.

Bei'läufig, *adi.* i *adv.* uboczny, (-nie), okolicznościowy, (-wo); -e Frage pytanie uboczne, okolicznością nastręczone; *adv.* przy sposobności; mniej więcej; — gesagt mówiąc nawiasem, nawiasem powiedziawszy; doch will ich — erwähnen chcę jednak wspomnieć okolicznościowo (skoro już o tem mowa); ich habe — hundert Kronen verloren przegrałem około, w przybliżeniu, (mniej więcej) sto koron.

Bei'lbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, układ *m.* o budowę okrętu, list toporowy.

Bei'=legen, *va.* 1) dodać, dołączyć; die Natur hat ihm Flügel beigelegt przyroda opatrzyła go skrzydłami, dała mu skrzydła; sich einen neuen Hut — sprawić sobie nowy kapelusz; 2) sich ein Weib — ożenić się; 3) przypisywać; einem Worte große Bedeutung — przywiązywać wielkie znaczenie do wyrazu; j—m einen Namen — dać imię komu, nazwać kogo; einen Titel — nadać tytuł; sich einen falschen Namen — przybrać fałszywe nazwisko; j—m die Schuld an etw. — przypisywać komu winę w czem obwiniać kogo o co; ich lege dem große Bedeutung bei przywiązuję do tego wielką wagę; sich fremdes Verdienst — przyznawać sobie obce zasługi; 4) einen Streit — załatwić, zakończyć spór; eine Sache, eine Angelegenheit gütlich — załagodzić sprawę; eine Sache zum Scheine — zawrzeć zgodę pozorną.

Bei'legung, *sf.* dodanie *n.*, dołączenie *n.*; przypisanie *n.*; załatwienie *n.*, za(ła)godzenie *n.*

Beilei'be, *adv.* żadną miarą; etw. — nicht tun wystrzegać się czego; — nicht! broń Boże!

Bei'leid, *sn.* -(e)s, pożałowanie *n.*, politowanie *n.*; j—m sein — ausdrücken wyrazić komu współczucie, politowanie, złożyć komu kondolencyę.

Bei'leidsadreſſe, *sf.* *pl.* -n, list kondolencyjny.

Bei'leidsbezeigung, *sf.* *pl.* -en, okazanie *n.* współczucia.

Bei'leidsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, list kondolencyjny.

Bei'leiſen, *sn.* -s, *pl.* —, ostrze *n.*, żelazo *n.* u siekiery.

Bei'lfertig, *adi.* (o okręcie) zupełnie wykończony.

Bei'lförmig, *adi.* w kształcie siekiery.

Bei'lhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, uderzenie *n.* toporem.

Bei'=liegen, liegſt, liegt, lag bei, habe beigelegen, I. *vn.* leżeć, znajdować się przy czem, być dołączonym do czego; II. beiliegend, *ppr.* i *adi.* załączony, dołączony.

Bei'lkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, (bot.) podkówka *f.*

Bei'luft, *sf.* die Zigarre hat — cygaro ma niepotrzebne powietrze.

Bei'magd, *sf.* *pl.* -mägde, dziewka *f.* do pomocy.

Beim, = bei dem; ob. Bei.

Bei'=mengen, *va.* ob. Beimiſchen.

Bei=meſſen, miſſeſt i mißt, mißt, maß bei, habe beigemeſſen, *va.* j—m etw. — przypisywać komu co; j—m die Schuld an etw. — przypisywać komu winę w czem; j—m Glauben — dawać wiarę komu, wierzyć komu; ich meſſe dieſer Sache keinen Glauben bei nie wierzę w to.

Bei'meſſung, *sf.* *pl.* -en, przypisywanie *n.* (komu co).

Bei'=miſchen, *va.* przymieszać co do czego; der Erzählung etw. Laune — przeplatać opowiadanie żartami; dem Lobe etw. Tadel — z pochwałą naganę połączyć.

Bei'miſchung, *sf.* *pl.* -en, przymieszka *f.*, dodanie *n.*

Bein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kość *f.*; es iſt nichts an ihm als Haut und — taki chudy, że tylko skóra i kości; dieſe Muſik geht mir durch Mark und — ta muzyka do żywego mnie przejmuje; dieſer Schrei ging mir durch Mark und — okrzyk ten przejął mnie zgrozą; 2) es friert Stein und — mróz siarczysty; Stein und — ſchwören zaklinać się na wszystko; 3) noga *f.*; (przen.) das hat lange -e do tego jeszcze daleko; er hat dünne -e ma nogi jak bocian; Furcht macht -e trwoga pospiechu dodaje; ein — brechen, verrenken złamać, wywinąć nogę; 4) das magſt du ans — binden możesz to uważać za stracone; auf die -e bringen postawić na nogi; in die -e fahrender Tanz taniec skoczny; -e haben być lekkim, zwinnym; j—m auf die -e helfen na nogi kogo postawić, dopomódz komu; wieder auf die -e kommen odzyskać utracone zdrowie, polepszyć sobie stan majątkowy; ich will dir -e machen nauczę ja cię pospiechu; lange -e machen szybko chodzić; ſich auf die -e machen puścić się, wyruszyć w drogę; die -e in die Hand nehmen wziąć nogi na plecy, szybko uchodzić; er iſt ſchon auf den -en już wstał; gut auf den -en być dobrym piechurem; noch auf den -en ſtehen trzymać się jeszcze (mimo strat wielkich); die Sache ſteht auf ſchwachen -en sprawa kiepsko stoi, nie ma nadziei w tej sprawie; er kann kaum auf den -en ſtehen upada ze znużenia; j—m ein — ſtellen nogę komu podstawić; über ſeine eigenen -e ſtolpern być bardzo niezgrabnym; -e weg! precz z nogami!

Beina'h(e), *adv.* prawie, niemal, omal; das Werk iſt — vollendet dzieło prawie skończone; ſie ſind — in demſelben Alter są mniej więcej w tym samym wieku; ich wäre — gefallen omal nie upadłem; der Stein hätte ihn — getötet kamień mało co że go nie zabił, omal go nie zabił; es hätte ihn — das Leben gekoſtet omal życiem nie przepłacił; ich hätte es ihr — geſagt nie wiele brakło, a byłbym jej powiedział.

Bei'name, *sm.* -ns, *pl.* -n, przydomek *m.*; j—m einen -n geben przydomek komu nadać; Boleslaus mit dem -n der Kühne Bolesław Śmiałym zwany; mit dem verdienten -n słusznie zwany.

Bei'naſche, *sf.* popiół *m.* z kości.

Bei'nbewegung, *sf.* *pl.* -en, poruszanie *n.* nogą.

Bei'nbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, złamanie *n.* kości, nogi.

Bei'nbrüchig, *adi.* mający kość złamaną.

Bei'nchen, *sn.* -s, *pl.* —, kostka *f.*, kosteczka *f.*, nóżka *f.*

Bei'nern, *adi.* z kości, kościany.

Bei'nfäulnis, *sf.*, **Bei'nfraß**, *sm.* -eſs, próchnienie *n.* kości.

Bei'ngerippe, *sn.* -s, *pl.* — szkielet *m.*

Bei'nharnisch, *sm.* -es, *pl.* -e, nagolenice *pl.*

Bei'nhaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, kostnica *f.*

Bei'nhaut, *sf. pl.* -häute, okostna *f.*

Bei'nhautentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* okostnej

Bei'nig, *adi.* mający nogi; vier- czworonożny.

Bei'nkehle, *sf. pl.* -n, dół podkolanowy.

Bei'nkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, spodnie *pl.*, majtki *pl.*

Bei'nkleiderträger, *sm. pl.* szelki *pl.*

Bei'nknopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -knöpfe, 1) guzik *m.* z kości; 2) kłykieć *n.*

Bei'nkrebs, *sm.* -ses, *pl.* -se, (med.) rak *m.* w kości.

Bei'nlos, *adi.* 1) bez kości; 2) bez nóg.

Bei'nmark, *sn.* -(e)s, szpik *m.* kości.

Bei'nnaht, *sf. pl.* -nähte, szew *f.* kości.

Bei'nröhre, *sf. pl.* -n, goleń *f.*, piszczel *f.*, kość goleniowa.

Bei'nrüstung, *sf. pl.* -en, ob. Beinharnisch.

Bei'nschiene, *sf. pl.* -n, 1) nagolenica *f.*; 2) leszczotki *pl.*, łupki *pl.*, szyna *f.*

Bei'nschrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, odłamek *m.* kości.

Bei'nspat, *sm.* -(e)s, ochwat *m.*, choroba *f.* łamania w stawach (u koni).

Bei'nweh, *sn.* -s, ból *m.* w nogach.

Bei'nwurz, *sf. pl.* -en, (bot.) żywokost *m.*

Bei'=ordnen, *va.* 1) przydzielić, przydać do czego, przeznaczyć do czego; er ist dem Ausschusse beigeordnet worden przeznaczono go do wydziału; 2) uczynić współrzędnym, koordynować; beigeordneter Satz zdanie współrzędne.

Bei'ordnung, *sf. pl.* -en, przydzielenie *n.*; koordynacya *f.*, współrzędność *f.*

Bei'=packen, *va.* dopakować, dodać do pakunku.

Bei'pferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń luźny, luzem idący.

Bei'=pflichten, *vr.* (h.) einer Sache — zgadzać się z czem; ich pflichte deinem Vorhaben bei zgadzam się z twoim planem; ich pflichte seiner Meinung bei podzielam jego zapatrywanie.

Bei'pflichtung, *sf. pl.* -en, pozwolenie, zgodzenie *n.* się na co.

Bei'rat, *sm.* 1) -(e)s, rada przyboczna; 2) *pl.* -räte członek *m.* rady przybocznej.

Bei'=reihen, *va.* umieścić w tym samym rzędzie.

Bei'rren, *va.* zbałamucić, wprawić w kłopot; sich — lassen dać się zbić z tropu; sich nicht — lassen nie dać się odwieść od celu; ohne sich — zu lassen krokiem śmiałym, pewnym, nie wanając się ani chwilę.

Beisa'mmen, *adi.* razem, w kupie; man sieht sie immer — zawsze widać ich razem; seid ihr alle — czy jesteście wszyscy w komplecie.

Beisa'mmensein, *sn.* -s, zebranie *n.*

Bei'sass, *sm.* -ssen, *pl.* -ssen, mieszkaniec *m.* miasta nie mający pełnych praw obywatelskich.

Bei'satz, *sm.* -es, *p.* -sätze, dodatek *m.*; er vertraute mir das Geheimnis an mit dem -e powierzył mi tajemnicę z dodatkiem, dodając.

Bei'=schaffen, *va.* dostawić, dostarczyć czego brakuje.

Bei'=schießen, *va.* schoß bei, habe beigeschossen, etw. für den gemeinsamen Zweck — przyczynić się czem do osiągnięcia wspólnego celu.

Bei'schlaf, *sm.* -(e)s, spółkowanie *n.*, cielesne obcowanie.

Bei=schlafen, *va.* (h.) spółkować, obcować cieleśnie.

Bei'schläferin, *sf. pl.* -nen, nałożnica *f.*

Bei'schlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, 1) fałszywa moneta *f.*; 2) dziecko *n.* nieprawego łoża; 3) (bud.) podwyższenie *n.* przed domem.

Bei'=schlagen, *va.* schlägst, schlägt, schlug bei, habe beigeschlagen, dodać, dołączyć.

Bei'=schließen, *va.* schließest i schließt, schließt, schloß bei, habe beigeschlossen, przydać, załączyć; aus dem beigeschlossenen Briefe werden Sie die Einzelheiten erfahren z załączonego listu dowiesz się pan o szczegółach.

Bei'schluß, *sm.* -sses, *pl.* -schlüsse, załącznik *m.*, załączenie *n.*; unter — der Akten z dołączeniem aktów.

Bei'schlüssel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz dorobiony, dobrany.

Bei'schmack, *sm.* -s, ob. Beigeschmack.

Bei'=schreiben, *va.* schreibst, schreibt, schrieb bei, habe beigeschrieben, dopisać; dem Briefe etw. — dopisać uwagę do listu.

Bei'schrift, *sf. pl.* -en, dopisek *m.*, uwaga *f.*; — einer Abbildung inskrypcya *f.*, napis *m.* na rycinie.

Bei'schüssel, *sf. pl.* -n, danie *n.* dodatkowe.

Bei'segel, *sn.* -s, *pl.* —, żagiel mniejszy, bejżagiel *m.* (mar.).

Bei'sein, *sn.* -s, obecność *f.*; in seinem — w jego obecności, przy nim; im — des Notars wobec notaryusza.

Beisei'te, *adv.* na bok, na stronę; etw. — setzen odstawić co, odłożyć na bok; die Ehrfurcht j—m gegenüber — setzen uchybić komu; die Scham — setzen pozbyć się wszelkiego wstydu; — stehen trzymać się na uboczu; sich — wenden odwrócić się na bok; die Arbeit — setzen zaniechać pracy; Scherz — bez żartów.

Beisei'telegung, *sf.* odłożenie *n.*

Beisei'tesetzung, *sf. pl.* -en, zaniechanie *n.*; mit — der ursprünglichen Absicht z zaniechaniem pierwotnego zamiaru.

Bei'=senden, *va.* sandte bei, habe beigesandt, posłać wraz z czem, dołączyć do posyłki.

Bei'=setzen, *va.* 1) dodać, dołączyć; er setzte dem Schreiben seinen Namen bei położył podpis na piśmie; 2) einen Topf — garnek przystawić (do ognia); 3) pochować, do grobu

włożyć; 4) die Segel — rozwinąć żagle, rozpuścić żagle.

Bei'ſetzung, *sf. pl.* -en, dodanie *n.*, dołączenie *n.*; pochowanie *n.*, pogrzebanie *n.*, pogrzeb *m.*; rozwinięcie *n.*, rozpuszczenie *n.* (żagli).

Bei'ſitz, *sm.* -es, asesorstwo *n.*, zasiadanie *n.* w trybunale.

Bei'=ſitzen, *vn.* ſaß bei, habe beigeſeſſen, einem Prozeſſe — być asesorem w procesie.

Bei'ſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, asesor *m.*, ławnik *m.*

Bei'ſitzeramt, *sn.* -es, asesorstwo *n.*, ławnictwo *n.*

Bei'=ſpannen, *va.* przyprządz.

Bei'ſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przykład *m.*; zum — (z. B.) na przykład; ein — anführen przytoczyć przykład; etw. durch -e bekräftigen co poprzeć, stwierdzić; dieſes Volk gibt ein rühmliches — der Tapferkeit naród ten daje chlubny przykład waleczności; als — der Tugend aufgeſtellt werden uchodzić za wzór cnoty; ein gutes — geben, mit gutem -e vorangehen dawać dobry przykład; ſich an j—m, an etwas ein — nehmen brać przykład z kogo, z czego; er gab ein — ſeiner Strenge dał przykład, próbę swej surowości; -e beweiſen nichts przykłady niczego nie dowodzą; böſe -e verderben gute Sitten złe przykłady psują dobre obyczaje; z jakim się wdajesz takim się sam stajesz.

Bei'ſpiellos, *adi.* bezprzykładny; *adv.* bezprzykładnie.

Bei'ſpielsweiſe, *adv.* = zum Beiſpiel.

Bei'=ſpringen, *vn.* ſprang bei, bin beigeſprungen, j—m — pospieszyć komu w pomoc, dać szybką pomoc.

Bei'ßen, beißeſt i beißt, beißt, biß, habe gebiſſen, I. *va.* kąsać, gryźć; an die Angel — złapać się na wędkę; ſich auf die Zunge — ukąsić się w język; ins Gras — umrzeć; tot — zagryźć na śmierć; beißt er nicht, ſo kratzt er doch gdy nie ugryzie, to podrapie; ſich in die Lippen — przygryzać wargi; um ſich — kąsać naokoło; das Fleiſch iſt zu hart, ich kann es nicht — mięso jest tak twarde, że go przegryźć nie mogę; es iſt im Hauſe nichts zu — noch zu brechen niema w domu ani kęsa chleba, niema co w gębę włożyć; ſich mit j—m um etw. — drzeć się z kim o co; j—n hinaus- wykurzyć kogo; ein toter Hund beißt nicht zdechły pies nie ugryzie; den Letzten — die Hunde biednemu zawsze wiatr w oczy wieje; wenn er ſchläft, beißt er nicht gdy śpi, nie kąsa; er iſt ſo dumm, daß ihn die Gänſe — głupi jak stołowe nogi; die Zähne zuſammen- zacisnąć zęby, zgrzytać zębami; die Flöhe — ihn pchły go gryzą; der Pfeffer beißt auf der Zunge pieprz piecze na języku; dieſe Flüſſigkeit beißt im Halſe płyn ten drapie w gardle; der Rauch beißt mir die Augen dym gryzie mnie w oczy; ſein Gewiſſen beißt ihn ma wyrzuty sumienia; ſeine Sünden — ihn dołegają mu grzechy; (przen.) j—n — dogryzać, docinać komu; II. beißend, *ppr.* i *adi.* gryzący, uszczypliwy, dokuczliwy.

Bei'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) 2) człowiek kłótliwy (kłótliwa kobieta; 2) piętak *m.*

Bei'ßker, *sm.* -s, *pl.* —, piskorz *m.*

Bei'ßkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kaganiec *m.*

Bei'ßzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, kieł *m.*

Bei'ßzange, *sf. pl.* -n, kleszcze *pl.*, obcegi *pl.*

Bei'ſtand, *sm.* -(e)s, 1) pomoc *f.*; j—m — leiſten być pomocnym komu; j—s — anrufen wezwać pomocy czyjej; j—m bewaffneten — leiſten zbrojno komu na pomoc pospieszyć; ſie ſind zum -e bereit są gotowi dać pomoc; mit Gottes — z pomocą boską; 2) *pl.* -ſtände asystent *m.*, pomocnik *m.*; adwokat *m.*; eine Sache ohne — führen wieść spór bez adwokata; 3) świadek (przy ślubie) *m.*; sekundant *m.*

Bei'=ſtechen, *va.* ſticht, ſtach bei, habe beigeſtochen, wyryć u boku.

Bei'=ſtecken, *va.* 1) etw. — włożyć co w kieszeń; Geld — wziąć pieniądze z sobą; j—m etw. — włożyć komu co; 2) einen Studenten — wykluczyć studenta (ze stowarzyszenia).

Bei'=ſtehen, *vn.* ſtehſt, ſteht, ſtand bei, habe (bin) beigeſtanden, 1) j—m — pomagać komu, użyczać komu pomocy, ująć się za kim; den Armen — wspierać ubogich; j—m vor Gerichte — bronić kogo przed sądem; Gott ſtehe mir bei pomóż mi Boże; einander — pomagać sobie nawzajem; 2) wyprężyć żagle.

Bei'=ſtellen, *va.* dostawić, dostarczyć.

Bei'ſteuer, *sf. pl.* -n, wsparcie pieniężne, składka *f.*; eine — für j—n veranſtalten składkę na kogo zrobić; — für ſtaatliche Zwecke kontrybucya *f.* dla celów państwowych.

Bei'=ſteuern, *vn.* (h.) przyczynić się datkiem; zu etw. — składać się na co.

Bei'=ſtimmen, *vn.* (h.) j—m — zgadzać się z kim, przyznawać mu słuszność; j—s Meinung — zgadzać się z zdaniem czyjem; ich ſtimme Ihrem Plane bei przystaję na projekt pański.

Bei'ſtimmung, *sf. pl.* -en, przyzwolenie *n.*, zgadzanie *n.* się, przystawanie *n.* na co.

Bei'ſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przecinek *m.*

Bei'ſtrom, *sm.* -es, *pl.* -ſtröme, rzeka poboczna.

Bei'tiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, drugi stół.

Bei'trag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, przyczynek *m.*, dodatek *m.*, składka *f.*, kontyngent *m.* (wojska); die Kirche wurde aus freiwilligen -ägen erbaut kościół wybudowano z składek dobrowolnych; ihre -träge ſind ſchon beſtimmt już oznaczono ile każdy ma złożyć; er hat dieſem Blatte viele -träge geliefert gazecie tej dostarczył wiele artykułów; einen — geben datkiem się przyczynić; zu

einem Werke =träge liefern być współpracownikiem dzieła; geſchichtliche =träge zum dreißigjährigen Kriege przyczynki do dziejów wojny trzydziestoletniej.

Bei'=tragen, *va.* trägſt, trägt, trug bei, habe beigetragen, zu etw. — przyczynić się do czego; zu den Ausgaben — przyłożyć się do wydatków; der Spaziergang trägt zur Verdauung bei przechadzka pobudza trawienie; dieſer Umſtand hat zur Erreichung des Zieles beige— okoliczność ta pomogła mi do osiągnięćia celu.

Bei'tragsanteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, udział *m.* w składce.

Bei'tragspflichtig, *adi.* obwiązany do składania.

Bei'=treiben, *va.* treibſt, treibt, trieb bei, habe beigetrieben, Steuern — ściągać podatki.

Bei'=treten, *vn.* trittſt, tritt, trat bei, bin beigetreten, 1) j—m — przejść na stronę czyją; j—s Meinung — przyjąć zdanie czyje, zgodzić się z czyją opinią; einem Vorſchlage — przyjąć propozycyę; 2) einer Geſellſchaft, einem Vereine — przystąpić do spółki, do stowarzyszenia; der katholiſchen Kirche — przejść na łono kościoła katolickiego.

Bei'tritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przystąpienie *n.* (do spółki, towarzystwa); przyłączenie *n.* się (do zdania, wywodów); przejście *n.* (na wyznanie).

Bei'trittserklärung, *sf. pl.* =en, oświadczenie *n.* przystąpienia, przejścia.

Bei'wagen, *sm.* =s, *pl.* —, wóz dodatkowy.

Bei'weg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga uboczna.

Bei'=werfen, *va.* wirfſt, wirft, warf bei, habe beigeworfen, przyrzucić, dorzucić, dodać do czego.

Bei'=wohnen, *vn.* (h.) 1) einem Vorgange — być obecnym przy zajściu, być świadkiem zdarzenia; der Meſſe — wysłuchać mszy; den Vorträgen fleißig — uczęszczać pilnie na wyklady; 2) ihm wohnt viel Verſtand bei posiada wiele rozumu; 3) mir wohnt kein Beiſpiel bei nie przychodzi mi na myśl żaden przykład; 4) j—m — spółkować z kim.

Bei'wohnung, *sf. pl.* =en, asystencya *f.*, obecność *f.*, przytomność *f.*; spółkowanie *n.*

Bei'wort, *sn.* =(e)s, *pl.* =wörter, 1) przymiotnik *m.*, epitet *m.*; 2) tytuł *m.*, przydomek *m.*; Geheimrat mit dem =e Exzellenz tajny radca z tytułem ekscellencyi.

Bei'wörtlich, *adi.* i *adv.* przymiotnikowy (-wo); — gebraucht używany jako przymiotnik.

Bei'=zählen, *va.* zaliczać; man zählt ihn den Gelehrten bei zaliczają go między uczonych.

Bei'zbrühe, *sf. pl.* =n, ciecz gryząca.

Bei'ze, *sf. pl.* =n, 1) bejca *f.*, bejcowanie *n.*, wytrawa *f.*, wykwas *m.*, macerowanie *n.*; die Häute in die — legen włożyć skóry do bejcy; der Schinken liegt in der — szynka leży w zaprawie, marynuje się; 2) środek służący do bejcowania; 3) polowanie *n.* sokołami.

Bei'zeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak dodatkowy; (w muzyce) znak przed nutą.

Bei'=zeichnen, *va.* dopisać znak, dopisać uwagę, notę.

Bei'zeiſen, *sn.* =s, *pl.* —, (w snycerstwie) dłuto *n.* do gladzenia.

Beizei'ten, *adv.* w czas, na czas, nim będzie za późno.

Bei'zen, *va.* 1) bejcować, wytrawiać, wykwasić, macerować; der Rauch beizt in die Augen dym żre oczy; der Eſſig beizt das Fleiſch mürbe ocet czyni mięso kruchem; der Schinken ſoll gebeizt werden należy szynkę zamarynować; 2) polować ptakami drapieżnymi; den Reiher mit Falken — polować na czaple sokołami; beizend, *ppr.* i *adi.* gryzący, piekący, palący.

Bei'zhund, *sm.* =es, *pl.* =e, pies myśliwski.

Bei'=ziehen, *va.* ziehſt, zieht, zog bei, habe beigezogen, einen Arzt — przywołać lekarza.

Bei'zimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój przyboczny.

Bei'zmittel, *sn.* =s, *pl.* —, = Beize 2).

Bei'zwaſſer, *sn.* =s, *pl.* —, rozczyn *m.* do bejcowania.

Beja'gen, *va.* ein Revier, polować w okręgu.

Beja'hen, I. *va.* potakiwać, potwierdzić; er bejahte die Frage odpowiedział na pytanie twierdząco; der eine bejaht es, der andere verneint es jeden twierdzi, drugi przeczy; II. bejahend, *ppr.* i *adi.* twierdzący; ein Verbum =d abwandeln odmieniać słowo w formie twierdzącej.

Beja'hung, *sf. pl.* =en, potwierdzenie *n.*, potakiwanie *n.*, odpowiedź twierdząca.

Beja'hungsfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, potwierdzenie *n.*; im =e w razie potwierdzenia.

Beja'hungsſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zdanie twierdzące.

Beja'hrt, *adi.* w podeszłym wieku; er iſt ein bejahrter Mann to człowiek już w latach.

Beja'mmern, *va.* j—n, etw. — ubolewać nad kim, czem; ſein Unglück — żalić się na swoje nieszczęście.

Beja'mmernswert, =würdig, *adi.* godny pożalowania.

Bejau'chzen, *va.* er bejauchzte meine Ankunft gdym przybył, przywitał mnie okrzykiem radosnym.

Beju'beln, *va.* ob. Bejauchzen.

Beka'lken, *va.* wapnem obrzucić.

Bekä'mpfen, *va.* j—n, etw. — walczyć z kim, czem; Vorurteile — zwalczać przesądy; eine Meinung — wystąpić przeciw opinii, zbijać zdanie; ſeine kräftige Natur bekämpfte die Krankheit silna jego natura przemogła chorobę; j—n mit ehrlichen Waffen — uczciwą walkę z kim prowadzić.

Bekä'mpfung, *sf. pl.* =en, zwalczanie *n.*, walka *f.*, pokonanie *n.*

Bekä'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, walczący *m.*, zwalczający *m.*, przeciwnik *m.*, anatagonista *m.*

Beka'nnt, *adi.* i *adv.* 1) znany, wiadomy(-mo); das iſt eine -e Sache to znana rzecz; er iſt — wie ein bunter Hund znany jak zły szeląg; dieſer Menſch iſt mir — ten człowiek jest mi znajomy, znam tego człowieka; er iſt als Lügner — znają go jako kłamcę, to znany kłamca; allgemein -e Tatſache fakt notoryczny, powszechnie wiadomy; rühmlich -e Perſönlichkeit osobistość o wielkiej sławie, zaszczytnie znana; -er Arzt wzięty lekarz; -er Preis cena oznaczona; es iſt —, daß wiadomo, że; es iſt aller Welt —, daß wszyscy wiedzą, że; wie es Ihnen wohl — ſein dürfte jak panu zapewne będzie wiadomo; j—m etw. — machen oznajmić komu co, zawiadomić kogo o czem; ein Geſetz — machen ogłosić ustawę; öffentlich — machen, tun powszechnie oznajmić, podać do wiadomości publicznej, obwieścić, obwołać; ein Geheimnis — machen wydać tajemnicę, rozgłosić; ſich — machen zrobić sobie imię, zdobyć sławę; ſeinen Namen überall — machen rozgłaszać chwałę swoją; das wird bald — werden o tem się niebawem ludzie dowiedzą; wenn das — würde gdyby się o tem dowiedziano; — werden zyskać sławę, rozgłos, wyjść na jaw, wydać się; 2) mit etw. — obznajomiony z czem; mit der Manipulation — obznajomiony z manipulacyą, znający się na manipulacyi; in einer Stadt — ſein znać miasto; j—n mit etw. — machen obznajomić kogo z czem; er machte ihn mit den Hauptſtrömungen der Literatur — zaznajomił go z głównymi prądami literatury; ſich mit einer Sprache — machen nauczyć się języka, obznajomić się z językiem; ſind Sie perſönlich mit ihm — czy znasz go pan osobiście; mit j—m — werden zawrzeć znajomość z kim; mit j—m — ſein znać się z kim; j—n mit j—m — machen zaznajomić kogo z kim; — tun zdawać się obznajomionym, udawać, jakoby się kogo lub co znało; -es Geſicht znajoma twarz.

Beka'nntenkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, koło *n.* znajomych.

Beka'nnte(r), *sm.* -n, *pl.* -n znajomy *m.* (-a *f.*); ein — von mir mój znajomy; unter -en ſein bawić między znajomymi; viele -e haben mieć wiele znajomości.

Beka'nntermaßen, *adv.* jak wiadomo.

Beka'nntheit, *sf.* 1) notoryczność *f.*; 2) znajomość *f.* czego, wiadomość *f.* o czem.

Beka'nntlich, *adv.* jak wiadomo; — iſt er ſchon tot już umarł jak wiadomo, wszyscy wiedzą, że już umarł.

Beka'nntmachung, *f. pl.* -en, ogłoszenie *n.*, obwieszczenie *n.*, publikacya *f.*; feierliche — proklamacya *f.*; — der Regierung deklaracya *f.* rządu; — der Mächte notyfikacya *f.*, nota *f.* mocarstw; — der Gefahr ostrzeżenie *n.* przed niebezpieczeństwem; — in der Zeitung ogłoszenie w gazecie, anons *m.*; gerichtliche — edykt sądowy; — der Behörde rozporządzenie *n.* władzy.

Beka'nntſchaft, *sf. pl.* -en, znajomość *f.*; j—s — machen, mit j—m — machen zawrzeć znajomość z kim, zapoznać się z kim; mit j—m — haben mieć z kim znajomość, być z kim zaznajomionym; ſchlechte -en haben bywać w złem towarzystwie; viele -en haben mieć rozległe stosunki; vertraute — zażyłość *f.*, poufałość *f.*; meine weitläufige — a) liczne moje znajomości, b) moja dalека znajomość; erſt durch längere — lernt man die Menſchen kennen zjesz beczkę soli, nim poznasz do woli.

Beka'nten, *va.* ociosać.

Beka'ppen, *va.* ubrać w czepek, kapturek; die Schuhe — dać kapki na buciki.

Bekaſſi'ne, *sf. pl.* -n, mały bekas.

Beke'hrbar, *adi.* dający się nawrócić.

Beke'hren, I. *va.* nawracać; die Heiden — nawracać pogan; j—n zum Chriſtentum — nawrócić kogo na wiarę chrześcijańską; j—n zu ſeiner Meinung — pozyskać kogo dla swej opinii; II. ſich — *vr.* nawrócić się.

Beke'hrte(r), *sm.* -n, *pl.* -(n), nawrócony *m.*, neofita *m.*; Beke'hrte, *sf. pl.* -(n), nawrócona *f.*, neofitka *f.*

Beke'hrung, *sf. pl.* -en, nawracanie *n.*

Beke'hrungsanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład misyonarski, propaganda *f.*

Beke'hrungseifer, *sm.* -s, gorliwość *f.* w nawracaniu.

Beke'hrungsverſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, usiłowanie *n.* nawrócenia.

Beke'nnen, bekennſt, bekennt, bekannte, habe bekannt, I. *va.* wyznawać; das Chriſtentum — wyznawać wiarę chrześcijańską; wyznać, przyznać się; ſeine Sünden — wyznać grzechy; ſeine Schuld — przyznać się do winy; bekannt iſt halb gebüßt grzechu wyznanie jest zgładzenie; dwakroć grzeszy, kto za grzech nie żałuje; einen einzigen Gott — wierzyć w Boga jedynego; dreihundert Mark erhalten zu haben bekenne ich poświadczam, że otrzymałem trzysta marek; (w kartach) Farbe — dodać do koloru; nicht — zrobić renons; (przen.) bekennen Sie Farbe bądź pan otwartym, mów pan otwarcie; II. *vn.* (h.) der Verbrecher hat nicht bekannt zbrodniarz nie złożył zeznania; III. ſich — *vr.* (h.) 1) ſich zu einer Religion — wyznawać religię; ich bekenne mich zu dieſer Lehre idę za tą nauką; er bekennt ſich zu dieſem Verbrechen przyznaje się do tej zbrodni, przyznaje, że popełnił tę zbrodnię; 2) ſich als ſchuldig — przyznać się do winy; ich bekenne mich für einen Sünder wyznaję, żem grzesznik; er hat ſich als Schuldner bekannt uznał dług; ſich als Vater eines Kindes, ſich zu einem Kinde — uznać dziecko

za swoje, przyznawać się do dziecka.

Bekeˈnner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), wyznawca *m.* wyznający (wyznawczyni *f.*); — des chriſtlichen Glaubens wyznawca wiary chrześcijańskiej; — einer Lehre uznający naukę; — dieſes Philoſophen uczeń tego filozofa; — der helvetiſchen Konfeſſion ſein należeć do wyznania helweckiego.

Bekeˈnntnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, wyznanie *n.*, przyznanie *n.* się; ein — ablegen uczynić zeznanie, zeznać, przyznać się; eidliches — zeznanie pod przysięgą; ein Glaubens- ablegen złożyć wyznanie wiary.

Bekeˈnnung, *sf. pl.* -en, wyznanie *n.*, przyznanie *n.*, zeznanie *n.*

Beklaˈgen, I. *va.* żałować kogo, czego, ubolewać nad; ein Unglück — ubolewać nad nieszczęściem; j—n — żałować kogo; jedermann beklagt ſein Unglück wszyscy litują się nad jego niedolą; er beklagt bitter ſein Schickſal gorzko użala się na swój łos; II. ſich — *vr.* (h.) uskarżać się, żalić się na co; ſich bei j—m über etw., über j—n — żalić się przed kim na co, na kogo; er beklagt ſich über die Ungerechtigkeit des Schickſals skarży się na niesprawiedliwość losu; Sie können ſich nicht — nie masz pan powodu się uskarżać; bis jetzt kann ich mich nicht über ihn — dotychczas nie mam mu nic do zarzucenia.

Beklaˈgenswert, -würdig, *adi.* godzien pożałowania, politowania.

Beklaˈgte(r), *sm.* -n, *pl.* -(n), (Beklagte *f.*, *pl.* -(n) obżałowany *m.* (-na), obwiniony *m.* (-na), pozwany *m.* (-na), podsądny *m.* (-na).

Beklaˈtſchen, *va.* 1) oklaskiwać; ſeine Rede wurde lebhaft beklatſcht mowę jego przyjęto żywymi okłaskami; 2) obgadywać kogo, plotki o kim rozsiewać.

Bekleˈben, *va.* oblepić, wylepić; die Wand mit Papier — ścianę oblepić papierem; mit Anzeigen beklebte Mauer mur pokryty afiszami.

Bekleˈcken, Bekleˈckſen, *va.* i ſich — *vr.* powalać, posmarować, obmazać; powalać się, popłamić się; etw. mit Tinte — powalać co atramentem; er bekleckt bloß das Papier psuje tylko papier.

Bekleiˈden, *va.* i ſich — *vr.* (h.) ubrać, ubierać, ubierać się, 1) ſich mit Königsgewändern — wdziać szaty królewskie; ſchmückend — przyozdobić w co; mit Marmor — wytaflować marmurem; mit Raſen — wysłać murawą; mit Tapeten — pokryć obiciami; mit Tuch — obić suknem; mit Lehm — powlec gliną; den Saal mit Gemälden — przystroić salę obrazami; der Baum bekleidet ſich mit Blättern drzewo liściem się pokrywa; die Wieſe bekleidet ſich mit Gras łąka porasta trawą; 2) (przen.) ein Amt — sprawować urząd; eine hohe Würde — piastować godność wielką; eine Stelle bei Hofe — piastować urząd dworski.

Bekleiˈdung, *sf. pl.* -en, odzienie *n.*, ubranie *n.*, ubiór *m.*, strój *m.*, dekoracya *f.*

Bekleiˈdungsgegenſtände, *sm. pl.* odzienia *pl.*, ubrania *pl.*

Bekleiˈdungskaſſe, *sf. pl.* -n, spółka *f.* dla ubierania się.

Bekleˈmmen, I. *va.* habe beklemmt i beklommen, ścisnąć; das beklemmt mir den Atem to mi oddech zapiera; das beklemmt mir das Herz to mi serce ściska; mir iſt ſo beklommen tak mi ciężko na sercu; II. beklemmend, *ppr.* i *adi.* ciężki; -e Luft duszne powietrze; III. beklommen, *pp.* i *adi.* ścisnięty, ściśniony, przytłumiony; mir iſt — jest mi duszno; — er Atem zaparty oddech.

Bekleˈmmung, *sf. pl.* -en, duszność *f.*, ciężar *m.*

Beklo̱ˈmmen, ob. Beklemmen.

Beklo̱ˈmmenheit, *sf.* ob. Beklemmung.

Beklo̱ˈpfen, *va.* opukiwać.

Beknaˈbbern, *va.* ogryzać co.

Beknauˈſern, *va.* uskąpić czego, uszczuplić co.

Beknei̯ˈfen, *va.* bekneifft, bekneift, bekniff, habe bekniffen, szczypać.

Beknei̯ˈpen, I. *va.* ob. Bekneifen; II. ſich — *vr.* (h.) upić się, podchmielić sobie.

Bekö̱ˈdern, *va.* eine Angel — założyć żer na wędkę.

Beko̱ˈmmen, bekommſt, bekommt, bekam, habe bekommen, I. *va.* otrzymać, dostać; morgen werden Sie das — jutro pan to otrzymasz; wir werden Regen — będziemy mieli deszcz; du wirſt Prügel — dostaniesz w skórę; ich habe den Befehl — otrzymałem rozkaz; er bekommt einen Bart broda mu rośnie; er bekommt einen Bauch dostaje brzucha, tyje; etwas wieder in Beſitz — odzyskać posiadanie czego, odzyskać co; ich bekomme Hunger zaczynam być głodny; ich bekomme Durſt dostaję pragnienia; er hat auf die Finger bekommen dostał po palcach; Furcht — przestraszyć się; ich habe Furcht — strach mnie ogarnął; er hat Reue — zdjęła go skrucha; er bekommt Mut nabiera odwagi; er hat naſſe Füße — zmoczył sobie nogi; ich habe aus dieſem Geſchäfte nur mein ausgelegtes Geld wieder — wydostałem z tego interesu tylko to, com włożył; Geſchmack an etw. — nabierać upodobania w czem; er bekommt immer gute Karten ma zawsze dobre karty; Kinder — dostać dzieci; die Frau hat ein Kind — kobieta powiła dziecię; die Hündin hat Junge — suka miała szczenięta; j—n in ſeine Gewalt — dostać kogo w swoje ręce, owładnąć kim; eine Krankheit — nabawić się choroby; er hat ſtarkes Fieber — dostał silnej gorączki; er bekam Fieberſchauer zdjęły go dreszcze; zu Geſicht — ujrzeć, zobaczyć; Laub — dostawać liści; Löcher — przedziurawić się; er hat Luſt — zebrała go chętka, nabrał ochoty; einen Mann — dostać męża, wyjść

za mąż; wie viel — Sie für Ihre Mühe? wiele się panu należy za fatygę? ich bekomme noch zwanzig Kronen należy mi się jeszcze dwadzieścia koron; das Leder hat Sprünge — skóra popękała; er hat einen krummen Rücken — grzbiet mu się zgiął; er bekommt Wohnung und Koſt ma mieszkanie i wikt; der Bach bekommt ſein Waſſer aus dem Fluſſe rzeka zasiła strumień wodą; er hat einen Zahn — wyrósł mu ząb; etw. fertig — skończyć, ukończyć co; er hat es fertig — das ganze Vermögen durchzubringen znalazł sposób, aby roztrwonić cały majątek; ich hoffe ihn los zu — mam nadzieję, że się go pozbędę; ich habe dieſe Speiſe ſchon ſatt — już mi się sprzykrzyła ta potrawa; er hat es nicht zurück — nie zwrócono mu tego; ich habe es geborgt — pożyczono mi to; ich werde den Anzug zugeſchickt — przyślą mi ubranie; ich habe die Reiſekoſten vergütet — zwrócono mi koszta podróży; das iſt in dieſem Laden nicht zu — nie można tego dostać w tym sklepie; wir werden nichts zu ſehen — nie będziemy nić widzieli; er konnte mich nicht zu ſprechen — nie mógł się ze mną rozmówić; davon wird er nichts zu ſehen — figę z tego dostanie; Wind von etw. — zwąchać co; die Segel — Wind wiatr dmie w żagle; endlich bekamen wir Land zu Geſicht nareszcie ujrzeliśmy ląd; II. *vn.* (ſ.) etw. bekommt mir ſchlecht, gut coś mi na złe, na dobre wychodzi; wie iſt ihm dieſe Arznei bekommen —? jak mu posłużyło to lekarstwo?; die Arznei iſt ihm wohl — lekarstwo dobry mu zrobiło skutek; die Bäder — mir gar nicht gut kąpiele nie służą mi wcale; dieſer Scherz wäre mir beinahe ſchlecht — ten żart omal że mi na złe nie wyszedł; wohl bekomm's euch niech wam wyjdzie na zdrowie, na zdrowie, podług życzenia; III. ſich — *vr.* (h.) ſie haben ſich endlich — nareszcie się pobrali.

Bekö'ſtigen, *va.* i ſich — *vr.* (h.) wikt dawać; stołować się; j—n — dawać wikt komu, płacić wikt za kogo; ſich ſelbſt — zaopatrywać się samemu w wikt, wiktować się, gotować w domu.

Bekö'ſtigung, *ſf. pl.* -en, jedzenie *n.*, wikt *m.*; ich gebe ihm Quartier mit — daję mu mieszkanie z wiktem.

Bekrä'ftigen, *va.* stwierdzić, umocnić; durch Beweiſe — stwierdzić dowodami; j—s Ausſage durch ſein Zeugnis — poprzeć zeznanie czyje świadectwem swojem; durch Eid — stwierdzić przysięgą; den Vertrag durch ein Angeld — umowę zadatkiem umocnić.

Bekrä'ftigung, *ſf. pl.* -en, stwierdzenie *n.*, poparcie *n.*; zur — meines Beweiſes celem wzmocnienia mojego dowodu.

Bekrä'ftigungseid, *ſm.* -es, *pl.* -e, przysięga stwierdzająca.

Bekrä'nzen, *va.* i ſich — *vr.* (h.) uwieńczyć; j—m das Haupt — wieniec komu włożyć na głowę; die Schläfen — uwieńczyć skronie.

Bekrä'nzung, *ſf. pl.* -en, uwieńczenie *n.*

Bekra'tzen, *va.* etw. drapać po czem.

Bekreu'zen, I. *va.* krzyżem oznaczyć; II. ſich — *vr.* (h.) przeżegnać się, zrobić znak krzyża świętego.

Bekreu'zigen, ſich — *vr.* (h.) ob. Bekreuzen II.

Bekrie'chen, *va.* bekriechſt, bekriecht, bekroch, habe bekrochen, łazić (po czem).

Bekrie'gen, *va.* j—n — wojować z kim, prowadzić przeciw komu wojnę.

Bekri'ttеln, *va.* krytykować; alles — w wszystkiem znajdować wady.

Bekri'ttelung, *ſf. pl.* -en, krytykowanie *n.*

Bekri'tzeln, *va.* bazgrać (po czem).

Bekri'tzelung, *ſf. pl.* -en, bazgranie *n.*

Bekru'ſten, *va.* i ſich — *vr.* (h.) okryć (się) powloką, skorupą.

Bekü'mmern, I. *va.* 1) kłopot sprawiać, trosk nabawiać; er hat ſeinen Vater ſtark bekümmert ciężko zasmucił swego ojca; 2) das bekümmert mich nicht to mnie nie obchodzi, nie mieszam się w tę sprawę; was bekümmert's euch co wam do tego; bekümmere dich nicht darum niech cię o to nie boli głowa; II. ſich — *vr.* (h.) 1) martwić się, gryźć się; 2) ſich um etw. — troszczyć się o co; ſich um alles — wtrącać się do wszystkiego; er bekümmert ſich um nichts nie go nie obchodzi; III. bekümmert, *pp.* i *adi.* skłopotany, zafrasowany, stroskany; mit bekümmertem Herzen z ciężkiem sercem.

Beku'nden, *va.* wyjawić, oświadczyć; vor Gericht — zeznać wobec sądu; ſo bekundete er ſeine Dummheit in ten sposób okazał swoją głupotę.

Belä'cheln, *va.* etw. — uśmiechać się na co.

Bela'chen, *va.* śmiać się z czego, szydzić z czego.

Bela'chenswert, -würdig, *adi.* śmieszny, śmiechu godny.

Bela'den, *va.* i ſich —, *vr.* beladeſt, beladet, i belädſt, belädt, belud, habe beladen, naładować, obładować; übermäßig — przeładować; j—n mit Gepäck — dać komu pakunki do dźwigania; j—n mit Ketten — skuć kogo w kajdany; j—n mit ſchwerer Arbeit — zaprządz kogo do ciężkiej roboty; j—n mit Wohltaten — obsypać kogo dobrodziejstwy; mit Schulden beladenes Vermögen majątek obciążony długami.

Bela'dung, *ſf. pl.* -en, obciążenie *n.*, ładunek *m.*

Bela'g, *ſm.* -(e)s, *pl.* -läge, powłoka *f.*, obłożyna *f.*, pokład *m.*

Bela'gerer, *ſm.* -s, *pl.* —, oblegający *m.*

Bela'gern, *va.* oblegać.

Bela'gerung, *ſf. pl.* -en, oblężenie *n.*

Bela'gerungsgeſchütz, *ſn.* -es, *pl.* -e, działo *n.* do oblegania twierdz, działa oblężnicze.

Bela'gerungskunst, *sf.* sztuka *f.* oblęgania, zdobywania fortec.

Bela'gerungszustand, *sm.* -(e)s, stan *m.* oblężenia; den — verhängen zawiesić, ogłosić stan oblężenia.

Bela'ng, *sm.* -(e)s, ważność *f.*, waga *f.*, znaczenie *n.*; eine Sache von großem — rzecz wielkiej wagi; von geringem — małego znaczenia, nieznaczny; nichts von — nic szczególnego, ważnego; in diesem -e w tym przedmiocie, w tej sprawie, co do tego.

Bela'ngen, *va.* j—n gerichtlich — pozwać kogo do sądu; j—n strafgerichtlich — zaskarżyć kogo do sądu karnego.

Bela'ngreich, *adi.* wielkiej wagi.

Bela'ngung, *sf.* *pl.* -en, oskarżenie *n.*, zaskarżenie *n.*

Bela'ſſen, *va.* pozostawić na miejscu; wir wollen es dabei — poprzestańmy na tem.

Bela'ſten, I. *va.* ciężyć na czem, obciążać co; eine Königskrone belaſtet das Haupt korona królewska jest wielkim ciężarem; das Pferd zu ſehr — włożyć za wiele ciężarów na konia; ein Haus mit Hypotheken übermäßig — przeciążyć dom hypotekami; ich belaſte ihr Konto mit hundert Kronen obciążam konto pańskie stu koronami; wofür Sie mich — wollen co pan zechcesz wpisać na mój rachunek; II. belaſtet, *pp.* i *adi.* obciążony, obladowany; mit Schande — okryty hańbą; mit Schulden — obarczony długami; er iſt mit vielen Verpflichtungen — cięży na nim wiele obowiązków.

Bela'ſtung, *sf.* *pl.* -en, 1) obciążenie *n.*, ciężar *m.*; dług (hipotyczny); ładunek *m.*; 2) erbliche — dziedziczne usposobienie (do chorób).

Belä'ſtigen, *va.* nagabywać, fatygować, trudzić; wenn Sie das nicht beläſtigt jeżeli to panu nie sprawia trudności; dieſer Menſch beläſtigt mich entſetzlich ten człowiek okropnie mnie trapi; er wird fortwährend von Gläubigern beläſtigt wierzyciele nagabują go bezustannie; er beläſtigt ihn durch lange Briefe naprzykrza mu się długimi listami.

Belä'ſtigung, *sf.* *pl.* -en, naprzykrzanie *n.* się, nagabywanie *n.*, trudzenie *n.*, naprzykrzanie *n.* się.

Bela'ſtungsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* dźwigania; możność *f.* obciążania.

Bela'ſtungsmoment, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okoliczność obciążająca.

Bela'ſtungsprobe, *sf.* *pl.* -n, próba *f.* obciążenia.

Bela'ſtungszeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, świadek dowodowy (oskarsyciela).

Bela'tten, *va.* obić gontami.

Belau'ben, *va.* i ſich — *vr.* (h.) okryć (się) liściem; belaubt, *pp.* i *adi.* okryty liściem.

Belau'bung, *sf.* listowie *n.*, ulistnienie *n.*

Belau'ern, *va.* czatować, czyhać na kogo, na co.

Belau'f, *sm.* -(e)s, kwota *f.*, suma *f.*; ganzer — einer Rechnung cała wysokość rachunku; Summen im -e von tauſend Kronen kwoty wynoszące tysiąc koron.

Belau'fen, beläuft, beläuft, belief, habe belaufen, I. *va.* obiegać; einen Raum — obiegać przestrzeń; der Rauch beläuft die Vorhänge dym smoli firanki; (o zwierzętach) gonić się, parzyć się; Ihr Hund beläuft meine Hündin pański pies parzy się z moją suką; II. ſich — *vr.* (h.) 1) parzyć się, spólkować; 2) ſich ſo und ſo hoch — wynosić, czynić tyle; ſich auf die Summe — czynić tę kwotę; wie hoch beläuft ſich Ihre Rechnung wiele wynosi pański rachunek; ſeine Ausgaben — ſich höher als ſeine Einnahmen jego wydatki przekraczają dochody.

Belau'ſchen, *va.* podsłuchiwać; ein Geheimnis — podchwycić tajemnicę.

Bele'ben, I. *va.* i. ſich — *vr.* (h.) ożywić (się); Gott belebt alles Bóg wszystkiemu daje życie; nichts kann ihn — nic nie wróci mu życia; ſie belebt die ganze Wirtſchaft jest duszą całego gospodarstwa; durch ſeine Luſtigkeit belebt er die ganze Geſellſchaft wesołością swoją ożywia (bawi) całe towarzystwo; j—n neu, wieder — przywrócić kogo do życia, życie komu przywrócić; II. belebend *pp.* i *adi.* ucący, ożywczy, ożywiający; der -e Hauch ihrer Jugend tchnienie ożywcze jej młodości; III. belebt *pp.* i *adi.* żywy, wesoły; -er Briefwechſel ożywiona korespondencya; dieſe Straße iſt ſehr — na tej ulicy panuje wielki ruch; -e Handlung akcya pełna życia.

Bele'btheit, *sf.* ożywienie *n.*

Bele'bung, *sf.* *pl.* -en, ożywienie *n.*, przywrócenie *n.* do życia, pokrzepienie *n.*

Bele'bungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek ożywiający, orzeźwiający.

Bele'bungsverſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, usiłowanie *n.* przywrócenia do życia; -e anſtellen starać się przywrócić kogo do życia, orzeźwić.

Bele'cken, *va.* oblizywać; die Kultur ,welche alle Welt beleckt cywilizacya, która świat cały ogarnia.

Bele'dern, *va.* skórą obić, wyłożyć.

Bele'derung, *sf.* *pl.* -en, obicie *n.* skórą.

Bele'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ob. Belag; 2) dowód *m.*, poparcie *n.*; dies dient zum — meiner Behauptung to służy na poparcie mego twierdzenia; dies ſind die -e zu meiner Bittſchrift oto alegata do mojej prośby.

Bele'gen, *va.* wyłożyć czem, obłożyć; mit Raſen — wysłać murawą; mit Silber — wyłożyć srebrem; ein Brot mit Schinken — dać szynki na chleb; belegtes Butterbrot kanapka; ſeinen Platz — oznaczyć, że miejsce zajęte (kładąc co na nie); einen Platz — zająć miejsce; ein Kolleg — wziąć poświadczenie wpisu na wykład; einen Platz im Theater — kupić miejsce w teatrze; — Sie mir dieſen Platz zatrzymaj (zarezerwuj) mi pan to miejsce; die Stimme iſt belegt głos jest ochrypnięty; j—n mit etw. — włożyć co na

kogo, obarczyć kogo czem; j—n mit dem Bannfluche — obłożyć kogo klątwą, rzucić klątwę na kogo; j—n öffentlich mit dem Banne — ekskomunikować kogo publicznie; die Stadt mit hohen Steuern — nałożyć wielki podatek na miasto; Getreide mit Ausfuhrzöllen — nałożyć cła wywozowe na zboże; j—n mit Schimpfworten — przezywać kogo; j—n mit Arrest — skazać kogo na areszt; ein Buch mit Beschlag — skonfiskować książkę; eine Stadt mit Truppen — osadzić załogę w mieście; ein Bergwerk — wysłać robotników do kopalni; die Straße — zamknąć ulicę; mit Stellen — poprzeć cytatami; eine Rechnung — wykazać prawdziwość rachunku; belegte Auslagen zlikwidowane koszta; belegte Zunge język nieczysty, biały; eine Stute — odstanowić klacz.

Bele'gexemplar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, egzemplarz dowodowy, gazeta *f.* z recensyą.

Bele'gquittung, *sf. pl* -en, 1) kwit dowodowy; 2) świadectwo *n.* odstawienia (wet.)

Bele'gschaft, *sf.* szychta *f.* górników.

Bele'gstelle, *sf. pl.* -n, artykuł *m.* (o pewnej sprawie); recensya *f.*

Bele'gung, *sf. pl.* -en, obłożenie *n.*, zajęcie *n.* (miejsca); nałożenie *n.*

Bele'hnen, *va.* 1) j—n mit etw. — dać komu co w lenno; j—n mit einem Amte — nadać komu urząd; j—n mit Gütern — oddać komu dobra w lenno; 2) pożyczyć na zastaw; ich habe meine Wertpapiere — lassen wziąłem pożyczki na moje walory, zastawilem moje papiery wartościowe; dieses Haus ist hoch belehnt na tym domie cięży wielka pożyczka.

Bele'hnung, *sf. pl.* -en, inwestytura *f.*, nadanie *n.* w lenno; lombard *m.*, pożyczka *f.* na papiery wartościowe, hipoteka *f.*

Bele'hren, *va.* uczyć, nauczać; sich — nabrać, powziąć wiadomości; j—n über etw. — objaśnić komu co, pouczyć kogo o czem, zawiadomić kogo o czem; sich — lassen przyjmować rady, słuchać rad; j—n eines bessern — naprowadzić kogo na lepszą drogę; oczy komu otworzyć; belehrend, *ppr.* i *adi.* pouczający, naukowy; -es Buch książka pouczająca, naukowa.

Bele'hrung, *sf. pl.* -en, pouczanie *n.*, nauczanie *n.*; er nimmt gar keine — an ani sposób do rozumu go przyprowadzić.

Bele'hrungssucht, *sf.* chęć *f.* nauczania.

Bele'ibt, *adi.* tłusty, otyły; — werden nabierać tuszy.

Belei'btheit, *sf.* dobra tusza *f.*, otyłość *f.*

Belei'digen, I. *va.* obrazić; j—n mit Worten — słownie kogo obrazić; j—n gröblich — dotkliwie obrazić, zelżyć kogo; es hat ihn empfindlich beleidigt ubodło go do żywego; j—n durch Mangel an Ehrfurcht — ubliżyć komu brakiem uszanowania; er fühlt sich dadurch beleidigt czuje się tem dotknięty; diese Musik beleidigt mein Ohr ta muzyka razi moje ucho; Abwesende und Verstorbene muß man nicht — o nieobecnych i umarłych tylko dobrze mówić wypada; dadurch wird mein Schamgefühl — to obraża moją wstydliwość; II. belei'digend, *ppr.* i *adi.* obrażający, obelżywy, rażący.

Belei'diger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) obrażający *m.* (obrażająca *f.*).

Belei'digung, *sf. pl.* -en, obraza *f.*, obelga *f.*; tätliche — czynna zniewaga; -en werden alt, Wohltaten vergißt man bald obelgi się długo pamięta, o dobrodziejstwach rychlo się zapomina.

Belei'hen, *va.* beleihst, beleiht, belieh, habe beliehen, ob. Belehnen.

Belei'men, *va.* okleić.

Belemni't, *sm.* -en, *pl.* -en, szczątki skamieniale, wymarłych głowonogów, pazury djabelskie, strzałki piorunowe.

Bele'sen, *adi.* oczytany; er ist in den alten Schriftstellern sehr — gruntownie jest obznajomiony z starożytnymi pisarzami; in seinem Fache sehr — gruntownie wykształcony w swoim fachu.

Bele'senheit, *sf.* oczytanie *n.*

Beleu'chten, *va.* oświecić; beleuchtete Fenster okna oświetlone; (przen.) wyświecić, wyjaśnić; eine Sache näher — dokładnie sprawę wyświecić; beleuchtende Schärfe der Kritik wyświetlenie przez krytykę.

Beleu'chtung, *sf. pl.* -en, oświetlenie *n.*; freie — oświetlenie bezpłatne; ich zahle soviel für elektrische — tyle płacę za światło elektryczne.

Bele'uchtungsanlage, *sf. pl.* -n, instalacya *f.* światła (elektrycznego).

Bele'uchtungskörper, *sm.* -s, *pl.* —, lampy *pl.*

Bele'uchtungskosten, *spl.* koszta *pl.* oświetlenia.

Be'lferer, *sm.* -s, *pl.* —, oszczerca *m.*, pyskacz *m.*

Be'lfern, *vn.* (h.) szczekać; (o ludziach) pyskować.

Be'lgard, *sn.* Zandkowo *n.*

Be'lgarot, *sn.* Białogród *m.*

Be'lgien, *sn.* Belgia *f.*; Belgier *sm.* Belgijczyk; Belgierin *sf.* Belgijka; belgisch *adi.* belgijski.

Be'lgrad, *sn.* Białogród *m.*

Beli'chten, *va.* wystawić na słońce.

Belie'bäugeln, *va.* zakochanem okiem patrzeć na kogo, co.

Belie'ben, I. *va.* i *vn.* (h.) chcieć, żądać, życzyć sobie; was — Sie co pan każe, czego pan żąda; — Sie noch etw.? czy pan sobie jeszcze czego życzy? ich beliebe nichts nie chcę; — Sie heute spazieren zu gehen? czy masz pan ochotę pójść dziś na przechadzkę? — Sie ihn zu empfangen? czy raczysz pan go przyjąć? *v. imprs.* es beliebte ihr nicht zu antworten nie raczyla mi odpowiedzieć; wenns beliebt jeśli łaska, kiedy się panu spodoba; ganz wie es Ihnen beliebt całkiem po woli pańskiej; nach Sicht — Sie diesen Primawechsel zu zahlen po okazaniu

zapłacisz pan za ten weksel pierwotny; Sie — zu ſcherzen pan chyba żartujesz; — Sie einzutreten chciej pan wejść; — Sie mir zu folgen zechciej pan udać się za mną; alles was Ihnen beliebt wszystko, co pan chcesz; tun Sie was Ihnen beliebt rób pan, co się panu podoba; II. *sn.* -s, upodobanie *n.*; nach — wedle upodobania; die Ausführung iſt ganz Ihrem — überlaſſen możesz pan to wykonać wedle własnego uznania; ich ſtelle das ganz in Ihr — oddaję to w zupełności do woli pańskiej.

Belie'big, *adi.* dowolny; Sie können zu -er Stunde kommen możesz pan przyjść o każdej godzinie; auf jede -e Weiſe jakimkolwiek sposobem; jeder Beliebige pierwszy lepszy; jeder wird eine -e Summe beitragen każdy przyczyni się datkiem dowolnym; in -er Richtung w dowolnym kierunku.

Belie'bt, *pp.* i *adi.* lubiony, miły; ſich bei j—m — machen wejść w łaskę u kogo, zyskać względy czyje; -er Schauſpieler lubiany aktor; ſich — zu machen ſuchen nadskakiwać, przymilać się, starać się przypodobać komu; beim Volke — popularny; ſich beim Volke — zu machen ſuchen gonić za popularnością; beliebte Ware towar wzięty, poszukiwany.

Belie'btheit, *sf.* łaska *f.*, wziętość *f.*, popularność *f.*

Beli'ſten, *va.* okpić, oszukać kogo.

Bellado'nna, *sf.* belladonna *f.*

Be'llen, *vn.* (h.) szczekać; nicht jeder Hund, der bellt, beißt pies, który szczeka, nie ugryzie; (o ludziach) skrzeczeć, skowyczeć.

Be'llen, *sn.* -s, szczekanie *n.*

Belletri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, belletrysta *m.*

Belletri'ſtik, *sf.* belletrystyka *f.*, literatura piękna.

Belletri'ſtiſch, *adi.* beletrystyczny.

Belo'ben, *va.* chwalić, wychwalać.

Belo'bung, *sf. pl.* -en, pochwała *f.*

Belo'bungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo pochwalne, pochwała *f.* (na piśmie).

Belo'hnen, *va.* nagrodzić, wynagrodzić; ich werde dir deine Mühe — nagrodzę ci za trud; er hat mich mit Undank belohnt odpłacił mi niewdzięcznością; ich habe ihn nach Gebühr belohnt zapłaciłem mu, ile mu się należało; Tugend belohnt ſich cnota znajdzie zapłatę; ſeine Verdienſte ſind mit Gold nicht zu — zasług jego złotem nie zrównoważysz.

Belo'hnung, *sf. pl.* -en, wynagrodzenie *n.*, nagroda *f.*, zapłata *f.*; eine — ausſetzen nagrodę wyznaczyć; eine — erhalten otrzymać nagrodę, zapłatę.

Belſi'n, *sn.* Białężyn. *m.*

Belſch, *sn.* Białcz *m.*

Belt, *sm.* Bełt *m.*; der Kleine, Große — Mały, Wielki Bełt.

Belü'gen, *va.* belügſt, belügt, belog, habe belogen, okłamywać, kłamać przed kim.

Belu'ſtigen, *va.* i ſich — *vr.* bawić kogo, zabawiać się; ſich mit etw. — bawić się czem; ſich lärmend — hałaśliwie się bawić; beluſtigend, *ppr.* i *adi.* zabawny, ucieszny.

Belu'ſtigung, *sf. pl.* -en, zabawa *f.*, uciecha *f.*; zur — dienen służyć do zabawy.

Belu'ſtigungsort, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce *n.* zabaw, rozrywek.

Bemä'chtigen, ſich — *vr.* ująć w władzę swoją; ſich j—s — ująć kogo, schwytać go; ſich einer Sache wieder — odzyskać władzę nad rzeczą; ſich einer Sache widerrechtlich — bezprawnie zawładnąć rzeczą; er bemächtigte ſich ihrer Hand ujął ją za rękę; ſich einer Stadt — zdobyć miasto; ſich der Beſitzungen — zająć posiadłości; der Feind hat ſich der Feſtung wieder bemächtigt nieprzyjaciel odebrał twierdzę; die Furcht, der Zorn bemächtigte ſich ſeiner strach go zdjął, ogarnęła go trwoga, gniew go opanował.

Bemä'chtigung, *sf.* ujęcie *f.*, schwytanie *n.*, zdobycie *n.*

Bema'keln, *va.* splamić; bemakelt, *pp.* i *adi.* splamiony; ſein Vorleben iſt — na przeszłości jego cięży plama.

Bemä'keln, *va.* ob. Bemakeln.

Bema'len, *va.* i ſich — *vr.* pomalować (się).

Bemä'ngeln, *va.* krytykować, (wady) wytykać; eine Rechnung — wykryć omyłkę w rachunku, nie uznać rachunku.

Bemä'ng(e)lung, *sf. pl.* -en, krytykowanie *n.*, wytykanie *n.* (wad.).

Bema'nnen, *va.* w ludzi opatrzyć (okręt).

Bema'nnung, *sf. pl.* -en, załoga *f.* (okrętu).

Bemä'nteln, *va.* 1) płaszczem okryć; 2) (przen.) upiększyć, upozorować, uniewinnić; chriſtlich — pokryć miłością chrześcijańską; ſeinen Geiz mit Sparſamkeit — nadać skąpstwu pozór oszczędności; ſeine Schuld — ukrywać winę.

Bemä'nt(e)lung, *sf. pl.* -en, upiększenie *n.*, upozorowanie *n.*

Bema'ſten, *va.* masztami opatrzyć.

Bema'ſtung, *sf. pl.* -en, maszty *pl.*

Bemau'ſen, *va.* okradać.

Bemei'ßeln, *va.* ociosać.

Bemei'ſtern, *va.* i ſich — *vr.* 1) ſeine Leidenſchaften — opanować namiętności; ſeinen Zorn — pohamować gniew; er kann ſich nicht — nie posiada się, nie jest panem siebie; die Furcht hat ihn bemeiſtert zdjęła go trwoga; 2) ſich einer Sache — zawładnąć rzeczą, zająć co, pochwycić rzecz.

Bemei'ſterung, *sf.* opanowanie *n.*, pohamowanie *n.*, owładnięcie *n.*

Beme'rkbar, *adi.* dający się spostrzedz, widzieć, widoczny; durch etw. — odznaczający, wyróżniający się czem; das iſt mit dem Auge nicht — to okiem jest niedostrzegalne; ſich — machen odznaczać, odszczególniać się; er macht -e Fortſchritte robi widoczne postępy.

Beme'rkbarkeit, *sf.* dostrzegalność *f.*

Beme'rken, *va.* 1) spostrzedz zauważyć; kaum zu — ledwie dostrzegalny; er bemerkte, daß er hintergangen wurde spostrzegł się, że go oszukiwano; 2) znakiem opatrzyć; 3) zapisać, zanotować sobie co; ich muß mir dieſe Stelle — muszę sobie zapisać to miejsce; 4) zauważyć, zrobić uwagę; er hat dabei nichts bemerkt nie uczynił do tego żadnej uwagi; es iſt bereits bemerkt worden, daß już zauważono, zwrócono uwagę, że; hiezu iſt nichts weiter zu — to nie potrzebuje żadnych wyjaśnień, komentarzy.

Beme'rkenswert, *adi.* godny uwagi.

Beme'rklich, *adi.* ob. Bemerkbar.

Beme'rkung, *sf. pl.* -en, spostrzeżenie *n.*, uwaga *f.*; ich habe die — gemacht spostrzegłem, zauważylem; ich wollte Ihnen die — machen chciałem zwrócić panu uwagę; ich will noch die — hinzufügen chciałbym zauważyć jeszcze.

Beme'ſſen, *va.* bemiſſeſt i bemißt, bemißt, bemaß, habe bemeſſen, wymierzać; ſeine Ausgaben nach den Einnahmen — zastósować wydatki do dochodów; Verdienſte werden nach Taten — zasługi wedle czynów się osądza; meine Zeit iſt kurz — malo mam czasu; ſeine Einkünfte ſind knapp — dochody jego są nieznaczne.

Beme'ſſung, *sf. pl.* -en, wymiar *m.*

Bemi'ſten, *va.* zagnoić.

Bemi'ſtung, *sf. pl.* -en, zagnojenie *n.*

Bemi'tleiden, *va.* j—n — żałować kogo, litować się nad kim.

Bemi'tleidenswert, -würdig, *adi.* pożałowania godny.

Bemi'tleidung, *sf.* litość *f.*, współczucie *n.*

Bemi'ttelt, *adi.* zamożny, majętny.

Bemo'geln, *va.* oszukać, okpić, ocyganić.

Bemoo'ſen, I. *va.* mchem pokryć; II. *vn.* (ſ.) okryć się mchem, mchem porastać; III. bemooſt, *pp.* i *adi.* mchem porosły; (przen.) stary, wiekowy; -es Haupt student długoletni; — ſein (wyraz studencki) tyle co bei Geld ſein mieć pieniądze.

Bemü'hen, I. *va.* trudzić, męczyć, fatygować; darf ich Sie zu mir — czy mogę poprosić pana do siebie; ich will dich damit nicht — nie chcę cię tem trudzić; II. ſich — *vr.* trudzić się, starać się usilnie; er bemüht ſich, ihm zu helfen stara mu się pomagać; ſich doppelt — zdwoić wytężenie; er bemüht ſich eifrigſt, zu robi, co może, aby; er bemüht ſich vergeblich, ihn zu bekehren darmo się sili go nawrócić; ſich für j—n um etw. — starać się o co dla kogo; ſich um j—s Freundſchaft — starać się pozyskać przyjaźń czyją; ſich um einen Kranken — pielęgnować chorego; wenn Sie ſich gefälligſt zu mir — wollen jeśli laska przyjść do mnie; — Sie ſich herein chciej pan wejść; — Sie ſich nicht niech się pan nie fatyguje.

Bemü'hung, *sf. pl.* -en, trud *m.*; staranie *n.*, zachody *pl.*, zabiegi *pl.*; vergebliche — próżne starania.

Bemü'ßigen, *va.* zwykle tylko *pp.* w zwrocie; ich finde mich bemüßigt dies zu tun postanowilem to uczynić.

Bemu'ttern, *va.* otaczać kogo pieczołowitością macierzyńską; matkować komu.

Bena'chbart, *adi.* sąsiedni; ościenny.

Bena'chrichtigen, *va.* zawiadomić, podać do wiadomości, donieść; j—n von der Gefahr im voraus — uprzedzić kogo o niebezpieczeństwie; ich benachrichtigte ihn von dem Tode doniosłem mu o śmierci.

Bena'chrichtigung, *sf. pl.* -en, zawiadomienie *n.*, doniesienie *n.*; zu Ihrer — ſchreibe ich Ihnen zawiadamiam pana niniejszym listem.

Bena'chrichtigungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, list zawiadamiający.

Bena'chteiligen, *va.* szkodę komu wyrządzić, pokrzywdzić kogo; einen Erben — uszczuplić schedę dziedzica.

Bena'chteiligung, *sf. pl.* -en, pokrzywdzenie *n.*, poszkodowanie *n.*

Bena'geln, *va.* obić gwoździami; bena'gelt, *pp.* i *adi.* obity gwoździami, zbrojny w pazury, szpony.

Bena'gelung, *sf.* obicie *n.* gwoździami.

Bena'gen, *va.* ogryzać.

Bena'gung, *sf.* ogryzanie *n.*

Benä'hen, *va.* obszywać.

Bena'men, Bena'mſen, *va.* nazwać, nadać imię; man benannte ihn den Kühnen nazwano go śmiałym; Karl der Große benamſet Karol Wielkim zwany, z przydomkiem Wielkiego.

Bena'rbt, *adi.* bliznami okryty.

Bena'ſchen, *va.* lasować co.

Bene'beln, *va.* i ſich — *vr.* (h.) zamglić, mglą pokryć; benebelte Augen zamglone oczy; (przen.) j—m den Verſtand — odurzyć kogo, pomieszać mu rozum; ſich — upić się, podchmielić sobie; benebelt ſein być w stanie podchmielonym.

Bene'belung, *sf.* zamglenie *n.*, pokrycie *n.* mgłą; podchmielenie *n.*

Benedei'en, *va.* błogosławić, chwalić, sławić (ſegnen, lobpreiſen); benedeit ſeiſt Du Maria błogosławionaś Maryo.

Benedei'ung, *sf.* błogosławieństwo *n.*, chwala *f.*

Be'nedikt, *sm.* -s, Benedykt.

Benedikti'ner, -mönch, *sm.* -(e)s, Benedyktyn *m.*; -Benediktinerkloſter, *sn.* -s, *pl.* -klöſter, -kirche, *sf. pl.* -n, klasztor *m.*, kościół *m.* Benedyktynów.

Benefi'z, *sn.* -es, *pl.* -e, **Benefi'zvorſtellung**, *sf. pl.* -en, przedstawienie *n.* na dochód artysty, benefis *m.*

Benefizia'lerbe, *sm.* -n, *pl.* -n, spadkobierca zażywający dobrodziejstwa inwentarza.

Benefizia'nt, Benefizia't, *sm.* -en, *pl.* -en, beneficyant *m.*; posiadacz *m.* beneficyum.

Benefi'zium, *sn.* -s, *pl.* -zien, 1) korzyść *f.* (Wohltat); 2) beneficyum *n.* (geistliches Amt).

Bene'hmen, benimmst, benimmt, benahm, habe benommen, I. *va.* zabrać, odebrać; das benimmt mir den Appetit to mi odbiera apetyt; es benahm mir den Atem zaparło mi oddech; die Aussicht — zasłonić widok; die Furcht benahm ihm die Urteilskraft trwoga odebrała mu zdrowy sąd; j—m seine Einbildungen — wybić komu urojenia z głowy; j—m seine Sorgen — uwolnić kogo od trosk; j—m einen Irrtum — wyprowadzić kogo z błędu; es hat ihm die Lust benommen odjęło mu chęć; dieses Ereignis benahm ihm den Rausch to zdarzenie wytrzeźwiło go; die Sprache — odjąć mowę; j—m seine Zweifel — uchylić, usunąć czyje wątpliwości; j—m die Freiheit — pozbawić kogo wolności; er hat mir die Gelegenheit benommen odebral mi sposobność; dies benimmt unseren Plänen nichts naszym planom to wcale nie uchybia; j—m den Kopf — odurzyć, oszołomić kogo; ich war ganz benommen byłem zupełnie odurzony; II. sich — *vr.* sprawować się, obchodzić się, postępować, zachowywać się; er weiß sich nicht zu — nie umie się znaleźć; er benimmt sich seinem Alter gemäß zachowuje się odpowiednio do swego wieku; er hat sich feige benommen okazal się tchórzem, stchórzył; sich freigebig — okazać się wspanialomyślnym; er hat sich edel gegen mich benommen szlachetnie się ze mną obszedł; er hat sich schlimm gegen euch benommen źle sobie z wami postąpił; er benahm ich dabei sehr ungeschickt wziął się do tego bardzo niezgrabnie.

Bene'hmen, *sn.* -s, postępowanie *n.*, obejście *n.* się; durch sein edles — hat er sich alle Herzen gewonnen szlachetnem postępowaniem zjednał sobie wszystkie serca; er hat ein gutes — ma dobre znalezienie; höfliches — uprzejmość; unhöfliches — szorstkość, gburowatość; er hat ein linkisches — zachowuje się niezgrabnie; sonderbares — dziwne maniery.

Benei'den, *va.* zazdrościć; j—n — zazdrościć komu; um etw. — zazdrościć czego; besser beneidet als bemitleidet lepiej zazdrość niż litość wzbudzać.

Benei'denswert, -würdig, *adi.* godny pozazdroszczenia.

Bene'nnen, benennst, benennt, benannte, habe benannt, I. *va.* nazwać, nadać imię; j—n mit Namen — nazwać kogo po imieniu; benannt werden dostać imię; ein Kind — nadać imię dziecięciu; II. benannt, *pp.* i *adi.* nazwany, oznaczony; (arytm.) benannte Zahlen liczby oznaczone, mianowane.

Bene'nnung, *sf.* *pl.* -en, nazwa *f.*, oznaczenie *n.*, imię *n.*; (aryt.) Brüche auf gleiche — bringen sprowadzić ulamki do wspólnego mianownika.

Be'neschau, *sn.* Bieniszewo *n.*

Bene'tzen, *va.* zmoczyć, zrosić, zwilżyć; die Blumen — podlewać kwiaty; mit Tränen — zrosić łzami.

Bene'tzung, *sf.* *pl.* -en, zwilżenie *n.*, podlewanie *n.*, zroszenie *n.*

Be'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kij *m.*, drąg *m.*; 2) serce *n.* dzwonu; 3) (przen.) prostak *m.*, gap *m.*, dureń *m.*; ein kleiner — mały bęben.

Be'ngelhaft, *adi.* i *adv.* gburowaty (-to), prostacki, po prostacku; sich — benehmen zachowywać się jak gbur.

Benie'sen, *va.* kichnąć na co, kichnięciem stwierdzić.

Beno'mmenheit, *sf.* odurzenie *n.*; zaambarasowanie *n.*

Benö'tigen, *va.* potrzebować czego; das benötigte Geld pieniądze, których potrzebuję.

Be'ntschen, *sn.* Zbąrzyn *m.*

Benu'tzbar, Benü'tzbar, *adi.* dający się użyć.

Benu'tzbarkeit, Benü'tzbarkeit, *sf.* użyteczność *f.*

Benu'tzen, Benü'tzen, *va.* używać czego, mieć z czego użytek; die Gelegenheit — korzystać ze sposobności; man muß die Gelegenheit — kuj żelazo póki gorące; j—s Fehler — korzystać z błędów czyich; er benutzte ihn als Spion użył go do szpiegostwa; er benutzt ihn als Diener posługuje się nim jak służącym; er benutzte die Einkünfte zur Tilgung der Schulden użył dochodów na umorzenie długów.

Benu'tzung, Benü'tzung, *sf.* *pl.* -en, używanie *n.*, użytek *m.*, korzyść *f.*

Benu'tzungsrecht, Benü'tzungsrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* używania.

Benzi'n, *sn.* -s, benzyna *f.*

Benzi'nmotor, *sm.* -s, *pl.* -en, motor benzynowy.

Be'nzoe, *sf.* będźwin *m.*

Beo'bachten, *va.* obserwować, uważać; den Gang einer Sache — śledzić przebiegu sprawy; j—n auf Schritt und Tritt — nie spuszczać oka z kogo, śledzić kogo bezustannie; eine Diät — zachowywać dyetę; seine Schuldigkeit — przestrzegać obowiązku; Stillschweigen — zachować milczenie; Ordnung — pilnować porządku; alte Gebräuche — przestrzegać starych zwyczajów; das Gesetz — stosować się do ustawy; Maß — zachować miarę; ein Versprechen — dotrzymać przyrzeczenia; die eheliche Treue — dochować wiary małżeńskiej.

Beo'bachter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.*, *pl.* -innen) dostrzegacz *m.*, obserwator *m.*, badacz *m.* (obserwatorka *f.*).

Beo'bachtung, *sf.* *pl.* -en, obserwacya *f.*, śledzenie *n.*, kontrola *f.*, pilnowanie *n.*, przestrzeganie *n.*, zachowanie *n.*

Beo'bachtungsgabe, *sf.* *pl.* -n, dar *m.* spostrzegania.

Beo'bachtungsposten, *sm.* -s, *pl.* —, posterunek *m.* dla śledzenia, miejsce *n.* obserwacyi.

Beo'rdern, *va.* dać rozkaz; zum Abmarsch beordert werden otrzymać rozkaz wymaszerowania; er wurde zu mir beordert wysłano go do mnie; zu sich — przywołać do siebie.

Beo'rderung, *sf.* rozkaz *m.*

Bepa'cken, *va.* obladować, objuczyć.

Bepa'ckung, *sf. pl.* -en, obladowanie *n.*, objuczenie *n.*; ladunek *m.*

Bepa'nzern, *va.* i sich — *vr.* ubrać (się w) pancerz; bepanzert, *pp.* i *adi.* pancerny.

Bepe'rlen, *va.* ozdobić perlami.

Bepfä'hlen, *va.* otoczyć palami.

Bepfla'nzen, *va.* zasadzić; einen Garten mit Kohl — kapustę w ogrodzie zasadzić; mit Obſtbäumen — zasadzić drzewami owocowemi; der Eber iſt mit Pfeilen bepflanzt dzik strzałami jest najeżony.

Bepfla'nzung, *sf. pl.* -en, zasadzanie *n.*; plantacya *f.*

Bepfla'ſtern, *va.* 1) brukować; 2) obłożyć plastrem.

Bepflü'gen, *va.* zorać.

Bepfrü'nden, *va.* konferować beneficyum.

Bepi'nſeln, *va.* i sich — *vr.* obszczać (się).

Bepi'nſeln, *va.* pędzlem posmarować, pędzlować.

Bepi'ſſen, *va.* i sich — *vr.* obszczać (się).

Bepla'nken, *va.* parkanem otoczyć, oparkanić.

Beplau'dern, *va.* gawędzić o czem.

Bepo'lſtern, *va.* wyścielić.

Bepu'dern, *va.* opudrować.

Bepu'tzen, *va.* oczyścić.

Bequa'lmen, *va.* osmolić, zadymić.

Bequartie'ren, *va.* 1) Soldaten — zakwaterować żołnierzy; 2) einen Bürger mit drei Mann — zakwaterować trzech żołnierzy u obywatela.

Bequartie'rung, *sf. pl.* -en, zakwaterowanie *n.*, kwaterunek *m.*

Beque'm, *adi.* i *adv.* wygodny (-nie); — wohnen mieć wygodne mieszkanie; machen Sie es ſich bei mir — chciej się pan rozgościć u mnie; j—m ſeine Arbeit — machen ułatwić komu pracę; j—m ſeine Lage — machen polepszyć położenie czyje; fünf Perſonen haben — darin Platz pięcioro osób wygodnie sie tu pomieści; es lebt ſich — mit ihm dobrze z nim można wyżyć; der Rock liegt — surdut jest wygodny; der Weg zu dieſem Orte iſt ſehr — droga do tego miejsca jest bardzo dobra; wenn es Ihnen — iſt jeżeli panu dogodnie, jeśli się panu podoba; jeśli łaska; dieſer Garten würde mir ſehr — ſein ogród ten przydałby mi się bardzo; — ſein lubić wygodę; er kam zu -er Zeit przyszedł w dobrą porę, w dogodny czas.

Beque'men, ſich — *vr.*; zu etw. zastosować się do czego, zgodzić się, przystać na co; ſich nach j—s Willen — zastosować się do woli czyjej; ich werde mich dazu — müſſen będę musiał to zrobić, się na to zgodzić; er mußte ſich wohl oder übel dazu — chcący czy niechcący musiał przystać na to; er bequemt ſich zgadza się.

Beque'mlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) wygoda *f.*; er liebt die — lubi wygody; nach Ihrer — jak panu dogodnie; 2) lenistwo *n.*, bezczynność *f.*; ſich der — hingeben próżnować; aus — z lenistwa; 3) wychodek *m.*

Beque'mlichkeitsſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, krzesło *n.* do odbywania potrzeby służące.

Bera'hmen, I. *va.* w ramki oprawić; II. ſich —, *vr.* die Milch hat ſich berahmt mleko zgęstniało na śmietankę.

Bera'nden, berä'ndern, *va.* brzegami opatrzyć, brzegi porobić do czego; berandet, *pp.* i *adi.* z brzegami.

Bera'ndung, *sf. pl.* -en, zaopatrzenie *n.* w brzegi.

Bera'nken, *va.* pokryć strączkami, liśćmi; der Wein beranft die Mauer latorośl pokrywa mur.

Be'rant, *sn.* -s, Kościerz *m.*, Kościerzyna *f.*

Bera'ppen, *va.* 1) die Mauer — obrzucić ścianę wapnem i piaskiem; Bäume — ociosać drzewa; 2) (w języku studenckim) w pieniądze zaopatrzyć.

Bera'ſen, I. *va.* pokryć murawą; I. ſich —, *vr.* okrywać się murawą, porastaćw trawę.

Bera'ten, berätſt, berät, beriet, habe beraten, I. *va.*, *vn.*, ſich — *vr.* radzić, doradzać, naradzać się; j—n — radzić komu, dawać komu rady; er iſt wohl — dobre ma informacye; Gott berate euch niech was Bóg opatrzy; ſich mit etw. — zaopatrzyć się w co; übel — ſein źle wyjść (na czem); das Haus — opiekować się gospodarstwem domowem; j—n — radzić się kogo, pytać kogo o radę; über etw. — myśleć nad czem, przemyśliwać, medytować nad czem; ſich über etw. — naradzać się nad czem, radzić o czem, debatować, konferować o czem; der Gemeinderat beriet in der letzten Sitzung wichtige Angelegenheiten rada miejska zajmowała się ważnemi sprawami na ostatniem posiedzeniu; II. beratend, *ppr.* i *adi.* radzący, doradzający; -e Stimme głos doradczy; -e Verſammlung ciało doradcze.

Bera'ter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) radzący (-ca), doradca *m.*, (doradczyni *f.*); opiekujący (-ca) się czem, protektor *m.* (protektorka *f.*).

Bera'tſchlagen, *vn.* i ſich — *vr.* mit j—m über etw. — radzić z kim o czem; ſich mit j—m — naradzać się z kim.

Bera'tſchlagung, *sf. pl.* -en, ob. Beratung.

Bera'tung, *sf. pl.* -en, rada *f.*, narada *f.*, obrada *f.*; — der Ärzte konsultacya lekarska; etw. zur — bringen podać pod obrady; lebhafte — żywa dyskusya; — der Richter narada trybunału.

Bera'tungsſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala *f.* obrad.

Bera'tungsſtimme, *sf. pl.* -n, głos doradczy.

Berau'ben, I. *va.* zrabować, złupić; j—n auf offener Straße — obedrzeć kogo przy drodze; die Staatskaſſe — złupić, okraść skarb państwa; j—n einer Sache — pozbawić kogo czego, zabrać komu co; durch Gewalt — wydrzeć przemocą; durch Betrug — wyludzić oszustwem; er hat ihn des Beſitzes beraubt wyzul, wyparł go z posiadania;

j—n eines Rechtes — pozbawić kogo prawa; ich wurde meiner Mutter beraubt straciłem matkę; der Wind beraubt die Bäume der Blätter wiatr obnaża drzewa z liści; II. ſich — *vr.* pozbawić się; ſich eines Vergnügens — odmówić sobie, wyrzec się przyjemności; um der guten Sache willen hat er ſich dieſes Vorteils beraubt dla dobrej sprawy poświęcił tę korzyść; III. beraubt, *pp.* i *adi.* pozbawiony, ogołocony; aller Mittel — ogołocony z wszelkich środków; der Arme und Beine — bez rąk i nóg.

Berau'bung, *sf. pl.* -en, zrabowanie *n.*, złupienie *n.*, pozbawienie *n.*; łupież *m.*, ujma *f.*

Berau'chen, *va.* osmolić, zadymić.

Beräu'chern, *va.* kadzić, wykadzić.

Beräu'cherung, *sf. pl.* -en, kadzenie *n.*, okadzanie *n.*

Be'raun, *sn.* 1) Berun *m.*; 2) Berunka *f.*; 3) Mża *f.* (rzeka).

Berau'ſchen, *va.* i ſich — *vr.* upoić; upić się; podchmielić sobie; berauſcht, *pp.* i *adi.* upojony, odurzony, spity; vom Siege — upojony zwycięstwem.

Berau'ſchung, *sf. pl.* -en, upojenie *n.*, upicie *n.* się.

Berberei', *sf.* Barbarya *f.*

Berberi'tze, *sf. pl.* -n, kwaśnica pospolita, berberys *m.*

Bere'chenbar, *adi.* obliczalny, dający się oszacować, w liczbach wyrazić.

Bere'chenbarkeit, *sf.* obliczalność *f.*

Bere'chnen, I. *va.* obliczyć, wyrachować; auf den Pfennig — wyrachować co do centa; bei ihm iſt alles berechnet wszystko u niego jest wyrachowane; alles iſt auf den Effekt berechnet wszystko jest obliczone na efekt; einen Plan — rozważyć plan; die Wirkung war im voraus berechnet skutek z góry był przewidziany; der Verluſt iſt noch nicht zu — strata nie da się jeszcze oszacować; als Schuld — zaliczyć jako dług; II. ſich — *vr.* ſich mit j—m — obliczyć się z kim.

Bere'chnung, *sf. pl.* -en, obrachowanie *n.*, obliczenie *n.*, oszacowanie *n.*

Bere'chnungsweiſe, *sf. pl.* -n, sposób *m.* obliczania.

Bere'chtigen, I. *va.* upoważnić, nadać prawo; ausſchließlich — nadać wyłączne prawo; zur Jagd berechtigt ſein mieć prawo polowania; berechtigt werden dostać upoważnienie; was berechtigt Sie zu dieſer Meinung na czem opierasz pan zdanie; was berechtigt dich zu ſolchen Worten jakiem prawem używasz takich wyrazów; II. berechtigt *pp.* i *adi.* uprawniony, upoważniony; zur Erbfolge — uprawniony do spadku; ſich zu etw. für — halten rościć sobie prawo do czego.

Bere'chtigung, *sf. pl.* -en, upoważnienie *n.*, uprawnienie *n.*, prawo *n.*, przywilej *m.*; — zum Einjährigfreiwilligendienſt prawo *n.* służby jednorocznej; das Gerücht entbehrt jeder — pogłosce brak wszelkiej podstawy.

Bere'chtigungsgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, tytuł *m.*

Bere'chtigungszeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, świadectwo uprawnienia.

Bere'den, I. *va.* 1) etw. — mówić o czem, omawiać co; 2) j—n zu etw. —, j—n — etw. zu tun namówić kogo do czego, nakłonić, spowodować kogo; II. ſich — *vr.* ſich mit j—m — naradzać się z kim.

Bere'dſam, *adi.* ob. Beredt.

Bere'dſamkeit, *sf.* wymowa *f.*, łatwość *f.* wysłowienia się.

Bere'dt, *adi.* i *adv.* wymowny (-nie); er drückt ſich — aus wyraża się krasomowczo; der Zorn macht — złość słów dodaje.

Bere'gnen, *va.* zmoczyć deszczem; j—n mit Blumen — obsypać kogo kwiatami; wenn wir nicht beregnet werden jeżeli nas deszcz nie skropi.

Berei'ch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obszew *m.*, okręg *m.*, obwód *m.*, zakres *m.*; das liegt nicht im -e meines Amtes to nie wchodzi w (przekracza) zakres mej władzy urzędowej; — des Gerichtes okręg sądu.

Berei'chern, *va.* i ſich — *vr.* zbogacić (się); die Sprache durch eine neue Wendung — zbogacić język nowym zwrotem; ſich auf Koſten der Armen — zjadać chleba ubogim.

Berei'cherung, *sf.* zbogacenie *n.* się, odniesienie *n.* korzyści.

Berei'cherungsklage, *sf. pl.* -n, skarga *f.* o zbogacenie.

Berei'cherungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środki *pl.* zbogacenia się.

Berei'ſen, *va.* 1) włożyć obręcz na co; 2) pokryć szronem.

Berei'ſen, I. *va.* objeżdżać, podróżować po; die Meſſen — jeździć na targi; II. bereiſt, *pp.* i *adi.* który podróżował; -er Mann człowiek, który bywał po świecie.

Berei't, *adi.* gotowy, przygotowany; ſich — halten być w pogotowiu; das Geld iſt — pieniądze są przygotowane; ſich zur Reiſe — machen gotować się do podróży; er findet ſich — meinem Wunſche nachzukommen jest skłonny spełnić moje życzenie; ich bin zu allem — gotów jestem do wszystkiego.

Berei'ten, I. *va.* bereitete, habe bereitet, gotować, przygotowywać, przysposabiać; ein Mittagmahl — przygotować obiad; j—n zu etw. — przysposobić kogo do czego, nakłonić kogo do czego; es bereitet ſich etw. jest coś w toku; das Lager — wysłać łoże; eine Arznei — sporządzić lekarstwo; j—m Kummer — sprawiać komu przykrości; j—m eine Überraſchung — zrobić komu niespodziankę; es wurde mir eine gute Aufnahme bereitet doznałem dobrego przyjęcia; II. *va.* bereiteſt, bereitet, beritt, habe beritten, objeżdżać konno; eine Gegend — objeżdżać konno okolicę; ein Pferd — ujeżdżać, tresować konia; III. beritten, *pp.* i *adi.* ujeżdżony; konny, mający konia; -er Soldat żołnierz na koniu, należący do konnicy; ſich — machen sprawić sobie konia; er iſt gut — ma dobrego konia.

Berei'ter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) 1) przysposabiający (-ca), sporządzający (-ca); 2) ujeżdżacz *m.*

Berei'ts, *adv.* już; es iſt — geſchehen już się stało.

Berei'tſchaft, *sf.* gotowość *f.*; pogotowie *n.*; etw. in — haben mieć co w pogotowiu; Geld in — haben mieć pieniądze do dyspozycyi; etwas in — ſetzen przygotować, przysposobić co; ſich für etwas in — ſetzen przysposobić się do czego, przygotować się na co; in — ſtehen być gotowym.

Berei'tung, *sf. pl.* -en, przyrządzenie *n.*, przysposobienie *n.*, przygotowanie *n.*

Berei'tungsart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* przyrządzenia.

Berei'twillig, *adi.* i *adv.* chętny (-nie), ochoczy (-czo), usłużny; etw. -ſt tun bardzo chętnie co zrobić.

Berei'twilligkeit, *sf.* gotowość *f.*, ochota *f.*, usłużność; Sie kennen unſere — Jhnen zu dienen wiesz pan jak chętnie jesteśmy na pańskie usługi.

Bere'nnen, *va.* obiedz, obskoczyć, opasać, otoczyć (twierdzę).

Be'rent, *sn.* Kościerzyna *f.*

Bereu'en, *va.* żałować czego; ich bereue es geſagt zu haben żałuję, żem to powiedział; ſeine Fehler — żałować swoich błędów.

Bereu'ung, *sf.* skrucha *f.*, żal *m.*

Berg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, góra *f.*; (przen.) goldene -e verſprechen złote góry obiecywać; er iſt ſchon über alle -e jest już Bóg wie gdzie; -e verſetzen zwalczać niepokonane trudności; hohe -e, tiefe Täler po wysokiej górze głęboka dolina; zu -e fahren jechać pod górę; am -e ſtehen, halten napotkać na trudności; da ſteht der Ochs am -e otóż w tem sęk, otóż to trudność największa; hinter dem -e wohnen auch noch Leute myśli, że całą mądrość łyżkami zjadł; mit etw. hinter dem -e halten kryć się z czem, nie chcieć wyjawić czego; er iſt ſchon jenſeits des -es już jest w drugiej połowie swego żywota; ihr ſeid noch nicht über den — jeszczeście nie u końca, jeszcze nie wygrana, nie na tem koniec; über den — ſchwatzen pleść piąte przez dziesiąte; das Haar ſteht ihm zu -e włosy mu się najeżyły.

Berga'b, *adv.* na dół, z góry; jetzt geht es — teraz droga jest pochyła; es geht mit ihm — poczyna mu iść gorzej, zbliża się ku końcowi.

Be'rgabhang, *sm.* -(e)s, *pl.* -hänge, stok *m.* (góry).

Berga'bwärts, *adv.* ob. Bergab.

Be'rgader, *sf. pl.* -n, żyła kruszczowa.

Ber'gakademie, *sf. pl.* -n, akademia górnicza.

Be'rgakademiker, *sm.* -s, *pl.* —, akademik górniczy.

Be'rgamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd górniczy.

Berga'n, *adv.* w górę, pod górę.

Be'rgarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* w górach, kopalniach.

Be'rgarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, górnik *m.*

Bergau'f(wärts), *adv.* pod górę, w górę; es geht immer — und bergab droga to pod górę idzie, to pochyło; in der Fremde fließt das Waſſer — same cuda w obcym kraju.

Be'rgbahn, *sf. pl.* -en, kolej górska.

Be'rgbau, *sm.* -(e)s, górnictwo *n.*

Be'rgbauberechtigung, *sf. pl.* -en, prawo *n.* eksploatacyi.

Be'rgbaukunde, *sf.* umiejętność *f.* górnictwa.

Be'rgbaukundige(r), *sm.* -n *pl.* -e(n), znający się na górnictwie.

Be'rgbauſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* górników.

Be'rgbauunternehmung, *sf. pl.* -en, przedsiębiórstwo górnicze.

Be'rgbeamte(r), *sm.* -n, *pl.* -(n), urzędnik górniczy.

Be'rgbehörde, *sf. pl.* -n, ob. Bergamt.

Be'rgbeſchreibung, *sf. pl.* -en, opisanie *n.* gór, orografia *f.*

Be'rgbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) zamieszkujący(-ca) góry, góral *m.*, (góralka *f.*).

Be'rgblau, *sn.* naturalny węglan miedzi.

Be'rgbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder górniczy.

Be'rgbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga górnicza.

Be'rgebene, *sf. pl.* -n, płaszczyzna górska.

Be'rgegeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zapłata *f.* za wyratowane z rozbitego okrętu towary.

Be'rgeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, dłuto górnicze.

Be'rgelau, *sn.* Grodno *n.*

Be'rgelsdorf, *sn.* Górka *f.*

Be'rgen, *sn.* Górsko *n.*

Be'rgen, *va.* i ſich — *vr.* birgſt, birgt, barg, habe geborgen, ukrywać, kryć, chronić; ſich vor einer Gefahr — uchronić się od niebezpieczeństwa; j—n vor j—m — ochronić kogo przed kim; nun ſind wir geborgen teraz jesteśmy bezpieczni; er kann ſich vor ihm nicht retten und nicht — nie potrafi się uchronić przed nim; das Segel — zwinąć żagiel; er iſt geborgen wyszedł z niebezpieczeństwa, jest mu dobrze, niema się czego obawiać; der Leichnam des verunglückten Bergſteigers wurde geborgen zwłoki nieszczęśliwego taternika odnaleziono i złożono w bezpiecznem miejscu.

Be'rgenge, *sf. pl.* -n, przesmyk górski.

Be'rgerz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda surowa.

Be'rgeule, *sf. pl.* -n, puhacz *m.*

Be'rgfahrt, *sf. pl.* -en, wycieczka *f.* w góry; podróż rzeką przeciw jej biegowi.

Be'rgfeld, *sn.* Trzemiętówka *f.*

Be'rgfeſtung, *sf. pl.* -en, twierdza *f.* na górze położona.

Be'rgfex, *sm.* -es, *pl.* -e, zapalony taternik.

Be'rgfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień na górze zapalony.

Be'rgflachs, *sm.* -es, len dziki.

Be'rgfluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -flüſſe, rzeka górska.

Be'rgforelle, *sf. pl.* -n, pstrąg *m.* z rzeki górskiej.

Be'rgfrau, *sf. pl.* -en, nimfa górska, oreada *f.*

Be'rgfreiheit, *sf. pl.* -en, 1) prawo *f.* eksploatowania min; 2) przywilej nadany górnikom.

Ber'ggaug, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, ob. Bergader.

Be'rggegend, *sf. pl.* -en, okolica górzysta.

Be'rggeiſt, *sm.* -es, *pl.* -er, duch w górach mieszkający.

Be'rggeſchlecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ród z gór pochodzący.

Be'rggericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd górniczy.

Be'rggeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa górnicza.

Be'rggeſetzgebung, *sf. pl.* -en, ustawodastwo *n.* w sprawach górniczych.

Be'rggewerkſchaft, *sf. pl.* -en, gwarectwo *n.*

Be'rggipfel, *sm.* -s, *pl.* —, szczyt *m.*, wierzchołek *m.* (góry).

Be'rggold, *sn.* -(e)s, złoto *n.* z kopalni.

Be'rggottheit, *sn. pl.* -en, bóstwo górskie.

Be'rggrotte, *sf. pl.* -n, pieczara górska.

Be'rghang, *sm.* -(e)s, -hänge ob. Bergabhang.

Be'rghauptmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, starosta górniczy.

Be'rghauptmannſchaft, *sf. pl.* -en, starostwo górnicze.

Be'rghaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* w górach.

Be'rgherr, *sm.* -n, *pl.* -en, właściciel *m.* kopalni.

Berghina'b, *adv.* ob. Bergab.

Berghina'n, *adv.* ob. Bergan.

Be'rghoch, *adi.* wysoki jak góra, bardzo wysoki.

Be'rghöhe, *sf. pl.* -n, wysokość *f.* góry.

Be'rghöhle, *sf. pl.* -n, pieczara *f.* w górze.

Be'rghuhn, *sn.* -s, *pl.* -hühner, jarząbek *m.*

Be'rghund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies góralski.

Be'rghütte, *sf. pl.* -n, chata góralska.

Be'rgjäger, *sm.* -s, *pl.* —, strzelec *m.* w górach.

Be'rgkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, grzbiet *m.* góry.

Be'rgkatze, *sf. pl.* -n, dziki kot.

Be'rgkeller, *sm.* -s, *pl.* —, piwnica w skale wydrążona.

Be'rgkette, *sf. pl.* -n, pasmo *n.* gór.

Be'rgklima, *sn.* -s, podnicbie górskie, klimat górski.

Be'rgkluft, *sf. pl.* -klüfte, przepaść *f.*, otchłań *f.* w górach.

Be'rgknappe, *sm.* -n, *pl.* -n, młody górnik, gwarek *m.*

Be'rgknappſchaft, *sf. pl.* -en gwarectwo *n.*

Be'rgkobold, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Berggeiſt.

Be'rgkrankheit, *sf.* choroba górska.

Be'rgkryſtall, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kryształ górski.

Be'rgland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, okolica górzysta, kraj górzysty.

Be'rglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń górska.

Be'rgmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, górnik *m.*; — vom Feuer górnik do topienia kruszców używany; — vom Leder górnik z skórzanym fartuchem.

Be'rgmännchen, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Berggeiſt.

Be'rgmänniſch, *adi.* i *adv.* górniczy, po górniczemu.

Be'rgmannsausdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, wyraz w górnictwie używany.

Be'rgmannstracht, *sf.* mundur górnika *m.*

Be'rgmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.* nad górnikami, sztolnik *m.*

Be'rgnymphe, *sf. pl.* -n, nimfa górska, oreada *f.*

Be'rgöl, *sn.* (e)s, *pl.* -e, olej mineralny, skalny, ropa *f.*

Be'rgordnung, *sf. pl.* -en, ordynacya, ustawa górnicza.

Be'rgpfad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieżka górska, perć *f.*

Be'rgplatte, *sf. pl.* -n, płaszczyna *f.* w górach.

Be'rgprediger, *sm.* -s, *pl.* —, Chrystus *m.* (jako kaznodzieja na górze).

Be'rgpredigt, *sf.* kazanie *n.* (Chrystusa) na górze.

Be'rgpumpe, *sf. pl.* -n, pompa górnicza.

Be'rgrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, 1) rada górnicza; 2) radca górniczy.

Be'rgrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, a) prawo górnicze; b) ob. Bergfreiheit 1) i 2).

Be'rgrechtlich, *adi.* stosowny do przepisów prawa górniczego.

Be'rgregal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przywilej górniczy.

Be'rgreihe, *sf. pl.* -n, szereg *m.* gór.

Be'rgreiſe, *sf. pl.* -n, podróż *f.* w góry.

Be'rgrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia górniczy.

Be'rgrücken, *sm.* -s, *pl.* —, grzbiet *m.* góry.

Be'rgruhrkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, bodziszek wielkokwiatowy (bot.).

Be'rgrutſch, *sm.* -es, *pl.* -e, usuwanie *n.* się góry.

Be'rgſache, *sf. pl.* -n, sprawa górnicza.

Be'rgſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, sól kamienna.

Be'rgſchicht, *sf. pl.* -en, poklad *m.* góry.

Be'rgſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, zamek na górze.

Be'rgſchlucht, *sf. pl.* -en, wąwóz górski.

Be'rgſchotte, *sm.* -n, *pl.* -n, mieszkaniec *m.* gór szkockich.

Be'rgſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz *m* urzędu górniczego.

Be'rgſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bucik *m.* do wycieczek górskich.

Be'rgſchule, *sf. pl.* -n, szkola, akademia górnicza; er beſucht die — uczy się górnictwa.

Be'rgſchüler, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.* szkoły górniczej.

Be'rgſchüſſig, *adi.* -es Erz kruszec z ziemią zmieszany, ruda.

Be'rgſchwefel, *sm.* -s, *pl.* —, siarka górska.

Be'rgſee, *sm.* -s, *pl.* -n, jezioro *n.* w górach.

Be'rgſeſen, *sn.* Bargądzeno *n.*

Be'rgſpitze, *sf. pl.* -n, szczyt *m.*, wierzchołek *m.* góry.

Be'rgſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, miasto w górach położone.

Be'rgſteiger, *sm.* -s, *pl.* —, chodzący *m.* po górach, taternik *m.*

Be'rgſtein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kamionka *f.*

Be'rgſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, laska *f.* do wycieczek górskich, ciupaga *f.*

Be'rgſtraße, *sf. pl.* -n, droga *f.* w górach.

Be'rgſtrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtröme, potok z gór spadający, rzeka górska.

Be'rgſturz, *sm.* -es, *pl.* -ſtürze, usunięcie *n.*, zapadnięcie *n.* się góry.

Be'rgſucht, *sf.* choroba *f.* górników.

Be'rgtal, *sn.* -(e)s, *pl.* -täler, dolina *f.* górska.

Be'rgteer, *sm.* -s, smoła ziemna.

Be'rgtief, *adi.* niezmiernie głęboki.

Be'rgtracht, *sf. pl.* -en, ubiór *m.* ludności górskiej.

Be'rgtrümmer, *s. pl.* odłamy *m.* gór.

Bergü'ber, *adv.* przez góry.

Be'rgüblich, *adi.* i *adv.* wedle zwyczaju ludności górskiej.

Be'rgung, *sf. pl.* -en, ochrona *f.*, ratunek *m.*, ocalenie *n.*; — der Leichen odnalezienie *n.*, sprowadzenie *n.* trupów.

Bergu'nter, *adv.* ob. Bergab,

Be'rgurteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e. wyrok *m.* sądu górniczego.

Be'rgverſtändig, *adi.* znający się na górnictwie.

Be'rgvolk, *sn.* -(e)s, *pl.* -völker, 1) ludność górska; 2) ob. Berggeiſter.

Be'rgwachs, *sn.* -es, wosk mineralny, ziemny.

Be'rgwand, *sf. pl.* -wände, ściana *f.*, bok *m.* góry.

Be'rgwanderer, *sm.* -s, *pl.* —, turysta, zwiedzający okolice górskie.

Be'rgwanderung, *sf. pl.* -en wycieczka *f.* w góry, wędrówka *f.* po górach.

Be'rgwärts, *adv.* pod górę, ku górze, ku górom.

Be'rgwaſſer, *sn.* -s, *pl.* -gewäſſer i —, woda z gór płynąca, górska.

Be'rgweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga przez górę, wśród gór, górska.

Be'rgweide, *sf. pl.* -n, pastwisko *n.* w górach, hala *f.*

Be'rgwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kopalnia *f.*; j—n zum — verurteilen skazać kogo na roboty w kopalniach.

Be'rgwerksabgabe, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od kopalni.

Be'rgwerksbetrieb *sm.* -(e)s *pl.* -e, eksploatacya *f.* kopalni.

Be'rgwerkſchaft, *sf. pl.* -en, gwarectwo *n.*

Be'rgwerksgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, spółka kopalniana.

Be'rgwerkskunde, *sf.* nauka *f.* o górnictwie, znajomość górnictwa.

Be'rgwerksunternehmer, *sm.* -s, *pl.* —, przedsiębiorca górniczy.

Be'rgweſen, *sn.* -s, górnictwo *n.*; im — angeſtellt urzędnik górniczy.

Be'rgwicht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Berggeiſt.

Be'rgwildnis, *sf. pl.* -ſſe, pustka *f.*, dzika okolica w górach.

Be'rgzehent, *sm.* -s, *pl.* -e, dziesięcina *f.* z kopalni.

Be'rgziege, *sf. pl.* -n, dzika koza *f.*

Be'rgzögling, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Bergſchüler.

Beri'cht, *sm.* -es, *pl.* -e, doniesienie *n.*, zdanie *n.* sprawy, sprawozdanie *n.*, relacya *f.*; — über einen Vorfall sprawozdanie *n.* o wypadku; — über eine Theatervorſtellung recenzya *f.* o przedstawieniu teatralnem; — über den gegenwärtigen Stand der Sache relacya o obecnym stanie rzeczy; politiſcher Tages- wiadomości polityczne; ich habe ihm darüber — erteilt zdalem mu sprawę z tego; — über eine Rede streszczenie mowy; -e über parlamentariſche Verhandlungen protokoły z dyskusyi parlamentarnych.

Beri'chten, *va.* j—n etw. — zawiadomić kogo o czem, zdać sprawę komu z czego; etwas ausführlich — dać wywód obszerny o czem; über den Stand des Wildes — zdać raport o stanie zwierzyny; oben berichtet wyżej wspomniany; man hat Sie falſch berichtet źle pana poinformowano; wie man fragt, ſo wird man berichtet jak się pytają, tak odpowiedź dają; ich bin noch nicht genug berichtet nie mam jeszcze dostatecznych wiadomości; j—n eines beſſeren — wyprowadzić kogo z błędu; ich laſſe mich — daję się nauczyć rozumu, słucham rozumnej rady.

Beri'chterſtatter, *sm.* -s, *pl.* —, sprawozdawca *m.*, reporter *m.*; auswärtiger — einer Zeitung korespondent zagranicznej gazety.

Beri'chterſtattung, *sf. pl.* -en, ob. Bericht.

Beri'chtmäßig, *adi.* w formie sprawozdania.

Beri'chtigen, *va.* poprawić; einen Irrtum — sprostować błąd ; ſeine Meinung — poprawić zdanie; die Aufgabe — poprawić zadanie; ein Geſchäft — uregulować interes; eine Rechnung, eine Schuld — zapłacić rachunek, wyrównać dług; er hat ſeine Rechnung mit uns berichtigt wyrównał nasz rachunek.

Beri'chtigung, *sf. pl.* -en, poprawienie *n.*, sprostowanie *n.*, wyrównanie *n.*, zapłacenie *n.*

Beri'chtigungsverfahren, *sn.* -s, postępowanie prostujące.

Berie'chen, *va.* beroch), habe berochen, obwąchiwać; eine Roſe — wąchać różę.

Berie'ſeln, *va.* plynąć po czem, zraszać co.

Berie'ſelung, *sf. pl.* -en, zraszanie *n.*, polewanie *n.*, nawadnianie *n.*

Berie'ſelungsfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, pole nawadniane.

Berie'ſelungskanal, *sm.* -(e)s, *pl.* -kanäle, kanal nawadniający.

Beri'nden, ſich — *vr.* pokrywać się korą.

Beri'ngen, *va.* włożyć pierścień na co; beringter Finger palec z pierścieniem.

Beri'tt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) objażdżka *f.*; 2) obszar do objażdżki przeznaczony; 3) maly oddział jazdy.

Berli'n, *sn.* Berlin *m.*, **Berliner** *sm.* Berlińczyk; **Berlinerin** *sf.* Berlinka; **Berliner-**, **berlineriſch** *adi.* berliński.

Berli'nerblau, *sn.* -s, błękit pruski, żelazosinek żelazowy.

Berli'ne, *sf.* berlinka *f.*, kocz *m.*

Berlo'cke, *sf. pl.* -n, brelok *m.*, wisiorek *m.* (Anhängſel).

Bern, *sn.* Berno *n.*; **Berner** *sm.* Berneńczyk; **berneriſch** *adi.* berneński.

Be'rnhard, *sm.* -s, Bernard *m.*

Bernhardi'ner, *sm.* -s, *pl.* —, -mönch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, Bernardyn *m.*; -nonne, *sf. pl.* -n, Bernardynka *f.*; -kloſter *sn.*, -kirche *sf.*, -orden *sm.* klasztor *m.*, kościół *m.*, zakon *m.* Bernardynów.

Bernhardi'ner, i **-hund**, -s i -deſ, *pl.* — i -de, *sm.* bernardyn (*m.*).

Be'rnsdorf, *sn.* Mgoszcz *m.*

Be'rnſtadt, *sf.* Bierutów *m.*

Be'rnſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bursztyn *m.*

Be'rnſteinartig, *adi.* w rodzaju bursztynu.

Be'rnſteineinſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, owad skamieniały w bursztynie.

Be'rnſteinfarbe, *sf. pl.* -n, kolor bursztynowy.

Be'rnſteinfiſcherei, *sf. pl.* -en, połów *m.* bursztynu.

Be'rnſteinhaltig, *adi.* bursztyn zawierający.

Be'rnſteinkoralle, *sf. pl.* -n, koral bursztynowy.

Be'rnſteinſäure, *sf. pl.* -n, kwas bursztynowy.

Be'rnſteinſpitze, *sf. pl.* -n, cygarniczka bursztynowa.

Bero'den, *va.* wykarczować; okopywać, ocinać.

Bero'hren, *va.* trzciną wysłać.

Bero'ſten, *vn.* (ſ.) okryć się rdzą.

Berö'teln, *va.* oznaczyć czerwonym ołówkiem.

Be'rſchkohl, *sm.* -s, kiel *m.*, włoska kapusta.

Berſe'rkerwut, *sf.* wściekłość, gniew szalony.

Be'rſten, *vn.* birſt (berſteſt), birſt (berſtet,) barſt (borſt), bin geborſten, pękać, rozstąpić się; (przen.) vor Ärger, vor Lachen — pękać ze śmiechu, ze złości; vor Lachen — wollen za boki się trzymać od śmiechu, do łez się uśmiać; es friert, daß die Steine — mróz siarczysty; die Haut an den Händen iſt ihm geborſten popękała mu skóra na rękach.

Be'rta, *sf.* -s, Berta.

Berü'chtigt, *adi.* osławiony, okrzyczany; übel -er Menſch człowiek złej sławy; -er Dieb znany złodziej.

Be'rtram, *sm.* -s, złoczeń kichawiec *m.*, krwawnik *m.*, zębownik *m.*

Berü'cken, *va.* podejść, oszukać, okpić kogo; ſich — laſſen wpaść w pułapkę, zasadzkę; ein Mädchen — uwieść dziewczynę; ſie hat ſein Herz berückt oczarowała, podbiła jego serce.

Berü'ckſichtigen, *va.* etw. — uwzględnić co, brać wzgląd na co; — daß uwzględnić że; — Sie ſeinen guten Willen chciej pan rozważyć, że ma dobrą wolę; ich muß dabei meine Mittel — muszę się przy tem liczyć z moimi środkami.

Berü'ckſichtigung, *sf. pl.* -en wzgląd *m.*, uwzględnienie *n.*; in — ſeiner Lage ze względu na (uwzględniając) jego położenie; in — der Nebenumſtände z uwagi na okoliczności towarzyszące.

Berü'ckung, *sf. pl.* -en, podejście *n.*, uwiedzenie *n.*; oczarowanie *n.*

Beru'f, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powołanie *n.*; 1) ich fühle keinen — dazu nie czuję się powołanym do tego; 2) zawód *m.*; ſich für einen — vorbereiten przysposabiać się do zawodu; verfehlter — chybiona egzystencya; einen — wählen obrać zawód; ſeinem -e nachgehen spełniać obowiązki zawodowe; ein Gelehrter von — uczony z zawodu; er widmete ſich dem -e eines Richters poświęcił się służbie sędziowskiej, wstąpił do stanu sędziowskiego.

Beru'fen, berief, habe berufen, I. *va.* 1) wezwać, zawezwać, przywołać; das Parlament — zwołać, zgromadzić parlament; 2) j—n zu etw. — powołać kogo do czego; j—n zu einem Lehrſtuhle — zamianować kogo na katedrę; 3) okrzyczeć co, rzucić czar na co; II. ſich — *vr.* ſich auf eine Autorität — odwołać się do powagi; ich berufe mich auf Ihr Vorgehen odnoszę się do pańskiego postępowania; ſich auf j—s Urteil — zdać się na czyj sąd; ſich auf einen Schiedsrichter — żądać rozstrzygnięcia przez sędziego polubownego; ich berufe mich auf Ihre Güte wzywam pańskiej dobroci; III. berufen, *pp.* i *adi.* powołany, mający powołanie, kompetentny, właściwy; der -ſte Richter sędzia najbardziej kompetentny.

Beru'fsarbeit, *sf.*, *pl.* -en. praca zawodowa.

Beru'fsgenoſſenſchaft, *sf. pl.* -en, spółka zawodowa.

Beru'fsgenoſſe, *sm.* -n, *pl.* -n, kolega *m.* z zawodu.

Beru'fsmäßig, *adi.* i *adv.* zawodowy (-wo); etw. — betreiben zajmować się czem z zawodu.

Beru'fspflicht, *sf.*, *pl.* -en, obowiązek zawodowy, z zawodu, który nakłada zawód.

Beru'fstätigkeit, *sf. pl.* -en, czynność zawodowa.

Beru'fstreue, *sf.* wytrwałość *f.* w zawodzie, poczucie *n.* obowiązku.

Beru'fswahl, *sf.* obranie *n.* zawodu.

Beru'fswidrig, *adi.* przeciwny obowiązkom zawodu.

Beru'fung, *sf. pl.* -en, wezwanie *n.*, powołanie *n.*, zwołanie *n.*; rekłamacya *f.*, odwołanie *n.* się; gegen ein Urteil — einlegen odwołać się od wyroku; apelacya *f.*; — auf ſchiedsrichterlichen Spruch kompromis *m.*

Beru'fungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, dekret nominacyjny.

Beru'hen, *vn.* auf etw. — zależeć od czego, być zawisłym od czego, zasadzać się,

polegać na czem; es beruht bloß auf Ihnen tylko od pana zależy; die ganze Kunſt beruht auf Geſchicklichkeit cała sztuka polega na zręczności; es bleibt dabei — pozostaje przy tem; etw. auf ſich — laſſen zostawić co tak jak jest, w niezmienionym stanie; wir wollen die Sache auf ſich — laſſen nie będziemy się zajmować więcej tą sprawa; laſſen wir das auf ſich — nie mówmy więcej o tem.

Beru'higen, *va.* i ſich — *vr.* uspokoić (się); das beruhigt das Gemüt to uspakaja umysł; ſich durch die Beichte — ulżyć sumieniu przez spowiedź; ſich bei etw. — poprzestać na czem.

Beru'higung, *sf. pl.* -en, uspokojenie *n.*, uśmierzenie *n.*; das hat viel zur — beigetragen to przyczyniło się znacznie do uspokojenia; — des Gewiſſens ulżenie *n.* sumieniu; — des Schmerzes uśmierzenie boleści, bolu.

Beru'higungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek uspokajający.

Beru'higungstropfen, *sm.* -s, *pl.* —, krople uśmierzające, uspokajające.

Berü'hmen, ſich — *vr.* ſich einer Sache — chełpić się czem, chwalić się czem.

Berü'hmt, *adi.* sławny, słynny; — ſein być sławnym; ſich — machen wsławić się, zyskać sławę; — ſein słynąć z czego; j—n — machen zjednać komu sławę; ſeine Regierung wurde — rządy jego zyskały rozgłos; berühmter Name znane, głośne imię.

Berü'hmtheit, *sf. pl.* -en, sława *f.*; rozgłos *m.*; znakomitość *f.*

Berü'hrbar, *adi.* dotykalny.

Berü'hren, *va.* i ſich — *vr.* dotykać, dotknąć się czego; die Häuſer — ſich kamienice się stykają; er berührt die Erde kaum ledwie dotyka ziemi; etw. mit den Fingern — dotknąć czego palcami; (przen.) dotknąć czego w mowie, wspomnieć o czem, napomknąć; ich werde es —, wenn ich ihn ſehe wspomnę o tem, gdy go zobaczę; einen Gegenſtand — napomknąć o czem; etwas obenhin — dotknąć się czego po wierzchu, z lekka; etw. leicht — prześliznąć się po czem; der berührte Gegenſtand przedmiot, o którym mowa; Verleumdungen — mich nicht oszczerstwa mnie nie dotykają; die Sinne angenehm — rozkosz sprawiać zmysłom; das Ohr unangenehm — razić ucho.

Berü'hrung, *sf.*, *pl.* -en, dotknięcie *n.* (się), dotykanie *n.*, styczność *f.*; mit j—m in — kommen zetknąć się z kim.

Berü'hrungselektrizität, *sf.* elektryczność dynamiczna.

Berü'hrungspunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt styczny.

Bern'pfen, *va.* oskubać, obedrzeć z piór, włosów.

Beru'ßen, *va.* i ſich — *vr.* sadzą osmolić (się).

Bery'll, *sm.* -s, *pl.* -e, beryl *m.* (min.).

Beſä'en, *va.* zasiać, obsiać czem; das Feld mit Weizen — zasiać pole pszenicą; mit Dornen beſä(e)t najeżony kolcami; mit Sternen beſä(e)t zasiany gwiazdami.

Beſä'ung, *sf.* zasianie *n.*, obsianie *n.*

Beſa'gen, I. *va.* 1) orzekać, oznajmiać; die Anſchlagzettel — das Nähere ogłoszenia podają szczegóły; Abſatz zwei des Vertrages beſagt ustęp drugi kontraktu stanowi, orzeka; 2) znaczyć, oznaczać; beide Ausdrücke — dasſelbe oba wyrażenia oznaczają to samo; das hat viel zu — to ma wielkie znaczenie; II. beſagt, *pt.* i *adi.* wspomniany, wymieniony, w mowie będący.

Beſagterma'ßen, *adv.* jak już powiedziano.

Beſai'ten, *va.* strunami opatrzyć; die Geige — naciągnąć struny na skrzypce; zart beſaitetes Gemüt umysł czuły, tkliwy.

Beſa'men, *va.* i ſich — *vr.* zasiać, przez nasienie (się) rozkrzewić.

Beſa'mung, *sf. pl.* -en, zasianie *n.*, rozkrzewienie *n.* przez nasienie; zapłodnienie *n.*

Beſa'nden, *va.* piaskiem posypać.

Beſa'nmars, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, kosz *m.* tylnego masztu.

Beſa'nmaſt, *sm.* -es, *pl.* -e, bezammaszt *m.*, tylny maszt.

Beſa'nraa, *sf. pl.* -en, bezanreja *f.*

Beſänftigen, *va.* i ſich — *vr.* uspokoić (się), udobruchać (się), załagodzić; den Schmerz — uśmierzyć, złagodzić ból; er ließ ſich nicht — nie dał się ułagodzić.

Beſänftigung, *sf. pl.* -en, złagodzenie *n.*, uspokojenie *n.*, uśmierzenie *n.*

Beſa'tz, *sm.* -es, -ſätze, 1) obszewka *f.*; szlaczek *m.*, obrąbek *m.*; 2) bydło *n.* na pastwisku górskiem; 3) narybek *m.*

Beſa'tzung, *sf.*, *pl.* -en, załoga *f.*, garnizon *m.*; es iſt — in dieſem Orte w tem miejscu leży załoga; in eine Stadt — legen dać załogę miastu.

Beſau'fen, ſich — *vr.* beſaufſt, beſauft, beſoff, habe mich beſoffen, spić się, upić się, urznąć się; beſoffen ſein być pianym.

Beſcha'ben, *va.* skrobać, oskrobać; den Kuchen mit Zucker — cukru naskrobać na płacek.

Beſchä'digen, I. *va.* i ſich — *vr.* uszkodzić (się), popsuć, pogorszyć (się); j—n — uszkodzić, zranić kogo; er hat ſich ſelbſt beſchädigt sam sobie wyrządził szkodę; ein Kleid — podrzeć, zniszczyć suknię; II. beſchädigt, *pp.* i *adi.* nadpsuty, uszkodzony; durch Regen — przemokły od deszczu; durch Hagel -es Getreide zboże gradem zbite; -es Schiff nadwerężony okręt.

Beſchä'digung, *sf. pl.* -en, uszkodzenie *n.*, pogorszenie *n.*, zepsucie *n.*, nadwerężenie *n.*

Beſchä'diger, *sf.* -s, *pl.* —, uszkodzicieł *m.*, szkodnik *m.*

Beſcha'ffen, I. *va.* dostarczyć czego, sprawić co; es iſt kein Holz zu — nie można dostać drzewa; ich werde mir die Kleider ſelbſt — sam sobie sprawię suknie; II. *adi.* gut — dobry, w dobrym stanie;

ſchlecht — zły, w złym stanie; die Sache iſt ganz anders — rzecz ma się całkiem inaczej; wie die Umſtände damals — waren wedle zachodzących wówczas okoliczności; er iſt ſo von Natur — taka jego uroda, takie jego usposobienie; wie iſt es damit — jak rzecz się ma; es iſt übel mit ihm — źle z nim.

Beſcha'ffenheit, *sf. pl.* -en, właściwość *f.*, stan *m.*, przymiot *m.*; natürliche — natura *f.*, uroda *f.*; weſentliche — istota *f.*; von gleicher — jednakiego rodzaju; nach — der Umſtände wedle okoliczności; die Krankheit iſt von beſonderer — choroba jest szczególnego rodzaju.

Beſcha'ffung, *sf. pl.* -en, dostarczenie *n.*, zakupno *n.*; — von Geldern wystaranie *n.* się o kapitały.

Beſchä'ftigen, I. *va.* i ſich — *vr.* ſich mit etw. — zatrudniać, trudnić się czem; zajmować się czem; ich war gerade mit Schreiben beſchäftigt właśnie pisałem; ich war mit Ihren Angelegenheiten beſchäftigt sprawowałem pańskie interesa; ſich ausſchließlich mit etwas — poświęcić się wyłącznie czemu; ſich wieder mit etwas — wrócić do zajęcia; dieſer Gedanke beſchäftigt ihn myśl ta go zaprząta; er war ſo ſehr mit ſeinen Gedanken beſchäftigt tak był zaprzątnięty myślami; j—n — zatrudniać kogo, dawać komu zajęcie; er beſchäftigt hundert Arbeiter stu robotnikom daje zajęcie, pracę; II. beſchäftigt, *pp.* i *adi.* zajęty, zatrudniony.

Beſchä'ftigung, *sf. pl.* -en, zajęcie *n.*, zatrudnienie *n.*, praca *f.*

Beſchä'ftigungsart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* zatrudnienia, zajęcia.

Beſchä'ftigungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, sposób *m.* zajęcia; zajęcie *n.*

Beſcha'len, *va.* 1) ein Meſſer — rączkę dorobić do noża; 2) deskami obić, parkanem z desek otoczyć.

Beſchä'len, *va.* 1) skórę zlupać; 2) stanowić (o ogierach).

Beſchä'ler, *sm.* -s, *pl.* —, ogier *m.* do stanowienia, stadnik *m.*

Beſchä'lung, *sf. pl.* -en, stanowienie *n.* klaczy.

Beſchä'men, *va.* zawstydzić; Ihre Güte beſchämt mich zbyt łaski; das Weib beſchämt ihn an Tapferkeit kobieta przewyższa go odwagą; beſchämt, *pp.* i *adi.* zawstydzony, zmięszany.

Beſchä'mung, *sf. pl.* -en, zawstydzenie *n.*

Beſcha'tten, *va.* ocienić, pokryć cieniem.

Beſcha'ttung, *sf. pl.* -en, ocienienie *n.*

Beſchau'en, *va.* oglądać, obejrzeć.

Beſchau'er, *sm.* -s, *pl.* —, oglądacz *m.*, widz *m.*

Beſchau'enswert, *adi.* godny widzenia.

Beſchau'lich, *adi.* spokojny, kontemplacyjny.

Beſchau'lichkeit, *sf.* rozpamiętywanie *n.*, kontemplacya *f.*

Beſchei'd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) rozstrzygnięcie *n.*, decyzya *f.*, rezolucya *f.*; bis auf weiteren — aż do dalszej decyzyi; 2) wyrok *m.*, rozstrzygnięcie *n.*; richterlicher — orzeczenie *n.* sędziego; — geben zawyrokować; 3) odpowiedź *f.*; auf alles — wiſſen mieć na wszystko gotową odpowiedź; 4) znajomość *f.*; j—m — geben udzielić komu wiadomości, informacyi; in einer Angelegenheit — wiſſen być obznajomiony z sprawą; im eigenen Vaterlande nicht — wiſſen być obcym w ojczyźnie; in etw. genau — wiſſen znać co dokładnie; 5) j—m — tun odpowiedzieć komu na wniesione zdrowie.

Beſchei'den, beſcheideſt, beſcheidet, beſchied, habe beſchieden, I. *va.* 1) j—m etw. — naznaczyć, wyznaczyć komu co; mein beſchiedener Teil część na mnie przypadająca; den Sterblichen ward von Gott kein feſtes Glück beſchieden nie użyczył Bóg śmiertelnikom stałego szczęścia; es war das Glück mir nicht beſchieden nie było mi przeznaczone szczęście; 2) j—n über etwas — udzielić komu informacyi, wiadomości co do, obznajomić kogo z czem; j—n abſchlägig — dać komu odmowną odpowiedź, odmówić komu czego; j—n eines beſſeren — otworzyć komu oczy; er iſt dahin beſchieden worden odpowiedziano mu, że; 3) j—n wohin — zawezwać kogo do; j—n zu ſich — przyzwać kogo do siebie; j—n vor Gericht — zawezwać kogo do sądu; II. ſich — *vr.* ſich mit etwas — zadowalać się czem, przestawać na czem; man muß ſich zu — wiſſen należy przestawać na małem; ſich einer Sache — zrzec się dobrowolnie czego.

Beſcheiden, *adi.* i *adv.* skromny (-mnie), umiarkowany (-nie); in ſeinen Anſprüchen — skromny w wymaganiach.

Beſchei'denheit, *sf.* skromność *f.*, umiarkowanie *n.*

Beſchei'nen, *va.* beſchien, habe beſchienen, oświecać, rzucać światło na, opromieniać; die Sonne beſcheint die Erde słońce rzuca światło na ziemię.

Beſchei'nigen, *va.* poświadczyć, potwierdzić; den Empfang einer Summe — pokwitować odbiór kwoty; ich beſcheinige hiemit empfangen zu haben poświadczam niniejszem odbiór.

Beſchei'nigung, *sf. pl.* -en, poświadczenie *n.*, świadectwo *n.*

Beſchei'nung, *sf.* oświecanie *n.*, opromienienie *n.*

Beſchei'ßen, *va.* i ſich —, *vr.* beſcheißt, beſcheißt, beſchiß, habe beſchiſſen, obesrać (się); (przen.) oszukać, okpić; das iſt beſchiſſen to nic nie warto.

Beſche'llen, *va.* dzwonkami obwiesić.

Beſche'nken, *va.* obdarzyć, udarować; j—n mit etw. — obdarzyć kogo czem; j—n reichlich — obsypać kogo podarunkami; beſchenkt werden otrzymać podarunki.

Beſche'nkte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, **Beſche'nkte**, *sf. pl.* -n, obdarzony (-na), obdarowany (-na).

Beſche'nkung, *sf. pl.* -en, obdarzenie *n.*, obdarowanie *n.*

Beſche'ren, *va.* I. beſcherte, habe beſchert, obdarzyć czem, użyczyć czego; was haben Sie zu Weihnachten beſchert bekommen coś pan otrzymał na gwiazdkę; Gott hat ihm einen Sohn beſchert Bóg dał mu syna; II. beſcherſt, beſchert, beſchor, habe beſchoren, obcinać włosy, strzydz.

Beſche'rung, *sf. pl.* -en, dar *m.*, podarunek *m.*; Weihnachtsgwiazdka *f.*; das war die ganze — już po całej paradzie; da haben wir die — masz babo redutę.

Beſchi'cken, I. *va.* posłać na; den Reichstag — wysłać posłów na sejm; eine Ausſtellung mit Gemälden — posłać obrazy na wystawę, wystawić obrazy; Erze — kruszcze mieszać, zaprawiać; ſein Haus — uporządkować swoje sprawy; ein Hirſch kann viele Tiere — jeleń może zapłodnić wiele saren; II. ſich — *vr.* ſich zu einer Reiſe — czynić przygotowania do podróży.

Beſchi'ckung, *sf. pl.* -en, wysłanie *n.*, posłanie *n.*, wyprawienie *n.*; upocządkowanie *n.*; mieszanie *n.*, aliaż *m.* (kruszców).

Beſchie'nen, *va.* szyny położyć.

Beſchie'ßen, beſchoß, habe beſchoſſen, I. *va.* strzelać do; mit Bomben — bombardować; von der Feſtung kann man die ganze Ebene — twierdza panuje nad całą równiną; ein Revier — polować w okręgu; II. *vn.* (h.) pokrywać się czem.

Beſchie'ßung, *sf. pl.* -en, ostrzeliwanie *n.*, kanonada *f.*, bombardowanie *n.*

Beſchi'ffbar, *adi.* spławny.

Beſchi'ffen, *va.* pływać po czem; ein Meer — pływać po morzu.

Beſchi'lft, *adi.* okryty sitowiem.

Beſchi'mmeln, *vn.* (ſ.) oplesnieć.

Beſchi'mpfen, I. *va.* znieważyć, zhańbić; man kann ihn nicht ärger —, als wenn man ihn bei ſeinem Namen nennt nie można go bardziej znieważyć jak nazywając go po imieniu; II. ſich — *vr.* zhańbić się, okryć się sromotą; beſchimpfend, *ppr.* i *adi.* hańbiący, lżący.

Beſchi'mpfung, *sf. pl.* -en, zhańbienie *n.*, zelżenie *n.*, zniewaga *f.*, zbezczeszczenie *n.*

Beſchi'rmen, *va.* zasłaniać, bronić; er beſchirmte ihn mit ſeinem Schilde zasłonił go tarczą; j—n — bronić kogo, opiekować się kim.

Beſchir'mer, *sm.* -s, *pl.* —, obrońca *m.*, protektor *m.*

Beſchi'rmung, *sf. pl.* -en, obrona *f.*, opieka *f.*, protekcya *f.*

Beſchla'fen, *va.* beſchläfſt, beſchläft, beſchlief, habe beſchlafen, 1) ein Lager — spać na łożu; 2) ein Frauenzimmer — spółkować, obcować cieleśnie z kobietą; ich will dieſe Angelegenheit — zastanowię się nad tą sprawą.

Beſchla'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, 1) okucie *n.*, obicie *n.*, skówka *f.*; eiſerner — żelazne obicie; — eines Pferdes podkowa końska; — eines Buches klamry *pl.* książki; 2) zajęcie sądowe, sekwestracya *f*; — auf Hab und Gut grabież na majątek; gerichtlicher — und Verkauf egzekucya *f.*; etw. in — nehmen, etw. mit — belegen zająć co, zagrabić co, zasekwestrować; auf bewegliche Habe — legen zagrabić ruchomości.

Beſchla'gen, beſchlug, habe beſchlagen, I. *va.* 1) obić, okuć; mit Eiſen — obić żelazem; die Tür — dać okucie na drzwi; ein Pferd — podkuć konia; den Tiſch mit Gold — ozdobić, wyłożyć stół złotem; die Wand mit Teppichen — obwiesić ścianę kobiercami; mit Nägeln — obić gwoździami; 2) (przen.) in etw. gut — ſein znać się na czem, umieć co; in etw. ſchlecht — ſein nie być obznajomiony z czem, nie umieć czego dobrze; 3) zająć, zagrabić, zasekwestrować; 4) einen Baum — obciosać drzewo; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* okryć się czem; die Wand beſchlägt (ſich) mit Feuchtigkeit ściana pokrywa się wilgocią, wilgoć występuje na ścianę.

Beſchla'glegung, *sf. pl.* -en, ob. Beſchlagnahme.

Beſchla'gnahme, *sf. pl.* -n, **Beſchlagnehmung**, *sf. pl.* -en, zajęcie *n.*, grabież *f.*, sekwestracya *f.*

Beſchla'gzeug, *sn.* -s, narzędzie *n.* do podkowania koni.

Beſchlä'mmen, *va.* pokryć namułem; die Wände mit Kalk — pobielić ściany.

Beſchlei'chen, *va.* beſchleichſt, beſchleicht, beſchlich, habe beſchlichen, skrycie podejść, cichaczem się zbliżyć; einen Ort — zakraść się do miejsca; die Furcht beſchleicht mich trwoga mnie ogarnia.

Beſchleu'nigen, I. *va.* przyspieszyć; den Schritt — przyspieszyć kroku; das hat ſeinen Tod beſchleunigt to mu śmierć przyspieszyło; II. beſchleunigt, *pp.* i *adi.* przyspieszony; — Bewegung ruch przyspieszony.

Beſchleuni'gung, *sf. pl.* -en, przyspieszenie *n.*

Beſchlie'ßen, *va.* beſchließeſt i beſchließt, beſchloß, beſchloſſ, habe beſchloſſen, 1) postanowić; er beſchloß abzureiſen postanowił odjechać; die Verſammlung beſchloß zur Tagesordnung überzugehen zgromadzenie uchwaliło przejść do porządku dziennego; die Sache iſt feſt beſchloſſen rzecz jest pewna; die Dringlichkeit des Antrages — uchwalić naglość wniosku; einſtimmig — postanowić, uchwalić jednomyślnie; (w stylu urzędowym) wir haben beſchloſſen wie folgt stanowimy co następuje; 2) zakończyć, skończyć; damit beſchloß er ſeine Rede zakończył w te słowa.

Beſchlie'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, -in, (*sf. pl.* -nen,) klucznik *m.*, (klucznica *f.*) szafarz *m.*, (szafarka *f.*).

Beſchlie'ßung, *sf. pl.* -en, ob. Beſchluß.

Beſchlu'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, 1) uchwała *f.*, postanowienie *n.*, decyzya *f.*; einen — faſſen uchwalić, postano-

wić; die Beſchlüſſe des Himmels woła niebios; 2) zum -ſſe na końcu, na zakończeniu; den — machen być ostatnim, na końcu; 3) etw. unter ſeinem -ſſe haben mieć, chować co pod kluczem; etw. in — nehmen wziąć co pod klucz, zamknąć co.

Beſchlu'ßfähig, *adi.* zdolny do powzięcia uchwały.

Beſchlu'ßfähigkeit, *sf.* możność *f.* powzięcia uchwały (kompłet *m.*); die — des Hauſes konſtatieren skonstatować, czy Izba jest w kompłecie.

Beſchlu'ßfaſſung, *sf. pl.* -en **Beſchlu'ßnahme**, *sf. pl.* -n, uchwała, decyzya *f.*

Beſchlu'ßfreiheit, *sf.* wolność *f.* decyzyi.

Beſchlu'ßreif, *adi.* dostatecznie omówiony, dyskutowany.

Beſchlu'ßunfähigkeit, *sf.* niemożność *f.* powzięcia uchwały, brak *m.* kompletu.

Beſchlu'ßunfähig, *adi.* niezdolny do powzięcia uchwały.

Beſchmie'ren, *va.* i ſich — *vr.* posmarować; das Brot mit Butter — posmarować chleb masłem; ſich mit Fett — powałać się tłuszczem; Papier — psuć papier; Narrenhände — Tiſch und Wände głupi po ścianach pisze.

Beſchmu'tzen, *va.* i ſich — *vr.* posmarować, powałać (się); das Kleid — powałać suknię; zmazać, skazić.

Beſchmu'tzung, *sf. pl.* -en, posmarowanie *n.*, powałanie *n.*, skażenie *n.*

Beſchnei'den, *va.* beſchneideſt, beſchneidet, beſchnitt, habe beſchnitten, 1) obrzynać, obcinać; die Nägel — obcinać paznogcie; j—m das Einkommen — zmniejszyć dochody czyje; j—m ſeinen Lohn — ukrócić komu pensyę; ein Theaterſtück — skrócić sztukę teatralną; die Haare — spuścić włosy; Bäume — ściąć gałęzie drzew; 2) obrzezać; einem Kinde die Vorhaut —, ein Kind — obrzezać dziecko.

Beſchnei'der, *sm.* -s, *pl.* —, obrzezacz *m.*

Beſchnei'dung, *sf. pl.* -en, obcinanie *n.*, obrzynanie *n.*; obrzezanie *n.*, obrzeziny *pl.*

Beſchnei'en, *va.* okryć, zasypać śniegiem.

Beſchni'ppern, *va.*, **beſchnitzeln**, *va.* poobgryzać krawędzie.

Beſchnö'bern, **beſchnü'feln**, **beſchnu'ppern**, *va.* obwąchać.

Beſchni'ttene(r), *sm.* -n, *pl.* -n, obrzezaniec *m.*

Beſchnü'ren, *va.* sznurami, galonami opatrzyć, sznurami obwiązać.

Beſcho'ltenheit, *sf.* skazitelność *f.*

Beſchö'nigen, *va.* upiększać, pozorem usprawiedliwić.

Beſchö'nigung, *sf. pl.* -en, upiększanie *n.*

Beſcho'ttern, *va.* szutrem wykładać.

Beſcho'tterung, *sf. pl.* -en, szutrowanie *n.*, żwirowanie *n.*

Beſchrän'ken, I. *va.* i ſich — *vr.* ograniczyć, ścieśniać; ſich auf etw. — ograniczyć się do czego; er mußte ſein Reich auf die früheren Grenzen — musiał ścieśnić swe państwo wedle dawnych granic; ich beſchränke mich auf das Notwendige przestaję na tem co jest koniecznie potrzebne; etw. auf die einfachſte Form — sprowadzić co do najprostszej formy; II. beſchränkt, *pp.* i *adi.* ograniczony, ciasny; głupi; ein -er Menſch ciasna głowa; in einem -en Sinne w ograniczonym umyśle, w ciasnej głowie; w pewnych względach tylko, w ograniczonem znaczeniu; — wohnen mieć szczupłe, małe mieszkanie; in -en Verhältniſſen leben żyć w skromnych stosunkach; -e Haftung ograniczona odpowiedzialność, poręka,

Beſchrä'nktheit, *sf. pl.* -en; — eines Platzes ciasność *f.* miejsca; — der Zeit brak *m.* czasu; — des Einkommens skromne dochody; — des Geiſtes ciasność *f.*, ograniczoność *f.* umysłu.

Beſchrä'nkung, *sf. pl.* -en, ograniczenie *n.*, ścieśnienie *n.*, zredukowanie *n.*, redukcya *f.*

Beſchrei'ben, *va*, beſchreibſt, beſchreibt, beſchrieb, habe beſchrieben, 1) znakami pisma opatrzyć, zapisać; beſchriebenes Papier papier zapisany; 2) opisać, opisywać, określać; nicht zu — nie do opisania; die Eigenſchaften einer Perſon — określać przymioty osoby; einen Dieb — podać rysopis złodzieja; 3) einen Kreis — zakreślić koło; ein Dreieck — wykreślić trójkąt.

Beſchrei'ber, *sm.* -s, *pl.* —, opisujący *m.*

Beſchrei'bung, *sf. pl.* -en, opis *m.*, opisanie *n.*, określenie *n.*, zakreślenie *n.*, wykreślenie *n.*; eine Tat, die jeder — ſpottet czyn nie do opisania; über alle — ſchön piękny nad wyraz; wiſſenſchaftliche — eines einzelnen Gegenſtandes monografia naukowa.

Beſchrei'en, *va.* beſchreiſt, beſchreit, beſchrie, habe beſchrien, okrzyczeć; (o nowonarodzonym) die vier Wände — dać znak życia krzykiem; j—n — okrzyczeć, osławić kogo; urzec, rzucić czar.

Beſchrei'ten, *va.* beſchreiteſt, beſchreitet, beſchritt, habe beſchritten, wstąpić na co; er hat meine Schwelle nicht wieder beſchritten nie przestąpił więcej mojego progu; den Altar — stanąć przed ołtarzem; den Rechtsweg — udać się na drogę sądową.

Beſchro'ten, *va.* obgryźć, oberznąć.

Beſchu'hen, *va.* i ſich — *vr.* obuć (się). opatrzyć (się) w obuwie.

Beſchu'hung, *sf. pl.* -en, obuwie *pl.*

Beſchu'ldigen, *va.* obwiniać; j—n einer Sache — obwiniać kogo o co; oskarżać kogo o co; er wird eines Vergehens beſchuldigt zarzucają mu przestępstwo; man beſchuldigt ihn des Meineides obwiniają go o krzywoprzysięstwo; beſchuldigend, *ppr.* i *adi.* obwiniający.

Beſchu'ldiger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) obwiniający(-ca), oskarżający (-ca).

Beſchu'ldigte(r), *sm.* -n, *pl.* -e(n), obwiniony *m.*, oskarżony *m.*, obżałowany *m.*, posądzony *n.*, ugabany *m.*

Beſchu'ldigung, *sf. pl.* -en, oskarżenie *n.*, obwinienie *n.*, ugabanie *n.*

Beſchu'mmeln, *va.* j—n — oszukać, okpić, oszwabić kogo.

Beſchu'mmelung, *sf. pl.* -en, oszustwo *n.*, okpiene *n.*, oszwabienie *n.*

Beſchu'ppen, *va.* 1) luską okryć; nicht alle Fiſche ſind beſchuppt nie wszystkie ryby mają łuski; 2) ob. Beſchummeln.

Beſchu'ppung, *sf pl.* -en, 1) okrycie *n.* luską; 2) ob. Beſchummelung.

Beſchü'tten, *va.* i ſich — *vr.* posypać, obsypać; j—n mit etw. — obsypać, oblać kogo czem; mit Blumen — obsypać kogo kwiatami; ſich mit einer Flüſſigkeit — oblać się, poplamić się płynem; mit Erde — obsypać, posypać ziemią.

Beſchü'ttung, *sf. pl.* -en, obsypanie *n.*; oblanie *n.*; nasyp *m.*

Beſchü'tzen, *va.* chronić, bronić; j—n — opiekować się kim; eine Dame — wziąć damę pod swoją opiekę; die Stadt — bronić miasta.

Beſchü'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) obrońca *m.*, opiekun *m.* (-kunka), chroniący (-ca) ſich zum — aufwerfen narzucać opiekę.

Beſchü'tzung, *sf. pl.* -en, opieka *f.*, obrona *f.*, ochrona *f.*

Beſchwä'nzen, *va.* ogon przyczepić do czego; beſchwänzt, *pp.* i *adi.* mający ogon.

Beſchwa'tzen, **Beſchwä'tzen**, *va.* 1) etw. — omawiać co, mówić o czem; 2) j—n — namówić kogo; j—n zu etw. — nakłonić kogo do czego.

Beſchwei'ßen, *va.* 1) potem zlać, zwilżyć, skropić; 2) (myśl.) zlać krwią.

Beſchwe'rde, *sf. pl.* -n, 1) ciężar *m.*, uciążliwość *f.*, dolegliwość *f.*, klopot *m.*; j—m -n bereiten sprawiać komu kłopot, troski, nieprzyjemności; du haſt mich vor einer großen — behütet uchowałeś mnie od wielkiego zmartwienia; er fühlt die -n des Alters odczuwa dolegliwości podeszlego wieku; die -n des Lebens troski, kloposty, dolegliwości życia; 2) zażalenie *n.*, żal *m.*, żaloba *f.*; — führen über etw. żalić się, wnieść zażalenie o co.

Beſchwe'rdebuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* zażaleń.

Beſchwe'rdeführer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf. pl.* -innen) strona wnosząca zażalenie.

Beſchwe'rdeführung, *sf. pl.* -en, wniesienie *n.* zażalenia, reklamacya *f.*

Beſchwe'rdeſchrift, *sf. pl.* -en, zażalenie *n.* na piśmie.

Beſchwe'rdevoll, *adi.* klopotliwy, uciążliwy.

Beſchwe'ren, *va.* i ſich — *vr.* 1) ciężyć na czem; dieſe Speiſe beſchwert den Magen ta potrawa leży w żołądku; den Magen — obciążyć żołądek; ſich mit etw. — obladować się czem; mit Beute beſchwert kehrten ſie heim z wielką zdobyczą wracali do domu; 2) ſich über etw. — wnosić zażalenie, żalić się o co; ſich über j—n — żalić się na kogo; ſich laut über etw. — głośno powstawać na co.

Beſchwe'rlich, *adi.* ciężki, uciążliwy, klopotliwy, dolegliwy; das Alter iſt für ihn — starość dolega mu; dieſe Arbeit iſt ſehr — ta praca jest bardzo uciążliwa; der Atem iſt ihm — oddycha z trudnością; j—m — ſein, fallen naprzykrzać się komu; trudzić kogo; j—m mit ſeinen Bitten — fallen naprzykrzać się komu prośbami.

Beſchwe'rlichkeit, *sf. pl.* -en, uciążliwość *f.*, przykrość *f.*, trud *m.*; wenn es Ihnen keine — macht jeżeli to pana nie trudzi; das ſind die -en meines Berufes oto przykrości mego zawodu.

Beſchwe'rung, *sf. pl.* -en, obciążenie *n.*; ciężar *m.*

Beſchwi'chtigen, *va.* uciszyć, ukoić, uspokoić; ſein Gewiſſen — uspić sumienie; j—s Zorn — rozbroić czyj gniew; die Schmerzen — ukoić boleści; die Sehnſucht — uśmierzyć tęsknotę.

Beſchwi'chtigung, *sf. pl.* -en uspokojenie *n.*, ukojenie *n.*, uśmierzenie *n.*; zur — des Gewiſſens dla ulżenia sumieniu.

Beſchwi'chtigungsgeld, *sf. pl.* -er, pieniądze dane komu, by go uspokoić.

Beſchwi'ndeln, *va.* oszukać, okpić.

Beſchwi'ngen, *va.* skrzydlami opatrzyć, ubrać w skrzydła; ſich — dostać skrzydeł; beſchwingt, *pp.* i *adi.* skrzydlaty.

Beſchwö'ren, *va.* beſchwörſt, beſchwört, beſchwor, habe beſchworen, 1) zaprzysiądz, przysięgą stwierdzić; den Frieden — zaprzysiądz pokój; einen Vertrag — przysięgą stwierdzić układ; 2) zaklinać; Geiſter — zaklinać duchy; einen Beſeſſenen — odprawiać egzorcyzm nad opętanym; den Sturm — zaklęciem odwrócić burzę; 3) błagać, zaklinać; ich beſchwöre dich bei Gott zaklinam cię na Boga.

Beſchwö'rer, *sm.* -s, *pl.* —, zaklinacz *m.*, czarodziej *m.*, egzorcysta *m.*

Beſchwö'rung, *sf. pl.* -en, zaprzysiężenie *n.*, zaklęcie *n.*; zaklinanie *n.*, egzorcyzm *m.*

Beſchwö'rungsformel, *sf. pl.* -n, formula *f.* zaklęcia, zaklinania.

Beſchwö'rungskunſt, *sf. pl.* -künſte, sztuka *f.* zaklinania duchów, czarodziejstwo *n*

Beſee'len, *va.* ożywić, duszą obdarzyć; beſee'lt, *pp.* i *adi.* ożywiony; vom heiligen Eifer — przejęty świętym zapalem.

Beſee'lung, *sf.* ożywianie *n.*

Beſe'geln, *va.* 1) jeździć okrętem po; noch nie beſegelter Ort miejsce, do którego żaden jeszcze okręt nie dotarł; 2) żaglami opatrzyć.

Beſe'hen, *va.* i ſich — *vr.* beſiehſt, beſieht, beſah, habe beſehen, oglądać, obejrzeć; prüfend — zbadać; ſich im Spiegel — przeglądać się w zwierciadle; ſich die Stadt — oglądać miasto; etw. bei Lichte — dobrze się czemu przypatrzeć.

Beſe'henswert, **beſe'henswürdig**, *adi.* godny obejrzenia.

Beſe'hnen, *va.* opatrzyć cięciwą (luk).

Beſei'tigen, *va.* usunąć, uchylić; ein Hinderniß — usunąć przeszkodę; Mängel — uzupełnić braki; eine Sache — pozbyć się sprawy, zakończyć, załatwić sprawę; die Zweifel — uchylić wątpliwości; Streitigkeiten — załagodzić spory.

Beſei'tigung, *sf. pl.* -en, usunięcie *n.*, uchylenie *n.*, załatwienie *n.*

Beſe'ligen, *va.* uszczęśliwić, najwyższem szczęściem obdarzyć; beſeligend war ihre Nähe jej obecność upajała szczęściem.

Beſe'ligung, *sf.* uszczęśliwienie *n.*

Be'ſen, *sm.* -s, *pl.* —, miotła *f.*; kleiner — miotełka; neue — kehren gut miotła póki nowa dobrze zamiata; — aus Federn piórko *n.*

Be'ſenbinder, *sm.* -s, *pl.* —, miotlarz *m.*

Be'ſenſtiel, *sm.* -(e)s, *pl.* —, -e, kij *m.* u miotły.

Beſe'ſſen, *pp.* od beſitzen i *adi.* opętany; er iſt vom Teufel — dyabel go opętał; vom Geiſte der Zerſtörung — owładnięty duchem zniszczenia; er lief wie — davon uciekł jak oparzony.

Beſe'ſſene(r), *sm.* -n, *pl.* -(e)n, **Beſe'ſſene**, *sf. pl.* -n, opętany (-na).

Beſe'ſſenheit, *sf.* opętanie *n.*

Beſe'tzen, 1. *va.* 1) obsadzić; einen Tiſch mit Speiſen — zastawić stół potrawami; die Plätze am Tiſche — zająć miejsca u stołu; am Rande mit etwas — oblamować czem; das Kleid mit Streifen — obszyć suknię paskami; ein Land mit Einwohnern — zaludnić kraj mieszkańcami; einen Teich mit Fiſchen — zarybić staw; gut beſetzte Tafel halten dobrze jadać; mit Zähnen — ząbkować; 2) ein Amt — zamianować na urząd; die Rollen des Dramas — rozdzielić role dramatu; meine Stunden ſind beſetzt godziny moje są zajęte; (muz.) jede Stimme war dreimal beſetzt każdy głos trzykrotnie był odsadzony; 3) zająć, objąć w posiadanie; eine Gegend — zająć okolicę; hier iſt alles beſetzt niema tu więcej miejsca; der Feind hält die Feſtung beſetzt nieprzyjaciel zajął twierdzę; beide Ufer ſind beſetzt oba brzegi są zajęte; 4) (w grze) eine Karte mit zehn Kronen — postawić dziesięć koron na kartę; II. beſetzt, *pp.* i *adi.* obsadzony, zajęty, pełny, przepełniony; vom Eiſe -es Schiff okręt osadzony w lodach.

Beſe'tzung, *sf. pl.* -en, obsadzenie *n.*, zastawienie *n.*, zajęcie *n.*; obszycie *n.*, szlak *m.*; zamianowanie *n.*; obsadzenie *n.*, obsada *f.*; zajęcie *n.*

Beſe'tzungsvorſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, wniosek *m.* o obsadzenie (posady).

Beſeu'fzen, *va.* wzdychać nad czem.

Beſi'chtigen, *va.* oglądać, zwiedzać; ein Muſeum — zwiedzać muzeum; den Tatort — oglądać miejsce wydarzenia.

Beſi'chtigung, *sf. pl.* -en, oglądanie *n.*, zwiedzenie *n.*; oględziny *pl.*; die — dieſer Sammlung erfordert 3 Stunden Zeit zwiedzenie, oglądanie tych zbiorów wymaga trzech godzin czasu; die — durch Sachverſtändige ergab oględziny, ekspertyza przez biegłych (rzeczoznawców) wykazały (-ła).

Beſi'chtigungsreiſe, *sf. pl.* -n, podróż inspekcyjna, informacyjna.

Beſie'gbar, *adi.* mogący być zwyciężonym.

Beſie'gbarkeit, *sf.* die — des Feindes iſt ſicher możność zwyciężenia nieprzyjaciela nie ulega wątpliwości.

Beſie'geln, *va* zaopatrzyć w pieczęć, przypieczętować, położyć pieczęć (na czem); (przen.) mit einem Kuſſe den Liebesſchwur — przypieczętować całusem przysięgę miłosną.

Beſie'gelung, *sf. pl.* -en, przypieczętowanie *n.*

Beſie'gen, *va.* zwyciężyć, pokonać, zwalczyć, pobić; den Feind — zwyciężyć (pokonać, pobić) nieprzyjaciela; Hinderniſſe — pokonać, zwalczyć trudności; ſich ſelbſt — przezwyciężyć się; ſich für beſiegt erklären, uznać się zwyciężonym.

Beſie'gte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, zwyciężony *m.* (-na *f.*).

Beſie'gung, *sf. pl.* -en, zwyciężenie *n.*, zwycięstwo *n.*; nach — des Feindes po zwyciężeniu nieprzyjaciela, po zwycięstwie nad nieprzyjacielem.

Beſie'ger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) zwycięzca *m.*, (zwyciężczyni *f.*).

Be'ſinge, *sf. pl.* -n, borówka *f.*, czernica *f.*

Beſi'ngen, *va.* beſang, habe beſungen, opiewać (kogo), głosić wierszami czyją sławę.

Beſi'nnen, ſich — *vr.* beſann, habe mich beſonnen, 1) namyślać się, starać się przypomnąć sobie; ich beſinne mich fortwährend auf den Namen staram się przypomnąć sobie nazwisko; 2) przypomnąć sobie; ich habe mich eben auf ſeinen Namen beſonnen przypomniałem sobie właśnie jego nazwisko; ich beſinne mich nur noch ganz dunkel darauf przypominam to sobie tylko jakby we śnie; wenn ich mich recht beſinne jeżeli nie zwodzi mnie pamięć; ſeit Menſchen ſich —jak daleko sięga pamięć ludzka; 3) ſich auf ein Mittel — popaść (wpaść) na sposób; ſich eines beſſeren — rozmyślać się, namyślić się; haſt du dich endlich beſonnen? czy zdecydowałeś się wreszcie? 4) namyślać się, zastanawiać się; ſich über etw. — namyślać się nad czem; er beſinnt ſich nicht zweimal nie waha się; ſich hin- und her- wahać się, chwiać się; ohne ſich zu — bez namysłu, bez wahania, bez zastanowienia.

Beſi'nnung, *sf.* przytomność *f.*; die — verlieren stracić przytomność; die — erlangen przyjść do przytomności; er iſt nicht bei — nie jest przy przytomności; zur — kommen uprzytomnieć, odzyskać przytomność; kommen Sie doch zur — zastanów się Pan; opamiętaj się Pan! die — verlieren stracić zmysły.

Beſi'nnungslos, *adi.* nieprzytomny, pozbawiony zmysłów.

Beſi'nnungsloſigkeit, *sf.* bezprzytomność *f.*, brak *m.* przytomności; er trank bis zur — pił aż do bezprzytomności.

Beſi'tz, *sm.* -es, *pl.* -e, (posiadanie i to co się posiada) posiadanie *n.*; posiadłość *f.*; redlicher, unredlicher, — posiadanie w dobrej, złej wierze; echter, unechter — posiadanie właściwe, niewłaściwe; etwas im — haben mieć co w posiadaniu; in den — gelangen wejść w posiadanie; von etwas — nehmen wziąść co w posiadanie; j—n in den — ſetzen wprowadzić kogo w posiadanie; im — ſein być w posiadaniu; j—n aus dem — bringen wywłaszczyć kogo, wyrugować z posiadłości; geliehene Kapitalien im -e haben być w posiadaniu wypożyczonych kapitałów.

Beſi'tzanzeigend, *adi.* dzierżawczy (gram.)

Beſi'tzen, beſaß, habe beſeſſen, *va.* 1) posiadać, mieć; er beſitzt ein Haus posiada dom; er beſitzt ein gutes Herz ma dobre serce; 2) einen Platz — zasiąść, zająć miejsce.

Beſi'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *f.*, *pl.* -innen) posiadacz *m.* (posiadaczka *f.*).

Beſi'tzfall, *sm.* -es, *pl.* -fälle; im -e w razie posiadania.

Beſi'tzergreifung, *sf. pl.* -en, wzięcie *n.* w posiadanie, wejście *n.* w posiadanie, zajęcie *n.*

Beſi'tzklage, *sf. pl.* -n, powództwo *n.* o posiadanie.

Beſi'tznahme, *sf. pl.* -n, ob. Beſitzergreifung.

Beſi'tznehmer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf. pl.* -innen) biorący (-ca) w posiadanie.

Beſi'tzrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* posiadania, prawo, na którym posiadanie się opiera.

Beſi'tzſtand, *sm.* -es, *pl.* -ſtände, stan *m.* posiadania, stosunek *m.* posiadania; ſeinen — wahren strzedz swego stanu posiadania.

Beſi'tzſtörung, *sf. pl.* -en, naruszenie *n.* posiadania, w posiadaniu.

Beſi'tztum, *sn.* -(e)s, *pl.* -tümer, posiadłość *f.*

Beſi'tzung, *sf. pl.* -en, 1) ob. Beſitz; 2) własność *f.*, posiadłość ziemska, gospodarstwo ziemskie.

Beski'den, *spl.* Beskid *m.*, Bieszczad *m.*

Beſo'cken, *va.* die Füße — wdziać skarpetki na nogi.

Beſo'ffen, *adi.* i *part.* od. beſaufen, pijany, spity.

Beſo'ffenheit, *sf.* opilstwo *n.*, pijaństwo *n.*

Beſo'hlen, *va.* Stiefel, Schuhe — podzelować buty, trzewiki, dać nowe podeszwy.

Beſo'lden, *va.* wypłacać żołd, płacę; er iſt vom Staate beſoldet pobiera płacę od państwa; beſoldet, *pp.* i *adi.* płatny; -e Truppen wojsko płatne; -es Amt urząd płatny.

Beſo'ldung, *sf. pl.* -en, żołd *m.*, płaca *f.*, pensya *f.*, pobory służbowe.

Beſo'ldungsſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od płacy, od poborów służbowych.

Beſo'nder(e), I. *adi.* (jako *adv.* beſonders) osobliwy, szczególny; osobny, oddzielny; dziwny, dziwaczny; nadzwyczajny; er hat ſeine -en Meinungen ma swoje szczególne zapatrywania; -es Zimmer osobny, oddzielny pokój; er iſt in dieſem -en Zweige der Volkswirtſchaft ſehr bewandert obeznany jest bardzo z tą szczególną gałęzią gospodarstwa społecznego; das iſt eine ganz — -re Tugend to szczególniejsza cnota; eine — -reSchönheit osobliwa piękność; die Sache iſt nicht gerade beſonders rzecz to nie szczególna; eine — -re Bezeichnung szczegółowe określenie; in einer -reu Zeile w odrębnym wierszu; jedem beſonders ſchreiben pisać do każdego z osobna; ich mache Sie ganz beſonders aufmerkſam szczególnie, mianowicie zwracam uwagę pańską; ich muß es beſonders betonen, daß... szczególnie, przedewszystkiem, mianowicie położyć muszę nacisk na to, że...; es befriedigt mich nicht beſonders nie bardzo (nie szczególnie) zadowala mnie, nie bardzo jestem zadowolony; es geht nicht beſonders nie szczególnie idzie; im allgemeinen und im -n w ogólności i w szczególności; es iſt nichts -s nie jest to nic szczególnego; ich finde nichts -s daran nie widzę w tem nic osobliwego; II. das Beſondere *sn.*, -n, szczególność *f.*, specyalność *f.*

Beſo'nderheit, *sf. pl.* -en, 1) szczegół *m.*; dieſe -en intereſſieren mich nicht te szczegóły nie interesują mnie; 2) osobliwość *f.*; als eine — verdient erzählt zu werden jako osobliwość opowiedzieć warto; 3) właściwość *f.*; dieſe Wendung iſt eine — ſeines Stiles ten zwrot jest właściwością jego stylu.

Beſo'nders, *adv.* zob. Beſonder.

Beſo'nnen, I. *va.* świecić na co, oświecać co, blask rzucać.

Beſo'nnen, *adi.* (i *pp.* od beſinnen) przytomny; rozważny, rozsądny, roztropny; *adv.* przytomnie, rozważnie, rozsądnie, roztropnia.

Beſo'nnenheit, *sf.* przytomność *f.* umysłu; rozwaga *f.*, zastanowienie *n.*, roztropność *f.*; ohne — reden mówić bez zastanowienia.

Beſo'rgen, I. *va.* 1) (także *vn.* z h.) obawiać się, bać się (by się co nie stało, lub że się co stało); wir — daß uns Unrecht geſchehe obawiamy się, by nie stała się nam krzywda; wir beſorgten für ſein Leben obawialiśmy się o jego życie; 2) mieć staranie; dbać o co, zajmować się czem, dozorować; die Kranken — mieć staranie o chorych; 3) załatwić, wykonać, sprawić co; einen Auftrag — załatwić zlecenie; einen Befehl — wykonać rozkaz; ich kann dieſe Arbeit ganz allein — dam sobie sam jeden z tą robotą radę; 4) j—m etw. — załatwić, sprawić, wykonać komu co; wystarać się o co dla kogo; ich werde Ihnen einen Wagen — wystaram się panu o powóz; er hat mir das Geld

beſorgt wystaral mi się o pieniądze; II. beſorgt, *adi.* i *pp.* 1) niespokojny; das macht mich — to napełnia mnie niepokojem; wir ſind um ſeine Geſundheit beſorgt niepokoi nas stan jego zdrowia; 2) dbały, troskliwy.

Beſo'rger, *sm.* -s, *pl.* —, mający staranie o co, zalatwiający co.

Beſo'rgnis, *sf.* *pl.* -niſſe, troska *f.*, obawa *f.*, niepokój *m.*

Beſo'rglich, *adi.* 1) ob. Beſorgen II. 2) niepokojący, obawę budzący.

Beſo'rgung, *sf.* *pl.* -en, 1) staranie *n.*, dbanie *n.* o co, dozorowanie *n.*; 2) zalatwienie *n.*, wykonanie *n.*; 3) -en machen zalatwiać sprawunki.

Beſpa'nnen, *va.* 1) einen Wagen mit Pferden — zaprządz konie do powozu; 2) eine Geige, eine Leier — naciągnąć struny na skrzypce.

Beſpa'nnung, *sf.* *pl.* -en, zaprząg *m.*

Beſpei'en, *va.* beſpeite (beſpie), habe beſpeit (beſpie(c)n), opluć, opluwać; obżygać.

Beſpi'cken, *va.* naszpikować; den Beutel — naladować, napchać sakiewkę.

Beſpie'geln, ſich — *vr.* przeglądać sie w zwierciadle.

Beſpi'nnen, beſpann, habe beſponnen, *va.* oprząść co, osnuć.

Beſpo'rnen, ſich — *vr.* przypiąć ostrogi; beſpornt, *pp.* i *adi.* w ostrogach.

Beſpö'tteln, *va.* j—n, etw. — drwić, kpić z kogo, z czego, żarty, drwiny stroić.

Beſpo'tten, *va.* j—n, etw. —, naigrawać się z kogo, z czego, urągać komu, czemu, wyśmiewać.

Beſpo'ttung, *sf.* naigrawanie *n.*, urąganie *n.*, wyśmiewanie *n.*

Beſpre'chen, beſprichſt, beſpricht, beſprach, habe beſprochen, I *va.* 1) omawiać, ogadywać; ernſte Dinge — omawiać poważne sprawy; 2) umówić się (co do czego) eine Heirat — umówić się co do małżeństwa; 3) zamawiać, zażegnać; eine Krankheit — zażegnać chorobę (czarami); II. ſich *vr.* — mit j—m rozmawiać z kim; umawiać się z kim; uradzać się z kim.

Beſpre'cher, *sm.* -s, *pl.* —, zażegnywacz *m.*

Beſpre'chung, *sf.* *pl.* -en, umówienie *n.*, zażegnywanie *n.*

Beſpre'ngen, *va.* pokropić, skropić.

Beſpre'ngung, *sf.* *pl.* -en, pokropienie *n.*, skropienie *n.*

Beſpri'tzen, *va.* i ſich — *vr.* obryzgać, opryskać, pokropić; die Hände mit Blut — ręce krwią zbroczyć; ſich mit Kot — obryzgać się blotem.

Beſpri'tzung, *sf.* obryzganie *n.*, opryskanie *n.*, pokropienie *n.*

Beſpu'cken, *va.* opluć, opluwać.

Beſpü'len, *va.* oblewać; der Fluß beſpült das Ufer rzeka oblewa brzeg.

Be'ſſemerapparat, *sm.* -eś, *pl.* -e, przyrząd bessemerowski.

Be'ſſemerſtahl, *sm.* -(e)s, stal bessemerowska.

Beſſ'emern, *va.* wytapiać systemem Bessemera (met.).

Be'ſſer, I. *adi.* i *adv.*, *comp.* od gut i wohl 1) lepszy, lepiej; eine -e Geſundheit lepsze, pomyślniejsze zdrowie; -e Zeiten lepsze, szczęśliwsze czasy; es iſt — zu ſchweigen lepiej milczeć; du tätеſt es — nicht lepiej dalbyś temu pokój; der eine iſt nicht — als der andere wart palac Paca, a Pac palaca; werden Sie nun — daran ſein? czy teraz będzie panu lepiej? deſto — tem lepiej! je eher deſto — im prędzej, tem lepiej; 2) etw. — machen poprawić co; es iſt — zu ſchreiben lepiej napisać; das kommt ja immer — to coraz lepiej; 3) więcej, silniej; er ſchreit immer — krzyczy coraz to silniej; komm —her! zbliż się więcej (bardziej); II. **Be'ſſere** (s) *sn.* in Ermangelung eines -n w braku czego lepszego; -s gibt es nicht nic lepszego nie istnieje; das — iſt des guten Feind lepsze jest wrogiem dobrego.

Be'ſſern, I. *va.* poprawić; ſeine Geſundheit — polepszyć zdrowie; einen Fehler — poprawić, sprostować błąd; einen Acker — ameliorować grunt; II. ſich — *vr.* poprawić się, stać się lepszym; der Kranke hat ſich gebeſſert choremu się polepszylo; der Schüler hat ſich im Schreiben gebeſſert uczeń już lepiej pisze, robi postępy w pisaniu; das Wetter hat ſich gebeſſert powietrze się wypogodzilo.

Be'ſſerung, *sf.* *pl.* -en, poprawa *f.*, polepszenie *n.*, amelioracya *f.*; beim Kranken iſt — eingetreten u chorego nastąpil zwrot ku lepszemu; ich verzweifle ganz an ſeiner — jużem calkiem o nim zwątpil; er iſt auf dem Wege zur — zaczyna przychodzić do siebie.

Be'ſſerungsanſtalt, *sf.* *pl.* -en, dom *m.* poprawy, zaklad poprawczy.

Be'ſſerungsfähig, *adi.* dający się poprawić.

Be'ſſerungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* poprawy.

Be'ſſerwiſſer, *sm.* -s, *pl.* —, który wszystko wie lepiej.

Be'ſt, (*sup.* od gut i wohl) I. *adv.* najlepiej, jak najlepiej; — möglich możliwie najlepszy; wir werden das -ens beſorgen zalatwimy to jak najlepiej; der Anfang iſt ſchon -ens gemacht początek jest już bardzo dobry; ich danke -ens bardzo dziękuję; ich empfehle mich -ens upadam do nóg; j—n aufs -e empfangen przyjąć kogo jak najlepiej; Ihre Angelegenheit ſteht nicht am -en pańska sprawa nie najlepiej stoi; ich weiß es am -en wiem to najlepiej; er hat es unter allen am -en gemacht zrobil to lepiej niż wszyscy inni; II. *adi.* najlepszy (-sza, -sze); der -e Freund najlepszy przyjaciel; mein Beſter! kochany; die -en Schüler najlepsi uczniowie; mit dem -en Willen przy najszczerszej chęci; das iſt vom Beſten to jest w najlepszym gatunku; im -en Alter w sile wieku; er kam, als ich im -en Arbeiten war nadszedl gdym pracowal w najlepsze; es war alles im -en Gange wszystko szlo jak najlepiej, doskonalo;

-e Waren towary wybrane, wyszukane; Hunger iſt der -e Koch głód najlepsza przyprawa; auch der -e hat ſeine ſchwachen Seiten każdy ma swoje słabostki; der erſte -e pierwszy lepszy, pierwszy, który się nawinie, który bądź, łada który; wähle das erſte -e wybierz co ci w rękę wpadnie, co ci się nadarzy; j—n zum -n haben drwić z kogo, naigrawać się z kogo, okpić; er will mich zum -en haben szydzi ze mnie; j—m etwas zum -en geben uraczyć, poczęstować kogo czem; er hat uns ein Frühſtück zum -en gegeben wyprawił nam śniadanie; er hat uns dies Gedicht, dies Lied zum -en gegeben zadeklamował nam ten wiersz, zaśpiewał nam tę pieśń; III. Beſte(-s), *sn.* -n, najlepsze; es wird das — ſein, wenn er najlepiej zrobi, gdy; wir wollen das — hoffen miejmy nadzieję, że wszystko pójdzie jak najlepiej; ſich das — bis zuletzt aufſparen schować sobie na ostatek co najlepsze; ich tat mein -s zrobiłem co mogłem, co było w mej mocy; das allgemeine — dobro publiczne, powszechne; zum allgemeinen -n dla dobra powszechnego, dla dobra ogółu; zum -n der Armen dla biednych; ich tue das zu deinem -n robię to dla ciebie, w twoim interesie; ich will dein -s życzę ci jak najlepiej; Gott möge alles zum -n wenden daj Boże, by wszystko wyszło na dobre; das — für ſich nehmen wziąć sobie lwią część; das — iſt gerade gut genug für ihn najlepsze zaledwie dobre jest dla niego.

Beſtä'hlen, *va.* okryć stalą.

Beſta'llen, *va.* zainstalować kogo, wprowadzić kogo w urząd, zamianować kogo na urząd.

Beſta'llung, *sf. pl.* -en, zamianowanie *n.*, nominacya *f.*, dekret nominacyjny.

Beſta'llungsbrief, *sm.* -(e)s *pl.* -e, nominacya *f.*

Beſta'nd, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, 1) istnienie *n.*, egzystencya *f.*, trwałość *f.*; von — ſein, — haben trwać; der Friede wird keinen — haben pokój nie potrwa długo, nie będzie trwały; das Wetter wird nicht von — ſein pogoda się zmieni; es hat nichts ewigen — niemasz nic wiecznotrwałego; 2) zasoby *pl.*; — einer Erbſchaft stan spadku; — eines Waldes drzewostan *m.*; — der Kaſſa stan kasy; — einer Rechnung kwota, którą wynosi rachunek; 3) in — nehmen dzierżawić, wziąć w dzierżawę; in — geben wypuścić w dzierżawę.

Beſta'ndgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, najem *m.*, czynsz dzierżawny.

Beſta'ndgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobro wydzierżawione.

Beſtä'ndig, *adi.* i *adv.* stały, stałe, trwały, trwałe, ciągły, ciągle; -es Wetter niezmienna pogoda; das Barometer ſteht auf — barometr wskazuje trwałą pogodę; das Wetter iſt wieder — geworden pogoda się ustaliła; es ſind -e Zänkereien unter ihnen ciągle są między nimi kłótnie; er bleibt hier — stale tu zostaje; -e Rente renta dożywotnia; es gibt nichts -es unter der Sonne niemasz nic trwałego pod słońcem.

Beſtä'ndigkeit, *sf. pl.* -en, stałość *f.*, trwałość *f.*

Beſta'ndjagd, *sf. pl.* -en, polowanie wydzierżawione.

Beſta'ndliſte, *sf. pl.* -n, inwentarz spisany.

Beſta'ndteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, część składowa, składnik *m.*; das Waſſer in ſeine -e auflöſen rozłożyć wodę na pierwiastki, składniki; das Buch bildet einen — meiner Bibliothek książka należy do mojej biblioteki.

Beſtä'rken, *va.* i ſich — *vr.* umocnić, utwierdzić; alles beſtärkt uns in der Überzeugung wszystko utwierdza nas w przekonaniu; j—n im Glauben — umocnić kogo w wierze; er beſtärkte ſich in dem Entſchluſſe utwierdził się w zamiarze.

Beſtä'rkung, *sf. pl.* -en, umocnienie *n.*, utwierdzenie *n.*

Beſtä'tigen, *va.* i ſich — *vr.* potwierdzić, zatwierdzić; eine Nachricht — potwierdzić pogłoskę; das erſtrichterliche Urteil — zatwierdzić wyrok pierwszej instancyi; j—s Wahl — zatwierdzić czyj wybór; die Behauptung durch Beiſpiele — stwierdzić twierdzenie przykładami; eidlich — stwierdzić przysięgą; es beſtätigt ſich, daß potwierdza się, sprawdza się wiadomość; den Empfang eines Briefes — potwierdzić odbiór listu; die Freiheiten — zatwierdzić przywileje; ein Geſetz — sankcyonować ustawę; durch den Gebrauch beſtätigt uświęcony zwyczajem.

Beſtä'tigung, *sf. pl.* -en, zatwierdzenie *n.*, potwierdzenie *n.*, stwierdzenie *n.*, sprawdzenie *n.*, sankcya *f.*

Beſtä'tigungsrecht, *sf.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* zatwierdzania, sankcyonowania.

Beſtä'tigungsurkunde, *sf. pl.* -n, dokument zatwierdzający.

Beſtä'tigungsurteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyrok zatwierdzający.

Beſta'tten, *va.* pogrzebać, pochować.

Beſta'uben, *vn.* (ſ.) okurzyć się, pokryć się kurzem.

Beſtä'uben, I. *va.* i ſich — *vr.* 1) kurzem okryć, posypać; mit Mehl — obsypać mąką; ſich das Haar mit Puder — napudrować sobie włosy; 2) zapylić (bot.); II beſtäubt, beſtaubt, *pp.* i *adi.* okryty kurzem, zakurzony.

Be'ſtbietend, *adi.* najwięcej ofiarujący.

Beſte'chbar, *adi.* ob. Beſtechlich.

Beſte'chen, *va.* beſtichſt, beſticht, beſtach, habe beſtochen, 1) przyfastrygować, obrzucić; den Rand eines Knopfloches — obszyć dziurkę od guzika; das Leder — przekłuwać skórę; 2) (przen.) j—n — przekupić kogo, zjednać sobie łaskę czyją; ſich — laſſen zaprzedać się; ſeine Liebenswürdigkeit hat alle Herzen beſtochen jego uprzejmość zjednała mu wszystkich; er hat ein beſtechendes Äußere ma ujmującą powierzchność; ich laſſe mich nicht durch ſchöne Redensarten — nie dam się

omamić, zaślepić pięknym słówkom; er läßt ſich durch nichts — nic go nie nęci, niczem go nie zwabisz.

Beſte'cher, *sm* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) przekupujący (-ca), ten (ta) co przekupuje.

Beſte'chlich, *adi.* sprzedajny, dający się przekupić.

Beſte'chlichkeit, *sf.* sprzedajność *f.* (pospolicie: lapownictwo *n.*).

Beſte'chung, *sf.* *pl.* -en, przyfastrygowanie *n.*, obszywanie *n.*; przekupienie *n.*; przekupstwo *n.*; rzecz użyta do przekupienia; er gab ihm 10 Kronen als — dał mu 10 koron łapówki; zjednanie *n.*, ujęcie *n.* sobie.

Beſte'chungsverſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, próba *f.* przekupienia.

Beſte'ck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) puzdro *f.*, futeral *m.* (etui) z instrumentami; chirurgiſches — garnitur instrumentów chirurgicznych; sztuciec *m.*; 2) Eßłyżka, nóż i widelec; ſilbernes — srebrne nakrycie; 3) (mar.) a) plan *m.* do budowy okrętu; b) oznaczenie *n.* na karcie morskiej punktu, gdzie okręt się znajduje.

Beſte'cken, *va.* das Grab mit Blumen — obsadzić grób kwiatami; den Finger mit Ringen — powkładać na palce pierścienie; die Leuchter mit Kerzen — powtykać świece do lichtarzy; die Feldhühner — poobstawiać kuropatwy sieciami; die Bergeiſen mit Stielen — osadzić dłuta górnicze na trzony.

Beſte'hen, beſtand, habe beſtanden, I. *va.* 1) (tyle co Stand halten) utrzymać się; wytrzymać, zdzierżyć; 2) przebyć, odbyć; einen Kampf — przebyć walkę; ein gefährliches Abenteuer glücklich — wyjść cało z niebezpiecznej przeprawy; eine Probe — odbyć, przebyć próbę; nach beſtandener Prüfung po złożonym egzaminie, po złożeniu egzaminu; Armut — znieść ubóstwo; 3) mit Geſträuchen beſtanden ſein być porosłym krzakami; mit Holz beſtandenes Land zalesiony, lesisty kraj; II. *vn.* (h. i ſ.) 1) (o płynach) zamarznąć, ściąć się; 2) trwać, utrzymać się, stale istnieć; obstać; wyżyć; er kann bei ſeinem Gehalte nicht — nie może wyżyć z swej pensyi; bei dieſem Preiſe kann der Kaufmann nicht — przy tej cenie kupiec nie może obstać; 3) in einer Probe — wytrzymać próbę, wyjść zwycięsko z próby; im Kampfe gegen j—n — dać komu w walce radę, sprostać komu; vor dem Richter — usprawiedliwić się przed sędzią; 4) auf etw. — obstawać przy czem; auf ſeinem Kopfe — uprzeć się przy swojem; auf ſeinen Forderungen — upierać się przy swych żądaniach; 5) die Wohnung beſteht aus 10 Zimmern mieszkanie składa się z dziesięciu pokoi; 6) in etw. — opierać się (zasadzać się), tkwić, polegać; der Unterſchied beſteht darin różnica tkwi w tem; ſeine Krankheit beſteht bloß in der Einbildung jego choroba polega tylko na wyobraźni; III. -d, *ppr.* i *adi.* 1) ob. Beſtehen II; 2) istniejący; stały, -es Recht pozytywne prawo; alles -e wszystko co istnieje.

Beſte'hlen, *va.* beſtiehlſt, beſtiehlt, beſtahl, habe beſtohlen, okraść, ograbić.

Beſtei'gen, *va.* beſtieg, habe beſtiegen, wejść, wstąpić (na coś wyżej położonego); die Kanzel — wejść, wstąpić na kazalnicę; den Turm — wejść na wieżę; das Pferd — wsiąść na konia, dosiąść konia; einen Berg — wspiąć się (wydrapać się, wyleźć) na górę.

Beſtei'gung, *sf.* *pl.* -en, (Beſteigen *n.*) wspięcie *n.* się, wyjście *n.*, wdrapanie *n.* się; die — der Lomnitzer Spitze ist beſchwerlich wyjście na Łomnicę (Łomnicki szczyt) jest uciążliwe; — des Thrones wstąpienie *n.* na tron.

Beſte'llbar, *adi.* mogący być zamówionym, doręczalny.

Beſte'llbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obręb *m.* doręczenia.

Beſte'llgebühr, *sf.* *pl.* -en, 1) oplata *f.* za zamówienie; 2) zaplata *f.* za orkę.

Beſte'llzeit, *sf.* 1) czas *m.* uprawy (pola); 2) pora, w której zamawiać coś można; 3) pora dostawienia.

Beſte'llzettel, *sm.* -s, *pl.* —, kartka *f.* z zamówieniem, zamówienie *n.*

Beſte'llen, *va.* 1) zastawić; den Tiſch mit Speiſen — zastawić stół potrawami; 2) przygotować, utrzymywać w porządku; ſein Haus — uporządkować swoje interesa; es iſt ſchlecht beſtellt mit ihm jego interesa źle stoją; iſt es ſo beſtellt? tak więc ma się rzecz? 3) uprawiać; das Feld — uprawiać pole; 4) wykonać, załatwić, oświadczyć; einen Auftrag — wykonać zlecenie; einen Brief — doręczyć list; einen Gruß — oświadczyć uklon; haben Sie nichts an Ihren Sohn zu beſtellen? czy nie masz pan żadnego zlecenia do pańskiego syna? 5) zamówić, obstalować; Schuhe, Kleider — zamawiać trzewiki, odzienie; einen Wagen — zamówić powóz; 6) j—n wohin — zamówić kogo w jakie miejsce; 7) ustanowić; j—n zum Vormund — ustanowić kogo opiekunem.

Beſte'llen, *sn.* -s, **Beſte'llung**, *sf.* *pl.* -en, zastawienie *n.*, zastawa *f.*, przygotowanie *n.*, uporządkowanie *n.*; uprawianie *n.* (roli); załatwienie *n.*, wykonanie *n.*; zamówienie *n.*, obstalunek *m.*; auf — arbeiten pracować na zamówienie; bei j—m -ungen machen zamawiać u kogo, dawać zlecenia.

Beſte'ller, *sm.* -s, *pl.* —, rolnik *m.*; zamawiający *m.*

Beſte'llungsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* zamówień, obstalunków.

Beſte'mpeln, *va.* ostemplować.

Beſte'rnt, *adi.* gwiazdami okryty (niebo); gwiazdkami, orderami ozdobiony.

Beſteu'ern, *va.* nałożyć podatek; oclić; ſo und ſo hoch —

nalożyć podatek tak wielki, wynoszący tyle a tyle; eine Ware — nałożyć podatek na towar; beſteuert ſein być opodatkowanym.

Beſteu'erte(r), *sm.* -n, *pl.* -(e)n, podatnik *n.*

Beſteu'erung, *sf. pl.* -en, 1) nałożenie *n.* podatków, opodatkowanie *n.*, oclenie *n.*; 2) sztuka *f.* kierowania okrętem.

Beſteu'erungsart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* opodatkowania.

Beſteu'erungsrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* nakładania podatków.

Be'ſtgelegen, *adi.* najlepiej położony.

Be'ſtgemeint, *adi.* w najlepszym zamiarze powiedziany, zrobiony.

Beſtia'liſch, *adi.* zwierzęcy, bydlęcy, brutalny.

Beſtialität', *sf. pl.* -en, brutalność *f.*, zwierzęcość *f.*

Beſti'cken, *va.* haftem ozdobić.

Be'ſtie, *sf. pl.* -n, dzikie zwierzę, bestya *f.*; (przen.) człowiek brutalny.

Beſtie'feln, *va.* obuć, wdziać trzewiki.

Beſti'mmbar, *adi.* dający się oznaczyć, określić, obliczalny.

Beſti'mmbarkeit, *sf.* obliczalność *f.*

Beſti'mmen, I. *va.* i ſich — *vr.* 1) j—n zu etw. — skłonić, nakłonić kogo do czego; ſich zu etw. — laſſen dać się nakłonić do czego; die Umſtände haben ihn dazu beſtimmt okoliczności zmusiły go do tego; 2) zadecydować, pewnem uczynić; ſein Schickſal iſt noch nicht beſtimmt los jego jeszcze niepewny, nierozstrzygnięty; 3) oznaczyć; Zeit und Ort — oznaczyć, podać czas i miejsce; den Preis — oznaczyć, ustanowić cenę; einen Begriff — określić pojęcie, podać definicye; 4) przepisać, oznaczyć; das vom Geſetz beſtimmte Alter wiek ustawą przepisany, oznaczony; ſeinen Nachfolger — wyznaczyć następcę. zamianować; den Preis für etwas — oszacować, ocenić co; die Schwere der Strafe nach der Schuld — zastosować karę do winy; 5) przepisać, rozporządzać; über j—n nach Belieben — dowolnie kim rozporządzać; die Verordnung beſtimmt rozporządzenie stanowi; das Geſetz beſtimmt ustawa przepisuje; es iſt beſtimmt in Gottes Rat nieba chcą; 6) ſich zu etw. — poświęcić się czemu; anfänglich zu nichts anderem beſtimmt nie mający pierwotnie innego przeznaczenia; ſein Vater hat ihn zum Kaufmann beſtimmt ojciec przeznaczył go do zawodu kupieckiego, chce go mieć kupcem; für dieſe hohe Aufgabe beſtimmt upatrzony do tego podniosłego zadania; eine Summe zu einem Zwecke — przeznaczyć kwotę na cel; das iſt nur für mich allein beſtimmt to jest tylko dla mnie; II. beſtimmend, *pp.* i *adi.* decydujący; das war — für ihn to go zdecydowało; oznaczający, określający; -der Nebenſatz zdanie uboczne określające.

Beſti'mmt, *pp.* i *adi.* stanowczy, zdecydowany; ſich aufs -eſte weigern odmówić stanowczo; er beharrt auf dem -en Entſchluſſe trwa przy powziętym zamiarze; -er Begriff pojęcie określone; -e Zahl liczba oznaczona; pewny; ich weiß es — wiem na pewno, jestem pewny, że; Sie irren — stanowczo pan się mylisz; — antworten odpowiedzieć stanowczo, dokładnie; -e Preiſe ceny stałe; -e Zeit czas oznaczony; er hat dafür einen -en Tag ma na to swój dzień; zu -en Stunden o pewnych godzinach; auf etw. — rechnen liczyć na co z pewnością.

Beſti'mmtheit, *sf.* dokładność *f.*, pewność *f.*; — des Ausdruckes dokładność wyrażenia; ich dringe darauf mit aller — żądam tego z całą stanowczością; ich rechne darauf mit — liczę na to z pewnością.

Beſti'mmung, *sf. pl.* -en, postanowienie *n.*, oznaczenie *n.*, określenie *n.*; — eines Begriffes określenie pojęcia, definicya *f.*; — des Preiſes oznaczenie ceny; — des Nachfolgers zamianowanie *n.* następcy, wskazanie *n.*; — des Wertes oszacowanie *n.*, ocenienie *n.* wartości; — des Vermögens dyspozycya *f.*, rozporządzenie *n.* majątkiem; — des Geſetzes przepis *m.* ustawy; — über etw. treffen rozporządzić czem; — des Menſchen przeznaczenie ludzkie, los *m.*; ſeine — erfüllen spełnić przeznaczenie; zur näheren — dla bliższego określenia; die -en des Ehevertrags postanowienia kontraktu małżeńskiego.

Beſti'mmungsgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, powód skłaniający do czego, przyczyna decydująca.

Beſti'mmungsort, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce *n.* przeznaczenia.

Beſti'mmungswort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, określnik *m.* (gram.)

Beſti'rnt, *adi.* ob. Beſternt.

Be'ſtmöglich, *adv.* jak można najlepiej.

Beſtö'cken, ſich — *vr.* rozkrzewić się.

Beſtö'pfeln, *va.* zatkać korkiem.

Beſto'ßen, *va.* beſtößeſt, beſtößt, beſtieß, habe beſtoßen, otrącić, uderzyć o co, poobijać; uszkodzić uderzeniem; z grubszego zheblować.

Beſto'ßhobel, *sm.* -s, *pl.* —, hebel wielki, płaski.

Beſtra'fen, *va.* ukarać; skarcić; j—n wegen eines Verbrechens f— ukarać kogo za zbrodnię; mit dem Tode — ukarać śmiercią; exemplariſch — ukarać przykładnie; beſtraft, *pp.* i *adi.* ukarany, karany.

Beſtra'fenswert, *adi.* zasługujący na karę.

Beſtra'fung, *sf. pl.* -en, ukaranie *n.*, skarcenie *n.*

Beſtra'hlen, *va.* opromieniać, oświecać promieniami, rzucać promienie na co.

Beſtra'hlung, *sf. pl.* -en, rozpromienianie *n.*, iradyacya *f.*

Beſtre'ben, ſich — *vr.* starać się; er beſtrebt ſich um ſeine Gunſt stara się o jego względy; er beſtrebt ſich um dieſe Stelle dobija się o tę posadę; ſich der

Wiſſenſchaft — przykładać się do nauki; beſtrebt ſein starać się.

Beſtre'ben, *sn.* -s, **Beſtre'bung**, *sf. pl.* -en, staranie *n.*, usilowanie *n.*; trotz aller -en mimo wszelkich usiłowań; es wird ſtets meine — ſein zawsze będę się starał; die Induſtrie zeigt die — ſich zu erweitern przemysł okazuje dążność (dąży do) rozszerzenia się.

Beſtrei'chen, *va.* beſtreichſt, beſtreicht, beſtrich, habe beſtrichen, posmarować; mit Butter — posmarować maslem, omaścić; mit Gummi — pomazać; pociągnąć gumą; etw. mit der Hand — poglaskać co; das Schiff beſtreicht die Küſte okręt jedzie wzdłuż brzegu; die Feſtung beſtreicht die Ebene twierdza panuje nad równiną; ein vom anderen beſtrichenes Fort forteca opanowana przez drugą; das Haus wird vom Winde beſtrichen dom wystawiony jest na wiatr.

Beſtrei'tbar, *adi.* mogący być przedmiotem sporu; sporny.

Beſtrei'tbarkeit, *sf.* zaprzeczalność *f.*

Beſtrei'ten, *va.* beſtreiteſt, beſtreitet, beſtritt, habe beſtritten, 1) powstawać na co, walczyć przeciw; 2) przeczyć czemu, zbijać co; ich beſtreite dieſe Ausſage przeczę temu zeznaniu; das läßt ſich noch — przeciw temu jeszcze zarzuty podnieść można, to nie jest wolne od zarzutów; das will ich nicht — nie przeczę temu; das beſtrittene Recht prawo zaprzeczone, w sporze będące; 3) die Ausgaben — pokryć wydatki; ich kann die Bedürfniſſe des Haushaltes nicht — nie mogę opędzić potrzeb gospodarstwa.

Beſtrei'tung, *sf. pl.* -en, zaprzeczenie *n.*, zarzut *m.*, zaczepienie *n.*; zapłacenie *n.*; zur — der Ausgaben dla zapłacenia, pokrycia wydatków.

Beſtreu'en, *va.* posypać czem; den Weg mit Blumen — usłać drogę kwiatami; mit Mehl — naprószyć mąką; mit Wein — zrosić, skropić winem.

Beſtreu'ung, *sf. pl.* -en, posypanie *n.*, naproszenie *n.*

Beſtri'cken, *va.* 1) powrozami obwiązać; 2) (przen.) złowić w sidła, włożyć pęta na kogo; ſie bot alle ihre Reize auf, um ihn zu — użyła całej mocy swych wdzięków, aby go oczarować; die Schlange beſtrickt den Vogel durch den Blick wąż ubezwładnia ptaka spojrzeniem.

Beſtri'ckung, *sf. pl.* -en, obwiązanie *n.*; opanowanie *n.*, oczarowanie *n.*, usidlenie.

Beſtü'cken, *va.* ein Schiff — uzbroić okręt w działa.

Beſtü'rmen, *va.* 1) szturmować, szturm przypuścić; die Feſtung — szturm przypuścić do twierdzy; 2) (przen.) j—n mit Beſuchen — naprzykrzać się komu odwiedzinami; j—n mit Bitten — napastować, męczyć kogo prośbami; j—n mit Briefen, mit Fragen — nagabywać kogo listami, pytaniami.

Beſtü'rmung, *sf.*, *pl.* -en, szturm *m.*; nagabywanie *n.*, naprzykrzanie *n.* się, dręczenie *n.*

Beſtü'rzen, I. *va.* 1) ob. II.; 2) nakryć pokrywką (garnek); II. beſtürzt, *pp.* i *adi.* zmieszany, zdumiały, oszolomiony, przelękły, bezradny; j—n — machen zatrwarzać, przerazić, przestraszyć kogo; er wurde — zmieszał się, przeląkł się, stracił kontenans.

Beſtü'rzung, *sf.*, *pl.* -en, przerażenie *n.*, przestrach *m.*, trwoga *f.*, popłoch *m.*, zmieszanie *n.*, oszolomienie *n.*, odurzenie *n.*; in — geraten zmieszać się przelęknąć się.

Beſu'ch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) odwiedziny *pl.*, wizyta *f.*; j—m einen — machen odwiedzić kogo; den — bei j—m erwidern oddać komu wizytę; zu — kommen przyjść w odwiedziny; er hat — ma gości u siebie; ärztlicher — wizyta lekarska; ich erwarte — oczekuję gości; 2) zwiedzanie *n.*, odwiedzanie *n.*; — der Meſſen jeżdżenie *n.* po jarmarkach; — der Ausſtellung zwiedzenie *n.* wystawy; — der Schule chodzenie *n.*, uczęszczanie *n.* do szkoły; — des Theaters bywanie *n.* w teatrze; 3) (myśl.) szukanie *n.*, śledzenie *n.* zwierzyny.

Beſu'chen, I. *va.* 1) odwiedzać; ich werde ihn — odwiedzę go, złożę mu wizytę; ich beſuche ihn zuweilen widuję go od czasu do czasu; j—n oft — uczęszczać u kogo; 2) einen Ort — zwiedzić miejsce; haben Sie geſtern das Theater beſucht czy byłeś pan wczoraj w teatrze; — Sie die Vorleſungen? czy chodzisz, uczęszczasz pan na wykłady? II. beſucht, *pp.* i *adi.* odwiedzany, zwiedzany; das iſt der -eſte Garten ten ogród jest najbardziej uczęszczany; die Ausſtellung war geſtern ſehr — wiele publiczności było wczoraj na wystawie.

Beſu'cher, *sm.* -s, *pl.* — (-in *sf.*, *pl.* -innen) odwiedzający (-ca), uczęszczający (-ca); er iſt ein häufiger — des Theaters często bywa w teatrze.

Beſu'chskarte, *sf.*, *pl.* -n, bilet *m.*, karta wizytowy (-a).

Beſu'chstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* przyjęcia.

Beſu'chung, *sf. pl.* -en, ob. Beſuch 1) i 2).

Beſu'chszimmer, *sn.* -s, *pl.* —, salon *m.*

Beſu'deln, *va.* i ſich — *vr.* powalać, posmarować; zbrukać, splamić; die Hände mit Blut — ręce krwią zbroczyć; wer Pech anfaßt, beſudelt ſich z jakim się wdajesz takim się stajesz.

Beſu'delung, *sf. pl.* -en, powalanie *n.*, posmarowanie *n.*

Beta'gt, *adi.* w podeszłym wieku, w latach, sedziwy.

Beta'keln, *va.* w liny opatrzyć.

Beta'ſten, *va.* dotknąć ręką czego, macać, obmacywać.

Beta'ſtung, *sf. pl.* -en, dotykanie *n.*; obmacanie *n.*

Betä'tigen, *va.* i ſich — *vr.* uczynkiem okazać, czynem udowodnić; ſeine Freundſchaft — dać dowody przyjaźni; ſich — okazać się; ſich bei etw. — brać czynny udział w czem, współdziałać przy czem.

Betä'tigung, *sf. pl.* -en, okazanie *n.* czynem, czynny współudział.

Betäu'ben, I. *va.* ogłuszyć, zagłuszyć; der Wein hat ihn betäubt wino go odurzyło, pozbawiło go przytomności; den Nerv — zatruć nerw; alle waren vom Schrecken betäubt wszyscy osłupieli, odrętwieli ze strachu; das Gewiſſen — zagłuszyć sumienie; II. betäubend, *pp.* i *adi.* odurzający, zagłuszający; -er Schmerz ból pozbawiający przytomności.

Betäu'bung, *sf.*, *pl.* -en, odurzenie *n.*, zagłuszenie *n.*, uśpienie *n.*, letarg *m.*

Betäubungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek odurzający, narkotyk *m.*

Betau'en, I. *vn.* (ſ.) okryć się rosą; II. *va.* zrosić, skropić.

Be'tbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, bigot *m.*, przesadnie pobożny.

Be'tbrüderei, *sf.* bigoterya *f.*

Be'te, *sf. pl.* -n, burak *m.*

Betei'len, *va.* obdzielić.

Betei'ligen, I. *va.* j—n an etw. — dać komu udział w czem; ich habe ihn zur Hälfte an dieſem Geſchäfte beteiligt dałem mu połowę udziału w tym interesie; an einem Prozeſſe — uwikłać w proces; II. ſich — *vr.* ſich bei einem Geſchäfte — przystąpić do interesu; ich beteilige mich an der Kollekte mit fünf Kronen przyczyniam się do składki pięciu koronami; III. beteiligt, *pp.* i *adi.* mający udział, biorący udział, interesowany w czem; ich bin bei dieſem Geſchäfte mit einem Drittel beteiligt udział mój w tym interesie wynosi jedną trzecią; ich bin daran gar nicht beteiligt wcale nie jestem w tem interesowany, zaangażowany; er iſt bei dieſem Bankerott beteiligt przy tem bankructwie ponosi stratę.

Betei'ligte(r), *sm.* -n, *pl.* -e(n), interesent *m.*; es wird allen -ten kund gegeben podaje się do wiadomości wszystkim interesentom.

Betei'ligung, *sf. pl.* -en, udział *m.*, branie *n.* udziału.

Be'ten, I. *vn.* (h.) modlić się; zu Gott — modlić się do Boga, mody zasylać; Not lehrt — głód wypędzi wilka z lasu; II. *va.* ein Vaterunſer — zmówić ojczenasz; den Roſenkranz — odmawiać różaniec; j—n in den Himmel — zyskać dla kogo niebo przez modlitwę; j—n lebendig — wskrzesić kogo modlitwą.

Be'ter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) modlący (-ca) się.

Beterei', *sf.* modlenie *n.* się.

Beteu'ern, *va.* uroczyście zapewniać, zaręczać święcie, poprzysięgać; er beteuerte ſeine Unſchuld zaklinał się, że jest niewinny; ich beteuere Ihnen, daß es wahr iſt zapewniam pana, że to prawda.

Beteu'erung, *sf. pl.* -en, zapewnienie *n.*, zaręczenie *n.*, przysięga *f.*

Beteu'erungsformel, *sf. pl.* -n, formula *f.* przysięgi.

Be'tfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, pielgrzym *m.*

Be'tfahrt, *sf. pl.* -en, pielgrzymka *f.*

Be'tgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, procesya *f.*

Be'thaus, *n.* -es, *pl.* -häuſer, dom *m.* modlitwy; kaplica *f.*, bóżnica *f.*, meczet *m.*

Be'thlehem, *sn.* Betleem *n.*

Beti'teln, *va.* nadać tytuł; j—n Graf — tytułować kogo hrabią; wie betitelt man ihn jaki jego tytuł; betitelt ſein mieć tytuł, pod tytułem.

Beti'telung, *sf. pl.* -en, utytułowanie *n.*, nadanie *n.* tytułu.

Betö'lpeln, *va.* okpić, odrwić; ſich — laſſen wpaść w pułapkę, dać się wziąć na kawał.

Beto'n, *sm.* -s, *pl.* -s, beton *m.*

Beto'nen, *va.* nacisk położyć na co; eine Silbe — wymówić zgłoskę z naciskiem, nacisk położyć na zgłosce; (przen.) podnieść, zwrócić uwagę; ganz beſonders will ich — z naciskiem podnoszę; betonte Silbe zgłoska, na której nacisk leży.

Beto'nie, *sf. pl.* -n, bukwita *f.* (bot.)

Betonie'rung, *sf.* betonowanie *n.*

Beto'nung, *sf. pl.* -en, nacisk *m.*, przycisk *m.*, podniesienie *n.*, akcent *m.*, wymowa *f.*

Betö'ren, I. *va.* odurzyć, omamić, uwieść; ſie ließ ſich von ihm — dała mu się uwieść; j—n über etw. — wprowadzić kogo w błąd co do czego; II. betörend, *ppr.* i *adi.* czarujący, olśniewający; -e Schönheit czarująca piękność; III. betört, *pp.* i *adi.* oczarowany, olśniony.

Betö'rer, *sm.* -es, *pl.* —, (-in *sf. pl.* -innen) uwodziciel *m.*, uwodzicielka *f.*

Betö'rtheit, *sf.* oczarowanie *n.*, olśnienie *n.*

Betö'rung, *sf. pl.* -en, uwiedzenie *n.*, omawianie *n.*, oczarowanie *n.*

Be'tpult, *sn.* (*sm.*) -es, *pl.* -n, klęcznik *m.*

Betra'cht, *sm.* -es, uwzględnienie *n.*, wzgląd *m.*, zapatrywanie *n.* (używa się tylko w pewnych zwrotach) etwas außer — laſſen zaniedbać co, nie zwrócić uwagi na co; in — kommen zasługiwać na uwagę; ich komme dabei nicht in — nie przytem nie znaczę; etwas in — nehmen, ziehen wziąć co pod uwagę, uwzględniać, brać wzgląd na co; in gewiſſem — pod pewnym względem; in jedem — pod każdym względem; in keinem — pod żadnym względem; in —, daß ze względu że, z uwagi na to, że.

Betra'chten, *va.* przypatrywać, przyglądać się czemu; osądzać; alles recht betrachtet rozważywszy dokładnie wszystko; die Geſtirne — obserwować gwiazdy; verſtohlen — rzucać okiem na co; herausfordernd — patrzeć, spoglądać wyzywająco na; ſein Werk wohlgefällig — z zadowoleniem spoglądać na dzieło swoje; etw. nach allen Seiten — oglądać co na wszystkie strony; vom höheren Geſichtspunkte aus — patrzeć z wyższego punktu widzenia· als gute Vorbe-

deutung — wziąć za dobry znak, dobrą wróżbę.

Betra'chtenswert, -würdig *adi.* godny uwagi, rozpatrzenia.

Betra'chter, *sm.* -es, *pl.* — (-in *sf.*, *pl.* -innen) spoglądający (-ca), rozważający (-ca), śledzący (-ca).

Beträchtlich, *adi.* znaczny, wielki, ważny.

Betra'chtung, *sf. pl.* -en, przypatrywanie *n.* się; spoglądanie *n.*; rozważanie *n.*, rozmyślanie *n.*, zastanawianie się nad czem; etw. in — ziehen wziąć co pod rozwagę, zastanowić się nad czem, rozpatrzeć co; -en über etwas anſtellen rozważać co, robić uwagi, spostrzeżenia; geiſtliche -en rozmyślania nabożne; in -en verſunken pogrążony w dumaniach.

Betra'chtungsart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* rozpatrywania, zapatrywanie *n.*

Betra'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, 1) ilość *f.*, iloczyn *m.*, kwota *f.*; — erhalten kwotę otrzymałem; 2) suma (z obrachunku); aus der Rechnung reſultiert ein — von 100 Kronen z rachunku wypada suma 100 koron.

Betra'gen, beträgſt, beträgt, betrug, habe betragen, I. *vn.* wynosić; wie viel beträgt deine Schuld? ile wynosi twój dług? das Porto beträgt 10 Kopeken portoryum wynosi 10 kopijek; II. ſich — *vr.* sprawować się, zachowywać się, znajdować się; er beträgt ſich ſchlecht gegen ſeine Eltern obchodzi się źle z rodzicami, zachowuje się źle wobec rodziców; er weiß ſich in Geſellſchaft nicht zu — nie umie znaleźć się w towarzystwie.

Betra'gen, *sn.* -s, sprawowanie *n.* się, zachowanie *n.* się; znalezienie *n.*

Betränt, *adi.* załzawiony, oblany łzami.

Betrau'en, *va.* j—n mit etw. — powierzyć, poruczyć komu co.

Betrau'ern, *va.* 1) j—n — nosić żałobę po kim; 2) być pogrążonym w żalu (w żałobie, w smutku), po czyjej stracie, opłakiwać kogo.

Betrau'ernswert, -würdig *adi* pożałowania godny.

Beträ'u'feln, *va.* pokapać, pokropić.

Betrau'te(r), *sm.* -en, *pl.* -en, zaufany *m.*, powiernik *m.*

Betre'ff, *sm.* (używane tylko w formie przysłówkowej) in — (także betreffs) odnośnie, w odniesieniu, co się tyczy; in — ſeiner Ehrlichkeit co się tyczy jego uczciwości.

Betre'ffen, betrifft, betrifft, betraf, habe betroffen, I. *va.* 1) j—n — zejść, złapać, schwytać kogo (na czem, przy czem); j—n beim Diebſtahl — schwytać kogo na kradzieży; j—n auf friſcher Tat — złapać kogo na gorącym uczynku; 2) wydarzyć się, spotkać; es hat ihn ein Unglück betroffen spotkało go nieszczęście; 3) tyczyć się, dotyczyć, obchodzić; das betrifft Sie to tyczy się (obchodzi) pana; was mich betrifft co do mnie (co się mnie tyczy); II. -d, *ppr.* i *adi.* właściwy (odnośny); die -e Behörde właściwa władza (w języku kancelaryjnym często: odnośna); *adv.* pod względem, co się tyczy (= in Betreff); III. betroffen, *pp.* i *adi.* 1) ob. Betreffen, 1), 2), 3); 2) zmieszany, zdziwiony, skonfundowany.

Betrei'ben, *va*, betrieb, habe betrieben, 1) die Felder mit Vieh — wpędzić bydło na pole; 2) etw. — chodzić około czego; czynić zabiegi; przynaglać; er betreibt ſeine Angelegenheit ſehr eifrig bardzo gorliwie krząta się około swej sprawy; eine Sache gerichtlich — sądownie dochodzić sprawy; 3) etw. — zajmować się czem, wykonywać co; ein Handwerk — wykonywać rzemiosło; eine Fabrik — prowadzić fabrykę; die Art der von uns betriebenen Geſchäfte rodzaj prowadzonych przez nas interesów; mit Dampf — pędzić parą.

Betrei'ben, *sn.* -s, (Betreibung *f.*) ob. Betreiben.

Betre'ten, *va.* betrittſt, betritt, betrat, habe betreten, 1) wstąpić, stąpić, (na co) stanąć, wejść; die Kanzel — wstąpić na kazalnicę; ich werde dieſe Stadt nie mehr — nigdy więcej noga moja nie stanie w tem mieście; er darf meine Schwelle nicht — nie śmie przestąpić progu domu mego; 2) j—n — ob. Betreffen I., 1)

Betre'tenheit, *sf.* zmieszanie *n.*, konfuzya *f.*, zdziwienie *n.*; bezradność *f.*

Betre'tung, *sf. pl.* -en, stąpanie *n.*, wejście *n.*, chodzenie *n.*; die — dieſes Weges iſt verboten droga zakazana, zabroniona.

Betre'tungsfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle; im -e w razie schwytania na gorącym uczynku.

Betreu'en, *va.* pielęgnować.

Betrie'b, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, prowadzenie; — eines Geſchäftes prowadzenie interesu; (kol.) ruch *m.*, zawiadowstwo *m.*, zarząd *m.* ruchu; kommerzieller — wydział handlowy, zawiadowstwo handlowe; techniſcher — wydział techniczny, zawiadowstwo techniczne.

Betrie'bsamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd kolejowy.

Betrie'bsdienſt, *sm.* -es, służba *f.* ruchu.

Betrie'bsdirektor, *sm.* -s, *pl.* -en, dyrektor *m.* ruchu.

Betrie'bsgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, budynek *m.* zarządu, ruchu.

Betrie'bskapital, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kapitał obrotowy.

Betrie'bskoſten, *pl.* koszta *pl.* ruchu, obrotowe.

Betrie'bsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.*, przyrząd *m.*; *pl.* —, tabor kolejowy.

Betrie'bsreglement, (wymawiaj: reglman), *sn.* -s, *pl.* -s, regulamin *m.* ruchu.

Betrie'bsſtörung, *sf. pl.* -en, przeszkoda *f.* w ruchu.

Betrie'bſam, *adi.* zapobiegliwy, pracowity; eine -e Stadt miasto przemysłowe.

Betrie'bſamkeit, *sf.* pracowitość *f.*

Betri'nken, betrank, habe betrunken, I. ſich — *vr.* upić się; II. betrunken, *pp.* i *adi.* pijany, zalany; total, knüppeldick — pijany jak szewc, pijany jak cztery dziewki; etwas —

podpity, podochocony, zaprószony; die B-en haben ihren eigenen Herrgott Pan Bóg strzeże pijanego.

Betro'cknen, *vn.* (j.) obeschnąć z wierzchu, oschnąć.

Betro'pfen, *va.* ob. Betäufeln.

Betrü'ben, I. *va.* i ſich — *vr.* zasmucać, smucić się, martwić (się), gryźć (się); II. betrübt, *pp.* i *adi.* zasmucony, smutny, zmartwiony, zgryziony.

Betrü'btheit, Betrü'bnis, *sf. pl.* -niſſe, zasmucenie *n.*, smutek *m.*, żal m., zmartwienie *n.*

Betru'g, *sm.* -(e)s, oszustwo *n.*; einen — begehen popełnić oszustwo; es ſteckt ein — dahinter jest w tem jakieś oszukaństwo; — iſt ſelten klug oszustwo zawsze się wyda; (przen.) złudzenie *n.*

Betrü'gen, *va.* i ſich — *vr.* betrügt, betrügt, betrog, habe betrogen, oszukać(się); j—n um zehn Kronen — oszukać kogo o dziesięć koron; j—n — wziąć kogo na kawał, okpić kogo; ſich — omylić się, zawieść się; im Spiele — grać fałszywie; er wurde in ſeiner Hoffnung betrogen zawiodła go nadzieja; die Welt will betrogen werden ludzie chcą, by im mydłono oczy.

Betrü'ger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) oszust *m.*, szalbierz *m.*, oszustka *f.*

Betrügerei', *sf. pl.* -en, oszustwo *n.*, oszukaństwo *n.*, szalbierstwo *n.*

Betrü'geriſch, *adi.* i *adv.* oszukańczy(-czo), podstępny(-nie); -er Bankerott oszukańcza kryda; -e Worte zwodnicze słowa.

Betru'gsprozeß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, proces *m.* o oszustwo.

Betru'nken, *adi.* pijany ob. Betrunken.

Betru'nkenheit, *sf.* stan *m.* pijaństwo.

Be'tſchen, *sn.* Pszczew *m.*

Be'tſchweſter, *sf. pl.* -n, dewotka *f.*

Be'tſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, klęcznik *m.*

Be'tſtunde, *sf. pl.* -n, godzina *f.* nabożeństwa.

Be'tt, *sn.* -es, *pl.* -en, łóżko *n.*; das — machen posłać łóżko; zu — bringen położyć do łóżka; ins, zu — gehen, ſich ins — legen położyć się do łóżka; das — hüten, ans — gefeſſelt ſein łeżeć w łóżku; die Krankheit hat ihn ans — gefeſſelt choroba przykuła go do łoża; j—s — entehren uwieść komu żonę; Frau Holle ſchüttet ihre -en aus śnieg pada; aus dem -e ſein wstać z łóżka; mit dem linken Fuße aus dem — geſtiegen ſein wstać na lewą nogę, być w złym humorze; von Tiſch und — geſchieden ſein być rozwiedzionym od stołu i łóża; — eines Fluſſes łożysko *n.*, koryto *n.* rzeki; der Strom iſt aus dem -e getreten rzeka wystąpiła z koryta; (myśl.) — des Wildes legowisko *n.* zwierzyny; (górn.) pokład *m.*

Be'ttag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień do modlitwy przeznaczony.

Be'ttbank, *sf. pl.* -bänke, ślaban *m.*

Be'ttchen, *sn.* -s, *pl.* —, łóżeczko *n.*

Be'ttdecke, *sf. pl.* -n, kołdra *f.*

Be'ttel, *sm.* -s, żebranina *f.*, lichota *f.*, drobnostka *f.*; was wollen Sie mit dem — co chcesz pan zrobić z tej lichoty; ich kann nicht an jeden — denken nie mogę pamiętać o każdej drobnostce.

Be'ttelarm, *adi.* ubogi jak żebrak, w ostatniej nędzy żyjący.

Be'ttelbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list o jałmużnę proszący.

Be'ttelbrot, *sn.* -(e)s, chleb żebraczy; — eſſen żyć z żebraniny.

Bettelei', *sf. pl.* -en, żebractwo *n.*, żebranina *f.*

Be'ttelgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieniądz żebraniną uzbierany; ich habe es für ein — bekommen dostałem to pół darmo.

Be'ttelgeſindel, *sn.* -s, hołota żebracka.

Be'ttelhaft, *adi.* i *adv.* żebracki (po żebracku), nędzny (-nie), dziadowski.

Be'ttelhandwerk, *sn.* -(e)s, rzemiosło żebrackie; ſich aufs — legen puścić się na żebractwo.

Be'ttelherberge, *sf. pl.* -n, gospoda żebracka.

Be'tteljunge, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak żebrzący.

Be'ttelkönig, *sm.* -s, *pl.* -e, królik *m.*

Be'ttelmönch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mnich *m.* z zakonu żebraczego, kwestarz *m.*

Be'tteln, I. *vn.* (h.) żebrać; — — gehen iść na żebry; von Haus zu Haus — gehen chodzić po żebrach od domu do domu; um j—s Gunſt — żebrać o łaskę czyją; beſſer gebettelt als geſtohlen lepiej wyżebrać niż ukraść; ſich aufs — legen puścić się na żebry; II. ſich — *vr.* ſich durch Deutſchland — przejść żebrząc Niemcy; ſich durch die Welt — o proszonym chlebie przejść świat.

Be'ttelorden, *sm.* -s, *pl.* —, zakon żebraczy.

Be'ttelpack, *sn.* -s, ob. Bettelgeſindel,

Be'ttelſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, torba żebracza; — wird nie voll nie masz dna w torbie żebraczej.

Be'ttelſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, kij żebraczy; j—n an den — bringen do ostatniej nędzy kogo przyprowadzić, zniszczyć; an den — kommen zejść na dziady.

Be'ttelſtolz, *sm.* -es, pycha żebracka.

Be'ttelſtudent, *sm.* -en, *pl.* -en, żak *m.*

Be'ttelvolk, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ob. Bettelgeſindel.

Be'ttelweib, *sf.* -(e)s, *pl.* -er, żebraczka *f.*, dziadówka *f.*

Be'tten, I. *vn.* (h.) posłać, usłać; j—m — usłać komu łoże; ich bette mir in der Kammer ścielę sobie łoże w pokoju; wie man ſich bettet, ſo ſchläft man jak sobie pościelisz tak się wyspisz; II. *va.* i ſich — *vr.* j—m ein Lager — ob. j—m —; j—n — położyć kogo do łóżka; ſich — położyć się do łóżka; hart gebettet ſein spać na twardem łożu; er iſt nicht auf Roſen

gebettet jego życie nie jest różami usłane; ſich zuſammen — spać razem; da haben wir uns ſchön gebettet dobrześmy się wykierowali.

Be'ttgeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, łóżko *n.* (bez pościeli).

Be'tthimmel, *sn.* -s, *pl.* —, kotara *f.* nad łóżkiem.

Be'ttkammer, *sf. pl.* -n, sypialnia *f.*

Be'ttlägerig, *adi.* obłożnie chory; — ſein być złożony chorobą.

Be'ttler, *sm.* -s, *pl.* — (-in *sf.*, *pl.* -innen) żebrak *m.* żebraczka *f.*; zum — machen o torbę przyprawić; ein — geht nie irre żebrak nie zabłądzi.

Be'ttleriſch, *adi.* i *adv.* ob. Bettelhaft.

Be'ttnäſſen, *sn.* -s, **Be'ttpiſſen**, *sn.* -s, moczenie *n.* w łóżku.

Be'ttpiſſer, *sm.* -s, *pl.* —, ten, co moczy w łóżku.

Be'ttſtelle, *sf. pl.* -n, ob. Bettgeſtell, Bett.

Be'ttſtollen, *sm.* -s, *pl.* —, noga *f.* u łóżka.

Be'ttſtroh, *sn.* -s, słoma *f.* z łóżka.

Be'ttuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, prześcieradło *n.*

Be'ttüberzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, powłoka *f.* na pościel, poszewka *f.*, poszwy *pl.*

Be'ttung, *sf.* 1) posłanie *n.*, usłanie *n.*; die — für einen Fremden beſorgen usłać łóżko obcemu; 2) podłoże *n.* (koł.).

Be'ttvorhang, *sm.* -(e)s, *pl.* -hänge, firanka *f.* u łóżka.

Be'ttvorleger, *sm.* -s, *pl.* —, kobierzec *m.* przed łóżkiem.

Be'ttwanze, *sf. pl.* -n, pluskwa pospolita.

Be'ttwäſche, *sf.* bielizna *f.* do łóżka.

Be'ttzeug, *sn.* -(e)s, pościel *f.*; bielizna pościelowa.

Be'ttzieche, *sf. pl.* -n, poszewka *f.*

Betü'nchen, *va.* otynkować.

Betu'pfen i **Betü'pfeln**, *va.* dotykać, zwilżyć miejscami; cętkować.

Be'twoche, *sf. pl.* -n, krzyżowy tydzień.

Be'tze, *sf. pl.* -n, suka *f.*; wilczyca *f.*

Beuche, *sf. pl.* -n, ług *m.*; ługowanie *n.*

Beu'chen, *va.* w ługu moczyć.

Beu'gbar, *adi.* dający się zgiąć, (gram.) dający się odmieniać.

Beu'ge, *sf. pl.* -n, zgięcie *n.*, miejsce, w którem się co zgina, zginanie *n.*; — des Knies zgięcie, zginanie kolana; aus der Krume in die — kommen poprawić się z pieca na łeb, poprawić co na gorsze.

Beu'gen, I. *va.* i ſich — *vr.* zginać, zgiąć; ſich unter der Laſt — uginać się pod ciężarem; die Knie — zgiąć kolana; die Zweige — ſich unter der Laſt der Früchte gałęzie uginają się pod ciężarem owoców; j—m den Nacken — ugiąć kogo pod jarzmo, przełamać opór czyj; j—s Stolz — ukrócić czyją dumę; das Recht — pogwałcić, nakręcać prawo; die Vernunft unter den Glauben — poddać rozum wierze; dieſes Unglück hat ihn tief gebeugt to nieszczęście bardzo go zgnębiło; (gram.) odmieniać, deklinować, konjugować; ſich vor j—m — schylić głowę przed kim; II. gebeugt, *pp.* i *adi.* zgnębiony, znękany; vom Unglück — zgnębiony nieszczęściem; durch die Jahre, vor Alter — pochyłony wiekiem.

Beu'ger, *sm.* -s, *pl.* —, zginacz *m.* (mięsień).

Beu'gung, *sf. pl.* -en, zginanie *n.*, zgięcie *n.*; odmienianie *n.*; — des Rechtes zboczenie *n.* od prawa.

Beu'gungsfähig, *adi.* dający się odmieniać.

Beu'le, *sf. pl.* -n, guz *m.*; bolączka *f.*; ſich eine — an der Stirn ſchlagen zrobić sobie guz na czole; eine — iſt aufgelaufen guz wyskoczył.

Beu'lenpeſt, *sf.* mór *m.*, dżuma *f.*

Beu'lig, *adi.* pełen guzów.

Beu'nde, *sf. pl.* -n, grunt oparkaniony.

Beu'nruhigen, I. *va.* i ſich — *vr.* trwożyć, niepokoić (się); j—n — niepokoić, napastować kogo; ſich wegen etw. — być niespokojnym z powodu czego; ſein Schweigen beunruhigt mich zatrważa mnie jego milczenie; II. beunruhigend, *ppr.* i *adi.* niepokojący, zatrważający.

Beu'nruhigung, *sf. pl.* -en, zaniepokojenie *n.*, zatrwożenie *n.*

Beu'rkunden, *va.* udowodnić, poprzeć dokumentami.

Beu'rkundung, *sf. pl.* -en, poświadczenie *n.*, poparcie *n.* dokumentami; — des Perſonenſtandes prowadzenie *n.* rejestrów stanu cywilnego.

Beu'rlauben, I. *va.* puścić na urlop, dać urlop, pożegnać; II. ſich — *vr.* pożegnać się; II. beurlaubt, *pp.* i *adi.* na urlopie.

Beu'rlaubte(r), *sm.* -n, *pl.* -e(n), puszczony na urlop, urlopnik *m.*

Beu'rlaubung, *sf. pl.* -en, puszczenie *n.* na urlop, danie *n.* urlopu; pożegnanie *n.*

Beu'rteilen, *va.* osądzić, ocenić; j—n, etw. — osądzić kogo, co; dieſe Beweggründe können Sie nicht — tych motywów nie potrafisz pan ocenić; ein Buch — krytykować, ocenić książkę, zdać sprawę z książki.

Beu'rteiler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) oceniający (-ca), sądzący (-ca), krytyk *m.*

Beu'rteilung, *sf. pl.* -en, ocenienie *n.*, ocena *f.*, sąd *m.*, krytyka *f.*; der — unterworfen podlegający krytyce.

Beu'rteilungsart, *sf. pl.* -en sposób *m.* oceniania, sądzenia.

Beu'rteilungsgabe, *sf.* bystrość *f.* sądu.

Beu'rteilungsvermögen, *sn.* -s, *pl.* —, zdolność *f.* osądzenia.

Beu'te, *sf.* 1) zdobycz *f.*, łup *m.*; reiche — machen pochwycić bogate łupy; die Soldaten gingen auf — aus żołnierze poszli szukać zdobyczy; die Stadt wurde eine — der Flammen miasto stało się pastwą płomieni; er wird eine gute — machen dobrze się

oblowi; 2) dzieża (piekarska); 3) barć *f.*, ul leśny.

Beu'teanteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, udział *m.* w zdobyczy.

Beu'tegierig, *adi.* żądny zdobyczy.

Beu'tel, *sm.* -s, *pl.* —, worek *m.*; sakiewka *f.*, kaleta *f.*, kiesa *f.*; — voll Geld worek pieniędzy; gespickter — pełna sakiewka; leerer — próżna kieszeń; aus einem — zehren żyć wspólnym kosztem; den — ziehen otworzyć sakiewkę; sich nach seinem — richten zastosować wydatki do dochodów; in seinen eigenen — lügen zbogacić się kłamstwem; er zieht den — nicht gern nie lubi płacić; nach dem Maße seines Beutels wedle kieszeni; arm am — ubogi, biedny; — einer Stadt kasa miejska; der eine hat den —, der andere hat das Geld ma jeden worek a drugi pieniądze; aus anderer Leute — ist gut zehren lekko żyć kosztem drugich; j—m den — leeren wypróżnić komu kieszenie; pytel *m.* (w młynie).

Beu'telförmig, *adi.* w kształcie worka.

Beu'teln, I. *vn.* (h.) i sich — *vr.* odstawać, buchasto leżeć; das Futter beutelt sich podszewka odstaje; II. *va.* pytlować, miąć, gnieść (len.).

Beu'telschneider, *sm.* -s, *pl.* —, wydrwigrosz *m.*, rzezimieszek *m.*, urwipołeć *m.*

Beu'telschneiderei, *sf. pl.* -en, oszukaństwo *n.*

Beu'teltier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, torbacz *m.*

Beuten, *va.* (h.) zdobywać, czynić zdobyczy.

Beu'then, *sn.* Bytom *m.*

Beva'tern, *va.* otaczać opieką ojcowską.

Bevö'lkern, *va.* i sich — *vr.* zaludnić (się); durch Ansiedler — zaludnić osadnikami; einen Teich mit Fischbrut — zarybić staw.

Bevö'lkerung, *sf. pl.* -en, zaludnienie *n.*, ludność *f.*

Bevö'lkerungsdichte, *sf. pl.* -n, gęstość *f.* zaludnienia.

Bevö'lkerungsliste, *sf. pl.* -n, spis *m.* ludności.

Bevö'lkerungstheorie, *sf. pl.* -n, zasady *f.* o wzroście ludności.

Bevo'llmächtigen, *va.* upoważnić, umocować, dać pełnomocnictwo; bevollmächtigt sein mieć pełnomocnictwo, być umocowanym.

Bevo'llmächtiger, *sm.* -s, *pl.* —, dający pełnomocnictwo, upoważniający.

Bevo'llmächtigte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, pełnomocnik *m.*, umocowany, upoważniony; der österreichische — poseł austryacki; der päpstliche — legat, nuncyusz papieski.

Bevo'llmächtigung, *sf. pl.* -en, upoważnienie *n.*, umocowanie *n.*; pełnomocnictwo *n.*; durch — przez umocowanie, przez pełnomocnika.

Bevo'llmächtigungsvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -verträge, umowa *f.* o zastępstwo prawne.

Bevo'r, *coni.* wprzód, nim, zanim, przed; sage mir — du gehst powiedz mi, zanim odejdziesz; — der Zug abgeht przed odejściem pociągu.

Bevo'rmunden, *va.* 1) j—n — sprawować opiekę nad kim, być czyim opiekunem; 2) wyznaczyć, nadać komu opiekuna.

Bevo'rmundung, *sf. pl.* -en, sprawowanie *n.* opieki nad kim, opieka *f.*

Bevo'rrechten, *va.* uprzywilejować, nadać przywileje, prerogatywy; bevorrechteter Stand stan uprzywiljowany.

Bevo'rrechtung, *sf. pl.* -en, 1) udzielenie *n.* przywilejów; 2) przywilej *m.*

Bevo'r-stehen, stehst bevor, steht bevor, stand bevor, habe bevorgestanden, I. *vn.* czekać kogo, zagrażać komu; es steht ihm ein großes Glück bevor czeka go wielkie szczęście; es steht ihm ein Unglück bevor zagraża mu nieszczęście; es steht ein Krieg bevor zanosi się na wojnę; II. bevorstehend, *ppr* i *adi.* zagrażający, mający się zdarzyć; sein -es Glück szczęście, które go czeka; nahe — mający bezpośrednio nastąpić; die -e Reise podróż, która ma nastąpić.

Bevo'rteilen, *va.* ukrzywdzić, zbogacić się z czyją szkodą.

Bevo'rworten, *va.* 1) ein Buch — napisać przedmowę do książki, poprzedzić przedmową; 2) zastrzedz, zabezpieczyć z góry.

Bevor'zugen, I. *va.* j—n — dawać pierwszeństwo komu, wyszczególniać, uwzględniać przed innymi; er bevorzugt ausschließlich diesen Dichter lubi tylko tego poetę; den Sohn bei der Erbschaft — odznaczyć syna przy podziale spadku; II. bevorzugt, *pp.* i *adi.* ulubiony; -er Sohn ukochany syn; -er Gläubiger wierzyciel uprzywilejowany.

Bevo'rzugung, *sf. pl.* -en, odszczególnienie *n.*, przenoszenie *n.* nad innych, wyróżnianie *n.*

Bewa'chen, *va.* pilnować, strzedz; er bewacht jede ihrer Handlungen śledzi każdą jej czynność.

Bewa'chsen, bewächst, bewuchs, habe bewachsen, I. *va.* pokrywać; das Moos bewächst das Dach mech rośnie na dachu, pokrywa dach; II. *vn.* (s.) mit Moos, mit Haaren — porastać mchem, wlosami, okrywać się mchem, wlosami.

Bewa'chung, *sf. pl.* -en, strzeżenie *n.*, pilnowanie *n.*, śledzenie *n.*, nadzór *m.*

Bewa'ffnen, *va.* i sich — *vr.* uzbroić (się); bewaffnet *pp.* i *adi.* uzbrojony, zbrojny; -e Macht siła zbrojna.

Bewa'ffnung, *sf. pl.* -en, uzbrojenie *n.*

Bewah'ranstalt, *sf. pl.* -en, ochronka *f.*, przytulek *m.*

Bewa'hren, *va.* i sich — *vr.* zachować, ochronić, uchować; j—n vor etw. — zachować, ochronić kogo od czego; sich vor etw. — uchować się od czego; sich vor dem Schusse — zasłonić się od strzału; diese Mauer bewahrt uns vor dem Winde ten mur chroni nas od wiatru; er bewahrte sein Herz vor der Sünde ustrzegł serce od grzechu; er bewahrte ihn

vor seinem Zorne zasłonił go przed jego gniewem; Gott bewahre mich davor niech mnie Bóg strzeże od tego; ei bewahre! ależ gdzie tam!; Gott soll mich — niech mnie Bóg broni; Gott bewahre! wcale nie! Gott bewahre mich vor meinen Freunden niech mnie Bóg strzeże od moich przyjaciół; Früchte für den Winter — schować, przechować owoce na zimę; im Herzen — zamknąć w sercu; — Sie uns Ihr Wohlwollen zachowaj nam pan życzliwość; sich rein — zachować czystość swoją; das Vertrauen in sich selbst — nie stracić zaufania do siebie, ufać sobie.

Bewä'hren, I. *va.* i sich — *vr.* udowodnić, sprawdzać, doświadczać; ziścić się, skutkować; wykazać; eine Behauptung — udowodnić twierdzenie; die Vermutung bewährt sich domysł stwierdza się; das Mittel bewährt sich lekarstwo okazuje się skutecznem; sich als mutig — dać dowody męstwa; die Sache bewährt sich schlecht rzecz nie okazuje się dobrą, jest nieodpowiednią; sich als beständig — okazać się stałym, okazać stałość; II. bewährt, *pp.* i *adi.* stwierdzony, dowiedziony doświadczony. doznany; -e Freundschaft doświadczona, wypróbowana przyjaźń; ein Mann von -er Tugend mąż doświadczonej, znanej cnoty.

Bewa'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.*, strażnik *m.*; konskribator *m.*

Bewa'hrheiten, *va.* sprawdzać, poświadczać.

Bewä'hrtheit, *sf.* pewność *f.*, skuteczność *f.* (wypróbowana).

Bewahrung, *sf. pl.* -en, zachowanie *n.*, przechowanie *n.*, uchowanie *n.*, strzeżenie *n.*

Bewährung, *sf.* sprawdzenie *n.*, udowodnienie *n.*, wykazanie *n.*; skuteczność *f.*

Bewa'lden, *va.* i *vr.* zalesić.

Bewa'ldrechten, *va.* drzewo z grubszego ociosać.

Bewa'ldung, *sf. pl.* -en, zalesienie *n.*

Bewa'llen, *va.* opasać wałem; okopać (chmieł).

Bewä'ltigen, I. *va.* pokonać; eine Arbeit — dokonać pracy, doprowadzić pracę do końca; alle Schwierigkeiten — pokonać, zwyciężyć wszelkie trudności; j—n — pokonać kogo; II. -b, *ppr.* i *adi.* -be Wirkung silne, potężne wrażenie.

Bewä'ltigung, *sf.* pokonanie *n.*, zwyciężenie *n.*

Bewa'ndert, *adi.* biegły (w czem), obeznany (z czem).

Bewa'ndertheit, *sf.* znajomość *f.* (czego), biegłość *f.*, doświadczanie *n.* (w czem).

Bewa'ndt, *adi.* bei so -en Umständen w takiem położeniu; es ist um etw. so — tak się z czem rzecz ma.

Bewa'ndtnis, *sf. pl.* -sse, stan *m.* rzeczy, położenie *n.*; mit dieser Angelegenheit hat es folgende — stan tej sprawy jest następujący, sprawa ta ma się tak; es hat damit eine eigene — jest to rzecz szczególna; es hat mit ihm seine eigene — znajduje on się w szczególnem położeniu.

Bewä'ssern, *va.* wodą oblać, nawodnić.

Bewä'sserung, *sf. pl.* -en, zawodnienie *n.*, polewanie *n.*

Bewä'sserungskanal, *sm.* -(e)s, *pl.* -kanäle, kanał nawadniający.

Bewä'sserungsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* nawadniania.

Bewe'gbar, *adi.* dający się poruszać, ruchomy, ruchawy.

Bewe'gbarkeit, *sf.* ruchomość *f.*

Bewe'gen, I. *va.* i *vr.* bewegt, bewegte, h. bewegt, 1) poruszać (się), ruszać (się); die Feder bewegt die Maschine sprężyna porusza maszynę; die Erde bewegt sich ziemia się porusza; Himmel und Erde — poruszać niebo i ziemię; sich auf etw. hin — skierować się na co; er bewegt sich nicht von der Stelle nie rusza się z miejsca; sich um die Achse — obracać się około osi; sich im Kreise — kręcić się w koło; sich in gebildeten Kreisen — obracać się w wykształconych kołach; 2) wzburzyć, poruszyć; der Wind bewegt den See wiatr wzburza, porusza jezioro; die See ist heftig bewegt morze jest mocno wzburzone; ein bewegtes Leben burzliwe życie; 3) wzruszyć, zaniepokoić; seine Erzählung bewegt mich opowiadanie jego wzrusza mnie; dieser Brief hat ihn bewegt ten list zaniepokoił, wzruszył go; sich — lassen a) dać się skłonić; b) dać się wzruszyć; zu Tränen bewegt wzruszony do łez; II. *va.* bewog, habe bewogen, j—n zu etw. — skłonić kogo do czego; was bewog dich zu diesem Schritte co skłoniło cię do tego kroku? ich fühle mich dazu bewogen czuję (widzę) się spowodowanym do tego.

Bewe'ggrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, powód *m.*, przyczyna *f.*, bodziec *m.*, pobudka *f.*

Bewe'glich, *adi.* 1) = bewegbar; 2) poruszający się; -e Figuren poruszające się figury; ein -es Krankenhaus ruchomy szpital; -e Güter ruchomy majątek, ruchomości *pl.*; 3) ruchliwy.

Bewe'glichkeit, *sf.* ruchomość *f.*, ruchliwość *f.*; die — der Zunge, der Füße ruchliwość języka, nóg.

Bewe'gtheit, *sf.* wzruszenie *n.*, zaniepokojenie *n.*

Bewe'gung, *sf. pl.* -en, 1) ruch *m.*, poruszanie *n.* się; — des Körpers ruch ciała; schwingende — ruch wahadłowy; rotierende — ruch kulisty; er ist schwer in — zu setzen trudno w ruch go wprawić; etw. wieder in — bringen rozruszać co na nowo; alle Hebel in — setzen poruszyć wszystkie sprężyny; die Presse in — setzen poruszyć prasę; das Heer setzte sich in — wojsko wyruszyło; freiwillige, unfreiwillige — ruch dowolny mimowolny; es entstand eine allgemeine — powstało powszechne poruszenie; 2) wzruszenie *n.* (duchowe); es ergriff mich eine tiefe — opanowało mnie głębokie wzruszenie; eine große — bemächtigte sich der Geister wielkie wzburzenie opanowało umysły.

Bewe'gungsachſe, *sf. pl.* -n, oś obrotowa, rotacyjna.

Bewe'gungsfähigkeit, *sf.* możność *f.*, swoboda *f.* ruchu.

Bewe'gungsgefühl, *sn.* -(e)s, poczucie *n.* ruchu.

Bewe'gungsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo *n.* ruchu.

Bewe'gungskraft, *sf.* siła *f.* ruchu.

Bewe'gungsumkehr, *sf.* odwrót *m.* ruchu.

Bewe'gungslos, *adi.* nieruchomy, bezwładny; *adv.* nieruchomo, bezwładnie.

Bewe'gungsloſigkeit, *sf.* nieruchomość *f.*, bezwładność *f.*

Bewe'gungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* ruchu, poruszania się.

Bewe'gungsſtörung, *sf.* zaburzenie *n.* ruchu; przeszkoda w (swobodnym) ruchu.

Bewe'gungsvermögen, *sn.* -s, możność *f.* ruchu.

Bewe'hren, *va.* i *vr.* ob. Bewaffnen.

Bewei'ben, *va.* i ſich — *vr.* ożenić (się).

Bewei'bt, *part.* i *adi.* ożeniony.

Bewei'den, *va.* ein Feld — spasać (pole, łąkę).

Bewei'hräuchen, *va.* okadzać; j—n — kadzić, pochlebiać komu.

Bewei'nen, *va.* opłakiwać, płakać (nad czem).

Bewei's, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód *m.*; próba *f.*; zum -ſe deſſen na dowód tego; — deſſen czego dowodem; ſchlagender — uderzający dowód; durch -e widerlegen zbijać dowodami; einen — führen prowadzić dowód; als — der Freundſchaft w dowód przyjaźni.

Bewei'santretung, *sf.* -antritt, *sm.* -(e)s, wystąpienie *n.* z dowodem, zgłoszenie *n.* dowodu.

Bewei'sartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł dowodowy.

Bewei'saufnahme, *sf. pl.* -n, przeprowadzenie *n.* dowodu, zasięgnienie *n.* dowodu.

Bewei'sart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* dowodzenia.

Bewei'sbar, *adi.* dający się udowodnić.

Bewei'sbarkeit, *sf.* możność *f.* udowodnienia.

Bewei'ſen, bewieſ, habe bewieſen, I. *va.* 1) dowodzić, dowieść, udowodnić; eine Schuld — udowodnić winę; einen Lehrſatz — dowieść prawidła; 2) okazać, dać dowód; j—m Achtung — okazać komu (wobec kogo) uszanowanie; ſeine Erkenntlichkeit — dać dowód wdzięczności; II. ſich — *vr.* ſich als mutig — okazać się odważnym; ſich vernünftig — dać dowód roztropności.

Bewei'sführung, *sf. pl.* -en, dowodzenie *n.*, prowadzenie *n.* dowodu.

Bewei'sgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, argument dowodowy.

Bewei'skraft, *sf.* moc dowodowa.

Bewei'skräftig, *adi.* posiadający siłę dowodową.

Bewei'smittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek dowodowy.

Bewei'sſchrift, *sf. pl.* -en, 1) (Beweisſtück) dokument służący jako dowód; 2) pismo dowodowe wniesione do sądu w obronie jakiej sprawy.

Bewei'ßen, *va.* pobielić.

Bewe'nden, *vn.* (ſ.) es bei etw. — laſſen poprzestać na czem, poniechać dalszego dochodzenia; zadowolić się czem; ograniczyć się do czego.

Bewe'nden, *sn.* -s, 1) dabei hat es ſein — niechaj tak pozostanie, koniec na tem; 2) ob. Bewandtnis.

Bewe'rben, ſich — *vr.* bewirbſt, bewirbt, bewarb, habe beworben, 1) ſich um etw. — starać się o co; czynić o co zabiegi, ubiegać się, współubiegać się; (aspirować do czego); ſich um eine Stelle — starać się, ubiegać się o posadę; ſich um ein Mandat — starać się, o mandat (kandydować); ſich um ein Mädchen — starać się o rękę panny (o pannę); ſich um einen Preis — ubiegać, współubiegać się (konkurować) o nagrodę.

Bewe'rber, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) starający (-ca) się, konkurent *m.* (konkurentka *f.*), kandydat (kandydatka *f.*), kompetent *m.* (kompetentka *f.*).

Bewe'rbung, *sf. pl.* -en, (Bewerben *sn.*) staranie *n.* się, ubieganie *n.* się, konkurowanie *n.*, kandydatura *f.*

Bewe'rfen, *va.* bewirfſt, bewirft, bewarf, habe beworfen, j—n mit Steinen — obrzucić kogo kamieniami; eine Wand mit Kalk — narzucić, obtynkować ścianę wapnem.

Bewe'rfung, *sf. pl.* -en, obrzucenie *n.*, narzucenie *n.*, obtynkowanie *n.*

Bewe'rkſtelligen, *va.* uskutecznić, wykonać; sprawić; da haben Sie etwas Schönes bewerkſtelligt wykonaleś pan coś pięknego.

Bewe'rkſtelligung, *sf.* wykonanie *n.*, uskuteczniene *n.*, sprawienie *n.*

Bewi'ckeln, *va.* obwinąć, obwiązać czem.

Bewe'rten, *va.* oceniać, szacować.

Bewe'rtung, *sf. pl.* -en, ocenienie *n.*, ocena *f.*, szacowanie *n.*

Bewi'lligen, *va.* 1) zezwolić, dać pozwolenie, zgodzić się; 2) uchwalić; die Kammer hat dieſes Geſetz bewilligt Izba uchwaliła tę ustawę.

Bewi'lligung, *sf. pl.* -en, 1) (także Bewilligen, *sn.*) uchwala *f.*; 2) zezwolenie *n.*, pozwolenie *n.*

Bewi'lligungsrecht, *sn.* -es, prawo *n.* zezwalania.

Bewi'llkommen, (bewi'llkommnen) *va.* przywitać, powitać.

Bewi'llkomm(n)ung, *sf.* przywitanie *n.*, powitanie *n.*

Bewi'nden, *va.* bewand, habe bewunden, ob. Bewickeln.

Bewi'rken, *va.* sprawić co, dokazać czego; wywołać co.

Bewi'rkung, *sf.* sprawienie *n.*, dokazanie *n.* czego.

Bewi'rten, *va.* j—n — przyjąć, ugościć, uczęstować kogo; j—n mit Speiſe und Trank — przyjąć kogo jadłem i napitkiem.

Bewi'rtſchaften, *va.* zarządzać gospodarstwem; ein Gut

— gospodarować, prowadzić gospodarstwo.

Bewi'rtſchaftung, *sf.* zagospodarowanie *n.*

Bewi'rtung, *sf. pl.* -en, ugoszczenie *n.*, przyjęcie *n.*, częstowanie *n.*; die — in dieſem Hotel iſt nicht beſonders gut usługa w tym hotelu nieszczególna.

Bewi'tzeln, *va.* etw. — dowcipkować, drwić z czego.

Bewo'hnbar, *adi.* mieszkalny (mogący być zamieszkanym).

Bewo'hnen, *va.* zamieszkiwać (kraj, dom).

Bewo'hner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *f.*, *pl.* -innen) mieszkanic *m.* (mieszkanka *f.*).

Bewo'hnerſchaft, *sf.* ogół *m.* mieszkańców, mieszkańcy *pl.*

Bewo'hnung, *sf. pl.* -en. mieszkanie *n.*, pomieszkanie *n.*

Bewö'lken, I. *va.* i ſich — *vr.* zachmurzyć (się), chmurami zasłonić (się); (przen.) zasępić (się); II. bewölkt *pp.* i *adi.* pokryty chmurami, zachmurzony; -e Stirn zasępione czoło.

Bewo'llen, *va.* wełną okryć; die Schafe ſind dick bewollt owce mają na sobie gęstą wełnę.

Bewu'nderer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) podziwiacz *m.*, admirator *m.* (admiratorka *f.*), wielbiciel *m.* (wielbicielka *f.*).

Bewu'ndern, *va.* podziwiać.

Bewu'nderns|wert, (-würdig), *adi.* i *adv.* podziwienia godny.

Bewu'nderung, *sf.* podziwienie *n.*, podziw *m.*

Bewu'rf, *sm.* -(e)s, -würfe, obrzucenie *n.*, narzut *m.*

Bewu'rzeln, *vn.* (ſ.) i ſich —, *vr.* wkorzenić się, zapuścić korzenie.

Bewu'ßt, *adi.* 1) świadomy; *adv.* świadomie; ich habe es — getan uczyniłem to świadomie; ich bin mir keiner Schuld — nie poczuwam się do żadnej winy; 2) wiadomy; *adv.* wiadomo; die Sache iſt mir — rzecz mi jest wiadomą; es iſt jedermann — wiadomem jest każdemu.

Bewu'ßtlos, *adi.* nieprzytomny, bezprzytomny; *adv.* nieprzytomnie, bezprzytomnie.

Bewu'ßtloſigkeit, *sf.* bezprzytomność *f.*, nieprzytomność *f.*; omdlenie *n.*

Bewu'ßtſein, *sn.* -s, 1) przytomność *f.*; er verliert das — odchodzi od przytomności, traci przytomność; zum — zurückrufen przyprowadzić do przytomności; 2) świadomość *f.*, przeświadczenie *n.*, przekonanie *n.*; es bleibt mir das — meiner Unſchuld pozostaje mi przeświadczenie o mej niewinności.

Bey, *sm.* -s, *pl.* -s, bej *m.*

Beza'hlbar, *adi.* i *adv.* 1) mogący być zapłacony; 2) płatny.

Beza'hlen, *va.* i *vp.* (ſ.) płacić, wypłacić; j—m etw. —zapłacić komu co; etw. zu teuer — przepłacić co; alles bei Heller und Pfennig — zapłacić co do grosza; j—n — zapłacić kogo; er hat ſich ſelbſt bezahlt gemacht sam sobie zapłacił, sam wziął sobie zapłatę; ſie ſpricht, als ob ſie dafür bezahlt würde mówi, papla jak za pieniądze, jak gdyby jej kto za to płacił; neue Schulden machen, um alte zu — łatać nowymi długami stare, łatać jedną dziurę drugą; Gutes mit Böſem — płacić niewdzięcznością (dobre złem); bezahlt und quittiert zapłacono i pokwitowano; ich will dich ſchon dafür — zapłacę ja ci za to; j—n mit gleicher Münze — oddać wet za wet, oddać piękne za nadobne.

Beza'hlung, *sf. pl.* -en, 1) zapłata *f.*; (Zahlung) gegen bare — za gotówkę; 2) (Lohn) płaca *f.*; wie die —, ſo die Arbeit jaka płaca taka praca; 3) (Vergeltung) zapłata, odpłata *f.*, odwet *m.*

Bezä'hmbar, *adi.* dający się ułaskawić, poskromić, mogący być ułaskawianym.

Bezä'hmen, *va.* i ſich — *vr.* ugłaskać, ułaskawić; poskromić; ukrócić; powściągnąć; ſich (*dat.*) etw. — pozwolić sobie co, nie pożałować sobie czego.

Bezä'hmung, *sf.* ułaskawienie *n.*, poskromienie *n.*

Beza'hnen, *va.* ein Maſchinenrad —, porobić zęby przy kole u maszyny.

Bezau'berer, *sm.* -s, *pl.* —, Bezaub(r)erin, *sf. pl.* -innen, czarodziej *m.*, -ka *f.*

Bezau'bern, I. *va.* 1) (beherzen) zaczarować; 2) (entzücken) oczarować, zachwycić; II. bezaubernd, *ppr.* i *adi.* czarujący, zachwycający.

Bezau'berung, *sf. pl.* -en, zaczarowanie *n.*; oczarowanie *n.*, zachwyt *m.*

Beze'chen, *va.* i ſich — *vr.* upić (się).

Bezei'chnen, I. *va.* 1) nacechować, naznaczyć, napiętnować; mit einem Akzent — naznaczyć akcentem, dać akcent; die Bäume im Wald — nacechować drzewa w lesie; j—n als einen Verbrecher — napiętnować kogo jako zbrodniarza; 2) oznaczyć, określić opisać; einen Begriff mit einem Worte — określić wyrazem pojęcie; etw. näher — określić, opisać co bliżej; 3) oznaczać, być oznaką; dieſe Tat bezeichnet eine Beſſerung ten postępek jest oznaką jego poprawy; 4) pokryć rysunkami (eine Wand ścianę); II. ſich — *vr.* przedstawiać się; Tuch und Loden — ſich dem Auge ganz verſchieden sukno i szaraczek przedstawiają się oku zupełnie różnie; III. bezeichnend, *ppr.* i *adi.* 1) = bezeichnen; 2) znamienny, charakterystyczny; *adv.* znamiennie, charakterystycznie.

Bezei'chnung, *sf. pl.* -en, 1) nacechowanie *n.*, napiętnowanie *n.*; 2) skreślenie *n.*, opisanie *n.*; 3) napis *m.*, (etykieta *f.*); nazwa *f.*; 4) znak *m.*, oznaka *f.*, znamię *n.*

Bezei'gen, I. *va.* okazywać; II. ſich — *vr.* ſich gegen j—n teilnehmend — okazać komu współczucie, okazać się współczującym.

Bezei'gung, *sf. pl.* -en, okazywanie *n.*

Beze'tteln, *va.* oznaczyć kartkami, poprzylepiać kartki.

Bezeu'gen, *va.* 1) poświadczyć, zaświadczyć; ich bezeuge es vor Gott wobec Boga poświadczam; 2) udowodnić (przez świadków, przez dowody); es ist durch Urkunden bezeugt worden dokumentami, za pomocą dokumentów stwierdzono; 3) j—m — świadczyć, zaświadczyć komu.

Bezeu'gung, *sf. pl.* -en, poświadczenie *n.*, zaświadczenie *n.*, potwierdzenie *n*; oznaka *f.*

Bezi'chten, (bezichtigen) *va.* ob. Beschuldigen.

Bezi'chtigung, *sf. pl.* -en, ob. Beschuldigung.

Bezie'hbar, *adi.* 1) odnoszący się, odnośny; 2) mogący być zamieszkanym: 3) nur bar — tylko za gotówkę do kupienia.

Bezie'hen, bezog, habe bezogen, I. *va.* i *vr.* 1) eine Wohnung — sprowadzić się do mieszkania; die Märkte — objeżdżać targi, jarmarki, kiermasze; eine Schule — wstąpić do szkoły; 2) ein Lager — rozłożyć się obozem; die Wache — zaciągnąć wartę; die Winterquartiere — zająć zimowe kwatery; das Regiment hat die Garnison in Przemyśl bezogen pułk stanął załogą w Przemyślu (przybył na załogę do Przemyśla); 3) mit etw. — pokryć (się) czem; 4) ein Bett — pokryć łóżko (kapą); ein Polster — nawlec na poduszkę poszewkę; eine Geige mit Saiten — naciągnąć struny na skrzypce; 5) (w handlu) j—n — (einen Wechsel auf j—n ziehen) trasować na kogo; 6) sprowadzać; woher beziehen Sie diesen Wein? skąd sprowadzasz pan to wino? 7) pobierać; wieviel Gehalt — Sie? jaką płacę pobierasz pan? 8) stosować; haben Sie diese Bemerkung auf mich bezogen? czy stosowałeś pan do mnie tę uwagę? eine Regel auf etw. — stosować do czego regułę; II. sich — *vr.* sich auf etw. — ściągać, odnosić się do czego; sich auf j—n — odwoływać, powoływać się na kogo.

Bezie'hung, *sf. pl.* -en, 1) = beziehen; 2) stosunek *m.* (wzajemny); ich stehe mit ihm in -en zostaję z nim w stosunkach; ich stehe mit dieser Angelegenheit in keinerlei — nie mam z tą sprawą nic wspólnego; in dieser — pod tym względem; in moralischer — pod względem moralności, z moralnego punktu widzenia.

Bezie'hungsbegriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pojęcie względne.

Bezie'hungsfürwort, *sn.* -es, *pl.* -wörter, zaimek względny.

Bezie'hungsweise, *adv.* względnie, odnośnie,

Bezie'len, *va.* etw. — zamierzać co, zmierzać do czego.

Bezi'ffern, I. *va.* cyframi oznaczyć, ponumerować; II. sich — *vr.* (także *vm.* h.) wynosić; sein Gewinn beziffert sich auf Millionen zysk jego wynosi miliony.

Bezi'fferung, *sf. pl.* -en, oznaczenie *n.* numerami.

Bezi'rk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) okręg *m.*, obwód *m.*, dzielnica *f.* (dowolna część kraju lub miasta); das liegt außer seinem -e to nie należy do jego zakresu; 2) powiat *m.* (część kraju pod względem administracyjnym jedną całość stanowiącą); das ist ein industrieller — to jest okręg (dzielnica) przemysłowy (-wa); im -e Przemyśl ist eine Viehseuche ausgebrochen w powiecie przemyskim wybuchła zaraza na bydło.

Bezi'rken, *va.* oznaczyć (granicę), określić.

Bezi'rksanstalt, *sf. pl.* -en, zakład powiatowy, okręgowy, obwodowy.

Bezi'rksarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte (w Austryi) lekarz powiatowy; (ogólnie) lekarz okręgowy, obwodowy.

Bezi'rksausschuß, *sm.* -sses, *pl.* -schüsse, 1) wydział powiatowy, okręgowy, obwodowy; (w Austryi: wydział Rady powiatowej); 2) członek *m.* wydziału powiatowego.

Bezi'rksfeldwebel, *sm.* -s, *pl.* —, sierżant powiatowy.

Bezi'rkshauptmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, starosta *m.*

Bezi'rkshauptmannschaft, *sf. pl.* -en, starostwo *n.*

Bezi'rkskommando, *sn.* -s, *pl.* -s, komenda powiatowa.

Bezi'rksrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, 1) rada powiatowa, okręgowa, obwodowa; 2) członek *m.* rady powiatowej itd.

Bezi'rksvorsteher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) naczelnik *m.*, przełożony *m.* powiatu; 2) (w Austryi czasem zamiast Bezirkshauptmann) starosta *m.*

Bezi'rkung, *sf. pl.* -en, określenie *n.*, oznaczenie *n.* (granic).

Bezoa'r, *sm.* -s, *pl.* -e, bezoar *m.* (kamień).

Bezü'chtigen, ob. Bezichtigen.

Bezu'ckern, *va.* ocukrzyć, pocukrować, cukrem posypać.

Bezu'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) (Überzug) powłoka *f.*, obicie *n.* (der Möbel mebli); 2) związek *m.*, ściąganie *n.*, odnoszenie *n.* się do czego; das hat auf meine Angelegenheit keinen — to niema związku z moją sprawą; auf etw. — haben odnosić się do czego; ich nehme — auf mein Schreiben vom . . . odwołuję się na list mój z dnia . . .; in — auf odnośnie do; 3) zajęcie *n.*, instalacya *f.*; beim — der neuen Wohnung przy zajęciu nowego mieszkania; —der Wache zaciągnięcie *n.* warty, sprowadzanie *n.*; 4) sprowadzanie *n.*, sprowadzenie *n.*; der — der Ware aus erster Hand sprowadzenie towarów z pierwszej ręki; 5) (Bezüge) dochody (regularne z płacy).

Bezü'glich, I. *adi.* odpowiadający, odnoszący się, względny; -es Fürwort zaimek względny (gram.); *adv.* względnie. odpowiednio, odnośnie; II, *praep.* (z gen.) odnośnie, co się tyczy.

Bezu'gnahme, *sf. pl.* -n odnoszenie się, odwołanie się do czego; unter (mit) — auf das Gesetz vom . . w myśl ustawy z dnia . .

Bezu'gsbedingungen, *sf. pl.* warunki *pl.* dostawy, nabycia.

Bezu'gsquelle, *sf. pl.* -n, źródło *n.* nabycia; ich habe eine billige — der Wäſche gefunden znalazłem tanie źródło dla (nabywania) bielizny.

Bezu'gsrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* pobierania, nabywania.

Bezwe'cken, *va.* 1) zamierzać, chcieć osięgnąć, mieć na celu; was — Sie? do czego pan zmierzasz? 2) ćwieczkami obić (einen Schuh trzewik).

Bezwei'feln, *va.* etw. — powątpiewać o czem, w wątpliwość co podawać; das iſt nicht zu — to nie ulega wątpliwości.

Bezwei'f(e)lung, *sf. pl.* -en, powątpiewanie *n.*

Bezwi'ngbar, *adi.* do zdobycia, do zwalczenia.

Bezwi'ngen, I. *va.* pokonać, zwalczyć, przemódz kogo; zawojować (kraj, naród); poskromić; er hat ſeinen Zorn bezwungen poskromił, pohamował, powściągnął swój gniew; er kann ein Pfund Fleiſch ſelbſt — potfafi sam jeden zpalaszować funt mięsa; die Herzen — podbijać serca; II. ſich — *vr.* pohamować, powściągnąć się.

Bezwi'nger, *sm.* -s, *pl.* —, poskromiciel *m.*; zwycięzca *m.*

Bezwi'ngung, *sf. pl.* -en, poskromienie *n.*, pokonanie *n.*, zwalczenie *n.*

Bi'bel, *sf. pl.* -n, biblia *f.*, pismo święte.

Bi'belausleger, *sm.* -s, *pl.* —, wykładający Pismo święte, egzegeta *m.*

Bi'belauslegung, *sf. pl.* -en, objaśnienie *n.* Pisma świętego, egzegeza *f.*

Bi'belfeſt, *adi.* biegly w biblii.

Bi'belgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, stowarzyszenie biblijne.

Bi'belſprache, *sf.* język (styl biblijny.

Bi'ber, *sm.* -s, *pl.* —, bóbr *m.*

Bi'berbau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bobrowy dom.

Bi'berfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, futro bobrowe, bobry *pl.*

Bi'bergeil, *sn.* -s, strój bobrowy; -eſſenz *sf.* bobrowa esencya, bobrowe krople.

Bi'berhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz kastorowy.

Bi'berklee, *sm.* -s, (bot.) bobrek trójlistny.

Bi'bernell(e), *sf. pl.* -en, biedrzeniec *m.* (bot.).

Bibliogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, bibliograf *m.*

Bibliographie', *sf. pl.* -n, bibliografia *f.*

Bibliogra'phiſch, *adi.* bibliograficzny.

Biblioma'n(e), *sm.* -en, *pl.* -en, zbieracz *m.* rzadkich książek, biblioman *m.*

Bibliomani'e, *sf.* zamiłowanie *n.* w zbieraniu książek bibliomania *f.*

Bibliophi'l(e), *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Biblioman.

Bibliothe'k, *sf. pl.* -en, księgozbiór *m.*, biblioteka *f.*

Bibliotheka'r, *sm.* -s, *pl.* -e, bibliotekarz *m.*

Bi'bliſch, *adi.* biblijny; -e Geſchichte historya biblijna; Pismo święte.

Bi'ckbeere, *sf. pl.* -n, borówka *f.*, czernica *f.*, czarna jagoda.

Bicy'cle, *sn.* -s, *pl* -s, bicykl *m.*, kolo *n.*, welocyped *m.*

Bide't, *sn.* -s, *pl.* -s, wanienka nasiadowa.

Bie'der, *adi.* zacny, poczciwy, godny.

Bie'derkeit, *sf. pl.* -en, poczciwość, prawość *f.*, zacność *f.*

Bie'dermann, (biederer Mann), *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, uczciwy, rzetelny, prawy, zacny, godny człowiek, poczciwiec *m.*

Bie'derſinn, *sm.* -es, prawość *f.*, zacność *f.*

Bie'gbar, *adi.* ob. Biegſam.

Bie'ge, *sf. pl.* -n, ob. Beuge.

Bie'gen, (ſ.) bog, bin (habe) gebogen, I. *vn.* 1) ob. Beugen; 2) um die Ecke — skręcić o róg; II. *va.* i *vr.* zgiąć, wygiąć, przegiąć; — oder brechen zgiąć albo zlamać; er hat ſich ſo oft gebogen, daß er nicht mehr aufrecht ſtehen kann tak wiele się kłaniał, że mu się aż grzbiet skurczył; III. gebogen, *pp.* i *adi.* wygięty; -e Möbel meble gięte.

Bie'gſam, *adi.* giętki, gibki; *adv.* giętko; ein -er Charakter uległy charakter.

Bie'gſamkeit, *sf.* giętkość *f.*, gibkość *f.*

Bie'gung, *sf. pl.* -en, gięcie *n.*, zgięcie *n.*, zginanie *n.*; zakręt *m.*

Bie'litz, *sn.* Bielsk *m.*, Bilsko *n.*; Bielitzer *sm.* Bielszczanin.

Bie'litz, Alt- und Neu- *sn.* Bielice Nowe i Stare.

Bi'la, *sn.* Bilma *f.*

Bili'n, *sm.* Bielina *f.*

Bie'ne, *sf. pl.* -n, pszczola *f.*; man muß die — mit dem Stachel nehmen kto lubi róże, znieść musi i ciernie.

Bie'nenbeute, *sf. pl.* -n, barć *f.*

Bie'nenbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chleb pszczelny, miód *m.* z woszczynami.

Bie'nenfänger, (-freſſer) *sm.* -s, *pl.* —, żolna *f.* (ptak), szurka *f.*

Bie'nengarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, pasieka *f.*

Bie'nenharz, *sn.* -es, *pl.* -e, zasklep *m.*

Bie'nenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, pszczelnik *m.*

Bie'nenkappe, (-haube), *sf. pl.* -n, czapka pszczelnicza (od. pszczól chroniąca).

Bie'nenkitt, *sm.* -(e)s, ob. Bienenharz.

Bie'nenkönigin, *sf.*, *pl.* -innen, królowa *f.*, matka *f.* pszczól.

Bie'nenkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.*, pudło *n.* na pszczoły; ul *m.*

Bie'nenrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo pszczelne.

Bie'nenfang, *sm.* -(e)s, (bot.) glucha (biala) pokrzywa.

Bie'nenſchauer, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Bienenhaus.

Bie'nenſchwarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwärme, rój *m.* pszczól.

Bie'nenſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, 1) ob. Bienenhaus; 2) ilość pszczół (rojów).

Bie'nenſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ukąszenie *n.* pszczoły.

Bie'nenſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, ul *m.*, pieniek *m.* na pszczoły.

Bie'nenvater, (-wärter), *sm.* -s, *pl.* -väter, bartnik *m.*, pszczelnik *m.*

Bie'nenwerder, *sn.* Pszczolczyn *m.*

Bie'nenwolf, *sm.* -es, *pl.* -wölfe, pszczolojad *m.*

Bie'nenzelle, *sf. pl.* -n, komórka *f.* w pszczólce miodu.

Bie'nenzucht, *sf.* hodowla *f.* pszczół, pszczelnictwo *n.*

Bie'nlein, *sn.* -s, *pl.* —, **Bie'nchen**, *sn.* -s, *pl.* —, pszczólka *f.*

Bier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piwo *n.*; bayeriſches — bawar *m.*, piwo bawarskie; Dünnbier (Abzugbier) podpiwek *m.*; zu -e gehen iść na piwo; Wein auf — rat ich dir, — auf Wein, das laß ſein dobre wino po piwie, ale nie odwrotnie.

Bie'rbank, *sf. pl.* -bänke, 1) lawa *f.* w piwiarni; 2) piwiarnia *f.*; immer auf der — liegen nie wychodzić z piwiarni; -politik *f.* polityka karczemna.

Bie'rbaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -bäſſe, zapity, od pijatyki ochryply, pijacki głos.

Bie'rbrauen, *sn.* -s, piwowarstwo *n.*, browarnictwo *n.*

Bie'rbrauer, *sm.* -s, *pl.* —, piwowar *m.*

Bierbrauerei', *sf. pl.* -en, 1) browarnictwo *n.*; die — erlernen nauczyć się browarnictwa; 2) browar *m.*; 3) piwiarnia *f.*

Bie'rbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, piwosz *m.*

Bie'rfaß, *sn.* -es, *pl.* -fäſſer, 1) beczka *f.* na piwo, piwa; 2) grubas *m.*

Bie'rgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród *m.* gdzie szynkują piwo.

Bie'rgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) opłata *f.* od piwa; 2) napiwek *m.* (tryngielt).

Bie'rhalle, *sf. pl.* -n, piwiarnia *f.*

Bie'rhaus, *sf.* -ſes, *pl.* -häuſer, piwiarnia *f.*

Bie'rhefe, *sf. pl.* -n, drożdże piwne.

Bie'rkeller, *sm.* -s, *pl.* —, piwiarnia *f.* w piwnicy.

Bie'rkrug, *sm.* -(e)s, *pl.* -krüge, dzban *m.* na piwo, kufel *m.*

Bie'rſchank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchänken (-ſchenke *sf.*), szynk piwny, piwiarnia *f.*

Bie'rſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od piwa, czopowe *n.*

Bie'rſuppe, *sf. pl.* -n, polewka piwna.

Bie'rtrinker, *sm.* -s, *pl.* —, piwosz *m.*

Bie'rverſilberer, *sm.* -s, *pl.* —, komisyoner *m.* od piwa.

Bie'rwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz rozwożący piwo, piwiarka *f.*

Bie'rwirtſchaft, *sf. pl.* -en, piwiarnia *f.*, szynk *m.*

Bieſt, I. *sn.* -s, (zamiast Beſtie) bydlę *n.*; verdammtes — przeklęte bydlę; II. *sm.* -es, pierwsze mleko po ocieleniu krowy.

Bie'ten, bieteſt, bietet (także beutſt, beut) bot, habe geboten, *va.* i ſich — *vr.* 1) przedstawiać (się), nasuwać (się), nastręczać (się); das bietet viele Schwierigkeiten to przedstawia wielkie trudności; es bietet ſich eine Gelegenheit nastręcza, nasuwa się sposobność; 2) podać, ofiarować; j—m die Hand zum Gruß — podać komu na przywitanie rękę; ſeiner Frau den Arm — podać ramię żonie; er bot ihm einen freundlichen Gruß pozdrowił go uprzejmie; j—m die Zeit — pozdrowić kogo (powiedzieć dzień dobry, dobry wieczór itd.); j—m den Rücken — odwrócić się do kogo plecyma; er bot ihm dafür 1000 Rubel ofiarował mu za to 1000 rubli; wieviel bieten Sie? ile pan dajesz (ofiarujesz); auf etw. — ofiarować cenę za co; er kann ihm nicht das Waſſer — nie godzien jest rozwiązać mu rzemyk u trzewika; 3) (w kartach) zapowiadać; 4) das darf mir niemand — nie zniosę tego od nikogo; er läßt ſich alles — znosi wszystko; 5) j—m Trotz — oprzeć się komu; er bietet ihm mutig die Stirn odważnie mu się opiera, odważnie się z nim mierzy; (w szachach) Schach dem Könige — zaszachować króla.

Bie'tung, *sf. pl.* -en, podaż *f.*, licytacya *f.*; podanie *n.* ceny.

Bigamie', *sf. pl.* -(e)n, wielożeństwo *n.*, bigamia *f.*

Bigami'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, dwużeniec *m.*, bigamista *m.*

Bigo'tt, *adi.* przesadnie pobożny (pobożny z odcieniem przesądności); eine -e Frau bigotka *f.*, pobożnisia *f.*

Bigotterie', *sf. pl.* -n, przesadna pobożność, bigoterya *f.*

Bijouterie' (wym.: biżuteri), *sf. pl.* -n, klejnoty *pl.*, biżuterye *pl.*

Bikarbona't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dwuwęglan *m.*

Bila'nz, *sf. pl.* -en, zamknięcie *n.* rachunków, bilans *m.*; równowaga *f.*; rohe — bilans prowizoryczny, tymczasowy; die — ziehen (bilanzieren) bilansować.

Bi'lchmaus, *sf. pl.* -mäuſe, popielica *f.*, bielka *f.*

Bild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz *m.*; portret *m.*; posąg *m.*; przenośnia *f.*; wyobrażenie *n.*; ein frommes, heiliges — obraz pobożny, święty; das — des Vaters portret ojca; es iſt das ſchönſte — auf der ganzen Ausſtellung to najpiękniejsze płótno na całej wystawie; lebende -er żywe obrazy; ſie iſt ein — ohne Gnade piękna, ale głupia; ein Bild in Erz, in Marmor portret z brązu, z marmuru; ein Drama in 3 Akten und 6 -ern dramat w 3 aktach i sześciu obrazach; es iſt ſchwer ſich ein — von dieſer Verwüſtung zu machen trudno zrobić sobie wyobrażenie o tem spustoszeniu; in -ern reden mówić w przenośniach, w obrazach; ein trübes — gewähren przedstawiać smutny widok; ein — von etw. entwerfen opisywać co.

Bi'lden, I. *va.* i ſich — *vr.* tworzyć, utworzyć, uformować, kształcić, rozwijać, sposobić (się); einen Kreis — utworzyć kolo, ustawić się w kolo; eine Figur aus Wachs — ulepić z wosku figurę; wir bildeten den rechten Flügel tworzyliśmy prawe

skrzydło; ſeinen Geiſt — kształcić się; eine Geſellſchaft, einen Verein — utworzyć towarzystwo, stowarzyszenie; 6 Perſonen bildeten den Ausſchuß wydział składał się z sześciu osób; er hat ſich ſelbſt gebildet sam się wykształcił; es hat ſich ein Geſchwür gebildet utworzył się wrzód; die Sprache bildet ſich język rozwija (kształci) się; II. -d, *ppr.* i *adi.* ob. Bilden -e Kunſt sztuka plastyczna; Herz und Geiſt -e Erziehung wychowanie kształcące serce i rozum; III. gebildet, *pp.* i *adi.* ob. Bilden; ein -er Menſch wykształcony człowiek; in der ganzen -en Welt w całym świecie wykształconym.

Bi'lderanbeter, *sm.* -s, *pl.* —, obrazochwalca *m.*

Bi'lderbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, arkusz *m.* z obrazkami.

Bi'lderbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka *f.* z obrazkami, malowanka *f.*

Bi'ldergalerie, *sf. pl.* -(e)n, galerya *f.* obrazów.

Bi'lderrätſel, *sn.* -s, *pl.* —, zagadka obrazkowa, rebus *m.*

Bi'lderreich, *adi.* i *adv.* obrazowy; eine -e Rede mowa obfitująca w obrazy, kwiecista.

Bi'lderſprache, *sf.* mowa allegoryczna, przenośna.

Bi'lderſtürmer, *sm.* -s, *pl.* —, obrazoburca *m.*, ikonoklasta *m.*

Bi'ldfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia *f.*; auf der — erſcheinen ukazać się na powierzchni, na horyzoncie.

Bi'ldhauer, *sm.* -s, *pl.* —, rzeźbiarz *m.*

Bi'ldhauerarbeit, *sf. pl.* -en, rzeźba *f.*

Bildhauerei', *sf.* sztuka rzeźbiarska, rzeźbiarstwo *n.*

Bi'ldhauerkunſt, *sf.* sztuka rzeźbiarska, rzeźbiarstwo *n.* (Bildhauerei).

Bildhauerwerkſtatt, *sf. pl.* -ſtätten, warsztat, atelier rzeźbiarski(e).

Bi'ldlich, *adi.* i *adv.* obrazowy (-wo), allegoryczny (-nie), przenośny (-nie).

Bi'ldner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), nauczyciel *m.* (-ka), kształciciel *m.* (-ka), twórca *m.* (-czyni).

Bi'ldnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, obraz *m.*, wizerunek *m.*, portret *m.* (konterfekt *m.*).

Bi'ldnismaler, *sm.* -s, *pl.* —, portrecista *m.*

Bi'ldſam, *adi.* dający się wykształcić, ukształtować, naginać; giętki, miękki.

Bi'ldſchnitzer, *sm.* -s, *pl.* —, snycerz *m.*, rzeźbiarz *m.*

Bi'ldſchön, *adi.* piękny jak obraz, jak malowanie; ein -es Mädchen prześliczna dziewczyna.

Bi'ldſtecher, *sm.* -s, *pl.* —, sztycharz *m.*, rytownik *m.*

Bi'ldung, *sf. pl.* -en, 1) tworzenie *n.* (formowanie *n.*, formacya *f.*); die — der Milch tworzenie się mleka; 2) wykształcenie *n.*, oświata *f.*, kultura *f.*, kształcenie *n.*; die — des Volkes oświata ludu; höhere — wyższe wykształcenie; die allgemeine — oświata ludowa; ein Mann von — wykształcony człowiek; 3) kształt *m.*, wzrost *m.*, figura *f.*; er hat eine ſchöne — des Körpers ma piękne kształty.

Bi'ldungsanſtalt, *sf. pl.* -en zakład *m.* wychowawczy (edukacyjny).

Bi'ldungsfähig, *adi.* zdolny do wykształcenia się, pojętny, utalentowany, zdolny.

Bi'ldungsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* kształcenia się, zdolność *f.*, pojętność *f.*

Bi'ldungsgrad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopień *m.* wykształcenia.

Bi'ldungsprozeß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, przebieg *m.*, proces *m.* tworzenia się.

Bildungsſtätte, *sf. pl.* -n, miejsce *n.* kształcenia się, szkoła *f.*

Bi'ldungsſtufe, *sf. pl.* -n, ob. Bildungsgrad.

Bi'ldungstätigkeit, *sf.* czynność twórcza.

Bi'ldungstrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) popęd twórczy; 2) popęd *m.* kształcenia się.

Bi'ldwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło plastyczne.

Bill, *sf.* bil *m.*, projekt *m.* ustawy (wniesiony w angielskim parlamencie).

Billa'rd, *sn.* -s, *pl.* -e (także -s) bilar *m.*; — ſpielen grać w bilar.

Billardie'ren, *vn.* bilardować.

Billa'rdkugel, *sf. pl.* -n, bila *f.*, kula bilardowa.

Billa'rdſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala bilardowa.

Bille't, *sn.* -s, *pl.* -s, (także -te) 1) bilet *m.* (bilecik *m.*), liścik *m.*; ein — an j—n ſchreiben napisać bilecik do kogo; ein — zweiter Klaſſe kaufen kupić bilet drugiej klasy.

Bille'ttabgabe, *sf.* oddawanie *n.* biletów.

Bille'ttausgabe, *sf.* wydawanie *n.* biletów; kasa biletowa.

Billettdoux, *sn.* liścik miłosny.

Bille'ttkaſſa, *sm. pl.* -ſſen, kasa biletowa.

Bille'ttkontrolle, *sf.* kontrola *f.* biletów.

Bille'ttverkauf, *sm.* -(e)s; der — beginnt um . . . rozsprzedaż biletów rozpoczyna się o . . ., otwierają kasę o . . . .

Billetteur, (wym.; tör) *sm.* -s, *pl.* -e, bileter.

Billig, *adi.* i *adv.* 1) słuszny (-nie), sprawiedliwy (-wie); es iſt — daß sluszenem jest, by; es iſt recht und — słuszność wymaga; das iſt — to sprawiedliwie; was dem einen recht iſt, iſt dem anderen — równa miarka dla każdego; — denkend sprawiedliwie myślący; 2) tani (-o), mierny (-nie); -er Preis cena tania, mierna, umiarkowana; äußerſt — bardzo tanio, jak najtaniej; ich kann Ihnendie Ware nicht -er laſſen nie mogę dać panu tego towaru taniej; das -ſte iſt gar oft das Teuerſte tanie mięso psy jedzą.

Billigen, *va.* etw., pochwalić co, uznać co za słuszne, zezwolić na co, aprobować.

Billigerma'ßen, (-weiſe) *adv.* słusznie, po słuszności, po sprawiedliwości.

Billigkeit, *sf.* 1) sprawiedliwość *f.*, słuszność *f.*; 2) tanioś *f.*

Billigung, *sf.* pochwalanie *n.*, uznanie *n.*, zezwolenie *n.*, aprobacya *f.*

Billio'n, *sf. pl.* -en, bilion *m.*

Bi'lſenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter (bot.) lulek *m.*, szalej *m.*, blekot *m.*, bielun *m.*

Bimetalli'smus, *sm.* —, bimetalizm. *m.*

Bimetalli'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, zwolennik *m.* bimetalizmu.

Bi'mmel, *sf. pl.* -n, dzwonek *m.*

Bi'mmeln, *vn.* (h.) dźwięczeć (cienko); dzwonić.

Bi'mſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pumeks *m.*, bimsztajn *m.*, gąbczak *m.*

Binä'r, *adi.* dwójkowy.

Bi'ndahle, *sf. pl.* -n, szydło rymarskie.

Bin, ich bin jestem ob. Sein.

Bi'nde, *sf. pl.* -n, 1) opaska *f.*, obwiązka *f.*, temblak *m.*; den Arm in der — tragen nosić rękę na temblaku; j—m die — von den Augen nehmen otworzyć komu oczy; 2) (Hals-) chustka *f.* na szyję, krawatka *f.*; ein Glas Wein hinter die — gießen wychylić kielich wina; 3) wązki belek.

Bi'ndegewebe, *sn.* -s, *pl.* —, tkanka łączna (med.).

Bi'ndehaut, *sf. pl.* -häute, spojówka *f.*

Bi'nden, band, habe gebunden, I. *va.*, *vn.* i ſich — *vr.* wiązać, związać, zawiązać (się); 1) er hat die Hände gebunden ma związane ręce; ſich — (verdicken) gęstnieć; ſich ein Tuch um den Hals — obwiązać sobie szyję chustką, włożyć krawatkę; Beſen — wiązać miotły; Garben — wiązać snopy; einen Strauß — wiązać, układać bukiet; j—m etw. auf die Seele — gorąco co komu zalecić, zaprzysiądz kogo na co; j—m nicht alles auf die Naſe — nie powiedzieć komu wszystkiego; Noten —wiązać nuty; 2) ein Faß, einen Bottich — pobijać beczkę,kadź; 3) ſich — związać się (zaangażować się); j—n an etw. — zmusić kogo do czego, związać kogo; ich halte mich für gebunden uważam się za związanego; 4) = anbinden; II. -d, *ppr.*, *adi.* i *adv.* obowiązujący, nieodwolalny (-nie), stanowczy -czo); -es Verſprechen nieodwołalna, stanowcza obietnica; die Zuſage meines Sohnes iſt für mich nicht — przyrzeczenie mego syna mnie nie wiąże; III. gebunden *pp.* i *adi.* an die Scholle — przywiązany do gleby; ich bin ans Haus — nie mogę ruszyć się z domu; man iſt —, ſobald man zu zweien iſt we dwójkę traci się wlasną wolę; -e Rede mowa wiązana, wiersze *pl.*

Bi'ndematerial, *sſ.* -(e)s, spoiwo *n.*

Bi'nder, *sm.* -s, *pl.* —, (ogólnie) wiązacz *m.*; (Faß-) bednarz *m.*

Bi'nderſparren, *sm.* -s, *pl.* —, (cies.) spójnik *m.*, krokiew spajająca.

Bi'ndewort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, spójnik *m.*

Bi'ndezeichen, *sn.* -s, *pl.* —, łącznik *m.*, znak *m.* łączenia.

Bi'ndezeug, *sn.* -(e)s, ob. Verbandzeug.

Bi'ndfaden, *sm.* -s, *pl.* —, szpagat *m.*

Bi'ndung, *sſ. pl.* -en, wiązanie *n.* związanie *n.*, spajanie *n.*

Bi'ngelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, (bot.) szczyr *m.*

Bi'nnen, I. *praep.* (z gen. i z dat.) = innerhalb; — eines Landes w obrębie kraju, wewnątrz kraju; — eines Jahres w przeciągu roku, do roku; — heute und morgen z dziś na jutro; — kurzem wkrótce; II. *adv.* wewnątrz (żegl.); — laufen wpłynąć do portu.

Bi'nnenfiſcherei, *sſ.* rybolowstwo śródlądowe.

Bi'nnengewäſſer, *sn. pl.* wody śródziemne.

Bi'nnenhandel, *sm.* -s, handel wewnętrzny, lądowy.

Bi'nnenland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj śródziemny; nadbrzeże ochronione.

Bi'nnenſchiffahrt, *sſ.* żegluga rzeczna.

Bi'nnenſee, *sm.* -s, *pl.* -n, jezioro śródziemne.

Bi'nnenverkehr, *sm.* -s *pl.* -e, ruch wewnętrzny, śródziemny.

Bino'kel, *sn.* -s, binokle *pl.*, okulary *pl.*

Bino'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dwumian *m.*, binom *m.* (mat.).

Bi'nſe, *sſ. pl.* -n, sitowina *f.*, sitowie *n.*

Bi'nſenblume, *sſ. pl.* -n, sitowiec okólkowy.

Bi'nſengras, *m.* -ſes, *pl.* -gräſer, sitowie blotne, błotnica pospolita.

Bi'nſenkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, koszalka *f.*, kobialka *f.*, kosz *m.* z sitowia.

Bi'nſenmatte, *sſ. pl.* -n, rogóżka *f.*

Bi'nſenſeide, *sſ. pl.* -n, (bot.) welnica wielokłosowa.

Bi'nſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zarośle *n.* z sitowia.

Bi'nſicht (binſig), *adi.* sitowiasty.

Biogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, autor *m.* życiorysu, biograf *m.*

Biographie', *sſ. pl.* -(e)n, żywot *m.*, opis *m.* żywota, biografia *f.*

Biogra'phiſch, *adi.* biograficzny.

Biolo'g, *sm.* -en, *pl.* -en, biolog *m.*

Biologie', *sſ.* biologia *f.*

Biolo'giſch, *adi.* biologiczny.

Bioxy'd, *sn.* -s, *pl.* -e (chem.) dwutlenek *m.*

Bipe'den, *pl.* dwunożne *pl.*

Bipla'n, *sm.* -s, *pl.* -e, latawiec powietrzny.

Biquadra't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bikwadrat *m.* (mat.).

Biquadra'tiſch, *adi.* bikwadratowy (mat.).

Bi'rke, *sſ. pl.* -n, brzoza *f.*, brzózka *f.*

Bi'rken, *adi.* brzozowy.

Bi'rkenau, *sn.* Brzezie *n.*

Bi'rkenbuſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, brzezina *f.*

Bi'rkenfelde, *sn.* Brzyszkorzyszczew *m.*

Bir'kenſtein, *sn.* Brzozy *pl.*

Bi'rkenvorwerk, *sn.* Mały Wyskoć.

Bi'rkenwerder, *sn.* Grabowka Ołędry.

Bi'rkenholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo brzozowe, lasek brzozowy, brzezina *f.*

Bi'rkenöl, *sn.* -(e)s, -e, (Birkenteeer) dziegieć brzozowy.

Bi'rkenſaft, *sn.* -(e)s, sok brzozowy, oskula *f.*

Bi'rkenſpanner, *sm.* -s, *pl.* —, włochacz brzoziak *m.* (motyl).

Bi'rkenwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, las brzozowy, brzezina *f.*

Bi'rkhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne (-henne *sf.*) cietrzew *m.*

Bi'rkhahnenfuß, *sm.* -es, (bot.) jaskier kosmaty.

Bi'rkhuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, cieciorka *f.*

Bi'rkwurzel, *sf. pl.* -n, (bot.) kurze ziele, drzewianka prosta, siedmlist *m.*

Bi'rne, *sf. pl.* -n, 1) gruszka *f.* (owoc); 2) hölzerne — gruszka drewniana (narzędzie tortury); 3) ob. Birnbaum.

Bi'rnbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, grusza *f.*

Bi'rnbaum, *sn.* Międzychód *m.*

Bi'rnholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo gruszkowe, gruszczyna *f.*

Bir'nförmig, *adi.* gruszkowaty.

Bir'nſchale, *sf. pl.* -n, łupina *f.* z gruszki.

Birſch, ob. Pirſch.

Bis, I. *praep.* 1) (w zastosowaniu do czasu i miejsca) aż, do; — dahin aż dotąd, aż do tego czasu; — wo dokąd; — heute do dzisiaj; — jetzt dotąd; — an die Knie aż do kolan; — auf weiteres na razie; alle — auf die Dienerſchaft a) wszyscy nie wyłączając służby; b) wszyscy z wyjątkiem tylko służby; — nach Petersburg aż do Petersburga; er ſteckt — über den Kopf in Schulden siedzi w długach powyżej uszu, głowy; — (um) 10 Uhr aż do dziesiątej; — vor wenigen Jahren aż do kilku lat wstecz; — zum Sommer do lata; 2) ſieben — acht Tage siedm do ośmiu dni; — an hundert Soldaten do stu żołnierzy; 3) man hat ihm alles — aufs Hemd gepfändet sfantowano go do koszuli (to jest: pozostawiając mu tylko koszulę); er hat alles — aufs Haus verkauft a) sprzedał wszystko z wyjątkiem domu; b) sprzedał wszystko nie wyłączając domu; 4) er kommt — Sonntag przyjdzie do niedzieli; er wird — April zurückkehren wróci na kwiecień, wróci około kwietnia, do kwietnia; II. *coni.* — (daß) dopokąd nie, aż, aż dopokąd; warten Sie — (daß) er kommt czekaj pan, aż wróci, póki nie wróci; kommen Sie nicht — (daß) Sie Nachrichten haben nie przybywaj pan, dopóki nie otrzymasz wiadomości.

Bi'ſam, *sm.* -s, piżmo *n.*

Bi'ſamdiſtel, *sf. pl.* -n, (bot.) oset piżmowy.

Bi'ſamkatze, *sf. pl.* -n, kot zybet *m.*

Bi'ſamknabenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter (bot.) storczyk waniliowy.

Bi'ſamkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, piżmaczek *m.*

Bi'ſamtier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piżmowiec *m.*

Biſchof, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchöfe, 1) biskup *m.*; 2) rodzaj trunku z czerwonego wina, cukru itd.

Biſchöflich, *adi.* biskupi; die -e Würde godność biskupia.

Bi'ſchofsburg, *sn.* Biskupice *pl.*

Biſchofshut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, 1) infuła *f.*; 2) (bot.) bezkwiat *m.*

Bi'ſchofsſitz, *sm.* -es, siedziba biskupia.

Biſchofsſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, pastorał *m.*

Biſcho'fſtal, *sn.* Tuczkowo *n.*

Biſcho'fſteinitz, *sn.* Horszow-Tyn *m.*

Biſchofsw'erder, *sn.* Biskupiec *m.*

Bi'ſchofswürde, *sf.* godność biskupia.

Biſchoftum, *sn.* -s, *pl.* -tümer ob. Bistum.

Bi'ſe, *sf. pl.* -n, wiatr północno-wschodni.

Bishe'r, *adv.* 1) dotąd dotychczas; 2) póty, dopóty.

Bishe'rig, *adi.* i *adv.* dotychczasowy (-wo); die -en Miniſter dotychczasowi ministrowie.

Biskui't, (czytaj: biskwi) *sm.* -s, *pl.* -s, biszkopt *m.*, sucharek *m.*, suchar *m.*

Bisla'ng, *adv.* ob. Bisher 2).

Bi'smarckseich, *sn.* Zaborowów *m.*

Bi'smarcksfelde, *sn.* Okresie *n.*

Bi'smarckstreu, *sn.* Małe Glinno.

Bi'smut' ob. Wismut.

Biß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) ukąszenie *n.*; 2) rana *f.* z ukąszenia; 3) miejsce *n.*, w które ukąszono.

Bi'ßwunde, *sf. pl.* -n, rana *f.* z ukąszenia.

Bi'ßchen, *adv. indecl.* i *adv.* (także *substant.*) cokolwiek, trochę, odrobina; ein — Wein cokolwiek wina; ein — Seife kawałeczek mydła; ein — Brot kąsek chleba; ein — Stroh trochę słomy; mein — Vermögen to trochę, co posiadam, moja chudzizna; ein — viel trochę zawiele.

Bi'ſſel = bißchen (w dyalekcie).

Biſſen, *sm.* -es, *pl.* —, (jedzenie, które się na raz w usta wkłada) kęs *m.*, kąsek *m.*, kawałek *m.*; ein — Brot kęs chleba; er liebt einen guten — lubi smaczne kąski; das iſt ein fetter — to smaczny kąsek; ich habe keinen — im Hauſe nie mam co w gębę włożyć; ſich keinen — gönnen żałować sobie każdego kęsa; das iſt ein harter — to ciężki kawałek chleba; den letzten — mit j—m teilen podzielić się z kim ostatnim kawałkiem chleba.

Bi'ſſenweiſe, *adv.* kąskami, po kawałeczku.

Bi'ſſig, *adi.* kąsający, lubiący kąsać; zjadliwy, zgryźliwy.

Bi'ſter, *sm.* i *sn.* -s, brunatna wodna barwa (mal.).

Bi'ſtritz, *sn.* Bystrzyca *f.* (miasto i rzeka).

Bi'ſtum, *sn.* -s, *pl.* -tümer, biskupstwo *n.* (godność biskupia i posiadłość biskupia).

Biswei'len, *adv.* niekiedy, czasami, od czasu do czasu.

Bi'ttbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list *m.* z prośbą, prośba *f.* (suplika *f.*).

Bi'tte, *sf. pl.* -n, prośba *f.*; ich habe an Sie eine — mam do pana prośbę, mam pana o coś prosić; dringende — usilna prośba; inſtändige,

demütige — gorąca, pokorna prośba (suplikacya).

Bi'tten, bat, habe gebeten, *va*, 1) prosić; j—n — etw. zu tun prosić kogo, by co zrobił; j—n um etw. — prosić kogo o co; für j—n — prosić za kim, wstawiać się za kim; er läßt ſich gern — lubi, by go proszono, chętnie daje się prosić; zu Tiſche — prosić do stołu; j—n zu Abend — prosić (zaprosić) kogo na wieczór; ich bitte ums Wort proszę o głos; inſtändig, flehentlich — prosić gorąco, błagalnie; 2) j—n frei — wyprosić komu wolność; 3) bitte! bitte! bardzo proszę! geben Sie mir, bitte, das Buch proszę, podaj mi pan książkę; ich bitte Sie um alles in der Welt zaklinam pana; bitte, die Sache verhält ſich anders przepraszam, rzecz ma się inaczej; bitte, mein Herr za pozwoleniem, łaskawy panie; bitte tauſendmal um Verzeihung przepraszam tysiąckrotnie; (jako wyraz zdziwienia) ich bitte Sie! proszę! czyżby? czy to możliwe? noch ein Glas Bier, wenn ich — darf jeszcze szklankę piwa, jeśli wolno prosić.

Bi'tter, *adi.* i *adv.* gorzki (-ko); -e Vorwürfe gorzkie wyrzuty; -e Tränen weinen płakać gorzkiemi, rzewnemi łzami; ich habe -e Stunden erlebt przeżyłem ciężkie chwile; er hat mir -e Worte gegeben powiedział mi cierpkie słowa; -e Wahrheit gorzka, cierpka, przykra prawda; die -ſte Not ostateczna nędza; -e Notwendigkeit ciężka konieczność; -e Kälte straszliwe zimno; das iſt nicht — to wcale nie źle; einen Bitteren (zamiast -en Schnaps) trinken napić się gorzkiej wódki; — werden zgorknieć.

Bitterbö'ſe, *adi.* bardzo zły, oburzony, okropnie zagniewany.

Bi'ttererde, *ſf.* magnezya *f.*

Bi'tterfiſchel, *sn.* -s, *pl.* —, siekierka *f.* (ryba).

Bi'tterholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, gorzkie drzewo, kwasya *f.*

Bi'tterkeit, *ſf. pl.* -en, gorzkość *f.*, gorycz *f.*; przykrość *f.*, dokuczliwość *f.*, zjadliwość *f.*; mit — erfüllt przepełniony goryczą.

Bi'tterklee, *sm.* -s, (bot.) bobrek trójlistny.

Bitterkreſſe, *ſf. pl.* -n, (bot.) rzeżucha gorzka.

Bi'tterlich, *adi.* i *adv.* gorzkawy (-wo); -er Geſchmack gorzkawy smak; — weinen płakać gorzkiemi łzami.

Bi'tterling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Bitterfiſchel.

Bi'tterſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, sól gorzka, angielska.

Bi'tterſüß, *sn.* —, *pl.* -e, (bot.) psianka słodkogorzka.

Bi'tterſüß, *adi.* i *adv.* gorzko (gorzkawo-) słodki (-ko); -es Lächeln uśmiech złośliwy, wymuszony, gorzkawo-słodki.

Bi'tterwaſſer, *sn.* -s, *pl.* -wäſſer, gorzka woda.

Bitterweide, *ſf. pl.* -n, wierzba krucha.

Bi'tterwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino piołunowe.

Bi'tterwurz, *ſf. pl.* -e, goryczka *f.*

Bi'ttgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, procesya *f.*, pielgrzymka *f.*

Bi'ttgeſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Bi'ttſchrift**, *ſf. pl.* -en, podanie *n.*, prośba *f.*

Bi'ttſteller, *sm.* -s, *pl.* —, **Bi'ttſtellerin**, *pl.* -innen, proszący *m.*, prosząca *f.*; suplikant *m.*, suplikantka *f.*

Bituminö's, *adi.* smołowaty.

Bivona'k, (wym.: Biwuak), *sn.* -s, *pl.* -e, biwak *m.*, obóz *m.*

Bivouakie'ren, *vn.* biwakować, koczować, pod gołem niebem nocować.

Biza'rr, *adi.* i *adv.* dziwaczny (-nie).

Blach, *adi.* płaski, równy; das -e Feld (Blachfeld) płaszczyzna *f.*

Bla'ſſen, *vn.* (h.) poszczekiwać, naszczekiwać.

Blä'hen, I. *va.* i ſich — *vr.* nadymać, wzdymać (się); der Wind bläht die Segel (auf) wiatr nadyma żagle; II. *vn.* (h.) nadymać, wzdymać; der Magen iſt geblähet brzuch jest wzdęty.

Blähung, *ſf. pl.* -en, wzdęcie *n.*, wiatr *m.*; die Speiſe verurſacht -en potrawa pędzi wiatry, wzdyma.

Bla'ken, *vn.* (h.) kopcić, dymić.

Blama'ge, (wym.: błamaż), *ſf. pl.* -n, ośmieszenie *n.* kompromitacya *f.*, błamaż *m.*; ſich eine — zuziehen ośmieszyć się.

Blamie'ren, *va.* i ſich — *vr.* ośmieszyć (się), skompromitować, zbłamować (się).

Bla'ndau, *sn.* Błędowo *n.*

Blank, *adi.* 1) błyszczący, połyskujący; — geſcheuerter Fußboden połyskująca posadzka; — reiben wytrzeć, żeby aż połyskiwało; zehn -e Gulden dziesięć guldenów w srebrze; -e Waffen biała broń; 2) goły, nagi; das -e Knie gołe kolano; in -em Hemde tylko w koszuli; — ziehen wyciągnąć pałasz z pochwy; mit -em Säbel z obnażonym pałaszem; er iſt ſchon — nic już nie posiada, już jest goły; jetzt hab ich's — teraz rozumiem; 3) = blach; 4) czysty; mein -er Name moje czyste nazwisko; meine -e Ehre mój nieskazitelny honor; 5) błyszcząco biały; -es Mädchen ładna dziewczyna; 6) mit j—m — ſtehen być z kim w jawnej nieprzyjaźni.

Blanke'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, blankiet *m.*

Bla'nkoakzept, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, weksel otwarty.

Bla'nkokredit, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, otwarty kredyt.

Bla'ſe, *ſf. pl.* -n, (*dim.* Bläschen, *sn.* -e, *pl.* —), 1) bańka *f.*, bąbel *m.*; mit Seifenwaſſer -n werfen puszczać bańki mydlane; 2) pęcherz *m.*; ich habe -n auf den Füßen mam pęcherze na nogach; 3) — auf Tabak pęcherz, kapciuch *m.* na tytoń; 4) — zum Deſtillieren retorta *f.*, alembik *m.*

Bla'ſ(e)balg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, miech *m.*

Bla'ſ(e)horn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, fagot *m.*

Bla'ſ(e)inſtrument, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, instrument dęty.

Bla'ſ(e)loch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziurka, w którą się dmucha (u fletu itd.).

Bla'ſen, *va.* bläſt (bläſeſt), bläſt, blies, habe geblaſen, 1) wiać, dąć; der Wind bläſt wiatr wieje, dmie; ich weiß ſchon, woher der Wind bläſt wiem już, z której strony wiatr wieje; 2) dmuchać; ins Feuer — dmuchiać w ogień; 3) die Flöte (u. ſ. w.) — grać na flecie; zum Angriff — trąbić do ataku; Feuerlärm — trąbić na pożar; den Zapfenſtreich — trąbić capstrzyk; ſie — aus demſelben Ton (in daſſelbe Horn) grają z tego samego tonu, (są w porozumieniu); ich will ihm was — wykieruję go, może długo czekać, aż się to stanie; ich blaſe ihm drauf kpię sobie z tego.

Bla'ſenbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, przepuklina pęcherzowa.

Bla'ſenentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* pęcherza.

Bla'ſenfüßer, *sm.* -s, *pl.* —, przylżeniec *m.* (owad).

Bla'ſengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, przewód pęcherzowy.

Bla'ſenkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, majka lekarska, przyszczawka *f.*

Bla'ſenkatarrh, *sm.* -s, *pl.* -e, nieżyt *m.* (katar *m.*) pęcherza.

Bla'ſenklee, *sm.* -s, (bot.) koniczyna poziomkowa.

Bla'ſenpflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, wyzekatorya *f.*

Bla'ſenſegge, *sf. pl.* -n, (bot.) turzyca nadęta.

Bla'ſenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień pęcherzowy.

Bla'ſentang, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, morszczyn *m.* (bot.).

Bla'ſenträger, *sm.* -s, *pl.* —, roztrząchwa dwurzędna (zool.).

Bla'ſenwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, bąblowiec *m.*, wągr *m.*

Blä'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, (w fabrykach szkła) dmuchacz *m.*, wydmuchiwacz *m.*; (muz.) grający na dętych instrumentach.

Bla'ſerohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -rohre, dmuchawka *f.*

Blaſie'rt, *adi.* obojętny, przytępiony, zblasowany.

Blaſie'rtheit, *sf. pl.* -en, obojętność *n.*, brak *m.* wrażliwości, zblasowanie *n.*

Bla'ſig, *adi.* pełen pęcherzy; pęcherzowaty.

Bla'ſius, *sm.* —, Błażej.

Blasphemie', *sf. pl.* -(e)n, bluźnierstwo *n.* (Läſterung).

Blasphemie'ren, *va.* i *vn.* (h.) bluźnić (läſtern).

Blaß, *adi.* i *adv.* blady (-do) blaſſer (blä'ſſer), blaſſeſte (bläſſeſte); — werden zblednąć.

Blä'ſſe, *sf. pl.* -n, 1) bladość *f.*; 2) lyska czarna (ptak); 3) ob. Bleſſe.

Blä'ßlich, *adi.* i *adv.* bladawy (-wo).

Blatt, *sn.* -(e)s, *pl.* Blä'tter, (*dim.* Blättchen), 1) liść; die Bäume bekommen Blätter drzewa pokrywają się liśćmi, wypuszczają liście; 2) gazeta *f.*; 3) kartka *f.*; ein — Papier kartka papieru; dwie stronice książki; ſich kein — vor den Mund nehmen mówić bez ogródek; das gehört auf ein anderes — to znów inna sprawa; das iſt das ſchönſte — in der Geſchichte dieſes Landes to najchlubniejsza karta w dziejach tego kraju; 4) rysunek *m.*; 5) płyta *f.*; 6) karta *f.*; gute, ſchlechte Blätter (albo ein gutes, ſchlechtes —) haben mieć dobre, złe karty; das — hat ſich gewendet szczęście się odmieniło.

Bla'tten, *va.* 1) obrywać z liści; obgryźć liści; 2) (myśl.) wabić.

Bla'tter, *sf. pl.* -n, krosta *f.*; *plt.* ospa *f.*; die -n impfen ospę szczepić; ospica *f.* (u owiec).

Blä'ttergold, *sn.* -(e)s, (Blattgold) złoto *n.* w listkach.

Bla'tterig, *adi.* krostawy' ospowaty.

Blä'tterig, *adi.* 1) liściasty, liśćmi pokryty; 2) łupny, łupkowaty.

Blä'tterkohl, *sm.* -(e)s, jarmuż *m.*

Blä'tterlos, *adi.* bezlistny.

Blättern, I. *vn.* (h.) kartki przerzucać (w książce); II. *va.* z liści obrywać; III. ſich —, *vr.* rozdzielać się na listki, łuszczyć się.

Bla'tternarbe, *sf. pl.* -n, znak *m.*, dziób *m.* po ospie.

Bla'tternarbig, *adi.* dziobaty, ospowaty.

Bla'tternepidemie, *sf. pl.* -n, epidemia *f.* ospy.

Bla'tterngift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zarazek ospowy.

Bla'tternimpfung, *sf. pl.* -en, szczepienie *n.* ospy.

Blä'tterſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, bedlka liściowa.

Blä'tterteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ciasto francuskie.

Blä'tterwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ozdoba *f.* (ornament *m.*) w kształcie liści.

Bla'ttlaus, *sf. pl.* -läuſe, motylica *f.*, mszyca roślinna.

Bla'ttnaſe, *sf. pl.* -n, listkonos *m.* (nietoperz).

Bla'ttpflanze, *sf. pl.* -n, roślina liściasta.

Bla'ttſilber, *sn.* -s, srebro *n.* w listkach, w kartkach.

Bla'ttſtiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szypulka *f.* liścia.

Bla'ttſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nadslupie *n.*

Bla'ttzinn, *sn.* -(e)s, staniol *m.*

Bla'ttzweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałęziak *m.*

Blau, *adi.* i *adv.* niebieski (-sko); (odcienia) hellblau błękitny; dunkelblau modry; ſchwarzblau granatowy; berliner- błękit pruski; pariſer- błękit paryski; -e Augen niebieskie oczy; — angelaufenes Auge podbite oko, siniec *m.* pod okiem; -e Ringe um die Augen haben mieć sińce pod oczami; einen Karpfen — kochen gotować karpia na szaro; ſich — färben niebieszczeć; -e Trauben czarne winogrona; in -er Ferne ſich verlieren gubić się w nieokreślonej przestrzeni; mit einem -en Auge davonkommen wyjść obronną ręką, wyjść z niewielką stratą; es wurde mir grün und — vor den Augen głowa mi się zakręciła, w oczach mi pociemniało, stanęły mi świeczki w oczach; j—n braun und — ſchlagen zbić kogo na kwaśne jabłko; das -e

Blut błękitna (szlachecka, arystokratyczna) krew; -e Flecken sińce, guzy; -es Korn kula karabinowa; j—m einen -en Dunſt (Nebel) vormachen nakłamać komu co; ſich einen -en Montag machen świątkować w poniedziałek, urządzić sobie poprawiny (Blaumontag); die Woche — machen próżnować cały tydzień; ſein -es Wunder ſehen dożyć cudu.

Blau, *sn.* -es, (Blaue) 1) farbka *f.* (niebieska), błękit *m.*, krochmalik *m.*, 2) das — des Himmels błękit niebieski; das -e vom Himmel herunterlügen kłamać aż się kurzy; ins -e hinein reden pleść koszałki opałki, mówić na ślepo o rzeczy, której się nie rozumie.

Blau'bart, *sm.* sinobrody *m.*

Blau'blut, *sn.* -(e)s, krew błękitna, arystokrata *m.*

Blau'blütig, *adi.* o krwi błękitnej.

Blaublütler, *sm.* -s, *pl.* —, szlachcic *m.*, arystokrata *m.*

Blau'buch, *sn.* -(e)s. *pl.* -bücher, księga błękitna (polit.).

Bläu'e, *sf.* błękitny kolor, błękitna barwa, błękit *m.*

Blau'en, I. *vn.* (ſ.) niebieszczeć; II. = bläuen.

Bläu'en, I. *va.* modrzyć, farbować bieliznę; ob. Bleuen; II. ſich — *vr.* der Himmel bläut ſich niebo się wyjaśnia.

Blau'ente, *sf. pl.* -n, dzika kaczka.

Blau'fuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -füchſe, marmurek *m.*

Blau'fuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, (ptak) raróg *m.*

Blau'geblümt, *adi.* w niebieskie kwiaty przystrojony.

Blau'grau, *adi.* siwy.

Blau'grün, *adi.* niebieskozielony.

Blau'holz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, brazylia *f.* (drzewo kampeszowe).

Blau'kehlchen, *sn.* -s, *pl.* —, pliszka *f.* (z niebieską piersią).

Blau'kopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, bielnica sadówka *f.* (motył).

Blau'kohl, *sm.* -(e)s, kapusta czerwona.

Blau'krähe, *sf. pl.* -n, (ptak) kraska *f.*

Bläulich, *adi.* i *adv.* niebieskawy(-wo).

Blau'meiſe, *sf. pl.* -n, sikora niebieska.

Blau'rock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, niebieski kabat; żołnierz *m.*

Blau'ſäure, *sf. pl.* -n, kwas sinowodorowy, kwas pruski.

Blau'ſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, bułany *m.* (koń).

Blau'ſtelze, *sf. pl.* -n. ob. Blaukehlchen.

Blau'ſtrumpf, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtrümpfe, kobieta uczona.

Blau'ſucht, *sf.* sinica *f.* (med.).

Blech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) blacha *f.*, płyta blaszana; 2) pieniądze; 3) instrumenta muzyczne z blachy; 4) er ſchwatzt — mówi od rzeczy, mówi głupstwa.

Ble'chabſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okrawek *m.* blachy.

Ble'chbiege, *sf. pl.* -n, kowadło *n.* do zginania blachy.

Ble'chen, *va.* i *vn.* (h.) brzęczeć pieniędzmi; er wird — müſſen będzie musiał zapłacić.

Bleche(r)n, *adi.* blaszany, z blachy; głucho dźwięczący; -e Weisheit pusta, jałowa mądrość.

Ble'chgeſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, naczynie blaszane.

Ble'chhammer, (Blechhütte) *sm.* -s, *pl.* —, blachownia *f.*, blacharnia *f.*

Ble'chig, *adi.* (o skórze) twardy.

Ble'chinſtrument, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, instrument dęty.

Ble'chlöffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka blaszana.

Ble'chſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, blacharz *m.*

Ble'chſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, blacharz *m.*

Ble'cken, *va.* die Zähne (mit den Zähnen) — wyszczerzyć zęby.

Blei, I. *sm.* (Bleihe) -es, *pl.* -e, bleja *f.*, biała ryba; II. *sn.* -(e)s, 1) ołów *m.*; er ſpricht wie wenn er — im Munde hätte mówi, jak gdyby miał kluski w gębie; es liegt mir wie — in den Gliedern jestem ociężały, jak gdyby mnie kto ołowiem nalał; 2) ołowianka *f.*; 3) ołówek *m.*

Blei'abgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, żużle ołowiane.

Blei'ader, *sf. pl.* -n, żyła ołowiana.

Blei'arbeit, *sf. pl.* -en, wyroby *pl.* z ołowiu.

Blei'arbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, ołownik *m.*

Blei'aſche, *sf. pl.* -n, popiół *m.* z ołowiu.

Blei'auflöſung, *sf. pl.* -en, rozczyn ołowiany.

Blei'ben, blieb, bin geblieben, I. *vn.* 1) pozostać; er iſt zwei Monate in Poſen geblieben pozostał dwa miesiące w Poznaniu; geſund — pozostać zdrowym; es bleibt noch übrig pozostaje jeszcze; leben — pozostać przy życiu; hängen — pozostać zawieszonym, zaczepić o co; wollen Sie liegen — ? czy chcesz pan dalej leżeć? er blieb im Bett liegen pozostał w łóżku; der Schlüſſel blieb in der Tür ſtecken klucz pozostał w drzwiach; wobei ſind wir ſtehen geblieben na czem stanęliśmy; auf halbem Wege ſtehen — zatrzymać się wpół drogi; im Kote ſtecken — ugrzęznąć w błocie; einen Augenblick ſtehen — przystanąć, zatrzymać się na chwilę; 2) pozostać jako reszta; 4 von 10 — 6 cztery od dziesięciu pozostaje sześć; es bleibt noch zu wiſſen trzebaby jeszcze wiedzieć; 3) zginąć, poledz; er blieb in der Schlacht poległ w bitwie; er blieb auf dem Platze poległ, zginął, padł na miejscu; 4) Sie können mit Ihren Witzen zu Hauſe — daj się pan wypchać z takimi dowcipami; — Sie mir vom Leibe odczep się pan odemnie, daj mi pan spokój; er bleibt doch immer Ihr Vater mimo wszystko, to pański ojciec; er iſt und bleibt ein Narr jest i będzie głupcem; ernſthaft — zachować powagę; auf einem Balle ſitzen — sprzedawać pietruszkę, nie tańczyć; das Mädchen iſt ſitzen geblieben dziewczyna osiadła na koszu, zo-

stala starą panną; die Uhr iſt ſtehen geblieben zegar stanął; bleibe im Lande und nähre dich redlich (tyle co:) na miejscu kamień porasta; nichts bleibt ewig wszystko mija; 5) (beharren) obstawać; er bleibt bei ſeiner erſten Ausſage obstaje przy pierwotnem zeznaniu; — Sie doch bei der Sache nie odstępuj pan od przedmiotu; es bleibt bei unſerer Abmachung pozostaje przy naszej umowie; möge alles beim alten — niech będzie jak bywało; bei ſich — zapanować nad sobą, zachować przytomność; 6) (ausbleiben) Sie ſind lange geblieben długoś pan zabawił; wo bleibt denn das Frühſtück? co jest z śniadaniem? gdzie śniadanie? 7) (unterbleiben) laß es — daj temu spokój, nie czyń tego; dergleichen laſſen Sie künftig — wypraszam sobie podobnych rzeczy na przyszłość; II. -d, *ppr.* i *adi.* staly, trwały; -der Eindruck silne, trwale wrażenie.

Blei'ben, *sn.* -s; hier iſt meines -s nicht mehr nie mogę tu już pozostać, niemasz już tu dla mnie miejsca.

Blei'blume, *sf. pl.* -en, kwiat ołowiany.

Bleicha'u, *sn.* Bielewo *n.*

Blei'che, *sf. pl.* -n, 1) bladość *n.*, 2) bielnik *m.* (gdzie się płótno bieli).

Blei'chen, I. *va.* bielić, blichować; die Krankheit hat ſein Haar gebleicht posiwiał wskutek choroby; II. *vn.* blich, bin geblichen blednąć, siwieć.

Blei'cher, *sm.* -s, *pl.* —, blichownik *m.*

Blei'chfelde, *sn.* Bielawy *pl.*

Blei'chgeſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, Europejczyk *m.*, bialy *m.*

Blei'chſucht, *sf.* 1) blednica *f.*; 2) puchlina *f.*, zgnilizna *f.* owiec (wet.).

Blei'chſüchtig, *adi.* mający blednicę.

Blei'chwaſſer, *sn.* -s, woda chlorowa.

Blei'dach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach ołowiany,

Blei'decker, *sm.* -s, *pl.* —, dacharz *m.* (pokrywający domy blachą ołowianą).

Blei'en, *va.* plombować, ołowiem pieczętować.

Blei'erde, *sf. pl.* -n, minium *n.*, minia *f.*

Blei'ern, *adi.* ołowiany.

Blei'eſſig, *sm.* -s, *pl.* -e, ocet ołowiany (plynny octan ołowiu).

Blei'feder, *sf. pl.* -n, ołówek *m.*

Blei'gewicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ciężarki ołowiane; waga *f.* ołowiu.

Blei'gießen, *sn.* -s, lanie *n.* ołowiu.

Blei'gießer, *sm.* -s, *pl.* —, olownik *m.*, giser *m.* ołowiu.

Blei'gießerei, *sf. pl.* -en, gisernia *f.* ołowiu, ołownia *f.*, ludwisarnia *f.* ołowiu.

Blei'glanz, *sm.* -es, kostkokrusz *m.*, siarczyk *m.* ołowiu, blyszcz *m.* ołowiu.

Blei'glätte, *sf. pl.* -n, białokrusz *m.*, glejta *f.*, tlenek *m.* ołowiu.

Blei'haltig, *adi.* zawierający ołów.

Blei'he, *sf. pl.* -n, bleja *f.*, biala ryba.

Blei'hütte, *sf. pl.* -n, huta ołowiana.

Blei'kammer, *sf. pl.* -u, (w fabrykach kwasu siarkowego) komora ołowiana.

Blei'krankheit, *sf.* ołowica *f.* (med.)

Blei'kugel, *sf. pl.* -n, kula ołowiana.

Blei'lot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ołowianka *f.*

Blei'milch, *sf.* woda ołowiana, woda gulardowa.

Blei'ſtift, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Bleifeder.

Blei'ſtifthalter, *sm.* -s, *pl.* -hälter, przyrząd *m.* do trzymania ołówka.

Blei'ſtiftzeichnung, *sf. pl.* -en, rysunek ołówkiem.

Blei'vergiftung, *sf. pl.* -en, zatrucie *n.* ołowiem.

Blei'verſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, plomba *f.*

Blei'waſſer, *sn.* -s, ob. Bleimilch.

Blei'weiß, *sn.* -es, blajwas *m.*, węglan *m.* ołowiu.

Blei'zucker, *sm.* -s, octan ołowiowy, sól saturna.

Ble'nde, *sf. pl.* -n, 1) (Blendwerk) widziadło *n.*; 2) zaslona *f.*; kapturek *m.*; 3) ślepe okno, drzwi itd.; framuga *f.*; 4) ekran *m.*, parawan *m.*; 5) (górn.) blenda *f.*, blyszcząca ruda; 6) ob. Buchweizen.

Ble'ndehaut, *sf.* tęczówka *f.*

Ble'nden, I. *va.* 1) oślepić, wzroku pozbawić; 2) razić; 3) oczarować, olśnić; 4) ein Pferd — zaslonić koniowi oczy; eine Lampe — dać na lampę zaslonę; 5) (myśl.) das Wild blendet den Jäger zwierzyna robi falszywy trop; 6) die Scheiben — szyby pobielić (zamalować); II. -d, *ppr.* i *adi.* olśniewający; — weiß lśniąco bialy.

Ble'ndlaterne, *sf. pl.* -n, ślepa latarnia.

Ble'ndleder, *sn.* -s, kapturek *m.*

Ble'ndling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mieszaniec *m.*

Ble'ndrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) blenda *f.*, 2) zaslona *f.*

Ble'ndung, *sf. pl.* -en, oślepienie *n.*, pozbawienie *n.* wzroku; olśnienie *n.*, oczarowanie *n.*

Ble'ndwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, mamidło *n.*, blichtr *m.*

Ble'ſen, *sn.* Bledzewo *n.*

Ble'ſſe, *sf. pl.* -n, biala plama; ein Pferd mit einer — koń z lysiną, strzalką.

Bleſſie'ren, *va.* zranić.

Bleſſu'r, *sf. pl.* -en, rana *f.*

Bleu'el, (Bläuel), *sm.* -s, *pl.* —, kijanka *f.*, pralnik *m.* (do bielizny); międlica (do lnu).

Bleu'en, (bläuen) *va.* bić, walić.

Blick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) spojrzenie *n.*, rzut *m.* oka; er warf einen — auf mich spojrzal na mnie, rzucil na mnie okiem; den — von etw. abwenden odwrócić wzrok od czego; alle -e ſind auf ihn gerichtet oczy wszystkich skierowane są na niego; auf den erſten — na pierwszy rzut oka, od pierwszego spojrzenia; 2)

(Anblick) ein schöner — auf das Gebirge piękny widok na góry; 3) blysk *m.*, blask *m.* (szczególnie w metalurgii).

Blicke, *sf. pl.* -n, plotka *f.* (ryba).

Bli'cken, I. *va.* sein Auge blickt Hohn oko jego wyraża szyderstwo; II. *vn.* (h.) 1) auf etw. — spoglądać, spojrzeć na co; so weit das Auge blickt jak daleko wzrok sięga; in die Zukunft — patrzeć w przyszłość; 2) wyglądać, patrzeć; sanft — łagodnie patrzeć; finster — ponuro wyglądać, patrzeć; Verachtung blickt aus seinem Auge spogląda pogardliwie, z pogardą; 3) wo er sich nur — łäßt gdzie się tylko ukaże; 4) świecić, połyskiwać.

Blind, *adi.* i *adv.* 1) ślepy (-po), ciemny; — geboren ślepy z urodzenia; -er Glaube ślepa wiara; — werden oślepnąć, ociemnieć; es ist keiner so — als wer nicht sehen will najbardziej ślepym jest, kto umyślnie zamyka oczy; — darauf losschlagen bić, walić na ślepo; da hat eine -e Henne ein Korn gefunden trafiło się ślepej kurze ziarnko; 2) niewidzialny, ślepy, ciemny; -e Nacht ciemna noc; 3) nie mający błasku, ciemny, przyćmiony; -es Glas przyćmione szkło; eine Scheibe — malen przyćmić szybę; 4) ukryty, ślepy; -es Schloß ukryty zamek; -es Fenster ślepe, fałszywe okno; 5) nie mający ujścia, zamknięty; -e Gasse zamknięta ulica; 6) próżny, niepotrzebny, plonny; -er Lärm próżny, niepotrzebny halas; -er Passagier ukryty pasażer; -er Eifer schadet nur zbyteczna gorliwość szkodzi.

Bli'ndbahn, *sf. pl.* -en, podlorze zapasowe.

Bli'nddarm, *sm.* -es, *pl.* -därme, kątnica *f.*, ślepa kiszka.

Bli'nddarmentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* ślepej kiszki.

Blindekuh', *sf.* ciuciubabka *f.*

Bli'ndenanstalt, *sf. pl.* -en, zakład *m.*, dla ciemnych, ślepych.

Bli'nde(r), *sm.* -n, *pl.* -n, (-de, *sf.*) ślepy (-pa), ciemny (-na); bei den -n ist der Einäugige König między ślepymi jednooki królem.

Bli'ndgeboren, *adi.* ślepy z urodzenia.

Blin'dheit, *sf. pl.* -en, ślepota *f.*, zaślepienie *n.*; mit — geschlagen zaślepiony.

Bli'ndkohle, *sf. pl.* -n, węgiel nie zupełnie wypalony.

Bli'ndlings, *adv.* na ślepo, na oślep.

Bli'ndmaus, *sf. pl.* -mäuse, ślepiec *m.*, myszokret *m.*

Bli'ndschleiche, *sf. pl.* -n, padalec *m.*

Blink, *adi.* błyszczący, lśniący (blink und blank).

Bli'nken, *vn.* (h.) lśnić, szklić, błyszczeć (się), połyskiwać; die Schwerter — palasze połyskują.

Blinzeln, *vn.* (h.) mrugać oczami.

Blitz, *sm.* -es, *pl.* -e, błyskawica *f.*; piorun *m.*; grom *m.*; der — hat eingeschlagen piorun uderzył; es zeigen sich am Himmel -e ukazują się błyskawice na niebie; schnell wie der — ist es gekommen spadło jak piorun; seine Augen schießen -e z ócz jego strzelają pioruny, biją gromy, padają błyskawice; der — schlage drein; niech piorun trzaśnie!

Bli'tzableiter, *sm.* -s, *pl.* —, odgrom *m.*, piorunochron *m.*, odgromnik *m.*, konduktor *m.*

Bli'tzblau, *adi.* siny; j—n — schlagen zbić kogo na kwaśne jabłko.

Bli'tzen, *vn.* i *vimprs.* 1) błyskać (łyskać) się; es hat geblitzt błysnęło; 2) = blinken; 3) gegen etw. — piorunować przeciwko czemu; 4) es blitzte mir der Gedanke durch die Seele przeleciała mi myśl przez głowę; er ist davongeblitzt uciekł, ulotnił się, dał drapaka.

Bli'tzdumm, *adi.* arcyglupi.

Blitzeseile, *sf.* (Blitzschnelle) szybkość błyskawiczna.

Bli'tzmädel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zuch dziewczyna *f.*; 2) telegrafistka *f.*

Bli'tzschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, uderzenie *n.* piorunu.

Bli'tzschnell, *adi.* prędki jak błyskawica.

Bli'tzstrahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, piorun *m.*, grom *m.*, pocisk *m.* pioruna.

Bli'tzzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg błyskawiczny.

Block, *sm.* -(e)s, *pl.* Blöcke, 1) kłoda *f.*, kloc *m.*, pień *m.*, pniak *m.* (ogólem sztuka grubego drzewa); 2) bryla *f.* (soli, marmuru itp.); 3) j—n in den — legen zamknąć kogo w kij, wziąć kogo w dyby; 4) blok *m.* (papieru).

Blocka'de, *sf. pl.* -n, blokada *f.*, opasanie *n.*

Blo'ckhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, dom drewniany (z grubych kłód); strażnica *f.*

Blockie'ren, *va.* opasać; Buchstaben — litery odwrotnie składać.

Blockie'rung, *sf. pl.* -en, blokowanie *n.*

Blo'ckkeller, *sm.* -s, *pl.* —, piwnica pniakami sklepiona.

Blo'ckmörser, *sm.* -s, *pl.* —, moździerz *m.* (na kłodzie osadzony).

Blo'ckpfeife, *sf. pl.* -n, piszczalka *f.* (z jednego kawałka drzewa wyrobiona).

Blo'ckrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło z pniaka wycięte.

Blo'cksberg, *sm.* -(e)s, góra, na której przebywają czarownice, (tyle co w polskiem) Łysa góra.

Blo'cksalz, *sn.* -es, sól *f.* w bryłach.

Blo'ckschiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tratwa *f.*, komięga *f.*

Blo'cktaube, *sf. pl.* -n, grzywacz *m.*

Blo'ckwagen, *sm.* -s, *pl.* -wagen, wóz *m.* ciężarowy.

Blo'ckzinn, *sn.* -(e)s, cyna *f.* w bryłach.

Blö'd(e), *adi.* 1) (o wzroku) słaby; 2) głupkowaty, idyotyczny; -er Verstand słaby rozum; 3) nieśmiały, bojaźliwy, wstydliwy; er ist — wie ein Mädchen nieśmiały jak dziewczyna; ein -er Hund wird selten fett nieśmiały pies nie utyje.

Blö'dauge, *sn.* -s, *pl.* -n, krótkowidzący *m.*

Blö'digkeit, *sf.* 1) słabość *f.* wzroku; 2) niedołężność *f.*, głupowatość *f.*; nieśmiałość *f.*

Blö'dſinn, *sm.* -(e)s, 1) niedołężność *f.* umysłu, głupowatość *f.* (idyotyzm *m.*); 2) bezsens *m.*, głupstwo *n.*; höherer — ostateczne, skrajne głupstwo.

Blö'dſinnig, *adi.* niedołężny, głupowaty, niespełna rozumu będący, idyotyczny.

Bloi'ʒig, *sn.* Błocko *n.*

Bloka'de, *sf.* = Blockade.

Blö'ken, *vn.* (h.) beczeć, ryczeć.

Blond, *adi.* i *adv.* blond; -es Haar błond włosy; impertinent — jasno blond.

Blo'nde, I. *sf.* *pl.* -n, blondyna *f.*, koronka *f.* z jedwabiu; eine kühle — szklanka jasnego piwa; II. *sm.* blondyn *m.* (blondynka *f.*).

Blo'ndhaarig, *adi.* mający blond włosy.

Blondi'ne, *sf.* *pl.* -n, blondynka *f.*

Bloß, *adi.* i *adv.* 1) sam tylko, jeno, nie więcej jak; die -e Erzählung hat genügt samo tylko opowiadanie wystarczyło; ich habe ihm — geſagt powiedziałem mu tylko, jeno; der -e Gedanke daran macht mich ſchaudern sama myśl o tem przejmuje mnie strachem; — um Ihnen zu gefallen jedynie w celu podobania się panu; -er Neid czysta zazdrość; — um zu lachen tylko dla śmiechu; auf -em Stroh liegen leżeć na samej (gołej) słomie; 2) nagi, bosy, goły, odkryty; mit -em Auge gołem okiem; mit -en Füßen herumgehen chodzić boso, bosemi nogami; mit -em Kopf bez kapelusza (czapki), z gołą głową; 3) ogołocony, pozbawiony; von aller Hilfe — pozbawiony wszelkiej pomocy; alles Mutes — pozbawiony odwagi; 4) ſich -deden obnażyć, odkryć się; ſich -geben zdradzić się, zdradzić swoje zamiary; -legen obnażyć; ſ—n -ſtellen skompromitować, wystawić kogo na wstyd.

Blöße, *sf.* *pl.* -n, 1) nagość *f.*; ſeine — mit Fetzen bedecken pokryć szmatami nagość; 2) ſich eine — geben odsłonić się; skompromitować się, na wstyd się narazić; die — des Gegners benutzen skorzystać z odsłonięcia się przeciwnika; 3) golizna *f.*, łysina *f.* (w skórze).

Bloßfüßig, *adi.* bosy.

Blo'ßlegen, *sn.* -s, odsłonięcie *n.*, odsłonienie *n.*

Blo'ßſtellung, *sf.* kompromitacya *f.*

Blou'ſe, *sf.* *pl.* -n, ob. Bluſe.

Blü'hen, I. *vn.* (h.) kwitnąć; es blühten ihm vier Kinder miał czworo dzieci; ſie blüht wie eine Roſe kwitnie jak róża; es blüht ihm das ſchönſte Glück uśmiecha mu się najpiękniejsze szczęście; ihm blüht kein Heil nie masz dla niego szczęścia, ratunku; jetzt blüht ſein Weizen ma teraz żniwo; II. *ppr.* i *adi.* kwitnący; -de Geſichtsfarbe czerstwa cera; im -ſten Alter w kwiecie wieku; -er Stil kwiecisty styl; -er Unſinn napuszyste głupstwo.

Blü'mchen, *sn.* -s, *pl.* -n, (*dim.* od Blume) kwiatuszek *m.*; -kaffee *m.*, kawa tak lekka, że widać przez nią kwiaty na dnie filiżanki.

Blu'me, *sf.* *pl.* -n, 1) kwiat *m.*, kwiatek *m.* (kwiecie, *pl.* kwiecie *n.* *coll.*); -n ziehen hodować kwiaty; -n pflücken zrywać kwiaty; eine — abbrechen uszczknąć kwiatek; 2) (przen.) das Geſchwür hat eine — bekommen wrzód zaczął zbierać; das Silber geht in -n srebo zaczyna się pienić; der Wein hat — wino ma zapaszek; (chem.) der Schwefel ſetzt -n an siarka osiada w formie kwiatu, tworzy kwiat siarczany; die — des Adels kwiat szlachty; die — von etw. haben mieć z czego pierwszyznę; (przy piwie) die — trinken pierwszy łyk z pełnej szklanki; ich komme dir meine — piję pierwszy łyk w twoje ręce, na twoje zdrowie; durch die — ſprechen mówić ogródkami, dać do zrozumienia; der Fuchs hat eine weiße — lis ma biały ogon.

Blü'm(e)lein, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Blümchen.

Blü'meln, *vn.* (h.) 1) zbierać kwiatki; 2) (o pszczołach) bujać po kwiatach miód zbierając; 3) silić się na kwiecisty styl.

Blu'men (częściej; blümen), I. *va.* i ſich — *vr.* zdobić (się) kwiatami (głównie haftowanymi lub malowanymi); II. gebläumt, *pp.* i *adi.* w kwiaty; -e Seide jedwab w kwiaty.

Blu'men, *sn.* Kantalice *pl.*

Blu'menau, *sn.* Sośnica Ołdry *pl.*

Blu'menau, *sf.* *pl.* -en, błoń kwiecista, kwiatami porosła.

Blu'menausſtellung, *sf.* *pl.* -en, wystawa *f.* kwiatów.

Blu'menbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, grzęda *f.* (grządka) kwiatów.

Blu'menblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, płatek *m.* kwiata.

Blu'menbinſe, *sf.* *pl.* -n, (bot.) sitowiec *m.*

Blu'menbüſchel, *sm.* -s, *pl.* —, kiść kwiatowa.

Blu'menerzeuger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), kwieciarz *m.* (kwieciarka *f.*).

Blu'menfabrik, *sf.* *pl.* -en, fabryka *f.* sztucznych kwiatów.

Blu'menflor, *sm.* -es, kwiecie *n.*

Blu'mengarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród kwiatowy.

Blu'menhändler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* *pl.* -innen) kwieciarz *m.* (kwieciarka *f.*).

Blu'menkohl, *sm.* -(e)s, kałafior *m.*

Blu'menkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* kwiatów, kosz z kwiatami.

Blu'menkorſo, *sm.* -(s), *pl.* -s, korso kwiatowe.

Blu'menleben, *sn.* -s, życie *n.* kwiatów.

Blu'menleſe, *sf.* *pl.* -n, zbiór *m.* kwiatów; (przen.) wybór *m.* (np. pięknych ustępów z książek), antologia *f.*

Blu'menliebhaber, *sm.* -s, *pl.* —, miłośnik *m.* kwiatów.

Blu'menmacher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* *pl.* -innen), ob. Blumenfabrikant.

Blu'menmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, kwieciarka *f.*

Blu'menmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz *m.* kwiatów.

Blu'menmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targ *m.* kwiatów, na kwiaty.

Blu'menreich, *adi.* i *adv.* kwiecisty; eine -e Rede kwiecista mowa.

Blu'menſcheide, *sf. pl.* -n, (bot.) pochewka *f.*, koszulka *f.*

Blu'menſeite, *sf. pl.* -n, (garb.) wierzchnia strona skóry.

Blu'menſprache, *sf. pl.* -n, mowa *f.* kwiatów (za pomocą kwiatów).

Blu'menſtändig, *adi.* z kwiatu wyrastający.

Blu'menſtaub, *sm.* -(e)s, pył kwiatowy.

Blu'menſtrauß, *sm.* -es, *pl.* -ſträuße, bukiet *m.*

Blu'menſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) część ogrodu na kwiaty przeznaczona; 2) (mal.) obraz przestawiający kwiaty; 3) (kucharstwo) kawał polędwicy obramowany tłuszczem (filet de boeuf).

Blu'mental, *sn.* Smolniki *pl.*

Blu'mentiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stolik *m.*, kosz *m.* na kwiaty, żardiniera *f.*

Blu'mentopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, wazon *m.*, doniczka *f.*

Blu'menvaſe, *sf. pl.* -n, wazon *m.*, kielich *m.* na kwiaty.

Blu'menzucht, *sf.* hodowla *f.* kwiatów.

Blu'mig, *adi.* kwiecisty; -e Seide jedwab w kwiaty tkany.

Blumi'ſtik, *sf.* ob. Blumenzucht.

Blu'ſe, *sf. pl.* -n, bluza *f.*, marynarka *f.*

Blu'ſenmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, robotnik *m.*

Blut, *sn.* -es, 1) krew *f.*; ſich im -e baden pławić się w krwi; es fließt — krew się leje; mit — und Eiſen krwią i żelazem; in mir beginnt das — zu kochen krew się we mnie burzyć zaczyna; — ſpeien plwać krwią; kaltes — bewahren zachować zimną krew; heißes — gorący temperament, gorąca krew; mit ſeinem -e für etw. einſtehen bronić czego do upadlego, do ostatniej kropli krwi; Gut und — opfern poświęcić krew i mienie; Fleiſch und — krew i kości; es iſt mein eigen Fleiſch und — to krew z krwi kość z kości mojej; die Bande des -es wspólność *f.* krwi, pokrewieństwo *n.*; aus edlem -e szlachetnego rodu; ſich mit — beflecken krwią ręce zmazać; — laſſen (zur Ader laſſen) puścić krew; — laſſen (Haare laſſen) ponieść stratę; ein Geſicht wie Milch und — twarz jak krew z mlekiem; das macht böſes — to czyni złe wrażenie, wywołuje oburzenie; 2) sok *m.*, krew *f.*; ſchlechtes — erzeugen wytwarzać złe soki, złą krew; 3) junges — młoda osoba; 4) — der Reben sok z winogron, wino *n.*; 5) Koralle vom erſten, zweiten, dritten — koral pierwszego, drugiego, trzeciego gatunku.

Blu'tader, *sf. pl.* -n, żyła krwionośna, krwawnica *f.*

Blu'tandrang, *sm.* -(e)s, napływ *m.* krwi, kongescya *f.*

Blu'tarm, *adi.* 1) ubożuchny, bardzo biedny; 2) niedokrewny, anemiczny.

Blu'tarmut, *sf.* niedokrewność *f.*, anemia *f.*

Blu'tauge, *sn.* -s, *pl.* -n, 1) oko krwią nabiegłe; 2) (bot.) pałecznik błotny.

Blu'tanſchoppung, *sf. pl.* -en, przepełnienie *n.* krwią, napływ *m.* krwi.

Blu'tausleerung, *sf. pl.* -en, odpływ *m.*, upust *m.* krwi.

Blu'tausſtritt, *sm.* -(e)s, wytroczyna *f.*

Blu'tauswurf, *sm.* -(e)s, *pl.* -würfe, 1) plwanie *n.* krwią; 2) krwawe plwociny.

Blu'tbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, (krwawa kąpiel) rzeź *f.*; ein — anrichten sprawić rzeź.

Blu'tbefleckt, *adi.* splamiony, zbroczony krwią.

Blu'tbeule, *sf. pl.* -n, gur krwawy, krwiak *m.*

Blu'tbewegung, *sf.* krążenie *n.* krwi.

Blu'tbildend, *adi.* krwiotwórczy.

Blu'tbrechen, *sn.* -s, krwiotok *m.*, krwawe wymioty.

Blu'tdurſt, *sm.* -es, krwiożerczość *f.*; żądza *f.* krwi.

Blu'tdürſtig, *adi.* krwiożerczy, krwi laknący.

Blü'te, *sf. pl.* -n, kwitnienie *n.*, rozkwit *m.*; kwiat *m.*, kwiecie *n.*; die Zeit der — czas kwitnienia; in der — des Wohlſtandes w kwiecie dobrobytu, w największym dobrobycie; die — (Blütezeit) der Literatur rozkwit piśmiennictwa; die — der Jugend kwiat młodości.

Blu'tegel, *sm.* -s, *pl.* —, pijawka *f.*; — anſetzen stawiać pijawki; dieſer Menſch iſt ein — to pijawka (w znaczeniu lichwiarz, wyzyskiwacz).

Blu'ten, I. *vn.* (h.) krwawić, krew wypuszczać; ich blute aus der Naſe krew mi z nosa idzie (puściła się); er blutet wie ein Schwein krwawi jak świnia, krew się z niego leje ciurkiem; das Herz blutet mir beim Anblick dieſes Elends serce mi się krwawi na widok tej nędzy; für ſeine Überzeugung — krew przelać za swe przekonanie; er wird — müſſen będzie go to wiele kosztowało, poniesie wielką stratę; II. *va.* i *vr.* das ganze Bett voll — zakrwawić całe łóżko; ſich zu Tode — na śmierć się zakrawić.

Blü'tenboden, *sm.* -s, *pl.* -böden, osadnik *m.*, kwiatostan *m.*

Blü'tenbüſchel, *sm.* -s, *pl.* —, wiązka *f.* kwiatów.

Blü'tendecke, *sf.*, *pl.* -n, obwijka *f.*, okwiat *m.*

Blü'tendolde, *sf. pl.* -n, ob. Blütenbüſchel.

Blü'tenhülle, *sf. pl.* -n, ob. Blütendecke.

Blü'tenkätzchen, *sn.* -s, —, bagniątko *n.*, baranek *m.* (kwiecia wierzbowego).

Blü'tenknoſpe, *sf. pl.* -n, pączek *m.*, pąkowie *n.*

Blü'tenkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placuszek *m.*

Blü'tenquirl, *sm.* -s, *pl.* -e, krężolek *m.*

Blü'tenriſpe, *sf. pl.* -n, ob. Blütenkätzchen.

Blü'tenſcheide, *sf. pl.* -n, pochewka *f.*

Blü'tenſtand, *sm.* -(e)s, -ſtände, kwiatostan *m.*

Blü'tenſtaub, *sm.* -(e)s, pyłek *m.*

Blü'tenſtengel, *sm.* -s, *pl.* —, szypułka *f.*

Blü'tenſtiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szypułka kwiatowa.

Blu'tentziehung, *sf.* upuszczenie *n.* krwi.

Blü'tenwickler, *sm.* -s, *pl.* —, liściowij *m.*

Blu'ter, *sm.* -s, *pl.* —, krwawiec *m.* (med.).

Blu'terguß, *sm.* -ſſes, *pl.* -güſſe, wylew *m.* krwi, wytroczyna *f.*, krwiotok *m.*

Blu'terkrankheit, *sf. pl.* -en, krwawiączka *f.*

Blü'tezeit, *sf.* czas *m.* kwitnienia, rozkwitu.

Blu'tfeind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, śmiertelny wróg.

Blu'tfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, plama krwawa, petocie *pl.*

Blu'tfleckenkrankheit, *sf.* plamica *f.*

Blu'tfluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -flüſſe, krwotok *m.*

Blu'tgefäß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, naczynie krwionośne.

Blu'tgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) zapłata *f.*, odszkodowanie *n.* za przelaną krew; 2) pieniądz nabyty za zdradę, zdobyty przez morderstwo; pieniądz wyciśnięty za pomocą lichwy, przez krwawy wyzysk itp.

Blu'tgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd gardlowy.

Blu'tgerüſt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rusztowanie *n.* (szafot *m.*).

Blu'tgeſchwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sadzel *m.*, bolączka *f.*

Blu'tgier, *sf.* ob. Blutdurſt.

Blu'tgierig, *adi.* ob. Blutdürſtig.

Blu'thirſe, *sf. pl.* -n, (bot.) czerwone proso.

Blu'thochzeit, *sf. pl.* -en, krwawe wesele krwawe gody (noc *f.* św. Bartlomieja).

Blu'thund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krwiożerca *m.*, okrutnik *m.*

Blu'thuſten, *sm.* -s, kaszel *m.* z wyrzucaniem krwi, plucie *n.* krwią.

Blu'tig, *adi.* skrwawiony, krwawy; j—n — ſchlagen zbić kogo do krwi; -er Krieg krwawa wojna; mit -er Schrift verzeichnet zapisano krwawemi głoskami; -e Tränen weinen płakać krwawemi łzami.

Blu'tigel, *sm.* ob. Blutegel.

Blu'tjung, *adi.* młodziuchny, bardzo młody, młodziutki, młodziuteńki.

Blu'tkörperchen, *sn.* -s, *pl.* —, krwinka *f.*, cialko *n.* krwi.

Blu'tkrautwurz, *sf.* (bot.) krwiściąg *m.*

Blu'tlaus, *sf. pl.* -läuſe, korówka *f.*

Blu'tkreislauf, *sm.* -(e)s, krążenie *n.*, obieg *m.* krwi.

Blu'tkügelchen, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Blutkörperchen.

Blu'tleer, *adi.* bezkrwisty, niedokrewny.

Blu'tleere, *sf.* bezkrwistość *f.*, niedokrewność *f.*

Blu'tmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krwawe znamię.

Blu'tmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, krwiożerca *m.*

Blu'tmilchen, *sn.* -s, (choroba krów) krwodój *m.*

Blu'torange(wym.:-oranże) *sf. pl.* -n, czerwona pomarańcza.

Blu'trache, *sf.* krwawa zemsta.

Blu'treich, *adi.* krwisty.

Blu'treinigend, *adi.* przeczyszczający krew.

Blu'trichter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) sędzia kryminalny; 2) kat *m.*

Blu'trot, *adi.* czerwony jak krew.

Blu'trünſtig, *adi.* zakrwawiony, zraniony do krwi.

Blu'tſauger, *sm.* -s, *pl.* —, pijawka *f.*; wyzyskiwacz *m.*, lichwiarz *m.*

Blu'tſchande, *sf.* kazirodztwo *n.*; — begehen dopuścić się kazirodztwa.

Blu'tſchänder, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), kazirodzca *m.* (kazirodczyni *f.*).

Blu'tſchen, I. *sf.* wstręt *m.* do krwi; II. *adi.* brzydzący się krwią, mający wstręt do krwi.

Blu'tſchuld, *sf.* krwawa zbrodnia, morderstwo *n.*; eine — auf dem Gewiſſen haben mieć na sumieniu morderstwo.

Blu'tſchweiß, *sm.* -es, krwawy pot.

Blu'tsfreund, *sm.* -es, *pl.* -e, blizki krewny (pobratymiec *m.*).

Blu'tsfreundſchaft, *sf. pl.* -en, blizkie pokrewieństwo (pobratymstwo *n.*).

Blu'tſtein, *sm.* -es, *pl.* -e, krwawnik *m.*

Blu'tſtillen, *sn.* -s, zatamowanie *n.* krwi.

Blu'tſtillend, *adi.* tamujący krew.

Blu'tſtockung, *sf. pl.* -en, zatamowanie *n.* obiegu krwi.

Blu'tſtrieme, *sf. pl.* -n, cięga *f.*, krwawy znak.

Blu'tstropfen, *sm.* -s, *pl.* —, kropla *f.* krwi.

Blu'tſturz, *sm.* -es, *pl.* -ſtürze krwotok *m.*

Blu'tsverwandt, *adi.* krewny, spokrewniony.

Blu'tsverwandtſchaft, *sf. pl.* -en, pokrewieństwo *n.*

Blu'ttat, *sf. pl.* -en, morderstwo *n.*, zabójstwo *n.*

Blu'tumlauf, *sm.* -(e)s, obieg *m.* (cyrkulacya *f.*) krwi.

Blutung, *sf. pl.* -en, krwawienie *n.*, krwotok *m.*

Blu'tunterlaufen, *adi.* nabiegły krwią.

Blu'turteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyrok *m.* śmierci.

Blu'tvergießen, *sn.* -s, rozlew *m.* krwi; dem — Einhalt gebieten wstrzymać rozlew krwi, przeszkodzić rozlewowi krwi.

Blu'tvergiftung, *sf. pl.* -en, zatrucie *n.*; zakażenie *n.* krwi.

Blu'twallung, *sf. pl.* -en, nawal *m.* krwi, kongescya *f.*

Blu'twaſſer, *sn.* -s, limfa *f.*; krowianka *f.*, surowica *f.* krwi.

Blu'twenig, *adv.* bardzo mało.

Blu'twurſt, *sf. pl.* -würſte, krwawa kiszka.

Blu'tzeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, (-gin *sf.*, *pl.* -innen) męczennik *m.* (męczennica *f.*).

Bö, *sf. pl.* -en, silny a krótki podmuch wiatru.

Bo'a, *sf. pl.* -s, 1) boa *f.*, wąż *m.* dusiciel; 2) boa (z futra, piór dla pań).

Bo'belwitz, *sn.* Bobelenicko *n.*

Bo'ber, *sf.* Bobrawa *f.*

Bobere'lle, *sf. pl.* -n, psia wiśnia.

Bock, *sm.* -(e)s, *pl*, Böcke, 1) koziol *m.* (wogóle samiec zwierząt rogatych z wyjątkiem wołów i im pokrewnych); cap *m.*; den — zum Gärtner machen (tyle co:) wpuścić wilka do obory; 2) (o osobach) alter, geiler — stary lubieżnik; ſtreitſüchtiger — uparty kozioł; hol's der — pal dyabeł! 3) taran *m.* (do rozbijania lodu, murów itd.); izbica *f.* (przed mostem); baba *f.* (do wbijania palów); 4) einen — machen, ſchießen palnąć głupstwo, poszkapić się; 5) (gimn.) koziol *m.*; 6) koziołek *m.*, koziol *m.* (siedzenie dla woźnicy); 7) koza *f.* (maszyna do podnoszenia ciężarów); 8) narzędzie *n.* tortury, kara *f.*; j—n in den — ſpannen zamknąć kogo w kije, wziąć kogo w dyby; 9) (Dudelſack) dudy *pl.*, kobza *f.*

Bo'ckbeinig, *adi.* bardzo sztywny.

Bo'ckbier, *sn.* -(e)s, czarne piwo.

Bo'ckbühne, *sf. pl.* -n, tama kobylicowa.

Bo'cken, *vn.* (h.) 1) (o kozach) parkotać się, biegać za kozłem; 2) śmierdzieć jak cap; 3) (o okręcie) kołysać się, kiwać się; 4) das Pferd bockt koń wypręża się naprzód dla zrzucenia jeźdźca; 5) (o ludziach) upierać się przy czem.

Bo'ckfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kozłowa skóra.

Bo'ckflöte, *sf. pl.* -n, fujarka *f.*, fujara *f.*, czekan *m.*

Bo'ckfüßig, *adi.* kozionogi.

Bo'ckgeruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -gerüche, parkol *m.*

Bo'ckig, *adi.* 1) parkotny, parkotem śmierdzący; 2) die Ziege iſt — kozie chce się do kozła; 3) lubieżny; 4) sztywny; 5) uparty, przekorny.

Bo'ckkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, kózka *f.*

Bo'ckkalb, *sn.* -es, *pl.* -kälber, młody koziol.

Bo'cklamm, *sn.* -(e)s, *pl.* -lämmer koźlątko *n.*

Bo'ckleder, *sn.* -s, *pl.* —, kozłowa skóra.

Bo'ckpfeife, *sf. pl.*. -n, dudy *pl.*, koza *f.*, gajdy *pl.*

Bo'ckpfeifer, *sm.* -s, *pl.* —, dudziarz *m.*, dudarz *m.*, koziarz *m.*, gajdziarz *m.*

Bo'cksauge, *sn.* -s, *pl.* -n, koziook *m.* (mający jedno oko większe od drugiego).

Bo'cksbart, *sm.* -es, *pl.* -bärte, 1) kozia bródka; 2) (bot. kozibród *m.*, kozia broda *f.*

Bo'cksbeere, *sf.* jerzyna *f.*, smrodynia *f.*

Bo'cksbeutel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) worek *m.* u kozła; 2) spłaszczona flaszka (w kształcie koźlego worka); 3) gatunek wina reńskiego; 4) śmieszny i przestarzały zwyczaj.

Bo'cksbohne, *sf. pl.* -n, kozi groch, lyszczyca *f.*

Bo'cksdiſtel, *sf. pl.* -n, (Bocksdorn *sm.* -es, *pl.* -e) ciernie koźle.

Bo'ckshorn, *sn.* -es, *pl.* -hörner 1) koźli róg; 2) j—n ins — jagen przyprzeć kogo do muru, zastraszyć kogo, zapędzić kogo do mysiej dziury, napędzić komu strachu; 3) (bot.) Boża trawa.

Bo'cksſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, niezgrabny, dziwaczny skok; -ſprünge machen skakać jak koza; wyprawiać z swą osobą grymasy.

Bo'ckwinde, *sf. pl.* -n, wspornica śrubowa.

Bode'ga, *sf.* wyszynk *m.* hiszpańskich win.

Bo'den, *sm.* -s, *pl.* -Böden, 1) ziemia *f.* (to, co znajduje się pod nogami); ſich auf den — legen położyć się na ziemię; unter dem — begraben pochowany pod ziemią; auf Gottes — na ziemi, na Bożej ziemi; auf fremdem — na obcej ziemi, w obcym kraju; feſten — faſſen stanąć na ziemi; der — brennt ihm unter den Füßen ziemia się pod nim pali, niema spokoju; dem — gleich machen zrównać z ziemią; auf dem bloßen — ſchlafen spać na golej ziemi; ſich auf den — des Geſetzes ſtellen stanąć na gruncie prawnym; 2) ziemia *f.*, grunt *m.*, gleba *f.* (własność ziemska); auf meinem Grund und — na moim gruncie; ein guter, fruchtbarer — dobra, urodzajna gleba, ziemia; 3) dno *n.*; podłoga *f.*, posadzka *f.*: dem Faſſe den — ausſtoßen a) wybić dno z beczki; b) (tyle co) zaostrzyć położenie, zepsuć do reszty, dolać oliwy do ognia; der Menſch hat keinen — to marnotrawca; to bezdenna beczka; der — einer Flaſche spód butelki; — eines Zimmers podłoga w pokoju; eingelegter — parkietowa podłoga, posadzka *f.*; 4) ein — Wachs, Talg krąg *m.* wosku, łoju; 5) punkt *m.* widzenia; podstawa *f.*; auf dem — der Erfahrung na podstawie doświadczenia; Handwerk hat goldenen — (tyle co:) rzemiosło stanie za folwark; 6) in Grund und — verdorben zepsuty do szpiku kości; zu — drücken zniszczyć, zdusić; zu — fallen upaść na ziemię; j—n zu — ſchlagen a) obalić kogo; b) pozbawić kogo wszelkiej nadziei; j—n zu — trinken spoić kogo, tak że nie może ustać na nogach; 7) strych *m.*, poddasze *n.*

Bo'denbach, *sn.* Podmokle *n.*

Bo'denbeſchaffenheit, *sf.* jakość *f.* ziemi.

Bo'denbeſitz, *sm.* -es, własność ziemska.

Bo'denerzeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, ziemiopłód *m.*

Bo'denfläche, *sf.* powierzchnia *f.*, obszar *m.* ziemi.

Bo'denkammer, *sf. pl.* -n, izdebka *f.* na poddaszu; komora *f.* na strychu, mansarda *f.*

Bo'denkredit, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kredyt ziemski; -Anſtalt zakład kredytowy ziemski.

Bo'denlos, *adi.* bez dna, bezdenny; -ſe, Freigebigkeit bezgraniczna szczodrobliwość; -ſe Frechheit niesłychane zuchwalstwo.

Bo'denraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, ob. Boden 7).

Bo'denſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, osad *m.*, męty *pl.*, fusy *pl.*

Bo'denſchicht, *sf. pl.* -en, warstwa *f.* ziemi.

Bo'denſee, *sm.* kostnickie Jezioro.

Bodmerei', *sf. pl.* -en, (żegł.) bodmerya *f.*, pożyczka na ładunek okrętu, dana pod przepadkiem, gdy okręt zatonie.

Boë, *sf.* wiatr morski północny.

Bo'er, *sm.* -s, *pl.* -s, i Buren, boer *m.*, bur *m.*

Bofi'ſt, *sm.* -s, *pl.* -e (bot.) purchałka *f.*, purchawka *f.*

Bogen, *sm.* -s, *pl.* —, także Bögen, 1) łuk *m.*; den — ſpannen naciągnąć łuk; 2) łuk, krzywizna *f.*, kabłąk *m.*; der Weg macht einen — droga tworzy łuk, idzie w kabłąk; gerader — łuk prosty; Korb- łuk owalny; Gewölb- łuk sklepienia; ſchiefer — łuk skośny; 3) smyczek *m.*; gut den — führen dobrze grać na skrzypcach; 4) arkusz *m.* (papieru); (w Austryi) den — blauen bekommen zostać spensyonowanym.

Bo'genbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, cis pospolity.

Bo'genbockkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, drabiniarz *m.*

Bo'genbrücke, *sf. pl.* -n, most łukowy.

Bo'gendecke, *sf. pl.* -n, pułap *m.*, sufit obłąkowaty, sklepiony.

Bo'genfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno łukowe.

Bo'genförmig, *adi.* łukowaty, obłączysty, kabłąkowaty.

Bo'gengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, arkada *f.*

Bo'gengeleiſe, *sn.* -s, *pl.* —, tor łukowy.

Bo'gengewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie *n.*, łęk *m.*

Bo'genlampe, *sf. pl.* -n, łampa łukowa.

Bo'genlicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, światło łukowe.

Bo'genpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, filar sklepiony.

Bo'genſchenkel, *sm.* -s, *pl.* —, ramię *n.* łuku.

Bo'genſchütze, *sm.* -n, *pl.* -n, łucznik *m.*

Bo'genſehne, *sf. pl.* -n, cięciwa *f.* łuku.

Bo'genſtellung, *sf.* podskłepie *n.*

Bo'genträger, *sm.* -s, *pl.* —, dźwigar łukowy.

Bo'genweiſe, *adv.* arkuszami, arkusz po arkuszu.

Bo'genzahl, *sf.* ilość arkuszów.

Bohême, *sf.* cyganerya *f.*

Bo'hle, *sf. pl.* -n, tarcica *f.*, bol *m.*, dyl *m.*, gruba deska.

Bo'hlen, *va.* dyłować, wykładać deskami, kłaść podłogę.

Böhm, *sm.* -en, *pl.* -en, czeski *m.* (grosz).

Bö'hmen, *sn.* Czechy *pl.*; Böhme *sm.* Czech; Böhmin *sf.* Czeska; böhmiſch *adi.* czeski, *adv.* po czesku.

Bö'hmerwald, *sm.* Szumawa *f.*

Bö'hmiſch-Mähriſches Gebirge, *sn.* Zdżarskie Góry.

Bo'hnart, *sf. pl.* -äxte, topór ciesielski.

Bo'hnbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do woskowania, froterowania.

Bo'hne, *sf. pl.* -n, (*dim.* Böhnchen) 1) fasoła *f.*, fasolka *f.*, groch *m.*; große -n (także Sau'bohnen) bób *m.*; das iſt keine — wert to nie warto funta kłaków; 2) Kaffee in -n kawa w ziarnkach; blaue -n kule karabinowe; 3) groch na zębie u konia (płama, po której wiek się poznaje).

Bo'hnen, *va.* den Fußboden woskować, polerować posadzkę.

Bo'hnenblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, (bot.) zajęcza kapusta, wronie masło, rozchodnik *m.*

Bo'hnenfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -felder, bobowisko *n.*

Bo'hnenhülſe, *sf. pl.* -n, łupina *f.*, strączek *m.* fasoli.

Bo'hnenkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, strąkowiec bobiarek *m.*

Bo'hnenkönig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (-in *sf.*, *pl.* -innen) król (-lowa) migdałowy (-wa).

Bo'hnenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter (bot). cząbr ogrodowy.

Bo'hnenmehl, *sn.* -(e)s, *pl.* -s, mąka grochowa, fasolowa.

Bo'hnenſtange, *sf. pl.* -n, tyczka *f.* do grochu.

Bo'hnenſtroh, *sn.* -(e)s, grochowiny *pl.*

Bo'hnenſuppe, *sf. pl.* -n, zupa fasolowa, grochowa.

Bö'(h)nhaſe, *sm.* -n, *pl.* -n, partacz *m.*, fuszer *m.*

Bo'hnſack, *sn.* Bąsak *m.*

Bo'hnzeug, *sn.* -(e)s, narzędzie *n.* do woskowania.

Bohr, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Bohrer.

Bo'hrapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, przyrząd *n.* do wiercenia.

Bo'hrbank, *sf. pl.* -bänke, ławka *f.* do świdrowania, do wiercenia.

Bo'hreiſen, *sn.* -s, *pl.* -n żelazko *n.* u świdra, świder *m.*

Bo'hren, I. *va.* świdrować; wiercić; ein Schiff in den Grund — zatopić okręt; j—m den Degen durch den Leib — przeszyć kogo szpadą; nach Petroleum — szukać nafty, wiercić (szukając nafty); II. *vn.* (h.); in der Naſe — dłubać w nosie; an j—m — męczyć, nudzić kogo, urządzić komu piłę.

Bo'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) świder *m.*, świderek *m.*; Zentral- środkowiec *m.*, świder odśrodkowy.; 2) wiertacz *m.*

Bo'hrfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, włóczeń *m.* (ryba).

Bo'hrkäfer, *sm.* -s, *pl.* — drukarz kornik *m.*

Bo'hrmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna wiertnicza, wiertarnia *f.*

Bo'hrmehl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pył *m.* od świdra, opiłki *pl.*

Bo'hrmuſchel, *sf. pl.* -n, skamieniała muszla.

Bo'hrſpäne, *sm. pl.*, trociny *pl.*, wywierciny *pl.*

Bo'hrſpitze, *sf. pl.* -n, pióro *n.* u świadra.

Bo'hrſtange, *sf. pl.* -n, wrzeciono *n.* wiertarki, trzonek *m.*, drąg *m.* u świdra.

Bo'hrung, *sf. pl.* -en; tiefe — głębokie wiercenie; (w naftciarstwie) kanadiſche — wiercenie kanadyjskim sposobem.

Bo'hrwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, świdrak *m.*

Boi, *sn.* i *sm.* -s, *pl.* -e; 1) baja *f.* (rodzaj sukna); 2) ob. Boje.

Boja'r, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in *sf. pl.* -innen) bojar *m.* (bojarka *f.*).

Bo'je, *sf. pl.* -n, beczka *f.* na kotwicy dla przestrogi okrętów.

Bol, *sm.* -ſ, (Bo'lerde) bolus *m.* (gatunek gliny).

Bole'wo, *sm.* -ſ, *pl.* -ſ, taniec hiszpański; krótki żakiecik.

Bo'leſlaus, *sm.* —, Bolesław *m.*

Bo'lkenhain, *sn.* Bolków *m.*

Bolo'gna, (wym.: -lonia) *sn.* Bołonia *f.*, Bononia *f.*; Bologneſer *sm.* Bonończyk; Bologneſer *adi.* bołoński, bonoński.

Bo'lle, *sf. pl.* -n, główka *f.* u roślin, cebulka *f.*, bulla *f.*

Bö'ller, *sm.* -ſ, *pl.* —, moździerz *m.* do strzelania.

Bo'llwerk, *sn.* -(e)ſ, *pl.* -e, baszta *f.*, ostróg *m.*, wał ochronny; twierdza *f.*; grobla *f.*

Bolz, *sm.* -eſ, *pl.* -e, ob. Bolzen.

Bo'lzen, *sm.* -ſ, *pl.* —, 1) strzała *f.* (z łuku), pocisk *m.*; piórko *n.* (do strzelania z dmuchawki); j—m alleſ zu — drehen wszystko komu brać za złe; 2) dusza *f.* do żelazka; 3) żelazny kołek, czop *m.*, sworzeń *m.*, trzpień *m.*

Bombardeme'nt, (wym.: bombardeman), *sn.* -ſ, *pl.* -ſ, bombardowanie *n.*, ostrzeliwanie *n.*

Bombardie'r, *sm.* -ſ, *pl.* -e, artylerzysta *m.*

Bombardie'ren, *va.* bombardować, ostrzeliwać.

Bombardie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Bombardement.

Bombardie'rkäfer, *sm.* -ſ, *pl.* —, bombardyer *m.*

Bomba'ſt, *sm.* -eſ, *pl.* -e, nadęta mowa, napuszystość *f.*, buffonada *f.*, szumne wyrazy.

Bomba'ſtiſch, *adi.* nadęty, napuszony, przesadny, bombastyczny.

Bo'mbe, *sf. pl.* -n, bomba *f.*, pocisk *m.*

Bo'mbenerfolg, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -e, wielkie powodzenie.

Bo'mbenfeſt, *adi.* i *adv.* wytrzymały na bomby; eſ ſteht — nie ulega najmniejszej wątpliwości.

Bomſt, *sn.* Babimost *m.*

Bon, *sm.* -ſ, *pl.* -ſ, bon *m.*, przekaz *m.*, kwit *n.*

Bonaventu'ra, *sm.* Dobrogost.

Bonifa'zius, *sm.* Bonifacy.

Bonbo'n, (wym.: bąbą) *sm.* -ſ, *pl.* -ſ, cukierek *m.*, karmelek *m.*

Bonbonnie're, *sf. pl.* -n, bonbonierka *f.*

Bonifikatio'n, *sf. pl.* -en, odszkodowanie *n.*, bonifikacya *f.* (Entſchädigung).

Bonifizie'ren, *va.* bonifikować, odszkodować.

Bonitä't, *sf. pl.* -en, — einer Ware dobroć (stopień dobroci) towaru.

Bonmo't, (wym.: bąmó) *sn.* -ſ, *pl.* -ſ, dowcip *m.*, żart *m.*

Bo'nne, *sf. pl.* -n, bona *f.* 1) nauczycielka *f.* do dzieci, nauczycielka niższego stopnia; 2) panna służąca *f.* do dzieci.

Bonviva'nt, *sm.* -ſ, *pl.* -ſ, hulaka *m.*, letkiewicz *m.*

Bo'nze, *sm.* -n, *pl.* -n, kapłan buddyjski.

Boot, *sn.* -eſ, *pl.* -e, łódź *f.*, łódka *f.*, mały statek, czółno *n.*, czółenko *n.*

Böo'tien, *sn.* Beocya *f.*

Boo'tsmann, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -männer i -leute, majtek *m.*, flisak *m.*; Bootsleute załoga okrętowa.

Bor, *sn.* -(e)ſ, bor *m.* (pierwiastek, metaloid).

Bo'ra, *sf.* bora *f.*

Bo'rax, *sm. indecl.* boraks *m.*

Bord, *sm.* (*sn.*) -(e)ſ, *pl.* -e, 1) brzeg *m.*, wybrzeże *n.*; 2) kraj *m.* (brzeg) sukni; 3) burta *f.*, pokład *m.*, brzeg okrętu; das Schiff hat 100 Paſſagiere an — okręt ma 100 podróżnych na pokładzie; über — fallen spaść z okrętu (z pokładu) do morza; die Ladung über — werfen wyrzucić ładunek.

Bo'rdbrett, *sn.* -(e)ſ, *pl.* -er, deska, półka umieszczona pod oknem.

Bordeau'x (wym.: bordo) *sn.* Burdygała *f.*; —, von — *adi* burdygalski.

Borde'll, *sn.* -ſ, *pl.* -e, dom *m.* nierządu, dom publiczny.

Bordie'ren, *va.* obrąbić, obszyć, oblamować.

Bo'rdſtein, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -e, krawężnik *m.*

Bordü're, *sf. pl.* -n, obramowanie *n.*, obszywka *f.*, łamówka *f.*, szlak *m.* (bordiura *f.*).

Borg, *sm.* -(e)ſ, pożyczka *f.*, kredyt *m.*; auf — nehmen brać na kredyt, na kredkę.

Bo'rgen, *va.* 1) (auf Borg nehmen) pożyczać, brać na kredyt; wer will —, der komme morgen (tyle co) dziś za pieniądze, jutro na kredyt; 2) (auf Borg geben) wypożyczać, kredytować; der Mann bekommt nichts mehr geborgt temu człowiekowi nikt już nie kredytuje.

Bo'rger, *sm.* -ſ, *pl.* —, (-in *sf. pl.* -innen) 1) ten (ta), co pożyczkę bierze, pożyczający (-ca); 2) ten (ta), co pożyczki udziela.

Bo'rgweiſe, *adv.* pożyczanym sposobem, sposobem pożyczki.

Bo'rke, *sf. pl.* -n. 1) kora *f.*, łup *m.*; 2) martwica *f.* (bot.); 3) strup *m.*, skorupa *f.* na wrzodzie.

Bo'rken, *sn.* Dobszyce *pl.*

Bo'rkenkäfer, *sm.* -ſ, *pl.* —, kozka *f.*

Born, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -e, 1) studnia *f.*; 2) źródło *n.*; — der Freude źródło radości; 3) (w salinach) zu -e gehen iść czerpać słoną wodę.

Bornie'rt, *adi.* ograniczony, głupi.

Bornie'rtheit, *sf. pl.* -en, głupota *f.*, ograniczoność umysłu.

Börs, *sm.* —, *pl.* -ſe, okuń *m.*

Bö'rſe, *sf. pl.* -n, 1) kieska *f.*, sakiewka *f.*; 2) giełda *f.*; auf der — ſpielen grać, spekulować na giełdzie.

Bö'rſenbericht, *sm.* -(e)ſ, *pl.* -e, sprawozdanie giełdowe.

Bö'rſenbeſucher, *sm.* -ſ, *pl.* —, giełdzista *m.*, giełdziarz *m.*

Bö'rſenblatt, *sn.* -(e)ſ, *pl.* -blätter, gazeta giełdowa.

Bö'rſeneffekten, *s. pl.* walory giełdowe.

Bö'rſenjobber, *sm.* -ſ, *pl.* —, aferzysta giełdowy.

Bö'rſenkrach, *sm.* -(e)ſ, krach *m.* na giełdzie.

Bö'rſenmakler, *sm.* -ſ, *pl.* —, pośrednik, ajent giełdowy.

Bö'rſenſpekulant, *sm.* -en, *pl.* -en, spekulant giełdowy.

Bö'rſenſpiel, *sn.* -(e)s, gra *f.* na giełdzie.

Bö'rſenſteuer, *sf. pl.* -n, podatek giełdowy.

Börſia'ner, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Börſenbeſucher.

Borſt, *sm.* -es, *pl.* -e, pęknięcie *n.*, rys *m.* (w murze).

Bo'rſte, *sf. pl.* -n, szczeć *f.*, szczecina *f.* (ostry włos).

Bo'rſten, *vn.* (h.) i ſich — *vr.* najeżyć (się).

Bo'rſtenartig, *adi.* szczecinowaty.

Bo'rſtengras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, (bot.) narduszek *m.*

Bo'rſtgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, (bot.) turzyca *f.* rzniączka *f.*

Bo'rſtenvieh, *sn.* -s, nierogacizna *f.*

Bo'rſtig, *adi.* szczecinowaty, szorstki.

Bo'rſtwiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, (Borſtbeſen) szczotka *f.* do obmiatania ścian.

Bort, *sm.* -es, *pl.* -e, deska *f.*, półka *f.*

Bo'rte, *sf. pl.* -n, borta *f.*, szlak *m.*, galon *m.*, burt *m.*, taśma *f.*; mit -n beſetzt obszyty taśmami.

Bo'rtenwirker, *sm.* -s, *pl.* —, szmuklerz *m.*, burtnik *m.*

Bös, *adi.* ob. Böſe.

Bö'sartig, *adi.* i *adv.* złośliwy (-wie), zły, zjadliwy (-wie) eine -e Krankheit niebezpieczna choroba.

Bö'sartigkeit, *sf.* złośliwość *f.*, zjadliwość *f.*

Bö'ſchen, *va.* nadać spadzistość, kopać szkarpy.

Bö'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, skarpiarz *m.*, stokowy *m.*

Bö'ſchung, *sf. pl.* -en, spadzistość *f.*, szkarp *m.*, stok *m.*

Bo'ſchwitz, *sn.* Bożejowice *pl.*

Bö'ſe, *adi.* i *adv.* 1) zły (źle); ein -r Menſch zły człowiek; -s Wetter niepogoda, słota; -es Gewiſſen złe sumienie; der — Geiſt (także der Böſe) zły duch, dyabeł; ich hab es nicht — gemeint powiedziałem (uczyniłem) to bez złego zamiaru; 2) ich habe einen -n Finger palec mnie boli, palec mi obrał; 3) — Nachricht zła, przykra wiadomość; -r Weg ciężka droga; — Zeiten ciężkie czasy; 4) j—n — machen rozgniewać kogo; mit j—m — ſein gniewać się z kim.

Bö'ſe(r), *sm.* -en, *pl.* -en, (Böſe *sf.*) -en, *pl.* -e, 1) zły (zła); 2) zły duch *m.*, dyabeł *m.*

Bö'ſe(s), *sn.* złe *m.*; -s beabſichtigen mieć złe zamiary; j—m -s mit Gutem vergelten płacić dobrem za złe; -s mit -m vertreiben klin klinem wybijać; ich ahne -s mam złe przeczucie.

Bö'ſen, *va.* i ſich — *vr.* gniewać, złościć (się).

Bö'ſendorf, *sn.* Długoszcz *m.*

Bö'ſern, *va.* pogorszyć.

Bö'ſewicht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, złoczyńca *m.*

Bo'shaft, *adi.* złośliwy.

Bo'shaftigkeit, *sf.* ob. Bosheit.

Bo'sheit, *sf. pl.* -en, złość *f.*, złośliwość *f.*; er ſteckt voll — pełno w nim złości; vor — weinen płakać ze złości.

Boske'tt, *sn.* -s, *pl.* -e, boskiet *m.*, gaik *m.*

Bö'slich, *adi.* i *adv.* złośliwy (-wie); -e Verlaſſung des Ehegatten złośliwe (umyślne) porzucenie małżonka.

Bo'snien, *sn.* Bośnia *f.*; Bosnier *sm.*, Bosniak Bośniak; Bosnierin, Bosniakin *sf.* Bosanka, Bosniaczka; boſniſch, boſniakiſch *adi.* i *adv.* bośniacki, *adv.* po bośniacku.

Boſſie'ren, *va.* (boſſelieren) wyrabiać, formować (lepić) w wosku, glinie itd.

Boſſie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, woskownik *m.*, formiarz *m.*

Boſſie'rwachs, *sn.* -ſes, wosk *m.* do modelowania.

Bö'swillig, *adi.* i *adv.* złośliwy, (-wie), w złym zamiarze, złej woli.

Bö'swilligkeit, *sf.* złośliwość *f.*, zła wola.

Bota'nik, *sf.* botanika *f.*

Bota'niker, *sm.* -s, *pl.* —, botanik *m.*

Bota'niſch, *adi.* botaniczny; -er Garten ogród botaniczny.

Botaniſie'ren, *vn.* (h.) 1) zbierać rośliny, botanizować; 2) studyować rośliny.

Botaniſier'trommel, *sf. pl.* -n, puszka botaniczna.

Bo'te, *sm.* -n, *pl.* -n, (-tin *sf.*, *pl.* -innen), posłaniec *m.*, wysłaniec *m.*, (wysłanka *f.*); durch einen eigenen -n etwas ſchicken wysłać co przez umyślnego posłańca; der hinkende — kommt noch nach (tyle co) nie cieszmy się przedwcześnie, bo smutna wiadomość może jeszcze nadejść.

Bo'tengänger, *sm.* -s, *pl.* —, posłaniec *m.*

Bo'tenlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, zapłata *f.* posłańca, zapłata za drogę.

Bo'tmäßig, *adi.* 1) (uprawniony do rozkazywania) zwierzchny; 2) (do posłuszeństwa obowiązany) podwładny; 3) lenny.

Bo'tmäßigkeit, *sf.* zwierzchnictwo *n.*; j—n unter ſeine — bringen podbić kogo, narzucić komu swoje panowanie.

Bo'tſchaft, *sf. pl.* -en, 1) auf — gehen chodzić na posyłki; 2) wiadomość *f.*, doniesienie *n.*; ſchlechte — zła wiadomość; traurige — smutne doniesienie; 3) ambasada *f.* (najwyższy stopień poselstwa zagranicznego i gmach, w którym się to poselstwo mieści); die kaiſerlich ruſſiſche — cesarsko rosyjska ambasada; er wohnt in der deutſchen — mieszka w gmachu ambasady niemieckiej.

Bo'tſchafter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) ambasador *m.* (żona *f.* ambasadora); päpſtlicher — legat papieski, nuncyusz *m.*

Bo'tſchafterpoſten, *sm.* -s, *pl.* —, posada *f.* ambasadora.

Bo'tſchaftsrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca *m.* ambasady.

Böttcherei', *sf. pl.* -en, bednarstwo *n.*; warsztat bednarski.

Bo'ttich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kadź *f.*, stągiew *f.*

Bö'ttcher, *sm.* -s, *pl.* —, (Böttcher) bednarz *m.*

Bo'tzdorf, *sn.* Batyzowce *pl.*

Boudoi'r, (wym.: budoa'r) *sn.* -s, *pl.* -s, budoar *m.*

Bouleva'rd, (wym.: bulwa'r) bulwar *m.*, wał *m.*

Bouillo'n, (wym.: bują) *sf.* -s, bulion *m.*

Bouillo'n, (wym.: bują) *sn.* Bouillon *m.*; Gottfried von — Gotfryd z Bouillonu.

Bouque't, (wym.: buke') *sm.* -s, *pl.* -s, bukiet *m.*

Bouque'twicke, *sf. pl.* -n, (bot.) groszek szerokolistny.

Bourgeoi's, (wym.: burżoa') *sm.* —, *pl.* —, mieszczanin *m.*, burżua *m.*, burżuj *m.*

Bourge'oiſie, (wym.: burżuazi') *sf.* mieszczaństwo *n.* burżuazya *f.*

Boutei'lle, (wym.: bute'j) *sf. pl.* -n, flaszka *f.*, butelka *f.*

Bo'wle, (wym.: bo'le) *sf. pl.* -n, 1) napój *n.* z owoców; 2) naczynie, w którym się poncz miesza.

Bo'xen, *vn.* (h.) i ſich — *vr.* boksować się, bić się na pięści.

Bo'xer, *sm.* -s, *pl.* —, zapaśnik *m.* na kulaki, bokser *m.*

Boyko'tt, *sm.* -(e)s, bojkot *m.*, bojkotowanie *n.*

Boykottie'ren, *va.* bojkotować.

Braba'nt, *sn.* Brabancya *f.*

Brach, *adi.* nieuprawiony, odłogiem leżący; — liegen laſſen zostawić ugorem, odłogiem; dieſe Kunſt liegt — ta sztuka leży odlogiem.

Bra'chacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, ugór *m.*

Bra'che, *sf. pl.* -n, 1) czas *m.* ugorowania; 2) ob. Brachacker; 3) ugorowania *n.*, zostawianie *n.* ugorem.

Bra'chen, *va.* 1) = brach liegen laſſen; 2) orać ugor.

Bra'cher, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Brachvogel.

Bra'chfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ob. Brachacker.

Bra'chkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, krówka *f.*

Bra'chland, *sn.* -(e)s, ob. Brachacker.

Bra'chlerche, *sf. pl.* -n, skowronek polny.

Bra'chmonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, czerwiec *m.*

Bra'chs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, **Bra'chſen**, *sm.* -s, *pl.* —, leszcz *m.* (ryba).

Bra'chvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, 1) sienka *f.*; 2) dżdżownik *m.*

Brack, *sn.* -s, brak *m.*, wybiórki *f. pl.*, (np. -holz drzewo wybrakowane do sprzedaży; -ſchafe owce wybrakowane itd.).

Bra'cke, I. *sm.* -n, *pl.* -n, rodzaj psów myśliwskich; II. *sf.* 1) orczyk *m.*; ogar *m.*; 2) (Flachs-) międlenie *n.*, tarcie *n.* (lnu).

Bra'cken, *va.* 1) brakować, przeliczać; 2) międlić, trzeć.

Bra'ckenhaupt, *sn.* -es, *pl.* -häupter, (bot.) wyźlin większy.

Bra'cker, *sm.* -s, *pl.* —, brakarz *m.*, przebieracz *m.*

Bra'he, *sf.* Brda *f.*

Bra'ke, = Bracke.

Bra'hma, *sm.* Brama *m.*

Brahmai'smus, *sm.* —, bramaizm *m.*, religia bramańska.

Brahma'ne, *sm.* -n, *pl.* -n, ob. Bramina.

Bra'ila, *sn.* Brajłów *m.*

Brama'rbas, *sm.* —, *pl.* -ſe, fanfaron *m.*, junak *m.*, gębacz *m.*, udający śmialka.

Bramarbaſie'ren, *vn.* (h.) udawać junaka, fanfaronować.

Brä'me, *sf. pl.* -n, oblamowanie *n.*, obszycie *n.* (z futra).

Brami'ne, *sm.* -n, *pl.* -n, bramin *m.* (kapłan indyjski).

Brand, *sm.* -(e)s, *pl.* Brände, 1) palenie *n.* się, pożar *m.*; der Vorhang geriet in — zasłona zajęła się, płomień objął zasłonę; in — ſtecken podpalić; mit Mord und — verwüſten zniszczyć ogniem i mieczem; 2) wypalanie *n.* (cegiel, wapna); 3) (chir.) kauteryzacya *f.*, wypalanie *n.*; 4) zgorzel *m.*; zgorzelina *f.*, gangrena *f.*; róża wąglikowa (u świń); 5) (Glut) wielkie gorąco, skwar *m.*, posucha *f.*; (przen.) zapał *m.*, ogień *m.*; im -e der Sonne w skwarze słonecznym; ich habe einen förmlichen — des Durſtes pali mnie formalnie pragnienie; — der Liebe ogień miłości; — der Eiferſucht ogień zazdrości; 6) głownia *f.* (tlejący przedmiot); 7) miejsce, na którem spalono drzewo (w lesie) lub trawę (na łące); 8) śniedź *f.* (choroba roślin).

Brand'ader, *sf. pl.* -n, 1) żyła udowa, goleniowa; 2) ob. Brand 7).

Bra'ndaſſekuranz, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie *n.* przeciw ogniowi.

Bra'ndbeule, *sf. pl.* -n, węglik *m.*, karbunkul *m.*

Bra'ndblaſe, *sf. pl.* -n, pęcherz zgorzelinowy; pęcherz oparzelinowy.

Bra'ndbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) świadectwo wydane pogorzelcom; 2) list *m.* z groźbą podpalenia.

Bra'nden, *vn.* (h.) (o bałwanach morskich) rozbijać się, uderzać o brzegi; (przen.) zżymać się, pienić się.

Bra'ndeis, *sn.* Brandys *m.*

Bra'ndenburg, *sn.* Brandenburg *sn.*, Brandenburgia *f.*; Branibor *m.* (miasto); Zgorzelec *m.*; Brandenburger *sm.* Brandenburczyk; Brandenburgerin *sf.* Brandenburczanka; Brandenburger, brandenburgiſch *adi.* brandenburski; das B—er Tor Brandenburska brama.

Bra'nder, *sm.* -s, *pl.* —, statek palny, brander *m.*

Bra'nderz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda palna, zgorzelica *f.*

Bra'ndfackel, *sf. pl.* -n, płonąca pochodnia; die — des Krieges entzünden rzucić zarzewie wojny.

Bra'ndfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ob. Brand 7); 2) znak pochodzący z opalenia.

Bra'ndfuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -füchſe, 1) rodzaj lisów o szarym grzbiecie i czarnym ogonie; 2) koń karogniady; 3) (w języku studentów niemieckich) student z drugiego półrocza.

Bra'ndgaſſe, *sf. pl.* -n, uliczka *f.* pomiędzy domami dla powstrzymania pożaru.

Bra'ndgeruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -gerüche, swęd *m.* spalenizny.

Bra'ndgeſchmack, *sm.* -(e)s, smak *m.* spalenizny.

Bra'ndgeſchoß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe pocisk palny.

Bra'ndgetreide, *sn.* -s, zboże śniedziste.

Bra'ndhacken, *sm.* -s, *pl.* —, osęk *m.* do ognia.

Bra'ndhirſch, *sm.* -eS, *pl.* -e, jeleń brodaty.

Bra'ndig, (Brandicht), *adi.* i *adv.* 1) spalenizną trącący; dieſe Speiſe hat einen -en Geſchmack tę potrawę czuć spalenizną; 2) śniedzisty; -eS Korn śniedziste żyto; 3) zgorzelinowy, gangrenowaty.

Bra'ndlegung, *sf. pl.* -en, ob. Brandſtiftung.

Bra'ndmal, *sn.* -(e)S, *pl.* -e, znamię *n.*, piętno *n.*, znak wypalany; das — der Schande piętno hańby.

Bra'ndmalerei, *sf. pl.* -en, sztuka *f.* wypalania na drzewie.

Bra'ndmarken, *va.* napiętnować, rozpalanem żelazem naznaczyć; j—n als Verbrecher — napiętnować kogo jako zbrodniarza.

Bra'ndmarkung, *sf. pl.* -en, napiętnowanie *n.*

Bra'ndmauer, *sf. pl.* -n, mur od pożaru chroniący, mur graniczny między domami.

Bra'ndmeiſe, *sf. pl.* -n, sikora *f.*

Bra'ndopfer, *sn.* -S, *pl.* —, calopalenie *n.*, ofiara *f.* calopalenia.

Bra'ndordnung, *sf. pl.* -en, regulamin pożarny, porządek ogniowy.

Bra'ndorf, *sn.* Przyprostynia *f.*

Bra'ndpfahl, *sm.* -(e)S, *pl.* -pfähle, pal, do którego przywiązywano zloczyńcę skazanego na spalenie.

Bra'ndpilz, *sm.* -eS, *pl.* -e, śnieć *f.* (bot.)

Bra'ndrede, *sf. pl.* -n, mowa podburzająca.

Bra'ndredner, *sm.* -S, *pl.* —, mowca podburzający.

Bra'ndregen, *sm.* -S, *pl.* —, deszcz sprowadzający śniedź na zboże.

Bra'ndröhre, *sf. pl.* -n, zapalniczka *f.*, brantka *f.*

Bran'droſe, *sf. pl.* -n, róża gangrenowa.

Bra'ndrute, *sf. pl.* -n, wilk *m.* (na ognisku).

Bra'ndſchaden, *sm.* -S, *pl.* -ſchäden, 1) rana z opalenia (oparzenia) pochodząca; 2) szkoda wyrządzona przez pożar.

Bra'nd(ſchaden)verſicherung, *sf. pl.* -en, ob. Brandaſſekuranz.

Bra'ndſchatzen, *va.* eine Stadt, ein Land — nałożyć kontrybucyę na miasto, kraj, splądrować; j—n — wymusić co na kim (gwałtem).

Bra'ndſchatzung, *sf. pl.* -en, nałożenie *n.* kontrybucyi wojennej; kontrybucya wojenna.

Bra'ndſchiff, *sn.* -(e)S, *pl.* -e, ob. Brander.

Bra'ndſchlange, *sf. pl.* -n, (-otter) czarna żmija, łbieniec *m.*

Bra'ndſchutt, *sm.* -eS, gruzy pozostałe po pożarze.

Bra'ndſilber, *sn.* -S, wypalone srebro.

Bra'ndſohle, *sf. pl.* -n, wewnętrzna podeszwa (branzola *f.*).

Bra'ndſtätte, *sf. pl.* -n, 1) pogorzelisko *n.*, zgliszcze *n.*, miejsce *n.* pożaru; 2) komin *m.*

Bra'ndſteuer, *sf. pl.* -n, 1) kontrybucya *f.* (ob. Brandſchatzen); 2) należytość *f.* za ubezpieczenie od ognia.

Bra'ndſtifter, *sm.* -S, *pl.* —, (-in, *pl.* -innen) podpalacz *m.*, (-ka).

Bra'ndſtiftung, *sf. pl.* -en, podpalenie *n.*, wzniecenie *n.* pożaru.

Bra'ndung, *sf. pl.* -en, 1) rozbijanie *n.* się balwanów o skały; 2) skala, o którą się balwany rozbijają.

Bra'ndwache, *sf. pl.* -n, 1) straż pożarna; 2) straż strzegąca jeńców w obozie; 3) okręt strzegący floty.

Bra'ndwunde, *sf. pl.* -n, oparzelina *f.*

Bra'ndwächter, *sm.* -S, *pl.* —, statek strażniczy pożarowy.

Bra'nntwein, *sm.* -(e)S, *pl.* -e, wódka *f.*, gorzałka *f.*; — brennen wódkę, gorzalkę palić, pędzić.

Bra'nntweinblaſe, *sf. pl.* -n alembik *m.* (w gorzelni).

Bra'nntweinbrenner, *sm.* -S, *pl.* —, gorzelnik *m.* (także: właściciel gorzelni).

Bra'nntweinbrennerei, *sf.* -en, gorzelnia *f.*

Bra'nntweineſſig, *sm.* -S, *pl.* -e, ocet wódczany, spirytusowy, wyskokowy.

Bra'nntweiner, *sm.* -S, *pl.* —, 1) ob. Branntweinbrenner; 2) właściciel *m.* wyszynku wódki.

Bra'nntweinſchenke, *sf. pl.* -n, wyszynk *m.* wódek.

Bra'nntweinſpülicht, *sn.* -(e)S, braha *f.*, wywar gorzalczany.

Bra'nntweinſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.*, oplata *f.* od wódki.

Bra'nta, *sf. pl.* -n, łapa *f.* niedźwiedzia, lisa.

Braſi'lien, *sn.* Brazylia *f.*; Braſilianer *sm.* Brazylijczyk; Braſilianerin *sf.* Brazylianka; braſilianiſch *adi.* brazylijski.

Braſi'lienholz, *sn.* -eS, *pl.* -hölzer, brazylia *f.*, drzewo brazylijskie.

Bra'ſſe, *sf. pl* -n, (żegl.) lina rejowa.

Bra'ſſen, *sm.* -S, *pl.* —, leszcz *m.* (ryba).

Bra'ſſen, *va.* kierować (żagiel).

Bra'tbock, *sm.* -(e)S, *pl.* -böcke, wilk, na którym obraca się rożeń.

Bra'ten, brätſt, brät, briet, habe gebraten, I. *vn.* i *va.* piec, smażyć; ich habe das Fleiſch gebraten upiekłem mięso; die Kartoffeln — ſchon ziemniaki już się pieką; die Tauben fliegen nicht gebraten in der Luft herum pieczone gołąbki nie lecą do gąbki; gebratene Wurſt smażona kielbasa; gebratene Äpfel pieczone jablka; gebratenes Huhn pieczone kurczę; das kannſt du dir — możesz oprawić sobie to w ramki.

Bra'ten, *sn.* -S, pieczenie *n.*, smażenie *n.*

Bra'ten, *sm.* -S, *pl.* —, (*dim.* Brä'tchen, Brä'tlein) pieczeń *f.*, pieczyste *n.*; das iſt ein fetter — to tlusty kąsek; den — riechen (tyle co) zwąchać pismo nosem; j—m den — verſalzen zepsuć komu przyjemność.

Bra'tenkleid, *sn.* -(e)S, *pl.* -er, **Bra'tenrock**, *sm.* -(e)S, *pl.* -röcke, odświętna suknia.

Bra'tenſchüſſel, *sf. pl.* -n, półmisek *m.* na pieczeń.

Bra'tfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) ryba pieczona; 2) ryba dobra do pieczenia.

Bra'thuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, kura pieczona.

Bra'tkartoffel, *sf. pl.* -n, pieczony ziemniak.

Brä'tling, *sm.* -s, *pl.* -e, (Bratpilz) syrajeszka *f.* (grzyb).

Bra'tofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do pieczystsgo.

Bra'tpfanne, *sf. pl.* -n, patelnia *f.*, (brytfana *f.*).

Bra'tröhre, *sf. pl.* -n, rura *f.* do pieczenia.

Bra'tſche, *sf. pl.* -n, altówka *f.*, wiola *f.* (muz.).

Bra'tſpieß, *sm.* -es, *pl.* -e, rożeń *m.*

Bra'tſpill, *sn.* -s, *pl.* -e, ob. Ankerſpill.

Bra'twurſt, *sf. pl.* -würſte, pieczona kielbasa (i kielbasa do pieczenia).

Brätz, *sn.* Brojce *pl.*

Brau, Bräu, *sm.* i *n.* warka *f.*

Brau'berechtigt, *adi.* uprawniony do warzenia piwa.

Brau'bottich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kadź browarna.

Brauch, *sm.* -(e)s, *pl.* —, Bräuche, 1) ob. Gebrauch, Benützung; 2) zwyczaj *m.*, obyczaj *m.*; es iſt bei uns ein alter — stary to u nas obyczaj.

Brau'chbar, *adi.* dający się użyć; der Hut iſt nicht mehr — kapelusz nie jest już do użycia; in -em Zuſtande w dobrym, w używalnym stanie; ein -er Diener obrotny, użyteczny służący.

Brau'chbarkeit, *sf.* użyteczność *f.* —eines Menſchen obrotność *f.*, zręczność *f.* człowieka.

Brau'chen, I. *va.* 1) (gebrauchen) etw. — używać czego, posługiwać się czem; Vorſicht — postępować ostrożnie, z ostrożnością; Gewalt — użyć przemocy, siły; man hat Alles gebraucht wyczerpano wszystkie środki; den Arm nicht — können nie módz ruszyć ramieniem; das kann ich nicht — nie mam z tem co robić; eine Medizin — używać lekarstwa; gebrauchte Bücher używane książki; 2) potrzebować; ich brauche Geld potrzeba mi pieniędzy; das iſt ein Mann wie Sie ihn — to człowiek jakiego panu potrzeba; ich brauche noch 100 Rubel potrzeba mi jeszcze stu rubli; Sie — es nicht zu wiſſen nie potrzeba panu tego wiedzieć; das könnte ich gerade —! tegoby mi właśnie potrzeba! ich brauchte nur krank zu werden trzeba tylko żebym się jesz; cze rozchorował; dieſes Obſt braucht keinen Zucker ten owoc nie wymaga cukru; 3) potrzebować, wypotrzebować, spotrzebować (verbrauchen); viel Holz — potrzebować wiele drzewa; ich habe in dieſer Woche viel Butter gebraucht wypotrzebowalem w tym tygodniu wiele masla; er braucht zu viel Geld wydaje za wiele pieniędzy; II. *v. impers.* (es iſt nötig); was braucht es ſo vieler Umſtände? na co tyle ceregieli? es braucht hundert Jahre, um ... stu lat potrzeba, by ...

Bräu'chlich, *adi.* ob. Gebräuchlich.

Brau'e, *sf. pl.* -en, brew *f.*

Brau'en, I. *va.* Bier —, warzyć piwo; Punſch — przyrządzić, zmieszać poncz; was haben Sie denn da gebraut? cóżeś pan tu nawarzył? II. *vn.* das Waſſer braut woda paruje.

Brau'er, *sm.* -s, *pl.* —, 1) browarnik *m.*, piwowar *m.*; 2) właściciel *m.* browaru.

Brauerei', *sf. pl.* -en, 1) (Brau'haus) browar *m.*; 2) piwowarstwo *n.*, browarnictwo *n.*

Brau'haus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, browar *m.*

Braun, *sn. indecl.* brunatny kolor, brunatność *f.*; -e(r) *sm.* -n, *pl.* -n, (-e *sf.*, *pl.* -n) a) brunet *m.* (brunetka *f.*); b) (o koniach) gniady *m.* (-da *f.* [klacz]).

Braun, *adi.* 1) brunatny; -es Haar brunatne włosy; -es Bier ciemne piwo; -es Mädchen brunetka *f.*; 2) — und blau ſchlagen zbić na kwaśne jabłko; von der Sonne — werden opalić się; -es Pferd gniady koń; -e Butter zrumienione masło.

Brau'knecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, browarczyk *m.*

Brau'kufe, *sf. pl.* -n, kadź browarniana.

Brau'meiſter, *sm.* -s, *pl.* —, browarnik *m.*

Brau'ordnung, *sf.* ustawa *f.* dla piwowarów.

Brau'nau, *sn.* Czersk *m.*; Brunów *m.*

Brau'näugig, *adi.* ciemnooki, brunatnooki.

Brau'nbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ciemne, brunatne piwo.

Bräu'ne, *sf.* 1) brunatność *f.*; 2) (zapalenie *n.* gardla) dławica *f.*, angina *f.*, ślinogórz *m.*

Braune'lle, *sf. pl.* -n, (bot.) głowienka pospolita; 2) brunelka *f.* prunelka (rodzaj śliwki).

Bräu'nen, I. *vn.* (h.) i ſich *vr.* brunatnić (się), rumienić (się); II. *va.* zrumienić, brunatnić; die Butter — zrumienić maslo.

Brau'nkohl, *sm.* -(e)s, czerwona kapusta, jarmuż *m.*

Brau'nkohle, *sf. pl.* -n, węgiel brunatny, drzewiak *m.*

Bräu'nlich, *adi.* brunatnawy.

Brau'nsberg, *sn.* Braniewo *n.*

Brau'nſchecke, *sm.* -n, *pl.* -n, koń kasztanowato plamisty.

Brau'nſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, koń pleśniwy, ryży; brunak *m.*

Brau'nſchweig, *sn.* Brunświk *m.*; Braunſchweiger *sm.* Brunświczanin; Braunſchweigerin *sf.* Brunświczanka; Braunſchweiger-, braunſchweigeriſch *adi.* brunświcki.

Brau'nwarz, *sf. pl.* -en, trędownik *m.* (bot.).

Brau's, *sm.* -ſes, szum *m.*, halas *m.*; in Saus und — leben wieść życie hulaszcze.

Brau'ſche, *sf. pl.* -n, siniak *m.*, guz *m.*

Brau'ſe, *sf. pl.* -n, 1) fermentacya *f.*; der Wein iſt in der — wino znajduje się w stanie fermentacyi; 2) sitko *n.* przy konwi, natrysku itd.; 3) natrysk *m.* (tusz *m.*).

Brau'ſebad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel natryskowa, tusz *m.*

Brau'ſekopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, zapaleniec *m.*, szalona, zapalona glowa.

Brau'sen, I. *vn.* (h.) 1) szumieć; es brauſt mir in den Ohren szumi mi w uszach; das Meer brauſt morze szumi; 2) kipieć; das Waſſer brauſt ſchon woda już kipi; 3) (ſ.) z szumem się poruszać; das Pferd iſt über den Graben gebrauſt koń przesadził rów; II. *va.* das Pferd brauſt Dampf aus der Naſe koń parska parą.

Brau'ſendorf, *sn.* Brudzewo *n.*

Brau'ſepulver, *sn.* -s, *pl.* —, szumiący, burzący proszek.

Brau'ſewind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pędziwiatr *m.*, paliwoda *m.*

Brau'ſewitz, *sn.* Przybiń *m.*

Braut, *sf. pl.* Bräute, (*dim.* Bräutchen, *sn.* -s, *pl.* —,) narzeczona *f.*, oblubienica; (w dzień ślubu) panna młoda; — des Himmels zakonnica *f.*; wer das Glück hat, führt die — heim komu szczęście sprzyja, ten zdobędzie narzeczoną.

Braut'bett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łoże *n.* dla nowożeńców.

Braut'führer, *sm.* -s, *pl.* —, drużba *m.*

Braut'gemach, *sn.* -(e)s, *pl.* -mächer, łóżnica *f.*, sypialnia *f.* dla nowożeńców.

Braut'geſchenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) (Brautgabe) podarunek *n.* narzeczonego dla narzeczonej; 2) podarunek ślubny.

Braut'gewand, *sn.* -(e)s, *pl.* -wänder, suknia ślubna.

Bräu'tigam, *sm.* -s, *pl.* -e, narzeczony *m.*, oblubieniec *m.*; (w dzień ślubu) pan młody.

Braut'jungfer, *sf. pl.* -u, druchna *f.*, drużka *f.*

Braut'kammer, *sf. pl.* -n, ob. Brautgemach.

Braut'kleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ob. Brautgewand.

Braut'kranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec ślubny.

Braut'leute, *spl.* ob. Brautpaar.

Bräut'lich, *adi.* i *adv.* 1) jak narzeczona; — gekleidet w stroju ślubnym; 2) dziewiczy; -e Schüchternheit dziewicza nieśmiałość.

Braut'mutter, *sf. pl.* -mütter, matka *f.* panny młodej.

Braut'nacht, *sf. pl.* -nächte, noc poślubna.

Braut'paar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narzeczona para; (w dzień ślubu) państwo młodzi.

Braut'ſchatz, *sm.* -es, *pl.* -ſchätze, wiano *n.*, posag *m.*

Braut'ſchleier, *sm.* -s, *pl.* —, welon ślubny.

Braut'ſtand, *sm.* -(e)s, czas *m.* po zaręczynach; ſie hat während des -es ſchlecht ausgeſehen źle wyglądała jako narzeczona.

Braut'werber, *sm.* -s, *pl.* —, dziewosłęb *m.*, swat *m.* (-in *sf.*, *pl.* -innen swatka *f.*)

Braut'werbung, *sf. pl.* -en, swatanie *n.*

Brav, *adi.* i *adv.* uczciwy, godny, zacny; dzielny, śmiały, odważny, waleczny; ein -er Mann zacny człowiek; es iſt — von Ihnen zacnie to z pańskiej strony; Sie haben — gehandelt postąpiłeś pan zacnie, uczciwie; ein -er Soldat dzielny, odważny, waleczny żołnierz; -e Kinder grzeczne dzieci; warſt du — in der Schule? czy byłeś grzecznym w szkole? er lernt — uczy się dobrze; —! wybornie!

Bra'vheit, *sf. pl.* -en, 1) zacność *f.*; 2) odwaga *f.*, śmiałość *f.*

Bra'vo, *int.* brawo!

Bra'vo, *sm.* -s, *pl.* -s, (także: Bravi) najemny morderca.

Bravou'r, (wym. brawu'r), *sf. pl.* -en, śmiałość *f.*, odwaga *f.*, brawura *f.*

Break, (wym.: brek) *sm.* -s, *pl.* —, bryczka *f.*

Bre'chbar, *adi.* lomny, łomisty, dający się łamać.

Bre'chbarkeit, *sf.* łamliwość *f.*, łamalność *f.*

Bre'chdurchfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, cholera *f.*

Bre'che, *sf. pl.* -n, cierlica *f.*, międlica *f.*

Bre'chen, brichſt, bricht, brach, habe gebrochen, 1. *va. vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* 1) łamać, złamać; połamać, załamać, zerwać (się); den Fuß — złamać nogę; ich werde ihm die Beine — połamię mu nogi; der Baum bricht faſt unter der Laſt der Früchte drzewo załamuje się prawie pod ciężarem owoców; der Krug geht ſo lange zum Waſſer bis er bricht tak długo dzban wodę nosi, aż się ucho urwie; Not bricht Eiſen tonący brzytwy się chwyta; einer Flaſche den Hals — wydoić butelkę; mir — die Knie kolana (nogi) się podemną załamują; das bricht ihm den Hals to przyprawi go o zgubę, na tem kark skręci; j—m das Herz — skrwawić komu serce; das Herz bricht mir serce mi się krwawi; (druk.) eine Zeile — przełamać wiersz; mit j—m — zerwać z kim; die Lichtſtrahlen — ſich promienie światła łamią się; 2) die Augen — ihm oczy mu gasną; brechendes Auge gasnące oko, gasnący wzrok; mit -der Stimme omdlewającym, zamierającym głosem; an gebrochenem Herzen ſterben umrzeć, bo serce pękło; er ſpricht ein gebrochenes Polniſch mówi łamaną polszczyzną; er hat nichts zu beißen noch zu — niema co w gębę włożyć; den Stab über j—n — a) orzec na kogo karę śmierci; b) potępić kogo; der Pfeil iſt an mir gebrochen strzała ześliznęła się po mnie; die Ehe, die eheliche Treue — złamać wiarę małżeńską; das Geſetz — złamać ustawę; j—m die Treue — złamać komu wierność, wiarę; Kauf bricht Miete sprzedaż znosi najem; die Wogen — ſich fale rozbijają się; 3) den Flachs — trzeć, międlić len (*part. prf.* gebrecht); 4) kończyć się, urywać się; die Geduld bricht mir brak mi już cierpliwości, cierpliwość mi się już urywa; 5) złożyć, składać; einen Brief — złożyć list; 6) die Kälte hat ſich gebrochen zimno przełamało się; die Krankheit bricht ſich choroba się przesila, przełamuje się; das *i* bricht ſich in *e i* przechodzi w *e*; der Wein iſt gebrochen wino zmętniało, złamało się; 7) ein Schloß von der Türe — wyłamać, oderwać zamek; Blumen, Früchte — zrywać kwiaty, owoce; einen Streit vom Zaune — z błahego powodu wszcząć

ſprzeczkę; Erze — wydobywać kruszce; 8) *vn.* z *praep.*, często w towarzystwie *adv.*) (aus etw.) hervor— wypaść nagle z czego; Ströme von Tränen — aus ihren Augen potoki lez potoczyły się z jej oczu; aus dem Gefängniſſe — wylamać się z więzienia (ausbrechen); durch das Gebüſch — przedzierać się przez zarośle; Diebe ſind in das Haus gebrochen złodzieje wlamali się do domu; 9) das Pferd bricht die Zähne koń traci mleczne zęby; 10) (erbrechen) wymiotować, zżygać.

Bre'chen, *sn.* -s, i **Bre'chung**, *sf. pl.* -en, 1) lamanie *n.*, zlamanie *n.*, zerwanie *n.*; 2) wymioty *pl.*, wymiotowanie *n.*; żzyganie *n.*

Bre'chdurchfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, biegunka połączona z womitami; choleryna *f.*

Bre'chmeißel, *sm.* -s, *pl.* —, dłóto *n.* do wylamywania, odrywania itd.

Bre'chmittel, *sn.* -s, —, lekarstwo na womity, emetyk *m.*

Bre'chnuß, *sf. pl.* -nüſſe, kulczyba *f.*, wronie oko (med.).

Bre'chpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt *m.* zalamywania się (np. światla).

Bre'chruhr, *sf.* cholera *f.*

Bre'chſtange, *sf. pl.* -n, łamulec *m.*

Bre'chweinſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, emetyk *m.* (med.).

Bre'chwurz, *sf.* skupiętka wymiotna, wymiotnica *f.* (med.).

Bre'chzaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -zäume, uzda krygowa (na narowiste konie).

Bre'chzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narzędzie *n.* do wylamywania lub odrywania.

Bre'gen, *sm.* -s, mózg *m.*

Brege'nz, *sn.* Bregencya *f.*

Brei, *sm.* -(e)s, *pl.* -e gęsta zupa, kaszka *f.* dla dzieci, lemieszka *f.*, papka *f.*; das Fleiſch iſt zu — gefocht mięso jest rozgotowane; — aus Äpfeln marmelada z jablek; j—n zu — ſchlagen zbić kogo na kwaśne jablko; einen — anrühren nawarzyć piwa; er ſpricht, als ob er einen heißen — im Munde hätte mówi jak gdyby miał kluski w gębie; er geht um die Sache herum, wie die Katze um den heißen — kręci się kolo tej sprawy, jak kot kolo gorącego sadła; wer den — gekocht hat, ſoll ihn auch aufeſſen kto piwa nawarzył, niech je wypije; viele Köche verderben (verſalzen) den — (tyle co) gdzie wiele nianek, tam dziecko bez ręki, gdzie kucharek sześć, tam niema co jeść.

Brei'artig, (breiig, breiicht) *adi.* kaszowaty, gęsty jak lemieszka.

Brei'ſack, *sn.* Bryzak *m.*

Brei'sgau, *sn.* Bryzgowia *f.*

Breit, *adi.* szeroki, *adv.* szeroko; zwei Meter — szeroki na dwa metry; -er machen rozszerzyć; zwei Finger — na dwa palce szerokie; keinen Finger — nachgeben nie ustąpić ani na wlos; keinen Zoll — Erde abtreten nie ustąpić ani piędzi ziemi; etw. — drücken rozplaszczyć co; etw. — treten rozmazać, rozwlec co; weit und — berühmt sławny na cały świat; ſich — machen a) przechwalać się, popisywać się; b) wygodnie się rozsiąść.

Brei'te, 1) *sf. pl.* -n, szerokość *f.*, rozwlekłość *f.*; die — des Tuches beträgt 2 Meter sukno ma 2 metry szerokości; in die — gehen rozszerzać się; geographiſche — szerokość geograficzna; unter dem zwölften Grade nördlicher — pod dwunastym stopniem szerokości pólnocnej; die — ſeiner Rede rozwlekłość jego mowy; 2) Breite (s), *sn.* -n, *pl.* -n, szerokość *f.*; ins — gehen rozszerzać się; ein Langes und -s erzählen opowiadać rozwlekle, rozpowiadać długo i szeroko; ſich des -n über etw. auslaſſen szeroko o czem rozprawiać.

Breit'baſig, *adi.* mający szeroką podstawę.

Brei'tbrüſtig, *adi.* mający szeroką pierś.

Brei'tblätt(e)rig, *adi.* mający szerokie liście.

Brei'tegrad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopień *m.* szerokości (geograficznej).

Brei'teiſen, *sn.* -s, *pl.* —, szerokie dłóto.

Brei'ten, *va.* i ſich — *vr.* rozpostrzedz, rozpościerać, rozciągnąć, rozłożyć (się); ein Tuch über den Tiſch — rozpostrzedz obrus na stól.

Brei'tenſtein, *sn.* Szeroki Kamień.

Brei'tenfelde, *sn.* Szerzawa *f.*

Brei'tfüßig, *adi.* szerokostopy.

Brei'tnaſig, *adi.* mający szeroki nos.

Brei'tſchulterig, *adi.* barczysty.

Brei'tſpurig, *adi.* 1) szerokotorowy; 2) rozwlekly.

Brei'umſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* ſchläge, kataplazm. *m.*

Bre'me, *sf. pl.* -n, ob. Bremſe 1).

Bre'men, *sn.* Brema *f.*; Bremer *sm.* Bremeńczyk; Bremer(-) *adi.* bremeński.

Bre'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, maly szyb.

Bre'mſe, *sf. pl.* -n, 1) bąk *m.*, giez *m.* (= Breme); 2) hamulec *m.*; Band — hamulec pasowy; kontinuierliche — hamulec sprężony; einſeitige, einklötzige — hamulec jednostronny, jednoklodowy; Hand- — hamulec ręczny; Hebe— hamulec dźwigniowy; hydroſtatiſche — hamulec wodny; Keil— hamulec klinowy; Klotz— hamulec klodowy; pneumatiſche, atmoſphäriſche — hamulec powietrzny, pneumatyczny; Schlitten— hamulec sankowy; ſelbſttätige, ſelbſtwirkende — hamulec samodzielny, automatyczny; Vakuum — hamulec próżniowy, ssący; 3) kleszcze (które zaklada się przy podkuwaniu koniom na nos).

Bre'uſe, *sf.* Przemsza *f.*

Bre'mſen, *va.* 1) hamować; 2) wziąć konie w kleszcze (przy podkuwaniu).

Bre'mſendruckſtange, *sf. pl.* -n, tloczni'k hamulcowy.

Bre'mſengeländer, *sn.* -s, *pl.* —, poręcz *f.* dla hamulczego.

Bre'mſenhängeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, łubki hamulcowe.

Bre'mſenhebel, *sm.* -s, *pl.* —, drążek hamulcowy.

Bre'mfer, *sm.* -s, *pl.* —, hamulczy *m.*, hamownik *m.*, hamulcowy *m.*; kiesatowy *m.*

Bre'mſchuh, *sm.* -s, *pl.* -e, sanki hamulcowe, hamulec *m.*

Bre'mſpindel, *sf.* *pl.* -n, wrzeciono hamulcze.

Bre'msvorrichtung, *sf.* *pl.* -en, przyrząd *m.* do hamowania, hamulec *m.*

Bre'mswagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz hamulcowy.

Bre'mswelle, *sf.* *pl.* -n, wał hamulcowy.

Bre'mswellenträger, *sm.* -s, *pl.* —, wieszar *m.* walu hamulcowego.

Bre'mswinkelkolben, *sm.* -s, *pl.* —, zawias *m.* dźwignika hamulcowego.

Bre'mswinkel, *sm.* -s, *pl.* —, połąg *m.* do śruby hamulcowej, kolanko *n.* hamulca.

Bre'mszugsſtange, *sf.* *pl.* -n, cięgiel hamułcowy, pręt hamulcowy.

Bre'nnbar, *adi.* palny.

Bre'nnbarkeit, *sf.* palność *f.*

Bre'nneiſen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) żelazko *n.* do zapiekania włosów; 2) żelazko do wypalania ran; 3) żelazko do piętnowania bydła; 4) (u siodlarzy itd.) wyladlo *n.* (do wypalania ozdób na skórze).

Bre'nnen, brannte, habe gebrannt, I. *va.* palić; ich habe mich am Ofen gebrannt spiekłem, popieklem się kolo pieca; ein Tier (mit einem Eiſen) — piętnować zwierzę (żelazem); eine Wunde — wypalić ranę; gebrannte Kinder ſcheuen das Feuer kto się na gorącem sparzy, dmucha na zimno; die Sonne brennt mich słońce mi dopieka; die Wunde brennt mich rana mnie pali; der Pfeffer brennt mir (mich) auf der Zunge pieprz gryzie, piecze mnie w język; die Augen — mir oczy mnie pieką; das Geheimnis brennt mir auf der Zunge tajemnica nie daje mi spokoju, język mnie świerzbi, żeby wygadać tajemnicę; was mich brennt co mnie gryzie; was dich nicht brennt, das blaſe nicht nie mieszaj się w nieswoje rzeczy, nie kladź palca między drzwi, byś go nie przyskrzynił; j—m eins auf den Pelz — postrzelić kogo; ſich eine Kugel vor den Kopf — w leb sobie palnąć; die Haare — zapiekać włosy; Branntwein — wódkę, gorzałkę palić, pędzić; Ziegel, Kalk — wypalać cegły, wapno; Kohlen — wypalać węgle; Mehl — prażyć mąkę; II. *vn.* i *imprs.* palić (się), gorzeć; das Feuer will nicht — ogień nie chce się palić; es brennt im Ofen pali się w piecu; das Dorf brennt lichterloh cala wieś stoi w płomieniach; es brennt! gore! pali się! der Kopf brennt mir głowa mi plonie; der Boden brennt mir unter den Füßen ziemia się pali podemną; ſie brennt vor Verlangen ihn wiederzuſehen pala żądzą ujrzenia go; vor Ungeduld — drzeć z niecierpliwości; für j—n — pałać miłością ku komu, szaleć z miłości do kogo; es brennt mir auf dem Herzen, auf der Seele cięży mi na sercu, na sumieniu; III. ſich — *vr.* der Ton brennt ſich weiß glina wypala się na biało; da wirſt du dich aber — sparzysz się na tem, złapiesz się na to; ſich rein — uniewinnić, oczyścić się.

Bre'nnend, *adi.* (i *ppr.*) palący się; -e Hitze okropne gorąco, wielki żar; -e Liebe gorąca miłość; płomieńczyk *m.* (bot.); -er Durſt dokuczliwe, palące pragnienie; -es Verlangen gorące życzenie; -e Frage paląca sprawa, kwestya; -es Licht plonąca świeca (światlo); -e Augen chore, zapalone oczy (także plonące, gorące oczy).

Bre'nner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) (Branntweinbrenner) gorzelnik *m.*; 2) palnik *m.* (Gasbrenner palnik do gazu, gazowy); 3) (Kaffeebrenner) piecyk *m.* do palenia kawy.

Brennerei', *sf.* *pl.* -en, 1) miejsce, gdzie co palą lub wypalają; 2) gorzelnia *f.*, destylarnia *f.*

Bre'nnneſſel, *sf.* *pl.* -n, pokrzywa *f.*

Bre'nngas, *sm.* -ſes, gaz palny.

Bre'nnglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, szklo palące, soczewka dwuwypukła.

Bre'nnholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo opalowe.

Bre'nnkolben, *sm.* -s, *pl.* —, alembik *m.* (w gorzelni).

Bre'nnkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, (bot.) pryszczeniec *m.*

Bre'nnmaterial, *sn.* -(e)s, *pl.* -ien, paliwo *n.*, opal *m.*

Bre'nnofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, 1) piec *m.* do wypalania (wapna itd.); 2) piec *m.*

Bre'nnöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, oliwa *f.* (olej) do palenia, do oświetlenia.

Bre'nnpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (fiz. i przen.) ognisko *n.*; dieſe Stadt iſt ein — der Wiſſenſchaft to miasto jest ogniskiem nauki; -abſtand odległość *f.* ogniska od środka osi.

Bre'nnſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadlo palące.

Bre'nnſpiritus, *sm.* —, spirytus *m.* do palenia.

Bre'nnſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) cialo palne, materya palna; 2) materyal opalowy.

Bre'nnwurz, *sf.* ob. Brennkraut.

Bre'nzeln, *vn.* (h.) trącić spalenizną.

Bre'nzlich, *adi.* przypalony, przyswędzony; dieſe Speiſe hat einen -en Geſchmack ta potrawa zanosi spalenizną, tę potrawę czuć spalenizną.

Bre'ſche, *sf.* *pl.* -n, wyłom *m.* szczerb *m.*; eine — in die Mauer ſchießen zrobić wylom w murze (strzałami).

Bre'slau, *sn.* Wroclaw *m.*; Breslauer *sm.* Wloclawianin, Włocławczyk; Breslauerin *sf.*, Wloclawianka; Breslauer, breslaueriſch *adi.* wroclawski, *adv.* po wroclawsku.

Breſt, *sm.* -es, *pl.* -e, wada *f.*, ulomność *f.* (= Gebrechen).

Breſt, *sn.* Brześć *f.*

Bre'ſthaft, *adi.* chorowity, ulomny.

Brett, *sn.* -es, *pl.* -er, 1) deska *f.*, tarcica *f.*; -er ſchneiden rznąć, robić deski; (przen.) chrapać; die -er, die die Welt bedeuten, deski teatralne, teatr; die -er betreten wystąpić na sce-

nie, ukazać się na deskach (teatralnych); über die -er gehen być przedstawionym (na scenie); ein — vor den Augen haben ślepotę mieć na oczach; ein — vor dem Munde haben być zmuszonym do zachowania tajemnicy; mit -ern vernagelt ſein mieć zagwoździżoną głowę; j—m das — unter den Füßen wegziehen usunąć komu grunt z pod nóg; 2) taca *f.*; das Frühſtück wurde auf einem — herumgereicht na tacy obnoszono śniadanie; 3) ſchwarzes — tablica *f.* do wypisywania obwieszczeń; 4) półka *f.*; 5) stół *m.* (także grünes), vors — kommen przyjść przed sąd, przed stół sądowy; etw. auf einem -e bezahlen zapłacić wszystko na raz; hoch am -e ſein być u władzy, mieć wielkie wpływy; bei j—m einen Stein im -e haben być w czyich laskach; 6) warzelnica *f.*

Bre'ttchen, *sn.* -s, *pl.* —, deszczulka *f.*

Bre'tterbude, *sf. pl.* -n, buda *f.* z desek.

Bre'tterdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach *m.* z desek.

Bre'ttern, *adi.* 1) z desek zrobiony; 2) płaski jak deska, (przen.) jednostajny, nudny.

Bre'tterwand, *sf. pl.* -wände, ściana *f.* z desek, przepierzenie *n.* z desek.

Bre'tterwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, budowla *f.* z desek; różnego rodzaju deski.

Bre'tterzaun, *sm.* -(e)s, *pl.* -zäune, parkan *m.*

Bre'ttl, *sn.* -s, *pl.* —, teatrzyk *m.*, kabaret *m.*

Bre'ttmühle, *sf. pl.* -n, tartak *m.*

Bre'ttnagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, gwóźdź *n.* do przybijania desek (bretnal *m.*).

Bre'ttſäge, *sf. pl.* -n, pila tracka; tartak *m.*

Bre'ttſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, deskarz *m.*, tracz *m.*

Bre'ttſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e gra w warcaby (i deska do gry).

Bre'ttſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, warcab *m.*, figura warcabowa.

Bre've, *sn.* -s, *pl.* -n, brewe *n.*, pismo papieskie.

Brevie'r, *sn.* -s, *pl.* -s, brewiarz *m.*

Bre'zel, *sf. pl.* -n, obwarzanek *m.*, precel *m.*

Bri'cke, *sf. pl.* -n, minóg *m.*

Brief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) list *m.*; mit j—m -e wechſeln korespondować z kim; offener — list otwarty; eingeſchriebener, rekommandierter — list polecony, rekomendorowany; einfacher — list zwykły (pojedynczy); einen — auffetzen ułożyć, wystylizować list; 2) pismo służące jako dowód, dokument *m.*; eiſerner — (Geleitsbrief) list żelazny; j—m — und Siegel über etw. geben poręczyć komu co, dać komu co na piśmie; 3) weksel *m.*; 4) (coś, co ma kształt listu np.) ein — Stecknadeln koperta szpilek; ein — Tabak paczka tytoniu.

Brief'aufſchrift, *sf. pl.* -en, adres *m.* na liście.

Brief'abgabe, *sf. pl.* -n, wydawanie *n.* listów, biuro *n.* gdzie się listy wydaje.

Brief'ausgabe, *sf. pl.* -n, oddawanie *n.* listów, biuro, gdzie się listy oddaje (nadaje).

Brief'beſchwerer, *sm.* -s, *pl.* —, przyciskacz *m.*, ciężarek *m.*

Brief'bote, *sm.* -n, *pl.* -n, poslaniec *m.* z listem, listowy *m.*, listonosz *m.*

Brief'chen, *sn.* -s, *pl.* —, liścik *m.*, bilecik *m.*

Brief'geheimnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, tajemnica listowa.

Brief'karte, *sf. pl.* -n, karta korespondencyjna, karta pocztowa, korespondentka *f.*

Brief'kaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, skrzynka *f.* (na listy).

Brief'lich, *adi.* listowny; -e Antwort listowna odpowiedź; *adv.* listownie; mit j—m — verkehren utrzymywać z kim korespondencyę.

Brief'marder, *sm.* -s, *pl.* —, urzędnik pocztowy, który wyjmuje z kopert zawartość listów.

Brief'mappe, *sf. pl.* -n, teka *f.* na listy.

Brief'marke, *sf. pl.* -n, znaczek pocztowy, marka *f.* (listowa).

Brief'papier, *sn.* -s, *pl.* -e, papier listowy.

Brief'porto, *sn.* -s, opłata *f.* (za listy), portoryum *n.*

Brief'poſt, *sf.* poczta listowa.

Brief'ſchaften, *spl.* papiery *pl.*, listy *pl.*, dokumenta *pl.*

Brief'ſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) autor *m.* listu; 2) pisujący listy; ich bin kein eifriger — nie jestem gorliwym w pisaniu listów.

Brief'ſteller, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz *m.* listów; (przen.) książka *f.* z wzorami listów, sekretarz *m.*

Brief'ſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, stempel pocztowy.

Brief'taſche, *sf. pl.* -n, pugilares *m.*, pulares *m.*

Brief'taube, *sf. pl.* -n, gołąb pocztarz *m.*

Brief'träger, *sm.* -s, *pl.* —, listowy *m.* (listonosz *m.*).

Brief'umſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, koperta *f.*

Brief'wage, *sf. pl.* -n, waga *f.* na listy.

Brief'wechſel, *sm.* -s, wymiana *f.* listów, korespondencya *f.*; im — mit einander ſtehen zostawać z sobą w korespondencyi.

Brieſ, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, mleczko cielęce.

Brie'ſe, *sf. pl.* -n, wietrzyk morski.

Brie'ſen, *sn.* Brzeźno *n.*

Briga'de, *sf. pl.* -n, brygada *f.*

Briga'dekommando, *sn.* -s, komenda *f.* brygady.

Brigadie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) brygadyer *m.*, komendant *m.* brygady; 2) (tylko w wojsku francuskiem) podoficer *m.* w kawaleryi.

Briga'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, rabuś *m.*, rozbójnik *m.*

Brigg, *sf. pl.* -en, dwumasztowiec *m.*, bryg *m.*

Brigi'tte, *sf.* Brygita.

Brigi'ttennonne, *sf. pl.* -n, Brygitka *f.*

Brike'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -s, brykiet *m.*, cegla węglana.

Brilla'nt, I. *sm.* -en, *pl.* -en, brylant *m.*, szlifowany dyament *m.*; II. *adi.* wspaniały, doskonały.

Brilla'ntring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierścień brylantowy.

Bri'lle, *sf. pl.* -n, okulary *plt.*; eine — aufſetzen założyć okulary; durch eine eigene — ſieht man näher als durch fremde Augen (tyle co) pańskie oko konia tuczy; etw. durch eine andere — anſehen widzieć co z innego stanowiska; j—m eine — aufſetzen oszukać kogo, wziąć kogo na kawał.

Bri'llenfutteral, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, futerał *m.* na okulary.

Bri'llenglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, szkło, szkiełko okularowe.

Bri'llenſchlange, *sf. pl.* -n, okularnik *m.* (wąż).

Brillie'ren, *vn.* (h.) błyszczeć, jaśnieć.

Brimbo'rium, *sn.* -s, niepotrzebny dodatek (Umſchweife).

Bri'ngen, *va.* brachte, habe gebracht (do jakiego miejsca, do jakiej osoby) 1) (od mówiącego dalej) odnieść, zanieść, (z miejsca na miejsce) przenieść, przewieźć, odwieźć, zawieźć; Hilfe — przynieść pomoc, pospieszyć z pomocą; die Antwort — przynieść odpowiedź; Opfer — nieść ofiary; j—m ein Glas — pić na czyje zdrowie; was — die Zeitungen? co przynoszą (donoszą) gazety? Nun, was — Sie? co u pana nowego? co pan przynosisz nowego? j—m ein Ständchen — urządzić komu serenadę; j—m eine Katzenmuſik — wyprawić komu kocią muzykę; 2) przynieść; j—m Glück — przynieść komu szczęście; ſeiner Familie Ehre — przynosić zaszczyt rodzinie; Nutzen — przynieść korzyść, zysk; die Fabrik bringt mir 10 Prozent fabryka przynosi mi 10 procent; du bringſt mir Schande robisz, przynosisz mi hańbę; ein Wort bringt das andere słowo po słowie; Zeit bringt Rat z czasem na wszystko znajdzie się rada; Zeit bringt Roſen w swoim czasie wszystko dojrzewa; 3) (gebären) Junge — rzucać młode (zwierzęta itd.) (o ludziach) zur Welt — wydać na świat, porodzić; 4) (w połączeniu z *adv.*) j—n dahin —, daß er doprowadzić kogo do tego, że; es dahin —, daß doprowadzić do tego, że; etw. auf — otworzyć co; etw. entzwei — złamać co; etw. fertig — dokonać, dokazać czego; gleich — wyrównać; heim— doprowadzić, zaprowadzić do domu; was bringt Sie her? co pana sprowadza? bring einmal her pokażno tu; heraus— wynieść (na dwór); hinauf— wynieść (na górę); hinein— wnieść; los— zdołać odłączyć, oderwać; nahe — przybliżyć, zbliżyć; vorwärts — czynić postępy, posuwać dolej; weit — doprowadzić daleko; zuſammen — zebrać; 5) (w połączeniu z *praep.*) an; etw. an ſich — nabyć co; etwas an — pozbyć się czego; ſein Geld an— stracić pieniądze; eine Tochter an den Mann — wydać córkę za mąż; Waren an— umieścić, sprzedać towary; Bilder, Spiegel u. ſ. w. an— umieścić, porozwieszać obrazy, zwierciadła itd.; eine Klage an (den Richter) — wnieść skargę (do sędziego); an den Tag — wyjawić, na jaw wyprowadzić; auf; auf den (kleinſten) gemeinſchaftlichen Nenner — sprowadzić do najmniejszego wspólnego mianownika; auf die Beine — postawić na nogi; auf den Gedanken — naprowadzić na myśl; j—n auf andere Gedanken — podsunąć komu inne myśli; es auf eine Million — doprowadzić do miliona; etwas auf die Nachwelt — przekazać co potomności; etw. auf die Seite — usunąć co, odłożyć co; j—n auf ſeine Seite — pozyskać kogo dla siebie; auf die Spur — naprowadzić na ślad; etw. aufs Tapet — naprowadzić rozmowę na co, wprowadzić co na porządek dzienny; aus; j—n aus dem Hauſe — pozbyć się kogo z domu; j—n aus der Faſſung (aus dem Häuschen) — wyprowadzić kogo z równowagi; aus dem Irrtume — wyprawadzić z błędu; bei; bei Seite — usunąć, oszczędzić; bis (zu); er hat es bis zum General gebracht doprowadził do jenerała, dosłużył się jeneralskiej rangi; hinter; man wird ihn hinter Schloß und Riegel — zamkną go pod klucz; in; j—n in Achtung — wyrobić dla kogo poważanie; in Anwendung — zastosować, wprowadzić w użycie; in ſeinen Beſitz — posiąść, zdobyć; in Betracht — poddać pod rozwagę; in Erfahrung — dowiedzieć się; in Erinnerung — przypomnieć; in Gang — w ruch wprowadzić; ins Gefängnis — doprowadzić do więzienia; j—n ins Gerede — obmówić kogo; ins Gleiche — pogodzić, wyrównać; j—n in Harniſch — rozlość, rozgniewać kogo; Licht in eine Angelegenheit — wyjaśnić, rozjaśnić sprawę; in Ordnung — uporządkować, uregulować; etw. in Sicherheit — zabezpieczyć co, zapewnić sobie co, umieścić w bezpiecznym miejscu; in Verlegenheit — wprowadzić w ambaras; etw. in Wegfall — usunąć co, unieważnić; (es) mit ſich —, daß; meine Erfahrung bringt es mit ſich, daß ich mißtrauiſch bin doświadczenie powoduje mnie do nieufności, doświadczenie każe mi być nieufnym; die Mode bringt es mit ſich, daß moda sprawia, że . . .; wie es die Umſtände mit ſich — według okoliczności, stosownie do okoliczności; nach; j—n nach Hauſe — zaprowadzić kogo do domu; nach der Stadt — wprowadzić do miasta; über; etw. über die Grenze — przenieść, przewieźć, przetransportować co przez granicę; Unglück über j—n — sprowadzić na kogo nieszczęście, przyprawić kogo o nieszczęście; etw. übers Herz — przezwyciężyć się, żeby co uczynić; ich kann es nicht übers Herz — ihm das zu ſagen nie mam odwagi, nie mam serca, by mu to powiedzieć; um; ſich um die Achtung — stracić poważanie; j—n um ſein Hab und Gut — pozbawić kogo mienia, zniszczyć kogo; ſich ums Leben — popełnić samobójstwo; unter; ein Haus unter

Dach — doprowadzić budowę domu pod dach; j—n unter die Erde — stać się przyczyną czyjej śmierci; ſeine Tochter unter die Haube — wydać za mąż córkę; ein Gerücht unter die Leute — rozpuścić pogloskę; ein Land unter ſeine Herrſchaft — podbić, zbobyć kraj; von; von der Stelle — ruszyć z miejsca; j—n vor das Haus — zaprowadzić kogo przed dom; j—n vor Gericht — postawić kogo przed sąd; zu; j—n zu Anſehen — zjednać komu poważanie; zu Bette — położyć do lóżka; j—n zum Bewußtſein — ocucić kogo; j—m etw. zum Bewußtſein — doprowadzić kogo do świadomości o oczem; j—n wieder zu Ehren — zrehabilitować kogo; zu Ende — doprowadzić do końca; j—n zu Falle — doprowadzić kogo do upadku; etw. zum Geſchenk — dać w darze; j—n zum Lachen — doprowadzić kogo do śmiechu; etw. zu Markte — wyprowadzić, wynieść co na targ; j—n wieder zu ſich — doprowadzić kogo do przytomności; etw. zur Sprache — sprowadzić na co rozmowę, wprowadzić co do rozmowy; j—n zur Stelle — schwytać kogo; j—n zur Verzweiflung — doprowadzić kogo do rozpaczy; etw. zu hoher Vollendung — doprowadzić co do doskonałości; ein Kind zur Welt — wydać dziecię na świat; zwiſchen; den Feind zwiſchen zwei Feuer — wziąć nieprzyjaciela w dwa ognie.

Bri'nger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf. pl.* -innen) ten (ta), co przynosi.

Brink, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pagórek *m.* na murawie; 2) bagno *n.* na łące.

Bri'nſen, *sn.* Wąbrzeźno *n.*

Bri'ſe, *sf. pl.* -n, świeży powiew, wiatr *m.*; es weht eine friſche — wieje, dmie chłodny wiatr.

Bri'ſeis, *sn.* Bryzeis *f.*, Bryzeida *f.*

Brita'nnien, *sn.* Brytania *f.*; Groß- Wielka Brytania; Brite *sm.* Brytańczyk ; Britin *sf.* Brytanka; britiſch *adi.* brytański, *adv.* po brytańsku.

Bri'xen, *sn.* Bryksena *f.*

Brö'ckchen, *sn.* -s, *pl.* —, **Brö'ckel**, *sf.* (Bröckelchen) *sn.* -s, *pl.* — okruszynka *f.*, okruszyna *f.*

Brö'ck(e)lig, *adi.* kruchy, kruszący się.

Brö'ckeln, I. *va.* kruszyć, drobić; II. *vn.* (ſ.) ſich — *vr.* kruszyć, lamać się.

Bro'cken, *sm.* -s, *pl.* —, kawalek *m.*, odłamek *m.*, okruch *m.*; übrig gebliebene — resztki *pl.* (jedzenia); j—m einen guten — zukommen laſſen dać komu tlusty kąsek; er wirft mit lateiniſchen — um ſich popisuje się laciną.

Bro'cken, *va.* drobić, kruszyć.

Bro'deln, *vn.* (h.) wrzeć; das Waſſer brodelt woda wre, gotuje się, kipi.

Bro'dem, (Broden) *sm.* -s, gorąca para, wyziew *m.*, dym *m.*

Broderie', *sf. pl.* -n, haft *m.*, hafciarska robota (Stickerei).

Bro'dy, *sn.* Brody *pl.*

Broka't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, brokat *m.*, złotogłów *m.*

Broka'tkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, suknia *f.* z brokatu.

Brom, *sn.* -s, brom *m.*; (w połączeniach chemicznych; bromowy, bromok np. -ſäure kwas bromowy; -kalium bromek potasu itd.).

Bro'mbeere, *sf. pl.* -n, jeżyna *f.*, ożyna *f.*, ostrężyna *f.*, obrzeżyna *f*, niedźwiedzina *f.*

Bro'mbeerſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, krzak jeżynowy, ostrężyny.

Bro'mberg, *sn.* Bydgoszcz *f.*

Bronchia'lkatarrh, *sm.* -s, *pl.* -e, nieżyt *m.* (katar) oskrzeli.

Bro'nchien, *spl.* oskrzela *f.*, bronchy *pl.*

Bronchi'tis, *sf.* zapalenie *n.* oskrzeli.

Bro'nnen, *sm.* -s, *pl.* —, = Born, Brunnen.

Bro'nze, *sf. pl.* -n, bronz *m.*, spiż *m.*; echte, nachgemachte -n prawdziwe, naśladowane bronzy.

Bro'nzearbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, bronzownik *m.*

Bro'nzefarbe, *sf.* kolor *m.* bronzu, spiżu.

Bro'nzewaren, *sf. pl.* towary *pl.* z bronzu, bronzy *pl.*

Bro'nzen, *adi.* bronzowy; z bronzu.

Bronzie'ren, *va.* bronzować.

Bronzie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, bronzownik *m.*

Bro'ſam, *sm.* -s, *pl.* -e, (Broſame, *sf. pl.* -n) 1) okruszyna *f.*; 2) ośrodek *m.* chleba, miękisz *m.*

Bro'ſche, *sf. pl.* -n, szpilka piersiowa, brosza *f.*, broszka *f.*

Brö'ſchen, *sn.* -s, *pl.* —, mleczko cielęce.

Broſchie'ren, *va.* broszurować (zeszyć książkę).

Bro'ſchüre, *sf. pl.* -n, 1) broszura *f.*, broszurka *f.*, mała książka ; 2) pismo ulotne.

Brö'ſeln, *va.* kruszyć, drobić.

Brot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (*pl.* tylko w niektórych znaczeniach) 1) chleb *m.*; altbackenes — czerstwy chleb; friſches — świeży chleb; grobes — razowy chleb; ſchwarzes — chleb żytny; weißes — chleb biały, pszenny, bulka *f.*; ungeſäuertes — chleb niekiszony, (u Żydów), maca *f.*; zu — und Waſſer verurteilen, auf — und Waſſer ſetzen skazać na chleb i wodę, osadzić o chlebie i wodzie; 2) bochenek *m.*; ein — Zucker głowa *f.* cukru; 3) utrzymanie *n.*, zarobek *m.*, chleb *m.*; unſer tägliches — nasz chleb powszedni; ſein ſicheres — haben mieć pewne utrzymanie; er iſt auf der Suche nach — poszukuje zarobku; in j—s — ſtehen być u kogo w służbie, mieć u kogo zarobek; fremder Leute — eſſen być na cudzej lasce; das iſt ein ſaures — to ciężki kawalek chleba, ciężki, przykry zarobek; j—n um ſein — bringen pozbawić kogo chleba, zarobku; weſſen — ich eſſe, deſſen Lied ich ſinge (tyle co:) każdy swego pana chwali; die Kunſt geht nach — (tyle co:) sztuka zarobku szuka.

Bro'tbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz *m.* (chleba).

Bro'tbäckerei, *sf. pl.* -en, piekarnia *f.* chleba.

Bro'tbank, *sf. pl.* -bänke, stragan *m.* z chlebem; targowica *f.* na chleb.

Bro'tbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, chlebowiec *m.*

Brötchen, *sm.* -s, *pl.* —, bułka *f.*; kanapka *f.*

Bro'terwerb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, źródło *n.* zarobku, praca, która chleb daje; ich betreibe dieſe Beſchäftigung als — zajmuję się tem dla chleba.

Bro'tfrucht, *sf. pl.* -früchte, owoc *m.* chlebowca.

Bro'tgelehrſamkeit, *sf.* nauka *f.* dla chleba.

Bro'tgelehrte, *sm.* -n, *pl.* -n, uczący się tylko dla chleba.

Bro'therr, *sm.* -n, *pl.* -n, (-in, *pl.* -innen), chlebodawca *m.*, (chlebodawczyni *f.*).

Bro'tkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* na chleb; j—m den — höher hängen ukrócić komu zarobek.

Bro'tkorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -körner, żyto *n.*

Bro'tkrume, *sf. pl.* -n, -krümchen, *sn. pl.* —, ośrodek *m.* chleba, okruszyna *f.*, odrobina *f.* chleba.

Bro'tkruſte, *sf. pl.* -n, ob. Brotrinde.

Bro'tlos, *adi.* 1) będący bez chleba, bez zarobku, bez zajęcia; 2) nie przynoszący zarobku; -ſe Kunſt niewdzięczny zawód, niewdzięczne zajęcie.

Bro'tloſigkeit, *sf.* brak *m.* chleba, nędza *f.*, głód *m.*

Bro'tmangel, *sm.* -s, niedostatek *m.*, brak *m.* chleba, głód *m.*

Bro'tmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nóż *m.* do chleba.

Bro'tneid, *sm.* -(e)s, zazdrość *f.* zarobku.

Bro'trinde, *sf. pl.* -n, skórka *f.* z chleba.

Bro'tſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, torba *f.* na chleb.

Bro'tſchaufel, *sf. pl.* -n, łopata *f.* do pieca piekarskiego, kociuba *f.*

Bro'tſcheibe, *sf. pl.* -n, kromka *f.* chleba; geröſtete — grzanka *f.* chleba.

Bro'tſchnitte, *sf. pl.* -n, kromka *f.* chleba; belegte — kanapka *f.*

Bro'tſtudium, *sn.* -s, *pl.* -dien, ob. Brotgelehrſamkeit.

Bro'tſuppe, *sf. pl.* -n, zupa chlebowa.

Bro'tteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ciasto *n.* na chleb, chleb *m.*

Bro'ttorte, *sf. pl.* -n, tort chlebowy.

Bro'ttrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, niecka *f.*, dzieża *f.* do zaczyniania chleba.

Bro'twagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz rozwożący chleb; furgon *m.*

Brouillie'ren, (wym.: bruji'ren) *vn.* (f.) i ſich — *vr.* zamącić; poważnić (się).

Brouillo'n, (wym.: brują') *sn.* -s, *pl.* -s, brulion *m.* (Kladde, Entwurf).

Bro'yhan, *sm.* -s, białe piwo z pszenicy.

Bruch, *sm.* -es, *pl.* Brüche, 1) złamanie *n.*; — eines Fußes złamanie nogi; 2) (med.) przepuklina *f.*, ruptura *f.*, kiła *f.*; 3) wyłom *m.*; einen — in das Geſetzbuch machen zrobić wyłom w ustawie; der Damm hat einen — w grobli powstał wyłom; 4) naruszenie *n.*, złamanie *n.*; — des Friedens naruszenie pokoju; — des Gaſtrechts naruszenie prawa gościnności; — des Eides złamanie przysięgi; — 5) zerwanie *n.*; es iſt zwiſchen ihnen zum -e gekommen zerwali wzajemne stosunki; — mit der Vergangenheit zerwanie z przeszłością; 6) zgięcie *n.* fald *m.*; dieſer Stoff bekommt leicht Brüche ta materya łatwo dostaje faldy; 7) (aryt.) ułamek *m.*; das geht in die Brüche to się zupełnie nie udaje, rozbija; 8) złom *m.*; przełom *m.*; glasartiger, glänzender — łam szkliſty, błyszczący; 9) (miejsce gdzie się wydobywa kruszce lub kamienie) łam *m.*, kopalnia *f.*; 10) (myśl.) gałęzie *pl.*; der — der grünen Eiche iſt das Abzeichen des Jägers gałąź dębowa jest odznaką myśliwego.

Bru'chband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, opaska przepuklinowa.

Bru'chig, *adi.* parowisty łękowaty, bagnisty.

Brü'chig, *adi.* łomny, kruchy.

Bruchkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, (rośl.) żabie gronko, sporysz *m.*

Bru'chrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek *m.* z ułamkami; rachunek *m.* na ułamkach.

Bru'chſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, 1) szkoda powstała przez tłuczenie; der Abſender haftet nicht für den — wysyłający nie odpowiada za szkodę przez stłuczenie powstałą; 2) ob. Bruch 2).

Bru'chſchokolade, *sf.* czekolada w połamanych kawałkach.

Bru'chſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, operacya *f.* przepukliny.

Bru'chſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień łamany, pochodzący z kamieniołomu.

Bru'chſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, urywek *m.*, fragment *m.*

Bru'chſilber, *sm.* -s, ułomki *pl.* srebra.

Bru'chteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ułomek *m.*, cząstka *f.*

Bru'chwaſſer, *sn.* -s, ciecz przepuklinowa *f.*

Bru'chweide, *sf. pl.* -n, wierzba krucha.

Bru'chweiſe, *adv.* urywkowo.

Bru'chwicke, *sf. pl.* -n, (rośl.) groszek błotny.

Bru'chwurz, *sf. pl.* -en, (rośl.) rzepik *m.*

Brücke, *sf. pl.* -n, most *m.*; Aquäduct — most wodociągowy; Bandeiſen— most taśmowy; bewegliche — most zwodzony; Bogen— most łukowy; Drahtſeil— most drutowy; Dreh— most obrotowy; Eiſenbahn— most kolejowy; fliegende — most samolot; gedeckte — most kryty; Geh— kładka *f.*, ława *f.*; Gitter— most kratowy; hängende — most wiszący; Heb— most podnoszony; Hoch— most jarzmowy; Ketten— most łańcuchowy; Ponton— most czajkowy, pontonowy, łyżwowy; Not— most tymczasowy; Sat-

tel— mit Streben most belkowy z zastrzałami; Schiebe— most suwany; Schiff— most łyżwowy; Seil— most linowy; verſchalte — most opierzony; Zug- (Wipp-, Wag-) — most zwodzony; eine — über einen Fluß ſchlagen wystawić most na rzece; j—m goldene -n bauen budować komu złote mosty, ułatwiać drogę do powrotu.

Brü'ckenaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, mostowniczy *m.*, mostowy *m.*

Brü'ckenbahngerippe, *sn.* -s, *pl.* —, pokład *m.* mostu.

Brü'ckenbau, *sm.* -(e)s, budowa *f.* mostu.

Brü'ckenbogen, *sm.* -s, *pl.* —, łuk mostowy, arkada mostowa.

Brü'ckenfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, przęsło *n.* mostu.

Brü'ckengeländer, *sn.* -s, *pl.* —, poręcz, *f.* mostu.

Brü'ckengeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, mostowe *n.*, myto mostowe.

Brü'ckengeldeinnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, poborca *m.* mostowego.

Brü'ckenjoch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jarzmo mostowe.

Brü'ckenkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, szaniec mostowy.

Brü'ckenpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, filar mostowy.

Brü'ckenſchiene, *sf. pl.* -n, (Brunelſchiene) szyna Brunela.

Brü'ckenwage, *sf. pl.* -n, waga pomostowa.

Brü'ckenzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, ob. Brückengeld.

Bru'del, *sm.* -s, *pl.* -n, 1) war *m.*, para *f.*; 2) bajura *f.*

Bru'deln, *vn.* (h.) ob. Brodeln.

Bru'der, *sm.* -s, *pl.* Brüder, 1) brat *m.*; leiblicher — rodzony brat; Halb— brat przyrodni; dieſes Haus iſt unter Brüdern 10000 Rubel wert ten dom wart między braćmi 10000 rubli; (Ordens-) Brüder bracia zakonni; 2) — in Apoll brat poeta, brat po Apolloinie; gleiche Brüder gleiche Kappen (tyle co:) szczurkowie z jednej mąki, oslowie z jednej łąki; 3) — Herz serdeczny bracie; — Jonathan brat Jonatan (Amerykanin); — Liederlich lampart; warte nur —! poczekaj no bratku! luſtiger — wesoły towarzysz; — Studio student *m.*

Bru'derbund, *sm.* -(e)s, *pl.* -bünde, związek braterski.

Brü'derchen, (Brüderlein), *sn.* -s, *pl.* —), braciszek *m.*

Bru'derkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, bratanek *m.* (bratanica *f.*); wir ſind Brüderkinder jesteśmy dziećmi stryjecznemi, stryjecznem rodzeństwem.

Bru'derkuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -küſſe, pocałunek braterski.

Brü'derlich, *adi.* braterski; *adv.* po bratersku.

Brü'derlichkeit, *sf.* braterstwo *n.*

Bru'derliebe, *sf.* miłość braterska.

Brud'ermord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bratobójstwo *n.*

Bru'dermörder, *sm.* -s, *pl.* —, bratobójca *m.* (-in *sf.*, *pl.* -innen bratobójczyni *f.*).

Bru'dern, *vn.* (ſ.) bratać się; mit ihm iſt nicht gut — niebezpiecznie żartować z nim.

Bru'derſchaft, (Brüderſchaft), *sf. pl.* -en, 1) braterstwo *n.*, koleżeństwo *n.*; mit j—m — trinken pić z kim na znak braterstwa, przyjaźni; 2) bractwo *n.*; Mitglied einer — ſein należeć do bractwa, kongregacyi, konfraternii.

Bru'dersfrau, *sf.* bratowa *f.*

Brü'gge, *sn.* Bryga *f.*

Brühe, *sf. pl.* -n, 1) zupa *f.*; Fleiſchbrühe rosół *m.*; polewka *f.*; 2) sos *m.*; die — kommt teurer als das Fleiſch (tyle co:) nie stanie skórka za wyprawę; in der — ſtecken (ſitzen) (tyle co:) wleźć w bloto; eine lange — über etwas machen rozwodzić się nad czem szeroko.

Brü'hen, *va.* oparzyć, wrzącą wodą polać, naparzyć.

Brü'hheiß, *adi.* ob. Brühwarm.

Brü'hkartoffeln, *sf. pl.* ugotowane ziemniaki.

Brü'hlensdorf, *sn.* Ryczywieś *f.*

Brü'hwarm, *adi.* właśnie co ugotowany, gocący; j—m etw. — erzählen donieść komu co za świeża; -e Neuigkeiten najświeższe nowości.

Brü'hwaſſer, *sn.* -s, *pl.* -wäſſer, ukrop *m.*, war *m.*

Brü'llaffe, *sm.* -n, *pl.* -n, wyjec *m.*

Brü'llen, I. *va.* j—n aus dem Schlafe — wrzeszcząc obudzić kogo ze snu; das Publikum brüllte ihm Beifall publiczność aż ryczała z zachwytu.; II. *vn.* (h.) ryczeć; vor Wut — ryczeć, wyć z gniewu.

Brü'llen, *sn.* -s, ryczenie *n.*, ryk *m.*; pomruk *n.*

Brü'llochs, *sm.* -ſen, *pl.* -ſen, buhaj *m.*, byk *m.*

Bru'mmbär, *sm.* -en, *pl.* -en, mruk *m.*, burczymucha *m.*, zrzęda *m.*

Bru'mmbaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -bäſſe, gruby bas; (przy organach) bombardon *m.*

Bru'mmeiſen, *sn.* -s, *pl.* — drumla *f.* (drumla, dromla); alteś — stary burczymucha, zrzęda.

Bru'mmeiſen, *sn.* Czajkowo *n.*

Bru'mmeln, (brümmeln), *vn.* i *va.* (h.) pomrukiwać.

Bru'mmen, *vn.* (h.) 1) mruczeć; etw. in den Bart — mruczeć co pod nosem; mir brummt der Kopf we łbie mi szumi; (o muchach, komarach itd.) brzęczeć; 2) siedzieć w areszcie; er wird dafür — müſſen przesiedzi on się za to w kozie.

Bru'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ob. Brummbär; 2) mruczące, brzęczące zwierzęta.

Bru'mmfliege, *sf. pl.* -n, bąk *m.*

Bru'mmig, *adi.* (brummiſch) mrukliwy; *adv.* mrukliwie.

Bru'mmkreiſel, *sm.* -s, *pl.* —, wartalka *f.*, bąk *m.*, cyga *f.*

Brune'lle, *sf. pl.* -n, 1) (bot.) głowienka *f.*; 2) brunela *f.*

Brüne'tt, I. *adi.* ciemny, brunatny; -es Haar ciemne włosy; II. Brünette *sf. pl.* -n, brunetka *f.*

Bru'mmſchädel, *sm.* -s, *pl.* —, szum *m.* w głowie.

Brunſt, *sf.* (u zwierząt) popęd *m.*; bekanie *n.* (jeleni), parzenie się (dzików), grzanie

n. się (wilków); gonienie *n.* się; der Hirſch tritt in (auf) die — jeleń zaczyna się gonić, bekać.

Bru'nften, *vn.* (h.) bekać się, grzać się.

Bru'nfthege, *sf. pl.* -n, bekowisko *n.*

Bru'nftig, *adi.* goniący, parzący, bekający się.

Bru'nfthirſch, *sm.* -eš, *pl.* -e, jeleń goniący się.

Bru'nftzeit, *sf. pl.* -en, czas bekania (parzenia) się dziczyzny, ruja *f.*

Brunie'ren, *va.* 1) bronzować; 2) polerować, gładzić.

Brunn, *sm.* ob. Brunnen.

Brünn, *sn.* Berno morawskie.

Bru'nnen, *sm.* -š, *pl.* —, 1) źródło *n.* (Quelle), zdrój *m.*; 2) źródło mineralne, woda mineralna; — trinken pić wodę mineralną; 3) studnia *f.*; meine Abſichten ſind in den — gefallen zamiary moje spełzły na niczem; den — zudecken, wenn das Kind ertrunken iſt zrobić co po niewczasie; Waſſer in den — tragen robić co niepotrzebnego, przetakiem wodę mierzyć.

Bru'nnenader, *sf. pl.* -n, żyła wodna, ponik *m.*

Bru'nnenarzt, *sm.* -eš, *pl.* -ärzte, lekarz zdrojowy.

Bru'nnenbecken, *sn.* -š, *pl.* —, łóżysko studni, basen *m.*

Bru'nnendecke, *sf. pl.* -n, pokrywa *f.*, wieko *n.* u studni.

Bru'nneneinfaſſung, *sf. pl.* -en, zrąb *m.* studni, bałustrada *f.* naokoło studni.

Bru'nnengaſt, *sm.* -eš, *pl.* -gäſte, gość zdrojowy, kąpielowy.

Bru'nnengräber, *sm.* -š, *pl.* —, studniarz *m.*

Bru'nnenkaſten, *sm.* -š, *pl.* -käſten, cembrowina *f.* w studni.

Bru'nnenkreſſe, *sf. pl.* -n, (bot.) rzeżucha wodna.

Bru'nnenkur, *sf. pl.* -en, leczenie *n.* się wodami mineralnemi.

Bru'nnenmeiſter, *sm.* -š, *pl.* —, 1) studniarz *m.*; 2) zarządca (inspektor) zdrojowy.

Bru'nnenſalz, *sn.* -eš, *pl.* -e, warzonka *f.*

Bru'nnenſchwengel, *sm.* -š, *pl.* —, żóraw studzienny.

Bru'nnenſtein, *sm.* -eš, *pl.* -e, ob. Keſſelſtein.

Bru'nnenwaſſer, *sn.* -š, *pl.* -wäſſer, woda studzienna.

Bru'nſt, *sf. pl.* Brünſte, 1) zapał *m.* (miłosny); popęd płciowy; 2) (o zwierzętach) ob. Brunſt.

Bru'nſten, *vn.* (h.) ob. Brunſten.

Brü'nſtig, *adi.* 1) pełen zapału; *adv.* brünſtlich z zapałem; 2) czujący popęd płciowy; 3) = inbrünſtig.

Bru'nſtzeit, ob. Brunſtzeit.

Bru'nzen, *vn.* (h.) szczać, sikać.

Bru'ſſa, *sn.* Brusa *f.*, Prusa *f.* albo Bursa *f.*

Brü'ſſel, *sn.* Bruksela *f.*; Brüſſeler(-) *adi.* brukselski.

Bruſt, *sf. pl.* Brü'ſte, 1) pierś *f.*, piersi *pl.*; eine breite — haben mieć szerokie piersi; eine gute — haben mieć zdrowe piersi; er hat es auf der — ma piersi (właściwe płuca) nadwerężone; die — iſt mir beklemmt mam ściśnięte piersi, dusi mnie w piersiach; j—n an ſeine — drücken przycisnąć kogo do piersi; j—m die Piſtole an die — ſetzen zagrozić komu, przyłożyć komu sztych do gardła; ſich in die — werfen dumnie się stawić; 2) ein Kind an die — legen dać dziecku ssać, dać piersi; von der — entwöhnen odłączyć (od piersi); 3) (przen.) serce *n.*, piersi *pl.*; frei von der — weg reden mówić tak jak się czuje; in ſeiner — wohnt jetzt die Glückſeligkeit nosi szczęście w sercu, w piersiach; 4) die — des Hemdes przód *m.* koszuli.

Bru'ſtbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, bełka czołowa, odbojnia *f.*

Bru'ſtbeere, *sf. pl.* -n, włoska głożyna, jujuba *f.*

Bru'ſtbein, *sn.* -eš, *pl.* -e, kość piersiowa, mostkowa.

Bru'ſtbeklemmung, *sf. pl.* -en, ciśnięcie *n.* w piersiach.

Bru'ſtbeſchwerde, *sf. pl.* -n, ciężkość *f.* na piersiach, duszność *f.*

Bru'ſtbild, *sn.* -eš, *pl.* -er, popiersie *n.*

Bru'ſtblatt, *sn.* -eš, *pl.* -blätter, podpiersień *m.* (rzemień koniowi pod piersiami łężący).

Bru'ſtbohrer, *sm.* -š, *pl.* —, świder, który naciska się przy świdrowaniu piersiami.

Bru'ſtbraten, *sm.* -š, *pl.* —, pieczeń mostkowa, mostek *m.*

Bru'ſtdrüſe, *sf. pl.* -n, gruczoł piersiowy, mleczkowy.

Brü'ſten, ſich — *vr.* chwalić się, chełpić się.

Bru'ſtfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, błona piersiowa, opłucna *f.*

Bruſtfellentzündung, *sf.*, *pl.* -en, zapalenie *n.* oplucnej.

Bru'ſtharniſch, *sm.* -eš, *pl.* -e, napierśnik *m.*, pancerz napiersny, kirys *m.*

Bru'ſthaut, *sf.* ob. Bruſtfell.

Bru'ſthöhle, *sf. pl.* -n, jama piersiowa.

Bru'ſtkaſten, *sm.* -š, *pl.* -käſten, klatka piersiowa.

Bru'ſtkern, *sm.* -(e)s, mostek *m.*

Bru'ſtkette, *sf. pl.* -n, naszelnik *m.* (łańcuch do chomąt przyczepiony).

Bru'ſtkorb, *sm.* -eš, *pl.* -körbe, ob. Bruſtkaſten.

Bru'ſtkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba piersiowa.

Bru'ſtkrank, *adi.* chory na piersi, (błędnie:) piersiowy.

Bru'ſtlatz, *sm.* -eš. *pl.* -e, gorsecik *m.*, kaftanik *m.*, serdaczek *m.*

Bru'ſtlehne, *sf. pl.* -n, **Bru'ſtmauer,** *sf. pl.* -n, opora *f.*, mur oporny (pod oknem); kobylica *f.* (przy moście).

Bru'ſtnadel, *sf. pl.* -n, szpilka do noszenia na piersiach.

Bru'ſtſchild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ob. Bruſtharniſch.

Bru'ſtſchmerz, *sm.* -eš, *pl.* -en, ból *m.* w piersiach.

Bru'ſtſtimme, *sf. pl.* -n, głos piersiowy (z piersi wychodzący).

Bru'ſtſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ob. Bruſtharniſch; 2) ob. Bruſtbild; 3) kawał *m.* mięsa od piersi bydlęcia.

Bru'ſtthee, *sm.* -š, ziółka *n.* *pl.* na piersi, ziółka piersiowe.

Bru'ſtumfang, *sm.* -(e)s, obwód *m.* klatki piersiowej.

Brü'ſtung, *sf. pl.* -en, balustrada *f.*, galerya parapet *m.*; blarki *pl.*, przedpiersień *m.* (= Bruſtlehne).

Bru'ſtwarze, *sf. pl.* -n, brodawka *f.* u piersi, sutka *f.*, cycek *m.*

Bru'ſtwehr, *sf. pl.* -en, (w fortyfikacyach) przedpiersień *m.*, przywalek *m.*

Bru'ſtwehrturmſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pancernik *m.* o trzech wieżach pancernych.

Bru'ſtwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, kręg piersiowy.

Bru'ſtwurz, *sf. pl.* -en, (bot.) dzięgiel *m.*

Brut, *sf.* 1) wylęganie *n.*, wysiadywanie *n.* piskląt; die Hühner ſind in der — kury siedzą na jajach; 2) zaród *m.*, wylęgle pisklęta, wyląg *m.*, młodzizna *f.*; junge — rozplód *m.*; (u pszczół) nowy rój; (u ryb) narybek *m.*; 3) holota *f.*; zgraja *f.*, daß iſt die rechte —! a to ród niegodziwy!

Bruta'l, *adi.* dziki, bydlęcy (brutalny).

Brutalität', *sf. pl.* -en, dzikość *f.*, bydlęcość *f.* (brutalność *f.*).

Bru'tanſtalt, *sf. pl.* -en, wylęgarnia *f.*

Bru'tapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, przyrząd *m.* do wylęgania.

Bru'tbiene, *sf. pl.* -n, truteń *m.*, trzmiel *m.*

Brü'tei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) jaje przeznaczone do wylęgania; 2) jaje zaplodnione.

Brü'ten, *va.* i *vn.* (h.) 1) wylęgać, siedzieć na jajach; die Henne brütet kura siedzi na jajach; 2) ślęczeć, myśleć; Unheil — knować, układać co złego; über ſein Geſchick — zastanawiać się nad swym losem.

Bru'thenne, *sf. pl.* -n, kokoszka *f.*, kwoka *f.*, nasiadka *f.*, kura na jajach siedząca.

Brü'tig, *adi.* 1) zdolny do wysiedzenia (jaje); 2) zaplodniony.

Bru'tofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec wylężny, wylęgarnia *f.*, cieplarka *f.*, termostat *m.*

Bru'tto, I. *adv.* razem, brutto; der Zucker wiegt 100 Kilogramm — cukier waży bruto 100 kilogramów; II. *sn.* (Bruttogewicht) waga *f.* bruto (t. j. wraz z opakowaniem).

Bru'ttoeinnahme, *sf. pl.* -n, dochód *m.* bruto, surowy.

Bru'ttogewicht, *sn.* -(e)s, waga *f.* wraz z opakowaniem.

Brür, *sn.* Hrzewin *m.*, Gniewin *m.*

Büſt! *int.* (pſt)! pst! psyt!

Bü'bchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Bub) chłopczyk *m.*, chłopaczek *m.*, chłopczyna *m.*

Bu'be, (Bub), *sm.* -n, *pl.* -n, 1) chłopiec *m.*, chłopak *m.*, pacholę *n.*; 2) chłopak do posługi, pacholek *m.*; 3) (w kartach) walet *m.*, niżnik *m.*; 4) hultaj *m.*, lotr *m.*, niegodziwiec *m.*, łajdak *m.*; (Bübin *sf. pl.* -innen, łajdaczka *f.*, hultajka *f.*).

Bu'benſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kawał *m.*, psota *f.*, swawola *f.*; 2) lajdactwo *n.*, czyn niehonorowy.

Büberei' *sf. pl.* -en, ob. Bubenſtreich.

Bü'biſch, *adi.* łajdacki, lotrowski.

Bu'bo(n), *sm.* -s, *pl.* -nen, bubon *m.*

Buch, *sn.* -(e)s, *pl.* Bü'cher, 1) książka *f.*; es ließe ſich ein — darüber ſchreiben tomy możnaby o tem napisać; über den Büchern ſitzen ślęczeć nod książkami; 2) księga *f.*, rozdział *m.* (większy jakiego dzieła); 3) księga handlowa; in j—s — ſtehen być czyim dłużnikiem; die Bücher führen prowadzić księgi; 4) ein — Papier libra *f.* papieru.

Bu'chau, *sn.* Buchów *m.*, Bohow *m.*

Bu'chauszug, *sn.* -(e)s, *pl.* -züge, wyciąg *m.* z księgi handlowej, rachunek *m.*

Bu'chbinder, *sm.* -s, *pl.* —, introligator *m.*

Buchbinderei', *sf. pl.* -en, introligatornia *f.*

Bu'chbinderhandwerk, *sn.* -(e)s, introligatorstwo *n.*

Bu'chdrama, *sn.* -s, *pl.* -men, dramat książkowy.

Bu'chdrucker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) właściciel *m.* drukarni; 2) drukarz *m.*

Buchdruckerei', *sf. pl.* -en, 1) drukarnia *f.*; 2) drukarstwo *n.*

Bu'chdruckerkunſt, *sf.* sztuka drukarska, typografia *f.*

Bu'chdruckerpreſſe, *sf. pl.* -n, prasa drukarska.

Bu'chdruckerſchwärze, *sf.* czernidło drukarskie.

Bu'che, *sf. pl.* -n, buk *m.*

Bu'cheichel, *sf. pl.* -n, buczyna *f.*, bukiew *f.*

Bü'chelchen, *sn.* -s, *pl.* książeczka *f.*

Bu'chen, *adi.* bukowy.

Bu'chen, *va.* wciągać do ksiąg.

Bu'chenhagen, *sn.* Poklatki *pl.*

Bu'chenholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, buczyna *f.*, drzewo bukowe.

Bu'chenſpinner, *sm.* -s, *pl.* —, szczotecznica szarawka *f.* (motyl).

Bu'chenwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, las bukowy.

Bü'cherbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, wyschlik *m.* (chrząszcz).

Bü'cherbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, półka *f.* na książki.

Bücherei', *sf. pl.* -en, książnica *f.*, księgozbiór *m.*, biblioteka *f.*

Bü'cherfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miłośnik *m.* książek, bibliofil *m.*

Bü'cherkunde, *sf.* księgoznawstwo *n.*

Bü'chermarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targ na książki.

Bü'chernarr, *sm.* -en, *pl.* -en, ślepy miłośnik książek.

Bü'cherregal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, półka *f.* na książki.

Bü'cherſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, książnica *f.*

Bü'cherſammlung, *sf. pl.* -en, księgozbiór *m.*, biblioteka *f.*

Bü'cherſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, szafa *f.* na książki, szafa biblioteczna, biblioteka *f.*

Bü'cherſkorpion, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zaleszczotek *m.*

Bü'cherſprache, *sf.* język *m.* książkowy, język literacki.

Bü'cherverzeichnis, *sn.* -ſſes *pl.* -ſſe, spis *m.*, katalog *m.* książek.

Bü'cherwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, 1) mól książkowy, biblioteczny; 2) ślęczący nad książkami.

Bü'cherwut, *sf.* namiętne zamiłowanie do książek.

Bu'cheſche, *sf. pl.* -n, grab *m.*

Bu'chfink, *sm.* -en, *pl.* -en, bukawka *f.*, zięba *f.*

Bu'chform, *sf. pl.* -en, format książkowy.

Bu'chführung, *sf. pl.* -en, prowadzenie *n.* ksiąg handlowych, buchalterya *f.*

Bu'chhalter, *sm.* -s, *pl.* —, buchalter *m.*, prowadzący księgi handlowe.

Bu'chhandlung, *sf. pl.* -en, ob. Buchführung; buchalterya *f.* (urząd).

Bu'chhandel, *sm.* -s, handel księgarski; księgarstwo *n.*; dieſes Buch iſt im — nicht zu haben ta książka nie znajduje się w handlu księgarskim.

Bu'chhändler, *sm.* -s, *pl.* —, księgarz *m.*

Bu'chhandlung, *sf. pl.* -en, księgarnia *f.*

Bu'chmacher, *sm.* -s, *pl.* —, bukmeker *m.* (na wyścigach).

Bu'chheim, *sn.* Jaszkowo *n.*

Bu'chholz, *sn.* Bukowina *f.*

Bü'chlein, *sn.* -s, *pl.* —, książeczka *f.*

Bu'chnuß, *sf. pl.* -nüſſe, ob. Bucheichel.

Bu'chsbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, bukszpan *m.*

Bu'chſchuld, *sf. pl.* -en, dług książkowy (zapisany w księdze handlowej).

Bü'chſe, *sf. pl.* -n, 1) puszka *f.*; in die — blaſen müſſen zapłacić grzywnę; 2) rusznica *f.*, gwintówka *f.*, karabin *m.*, fuzya *f.*, strzelba *f.*

Bü'chſenbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder rusznikarski.

Bü'chſenfleiſch, *sn.* -es, mięso *n.* w konserwie, konserwa *f.*

Bü'chſenkugel, *sf. pl.* -n, kula *f.* do strzelby.

Bü'chſenmacher *sm.* -s, *pl.* —, rusznikarz *m.*, puszkarz *m.*

Bü'chſenſchaft, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchäfte, kolba *f.* u strzelby.

Bü'chſenſchuß' *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, strzał karabinowy[1]; einen — weit oddalony o strzał karabinowy, na odległość strzału.

Bü'chſenſpanner, *sm.* -s, *pl.* —, służący podający fuzyę.

Bu'chſtabe, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) litera *f.*, gloska *f.*; mit großem (kleinem) -n ſchrieben pisać przez dużą (małą) literą; ſich an den -n des Geſetzes halten trzymać się litery ustawy; 2) czcionka *f.*

Bu'chſtabenrätſel, *sn.* -s, *pl.* —, zagadka gloskowa, logogryf *m.*

Buchſtabie'ren, *va.* zgloskować (sylabizować).

Bu'chſtäblich, *adi.* i *adv.* literalny; (literalnie), doslowny (doslownie), co do litery; es iſt — wahr jest to ścisła prawda; — überſetzen doslownie (niewolniczo) tłómaczyć.

Bucht, *sf. pl.* -en, 1) zatoka morska; 2) komórka *f.*, kącik *m.*; bleibe ruhig in deiner — siedź spokojnie w kąciku.

Bu'chten, ſich — *vr.* tworzyć zatokę, tworzyć zgięcie.

Bu'chung, *sf.* wciąganie *n.* do ksiąg.

Bu'chwalde, *sn.* Grabowiec *m.*

Bu'chweizen, *sm.* -s, *pl.* —, tatarka *f.*, hreczka *f.*, gryka *f.*

Bu'chweizengrütze, *sf.* tatarczana kasza, gryczanka *f.*

Bu'ckel, I. *sm.* -s, *pl.* —, 1) garb *m.*; er hat einen — ma garb, ma wypukłe plecy; 2) grzbiet *m.*; ich habe alles auf meinem — wszystko cięży na moim grzbiecie; j—m den — voll ſchlagen wygarbować komu skórę; etw. auf den — bekommen dostać po grzbiecie; ihn juckt der — skóra go świerzbi; 3) garbus *m.*, człowiek garbaty; II. *sf. pl.* -n, 1) wypukła blaszka, wypukła ozdoba; mit ſilbernen -n beſchlagen wybity srebrnemi ozdobami; 2) sprzączka *f.*; 3) -n loki *pl.* (pukle włosów).

Bu'ck(e)lig, *adi.* garbaty; -es Land nierówny grunt.

Bu'ckelochs, *sm.* -ſen, *pl.* -ſen, żubr *m.*

Bu'ckeln, I. *va.* (ḥ.) przytwierdzać wypukłe ozdoby, blaszki (ob. Buckel II., 1); II. *vn.* (ḥ.) garbić się.

Bü'cken, I. *va.* ugiąć; das Haupt vor j—m — ugiąć głowę przed kim; II. ſich — *vr.* pochylić się, ugiąć się; ſich nach etw. — schylić się, żeby co podnieść; ſich vor j—m — pochylić, uniżyć się przed kim; ſich unter etw. — poddać się czemu.

Bu'ckerl, *sn.* -s, *pl.* —, (w dyalekcie austryackiem) ob. Bückling 1).

Bü'ckling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) nizki ukłon; 2) (także Bücking) wędzony śledź.

Buddha, *sm.* Budda *m.*; Buddhaismus *sm.* Budaizm *m.*; Buddhiſt *sm.* Buddysta *m.*; buddhiſtiſch *adi.* buddaistyczny.

Bu'de, *sf. pl.* -n, 1) budka *f.*, kramik *m.*, sklepik *m.*; die — ſchließen zwinąć handel; 2) domek *m.*, chalupa *f.*; 3) (w żargonie studenckim) mieszkanie *n.*

Budge't, *sn.* -s, *pl.* -e, (wym.: budżet) budżet *m.*, preliminarz *m.* wydatków i dochodów.

Budge'tberatung, *sf. pl.* -en, (Budgetdebatte) narada *f.* o budżecie (rozprawa budżetowa).

Budge'tkommiſſion, *sf. pl.* -en, wydział budżetowy, (komisya budżetowa).

Budge'trecht, *sn.* -es, prawo *n.* uchwalania budżetu.

Budi'ke, *sf. pl.* -n, kram *m.* (butyka *f.*).

Budi'ker, *sm.* -s, *pl.* —, kramarz *m.* (butykarz *m.*).

Bu'dner, *sm.* -s, *pl.* —, chałupnik *m.*, budnik *m.*

Budſi'n, *sn.* Budzyń *m.*

Bu'dweis, *sn.* Budziejowice *pl.*

Büfe'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bufet *m.*, kredens *m.*; kaltes — zimne przekąski.

Büfe'ttmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, —mamſell, *sf. pl.* -en, (panna) bufetowa.

Bü'ffel, *sm.* -s, *pl.* —, bawół *m.*; (przen.) gbur *m.*

Büffelei', *sf. pl.* -en, kucie *n.*, bębnienie *n.* (na pamięć).

Bü'ffelkuh, *sf. pl.* -kühe, bawolica *f.*

Bü'ffelkalb, *sn.* -(e)s, *pl.* -kälber, bawolę *n.*

Bü'ffeln, *vn.* (h.) pracować jak wół; (w żargonie studenckim) uczyć się (kuć).

Bü'ffelochs, *sm.* -sen, *pl.* -sen, ob. Büffel.

Bü'ffler, *sm.* -s, *pl.* —, ten co pracuje jak wół.

Bug, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zgięcie *n.*, przegub *m.*, łopatka *f.*; przednia część okrętu.

Bug, *sm.* Bug *m.*

Bü'gel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pałąk *m.*, kabłąk *m.*, łuk *m.*, łęk *m.*, (z kruszczu lub drzewa); 2) (= Steigbügel) strzemię *n.*; feſt in den -n ſitzen mocno trzymać się w strzemionach; 3) zasiek *m.* do nadziewania kiełbasy.

Bü'gelbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deska *f.* do prasowania.

Bü'geleiſen, *sn.* -s, *pl.* -n, żelazko *n.* do prasowania.

Bü'gelfeſt, *adi.* ob. Sattelfeſt.

Bü'geln, *va.* prasować.

Bü'gelofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piecyk, w którym grzeje się duszę do żelazka.

Bü'gelriemen, *sm.* -s, *pl.* —, puślisko *n.* (rzemyk, na którym wisi strzemię).

Bu'glahm, *adi.* kulawy na barki (koń).

Bü'gler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), prasownik *m.* (prasowniczka *f.*).

Bu'gnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, włok *m.*

Bugſie'ren, *va.* das Schiff — ciągnąć okręt linami, holować.

Bug'ſpriet, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, maszt *m.* z przodu okrętu.

Bu'gſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kawał *m.* mięsa od łopatki.

Bü'hel, *sm.* -s, *pl.* —, **Bühl**, *sm.* -s, *pl.* -e, pagórek *m.*

Bu'hldirne, *sf. pl.* -n, wszetecznica *f.*

Bu'hle, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) gach *m.*, kochanek *m.*; 2) *sf. pl.* -n, kochanka *f.* (wyrazy poetyczne).

Buh'len, *vn.* (h.) mit j—m — romansować z kim, utrzymywać z kim miłostkę; um etw. — usilnie się o co starać.

Bu'hler, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Buhle 1).

Bu'hlerin, *sf. pl.* -innen, zalotnica *f.*

Bu'hleriſch, *adi.* zalotny, rozwięzły.

Buhlerei', *sf. pl.* -en, zaloty *pl.*, gachostwo *n.*

Bu'hne, *sf. pl.* -n, 1) tama *f.*, jaz *m.*, gać *f.*; 2) przedziurawiona skrzynka na ryby.

Bü'hne, *sf. pl.* -n, 1) scena *f.*; ſich der — widmen poświęcić się teatrowi, scenie; ein Stück auf die — bringen wystawić sztukę; über die — gehen (o aktorach) przejść przez scenę, (o sztuce) być wystawioną; 2) wzniesienie *n.*, estrada *f.*

Bü'hnen, *va.* tarcicami wykładać, dylować, kłaść podłogę.

Bü'hnendichter, *sm.* -s, *pl.* —, autor dramatyczny.

Bü'hnenfläche, *sf.* scena *f.*

Bü'hnengerecht, *adi.* nadający się do sceny.

Bü'hnenkünſtler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) artysta dramatyczny (artystka dramatyczna).

Bü'huenraum, *sm.* -(e)s, scena *f.*

Bu'kareſt, *sn.* Bukareszt *m.*

Bukowi'na, *sf.* Bukowina *f.*

Bu'lchau, *sn.* Bolechowo *n.*

Buldo'gge, *sf. pl.* -n, buldog *m.*

Bulga'rien, *sn.* Bulgarya *f.*; Bulga'r(e) *sm.* Bułgar; Bulga'rin *sf.* Bułgarka; bulgariſch *adi.* bułgarski, *adv.* po bułgarsku.

Bu'lle, *sf. pl.* -n, 1) pieczęć *f.*, na dokumencie; 2) dokument *m.* (na którym się ta pieczęć znajduje; päpſtliche — bulla papieska).

Bu'lle, *sm.* -n, *pl.* -n, buhaj *m.*

Bu'llenbeißer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Bulldogge.

Bu'llenkalb, *sn.* -(e)s, *pl.* -kälber, byczek *m.*, cielak *m.*

Bulleti'n, (wym.: bultę) *sn.* -s, *pl.* -s, biuletyn *m.*

Bu'mmel, *sm.* -s, *pl.* —, walęsanie *n.* się, chodzenie *n.* bez celu.

Bü'low, *sn.* Byłowo *n.*

Bu'mmeln, *vn.* (h.) bruki zbijać, włóczyć się, walęsać się; chodzić bez celu.

Bu'mmelzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg powolny, lokalny.

Bu'mmler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) włóczęga *m.*, próżniak *m.* (walęsający się bez celu) próżniaczka *f.*).

Bund, I. *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiązka *f.*; ein — Heu wiązka siana; ein — Schlüſſel pęk kluczów; ein — Garn motek nici; ein — Reiſig brzemię chróstu; II. *sm.* -(e)s, *pl.* Bünde, 1) związek *m.*, traktat *m.*, przymierze *n.*, sojusz *m.*; einen — ſchließen zawrzeć przymierze itd.; — zum gegenſeitigen Schutze (tyle co:) konfederacya *f.*, liga *f.*, koalicya *f.*; Schweizer — konfederacya szwajcarska, związek szwajcarski; der deutſche — związek niemieckich państw; 2) zawój *m.* (turban *m.*), węzeł *m.*

Bü'ndel, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Bund I.) snopek *m.*; brzemię *n.*, paczka *f.*, plik *m.* (papierów), tłumoczek *n.*, zawiniątko *n.*; ſein — ſchnüren zebrać manatki, wynieść się.

Bu'ndesfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, uroczysty obchód zawarcia związku.

Bu'ndesfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, książę związkowy.

Bun'desgenoſſe, *sm.* -n, *pl.* -n. sprzymierzeniec *m.*, sojusznik *m.*

Bu'ndesgenoſſenſchaft, *sf. pl.* -en, przymierze *n.*, sojusz.

Bu'ndeslade, *sf. pl.* -n, arka *f.* przymierza.

Bu'ndesmächte, *sf. pl.* mocarstwa sprzymierzone.

Bu'ndesrat, *sm.* -(e)s, rada związkowa.

Bu'ndesſtaat, *sm.* -es, *pl.* -en, państwo związkowe.

Bu'ndestag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sejm związkowy, zjazd (wiec) związkowy.

Bu'ndestreu, *adi.* wierny związkowi, sojuszowi.

Bu'ndestreue, *sf.* wierność związkowa.

Bu'ndesverſammlung, *sf. pl.* -en, ob. Bundestag.

Bu'ndfutter, *sn.* -s, pasza *f.* w wiązkach. słoma *f.*

Bu'ndholz, *sn.* -es, drzewo *n.* w wiązkach.

Bü'ndig, *adi.* 1) obowiązujący; 2) przekonywający; ein -er Beweis niezbity dowód; 3) zwięzły; kurz und — krótko a węzłowato.

Bü'ndigkeit, *sf.* 1) ważność *f.*, moc obowiązująca; 2) siła przekonywająca; 3) zwięzłość *n.*

Bü'ndler, *sm.* -s, *pl.* —, związkowiec *m.*, spiskowiec *m.*

Bü'ndner, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Bundesgenoſſe.

Bü'ndnis, *sn. pl.* -ſſe, ob. Bund II. 1).

Bunt, *adi.* i *adv.* 1) pstry (pstro); -er Teppich pstry, wielobarwny kobierzec; 2) barwny, kolorowy; -es Papier kolorowy papier; 3) mieszany; -e Geſellſchaft mieszane towarzystwo; es geht — zu in dieſem Hauſe niemasz ładu w tym domu; er treibt es mir zu — za wiele mi już broi; 4) przeplatany; -e Reihe von Perſonen towarzystwo usadowione parami.

Bu'ntfarbig, *adi.* pstry.

Bu'ntfleckig, *adi.* pstro-plamisty.

Bu'ntkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, przekrasek mrówkowaty.

Bun'tſcheckig, *adi.* pstrokaty.

Bu'ntſpecht, *sm.* -es, *pl.* -e; dzięcioł *m.*

Bu'nze, *sf.* ob. Punze.

Bu'nzlau, *sn.* Bolesław. Bolesławiec i Bolesławów *m.*

Bü'rde, *sf. pl.* -n, 1) brzemię *n.*, ciężar *m.*; j—m eine — auflegen nałożyć na kogo ciężar; Würde bringt — godność bywa ciężarem; 2) (o kobiecie brzemiennej) ſie iſt von ihrer — glücklich entbunden porodziła szczęśliwie.

Bü're, *sf. pl.* -n, poszewka *f.* pościelowa.

Bureau', (wym.: biro'), *sn.* -s, *pl.* -s, biuro *n.*

Bureau'diener, *sm.* -s, *pl.* —, służący biurowy, woźny *m.*

Bureaukra't, *sm.* -en, *pl.* -en, biurokrata *m.*

Bureaukratie', *sf. pl.* -(e)n, biurokratyzm *m.*; biurokracya *f.*

Bureaukratiſch, *adi.* biurokratyczny.

Bureau'meuſch, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Bureaukrat.

Bureau'vorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, naczelnik *m.* biura

Burg, *sf. pl.* -en, 1) zamek *m.*, pałac *m.*; feſte — zamek obronny; 2) obrona *f.*, schronienie *n.*; eine feſte — iſt unſer Gott w Bogu obrona nasza.

Bu'rgbann, *sm.* -(e)s, obręb *m.* jurysdykcyi zamkowej.

Bü'rge, *sm.* -n, *pl.* -n, (Bürgin *sf. pl.* -innen) ręczyciel *m.*, poręczyciel *m.* (-ka *f.*); einen -n ſtellen dać poręczyciela; ich bin — dafür ręczę za to; einen -n ſoll man würgen kto poręczył, niechaj płaci.

Bü'rgen, *vn.* poręczyć, zaręczyć; für j—m — poręczyć za kogo; ich bürge nicht dafür, daß . . . nie ręczę za to, że . . .

Bü'rger, *sm.* -s, *pl.* — (-in *sf.*, *pl.* -innen) 1) mieszkaniec *m.* (mieszkanka *f.*); er iſt ein — dieſer Stadt to mieszkaniec tego miasta; 2) mieszczanin *m.*, obywatel miejski (mieszczanka *f.*, obywatelka *f.*); — werden nabyć prawo obywatelstwa (w mieście); 3) mieszczanin (w znaczeniu należący do stanu mieszczańskiego); der Adel, die — und die Bauern szlachta, mieszczanie i chłopi; 4) (Staats—) obywatel *m.* (państwa); —! Obywatele! Welt— człowiek, któremu ojczyzną świat cały; akademiſcher — student *m.*

Bü'rgerausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -,chüſſe, wydział *m.* obywatelstwa.

Bü'rgereid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga obywatelska.

Bü'rgerfrau, *sf. pl.* -en, 1) mieszczanka *f.*, obywatelka *f.* (miejska); 2) żona *f.* mieszczanina.

Bü'rgerfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (analogicznie; -feind) przyjaciel *m.* (nieprzyjaciel) mieszczaństwa; przyjaciel ludu.

Bü'rgergarde, *sf. pl.* -n, gwardya obywatelska.

Bü'rgerhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, 1) dom *m.* mieszczanina; 2) rodzina mieszczańska.

Bü'rgerkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec obywatelski.

Bü'rgerkrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna domowa.

Bü'rgerkrone, *sf. pl.* -n, korona obywatelska.

Bü'rgerlich, *adi.* i *adv.* 1) mieszczański, należący do stanu mieszczańskiego (po mieszczańsku); in -er Tracht w stroju miejskim, cywilnym; ein — gekleideter Offizier oficer przebrany po cywilnemu; 2) -er Tod śmierć cywilna, śmierć obywatelska; Verluſt der -en Rechte utrata praw obywatelskich; utrata przywilejów stanu mieszczańskiego; -es Geſetzbuch ustawa cywilna.

Bü'rgermädchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewczyna *f.* z mieszczańskiej rodziny.

Bür'germeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, burmistrz *m.*

Bü'rgermeiſteramt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, 1) funkcya burmistrzowska; 2) burmistrzostwo *n.*, urząd burmistrzowski, urząd miejski, magistrat *m.*

Bü'rgermeiſterin, *sf. pl.* -innen, burmistrzyni *f.*, żona *f.* burmistrza.

Bü'rgermiliz, *sf. pl.* -en, ob. Bürgergarde.

Bü'rgerpack, *sn.* -(e)s, motloch mieszczański.

Bü'rgerpflicht, *sf. pl.* -en, obowiązek obywatelski.

Bü'rgerrecht, *sn.* -es, *pl.* -e, (w mieście) prawo *n.* mieszczaństwa, obywatelstwo miejskie; (w państwie) prawo obywatelstwa, obywatelstwo *n.*; um das — in Öſterreich zu erlangen, mußte ich vorerſt mich um das — in Krakau bewerben ażeby zostać obywatelem austryackim, musiałem pierwej starać się o obywatelstwo (o prawo mieszczaństwa) w Krakowie.

Bü'rgerſchaft, *sf. pl.* -en, obywatelstwo *m.*, mieszczaństwo *n.*

Bü'rgerſchule, *sf. pl.* -n, szkoła miejska, szkoła wydziałowa.

Bü'rgerſinn, *sm.* -(e)s, poczucie obywatelskie.

Bü'rgerſtand, *sm.* -(e)s, stan mieszczański.

Bü'rgerſteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chodnik *m.* (trotoar *m.*).

Bü'rgerſtolz, *sm.* -es, duma obywatelska; pycha mieszczańska.

Bü'rgerſtunde, *sf.* godzina *f.* spoczynku (godzina zamykania bram i gospód).

Bü'rgersmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, mieszczanin *m.*

Bü'rgertugend, *sf.* *pl.* -en, cnota obywatelska.

Bü'rgerwache, *sf.* *pl.* -n, (Bürgerwehr) ob. Bürgergarde.

Bu'rgfreiheit, *sf.* ob. Burgbann.

Bu'rggraf, *sm.* -en, *pl.* -en, (-gräfin *sf.*, *pl.* -innen), **Burgvogt**, *sm.* -(e)s, *pl.* -vögte, burgrabia *m.*; burgrabia *m.* (burgrabina *f.*), kasztelan *m.* (kasztelanowa *f.*).

Bu'rghauptmann, *sm.* -(e)s, -männer, starosta *m.* na zamku.

Bu'rgherr, *sm.* -n, *pl.* -en, pan *m.* zamku.

Bü'rgſchaft, *sf.* *pl.* -en, rękojmia *f.*; poręka *f.*; — ſtellen dać porękę; — leiſten poręczyć.

Bu'rgverlies, *sn.* -ſes, *pl.* *pl.* -ſe, wieża *f.*, więzienie zamkowe.

Burgvogtei', *sf.* *pl.* -en, kasztelania *f.*

Bu'rgwache, *sf.* *pl.* -n, straż, warta pałacowa, zamkowa.

Burle'ske, *sf.* *pl.* -n, krotochwila *f.*, farsa *f.*

Burle'sk, *adi.* krotochwilny, ucieszny, żartobliwy.

Bu'rnus, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, płaszcz *m.* z kapiszonem.

Burſch, *sm.* -en, *pl.* -(e)n, (Bu'rſche, -n, *pl.* -n) *dim.* Bürſchchen *sn.*, 1) młody człowiek; chłopak *m.* (do posługi), pachołek *m.*; 2) towarzysz *m.*; 3) student należący do stowarzyszenia studenckiego (Burſchenſchafter); 4) chłopak w terminie, uczeń *m.* (u rękodzielnika); 5) służący oficerski; 6) ein feſcher — tęgi, chwacki chłopak, junak *m.*; ein handfeſter — silny, setny chłop; 7) Bürſchchen; (drwiąco) Sie ſind mir ein ſaubereš — dobre z pana ziółko.

Bürſch, ob. Birſch.

Bu'rſchenſchaft, *sf.* *pl.* -en, związek studencki (niemiecki).

Bu'rſchenſchaftler, **Bu'rſchenſchafter**, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Burſch 3), członek stowarzyszenia studenckiego.

Burſchiko'ſ, *adi.* 1) studencki, na sposób studencki; 2) (przen.) junacki, zuchowaty.

Bü'rſte, *sf.* *pl.* -n, (*dim.* Bü'rſtchen *sn.*) szczotka *f.* (*dim.* szczoteczka *f.*).

Bü'rſten, I. *va.* 1) czyścić, szczotkować; 2) j—m den Kopf — zmyć komu głowę; II. *vn.* (ſ.) über etw. hin— przelecieć przez co; er bürſtet gut dobrze zmyka.

Bü'rſtenabzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, odbitka szczotkowa (typ.)

Bü'rſtenbinder, *sm.* -s, *pl.* —, szczotkarz *m.*; er ſauft wie ein — pije jak szewc, jak gąbka, ciągnie jak żóraw studzienny.

Bü'rſtenhalter, *sm.* -s, *pl.* —, wieszadło *n.* na szczotki.

Bü'rſtenſpinner, *sm.* -s, *pl.* —, znamionówka, tarniówka *f.* (owad).

Bü'rzel, *sm.* -s, *pl.* —, ogonek *m.*, kuper *m.*

Bu'rzelbaum (Purzelbaum), *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, kozioł *m.* koziołek *m.*; einen — ſchlagen, einen — machen przewrócić koziółka.

Bu'rzelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, (bot.) kurza noga.

Bu'rzelmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer (*dim.* Burzelmännchen), figurka przewracająca koziołki, skoczek chiński.

Bu'rzeln, (purzeln) *vn.* (ſ.) upaść, powalić się, przewrócić się przez głowę, przewrócić koziołka.

Buſch, *sm.* -es, *pl.* Büſche, 1) krzak *m.*, kierz *m.*, krzew *m.*; ſich in die Büſche ſchlagen umknąć między krzaki, dać drapaka; 2) pęk *m.* (kwiatów), bukiet *m.*; 3) czub *m.* (włosów na głowie); bei j—m auf den — ſchlagen badać kogo.

Bu'ſchartig, *adi.* i *adv.*, krzakowaty, krzewiasty (-o).

Bü'ſchel, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Buſch) 1) pęk *m.*, pęczek *m.*; 2) czub *m.* (u ptaków i u ludzi), kosmyk *m.*; 3) snopek *m.*; 4) kiść *f.*, kita *f.*

Bü'ſchelartig, **Bü'ſchelförmig**, *adi.* i *adv.* krzewiasty (-sto), czubaty.

Bü'ſchelkiemer, *sm.* -s, *pl.* —, pędzloskrzelne ryby.

Bü'ſchelſchwänzig, *adi.* -e Vögel, bezmostkowce *pl.* (ptaki).

Bü'ſchelweiſe, *adv.* kitkowato, kiściami.

Bü'ſchelwurzel, *sf.* *pl.* -n, korzeń wiązkowy.

Bu'ſchgraš, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, (bot.) sit włosisty.

Bu'ſchholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, chróst *m.*

Bu'ſchicht, *adi.* i *adv.* krzaczysty, krzakowaty (-to).

Bu'ſchig, *adi.* i *adv.* krzaczysty (-sto), zarosły krzakami; -ge Augenbrauen krzaczyste brwi.

Bu'ſchklepper, *sm.* -s, *pl.* —, drapichrust *m.*, łotr *m.*, rozbójnik *m.*, drapieżnik *m.*, oprysz *m.*

Bu'ſchmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, dziki człowiek.

Bu'ſchnelke, *sf.* *pl.* -n, gwoździk pyszny.

Bu'ſchweide, *sf.* *pl.* -n, wierzba *f.*, łoza *f.*

Bu'ſchwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zarośle *n.*, krzewina *f.*

Bu'ſelwitz, *sn.* Bogusławice *pl.*

Bu'ſen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pierś *f.*, gors *m.*, łono *n.*; eine Schlange an ſeinem — nähren, hegen karmić węża u swej piersi; ſeinen Schmerz an j—s — ausweinen wypłakać się przed kim; 2) pazucha *f.*, zanadrze *n.*; die Hand in den — ſtecken wsadzić rękę za pazuchę; 3) wybrzeże *n.* (Meerbuſen), zatoka morska, odnoga morska; 4) serce *n.*; j—s Bild im — tragen nosić czyj obraz w sercu; er trägt einen Schalk im — to figlarz.

Bu'ſenfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (-in *sf.*, *pl.* -innen) przyjaciel *m.* od serca, przyjaciel serdeczny, druh *m.*, powiernik *m.*, (przyjaciółka, serdeczna przyjaciółka od serca, powierniczka *f.*).

Bu'ſenfreundſchaft, *sf. pl.* -en, przyjaźń serdeczna, przyjaźń ścisła.

Bu'ſenhalter, *sm.* -s, *pl.* —, rodzaj sznurówki.

Bu'ſenkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, dziecko serdeczne, dziecko najmilsze.

Bu'ſenkrauſe, *sf. pl.* -n, kryza *f.*, gors *m.*, żabot *m.* (u koszuli).

Bu'ſennadel, *sf. pl.* -n, szpilka *f.* do krawatki.

Bu'ſenſchleier, *sm.* -s, *pl.* —, welon osłaniający gors.

Bu'ſentuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, chustka osłaniająca gors.

Bu'ſſar, *sm.* -s, *pl.* -e, (Bu'ſſard, *sm.* -es, *pl.* -e) myszołów *m.* (gatunek małego orła).

Bu'ße, *sf. pl.* -n, pokuta *f.*, kara *f.*; j—m eine — auflegen wyznaczyć komu karę; ſich eine — auferlegen udać się na pokutę; — tun odprawiać pokutę, być na pokucie, pokutować; zur — na (za) karę.

Bü'ßen, I. *va.* i *vn.* (h.), etw. — i für etwas — pokutować, cierpieć za co, odpowiadać za co; für j—n — cierpieć za kogo; für die Sünden anderer büßen cierpieć za grzechy innych; etw. teuer — ciężko co odpokutować; mit dem Leben — życiem przepłacić; II. *va.* 1) alle Lücken — müſſen służyć do zatykania wszystkich dziur; er iſt gut genug zum Lücken — do zatykania dziur ujdzie: 2) ſeine Luſt — dogodzić swym chuciom.

Bü'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) pokutnik *m.* (pokutnica *f.*).

Bu'ßfertig, *adi.* skruszony, przejęty skrucha, gotowy do pokuty.

Bu'ßfertigkeit, *sf. pl.* -en, skrucha *f.*

Bu'ßgebet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, modlitwa pokutna.

Bu'ßgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, grzywna *f.*, kara pieniężna.

Bu'ßgewand, *sn.* -(e)s, *pl.* -wänder. ubiór pokutny, suknia pokutna.

Bu'ßhemd, *sn.* -es, *pl.* -en, koszula pokutna.

Bu'ßlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń pokutna.

Bu'ßprediger, *sm.* -s, *pl.* —, kaznodzieja skłaniający do pokuty.

Bu'ßpredigt, *sf. pl.* -en, kazanie pokutne.

Bu'ßpſalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, psalm pokutny.

Bu'ßtag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień pokuty.

Bu'ßtagspredigt, *sf. pl.* -en, kazanie *n.* w dniu pokuty.

Bu'ßtext, *sm.* -es, *pl.* -e, tekst pokutny.

Bu'ßträne, *sf. pl.* -n, łza *f.* pokuty, skruchy.

Bü'ßung, *sf. pl.* -en, pokutowanie *n.*

Bu'ßzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* pokuty.

Buſſo'le, *sf. pl.* -n, kompas *m.*

Bü'ſte, *sf. pl.* -n, biust *m.*

Bu'tſchowitz, *sn.* Budyszowice *pl.*

Bu'tte, (**Bütte**), *sf. pl.* -n, 1) faska *f.*, kadź *f.*, kadka *f.*, dzierzka *f.*; 2) płaszczka *f.* (ryba) (także Steinbutte) flądra *f.*

Bu'ttel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. butelka *f.*

Bü'ttel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) stróż *m.* więźniów, siepacz *m.*; 2) hyceł *m.*, oprawca *m.*, kat *m.*

Bü'ttelknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pomocnik *m.* kata.

Büttelei', *sf. pl.* -en, więzienie *n.*, koza *f.*

Bu'ttenpapier, **Bü'ttenpapier**, *sn.* -(e)s, papier czerpany.

Bu'tter, *sf.* masło *n.*; ſein Herz iſt weich wie — ma serce miękkie jak masło, ma słabe serce; er hat — auf dem Kopfe ma masło na głowie, (tyle co:) ma coś na sumieniu.

Bu'tterampfer, *sm.* -s, *pl.* —, szczaw tępolistny (rośl.).

Bu'tterartig, *adi.* maślany, masłowaty.

Bu'tterblume, *sf. pl.* -n, mlecz *m.*, kaczyniec *m.* (rośl.).

Bu'tterbrezel, *sf. pl.* -n, obwarzanek maślany, obwarzanek z masłem.

Bu'tterbrot, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) kawałek *m.* chleba z masłem; belegtes — kanapka *f.*; das iſt für ihn nur ein — to dla niego zabawka; 2) wieczerza *f.*, kolacya *f.*

Bu'tterbrühe, *sf. pl.* -n, sos maślany.

Bu'tterbüchſe, *sf. pl.* -n, maślniczka *f.*, jaszczyk *m.* na masło.

Bu'tterfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, 1) faska *f.* do masła; 2) maślnica *f.* (do robienia masła).

Bu'tterfrau, *sf. pl.* -en, maślarka *f.*, kobieta *f.* z masłem.

Bu'ttergelb, *adi.* żółty jak masło.

Bu'tterhandel, *sm.* -s, handel *m.* masłem.

Bu'tterhändler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) maślarz *m.*, handlujący masłem (maślarka *f.*, handlarka *f.* masłem).

Bu'tterkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, (bot.) tłustosz zwyczajny.

Bu'tterkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek maślany, placek na maśle.

Bu'ttermann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, ob. Butterhändler.

Bu'ttermarkt, *sm. pl.* -(e)s, -märkte, targ *m.* na masło, targ masła.

Bu'ttermilch, *sf.* maślanka *f.*

Bu'ttern, *vn.* (*f.*) masło robić; es wird gebuttert robią masło; die Sahne buttert nicht śmietana się nie krupi na maslo, nie chce się zrobić masło.

Bu'tterſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Bu'tterſchnitte**, *sf. pl.* -n, ob. Butterbrot.

Bu'tterſtänder, *sm.* -s, *pl.* —, faska *f.* na masło, czarka *f.* na masło.

Butt'erſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, **Bu'tterſtiel**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tłoczek *m.* w maślnicy.

Bu'tertag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień, w którym się masło robi.

Bu'tterteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ciasto zarobione masłem, ciasto francuskie.

Bu'ttertopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, garnek *m*, na masło.

Bu'ttervogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, biały motyl.

Bu'tterweck, *sm.* -s, *pl.* -e, osełka *f.* masły; bułka *f.* z masłem.

Bu'tterweich, *adi.* miękki jak maslo.

Bü'ttner, *sm.* -s, *pl.* —, bednarz *m.*

Butz, *sm.* -es, *pl.* -e, **Butzen**, *sm.* -s, *pl.* —, 1) koniec *m.*, koniuszek *m.*; 2) ropa *f.* materya z oczu płynąca; 3) serduszko *m.*, pępek *m.*, golanka *f.* (w owocu); 5) zalany druk.

Bü'tzendorf, *sn.* Objezierze *u.*

Bu'tzenſcheibe, *sf. pl.* -n, szyba kolorowa oprawna w olów.

Bu'xbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, ob. Buchsbaum.

By'ron, (wym.: bajron) *sm.* Byron.

Byſ'anz, *sn.* Bizancya *f.*

C.

(Wyrazów nie znajdujących się pod literą C należy szukać pod literami K, S i Z.)

C, trzecia litera alfabetu, wymawia się przed a, o, u i przed spółgłoskami jak k, przed e, i, y, jak z.

Cachene'z, *sn.* —, *pl.* —, szalik *m.*, chustka *f.* na szyję.

Cacho'u, *sn.* -s, cierpna blada.

Cäci'lie, *sf.* Cecylia *f.*

Cäci'lienhof, *sm.* Chlebowo *n.*

Ca'dre, *sn.* -s, kadra *f.* (wojsk.).

Café', *sn.* -s, *pl.* -s, kawiarnia *f.* (Kaffeehaus).

Cafetie'r, *sm.* -s, *pl.* -s, właściciel *m.* kawiarni, kawiarz *m.*

Cake(s), (wym.: keks) *sn.* angielskie biszkopty.

Calai's, (wym.: kalé) *sn.* Calais, cieśnina kaletańska.

Canka'n, *sm.* -s, kankan *m.*

Cä'ſar, *sm.* -s, *pl.* -en, Cezar *m.*

Cäſare'witſch, *sm.* —, carewicz *m.*

Cäſare'wna, *sf.* carewna *f.*, żona *f.* następcy tronu rosyjskiego.

Ca'ttaro, *sn.* Kotor *m.*

Cauſerie, (wym.: kozeri) *sf. pl.* -n, gawędka *f.*, pogadanka *f.*

Cauſe'uſe, (wym.: kozös) *sf. pl.* -n, mała sofka.

Celli'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, wiolonczelista *f.*

Ce'llo, *sn.* -s, *pl.* -s, i -li, wiolonczela *f.*

Ce'lſius, *sm.* —, Celsiusz *m.*

Centi'me, *sm.* -n, i -s, *pl.* -n, i -s, cent *m.*

Cerevi's, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) piwo *n.*; 2) auf — słowo honoru (studenckie); 3) czapka studencka.

Ces, *sn.* ces (muz.)

Cetti'nje, *sn.* Cetynia *f.*

Chagri'n, (wym.: szagrę), *sm.* -s, *pl.* -s, **Chagri'nleder**, *sn.* -s, *pl.* —, szagryn *m.*, skóra szagrynowa.

Chai'ſe, (wym.: szes), *sf. pl.* -n, półkaretęk *m.*, kolaska *f.*

Chaldä'a, *sn.* Chaldea *f.*; chaldäiſch *adi.* chaldejski, *adv.* po chaldejsku.

Chalkogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, miedziorytownik *m.*

Chalkographie', *sf.* miedziorytnictwo *n.*, kalkografya *f.*

Chalzedo'n, (wym.: kalcedon), *sn.* -s, *pl.* -e, chalcedon *m.* (kamień).

Chamä'leon, *sn.* -s, *pl.* -s, chameleon *n.* (gatunek jaszczurki); (przen.) człowiek zmienny, niestały.

Chamä'leonartig, *adi.* i *adv.* zmienny (-nie), niestaly (-sta), falszywy.

Chamä'leonnatur, *sf. pl.* -en, usposobienie *n.* zmienne, niestale, falszywe.

Chamo'is, (wym.: szamoa) *adi.* szamowy.

Champa'gne, (wym.: szampań) *n.* Szampania *f.*

Champa'gner, (wym.: szampanier), *sm.* -s, *pl.* —, szampan *m.*, wino szampańskie.

Champa'gnerfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* win szampańskich.

Champa'gnerflaſche, *sf. pl.* -n, szampanówka *f.*, szampanka *f.*

Champa'gnerkühler, *sm.* -s, *pl.* —, naczynie *n.* do zamrażenia szampana.

Champa'gnerwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Champagner.

Cha'mpignon, (wym.: szampinion), *sm.* -s, *pl.* -s, szampinion *m.*, pieczarka *f.*

Cha'mpion, (wym.: szampion), *sm.* -s, *pl.* -s, popleczník *m.*; mistrz *m.*

Cha'nce, (wym.: szans), *sf. pl.* -n, szansa *f.*, widoki (*pl.*); er hat gute -n on ma dobre widoki.

Cha'nge, *sf.* (wym.: szanż) wymiana *f.*, zamiana *f.*

Changea'nt, (wym.: szanżan) *adi.* mieniący się (kolor.).

Changie'ren, (wym.: szanżiren), *va.* i *vn.* (h.) odmienić, zmienić, przemienić.

Chanſone'tte, *sf. pl.* -n, szansonetka *f.*, szansonistka *f.*

Cha'os, *sn.* —, 1) chaos *m.*, zamęt pierwotny; 2) (w znaczeniu ogólnem) zamęt *m.*, mieszanina *f.*, plątanina *f.*, nieporządek *m.*

Chaotiſch, *adi.* i *adv.* chaotyczny (-cznie).

Chara'de (wym.: szarade), *sf. pl.* -n, szarada *f.*, zagadka *f.*

Chara'kter, *sm.* -s, *pl.* -te're, 1) charakter *m.*, cecha *f.*; ein Mann von feſtem — mąż stalego charakteru; ſeinem — treu bleiben zachować swój charakter; 2) charakter *m.*, zawód *m.*, stanowisko *n.*; wie iſt Ihr — jakie pan piastujesz stanowisko? czem pan jesteś? er kam im — eines Geſandten przybyl w charakterze posla.

Charakteriſie'ren, *va.* charakteryzować, cechować, znamionować; dieſer Umſtand charakteriſiert ihn am beſten to go najlepiej charakteryzuje.

Charakteri'ſtik, *sf. pl.* -en, charakterystyka *f.*

Charakteri'ſtiker, *sm.* -s, *pl.* —, charakterystyk *m.*

Charakteri'ſtiſch, *adi.* i *adv.* charakterystyczny (-nie), znamionujący (-co).

Chara'kterfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.*, wada *f.* charakteru.

Chara'kterfeſtigkeit, *sf.* stałość *f.* charakteru.

Chara'kterkopf, *sm.* -es, *pl. p.l* -köpfe, głowa charakterystyczna.

Chara'kterlos, *adi.* 1) bez charakteru; er hat ein -ſes Geſicht twarz jego niema żadnego wyrazu; 2) bezczelny, podły.

Chara'kterloſigkeit, *sf. pl.* -en, brak *m.* charakteru, bezczelność *f.*

Chara'kterrolle, *sf. pl.* -n, rola charakterystyczna.

Charakterſchwach, *adi.* niedołężny.

Chara'kterſchwäche, *sf. pl.* -n, niedołężność *f.*

Chara'kterzug, *m.* -(e)s, *pl.* -züge, rys *m.* charakteru, cecha *f.* charakteru; das iſt ein ſchöner — von ihm to pięknie świadczy o jego charakterze.

Charfrei'tag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, Wielki Piątek *m.*

Cha'rge, (wym.: szarże), *sf. pl.* -n, szarża *f.*, stopień *m.*, urząd *m.*, godność *f.*, ranga *f.*

Chargie'ren, *va.* 1) nacierać, atakować; 2) nabijać i wypalić; 3) przesadzać.

Chaſſidi'm, *sm.* -s, *pl.* —, żyd husyt *m.*

Chariva'ri, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* -s, kocia muzyka.

Cha'rtern, *va.* ein Schiff — wynająć okręt.

Chartreu'ſe, (wym.: szartröż) rodzaj likieru.

Charyb'bdis, *sf.* Charybba *f.*

Chaude'au, (wym.: szodo') *sm.* -s, winna polewka.

Chauffeu'r, (wym.: szofe'r) *sm.* -s, *pl.* -e, palacz *m.*, kierownik *m.* samochodu.

Chauſſee', (wym.: szosé), *sf. pl.* -n, szosa *f.*, droga żwirowa, gościniec kamienny.

Chauſſee'geld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, szosowe *n.*

Chauffie'ren, *va.* brukować.

Chauvini'ſmus, (wym.: szowinismus), *sm.* —, *pl.* -men, szowinizm *m.*

Chauvini'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, szowinista *m.*

Chauvini'ſtiſch, *adi.* i *adv.* szowinistyczny (-cznie).

Chef, (wym.: szef), *sm.* -s, *pl.* -s, szef *m.*, naczelnik *m.*

Che'lchen, *sn.* Chechty *pl.*

Chemie', *sf.* chemia *f.*

Chemika'lien, *sf.* (tylko w *pl.* używane) chemikalia *pl.*, preparaty chemiczne.

Che'miker, *sm.* -s, *pl.* —, chemik *m.*

Che'miſch, *adi.* i *adv.* chemiczny (-cznie).

Chemiſe'tte, (wym.: szmizét) *sf. pl.* -n, półkoszulek *m.*

Chemi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, chemista *m.*

Che'mnitz, *sn.* Kamienice *f.*

Chemnitzer Erzgebirge, *sn.* Rudawy Szczawnickie.

Cheroná'a, *sn.* Cheronea *f.*

Che'rſo, *sn.* Kres, Chres *m.*

Che'rub, *sm.* -s, *pl.* Cherubi'm, cherub *m.*, cherubin *m.*

Chevalere'ſk, (wym.: szewaleresk) *adi.* i *adv.* (ritterlich) rycerski, po rycersku.

Chevalie'r, (wym.: szwalie), *sm.* -s, *pl.* -s, rycerz *m.*

Che'viot, (wym.: szewiot), szewiot *m.* (rodzaj sukna).

Chiffo'n, *sm.* -s, *pl.* -s, szmaty *m.*; szyfon *m.* (płótno bawełniane).

Chi'ffre, (wym.: szifr), *sf. pl.* -n, cyfra *f.*, szyfra *f.*

Chiffrie'ren, *va.* i *vn.* (h.) pisać cyframi, szyframi; ein chiffrierter Brief list szyfrowany.

Chigno'n, (wym.: szinią'), *sm.* -s, *pl.* -s, szynion *m.*, warkocz przyprawiony.

Chi'na, *sn.* Chiny *pl.*; Chineſe *sm.* Chińczyk; Chineſin *sf.* Chinka; chineſiſch *adi.* chiński, *adv.* po chińsku.

Chi'na, (wym.: kina), *sn.* -s, china *f.* (lekarstwo).

Chi'narinde, *sf.* kora chinowa.

Chi'naſilber, *sn.* -s, srebro chińskie.

Chi'nchila, (wym.: czinczila), *sn.* -s, *pl.* -s, gatunek futerka.

Chini'n, *sn.* -s, chinina *f.*

Chi'os, *sn.* Chios *m.*

Chi'ragra, *sn.* -s, chiragra *f.*, gościec *m.*

Chiroma'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, chiromantyk *m.*

Chiromantie', *sf. pl.* -en, chiromancya *f.*, sztuka *f.* wróżenia z rąk.

Chiroma'ntin, *sf. pl.* -innen, chiromantka *f.*

Chiru'rg, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) chirurg *m.*; 2) lekarz dyplomowany (nie graduowany).

Chirurgie', *sf.* chirurgia *f.*

Chiru'rgiſch, *adi.* i *adv.* chirurgiczny (-cznie); das iſt nur auf -em Wege heilbar to tylko przez operacyę da się wyleczyć.

Chi'ton, *sm.* -s, *pl.* -e, grecka szata.

Chla'pau, *sn.* Chłapowo *n.*

Chlo'e, *sf.* Chloe.

Chlor, *sn.* -s, chlor *m.*

Chlo'rhaltig, *adi.* zawierający chlor.

Chlo'rkalium, *sn.* -s, chlorek potasowy.

Chlo'rnatrium, *sn.* -s, chlorek sodowy.

Chlo'rſäure, *sf.* kwas chlorowy.

Chlo'rſeife, *sf. pl.* -n, mydło chlorowe.

Chlo'rverbindung, *sf. pl.* -en, połączenie chlorowe.

Chlo'rwaſſerſtoffſäure, *sf.* —, kwas chlorowodorowy.

Chlora'l, *sn.* -s, chloral *m.*

Chlorofo'rm, *sn.* -(e)s, chloroform *m.*

Chloroformie'ren, *va.* chloroformować.

Chlorofi'll, *sn.* -s, zieleń roślinna, chlorofil *m.*

Chloro'ſe, *sf. pl.* -n, blednica *f.*

Cho'cim, *sn.* Chocim *m.*

Chodſche'ſen, *sn.* Chodzież *f.*

Chok, (wym.: szok) *sm.* -s, *pl.* -s, uderzenie *n.*, wstrząśnienie *n.*, wstrząs *m.*

Chokie'ren, *vn.* (h.) dotknąć razić.

Cho'lera, *sf.* cholera *f.*

Cho'leraepidemie, *sf. pl.* -(e)n, epidemia chobryczna, zaraza choleryczna.

Cho'lerakrank, *adi.* chory na cholerę.

Cho'leraſeuche, *sf. pl.* -n, ob. Choleraepidemie.

Chole'riker, *sm.* -s, *pl.* —, choleryk *m.*, człowiek *m.* gorącego temperamentu.

Choleri'ne, *sf.* choleryna *f.*

Chole'riſch, *adi.* i *adv.* choleryczny (-cznie).

Chor, *sm.* (niekiedy *sn.*) -(e)s, *pl.* Chöre, chór *m.* (we wszystkich znaczeniach słowa polskiego); im — ſingen śpiewać w chórze, chórem; zum — gehörig przynależny do chóru.

Chora'l, *sm.* -(e)s, *pl.* Choräle, chorał *m.*

Chora'lbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* śpiewów choralnych.

Chorali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, choralista *m.*

Cho'raltar, *sm.* -(e)s, *pl.* -altäre, wielki ołtarz.

Cho'ramt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, nabożeństwo *n.* na chórze.

Chor'biſchof, *sm.* -s, *pl.* -biſchöfe, biskup *m.* sufragan.

Choreographie', *sf.* choreografia *f.*, sztuka baletnicza.

Cho'rfrau, *sf. pl.* -en, kanoniczka *f.*

Cho'rgeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -geſänge, śpiew chóralny.

Cho'rhemd, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, komża *f.*, komeszka *f.*

Cho'rherr, *sm.* -n, *pl.* -en, kanonik *m.*

Chori'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, chórzysta *m.*

Chori'ſtin, *sf. pl.* -innen, chórzystka *f.*

Cho'rknabe, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopiec do mszy służący.

Chorogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, chorograf *m.*

Chorographie', *sf.* chorografia *f.*

Cho'rſänger, *sm.* -s, *pl.* —, śpiewak *m.* w chórze.

Cho'rſtimme, *sf. pl.* -n, głos chórowy, głos przydatny do chóru.

Cho'rus, *sm.* ob. Chor.

Cho'rzlow, *sn.* Chocielowo *n.*

Chreſtomathie', *sf. pl.* -en, chrestomatya *f.*, antologia *f.*, wyjątki z dzieł.

Chri'e, *sf. pl.* -n, 1) chryja *f.*, krótka rozprawa retoryczna; 2) chryja *f.*, klotnia *f.*, awantura *f.*

Chri'ſam, *sn.* -s, chryżmo *n.*, olejek święcony.

Chriſt, *sm.* -en, *pl.* -en, chrześcijanin *m.*; — werden chrześcijaninem zostać; der heilige — Jezusek, Bozia; der heilige — hat mir das geſpendet otrzymałem to na gwiazdkę, jako podarunek na Boże narodzenie.

Chri'ſtabend, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wilia *f.* Bożego Narodzenia.

Chri'ſtbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, Boże drzewko.

Chri'ſtbeſcherung, *sf. pl.* -en, kolenda *f.*, podarunek *m.* na Boże Narodzenie.

Chri'ſtburg, *sf.* Dzierzgoń *m.*

Chri'ſtenheit, *sf.* chrześcijaństwo *n.*, świat chrześcijański.

Chri'ſtenliebe, *sf.* miłość chrześcijańska.

Chri'ſtenpflicht, *sf. pl.* -en, powinność chrześcijańska.

Chri'ſtenſeele, *sf. pl.* -n, dusza chrześcijańska; chrześcijanin *m.*; es war keine — da nie było żywej duszy.

Chri'ſtenſinn, *sm.* -(e)s, duch chrześcijański, sposób myślenia chrześcijański.

Chri'ſtentum, *sn.* -s, chrześcijaństwo *n.*, chrystyanizm *m.*, wiara chrześcijańska; ſich zum — bekehren przejść na wiarę chrześcijańską; ſeine Kinder im — erziehen wychowywać swoje dzieci w chrześciańskiej wierze.

Chri'ſtenverfolgung, *sf. pl.* -en, prześladowanie *n.* chrześcijan.

Chri'ſtfelde, *sn.* Krostkowo *n.*

Chri'ſtfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, **Chri'ſtfeier**, *sf. pl.* -n, święto *n.* Bożego Narodzenia.

Chri'ſtgeſchenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gwiazdka *f.*, podarunek *m.* na Boże Narodzenie.

Chri'ſtian, *sm.* -s, Krystyan Chriſti'ne *sf.* Krystyna, *dim.* Chriſti'nchen Krysia, Krzysia.

Chri'ſtin, *sf. pl.* -innen, chrześcijanka *f.*

Chri'ſtkind, *sn.* -(e)s, **Chri'ſtkindel**, *sn.* -s, dziecіątko *n.* Jezus; ſich — etwas zum — ſchenken podarować co komu na Boże Narodzenie.

Chriſtlich, *adi.* chrześcijański; *adv.* po chrześcijańsku.

Chriſt'markt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targ *m.* przed Bożem Narodzeniem, jarmak *m.* przed Bożem Narodzeniem.

Chri'ſtmeſſe (Chriſtmette), *sf. pl.* -n, jutrznia *f.*

Chri'ſtmonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, grudzień *m.*

Chri'ſtnacht, *sf. pl.* -nächte, noc *f.* Bożego Narodzenia.

Chri'ſtoph, *sm.* -s, Krzysztof.

Chri'ſtſchein, *sm.* -s, *pl.* -e, nów *m.* grudnia.

Chri'ſttag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* Bożego Narodzenia.

Chri'ſtus, *sm.* Chrystus.

Chri'ſtusbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz *m.* Chrystusa.

Chri'ſtuskopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głowa Chrystusowa.

Chri'ſtuslehre, *sf.* nauka Chrystusowa.

Chri'ſtwoche, *sf. pl.* -n, tydzień Bożego Narodzenia.

Chrom, *sn.* -(e)s, chrom *m.*

Chroma't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e chromian *m.*

Chroma'tik, *sf.* chromatyka *f.*

Chroma'tiſch, *adi.* chromatyczny.

Chro'meiſen, *sn.* -s, **Chro'meiſenſtein**, *sn.* -(e)s, żelazo chromowe.

Chromolithogra'ph, *sm.* -en *pl.* -en, chromolitograf *m.*

Chromolithographie', *sf. pl.* -en, chromolitografia *f.*

Chromolithogra'phiſch, *adi.* i *adv.* chromolitograficzny (-cznie).

Chromotypie', *sf. pl.* -(e)n, chromotypia *f.*, chromodruk *m.*

Chro'nik, *sf. pl.* -en, kronika *f.*

Chro'nikenſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, kronikarz *m.*

Chro'niſch, *adi.* i *adv.* chroniczny (-cznie); -e Krankheit przewlekła, długotrwała, chroniczna choroba.

Chroni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Chronikenſchreiber.

Chronolo'g, *sm.* -en, *pl.* -en, chronolog *m.*, czasopis *m.*

Chronologie', *sf. pl.* -(e)n, chronologia *f.*

Chronolo'giſch, *adi.* i *adv.* chronologiczny (-cznie).

Chronome'ter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, chronometr *m.* (czasomiar *m.*).

Chryſanthe'm, *sn.* -en, *pl.* -en, jastruń *m.*, złocień *m.* (bot.).

Chryſoli'th, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chryzolit *m.*, złotokamień *m.*

Chryſopra's, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, chryzopraz *m.*, odmiana chalcedonu.

Ci'cero, 1) *sm.* Cycero; ciceroniſch *adi.* cyceroński; 2) *sf.* druk *m.*

Cicero'ne, *sm.* -n, *pl.* -n, przewodnik *m.*, oprowadziciel *m.*

Cili'cien, *sn.* Cylicya *f.*

Ci'lli, *sn.* Cela *f.*, Celje *n.* Celowiec *m.*

Cincinna'tus, *sm.* Cyncynatus i Cyncynat.

Ci'rce, *sf.* Cyrce.

Cis, *sn.* cis *n.* (muz.).

Cla'que, (wym.: klak) *sf.* klaka *f.*

Claque'ur, *sm.* -s, *pl.* -e, najęty klaskacz, klakier *m.*

Cli'que, (wym.: klik), klika *f.*, szajka *f.*, zgraja *f.*

Cli'queweſen, *sn.* -s, **Cli'quewirtſchaft**, *sf.* wpływ *m.*, intrygi *pl.* kliki.

Clown, *sm.* -s, *pl.* -s, błazen cyrkowy, klown *m.*

Co'de, (wym.: kod), *sm.* -(s), *pl.* -s, księga *f.* praw.

Coeur, *sn.* -(s), czerwień *m.* (kier *m.* w kartach).

Coffeu'r, (wym.: koafe'r) *sm.* -s, *pl.* -e, fryzyer *m.*

Coiffü're, (wym.: koafi'r) *sf. pl.* -n, fryzura *f.*, stroik *m.* na głowę.

Cö'leſtin, *sm.* Celestyn.

Co'mpound = Maſchine, *sf. pl.* -n, maszyna sprzężona.

Co'rmous, *sn.* Kormin *m.*

Corne'ille, (wym.: kornej) *sm.* Corneille.

Couleu'r, (wym.: kulö'r), *sf. pl.* -s, 1) kolor *m.*; 2) kozera *f.*; 3) studencki związek.

Couli'ſſe, *sf. pl.* -n, kulisa *f.*

Coulo'ir, (wym.: kuloa'r) *sm.* -s, *pl.* -s, kurytarz *m.*

Coupe' (wym.: kupe'), *sn.* -s, *pl.* -s, przedział *m.* (w wagonie kolejowym); karetka *f.*

Coupie'ren, *va.* 1) przeciąć, odciąć; 2) (w grze w karty) zabić i zebrać.

Cou'r, *sf.* (Hof); es iſt heute große — dzisiaj wielkie przyjęcie u dworu; j—m die — machen, ſchneiden mieć się do kogo, smalić do kogo cholewki.

Couragie'rt, *adi.* odważny, męski, śmiały.

Courta'ge, *sf. pl.* = n, faktorne *n.*, kurtaż *m.*

Courtoiſie' (wym.: kurtoazi') *sf. pl.* -n, kurtoazya *f.*, grzeczność *f.*

Couſi'n, (wym.: kuzę'), *sm.* -s, *pl.* -s, kuzyn *m.*; krewny *m.*, brat *m.* (cioteczny albo stryjeczny).

Couſi'ne, *sf. pl.* -n, kuzynka *f.*, krewna *f.*, siostra *f.* (cioteczna albo stryjeczna).

Cre'me, (wym.: krem), 1) bita śmietanka, krem *m.*; 2) śmietanka *f.*, wybór *m.*, kwiat *m.* towarzystwa; 3) kolor kremowy.

Cre'metorte, *sf. pl.* -n, tort *m.* z kremem.

Creſce'ndo, *adv.* wzmacniając, coraz silniej.

Croupie'r, (wym.: krupie'), krupier *m.*

Cſa'kathurn, *sn.* Czakowiec *m.*, Czakatornia *f.*

Cy'prian, *sm.* Cypryan.

Cy'rus, *sm.* Cyrus.

Cyri'lliſch, *adi.* -e Schrift cyrylica *f.* pismo słowiańskie.

D.

D, *sn.* czwarta litera alfabetu.

Da, I. *adv.* 1) dla oznaczenia miejsca; tu, tam; wer geht — kto tu (tam) idzie? was machen Sie — ? co pan tu robisz? von hier bis — stąd dotąd; hier und — tu i tam; — und dort tu i tam; — oben tam na górze; — bin ich otóż jestem; ich bin — jestem tu; er iſt noch nicht — a) jeszcze nie przybył, nie wrócił; b) jeszcze go tu niema; wer —? kto tam? — iſt er oto (otóż) jest, otóż i on; der Mann — ten oto człowiek; — würde ich ſchön ankommen! pięknie bym się wybrał! — haben wir es! a) otóż mamy) b) (tyle co) ot i gotowe nieszczęście; ich bin ſogleich wieder — zaraz (niebawem) wrócę; 2) jako wykrzyknik; ſiehe —! patrz! popatrz no! du —! ty tam! nichts —! nic z tego! 3) dla wzmocnienia wyrażenia: iſt keiner — der . . .? nie masz (tu) nikogo, ktoby? . . .? wer — will ktokolwiek chce; als — ſind jakoto; — haſt du dein Geld oto twoje pieniądze; 4) (zamiast wo) der Ort, — das Verbrechen geſchehen iſt miejsce, gdzie popełnioną została zbrodnia; 5) dla oznaczenia obecności lub istnienia; — ſein być obecnym; er iſt für mich nicht — dla mnie on nie istnieje; wäre er nicht — geweſen, ſo hätte ich den Prozeß gewonnen gdyby nie on, byłby proces wygrał; das iſt noch nie — geweſen tego jeszcze nie bywało; alles iſt ſchon — geweſen! nic nowego pod słońcem! wszystko to już bywało! 6) dla oznaczenia czasu; — ſprach er wtedy na to przemówił; — lief alles fort na to, wówczas, wtedy wszyscy uciekli; 7) dla oznaczenia okoliczności: — kann man ſagen, daß . . . w tym wypadku powiedzieć można, że . . .; was kann ich — machen? cóż mogę wobec tego (w tym razie) uczynić? — braucht's Mut w takim wypadku trzeba mieć odwagę; und — wagt man noch zu behaupten i wobec tego śmią jeszcze twierdzić; II. *conj.* skoro, kiedy, podczas gdy; — ich mit dir rede podczas gdy z tobą mówię, kiedy z tobą mówię; — alles beendigt war

kiedy wszystko było skończone; — ſie ſich verheiratete z okazyi jej zamążpójścia, wychodząc za mąż; — dem ſo iſt skoro rzecz tak się ma; — Sie ein Kenner ſind zważywszy, że pan jesteś znawcą.

Dabei', (także da'bei) *adv.* 1) w odniesieniu do miejsca: obok, blizko; wir ſind ganz nahe — jesteśmy tuż obok; — ſein być obecnym przy czem, być przy czem; ich bin — biorę w tem udział; — ſtehen stać obok; es iſt ein Garten — jest obok (przy tem) ogród; 2) w odniesieniu do czasu: ich bin eben — an ihn zu ſchreiben mam właśnie pisać do niego, zabieram się właśnie do napisania mu; ich war nahe — den Verſtand zu verlieren byłem blizkim szaleństwa; 3) przy tem; ich habe nichts — gewonnen nic przy tem nie zarobiłem; er bleibt — zostaje, obstaje przy tem; es iſt wohl etwas Neid — i zazdrość odgrywa przy tem pewną rolę; was iſt denn —? cóż w tem złego? es bleibt — przy tem zostaje, na tem koniec; ich habe mir nichts Böſes — gedacht nie miałem przytem nic złego na myśli; was ſollte ich — tun? cóż miałem wobec tego czynić? 4) przytem, nadto, oprócz tego; er iſt klug und ſchlecht — jest mądry, a przytem zły; ſie iſt ſchön und — gebildet jest piękną, a nadto i wykształconą; er iſt arm, und — unterſtützt er noch andere mimo że sam jest biednym, udziela jeszcze innym wsparcia.

Dabei'=ſitzen, *vn.* ſaß dabei, habe (bin) dabei geſeſſen, siedzieć obok.

Dabei'=ſtehen, *vn.* ſtand dabei, habe (bin) dabei geſtanden stać obok, być obecnym przy czem.

Da'ber, *sn.* Dabrzewo *n.*

Daca'po, *m.* powtórzenie *n.*; jeszcze raz, dakapo.

Dach, *sn.* -(e)s, *pl.* Dächer, dach *m.*, poszycie *n.* domu, pokrowa *f.*, strzecha *f.*, unter einem -e wohnen mieszkać w jednym domu, pod jednym dachem; unter dem -e wohnen mieszkać na poddaszu; ein Haus unter — bringen doprowadzić dom (budowę) pod dach; ein Sperling in der Hand iſt beſſer als eine Taube auf dem -e lepszy wróbel w garści, niż gołąb na dachu; j—m — und Fach geben dać komu przytułek; etw. unter — und Fach bringen skończyć co; er hat weder — noch Fach nie ma przytułku, nie ma gdzie głowy położyć.

Da'chbogen, *sm.* -s, *pl.* —, kabłąk *m.* dachu.

Da'chbund, *sm.* -(e)s, wiązanie *n.* (więźba *f.*) dachu.

Da'chdecker, *sm.* -s, *pl.* —, pokrywacz *m.*, dekarz *m.*

Da'chfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* w dachu.

Da'chfirſt, *sm.* -es, *pl.* -e, grzbiet *m.* dachu.

Da'chförmig, *adi.* daszkowaty, spadzisty.

Da'chgebinde, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Dachbund.

Da'chgeſchoß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, poddasze *n.*, mansarda *f.*

Da'chkammer, *sf. pl.* -n, komora *f.* pod strzechą; izdebka *f.* na poddaszu.

Da'chkehle, *sf. pl.* -n, kąt *m.* między dachami, rynienka *f.*

Da'chkern, *sm.* -(e)s, jądro *n.* szczytu, móżdżku (med.).

Da'chpappe, *sf.* tektura dachowa; aſphaltierte — smołowica *f.*

Da'chpfanne, *sf. pl.* -n, dachówka *f.*

Da'chpfette, *sf. pl.* -n, płatew *f.*, leżnia *f.*

Da'chrahm, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Dachpfette.

Da'chrinne, *sf. pl.* -n, rynna *f.* na dachu.

Dachs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, borsuk *m.*, jaźwiec *m.*

Da'chsbau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jama borsucza.

Da'chſchiefer, *sm.* -s, łupek *m.*

Da'chſchindel, *sf. pl.* -n gont *m.*, dranica *f.*

Da'chsfalle, *sf. pl.* -n, pułapka *f.* na borsuki.

Da'chsfett, *sn.* -es, sadło borsucze.

Da'chshund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jamnik *m.*

Da'chſparren, *sm.* -s, *pl.* —, krokiew *f.* dachu.

Da'chſtroh, *sn.* -(e)s, słoma *f.* do pokrycia dachu.

Da'chſtübchen, *sn.* -s, *pl.* —, izdebka *f.* na poddaszu.

Da'chſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, zrąb *m.*, wiązanie dachowe.

Da'chſtuhlpfette, *sf. pl.* -n, podpora *f.* krokwi.

Da'chtel, *sf. pl.* -n, policzek *m*; j—m eine — verſetzen dać komu w twarz.

Da'chteln, *va.* j—m — wypoliczkować kogo.

Da'chtraufe, *sf. pl.* -n, okap *m.*

Da'chung, *sf. pl.* -en, opatrzenie *n.* (pokrycie *n.*) dachem.

Da'chwalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, naczołek *m.* dachu.

Da'chwohnung, *sf. pl.* -en, mieszkanie *n.* na poddaszu.

Da'chziegel, *sm.* -s, *pl.* —, dachówka *f.*; hohler — dachówka staśkowa.

Dä'dalus, *sm.* Dedal.

Dadu'rch, *adv.* 1) tędy, tamtędy; — mußt du gehen tędy musisz przejść; 2) przez to, w ten sposób; — kannſt du ihr gefallen w ten sposób, przez to możesz się jej podobać; — daß . . . przez to, wskutek tego, że . . .; — daß die Eiſenbahn gebaut wurde, hob ſich der Handel der Stadt przez wybudowanie kolei podniósł się handel w mieście.

Dafü'r, *adv.* 1) za to; er iſt geſtraft worden —, daß er . . . ukarany został zato, że . . .; ich habe 5 Mark — gegeben dałem za to 5 marek; ſeine Frau iſt häßlich, aber — reich jego żona jest brzydka, ale zato (w zamian zato) bogatą; 2) er wird — gehalten mają go za takiego; er gilt — uchodzi za to, za takiego; 3) — und dagegen ſprechen przemawiać za i przeciw; ſind Sie —? czy jesteś pan za tem? — gibt es kein Mittel na to niema sposobu, temu nie można zaradzić; es ſteht nicht — nie warto, nie opłaci się; 4) ich bürge Ihnen — ręczę panu za to; ich ſchwöre nicht — nie przysięgam na to; — ſorgen, daß . . . postarać się o to, by . . .

5) — können; ich kann nichts — to nie moja wina; kann ich —? czy moja w tem wina? czy to ja winien temu? 6) — halten sądzić, mniemać; (także rzeczownikowo) nach meinem Dafürhalten według mego zdania; 7) mir iſt nicht bange — nie mam o to strachu.

Dage'gen, I. *adv.* 1) przeciw temu; ich habe Gründe — mam powody przemawiające przeciw temu; ich habe nichts — nie mam nic przeciw temu; — ſein sprzeciwiać się; hat j—d etwas —? czy kto się sprzeciwia? czy ma kto co przeciw temu? er ſträubt ſich — opiera się temu; er ſtieß — uderzył o to; 2) wobec, w porównaniu, przeciw; er iſt ſehr reich, mein Vermögen iſt nichts — on jest bardzo bogatym, mój majątek w porównaniu nic nie znaczy; dein Unglück iſt nichts — twoje nieszczęście jest wobec tego niczem; — halten porównywać; II. *coni.* ich tue dir Gutes, du tuſt mir — nur Schlechtes czynię ci dobrze, ty przeciwnie (zaś) czynisz mi tylko źle; er zahlt gleich, — verlangt er billigere Preiſe płaci gotówką, ale w zamian domaga się niższych cen.

Dagg, *sn.* -(e)s, *pl.* -s, lina z węzłem do chłosty służąca (mar.).

Daguerr(e)oty'p, (wym.: dageroti'p) *sn.* -s, *pl.* -e, obraz utrwalony na płycie metalowej, dagerotyp *m.*

Daguerr(e)otypie', (wym.: dagerotipi',) *sf.* dagerotypia *f.*

Dahei'm, *adv.* w domu, u siebie, w mieszkaniu; wo ſind Sie — skąd pan jesteś? ich fühle mich bei dir wie — czuję się u ciebie jak w domu; er iſt überall — czuje się (zachowuje się) wszędzie jak u siebie; in dieſer Frage bin ich — tę sprawę znam doskonale; — iſt's am beſten wszędzie dobrze, a w domu najlepiej.

Dahei'm, *sn.* -s, ognisko domowe, dom *m.*

Da'heim, *sn.* Dalkowo *n.*

Dahe'r, I. *adv.* 1) stamtąd, stąd; — kann er nicht ankommen stąd nadejść nie może; er kommt eben — właśnie nadchodzi; er fährt — jedzie sobie; bis — a) aż dotąd; b) aż do tego czasu; 2) z tego, stąd; — kommt es stąd pochodzi; ich kenne ihn —, weil ich ihn einmal bei einem Freunde getroffen habe znam go stąd, żem go raz zastał u przyjaciela; — die Tränen stąd, z tego powodu łzy; II. *coni.* więc, przeto, zatem; — war er vorſichtig geworden stał się przeto ostrożnym; er hat die Schuld bezahlt, ich kann ihn — nicht klagen zapłacił dług, nie mogę go więc (przeto, zatem) skarżyć.

Dahe'r-fahren, *vn.* fährſt, fährt, fuhr daher, bin dahergefahren, nadjechać, przejeżdżać się (z pewną paradą).

Dahe'r-fliegen, *vn.* flog daher, bin dahergeflogen, przelecieć, przelatywać.

Dahe'r-gehen, *vn.* ging daher, bin dahergegangen, przechadzać się z powagą.

Dahe'r-kommen, *vn.* kam daher, bin dahergekommen, nadejść (zwolna); wer iſt dieſer Menſch, der daherkommt co to za człowiek, który tu nadchodzi?

Dahera'b, *adv.* tędy (z góry).

Daherau'f, *adi.* tędy (pod górę).

Daherau's, *adv.* tędy (na zewnątrz); kommt man — auf den Hof ? czy można tędy wydostać się na podwórze ?

Daherei'n, *adv.* tędy (do wnętrza).

Daherü'ber, *adv.* tędy (przechodząc); gehen Sie — ins Zimmer przejdź pan tędy do pokoju.

Daheru'm, *adv.* tędy (naokoło); gehen Sie — obejdź pan tędy.

Dahie'r, *adv.* tu, w tem miejscu.

Dahi'n, *adv.* 1) tam; iſt es weit bis —? czy daleko aż tam? er iſt geſtern — gefahren pojechał tam wczoraj; der Weg —? droga tam? 2) w połączeniu z czasownikami najczęściej się nie tłómaczy np. -brauſen, -eilen, -fließen pędzić, spieszyć, płynąć itd.; 3) do tego, tak daleko, dotąd; es — bringen doprowadzić do tego; es iſt mit ihm — gekommen, daß er alles verkaufen mußte doszło z nim tak daleko, tak dalece podupadł, że musiał wszystko sprzedać; man hat ſich — geeinigt, daß . . . zgodzono się, ułożono się, by . . .; 4) — ſein umrzeć, zginąć; ihre Jugend iſt — jej młodość już minęła, już po jej młodości; meine Ruhe iſt — już po moim spokoju, utraciłem spokój.

Dahina'b, *adv.* tędy (na dół); gehen Sie — zejdź pan tędy no dół.

Dahinau's, *adv.* tędy (na zewnątrz); gehen Sie — wyjdź pan tędy.

Dahinei'n, *adv.* tędy (do wnętrza); gehen Sie — wejdź pan tędy.

Dahi'ngabe, *sf.* zupełne oddanie się.

Dahinge'gen, *adv.* przeciwnie.

Dahi'nten, *adv.* za sobą, w tyle; was — iſt, iſt gemäht (tyle co) co się stało, już się nie odstanie.

Dahi'nter, *adv.* poza, poza tem, za tem; ich weiß, was — ſteckt wiem, co się poza tem kryje; es kann doch etw. — ſein coś przecież może być poza tem; — kommen wykryć tajemnicę; ich werde noch — kommen wydostanę ja to jeszcze; es ſteckt nicht viel — nic w tem niema, nie wiele to warto.

Dahinü'ber, *adv.* tędy; gehen Sie — in den Hof przejdź pan tędy na podwórze.

Dahinu'nter, *adv.* tędy; gehen Sie — in den Keller zejdź pan tędy do piwnicy.

Da'hlbord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poręcz *f.* galeryi okrętowej.

Da'hlen, (dalen), *vn.* (h.) figlować, bzdurzyć; mit j—m — gzić się z kim.

Da'hlie, *sf. pl.* -n, georgina *f.* (bot.).

Da'hme, *sn.* Damna *f.*

Daktyliothe'k, *sf. pl.* -en, zbiór *m.* kamieni.

Dakty'liſch, *adi.* -er Vers daktyl *m.*

Da'ktylus, *sm.* —, *pl.* Daktylen, daktyl *m.* (stopa wierszowa).

Dalma'tien, *sn.* Dalmacya *f.*; Dalmatiner, Dalmatier *sm.*, Dalmatczyk, Dalmat; Dalmatinerin, Dalmatierin *sf.* Dalmatka; dalmatiſch, dalmatiniſch *adi.* dalmacki, *adv.* po dalmacku.

Da'malig, *adi.* ówczesny.

Da'mals, *adv.* wonczas, wówczas, w owym czasie, naonczas.

Dama'skus, *sn.* Damaszek *m.*

Dama'ſt, *sm.* -es, *pl.* -e, adamaszek *m.*

Dama'ſtarbeit, *sf. pl.* -en, robota adamaszkowa.

Dama'ſtartig, *adi.* na sposób adamaszkowy.

Dama'ſten, *adi.* adamaszkowy.

Dama'ſtmöbel, *sn. pl.* meble adamaszkowe.

Dama'ſtſtahl, ob. Damaszener Stahl.

Damasze'ner, *adi.* (w złożeniach) damasceński; -arbeit robota damasceńska, robota damaszkowa; -klinge bulat *m.*, glownia damaszkowana (damasceńska); — Stahl stal damasceńska.

Damasze'nerpflaume, *sf. pl.* -n, śliwka damascenka.

Damaszie'ren, *va.* damaszkować, dziwerować.

Da'mbau, *sn.* Dębcno *n.*

Da'mbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, ob. Damhirſch.

Da'mbrau, Damerau, Damme i Dammer *sn.* Dąbrowa *f.*

Da'mbrett, (Damſpiel) *sn.* -es, *pl.* -er, warcabnica *f.*

Dä'mchen, (Dämlein) *sn.* -s, *pl.* —, damulka *f.*, dameczka *f.*

Da'me, *sf. pl.* -n, 1) dama *f.*, wielka pani; eine junge — młoda dama, panna *f.*; die vornehme — ſpielen bawić się w wielką panią; 2) -n (Damenſpiel) warcaby *pl.*; 3) (w kartach) dama *f.*

Dä'mel, *sm.* -s, *pl.* —, głupiec *m.*

Da'menſpiel, *sn.* (-e)s, *pl.* -e, ob. Dame 2).

Da'menſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamyk warcabny, warcab *m.*

Da'menconpe (wym.: -kupé), *sn.* -s, *pl.* -s, przedział *m.* dla pań.

Da'menhandſchuh, *sm.* -s, *pl.* -e, rękawiczka damska.

Da'menhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz damski.

Da'menſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, krawiec damski.

Da'menwelt, *sf.* pleć piękna, kobiety *pl.*; eine Zeitſchrift für die — czasopismo *n.* dla kobiet.

Dame'rkau, *sn.* Dąbrowa *f.*

Da'mgeiß (Damhirſchkuh), *sf. pl.* -en, danielica *f.*, danieliczka *f.*

Da'mhirſch, *sm.* -es, *pl.* -e, daniel *m.*

Dä'miſch (także: da'miſch), *adi.* nieprzytomny; zatumaniony, głupi.

Dami't, I. *adv.* (= mit dieſer Sache) tem, z tem, przez to; was macht er —? cóż on z tem robi? laſſen Sie mich — in Ruhe daj mi pan z tem spokój; ich bin — einverſtanden zgadzam się z tem; das ſteht — in Verbindung to ma związek z tem; wie ſteht es —? co z tem słychać? wo will er — hinaus? do czego on tem zmierza? — hat es nichts zu bedeuten to niema żadnego znaczenia; — wird er nichts ausrichten przez to, w ten sposób nie dojdzie do celu; und — baſta! i koniec na tem! — iſt mir nicht gedient na nic mi się to nie przyda, to mi nie pomoże; was wollen Sie — ſagen? co pan chcesz przez to powiedzieć? ich fing — an rozpocząłem od tego; ich gehe — um mam zamiar; II. *coni.* aby, żeby, ażeby; — ich weiß żebym wiedział; er iſt ein Verleumder, — du es nur weißt żebyś wiedzial, że to oszczerca.

Dä'mlich, *adi.* ob. Dämiſch.

Damm, *sm.* -es, *pl.* Dämme, 1) grobla *f.*, tama *f.*, nasyp *m.*; j—n auf den —bringen naprowadzić kogo na dobrą drogę; wieder auf den — kommen a) przyjść znów do zdrowia, b) odzyskać znaczenie (powodzenie), odbić się; 2) krocze *n.* (anat.).

Da'mmbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, 1) przerwanie *n.* grobli, tamy; 2) przepuklina kroczna.

Dä'mmen, I. *va.* wznieść grobię, tamować; II. *vn.* (h.) (ſchlämmen) zbytkować (obficie jeść i pić).

Da'mmerde, *sf.* 1) ziemia ogrodowa; 2) ziemia na nasyp.

Dä'mmerhaft, *adi.* 1) przyćmiony, wpólciemny; 2) niejasny, fantastyczny.

Dä'mmerlicht, *sn.* -es, brzask *m.*; zmierzch *m.*; światło przytłumione, półświatło *n.*

Dä'mmern, *vn.* (h.) 1)półświatlem świecić; der Morgen dämmert ſchon już świta poranek; der Abend dämmert zmierzcha, zachodzi wieczór; wenn es dämmert a) gdy świta, b) gdy zmierzcha; 2) ich habe eine -de Hoffnung mam promień nadziei; es dämmert mir in der Seele mam przeczucie.

Dä'mmerung, *sf. pl.* -en, 1) zmierzch *m.* (wieczorny); in der (Abend-) — o zmierzchu, o szarej godzinie; 2) świt *m.* (poranny), świtanie *n.*, brzask *m.*; in der (Morgen-) — o świcie; 3) in der — w ciemności, po ciemku.

Dä'mmerungsblindheit, *sf.* kurza ślepota.

Dä'mmerungszuſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, zamroczenie *n.* umyslu.

Dä'mmerungsfalter, *sm.* -s, *pl.* —, wilczomleczek *m.*

Da'mmnaht, *sf.* zaszycie *m.* krocza.

Da'mmriß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, zadarcie *n.* krocza.

Da'mmſtraße, *sf. pl.* -n, **Da'mmweg**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szeroka droga, gościniec *m.* (szosa *f.*).

Dä'mon, *sm.* -s, *pl.* -o'nen, demon *m.*, (zły) duch *m.*; er iſt ſein — to zly duch jego.

Dämo'niſch, *adi.* demoniczny.

Da'mpen, *sn.* Dąbie *n.*

Dampf, *sm.* -es, *pl.* Dämpfe, 1) para *f.*, wyziew *m.*; es geht mit — idzie jakby parą; 2) dym *m.*; 3) einen — haben mieć w głowie, w czubku; 4) astma *f.*, dychawica *f.*

Da'mpfapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd (aparat *m.*) parowy.

Da'mpfbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, łaźnia parowa, parnia *f.*, kąpiel parna, rosyjska łaźnia.

Da'mpfbetrieb, *sm.* -(e)s, ruch parowy.

Da'mpfboot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, łódź parowa, statek parowy, parostatek *m.*

Da'mpfbremſe, *sf. pl.* -n, hamulec parowy.

Da'mpfdruck, *sm.* -(e)s, ciśnienie *n.* pary.

Da'mpfen, I. *va.* i *vn.* (h.) eine Pfeife — ćmić, kurzyć, palić fajkę; ein Zimmer voll — nadymić, zakopcić pokój. II. *vn.* (h.) 1) parować; die Erde dampft ziemia paruje; die Suppe dampft ſchon auf dem Tiſch gorący rosół już na stole; dampfende Pferde zziajane konie; 2) poruszać się za pomocą pary; der Zug dampft pociąg pędzi; über den See — przejechać parowcem przez jezioro.

Dä'mpfen, *va.* 1) przytłumić, pohamować, stłumić, osłabić, przyciszyć; mit gedämpfter Stimme ſprechen mówić przytłumionym, przyciszonym głosem, mówić półgłosem; den Farbenton — osłabić, przytłumić barwę; den Schmerz — przygłuszyć ból; die Leidenſchaft — powściągnąć, przytłumić namiętność; den Aufruhr — stłumić rozruch; 2) gedämpftes Fleiſch duszone mięso.

Da'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, parowiec *m.*, okręt parowy, parostatek *m.*

Dä'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) osoba, która powściąga, powstrzymuje; 2) einer Sache einen — aufſetzen przytłumiać, poskramiać co; die Luſtigkeit erhielt einen — wesołość się przerwała, popsuła; 3) kapturek *m.* do gaszenia światła; 4) tłumik *m.* (przyrząd do przytłumiania dźwięku).

Da'mpferlinie, *sf. pl.* -n, linia *f.* parostatków.

Da'mpfheizung, *sf.* ogrzewanie *n.* parą.

Dä'mpfig, *adi.* 1) dychawiczny, astmatyczny (także dampfig); 2) wydymający; dampfiges Futter wydymający obrok.

Da'mpfkeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł parowy.

Da'mpfkolben, *sm.* -s, *pl.* —, tłok *m.* maszyny parowej.

Da'mpfkran, *sm.* -(e)s, *pl.* -kräne, parowy kran. żóraw.

Da'mpfmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna parowa; Hochdruck — maszyna parowa o wysokiem ciśnieniu; Niederdruck— maszyna parowa o nizkiem ciśnieniu; rotierende — maszyna parowa obrotowa.

Da'mpfmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, paromierz *m.*, manometr *m.*

Da'mpfpumpe, *sf. pl.* -n, pompa parowa.

Da'mpfſchiffahrt, *sf. pl.* -en, żegluga parowa.

Da'mpfſchiffahrtsverkehr, *sm.* -s, komunikacya parowozowa, zegluga parowa.

Da'mpfſpritze, *sf. pl.* -n, sikawka parowa.

Dä'mpfung, *sf. pl.* -en, przytłumienie *n.*, tłumienie *n.*, hamowanie *n.*, osłabienie *n.*, przygłuszenie *n.*

Da'mpfwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, parowóz *m.*, łokomotywa *f.*

Da'mpfwaſſerluftheizung, *sf.* ogrzewanie centralne, parowo powietrzne.

Dana'ch (także: darna'ch), *adv.* 1) (= nach dieſer Sache) za tem, po to, o to, do tego; ich ſtrebe — dążę do tego; ich werde nicht — laufen nie będę za tem biegał; ich habe — gefragt pytałem o to; 2) — handeln postępować według tego, stosownie do tego; die Zeiten ſind nicht — czasy nie są po temu; er ſieht — aus wygląda po temu; der Rock koſtet billig, iſt aber auch — surdut kosztuje tanio, ale jest też po temu; 3) (= wonach) — die Arbeit, — der Lohn jaka praca, taka płaca; — ſich einer führt, — wird einem. . . jak sobie kto pościele, tak się wyspi; 4) (= hernach) potem, później.

Danai'den, *spl.* Danaidy *pl.*

Da'ndy, *sm.* —, *pl.* Dandies, dandys *m.*, fircyk *m.*

Dane'ben, *adv.* 1) obok, tuż obok, podle, przy tem, tuż przy tem; — gehen przejść mimo, chybić celu; 2) oprócz tego, nadto, obok tego; er iſt faul, — aber auch nicht ehrlich jest leniwy, a nadto i nieuczciwy.

Dä'nemark, *sn.* Dania *f.*; Däne *sm.* Duńczyk; Dänin *sf.* Duńka; däniſch *adi.* duński, *adv.* po duńsku.

Danie'den, *adv.* 1) na dole, tam na dole, tam niżej; 2) (hienieden) na tej ziemi, na tym świecie.

Danie'der (darnie'der), *adv.* 1) na dole, nadół, na ziemi, na ziemię; — fallen upaść na ziemię; — kämpfen zwalczyć, powalić o ziemię; 2) er liegt (krank) — leży chory; die Krankheit hat ihn — geworfen choroba go zwaliła.

Da'niel, *sm.* Daniel.

Dank, *sm.* -(e)s, 1) dzięki *pl.*, wdzięczność *f.*; ich bin ihm — ſchuldig jestem mu wdzięczność winien; ich weiß ihm — dafür wdzięczny mu jestem za to; Gott ſei —! Bogu dzięki! 2) podziękowanie *n.*, podzięka *f.*, dzięki *pl.*; den — abſtatten złożyć dzięki, podziękowanie; beſten —! serdeczne dzięki; tauſend —! tysiąckrotne dzięki! 3) dank *m.*, nagroda *f.* na turnieju; 4) j—m etw. zu — machen zrobić komu co według jego życzenia, zadowolić kogo; 5) *praep.* dzięki; — Ihrer Bemühung dzięki pańskiemu zachodowi.

Da'nkadreſſe, *sf. pl.* -n, adres dziękczynny.

Da'nkbar, *adi.*, 1) wdzięczny; ſich — zeigen okazać wdzięczność; 2) eine -e Aufgabe wdzięczne zadanie; ein -es Geſchäft korzystny interes.

Da'nkbarkeit, *sf.* wdięczność *f.*, dziękczynność *f.*; ſeine — bezeigen okazać wdzięczność.

Da'nkbarkeitsbezeigung, *sf. pl.* -en, okazanie *n.*, objaw *m.* wdzięczności.

Da'nkbefliſſen, *adi.* wdzięczny.

Da'nkbezeigung, *sf. pl.* -en, okazanie *n.*, objaw *m.* podziękowania.

Da'nken, I. *va.* odwdzięczyć się, nagrodzić; er hat mir schlecht dafür gedankt źle mi się zato odwdzięczył; danke es dir Gott! Bóg ci zapłać! er hat ihm das Leben zu — winien mu życie; ihm danke ich mein Glück jemu zawdzięczam me szczęście; II. *vn.* (h.) dziękować, podziękować; danke schön! pięknie dziękuję! Wünschen Sie Wein? (odpowiedź) danke! czy mogę panu służyć winem? dziękuję! (to jest: nie chcę); ich danke, (odpowiedź) keine Ursache! dziękuję, (odpowiedź) niema za co; für diese Ehre danke ich schön za taki zaszczyt pięknie dziękuję; Gott sei's gedankt! Bogu zięki! Bogu chwała!

Da'nkenswert, *adi.* godny podziękowania, godny wdzięczności.

Da'nkerfüllt, *adi.* przejęty wdzięcznością.

Da'nkgebet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, modlitwa dziękczynna.

Da'nkgefühl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uczucie *n.* wdzięczności.

Da'nkgottesdienst, *sm.* -es, *pl.* -e, nabożeństwo dziękczynne.

Da'nk-sagen, *va.* i *vn.* (h.) czynić dzięki; wyrazić dzięki.

Da'nksagung, *sf. pl.* -en, ob. Dank.

Dann, *adv.* 1) wtedy, w tym razie, w tym wypadku; wie —? cóż wtedy? cóż w tym wypadku? selbst — wenn es wahr wäre nawet w tym razie, gdyby to było prawdą; 2) następnie, potem, dalej; erst hören, — reden nasamprzód słuchać, a potem mówić; 3) nadto, oprócz tego; — will ich noch bemerken nadto chcę jeszcze zauważyć; 4) — und wann od czasu do czasu; — und — wtedy a wtedy.

Da'nnen, *adv.* von — gehen pójść precz, odejść.

Da'nnenberg, *sn.* Wydiecz *f.*

Da'nnowitz, *sn.* Dunajowice *pl.*

Da'nte, *sm.* Dante i Dant.

Da'nzig, *sn.* (dawniej:) Dańsko *n.*, teraz: Gdańsk *m.*; Danziger *sm.* Gdańszczanin; Danzigerin *sf.* Gdańszczanka; Danziger (=) *adi.* gdański.

Dar, *adv.* = da- (w złożeniu z przyimkami rozpoczynającymi się od samogłoski np. daran).

Dara'n (i da'ran), *dav.* (skrócone: dran) 1) przy tem, na tem, koło tego, o tem, w tem; der Knopf ist schon — (am Rocke) guzik jest już przy tem; ich denke — myślę o tem; die Teilnahme — udział w tem; ich werde mich — nicht stoßen to nie będzie dla mnie przeszkodą; 2) po tem; — kann man ihn erkennen po tem można go poznać; ein Hemd mit einem Kragen —koszula z kołnierzem; ich habe nicht — gedacht, es Ihnen mitzuteilen nie przyszło mi na myśl opowiedzieć to panu; Sie tun wohl — dobrze pan czynisz; ein Haus mit einem Garten — dom z ogrodem; ich bin eben — es zu tun właśnie zabieram się do tego; ich war nahe — den Verstand zu verlieren omal nie straciłem rozumu; ich bin jetzt — teraz kolej na mnie; es war drauf und dran, daß er die Stelle verlieren sollte o włos byłby stracił posadę; alles was drum und dran hängt wszystko co ma z tem związek; 3) gut — sein być w dobrem położeniu; da bin ich schön —! a tom się ubrał; man weiß nicht, wie man mit ihm — ist z nim to nie wiedzieć, czego się trzymać; er geht ungern — niechętnie się do tego zabiera; — glauben wierzyć w to; es liegt mir — zależy mi na tem; ich muß mich — halten muszę się tego trzymać, muszę w to wierzyć; er hat endlich — kommen müssen wreszcie i na niego przyjść musiała kolej; j—n — kriegen złapać kogo na co; machen Sie sich — zabierz się pan do tego; er muß — a) musi się do tego zabrać; b) i na niego przyjść musi kolej; es ist nichts — a) niema w tem słowa prawdy; b) to nic nie warte; alles — setzen usilnie się starać, poruszać wszelkie sprężyny; ich habe gut — getan, daß dobrzem zrobił, żem; er will nicht gern — niechętnie się do tego zabiera, ociąga się.

Daran'f, da'rauf (drauf), *adv.* 1) na tem, do tego, w to, o to, przy tem; da ist ein Bett, — kannst du ruhen oto łóżko, na niem możesz spocząć; warum kommst du wieder — zurück? dlaczego znów wracasz do tego przedmiotu? — kann man stolz sein na to (z tego) można być dumnym; ein Tisch und das Tischtuch — stół nakryty obrusem; ich kann mich — nicht einlassen nie mogę wdawać się w to, nie mogę się na to zgodzić; es kommt mir — nicht an nie zależy mi na tem, nie przywiązuję do tego wagi; lassen Sie es nicht — ankommen nie dopuść pan do tego; ich gebe viel — przywiązuję do tego wielką wagę; ich bin neugierig — jestem tego ciekaw; — steht eine hohe Strafe to zagrożone jest wielką karą; der Tod steht — pod karą śmierci nie wolno tego czynić; ich wette — czekam na to; ich wette — zakładam się o to; ich schwöre — przysięgam na to; ich beharre — obstaję przy tem; 2) potem, następnie, na to; ein Jahr — w rok potem; — erhielt ich die Antwort na to otrzymałem odpowiedź; 3) -hin, -los, -zu, der Weg führt gerade -zu droga prowadzi wprost do tego (do celu); er geht -los zmierza do tego; -los arbeiten dążyć do tego, starać się o to; — wollte ich hinaus do tego właśnie zmierzałem; 4) — aus sein; er ist —, aus dąży do tego; — fallen popaść na to; — wird Niemand fallen na to nikt nie popadnie; — geben a) dać zadatek; wieviel haben Sie ihm — gegeben? ile dałeś mu pan zadatku; b) ich gebe nichts — nie przywiązuję do tego żadnego znaczenia, żanej wagi; sein ganzes Vermögen wird -gehen straci (przy tem) cały majątek; es sind viele Menschen — gegangen wiele ludzi zginęło; der Arzt sagt, daß er — gehen muß lekarz

mówi, że on musi umrzeć; wenn Sie ſich nicht erinnern, ſo werde ich Ihnen vielleicht — helfen jeśli pan sobie nie przypominasz, to może ja naprowadzę pana na to; ich kann nicht — kommen nie mogę sobie tego przypomnieć.

D(a)rau'fgabe, *sf. pl.* =n, zadatek *m.*

Darau's, da'raus (draus), *adv.* stąd, z tego, eś folgt — z tego wynika; — wird nichts nic z tego nie będzie; was wird — werden? co z tego będzie? co z tego wyniknie? machen Sie — was Sie wollen zrób pan z tego (z tem) co zechcesz; ich mache mir nichts — nic sobie z tego nie robię; ich kann nicht — klug werden nie mogę się w tem rozeznać; — iſt ein Brand entſtanden z tego powstał pożar; eś iſt ſchon ein Sprichwort — geworden to przeszło już w przysłowie.

Da'rben, *vn.* cierpieć niedostatek, klepać biedę.

Da'r=bieten, *va.* i ſich — *vr.* bot dar, habe dargeboten, ofiarować, podać, nastręczyć; eś hat ſich mir die Gelegenheit dargeboten nastręczyła mi się sposobność.

Da'rbietung, *sf. pl.* =en, ofiara *f.*, ofiarowanie *n.*

Da'r=bringen, *va.* brachte dar, habe dargebracht, przynieść, ofiarować, przynieść w ofierze.

Darei'n, da'rein (drein), *adv.* (= in ein Ding) ſich — ergeben (fügen, finden, ſchicken) poddać się czemu; ich kann mich nicht — finden a) nie mogę się do tego przyzwyczaić; b) nie mogę tego zrozumieć; ich willige — zgadzam się na to; er blickte finſter — patrzył ponuro przed siebie, mial ponurą minę; ich gebe Ihnen noch ein Dutzend Sacktücher — dam panu jeszcze tuzin chustek w dodatku (w przyczynku); ſich — legen wmieszać się, wdać się, pośredniczyć; — reden (ſprechen) wmieszać się w rozmowę; — ſchlagen bić na wszystkie strony; ich willige — zezwalam na to, zgadzam się.

Dargele'ſe, *sn.* Dargoledze *n.*

Dari'n, da'rin (drin), *adv.* (= in einer Sache) w tem, wewnątrz, w środku; er iſt — jest wewnątrz (np. w pokoju); die Kleider ſind ſchon — (z. B. im Koffer) suknie są już wewnątrz (np. w kufrze); — irren Sie ſich w tem się pan mylisz; eś iſt kein Wein mehr — niema już wina wewnątrz (np. w butelce); ein Beutel mit Geld — sakiewka z pieniądzmi; eś iſt kein Sinn — niemasz w tem sensu; die wahre Größe beſteht — prawdziwa wielkość polega na tem; der Unterſchied beſteht — różnica jest w tem (polega na tem).

Da'rius, *sm.* —, Daryusz.

Darka'hnen, *sm.* Darkiany *pl.*

Da'r=legen, *va.* wykazać, przedstawić, wystawić, wyłożyć, przedłożyć, przełożyć; ſeine Gründe offen — otwarcie przedstawić powody.

Da'rlegung, *sf. pl.* =en, wywód *m.*, przedstawienie *n.*, przełożenie *n.*

Da'rleh(e)n, *sn.* =s, *pl.* —, pożyczka *f.*; als — tytułem pożyczki.

Da'rleh(e)nskaſſe, *sf. pl.* =n, kasa zaliczkowa, pożyczkowa.

Da'r=leihen, *va.* lieh dar, habe dargeliehen, pożyczać.

Da'rleihung, *sf. pl.* =en, ob. Darlehn.

Da'rleiher, *sm.* =s, *pl.* —, (=in *sf.*, *pl.* =innen), pożyczający (-ca), wierzyciel (-ka).

Darm, *sm.* =(e)s, *m.* =Därme, kiszka *f.*, jelito *n.*, trzewo *n.*

Da'rmbein, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kość biodrowa, kirść *f.*

Da'rmblutung, *sf. pl.* =en, krwotok *m.* z kiszki.

Da'rmbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, kila *f.*, ruptura *f.*, przepuklina kiszkowa, jelitowa.

Da'rmentzündung, *sf. pl.* =en, zapalenie *n.* kiszki (jelita).

Da'rmerweiterung, *sf. pl.* =en, rozdęcie *n.* kiszki.

Da'rmfäule, *sf.* czerwonka *f.*, biegunka krwawa, dysenterya *f.*

Da'rmfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, otrzewna *f.*

Da'rmfieber, *sn.* =s, *pl.* —, febra gastryczna.

Da'rmkanal, *sm.* =(e)s, *pl.* =näle, przewód kiszkowy.

Da'rmſaite, *sf. pl.* =n, 1) struna *f.* (z kiszki baraniej); 2) stoczek strunowy (chir.).

Da'rmſperre, *sf. pl.* =n, zamknięcie *n.* jelita.

Da'rmverſchließung, *sf. pl.* =en, niedrożność *f.* jelit.

Da'rmverſchlingung, *sf. pl.* =en, splątanie *n.* kiszek, zawęzlenie *n.* jelit.

Da'rmwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, glista *f.*

Da'rmvorfall, *sm.* =(e)s wypadnięcie *n.* jelita.

Da'rmzwang, *sm.* =(e)s, zatkanie *n.* żołądka, zatwardzenie *n.* (obstrukcya) *f.*

Darna'ch, (da'rnach), *adv.* ob. Danach.

Darne'ben, *adv.* ob. Daneben.

Darnie'der, *adv.* ob. Danieder.

Daro'b, *adv.* ob. Darüber.

Da'rrboden, *sm.* =s, *pl.* =böden, suszarnia *f.*, strych *m.* do suszenia.

Da'rre, *sf. pl.* =n, 1) suszarnia *f.*; 2) susza *f.*, wyschnięcie *n.* (wet.).

Da'rren, *va.* suszyć, wytapiać.

Da'rren, *sn.* =s, suszenie *n.*, wytapianie *n.*

Da'rrofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec *m.* do suszenia.

Darſen, *sn.* Daszyno. *n.*

Da'r=ſetzen, *va.* ob. Darbieten.

Da'rſtellbarkeit, *sf.* przedstawialność *f.*

Da'r=ſtellen, I. *va.* i *vr.* przedstawić, wystawić, opisać; etw. als Fehler — przedstawić co jako błąd; er hat ihn in ſeiner ganzen Verkehrtheit dargeſtellt przedstawił go w całej jego przewrotności; eine Rolle — grać, przedstawić rolę; das Stück wurde gut dargeſtellt sztuka była dobrze przedstawioną (graną); ich ſtelle mich nicht als Muſter dar nie podaję siebie za wzór; II. =d, *ppr.* i *adi.* =e Geometrie geometrya wykreślna; =e Künſte sztuki plastyczne.

Da'rſteller, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), (w sztuce dramatycznej) artysta *m.* (artystka *f.*), przedstawiciel *m.* (-ka *f.*); der — der Hauptrolle przedstawiciel głównej roli, artysta grający główną rolę.

Da'rſtellung, *sf.* *pl.* -en, opis *m.*, przedstawienie *n.* (sprawy); er gab uns eine kurze — der Begebenheit dał nam krótki opis zajścia; eine überſichtliche — przeglądowy opis; bildliche — obrazowe przedstawienie, obraz *m.*, rycina *f.*; (w teatrze) wystawienie *n.*, wystawa *f.*, gra *f.*, przedstawienie *n.*; eine gelungene — udałe przedstawienie.

Da'rſtellungsgabe, *sf.* dar *m.* (talent *m.*) przedstawienia rzeczy.

Da'rſtellungsweiſe, *sf.* *pl.* -n, sposób *m.* przedstawienia; (w sztuce także) styl *m.*

Da'r-ſtrecken, *va.* 1) wyciągnąć, podawać; 2) pożyczyć, płacić z góry.

Da'r-tun, *va.* tat dar, habe dargetan, wykazać, dowieść, udowodnić.

Darü'ber, da'rüber (drü'ber) *adv.* 1) nad tem, na tem, ponad tem; eine Tür mit einer Aufſchrift — drzwi a nad niemi napis; er machte ſich ſchnell — rzucił się szybko na to; ich bin — hinweg a) jestem wyższy nad to, b) mam to już za sobą; es geht alles — und darunter wszystko w nieładzie, w zamieszaniu; ich bin — (z. B. über das Feld) gegangen przeszedłem przez to (np. przez pole); gehe mir nicht — a) nie ruszaj mi tego, b) nie idź tędy; er iſt — hinausgegangen poszedł dalej, poszedł poza cel; er iſt — hinweggegangen pominął to (milczeniem); 2) ich freue mich — cieszę się z tego; ich denke — nach myślę o tem, rozmyślam nad tem; er beklagt ſich —, daß . . . skarży się, że . . .; 3) ſoll ich denn — zugrunde gehen? mamże z tego powodu zniszczyć się (zginąć)? — iſt der Streit entſtanden o to (z tego powodu) powstał spór; ich laſſe mir — keine grauen Haare wachſen nie bardzo się z tego powodu martwię; 4) — vergeht die Zeit wśród tego upływa czas; das Werk iſt unvollendet, denn der Verfaſſer iſt — geſtorben dzieło jest nieskończone, bo autor podczas pracy umarł; 5) ich zahle nichts — nie zapłacę nic ponad tę cenę; — geht nichts to już nie da się prześcignąć; es ging ihm nichts — nie miał nic milszego.

Daru'm, da'rum (drum), *adv.* 1) około tego, naokoło tego; wir haben Blumen — gelegt ułożyliśmy kwiaty naokoło; er ſpricht — (um die Sache herum) omija sprawę, chodzi, jak kot koło gorącego sadła; ich gehe hierum, du gehe — ja pójdę tędy, idź ty tamtędy; 2) o to; ich bitte dich — proszę cię o to; ich habe ihn — gefragt pytałem go o to; es handelt ſich — idzie (rozchodzi się) o to; ich habe mich — bemüht starałem się o to; loſen wir — losujmy (ciągnijmy losy) o to; es ſteht ſchief — źle z tem stoi; es iſt mir — zu tun zależy mi na tem; er weiß — wie o tem; es handelt ſich — zu wiſſen idzie o to, by wiedzieć; ich gäbe viel — dałbym wiele za to, by . . . zależy mi wiele na tem, by . . .; 3) dlatego, z tego powodu; die Idee iſt kühn und eben — reizt ſie mich pomysł jest śmiały i właśnie dlatego nęci mnie; ich tue es — weil es mir ſo gefällt czynię to dlatego, że mi się tak podoba; 4) Sie ſind — nicht verſtändiger geworden przez to nie stałeś się pan bynajmniej mędrszym; es iſt — nicht minder wahr mimo to prawdą jest, niemniej jest prawdą; 5) j—n — bringen pozbawić kogo czego; ich bin — gekommen straciłem to.

Daru'nter, (dru'nter), *adv.* 1) pod tem, pod to; ein Brett — legen położyć pod to deskę; ich werde meine Unterſchrift nicht — ſetzen nie położę pod to mego podpisu; — ſteckt etwas pod tem coś się kryje; 2) niżej, poniżej; Kinder von 10 Jahren und — dzieci lat dziesięciu i poniżej (tego wieku); ich kann es nicht — geben (laſſen) nie mogę dać tego taniej (niżej); 3) pomiędzy, między; es ſind einige Leute — znajduje się pomiędzy nimi kilka ludzi; da ſind verſchiedene Bücher, Sie können — wählen oto są różne książki, możesz pan między niemi wybrać; 4) pod, przez; er leidet — cierpi pod tem, przez to.

Da'rwin, *sm.* -s, Darwin.

Darwini'smus, *sm.* —, darwinizm *m.*

Darwini'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, darwinista *m.*

Da'r-zählen, *va.* odliczyć, wyliczyć.

Das, I. rodzajnik. to; II. *pron.* 1) (zaimek wskazujący): — ſage ich nicht tego nie mówię; — iſt wahr to prawda; — alles gehört mir to wszystko jest moją własnością; wie —? jak że? jak to? — heißt to znaczy; — ſind meine Gründe oto moje powody, to są moje powody; — iſt ja ſchön! a to pięknie! — wäre! (tyle co:) czyżby! wenn dem (*dat.* od das) ſo iſt jeśli tak się rzecz ma; er hat gearbeitet, — haſt du nicht on pracował, ty zaś nie; — ſind unſere Gäſte oto nasze goście; ein braver Mann —, der es getan hat dzielny to człowiek, co tak postąpił; ſchlechter Freund —! zły to przyjaciel! 2) (zaimek względny); das Haus, — ihm gehört dom, który jest jego własnością.

Da'-ſein, *vn.* być tu, być na miejscu.

Da'-ſein, *sn.* -s, 1) istnienie *n.*, byt *m.* (egzystencya *f.*); unſer — iſt kurz życie nasze jest krótkie; ſein — friſten opędzać swój byt (życie); 2) = Anweſenheit.

Daſe'lbſt, *adv.* w temże miejscu, tamże; ich habe ihn ja — geſehen wszak widziałem go tamże.

Da'ſig, *adi.* 1) tutejszy; 2) spokojny; — werden uspokoić się.

Da'ſjenige, *pron.* ob. Derjenige.

Daß, I. *coni.* 1) że; ich glaube, — er abgereiſt iſt zdaje mi się, że odjechał; außer — er reich iſt, iſt er auch gelehrt oprócz tego, że jest bogatym, jest on także uczonym; ich weiß nichts neues, außer — . . nie wiem nic nowego prócz że . .; ich bin Ihnen dankbar (dafür), — Sie die Güte hatten jestem panu wdzięczny (za to), żeś pan był łaskaw; 2) że (albo tryb bezokoliczny); ich fürchte, — ich falle boję się, że upadnę, boję się, bym nie upadł; ich erlaube dir, — du ausgehſt pozwalam ci wyjść, pozwalam, żebyś wyszedł; was iſt denn geſchehen, — Sie lachen ? cóż się stało, że się pan śmiejesz ? 3) dadurch, — er fortgeht, verliert er . . . przez to, że odchodzi, traci (odchodząc traci); ſo — tak że; 4) by, ażeby; er iſt zu mächtig, als — du ihm ſchaden könnteſt jest nadto możnym, ażebyś ty mógł mu zaszkodzić; 5) auf — ażeby, żeby; auf — ich es kurz mache krótko mówiąc; 6) — doch alle erkennen mögen aby wszyscy poznali; — du dich nicht rührſt! żebyś mi się nie ruszył! nicht — ich es wüßte ja przynajmniej nic o tem nie wiem; — Gott erbarme! pożal się Boże! — Sie auch gar nicht hören! że też pan nic nie słyszysz! 7) der Mann, von dem wir glauben, — er ein ehrlicher Menſch iſt człowiek, którego mamy za uczciwego; II. *sn. indecl.* es kommt dabei weniger auf das Wie, als auf das — an idzie przytem mniej o sposób, jak o sam fakt.

Da'ſſelbeule, *sf. pl.* -n, bolak *m.* z ukłucia gza.

Da'ſſelfliege, *sf. pl.* -n, giez *m.*

Daſſe'lbe, *pron.* I. rodzaj nijaki słowa derſelbe; II. (w formie rzeczownikowej) es iſt ein und — to wszystko jedno.

Daſſe'lbige, ob. Daſſelbe.

Da'-ſtehen, *vn.* ſtand da, habe (bin) dageſtanden, 1) znajdować się, być, stać gdzie; 2) er ſteht jetzt ganz anders da położenie jego zupełnie się zmieniło; er ſteht makellos da nie cięży na nim żadna plama.

Datie'ren, I. *va.* datować, datę położyć; II. *vn.* i *vr.* (h.) rozpoczynać rachubę czasu; die Angelegenheit datiert (ſich) noch von der Zeit . . . sprawa datuje się jeszcze z czasu . . .

Da'tiv, *sm.* -s, *pl.* -e, trzeci przypadek w deklinacyi; dieſes Wort ſteht im — ten wyraz jest w trzecim przypadku.

Da'to, *adv.* (wyraz używany w handlu); bis — aż do tego dnia, aż dotąd; a — od tego dnia licząc.

Da'towechſel, *sm.* -s, *pl.* —, weksel płatny w oznaczonym terminie.

Da'ttel, *sf. pl.* -n, daktyl *m.* (owoc.).

Da'ttelbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo daktylowe.

Da'ttelöl, *sn.* -(e)s, olej daktylowy.

Da'ttelpalme, *sf. pl.* -n, palma daktylowa.

Da'ttelpflaume, *sf. pl.* -n, śliwka daktylowa.

Da'tum, *sn.* -s, *pl.* Daten i Data, 1) data *f.*; das — ſetzen położyć datum; datę; 2) (określenie czasu jakiegoś wydarzenia); er hat das — auf dieſem Dokumente zurückgeſetzt cofnął datę na tym dokumencie; er ſtarb post Christum natum, ich weiß nicht mehr das — (tyle co) nie pamiętam daty jego śmierci; 3) dzień w miesiącu; welches — haben wir heute którego dziś mamy.

Dau'be, *sf. pl.* -n, klepka *f.*, dranica *f.*, wątor *m.*, wanszos *m.*

Dau'er, *sf.* I. trwanie *n.*, przeciąg *m.*; ewige — wieczność *f.*; das iſt auf die — nicht zu ertragen tego na dłuższy przeciąg czasu znieść nie można; das wird von kurzer — ſein to nie potrwa długo; II. trwałość *f.*; die Schuhe ſind auf die — gearbeitet trzewiki robione są na trwałość.

Dau'erbrand, *sm.* -(e)s, *pl.* -brände, ciągły ogień.

Dau'erbrandofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec stale ogrzewający.

Dau'erhaft, *adi.* trwały.

Dau'erhaftigkeit, *sf.* trwałość *f.*

Dau'erlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, długi bieg.

Dau'ermarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, długi, forsowny marsz.

Dau'ern, I. *va.* i *vn. imprf.* 1) żałować; ſich weder die Mühe noch das Geld — laſſen nie żałować trudu ani pieniędzy; es dauert mich jeder Groſchen żal mi każdego grosza; 2) ubolewać; du dauerſt mich żal mi ciebie, ubolewam nad tobą; es dauert mich, daß ich es getan habe żal mi (ubolewam), żem to uczynił; wie dauert mich ſein Schickſal! jakżeż ubolewam nad jego losem! II. *vn.* (h.) 1) trwać; es dauert nur kurze Zeit trwa tylko krótki czas; eine ganze Sitzung — trwać przez całe posiedzenie; länger — laſſen przedłużyć; ewig — trwać wiecznie; 2) es dauerte nicht lange, ſo kam er niebawem przyszedł; das ſoll nicht lange — to nie potrwa długo; wie lange dauert es, bis Sie mit der Arbeit fertig ſind ? ile czasu potrzebujesz pan na skończenie tej roboty ? III dauernd *ppr.* i *adi.* trwały, stały.

Daum, *sm.* -(e)s, *pl.* Däume; ob. Daumen.

Däu'mchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Daumen, wielki paluszek.

Dau'men, *sm.* -s, *pl.* —, wielki palec, kciuk *m.*, kucik *m.*; j—m den — drehen schlebiać komu; j—m den — auf das Auge drücken wziąć kogo w kluby.

Dau'menbreit, *adi.* na palec szeroki.

Dau'menleder, *sn.* -s, *pl.* —, paluch *m.*

Dau'menſchrauben, *sf. pl.* kluby; j—m die — anlegen wziąć kogo w kluby.

Däu'mling, *sm.* -s, *pl.* -e, paluch *m.* (u rękawicy); karzelek *m.*

Dau'ne, *sf. pl.* -n, **Dau'nenfeder**, *sf. pl.* -n, puch *m.*

Dau'nenkiſſen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszka *f.* z pu hu.

Dauphi'n, (wym.: dofę), *sm.* -s, *pl.* -s, następca tronu (we Francyi).

Dauphine', (wym.: dofiné) *sf.* Delfinat *m.*

Daus, *sm.* -ſes, *pl.* Däuſe, tuz *m.*, as *m.*; das iſt ein Junge wie ein — zuch chłopak.

Da'vid, *sm.* -s, Dawid.

Da'vidsgerſte, *sf.* jęczmień ryżawy.

Da'vidsharfe, *sf. pl.* -n, arfa dawidowa.

Da'vits, *spl.* ruchomy kran okrętowy.

Davo'n, (da'von), *adv.* o tem, z tego od tego; — iſt nicht die Rede o tem niema mowy; es iſt nicht — die Rede nie o tem mowa; ich habe — nichts genommen nic z tego nie wziąłem; — ſpäter o tem potem; — iſt er geſund geworden z tego wyzdrowiał; nicht weit — nie daleko stamtąd; man ſpricht — mówią o tem; abgeſehen —, daß . . . pominąwszy to, że . . .; er iſt auf und — uciekł, drapnął, dał drapaka.

Davo'n=bleiben, *vn.* blieb davon, bin davongeblieben, wstrzymać się od czego, poniechać co.

Davo'nbringen, *va.* brachte davon, habe davongebracht, unieść, odnieść, wynieść; ich habe nichts als das Leben davongebracht uratowałem jeno życie.

Davo'n=eilen, *vn.* (ſ.) śpiesznie się oddalić, ujść.

Davo'n=fahren, *vn.* fahre, fährſt fährt, fuhr davon, bin davongefahren, ujechać, odjechać.

Davo'n=fliegen, *vn.* flog davon, bin davongeflogen, ulecieć, odlecieć.

Davo'n=fliehen, *vn.* floh davon, bin davon geflohen, uciec, umknąć.

Davo'n=führen, *va.* j—n —, uprowadzić kogo.

Davo'n=gehen, *vn.* ging davon, bin davongegangen, odejść; auf und — uciec, drapnąć.

Davo'n=helfen, *va.* helfe, hilfſt, hilft, half davon, habe davongeholfen, j—m — a) pomódz komu do ucieczki; b) ul. żyć komu, odjąć komu ciężaru.

Davo'n=jagen, I. *va.* j—n —, napędzić, wypędzić, odpędzić, przepędzić kogo; II. *vn.* (ſ.) szybko ujechać, odjechać.

Davo'n=kommen, *vn.* kam davon, bin davongekommen, wymknąć się, wybrnąć; mit einem blauen Auge — wykpić się jako tako; mit heiler Haut — wyjść cało; wir ſind mit dem bloßen Schreck davongekommen skończyło się na strachu.

Davo'n=laufen, *va.* lief davon, bin davongelaufen, uciec; es iſt um davonzulaufen (zum Davonlaufen) to nie do wytrzymania.

Davo'n=machen, ſich — *vr.* wymknąć się, zemknąć.

Davo'n=müſſen, *vn.* mußte davon, habe davongemußt, być zmuszonym oddalić się od czego (porzucić coś).

Dav'on=reiten, *vn.* ritt davon, bin davongeritten, odjechać konno.

Davo'n=ſchleichen, *vn.* ſchlich davon, bin davongeſchlichen, (*vr.* habe mich davongeſchlichen) wymknąć się cichaczem, wykraść się, wymknąć się.

Davo'n=ſprengen, *vn.* ſprengte davon, bin davongeſprengt, ob. Davonjagen II.

Davo'n=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug davon, habe davongetragen, unieść, nabyć, odnieść; er hat eine Lungenentzündung davongetragen nabawił się zapalenia płuc; einen Sieg — odnieść zwycięstwo; nichts als Schande — nie zyskać nic krom wstydu, tylko wstydu się najeść.

Davo'n=tun, *va.* tat davon, habe davongetan, odjąć, odsunąć, oderwać.

Davo'n=wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte davon, habe davongewollt, chcieć odejść, chcieć coś porzucić.

Davo'n=ziehen, *vn.* zog davon, bin davongezogen, oddalić się (zupełnie), odjechać.

Davo'r, (da'vor), *adv.* 1) przed to; ſtellen Sie einen Seſſel — pastaw pan krzesło przed to; 2) przed tem, od tego; behüt' uns Gott — niech Bóg ochroni nas przed tem, od tego; ich habe einen Abſcheu — mam wstręt przed tem (do tego).

Dawei'l, *coni.* podczas że, podczas kiedy.

Dawi'der, *adv.* przeciw temu; ich habe nichts — nie mam nic przeciw temu; dafür und — za i przeciw.

Dazu', (da'zu), *adv.* 1) do tego; man kann nicht — kommen nie można dostąpić (zbliżyć się) do tego; 2) do tego, w tym celu, na to; er hat mich — beredet namówił mnie do tego; — müßte ich ihn beſſer kennen lernen w tym celu (na to) musiałbym go lepiej poznać; es wird — nicht kommen nie przyjdzie do tego; ich kann nicht — kommen nie mogę znaleźć czasu do tego; nie mogę się tam dostać; was ſagſt du —? co mówisz o tem (nie: do tego!); man muß — tun, daß . . . trzeba postarać się o to, by . . .; 3) nadto, ponadto, oprócz tego; er hat tauſend Rubel Gehalt und freie Wohnung — ma tysiąc rubli płacy a nadto (oprócz tego) bezpłatne mieszkanie; arm und krank — ubogi a nadto i chory; 4) przytem, obok tego; er arbeitet und ſingt — pracuje, a przytem śpiewa; er war ganz ſtill — zachował przytem milczenie.

Dazu'gehörig, *adi.* należny, przynależny do tego.

Dazu'kommen, *sn.* -s, **Dazu'kunft**, *sf.* dołączenie *n.*, przyłączenie *n.* (się); durch das — der Furcht przez dołączenie się do tego obawy.

Da'zumal, *adv.* ob. Damals.

Dazu'=tun, *va.* tat dazu, habe dazugetan, 1) dodać, przyłączyć; 2) *sn.* ohne ſein — bez jego interwencyi.

Dazwi'ſchen, *adv.* między tem, pomiędzy tem, w pośród tego; Sie können — wählen możesz pan wybrać pomiędzy tem; — iſt der Unterſchied, daß . . to jest pomiędzy tem różnica, że . .; Felder und ein Wald — pola a w pośrodku las; einige Hügel und — fließt ein Bach kilka wzgórz, a pomiędzy niemi płynie strumyk.

Dazwi'ſchen=kommen, *vn.* kam dazwiſchen, bin dazwiſchengekommen, przeszkodzić, wejść w drogę; ich werde Sie beſuchen, wenn nichts dazwiſchenkommt odwiedzę pana, jeśli mi nic nie przeszkodzi (jeśli mi co nie wejdzie w drogę).

Dazwi'ſchen=reden, *vn.* (ḥ.) przerywać, odzywać się, wtrącać się do rozmowy.

Dazwi'ſchen=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat dazwiſchen, bin dazwiſchengetreten, pośredniczyć (interweniować), wmieszać się (w co).

Dazwi'ſchenkunft, *sf.* pośrednictwo *n.*, wdanie *n.* się; durch die — der Verwandten przez wdanie się krewnych.

Deba'tte, *sf. pl.* -n, rozprawa *f.*, dyskusya *f.*; zur — bringen poddać pod dyskusyę (rozprawę); die — eröffnen zagaić rozprawę; eine lebhafte — ożywiona (żywa) rozprawa.

Debattie'ren, *vn.* (ḥ.) rozprawiać (debatować), über etw. o czem.

De'bet, *sn. pl.* De'bita, debet *m.*, dług *m.* (konto bierne); bringen Sie den Betrag auf mein — wciągnij pan tę kwotę jako mój dług.

Debi't (wym.: debi'), *sm.* -s, *pl.* -s, sprzedaż *m.*, debit *m.*; j—m den — entziehen odebrać komu prawo sprzedaży (debit).

Debitie'ren, *va.* 1) rozsprzedawać, zbywać; 2) j—n mit etw. — obciążyć czem, czyj rachunek.

De'bitor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, wierzyciel *m.* (= Schuldner.)

Debouchie'ren (wym.: debuszi'ren) *vn.* (ḥ.) wyruszyć z przesmyku.

De'brong, *sn.* Dobrąg *m.*

Debü't (wym.: debü), *sn.* -s, *pl.* -s, początek *m.*, pierwszy występ *m.* (debiut *m.*).

Debüta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in *sf.*, *pl.* -innen) pierwszy raz występujący, debiutant *m.* (debiutantka *f.*).

Debütie'ren, *vn.* (ḥ.) po raz pierwszy występować, debiutować.

Dechanei', *sf. pl.* -en, 1) dziekania *f.*; 2) urząd dziekana.

Decha'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, dziekan *m.* (ksiądz).

Dechantei', *sf. pl.* -en, ob. Dechanei.

Decha'rge (wym.: desza'rz), *sf. pl.* -en, uznanie *n.* rachunków; j—m — erteilen uznać czyje rachunki (udzielić komu absolutoryum z rachunków).

De'cher, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, (także Dechend) dziesiątek *m.*, techer *m.* (dziesięć skór pospołu złożonych).

Dechiffrie'ren (wym.: deszifri'ren) *va.* odcyfrować, odczytać, odgadnąć (deszyfrować).

Dechtlme'chtl, *sn.* -s, *pl.* —, tajemne porozumienie; ein — mit j—m haben mieć z kim potajemny stosunek.

Deck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pokład *m.*, pomost *m.*; alle Mann auf! cała załoga na pokład!

De'ckbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kołdra *f.*, pierzyna *f.*

De'ckbar, *adi.* możliwy do zakrycia, dający się zasłonić.

De'ckblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, wierzchni liść (np. cygara).

Deckbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, tarcica dębowa gruba, używana przy pontonach wojskowych.

De'cke, *sf. pl.* -n, nakrycie *n.*, zasłona *f.*, kołdra *f.*; sufit *m.*; okładka *f.*; ſich nach der — ſtrecken przystosowywać się do okoliczności; ſich nach ſeiner — ſtrecken ograniczać się w wydatkach stosownie do dochodów; unter der — ſpielen ukrywać swe zamiary lub czyny; unter einer — mit j—m ſtecken porozumiewać się (zazwyczaj nie w dobrych celach)' knuć konszachty.

De'ckel, *sm.* -s, *pl.* —, wieko *n.*, nakrywka *f.*

De'ckelglas, *sm.* -ſes, *pl.* -gläſer, szklanka *f.* z nakrywką.

De'ckelkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* z nakrywą, z wiekiem.

De'ckeln, *va.* zaopatrzyć w wieczko.

De'ckeluhr, *sf. pl.* -en, zegarek *m.* o dwóch kopertach.

De'cken, *va.* zasłonić, zakryć, okryć; mit Ziegeln Dach — pokryć dach dachówką; den Tiſch — nakryć stół obrusem; Ausgaben — pokryć wydatki; ein Defizit — zmazać niedobór; ſich — zasłonić się (np. przed uderzeniem), uciec przed pościgiem, wykręcić się z niebezpieczeństwa lub z zatargu; ſich den Rücken — zabezpieczyć sobie tyły; die Figuren — ſich figury przystają do siebie (w geometryi).

De'ckenbeleuchtung, *sf.* oświetlenie sufitu.

De'ckenleine, *sf. pl.* -n, linka oponowa.

De'ckengemälde, *sn.* -s, *pl.* —, obraz *m.* na suficie, na powale.

De'cker, *sm.* -s, *pl.* —, blacharz, pokrywający dachy.

Deckformen, *sf. pl.* formy wydrążone do odlewania świec, robót bronzowniczych.

Deckgeſims, *sn.* -ſes *pl.* -ſe, róg *m.*, kant *m.* (piedestału).

Deckgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sieć *f.*

Deckmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, pokrywka *f.*, płaszczyk *m.*; pozór *m.*, maska *f.*; unter dem — der Freundſchaft pod pozorem przyjaźni; als — für etw. brauchen używać czegoś za pozór.

Deckoffizier, *sm.* -s, *pl.* -e, oficer *m.* niższego stopnia w marynarce przeważnie wojennej.

Deckplatte, *sf. pl.* -n, tafla *f.* do pokrywania murów, ścian, dachów.

Deckſchild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, skorupa *f.* mięczaków, tarcza *f.* żółwia.

De'ckſlaſt, *sf. pl.* -en, ładunek *m.* na pokładzie.

De'ckung, *sf. pl.* -en, osłona *f.* zabezpieczenie *n.*; rękojmia *f.*; pokrycie *n.* (na jakieś długi); — (be)ſchaffen dać rękojmię (zapłacenia długów).

De'ckungslinie, *sf. pl.* -n, linia *f.* oddziałów, zasłaniających odwrót armii.

De'ckungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, fundusz *m.* do pokrycia długów, niedoboru.

De'ckungsſignal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sygnał ochronny.

De'ckungstruppen, *spl.* wojsko ochronne, czyli kryjące tyły.

De'ckzellen, *spl.* komórki pokrywne.

Dedikati'on, *sf. pl.* -en, przypisanie *n.* (dziela), poświęcenie *n.*, dedykacya *f.*, (Widmung).

Dedizie'ren, *va.* przypisać (dzieło), poświęcić, dedykować (widmen).

Deduktio'n, *sf. pl.* -en, odciąganie *n.*, rozpowiadanie *n.*; wywód *m.*, wysnuwanie *n.* wniosków.

Dedukti'onsverfahren, *sn.* -s, metoda dedukcyjna (w filozofii).

Dedukti'v, *adi.* wysnuty, deduktywny.

Deduzie'ren, *va.* odciągać, opowiadać; wywodzić, wyciągać wnioski (folgen).

Defe'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, brak *m.*; wada *f.*, niedostatek *m.*, ubytek *m.*, ułomność cielesna (Fehler).

Defe'kt, *adi.* uszkodzony, niezupełny.

Defenſio'n, *sf.* obrona *f.*, zasłona *f.*; die — ergreifen stanąć w postawie odpornej.

Defenſi'v, *adi.* obronny, odporny.

Defenſi'vallianz, *sf.* przymierze odporne.

Defenſi've, *sf.* stanowisko *n.* obrony, ochrony (Verteidigung).

Defilé', *sn.* -s, *pl.* -s, 1) wąwóz *m.*; klopot *m.* (obraz.); 2) uroczysty przemarsz, defilada *f.*

Defilie'ren, *vn.* (h. i ſ.), przejść, przemaszerować w paradzie, defilować.

Definie'rbar, *adi.* dający się zdefiniować, możliwy do określenia.

Definie'ren, *va.* oznaczyć, określić, opisać.

Definitio'n, *sf. pl.* -en, określenie *n.* cech, definicya *f.*

Definiti'v, *adi.* i *adv.* ostateczny, stanowczy; ostatecznie, stanowczo.

Defizi't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, niedobór kasowy, deficyt *m.*

Defloratio'n, *sf. pl.* -en, pozbawienie *n.* dziewictwa (Entjungferung).

Defloríe'ren, *va.* pozbawić dziewictwa, zgwałcić (= entjungfern).

Deformatio'n, *sf. pl.* -en, przekształcenie *n.*, zmiana *f.* postaci, deformacya *f.*

Defrauda'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, defraudant *m.*

Defraudatio'n, *sf. pl.* -en, sprzeniewierzenie kasowe, kradzież *f.* pieniędzy powierzonych (Veruntreuung).

Defraudie'ren, *va.* i *vn.* (h.) sprzeniewierzyć, przemycać, defraudować (veruntreuen).

Degagie'ren (wym.: degażi'ren), *va.* wykupić, wydostać.

Degagie'rt, *adi.* swobodny, niewymuszony.

De'gen, *sm.* -s, *pl.* —, szpada *f.*; zum — greifen chwytać za szpadę, jąć się broni; alter — stary wojak; Segen und — haben cieszyć się powodzeniem.

Degeneratio'n, *sf. pl.* -en, wyrodzenie *n.* się, zwyrodnienie *n.*, degieneracya *f.* (Entartung).

Degenerie'ren, *vn.* (ſ.) wyrodzić się, zwyrodnieć (entarten).

De'genfeſt, *adi.* niezwyciężony.

De'genfläche, *sf. pl.* -n, płaz *f.* szpady.

De'gengefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, rękojeść *f.* szpady.

De'genklinge, *sf. pl.* -n, glownia *f.* szpady.

De'genknopf, *sm.* -es, *pl.* -knöpfe, główka *f.* u szpady.

De'genkoppel, *sf. pl.* -n, pas *m.* u szpady, bandolet *m.*

De'genkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, (bot.) wilczy bób, wstężyniec prosty.

De'genriemen, *sm.* -s, *pl.* —, tęblak *m.*

De'genſcheide, *sf. pl.* -n, pochwa *f.* szpady.

De'genſpitze, *sf. pl.* -n, ostrze *n.*, koniec *m.* szpady.

De'genſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pchnięcie *n.* szpadą.

Degorgie'ren (wym.: degorżi'ren), *va.* wyczyścić, wyszlamować (reinigen).

Degouta'nt (wym.: degutant), *adi.* obrzydliwy (ekelhaft).

Degradatio'n, *sf. pl.* -en, obniżenie *n.* w stopniu, degradacya *f.*

Degradie'ren, *va.* pozbawić stopnia, zdegradować.

Degradie'rung, *sf. pl.* -en, degradowanie *n.*, ceremonia *f.* degradowania.

De'hnbar, *adi.* rozciągliwy, ciągły.

De'hnbarkeit, *sf.* rozciągliwość *f.*, ciągłość *f.*

De'hnen, *va.* I. 1) wyciągać; 2) rozdąć, rozdymać; 3) przedłużać; II. ſich — *vr.* ciągnąć się, wyciągnąć się, przeciągnąć się; ſich in die Länge — ciągnąć się w nieskończoność; die Stunden — ſich mir nudzę się; die Wörter — cedzić słowa; gedehnte Stimme głos jednostajny.

De'hnkraft, *sf.* sila *f.* rozszerzania.

De'hnung, *sf. pl.* -en, rozciągłość *f.*, rozszerzanie *n.* się nadanie *n.* obszerniejszego znaczenia, przewlekanie *n.*; — eines Vokals, einer Silbe przedłużanie samogłoski, zgłoski.

Deich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) grobla *f.*, tama *f.*; 2) zawada *f.*

Dei'chamt, *sn.* -(e)s, -ämter, urząd groblany.

Dei'chanker, *sm.* -s, *pl.* —, podnóże *n.* tamy.

Dei'chbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, przerwa *f.* tamy.

Dei'chdamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, tama *f.*, grobla *f.*

Dei'cheidige(r), *sm.* -n, *pl.* -n dozorca *m.* tamy.

Dei'chel, *sm.* -s, *pl.* —, rura podziemna (wodociągu).

Dei'chen, *va.* sypać, bić tamy, groble.

Dei'chfriede, *sm.* -ns, regulamin *m.* dla robotników przy tamach.

Dei'chgraf, *sm.* -en, *pl.* -en, kurator *m.* tam w całym okręgu.

Dei'chſel, *sf. pl.* -n, dyszel *m.*

Dei'chſelarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ramię dyszlowe.

Dei'chſelgabel, *sf. pl.* -n, drąg *m.* hołobli, hołoble *pl.*

Dei'chselhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.* na końcu dyszla do zakładania naszelników.

Dei'chselkette, *sf. pl.* -n, naszelnik *m.*

Dei'chselpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń dyszlowy.

Dei'chszwang, *sm.* -(e)s, obręb *m.* sądu, wyrokującego w sprawach tam.

Dein, I. zamiast deiner, *gen.* od „du": ciebie; er gedachte — wspomnial o tobie; ich bin — jestem na twoje usługi; II. *adi.* i *pron.* dein, -e, dein twój, twoja, twoje.

Dei'ner, deine, deines, *pron.* twój, twoja, twoje; zwykle używany z der, die, das —; ewig der deine wiecznie twój.

Dei'nerseits, *adv.* z twojej strony.

Deinesglei'chen, *adi.* równy tobie.

Dei'nethalben, *adv.* z twojej przyczyny.

Dei'netwegen, *praep.* dla ciebie.

Dei'netwillen, *praep.* um — aby ci się przypodobać.

Dei'ning, *sm.* -es, *pl.* -e, wysoka fala.

Dei'smus, *sm.* —, wiara *f.*, w jednego Boga, deizm *m.*

Dei'st, *sm.* -en, *pl.* -en, wierzący w jednego Boga, deista *m.*

Dejeuner' (wym.: dežene), śniadanie *n.* (Frühstück).

Dejeunie'ren, *va.* śniadać (frühstücken).

Dekabri'st, *sm.* -en, *pl.* -en, dekabrysta *m.*

Deka'de, *sf. pl.* -n, dziesiątek *m.*, dekada *f.*

Dekade'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, dekadent *m.*

Dekade'nz, *sf.* chylenie *n.* się ku upadkowi, upadek *m.*, dekadencya *f.*

De'kagramm, *sn.* -s, dziesięć gramów, dekagram *m.*

Dekali'ter, *sm.* i *sn.* -s, dziesięć litrów.

Deka'meron, *sn.* -s, zbiór *m.* dziesięciu utworów, dekameron *m.*

Dekame'ter, *sm.* i *sn.* -s, dziesięć metrów.

Deka'n, *sm.* -s, *pl.* -e, dziekan *m.* (na uniwersytecie).

Dekana't, *sn.* -s, *pl.* -e, dziekanat *m.*

Dekatie'ren, *va.* sciągać połysk, matować (sukno).

Dekatie'rung, *sf.* ściąganie *n.* połysku, matowanie *n.*

Deklamatio'n, *sf.* deklamacya *f.*, recytowanie *n.*

Deklama'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, deklamator *m.*

Deklamie'ren, *va.* deklamować.

Deklaratio'n, *sf.* oświadczenie *n.*, zeznanie *n.*

Deklarati'v, *adi.* zawierający oświadczenie.

Deklarie'ren, *va.* oświadczyć, oznajmić, ogłosić; deklarierter Wert wartość ujawniona.

Deklinatio'n, *sf.* uchylenie *n.* się, zboczenie *n.* (igły magnezowej); deklinacya *f.*, odmiana *f.* rzeczowników.

Deklinie'rbar, *adi.* odmieniający się przez przypadki.

Deklinie'ren, *vn.* (h.) i *va.* odmieniać przez przypadki; sich — lassen odmieniać się.

Deko'ct, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, odwar *m.* z ziół.

Dekolletie'ren, *va.* I. dekoltować, odkrywać szyję, gors; II. sich — *vr.* dekoltować się.

Deko'r, *sm.* -s, dekoracya *f.*

Dekorateu'r (wym.: dekorater'), *sm.* -s, *pl.* -e, dekorator *m.*

Dekoratio'n, *sf. pl.* -en, 1) dekoracya teatralna; 2) ozdoba *f.*; 3) odznaczenie *n.* order *m.*

Dekoratio'nsmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz dekoracyjny.

Dekoratio'nsstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, utwór sceniczny, oparty na efektach dekoracyjnych.

Dekorati'v, *adi.* zdobiący.

Dekorie'ren, *va.* 1) zdobić, przyozdabiać; 2) odznaczyć, nadać order.

Dekortie'ren, *va.* 1) odciągnąć; 2) opowiadać; 3) wyciągać wnioski.

Deko'rum, *sn.* -s, pozory *pl.*, przyzwoitość *f.*; um des -s willen celem zachowania pozorów.

Dekoupie'ren (wym.: dekupiren), *va.* (h.) znaczyć (bilety jazdy).

Dekoupie'rung, *sf. pl.* -en, znaczenie *n.* biletów (jazdy).

Dekre't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dekret *m.* (nominacyjny).

Dekreta'le, *sn. pl.* -talien, list papieski w przedmiotach wiary.

Dekretie'ren, *va.* i *vn.* (h.) postanowić, zawyrokować, nakazać.

Dei'rel, *sm.* (po wiedeńsku) dyabeł; zum —! do dyabla!

Delega't, *sm.* -en, *pl.* -en, delegat *m.*, wyslaniec *m.*

Delegatio'n, *sf. pl.* -en, poselstwo *n.*, przedstawicielstwo *n.*, pełnomocnictwo *n.*; die -en delegacye *f.*

Delegato'risch, *adi.* im -en Wege drogą poselstwa, przedstawicielstwa.

Delegie'ren, *va.* wysłać, dawać pełnomocnictwo.

Delegie'rtentag, *sm.* -(e)s, wiec *m.* delegatów.

Delegie'rte(r), *sm.* -en, *pl.* -en delegat *m.*

Deliberatio'n, *f.* narada *f.*, (Beratung).

Deliberie'ren, *vn.* (h.) obradować (beraten).

Delika't, *adi.* cienki, delikatny, wykwintny, wątły, czuły, wrażliwy, drażliwy.

Delikate'sse, *sf. pl.* -n, 1) czułość *f.*, delikatność *f.*, wrażliwość *f.*; 2) przysmak *m.*, lakocie *pl.*, delikatesy *pl.*

Delikate'ssenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec *m.* delikatesów.

Deli'kt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przestępstwo *n.*, zbrodnia *f.* (Übertretung).

Delinque'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, przestępca *m.*, winowajca *m.*; (-in *sf.*, *pl.* -innen) przestępczyni *f.* (Verbrecher, -in).

Deli'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, obłąd *m.* szał *m.*, szaleństwo *n.*, bredzenie *n.*

Delkre'dere, *sn.* -s, *pl.* -s, poręka *f.* komisionera, delkredere *n.*

Delogie'ren, *va.* wyrugować z mieszkania.

Delphi'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, delfin *m.*

Dem, *pron. dat.* od „der"; temu; wie — auch ſei niech będzie, jak chce; bei alle — przy tem wszystkiem, z tem wszystkiem; trotz alle — jakkolwiekbądź.

Demago'g, *sm.* -en, *pl.* -en, wichrzyciel *m.* tłumów, demagog *m.*

Demagogie', *sf.* demagogia *f*

Demago'giſch, *adi.* demagogiczny.

De'mant, *sm.* -s, *pl.* -e, dyament *m.*

Demarkations'linie, *sf. pl.* -n, linia graniczna, rozgraniczająca.

Demaskie'ren, I. *va.* zedrzeć maskę, odsłonić; II. ſich —, *vr.* odsłonić się, zdjąć maskę.

De'mbſen, *sn.* Dąbin *m.*

Dementi' (wym.: demanti), *sn.* -s, *pl.* -s zaprzeczenie *n.*

Dementie'ren, *va* zaprzeczać.

Dementſpre'chend, *adv.* stosownie do tego, odpowiadający czemu.

Demeri'tenanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład poprawczy dla duchownych.

Deme'trius, *sm.* —, Dymitr, Dmitry.

De'mgemäß, *adv.* stosownie do tego.

Demi-Monde, (wym.: dmimąd) *f.* (*m.*), półświatek *m.*

Demiſſio'n, *sf. pl.* -en, dymisya *f.*, ustąpienie *n.* (z posady).

Demiſſionie'ren, *vn.* ustąpić, podać się do dymisyi.

Demna'ch, *adv.* 1) stosownie do tego; 2) następnie, więc, przeto.

Demnä'chſt, *adv.* 1) nasamprzód; 2) następnie.

Demokra't, *sm.* -en, *pl.* -en, demokrata *m.*

Demokratie', *sf.* demokracya *f.*

Demokra'tiſch, *adi.* demokratyczny.

Demolie'ren, *vn.* (h.) niszczyć, burzyć (niederreißen).

Demolie'rung, *sf. pl.* -en, niszczenie *n.*, burzenie *n.*

Demonſtratio'n, *sf.* dowodzenie *n.*, przedstawienie *n.*, wykazanie *n.*; demonstracya *f.*

Demonſtrati'v, *adi.*, dowodzący, wyraźny; demonstracyjny; *adv.* -cyjnie.

Demonſtrie'ren, *va.* wykazać, pokazywać przy doświadczeniach, dowieść, demonstrować.

Demontie'ren, *va.* wysadzić z siodła; rozebrać, rozłożyć machinę; wyjąć, zmieszać.

Demoraliſati'on, *sf.* postradanie *n.* moralności; demoralizacya *f.*; zepsucie moralne.

Demoraliſie'ren, *va.* szerzyć niemoralność, demoralizować.

Demo'tiſch *adi.* demotyczny (rodzaj hieroglifów egipskich do użytku ludu).

Demu'ngeachtet, *adv.* jednakże, przecież.

De'mut, *sf.* pokora *f.*, poddanie *n.* się.

Demü'tig, *adi.* pokorny, ukladny; -n Herzens skromny.

De'mütigen, *va.* upokorzyć, poniżyć; ſich — upokorzyć, poniżyć się; ſich tief — tarzać się w prochu.

De'mütigung, *sf.* upokorzenie *n.*, poniżenie *n.*

Demzufo'lge, *adv.* stosownie do tego, wskutek tego.

Den, I. *accus. sing.* od „der": tego; II. *dat. pl.* od „der, die, das"; tym.

Dena'r, *sm.* -en, *pl.* -en, stara moneta rzymska.

Denaturaliſatio'n, *sf.* zwolnienie *n.* z poddaństwa, denaturalizacya *f.*

Denaturaliſie'ren, *va.* pozbawić poddaństwa, praw obywatelskich.

Denaturie'ren, *va.* 1) zmienić naturę, skrzywić, przeistoczyć; 2) denaturalizować; skazić; denaturierter Spiritus skażony spirytus.

Denaturie'rung, *sf.* zmienienie *n.* natury, przeistoczenie *n.*; denaturalizacya *f.*, skażenie *n*, (spirytusu).

Dendri't, *sm.* -en, *pl.* -en, dendryt *m.*, odcisk *m.* drzewa lub roślin na kamieniach.

De'nen, *praep.*, *dat. pl.* od „der, die, das": tym; którym.

De'ngelhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młot *m.* do ostrzenia.

De'ngelamboß, *sm.* -es, *pl.* -e, kowadło *n.* dla ostrzenia kos.

De'ngelzeug, *sn.* -(e)s, przybory *pl.* kosarza.

De'ngeln, *vn.* (h.) klepać młotkiem celem ostrzenia, ostrzyć.

De'nkart, *sf.* sposób *m.* myślenia; das iſt meiner — zuwider to jest przeciwne mojemu sposobowi myślenia; niedrige, ſchlechte — zły, marny charakter.

De'nkbar, *adi.* przypuszczalny, możliwy do wyobrażenia, dający się rozumieć.

De'nkbarkeit, *sf.* przypuszczalność *f.*

De'nkblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, kartka pamiątkowa, pamiątka *f.*

De'nken, *vn.* denkſt, denkt, dachte, habe gedacht, 1) myśleć, rozumować; hin und her — rozważać; das gibt einem zu — trzeba się nad tem zastanowić; bei ſich — myśleć w duchu; 2) zamierzać; er denkt mich zu betrügen zamierza mnie oszukać; was denken Sie zu tun jak pan chcesz postąpić; der Menſch denkt, Gott lenkt człowiek zamyśla, Bóg rozporządza, człowiek strzela, pan Bóg kule nosi; 3) wspominać, zapamiętać; ſo lange ich — o ile sięgam pamięcią w lata; 4) postanowić; machen Sie es, wie Sie — niech pan zrobi wedle woli własnej; 5) edel — mieć wzniosły charakter; ſcharf — być bystrym; hoch hinaus — żywić plany ambitne; denkt nur! zastanówcie się! ich dächte takiem byłoby moje zdanie; 6) ſich (*dat.* — przedstawiać sobie, wyobrażać; ich kann ihn mir nicht — als Soldaten nie mogę go sobie wyobrazić jako żołnierza; es läßt ſich — można wyobrazić sobie; 7) an [illegible] n — pamiętać o kim; — Sie an Ihre Geſundheit niech pan pilnuje swojego zdrowia, niech pan nie marnuje sił; er denkt an nichts on się nie troszczy o nic; ich werde an Ihre Angelegenheiten — zajmę się pańskiemi sprawami; 8) auf Mittel — szukać sposobów; er denkt dar-

auf ma w projekcie; auf Böſes — knuć zle zamiary; 9) wie denkſt du gegen mich jak zamierzasz ze mną postąpić; 10) wie — Sie über die Sache? jaki pański sąd w tej sprawie ? 11) von einer Perſon — mieć opinię o jakiejś osobie; Sie werden ſich was Schönes von mir — nabierze pan o mnie zlego wyobrażenia.

De'nker, *sm.* -s, *pl.* —, myśliciel *m.*; ſcharfer — umysł bystry, filozoficzny.

Denkerei', *sf.* wykręty *pl.*, rozumowanie nielogiczne.

De'nkfaul, *adi.* nie lubiący myśleć.

De'nkfaulheit, *sf.* wstręt *m.* do myślenia.

De'nkfreiheit, *sf.* wolność *f.* myśli.

Den'kkraft, *sf.* siła umysłowa, inteligencya *f.*

De'nklehre, *sf.* logika *f.*, nauka *f.* prawidłowego myślenia.

De'nkmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäler i -male, pomnik *m.*; zum — na pamiątkę.

De'nkmünze, *sf. pl.* -n, medal pamiątkowy, numizmat *m.*

De'nkrede, *sf. pl.* -n, mowa *f.* ku uczczeniu (np. poprzednika na urzędzie lub nieboszczyka).

De'nkſäule, *sf. pl.* -n, pomnik *m.* ku czyjej pamięci, kolumna pamiątkowa.

De'nkſchrift, *sf.*, *pl.* -en, 1) zdanie *n.* sprawy; 2) pamiętnik *m.*; 3) napis *m.*

De'nkſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche; 1) zdanie moralne; 2) napis *m.*, epigraf *m.*

De'nkſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pomnik *m.*

De'nkübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie pamięciowe.

De'nkungsart, *sf.* sposób *m.* myślenia, charakter *m.*; von edler — szlachetnego charakteru.

De'nkvermögen, *sn.* -s, zdolność *f.* myślenia, inteligencya *f.*

De'nkvers, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) wiersz wypowiadany z pamięci; 2) sentencya *f.* wierszem.

De'nkwürdig, *adi.* pamiętny, godny pamięci.

De'nkwürdigkeit, *sf. pl.* -en, powaga *f.*; ważność *f.*, osobliwość *f.*, zdarzenie godne zapamiętania; -en pamiętniki, wspomnienia spisane z życia.

De'nkzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) przypomnienie *n.*; 2) znak *m.*; 3) pamiątka *f.*

De'nkzettel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) przypomnienie *n.*, zawiadomienie *n.*; 2) pamiątka *f.*; nauczka *f.*; ich werde dir einen — geben! dam ja ci pamiątkę! nauczę ja cię!

Denn, I. *adv.* = als, niż, aniżeli; kein anderer — ich nikt inny prócz mnie; mehr Freund — przyjaciel raczej, niż; mehr — einmal więcej niż raz; II. *coni.* bowiem, albowiem; tedy; wo iſt er —? gdzież się tedy podziewa? nun —! a zatem! dobrze! nakoniec! es ſei —, daß chyba że.

De'nnoch, *coni.* atoli, przecież, jednakże, wszelako.

Denta'l, *adi.* dotyczący zębów; zębowy (np. spółgłoska).

Denti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, dentysta *m.*

Denunzia'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, donosiciel *m.*, denuncyant *m.* (Angeber).

Denunzia't, *sm.* -en, *pl.* -en, posądzony *m.*

Denunziatio'n, *sf. pl.* -en, donosicielstwo *n.*, donos *m.*, denuncyacya *f.*

Denunzie'ren, *va.* i *vn.* (h.) donosić, denuncyować. (angeben).

Departeme'nt, *sn.* -s, *pl.* -s, wydział *m.*, oddział *m.*, departament *m.*

Depende'nz, *sf. pl.* -en, 1) zależność *f.*; 2) uległość *f.*; 3) budynek należący do głównego budynku.

Depe'ſche, *sf. pl.* -n, depesza *f.*, wiadomość telegraficzna.

Depeſchie'ren, *vn. va.* (h.) przesyłać telegram. depeszować.

Depe'ſchenſtil, *sm.* -(e)s, styl telegraficzny.

Depe'ſchenträger, *sm.* -s, *pl.* —, poslaniec *m.* telegrafu.

Deplaceme'nt, (wym.: deplasemą) *sn.* objętość wodna statku, ciężar wody wypartej przez statek.

Deployie'ren, *va.* rozwinąć kolumnę wojska.

Depo'nens, *sn.* —, *pl.* -nen'zien, słowo czynno-bierne.

Depone'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) świadek składający zeznania; 2) składający w przechowanie czyje (np. pieniądze).

Deponie'rbar, *adi.* możliwy do przechowania.

Deponie'ren, *va.* 1) zeznawać, świadczyć; (ausſagen); 2) oddawać w przechowanie (erlegen).

Deponie'rung, *sf. pl.* -en, 1) zeznanie *n.*; 2) deponowanie *n.*

Deportatio'n, *sf. pl.* -en, zesłanie *n.* za karę.

Deportie'ren, *va.* wysłać, zesłać z kraju za karę.

Depoſitä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, ten, komu powierza się depozyt, poufnik *m.*, depozytaryusz *m.*

Depoſi'tenamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd depozytowy.

Depoſi'tenbewahrer, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.* nad depozytami.

Depoſi'tenſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kwit depozytowy.

Depoſitio'n, *sf. pl.* -en, oświadczenie *n.*, złożenie *n.*

Depoſito'rium, *sn.* -s, *pl.* -ien, sklad *m.*, magazyn *m.*

Depoſſedie'ren, *va.* wywłaszczać, wyrugować z posiadania.

Depoſſedie'rung, *sf.* wywłaszczenie *n.*, wyrugowanie *n.* z posiadania.

Depo't, (wym.: depo) *sn.* -s, *pl.* -s, 1) rzecz oddana do przechowania; 2) depozyt *m.*; 3) sklad *m.*

Depo'tſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kwit depozytowy.

Depo'twechſel, *sm.* -s, *pl.* —, weksel skladowy.

Depreſſio'n, *sf. pl.* -en, 1) zgniecenie *n.*, splaszczenie *n.*; 2) przygnębienie duchowe.

Deprezie'ren, *va.* 1) przepraszać, uniewinniać; 2) nizko szacować, obniżać wartość.

Deprimie'ren, *va.* 1) zniżyć, uczynić wklęslem; 2) przygnębić kogo.

Deputa't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dożywocie *n.* w naturze, ordynarya *f.*

Deputatio'n, *sf. pl.* -en, poselstwo *n.*, deputacya *f.*, wydział *m.* (Abordnung).

Deputie'ren, *va.* wysyłać, wyprawić posłów.

Deputie'rtenkammer, *sf.* izba poselska, cialo prawodawcze.

Deputie'rte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, poseł *m.*, deputowany *m.* (Abgeordneter).

Der, die, das, I. przedimek, który niema w języku polskim odpowiednika; II. *pron.* 1) ten, ów; tenże; 2) który; die Dame, mit der ich ſpreche ta pani, z którą mówię.

Derangie'ren,(wym.:-żi'ren) *va.* wprowadzić nieład, popsuć, rozstroić.

De'rart, *adv.* tego rodzaju, tak dalece, tyle.

De'rartig, *adi.* taki, podobny.

Derb, *adi.* i *adv.* 1) staly, trwaly, silny; krzepki, jędrny; 2) szorstki, rubaszny; derbe Wahrheiten ostra prawda; mit j—m — reden mówić z kim rubasznie, szortsko.

De'rbheit, *sf. pl.* -en, 1) tęgość *f.*, moc *f.*; krzepkość *f.*; 2) szorstkość *f.*, rubaszność *f.*

Derby, *sn.* -s, *pl.* -s, wielkie wyścigi konne.

Derei'nſt, *adv.* 1) z czasem, pewnego dnia; 2) niegdyś, ongi.

De'ren, *pron.* I. *gen. sing.* od „die"; tej; której; II. *gen. pl.* od „der, die, das": ich, tych; których.

Derentha'lben, ze względu na którą, których; dla tej, dla tych, ze względu na tę, tych.

Derentwe'gen, ob. Derenthalben.

Derentwi'llen, um — ob. Derenthalben.

De'rer, *pron. gen. pl.* od „der": tych, owych.

De'rgeſtalt, *adv.* tym sposobem.

Derglei'chen, *adv.* 1) jaki; Dinge — ich nimmer ſah rzeczy, jakich nigdy na oczy nie oglądalem; 2) podobny, taki, tego rodzaju; und — i tym podobne.

Derivati'on, *sf.* wywód *m.*, odciągnięcie *n.*; wyprowadzenie *n.*, pochodzenie *n.* wyrazów, derywacya *f.*

Derivati'v, I. *adv.* odciągający, odprowadzający, (np. lekarstwo odprowadzające zajątrzenie); II. *sn.* -s, *pl.* -va, slowo pochodne.

De'rjenige, die'jenige, das'jenige, *pron.* ten, ta, to; ów, owa, owo.

De'rlei, *adi.* taki, tego rodzaju.

Dermalei'nſt, *adv.* kiedyś, kiedykolwiek.

De'rmalen, *adv.* obecnie, teraz.

De'rmalig, *adi.* 1) obecny, teraźniejszy; 2) tymczasowy.

De'rmaßen, *adv.* tyle, do tego stopnia, tak dalece.

Dermatologie', *sf.* nauka o chorobach skórnych, dermatologia *f.*

Dermatolo'g, *sm. pl.* -en, dermatolog *m.*

De'ro, *pron. gen. pl.* od „der": Wać Pana, Wać Pani, Pański; ich bin — Diener jestem slugą Wać Pana, pańskim; Se. Majeſtät haben — Miniſter befohlen Wasza Królewska Mość raczyla rozkazać Swemu ministrowi.

De'rohalben, *adv.* przeto, więc, zatem.

Deroute', *sf. pl.* -n, 1) niewłaściwa droga; 2) poplоch *m.*, zamieszanie *n.*, deruta *f.* (na giełdzie).

Derſe'lbe, dieſe'lbe, dasſe'lbe, *pron.* ten sam, tenże; ein und dasſelbe jedno i to samo; to samo w kólko.

Derſe'lbige, dieſe'lbige, dasſe'lbige, *pron.* ten sam.

Derwei'l, *adv.* = dieweil.

De'rwiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, derwisz *m.*

De'rſchau, *sn.* Suchybór *m.*

De'rzeit, *adv.* 1) obecnie; 2) tymczasowo.

Des, 1). *gen. sing.* od „der"; tego; 2) des (muz.).

Desarmie'ren, *va.* rozbroić.

Desavouie'ren, (wym.: dezawui'ren), *va.* 1) zaprzeć, nie przyznać się; 2) odwolać (wiadomość), przedstawiać kogo jako klamce.

Desca'rtes, (wym.: dekart) *sm.* Karteryusz, Descartes.

Deſerteu'r,(wym.: -tör), *sm.* -s, *pl.* -e, zbieg *m.*, dezerter *m.* (Fahnenflüchtling).

Deſertie'ren, *vn.* (ſ.) zbiedz, opuścić szeregi, zdezerterować.

Deſertio'n, *sf pl.* -en, opuszczenie *n.* stanowiska, dezercya *f.* (Fahnenflucht).

De'sfalls, *adv.* 1) w tym wypadku; 2) dlatego, ze względu na to.

Desglei'chen, I. *adi.* taki, jaki, podobny; II. *coni.* także, tudzież.

Desha'lb, I. *adv.* dlatego, z powodu; eben — właśnie dlatego; II. *coni.* także.

Deſide'rius, *sm.* — Dezyderyusz i Dezydery.

Deſignatio'n, *sf. pl.* -en, naznaczenie *n.*, wyznaczenie *n.*, mianowanie *n.*

Deſignie'ren, *va.* naznaczać, mianować (beſtimmen).

Desinfektio'n, *sf. pl.* -en, przewietrzenie *n.*, oczyszczenie *n.* z wyziewów, desynfekcya *f.*

Desinfektio'nsanſtalt, *sf. pl.* -en, zaklad *m.* odkażania, dezynfekcyjny.

Desinfektio'nsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek dezynfekcyjny.

Desinfe'ktor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, 1) osoba *f.*, która oczyszcza; 2) przyrząd *m.* do oczyszczania.

Desinfizie'ren, *va.* oczyszczać z wyziewów, przewietrzać, dezynfekcyonować.

Desinfizie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Desinfektion.

Deſkripti'v, *adi.* opisujący.

Deſola't, *adi.* 1) spustoszony, podupadly, marny; 2) zmartwiony.

Desorganiſatio'n, *sf.* rozprzężenie *n.*, dezorganizacya *f.*

Desoxydie'ren, I. *va.* odkwasić, oddzielić tlen; II. *vr.* ſich — odkwasić się.

Deſpektie'rlich, *adi.* i *adv.* pogardliwy, (-wie), dumny, (-mnie),

Deſpera't, *adi.* i *adv.* rozpaczliwy, (-wie), desperacki, (-cko); zrozpaczony (verzweifelt).

Deſperatio'n, *sf.* rozpacz *f.* (Verzweiflung).

Deſpo't, *sm.* -en, *pl.* -en, władca *m.*, tyran *m.*, okrutnik *m.*, despota *m.*

Deſpotie', *sf. pl.* 1) rząd despotyczny; 2) państwo despotyczne.

Deſpo'tiſch, *adi.* i *adv.* tyrański, despotyczny; — regieren rządzić despotycznie.

Deſpoti'ſmus, *sm.* —, ob. Deſpotie.

Deſ, deſſen, *gen. sing.* od „der": 1) tego; ich habe — genug mam tego dosyć; 2) którego; der Mann, — Haus ich kaufe człowiek, którego dom kupuję.

De'ſſau, *sn.* Dessawa *f.*; Deſſauer *sm.* Dessawczyk; Deſſauerin *sf.* Dessawka, Deſſauer, deſſauiſch *adi.* dessawski.

Deſſenu'ngeachtet, *adv.* pomimo to, przecież, w każdym razie.

Deſſe'rt, (wym.: desser), *sn.* -(e)s, deser *m.*, wety *pl.* (Nachtiſch).

Deſſe'rtteller, *sm.* -s, *pl.* —, talerzyk deserowy.

De'ſſow, *sn.* Desyczewo *n.*

Deſtillatio'n, *sf. pl.* -en, 1) destylacya *f.*, przekraplanie *n.*, przepędzanie *n.* gorzałki; 2) gorzelnia *f.*; destylarnia *f.*

Deſtillie'rapparat, *sm.* -(e)s *pl.* -e, alembik *m.*, przyrząd *m.* do pędzenia wódki, do przekraplania.

Deſtillie'rbar, *adi.* nadający się do dystylowania.

Deſtillie'rblaſe, *sf. pl.* -n, część dolna alembika, kukurbita *f.*

Deſtillie'ren, *va.* destylować, przekraplać, przepędzać (przez alembik).

Deſtillie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, destylator *m.*; gorzelnik *m.*

Deſtillie'rgefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, waza *f.* alembika.

Deſtillie'rhelm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, czapka alembikowa.

Deſtillie'rkolben, *sm.* -s, *pl.* —, gąsior alembikowy.

Deſtillie'rofen, *sm.* -s, -öfen piec destylatorski.

De'ſto, *adv.* tem; — ſchlimmer tem gorzej; — mehr tem więcej; czem więcej; — weniger tem mniej; nichts — weniger jednak, mimo to.

Deſtruktio'n, *sf. pl.* -en, zniszczenie *n.*, zguba *f.*

Deſtrukti'v, *adi.* psujący, niszczący; -e Tendenzen rozkładcze dążności.

Deswe'gen, *adv.* dlatego, z powodu tego.

Deswi'llen, *adv.* um — dlatego, z powodu tego.

Deſzende'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, potomek *m.*, zstępny *m.* (Abkömmling).

Deſzende'nz, *sf. pl.* -en, 1) pochodzenie *n.*; die männliche — po mieczu; die weibliche — po kądzieli; 2) potomstwo *n.* (Nachkommenſchaft).

Detacheme'nt, (wym.: detaszmą), *sn.* -s, *pl.* -s, wysunięty oddział.

Detachie'ren, (wym.: detaszi'ren) *va.* wysunąć, odosobnić, oddzielić.

Detai'l, (wym.: detaj), *sn.* -s, *pl.* -s, szczegół *m.* (Einzelheit); im — verkaufen sprzedawać na sztuki.

Detai'lhandel, *sm.* -s, handel detaliczny, drobiazgowy.

Detaillie'ren, *va.* 1) porozkrawać na sztuki; 2) sprzedawać drobiazgowo; 3) wyszczególnić, opowiadać szczegółowo.

Detaillie'rt, *adi.* i *adv.* szczegółowy, ze wszystkimi szczegółami.

Detailli'ſt, *sm.* -n, *pl.* -en, kupiec sprzedający drobiazgowo, kramarz *m.*

Detai'lplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, plan szczegółowy.

Detekti'v(e), *sm.* -s, *pl.* -e, tajny ajent policyjny, detektyw *m.*

Determinie'ren, *va.* 1) postanowić; 2) określić; 3) namówić; 4) ustalić.

Determinie'rt, *pf.* i *adi.* zdecydowany, gotów na wszystko, śmiały.

Detonatio'n, *sf. pl.* -en, wystrzał *m.* huk *m.*

Detonie'ren, *vn.* (h.) 1) wystrzelić; 2) zmylić nutę, fałszywie śpiewać; 3) wyjść z tonu sobie właściwego, wyjść z równowagi.

Detto, *adv.* ob. Dito.

Deu'chten, *vn.* (h.) mich deucht zdaje mi się, = dünken.

Deut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dawna moneta holenderska.

Deutelei', *sf.* objaśnienie *n.* naciągane, drobiazgowe mędrkowanie.

Deu'teln, *va.* i *vn.* mędrkować, tłómaczyć niedorzecznie.

Deu'teu, I. *va.* wykładać, tłómaczyć; ſchlecht, übel — brać za złe, przypisywać złe zamiary; alles zum Guten — brać wszystko w dobrem znaczeniu; II. *vn.* 1) naznaczyć, wskazywać; mit dem Finger auf j—n — wskazać na kogo palcem; mit den Augen — pokazać kogo oczyma; 2) znaczyć, wróżyć, zapowiadać; das deutet auf nichts Gutes to nie zapowiada nic dobrego, to źle wróży; alles deutet darauf, daß... wszystko zapowiada że . . .; auf eine Geſchichte — robić do czego aluzyę.

Deu'tepfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, żerdź *f.*, tyczka *f.* do wytknięcia linii prostej.

Deu'ter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) tłómacz *m.*, wykładacz *m.* 2) wskazówka *f.*

Deu'tlich, *adi.* i *adv.* wyraźny(-źnie), jasny(-sno), czysty (sto); zrozumiały (-miale); -e Ausdrucksweiſe styl prosty, jasny; -er Begriff pojęcie zrozumiałe, jasne; — reden mówić otwarcie.

Deu'tlichkeit, *sf.* jasność *f.*, wyrazistość *f.*

Deutſch, *adi.* i *adv.* niemiecki; er verſteht — rozumie po niemiecku; das Deutſche język niemiecki, niemczyzna *f.*; — reden mit j—m pomówić z kim otwarcie; mit dem werde ich einmal — reden natrę ja temu jegomości uszu; -es Herz dzielny charakter; -er Michel chłop nieotarty.

Deu'tſchböhm(e), *sm.* -en, *pl.* -en, Niemiec *m.* z Czech.
Deu'tſchdorf, *sn.* Strzyżew *m.*
Deutſch-Eilau, *sn.* Jiława *f.*
Deu'tſchen, *va.* niemczyć.
Deu'tſche(r), *sm.* -n, Niemiec; Deutſche *sf.* Niemka.
Deu'tſchenhaß, *sm.* -ſſes, germanofobia *f.*, nienawiść *f.* do Niemców.
Deu'tſchheit, *sf.* niemieckość *f.*
Deu'tſch-Krone, *sn.* Walcz *m.*
Deu'tſchland, *sn.* Niemcy *pl.*
Deu'tſchmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, wielki mistrz krzyżaków.
Deu'tſchnational, *adi.* niemiecko-narodowy.
Deu'tſch-Preſſe, *sn.* Przysieka *f.*
Deu'tſch-Silkow, *sn.* Zelkowo *n.*
Deu'tſchtum, *sn.* -(e)s, niemieckość *f.*, żywioł, charakter niemiecki.
Deutſchtümelei', *sf.* przesada *f.* w niemczyźnie.
Deu'tſchtümeln, *vn.* (h.) przechwalać się niemczyzną.
Deu'tſchtümler, *sm.* -s, *pl.* —, szowinista niemiecki.
Deu'tſchtümlich, *adi.* i *adv.* mający charakter niemiecki.
Deu'tſchwarte, *sn.* Lubrze *n.*
Deu'tſchwerder, *sn.* Szkaradowo *n.*
Deu'tung, *sf. pl.* -en, 1) wytłómaczenie *n.*, wyjaśnienie *n.*; 2) znaczenie *n.*; 3) sens *m.*; zu allerhand -en Veranlaſſung geben dawać powód do rozmaitych komentarzy.
Devaſtatio'n, *sf. pl.* -en, zniszczenie *n.*, spustoszenie *n.* (= Zerſtörung).
Devaſtie'ren, *va.* (= zerſtören) niszczyć, pustoszyć.
Devkatio'n, *sf. pl.* -en, uchylenie *n.*, zboczenie *n.*, dewiacya *f.*
Devi'ſe, *sf. pl.* -n, 1) figura allegoryczna z napisem u spodu; 2) napis *m.*, hasło *n.*, godło *n.*, epigraf *m.*; 3) weksel wystawiony na zagranicę.
Devolutio'n, *sf. pl.* -en, przeniesienie *n.* prawa na kogo, dewolucya *f.*
Devo't, *adi.* 1) nabożny, żarliwy, przesadny w religijności; 2) oddany; Ihr devoteſter Diener pański sługa i podnóżek.
Devotio'n, *sf.* 1) nabożność *f.*, żarliwość *f.*, przesada *f.* w modlitwie, dewocya *f.*; 2) poświęcenie *n.*, oddanie *n.* się.
Dexel, **Texel**, *sm.* -s, *pl.* —, ciesak *m.*, motyka ciesielska, dziuplin *m.*, bartnica *f.*
Dextri'n, *sn.* dekstryna *f.*, wyciąg *m.* z krochmalu.
Deze'mber, *sm.* -s, grudzień *m.*
Dezennium, *sn.* -s, *pl.* -nien dziesięciolecie *n.*
Deze'nt, *adi.* i *adv.* przyzwoity, (-zwoicie), przystojny, (-nie) (anſtändig).
Dezentraliſatio'n, *sf. pl.* -en, odśrodkowość *f.*, decentralizacya *f.*
Dezentraliſie'ren, *va.* decentralizować.
Deze'nz, *sf.* przyzwoitość *f.*, obyczajność *f.*
Dezima'l, *adi.* dziesiętny, decymalny.
Dezima'lbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, ułamek dziesiętny.
Dezima'lſyſtem, *sm.* -(e)s, system dziesiątkowy, decymalny.
Dezimie'ren, *va.* dziesiątkować.
Deziſi'v, *adi.* (= entſcheidend) rozstrzygający.
Dezima'lwage, *sf. pl.* -n, waga dziesiętna, decymalna.
Diabe'tes, *sm.* cukrzyca *f.*, moczówka *f.* (Zuckerkrankheit), diabetis *f.*
Diabo'liſch, *adi.* dyabelski.
Diade'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) dyadem *m.*, przepaska *f.* na głowie; 2) korona *f.*
Diagno'ſe, *sf. pl.* -n, rozpoznanie *n.* choroby, dyagnoza *f.*
Diagno'ſtik, *sf.* nauka *f.* o rozpoznawaniu chorób, dyagnostyka *f.*
Diagno'ſtiſch, *adi.* i *adv.* dyagnostyczny, (-cznie), będący znamieniem odróżniającem.
Diagnoſtizie'ren, *va.* zrobić, postawić dyagnozę.
Diagona'l, *adi.* ukośny, przekątny, poprzeczny.
Diagona'le, *sf. pl.* -n, przekątnia *f.*
Diagona'llinie, *sf. pl.* -n, linia przekątna, przekątnia *f.*
Diagra'mm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szkic *m.*, rysunek *m.*, figura geometryczna, diagramma *f.*
Diako'n, *sm.* -en, *pl.* -en, dyakon *m.*, duchowny, stopniem niższy od kapłana.
Diako'niſſe, *sf. pl.* -n, **Diako'niſſin**, *sf. pl.* -nen, dozorczyni *f.* chorych, dyakonisa *f.*
Dia'kovar, *sn.* Djakowo *n.*
Diale'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, narzecze *n.*, dyalekt *m.*
Diale'ktik, *sf.* umiejętność *f.* rozumowania, biegłość *f.* w rozumowaniu, dyalektyka *f.*
Diale'ktiker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) dyalektyk *m.*; 2) krętacz *m.*
Dialo'g, *sm.* -(e)s, *pl.* —, dyalog *m.*, rozmowa *f.*, prowadzenie *n.* rozmowy; der — in dieſem Stück iſt gut gehalten w tej sztuce rozmowę autor zręcznie poprowadził.
Dialogiſie'ren, *va.* 1) wprowadzić rozmawiających (np. w dramacie); 2) układać dyalog w sztuce.
Diama'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, dyament *m.*
Diama'ntartig, *adi.* i *adv.* dyamentowy, (-wo).
Diama'ntausgabe, *sf.* książeczka drobnie wydrukowana.
Diama'ntgrube, *pl.* -n, *sf.* kopalnia *f.* dyamentów.
Diama'ntring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierścień dyamentowy.
Diama'ntſchleifer, *sm.* -s, *pl.* —, szlifierz *m.* dyamentów.
Diama'ntſtrauß, *sm.* -es, *pl.* -ſträuße, kita *f.* z dyamentów.
Diama'ntſpitze, *sf.* dyament oprawiony do rznięcia szkła.
Diame'ter, *sm.* -s, *pl.* —, średnica *f.*
Diametra'l, *adi.* i *adv.* 1) przerzynający środkiem; 2) przeciwlegly; — entgegengeſetzt wręcz przeciwny.
Dia'na, *sf.* Dyana *f.*
Dia'nenamſel, *sf. pl.* -n, odmiana kosa.
Diapha'n, *adi.* przeźroczysty.

Diaphore'tiſch, *adi.* sprawiający poty.

Dia'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, pamiętnik *m.*, dyaryusz *m.*

Diarrhö'e, *sf. pl.* -(e)n, rozwolnienie *n.*, biegunka *f.*

Dia'ſpora, *sf.* rozsypanie *n.*, rozpierzchnienie *n.* się.

Diä't, *sf.* 1) dyeta *f.*; — halten być na dyecie, przestrzegać dyetę; 2) sesya parlamentarna; 3) tylko *pl.* Diäten placa dzienna, dyety *pl.*, dniówka *f.*

Diäta'r, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) nadliczbowy urzędnik; 2) dyetaryusz *m.*, dyurnista *m.*, pisarz najmowany i płatny dziennie.

Diäte'tik, *sf.* nauka *f.* o zdrowem odżywianiu się, dyetetyka *f.*

Diäte'tiſch, *adi.* zastosowany do przepisów dyetetyki.

Diato'niſch, *adi.* postępujący tonami gamy, diatoniczny.

Diatri'be, *sf. pl.* -n, krytyka złośliwa i gwałtowna.

Di'bbelmaſchine, *sf. pl.* -n, siewnik, rzucający nasienie rzędami.

Di'bbeln, *va.* siać rzędami.

Dich, *pron., accus. sing.* od „Du" cię, ciebie.

Dicht, I. *adi.* 1) zbity, masywny, skupiony, gęsty; -er werden zgęszczać się; -es Tuch sukno dychtowne; 2) ciasny, ścieśniony; -es Gehölz las gęsty, podszyty krzakami; ſchreiben Sie nicht ſo — proszę nie pisać tak ściśle; 3) szczelny, dobrze spojony, dobrze wymierzony; — anliegen leżeć jak ulany (o sukniach); II. *adv.* — bei j—m tuż przy kimś; — daneben tuż u boku czyjegoś, tuż obok.

Di'chtbehaart, *adi.* cały obrosły włosem, kosmaty.

Di'chtbelaubt, *adi.* gęsto liśćmi pokryty.

Di'chte, *sf. pl.* -n, gęstość.

Di'chten, I. *va.* 1) robić coś gęstem, zgęszczać, ubijać; 2) zatkać, zaszpuntować, zapchać, uszczelniać; die Fugen — pozalewać szpary olowiem; II. *va.* i *vn.* (h.) 1) auf etwas — myśleć nad czemś; 2) pisać wiersze, tworzyć poezye; 3) zmyślać; das — Sie hinzu to pan tylko tak zmyśla.

Di'chter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta *m.*, wieszcz *m.*

Di'chterborn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, źródło *n.* poezyi, natchnienia.

Dichterei', *sf.* rymowanie *n.* wierszydeł.

Di'chterflug, *sm.* -(e)s, *pl.* -flüge, polot poetycki.

Di'chtergabe, *sf.* dar poetycki, muza *f.*

Di'chterin, *sf. pl.* -innen, poetka *f.*, wieszczka *f.*

Di'chteriſch, *adi.* i *adv.* poetycki,(-cko), poetyczny,(-cznie).

Di'chterling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poecina *m.*, wierszokleta *m.*

Di'chterpferd, *sn.* -(e)s, Pegaz *m.*

Di'chtervolk, *sn.* -(e)s, plemię *n.* rymotwórców.

Di'chterwald, *sm.* -(e)s, Parnas *m.*; wybór *m.* poezyi.

Di'chtheit, *sf.*, **Di'chtigkeit**, *sf.* 1) zgęszczenie *n.*; 2) gęstość *f.*, szczelność *f.*; 3) moc *f.*, trwałość *f.*; — des Stoffes miąższość *f.* materyi, materyału.

Di'chtigkeitsmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, gęstomierz *m.*, manometr *m.*, przyrząd *m.* do mierzenia prężności gazów i pary.

Di'chtkunſt, *sf.* 1) poezya *f.*; 2) poetyka *f.*, sztuka rymotwórcza.

Di'chtung, *sf.* 1) poezya *f.*, wiersze *pl.*; 2) zmyślenie *n.*, fikcya *f.*, łgarstwo *n.*; 3) uszczelnienie *n.*

Di'chtungsart, *sf. pl.* -en, 1) rodzaj *m.* poezyi, charakter *m.* poezyi; 2) metoda poetycka, wierszowanie *n.*, wersyfikacya *f.*

Di'chtungslehre, *sf.* poetyka *f.*

Di'chtungsfläche, *sf.* przylgnia *f.*

Di'chtungsvermögen, *sn.* -s, zdolność *f.* układania wierszy.

Di'chtwerg, *sn.* -(e)s, klaki *pl.* do zatykania szpar okrętu.

Dick, *adi.* i *adv.* 1) otyły, opasły, gruby, obszerny, wielki; -e Buchſtaben machen pisać wielkiemi literami; -er Kopf tępy umysłowo; ein Meter — ſein mieć metr grubości; -er werden tyć; -e Frau kobieta ciężarna; ein Mädchen — machen zaplodnić dziewczynę; 2) odęty, nabrzmiały, pękaty; -geweinte Augen haben mieć oczy zapuchle od płaczu; eine -e Backe haben mieć napuchnięty policzek; 3) pełny; ſich — eſſen najeść się do syta; — haben mieć dosyć, obrzydzić sobie; 4) znaczny, silny; ſchwerer — Bauer zamożny chłop; -e Freunde zażyli przyjaciele; es wird doch wohl nicht ſo — ausſehen ta historya nie będzie tak rozgłośną, jak straszną; ſich — machen pysznić się, dąć; mit etwas — tun chwalić się czemś; er hat es — hinter den Ohren to człowiek podstępny; das -ſte Ende kommt nach koniec dopiero wykaże cale zle; 5) spoisty, szczelny; er hat eine -e Haut to bezczelny człowiek; 6) liczny, obfity; -es Haar bujna czupryna; in -en Strömen leje jak z cebra (o deszczu); -e Tränen rzęsiste łzy; im -ſten Wald w gąszczy leśnej; 7) uciążliwy, przykry; -e Luft ciężkie powietrze; -er Nebel mgła gęsta; -e Nacht ciemna noc; 8) gęsty; -es Blut krew zgęszczona; die Tinte iſt zu — atrament jest za gęsty; -e Milch mleko zsiadle, zwarzone; -er werden zsiadać się, skrzepnąć; 9) durch — und dünn na leb na szyję; mit j—m durch — und dünn gehen pójść za kim w ogień.

Dick, *sm.* -es, *pl.* -e, szyp *m.* (ryba).

Di'ckähnig, *adi.* grubokłosisty.

Di'ckbackig, *adi.* pucołowaty, pyzaty.

Di'ckbauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäuche, brzuchacz *m.*, brzuchal *m.*, sadło *n.*

Di'ckbäuchig, *adi.* otyły, brzuchaty.

Di'ckbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, udo *n.*

Di'ckbeinig, *adi.* o grubych nogach.

Di'ckblut, *sn.* -(e)s, krew gęsta.

Di'ckbrüſtig, *adi.* piersisty.

Di'ckdarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -därme, kiszka wielka, gruba.

Di'cke, *sf.* 1) grubość *f.*, otyłość *f.*; 2) objętość *f.*; 3) gęstość *f.*; 4) nabrzmienie *n.*, napuchłość *f.*

Di'ckeanſatz, *sm.* -es, skłonność *f.* do otyłości.

Di'ckfarbig, *adi.* zagwazdany, grubo nałożony farbami (obraz).

Di'ckfellig, *adi.* 1) gruboskórny; 2) twardy, nieczuły; er iſt — nic sobie nie robi z drwin lub z nagany.

Di'ckfleiſchig, *adi.* cielisty, mięsisty, otyły.

Di'ckflüſſig, *adi.* gęsty, zawiesisty (sos, atrament).

Di'ckfuß, *sm.* -(e)s, *pl.* -füße, grubonóg *m.*, o grubych nogach, nogał *m.*

Di'ckgekegelt, *adi.* -er Hund pies umiejący się wystawiać do zwierzyny.

Di'ckgeſotten, *adi.* 1) stężałny; 2) tęgi, uporczywy.

Di'ckhaarig, *adi.* gęstowłosy.

Di'ckhals, *sm.* -ſes, *pl.* -hälſe, o grubej szyi.

Di'ckhäuter, *sm.* -s, *pl.* —, gróboskórzec *m.*

Di'ckhäutig, *adi.* 1) gruboskórny; 2) twardy, nieczuły.

Di'ckheit, *sf.* ob. Dicke.

Di'ckhülſig, *adi.* 1) obfity w strączki; 2) strączkowaty.

Di'cicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gąszcz *m.*, gęstwina *f.*, zarośl *f.*; im tiefſten — w głębinach lasu.

Di'ckkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) o grubej głowie; 2) umysł ograniczony, głupiec *m.*; 3) uparciuch *m.*; er iſt ein — to człowiek uparty.

Di'ckleibig, *adi.* otyły, korpulentny, obszerny; -er Band spory tom.

Di'cklich, *adi.* gęstawy, grubawy.

Di'cklippig, *adi.* o grubych wargach z obwisłą wargą dolną.

Di'ckmilch, *sf.* mleko zsiadłe, kwaśne.

Di'ckmittel, *sn.* -s, *pl.* —, zaprawa *f.* sosu z jaj itd.

Di'cknaſig, *adi.* 1) o dużym nosie, nosał *m.*, nosacz *m.*; 2) nadęty, próżny.

Di'ckohrig, *adi.* 1) o wielkich uszach; 2) głuchy.

Di'ckrückig, *adi.* płeczysty.

Di'cksaft, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäfte, syrop *m.*, sok gęsty, wygotowany z owoców.

Di'ckſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, grubodziób *m.*

Di'ckſchnäbelig, *adi.* o grubym, dużym dzióbie.

Di'ckſchuppig, *adi.* o grubych łuskach.

Di'ckſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, cap *m.*

Di'ckſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dyament oszlifowany na raut.

Di'cktau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lina okrętowa.

Di'cktuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, baja *f.*, kuczbaja *f.*, materya *f.* z kutnerkiem.

Dicktuerei', *sf.* fanfaronada *f.*, nadymanie się *n.*

Di'ckwanſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -wänſte, 1) brzuchacz *m.*; 2) kałdun *m.*

Di'ckwülſtig, *adi.* grubo, silnie nabrzmiały.

Dida'ktik, *sf.* dydaktyka *f.*, umiejętność *f.* nauczania.

Dida'ktiſch, *adi.* i *adv.* dydaktyczny, (-cznie), nauczający, (-co).

Di'do, *sf.* Dydo i Dydona *f.*

Die, liczba poj. rodz. żeńs. i liczba mn. od „der".

Dieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) złodziej *m.*, hultaj *m.*; halte den —! trzymajcie, łapcie złodzieja! 2) Gelegenheit macht -e sposobność robi złodzieja; die kleinen -e hängt man, die großen läßt man laufen mucha uwięźnie, a bąk się przebije; geſchickter, liſtiger — szczwany hultaj.

Die'bau, *sn.* Dziewin *m.*

Dieberei', *sf.* *pl.* -en, złodziejstwo *n.*, kradzież *f.*

Die'bliztal, *sn.* Bystrz *m.*

Die'bsgeſindel, *sn.* -s, *pl.* —, hałastra złodziejska.

Die'bsglück, *sn.* -(e)s, niezasłużone szczęście, powodzenie *n.* bez miary.

Die'bshehler, *sm.* -s, *pl.* —, paser kupujący zawodowo od złodziei rzeczy kradzione.

Die'bshelfer, *sm.* -s, *pl.* —, pomocnik *m.* w kradzieży.

Die'bshöhle, *sf.* *pl.* -n, gospoda złodziejska, skrytka złodziejska, jaskinia *f.* łotrów.

Die'bslaterne, *sf.* *pl.* -n, ślepa latarka.

Die'bsſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, wytrych *m.*, klucz złodziejski.

Die'bsſicher, *adi.* zabezpieczony od złodziei, przed włamaniem.

Die'bsſinn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, popęd *m.* do kradzieży.

Die'bsſpiel, *sn.* -(e)s, gra *f.* w tryk trak (rodzaj gry bilardowej, jeden przeciw wielu).

Die'bsſprache, *sf.* gwara złodziejska.

Die'bsſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sztuczka łotrowska, psi figiel *m.*

Die'bsſtrick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stryczek *m.*

Die'bin, *sf.* *pl.* -innen, złodziejka *f.*

Die'biſch, *adi.* i *adv.* 1) złodziejski, lubiący kraść, skłonny do kradzieży; 2) ukradkowy, rzucony lub wzięty ukradkiem.

Die'bſtahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtähle, 1) kradzież *f.*; — mit Einbruch kradzież z włamaniem; 2) rzecz skradziona; literariſcher — plagiat *m.*, kradzież literacka.

Dieje'nige, liczba poj. rodz. żeńs. od „derjenige" ta sama.

Die'le, *sf.* *pl.* -n, 1) deska *f.*, tarcica *f.*, dył *m.*; 2) podłoga *f.*; auf bloßer — ſchlafen sypiać na gołej podłodze; 3) powała *f.*, pułap *m.*; 4) przedsień *f.*, przedpokój *m.*

Die'len, *va.* wyłożyć tarcicami, dać podłogę z desek.

Die'lenwand, *sf.* -wände, 1) zagroda *f.* z desek, ogrodzenie *n.*; 2) przepierzenie *n.*, przeforsztowanie *n.*

Die'ler, *sm.* -s, *pl.* —, układający posadzkę.

Die'lung, *sf.* *pl.* -en, 1) podłoga *f.* z tarcic; 2) wykładanie *n.* tarcicami.

Die'men, *sm.* -s, *pl.* —, i **Die'me**, *sf.* *pl.* -n, kamień młyński, toczydło *n.*

Die'nen, I. *va.* die Meſſe — służyć do mszy; II. *vn.* (h.) służyć usługiwać; być w służbie; Gott — Bogu się ofiarować; dem Herrn — być na czyje rozkazy; (bei) einem Herrn — pozostawać w czyich usługach; niemand kann zweien Herren — nie można nosić płaszcza na dwóch ramionach; bei der Artillerie — służyć w artyleryi; j—m mit ſeiner Börſe — wygodzić komu w potrzebie; womit kann ich Ihnen — czem panu mogę służyć?; iſt Ihnen damit gedient? czy to się panu przyda? zum Muſter, zum Vorwande — służyć za wzór, za pozór, za wymówkę, za płaszczyk; das dient zu (gar) nichts to się na nic nie przyda; den Götzen — służyć fałszywym bogom; den Lüſten — oddawać się wyuzdanym namiętnościom, chuciom; in der Küche, im Stalle — być za kucharza, za stajennego; ſeine Tochter — laſſen oddać córkę na służbę; die dienende Klaſſe służba; von unten auf, von der Pike auf ſich hinauf — wzbić się w górę, począwszy od najniższych stopni; j—m mit etw. — oddać komuś usługę; damit kann ich Ihnen — tem mogę panu służyć, mogę panu tego dostarczyć; zu — na pańskie usługi, służę; damit iſt mir nicht gedient to mi się na nic nie przyda; mit Schmeicheleien iſt mir nicht gedient obejdzie się bez pochlebstw; als Bedeckung — towarzyszyć, ochraniać, eskortować.

Die'ner, *sm.* -s, *pl.* —, sługa *m.*, służący *m.*; służałec *m.*; Ihr gehorſamſter — sługa; podnożek; Ihr — sługa pana dobrodzieja, żegnam; — des göttlichen Wortes sługa Boży; öffentlicher —, Staatsdiener urzędnik *m.*; j—m einen — machen ukłonić się, uchylić kapelusza.

Dienerei', *sf.* 1) służba *f.* w domu, domownicy *pl.*; 2) uniżoność *f.*, służalczość *f.*

Die'nerhaft, **Die'neriſch**, **Die'nerlich**, *adi.* i *adv.* 1) usłużny; 2) służałczy; ſich — benehmen płaszczyć się, lizać się.

Die'nerhaftigkeit, *sf.* 1) zachowanie *n.* się sługi; 2) służałczość *f.*

Die'nerin, *sf. pl.* -innen, służąca *f.*, służka *f.*

Die'nern, *vn.* (h.) 1) kłaniać się, bić pokłony; 2) płaszczyć się.

Die'nerſchaft, *sf pl.* -en, służba *f.*, czeladź *f.*

Die'nertum, *sn.* -(e)s, 1) należenie do czyjego domu, służba *f.*, czeladź *f.*; 2) służałczość *f.*

Die'nlich, **Die'nſam**, *adi.* i *adv.* użyteczny, przydatny, dobry do czego; odpowiedni; zu etwas — ſein służyć do czegoś, przydać się; wenn Sie es für — erachten jeżeli pan uważa to za trafne.

Die'nlichkeit, *sf.* użyteczność *f.*, zdatność *f.*

Dienſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) służba *f.*; dem Staate -e erweiſen państwu oddawać usługi lub służyć państwu, urzędować; 2) usługa *f.*, sposób *m.* służenia; -e nehmen przyjąć obowiązek; in den — treten wstąpić do służby, zaciągnąć się; in j—s -e ſtehen być w czyjej służbie; 3) urząd *m.*, stanowisko *n.*; — tun być dyżurnym; der dienſttuende Kammerherr dyżurny szambelan; 4) nabożeństwo *n.*, egzekwie *pl.*, posługa *f.*; 5) cześć *f.*, przysługa *f.*; j—m einen — leiſten oddać komu przysługę; was ſteht Ihnen zu -en? czem można panu służyć? ich ſtehe Ihnen zu -en jestem na pańskie rozporządzenie; außer — ſein być bez miejsca, stracić posadę; den — kündigen wymówić miejsce; den — leiſten być czyimś lennikiem; im — der Wahrheit ſtehen służyć prawdzie, bronić prawdy.

Die'nſtabzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, odznaka służbowa.

Die'nſtadel, *sm.* -s, szlachectwo otrzymane za służbę urzędową.

Die'nſtag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wtorek *m.*

Die'nſtalter, *sn.* -s, starszeństwo służbowe, lata *pl.* służby.

Die'nſtangelegenheit, *sf. pl.* -en, interes urzędowy, służbowy,

Die'nſtanerbietung, *sf.* zaofiarowanie *n.* służby, usług.

Die'nſtantritt, *sm.* -(e)s, rozpoczęcie *n.* służby.

Die'nſtbar, *adi.* 1) służebny; 2) poddany, podległy, hołdowniczy; 3) serwilistyczny; -er Geiſt sługa *m.*, zausznik *m.*

Die'nſtbarkeit, *sf. pl.* -en, 1) usłużność *f.*; 2) służba *f.*, usługiwanie *n.*; 3) hołdownictwo *n.*, poddaństwo *n.*, niewola *f.*; 4) służebność *f.*, serwitut *m.*

Die'nſtbefliſſen, *adi.* gotów do usług, uczynny, usłużny.

Die'nſtbefliſſenheit, *sf.* 1) ochota *f.* do przysłużenia się, uczynność *f.*, usłużność *f.*; 2) zabiegi *pl.*

Die'nſtbegier, *sf.* uniżoność *f.*, czołobitność *f.*

Die'nſtbezüge, *spl.* dochody służbowe.

Die'nſtbote, *sm.* -n, *pl.* -n, sługa *m.*, służebny *m.*, służący *m.*; (najczęściej:) służąca *f.*

Die'nſteid, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przysięga służbowa.

Die'nſteifer, *sm.* -s, gorliwość *f.* w służbie.

Die'nſteifrig, *adi.* 1) uczynny, usłużny; 2) gorliwy w służbie; er iſt ſehr — gegen mich oddaje mi tysiące przysług.

Die'nſteigen, *adi.* poddany, niewolniczy, niewolny.

Die'nſtentlaſſung, *sf. pl.* -en, dymisya *f.*, uwolnienie *n.* ze służby, odprawa *f.*

Die'nſtergeben, *adi.* do usług gotów.

Die'nſtfach, *sn.* -(e)s, *pl.* -fächer, gałąź *f.* służby, wydział *m.*, departement *m.*

Die'nſtfähig, *adi.* zdatny do służby.

Die'nſtfertig, *adi.* 1) usłużny, ochoczy do usług; 2) uprzejmy; den Dienſtfertigen ſpielen nadskakiwać.

Die'nſtfertigkeit, *sf.* 1) usłużność *f.*; 2) uprzejmość *f.*

Die'nſtfrau, *sf. pl.* -en, posługaczka *f.*

Die'nſtfrei, *adi.* wolny od służby.

Die'nſtfuhren, *sf. pl.* podwody, dawane obowiązkowo.

Die'nſtgeber, *sm.* -s, *pl.* —, chlebodawca *m.*

Die'nſtgefällig, *adi.* grzeczny, uprzejmy, nadskakujący.

Die'nſtherr, *sm.* -n, *pl.* -en, 1) pan *m.*; 2) służbodawca *m.*, pryncypał *m.*

Die'nſtjubiläum, *sn.* -s, *pl.* -läen, jubileusz *m.* służby.

Die'nſtknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, parobek *m.*

Die'nſtkontrakt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, układ, kontrakt służbowy.

Die'nſtkoupe, *sn.* -s, *pl.* -s, przedział służbowy.

Die'nſtlauf, *sm.* -(e)s, karyera *f.*, przebieg *m.* służby.

Die'nſtleiſtung, *sf. pl.* -en, 1) służba *f.*, usługiwanie *n.*; 2) powinność *f.*, posługa *f.*

Die'nſtleute, *s. pl.* służba *f.*, czeladź *f.*

Die'nſtlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, płaca *f.* za służbę.

Die'nſtlos, *adi.* pozbawiony służby, bez miejsca.

Die'nſtmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, służąca *f.*, pokojówka *f.*

Die'nſtmagd, *sf. pl.* -mägde, służąca *f.*, dziewka *f.*

Die'nſtmann, *sm.* -(e)s, I. *pl.* -en, wasal *m.*, lennik *m.*; II. (używane tylko w) *pl.* -leute służba *f.*; III. *pl.* -männer, posługacz *m.*, komisyoner *m.*, ekspres *m.*

Die'nſtmäßig, *adi.* i *adv.* zgodny z przepisami, objęty regulaminem służbowym.

Die'nſtmütze, *sf. pl.* -n, czapka służbowa.

Die'nſtordnung, *sf. pl.* -en, regulamin służbowy, prawidła *pl.* służby.

Die'nſtperſonal, *sn.* -(e)s, personał służbowy, służba *f.*

Die'nſtpflicht, *sf. pl.* -en, 1) obowiązek służbowy; 2) obowiązek *m.* służenia, służba *f.*, lenno *n.*; allgemeine — powszechna służba wojskowa.

Die'nſtpflichtig, *adi.* 1) pańszczyźniany; 2) do służby obowiązany; 3) popisowy.

Die'nſtreiſe, *sf. pl.* -n, podróż służbowa.

Die'nſtreglement, (wym.: -reglmą) *sm.* -s, *pl.* -s, regulamin służbowy, przepisy służbowe.

Die'nſtſache, *sf. pl.* -n, sprawa służbowa (urzędowa).

Die'nſtſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świadectwo służbowe.

Die'nſtſcheu, I. *sf.* wstręt *m.* do służby; II. *adi.* mający wstręt do służby, leniwy.

Die'nſtſtelle, *sf.* służba *f.*

Die'nſttauglich, *adi.* zdatny do służby.

Die'nſttauglichkeit, *sf.* zdatność *f.* do służby (wojskowej).

Die'nſttuend, *adi* 1) w czynnej służbie, sprawujący obowiązki; 2) dyżurny; -er Offizier oficer dyżurny; -er Prieſter oficyant, duchowny służący przy mszy.

Die'nſtuntauglich, *adi.* niezdatny do służby.

Die'nſtuntauglichkeit, *sf.* niezdatność *f.* do służby.

Die'nſtverhältnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) służba *f.*; 2) stosunek służbowy.

Die'nſtverluſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) utrata *f.* służby; 2) złożenie *n.* z urzędu.

Die'nſtvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, umowa służbowa, kontrakt *m.* służby.

Die'nſtvolk, *sn.* -(e)s, służba *f.*, czeladź *f.*

Die'nſtvorſchrift, *sf. pl.* -en, przepis służbowy, instrukcya *f.*

Die'nſtwidrig, *adi.* przeciwny przepisom, nieregulaminowy.

Die'nſtwillig, *adi.* ochoczy, uprzejmy.

Die'nſtwoche, *sf.* obowiązki służbowe; ſeine — haben mieć służbę.

Die'nſtwohnung, *sf.* mieszkanie przywiązane do służby lub urzędu.

Die'nſtzeit, *sf.* czas *m.* służby; ſeine — aushalten przesłużyć naznaczony okres czasu; einjährige — służba wojskowa jednoroczna.

Die'nſtzeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, świadectwo służbowe.

Die'nſtzulage, *sf. pl.* -n, dodatek służbowy.

Die'nſtzwang, *sm.* -(e)s, 1) obowiązek służbowy; 2) przymus *m.* wypełnienia obowiązków służbowych, karność *f.*; 3) pańszczyzna *f.*

Dies, *pron. n.* = dieſes od „dieſer".

Die'sbezüglich, *adi.* i *adv.* odnoszący się, należący do czego (tego), odnośny, względny.

Die'ſe, *pron. f.* od „dieſer".

Dieſe'lbe, *pron. f.* od. „derſelb(ig)e".

Die'ſer, *pron. m.*, dieſe *f.*, dieſes *n.* ten, ta, to; — Mann ten oto człowiek; — Tage tymi dniami; — mein Auftrag rozkaz dany przed chwilą; — und jener wszelakiego rodzaju ludzie; hol' dich — und jener niech cię dyabli porwą, niech cię licho weźmie; -s und jenes rozmaite rzeczy; ſind dies nicht gute Leute ? czyż to nie dobrzy ludzie?

Die'ſerhalb, die'ſerwegen, *adv.* z tego powodu.

Die'ſerlei, *adv.* podobnego rodzaju.

Die'ſerſeits, die'ſerwärts, *adv.* z tej strony, z tejże strony.

Die'sfalls, *adv.* w tym wypadku, w takim razie, w tej mierze.

Die'sjährig, *adi.* tegoroczny.

Die'smal, *adv.* tym razem, teraz, na ten raz; ſo viel für — tyle na teraz, tym razem wystarczy.

Die'smalig, *adi.* tym razem, odbywający się tym razem.

Die'sſeitig, *adi.* 1) z tej strony leżący; 2) należący do nas, nasz; die -en Truppen nasze wojska; die -en Verluſte straty z naszej strony.

Die'sſeits, I. *adv.* i *pron.* z *gen.* 1) z tej strony, tu; — des Fluſſes na tym brzegu rzeki; — und jenſeits z tej i z tamtej strony, tu i tam; — der Leitha przedlitawski; 2) z naszej strony; II. *sn.* das — ten padoł; das — und Jenſeits życie doczesne i przyszłe.

Die't(e)rich, *sm.* -s, *pl.* -e, wytrych *m.*, haczyk *m.*

Die't(e)richen, *va.* i *vn.* (h.) otworzyć drzwi, zamek wytrychem, haczykiem.

Die'trichsdorf, *sn.* Wietrzykowo *n.*

Die'venau, *sn.* Dziwnow *m.*

Diewei'l, (przest.) I. *adv.* póki, dopokąd; II. *coni.* ponieważ, że, iż.

Diffamatio'n,(wym.: -cyon), *sf. pl.* -en, (= Verleumdung) dyfamacya *f.*, oszczerstwo *n.*

Differentia'l, (differenzial) *adi.* różniczkowy; -rechnung rachunek różniczkowy; — und Integralrechnung rachunek różniczkowy i całkowy; -zoll cło różniczkowe.

Differe'nz, *sf. pl.* -en, różnica *f.*, dyferencya *f.*, przewyżka *f.* po potrąceniu (Unterschied).

Differe'nzgeſchäft, sprawunek różniczkowy.

Differenzia'lgleichung, *sf. pl.* -en, równanie różniczkowe.

Differenzia'ltarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taryfa różniczkowa.

Differenzie'ren, *va.* różniczkować.

Differie'ren, *vn.* (h.) różnić się w czem.

Diffizi'l, *adi.* trudny; przykry.

Diffo'rm, *adi.* niekształtny, brzydki.

Difformitä't, *sf. pl.* -en, (= Mißgeſtalt) niekształtność *f.*

Diffuſio'nsvermögen, *sn.* -s, zdolność *n.* rozpraszania się, przenikania, rozpierzchliwość *f.*, przenikliwość *f.*, dyfuzya *f.*

Digerie'ren, *va.* przetrawić chemicznie, przerobić; trawić.

Digerie'rmaſchine, *sf.* kociołek *m.* Papina do rozgotowywania

Dige'ſten, *s. pl.* dygesta *pl.*, pandekty *pl.*, zbiór *m.* praw.

Digeſtio'n, *sf.* macerowanie chemiczne; trawienie *n.*

Digeſti'v, *adi.* ułatwiający trawienie.

Dijo'n, (wym.: diżą) Dyżon *m.*

Dikaſte'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, oddział *m.* zarządu państwowego, biuro rządowe.

Dikotyledo'neu, *s. pl.* rośliny dwuliścieniowe.

Dikotyledo'niſch, *adi.* dwuliścieniowy.

Dikta't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dyktowanie *n.*, dyktat *m.*, dyktando *n.*

Dikta'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, dyktator *m.*, najwyższy urzędnik tymczasowy państwa z władzą nieograniczoną.

Diktatn'r, *sf.* władza *f.* dyktatora, czas *m.* rządów dyktatora.

Diktie'ren, *va.* 1) dyktować; in die Feder — kazać pisać; 2) rozkazać, natchnąć myśl jaką.

Diktio'n, *sf.* dykcya *f.*, wysłowienie *n.*, wymowa *f.*

Diktionä'r, *sn.* -s, *pl.* -e, słownik *m.*

Di'ktum, *sn.* -s, *pl.* -ta, 1) słowo niegdyś wyrzeczone przez kogo, dyktum *n.*; 2) zdanie moralne, sentencya *f.*

Dilatio'n, *sf.* odwłoka *f.*, odroczenie *n.*

Dilato'riſch, *adi.* zwlekający, odraczający.

Dile'mma, *sn.* -s, *pl.* -s, lub -ta, dylemat *m.*, wniosek podwójny, wybór *m.* pomiędzy dwoma zdaniami sprzecznemi.

Diletta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, dyletant *m.*, miłośnik *m.* sztuki, nie poświęcający się jej z zawodu; człowiek powierzchownie wykształcony.

Diletta'ntiſch, *adi.* niefachowy, dyletancki.

Dilettanti'smus, *sm.* powierzchowność *f.*, amatorstwo *n.*, dyletantyzm *m.*

Di'll, *sm.* -s, koper *m.*

Di'lle, *sf. pl.* -n, 1) koper *m.*; 2) ucho *n.* przy naczyniu, rurka *f.* w łampie na knot, tułej *f.*, macica *f.* u stępla.

Di'llenburg, *sn.* Dyła *f.*

Diluvia'l(iſch), *adi.* napływowy, powstały z nawodnienia, dyluwialny.

Diluvia'niſch, *adi.* potopowy, z czasów potopu.

Dilu'vium, *sn.* potop *m.*

Dimenſio'n, *sf. pl.* -en, rozciągłość *f.*, wymiar *m.*, rozmiar *m.*

Dime'triſch, *adi.* dwumiarowy.

Diminuti'v, I. *sn.* -s, forma zdrobniała; II. *adi.* zdrobniały.

Dimiſſio'n, *sf. pl.* -en, uwolnienie *n.* od służby, dymisya *f.*

Dimiſſo'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, pozwolenie *n.* biskupa na święcenie kleryka przez innego biskupa.

Dimo'rph, *adi.* dwupostaciowy.

Dine'r, (wym.: dine'), *sn.* -s, *pl.* -s, obiad.

Ding, I. *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (wyjątk. -er), 1) rzecz *f.*; im Anfange der -e na początku rzeczy; allen -en auf den Grund gehen zgłębiać wszystkie rzeczy, sprawy do dna; vor allen -en nadewszystko, nasamprzód; 2) przedmiot *m.*; wertloſes — przedmiot bez wartości; unbedeutendes — drobnostka *f.*; 3) sprawa *f.*; als er das — vernommen hatte skoro dowiedział się, o co chodzi; was iſt das für ein —? co to za sprawa? er verſteht das — on rozumie tę sprawę, zna się na rzeczy; ich habe das — lange gemerkt oddawna już widziałem, co się święci; es iſt ihm ein — to go ani grzeje, ani ziębi; ſo ein — coś to w tym rodzaju; geſchehene -e klamka zapadła, fakt dokonany; mit großen -en umgehen stawiać zamki na lodzie; man hat mir ſchöne -e von Ihnen erzählt ładnych historyi dowiedziałem się o panu; alle -e haben ein Ende wszystko mija na świecie; jedes — hat zwei Seiten odwrotna strona medalu; aller guten -e ſind drei do trzech razy sztuka; 4) materyał *m.*; des -es war genug materyału nie brakowało; gerüſtet war all unſer — zum Streit co do jednego żołnierza wyprowadziliśmy w pole; 5) es geht nicht mit rechten -en zu tutaj coś straszy, to coś nadnaturalnego; guter -e ſein być dobrej myśli, nie tracić humoru; unverrichteter -e nie dopiąwszy celu; 6) istota *f.*, stworzenie *n.*; -e jestestwa *pl.*, coś nieoznaczonego; die kleinen -er te małe stworzenia; die artigen -er grzeczne małeństwa (o dzieciach); das arme — niebożątko; du albernes — osioł z ciebie

kwadratowy; das Loſe — trzpiotka; Herr -sda pan N. N.; das — an ſich (w filozofii Kanta) byt zasadniczy bez względu na postacie pojawu; II *sn* trybunał *m.*, posiedzenie sądowe; zgromadzenie *n.* ludowe.

Di'ngbar, *adi.* 1) dający się nająć, najemny; 2) sprzedajny, przekupny.

Di'ngbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontrakt służbowy.

Di'ngen, *va.* (h.) nająć.

Di'ngfeſt, *adi.* oznaczony wyrokiem sądowym; j—n — machen uwięzić kogoś.

Di'nggeld, *sn.* -(e)s, zadatek służbowy.

Di'ngpfennig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zadatek dawany oddźwiernemu, gdzie się najmuje mieszkanie.

Di'ngſtätte, *sf.* siedziba *f.* sądu.

Di'ngwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, rzeczownik *m.*

Di'ngelchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Ding I.

Di'ngen, dingſt, dingt, dingte (dang), habe gedungen, I. *va.* 1) wynajmować; er war gedungen byl wynajęty; Mörder — zbirów nasylać; 2) zatrzymać, pojmać, schwytać; II. *vn.* (h.) targować się.

Di'nger, *sm.* -s, *pl.* —, przedsiębiorca *m.*, werbownik *m.*

Di'nglich, *adi.* 1) do rzeczy należący, rzeczowy; -es Recht prawo rzeczowe; 2) realny.

Di'nglichkeit, *sf.* istota *f.* rzeczy.

Di'ngsda, *sn.* to; to oto.

Dinie'ren, *vn.* (h.) obiadować.

Di'nkel, *sm.* -s, pszenica *f.*, orkisz *m.*

Dio'genes, *sm.* Dyogenes *m.*

Dio'kletian, *sm.* Dyoklecyan *m.*

Dio'medes, *sm.* Dyomedes i Dyomed *m.*

Dionö'a, *sf. pl.* -öen, żywolist *m.*, muchołówka *f.*

Diony'ſius, Diony's, *sm.* Dyonizy, Dyonizyusz *m.*

Dio'pter, *sf.* celownik *m.*, przeziernik *m.*, narzędzie miernicze.

Dio'ptrik, *sf.* nauka *f.* o łamaniu światła, dyoptryka *f.*

Diora'ma, *sn.* -s, *pl.* -men, dyorama *m.*, rodzaj panoramy.

Dioskū'ren, *spl.* bliźniaki *pl.*, dioskury *pl.*

Diözeſa'n, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) przynależny do dyecezyi; 2) *adi.* dyecezyalny.

Diöze'ſe, *sf. pl.* -n, biskupstwo *n.*, dyecezya *f.*

Diphtherie', *sf.* błonica *f.*, dyfteryt *m.*, dyfterya *f.*

Diphtherie'bazillus, *sm.* —, *pl.* -llen, prątek błoniczy.

Diphtherie'heilſerum, *sn.* -s, surowica przeciwblonicza.

Diphtho'ng, *sm.* -(e)s (-en), *pl.* -e (-en), dwugłoska *f.*, dyftong *m.* (Doppellaut).

Diplo'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dyplom *m.*, patent *m.*, nadanie *n.*

Diploma't, *sm.* -en, *pl.* -en, dyplomata *m.*

Diplomatie', *sf.* dyplomacya *f.*; 1) nauka o stosunkach między państwami; 2) osoby działające w interesach wzajemnych państw.

Diploma'tik, *sf.*, dyplomatyka *f.*, nauka o dawnych dokumentach.

Diploma'tiſch, *adi.* 1) należący do dyplomacyi; 2) chytry, dwuznaczny; 3) należący do dyplomatyki; das -e Korps ciało dyplomatyczne.

Diplomatiſie'ren, *vn.* (h.) dyplomatyzować, bawić się w dyplomatę, nie być szczerym.

Dipta'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jesieniec *sm.*, jesionka *f.*

Di'ptychon, *sn.* -s, -chen, tablica złożona z dwóch części.

Dir, *pron.*, *dat. sing.* od „du"; tobie, ci; ich ſage es — powiadam ci; ich überlaſſe mich — oddaję się pod twoją opiekę, spuszczam się na ciebie.

Dire'kt, *adi.* i *adv.* 1) prosty, w prostym kierunku; 2) wymierzony wprost, wręcz; 3) bezpośredni; Waren — beziehen sprowadzić towary z pierwszej ręki.

Direktio'n, *sf. pl.* -en, 1) kierunek *m.*, strona *f.*, zwrócenie *n.* czegoś ku czemu; 2) zarząd *m.*, dyrekcya *f.*

Direkti've, *sf. pl.* -n, kierunek zalecony, dyrektywa *f.*

Dire'ktor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, przewodnik *m.*, kierownik *m.*, zawiadowca *m.*, dyrektor *m.*

Dire'ktorin, *sf. pl.* -nen, kierowniczka *f.*, przełożona *f.*, dyrektorka *f.*

Direkto'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, urząd naczelny kierujący; dyrektoryat *m.*

Direktri'ce, *sf. pl.* -n, kierowniczka *f.*, dyrektorka *f.*

Dirige'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, dyrygent *m.* chóru, orkiestry, kierownik *m.*

Dirigie'ren, *va.* dyrygować, kierować.

Dir'ndel, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Dirne 2).

Di'rne, *sf. pl.* -n, 1) służąca *f.*; 2) dziewka *f.*; 3) gemeine —, liederliche — szurgot *m.*, ladacznica *f.*

Dis, *sn.* —, *pl.* —, dis (muz.).

Di'rſchau, *sn.* Terew *m.*, Czczew *m.*

Disharmonie', *sf. pl.* -n, 1) dysharmonia *f.*, dyssonans *m.*; 2) niezgoda *f.*, nieporozumienie *n.*

Disjunkti'v, *adi.* i *adv.* rozjemczy.

Diska'nt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dyszkant *m.*, sopran *m.*

Diskanti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, dyskancista *m.*, sopranista *m.*

Disko'nto, *sm.* -(e)s, *pl.* -te, dyskonto *m.*, potrącenie *n.* przy zapłacie.

Disko'ntobank, *sf. pl.* -en, bank dyskontowy.

Disko'ntofuß, *sm.* -es, stopa dyskontowa.

Disko'ntogeſchäft, *s n.* -(e)s, *pl.* -e, interes dyskontowy.

Diskontie'rbar, *adi.* i *adv.* możliwy do zdyskontowania.

Diskontie'ren, *va.* eskontować, potrącić przy zapłacie, zapłacić przed terminem.

Diskontinuitä't, *sf.* nieciągłość *f.*

Diskredi't, *sm.* -(e)s, 1) stracenie *n.* wziętości, zaufania; 2) obniżenie *n.* wartości; in — bringen psuć komuś sławę, czernić; in — kommen utracić dobre imię.

Diskreditie'ren, I. *va.* dyskredytować, szarpać kogoś, czernić; II. ſich — *vr.* dyskredytować się, tracić na opinii postępowaniem lekkomyślnem.

Diskre't, *adi.* i *adv.* 1) dyskretny, dochowujący tajemnicy; 2) przezorny, ostrożny; 3) odrębny; -er Eingang tajne wejście; 4) względny, uprzejmy.

Diskretio'n, *sf.* 1) dyskrecya *f.*, milczenie *n.*; 2) przezorność *f.*, baczność *f.*

Diskretionä'r, *adi.* i *adv.* dyskrecyonalny, zostawiony do woli czyjej, samowładny; -e Gewalt władza dyskrecyonalna, nie skrępowana przepisami.

Disku'r(r)ie'ren, *vn.* (ḥ.) 1) über etwas — rozprawiać o czem; 2) bajać, pleść.

Disku'rs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dyskurs *m.*, rozmowa *f.*

Diskurſi'v, *adi.* rozbieżny.

Diskuſſio'n, *sf. pl.* -en, dyskusya *f.*, rozprawa *f.*, debaty *pl.*; er kommt zur — zabiera głos.

Diskutie'rbar, *adi.* możliwy do roztrząśnięcia.

Diskutie'ren, *va.* i *vn.* (ḥ.) 1) über etwas — dyskutować, roztrząsać co, rozbierać; 2) spierać się; über einen fraglichen Punkt — spierać się w wątpliwej kwestyi, roztrząsać punkt sporny.

Dislokatio'n, *sf. pl.* -en, przeniesienie *n.* z miejsca na miejsce, dyslokacya *f.*

Dislozie'ren, *va.* przenosić, dyslokować.

Dispara't, *adi.* różnorodny.

Dispe'ns, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe; **Dispenſatio'n**, *sf. pl.* -en, dyspensa *f.*, zwolnienie *n.*

Dispenſie'rbar, *adi.* dający się uchylić.

Dispenſie'ren, *va.* rozdzielać; dyspensować, zwalniać.

Dispone'nt, *sm.*, -en, *pl.* -en, zarządzający *m.*, zarządca *m.* domu handlowego, dysponent *m.*

Disponi'bel, *adi.* gotowy, rozporządzalny, będący do rozporządzenia; -nible Summen fundusze, przeznaczone każdej chwili do użycia.

Disponibilitä't, *sf. pl.* -en, urlop nieograniczony wojskowych, stan *m.* rozporządzalności.

Disponie'ren, I. *va.* 1) przygotować, przyrządzić; 2) j—n zu etwas — uprzedzić kogo dla czegoś, usposobić; II. *vn.* (ḥ.) über etw. — rozporządzić, stanowić o czem; ſchlecht diſponiert ſein być w złem usposobieniu.

Dispoſitio'n, *sf. pl.* -en, 1) rozkład *m.*, porządek *m.*; 2) stan *m.*, usposobienie *n.*; 3) dyspozycya *f.*, zarządzenie *n.*, rozporządzenie *n.*; zur — ſtehen być na rozkazy, na zawołanie; — zu Krankheiten usposobienie do chorób; — eines Aufſatzes układ *m.*, dyspozycya *f.* wypracowania, artykułu.

Dispoſitio'nsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* rozporządzania.

Disproportio'n, *sf. pl.* -en, niestosunek *m.*

Diſpu't *sm.* -(e)s, *pl.* -e, spór *m.*; dysputa *f.*, rozprawa *f.*

Diſputatio'n, *sf. pl.* -en, dysputa *f.*; rozprawa ustna lub pisemna.

Diſputie'ren, *vn.* (ḥ.) über etwas — spierać się, dysputować, rozprawiać (ſtreiten).

Diſputie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, lubiący się spierać, kłótliwy.

Diſputie'rkunſt, *sf.* dyalektyka *f.*

Diſputie'rſüchtig, *adi.* kłótliwy.

Diſſe'nter, *sm.* -s, *pl.* -s, różnowierca *m.*, innowierca *m.*

Diſſentie'rend, *adi.* różniący się zdaniem, mniemaniem.

Diſſertatio'n, *sf. pl.* -en, rozprawa doktorska, dysertacya *f.*

Diſſide'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Diſſenter.

Diſſona'nz, *sf. pl.* -en, rozdźwięk *m.*, dysharmonia *f.*, niezgodność *f.* tonów.

Diſſonie'ren, *vn.* (ḥ.) stanowić rozdźwięk.

Diſta'nz, *sf.* -en, odległość *f.* czasu lub miejsca, przestrzeń *f.*, przedział *m.*, oddalenie *n.*, odstęp *m.* (Abſtand).

Diſta'nzmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, odległownica *f.*

Diſta'nzritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, długa i szybka jazda bez zmiany konia.

Di'ſtel, *sf. pl.* -n, oset *m.*, bodziak *m.*

Di'ſtelartig, *adi.* ostowaty.

Di'ſtelfalter, *sm.* -s, *pl.* —, osetnik *m.* (motyl).

Di'ſtelfink, *sm.* -en, *pl.* -en, szczygiel *m.*

Di'ſtelkarde, *sf. pl.* -n, przyrząd *m.* do gręplowania sukna.

Di'ſtelkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) kwiat *m.* ostu; 2) szyszka *f.* do kutnerowania sukna.

Di'ſtelig, *adi.* porosły ostem.

Di'ſtichon, *sn.* -s, *pl.* -chen, dwuwiersz *m.*, dystych *m.*

Diſtinguie'rt (wym.: distingirt), *adi.* dystyngowany, wytworny; -e Perſon osoba znakomita.

Diſtraktio'n, *sf.* (= Zerſtreuung) rozrywka *f.*

Diſtributi'v, *adi.* 1) wydzielający, rozdający; 2) podzielny; 3) szczegółowy.

Diſtri'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obwód *m.*, okręg *m.*, powiat *m.* (Bezirk).

Diszipli'n, *sf. pl.* -en, 1) dyscyplina *f.*, gałąź *f.* nauki, wiedzy (Wiſſenſchaft); 2) dyscyplina *f.*, karność *f.*, karby *pl.*, kluby *pl.*; an — gewöhnen nagiąć do posłuszeństwa; die — betreffend dyscyplinarny, tyczący się kary lub zgromienia; — halten mieć twardą rękę, trzymać w karbach.

Diszipilna'riſch, *adi.* dyscyplinarny, tyczący się kary lub karności; j—n — beſtrafen ukarać kogo dyscyplinarnie, w drodze dyscyplinarnej.

Diszipilna'rgewalt, *sf. pl.* -en, władza dyscyplinarna.

Diszipilna'rſtrafe, *sf. pl.* -en, kara dyscyplinarna.

Diszipilna'runterſuchung, *sf. pl.* -en, śledztwo dyscyplinarne.

Diszipilna'rverfahren, *sn.* -s, postępowanie dyscyplinarne.

Diszipliniе'rbar, *adi.* dający się ująć w karby, karny.

Disziplinie'ren, *va.* wprawić, wyćwiczyć, wziąć w karby, wymustrować.

Dithyra'mb, *sm.* -en, *pl.* -en; **Dithyra'mbe**, *sf. pl.* -n; **Dithyra'mbus**, *sm. pl.* -ben, dytyramb *m.*, pieśń pochwalna, śpiew *m.* pełen natchnienia.

Di'to, Di'tto, *adv.* dytto, to samo.

Di'ttchen, *sn.* -s, *pl.* —, ptak siewka *f.*

Diure'tiſch, *adv.* diuretyczny, pędzący urynę (harntreibend).

Diurna'l, *sn.* -s, *pl.* -e; **Diurna'le**, *sn.* -s, *pl.* -lia oficyum codzienne, książka *f.* do modlitw.

Diurni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, dyurnista *m.*, dyetaryusz *m.*, kancelista najmowany dziennie (Tagſchreiber).

Diu'rnum, *sn.* -s, *pl.* -nen, 1) robota dzienna przepisywana; 2) płaca dzienna.

Di'va, *sf. pl.* -s, boska, ubóstwiana, pierwsza śpiewaczka lub artystka dramatyczna.

Diverge'nt, *adi.* rozbieżny, rozchodzący się w różnych kierunkach.

Diverge'nz, *sf. pl.* -en, rozchodzenie się *n.* w różnych kierunkach, różność *f.* zdań, rozbrat *m.*, rozbieżność *f.*

Divergie'ren, *vn.* (h.) rozbiegać się, rozchodzić się, rozstrzeliwać się.

Dive'rs, *adi.* różny, rozmaity.

Divertiſſeme'nt (wym.: dywertismą), *sn.* -s, *pl.* -s, rozrywka *f.*, przyjemność *f.*; maly balet.

Divide'nd, *sm.* -en, *pl.* -en, dzielna *f.* (liczba do podzielenia).

Divide'nde, *sf. pl.* -n, dywidenda *f.*, zysk udziałowy.

Dividie'ren, *va.* 1) dzielić, odbywać dzielenie liczb; 2) poróżnić, zasiać niezgodę.

Divinatio'nsgabe, *sf.* dar *m.* odgadywania, wróżenia, wieszczbiarstwo *n.*

Divinitä't, *sf.* boskość *f.*

Divi's, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, łącznik *m.* w drukarstwie, kreska *f.* w wyrazie przedzielonym na końcu wiersza.

Diviſio'n, *sf. pl.* -en, 1) podzielenie *n.*, podział *m.*; 2) dzielenie *n.* (działanie arytmetyczne); 3) dywizya *f.* (oddział) w wojsku; 4) wydział *m.* w administracyi.

Diviſionä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, naczelnik *m.* dywizyi, dywizyoner *m.*

Divi'ſor, *sm.* -s, *pl.* -en, dzielnik *m.*, liczba dzieląca.

d. J., skróc. = dieſes Jahres roku bieżącego.

d. M., skróc. = dieſes Monats bieżącego miesiąca.

Di'wan, *sm.* -s, *pl.* -e albo -s, 1) rada *f.* stanu w Turcyi; 2) sofa *f.*; 3) zbiór *m.* poezyi (na wschodzie).

Dnie'per, *sm.* -s, Dniepr *m.*; diesſeits, jenſeits des — liegend, wohnend przeddnieprzański, zadnieprzański *adi.*

Dnieſter, *sm.* -s, Dniestr *m.*; diesſeits, jenſeits des — liegend, wohnend przeddniestrzański, zadniestrzański *adi.*

D'obbran, *sn.* Debrzno *n.*

Dö'bel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) chwast *m.*; 2) kiełb *m.*, klonek *m.*, jelec *m.* (ryba); 3) klamra spajająca tarcice, kolek *m.*

Dö'beln, *va.* wbić kołek, latać.

Dö'beln, *sn.* Doblin *m.*, Doble *n.*

Dö'bern, *sn.* Dabrna *f.*

Do'berſtein, *sn.* Dobrzyniewo *n.*

Do'brin, *sn.* Dobrzno *n.*

Do'britſch, *sn.* Dobrzysz *m.*

Dobru'dſcha, *sf.* Dobrudża *f.*

Doch, *coni.* 1) przecież, tymczasem; 2) lecz, jednak; ich bat ihn, — er wollte nicht prosiłem go, lecz on nie chciał; ja —! ależ tak! war mir's — als hätte ich ihn geſehen a przecież zdawało mi się, że go widzialem; du haſt's ihm — geſagt powiedziałeś mu jednakowoż, spodziewam się; das iſt — gar zu traurig to doprawdy smutna historya! kommen Sie — chodźże pan! wäre ich — zwanzig Jahre! och, gdybym mial lat dwadzieścia; hätte er — geſprochen żeby choć słówko powiedział.

Docht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) knot *m.*; 2) er hat keinen — in ſeiner Lampe brak mu oleju w glowie.

Do'chthalter, *sm.* -s, *pl.* —, część u lampy, w której jest umieszczony knot.

Dock, *sn.* -s, *pl.* -e, (-s, *pl.* -s) dok *m.*, warsztat okrętowy, część portu, urządzona do budowania okrętów.

Do'ckbank, *sf. pl.* -bänke, burta *f.* basenu dokowego.

Do'cke, *sf. pl.* -n, 1) przesuwnica *f.*, slupek *m.*; 2) sztyft *m.* do robienia dziur w podkowie; 3) motek *m.* przędzy; 4) lalka *f.*; sztywna strojnisia.

Do'cken, I. *va.* 1) układać w motki; 2) ein Schiff — wprowadzić okręt do doków; II. *vn.* (h.) bawić się lalką.

Do'ckenflachs, *sm.* -,ſes przędza *f.* w motkach.

Do'ckengeländer, *sn.* -s, *pl.* —, balustrada *f.*, galerya *f.* z słupkami.

Do'ckenwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przędziwo *n.*

Dodekae'der, *sn.* -s, *pl.* —, dwunastościan *m.*

Dogare'ſſa, *sf. pl.* -ſſen, żona *f.* doży.

Do'ge (wym.: doże), *sm.* -n, *pl.* -n, doża *m.*

Do'genpalaſt, *sm.* -es, palac *m.* dożów.

Do'gge, *sf. pl.* -n, dog *m.* (gatunek psa).

Do'gma, *sn.* -s, *pl.* -men, -mata, dogmat *m.*, zasada pewna i niewątpliwa w religii lub w filozofii.

Dogma'tik, *sf.* -en, dogmatyka *f.*, teologia pozytywna.

Dogma'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, dogmatyk *m.*, profesor *m.* dogmatyki.

Dogma'tiſch, *adi.* i *adv.* 1) dogmatyczny, należący do dogmatu, oparty na dogmatach; tyczący się artykułów wiary; 2) nauczycielski, wyrokujący o wszystkiem.

Dogmatiſie'ren, *vn.* (h.) nauczać dogmatów, nauczać stanowczo.

Döhlau, *sn.* Dylewo *n.*

Do'hle, *sf. pl.* -n, 1) kawka *f.*; 2) odciek *m.*, dren *m.*

Do'hne, *sf. pl.* -n, sidło *n.*, potrzask *m.*; -n ſtellen zastawiać sidła.

Do'hnenfang, *sm.* -eš, *pl.* -fänge, połów *m.* za pomocą sideł.

Do'hnenſchneiße, *sf. pl.* -n; **Do'hnenſteig**, *sm.* -eš, *pl.* -e; **Do'hnenſtrich**, *sm.* -eš, *pl.* -e, caly szereg *m.* sidel, rozstawionych po lesie.

Do'ktern, *vn.* (h.) 1) wykonywać zawód lekarski; 2) poszukiwać pomocy lekarskiej.

Do'ktor, *sm.* -š, -to'ren, 1) doktor *m.*; — der Theologie doktor Teologii; den — machen uzyskać stopień doktorski; zum — machen nadać stopień doktorski; 2) lekarz *m.*

Doktora'nd, *sm.* -en, *pl.* -en, doktorant *m.*

Doktora't, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, godność *f.*, stopień doktora, doktorat *m.*, doktor, konsylorz *m.*

Doktordiplo'm, *sn.* -š, *pl.* -e, dyplom doktorski, lekarski.

Doktordiſſertatio'n, *sf. pl.* -en, rozprawa, dysertacya doktorska.

Do'ktordiſputation, *sf. pl.* -en, rozprawa *f.* doktorska.

Doktorie'ren, *sn.* (h.) doktoryzować się, składać egzamin dla uzyskania stopnia doktora.

Do'ktorin, *sf. pl.* -innen, 1) doktorka *f.*, kobieta-doktor *f.*; 2) żona *f.* doktora; Frau — pani doktorowa.

Do'ktorhut, *sm.* -eš. *pl.* -hüte, biret doktorski.

Do'ktormantel, *sm.* -š, *pl.* -mäntel, toga doktorska.

Do'ktormäßig, *adi.* i *adv.*, doktorski, nauczycielski.

Do'ktormiene, *sf. pl.* -n, pozory doktorskie; eine — annehmen udawać doktora.

Do'ktorwürde, *sf.* stopień doktorski, doktorat *m.*; die — erhalten otrzymać stopień doktorski, być promowanym na doktora.

Do'ktorſchaft, *sf. pl.* -en, ciało doktorskie.

Doktri'n, *sf. pl.* -en, 1) doktryna *f.*; 2) nauka *f.*, uczoność *f.*; 3) teorya naukowa,

Doktrinä'r, *sm.* -š, *pl.* -e, doktryner *m.*, wyznawca *m.* bezwzględnej zasady naukowej.

Doktrinä'r, *adi.* i *adv.* doktrynerski.

Doktrinari'smus, *sm.* doktrynerstwo *n.*

Dokume'nt, *sn.* -eš, *pl.* -e, dokument *m.*, dowód piśmienny, pismo urzędowe; -e ausfertigen sporządzać akt.

Dokumenta'riſch, *adi.* i *adv.* stwierdzony dokumentami, udowodniony na piśmie.

Dokumentie'ren, *va.* stwierdzać (dowodami pisemnymi), dokumentować.

Dolch, *sm.* -eš, *pl.* -e, sztylet *m.*, puginal *m.*; mit einem -e erſtechen zasztyletować.

Dolchſtich, *sm.* -eš, *pl.* -e, uderzenie *n.* sztyletem.

Do'lde, *sf. pl.* -n; **Dö'ldchen**, *sn.* -š, *pl.* —, baldaszek *m.*, okolek *m.*; einfache — wiązka kwiatów.

Do'ldenerbſe, *sf. pl.* -n, groch baldaszkowaty.

Do'ldengewächſe, *n. pl.* rośliny baldaszkowate.

Do'ldenſtändig, *adi.* albo **Do'ldentragend**, *adi.* baldaszkowaty.

Do'ldig, *adi.* baldaszkowaty.

Do'le albo **Do'hle**, *sf. pl.* -n albo **Do'hlen**, *sm.* -š, *pl.* —, rów *m.*, fosa *f.*, jama *f.*

Do'lger See, *sm.* Dolgowe jezioro.

Do'llar (wym.: doller), *sm.* -š, *pl.* -š, dolar *m.*

Do'llond, *sm.* -š, *pl.* -š, dalekowidz *m.*

Do'lman, *sm.* -š, *pl.* -š, dolman *m.*, kurtka *f.* huzarów węgierskich, rodzaj okrycia damskiego.

Do'lmen, *sm.* -š, *pl.* -š, dolmen *m.* (starożytny grobowiec kamienny).

Do'lmetſch, *sm.* -en, *pl.* -e(n) v. Dolmetſcher.

Do'lmetſchen, I. *vn.* (h.) służyć za tłómacza; II. *va.* tłómaczyć, przekładać z jednego języka na inny.

Do'lmetſcher, *sm.* -š, *pl.* —, tłómacz *m.*

Do'lmetſcherin, *sf. pl.* -innen tłómaczka *f.*

Dolomi't, *sm.* -en, *pl.* -en, dolomit *m.*, odmiana spatu, wapniak gorzki.

Dolo'š, *adi.* i *adv.* oszukańczy, podstępny, chytry (argliſtig).

Do'lus, *sm. pl.* -i, podstęp *m.*; zły zamiar (Argliſt).

Do'lzia, *sn.* Dolik *m.*

Dom, *sm.* -eš, *pl.* -e, 1) katedra *f.*, tum *m.*, kościół katedralny; 2) pan *m.* (portugalski tytuł).

Domb, *sn.* Dąb *m.*

Domä'ne, *sf. pl.* -n, 1) królewszczyzna *f.*, dobra skarbowe, państwowe; 2) dziedzina *f.*

Domä'nengut, *sn.* -eš, *pl.* -güter, dobra królewskie, stołowe.

Domänia'l lub **Dominia'l** (dominia'l) *adi.* domenialny, należący do dóbr królewskich.

Do'mdechant, *sm.* -š, *pl.* -en, dziekan *m.* kapituły.

Do'mfrau, *sf. pl.* -en, kanoniczka *f.*

Do'mherr, *sm.* -n, *pl.* -en, kanonik *m.*

Do'mherrlich, *adi.* kanoniczny.

Do'mhof, *sm.* -eš, *pl.* -höfe, plac *m.* przed kościołem katedralnym.

Domina'nte, *sf. pl.* -n, kwinta *f.* (w muzyce).

Do'minik, **Dom'inikus**, *sm.* Dominik *m.*

Dominika'ner, *sm.* -š, *pl.* —, Dominikanin *m.*; -kloſter klasztor Dominikanów; -orden zakon Dominikanów; -nonne, *sf.* Dominikanka *f.*; Dominikaner(-) *adi.* dominikański.

Dominie'ren, *vn.* (h.) panować nad czem, rozkazywać, górować.

Do'mino, I. *sm.* -š, *pl.* -š, domino *n.* (strój do przebierania się balowy); II. *sn.* domino (gra); — machen wygrać partyę domina.

Domizi'l, *sn.* -eš, *pl.* -e, pobyt *m.*, zamieszkanie *n.* domicylium *n.*

Domizilie'ren, *vn.* (h.) zamieszkiwać.

Domizi'lveränderung, *sf.* *pl.* -en, **Domizi'lwechſel**, *sm.* -s, *pl.* —, wechsel umiejscowiony, pobytniczy.

Do'mkapitel, *sn.* -s, *pl.* —, kapituła katedralna.

Do'mkapitular, *sm.* -s, *pl.* -e, kanonik katedralny.

Do'mpfaffe, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) kanonik *m.*, (pogardliwie) pop katedralny; 2) gil *m.*

Do'mſcholaſter, *sm.* -s, *pl.* —, scholastyk *m.*, duchowny *m.* przełożony nad szkołą przy scholastyce.

Do'mſlau, *sn.* Łukakaszowice *pl.*

Do'mſtadtl, *sn.* Domaszow *m.*

Do'n, *sm.* -s, 1) don *m.* (rzeka); 2) tytul hiszpański, don = pan.

Donata'r, *sm.* -es, *pl.* -e, donataryusz *m.*, obdarowany *m.*

Donati'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, donatysta *m.* (stronnik heretyka Donata).

Do'nau, *sf.* Dunaj *m.*; Donau (=), *adi.* dunajowy; dieſſeits, jenſeits der — liegend, wohnend przeddunajski, zadunajski.

Do'naufürſtentümer, *spl.*

Do'nna, *sf.* *pl.* -en, i -s, pani (po wlosku i hiszpańsku).

Do'nnangen, *sn.* Dundangi *pl.*

Do'nnmörſe, *sn.* Donimierz *m.*

Do'nner, *sm.* -s, *pl.* —, grzmot *m.*, grom *m.*; wie vom — gerührt jakby piorunem rażony; — des Geſchützes huk armat; es erhob ſich ein — und Wetter spadł na niego grom przekleństw; der — rollt grzmi, piorun huczy.

Do'nnerbrauſend, *adi.* grzmiący.

Do'nnergerolle, *sn.* -s; **Do'nnergetöſe**, *sn.* -s, huk *m.* piorunów.

Do'nnergott, *sm.* -es, Jowisz gromonośny (w mitologii greckiej), Thor *m.* (w mitologii skandynawskiej).

Do'nnerkeil, *sm.* -es, -e, 1) grom *m.*, pęk *m.* piorunów w ręku Jowisza; 2) kamień piorunowy.

Do'nnern, I. *va.* sprawiać halas; mit Kanonen donnert er die Antwort armatami dal mu wyraźną odpowiedź; j—n aus dem Schlafe — obudzić kogoś hałaśliwie; II. *vn.* (ḥ.) 1) grzmieć; es donnert grzmi; 2) ryczeć, huczeć; powstać na kogo gwałtownie, piorunować.

Do'nnernd, *adi.* i *adv.* grzmiący.

Do'nnernelke, *sf.* *pl.* -n, gwoździk trawny.

Do'nnerſchlag, *sm.* -es, *pl.* -ſchläge, 1) uderzenie *m.* piorunu, piorun *m.*; 2) cios niebywały, dotkliwy.

Do'nnerstag, *sm.* -es, *pl.* -e, czwartek *m.*; grüner — wielki czwartek.

Do'nnerſtimme, *sf.* *pl.* -n, głos piorunujący.

Donnerſtrahl, *sm.* -es, *pl.* -en, błysk *m.* piorunu.

Do'nnerwetter, *sn.* -s, burza *f.*; zum —! tam do licha!

Do'nnerwort, *sn.* -es, *pl.* -e, słowo piorunowe, wrzask *m.*; das war ein — für ihn to go spiorunowało, przybiło do ziemi.

Do'nnerwurz, *sm.* -es, *pl.* -würze, kokornak powojowy.

Do'ppe, *sf.* *pl.* -n, skorupa *f.*

Do'ppel-, w wyrazach złożonych: podwójny, dubeltowy.

Do'ppeladler, *sm.* -s, *pl.* —, orzel dwuglowy, orzel darty.

Do'ppelähnig, *adi.* mający po dwa klosy.

Do'ppelamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd podwójny, urząd dwojaki.

Do'ppelartig, *adi.* i *adv.* dwojakiej natury.

Do'ppelbalg, *sm.* -es, *pl.* -bälge, miech podwójny.

Do'ppelbalken, *sm.* -s, *pl.* —, belka grubsza, arkada wspierająca płaskiem przedłużeniem wewnętrzną część sklepienia.

Do'ppelband, I. *sn.* -s, *pl.* -bänder, wstęga podwójna; II. *sm.* -es, *pl.* -bände, tom podwójny.

Do'ppelbauer, *sm.* (w szachach) pion podwójny.

Do'ppelbecher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kubek *m.* na kości do grania; 2) kubek *m.* bez ucha; 3) kubek *m.* o dnie podwójnem.

Do'ppelbier, *sn.* -s, *pl.* -e, piwo *n.* dubeltowe.

Do'ppelbildung, *sf.* *pl.* -en, kongeminacya *f.*; — der Frucht plód dwoisty (med.)

Do'ppelblech, *sn.* -es, *pl.* -e, blacha żelazna.

Do'ppelbruch, *sm.* -es, *pl.* -brüche. podwójne zlamanie.

Do'ppelbüchſe, *sf.* *pl.* -n, dwururka *f.*, dubeltówka *f.*, arkebuza *f.*

Do'ppeldeutig, *adi.* i *adv.* dwuznaczny.

Do'ppeldiele, *sf.* *pl.* -n. gruba deska.

Do'ppeldukaten, *sm.* -s, *pl.* —, dublon *m.*

Do'ppelehe, *sf.* *pl.* -n, dwużeństwo *n.*, bigamia *f.*

Do'ppeler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) dwie polówki kryształu, sklejone z płatkiem kolorowym po środku dla naśladowania drogich kamieni; 2) szuler *m.*, szachraj *m.* w grze.

Do'ppelfagott, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) grający *m.* na oboi; 2) oboja *f.* (instrument dęty).

Do'ppelfall, *sm.* -es, *pl.* -fälle, alternatywa *f.*, wybór *m.* jednego z dwojga.

Do'ppelfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno podwójne.

Do'ppelflinte, *sf.* *pl.* -n, dubeltówka *f.*, dwururka *f.*

Do'ppelförmig, *adi.* dwukształtny.

Do'ppelgänger, *sm.* -s, *pl.* —, sobowtór *m.*

Do'ppelgeige, *sf.* *pl.* -n, instrument muzyczny o siedmiu strunach.

Do'ppelgeſang, *sm.* -es, *pl.* -geſänge, duet *m.*

Do'ppelgeſchlechtig, *adi.* dwupłciowy, hermafrodyta.

Do'ppelgeſpann, *sn.* -es, *pl.* -e, zaprząg *m.* w dwa konie.

Do'ppelgeſtaltig, *adi.* podwójnego kształtu, dwojakiej postaci.

Do'ppelgeſtirn, *sn.* -es, *pl.* -e, gwiazdy podwójne (gwiazdy spólchodzące).

Do'ppelgewebe, *sn.* -s, *pl.* —, tkanina podwójna.

Do'ppelglieder, *sn. pl.* krzywica *f.*, choroba angielska.

Do'ppelgliederig, *adi.* rachityczny, mający skrzywioną kość pacierzową.

Do'ppelgucker, *sm.* -s, *pl.* —, lornetka teatralna na oba oczy.

Do'ppelhacke, *sf. pl.* -n, 1) graca *f.*; 2) drąg *m.* z okuciem do łamania kamieni, kilof *m.*

Do'ppelhaken, *sm.* -s, *pl.* —, widełka *n. pl.*

Do'ppelhauer, *sm.* -s, *pl.* —, górnik, zgodzony na szychty (w kopalniach węgla).

Do'ppelhaft, *adi.* 1) podwójny; 2) dwuznaczny.

Do'ppelheit, *sf. pl.* -en, 1) natura *f.* dwojakiego rodzaju, dwojaka; 2) obluda *f.*, fałsz *m.*

Do'ppelherzig, *adi.* i *adv.* dwuznaczny, fałszywy.

Do'ppelköpfig, *adi.* dwugłowy.

Do'ppelläufig, *adi.* o dwóch lufach.

Do'ppellaut, *sm.* -es, *pl.* -e, dwugłoska *f.*

Do'ppellebig, *adi.* wodnoziemny.

Do'ppelleiter, *sf. pl.* —, drabina *f.* z podporą, drabina składana.

Do'ppelmittel, *sf.* bez *pl.*, palestyna *f.* (gatunek czcionek).

Do'ppeln, I. *va.* dwoić, podwajać; II. *vn.* (h.) 1) grać w gry hazardowne; 2) szulerować, oszukiwać w grze.

Do'ppelpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, dwukropek *m.*

Do'ppelreihe, *sf. pl.* -n, szereg *m.* rząd *m.*; szereg *m.* w czwórkę w szyku wojskowym.

Do'ppelreihig, *adi.* i *adv.* czwórkami, w dwa rzędy.

Do'ppelſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, 1) alternatywa *f.*, wybór *m.* jednego z dwojga; 2) tonacya podwójna.

Do'ppelſchein, *sm.* -es, *pl.* -e, światło podwójne, opozycya *f.* w astronomii.

Do'ppelſchicht, *sf. pl.* -en, poklad podwójny ziemi.

Do'ppelſchlag, *sm.* -es, *pl.* -ſchläge, uderzanie *n.* (w bęben); — eines Taues podwójne zakręcenie liny, podwójny węzeł.

Do'ppelſchleiche, *sf. pl.* -n, zwitnik biławy (wąż).

Do'ppelſchloß, *sm.* -es, *pl.* -ſchlöſſer, zamek otwierający się z obu stron.

Do'ppelſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, dylemat *m.*

Do'ppelſchnepfe, *sf. pl.* -n, dubelt *m.*

Do'ppelſchraube, *sf. pl.* -n, śruba podwójna.

Do'ppelſchritt, *sm.* -es, *pl.* -e, krok podwójny, marsz pośpieszny.

Do'ppelſchuppe, *sf. pl.* -n samica *f.* daniela, danielica *f.*

Do'ppelſeitig, *adi.* i *adv.* dwojaki, dwoisty, dwustronny.

Do'ppelſinn, *sm.* -es, *pl.* -e, znaczenie podwójne, sens podwójny; dwuznaczność *f.*

Do'ppelſinnig, *adi.* i *adv.* mający podwójne znaczenie; dwuznaczny, niepewny, wątpliwy.

Do'ppelſpat, *sm.* -es, *pl.* -e, spat (szpat) islandzki.

Do'ppelſpiel, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) duet *m.*; 2) gra hazardowna; 3) gra lub rola podwójna, dwuznaczność *f.*

Do'ppelſtoß, *sm.* -es, *pl.* -ſtöße, pchnięcie się wzajemne jednocześnie.

Do'ppelſtück, *sn.* -es, *pl.* -e, duplikat *m.*, kopia *f.*, drugi egzemplarz dzieła.

Do'ppelſtutzen, *sm.* -s, *pl.* —, dwururka *f.*

Do'ppelt, *adi.* i *adv.* podwójny, dwojaki, dubeltowy, dwoisty; dwuznaczny, nieszczery; -e Buchführung podwójna buchalterya; — ſoviel bezahlen zapłacić dwa razy, ile co warto; — ſehen a) widzieć dwoiście tenże sam przedmiot; b) mieć zaproszoną głowę; — vergelten odpłacić w dwójnasób; in -er Urſchrift ausgefertigt sporządzony w dwóch egzemplarzach; mit -er Kreide anſchreiben pisać podwójną kredką, drogo rachować, wystawić słone rachunki.

Do'ppeltaſche, *sf. pl.* -n, torba podróżna, sakwy przewieszone przez konia.

Do'ppelthohl, *adi.* wklęsły z obu stron.

Do'ppeltkohlenſauer, *adi.* -es Natron dwuwęglan sodowy.

Do'ppeltkonvex, *adi.* wypukły po obu stronach.

Do'ppeltür, *sf. pl.* -en, 1) podwójne drzwi lub mata osłaniająca od wiatru; 2) drzwi dwuskrzydłowe.

Do'ppelträchtig, *adi.* (o owcach) owca, dająca dwoje jagniąt za jednym pokotem.

Do'ppelverhältnis, *sn.* -ſſes *pl.* -ſſe, dwustosunek *m.*

Do'ppelwahl, *sf. pl.* -en, 1) głosowanie podwójne; 2) alternatywa *f.*, wybór *m.* jednego z dwojga; 3) wybór *m.* w dwóch miejscach.

Do'ppelwährung, *sf.* podwójna, dwojaka waluta.

Do'ppelwürfel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kostka *f.* o dwunastu ściankach z numerami; 2) dwunastościan *m.*

Do'ppelzunge, *sf. pl.* -n, dwujęzyczność *f.*; kłamliwość *f.*

Do'ppelzüngigkeit, *sf. pl.* -en, dwujęzyczność *f.*, obluda *f.*, zła wiara *f.*

Do'ppelzüngler, *sm.* -s, *pl.* —, obludnik *m.*

Dorf, *sn.* -es, *pl.* Dörfer, wieś *f.*; das ſind ihm böhmiſche Dörfer niema o tem najmniejszego pojęcia.

Do'rfanwachs, *sm.* -ſes, młodzież wiejska.

Do'rfbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, wieśniak *m.*

Do'rfgeiſtlicher, *sm.* -chen, *pl.* -chen, proboszcz *m.*

Do'rfgänſefuß, *sm.* -ßes, *pl.* -füße, mączyniec *m.*, gęsia stopa.

Do'rfgemeinde, *sf. pl.* -n, gmina *f.*, gromada *f.*

Do'rfgeſchichte, *sf. pl.* —, powieść *f.* lub nowela *f.* z życia wiejskiego.

Dö'rfchen, *sn.* -s, *pl.* —, wioska *f.*; wioszczyna *f.*

Do'rfleben, *sn.* -s, życie wiejskie.

Do'rfleute, *sm. pl.* chłopi *pl.* chłopstwo *n.*

Do'rfmäßig, *adi.* i *adv.* wiejski, wiejskie.

Dö'rfler, *sm.* -s, *pl.* —, wieśniak *m.*

Do'rfrichter, *sm.* -s, *pl.* —, wójt *m.*, sędzia wiejski.

Do'rfſchaft, *sf. pl.* -en, ludność *sf.* wsi lub gminy.

Do'rfſchule, *sf. pl.* -n, szkoła wiejska.

Do'riſch, *adi.* i *adv.* dorycki; -e Säulenordnung kolumny w stylu doryckiem.

Dorme'nt, *sn.* -es, *pl.* -e, **Dormito'rium**, *sn.* -s, *pl.* -rien, sypialnia klasztorna.

Dorn, *sm.* -es, *pl.* -en, albo -es, *pl.* Dörner, 1) cierń *m.*, kolec *m.*, ościec *m.*, bodziec *m.*, żądło *n.*; (przen.) trudności *pl.*, ciernie i głogi; er iſt mir ein — im Wege to zawalidroga, stanął mi kością w gardle; er iſt mir ein — im Auge jest mi-sołą w oku; keine Roſe ohne -en, niema róży bez kolców; 2) krzew *m.*, kierz kołczasty; 3) języczek *m.* lub ząbek *m.* sprzączki; 4) szydełko *n.*, rylec *m.*, sztyft *m.* do robienia dziur w podkowie, trzpień *m.*, sztyft tokarski; — im Schloſſe języczek w zamku, wchodzący w dziurkę klucza; nit *m.*, znitowanie *n.*, kłamra spajająca tarcice.

Do'rnapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel szalej wielki.

Do'rnartig, *adi.* i *adv.* mający formę kołczastą.

Do'rnbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, tarń *f.*; tarnina *f.*

Do'rnbeſäet, *adi.* i *adv.* najeżony kołcami; (przen.) najeżony trudnościami.

Do'rnbüchſe, *sf. pl.* -n, strzelba soplowa.

Do'rnbuſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, krzak ciernisty, ciernie *pl.*, ciernisko *m.*

Do'rnbutt, *sm.* -es, *pl.* -e, **Do'rnbutte**, *sf. pl.* -n, płaszcz *m.* (ryba morska).

Do'rndorf, *sn.* Piecowice *pl.*

Do'rndreher, *sm.* -s, *pl.* —, cierniokręt *m.*, dzierzba *f.*

Do'ren, (dörnen), *adi.* cierniowy.

Do'rnenbahn, *sf. pl.* -en, ścieżka usiana cierniami.

Do'rnenbündel, *sn.* -s, *pl.* —, pęk *m.* cierni, wiązka *f.* cierni.

Do'rnenkrone, *sf. pl.* -n, korona ciernista.

Do'rnenlos, *adi.* bez cierni.

Do'rnenreich, (dornenvoll), *adi.* najeżony cierniami, pełen cierni.

Do'rnental, *sn.* -es, dolina *f.* łez.

Do'rnfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, płoć *f.* (ryba).

Do'rngebüſch, *sn.* -es, *pl.* -e, ciernisko *n.*, krzaki kolczaste.

Do'rngrasmücke, *sf. pl.* -n, pastereczka *f.*, pliszka *f.*, trzęsiogonek *m.* (ptaszek).

Do'rngrundel, *sf. pl.* -n, śliz *m.* (ryba).

Do'rnhai, *sm.* -s, *pl.* -e, gatunek psa morskiego.

Do'rnhopfen, *sm.* -s, *pl.* —, chmiel dziki.

Do'rnicht, *sn.* -es, *pl.* -e, ciernie *pl.*

Do'rnicht, (dornig). *adi.* 1) ciernisty, cierniowy; 2) trudny, uciążliwy.

Dö'rnling, *sm.* -es, *pl.* -e, huba *f.* (rodzaj grzybów).

Do'rnmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień kolcowy.

Do'rnnadel, *sf. pl.* -n, rodzaj muszli.

Do'rnreich, (Dornich), *sm.* -es, *pl.* -e, sikora *f.*, mniszka *f.* (ptak).

Do'rnröschen, *sn.* -s, śpiąca królewna *f.*, cierniowa różyczka.

Do'rnroſe, *sf. pl.* -n, róża dzika (krzew).

Do'rnſchere, *sf. pl.* -n, nożyce ogrodowe.

Do'rnſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, języczek *m.* w zamku, wchodzący w dziurkę klucza.

Do'rnſpitzig, *adi.* kolczasty.

Do'rnſtein, *sm.* -es, *pl.* -e, sople gipsowe w komorach kopalń.

Do'rnſtift, *sm.* -es, *pl.* -e, (w ślusarstwie) trzpień *m.*

Do'rnſtrauch, *sm.* -es, *pl.* -ſträucher, ciernisko *n.*

Do'rnſtrich, *sm.* -es, *pl.* -e, gałązka *f.* z lepem na łapanie ptactwa.

Do'rnwand, *sf. pl.* -wände, mur warstwny.

Do'rnwicke, *sf. pl.* -n, wyka płotowa.

Do'rnzweig, *sm.* -es, *pl.* -e, gałązka cierniowa.

Dorothe'a, *sf.* Dorota, *dim.* Dorchen, *sn.* Dorotka i Dosia.

Do'rpat, *sn.* Dorpat i Dorpt *m.*

Do'rren, *vn.* (ſ.) schnąć, więdnąć.

Dö'rren, *va.* suszyć, uprażyć, palić np. kawę, ziarna; gedörrtes Obſt owoce suszone; Fleiſch — wędzić mięso.

Dö'rrung, *sf. pl.* -en, suszenie *n.*, upalenie *n.*, wędzenie *n.*

Dö'rrfleiſch, *sn.* -es, mięso wędzone.

Dö'rrgatter, *sn.* -s, *pl.* —; **Dö'rrgerüſt**, *sn.* -es, *pl.* —, suszarnia *f.*

Dö'rrhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, suszarnia *f.* na konopie.

Dorſch, *sm.* -es, *pl.* -e, albo -en, także Dörſche, dorsz *m.*, wątłusz *m.*, pomuchla *f.* (ryba).

Do'rſchlebertran, *sm.* -es, olej wątłuszowy, tran *m.*

Dort, *adv.*, **do'rten**, *adv.* tam, w tem miejscu, oto; — kommt ein Menſch oto zjawia się człowiek; gehen Sie — hinaus niech pan wyjdzie tamtędy.

Dorthe'r, *adv.* z owąd, stamtąd.

Dorthi'n, *adv.* tamtędy; dahin und — tędy i tamtędy, z tej i z tamtej strony.

Do'rtig, *adi.* tamtejszy, tameczny.

Do'ſe, *sf. pl.* -n; **Dö'schen**, **Dö'slein**, *sn.* -s, *pl.* —, puszka *f.*; Tabaksdoſe tabakierka *f.*; faule -n machen puszczać się na niesmaczne koncepta.

Dö'ſe, *sf. pl.* -n, kadź *f.*

Do'ſenbild, *sn.* -es, *pl.* -bilder, obraz *m.* na wieku od tabakierki.

Do'ſenförmig, *adi.* i *adv.* mający kształt puszki.

Doſie'ren, *va.* wskazać dawkę, dawkować.

Doſie'rung, *sf. pl.* -en, oznaczenie *n.* (lekarstwa).

Do'ſis, *sf. pl.* -ſen, dawka (lekarstwa), ilość *f.*, doza *f.*; eine ſtarke — Stolz beſitzen być twardego karku.

Do'ſſe, *sn.* Dasza i. Daszówka *f.*

Doſſie'ren, *va.* ob. Ab-böſchen.

Do'ſt, *sm.* -eš, *pl.* -e; **Do'ſte**, *sf. pl.* -n; **Do'ſten**, *sm.* -š, *pl.* —, lebiotka *f.*; gemeiner — lebiotka pospolita.

Dota'lgelder, *sn. pl.* —, suma posagowa.

Dotatio'n, *sf. pl.* -en, wyposażenie *n.*, uposażenie *n.*, dotacya *f.*

Dotie'ren, *va.* wyposażyć uposażyć.

Do'tter, *sm.* i *sn.* -š, *pl.* —, żółtko *n.* jajka, zarodek *m.*

Do'tterblume, *sf. pl.* -n, majówka *f.*, pełnik zwyczajny (kwiat).

Do'ttergelb, *adi.* koloru żółtka.

Doublé', *sn.* -š, *pl.* -š, dubla *f.* w grze bilardowej.

Double'tte, *sf. pl.* -n, dublet *m.*, drugi egzemplarz w bibliotece lub zbiorze, duplikat *m.*; eine — machen zabić dwie sztuki zwierzyny jednym strzałem.

Doublie'ren, I. *va.* dwoić, dublować; II. *vn.* (ḥ.) podwójnie się odbijać (o literach w druku).

Douceu'r, (wym.: dusér), *sn.* -š, *pl* -š, napiwek *m.*, duser *m.* (Trinkgeld).

Doyen, *sm.* -š, *pl.* -š, najstarszy *m.*

Doze'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, nauczyciel *m.*, docent *m.*

Dozie'ren, *va.* i *vn.* (ḥ.) nauczać, objaśniać, używać tonu profesorskiego.

Dra'che, *sm.* -n, *pl.* -n, **Dra'chen**, *sm.* -š, *pl.* —, 1) smok *m.*; 2) złośnik *m.*, złośnica *f.*, jędza *f.*; ſie iſt ein wahrer — istna z niej jędza! to megera; 3) orzeł *m.*, latawiec papierowy; einen — ſteigen laſſen puszczać latawca.

Dra'chenampfer, *sm.* -š, *pl.* —, szczaw *m.*

Dra'chenbaum, *sm.* -eš, *pl.* -bäume, drzewo wydające żywicę, zwaną „krew smocza".

Dra'chenblick, *sm.* -eš, *pl.* -e, spojrzenie złośliwe.

Dra'chenblut, *sn.* -eš, szczaw krwawy; żywicza smocza.

Dra'chenbrut, *sf.* płód smoczy, lotrowska hołota.

Dra'chenfliege, *sf. pl.* -n, libela *f.* (gatunek owadu).

Dra'chenflieger, *sm.* -š, *pl.* —, latawiec *m.*

Dra'chenkopf, *sm.* -eš, *pl.* -köpfe, 1) smocza głowa; 2) otwór rynny; 3) pszczelnik *m.* (roślina), smocza głowa *f.* okręgowa.

Dra'chenkraut, *sn.* -eš, *pl.* -kräuter, gwiazdeczki *f. pl.* (ziele).

Dra'chenneſt, *sn.* -eš, *pl.* -er, jaskinia *f.* lotrów.

Dra'chenpferdchen, *sn.* -š, *pl.* —, pegaz *m.* (ryba).

Dra'chenſchlange, *sf. pl.* -n, smok skrzydlaty.

Dra'chenſchwanz, *sm.* -eš, *pl.* -ſchwänze, 1) ogon smoczy; 2) ogon *m.* latawca.

Dra'chenwurz, *sf. pl.* -würze, żmijowiec *m.* (bot.).

Dra'chme, *sf. pl.* -n, 1) drachma *f.* (waga).; 2) drachma *f.* (pieniądz srebrny u Greków).

Draga'ţ, *sn.* Tragoszcz *f.*

Dra'gofluß, *sm.* Drawa *f.*

Dra'goman, *sm.* -š, *pl.* -š, albo -e, dragoman *m.*, tłómacz *m.*

Dragona'de, *sf. pl.* -n, dragonady *pl.*, prześladowanie protestantów we Francyi za Ludwika XIV.

Drago'nbeifuß, *sm.* -ußeš, *pl.* -üße, **Dragone'll**, *sm.* -š, *pl.* -š, traganek *m.* (bot.).

Drago'ner, *sm.* -š, *pl.* —, dragon *m.*; ein wahrer —! to ci dragon baba!

Drago'nermäßig, *adi.* i *adv.*, po dragońsku, na dragoński sposób.

Dra'ht, *sm.* -eš, *pl.* Drähte, drut *m.*, dratwa *f.*; ciąg *m.*, wątek *m.*; Drähte ziehen ciągnąć żelazo na drut.

Dra'htantwort, *sf. pl.* -en, odpowiedź telegraficzna.

Dra'htarbeit, *sf. pl.* -en, robota filigranowa, złotnicza, ażur *m.*

Dra'htarbeiter, *sm.* -š, *pl.* —, 1) druciarz *m.*; 2) złotnik, wyrabiający rzeczy filigranowe.

Dra'htbauer, *sn.* -š, *pl.* —, klatka druciana.

Dra'htbank, *sf. pl.* -bänke, kobylica *f.* do ciągnienia drutu, machina *f.* do oczyszczania sztab metalowych przed ich biciem lub ciągnieniem.

Dra'htbericht, *sm.* -eš, *pl.* -e, sprawozdanie telegraficzne, telegram *m.*

Dra'htbinder, *sm.* -š, *pl.* —, druciarz *m.*

Dra'htbogen, *sm.* -š, *pl.* -bögen, sprężyna druciana.

Dra'htbohrer, *sm.* -š, *pl.* —, świder *m.*

Dra'hteiſen, *sn.* -š, *pl.* —, kawałek *m.* stali na ciągnienie metali w druty.

Dra'htfalte, *sf. pl.* -n, pułapka druciana.

Dra'htfeder, *sf. pl.* -n, sprężyna druciana.

Dra'htfenſter, *sn.* -š, *pl.* —, okno zaopatrzone w siatkę drucianą.

Dra'htflechter, *sm.* -š, *pl.* — wyrabiający *m.* roboty druciane, filigranowe, druciarz *m.*

Dra'htform, *sf. pl.* -en, siatka *f.* z drutu, służąca za formę papieru.

Dra'htführer, *sm.* -š, *pl.* —, (w złotnictwie) mały stożek, przez który przeciąga się drut; przebijak *m.*

Dra'htgeflochten, *adi.* z kratką drucianą.

Dra'htgerippe, *sn.* -š, *pl.*—, karkasy *pl.* (forma druciana na kapelusze i czapki damskie).

Dra'htgeſtell, *sn.* -š, *pl.* -e, wiązanie druciane.

Dra'htgewebe, *sn.* -š, *pl.* —, tkanina metalowa.

Dra'htgitter, *sn.* -š, *pl.* —, krata druciana.

Dra'hthaft, *sm.* -eš, *pl.* -e, ankra *f.*, klamra *f.*

Dra'hthemd, *sn.* -eš, *pl.* -en, koszulka druciana.

Dra'hthütte, *sf. pl.* -n, druciarnia *f.*, huta, wyrabiająca druty.

Dra'htjalouſie (wym.: -żaluzi) *sf. pl.* -n, zazdrostka *f.* druciana u okna; krata *f.* w kominku.

Dra'htklinge, *sf. pl.* -n, miara *f.* na ciągnienie drutu, kaliber *m.* drutu.

Dra'htkorb, *sm.* -eš, *pl.* -körbe, kosz druciany.

Dra'htlarve, *sf. pl.* -n, maska druciana, używana podczas fechtunku.

Dra'htlauf, *sm.* -eš, *pl.* -läufe, lufa gwintowana.

Dra'htleier, *sf. pl.* -n, cefka *f.* w kolowrotku.

Dra'htleitung, *sf. pl.* -en, przewodnik telegraficzny, drut telegraficzny.

Dra'htlos, *adi.* dez drutu; -loſe Telegraphie telegraf *m.* bez drutu.

Dra'htmühle, *sf. pl.* -n, fabryka *f.* drutu, druciarnia *f.*

Dra'htnachricht, *sf. pl.* -en, wiadomość telegraficzna.

Dra'htnetz, *sn.* -eš, *pl.* -e, tkanina *f.* z cienkiego drutu metalowego, siatka *f.* z drutu.

Dra'htplätt(n)en, *sn.* -š, *pl.* —, bicie *n.* na blachy.

Dra'htplätt(n)er, *sm.* -š, *pl.* —, wyrabiający *m.* blachę.

Dra'htplätter, *sm.* -š, *pl.* —, machina *f.* do ciągnienia metalu w blachy.

Dra'htpuppe, *sf. pl.* -n, maryonetka *f.*, automat *m.*; ſo ſteif wie eine — ſein być sztywnym jakby kij polknął.

Dra'htrolle, *sf. pl.* -n, blacha żelazna cienka, w trąbkę zwinięta.

Dra'htſaite, *sf. pl.* -n, struna druciana, metalowa.

Dra'htſchere, *sf. pl.* -n, nożyce *pl.* (któremi wyrabia się wędki).

Dra'htſchleife, *sf. pl.* -n, haftka *f.*, klamra *f.*

Dra'htſchminke, *sf. pl.* -n, śmialek pogięty (bot.).

Dra'htſeil, *sn.* -eš, *pl.* -e, lina druciana.

Dra'htſeilbahn, *sf. pl.* -en, kolej żelazna górska na linie drucianej (zębata).

Dra'htſeil-Schiffahrt, *sf. pl.* -en, żegluga *f.* za pomocą promu.

Dra'htſieb, *sn.* -eš, *pl.* —, przetak *m.*, sito *m.*, rzeszoto druciane.

Dra'htſilber, *sn.* -š, drut srebrny, srebro ciągnione na druty.

Dra'htſpinnen, *sn.* -š, przędzenie *m.* zlotem lub srebrem.

Dra'htſtift, *sm.* -eš, *pl.* -e, ćwiek, ćwieczek *m.*

Dra'htverkehr, *sm.* -š, komunikacya telegraficzna.

Dra'htwurm, *sm.* -eš, *pl.* -würmer, rodzaj robaka morskiego.

Dra'htzange, *sf. pl.* -n, obcęgi *pl.* od drutu.

Dra'htzieheiſen, *sn.* -š, *pl.* —, kawalek *m.* stali na ciągnienie metali w druty.

Dra'htziehen, *sn.* -š, ciągnienie *n.* drutu.

Dra'htzieher, *sm.* -š, *pl.* —, druciarz, wyrabiający drut.

Drahtzieherei', *sf. pl.* -en, druciarnia *f.*, fabryka *f.* drutu.

Dra'htzugbarriere, *sf. pl.* -n, baryera kolejowa, zamykana na odległość za pomocą drutu.

Drä'htern, *adi.* druciany, z drutu.

Drain (wym.: dren), *sm.* -š, *pl.* -š, 1) dreny *pl.* do osuszania łąk wilgotnych; 2) rurka ściągająca z rany ropę.

Draina'ge (wym.: drenaż), *sf. pl.* -n, drenowanie *n.*

Drainie'rbar, *adi.* możliwy do zdrenowania.

Draiſi'ne (wym.: drezine) *sf. pl.* -n, drezyna *f.*, wózek mechaniczny.

Drako'niſch, *adi.* zbyt surowy, drakoński.

Drall, I. *adi.* 1) kręty, zbyt kręcony; 2) tęgi, krępy, zamaszysty; -eš Bauernmädchen tęga dziewka; II. 1) — *sm.* -eš, *pl.* -e, skręt *m.* np. nici; 2) także **Dra'lle**, *sf. pl.* -n, gwint *m.* lufy.

Dra'ma, *sn.* -š, *pl.* -men, dramat *m.*

Drama'tik, *sf.* 1) dramatyka *f.*, poezya dramatyczna; 2) sztuka aktorska dramatyczna; 3) dramatyczność *f.* w ruchach lub w mowie.

Drama'tiker, *sm.* -š, *pl.* —, autor dramatyczny, dramaturg *m.*

Drama'tiſch, *adi.* dramatyczny.

Dramatiſie'ren, *va.* nadawać formę dramatyczną, dramatyzować.

Dramatu'rg, *sm.* -en, *pl.* -en, dramaturg *m.*, doradca literacki w zarządzie teatrów, krytyk teatralny, znawca *m.* prawideł sztuki dramatycznej.

Dramaturgie', *sf.* **Dramaturgik**, *sf.* teorya *f.* sztuki dramatycznej, sztuka *f.* przedstawiania dramatu na scenie, dramaturgia *f.*

Dramole'tt, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, dramacik *m.*

Dran, patrz **Daran**.

Drang, *sm.* -eš, *pl.* Dränge, 1) nacisk *m.*, natlok *m.*; durch — und Menge w poprzek tłoku i cisku; 2) okoliczność nagląca, namiętność *f.*, pochop *m.*, popęd *m.*; im — -e der Geſchäfte w wirze interesów; — fühlen czuć pochop do czego, czuć popęd; im -e der Not przyciśniony biedą, potrzebą; er hat mich mit ſolchem -e tak mię naciskał, takim był natarczywym; 3) przejęcie się *n.*, pragnienie gorące; — nach Freiheit zamiłowanie swobody; wirklicher — zum Guten istotnie dobre popędy, dobre serce.

Dra'ngabe, *sf. pl.* -n, **Dra'ngeld**, *sn.* -eš, *pl.* -er, zadatek *m.*

Drä'ngeln, *va.* i *vn.* (h.) pchać, dręczyć; nur nicht —! cierpliwości! nie pchać tam!

Drä'ngen, I. *va.* 1) pchać, ściskać, tłoczyć, przeć; an die Wand — przycisnąć do ściany; auf die Seite — zepchnąć na bok; mit Fragen — niepokoić pytaniami, wybadywać; 2) zmuszać, cisnąć, trapić, gnębić, dokuczać, prześladować; pędzić przed sobą, następować szybko po czemś; es drängt mich palam chęcią, czuje potrzebę; II. *vn.* (h.) naglić; die Zeit drängt czas nagli; drängende Bedürfniſſe interesy nie cierpiące zwloki; auf etw. — nastawać na coś; III. ſich — *vr.* pchać się, tłoczyć się, dusić się, napierać się czego, rozpierać się, rozbijać się; ſich an etw. — pchać się na coś; ſich durch die Menge — przebijać się przez tłum; ſich in eine Ecke — wcisnąć się w kąt; ſich um j—n — cisnąć się do kogoś, być natrętnym wzglę-

dem kogoś; ſich zu etwaś — współzawodniczyć o coś gwałtownie; IV. gedrängt, *pp.* i *adi.* zwięzły; eś iſt da — voll pełno, że aż się trudno przecisnąć; der Saal iſt — voll sala jest pełną po brzegi; — ſchreiben, a) pisać maczkiem; b) pisać zwięzłym stylem.

Drä'nger, *sm.* -ś, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) dręczyciel *m.*, gnębiciel *m.*, natrętny *m.*

Dra'ngſal, *sf. pl.* -e, utrapienie *n.*, dołegliwość *f.*, ucisk *m.*, dopust ciężki.

Dra'ngſalen, Drangſalie'ren, *va.* męczyć, dręczyć, dokuczać.

Draperie', *sf. pl.* -n, draperya *f.*, przybranie *n.*

Drapie'ren, *va.* ustroić, ubrać, ułożyć draperyę.

Drapie'rung, *sf. pl.* -en, przybranie *n.* draperya.

Dra'ſtiſch, *adi.* gwałtowny, drastyczny; -eś Mittel środek gwałtowny.

Drau, *sf.* Drawa *f.*

Drän'en, *vn.* (h.) grozić.

Drauf, I. *adv.* = darauf, nad to, na to; er läßt viel — gehen rozrzuca pieniądze na prawo, na lewo; II. *int.* dalej chodźmy!; und nun — los! a teraz pędź, a teraz naprzód, do dzieła!

Drauf'gänger, *sm.* -ś, *pl.* —, śmiałek *m.*, zuchwalec *m.*; kobieciarz *m.*

Drauf'gabe, *sf. pl.* -n, **Drauf'geld**, *sn.* -eś, *pl.* -gelder, zadatek *m.*; naddatek *m.*, przewyżka *f.*

Draus, ob. daraus.

Drauß'en, *adv.* zewnątrz, na dworze, na ulicy; von — z zewnątrz; na obczyźnie, zdała od swoich; daleko stąd.

Dre'chſelbank, *sf. pl.* -bäuke, tokarnia *f.*, warsztat tokarski, wał tokarski.

Dre'chſelkunſt, *sf.* sztuka tokarska, tokarstwo *n.*

Dre'chſeln (wym.: -kseln), *va.* i *vn.* (h.) toczyć, utoczyć, wykręcić; wie gedrechſelt jak utoczony, zgrabny; ein zierliches Kompliment — wypalić gładki komplement; er hat lange daran gedrechſelt długo się nad tem mozolił.

Dre'chſler, *sm.* -ś, *pl.* —, tokarz *m.*

Dre'chſlerarbeit, *sf. pl.* -en, robota tokarska, wyrób tokarski.

Dre'chſlerdocke, *sf. pl.* -n, wał tokarski.

Drechſlerei', *sf. pl.* -en, 1) tokarstwo *n.*; 2) tokarnia *f.*

Dre'chſlern, *vn.* (h.) zabawiać się tokarstwem, toczyć z amatorstwa.

Drechſlerwerkſtatt, *sf.* warsztat tokarski, tokarnia *f.*

Dreck, *sm.* -eś, błoto *n.*, kał *m.*, łajno *n.*, gówno *n.*, ekskrementy *m. pl.*; in den — fallen popaść w kłopot; nieczystość *f.*, plugastwo *n.*, śmiecie *f. pl.*; sprosność *f.*, szkaradzieństwo *n.*; das geht dich einen — an niech cię o to głowa nie boli, nie wtykaj nosa; — in den Händen haben być niezgrabnym do śmieszności; er iſt aus dem -e heraufgekommen to człowiek z gminu, plebejusz; da ſitzen wir nun im — a tośmy się ładnie urządzili!

Dre'ckbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* od błota.

Dre'ckfeger, *sm.* -ś, *pl.* —, zamiatacz *m.*

Dre'ckfink(e), *sm.* -en, *pl.* -en, brudas *m.*, niechluja *m.*

Dre'ckig, *adi.* brudny błotny, pługawy.

Dre'ckkäfer, *sm.* -ś, *pl.* —, krówka *f.*, żuk *m.*, śmierdziuch *m.*

Dre'ckkarren, *sm.* -ś, *pl.* —, gnojownica *f.*, wóz *m.* na śmiecie i błoto.

Dre'ckkärrner, *sm.* -ś, *pl.* —, sprzątający błoto z ulicy

Dre'ckkerl, *sm.* -ś, *pl.* -e, nędznik *m.*, hołysz *m.*, gołec *m.*, gówniarz *m.*

Dre'cklappen, *sm.* -ś, *pl.* —, ścierka *f.* (o kobiecie upadłej, ulicznica *f.*).

Dre'cklock, *sn.* -eś, *pl.* -löcher, kałuża *f.*, kał *m.*

Dre'cknеſt, *sn.* -eś, *pl.* -er, bagno *n.*, dziura zakazana, miejscowość zabita od świata deskami, partykularz *m.*

Dre'ckſeele, *sf. pl.* -n, nikczemnik *m.*, podła gadzina.

Dre'ckſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, smrodliwa mieścina.

Dre'ckwetter, *sn.* -ś, psi czas.

Dree'ſch, I. *sm.* -eś, *pl.* -e, albo -er, odłóg *m.*, leżenie *n.* odłogiem; II. *adi.* leżący odłogiem.

Dre'g(g), *sm.* -eś, *pl.* -e, kotwica *f.* o kilku gałęziach.

Dre'ggen, *va.* den Anker — podnieść kotwicę.

Dre'gghaken, *sm.* -ś, *pl.* —, hak *m.* o trzech lub czterech zębach.

Dre'ggtau, *sn.* -eś, *pl.* -e, lina kotwiczna, linka *f.* przy czółnie.

Dre'hachſe, *sf. pl.* -n, oś obrotowa.

Dre'hbahn, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* lin, powrozów.

Dre'hbank, *sf. pl.* -bänke, tokarnia *f.*, tokarka *f.*

Dre'hbar, *adi.* dający się kręcić.

Dre'hbarkeit, *sf.* podatność *f.* do kręcenia się, do obracania.

Dre'hbaum, *sm.* -eś, *pl.* -bäume, kołowrót *m.*, wrota *pl.*

Dre'hbewegung, *sf. pl.* -en, ruch obrotowy, rotacyjny.

Dre'hbogen, *sm.* -ś, *pl.* —, kabłąk *m.*

Dre'hbohrer, *sm.* -ś, *pl.* —, świder *m.*

Dre'hbolzen, *sm.* -ś, *pl.* —, ruchomy sworzeń.

Dre'hbrett, *sn.* -eś, *pl.* -er, koło tokarskie, koło w murze zamykające otwór.

Dre'hbrücke, *sf. pl.* -n, most obrotowy.

Dre'hbrunnen, *m.* -ś, *pl.* —, studnia *f.* z kołem.

Dre'hderwiſch, *sm.* -eś, *pl.* -e, derwisz tańczący.

Dre'hdocke, *sf. pl.* -n, ruchomy trzonek świdra.

Dre'heiſen, *sn.* -ś, *pl.* —, dłóto tokarskie, zabieracz *m.* w tokarce.

Dre'hen, I. *va.* i ſich — *vr.* (h.) kręcić, obracać, toczyć; ſich — und wenden miotać się na wszystkie strony; ſich um ſeine Achſe — kręcić się naokoło swojej osi; ſich — wahać się, chwiać się; den

Mantel nach dem Winde — wiedzieć, skąd wiatr wieje; ſich von j—m fort— od. weg— porzucić kogo, odbiedz, pozostawić swojemu łosowi; die Augen — przewracać oczyma; ſich — und winden wić się; j—m aus der Hand das Schwert — wytrącić komu pałasz z ręki; das Recht — naginać prawo, matać; ſich zu — und zu wenden wiſſen umieć się przystosować; j—m die Ohren — nakręcić komu uszów; ein Seil — kręcić, skręcać linę; Saiten — naciągać struny, stroić; das Schiff — zmienić kierunek statku; II. *vn.* (h.) an einem Geſetze — obchodzić prawo; an etw. — und deuteln matać, wikłać.

Dre'her, *sm.* -s, *pl.* —, 1) tokarz *m.*; 2) oszust *m.*, matacz *m.*; 3) wałc *m.* (taniec); 4) wskazówka *f.* w zegarku, indeks godzinowy; 5) korba *f.*

Dreherei', *sf. pl.* -en, wykręt *m.*, wybieg *m.*, sofisterya *f.*, rabułistyka *f.*

Dre'hhaken, *sm.* -s, *pl.* —, ruchomy hak.

Dre'hkanone, *sf. pl.* -n, działo ruchome.

Dre'hkraft, *sf. pl.* -kräfte, siła rotacyjna.

Dre'hkran, *sm.* -es, *pl.* -kräne zóraw obrotowy.

Dre'hkrankheit, *sf. pl.* -en, zawrót *m.*, motylica *f.*, kołowacizna *f.*, kręcik *m.*

Dre'hling, *sm.* -es, *pl.* -e, korba *f.*, rączka *f.*; kołowrotek *m.*, cewa *f.* (w młynie).

Dre'hloch, *sn* -es, *pl.* -löcher,, wir wodny.

Dre'hmangel, *sf. pl.* -n, magieł *m.*

Dre'hmeißel, *sm.* -s, *pl.* —, ruchome dłóto.

Dre'hmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, mięsień muszkuł *m.* (obracający).

Dre'hnadel, *sf. pl.* -n, ruchoma igła.

Dre'horgel, *sf. pl.* -n, katarynka *f.*

Dre'hpfahl, *sm.* -s, *pl.* -pfähle, legary, na których stawiają się beczki.

Dre'hpult, *sn.* -es, *pl.* -e, pułpit obracający się.

Dre'hpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt *m.*, obrotu, punkt główny, punkt *m.* oparcia.

Dre'hrad, *sn.* -es, *pl.* -räder, koło, obracane ręką, kolowrot *m.*, koło *n.* do toczenia.

Dre'hſcheibe, *sf. pl.* -n, 1) krąg *m.*, krążek garncarski; 2) obrotnica *f.*, pomost obrotowy, tarcza obrotowa (kol.).

Dre'hſtichel, *sm.* -s, *pl.* —, rylec tokarski.

Dre'hſtift, *sm.* -es, *pl.* -e, wrzeciono *n.* w zegarku.

Dre'hſtuhl, *sm.* -es, *pl.* -ſtühle, 1) krzesło *n.* do obracania się, stołek *m.* do toczenia; 2) zwrotnia *f.*, kołowrót kłonicowy.

Dre'hſturm, *sm.* -es, *pl.* -ſtürme, cyklon *m.*, huragan *m.*

Dre'htiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół obracający się.

Dre'hvorrichtung, *sf. pl.* -en, przyrząd *m.* do obracania.

Dre'hwage, *sf. pl.* -n, ruchoma (kołowrotowa) waga.

Dre'hwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) wyroby tokarskie; 2) tokarnia *f.*

Dre'hwurm, *sm.* -es, *pl.* -würmer, motylica *f.*

Dre'hzange, *sf. pl.* -n, szczypczyki *pl.*

Dre'hzapfen, *sm.* -s, *pl.* —, oś żelazna w kołach machin; część ruchoma kołowrota powroźniczego.

Dre'hzeug, *sn.* -es, *pl.* -e, narzędzia tokarskie.

Dre'hung, *sf. pl.* -en, obrót *m.*, kręcenie *n.*

Drei, *num.* I. trzy, troje; ſie waren zu dreien było ich trzech; je zu — po trzech; es hat eben — geſchlagen wybiła właśnie trzecia; — machen einen Rat tres faciunt collegium; ehe man — zählen konnte w mgnieniu oka; II. —, *sf.* trzy (liczba), trójka *f.*

Dreia'chſig, *adi.* trójosiowy.

Dreia'chteltakt, *sm.* -es, *pl.* -e, takt trzyósemkowy.

Dreia'derwurz, *sf. pl.* -würze, żywiec główkorodny, babie zęby.

Drei'armig, *adi.* trójramienny.

Drei'äſtig, *adi.* o trzech gałęziach.

Drei'beinig, *adi.* o trzech nogach, trójnożny.

Drei'blatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, trójlist *m.* koniczyna *f.*; tref *m.*

Drei'blätt(e)rig, *adi.* trójlistny, trzylistny.

Drei'bund, *sm.* -es, *pl.* -bünde, trójprzymierze *n.*

Drei'decker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) okręt *m.* o trzech pokładach, trójpokładnica *f.*; 2) płaskołot trzynośny (tripłan).

Drei'diſtel, *sf. pl.* -n, dziewięćsił zwyczajny, krokosz leśny, prześlica *f.*

Drei'draht, *sm.* -es, *pl.* -drähte, krata druciana.

Drei'eck, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) trójkąt *m.*; 2) delta *m.*, tryanguł *m.*

Drei'eckig, *adi.* trójkątny, trójgraniasty; -er Hut kapełusz trójrożny, stosowany; -es Segel żagiel trójkątny.

Drei'eckslehre, *sf.*, -meſſung *sf.* trygonometrya *f.*

Drei'erlei, *adi.* i *adv.* trojaki, trojakiego rodzaju.

Drei'einig, *adi.* jeden w trzech osobach; der -e Gott Bóg jeden w trzech osobach.

Dreiei'nigkeit, *sf.* heilige —, Trójca święta.

Drei'er, *sm.* -s, *pl.* —, trójka *f.*; trojak *m.*; er hat keinen — goły jak święty turecki.

Drei'erlei, *adi.* potrójny.

Drei'fach, *adi.* i *adv.* potrójny, trojaki; w trójnasób; -e Krone tyara papieska.

Drei'fache, *sn.* trzy razy tyle, potrojenie *n.*; um das — podniesienie *n.* w trójnasób; um das — vermehren potroić; um das — überbieten przelicytować trzykrotnie.

Drei'fachheit, *sf. pl.* -en, potrójność *f.*

Drei'fältig, *adi.* i *adv.* potrójny.

Dreifa'ltigkeit, *sf.* Trójca *f.*

Dreifa'ltigkeitsblume, *sf.* fiołek potrójny, ziele świętej Trójcy, bratki *m. pl.*

Drei'farbig, *adi.* i *adv.*, trójkolorowy, trójbarwny; -e Fahne sztandar trójkolorowy, sztandar narodowy francuski.

Dreife'lderwirtſchaft, *sf.* gospodarstwo trójpolowe.

Drei'fingerig, *adi.* trójpalczasty.

Drei'flach *adi.* i *adv.*, **drei'flächig**, *adi.* i *adv.* o trzech płaszczyznach, o trzech frontach, o trzech ścianach.

Drei'förmig, *adi.* i *adv.* trójkształtny.

Drei'fuß, *sm.* -ßes, *pl.* -füße, trójnożek *m.*, dynarek *m.*, trójnóg *m.*

Drei'füßig, *adi.* 1) trójnożny; 2) mający trzy stopy długości.

Drei'gabelig, *adi.* trójwidlasty.

Drei'geſpann, *sn.* -es, *pl.* -e, trójka *f.*, zaprząg rosyjski w trzy konie.

Drei'geſtaltet, drei'geſtaltig, *adi.* trójkształtny.

Drei'gliedrig *adi.* i *adv.* trójczłonkowaty, składający się z trzech części, trójkołankowaty.

Drei'haarig oder **drei'härig**, *adi.* 1) trójwłosy; 2) rubaszny; -er Kerl stary wojak.

Drei'heit, *sf.* troistość *f.*, Trójca *f.*

Drei'herrig, *adi.* i *adv.* należący do trzech panów.

Drei'herrſchaft, *sf.* tryumwirat *m.*

Dreihu'ndert, *num.* trzysta.

Drei'jährig, *adi.* trzecioletni, trzyletni; trwający lat trzy, dany na lat trzy.

Drei'kantig, *adi.* i *adv.* trójkanciasty, o trzech bokach, o trzech krawędziach.

Drei'klang, *sm.* -es, *pl.* -klänge, tryton *m.*, potrójny dźwięk, akord *m.*

Drei'klöber, *sm.* -s, *pl.* —, naróg *m.*, sosznik *m.*, narzędzie *m.* do łupania.

Dreiko'nigsfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, **Dreiko'nigstag**, *sm.* -es, *pl.* -tage, dzień *m.* Trzech króli, święto *n.* Trzech króli.

Dreiko'nigsnacht, *sf.* noc po święcie Trzech króli.

Drei'köpfig, *adi.* trzygłowy, trójgłowy.

Drei'laut, *sm.* -es, *pl.* -laute, **Drei'lauter**, *sm.* -s, *pl.* —, trójgłoska *f.*

Dreili'nden, *sn.* Dziemiany *pl.*

Drei'ling, *sm.* -es, *pl.* -e, rzecz złożona z trzech części, trojak *m.*, trójka *f.*, jedna trzecia część.

Drei'lötig, *adi.* trzylutowy.

Drei'mal, *adv.* trzy razy, trzykroć; — ſo viel trzy razy tyle.

Drei'malig, *adi.* trzykrotny.

Drei'männerſchaft, *sf.* tryumwirat *m.*

Dreimä'nnerwein, *sm.* -es, *pl.* -e, wino bardzo liehe i kwaśne.

Drei'männig, *adi.* trzypręcikowy; Klaſſe der -en Pflanzen klasa roślin trzypręcikowych.

Drei'männigkeit, *sf.* trzechpręcikowość *f.*

Drei'maſchig, *adi.* gęsto pleciony.

Drei'maſter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) okręt trójmasztowy, trójmasztowiec *m.*; 2) kapelusz trójróg *m.*

Drei'monatlich, *adi.* i *adv.* trzymiesięczny, co trzy miesiące.

Drein, *adv.* (darein) wewnątrz, do środka.

Drei'pfündig, *adv.* trzyfuntowy.

Drei'prozentig, *adi.* trzyprocentowy.

Drei'punkt, *sm.* -es, *pl.* -e, kabląk *m.* sklepienia gotyckiego.

Drei'räd(e)rig, *adi.* trójkołowy; -er Wagen trycykl *m.*

Drei'reihig, *adi.* uszykowany w. trzy szeregi.

Drei'rippe, *sf. pl.* -n, rodzaj pająków.

Drei'ruderer, *sm.* -s, *pl.* —, tryrema *f.*, galera *f.* o trzech rzędach wiosel, trójwiosłowiec *m.*

Drei'ruderig, *adi.* trójwiosłowy.

Drei'ſaitig, *adi.* o trzech strunach.

Drei'ſchiffig, *adi.* o trzech nawach.

Drei'ſchlag, *sm.* -es, *pl.* -ſchläge, 1) młócenie *n.* we trójkę; 2) (muz.) takt sześcioósemkowy.

Drei'ſchlitz, *sm.* -es, *pl.* -e, tryglif *m.* (arch.).

Drei'ſchneidig, *adi.* trójsieczny, z trzema ostrzami.

Drei'ſeitig, *adi.* i *adv.* trójstronny, trójboczny.

Drei'ſilbig, *adi.* trójsylabny, o trzech sylabach, trójzgłoskowy, trzyzgłoskowy.

Drei'ſitzig, *adi.* o trzech siedzeniach, mający trzy siedzenia.

Drei'ſpaltig, *adi.* trzykopytkowy, podzielony na trzy łamy, trzylamowy, o trzech łamach.

Drei'ſpännig, *adi.* w trzy konie, o trzech koniach, trzykonny.

Drei'ſpitz, *sm.* -es, *pl.* -e, trojróg *m.*, kapelusz stosowany.

Drei'ſpitzig, *adi.* trójkończasty.

Drei'ſprachig, *adi.* w trzech językach.

Dreiſt, *adi.* i *adv.* śmiały, odważny, nieulękniony; zuchwały, bezczelny; — bis zur Unverſchämtheit człowiek o wytartem, o miedzianem czole; j—n — machen ośmielić kogo; — werden ośmielać się.

Drei'ſtachel, *sm.* -s, *pl.* -n, trójząb *m.*

Drei'ſtachelig, *adi.* trójkolczasty, trzyzębny.

Drei'ſtigkeit, *sf. pl.* -en, śmiałość *f.*, odwaga *f.*, bezczelność *f.*, zuchwałość *f.*

Drei'ſtöckig, *adi.* trzypiętrowy, o trzech piętrach.

Drei'ſtrahlig, *adi.* trójpromieniowy.

Drei'ſtündig, *adi.* trzygodzinny.

Drei'ſtündlich, *adi.* co trzy godziny.

Drei'ßig, *num.* trzydzieści; Dreißig *sf.* trzydziestka *f.*; in den -en ſein mieć z górą lat trzydzieści.

Drei'ßiger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen), trzydziestolatek *m.*, mężczyzna *m.*, kobieta *f.*, po trzydziestce, kobieta *f.* w latach balzakowskich;

dreißigſte (der, die, das) trzydziesty.

Drei'ßigfach, drei'ßigfältig, *adi.* trzydziestny, trzydzieści razy tyle.

Drei'ßigjährig, *adi.* trzydziestoletni; der -e Krieg wojna trzydziestoletnia.

Drei'ßigmal, *adv.* trzydzieści razy.

Drei'ßigmalig, *adi.* trzydziestokrotny.

Drei'ßigſtel, *sn.* -s, *pl.* —, część trzydziesta.

Drei'ßigtägig, *adi.* 1) mający dni trzydzieści; 2) trwający dni trzydzieści.

Drei'tägig, *adi.* mający trzy dni, trzydniowy, trwający trzy dni; das -e Fieber tercyana *f.*, trzeciaczka *f.*

Dreitau'ſend, *num.* trzy tysiący.

Drei'teilbar, *adi.* podzielny przez trzy.

Drei'teilend, *adi.* dzielący kąt na trzy kąty równe.

Drei'teilig, *adi.* podzielony na trzy części, potrójny.

Drei'teilung, *sf. pl.* -en, podział *m.* na trzy części równe, podział *m.* kąta na trzy kąty równe.

Drei'treffer, *sm.* -s, *pl.* —, terno *n.* w loteryi liczbowej.

Drei'zack, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) trójząb *m.*; 2) trawa żabia, blotnica *f.*

Drei'zackig, *adi.* trójzębny, trzechpałkowy.

Drei'zählig, *adi.* potrójny, troisty.

Drei'zehig, *adi.* trójpalczasty, o trzech palcach.

Drei'zehn, *num.* trzynaście.

Drei'zehnjährig, *adi.* trzynastoletni.

Drei'zehnmal, *adi.* trzynaście razy.

Drei'zehntel, *sn.* -s, *pl.* —, jedna trzynasta część.

Drei'zeilig, *adi.* trzywierszowy, mający trzy wiersze.

Drei'zinkig, *adi.* trójzębny, trójwidlasty.

Drei'zipfelig, *adi.* mający trzy końce, trójkończasty.

Drei'züngig, *adi.* 1) trójjęzyczny; 2) władający trzema językami.

Drell, *sm.* -s, *pl.* -e, płachta *f.*, tkanina lniana lub konopna, parcianka *f.*, drelich *m.*

Dre'llen, *adi.* parciany.

Dre'ſchboden, *sm.* -s, *pl.* -böden, **Dre'ſchdiele**, *sf. pl.* -n, tok *m.*, bojowisko *n.* w stodole.

Dre'ſche, *sf.* młócenie *n.* zboża, wycieranie *n.* ziarna z kłosów; zboże wymłócone.

Dre'ſchen, *va.* i *vn.* driſchſt, driſcht, droſch, habe gedroſchen, młócić; bić, tłuc; leeres Stroh — pracować na marne; paplać bez celu; auf dem hat der Teufel Erbſen gedroſchen mieć twarz ospowatą; Akten — ślęczeć nad aktami; ſeine Lektion — kuć, bębnić, lekcyę; mit der Zunge — pytlować językiem.

Dre'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, młocek *m.*, młockarz *m.*,

Dre'ſchflegel, *sm.* -s, *pl.* —,

Dre'ſchprügel, *sm.* -s, *pl.* —, cep *m.*

Dre'ſchkorn, *sn.* -es, *pl.* -körner, zboże *n.* do wymłócenia.

Dre'ſchmaſchine, *sf. pl.* -n, młockarnia *f.*

Dre'ſchtenne, *sf. pl.* -n boisko *n.*, klepisko *n.*

Dre'ſchwagen, *sm.* -s, *pl.* —, cierlica *f.*

Dresden, *sn.* Drezno *n.*; Dresd(e)ner *sm.* Drezdeńczyk; Dresd(e)nerin *sf.* Drezdeńka; Dresd(e)ner *adi.* Drezdeński.

Dre'sdow, *sn.* Drzeżdzewo *n.*

Dreſſie'ren, *va.* tresować, wprawić, wyuczyć, wyćwiczyć; einen Kapaun — oporządzić kaplona.

Dreſſie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, tresujący *m.*

Dreſſie'rholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, przyrząd *m.* do tresowania.

Dreſſu'r, *sf. pl.* -en, tresura *f.*, tresowanie *n.*, ćwiczenie *n.*; einem Pferde die erſte — beibringen wdrażać, wkładać konia do regularnego biegu.

Drie'ſen, *sn.* Drezdenko *n.*

Dreve'nz, *sf.* 1) Drwęca *f.* (rzeka); 2) Skąpsk *m.*

Drift, *sf. pl.* -en, 1) namuł *m.*, namulona ziemia; (w geol.) formacya czwartorzędna; 2) zboczenie *n.*, cofanie *n.* się z drogi (okrętu) dryf *m.*

Driften, *va.* zbaczać, cofać się z drogi (okręt).

Dri'ftmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, dryfomierz *m.*

Drill, *sm.* -s, ćwiczenie *n.*, tresura *f.*

Dri'llbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, drylownik *m.* do wiercenia.

Dri'llege, *sf. pl.* -n, brona *f.* do włóczenia roli.

Dri'llen, I. *va.* 1) kręcić, wiercić, drylować; ein Loch — wiercić dziurę, otwór; Fäden — skręcać, kręcić nici, sznurki; das Eiſen — przepiłować żelazo; rzędowo siać; 2) Rekruten — ćwiczyć rekrutów; męczyć, dokuczać; II. *vn.* (h.) mit dem Ruder — wiosłować; III. ſich — *vr.* obracać się szybko dokoła, kręcić się dokoła, wirować.

Dri'ller, *sm.* -s, *pl.* —, tresujący *m.*

Dri'llfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, węgorz elektryczny.

Dri'llhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, kasarnia *f.*

Dri'llich, **Drillch**, *sm.* -s, *pl.* -e, drelich *m.*, drylich *m.*

Dri'lling, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) bliźnię *n.* z trojga, trojak *m.*; 2) cewa *f.*, bęben *m.* w młynie.

Dri'llingsgeburt, *sf. pl.* -en, płód potrójny, wydanie *n.* na świat trojaków.

Dri'llmaſchine, *sf. pl.* -n, siewnik rzędowy.

Dri'llmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, instruktor *m.*, nauczyciel *m.* rekrutów.

Dri'llpflug, *sm.* -s, *pl.* -pflüge, plug *m.* do siania rzędowego.

Drill'ſäge, *sf. pl.* -n, piła ogrodnicza.

Dri'llſtange, *sf. pl.* -n, kolowrót *m.* w poprzek ścieżek lub ulic, by przepuszczać tylko pieszych.

Drin, ob. darin.

Dri'ngen, drang, bin gedrungen, I. *vn.* (ſ.); durch etwas — przenikać, przechodzić przez co; der Regen iſt durch ſeine Kleider gedrungen przemókł skutkiem deszczu aż do kości; das dringt durch Mark und Bein to wstrząsa całem jestestwem; weithin dringt der Schrei

daleko sięga krzyk; przedrzeć się; przeciekać, wpaść, wkroczyć, dybywać się; es dringt mir durchs Herz to mi rozdziera serce; mitten durch die Feinde — przebić się przez hufce nieprzyjaciół; in ein Geheimnis — przeniknąć tajemnicę; (h.) nalegać na kogo, nastawać; auf etwas — nalegać na co; auf j—s Abreise — namawiać kogoś usilnie do podróży; mit Fragen in j—n — zarzucać kogoś pytaniami; einen zu etw. — przynaglać do czego, przyciskać, wpierać, wciskać, nacierać na co; II. dringend, *ppr.* i *adi.* -des Geschäft sprawa nieciepiąca zwłoki; -de Bitten, natarczywe, usilne prośby; -de Gefahr niebezpieczeństwo zagłądające w oczy; -de Umstände okoliczności naglące, trudne; III. **gedrungen**, *pp.* i *adi.* 1) ich fühle mich — czuję się zmuszonym; 2) krępy; ein -er Stil zwięzły styl.

Dri'nglich, *adi.* i *adv.* naglący, nagły, gwałtowny, pilny, usilny; die Sache ist — jest to sprawa nie cierpiąca zwłoki.

Dri'nglichkeit, *sf.* nagła potrzeba *f.*, nagłość *f.*

Dri'nglichkeitsantrag, *sm.* -es, *pl.* -anträge, wniosek naglący.

Dri'nnen, *adv.* wewnątrz.

Dri'novetz, *sn.* Drynowiec *m.*

Dritt, *num. ord.* der, die, das -e, trzeci; immer den -en Tag co trzeci dzień.

Dri'tthalb, *num. ind.* półtrzecia, półtrzeciej; — Jahre półtrzecia roku.

Dri'ttel, *sn.* -s, *pl.* —, trzecia część, dwie trzecie; eine um ein — stärkere Zahl liczba o jedną trzecią większa; -gut, *sn.* trzecia część morga.

Dri'ttens, *adv.* po trzecie; zum dritten po trzecie, na trzeciem miejscu.

Dri'tteilen, *va.* dzielić na trzy części.

Drob, ob. Darob.

Dro'ben, *adv.* na górze, wyżej, wzwyż, w niebie.

Dröbnitz, *sn.* Drwęck *n.*

Dro'ge (wym.: drog) *sf. pl.* -n, produkta naturalne używane na leki.

Dro'gett, *sm.* -es, *pl.* -e, drogiet *m.*, drogieta *f.*, materya półwełniana i półjedwabna.

Dro'genhandlung, *sf. pl.* -en, **Drogerie'geschäft**, *sn.* -es *pl.* -e, **-handel**, *sm.* -s, drogerya *f.*, skład *m.* materyałów aptecznych.

Drogerie', *sf. pl.* -n, ob. Drogenhandlung.

Drogi'st, *sm.* -en, *pl.* -en, drogista *m.*, właściciel *m.* składu materyałów aptecznych.

Dro'hbrief, *sm.* -es, *pl.* -e, list *n.* z pogróżkami.

Dro'hen, *vn.* (h.) grozić; j—m mit etwas — grozić komu czem; wer droht, macht dich nicht tot nie każdy kąsa, co wąsami trząsa.

Dro'hne, *sf. pl.* -n, szerszeń *m.*, pszczoła samiec, truteń *m.*; leniuch *m.*, nicpoń *m.*

Dro'hnenbrut, *sf. pl.* -en, płemię *n.* szerszeni; gniazdo *n.* nicponiów.

Drö'hnen, *vn.* (h.) 1) wydawać odgłos, huczeć, grzmieć; 2) zachwiać się, drżeć, trząść się; die Erde dröhnt unter seinen Schritten ziemia drży pod jego stopami.

Dro'hung, *sf. pl.* -en, groźba *f.*, pogróżka *f.*, dokazywanie się *n.*; leere -en, groźby na wiatr.

Dro'llig, dro'llicht, *adi.* i *adv.* żartobliwy, śmieszny, ucieszny zabawny; -er Kerl śmieszny facet; ich spiele eine -e Figur, ośmieszam się.

Dro'medar, *sm.* -s, *pl.* -da're, 1) dromedar *m.*, wielbłąd *m.* o jednym garbie; 2) człowiek głupi; bałwan *m.*

Dro'schke, *sf. pl.* -n, dorożka *f.*, fiakier *m.*, powóz *m.* do najęcia; einspännige — dorożka jednokonna, jednokonka *f.*

Dro'schkenhalteplatz, *sm.* -es, -plätze, stacya dorożkarska.

Dro'schkenkutscher, *sm.* -s, *pl.* —, dorożkarz *m.*

Dro'schkenpferd, *sn.* -es, *pl.* -e, koń dorożkarski.

Dro'schkentarif, *sm.* -es, *pl.* -e, -taxe, *sf. pl.* -n, taksa dorożkarska *vn.*

Drö'sing, *sn.* Strężenice *pl.*

Dro'ssel, *sf. pl.* -n, 1) drozd *m.*; 2) grdyka *f.*, gardło *n.*, krtań *f.*

Dro'sselader, *sf. pl.* -n, żyła *f.* u krtani.

Dro'sselbeere, *sf. pl.* -n, jarzębina dzika, leśna, jarząb dziki.

Dro'sselklappe, *sf. pl.* -n, przepustnica *f.*, dławik *m.*

Dro'sselbein, *sn.* -es, *pl.* -e, obojczyk *m.*

Dro'sselschneiße, *sf. pl.* -n, sidła *pl.* na ptactwo.

Dro'sseln, *va.* dusić, przyduszać.

Dro'ssen, *sn.* Drzeń *m.*

Drost, *sm.* -es, *pl.* -e, radca obwodowy, prefekt *m.*, naczelnik *m.* powiatu, starosta *m.*

Drostei', *sf. pl.* -en, 1) powiat *m.*, obwód *m.*, dystrykt *m.*; 2) starostwo *n.*, prefektura *f.*

Drü'ben, *adv.* tam, z tamtej strony, na tamtej stronie; hüben und — z tej i z tamtej strony; Leute von — przybysze z za gór i lasów.

Drü'ber (darüber), *adv.* nad to, o tem, z okładem, więcej.

Druck, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) ucisk *m.*, nacisk *m.*; — des Dampfes nacisk pary; atmosphärischer — ciśnienie atmosferyczne; diese Maschine hat einen — von zwanzig Atmosphären ta maszyna posiada ciśnienie dwudziestu atmosfer; 2) uścisk *m.*, brzemię *n.*; — der Hand uścisk dłoni; — einer Last brzemię ciężaru; unter dem -e der Knechtschaft halten trzymać w okowach niewoli; — im Magen gniecenie w żołądku, w dołku; poniżenie *n.*, udręczenie *n.*; das hat mir den letzten — gegeben to mię z nóg strąciło, to mię przyprawiło o torbę dziadowską; einen — auf j—n ausüben wywierać presyę na kogo; 3) ściskanie *n.*, ściśnienie *n.*; 4) stłoczenie *n.*; 5) znaczenie *n.*, ważność *f.*; 6) druk *m.*, drukowanie *n.*; bunter — drukowanie kilku kolorami; in — geben dać do druku, ogłosić, opublikować; im -e befindlich pod prasą; nicht im -e erschienen niewydany dru-

kiem; wydanie *n.*; zweiter — drugie wydanie.

Dru'ckbar, *adi.* nadający się do druku.

Dru'ckberichtiger, *sm.* -s, *pl.* —, korektor *m.*

Dru'ckberichtigung, *sf. pl.* -en, korekta *f.*

Dru'ckbeule, *sf. pl.* -n, guz powstały od uderzenia.

Dru'ckbewilligung, *sf. pl.* -en, pozwolenie *n.* na druk.

Dru'ckbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, arkusz *m.* druku.

Dru'ckbuchſtaben, *m. pl.* -lettern *f. pl.* czcionki drukarskie.

Dru'cken, *va.* drukować; tłoczyć; gedruckt werden drukować się; farbig — drukować kolorami; — laſſen oddać pod prasę; das Buch wird eben gedruckt książka znajduje się właśnie pod prasą; er lügt wie gedruckt kłamie jak z nut.

Drü'cken, I. *va.* 1) ścisnąć, uściskać, przycisnąć, wycisnąć; j—n die Hand — uścisnąć czyjąś dłoń; feſt in ſeine Arme — uściskać serdecznie; j—m ein Stück Geld in die Hand — wsunąć w dłoń czyjąś datek pieniężny; den Hut tief in das Geſicht — nasunąć kapelusz na oczy; ſeine Lippen auf etwas — wycisnąć pocałunek na czemś; ſein Siegel auf etw. — wycisnąć pieczęć; ſich den Fuß wund — otrzeć sobie nogę do krwi; 2) miąć, tłoczyć, dławić, przygnieść, przywalić, obciążyć; die Laſt drückt mich ten ciężar mnie przytłacza; meine Stiefel — mich buty mi dolegają; 3) uciemiężać, trapić, gnębić, dolegać; er drückt ſeine Untertanen uciemięża poddanych; der Hunger drückte die Belagerten głód dokuczał oblężonym; er iſt von der Armut gedrückt worden bieda mu dolegała; gedrückte Lage położenie opłakane; II. *vn.* (h.) die Sonne drückt słońce pali, daje się we znaki; an einer, auf eine Feder — nacisnąć sprężynę; auf ſeinem Herzen drückt ein Leid ma robaka, co go gryzie; auf etw. — nadawać czemuś znaczenie, wagę; III. ſich — *vr.* 1) cisnąć się; ſich an etw. — cisnąć się do czegoś, cisnąć się jeden na drugiego; ſich gegen die Wand — podpierać ściany; 2) uciec chylkiem, wynieść się cichaczem, niepostrzeżenie; poniżyć się; ſich in eine Ecke — skryć się do kąta.

Drü'ckend, *adi.* 1) pilny, niecierpiący zwłoki; 2) ciężki; 3) dokuczliwy, przykry, uciążliwy, dolegliwy.

Drü'cken, *sn.* -s, tłoczenie *n.*, ściskanie *n.*, ciśnienie *n.*

Dru'cker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) drukarz *m.*; 2) wydawca *m.*; 3) preser *m.* czyli maszynista drukarski; 4) akcent *m.*, przycisk *m.*

Drü'cker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ciemiężyciel *m.*; 2) klamka *f.*; 3) klucz *m.*; 4) cyngiel *m.*, rygiel *m.*

Druckerei', *sf. pl.* -en, 1) drukarstwo *m.*; 2) drukarnia *f.*

Druckerei'abſchrift, *sf. pl.* -en, kopia *f.* manuskryptu, przeznaczona dla zecera.

Dru'ckerlehrling, *sm.* -es. *pl.* -e, uczeń drukarski.

Dru'ckerlohn, *sm.* -es, *pl.* -löhne, 1) zapłata *f.* za druk; 2) wynagrodzenie *n.* zecera.

Dru'ckerpreſſe, *sf. pl.* -n, prasa drukarska.

Dru'ckerſchwärze, *sf. pl.* -n, czernidło drukarskie.

Dru'ckerzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, sala *f.* maszyn drukarskich.

Dru'ckfähig, *adi.* nadający się do druku, gotowy do druku.

Dru'ckfehler, *sm.* -s, *pl.* —, omylka *f.* w druku, omyłka drukarska.

Dru'ckfertig, *adi.* gotowy do druku.

Dru'ckform, *sf. pl.* -en, forma *f.*, kolumna *f.* czcionek, przygotowana na maszynę po złamaniu szpalt, pagina *f.*

Dru'ckfreiheit, *sf.* wolność *f.* prasy, wolność *f.* słowa drukowanego.

Dru'ckgefühl, *sn.* -es, uczucie *n.* ucisku, ściskania.

Dru'ckgewicht, *sn.* -es, *pl.* -e, przeciwwaga *f.*

Dru'ckherr, *sm.* -n, *pl.* -en, drukarz *m.*

Dru'ckkattun, *sm.* -s, *pl.* -e, perkal wzorzysty, perkal *m.* w desen.

Dru'ckkoſten, *spl.* koszta *pl.* druku.

Dru'ckkraft, *sf. pl.* -kräfte, siła *f.* ciśnienia; punkt *m.* ciężkości.

Dru'cklegung, *sf.* oddanie *m.* do druku, drukowanie *n.*

Dru'ckmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna drukarska.

Dru'ckmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, des Dampfes, manometr *m.*

Dru'ckort, *sm.* -es, *pl.* -orte, miejsce *n.* druku.

Dru'ckpapier, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) papier drukowy; 2) papier wodny, o wodnych znakach.

Dru'ckperkal, *sm.* -s, *pl.* -e, perkal *m.* wzorzysty.

Dru'ckplatte, *sf. pl.* -n, matryca *f.* do drukowania, klisza *f.*

Dru'ckprobe, *sf. pl.* -n, 1) odbitka *f.* do korrekty; 2) wzory *m. pl.* pisma drukarskiego, próba *f.* druku.

Dru'ckpumpe, *sf. pl.* -n, pompa podnosząca wodę przez ciśnienie, pompa tłocząca.

Dru'ckrichtig, *adi.* i *adv.* poprawiony z błędów drukarskich, skorygowany; trafny, prawdziwy.

Dru'ckring, *sm.* -es, *pl.* -e, kleszcze *pl.*, cęgi *pl.*, obcęgi *pl.*

Dru'cksache, *sf. pl.* -n, pismo drukowane, druk *m.*

Dru'ckſchrift, *sf. pl.* -en, druk *m.*, pismo drukowane; -en, 1) druki *pl.*; 2) czcionki *pl.*

Dru'ckſorte, *sf. pl.* -n, formularz drukowany, druki. *pl.*

Dru'ckſpannung, *sf.* natężenie *n.* ciśnienia.

Dru'ckſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) stempel *m.*, tłok *n.*; 2) piętno *n.*, znak *m.*, cecha *f.*, stempel *m.*

Dru'ckventil, *sn.* -s, *pl.* -e, klapa *f.*, klapka *f.* w pompie, czop *m.*

Dru'ckwage, *sf. pl.* -n, areometr *m.*, narzędzie do mierzenia gęstości i ciężkości gatunkowej płynów.

Dru'ckwalze, *sf. pl.* -n, walec drukarski.

Dru'ckweiſe, *adv.* za pomocą druku, drukiem.

Dru'ckwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) pompa *f.*; 2) części składowe maszyny drukarskiej; 3) rzecz wydrukowana, dzieło drukowane.

Dru'ckzubehör, *sn.* -s, *pl.* -e, — der Presse przyrządy należące do prasy drukarskiej.

Drud, *sm.* -en, *pl.* -en, -e, *sf. pl.* -en, 1) pustak *m.*, psotnik *m.*; 2) czarodziej *m.*, czarownica *f.*

Dru'denbaum, *sm.* -es, *pl.* -bäume, drzewo, pod którem się zbierają czarodzieje.

Dru'denfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, pentagram magiczny.

Drui'de, *sm.* -n, *pl.* -n, (-din *sf.*, *pl.* -dinnen) druid *m.*, druidka *f.*, kaplan *m.* u narodów keltyckich.

Drui'denaltar, *sm.* -s, *pl.* -altäre, kromlech *m.*, oltarz *m.* druidów.

Drum, skróc. od darum.

Dru'nten, *adv.* nizko, na dole, ze spodu.

Dru'nter, *adv.* między to, pomiędzy tem (temi); niżej, niż; — und drüber werfen wstrząsnąć, wzburzyć.

Drü'schen, *sn.* -s, *pl.* —, gruczolek *m.*

Dru'se, *sf. pl.* -n, 1) krystalizacya *f.*, druza *f.*; 2) nosacizna *f.*, sap *m.*, grypa *f.*, zołzy *pl.*; 3) -n, *pl.* fusy, wytłoczyny *pl.*

Drü'se, *sf. pl.* -n, gruczoł *m.*; kleine — gruczolek *m.*; an den -n leiden być skrofulicznym.

Drü'senartig, drüsenförmig, *adi.* i *adv.* w kształcie gruczolu.

Drü'senbeule, *sf. pl.* -n, dymienica *f.*

Drü'senentzündung, *sf.* zapalenie *n.* gruczolów.

Dru'senförmig, *adi.* skrystalizowany.

Drü'senleiden, *sn.* -s, -übel, *sn.* -s, choroba *f.* gruczołów.

Drü'senmagen, *sn.* -s, *pl.* -mägen, wole *n.* u niektórych ptaków.

Drü'senschleim, *sm.* -es, kaprawość *f.*, płynienie *n.*, ciek *n.* oczu.

Drü'sicht, drüsig, *adi.* i *adv.* gruczolowaty, w kształcie gruczoła; mający gruczoły, zołzowaty, zołzujący.

Dryа'de, *sf. pl.* -n, 1) dryada *f.*, nimfa leśna; 2) nazwa rośliny alpejskiej.

Dschn'ngel, *sf. pl.* -n, dżungle *sm. pl.* (nazwa gąszczy nieprzebranych w Indyach Wschodnich).

Dschu'ngelvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, nogal *m.*

Du, *pron.*, *gen.* deiner, *dat.* dir, *acc.* dich; *pl. nom.* ihr, *gen.* euer, *dat.* i *acc.* euch, ty; sich — nennen tykać się.

Duali'smus, *sm.* —, *pl.* -men, dualizm *m.*, uznawanie *n.* dwóch przeciwnych pierwiastków w rzeczach, rozdział *m.* na dwie części.

Duali'st, *sm.* -en, *pl.* -en, dualista *f.*, zwolennik *m.* dualizmu.

Duali'stisch, *adi.* dualistyczny, odpowiedni dualizmowi; podwójny.

Dü'bel, *sm.* -s, *pl.* —, zaporek *m.*, klin *m.*

Dü'ben, *sn.* Duby *pl.*

Dualität'sprinzip, *sn.* -s, zasada *f.* dwoistości.

Dubio's, *adi.* wątpliwy.

Duble'tte, *sf. pl.* -n, podwójny egzemplarz, duplikat *m.*

Dublie'ren, *va.* podwoić, podszyć, podszewkować.

Ducht, *sf. pl.* -en, żebro *n.* liny, powrozu.

Du'cken, I. *va.* schylać; den Kopf — uchylić czoła; poniżyć kogoś; II. sich — *vr.* 1) zgarbić się, nachylić się; 2) skulić się, przytulić się, przycupnąć, ukrywać się, zbiedz; 3) sich vor j—m — uniżyć się, przymilać się, płaszczyć się, poniżać się przed kim.

Du'ckmäuser, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) obłudnik *m.*, świętoszek *m.*, z cichapęk *m.*

Du'ckmäuserig, *adi.* i *adv.* ponury, ślęczący.

Dudelei', *sf. pl.* -en, dudlenie *n.*, wygrywanie wyśpiewywanie fałszywe albo monotonne.

Du'deln, I. *va.* ein Lied — nucić piosneczkę; II. *vn.* (h.) 1) dudlić, śpiewać monotonnie; 2) grać na dudach.

Du'delsack, *sm.* -es, *pl.* -säcke, dudy *f. pl.*, kobza *f.*

Du'delsackpfeifer, *sm.* -s, *pl.* —, kobziarz *m.*, dudarz *m.*

Due'll, *sn.* -es, *pl.* -e, pojedynek *m.*

Due'llforderung, *sf. pl.* -en, wyzwanie *n.* na pojedynek.

Due'llmandat, *sn.* -es, *pl.* -e, zakaz *m.* pojedynków.

Duella'nt, *sn.* -en, *pl.* -en, mający pojedynek, pojedynkujący się, pojedynkowicz *m.*

Duellie'ren, *vr.* sich mit j—m — pojedynkować się z kim.

Due'tt, *sn.* -es, *pl.* -e, duet *m.*

Duft, *sm.* -es, *pl.* Düfte, 1) wón *f.*, zapach *m.*, aromat *m.*, bukiet *m.* wina, zapach wydawany przez potrawy, mięsiwa, trunki; 2) wyziew *m.* wapor *m.*; 3) rosa *f.* (na świeżych owocach); 4) leciuchna mgła *f.*, pas powietrza błękitnawego (w dali).

Du'ften (düften), I. *va.* wyziewać, rozlewać woń; II. *vn.* 1) (s.) wietrzeć, wywietrzeć, parować; 2) (h.) wydawać zapach, woń; nach etwas — pachnąć czemś; es duftet nach Rosen pachnie różami.

Du'fteſſig, *sm.* -s, *pl.* -e, ocet toaletowy, aromatyczny.

Du'ftgebilde, *sn.* -s, *pl.* —; **Du'ftgeſtalt**, *sf. pl.* -en, postać mglista, przymglona.

Du'fthauch, *sm.* -es, *pl.* -e, woń balsamiczna.

Du'ftig, *adi.* 1) wydający zapach, woń, przepachnialy, woniejący, aromatyczny, pachnący; 2) lekki, przeźroczy, powiewny.

Du'ftlos, *adi.* i *adv.* bez zapachu.

Du'ftreich, *adi.* i *adv.* woniejący, pelen zapachu.

Du'ftſtoff, *sm.* -es, *pl.* -e, zapach *m.*, perfumy *f. pl.*

Duka'ten, *sm.* -s, *pl.* —, dukat *m.*

Duka'tengold, *sn.* -es, złoto dukatowe.

Dukti'l, *adi.* i *adv.* miękki, dający się ciągnąć, ciągliwy, giętki.

Duktilitä't, *sf.* miękkość *f.*, giętkość *f.*, ciągliwość *f.*

Du'ldbar, *adi.* i *adv.* do zniesienia, dający się znieść, znośny.

Du'ldbarkeit, *sf.* wyrozumiałość *f.* (tolerancya).

Du'lden, *va.* i *vn.* (h.) cierpieć, cierpliwie znosić, zdać się na wolę Boską, tolerować, folgować, ulegać.

Du'lder, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) cierpiący *m.*, biedak *m.*, nieborak, pacyent *m.*, męczennik *m.*

Du'ldſam, *adi.* i *adv.* cierpliwy (-ie), tolerancyjny (-ie).

Du'ldſamkeit, *sf.* 1) cierpliwość *f.*, pobłażanie *n.*, tolerancya *f.*; 2) względy *m. pl.*, łaska *f.*, grzeczność *f.*

Du'ldung, *sf. pl.* -en, 1) cierpienie *n.*, ból *m.*; 2) uległość *f.*, rezygnacya *f.*; 3) tolerancya *f.*, pozwolenie *n.*, pobłażanie *n.*, odpust *m.*

Dumm, *adi.* i *adv.* głupi, niemądry; głupio, niemądrze; herzlich — głupi jak stołowe nogi; nierozsądny, durny, ograniczony; ſo — ſind wir nicht w ciemię nas nie bito; idyotyczny; -er Menſch prostak; der iſt ſchön — kwadratowy osieł; — machen przytępiać władze umysłowe, ogłupiać; ſich — ſtellen głupiego udawać; — bleibt — głupiego nie przerobisz; das iſt ein -er Spaß głupia historya, fatalny wypadek; -er Streich psi figiel; einen -en Streich begehen strzelić bąka; -es Zeug reden płeść głupstwa, baniałuki; das iſt eine -e Geſchichte to nieprzyjemna sprawa; das iſt gar nicht — to dobrze pomyślane, to wcale zręczne; es wird mir ganz — im Kopfe kręci mi się w głowie, kompletnie zmysły tracę; — werden (o potrawach) tracić smak; -e Farbe szary kolor, jakby mgłą przysłonięty, barwa niewyraźna; zdrętwiały, ociężały (o członkach ciała); głuchy, niemy; die -en werden nicht alle głupich siać nie trzeba.

Du'mmdreiſt, *adi.* natrętny, bezczelny, niedyskretny, głupowaty.

Du'mmdreiſtigkeit, *sf. pl.* -en, bezczelność *f.*, niedyskrecya *f.*, głupowatość *f.*, zarozumiałość *f.*

Du'mme(r), *sm.* -n, *pl.* -n, głupiec *m.*, dureń *m.*, osioł *m.*, idyota *m.*

Du'mmerjan, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Dummer.

Du'mmheit, *sf. pl.* -en, głupstwo *n.*, głupota *f.*; figle *pl.*

Du'mmkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głupiec *m.*, dureń *m.*, ciołek *m.*

Du'mmköpfig, *adi.* głupi.

Du'mmkühn, *adi.* zuchwały, śmiałek, idący na oślep.

Du'mmlich (dümmlich), *adi.* głupowaty, głupkowaty.

Du'mmpfiffig, *adi.*, -er Kerl udający głupiego, z głupia frant.

Du'mmſtolz, *adi.* zarozumiały aż do głupoty.

Dumpf, *adi.* i *adv.* 1) głuchy, tłumiony; -e Stimme głos przytłumiony; dieſe Kirche hallt — w tej nawie kościelnej głos ginie, jest zła akustyka; 2) tępy, głuchy (o bólu); -es Gefühl niewyraźne, stłumione uczucie; ograniczony, niekrytyczny; wie konnte ich ſo — ſein? gdzie ja miałem głowę? 3) przykry, ciężki; -er Sinn umysł ponury, niespokojny; -es Schweigen ponure milczenie; 4) duszny, duszący, spleśniały, stęchły, zbutwiały; -er Geruch woń stęchlizny; -er Geſchmack stęchły smak.

Du'mpfbrauſend, albo -toſend, *adi.* ryczący, huczący głucho.

Du'mpfbrütend, *adi.* ponury, zasępiony.

Du'mpfheit, *sf. pl.* -en, 1) stan *m.* przytłumienia, oduręzenie *n.*; 2) brak *m.* rozgarnienia, tępość umysłowa; przytłoczenie *n.*, zahukanie *n.*, nieczułość *f.*, letarg *m.*

Du'mpfig, *adi.* 1) głuchy, tłumiony, ograniczony, nieczuły, ponury; 2) zatęchły, stęchły, duszny, cuchnący, zbutwiały.

Du'mpfigkeit, *sf.* stęchlizna *f.*, wilgoć *f.*

Du'mreſe, *sn.* Dumarczy *pl.*

Dü'na, *sf.* Dźwina *f.*

Düna'burg, *sn.* Dynaburg *m.*

Dü'namünde, *sn.* Dyament *m.*

Dü'ne, *sf. pl.* -n, zaspa piaszczysta na przymorzu, duny *pl.*, pagórek piaszczysty.

Du'nen, *sf. pl.* puch *m.*

Dü'nenſand, *sm.* -es, nasyp *m.*, ziemia i muł, naniesiony wodą.

Dü'nenhaft, *adi.* podobny do zasp piaszczystych.

Dung, *sm.* -es, *pl.* -e, nawóz *m.*, gnój *m.* na grunt.

Dü'ngen, 1. *va.* gnoić, nawozić, mierzwić; das Auge des Herrn düngt das Feld pańskie oko konia tuczy; II. *vn.* (h.) posługiwać się nawozem, nawozić ziemię.

Dü'nger, *sm.* -s, nawóz *m.*, gnój *m.*, mierzwa *f.*, obornik *m.*; — des Geflügels łajno ptasie.

Dü'ngererde, *sf.* ziemia gnojna, ziemia inspektowa.

Dü'ngerhaufe(n), *sm.* -s, *pl.* -n, kupa *f.* gnoju; kupa nawozu.

Dü'ngerlehre, *sf.* koprołogia *f.*, nauka *f.* o nawozach.

Du'nggras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, wełnianka pochewkowa; wełnica jednokłosowa.

Du'nggrube, *sf. pl.* -n, gnojownia *f.*

Du'ngkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, -gräber, *sm.* -s, *pl.* —, żuk gnojowy, pług *m.*

Du'ngkarren, *sm.* -s, *pl.* —, wóz *m.* na gnój, taczka *f.* na gnój.

Du'ngmittel, *sn.* -s, *pl.* —, nawóz *m.*

Du'ngpflügen, *sn.* -s, skopywanie *n.* gruntu.

Du'ngſtoffe, *m. pl.* nawóz *m.*, gnój *m.*

Dü'ngung, *sf. pl.* -en, gnojenie *n.*

Du'nkel, *adi.* i *adv.* 1) ciemny, pochmurny, posępny; ein Zimmer — machen zaciemnić pokój; es iſt — ciemno się zrobiło; es wird ihm — vor den Augen ćmi mu się w oczach, zamroczyło mu się w oczach — werden ciemnieć, zmierzchać

się; es iſt — noc zapada; 2) nieprzeźroczysty; 3) niejasny, zawiklany, pomieszany, zagmatwany; -en Urſprungs mizernego rodu; ein -er Ehrenmann licha osobistość, figura podejrzana; 4) smutny, ponury; das iſt ein -er Fleck in ſeinem Leben to przykre wspomnienie, to czarna karta w jego życiu.

Du'nkel, *sn.* -s, *pl.* ciemność *f.*, pomroka *f.*

Dü'nkel, *sm.* -s, zarozumiałość *f.*, duma *f.*, pycha *f.*, upodobanie *n.* w sobie samym, arogancya *f.*

Du'nkelarreſt, *sm.* -es, ciemnica *f.*

Du'nkelblau, *adi.* ciemnobłękitny, granatowy, modry.

Du'nkelbraun, *adi.* ciemnobrunatny, gniady np. koń.

Du'nkelfarbig, *adi.* ciemnego koloru, ciemno kolorowy.

Du'nkelfuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -füchſe, koń *m.* bułany.

Du'nkelgrau, *adi.* szary, ciemnoszary, szarawy.

Du'nkelgrün, *adi.* ciemno zielony.

Dü'nkelhaft, *adi.* i *adv.* zarozumialy, dumny, pyszny, arogancki.

Dü'nkelhaftigkeit, *sf.* zarozumialość *f.*, głupia pycha, arogancya *f.*

Du'nkelheit, *sf.* ciemność *f.*, ciemności *f. pl.*; die in — liegenden Zeiten czasy zamierzchłe; bei einbrechender — o zmroku; bei völliger — gdy się już zupełnie ciemno zrobi; niezrozumialość *f.*; niejasność.

Du'nkelmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, ignorant *m.*, obskurant *m.*, wstecznik *m.*

Du'nkeln, I. *va.* zaćmić, zaciemniać, zamroczyć, przygasać blask; oglupiać; II. *vn.* (h.) i ſich — *vr.* ściemniać się, zmierzchać się, ciemno się robić.

Du'nkelrot, *adi.* ciemnoczerwony.

Dü'nken, däuchſt, dünkſt, er däucht, dünkt; ich däuchte, dünkte, habe gedäucht, gedünkt, I. *vn.* i *vn.* zdawać się, wydawać się; es dünkt mich zdaje mi się; mich dünkt, ich ſehe ihn zdaje mi się, że go widzę; wie mich dünkt jak mi się zdaje; was dünkt Ihnen davon jakież pańskie zdanie w tej sprawie; das dünkt einem nur ſo to się tak tylko śni; II. ſich — mniemać, rozumieć, sądzić; ich dünke mich glücklich uważam się za szczęśliwego; er dünkt ſich ein Held sądzi, że jest bohaterem; ſich etwas — mieć wysokie wyobrażenie o sobie samym.

Dü'nkirchen, *sn.* Dunkerka *f*

Dünn, *adi.* i *adv.* 1) cienki, cienko; — wie Papier cienki jak opłatek; -es Zeug materya cienka; -er machen ścieńczyć, zestrugać, zheblować; — werden przerzedzić się, ścienieć; 2) smukły, delikatny; chudy; ſehr — rzadki; er iſt — wie eine Hopfenſtange cienki jak tyczka; ein -e Stimme głos piskliwy; 3) mialko rozrzucony, posiany; wodnisty; -es Blut krew arystokratyczna, błękitna; -e Farbe slaby kolor.

Dü'nnbeil, *sn.* -es, *pl.* -e, hebel *m.*

Dü'nnbeinig, *adi.* i *adv.* cienkonogi, laskonogi.

Dü'nnbier, *sn.* -es, *pl.* -e, podpiwek *m.*, cienkie piwo.

Dü'nne, *sf.* cienkość *f.*, subtelność *f.*, rzadkość *f.*, chudość *f.*, suchość *f.*

Dü'nndarm, *sm.* -es, *pl.* därme, cienka kiszka, jelita, *pl.*

Dü'nnfinger, *sm.* -s, *pl.* —, rodzaj jaszczurki.

D'ünnflüſſig, *adi.* ciekły, płynny.

Dü'nnleibig, *adi.* cienki, chudy, chuderlawy.

Dü'nnpreſſen, *sn.* -s, wyklepanie *n.* na cieńko.

Dü'nnſchälig, *adi.* i *adv.* z cienką skórką.

Dü'nnſtimmig, *adi.* piskliwy.

Dü'nnlich, *adi.* i *adv.* cieniuteńki, cieniutko.

Dü'nnung, *sf. pl.* -en, słabizna *f.*, bok *m.*

Dunſt, *sm.* -es, *pl.* Dünſte, 1) para *f.*, wapor *m.*, zaduch *m.*, wyziew *m.*, wyziewy *pl.*, czad *m.*; ſchädliche Dünſte wyziewy szkodliwe; mit Dünſten beladen pelen wyziewów; alles wurde zu — wszystko poszło z dymem, zmarnowało się, przepadło; mit eurem Wiſſen iſt es nur — tylko zawracacie głowę swoją wiedzą; blauer — blaga *f.*, gruszki na wierzbie, tuman *m.*; blauen — vormachen tumanić kogo, zamydlić komu oczy; 2) śrut *m.* na ptaki.

Du'nſtartig, *adi.* i *adv.* w rodzaju pary.

Du'nſtbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder laźnia *f.*, kąpiel parowa, parnia *f.*

Du'nſtbild, *sn.* -es, *pl.* -er, widmo *n.*, upiór *m.*, mara *f.*

Du'nſtbläschen, *sn.* -s, *pl.* —, kulka na powierzchni gotującego się płynu.

Du'nſten, I. *vn.* 1) (ſ.) parować, ulotnić się; es dunſtet czad czuć; 2) (h.) wyziewać, wydawać wyziewy, transpirować.

Du'nſteſſig, *sm.* -es, *pl.* -e, ocet aromatyczny.

Du'nſtförmig, *adi.* i *adv.* w kształcie pary.

Dü'nſten, I. *va.* gotować za pomocą pary, dusić, dynstować; II. *vn.* (ſ.) ulatniać się, wyziewać.

Dü'nſtgebilde, *sn.* -es, *pl.* —, -geſtalt, *sf. pl.* -en, ułuda *f.*, widmo *f.*

Du'nſtig, *adi.* parny, wyziewny, przesycony wyziewami.

Du'nſtkreis, *sm.* -ſes, atmosfera *f.*, przestrzeń, w której można oddychać.

Duo, *sn.* -s, *pl.* -s, duet *m.*

Duode'z, *sn.* -es, *pl.* -e, dwunastka *f.* (format drukarski).

Duode'zband, *sm.* -es, *pl.* -bände, 1) tom *m.* formatu dwunastki; 2) oprawa *f.* formatu dwunastki.

Duode'zfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, książątko *n.*

Duode'zium, *sf. pl.* -zien, dwunastówka *f.*, dwunastka *f.* (muz.).

Dupli'k, *sf. pl.* -en, duplika *f.*, odpowiedź *f.* oskarżonego na replikę skarżącego.

Duplika't, *sn.* -es, *pl.* -e, wtórot *m.*, duplikat *m.*, drugi egzemplarz; podwójny odpis dokumentu.

Duplizie'ren, *va.* podwoić, podwajać.

Duplizitä't, *sf.* podwójność *f.*; dwuznaczność *f.*, sprzeczność *f.*

Dur', *sn.* -s, dur (muz.).

Dura'zzo, *sn.* Dracz *m.*

Durch, I. *praep.* z *acc.* przez, na przełaj, wskróś, na wylot; mitten — die Stadt przez sam środek miasta; — alle Jahrhunderte po wszystkie wieki; za pomocą, przez kogoś, przez coś, — vieles Geld znacznymi pieniądzmi, za pomocą znacznych pieniędzy, — mich dzięki mnie, z moją pomocą; alles — einander werfen, przewracać wszystko do góry nogami; das ganze Jahr — przez cały rok; II. *adv.* wskróś; er geht den Garten — przebiega cały ogród; er ist — uciekł, zniknął jak kamfora; durch und durch na wylot, od końca do końca; j—n — und — stechen, przebić kogoś na wskróś.

Du'rchackern, *va.* przeorać.

Du'rch=arbeiten, I. *va.* 1) przerobić; 2) pracować starannie, przestudyować, zbadać; pracować bez odpoczynku; II. sich — *vr.* 1) przedrzeć się, przecisnąć się, przebyć, dobić celu; 2) sich (*dat.*) die Hände — zniszczyć sobie, namulić ręce.

Du'rcharbeitung, *sf. pl.* -en, zbadanie gruntowne, przerobienie *n.*, obrobienie *n.*

Durchau's, *adv.* 1) koniecznie; 2) całkowicie, kompletnie, ze wszystkiem, wskróś.

Du'rch=backen, *va.* buck durch, habe durchgebacken, wypiec, przypiec.

Durchbe'ben, *va.* wstrząsnąć, wzruszyć głęboko.

Du'rch=beißen, beißest i beißt, beißt, biß durch, habe -gebissen, I. *va.* przegryźć na wskróś; II. sich —, *vr.* przebić się, gryząc na prawo, na lewo; pokonać przeciwników, zjadliwie się odgryzając.

Du'rch=beizen, *va.* przebajcować, wybajcować.

Du'rch=bekommen, *va.* bekommst, bekommt, bekam durch, habe -bekommen, dostać co przez otwór, przecisnąć.

Du'rch=beraten, *va.* berätst, berät, beriet durch, habe durchberaten, przedyskutować punkt po punkcie, poddać szczegółowej naradzie.

Durchbe'ten, I. *va.* die Nacht — spędzić nac na modlitwie; II. **du'rch=beten**, *va.* zmówić pacierze do końca.

Durchbe'tteln, I. *va.* ein Land — wędrować o dziadowskim chlebie; II. **du'rch=betteln**, sich — *vr.* żebrać przez całe życie, ciągle dziadować.

Du'rch=beuteln, *va.* przepytłować.

Du'rch=bilden, *va.* i *vr.* całkowicie kształcić, dać komuś skończone wykształcenie; sich — wykształcić się głęboko.

Du'rch=blasen, bläsest, bläßt, blies durch, habe -geblasen, I. *va.* przedmuchnąć przez co; II. **durchbla'sen**, przejmować powiewem, pędzić podmuchem.

Du'rch=blättern, i **durch=blä'ttern**, *va.* 1) przeglądać, przewracać karty; 2) dzielić na arkusze.

Du'rch=bleuen, *va.* obić, wygrzmocić; j—n gehörig — zbić kogo na kwaśne jabłko.

Durchblick, *sm.* -es, *pl.* -e, widok *m.*

Du'rch=blicken, I. *vn.* (h.) przeglądać, przezierać się; przebijać się II. **durchbli'cken**, *va.* przenikać, zrozumieć na wylot; jetzt erst durchblicke ich den Handel dopiero teraz zrozumiałem wybornie tę historyę.

Du'rch=blinken, I. *vn.* (h.) przebłyskiwać; II. durchbli'nken, *va.* przenikać swymi promieniami.

Du'rch=blitzen, *vn.* (h.) przeszyć jak błyskawica, iskrzeć się na wskróś.

Du'rch=bohren, I. *va.* i *vn.* (h.) przewiercić, przeszyć, przebić; sich — przewiercić się na wskróś; II. **durchbo'hren**, *va.* j—n mit einem Degen — przebić kogo na wskróś szpadą; mit dem Blicke — przeszyć wzrokiem; zmiażdżyć spojrzeniem; przerażać; das durchbohrt mir das Herz to mi serce zakrwawia, to mię przejmuje obawą.

Durchbo'hrung, *sf. pl.* -en, wiercenie *n.*, przewiercenie *n.*, prześwidrowanie *n.*, przeszycie *n.*

Du'rch=braten, brätst, brät, briet durch, habe -gebraten, I. *va.* wypiec dobrze, dobrze usmażyć; II. *vn.* (s.) przepiec się, przesmażyć, spalić się.

Du'rch=brausen, I. *vn.* (s.) przeszumieć, przechodzić szumem; II. **durchbrau'sen**, *va.* przelecieć z szumem, szumieć przez jakie miejsce.

Du'rch=brechen, brichst, bricht, brach durch, habe -gebrochen, I. *va.* przełamać, siłą otworzyć sobie drogę; ein Loch — wybić otwór; er hat die Wand durchgebrochen zrobił wyłom w murze, przebił ścianę; II. sich — *vr.* przebić się, wyłamać się, umknąć z zamkniętego miejsca; o wodzie: zerwać tamę; o kwiatach: rozkwitnąć; III. **durch=bre'chen**, *va.* przełamać, rozbić; eine Kolonne — złamać kolumnę nieprzyjacielską; IV. durchbrochen, *pp.* i *adi.* przebity, przełamany, dziurkowany; ażurowy.

Du'rch=brennen, brennst, brennt, brannte durch, habe -gebrannt, I. *va*, przepalić; II. *vn.* (s.) uciec potajemnie, zniknąć jak kamfora; III. sich — *vr.* ogniem otworzyć sobie przejście.

Du'rch=bringen, bringe, bringst, bringt, brachte durch, habe -gebracht, I. *va.* przeprowadzić, przewieźć; wydobyć kogoś szczęśliwie z niebezpieczeństwa, uratować; skończyć, przetrawić, przepędzać; stracić, strwonić, zmarnować; II. sich — *vr.* przedostać się; szczęśliwie wywikłać się; sich kümmerlich — pędzić życie wśród niedostatku, Maciek zrobił, Maciek zjadł, zaledwie wiązać koniec z końcem, wegetować.

Du'rchbringer, *sm.* -s, *pl.* —, rozrzutnik *m.*

Durchbro'chen, ob. durchbrechen IV.

Du'rchbruch, *sm.* =es, *pl.* =brüche, przelom *m.*, przebój *m.*, przerwa *f.*; zum — kommen dojść do punktu kulminacyjnego, zwyciężyć; — der Zähne wyrzynanie się zębów.

Du'rch=denken i durchde'nken, durchdenke, denke durch, durchdachte, habe durchdacht, I. *va.* rozmyślić, rozważyć starannie, wniknąć głęboko, ze wszech stron ocenić; II. **durch=da'cht**, *pp.* i *adi.* głęboko pomyślany, starannie rozważony, z rozwagą; ein tief =es Werk głęboko pomyślane dzieło.

Du'rch=drängen, *va.* przecisnąć; ſich — *vr.* przecisnąć się, przepchać się.

Du'rch=dringen, I. *vn.* (ſ.) drang durch, habe =gedrungen, przedrzeć się, przecisnąć się; wir konnten kaum — zaledwie zdołaliśmy się przecisnąć; przechodzić, przeciekać; mit ſeiner Meinung — wywalczyć uznanie dla swego poglądu; mit etw. — dokazać czego, dopiąć czego; II. **durchdri'ngen**, *va.* przeniknąć, przejmować; III. **durchdri'ngend**, *ppr.* i *adi.* przeszywający, przejmujący, przeraźliwy; =e Stimme głos donośny; =er Schrei wrzask przeraźliwy; IV. **durchdru'ngen**, *pp. i adi.* przejęty, przenikniony na wskróś; von tiefem Leid — przejęty głębokim żalem.

Durchdri'nglich, *adi.* i *adv.* przenikliwy, przeraźliwy, -wie, -wie.

Druchdring'lichkeit, *sf.* przenikliwość *f.*

Du'rch=drücken, I. *va.* przecisnąć, przeciskać; zapuszczać; II. ſich — *vr.* przecisnąć się, przedostać się.

Durch=dü'nſten, I. *va.* przechodzić parą; II. **du'rchdünſten**, *vn.* (h.) parować.

Durchei'len, I. *va.* przebiedz spiesznie, przejechać; II. **du'rcheilen**, *vn.* (h.) przejść spiesznie przez coś.

Durcheina'nder, I. *adv.* w nieładzie, w nieporządku, jedno z drugiem, tłumnie, bez wyboru; II. —, *sn.* =s, gmatwanina *f.*, groch z kapustą.

Durcheina'nder=werfen, *va.* wirfſt, wirft, warf durcheinander; durcheinandergeworfen, przerzucić, zrobić nieporządek.

Du'rch=eitern, *vn.* (h.) ropą przejść, ropą przesiąknąć.

Du'rch=fädeln, *va.* przewlec, przeciągnąć nitkę; j—n — oszukać, złapać kogo.

Du'rchfahrbar, *adi.* możliwy, podobny do przebycia.

Du'rch=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr durch, bin =gefahren, I. *vn.* przejechać; II. *va.* wyżłobić; utorować drogę; III. **durchfa'hren**, (h. i ſ.) szybko przejść przez co, przelecieć.

Du'rchfahrt, *sf. pl.* =en, przejazd *m.*, przewóz *m.*

Du'rchfahrtsgeleiſe, *sn.* =s, *pl.* —, tor przejazdowy.

Du'rchfahrtsſtation, *sf. pl.* =en, stacya przejazdowa.

Du'rchfahrtszoll, *sn.* =(e)s, *pl.* =zölle, clo przejazdowe, przewozowe.

Du'rchfall, *sm.* =es, *pl.* =fälle, 1) biegunka *f.*, rozwolnienie *n.*; 2) niepowodzenie *n.*, fiasko *n.*

Du'rch=fallen, fällſt, fällt, fiel durch, bin =gefallen, *vn.* przepaść przez co; nie utrzymać się, doznać niepowodzenia; im Examen — paść przy egzaminie, nie złożyć egzaminu; das Drama iſt durchgefallen dramat przepadł; nie dostać czego, zawieść się w nadziei.

Du'rch=faulen, *vn.* (ſ.) być podziurawionym przez zgniliznę; przegnić.

Du'rch=fechten, fechte, fichtſt, ficht, focht durch, habe =gefochten *va.* i *vn.* (h.) przedrzeć się z bronią w ręku; wybić się, dokazać swego; ſeine Meinung — przeprowadzić swoje zdanie, uparcie obstawać przy swem zdaniu; ſich — żebrać.

Du'rch=feilen, *va.* przepiłować pilnikiem.

Durchfeu'chten, I. *va.* zwilgocić, zrosić, nakropić; II. *vn.* (h.) na wskróś przejść wilgocią.

Du'rch=feuern, I. *va.* rozpalić, dobrze napalić; II. *vn.* (h.) strzelić przez co.

Du'rch=finden, fand durch, habe =gefunden, *vn.* i *vr.* (h.) ſich — znaleźć drogę, pomiarkować się, zoryentować się.

Du'rch=flattern, *vn.* (ſ.) przelatywać, przelecieć z trzepotaniem.

Du'rch=flechten, flechte, flichſt, flicht, flocht durch, habe =geflochten, I. *va.* powiązać razem; II. **durchfle'chten**, przeplatać; das Haar mit Blumen — kwiaty wplatać w włosy.

Du'rch=fliegen, flog durch, bin =geflogen, I. *vn.* (ſ.) przelecieć, przelatywać; II. **durchflie'gen**, *va.* szybko przebiedz co, die Lüfte — przeszywać, przerzynać powietrze; einen Brief — przerzucić list, przelotnie przeczytać.

Du'rch=fliehen, *vn.* floh durch, bin =geflohen, schronić się, uciec.

Du'rch=fließen, floß durch, bin =gefloſſen, I. *vn.* (ſ.) przepływać; przeciec; II. **durchflie'ßen**, *va.* przepływać; die Donau durchfließt viele Länder Dunaj przepływa wiele krajów.

Du'rch=flößen, *va.* przepławić.

Du'rchflug, *sm.* =es, *pl.* =flüge, przelot *m.*

Dur'chfluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =flüſſe, przepływ *m.*, przeciek *m.*, przechód *m.* przejście *n.* (np. wody).

Du'rch=forſchen, i **durchfo'rſchen**, I. *va.* badać do głębi, zgłębiać, przenikać, przetrząsnąć; II. ſich — *vr.* badać samego siebie.

Durchfo'rſchung, *sf. pl.* =en, badanie *n.*, zgłębianie *n.*, przenikanie *n.*

Du'rch=fragen i. **durchfra'gen**, I. *va.* kolejno się wypytawać, wszędzie się pytać, do końca wybadać; II. ſich **du'rchfragen**, *vn.* wynaleźć drogę, dzięki pytaniom dotrzeć do celu.

Du'rch=freſſen, *va.* freſſe, friſſeſt i frißt, frißt, fraß durch, habe =gefreſſen przegryźć, prze-

żreć, przeżerać; ein Loch — przegryźć dziurę; wygryzać, niszczyć.

Du'rch=frieren, friereſt, friert, fror durch, bin =gefroren, I. *vn.* (ſ.) przemarznąć; II. **durch=frie'ren**, *va.* przenikać zimnem, robić coś skostniałem, wprawić z zimna w odrętwienie; III. **durchfro'ren**, *pp.* i *adi.* przemarznięty, przemarzły.

Du'rch=friſten, *va.* ſein Leben —, ſich — mieć życie po grudzie, z trudem pchać się przez życie.

Du'rch=fuchteln, *va.* wybić kijem, wytrzepać skórę, wygarbować komu skórę.

Du'rch=fühlen, I. *va.* 1) poczuć przez jakieś inne ciało, wymiarkować; 2) odczuwać głęboko; II. ſich — *vr.* zoryentować się, macając.

Du'rchfuhr, *ſf.* *pl.* =en, 1) przeprawa *f.*; 2) przewóz *m.*, przejem *m.*

Du'rchführbar, *adi.* możliwy do wykonania, do przeprowadzenia.

Durchfü'hrbarkeit, *ſf.* możność *f.* wykonania, przeprowadzenia.

Du'rchfuhrverbot, *sn.* =(e)s, zakaz przewozu.

Du'rch=führen, *va.* 1) przeprowadzić; 2) wykonać, wykonać szczęśliwie, przeprowadzić aż do końca; 3) postawić na swojem, dokazać.

Du'rchführung, *ſf.* przeprowadzenie *n.*, wykonanie *n.*

Du'rchfuhrzoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło przewozowe, tranzytowe.

Du'rch=funkeln i **durch=fu'nkeln**, *va.* i *vn.* (h.) połyskiwać, iskrzyć się przez co.

Du'rch=füttern, *va.* 1) wyżywiać przez czas pewien; 2) podszyć całkowicie.

Du'rch=gähnen, *va.* przeziewać, spędzać czas na ziewaniu.

Du'rchgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, przejście *n.*, przechód *m.*; przewóz *m.*, przejem *m.*; freier — wolne przejście; enger — przesmyk *m.*; korytarz *m.*

Du'rchgänger, *sm.* =s, *pl.* —, uciekinier *m.*, zbieg *m.*, dezerter *m.*

Du'rchgängig, *adi.* i *adv.* 1) powszechny, ogólny; powszechnie, wogóle, ciągle, na wszystkie strony; =e Sitte zwyczaj powszechnie przyjęty; =er Preis cena przeciętna; ſie ſind — gut ogółem biorąc, są dobrzy; 2) przechodni.

Du'rchgangshandel, *sm.* =s, handel tranzytowy.

Du'rch=gähren, *vn.* gor durch, bin durchgegoren, przefermentować dostatecznie, dobrze wyrobić.

Du'rchgangswagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, przechodni wóz.

Du'rchgangszoll, *sn.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło przewozowe, przechodowe.

Du'rchgangszug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pociąg bezpośredni.

Du'rch=gehen, ging durch, bin gegangen, I. *vn.* (ſ.) 1) przejść; być przyjętym np. uchwała; die Sache iſt nicht durchgegangen rzecz się nie utrzymała; j—m etw. — laſſen przepuścić co komu; 2) das Waſſer geht durch den Stoff nicht durch woda nie przecieka przez tę materyał; 3) uciec, uchodzić; 4) (o koniach) rozbiegać się, unieść; durchgegangenes Pferd koń spłoszony; II. **durchge'hen** i **du'rch=gehen** *vn.* (h. i ſ.) przebiegać, przeglądać od końca do końca, zbadać; III. **du'rch=gehen**, *va.* podrzeć die Sohlen — zedrzeć podeszwy; IV. durchgehend, *ppr.* i *adi.* przechodni.

Du'rchgehends, *adv.* powszechnie, ogólem, przeciętnie, wszędzie, bez wyjątku.

Du'rch=gerben, *va.* wygarbować, przegarbować.

Du'rch=gießen, goß durch; habe =gegoſſen, I. *va.* przelewać przez co; II. **durchgie'ßen**, napełniać po brzegi aż do przelania się, przelać poza brzegi naczynia.

Du'rch=glänzen, *vn.* (h.) błyszczeć przez co.

Du'rch=gleiten, glitt durch, bin =geglitten, I. *vn.* (ſ.) prześliznąć się; II. **durchglei'ten**, *va.* prześliznąć, przemknąć przez co.

Du'rch=glühen, I. *va.* rozpalić aż do czerwoności, przepalić; II. **durchglü'hen**, zapalić, rozpalić, zająć czem.

Du'rch=graben i **durchgra'ben**, grabe, gräbſt, gräbt, grub durch, habe =gegraben i =graben, I. *va.* przekopać; den Boden — poryć ziemię; II. ſich —, durch den Berg — przebić drogę przez górę.

Du'rch=greifen, griff durch, habe =gegriffen, I. *vn.* (h.); 1) przetknąć rękę, sięgnąć ręką (np. przez otwór); 2) użyć swej powagi, rozstrzygnąć mocą swej powagi, energicznie pokonać trudności, zastosować środki energiczne; 3) nie pobłażać, nie przepuszczać; II. durchgreifend, *ppr.* i *adi.* gruntowny energiczny, głęboko sięgający.

Du'rch=grübeln i **durch=grübe'ln**, *va.* suszyć sobie głowę nad czemś, wyszperać gruntownie.

Du'rch=gucken, *vn.* (h.) przejrzeć.

Du'rchguß, *sm.* =ſſes, *pl.* =güſſe, przelewanie *n.*

Du'rch=hacken i **durch=ha'cken**, *va.* przeciąć, przedziobać.

Durchha'llen, I. *va.* napełnić odgłosem, rozlegać się; II. *vn.* (h.) przebijać się (o głosie).

Du'rch=halten, halte, hältſt, hält, hielt durch, habe =gehalten, *va.* przetrzymać.

Du'rch=hämmern, *va.* 1) wykuć dobrze; 2) porobić dziury młotkiem.

Du'rchhau, *sm.* =es, przebicie *n.*, przecięcie *n.*, przerąb *m.*

Du'rch=hauchen, *vn.* (h.) dmuchać przez co, przechuchnąć przez co.

Du'rch=hauen, hieb durch, habe =gehauen, I. *va.* przeciąć, przerąbać, wyrąbać; j—n — wytrzepać, wybić kogo; II. ſich — *vr.* przerznąć się, przerzynać się; III. **durchhau'en**, przeciąć na dwoje.

Du'rchhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom przechodni, dom wychodzący na dwie ulice.

Du'rch=hecheln, *va.* przeczesać kochliczką; przenicować kogoś złośliwie, skrytykować.

Du'rch=heizen i **durchhei'zen**, *va.* rozgrzać, dobrze opalić.

Du'rch=helfen, helfe, hilft, half durch, habe =geholfen, I. *vn.* (h.) 1) pomagać, być pomocnym; 2) przeprowadzić, służyć, wesprzeć; II. ſich — *vr.* wykręcić się sianem, wygrzebać się z biedy.

Du'rch=hitzen i **durchhi'tzen**, *va.* rozpalić, rozgrzać.

Du'rch=höhlen i **durch=hö'hlen**, *va.* wydrążyć.

Du'rch=hören, *va.* słyszeć przez co.

Du'rch=hüpfen, I. *vn.* (ſ.) przeskoczyć przez co; II. **durch=hü'pfen**, *va.* przebyć coś skacząc.

Durch=i'rren, *va.* 1) błąkać się przez jakie miejsca; 2) bujać.

Du'rch=jagen, I. *vn.* (ſ.) przebyć, przejechać galopem; II. **durchja'gen**, *va.* przegnać, przepędzić (np. nieprzyjaciela).

Du'rch=kämmen i **durch=kä'mmen**, *va.* przeczesać, dobrze wyczesać.

Du'rch=kämpfen, *va.* ob. Durchfechten.

Du'rch=kauen, **durch=käuen**, *va.* 1) przeżuć; 2) dobrze pojąć, przetrawić umysłowo.

Du'rch=klären, *va.* klarować, oczyścić.

Du'rch=klemmen, *va.* przecisnąć; ſich — *vr.* przecisnąć się.

Du'rch=klopfen, *va.* przetrzepać, przetłuc, przeklepać, ochłostać.

Du'rch=kneten i **durch=kne'ten**, *va.* rozczynić, rozrobić, rozmiesić, dobrze wygnieść.

Du'rch=kochen, *va.* przegotować, dobrze odgotować.

Du'rch=kommen, *vn.* 1) kam durch, bin =gekommen, przejść; dieſer Schüler kommt durch uczeń ten przejdzie do wyższej klasy; 2) przebyć, przejechać; 3) wydobyć się szczęśliwie; wybrnąć z toni, ocaleć, wymknąć się; mit Lügen kommen Sie nicht durch kłamstwa panu nie pomogą.

Du'rch=können, *vn.* (h.) módz przejść.

Du'rch=koſten, *va.* wykosztować, wypróbować; die ganze Bitterkeit — wychylić do dna kielich goryczy.

Du'rch=kratzen, *va.* przedrapać, przeskrobać.

Durchkreu'zen, *va.* i *vr.* 1) na krzyż lub w zygzak przebiedz; 2) pokrzyżować, niweczyć; ſich — krzyżować się nawzajem, przeszkadzać sobie; ihre Pläne — zniweczyć czyjeś zamiary; ihre Intereſſen — ſich ich zabiegi przeszkadzają sobie wzajemnie.

Du'rch=kriechen, kroch durch, =gekrochen, **durchkrie'chen**, I. *va.* czołgając się, wleźć wszędzie; II. *vn.* (ſ.) przeczołgać się, przelezć.

Du'rchlaß, *sm.* =ſſes, *pl.* =läſſe, przepuszczenie *n.*, przepustka *f.*, przepust *m.*

Du'rch=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt, läßt, ließ durch, habe =gelaſſen, przepuścić, pozwolić przejść; dieſer Stoff läßt kein Waſſer durch ten materyał nie przepuszcza wody, jest nieprzemakalny.

Du'rchlaucht, *sf. pl.* =en, Wasza książęca Mość.

Durchlau'chtig i **du'rch=lauchtig**, *adi.* Jaśnie Oświecony.

Du'rchlauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =läufe, bieg *m.*; biegunka *f.*

Du'rch=laufen, laufe, läufſt, läuft, lief durch, bin =gelaufen, I. *vn.* (ſ.) przebiedz, przejść szybko, schodzić; durchgelaufene Füße nogi zdarte z chodzenia; II. **durchlau'fen**, *va.* 1) przechodzić; 2) umknąć; 3) ein Buch — przerzucić książkę.

Durchläu'tern, *va.* przeczyścić, wypławić.

Du'rch=leben i **durchle'ben**, *va.* przeżyć (pewien czas).

Du'rch=leſen i **durchle'ſen**, *va.* leſe, lieſeſt i lieſt, lieſt, las durch, habe =geleſen, przeczytać, odczytać; ſich durch einen Autor — rozczytać się w jakimś autorze od końca do końca.

Du'rchleſung, *sf.* przeczytanie *n.*

Du'rch=leuchten, I. *vn.* (h.) 1) przeświecać; 2) odsłonić się, zdrazać się; przebijać się; II. **durchleu'chten**, *va.* oświetlać, naokoło rozlewać światło.

Durchleu'chtung, *sf. pl.* =en, prześwietlenie *n.*

Du'rch=liegen, *va.* i ſich — *vr.* lag durch, habe =gelegen, odleżeć się.

Durchlö'chern, *va.* przedziurawić.

Durchlö'cherung, *sf. pl.* =en, przedziurawienie *n.*, perforowanie *n.*

Du'rch=lüften, *va.* przewietrzyć.

Du'rch=lügen, ſich — *vr.* log ſich durch, hat ſich =gelogen, wyłgać się, uratować się kłamstwem, wykręcić się.

Du'rch=machen, *va.* 1) odbyć z kolei, przejść stopniowo; 2) nabyć doświadczenia, nacierpieć się; er hat viel durchgemacht przeszedł w życiu dużo biedy.

Du'rchmarſch, *sm.* =es, *pl.* =märſche, przechód *m.*

Du'rch=marſchieren, *vn.* (ſ.) przechodzić, przemaszerować.

Du'rch=mengen i **durch=me'ngen**, *va.* ob. Durchmiſchen.

Du'rch=meſſen, meſſe, miſſeſt, i mißt, mißt, maß durch, habe =gemeſſen, I. *va.* przemierzyć; II. **durchme'ſſen**, *va.* przebywać, przechodzić.

Du'rchmeſſer, *sm.* =s, *pl.* —, 1) przemiar *m.*; 2) średnica *f.*

Du'rch=miſchen, *va.* przemieszać.

Du'rch=müſſen, *vn.* (h.) być przymuszonym przebyć co, musieć przejść.

Du'rch=muſtern, i **durch=mu'ſtern**, *va.* przejrzeć oglądać szczegółowo, przebierać w czem.

Du'rch=nagen i **durchna'gen**, *va.* przegryźć; ſich — przegryźć sobie drogę; die Maus hat ſich durchgenagt mysz przegryzła sobie drogę, zrobiła dziurę.

Du'rch=nähen, *va.* 1) ſich die Finger — szyciem palce sobie zetrzeć; 2) przeszyć.

Du'rch=näſſen i **durchnä'ſſen**, I. *va.* zmoczyć, maczać; ich bin ganz durchnäßt zmokłem

do nitki; II. *vn.* (ſ.) nasiąknąć, przesiąknąć.

Du'rch=nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm durch, habe =genommen, zająć się czem; ein Kapitel — wyjaśnić rozdział; ein Lied — uczyć się pieśni; noch einmal im Geiſte — powtórzyć sobie raz jeszcze w pamięci.

Du'rch=pauſen, *va.* odbić, odkałkować.

Du'rch=peitſchen i **durch=pei'tſchen**, *va.* 1) wybić rózgą, wychłostać; j—n gehörig — ochłostać aż do krwi; 2) szybko przebiegać, na łeb, na szyję przerobić.

Du'rch=pfeifen, pfiff durch, habe =gepfiffen, I. *va.* świstać, gwizdać przez co; ich pfeife mir ein Lied durch uczę się gwizdać piosenkę; II. *vn.* (h.) szumieć z gwizdem (o wietrze); III. **durchpfei'fen**, *va.* die Luft — przeszywać powietrze z świstem.

Du'rch=pflügen i **durch=pflü'gen**, *va.* przeorać.

Du'rch=pilgern, *vn.* (h.) i **durchpi'lgern**, *va.* przebywać jako pielgrzym, odbyć pielgrzymkę.

Durch=plau'dern, *va.* na pogadańce przepędzić, przegawędzić.

Du'rch=preſſen, I. *va.* 1) przeprasować, wycisnąć; przecisnąć przez prasę albo prasą; 2) wytłoczyć, wyciskać; II. ſich — *vr.* przejść z wysiłkiem, przetłoczyć się.

Durch=pro'ben, i **durch'proben**, *va.* 1) wyćwiczyć; 2) próbować jedno po drugiem; 3) ob. Durchkoſten.

Du'rch=prügeln, *va.* wybić komu skórę, ochłostać; łanie, łaźnię sprawić; wyłoić komu skórę.

Durchque'ren, *va.* przechodzić, przejść.

Durch=ra'ſſeln, *va.* przejechać z turkotem.

Du'rch=räuchern, I. *va.* wędzić; II. **durchräu'chern**, *va.* zadymić; wykadzić.

Du'rch=rauſchen, I. *vn.* (h.) przelecieć z szumem; II. **durch=rau'ſchen**, *va.* przeszumieć, szumieć.

Du'rch=rechnen durchre'chnen, *va.* przeliczyć od końca do końca, przerachować; spędzić na rachowaniu.

Du'rch=regnen, I. *vn. imp.* (h.) deszcz przecieka; II. **durchre'gnen**, *va.* przemoknąć od deszczu.

Du'rch=reiben, rieb durch, habe =gerieben, I. *va.* przetrzeć, przecierać; II. ſich — *vr.* zdrapać się.

Du'rch=reichen, I. *va.* podawać przez otwór; II. *vn.* (h.) sięgać, być dostatecznie wysokim, aby dosięgnąć; wystarczyć przez . . .

Du'rchreiſe, *sf. pl.* =n, przejazd *sm.*

Du'rch=reiſen, I. *vn.* (ſ.) przejeżdżać; II. **durchrei'ſen**, *va.* przebiegać w podróży (np. kraj jaki).

Du'rchreiſende(r), *sm.* =n, *pl.* =n, podróżny *m.*, przejeżdżający *m.*, przejezdny *m.*

Du'rch=reißen i **durchrei'ßen**, reißeſt i reißt, reißt, riß durch, habe =geriſſen, I. *va.* przerwać, przedrzeć; II. *vn.* (ſ.) przedrzeć się, złamać się.

Du'rch=reiten, ritt durch, bin =geritten, I. *vn.* (ſ.) przejechać na koniu; II. *va.* ein Pferd — skaleczyć konia, jadąc wierzchem; ſich —, *vr.* skaleczyć się, jadąc konno; III. **durchrei'ten**, *va.* przebiegać (np. kraj) wierzchem.

Du'rch=rennen, rannte durch, bin =gerannt, I. *vn.* (ſ.) przebiegać, przelecieć; II. **durchre'nnen** i **du'rchrennen**, *va.* 1) przebiegać szybko, przez jakieś miejsce; 2) przebić, przeszyć, pchnąć sztychem; j—n mit dem Degen — przeszyć kogo na wskróś szpadą.

Du'rch=riechen, roch durch, habe =gerochen, I. *va.* i *vn.* (h.) trącić zapachem, dać się czuć; II. **durchrie'chen**, *va.* zwąchać, węchem odszukać.

Du'rch=rieſeln, I. *vn.* (ſ.) przepływać z pomrukiem, z szelestem; II. **durchrie'ſeln**, *va.* przebywać, przerzynać z łagodnym pomrukiem; *vimp.* es durchrieſelt einen kalt zimny dreszcz kim wstrząsa.

Du'rch=rinnen, rann durch, bin= geronnen, *vn.* i **durch=ri'nnen**, *va.* przeciekać.

Du'rchritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przejechanie *n.* konno, przejazd *m.*

Du'rch=roſten i **durchro'ſten**, *vn.* (ſ.) zerdzewieć, całkowicie rdzą pokryć się.

Du'rch=röſten, *va.* przesuszyć przy ogniu.

Du'rch=rudern, I. *vn.* (ſ.) przepłynąć z pomocą wioseł; II. *va.* ſich die Hände — przy wiosłowaniu pokaleczyć sobie ręce; III. ſich — *vr.* przedostać się, wiosłując; IV. **durchru'dern**, *va.* przebiedz, wiosłując.

Du'rch=rühren, *va.* przemieszać.

Du'rch=rütteln i **durchrü't-teln**, *va.* przetrząść.

Durchs = durch das.

Durchſä'en, *va.* przesiać.

Du'rch=ſägen i **durchſä'gen**, *va.* przepiłować, przetrzeć piłą.

Du'rch=ſalzen i **durchſa'lzen**, *va.* nasolić.

Du'rch=ſäuern i **durchſäu'ern**, *va.* ukwasić, nakwasić, kisić; den Teig gut — laſſen zaczynić dobrze ciasto, by zakisło.

Du'rch=ſauſen i **durchſau'ſen**, *vn.* (ſ.) i *va.* z szumem przewiewać, przelatywać z szumem.

Du'rch=ſchaben i **durchſcha'ben**, *va.* przeskrobać.

Du'rch=ſchallen, *vn.* (ſ.) i **durchſcha'llen**, *va.* przechodzić jako głos, odbijać się dźwiękiem, głosem napełnić.

Du'rch=ſchauen, I. 1) *vn.* (h.) przejrzeć na wskróś; 2) *va.* okiem przebić; II. **durchſchau'en** i **du'rchſchauen**, *va.* przenikać, przejrzeć, przez skórę kogo znać, aż do głębi spenetrować, odgadnąć; przepatrzyć; ich durchſchaue ihn wiem, co myśli; wiem, co zamierza.

Durchſchau'ern, *va.* przerażać, napełniać strachem.

Du'rch=ſcheinen, *vn.* (h.) ſchien durch, habe =geſchienen, świecić przez co, przeświecać.

Du'rchſcheinend, *ppr.* i *adi.* przeźroczysty.

Du'rch=ſcheuern, *va.* przetrzeć, przeszorować.

Du'rch=ſchieben, *va.* ſchob durch, =geſchoben, przesunąć.

Du'rch=ſchießen, ſchoß durch, habe =geſchoſſen i =ſchoſſen, I. 1) *vn.* (h.) przestrzelić, przeszyć kulą; 2) *vn.* (ſ.) szybko przelatywać niby kula; II. **durch=ſchie'ßen**, *va.* przegrodzić, rozszerzyć, rozspacyować, rozstrzelić (druk.); III. **durch=ſchoſſen**, *pp.* i *adi.* mit Papier — przekładany papierem; =e Schrift, =e Lettern pismo, czcionki rozstrzelone.

Du'rch=ſchiffen, I. *vn.* (ſ.) przepłynąć; II. **durchſchi'ffen**, *va.* przepłynąć.

Du'rch=ſchimmern, *vn.* (h.) przebłyskiwać, przebijać.

Du'rchſchlafen i **durch=ſchla'fen**, durchſchlief, habe =ſchlafen, I. *va.* przespać; II. ſich — *vr.* przebyć w śnie.

Du'rchſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, 1) szydło *n.*, kołec *m.*, przebijak *m.*; 2) druszlak *m.*; 3) otwór przebity.

Du'rch=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug durch, habe =geſchlagen, I. *vn.* (h.) przebić; udać się, mieć powodzenie; dieſes Stück hat durchgeſchlagen ta sztuka miała powodzenie; II. ſich — *vr.* przebić się, przebojem iść; III. **du'rch=ſchlagen** i **durchſchla'gen**, *va.* przecedzić, przepuścić i zrobić otwór.

Du'rchſchlagtuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, cedzidło *n.*, filtr *m.*

Durchſchlä'ngeln, I. *va.* przejść wężykowato; II. **du'rch=ſchlängeln**, ſich — *vr.* wężykiem przewijać się.

Du'rch=ſchleichen, ſchlich durch, bin =geſchlichen, I. *vn.* i ſich — *vr.* przekraść się, przemknąć się, przemycić; II. **durchſchlei'chen**, *va.* einen Ort — ukradkiem łazić po jakiej miejscowości.

Du'rch=ſchleppen, *va.* odwlec, przewlec; ſich — *vr.* żyć z dnia na dzień.

Du'rch=ſchlingen, I. *va.* przewlec, przeciągnąć; II. *vn.* i ſich — *vr.* przepchać się, przecisnąć się (przez co); III. **durchſchli'ngen**, *va.* i *vr.* obwiązać; silnie złączyć się.

Durchſchlu'ngen, *pp.* i *adi.* przeplatany, przewleczony.

Du'rch=ſchlitzen i **durch=ſchli'tzen**, *va.* przeciąć, przerznąć.

Du'rch=ſchlüpfen, *vn.* (ſ.) przemknąć się, uciec, wywinąć się.

Durchſchme'ttern, *va.* hałasem napełnić powietrze.

Du'rch=ſchmuggeln, *va.* przemycić.

Du'rch=ſchneiden i **durch=ſchnei'den**, ſchnitt durch, habe =geſchnitten albo =ſchnitten, I. *va.* przerznąć, przekrajać, przeciąć; II. durchſchnei'den przejść na krzyż, pokrzyżować; III. ſich durchſchnei'den, *vr.* skrzyżować się.

Du'rchſchnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przecięcie *n.*, przekrój *m.*; średnica *f.*, sieczna *f.*; profil *m.*; oddział *m.*; średnia proporcyonalna; im — w przecięciu, przecięciowo, przeciętnie, jedno z drugiem licząc.

Du'rchſchnittlich, *adv.* przeciętnie, ogółem, ryczałtem.

Du'rchſchnittseinkommen, *sn.* =s, dochód przeciętny.

Du'rchſchnittsfläche, *sf. pl.* =n, powierzchnia *f.* przekroju, przekrój *m.*

Du'rchſchnittsleiſtung, *sf. pl.* =en, praca przeciętna.

Du'rchſchnittsmenſch, *sm.* =en, *pl.* =en, przeciętny człowiek.

Du'rchſchnittsnote, *sf. pl.* =n, postęp przeciętny, klasa przeciętna.

Du'rchſchnittspreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cena przeciętna, średnia.

Du'rchſchnittspunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt *m.* przecięcia, skrzyżowania.

Du'rch=ſchnüffeln i **durch=ſchnü'ffeln**, *va.* przewąchać.

Du'rch=ſchnuppern i **durch=ſchnu'ppern**, *va.* przewąchać.

Du'rch=ſchreiten, ſchritt durch, bin =ſchritten, I. *vn.* iść w poprzek; II. **durchſchrei'ten**, *va.* iść wolno, krokiem miarowym, wolno przechodzić.

Du'rchſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, wątek *m.*, przedział *m.*

Du'rch=ſchütteln, *va.* przetrząść.

Du'rch=ſchütten, *va.* przesypać.

Du'rch=ſchwärmen, I. *vn.* (ſ.) przelatywać z miejsca na miejsce; II. **durchſchwä'rmen**, przehulać.

Durchſchwei'fen, *va.* przebiedz, zjeździć, schodzić.

Durchſchwe'lgen i **du'rch=ſchwelgen**, *va.* przemarnotrawić, przehulać.

Du'rch=ſchwimmen, ſchwamm durch, bin =geſchwommen, *vn.* i **durchſchwi'mmen**, *va.* przepłynąć, wpław puścić się przez co.

Du'rch=ſchwindeln, ſich — *vr.* przecyganić się.

Du'rch=ſchwitzen, I. *va.* przepocić; II. **durchſchwi'tzen**, *vn.* być spoconym, wilgotnym od potu.

Du'rch=ſegeln, *vn.* (ſ.) i **durchſe'geln**, *va.* przepłynąć statkiem, iść pod żaglem.

Du'rch=ſehen, ſah durch, habe =geſehen; I. *vn.* przeglądać, przezierać, patrzeć przez co, przepatrzyć, zbadać, sprawdzić; II. *va.* przenikać, zrozumieć, poznać.

Du'rch=ſeihen, I. *vn.* (ſ.) sącząc się przeciec; II. **durch=ſeihen**, *va.* przecedzić.

Du'rchſeiher, *sm.* =s, *pl.* —, sitko *n.*, filtr *m.*, cedzidło *n.*

Du'rch=ſein, *vn.* (ſ.) przejść, ukończyć.

Du'rch=ſetzen, *va.* dokazać czego, dopiąć, postawić na swojem; *vn.* (ſ. i h.) przesadzić, przeskoczyć.

Du'rchſicht, *sf. pl.* =en, 1) widok *m.* między dwoma przedmiotami; 2) przepatrzenie *n.*, przejrzenie *n.*, przeglądanie *n.*

Du'rchſichtig, *adi.* przeźroczysty, przejrzysty.

Du'rchſichtigkeit, *sf.* przeźroczystość *f.*

Du'rch=ſickern, *vn.* (ſ.) przeciekać, przesączać się.

Du'rch=ſieben i **durchſie'=ben**, *va.* przesiać.

Du'rch=ſinnen i **durchſi'=nnen**, ſann durch, habe =ſonnen, *va.* w myśli rozbierać, myślą przebiegać co.

Du'rch=ſitzen, ſaß durch, habe =geſeſſen, I. *va.* przesiedzieć; einen Seſſel — wskutek długiego siedzenia przebić, wysiedzieć krzesło; II. ſich — *vr.* zetrzeć się przez siedzenie.

Durchſo'nnen, *va.* wygrzać, przesuszyć na słońcu; die Betten — wysuszyć pościel.

Du'rch=ſpähen i **durchſpä'=hen**, *va.* przeszperać, dociekać czego.

Du'rch=ſpalten i **durch=ſpa'lten**, *va.* rozłupać na dwoje, na wskroś, rozszczepać.

Du'rch=ſpielen, I. *va.* odegrać całkowicie; próbować grając; II. **durchſpie'len**, *va.* spędzić czas na graniu.

Du'rch=ſprengen i **durch=ſpre'ngen**, I. *vn.* (ſ.) pędem, galopem przejechać, przesadzić; II. *va.* prochem rozsadzić; przesypać, pokropić czem.

Du'rch=ſpringen, ſprang durch, bin =geſprungen, I. *vn.* (ſ.) przeskoczyć; II. **durch=ſpri'ngen**, *va.* przebyć coś skacząc.

Du'rch=ſpüren i **durchſpü'=ren**, *va.* przeszukać, śledzić w danem miejscu.

Du'rch=ſtauben, *vn.* (h.) przesiewać się jak kurz, przelatywać jak kurz, prószyć, pylić; **durchſtau'ben**, *vn.* (ſ.) pokrywać się całkowicie kurzem.

Du'rch=ſtäuben, *va.* przesiewać coś w kształcie kurzu; **durchſtäu'ben**, *va.* napełniać kurzem.

Du'rch=ſtäupen, *va.* wychłostać, obić rózgami.

Du'rchſtechen i **durchſte'=chen**, ſteche, ſtichſt, ſticht, ſtach durch, habe =ſtochen i =geſtochen, I. *va.* 1) przebić, przebić na wylot; 2) przekłuć, przebość; II. *vn.* (h.) die Spitze ſticht durch koniec (np. sztyletu) przechodzi na wskróś; przedostać się, przebić się; III. **durchſte'chen**, *va.* 1) utopić w kim (np. miecz lub nóż); 2) Korn — zboże przerabiać, przerzucać; IV. durchſtochen, *pp.* i *adi.* przebity, przeklóty.

Durchſtecherei', *sf. pl.* =en, intryga *f.*, matactwo *n.*, konszachty *pl.*

Durchſte'chung, *sf. pl.* =en, przebicie *n.* przekłucie *n.*; — eines Tunnels przebicie tunelu.

Du'rch=ſtecken, *va.* przetknąć, przepchnąć.

Du'rchſtehlen, ſich — *vr.* ſtehle mich, ſtiehlſt dich, ſtiehlt ſich, ſtahl ſich durch, habe mich =geſtohlen, przekraść się, ukradkiem się przemknąć.

Du'rch=ſteigen, ſtieg durch, bin =geſtiegen, I. *vn.* (ſ.) przełeźć, przełazić; II. **durchſtei'=gen**, *va.* przechodzić górami.

Du'rchſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) przekłucie *n.*; 2) otwór *m.*, tunel *m.*; 3) przekop *m.*, przeszycie *n.*; 4) przeróbka *f.* zboża.

Du'rch=ſticken i **durchſti'=cken**, *va.* przehaftować, powyszywać.

Du'rch=ſtöbern i **durchſtö'=bern**, *va.* szperać po wszystkich kątach, wścibić się wszędzie, wszędzie wetknąć nos.

Du'rch=ſtoßen, ſtoße, ſtößeſt, ſtößt, ſtieß durch, habe =geſtoßen, I. *va.* przepchnąć; ſich — przekołatać się, z trudem przebyć; **durchſto'ßen**, *va.* przebić, przeszyć.

Du'rch=ſtrahlen, I. *vn.* (h.) błyszczeć, rzucać promienie; II. **durchſtra'hlen**, *va.* przenikać promieniami, oświecać.

Du'rch=ſtreichen, ſtrich durch, habe =ſtrichen albo =geſtrichen, I. *va.* 1) przekreślić, wymazać; II. *vn.* (ſ.) przebiegać, przelecieć, przewiewać, przerzynać; III. **durchſtrei'chen**, *va.* przebiedz, przewędrować.

Durchſtrei'chung, *sf. pl.* =en, przekreślenie *n.*

Du'rch=ſtreifen i **durch=ſtrei'fen**, *va.* i *vn.* (ſ.) 1) przelecieć, przebyć, zwiedzić; 2) krążyć, grasować.

Du'rchſtrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) przemazanie *n.*; 2) — der Vögel ciąg *m.*, przelot *m.* ptaków.

Du'rch=ſtrömen, I. *vn.* (ſ.) płynąć przez co, przepływać; II. **durchſtrö'men**, *va.* przepływać.

Du'rch=ſtudieren, *va.* przejść co z uwagą, dokładnie się z czem obeznać, przestudyować.

Du'rch=ſtürmen, *vn.* (ſ.) i **durchſtü'rmen**, *va.* przelatywać gwałtownie, niby burza, wzruszyć, wzburzyć, zachwiać, zawichrzyć.

Du'rch=ſtürzen, *vn.* (ſ.) raptem runąć przez co, wpaść, zapaść się błyskawicznie; przedrzeć się.

Du'rch=ſuchen i **durchſu'=chen**, *va.* przeszukać, poszukiwać, zbadać, przetrząsnąć.

Durchſu'chung, *sf. pl.* =en, poszukiwanie *n.*, śledztwo *n.*, rewizya *f.*, badanie *n.*, przetrząsanie *n.*

Durchſü'ßen, *va.* osłodzić na wskróś.

Du'rch=tanzen, I. *vn.* (h. und ſ.) przetańczyć w poprzek; II. *va.* alle Tänze — brać udział we wszystkich tańcach; **durchta'nzen**, *va.* die Nacht — spędzić noc na tańcach.

Du'rch=toben, I. *vn.* (ſ.) pędzić z szumem; II. **durch=to'ben**, *va.* szumieć, hałasować po jakiem miejscu, z hałasem przepędzić czas.

Du'rch=tönen, I. *vn.* (h.) dwięczeć przez co; II. **durch=tö'nen**, *va.* rozlegać się, napełnić odgłosem.

Du'rch=träumen i **durch=trä'umen**, *va.* czas spędzić na marzeniu, przemarzyć.

Du'rch=treiben, trieb durch, habe =getrieben, *va.* 1) przeganiać, przepędzić; 2) dokazać, dopiąć.

Du'rch=treten, trete, trittſt, tritt, trat durch, habe =getreten, I. *va.* przedeptać, wydeptać, podrzeć; II. *vn.* (ſ.) przestąpnąć na wskróś; III. **durchtre'ten**, *va.* ugniatać stopami (np. glinę).

Du'rchtrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przepęd *m.*

Durchtrie'ben, *adi.* wykrętny, chytry, szczwany,

frant, kuty na wszystkie (cztery) nogi, lis, przebiegły.

Durchtrie'benheit, *sſ.* przebiegłość *f.*, chytrość *f.*

Du'rch=triefen i **du'rch=tropfen**, *vm.* (ſ.) przeciekać, kapać przez co.

Du'rch=wachen i **durchwa'chen**, *va.* die Nacht — czuwać nie śpiąc, całą noc przeczuwać.

Du'rchwachs, *sn.* albo *sm.* =ſes, zajęcze uszko, barwinek *m.* (rośl.)

Du'rch=wachſen, wachſe, wächſt, wuchs durch, habe i bin =gewachſen oder =wachſen, I. *va.* i *vm.* (ſ.) rość przez co, przerastać; II. **durchwa'chſen**, *va.* i *vn.* rosnąć to tu, to tam; ein mit Fett durchwachſenes Fleiſch sztuka mięsa przerastała, tłustością przerosla.

Du'rch=walken i **durchwa'lken**, *va.* 1) przefolować; 2) przewałkować kogo, wały komu sprawić, wygrzmocić.

Du'rch=wallen, I. *vn.* (ſ.) przechodzić, przebiegać; II. **durchwa'llen**, *va.* 1) przechodzić; 2) przyprawiać o gniew, podniecać.

Du'rch=wälzen, *va.* przetoczyć.

Du'rch=wandern, *vn.* (ſ.) i **durchwan'dern**, *va.* przewędrować.

Durchwa'nderung, *sſ.* wędrówka *f.*

Du'rch=wärmen i **durchwä'rmen**, *va.* rozgrzać, zagrzać.

Du'rch=waſchen, *va.* 1) myć jedno po drugiem, prać wszystko; 2) spędzić (noc) na praniu; 3) zniszczyć ciągłem praniem; 4) ſich (*dat.*) die Hände — obetrzeć sobie ręce przy praniu.

Durchwä'ſſern, *va.* przemoczyć, namoczyć, zwilżyć.

Du'rch=waten, *vn.* (ſ.) i **durchwa'ten**, *va.* przebrnąć, w bród przejść.

Du'rch=weben, *va.* wob durch i webte durch, habe =gewoben i =gewebt, przetkać; **durchwe'ben**, wplatać, wkręcać.

Du'rchweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przejście *n.*

Durchwe'g i **du'rchweg**, *adv.* powszechnie, zawsze, wszędzie.

Du'rch=wehen, I. *vn.* (h.) przewiać, przewiewać; II. **durchwe'hen** i **du'rchwehen**, *va.* przeniknąć powiewem, wiatrem.

Du'rch=weichen i **durchwei'chen**, I. *vn.* (ſ.) przemoknąć, zmięknąć; II. *va.* wymoczyć, nawilgocić, zmiękczyć.

Du'rch=weinen i **durchwei'nen**, *va.* na płaczu spędzić, przepłakać.

Du'rch=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf durch, habe =geworfen, przerzucić.

Du'rch=wetzen, *va.* wytrzeć ostrzeniem.

Du'rch=wichſen, *va.* ob. Durchprügeln.

Du'rch=winden, wand durch, habe =gewunden, I. *va.* przewindować, przewić; II. ſich — *vr.* przeleźć, wykręcić się przez co, wywinąć się, pchać biedę, wydźwignąć się z biedy; III. **durchwi'nden**, *va.* przeplatać, przewlec czem.

Du'rch=wintern i **durchwi'ntern**, I. *va.* przezimować kogo; II. *vn.* przepędzić zimę.

Durchwi'rbeln, I. *va.* odbijać się przez powietrze, kręcić się w powietrzu, z hukiem przerzynać powietrze; II. **du'rchwirbeln**, *vn.* (ſ.) przebyć jaką przestrzeń, wirując, kręcąc się.

Durchwi'rken, I. *va.* 1) zagnieść ciasto, zamiesić chleb; 2) przerabiać (np. złotem tkaninę); przeplatać; II. **du'rchwirken**, *vn.* (h.) działać w poprzek, przeciwdziałać.

Du'rch=wiſchen, I. *va.* przetrzeć; II. *vn.* (ſ.) prześlizgnąć się, przemknąć się.

Du'rch=wühlen i **durchwü'hlen**, *va.* przenurtować, przekopać, ryjąc, przegmerać; przewracać np. papiery.

Durchwü'hlung, *sſ.* przekopanie *n.*, przerzucanie *n.*

Du'rchwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, przerzut *m.*, arfa *f.*, przetak *m.*

Du'rch=zählen i **durchzä'hlen**, *va.* przeliczyć, przerachować.

Du'rch=zechen i **durchze'chen**, *va.* spędzić na piciu.

Du'rch=zeichnen, *va.* odbić, kalkować.

Du'rchzeichnung, *sſ. pl.* =en, odbijanie *n.*, kałkowanie *n.*

Du'rch=ziehen, zog durch, habe =gezogen, I. *va.* 1) przewlec, przeciągnąć, przewlóczyć; 2) nicować, krytykować, szydzić, drwić, kpić z kogo; II. *vn.* (ſ.) przechodzić, ciągnąć przez co, biegać, jeździć po kraju.

Durchzu'cken, *va.* drganie sprawić przechodząc, wstrząsnąć.

Du'rchzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, przejście *n.*, przechód *m.*, przejazd *m.*, przeprawa *f.*

Du'rch=zwängen, *va.* i ſich — *vr.* przecisnąć (się).

Du'rch=zwingen, zwang durch, habe =gezwungen, I. *va.* przecisnąć, przeforsować; II. ſich — *vr.* przecisnąć się, przeforsować się.

Dürfen, *vn.* darf, darfſt, darf, durfte, habe dürfen (gedurft), śmieć, mieć pozwolenie na co, mieć wolność zrobienia czego, módz; ich darf nicht nie wolno mi; darf ich nach der Urſache fragen czy wolno mi spytać o przyczynę; darf ich czy mogę, czy wolno mi; er dürfte ſich damit begnügen prawdopodobnie może na tem poprzestanie.

Dü'rftig, *adi.* 1) biedny, niedostateczny, potrzebujący; 2) nikły, chudy, nikczemny, marny.

Dü'rftigkeit, *sſ.* niedostatek *m.*, bieda *f.*, potrzeba *f.*

Dürr, *adi.* suchy, chudy; mit dürren Worten prosto, wręcz, bez ogródki.

Dü'rre, *sſ.* susza *f.*, posucha *f.*

Dü'rrgentſch, *sn.* Raciborzyce *pl.*

Dü'rrgoj, *sn.* Gaj *m.*

Dü'rrhund, *sn.* Chudopsice *pl.*

Dü'rrleibig, *adi.* wyschły, chudy.

Dü'rrlefel, *sn.* Lutolek Suchy *m.*

Dü'rrenmühle, *sn.* Jochna *f.*

Dü'rrſucht, *sſ.* suchoty *pl.*, wyschnienie *n.* ciała.

Dü'rrwurz, *sf.* chłastawa *f.*, rdest *m.*

Durſt, *sm.* -eś, pragnienie *n.*; den — löſchen, ſtillen gasić pragnienie.

Du'rſten i **dü'rſten**, *vn.* (h.) pragnąć; ich durſte łub mich dürſtet pić mi się chce; nach Blut — pragnąć krwi.

Du'rſtig, *adi.* pragnący, spragniony; — ſein mieć pragnienie.

Du'ſchbad, *sn.* -(e)ś, *pl.* -bäder, kąpiel natryskowa.

Du'ſche, *sf. pl.* -n, natrysk *m.*, tusz *m.*

Duſchen, *vn.* (h.)tuszować się.

Du'ſel, *sm.* -ś, 1) zawrót *m.*, upojenie *n.*, zachwyt *m.* aż do nieprzytomności; 2) głupiec *m.*, idyota *m.*

Duſelei', *sf.* upojenie *n.*, senność *f.*; bezmyślność *f.*

Du'ſelig, *adi.* upojony, osłupiały, ogłupiały; — machen rozmarzyć; — werden być odurzonym.

Dü'ſter, *adi.* ciemny, ponury, pochmurny, posępny, smutny.

Dü'ſterheit, *sf.* ciemność *f.*, ponurość *f.*, osowiałość *f.*, smutek *m.*

Dü'tchen, *sn.* -ś, *pl.* —, 1) trojak *m.*, dydek *m.*; 2) tutka *f.*, trąbka *f.*

Dü'te, *sf. pl.* -n, 1) ładunek *m.*; 2) trąbka *f.* z papieru, tutka *f.*

Du'tzend, *sn.* -ś, *pl.* -e, tuzin *m.*

Du'tzendweiſe, *adv.* tuzinami.

Du'zbruder, *sm.* -ś, *pl.* -brüder, przyjaciel poufały, z którym się tykamy, pan brat.

Du'zen, tykać się, być na ty, bratać się.

Dux, *sn.* Duchcow *m.*

Dyna'mik, *sf.* dynamika *f.*, nauka *f.* o działaniu sił.

Dyna'miſch, *adi.* i *adv.* dynamiczny, (nie).

Dynami't, *sn.* -ś, materyał wybuchowy, dynamit *m.*

Dynami'tattentat, *sn.* -(e)ś, *pl.* -e, zamach dynamitowy.

Dynami'tbombe, *sf. pl.* -n, bomba dynamitowa.

Dyna'momaſchine, *sf. pl. n.* dynamo, elektryczna maszyna.

Dynamome'ter, *sm.* -ś, *pl.* —, siłomierz *m.*, dynamometr *m.*

Dyna'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, dynasta *m.*, dziedziczny władca, książę *m.*, król *m.* (Herrſcher).

Dynaſtie', *sf. pl.* -n, ród panujący, dynastya *f.*

Dyna'ſtiſch, *adi.* dynastyczny.

Dyſenterie', *sf. pl.* -n, biegunka *f.*, czerwonka *f.*, dysenterya *f.*

Dyſpepſie', *sf.* niestrawność *f.*, trudne trawienie, dyspepsya *f.*

E.

E, piąta litera alfabetu.

E'bbe, *sf. pl.* -n, opadanie *n.* morza, odwrót morski, odpływ *m.*, odlew *m.*; — und Flut odpływ i przypływ.

E'bben, *vn.* (h.) opadać; das Meer ebbt morze opada.

E'bbezeit, *sf.* czas *m.* odpływu.

E'ben, I. *adi.* 1) równy, gładki, płaski; ein -er Weg równa droga; — machen równać; er weiß alle Berge — zu machen on umie krzywe drogi prostować; 2) akuratny, skrupulatny, punktualny; ein -er Menſch skrupułatny człowiek; II. *adv.* 1) właśnie, dopiero, dopiero co; er iſt — angekommen dopiero co przyszedł; warum nennſt du — mich? czemu właśnie mnie wymieniasz? das iſt mir — recht to mi się właśnie podoba; — darum właśnie dlatego; 2) koniecznie; man muß nicht — reich ſein, um glücklich zu ſein nie trzeba być koniecznie bogatym, żeby być szczęśliwym; das iſt — nicht notwendig to nie jest koniecznie potrzebne; 3) czasem służy tylko do nadania większej mocy jakiemu wyrazowi; geſchieht dir — recht dobrze ci tak; ich will mich — nicht groß machen nie chcę się tem chlubić.

E'benbild, *sn.* -(e)ś, *pl.* -er, obraz *m.*, wizerunek *m.*, portret *m.*; er iſt das — ſeines Vaters jest istnym obrazem swego ojca; der Menſch iſt das — Gottes człowiek jest na podobieństwo Boga stworzony.

E'benbürtig, *adi.* równorodny, równego rodu, równy rodem.

E'benbürtigkeit, *sf.* równorodność *f.*

Ebendahe'r, *adv.* 1) właśnie stąd; 2) właśnie dlatego.

Ebenda'mals, *adv.* właśnie wtenczas, właśnie wtedy.

Ebendaſe'lbſt, *adv.* właśnie tu.

Ebenderſe'lbe, -dieſelbe, -dasſelbe, *adi.* i *pron.* tenże, tenże sam, właśnie ten.

Ebendo'rt, *adv.* właśnie tam.

E'bene, *sf. pl.* -n, równina *f.*, równia *f.*, płaszczyzna *f.*; ſchiefe — płaszczyzna, równia pochyła; geneigte — równia nachylona, stok *m.*

E'benen, *va.* ob. Ebnen.

E'benerdig, *adi.* parterowy, położony na samej ziemi.

E'benfalls, *adv.* także, zarówno.

E'benheit, *sf. pl.* -en, 1) równość *f.*; 2) gładkość *f.*

E'benholz, *sn.* -eś, drzewo hebanowe, heban *m.*

E'beningen, *sn.* Skąpe *n.*

E'benmaß, *sn.* -eś, *pl.* -e, proporcya *f.*, symetrya *f.*, współmierność *f.*, należyty stosunek poszczególnych części do siebie i do całości.

E'benmäßig, 1) *adi.* proporcyonalny, odpowiedni, stosowny; 2) *adv.* również, podobnież.

E'benſo, *adv.* tak samo, także tak, równie; er iſt — groß als ich on jest równie wielki jak ja.

E'benſoviel, *adv.* także tyle; das will — ſagen als wenn

du . . . to znaczy tyle, jak gdybyś . . .

E'benſowenig, *adv.* — als, wyraża się przez „tak“ lub „równie“ z negacyą; daß ich das nicht weiß, darfſt du dich — wundern, als wenn ich . . . że tego nie wiem, równie się temu dziwić nie powinieneś jak gdybym . . .

E'benung, *sf. pl.* -en, ob. Ebnung.

E'ber, *sm.* -s, *pl.* —, dzik *m.*, kiernoz *m.*, odyniec *m.*

E'bereſche, *sf. pl.* -n, jarząb *m.*, jarzębina *f.*

E'berraute, *sf. pl.* -n, boże drzewko.

E'berſchwein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Eber.

E'berwurz, *sf. pl.* -würze, dziewięćsił *m.* (bot.)

E'bnen, *va.* równać, wyrównać.

E'bnung, *sf. pl.* -en, równanie *n.*, wyrównanie *n.*, plantowanie *n.*

E'bro, *sm.* Iber *m.* (rzeka).

Ecce Homo! oto człowiek!

Echauffie'ren, (wym.: eszofiren), *va.* i *vr.* ob. Erhitzen.

Echini't, *sm.* -s, *pl.* -e, jeżowiec skamienialy.

E'cho, *sn.* -s, *pl.* -s, echo *n.*, odglos *m.*, oddźwięk *m.*

E'chſe, *sf. pl.* -n, ob. Eidechſe; Echſen jaszczurkowce *pl.*

Echt, *adi.* prawdziwy, istotny, niesfałszowany, czysty; -(e)s Gold szczere złoto; -er Wein niefalszowane wino; -er Beſitz niewadliwe posiadanie; -er Text autentyczny tekst.

E'chtheit, *sf. pl.* -en, prawdziwość *f.*, autentyczność *f.*

Eck, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, ob. Ecke.

E'ckau, *sn.* Ozola Mojża *f.*

E'ckband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, klamra *f.* u krawędzi.

E'ckchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Ecke, kącik *m.*

E'cke, *sf. pl.* -n, 1) kąt *m.*, kant *m.*, krawędź *f.*, róg *m.*; wierzcholek *m.*; in eine — kriechen wleźć w kąt, uciec; man ſucht ihn in allen -n szukają go po wszystkich kątach; um die — gehen ginąć, przepaść; es kommt nichts um die — nic nie ginie, nic nie przepada; es fehlt an allen -n und Enden gdzie tkniesz, to czegoś braknie; bläſt der Wind aus der —? to z tej strony wiatr wiele? 2) (w mowie posp.) kawalek *m.* drogi; es iſt nur eine kleine — bis dahin tylko maly kawałek drogi do tego miejsca.

E'cken, *va.* zgiąć w kąt, zagiąć.

E'ckenſteher, *sm.* -s, *pl.* —, narożnik *m.*; czlowiek najemny, tragarz *m.*, drążnik *m.*

E'cker, *sf. pl.* -n, ob. Eichel.

E'ckfeile, *sf. pl.* -n, pilnik graniasty, kanciasty.

E'ckfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno narożne.

E'ckhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom narożny, kamienica narożna.

E'ckicht, *adi.* i *adv.* ob. Eckig.

E'ckig, *adi.* i *adv.* graniasty (-o), rogaty (-o), kanciasty (-o); ein -er Menſch człowiek niezgrabny, niezgrabiarz *m.*

E'ckigkeit, *sf. pl.* -en, graniastość *f.*, kańciastość *f.*, niezgrabność *f.*

E'ckkachel, *sf. pl.* -n, narożny kafel, narożnik *m.*

E'cklock, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziura narożna (w bilarze); einen Ball ins — ſpielen grać bilę jaką do ostatniej.

E'ckpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Eckſäule.

E'ckplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* z rogu.

E'ckſäule, *sf. pl.* -n, slup narożny, filar narożny.

E'ckſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, serwantka *f.*

E'ckſteher, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Eckenſteher.

E'ckſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień narożny, węgielny, narożnik *m.*

E'ckſtube, *sf. pl.* -n, pokój narożny, izba narożna.

E'ckſtütze, *sf. pl.* -n, szkarpa, podpora narożna.

E'cktiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stól narożny.

E'ckzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb narożny, kiel *m.*

Ed. (skróc. od editit) wydane przez . . .

E'del, *adi.* i *adv.* 1) szlachecki, szlachetny (-ie), szlachetnego rodu; von edler Geburt szlachetnego rodu; edler Herr szlachetny panie; Edler von . . . szlachcic; edlen Geſchlechtes szlachetnie urodzony, szlacheckiego rodu; edle Metalle szlachetne kruszcze; die edlen Körperteile szlachetne części ciała; 2) szlachetny, znakomity; ein edler Menſch szlachetny człowiek; edle Geſinnung szlachetny sposób myślenia.

E'delbürtig, *adi.* szlachetnego rodu.

E'deldame, *sf. pl.* -n, dama *f.* wysokiego pochodzenia, szlachetnego rodu.

E'deldenkend, *adi.* szlachetnie myślący, szlachetnego serca.

E'delfalke, *sm.* -n, *pl.* -n, sokól *m.*, białozór *m.*

E'delfrau, *sf. pl.* -en, ob. Edeldame.

E'delfräulein, *sn.* -s, *pl.* — frejlina *f.*; szlachcianka *f.*

E'delgeboren, *adi.* ob. Edelbürtig.

E'delgeſinnt, *adi.* ob. Edeldenkend.

E'delherzig, *adi.* ob. Edeldenkend.

E'delhirſch, *sm.* -es, *pl.* -e, jeleń *m.*

E'delhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, dwór szlachecki, dwór *m.*; er hat an Edelhöfen gedient służył po dworach.

E'deling, *sm.* -s, *pl.* -e, szlachcic *m.*, szlachetka *m.*

E'delknabe, *sm.* -n, *pl.* -n, paź *m.*

E'delknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, giermek *m.*

E'delkoralle, *sf. pl.* -n, koralowiec czerwony.

E'delleberkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, wietrznica *f.*, przylaszczka *f.*, wilcza stopa zawilec *m.* trojanek, (bot.).

E'delmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, szlachcic *m.*; *pl.* szlachta.

E'delmänniſch, *adi.* i *adv.* szlachecki, po szlachecku.

E'delmarder, *sm.* -s, *pl.* —, kuna leśna, tumak *m.*

E'delmut, *sm.* -(e)s, wspaniałomyślność *f.*, umysł szlachetny, wspaniały.

E'delmütig, *adi.* i *adv.* wspaniałomyślny (-nie), szlachetny (-nie), wspaniały (-niale).

E'delsinn, *sm.* -(e)s, wspaniały, szlachetny sposób myślenia.

E'delsinnig, *adi.* i *adv.* wspaniałomyślny (-nie).

E'delstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, drogi kamień, klejnot *m.*

E'delsteinhandel, *sm.* -s, handel *m.* drogimi kamieniami.

E'delsteinhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlujący *m.* drogimi kamieniami.

E'delstoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga materya.

E'deltanne, *sf. pl.* -n, jodła *f.*

E'delweiß, *sn.* -es, szarotka *f.*

E'den, *sn.* -s, eden *m.*, raj *m.*

Edie'ren, *va.* wydawać (dzieła, książki), (herausgeben).

Edi'kt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, edykt *m.*, ukaz *m.*, pismo wzywające, wezwanie *n.* przez pisma publiczne (Kundmachung).

Edi'ktmäßig, *adi.* i *adv.* podług edyktu, edyktalny (-nie).

Edition', *sf. pl.* -en, edycya *f.*, wydanie *n.* (książki). (Ausgabe.)

Editions'pflicht, *sf. pl.* -en, obowiązek *m.* wydania (jakiej rzeczy).

E'ditor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, wydawca *m.*, edytor *m.*

E'dmund, *sm.* Edmund.

E'duard, *sm.* Edward.

E'feu, *sm.* -s, bluszcz *m.*

Effe'kt, I. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skutek *m.*, wrażenie *n.*, efekt *m.*, (Wirkung); II. die **Effekten**, *pl.* 1) efekta *pl.*, ruchomości *pl.*, sprzęty *pl.*, pakunki *pl.*; 2) efekty *pl.*, (tyle co: papiery kredytowe).

Effe'ktenbörse, *sf. pl.* -n, giełda *f.* na której handluje się papierami kredytowymi.

Effe'ktenhandel, *sm.* -s, handel *m.* papierami kredytowymi.

Effe'ktenkurs, *sm.* -ses, *pl.* -se, kurs *m.* papierów kredytowych.

Effe'ktenmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targ *m.* papierów kredytowych.

Effekthascherei', *sf. pl.* -n, uganianie *n.* za efektem.

Effekti'v(e), *adi.* i *adv.* istotny (-nie), rzeczywisty (-wiście).

Effektuie'ren, *va.* wykonać, załatwiać (ausführen).

Egal', *adi.* i *adv.* równy (-nie), jednaki (-ko); das ist mir — to mi wszystko jedno (gleichgültig).

Egalisie'ren, *va.* wyrównać, zrównać; zaopatrzyć w wyłogi.

Egalisie'rung, *sf. pl.* -en, wyłogi *pl.*

Egalitä't, *sf. pl.* -en, równość *f.* (Gleichheit).

E'gel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Blutegel.

E'gelkrankheit, *sf.* motylice wątrobne (med.).

E'gelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, bażanowiec pieniążnik *m.* (bot.).

E'ger, *sm.* Cheb. *m.*

E'ger, *sf.* Ohaska *f.* (rzeka).

E'gge, *sf. pl.* -n, brona *f.*

E'ggebalken, *sm.* -s, *pl.* —, bronica *f.*, deska, w której tkwią kołki u brony.

E'ggegarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, roła drzewem zarosła.

E'ggen, *va.* bronować, włóczyć.

E'gger, *sm.* -s, *pl.* —, bronujący *m.*

E'ggezahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb *m.* u brony.

Egoi'smus, *sm.* —, samolubstwo *n.*, egoizm *m.*, (Selbstsucht).

Egoi'st, *sm.* -en, *pl.* -en, samolub *m.*, egoista *m.*

Egoi'stisch, *adi.* i *adv.* samolubny (-nie), egoistyczny (-nie) (selbstsüchtig).

Eh, *adv.* (u poetów i w mówie posp.) = Ehe *adv.*

Ehe, *sf. pl.* -n, małżeństwo *n.*; eine — stiften skojarzyć małżeństwo; j—m seine Tochter zur — geben dać komu córkę za żonę; in der — leben być żonatym, żyć w stanie małżeńskim; in die — treten wstąpić w stan małżeński; außer der — leben żyć w bezżeństwie; Zivil— małżeństwo cywilne; obligatorische Zivil— małżeństwo cywilne obowiązkowe; Notzivil— małżeństwo cywilne z konieczności; klandestine(heimliche) — małżeństwo potajemne; konsumierte — małżeństwo spełnione; konvalidierte — małżeństwo uważnione; gemischte — małżeństwo mięszane; morganatische — małżeństwo salickie, na lewą rękę; — durch Prokuratorien małżeństwo przez zastępcę zawarte; präsumierte — małżeństwo domniemane; putative — małżeństwo dobrej wiary; wilde — pożycie na wiarę; zweifache — (Bigamie) dwużeństwo.

E'he, I. *adv.* nim, wprzód niż, zanim; ich möchte ihn noch sehen, — ich sterbe chciałbym go jeszcze widzieć, nim umrę; *comp.* **e'her**, wprzód, prędzej, raczej, wcześniej; je — desto besser (lieber) im prędzej tem lepiej; er war — da, als du on był wcześniej tu niż ty; — will ich sterben, als das tun wolę raczej umrzeć, niżbym to miał uczenić; das läßt sich — hören to już prędzej daje się słyszeć; ich stehe nicht — auf, bis er mir nicht widerspricht nie wstanę, dopóki mi się nie sprzeciwi; *sup.* **am e'hesten, aufs e'heste, e'hestens**; ehester Tage łada dzień; mit dem ehesten przy pierwszej sposobności; ich war am ehesten hier byłem pierwszy tutaj.

E'heaufgebot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zapowiedź ślubna, ogłoszenie *n.* małżeństwa.

E'hebaldigst, *adv.* jak najprędzej, jak najwcześniej.

E'heband, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, związek małżeński, węzeł małżeński.

E'hebett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łoże małżeńskie.

E'hebrechen, *vn.* (h.) cudzołożyć, popełnić cudzołoztwo.

E'hebrecher, *sm.* -s, *pl.* —, cudzołożnik *m.*

E'hebrecherin, *sf. pl.* -innen cudzołożnica *f.*

E'hebrecherisch, *adi.* cudzołożny, cudzołozki, cudzołożący

E'hebruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, cudzołoztwo *n.*

E'hebrüchig, *adi.* ob. Ehebrecherisch.

E'hebund, *sm.* -(e)s, *pl.* -bünde, **E'hebündnis**, *sn.* -sses, *pl.* -se, związek małżeński, przymierze małżeńskie.

E'hedem, *adv.* przedtem, niegdyś, dawniej.

E'hefähig, *adi.* zdolny do małżeństwa.

E'hefeind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, człowiek nienawidzący małżeństwa.

E'hefrau, *sf. pl.* -en, małżonka *f.*, żona *f.*

E'hefriede(n), *sm.* -ns, pokój małżeński, jedność małżeńska, zgoda małżeńska.

E'hegatte, *sm.* -n, *pl.* -n, małżonek *m.*, mąż *m.*; die -n małżonkowie *pl.*, małżeństwo *n.*

E'hegattin, *sf. pl.* -innen, małżonka *f.*, żona *f.*

E'hegelübde, *sn.* -s, *pl.* —, przysięga małżeńska.

E'hegemach, *sn.* -(e)s, *pl.* -mächer, łożnica *f.*

E'hegemahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Ehegatte.

E'hegemahlin, *sf. pl.* -innen, ob. Ehegattin.

E'hegemeinschaft, *sf. pl.* wspólność małżeńska.

E'hegenoß, *sm.* -ssen, *pl.* -ssen, ob. Ehegatte.

E'hegenossin, *sf. pl.* -innen, ob. Ehegattin.

E'hegericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd małżeński.

E'hegesetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa małżeńska.

E'hegestern, *adv.* przedwczoraj, onegdaj.

E'hegestrig, *adi.* przedwczorajszy, onegdajszy.

E'heglück, *sn.* -(e)s, szczęście małżeńskie.

E'hegott, *sm.* -es, *pl.* -götter, bożek *m.* małżeństwa.

E'hehälfte, *sf. pl.* -n, połowica *f.*, żona *f.*

E'heherr, *sm.* -n, *pl.* -en, małżonek *m.*, pan mąż *m.*

E'hehin, *adv.* ob. Ehedem.

E'hehindernis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, przeszkoda *f.* do małżeństwa; trennendes — przeszkoda zrywająca; verbietendes — przeszkoda tamująca; auflösbares — przeszkoda usuwalna; unauflösbares — przeszkoda nieusuwalna.

E'hejahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok *m.* małżeństwa, w małżeństwie przeżyty.

E'hejoch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jarzmo małżeńskie.

E'hekette, *sf. pl.* -n, więzy małżeńskie.

E'hekreuz, *sn.* -es, krzyż małżeński, dołegliwości *pl.* stanu małżeńskiego.

E'hekrüppel, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek do małżeństwa zupełnie niezdatny.

E'heleute, *spl.* małżonkowie *pl.*, małżeństwo *n.*, mąż i żona.

E'helich, *adi.* prawy, ślubny; -e Kinder, dzieci ślubne, prawe, prawego łoża.

E'helichen, *va.* ob. Heiraten.

E'helos, *adi.* i *adv.* bezżenny (-nie).

E'helosigkeit, *sf.* bezżeństwo *n.*

E'helustig, *adi.* skory do zawarcia małżeństwa.

E'hemalig, *adi.* dawny, były.

E'hemals, *adv.* dawniej, niegdyś, ongi.

E'hemann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, małżonek *m.*, mąż *m.*

E'hepaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, para małżeńska, małżonkowie *pl.*

E'hepakten, *spl.* układ małżeński, kontrakt małżeński.

E'hepflicht, *sf. pl.* -en, powinność małżeńska, obowiązek małżeński.

E'her, *adv. comp.* od Ehe, ob. Ehe *adv.*

Eh'erecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo małżeńskie.

E'heregister, *sn.* -s, *pl.*, — księgi małżeńskie.

E'hern, *adi.* 1) spiżowy; 2) miedziany; -es Zeitalter in der Literatur wiek miedziany w literaturze; -e Stirn miedziane czoło, wytarte czoło, bezwstydne czoło; 3) metalowy, z kruszcu.

E'hesache, *sf. pl.* -n, rzecz małżeństwa dotycząca, sprawa małżeńska.

E'hescheidung, *sf. pl.* -en, rozwód *m.*, rozdział *m.*; — von Tisch und Bett separacya co do stołu i łoża.

E'hescheidungsgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, przyczyna rozwodu.

E'hescheidungsklage, *sf. pl.* -n, skarga rozwodowa, powództwo *n.* o rozwód.

E'hescließung, *sf. pl.* -en, zawarcie *n.* małżeństwa.

E'heschen, *sf.* wstręt *m.* do małżeństwa.

E'hesegen, *sm.* -s, błogosławieństwo małżeńskie, błogosławieństwo dane małżonkom.

E'hestand, *sm.* -(e)s, stan małżeński, małżeństwo *n.*

E'hestens, *adv.*, *sup.* od Ehe, ob. Ehe *adv.*

E'hesteuer, *sf. pl.* -n, posag *m.*, wiano *n.*

E'hestifter, *sm.* -s, *pl.* —, swat *m.*

E'hestifterin, *sf. pl.* -innen, swatka *f.*

E'hestiftung, *sf. pl.* -en, swatanie *n.*, swatostwo *n.*

E'hestreitigkeit, *sf. pl.* -en, spór małżeński, spór *m.* między małżonkami.

E'hetrennung, *sf. pl.* -en, rozwód *m.*, rozdział *m.* małżeństwa.

E'hetunlichst, *adv.* jak najprędzej.

E'heverbot, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zakaz *m.* zawarcia małżeństwa.

E'heverkündigung, *sf. pl.* -en, zapowiedź *f.*, ogłoszenie *n.* małżeństwa.

E'heverlöbnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, zaręczyny *pl.*, przyrzeczenie *n.* zawarcia małżeństwa.

E'hevermächtnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, zapis małżeński.

E'heversprechen, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Eheverlöbnis.

E'hevertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -verträge, ob. Ehepakten.

E'heweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, małżonka *f.*, żona *f.*

E'hrabschneider, *sm.* -s, *pl.* —, oszczerca *m.*

E'hrbar, *adi.* szanowny, uczciwy, godny poważania, sławetny; -er Leute Kind dziecko poważanych rodziców.

E'hrbegierde, *sf.* żądza *f.* zaszczytów.

E'hrbegierig, *adi.* żądny zaszczytów, chciwy zaszczytów.

E'hrdurſt, *sm.* -eś, pragnienie *n.* zaszczytów.

E'hrdurſtig, *adi.* pragnący zaszczytów, chciwy zaszczytów.

E'hre, *sf.* (*pl.* E'hrenbezeigungen zaszczyty), honor *m.*, zaszczyt *m.*, cześć *f.*, godność *f.*, uczciwość *n.*, znaczenie *n.*, dobre imię; ich habe nicht die — ihn zu kennen nie mam honoru go znać; ich halte es für eine große — uważam to za wielki zaszczyt; ich rechne es mir zur — au poczytuję to sobie za zaszczyt; das gereicht mir zur — to jest dla mnie zaszczytem; — wem — gebührt oddajmy cześć komu należy; komu cześć, temu chwała; bei ſeiner — verſprechen przyrzec na uczciwość, pod słowem honoru; bei meiner — jakem uczciwy, na uczciwość; ſeine — bewahren zachować swe dobre imię; du haſt meine — verletzt albo beleidigt obraziłeś, zhańbiłeś mój honor; nach -n ſtreben ubiegać się za godnościami; j—n zu -n erheben wynieść kogo do godności; ein Mann von — człowiek honorowy; dir zu -n tobie na cześć; j—m die letzte — erweiſen oddać komu ostatnią cześć; j—s in -n gedenken wspomnieć o kim zaszczytnie; auf — halten pilnować honoru; in allen -n przyzwoicie, uczciwie; — im Leibe haben być uczciwym; einen Kuß in -n kann niemand verwehren pocałunek dez złej myśli nie krzywdzi dziewicy; eine — iſt der andern wert cześć za cześć; mit -n zu melden za pozwoleniem; ihr Wort in -n bez ubliżenia pańskim słowom; das iſt aller -n wert to rzecz wyborna, to paradne; j—s — zu nahe treten obrazić czyj honor; — verloren, alles verloren kto stracił honor, ten wszystko stracił; ſich um die — bringen utracić honor; ſie hat ihre jungfräuliche — verloren straciła swoją dziewiczość; zu großen -n gelangen dopiąć wielkich zaszczytów; — ſei Gott gegeben chwała i cześć Panu Bogu; zu größerer — Gottes na większą chwałę Bogu.

E'hren, *va.* szanować, okazywać uszanowanie, czcić; j—n durch albo mit etwas — uczcić czem kogo.

E'hrenakzept, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przyjęcie wyręczne.

E'hrenakzeptant, *sm.* -en, *pl.* -en, przyjemca *m.*, ręczyciel honorowy.

E'hrenamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd honorowy, urząd wysoki, dostojność *f.*, godność *f.*, zaszczyt *m.*

E'hrenangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa honorowa, sprawa *f.* honoru.

E'hrenbahn, *sf. pl.* -en, droga *f.* honoru, zawód honorowy.

E'hrenbelohnung, *sf. pl.* -en, nagroda honorowa.

E'hrenbeſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wizyta honorowa, odwiedziny *pl.* na znak uszanowania.

E'hrenbezeigung, *sf. pl.* -en, oznaka *f.* uszanowania, czci.

E'hrenbogen, *sm.* -s, *pl.* —, brama tryumfalna.

E'hrenbürger, *sm.* -s, *pl.* —, obywatel honorowy.

E'hrenbürgerrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obywatelstwo honorowe.

E'hrenbürgertum, *sn.* -(e)s, ob. Ehrenbürgerrecht.

E'hrendame, *sf. pl.* -n, dama honorowa.

E'hrendenkmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäler, pomnik *m.*

E'hrendienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, służba honorowa.

E'hrenerklärung, *sf. pl.* -en, oświadczenie honorowe, przywrócenie *n.* do czci, odwołanie *n.* zarzutu nadwerężającego czyją sławę.

E'hrenfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, sprawa honorowa, sprawa dotycząca honoru.

E'hrenfeſt, I. *sn.* -es, *pl.* -e, uroczystość wyprawiona na czyją cześć; II. *adi.* sławetny, nieskazitelny charakter.

E'hrengarde, *sf. pl.* -n, garda honorowa, straż honorowa.

E'hrengericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd honorowy.

E'hrengeſchenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dar honorowy, dar *m.* dla uczczenia.

E'hrenhaft, *adi.* 1) zacny, honorowy; 2) przynoszący zaszczyt; ein -es Amt zaszczytny urząd.

Eh'renhandel, *sm.* -s, *pl.* -händel, sprawa honorowa.

E'hrenkette, *sf. pl.* -n, łańcuch dany w nagrodę dla zaszczytu.

E'hrenklage, *sf. pl.* -n, skarga *f.* o obrazę honoru.

E'hrenkränkung, *sf. pl.* -en, obraza *f.* honoru, obraza czci.

E'hrenkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec honorowy, wieniec chwały; ślubny wieniec.

E'hrenlegion, *sf.* legia honorowa; Orden der — order legii honorowej.

E'hrenlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, nagroda honorowa, nagroda zaszczytna.

E'hrenmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, człowiek honorowy, zacny, godny, uczciwy; *iron.* das iſt ein — to hultaj; to niepoń; ein dunkler — szubrawiec *m.*

E'hrenmitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek honorowy.

E'hrenpfad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga *f.* honoru.

E'hrenpforte, *sf. pl.* -n, brama tryumfalna.

E'hrenplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce honorowe, miejsce zaszczytne.

E'hrenpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) ob. Ehrenlohn; 2) (bot.) przetacznik *m.*

E'hrenpreisweiblein, -s *sn.* -s, *pl.* —, przetacznica *f.* (bot.).

E'hrenpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt *m.* honoru, punkt dotyczący honoru.

E'hrenrat, *sm.* -(e)s, 1) sąd honorowy; 2) członek *m.* sądu honorowego.

E'hrenraub, *sm.* -(e)s, wydarcie *n.* honoru, spotwarzenie *n.*, pozbawienie *n.* czci.

E'hrenrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo honorowe; Verluſt der bürgerlichen -e utrata praw obywatelskich.

E'hrenreich, *adi.* obfitujący w honory, wielce szanowny, sławetny.

E'hrenretter, *sm.* -s, *pl.* —, obrońca *m.* honoru.

E'hrenrettung, *sf. pl.* -en, ocalenie *n.* honoru.

E'hrenrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia honorowy, sędzia w sprawie honorowej.

E'hrenrührig, *adi.* obelżywy, uwłaszczający, krzywdzący honor.

E'hrenſache, *sf. pl.* -n, sprawa honorowa, sprawa honoru.

E'hrenſalve, *sf. pl.* -n, salwa honorowa.

E'hrenſäule, *sf. pl.* -n, posąg, pomnik wystawiony na czyją cześć.

E'hrenſchänder, *sm.* -s, *pl.* —, potwarca *m.*, oszczerca *m.*, lżycieł *m.*

E'hrenſchänderiſch, *adi.* hańbiący honor.

E'hrenſchändung, *sf. pl.* -en, zhańbienie *n.* honoru.

E'hrenſchmuck, *sm.* -(e)s, strój honorowy, uroczysty.

E'hrenſchuld, *sf. pl.* -en, dług honorowy.

E'hrenſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, strzał honorowy, wystrzał na czyją cześć.

E'hrenſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce honorowe.

E'hrenſtelle, *sf. pl.* -n, urząd zaszczytny, godność *f.*

E'hrenſtrafe, *sf. pl.* -n, kara *f.* na honorze, kara pociągająca za sobą utratę czci.

E'hrenſtufe, *sf. pl.* -n, stopień *m.* godności, zaszczytów.

E'hrentag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień uroczysty, dzień weselny.

E'hrentitel, *sm.* -s, *pl.* —, tytuł honorowy.

E'hrentod, *sm.* -es, śmierć zaszczytna.

E'hrentrunk, *sm.* -(e)s, *pl.* -trünke, toast wniesiony na czyją cześć.

E'hrenverletzung, *sf. pl.* -en, obraza *f.* honoru.

E'hrenvoll, *adi.* i *adv.* zaszczytny (-nie), chwalebny (-nie), chlubny (-nie).

E'hrenwache, *sf. pl.* -n, straż honorowa.

E'hrenwert, *adi.* godny sławy, godny czci, czcigodny, szanowny.

E'hrenwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, słowo *n.* honoru; j—m ſein — auf etwas geben dać komu na co słowo honoru; ich habe ſein — mam jego słowo honoru.

E'hrenzahler, *sm.* -s, *pl.* —, płacący na honor.

E'hrenzahlung, *sf. pl.* -en, zapłata honorowa.

E'hrenzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, ozdoba honorowa, order *m.*; oznaki honorowe.

E'hrerbietig, 1) *adi.* uniżony, potulny, pokorny; 2) *adv.* z uszanowaniem, z pokorą, z uniżonością.

E'hrerbietigkeit, *sf.* uniżoność *f.*, uszanowanie *n.*, pokora *f.*; j—n mit — behandeln okazywać komu cześć, uszanowanie.

E'hrerbietung, *sf. pl.* -en, ob. Ehrerbietigkeit.

E'hrfurcht, *sf.* głębokie uszanowanie *n.*, cześć *f.*, czołobitność *f.*; er flößt jedem — ein wzbudza w każdym uszanowanie.

E'hrfürchtig, *adi.* pokorny, uniżony.

E'hrfurchtsbezeigung, *sf. pl.* -en, okazanie *n.*, oddanie *n.* czci.

E'hrfurchtsvoll, 1) *adi.* przejęty pokorą, uszanowaniem, czcią; 2) *adv.* z najgłębszem uszanowaniem; ſich — j—m nahen zbliżać się do kogo z pokorą.

E'hrgefühl, *sn.* -(e)s, uczucie *n.* honoru, poczucie *n.* honoru.

E'hrgeiz, *sm.* -es, żądza *f.* zaszczytów, ambicya *f.*

E'hrgeizig, *adi.* żądny zaszczytów, ambitny, chciwy sławy.

E'hrgier, *sf.* ob. Ehrbegierde.

E'hrgierig, *adi.* ob. Ehrbegierig.

E'hrlich, *adi.* i *adv.* 1) uczciwy (-wie), poczciwy (-wie), rzetelny (-nie); ein -er Mann poczciwy człowiek; ein -es Geſicht poczciwa twarz (na której się poczciwość maluje); ein -er Kaufmann rzetelny kupiec; — bezahlen rzetelnie zapłacić; -e Haut poczciwy człowiek, poczciwiec; — währt am längſten poczciwością najdalej zajdziesz; 2) (w mowie posp.: tyle co anſehnlich) das hat etwas -es gekoſtet to kosztowało ładny grosz.

E'hrlichkeit, *sf. pl.* uczciwość *f.*, poczciwość *f.*, rzetelność *f.*; er iſt die — ſelbſt to człowiek z gruntu poczciwy.

E'hrliebe, *sf.* przywiązanie *n.* do honoru, dbałość *f.* o dobre imię.

E'hrliebend, *adi.* kochający honor.

E'hrlos, *adi.* i *adv.* niecny (-nie), nieuczciwy (-wie), niegodziwy (-wie), haniebny (-nie), nikczemny (-nie); eine -e Handlung czyn nikczemny, niegodziwy; j—n für — erklären odsądzić kogo od czci.

E'hrloſigkeit, *sf.* brak *m.* honoru, nikczemność *f.*

E'hrſam, *adi.* i *adv.* uczciwy (-wie).

E'hrſamkeit, *sf.* uczciwość *f.*

E'hrſucht, *sf.* ubieganie się *n.* za zaszczytami.

E'hrſüchtig, *adi.* ubiegający się za zaszczytami.

E'hrung, *sf. pl.* -en, zaszczycenie *n.*, oznaka *f.* czci.

E'hrvergeſſen, *adi.* niepamiętny na honor, na dobre imię.

E'hrverletzung, *sf.* obraza *f.* honoru.

E'hrverluſt, *sm.* -s, utrata *f.* praw honorowych; bezcześć *f.*

E'hrverwirkung, *sf.* ob. Ehrverluſt.,

E'hrwidrig, *adi.* i *adv.* przeciwny (-nie) honorowi, nieuczciwy (-wie), niecny (-nie).

E'hrwürde, *sf.* tytuł duchownych; Euer -n; wielebny ojcze; wielebny księże; Seine -n ksiądz dobrodziej.

E'hrwürdig, *adi.* szanowny, czcigodny, wielebny.

E'hrwürdigkeit, *sf.* szanowność *f.*, czcigodność *f.*

Ei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, jaje *n.*; -er legen jaja znosić; -er bebrüten na jajach siedzieć; -er ausbrüten wysiedzieć kurczęta;

einer Henne -er unterlegen jaja kurze podłożyć; er geht wie auf -ern chodzi tak ostrożnie jak po jajach; wie aus dem — geschält jakby go z jaja wyjął, wymuskany, wystrojony; wir haben mit einander ein — zu schälen mamy z sobą na pieńku; das — will klüger sein als die Henne jaje mędrsze niż kura; sich um ungelegte -er kümmern klopotać się o co przed czasem.

Ei, I. *int.* ej! ejże! -i! a! — das ist herrlich a, to wyborne! — laß das sein ale dajże pokój! —, sieh doch den klugen Herrn patrzcie jaki mądry! —, daß dich a bogdaj cię! —, warum nicht gar ale gdzie tam! —, —, ist es das? czy to to?

Ei'be, *sf. pl.* -n, cis *m.*

Ei'ben, *adi.* cisowy.

Ei'benbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, ob. Eibe.

Ei'benholz, *sn.* -es, drzewo cisowe.

Ei'benschitz, *sn.* Iwanczyce *pl.*

Ei'bisch, *sm.* -es, ślaz wysoki, ślaz pospolity, zygmarek lekarski.

Ei'bischtee, *sm.* -s, herbata ślazowa.

Ei'bischwurz, *sf. pl.* -wurzeln, korzeń ślazowy.

Ei'chapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, galas *m.*, galka dębowa.

Ei'chamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd cechowniczy.

Ei'chberg, *sn.* 1) Dębowiec *m.*; 2) Dębowagóra *f.*

Ei'chdorf, *sn.* Izbiczno *n.*

Ei'che, *sf. pl.* -n, -bäume, dąb *m.*

Ei'chenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* = Eiche.

Ei'chel, *sf. pl.* -n, 1) żołędź *f.*; die Schweine in die -n treiben wpuścić świnie na paszę żołędzią; 2) żołędź (kolor przy grze w karty, tyle co:) tref przy preferansie; np. -könig król żołędny; 3) żołędź (med.).

Ei'chelhäher (Eichenheher), *sm.* -s, *pl.* —, dębosiek *m.*, sojka *f.*

Ei'chen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Ei, jajeczko *n.*, jajko *n.*

Ei'chen, *va.* cechować, znaczyć miarę, piętnować naczynia, wagi.

Ei'chenau, *sn.* Dembenka *f.*

Ei'chenblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, liść dębowy.

Eichenha'gen, *sn.* 1) Dębowko *n.*; 2) Ludomska Dąbrówka *f.*

Ei'chenholz, *sn.* -es, drzewo dębowe, dębina *f.*

Ei'chenkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec dębowy, wieniec z dębowego liścia.

Ei'chenlaub, *sn.* -(e)s, liście dębowe.

Ei'chenmoos, *sn.* -ses, mech dębowy, rosnący na dębach.

Ei'chenrinde, *sf. pl.* -n, kora dębowa.

Ei'chenrode, *sn.* Izdebki *pl.*

Ei'chenschwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -schwämme, dębnik *m.*, dębówka *f.*

Ei'chenstamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -stämme, pień dębowy.

Ei'chenwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, las dębowy, dąbrowa *f.*

Ei'chenwalde, *sn.* Więtrowo *n.*

Ei'chenwickler, *sm.* -s, *pl.* —, zwójka zieloneczka *f.* (motyl).

Ei'chgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, dębisko *n.*, parów *m.* zarosły dębiną.

Ei'chholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, ob. Eichenholz.

Ei'chhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiewiórka *f.*

Ei'chhörnchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) ob. Eichhorn; 2) *adi.* wiewiórkowaty.

Ei'chmast, *sf. pl.* -en, pasza żołędziowa.

Ei'chpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, pal dębowy.

Ei'chpilz, *sm.* -es, *pl.* -e, pieczarka na pniu dębów rosnąca.

Ei'chschwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -schwämme, ob. Eichpilz.

Ei'chstempel, *sm.* -s, *pl.* —, stempel cechowniczy, znak cechowniczy.

Ei'chung, *sf. pl.* -en, cechowanie *f.*, stemplowanie *n.* (naczyń, wag i miar).

Ei'chwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, ob. Eichenwald.

Ei'chwald, *sn.* Dąbrowo *n.*

Eid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga *f.*, ślub *m.*; notwendiger — przysięga nakazana (z urzędu); verabredeter — przysięga umowna; angebotener — przysięga ofiarowana; aufgetragener — przysięga wskazana; zurückschiebbarer — przysięga odkazalna; — des Wissens przysięga na wiadomość; — des Nichtwissens przysięga na niewiadomość; einen — ablegen złożyć, wykonać przysięgę; einen — anbieten ofiarować przysięgę; einen — abnehmen odebrać przysięgę; j—m einen — auftragen wskazać komu przysięgę; einen — zurückschieben odkazać przysięgę; einen reinen — schwören przysięgać szczerze, rzetelnie; einen — halten dotrzymać przysięgi; einen — brechen złamać przysięgę; durch einen — bekräftigen stwierdzić przysięgą; durch einen — gebunden sein być związanym przysięgą; an -es statt zamiast przysięgi; einen falschen — schwören złożyć fałszywą przysięgę.

Ei'dam, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zięć *m.*

Ei'dbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, złamanie *n.* przysięgi.

Ei'dbrüchig, *adi.* wiarołomny.

Ei'dechse, *sf. pl.* -n, jaszczurka *f.* (na oznaczenie samca używa się także **Ei'dechs**, *sm.* -es, *pl.* -se).

Ei'der, *sf. pl.* -n, gęś puchowa, islandzka.

E'iderdaunen (Eiderdunen) *sf. pl.* puch *m.* z gęsi islandzkiej.

Ei'derente, *sf. pl.* -n, edredonka *f.* (kaczka).

Ei'dergans, *sf. pl.* -gänse, ob. Eider.

Ei'desablegung, *sf. pl.* -en, wykonanie *n.*, złożenie *n.* przysięgi.

Ei'desablehnung, *sf. pl.* -en, odmówienie *n.*, nieprzyjęcie *n.* przysięgi.

Ei'desanbietung, *sf. pl.* -en, ofiarowanie *n.* przysięgi.

Ei'desantretung, *sf. pl.* -en, zgłoszenie się *n.* do przysięgi.

Ei'desberichtigung, *sf.* sprostowanie *n.* przysięgi.

Ei'desbeschränkung, *sf.* ograniczenie *n.* przysięgi.

Ei'desfähig, *adi.* zdolny do przysięgi.

Ei'desformel, *sf. pl.* -n, rota *f.*, osnowa *f.* przysięgi.

Ei'desleistung, *sf. pl.* -en, złożenie *n.*, wykonanie *n.* przysięgi.

Ei'desmündig, *adi.* posiadający wiek przysiężny.

Ei'desmündigkeit, *sf.* dolętność przysiężna.

Ei'despflicht, *sf. pl.* -en, obowiązek *m.* przysięgi, obowiązek do złożenia przysięgi; j—n unter — nehmen zobowiązać kogo przysięgą.

Ei'desverweigerung, *sf. pl.* -en, ob. Eidesablehnung.

Ei'deszuschiebung, *sf. pl.* -en, deferowanie *n.* przysięgi.

Ei'dgenoß, (Eidgenosse), *sm.* -n, *pl.* -en, należący do przymierza lub związku stwierdzonego przysięgą; Schweizer — Szwajcar.

Ei'dgenossenschaft, *sf. pl.* -en, związek stwierdzony przysięgą; Schweizer — związek szwajcarski.

Ei'dgenössisch, *adi.* związkowy, na sposób związkowy urządzony, do związku należący.

Ei'dlich, *adi.* i *adv.* stwierdzony przysięgą, pod przysięgą; ein -es Versprechen przyrzeczenie pod przysięgą; etwas — erhärten stwierdzić co przysięgą.

Ei'dotter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, żółtko *n.*

Ei'dschwur, *sm.* -(e)s, *pl.* -schwüre, przysięga *f.*, ślub *m.*

Ei'eralbumin, *sn.* -s, białko jajowe.

Ei'erblume, *sf. pl.* -n, brodawnik *m.*, nicennica *f.*

Ei'erdotter, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, ob. Eidotter.

Ei'erchen, *sn.* -s, *pl.* —, = Eichen, *dim.* od Ei jajeczko *n.*, jajko *n.*

Ei'ergang, *sm.* -(e)s, jajowód *m.*

Ei'erkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, grzybek *m.*

Ei'erlegend, *adi.* znoszący jaja, jajonośny.

Ei'erloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziura *f.*, gdzie kury jaja znoszą.

Ei'ermarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targ *m.* na jaja.

Ei'erpfanne, *sf. pl.* -n, patelnia *f.*

Ei'erpflaume, *sf. pl.* -n, kobyłocha *f.*, tarnośliwka *f.*

Ei'erpunsch, *sm.* -es, *pl.* -e, poncz *m.* na jajach.

Ei'ersalat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sałata *f.* z siekanemi jajami.

Ei'erschale, *sf. pl.* -n, skorupa *f.* od jaja.

Ei'erstock, *sm.* -(e)s, *pl.* -stöcke, 1) jajnik *m.* (med.); 2) zalążnia *f.* (bot.)

Ei'ersuppe, *sf. pl.* -n, zupa *f.* z jaj, zupa z jajami.

Ei'ertanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec *m.* między jajami, taniec z zawiązanemi oczyma.

Ei'fer, *sm.* -s, 1) gorliwość *f.*, zapał *m.*, żarliwość *f.*; etwas mit — betreiben gorliwie się czem zajmować; von — für die gute Sache beseelt ożywiony zapałem dla dobrej sprawy; sich mit dem größtem — einer Sache widmen poświęcić się jakiej sprawie z największym zapałem; 2) gniew *m.*, uniesienie się *n.*; über etw. in — geraten unieść się, rozgniewać się o co; j—n in — bringen rozgniewać kogo.

Ei'ferer, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek gorliwy, żarliwy, człowiek okazujący zapał; blinder — zapaleniec *m.*, żarliwiec *m.*

Ei'fern, *vn.* (h.) mówić żarliwie, z zapałem, unosić się; für etwas — z zapałem czego bronić, obstawać za czem żarliwie; gegen etwas — z zapałem powstawać na co, gromić co; über j—n — unosić się przeciw komu.

Ei'fersucht, *sf.* zazdrość *f.*, zawiść *f.*; aus — z zazdrości.

Ei'fersüchtig, *adi.* i *adv.* zazdrosny (-śnie); auf j—n — sein zazdrościć komu.

Ei'form, *sf. pl.* -en, kształt *m.* jaja.

Ei'förmig, *adi.* jajkowaty, jajowaty, kształt jaja mający.

Ei'frig, *adi.* i *adv.* gorliwy (-wie), pilny (-nie), zapalony; ein -er Anhänger gorliwy stronnik; — einer Sache dienen bronić z zapałem jakiej sprawy; ein -es Gespräch ożywiona rozmowa.

Ei'gen, *adi.* 1) własny; das ist mein -es Haus to mój własny dom; ich habe das mit meinen -en Augen gesehen widziałem to na własne oczy; das sind seine -en Worte to jego własne słowa; j—m etwas zu — geben dać komu co na własność; sich j—m ganz zu — geben oddać się całkiem; sein -er Herr sein być swym własnym panem; das ist deine -e Schuld to twoja własna wina; ein -er Wechsel weksel osobisty; sich etwas zu — machen przyswoić sobie co, wprawić się w co; 2) osobny; sein -es Zimmer haben mieć osobny pokój; das ist wieder eine -e Sache to znowu inna rzecz; er hat darüber ein -es Buch geschrieben napisał o tem osobną książkę; 3) eine -e Art sich auszudrücken właściwy sposób wyrażania się; er erträgt es mit der ihm -en Gelassenheit znosi to z właściwym sobie spokojem; 4) dziwny, szczególny, osobliwy; er ist etwas — to trochę dziwny człowiek; es ist ein -es Ding darum to całkiem osobliwa rzecz; das ist —! a to szczególne!

Ei'genart, *sf. pl.* -en, ob. Eigentümlichkeit.

Ei'genartig, *adi.* i *adv.* ob. Eigentümlich.

Ei'genberechtigt, *adi.* własnowolny, własnowładny.

Ei'genberechtigung, *sf. pl.* -en, własnowolność *f.*, własnowładność *f.*

Ei'genbesitz, *sm.* -es, posiadanie własnomiętne.

Ei'gendünkel, *sm.* -s, zarozumiałość *f.*

Ei'gendünkler, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek zarozumiały.

Ei'gengewicht, *sn.* -(e)s, ciężar własny, martwy.

Ei'genhändig, *adi.* i. *adv.* własnoręczny (-nie); ich habe dieſen Brief — geſchrieben pisałem ten list własnoręcznie.

Ei'genhändigkeit, *sf.* własnoręczność *f.*; die — der Unterſchrift wird bezweifelt powątpiewa się o własnoręczności podpisu.

Ei'genheit, *sf. pl.* -en, własność *f.* (tyle co:) właściwość *f.*, osobliwość *f.*, szczególność *f.*, dziwactwo *n.*; jede Sprache hat ihre -en każdy język ma swoje właściwości; ich kenne deine -en znam twoje dziwactwa.

Ei'genliebe, *sf.* miłość własna, samolubstwo *n.*

Ei'genlob, *sn.* -(e)s, samochwalstwo *n.*; — ſtinkt kto się chwali, ten się gani.

Ei'genmacht, *sf.* samowolność *f.*, samowładność *f.*, własnowolność *f.*

Ei'genmächtig, *adi.* i *adv.* samowolny (-nie). własnowolny (-nie).

Ei'genname(n), *sm.* -ns, *pl.* -n, imię własne.

Ei'gennutz, *sm.* -es, chciwość *f.*, chęć *f.* zysku, prywata *f.*; da iſt — mit im Spiele widać w tem chęć zysku; er tut alles nur aus — on wszystko robi tylko z prywaty.

Ei'gennützig, *adi.* i *adv.* interesowny (-nie), chciwy (-nie), patrzący zysku.

Ei'gennützigkeit, *sf.* interesowność *f.*, chęć *f.* zysku, ubieganie się *n.* za zyskiem, egoizm *m.*

Ei'gens, *adv.* osobno, umyślnie; ich bin — deswegen gekommen umyślnie dlatego przyszedłem; j—m — etwas auftragen osobno komu co polecić.

Ei'genſchaft, *sf. pl.* -en, własność *f.*, właściwość *f.*, przymiot *m.*, er hat lauter gute -en on ma same dobre przymioty.

Ei'genſchaftlich, *adi.* i *ady.* przymiotowy (-wo).

Ei'genſchaftswort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, przymiotnik *m.*

Ei'genſchafter, *sm.* -s. *pl.* —, cień własny.

Ei'genſinn, *sm.* -(e)s, upór *m.*, upartość *f.*

Ei'genſinnig, *adi.* i *adv.* uparty (-rcie), dziwaczny (-nie).

Ei'genſucht, *sf.* samołubstwo *n.*

Ei'genſüchtig, *adi.* i *adv.* samołubny (-nie).

Ei'gentum, *sn.* -(e)s, własność *f.*; beſchränktes — własność ograniczona; unbeſchränktes — własność nieograniczona; beliehenes — własność lenna; das iſt mein ganzes — to mój cały majątek.

Ei'gentümer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.*

Ei'gentümerin, *sf. pl.* -innen, właścicielka *f.*

Ei'gentümlich, *adi.* i *adv.* 1) własny; das Haus gehört mir — ten dom jest mój własny; 2) ſein Stil iſt ganz — styl jego całkiem osobliwy; er drückt ſich ganz — aus wyraża się całkiem osobliwie; die Sache hat -e Merkmale rzecz ma właściwe cechy.

Ei'gentümlichkeit, *sf. pl.* -en, własność *f.*, właściwość *f.*; osobliwość *f.*

Ei'gentumsbahn, *sf. pl.* -en kolej posiedna, kołej macierzysta.

Ei'gentumsbeſchränkung, *sf.* uszczuplenie *n.* własności.

Ei'gentumsklage, *sf. pl.* -n. skarga *f.*, powództwo *n.* o własność.

Ei'gentumsmerkmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, znamię *n.*, cecha *f.*, cyfra *f.* własności.

Ei'gentumsrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* własności.

Ei'gentumsübergang, *sm.* -(e)s, przejście *n.* własności.

Ei'gentumsübertragung, *sf.* przelew *m.*, przenoszenie *n.* własności.

Ei'gentlich, *adi.* i *adv.* właściwy (-wie), istotny (-nie), prawdziwy (-wie); du haſt — Recht właściwie masz słuszność; im -en Sinne dieſes Wortes we właściwem znaczeniu tego słowa; ich darf es — nicht ſagen właściwie nie śmiem tego powiedzieć.

Ei'genwärme, *sf.* ciepło właściwe.

Ei'genwille(n), *sm.* -ns, puór *m.*, samowola *f.*

Ei'genwillig, *adi.* i *adv.* 1) uparty, samowolny (-nie), krnąbrny; 2) własnowolny (-nie).

Ei'gestalt, *sf.* kształt *m.* jaja.

Ei'gnen, I. ſich — *vr.* być do czego sposobnym, zdatnym; er eignet ſich nicht zum Soldaten on nie jest zdatny na żołnierza; II. *pp.* i *adi.* **geeignet** zdatny, przydatny; er iſt hiezu ſehr — on jest na to bardzo przydatny.

Ei'gner, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.*

Ei'gnerin, *sf. pl.* -innen, właścicielka *f.*

Ei'gnung, *sf. pl.* -en, zdolność *f.*, zdatność *f.*, uzdolnienie *n.*

Ei'land, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyspa *f.*

Ei'kern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jądro jaja.

Ei'länder, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* wyspy, wyspiarz *m.*

Ei'länderin, *sf. pl.* -innen, wyspiarka *f.*

Ei'lbote, *sm.* -n, *pl.* -n, goniec *m.*, kuryer *m.*

Ei'le, *sf.* pospiech *m.*; in —, in aller — na prędce; mit möglichſter — z jak największym pospiechem; ich habe keine — nie pilno mi, nie spieszy mi się; ſo große — hat's nicht to nie tak bardzo pilne; — bringt Weile co nagłe to po dyable.

Ei'leiter, *sm.* -s, jajowód *m.*

Ei'len, I. *vn.* (h.) śpieszyć, kwapić się; eile nicht ſo ſehr nie spiesz się tak mocno; mit einer Arbeit — śpieszyć się z jaką pracą; (bildl.) die Sache eilt to pilna rzecz, ta rzecz wymaga pośpiechu; II. *vn.* (ſ.) śpiesznie dążyć; wohin — Sie dokąd pan śpieszysz? ſie eilten zu den Waffen śpiesznie porwali za broń; das Leben eilt życie prędko ubiega; eile mit Weile co nagłe to po dyable.

Ei'lenau, *sn.* Zakrzewo *n.*

Ei'lenburg, *sn.* Ilburg *m.*

Ei'lends, *adv.* śpiesznie, z pośpiechem.

Ei'lfertig, *adi.* i *adv.* śpieszny (-nie), pośpieszny (-nie), śpieszący się, z pośpiechem.

Ei'lfertigkeit, *sf.* pośpiech.

Ei'lgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, przesyłka pośpieszna.

Ei'lig, *adi.* i *adv.* śpieszny (-nie).

Ei'ligſt, *sup.* od Eilig, z największym pośpiechem; jak najśpieszniej, czem prędzej; bitte daß — zu beſorgen proszę to jak najśpieszniej załatwić.

Ei'lmarſch, *sm.* -eß, *pl.* -märſche, pochód pośpieszny, marsz przyśpieszony, marsz forsowny.

Ei'lpoſt, *sf. pl.* -en, szybka poczta, dyliżans *m.*

Ei'lſchritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krok przyśpieszony; im — przyśpieszonym krokiem.

Ei'lwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, dyliżans *m.*

Ei'lzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg pośpieszny.

Ei'lzug=Lokomotive, *sf. pl.* -n, parowóz pośpieszny, parowóz pociągu pośpiesznego.

Ei'mer, *sm.* -s, *pl.* —, wiadro *n.*, ceber *m.*, węborek *m.*

Ei'merfaß, *sn.* -ſes, *pl.* -fäſſer, beczka wiadrowa, wiadrówka *f.*

Ei'merweiſe, *adv.* wiadrami na wiadra.

Ein, -e, -es, einer, eine, eines, der eine, die —, das —, I. *adi. num.* 1) jeden, jedna, jedno; zwanzig Zentner und noch einer ſind einundzwanzig Zentner dwadzieścia cetnarów i jeszcze jeden do tego jest dwadzieścia i jeden cetnarów; einmal eins iſt eins jeden raz jeden jest jeden; Punkt eins z uderzeniem pierwszej godziny; eins von beiden jedno z dwojga; einer für alle und alle für einen jeden za wszystkich i wszyscy za jednego; 2) der eine — der andere jeden — drugi, ten — tamten; einer iſt ſo ſchlecht wie der andere jeden wart tyle co drugi; 3) = derſelbe; wir ſind von -em Alter jesteśmy w tym samym wieku; das iſt alles eins to wszystko jedno; es kommt auf eins heraus to na jedno wyjdzie; II. *art. indef.*; einen weißen Bart haben mieć białą brodę; ein Unbekannter nieznajomy; III. *pron. indef.*; einer von euch jeden z was, który z was; IV. *adv.* w przeciw; Jahr aus Jahr — rok w rok; quer Feld — poprzek przez pole.

Ei'n=ackern, *va.* orać; den Miſt — orać gnój.

Ei'nakter, *sm.* -s, *pl.* —, jednoaktówka *f.*

Eina'nder, *adv.* wzajemnie, nawzajem, jeden drugiego, jedni drugich; ſie unterſtützen (ſich) — wspierają się nawzajem ſie lieben — kochają się nawzajem; ſie können — nicht leiden nie cierpią się (z sobą); ihr habt — nichts vorzuwerfen nie macie sobie nic do zarzucenia; etw. durch — werfen rozrzucić co; zwei Sachen gegen — halten porównywać dwie rzeczy z sobą; ſechs Tage hinter — sześć dni z rzędu; ſich mit — gut vertragen dobrze znosić się nawzajem; neben — obok siebie; ſich vor — fürchten bać się nawzajem przed sobą; alle mit — wszyscy razem; in welchem Verhältniſſe ſtehen ſie zu —? w jakim stosunku stoją do siebie? ſie ſind — gleich są sobie równi.

Ei'n=antworten, *va.* wręczyć co, przyznać, przysądzić; j—m eine Verlaſſenſchaft — przyznać komu spadek (sądownie).

Ei'nantwortung, *sf. pl.* -en, przyznanie *n.*, przysądzenie *n.*

Ei'nantwortungsurkunde, *sf. pl.* -n, dokument *m.* przyznania.

Ei'n=arbeiten, I. *va.* przynieść komu zysk pracą swoją; er kann mir das nicht —, was er mich koſtet nie może mi tego zarobić, co mnie kosztuje; II. ſich — *vr.* wprawić się w co, wpracować się, włożyć się; ich habe mich endlich in das Überſetzen eingearbeitet nareszcie wprawiłem się w tłómaczenie.

Ei'n=äſchern, *va.* spopielić, spalić, zamienić w popiół, obrócić w perzynę.

Ei'n=arten, *vn.* (ſ.) wrodzić się w co, przystosować się; dieſe Neigung iſt ihm eingeartet ta skłonność jest mu wrodzona.

Ei'n=atmen, *va.* wdychać, wziewać.

Ei'natmung, *sf. pl.* -en, wdychanie *n.*

Ei'natmungsapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd *m.* do wziewania, wziewadło *n.*

Ei'n=ätzen, *va.* wytrawić co na czem (za pomocą gryzącej cieczy).

Ei'nauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oczlik zmienny (robak).

Ei'n=äugeln, *va.* okulizować, oczkować.

Ei'näugig, *adi.* jednooki.

Ei'n=ballen, (Einballie'ren), *va.* zapakować, obwinąć.

Ei'n=balſamieren, *va.* zabalsamować.

Ei'nbalſamierung, *sf. pl.* -en, zabalsamowanie *n.*

Ei'nband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, oprawa *f.* książki.

Ei'nbanddecke, *sf. pl.* -n, okładka *f.* książki.

Ei'nbanddeckel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Einbanddecke.

Ei'nbändig, *adi.* jednotomowy.

Ei'n=banſen, *va.* pokłaść (zboże) w sąsieki, zwieść do stodoły.

Ei'nbaſiſch, *adi.* jednozasadowy (chem.)

Ei'n=bauen, *va.* wbudować w co; wydać na koszta jakiej budowli; er hat in das Haus tauſend Gulden eingebaut włożył w ten dom tysiąc guldenów.

Ei'nbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, czólno *n.*

Ei'n=befehlen, *va.* befehle, befiehlſt, befiehlt ein, habe einbefohlen wpoić co w kogo przez rozkaz.

Ei'n=begreifen, begriff ein, habe einbegriffen, I. *va.* włączyć w co, umieścić w czem; II. **einbegriffen** *pp.* i *adi.* włączony, razem umieszczony, włącznie, włączywszy; die ganze Forderung die frühere Schuld miteinbegriffen cała należytość mieszcząc w niej i dawniejszy dług.

Ei'n=behalten, *va.* behalte, behältſt, behält, behielt ein, habe einbehalten, zatrzymać u siebie, nie wydać.

Ei'n=beißen, *vn.* i *vr.* biß ein, habe eingebiſſen, wkąsić

w co, wrazić w co zęby; sich in etwas — wežreć się w co, wgryźć się w co.

Ei'n=beizen, *va.* 1) zamarynować, włożyć w ocet, w sól; 2) wypalić w czem za pomocą gryzącej cieczy; Buchstaben in die Haut — wypalić litery w skórze.

Ei'n=bekennen, *va.* bekannte ein, habe einbekannt, wyznać co, przyznać się; sein Einkommen — wyznać (wyjawić) wysokość swych dochodów.

Ei'nbekenntnis, *sn.* =sses, *pl.* =sse, wykazanie *n.* (dochodów), wyjawienie *n.*, fasya *f.*

Ei'n=bekommen, *va.* bekam ein, habe einbekommen, dostać; seine Forderungen — dostać swe należytości.

Ei'n=berufen, *va.* berief ein, habe einberufen, wezwać, powołać, zwoływać.

Einbern'fer, *sm.* =s, *pl.* —, zwołujący *m.*

Ei'nberufung, *sf. pl.* =en, powołanie *n.* (do wojska).

Ei'nberufungskarte, *sf. pl.* =n, karta powolująca.

Ei'n=betten, *va.* 1) j—m —, umieścić kogo w pościeli; 2) einen Fluß — wprowadzić rzekę w łożysko.

Ei'n=beziehen, *va.* bezog ein, habe einbezogen, włączyć, policzyć w co; die Kosten nicht einbezogen nie licząc kosztów.

Ei'n=biegen, bog ein, habe eingebogen, I. *va.* wgiąć, zgiąć; mit eingebogenen Beinen z założonemi nogami; II. *vn.* wgiąć; um die Ecke — skręcić na rogu (ulicy); III. sich — *vr.* wgiąć się; IV. eingebogen, *pp.* i *adi.* zgięty, zagięty.

Ei'nbiegung, *sf. pl.* =en, wgięcie *n.*, zagięcie *n.*

Ei'n=bilden, *va.* 1) wmówić co w kogo, wmówić co komu; sich etw. — przedstawić, wyobrazić sobie co; das kann ich mir nicht — tego sobie wyobrazić nie mogę; 2) sich etw. — uroić sobie co; bilde dir das nicht ein niech ci się to nie roi po głowie; er hat sich dies fest und steif eingebildet nabił sobie tem głowę; 3) sich viel — mieć o sobie wielkie mniemanie, być zarozumiałym; darauf brauchst du dir nicht viel einzubilden nie masz się z tego tak pysznić; ein eingebildeter Mensch zarozumiały człowiek.

Ei'nbildung, *sf. pl.* =en, 1) wyobrażenie *n.*, przedstawienie *n.* sobie czego w myśli; 2) wyobraźnia *f.*; 3) urojenie *n.*, przywidzenie *n.*; das ist nur eine — von dir to tylko urojenie z twej strony; in der — krank sein chorować z przywidzenia; dein Unglück besteht nur in der — twe nieszczęście pochodzi tylko z przywidzenia; 4) zarozumiałość *f.*, zarozumienie *n.*; er ist voller — on jest bardzo zarozumiały; er hat eine große — auf sich on jest bardzo zarozumiały.

Ei'nbildungskraft, *sf.* wyobraźnia *f.*, fantazya *f.*

Ei'nbildungsvermögen, *sn.* =s, ob. Einbildungskraft.

Ei'n=binden, *va.* band ein, habe eingebunden, zawiązać co, obwiązać co, oprawić (książkę).

Ei'n=blasen, *va.* bläst, blies ein, habe eingeblasen, 1) wdąć, wdmuchać w co; (przen.) j—m etw. — szeptać komu co do ucha, podpowiedzieć komu co; ich habe ihm die ganze Rede eingeblasen podpowiedziałem mu całą mowę; 2) nabechtać kogo, aby . . .

Ei'nblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter jednolist *m.*, roślina mająca jeden liść.

Ei'nblattdruck, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pismo ulotne na jednej karcie, kartka ulotna.

Ei'nblattig, *adi.* ob. Einblätterig.

Ei'nblätt(e)rig, *adi.* 1) jednolistny; 2) jednokartkowy, na jednej kartce napisany.

Ei'n=bleuen, *va.* (także einbläuen) farbkować (bielizną); es hat mich viel Mühe gekostet, bis ich ihm das eingebläut habe kosztowało mnie wiele pracy, zanim mu to wbiłem w pamięć.

Ei'nblick, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rzut *m.* oka, wgląd *m.*, wglądnięcie *n.*; gewähre mir einen — in deine Bücher pozwól mi wglądnąć w twoje księgi.

Ei'n=blicken, *vn.* (h.) rzucić w co okiem, wglądnąć, zaglądnąć, popatrzyć na co.

Ei'n=bohren, I. *va.* wwiercić; ein Loch in ein Brett — wwiercić dziurę w deskę; II. *vn.* (h.) sich — *vr.* wwiercić się.

Ei'n=brechen, bricht, brach ein, habe eingebrochen, I. *va.* zburzyć, zwalić, rozebrać; ein Haus — zburzyć dom; II. *vn.* (s.) 1) załamać się, zapaść się; die Brücke ist plötzlich eingebrochen most nagle załamał się; das Eis ist unter ihm eingebrochen albo er ist auf dem Eise eingebrochen lód się pod nim załamał; 2) wkraść się dokąd (za pomocą wyłamania drzwi, okien itp.); die Diebe sind in dieser Nacht bei uns eingebrochen tej nocy wkradli się do nas złodzieje, wyłamawszy drzwi; (przen.) die Reiterei brach in den Feind ein konnica wpadła pomiędzy nieprzyjaciół; 3) nadejść niespodziewanie; die Nacht bricht ein noc nadchodzi; der Winter ist heuer vorzeitig eingebrochen zima tego roku przedwcześnie nas zaskoczyła; es sind viele Unordnungen eingebrochen wdarło się wiele nieporządków.

Ei'nbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, złodziej, włamywacz *m.*

Ei'nbrecherin, *sf. pl.* =innen, złodziejka *f.*, włamywaczka *f.*

Ei'nbrenne, *sf.* zaprażka, zasmażka *m.*

Ei'n=brennen, brannte ein, habe eingebrannt, I. *va.* wypalić, piętnować; man hat ihm ein Zeichen in die Stirn eingebrannt wypalono mu znak na czole; das Faß — wypalić beczkę (siarką); Mehl — zasmażyć mąkę, zrobić zasmażkę; eingebrannte Suppe zaprażkowa zupa; II. *vn.* wpalić się; die Kohle hat hier ein Loch eingebrannt węgiel tutaj dziurę wypalił; III. sich — *vr.* wskutek palenia zmniejszyć objętość swoją; der Kaffee brennt sich ein ubywa kawy przez palenie.

Ei'nbrennsuppe, *sf. pl.* =n, zupa zaprażkowa, falszywa.

Ei'n=bringen, *va.* brachte ein, habe eingebracht, 1) wnieść, wprowadzić, wwieźć; das Getreide in die Scheune — zwieźć zboże do stodoły; eine Forderung — ściągnąć należytość; eine Klage bei Gericht — wnieść skargę do sądu; einen Verbrecher —dostawić zbrodniarza; was hat ihm die Frau eingebracht? ile (majątku) wniosła mu żona? eingebrachtes Gut wniosek majątkowy (żony), posag; 2) przynosić (zysk), czynić dochód; das Feld bringt mir jährlich tausend Gulden ein pole przynosi mi rocznie tysiąc guldenów dochodu; 3) powetować, wynagrodzić stratę, nagrodzić; eine Zugsverspätung — odrobić, nadrobić spóźnienie pociągu; das läßt sich nicht — to się nie da powetować.

Ei'nbringlich, *adi.* uiszczalny, pewny, wypłacalny; -e Forderung wierzytelność uiszczalna.

Ei'nbringlichkeit, *sf. pl.* -en, uiszczalność *f.*, wypłacalność *f.*, pewność *f.*

Ei'nbringung, *sf. pl.* -en, wniesienie *n.*, ściągnięcie *n.*; — der Forderung ściągnięcie należytości.

Ei'nbrocke, *sf. pl.* -n, drobianka *f.*, kruszonka *f.*, to, co się wdrobiło (do zupy).

Ei'n=bröckeln, *va.* ob. Einbrocken.

Ei'n=brocken, *va.* wdrobić; Semmel in den Kaffee — wdrobić bułki do kawy; etw. einzubrocken haben mieć z czego żyć; sich etwas — nawarzyć sobie piwa; was er eingebrockt hat, mag er nun essen niech pije piwo, które nawarzył; da hast du ihm etwas Schönes eingebrockt toś mu nawarzył piwa.

Ei'nbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, 1) załamanie *n.* się (lodu, mostu); 2) wkradnięcie się gwałtowne, włamanie się; 3) wtargnięcie gwałtowne; der — des Feindes wtargnięcie nieprzyjaciela; 4) (przen.) der — der Dämmerung, der Nacht nadejście zmierzchu, nocy, zapadnięcie nocy.

Ei'nbruchsdiebstahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stähle, kradzież *f.* z włamaniem.

Ei'nbruchsicher, *adi.* pewny, zabezpieczony od włamania.

Ei'nbruchsversicherung, *sf.* 1) ubezpieczenie *n.* od włamania; 2) towarzystwo *n.* ubezpieczeń od włamania.

Ei'n=brühen, *va.* zaparzyć.

Ei'nbuchtung, *sf. pl.* -en, zatoka *f.*

Ei'nbug, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Einbiegung.

Ei'n=bündeln, *va.* zawiązać w co.

Ei'n=bürgern, I. *va.* 1) nadać komu obywatelstwo, policzyć kogo w poczet obywateli; er ist hier schon lange eingebürgert on już dawno jest tutaj obywatelem; 2) przyswoić, przyjąć; II. sich — *vr.* przyjąć gdzie obywatelstwo, zaaklimatyzować się; III. **eingebürgert**, *pp.* i *adi.* przyswojony, uobywatelony, naturalizowany, zaaklimatyzowany; ein eingebürgertes Wort przyswojone słowo; eine eingebürgerte Sitte przyjęty zwyczaj.

Ei'nbürgerung, *sf.* nadanie *n.* obywatelstwa; aklimatyzacya *f.*

Ei'nbuße, *sf.* strata *f.*, szkoda *f.*

Ei'n=büßen, *va.* zgubić, stracić, utracić, postradać.

Ei'n=dämmen, *va.* grobłą opatrzyć (rzekę), zatamować; die Leidenschaften — położyć tamę namiętnościom, zapanować nad namiętnościami.

Ei'ndämmung, *sf.* ogroblenie *n.*

Ei'n=decken, *va.* ein Dach — dachówkę wapnem pospajać; einen Weinstock — wino ziemią przysypać.

Ei'ndecker, *sm.* -s, *pl.* —, płaskolot jednonośny, jednopłatowiec *m.*

Ei'n=deichen, *va.* ob. Eindämmen.

Ei'ndeutig, *adi.* i *adv.* jednoznaczny (-nie), jedno znaczenie mający.

Ei'ndeutigkeit, *sf.* jednoznaczność *f.*

Ei'n=dicken, *va.* wygotować do gęstości.

Ei'n=dorren, *vn.* (ſ.) zeschnąć, wskutek schnięcia zmniejszyć swoją objętość.

Ei'n=drängen, I. *va.* wcisnąć, wpakować; II. sich — *vr.* wcisnąć się, wedrzeć się, wkręcić się, piąć się, wpakować się; sich in ein Amt — wedrzeć się na jaki urząd; sich in alles — mieszać się we wszystko.

Ei'n=drehen, *va.* wkręcić.

Ei'n=drillen, *va.* j—m etw. — wyuczyć kogo czego, wyćwiczyć kogo w czem; Rekruten — wyćwiczyć rekrutów.

Ei'n=dringen, *vn.* drang ein, bin eingedrungen, wcisnąć się, wtłoczyć się, wpakować się; das Wasser drang schon in den Kahn ein woda już się tłoczyła do łodzi; wtargnąć, najść; der Feind ist in die Stadt eingedrungen nieprzyjaciel wdarł się do miasta; (przen.); die Rede drang in die Gemüter der Zuhörer ein mowa głęboko się wcisnęła do umysłów słuchaczy; in die Gedanken j—s — wcisnąć się do czyjej myśli, zgłębić kogo.

Ei'ndringend, *adi.* i *adv.* ob. Eindringlich.

Ei'ndringlich, *adi.* i *adv.* przenikliwy (-nie), dobitny (-nie), wskróś przejmujący (-co), usilny (-nie); -er Verstand przenikliwy rozum; -e Rede dobitna mowa.

Ei'ndringlichkeit, *sf.* dobitność *f.*, przenikliwość *f.*, trafność *f.*, siła *f.*; die — der Rede siła mowy.

Ei'ndringling, *sm.* -s, *pl.* -e, intruz *m.*

Ei'ndringung, *sf.* wciśnięcie *n.* się, wtłoczenie *n.* się, wnikanie *m.*, przeniknięcie *n.*; wtargnięcie *n.*, inwazya *f.*

Ei'ndruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, 1) wciśnięcie *n.*, wyciśnięcie *n.*, wycisk *m.*, wgniecenie *n.*; 2) wrażenie *n.*; das Mädchen hat auf ihn einen großen — gemacht dziewczyna wielkie na nim zrobiła wrażenie; der erste — pierwsze wrażenie; die Kälte macht auf

mich keinen großen — zimno nie bardzo mi dokucza; Eindrücken leicht zugänglich, für Eindrücke leicht empfänglich wrażliwy.

Ei'n=drucken, *va.* wdrukować; die Holzschnitte sind an den gehörigen Stellen im Buche eingedruckt ryciny są w książce na odpowiednich miejscach umieszczone.

Ei'n=drücken, I. *va.* 1) wcisnąć, wtłoczyć; Butter in eine Büchse — wcisnąć masło do jaszczyka; 2) zgnieść; ein Ei — zgnieść jaje; einem Vogel den Kopf — zgnieść ptakowi głowę; 3) wycisnąć na czem; das Siegel auf einen Brief — wycisnąć pieczęć na liście; II. sich — *vr.* wcisnąć się, wtłoczyć się; dein Bild hat sich tief in mein Herz eingedrückt twój obraz głęboko się wyrył w mojem sercu; III. eingedrückt *pp.* i *adi.* =e Nase spłaszczony nos.

Ei'ndrücklich, *adi.* i *adv.* dokładny (-nie), dobitny (-nie), wyrazisty (wyraziście); j—m etw. — machen wbić komu co w pamięć.

Ei'ndrucksfähig, *adi.* wrażliwy.

Ei'ndrucksfähigkeit, *sf.* wrażliwość *f.*

Ei'ndrucksvoll, *adi.* pełen wrażenia.

Ei'ndrückung, *sf. pl.* =en, wciśnienie *n.*, wtłoczenie *n.*, wrażenie *n.*

Ei'n=dnseln, *vn.* (ſ.) zdrzemnąć się.

Ei'n=düten, *va.* zapakować, zawinąć w trąbkę.

Ei'ne, *fem.* od ein, einer ob. Ein.

Ei'n=eb(e)nen, *va.* przygładzić, wyrównać, wyniwelować.

Ei'n=eggen, *va.* wbronować, worać broną.

Ei'nen, *va.* ob. Einigen.

Ei'n=engen, *va.* ścieśnić, zmniejszyć (co do przestrzeni), zwężyć; ein durch steile Ufer eingeengter Fluß rzeka ścieśniona przez strome brzegi.

Ei'nengung, *sf. pl.* =en, ściśnienie *n.*, zmniejszenie *n.* (co do przestrzeni), zwężenie *n.*

Ei'ner, 1. *sm.* =s, *pl.* —, jedynka *f.*; II. ob. Ein.

Ei'n=erben, *va.* odziedziczyć, otrzymać w spadku.

Ei'nerlei, I. *adi.* i *adv.* jednaki (-ko), jednakowy (-wo); diese beiden Worte haben — Bedeutung oba te wyrazy mają jednakowe znaczenie; das ist mir — to mi obojętne; das ist ganz — to na jedno wyjdzie; II. *sn.* =s, bez *pl.* jedno i to samo; mein Leben ist ein ewiges — moje życie jest wiecznie jedno i to samo.

Ei'nerleiheit, *sf. pl.* =en, jednakowość *f.*; — des Anklanges jednogłośność *f.*

Ei'n=ernten, *va.* zebrać z pola, z ogrodu, sprzątnąć, zwieźć; Reichtümer — zebrać, nabyć bogactwa; Lob, Ruhm, Ehre — pozyskać chwałę, sławę, cześć.

Ei'nerntung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.*, żniwa *pl.*

Ei'nerſeits, ob. Einesteils.

Ei'nes, ob. Ein.

Ei'nesteils, *adv.* po części, z jednej strony; er hat — recht, anderenteils nicht ma po części słusznie, po części niesłusznie.

Ei'n=exerzieren, *va.* wprawić, wćwiczyć; Rekruten — wćwiczyć popisowych.

Ei'nfach, *adi.* i *adv.* 1) pojedynczy (-czo) tj. nie podwójny, nie złożony; =e Zahl liczba pojedyncza; das =e pojedyncza ilość; — Körper ciała nie złożone, elementarne; 2) prosty (-to), pospolity (-cie), skromny (-nie), niewykwintny (-nie); ein =er Mensch człowiek prosty, zwyczajny, skromny, szczery, otwarty; =e Sitten skromne obyczaje; =e Kleidung skromny strój; — gekleidet skromnie ubrany; =es Thema zwyczajny temat, łatwy przedmiot; =e Übertretung proste przekroczenie; die Sache ist sehr — to całkiem prosta (jasna) rzecz.

Ei'nfachheit, *sf.* prostota *f.*, skromność *f.*

Ei'n=fädeln, *va.* 1) nawlec (nitkę); 2) (przen.) mądrze co ułożyć, przebiegłe ukartować; eine Kabale — ułożyć intrygę; ein Gespräch — nawiązać rozmowę.

Ei'nfädelung, *sf.*, nawlekanie *n.*, nawiązanie *n.*

Ei'n=fahren, fährst, fährt, fuhr ein, habe eingefahren, I. *va.* 1) wwieźć, zwieźć do jakiego miejsca; das Getreide in die Scheune — zwieźć zboże do stodoły; 2) zaprawiać (konie) do jazdy wozowej, wprawić (konie) do pociągu; gut eingefahrene Pferde dobrze wprawione (wyćwiczone) konie; 3) zawadzić wozem i przewrócić; ein Tor — przewrócić bramę przez najechanie; 4) einen Weg — ujeździć, ubić drogę; II. *vn.* (ſ.) wjechać dokąd; in einen Schacht — spuścić się do kopalni in den Hafen — zawinąć do portu.

Ei'nfahrer, *sm.* =s, *pl.* —, wjezdnik *m.*

Ei'nfahrt, *sf. pl.* =en, wjazd *m.*

Ei'nfahrtwechſel, *sm.* =s, *pl.* —, zwrotnica wjazdowa (kol.).

Ei'nfahrtſignal, *sn.* =s, *pl.* =e, sygnał wjazdowy, sygnał wjazdu.

Ei'nfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, 1) wpadnięcie *n.*, wpadanie *n.*, ujście *n.*; — eines Flusses ins Meer ujście rzeki do morza; 2) wtargnięcie *n.*, napad *m.*, najazd *m.*, zagon *m.*; das Meer schützt uns vor plötzlichen Einfällen des Feindes morze chroni nas przed nagłymi napadami nieprzyjaciela; einen — tun, machen wtargnąć dokąd, wpaść dokąd; gewaltsamer — in fremdes Gut najście na cudzą własność; der — des Lichtes wpadanie światła; 3) = Einsturz zapadnięcie się *n.* (np. domu); 4) pomysł *m.*, myśl *f.*, koncept *m.*; ein kluger — mądry pomysł; ein witziger — dowcipny koncept; ein unsinniger — niedorzeczna myśl; er hat Einfälle wie ein altes Haus rusza konceptem jak martwe cielę ogonem; ich hatte den — przyszło mi na myśl.

Ei'n=fallen, falle, fällst, fiel ein, bin eingefallen, I. *vn.* (ſ.) 1) wpadać; die Feinde sind in

unſer Land eingefallen nieprzyjaciele wpadli (wtargnęli) do naszego kraju; die Sonnenſtrahlen fallen durch das Fenſter ein promienie słoneczne wpadają przez okno do pokoju; j—m in die Rede — przerwać komu mowę; hier fällt die Orgel ein tu wpadają organy, odzywają się organy; 2) zapaść się, zawalić się; das Haus iſt eingefallen dom zawalił się; ich glaubte, der Himmel fällt ein myślałem, że się niebo zapada, eingefallene Augen zapadł; oczy; 3) nastawać, nadchodzić powstać, zerwać się (o porach roku i zmianach pogody); der Sommer fällt ein nastaje lato, nadchodzi lato; der Froſt fällt ein bierze mróz; es fiel ſtürmiſches Wetter ein burza powstała, wieher się zerwał; die Nacht fällt ein noc zapada, noc nadchodzi; 4) wpaść na myśl, przyjść do głowy; es fällt mir gerade ein właśnie wpada mi na myśl; es fiel mir ein, ihn zu fragen przyszło mi do głowy zapytać go; das konnte ich mir unmöglich — laſſen o tem absolutnie nie mogłem pomyśleć; laß dir das ja nicht — niech ci się o tem nie roi po głowie; er redet, wie es ihm gerade einfällt gada co mu przyjdzie do głowy (co mu ślina na język przyniesie); II. eingefallen, *pp.* i *adi.* zapadnięty, wklęsły.

Ei'nfallspunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt *m.* wpadnięcia (wpadającego promienia światła).

Ei'nfallswinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt *m.* wpadania.

Ei'nfalt, *sf.* 1) prostota *f.*, naturalność *f.*, naiwność *f.*, niewymuszoność *f.*; 2) głupota *f.*, brak *m.* rozsądku, ograniczoność *f.* rozumu; er hat es nur aus — getan zrobił to jedynie z braku rozsądku.

Ei'n=falten, *va.* zawinąć, zapakować, sfałdować.

Ei'nfältig, *adi.* i *adv.* 1) prosty (-to), szczery (-rze), otwarty (-rcie), dobroduszny (-nie); 2) głupi (-io), durny (-no), głupowaty, ograniczony; er ſieht ſehr — aus wygląda bardzo głupio.

Ei'nfaltspinſel, *sm.* -e, *pl.* dureń *m.*, głupiec *m.*

Ei'n=falzen, *va.* falcować, wfugować.

Ei'nfalzung, *sf. pl.* -en, falcowanie *n.*, fugowanie *n.*

Ei'n=fangen, *va.* fängſt, fängt, fing ein, habe eingefangen, 1) złapać (i zamknąć); 2) ogrodzić.

Ei'nfärbig, *adi.* i *adv.* jednokołorowy (-wo), jednobarwny (-nie), jednego koloru; monotonny (-nie), jednostajny (-nie).

Ei'nfärbigkeit, jednobarwność *f.*, monotonność *f.*, jednostajność *f.*

Ei'n=faſſen, *va.* 1) wsypać w co (zboże w worki), wlać w co (wino w beczki); 2) oprawić; ein Bild in einen Rahmen — oprawić obraz w ramę; einen Stein in Gold — oprawić kamień w złoto; er verdient in Gold eingefaßt zu werden zasługuje na to, by go w złoto oprawić; 3) oblamować, obszyć; ein Kleid mit Bändern — obszyć suknię wstążkami; 4) obsadzić; ein Beet mit Buchsbaum — obsadzić grzędę bukszpanem; 5) otoczyć, opasać; ein Haus mit einer Mauer — otoczyć dom murem.

Ei'nfaſſung, *sf. pl.* -en, oprawianie *n.*; otaczanie *n.*; — der Quelle ujęcie *n.*, źródła, ocembrowanie *n.*; obsadzanie *n.*; lamowanie *n.*; łamówka *f.*, obszywka *f.*

Ei'nfaſſungsband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, oprawka *f.*, obszywka *f.*, łamówka *f.*

Ei'n=faulen, *vn.* (ſ.) wgnić, gnić od wierzchu ku środkowi.

Ei'n=fehmen, *va.* Schweine — wypędzić wieprze na paszę.

Ei'n=feilen, *va.* wypiłować (pilnikiem na czem).

Ei'n=fenzen, *va.* ociernić.

Ei'nfenzung, *sf. pl.* -en, ociernienie *n.*

Ei'n=fetten, *va.* napuścić tłuszczem.

Ei'nfettung, *sf. pl.* -en, napuszczenie *n.* tłuszczem.

Ei'n=feuchten, *va.* zwilżyć.

Ei'n=feuern, *vn.* (h.) napalić.

Ei'n=finden, ſich — *vr.* fand mich ein, habe mich eingefunden, stawić się, przybyć, przyjść, stanąć, przystąpić; ſich zur rechten Zeit — przybyć na czas; ſich an einem beſtimmten Ort — stawić się w oznaczonem miejscu; nach der Arznei fanden ſich Übelkeiten ein po zażyciu lekarstwa przystąpiły nudności; ſich in eine Sache — wprawić się w co, przyzwyczaić się do czego.

Ei'n=flechten, *va.* flechte, flichſt, flicht, flocht ein, habe eingeflochten, wpleść w co, wplątać; Blumen ins Haar — wpleść kwiaty we włosy; einen Scherz in ſeine Rede — wpleść żart do swej mowy; j—n in eine Sache — wplątać, zawikłać kogo w jaką sprawę.

Ei'nflechtung, *sf. pl.* -en, wplecenie *n.*, wplątanie *n.*

Ei'n=flecken, *va.* powalać, zabrukać, poplamić.

Ei'n=fleiſchen, *va.* używane tylko w *pp.* i *adi.* eingefleiſcht; ein eingefleiſchter Teufel wcielony dyabeł, istny dyabeł; ein eingefleiſchter Böſewicht zapamiętały łotr.

Ei'nfleiſchung, *sf. pl.* -en, wcielenie *n.*

Ei'n=flicken, *va.* włatać, wszyć; ein Wort in ſeine Rede — wtrącić jaki wyraz do swej mowy.

Ei'n=fliegen, *vn.* flog ein, bin eingeflogen, wlecieć dokąd.

Ei'n=fließen, *vn.* floß ein, bin eingefloßen, 1) wpływać, wpadać; da, wo der Rhein ins Meer einfließt tam, gdzie Ren wpada do morza; heute floß kein Geld in die Kaſſen ein dziś nie wpłynęły żadne pieniądze do kas; 2) (przen.) wywierać wpływ na kogo, wpływać na kogo; auf j—n ungünſtig — wywierać na kogo niekorzystny wpływ.

Ei'nfloſſig, *adi.* jednopletwowy.

Ei'n=flößen, *va.* flößte ein, habe eingeflößt, 1) sprawić, iżby co wpływało, wlewać; dem Kinde Milch — wlewać dziecku mleko do ust; 2) wpajać komu co, wzbudzić co w kim, natchnąć kogo czem; j—m Hoffnung — natchnąć kogo nadzieją; den

Kindern Achtung vor den Eltern — wpajać dzieciom uszanowanie ku rodzicom; j—m fałsche Grundſätze — napoić kogo fałszywemi zasadami; j—m Luſt zu etw. — dodać komu otuchy do czego; j—m eine Lehre — obznajomić kogo z jaką nauką; 3) spławić (drzewo) do jakiego miejsca.

Ei'nflößung, *sf. pl.* -en, wlewanie *n.*, wlanie *n.*, wpajanie *n.*

Ei'n-flüchten, *vn.* (ſ.) uciec do jakiego miejsca.

Ei'nflug, *sm.* -(e)s, *pl.* -flüge, wlecenie *n.*, wlot *m.*

Ei'nflugloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziura *f.* do wlatywania (np. w gołębniku).

Ei'nflügelig, *adi.* o jednym skrzydle.

Ei'nfluß, *sm.* -ſſes, *pl.* Einflüſſe, wpływ *m.* (w znaczeniu właśc. i przen.) der — der Warte in die Oder wpływ Warty do Odry; auf j—n einen großen — ausüben wywierać na kogo wielki wpływ; ein Mann von ſehr großem — człowiek bardzo wpływowy; er hat nicht den geringſten — on niema najmniejszego wpływu.

Ei'nflußlos, *adi.* bez wpływu.

Ei'nflußreich, *adi.* wielki wpływ mający, wpływowy, poważany; ſein -es Wort jego słowo wielką wagę mające.

Ei'nflüſterer, *sm.* -s, *pl.* sufler *m.*, ten, który podszeptuje.

Ei'n-flüſtern, *va.* podszepnąć komu co, szepnąć do ucha; das iſt ihm eingeflüſtert worden to mu ktoś podszepnął, tego go wyuczono.

Ei'nflüſterung, *sf. pl.* -en, szeptanie *n.* do ucha, podszepty *pl.*

Ei'n-fordern, (Einfodern), *va.* dopominać się, żądać, wymagać (zapłaty); ein Akzept — żądać zapłaty weksla; Steuern — ściągać podatki, pobierać podatki.

Ei'nforderung, *sf. pl.* -en, żądanie *n.* (zapłaty); dopominanie *n.* się, ściąganie *n.* (podatków), pobieranie *n.*, pobór *m.*

Ei'nförmig, *adi.* i *adv.* 1) jednakowy (-wo), jednokształtny (-nie); 2) jednostajny (-nie) wir führen ein ſehr -es Leben prowadzimy życie bardzo jednostajne.

Ei'nförmigkeit, *sf. pl.* -en, 1) jednakowość *f.*, jednokształtność *f.*; 2) jednostajność *f.*, brak *m.* odmiany.

Ei'n-freſſen, freſſe, frißt, fraß, hat eingefreſſen, I. *va.* (tylko przen.); viel Staub — nałykać się dużo kurzu; viel Ärger — połknąć wiele przykrości; II. *vn.* i *vr.* ſich in etw. — wżreć się w co, wgryźć się w co; die Säure hat ſich tief in den Stahl eingefreſſen kwas wgryzł się głęboko w stal.

Ei'n-fried(ig)en, *va.* ogrodzić, otoczyć.

Ei'nfried(ig)ung, *sf. pl.* -en, ogrodzenie *n.*, otoczenie *n.*

Ei'nfried(ig)ungsmauer, *sf. pl.* -n, mur *m.* (otaczający), wał *m.*

Ei'n-frieren, I. *va.* wprawić w stan zmarznięcia; II. *vn.* (ſ.) zamarznąć; III. eingefroren, *pp.* i *adi.* zamarznięty, zmarznięty.

Ei'n-fugen, *va.* wyfugować, zaczopować.

Ei'n-fügen, *va.* wprawić, wstawić.

Ei'nfügung, *sf. pl.* -en, wprawienie *n.*, wstawienie *n.*; wpojenie *n.*

Ei'nfügungsſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zdanie wtrącone, parenteza *f.*

Ei'nfuhr, *sf. pl.* -en, dowóz *m.*, wwożenie *n.*, dowożenie *n.*, import *m.*, importowanie *n.*, wprowadzanie *n.*

Ei'nfuhrartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł dowozowy, towar dowozowy.

Ei'nfuhrgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przywoźnictwo *n.*, przedsiębiorstwo dowozowe, handel dowozowy.

Ei'nfuhrhandel, *sm.* -s, handel dowozowy, importowy.

Ei'nfuhrverbot, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zakaz *m.* dowozu (towarów), zakaz *m.* importowania.

Ei'nfuhrwaren, *sf. pl.* towar dowozowy, importowy.

Ei'nfuhrzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło dowozowe, wwozowe, cło importowe.

Ei'nführbar, *adi.* dający się wprowadzić.

Ei'nführbarkeit, *sf.* możność *f.* wprowadzenia, możność *f.* dowozu; ich bezweifle die — dieſer Ware wątpię o możności wprowadzenia tego towaru.

Ei'n-führen, *va.* wprowadzić; j—n ins Zimmer — wprowadzić kogo do pokoju; j—n in eine Geſellſchaft — wprowadzić kogo do jakiego towarzystwa; neue Sitten — zaprowadzić nowe obyczaje; Waren — importować, dowozić towary; j—n in ein Amt — wprowadzić kogo w urzędowanie, instałować kogo; ein Geſetz — wprowadzić ustawę.

Ei'nführer, *sm.* -s, *pl.* —, wprowadziciel *m.*, importer *m.*

Ei'nführung, *sf. pl.* -en, wprowadzenie *n.*, zaprowadzenie *n.*, — in den Beſitz wprowadzenie w posiadanie, intromisya *f.*; — eines Geſetzes wprowadzenie ustawy.

Ei'nführungsfeierlichkeit, *sf. pl.* -en, uroczystość *f.* wprowadzenie, instałacya *f.*

Ei'nführungsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa wprowadzcza, zaprowadzająca.

Ei'nführungspatent, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, patent wprowadczy.

Ei'nführungsverordnung, *sf. pl.* -en, rozporządzenie, wprowadcze.

Ei'n-füllen, *va.* napełnić, w naczynia pozlewać.

Ei'nfüllung, *sf. pl.* -en, wlanie *n.*, napełnianie *n.*

Ei'nfüßig, *adi.* jednonogi, o jednej nodze.

Ei'ngabe, *sf. pl.* -n, podanie *n.*, prośba *f.*, memoryał *m.*, petycya *f.*

Ei'ngang, *sm.* -(e)s, *pl.* Eingänge, 1) wchód *m.*, wejście *n.* (tj. wchodzenie i miejsce którędy się wchodzi); das Haus hat zwei Eingänge dom ma dwa wejścia; man muß den Zoll beim -e der Ware entrichten cło należy opłacać przy wejściu

towaru; 2) wstęp *m.*; er hat mir den — verweigert zabronił mi wstępu; ich habe keinen — gefunden nie znalazłem przystępu; seine Bitten fanden keinen — jego prośby nie doznały spełnienia, nie zostały wysłuchane; im =e meiner Rede na wstępie mej mowy; 3) = Eingehen koniec *m.* (istnienia) das Blatt hat seinen — gefunden gazeta przestała istnieć; 4) wpływ *m.*, nadejście *n.*; der — des Geldes wpływ pieniędzy; der — der Briefe nadejście listów.

Ei'ngangs, *adv.* na wstępie, u wstępu.

Ei'ngangsgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, opłata *f.* od wejścia.

Ei'ngangspforte, *sf. pl.* =n, brama *f.* od wejścia, brama wchodowa, furtka *f.*, drzwi *pl.* od wejścia.

Ei'ngangstür, *sf. pl.* =en, ob. Eingangspforte.

Ei'ngangstor, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ob. Eingangspforte.

Ei'ngangszoll, *sm.* =(e)s, *pl.* =zölle, cło wchodowe.

Ei'n=geben, *va.* gebe, gibst, gibt, gab ein, habe eingegeben, dać komu co, zadać komu co; j—m eine Arzenei — dać komu lekarstwo; j—m Gift — zadać komu truciznę; j—m einen Gedanken — poddać komu jaką myśl, natchnąć kogo czem; das hat dir Gott eingegeben Bóg cię tą myślą natchnął; er gibt ihm immer ein, was er sagen soll zawsze mu podpowiada, co ma powiedzieć.

Ei'ngebildet, *adi.* i *pp.* od einbilden; 1) urojony, przywidziany; =e Schrecken malowane strachy; =e Krankheiten urojone choroby; 2) zarozumiały; ein =er Mensch zarozumiały człowiek.

Ei'ngeboren, *adi.* 1) jednorodzony; 2) w jakim kraju rodzony.

Ei'ngeborene(r), *sm.* =n, *pl.* =n, krajowiec *m.*, tubylec *m.*

Ei'ngebung, *sf. pl.* =en, poddawanie *n.*, natchnienie *n.*, podszept *m.*, inspiracya *f.*; auf wessen — hast du das getan? z czyjej namowy to zrobiłeś? den =en des Herzens folgen iść za popędem serca.

Ei'ngeburt, *sf.* rodowitość *f.*; j—m das =recht erteilen udzielić komu indygenat.

Ei'ngedenk, *adi.* (sein, einer Sache) (dosłownie: być pamiętnym na co) pamiętać o czem; sei deines Versprechens — pamiętaj o twej obietnicy; ich werde deiner Wohltat immer — bleiben nigdy nie zapomnę o twem dobrodziejstwie.

Ei'n=gehen, ging ein, bin eingegangen, I. *va.* (ſ. i h.) etw. — zgodzić się na co, przystać na co; er wollte die Wette nicht — nie chciał przystać na zakład; einen Vertrag — zawrzeć umowę; ſich mit etw. eingehend beſchäftigen zajmywać się czem dokładnie; II. *vn.* (ſ.) 1) wchodzić, wejść; er iſt durch dieſe Tür eingegangen wszedł przez te drzwi; bei j—m aus- und — często u kogo bywać; eingehende Ware wchodzące towary; 2) przychodzić, nadchodzić; die Briefe ſind noch nicht eingegangen listy jeszcze nie nadeszły; es ſind gute Nachrichten eingegangen nadeszły dobre wiadomości; 3) przestać istnieć, upaść, ustać; das Haus iſt eingegangen dom się zwalił; das Bankhaus geht ein dom bankowy przestaje istnieć; ſeine Wirtſchaft — laſſen zarzucić gospodarstwo; einen Garten — laſſen zaniedbać ogród; dieſes Geſchlecht geht ein ten ród wymiera; 4) wchodzić, wpływać; es iſt Geld in die Kaſſa eingegangen wpłynęły pieniądze do kasy; 5) wchodzić do głowy; die lateiniſche Sprache geht ihm ſchwer ein łacina nie łezie mu do głowy; 6) skurczyć się, ubyć; das Tuch iſt in der Krämpfe eingegangen sukna w stępowaniu ubyło.

Ei'ngehen, *sn.* 1) wejście *n.*; 2) nadejście *n.*; 3) upadek *m.*, koniec *m.* istnienia; 4) przystanie *n.* (na co), zgodzenie *n.* się, zgoda *f.*

Ei'ngeladene(r), *sm.* =n, *pl.* =n, zaproszony *m.*, gość *m.*

Ei'ngeleiſig, *adi.* jednotorowy, o jednym torze; eine =e Bahn kolej jednotorowa.

Ei'ngemachte(s), *sn.* =n, 1) potrawka *f.*; 2) konfitury *pl.*

Ei'ngenommen, *part.* od einnehmen i *adi.* uprzedzony; gegen j—n — przeciw komu uprzedzony; für j—n blind — ślepo do kogo przywiązany; von ſich ſehr — sein być o sobie bardzo uprzedzonym, być zarozumiałym; mein Kopf iſt heute — głowa mnie dziś boli.

Ei'ngenommenheit, *sf. pl.* =en, 1) uprzedzenie *n.*, przesąd *m.*; 2) zarozumiałość *f.*; 3) — des Kopfes oszołowienie *n.*, zamroczenie *n.*

Ei'ngerichte, *sn.* =s, rejestr *m.* (w zamku).

Ei'ngeſchlechtlich, *adi.* jednopłciowy.

Ei'ngeſchloſſenheit, *sf.* zamknięcie *n.*, odosobnienie *n.*, więzienie *n.*

Ei'ngeſchränkt, *part.* od einſchränken i *adi.* ograniczony.

Ei'ngeſchränktheit, *sf.* ograniczoność *f.*

Ei'ngeſeſſen, *adi.* zamieszkały, osiadły.

Ei'ngeſtändnis, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, wyznanie *n.*, zeznanie *n.*, przyznanie *n.* się.

Ei'n=geſtehen, *va.* i *vn.* (h.) geſtand ein, habe eingeſtanden, wyznać co, przyznać się do czego; er wollte den Diebſtahl nicht — nie chciał się przyznać do kradzieży; einen Irrtum — przyznać się do błędu.

Ei'ngeweide, *sn.* =s, *pl.* —, wnętrzności *pl.*, trzewy *pl.*, wnętrza *pl.*

Ei'ngeweidebruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche, przepuklina jelitowa.

Ei'ngeweihte(r), *sm.* =n, *pl.* =n, wtajemniczony.

Ei'ngewöhnen, I. *va.* przyzwyczaić; II. ſich — *vr.* przyzwyczaić się, przywyknąć.

Ei'ngezogen, *pp.* od einziehen i *adi.* odosobniony, osobny, samotny, odludny, daleki od świata, skromny, cichy; ein =es Leben führen prowadzić samotne życie; ein =er Menſch odludek *m.*, domator *m.*

Ei'ngezogenheit, *sf.* oddalenie *n.* od świata, życie ciche, samotne, skromne.

Ei'n=gießen, *va.* goß ein, habe eingegossen, nalać, wlać; reinen Wein — mówić całą prawdę; j—m Verstand — wlać komu rozum do głowy.

Ei'ngießung, *sf. pl.* -en, wlanie *n.*, nalanie *n.*

Ei'n=gipsen, *va.* zagipsować.

Ei'n=gittern, *va.* zakratować, zaopatrzyć kratą.

Ei'n=graben, grabe, gräbst, grub ein, habe eingegraben, I. *va.* zakopać, wkopać; wryć, wyryć; seinen Namen in einen Felsen — wyryć swoje imię na skale; II. sich — *vr.* 1) wkopać się, wryć się; diese Worte gruben sich tief in meinem Herzen ein te słowa głęboko się wryły w mem sercu; sich in Büchern — zakopać się w książkach; 2) okopać się, oszańcować się.

Ei'ngrabung, *sf. pl.* -en, 1) zakopanie *n.*, wkopanie *n.*; 2) okopanie *n.* się, oszańcowanie *n.* się.

Ei'n=gravieren, *va.* wyryć.

Ei'n=greifen, griff ein, habe eingegriffen, I. *vn.* 1) zaczepiać, chwytać; die Zähne greifen gut ein zęby dobrze zachodzą; die Schraube greift nicht ein śruba nie chwyta, nie zapuszcza się; 2) wtrącić się do czego, zapuścić się w co, interweniować; Sie müssen da — pan tu musisz interweniować; man muß kräftig — trzeba się chwytać dzielnych środków; die Strafe dotkliwa kara; 3) należeć do czego, zakrawać; das greift in die Physik ein to zakrawa na fizykę, to należy w obręb fizyki; 4) in die Saiten — uderzyć w struny; 5) in j—s Rechte — naruszyć czyje prawa; 6) (w myślistwie); der Hirsch greift ein jeleń głęboko trop zapuszcza; der Hund greift ein pies mocno tropi; II. eingreifend, *ppr.* i *adi.* zarywczy, chwytny; dobitny, dosadny.

Ei'n=grenzen, *va.* ograniczyć, zaopatrzyć granicami.

Ei'ngriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, najście *n.*, naruszenie *n.*, zamach *m.*, natarcie *n.*; zabieg *m.* (chir.); ein — in fremde Rechte naruszenie cudzych praw — in j—s Eigentum naruszenie czyjej własności.

Ei'nguß, *sm.* -sses, *pl.* -güsse, 1) nalewanie *n.*, wlewanie *n.*, wlew *m.*; 2) nalew *m.*, płyn na zioła wlewany; 3) forma w której się odlewa.

Ei'ngußtierchen, *sn.* -s, *pl.* —, wymoczek *m.*

Ei'ngußtrichter, *sm.* -s, *pl.* —, lejek *m.*

Ei'n=haken, *va.* i *vn.* (ſ.) nasiekać co do czego; rąbnąć w co.

Ei'n=haken, *va.* zahaczyć, założyć na hak, hak wbić w co.

Ei'n=häkeln, *va.* i sich *vr.* zahaczyć, zahaczyć się.

Ei'nhalt, *sm.* -(e)s, bez *pl.* zatrzymanie *n.*, zatamowanie *n.*, wstrzymanie *n.*; einem Kampfe — tun wstrzymać bitwę; den Mißbräuchen — tun położyć tamę nadużyciom; den Begierden — tun pohamować żądze.

Ei'n=halten, halte, hältst, hielt ein, habe eingehalten, I. *va.* 1) zatrzymać, wstrzymać; j—n — nie wypuszczać kogo z domu; 2) dotrzymać czego, wypełnić co; sein Versprechen — dotrzymać swego przyrzeczenia; den Voranschlag — trzymać się preliminarza; II. *vn.* 1) wstrzymać się, zatrzymać się; im Lesen — robić przestanki w czytaniu; halt ein! stój, wstrzymaj się! 2) mit dem Termin —, mit der Auszahlung — uiścić w terminie, zapłacić na czas.

Ei'nhaltung, *sf. pl.* -en, 1) wstrzymywanie *n.*, wstrzymanie *n.*; 2) dotrzymanie *n.*, dopilnowanie *n.*

Ei'n=hämmern, *va.* młotem wbić, wkuć.

Ei'n=handeln, *va.* 1) zakupić co, nabyć co w handlu; 2) w handel włożyć i stracić; er hat 10.000 Kronen eingehandelt stracił w handlu 10.000 koron; seinen guten Ruf — stracić swoje dobre imię.

Ei'n=händigen, *va.* wręczyć komu co, doręczyć.

Ei'nhändiger, *sm.* -s, *pl.* —, wręczyciel *m.*, doręczyciel *m.*

Ei'nhändigerin, *sf. pl.* -innen, wręczycielka *f.*, doręczycielka *f.*

Ei'nhändigung, *sf. pl.* -en, wręczenie *n.*, doręczenie *n.*

Ei'nhändigungsſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poświadczenie *n.* doręczenia, dowód *m.* doręczenia.

Ei'n=hängen, *va.* hängte ein, habe eingehängt zawiesić w czem; Ohrringe — zawiesić kolczyki w uszach; Türen — powstawiać drzwi; ein Rad — zahamować koło; die Hemmkette — podłożyć hamulec; das Dach — ustawić dach; sich — oprzeć się na czyjem ramieniu; sie gingen eingehängt szli pod ramię.

Ei'nhängung, *sf. pl.* -en, zawieszenie *n.*

Ei'n=hauchen, *va.* wetchnąć, wzionąć, wdmuchać; dem Volke Mut — natchnąć lud odwagą; Gott hat ihm diesen Gedanken eingehaucht Bóg go natchnął tą myślą.

Ei'nhauchung, *sf. pl.* -en, wdmuchanie *n.*, wdychiwanie *n.*; natchnienie *n.*

Ei'n=hauen, hieb ein, habe eingehauen, I. *va.* 1) wyrąbać na czem; ein Zeichen — wyrąbać znak; 2) wyrąbać, wybić; die Tür — wyważyć drzwi; II. *vn.* 1) ciąć, rąbać, siekać; in den Feind — uderzać w prawo i w lewo na nieprzyjaciela; 2) (przen.) smacznie zajadać.

Einhäufig, *adi.* jednopienne (bot.).

Ei'n=heben, *va.* hob ein, habe eingehoben, 1) die Tür — wstawić drzwi; 2) ściągać należytość; die Steuern — ściągać podatki, pobierać podatki.

Ei'nhebung, *sf. pl.* -en, pobór *m.*, ściąganie *n.*, odbieranie *n.*

Ei'nheber, *sm.* -s, *pl.* —, poborca *m.*

Ei'n=heften, *va.* wszyć; włożyć.

Ei'n=hegen, *va.* ob. Einfriedigen.

Ei'nhegung, *sf. pl.* -en, ob. Einfriedigung.

Ei'n=heilen, *vn.* (f.) die Kugel iſt in die Wunde eingeheilt kula została w zagojonej ranie.

Ei'nheimiſch, *adi.* swojski (nie zagraniczny), rodzinny, krajowy; =e Induſtrie przemysł krajowy; =e Krankheit choroba swojska, miejscowa; ich bin hier — jestem tutejszy, tu moje miejsce rodzinne; — werden oswoić się, zaaklimatyzować się.

Ei'n=heimſen, *va.* zabrać do domu, zwieźć do domu (np. zboże); er wird bei dieſem Geſchäfte großen Gewinn — przy tym interesie dużo skorzysta.

Ei'n=heiraten, *vn.* (h.) wejść dokąd przez małżeństwo; in eine Familie — wejść wskutek małżeństwa w jaką rodzinę; przystać do gruntu; in eine Stadt — wskutek małżeństwa dostać się do jakiego miasta.

Ei'nheit, *sf. pl.* =en, 1) jedność *f.* (jako liczba i przymiot); jednostka *f.*; jedynka *f.*; die Drei beſteht aus 3 =en trójka składa się z 3 jedności; die — der Handlung, des Ortes, der Zeit jedność akcyi, czasu, miejsca; 2) = Einzahl liczba pojedyncza; 3) (*fil.*) monada *f.*

Ei'nheitlich, *adi.* i *adv.* jednolity (-licie).

Ei'nheitlichkeit, *sf.* jednolitość *f.*

Ei'nheitspreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, cena jednolita.

Ei'nheitswurzel, *sf. pl.* =n, pierwiastek *m.* z jedności (mat.).

Ei'n=heizen, *vn.* (h.) zapalić; den Ofen albo im Ofen — zapalić w piecu; j—m — dogrzać komu, dopiec, nalać komu ukropu; gehörig — podpić sobie.

Ei'nheizer, *sm.* =s, *pl.* —, palacz *m.*

Ei'nheizung, *sf. pl.* =en, palenie *n.*, zapalenie *n.* w piecu, opalanie *n.*, ogrzewanie *n.*

Ei'n=helfen, helfe, hilfſt, half ein, habe eingeholfen, *vn.* (h.) pomagać komu, poddawać, podpowiadać komu, naprowadzać kogo.

Ei'nhelfer, *sm.* =s, *pl.* —, dopomagacz *m.*

Ei'nhellig, *adi.* i *adv.* zgodny (-nie), zgadzający się, jednomyślny (-nie); etwas — beſchließen jednomyślnie co postanowić.

Ei'nhelligkeit, *sf.* zgodność *f.*, jednomyślność *f.*

Ei'n=hemmen, *va.* zahamować; ein Rad — zahamować kolo.

Ei'nhenkelig, *adi.* o jednem uchu, z jednem uchem.

Ei'n=henken, *va.* ob. Einhängen.

Einher, *adv.* używane z czasownikami oznaczającymi poruszenie i najczęściej wcale się nie tłumaczy.

Einher'fahren, *vn.* fuhr einher, bin einhergefahren, jechać (w powozie).

Einher'fliegen, *vn.* flog einher, bin einhergeflogen, lecieć.

Einher'gehen, *vn.* ging einher, bin einhergegangen, iść, przechadzać się.

Einher'ſchreiten, *vn.* ſchritt einher, bin einhergeſchritten, sunąć się poważnym krokiem, przechadzać się poważnie (używane o obchodach uroczystych).

Einher'ziehen, *vn.* zog einher, bin einhergezogen, ob. Einherſchreiten.

Ei'n=hetzen, *va.* zaprawić do polowania (psa); (przen.) er iſt in das Geſchäft eingehetzt jest obeznany z tym interesem.

Ei'nhieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cięcie *n.*, natarcie *n.*

Ei'n=holen, *va.* 1) wyjść, wyjechać komu naprzeciw, wprowadzić go do jakiego miejsca; 2) dobiedz, dopędzić, dogonić kogo, dognać, doścignąć, dorównać komu w czem; einen Flüchtling — ująć zbiega; j—n im Lateiniſchen — dogonić kogo w łacinie; Verſäumtes — powetować co się zaniedbało, nagrodzić; 3) bei j—m einen Rat — zasięgnąć czyjej rady; eine Bewilligung — starać się o zezwolenie; ein Gutachten — zasięgnąć opinii; Kundſchaft — wysłać na zwiady.

Ei'nholung, *sf. pl.* =en, 1) wyjście *n.*, wyjechanie *n.* naprzeciw komu; 2) dogonienie *n.*, doścignienie *n.*; 3) zasięgnienie *n.* (rady).

Ei'nhorn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hörner, jednorożec *m.*

Ei'nhornig (Einhörnig), *adi.* jednorogi.

Ei'nhufer, *sm.* =s, *pl.* —, zwierzę całokopytowe, jednokopytne, mające nierozdwojone kopyta.

Ei'nhufig, *adi.* jednokopytny, całokopytowy, mający nierozdwojone kopyta.

Ei'n=hüllen, *va.* i ſich — *vr.* osłonić, owinąć; den Kopf in den Mantel — owinąć głowę płaszczem; das Geſicht in ein Tuch — osłonić twarz chustką; ſich in eine Decke — owinąć się koldrą; in den Schatten der Nacht eingehüllt osłoniony cieniem nocy; die Geſchichte dieſes Volkes iſt in dichtes Dunkel eingehüllt historya tego ludu zaciemniona jest grubą pomroką.

Ei'nhüllung, *sf. pl.* =en, obwinięcie *n.*, pokrycie *n.*, otulenie *n.*

Ei'nig, I. *adi.* 1) jedyny, nie mający sobie równego; der =e Gott jedyny Bóg; 2) zgodny; einig ſein zgadzać się; über ein Geſchäft — werden zgodzić się, dobić targu; die Meinungen ſind hierüber nicht — zdania o tem nie są zgodne ze sobą; ſie leben — miteinander zgodnie żyją ze sobą; wir können über den Preis — werden możemy się pogodzić co do ceny; ich bin darüber mit mir ſelbſt noch nicht — jeszcze się względem tego nie zdecydował; II. *pron.* =er, =e, =es, nieco, trochę; er hat noch =es Geld on jeszcze ma nieco pieniędzy; wir nahmen =en Vorrat mit wzięliśmy ze sobą trochę zapasu; =es Anſehen genießen cieszyć sie niejakiem poważaniem; nach =er Zeit po niejakim czasie; w liczbie mnogiej używane jako *pron.* lub rzeczownikowo; =e Gefangene kilku jeńców; =e der Gefangenen kilku z pomiędzy jeńców; einige — andere jedni — drudzy.

Ei'n(ig)en, I. *va.* 1) połączyć, złączyć; pojednać, pogodzić; II. ſich — *vr.* złączyć się, połączyć się, pojednać się, pogodzić się; pogodzić (się), zgodzić (się).

Ei'niger, *sm.* -s, *pl.* —, pojednawca *m.*, ugodziciel *m.*

Ei'nigermaßen, *adv.* poniekąd.

Ei'nigkeit, *sf.* 1) jedność *f.* (jako własność) np. die — Gottes jedność Boga; 2) zgoda *f.*; zwiſchen uns herrſcht größte — między nami panuje największa zgoda; — macht ſtark zgoda prowadzi do potęgi.

Ei'nigung, *sf. pl.* -en, 1) połączenie *n.*, zjednoczenie *n.*; 2) zgoda *f.*, ugoda *f.*, pojednanie *n.*

Ei'nigungsamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd pojednawczy, rozjemczy.

Ei'nigungsvertrag, *sm.* (e)s, *pl.* -verträge, układ pojednawczy, pakt ugodowy.

Ei'nimpfbar, *adi.* dający się zaszczepić.

Ei'nimpfbarkeit, *sf.* możność *f.* zaszczepienia.

Ei'n=impfen, *va.* zaszczepić; j—m die Blattern — zaszczepić komu ospę.

Ei'nimpfung, *sf. pl.* -en, zaszczepienie *n.*

Ei'n=jagen, I. *va.* wpędzić, napędzić dokąd; j—m Furcht — napędzić komu stracha; II. *vn.* (h.) in die Stadt — galopem wjechać do miasta.

Ei'njährig, *adi.* jednoroczny; -es Pferd koń *m.* roczniak; — Freiwilliger jednoroczny ochotnik (wojskowy).

Ei'n=jochen, *va.* zaprządz w jarzmo, ujarzmić.

Ei'n=kalken, *va.* owapnić; Felle — skóry wapnem smarować; ein Dach — dachówkę wapnem pospajać.

Ei'n=kämmen, *va.* wczesać.

Ei'n=kapſeln, *va.* i ſich —, *vr.* zasklepić, otorbić się.

Ei'n=kaſſieren, *va.* ściągnąć do kasy, zainkasować.

Ei'nkaſſierung, *sf. pl.* -en, ściągnięcie *n.* do kasy, zainkasowanie *n.*

Ei'n=kaſteln, *va.* = Einſperren.

Ei'n=kauen (Einkäuen), *va.* kaute ein, habe eingekaut, pożuty pokarm kłaść do gęby; j—m etw. — kłaść, wlewać komu co do głowy.

Ei'nkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* Einkäufe, 1) kupowanie *n.*, zakupywanie *n.*, nakupienie *n.*, kupno *n.*; 2) = Einkaufsgeld.

Ei'n=kaufen, *va.* 1) kupić, zakupić, nakupić; Waren — zakupić towarów; 2) wkupić; ſeine Frau in die Witwenkaſſe — wkupić żonę do kasy wdów; ſich in einen Penſionsverein — wkupić się do stowarzyszenia pensyjnego.

Ei'nkäufer, *sm.* -s, *pl.* —, kupujący *m.* (towary), ten, który zakupuje.

Ei'nkäuferin, *sf. pl.* -nen, kupująca *f.* (towary), ta, która zakupuje.

Ei'nkaufsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* towarów zakupowanych.

Ei'nkaufsgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, wkupne *n.*

Ei'nkaufspreis, *sm.* -es, *pl.* -e, cena *f.* kupna.

Ei'nkaufszeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* zakupna.

Ei'nkehle, *sf. pl.* -n, rowek *m.*, korytko *n.*, kąt wklęsły.

Ei'n=kehlen, *va.* rynienką opatrzyć, żłóbkować.

Ei'nkehr, *sf.* bez *pl.* 1) wstęp *m.*, wjazd *m.*, zajazd *m.*; ich werde bei dir — nehmen do ciebie zajadę; 2) miejsce *n.* zajazdu, popas *n.*, zajazd *m.*; 3) (przen.) wejście *n.* w siebie; in ſich ſelbſt — nehmen, halten wejść w siebie, zastanowić się nad sobą.

Ei'n=kehren, *vn.* 1) zajechać dokąd; in ein Hotel — zajechać do hotelu; für die Nacht — zajechać na nocleg; 2) (przen.) in ſich ſelbſt — wejść w siebie, zastanowić się nad sobą samym.

Ei'nkehrhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuſer, dom zajezdny, hotel *m.*, oberża *f.*

Ei'n=keilen, *va.* 1) klinami przytwierdzić, zabić, umocnić; 2) palką albo drągiem wbić; usilnie wpajać; j—m Gehorſam — nauczyć kogo kijami posłuszeństwa.

Ei'nkeilung, *sf. pl.* -en, przytwierdzenie *n.* (klinami), wklinowanie *n.*

Ei'n=kellern, *va.* spuścić do piwnicy (np. wino).

Ei'nkellerung, *sf. pl.* -en, spuszczenie *n.* do piwnicy.

Ei'nkerbung, *va.* naciąć, karby w czem powyrzynać; eine Schuld — dług karbem naznaczyć, zapisać, zakarbować dług.

Ei'nkerbung, *sf. pl.* -en, karb *m.* nakarbowanie *n.*, wkarbowanie *n.*, zakarbowanie *n.*

Ei'n=kerkern, *va.* uwięzić, wsadzić do więzienia.

Ei'nkerkerung, *sf. pl.* -en, uwięzienie *n.*, wtrącenie *n.* do więzienia, (wsadzenie *n.* do lochu, do kozy).

Ei'n=ketten, *va.* okuć w kajdany.

Ei'nkindſchaft, *sf.* 1) przysposobienie *n.* na syna lub córkę; 2) zrównanie *n.* prawa do sukcesyi dzieci różnego małżeństwa; 3) jednodziecięcość *f.*

Ei'n=kitten, *va.* na kit wlepić, kitem wlepić, przykitować.

Ei'nklagbar, *adi.* zaskarżalny, dający się zaskarżyć; dieſe Forderung iſt nicht — tej należytości nie można zaskarżyć.

Ei'nklagbarkeit, *sf.* możność *f.* zaskarżenia, zaskarżalność *f.*

Ei'n=klagen, *va.* zaskarżyć; eine Schuld — sądownie dochodzić zapłacenia długu; ſein Recht — dochodzić sądownie swego prawa.

Ei'n=klammern, *va.* zaklamrować; umieścić (jaki wyraz) w nawiasie, obwieść klamrą.

Ei'nklammerung, *sf.* -en, zaklamrowanie *n.*; umieszczenie *n.* w nawiasie.

Ei'nklang, *sm.* -(e)s, *pl.* Einklänge, zgodność *f.* dźwięku, zgodny dźwięk; zupełna zgoda, harmonia *f.*; wir leben miteinander im beſten — żyjemy ze sobą w najlepszej harmonii.

Ei'nklauig, *adi.* ob. Einhufig.

Ei'n=kleben, *va.* wlepić, wkłeić; ein Blatt in ein Buch — wkłeić kartkę w książkę.

Ei'nklebung, *sf. pl.* -en, wklejenie *n.*

Ei'n=kleiden, *va.* i ſich — *vr.* 1) ubrać, wdziać suknię; ſich neu — zaopatrzyć się w nowe suknie; 2) eine Nonne — oblec zakonnicę; 3) (przen.) ſeine Gedanken in Worte — nadać wyraz swym myślom, obłec swe myśli w wyrazy; eine Entſchuldigung gut — dobry pozór nadać tłómaczeniu się.

Ei'nkleidung, *sf. pl.* -en, 1) ubranie *n.*, ubiór *m.*, strój *m.*, przystrojenie *n.*; 2) obłóczyny *pl.* (zakonnicy); 3) (przen) przystrojenie *n.*, przyozdobienie *n.*; die — der Sache war glänzend przyozdobienie sprawy było świetne.

Ei'n=kleiſtern, *va.* wlepić co klajstrem.

Ei'n=klemmen, *va.* 1) przyskrzynić; j—m den Finger zwiſchen die Tür — przyskrzynić komu palec drzwiami; 2) (przen.) wprawić kogo w nieprzyjemne położenie.

Ei'nklemmung, *sf. pl.* -en, 1) przyskrzynięcie *n.*, uwięźnienie *n.*; 2) (przen.) wprawienie *n.* w nieprzyjemne położenie, przykre położenie.

Ei'n=klinken, I. *va.* 1) zamknąć na kłamkę; II. *vn.* (h.) zamknąć się na klamkę; die Tür klinkt nicht ein drzwi nie zamykają się na kłamkę.

Ei'n=klopfen, *va.* wbić, rozbić co pukając.

Ei'n=kneten, *va.* 1) zagnieść, ugnieść; den Teig — zagnieść ciasto; 2) wgnieść, gniotąc przydać; Roſinen in den Teig — wgnieść rodzynki do ciasta.

Ei'n=knicken, I. *va.* zginając nadłamać, złamać; II. *vn.* (ſ.) nałamać się, złamać się.

Ei'nknickung, *sf. pl.* -en, nadłamanie *n.*; załam *m.*, zagięcie *n.*

Ei'nknollig, *adi.* o jednej główce, o jednej cebuli.

Ei'n=knöpfen, *va.* wpiąć w dziurkę od guzika.

Ei'nknopfig, *adi.* o jednym pączku.

Ei'n=knüpfen, *va.* zawiązać w co.

Ei'nknüpfung, *sf. pl.* -en, związanie *n.*, zawiązanie *n.*

Ei'n=kochen, I. *va.* wygotować co, gotować co tak, by swoją objętość zmniejszyło; den Trank bis zum dritten Teile — wygotować napół aż do trzeciej części; Obſt — robić kompoty; II. *vn.* (ſ.) wygotować się, w gotowaniu zmniejszyć swoją objętość; den Trank bis zur Hälfte — laſſen dać się napojowi wygotować do połowy.

Ei'nkochung, *sf. pl* .-en, wygotowanie *n.*

Ei'n=koffern, *va.* zamknąć, schować do kufra.

Ei'n=kommen, *vn.* kam ein, bin eingekommen, 1) wchodzić dokąd, wpływać; heute iſt nichts in die Kaſſe eingekommen dziś nic nie wpłynęło do kasy; aus den Bergwerken kommt viel Geld ein z kopalni wpływa wiele pieniędzy; 2) podać (prośbę), wnieść podanie, ubiegać się o co; um eine Stelle — podać się o posadę; bei Gericht mit einer Beſchwerde — podać zażalenie do sądu; gegen ein Urteil — zrobić rekurs przeciw wyrokowi; um Kaſſation — podać prośbę o zniesienie wyroku; um etwas ſchriftlich — na piśmie o co prosić; 3) przyjść na myśl, do głowy; was kommt dir denn ein? co ci wpada na myśl?

Ei'nkommen, *sn.* -s, 1) podanie *n.* (prośby, skargi); ſein — fand keine Berückſichtigung jego podanie nie zostało uwzględnione; 2) *pl.* Einkünfte, dochód *m.*; er hat ein ſehr ſchönes — on ma bardzo ładne dochody ich lebe nur von meinem — żyję tylko z mego dochodu.

Ei'nkommenſteuer, *sf. pl.* -n, podatek dochodowy, podatek *m.* od dochodu.

Ei'n=koppeln, *va.* ob. Einfrieden.

Ei'nkoppelung, *sf. pl.* -en, ob. Einfriedung.

Ei'n=kramen, *va.* pochować, posprzątać.

Ei'n=kratzen, *va.* wydrapać, wyskrobać w czem; ſeinen Namen in eine Wand — wydrapać swoje imię w ścianie.

Ei'n=kreiſen, *va.* otoczyć w koło.

Ei'nkreiſung, *sf.* otoczenie *n.*

Ei'n=kriechen, *vn.* kroch ein, bin eingekrochen, 1) wczołgnąć się do jakiego miejsca.

Ei'n=kriegen, *va.* dostać; ſein Geld — dostać swe pieniądze; j—n — dopędzić kogo, złapać kogo.

Ei'n=kritzeln, *va.* nabazgrać w czem; etwas in ein Buch — nabazgrać co w książce.

Ei'n=krümmen, *va.* zakrzywić ku środkowi.

Ei'n=künfte, *sf. pl.* przychód *m.* dochód *m.*, dochody; ſeine — ſind ſehr bedeutend jego dochody są bardzo znaczne.

Ei'n=laden, lub ein, habe eingeladen, I. *va.* 1) naładować, władować; Waren in ein Schiff — władować towary na okręt; 2) zaprosić; j—n zu Tiſch — zaprosić kogo na obiad; 3) wezwać, zachęcić; der Schatten lud uns zur Ruhe ein cień nas zachęcał do spoczynku; II. **einladend** *ppr.* i *adi.* zapraszający, ujmujący, wabiący, przyjemny.

Ei'nlader, *sm.* -s, *pl.* —, zapraszający *m.*

Ei'nladerin, *sf. pl.* -nen, zapraszająca *f.*

Ei'nladung, *sf. pl.* -en, 1) naładowanie *n.*, załadowanie *n.*, władowanie *n.*; 2) zaproszenie *n.*, zaprosiny *pl.*; eine — annehmen przyjąć zaproszenie; auf ſeine — na jego wezwanie; einer — folgen przyjąć zaprosiny.

Ei'nladungsplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, plac ładunkowy, ładowisko *n.*

Ei'nladungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo zapraszające.

Ei'nladungsſchrift, *sf. pl.* -en, ob. Einladungsſchreiben.

Ei'nlage, *sf. pl.* -n, 1) załącznik *m.*, to co wewnątrz czego jest włożone (np. pismo

załączone, list załączony); 2) środek *m.*, część wewnętrzna (np. materyi); 3) wkładka *f.*, wkład *m.*, stawka *f.*; ich ziehe meine — zurück cofam moją wkładkę.

Ei'nlagekapital, *sn.* -(e)s, *pl.* -kapitalien, kapitał wkładowy, wkładka *f.*

Ei'nlager, *sn.* -s, *pl.* —, 1) obozowanie *n.*

Ei'nlagergeld, *sn.* -(e)s, kwaterunkowe *n.*

Ei'n-lagern, 1. *va.* 1) składać, dać na skład, zamagazynować; 2) wkwaterować; II. ſich — *vr.* 1) osadzić się; 2) wkwaterować się.

Ei'nlagerung, *sf. pl.* -en, 1) dawanie *n.* na skład, zamagazynowanie *n.*; 2) osadzenie *n.* się, osad *m.*; 3) wkwaterowanie *n.*

Ei'nlagsſchein, *sm.* -s, *pl.* -e, certyfikat *m.* wkładu, potwierdzenie *n.* wkładu.

Ei'n-langen, I. *va.* = Einreichen; II. *vn.* (f.) nadejść; der Brief iſt eingelangt list nadszedł; być podanym (o akcie urzędowym lub o prośbie); die Entſcheidung iſt noch nicht eingelangt rozstrzygnięcie jeszcze nie nadeszło.

Ei'nlaß, *sm.* -ſſes, *pl.* Einläſſe, 1) wpuszczenie *n.* dokąd wpust *m.*; 2) wejście *n.*, wchód *m.*, wstęp *m.*; der — iſt nicht geſtattet wstęp wzbroniony; hier iſt der — tutaj wejście.

Ei'n-laſſen, laſſe, läßt, ließ ein, habe eingelaſſen, I. *va.* wpuścić; den Feind in die Stadt — wpuścić nieprzyjaciela do miasta; Waſſer in den Teich — wpuścić wodę do stawu; einen Balken in eine Mauer — wpuścić belkę w mur; II. *vr.* ſich in etw. — wdać się w co; ich habe mich da in eine ſchlechte Spekulation eingelaſſen wdałem się tu w złą spekułacyę; ſich in einen Streit — wdać się w spór; ſich mit j—m — wdawać się z kim; przystać na co; darauf kann ich mich unter dieſen Bedingungen nicht — nie mogę na to przystać pod tymi warunkami; ich habe mich auf dieſen Gegenſtand zu weit eingelaſſen zanadto zapuściłem się w tę sprawę.

Ei'nlaßgeld, *sn.* -es, *pl.* -er, opłata *f.* od wejścia, wpustne *n.*, przypustne *n.*

Ei'nlaßkarte, *sf. pl.* -n, bilet *m.* do wejścia, bilet wstępu.

Ei'nlaſſung, *sf. pl.* -en, 1) wpuszczanie *n.*; 2) wdawanie się *n.* w rzecz.

Ei'nlaſſungsfriſt, *sf. pl.* -en, czasokres *m.* wdajności, wdajny, czasokres zapuszczalny.

Ei'nlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, 1) wbieżenie *n.*, wbieg *m.*; — eines Schiffes przypłynienie *n.*, zawinięcie *n.* (do portu) okrętu; 2) (przen). poczta *f.* (tj. pocztą nadeszłe papiery); ich habe den — noch nicht erledigt nie załatwiłem się jeszcze z pocztą.

Ei'n-laufen, lief ein, bin eingelaufen, I. *vn.* 1) wbiedz; das Schiff iſt (in den Hafen) eingelaufen okręt wbiegł (zawinął) do portu; das Schiff will — okręt ma zawinąć do portu; 2) przyjść, nadejść; es ſind keine neuen Nachrichten eingelaufen nie nadeszły żadne nowe wiadomości; 3) skurczyć się; das Tuch iſt beim Waſchen eingelaufen sukno skurczyło się w praniu; II. *va.* biegnąć zawalić; ein Tor — zawalić bramę.

Ei'n-laugen, *va.* naługować, namoczyć w ługu.

Ei'nlaugung, *sf. pl.* -en, naługowanie *n.*, namoczenie *n.* w ługu.

Ei'n-läuten, *va.* dzwonić na co, zapowiedzieć co przez dzwony; die Meſſe — d wonić na mszę.

Ei'n-leben, ſich — *vr.* wżyć się, przyzwyczaić się, zaaklimatyzować się; ſich in den Geiſt eines Dichters — wżyć się w ducha jakiego poety.

Ei'nlegegabel, *sf. pl.* -n, widelec składany.

Ei'nlegemeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, nóż składany.

Ei'nlegeſohle, *sf. pl.* -n, podeszwa do wkładania.

Ei'n-legen, 1. *va.* 1) włożyć w co; Holz in den Ofen — nałożyć drzewa do pieca; Geld in die Kaſſe — włożyć pieniądze do kasy; Heringe — namarynować śledzie; Gurken — zakisić ogórki; Waren — pochować towary; bei j—m Waren — złożyć u kogo towary; Reben — zasadzić szczepki; Bier oder Wein — wstawić piwo lub wino do piwnicy; Soldaten — umieścić gdzie żołnierzy, wprowadzić gdzie na załogę; das Meſſer — złożyć, zamknąć nóż; 3) załączyć; die Originalien bei der Inrotulierung der Akten — załączyć pierwopisma przy inrotułacyi aktów; 3) wykładać czem; mit Elfenbein — wykładać kością słoniową; eingelegte Arbeit wykładana robota; 4) Ehre, Lob, Ruhm — zjednać sobie zaszczyt, chwałę, sławę; 5) Proteſt — założyć protest; die Berufung — wnieść odwołanie; 6) für j—n ſein Wort — wstawić się za kim; II. ſich — *vr.* 1) położyć się do łóżka (wskutek choroby); 2) ſich bei j—m — zakwaterować się u kogo.

Ei'nleger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wkładający *m.*, wnoszący *m.* wkładkę; 2) obłąk *m.*, latorośl *f.*, szczep w ziemię wsadzony.

Ei'nlegerin, *sf. pl.* -nen, wnosząca *f.* wkładkę, wkładająca *f.*

Ei'nlegung, *sf. pl.* -en, włożenie *n.*, wkładanie *n.*

Ei'n-leimen, *va.* wkleić.

Ei'n-leiten, *va.* wprowadzić, rozpocząć, zagaić, wdrożyć, przygotować, ułożyć co; die Friedensverhandlungen — rozpocząć układy o pokój; einen Prozeß — rozpocząć proces; das Strafverfahren — zarządzić postępowanie karne; die Unterſuchung — wdrożyć śledztwo; die Debatte — zagaić rozprawę; das Geſpräch über etw. — naprowadzić na co rozmowę; es iſt das Nötige einzuleiten trzeba zarządzić, co należy.

Ei'nleitung, *sf. pl.* -en, 1) rozpoczęcie *n.*, wdrożenie *n.*, zarządzenie *n.* (np. procesu, śledztwa); 2) wstęp *m.* (do dzieła jakiego) introdukcya *f.*, zagajenie *n.*

Ei'n=lenken, *vn.* (h.) 1) wkierować w miejsce należne; mit dem Wagen in den Weg — z wozem skierować na drogę, wjechać na drogę; nach einer Abſchweifung vom Thema lenkte er wieder ein po zboczeniu skierował znowu mowę do tematu; um wieder einzulenken by wrócić do przedmiotu; er war ausgelaſſen, lenkt aber wieder ein był rozpustny, ale znów wraca na dobrą drogę; 2) nastawić (med.).

Ei'nlenkung, *sf. pl.* =en, wkierowanie *n.* na dobre miejsce, opamiętanie *n.* się, zwrócenie *n.*, nawrócenie *n.* się, powrót *m.* na dobrą drogę; 2) nastawienie *n.* (med.).

Ei'n=lernen, *va.* wyuczyć się czego na pamięć.

Ei'nleſebrettchen, *sn.* =s, *pl.* —, nasnuwaczka *f.*, deszczułka *f.* z dziurkami, za pomocą której przędza się nasnuwa.

Ei'n=leſen, las ein, habe eingeleſen, I. *va.* zebrać, nagromadzić; II. ſich — *vr.* wczytać się w co; ſich in einen Dichter, in ein Werk — wczytać się w jakiego poetę, w jakie dzieło, oswoić się z nim (z niem) przez czytanie.

Ei'n=leuchten, I. *vn.* (h.) być jasnym, łatwym do pojęcia; das kann mir nicht — tego nie mogę pojąć; II. einleuchtend *ppr.* i *adi.* jasny, zrozumiały, przekonywujący; =er Beweis jasny dowód.

Ei'n=liefern, *va.* dostawić, przystawić; Geld in die Kaſſe — wnieść pieniądze do kasy; einen Verbrecher — dostawić zbrodniarza.

Ei'nlieferung, *sf. pl.* =en, przystawienie *n.*, dostawienie *n.*, oddanie *n.*

Ei'nlieferungsſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poświadczenie *n.* dostawienia.

Ei'nlieferungszeit, *sf. pl.* =en, termin *m.* dostawienia.

Ei'n=liegen, lag ein, bin eingelegen, I. *vn.* 1) mieszkać gdzie; 2) być włączonym do czego; II. einliegend, *ppr.* i *adi.* załączony, przyłączony, umieszczony we środku.

Ei'nlieger, *sm.* =s, *pl.* —, komornik *m.*

Ei'n=lochen, *va.* zrobić dziurę, przedziurawić.

Ei'n=logieren, (wym: łożiren), I. *va.* wkwaterować kogo gdzie, dać mu mieszkanie; II. ſich — *vr.* wkwaterować się, zamieszkać gdzie.

Ei'nlogierung, *sf. pl.* =en, umieszczenie *n.*, wkwaterowanie *n.*, zamieszkanie *n.*

Ei'n=löſen, *va.* zakupić; wykupić, ściągać do kasy (bilety bankowe); einen Wechſel — zapłacić weksel; ſein Wort — dotrzymać słowa; ein Pfand — wykupić zastaw.

Ei'nlöſer, *sm.* =s, *pl.* —, wykupujący *m.*

Ei'nlöſung, *sf. pl.* =en, wykup *m.*, wykupienie *n.*, odkup *m.*; — des Papiergeldes wymiana pieniędzy papierowych; — von Gründen wykupno gruntów.

Ei'nlöſungsamt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd wykupniczy.

Ei'nlöſungsrecht, *sn.* =es, *pl.* =e, prawo *n.* wykupna, prawo odkupu.

Ei'nlöſungsſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, bilet wykupny.

Ei'n=löten, *va.* wlutować.

Ei'nlötung, *sf. pl.* =en, wlutowanie *n.*, zalutowanie *n.*

Ei'n=lügen, log ein, habe eingelogen, I. *va.* j—m etw. — kłamliwie wmówić co w kogo; II. *vr.* wełgać się.

Ei'n=lullen, *va.* uśpić, ułułać.

Ei'n=machen, *va.* 1) wsadzić, włożyć, zawiązać, zawinąć w co; 2) Teig — zarobić ciasto; Kalk — rozrobić wapno; 3) zaprawić, zamarynować (np. ryby), zakisić (ogórki); 4) usmarzyć w cukrze (owoce, konfitury).

Ei'nmähdig, *adi.* raz dający się kosić; =e Wieſe łąka, którą tylko raz kosić można.

Ei'n=mahlen, *va.* zemleć na zapas.

Ei'n=mahnen, *va.* upominać się, dopominać się czego; eine Schuld — upominać się o dług.

Ei'nmahnung, *sf. pl.* =en, upominanie *n.* się, dopominanie *n.* się.

Ei'n=maiſchen, *va.* Malz — zarobić słód, zacierać słód.

Ei'nmaiſchung, *sf. pl.* =en, zacier *m.*

Ei'nmal, *adv.* 1) raz, jeden raz; ich habe ihn nur — geſehen widziałem go tylko raz; — eins iſt eins jeden raz jeden jest jeden; — iſt keinmal raz a nie to jedno; ein für allemal raz na zawsze; auf — naraz, nagle, niespodzianie; auf — erhob ſich ein Sturm naraz zerwała się burza; — ſo — ſo raz tak, drugi raz inaczej; 2) razu pewnego, kiedyś, niegdyś, ongi (o przeszłości i o przyszłości) er fragte mich — pytał mnie kiedyś; es war — ein Mann był niegdyś człowiek; er wird es doch — erfahren przecież się kiedyś o tem dowie; nicht — nawet nie; ich kenne ihn nicht — ja go nawet nie znam; komm — zu mir przyjdź kiedy do mnie; wenn ich wieder — bei dir ſein werde jak kiedy znowu będę u ciebie; kommſt du endlich —? przecieżeś przyszedł? ſtellen Sie ſich — vor przedstaw pan sobie; er iſt — ſo jest już jaki; hören Sie —! słuchaj no pan!

Einmalei'ns, *sn. indec.* tablica *f.* Pytagorasa, tabliczka mnożenia.

Ei'n=marinieren, *va.* zamarynować.

Ei'nmarſch, *sm.* =es, *pl.* =märſche, wejście *n.* (maszerujących).

Ei'n=marſchieren, *vn.* (ſ.) wejść, wkroczyć, wmaszerować.

Ei'nmaß, *sn.* =es, ubytek *m.* zboża (np. przez wyschnięcie), zmniejszenie *n.* się.

Ei'nmaſter, *sm.* =s, *pl.* —, okręt jednomasztowy.

Ei'nmaſtig, *adi.* o jednym maszcie; ein =es Schiff okręt jednomasztowy.

Ei'n=mauern, *va.* wmurować, zamurować, obmurować, murem opasać.

Ei'nmauerung, *sf. pl.* =en, wmurowanie *n.*, zamurowanie

n., obmurowanie *n.*, opasanie *n.* murem.

Ei'n=meißeln, *va.* dłutem wyrobić, wyżłobić, dłutem wybić w czem.

Ei'n=mengen, *va.* i *vr.* ob. Einmiſchen.

Ei'nmengſel, *sn.* =s, *pl.* —, przymieszanka *f.*, przymieszka *f.*

Ei'nmengung, *sf. pl.* =en, przymieszanie *n.*, wmieszanie *n.* się.

Ei'n=meſſen, meſſe, miſſeſt, i mißt, mißt ein, maß ein, habe eingemeſſen, I. *va.* odmierzyć, wmierzyć, mierząc wsypać lub nalać; Korn in einen Sack — odmierzyć żyta do worka; Bier in den Krug — odmierzyć piwa do dzbanka; II. ſich — *vr.* w mierzeniu ubyć, weschnąć.

Ei'n=mieten, I. *va.* j—n — nająć dla kogo pomieszkanie; II. ſich — *vr.* nająć sobie u kogo pomieszkanie.

Ei'nmieter, *sm.* =s, *pl.* —, lokator *m.*, najmujący *m.* pomieszkanie.

Ei'n=miſchen, I. *va.* 1) wymieszać z czem, przymieszać do czego; Mehl zum Teige — wymieszać mąkę z ciastem; 2) wmieszać, przymieszać do czego; in die Rede fremde Worte — wmieszać do mowy obce słowa; II. ſich — *vr.* wmieszać się do czego; ſich in ein Geſpräch — wmieszać się do jakiej rozmowy.

Ei'nmiſchung, *sf. pl.* =en, wmieszanie *n.* się, wtrącenie *n.* się do czego, interwencya *f.*

Ei'n=münden, *va.* wpadać, wlewać się.

Ei'nmündung, *sf. pl.* =en, ujście *n.* (rzeki), miejsce *n.* wplynienia do drugiej rzeki lub morza.

Ei'n=münzen, *va.* wybić na pieniądze, wypotrzebować w menniey; alles Silber — wybić wszystko srebro.

Ei'n=münzung, *sf. pl.* =en, wybicie *n.* na pieniądze.

Ei'nmütig, *adi.* i *adv.* jednomyślny(-nie), zgodny(-nie).

Ei'nmütigkeit, *sf.* jednomyślność *f.*, zgodność *f.*

Ei'n=nageln, *va.* przybić w środku gwoździami.

Ei'n=nagen, ſich — *vr.* wgryźć się; der Kummer hat ſich in mein Herz eingenagt zmartwienie wgryzło się do mego serca.

Ei'n=nähen, *va.* wszyć, wyszyć na czem.

Ei'nnahme, *sf. pl.* =n, 1) wzięcie *m.*, zdobycie *n.*; die — einer Feſtung zdobycie twierdzy; 2) pobieranie *n.*, odbieranie *n.*, (podatków); 3) dochód *m.*, przychód *m.*; die Ausgaben dürfen die =n nicht überſteigen wydatki nie powinny przekraczać dochodów.

Ei'nnahmsbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* dochodów, księga przychodów.

Ei'nnahmsgebühr, *sf. pl.* =en, należytość poborowa.

Ei'nnahmskaſſe, *sf. pl.* =n, kasa poborowa.

Ei'nnahmspoſten, *sm.* =s, *pl.* —, część *f.* przychodu; das iſt für mich ein wichtiger — to dla mnie ważna część przychodu.

Ei'nnehmbar, *adi.* dający się zdobyć; dieſe Feſtung iſt nicht — ta twierdza nie jest do zdobycia.

Ei'n=nehmen, nahm ein, habe eingenommen, I. *va.* 1) wziąć do siebie; in das Schiff — wziąć na okręt; das Schiff hat Waſſer eingenommen okręt nabral świeżej wody; eine Beſatzung — przyjąć załogę; das Mittageſſen — zjeść objad; ich habe heute noch nichts eingenommen jeszcze dziś nic nie jadłem; eine Arznei — zażyć lekarstwo; 2) wziąć, zająć, zdobyć, opanować; eine Feſtung — zdobyć twierdzę; 3) zajmować; eine Stelle — zajmować jakie miejsce (jaki urząd); nehmen Sie indeſſen meinen Platz ein zajmij pan tymczasem moje miejsce; er nimmt das ganze Stockwerk ein on zamieszkuje całe piętro; der Tiſch nimmt viel Raum ein stół zabiera wiele miejsca; die Furcht hat die Gemüter eingenommen strach opanował umysły; der Wein nimmt den Kopf ein wino idzie do głowy, upaja; j—n mit etw. — zająć kogo czem; j—n für ſich — ująć kogo sobie; j—n gegen j—n — uprzedzić kogo przeciw komu; ſich von Vorurteilen — lassen dać się opanować przesądom; von Vorurteilen eingenommen pełen przesądów; für j—n eingenommen uprzedzony o kim; gegen j—n eingenommen uprzedzony przeciw komu; 4) pobierać, odbierać, utargować, mieć dochód; er nimmt aus ſeinen Gütern viel Geld ein pobiera ze swych dóbr wiele pieniędzy; II. einnehmend, *ppr. adi.* ujmujący, pociągający ku sobie; er hat ein =es Äußere ma ujmujący wygląd.

Ei'nnehmer, *sm.* =s, *pl.*, — poborca *f.*, akcyźnik *m.*

Ei'nnehmerin, *sf. pl.* =nen, poborczyni *f.*; żona *f.* poborcy.

Ei'nnehmung, *sf. pl.* =en, ob. Einnahme.

Ei'n=nicken, *vn.* (ſ.) zadrzymać, zdrzemnąć się (kiwając głową).

Ei'n=nieten, *va.* wnitować, zanitować, wklepać.

Ei'n=niſten, ſich — *vr.* wgnieździć się gdzie, zagnieździć się, rozgościć się; die Sorge niſtet ſich im Herzen ein troska zagnieździa się w sercu; ſich bei j—m — zagnieździć się u kogo, rozgościć się u kogo.

Ei'nniſtung, *sf. pl.* =en, wgnieżdzenie *n.* się, zagnieżdzenie *n.* się.

Ei'n=nötigen, *va.* j—m etw. — przyniewolić kogo do czego; j—m das Eſſen — przymusić kogo do jedzenia.

Ei'nöde, *sf. pl.* =n, pustka *f.*, pustkowie *n.*, pustynia *f.*, samotność *f.*, osobność *f.*

Ei'nohr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jednouchy *m.*, jedno ucho mający, o jednem uchu.

Ei'nöhrig, *adi.* ob. Einohr.

Ei'n=ölen, *va.* napuścić olejem, nasmarować oliwą, natrzeć oliwą.

Ei'nölung, *sf. pl.* =en, nasmarowanie *n.* olejem lub oliwą.

Ei'n=ordnen, *va.* uporządkować, wszykować, ustawić na właściwem miejscu.

Ei'nordnung, *sf. pl.* =en, uporządkowanie *n.*, wszykowanie *n.*, ustawienie *n.* na właściwem miejscu.

Ei'n=packen, *va.* wpakować, zapakować; die Kleider in den Koffer — zapakować suknie do kufra; wkładać, ułożyć; (przen) packen Sie mit ihren Komplimenten ein zachowaj pan dla siebie swoje komplimenty; einen Verweis — dostać naganę, dostać nosa; kalt — zawijać w mokre prześcieradła.

Ei'npackung, *sf. pl.* =en, zapakowanie *n.*, opakowanie *n.*; kalte =en zimne zawijania.

Ei'n=pappen, *va.* wlepić, wkleić.

Ei'n=paschen, *va.* przemycić (dokąd towar).

Ei'n=passen, I. *va.* dostosować, dostroić, wprawić szczelnie; II. *vn.* (h.) pasować w co, stosować się, przypadać, mieć odpowiednią objętość do wsadzenia szczelnie.

Ei'n=passieren, *vn.* (ſ.) wejść, wjechać, być wprowadzonym; die Waren ſind ſchon einpaſſiert towary już weszły.

Ei'n=pauken, *va.* j—m etw. — wbić komu co pałką do głowy.

Ei'npauker, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.*, korepetytor *m.*, instruktor *m.*

Ei'n=peitſchen, *va.* j—m etw. — biczem zniewolić kogo do czego; z trudem nauczyć kogo czego.

Ei'nperſönig (Einperſönlich), *adi.* jednoosobowy.

Ei'n=pfählen, *va.* ogrodzić palami, opasać, opalisadować, dać sztachety około czego.

Ei'npfählung, *sf. pl.* =en, ogrodzenie *n.*, opalisadowanie *n.*, osztachetowanie *n.*

Ei'n=pfarren, *va.* wcielić do parafii; ein Eingepfarrter wcielony do parafii, parafianin *m.*

Ei'n=pfeffern, *va.* opieprzyć, obsypać pieprzem, zamarynować w pieprzu.

Ei'n=pferchen, *va.* wtłoczyć, umieścić wiele ludzi lub rzeczy na ciasnym obszarze.

Ei'n=pflanzen, *va.* zaszczepić; dem Geiſte, der Seele, dem Herzen etw. — zaszczepić co w umyśle, w duszy, w sercu; eingepflanzt wkorzeniony, wrodzony.

Ei'npflanzung, *sf. pl.* =en, zaszczepienie *n.*, zasadzenie *n.*

Ei'n=pflaſtern, *va.* 1) otoczyć brukiem; 2) wbrukować w co; 3) pokryć plastrami.

Ei'n=pflügen, *va.* worać.

Ei'n=pfropfen, *va.* zaszczepić, wszczepić; (przen.) j—m etwas — wpoić w kogo co, nakłaść mu co do głowy; eingepfropft zaszczepiony z natury, wrodzony.

Ei'npfropfung, *sf. pl.* =en, wszczepienie *n.*, zaszczepienie *n.*

Ei'npfündig, *adi.* jednofuntowy.

Ei'n=pichen, *va.* wlepić smołą, wlepić na smołę.

Ei'n=pinſeln, *va.* pędzlem wsmarować w co.

Ei'n=planken, *va.* oparkanić, otoczyć parkanem, ogrodzić parkanem.

Ei'n=plump(ſ)en, *vn.* (ſ.) niezgrabnie wpaść w co.

Ei'n=pökeln, *va.* nasolić, w sól położyć, zamarynować.

Ei'npökelung, *sf. pl.* =en, nasolenie *n.*, włożenie *n.* w sól, zamarynowanie *n.*

Ei'n=prägen, *va.* i ſich — *vr.* wycisnąć co na czem, wybić; j—m etwas — wbić komu co w pamięć, wpoić w kogo co; dem Gedächtniſſe — wbić w pamięć; ſein Bild hat ſich meinem Herzen tief eingeprägt obraz jego głęboko utkwił w mem sercu.

Ei'nprägung, *sf. pl.* =en, wpojenie *n.*, wrażenie *n.*

Ei'n=preſſen, *va.* wprasować, wtłoczyć, wcisnąć, ścisnąć.

Ei'npreſſung, *sf. pl.* =en, wprasowanie *n.*, wtłoczenie *n.*, wciśnienie *n.*, przyciśnienie *n.*

Ei'n=proben, **Ei'n=probieren**, *va.* wypróbować, ćwiczyć.

Ei'n=prügeln, *va.* j—m etwas — kijem wbić komu co w pamięć.

Ei'n=pudern, *va.* upudrować, wypudrować.

Ei'n=pumpen, *va.* wpompować, napompować (do czego).

Ei'n=puppen, ſich — *vr.* zapoczwarzyć się.

Ei'npuppung, *sf. pl.* =en, poczwarzenie *n.* się.

Ei'n=quartieren, I. *va.* wkwaterować, zakwaterować, rozlokować w kwatery; II. ſich — *vr.* zakwaterować się, wkwaterować się; ſich bei j—m — rozgościć się u kogo.

Ei'nquartierung, *sf. pl.* = u, 1) kwaterunek *m.*, rozlokowanie *n.*, wkwaterowanie *n.* (wojska); 2) załoga *f.*

Ei'n=quellen, *va.* namoczyć (groch, nasienie).

Ei'n=quetſchen, *va.* 1) wcisnąć, wtłoczyć, wgnieść w co; 2) zgnieść (przez cisnięcie).

Ei'n=quirlen, *va.* wlać i kołotuszką zamącić.

Ei'n=rahmen, *va.* oprawić w ramy lub ramki, opatrzyć ramkami.

Ei'nrahmung, *sf. pl.* =en, 1) oprawienie *n.* w ramy; 2) ramy *pl.*, ramka *f.*

Ei'n=ramme(l)n, *va.* wbić kafarem w ziemię.

Ei'n=rangieren (wym.: ranżiren) *va.* wcielić, włączyć, przyłączyć.

Ei'nrangierung, *sf. pl.* =en, wcielenie *n.* (do pułku), włączenie *n.* przyłączenie *n.*

Ei'n=rauchen, *vimprs.* es raucht ein, dymi się do jakiego miejsca.

Ei'n=räuchern, *va.* nakadzić co, wykadzić, okopcić.

Ei'n=räumen, *va.* 1) umieścić gdzie; Waren irgendwo — umieścić gdzie towary; 2) j—m etwas — ustąpić komu czego; er hat mir einen guten Platz eingeräumt dobre mi dał miejsce, dobrze mnie umieścił; ich kann Ihnen eine Stube zum Wohnen — mogę panu ustąpić jednego pokoju na pomieszkanie; 3) pozwolić na co, ustąpić, przystać na co; Sie räumen ihm zu viel ein za wiele mu pan pozwalasz, koncedujesz, pobłażasz, dajesz wolności; j—m eine Befugnis — dać komu jakie upoważnienie; eine Hypothek — zezwolić na hipotekę; ein Recht — przyznać jakie prawo; ein Vorrecht — od-

stąpić pierwszeństwa; ein Servitut — dozwolić służebności; 4) =des Bindewort spójnik przyzwalający.

Ei'nräumung, *sf. pl.* =en, 1) umieszczenie *n.*, pomieszczenie *n.*; 2) ustąpienie *n.*, koncesya *f.*, pozwolenie *n.*

Ei'nräumungsſatz, *sm.* =es, =ſätze, zdanie przyzwolone.

Ei'n=rechnen, *va.* wrachować, wliczyć; ich habe die Auslagen eingerechnet wliczyłem w to wydatki.

Ei'nrechnung, *sf. pl.* =en, wrachowanie *n.*, wliczenie *n.*, policzenie *n.*, potrącenie; — in den Pflichtteil policzenie na zachowek; — in das Erbteil wliczenie w schedę.

Ei'nrede, *sf. pl.* =n, 1) przeciwienie *n.* się, zarzut *m.*, kontradykcya *f.*, objekcya *f.*; er kann keine — vertragen nie cierpi, kiedy mu się kto przeciwi; 2) odwód *m.*, prawna obrona (przeciw skardze); sprzeciw *m.*; gegen etwas — erheben wnieść sprzeciw, odwód.

Ei'n=reden, I. *va.* j—m etw. — wmówić w kogo co, namówić kogo do czego; j—m Mut — wzniecić w kim odwagę; II. *vn.* (h.) przerywać komu (mowę); reden Sie mir nicht ein nie przerywaj mi pan; sprzeciwiać się.

Ei'n=reffen, *va.* die Segel — żagle podwinąć, skrócić, podciągnąć.

Ei'n=regiſtrieren, *va.* zarejestrować, zaciągnąć w rejestr.

Ei'n=regnen, I. *vn.* (h.) i *vimprs.* es regnet ein deszcz zacieka; II. eingeregnet, *pp.* i *adi.* wstrzymany przez dezscz; zmoknięty z deszczu.

Ein=reiben, *va.* rieb ein, habe eingerieben, wetrzeć w co, natrzeć czem, nasmarować czem, utrzeć czego i wsypać; Brot in die Suppe — utrzeć chleba do zupy; Salbe in die Haut — wetrzeć maść w skórę.

Ei'nreibung, *sf. pl.* =en, nacieranie *n.*, natarcie *n.*, wcieranie *n.*, nasmarowanie *n.*

Ei'n=reichen, *va.* podać, wnieść, wręczyć; eine Klage bei Gericht — podać skargę do sądu, wnieść skargę; um Versetzung — podać się o przeniesienie, prosić o przeniesienie; ein Gesuch — wnieść podanie.

Ei'nreichung, *sf. pl.* =en, podanie *n.*, wniesienie *n.*, wręczenie *n.*

Ei'nreichungsprotokoll, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, protokół podawczy, dziennik podawczy.

Ei'n=reihen, *va.* 1) umieścić w rzędzie, umieścić w szeregu; 2) oddać do wojska; 3) nawlec, zebrać na nitkę.

Ei'nreihig, *adi.* jednorzędowy, o jednym rzędzie.

Ei'nreihung, *sf. pl.* =en, umieszczenie *n.* w rzędzie, w szeregu; oddanie *n.* do wojska; nawleczenie *n.*

Ei'n=reißen, riß ein, habe eingerissen, I. *va.* 1) nadrzeć, nadedrzeć; 2) wyrysować w co, narysować w czem; 3) obalić, znieść, zburzyć, rozebrać, zwalić; ein Haus — zburzyć dom; II. *vn.* (ſ.) 1) nadedrzeć się, nalupać się; 2) (przen.) wkradać się, zagęszczać się; wann iſt dieſe üble Gewohnheit bei euch eingeriſſen? kiedy ten zły zwyczaj wkradł się do was? die Krankheit reißt immer mehr in der Stadt ein choroba coraz częściej występuje w mieście; es reißt tief in den Beutel ein dużo kosztuje pieniędzy.

Ei'n=reiten, ritt ein, habe eingeritten, I. *va.* 1) ein Pferd — ujeżdżać konia; 2) jadąc konno obalić co; eine Planke — jadąc konno obalić parkan; II. *vn.* (ſ.) wjechać gdzie konno.

Ei'nrenkbar, *adi.* dający się wprawić, naciągnąć; dieſe Hand iſt nicht mehr — ta ręka już się nie da wprawić.

Ei'n=renken, *va.* wprawić, naciągnąć, wstawić; ein ausgerenktes Glied — wywinięty członek wprawić.

Ei'nrenkung, *sf. pl.* =en, wstawienie *n.*, wprawienie *n.*

Ei'n=rennen, rannte ein, habe eingerannt, I. *va.* wywalić, wybić, wysadzić, wyłamać; II. *vn.* (ſ.) szybko wbiedz gdzie.

Ei'n=richten, *va.* i ſich — *vr.* 1) urządzić co, urządzić co według czego, zastosować do czego, organizować; das Hauswesen — urządzić gospodarstwo; j—m eine Bibliothek — urządzić komu bibliotekę; die Haushaltung nach der Einnahme — zastosować gospodarstwo do dochodu; ſich — urządzić się; ſeine Tochter — zagospodarować córkę, dać jej urządzenie; 2) ob. Einrenken.

Ei'nrichtung, *sf. pl.* =en, 1) urządzenie *n.*, organizacya *f.*; dem Staate eine — geben nadać państwu nowe urządzenie; in der Haushaltung eine — treffen zaprowadzić jakie zarządzenie w gospodarstwie; 2) ob. Einrenkung.

Ei'n=riegeln, *va.* i ſich — *vr.* zasunąć rygiel, zamknąć na rygiel; j—n — zamknąć kogo na rygiel.

Ei'nriegelung, *sf. pl.* =en, zaryglowanie *n.*, zamknięcie *n.*

Ei'n=rinnen, *vn.* rann ein, bin eingeronnen wpływać gdzie, wciekać.

Ei'nriß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, 1) wdarcie *n.*, naddarcie *n.*; szczelnia *f.*; das Papier hat einen — papier jest naddarty; 2) wtargnięcie *n.*; das iſt ein — in fremde Befugniſſe to jest wtargnięcie w obce uprawnienia.

Ei'nritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wjazd *n.* na koniu.

Ei'n=ritzen, *va.* 1) draśnięciem otwór w czem zrobić; 2) wyrysować, wyrznąć na czem; ſeinen Namen in die Rinde — wyrysować swoje imię na korze.

Ei'n=rollen, *va.* i ſich, — *vr.* wwinąć w co, zwinąć w trąbkę; zwinąć się.

Ei'n=roſten, *vn.* (ſ.) zardzewieć; in etwas — wrdzewieć w co, przyrdzewieć do czego; ein eingeroſtetes Übel zakorzenione zło.

Ei'n=rücken, I. *va.* wsunąć gdzie, umieścić w czem; einen Artikel in die Zeitung — umieścić artykuł w gazecie; j—s Worte im Brief — umieścić czyje słowa w liście; II. *vn.* (ſ.) wkroczyć gdzie, wejść, wsunąć się na czyje miejsce; die Sol-

daten rückten in die Stadt ein żołnierze wkroczyli do miasta; du wirſt in ſeine Stelle — wejdziesz na jego miejsce; zu Militär — pójść do wojska.

Ei'nrückung, *sf. pl.* -en, 1) wkroczenie *n.*; — der Truppen wkroczenie wojska; 2) umieszczenie *n.*, zamieszczenie *n.*

Ei'nrückungsgebühr, *sf. pl.* -en, zapłata *f.* za umieszczenie (w piśmie publicznem).

Ei'nruderig, *adi.* o jednym rzędzie wioseł.

Ei'n=rühren, *va.* 1) wsypać, wlać do czego i wymieszać; Mehl in die Suppe — mąką zarobić zupę; 2) wymieszać.

Ei'ns, I. *adi. num.* jedno *n.*; jako *s. num.* die Ei'ns *indec.* jednostka *f.*; jedynka *f.*, jedno *n.*; ich habe die — gezogen wyciągnąłem jedynkę; — fehlt mir noch jednego mi jeszcze brak; — für das andere jedno za drugie — ins andere gerechnet jedno w drugie biorąc; es kommt auf — heraus to wyjdzie na jedno; mir iſt alles — mnie obojętnie; —, zwei, drei jeden, dwa, trzy; II. = Einig, *adi.* zgodny, jednomyślny, jednej myśli.

Ei'nſaat, *sf. pl.* -en, zasiew *m.*

Ei'n=ſäckeln, *va.* włożyć do worka, schować do worka.

Ei'n=ſacken, *va.* 1) wsypać do worka; 2) otorbić (med.).

Ei'nſackung, *sf. pl.* -en, otorbienie *n.* (med.).

Ei'n=ſäen, *va.* wsiać, zasiać.

Ei'nſäung, *sf. pl.* -en, ob. Einſaat.

Ei'n=ſagen, *va.* j—m etw. — podpowiadać, poddawać komu co.

Ei'n=ſägen, *va.* piłą narznąć, wpiłować, zapiłować, nadpiłować.

Ei'n=ſalben, *va.* namaścić, nabalsamować; (przen.) j—m den Rücken — wybić kogo.

Ei'nſalbung, *sf. pl.* -en, namaszczenie *n.*

Ei'n=ſalzen, *va.* nasolić, solić, osolić.

Ei'nſalzung, *sf. pl.* -en, nasolenie *n.*, posolenie *n.*

Ei'nſam, *adi.* samotny; ein -er Menſch samotnik *m.*, ein -es Leben führen prowadzić samotne życie.

Ei'nſamkeit, *sf.* samotność *f.*; häusliche — domowa zacisza; in ſtiller — w zacisznej ustroni.

Ei'n=ſammeln, *va.* zbierać, gromadzić; Steuern — podatki pobierać; Beiträge — zbierać składki; Kenntniſſe — gromadzić wiadomości.

Ei'nſammler, *sm.* -s, *pl.* —, zbieracz *m.*, kolektor *m.*, kwestarz *m.*

Ei'nſammlerin, *sf. pl.* -nen, kolektorka *f.*, kwestarka *f.*

Ei'nſammlung, *sf. pl.* -en, zbieranie *n.*, zbiór *m.*, kwesta *f.*

Ei'n=ſargen, *va.* włożyć do trumny.

Ei'nſargung, *sf. pl.* -en, złożenie *n.* w trumnie.

Ei'n=ſatteln, ſich — *vr.* ein Bergpaß ſattelt ſich ein przełęcz wcina się.

Ei'nſattelung, *sf. pl.* -en, przełęcz *f.*, łęk górski; siodło *n.*

Ei'nſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, 1) stawka *f.* (w grze, na loteryi); ein Spiel mit hohen Einſätzen gra z wysokiemi stawkami; 2) garnitur *m.* (rzeczy jedna w drugą wkładanych), wkładka *f.*; 3) wstawka *f.* (koronkowa).

Ei'nſatzbecher, *sm.* -s, *pl.* —, kubek wkładany, do wkładania.

Ei'nſatzgewichte, *sn. pl.* ciężarki wkładane.

Ei'n=ſäuern, *va.* zakwasić, zakisić.

Ei'n=ſaugen, ſog ein, habe eingeſogen, I. *va.* wsać w siebie, ssąc wciągnąć; eine Meinung mit der Muttermilch — zdanie jakie wsać z mlekiem matki; II. ſich — *vr.* wsać się w ciało (pijawki).

Ei'nſaugung, *sf. pl.* -en, wsanie *n.* się, wpijanie *n.* się, nabranie *n.* w siebie, wchłonienie *n.*

Ei'n=ſäumen, *va.* obłamować, obrąbić.

Ei'n=ſchaben, *va.* wskrobać, naskrobać do czego.

Ei'n=ſchachteln, *va.* włożyć do pudełka, zapakować, schować; (przen.) j—n wsadzić kogo do ciupy, zamknąć kogo; eingeſchachtelte Sätze zdania wtłoczone jedno w drugie.

Ei'nſchachtelung, *sf. pl.* -en, włożenie *n.* do pudełka, zapakowanie *n.*, schowanie *n.*, zamknięcie *n.*

Ei'nſchalig, *adi.* jednoskorupowy, o jednej skorupie, jednopowłokowy.

Ei'n=ſchalten, *va.* 1) wtrącić, wsadzić, umieścić w środku; zwiſchen dem November und Dezember zwei Monate — między listopadem i grudniem przydać dwa miesiące; j—s Worte in ſeine Rede — czyje słowa wtrącić do swej mowy; ein eingeſchalteter Satz zdanie wtrącone; 2) umieścić w gazecie, w anonsach; 3) włączyć (elektryczność).

Ei'nſchaltung, *sf. pl.* -en, 1) wtrącenie *n.*, umieszczenie *n.* włożenie *n.*, parenteza *f.*, nawias *m.*; — im Wechſel nadpisek *m.* w wekslu; 2) włączenie *n.*

Ei'nſchalter, *sm.* -s, *pl.* —, włącznik *m.*

Ei'n=ſchanzen, *va.* oszańcować, szańcami otoczyć.

Ei'n=ſchärfen, *va.* obostrzyć, zalecić, nakazać; j—m etw. — mocno komu zalecić, surowo nakazać.

Ei'nſchärfung, *sf. pl.* -en, obostrzenie *n.*, nakazanie *n.*, pilne zalecanie *n.*

Ei'n=ſcharren, *va.* zagrzebać, zakopać.

Ei'nſcharrung, *sf. pl.* -en, zagrzebanie *n.* zakopanie *n.*

Ei'n=ſchätzen, *va.* oszacować.

Ei'nſchätzung, *sf. pl.* -en, (o)szacowanie *n.*

Ei'nſchätzungskommiſſion, *sf. pl.* -en, komisya (o)szacunkowa.

Ei'nſchau, *sf.* ob. Einblick.

Ei'n=ſchaukeln, *va.* uśpić kołysząc, ukołysać.

Ei'n=ſchenken, *va.* nalać; j—m reinen Wein — powiedzieć komu całą prawdę.

Ei'n=ſcheuern, *va.* zwieść, zwozić do stodoły.

Ei'nſchichtig, *adi.* jednowarstwowy.

Ei'n=ſchicken, *va.* posłać, przesłać dokąd; eine Vollmacht — przesłać pełnomocnictwo.

Ei'nſchickung, *sf. pl.* =en, posłanie *n.*, nadesłanie *n.*, przesłanie *n.*

Ei'n=ſchieben, ſchob ein, habe eingeſchoben, I. *va.* wsunąć, wsadzić; Brot in den Ofen — wsadzić chleb do pieca; j—n wohin — wkręcić kogo, wściubić kogo dokąd; eine Speiſe — przydać potrawę; eine eingeſchobene Speiſe przystawka *f.*; eingeſchobener Satz zdanie wtrącone; II. ſich — *vr.* 1) wsunąć się, wściubić się; 2) wprawić się w grę kręglową.

Ei'nſchiebeſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zdanie wtrącone.

Ei'nſchiebeſpeiſe, *sf. pl.* =n, przystawka *f.*

Ei'nſchiebung, *sf. pl.* =en, wsunięcie *n.*, wsadzenie *n.*; wgłobienie *n.*, wpochwienie *n.* (med.).

Ei'nſchiebling, *sm.* =s, *pl.* =e, intruz *m.*, człowiek na urząd jaki wkręcony.

Ei'nſchiebſel, *sn.* =s, *pl.* —, 1) rzecz między inne wsadzona, wtrącona; 2) zdanie wtrącone, nawiasowe.

Ei'nſchiebzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, nawias *m.*, kłamry *pl.*

Ei'n=ſchießen, ſchoß ein, habe eingeſchoſſen, I. *va.* 1) strzałami rozwalić, zburzyć, zwalić; eine Mauer — zburzyć mur strzałami; 2) ein Pferd — ostrzelać konia, przyzwyczaić konia do strzałów; ein Gewehr — wypróbować strzelbę, zaprawić do strzelania; 3) Geld — (in die Kaſſe) włożyć kapitał; eingeſchoſſenes Kapital włożony, inwestowany kapitał; 4) (u piekarzy) Brot — = Brot einſchieben (in den Ofen); II. ſich — *vr.* wprawić się do strzelania, wprawić się (w zn. ogólnem); er iſt darin glänzend eingeſchoſſen on jest w to świetnie wprawiony.

Ei'n=ſchiffen, I. *va.* włożyć na okręt; Waren — włożyć towary na okręt; II. *vn.* (ſ.) wpłynąć do jakiego miejsca, zajechać do portu; III. ſich — *vr.* wsiąść na okręt.

Ei'nſchiffung, *sf. pl.* =en, 1) wpłynięcie do jakiego miejsca; 2) ładowanie *n.* na okręt; 3) wsiadanie *n.* na okręt.

Ei'n=ſchirren, *va.* przybrać w szory.

Ei'n=ſchlachten, *va.* nabić, narznąć na zapas; (przen.) Bauernhöfe — wcielić grunta włościańskie do tabularnych

Ei'n=ſchlafen, *vn.* ſchlafe, ſchläft, ſchlief ein, bin eingeſchlafen, 1) usnąć, zasnąć; ich konnte nicht — nie mogłem zasnąć; bei dieſer Muſik ſchläft man ein muzyka ta działa usypiająco; 2) cierpnieć, drętwieć, martwieć; mir iſt das Bein eingeſchlafen zcierpła mi noga; 3) ostygnąć, ustać; ſein Eifer iſt bald eingeſchlafen jego zapał ostygł niedługo; die Sache ſchläft ein rzecz idzie w odwłokę, w zapomnienie; 4) umrzeć spokojnie; im Herrn — usnąć w Panu.

Ei'n=ſchläfern, *va.* uspić, zrobić niedbałym, opieszałym, nie widzącym niebezpieczeństwa; j—n durch falſche Nachrichten — uspić kogo fałszywemi doniesieniami; dieſer Sieg ſchläferte ſeinen Mut ein to zwycięstwo uspiło jego odwagę; das wirkt einſchläfernd to działa usypiająco.

Ei'nſchläferung, *sf.*, uspienie *n.*

Ei'nſchläferungsmittel, *sn.* =s, *pl.* —, środek usypiający, lekarstwo *n.* na sen.

Ei'nſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, 1) uderzenie *n.* w co (np. w rękę, w dłoń przy ugodzie); uderzenie (piorunu); 2) zakładka *f.* (u sukni); 3) wątek *m.*, zasnowa *f.*, osnowa *f.*; 4) przyprawa *f.*, to co się dodaje do wina celem przydania smaku.

Ei'n=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt ſchlug ein, habe eingeſchlagen, I. *va.* 1) wbić; einen Pfahl in die Erde — wbić pal do ziemi; einen Nagel in die Wand — wbić gwóźdź do ściany; Kenntniſſe laſſen ſich nicht — wiadomości nie dają się wbić w głowę; 2) przez uderzenie sprawić, by się co stłukło lub złamało np. j—m die Tür — wybić komu drzwi; dem Faß den Boden — wybić dno u beczki; 3) einen Weg — udać się na jaką drogę; den Weg der Tugend — obrać drogę cnoty; den Weg Rechtens — pójść drogą prawa; 4) zawinąć w co; Waren in ein Papier — zawinąć towary w papier; einen Brief — włożyć list w kopertę; 5) Holz — układać drzewo w sążnie; 6) Getreide — zboże (odmierzone) sypać w wory; 7) einen Baum — drzewo ziemią obłożyć; Eier in die Suppe — wbić jaja do rosołu; Schweine — wypędzić wieprze na paszę; einen Bienenſchwarm — rój pszczół wpędzić do kosza; II. *vn.* (h. i ſ.) 1) uderzyć w rękę na znak zgody; ſchlagen Sie ein zgodź się pan; 2) der Blitz hat eingeſchlagen piorun uderzył; 3) alle Kinder ſind gut eingeſchlagen wszystkie dzieci dobrze się udały; das Obſt iſt gut eingeſchlagen owoce obrodziły; 4) należeć do czego; das ſchlägt in die Naturlehre ein to należy do historyi naturalnej; das ſchlägt nicht in mein Fach ein to nie wchodzi w mój zakres, to nie należy do mego powołania; III. *vimprs.* es ſchlägt ein piorun uderza; es hat in den Turm eingeſchlagen piorun uderzył w wieżę.

Ei'nſchlägig, *adi.* styczność lub związek mający, właściwy, odnośny; die =en Behörden właściwe władze; die =en Vorſchriften odnośne przepisy.

Ei'nſchlagpapier, *sn.* =s, *pl.* =e, papier *m.* do owijania, opakowania.

Ei'nſchlagsſeide, *sf.* gruby jedwab używany na osnowę.

Ei'nſchlagung, *sf. pl.* =en, wbicie *n.*, uderzenie *n.*

Ei'n=ſchleichen, *vn.* i ſich — *vr.* ſchlich (mich) ein, bin (habe mich) eingeſchlichen wsunąć się, wemknąć się dokąd, wśliznąć się, wkraść się; in meine Wohnung haben ſich Diebe eingeſchlichen do mego mieszkania wkradli się złodzieje; viele

Mißbräuche haben ſich in die Verwaltung eingeſchlichen wiele nadużyć wkradło się do zarządu.

Ei'n=ſchleiern, *va.* zakwefić; eine Nonne wird eingeſchleiert zakonnica odbywa obłóczyny.

Ei'n=ſchleifen, *va.* I. ſchliff ein, habe eingeſchliffen, wyszlifować na czem, wyrznąć szlufirskim kamieniem; einen Namen im Glaſe — wyszlifować imię na szklance; II. ſchleifte ein, habe eingeſchleift, przewlec co na saniach do jakiego miejsca; Waren — przemycić towary.

Ei'n=ſchleppen, *va.* zawlec przemycić; eine Krankheit — zawlec chorobę.

Ei'nſchleppung, *sf. pl.* =en, zawleczenie *n.*, wprowadzenie *n.*

Ei'nſchließbar, *adi.* dający się zamknąć.

Ei'n=ſchließen, ſchloß ein, habe eingeſchloſſen, I. *va.* zamknąć; den Vogel in den Käfig — zamknąć ptaka do klatki; ein Wort — umieścić jaki wyraz w nawiasie; 2) umieścić w czem; einen Brief — włożyć list w kopertę; j—n in ein Bündniß — przyjąć kogo do przymierza; 3) otoczyć czem, ogrodzić; einen Garten — ogród ogrodzić; ein Feld mit einem Zaune — otoczyć pole płotem; eine Stadt mit Mauern — opasać miasto murami; 4) in ſich etwas — zamknąć co w sobie, nie powierzyć nikomu; II. ſich — *vr.* zamknąć się.

Ei'nſchließlich, *adv.* włącznie.

Ei'nſchließung, *sf. pl.* =en, zamknięcie *n.*, opasanie *n.*, otoczenie *n.*

Ei'nſchließungszeichen, *sn.* =s, *pl.* —, nawias *m.*, klamra *f.*

Ei'n=ſchlingen, *va.* ſchlang ein, habe eingeſchlungen, 1) połknąć, pożerać z chciwością; 2) zapłatać, zapętlać.

Ei'n=ſchlitzen, *va.* nacinać, nadpruć.

Ei'nſchlitzung, *sf. pl.* =en, nacięcie *n.*, nadprucie *n.*

Ei'n=ſchlucken, *va.* połknąć, połykać, strawić co; eine Pille — połknąć pigułkę.

Ei'n=ſchlummern, I. *va.* ob. Einſchläfern; II. *vn.* (ſ.) usnąć, (przen.) łagodnie umrzeć; dieſe Sache iſt eingeſchlummert ta sprawa usnęła, ucichła.

Ei'n=ſchlüpfen, *vn.* (ſ.) wsunąć się, wśliznąć się dokąd.

Ei'n=ſchlürfen, *va.* wcmokać co, wcmoknąć, wchłonąć.

Ei'nſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchlüſſe, 1) zamknięcie *n.*, zawarcie *n.*, uwięzienie *n.*; 2) włączenie *n.*, die Stadt zählt mit — der Beſatzung 20.000 Einwohner miasto ma 20.000 mieszkańców licząc w to załogę; 3) rzecz załączona (np. list lub pismo jakie), załącznik *m.*; aus dem — iſt erſichtlich z załącznika okazuje się.

Ei'nſchlußweiſe, *adv.* załącznie; j—m eine Schrift — übersenden przesłać komu jakie pismo w załączeniu.

Ei'nſchlußzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, ob. Einſchließungszeichen.

Ei'n=ſchmalzen, *va.* napuścić tłustością, smalcem.

Ei'n=ſchmeicheln *va.* i ſich — *vr.*; j—m etw. — pochlebnemi słowy wmówić w kogo co; ſich bei j—m — przypochlebić się komu; =des Weſen przymilające się obejście.

Ei'nſchmeichelung, *sf. pl.* =en, pochlebstwo *n.*, przypochlebianie *n.* się, przymilanie *n.* się.

Ei'n=ſchmeißen, *va.* ſchmiß ein, habe eingeſchmiſſen, potłuc, obalić, zgruchotać co rzuceniem; j—m die Fenſter — powybijać komu okna.

Ei'n=ſchmelzen, *va.* ſchmolz ein, habe eingeſchmolzen, przetopić, przetapiać, stopić na metal.

Ei'nſchmelzung, *sf. pl.* =en, przetopienie *n.*

Ei'n=ſchmettern *vn.* (ſ.) z trzaskiem uderzyć w co.

Ei'n=ſchmieden, *va.* okuć w kajdany.

Ei'n=ſchmieren, *va.* 1) nasmarować, wysmarować, nacierać, wcierać; den Kopf mit Salbe — nasmarować głowę maścią; (przen.) man muß ihm alles — wszystko mu trzeba wykładać jak na talerzu; 2) bazgrząc zapisać co; etw. in ein Buch — nabazgrać co do książki.

Ei'nſchmierung, *sf. pl.* =en, nasmarowanie *n.*

Ei'n=ſchmuggeln, I. *va.* wkręcić, przemycić; eingeſchmuggelte Ware przemycony towar; II. ſich — *vr.* wkręcić się dokąd, wśliznąć się podstępnie.

Ei'n=ſchmutzen, *va.* zabrukać, zbrukać, zbrudzić.

Ei'n=ſchnallen, *va.* wpiąć (sprzączkę); in einen Riemen — opasać rzemieniem i spiąć sprzączką.

Ei'n=ſchnappen, I. *va.* wciągać w siebie, chwytać ustami i połykać; Luft — wciągać, chwytać powietrze; II. *vn.* (ſ.) das Schloß ſchnappt ein zamek zapada, zamyka się.

Ei'n=ſchnauben, *va.* ſchnob ein, habe eingeſchnoben, wciągać w siebie hałaśliwie, z natężeniem; chwytać, wciągać przez nos.

Ei'n=ſchneiden, ſchnitt ein, habe eingeſchnitten, I. *va.* 1) etw. — naciąć co, wcięcie lub rowek w czem zrobić; eingeſchnittene Blätter, liście nacinane; den Boden — dno wyrznąć i wprawić; (u szewc.) die Sohle — podeszwe wykroić i przyszyć; Schießſcharten — strzelnice porobić (w murze, wale); 2) Getreide — żnąć i zwozić zboże; 3) wyrznąć w czem, wyrznąć na czem; 4) nakrajać do czego, nakroić coś; II. *vn.* werznąć się w co (np. szkło w nogę, podwiązka w ciało); zakroić nożem; III. ſich — *vr.* wpić się; IV. =d, *ppr.* i *adi.* stanowczy, rozstrzygający, decydujący.

Ei'n=ſchneidig, *adi.* o jednem ostrzu.

Ei'n=ſchneien, I. *va.* pokryć śniegiem; eingeſchneit ſein zostać zawiany śniegiem, śnieżycą wstrzymany; II. *vn.* es ſchneit hier ein śnieg tu wpada.

Ei'nſchneiung, *sf. pl.* =en, zasypanie *n.* śniegiem.

Ei'nſchnitt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) nacięcie *n.*, narznięcie *n.*, rowek *m.* (wyrznięty), karb *m.*; 2) (Erd=) parów *m.*, wąwóz *m.*, przekop *m.*; 3) (w gospod.) zbiór *m.*, sprzęt *m.*, zwóz *m.* zboża; 4) średniówka *f.*, cezura *f.*

Ei'nſchnittsböſchung, *sf. pl.* =en, stok *m.* przekopu.

Ei'nſchnittig, *adi.* jednostrzyżny, przewięcisty.

Ei'n=ſchnitze(l)n, *va.* wystrugać, wyryć w czem lub na czem.

Ei'n=ſchnupfen, *va.* weiągnąć w nos; Tabak — zażyć tabakę,

Ei'n=ſchnüren, I. *va.* ſchnüre ein, ſchnürte ein, habe eingeſchnürt, obwiązać sznurkiem; II. ſich — *vr.* zasznurować się, włożyć sznurówkę.

Ei'n=ſchöpfen, *va.* naczerpać, nabrać.

Ei'n=ſchränken, I. *va.* i ſich — *vr.* ograniczyć, ogrodzić, otoczyć czem dla granicy; j—s Gewalt — ograniczyć, określić czyją władzę; j—s Freiheit — ograniczyć, ścieśnić czyją wolność; ſeine Wünſche — ograniczyć swoje życzenia; ſeine Begierden — żądze wziąć w karby, powściągnąć chuci; die Ausgaben — umiarkować, zmniejszyć wydatki; ſich — ograniczyć się (co do wydatków, potrzeb); man muß ſich — trzeba się ograniczyć; ſich auf etwas — ograniczyć się na czem, poprzestać na czem, obyć się czem; II. ei'ngeſchränkt, *pp.* i *adi.* ograniczony; =e Lebensweiſe skromny sposób życia, życie skromne.

Ei'nſchränkung, *sf. pl.* =en, 1) ograniczenie *n.*, otoczenie *n.*; ohne — bez ograniczenia, bez zastrzeżenia; mit dieſer einzigen — z tem jednem (jedynem) ograniczeniem; 2) — auf eine begrenzte Örtlichkeit umiejscowienie *n.*, zlokalizowanie *n.*; 3) — der perſönlichen Freiheit ograniczenie, ścieśnienie osobistej wolności.

Ei'n=ſchrauben, wśrubować, przyśrubować.

Ei'n=ſchrecken, *va.* j—n — strachem w kogo co wmówić; dem Kinde die Arzenei — strachem zmusić dziecko do wzięcia lekarstwa; das Wild — zapędzić zwierza.

Ei'nſchreib(e)buch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* wpisu, księga wpisowa.

Ei'nſchreib(e)geld, *sn.* =es, *pl.* =er, opłata *f.* od wpisu, opłata wpisowa.

Ei'n=ſchreiben, *va.* ſchrieb ein, habe eingeſchrieben, wpisać, zapisać; j—n in eine Liſte — wpisać kogo na listę; ſich in ein Stammbuch — zapisać się do pamiętnika.

Ei'nſchreib(e)gebühr, *sf. pl.* =en, wpisowe *n.*, opłata *f.* od wpisu.

Ei'nſchreibung, *sf. pl.* =en, wpisanie *n.*, zapisanie *n.*, wpis *m.*

Ei'n=ſchreiten, *vn.* ſchritt ein, bin eingeſchritten, 1) wejść dokąd, wkroczyć dokąd, wtargnąć; die Truppen ſchritten in die Stadt ein wojska wkroczyły do miasta; 2) wmieszać się w co, zająć się czem, interweniować; ich will da nicht — nie chcę się w to mieszać; amtlich — wkroczyć z urzędu; bittweiſe — wnieść prośbę; für j—n — wstawić się za kim; in einer Rechtsſache — wmieszać się do sporu; um eine Stelle — starać się o jakie miejsce.

Ei'n=ſchroten, *va.* spuścić do piwnicy (np. wino).

Ei'n=ſchrumpfen, *vn.* (ſ.) skurczyć się; er iſt ſehr eingeſchrumpft on bardzo wychudł.

Ei'nſchub, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchübe, wsunięcie *n.*, wsuwanie *n.*, wtrącenie *n.*

Ei'n=ſchüchtern, *va.* nastraszyć, zatrwożyć, uczynić kogo trwożliwym, odebrać komu odwagę; ſich nicht — laſſen nie dać się zatrwożyć.

Ei'nſchüchterung, *sf. pl.* =en, nastraszenie *n.*, zatrwożenie *n.*

Ei'n=ſchulen, *va.* wyuczyć kogo czego, wprawić kogo w co; ein eingeſchulter Arbeiter wprawiony robotnik; eingeſchulte Truppen wyćwiczone wojska.

Ei'nſchulung, *sf. pl.* =en, wyuczenie *n.*, wyuczanie *n.*, wprawianie *n.* w co.

Ei'n=ſchüren, *va.* wgarnąć.

Ei'nſchürig, *adi.* jednostrzyżna (owca, wełna); =es Schaf jednostrzyżka *f.* (owca).

Ei'nſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, 1) woda na kolo młyńskie płynąca; 2) wątek *m.*; 3) wlot *m.* postrzału.

Ei'n=ſchuſtern *va.* stracić, zmarnować.

Ei'n=ſchütten, *va.* wsypać w co.

Ei'n=ſchwärzen, I. *va.* 1) poczernić; 2) przemycić; II. ſich — *vr.* wkradać, przekradać się.

Ei'nſchwärzer, *sm.* =s, *pl.* —, przemytnik *m.*

Ei'nſchwärzung, *sf. pl.* =en, 1) poczernienie *n.*, zbrudzenie *n.*, 2) przemycenie *n.*

Ei'n=ſchwatzen (einſchwätzen), *va.* j—m etwas — wmówić w kogo co, nagadać, napleść komu co; ſich bei j—m — gadaniem wcisnąć się do kogo, przymilić mu się.

Ei'n=ſchwefeln, *va.* wysiarkować, nasiarkować.

Ei'n=ſchwemmen, *va.* spławić dokąd.

Ei'n=ſchwenken, I. *va.* skierować dokąd (w bok); das Boot in den Strom — skierować łódź na rzekę; II. *vn.* (ſ.) 1) zachodzić w środek (o wojsku); 2) ob. Einlenken.

Ei'n=ſegeln, *vn.* (ſ.) wżeglować, wpłynąć gdzie, zawinąć do portu.

Ei'n=ſegnen, *va.* pobłogosławić kogo lub co; eine Ehe — pobłogosławić małżeństwo; einen Geiſtlichen — wyświęcać na kapłana; einen Sterbenden — dać umierającemu ostatnie pomazanie; die Kinder — bierzmować dzieci.

Ei'nſegnung, *sf. pl.* =en, pobłogosławienie *n.*, poświęcenie *n.*; bierzmowanie *n.*; święcenie *n.*

Ei'n=ſehen, ſah ein, habe eingeſehen, I. *va.* i *vn.* (h.) patrzeć, zaglądać w co; (in) die Bücher — zaglądać w księgi; przeglądać co; wejrzeć, wglądać; die Akten — przejrzeć

akta; die Anſchläge eines Baues — przeglądać kosztorysy budowli; poznawać co, przekonywać się o czem, pojmować; ich ſehe die Urſache davon nicht ein nie poznaję przyczny tego; er will den Nachteil nicht — nie chce się przekonać o szkodzie; ich ſehe ein, daß ich gefehlt habe poznaję, żem zbłądził; II. einſehend, *ppr.* i *adi.* roztropny, rozumny, wyrozumiewający, rozsądny.

Ei'nſehen, *sn.* -s, 1) wejrzenie *n.*, zaglądanie *n.*, — in etw. haben wejrzeć w co; 2) przezorność *f.*, upamiętanie *n.* się; 3) wzgląd *m.*; haben Sie doch ein wenig — miejże pan trochę względu.

Ei'n-ſeifen, *va.* namydlić.

Ei'nſeifung, *sf. pl.* -en, namydlenie *n.*

Ei'nſeitig, *adi.* i *adv.* jednostronny (-nie), jednoboczny (-nie), z jednej strony; ein -er Menſch człowiek jednostronnie wykształcony; ein — verbindlicher Vertrag kontrakt jednostronnie obowiązujący; -e Geſchwiſter rodzeństwo przyrodne.

Ei'nſeitigkeit, *sf. pl.* -en, jednostronność *f.*

Ei'n-ſenden, *va.* ſandte ein, habe eingeſandt i eingeſendet, posłać, przesłać, nadesłać; j—m etw. — posłać komu co; Eingeſendet nadesłane (w gazecie).

Ei'nſender, *sm.* -s, *pl.* —, posyłający *m.*, podawca *f.*

Ei'nſendung, *sf. pl.* -en, nadesłanie *n.*, posłanie *n.*, podanie *n.*

Ei'n-ſenken, *va.* spuścić do ziemi, do grobu (trumnę, umarłego); wsadzić w ziemię (roślinę); eine Schraube — wpuścić, zapuścić śrubę.

Ei'nſenkung, *sf. pl.* -en, 1) spuszczenie *n.*, pochowanie *n.*; 2) wsadzenie *n.* w ziemię, wszczepienie *n.*; 3) zapadnięcie *n.* się, wpadnięcie *n.* się; zapadlina *f.*

Ei'nſer, *sm.* -s, *pl.* —, jedynka *f.*

Ei'n-ſetzen, I. *va.* 1) wsadzić; j—n — wsadzić kogo do więzienia; 2) Fiſche — wsadzić ryby, zarybić staw; Gänſe — wsadzić gęsi do kojca na karmienie; eine Anzeige — umieścić ogłoszenie; 3) stawić, postawić; wieviel ſetzen wir ein po ile stawiamy? in die Lotterie — postawić na loteryę; ſein Leben — życie narazić; etw zum Pfande — w zastaw co dać; ſein Ehrenwort zum Pfande — zobowiązać się pod słowem honoru; 4) die Klauen — szpony utkwić, utopić w czem; 5) wprawić, wstawić, osadzić; einen Zahn — wprawić ząb; den Boden — wprawić, osadzić dno; eine Scheibe — wprawić szybę; einen Flecken — wstawić łatkę, załatać; Blumen, Pflanzen, Bäume — (za)sadzić kwiaty, rośliny, drzewa; 6) ustanowić, postanowić; einen Feiertag — postanowić, zaprowadzić święto; in ein Amt, eine Würde — osadzić na urzędzie, dać urząd, godność; j—n zum König — osadzić kogo na tronie, uczynić kogo królem; j—n in ſeine frühere Würde — przywrócić kogo do dawnej godności; j—n zum Erben — kogo dziedzicem ustanowić, naznaczyć; j—n in den Beſitz wieder — wprowadzić kogo napowrót w posiadanie, przywrócić w stan posiadania; 7) Waren bei j—m — towary złożyć u kogo na skład; II. ſich — *vr.* wsiąść; ſich in den Wagen — wsiąść do powozu.

Ei'nſetzung, *sf. pl.* -en, osadzenie *n.* wprawienie *n.* ustanowienie *n.*; — in den vorigen Stand przywrócenie do stanu pierwotnego, restytucya *f.*; — des heiligen Abendmahls ustanowienie wieczerzy pańskiej.

Ei'nſetzungstag, *sm. pl.* -e, dzień *m.* installacyi (wprowadzenia w urząd).

Ei'nſetzungsworte, *sn. pl.* słowa *pl.* ustawy sakramentalnej, słowa, które Chrystus mówił ustanawiając wieczerzę pańską.

Ei'nſicht, *sf.* (*pl.* -en, rzadko używane); 1) wejrzenie *n.*, zajrzenie *n.* co, przejrzenie *n.*; zur gefälligen — do łaskawego przejrzenia; nach — der gedachten Originalakten po przejrzeniu, po przeglądzie wspomnianych pierwopisów; 2) pojmowanie *n.* czego, rozumienie *n.*, pojęcie *n.* rozum *m.*, znajomość *f.* rzeczy; — nehmen von etw. pojąć coś, poznać co; inteligencya *f.*; ein Mann von tiefer — człowiek głębokiego rozumu, wysoce inteligentny; meiner — nach o ile ja to pojmuję, według mego pojęcia, rozumienia; meine — reicht nicht ſo weit rozum mój tak daleko nie sięga; ſeiner eigenen — folgen powodować się tylko własnem zdaniem; ich folge denen, welche mehr — haben ſlucham tych, którzy więcej rozumu mają niż ja; ich unterwerfe es Ihrer — poddaję to pańskiemu sądowi; aus Mangel an — dla braku zrozumienia.

Ei'nſichtslos, *adi.* bez zrozumienia, nierozsądny, nieinteligentny.

Ei'nſichtsvoll, 1) *adi.* pełny wiadomości, umiejętny, rozumny, roztropny, rozsądny, inteligentny; 2) *adv.* umiejętnie, rozsądnie.

Ei'n-ſickern, *vn.* (ſ.) ciec w co, wciekać, wsączyć.

Einſiedelei', *sf. pl.* -en, odosobnienie *n.*, oddalenie *n.*, osobność *n.*, mieszkanie *n.* na osobności, mieszkanie pustelnicze.

Ei'n-ſieden, *va.* i *vn.* ob. Einkochen.

Ei'nſiedl, *sn.* Mieszow *m.*

Ei'nſiedler, *sm.* -s, *pl.* — pustelnik *m.*, człowiek na osobności żyjący.

Ei'nſiedlerhäuschen, *sn.* -s, *pl.* — chatka pustelnika, pustka *f.*

Ei'nſiedleriſch, *adi.* i *adv.* pustelniczy.

Ei'nſiedlerleben, *sn.* -s, żywot pustelniczy, życie pustelnicze.

Ei'nſiedlerkrebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, chodacznik biernatek *m.*

Ei'n-ſiegeln, *va.* zapieczętować w co.

Ei'nſilbig, *adi.* 1) jednozgłoskowy; 2) małomowny.

Ei'nſilbigkeit, *ſf.* 1) jednozgłoskowość *f.*; 2) małomowność *f.*

Ei'n=ſingen, ſinge, ſang ein, habe eingeſungen, I. *va.* śpiewaniem uspić; II. *vn.* ſich — wprawić się w śpiewanie.

Ei'n=ſinken, *vn.* ſank ein, bin eingeſunken, zapadać (się); ins Waſſer — wpaść, zapaść do wody; in den Moraſt — ugrzęznąć w bagnie; der Abend ſinkt ein zmrok zapada.

Ei'n=ſitzen, *vn.* ſaß ein, bin eingeſeſſen, siedzieć w jakiem miejscu.

Ei'nſitzig, *adi.* jedno siedzenie mający, o jednem siedzeniu, na jedną osobę.

Ei'nsmals i **Ei'nſtmals**, *adv.* niekiedy, kiedyś, przed laty.

Ei'nſohlig, *adi.* o jednej podeszwie, jednopodeszwowy.

Ei'n=ſpannen, *va.* 1) wprządz zaprządz; 2) naciągnąć, wprawić i wyprężyć; Zeug in den Rahmen — naciągnąć materyę na krosna.

Ei'nſpänner, *sm.* -s, *pl.* — 1) pojazd jednokonny, jednokonka *f.*; 2) jedna kiełbaska z pary.

Ei'nſpännig, *adi.* jednokonny.

Ei'n=ſpeichern, *va.* do spichlerza złożyć, zamknąć.

Ei'n=ſperren, *va.* i ſich — *vr.* zamknąć; in ein Gefängniß — osadzić w więzieniu, uwięzić; ſich — zamknąć się.

Ei'nſperrung, *ſf.* zamknięcie *n.*, uwięzienie *n.*

Ei'n=ſpielen, *va.* i ſich — *vr.* 1) granicm uspić kogo 2) ſich — wprawić się w granie, wćwiczyć się.

Ei'n=ſpinnen, *va.* i ſich — *vr.* ſpann ein, habe eingeſponnen, wprząść w co; ſich — oprząść się, osnuć się.

Ei'nſprache, *ſf. pl.* -n, ob. 1) Einrede; 2) ob. Einſpruch.

Ei'n=ſprechen, ſpreche ſprichſt, ſpricht, ſprach ein, habe eingeſprochen, 1. *va.* 1) = einreden; 2) mówieniem wzbudzić co w kim; j—m Muth — dodać komu odwagi, otuchy; j—m Troſt — pocieszyć kogo; II. *vn.* 1) wmieszać się do rozmowy; ein Wort mit — wtrącić słowo do rozmowy; 2) für j—n — przemawiać za kimś, wstawić się za kim; 3) gegen etwas — przeciwić się czemu, oponować, opierać się; sprzeciwić się; 4) bei j—m — wstąpić do kogo, odwiedzić kogo, przyjść do kogo.

Ei'n=ſprengen, I. *va.* 1) pokropić, skrapiać, popryskać; mit Salz — posolić; 2) weisnąć, wtłoczyć; II. *vn.* (ſ.) siedząc na koniu uderzyć natarczywie; auf den Feind — wpaść z natarczywością na nieprzyjaciela.

Ei'n=ſpringen, *vn.* ſpringe ein, ſprang ein, bin eingeſprungen, wskoczyć w co; wpadać, weiskać się, wmykać się; mit Geld — wziąć udział w interesie; einſpringender Winkel kąt wskakujący.

Ei'n=ſpritzen, *va.* wsikiwać, wszprycować, wstrzykiwać.

Ei'nſpritzſtrahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, natrysk *m.*, strumień wtryskowy, tryskawiec *m.*

Ei'nſpritzung, *ſf. pl.* -en, wstrzykiwanie *n.*, wstrzyknięcie *n.*; — unter die Haut wstrzyknięcie podskórne.

Ei'nſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, zaczepka *f.*, zaczepienie *n.*, opozycya *f.*, protestacya *f.*, reklamacya *f.*, zażalenie *n.*; — thun założyć protest; — gegen etw. erheben zaoponować (przeciw) czemuś.

Ei'nſpruchsfriſt, *ſf. pl.* -en, czasokres *m.* zaczepki.

Ei'nſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, wskok *m.*, miejsce *n.* do wskakiwania.

Einſt, *adv.* 1) niegdyś, kiedyś (o przeszłości); 2) kiedy (o przyszłości), kommen wird — der Tag, da .... przyjdzie dzień, kiedy ....

Einſt, *sn. indecl.* 1) przeszłość *f.*; 2) przyszłość *f.*

Ei'n=ſtallen, *va.* do stajni, do chlewu wpędzić; zamknąć.

Ei'nſtämmig, *adi.* jednopniowy, jednopienny.

Ei'n=ſtampfen, *va.* wtłoczyć, włożyć, wsypać w co i ubić; altes Papier — oddać papier do stępy.

Ei'n=ſtampfen, *sn.*, **Ei'n=ſtampfung**, *ſf.* wtłoczenie *n.*; wbijanie *n.*; potłuczenie *n.*

Ei'nſtand, *sm.* -(e)s, 1) wstąpienie *n.* na urząd, do służby; 2) ob. Einſtandsrecht.

Ei'nſtandsgebühr, *ſf. pl.* -en, opłata wstępna, patentowa.

Ei'nſtandsgeld, *sn. pl.* -er, ob. Einſtandsgebühr.

Ei'nſtandsrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) prawo na bliższem pokrewieństwie oparte; 2) prawo wstępu w kupno; prawo pierwokupu.

Ei'n=ſtänkern, *va.* zasmrodzić.

Ei'n=ſtäuben, *va.* zakurzyć, zapylić, zasypać.

Ei'n=ſtechen, *va.* ſtechе, ſtichſt, ſticht, ſtach ein, habe eingeſtochen, wykłuć w czem; Löcher — wykłuć dziurki; przebić kozerą (w grze kart).

Ei'n=ſtecken, *va.* 1) wetnąć w co, wściubić, wsadzić; das Schwert — miecz schować do pochwy; in die Taſche — schować, włożyć do kieszeni; przywłaszczyć sobie; j—n — wsadzić kogo do aresztu; 2) Schläge, Beleidigungen — kije, obelgi schować, połknąć, znieść cierpliwie.

Ei'n=ſtehen, *vn.* ſtand ein, bin eingeſtanden, 1) für j—n — stawić się za kogoś, substytuować, zająć czyjeś miejsce; 2) in den Kauf — nabyć udział w kupnie, przyłączyć się do kupujących; in die Miete — wprowadzić się do najętego mieszkania; in ein Amt — przyjść do służby, rozpocząć urzędowanie; 3) für j—n für etwas — ręczyć za kogoś, ręczyć za co; ich ſtehe für die Folgen nicht ein nie ręczę za skutki.

Ei'nſteher, *sm.* -s, *pl.* —, zastępca *m.*

Ei'n=ſtehlen, ſich — *vr.* ſtehle, ſtiehlſt, ſtiehlt, ſtahl mich ein, habe mich eingeſtohlen, ob. *vr.* Einſchleichen.

Ei'nſteig(e)halle, *ſf. pl.* -n, peron *m.* do odjazdu.

Ei'n=ſteigen, *vn.* ſtieg ein, bin eingeſtiegen, wleźć dokąd; wstąpić, wsiąść, wejść.

Ei'nſteig(e)ſchacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, właz *m.* łaz *m.*

Ei'n=ſtellen, I. *va.* 1) wstawić do jakiego miejsca; Vieh — = einſtallen; Pferde — konie postawić na stajni; 2) wstrzymać co, odłożyć, zawiesić; die Arbeit — zaprzestać roboty, rozpocząć bastówkę; die Zahlungen — wypłaty zawiesić, wstrzymać; das Erſcheinen einer Druckſchrift, eines Blattes — zawiesić, wstrzymać wydawanie pisma; 3) zaniechać; die Voruntersuchung — zaniechać śledztwa; 4) in die Rechnung — wstawić, wpisać do rachunku; 5) przerwać, znieść; Mißbräuche — znieść nadużycia; II. ſich — *vr.* stawić się, stanąć, nadejść; ſich wieder — powrócić, ponownie się stawić.

Ei'nſtellen, *sn.* -s, bez *pl.*

Ei'nſtellung, *sf. pl.* -en, wstawienie *n.*, wstrzymanie *n.*, zawieszenie *n.*, zaniechanie *n.*, odłożenie *n.*, zniesienie *n.*; — des Unterſuchungsverfahrens zaniechanie postępowania śledczego.

Ei'nſtellungsbeſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -beſchlüſſe, uchwała *f.* zaniechania.

Ei'n=ſtemmen, *va.* 1) oprzeć o co; die Arme — podeprzeć się pod (biodra) boki; 2) ein Loch — wyrznąć, wyciąć dziurę.

Ei'nſtens, *adv.* ob. Einſt.

Ei'nſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wkłucie *n.*, przekłucie *n.*, wcięcie *n.*, załom *m.*; 2) punkcya *f.* (chir.).

Ei'n=ſticken, *va.* wyszyć, wyhaftować na czem.

Ei'nſtig, *adi.* 1) były, przeszły; 2) przyszły.

Ei'n=ſtimmen, I. *vn.* (h.) 1) zgodzić się na co, przystać na co; 2) mit — przyłączyć swój głos do głosów innych; im Chore — odezwać się w chórze, zaśpiewać w chórze; 3) in etw. — zgodzić się na co, przyłączyć się do zdania.

Ei'nſtimmig, *adi.* i *adv.* jednogłośny (-nie), na jeden głos; zgodny (-nie), jednomyślny (-nie); j—n — wählen obrać kogo jednomyślnie, jednogłośnie, obrać zgodnymi głosami.

Ei'nſtimmigkeit, *sf.* zgoda *f.*, harmonia *f.*, zgodne zezwolenie.

Ei'nſtmalig, *adi.* ob. Einſtig.

Ei'nſtmals, *adv.* ob. Einſt i Einsmals.

Ei'nſtöckig, *adi.* jednopiątrowy, o jednem piętrze.

Ei'n=ſtopfen, *va.* 1) napchać, napakować; zacerować.

Ei'n=ſtoßen, *va.* ſtoße, ſtößt, ſtößt, ſtieß ein, habe eingeſtoßen, 1) wepchnąć w co; ſich einen Splitter — drzazgę sobie wbić; 2) wybić mocnem uderzeniem, wepchnąć; dem Faſſe den Boden — wybić dno u beczki; j—m die Zähne — wybić komu zęby.

Ei'n=ſtreichen, ſtrich ein, habe eingeſtrichen, I. *va.* 1) wcierać; 2) zgarnąć; Geld — zgarnąć pieniądze do kieszeni; 3) den Schlüſſelbart — wypiłować zęby w piórze u klucza; II. *vn.* (ſ.) zajść do jakiego miejsca.

Ei'nſtreichen, *sn.* -s, wcieranie *n.*, wkładanie *n.*, zagarnienie *n.*

Ei'nſtreu, *sf.* podściółka *f.*

Ei'n=ſtreuen, *va.* 1) wprószyć, wsypać do czego; ein Pulver in die Wunde — zasypać ranę proszkiem; den Pferden Stroh — koniom słomę podesłać; 2) wmieszać, przymieszać; Verſe in die Erzählung — przymieszać wiersze do opowiadania; Bemerkungen — wtrącać uwagi.

Ei'n=ſtricken, *va.* wrobić (na drutach); ſich — wprawi(a)ć się do robienia na drutach.

Ei'n=ſtrömen, *vn.* (ſ.) tłumnie szybko wchodzić, cisnąć się do jakiego miejsca; in einen Fluß — wpływać do rzeki.

Ei'nſtrömung, *sf.* wpływanie *n.*, wciskanie *n.* się, przypływ *m.*, dopływ *m.*

Ei'n=ſtücke(l)n, *va.* wstawić, wszyć, włatać (kawałek).

Ei'n=ſtudieren, *va.* uczyć się, nauczyć się na pamięć; eine Rolle — nauczyć się roli na pamięć; einen etw. — nauczyć kogo czego.

Ei'nſtündig, *adi.* trwający jedną godzinę.

Ei'n=ſtürmen, *vn.* (h. i ſ.) 1) wejść z łoskotem; 2) rzucić się na co, na kogo; napadać; alles ſtürmt auf mich ein wszystko się na mnie wali.

Ei'nſturz, *sm.* -es, *pl.* -ſtürze, zawalenie *n.* się, zapadnięcie *n.* się; ruina *f.*; zum — bringen zawalić; mit — drohend zawaleniem grożący.

Ei'n=ſtürzen, I. *va.* zawalić, zwalić co; II. *vn.* (ſ.) zawalić się, zapaść się; III. ſich — *vr.* ſich auf j—n — napaść na kogo.

Einſtwei'len, *adv.* tymczasem, tymczasowo, chwilowo.

Einſtwei'lig, *adi.* tymczasowy; -er Zuſtand stan tymczasowy, przejściowy; *adv.* czasowo.

Ei'n=ſudeln, *va.* zwalać, pobrudzić, pokalać.

Ei'n=ſumpfen, *va.* Ton — glinę namoczyć.

Ei'ntägig, *adi.* jednodzienny.

Ei'ntagsfliege, *sf. pl.* -en, mucha jeden dzień żyjąca; jętka jednodniówka *f.*

Ei'ntagstierchen, *sn.* -s, *pl.* zwierzątko jednodzienne.

Ei'ntagszeitung, *sf. pl.* -en, dziennik jednodzienny, jednodniówka *f.*

Ei'n=tanzen, *va.* i ſich — *vr.* wprawić się (kogo) w tańcowanie, wyuczyć się tańca.

Ei'n=tauchen, I. *va.* zanurzyć; etw. ins Waſſer — zanurzyć co w wodzie; die Feder — umaczać pióro; II. *vn.* (ſ.) dać nurka, zanurzyć się.

Ei'ntauchung, *sf.* zanurzenie *n.*, umaczanie *n.*

Ei'ntauſch, *sm.* -es, wymiana *f.*; nabycie *n.* w drodze zamiany.

Ei'n=tauſchen, *va.* nabyć wskutek zamiany; wymienić; pomieniać się na co; etw. gegen etwas anderes — zamienić co na co innego.

Ei'n=teeren, *va.* mazią, dziegciem nasmarować.

Ei'n=teigen, *va.* das Mehl — zarobić mąkę; das Malz — zarobić zacier, słód.

Ei'nteilbar, *adi.* podzielny.

Ei'n=teilen, *va.* podzielić; in drei Teile — na trzy części podzielić; er weiß ſeine Zeit gut einzuteilen umie dobrze

dzielić swój czas; er muß sein Geld — musi dobrze gospodarować z pieniędzmi; in Reihen — rozszeregować.

Ei'nteilig, *adi.* o jednym dziale.

Ei'nteilung, *sf. pl.* -en, podział *m.*, rozkład *m.*

Ei'nteilungszahl, *sf. pl.* -en, liczba podziałowa.

Ei'nförmig, *adi.* i *adv.* jednotonny (-nie), monotonny (-nie); równogłośny (-nie), jednobrzmiący (-co), jednym tonem, bez zmiany głosu; jednostajnie, bez odmiany.

Ei'nförmigkeit, *sf.* monotonność *f.*, równogłośność *f.*, jednobrzmienność *f.*

Ei'n=tonnen, *va.* do beczki zlać, do beczki pozlewać.

Ei'ntracht, *sf.* zgoda *f.*, jedność *f.*, pokój *m.*; jednomyślność *f.*; in bester — mit j—m leben w najlepszej zgodzie z kim żyć; er hat unter ihnen die — gestiftet on między nimi zaprowadził jedność; die — stören pokój zakłócać.

Ei'nträchtig, *adi.* i *adv.* zgodny(-nie), jednomyślny(-nie).

Ei'nträchtigkeit, *sf.* 1) zgodność *f.*; 2) ob. Eintracht.

Ei'ntrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, 1) wpis *m.*, zarejestrowanie *n.*; 2) uszczerbek *m.*, szkoda *f.*, ujma *f.*; j—m — tun o szkodę kogo przyprawić, uszczerbek przynieść; 3) przeszkoda; 4) ob. Einschlag.

Ei'n=tragen, *va.* trage, trägst, trägt, trug ein, habe eingetragen, 1) wnieść, nanosić do jakiego miejsca; Holz in die Küche — nanosić drzewa do kuchni; 2) wpisać, zapisać; wciągnąć; j—s Namen in ein Verzeichnis — zapisać czyje imię na liście; in die öffentlichen Bücher — wpisać, wciągnąć do ksiąg hipotecznych, intabulować; einen Schuldposten ins Schuldbuch — wciągnąć dług do księgi; 3) = einbringen przynosić (dochód).

Ei'ntragung, *sf. pl.* -en, wniesienie *n.*, wciągnienie *n.*, wpisanie *n.*, rejestrowanie *n.*, intabulacya *f.*; grundbücherliche — wpisanie do ksiąg hipotecznych.

Ei'nträglich, *adi.* zyskowny, intratny, korzystny.

Ei'nträglichkeit, *sf.* zyskowność *f.*, intratność *f.*

Ei'ntrag(ung)sgebühr, *sf. pl.* -en, wpisowe *n.*

Ei'n=tränken, *va.* 1) w płyn jaki włożyć; w roztopiony ołów włożyć; 2) j—m etw. — odpłacić komu za co, oddać za swoje.

Ei'n=träufeln, *va.* zakraplać, kroplami napuścić; Öl in die Wunde — kilka kropel oliwy wpuścić do rany.

Ei'n=treffen, *vn.* treffe, trifft, traf ein, bin eingetroffen, 1) przybyć gdzie, stanąć gdzie; 2) sprawdzić się, ziścić się; es ist eingetroffen, wie wir es vorausgesagt haben przepowiednia nasza sprawdziła się, stało się, jak przepowiedzieliśmy; eingetroffene Bedingung warunek spełniony, ziszczony; die Bedingung ist nicht eingetroffen warunek nie ziścił się.

Ei'n=treiben, trieb ein, habe eingetrieben, I. *va.* 1) wbić; einen Nagel, einen Keil — wbić gwóźdź, wbić klin; 2) wpędzić, zagonić do jakiego miejsca; j—n — wprawić kogo w wielki kłopot; 3) domagać się zapłaty, wypłaty, oddania; Abgaben — ściągać podatki; Abgaben strenge — egzekwować podatki; Schulden — ściągać długi, długi wypowiadać i odbierać; II. *vn.* (ſ.) zostać dokąd zagnanym, porwanym prądem.

Ei'ntreiber, *sm.* -s, *pl.* — poborca *m.*, egzekutor *m.*

Ei'ntreibung, *sf. pl.* -en, wpędzanie *n.*, spędzanie *n.*, zegnanie *n.*; — der Steuern pobór *n.*, pobieranie *n.*, ściąganie *n.* podatków.

Ei'n=treten, trittſt, trete, tritt, trat ein, bin eingetreten, I. *vn.* 1) wejść do jakiego miejsca, wstąpić gdzie; ich bin soeben eingetreten dopiero com wszedł; treten Sie gefälligſt ein bądź pan tak łaskaw wejść, wstąpić; eingetreten! proszę (wejść)! in ein Amt — rozpocząć urzędowanie; 2) in j—s Fußtapfen — wstąpić w czyje ślady; an j—s Stelle — wejść w czyje miejsce, objąć po kim urząd; in j—s Rechte — wstąpić w czyje prawa; in einen geiſtlichen Orden — wstąpić do zakonu, przywdziać suknię zakonną; 3) für j—n, für etw. — = einſtehen; für j—s Sache — ująć się za czyją sprawą; für j—s Unſchuld — ręczyć za czyją niewinność; vermittelnd — pośredniczyć, interweniować 4) obstawać; für Wahrheit und Recht — obstawać przy prawdzie i sprawiedliwości; 5) nastawać, nadchodzić, zaczynać się, pokazywać się, z ścić się; es trat einen Augenblick Stille ein nastała chwila milczenia; es trat eine heftige Kälte ein nastało silne (dotkliwe) zimno; der Frühling tritt ein wiosna nastaje, zaczyna się; die Nacht tritt ſchon ein noc już nadchodzi, zbliża się; den Tag darauf trat das Fieber ein nazajutrz pokazała się (przystąpiła) gorączka; heute tritt Vollmond ein dzisiaj przypada pełnia; wenn der Fall — ſollte, daß . . . gdyby się miało wydarzyć, że . . .; es tritt noch der Umſtand ein, daß . . zachodzi tu jeszcze ta okoliczność, że . .; eingetretener Hinderniſſe halber z powodu przeszkód nieprzewidzianych; den Fall s na wypadek; (z h.) er hat in Not eingetreten wstąpił w błoto; II. *va.* 1) Tritte in den Schnee — porobić ślady w śniegu; 2) wdeptać; ſich einen Dorn in den Fuß — cierń sobie wbić w nogę; 3) stąpić na co i wepchnąć lub strzaskać; den Boden eines Faſſes —wepchnąć dno beczki, stąpiwszy nań; 4) die Schuhe — trzewiki przydeptać.

Ei'n=trichtern, *va.* wlać za pomocą lejka, przez lejek; j—m etwas — wlać komu co do głowy; die Wiſſenſchaften laſſen ſich nicht — umiejętności bez trudu posiąść nie można.

Ei'ntritt, *sm.* -(e)s, 1) wchód *m.*, wstąpienie *n.*, wejście *n.*, przystęp *m.*; — in ein Amt

wstęp na urząd, rozpoczęcie urzędowania; freier — ins Theater wolny wstęp do teatru; — ins Leben przyjście na świat; — in die Welt wystąpienie na świat, pierwsze wystąpienie; — in das Jünglingsalter wstęp do młodzieńczego wieku; rozpoczęcie młodzieńczego wieku; — der Sonne in den Stier wstęp słońca w znak byka; 2) nadejście *n.*, przypadnięcie *n.*; — des Winters nadejście zimy, początek zimy; — einer Sonnenfinsternis przypadnięcie zaćmienia słońca.

Ei'ntrittsfähig, *adi.* zdolny do wstąpienia.

Ei'ntrittsgeld, *sn.* =es, *pl.* =er, wstępne *n.*, opłata *f.* za wstęp.

Ei'ntrittskarte, *sf. pl.* =n, bilet *m.* wstępu, bilet do wejścia.

Ei'ntrittsschein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, poświadczenie *n.* wolnego wstępu.

Ei'ntrittszimmer, *sn.* =s, *pl.* —, wstępny pokój.

Ei'n=trocknen, I. *va.* suszyć; II. *vn.* (f.) 1) weschnąć w co, wsiąknąć i wyschnąć; 2) zeschnąć się, stracić na objętości.

Ei'n=tröpfeln, =tropfen, I. *va.* wlewać, napuszczać kroplami; II. *vn.* (f.) wpadać kroplami.

Ei'ntröpfelung, *sf.* napuszczanie *n.* kroplami, wkraplanie *n.*

Ei'n=tun, *va.* tat ein, habe eingetan, włożyć, wstawić, wsadzić w co; j—n — zamknąć kogo, wsadzić do aresztu; Vieh — = einstellen.

Ei'n=tunken, *va.* umaczać w czem, zamoczyć; Brod in die Brühe — maczać chleb w sosie, w polewce; die Feder — umoczyć pióro (w atramencie).

Ei'n=üben, *va.* i sich — *vr.* wprawić, wćwiczyć; mit j—m etw. — ćwiczyć coś z kim, wprawić kogo w co; sich — wprawić się.

Ei'nübung, *sf.* wprawienie *n.* się, wprawa *f.*

Ei'n=verleiben, *va.* wcielić, włączyć do czego; in die öffentlichen Bücher — zapisać, wciągnąć do ksiąg hipotecznych, zaintabulować, zahipotekować.

Ei'nverleibung, *sf. pl.* =en, wcielenie *n.*, włączenie *n.*, połączenie *n.*, zaintabulowanie *n.*

Ei'nverleibungsgebühr, *sf. pl.* =en, należytość *f.*, opłata *f.* od zaintabulowania; wpisowe *n.*

Ei'nvernahme, *sf.* przesłuchanie *n.*

Ei'n=vernehmen, *va.* vernehme vernimmst, vernimmt, vernahm ein, habe einvernommen, przesłuchać.

Ei'nverne hmen, *sf.*, zgodność *f.*, porozumienie *n.*, zniesienie *n.* się; die Behörden haben in — angeordnet władze po zniesieniu się wzajemnem zarządziły; sich mit j—m ins — setzen porozumieć się z kim.

Ei'nverständig, *adi.* w porozumieniu będący z kim.

Ei'nverständlich, *adv.* — mit j—m w zmowie, w porozumieniu z kim.

Ei'nverständnis, *sn.* =isses, bez *pl.* 1) zgoda *f.*; mit j—m im besten — leben żyć z kim w najlepszej zgodzie; 2) porozumienie *n.* się z kim; mit j—s — etw. tun zrobić co za porozumieniem się z kim; mit dem Feinde im geheimen — stehen być w tajemnej zmowie z nieprzyjacielem.

Ei'n=verstehen, verstand mich ein, habe mich einverstanden; I. sich — *vr.* sich mit j—m — żyć z kim w zgodzie, zgadzać się z kim; II. einverstanden, *pp.* i *adi.* ich bin damit — godzę się na to, zgadzam się z tem; einverstanden! zgoda!

Ei'n=wachsen, *vn.* wachse, wächst, wächst, wuchs ein, bin eingewachsen, wrość w co; wkorzenić się.

Ei'nwage, *sf.* ubytek *m.* przez (kilkakrotne) ważenie.

Ei'n=wägen, wog ein, habe eingewogen, I. *va.* odważyć do czego; odważyć i wsypać do czego; II. sich — *vr.* ubyć, zmniejszyć się przez ważenie.

Ei'n=waggonieren, *va.* umieścić w wozach, w wagonach.

Ei'n=walken, *va.* wwalkować w co.

Ei'n=walzen, *va.* walcem wcisnąć w co.

Ei'nwand, *sm.* =(e)s, *pl.* =wände, zarzut *m.*, odezwa *f.*, przeciwne zdanie; nichtiger — błahy zarzut, wymówka *f.*, wybieg *m.*; gegen eine Klage den — der Verjährung erheben przeciw skardze wnieść zarzut przedawnienia.

Ei'nwand(e)rer, *sm.* =s, *pl.* —, przybysz *m.*, immigrant *m.*

Ei'n=wandern, *vn.* (f.) przywędrować, immigrować.

Ei'nwanderung, *sf. pl.* =en, przychodźtwo *n.*, przywędrowanie *n.*; immigracya *f.*

Ei'nwanderungsvorschriften, *spl.* przepisy immigracyjne.

Ei'nwärts, *adv.* na wewnątrz, wewnątrz, ku wewnętrznej stronie; etwas — biegen nagiąć co ku środkowi; — gehen idąc nogi ku sobie wykrzywiać; — gebogen wgięty.

Ei'n=wässern, *va.* namoczyć (we wodzie), macerować.

Ei'nwässerung, *sf.* namoczenie *n.*, moczenie *n.*, wmoczenie *n.*, maceracya *f.*

Ei'n=weben, *va.* wob i webte ein, habe eingewoben i eingewebt, 1) wetkać w co, wytkać na czem; Blumen in einen Stoff — wytkać kwiaty na materyi (wyrobić kwiaty tkacką robotą); 2) etw. in etw. — umieścić co w czem, wprawić, wkleić, wlepić co do czego; Gedichte in die Erzählung — wiersze umieścić w powieści, zręcznie je połączyć z treścią.

Ei'n=wechseln, *va.* 1) przez zamianę nabyć; Gold — zmienić, wymienić na złoto; 2) Balken, Säulen — dać nowe belki, słupy odmienić.

Ei'nwechslung, *sf. pl.* =en, zmiana *f.*, wymiana *f.*, zmienienie *n.*, wymienienie *n.*

Ei'nwechsler, *sm.* =s, *pl.* —, wekslarz *m.*, wymieniający pieniądze.

Ei'nwechslerin, *sf. pl.* =nen, wekslarka *f.*

Ei'n=wehen, *va.* i. *vn.* (h.) wiać w jakie miejsce.

Ei'n=weichen, *va.* namoczyć co.

Ei'nweichung, *sf. pl.* =en, namoczenie *n.*

Ei'n=weihen, *va.* 1) poświęcić; eine Kirche — kościół poświęcić; 2) j—n zum Priester — udzielić komu święcenia kapłańskiego; 3) wtajemniczyć; j—n in ein Geheimnis — przypuścić kogo do tajemnicy; j—n in eine Kunst — zapoznać kogo ze sztuką; 4) eine Sache — rzeczy jakiej pierwszy raz zacząć używać; einen Rock — suknię pierwszy raz wdziać.

Ei'nweihung, *sf. pl.* =en, poświęcenie *n.*, święcenie *n.* inauguracya *f.*; wtajemniczenie *n.*

Ei'nweihungsfeierlichkeit, *sf. pl.* =en, i =**feſt** *n.* =es, *pl.* =e, uroczystość *f.* poświęcenia, inauguracyjna.

Ei'nweihungspredigt, *sf. pl.* =en, =**rede**, *sf. pl.* =en, kazanie *n.*, mowa *f.* przy poświęcaniu.

Ei'nweihungsſchmaus, *sm.* =ſes, *pl.* =ſchmäuſe, uczta *f.* z powodu poświęcenia.

Ei'nweihungstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* poświęcenia.

Ei'n=weiſen, *va.* wies ein, habe eingewieſen, pokazać komu drogę do wnijścia; wprowadzić kogo do jakiego miejsca; j—n in ein Amt — wprowadzić kogo na urząd; in einen Beſitz — wprowadzić w posiadanie.

Ei'nweiſung, *sf. pl.* =en, wprowadzenie *n.*, instalacya *f.*; gerichtliche — in den Beſitz eines Gutes intromisya *f.*

Ei'n=wenden, *va.* wandte ein, habe eingewandt, 1) powiedzieć na co, przeciw czemu zarzut czynić, przeciwić się czemu, przeczyć czemu, być czemu przeciwnym; dagegen läßt ſich nichts — niema co na to powiedzieć; es ließe ſich manches dagegen — nie jednoby się dało na to powiedzieć; er wendet mir ein, daß . . . zarzuca mi (to przeciw memu zdaniu przywodzi) że . . .; er hat immer etw. einzuwenden musi się zawsze przeciwiać, zawsze coś znajdzie, aby się przeciwiać; er wagt es nie ihm etw. einzuwenden nie śmie mu się nigdy w niczem przeciwić; 2) pokierować ku środkowi.

Ei'nwendung, *sf. pl.* =en, 1) Einwand; 2) =en machen opozycyę założyć; 3) pokierowanie *n.* ku środkowi.

Ei'n=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf ein, habe eingeworfen, 1) wrzucić dokąd, w co; 2) = einſchmeißen obalić, zgruchotać (rzuceniem) kamieniami; 3) = einwenden powiedzieć na co, zarzucić komu; 4) j—n (ins Gefängnis) — wrzucić kogo do więzienia, uwięzić kogo.

Ei'n=wickeln, *va.* i ſich — *vr.* zawinąć; etw. in ein Tuch — zawinąć co w chustkę; j—n in einen Mantel — owinąć kogo w płaszcz; ein Kind — powijać dziecko; ſich — zawinąć, owinąć się.

Ei'nwick(e)lung, *sf. pl.* =en, zawinięcie *n.*, obwijanie *n.*, powijanie *n.*, zawiklanie *n.*

Ei'n=wiegen, *va.* ukołysać, kołysząc uspić; den Schmerz — ból uspić, przytłumić.

Ei'n=willigen, *vn.* (h.) zezwolić, przyzwolić; in etw. — zezwolić na co, przystać na co; in die Bedingungen — przystać na warunki, przyjąć warunki.

Ei'nwilligung, *sf. pl.* =en, zezwolenie *n.*, przyzwolenie *n.*; ſeine — zu etw. geben dać zezwolenie na co; ſeine — verweigern odmówić zezwolenia.

Ei'n=windeln, *va.* powić, owinąć dziecko w pieluchy.

Ei'n=winden, *va.* i ſich — wand ein, habe eingewunden, *vr.* 1) = einwickeln; 2) wciągnąć za pomocą windy.

Ei'n=wintern, I. *vn.* (ſ.) zamarznąć; zostać zaskoczonym przez zimę; na zimę gdzie zostać; II. *vimprs.* es wintert ein zima nadchodzi, nastaje.

Ei'n=wirken, I. *va.* ob. einweben; II. *vn.* (h.) auf j—n, auf etw. — działać na co; wpływać, mieć wpływ na kogo, na co; wywrzeć skutek na kim; nachteilig — wpływać niekorzystnie, mieć wpływ niekorzystny.

Ei'nwirkung, *sf. pl.* =en, wpływ *m.*, działanie *n.*

Ei'nwöchentlich, **Ei'nwöchig**, *adi.* jednotygodniowy.

Ei'n=wohnen, I. *va.* (eine Wohnung) — zająć mieszkanie, wprowadzić się do mieszkania; II. *vn.* (h.) 1) bei j—m — mieszkać, zamieszkać u kogo; 2) einem, einer Sache — tkwić w kim, w czem; die ihm =de Fertigkeit zręczność, którą posiada, zręczność, jemu właściwa; III. ſich — *vr.* przyzwyczaić się do pobytu w jakiem miejscu; oswoić się z mieszkaniem; rozgospodarować się gdzie.

Ei'nwohner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.*, obywatel *m.* (kraju, miasta).

Ei'nwohnerin, *sf. pl.* =nen, mieszkanka *f.*, zamieszkała *f.*

Ei'nwohnerzahl, *sf. pl.* =en, liczba *f.* mieszkańców, zamieszkałych.

Ei'nwohnerſchaft, *sf. pl.* =en, ogół *m.* mieszkańców, ludność *f.* (miasta).

Ei'nwohnungsrecht, *sn.* =(e)s, prawo *n.* (za)mieszkania.

Ei'n=wölben, *va.* zasklepić.

Ei'nwölbung, *sf. pl.* =en, zasklepienie *n.*

Ei'n=wollen, *vn.* (h.) 1) chcieć wejść dokąd; aus= und — chcieć wejść i wyjść; 2) das will mir nicht ein nie chce mi to wleźć do głowy, nie chce mi pomieścić się w głowie, nie mogę tego pojąć, nie mogę na to się zgodzić, nie mogę tego uznać.

Ei'nwüchſig, *adi.* o jednej odnodze (o roślinach).

Ei'n=wühlen, I. *va.* wryć w co, wyryć w czem; Löcher — wryć, wyryć dziury; II. ſich — *vr.* wryć się w co; wkopać się.

Ei'nwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, 1) zarzut; einen — machen zarzut czynić; 2) otwór *m.* do wrzucania, np. u skrzynki na listy, u automatów.

Ei'n=wurzeln, I. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* wkorzenić się; zakorzenić się; II. **eingewurzelt**, *pp.* i *adi.* wkorzeniony, zakorzeniony, zastarzały; =es

Übel zło wkorzenione; er stand wie — da stał jak wryty.

Ei'nwurzelung, *sf. pl.* -en, wkorzenienie *n.*, zakorzenienie *n.*

Ei'nzahl, *sf.* liczba pojedyneza (w gramatyce).

Ei'nzahlbar, *adi.* wpłatny, mający być wpłacony.

Ei'n=zahlen, *va.* wpłacić; płacić, zapłacić.

Ei'n=zählen, *va.* 1) liczyć w co, licząc wkładać; Eier in den Korb — wkładać jaja do kosza, licząc je; 2) policzyć do jakiej liczby, wrachować; es waren fünfzehn, uns eingezählt było piętnastu licząc i nas, wraz z nami.

Ei'nzahlung, *sf. pl.* -en, wpłata *f.*, zapłata *f.*

Ei'nzählung, *sf. pl.* -en, wliczenie *n.*

Ei'n=zahnen, *va.* ząbkowato wycinać, nakarbować.

Ei'n=zapfen, *va.* 1) natoczyć, utoczyć; Wein in Flaschen — natoczyć wina (z beczki) do flaszek; 2) zaczopować, naczop osadzić.

Ei'n=zäunen, *va.* ogrodzić płotem.

Ei'nzäunung, *sf. pl.* -en, ogrodzenie *n.* płotem.

Ei'n=zehren, I. *vn.* (f.) i sich — *vr.* zmniejszać się, ubywać przez wytrawienie się.

Ei'nzehrung, *sf. pl.* -en, ubytek *m.* przez wytrawienie się; zmniejszenie *n.*, wyschnięcie *n.* wskutek wyparowania.

Ei'n=zeichnen, *va.* in etw. — wrysować, wpisać, naznaczyć.

Ei'nzeilig, *adi.* o jednym wierszu, jednowierszowy; o jednym rzędzie.

Ei'nzel, *adi.* ob. Einzeln.

Ei'nzelarrest, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, areszt osobny, odosobniony, więź samotna.

Ei'nzelaufzählung, *sf. pl.* -en, wyliczanie *n.* jednej osoby lub rzeczy po drugiej; wyszczególnienie *n.*

Ei'nzelausgabe, *sf. pl.* -n, osobne wydanie.

Ei'nzelbestimmung, *sf. pl.* -en, ustanowienie szczegółowe, osobne.

Ei'nzelfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, wypadek poszczególny; wypadek rzadki.

Ei'nzelgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd pojedynczy, niekolegialny.

Ei'nzelhaft, *sf.* ob. Einzelarrest.

Ei'nzelheit, *sf. pl.* -en, pojedynczy szczegół; odrębność *f.*; wir werden nicht auf -en eingehen nie będziemy się wdawali w szczegóły.

Ei'nzelleben, *sn.* -s, 1) życie *n.* na osobności, samotne; 2) życie jednostki.

Ei'nzelrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia samoistny, wyrokujący; sędzia u sądu niekolegialnego.

Ei'nzelstand, *sm.* -(e)s, celibat *m.*; stan wolny.

Ei'nzelverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -verkäufe, sprzedaż drobna.

Ei'nzelwesen, *sn.* -s, *pl.* — jedna istota; jedna osoba; osobnik *m.*

Ei'nzellig, *adi.* o jednej komórce, jednokomórkowy.

Ei'nzeln, *adi.* i *adv.* 1) pojedynczy (-czo); osobny (-no), sam jeden, po jednemu, poszczególny (-nie); ein -er Mensch kann das nicht leisten jeden człowiek sam tego zdziałać nie może; -er Mensch, -es Wesen, jednostka *f.*, osobnik *m.*; man kann nur — durchkommen można tylko po jednemu (gęsiorem) przejść; -stehendes Haus dom odosobniony, stojący osobno, na uboczu; -e Bände poszczególne, pojedyncze tomy; die -e Nummer kostet numer pojedynczy kosztuje; die -en Umstände szczegóły *pl.*; sie kämpften — walczyli w pojedynkę; sie gingen — hinaus wychodzili po jednemu; — leben żyć osobno, na osobności; — etwas durchgehen szczegółowo co przechodzić, każdą rzecz z osobna; es ist überflüssig ins Einzelne zu gehen niema potrzeby wdawać się w szczegóły; 2) rzadki (-ko); es standen -e Bäume da drzewa rzadkie stały, drzewa rzadko (tu i owdzie) stały; 3) = unverheiratet nieżonaty lub bezdzietny; niezamężna lub bezdzietna; 4) jeder -e każdy z osobna; 5) Einzelnes *n.* im Einzelnen w szczególności, po szczególe, w szczegółach.

Ei'nzelnheit, *sf. pl.* -en, ob. Ei'nzelheit.

Ei'n=ziehen, zog ein, habe eingezogen, I. *va.* 1) wciągnąć, zaciągnąć co dokąd; einen Faden (in die Nadel) — nawlec nitkę; Balken — zaciągać belki; 2) = eintreiben ściągać; ausstehende Forderungen — ściągać wypożyczone sumy; Steuern — ściągać podatki; Güter — zebrać na rzecz skarbu, konfiskować dobra; Reserve — powołać rezerwę, wojsko odwodowe; 3) gefänglich — wziąć pod areszt, osadzić w areszcie; 4) zasięgać; Erkundigungen über j—n, etw. — zasięgać wiadomości względem kogo, czego; 5) wciągać w siebie, ściągać; die Segel — ściągać żagle; die aufgestellten Wachposten — ściągać porozstawiane straże; den Bauch — wciągnąć brzuch; den Hals — skurczyć szyję; die Krallen — schować pazury, szpony; eine Zeile — (= einrücken) wysunąć wiersz; die Pfeife — zwinąć choragiewkę, nie przeciwić się więcej, nie oponować, siedzieć cicho; 6) zwężać, zmniejszać; eine Mauer — zwężać mur, stawiać mur ku górze coraz węziej; einen Graben — rów ku dołowi coraz węziej kopać; 7) znieść, skasować; eine Stelle — znieść urząd; Münzen — monety wycofać z obiegu; II. *vn.* (f.) 1) wchodzić, wjeżdżać; der Monarch zog feierlich in die Stadt ein monarcha wjechał uroczyście do miasta; 2) in eine Wohnung — wprowadzać się do mieszkania; bei j—m — sprowadzić się do kogo, zamieszkać u kogo; 3) wsiąkać; die Tinte zieht (sich) in das Papier ein atrament wsiąka w papier; III. sich — *vr.* 1) kurczyć się; das Tuch hat sich eingezogen sukno zstąpiło się, skurczyło się; 2) seinen Aufwand —, sich — ograniczyć się w wydatkach.

Ei'nziehung, *sf. pl.* -en, wciągnienie *n.*, wciąganie *n.*,

ściąganie *n.*, wpijanie *n.*, branie *n.* w siebie; konfiskata *f.*; — einer Forderung ściągnięcie należytości.

Ei'nziff(e)rig, *adi.* jednocyfrowy.

Ei'nzig, I. *adi.* 1) jedyny; sie haben nur dieſen =en Sohn mają tylko tego jedynego syna, tego jedynaka; ich habe nur einen =en Freund mam jedynego (tylko jednego) przyjaciela; das iſt mein =er Troſt to jest moja jedyna pociecha; das iſt ſein =er Gedanke on jedynie (tylko) o tem myśli; 2) wyborny, znakomity, niezrównany; er iſt — in ſeiner Art on jest jedyny w swoim rodzaju, on niema równego; 3) jeden tylko; kein =er, auch nicht ein =er ani jeden; II. *adv.* 1) jedynie; das war — und allein meine Abſicht to bylo jedynie moim zamiarem; 2) = ausgezeichnet wybornie, prześliecznie, cudnie; — ſingen śpiewać wybornie; das iſt —! a to wybornie!

Ei'n=zuckern, *va.* w cukier włożyć; nacukrzyć.

Ei'nzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, 1) wchód *m.*, wjazd *m.*; ſeinen — halten odbyć (uroczysty) wjazd; 2) — in eine Wohnung wprowadzenie *n.* się do mieszkania.

Ei'nzugsmarſch, *sm.* =es, *pl.* =märſche, marsz wjazdowy.

Ei'nzugsſchmaus, *sm.* =ſes, *pl.* =ſchmäuſe, uczta *f.* z powodu wjazdu; einen — halten polewać ognisko.

Ei'nzugsſpeſen, *sf. pl.* koszta *pl.* na wjazd lub wprowadzenie, koszta wjazdu.

Ei'n=zwängen, I. *va.* wpakować, wepchać, wtloczyć; ſich eingezwängt fühlen czuć się ścieśnionym, ograniczonym, w ciasne granice zamkniętym; II. ſich — *vr.* 1) ciasne suknie wdziać; 2) ograniczyć się.

Ei'nzwängung, *sf. pl.* =en, wtloczenie *n.*

Ei'n=zwicken, *va.* uszczypnąć, skubnąć; ſich den Finger — przyskrzynić sobie palec; die Fahrkarte — przedziurawić bilet jazdy.

Ei'n=zwingen, *va.* zwang ein, habe eingezwungen, 1) etw. in etw. — = einzwängen; 2) przymusić kogo do czego; j—m Eſſen und Trinken — przymusić kogo do jedzenia i picia.

Ei'pel, *sf.* Ipola *f.* (rzeka).

Ei'rund, I. *adi.* jajowaty, owalny; II. *sn.* =(e)s, owal *m.*, kształt owalny.

Eis, *sn.* =ſes, 1) lód *m.*; zu — werden na lód się zamienić, z(a)marznąć; es friert — taki mróz bierze, że woda zamarza; das — zergeht, ſchmilzt lód puszcza, taje, topnieje; mit — belegt, bedeckt werden ściąć lodem; das — ſtopft ſich skupiają się lody; das — treibt lód, kra idzie, pędzi; das — brechen pierwsze lody złamać, utorować drogę, usunąć zawady; des Hauptes — szron na głowie, siwizna; Grund=kra podwodna; Treib= kra płynąca; j—n aufs — führen podejść kogo, wystawić go na szwank, na szkodę, na niebezpieczeństwo; 2) lody *pl.* (do jedzenia); 3) ślizgawka; ich gehe aufs — idę się ślizgać.

Ei'sartig, *adi.* lodowaty, do lodu podobny.

Ei'sbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel lodowa.

Ei'sbahn, *sf. pl.* =en, ślizgawka *f.*

Ei'sbär, *sm.* =en, *pl.* =en, niedźwiedź północny, biały, lodowaty.

Ei'sbedeckt, *adi.* lodem pokryty.

Ei'sberg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, góra lodowata.

Ei'sbeutel, *sm.* =s, *pl.* —, worek *m.* na lód.

Ei'sblume, *sf. pl.* =n, kwiat lodowaty (na szybach okna).

Ei'sbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, = Eisbrecher.

Ei'sbrecher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) izbica *f.*; 2) parowiec *m.* do rozbijania lodów.

Ei'sbruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =brüche (za)łamanie *n.* się lodów, pęknięcie *n.* lodów.

Ei'sbüchſe, *sf. pl.* =n, puszka *f.* na lody.

Ei'sdamm, *sm.* =(e)s, *pl.* =dämme, zator *m.*

Ei'sdecke, *sf. pl.* =n, powloka *f.*, skorupa *f.* (z) lodu, lodowata pokrywa.

Ei'ſen, I. *va.* 1) mrozić, lód wytwarzać; 2) lód przecinać, lody rąbać; II. *vimprs.* es eiſt, marznie; III. *vn.* (ſ.) = zu Eis werden lodowacieć.

Ei'ſen, *sn.* =s, *pl.* —, 1) żelazo *n.*; rohes — surowiec *m.*; gediegenes — żelazo rodzime; kaltbrüchiges — zimnokrusz *m.*; mit — beſchlagen okuć żelazem; in — (Feſſeln) legen okuć kogo w kajdany; von — ſein być jakby z żelaza, mieć żelazne zdrowie, być bardzo zdrowym; Not bricht — potrzeba (bieda) prawo łamie, nie zna prawa; man muß das — ſchmieden, ſo lang (dieweil) es noch warm iſt trzeba drzeć łyka kiedy się dadzą, trzeba róże rwać kiedy się dadzą, trzeba korzystać ze sposobności; altes — stare żelaziwo bez wartości; etwas ins alte — werfen zarzucić co jako przestarzałe, skończyć z czem; 2) żelazne narzędzie, instrument *m.*; Huf— podkowa *f.*; einem Pferde die — aufſchlagen podkowy koniowi przybić, podkuć konia; Brenn=— żelazko *n.* do zapiekania włosów; Bügel — żelazko do prasowania; Axt— ostrze *n.* (u) topora; das — j—m durch den Leib jagen przeszyć kogo żelazem (tj. sztyletem, szpadą itp.).

Ei'ſenabfälle, *spl.* opilki *pl.* z żelaza.

Ei'ſenader, *sf. pl.* =n, żyla *f.* żelaza.

Ei'ſenalter, *sn.* =s, epoka żelazna.

Ei'ſenarbeit, *sf. pl.* =en, wyrabianie *n.* z żelaza, wyrób *m.* z żelaza.

Ei'ſenartig, *adi.* żelazowaty, żelazisty.

Ei'ſenarz(e)nei, *sf. pl.* =en, lekarstwo przyprawione żelazem, zawierające żelazo.

Ei'ſenauflöſung, *sf. pl.* =en, rozczyn *m.*, solucya *f.* żelaza.

Ei'ſenbad, *sn.* =(e)s, *pl.* =bäder, kąpiel żelazista.

Ei'ſenbahn, *sf. pl.* =en, kolej żelazna; mit der — reiſen je-

chać koleją żelazną, podróżować koleją żelazną.

Ei'senbahnabteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Eisenbahncoupé.

Ei'senbahnamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd *m.* (na) kolei żelaznej.

Ei'senbahnarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik *m.* na kolei żelaznej, robotnik kolejowy.

Ei'senbahnbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, urzędnik kolejowy, kolei żelaznej.

Ei'senbahnbeförderung, *sf.* *pl.* -en, przesłanie *n.*, odesłanie *n.*, ekspedycya *f.* koleją żelazną.

Ei'senbahnbetrieb, *sm.* -(e)s, ruch *m.* na kolei żelaznej.

Ei'senbahnbrücke, *sf.* *pl.* -n, most kolejowy; wiadukt *m.*

Ei'senbahndamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, nasyp *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahndirektion, *sf.* *pl.* -en, dyrekcya *f.* kolei.

Ei'senbahner, *sm.* -s, *pl.* —, kolejnik *m.* (zatrudniony przy kolei).

Ei'senbahnfahrkarte, *sf.* *pl.* -n, bilet kolejowy.

Ei'senbahnfahrplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, rozkład *m.* ruchu (pociągów).

Ei'senbahnfahrt, *sf.* *pl.* -en, jazda kolejowa, żelazną koleją.

Ei'senbahnfrevel, *sm.* -s, *pl.* —, przekroczenie *n.* przeciw przepisom kolejowym, zamach *m.* na kolej.

Ei'senbahngüterwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz (wagon) towarowy kolei żelaznej.

Ei'senbahnhäuschen, *sn.* -s, *pl.* —, domek *m.*, budka *f.* strażnika kolejowego.

Ei'senbahnhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, dworzec *m.*, przystań *f.* kolei żelaznej.

Ei'senbahncoupé (wym.: -kupe) *sn.* -s, *pl.* -s, przedział *m.* w wozie (wagonie) osobowym.

Ei'senbahnlinie, *sf.* *pl.* -en, linia *f.*, szlak *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahngesellschaft, *sf.* *pl.* -n, towarzystwo kolejowe.

Ei'senbahnlokomotive, *sf.* *pl.* -n, parowóz *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* kolei żelaznej (-nych).

Ei'senbahnpersonal, *sn.* -(e)s, personał *m.* kolei żelaznej, ogół osób (urzędników, sług i robotników) zajętych przy kolei żelaznej.

Ei'senbahnschiene, *sf.* *pl.* -n, szyna *f.* (na) kolei żelaznej.

Ei'senbahntarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taryfa kolei żelaznej, spis *m.* cen przewozu na kolei żelaznej.

Ei'senbahntransport, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przewóz, transport kolejowy.

Ei'senbahnunfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, **Ei'senbahnunglück**, *sn.* -(e)s, wypadek kolejowy.

Ei'senbahnunternehmung, *sf.* *pl.* -en, przedsiębiorstwo *n.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnverkehr, *sm.* -s, ruch *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnwagen, *sm.* -(e)s, *pl.* -wägen, wóz, wagon kolejowy, kolei żelaznej.

Ei'senbahnwaggon, *sm.* -s, *pl.* -s, ob. Eisenbahnwagen.

Ei'senbahnwärter, *sm.* -s, *pl.* —, strażnik *m.*, stróż *m.*, wartownik *m.*, dozorca *m.* kolei żelaznej.

Ei'senbahnwesen, *sn.* -s, kolejnictwo *n.*

Ei'senbahnzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg *m.*; -Güterzug pociąg towarowy; -Personenzug pociąg osobowy; -Postzug pociąg pocztowy (wiozący pocztę).

Ei'senband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, wiązadło *n.* ze żelaza, klamra żelazna.

Ei'senbauer, *sn.* -s, *pl.* —, klatka żelazna.

Ei'senbaum, *sm.* -(e)s, *p'.* -bäume, drąg żelazem obity.

Ei'senbearbeitungskunst, *sf.* sztuka *f.* przyprawiania żelaza.

Ei'senbeize, *sf.* *pl.* -n, trawienie *n.* żelaza (przed pobielaniem).

Ei'senbergwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kopalnia *f.* żelaza.

Ei'senbeschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, okucie *n.* z żelaza.

Ei'senblech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, blacha żelazna, blacha czarna.

Ei'senbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, ob. Eisenbergwerk.

Ei'sendraht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, drut żelazny.

Ei'senerde *sf.* ziemia żelazo w sobie mieszcząca, żelazo zawierająca.

Ei'senerz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda żelazna.

Ei'senfabrik, *sf.* *pl.* -en, fabryka *f.* żelaza.

Ei'senfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* wyrobów z żelaza.

Ei'senfarbe, *sf.* kolor żelazny.

Ei'senfarbig, *adi.* żelaznego koloru.

Ei'seufeile, *sf.* *pl.* -n; -feilicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e,; -feilspähne, *sm.* *pl.* opiłki *pl.* żelaza.

Ei'senfest, *adi.* mocny, trwały jak żelazo.

Ei'senfirniß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, pokost *m.* na żelazo.

Ei'senfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -en, szwędra *f.*, plama *f.* od rdzy.

Ei'senfleckig, *adi.* rdzą splamiony, zardzewiały.

Ei'senfresser, *sm.* -s, *pl.* —, junak *m.*, fanfaron *m.*; ein wahrer — śmiałek *m.*, brawura *m.*

Ei'senfresserisch, *adi.* fanfaronowaty, junacki.

Ei'senfunke, i -n, *sm.* -ns, *pl.* -en, zędra, iskra odpadająca od rozpalonego żelaza.

Ei'sengans, *sf.* *pl.* -gänse, gęś *f.*, kawał *m.* żelaza pewnej wielkości.

Ei'sengarn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gruba nitka.

Ei'sengehalt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zawartość *f.*, żelaza (w jakiem ciele się znajdująca).

Ei'sengerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęty, naczynia żelazne.

Ei'sengeschirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Eisengerät.

Ei'sengewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie żelazne, z żelaza; sklep *m.* z towarami żelaznemi.

Ei'sengießer, *sm.* -s, *pl.* —, żeleźnik *m.*, giser *m.* w hucie żelaznej, odlewacz *m.* żelaza.

Ei'sengießerei, *sf.* *pl.* -en, gisernia *f.* żelaza, fabryka lanych wyrobów z żelaza.

Ei'sengitter, *sn.* -s, *pl.* —, krata żelazna.

Ei'senglanz, *sm.* -es, błyskawka *f.*, żelaziak błyszczący.

Ei'senglimmer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Eisenglanz.

Ei'sengrau, *adi.* 1) siwy jak żelazo; 2) ob. Eisenfarbig.

Ei'sengrube, *sf.* *pl.* -n, ob. Eisenbergwerk.

Ei'senguß, *sm.* ſſes, *pl.* -güſſe, 1) lanie *n.*, odlewanie *n.* żelaza; 2) lane żelazo, wyrób(y) z lanego żelaza.

Ei'sengußwaren, *sf.* *pl.* ob. Eisenguß 2).

Ei'senhaltig, *adi.* części żelaza w sobie zawierający, żelazisty.

Ei'senhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, 1) młot kuźniczy; 2) hamernia *f.*, kuźnica żelazna.

Ei'senhandel, *sm* -s, handel żelazny, żelazem.

Ei'senhändler, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec handlujący żelazem, żelaznemi rzeczami.

Ei'senhändlerin, *sf.* *pl.* -innen, handlująca żelazem.

Ei'senhandlung, *sf.* *pl.* -en, sklep *m.*, magazyn *m.* z żelazem.

Ei'senhart, *adi.* twardy jak żelazo.

Ei'senhart, *sm.* -s, koszyszczko *n.* (ziele).

Ei'senherz, *sn.* -ens, *pl.* -en, 1) = Herz von Eiſen serce z żelaza, żelazne; 2) ob. Eiſenhart *s.*

Ei'senhut, *sm.* -(e)s, tojad *m.* (bot.)

Ei'senhütchen, *sn.* -s, mniszek zły (bot.).

Ei'sen-hütte, *sf.* *pl.* -en, huta żelazna.

Ei'senhüttenkunde, *sf.* i **Ei'senhüttenweſen**, *sn* -s, hutnictwo *n.*

Ei'seninduſtrie, *sf.* przemysł żelazny.

Ei'senkalk, *sm.* -(e)s, rdza *f.* żelaza, niedokwas *m.* żelaza.

Ei'senkitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kit *m.* do spajania żelaza.

Ei'senkonſtruktion, *sf.* *pl.*, -en, zespół, ustrój, zestrój żelazny.

Ei'senkram, *sm.* -(e)s, *pl.* -kräme, 1) ob. Eiſenhandel; 2) kram żelazny; 3) (alter) — odpadki *pl.* żelaza.

Ei'senkrämer, *sm.* -s, *pl.* —, kramarz żelazem handlujący.

Ei'senkrämerin, *sf.* *pl.* innen, kramarka żelazem handlująca.

Ei'senkrankheit, *sf.* pylica płucna.

Ei'senkraut, *sn.* -(e)s, żeleźnik *m.* (bot.)

Ei'senkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, andrut *m.*, oplatek *m.* (czworograniasty) słodzony do jedzenia.

Ei'senkugel, *sf.* *pl.* -n, kula żelazna.

Ei'senkur, *sf.* *pl.* -en, leczenie *n.* środkami zawierającymi w sobie żelazo.

Ei'senlack, *sm.* pokost *m.* do powlóczenia żelaza.

Ei'senlos, *adi.* 1) bez żelaza, nie mieszczący w sobie żelaza; 2) pozbawiony podkowy.

Ei'senmarkt *sn.* Kunidora *f.*

Ei'senmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.*, lekarstwo zawierające żelazo, zaprawione żelazem.

Ei'sennuß, *sf.* krwawnik *m.* (kamień).

Ei'senocher, i -ocker, *sm.* -s, ochra *f.*

Ei'senofen, *sm.* -s, *pl* -öfen, 1) piec *m.* do topienia żelaza; 2) piec żelazny.

Ei'senoxyd, *sn.* -s, *pl.* -e, niedokwas *m.* żelaza, tlenek żelazowy, rdza *f.*

Ei'senoxydul, *sn.* -s, *pl.* -e, tlenek żelazowy.

Ei'senperiode, *sf.* epoka *f.* żelaza.

Ei'senpille, *sf.* *pl.* -n, pigułka żelazista.

Ei'senplatte, *sf.* *pl.* -n, blacha żelazna.

Ei'senpräparat, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przetwór żelazisty.

Ei'senquelle, *sf.* *pl.* -n, zdrój żelazisty.

Ei'senroſt, *sm.* -es, rdza żelazna.

Ei'ſenſafran, *sm* -s, rdza żelazna, niedokwas *m* żelaza żółty; ochra *f.*

Ei'ſenſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, solan *m.* żelaza.

Ei'ſenſand, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, piasek zawierający żelazo.

Ei'ſenſäuerling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szczawa żelazista.

Ei'ſenſchiene, *sf.* *pl.* -n, szyna żelazna.

Ei'ſenſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, koń bulany.

Eiſenſchlacke, *sf.* *pl.* -n, zędra *f.*, żużle żelazne.

Ei'ſenſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, zędra *f.*

Ei'ſenſchlamm, *sm.* -(e)s, szlam, mul zawierający żelazo.

Ei'ſenſchmelze, *sf.* i **Eiſenſchmelzhütte**, *sf.* *pl.* -n, huta żelazna.

Ei'ſenſchmelzer, *sm.* -s, *pl.* —, dymarz *m.*

Ei'ſenſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kowal *m.*

Ei'ſenſchmiede, *sf.* *pl.* -n, kuźnia kowalska.

Ei'ſenſchmiedewaren, *sf.* *pl.* towary *pl.* z żelaza kutego.

Ei'ſenſchwärze, *sf.* czernidło zrobione z żelaza.

Ei'ſenſchwein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, = Stachelſchwein.

Ei'ſenſpäne, *sm.* *pl.* = Eiſenfeilicht.

Ei'ſenſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, sztaba *f.* żelaza.

Ei'ſenſtadtl, *sn.* Żeleznica *f.*

Ei'ſenſtange, *sf.* *pl.* -n, drąg żelazny.

Ei'ſenſtärke, *sf.* moc *f.*, grubość *f.* żelaza.

Ei'ſenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żelazny kamień, kamień żelazo zawierający, ruda żelazna; hellgrauer — jasnokrusz *m.*

Ei'ſenſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kawał *m.* żelaza.

Ei'ſenſtufe, *sf.* *pl.* -n, ob. Eiſenbergwerk

Ei'ſenteilchen, *sn.* -s, *pl.* — cząstki *pl.* żelaza (w skład czego wchodzące).

Ei'ſenton, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, glina żelazo zawierająca.

Ei'ſentor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, brama żelazna.

Ei'ſenton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, dźwięk *m* żelaza.

Ei'ſentropfen, *spl.* krople żelaziste.

Ei'ſenturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, wieża żelazna.

Ei'sentür, *sf. pl.* -en, drzwi żelazne.

Ei'senverkleidung, *sf. pl.* -en, powloka żelazna.

Ei'senvitriol *sm.* -(e)s, siarkan *m.* żelaza, koperwas *m.*

Ei'senwalze, *sf. pl.* -n, walek, walec żelazny.

Ei'senwalzwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, walcownia *f.* żelaza.

Ei'senware, *sf. pl.* -n, towar żelazny, towar z żelaza.

Ei'senwarenhandlung, *sf. pl.* -en, handel żelazny, handel żelaznymi towarami.

Ei'senwasser, *sn.* -s, *pl.* -wäſſer, woda żelazna, woda rozpuszczone żelazo zawierająca, żelazista.

Ei'senwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino żelazne, wino zawierające rozpuszczone żelazo.

Ei'senwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kuźnica *f.*; fabryka wyrobów żelaznych; 2) wyrób *m.* z żelaza; 3) wszystkie części z żelaza u jakiego przedmiotu.

Ei'senwurz(el), *sf. pl.* -en, chaber żelaźnica *f.*, świerzbnica *f.* (bot.).

Ei'senzeit, *sf.* ob. Eiſenalter.

Ei'senzeug, *sn.* 1) żelaziwo *n.*, różne sprzęty i narzędzia z żelaza; 2) ob. Eiſenwerk.

Ei'ſern, *adi.* z żelaza, żelazny; -es Werkzeug narzędzie żelazne; -e Zeit żelazny czas, czas ucisku, nędzy, w którym trudno o zarobek, o wyżywienie; -es Zeitalter epoka *f.* żelaza; -e Geſundheit żelazne, mocne zdrowie, zdrowie opierające się chorobom; -es Herz serce ze skały, bez czucia, nie dające się wzruszyć; -er (unermüdlicher) Fleiß pilność wytrwała, niezmordowana; -er (unerſchütterlicher) Wille wola niezłomna, niewzruszalna; -e Wunde rana żelazem zadana; niezmienny; zawsze utrzymać się mający; niesprzedajny; -er Fond żelazny fundusz, na wieczne czasy ustanowiony; -s Vieh bydło wieczne, zawsze w tej samej ilości utrzymać się mające.

Ei'ſernes Tor, *sm.* Skalne Wrota.

Ei'sfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* lodu.

Ei'sfahrt, *sf. pl.* -en, 1) jeżdżenie *n.* po, lodzie, ślizganie *n.* się; 2) = Eisgang.

Ei'sfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, przestrzeń lodowata, lodowiec *m.*

Ei'sgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, płynienie *n.* kry.

Ei'sgebirge, *sn.* -s, *pl.* —, góry lodowe, pasmo *n.* gór lodowych.

Ei'sgrau, *adi.* siwy jak lód, jak szron; -e Haare włosy siwizną, szronem okryte.

Ei'sgrube, *sf. pl.* -n, jama *f.*, dół *m.* na przechowywanie lodu w lecie; lodownia *f.*

Ei'sig, *adi.* lodowy, lodem pokryty; zimny jak lód.

Ei'skalt, *adi.* zimny jak lód, przenikliwie zimny; es läuft mir — über den Rücken zimny dreszcz mnie przejmuje.

Ei'skälte, *sf.* lodowe zimno.

Ei'skeller, *sm.* -s, *pl.* —, piwnica *f.* na lód, lodownia *f.*

Ei'skluft, *sf. pl.* -klüfte, rozpadlina drzewa powstała od mrozu.

Ei'sklüftig, *adi.* popękany od mrozu.

Ei'sklumpen, *sm.* -s, *pl.* —, bryla *f.* lodu.

Ei'skruſte, *sf. pl.* -n, powierzchnia *f.* lodu.

Ei'slauf, *sm.* -(e)s, bieganie *n.* po lodzie; ślizgawka *f.*

Ei'slaufverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, towarzystwo lyżwiarskie.

Ei'smaſchine, *sf. pl.* -n, maszynka *f.* na lody.

Ei'smauer, *sf. pl.* -n, mur *m.* z lodu; szaniec z lodu usypany.

Ei'smeer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, morze lodowate.

Ei'smonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, = Januar styczeń *m.*

Ei'snebel, *sm.* -s, *pl.* —, mgła szronowa.

Ei'spfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, izbica *f.*, pal izbicowy.

Ei'spfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Eispfahl.

Ei'spickel, *sm.* -s, *pl.* —, siekierka *f.* do lodu.

Ei'spille, *sf. pl.* -e, gałeczka lodowa.

Ei'spol, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, biegun lodowaty.

Ei'spunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt *m.* (za)marznięcia, zero *n.* na termometrze.

Ei'srinde, *sf. pl.* -n, skorupa *f.* (z) lodu.

Ei'sſcholle, *sf. pl.* -n, bryla *f.* lodu, kra *f.*

Ei'sſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, szafa *f.*, skrzynia *f.* do przechowywania lodu, lodownia *f.* (pokojowa).

Ei'sſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łyżwa *f.*

Ei'sſporn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -ſporen, 1) ostroga *f.* do chodzenia po lodzie, raczki *pl.*; 2) ostre podkowy.

Ei'staler Spitze, *sf.* Lodowy szczyt.

Ei'sſturmvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, fulmar *m.*

Ei'streiben, *sn.* -s, kra *f.*

Ei'svogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, zimorodek *m.*

Ei'sumſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -umſchläge, okład *m.* z lodu, lodowaty.

Ei'swerke, *spl.* fabryka *f.* lodu.

Ei'szacken, *sm.* -s, *pl.* —, sąpel *m.* lodu.

Ei'szapfen, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Eiszacken.

Ei'szeit, *sf.* epoka lodowata.

Ei'szone, *sf. pl.* -n, strefa *f.* lodów, lodowata.

Ei'szucker, *m.* -s, *pl.* —, cukier lodowaty.

Ei'tel, *adi.* próżny; eitler Menſch próżny człowiek, lubiący rzeczy próżne, błyskotliwe, ubiegający się za marnemi rzeczami; eitle Ruhmſucht próżna żądza chwały, sławy; zarozumiały; czczy, marny; eitle Titel marne tytuły; błahy, daremny, próżny; eitles Geſchwätz próżna gadanina; alle ſeine Mühe iſt — (wszystkie) jego usiłowania są próżne, daremne; znikomy; eitle Güter dobra, bogactwa znikome; es iſt alles — (auf der Welt) wszystko na świecie jest znikome, wszystko przeminie; plochy; eitle Künſte płoche sztuki; błahy; die -en Weltfreuden błahe przyjemności tego świata; = lauter,

bloß; — Brot eſſen jeść suchy chleb; aus — Geiz z samego skąpstwa; — Gold samo złoto, czyste złoto; niedorzeczny; eitle Gedanken niedorzeczne myśli; unſer Wiſſen — Stückwerk wiedza nasza jest samą latanina.

Ei'telkeit, *sf. pl.* -en, próżność *f.*; znikomość *f.*; marność *f.*; błahość *f.*; man muß nicht an ſolchen -en hangen nie trzeba się przywiązywać do takich próżności; er beſitzt große — ma wiele próżności w sobie, jest bardzo próżny; die — des Lebens marność, znikomość życia; die — der Hoffnung niepewność nadziei; ſo lange wir noch in dieſer — leben dopóki jeszcze żyjemy na tym marnym świecie.

Ei'ter, *sm.* -s, ropa *f.*, materya sącząca się lub wychodząca z rany; die Wunde ſetzt viel — ab rana wydziela wiele ropy; anſteckender — ropa zaraźliwa.

Ei'terauge, *sn.* -es, *pl.* -n, otok śródoczny.

Ei'terbauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäuche, otok śródbrzuszny.

Ei'terbeule, *sf. pl.* -n, bolączka *f.*, ropień *m.*, wrzód *m.*

Ei'terblaſe, *sf. pl.* -n, wrzeń dziennica *f.*

Ei'terblatter, *sf. pl.* -n, ob. Eiterblaſe.

Ei'terbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, otok przyjądrowy; ropniak moszny.

Ei'terfluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -flüſſe, ropienie *n.*, otok *m.*, ropotok *m.*

Ei'terfraß, *sm.* -es, pruchnienie ropne.

Ei'tergeſchwulſt, *sf. pl.* -geſchwülſte, ob. Eiterbeule.

Ei'terhaft, Ei'tericht, Ei'terig, *adi.* ropiasty, do ropy podobny, ropny, ropę w sobie mający, ropę wydzielający.

Ei'terkanal, *sm.* -(e)s, *pl.* -kanäle, kanał ropny.

Ei'tern, *vn.* (h.) ropić się, ropieć; — machen ,— laſſen pojątrzyć, rozjątrzyć (ranę).

Ei'terſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, wrzedziennica *f.*

Ei'terſchwindſucht, *sf.* suchoty ropne.

Ei'terſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, rdzeń *m.* ropnia.

Ei'terung, *sf. pl.* -en, ropienie *n.*; Wunden zur — bringen pojątrzyć rany; eine Wunde in — erhalten utrzymać ranę w gnojeniu.

Ei'terungsfieber, *sn.* -s, *pl.* —, gorączka ropna.

Ei'terungsmittel, *sn.* s, *pl.* —, środek ułatwiający, sprawiający ropienie.

Ei'tervergiftung, *sf. pl.* -en, zakażenie ropne.

Ei'terziehend, *adi.* ropiący.

E'iweiß, *sn.* -es, bialko *n.*

Ei'weiß, eiweißartig, *adi.* bialkowaty.

Ei'weißartigkeit, Eiweißähnlichkeit, *sf.* bialkowatość *f.*

Ei'weißgehalt, *sm.* -es, *pl.* -e, zawartość *f.* bialka, bialkowatość *f.*

Ei'weißkörper, *sm. pl.* ciala bialkowate.

Eje'ktion, *sf. pl.* -en, wyrzucenie *n.*, wykrztuszenie *n.*

E'kel, *sm.* -s, 1) ekliwość *f.*, nudność *f.*; das erregt mir — to sprawia mi nudności, nudzi mnie; — erregend, — erweckend sprawiający nudności, nudzący; 2) znudzenie *n.*, sprzykrzenie *n.*, wstręt *m.*; odraza *f.*; obmierzliwość *f.*; obrzydzenie *n.*; das iſt ihm ein — obmierzło mu; — vor dem Fleiſche obrzydzenie do mięsa; j—m — erregen vor etwas wzbudzić w kim wstręt od czego, obrzydzić komu co; er hat ſich dieſes Gericht zum — gegeſſen przejadł sobie tę potrawę, jadł tę potrawę aż do obrzydzenia; die Welt iſt ihm zum — świat obmierzł mu, życie mu się sprzykrzyło; ich kann das nicht ohne — leſen nie mogę tego czytać bez wstrętu, obrzydzenia, odrazy; 3) dieſer Menſch iſt mir ein — ten człowiek jest dla mnie kością w gardle; er iſt mir zum — geworden zbrzydził mi się.

E'kel, *adi.* 1) wzbudzający obrzydzenie, obrzydliwy; 2) es iſt mir ſo — nudzi mnie, jest mi nie dobrze; 3) wybredny; — im Eſſen und Trinken wybredny w jedzeniu i piciu; ein ek(e)ler Kritiker wybredny krytyk, krytyk, którego trudno zadowolić; 4) delikatny, z którym się trzeba ostrożnie obchodzić.

E'kelhaft, *adi.* nudny, nudności sprawiający; -e Arbeit nudna robota; obrzydliwy, obrzydzenie sprawiający, przykry, obmierzły; -er Anblick odrażający, przebrzydły widok.

E'kelhaftigkeit, *sf.* obrzydliwość *f.*, obmierzłość *f.*, nudność *f.*

E'kelig, e'klig, *adi.* ob. Ekelhaft.

E'keln, I. *vn.* (h.) dieſe Speiſe ekelt mir (mich) zbrzydzila mi się, obmierzla mi ta potrawa; II. *impr.* i *vr.* es ekelt mir (mich) przykrzy mi się; mir (mich) ekelt vor etw., ich ekle mich vor albo an etw. albo einer Sache sprzykrzylo mi się, zbrzydzila mi się ta sprawa; ſich — vor j—m, vor etw. brzydzić się kim, czem, mieć wstręt, obrzydzenie do kogo, czego.

E'kelgeruch, *sm.* -s, *pl.* -gerüche, zapach nieprzyjemny.

E'kelname, *sm.* -ns, *pl.* -n, nazwisko uszczypliwe, hańbiące, na pośmiewisko dane.

Ekla't, (wym.: ekla), *sm.* -s, zdziwienie *n.*, rozglos *m.*, skandal *m.*

Eklata'nt, *adi.* wpadający w oczy, wywolujący zdziwienie; widoczny.

Ekle'ktik, *sf.* ob. Eklekticismus.

Ekle'ktiker, *sm.* -s, *pl.* —, eklektyk *m.* (fil.).

Ekle'ktiſch, *adi.* eklektyczny.

E'lbe, *sf.* Łaba *f.* (rzeka).

E'lbing, *sn.* Elbląg *m.*

Eklekti'smus, Eklektizi'smus, *sm.* —, *pl.* -smen, eklektyzm *m.*, wybieranie *n.* z różnych systematów.

Eklip'ſe, *sf. pl.* -n, zaćmienie *n.* planety, zaciemnienie *n.*

Ekli'ptik, *sf.* ekliptyka *f.*

Ekli'ptiſch, *adi.* ekliptyczny.

Eklo'ge, *sf. pl.* -n, ekloga *f.*, wiersz sielankowy, pieśń pasterska.

Ekſta'ſe, *sf. pl.* -n, zachwycenie *n.*, zachwyt *m.*

Ekſta'tiſch, *adi.* w zachwyceniu, w ekstazie.

Ekua'dor, *sm.* -s, rownik *m.* ekwator *m.*

Ekze'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, choroba skórna, wysypka *f.*

Elabora't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, memoryal *m.*, wypracowanie piśmiennie, elaborat *m.*

Ela'ſtiſch, *adi.* elastyczny, sprężysty.

Ela'n, *sm.* -s, *pl.* -s, rozpędzenie *n.* się; zapęd *m.*; zapał *m.*, uniesienie *n.*

Elaſtizitä't, *sf.* elastyczność *f.*, sprężystość *f.*

Elch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łoś *m.*

Eldora'do, *sn.* -s, bajeczna kraina, miejsce rozkoszne, eldorado *n.*

Elefa'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, słoń *m.*; aus einer Mücke einen -en machen z igły robić widły, przesadzać; das iſt ein wahrer — niezgrabny jak słoń.

Elefa'ntenartig, *adi.* z rodzaju sloni, słoniowaty.

Elefa'ntenfuß, *sm.* -ßes, *pl.* -füße, noga słonia; dieſer Menſch hat einen — ten człowiek ma ogromną nogę.

Elefa'ntenlaus, *sf. pl.* -läuſe, słonia wesz (owoc).

Elefa'ntenorden, *sm.* -s, order *m.* słonia.

Elefa'ntenrüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, trąba *f.* słonia.

Elefa'ntenweibchen, *sn.* -s, *pl.* —, słonica *f.*

Elefa'ntenzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb *m.* słonia, ząb słoniowy.

Elefa'ntin, *sf. pl.* -nen, słonica *f.*

Elega'nt, *adi.* i *adv.* elegancki; elegancko (ubrany); strojny, wykwintny; *adv.* strojnie, wykwintnie.

Elega'nt, *sm.* -s, *pl.* -s, elegant *m.*, modniś *m.*, strojniś *m.*

Eleganz, *sf.* elegancya *f.*, wykwintność *f.*, strojność *f.*, przepych *m.*; die — der Sprache wykwintność języka, mowy.

Elegie', *sf. pl.* -n, elegia ., tren *m.*

Ele'giſch, *adi.* elegijny; smutny; płaczliwy.

Elektora'l, *adi.* elektoralny.

Ele'ktriſch, *adi.* elektryczny.

Elektriſi'eren, *va.* elektryzować.

Elektriſie'rmaſchine, *sf. pl.* -n, machina elektryczna.

Elektrizitä't, *sf. pl.* -en, elektryczność *f.*; poſitive und negative — dodatnia i ujemna elektryczność.

Elektrizitä'tserreger, *sm.* -s, *pl.* —, elektromotor *m.*

Elektrizitä'tsgeſellſchaft, *sf.* towarzystwo produkujące elektryczność, towarzystwo elektryczne.

Elektrizitä'tsleiter, *sm.* -s, *pl.* —, przewodnik *m.* elektryczności.

Elektrizitä'tsmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, elektrometr *m.*, elektromiar *m.*

Elektrizitä'tsſammler, *sm.* -s, *pl.* —, kondenzator *m.*, duplikator *m.*

Elektrizitä'tsträger, *sm.* -s, *pl.* —, elektrofor *m.*

Elektrizitä'tswage, *sf. pl.* -n, ob. Elektrizitätsmeſſer.

Elektrizitä'tswerke, *sn. pl.* elektrownia *f.*

Elektrizitä'tszähler, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Elektrizitätsmeſſer.

Ele'ktromagneti'smus, *sm.* —, elektromagnetyzm *m.*

Ele'ktromagne'tiſch, *adi.* elektromagnetyczny.

Elektromaſſa'ge, *sf. pl.* -n, masaż elektryczny.

Elektromo'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, silnica elektryczna, motor elektryczny.

Elektrome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, elektrometr *m.*

Elektropho'r, *sn.* -s, *pl.* -e, elektrofor *m.*

Elektrote'chnik, *sf.* elektrotechnika *f.*

Elektrote'chniker, *sm.* -s, *pl.* —, elektrotechnik *m.*

Eleme'nt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żywioł *m.*, element *m.*; ſekundär — element wtóry, ogniwo wtóre; die vier -e cztery żywioły; in ſeinem -e ſein być w swoim żywiole, znać się na czem dobrze; pierwiastek *m.*; chemiſche -e pierwiastki chemiczne; -e pierwsze początki, elementa (jakiej nauki).

Elementa'r, *adi.* żywiołowy, elementarny; początkowy.

Elementa'rbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka elementarna, elementarz *m.*

Elementa'rgewalt, *sf. pl.* -en, siła, potęga żywiołowa, elementarna.

Elementa'riſch, *adi.* elementarny, *adv.* -nie; początkującym właściwy.

Elementa'rkenntniſſe, *sf. pl.* wiadomości, nauki elementarne, początkowe.

Elementa'rlehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel elementarny, nauczyciel klasy początkowej.

Elementa'rſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, klęska elementarna, żywiołowa.

Elementa'rſchulbildung, *sf.* wykształcenie elementarne.

Elementa'rſchule, *sf. pl.* -n, szkoła początkowa, elementarna.

Elementa'runterricht, *sm.* -(e)s, nauka początkowa, nauczanie początkowe.

E'len, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, łoś *m.*

E'lenhirſch, *sm.* -es, *pl.* -e, ob. E'len.

E'lenjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na łosia.

E'lend, *sn.* -(e)s, 1) bieda *f.*, nędza *f.*; glänzendes — świetne ubóstwo; na pozór państwo, a w istocie bieda; kólczyk w uchu, pustki w brzuchu; na ciele tłusto, a w kieszeni pusto; vor Hunger und — ſterben umierać z głodu i nędzy; ins — gerathen popaść w nędzę, biedę; 2) wygnanie *n.*, miejsce *n.* wygnania; j—n ins — ſchicken wysłać kogo na wygnanie.

E'lend, *adi.* 1) biedny, nędzny; ein -es Ende nehmen nędznie zginąć, zmarnieć; — leben nędznie żyć, wegetować; 2) niegodziwy, nikczemny, podły; man muß ein ſehr -er Menſch ſein um . . . trzeba być nikczemnikiem, by . . .; du -er! ty nędzniku! 3) ubogi, schorzały; — ausſehen biednie,

źle, schorzało, wyglądać; ſich —behelfen müſſen biedę klepać; j—n um ſeine -e Nahrung beneiden zazdrościć komu biednego kawałka chleba; -e Zeiten nędzne czasy; 4) zły; ein -es Buch zła książka.

E'lende(r), *sm.* -n, *pl.* -n, nędzarz *m.*, mizerak *m.*; nędznik *m.*, nikczemnik *m.*

E'lendig, *adi.* ob. Elend.

E'lendiglich, *adv.* nędznie, biedno.

E'len(ds)haut, *sf. pl.* -häute, łosia skóra.

Elepha'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Elefant.

Elevatio'n, *sf. pl.* -en, podniesienie *n.*, wzniesienie *n.*, elewacya *f.*

Elevatio'nswinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt *m.* wzniesienia.

Eleva'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, winda *f.*, elewator *m.*

Ele've, *sm.* -n, *pl.* -n, uczeń *m.*, wychowaniec *m.*, elew *m.*

Ele'vin, *sf. pl.* -innen, uczennica *f.*, wychowanica *f.*

Elf, I. *num.* jedenaście; — Kinder jedenaścioro dzieci; — Männer jedenastu mężów; die (Zahl) Elf (liczba) jedenaście, jedenastka; II. Elf *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Elfe.

E'lfe, *sm.* -n, *pl.* -n, i — *sf. pl.* -n, sylf *m.*, sylfida *f.*, geniusz powietrzny, rusałka *f.*

E'lfeck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jedenastokąt *m.*

E'lfeckig, *adi.* jedenastokątny.

E'lfenartig, *adi.* podobny do rusałki, sylfidy; lekki jak rusałka.

E'lfenbein, *sn.* -(e)s, kość słoniowa.

E'lfenbeinarbeit, *sf. pl.* -en, wyrób *m.* z kości słoniowej.

E'lfenbeinarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, wyrabiający roboty z kości słoniowej.

E'lfenbeinartig, *adi.* podobny do kości słoniowej.

E'lfenbeindrechsler, *sm.* -s, *pl.* —, tokarz obrabiający kość słoniową.

E'lfenbeindreher, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Elfenbeindrechsler.

E'lfenbeine(r)n, *adi.* z kości słoniowej.

E'lfenbeinhart, *adi.* twardy jak kość słoniowa.

E'lfenbeinindnſtrie, *sf.* przemysł *m.* wyrobów z kości słoniowej.

E'lfenbeinſchnitzerei, *sf. pl.* -en, wyrób snycerski z kości słoniowej.

E'lfenbeinſchwarz, *sn.* kość słoniowa upalona i na proch utarta.

E'lfenbeinſpäne, *sm. pl.* oskrobiny *pl.* z kości słoniowej.

E'lfenbeinwaren, *sf. pl.* ob. Elfenbeinarbeiten.

E'lfenhaft, *adi.* ob. Elfenartig.

E'lfenkönig, *sm.* -s, *pl.* -e, król *m.* sylfów; król olch; król duchów.

E'lfenkönigin, *sf. pl.* -nen, królowa *f.* duchów.

E'lfenmärchen, *sn.* -s, *pl.* —, bajka *f.*, opowiadanie *n.* o sylfach, o duchach.

E'lfenreich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, królestwo *n.* duchów.

E'lfenreigen, *sm.* -s, *pl.* —, taniec *m.* rusałek, taniec geniuszów powietrznych.

E'lfenring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, koło czarodziejskie.

E'lfental, *sn.* Rzywno *n.*

E'lfentanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, ob. Elfenreigen.

E'lfer, *sm.* -s, *pl.* —, jedenastka; — Wein wino z roku 1811; Soldat des — Regiments żołnierz jedenastego pułku.

E'lferlei, *adi.* jedenastoraki.

E'lffach, *adi.* jedenastokrotny, jedenaścioraki, -ka; jedenaście razy wzięty; pojedenasty; *adv.* w jedenaścioro.

E'lfin, *sf. pl.* -nen, ob. Elfe.

E'lfjährig, *adi.* jedenastoletni, -a.

E'lfmal, *adv.* jedenaście razy.

E'lfmonatlich, *adi.* jedenastomiesięczny, -na.

E'lfſilbig, *adi.* jedenastozgłoskowy, -wa.

E'lfſtündig, *adi.* jedenastogodzinny.

E'lftägig, *adi.* jedenastodniowy, -wa.

E'lfte, der, die, das —, *num.* jedenasty, -ta, -te.

E'lftehalb, *adi.* półjedenastej.

Elftel, *sn.* -s, *pl.* —, jedenasta część.

E'lfteln *va.* (po)dzielić na jedenaście części.

E'lgot, E'lgut *sn.* Lgów *m.*

Elia's *sm.* Eliasz.

Elidie'ren *va.* elidować, opuścić samogłoskę (w czytaniu, piśmie lub mowie).

Eliminatio'n, *sf. pl.* -en, **Eliminie'rung** *sf. pl.* -en, wyłączenie *n.*, usunięcie *n.*, wyrzucenie *n.*; Eliminierungsverfahren, Eliminationsverfahren, *sn.* rozwiązanie zrównań zapomocą usuwania pewnych ilości.

Eliminie'ren, *va.* wyłączyć, usunąć, wyrzucić, rugować.

Elis *sn.* Elis *n.*, Elida *f.*

Eli'ſabeth, *sf.* Elżbieta, Halina; *dim.* Lieschen *n.* Halka.

Eli'ſabethſtadt *sn.* Elżbiecin *m.*

Eli'ſenbruch *sn.* Ogrąglik *m.*

Eliſi'on, *sf. pl.* -en, wyrzutnia *f.*; wypuszczenie *n.*, elizya *f.*

Eli'te, *sf. pl.* -n, wybór *m.*, dobór *m.*

Eli'tekorps (wym.: elitkor) *sn.* —, *pl.* —, korpus wybrany, dobrany, wyborny.

Elixie'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, eliksyr *m.*, środek cudowny; odwar *m.*, krople *pl.*

Elf *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Elen.

E'llbogen, *sm.* -s, *pl.* —, łokieć *m.* (u ręki); ſich auf den — ſtützen podeprzeć się na łokciu, głowę oprzeć na łokciu.

E'llbogenbein *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość łokciowa.

E'llbogengelenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, staw *m.* w łokciu, staw łokciowy.

E'llbogenmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień łokciowy.

E'lle, *sf. pl.* -n, łokieć *m.* (miara); mit der — meſſen łokciem mierzyć; j—n mit gleicher — meſſen sądzić kogo wedle siebie samego; j—n mit der — meſſen zbić kogo; nach der — verkaufen na łokcie

sprzedawać; von drei, vier -n trzyłokciowy, czterołokciowy.

E'llenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, olsza (olcha) pospolita.

E'llenbogen, *sm.* -s, *pl.* —, ob. E'llbogen.

E'llenbreit, *adi.* 1) łokieć szerokości mający; 2) strasznie szeroki.

E'llenbreite, *sf.* szerokość *f.* łokcia, łokciowa.

E'llengriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chwyt łokciowy, paluszkowy.

E'llengroß, *adi.* mający wielkość łokcia.

Ellenhau'ſen, *sn.* Gowarzewo *n.*

E'llenhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie łokciowe, paluszkowe.

E'llenlage, *sf. pl.* -n, położenie łokciowe, paluszkowe.

E'llenlang, *adi.* 1) mający długość łokcia; 2) strasznie długi, sążnisty; ein -er Brief sążnisty list; mit einer -en Naſe abziehen z kwitkiem odejść, nic nie wskórać.

E'llenlänge, *sf.* długość *f.* łokcia, łokciowa.

E'llenmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara łokciowa.

Ellenro'de, *sn.* Trzebinie *pl.*

E'llenwaren, *sf. pl.* towary łokciowe, na łokcie się sprzedające.

E'llenweiſe, *adv.* na łokcie, łokciami.

E'ller, *sf. pl.* —, ob. Erle.

E'llernitz, *sn.* Lnisko *n.*

E'llernſee, *sn.* Wielkie Jeziory.

Elli'pſe, *sf. pl.* -n, elipsa *f.*; wyrzutnia *f.*

Elli'pſenartig, *adi.* ob. Elliptiſch.

Elli'pſenform, *sf. pl.* -en, kształt *m.* elipsy, kształt eliptyczny.

Elli'pſenförmig, *adi.* mający kształt elipsy, eliptyczny.

Elli'pſengeſtalt, *sf. pl.* -en, ob. Ellipſenform.

Ellipſoi'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, clipsojda *f.*

Elli'ptiſch, *adi.* eliptyczny.

Eloque'nz, *sf.* wymowność *f.*, wymowa *f.*, (= Beredſamkeit).

E'lritze, *sf. pl.* -en, 1) olszanka *f.* (drzewo); 2) sardela *f.* (ryba).

E'lſaß, *sm.* (rzadziej *sn.*) Alzasya *f.*; Elſäſſer *sm.* Alzaczyk; Elſäſſerin *sf.* Alzatka elſäſſiſch, *adi.* alzacki.

E'lſe, *sf. pl.* -n, 1) ob. Erle: 2) koza *f.* (ryba).

E'lsbeere, *sf. pl.* -n, śliwa czeremcha *f.*

E'lfingen, *sn.* Tłukany *pl.*

E'lſter, *sf. pl.* -n, sroka *f.*

E'lſter, *sf.* Elstera *f.*, Halsztrów *m.* (rzeka).

E'lſter(n)neſt, *sn.* -es, *pl.* -er, gniazdo *n.* sroki.

E'lterlich, *adi.* rodzicielsik; -e Gewalt władza rodzicielska.

E'ltermutter, *sf. pl.* -mütter, prababka *f.*

El'tern, *sm. pl.* rodzice *pl.*

E'lternfreude, *sf. pl.* -n, radość rodzicielska.

E'lternhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom rodzicielski, dom rodziców.

E'lternliebe, *sf.* miłość rodzicielska, rodziców.

E'lternlos, *adi.* bez rodziców, osierocony.

E'lternmord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rodzicobójstwo *n.*

E'lternmörder, *sm.* -s, *pl.* —, rodzicobójca *m.*

E'lternmörderin, *sf. pl.* -en, rodzicobójczyni *f.*

E'lterſchaft, *sf.* stan rodzicielski; er hat eure — geleugnet nie przyznał się do was, jako do swych rodziców, przeczył iż jesteście jego rodzicami, wyparł się was jako rodziców.

E'ltervater, *sm.* -s, *pl.* -väter pradziad *m.*

Elukubratio'n, *sf. pl.* -en, słaby utwór literacki; rzecz z trudem wypracowana, elukubracya *f.*

Ely'ſiſch, *adi.* -e Gefilde kraina *f.* błogosławionych, raj *m.*

Ely'ſium *sm.* -s, niebo *n.*, raj *m.*, elizyum *n.*

Emai'l *sm.* i *sn.* -s, *pl.* -s, szkliwo *n.*, polewa *f.*, emalia *f.*

Emai'larbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.*, wyrób *m.* z emalii.

Emai'lgemälde, *sn.* -s, *pl.* —, obraz emaliowany, na emali.

Emai'lle, *sf. pl.*, -n, ob. Email.

Emaillie'ren, *va.* emaliować.

Emaillie'rung, *sf. pl.* -en, emaliowanie *n.*

Emai'lmalerei, *sf. pl.* -en, malowidło *n.*, malarstwo *n.* na emalii.

Emai'lwaren, *sf. pl.* —, wyroby *pl.* z emalii.

Emanatio'n, *sf. pl.* -en, wypływ *m.*, emanacya *f.*

Emanatio'nsſyſtem, *sn.* -s, *pl.* -e, system emanacyjny.

Emanzipatio'n, *sf. pl.* -en, emancypacya *f.*; wyswobodzenie *n.*; uwolnienie *n.*, usamowolnienie *n.* z niewoli, z poddaństwa; — aus der väterlichen Gewalt uwolnienie z pod władzy ojcowskiej, usamowolnienie małoletniego.

Emanzipatio'nsbeſtrebungen, *sf. pl.* dążności emancypacyjne.

Emanzipie'ren, *va.* wyzwolić, usamowolnić, emancypować; das emanzipierte Weib kobieta emancypowana, emancypantka *f.*

Emanzipie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Emanzipation.

Emanati'on, *sf. pl.* -en, wypływ *m.*, wydzielanie *n.*

Emballa'ge, (wym.: ambałaż) *sf. pl.* -en, ambałaża *f.*, owinięcie *n.*; opakowanie *n.*, płótno *n.*, materya użyta do pakowania; pakunek *m.*

Emballie'ren, *va.* ambalować, zapakować.

Emba'rgo, *sn.* -s, *pl.* -s, embargo *n.*, areszt na okręty nieprzyjacielskie lub towary okrętowe, zajęcie *n.* okrętów nieprzyjacielskich; mit — belegen embargo położyć na co, embargo zarządzić.

Emble m, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, symbol *m.*, emblemat *m.*

Emblema'tiſch, *adi.* symboliczny, emblematyczny.

Embolie', *sf.* zatkanie *n.* naczyń krwionośnych, embolya *f.*

E'mbryo, *sm.* -s, *pl.* Embryo'nen, zarodek *m.*, płód nie-

dojrzały, embryo *n.*, płód w żywocie; als — w stanie płodu niedojrzałego, embryonalny.

Embryo'nenlehre, *sf.* embryologia *f.*

Embryo'niſch, *adi.* zarodkowy, początkujacy, embryonalny.

E'mchen, *sn.* Mchy *pl.*

Emendatio'n, *sf. pl.* -en, poprawka *f.*, sprostowanie *n.*

Emendie'ren, *va.* poprawiać, sprostować.

Emeritie'ren, *va.* pensyonować kogo, dać komu emeryturę, osadzić kogo na emeryturze; emeritiert wysłużony, spensyonowany.

Emeritu'r, *sf. pl.* -en, emerytura *f.*, pensya *f.* wysłużonegou rzędnika

Emigra'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, emigrant *m.*, wychodźca *m.*

Emigra'ntentum, *sn.* -s, emigracya *f.*, wychodźtwo *n.*

Emigratio'n, *sf. pl.* -en, emigracya *f.*, wychodźtwo *n.*, wyjście *n.* z ojczyzny.

Emigrie'ren, *vn.* (ſ.) emigrować, opuszczać kraj, wynosić się z ojczyzny.

E'mil, *sm.* Emil.

Emi'lie, *sf.* Emilia.

Emine'nt, *adi.* wzniosły, niezwykły, wybitny, dostojny; mit -ter Stimmenmehrheit gewählt wybrany znaczną większością głosów.

Emine'nz, *sf. pl.* -en, eminencya *f.* (tytuł kardynałów); Eure (Ew.) — Wasza Eminencya.

E'mir, *sm.* -s, i -en, *pl.* -e i -en, emir *m.* (arabski dygnitarz).

Emiſſä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, wysłaniec *m.*, emisaryusz *m.* tajny wysłaniec, tajny ajent.

Emiſſio'n, *sf. pl.* -en, emisya *f.*; — von Banknoten, Aktien, Pfandbriefen puszczenie w obieg banknotów, akcyi, obligacyi.

Emiſſio'nskurs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, kurs emisyjny, cena *f.* papieru jakiego, w chwili puszczenia go w obieg.

Emittie'ren, *va.* puścić w obieg, emitować.

E'mma, *sf.* Emma.

Emolume'nte, *sn. pl.* korzyści *pl.*, emolumenta *pl.*, boczne dochody.

Emotio'n, *sf. pl.* -en, wzburzenie *n.*, wzruszenie *n.*, emocya *f.*

Empfa'ng, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfänge, 1) odebranie *n.*, odbiór *m.*; przyjęcie *n.*, otrzymanie *n.*; in — nehmen odebrać, przyjąć; Geld in — nehmen odebrać pieniądze; den — obiger Summe beſcheinige ich odebranie (odbiór) powyższej sumy poświadczam; beim — w chwili odebrania, przy odbiorze; gleich nach dem -e des Briefes natychmiast po odebraniu, po otrzymaniu listu; 2) przyjęcie *n.* (przybywającego); man trifft Anſtalten zu ſeinem -e robią (czynią) przygotowania na jego przyjęcie; morgen findet — bei Hofe ſtatt jutro będzie przyjęcie u dworu.

Empfa'ngen, empfange, empfängſt, empfängt, empfing, habe —, I. *va.* 1) otrzymać, odebrać, dostać; einen Brief, Geld, Ware — otrzymać list, pieniądze, towary; ich beſtätige, obige Summe richtig — zu haben poświadczam, żem sumę powyższą rzetelnie (należycie) odebrał; Eindrücke von außen — odbierać wrażenia z zewnątrz; — Sie die Verſicherung meiner vorzüglichen Hochachtung racz pan przyjąć zapewnienie głębokiego szacunku; etw. mit Dank — przyjąć co z podziękowaniem; von j—m Befehle — odbierać od kogo rozkazy, otrzymać rozkazy; er wird den Lohn dafür — wynagrodzą go za to; otrzyma za to nagrodę; 2) przyjąć kogo; die gnädige Frau empfängt heute nicht pani dobrodziejka dziś nie przyjmuje; j—n gut — przyjąć kogo dobrze, uprzejmie; II. *vn.* (h.) począć, zastąpić, zajść w ciążę; ein Kind — = ſchwanger werden zajść w ciążę.

Empfä'nger, *sm.* -s, *pl.* —, odbiorca *m.*, otrzymujący co.

Empfä'ngerin, *sf. pl.* -innen, odbiorczyni *f.* otrzymująca co.

Empfä'nglich, *adi.* zdolny, usposobiony do przyjęcia czego, przystępny dla czegoś; für Freundſchaft — zdolny odczuć przyjaźń, przystępny dla uczuć przyjacielskich; ſeine Seele iſt für ſolche Eindrücke nicht — dusza jego nie zdolna jest do przyjęcia takich wrażeń; er iſt nur für ſinnliche Luſt — on zdolny jest tylko czuć rozkosze zmysłowe; er iſt für Troſt nicht — pociecha niema przystępu do niego, nie daje się pocieszyć; für Krankheiten — wrażliwy na choroby, łatwo zapadający.

Empfä'nglichkeit, *sf.* zdolność *f.* przyjęcia, wrażliwość *f.*, usposobienie *n.*; — für Krankheiten dyspozycya *f.* do chorób.

Empfa'ngnahme, *sf. pl.* -n, odbiór *m.*, wzięcie *n.*; bei — przy odbiorze.

Empfä'ngnis, *sf. pl.* -niſſe, poczęcie *n.* u (kobiet) zajście *n.*, zastąpienie *n.* w ciążę; die unbefleckte — der Jungfrau Maria niepokalane poczęcie Najświętszej Panny.

Empfa'ngsanzeige, *sf. pl.* -n, poświadczenie *n.* odbioru.

Empfa'ngsbeſcheinigung, *sf. pl.* -en, poświadczenie *n.* odbioru.

Empfau'gsbeſtätigung, *sf. pl.* -en, ob. Empfangsanzeige.

Empfa'ngsbuch, *sm. pl.* -bücher, księga odbiorcza.

Empfa'ngspoſt, *sf. pl.* -en, pozycya *f.* wpływu.

Empfa'ngsſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Empfangsbeſcheinigung.

Empfa'ngsſtation, *sf. pl.* -en, miejsce *n.* odbioru, przeznaczenia.

Empfa'ngstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* odbioru; dzień przyjęcia; dzień posłuchań, audyencyi.

Empfa'ngsurkunde, *sf. pl.* -n, dowód *m.* odbioru, dowód wpływu.

Empfa'ngsverſchreibung, *sf. pl.* -en; — der Gebühren wzięcie *n.* należytości na przepis.

Empfa'ngszimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój *m.* do przyjęć, salon *m.*

Empfe'hlen, empfehle, empfiehlst, empfiehlt, empfahl, habe empfohlen, *imprf.* empfiehl, I. *va.* i ſich — *vr.* 1) polecić, zalecić komu co; er hat ihn meiner Fürſorge empfohlen polecił go mojej opiece; ſeine Rechtſchaffenheit empfiehlt ihn überall jego uczciwość wszędzie go zaleca; 2) ſich etwas empfohlen ſein laſſen zająć się czem, mieć o co staranie; 3) ſich — polecać się; zalecać się; ich empfehle mich Ihrem gütigen Andenken polecam się łaskawej pamięci pańskiej; er empfiehlt ſich durch ſeine Reinlichkeit zaleca się czystością; er empfiehlt ſich ſelbſt sam się zaleca; 4) (po)żegnać się z kim (odchodząc); (ich) empfehle mich (Ihnen)! upadam do nóg, kłaniam uniżenie, żegnam (pana)! 5) kłaniać się komu, pozdrawiać kogo; ſich j—m — laſſen kazać się komu kłaniać, uszanowanie komu zasylać; empfehlen Sie mich ihrem Bruder kłaniaj się pan odemnie bratu; II. **empfehlend**, *ppr.* i *adi.* zalecający, pociągający, ujmujący, zaufanie wzbudzający; przyjemny. mily, ein -des Äußere ujmująca postać.

Empfe'hlenswert, -würdig, *adi.* godzien polecenia, zasługujący na zalecenie.

Empfe'hler, *sm.* -s, *pl.* —, zalecający, rekomendujący.

Empfe'hlung, *sf. pl.* -en, 1) zalecenie *n.*, polecenie *n.*, poruczenie *n.* czego; rekomendacya *f.*; ich nahm ihn über deine — auf przyjąłem go na twoje zalecenie; j—m eine — an j—n geben dać komu rekomendacyę do kogo, zalecić mu go; 2) zaleta *f.*; für den Jüngling iſt Beſcheidenheit die größte — dla młodzieńca skromność jest największą zaletą; zur — gereichen służyć za zaletę; 3) ukłon *m.*, uszanowanie *n.*, *n.*, uniżoność *f.*; j—m eine — von j—m überbringen ukłon komu złożyć od kogo; meine — an Ihren Herrn Bruder moje uszanowanie bratu pańskiemu, proszę bratu oświadczyć moje uszanowanie.

Empfe'hlungsbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list zalecający, rekomendujący, polecenie *n.*

Empfe'hlungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo zalecające, list rekomendujący, polecenie *n.*

Empfe'hlungswert, -würdig, *adi.* ob. Empfehlenswert.

Empfi'ndbar, *adi.* dający się czuć, przystępny dla uczucia; zdolny czuć, mający czucie.

Empfi'ndbarkeit, *sf. pl.* -en, własność *f.*, możność *f.* czucia.

Empfindelei', *sf. pl.* -en, przesadzona czulość, przeczulenie *n.*, pieszczotliwa tkliwość.

Empfi'nd(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek pieszczotliwie, przesadnie czuły.

Empfi'ndeln, *vn.* (h.) przesadzać w czułości, być pieszczotliwie tkliwym, pieścić się z tkliwością.

Empfi'nden, *va.* i *vn.* empfand, habe empfunden, czuć, uczuć, poczuć co; etwas ſchmerzlich — odczuć co boleśnie; Freude — doznawać radości; ich habe das Stichelnde ſeiner Rede ſehr empfunden mocno uczułem ostrze jego mowy; ſie weiß es nicht, was ich für ſie empfinde ona nie wie, co ja dla niej czuję; er ſoll es ſchon —, was das heißt, mich verachten poczuje on to kiedyś, co to jest mną pogardzać; er hat es ſehr übel empfunden wziął to za złe, mocno go to ubodło; unfähig zu empfinden znieczulony.

Empfi'ndlich, *adi.* 1) czuły, czucie mający, czuciem obdarzony, czujący, wrażliwy; er iſt gegen die Kälte ſehr — bardzo jest czuły na zimno, nie może znieść zimna; das Auge iſt ſehr — oko jest bardzo czule; die Magnetnadel iſt nicht mehr — igła magnetowa już jest znieczulona, nie porusza się; 2) drażliwy, obraźliwy, łatwo się urażający, lada co za złe biorący; gniewliwy, do gniewu sklonny, o lada co się gniewający; darüber war er — o to się rozgniewał; 3) dokuczliwy, przenikliwy; -e Kälte przenikliwe zimno; -er Schmerz dotkliwy ból; ein -er Vorwurf zarzut bardzo dotkliwy, dojmujący; j—n — beleidigen obrazić kogo dotkliwie; -er Nachteil szkoda dotkliwa, znaczna.

Empfi'ndlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) czułość *f.*, wrażliwość; 2) drażliwość *f.*, obraźliwość *f.*, gniewliwość *f.*; ſeine — iſt krankhaft geworden drażliwość jego stała się chorobliwą.

Empfi'ndſam, *adi.* zbyt, do przesady czuły, tkliwy, sentymentalny; den -en ſpielen udawać czułego.

Empfi'ndſamkeit, *sf.* zbytnia czułość, tkliwość *f.*; czułostkowość *f.*

Empfi'ndung, *sf. pl.* -en, czucie *n.*, uczucie *n.*; die — des Schmerzes uczucie bolu; die — der Liebe uczucie miłości; dieſer Anblick erfüllt mein Herz mit angenehmen -en ten widok wzbudza w mem sercu przyjemne uczucia; mit dem Leben hört auch die — auf z życiem i czucie ustaje; die — verlieren stracić czucie, znieczulieć.

Empfi'ndungseigenheit, *sf. pl.* -en, przyrodzona odraza, indyozynkrazya *f.*

Empfi'ndungsfähig, *adi.* zdolny czuć, odczuć, wrażliwy.

Empfi'ndungsfähigkeit, *sf. pl.* -en, zdolność *f.*, możność *f.* czucia, wrażliwość *f.*

Empfi'ndungskraft, *sf. pl.* -kräfte, władza *f.*, moc *f.* czucia.

Empfi'ndungslaut, *sm.* -(e)s, -laute, wykrzyknik *m.*

Empfi'ndungslos, *adi.* bezczuły, nieczuły, nie mający czucia; — machen pozbawić czucia.

Empfi'ndungsloſigkeit, *sf. pl.* -en, bezczułość *f.*, nieczułość *f.*, brak *m.* czucia; otrętwienie *n.*, otrętwiałość *f.*

Empfi'ndungsſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedlisko *n.* czucia, sensoryum *n.*

Empfi'ndungsvermögen, *sn.* -s, ob. Empfindungskraft.

Empfi'ndungsvoll, *adi.* pełen czucia.

Empfi'ndungswort, *sn.* -es, -wörter, ob. Empfindungslaut.

Empha'ſe, *ſf.* napuszystość *f.*, dosadność *f.*, moc *f.* w mowie.

Empha'tiſch, *adi.* wymuszony, napuszony, przesadny, emfatyczny.

Emphyteu'ſis, *ſf. pl.* -ſen, emfiteusis *f.*, dzierżawa wieczysta.

Emphyſe'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rozedma *f.* płuc, emfizema *n.*

Emphyteu't, *sm.* -en, *pl.* -en, dzierżawca wieczysty, emfiteutca *m.*

Emphyteu'tiſch, *adi.* emfiteutyczny; -er Vertrag kontrakt emfiteutyczny, kontrakt dzierżawy wieczystej.

Empirie', *ſf.* doświadczenie *n.*

Empi'rik, *ſf.* ob. Empirie.

Empi'riker, *sm.* -s, *pl.* —, działający, wspierający się na doświadczenia, empiryk *m.*

Empi'riſch, *adi.* na doświadczeniu oparty; empiryczny, -e Heilkunde sztuka leczenia opierająca się na samem doświadczeniu.

Empo'r, *adv.* ku górze, do góry, w górę; wysoko na wierzch.

Empo'r, *sm.* -s, *pl.* -e, i **Empo're**, *ſf. pl.* -n, empora *f.*

Empo'r=arbeiten, ſich — *vr.* wznieść się, dostać się na wysoki lub wyższy stopień, przyjść do znaczenia; wybrnąć; wznieść się własnemi siły.

Empo'r=bäumen, ſich — *vr.* wspinać się, wspiąć się do góry.

Empo'r=blicken, *vn.* spojrzeć, spozierać do góry.

Empo'r=bringen, *va.* brachte empor, habe emporgebracht, wznieść do góry, podnieść, dźwignąć; die Künſte — dźwignąć sztuki (z upadku); j—n — wznieść kogo, postawić kogo na nogi, przyprowadzić do majątku, do znaczenia.

Empo'r=dringen, *vn.* drang empor, bin emporgedrungen, cisnąć się ku górze, w górę; wydoby(wa)ć się; Seufzer drangen aus tiefer Bruſt empor westchnienia wydobywały się z głębi piersi; eine Quelle dringt aus dem Felſen empor źródło wytryska ze skały.

Empö'ren, I. *va.* i ſich — *vr.* 1) j—n — do buntu podżegać, zbuntować, podburzyć, do powstania nakłaniać, do powstania skłonić; 2) oburzać kogo, oburzenie w kim wzbudzić; es empört mich, wenn ich ſehe . . zgroza mnie bierze na widok . .; die Vernunft empört ſich dawiber rozum oburza się na to; 3) ſich — zbuntować się, powstać; ſich gegen j—n — powstać przeciw komu; II. **empörend**, *ppr.* i *adi.* oburzający; eine -e Handlung czyn oburzający; das iſt —! to zgroza!

Empö'rer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) burzyciel *m.*, wichrzyciel *m.*, sprawca *m.* buntu, podżegacz *m.* buntu; 2) = Teilnehmer an einer Empörung buntownik *m.*, rokoszanin *m.*, spiskowiec *m.*

Empö'reriſch, *adi.* buntowniczy, buntowny.

Empo'r=fahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt, fuhr empor, bin emporgefahren podnieść się szybko, gwałtownie; wyjechać w górę, wzbić się.

Empo'r=fliegen, *vn.* flog empor, bin emporgeflogen, wzlecieć; lecieć w górę.

Empo'rgeſchoß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, wyższe piętro.

Empo'r=halten, *va.* halte, hältſt, hält, hielt empor, habe emporgehalten, trzymać w górę, trzymać wysoko.

Empo'r=heben, *va.* hob empor, habe emporgehoben, podnieść do góry, wznieść; ſie hoben ihn auf ihre Schultern empor na barkach do góry go wznieśli; mit emporgehobenen Händen ze wzniesionemi ku niebu rękami.

Empo'r=helfen, *vn.* helfe, hilfſt, hilft, half empor, habe emporgeholfen, dopomódz, dopomagać, ratować; j—m — dopomódz komu, wyratować kogo.

Empo'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, miasto handlowe, składowe.

Empo'rkirche, *ſf. pl.* -n, galerya *f.* nad nawami kościoła.

Empo'r=klimmen, *vn.* klomm empor, bin emporgeklommen, drapać się w górę, wydrapać się, piąć się do góry.

Empo'r=kommen, *vn.* kam empor, bin emporgekommen, 1) wyjść, wydobyć, wydostać się skąd; wydobyć się z przykrego położenia, przyjść do majątku, otrząsnąć się z biedy, polepszyć swój los, swój byt; auf dieſem Wege wirſt du nie — na tej drodze nigdy do niczego nie dojdziesz; ich glaube kaum, daß er aus ſeiner dürftigen Lage je — wird wątpię, aby się kiedy wygrzebał (wydostał) z tej biedy; 2) wznieść się, przyjść do znaczenia; zakwitnąć, dźwignąć się; unter der Regierung dieſes Monarchen ſind Künſte und Handel — za rządów tego monarchy sztuka i handel zakwitły; höher — przyjść do większego znaczenia; wieder — przyjść znowu (napowrót) do znaczenia, majątku, podźwignąć się.

Empo'rkömmling, *sm.* -s, *pl.* -e, pan *m.* z chłopa, dorobkiewicz *m.*, parweniusz *m.*

Empo'r=raffen, *va.* i *vr.* podnieść szybko, porwać w górę; ſich — podnieść się z mozołem.

Empo'r=ragen, *vn.* (h.) sterczeć do góry; über j—n, über etw. — przewyższać kogo, co.

Empo'r=ranken, ſich — *vr.* piąć się do góry (o roślinach); der Weinſtock rankt ſich empor krzew winny pnie się do góry.

Empo'r=richten, *va.* i ſich — *vr.* podnieść do góry; ſich — podnieść się, wyprostować się.

Empo'r=ſcheuchen, *va.* wypłaszać, wystraszać.

Empo'r=ſchießen, ſchießt, ſchießt, ſchoß empor, habe emporgeſchoſſen, I. *va.* wystrzelić w górę; II. *vn.* (ſ.) szybko rość (w górę), wystrzelić; wytryskać (o źródle).

Empo'r=ſchnellen, I. *va.* rzucić szybko w górę; II. *vn.* (ſ.) wznieść się nagle w górę, podskoczyć.

Empo'r=ſchweben, *vn.* (ſ.) ob. Emporſteigen.

Empo'r=ſchwimmen, *vn.* ſchwamm empor, bin emporge-

ſchwommen, wypłynąć, wypływać na powierzchnię.

Empo'r=ſchwingen, ſich —, *vr.* ſchwang mich empor, habe mich emporgeſchwungen, wzbić się na skrzydłach, do góry podlecieć; wykierować się.

Empo'r=ſpringen, *vn.* ſprang empor, bin emporgeſprungen, podskoczyć.

Empo'r=ſproſſen, *vn.* (ſ.) wyrastać z ziemi, wschodzić; rozwinąć się.

Empo'r=ſtehen, *vn.* ſtand empor, habe emporgeſtanden, najeżyć się (o włosach, piórach).

Empo'r=ſteigen, *vn.* ſtieg empor, bin emporgeſtiegen, wznosić się, wzbijać się; przyjść do znaczenia; aus dem Waſſer — wynurzyć się z wody.

Empo'r=ſtreben, *vn.* (h.) usiłować, wznieść się; usiłować przyjść do znaczenia, dostąpić wysokich godności; =ſtrebender Geiſt umysł usiłujący wznieść się nad poziom zwykłych pojęć, wyobrażeń; wzniosły duch, wzniosły umysł.

Empo'r=ſtrecken, *va.* wznieść, podnieść do góry.

Empo'r=treiben, *va.* trieb empor, habe emporgetrieben, 1) ob. Empordrängen; 2) sublimować.

Empö'rung, *sf. pl.* =en, 1) powstanie *n.*; 2) bunt *m.*, zaburzenie *n.*, rokosz *m.*, rozruch *m.*; eine — ſtiften bunt podnieść mit einer — umgehen bunt knować, spiskować; 3) oburzenie *n.*

Empö'rungsgeiſt, *sm.* =es, *pl.* =er, duch buntowniczy.

Empö'rungsſüchtig, *adi.* żądny buntu, buntowniczy.

Empo'r=wachſen, *vn.* wachſe, wächſt, wächſt, wuchs empor, bin emporgewachſen, rość w górę; wzbić się, nabrać większego znaczenia.

Empo'r=wollen, *vn.* chcieć dorobić się, chcieć dojść do czego.

Empo'r=ziehen, *va.* zog empor, habe emporgezogen, wyciągnąć, podciągnąć do góry; aus der Niedrigkeit — wyciągnąć, wydostać z biedy.

Ems, *sn.* Amiza *f.*

Em'ſig, *adi.* pilny, pracowity; zaradny; niestrudzony, zabiegły; staranny; *adv.* pilnie, starannie, wytrwale, zaradnie; etwas — betreiben starannie, pilnie, wytrwale czem się zajmować.

Em'ſigkeit, *sf.* pilność *f.*, staranność *f.*; skrzętność *f.*

Emulſio'n, *sf. pl.* =en, zawiesina *f.*; mleczko *n.*, emulsya *f.*

En bloc, (wym.: ą błok) *adv.* ogółem, ryczałtem, hurtem.

En canaille, (wym.: ą kanaj), nikczemnie, podle; j—n — behandeln traktować kogo pogardliwie.

E'ndabſicht, *sf. pl.* =en, zamiar, główny cel.

E'ndausweis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, wykaz ostateczny.

E'ndbeſcheid, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ostateczne, stanowcze rozstrzygnienie, wyrok *m.* ostatniej instancyi.

E'ndbeſchluß, *sm.* =ſſes, *pl.* =beſchlüſſe, ostateczna uchwała.

E'ndbuchſtabe, *sm.* =n, *pl.* =n, końcowa głoska, litera.

E'ndchen, *sn.* =s, *pl.* —, koniuszek *m.*, kawałeczek *m.*

E'nddarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =därme, ob. Maſtdarm.

E'nde, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) koniec *m.*; — Juli z końcem, pod koniec lipca; — dieſes Monats z końcem bieżącego miesiąca; zu — nächſten Monats z końcem przyszłego miesiąca, około ostatniego przyszłego miesiąca; zu — gehen, ſich zu — neigen mieć się ku końcowi, kończyć się; es geht mit dem Vorrate zu — z zapasem niedługo będzie koniec, zapas już nie na długo starczy; es geht mit ihm (dem Kranken) zu — koniec jego (chorego) zbliża się; es geht zu — kończy się, koniec, śmierć zbliża się; einer Sache ein — machen koniec czemu położyć; alles hat ein — wszystko ma swój koniec, wszystko przemija; etw. zu — bringen, führen doprowadzić co do końca, dokonać czego; ich würde kein — finden, wenn . . . nie skończyłbym, gdyby, . .; mit j—m (mit etw.) ein — machen albo zu — kommen dojść z kim (z czem) do końca, dać sobie z kim (z czem) radę; ein — nehmen skończyć się; der Krieg hat ein trauriges — genommen wojna smutno się zakończyła; ein — haben koniec mieć: der Mann hat ein trauriges — genommen ten mąż miał smutny koniec; das wird ein ſchlimmes — nehmen to się źle skończy; ſein — erreichen doczekać się końca; er hat ſchon ſein — erreicht już mu przyszło na koniec; już się z nim skończyło; er iſt mit ſeinem Latein, mit ſeiner Kunſt zu — mądrość jego skończyła się; das — vom Lied koniec rzeczy, koniec historyi; — gut, alles gut kiedy koniec dobry, to wszystko dobre; etw. beim rechten — angreifen dobrze wziąć się do rzeczy, z dobrego końca zacząć; von einem — zum andern od końca do końca; die vier =n der Welt cztery strony świata; am — der Welt na końcu, na krańcach świata; Goethe und kein — wciąż Goethe i Goethe; 2) cel *m.*; wynik *m.*, rezultat *m.*; zu dem — w tym celu; zu welchem —? w jakim celu? na co? dlaczego? das — von dem allen wird ſein . . . wynik tego wszystkiego będzie, że . . ., to wszystko weźmie taki koniec, że . . .; 3) *adv.* am — nareszcie, wreszcie; am —, da er durchaus ſo haben will nareszcie, skoro koniecznie tak chce.

Endemie', *sf. pl.* =n, swojskość *f.*, endemia *f.*

Ende'miſch, *adi.* swojski, krajowy, endemiczny; =e Krankheiten choroby endemiczne, krajowe, w całym kraju grasujące.

E'nden, E'ndigen, I. *va.* = beenden, zakończyć, skończyć co; er hat geendet skończył życie, zmarł; II. *vn.* i ſich — *vr.* (h.) 1) kończyć, skończyć, zakończyć się; mit j—m — skończyć z kim, dać sobie z kim radę, zerwać z kim; ſich auf r — kończyć się na r; hier endigt ſich mein Feld tu się moje pole kończy; 2) ustać;

umrzeć; es endet *vimprs.* mit ihm zbliża się ku końcowi, zbliża się do śmierci; nicht — wollendes Beifallklatschen bezustanne oklaski.

E'nder, *sn.* -s, *pl.* —, jeleń *m.* z rogami o kilku końcach.

E'ndergebnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, rezultat *m.*, wynik *m.*

E'nderklärung, *sf. pl.* -en, ostateczne oświadczenie, ostatnie słowo; ultimatum *n.*

E'ndesbezei'chnete(r), -gefe'rtigte(r), -unterschrie'bene(r), -unterzei'chnete(r), *sm.* i *sf.* niżej podpisany, -(na).

En detail', *adv.* szczegółowo, drobnostkowo, częściowo.

E'ndgültig, *adi.* i *adv.* stanowczy, (-czo), ostateczny, (-nie): -er Vergleich ugoda stanowcza.

E'ndhirn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kresomózgowie *n.* (med.)

Endi'vie, *sf. pl.* -n, (bot.) szczerbak ogrodowy wielki, endywia *f.*

Endi'vienſalat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, salata *f.* z endywii.

E'ndlich, I. *adi.* 1) ograniczony (co do trwania), uległy skończeniu, doczesny; der Menſch iſt ein -es Weſen człowiek jest istotą doczesną; 2) ograniczony, mający granice; der Geiſt des Menſchen iſt — duch człowicka jest ograniczony; 3) ostateczny; die -e Entſcheidung iſt gefallen decyzya ostateczna zapadła; 4) = — erfolgt; ſeine -e Rückkehr jego powrót, który przecież nastąpił; II. *adv.* 1) nakoniec, na ostatek, nareszcie; — bemerke ich noch na ostatek zauważam jeszcze; — kam auch er nareszcie i on przyszedł; ich will es — wohl tun nareszcie zrobię to; 2) przecież; — kommt er przecież idzie; nun —! nareszcie! a przecież! er wird es — begreifen przecież kiedyś zrozumie; 3) ostatecznie ; es iſt — entſchieden worden rozstrzygnięto, zawyrokowano ostatecznie; in -er Entſcheidung zalatwiając ostatecznie.

E'ndlichkeit, *sf.* 1) skończoność *f.*, ograniczoność *f.* co do bytu; 2) doczesność ziemska; die — verlaſſen opuścić ten pobyt doczesny.

E'ndlos, *adi.* nie mający końca, trwający bez końca, nieskończony; dieſe -ſen Klagen te skargi nieskończone.

E'ndloſigkeit, *sf.* nieskończoność *f.*; wieczność *f.*

E'ndpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Endwiderlager.

E'ndpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt ostateczny, końcowy.

E'ndreim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rym końcowy, końcówka *f.*, kadencya *f.*

E'ndſtation, *sf. pl.* -en, stacya końcowa, krańcowa, stacya odbiorcza, przeznaczenia.

E'ndſilbe, *sf. pl.* -n, 1) końcowa zgloska; 2) ob. Endung 2.

E'ndung, *sf. pl.* -en, 1) ukończenie *n.*, dokończenie *n.*; 2) — eines Wortes zakończenie *n.*, końcówka *f.*, wyrazu; 3) = Beugefall, Kaſus przypadek *m.*

E'ndurſache, *sf. pl.* -n, ostateczna przyczyna.

E'ndurteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wyrok ostatni, ostateczny, stanowczy; ein — ſprechen zawyrokować, osądzić stanowczo; 2) opinia stanowcza.

E'ndwiderlager, *sn.* -s, *pl.* —, filar opierający, krańcowy.

E'ndwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyraz ostatni, słowo ostateczne.

E'ndzeile, *sf. pl.* -n, wiersz końcowy.

E'ndziel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, cel *m.*, kres *m.*, zamiar *m.*, koniec *m.*; zamiar końcowy, cel główny.

E'ndzweck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Endziel.

Energie', *sf.* energia *f.*, moc *f.*, dobitność *f.*; sprężystość *f.*

Energie'los, *adi.* niedolężny, bez energii.

Energie'loſigkeit, *sf.* brak *m.* energii, niedolężność *f.*

Ene'rgiſch, *adi.* sprężysty, dzielny; energiczny; -e Maßregeln treffen zarządzić środki energicznie; *adv.* sprężysto, sprężyście, dzielnie, energicznie.

Eng, *adi.* ob. Enge.

Engageme'nt, (wym.: angażman) *sn.* -s, *pl.* -s, zobowiązanie się; umowa *f.*, ugoda *f.*, przyjęcie *n.* obowiązku jakiego na siebie; angażowanie *n.* (się).

Engagie'ren, (wym.: angażiren) *va.* zamówić, wezwać do czego; angażować; eine Dame zum Tanze — prosić damę do tańca; ſich — zobowiązać się do czego, przyjąć poradę.

E'ngbeinig, *adi.* mający skupione nogi.

E'ngbrüſtig, *adi.* dychawiczny, krótki i ciężki oddech mający.

E'ngbrüſtigkeit, *sf.* dychawica *f.*, dychawiczność *f.*, ciężki oddech.

E'ng (E'nge), *adi.* 1) ciasny; -er Rock ciasny surdut, nieprzestronny; — Wohnung nieprzestronne, ciasne mieszkanie; etwas -r machen ścieśnić co; es wird ihm — um's Herz, auf der Bruſt serce mu się ściska, ciężko mu się robi na sercu; 2) ścisły, ścieśniony; — ſchreiben ściśle, ciasno pisać; — Freundſchaft ścisła, zażyła przyjaźń; ſie lebten miteinander in -gſter Freundſchaft żyli z sobą w wielkiej zażyłości, w serdecznej przyjaźni; im -n Sinne des Wortes w ścislem znaczeniu wyrazu, słowa; 3) wązki, gęsty; -r Kamm gęsty grzebień; der -ere Ausſchuß wydział, komitet ściślejszy, mniejszy, wyborowy; -re Wahl wybór ściślejszy; 4) beſſer ein -s Gewiſſen als ein weites lepsze ciasne (skrupulatne) sumienie, niżeli przestronne; *adv.* ciasno, ścisło, ściśle, gęsto, wązko; die Soldaten — zuſammenſtellen gęsto ustawić żołnierzy.

E'nge, *sf. pl.* -n, 1) ciasność *f.*, ciasnota *f.*, nieprzestronność *f.*, wązkość; 2) przejście wązkie, wąwóz *m.*; Meer- cieśnina morska, przesmyk *m.*; 3) ucisk *m.*, potrzeba *f.*; in der — ſein być w potrzebie; in die — kommen, geraten dostać się w ciasny kąt, nabawić się kłopotu; j—n in die — treiben

zapędzić kogo w ciasny kąt, w wielki kłopot wprawić, wbić komu klin w głowę.

E'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) aniol *m.*; guter — dobry aniol; ſchlechter — zły aniol, dyabeł; gefallener — anioł upadły; 2) ryba chrząstkowata, żarłoczna.

E'ngelchen, *sn.* -s, *pl.* —, aniolek *m.*, anioleczek *m.*

E'ngelhaft, *adi.* anielski.

E'ngel(s)= . ., (w wyrazach złożonych) anielski.

E'ngel(s)ähnlich, *adi.* podobny do anioła, anielski.

E'ngel(s)bett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łóżko *n.* z kotarą, zasłoną.

E'ngel(s)bild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, postać anielska, stworzenie anielskie, osoba piękności lub dobroci anielskiej.

E'ngel(s)blume, *sf. pl.* -n, = Dotterblume, majówka *f.*

E'ngel(s)brot, *sn.* -(e)s, pokarm, chleb anielski, manna *f.*

E'ngel(s)chor, *sm.* -(e)s, *pl.* -chöre, chór *m.* aniołów.

E'ngel(s)geduld, *sf.* cierpliwość anielska.

E'ngel(s)geſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) oblicze anielskie; 2) *pl.* -e, pojawienie *n.* się aniołów, widzenie, nawiedzenie anielskie; er hatte ein — nawiedzili go aniołowie.

E'ngel(s)gruß, *sm.* -ßes, *pl.* -grüße, pozdrowienie anielskie, Anioł Pański; Zdrowaś Marya.

E'ngel(s)güte, *sf.* anielska dobroć.

E'ngelheim, *sn.* Aniolka *f.*

E'ngel(s)macher, *sm.* -s, *pl.* —, i -rin, *sf. pl.* -innen, fabrykant *m.*, fabrykantka *f.* aniołków.

E'ngel(s)rein, *adi.* czysty jak anioł.

E'ngel(s)ſchar, *sf. pl.* -en, = -chor, zastępy niebieskie.

E'ngel(s)ſüßwurzel, *sf. pl.* -n, i E'ngel(s)wurz(el), *sf.* dzięgiel ogrodowy (bot.).

E'ngelſchaft, *sf.* 1) anielstwo *n.*, anielskość *f.*; 2) zastępy anielskie, niebieskie.

E'ngen, I. *va.* ścieśniać, zwężać; cisnąć; II. ſich — *vr.* ścieśniać, zwężać się.

E'ngerling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pędrak *m.* (chrząszcza), robak *m.*

E'ngherzig, *adi.* ciasnego serca (umysłu), nieczuły, nieludzki, ograniczony.

E'ngherzigkeit, *sf.* ciasność *f.* serca (umysłu), nieczułość *f.*, nieludzkość *f.*, ograniczoność *f.*

E'ngland, *sn.* Anglia *f.*, Engländer *sm.* Anglik; Engländerin *sf.* Angielka.

E'ngliſch, I. *adi.* 1) angielski; — lernen, ſprechen uczyć się mówić po angielsku; nach -er Art w sposobie angielskim, po angielsku; ſich — empfehlen pożegnać się po angielsku, odejść bez pożegnania, wymknąć się cichaczem; -es Zinn cyna pochodzenia angielskiego, angielska; -e Kirche kościół anglikański; -e Krankheit krzywica *f.*, angielska choroba; -es Salz gorzka sól, siarkan magnowy; 2) = engelhaft; der -e Gruß = Engelsgruß pozdrowienie anielskie, Anioł Pański; II. *sn. indecl.* język angielski; auf — po angielsku; dein bißchen — odrobina języka angielskiego, którą znasz; das -e an etw. cecha angielska jakiegoś przedmiotu; angielszczyzna *f.*

E'ngliſchbitter, *sm.* -s, *pl.* —, gorzka wódka.

E'ngliſchpflaſter, *sn.* -s, plaster angielski.

E'ngliſie'ren, *va.* anglizować.

E'ngmaſchig, *adi.* wązko oczkowaty; -es Netz sieć *f.* o wązkich, gęstych oczkach.

E'ngpaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -päſſe, ciaśnina *f.*, cieśnina *f.*; przesmyk *m.*; wąwóz *m.*

Engro'shändler, (wym.: angro . . .), *sm.* -s, *pl.* —, kupiec hurtowny, hurtownik *m.*

Engro'slager, *sn.* -s, *pl.* —, skład hurtowny.

Engro'spreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena hurtowna, ryczałtowa.

Engroſſi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Engroshändler.

Enharmo'niſch, *adi.* sprowadzony do jednego brzmienia.

Enkau'ſtik, *sf.* sztuka *m.* malowania przez wypalenie; malowanie *n.* za pomocą roztopionego wosku, enkaustyka *f.*

E'nke, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) parobczak *m.*, młody parobek; 2) ablegry *pl.*, odkład *m.*, drzewko *n.*, roślina powstała przez odkładanie.

E'nkel, *sm.* -s, *pl.* —, wnuk *m.*; *pl.* wnukowie, potomstwo *n.*

E'nkelchen, *sn.* -s, *pl.* —, wnuczek *m.*, -czka *f.*

E'nkelin, *sf. pl.* -nen, wnuczka *f.*

E'nkelkind, *sn.* -es, *pl.* -er, = -ſohn lub -tochter.

E'nkelſohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſöhne, prawnuk *m.*

E'nkeltochter, *sf. pl.* -töchter, prawnu(cz)ka *f.*

E'nkelwelt, *sf. pl.* -en, potomstwo *n.*, potomność *f.*

E'nns, *sn.* Aniza *f.*

Enkla've, *sf. pl.* -n, enklawa *f.*

Ennuya'nt (wym.: annüjan) *adi.* = langweilig, nudny, nużący.

Ennuie'ren, (wym.: annüiren); *va.* i ſich — *vr.* nudzić; nudzić się.

Eno'rm, *adi.* i *adv.* ogromny, -nie.

Enormitä't, *sf. pl.* -en, ogrom *m.*, wielkość niezwykła.

Enque'te, (wym.: ankiet), ankieta *f.*

Enra'giert, (wym.: anrażirt) *adi.* rozloszczony, rozjuszony; zapalony; ein -er Anhänger zapalony zwolennik.

Enrollie'ren, (wym.: anro.), *va.* do kontroli zapisać, zaciągnąć.

Enſe'mble, (wym.: ansambl), *sn.* -s, *pl.* -s, całość *f.*; zgromadzenie *n.*

Ent= partykula nierozłączna, wyraża; 1) rozłączenie, ogolocenie; 2) oddalenie się; 3) nastanie nowego stosunku i t. p.

Enta'deln, *va.* odjąć komu szlachectwo; upodlić, hańbić, degradować.

Entä'dern, *va.* wyżylować, żyły powybierać.

Enta'rten, *vn.* wyradzać, wyrodzić się, zwyrodnieć; stawać się podlym, nikczemnym.

Enta'rtung, *sf. pl.* -en, wyrodzenie *n.* się, zwyrodnienie *n.*; spodłenie *n.*; — der Sprache zepsucie języka; —der Nieren zwyrodnienie nerek.

Entäu'ßern, *va.* i ſich — *vr.* zbyć, pozbyć; sprzedać; ſich einer Sache — pozbyć się czego; ſich eines Rechtes — wyzuć się z prawa, zrzec się prawa.

Entäu'ßerung, *sf. pl.* -en, pozbycie *n.*, wyzucie *n.*, zrzeczenie *n.* się.

Entbe'hren, *va.* etw. — albo einer Sache — nie mieć czego, czuć niedostatek czego, musieć się obywać bez czego; etw. (freiwillig) — obejść, obchodzić się bez czego; ich entbehre es nicht obchodzę się bez tego, nie czuję braku tego; j—n nicht — können nie módz żyć bez kogo.

Entbe'hrlich, *adi.* zbyteczny, nie koniecznie potrzebny, mniej potrzebny.

Entbe'hrlichkeit, *sf.* zbyteczność *f.*, nieużyteczność *f.*

Entbe'hrung, *sf. pl.* -en, niedostatek *m.*; znoszenie *n.* niedostatku, obywanie się bez czego.

Entbie'ten, *va.* entbot, habe entboten 1) j—m etw. — nakazać co komu; 2) oświadczyć co komu; ſeinen Gruß j—m — ukłon, pozdrowienie komu przesłać; 3) j—n zu ſich — przyzwać kogo do siebie; zu einer Verſammlung — wezwać na zgromadzenie.

Ent=bi'nden, *va.* i ſich — *vr.* entband, habe entbunden, 1) rozwiązać; 2) j—n von etw. — uwolnić kogo od czego; vom Eide, von den Pflichten — uwolnić, zwolnić od przysięgi, od obowiązków; j—n von der Inſtanz — uwolnić od winy, uwolnić dla braku dowodów; 3) eine Frau — rozwiązać kobietę z brzemienia; dopomagać przy porodzie, babić; 4) — i entbunden werden rozwiązać się, płód wydać, odbyć poród; von einem Knaben entbunden werden powić, porodzić chłopca; 5) die Luft — oddzielić powietrze od jakiego ciała.

Entbi'ndung, *sf. pl.* -en, 1) rozwiązanie *n.*, odwiązanie *n.*, uwolnienie *n.* czego; 2) sprawienie *n.* porodu; urodzenie *n.*, wydanie na świat dziecka, poród *m.*, połóg *m.*; die glückliche — szczęśliwie odbyty połóg.

Entbi'ndungsanſtalt, *sf. pl.* -en, dom, instytut położnicy.

Entbi'ndungsarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, łekarz położniczy, akuszer *m.*

Entbi'ndungskunſt, *sf.* sztuka, nauka położnicza.

Entblä'ttern, I. *va.* poobrywać z liści; II. ſich — *vr.* stracić liści.

Entblö'den, *vr.* ſich—,ośmielić się, nabrać śmialości, śmieć; er entblödete ſich nicht, mir das zu ſagen śmiał mi to powiedzieć.

Entblö'ßen, *va.* i ſich — *vr.* 1) obnażyć, odkryć się, odsłonić; das Haupt — odkryć głowę; 2) den Degen — dobyć szpady; die Wände — ze ścian wszystko pozdejmować; 3) von etw. — ogołocić z czego; die Feſtung von ihrer Beſatzung — ogołocić twierdzę z załogi; das Land von den Truppen — ogołocić kraj z wojska; ſich vom Gelde — powydawać wszystkie pieniądze; von allem Gelde entblößt goły, bez grosza; aller Güter entblößt ogołocony ze wszystkiego.

Entblö'ßung, *sf.* obnażenie *n.*, ogołocenie *n.*, brak *m.* rzeczy niezbędnych.

Entbre'chen, *vr.* entbreche, entbrichſt dich, entbricht ſich, entbrach mich, habe mich entbrochen, 1) wyłamywać się, wyłamać się; ſich der rechtmäßigen Gewalt — wyłamać się z pod prawnej władzy; 2) powstrzymać, powściągnąć się; er kann ſich nicht — zu ſchreiben nie może powstrzymać się od pisania.

Entbre'nnen, *vn.* entbrannte, bin entbrannt, zapalić się, zapłonąć; in albo von Liebe entbrannt zapalony miłością; wenn er im ſchrecklichen Zorn entbrennt kiedy straszliwy gniew jego wspłonie; der Krieg entbrannte wojna rozgorzała.

E'ntchen, *sn.* -s, *pl.* —, kaczę *n.*

Entde'cken, *va.* i ſich — *vr.* 1) odkryć; einen neuen Weltteil — odkryć nową część świata; 2) wykryć; wyśledzić; ein Komplott — wykryć zmowę, spisek; ein Geheimnis — odkryć, wyjawić tajemnicę; ſich j—m — odkryć się komu, wyjawić komu swoje tajemnice, zwierzyć się komu.

Entde'cker, *sm.* -s, *pl.* —, odkrywca, *m.*, wyśledziciel *m.*; Kolumbus iſt der — Amerikas Kolumb odkrył Amerykę.

Entde'ckung, *sf. pl.* -en, 1) odkrycie *n.*, wykrycie *n.*, wyśledzenie *n.*; er hat viele -en gemacht zrobił wiele odkryć; 2) wyjawienie *n.*, objawienie *n.*

Entde'ckungsreiſe, *sf. pl.* -n, podróż *f.*, wyprawa *f.* w celu robienia odkryć.

Entde'ckungsreiſende(r), *sm.* -en, *pl.* -en, podróżnik *m.*, odkrywca *m.* nowych krajów.

E'nte, *sf. pl.* -n, 1) kaczka *f.*; junge — kaczątko *n.*; 2) das iſt eine — to jest kaczka ustrzelona, wiadomość nieprawdziwa, zmyślona; Zeitungs — kaczka dziennikarska, gazeciarska.

Ente'hren, *va.* i ſich — *vr.* zhańbić, znieważyć, zniesławić; honor odebrać, na honorze skrzywdzić; zakałę czynić, przynosić, niesławę robić; durch dieſe Handlung hat er ſich entehrt czynem tym zhańbił się; eine entehrende Handlung czyn hańbiący; ein Mädchen — zhańbić dziewczynę.

Ente'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, hańbiciel *m.*, znieważyciel *m.*; uwodziciel *m.*

Ente'hrung, *sf. pl.* -en, lżenie *n.*, zelżenie *n.*; zniewaga *f.*, sromota *f.*, zhańbienie *n.*

Entei'gnen, *va.* wywłaszczyć, ekspropryować; *vr.* ſich —; ſich einer Sache — zrzec się własności na jakiej rzeczy.

Entei'gnung, *sf. pl.* -en, wywłaszczenie *n.*, ekspropryacya *f.*

Entei'gnungsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* wywłaszczenia.

Entei'gnungsverfahren, *sn.* -s, ob. Enteignung.

Entei'len, *vn.* (ſ.) szybko ulecieć, ubiedz; die Zeit enteilt czas ucieka, prędko przemija.

Entei'fen, *va.* usunąć lód, uwolnić od lodu.

E'ntenartig, *adi.* kaczkowaty, kaczy.

E'ntenbraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń kacza.

E'ntendunſt, *sm.* -es, śrót kaczy, na kaczki.

E'utenei, *sn.* -es, *pl.* -er, jaje kacze.

E'ntenfang, *sm.* -(e)s, ob. Entenjagd.

E'ntenfeder, *sf. pl.* -n, pióro kacze.

E'ntenflott, *sn.* -(e)s, dzierzęga *f.*, rzęsa wodna, mniejsza (bot.).

E'ntengang, *sm.* -(e)s, chód kaczkowaty.

E'nteugras, *sn.* -ſes, proso jednostronne, kurza stopa (bot.)

E'utengrün, *sn.* -s, ob. Entenflott.

E'ntenhagel, *sm.* -s, ob. Entendunſt.

E'ntenjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na kaczki.

E'ntenſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, kaczy dziób.

E'ntenſchrot, *sm.* -(e)s, ob. Entendunſt.

Ente'nte (wym.: ątąt), *sf.* porozumienie *n.*

Ente'ntemächte, *sf. pl.* mocarstwa, które się porozumiały, sprzymierzone.

Ente'rben, *va.* wydziedziczyć, wyrzucić z dziedzictwa; enterbt wydziedziczony.

Ente'rbte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, wydziedziczony *m.*

Ente'rbung, *sf. pl.* -en, wydziedziczenie *n.*, wyzucie *n.*, wykluczenie *n.* z dziedzictwa.

Ente'rbungsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* wydziedziczenia.

E'nterhaken, *sm.* -s, *pl.* —, bosak *m.*, hak *m.* do chwytania okrętów.

E'nt(e)rich, *sm.* -s, *pl.* -e, kaczor *m.*

E'ntern, *va.* ein Schiff — okręt zahaczyć, zarzuconym hakiem zatrzymać.

Entfa'chen, *va.* ob. Anfachen.

Entfa'hren, *vn.* entfahre, entfährſt, entfährt, entfuhr, bin entfahren, wymknąć się, zemknąć się; wyślizgnąć, ześlizgnąć się; wypadać, spadać; das Ruder entfuhr ſeinen Händen wiosło wymknęło mu się z rąk.

Entfa'llen, *vn.* entfalle, entfällſt, entfällt, entfiel, bin entfallen, 1) wypaść; der Stock entfiel ſeiner Hand laska wypadła mu z ręki; aus dem Gedächtnis — wypaść, wyjść z pamięci; es iſt mir — wyszło mi z pamięci; 2) auf j—n — dostać w udziele; es entfällt ein Teil auf ihn część przypada na niego; die entfallenden Zinſen odsetki przypadające; 3) der Grund der Verordnung entfällt powód, przyczyna rozporządzenia ustaje.

Entfa'lten, *va.* i ſich — *vr.* 1) rozfałdować, fałdy rozciągnąć, wyrównać; die Segel — rozpiąć żagle; die Stirn — rozmarszczyć, wygładzić, wypogodzić czoło; 2) die Roſe entfaltet ſich róża roztwiera się, rozkwita się; den Blick — otworzyć oczy; j—m ſein Herz — otworzyć komu swoje serce, wynurzyć mu tajemnice; 2) rozwinąć (się), udoskonalić(się); ſeine Anlagen — rozwinąć swoje zdolności.

Entfa'ltung, *sf.* rozfałdowanie *n.*, rozpięcie *n.*, rozwinięcie; rozwój *n.*, udoskonalenie *n.*

Entfä'rben, *va.* i ſich — *vr.* odbarwiać, pozbawić koloru; ſein Geſicht entfärbte ſich stracił kolory w twarzy, zmienił kolor; zbladł; dieſer Gedanke entfärbte ihn ta myśl spędziła kolory z jego twarzy; die Blätter — ſich liście żółkniejąc; die Haare — ſich włosy bieleją.

Entfä'rbung, *sf.* zmiana *f.* koloru, pozbawienie *n.* koloru, odfarbowienie *n.*

Entfa'ſern, *va.* wyżyłować.

Entfe'rnen, I. *va.* oddalać; j—n vom Amte — oddalić kogo od urzędu; einen Gedanken von ſich — oddalić myśl jaką od siebie; 2) Flecke — wywabiać plamy; II. ſich — *vr.* oddalić się, odejść; wyjechać; ſich zu weit vom Thema — za daleko odbiedz od założenia.

Entfe'rnt, *adi.* i *adv.* 1) oddalony, odległy, daleki; *adv.* odlegle, daleko; ſich von j—m, von etw. — halten unikać kogo, nie mięszać się do czego; -e Länder bereiſen podróżować po dalekich krajach; ich bin weit davon — ſein Vorgehen zu tadeln daleki jestem od tego, abym mial ganić jego postępowanie; die -eſte Nachkommenſchaft najpóźniejsze, najodleglejsze potomstwo; weit -e Zeit zamierzchłe czasy; 2) = abweſend nieobecny; 3) nicht die -eſte Urſache haben nie mieć najmniejszej przyczyny, żadnej przyczyny.

Entfe'rnung, *sf. pl.* -en, 1) oddalenie *n.*; nach ſeiner — vom Amte po jego wydaleniu z urzędu; 2) odległość *f.*; j—n in gemeſſener — von ſich halten trzymać się od kogo w oddaleniu stosownem, trzymać kogo z daleka; die — der Sonne von der Erde odległość słońca od ziemi; — eines Sternes von der Ekliptik długość *f.* ciała niebieskiego, łuk *m.* ekliptyki in einiger, geringer, gleicher — w niejakiej, nie wielkiej, równej odległości.

Entfe'rnungsmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, telometr *m.*, narzędzie *n.* do mierzenia odległości, długomierz *m.*

Entfe'rnungspunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odstęp *m.*, punkt *m.* odległości.

Entfe'ſſeln, *va.* i ſich — *vr.* rozpętać, uwolnić z więzów, zdjąć kajdany; die -lten Elemente rozkiełzane żywioły; entfeſſelte Leidenſchaften namiętności wyuzdane.

Entfe'ſſelung, *sf.* rozpętanie *n.*, rozkiełzanie *n.*, rozpasanie *n.*

Entfe'tten, *va.* odtłuszczać.

Entfe'ttung, *sf. pl.* -en, odtłuszczenie *n.*

Entfe'ttungskur, *sf. pl.* -en, kuracya odtłuszczenia, leczenie *n.* otyłości.

Entfla'mmen, I. *va.* zapalić, rozognić, rozżarzyć; j—n zum Ruhme, zur Rache — zapalić kogo do chwały, do zemsty; den Krieg — wzniecić wojnę; II. ſich — *vr.* zapalić, zapalać się; entflammt ſein pałać.

Entfla'mmung, *sf. pl.* -en, rozognienie *n.*, rozżarzenie *n.*; zapał *m.*; pałanie *n.*

Entfla'ttern, *vn.* (ſ.) trzepocąc skrzydłami ulecieć, wylecieć.

Entflei'ſchen, *va.* obrać z mięsa, mięso wyjąć z czego; entfleiſcht *pp.* i *adi.* chudy, opadły z ciała.

Entflie'gen, *vn.* entflog, bin entflogen, ulecieć, wylecieć na skrzydłach.

Entflie'hen, *vn.* entfloh, bin entflohen, 1) uciec, ujść; aus dem Gefängniſſe — uciec z więzienia; der Gefahr — uniknąć niebezpieczeństwa; j—s Händen — wymknąć się komu z rąk, wyrwać się z rąk, uciec; 2) die Zeit entflieht czas ubiega, uchodzi, mija.

Entflie'ßen, *vn.* entfloß, bin entfloſſen, wypływać, wypłynąć z czego; Tränen entfloſſen ihren Augen łzy jej puściły (polały) się z oczu.

Entfre'mden, I. *va.* j—m etw. — odstręczyć kogo od czego, wstręt komu wpajać do czego; ſich das Herz j—s — odstręczyć kogo od siebie, zniechęcić go sobie; II. ſich — *vr.* stać się obcym dla kogo lub czego.

Entfre'mdung, *sf. pl.* -en, odstręczenie *n.*, zniechęcenie *n.*

Entfü'hren, *va.* uwieść, uprowadzić; mit Gewalt — porwać.

Entfü'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, uwodziciel *m.*, uprowadziciel *m.*

Entfü'hrung, *sf. pl.* -en, uwiedzenie *n.*, porwanie *n.*, wykradzenie *n.*, uprowadzenie *n.*

Entfu'ſeln, *va.*, den Branntwein — oczyszczać wódkę z fuzlu, rafinować.

Entfu'ſelung, *sf. pl.* -en, oczyszczenie *n.* gorzalki z niedogonu.

Entga'ng, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, ubytek *m.*

Entge'gen, 1) *adv.* naprzeciw, przeciw, na przeciwko; przeciwnie, na przekór; 2) *adi.* przeciwny, odwrotny.

Entge'gen=arbeiten, *vn.* (h.) j—m — usiłowaniom czyim opierać się, zapobiegać, przeciwić się komu; einer Sache — starannie, usilnie czemu zapobiegać.

Entge'gen=blicken, *vn.* (h.) spojrzeć ku komu, skierować wzrok na co.

Entge'gen=bringen, *va.* brachte entgegen, habe entgegengebracht wyjść z czem na przeciw komu, zajść komu drogę niosąc mu co.

Entge'gen=drängen, ſich — *vr.* pchać się, tłoczyć się naprzeciw komu, czemu; viel Hinderniſſe drängen ſich mir — wiele przeszkód gwałtem mi się nasuwa, zapiera mi drogę, staje mi oporem.

Entge'gen=eilen, *vn.* (h. i ſ.) spieszyć na czyje przyjęcie, spotkanie, spiesznie biedz naprzeciw komu: er eilt ſeinem Untergange entgegen leci ośłep na zgubę, dąży do zguby.

Entge'gen=fahren, *vn.* fährſt, — fährt, fuhr entgegen, bin entgegengefahren, (wy)jechać naprzeciw komu, na spotkanie, na przyjęcie go; dem Winde — jechać przeciw wiatrowi.

Entge'gen=führen, *va.* poprowadzić naprzeciw komu; dem Feinde das Heer — poprowadzić wojsko naprzeciw nieprzyjacielowi.

Entge'gen=gehen, *vn.* ging entgegen, bin entgegengegangen, iść, wyjść, pójść naprzeciw komu, na spotkanie czyje, na spotkanie się z kim, zajść komu w drogę: dem Tode, der Gefahr, dem Untergange — iść na śmierć, na niebezpieczeństwo, na zgubę, wystawiać się na śmierć; die Dinge gehen ihrer Löſung entgegen sprawy wkrótce zakończą, rozstrzygną się.

Entge'gengeſetzt, *adi.* przeciwny, niezgadzający się, odwrotny; in -er Richtung w przeciwnym kierunku.

Entge'gen=halten, *va.* halte, hältſt, hält, hielt entgegen, habe entgegengehalten, 1) trzymać co naprzeciw komu; 2) porównywać jedną rzecz z drugą; 3) przeciwstawić.

Entge'gen=handeln, *vn.* (h.) postępować, działać przeciw czemu; dem Geſetze — działać przeciw prawu; j—m — działać przeciw komu, przeciwić mu się.

Entge'gen=hinken, *vn.* (ſ.) kulejąc, utykając iść naprzeciw komu.

Entge'gen=jauchzen, *vn.* (h.) j—m — przyjmować kogo z oznakami, okrzykami radości.

Entge'gen=kehren, *va.* zwrócić co przeciw czemu.

Entge'gen=kommen, *vn.* kam entgegen, bin entgegengekommen, przyjść, wyjść naprzeciw komu; spotkać się; ich kam ihm zufällig entgegen przypadkiem się z nim spotkałem; j—m freundlich — przyjąć kogo grzecznie; entgegenkommend, *ppr.* i *adi.* j—m — ulatwić co komu, czynić mu ustępstwa; uważający, uprzejmy.

Entge'genkommen, *sn.* -s, uprzejmość *f.*

Entge'gen=lachen, *vn.* (h.) śmiać się, uśmiechać do kogo (przybywającego); die ſchönſten Hoffnungen lachten mir — najpiękniejsze nadzieje uśmiechały się do mnie.

Entge'gen=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief entgegen, bin entgegengelaufen, 1) biedz naprzeciw (komu lub czemu), biedz na spotkanie; 2) dieſe Meinungen laufen einander — zdania te są z sobą sprzeczne, sprzeciwiają się sobie.

Entge'gennahme, *sf.* przyjęcie *n.*, odbiór *m.*

Entge'gen=nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm entgegen, habe entgegengenommen, przyjąć co.

Entge'gen=reiſen, *vn.* (ſ.) (wy)jechać naprzeciw komu, na jego spotkanie.

Entge'gen=reiten, *vn.* ritt entgegen, bin entgegengeritten, (wy)jechać naprzeciw komu konno, wierzchem.

Entge'gen=rennen, *vn.* rannte entgegen, bin entgegengerannt, biedz naprzeciw komu.

Entge'gen=rücken, *va.* i *vn.* (h. i ſ.) posunąć co naprzeciw komu, czemu; dem Feinde — wyruszyć naprzeciw nieprzyjacielowi.

Entge'gen=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah entgegen, habe entgegengeſehen, wyglądać kogo, czego; der Ankunft eines Freundes — wyglądać przybycia przyjaciela; dem heutigen Tage ſah ich mit Sehnſucht — dnia dzisiejszego wyglądałem niecierpliwie; der Zukunft, dem Tode getroſt — spokojnie oczekiwać przyszłości, śmierci; ſie ſieht ihrer Entbindung entgegen oczekuje rozwiązania.

Entge'gen=ſein, *vn.* bin, biſt, iſt, war entgegen, bin entgegengeweſen; einer Sache, j—m — być przeciwnym czemu, komu; przeciwić, opierać się czemu, komu; przeszkadzać, być na przeszkodzie; der Wind war uns — wiatr był nam przeciwny; ich bin dir darin nicht — ja ci się w tem nie przeciwię.

Entge'gen=ſenden, *va.* ſandte entgegen, habe entgegengeſandt, i =geſendet, wysłać naprzeciw koma.

Entge'gen=ſetzen, I. *va.* wystawić, postawić naprzeciw czemu; dem klägeriſchen Begehren den Einwand der Verjährung — zasłaniać się zarzutem przedawnienia przeciw żądaniu powoda; II. ſich — *vr.* = widerſetzen.

Entge'gen=ſtehen, *vn.* ſtand entgegen, bin entgegengeſtanden, stać na przeszkodzie, na zawadzie; być przeciwnym; =ſtehend przeciwny; =ſtehende Intereſſen sprzeciwiające się, sprzeczne interesa.

Entge'gen=ſtellen, *va.* przeciwstawić; ich ſtellte dieſer Behauptung mehrere Gründe — przeciw temu twierdzeniu przywiodłem kilka powodów; ein Hindernis ſtellte ſich uns — napotkaliśmy na przeszkodę.

Entge'genſtellung, *ſf.* przeciwstawienie *n.*

Entge'gen=ſtrömen, *vn.* (ſ.) potokiem płynąć ze strony przeciwnej; eine Menge Menſchen ſtrömte ihm — mnóstwo ludzi wyszło mu naprzeciw.

Entge'gen=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug entgegen, habe entgegengetragen, nieść naprzeciwko; ofiarować; ihm wurde die allgemeine Achtung =getragen poważano go powszechnie.

Entge'gen=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat entgegen, bin entgegengetreten, wystąpić przeciw, sprzeciwić się; einer Sache hinderlich — przeszkodzić sprawie, udaremnić ją.

Entge'gen=treiben, *va.* trieb entgegen, habe entgegengetrieben, pędzić naprzeciw komu, czemu.

Entge'gen=wehen, *vn.* (h.) wiać przeciw komu z przeciwnej strony; der Wind wehte uns — wiatr wiał nam w oczy, w twarz.

Entge'gen=wirken, *vn.* (h.) = entgegenarbeiten, działać przeciw komu, czemu; przeszkadzać, zapobiegać ,czemu; der Krankheit — działać przeciw chorobie.

Entge'gen=ziehen, *vn.* zog entgegen, bin entgegengezogen, wyruszyć naprzeciw komu; dem Feinde mit den Truppen — wyruszyć naprzeciw nieprzyjacielowi z wojskiem.

Entge'gnen, *vn.* (h.) odpowiadać, odpowiedzieć; replikować.

Entge'gnung, *ſf. pl.* =en, odpowiedź *f.*; replika *f.*

Entge'hen, entging, bin entgangen, I. *vn.* uchodzić, ujść; der Gefahr — ujść, uniknąć niebezpieczeństwa; das Wort iſt mir entgangen słowo to uszło mojej uwadze; es iſt mir nichts entgangen von deiner Rede nic nie uszło mojej uwadze z tego, coś mówił; heimlich — ujść potajemnie, umknąć; der Strafe, dem Tode — ujść kary, śmierci; es wundert mich, wie das ſeinem Scharfſinn — konnte dziwi mnie, jak to mogło ujść jego bystrości rozumu, jak mógł tego nie spostrzedz, nie uważać; II. *vimprs.* es entgeht mir nicht, daß ... nie uchodzi mojej uwagi; wiem, pamiętam, że ...; das wird dir nicht — to cię nie minie, dostaniesz to; ich werde mir die Gelegenheit nicht — laſſen nie pominę tej sposobności, nie zaniedbam (nie omieszkam) z niej korzystać.

Entge'lt, *sm.* i *sn.* =(e)s, zapłata *f.*, wynagrodzenie *n.*; ohne — bezpłatnie, bez wynagrodzenia.

Entge'lten, *va.* entgelte, entgiltſt, entgilt, entgalt, habe entgolten, zapłacić, wynagrodzić; przypłacić (za) co, karę ponieść za co; was ein anderer verbrochen hat, daß muß ich — co inny zrobił, za to ja muszę odpowiadać; das ſoll er mir — zapłaci on mi za to; j—n etw. — laſſen mścić się na kim za co, ukarać kogo za co.

Entge'ltlich, *adi.* i. *adv.* za wynagrodzeniem.

Entge'ltung, *ſf. pl.* =en, wynagrodzenie *n.*, nagroda *f.*, zapłata *f.*

Entglei'ſen, *vn.* (ſ.) wykoleić się.

Entglei'ſung, *ſf. pl.* =en, wykolejenie (się) *n.*

Entglei'ten, *vn.* entglitt, bin entglitten, wymknąć się, wyśliznąć się i wypaść; der Säbel entglitt ſeiner Hand szabla wyśliznęła mu się z ręki.

Entgli'mmen, *vn.* entglomm, bin entglommen, zatlić się, zwolna się zapalić.

Entgli'tſchen, *vn.* (ſ.) ob. Entgleiten.

Entglü'hen, *vn.* (ſ.) rozżarzyć się; von Wein — rozpalić się od wina; vor Zorn — zapalić się gniewem.

Entgö'ttern, *va.* pozbawić się Boga, bogów.

Entgü'rten, *va.* i ſich — *vr.* j—n, ſich — odpasać kogo, się, pas(ek) zdjąć komu, sobie; das Pferd — gurt, popręg odpasać koniowi.

Enthaa'ren, *va.* pozbawić włosów, ogolić, powyrywać, postrzydz włosy.

Enthaa'rung, *ſf.* odwłosienie *n.*

Enthaa'rungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek ekspilacyjny, na odwłosienie.

Entha'lten, *va.* wypuścić na wolność, uwolnić.

Entha'ltung, *sf. pl.* -en, uwolnienie *n.*, puszczenie *n.* na wolność.

Entha'lten, enthalte, enthältſt, enthält, enthielt, habe enthalten, I. *va.* mieścić w sobie, zawierać; — ſein mieścić się, zawierać się, być zawartem w czem; das Faß enthält zwei Eimer beczka (zawiera) mieści w sobie, ma dwa wiadra; dieſe Zahl iſt in der größeren zweimal — liczba ta (mieści się) zawartą jest w większej dwa razy; II. ſich — *vr.* wstrzymywać się od czego; ich konnte mich der Tränen nicht — nie mogłem powstrzymać się od łez; er konnte ſich nicht — ihm die Wahrheit zu ſagen nie mógł się wstrzymać, aby mu prawdy nie powiedzieć, nie mógł powstrzymać się od powiedzenia mu prawdy; ſich des Umgangs mit böſen Leuten — unikać obcowania ze złymi ludźmi; ſolcher Reden mußt du dich — nie pozwalaj sobie takich mów, wystrzegaj się takich mów.

Entha'ltſam, *adi.* i *adv.* wstrzemięźliwy, (-wie), powściągliwy, (wie).

Entha'ltſamkeit, *sf.* wstrzemięźliwość *f.*, powściągliwość *f.*

Entha'ltſamkeitsverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, towarzystwo *n.*, stowarzyszenie *n.* wstrzemięźliwości.

Entha'ltung, *sf.* powściąganie *n.*, wstrzymanie *n.*; abstynencya *f.*; — von Speiſen dyeta *f.*, post *m.*

Enthau'pten, *va.* ściąć kogo, głowę komu uciąć.

Enthau'ptung, *sf. pl.* -en, ścięcie *n.*

Enthau'ten, *va.* zdjąć skórę.

Enthe'ben, *va.* i ſich — *vr.* enthob, habe enthoben, 1) j—n, ſich einer Sache albo von etw. — uwolnić kogo, uwolnić siebie od czego, oszczędzić komu lub sobie co; 2) j—n ſeines Amtes — oddalić kogo od urzędu, złożyć kogo z urzędu; 3) enthebe dich! precz odemnie, precz z moich oczu!

Enthe'bung, *sf. pl.* -en, uwolnienie *n.*; — vom Amte uwolnienie, złożenie z urzędu; oddalenie *n.*

Enthei'ligen, *va.* znieważyć, bezcześcić co świętego; profanować; poniewierać rzeczy zasługujące na cześć; den Feiertag — gwalcić dzień świąteczny, nie święcić, nie zachowywać święta; die Kirche — profanować kościół.

Enthei'liger, *sm.* -en, *pl.* -en, świętokradca *m.*

Enthei'ligung, *sf. pl.* -en, znieważanie *n.*, znieważa *f.*, profanacya *f.*; zbezczeszczenie *n.* rzeczy świętej; verbrecheriſche — świętokradztwo *n.*

Entho'lzen, *va.* wyciąć, wyrąbać (las).

Entho'lzung, *sf. pl.* -en, wyręb *m.*, wycięcie *n.*

Enthü'llen, *va.* i ſich — *vr.* 1) odsłonić, odkryć; zdjąć zasłonę; 2) = entdecken; ein Geheimnis — odkryć, wyjawić tajemnicę; das Laſter — występek wystawić w jego nagości; 3) ein Denkmal — odsłonić pomnik.

Enthü'llung, *sf. pl.* -en, odsłonięcie *n.*, odsłonienie *n.*, odkrycie *n.*, wyjawienie *n.*

Enthü'llungsfeier, *sf.* uroczystość *f.* odsłonięcia.

Enthü'lſen, *va.* łuszczyć, wyluskać, obierać.

Enthuſiasmie'ren, *va.* i ſich — *vr.* entuzyazmować (się), zapalać (się) do czego.

Enthuſia'smus, *sm.* —, *pl.* -en, entuzyazm *m.*, zapał *m.*; gorliwość *f.*

Enthuſia'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, entuzyasta *m.*, zapaleniec *m.*, zagorzalec *m.*

Enthuſia'ſtiſch, *adi.* i *adv.* entuzyastyczny, -nie; zapalony, gorliwy.

Entjo'chen, *va.* zdjąć jarzmo; die Ochſen — wyprządz woły z jarzma; ein Volk — uwolnić naród z pod jarzma, od ucisku.

Entju'ngfern, *va.* rozprawiczyć, pozbawić panieństwa, odebrać panieństwo.

Entju'ngferung, *sf.* rozprawiczenie *n.*, pozbawienie *n.* panieństwa.

Entkei'men, *vn.* (ſ.) wykiełkować.

Entke'rnen, *va.* das Obſt — wybierać jądra, pestki z owoców, drylować.

Entklei'den, *va.* i ſich — *vr.* 1) rozbierać, (się), zdejmować odzienie; 2) die Wahrheit von allem Schmuck — prawdę z wszelkich ozdób obnażyć, przedstawić prawdę bez wszelkich ozdób.

Entklei'dung, *sf. pl.* -en, rozbieranie *n.*, zdjęcie *n.* odzienia; obnażenie *n.*

Entkno'ſpen, *vn.* wyrastać.

Entko'mmen, *vn.* entkam, bin entkommen, ujść, uciec; aus dem Gefängniſſe — uciec z więzienia.

Entko'rken, *va.* odkorkować.

Entko'rkung, *sf.* odkorkowanie *n.*

Entkrä'ften, i **-kräftigen**, I. *va.* 1) oslabić; pozbawić sił, odjąć, wycieńczyć, zużyć siły; die Krankheit hat ihn ſehr entkräftet choroba bardzo go wycieńczyła; durch hitzige Getränke wird der Geiſt entkräftet od gorących trunków duch traci moc swoją, slabnie; 2) obalić, unieważnić; einen Vergleich — unieważnić ugodę; II. ſich — *vr.* oslabić się, wycieńczyć siły; wyczerpać, stracić siły.

Entkrä'ftung, *sf.* 1) oslabienie *n.*, wycieńczenie *n.*; an völliger — ſterben umrzeć z oslabienia, z utraty sił; 2) anulacya *f.*, unieważnienie *n.*

Entku'ppeln, *va.* odprzęgać; rozłączyć wozy przez odczepienie sprzęgla.

Entla'den, entlade, entlädſt, entlädt, entlud, habe entladen, 1. *va.* wyładować, ładunek z czego wyjąć; den Wagen — wóz wyładować; II. — ſich *vr.*; die Wolke hat ſich — chmura pękła; ein Gewitter entlud ſich über dem Tal burza szalała nad doliną.

Entla'dung, *sf. pl.* -en, wyładowanie *f.*; wystrzał *m.*, deszarża *f.*

Entla'ng, *adv.* i *praep.* wzdłuż; den Weg, dem Wege — albo — des Weges wzdłuż drogi.

Entla'rven, *va.* i ſich — *vr.* demaskować kogo, siebie; maskę zedrzeć.

Entla'ſſen, *va.* entlaſſe, entläßt, —, entließ, habe entlaſſen, 1) puścić na wolność; aus der Haft — wypuścić z aresztu, z więzienia; 2) pozwolić, kazać odejść, odprawić; er hat ihn mit dieſen Worten — odprawił go temi słowy; die Schüler aus der Schule — wypuścić uczniów ze szkoły; eine Verſammlung — zamknąć, rozwiązać zgromadzenie; 3) j—n des Dienſtes (aus dem Dienſte), des Amtes (aus dem Amte) — odprawić kogo ze służby, oddalić, uwolnić z urzędu; mit Penſion — przenieść w stan spoczynku, dać emeryturę; aus der Armee — oddalić, uwolnić od wojska, służby wojskowej, dać dymisyę; 4) aus der väterlichen, vormundſchaftlichen Gewalt — usamowolnić; einen Sklaven — wyzwolić niewolnika.

Entla'ſſung, *sf. pl.* -en, wypuszczenie *n.* na wolność; rozpuszczenie *n.*; — der Soldaten rozpuszczenie wojska; — vom Amte usunięcie *n.*, oddalenie *n.* z urzędu; złożenie *n.* z urzędu; um ſeine — bitten prosić o uwolnienie od urzędu, o emeryturę; ſeine — einreichen zgłosić dymisyę, podać się do dymisyi, dymisyonować; odprawa *f.*

Entla'ſſungsgeſuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podanie *n.* o dymisyę.

Entla'ſſungsprüfung, *sf. pl.* -en, egzamin *m.* dojrzałości.

Entla'ſſungsſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świadectwo *n.* uwolnienia.

Entla'ſſungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —; — eines Geſandten rekredytywa *f.*

Entlaſſungszeugnis, *sn.* -iſſes, *pl.* -iſſe, świadectwo *n.* uwolnienia; świadectwo dojrzałości.

Entla'ſten, *va.* i ſich — *vr.* ulżyć, zdjąć ciężar, uwolnić od ciężaru, od odpowiedzialności; ein Konto — odpisać, wykreślić z rachunku; von Schulden — uwolnić od długów, oczyścić z długów.

Entla'ſtung, *sf. pl.* -en, ulżenie *n.*, ulga *f.*, uwolnienie *n.* od ciężarów, od odpowiedzialności; oczyszczenie *n.* z zarzutów.

Entla'ſtungsgrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, okoliczność oczyszczająca, uniewinniająca.

Entla'ſtungszeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, świadek *m.* za obwinionym; świadek uniewinniający, odwodowy.

Entlau'ben, *va.* poobrywać liście; **entlaubt** *pp.* i *adi.* ogołocony z liści, bez liścia; die -e Jugend młodzież okwitła, młodzież, która straciła swoją świeżość, swój kwiat.

Entlau'fen, *vn.* entlaufe, entläufſt, entläuft, entlief, bin entlaufen, odbiedz, uciec, zbiedz, ujść; dem albo aus dem Gefängniſſe — uciec z więzienia; aus dem Dienſte — uciec ze służby; der Gefahr, dem Tode — ujść niebezpieczeństwu, śmierci; entlaufener Soldat dezerter *m.*, zbieg *m.* z wojska.

Entle'digen, I. *va.* uwolnić od czego; j—n der Feſſeln, einer Laſt — uwolnić kogo z więzów, od ciężaru; II. ſich — *vr.*; ſich j—s — uwolnić się od kogo, pozbyć się kogo; ſich des Joches — zrzucić jarzmo; ſich ſeiner Schulden — uwolnić się od długów, poplacić je; ſich der Notdurft — załatwić portrzebę; ſich der Verbindlichkeit, Pflicht des Auftrages, des Verſprechens — dopełnić zobowiązania, powinności, zlecenia, przyrzeczenia; ſich ſeiner Geſchäfte — załatwić interesa; ſich der Sorgen — pozbyć się kłopotów.

Entle'digung, *sf. pl.* -en, uwolnienie *n.*, załatwienie *n.*

Entlee'ren, *va.* i ſich — *vr.* wypróżniać (się).

Entlee'rung, *sf. pl.* -en, wypróżnienie *n.*

Entle'gen, *adi.* odległy, daleki; in -en Himmelsſtrichen w odległych strefach.

Entle'genheit, *sf.* odległość. *f.*

Entle'hnen, *va.* 1) von j—m etw. — pożyczyć co od kogo; 2) wziąć, wyjąć, zaczerpnąć, wypisać; er hat aus alten Schriftſtellern vieles entlehnt wyjął, wypisał wiele ze starych pisarzy.

Entle'hner, *sm.* -s, *pl.* —, (za)pożyczający *m.*; wypisujący z obcych dzieł, plagiator *m.*

Entle'hnung, *sf. pl.* -en, pożyczenie *n.*, pożyczka *f.*; plagiat *m.*

Entlei'ben, *va.* i ſich — *vr.* pozbawić się życia; j—n — zabić kogo.

Entlei'bung, *sf. pl.* -en, zabójstwo *n.*, zabicie *n.*; Selbſt — samobójstwo *n.*

Entlo'ben, ſich — *vr.* rozręczyć się.

Entlo'cken, *va.* 1) j—m etw. — = ablocken, wywabić, wyłudzać co od kogo; 2) er ſuchte ihm ein Lächeln, Tränen zu — starał się z niego wydobyć, wywabić uśmiech, łzy; er entlockte den Saiten ſüße Töne słodkie dźwięki ze strun wydobywał.

Entlo'dern, *vn.* (ſ.) ob. Entbrennen.

Entlo'hnen, *va.* wynagrodzić, zapłacić; zaspokoić.

Entma'nnen, *va.* pozbawić męzkości; 1) trzebić, kastrować; 2) ein Schiff — pozbawić okręt ekwipażu, załogi.

Entma'nnung, *sf. pl.* -en, pozbawienie *n.* męzkości; trzebienie *n.*, kastracya *f.*

Entma'ſten, *va.* ein Schiff — okręt pozbawić masztu; zbić, zwalić, ustrzelić maszt.

Entme'nſchen, i **-menſchlichen**, *va.* człowieczeństwa, ludzkości pozbawić; ſich — wyzuć się ze wszelkiej ludzkości, wyrzec się wszelkich uczuć ludzkich; entmenſcht zbestwiony, okrutny.

Entmü'ndigen, *va.* ubezwłasnowolnić, oddać pod kuratelę.

Entmü'ndigung, *sf. pl.* -en, danie *n.* pod kuratelę, ubezwłasnowolnienie *n.*

Entmu'tigen, *va.* pozbawić odwagi, odebrać ochotę; odstraszyć, zrazić; ſich — laſſen, entmutigt werden stracić ochotę, odwagę.

Entmu'tigung, *sf. pl.* -en, pozbawienie *n.* odwagi, odstraszenie *n.*, zniechęcenie *n.*

Entna'geln, *va.* odgwoździać; ein Geſchütz — odgwoździć armatę.

Entna'hme, *sf. pl.* -n, wzięcie *n.*, wyjęcie *n.*; zapożyczenie *n.*

Entnationaliſie'ren, (wym.: nacjo . .) *va.* wynarodzić.

Entne'beln, *va.* od mgły uwolnić, mgłę rozpędzić.

Entne'hmen, *va.* entnehme, entnimmſt, entnimmt, entnahm, habe entnommen, 1) wziąć; Geld von j—m — wziąć pieniądze od kogo, pożyczyć; einen Wechſel auf j—n — ciągnąć na kogo weksel; wziąć, dać, przekazać weksel na kogo; eine Stelle (aus) einem Buche — wyjąć, wypisać (miejsce jakie) co z jakiej książki; 2) = abnehmen, erſehen dorozumieć się, pojąć, wymiarkować; wnosić z czego; daraus kannſt du — z tego możesz wnosić; man kann daraus — z tego się okazuje; daraus iſt zu —, daß . . . z tego można poznać, że . . .

Entne'rven, I. *va.* denerwować, osłabić, pozbawić sił; II. ſich — *vr.* osłabić się, postradać siły; zdenerwować się.

Entne'rvung, *sf. pl.* -en, pozbawienie *n.* sił, zdenerwowanie *n.*

Entö'len, *va.* pozbawić oleju, wytłoczyć z czego olej.

Entomolo'g, *sm.* -en, *pl.* -en, entomolog *m.*, badacz *m.* owadów.

Entomologie', *sf.* entomologia *f.*, nauka *f.* o owadach.

Entomolo'giſch, *adi.* entomologiczny, tyczący się entomologii.

En=tout=cas, (wym.: antuka), 1) *adv.* w każdym razie, na wszelki wypadek; 2) *sm.* duża parasolka od słońca i deszczu.

Entpe'chen, *va.* oczyścić ze smoły.

Entpfro'pfen, *va.* odkorkować, odetkać.

Entpre'ſſen, *va.* j—m etw. — przez wymuszenie wydostać co z kogo, od kogo; wydusić, wycisnąć co z czego.

Entpu'ppen, I. *va.* uwolnić ze skóry poczwarki; II. ſich — *vr.* 1) zrzucić skórę poczwarki, wylęgnąć się z pupki (zool.); 2) okazać się w nowem świetle; zrzucić maskę; er hat ſich als ein Betrüger entpuppt okazał się oszustem.

Entpu'ppung, *sf. pl.* -en, 1) wylęgnięcie *n.* się poczwarki; 2) wyjawienie *n.*, odkrycie *n.*

Entque'llen, *vn.* entquelle, entquillſt, entquillt, entquoll, iſt entquollen wytryskać; Weisheit entquoll ſeinem Munde mądrość z ust jego płynęła.

Entra'ffen, *va.* ob. Entreißen.

Entra'ten, *va.* i *vn.* entrate, enträtſt, enträt, entriet, habe entraten; etw. albo einer Sache — obejść się bez czego; ich kann das nicht — nie mogę się bez tego obejść.

Enträ'tſeln, *va.* odgadnąć, rozwiązać; rozwikłać; wyjaśnić.

Enträ'tſelung, *sf. pl.* -en, odgadnięcie *n.*, rozwiązanie *n.*, rozwikłanie *n.*

Entre'e, (wym.: antre) *sm.* -s, *pl.* -s, 1) wstęp *m.*; wstępne *n.*; opłata wstępna; 2) początek *m.*; 3) pierwsze danie; 4) przedpokój *m.*

Entrefile't, (wym.: antrfile) *sn.* -s, *pl.* -s, entrefilet *m.* (w gazecie).

Entrei'ßen, entriß, habe entriſſen, I. *va.* wydrzeć, wyrwać, porwać; j—s Händen den Dolch — wyrwać komu z rąk puginał; j—m ſeine Güter — zabrać komu dobra; der Tod hat ihn uns entriſſen śmierć go nam wydarła, porwała; j—n der Gefahr, dem Tode — wyrwać kogo z niebezpieczeństwa, wyrwać śmierci, uratować kogo od niebezpieczeństwa, od śmierci; II. ſich — *vr.* wydrzeć, wyrwać, wydostać się; ſich den Händen des Verfolgers — wydrzeć, uwolnić się z rąk ścigającego.

Entrei'ßung, *sf.* wydzieranie *n.*; wyrywanie *n.*, porwanie *n.*

Entrepo't, (wym.: antrpo) *sn.* -s, *pl.* -s, skład *m.*; śpichlerz *m.*

Entrepo'tplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce składowe.

Entreprenеu'r, (wym.: antrprenér) *sm.* -s, *pl.* -e, przedsiębiorca *m.*, antreprener *m.*

Entrepri'ſe, (wym.: antrpriz) *sf. pl.* -n, przedsiębiorstwo *n.*, antrepryza *f.*

Entreſo'l, (wym.: antrsol) *sn.* -s, *pl.* -s, przybudowanie *n.* między piętrami, międzypiętrze *n.*, mezanin *m.*

Entreve'e, (wym.: antrwui) *sf. pl.* -n, widzenie *n.* się, spotkanie *n.* się.

E'ntrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Enterich.

Entri'chten, *va.* 1) wypłacić, zapłacić; Steuer, Zoll, Zinſen — zapłacić podatek, cło, odsetki; uścić się z opłaty, opłacić; das Schulgeld — złożyć opłatę szkolną; 2) j—m ſeinen Dank — złożyć komu podziękowanie, podziękować.

Entri'chtung, *sf.* wypłata *f.*, zapłata *f.*, uiszczenie *n.* się.

Entrie'geln, *va.* odryglować, odsunąć zasuwę.

Entrie'ren, (wym.: antriren) *va.* ein Geſchäft — rozpocząć interes, wdać się w interes, zainicyować sprawę.

Entri'ngen, *va.* entrang, habe entrungen, ob. Entwinden.

Entri'nnen, *vn.* entrann, bin entronnen, ujść; aus der Schlacht — ujść, uciec z bitwy; der Gefahr — ujść, umknąć niebezpieczeństwa; die Zeit entrinnt czas ucieka, szybko ubiega.

Entro'llen, *vn.* i ſich — *vr.* toczyć się (z czego); Tränen entrollten ihrem Auge łzy jej się puściły, potoczyły się.

Entrü'cken, *va.* usunąć co z przed kogo; den Blicken, den Augen — usunąć z oczu, z wi-

downi; der Tod hat ihn entrückt śmierć go porwała, sprzątnęła; er iſt ſich ſelbſt entrückt jest zachwycony, przejęty silnem zdumieniem.

Entrü'ckung, *sf.* usunięcie *n.*, zniknięcie *n.*

Entru'nzeln, *va.* die Stirn — rozmarszczyć, wypogodzić czoło.

Entrü'ſten, *va.* i ſich — *vr.* obruszyć, rozgniewać, rozzłościć; obruszyć, rozgniewać się.

Entrü'ſtung, *sf. pl.* -en, obruszenie *n.*, oburzenie *n.*, gniew *m.*

Entſa'gen, *vn.* (h.) zrzec się; ſeinem Rechte, der Krone — zrzec się swego prawa, korony; dem Trunke — wyrzec się trunków, przestać pić; der Welt — rozbrat uczynić ze światem; dem Glauben ſeiner Väter — porzucić wiarę swych przodków, zaprzeć się jej.

Entſa'gung, *sf.* zrzeczenie *n.* się; porzucenie *n.*

Entſa'ttеln, *va.* zdjąć siodło.

Entſa'tz, *sm.* -es, 1) odsiecz *f.*; einer Feſtung Truppen zum — ſchicken twierdzy wojsko posłać na odsiecz; 2) wojsko odsiecz dające.

Entſäu'ern, *va.* odkwasić, od kwasu uwolnić, kwas z czego wydzielić.

Entſchä'digen, I. *va.* 1) nagradzać kogo lub komu; j—n für ſeine Dienſte — nagrodzić kogo za usługi; 2) indemnizować kogo, odszkodować, powracać, opłacać komu szkodę; ich werde dich für dieſen Verluſt — nagrodzę ci tę stratę; II. ſich — *vr.* nagrodzić sobie, powetować straty; ich werde mich für dieſe Verluſte — powetuję ja te straty.

Entſchä'digung, *sf. pl.* -en, odszkodowanie *n.*, wynagrodzenie szkody, straty; zadośćuczynienie *n.*

Entſchä'digungsanſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -anſprüche, żądanie *n.* odszkodowania; pretensya *f.* do oszkodowania.

Entſchä'digungsbetrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -beträge, kwota *f.* odszkodowania.

Entſchä'digungsbürge, *sm.* -n, *pl.* -n, (po)ręczyciel *m.* wynagrodzenia, ręczyciel regresowy.

Entſchä'digungskapital, *sn.* -s, *pl.* -ien, kapitał *m.* wynagrodzenia; kapitał indemnizacyjny.

Entſchä'digungspauſchale, *sn.* -s, *pl.* -ien, wynagrodzenie ryczałtowe.

Entſchä'digungsſumme, *sf. pl.* -n, kwota *f.*, suma *f.* odszkodowania, wynagrodzenia.

Entſchä'digungsverhandlung, *sf. pl.* -en, rozprawa *f.* w przedmiocie odszkodowania, wynagrodzenia.

Entſchei'den, entſchied, habe entſchieden, I. *va.* 1) zadecydować, rozstrzygnąć; die Sache iſt noch nicht entſchieden sprawa, rzecz jeszcze nie rozstrzygnięta, nie zadecydowana; dadurch wurde der Sieg entſchieden to rozstrzygnęło zwycięstwo; 2) rozsądzić, rozwiązać, stanowić, wyrokować; einen Streit — rozsądzić spór; der Senat entſchied dieſe Frage senat rozstrzygnął, rozwiązał to pytanie; in dieſen Angelegenheiten entſcheidet das Obergericht w (o) tych sprawach stanowi sąd wyższy; ich kann darüber nicht — ja o tem wyrokować, sądu wydać nie mogę; wer recht hat, mögen die Waffen — za kim jest słuszność, broń niechaj rozstrzygnie; II. ſich — *vr.* zdecydować się; ich habe mich noch nicht entſchieden jeszczem się nie zdecydował, nie powziął postanowienia; rozstrzygnąć się; es wird ſich bald — wkrótce się rozstrzygnie; III. **entſcheidend**, *ppr.* i *adi.* stanowczy, decydujący, rozstrzygający; -e Stimme głos stanowczy; kategoryczny; niewzruszalny; der -e Augenblick chwila krytyczna; ſich entſcheidend erklären oświadczyć się stanowczo.

Entſchei'dung, *sf. pl.* -en, 1) decyzya *f.*; eine — treffen powziąć decyzyę, zadecydować; 2) rozsądzenie *n.*, rozstrzygnienie *n.*, sąd *m.*, wyrok *m.*: die — der Geſchworenen wer(e)dykt *m.* przysięgłych; vorläufige — wyrok przedstanowczy; die — dieſes Streites wurde ihm überlaſſen jemu poruczono rozstrzygnienie tego sporu; nach langen Debatten kam es endlich zur — po długich sporach (naradach) przyszło nareszcie do decyzyi; dieſe Bemerkung gab den Beratungen die — ta uwaga rozstrzygnęła narady.

Entſchei'dungsgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, powód decydujący, stanowczy; -gründe eines Urteils motywa *pl.*, powody *pl.* wyroku; zasady *pl.* orzeczenia.

Entſchei'dungspunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chwila stanowcza; — einer Krankheit przesilenie *n.* (się) choroby.

Entſchei'dungsvoll, *adi.* rozstrzygający; doniosły.

Entſchie'den, *adi.* pewny, wyraźny, niewątpliwy: ein -er Charakter charakter wyraźny; er hat eine -e Neigung zur Malerei ma wyraźną skłonność do malarstwa; *adv.* — antworten odpowiedzieć stanowczo, kategorycznie.

Entſchie'denheit, *sf.* rezolutność *f.*; stałość *f.*, stanowczość *f.*, energia *f.*, determinacya *f.*

Entſchla'fen, *vn.* entſchlafe, entſchläft, entſchläft, entſchlief, bin entſchlafen, 1) usnąć; 2) umrzeć; im Herrn — usnąć w Panu, umrzeć.

Entſchla'gen, ſich — *vr.* entſchlage, entſchlägſt, entſchlägt ſich, entſchlug ſich, habe mich entſchlagen, uwolnić się od czego; ſich aller Sorgen — uwolnić się od wszelkich trosk, kłopotów.

Entſchla'gung, *sf. pl.* -n, uwolnienie *n.* się.

Entſchlei'chen, *vn.* entſchlich, bin entſchlichen, wymknąć się, wynieść się ukradkiem, umknąć.

Entſchlei'ern, *va.* i ſich — *vr.* odsłonić (się); die Zukunft — przyszłość odsłonić, odgadnąć.

Entſchlie'ßen, entſchloß, habe entſchloſſen, I. *va.* = aufſchließen; II. ſich — *vr.* zdecy-

dować się na co; ich bin entſchloſſen morgen abzureiſen jestem zdecydowany, gotów, mam stałe przedsięwzięcie jutro odjechać; III. **entſchloſſen**, *pp.* i *adi.* determinowany, rezolutny; kurz — nie lubiący się długo namyślać, prędko się decydujący; śmiały; odważny; die Entſchloſſenſten wurden dazu beſtimmt najśmielszych przeznaczono do tego.

Entſchli'ngen, *va.* entſchlingſt, -ſchlingt, -ſchlang, habe entſchlungen, oddzierzgnąć, rozplątać.

Entſchlo'ſſenheit, *sf.* 1) = Entſchiedenheit; 2) odwaga *f.*, śmiałość *f.*

Entſchlu'mmern, *vn.* (ſ.) 1) usnąć łagodnie; 2) ob. Entſchlafen 2).

Entſchlü'pfen, *vn.* (ſ.) wyśliznąć się; der Aal entſchlüpfte meiner Hand węgorz wyśliznął mi się z ręki; ein unbedachtſames Wort entſchlüpft leicht nierozważne słowo łatwo się wymknie, wyrwie z ust.

Entſchlu'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, decyzya *f.*, rezolucya *f.*; postanowienie *n.*; przedsięwzięcie *n.*; myśl powzięta lub powziąć się mająca; einen — faſſen powziąć myśl; ſeinen — ändern zmienić postanowienie; ich habe den feſten — nicht wiederzukommen mam stałe przedsięwzięcie nie powrócić; mein — ſteht feſt moje postanowienie jest niezmienne, niewzruszalne; ich kann zu keinem feſten -e kommen nie mogę się stale zdecydować; aus freiem (eigenem) -e z własnego przedsięwzięcia, z własnej woli.

Entſchu'ldbar, *adi.* dający się uniewinnić.

Entſchu'ldigen, I. *va.* uniewinniać, tłómaczyć; usprawiedliwiać, wymawiać kogo; er entſchuldigte ihn bei mir wegen dieſes Verſehens tłómaczył go przedemną z tego uchybienia; wie kannſt du ſo einen Fehler zu — ſuchen? jak możesz uniewinniać błąd taki? — Sie, wenn ich . . wybacz pan, jeślim . . .; — Sie! przepraszam (pana)! II. ſich — *vr.* tłómaczyć, usprawiedliwiać, wymawiać, uniewinniać się; ſich — laſſen kazać przeprosić, kazać się wymówić za nieprzyjście, nie stawienie się; er iſt eingeladen worden, ließ ſich aber — był proszony, ale kazał przeprosić; ſich mit etw. — wymawiać się czem; ſich wegen etw. — usprawiedliwiać się z przyczyny jakiej; das läßt ſich nicht —, das iſt nicht zu — to się nie da uniewinnić, to nie do przebaczenia.

Entſchu'ldigung, *sf. pl.* -en, 1) uniewinnianie *n.* się, tłómaczenie *n.*, usprawiedliwianie *n.* się; um — bitten prosić o przebaczenie; 2) ekskuza *f.*, wymówka *f.*; als — vorbringen powiedzieć, przywodzić co na usprawiedliwienie się, użyć jakiej wymówki; er iſt nie um eine — verlegen na wymówkach nigdy mu nie zbywa.

Entſchu'ldigungsgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe powód uniewinniający, słuszna wymówka.

Entſchu'ldigungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo usprawiedliwiające.

Entſchü'tteln, I. *va.* = abſchütteln; II. ſich — *vr.* ſich einer Sache — oswobodzić się od czego.

Entſchwe'ben, *vn.* (ſ.) ulecieć, wznosząc się w powietrzu; oddalić się, zniknąć.

Entſchwi'nden, *vn.* entſchwand, bin entſchwunden, ujść, zniknąć; die Muſiktöne entſchwanden dźwięki muzyki gu; biły się wdal.

Entſee'len, I. *va.* pozbawić duszy, życia; II. **entſeelt**, *pp.* i *adi.* bez duszy, nieżywy.

Entſe'nden, *va.* entſandte, habe entſandt, wysłać.

Entſe'tzbar, *adi.* mogący być usunięty, odwołalny.

Entſe'tzbarkeit, *sf.* możność *f.* usunięcia, odwołalność *f.*

Entſe'tzen, I. *va.* 1) j—n einer Sache — wywłaszczyć kogo, pozbawić kogo jakiej rzeczy; j—n ſeines Amtes — złożyć kogo z urzędu; j—n für eine Zeit des Amtes — suspendować, zawieszać kogo w sprawowaniu obowiązków urzędu; j—n ſeiner Würden und Ehren — (z)degradować, odebrać komu urzędy i godności; 2) eine Feſtung — dać odsiecz twierdzy; II. ſich — *vr.* wzdrygać, przerażać, lękać się; vor dem Tode entſetzt ſein lękać się bardzo śmierci.

Entſe'tzen, *sn.* -s, zgroza *f.*; przerażenie *n.*; es überfällt mich ein — zgroza mnie przejmuje; ich hörte es mit — ze zgrozą słuchałem.

Entſe'tzlich, *adi.* okropny, straszliwy; — trinken, fluchen okropnie pić, klnąć; — reich bardzo, bajecznie bogaty; — hoch ſpielen grać o bardzo wielkie sumy; die Lebensmittel ſind — teuer geworden artykuły żywności podrożały straszliwie.

Entſe'tzlichkeit, *sf.* okropność *f.*

Entſe'tzung, *sf.* pozbawienie *n.* czego; złożenie *n.* z czego; suspensa *f.*; degradacya *f.*

Entſie'geln, *va.* odpieczętować; otworzyć, zdjąć pieczęć.

Entſi'nken, *vn.* entſank, bin entſunken, wypaść; den Händen — z rąk wypaść.

Entſi'nnen, ſich — *vr.* entſann mich, habe mich entſonnen, einer Sache — przypomnieć sobie co; ſo viel ich mich entſinne o ile sobie przypominam, jeśli się nie mylę.

Entſpa'nnen, *vn.* (h.) rozprzężyć.

Entſpa'nnung, *sf. pl.* -en, rozprzężenie *n.*

Entſi'ttlichen, *va.* zdemoralizować, zepsuć obyczaje.

Entſi'ttlichung, *sf.* demoralizacya *f.*, zepsucie *n.* obyczajów.

Entſpi'nnen, entſpann, habe entſponnen, I. *va.* wyprząść; rozpocząć, wzniecić, uknować, zgotować; II. ſich — *vr.* wysnuć się; ſo entſpann ſich ein Krieg, Streit, Wortwechſel ſtąd zawiązała, wszczęła się wojna, kłótnia, sprzeczka.

Entſpre'chen, entſpreche, entſprichſt, entſpricht, entſprach, habe entſprochen, I. *vn.* odpowiadać, być stosownym do

czego, zgadzać się z czem; der Erfolg entſprach nicht meinen Erwartungen skutek nie odpowiadał memu oczekiwaniu; die Mittel — dem Zwecke nicht środki nie odpowiadają celowi, nie są do celu stosowne; du entſprichſt nicht meinen Hoffnungen nie odpowiadasz mojej nadziei, zawiodłeś moją nadzieję; einem Anſuchen — zadosyć uczynić żądaniu; II. **entſprechend**, *ppr.* i *adi.* stosowny, odpowiedni; analogiczny; es gibt in unſerer Sprache keinen =en Ausdruck niema w mowie (języku) naszej stosownego (tę samą myśl oddającego) wyrazu.

Entſprie'ßen, *vn.* entſproß, bin entſproſſen, wyrastać; die Pflanzen — der Erde rośliny wyrastają z ziemi; pochodzić; rodzić się; wypływać; aus adeligem Blute entſproſſen zrodzony, pochodzący ze szlachetnej krwi; aus dem Geiz — viele Laſter ze skąpstwa wypływa wiele występków.

Entſpri'ngen, *vn.* entſprang, bin entſprungen, 1) wyskoczyć skąd, ujść; (aus) dem Gefängniſſe — uciec, ujść z więzienia; 2) wytryskać, wypływać; die Elbe entſpringt in Böhmen Łaba wypływa w Czechach; er entſpringt aus einem alten Geſchlechte pochodzi ze starego rodu, starej rodziny; daraus — verſchiedene Pflichten z tego wypływają, wynikają rozmaite powinności; daraus kann viel Unheil — z tego może wyniknąć wiele nieszczęścia.

Entſpro'ſſen, 1. *vn.* (ſ.) ob. Entſprießen; II. *pp.* i *adi.* wyrastający; pochodzący.

Entſprn'deln, *vn.* (ſ.) wytryskać.

Entſprü'hen, *vn.* (ſ.) Funken entſprühten iskry posypały się.

Entſtaa'tlichen, *va.* odpaństwowić, oddać prywatnym przedsiębiorstwom.

Entſta'mmen, *vn.* (ſ.) ob. Abſtammen.

Entſte'hen, *vn.* entſtand, bin entſtanden, 1) powstać, rodzić się, wziąć początek, rozpocząć się, tworzyć się; etw. — machen dać czemu początek, stworzyć co; es können daraus Streitigkeiten — mogą stąd powstać niesnaski; der daraus =de Schaden szkoda stąd wynikająca; ein Sturm entſtand burza powstała, zerwała się; was auch daraus — mag cokolwiek z tego wyniknie.

Entſte'hen, *sn.* =s, i **Entſte'hung**, *sf. pl.* =en powstanie *n.*, wszczęcie *n.* się; etw. in dem — erſticken przytłumić, zdusić co w zarodzie; — und Entwickelung początek *m.* i wzrost; geneza *f.*

Entſte'hungsart, *sf. pl.* =en, sposób *m.* powstania czego.

Entſte'hungsgeſchichte, *sf. pl.* =n, historya *f.* powstania, geneza *f.*

Entſte'hungsgrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe powód *m.*, przyczyna *f.* powstania czego.

Entſtei'gen, *vn.* entſtieg, bin entſtiegen, wydobywać się z czego, wznosić się; wyleźć, wyjść z głębi jakiej; der Hölle — wyjść z piekła.

Entſte'llen, I. *va.* 1) zmienić kształty, defigurować; zeszpecić; der Gram hat ihn ſo entſtellt zmartwienie go tak zmieniło (na twarzy); 2) er hat durch ſeine Erzählung die Wahrheit ganz entſtellt swojem opowiadaniem rzecz całkiem przekręcił; II. ſich — *vr.* stracić wygląd pierwotny, zmienić się, zbrzydnąć; entſtellte Geſichtszüge zmieniony wyraz twarzy, zbrzydłe rysy.

Entſte'llung, *sf. pl.* =en, zeszpecenie *n.*, defiguracya *f.*; przekręcenie *n.*, zfałszowanie *n.*

Entſtrö'men, *vn.* (ſ.) 1) strumieniem płynąć z czego; das Blut entſtrömte ſeiner Wunde krew strumieniem płynęła mu z rany; viele Flüſſe entſtrömen aus Seen wiele rzek wypływa z jezior; 2) obficie, tłumnie wychodzić, wydobywać się z czego.

Entſtü'rzen, *vn.* ſich — *vr.* (ſ.) 1) z gwałtownością wypaść, spaść, lunąć; ein ſtarker Regen entſtürzte den Wolken gwałtowny deszcz puścił się z chmur, lunął; 2) ob. Entſtrömen.

Entſü'hnen, I. *va.* rozgrzeszać, odpuszczać grzechy; II. ſich — *vr.* oczyścić się z grzechów, zmyć z siebie grzechy, winę.

Entſü'hnung, *sf. pl.* =en, rozgrzeszenie *n.*, odpuszczenie *n.* grzechu.

Entſu'mpfen, *va.* wybagnić, osuszyć bagno.

Entſü'ndigen, *va.* i ſich — *vr.* ob. Entſühnen.

Enttäu'ſchen, I. *va.* uczynić, komu zawód, rozczarować; II. ſich — *vr.* utracić swe illuzye, uwolnić się od błędu.

Enttäu'ſchung, *sf. pl.* =en, zawód *m.*, rozczarowanie *n.*

Entthro'nen, *va.* (z)detronizować, złożyć, zrzucić, zepchnąć z tronu.

Entthro'nung, *sf. pl.* =en, detronizacya *f.*

Entvö'lkern, *va.* i ſich — *vr.* wyludnić (się), wyplenić, ogolocić z ludności; entvölkert wyludniony, pusty.

Entvö'lkerung, *sf. pl.* =en, wyludnienie *n.*

Entwa'chſen, *vn.* entwachſe, entwächſt, entwuchs, bin entwachſen, dem Boden — wyrastać z ziemi; den Kleidern — wyrość z sukien; der Rute — wyjść z pod rózgi, dojść do wieku, w którym się już rózgą nie dostaje; der Schule — wyjść z lat szkolnych; den Kinderſchuhen — wyjść z lat dziecinnych.

Entwä'hren, *va.* wywłaszczyć kogo.

Entwä'hrung, *sf. pl.* =en, 1) wywłaszczenie *n.*; 2) ewikcya.

Entwa'ffnen, *va.* i ſich — *vr.* rozbroić (się).

Entwa'ffnung, *sf. pl.* =en, rozbrojenie *n.*

Entwa'lden, *va.* wytrzebić las, wycinać drzewa.

Entwa'ldung, *sf. pl.* =en, wytrzebienie *n.*

Entwä'ſſern, *va.* 1) ogolocić z wody; 2) drenować, osuszyć; 3) rektyfikować, uwolnić od części wodnych (techn.).

Entwä'sserung, *sf. pl.* —, osuszenie *n.*, drenowanie *n.*; rektyfikowanie *n.*

Entwä'sserungsanlagen, *sf. pl.* instalacye odwadniające, dreny *pl.*

Entwe'der, *coni.* albo; lub; — . . oder albo . . albo; bądź . . bądź, to . . to; — du oder ich albo ty albo ja; — so oder gar nicht! albo wszystko, albo nic! — oder albo tak, albo siak; albo się uda, albo nie.

Entwe'der-O'der, *sn. ind.* alternatywa *f.*; dylemat *m.*

Entwe'hren, I. *va.* 1) ob. Entwaffnen; 2) ob. Abwehren; II. sich — *vr.* ob. Erwehren.

Entwei'ben, *va.* 1) pozbawić żony; 2) pozbawić natury niewieściej.

Entwei'chen, *vn.* entwich, bin entwichen, 1) zemknąć, uciec ,ujść, umknąć; der Gefahr — uniknąć niebezpieczeństwa; 2) die Zeit entweicht rasch czas upływa, szybko bieży; entwichene Zeiten czasy minione; das Gas entweicht gaz ulatnia się; die Finsternis entweicht ciemność znika.

Entwei'chung, *sf.* uchodzenie *n.*, zemknięcie *n.*, ucieczka *f.*, ujście *n.*

Entwei'hen, *va.* 1) święcenie zdjąć z kogo; 2) profanować, bezcześcić miejsce święto, poświęcone; skazić świętość.

Entwei'hung, *sf. pl.* -en, znieważenie *n.*; profanacya *f.*

Entwe'nden, *va.* entwendete i entwandte, habe entwendet i entwandt, porwać, zabrać pokryjomu; ukraść.

Entwe'nder, *sm.* -s, *pl.* —, złodziej *m.*

Entwe'ndung, *sf. pl.* -en, kradzież *f.*, porwanie *n.*

Entwe'rfen, *va.* entwerfe, entwirfst, entwirft, entwarf, habe entworfen, 1) szybko skreślić; seine Gedanken — spisać, skreślić swoje myśli; 2) nakreślić co, wykreślić; einen Plan — skreślić, zrobić rys, obrys, zarys; ein Bild — skreślić obraz; 3) ułożyć; eine Rede — ułożyć; mowę; den Plan zu einer Schlacht — ułożyć plan bitwy.

Entwe'rten, I. *va.* odjąć wartość; zmniejszyć wartość; Banknoten, Münzen — banknoty, monety pozbawić wartości, wycofać z obiegu; II. sich — *vr.* stracić wartość; spaść w cenie, potanieć.

Entwe'rtung, *sf. pl.* -en, zmniejszenie *n.*, pozbawienie *n.* wartości; dewaluacya *f.*, deprecyacya *f.*

Entwe'rtungsstempel, *sm.* -s, *pl.* —; — für Briefmarken przestemplowanie *n.*

Entwi'ckeln, I. *va.* rozwijać; rozwikłać; rozprzestrzenić; eine Kolonne — rozwinąć kolumnę (wojska); einen Gedanken — myśl jaką rozwinąć, wyłożyć, przedstawić ją obszernie; seine Anlagen — rozwijać, ćwiczyć, doskonalić umysł swój, władze umyslowe; II. sich — *vr.* rozwijać, rozprzestrzenić się; die Pflanze hat sich schon entwickelt roślina rozrosła się już; die Blumen — sich kwiaty otwierają, rozwijają się; sein Talent entwickelt sich talent jego się rozwija, wzrasta; die Puppe hat sich zum Schmetterling entwickelt poczwarka przetworzyła się na motyla; die Sache muß sich bald — rzecz musi się wkrótce rozwiązać, wyjaśnić; es entwickelten sich Gase wytworzyły się gazy; sich fortschreitend — wylaniać się.

Entwi'ck(e)lung, *sf. pl.* -en, rozwinięcie *n.*, rozwiązanie *n.*, rozwikłanie *n.*; rozwój *m.*, wzrost *m.*; die — der Glieder rozwinięcie szeregów (wojskowych); die Sache ist ihrer — nahe rzecz bliska jest rozwiązania; ich bin sehr gespannt auf die — des Dramas jestem bardzo ciekawy rozwiązania akcyi dramatu.

Entwi'ck(e)lungsfähig, *adi.* posiadający możność rozwoju.

Entwi'ck(e)lungsgang, *sm.* -(e)s, rozwój *m.*

Entwi'ck(e)lungsgeschichte, *sf.* nauka *f.* o rozwoju, historya *f.* rozwoju.

Entwi'ck(e)lungsperiode, *sf. pl.* -n, okres *m.* rozwoju.

Entwi'ck(e)lungstheorie, *sf. pl.* -n, teorya *f.* rozwoju.

Entwi'nden, entwandt, habe entwunden, I. *va.* wykręcić komu co, kręcąc wydrzeć; wydrzeć komu co z rąk; II. sich — *vr.*; sich j—s Händen — wykręcić się komu z rąk; sich j—s Umarmung — wydrzeć się z czyjego objęcia.

Entwi'rren, *va.* i sich — *vr.* rozwikłać (się).

Entwi'rrung, *sf. pl.* -en, rozwikłanie *n.*

Entwi'schen, *vn.* (s.) zemknąć, umknąć, drapnąć, uciec; sich die Gelegenheit — lassen nie korzystać ze sposobności; das Wort ist mir entwischt słowo wyrwało, wymknęło mi się.

Entwö'hnen, *va.* i sich — *vr.* odzwyczaić (się); j—n albo sich einer Sache — odzwyczaić kogo albo się od czego; ein Kind — odłączyć, odstawić dziecko (od piersi).

Entwö'hnung, *sf.* odzwyczajenie *n.*; odłączenie *n.*, odstawienie *n.*

Entwö'lken, I. *va.* rozchmurzyć, rozpędzić chmury; wypogodzić; die Stirn — rozmarszczyć, wypogodzić czoło; II. sich — *vr.* wypogadzać, chmury się rozchodzą.

Entwü'rdigen, *va.* i sich — *vr.* znieważyć, spodlić, zhańbić kogo, siebie.

Entwü'rdigung, *sf. pl.* -en, zniewaga *f.*, zhańbienie *n.*

Entwu'rf, *sm.* -(e)s, *pl.* -würfe, 1) rys *m.*, zarys *m.*, pierworys *m.*, plan *m.*; — eines Gebäudes rys budowli; — einer Rede rozkład *m.*, układ *m.* mowy; der — zu einem Gemälde plan obrazu w głównych zarysach, szkic *m.* obrazu; 2) projekt *m.*, koncept *m.*, brulion *m.*; — eines Vertrages projekt układu, umowy, główne warunki, punkty układu; 3) projekt *m.*; zamiar *m.*; große Entwürfe machen wielkie plany robić; j—s Entwürfe vereiteln popsuć, pomieszać komu szyki, zniweczyć czyje zamiary.

Entwu'rzeln, *va.* wykorzenić, z korzeniem wyrwać; korzeń urwać; wyplenić.

Entwu'rzelung, *sf. pl.* -n, wykorzenienie *n.*

Entzau'bern, *va.* odczarować, rozczarować.

Entzie'hen, entzog, habe entzogen, I. *va.* 1) odjąć, odebrać komu co, zabrać mu, pozbawić go czego; odmówić komu czego, nie użyczyć; j—m Speiſe — nie dać komu jadła; Gott entzog ihm ſeine Gnade Bóg cofnął od niego swoją łaskę; j—m ſeinen Beiſtand — odmówić komu pomocy; j—m die Gewalt — odjąć, odebrać komu władzę; j—m die Mittel — pozbawić kogo możności utrzymania się, dochodu; j—m ſeinen Gehalt — odebrać komu pensyę, zawiesić płacę; j—m Blut — puścić komu krew; der Nebel entzog ihn meinen Augen mgła ukryła go przed moim wzrokiem; ſich etw. — ogałacać się z czego; odejmować, odmawiać sobie, pozbawiać siebie czego; 2) uwolnić od czego, wyrwać, wydrzeć; j—n der Gefahr — wyrwać kogo z niebezpieczeństwa; II. ſich — *vr.* 1) usuwać się od czego; ſich dem Staatsdienſte — usuwać się od usług krajowych; ſich den Blicken — unikać wzroku; 2) ujść czego, uwolnić się od czego; ſich durch Flucht der Strafe — ujść kary przez ucieczkę; 3) ſich der Geſellſchaft — stronić od towarzystwa, nie udzielać się towarzystwu.

Entzie'hung, *sf.* wstrzymanie *n.*, odjęcie *n.*, zabranie *n.*, uchylenie *n.*

Entzi'ffern, *va.* decyfrować; odcyfrować; odgadnąć.

Entzi'fferung, *sf. pl.* -en, odcyfrowanie *n.*

Entzi'fferungskunſt, *sf.* sztuka *f.* decyfrowania.

Entzü'cken, *va.* zachwycić, w zachwycenie, uniesienie wprawić; ich war (bis) in den Himmel (albo zum) entzückt niewymownie mię to zachwyciło; zdawało mi się, że jestem w niebie; vor Freude, Bewunderung entzückt ſein nie posiadać się z radości, zachwytu; über etw, entzückt ſein być w uniesieniu. unosić się nad czem; es iſt zum Entzücken to zachwycające.

Entzü'ckung, *sf.* uniesienie *n.*, zachwycenie *n.*, zachwyt *m.*; in — geraten wpaść w zachwyt; in — verſetzen wprawić w zachwycenie.

Entzü'geln, *vn.* 1) rozkiełznać, rozuzdać, cugle popuścić; 2) entzügelte Leidenſchaften namiętności rozkiełznane, rozpasane, wyuzdane.

Entzü'ndbar, *adi.* zapalny.

Entzü'ndbarkeit, *sf.* zapalność *f.*

Entzü'nden, I. *va.* zapalić; ein Haus — zapalić, podpalić dom; Herzen — zapalić serca, wzniecić w sercach miłość; ſo entzündete er einen Bürgerkrieg tym sposobem wzniecił, zapalił wojnę domową; II. ſich — *vr.* zapalić się, zapłonąć; die Wunde entzündete ſich rana zapaliła, zaogniła się; der Krieg entzündete ſich von neuem wojna zapalila (wszczęła) się na nowo.

Entzü'ndlich, *adi.* ob. Entzündbar.

Entzü'ndlichkeit, *sf.* ob. Entzündbarkeit.

Entzü'ndung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.*; zaognienie *n.*; — einer Wunde zaognienie rany.

Entzü'ndungserreger, *sm.* -s, *pl.* —, podnieta *f.* zapalenia, bodziec zapalny.

Entzü'ndungsfieber, *sn.* -s, gorączka zapalna.

Entzwei', *adv.* 1) na pół, na dwie połowy, na dwie części; 2) rozkawałkowany, rozbity, złamany; das Kleid iſt — — suknia jest rozdarta; er brach den Stock — rozłamał łaskę.

Entzwei'=beißen, *va.* beißeſt, beißt entzwei, biß —, habe entzweigebiſſen, rozkąsić.

Entzwei'=berſten, *vn.* birſt entzwei, barſt —, bin entzweigeborſten, rozpęknąć się na dwie części.

Entzwei'=brechen, brichſt, bricht, brach —, habe entzweigebrochen, I. *va.* rozłamać na dwie części; stłuc, rozbić; II. *vn.* (j.) rozłamać się na dwie części; rozbić się.

Entzwei'en, I. *va.* rozdwoić; poróżnić; zwei Freunde — poróżnić dwóch przyjaciół; II. *vr.* ſich —, mit j—m — poróżnić, pokłócić się z kim.

Entzwei'=fallen, *vn.* fällſt, fällt, fiel —, bin entzweigefallen, spadłszy rozbić się na dwie części.

Entzwei'=gehen, *vn.* gehſt, geht, ging —, bin entzweigegangen, rozdzielić się na dwie części, rozpaść się; (roz)łamać się.

Entzwei'=reißen, *va.* i *vn.* riß —, habe, bin entzweigeriſſen, porozdzierać, rozerwać na dwie części; es riß der ſchöne Wahn entzwei piękne marzenie na wiatr uleciało.

Entzwei'=ſchlagen, *va.* ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug —, habe entzweigeſchlagen, rozłamać, rozbić na dwie części.

Entzwei'=ſchneiden, *va.* ſchnitt —, habe entzweigeſchnitten, rozkroić (na dwie części).

Entzwei'=ſein, *vn.* biſt, iſt —, war —, bin entzweigeweſen, być rozdarty, złamany.

Entzwei'=ſpalten, I. *va.* rozłupać, rozszczepiać na dwoje, II. ſich — *vr.* rozłupać się, rozszczepiać się na dwoje.

Entzwei'=ſpringen, *vn.* ſprang —, bin entzweigeſprungen, (roz)prysnąć, pęknąć na dwoje.

Entzwei'ung, *sf. pl.* -en, 1) rozdwojenie *n.*; 2) poróżnienie *n.*, niezgoda *f.*, nieporozumienie *n.*

Enunzia'tion, *sf. pl.* -en, wynurzenie *n.*, enuncyacya *f.*

Envelo'ppe, (wym.: anwelop) *sf. pl.* -s, futerał *m.*, okładka *f.*; obwiednia *f.*

En'zian, *sm.* -s, gencyana *f.*, goryczka *f.* (ziele).

Enzy'klika, *sf. pl.* -ken, encyklika *f.*, okólnik papieski.

Enzyklopädie', *sf. pl.* -n, encykłopedya *f.*

Enzyklopä'diſch, *adi.* encykłopedyczny, wszechstronny.

Enzyklopädi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, encyklopedysta *m.*, obejmujący wszystkie nauki.

Epa'kte, *sf. pl.* -n, epakta roczne, nowica *f.*

Epamino'ndas, *sm.* Epaminondas.

Eparchie', *sf. pl.* -n, eparchya *f.*, wielkorządztwo *n.*; dyecezya *f.* biskupa greckiego.

Epaule'tte, (wym.: epolet), *sf. pl.* -n, epolet *m.*, naramiennik *m.* (oficerski), szlifa *f.*

Epenthe'ſe, *sf. pl.* -n, epentcza *f.*, wtrącenie *n.* gloski w wyraz.

Epe'ries, *sn.* Preszów *m.*

Epheme'r, i -riſch, *adi.* efemeryczny, krótkotrwały, jednodniowy.

E'pheu, *sm.* -s, ob. Efeu.

E'pheſus, *sn.* Efez *m.*; epheſiſch *adi.* efezyjski.

Epho'r, *sm.* -en, *pl.* -en, efor *m.*; (dziś czasami) dyrektor *m.* szkoły, seminaryum.

Ephora't, *sn.* -(e)s, eforat *m.*, dozór szkolny lub kościelny.

Epidemie', *sf. pl.* -n, zaraza *f.*, choroba nagminna, epidemia *f.*

Epide'miſch, *adi.* zaraźliwy, nagminny, epidemiczny.

Epide'rmis, *sf.* naskórek *m.*, epiderma *f.*

Epigo'ne, *sm.* -n, *pl.* -n, potomek *m.*; naśladowca *m.*

Epigra'mm, *sn.* -s, *pl.* -e, epigramat *m.*, ucinek *m.*, fraszka *f.*

Epigramma'tiſch, *adi.* epigramatyczny; krótki, zwięzły.

Epigrammati'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, pisarz *m.* epigramatów.

Epigra'ph, *sn.* -s, *pl.* -en, dewiza *f.*, godło *n.*, napis *m.*, nadpis *m.*, epigraf *m.*

Epigra'phik, *sf.* epigrafika *f.*

E'pik, *sf.* poczya epiczna.

E'piker, *sm.* -s, *pl.* —, poeta epiczny, epik *m.*

Epikurä'er, *sm.* -s, *pl.* —, epikuryjczyk *m.*; rozpustnik *m.*, pasibrzuch *m.*, rozkosznik *m.*

Epikurä'iſch, *adi.* epikurejski, po epikurejsku.

Epilepſie', *sf.* padaczka *f.*, epilepsya *f.*, wielka choroba, choroba *f.* ś. Walentego.

Epile'ptiker, *sm.* -s, *pl.* —, epileptyk *m.*

Epile'ptiſch, *adi.* epileptyczny.

Epilo'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, epilog *m.*; zakończenie *n.* poematu, mowy; domówienie *n.*

Epi'rus, *sn.* Epir *m.*

E'piſch, *adi.* epiczny.

Epiſkopa'lkirche, *sf.* kościół episkopalny, reformowany w Anglii.

Epiſkopa't, *sn.* i *m.*, -(e)s, biskupstwo *n.*; godność biskupia; ogół *m.* biskupów.

Epiſo'de, *sf.* epizod *m.*, ustęp *m.*, opowieść przypadkowa.

Epiſo'diſch, *adi.* epizodyczny.

Epi'ſtel, *sf.* 1) epistuła *f.*, list *m.*, pismo *n.*; 2) część mszy odmawiania przed ewangelią; j—n die — leſen wyciąć komu kapitułę, dać reprymendę, zlajać kogo.

Epita'ph, *sn.* -s, *pl.* -ien, napis *m.* na grobie, nagrobek *m.*

Epithala'mium, *sn.* -s, *pl.* -amien, epitalamium *m.*, wiersz weselny, ślubny.

Epi'theton, *sm.* -s, *pl.* -eta, przydomek *m.*, epitet *m.*

Epo'che, *sf. pl.* -n, epoka *f.*, okres *m.*, oddział *m.*; — machen, epokę stanowić.

Epopö'e, *sf. pl.* -en, epopeja *f.*, poemat bohaterski.

E'pos, *sn. pl.* Epen, ob. Epopöe.

E'ppich, *sm.* -s, ob. Efeu.

Equilibri'ſt, *sm.*, -en, *pl.* -en, (i -in, *sf. pl.* -innen); 1) trzymający, (-ca) się w równowadze; 2) linoskoczek *m.*

Equipa'ge, (wym.: ekwipaż) *sf. pl.* -n, 1) ekwipaż *m.*, pojazd *m.* z końmi; 2) mundur i broń oficera; 3) załoga okrętowa.

Equipie'ren, *va.* i ſich — *vr.* ekwipować, mundurować, opatrzyć w garderobę; ſich — mundurować się, zaopatrywać się w garderobę.

Equipie'rung, *sf. pl.* -en, wyprawa *f.*; ekwipunek *m.*, umundurowanie *n.*

Equitatio'n, *sf. pl.* -en, szkoła *f.* jazdy konnej, ujeżdzalnia *f.*

Er, *pron.* ſein(er), ihm, ihn, *pl.* ſie, ihrer, ihnen, ſie, 1) on; — często nie tłómaczy się wcale; — war ſchon bei mir byl już u mnie; nicht er, ſondern ſie war bei mir nie on, lecz ona byla u mnie; — kam, der langerſehnte Tag nadszedl długo oczekiwany dzień; 2) (w przemówieniu wyższego do niższego dawniej;) = Wy, Waszeć, dziś = ty; tue er, was ich (ihm) ſage rób (róbcie) co ci (wam) każę; 3) = Männchen von Tieren; iſt das ein Er (*sm. ind.*), oder eine Sie? czy to samiec, czy samica?

Era'chten, *va.* = achten, halten, anſehen; für dienlich, für gut — uważać, poczytywać za rzecz użyteczną, dobrą; = einſehen; das iſt leicht zu — to latwe do pojęcia, zrozumienia, wyrozumienia.

Era'chten, *sn.* -s; meines -s, nach meinem — podług mego zdania, mniemania; uważam, sądzę, że . . .

Era'ckern, *va.* plugiem dorobić się.

Era'ngeln, *va.* zlowić na wędkę.

Era'rbeiten, *va.* dorobić się czego.

Erb = (w wyrazach złożonych) = erblich dziedziczny.

E'rbacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, grunt dziedziczny, rola -na.

Er'badel, *sm.* -s, szlachectwo dziedziczne.

E'rbamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd dziedziczny.

E'rbanfall, *sm.* -s, przypadnięcie *n.* dziedzictwa; otwarcie *n.* spadku.

E'rbanſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -anſprüche, prawo *n.* do spadku.

E'rbanteil, *sm.* -s, *pl.* -e, udział spadkowy, część dziedziczna, scheda *f.*

Erba'rmen, 1. *va.* ſein Elend erbarmt mich nędza jego litość we mnie wzbudza, pobudza mię do litości; II. ſich — *vr.* i *vimprs.*; ſich j—s, über j—n — litować, zlitować się, zmiłować się nad kim; es erbarmt mich j—s, ſeines Unglücks — żal mi kogo, litość mnie bierze nad jego nieszczęściem; daß ſich Gott erbarme! Panie zmiluj się! er ſang, daß ſich Gott er-

barme śpiewał, pożał się Boże, mizernie, nędznie.

Erba'rmen, *sn.* -s, i **Erba'rmung**, *sf.* litość *f.*, politowanie *n.*, miłosierdzie *n.*; es iſt zum —! to politowania godne!

Erbä'rmlich, *adi.* nędzny, mizerny, biedny; podły; *adv.* (-nie, -dle); eine -e Lüge nikczemne kłamstwo; — ausſehen nędznie wyglądać.

Erbä'rmlichkeit, *sf. pl.* -en, stan nędzny, bieda *f.*, nędzota *f.*, lichota *f.*, nikczemność *f.*; — der Geſinnungen nizki sposób myślenia.

Erba'rmungslos, *adi.* bez litości.

Erbau'en, I. *va.* 1) wybudować, zbudować; eine Stadt — zbudować, założyć miasto; Rom iſt nicht in einem Tage erbaut nie odrazu Kraków (Rzym) zbudowano; 2) ſein Betragen hat mich wenig erbaut jego zachowanie się nie bardzo mnie zbudowało, nie bardzo mi się podobało; II. ſich — *vr.*; ſich an etw. — budować się z czego, brać dobry przykład z czego, pouczać się.

Erbau'er, *sm.* -s, *pl.* —, ten, który co wybudował, wystawił; założyciel *m.*; budowniczy *m.*

Erbau'lich, *adi.* budujący, do cnoty zachęcający; przykładny; -es Leben życie przykładne, zbawienne.

Erbau'lichkeit, *sf.* zbawienność *f.*, przykładność *f.*

E'rbauseinanderſetzung, *sf. pl.* -en, podział *m.* dziedzictwa.

Erbau'ung, *sf.* 1) wybudowanie *n.*, wystawienie *n.*, założenie *n.*; 2) zbudowanie *n.* (się); zur — dla zbudowania, podniesienia umysłu.

Erbau'ungsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka religijna, moralna.

Erbau'ungsſtunde, *sf. pl.* -n, godzina na pobożne rozmyślania przeznaczona.

E'rbbegierig, *adi.* chciwy dziedzictwa.

E'rbe, *sm.* -n, *pl.* -n, dziedzic *m.*, spadkobierca *m.*, sukcesor *m.*, następca *m.*; j—n zum -n einſetzen ustanowić, zrobić kogo dziedzicem, zostawić komu schedę.

E'rbe, *sn.* -s, dziedzictwo *n.*, spadek *m.*, (s)puścizna *f.*; majętność oddziedziczona, dziedziczna; dziedzina *f.*, ojcowizna *f.*; väterliches, mütterliches — spadek po ojcu, ojczysty, po matce, macierzyzna *f.*

Erbe'ben, *vn.* (ſ.) zatrząść się, zadrżeć.

E'rbeigen, *adi.* własny dziedzicznie.

E'rbeigentum, *sn.* -s, własność dziedziczna.

E'rbeinſetzung, *sf. pl.* -en, mianowanie *n.*, ustanowienie *n.* dziedzica.

E'rben, *va.* odziedziczyć, dostać w spadku po kim; er hat Vermögen und Ruhm vom Vater geerbt odziedziczył po ojcu majątek i sławę; *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* dziedzictwem, spadkiem przechodzić; dieſe Güter — (ſich) auf ihn te dobra jemu się dostają, na niego przechodzą; manche Krankheiten erben ſich auch niektóre choroby przechodzą od rodziców na dzieci, są dziedziczne.

Erbe'ten, *va.* 1) wymodlić sobie co; 2) ob. Erbitten.

Erbe'tteln, *va.* wyżebrać co.

Erben'ten, *va.* zdobyć, jako łup nabyć.

E'rbfähig, *adi.* zdolny do przyjęcia spadku, do dziedziczenia.

E'rbfähigkeit, *sf.* zdolność *f.*, możność *f.* dziedziczenia.

E'rbfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, sukcesya *f.*, spadek *m.*; zdarzenie powodujące dziedziczenie.

E'rbfehler, *sm.* -s, *pl.* —, wada dziedziczna, od rodziców nabyta.

E'rbfeind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nieprzyjaciel odwieczny, od ojców i praojców.

E'rbfolge, *sf.* sukcesya *f.*, następstwo *n.*, kolej *f.* następowania po sobie; durch — gelangte er zur Krone z kolei następstwa koronę otrzymał, posiadł.

E'rbfolgekrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna sukcesyjna, o następstwo na tron.

E'rbfolgeordnung, *sf. pl.* -en, porządek *m.* następstwa.

E'rbfolgerecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* następstwa.

E'rbfrau, *sf. pl.* -en, (pani) dziedziczka *f.*

E'rbfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, książę dziedziczny.

E'rbgeld, *sn.* -es, *pl.* -er, pieniądze spadkiem nabyte.

E'rbgenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, spółdziedzic *m.*, udział w sukcesyi mający.

E'rbgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* do sukcesyi.

E'rbgraf, *sm.* -en, *pl.* -en, hrabia dziedziczny.

E'rbgrind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e strupień zjadliwy (choroba).

E'rbgruft, *sf. pl.* -grüfte, grób dziedziczny, familijny.

E'rbgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, majątek dziedziczny, majętność dziedziczna.

E'rbherr, *sm.* -n, *pl.* -en, pan dziedziczny.

E'rbherrſchaft, *sf. pl.* -en, panowanie dziedziczne; państwo dziedziczne; majętność dziedziczna.

Erbie'ten, ſich — *vr.* erbot, habe mich erboten, ſich zu etw. — ofiarować się do czego, oświadczyć gotowość do jakiej usługi.

E'rbin, *sf. pl.* -nen dziedziczka *f.*, sukcesorka *f.*

Erbi'tten, *va.* erbat, habe erbeten, 1) prosić kogo o co; ſich etw. von j—m — uprosić, wyprosić sobie co u kogo; 2) uprosić kogo; er hat ſich — laſſen dał się uprosić.

Erbi'ttern, I. *va.* rozgniewać, do gniewu pobudzić, rozjątrzyć, zawziętość w kim wzbudzić; II. ſich — *vr.* rozgniewać się, rozjątrzać się, stać się drażliwym.

E'rbkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba dziedziczna.

E'rbland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, posiadłość dziedziczna.

Erbla'ſſen, *vn.* (ſ.) 1) zblednąć; 2) umrzeć.

E'rblaſſer, *sm.* -s, *pl.* —, (i -in, *sf. pl.* -nen,) zmarły, (-ła); spadkodawca *m.*, (-czyni *f.*).

E'rblaſſungsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* dziedzictwa.

Erblei'chen, *vn.* erblich), bin erblichen, ob. Erblaſſen 1.

Er'blich, *adi.* dziedziczny, *adv.* (-nie).

E'rblichkeit, *sf.* dziedziczność *f.*

Erbli'cken, *va.* ujrzeć, spostrzedz, zoczyć co; das Licht der Welt — przyjść na świat, urodzić się.

Erbli'nden, *vn.* (ſ.) oślepnąć.

Erbli'ndung, *sf.* oślepnięcie *n.*

E'rblos, *adi.* 1) bezdzietny, bezpotomny; 2) -loſe Güter dobra bezdziedziczne, bez dziedzica; 3) wydziedziczony, wyłączony od spadku.

Erblü'hen, *vn.* (ſ.) zakwitnąć, zakwitać.

Er'bnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, spadkobierca *m.*

E'rbonkel, *sm.* -s, *pl.* —, złoty wujaszek.

Erbo'rgen, *va.* pożyczyć co od kogo.

Erbo'ſen, I. *va.* rozzłościć; II. ſich — *vr.* rozzłościć, rozgniewać się; erboſt rozzloszczony.

Erbö'tig, *adi.* gotowy do jakiej usługi, ofiarujący się do czego; ich bin dazu — ofiaruję się do tego.

E'rbpacht, *sf.* i *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -en, dzierżawa wieczysta.

E'rbpächter, *sm.* -s, *pl.* —, dzierżawca wieczysty.

E'rbpachtherr, *sm.* -n, *pl.* -en, wydzierżawiający *m.* wieczyście.

Erbrau'ſen, *vn.* (ſ.) z szumem się wzburzyć.

Erbre'chen, erbreche, erbrichſt, erbricht, erbrach, habe erbrochen, I. *va.* 1) wyłamać; einen Brief — list rozpieczętować, otworzyć; 2) wymiotować, zżygać; II. ſich — *vr.* womitować.

Erbre'chen, *sn.* -s, **Erbre'chung**, *sf.* 1) wylamanie *n.*, otworzenie *n.*, rozpieczętowanie *n.*; 2) wymioty *pl.*

E'rbrecht, *sn.* -(e)s, -e, 1) prawo spadkowe (ogół norm i nauka o nich); 2) prawo dziedziczenia, prawo do spadku; 3) prawo dziedziczne, dziedzicowi służące.

Er'breich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, państwo dziedziczne.

E'rbrente, *sf. pl.* -n, dożywocie wieczyste, dziedziczne.

E'rbſchacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchächte, szyb najgłębszy.

E'rbſchaft, *sf. pl.* -en, sukcesya *f.*, spadek *m.*, dziedzictwo *n.*; noch nicht angetretene — spadek leżący; eine — bekommen dostać, otrzymać spuściznę; eine — antreten, ablehnen spadek objąć, zrzec się spadku; der — verluſtig machen wyłączyć od sukcesyi, wydziedziczyć; eine — erſchleichen wyludzić sukcesyę.

E'rbſchaftsklage, *sf. pl.* -n, skarga *f.* o dziedzictwo.

E'rbſchaftsmaſſe, *sf. pl.* -n, masa spadkowa.

E'rbſchaftsſache, *sf. pl.* -n, spór *m.* o spadek; sprawa sukcesyjna, spadkowa.

E'rbſchaftsteilung, *sf. pl.* -en, podział *m.* spadku.

E'rbſchaftlich, *adi.* tyczący się spadku; dziedziczny.

E'rbſchleicher, *sm.* -s, *pl.* —, spadkokradca *m.*, wyludziciel *m.* sukcesyi, dybiący na sukcesyę.

E'rbſchleicherei, *sf. pl.* -en, dybanie *n.* na sukcesyę, niegodziwe zabiegi o sukcesyę.

E'rbſchoß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, czynsz gruntowy.

E'rbſe, *sf.* groch *m.*; ziarnko *n.* grochu; Erbſen *pl.* groch; wilde -n chobot *m.*, chobotna wyka, powój wielki.

E'rbſenartig, *adi.* grochowaty.

E'rbſenbaum, *sm.* -(e)s, -bäume, groch sybirski; grochownik *m.*

E'rbſenbrei, *sm.* -s, grochówka *f.*, gąszcz grochowy.

E'rbſenbrot, *sn.* -(e)s, placek grochowy.

E'rbſenfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, grochowisko *n.*

E'rbſengroß, *adi.* mający wielkość ziarnka grochu.

E'rbſengrün, *adi.* zielony jak groch.

E'rbſenkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, strąkowiec grochowy.

E'rbſenmehl, *sn.* -(e)s, mąka grochowa.

E'rbſenſtroh, *sn.* -(e)s, grochowiny *pl.*

E'rbſenſuppe, *sf. pl.* -n, zupa grochowa, grochówka *f.*

E'rbſenwickler, *sm.* -s, *pl.* —, pachówka grochowiczka *f.*

E'rbſenzähler, *sm.* -s, *pl.* —, liczykrupa *m.*, kutwa *m.*

E'rbſetzer, *sm.* -s, *pl.* —, testator *m.*, spadkodawca *m.*

E'rbſtollen, *sm.* -s, *pl.* —, sztolnia główna (górn.).

E'rbſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rzecz odziedziczona, do spadku należąca.

E'rbſünde, *sf.* grzech pierworodny.

E'rbtante, *sf. pl.* -n, złota ciotunia.

E'rbteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, scheda *f.*, część *f.* spadku, dziedzina *f.*

E'rbtochter, *sf. pl.* -töchter, (córka *f.*) dziedziczka.

E'rbübel, *sn.* -s, *pl.* —, wada, ulomność dziedziczna.

Erbu'hlen, *va.* zalotami, umizgami co zyskać, osiągnąć; j—s Gunſt — posyskać względy czyje nadskakiwaniem lub schlebianiem.

E'rbverbrüderung, *sf. pl.* -en, związek *m.* wzajemnej sukcesyi.

E'rbvergleich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, układ *m.*, umowa spadkowa, tycząca się dziedziczenia.

E'rbvermächtnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, zapis *m.*

E'rbvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -verträge ob. -vergleich.

E'rbzins, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, czynsz wieczysty.

E'rbzinsgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, posiadłość wieczystoczynszowa, emfiteutyczna.

E'rbzinsmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, emfiteuta *m.*

E'rdachſe, *sf.* oś *f.* ziemi, ziemska.

E'rdarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik ziemny.

E'rdarbeiten, *sf. pl.* roboty ziemne, w ziemi.

Erda'rben, *va.* ſich etw. — oszczędzić sobie co odejmując od ust.

E'rdartig, *adi.* ziemisty.

E'rdbahn, *sf.* orbita *f.* ziemi.

E'rdball, *sm.* -(e)s, 1) kula ziemska; 2) świat *m.*, wszechświat *m.*; 3) bryła *f.* ziemi.

E'rdbank, *sf. pl.* -bänke, bankiet *f.*, ławka *f.* z ziemi (pod wałem fortecznym).

E'rdbau, *sm.* -es, *pl.* -ten, budowa ziemna.

E'rdbeben, *sn.* -s, *pl.* —, trzęsienie *n.* ziemi.

E'rdbebenmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, seismograf *m.*

E'rdbeere, *sf. pl.* -n, poziomka *f.*; Garten — truskawka *f.*

E'rdbeerſaft, *sm.* -es, sok poziomkowy.

E'rdbeerſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträuche, krzak poziomkowy.

E'rdbeſchreibend, *adi.* geograficzny, ziemiopisowy.

E'rdbeſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, geograf *m.*, ziemiopis *m.*

E'rdbeſchreibung, *sf. pl.* -en, geografia *f.*

E'rdbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* ziemi.

Erdbirne, *sf.* ziemniak *m.*, kartofla *f.*; gduła ziemna, słonecznik główkowy.

E'rdboden, *sm.* -s, powierzchnia *f.* ziemi; grunt *m.*; gleba *f.*; auf dem — na ziemi; dem — gleich machen zrównać z ziemią, zniszczyć, spustoszyć.

E'rde, *sf.* (formy poetyckie 2. 3. przyp. der Erden) ziemia *f.*; die — dreht ſich um die Sonne ziemia obraca się około słońca; auf der — liegen leżeć na ziemi; auf die — fallen upaść na ziemię; auf der — ſchlafen spać na ziemi; j—n auf die — werfen obalić kogo o ziemię; von der — aufheben podnieść z ziemi; auf der — leben żyć na ziemi; dieſe — iſt ein Jammertal ta ziemia jest tylko padołem płaczu; den Blick zur — ſenken oczy spuścić ku ziemi, na dół; der — gleich machen zrównać z ziemią, zburzyć; j—n unter die — bringen pochować, pogrzebać kogo, stać się przyczyną czyjej śmierci; er mußte in die — beißen musiał ziemię gryźć, umrzeć; auf -n na ziemi; die Menſchen ſind nur — und Staub ludzie są z ziemi i prochu (stworzeni); alkaliſche -n ziemie alkaliczne; lehmige — ziemia glinasta.

E'rdeidechſe, *sf. pl.* -n, jaszczurka ziemna.

E'rdenglück, *sn.* -s, szczęście ziemskie, tego świata.

E'rdengut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobro ziemskie, doczesne.

Erde'nkbar, *adi.* ob. Erdenklich).

Erde'nken, *va.* erdachte, habe erdacht, wymyślić, zmyślić.

Erde'nklich, *adi.* mogący być wymyślonym; możliwy; j—m alles -e Unrecht antun krzywdy komu wyrządzać jakie tylko wymyślić można; ſich alle -e Mühe geben dokładać wszelkich możliwych starań.

E'rdenkind, *sn.* -es, *pl.* -er, dziecię *n.* tego świata, śmiertelnik *m.*

E'rdenkloß, *sm.* -ßes, *pl.* -klöße, skiba *f.*, bryła *f.* ziemi.

E'rdenleben, *sn.* -s, życie ziemskie, doczesne, na tym świecie.

E'rdleitung, *sf. pl.* -en, przewód podziemny.

E'rdenrund, *sn.* -(e)s, powierzchnia *f.* kuli ziemskiej.

E'rdenſchoß, *sm.* -ſchoßes, łono *n.* ziemi.

E'rdenſohn, *sm.* -es, *pl.* -ſöhne, ob. Erdenkind.

E'rdentand, *sm.* -s, znikomość *f.* tego świata.

E'rdenwallen, *sn.* -s, ob. -leben.

E'rderſchütterer, *sm.* -s, *pl.* —, wstrząsający ziemię, mogący ziemią zatrząść (bożek Neptun).

E'rderſchütterung, *sf. pl.* -en, ob. Erdbeben.

E'rderzeugniſſe, *sn. pl.* płody ziemne, ziemiopłody *pl.*

E'rdfahl, i **-falb**, *adi.* blady, koloru ziemistego.

E'rdfall, *sm.* -(e)s, zapadnięcie *n.*, usunięcie *n.* się ziemi.

E'rdfarbe, *sf.* kolor *m.* ziemi, ziemny.

E'rdfarben, **-big**, *adi.* ob. Erdfahl.

E'rdferne, *sf.* dal *f.* ziemi, punkt odziemny.

E'rdfeſt, *adi.* połączony z ziemią, nieruchomy.

Er'dfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień podziemny.

E'rdfläche, *sf.* poziom *m.* ziemi.

Erdfloh, *sm.* -es, *pl.* -flöhe, pchła ziemna.

E'rdfrüchte, *sf. pl.* ob. Erderzeugniſſe.

E'rdgalle, *sf.* goryczka *f.*, żółć ziemna.

E'rdgang, *sm.* -es, *pl.* -gänge, czach *m.*, droga podziemna w kopalni.

E'rdgeboren, *adi.* zrodzony na ziemi, ziemski; die Erdgeborenen dzieci *pl.* tego świata, śmiertelnicy *pl.*; der -e Gott syn Boży, człowieczy.

E'rdgegend, *sf. pl.* -en, strona *f.* ziemi, świata.

E'rdgeiſt, *sm.* -es, *pl.* -geiſter, gnom *m.*, duch ziemny.

E'rdgelb, I. *sn.* ochra żelazna, ziemista; II. *adi.* koloru ochry.

E'rdgeruch, *sm.* -(e)s, zapach *m.*, woń *f.* ziemi.

E'rdgeſchmack, *sm.* -(e)s, smak *m.* ziemi, ziemny.

E'rdgeſchoß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, dół *m.*, niższe piętro dom u.

E'rdgewächs, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, roślina ziemna.

E'rdgürtel, *sm.* -s, *pl.* —, strefa *f.*; klimat *m.*

E'rdhaltig, *adi.* ziemię w sobie zawierający, ziemisty.

E'rdharz, *sn.* -es, *pl.* -e, żywica ziemna.

E'rdhaufen, *sm.* -s, *pl.* —, kupa *f.* ziemi.

E'rdhöhle, *sf. pl.* -n, pieczara podziemna.

E'rdhügel, *sm.* -s, *pl.* —, pagórek ziemny.

E'rdhummel, *sf. pl.* -n, trzmiel ziemny.

E'rdicht, *adi.* ziemisty.

Erdi'chten, *va.* 1) zmyślić, wymyślić co nieprawdziwego; 2) ſich Geld — pisaniem wierszy zarobić pieniądze; erdichtet *pp.* i *adi.* zmyślony, nieprawdziwy; bajeczny; eine Krankheit — udawać chorego.

Erdi'chtung, *sf. pl.* -en, zmyślenie *n.*, fikcya *f.*, udanie *n.*; bajka *f.*, opowieść *f.*; das ſind lauter -en wszystko to bajki.

Erdie'nen, *va.* ſich etw. —, wysłużyć sobie co, zarobić sobie na służbie; oszczędzić ze służby.

E'rdig, *adi.* ziemię w sobie mający, ziemisty.

E'rdkiefer, *sf. pl.* -n, wrzosowiec *m.* (rośl.).

E'rdkluft, *sf. pl.* -klüfte, rozpadlina *f.* (w ziemi).

E'rdkohle, *sf. pl.* -n, węgiel ziemny.

E'rdkreis, *sm.* -ſes, okrąg *m.* ziemi, ziemski; kula ziemska, ziemiokrąg *m.*

E'rdkugel, *sf.* glob *m.*, kula ziemska.

E'rdkunde, *sf.* ziemioznawstwo *n.*, geognozya *f.*, geografia *f.*

E'rdkundige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, ziemioznawca *m.*, geograf *m.*

E'rdlage, *sf. pl.* -n, pokład *m.* ziemi.

E'rdlager, *sm.* -s, *pl.* —, 1) poslanie *n.* na ziemi; 2) = -lage.

E'rdmagnetismus, *sm.* —, magnetyzm ziemny.

E'rdmaus, *sf. pl.* -mäuſe, mysz polna.

E'rdmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, mierniczy *m.*, geometra *m.*

E'rdmeßkunſt, *sf.* sztuka miernicza, geometrya *f.*

E'rdmittelpunkt, *sm.* -es, *pl.* -punkte, środek *m.* ziemi.

E'rdnähe, *sf.* pobliż *m.* ziemi.

E'rdnuß, *sf. pl.* -nüſſe, orzech ziemny, groszek główkowy, gałucha *f.*

E'rdoberfläche, *sf.* powierzchnia *f.* ziemi.

E'rdöl, *sn.* -s, *pl.* -e, olej skalny, ziemny; nafta *f.*

Erdo'lchen, *va.* i ſich — *vr.* przebić (się) sztyletem.

E'rdpech, *sn.* -s, smoła, żywica ziemna, asfalt *m.*

E'rdpol, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, biegun *m.* ziemi.

E'rdreich, *sn.* -(e)s, państwo *n.* tego świata, tej ziemi; królestwo *n.* tego świata; ziemia *f.*; grunt *m.*

Erdrei'ſten, ſich — *vr.* ośmielić się; ſich — j—m etw. zu ſagen ośmielić się, komu co powiedzieć.

E'rdriß *sm.* -riſſes, *pl.* -riſſe, ob. -kluft.

Erdrö'hnen, *vn.* (h.) zabębnieć; dudnić.

E'rdroſe, *sf. pl.* -n, róża polna, dzika.

Erdro'ſſeln, *va.* i ſich — *vr.* udusić (się) przez (ściągnienie gardła).

Erdro'ſſelung, *sf.* uduszenie *n.*

Erdrü'cken, *va.* mocno przycisnąć, przygnieść; zgnieść, zagnieść, udusić; die Kuh hat durch ihre Laſt das Kalb erdrückt krowa ciężarem swoim zagniotła cielę.

E'rdrücken, *sm.* -s, wzgórze *n.*, pagórek *m.*

E'rdrutſch, *sm.* -es, *pl.* -e, usunięcie *n.* się ziemi.

E'rdſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, wór ziemią napełniony.

E'rdſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, sól ziemna.

E'rdſcheibe, *sf.* okrąg *m.* ziemi.

E'rdſchicht, *sf. pl.* -en, warstwa *f.* ziemi.

E'rdſchierling, *sm.* wesz, świnia plamista (rośl.).

E'rdſchlägel, *sm.* -s, *pl.* —, obijak ziemny.

E'rdſchlund, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchlünde, ob. -kluft.

E'rdſcholle, *sf. pl.* -n, bryla *f.* ziemi, skiba *f.*

E'rdſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, pieczarka *f.*, grzyb *m.*

E'rdſpinnenkraut, *sn.* -s, kosatki *pl.*, pajęcznica liliowa (bot.).

E'rdſpitze, *sf. pl.* -n, przylądek *m.*, cypel *m.*

E'rdſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke ob. Erdgeſchoß.

E'rdſtoß, *sm.* -ßes, *pl.* -ſtöße, wstrząśnienie *n.* ziemi.

E'rdſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, strefa *f.* ziemi.

E'rdſtufe, *sf. pl.* -n, taras ziemny.

E'rdteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, część *f.* ziemi.

Erdu'lden, *va.* znosić, wycierpieć.

E'rdumſchiffer, *sm.* -s, *pl.* —, **E'rdumſegler**, *sm.* żeglarz *m.* naokolo ziemi, świata.

E'rdumſchiffung, **E'rdumſeglung**, *sf. pl.* -en, żegluga *f.*, podróż morska naokoło świata, ziemi.

Erdu'lten, *vn.* (ſ.) umierać z pragnienia.

E'rdwachs, *sn.* -ſes, ozokieryl *m.*, wosk ziemny.

E'rdwall, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälle, wal z ziemi usypany, taras *m.*

E'rdwärts, *adv.* ku ziemi.

E'rdweide, *sf. pl.* -n, wierzba *f.*, loza *f.*

E'rdweite, *sf.* oddalenie *n.* ziemi.

E'rdwinde, *sf. pl.* -n, 1) kolowrot do windowania stojący na ziemi; 2) powój dziki.

E'rdwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kącik *m.* na ziemi.

E'rdzunge, *sf. pl.* -n, międzymorze *n.*

E'rebus, *sm.* Ereb *m.*

Erei'fern, *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* 1) = eifern; 2) zapalić, unosić się; wpadać w gniew; ſich über etwas, über, gegen j—n — zgniewać się z powodu czego, na kogo.

Erei'ferung, *sf. pl.* -en, gniew *m.*, uniesienie *n.*

Erei'gnen, ſich — *vr.* wydarzyć, zdarzyć się; odbyć się.

Erei'gnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, wydarzenie *n.*, zdarzenie *n.*

Erei'gnisreich, **erei'gnisvoll**, *adi.* obfity w zdarzenia.

Erei'len, *va.* dogonić, dognać, doścignąć; der Tod hat ihn ereilt śmierć go zaskoczyła.

Erektio'n, *sf. pl.* -en, wzniesienie *n.*, fundacya *f.*; erekcya *f.*

Eremi't, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Einſiedler.

Eremita'ge, (wym.: eremitaż) *sf. pl.* -n, ob. Einſiedelei.

Eremi'tenhaft, **eremi'tiſch**, *adi.* ob. Einſiedleriſch.

Ere'rben, *va.* odziedziczyć co, w spadku dostać; das Vermögen hat er von ſeinen Vätern ererbt odziedziczył majątek po przodkach.

Erfa'hren, erfahre, erfährſt, erfährt, erfuhr, habe erfahren, *va.* I. 1) doświadczyć, przekonać się; ich habe es —, was Elend heißt doświadczyłem ja nędzy; das läßt ſich durch die Sinne nicht — o tem nie można przekonać się za pomocą zmysłów; 2) dowiedzieć się, powziąć wiadomość; ich habe —, daß . . . dowiedziałem się, że . . .; dieſe Neuigkeit habe ich von ihm, aus ſeinem Brief — (tej nowiny) o tej nowinie dowiedziałem się od niego, z jego listu; wer ich bin, das wirſt du nie — kto jestem, o tem się nigdy nie dowiesz; ich habe —, wie es ihm geht otrzymałem o nim wiadomości, dowiedziałem się, jak mu się powodzi; 3) dopytać się, usłyszeć; wiedzieć; zuletzt erfährt man doch alles w końcu wszystkiego dopytać się można; 4) wożeniem, furmanką zarobić; er hat ſich ſchon ein anſehnliches Vermögen — zebrał już furmanką znaczny grosz; II. **erfah'ren**, *pp.* i *adi.* doświadczony, wprawny, biegły, doświadczenie mający, sprawny; in den Geſchäften — ſein znać się na interesach; ein -er Seemann doświadczony żeglarz; ein alter -er Mann stary praktyk; er iſt in der Politik ſehr — w polityce bardzo jest biegły; — wird man nur mit Jahren mądrość przychodzi z laty, kiedy życie pójdzie w szmaty.

Erfa'hrung, *sf. pl.* -en, 1) doświadczenie *n.*; etw. aus — wiſſen, lernen z doświadczenia co wiedzieć, czego się nauczyć; — iſt die beſte Lehrmeiſterin doświadczenie jest szkołą najlepszą; — geht vor Unterricht lepsze doświadczenie niż nauka; — macht den Meiſterdoświadczenie mądrym człowieka czyni; die — lehrt, daß . . . doświadczenie uczy, że . . .; ein Mann von großer — człowiek z wielkiem doświadczeniem; ein Mann ohne — człowiek bez doświadczenia; ich ſpreche aus — mówię z doświadczenia; auf — begründet na doświadczeniu oparty, doświadczalny; — macht klug szkoda, przygoda, do mądrości droga; 2) dowiedzenie *n.* się; in — bringen dowiedzieć się o czem; zasłyszyć, posłyszyć, powziąć wiadomość o czem.

Erfa'hrungsgemäß, *adv.* ob. Erfahrungsmäßig.

Erfa'hrungslos, *adi.* bez doświadczenia, niedoświadczony.

Erfa'hrungsloſigkeit, *sf.* brak *m.* doświadczenia.

Erfa'hrungsmäßig, *adi.* stosowny do doświadczenia, doświadczalny, na doświadczeniu oparty; — wiſſen wir, daß . . . z doświadczenia wiemy, że . . .

Erfa'hrungsmethode, *sf. pl.* -n, empirya *f.*, metoda empiryczna.

Erfa'hrungsreich, *adi.* bardzo doświadczony, biegły.

Erfa'hrungsſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, maksyma praktyczna, zdanie na doświadczeniu oparte.

Erfaſſen, *va.* 1) ująć, uchwycić; den günſtigen Augenblick — wybrać dobrą, stosowną chwilę; von Grauſen erfaßt przejęty zgrozą, przerażony; 2) pojąć, zrozumieć.

Erfe'chten, *va.* erfechte, erfichſt, erficht, erfocht, habe erfochten, 1) dobić się czego; einen Sieg über j—n — odnieść nad kim zwycięstwo; 2) wyżebrać co.

Erfi'nden, *va.* erfinde, erfindeſt, erfindet, erfand, habe erfunden, 1) wynaleźć; er hat das Pulver nicht — prochu nie wynalazł; 2) znaleźć, odszukać; ich kann es nicht mehr — nie mogę tego więcej odszukać; 3) znaleźć co jakiem, przekonać się, poznać, że takiem jest; ich habe dieſe Nachricht als falſch erfunden przekonałem się, że wiadomość ta jest nieprawdziwą; 4) zmyślić; er erfindet immer Neuigkeiten zmyśla zawsze nowiny.

Erfi'nder, *sm.* -s, *pl.* —, wynalazca *m.*

Erfi'nderiſch, erfi'ndſam, *adi.* zdolny do robienia wynalazków, płodny w wynalazki; przemyślny, przebiegły, wymyślny; wynalazczy.

Erfi'ndſamkeit, *sf.* ob. Erfindungsgabe.

Erfi'ndung, *sf. pl.* -en, 1) wynalezienie *n.*, wynalazek *m.*; 2) zmyślenie *n.*

Erfi'ndungsgabe, *sf.* dar wynalazczy, talent *m.* do robienia wynalazków.

Erfi'ndungsgeiſt, *sm.* -es, ob. Erfindungsgabe.

Erfi'ndungspatent, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, patent wynalazczy, wynalazkowy.

Erfin'dungsreich, *adi.* ob. Erfinderiſch.

Erfi'ſchen, *va.* złowić.

Erfle'hen, *va.* 1) etw. — wyblagać co; 2) j—n — = erbitten.

Erfo'lg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rezultat *m.*, wynik *m.*, wypadek *m.*; guter, glücklicher — sukces *m.*, szczęśliwe, dobre powodzenie; durchſchlagender — zupełne powodzenie, sukces okazały; der — gleicht Recht und Unrecht aus powodzeniem ludzie sprawy mierzą; das iſt der — ſolcher unbeſonnenen Unternehmungen otóż to są skutki takich nieroztropnych przedsięwzięć; der — wird es zeigen wynik to pokaże; er gebrauchte die Arznei mit gutem — używał lekarstwa z dobrym skutkiem; meine Fürſprache war ohne — moje wstawienie się było bezskuteczne; man kämpfte mit abwechſelndem, vorübergehendem — walczono z różnem, chwilowem powodzeniem; er hat in allem — wszystko, we wszystkiem mu się powodzi; guten —! życzę szczęścia, powodzenia!

Erfo'lgen, *vn.* (ſ.) nastąpić, pójść za czem, wyniknąć, wypadać z czego; was wird daraus —? co z tego wyniknie? die Antwort iſt noch nicht erfolgt odpowiedź jeszcze nie nadeszła, niema jeszcze odpowiedzi; es iſt nichts weiter darauf erfolgt sprawa nie miała żadnych dalszych skutków, nie było dalszych następstw; es erfolgte

tiefes Schweigen nastało, nastąpiło głębokie milczenie.

Erfo'lglos, *adi.* bez powodzenia; bezowocny, *adv.* (-nie).

Erfo'lglosigkeit, *sf.* niepowodzenie *n.*; bezowocność *f.*

Erfo'lgreich, *adi.* obfity w skutki.

Erfo'rderlich, *adi.* potrzebny, wymagany (przez potrzebę); das =e Alter wiek wymagany, przepisany; er beſitzt die =en Fähigkeiten nicht nie posiada potrzebnych zdolności; es iſt dazu viel Zeit — potrzeba na to (do tego) wiele czasu; =e Maßregeln treffen stosowne kroki przedsięwziąć; =en Falls w razie potrzeby; wenn es — ſein wird kiedy potrzeba będzie wymagać; er hat das E=e zum Leben ma z czego żyć.

Erfo'rdern, *va.* wymagać, potrzebować, żądać; die Höflichkeit erfordert es grzeczność tego wymaga, to nakazuje; wie es die Umſtände — jak okoliczności wymagają; dies erfordert viel Beharrlichkeit potrzeba do tego wielkiej wytrwałości.

Erfo'rdernis, *sn.* =iſſes, *pl.* =iſſe, potrzeba *f.*; wymóg *m.*; nach — podług potrzeby; nach — der Umſtände jak okoliczności wymagają.

Erfo'rſchbar, *adi.* dający się zbadać, wyśledzić.

Erfo'rſchen, *va.* wybadać, wyśledzić; badać, śledzić co, dochodzić czego; ſich ſelbſt — samego siebie badać; wchodzić w siebie, zastanawiać się nad sobą.

Erfo'rſcher, *sm.* =s, *pl.* —, badacz *m.*

Erfo'rſchlich, *adi.* dający się zbadać.

Erfo'rſchung, *sf. pl.* =en, badanie *n.*; dochodzenie *n.*, śledzenie *n.*

Erfra'gen, *va.* dopytać się czego, o co; dowiedzieć się pytając; ich konnte ſein Haus nicht — nie mogłem się o jego dom dopytać.

Erfre'chen, ſich — *vr.* ośmielić się, zuchwale się odważyć na co.

Erfreu'en, I. *va.* ucieszyć, uradować, ukontentować czem kogo; ich bin darüber ſehr erfreut jestem tem bardzo uradowany; rozweselić, zabawić; ein guter Tropfen erfreut des Menſchen Herz dobra kropelka (wina) rozwesela serce człowieka; II. ſich — *vr.*; ſich über, an etw., einer Sache — radować się z czego, cieszyć się czem; ich wünſche, daß Sie ſich einer guten Geſundheit lange — mögen życzę panu, abyś długo zostawał w dobrem zdrowiu; er erfreut ſich großer Achtung zażywa wielkiego poważania; du wirſt dich deſſen nicht lange zu — haben nie długo się tem będziesz cieszył.

Erfreu'lich, *adi.* radosny, radość sprawiający; miły, przyjemny; =e Nachrichten dobre, pomyślne wiadomości; es iſt mir — zu hören, daß . . . miło mi jest słyszeć o tem, że . . .

Erfrie'ren, *vn.* erfror, bin erfroren, umarznąć, zmarznąć; alle Bäume ſind erfroren wszystkie drzewa zmarzły, wymarzły; ich bin ganz erfroren zmarzłem na wskróś, całkiem przeziąbłem; die Hände ſind ihm erfroren ręce mu zmarzły.

Erfri'ſchen, I. *va.* odświeżyć, orzeźwić; die Kirſchen haben mich erfriſcht wiśnie mnie orzeźwiły; II. ſich — *vr.* orzeźwić, otrzeźwić, ochłodzić się.

Erfri'ſchung, *sf. pl.* =en, 1) ochłoda *f.*, orzeźwienie *n.*; 2) napój chłodzący, orzeźwiający, chłodnik *m.*

Erfü'llen, I. *va.* 1) napełnić; ein Gefäß mit Wein — napełnić naczynie winem; j—s Herz mit Freude, Glück — napełnić czyje serce radością, szczęściem; mit Bitterkeit — napełnić goryczą; die Luft mit ſeinem Geſchrei —, napełniać powietrze krzykiem; j—n mit Mut, Hoffnung, Furcht — wzbudzić, wzniecić w kim odwagę, nadzieję, obawę; die Welt mit dem Ruhme ſeines Namens — napełnić świat sławą imienia swego, wszędzie się rozsławić; alles mit Mord und Brand — wszędzie roznosić rzeź i pożogi; 2) spełnić; doprowadzić do końca, wykonać; meine Zeit iſt noch nicht erfüllt czas mój jeszcze nie przeszedł, nie minął; das Maß ſeiner Sünden — dopełniać miary swych grzechów; 3) wypełniać, wykonywać; ſeine Pflichten — dopełniać obowiązków; ſein Verſprechen, ſeine Zuſage — dopełnić obietnicy, przyrzeczenia; j—s Wunſch — spełnić czyje życzenie; den Auftrag — wypełnić zlecenie; den Befehl — wykonać rozkaz; j—s Bitte — zadość uczynić czyjej prośbie; II. ſich — *vr.* spełnić, dopełnić się; die Weisſagungen haben ſich erfüllt przepowiednie spełniły się; Träume — ſich oft sny często się sprawdzają.

Erfü'llung, *sf. pl.* =en 1) dopełnienie *n.*, spełnienie *n.*; — einer Pflicht dopełnienie obowiązku; — eines Wortes spełnienie słowa; in — bringen wykonać, urzeczywistnić; 2) dopełnienie się, sprawdzenie się; in — gehen spełnić się, sprawdzić się.

Erfü'llungseid, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przysięga uzupełniająca.

E'rfurt, *sn.* Erfurt *m.* (Jarobród *m.*).

Erg, *sn.* =s, ergona *f.*, erga *f.* (elek.).

Ergä'nzen, I. *va.* 1) uzupełniać, dodać, popełnić, do zupełności przyprowadzać; ein Werk — uzupełnić dzieło; die geſchmolzenen Truppen durch neue Mannſchaft — ubytek w wojsku nowymi żołnierzami zastąpić; 2) restaurować; naprawić; połatać; ein Gemälde — naprawić, zrestaurować, odnowić obraz; II. ſich — *vr.* — uzupełniać się.

Ergä'nzung, *sf. pl.* =en, uzupełnianie *n.*, uzupełnienie *n.*, dopełnienie *n.*, dodatek *m.*

Ergä'nzungsband, *sm.* =(e)s, *pl.* =bände, tom dodatkowy, uzupełniające dzieło.

Ergä'nzungsbezirk, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, okręg uzupełniający.

Ergä'nzungseid, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przysięga uzupełniająca.

Ergä'nzungsfarben, *sf. pl.* kolory uzupełniające się.

Ergä'nzungsgeſchworene(r), *sm.* -nen, *pl.* -nen, przysięgły zastępca *m.*

Ergä'nzungsmannſchaft, *sf. pl.* -en, wojsko do kompletu przeznaczone, rezerwa *f.*

Ergä'nzungsvertrag, *sm.* -s, *pl.* -verträge, umowa dodatkowa.

Ergä'nzungswahl, *sf. pl.* -en, wybór uzupełniający.

Erga'ttern, *va.* uchwycić co, wydostać co.

Erge'ben, ergebe, ergibſt, ergibt, ergab, habe ergeben, I. *va.* 1) poddać; die Stadt — poddać miasto; ſeine Seele Gott — polecić się Bogu; 2) wydać; das Feld ergibt eine reiche Ernte pole (wy)daje plon obfity; 3) die Unterſuchung hat ſeine Unſchuld — śledztwo wykazało jego niewinność; II. ſich — *vr.* 1) ſich dem Feinde — poddać się nieprzyjacielowi; ſich als Gefangenen — oddać się w niewolę, poddać się; ſich auf Gnade und Ungnade — poddać się, zdać się na łaskę; 2) ſich j—m — oddać się komu; poświęcić komu swoje usługi; ſich j—m zu Willen — być zupełnie po czyjej woli; er hat ſich ganz den Wiſſenſchaften — oddał się, poświęcił się całkiem naukom; ſich dem Trunke — oddać się pijaństwu; 3) ſich in den göttlichen Willen — zdać się na wolę boską; ſich in das Schickſal — poddać się losowi, zdać się na los; 4) okazywać się; wynikać; hieraus ergibt ſich, daß ... z tego się okazuje, wynika, że . . .; III. **erge'ben**, *pp.* i *adi.* 1) j—m — ſein być przywiązanym do kogo; der Muſik — ſein oddać, poświęcać się muzyce; der Wolluſt — oddający się lubieżności; 2) uniżony, *adv.* (-enie); ich bin Ihr -er, -ſter Diener jestem uniżonym, najuniżeńszym sługą W. pana; ich danke -ſt dziękuję jaknajuniżeniej; Ihr E-er (jestem, zostaję) Wielmożnego pana uniżonym sługą; uniżony sługa.

Erge'benheit, *sf.* uległość *f.*, przywiązanie *n.*, przychylność *f.*; j—m ſeine — bezeigen okazywać komu swoją przychylność.

Erge'bnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) wynik *m.*, rezultat *m.*, skutek *m.*: 2) wypadek *m.*; das — einer Subtraktion heißt Reſt wypadek z odejmowania zowie się resztą, różnicą.

Erge'bung, *sf.* poddanie *n.* się; kapitulacya *f.*

Erge'hen, erging, hat ergangen, I. *vn.* (ſ.) 1) wyjść, zostać wydanym, ogłoszonym; es iſt ein Befehl ergangen wyszedł rozkaz; das Urteil iſt ſchon ergangen wyrok już ogłoszony; eine Aufforderung an j—n — laſſen wydać wezwanie do kogo; 2) etw. über ſich — laſſen znosić co cierpliwie; 3) es iſt ſo ergangen, wie er ſagte stało się jak mówił, powiedział; II. ſich — *vr.* 1) przechadzać się, chodzić dla przyjemności, dla pokrzepienia się; 2) ſich in Schilderungen — opowiadać, opisywać obszernie; ſich in Hoffnungen — żyć, karmić się nadzieją; ſich in Verwünſchungen gegen j—n — wypowiadać przekleństwa przeciw komu, obsypać kogo przekleństwami; III. *vimprs.* iść, powieść się; es ergeht ihm wohl, übel dobrze, źle mu się powodzi; ganz ebenſo iſt es mir ergangen i mnie zupełnie tak samo poszło, powiodło się; wie wird es uns —? co z nami będzie, co się z nami stanie? es ergeht viel Unglück über ihn spotyka go wiele nieszczęść.

Ergei'zen, *va.* skąpstwem zebrać sobie.

Ergie'big, *adi.* obfity, plodny, żyźny, plenny; -e Ernte obfite żniwo; -er Boden żyzna ziemia, rola.

Ergie'bigkeit, *sf.* obfitość *f.*, żyzność *f.*, plenność *f.*

Ergie'ßen, ergoß, habe ergoſſen, I. *va.* wylewać; die Flüſſe ergoſſen ihre Gewäſſer über die Felder rzeki wylały swe wody na pola; II. ſich — *vr.* 1) wylać, wylać się w co; der Fluß ergießt ſich ins Meer rzeka wpada do morza; 2) rozlać się po czem, zalać co, sprawić powódź; der Fluß hat ſich über die Felder ergoſſen rzeka wylała na pola, zalała pola; die Galle hat ſich ergoſſen żółć się rozlała; ſich in Zärtlichkeiten — czułość swoją wylewać dla kogo; ſein Herz — wylać serce, otwierać przed kim serce; unzählige Scharen ergoſſen ſich über das ganze Land niezliczone tłumy ludu zalały kraj cały; ſich in einen Strom von Worten — obszernie o czem mówić, rozprawiać.

Ergie'ßung, *sf. pl.* -en, wylanie *n.*, wylew *m.*, zalanie *n.*

Erglä'nzen, *vn.* (ſ.) zajaśnieć, zablysnąć.

Erglü'hen, *vn.* (ſ.) (roz)żarzyć się; für etw. — zapalić się do czego, zaplonąć (miłością) dla kogo; vor Scham — splonić się ze wstydu.

Ergö'tzen, I. *va.* bawić, rozkosz sprawiać; delektować, pieścić; die Augen, die Sinne an etw. — delektować, pieścić czem oczy, zmysły; II. ſich — *vr.* bawić się, delektować się, rozkoszować; ſich an etw. — bawić się czem, rozkosz w czem znajdować.

Ergö'tzlich, *adi.* i *adv.* rozkoszny, -nie; zabawny, -nie; ucieszny, -nie.

Ergö'tzlichkeit, *sf. pl.* -en, rozkoszność *f.*, ucieszność *f.*

Ergö'tzung (Ergetzung), *sf. pl.* -en, bawienie *n.*, delektowanie *n.*; zabawa *f.*, rozkosz *f.*

Ergrau'en, *vn.* (ſ.) 1) szarzeć, mierzchnąć (wieczorem); 2) siwieć.

Ergrei'fen, ergriff, habe ergriffen, I. *va.* 1) uchwycić; wziąć; j—n bei der Hand — uchwycić kogo za rękę; 2) schwytać; j—n auf friſcher Tat — schwytać kogo na gorącym uczynku; 3) wziąć się do czego; chwycić się czego; die Waffen — porwać się do broni; ein Handwerk — wziąć się do rzemiosła; die Flucht — zwrócić się do ucieczki, ratować się

ucieczką; seine Maßregeln — użyć środków, poczynić kroki, zarządzić co; Besitz — wziąć w posiadanie; einen Entschluß — postanowić co; j—s Partei przystać do kogo, przyłączyć się do czyjej partyi; obstawać za kim; eine Gelegenheit — chwycić się sposobności, korzystać ze sposobności; das Feuer ergreift das Haus ogień zajmuje dom, dostaje się do domu; 4) Furcht ergreift mich, ich werde von Furcht ergriffen strach mnie bierze, przejmuje, ogarnia; der Redner ergreift gewaltsam die Gemüter mowca silnie działa na umysły; von Bewunderung ergriffen werden wpaść w podziwienie; von Krankheit ergriffen werden popaść w chorobę, zachorować; II. **ergrei'fend**, *pp.* i *adi.* czuły, wzruszający, do serca przemawiający.

Ergrei'fung, *sf. pl.* -en, uchwycenie *n.*, uchwyt *m.*, schwytanie *n.*, porwanie *n.*

Ergri'ffenheit, *sf.* wzruszenie *n.*

Ergri'mmen, I. *va.* rozzłościć, rozjuszyć kogo; ergrimmt rozzłoszczony, rozjuszony; II. *vn.* (s.) rozzłościć się, rozjuszyć się.

Ergrü'nden, *va.* zgłębiać, badać, dochodzić głębi, dosięgnąć dna; die Tiefe des Sees ist nicht zu — jezioro jest tak głębokie, że dna dosięgnąć nie można; den Sinn eines Wortes — znaczenie wyrazu dokładnie zbadać, poznać, wyśledzić, dociec.

Ergrü'ndung, *sf. pl.* -en, zgłębianie *n.*, badanie *n.*, dochodzenie *n.*

Ergrü'nder, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Ausforscher.

Ergrü'ndlich, *adi.* dający się zbadać.

Ergrü'nen, *vn.* (s.) zazielenić się.

Ergu'ß, *sm.* -sses, *pl.* -güsse, wylew *m.*, wylanie *n.* się; — der Galle rozlanie *n.* się żółci; — des Herzens wylanie się serca.

Erha'ben, *adi.* 1) wypukły, wyniosły; wzniosły; -er Hügel wyniosły pagórek; -e Arbeit wypukła rzeźba; 2) -e Denkungsart wzniosły sposób myślenia; -er Stil górnolotny styl; -e Tat wspaniały czyn; -er Gedanke szczytna myśl; -e Herkunft dostojne pochodzenie; über etw. — sein być wyniosłym ponad co; ich bin — über diese Beleidigung ta obraza dosięgnąć mnie nie może.

Erha'benheit, *sf. pl.* -en, wywyższenie *n.* nad powierzchnią, wzniesienie *n.*; wzniosłość *f.*, wypukłość *f.*, górność *f.*; szczytność *f.*, wielkość *f.* (charakteru).

Erha'ltbar, *adi.* dający się utrzymać, otrzymać.

Erha'lten, erhält, erhält, erhielt, habe —, I. *va.* 1) utrzymać, udzierżyć; nimm es nicht, denn du wirst es nicht — nie bierz tego, bo nie utrzymasz; 2) trzymać, zachowywać; in gutem Stande — utrzymywać w dobrym stanie; j—n am Leben — zachować, ocalić komu życie; 3) wstrzymać; die Pferde konnten in ihrem Lauf nicht mehr — werden nie można było wstrzymać koni w biegu; 4) utrzymywać, łożyć na kogo, na co; zaopatrywać potrzeby; eine Familie — utrzymywać rodzinę; 5) podtrzymywać, dźwigać; eine Säule erhält das ganze Gewölbe jeden słup podtrzymuje, utrzymuje całe sklepienie; 6) otrzymać; ich habe Antwort — otrzymałem, odebrałem odpowiedź; Geld von j—m — dostać od kogo pieniędzy; II. sich — *vr.* utrzymywać się; utrzymać się; er kann sich nicht auf den Beinen — nie może utrzymać się, ustać na nogach; er erhält sich von der Arbeit seiner Hände utrzymuje się z pracy rąk; das Denkmal hat sich bis auf unsere Zeit — pomnik utrzymał się, dotrwał aż do naszych czasów.

Erha'lter, *sm.* -s, *pl.* —, żywiciel *m.*; — der Familie utrzymujący rodzinę; zachowawca *m.*

Erha'ltung, *sf.* zachowanie *n.*, utrzymanie *n.*, utrwalenie *n.*

Erha'ltungskosten, *spl.* koszta *pl.* utrzymania.

Erha'ltungsmittel, *spl.* środki *pl.* utrzymania.

Erha'ltungstrieb, *sm.* -(e)s, instynkt zachowawczy.

Erha'ndeln, *va.* handłem, przez handeł zebrać grosza; eine Ware — wytargować, nabyć towar.

Erhä'ngen, *va.* i sich — *vr.* powiesić (się).

Erhä'ngung, *sf.* powieszenie *n.*

Erha'rten, *vn.* (s.) stwardnieć.

Erhä'rten, *va.* 1) czynić twardem; 2) stwierdzać, dowieść; eidlich — stwierdzić przysięgą.

Erha'schen, *va.* schwytać, złapać.

Erhe'ben, erhob, habe erhoben, I. *va.* 1) podnieść; er erhob die Hände gen Himmel podniósł, wzniósł ręce ku niebu; bis in den Himmel j—n — wynosić kogo pod niebiosa, wychwalać; die Stimme — podnieść głos, odzywać się; głos silniej natężać; zabierać głos; die Fahne der Empörung — podnieść, wszczynać bunt; eine Klage gegen j—n — wnieść skargę przeciwko komu; 2) wynieść; j—n zu hohen Würden, in den Adelsstand — wynieść kogo do wysokich godności, do szlachectwa; 3) durch dunkle Farben werden die lebhaften noch mehr erhoben przez ciemne kolory bardziej się podnoszą jasne, uwydatniają się; 4) eine Summe — podnieść, odebrać sumę; Steuern — pobierać podatki; 5) gerichtlich — sądownie dochodzić, stwierdzić; II. sich — *vr.* podnieść się, powstać; sich von der Erde — podnieść się, powstać z ziemi; es erhob sich ein Sturm burza powstała, zerwała się; 2) wznosić się; er hat sich über alle Mitbewerber erhoben wzniósł się nad wszystkich współzawodników, przewyższył ich; sich wider j—n — powstać przeciw komu, zbuntować się; 3) wynosić się, wywyższać się.

Erhe'blich, *adi.* ważny, na uwagę zasługujący.

Erhe'blichkeit, *sf.* ważność *f.*, znaczność *f.*

Erhe'bung, *sf. pl.* -en, 1) podniesienie *n.*, wzniesienie *n.* wyniesienie *n.*; powstanie *n.*; — der Steuern pobór *m.* podatków; 2) dochodzenie *n.*, śledztwo *n.*; -en pflegen zasięgać informacyi, dochodzić, śledzić.

Erhe'bungsprotokoll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wywód *m.* poszukiwania.

Erhei'raten, *va.* żeniaczką nabyć, dostać, zyskać co.

Erhei'schen, *va.* żądać.

Erhei'tern, *va.* sich — *vr.* rozweselić kogo, się.

Erhei'terung, *sf. pl.* -en, rozweselenie *n.*, wypogodzenie *n.*

Erhei'zung, *sf. pl.* -en, opalanie *n.*, ogrzanie *n.*

Erhei'zen, *va.* opalić, ogrzać.

Erhe'llen, I. *va.* rozjaśnić, wyjaśnić co; den Zucker — cukier oczyścić zupełnie; II. *vn. imprs.* daraus erhellt, daß . . . z tego się jasno okazuje, wynika, że . . .

Erheu'cheln, *va.* obłudą, obłudnem udawaniem co uzyskać; obłudnie co udawać; erheuchelte Freundschaft udana (obłudnie) przyjaźń.

Erhi'tzen, I. *va.* rozgrzać; Eisen — rozgrzać, rozpalić żelazo; dieses Getränk erhitzt zu sehr das Blut ten trunek zanadto krew rozpala; erhitzende Getränke trunki rozpalające, gorące; II. sich — *vr.* rozpalić się, wpaść w zapał, zegrzać się.

Erhö'hen, I. *va.* 1) podwyższyć; der Erfolg erhöhte seinen Mut powodzenie podniosło jego odwagę; 2) j—n aus niedrigem Stande — wydobyć kogo ze stanu nizkiego; die Schnelligkeit — przyspieszyć; erhöhter Puls puls przyspieszony, prędki; erhöhte Lebenskraft wzmocniona, zwiększona siła żywotna; 3) j—n über Verdienst — wychwalać kogo ponad zasługi; eine Farbe — kolor podnieść, jaśniejszym uczynić; II. sich — *vr.*; wer sich erhöhet, wird erniedrigt werden kto się podwyższa (wywyższa), poniżon będzie.

Erhö'hung, *sf. pl.* -en, podwyższenie *n.*; wzniesienie *n.*; wywyższenie *n.*

Erho'len, sich — *vr.* powrócić do dawnego stanu; sich von einer Krankheit — po chorobie przyjść do siebie, do sił; sich nach der Arbeit — wypoczywać, wypocząć po pracy; sich vom Verlust — powetować stratę; nach diesem Unglück konnte er sich nicht mehr — po tem nieszczęściu już się podźwignąć nie mógł; sich vom Schrecken — ochłonąć ze strachu; diese Pflanze wird sich nicht mehr — roślina ta nie przyjdzie więcej do siebie.

Erho'lung, *sf. pl.* -en, wypoczynek *m.*, wytchnienie *n.*, wywczas *m.*, rozrywka *f.*; zur — dla wypoczynku, dla rozrywki.

Erho'lungsbedürftig, *adi.* mający potrzebę wypoczynku.

Erho'lungsreise, *sf. pl.* -n, podróż *f.* dla wypoczynku.

Erhö'ren, *va.* j—n albo j—s Bitte — wysłuchać kogo, prośbę.

Erhö'rung, *sf. pl.* -en, wysłuchanie *n.*

E'rika, *sf. pl.* -ken, eryka *f.* (bot.).

Eri'nnerlich, *adi.* na pamięć przychodzący, dający się przypomnieć; das ist mir — przypominam sobie, mam to w pamięci.

Eri'nnern, I. *va.* 1) j—n an etwas — przypominać komu co; dieses Gedicht erinnert an eine Schiller'sche Ballade wiersz ten przypomina balladę Schillera; 2) etw. — wspomnieć, nadmienić co; im Vorbeigehen will ich —, daß . . . nawiasowo wspomnę, że . . .; II. sich — *vr.*; einer Sache, j—s, an etw., an j—n sich — przypominać sobie kogo, co; so viel ich mich erinnere o ile sobie przypominam; ich erinnere mich, es gehört zu haben przypominam sobie, żem o tem słyszał.

Eri'nnerung, *sf. pl.* -en, 1) przypominanie *n.*, wspomnienie; — an bessere Zeiten wspomnienie, pamięć lepszych czasów; sich bei j—m in — bringen przypomnieć się komu; j—m etw. in — bringen przypomnieć komu co, przywieść mu na pamięć; aus der — kommen wypaść z pamięci; zur — an . . . na pamiątkę po . . .; 2) przestroga *f.*, upomnienie *n.*, uwaga *f.*

Eri'nnerungskraft, *sf. pl.* -kräfte i -vermögen, *sn.* -s, władza *f.* przypominania; pamięć *f.*

Eri'nnerungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, pamiątka *f.*

Eri'nnye, *sf. pl.* -n, erynia *f.*, bogni *f.* zemsty.

Erja'gen, *va.* 1) upolować, dogonić; uszczuć; 2) dochrapać się czego.

Erka'lten, *vn.* (s.) oziębnąć, ostygnąć; erkaltete Liebe miłość ostygła, zagasła.

Erka'ltung, *sf. pl.* -en, ostygnięcie *n.*, oziębnięcie *n.*

Erkä'lten, *va.* oziębić, ostudzić co; sich — *vr.* zaziębić się.

Erkä'ltung, *sf. pl.* -en, zaziębienie *n.*

Erkä'mpfen, *va.* wywalczyć co, dorobić się czego.

Erkau'fen, *va.* 1) kupić co; etw. nicht — können nie módz się czego dokupić; 2) etw. mit etw. — odkupić, wykupić; 3) przekupić, zapłacić; erkaufter Lobredner chwalca najęty.

Erkau'fung, *sf.* dokupienie *n.*, wykupienie *n.*; przekupienie *n.*

Erkäu'flich, *adi.* dający się kupić; przedajny.

Erke'nnbar, *adi.* łatwy do poznania, znaczny, wyraźny.

Erke'nnbarkeit, *sf.* łatwość *f.* poznania.

Erke'nnen, erkannte, habe erkannt, I. *va.* poznać; rozpoznawać; ich habe ihn an der Stimme erkannt poznałem go po głosie; den Löwen erkennt man an den Klauen znać lwa z pazura; 2) uznać, przyznać; sich für schuldig — przyznać się do winy; j—n als König, als seinen Sohn — uznać kogo za króla, za syna; ich erkenne

meinen Fehler uznaję błąd swój; 3) er gab seine Kränkung nicht zu — nie dał poznać po sobie zmartwienia; 4) ein Weib — mieć do czynienia z kobietą, poznać kobietę (styl biblijny); 5) zawyrokować co, wyrokiem nakazać, postanowić; über etw. albo in etw. — *vn.* wyrokować w jakiej sprawie; das Gericht hat auf Ehescheidung erkannt sąd zawyrokował rozwód; auf Todesstrafe — skazać na śmierć; II. sich — *vr.* poznać się, rozpoznać się; sich zu — suchen starać się poznać siebie samego; sich nicht zu — geben zachowywać incognito, nie odsłaniać przyłbicy.

Erke'nntlich, *adi.* wdzięczny.

Erke'nntlichkeit, *sf.* wdzięczność *f.*

Erke'nntnis, *sf.* 1) poznanie *n.*, zur — seines Fehlers kommen poznać swój błąd; 2) pojęcie *n.*, zrozumienie *n.*; — des Wesens der Seele zrozumienie, pojęcie istoty duszy; 3) uznanie *n.*; — des Irrtums uznanie błędu, przyznanie się do błędu.

Erke'nntnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, wyrok *m.*, orzeczenie *n.*

Erke'nntnisgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, powód *m.*, zasada *f.*, rozpoznawania.

Erke'nntnisvermögen, *sn.* -s, władza poznawcza, poznawania, inteligencya *f.*

Erke'nnung, *sf.* poznanie *n.*

Erke'nnungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak rozpoznawczy.

E'rker, *sm.* -s, *pl.* —, wykusz *m.*; ganek *m.*, balkon kryty, zamknięty; daszek wysunięty, wystawa *f.*; -zimmer pokój z wykuszem.

Erkie'sen, erkor, habe erkoren, I. *va.* wybrać; II. **erkoren**, *pp.* i *adi.* wybrany.

Erkie'sung, *sf.* *pl.* -en, wybranie *n.*, wybór *m.*

Erklär'bar, *adi.* dający się wytłómaczyć, wyjaśnić, pojąć.

Erklä'ren, I. *va.* 1) wytłómaczyć, objaśnić; ich kann mir sein Betragen nicht — nie mogę sobie wytłómaczyć, nie rozumiem jego zachowania się; ein Werk, einen Autor — objaśniać dzieło, autora; 2) oświadczyć; j—m seine Liebe — oświadczyć komu swoją miłość; j—n zu seinem Nachfolger — ogłosić kogo swoim następcą, mianować, ustanowić kogo swoim zastępca; den Krieg — wypowiedzieć wojnę; 3) uznać (przez oświadczenie); für schuldig — uznać winnym; j—n für einen Verräter — uznać kogo za zdrajcę, zdrajcą; II. sich — *vr.* deklarować się, oświadczyć się; ich bat ihn, sich näher zu — prosiłem, by jaśniej, bliżej się oświadczył, wypowiedział swoją myśl; sich für j—n, für etw., gegen j—n, gegen etw., über etw. — oświadczyć się za kim, czem, przeciw komu, czemu, o czem, względem czego; sich (einem Mädchen) — oświadczyć się (pannie), prosić o rękę; III. **erklärt**, *pp.* i *adi.* deklarowany; — Feind deklarowany, otwarty nieprzyjaciel.

Erklä'rung, *sf.* *pl.* -en, wytłómaczenie *n.*, objaśnienie *n.*; wyjaśnienie *n.*, oświadczenie *n.*

Erkle'cklich, *adi.* 1) dostateczny; 2) znaczny.

Erkle'ttern, *va.* wdrapać się na wierzch czego.

Erkli'mmen, *va.* erklomm, habe erklommen, eine Mauer — wydrapać się na mur.

Erkli'ngen, *vn.* erklang, bin erklungen, zabrzmieć; das Haus erklang von seiner Stimme po całym domu rozlegał się głos jego; die Gläser erklangen zadzwoniły kieliszki.

Erkra'nken, *vn.* (ſ.) zachorować, zaniemódz.

Erkra'nkung, *sf.* *pl.* -en, choroba *f.*

Erkrie'chen, *va.* erkroch, habe erkrochen, einen Berg — wygramolić się, wydrapać się na szczyt góry; j—s Gunst — czołganiem, płaszczeniem się pozyskać czyją przychylność.

Erkü'hlen, I. *va.* ochłodzić, wychłodzić co; II. *vn.* (ſ.) i sich — *vr.* ochłodnąć; zaziębić się.

Erkü'hnen, sich — *vr.* ośmielić się, odważyć się; wenn sich j—d dessen erkühnte gdyby się kto na to odważył.

Erku'nden, *va.* etw. — dowiedzieć się, wywiedzieć się o czem.

Erku'ndigen, sich — *vr.* sich nach etw., nach j—m — wywiadywać się, dowiadywać się o czem, o kim; bei j—m nach etw. sich — dowiadywać się u kogo, od kogo, o czem.

Erku'ndigung, *sf.* *pl.* -en, dowiadywanie *n.* się, wywiadywanie *n.* się; -en einziehen über etw. wiadomości zasięgać o czem.

Erkü'nsteln, I. *va.* afektować, przesadzać w czem, udawać co; II. **erkünstelt**, *pp.* i *adi.* afektowany, udany; -e Traurigkeit udany smutek; -e Miene przybrane miny; -e Schönheit piękność wymuszona, nienaturalna.

Erkü'ren, *va.* erkor, habe erkoren, ob. Erkiesen.

Er'laf, *sf.* Erlawa *f.* (rzeka).

Erla'hmen, *vn.* (ſ.) 1) okulawieć, okuleć; 2) seine Kräfte — siły jego słabną, zmniejszają się.

Erla'ngbar, *adi.* i *adv.* do nabycia, osiągnięcia.

Erla'ngbarkeit, *sf.* możność *f.* nabycia, osiągnięcia.

Erla'ß, *sm.* -sses, *pl.* Erlässe, 1) odpuszczenie *n.*, uwolnienie *n.* od czego; — der Strafe uwolnienie od kary; 2) rozkaz *m.*; ogłoszenie *n.*, reskrypt *m.*; orędzie *n.*, proklamacya *f.*

Erla'ssen, *va.* erlasse, erlässest, erlässt, erließ, habe erlassen, 1) einen Befehl — wydać rozkaz; 2) uwolnić kogo od czego; j—m eine Schuld — uwolnić kogo od długu; j—m die Strafe — darować komu karę; 3) j—m seine Sünden — odpuścić komu grzechy.

Erla'ssung, *sf.* *pl.* -en, wydanie *n.*; odpuszczenie *n.*, darowanie *n.*

Er'lau, *sn.* Jager *m.*

Erlau'ben, *va.* pozwalać, dozwolić; ich erlaube Ihnen es zu tun pozwalam panu to

zrobić; wenn es die Gesundheit erlaubt jeżeli zdrowie pozwala; sich zu viel — zanadto sobie pozwalać; **erlaubt**, *pp.* i *adi.* dozwolony; es ist —, es ist nicht —, wolno, nie wolno.

Erlä'ßlich, *adi.* mogący być darowanym, odpuszczonym, zaniechanym.

Erlau'bnis, *sf.* pozwolenie *n.*; er hat keine — dazu nie ma na to pozwolenia; die — bekommen, geben, erteilen dostać, dać pozwolenie; mit — (zu sagen) za pozwoleniem.

Erlau'bnisſchein, *sm.* -(e)s, *spl.* -e, pozwolenie *n.* na piśmie; licencya *f.*

Erlau'cht, *adi.* dostojny, przesławny, przezacny; der -e Fürſt dostojny książę.

Erlau'cht, *sf. pl.* -en, dostojność *f.*; Seine — der Kardinal Jego dostojność kardynał.

Erlau'ern, *va.* einen günſtigen Augenblick — upatrzyć chwilę, porę dogodną; eine Maus — uczatować mysz.

Erlau'fen, *va.* erlaufe, erläufſt, erläuft, erlief, habe erlaufen; j—n — dopędzić, dobiedz, dogonić kogo; einen zeitigen Dieb erläuft ein hinkender Scherge dojrzałego złodzieja dogna chudy pacholek; zdobyć co bieganiem.

Erlau'ſchen, *va.* podsłuchać.

Erläu'tern, *va.* wyjaśniać, objaśniać; interpretować.

Erläu'terung, *sf. pl.* -en, objaśnienie *n.*, komentarz *m.*

E'rle, *sf. pl.* -n, olsza *f.* olcha *f.*

Erle'ben, *va.* dożyć, doczekać się czego za życia; ich möchte es noch — chciałbym się tego jeszcze doczekać; er wird den Morgen nicht — nie dożyje do rana, nie doczeka rana; Freude an ſeinen Kindern — doczekać się pociechy z dzieci; ſolche Zeiten habe ich noch nicht erlebt takich czasów jeszcze nie pamiętam.

Erle'bnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -e. zdarzenie *n.*, którego było się świadkiem; przygoda *f.*

Erle'digen, I. *va.* 1) j—n (von) einer Sache — uwolnić kogo od czego; 2) etw. — ukończyć co; ein Geſchäft — załatwić interes; einen Streit — zagodzić spór; II. **erledigt**, *pp.* i *adi.* ogołocony z posiadacza; -te Amt, -te Stelle wakujący, nie zajęty, nie obsadzony urząd, posada.

Erle'digung, *sf. pl.* -en, 1) uwolnienie *n.*; załatwienie *n.*, zakończenie *n.*; 2) wakans *m.*

Erle'gen, *va.* 1) eine Geldſumme — złożyć, zapłacić sumę pieniężną; 2) położyć; Wild — ubić zwierzynę; den Gegner im Duell — zabić przeciwnika w pojedynku.

Erle'gung, *sf. pl.* -en, złożenie *n.*; zapłata *f.*; ubicie *n.*, zabicie *n.*

Erlei'chtern, I. *va.* 1) czynić lżejszem; das Schiff — z okrętu ująć ciężaru; j—m etw. — ułatwić co komu; 2) ulżyć czego komu; j—s Schmerz, Not — ulżyć komu boleści, nędzy; j—n des Grames — ulżyć komu zmartwienia; II. ſich — *vr.* ułatwić, ulżyć sobie; uwolnić się; ſich ſein Herz, ſein Gewiſſen — ulżyć sobie na sercu, na sumieniu.

Erlei'chterung, *sf. pl.* -en, ulżenie *n.*, ujęcie *n.* ciężaru; ułatwienie *n.*; ulga *f.*; das gewährt — to ulgę przynosi.

Erlei'den, *va.* erleide, erleideſt, erleidet, erlitt, habe erlitten, 1) Veränderungen — doznać, doświadczyć zmian, uledz zmianom; Unglück — doznać nieszczęścia; 2) Schaden, Niederlage — ponieść szkodę, klęskę; Strafe — ponieść karę; 3) znosić co cierpliwie.

E'rlen, *adi.* olchowy, olszowy.

E'rlenblattkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, krycin olszowy.

E'rlenbruch, *sn.* Olszowe Błoto.

E'rlenholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo olchowe, olszyna *f.*, olsza *f.*

E'rlenkönig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, król *m.* olch.

E'rlenwald, *sm.* -(e)s, olszyna *f.* (las), las olchowy.

Erle'rnen, *va.* nauczyć się czego.

Erle'rnung, *sf.* nauczenie *n.* się, nauka *f.*

Erleu'chten, *va.* oświecić; erleuchteter Kopf światła głowa, światły człowiek.

Erleu'chtung, *sf.* oświecenie *n.*, oświetlenie *n.*

Erlie'gen, *vn.* erlag, bin erlegen, 1) unter der Laſt — upadać, uledz pod ciężarem; dem Schmerze — uledz cierpieniu; 2) auf der Poſt — für dich Briefe na poczcie są, leżą dla ciebie listy.

Erli'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, chytrzyca drybacz *m.* (ryba).

E'rlkönig, *sm.* ob. Erlenkönig.

Erlö's, *sm.* -ſes ,dochód *m.*, targ *m.*

Erlö'ſchen, erlöſche, erliſcheſt, erliſcht, erloſch, bin erloſchen, I. *vn.* 1) zgnasnąć, wygasnąć; ſeine Begeiſterung iſt erloſchen zgasł jego zapał; erloſchenes Geſchlecht wygasły ród; 2) er wird bald — zgaśnie, umrze wkrótce; der Tag erliſcht dzień gaśnie, niknie, kończy się; die Firma iſt erloſchen firma istnieć przestała; das Privilegium iſt erloſchen przywilej ustał, zgasł; 3) dieſe Farben werden raſch — kolory te rychło zblakują, spełzną.

Erlö'ſchung, *sf.* zgaśnienie *n.*, wygaszanie *n.*

Erlö'ſen, *va.* 1) wykupić; 2) aus dem Gefängniſſe — wybawić z więzienia; 3) odkupić; Chriſtus hat die Menſchen erlöſet Chrystus odkupił, zbawił ludzi.

Erlö'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, odkupiciel *m.*, zbawiciel *m.*, zbawca *m.*

Erlö'ſerorden, *sm.* -s, *pl.* —, order *m.* Zbawiciela.

Erlö'ſung, *sf.* wykup *m.*; wybawienie *n.*, zbawienie *n.*, odkupienie *n.*; -ſtunde, *sf.* godzina *f.* wybawienia.

Erlü'gen, *va.* erlog, habe erlogen, sklamać, zmyślić.

Ermä'chtigen, *va.* j—n zu etw. — upoważnić, upełnomocnić, umocować kogo do czego.

Ermä'chtigung, *sf. pl.* -en, upoważnienie *n.*, pełnomocnictwo *n.*

Ermä'chtigungsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo upoważniające, upełnomocniające, pełnomocnictwo *n.*

Erma'hnen, *va.* 1) j—n zu etw. — upominać kogo ku czemu, zachęcać do czego; 2) j—n — napominać kogo, strofować o co.

Erma'hnung, *sf. pl.* -en, napominanie *n.*, zachęcenie *n.*; upomnienie *n.*, nagana *f.*

Erma'ngeln, *vn.* (h.) 1) j—m ermangelt etw. zbywa komu na czem, nie dostaje, nie starczy mu; *vimprs.* es ermangelt mir an Geld zbywa mi na pieniądzach; ich werde es an meinem Fleiße nicht — laſſen na pilności mojej zbywać nie będzie; 2) omieszkać, zaniedbać; ich werde nicht — mich einzufinden nie omieszkam stawić się; 3) es an der ſchuldigen Ehrerbietung gegen j—n — laſſen nie mieć winnego respektu, uszanowania dla kogo.

Erma'ng(e)lung, *sf.* brak *m.*, niedostatek *m.*; in — von etw. Beſſerem, eines Beſſeren w braku lepszego.

Erma'nnen, I. *va.* j—n — dodać komu serca, odwagi; II. ſich — *vr.* nabrać odwagi, powziąć męskie postanowienie; — Sie ſich! odwagi! nie bądź pan babą!

Ermä'ßigen, *va.* umiarkować, zmniejszyć, obniżyć.

Ermä'ßigung, *sf. pl.* -en, zmniejszenie *n.*, obniżenie *n.*, zniżenie *n.*, zniżka *f.*

Erma'tten, I. *va.* i ſich — *vr.* zmęczyć, zmordować, zmorzyć kogo; zmęczyć się, zmorzyć się; II. *vn.* (f.) osłabnąć, zmordować się, zmęczyć się.

Erma'ttung, *sf. pl.* -en, zmęczenie *n.*, zmordowanie *n.*, osłabienie *n.*

Er'meland, *sn.* Warmia *f.*; Ermländer *sm.* Warmińczyk; ermländiſch *adi.* warmiński; Biſchof von Ermeland biskup warmiński.

Erme'ſſen, *va.* ermeſſe, ermiſſeſt (ermißt), ermißt, ermaß, habe ermeſſen, 1) wymierzyć; 2) wnosić z czego, wyrozumieć, miarkować; pojąć; das läßt ſich leicht — to łatwo wyrozumieć, pojąć; 3) zastanawiać się nad czem, rozważać, wziąć pod rozwagę; sądzić, mniemać, uważać; ich gebe dir zu — zostawiam to twej ocenie; weź pod rozwagę.

Erme'ſſen, *sn.* -s, zdanie *n.*, sąd *m.*, ocenienie *n.*

Erme'ßlich, *adi.* wymierzalny.

Ermi'tteln, *va.* wykryć, wynaleźć, wyśledzić.

Ermi'tt(e)lung, *sf. pl.* -en, wykrycie *n.*, wyśledzenie *n.*, dochodzenie *n.*

Ermö'glichen, *va.* umożliwić; ułatwić.

Ermo'rden, *va.* zamordować.

Ermo'rdung, *sf. pl.* -en, zamordowanie *n.*, zabicie *n.*, zabójstwo *n.*

Ermü'den, I. *va.* i ſich — *vr.* (z)męczyć kogo, zmordować, znużyć, trudzić; zmęczyć się; eine -de Arbeit robota męcząca, trudząca; j—n mit einer Erzählung — znużyć kogo opowiadaniem; II. *vn.* (f.) zmęczyć się, zmorzyć się; die Pferde ſind ſehr ermüdet konie bardzo się zmorzyły.

Ermü'dung, *sf. pl.* -en, znużenie *n.*, zmęczenie *n.*, zmordowanie *n.*

Ermu'ntern, I. *va.* zachęcać do czego; II. ſich — *vr.*; (ſich) aus dem Schlafe — obudzić (się), ocucić (się); orzeźwić (się).

Ermu'nterung, *sf.* zachęta *f.*, ocucenie *n.*, otrzeźwienie *n.*

Ermu'tigen, *va.* i ſich — *vr.*; j—n — zagrzewać kogo, dodawać odwagi; ſich — otuchy serca nabrać.

Ernä'hren, I. *va.* żywić; utrzymywać; Friede ernährt, Unfriede verzehrt pokój żywi, wojna niszczy; II. ſich — *vr.* żywić się; davon kann ich mich nicht — z tego żyć nie mogę; ſich durch Hände Arbeit — utrzymywać się z pracy rąk.

Ernä'hrer, *sm.* -s, *pl.* —; (-in *sf.*, *pl.* -innen,) karmiciel *m.* żywiciel *m.*; (-lka *f.*, -lka *f.*).

Ernä'hrung, *sf. pl.* -en, żywienie *n.*, karmienie *n.*, wyżywienie *n.*, odżywienie *n.*

Erne'nnen, *va.* ernannte, habe ernannt, mianować kogo czem; j—n zu ſeinem Erben — mianować, ustanowić kogo swym dziedzicem.

Erne'nnung, *sf. pl.* -en, mianowanie *n.*, nominacya *f.*; — zum Erben ustanowienie *n.* dziedzicem, -ca.

Erne'nnungsrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* mianowania, nominacyi.

Erne'nnungsurkunde, *sf. pl.* -n, patent nominacyjny.

Erneu'(e)rer, *sm.* -s, *pl.* —, odnowiciel *m.*, wskrzesiciel *m.*; nowator *m.*

Erneu'e(r)n, I. *va.* 1) odnowić, wznowić; das Andenken einer Sache — wznowić pamięć czego; die Freundſchaft — odnowić przyjaźń; den Schmerz — ponawiać, wzbudzać na nowo boleść; 2) ſeine Gelübde — powtórnie ślubować; 3) odświeżać; die Möbel — odnowić meble; 4) den Krieg — wojnę wznowić, na nowo rozpocząć; II. ſich — *vr.* odnowić się, ponowić się, wzbadzać się, wszcząć się na nowo; ſein Schmerz, ſeine Wunde erneut ſich ból, rana jego odnawia się.

Erneu'erung, *sf. pl.* -en, odnowienie *n.*, odnowa *f.*, ponowienie *n.*, wznowienie *n.*

Ernie'drigen i erniedern, I. *va.* 1) zniżyć; 2) poniżać, upokarzać, upadlać; das erniedrigt dich nicht to cię nie upadla; j—n in der Achtung anderer — poniżać kogo w poważaniu drugich; II. ſich — *vr.* poniżać się, uniżać się; Chriſtus hat ſich ſelbſt erniedrigt Chrystus sam się uniżył; erniedrige dich nicht ſo ſehr vor ihm nie upadlaj się tak przed nim.

Ernie'drigung, *sf. pl.* -en, zniżenie *n.*; poniżenie *n.* (się), upadlanie *n.* (się).

Ernſt, *sm.* -(e)s, 1) powaga *f.*, poważność *f.*, stateczność

f. — thront auf ſeiner Stirn na jego czole maluje się powaga; 2) iſt das dein —? szczerze, seryo to mówisz? czy do prawdy? im — szczerze mówię, do prawdy, bez żartu; im vollen — bez najmniejszego żartu; es war bitterer — rzecz była bardzo poważna; nie było (najmniejszego) żartu; es iſt mein voller — mówię szczerze, bez najmniejszego żartu; das iſt wohl nicht Ihr —? pan tego przecież na seryo nie mówi? 3) mit — arbeiten szczerze pracować; er zeigt bei der Arbeit keinen rechten — nie pokazuje przy robocie szczerej chęci; 4) surowość *f.*; er wußte — mit Freundlichkeit zu vereinen umiał połączyć powagę z uprzejmością; der — des Lebens ciężkość, trudy życia.

Ernſt, *sm.* Ernest.

E'rnſt(haft), *adi.* i *adv.* poważny, (-nie); ein -es Geſicht machen przybrać poważną minę; surowy, (-wo); etw. — betreiben szczerze, chętnie, poważnie się czem zajmować.

E'rnſthaftigkeit, *sf.* poważność *f.*

E'rnſtlich, *adi.* 1) poważny, nie na żarty; -e Krankheit poważna choroba; 2) szczery, rzeczywisty, prawdziwy, nie udany; mit -em Fleiße etw. betreiben ze szczerą pilnością czem się zajmować; ich meine es — szczerze to mówię, nie żartuję; nicht — meinen żartować, nie mówić na seryo.

E'rnte, *sf. pl.* -n, żniwo *n.*; zbiór *m.*; — halten odbywać żniwo, żniwo zbierać; die Zeit vor der — przednowek *m.*

E'rntefeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, wyżynki *pl.*, okrężne *n.*, wieńczyny *pl.*, dożynki *pl.*

E'rntelied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń *f.* żniwiarzy, żniwiarska.

E'rntemonat, *sm.* -(e)s, sierpień (miesiąc) *m.*

E'rnten, *va.* zbierać, sprzątać; Lorbeeren — zbierać wawrzyny; wer — will muß ſäen bez pracy niema kołaczy; wie man ſäet, ſo wird man — jak sobie kto pościele, tak się wyspi; die Früchte ſeiner Arbeit — zbierać owoce swej pracy; Freuden — doczekać się pociechy.

E'rntewetter, *sn.* -s, pogoda żniwom dogodna.

E'rntezeit, *sf.* czas *m.* żniwa.

Ernü'chtern, I. *va.* otrzeźwić, ocucać kogo; odjąć komu złudzenie; II. ſich — *vr.* otrzeźwieć.

Ernü'chterung, *sf.* ocucenie *n.*, otrzeźwienie *n.*

Ero'berer, *sm.* -s, *pl.* —, zdobywca *m.*

Ero'bern, *va.* zdobyć; ein Land — podbić, zawojować kraj; Waffen — broń zabrać; ſie erobert alle Herzen podbija serca wszystkich.

Ero'berung, *sf. pl.* -en, zdobywanie *n.*, podbijanie *n.*; podbój *m.*, zdobycz *f.*; bei j—m eine — machen zniewolić sobie kogo, podobać mu się; ſie geht auf -en aus chce wszystkich podbić, chce się podobać.

Ero'berungskrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna *f.* dla zaborów, zaborcza.

Ero'berungsſucht, *sf.* mania zaborcza, chęć *f.* zdobywania.

Ero'berungsſüchtig, *adi.* chciwy podbojów.

Erö'ffnen, I. *va.* 1) otworzyć; eine Handlung — otworzyć handel, sklep; Kredit — udzielić kredytu; j—m ſein Haus — otworzyć dom komu, przypuścić kogo do towarzystwa; 2) rozpoczynać, zagaić; den Ball — tańce rozpocząć; 3) objawiać, oświadczać; j—m ſeine Meinung, ſein Herz — objawić komu swoje zdanie, wynurzyć serce; die Subſkription — ogłosić subskrypcyę; II. ſich — *vr.* 1) otwierać się; die Tür eröffnete ſich drzwi się otworzyły; 2) odkrywać się, zwierzać się; 3) ukazywać się; unſeren Augen eröffnete ſich eine reizende Gegend oczom naszym ukazała się powabna okolica.

Erö'ffnung, *sf. pl.* -en, otwarcie *n.*; zawiadomienie *n.*; zagajenie *n.*; — eines Kurſes otwarcie upadłości; j—m eine — machen udzielić komu nowinę.

Erö'ffnungsfeierlichkeit, *sf. pl.* -en, uroczystość *f.* otwarcia, inauguracyjna.

Erö'ffnungsrede, *sf. pl.* -n, mowa inauguracyjna, zagajenie *n.*

Erö'ffnungsſitzung, *sf. pl.* -en, posiedzenie wstępne, zagajające.

Erö'rtern, *va.* roztrząsać, rozbierać, dyskutować.

Erö'rterung, *sf.* roztrząsanie *n.*, rozpoznanie *n.*, dyskusya *f.*

Ero'tik, *sf.* erotyka *f.*

Ero'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, erotyk *m.*

Erotomanie', *sf.* szał miłosny, erotomania *f.*

Ero'tiſch, *adi.* miłosny, erotyczny.

Erpi'cht, *adi.* żądny, pragnący, chciwy czego; aufs Geld — żądny pieniędzy,.

Erpre'ſſen, *va.* 1) wycisnąć co z czego; 2) j—m etw. — wymusić, wymódz co na kim.

Erpre'ſſung, *sf. pl.* -en, wymuszenie *n.*

Erpre'ſſer, *sm.* -s, *pl.* —, szantażysta *m.*

Erpre'ſſungsverſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szantaż *m.*

Erpro'ben, I. *va.* 1) wypróbować; ſeine Kräfte — wypróbować swoje siły; 2) ich habe es erprobt doświadczyłem tego, przekonałem się o tem; erprobte Rechtſchaffenheit doświadczona, wypróbowana uczciwość; II. ſich — *vr.* 1) doświadczać się; 2) ein wahrer Freund erprobt ſich im Unglück przyjaciel prawdziwy daje się poznać w nieszczęściu.

Erqui'cken, I. *va.* pokrzepić, posilić; einen Hungrigen mit Speiſe — posilić głodnego pokarmem; II. ſich — *vr.* pokrzepić się, posilić się.

Erqui'cklich, *adi.* pokrzepiający, posilający.

Erqui'ckung, *sf. pl.* -en, pokrzepienie *n.*, posiłek *m.*

Erra'ten, *va.* errate, errätſt, errät, erriet, habe erraten, zgadnąć, odgadnąć; ein Rätſel

— odgadnąć, rozwiązać zagadkę; j—s Gedanken — odgadnąć czyje myśli.

Erre'gbar, *adi.* wrażliwy, drażliwy.

Erre'gbarkeit, *sf.* wrażliwość *f.*, drażliwość *f.*

Erre'gen, *va.* 1) wzniecić; 2) j—n — (z)irytować kogo; 3) wzbudzić; Bewunderung — wzbudzać podziwienie; Mitleid — wzbudzać litość; Anſtoß — dać powód do zgorszenia, wywołać zgorszenie; den Appetit — pobudzić apetyt.

Erre'ger, *sm.* -s, *pl.* —, sprawca *m.*, podburzyciel *m.*; bodziec *m.* (med.); podniecarka *f.* (elek.).

Erre'gtheit, *sf.* = Aufgeregtheit.

Erre'gung, *sf. pl.* -en, wzniecenie *n.*, wzruszenie *n.*; pobudzenie *n.*, wzbudzenie *n.*; — des Stromes wzbudzenie wytworzenie *n.* prądu (elek.).

Errei'chbar, *adi.* dościgły, dostępny.

Errei'chbarkeit, *sf.* dostępność *f.*

Errei'chen, *va.* 1) dosięgnąć; die Decke — dosięgnąć (do) pułapu; j—n — dogonić kogo; 2) osiągnąć; ſeinen Zweck — dopiąć celu; ein hohes Alter — dojść do późnej starości; 3) dostać się dokąd, zajść, zapłynąć; die Stadt — dojść, dostać się do miasta; den Meiſter — dorównać, zrównać mistrzowi.

Errei'ten, *va.* erritt, habe erritten, 1) j—n — dogonić kogo konno; 2) zarabiać jazdą konną; den Preis — wygrać nagrodę na wyścigach konnych.

Erre'tten, *va.* wyratować; j—n vom Tode — uratować kogo od śmierci, ocalić komu życie.

Erre'tter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.*, *pl.* -innen) wybawca *n.*, zbawca *f.*, (wybawicielka *f.*, zbawicielka *f.*).

Erri'chten, *va.* 1) założyć; ein Denkmal — wystawić, wznieść pomnik; 2) einen Vertrag — zawrzeć układ; eine Servitut — ustanowić służebność.

Erri'ngen, *va.* errang, habe errungen, osiągnąć co wskutek wielkich usiłowań lub walk; den Sieg — odnieść zwycięstwo; den Preis — wywalczyć, otrzymać nagrodę; ſich Ruhm — pozyskać sławę.

Errö'ten, *vn.* (ſ.) czerwienić się; zarumienić się, zaplonąć; davor, darüber brauchſt du nicht zu — tego nie potrzebujesz się wstydzić.

Erru'fen, *va.* errief, habe —; j—n — dowołać się kogo.

Erru'ngenſchaft, *sf. pl.* -en, nabycie *n.*, nabytek *m.*; zdobycz *f.*

Erru'ngenſchaftsgemeinſchaft, *sf.* spólność zarobkowa.

Erſa'tz, *sm.* -es, 1) wynagrodzenie *n.*, kompenzata *f.*; j—m einen — leiſten dać komu wynagrodzenie; als — erhalten dostać tytułem wynagrodzenia; 2) zadośćuczynienie *n.*, zwrot *m.*; j—n zum — des Schadens und der Koſten verurteilen skazać kogo na wynagrodzenie szkody i zwrot kosztów; zum -e für etw. w miejsce, w zamian za co; 3) nagroda *f.*; das iſt ein kleiner — für meine Mühe to mała nagroda za moje trudy.

Erſa'tzanſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, pretensya *f.* do odszkodowania.

Erſa'tzmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, zastępca *m.*

Erſa'tzgeſchworene(r), *sm.* -nen, *pl.* -nen, zastępca *m.* przysięgły.

Erſa'tzreſerve, *sf.* rezerwa uzupełniająca, posiłkowa.

Erſa'tzreſerviſt, *sm.* -en, *pl.* —, rezerwista uzupełniający, posiłkowy.

Erſa'tztruppen, *spl.* wojsko posiłkowe.

Erſa'tzwahl, *sf. pl.* -en, wybór uzupełniający.

Erſau'fen, *vn.* erſoff, bin erſoffen, 1) utonąć, zatonąć; in Laſtern erſoffen ſein być pogrążonym w nałogach; 2) der Acker, die Grube iſt erſoffen rola, kopalnia jest zatopioną, stoi pod wodą.

Erſäu'fen, I. *va.* 1) utopić; 2) zawodnić, wodą zalać; II. ſich — *vr.* utopić się.

Erſcha'chern, *va.* wyszachrować.

Erſcha'ffen, *va.* erſchuf, habe erſchaffen, stworzyć; sporządzić.

Erſcha'ffer, *sm.* -s, *pl.* —, (s)twórca *m.*

Erſcha'ffung, *sf.* (s)tworzenie *n.*; ſeit — der Welt od stworzenia świata.

Erſcha'llen, *vn.* erſcholl, bin erſchollen, zabrzmieć; der Saal erſcholl von lautem Gelächter głośny śmiech rozległ się po sali; es erſcholl ein Gerücht gruchnęła, rozeszła, rozgłosiła się wieść.

Erſchei'nen, *vn.* erſchien, bin erſchienen, 1) ukazać się, pokazać się; ein Geiſt iſt ihm im Traum erſchienen ukazał mu się we śnie duch; vor j—m — pokazać się komu, przyjść do kogo; er wagt es nicht vor mir zu — nie śmie mi się na oczy pokazać; 2) vor Gericht — stawić się w sądzie, przed sądem; 3) nadejść, zjawić się; endlich iſt der erwartete Tag erſchienen nareszcie nadszedł dzień oczekiwany; plötzlich erſchien er nagle się zjawił; 4) das Werk iſt ſoeben erſchienen dzieło właśnie wyszło (z druku); 5) mir erſcheint das unmöglich to mi się wydaje, zdaje niemożliwem.

Erſchei'nen, *sn.* -s, ukazanie *n.* się, zjawienie *n.*, pojawienie *n.* się, nadejście *n.*; — eines Buches wyjście *n.*, okazanie *n.* się z druku.

Erſchei'nung, *sf. pl.* -en, 1) ukazanie *n.* się, zjawienie *n.* się, wyjście *n.* na widok; in die — treten ukazać się; 2) zjawisko *n.*; das iſt eine ſeltene — to rzadkie zjawisko; ſie iſt eine liebliche — ma miłą powierzchowność, postać; an -en glauben wierzyć w zjawiska, w ukazywanie się duchów; 3) stawienie *n.* się w sądzie, stawiennictwo *n.*; 4) znamię *n.*, symptomat *m.*

Erſchie'ßen, erſchoß, habe erſchoſſen, I. *va.* zastrzelić; rozstrzelać (za karę); II. ſich — *vr.* zastrzelić się.

Erſchie'ßen, *sn.* -s, **Erſchie'ßung**, *sf.* zastrzelenie *n.*; rozstrzelanie *n.*

Erſchla'ffen, I. *va.* osłabić kogo, pozbawić sił, mocy; II. *vn.* (ſ.) zwolnieć, zwątleć, osłabnąć, stępieć, gnuśnieć; ſeine Kräfte erſchlaffen ſchon siły jego słabieją, wątleją już; der Menſch erſchlafft durch Untätigkeit człowiek w bezczynności gnuśnieje.

Erſchla'ffer, *sm.* -s, muszkul zwalniający bębenek w uchu.

Erſchla'ffung, *sf. pl.* -en, zwątlenie *n.*, bezsilność *f.*, obwisłość *f.*, niemoc *f.*

Erſchla'gen, *va.* erſchlägſt, erſchlägt, erſchlug, habe —, zabić, życia pozbawić.

Erſchlei'chen, *va.* erſchlich, habe erſchlichen, podstępnie wyłudzić, pozyskać, osiągnąć, dostać, podejść.

Erſchlei'chung, *sf. pl.* -en, podstępne wyłudzenie, podejście *n.*

Erſchlie'ßen, *va.* i ſich — *vr.* erſchloß, habe erſchloſſen, otworzyć (się).

Erſchmei'cheln, *va.* przez pochlebstwo co pozyskać, pochlebstwem wyłudzić.

Erſchna'ppen, *va.* ob. Aufſchnappen.

Erſchnü'ffeln, *va.* wywąchać, zwąchać.

Erſchö'pfen, I. *va.* wyczerpnąć, wyczerpać; einen Brunnen — wyczerpać studnię; die Kaſſa iſt erſchöpft kasa już wypróżniona, ogołocona z pieniędzy; meine Kräfte ſind ſchon erſchöpft siły moje już wycieńczone, już mi sił nie staje; j—s Geduld — wyczerpać czyją cierpliwość; ein Thema — kwestyę, temat wyczerpać, zbadać, roztrząsać dokładnie; das Feld — wycieńczać pole; II. ſich — *vr.* wyczerpać się, wysilić się, stracić siły.

Erſchö'pfung, *sf.* wyczerpanie *n.*, wycieńczenie *n.*

Erſchre'cken, I. *va.* przestraszyć, nastraszyć, zastraszyć kogo; II. erſchrecke, erſchrickſt, erſchrickt, erſchrak, bin, habe mich erſchrocken, *vn.* i ſich — *vr.* przestraszyć się czem, przelać się, zlać się; vor j—m, etw. — zlać się kogo, czego.

Erſchre'cken, *sn.* -s, przestrach *m.*, postrach *m.*

Erſchre'cklich, *adi.* ob. Schrecklich.

Erſchro'ckenheit, *sf.* przestrach *m.*

Erſchü'ttern, I. *va.* 1) trząść, zatrząść czem, wstrząsnąć co; der Donner erſchütterte das ganze Haus piorun wstrząsnął dom cały; das hat ſeinen Kredit erſchüttert to zachwiało jego kredytem; 2) dieſer Unglücksfall hat ihn gewaltig erſchüttert ten wypadek nieszczęśliwy strasznie go wzruszył; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* zatrząść się.

Erſchü'tterung, *sf. pl.* -en, wstrząśnienie *n.*

Erſchwa'tzen, *va.* gadaniem, bzdurzeniem co uzyskać.

Erſchwe'ren, I. *va.* j—m etw. — utrudniać co komu; II. **erſchwerend**, *ppr.* i *adi.* obciążający.

Erſchwe'rniß, *sf. pl.* -ſſe, **Erſchwe'rung**, *sf. pl.* -en, utrudnienie *n.*, trudność *f.*

Erſchwi'ndeln, *va.* wycyganić, wydurzyć.

Erſchwi'ngen, *va.* erſchwang, habe erſchwungen, 1) lotem doścignąć czego, dostać się dokąd; 2) osięgnąć co, dokazać czego przez wielkie usiłowania; 3) zdobyć się na co; er kann dieſe Ausgaben nicht — nie może nastarczyć na te wydatki.

Erſchwi'nglich, *adi.* dający się osiągnąć, uzyskać.

Erſe'hen, *va.* erſiehſt, erſieht, erſah, habe —, 1) dopatrzyć się kogo, czego; doścignąć wzrokiem; 2) upatrzyć; die Gelegenheit — upatrzyć sposobność; 3) widzieć, poznać, pomiarkować, przekonać się, wyrozumieć z czego; daraus erſehe ich, daß . . . z tego widzę, że . . .; 4) j—n zu etw. — wybrać, przeznaczyć kogo do czego.

Erſeh'nen, *va.* bardzo tęsknić do kogo, czego.

Erſe'tzbar, *adi.* dający się wynagrodzić, zastąpić, uzupełnić.

Erſe'tzen, *va.* 1) zastąpić, uzupełnić; einen Beamten — ustanowić następcę w urzędzie; 2) einen Schaden — wynagrodzić szkodę; j—m etw. — wynagrodzić komu co, dać mu zadośćuczynienie; die Unkoſten — zwrócić koszta; die Talente durch Fleiß — zbywające zdolności nagrodzić, zastąpić pilnością.

Erſe'tzung, *sf. pl.* -en, zastąpienie *n.*, uzupełnienie *n.*; zwrot *m.*, wynagrodzenie *n.*, powetowanie *n.*

Erſi'chtlich, *adi.* widoczny, oczywisty; daraus iſt — z tego widać, że . . . .

Erſi'chtlichkeit, *sf.* widoczność *f.*

Erſi'nnen, *va.* erſann, habe erſonnen, wymyślić, zmyślić.

Erſi'tzen, *va.* erſaß, habe erſeſſen, nabyć przez posiadanie trwające pewien czas, zasiedzieć; ein Recht durch Verjährung — nabyć prawo przez przedawnienie.

Erſi'tzung, *sf.* preskrypcya *f.*, dawność *f.*, przedawnienie *n.*, zasiedzenie *n.*

Erſpä'hen, *va.* wyszperać, wyśledzić, wyszpiegować co.

Erſpa'ren, *va.* oszczędzić; j—m etw. — oszczędzić komu czego; ſich Kummer — oszczędzić sobie zmartwienia; das kannſt du dir — możesz sobie oszczędzić tej fatygi.

Erſpa'rniß, *sf. pl.* -ſſe, oszczędność *f.*, oszczędzanie *n.*; oszczędności *pl.*, to, co się oszczędziło.

Erſpie'len, *va.* grą sobie co zarobić, zebrać.

Erſprie'ßen, *vn.* erſproß, bin erſproſſen, 1) wyrastać skąd w górę; 2) być komu pożytecznym, przydać się, na dobre wyjść.

Erſprie'ßlich, *adi.* użyteczny; zbawienny.

Erſprie'ßlichkeit, *sf.* użyteczność *f.*, korzyść *f.*, zbawienność *f.*

Erſt, I. *num.* der, die, das -e 1) pierwszy; Karl der E—e Karol pierwszy; im -en Stock na pierwszem piętrze; -e Ausgabe pierwsze wydanie; das iſt das -e von ſeinen Kindern to jego najstarsze dziecko; von ſeiner -en Kindheit an od swoich pierwszych lat dziecięcych, od swego dzieciństwa; die E—en der Stadt patrycyusze miasta, najznakomitsi obywatele miasta; am -en kommen przyjść pierwszy; ſo kommt man am -en an's Ziel w ten sposób najłatwiej celu osiągnąć można; auf's -e, für's -e, najprzód, po pierwsze; na początek; tymczasowo; ich werde ihn für's -e nicht ſehen nie będę go widział tak prędko, tymi dniami; 2) der -e Redner ſeiner Zeit pierwszy, najznakomitszy mowca swego czasu; 3) das E—e pierwsza rzecz; das E—e, was ihm einfiel pierwszą jego myślą było; der e—e . . . der letzte pierwszy . . . ostatni; der -e . . . der letztere pierwszy . . . ostatni (jeśli o dwóch mowa); der -e pierwszy (miesiąca); am -en, den -en pierwszego (dnia w miesiącu); II. *adv.* 1) wprzód, najprzód; man muß — denken, dann reden wprzód trzeba pomyśleć, potem mówić; — wieg's, dann wag's wprzód myśl, zastanów się, a potem działaj; 2) dopiero; es iſt — ſieben Uhr dopiero siódma godzina; nun — geſtand er ſein Verbrechen teraz dopiero wyznał zbrodnię; — jetzt, — dann, — über's Jahr dopiero teraz, wtenczas, za rok; ich ſoll es — bekommen dopiero mam dostać; du ſollteſt ihn — ſehen gdybyś go dopiero widział; ich würde es treffen und — er! jabym potrafił, a cóż dopiero on! 3) das braucht nicht — bewieſen zu werden tego nie potrzeba dowodzić; ich will nicht — mit ihm zanken nie chcę, nie będę się z nim kłócił; wenn ich — bei euch ſein werde jak będę u was; 4) — wollte er mir's ſagen, dann beſann er ſich anders z początku, zrazu chciał mi powiedzieć, potem inaczej się namyślił; 5) der — Gedachte, Genannte wyżej wspomniany.

Erſta'rken, *vn.* (ſ.) stać się mocnym, nabrać siły, wzmocnieć; zum kräftigen Jüngling — wyrość na silnego młodzieńca.

Erſta'rren, I. *va.* zmrażać, otrętwiać; ſein Empfang war -d przyjęcie jego było oziębłe; II. *vn.* (ſ.) vor Kälte — zdrętwieć od zimna, skostnieć; vor Schreck — zdrętwieć, osłupieć z przestrachu; die Hände ſind ihm erſtarrt ręce zgrabiały (zgrabieć *inf.*), skostniały mu od zimna; das Waſſer iſt erſtarrt woda ścięła się, zamarzła; das Blut iſt mir vor Entſetzen erſtarrt z przerażenia krew skrzepła mi w żyłach.

Erſta'rrung, *sf.* stężenie *n.*, zdrętwienie *n.*, skostnienie *n.*, zmarznięcie *n.*, skołczenie *n.* (od mrozu).

Erſta'tten, *va.* 1) zwrócić, oddać co; die Koſten — zwrócić koszta; den Schaden — wynagrodzić szkodę; 2) j—m etw. — odpłacić, odwetować komu co; ſeine Schuld — spłacić dług; 3) Bericht — referować, zdawać sprawę z czego; eine Anzeige — donieść, zrobić doniesienie.

Erſta'ttung, *sf. pl.* -en, zwrot *m.*, oddanie *n.*, wynagrodzenie *n.*, spłacenie *n.*; doniesienie *n.*, sprawozdanie *n.*, raport *m.*

E'rſtaufführung, *sf. pl.* -en, pierwsze przedstawienie, premiera *f.*

Erſtau'nen, I. *va.* zadziwić, zdumiewać kogo; II. *vn.* (ſ.) über etw. — zdumiewać się nad czem; osłupieć; od siebie odchodzić z zdziwienia; erſtaunt ſtand er da stał zdziwiony, zdumiony, osłupiały.

Erſtau'nen, *sn.* -s, podziwienie *n.*, zadziwienie *n.*; j—n in — verſetzen wprawić kogo w zadziwienie; zu jedermanns — ku ogólnemu zadziwieniu, zdziwieniu.

Erſtau'nlich, *adi.* podziwienie sprawiający, podziwienie wprawiający; nadzwyczajny; er macht -e Fortſchritte robi nadzwyczajne postępy; — viel nadzwyczajnie, niezmiernie wiele; — ſchön dziwnie piękny.

Erſte'chen, *va.* erſticht, erſtach, habe erſtochen, przekłuć, przebić; zasztyletować.

Erſte'hen, erſtand, habe erſtanden I. *va.* etw. — kupić co (na licytacyi jako najwięcej dający); II. *vn.* (ſ.) powstać; zmartwychwstać.

Erſte'her, *sm.* -s, *pl.* —, nabywca *m.*

Erſte'hung, *sf.* kupno *n.* (na licytacyi); powstanie *n.*, zmartwychwstanie *n.*

Erſtei'gen, *va.* erſtieg, habe erſtiegen, włeźć na wierzch czego; einen Berg — wejść na wierzchołek góry; 2) die höchſten Ehrenſtellen — osiągnąć najwyższe godności, dojść do nich.

Erſtei'gern, *va.* ob. Erſtehen.

Erſtei'gung, *sf. pl.* -en, wejście *n.* na szczyt; osiągnięcie *n.* czego.

E'rſtens, *adv.* po pierwsze *num.*, najprzód *adv.*

Erſte'rben, *vn.* erſtirbſt, erſtirbt, erſtarb, bin erſtorben, 1) umierać (zwolna); skonać; das Wort erſtarb ihm auf der Zunge słowo skonało mu na języku, w ustach; allmählich erſtarben die Töne zwolna umilkły, ucichły dźwięki; das Licht erſtirbt światło niknie, gaśnie; die Pflanzen — rośliny więdną, giną; das Glied iſt erſtorben członek obumarł, utracił zupełnie czucie; 2) (w listach:) ich erſterbe in tiefſter Ehrfurcht Ihr . . . zachowam dla Pana do zgonu najgłębsze uszanowanie.

E'rſtgebärende, *sf. pl.* -n, pierwiastka *f.*

E'rſtgeboren, *adi.* -e(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), pierworodny; -e Tochter pierworodna córka.

E'rſtgeburt, *sf. pl.* -en, 1) pierwszy poród; 2) pierworodność *f.*, pierworodztwo *n.*;

prymogenitura *f.*; -ſtecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* pierworodztwa.

Erſti'cken, I. *va.* i ſich — *vr.* zadusić, udusić kogo; ſich — udusić się; ſeine Tränen — tłumić łzy; die Flamme — przydusić ogień; das Übel in der Wurzel — przytłumić zło w zarodzie; das Unkraut hat die ganze Saat erſtickt chwasty zagłuszyły cały zasiew; II. *vn.* (ſ.) udusić się; an einem Knochen — zadławić się kością; vor Hitze — nie módz oddychać z powodu gorąca; vor Lachen — dusić się, zanosić się od śmiechu.

Erſti'ckung, *sf.* uduszenie *n.*, zadławienie *n.*; tłumienie *n.*, zagłuszenie *n.*

Erſti'ckungsanfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, napad *n.* duszności.

Erſti'ckungstod, *sm.* -(e)s, śmierć *f.* przez uduszenie, zaczadzenie *n.*

Erſti'nken, *vn.* erſtank, bin erſtunken, zaśmierdzić się; das ſind erſtunkene Lügen, das iſt erſtunken und erlogen to jest nikczemne, szkaradne kłamstwo.

E'rſtlich, *adv.* wprzód, najprzód; po pierwsze; *adi.* pierwszy, pierwotny.

E'rſtling, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) pierwszy płód; er iſt unſer — on nasze pierwsze dziecię; 2) pierwszy owoc; -e pierwsze zbiory; -e der Jahreszeit pierwociny *pl.*, nowalia *f.*; -sliebe *sf.* pierwsza miłość *f.*

Erſtre'ben, *va.* 1) starać się o co; 2) przez usilne staranie osiągnąć, pozyskać.

Erſtre'cken, I. *va.* rozciągnąć, rozszerzyć; przedłużyć, odroczyć; II. ſich — *vr.* rozciągać się, ciągnąć się; ſo weit erſtreckt ſich meine Macht nicht tak daleko moja władza nie sięga; der Blick erſtreckt ſich über . . . wzrok obejmuje . . .; ſo weit, ſo hoch erſtreckt ſich ſein Vermögen, ſein Wiſſen nicht jego majątek nie wynosi tyle, wiadomości jego nie sięgają tak daleko, wysoko.

Erſtre'ckung, *sf. pl.* -en, rozszerzenie *n.*, rozprzestrzenienie *n.*; odroczenie *n.*

Erſtrei'ten, *va.* erſtritt, habe erſtritten, wywalczyć z bronią w ręku; zdobyć.

Erſtü'rmen, *va.* szturmem zdobyć.

Erſtü'rmung, *sf. pl.* -en, zdobycie *n.* szturmem.

Erſu'chen, *sn.* -s, *pl.* —, prośba *f.*, odezwa *f.*

Erſu'chen, *va.* j—n um etw. — prosić kogo o co; wezwać, zawezwać.

Erta'ppen, *va.* złapać z nienacka, przydybać; einen Dieb auf friſcher Tat — złapać złodzieja na gorącym uczynku.

Erta'ſten, *va.* domacać się czego.

Ertei'len, *va.* 1) dać; Befehle — rozdawać rozkazy; j—m ein Amt — nadać komu urząd; 2) udzielać komu czego; j—m die Weihen — udzielać komu święceń; Unterricht — udzielać nauki.

Ertei'lung, *sf.* rozdawanie *n.*, nadawanie *n.*, udzielenie *n.*

Ertö'nen, *vn.* (ſ.) dzwięczeć, zabrzmieć, odezwać się; ſeine Stimme — laſſen odezwać się; zaśpiewać.

Ertö'ten, *va.* 1) zabić; 2) przytłumić, wyniszczyć; die Lüſte — przytłumić chuci; das Fleiſch — umartwiać swe ciało.

Ertö'tung, *sf.* zabicie *n.*; przytłumienie *n.*, umartwienie *n.*

Ertra'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, 1) plon *m.*, zbiór *m.*; der jährliche — roczny płon; 2) dochód *m.*, przychód *m.*

Ertra'gſteuer, *sf. pl.* -n, podatek przychodowy.

Ertra'gen, *va.* ertrage, erträgſt, erträgt, ertrug, habe —, 1) unieść co; eine Laſt — udźwignąć, unieść ciężar; 2) znosić; etw. mit Ergebung — znosić co z pokorą, w pokorze; Kälte — können być wytrzymałym na zimno; das iſt nicht zu — to nie do zniesienia.

Ertra'gfähig, *adi.* dochodowy, dający dochód.

Ertra'gfähigkeit, *sf.* dochodowość *f.*

Erträ'glich, *adi.* i *adv.*, znośny, (-nie), do zniesienia, dający się znieść.

Erträ'glichkeit, *sf.* znośność *f.*

Erträ'gnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, dochód *m.*, przychód *m.*, plon *m.*

Erträ'nken, *va.* utopić, zatopić, zanurzyć, pogrążyć.

Erträu'men, *va.* wymarzyć, uroić sobie co.

Ertri'nken, *vn.* ertrank, bin ertrunken, utonąć; zatonąć.

Ertri'nkungstod, *sm.* -(e)s, śmierć *f.* z utonięcia, utonięcie *n.*

Ertro'tzen, *va.* uporem co wymódz.

Ertrn'nkene(r), *sm.* -n, *pl.* -n, topielec *m.*

Erü'brigen, I. *va.* oszczędzić co, odłożyć; wenn ich ſo viel Zeit erübrige jeżeli będę miał tyle czasu; II. *vn.* (h.) pozostać; es erübrigt mir nur noch die Bemerkung, daß . . . chcę, winienem jeszcze tylko zauważyć, że . . .

Erudi'tio'n, *sf.* erudycya *f.*, nauka *f.*, uczoność *f.*

Eruie'ren, *va.* wyśledzić.

Eruptio'n, (wym.: erupcjon) *sf. pl.* -en, wybuch *m.*

Erupti'v, *adi.* wybuchowy.

E'rve, *sf. pl.* -n, gęsia wyka.

E'rvenwürger, *sm.* -s, *pl.* —, zaraza większa (bot.).

Erwa'chen, *vn.* (ſ.) obudzić się, ocknąć się; der Tag erwacht dzień się zaczyna, świta.

Erwa'chſen, *vn.* erwachſe, erwächſt, erwächſt, erwuchs, bin — 1) urość, dorość; — ſein urosły; -er Menſch dorosły człowiek; 2) von j—m — pochodzić od kogo; 3) aus etw. — urość z czego, wyniknąć; daraus kann für dich ein großer Schaden — z tego może wyniknąć dla ciebie wielka szkoda.

Erwä'gen, *va.* erwog, habe erwogen, 1) rozważać, roztrząsać; 2) uwzględnić, wziąć w rachubę.

Erwä'gung, *sf. pl.* -en, rozważanie *n.*, zważenie *n.*, roztrząsanie *n.*; rozwaga *f.*; in

— ziehen wziąć co pod rozwagę; in — ſeiner Verdienſte ze względu na jego zasługi; in — deſſen z uwagi na to, zważywszy, że . . .

Erwä'hlen, *va.* wybrać, obrać kogo, co; zum König — obrać królem.

Erwä'hlung, *sf. pl.* -en, obranie *n.*, wybranie *n.*, wybór *m.*

Erwä'hnen, *va.* etw., einer Sache — napomknieć, nadmienić, wspomnieć co, o czem; wzmiankować, wzmiankę uczynić o czem.

Erwä'hnung, *sf. pl.* -en, wzmianka *f.*, napomknienie *n.*, nadmienienie *n.*

Erwä'rmen, *va.* rozgrzać, zagrzać, ogrzać.

Erwä'rmung, *sf.* rozgrzanie *n.*, ogrzanie *n.*, zagrzanie *n.*

Erwa'rten, *va.* 1) oczekiwać; j—s Ankunft — oczekiwać czyjego przybycia; 2) doczekać się; er kann es kaum — ledwo doczekać się może; 3) spodziewać się; das hätte ich von dir nicht erwartet nie bylbym się tego po tobie spodziewał; viel — laſſen rokować piękne nadzieje; 4) es erwartet mich Schimpf und Schande czeka mnie, spotka mnie hańba i wstyd.

Erwa'rtung, *sf. pl.* -en, oczekiwanie *n.*, spodziewanie *n.*; nadzieja *f.*; wider alles — nad spodziewanie wszystkich; den gehegten -en entſprechen zaspokoić oczekiwania, ziścić je; in der — getäuſcht zawiedziony w nadziei; das hat meine — aufs höchſte geſpannt — to moją ciekawość do najwyższego stopnia zaostrzyło.

Erwa'rtungsvoll, *adi.* pełen oczekiwania; niecierpliwy.

Erwe'cken, *va.* 1) obudzić; j—n aus dem Schlafe — obudzić kogo ze snu; vom Tode — wskrzesić (zmarłego); 2) j—n zum Fleiße — pobudzić, nakłonić, zachęcić kogo do pilności; 3) Bewunderung — wzbudzić podziwienie.

Erwe'ckung, *sf. pl.* -en, obudzenie *n.*; wskrzeszenie *n.*; pobudzenie *n.*, zachęcenie *n.*

Erwe'cker, *sm.* -s, *pl.* —, pobudziciel *m.*, wskrzesicic lm.

Erwe'hren, ſich — *vr.*; ſich j—s, eines Dinges — opędzić się, ognać się komu, czemu, od kogo, czego; obronić się; ich, kann mich der Hunde nicht — nie mogę psom się ognać ſich des Gedankens — pozbyć się myśli; man kann ſich des Lachens — śmiechu powstrzymać się można.

Erwei'chen, I. *va.* 1) zmiękczyć, miększym zrobić; 2) j—n durch Bitten — zmiękczyć, poruszyć, wzruszyć kogo prośbami; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* 1) zmiękczeć, zmiękнąć; 2) rozczulać się, lagodnieć.

Erwei'chung, *sf. pl.* -en, zmiękczenie *n.*; rozczulenie *n.*

Erwei'chungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek rozmiękczający.

Erwei'ſen, erwieß, habe erwieſen I. *va.* 1) udowodnić, dowieść, wykazać; das iſt erwieſen to jest rzecz udowodniona; 2) wyświadczyć; j—m Wohltaten — wyświadczyć komu dobrodziejstwa; II. ſich — *vr.* okazać się, pokazać się; ſich dankbar — okazać się wdzięcznym; er erwies ſich immer als mein Freund zawsze się okazywal moim przyjacielem.

Erwei'slich, *adi.* i *adv.*, dowodny,(-nie), dający się dowieść.

Erwei'slichermaßen, *adv.* w sposób dający się udowodnić.

Erwei'tern, I. *va.* 1) rozprzestrzenić, rozszerzyć; ein Kleid — rozszerzyć suknię; ſein Reich — rozprzestrzenić państwo, rozszerzyć granice państwa; 2) powiększyć; ſeine Kenntniſſe — rozszerzyć zakres wiadomości swoich; einen Begriff — wyobrażeniu, pojęciu nadać obszerniejsze znaczenie; den Stiefel — rozbić but; II. ſich — *vr.* rozprzestrzeniać się, rozszerzać się; powiększać się; mein Blick erweitert ſich immer mehr wzrok mój coraz dalej sięga; mein Herz erweiterte ſich bei dieſem Anblicke serce moje uradowało się tym widokiem.

Erwei'terung, *sf. pl.* -en, rozszerzenie *n.*, rozprzestrzenienie *n.*; rozdęcie *n.*

Erwe'rb, *sm.* -(e)s, zarobek, nabytek *m.*, dorobek *m.*; zysk *m.*

Erwe'rben, *va.* erwerbe, erwirbſt, erwirbt, erwarb, habe erworben, zarabiać; nabyć; ſich ſein Brot — zarabiać sobie na chleb; Vermögen — nabyć majątek; 2) ſich j—s Freundſchaft — pozyskać czyją przyjaźń; Rechte auf etw. — nabyć prawa do czego.

Erwe'rber, *sm.* -s, *pl.* —, nabywca *m.*

Erwe'rb(s)fähig, *adi.* zdolny do zarobku.

Erwe'rbsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* do zarobkowania.

Erwe'rbsunfähig, *adi.* niezdolny do zarobkowania.

Erwe'rbsunfähigkeit, *sf.* niezdolność *f.* do zarobkowania.

Erwe'rbsgenoſſenſchaft, *sf. pl.* -en, stowarzyszenie zarobkowe, spółka zarobkowa.

Erwe'rbsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środki zarobkowe.

Erwe'rbsquelle, *sf. pl.* -n, źródło *n.* zarobku.

Erwe'rbsſinn, *sm.* -(e)s, zmysł zarobkowy.

Erwe'rbsſtand, *sm.* -(e)s, stan zarobkowy, zarobkujący.

Erwe'rbstätigkeit, *sf.* zarobkowanie *n.*, przemysł *m.*

Erwe'rbszweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałąź *f.* przemysłu.

Erwe'rbung, *sf. pl.* -en, ob. Erwerb.

Erwi'dern, *va.* 1) etw., — oddać co, wywzajemniać się czem; j—s Gruß — oddać ukłon, wzajemnie powitać, na ukłon (ukłonem) odpowiedzieć; j—s Liebe — odwzajemniać miłość; Gleiches mit Gleichem — równo odpłacić, zarówno oddać; 2) auf etw. — odpowiedzieć na co.

Erwi'derung, *sf. pl.* -en, odpowiedź *f.*; odpłata *f.*; odwzajemnienie *n.*

Erwi'derungsſchrift, *sf. pl.* -en, replika *f.*

Erwi'rken, *va.* uskutecznić, wskórać.

Erwi'ſchen, *va.* złapać, schwytać; auf friſcher Tat — schwytać na gorącym uczynku.

Erwu'chern, *va.* łichwą nabyć, zebrać.

Erwü'nſchen, *va.* życzyć komu czego; **erwünſcht** *pp.* i *adi.* pożądany, życzeniu odpowiadający, podług życzenia; du kommſt — właśnie w porę przybywasz; nichts konnte mir erwünſchter kommen nic pożądańszego mi się nie mogło wydarzyć.

Erwü'rgen, I. *va.* udusić kogo (przez ściśnienie gardła); gwałtownym sposobem życia pozbawić; II. *vn.* (ſ.) udusić się.

Erwü'rger, *sm.* -ꝛ, *pl.* —, dusiciel *m.*

Erwü'rgung, *sf.* *pl.* -en, uduszenie *n.*

Erz, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) ruda *f.*; 2) kruszec *m.*; 3) spiż *m.*; von — spiżowy.

Erz, (w złożeniach) I. ze spiżu, spiżowy; II. arcy (oznacza najwyższy stopień.)

E'rzader, *sf.* *pl.* -n, żyła kruszcowa.

Erzä'hlen, *va.* opowiadać.

Erzä'hlung, *sf.* *pl.* -en, opowiadanie *n.*, powieść *f.*, opowieść *f.*, powiastka *f.*

E'rzarbeit, *sf.* *pl.* -en, robota *f.*, wyrób *m.* ze spiżu.

E'rzarbeiter, *m.* -ꝛ, *pl.* —, metalowiec *m.*

E'rzart, *sf.* *pl.* -en, gatunek *m.* rudy, kruszcu.

E'rzbetrüger, *sm.* -ꝛ, *pl.* —, okropny oszust.

E'rzbeſchlagen, *adi.* okuty spiżem.

E'rzbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pomnik, posąg spiżowy.

E'rzbiſchof, *sm.* -s, *pl.* -biſchöfe, arcybiskup *m.*

E'rzbiſchöflich, *adi.* arcybiskupi.

E'rzbiſtum, *sn.* -s, *pl.* -tümer, arcybiskupstwo *n.*

E'rzböſe, *adi.* nadzwyczajnie zły.

E'rzböſewicht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -er, łotr koronny, łotr nad łotry.

E'rzdieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wierutny złodziej.

E'rzdummheit, *sf.* nadzwyczajne głupstwo.

E'rzdummkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, straszny głupiec.

Erzei'gen, *va.* 1) pokazać; 2) wyświadczyć; j—m Gutes — wyświadczyć komu co dobrego; j—m Achtung — okazać komu uszanowanie; II. ſich — *vr.*; pokazać się; okazać się.

E'rzen, *adi.* spiżowy.

E'rzengel, *sm.* -s, *pl.* —, archanioł *m.*

Erzeu'gbar, *adi.* dający się wytwarzać.

Erzeu'gbarkeit, *sf.* możność *f.* wytwarzania.

Erzeu'gen, *va.* 1) spłodzić; von ihm erzeugt z niego spłodzony, zrodzony; 2) der Acker hat in dieſem Jahre viel Getreide erzeugt rola urodziła, wydała w tym roku wiele zboża; 3) Vergnügen — rodzić, sprawiać przyjemność; Krieg — zrodzić, wzniecić wojnę; das hat die Kunſt erzeugt to sztuka zrodziła, utworzyła; II. ſich — *vr.* płodzić się; powstawać, tworzyć się.

Erzeu'ger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.* *pl.* -innen) rodziciel *m.*, rodzic *m.*; (rodzicielka *f.*).

Erzeu'gnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) płód *m.*, produkt *m.*; -ſſe des Bodens ziemiopłody *pl.*; 2) — der Kunſt utwór *m.*, wytwór *m.* sztuki.

Erzeu'gung, *sf.* *pl.* -en, rodzenie *n.*, płodzenie *n.*; tworzenie *n.*; wytwórczość *f.*, wytwarzanie *n.*, wyrób *m.*, produkcya *f.*

Erzeu'gungsfähig, *adi.* zdolny do wytwarzania.

E'rzfaul, *adi.* strasznie leniwy.

E'rzfeind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ciężki wróg.

E'rzgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge chodnik kruszcowy (górn.).

E'rzgauner, *sm.* -s, *pl.* —, arcyłotr *m.*

E'rzgebirge, *sn.* -s, *pl.* —, 1) góra kruszcowa; 2) Rudawy *pl.*, Góry Kruszcowe.

E'rzgrube, *sf.* *pl.* -n, kopalnia *f.* kruszcu.

E'rzhaltig, *adi.* kruszec w sobie mieszczący.

E'rzhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, 1) skład *m.* spiżu, minerałów; 2) dynastya austryacka.

E'rzherzog, *sm.* -(e)s, *pl.* -e; (-in *sf.* *pl.* -innen) arcyksiążę *m.*; (arcyksiężna *f.*).

Erzhe'rzogtum, *sn.* -(e)s, *pl.* -tümer, arcyksięstwo *n.*

Erzhe'rzoglich, *adi.* arcyksiążęcy.

Erzie'hen, *va.* erzog, habe erzogen, j—n — wychowywać kogo; er hat ſich keine Ehre an ſeinen Kindern erzogen wychowanie jego dzieci nie przynosi mu zaszczytu.

Erzie'her, *sm.* -s, *pl.* —, (-in *sf.* *pl.* -innen) wychowawca *m.*, nauczyciel *m.*, ochmistrz *m.*, guwerner *m.*; (wychowawczyni *f.*, nauczycielka *f.*, ochmistrzyni *f.*, guwernantka *f.*).

Erzie'heriſch, *adi.* wychowawczy.

Erzie'hung, *sf.* wychowanie *n.*

Erzie'hungsanſtalt, *sf.* *pl.* -en, instytut wychowawczy, pensya *f.*

Erzie'hungsart, *sf.* *pl.* -en, sposób *m.* wychowania, kształcenia.

Erzie'hungskunde, -kunſt, *sf.* umiejętność *f.*, sztuka *f.*, nauka *f.* wycho(wy)wania, pedagogia *f.*

Erzie'hungsweſen, *sn.* -s, wychowanie *n.*; sprawa *f.* wychowania.

Erzie'len, *va.* 1) mierzyć do czego; 2) zmierzać do czego, osiągnąć co zamierzonego; erzielter Gewinn, zysk zrealizowany w gotowych pieniądzach; Getreide — produkować zboże; er hat das eben — wollen to właśnie zamierzał, chciał osiągnąć.

Erzie'lung, *sf.* zmierzanie *n.*, dążenie *n.*; osiągnięcie *n.*

Erzi'ttern, *vn.* (ſ.) zadrżeć; ich erzitterte am ganzen Leibe całe ciało drżeć mi zaczęło.

E'rzkanzler, *sm.* -s, *pl.* —, arcykanclerz *m.*

E'rzlüge, *sf. pl.* -e, wierutne klamstwo.

E'rzprieſter, *sm.* -s, *pl.* —, arcykapłan *m.*; **E=tum**, *sn.* arcykapłaństwo *n.*

E'rzprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* kruszcu.

E'rzreich, *adi.* obfity w kruszec.

E'rzſäufer, *sm.* -s, *pl.* —, pijak koronny.

E'rzſchatzmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, arcypodskarbi *m.*

E'rzſchicht, *sf. pl.* -en, szychta *f.*, pokład *m.* kruszcu.

E'rzſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, gracz nienasycony, szuler *m.*, kostera *m.*

E'rzſtift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kolegiata arcybiskupia.

Erzü'rnen, I. *va.* rozgniewać kogo; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* rozgniewać się; ſich mit j—m — pogniewać się z kim.

E'rzvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, patryarcha *m.*; -väterlich *adi.* i *adv.* patryarchalny, (-nie).

Erzwi'ngen, *va.* erzwang, habe erzwungen, etw. von j—m — wymusić co na kim; erzwungene Einwilligung wymuszone zezwolenie.

Es, *pron. pers. n.* to *n.*, ono *n.*; 1) er nimmt — on to bierze; ich weiß — wiem (to); er wird — bereuen będzie żałował; — gut mit j—m meinen być komu życzliwym; — mit j—m zu tun haben mieć z kim do czynienia; ich hab — (hab's) ſatt mam tego do syta; er iſt arm, wir ſind — auch on ubogi i my też; ſind das deine Freunde? Ja, ſie ſind — czy to twoi przyjaciele? tak, to oni; ich bin's to ja (jestem); 2) — wird geklopft ktoś puka; — wurde geläutet dzwoniono; — iſt kalt geworden zimno się zrobiło; — ſchläft ſich hier gut tu się dobrze śpi; — ſtarben zwei Verwundete umarło dwóch rannych; — iſt eine Frau im Zimmer kobieta jest w pokoju.

Eſche, *sf. pl.* -n, jasion *m.*, jesion *m.*

E'ſchen, *adi.* jesionowy, z jesionowego drzewa.

E'ſchenholz, *sm.* -es, jasienina *f.*, jesionowe drzewo.

E'ſel, *sm.* -s, *pl.* —, i (-in *sf.*, *pl.* -innen) osieł *m.*, osioł *m.*; (oślica *f.*); alter —! stary durniu! du —! ty ośle, głupcze; vom Pferd auf den — kommen wleźć z deszczu pod rynnę; wenn's dem — wohl geht, ſo geht er auf's Eis tanzen kiedy się osieł ma dobrze, idzie na lód skakać; ein — ſchilt den anderen Langohr kocieł garnkowi przygania, a sam smoli; den Sack ſchlägt er, den — meint er o jednym mówi, a drugiego ma na myśli.

E'ſelchen, *sm.* -s, *pl.* —, osiołek *m.*

Eſelei', *sf. pl.* -en, osielstwo *n.*, głupstwo *n.*, gburstwo *n.*

E'ſelfüllen, *sn.* -s, *pl.* —, ośle *n.*, oślątko *n.*

E'ſelhaft, *adi.* osłowaty, głupi jak osioł.

E'ſeln, I. *va.* nazywać oslem; II. *vn.* (h.) 1) pracować jak osieł; 2) po głupiemu postępywać.

E'ſelsarbeit, *sf. pl.* -en, praca ośla, mozolna.

E'ſelsbrücke, *sf. pl.* -n, ośli most.

E'ſelshaut, *sf. pl.* -häute, ośla skóra; pergamin *m.*

E'ſelskopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, ośli leb, ośla głowa; głupia, tępa głowa, głupiec *m.*, nieuk *m.*

E'ſelsohr, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, ośle ucho; -en *pl.* długie uszy; er kann die — nicht verſtecken ośle uszy wyglądają mu z za kołnierza, jest głupcem, nieukiem.

E'ſeltreiber, *sm.* -s, *pl.* —, oślarz *m.*, poganiacz *m.* osłów.

Eska'dre, *sf. pl.* -s i -n, eskadra *f.*, część *f.* floty z kilku okrętów złożona.

Eskadro'n (wym.: eskadrą), *sf. pl.* -s, szwadron *m.*

Eskomotie'ren, *va.* zręcznie usunąć, eskamotować.

E'ſkimo, *sm.* -s, *pl.* -s, eskimos *m.*

Esko'mpte, **Esko'nt**, (wym.: eskąt) *sm.* -s, eskont *m.*

Eskomptie'ren, **Eskontie'ren**, *va.* eskontować.

Esko'rte, *sf. pl.* -n, konwój *m.*, eskorta *f.*, straż przydana.

Eskortie'ren, *va.* zbrojno, odprowadzać, eskortować.

Eſote'riker, *sm.* -s, *pl.* —, ezoteryk *m.*

Eſote'riſch, *adi.* tajemny, nieprzystępny dla ogółu, ezoteryczny.

Eſparce'tte, i **-ſette**, *sf.* sparcetta *f.*, rzęśnia *f.*, kokosza wyka *f.*, złote główki (roś).

E'ſpe, *sf. pl.* -n, osika *f.*, osina *f.*

E'ſpen, *adi.* osinowy, osikowy.

E'ſpenblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść osikowy; er zittert wie ein — zadrżał jak liść osinowy.

E'ſpenlaub, *sn.* -(e)s, liście *pl.* osiki.

Eſpera'nto, *sn.* -s, język międzynarodowy, esperanto *n.*

Eſplana'de, *sf. pl.* -n, esplanada *f.*

Eſpri't, (wym.: espri) *sm.* -s, *pl.* -s, spryt *m.*, rozum *m.*, dowcip *m.*

Eſſay', (wym.: esse) *sm.* -s, *pl.* -s, rozprawa naukowa, artykul *m.*

E'ßbar, *adi.* jadalny.

E'ßbegier, **-gier**, *sf.* łaknienie *n.*, pożądanie *n.* jadła, apetyt *m.*

Eß'gelage, *sn.* uczta *f.*

Eß'geſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, naczynie *n.* do jadła.

E'ßkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, *sm.* koszyk *m.* do noszenia jadła.

Eß'löffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka stołowa; alle Stunden einen — voll co godzinę łyżkę stołową (medycyny zażyć).

E'ßluſt, *sf.* apetyt *m.*

Eß'ſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, i **-ſtube** *sf.* pokój jadalny, izba, sala jadalna; jadalnia *f.*

Eß'ſtunde, *sf. pl.* -n, godzina *f.* jedzenia.

E'ßtiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół jadalny.

Eß'waren, *sf. pl.* artykuły *pl.* żywności, żywność *f.*

Eß'zimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój jadalny, jadalnia.

E'ſſe, *sf. pl.* -n, kuźnia *f.*, komin *m.*

E'ſſen, *va.* iſſeſt, iſſet (ißt), aß, habe gegeſſen, 1) jeść; für vier Mann — jeść za czterych; wer — will, muß auch arbeiten bez pracy nie będą kołacze; ſein Brot mit Tränen — we łzach spożywać swój chleb; j—s Brot — jeść czyj chleb; das Gnadenbrot bei j—m — mieć u kogo pożywienie z łaski; 2) zu Abend — jeść wieczerzę; wieczerzać; zu Mittag — jeść obiad, obiadować; Frühſtück — jeść śniadanie, śniadać; Veſperbrot — jeść podwieczorek; was werden wir heut' (zu Mittag) —? co mamy dziś na obiad? ich werde morgen bei ihm — jutro będę u niego na obiedzie; 3) gern — jadać chętnie; lubić; gern Auſtern — lubić ostrygi; 4) ſich ſatt — najeść się; ich habe mir Fiſche zuwider gegeſſen ryby przejadły mi się; wes Brot ich eſſe, des Lied ich ſinge na czyim wózku jedziesz, tego piosnkę śpiewaj; er hat die Weisheit mit Löffeln gegeſſen pojadł, posiadł wszystkie rozumy.

E'ſſen, *sn.* -s, 1) obiad *m.*, wieczerza *f.*; das — kochen gotować obiad czy wieczerzę; das — iſt ſchon aufgetragen już podano na stół; vor, nach dem — przed obiadem (kolacyą), po obiedzie (kolacyi) 2) jadło *n.*, jedzenie *n.*; das — war gut jedzenie było dobre.

Eſſe'nszeit, *sf.* godzina obiadowa, kolacyjna.

Eſſentia'l, Eſſentie'll, istotny, treściwy, esencyonalny.

Eſſe'nz, *sf. pl.* -en, istota *f.*, treść *f.*, wątek *m.*; esencya *f.*, wywar *m.*, wyciąg *m.*

E'ſſer, *sm.* -s, *pl.* —, i (-in *sf.*, *pl.* -innen) jedzący *m.*, -ca *f.*; jadacz *m.*, (-czka *f.*); ein ſtarker, ſchwacher — dobry zmiatacz, mało jedzący.

E'ſſig, *sm.* -s, *pl.* -e, ocet *m.*; — in etw. tun polać, skropić octem; Spargel in — und Öl szparagi w occie i oliwie; zu — werden zamienić się na ocet.

E'ſſigartig, *adi.* occiany, octowy.

E'ſſigbrauer, *sm.* -s, *pl.* —, **-fabrikant**, *sm.* -en, *pl.* -en, occiarz *m.*, octarz *m.*, fabrykant *m.* octu.

E'ſſigfaß, *sn.* -ſes, *pl.* -fäſſer, *sn.* beczka *f.* na ocet.

E'ſſigflaſche, *sf. pl.* -n, flaszka *f.* na ocet.

E'ſſiggeiſt, *sm.* -es, spirytus octowy.

E'ſſiggurke, *sf. pl.* -n, korniszon *m.*

E'ſſigſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, occian *m.*

E'ſſigſauer, *adi.* occiany, kwaśny; -e Tonerde octan glinu.

E'ſſigſäure, *sf.* kwas octowy.

Eſtafe'tte, *sf. pl.* -n, sztafeta *f.*

Eſtra'de, *sf. pl.* -n, wzniesienie *n.*, estrada *f.*

Eſtrago'neſſig, *sm.* -s, ocet estragonowy, dragankowy.

E'ſther, *sf.* Ester i Estera.

E'ſthland, *sn.* Estonia *f.*; eſthländiſch *adi.* estoński.

E'ſtrich, *sm.* -s, *pl.* -e, podłoga *f.*, posadzka *f.*; (kamienna lub metałowa); bruk *m.*

Etablie'ren, I. *va.* etabl(iz)ować; założyć, otworzyć handel; II. ſich — *vr.* etabłować się; osiąść gdzie; rozpocząć handel.

Etabliſſeme'nt, (wym.: etablisman) urządzenie *n.*; zakład *m.* sklep *m.*

Eta'ge (wym.: etaż), *sf. pl.* -n, piętro *n.*

Etagere're, (wym.: etażer) *sf. pl.* -n, etażerka *f.*, półeczka *f.*

Eta'ppe, *sf. pl.* -n, etap *m.*; oddział *m* straży; -nſtraße *sf.* etapowa droga.

Eta't (wym.: eta), *sm.* -s, *pl.* -s, zarys *m.* dochodów; rozchodów, poczet stały, etat *m.*, budżet *m.*; den — feſtſetzen ułożyć etat.

Etatiſie'ren, *va.* ustanowić budżet.

Etce'tera, *adv.* et cetera *inv.*, i tak dalej, itd. i t. p.

E'thik, *sf.* etyka *f.*, umiejętność *f.* cnoty, nauka *f.*, filozofia moralna obyczajowa; ethiſch *adi.* etyczny, obyczajowy, moralny.

E'thniker, *sm.* -s, *pl.* —, poganin *m.*, bałwochwalca *m.*; etnicy *pl.*; ethniſch *adi.* pogański, bałwochwalczy.

Ethnogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, etnograf *m.*, opisujący naród i jego właściwości.

Ethnographie', *sf.* etnografia *f.*, ludoznawstwo *n.*

Ethnogra'phiſch, *adi.* etnograficzny, ludoznawczy.

Ethnolo'ge, *sm.* -n, *pl.* -n, etnolog *m.*

Ethnologie', *sf.* etnologia *f.*, znajomość *f.* ludów pod względem ich obyczajów.

Etike'tte, *sf. pl.* -n, 1) etykieta *f.*, zwyczaj *f.*, formalność ustanowiona; 2) etykieta, karteczka *f.* z napisem (na flaszkach).

Etikettie'ren, *va.* zaopatszyć w etykiety.

E'tlich, *num.* (zazwyczaj tylko w *pl.* -e), kilku, kilka, kilkoro; -e Freunde kilku przyjaciół; -er Freunde wegen dla kilku przyjaciół; -en Freunden kilku przyjaciołom; -e meiner Bücher, von meinen Büchern kilka moich książek; es waren deren -e da było ich kilku; -emal kilka razy; -e (und) zwanzig dwadzieścia kilka; E—e . . . E—e kilku . . . kilku; jedni . . . . drudzy.

Etſch, *sf.* Adyga *f.* (rzeka).

Etü'de, *sf. pl.* -n, ćwiczenie muzyczne, etiuda *f.*

Etui, *sn.* -s, *pl.* -s, puzderko *n.*

E'twa, *adv.* 1) koło, około, prawie, może; es waren — zehn Perſonen da było około dziesięć osób, może z dziesięć osób; — zwanzig Jahre około lat dwudziestu; hat er dich — betrogen? czy ciebie może oszukał? 2) wenn er — ſterben ſollte gdyby przypadkiem umarł; wenn er — nicht zu Hauſe iſt na wypadek, gdyby nie był w domu; hat er dir nicht — etwas geſtohlen? czy ci czasem czego nie ukradł? außer —, daß . . . chyba może, że . . . 3) — eine Stunde z godzinę; — drei Wochen ze trzy tygodnie.

Etwa'ig, *adi.* i *adv.* ewentualny, wypadkowy; -en Falles na wypadek, ewentualnie; der -e Überſchuß ewentualna przewyżka.

E'twas, *pron.* 1) coś; — ſehen coś widzieć; ſich mit — beſchäftigen zajmować się czem; ich habe — davon gehört słyszałem coś o tem; das will — ſagen to coś znaczy; — Gutes, Schönes coś dobrego, pięknego; er weiß nie — Neues nigdy nic wie nic nowego; haſt du —, um zu bezahlen? masz czem zaplacić? — über Beredſamkeit nieco, kilka słów o wymowie; aus ihm wird — z niego będzie coś; 2) co; haſt du — davon gehört? czy słyszałeś co o tem? ſage keinem Menſchen — davon nie mów nikomu nic o tem; 3) nieco, trochę, cokolwiek; ich habe — Geld mam trochę pieniędzy; es geht ihm — beſſer powodzi mu się nieco lepiej; er kann — Polniſch umie cokolwiek po polsku.

Etwe'lch, *pron.* ktoś, którykolwiek, jakiś; -e *pl.* niektórzy.

Etymolo'g, *sm.* -en, *pl.* -en, etymolog *m.*

Etymologie', *sf.* etymologia *f.*, słowotwórstwo *n.*, słoworód *m.*; -giſch *adi.* i *adv.* etymologiczny, (-nie).

Euböa', *sf.* Eubea *f.*

Eubio'tik, *sf.* eubiotyka *f.*, sztuka *f.* dobrego życia.

Eu'ch, *dat.* i *acc.* od *pron.* du.

Euchariſtie', *sf. pl.* -n, i -en, eucharystya *f.*, sakrament *m.* ciała i krwi Pańskiej.

Eudämonie', *sf.* eudemonizm *m.*, trwała szczęśliwości.

Eudiome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, przyrząd *m.* do rozbioru chemicznego gazów, endyometr *m.*

Eu'er, 1) *pron. pers.* — einer jeden z was; — waren ſieben bylo was siedmiu; 2) *pron. poss.* wasz; eure Eltern wasi rodzice; — Schreiben wasze pismo; iſt dieſes Buch —? czy to wasza książka? (Ew.) Hoheit Wasza Wysokość.

Eu'gen, *sm.* Eugeniusz; **Eugenie'**, *sf.* Eugenia.

Eu'le, *sf. pl.* -n, sowa *f.*; **Eu'lchen**, *sn.* -s, *pl.* —, sowka *f.*; soweczka *f.*; wie die -n unter den Krähen ſein jak sowa między wronami; -n nach Athen tragen wodę do morza, drwa do lasu wozić; eine — fangen sowę złapać, stracić wiatr z tylu a dostać go z przodu.

Eu'lenartig, *adi.* sowi.

Eu'lenberg, *sn.* Sowia Góra (wieś).

Eu'lenfalter, *sm.* -s, *pl.* —, nocnicówka *f.* (ćma).

Eu'lenkrug, *sn.* Nicponie *pl.*

Eu'lenſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) Till — Sowisdrzał *m.*, Sowizrzal *m.*; 2) wietrznik *m.*, postrzelona palka, młodzik niestateczny, gluptas *m.*

Eumeni'de, *sf. pl.* -n, Eumenidy *pl.*, boginie mścicielki *pl.*

Eunu'ch, *sm.* -en i -s, *pl.* -en, eunuch *m.*, rzezaniec *m.*, trzebieniec *m.*, kastrat *m.*

Euphemi'smus, *sm.* —, *pl.* -men, eufemizm *m.*

Euphemi'ſtiſch, *adi.* eufemistyczny.

Eupho'niſch, *adi.* eufoniczny, mile brzmiący, dźwięczny.

Eu're, *pron.* der, die, das — wasz, wasza, wasze.

Eu'rerſeits, *adv.* z waszej strony.

Euresglei'chen, *adv.* podobni do was, z waszych.

Eu'rethalben, -wegen (um) **-willen**, *adv.* dla was, z waszej przyczyny, dla waszego dobra.

Euri'dike, *sf.* Eurydyka.

Eu'rig, *pron. poss.* der, die, das -e, wasz, wasza, wasze; behaltet das E-e zatrzymajcie co wasze; die E-en wasi; wasi rodzice; wasi przyjaciele.

Euri'pides, *sm.* Eurypides.

Euro'pa, *sn.* Europa *f.*; Europäer *sm.* Europejczyk; Europäerin *sf.* Europejka; europäiſch *adi.* europejski, *adv.* po europejsku.

Eu'ter, *sn.* -s, *pl.* —, wymię *n.*

Euti'n, *sn.* Utin *m.*

Eu'tern, *vn.* (h.) dostawać pełne wymiona; dawać mleka.

Eva, *sf.* Ewa, *dim.* Evchen *sn.* Ewcia, Ewusia.

Evakuie'ren, *va.* ewakuować, wypróżnić; wyprowadzać wojsko z jakiego miejsca.

Evakuie'rung, *sf. pl.* -en, i **Evakuatio'n**, *sf. pl.* -en, ewakuacya *f.*, wypróżnienie *n.*, ustąpienie *n.*

Evange'liſch, *adi.* 1) ewangeliczny, *adv.* (-nie), podług ewangelii; 2) ewangelicki, *adv.* po ewangelicku; -e Kirche kościół ewangelicki.

Evangeliſie'ren, *va.* 1) ewangelizować, przepowiadać ewangelię; 2) nawracać na wyznanie ewangelickie.

Evangeli'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, ewangelista *m.*, ewanielista *m.*

Evange'lium, *sn.* -s i -ii, *pl.* -a, lien, ewangelia, ewanielia *f.*; den Heiden das — predigen poganom opowiadać, przepowiadać ewanielię; etw. wie das — glauben wierzyć w co, jak w ewanielię.

Evaporatio'n, *sf. pl.* -en, wyziew *m.*, parowanie *n.*, ewaporacya *f.*

Evaporie'ren, *vn.* (h.) parować.

Evaſio'n, *sf. pl.* -en, ucieczka *f.*, z więzienia, ewazya *f.*

E'vatochter, *sf. pl.* -töchter, córka *f.* Ewy; kobieta *f.*

Eventua'lfrage, *sf. pl.* -n, pytanie drugorzędne (praw.).

Eventualitä't, *sf. pl.* -en, wypadek *m.*, możliwość *f.*, ewentualność *f.*

Eventue'll, *adi.* wypadkowy, mogący się zdarzyć, ewentualny; *adv.* (-nie), na wszelki wypadek.

Evide'nt, *adi.* i *adv.* oczywisty, (-ście), jawny, (-nie).

Evide'nz, *sf.* oczywistość *f.*, jawność *f.*, ewidencya *f.*; wykaz *m.*

Eviktio'n, *sf. pl.* -en, rękojmia *f.*, ubezpieczenie *n.*, ewikcya *f.*

Evokatio'n, *sf. pl.* -en, zapozwanie *n.* do sądu niewłaściwego, ewokacya *f.*

Evolu'te, *sf.* rozwinięta *f.*

Evolutio'n, *sf. pl.* -en, 1) przeobrażenie *n.*, przekształcenie *n.*, rozwój *m.*, ewolucya *f.*; 2) szykowanie *n.* i obroty *pl.* żołnierzy; 3) rozwinięcie *n.* się jakiego organu (med.); -en machen robić obroty.

Evolutio'nstheorie, *sf. pl.* -n, teorya ewolucyjna.

Ew., skróc. na Euer; Ew. Majestät Wasza cesarska Mość.

E'wig, I. *adi.* 1) wieczny; -e Seligkeit żywot wieczny; zum -en Andenken na wieczną pamiątkę; auf — na wieczne czasy, na zawsze; 2) ciągły, nieprzerwany; -er Friede wieczny, ciągły pokój; unsere Freundschaft wird — währen przyjaźń nasza ciągle, wiecznie trwać będzie; der -e Jude żyd wieczny tułacz; -e Lampe wieczne, bezustanne światło; der E—e Przedwieczny, Wiekuisty, Bóg; II. *adv.* wiecznie; bardzo; es dauert immer —, ehe er kommt pół wieku, zawsze na niego trzeba czekać, nim przyjdzie; das ist — schade bardzo szkoda; immer und — zawsze; einmal für — raz na zawsze.

E'wigkeit, *pl.* -en, wieczność *f.*; die — Gottes (od)-wieczność Boga; von — her od wieków; man hat dich seit einer — nicht gesehen od wieków nie było ciebie widać; in — na wieki; in alle —, von — zu —, von nun an bis in — po wszystkie wieki, od wieków i na wieki, na wieki wieków; das dauert eine — końca temu niema; das glaube ich in — nicht nigdy w życiu tego nie uwierzę; das wird in — nicht geschehen póki świat światem, nigdy do tego nie przyjdzie.

E'wiglich, *adv.* wiecznie.

Ex- (w wyrazach złożonych), *adi.* eks-, były; -minister *m.* były minister; -professor *m.* były profesor.

Exa'kt, *adi.* ścisły, dokładny; punktualny.

Exa'ktheit, *sf.* scisłość *f.*, dokładność *f.*

Exaltatio'n, *sf. pl.* -en, przesada *f.*, uniesienie, *n.* zapał *m.*, egzaltacya *f.*

Exaltie'ren, *va.* unosić, zapalać, zachwycać, egzaltować; exaltiert, zapalony, przesadny; egzaltowany.

Exa'men, *sn.* -s, *pl.* -mina, egzamin *m.*; próba *f.*, popis *m.*; mündliches — egzamin ustny; schriftliches — egzamin pisemny, piśmienny; ein — machen składać egzamin; im — bestehen, durchfallen zdać, złożyć egzamin, nie zdać egzaminu, zostać reprobowanym.

Examina'nd, *sm.* -en, *pl.* -en, zdający egzamin.

Examina'tor, *sm.* -s, *pl.* -toren, egzaminator *m.*

Examinie'ren, *va.* egzaminować.

Exanthe'm, *sn.* -s, *pl.* -e, wyrzut, wypryski skórny, egzantema *n.*

Exa'rch, *sm.* -en, *pl.* -en, najstarszy metropolita grecki, egzarcha *m.*

Exarcha't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, godność *f.* egzarchy; obszar *m.* pod zarządem egzarchy, egzarchat *m.*

Exau, *sn.* Kczewo *n.*

Exege'se, *sf. pl.* -n, objaśnienie *n.* Pisma Św., egzegeza *f.*

Exege't, *sm.* -en, *pl.* -en, egzegeta *m.*

Exekutie'ren, *va.* egzekutować, wykonywać, wypełnić; j—n — wykonać na kim wyrok śmierci.

Exekutio'n, *sf. pl.* -en, egzekucya *f.*, wykonanie *n.* (wyroku); ściąganie przymusowe należytości.

Exekuti'v, *adi.* wykonawczy.

Exekuti'vgewalt, *sf. pl.* -en, i **Exekuti've**, *sf.* władza wykonawcza.

Exeku'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, egzekutor *m.*, wykonawca *m.* (wyroku, testamentu).

Exe'mpel, *sn.* -s, *pl.* —, przykład *m.*; ein — an j—m statuieren ukarać kogo dla przykładu.

Exempla'r, *sn.* -s, *pl.* -e egzemplarz *m.*

Exempla'risch, *adi.* wzorowy, przykładny; — bestrafen ukarać dla przykładu.

Exe'quien, *sn. pl.* egzekwie *pl.*, obrządki pogrzebowe; nabożeństwo żałobne.

Exequie'ren, *va.* egzekwować, wykonać.

Exerzie'ren, I. *va.* ćwiczyć, uczyć robić bronią, egzercerować; II. *vn.* (h.) ćwiczyć się, uczyć się robić bronią.

Exerzie'rreglement, *sn.* -s, *pl.* -s, regulamin *m.* musztry.

Exerzi'tium, *sn.* -s, *pl.* -tia i -tien, ćwiczenie *m.*, zadanie *n.*

Exhibie'ren, *va.* podawać do urzędu; okazywać.

Exhibi'tenprotokoll, *sn.* -s, *pl.* -e, dziennik podawczy.

Exho'rte, *sf. pl.* -en, napomnienie *n.*, egzorta *f.*

Exi'l, *sn.* -s, *pl.* -e, wygnanie *n.*

Eximie'ren, *va.* wyjąć, uwolnić od czego, wyłączyć z pod władzy.

Exi'n, *sn.* Kcynia *f.*

Existe'nz, *sf. pl.* -en, byt *m.*, bytność *f.*, utrzymanie *n.*, egzystencya *f.*

Existie'ren, *vn.* (h.) żyć, być, egzystować; utrzymywać się.

Exkludie'ren, *va.* wykluczyć, wyłączać.

Exklusio'n, *sf. pl.* -en, wykluczenie *n.*, wyłączenie *n.*

Exklusi'v, *adi.* wyłączny, oddzielny.

Exklusi've, *adv.* wyłącznie.

Exklusivitä't, *sf.* wyłączność *f.*, ekskluzywność *f.*

Exkommunikatio'n, *sf. pl.* -en, klątwa *f.*, wyklęcie *n.*, ekskomunika *f.*

Exkommunizie'ren, *va.* wykląć, ekskomunikować.

Exkreme'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyrzuty *pl.*, odchody *pl.* kał *m.*, gnój *m.* ekskrementa *pl.*

Exkursio'n, *sf. pl.* -en, wycieczka *f.*, ekskursya *f.*

Exkusie'ren, *va.* uniewinniać.

Exli'bris, *sn.* —, *pl.* —, z księgozbioru, ekslibrysa *f.*

Exle'x, poza ustawą, prawem.

Exmatrikulatio'n, *sf. pl.* -en, wykreślenie *n.* z matrykuły, eksmatrykulacya *f.*

Exmatrikulie'ren, *va.* wykreślać z matrykuły.

Exmiſſio'n, *sf. pl.* -en, wyrugowanie *n.* z mieszkania, eksmisya *f.*

Exmittie'ren, *va.* wyrugować z posiadłości, eksmitować.

Exo'dus, *sm.* —, wyjście *n.*

Ex offi'cio, *adv.* z urzędu, z obowiązku.

Exorbita'nt, *adi.* wygórowany, niepomierny.

Exorziſie'ren, *va.* zaklinać, zażegnywać, wypędzać czarta, egzorcyzmować.

Exorzi'smus, *sm.* —, *pl.* -men, zaklinanie *n.* czarta, egzorcyzm *m.*

Exorzi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, egzorcysta *m.*

Exote'riſch, *adi.* zewnętrzny.

Exo'tiſch, *adi.* zagraniczny, obcy, egzotyczny.

Expanſio'n, *sf. pl.* -en, rozprężanie *n.* (się); — des Dampfes prężliwość *f.* pary.

Expanſio'nskraft, *sf.* siła *f.* prężliwości; wyładowanie *n.* siły.

Expanſi'v, *adi.* rozprężliwy, ekspanzywny.

Expatriieren, ſich — *vr.* wynarodawiać się, ekspartryować się.

Expedi't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, urząd wysyłkowy.

Expedient, *sm.* -en, *pl.* -en, ekspedyent *m.*

Expedie'ren, *va.* wysyłać, wyprawiać, ekspedyować.

Expedi'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, ekspedytor *m.*

Expedie'ren, *va.* wysyłać, wyprawiać, ekspedyować.

Expeditio'n, *sf. pl.* -en, wysyłanie *n.*, wyprawienie *n.*, ekspedycya *f.*

Expektoratio'n, *sf. pl.* -en, wyplucie *n.*, wykształtowanie *n.*; wywnętrzenie *n.* się.

Expektorie'ren, I. *va.* wykaszleć; II. ſich — *vr.* wywnętrzyć się, wynurzyć się.

E'xpenſen, *spl.* wydatki *pl.* -notę rachunek *m.* za wydatki.

Experime'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, doświadczenie *n.*, eksperyment *m.*

Experimenta'l, *adi.* doświadczalny, eksperymentalny; -Phyſik fizyka doświadczalna.

Experimentie'ren, *va.* robić doświadczenia, eksperymentować.

Expe'rte, *sm.* -n, *pl.* -n, znawca *m.*, biegły *m.*

Experti'ſe, *sf. pl.* -n, orzeczenie *n.* biegłych, ekspertyza *f.*

Explikatio'n, *sf. pl.* -en, tłómaczenie *n.*, wyjaśnienie *n.*, eksplikacya *f.*

Explizie'ren, *va.* wyjaśniać, tłómaczyć, eksplikować.

Explodie'rbar, *adi.* wybuchowy, eksplodujący.

Explodie'rbarkeit, *sf.* wybuchowość *f.*

Explodie'ren, *vn.* (h.) wybuchnąć; pęknąć, eksplodować.

Exploitie'ren, *va.* wyzyskiwać, użytkować, eksploatować.

Exploratio'n, *sf. pl.* -en, badanie *n.*, śledzenie *n.*, poszukiwanie *n.*

Explorie'ren, *va.* badać, śledzić, poszukiwać.

Explosio'n, *sf. pl.* -en, wybuch *m.*, pęknięcie *n.*, eksplozya *f.*

Explosi'vſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, materyał wybuchowy.

Expone'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) wystawca *m.*; 2) wykładnik *m.* (mat.).

Exponentia'lgröße, *sf.* potęga wykładnicza.

Exponie'ren, *va.* i ſich — *vr.* eksponować, — się, wystawiać, narażać kogo na co, narażać się na co.

Expo'rt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wywóz *m.*, handel wywozowy, eksport *m.*

Expo'rtakademie, *sf. pl.* -n, akademia eksportowa.

Expo'rtgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, -haus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom eksportowy; interes eksportowy.

Expo'rthandel, *sm.* -s, handel eksportowy.

Exportie'ren, *va.* wywozić.

Expo'rtprämie, *sf. pl.* -n, premia eksportowa.

Expoſe', *sn.* -s, *pl.* -s, wywód *m.*, wykład *m.*

Expoſitu'r, *sf. pl.* -en, filia *f.*, ekspozytura *f.*

Expoſitio'n, *sf. pl.* -en, wyłożenie *n.*, wyjaśnienie *n.*; wystawienie *n.* na działanie światła; wystawa *f.*; ekspozycya *f.* (dramatu).

Expre'ß, *adv.* wyraźnie; koniecznie; -ßer Bote umyślny posłaniec; per — przez umyślnego posłańca.

Expre'ßzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg pospieszny.

Expropriatio'n, *sf. pl.* -en, wywłaszczenie *n.*, eksproprjacya *f.*

Expropriie'ren, *va.* wywłaszczyć.

Exquiſi't, *adi.* wyszukany; znakomity.

Exſtirpatio'n, *sf. pl.* -en, wykorzenienie *n.*, wytępienie *n.*, ekstyrpacya *f.*

Exſtirpie'ren, *va.* wykorzenić, wytępić.

Exſuda't, *sn.* -(e)s. *pl.* -e, wysięk *m.*, wypocina *f.*

Exte'mpore, *adv.* naprędce, bez przygotowania.

Extempora'le, *sn.*, -s, *pl.* -lien ćwiczenie szkolne.

Extemporie'ren, *vn.* (h.) bez przygotowania mówić, grać, śpiewać, ekstemporować.

Exterieu'r, *sn.* -s, zewnętrzna strona, wygląd *m.*; powierzchowność *f.*

Exte'rne, *sm.* -n, *pl.* -n, eksternista *n.* uczeń przychodzący na pensyę, nie stale mieszkający.

Exterritoria'l, *adi.* zakrajowy, zagraniczny, eksterytoryalny.

Exterritorialitä't, *sf* .zakrajowość *f.*, eksterytoryalność *f.*

E'xtra, *adv.* oprócz, nader, arcy, nadzwyczajnie.

E'xtraausgabe, *sf. pl.* -n, 1) wydatek nadliczbowy; 2) wydanie nadzwyczajne.

E'xtrablatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, nadzwyczajne wydanie dziennika.

Extradie'ren, *va.* wydać.

E'xtrafein, *adi.* wyborny, bardzo cienki, subtelny.

Extrache'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, ekstrahent *m.*

Extrahie'ren, *vn.* robić wyciąg z aktów, ekstrahować.

Extra'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ekstrakt *m.*, sok wyciśnięty; wyciąg *m.*

E'xtrapoſt, *sf.* *pl.* -en, ekstrapoczta *f.*, szybka, niezwykła poczta.

Extravaga'nt, *adi.* dziwaczny.

Extravaga'nz, *sf.* *pl.* -en, dziwactwo *n.*, ekstrawagancya *f.*

E'xtrazug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg specyalny.

Extre'm, *adi.* ostateczny, przesadny.

Extre'm, *sn.* -s, *pl.* -e, ostateczność *f.*; aus einem — ins andere fallen z jednej ostateczności wpadać w drugą; die -e berühren ſich zazwyczaj jedna ostateczność prowadzi do drugiej.

Extremitä'ten, *sf.* *pl.* ostateczności *pl.*; członki ludzkie (ręce i nogi); koniuszki *pl.*

Exula'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, egzulant *m.*, wygnaniec *m.*, wywolaniec *m.*

E'ylan, *sf.* Iława, Icława *f.*

E'ypel, *sn.* Upice *pl.*

Exzede'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, wichrzyciel *m.*, ekscedent *m.*

Exzedie'ren, *vn.* (h.) wykraczać, robić ekscesy.

Exzelle'nt, *adi.* znakomity.

Exzelle'nz, *sf.* *pl.* -en, ekscelencya *f.*; dostojność *f.*, wysokość *f.*, wielmożność *f.*; Eure (Ew.) — Wasza Ekscelencya.

Exzellie'ren, *vn.* (h.) celować w czem.

Exze'nter, *sm.* -s, *pl.* —, mimośród *m.*, tarcza mimośrodkowa, ekscenter *m.*

Exze'ntrik, *sf.* mimośród *m.*, ekscentryk *m.*; dziwaczność *f.*

Exze'ntriſch, *adi.* 1) ekscentryczny, odśrodkowy; -e Bewegungen obroty odśrodkowe; 2) dziwaczny, oryginalny.

Exzentrizitä't, *sf.* *pl.* -en, mimośrodkowość *f.*; dziwaczność *f.*, oryginalność *f.* ekscentryczność *f.*

Exzeptio'n, *sf.* *pl.* -en, zarzut *m.*, wyjątek *m.*, ekscepcya *f.*

Exzeptione'll, *adi.* wyjątkowy.

Exzerpie'ren, *va.* wyciągi, wypisy robić.

Exze'rpt, *sn.* -es, *pl.* -e, wyciąg *m.*, wypis *m.* (z ksiąg), ekscerpt *m.*

Exze'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, wybryk *m.*, nadużycie *n.*; ekscesy *m.*; przestępstwo *n.*; przepełnienie *n.*, nadmiar *m.*

Exzedie'ren, *vn.* przekraczać miarę, dopuszczać się wybryków.

Exzipie'ren, *va.* wyjmować; warować sobie, ekscypować.

F.

F., *n. indecl.* 1) szósta litera, czwarta spółgoska alfabetu; 2) f. (nuta); 3) skróc. f. = fein i ferner; FF., ff. = ſehr fein; f. = forte; ff. = fortiſſimo (muz.); etw. aus dem FF. verſtehen gruntownie coś znać, umieć; F. f. = Fortſetzung folgt.

Fa'bel, *sf.* *pl.* -n, bajka *f.*, baśń *f.*, powiastka *f.*; gadka *f.*; plotka *f.*; treść *f.* (utworu poetycznego); zur — gehörig bajeczny, nie do uwierzenia.

Fa'beldichter, *sm.* -s, *pl.* —, bajkopisarz *m.*

Fabelei', *sf.* *pl.* -en, baśnie *pl.*, brednie *pl.*

Fa'belhaft, *adi.* i *adv.* bajeczny, (nie).

Fa'belhaftigkeit, *sf.* bajeczność *f.*

Fa'belhans, *sm.* -ſes, *pl.* -hänſe, bajarz *m.*

Fa'bellehre, *sf.* mitologia *f.*

Fa'beln, *va.* i *vn.* (h.) 1) opowiadać bajki; 2) bajać, bajki pleść, klecić; was — Sie da co pan za duby smalone plecie; w malignie bajać, gorączkować.

Fa'bianswalde, *sn.* Zabieniec *m.*

Fa'bler (Fa'beler), *sm.* -s, *pl.* —, bajarz *m.*, gaduła *m.*

Fabri'k, *sf.* *pl.* -en, fabryka *f.*, zaklad przemysłowy na większe rozmiary.

Fabri'kant, *sm.* -en, *pl.* -en, właściciel *m.* fabryki, przemysłowiec *m.*, fabrykant *m.*

Fabri'karbeit, *sf.* *pl.* -en, robota fabryczna; robota w fabryce.

Fabri'karbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik *m.* w fabryce.

Fabri'kat, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyrób fabryczny, fabrykat *m.*

Fabri'kation, *sf.* *pl.* -en, 1) wyrób *m.*, wytwarzanie *n.*, fabrykacya; 2) podrabianie *n.*, fałszowanien.

Fabri'kbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* fabryki, fabrykant *m.*

Fabri'kgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, zabudowanie fabryczne.

Fabri'kmäßig, *adi.* i *adv.* fabryczny, po fabrycznemu wyrobiony.

Fabri'ksort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Fabri'ksſtadt**, *sf.* *pl.* -ſtädte miejscowość fabryczna, miasto fabryczne.

Fabri'ksſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, -zeichen, *sm.* -s, *pl.* —, odcisk, znak fabryczny.

Fabrizie'ren, *va.* 1) wyrabiać w fabryce, fabrykować; 2) podrabiać, fałszować.

Fabulie'ren, *va.* bajki pleść, zmyślać.

Fa'ce, (wym.: fas), *sf.* *pl.* -n, przód *m.*, front *m.*

Face'tte, *sf.* *pl.* krawędź *f.* w rzniętych kamieniach.

Fa'ch, *sn.* -(e)s, *pl.* Fächer, 1) przedział *m.*, przegroda *f.*, półka *f.*; — in einem Schrank w szafie, przedziałka *f.*, przepierzenie *n.*; 2) komórka *f.* w roślinach; 3) kwatera *f.* w ogrodnictwie; 4) — im Bretterzaun przęsło *n.*, przylaz *m.*, przełaz *m.*; 5) fach *m.*, przegródka *f.* w kaszcie drukarskiej; 6) wydział *m.*, zawód *m.*, specyalność *f.*, zakres *m.*, gałęź *f.* jakiejś umiejętności, profesya *f.*, klasa *f.*; das iſt nicht ſein — to nie jego specyalność, to nie w jego mocy, to nie należy do niego; das

ſchlägt in ſein — to jest w jego zakresie; Mann vom — specyalista *f.*, człowiek powołany trafnie do czegoś, znawca *m.*; das gehört in ein anderes — to nie należy do rzeczy, to rzecz zupełnie odrębna; in allen Fächern brauchbar ſein być pożytecznym w wszystkich umiejętnościach i zawodach.

Fa'chausdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, wyraz techniczny, zawodowy.

Fa'chbildung, *sf.* wykształcenie zawodowe.

Fa'chbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, łuk *m.*, obłąk *m.* (u kapeluszników).

Fa'chgelehrter, *sm.* -ten, *pl.* -ten, uczony zawodowy, specyalista *m.*

Fa'chkenntnis, *sf. pl.* -ſſe, wiedza fachowa, zawodowa.

Fa'chmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, zawodowiec *m.*, fachowiec *m.*

Fa'chmänniſch, *adi.* zawodowy, fachowy; *adv.* -wo, -wo.

Fa'chordnung, *sf. pl.* -en, klasyfikacya *f.*

Fa'chſchule, *sf. pl.* -en, szkoła specyalna.

Fä'cheln, *va.* i ſich — *vr.* powiewać (wachlarzem), wachlować; wachlować się.

Fä'chelpalme, *sf. pl.* -n, palma wachlarzowata.

Fa'chen, *va.* umieścić, usadowić.

Fä'cher, *sm.* -s, *pl.* —, wachlarz *m.*

Fä'cherartig, *adi.* i *adv.* wachlarzowaty, w rodzaju wachlarza.

Fä'cherfabrikant, *sm.* -ten, *pl.* -ten, fabrykant *m.* wachlarzy.

Fä'chergeleis, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, tory zbiczne.

Fä'cherig, *adi.* podzielony na przegrody, na półki.

Fa'chlich, *adi.* specyalny, zawodowy, należący do pewnej gałęzi.

Fa'chſtudien, *sf. pl.* studya zawodowe.

Fa'chweiſe, *adv.* oddziałami, wydzialowo, podług przedziałów.

Fa'chwerk, *sn.* -(e)s, 1) mur pruski; 2) dzieło specyalne; 3) przegroda *f.* w szafie pocztowej, używanej do sortowania listów; 4) zrąb przegródkowaty (anat.).

Fa'ckel, *sf. pl.* -n, pochodnia *f.*

Fa'ckelbeleuchtung, *sf.* oświetlenie *n.* pochodniami.

Fa'ckeln, *vn.* migać się; wahać się; er fackelt nicht lange on nie żartuje, on długo się nie namyśla, u niego nie kupić.

Fa'ckelſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, kaganiec *m.*, girydon *m.*

Fa'ckeltanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec *m.* pochodniami.

Fa'ckelträger, *sm.* -s, *pl.* —, niosący pochodnię, idący z pochodnią w ręku.

Fa'ckelzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pochód *m.*, z pochodniami.

Fä'dchen, *sn.* -s, *pl.* —, niteczka *f.*

Fa'd(e), *adi.* mialki, płaski; nudny, niesmaczny; ckliwy; -es Zeug głupstwo *n.*, rzecz nudna.

Fä'deln, I. *va.* nawlekać; II. *va.* i ſich — *vr.* strzępić się, wystrzępić; III. *vn.* i ſich — *vr.* ciągnąć się, wyciągać się.

Fa'den, *sm.* -s, *pl.* Fäden, (Fädchen, *sn.* -s, *pl.* —; Fä-d(e)lein, *sn.* -s, *pl.* —) 1) nic *f.*, nitka *f.*, włókno *n.*; keinen trockenen — am Leibe haben przemoknąć do szpiku kości; der — der Erzählung wątek opowiadania; 2) miara długości, cztery łokcie długa; ein Faden Holz sążeń *m.* drzewa, sąg *m.*

Fa'denbinſe, *sf. pl.* -n, sit nitkowy.

Fa'denförmig, *adi.* nicioważty, nitkowaty.

Fa'dengerade, *adi.* i *adv.* wyprostowany, całkowicie prosty.

Fa'denholz, *sn.* -es, drzewo sągowe, w sągi układane.

Fa'denig, *adi.* ob. Fadenförmig.

Fa'dennackend, lub **fadennackt**, *adi.* i *adv.* goluteńki, naguteńki, całkowicie nagi.

Fa'dennaß, *adi.* przemoknięty, przemokły do cna.

Fa'dennudeln, *sf. pl.* makaron wloski, cienki.

Fa'denpilz, *sm.* -es, *pl.* -e, pleśń *f.*

Fa'denrecht, *adi.* i *adv.* prosto, jak po nitce.

Fa'denſcheinig, lub **fa'denſichtig**, *adi.* 1) rzadki; -es Tuch sukno rzadkie, w którem nić widać, nić przegląda; 2) wytarty, goły.

Fa'denweiſe, *adv.* po nitce, nitkami.

Fa'denwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, robak obleniec *m.*

Fa'dheit, *sf. pl.* -en, płaskość *f.*, blahość *f.*

Fa'dig, **fä'dig**, **fä'denicht**, *adi.* niciasty, mający nitki, nitkowy; fadige Faſern włókno suchawe; zweifadig dwunitkowy.

Fago'tt, *sn.* (*sm.*) -(e)s, *pl.* -e, fagot *m.*

Fagotti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, fagocista *m.*

Fa'hen, *va.* fing, habe gefahen, ułapać, złapać, ulowić, chwytać.

Fähig, *adi.* pojętny, zdolny, sposobny, zdatny; zu Allem — gotów na wszystko.

Fä'higkeit, *sf. pl.* -en, zdolność *f.*, możność *f.*; — zu rechtgültigen Handlungen możność wykonywania czynności, aktów prawnych; pojętność *f.*, gotowość *f.*, skłonność *f.*, sposobność *f.*; talent *m.*; von geringer — nieudolny; dary umysłowe lub materyalne; ſich nach ſeinen richten umieć się przystosować do czyich zdolności.

Fahl, **falb**, *adi.* i *adv.* wyplowiały, bladawy, przyćmiony, bez blasku; szary; bulany; -es Pferd koń plowy; fahl werden zblednąć niby trup; fahles Geſicht twarz trupia.

Fa'hlgrau, *adi.* płowoszarawy, szaraczkowy.

Fa'hlleder, *sn.* -s, *pl.* —, skóra przyszwowa, skóra faledrowa.

Fa'hlrot, *adi.* rudy, gniady, ryżawy.

Fa'hlſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łupek szary.

Fä'hnchen, *sn.* -s, *pl.* —, chorągiewka *f.*

Fa'hnden, *va.* i *vn.* (h.), j—n, auf j—n, nach j—m — gonić za kim, usiłować schwytać, ścigać.

Fa'hne, *sf. pl.* -n, chorągiew *f.*, sztandar *m.*, proporzec *m.*, bandera *f.*, bei der — sein służyć wojskowo; sich zur — stellen stanąć pod chorągwiami; die — fliegen lassen rozwinąć chorągiew; zur — schwören przysiądz na sztandar; zu den -n rufen wołać pod broń; sich unter j—s — stellen stawić się pod czyją komendę; seine — verlassen zbiedz z szeregów; chorągiew *f.* w znaczeniu oddziału wojska.

Fa'hneneid, *sm.* -(e)s, przysięga *f.* na sztandar.

Fa'hnenflucht, *sf.* dezercya *f.*

Fa'hnenflüchtig, *adi.* — werden dezertować.

Fa'hnenflüchtig(er), *sm.* -en, *pl.* -en, dezerter *m.*

Fa'hnenjunker, *sm.* -s, *pl.* —; -träger, *sm.* -s, *pl.* —, chorąży *m.*

Fa'hnenschmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, konowal *m.* w pułku jazdy, kowal obozowy.

Fa'hnenschuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okucie dolne chorągwi.

Fa'hnenstange, *sf. pl.* -n; -stock, *sm.* -(e)s, *pl.* -stöcke, drzewiec *m.* chorągwi.

Fä'hnlein, *sn.* -s, *pl.* —, 1) chorągiewka *f.*; 2) oddział *m.* wojska, zwłaszcza konnicy.

Fä'hnrich, *sm.* -s, *pl.* -e, podchorąży *m.*

Fa'hrbahn, *sf.* kolej *f.*, tor jezdny.

Fa'hrbar, *adi.* jezdny, utorowany, nadający się do przebycia, bity (gościniec); einen Weg — machen przywrócić jezdność; splawny.

Fa'hrbarkeit, *sf.* jezdność *f.*; splawność *f.*

Fa'hrbetrieb, *sm.* -(e)s, ruch *m.*

Fa'hrdamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, gościniec bity, szosa *f.*; grobla jezdna.

Fa'hrdecke, *sf. pl.* -n, koc *m.* na konie.

Fährden, *va.* nabawić szkody, narazić na niebezpieczeństwo, nadwerężyć, wystawić na szwank.

Fa'hrdienst, *sm.* -(e)s, służba *f.* ruchu, jazdy.

Fa'hrdienstpersonal, *sn.* -(e)s, służba pociągowa.

Fä'hre, *sf. pl.* -n, prom *m.*, przewóz *m.*

Fa'hren, fahre, fährst, fährt; fuhr; bin gefahren; I. *vn.* jechać, przejeżdżać; zu den Vätern — umrzeć; auf einander rzucić się na siebie, pokłócić się wzajemnie; aus dem Bette — zerwać się z łóżka; mit der Hand in die Tasche — wsunąć rękę do kieszeni; in die Haare — chwycić, porwać za włosy; aus der Hand — wypaść z rąk, wysunąć się z rąk; vor Ungeduld aus der Haut — wollen dygotać z niecierpliwości, z skóry wyskoczyć; das ist ihm durch den Kopf gefahren to mu strzeliło do glowy; fahre mit Gott ruszaj z Bogiem; fahr zum Teufel ruszaj do dyabła; — lassen porzucić, puścić, zaniechać; laß den Kummer — wybij sobie klopot z głowy; langsam — jechać stępo; mit der Post — podróżować pocztą; spazieren — wyjechać powozem; über das Wasser — przeprawić się przez rzekę; gut albo wohl bei etwas — wyjść na czem dobrze; II. *va.* i *vn.* (h.) j—n nach der Stadt — zawieść kogo do miasta; die Pferde zu Schanden — zochwacić konie; sich fest — zaplątać się, uwikłać się; III. sich — *vr.*; hier fährt es sich gut tu się dobrze jedzie; IV. **fahrend**, *ppr.* i *adi.* jadący, wożący się, ruchomy; die — Post poczta wozowa; -e Habe ruchomość *f.*, majątek ruchomy; -e Artillerie konna artylerya; -e Leute wędrowni komedyanci.

Fa'hrende(r), *sm.* -en, *pl.* -en, włóczęga *m.*, wagabunda *m.*, komedyant *m.*

Fa'hrgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er; **Fährgeld**, *sn.* -(e)s, przewozowe *n.*, zapłata *f.* za przewoz; cena *f.* jazdy.

Fa'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, motorowy *m.*

Fa'hrgast, *sm.* -es, *pl.* -gäste, pasażer *m.*

Fa'hrgelegenheit, *sf. pl.* -en, okazya *f.*, powóz najemny.

Fa'hrgeleise, *sn.* -s, *pl.* —, tor jezdny.

Fa'hrgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* przewozu, wolność *f.* przeprawy.

Fa'hrgeschwindigkeit, *sf.* szybkość *f.* jazdy.

Fa'hrig, *adi.* niestały, chwiejny.

Fa'hrigkeit, *sf.* niestałość *f.*, chwiejność *f.*

Fa'hrkarte, *sf. pl.* -e, karta *f.*, bilet *m.* jazdy.

Fa'hrlässig, *adi.* niedbały, gnuśny, opieszały.

Fa'hrlässigkeit, *sf.* niedbalstwo *n.*, gnuśność *f.*, opieszałość *f.*

Fa'hrleder, *sn.* -s, *pl.* —, fartuch skórzany górnika.

Fä'hrlichkeit, *sf.* niebezpieczeństwo *n.*, szwank *m.*

Fä'hrmann, *sm.* -s, *pl.* -leute przewoźnik *m.*

Fa'hrnisgemeinschaft, *sf.* spólność *f.* dóbr ruchomych.

Fa'hrplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, -ordnung, *sf. pl.* -en, rozklad *m.* jazdy.

Fa'hrpost, *sf.* dyliżans *m.*; poczta wozowa.

Fa'hrplanmäßig, *adi.* -er Zug pociąg regularny.

Fa'hrpreis, *sm.* -es, *pl.* -e, cena *f.* jazdy; przewozowe *n.*

Fa'hrrad, *sm.* -(e)s, *pl.* -räder, kolo *n.*, welocyped *m.*

Fa'hrschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bilet *m.* jazdy.

Fa'hrsessel, *sm.* -s, *pl.* —, krzesło *n.* na kółkach do posuwania.

Fa'hrspur, *sf. pl.* -en, ślad jezdny.

Fa'hrstraße, *sf. pl.* -n, szosa *f.*, bity gościniec.

Fa'hrt, *sf. pl.* -en 1) jazda *f.*, wożenie *n.* 2) jechanie *n.*, droga *f.*, podróż *f.*, przeprawa *f.*, przewóz *m.*; einen Wagen für eine — nehmen wziąść powóz na jeden kurs; die — zu Wasser machen odbyć po-

dróż wodą; — machen (górn.) zjechać szybem do kopalni; — machen biedz (o statku).

Fa'hrtaxe, *sf. pl.* -n, taryfa *f.* jazdy.

Fä'hrte, *sf. pl.* -n ślad *m.*, trop *m.*; auf die — kommen trop odnaleść; auf der — bleiben iść trop w trop; friſche — des Wildes ponowa *f.*

Fa'hrtunterbrechung, *sf. pl.* -en, przerwa *f.* w jeździe.

Fa'hrwaſſer, *sn.* -s, *pl.* — albo -wäſſer, kanał *m.*, woda spławna, wody kanałowe, woda nadająca się pod żeglugę.

Fa'hrweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gościniec *m.*, droga bita.

Fa'hrwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr pomyślny.

Fa'hrzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* jazdy.

Fa'hrzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) statek *m.*; 2) wóz *m.*, pojazd *m.*, podwoda *f.*

Fa'hrzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle cło przewozowe, opłata *f.* za przewóz.

Faiſeu'r, (wym.: fezör), *sm.* -s, *pl.* -e, aferzysta *m.*

Fäka'l, *adi.* fekalny.

Fä'kalien, *spl.* odchody *pl.* kał *m.*

Fa'kir, *sm.* -s, *pl.* -e, fakir *m.*

Fa'kſimile, *sn.* -s, *pl.* -milia, faksimile *n.* wierna kopia, naśladowanie *n.* podpisu.

Fa'ktiſch, *adi.* rzeczywisty, realny, faktyczny, efektywny.

Faktio'n, *sf. pl.* -en, partya polityczna, fakcya *f.*

Faktiö'ſ, *adi.* partyjny, fakcyjny.

Fa'ktor, *sm.* -s, *pl.* -en, 1) sprawca *m.*, faktor *m.*; 2) czynnik *m.*; 3) zarządca *m.* (drukarni).

Faktore'i, *sf. pl.* -en, 1) faktorstwo *n.*; 2) faktorya *f.*, osada kupiecka.

Fakto'tum, *sn.* -s, *pl.* -s, faktotum *n.*, totumfacki *m.*

Fa'ktum, *sn.* -s, *pl.* -kta, prawda rzeczowa, czyn *m.*, fakt *m.*

Faktu'r, *sf. pl.* -en, faktura *f.*, obrachunek *m.* przesłanych towarów.

Fakturie'ren, *va.* wystawić fakturę, rachunek.

Fakultä't, *sf. pl.* -en, 1) wydział *m.*, fakultet *m.*; juriſtiſche — wydział prawniczy; 2) silnia *f.*

Fakultati'v, *adi.* nieobowiązkowy, fakultatywny.

Fakultä'tsſtudium, *sn.* -s, *pl.* -dien, nauki uniwersyteckie.

Falb, *adi.* i *adv.* ob. Fahl.

Fa'lbe(r) *sm.* -en, *pl.* -en, deresz *sm.*, koń dereszowaty.

Fa'lbel, *sf. pl.* -n, falbana *f.*

Fa'lbicht, fa'lbig, *adi.* zabarwiony na płowo.

Falk(e), -en, *pl.* -en, sokół *m.*

Falkau'ne, *sf.* sokolnica *f.*, falkoneta *f.* (działo).

Fa'lkenau, *sn.* Walichnowo *n.* i Falknow *m.*

Fa'lkenauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oko sokole, wzrok bystry, sokoli.

Fa'lkenbeize, *sf. pl.* -n, sokolnictwo *n.*, polowanie *n.* sokolami.

Fa'lkenberg, *sn.* Niemodlin *m.*

Fa'lkenhain, *sn.* Jastrzębowo *n.*

Fa'lkenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, -höfe, *sm.* -(e)s, -höfe sokolarnia *f.*

Falkenie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, sokolnik *m.*, sokolniczy *m.*

Fa'lkenjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* sokolami.

Fa'lkenried, *sn.* Małe Sokolniki.

Fa'lkenſtätt, *sn.* Chocisza *f.*

Fa'lkenſtern, *sn.* Sokolniki *pl.*

Fa'lkental, *sn.* Miracin *m.*

Fa'lkner, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Falkenier.

Falknerei', *sf. pl.* -en, sokolnictwo *n.*; hodowla *f.* sokołów.

Falkone'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -s, sokolnica *f.*, falkoneta *f.* (rodzaj działa z XVI. wieku.)

Fall, *sm.* -(e)s, *pl.* Fälle 1) upadek *m.*, upadnięcie *n.*, upadnienie *n.*, runienie *n.*, runięcie *n.*; einen ſchweren — tun ciężko upaść; der — eines Fluſſes spad rzeki; der — des Queckſilbers in der Röhre opadnięcie rtęci w rurce; Hochmut kommt vor dem — gdy przyjdzie pycha, przyjdzie i hańba; ſich bei einem -e verletzen zranić się, padając; Knall und — nagle, w jednej chwili; zu -e bringen przyprawić kogo o upadek; (o kobiecie) uwieść, znieslawić; zu -e kommen upaść, utracić honor; 2) przypadek *m.*, wypadek *m.*, zdarzenie *n.*; auf den — na wypadek, gdyby ....; auf den — des Todes na wypadek śmierci; ich befinde mich jetzt in dem -e znajduję się właśnie w takiem położeniu; im — er ſterben ſollte na wypadek, gdyby mial umrzeć; auf jeden — w każdym razie; im — der Not w przygodzie, w razie potrzeby; auf allen — dla wszelkiego przypadku; das iſt ein ganz anderer — to zupełnie co innego; geſetzt den — przypuściwszy, że; das iſt mein — to samo i mnie się zdarzylo; außer im -e wyjąwszy, gdyby ....; ich bin im -e mogę, jestem w stanie; alle möglichen Fälle berechnen obliczyć wszystkie ewentualności; 3) nieszczęście *n.*, przygoda zla; 4) przypadek *m.* w gramatyce.

Fa'llbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, zapora *f.*, rogatka *f.*, spust balkowy; balki spustne w bramie.

Fa'llbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gilotyna *f.*

Fa'llbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ruchome drzwiczki, pulapki *pl.*

Fa'llbrücke, *sf. pl.* -n, most zwodzony, most na łańcuchach spuszczany.

Fa'lle, *sf. pl.* -n, potrząsk *m.*, pulapka *f.*, zapadka *f.*, zastawka *f.*, klatka *f.*, łapka *f.*, samolówka *f.*, zasadzka *f.*; einem eine — ſtellen zastawić na kogo łapkę; zasadzić się na kogo, sidla zastawić; in die — geraten wpaść w sidla, złapać się.

Fa'llen, *vn.* falle, fä'llſt, fällt, fiel, bin gefallen paść, upaść, spaść, ledz, legnąć, zginąć; über einen Stein — potknąć się o kamień; aus allen Himmeln — rozczarować się; er fiel in der Schlacht

padł na placu bitwy, poległ w boju; warum haſt du das Buch fallen laſſen dlaczego upuściłeś książkę? die Hoffnung iſt mir in den Brunnen gefallen wszystkie nadzieje mię zawiodły; die Häuſer fielen zuſammen, fielen über den Haufen domy zapadły się, obalily się; mit der Tür ins Haus — wyrwać się z czem niepotrzebnie, wyrwać się jak Filip z konopi; ſich wund — skaleczyć się padając, potłuc się przy padaniu; die Stimme — laſſen głos zniżyć, szeptać; die Preiſe ſind gefallen ceny spadły, ceny poszły w dół; den Mut, die Hoffnung — laſſen odwagę, nadzieję, stracić; ein Handelshaus fällt dom handlowy bankrutuje; ein Gerechter fällt ſiebenmal ſiedmkroć grzeszy sprawiedliwy; ſeinem Freunde um den Hals — objąć przyjaciela za szyję, uściskać; ich falle dir zu Füßen padam do nóg, do nóżek pańskich; dem Pferde in den Zügel — uchwycić konia za cugle; einem in die Haare — porwać kogo za włosy; einem in die Rede — przerwać komu mowę; dem Feinde ins Land — wpaść do kraju nieprzyjacielskiego, wkroczyć, najechać kraj; einem anderen in Kauf — podkupywać kogo w targu, przeszkadzać komu w targu; einem ins Amt — wtrącać się w cudze czynności urzędowe; ein Apfel fällt nicht weit vom Stamme jabłko niedaleko pada od jabłoni; in eine Krankheit — wpaść w chorobę; in eine Ohnmacht — omdleć; in einen tiefen Schaf — zasnąć twardo; auf die Knie — upaść na kolana, zgiąć kolano; in Ungnade — popaść w niełaskę; in Strafe — podpaść karze; einem in die Hände — wpaść w czyje ręce, dostać się w czyje ręce; wie können Sie doch auf den Gedanken — skądże się panu biorą te myśli, skąd panu takie myśli przychodzą do głowy? das fällt in die Augen to uderza w oczy, to wpada w oczy; das Feſt fällt auf einen Sonntag święto wypada w niedzielę; einem zur Laſt — naprzykrzać się komu, stać się komu ciężarem; das fiel ihm beſchwerlich przychodzilo mu to z trudnością; auf einen albo worauf — wpaść na kogo, co; das fällt ins Rötliche to wpada w kolor czerwony, to mieni się czerwonem; das fällt ins Lächerliche to się wydaje śmiesznem, to zakrawa na glupstwo; er hat ihn — laſſen nie dał mu pomocy, dał mu upaść; am Preiſe — laſſen ustąpić z ceny, spuścić z ceny; er iſt nicht auf den Kopf gefallen to nieglupi człowiek, nie w ciemię bity; das iſt ihm in den Schoß gefallen to mu z nieba spadło; kein Meiſter fällt vom Himmel wszelkie początki są trudne; wenn einer gefallen iſt, ſtürzt alles über ihn nieszczęścia zawsze chodzą w parze; an dieſer Seuche iſt viel Vieh gefallen ta zaraza wygubila wiele bydla; ſein Einfluß iſt bedeutend gefallen wpływ jego znacznie podupadł; ein gefallener Mann stracony człowiek; die Arbeit fällt ihm ſchwer robota przychodzi mu z trudnością; es fiel ein Schuß padł strzał; es fielen beleidigende Reden von beiden Seiten obie strony nie szczędziły słów obraźliwych; es ſind von dieſer Stute zwei Füllen gefallen ta klacz ożrebiła się dwa razy eine Maſche — laſſen spuścić oczko; ich habe mir eine Beule an der Stirne gefallen upadłem i nabilem sobie guza na czole.

Fällen, *va.* rąbać; einen Baum — drzewo ścinać, ściąć, spuszczać drzewo; obalić, położyć; die Lanze — schylić kopię, dzidę, lancę; das Bajonett — pochylić bagnet do ataku; 2) przyprowadzić do upadku, uwieść; 3) ubić, zastrzelić, zabić, porazić; 4) ein Urteil — wydać, ferować wyrok, zdanie dać; das Urteil iſt gefällt wyrok zapadł; eine Entſcheidung — wydać opinię; 5) opuścić prostopadłą.

Fa'llfenſter, *sn.* -s, *pl.* — okno spuszczane.

Fa'llgatter, *sn.* -s, *pl.* —, **-gitter**, *sn.* -s, *pl.* —, krata spuszczana, spust *m.*

Fa'llholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, 1) drzewo obalone wiatrem; 2) podstawka *f.*, kołek *m.* u łapki.

Fa'llhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte czapeczka dziecinna, burlet *m.*

Fä'llig, *adi.* upłyniony, przepadły, zapadły, płatny; wymagalny; der Wechſel iſt — weksel jest płatny; das Schiff iſt — okręt ma nadejść; fällige Zinszahlung przypadający termin procentu.

Fä'lligkeit, *sf.* zapadłość *f.*, płatność *f.*

Fä'lligkeitstermin, *sm.*-(e)s, *pl.* -e, termin *m.* zapadłości.

Falli(ſſe)me'nt,(wym.: fallisman), *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bankructwo *n.*, upadłość *f.*

Fallie'ren, *vn.* (h.) upaść, zbankrutować.

Falli't, *sm.* -en, *pl.* -en; **falli't**, *adi.* bankrut *m.*, zbankrutowany.

Fa'llklappe, *sf. pl.* -n, spust *m.*, okno lub drzwi spuszczone, samotrzask *m.*

Fa'llklinke, *sf. pl.* -n, zapadka *f.*, klamka samozapadna.

Fa'llkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, trank górny, wierzkowisko *n.*

Fa'lladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, okiennica spustna; stół *m.* spuszczalny w sklepach.

Fa'llobſt, *sn.* -es, owoce spadłe z drzewa.

Fa'llreep, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **-treppe**, *sf. pl.* -n, schodki drabiniaste zewnątrz okrętu.

Fa'llreif, *adi.* dojrzały aż do spadnięcia, przejrzały.

Fa'lls, *coni.* jeżeli, kiedy, gdyby.

Fa'llſchirm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, spadochron *m.*

Fa'llſtrick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sidło *n.*, matnia *f.*; einem -e legen zastawiać na kogo sidła.

Fa'llſucht, *sf.* padaczka *f.*, wielka choroba; taniec *m.* św. Wita, epilepsya *f.*

Fa'llsüchtig, *adi.* epileptyczny.

Fa'lltor, *sn.* -s, *pl.* -e, ob. Fallgatter.

Fa'lltür(e), *sf. pl.* -en, drzwi spustne, zwodowe, spust *m.*, samotrzask *m.*

Fä'llung, *sf.* 1) ścinanie *n.*, rąbanie *n.* drzew; 2) — eines Urteils wydanie *n.* wyroku.

Fa'llwild, *sn.* -(e)s, zwierzyna zdechła, padła z głodu.

Falſch, *adi.* 1) fałszywy, obłudny, nieszczery. kłamliwy, nieprawdziwy; 2) imitowany, pobrabiany; -e Haare włosy przyprawione; die -en Götter fałszywe bogi; -es Geld podrabiany pieniądz; -es Teſtament testament sfałszowany; -es Herz serce obłudne; -es Silber nyca *f.*

Falſch, *sn.* -es, fałsz *m.*, obłuda *f.*, fałszywość *f.*, nieszczerość *f.*, zdrada *f.*

Fa'lſcheid, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krzywoprzysięga *f.*

Fä'lſchen, *va.* fałszować, podrabiać, naśladować w celach oszukańszych.

Fä'lſcher, *sm.* -s, *pl.* —, fałszerz *m.*

Fälſcherbande, *sf. pl.* -en, banda *f.* fałszerzy.

Fa'lſchheit, *sf.* fałszywość *f.*, fałsz *m.*, obłuda *f.*, zdrada *f.*, kłamstwo *n.*

Fä'lſchlich, *adi.* fałszywy; *adv.* fałszywie, niesłusznie.

Fa'lſchmünzen, *va.* podrabiać, fałszować monety.

Fa'lſchmünzer, *sm.* -s, *pl.* —, fałszerz *m.* monety.

Fä'lſchung, *sf. pl.* -en, fałszowanie *n.*, podrobienie *n.*

Falſe't, *sn.* -s, falset *m.*, dyszkant *m.*, fistuła *f.* w śpiewaniu.

Falſifika't, *sn.* -s, *pl.* -e, falsyfikat *m.*, podróbka *f.*

Fa'ltbar, *adi.* giętki, gnący się, dający się ugiąć.

Fä'ltchen, *sn.* -s, *pl.* —, fałdzik *m.*, fałdeczka *f.*

Fa'lte, *sf. pl.* -n, fałd *m.*, zakładka *f.*, zmarszczka *f.*; — des Herzens tajniki serca; -n werfen robić fałdy; ſich in -n legen marszczyć się, w fałdy się układać, fałdować; die Stirn in -n ziehen, czoło marszczyć.

Fä'lteln, *va.* fałdować; ſich — *vr.* fałdować się.

Fa'lten, *va.* fałdować, marszczyć; die Hände — ręce złożyć; die Stirne — ezoło zmarszczyć; ſich — fałdować się, marszczyć się.

Fa'ltenmagen, *sm.* -s, *pl.* -mägen, księgi *pl.*, trzeci żołądek u zwierząt przeżuwających.

Fa'ltenreich, *adi.* fałdzisty.

Fa'ltenwurf, *sm.* -(e)s, *pl.* -würfe, układ *m.* fałdów, draperya *f.*

Fa'lter, *sm.* -s, *pl.* —, motyl *m.*

Fa'ltig, *adi.* fałdzisty, zmarszczony, pognieciony.

Fa'ltung, *sf.* fałdowanie *n.*

Falz, *sm.* -es, *pl.* -e, **Fa'lze**, *sf.* 1) parzenie się *n.* większych ptaków; 2) falc *m.*, wycięcie *n.*, karb *m.*, łaskowanie *n.*, fuga *f.*, zagięcie *n.*, założenie *n.*; żłobek *m.*, ryna *f.*, rowek *m.*, brzeg *m.*, kant *m.*

Fa'lzbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gładyszka *f.*, rozcinacz *m.*

Fa'lzeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, skrobaczka *f.*

Fa'lzen, *va.* falcować, składać, złożyć, zakładać, łaskować, zakrzywiać, zaginać; gładzić, skrobać.

Fa'lzer, *sm.* -s, *pl.* —, fałcownik *m.*

Fa'lzhobel, *sm.* -s, *pl.* —, hebeł stołarski do łaskowania wstawek, dłubidło *n.* do żłobkowania.

Fa'lzig, fa'lzicht, *adi.* rynienkowaty, wygięty, wyginany.

Fa'lzmaſchine, *sf. pl.* -en, maszyna *f.* do fałcowania, składania.

Fa'lzruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nawoływanie *n.* parzących się ptaków.

Fa'lzziegel, *sm.* -s, *pl.* —, cegła odsadżkowa, odsadzkówka *f.*

Fa'ma, *sf.* fama *f.*; pogłoska *f.*; (die) — ſagt jak mówią.

Familiä'r, *adi.* poufały; -er Stil styl poufały; — tun pozwalać sobie na poufałości.

Familiarità't, *sf.* familiarność *f.*, poufałość *f.*

Fami'lie, *sf. pl.* -n, rodzina *f.*, familia *f.*, ród *m.*, dom *m.*

Fami'lienähnlichkeit, *sf.* podobieństwo rodzinne.

Fami'lienfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.*, wada rodzinna.

Fami'lienglück, *sn.* -(e)s, szczęście rodzinne.

Fami'liengruft, *sf. pl.* -grüfte, grób rodzinny, familijny.

Fami'lienfideikommiß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, powiernictwo rodzinne, fideikomis *m.*; ordynacya *f.*

Fami'lienhaupt, *sn.* -(e)s, *pl.* -häupter, ojciec *m.* rodziny głowa *f.* domu, naczelnik *m.*, rodu.

Fami'lienhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom mieszkalny tylko dla jednej rodziny.

Fami'lienkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -e, kółko rodzinne.

Fami'lienleben, *sn.* -s, życie rodzinne, familijne.

Fami'liennname, *sm.* -en, *pl.* -en, nazwisko rodowe, familijne.

Fami'lienrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, rada familijna.

Fami'lienweſen, *sn.* -s, *pl.* —, rodzina *f.*, familia *f.*

Famo's, *adi.* wyborny, świetny, doskonały, cudowny, wspaniały (często ironicznie).

Fa'mulus, *sm. pl.* -li, sługa *m.*, fagas *m.*, famułus *m.*

Fana'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, fanatyk *m.*, zagorzałec *m.*, zapaleniec *m.*

Fa'na'tiſch, *adi.* fanatyczny, zapalony, zagorzały, pełen fanatyzmu.

Fanatiſie'ren, *va.* fanatyzować, zapalać.

Fanati'smus, *sm.* fanatyzm *m.*, zagorzałość *f.*

Fanfa're, *sf. pl.* -n, fanfara *f.*, muzyka trąb i rogów.

Fang, *sm.* -(e)s, 1) połów *m.*, obłów *m.*, łapanie *n.*, chwytanie *n.*, ułowienie *n.*, pojmanie *n.*; einen guten, unverhofften — tun natrafić na dobry, niespodziewany połów; 2) sztych *m.*, cios *m.*, ukłucie *n.*, zakłucie *n.*; 3) łapka *f.*,

sidła *pl.*, sieć *f.*; 4) — *sm.* -(e)s, *pl.* Fänge łapy *pl.*, szpony *pl.*, pazury *pl.*, kły *pl.*

Fa'ngball, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälle, piłka *f.*

Fa'ngbuhne, *sf. pl.* -n, tama namulna, odsypna *f.*

Fa'ngdamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, grodza *f.*, otamowanie *n.*

Fa'ngeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) robatyna *f.*, oszczep *m.*; 2) łapka żelazna.

Fa'nggeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zapłata *f.* za schwytanie zbrodniarza, zapłata za zabicie zwierza szkodliwego.

Fa'nggeräte, *sn. pl.* przyrządy *pl.* do łapania zwierzyny, do rybolostwa.

Fa'ngen, fange, fängſt, fängt, fing, habe gefangen, I. *va.* 1) łapać, chwytać, pochwycić, łowić, pojmać; Feuer — zająć się, zapalić się; er fängt gleich Feuer zaraz się zapala; 2) podejść, oszukać; wer den — will, muß früh aufſtehen kto chce tego podejść, musi być szpakami karmiony; mitgefangen mitgehangen razem pojść na gałęź; eine Krankheit — nabawić się choroby; Grillen — mózg sobie suszyć, stroić chimery, dziwaczyć; Rauch — dym zapierać, odwodzić; gefangen nehmen wziąć w niewolę; II. ſich — *vr.* złapać się; ſich — laſſen dać się złapać, pozwolić się schwytać.

Fä'nger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) myśliwy *m.*; 2) wzrok zalotny; 3) kordelas *m.*

Fa'nghund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyżel *m.*, pies myśliwski.

Fa'ngmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, kordelas *m.*

Fa'ngſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, -leine, *sf. pl.* -n, lina uchwytna (u łodzi).

Fa'ngſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, narost kościsty na goleni u konia.

Fa'ngwanze, *sf. pl.* -n, płoszczyca *f.*

Fa'ngzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, kieł *m.*, kły *pl.*

Fant, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, młodzieniaszek *m.*, młokos *m.*, młodzik *m.*, niebożątko *n.*, lekkoduch *m.*

Fa'rad, *sn.* -(e)s, jednostka pojemności elektrycznej, farada *f.*

Fa'rbe, *sf. pl.* -n, 1) farba *f.*, kolor *m.*, barwa *f.*, krasa *f.*; ihm erſcheint alles in der — der Hoffnung widzi wszystko w kolorze różowym; friſche — haben mieć zdrową cerę; wieder — bekommen nabrać zdrowej cery, przyjść do zdrowia; die Sache bekommt — sprawa nabiera wyraźnych konturów; die — ſeiner Dame tragen nosić barwy pani swego serca; die vier -n cztery kolory w kartach; — bekennen zdradzić się, zdemaskować się; wyjawić swe zdanie; die — verändern mienić się na twarzy; die — wechſeln zmienić zasady, przejść z obozu do obozu; — halten zachować barwę, okazać się wiernym, uczciwym; 2) — der Pferde maść *f.*

Fä'rbeanſtalt, *sf. pl.* -en, farbiarnia *f.*, zakład farbiarski.

Fa'rbebrühe, *sf.* rozczyn farbiarski.

Fä'rbe(r)giuſter, *sm.* -s, *pl.* —, jalowiec farbiarski.

Fa'rbehaltend, *adi.* nie farbujący, nie puszczający farby.

Fä'rbehaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, farbiarnia *f.*; zakład farbiarski.

Fä'rbeholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo farbiarskie.

Fä'rbekeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kociol farbiarski.

Fä'rbekraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, ziele farbiarskie.

Fä'rbekunſt, *sf.* farbiarstwo *n.*, sztuka *f.* farbowania.

Fä'rbekufe, *sf. pl.* -n, kadź farbiarska.

Fä'rben, I. *va.* 1) kolorować, barwić, farbować; wieder — odmalować, odnowić; 2) etw. — ubarwić, upiększyć niezgodnie z prawdą; fertig — zrobić ostatnie pociągnięcie pendzlem; den Bart, die Haare — czernić włosy; II. ſich — zabarwiać się, nabierać barw, kolorów; malować się; lenić się (o zwierzętach, zwłaszcza o jeleniach).

Fa'rbenblind, *adi.* ślepy na barwy, daltoniczny.

Fa'rbenblindheit, *sf.* ślepota *f.* na barwy, daltonizm *m.*

Fa'rbenbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, tęczówka *f.* (anat.).

Fa'rbenbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -bretter, paleta *f.*, krążek *m.* malarzy do trzymania farb.

Fa'rbenbuchdruck, *sm.* -(e)s, chromotypografia *f.*, typochromia *f.*

Fa'rbendruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, druk kolorowy, oleodruk *m.*

Fa'rbengebung, *sf.* koloryt *m.*, rozłożenie *n.* farb, wybór *m.* farb.

Fa'rbengrund, *sm.* -(e)s, kołoryt *m.*, tło *m.*

Fa'rbenkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, albo -käſten, pudelko *n.* z farbami.

Fa'rbenkleckſer, *sm.* -s, *pl.* —, bazgracz *m.*

Fa'rbenmiſchung, *sf. pl.* -en, zmieszanie *n.* farb, odmiana *f.* jednej farby w drugą.

Fa'rbenmuſchel, *sf. pl.* -n, muszla malarska.

Fa'rbenlehre, *sf.* nauka *m.* o barwach.

Fa'rbenlithographie, *sf.* chromolitografia *f.*

Fa'rbenreiber, *sm.* -s, *pl.* —, rozcieracz *m.* farb.

Fa'rbenſcheu, *sf.* barwowstręt *m.*

Fa'rbenſpiel, *sn.* -(e)s, gra *f.* barw, kolorów.

Fa'rbenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień *m.* do tarcia farb.

Fa'rbenſtift, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pastel *m.*, sucha farba do malowania.

Fa'rbenton, *sm.* -(e)s, zabarwienie *n.*, odcień *m.* barwy.

Fa'rbenreich, *adi.* barwny.

Fa'rbenreichtum, *sm.* -s, barwność *f.*, obfitość *f.* w barwy.

Fä'rbeofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec farbiarski.

Fä'rber, *sm.* -s, *pl.* —; (-in, *sf. pl.* -nen) farbiarz *m.*, barwierz *m.*, (farbiarka *f.*)

Fa'rberde, *sf. pl.* -n, farba ziemna, glinka *f.*

Färberei', *sf. pl.* -en, 1) farbiarstwo *n.*; 2) farbowanie *n.*; 3) farbiarnia *f.*, zakład farbiarski, barwiarnia *f.*

Fä'rbergeſell, *sm.* -en, *pl.* -en, czeladnik farbiarski, farbiarczyk *m.*

Fä'rberhandwerk, *sn.* -(e)s, farbiarstwo *n.*

Fä'rbermoos, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, mech skalny.

Fä'rberröte, *sf. pl.* -n, marzanna farbiarska.

Fä'rberſcharte, *sf. pl.* -n ob. Bergſcharte.

Fä'rberwaid, *sm.* -(e)s, szczet *m.*, farbownik farbiarski.

Fä'rbeſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, barwnik *m.*

Fä'rbezeit, *sf.* pora *f.* lenienia się u jeleni, lenienie *n.* się.

Fä'rbzeug, *sn.* barwnik *m.*

Fa'rbholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, ob. Färbeholz.

Fa'rbig, *adi.* kolorowy, barwny, barwisty; der Farbige, murzyn *m.*, czerwonoskórzec *m.*, człowiek innej rasy.

Fa'rblos, *adi.* i *adv.* bezbarwny, bez koloru.

Fa'rbſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Färbeſtoff.

Fä'rbung, *sf. pl.* -en, farbowanie *n.*, barwienie *n.*, kolorowanie; der Sache eine andere — geben nadać sprawie inne zabarwienie.

Fa'rce, (wym.: fars), *sf. pl.* -en, 1) nadziewanie *n.*, siekanina *f.*; 2) fraszka *f.*, wiersze żartobliwe; 3) lekka komedya krotochwila *f.*, farsa *f.*

Farcie'ren (wym.: -siren), *va.* napchać, nadziewać, faszerować.

Fari'n, *sm.* -s, *pl.* -e, miałki cukier.

Farm, *sf. pl.* -en, osada *f.*, kolonia *f.*, farma *f.*

Fa'rmer, *sm.* -s, *pl.* — osadnik *m.*

Farn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, paproć *f.*

Fa'rnkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, paproć *f.*

Fa'rnkrautmännlein, *sn.* -s, *pl.* —; -männchen, *sn.* -s, *pl.* —, paproć *f.* samiec, strusie pióro.

Fa'rnpflanzen, *spl.* paprotniki *pl.*

Fa'rre, *sm.* -n, *pl.* -n; byczek *m.*

Farſch, *sm.* -es, *pl.* -e, ob. Farce.

Fä'rſe, *sf. pl.* -n, jałowica *f.*, jałówka *f.*

Fä'rſenkalb, *sn.* -(e)s, *pl.* -kälber cielica *f.*

Fa'rzen, *vn.* (h.) pierdzieć.

Fa'rzer, *sm.* -s, *pl.* —, pierdzioch *m.*, pierdziel *m.*

Faſa'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, albo -en, bażant *m.*

Faſa'nenbeize, *sf. pl.* -n, polowanie *n.* na bażanty.

Faſa'n(en)beller, *sm.* -s, *pl.* —, pies, przyuczony do polowania na bażanty.

Faſa'n(en)gehege, *sn.* -s, *pl.* —, **Faſa'nenhaus**, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, bażantarnia *f.*

Faſa'nenhuhn, *sn.* -(e)s, -henne, *sf. pl.* -hühner, bażancica *f.*

Faſa'nenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, groch zajęczy, wołowik wiosenny.

Faſa'nenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, bażantarnik *m.*

Faſanerie', *sf. pl.* -n, bażantarnia *f.*

Faſchi'ne, *sf. pl.* -n, faszyna *f.*, wiązka *f.*

Faſchi'nenmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, tasak *m.*

Faſchi'nenwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -bau, *sm.* -es, -e, wiązanie *n.* z chróstu, gać *f.*, faszyny *pl.*

Fa'ſching, *sm.* -s, karnawał *m.*, zapusty *pl.*

Fa'ſchingsmäßig, *adi.* karnawałowy.

Fa'ſchingsſcherz, *sm.* -es, *pl.* -e, żart karnawałowy.

Fa'ſchingszug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pochód karnawałowy, maskarada *f.*

Fa'ſe, *sf. pl.* -n, niteczka *f.*, włókno *n.*; ścin *m.*, grań *f.*

Fa'ſel, *sf. pl.* -n, wspiega *f.* (bot.); 2) *sm.* -s, *pl.* rozmnożenie *n.*; einen Bullen zur — halten trzymać woła jako stadnika.

Fa'ſelbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, baran tryk *m.*

Faſelei', *sf. pl.* -en, banialuki *pl.*, głupstwo *n.*, sowizdrzalstwo *n.*, facecya *f.*

Fa'ſeler (Faſler), *sm.* -s, *pl.* —, człowiek co płecie koszałki, opałki, gap *m.*, gawron *m.*, roztrzepaniec *m.*, świszczypała *m.*

Fa'ſelhaft, **fa'ſelig**, *adi.* gapiowaty, roztrzepany.

Fa'ſelhengſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ogier *m.*

Fa'ſeln, I. *va.* nici, włókna wyciągać; II. ſich — *vr.* strzępić się; wysypywać; III. *vn.* (h.); 1) bredzić, bajdurzyć, pleść trzy po trzy; 2) bałamucić się, hulać; 3) zledz (o samicy), owocować, szczęścić się.

Fa'ſelvieh, *sn.* -(e)s, bydło *n.* do chowu.

Fa'ſen, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Faſe.

Fa'ſen, **fa'ſern**, I. *va.* nitki wyciągać; II. ſich — *vr.* strzępić się.

Fa'ſer, *sf. pl.* -n, 1) włókno *n.*, nić *f.*; 2) korzonek *m.*, włosek *m.*, żylka *f.*; die -n łyko *n.*, włochacina *f.*; hänfene — nić konopna, włókno konopne; die -n der Pflanzen włókna roślinne.

Fa'ſerband, *sn.* -(e)s, *pl.* bänder- więzadło włókniste.

Fä'ſerchen, *sn.* -s, *pl.* —, (Fäſchen *sn.* -s, *pl.* —) włókienko *n.*, niteczka *f.*; — der Wurzeln włochaciny *pl.*, kosmaciny *pl.* korzeni.

Fa'ſergeſchwulſt, *sf. pl.* -en, włókniak *m.*

Fa'ſerig, **fa'ſig**, *adi.* 1) kosmaty, włochaty; 2) włóknisty, żylasty; 3) strzępiaty, rozstrzępiony.

Fa'ſerung, *sf.* uwłóknienie *n.*

Fa'ſhion (wym.: feszn), *sf.* moda *f.*; zwyczaj *m.*

Fa'ſhionabel, (wym.: feszonebl) *adi.* modny; w dobrym guście.

Faß, *sn.* -ſſes, *pl.* Fäſſer, 1) beczka *f.*, baryła *f.*, fasa *f.*, kłoda *f.*, baryłka *f.*; der Wein ſchmeckt nach dem -e wino trąci beczką; 2) beczka jako miara pojemności wnętrza okrętów; 3) fasa *f.*, beczka na oznaczenie szydercze osób nadmiernie otyłych; betrunken wie ein — spity jak bela.

Faſſade', *sf. pl.* -n, fasada *f.*, front *m.* budowli.

Fa'ßband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, obręcz *f.* na beczkę.

Fa'ßbar, *adi.* 1) uchwytny; 2) ob. Faßlich.

Fa'ßbarkeit, *sf.* 1) uchwytność *f.*; 2) ob. Faßlichkeit.

Fa'ßbier, *sn.* -(e)s, piwo beczkowe.

Fa'ßbinder, *sm.* -s, *pl.* —, bednarz *m.*

Fa'ßboden, *sm.* -s, *pl.* —, dno *n.* w beczce.

Fä'ßchen, *sn.* -s, *pl.* —, beczulka *f.*, baryłka *f.*, antalek *m.*, faseczka *f.*

Fa'ßdaube, *sf. pl.* -n, klepka *f.*

Fa'ſſen, I. *va.* 1) brać, uchwycić, ująć, zlapać, pochwycić, pojąć, objąć, porwać za co; bei den Haaren — za włosy ująć, uchwycić; bei der Hand — wziąć za rękę; um den Leib — objąć, chwycić w pół; bei ſeiner ſchwachen Seite — trafić w czyją czułą stronę; Wurzel — zapuścić korzenie; Mut — nabrać otuchy, odwagi; 2) osadzić, oprawić; einen Stein in Gold — oprawić kamień w złoto; in Glas — osadzić w szkło; 3) objąć, pojąć, zawierać, trzymać, zamykać w sobie; das Zimmer konnte die Gäſte, nicht alle — w tym pokoju nie mogli się pomieścić wszyscy goście; das Gefäß wird den Wein nicht — wino się nie pomieści w tem naczyniu; 4) der Knabe hat es geſchwind gefaßt chłopiec prędko to pojął; einen Anſatz, Vorſchlag — ułożyć co, postanowić; Herz — nabrać serca, być dobrej myśli, zdobyć się na co; einen Haß wider j—n — powziąć nienawiść przeciwko komu; Liebe, Zuneigung zu j—m — nabrać przywiązania, pokochać; einen Beſchluß — postanowić co; einen Gedanken — wpaść na myśl; ſeine Meinung klar, beſtimmt — jasno, stanowczo wyrazić swoje zdanie; II. ſich — uspokoić się, przyjść do siebie, zreflektować się, opamiętać się, znaleźć się, pomiarkować się; ſich kurz — zwięźle się wyrazić; ſich gefaßt machen przygotować się na co, być gotowym; III. *vn.* (h.) chwytać (o zębach przy kołach); IV. **gefaßt**, *pp.* i *adi.* 1) ujęty, uchwycony; 2) spokojny, rozważny; auf etw. — ſein być przygotowanym na co.

Fa'ßhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.* u beczki.

Fa'ßholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, wanczos *m.*, klepka *f.*

Faſſio'n, *sf. pl.* -en, fasya podatkowa.

Fa'ßlich, *adi.* latwy, do pojęcia, zrozumialy, jasny.

Fa'ßlichkeit, *sf.* pojętność *f.*, łatwość *f.*, jasność *f.*, zrozumiałość.

Faſſo'n (wym.: fasson), *sf. pl.* -s, fason *m.*, kształt *m.*, forma *f.*, sposób *m.*

Fä'ſſerweiſe, *adv.* na beczki, beczkami.

Fa'ßreif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, albo -en, obręcz *f.*, z beczki.

Fa'ßſpund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szpunt *m.*, kolek *m.* do zatykania beczki.

Fa'ſſung, *sf. pl.* -en 1) osada *f.*, oprawa *f.*, osadzenie *n.*; 2) determinacya *f.* przytomność *f.*, stałość *f.*, upamiętanie *n.* się, umiarkowanie *n.*, zreflektowanie *n.* się; aus der — bringen zmieszać, przestraszyć, zdekoncertować; die — verlieren stracić przytomność, stracić fantazyę, stracić na humorze; die — behalten zachować krew zimną; nicht leicht aus der — kommen mieć krew zimną, hamować się.

Fa'ſſungsgabe, *sf.* pojętność *f.*

Fa'ſſungskraft, *sf.* pojętność *f.*, intelligencya *f.*, pojęcie *n.*, umiejętność *n.*; pojmowania; das geht über meine — to przekracza moją intelligencyę, to jest dla mnie niezrozumiałe, ciemne.

Fa'ſſungslos, *adi.* zdekoncertowany, zmieszany.

Fa'ſſungsvermögen, *sn.* -s, 1) pojętność *f.*; 2) pojemność *f.*, objemność *f.*

Faſt, *adv.* prawie, bezmała; omal, niemal, nieledwie; — überall prawie wszędzie.

Fa'ſte, *sf. pl.* -n; zwykle **Fa'ſten**, *pl.* post *m.*; — halten pościć, nie jeść.

Fa'ſten, *vn.* (h.) pościć, suszyć; wstrzymywać się od jedzenia potraw mięsnych.

Fa'ſtenabend, *sm.* -s, wtorek zapustny, tłusty wtorek.

Fa'ſtenmäßig, *adi.* postny.

Fa'ſtenpredigt, *sf. pl.* -en kazanie postne.

Fa'ſtenſpeiſe, *sf. pl.* -n, potrawa postna; -n eſſen jeść z postem.

Fa'ſtenzeit, *sf.* post *m.*, wielki post.

Fa'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, zachowujący posty, poszczący *m.*

Fa'ſtnacht, *sf. pl.* -nächte, wilia *f.* postu, zapust *m.*, zapusty *pl.*, ostatki *pl.*, karnawału.

Fa'ſtnachtsaufzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, maskarada *f.*; pochód *m.* masek.

Fa'ſtnachtsſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, farsa *f.*

Fa'ſttag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, post *m.*, dzień postny.

Faſzi'kel, *sm.* -s, *pl.* —, zwój *m.*, fascykuł *m.*, zeszyt *m.*

Faſzinie'ren, I. *va.* oczarować; II. **faſzinierend**, *ppr.* i *adi.* czarujący.

Fata'l, *adi.* fatalny, nieszczęsny; bardzo niemiły; złowieszczy;

Fatali'smus, *sm.* wiara *f.* w przeznaczenie, fatalizm *m.*

Fatali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek, wierzący w przeznaczenie, fatalista *m.*

Fatalität', *sf. pl.* -en, 1) fatalność *f.*; 2) nieszczęście *n.*, przykra przygoda.

Fata Morga'na, *sf.* ułudny obraz optyczny, fata morgana *f.*

Fatie'ren, *va.* zeznawać; podać fasyę.

Fa'tum, *sn.* -s, *pl.* Fata, przeznaczenie *n.*, los *m.*, traf *m.*, fatum *n.*

Fa'tze, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) facecyonista *m.*; 2) gluptas *m.*

Fau'chen, **fau'chzen**, *vn.* (h.) ob. Pfauchen.

Faul, *adi.* 1) zgniły, zbutwiały, spróchniały; — ſchmecken czuć zgniliznę; -es Mitglied der Geſellſchaft wyrzutek społeczeństwa; -es Waſſer woda zgniła; -es Geſchwätz mowa

plugawa; ein -es Ei zgniłe jajo; das ſind -e Fiſche, koszalki opałki, wybiegi; 2) leniwy, opieszały, gnuśny; — ſein zu etw. lenić się do czego; ſich auf die -e Seite legen oddać się łenistwu.

Fau'lbar, *adi.* gniły.

Fau'lbarkeit, *sf.* gniłość *f.*

Fau'lbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, 1) szakłak *m.*, kruszyna *f.*; 2) śliwa *f.*, czeremcha; 3) kalina *f.*

Fau'lbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, szezlong *m.*, sofa *f.*

Fäu'le, *sf.* zgnilizna *f.*

Fau'leke, *sf. pl.* -n, zajady *pl.*

Fau'len, *vn.* (h.) gnić, próchnieć.

Fau'lenzen, *vn.* (h.) próżnować, gnuśnieć, bąki zbijać.

Fau'lenzer, *sm.* -s, *pl.* —, próżniak *m.*, leniuch *m.*, łeń *m.*, nygus *m.*; (-in *sf.* próżniaczka *f.*)

Faulenzerei', *sf.* próżniactwo *n.*, lenistwo *n.*

Fau'lfieber, *sn.* -s, gorączka gnilna.

Fau'lfleckig, *adi.* nadgniły, nagnily.

Fau'lheit, *sf.* lenistwo *n.*, gnuśność *f.*

Fäu'licht, fau'lig, *adi.* nadgniły, zgniły, cuchnący ze zgnilizny.

Fäu'lnis, *sf.* 1) zgnilizna *f.*, rozkład *m.*; 2) korupcya *f.*

Fäu'lnisprozeß, *sm.* -ſſes, gnicie *n.*, proces *n.* gnicia.

Fau'lpelz, *sm.* -es, *pl.* -e, łeń *m.*, łeniuch *m.*, próżniak *m.*

Fau'ltier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, leniwiec *m.* (zwierzę).

Faun, *sm.* -(e)s, *pl.* bożek leśny.

Fau'na, *sf.* ogół *m.*, zwierząt, fauna *f.*

Fauſt, *sf. pl.* Fäuſte, pięść *f.*, kulak *m.*; die — gegen j—n ballen zamierzyć się kułakiem na kogo; j—m eine — machen grozić komu pięścią; eine eiſerne — haben odznaczać się energią żelazną; das paßt ſo, wie die — aufs Auge to tak wygląda, jak kwiat przy kożuchu, jak pięść do nosa, wlazł na gruszkę, rwal pietruszkę; auf eigene — na własną rękę, na własną odpowiedzialność; in die — (ins Fäuſtchen) lachen ukradkiem śmiać się złośliwie; von der — weg byle jak, niedbale; aus freier — bez przygotowania.

Fauſtdegen, *sm.* -s, *pl.* —, sztylet *m.*, puginal *m.*

Fauſtdick, *adi.* gruby na pięść; er hat es — hinter den Ohren udaje niewinnego, obludnik nad obludnikami, arcyszalbierz.

Fäuſtel, *sm.* -s, *pl.* — młotek ręczny.

Fauſthandſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rękawica *f.* bez palców.

Fauſtkampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämpfe, walka *f.* na pięści, na kułaki.

Fäuſtling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) rękawica *f.* bez palców; 2) pięściennik *m.*; 3) krócica *f.*

Fäuſtlings, *adv.* z pomocą pięści, kułakami.

Fauſtpfand, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfänder, zastaw ruchomy, ręczny.

Fauſtrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* przemocy, prawo silniejszego.

Fauſtſäge, *sf. pl.* -n, piła ręczna.

Fauſtſchelleiſen, *sn.* -s, przykładak nitowniczy, zaklepniczy.

Fauſtſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, uderzenie *n.* pięścią, kułakiem.

Fauſtvoll, *sf.* garść *f.*

Fauteu'il (wym: foteil), *sm.* -s, *pl.* -s, fotel *m.*

Faux pa's (wym.: fopa), *sm.* fałszywy krok, błąd *m.*

Favoriſie'ren, *va.* protegować, sprzyjać, faworyzować.

Favori't, *sm.* -en, *pl.* -en, ulubieniec *m.*, faworyt *m.*

Favori'tin, *sf. pl.* -innen, ulubienica *f.*, faworytka *f.*

Fa'xen, *spl.* ceregiele *pl.*, grymasy *pl.*; błazeństwa *pl.*

Fa'xenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, trefniś *m.*, błazeń *m.*, bufon *m.*; pyszałek *m.*

Faye'nce, (wym.: faja'ns), *sf.*, *pl.* -n, fajans *m.*

Fa'zit, *sn.* -s, *pl.* -e i -s, „czyni", suma *f.*, wypadek *m.* z obrachunku; rezultat *m.*, wynik *m.*

Febri'l, *adi.* gorączkowy, febryczny.

Fe'bruar, *sm.* -s, luty *m.*

Fe'chſen, *va.* zbierać (plody rolne).

Fe'chſer, *sm.* -s, *pl.* —, latorośl *f.*

Fe'chtboden, *sm.* -s, *pl.* -böden, szermiernia *f.*, sala *f.* do fechtowania się.

Fe'chtdegen, *sm.* -s, *pl.* —, rapir *m.*

Fe'chten, fechte, fichſt, ficht, focht, habe gefochten, I. *va.* ein Gefecht — wydać walkę; II. *vn.* 1) fechtować, rąbać się, potykać się z kim, walczyć, bić się; 2) żebrać, chodzić po prośbie.

Fe'chter, *sm.* -s, *pl.* —, szermierz *m.*, rębacz *m.*

Fe'chtergang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, spotkanie szermierskie.

Fe'chterſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sztuka szermierska, fortel szermierski.

Fe'chtkunſt, *sf.* szermierka *f.*, sztuka krzyżowa, sztuka szermierska.

Fe'chtmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, szermierz *m.*, fechtmistrz *m.*

Fe'chtſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* szermierki.

Fe'chtſtunde, *sf. pl.* -n, lekcya *f.* szermierki.

Fe'der, *sf. pl.* -n, 1) pióro *n.*; er ſchmückt ſich mit fremden -n stroi się w cudze piórka, przypisuje sobie cudzą zasługę; -n bekommen opierzyć się; 2) pióro, do pisania; die — führen sekretarzować, prowadzić protokół; ſeiner — freien Lauf laſſen pióra swego nie hamować; Leute von der — literaci, pisarze; 3) sprężyna *f.*, resor *m.*

Fe'deranſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, krystalizacya *f.* w kształcie piórek.

Fe'derball, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälle, 1) wolant *m.*, piłka *f.* z piórami; 2) piórnik włosowy, krocień *m.*

Fe'derbeſen, *sm.* -s, *pl.* —, piórko *n.*, pierzanka *f.*, kiść

f. z piór, skrzydło *n.*, do zamiatania kurzu.

Fe'derbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, pościel wypełniona pierzem, piernat *m.*, pierzyna *f.*, bety *pl.*

Federbo'a, *sf. pl.* -s, boa *f.* z piór.

Fe'derbolzen, *sm.* -s, *pl.* —, trzpień *m.*, sworzeń *m.*, spinka *f.* sprężyny.

Fe'derbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, złamanie *n.*, pęknięcie *n.* sprężyny.

Fe'derbüchſe, *sf. pl.* -n, **-pennal**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piórnik *m.*

Fe'derbuſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, pióropusz *m.*, kita *f.*, czub *m.* z piór.

Fe'derchen, *sn.* -s, *pl.* —, piórko *n.*, pióreczko *n.*

Fe'dererz, *sn.* -es, *pl.* -e, piórokrusz *m.* (minerał.).

Fe'derfechter, *sm.* -s, *pl.* —, polemista *m.*, szermierz literacki.

Fe'derfuchſer, *sm.* -s, *pl.* — skryba *m.*, nędzny pisarz.

Fe'derfüßig, *adi.* z upierzonemi nogami, włochaty, pióronogi.

Fe'derhaken, *sm.* -s, *pl.* —, cyngiel *m.*

Fe'derhalter, *sm.* -s, *pl.* —, piórnik *m.*; rączka *f.*

Fe'derhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* piórami, pierzem.

Fe'derhart, *adi.* sprężysty, elastyczny.

Fe'derharz, *sn.* -es, *pl.* -e, żywica sprężysta, kauczuk *m.*

Fe'derhobel, *sm.* -s, *pl.* —, strug *m.*, wypustnik *m.*

Fe'derhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz *m.* z piórami.

Fe'dericht, *adi.* pierzasty; podobny do pióra.

Fe'derig, *adi.* opierzony.

Fe'derkiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dutka *f.*, pieniek *m.* pióra, pręcik *m.* pióra, pióro *n.* samo bez pierza.

Fe'derkiſſen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszka *f.*, z pierza.

Fe'derkraft, *sf. pl.* -kräfte, sprężystość *f.*, elastyczność *f.*

Fe'derkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, piórnik *m.*, krocień *m.*

Fe'derkrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna *f.* na pióra, wojna literacka, polemika *f.*

Fe'derleicht, *adi.* lekki jak piórko, leciuchny.

Fe'derleſen, *sn.* -s, bałamuctwo *n.*, korowody *pl.*; viel -s machen balamucić, ceremoniować się; ohne (viel) — bez ceregieli.

Fe'derling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierzel *m.* (owad).

Fe'derlos, *adi.* i *adv.* goły, bez pierza.

Fe'dermatratze, *sf. pl.* -n, materas sprężynowy.

Fe'dermeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, scyzoryk *m.*

Fe'dermotte, *sf. pl.* -n, włosiennik *m.* (owad).

Fe'dermuff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zarękawek z piór.

Fe'dern, I. *va.* einen Vogel — skubać ptaka; II. *vn.* (h.) 1) (także ſich —) pierzyć się, puszczać pierze; pierze ronić; 2) uginać się; ein -der Draht drut elastyczny.

Fe'dernelke, *sf. pl.* -en, gwoździk pierzasty.

Fe'derpoſe, *sf. pl.* -n, pióro *n.*, całe pióro, dutka gęsia.

Fe'derſchleißen, *sn.* -s, darcie *n.* piór, pierza.

Fe'derſchmücker, *sm.* -s, *pl.* —, rzemieślnik, robiący ozdoby z piór.

Fe'derſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kardynał *m.* (gra); 2) polowanie *n.* na ptaki; 3) sokół *m.* do polowania; 4) gra *f.* sprężyny.

Fe'derſpule, *sf. pl.* -n, pieniek *m.*, rurka *f.* pióra.

Fe'derſtaub, *sm.* -(e)s, puch *m.*

Fe'derſtäuber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kita *f.* z piór do otrzepywania kurzu; 2) handlujący puchem.

Fe'derſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pociąg *m.*, zamach *m.* pióra.

Fe'dervieh, *sn.* (-e)s, drób *m.*, ptactwo *n.*

Fe'derwage, *sf. pl.* -n, ważka *f.* ze sprężyną; cięglo *n.* wentylu.

Fe'derweiß, *sn.* -es, sproszkowany łojek, talk *m.*

Fe'derwild, *sn.* -(e)s, dzikie ptactwo, zwierzyna lotna.

Fe'derwiſcher, *sm.* -s, *pl.* —, ocieracz *m.* do piór.

Fe'derzeichnung, *sf. pl.* -en, rysunek piórkiem robiony.

Fe'derzug, *sm.* -(e)s, ob. Federſtrich.

Fee, *sf. pl.* -n, rusalka *f.*, wróżka *f.*, wieszczka *f.*

Fe'enhaft, *adi.* bajeczny, cudowny, fantastyczny.

Fe'enhände, *spl.* ręce czarodziejskie.

Fe'enland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraina *f.* wieszczek; cudna, rajska kraina.

Fe'enmärchen, *sn.* -s, *pl.* —, bajka *f.* o wieszczkach; piękna, fantastyczna powiastka, baśń urocza.

Fe'enwelt, *sf.* świat *m.* czarów.

Fe'gefeuer, *sn.* -s, czyściec *n.*

Fe'gegeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zaplata *f.* kominiarza.

Fe'gen, I. *va.* wymiatać, zamieść, oczyścić, chędożyć; jeder fege vor ſeiner Türe niech każdy pilnuje swojego nosa; einem den Beutel — wypróżnić komu kieszeń, okpić kogo; den Schornſtein — komin wymieść; das Getreide — wymlynkować zboże; II. *vn.* (g. i f.) pędzić szalenie, lecieć niby burza.

Fe'ger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -nnen), zamiatacz *m.*, (-czka *f.*).

Fe'hde, *sf. pl.* -n, sprzeczka *f.*, zwada *f.*, spór *m.*, kłótnia *f.*, niezgoda *f.*, zatarg *m.*

Fe'hdebrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kartelusz *m.*, list wyzywający na pojedynek; list z zapowiedzią wojny.

Fe'hdehandſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rękawica, rzucona na znak wyzwania.

Fe'he, *sf. pl.* -n, popielica *f.*, wiewiórka syberyjska.

Fehl, *adv.* daremnie, błędnie, fałszywie, na próżno.

Fe'hl, *sm.* (*sn.*) -(e)s, *pl.* -e ob. Fehler.

Fe'hlbar, *adi.* omylny, pochopny do błędu.

Fe'hlbarkeit, *sf.* omylność *f.*, możność *f.* popełnienia omylki.

Fe'hlbetrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -beträge, niedobór *m.*, deficyt *m.*

Fe'hl=bitten, *vn.* (h.) bat fehl, hat fehlgebeten prosić na próżno, doznać odmowy.

Fe'hlbitte, *sf. pl.* =n, prośba daremna, odmowa *f.*; eine — tun prosić bezskutecznie.

Fe'hlen, I. *va.* chybić; den Weg — zmylić drogę; II. *vn.* (h.) 1) omylić się w czem, błądzić, wykraczać; in der Aussprache — wadliwie wymawiać; 2) an etw. — zbywać, brakować, niedostawać; es — viele Bücher brakuje wielu książek; es fehlt uns an Geld brakuje nam pieniędzy; sich nichts — lassen nie odmawiać sobie niczego; ich habe gefunden, was ihm fehlt znalazlem, wiem, czego mu brakuje; weit gefehlt bardzo się mylisz; das fehlte noch! tego jeszcze brakowało! es fehlte nicht viel, so wäre er gefallen o maly włos nie upadł; es soll an mir nicht — uczynię co do mnie należy; 3) nie udać się; das wird nicht — to się nie uda; wenn alles fehlt jeżeli wszystko zawiedzie, w najgorszym razie; er wird — nie powiedzie mu się; 4) in der Schule — być nieobecnym w szkole; oft — często nie przychodzić, absentować się.

Fe'hlen, *sn.* Wielin *m.*

Fe'hler, *sm.* =s, *pl.* —, 1) błąd *m.*, omylka *f.*, uchybienie *n.*; 2) wada *f.*, przywara *f.*, narów *m.*, niedostatek *m.*, skaza *f.*, zdrożność; kein Mensch ist ohne — nikt nie jest bez ale, nikt bez wady; einen — an sich haben mieć jakąś wadę; veraltete — ausrotten narowy zastarzale wykorzeniać; wegen eines =s um Verzeihung bitten prosić o wybaczenie błędu; Schreibfehler błąd pisarski, błąd w pisaniu; das ist sein — nicht na tym punkcie nie można mu robić zarzutu.

Fe'hlerfrei, *adi.* i *adv.* bez błędów, bez wad; =e Abschrift odpis poprawny, bez zarzutu.

Fe'hlerhaft, *adi.* niedołężny, ulomny; błędny, pełen wad; ladajaki; =er Stil styl niepoprawny, pióro niewprawne; =e Handlung czynność wadliwa, krok niestosowny.

Fe'hlerhaftigkeit, *sf.* wadliwość *f.*, zdrożność *f.*

Fe'hlerlos, *adi.* i *adv.* bezbłędny, poprawny; bezbłędu.

Fe'hlernte, *sf. pl.* =n, nieurodzaj *m.*

Fe'hl=fahren, *vn.* fahre, fährst, fährt, fuhr fehl, bin fehlgefahren, zbłądzić, zmylić drogę.

Fe'hl=führen, *va.* źle prowadzić.

Fe'hlgeburt, *sf.* poronienie *n.*; płód poroniony.

Fe'hl=gehen, *vn.* ging fehl, bin fehlgegangen, zbłądzić, zejść drogi.

Fe'hlgriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, omylka *f.*, zawód *m.*, błąd *m.*, uchybienie *n.*

Fe'hljahr, *s.* =(e)s, *pl.* =e, rok nieurodzajny.

Fe'hl=reiten, *vn.* ritt fehl, bin fehlgeritten, zbłądzić jadąc konno.

Fe'hl=schießen, *va.* schoß fehl, habe fehlgeschossen, chybić, pudlować.

Fe'hl=schlagen, *vn.* schlage, schlägst, schlägt, schlug fehl, habe i bin fehlgeschlagen, omylić się, chybić, doznać zawodu; fehlgeschlagene Hoffnungen zawiedziane nadzieje.

Fe'hlschuß, *sm.* =sses, *pl.* =schüsse, chybienie *n.* celu, spudlowanie *n.*

Fe'hltritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, potknięcie *n.* się; usterka *m.*, błąd *m.*; einen — tun pośliznąć się, zbłądzić.

Fe'hme, *sf. pl.* =n, 1) sterta *f.*, bróg *m.*; 2) żołędź *f.* do tuczenia wieprzów; żer *m.*; 3) ob. Feme.

Fe'hmern, *sn.* Wemera *f.* (wyspa).

Fei'en, I. *va.* obdarzyć nadprzyrodzonymi, magicznymi przymiotami; uczynić nieczułym na rany; II. **gefeit**, *pp.* i *adi.* nieczuły, zahartowany.

Fei'er, *sf. pl.* =n, 1) wypoczynek *m.* po pracy; zawieszenie *n.* czynności; 2) uroczysty obchód (święta, imienin); 3) uroczystość *f.*, święto *n.*

Fei'erabend, *sm.* =s, *pl.* =e, porobocie *n.*, fajerabend *m.*, — machen przestać pracować.

Fei'erlich, *adi.* i *adv.* uroczysty; (-ście); im =en Tone w tonie uroczystym.

Fei'erlichkeit, *sf.* uroczystość *f.*; uroczysty obrzęd, ceremonia *f.*; mit großer — uroczyście, z wielką wystawą.

Fei'ern, I. *va.* 1) uroczyście obchodzić; święcić; 2) chwalić, cześć oddawać; eine gefeierte Schauspielerin sławna śpiewaczka; II. *vn.* (h.) 1) wypoczywać; świętować; nie nic robić, próżnować; die Bäcker — heute piekarze dziś nie pieką; 2) strejkować, bastować.

Fei'erstunde, *sf. pl.* =n, godzina wolna od pracy, godzina odpoczynku.

Fei'ertag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień od pracy wolny, święto *n.*

Fei'ertäglich, *adi.* i *adv.* świąteczny, (-nie).

Fei'er(tags)kleid, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, suknia świąteczna, odświętna.

Fei'ertagsmäßig, *adi.* i *adv.* świąteczny, odświętny; po świątecznemu.

Fei'erzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, procesya *f.*

Fei'fel, *sm.* =s, *pl.* —, i *sf. pl.* =n, gruczoły szkapie.

Feig(e), *adi.* tchórzliwy, pierzchliwy, bojaźliwy; =e Memme nikczemny tchórz.

Fei'ge, *sf. pl.* =n, 1) figa *f.*; 2) j—m die — zeigen pokazać komu figę.

Fei'genbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, drzewo figowe, figa *f.*

Fei'genblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, liść figowy.

Fei'gendroffel, *sf.*, *pl.* =n, **=picker**, *sm.*, =s, *pl.* —, **=schnepfe**, *sf.*, *pl.* =n, figojadka *f.* (ptak).

Fei'gengarten, *sm.* =s, *pl.* =gärten, figownica *f.*, ogród figowy.

Fei'genkaffee, *sm.* =s, cykorya *f.*

Feig'heit, *sf.* tchórzostwo *n.*

Fei'gherzig, *adi.* tchórzliwy, tchórzem podszyty, trwożliwego serca.

Fei'gling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tchórz *m.*

Feil, *adi.* 1) przedajny, będący na sprzedaż; etw. — haben mieć co na sprzedaż; ihm iſt alles — wszystko gotów sprzedać; -bieten dać, wystawić na sprzedaż; 2) przekupny; -e Dirne kobieta podla, publiczna, nierządnica *f.*; -er Schriftſteller pisarz, autor dający się przekupić.

Fei'lbietung, *sf.* *pl.* -en, wystawienie *n.* czego na sprzedaż; öffentliche — publiczna licytacya.

Fei'le, *sf.* *pl.* -n, pilnik *m.*; eine Schrift unter die — nehmen pismo wziąć pod pilnik, zająć się jego poprawą, wykończeniem; die letzte — an eine Arbeit legen zająć się ostatecznem wykończeniem jakiej roboty.

Fei'len, *va.* piłować; eine Rede, an einer Rede — mowę obrabiać, wykończać, kształtnie układać.

Fei'lenhauer, *sm.* -s, *pl.* — pilnikarz *m.*

Fei'ler, *sm.* -s, *pl.* —, pilnikarz *m.*

Fei'lheit, *sf.* przedajność *f.*; przekupność *f.*

Fei'licht, *sn.* -s, opiłki *pl.*

Fei'lkloben, *sm.* -s, *pl.* —, imadełko *n.*

Fei'lſchen, I. *va.* etw. — pytać o cenę, chcieć co kupić; mieć, wystawić co na sprzedaż; II. *vn.* (h.) um etw. — targować co, targować się o co.

Fei'lſel, *sn.*, -ſpäne, *spl.* -ſtaub, *sm.* opiłki *pl.*

Fein, *adi.* 1) cienki; -es Tuch cienkie sukno; 2) drobny; -es Pulver drobny proch; 3) delikatny, subtelny; -e Naſe delikatny nos, nos, który łatwo zapach poczuje, łatwo zwietrzy; ein — durchdachter Plan plan z subtelną przebiegłością obmyślony; -er Unterſchied subtelna różnica; 4) czysty; -es Gold czyste, szczere złoto; 5) wyborny, przedni, w dobrym, najlepszym gatunku; -ſtes Mehl najprzedniejsza mąka; 6) wykwintny, wytworny; należyty; die -e Welt świat wyższy, wyższa klasa ludzi; ein -er Mann człowiek o wytwornych manierach; 7) ładny, gustowny; ſich — machen wystroić się; ein -es Vermögen ładny, pokaźny majątek; 8) ſei — artig bądź bardzo grzeczny; komm — ſchnell zurück wróć prędko.

Feind, I. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nieprzyjaciel *m.*; der (alte) böſe — zły duch, czart; (-in, *sf.* *pl.* -innen, nieprzyjaciółka *f.*); II. *adi.* nieprzyjaźny; j—m — werden znienawidzić kogo; j—m — ſein nienawidzić kogo.

Fei'ndesland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj nieprzyjacielski.

Fei'ndlich, *adi.* nieprzyjacielski, nieprzyjaźny, nienawidzący kogo; *adv.* po nieprzyjacielsku.

Fei'ndſchaft, *sf.* *pl.* -en, nieprzyjaźń *f.*; nienawiść *f.*; ſich j—s — zuziehen nieprzyjaźń czyją na siebie ściągnąć.

Fei'ndſeligkeit, *sf.* *pl.* -en, nieprzyjaźń *f.*, nienawiść *f.*, waśń *f.*

Fei'nfühlend, -fühlig, *adi.* delikatnem czuciem obdarzony, uczuciowy.

Fei'ngefühl, *sn.* -s, delikatność *f.*, subtelność *f.*

Fei'ngehalt, *sm.* -(e)s; — einer Münze zawartość *f.* kruszcu szlachetnego w monecie.

Fei'nheit, *sf.* *pl.* -en, **Fei'ne**, *sn.* -en, 1) cienkość *f.*; drobność *f.*; — des Goldes czystość *f.* złota; 2) — des Geſchmackes delikatność *f.* smaku; — der Sitten ogłada *f.*, wytworność *f.*, obyczajów; 3) przebiegłość *f.*; 4) die -en eines Gedichtes subtelności, piękności *pl.* poematu.

Fei'nkörnig, *adi.* drobnoziarnisty.

Fei'nſchmecker, *sm.* -s, *pl.* —, smakosz *m.*

Fei'nſinn, *sm.* -(e)s, czucie subtelne; gust delikatny.

Feiſt, *adi.* tłusty, otyły, mięsisty, jędrny; der -e Donnerſtag tłusty czwartek (w zapusty).

Fei'ſte, I. *sn.* -s, i **Fei'ſtigkeit**, *sf.* tłustość *f.*, otyłość *f.*, mięsistość *f.*; II. skrom *m.*, tłuszcz *m.* zająca, sarny.

Fei'ſtjagen, *sn.* -s, polowanie *n.* na tłuste jelenie.

Fei'ſtritz, *sn.* Bystrzyca *f.*

Fel'bel, *sm.* -s, plusz *m.*, półaksamit *m.*

Feld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) pole *n.*, ziemia, do zasiewów służąca, grunt *m.*; 2) równina *f.*; płaszczyzna *f.*; das iſt, ſteht noch im weiten -e to jeszcze dalekie, niepewne rzeczy; 3) plac *m.* bitwy; bitwa *f.*; im -e liegen stać w polu; ins — rücken, ziehen, zu -e ziehen wyruszyć w pole, na plac boju, iść na wojnę; das — halten, ſich im -e halten utrzymać pole, zwyciężyć; den Feind aus dem -e ſchlagen zmusić nieprzyjaciela do ustąpienia; das — räumen ustąpić, stracić pole, uchodzić z placu bitwy; 4) pole *n.* (górn.), część *f.*, w której kopią, która jest zdatną do kopania; 5) pole działania; zawód *m.*; zręczność *f.*, sposobność *f.* do czego; ein weites — eröffnet ſich für ihn obszerne pole otwiera się dla niego; 6) pole herbowe; grunt *m.*, dno *n.*, tło *n.*, tarczy; drei goldene Lilien im blauen — trzy lilie złote w polu błękitnem; 7) kwadrat *m.*, kwadracik *m.*, kwatera *f.*; die -er des Schachbrettes pola, kwadraty na szachownicy; 8) pole, miejsce w armacie między obręczami i obręczkami.

Fe'ldaltar, *sm.* -s, *pl.* -altäre, oltarz obozowy, wojskowy.

Fe'ldandorn, *sm.* -s, czyściec polny (rośl.).

Feld'apotheke, *sf.* *pl.* -n, apteka polowa.

Fe'ldarbeit, *sf.* *pl.* -en, robota *f.* w polu.

Fe'ldarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik rolny, rolnik *m.*

Fe'ldartillerie, *sf.* artylerya polowa, polna.

Fe'ldarzt, *sm.* -(e)s, *pl.* -ärzte, lekarz wojskowy.

Feldau's, *adv.* tylko w połączeniu z feldein.

Fe'ldbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz wojskowy.

Fe'ldbau, *sm.* -es, uprawa *f.* roli, rolnictwo *n.*

Fe'ldbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łóżko obozowe, składane.

Fe'ldbiene, *sf. pl.* -n, pszczoła leśna.

Fe'ldbinde, *sf. pl.* -n, szarfa, opaska wojskowa.

Fe'lddienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) pańszczyzna *f.* na roli; 2) służba polowa (wojsk.).

Fe'lddiſtel, *sf. pl.* -n, oset polny.

Feldei'n, *adv.* feldaus, — przez pola.

Fe'ldeiſenbahn, *sf. pl.* -en, kolej polowa.

Fe'ldenzian, *sm.* -s, goryczka polna.

Fe'ldflaſche, *sf. pl.* -n, blaszanka *f.*, manierka *f.*, flaszka obozowa.

Fe'ldflüchtig, *adi.* zbiegły z obozu.

Fe'ldfrevel, *sm.* -s, *pl.* —, szkoda polowa.

Fe'ldfrüchte, *sf. pl.* ziemioplody *pl.*, plody polne, zbiór *m.* z pól; zboże *n.*

Fe'ldgepäck, *sn.* -s, juki obozowe.

Fe'ldgerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) sprzęty rolnicze, narzędzia *pl.* do uprawiania roli; 2) sprzęty obozowe, działa *pl.*

Fe'ldgeſchrei, *sn.* -s, 1) okrzyk wojenny; 2) hasło obozowe.

Fe'ldgeſchütz, *sn.* -es, *pl.* -e, działo polowe.

Fe'ldgott, *sm.* -es, *pl.* -götter bożek wiejski.

Fe'ldgottesdienſt, *sm.* -es, nabożeństwo *n.* w obozie.

Fe'ldgraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, przekop *m.*

Fe'ldherr, *sm.* -n, *pl.* -en, hetman *m.*, naczelny wódz, naczelnik *m.*

Fe'ldherrnſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe buława hetmańska.

Fe'ldherrnwürde, *sf.* hetmaństwo *n.*, dowództwo *n.*, naczelnictwo *n.*

Fe'ldhirt, *sm.* -en, *pl.* -en, i -hüter, *sm.* -s, *pl.* —, stróż polowy, polowy *m.*

Fe'ldhuhn, *sn.* -s, *pl.* -hühner, kuropatwa *f.*

Fe'ldjäger, *sm*, -s, *pl.* —, 1) strzelec, myśliwiec polowy; 2) (feld)jegier *m.*, kuryer *m.*, poslannik obozowy.

Fe'ldkanzlei, *sf. pl.* -en, kancelarya wojskowa.

Fe'ldkaplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Feldprediger.

Fe'ldkirchen, *sn.* Terg *m.*

Fe'ldlager, *sn.* -s, *pl.* —, obóz *m.* na polu.

Fe'ldmarder, *sm.* -s, *pl.* —, kuna leśna.

Fe'ldmark, *sf. pl.* -en, miedza *f.*, granica polna.

Fe'ldmarſchall, *sm.* -s, *pl.* -marſchälle, feldmarszalek *m.*, marszalek polny.

Feldmarſchall-Le'utnant, *sm.* -s, *pl.* -e, feldmarszałek-porucznik *m.*

Fel'dmäßig, *adi.* polowy.

Fe'ldmaus, *sf. pl.* -mäuſe, mysz polna.

Fe'ldmeſſen, *sn.* -s, pomiary polne, miernictwo *n.*

Fe'ldmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, geometra *f.*, miernik *m.*, mierniczy *m.*

Fe'ldmeßkunſt, *sf.* miernictwo *n.*

Fe'ldminze, *sf.* mięta polna.

Fe'ldpoſt, *sf.* poczta obozowa.

Fe'ldprediger, *sm.* -s, *pl.* —, kapelan wojskowy.

Fe'ldrapunzel, *sf. pl.* -n, dzwonek *m.*, kolnik jednostronny (rośl.).

Fe'ldregiment, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pułk polowy.

Fe'ldrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia wojskowy.

Fe'ldroſe, *sf. pl.* -n, róża polna, dzika, głóg *m.*

Fe'ldſandkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, trzyszcz *m.* plamiec.

Fe'ldsberg, *sn.* Walczyce *pl.*

Fe'ldſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, szkoda w polu poniesiona, zrządzona.

Fe'ldſcher(er), *sm.* -s, *pl.* —, felczer *m.*, chirurg wojskowy.

Fe'ldſchlacht, *sf. pl.* -en, bitwa *f.* na otwartem polu.

Fe'ldſchlange, *sf. pl.* -n, 1) wąż polny; 2) śmigownica *f.*, koluwryna *f.* (działo, armata).

Fe'ldſchmiede, *sf. pl.* -n, kuźnia obozowa.

Fe'ldſeſſel, i -ſtuhl, *sm.* -s, *pl.* -ſtühle, krzesło składane, obozowe.

Fe'ldſperling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mazurek *m.*

Fe'ldtrompete, *sf. pl.* -n, trąba obozowa.

Fe'ldtruppen, *spl.* zastępy polowe.

Fe'ldwache, *sf. pl.* -n, straż obozowa, placówka *f.*

Fe'ldwärts, *adv.* ku polu.

Fe'ldwebel, *sm.* -s, *pl.* —, feldwebel *m.*, sierżant *m.*

Fe'ldweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga polna.

Fe'ldweide, *sf. pl.* -n, wierzba *f.* rokicina.

Fe'ldwirtſchaft, *sf. pl.* -en, gospodarstwo wiejskie, rolnicze, polowe.

Fe'ldwühlmaus, *sf. pl.* -mäuſe, nornik polny.

Fe'ldzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, sztandar *m.*; szarfa *f.* u pałasza.

Fe'ldzeugmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, general *m.* broni, zbrojomistrz *m.*

Fe'ldzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wyprawa wojenna; einen — mitmachen być na wojnie.

Fe'lge, *sf. pl.* -n, 1) dzwono *n.* u koła; 2) rola odwrócona; kolowrot *m.* (zwrot gimnastyczny).

Fe'lgen, *vn.* 1) das Rad — dzwona dawać do koła u wozu; 2) den Acker — rolę przeorywać, pokładać.

Fe'lgenhauer, *sm.* -s, *pl.* —, robiący dzwona, kołodziej *m.*

Fe'lgenteufel, *sm.* -s, *pl.* —, dziuplin kolodziejski.

Felix, *sm.* Szczęsny, Feliks.

Fell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skóra *f.* (na ciele ludzkiem lub bydlęcym, także skóra ściągnięta z ciała); j—m das — gerben skórę komu wygarbować, wytrzepać; j—m das — über die Ohren ziehen zedrzeć kogo, zedrzeć skórę z kogo; das — im Auge blon(k)a w oku; ein gutes, ehrliches — dobra, poczciwa dusza; liederliches — nicpoń *m.*, łajdak *m.*, łajdacznica *f.*

Fe'llah, *sm.* -s, *pl.* -s, fellah *m.*, rolnik *m.* w Egipcie.

Fe'lleiſen, *sn.* -s, *pl.* —, torba skórzana, tłumoczek skórzany, mantełzak *m.*

Fe'llwerk, *sn.* -(e)s, kuśnierstwo *n.*; futro *n.*, futra *pl.*

Felonie', *sf. pl.* -n, felonia *f.*, wiarołomstwo *n.*

Fe'ls i **Fe'lſen**, *sm.* -ſens, (-ſes), *pl.* -ſen, skała *f.*, opoka *f.*, kamienna góra.

Felsa'b, *adv.* ze skały na dół.

Fe'lsabhang, *sm.* -(e)s, *pl.* -hänge, urwisko *n.*, skała *f.*

Fe'lsachat, *sm.* -s, *pl.* -e, agat skalny.

Felſenauf', *adv.* na skałę, pod górę.

Fe'lſenartig, *adi.* skalisty.

Fe'lſenbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość skalista, opoczysta (w skroniach).

Fe'lſenfeſt, *adi.* silny jak opoka, skała.

Fe'lſengruft, *sf. pl.* -grüfte, grób w skale wyżłobiony.

Fe'lſenhart, *adi.* twardy jak skała; niewzruszony, nieubłagany.

Fe'lſenherz, *sn.* -ens, *pl.* -en, serce *n.* jak ze skały, twarde jak opoka.

Fe'lſenhöhle, *sf. pl.* -n, pieczara *f.* w skale.

Fe'lſenkeller, *sm.* -s, *pl.* —, piwnica w skale wykuta.

Fe'lſenkette, *sf. pl.* -n, pasmo *n.* skał, gór skalistych.

Fe'lſenkluft, *sf. pl.* -klüfte, rozpadlina *f.* w skale.

Fe'lſenquelle, *sf. pl.* -n, źródło *n.* w skale.

Fe'lſenriff, *sn.* -s, *pl.* -e, rafa *f.*, rafina *f.*; pasmo *n.* skał w morzu ukrytych.

Fe'lſenwand, *sf. pl.* -wände, spadzisty bok ściany.

Fe'lſpfad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieżka *f.*, droga *f.* między skałami.

Fe'lſicht, i **fe'lſig**, *adi.* skalisty, do skały podobny.

Felu'cke, *sf. pl.* —, statek mały z wiosłami.

Fe'me, *sf.* sąd, trybunał tajemny.

Fe'mgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd, trybunał tajemny.

Fe'mgraf, *sm.* -en, *pl.* -en, przewodniczący *m.* sądu tajemnego.

Femini'n, *adi.* żeński, rodzaju żeńskiego.

Fe'mrichter, *sm.* -s, *pl.* —, członek sądu tajemnego.

Femini'num, *sn.* -s, *pl.* -nina, rodzaj żeński.

Fench, *sm.* -s, dzikie proso.

Fe'nchel, *sm.* -s, kopr włoski.

Fe'nchelholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, sassafras *m.*, sassafrzan *m.* (drzewo).

Fenn, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, łąg *m.*, sapisko *n.*, trzęsawisko *n.*

Fe'nnich, *sm.* -s, proso *n.*

Fe'nſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.*; j—m die Fenſter (ſcheiben) einſchlagen, einwerfen potłuc komu szyby; aus hohen -n ſehen z wysoka patrzeć, puszyć się, nadymać się; das Geld zum — hinauswerfen marnować, wyrzucać pieniądze.

Fe'nſterband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, klamra *f.* u okna.

Fe'nſterbank, *sf. pl.* -bänke, deska *f.*, murek *m.* pod oknem, stopień *m.* przed oknem.

Fe'nſterbeſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, okucie *n.* u okna.

Fe'nſterbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, półka *f.* u okna.

Fe'nſterchen, *sn.* -s, *pl.* —, okienko *n.*

Fe'nſterflügel, *sm.* -s, *pl.* —, skrzydło *n.* okna.

Fe'nſterfutter, *sn.*. -s, futryna *f.*, główna rama okna.

Fe'nſtergitter, *sn.* -s, *pl.* —, krata *f.* u okna.

Fe'nſterglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, szkło *n.* na szyby do okień; szyba *f.*

Fe'nſterhaken, *sm.* -s, *pl.* —, zaszczepka *f.* u okna.

Fe'nſterkreuz, *sn.* -es, *pl.* -e, krzyż *m.* w oknie (w który się kwatery wmykają).

Fe'nſterladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, okiennica *f.*

Fe'nſtern, *vn.* (h.) upatrywać czego przez okno; przechadzać się, stać pod oknami mieszkania ukochanej.

Fe'nſterparade, *sf.* przechadzka *f.* pod oknem ukochanej.

Fe'nſterpolſter, *sn.* -s, *pl.* -pölſter, poduszka *f.* u okna.

Fe'nſterrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, futryna *f.*, rama okienna.

Fe'nſterrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, służebność *f.* nieodbierania światła; prawo *n.* wychodzenia okna na cudze podwórze.

Fe'nſterreiber, *sm.* -s, *pl.* —, rygieł *m.*, zakrętka *f.* u okna.

Fe'nſterſcheibe, *sf. pl.* -n, szyba *f.* z okna, do okna.

Fe'nſterſchirm, *sm.* -s, *pl.* -e, zasłona *f.* u, do okna.

Fe'nſterſchwalbe, *sf. pl.* -n, jaskółka *f.* oknówka.

Fe'nſterſturz, *sm.* -es, *pl.* -ſtürze, nadokienek *m.*, nadrożnik *m.* w oknie.

Fe'nſterverkleidung, *sf. pl.* -n, oszalowanie *n.* okna.

Fe'nſtervorhang, *sm.* -(e)s, *pl.* -vorhänge, firanka *f.*

Fe'nſtervorſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, wykusz *m.*

Fe'rdinand, *sm.* Ferdynand.

Fe'rge, *sm.* -n, *pl.* -n, przewoźnik *m.*

Fe'rien, *spl.* ferye *pl.*, wakacye *pl.*

Fe'rienkolonie, *sf. pl.* -n, kolonia wakacyjna.

Fe'rienzeit, *sf.* ob. Ferien.

Fe'rkel, *sn.* -s, *pl.* —, prosię *n.*, warchlak *m.*

Fe'rkeln, *vn.* (h.) (o)prosić się, prosięta porodzić.

Ferm, *adi. adv.* stały; (-ale); in ctw. — ſein znać co dobrze, być w czem biegłym.

Fe'rman, *sm.* -s, *pl.* -s, ferman *m.*, firman *m.*, ukaz sułtański.

Ferme'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ferment *m.*, kisieł *m.*; drożdże *pl.*

Fermentati'on, *sf.* kiśnienie *n.*, fermentacya *f.*

Fermentie'ren, *vn.* kisnąć, burzyć się, fermentować.

Fern, *adi. adv.* daleki; (-ko); dieſer Gedanke iſt — von mir daleka jest ta myśl odemnie, daleki jestem od takiej myśli; das ſei -(e) von mir! wcale o tem nie myślę; niech mnie Bóg zachowa od tego! broń mnie Panie Boże! er ſteht mir — jest mi obcym; dieſe Frage

liegt nicht — pytanie to nasuwa się; in wie —? o ile, jak dalece? in ſo — o tyle, o ile; in wie — iſt das unrichtig? o ile jest to nietrafne? -er dalszy; dalej; erlaſſe mir die -eren Antworten zwolnij mnie od dalszych odpowiedzi; ich kann hier nicht -er bleiben nie mogę tu dłużej zostać; -er muß ich bemerken dalej, prócz tego muszę nadmienić.

Fe'rnab, *adv.*, daleko.

Ferna'mbuk, *sn.* -s, fernambuk *m.*, fernambukowe, brazylijskie drzewo.

Fe'rnblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) widok *m.*; 2) er hat einen — jest przewidujący.

Fe'rne, *sf. pl.* -n, oddalenie *n.*, odległość *f.*, dal *f.*; in der — w oddaleniu, w dali, daleko; aus der — z odległości, z dala; z dalekich stron, z dalekiej drogi, podróży; in die — na dal, daleko; w dalekie strony, w daleką podróż; in der — w odległości, w oddaleniu, w dali; in die — ſehen oglądać się na przyszłość.

Fe'rner, 1) *sm.* -s, *pl.* —, lodowiec *m.*; 2) *adv.* nadal, potem.

Fe'rnerhin, *adv.* na potem, na przyszłość, nadal, potem.

Fe'rnglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, luneta *f.*, perspektywa *f.*, teleskop *m.*, dalekowidz *m.*

Fe'rnher, *adv.* z daleka.

Fe'rnhin(aus), *adv.* wdal, w dalekie strony.

Fe'rnleitung, *sf. pl.* -en, przewód *m.* na oddalenie.

Fe'rnliegend, *adi.* oddalony.

Fe'rnpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kres *m.* dali.

Fe'rnrohr, *sn.* -s, *pl.* -e, ob. Fernglas.

Fe'rnſchreibekunſt, *sf.* telegrafika *f.*

Fe'rnſicht, *sf. pl.* -en, perspektywa *f.*, widok otwarty.

Fe'rnſichtig, *adi.* dalekowidzący, -er Menſch dalekowidz *m.*

Fe'rnſichtigkeit, *sf.* dalekowidztwo *n.*

Fe'rnſprechamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd telefoniczny.

Fe'rnſprechapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd telefoniczny, telefon *m.*

Fe'rnſprecher, *sm.* -s, *pl.* —, telefon *m.*, przenośnik *m.* mowy, głośnik *m.*

Fe'rnſprechſtelle, *sf. pl.* -e, stacya telefoniczna.

Fe'rntarif, *sm.* -s, *pl.* -e, taryfa odległościowa.

Fe'rnzeichnung, *sf. pl.* -en, rysunek *m.* w perspektywie.

Fe'rſe, *sf. pl.* -n, pięta *f.*; j—m auf den -n ſitzen, ſein krok w krok za kim postępować, nie odstępować kogo; die -n zeigen uciekać; er reicht ihm nicht an die -n (an) się nie umył do niego.

Fe'rſenbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kość piętowa, ostrogowa.

Fe'rſengeld, *sn.* — geben drapnąć, zemknąć, dać drapaka.

Fe'rſenleder, *sn.* -s, napiętek *m.*

Fe'rtig, *adi.* 1) fix und — gotowy, przysposobiony; ſich zur Reiſe — halten, — machen być gotowym do podróży; —! ognia! (wojs.); 2) das Mittageſſen iſt ſchon — obiad już gotów; das Kleid iſt noch nicht — suknia jeszcze nie skończona; 3) mit etw. — werden odbyć się z czem, ulatwić się z czem, skończyć co; ich bin mit dem Buche — skończylem książkę; przeczytalem, napisalem całą; mit j—m — werden rozprawić się z kim, pozbyć się kogo, dać komu odprawę; skończyć z kim interes; mit ihm werde ich ſchon — werden z nim sobie dam rądę; ich kann mit ihm nicht — werden nie mogę z nim dojść do końca, dać sobie z nim rady; er iſt mit ſeinem Vermögen — już stracil majątek; mache, daß du — wirſt kończ, spiesz się; er arbeitet nur um — zu werden robi byle zbyć; — ſprechen płynnie, gładko, potoczyście mówić.

Fe'rtigen, *va.* 1) robić co, kończyć, gotować; 2) wygotować pismo, podpisać.

Fe'rtigkeit, *sf. pl.* -en, zręczność *f.*, zwinność *f.*; wprawa *f.*, wprawność *f.*, łatwość *f.*; mit — deutſch ſprechen potoczysto, płynnie mówić po niemiecku; große — im Zeichnen haben mieć wielką wprawę w rysowaniu.

Fe'rtigſtellung, *sf. pl.* -en, wykończenie *n.*

Ferti'l, *adi.* urodzajny.

Fertilitä't, *sf.* urodzajność *f.*

Feſ, *sn.* 1) nuta fes; 2) *sn.* i *sm.* -ſſes i -ſſe, fes *m.* czapka turecka.

Feſch, *adi.* szykowny, zgrabny, kształtny.

Fe'ſſe, *sf. pl.* -n, pośladek *m.*, zad *m.*, tylek *m.*

Fe'ſſel, *sf. pl.* -n, 1) kajdany *pl.*, więzy *pl.*, pęta *pl.*, okowy *pl.*; j—m -n anlegen, j—n in -n legen, ſchlagen włożyć na kogo kajdany, okuć kogo w kajdany; ſie hält ihn in ihren -n gefangen, er liegt in ihren -n trzyma go w więzach (miłości); 2) pęcina *f.* (u nogi konia ta część, na którą mu pęta kładą).

Fe'ſſelballon, *sm.* -s, *pl.* -e, balon uwięzny.

Fe'ſſelbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość pęcinowa.

Fe'ſſelgegend, *sf.* nadkopycie *n.* (wet.).

Fe'ſſeln, *va.* spętać, więzy włożyć; ſie -t alle Herzen zniewala sobie serca wszystkich; j—n an ſich — przywiązać kogo do siebie; zobowiązać kogo; der Redner -lte die Aufmerkſamkeit der Zuhörer mowca skupil, skoncentrował, zajął uwagę, słuchaczów; ans Lager, Bett gefeſſelt przykuty do loża; **feſſelnd** *ppr.* i *adi.* pociągający, ponętny, powabny.

Feßler, *sm.* -s, *pl.* —, pętówka babienica *f.* (żaba).

Feſt, I. *adi.* 1) staly; nieplynny; das -e Land stały ląd; 2) -e Beſoldung, -er Preis stala placa, cena; -er Entſchluß stałe, niezachwiane postanowienie; 3) mocny, trwały; twardy; -er Stein, Schlaf twardy kamień, sen; -er Bau mocny, trwały budynek; -e Plätze miejsca obronne, warowne; II. *adv.* mocno; der Leim hält — klej mocno trzy-

ma; der Nagel ſteckt — gwoździ mocno siedzi; die Türe — zamachen przymknąć mocno drzwi; -bannen wprawić w zachwyt, w zadziwienie; -fahren osiąść na mieliźnie; etw. im Gedächtniſſe -behalten dobrze co zachować w pamięci; etw. im Auge — behalten nie spuścić czego z oczu; etw. ſteif und — behaupten uparcie, stale co utrzymywać; etw. -halten uparcie się czego trzymać; er hält — am Glauben ſeiner Väter stale się trzyma wiary swych ojców; ſich — anklammern, uchwycić się silnie; -machen umocować; j—n -nehmen, -ſetzen wziąć kogo do aresztu; in etw. — ſein dobrze, gruntownie być z czem obeznanym; etw. -ſetzen postanowić, ustanowić co; der Tag ſeiner Trauung iſt ſchon -geſetzt dzień jego ślubu już ustanowiony; ſich an einem Orte -ſetzen obrać gdzie stałą siedzibę, osiąść gdzie stale; er ſitzt — am Pferde siedzi pewnie na koniu; der Zahn ſitzt — ząb mocno siedzi; in j—s Gunſt — ſitzen doznawać ciągłej łaski od kogo; -ſtehen stać mocno, nie zagrażać upadkiem; das ſteht — to jest pewne, niewzruszone, niezaprzeczone; -ſtellen ustalić, skonstatować; -ſtecken przyszpilić; -treten udeptać; — verſprechen przyrzec z największą pewnością.

Feſt, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) święto *n.*, uroczystość *f.*; — des Herrn Boże Narodzenie; — aller Seelen zaduszki *pl.*, dzień zaduszny; ſein — mit j—m haben ubawić się z kim, nażartować sobie z niego; 2) uczta *f.*, bankiet *m.*

Fe'ſtabend, *m.* -s, *pl.* -e, wilia *f.* jakiego święta; uroczysty wieczór.

Fe'ſte, *sf. pl.* -n, miejsce obronne, warowne; twierdza *f.*

Fe'ſtenberg, *sn.* Twarda Góra.

Fe'ſtgabe, *sf. pl.* -n, podarek *m.* z powodu uroczystości.

Fe'ſtgeläute, *sn.* -s, dzwonienie *n.* na uroczystość.

Fe'ſtigkeit, *sf. pl.* -en, twardość *f.*, stałość *f.*, trwałość *f.*, moc *f.*, wytrzymałość *f.*

Feſtivitä't, *sf. pl.* -en, uroczystość *f.*; zabawa *f.*

Fe'ſtkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, suknia świąteczna, odświętna.

Fe'ſtlich, *adi.* uroczysty, świąteczny; *adv.* uroczyście; — gekleidet świątecznie, paradnie ubrany.

Fe'ſtlichkeit, *sf. pl.* -en, uroczystość *f.*; zabawa *f.*, bankiet *m.*

Fe'ſtlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń uroczysta, na uroczystość jaką ułożona.

Fe'ſtnahme, *sf.* pojmanie *n.*, przyaresztowanie *n.*

Feſto'n, *sm.* -s, *pl.* -s, girlanda *f.* z kwiatów.

Fe'ſtrede, *sf. pl.* -n, mowa uroczysta.

Fe'ſtſtellung, *sf.* stwierdzenie *n.*, skonstatowanie *n.*, ustalenie *n.*

Fe'ſtſtellungsklage, *sf. pl.* -n, skarga *f.* o stwierdzenie.

Fe'ſtung, *sf. pl.* -en, twierdza *f.*, warownia *f.*, forteca *f.*

Fe'ſtungsartillerie, *sf.* artylerya forteczna.

Fe'ſtungsbaukunſt, *sf.* fortyfikacya *f.*, sztuka *f.* budowania fortec, budownictwo fortyfikacyjne.

Fe'ſtungskommanda'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, komendant *m.* fortecy.

Fe'ſtungsrayon, *sm.* -s, okręg forteczny.

Fe'ſtungsſtrafe, *sf. pl.* -n, -haft, areszt forteczny.

Fe'ſtungswerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, warownia *f.*, fortyfikacya *f.*; szance *pl.*, wały *pl.*, wieże *pl.*, okopy *pl.*

Fetie'ren, *va.* fetować, częstować, przyjmować kogo.

Fe'tiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, fetysz *m.*

Fetiſchi'smus, *sm.* —, fetyszyzm *m.*, bałwochwalstwo *n.*

Fett, *adi.* tłusty; -er Ochs tłusty, wypasiony wół; -es Amt, -e Pfründe tłusty urząd, tłuste probostwo, przynoszące znaczne dochody; etw. — machen okraszać, maścić co; zatłuścić co; — werden tyć, utuczyć się, upaść się; das macht die Suppe, das Kraut, den Kohl nicht — to nie wiele pomoże, nie wiele się przyda.

Fett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) tłustość *f.*, tłuszcz *m.*, sadło *n.*; das — abſchöpfen zbierać tłuszcz; — anſetzen sadła dostawać, tyć, tuczyć się; in ſeinem — erſticken udusić się w własnem sadle, być bardzo tłustym; j—n mit ſeinem eigenen — betäufeln zapłacić komu z jego własnej kieszeni; 2) okrasa *f.*, omasta *f.*

Fe'ttablagerung, *sf. pl.* -en, pokład *m.*, gromadzenie *n.* się tłuszczu.

Fe'ttbalg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, kaszak *m.*

Fe'ttbildend, *adi.* tłuszczotwórczy.

Fe'tte, *sf.* 1) tłustość *f.*, tłuszcz *m.*, sadło *n.*; 2) belka poprzeczna w dachu.

Fe'tten, *va.* 1) krasić, omaścić; 2) tuczyć.

Fe'ttfleck(en), *sm.* -s, *pl.* -flecke, -flecken 1) plama tłusta; tłuszczyk *m.*

Fe'ttgans, *sf. pl.* -gänſe, gęś tuczna.

Fe'ttgedruckt, *adi.* drukowany tłustemi czcionkami.

Fe'ttgeſchmack, *sm.* -(e)s, smak *m.* tłuszczu.

Fe'ttgeſchwulſt, *sf.* tłuszczak *m.*

Fe'ttkörper, *sm.* -s, *pl.* —, tłuszcz *m.*

Fe'ttkhaut, *sf.* kożuch *m.* (na mleku); błona tłuszczowa (anat.).

Fe'ttherz, *sn.* -eus, *pl.* -en, otłuszczenie *n.* serca.

Fe'tticht, *adv.* tłustawy, jakby z tłuszczem zmieszany.

Fe'ttig, *adi.* potłuszczony.

Fe'ttigkeit, *sf.* 1) tłustość *f.* (jako przymiot), ospałość *f.*, otyłość *f.*; 2) *pl.* -en, tłuszcz *m.*, sadło *n.*

Fe'ttleibig, *adi.* otyły, tłusty.

Fe'ttleibigkeit, *sf.* otyłość *f.*

Fe'ttpolſter, *sm.* -s, *pl.* —, pokład tłuszczowy, podściółka tłuszczowa.

Fe'ttmagen, *sm.* -s, *pl.* -mägen, ślaz *m.*, trawieniec *m.*, czwarty żołądek zwierząt przeżuwających.

Fe'ttſäure, *sf. pl.* -n, kwas tłusty.

Fe'ttſucht, *sf.* otyłość chorobliwa.

Fe'tton, *sm.* -s, ziemia folarska.

Fe'ttware, *sf. pl.* -n, tłuszcz *m.* (jako towar).

Fe'ttwanſt, *sm.* -es, *pl.* -wänſte, 1) kołdun *m.*, błona, siatka sadłowa, brzuszna; 2) tłuścioch *m.*

Fe'tzen, *sm.* -s, *pl.* —, drobny kawałek, strzępek *m.*; łachman *m.*, szmat *m.*, gałgan *m.*; in — ſchneiden pokrajać na drobne kawałki.

Fe'tzen, *va.* krajać, drzeć, ciąć na kawałki.

Feucht, *adi.* i *adv.* wilgotny; (no); — machen zwilżyć.

Feu'chte, *sf.* wilgoć *f.*

Feu'chten, *va.* zwilżyć.

Feu'chtigkeit, *sf.* wilgotność *f.*, wilgoć *f.*

Feu'chtigkeitsgehalt, *sm.* -(e)s, zawartość *f.*, stopień *m.* wilgoci.

Feu'chtigkeitsmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, wilgociomierz *m.*, higrometr *m.*

Feuda'l, *adi.* feudalny, lenny.

Feuda'ladel, *sm.* -s, szlachta feudalna, historyczna.

Feuda'lherrſchaft, *sf.* panowanie feudalne, lennicze.

Feudali'smus, *sm.* —, feudalizm *m.*, lennictwo *n.*

Feu'er, *sn.* -s, *pl.* —, ogień *m.*; pożar *m.*; — anmachen zapalić, rozpalić ogień; — anſchlagen, anblaſen, ognia skrzesać, ogień rozdmuchać; — anlegen ogień podłożyć; das — ſtieg ihm ins Geſicht, er war lauter — im Geſicht ogień mu wystąpił na twarz, cała twarz była w ogniu; — bricht aus ogień, pożar wybucha; die Stadt ſteht im — miasto w ogniu stoi, gore; ſeine ganze Habe iſt im — aufgegangen całe jego mienie spłonęło w ogniu, poszło w perzynę; —! —! pali się! gore! ogień! mit — und Schwert ogniem i mieczem; das — des Krieges pożoga wojenna; — fangen zapalić się; zżymać się, gniewać się; — geben dać ognia, wystrzelić; ins — gehen iść w ogień, na strzały; das — der Augen, der Brillanten blask oczu, brylantów; ſein jugendliches — iſt ſchon erloſchen, jego młodzieńczy, zapał już ostygł; j—n ins —, in — und Flamme bringen, jątrzyć strasznie kogo rozgniewać, do wściekłości go przyprowadzić; ins — kommen gniewem się zapalić; Öl ins — gießen olejem gasić ogień; rzecz pogorszyć; -krankheit zapalenie (u bydła), suchoty (u koni); das heilige — gorączka zapalna (u owiec); das wilde — róża zgorzelinowa (u świń).

Feu'eranbeter, *sm.* -s, *pl.* —, czciciel *m.* ognia.

Feu'eranbetung, *sf.* czczenie *n.* ognia.

Feu'eranſtalt, *sf. pl.* -en, pogotowie ogniowe.

Feu'eranzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, ognioskaz *m.*

Feu'erarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* z ogniem, za pomocą ognia.

Feu'eraſſekuranz, *sf. pl.* -en, ob. Feuerverſicherung.

Feu'erbake, *sf. pl.* -n, latarnia morska.

Feu'erball, *sm.* -s, *pl.* -bälle, kula ognista.

Feu'erbecken, *sn.* -s, *pl.* —, fajerka *f.*, naczynie *n.* z ogniem do ogrzewania potraw.

Feu'erberg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, góra ognista, wulkaniczna.

Feu'erbeſtändig, *adi.* ogniotrwały, nie ulatniający się w ogniu.

Feu'erbeſtattung, *sf.* palenie *n.* zwłok.

Feu'erblaſe, *sf. pl.* -n, bąbel *m.* od sparzenia.

Feu'erblick, *sm.* -s, *pl.* -e, ognisty wzrok.

Feu'erbock, *sm.* -s, *pl.* -böcke, wilk *m.*

Feu'ersbuchmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, osłona *f.* paleniska.

Feu'erchen, *sn.* -s, *pl.* —, ogieniek *m.*, mały ogień.

Feu'erdiener, *sm.* -s, *pl.* —, czciciel *m.* ognia.

Feu'erdienſt, *sm.* -es, cześć *f.* ognia.

Feu'ereifer, *sm.* -s, ognisty, wielki zapał.

Feu'ereimer, *sm.* -s, *pl.* —, wiadro pożarowe.

Feu'ereſſe, *sf. pl.* -n, komin *m.*; kuźnia *f.*

Feu'erfarbe, *f.* ognisty kolor.

Feu'erfeſt, *adi.* ogniotrwały.

Feu'erfeſtigkeit, *sf.* ogniotrwałość *f.*

Feu'erfliege, *sf. pl.* -n, świecioł nocny.

Feu'erfreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, zjadacz *m.* ognia.

Feu'erfunke, *sm.* -ns, *pl.* -n, iskra ognista.

Feu'ergabel, *sf. pl.* -n, pogrzebacz *m.*; osęk *m.*, hak *m.*, bosak *m.*

Feu'ergarbe, *sf. pl.* -n, snop ognisty.

Feu'er(s)gefahr, *sf. pl.* -en, niebezpieczeństwo *n.* ognia.

Feu'ergefährlich, *adi.* grożący pożarem, łatwo zapalny.

Feu'ergerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd *m*, do (gaszenia) ognia.

Feu'ergeſchrei, *sn.* -s, krzyk oznajmiający, że gore.

Feu'ergewehr, *sn.* -s, *pl.* -e, strzelba *f.*, broń palna.

Feu'erglocke, *sf. pl.* -n, dzwon pożarowy.

Feu'erglut, *sf.* żar *m.* ognia.

Feu'ergott, *sm.* -(e)s, bożek *m.* ognia.

Feu'ergradmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, żaromierz *m.*

Feu'erhaken, *sm.* -s, *pl.* —, osęk *m.*, hak *m.*, bosak *m.*

Feu'erherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ognisko *n.*

Feu'erhorn, *sn.* -s, *pl.* -hörner, trąbka pożarna.

Feu'erjo'!, *int.* gore, pali się!

Feu'erkiſte, *sf. pl.* -n, palenisko *n.*

Feu'erknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, posługacz ogniowy; podpalacz *m.*

Feu'erkröte, *sf. pl.* -n, kumak brzdęk *m.*, ogniczek *m.*

Feu'erkrücke, *sf. pl.* -n, ożog *m.*

Feu'erkugel, *sf. pl.* -n, kula ognista.

Feu'erlanze, *sf. pl.* -n, włócznia ognista.

Feu'erlärm, *sm.* -s, alarm pożarowy; — machen, ſchlagen, läuten bębnić, bić we dzwony na pożar, ogłaszać pożar; ogromnie halasować, wrzeszczeć.

Feu'erleiter, *sf. pl.* -n, drabina *f.* do pożaru.

Feu'erlöſchmannſchaft, *sf.* straż pożarna.

Feu'ermal, *sn.* -s, *pl.* -e, oparzeli(z)na *f.*, znamię płomieniste, płomień *m.*

Feu'ermann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, strażnik pożarny, strażak *m.*

Feu'ermauer, *sf. pl.* -n, mur ogniochronny.

Feu'ermelder, *sm.* -s, 1) *pl.* —, aparat *m.* do signalizowania pożaru; 2) strażnik pożarowy.

Feu'ermeldung, *sf. pl.* -en, wiadomość *f.* o pożarze.

Feu'ermeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, ogniomierz *m.*, pirometr *m.*

Feu'ermörſer, *sm.* -s, *pl.* —, moździerz *m.* do strzelania.

Feu'ern, *va.* i *vn.* (h.) 1) palić co, czem; den Ofen mit Holz, mit Kohlen — palić w piecu drzewem, węglami; 2) dać ognia, strzelać; der Stahl feuert gut stal dobrze ognia daje.

Feu'erordnung, *sf. pl.* -en, porządek, regulamin ogniowy.

Feu'erpfeil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pocisk palący się, strzala ognista.

Feu'erprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* ognia, przez ogień, sąd *m.* boży przez ogień.

Feu'erraum, *sm.* -(e)s, palenisko *n.*

Feu'erregen, *sm.* -s, *pl.* —, deszcz ognisty.

Feu'errot, *adi.* czerwony jak ogień.

Feu'erſalamander, *sm.* -s, *pl.* —, jaszczur plamisty.

Feu'erſäule, *sf. pl.* -n, słup ognisty.

Feu'ersbrunſt, *sf. pl.* -brünſte, (wielki) pożar *m.*

Feu'erſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, szkoda ogniem wyrządzona.

Feu'erſchaufel, *sf. pl.* -n, lopatka *f.* do ognia.

Feu'erſchein, *sm.* -(e)s, blask *m.* ognia, łuna *f.* od ognia.

Feu'erſcheu, *adi.* bojący się ognia; nie lubiący wąchać prochu.

Feu'erſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, statek ogniowy.

Feu'erſchirm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ekran *m.*, zasłona *f.* od ognia, zastawa *f.* do kominka.

Feu'erſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, hubka *f.*, żagiew *f.*

Feu'ersnot, *sf.* niebezpieczeństwo *n.* pożaru.

Feu'erſpeiend, *adi.* ogień wyrzucający, miotający, ogniem ziejący; -er Berg wulkan *m.*

Feu'erſpritze, *sf. pl.* -n, sikawka *f.* do ognia, do gaszenia ognia.

Feu'erſtahl, *sm.* -(e)s, krzesiwo *n.* ze stali, stal *m.* do krzesania ognia.

Feu'erſtätte, *sf. pl.* -n, 1) miejsce *n.* pożaru, pogorzelisko *n.*, zgliszcze *n.*; 2) dym *m.*, dom *m.* z kominem; ognisko *n.*; das Dorf hat hundert -n wieś ma sto dymów.

Feu'erſtein, *sm.* -s, *pl.* -e, krzemień *m.*

Feu'erſtein, *sn.* Krzemieniowo *n.*

Feu'erſtoff, *sm.* -s, *pl.* -e, materya ognista.

Feu'erſtrafe, *sf. pl.* -n, kara *f.* spalenia.

Feu'erſtrom, *sm.* -s, *pl.* -ſtröme, potok ognisty.

Feu'ertaufe, *sf. pl.* -n, chrzest ogniowy.

Feu'erturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, latarnia morska.

Feu'ertod, *sm.* -es, śmierć *f.* przez ogień.

Feu'ertopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, garnek *m.* na węgle.

Feu'erung, *sf.* 1) palenie *n.*, ogień podtrzymywany; 2) materyał palny, opałoy.

Feu'ervergoldung, *wsf. pl.* -en, pozlacanie *n.* w ogniu.

Feu'erverſicherung, *sf. pl.* -en, asekuracya *f.*, ubezpieczenie *n.* od ognia, ogniowe; -anſtalt, *sf. pl.* -en, instytut asekuracyjny, zabezpieczający od szkód pożarem zrządzonych; -geſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo asekuracyjne do ognia, ogniowe; gegenſeitige -geſellſchaft towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń od ognia.

Feu'er(verſicherungs)kaſſe, *sf. pl.* -n, kasa *f.* ubezpieczeń od ognia.

Feu'erverſicherungsweſen, *sn.* -s, urządzenia dotyczące zabezpieczenia od ognia.

Feu'erwache, *sf. pl.* -n, straż ogniowa, pożarna.

Feu'erwächter, *sm.* -s, *pl.* —, stróż nocny.

Feu'erwaffe, *sf. pl.* -n, broń palna.

Feu'erwalde, *sn.* Bukowce *pl.*

Feu'erwanze, *sf. pl.* -n, kowal bezskrzydły.

Feu'erwehr, *sf.* straż pożarowa, strażacy *pl.*

Feu'erwehrmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer i -leute, strażak *m.*

Feu'erweihe, *sf. pl.* -n, chrzest *m.* z ognia, ogniowy.

Feu'erwerk, *sn.* -s, *pl.* -e, fajerwerk *m.*, ognie sztuczne.

Feu'erwerker, *sm.* -s, *pl.* —, fajerwerkier *m.*, ogniomistrz *m.*, rakietnik *m.*; podoficer *m.* artyleryi.

Feu'erwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, ognierek *m.*

Feu'erzange, *sf. pl.* -n, szczypce *pl.* do ognia.

Feu'erzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) znak, sygnał ogniem dany; 2) sygnał pożarowy.

Feu'erzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krzesiwo *n.*, krzesiwko *n.*; pudełko *n.* z zapalkami.

Feuilleto'n, (wym.: fejton), *sm.* -s, *pl.* -s, feljeton *m.*, odcinek *m.*

Feuilletoni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, feljetonista *m.*

Feu'rig, *adi.* i *adv.* 1) ognisty, ogniście; 2) podobny do ognia, płomienisty; -er Blick ogniste, płomieniste spojrzenie; 3) unoszący i zapalający;

ein -er Redner mowca pełen ognia; mający wiele ognia, życia; -es Pferd koń ognisty.

Fex, *sm.* -es, *pl.* -e(n), Bergfex zapalony taternik, alpinista.

Fez, Fezya *f.* (kraj); Fez *n.* (miasto).

Fia'ker, *sm.* -s, *pl.* —, fiakier *m.*, dorożkarz *m.*; dorożka *f.*, fiakier *m.*

Fia'sko, *sn.* -s, *pl.* -s, niepowodzenie *n.*, fiasko *n.*

Fi'bel, *sf. pl.* -n, elementarz *m.*

Fi'ber, *sf. pl.* -n, włókno *n.* nitka *f.*, lyczko *n.*

Fi'chte, *sf. pl.* -n, sosna *f.*; gemeine — sosna pospolita; junge — choina *f.*

Fi'chtelgebirge, *sn.* -s, Smerkowiny *pl.*, Góry Smereczane.

Fi'chten, *adi.* sosnowy.

Fi'chtenapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, szyszka *f.*

Fi'chtenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, sosna *f.*

Fi'chtenborkenkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, kornik *m.* drukarz.

Fi'chtenhof, *sn.* Hyacentowo *n.*

Fi'chtenholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, sośnina *f.*, sosnowe drzewo.

Fi'chtennadel, *sf. pl.* -n, igliwie *pl.*

Fi'chtenwald, *sm.* -es, *pl.* -wälder, las sosnowy.

Fi'chtenzapfen, *sm.* -s, *pl.* —, szyszka *f.*

Fichu', (wym.: fiszi) *sn.* -s, *pl.* -s, szal koronkowy.

Fi'cken, *va.* trzeć, pocierać; ocierać się o kogo, o co; rózgą chłostać; spólkować.

Fi'ckfacken, *vn.* fertać się, kręcić się, bez celu tam i sam biegać.

Fidei'kommiß, *sn.* -sses, *pl.* -sse, fideikomis *m.*, powiernictwo *n.*, majorat *m.*, ordynacya *f.*

Fidei'kommißanwärter, *sm.* -s, *pl.* —, powołany *m.* wskutek powiernictwa, spadkobierca *m.* powiernictwa.

Fidei'kommiſſariſch, *adi.* powierniczy.

Fide'l, *adi.* wesoły; *adv.* wesoło.

Fi'dibus, *sm.* -sses, *pl.* —, i -sse, fidibus *m.*, zwitek *m.* papieru do zapalenia fajek.

Fidu'z, *sf.* zaufanie *n.*

Fie'ber, *sn.* -s, gorączka *f.*; febra *f.*; anhaltendes — gorączka ciągła; nachlaſſendes, überſpringendes — gorączka przerywana; kaltes — febra, zimnica *f.*; auszehrendes — gorączka trawiąca; dreitägiges — (gorączka) trzeciuczka *f.*; viertägiges — (gorączka) czwartaczka *f.*; ſchleichendes — gorączka powolna, ustawna, tajemna, przewlekła.

Fie'beranfall, *sm.* -s, *pl.* -anfälle, atak *m.*, parokzyzm *m.* gorączki, napad *m.* febry.

Fie'berfrei, *adi.* wolny od gorączki.

Fie'berfroſt, *sm.* -es, *pl.* -fröſte, dreszcz *m.*

Fie'berhaft, *adi.* febryczny, gorączkowy.

Fie'berhitze, *sf.* gorączka *f.*

Fie'briſch, *adi.* gorączkowy, febryczny.

Fie'berklee, *sm.* -s, bobrek trójlistny.

Fie'berkrank, *adi.* chory na gorączkę, febrę.

Fie'bermittel, *sn.* -s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na febrę.

Fie'bern, *vn.* (h.) mieć febrę, gorączkę; mówić (jak) w gorączce, w malignie.

Fie'berrinde, *sf.* kora chinowa.

Fie'berſchauer, *sm.* -s, *pl.* —, ogrążka *f.*; ein — ergriff mich drzeszcz mnie przeszedł.

Fie'berſchlummer, *sm.* -s, sen gorączkowy, niespokojny.

Fie'bertraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -träume, -wahn, *sm.* -(e)s, marzenie, urojenie gorączkowe, w gorączce.

Fie'del, *sf. pl.* -n, 1) skrzypki *pl.*, skrzypce *pl.*; bandura *f.*; 2) dyba *f.*, gęsior *m.*, kłoda *f.*, kuna żelazna.

Fie'delbogen, *sm.* -s, *pl.* —, smyczek *m.*; wer die Wahrheit geigt, dem wirft man den — an den Kopf prawda w oczy kole; kto prawdę głosi, ten guzy nosi; kto prawdą częstuje, często żałuje.

Fiedelei', *sf.* rzępolenie *n.*

Fie'deln, *vn.* rzępolić.

Fie'dern, I. *va.* i ſich — *vr.* pióra przyprawić, przyozdobić się w pióra; II. **gefiedert**, *pp.* i *adi.* opierzony; die -e Welt ptactwo *n.*

Fie'dler, *sm.* -s, *pl.* —, skrzypek *m.*, skrzypiciel *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, skrzypaczka *f.*, skrzypicielka *f.*).

Fiera'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, jarmarcznik *m.*, handlarz jarmarczny.

Figu'r, *sf. pl.* -en, 1) figura *f.*, posąg *m.*; 2) postać *f.*, kibić *f.*, stań *m.*; 3) postawa *f.*, powierzchowność *f.*, wygląd *m.*; 4) rysunek *m.*; układ *m.*; 5) przenośnia *f.*; 6) dygnitarz *m.*, dostojnik *m.*; 7) figura w tańcu; 8) figura w kartach, szachach.

Figura'lgeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -geſänge, figurał *m.*, śpiew figuralny.

Figura'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, figurant *m.*; statysta *f.*; er gab in der Ratsverſammlung bloß einen -en ab był tylko figurantem w radzie, siedział w radzie jak malowany; (-in, *sf. pl.* -nen, figurantka *f.*)

Figü'rchen, *sn.* -s, *pl.* —, figurka *f.*

Figurie'ren, *vn.* (h.) figurować, być figurantem; grać jaką rolę, mieć znaczenie.

Figü'rlich, *adi.* obrazowy, przenośny.

Fiktio'n, *sf. pl.* -en, przypuszczenie *n.*, urojenie *n.*, fikcya *f.*

Fikti'v, *adi.* urojony; pozorny, podstawniowy, fikcyjny.

File'hne, *sn.* Wieleń i Wielin *m.*

File't, (wym.: file), *sn.* -s, 1) *pl.* -s, polędwica *f.*, pieczeń polędwicowa; 2) *pl.* -e, filet *m.* u introligatora, ozdoby *pl.* na oprawie; 3) siatka *f.*, siatkowa robótka; 4) narzędzie do wybijania ozdób introligatorskich.

File'tarbeit, *sf. pl.* -en, robota siatkowa.

Filia'l, *sn.* -s, *pl.* -e, i F—e, *sf. pl.* -n, filia *f.*

Filia'l=, *adi.* (w wyrazach złożonych) filialny.

Filigra'n, *sn.* =(e)s, I. robota filigranowa, filigran *m.*; II. *adi.* filigranowy, delikatny, misterny, drobny.

Film, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, i =s, film fotograficzny.

Filou', (wym.: filu), *sm.* =s, *pl.* =s, filut *m.*

Fi'lter, *sm.* i *sn.* =s, filtr *m.*, sączek *m.*, cedzidło *n.*, przesiąk *m.*

Filtratio'n, *sf.* przecedzanie *n.*, przesączenie *n.*, filtracya *f.*

Filtrie'ren, *va.* przesączać, filtrować, cedzić.

Filtrie'rſack, *sm.* =s, *pl.* =ſäcke, cedzidło *n.*, sączek *m.*, kapelusz *m.*, worek *m.* do cedzenia.

Filtrie'rſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, cedzeniec *m.* (kamień).

Fi'lz, *sm.* =es, *pl.* =e, 1) pilśń *f.*, sier(ś)ć cielęca lub zajęcza; wełna zbita; tkanka *f.* z sierści i wełny; 2) sknera *m.*, kutwa *m.*, smażywiecheć *m.*, liczykrupa *m.*

Fi'lzdecke, *sf.* *pl.* =n, dera *f.* pilśniowa.

Fi'lzen, *va.* i ſich — *vr.* filcować, pilśnić, zbijać (się) na pilśń, sierść, wełnę; j—n — burczeć, łajać kogo.

Fi'lzhut, *sm.* =(e)s, *pl.* =hüte, kapelusz filcowy, pilśniony.

Fi'lzig, *adi.* 1) pilśniowy; 2) strasznie skąpy, brudny.

Fi'lzigkeit, *sf.* sknerstwo *n.*, kutwiarstwo *n.*, skąpstwo *n.*

Fi'lzkraut, *sn.* =s, kania przędza (rośl.).

Fi'lzlaus, *sf.* *pl.* =läuſe, mędowieszka *f.*

Fi'lzſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, trzewiki pilśniowe, filcowe.

Fi'lztuch, *sn.* =s, wojlok *m.*; sukno filcowe, pilśniowe.

Fi'mmel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) ciężki młot; 2) płoskunki *pl.*, suszki *pl.*, konopi nienasienna.

Fi'mmelhopfen, *sm.* =s, chmiel zwyczajny, chmiel samiec.

Fina'l, *adi.* i *adv.* końcowy, ostateczny (-nie), finalny, (-nie).

Fina'le, *sn.* =s, *pl.* =s, zakończenie *n.*, final *m.*

Finaliſie'ren, *va.* wykończyć, zakończyć.

Fina'nz(en), *sf.* *pl.* finanse *pl.*, dochody *pl.*; kasa *f.*, skarb *m.*, skarbowość *f.*

Fina'nzaufſeher, *sm.* =s, *pl.*, strażnik finansowy.

Fina'nzausſchuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =ſchüſſe, komisya finansowa, skarbowa.

Fina'nzbehörde, *sf.* *pl.* =en, administracya skarbowa.

Fina'nzdirektion, *sf.* dyrekcya skarbowa.

Fina'nzfrage, *sf.* *pl.* =n, kwestya skarbowa, finansowa.

Finanzie'll, *adi.* finansowy.

Finanzie'ren, *va.* realizować, zrealizować.

Fina'nzminiſter, *sm.* =s, *pl.* —, minister *m.* skarbu.

Fina'nzminiſterium, *sn.* =s, *pl.* =rien, ministerstwo *n.* skarbu.

Fina'nzoberaufſeher, *sm.* =s, *pl.* —, starszy strażnik finansowy.

Fina'nzrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca skarbowy.

Fina'nzwache, *sf.* straż skarbowa.

Fina'nzwächter, *sm.* =s, *pl.* —, strażnik skarbowy.

Fina'nzweſen, i **=fach**, *sn.* =s, administracya skarbowa; skarbowość *f.*

Fina'nzwiſſenſchaft, *sf.* *pl.* =en, nauka *f.* o skarbowości; umiejętność skarbowa.

Fi'ndbar, *adi.* którego znaleźć można.

Fi'ndelanſtalt, *sf.* *pl.* =en, **=haus**, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom *m.* podrzutków.

Fi'ndelkind, *sn.* =es, *pl.* =kinder, podrzutek *m.*

Fi'ndelmutter, *sf.* *pl.* =mütter, matka przybrana.

Fi'ndelvater, *sm.* =s, *pl.* =väter, opiekun *m.* podrzutków.

Fi'nden, fand, habe gefunden, I. *va.* 1) znaleźć, znajdować; wie findeſt du dieſen Wein? jak ci smakuje to wino? 2) ich finde es ſo beſſer sądzę, że tak (będzie) lepiej; ſich durch etw. beleidigt, geehrt, geſchmeichelt — uważać się za obrażonego, za uczczonego przez co, uważać co za rzecz pochlebną dla siebie; er fand es für gut uznał za dobre; 3) ſich zu etw. willig — lassen okazać się gotowym do czego; Gnade, Gehör bei j—m — pozyskać czyją łaskę, otrzymać u kogo posłuchanie; ich werde dich ſchon — znajdę ja cię, nie ujdziesz mi ty, oddam ja ci za swoje; 4) aus zwei Zahlen die dritte — z dwóch danych liczb wynaleźć trzecią; ich fand, daß ... widziałem, przekonałem się, uważałem, że ...; II. ſich — *vr.* 1) znaleźć się; 2) ſich in etw. — können módz sobie dać z czem radę; potrafić sobie z czem poradzić; wyrozumieć, pojąć, pomiarkować co; oswoić się z czem; ich kann mich in ſeine Launen nicht — nie mogę się oswoić z jego humorami; er muß ſich darein — musi się do tego zastosować; er weiß ſich in alle Verhältniſſe zu finden umie sobie zawsze poradzić; ſich in j—n — znosić się, zgadzać się z kim; stosować się do czyjego humoru, sposobu myślenia; 3) es fand ſich, daß wir noch Geld hatten pokazało się, że mieliśmy jeszcze pieniądze.

Fi'nder, *sm.* =s, *pl.* —, znalazca *m.*, znalezciel *m.*

Fi'nderlohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, znalezne *n.*

Fi'nderrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo *n.* znalazcy.

Fi'ndig, *adi.* 1) zmyślny, zręczny; 2) ein =er Gang zrób obfity.

Fi'ndigkeit, *sf.* zmyślność *f.*, zręczność *f.*

Fi'ndling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, podrzutek *m.*, znajda *m.*

Fine'ſſe, *sf.* *pl.* =n, wybieg *m.*; podstęp *m.*, fortel *m.*; subtelność *f.*, finezya *f.*

Fi'nger, *sm.* =s, *pl.* —, palec *m.*; einen —, eines =s breit szeroki na palec; mit =n auf j—n zeigen palcami kogo wytykać; ich weiß die Namen auf den =n herzuzählen mogę imiona na palcach wyliczyć, znam je dokładnie; man kann ihn um den — wickeln koło palca możnaby go owinąć, do rany możnaby go przyłożyć; j—m auf

die — ſehen na ręce komu patrzeć; pilnować kogo; lange — machen, die — kleben laſſen mieć długie ręce, palce; mieć smołę w ręku; durch die — ſchauen przez szpary na co patrzeć; er klopfte ihm gehörig auf die — mocno go skarcił; etw. aus den -n ſaugen z palca sobie co wyssać, zmyślić co; den — auf den Mund legen trzymać język za zębami, milczeć; er leckte alle — darnach wielki miał na to apetyt, polykal ślinkę; ſich die — verbrennen sparzyć się na czem, szkodę ponieść, oszukać się; gibt man ihm einen —, will er die ganze Hand puść kurę w grzędy, ona chce wszędy; Gottes — palec boski, zrządzenie boskie.

Fi'ngerbreit, *adi.* na palec szeroki; keinen — ani na palec, ani na włos, ani na piędź.

Fi'ngerchen, *sn.* -s, *pl.* —, paluszek *m.*

Fi'ngerdick, *adi.* gruby na palec.

Fi'ngerfertig, *adi.* biegly w palcach.

Fi'ngerfertigkeit, *sf.* biegłość *f.* w palcach, (muz.).

Fi'ngerförmig, *adi.* palczasty, palcowaty.

Fi'ngergeſchwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wrzód *m.* na palcu; zastrzał *m.*, zanokcica *f.*

Fi'ngergras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, krwawe proso, palcowe ziele.

Fi'ngerhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, 1) naparstek *m.*; 2) naparstnica *f.*

Fi'ngerkraut, *sn.* -(e)s, drzewianka *f.*

Fi'ngerling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, paluch *m.*

Fi'ngern, *vn.* (h.) palcami przebierać; paluszkować; er kann wohl geigen, aber nicht — umie grać, tylko przebierać nie umie; zna rzecz, ale nie gruntownie.

Fi'ngerreif, i **-ring**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierścień *m.*, pierścionek *m.*

Fi'ngerſatz, *sm.* -es, stawianie *n.* palców podczas grania; den — angeben popisać palce.

Fi'ngerſpitze, *sf. pl.* -n, koniec *m.* palca.

Fi'ngerſprache, *sf. pl.* -n, mowa *f.* palcami.

Fi'ngertier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, palczak *m.* (malpa).

Fi'ngerübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie palcowe, palcówka *f.*

Fi'ngerwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, zanokcica *f.*, zastzal *m.*

Fi'ngerzeig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, znak palcem dany; wskazówka *f.*

Fingie'ren, *va.* zmyślić, wymyślić co; fingiert zmyślony.

Fi'nk(e), *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, zięba *f.*

Fi'nkenfänger, *sm.* -s, *pl.* —, zięboloviec *m.*, ptasznik *m.*

Fi'nkennetz, *sn.* -es, *pl.* -e, siatka *f.* do lapania drobnego ptastwa.

Fi'nkenſchlag, *sm.* -(e)s, śpiew zięb.

Fi'nne, *sf. pl.* -n, 1) pletwa *f.* dużych ryb; 2) krosta *f.*, trędy *pl.* na twarzy; 3) wągr *m.*, bąblowiec *m.* (w mięsie wieprzów); 4) cienki koniec u młotka; Finnhammer, młotek mający jeden koniec cienki.

Fi'nnig, *adi.* trędowaty; wągrowaty.

Fi'nnland, *sn.* Finlandya *f.*; Finnländer, *sm.* Finlandczyk; Finczyk; Finnländerin *sf.* Finlandka; finniſch, *adi.* finlandzki, fiński; *adv.* po finlandzku, po fińsku.

Fi'nſter, *adi.* i *adv.* ciemny; (-no); im F—n ſitzen po ciemku siedzieć; -es Loch ciemnica *f.*; -er Tag dzień posępny, pochmurny; -e Miene, -es Geſicht mina, twarz ponura, posępna; czoło zuchmurzone; ein -es Geſicht machen zachmurzyć się, zasępić się; -es Weſen posępność, ponurość; im F—n tappen nie mieć pewnej zasady w postępowaniu; nie znać rzeczy gruntownie.

Fi'nſterling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, człowiek ciemny, nieoświecony; obskurant *m.*, przeciwny oświacie; ciemna glowa.

Fi'nſternis, *sf. pl.* -ſſe, 1) ciemność *f.*, ciemnota *f.*, pomroka *f.*; 2) zaćmienie *n.*

Fi'nſterwalde, *sn.* Grabia *f.*

Fi'nte, *sf. pl.* -n, wybieg *m.*, podstęp *m.*, fortel *m.*; figiel *m.*, sztuka *f.*; -n machen fortelu zażyć, oszukać kogo; zawód komu uczynić.

Fips, *sm.* -ſes, *pl.* -e, 1) szczutek *m.*; 2) chudy człowiek; Meiſter — krawiec *m.* (iron.).

Fi'rlefanz, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) wietrznik *m.*, trzpiot *m.*, bałamut *m.*, bzdura *m.*; 2) (także Fi'rlefanzerei *sf. pl.* -en), bzdurstwo *n.*, dzieciństwo *n.*, trzpiotostwo *n.*, figlarstwo *n.*

Firm, *adi.* pewny.

Fi'rma, *sf. pl.* -men, firma *f.*, firma handlowa; nazwisko *n.* (kupca) na szyldzie wypisane; die — zeichnen podpisywać firmę, firmować.

Firmame'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, firmament *m.*, horyzont *m.*, widnokrąg *m.*, niebokrąg *m.*

Firma'nt, *sm.*, -en, firmant *m.*, członek spólki, który podpisuje.

Fi'rmatafel, *sf. pl.* -n, szyld *m.*, tablica firmowa.

Fi'rmen, i **firmeln**, *va.* bierzmować.

Fi'rmenverzeichnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, spis *m.* firm.

Fi'rmling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mający być bierzmowany.

Fi'rmung, *sf. pl.* -en, bierzmowanie *n.*

Firn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gleczer *m.*, lodowiec *m.*

Fi'rnis, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pokost *m.*

Fi'rnisfarbe, *sf. pl.* -n, farba pokostowa.

Fi'rniſſen, *va.* pokostować, pokostem powlekać, pomalować; gefirnißt pokostowany.

Firſt, *sm.* -es, *pl.* -e, szczyt *m.*, wierzcholek *m.*

Fi'rſtziegel, *sm.* -s, *pl.* —, cegla szczytowa, gąsior *m.* (w dachówce).

Fis, *sn.* fis (muz.).

Fiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, ryba *f.*; fliegender — ryba latająca, ptaszoryba *f.*; das ſind faule -e to tylko wykręty, to próżne wybiegi; Fiſche *pl.* ryby *pl.*, jeden ze znaków zodyakalnych.

Fi'ſchaar, i =**adler**, *sm.* =**s**, *pl.* =**aare**, =**adler**, ostrzyż *m.*, rybitw *m.*, orzeł morski.

Fi'ſchangel, *sf. pl.* =**n**, wędka *f.* na ryby.

Fi'ſchartig, *adi.* do ryby podobny; rybi.

Fi'ſchband, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**bänder**, okucie *n.* u okien lub drzwi.

Fi'ſchbehälter, *sm.* =**s**, *pl.* —, sadzawka *f.*

Fi'ſchbein, *sn.* =(**e**)**s**, fiszbin *m.*, róg wielorybi.

Fi'ſchbeuſchel, *sn.* =**s**, cynadra *f.*, ikra *f.*

Fi'ſchblut, *sn.* =(**e**)**s**, rybia krew; — **haben** mieć zimną krew.

Fi'ſchbrett, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**er**, stołnica *f.* do wyprawiania ryb.

Fi'ſchbrühe, *sf. pl.* =**n**, sos rybi, rybia podlewa.

Fi'ſchbrut, *sf.* narybek *m.*

Fi'ſchdorf, *sn.* Podstolice *pl.*

Fi'ſchen, *va.* i *vn.* (ḥ.) 1) ryby łowić, łapać; **im Trüben, im trüben Waſſer** — w odmęcie, w mętnej wodzie ryby łowić; 2) łowić w wodzie, wydobywać z wody; złowić co; obłowić; oberwać; **er denkt hier etw. zu** — spodziewa się tu obłowić.

Fi'ſchenzen, *vn.* (ḥ.) rybą, rybami trącić, pachnąć, zanosić.

Fi'ſcher, *sm.* =**s**, *pl.* — 1) rybak *m.*, rybołowca *m.*, 2) rybitw *m.*

Fi'ſcherboot, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**e**, czółno rybackie.

Fi'ſcherdorf, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**dörfer**, wieś rybacka.

Fiſcherei', *sf. pl.* =**en**, rybołostwo *n.*; prawo *n.* łowienia ryb; miejsce *n.* łowienia ryb; — **treiben** rybołostwem się trudnić.

Fiſcherei'gerechtigkeit, *sf.* prawo *n.*, przywilej *m.* rybołostwa.

Fi'ſchergarn, *sm.* =(**e**)**s**, *pl.* =**e**, sieć *f.* na ryby, niewód *m.*

Fi'ſchergerät, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**e**, sprzęty rybackie.

Fi'ſchergewerbe, *sn.* =**s**, przemysł rybołowczy.

Fi'ſcherin, *sf. pl.* =**nen**, rybaczka *f.*

Fi'ſcherinnung, *sf. pl.* =**en**, cech rybacki.

Fi'ſcherkahn, *sm.* =(**e**)**s**, *pl.* =**kähne**, łódka rybacka, czółno rybackie.

Fi'ſcherknabe, *sm.* =**n**, *pl.* —, chłopak rybacki; (=**mädchen**, *sf.* =**s**, *pl.* —, dziewczyna rybacka.)

Fi'ſcherring, *sm.* =(**e**)**s**, pierścień papieski.

Fi'ſcheſſer, *sm.* =**s**, *pl.* —, rybojad *m.*, rybojedz *m.*

Fi'ſchfang, *sm.* =(**e**)**s**, rybołostwo *m.*, łowienie *n.* ryb, rybitwa *f.*

Fi'ſchgabel, *sf. pl.* =**n**, 1) widelec *m.* do ryb; 2) oścień *m.*

Fi'ſchgräte, *sf. pl.* =**n**, ość rybia.

Fi'ſchhalle, *sf. pl.* =**n**, ob. Fiſchmarkt.

Fi'ſchhandel, *sm.* =**s**, handel *m.* rybami.

Fi'ſchhändler, *sm.* =**s**, *pl.* —, (=**in**, *sf. pl.* =**innen**), handlarz, (=rka *f.*) ryb.

Fi'ſchhälter, *sm.* =**s**, *pl.* —, sadzawka *f.*

Fi'ſchicht, *adi.* rybny.

Fi'ſchkeſſel, *sm.* =**s**, *pl.* — kociołek *m.* do warzenia ryb.

Fi'ſchkiefern, *sf. pl.* i =**kiemen**, *sf. pl.* dychawka *f.*, skrzela *f.*, skrzele *pl.*

Fi'ſchkorn, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**körner**, rybitrutka *f.*

Fi'ſchkieper, *sm.* =**s**, *pl.* —, =**meiſter**, *sm.* =**s**, *pl.* —, dozorca *m.* stawów, stawniczy *m.*

Fi'ſchköder, *sm.* =**s**, *pl.* —, nęta *f.* na ryby.

Fi'ſchlaich, *sm.* =**s**, ikra rybia.

Fi'ſchleim, *sm.* =**s**, klej rybi, karuk *m.*

Fi'ſchlein i =**chen**, *sn.* =**s**, *pl.* —, rybka *f.*, rybeczka *f.*

Fi'ſchleiter, *sf. pl.* =**n**, =**paß**, *sm.* =**ſſes**, *pl.* =**päſſe** przeprawka *f.*, przepławka *f.*

Fi'ſchmarkt, *sm.* =(**e**)**s**, *pl.* =**märkte**, targ *m.* na ryby.

Fi'ſchmilch, *sf.* mlecz rybi.

Fi'ſchotter, *sm.* i *sf. pl.* =**n**, wydra *f.*

Fi'ſchrecht, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**e**, prawo rybackie, łowienia ryb.

Fi'ſchreich, *adi.* rybny, obfity w ryby.

Fi'ſchreiher, *sm.* =**s**, *pl.* —, czapla (rybacka) siwa.

Fi'ſchreuſe, *sf. pl.* =**n**, wiersza *f.*, więcierz *m.*

Fi'ſchrogen, *sm.* =**s**, kra *f.*

Fi'ſchſchuppe, *sf. pl.* =**n**, łuska *f.*, łuszczka rybia.

Fi'ſchſee, *sm.* Rybie Jezioro, Rybi Staw.

Fi'ſchſpeiſe, *sf. pl.* =**n**, potrawa rybna, z ryby.

Fi'ſchſuppe, *sf. pl.* =**n**, zupa rybia.

Fi'ſchtag, *sm.* =(**e**)**s**, *pl.* =**tage**, 1) dzień przeznaczony na łowienie ryb; 2) dzień suchy, postny; dzień rybny, w który tylko rybne (nie mięsne) potrawy się jedzą.

Fi'ſchteich, *sm.* =(**e**)**s**, *pl.* =**e**, staw *m.* na ryby; sadzawka *f.*

Fi'ſchtran, *sm.* =**s**, tran rybi.

Fi'ſchvergiftung, *sf. pl.* =**en**, otrucie *n.* rybami.

Fi'ſchweib, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**er**, rybaczka *f.*, kobieta przedająca ryby.

Fi'ſchweiher, *sm.* =**s**, *pl.* —, staw *m.* na ryby; sadzawka *f.*

Fi'ſchzeug, *sn.* =**s**, sprzęty rybackie.

Fi'ſchzug, *sm.* =(**e**)**s**, *pl.* =**züge**, połów *m.* ryb.

Fiska'l, *sm.* =**s**, *pl.* =**e**, fiskał *m.*, urzędnik *m.* skarbu publicznego; obrońca *m.* skarbu, asesor prawny.

Fiska'liſch, *adi.* fiskalny, skarbowy.

Fiskali'smus, *sm.* —, fiskalizm *m.*

Fi'skus, *sm.* —, skarb publiczny; zarząd *m.* skarbu państwa.

Fi'ſſahn, *sn.* Wizany *pl.*

Fi'ſtel, *sf. pl.* =**n**, 1) fistuła *f.*, cewa *f.*, cewka *f.*; wrzód cewkowaty; 2) fistułą (w śpiewaniu), falset *m.*; durch die — ſingen fistulą śpiewać.

Fi'ſtelkraut, *sn.* =**s**, gnidosz leśny.

Fiſtritz, *sn.* Bystrzyca *f.*

Fi'ttich i =**tig**, *sm. pl.* =**e**, 1) skrzydła *pl.* (ptaka); 2) =**e**, *pl.* poły *pl.* u sukni.

Fi'ʒband, *sn.* =(**e**)**s**, *pl.* =**bänder** nić którą pasmo motka jest związane.

Fi'tze, *sf. pl.* -n, pasmo *n.* (część motka); 2) zmarszczka *f.*

Fi'tzen, *va.* 1) Garn — nić nawijać na motki; 2) wybić, wytrzepać.

Fitzerei', *sn.* Maranowo *n.*

Fiu'me, *sn.* Rjeka *f.*

Fix, *adi.* i *adv.* 1) szybki; skory, (-ko, -ro); er iſt ſehr — im Schreiben szybko pisze; 2) — und fertig gotowy zupełnie; 3) stały; -er Gehalt stała płaca, pensya; -e Idee urojenie *n.*, myśl urojona; das iſt bei ihm eine -e Idee tego mu nie wybijesz z głowy.

Fi'xfingerig, *adi.* szybkie palce mający.

Fi'xgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, interes *m.* z terminem nieprzekraczalnym.

Fixie'ren, I. *va.* etw. — ustalić co; j—n — wyznaczyć komu stały dochód, umieścić kogo na etacie; 2) j—n albo etw. (mit den Augen) — oczy wlepić w kogo, w co; utopić wzrok w kim, w czem.

Fixie'rung, *sf.* ustalenie *n.*, wyznaczenie *n.*

Fi'xſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gwiazda stała, nieruchoma.

Fi'xum, *sn.* -s, *pl.* Fixa, stała suma; stały dochód.

Fjo'rd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, głęboka zatoka.

Flach, *adi.* 1) płaski; -er Boden grunt, równy, bez wzgórków; -es Land wieś *f.*; -es Feld równina *f.*; -er Degen płaz *m.*, płaska szerz szpady, szabli; j—n mit dem -en Degen ſchlagen spłazować, płazem kogo uderzyć; -e Hand dłoń *f.*; das liegt auf der -en Hand to jasne jak słońce, oczywista rzecz; -er Winkel kąt rozwarty; -es Licht światło płaskie, równo rozprowadzone; 2) płytki; -er Kopf, -er Menſch głowa płytka, słaba, niepojętna; człowiek płytkiego rozumu, płytkiej nauki, powierzchowny; -es Urteil płyski, słaby, nieugruntowany sąd.

Fla'chbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, palnik płaski.

Flä'che, *sf. pl.* -n, równina *f.*; płaszczyzna *f.*; powierzchnia *f.*; obszar *m.*; płaz *m.*; płaskość *f.*, równość *f.*

Fla'cheiſen, *sn.* -s, *pl.* —, kowadło *n.* (u złotnika).

Fla'chen, flä'chen, *va.* zrównać, spłaszczyć.

Flä'chenfuß, *sm.* -ſſes i -ſchuh, *sm.* -s, stopa kwadratowa.

Flä'chengröße, *sf. pl.* -n, i -inhalt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, objętość *f.*, rozległość *f.*, ogół *m.* powierzchni; der -inhalt beträgt 100 Kilometer powierzchnia wynosi 100 kilometrów.

Flä'chenmaß, *sn.* -es, *pl.* -ße, miara *f.* powierzchni, obszaru; miara kwadratowa.

Flä'chenraum, *sm.* -s, *pl.* -räume, powierzchnia *f.*

Flä'chenzahl, *sf. pl.* -en, liczba kwadratowa; doppelte — liczba sześcienna.

Flä'chenzoll, *sm.* -(e)s, cal kwadratowy.

Fla'chfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, płaszczyzna *f.*, równina *f.*

Fla'chfüßig, *adi.* płaskonogi.

Fla'chheit, *sf. pl.* -en, płaskość *f.*, równość *f.*; płytkość *f.*

Fla'chkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, głowa słaba, płytka, mierna, mizerna; głowa do pozłoty.

Fla'chnaſe, *sf. pl.* -n, płaskonos *m.*

Fla'chnaſig, *adi.* płaskonosy.

Flachs, *sm.* -ſes, len *m.*; gemeiner — len pospolity; kleinſter — len mały, czteropręcikowy; — brechen, raufen międlić konopie.

Flachs- (w wyrazach złożonych) lniany *adi.*

Fla'chsartig, *adi.* do lnu podobny.

Fla'chsbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, broda jasnowłosa.

Fla'chsbau, *sm.* -s, uprawa *f.* lnu.

Fla'chsbereitung, *sf.* przyprawianie *n.* lnu.

Fla'chsbläuel, *sm.* -s, *pl.* —, kijanka *f.* do kłepania lnu; kłepadło *n.*; międlica *f.*

Fla'chsbrake, -breche, *sf. pl.* -n, cierlica *f.*, tarlica *f.*

Fla'chsbündel, *sn.* -s, *pl.* —, kita *f.* lnu.

Fla'chsdarre, *sf. pl.* -n, suszarnia *f.* lnu; izba *f.*, piec *m.* do suszenia lnu.

Fla'chsdotter, *sf. pl.* -n, Matki Bożej len *m.*; Panny Maryi len.

Fla'chseitig, *adi.* płaskoboki.

Fla'chſen, -fern, *adi.* lniany; ze lnu zrobiony.

Fla'chsfarbig, *adi.* lnianego koloru.

Fla'chsgelb, *adi.* żółty jak len.

Fla'chshaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włosy *pl.* jak len.

Fla'chshechel, *sf. pl.* -n, ochlica *f.*, cierlica *f.*, szczotka *f.* (do czesania) lnu.

Fla'chskopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, mający włosy jak len, blondyn *m.*

Fla'chskraut, *sn.* -(e)s, lnica pospolita.

Fla'chſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadło płaskie.

Fla'chsraufe, -riffel, *sf. pl.* -n, dzierzgadło *n.*, dzierzglica *f.* do lnu.

Fla'chsröſte, *sf.* moczenie *n.*, roszenie *n.* lnu.

Fla'chsſchübe, *sf. pl.* -n, paździerze *pl.*

Fla'chsſchwinge, *sf. pl.* -n, kłepadło *n.* do lnu.

Fla'chsſeide, *sf.* kanianka *f.*, jedwab polny.

Fla'chsſpinnen, *sn.* -s, przędzenie *n.* lnu.

Fla'chsſtengel, *sm.* -s, *pl.* —, łodyga *f.* lnu, kistra *f.*, lniany badyłek.

Fla'chswerg, *sn.* -s, pakuły *pl.* ze lnu, kłaki *pl.*

Fla'chziegel, *sm.* -s, *pl.* —, dachówka płaska.

Fla'cken i Fla'ckern, *vn.* (h.) migać się; buzować się, migając się palić; płonąć; -ckerig *adi.* migający.

Fla'ckerfeuer, *sn.* -s, migający się płomień.

Fla'den, *sm.* -s, *pl.* —, płacek *m.*, wychopień *m.*, podpłomyk *m.*

Fla'der, *sm.* -s, *pl.* —, flader *m.*, słój *m.* (w drzewie).

Fla'derig, *adi.* fladrowaty, słojowaty (drzewo); żyłkowaty (kamień).

Flageole't, *sn.* -s, *pl.* -e, flażeolet *m.*, cienka piszczalka.

Fla'gge, *sf. pl.* -n, flaga *f.*, bandera *f.*; die — wehen lassen banderę rozpuścić; die — streichen banderę spuścić.

Fla'ggen, I. *va.* obwiesić banderami; II. *vn.* (h.) powiewać banderą.

Fla'gg(en)ſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt *m.* z banderą, admiralski.

Fla'ggenſtange, *sf. pl.* -n, drąg *m.* od, do bandery.

Fla'ggenſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, drąg banderowy.

Flagra'nt, *adi.* gorący; er wurde in -i ertwiſcht przychwycono go na gorącym uczynku.

Flako'n, *sn.* -s, *pl.* -s, flakonik *m.*, flaszeczka *f.*

Fla'kkus, *sm.* Flakkus.

Flama'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, **Fla'mbart**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i **Flami'ng(o)**, *sm.* -s, *pl.* -s, czerwonak *m.*, czerwonóg *m.* flamingo *m.* (ptak).

Flä'me, *sf. pl.* -n, bok *m.* konia.

Flä'miſch, *adi.* 1) flamancki, flamski; 2) zrzędny, ponury, mrukliwy, kapryśny, kwaśny.

Flä'mmchen i **Flämmlein**, *sn.* -s, *pl.* —, plomyk *m.*

Fla'mme, *sf. pl.* -n, 1) plomień *m.*; in -n ausbrechen, geraten plomieniem się zapalić; in -n ſtehen być w ogniu, stać w plomieniach, palić się; in -n ſetzen zapalić; in -n aufgehen w plomieniach splonąć; er gerät leicht in -n łatwo się zapala (gniewem, nienawiścią, miłością); die — des Krieges pożar, pożoga wojny; 2) das iſt ſeine erſte — to pierwsza jego miłość; 3) skaza *f.*, błąd *m.* w suknie.

Fla'mmen, I. *va.* 1) opalać, osmalać nad plomieniem; die Haut — skórę prażyć, nad plomieniem trzymać, przeciągać; 2) nadać materyi barwę plomienistą, rysunek do ognia podobny; II. *vn.* (h.) plomieniem się palić, plomienić się; palać; ſeine Augen flammten vor Zorn, vor Rachſucht oczy jego palały gniewem, zemstą; -de Farbe kolor plomienisty; -de Augen oczy plomieniem palające; -de Rache zemsta pożerająca.

Fla'mmenauge, *sn.* -s, *pl.* -n, ogniste oko, ognisty wzrok.

Fla'mmend, *adi.* płomienisty.

Fla'mmenglut, *sf. pl.* -en i -hitze, *sf.* żar, upał ognisty; żar plomieni.

Fla'mmenmeer, *sn.* -(e)s, morze *n.* plomieni.

Fla'mmenſchrift, *sf.* pismo ogniste, plomieniste.

Fla'mmentod, *sm.* -(e)s, śmierć *f.* (poniesiona) w plomieniach.

Fla'mmicht, **fla'mmig**, *adi.* plomienisty, do plomienia podobny; plomienny.

Fla'ndern, *sn.* Flandrya *f.*

Flane'll, *sm.* -s, *pl.* -e, flanela *f.*

Flane'llbinde, *sf. pl.* -n, opaska flanelowa.

Flane'llen, *adi.* flanelowy.

Flanie'ren, *vn.* (h.) przechadzać się; chodzić bez celu.

Fla'nke, *sf. pl.* -n, skrzydło *n.*, pobocznica *f.*, flanka *f.*; bok *m.*; dem Feinde in die -n fallen uderzyć na nieprzyjaciela z flanku, z boku; die -n decken, entblößen boki osłaniać, odsłonić.

Flankie'ren, I. *va.* 1) flankować, z boku zasłaniać, z boku zachodzić; 2) flankować, flankami, bocznicami opatrywać fortecę; II. *vn.* (h.) walęsać się, szlifować bruk.

Fla'nſche, *sf. pl.* -n, krysa *f.*, kolnierz *m.* (mech.).

Flä'ſchchen i **-ſchlein**, *sn.* -s, *pl.* —, flaszeczka *f.*, buteleczka *f.*

Fla'ſche, *sf. pl.* -n, flasza *f.*, flaszka *f.*, butelka *f.*; dickbäuchige — gąsiorek *m.*; Wein auf -n ziehen, füllen butelkować wino, ściągać wino na butelki.

Fla'ſchenbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piwo butelkowe.

Fla'ſchenförmig, *adi.* butelkowaty, do flaszki podobny.

Fla'ſchenhals, *sm.* -ſes, *pl.* -hälſer, szyja *f.* butelki.

Fla'ſchenkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* na butelki.

Fla'ſchenkürbis, *sm.* -iſſes, *pl.* -iſſe, bania *f.*, bania tykwa, korbale *pl.*, dynia do gąsiora podobna.

Fla'ſchenſchanze, *sf. pl.* -n, baterya elektryczna.

Fla'ſchenzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wielokrążek *m.*, machina *f.* do windowania, winda *f.*, blok *m.*

Flaſchine'tt, *sn.* -s, *pl.* -e, flażolet *m.*, mały flecik.

Fla'ſchner, *sm.* -s, *pl.* —, blacharz *m.*

Fla'tau, *sn.* Złotowo *n.* i Złotów *m.*

Fla'ſer, *sf. pl.* -n, słój *m.* (w drzewie), flader *m.*

Fla'ſerig, *adi.* słojowaty.

Fla'tterer, *sm.* -s, *pl.* —, trzpiot *m.*, roztrzepaniec *m.*

Fla'ttergeiſt, *sm.* -es, umysł roztrzepany, trzpiot *m.*, sowizdrzał *m.*, wiercipięta *m.*, niestatecznik *m.*, pędziwiatr *m.*

Fla'ttergraś, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, prosownica rozpierzchła.

Fla'tterhaft, **-erig**, *adi.* roztrzepany, trzpiotliwy, wietrzny, trzpiotowaty, płochy.

Fla'tterhaftigkeit, *sf.* roztrzepanie *n.*; trzpiotostwo *n.*, płochość *f.*

Fla'tterkohl, *sm.* -s, i **-kraut**, *sn.* -(e)s, kapusta rozpierzchła.

Fla'ttern, *vn.* (h. i ſ.) trzepotać się, przelatywać, bujać po powietrzu; die Segel — im Winde żagle powiewają, poruszają się w powietrzu; hin und her — trzpiotać się; er flattert beſtändig umher bezustannie motylkuje, trzpiota się, żyje wietrznie; ſeine Gedanken hin und her — lassen bujać myślą tam i sam.

Fla'tterſinn, *sm.* -s, trzpiotowatość *f.*, lekkomyślność *f.*, niestałość *f.*

Fla'ttertier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Fledermaus.

Flattie'ren, *vn.* (h.); j—m — schlebiać komu.

Flau, *adi.* słaby, pozbawiony mocy, siły; ckliwy, nudny; oziębły, leniwy; es wird mir — słabo, ckliwo mi się robi; mir iſt ganz — zu Mute nie do śmiechu mi teraz; — machen spekulować na zniżkę; Zucker iſt jetzt — cukier nie ma teraz pokupu; -e Ware towar nie odchodzący, nie pokupny; die Getreidepreiſe ſtehen — niepomyślne targi na zboże; *adv.* licho, mizernie, kiepsko, chudo; der Wind bläſt — in die Segel wiatr słabo nadyma żagle.

Flau'en, *vn.* (ḥ.) być bez siły; nie mieć pokupu.

Flau'heit, *sf.* mdłość *f.*, ckliwość *f.*; brak *m.* ruchu, zarobku.

Flaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -en, puch *m.*; es ſproßt ihm kaum der erſte — ums Kinn zaledwie pierwszy mech porósł mu na brodzie.

Flau'mbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, 1) mech *m.* na brodzie, młoda dopiero rosnąca broda *f.*; 2) młodzik *m.*, golowąs *m.*

Flau'mfeder, *sf. pl.* -n, puch *m.*; pościel puchowa.

Flau'mig, *adi.* puchowy, puchowaty.

Flau'mlager, *sn.* -s, *pl.* —, i -bett, *sn.* -es, *pl.* -en, pościel puchowa, łoże puchowe.

Flau'mweich, *adi.* miękki jak puch.

Flaus, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, i **Flauſch**, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) kosmyk *m.*, pęczek *m.* włosów, wełny; 2) sukno kosmate; 3) — (Rock) surdut *m.*, kapota *f.* z taniego sukna.

Flau'ſe, *sf. pl.* -n, bałamuctwo *n.*, gadanina *f.*; wybieg *m.*, wykręt *m.*; figiel *m.*; das ſind -n to bałamuctwo, frazesy, ceremonie; -n vormachen kręcić, mataczyć.

Flau'ſenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, bałamut *m.*, krętacz *m.*; figlarz *m.*, blagier *m.*

Fläz, *sm.* -es, *pl.* -en, prostak *m.*, grubianin *m.*, gbur *m.*

Fle'chſe, *sf. pl.* -n, ścięgno *n.*, cięciwa *f.*, sucha żyła.

Fle'chſenbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piszczel *m.*

Fle'chſenhaube, *sf. pl.* -n, czapka ścięgnista, oglowie *n.*, czepiec *m.*

Fle'chſenhaut, *sf.* rozcięgna *f.* (anat.).

Fle'chſicht, **fle'chſig**, *adi.* żylasty.

Fle'chtarbeit, *sf. pl.* -en, robota pleciona, plecionka *f.*

Fle'chte, *sf. pl.* -n, 1) splot *m.*, warkocz *m.*; 2) plecionka *f.*, rzecz pleciona; 3) kosz *m.*, półkoszki *pl.*, kosz na wozie z chrustu pleciony; 4) porost *m.*, porosty *pl.*, porostnica *f.*, liszajce *pl.* (rośl.); 5) liszaj *m.*; freſſende — liszaj żrący, wilk *m.* (med.).

Fle'chten, flechte, flichſt, flicht, flocht, habe geflochten, I. *va.* pleść; ein Band ins Haar — wpleść wstążkę we włosy; die Haare in Zöpfe, zu Zöpfen — pleść warkocze, splatać włosy w warkocze; den Arm um j—s Nacken — objąć kogo za szyję; einen Zaun, Kranz — płot robić z chrustu, wieniec wić; II. ſich — *vr.* wić się.

Fle'chtengrind, *sm.* -es, *pl.* -e, strupień woszczynowaty.

Fle'chtkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz pleciony.

Fle'chtweide, *sf. pl.* -n, witwa *f.*, witwina *f.*, loza *f.*, rokita *f.*

Fle'chtwerk, *sn.* -(e)s, płecionka *f.*, robota pleciona, rzecz pleciona.

Fle'chtzaun, *sn.* -(e)s, *pl.* -zäune, płot *m.* z chrustu, grodzony.

Fleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -en, 1) kawał *m.*, kawałek *m.*; er beſitzt kein -chen eigener Erde nie posiada ani szczypty własnej ziemi; — (Tuch, Zeug) zu einer Mütze kawałek (sukna, materyi) na czapkę; 2) miejsce *n.*; vom -e kommen ruszyć z miejsca; postąpić naprzód; awansować; nicht vom -e gehen, ſich nicht vom -e rühren nie módz ruszyć z miejsca; nie postępować w czem, pozostawać na jednem miejscu; er geht mir nicht vom -e nie odstępuje mnie; auf dem -e natychmiast, na miejscu; ein Kerl auf dem -e człowiek przytomny, gotowy zawsze do usług; den rechten — treffen dobrze utrafić; er hat das Herz auf dem rechten — ma serce na miejscu właściwem, jest człowiekiem ze sercem; den wunden — treffen dotknąć kwestyi drażliwej; ruszyć, tknąć (kogo) w sedno; 3) łata *f.*, łatka *f.*; einen — ein-, auf-, unterſetzen łatę wstawić, załatać co, podłatać co; 4) flak *m.*, flaki *pl.*; 5) plama *f.*

Fle'ckchen, *sn.* -s, *pl.* —, kawałeczek *m.*; łatka *f.*; plamka *f.*

Fle'ckeln, *va.* die Schuhe — przyszczypkę dać pod trzewik.

Fle'cken, *sm.* -s, *pl.* —, 1) mała miejscowość; miasteczko *n.*; 2) plama *f.*, skaza *f.*; odmiana *f.* w kolorze; einen — in etw. bringen plamę na czem zrobić; weißes Pferd mit gelben — biały koń z żółtemi odmianami; ſein Leben iſt ohne — życie jego jest bez skazy.

Fle'cken, I. *va.* plamić co; II. *vn.* (ḥ.) plamić się; dieſer Stoff fleckt leicht ta materya łatwo się plami; III. *vimprs.*; es will mit der Arbeit nicht flecken, es fleckt nicht robota nie idzie, nie udaje się.

Fle'ckenkraut, *sn.* -(e)s, miodunka *f.*

Fle'ckenlos, *adi.* bez plamy, bez zmazy.

Fle'ckerl, *sn.* -s, *pl.* —, łazanka *f.*

Fle'ckfieber, *sn.* -s, pętocie *n.*, dur *m.*, tyfus osutkowy.

Fle'ckig, *adi.* poplamiony; srokaty, pstry, morgowaty, z odmianami; — werden splamić się.

Fle'cktyphus, *sm. pl.* -ſſe, dur osutkowy, tyfus plamisty.

Fle'dermaus, *sf. pl.* -mäuſe, nietoperz *m.*, niedoperz *m.*, latoperz *m.*, gacek *m.*, myszak *m.*

Fle'derwiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, skrzydło *n.* do zmiatania kurzu lub poddymania ognia; -e feilhaben udawać cnotliwą.

Fle'gel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) cep *m.*; 2) drąg *m.*, drągal *m.*, gbur *m.*, prostak *m.*

Flegelei', *sf. pl.* -en, gburowatość *f.*, prostactwo *n.*, grubiaństwo *n.*

Fle'gelhaft, *adi.* gburowaty, prostacki, grubiański; *adv.* po prostacku.

Fle'geljahre, *sn.* młodzieńcze lata.

Fle'geln, ſich — *vr.* po prostacku się zachowywać, prostactwa popełniać; er flegelte ſich aufs Kanapee hin rozwalił się na kanapie.

Fle'hen, *va.* i *vn.* (h.) błagać; zu Gott um Hilfe — błagać Boga o pomoc.

Fle'hentlich, *adi.* błagalny; *adv.* — bitten błagalnie, usilnie, pokornie prosić.

Fleiſch, *sn.* -es, 1) mięso *n.*; miękka część owoców; geräuchertes — wędlina *f.*; wildes — dzikie mięso; 2) cialo *n.*; vom -e kommen, fallen spadać z ciala; mein — und Blut moje cialo i moja krew, moje dzieci; 3) chuci *pl.*; dem -e leben ubiegać się za cielesną rozkoszą, żyć dla uciech cielesnych.

Flei'ſchbank, *sf. pl.* -bänke, jatka rzeźnicza.

Flei'ſchbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, topór *m.* do rąbania mięsa.

Flei'ſchbeſchau, *sf.* -es, oględziny *pl.* mięsa.

Flei'ſchbeſchauer, *sm.* -s, *pl.* —, oglądacz *m.* mięsa.

Flei'ſchblume, *sf. pl.* -n, firletka *f.* kukułka, zawciąg *m.*

Flei'ſchbruch, *sm.* -s, *pl.* -brüche, mięsny rozrost.

Flei'ſchbrühe, *sf. pl.* -n, rosół *m.*

Flei'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, rzeźnik *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, rzeźniczka *f.*)

Flei'ſcherburſche, **-geſelle**, *sm.* -n, *pl.* -n, chlopak, czeladnik rzeźnicki.

Flei'ſcherhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pies rzeźniczy.

Flei'ſcherinnung, *sf. pl.* -en, cech rzeźnicki.

Flei'ſchern, *adi.* mięsny, z mięsa.

Flei'ſchesluſt, *sf. pl.* -lüſte, pożądliwość cielesna.

Flei'ſcheſſer, *sm.* -s, *pl.* —, mięsojad *m.*

Flei'ſchextrakt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ekstrakt mięsny.

Flei'ſchfarbe, *sf. pl.* -n, kolor cielisty.

Flei'ſchfaſer, *sf. pl.* -n, żyla *f.*, wlókno *n.* w mięsie.

Flei'ſchfliege, *sf. pl.* -n, ścierwica *f.*

Flei'ſchfreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, mięsożer *m.*

Flei'ſchhacker, i **-hauer**, *sm.* -s, *pl.* —, rzeźnik *m.*

Flei'ſchhackmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do siekania mięsa.

Flei'ſchig, *adi.* mięsny, z mięsa; mięsisty.

Flei'ſchkloß, *sm.* -es, *pl.* -klöße; 1) pulpet *m.*, pieróg *m.*, zraz z siekanego mięsa; 2) tluścioch *m.*; tłusta lania; zbyt tlusta dziewczyna.

Flei'ſchkonſerve, *sf. pl.* -n, konserwa mięsna.

Flei'ſchkoſt, *sf.* pożywienie mięsne.

Flei'ſchlich, *adi.* cielesny; -e Lüſte chuci cielesne.

Flei'ſchlichkeit, *sf.* cielesność *f.*, zmysłowość *f.*

Flei'ſchmade, *sf. pl.* -n, pądr *m.*, robak mięsny.

Flei'ſchſchau, *sf.* oględziny *pl.* mięsa.

Flei'ſchſpeiſe, *sf. pl.* -n, potrawa mięsna.

Flei'ſchtag, *sm.* -s, *pl.* -e, dzień mięsny, w który wolno jeść mięso.

Flei'ſchwage, *sf. pl.* -n, waga *f.* do mięsa.

Flei'ſchware, *sf. pl.* -n, mięsiwo *n.*

Fleiß, *sm.* -es, pilność *f.*; mit — a) pilnie, z pilnością; b) umyślnie, z umyslu.

Fleißig, *adi.* pilny; -e Arbeit robota świadcząca o pilności; — *adv.* pilnie; j—n — beſuchen odwiedzać kogo często.

Flektie'ren, *va.* i ſich — *vr.* ob. Abwandeln.

Fle'nnen, *vn.* plakać, mazać się; — *sn.* plakanie *n.*, mazanie *n.* się.

Fle'ſchen, *va.* die Zähne — wyszczerzyć zęby; das Maul — gębę rozdziawić.

Flexi'bel, *adi.* odmienny, (gram.).

Flexio'n, *sf. pl.* -en, odmiana *f.*, fleksya *f.*

Fli'ckarbeit, *sf. pl.* -en, łatanina *f.*

Fli'cken, *va.* i *vn.* (h.) latać; an etw. — latać co, usiłować, przyprowadzić do lepszego stanu; die Ärzte — ſchon lange an ſeinem Körper lekarze dlugo już latają mu cialo; das Fell — wyłatać skórę, poszarpać.

Fli'cker, *sm.* -s, *pl.* —, łatacz *m.*; (-in *f. pl.* -nnen kobieta lataniem się trudniąca).

Flickerei', *sf. pl.* -en, łatanina *f.*

Fli'cklappen, *sm.* -s, *pl.* —, płatek *m.* na łatę.

Fli'ckſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, krawiec trudniący się latanina.

Fli'ckſchuſter, *sm.* -s, *pl.* —, szewc trudniący się lataniną.

Fli'ckwerk, *sn.* -(e)s, latanina *f.*; zbieranina *f.*

Flie'der, *sm.* -s, bez *m.*

Flie'derſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträuche, krzak *m.* bzu.

Flie'ge, *sf. pl.* -n, mucha *f.*; ſpaniſche — mucha hiszpańska, kantaryda; ihn ärgert die — an der Wand muchy na ścianie nie ścierpi, lada co go gniewa; zwei -n auf einen Schlag przy jednym ogniu dwie pieczenie upiec, za jeden ogon dwie sroki ulapić, za jednym zachodem dwie rzeczy sprawić.

Flie'gen, flog, bin geflogen, I. *vn.* latać, wzlecieć, polecieć, przylecieć; in die Höhe — wzlecieć w górę, do góry; es ſoll keiner —, die Flügel wären ihm denn gewachſen kto skrzydel niema, niech latać nie probuje; der Vogel iſt über das Dach, in die Luft geflogen ptak przelecial przez dach, wzlecial w powietrze; geflogen kommen przylecieć; ſie flogen von ihren Sitzen zerwali się, podskoczyli ze swoich miejsc; er gab ihm eine Ohrfeige, daß er unter den Tiſch flog wyciął mu taki policzek, że aż pod stól upadł; das Schiff flog in die Luft okręt wylecial w powietrze; ſchnell vorbei— prze-

lecieć ptakiem, szybko; in j—s Arme — rzucić się w czyje objęcia; die Fahne — laſſen rozpuścić chorągiew; gebratene Tauben — keinem ins Maul pieczone gołąbki nie lecą same do gąbki; wo Tauben ſind, da — Tauben hin złoto przyciąga złoto; II. ſich — *vr.* ſich matt — zmęczyć się lataniem; III. **fliegend**, *ppr.* i *adi.* latający, ruchomy; -es Haar włos rozpuszczony; -es Lager, -es Krankenhaus ruchomy obóz, lazaret; -e Brücke most ruchomy, latający, na czajkach; -e Hitze gorąco przelotne, chwilowe, przemijające; -es Blatt pismo ulotne; -e Partie, -e Rotte oddział roboczy przelotny, drużyna robocza przelotna.

Flie'genblume, *sf. pl.* -n, lisie jajka.

Flie'gendiſtel, *sf. pl.* -n, mucholówka *f.*

Flie'genfalle, *sf. pl.* -n, łapka *f.* na muchy.

Flie'gengarn, i -netz, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, siatka *f.* na muchy.

Flie'gengift, *sn.* -es, *pl.* -e, trucizna *f.* na muchy.

Flie'genklappe i -klatſche, *sf. pl.* -n, placka *f.* do zabijania much.

Flie'genpflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, wezykatorya *f.*

Flie'genſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, koń biało nakrapiany.

Flie'genſchnäpper, *sm.* -s, *pl.* —, muchołówka *f.* (ptak).

Flie'genſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, spiżarnia *f.*

Flie'genſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, -pilz, *sm.* -es, *pl.* -e, muchomór *m.*

Flie'genſchwarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwärme, rój *m.* much.

Flie'genſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, arszenik *m.*, trucizna *f.* na muchy.

Flie'genwedel, *sm.* -s, *pl.* —, oganka *f.* (do oganiania much), klepaczka *f.*

Flie'ger, *sm.* -s, *pl*, —, 1) lekkie czółno; 2) latawiec *m.*; 3) latacz *m.*

Flie'hen, (poetycznie fleuchſt, fleucht), floh, bin geflohen, I. *va.* j—s — uciekać od kogo, unikać go; etw. — unikać czego; wystrzegać się; II. *vn.* uciekać; vor etw. — uciekać od czego; vor der Sünde — strzedz się, wystrzegać się grzechu; zu j—s — uciec do kogo, uciec się do kogo; die Zeit flieht czas przemija, upływa.

Flie'hkraft, *sf.* siła odśrodkowa.

Flie'ſe, *sf. pl.* -n, flisa *f.*, fliza *f.*, płyta kamienna, tafla marmurowa lub z cegły; den Fußboden mit -n belegen taflować podłogę.

Flie'ſenfußboden, *sm.* -s, *pl.* -böden, posadzka taflowana, kamienna.

Flie'ßen, floß, bin (rzadziej habe) gefloſſen, I. *vn.* 1) płynąć, ciec, lać się; in dieſer Schlacht iſt viel Blut gefloſſen w bitwie tej dużo się krwi przelało; der Fluß fließt in den See rzeka wpływa, wpada do jeziora; Tränen floſſen ihm aus den Augen, ſeine Augen floſſen von Tränen łzy mu się z ócz lały, oczy jego we łzach tonęły; die Augen — ihm über ciecze mu z oczu; der Schweiß floß ihm von der Stirn pot mu się lał z czoła; das Land, wo Milch und Honig fließt kraj mlekiem i miodem płynący; das Papier, die Tinte fließt litery rozlewają się po papierze; die Rede fließt, die Verſe — ihm mowa sama mu płynie, wiersze mu się kleją; 2) topić się, rozpływać się; das Blei fließt ſchon ołów już płynie, roztopił się; 3) ihre Haare floſſen im Winde włosy jej powiewały w powietrzu; 4) aus etw. — wypływać, wynikać z czego; aus dem Geſagten fließt von ſelbſt z tego, co się powiedziało, wypływa samo przez się; II. **fließend**, *ppr.* i *adi.* płynący, płynny; -es Geſchwür wrzód ciekący; — reden, ſchreiben, płynnie mówić, pisać; -e Rede mowa płynna, gładka; -es Waſſer woda płynąca, ciekąca, żywa.

Flie'ßgold, *sn.* -es, piasek złoty (w rzekach pływający).

Flie'ßpapier, *sn.* -s, *pl.* -e, bibuła *f.*

Fli'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, blask *m.*, blysk *m.*, błyszczenie *n.*; błyskotka *f.*

Fli'mmern, *sn.* -s, migotanie *n.*

Fli'mmern, *vn.* (h.) błyszczeć migającym blaskiem; es flimmert mir vor den Augen miga mi się, mieni mi się w oczach.

Flink, *adi.* żwawy, rączy, ruchawy; *adv.* ruchawo; flinkes Weſen ob. Flinkheit.

Fli'nkheit, *sf.* zwinność *f.*, rączość *f.*, ruchawość.

Flint, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krzesiwo *n.*

Fli'nte, *sf. pl.* -n, strzelba *f.*, karabin *m.*, fuzya *f.*

Fli'ntenkolben, *sm.* -s, *pl.* —, kolba *f.* u strzelby.

Fli'ntenlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, lufa *f.* u strzelby.

Fli'ntenſchaft, *sm.* -es, *pl.* -ſchäfte, loże *n.* u, do strzelby.

Fli'ntenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skalka *sf.*

Fli'ntenſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, strzał *m.* z broni ręcznej; einen — weit na odległość strzału z broni ręcznej, na strzał.

Fli'ntglas, *sn.* -ſes, flintglas *m.*, szkło optyczne.

Fli'rren', *vn.* (h.) migać się.

Flirt, *sm.* -s, miłostka *f.*, flirt *m.*

Fli'rten, *vn.* flirtować.

Fli'tter, *sm.* -s, *pl.* —, blaszka metalowa; błyskotka *f.*; blichtr *m.*, szych *m.*

Fli'ttergold, *sn.* -s, nędza złota, szych *m.*, pozorny blask, błyskotka *f.*, świecidło *n.*, świecidełko *n.*

Fli'ttergras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, drżączka *f.* (rośl.).

Fli'tterjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pierwszy rok, miodowy w małżeństwie.

Fli'tterkram, *sm.* -s, błyskotki *pl.*, świecidełka *pl.*

Fli'ttermonat, *sm.* -s, *pl.* -e, miesiąc miodowy.

Fli'tterſchein, *sm.* -(e)s, próżny blask, pozorna świetność.

Fli'tterſilber, *sn.* -s, nędza srebrna, srebrny szych.

Fli'tterwerk, *sn.* -s, rzecz strojnie zrobiona dla oka, błyskotka *f.*

Fli'tterwoche, *sf. pl.* -n, tydzień miodowy.

Flo'dajche, *sf.* perzyna *f.*

Flo'cke, *sf. pl.* -n, kosmyk *m.*, osmyk *m.*; klaczek *m.* (lnu); płatek *m.*

Flo'cken, I. zbijać wełnę, pilśń, kędzierzawić; II. *vn.* (h.) układać się w kosmyki, w płatki.

Flo'ckenblume, *sf. pl.* -n, chaber *m.*, bławatek *m.*, modrak *m.*

Flo'ckenwolle, *sf.* wyczeski wełniane.

Flo'ckig, -richt, *adi.* kosmykowy, płatkowy, kosmykowaty.

Flo'ckſeide, *sf.* pela *f.*, jedwab klakowaty, filozela *f.*

Floh, *sm.* -(e)s, *pl.* Flöhe, pchła *f.*; er hat ihm einen — ins Ohr geſetzt narobił mu skrupułu, kłopotu, zaniepokoił go.

Flö'hen, *va.* i ſich — *vr.* szukać pchły, iskać.

Flöh'kraut, *sn.* -(e)s, rdest pchlany (ziele), plesznik *m.*, olownica *f.*

Flo'hkrebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, kiełż *m.* zdrojowiec.

Flor, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) flora *f.*, gaza *f.*, krepa *f.* (żałobna); j—m den — von den Augen ziehen zdjąć komu zasłonę z oczu, uwolnić kogo od mylnego sądzenia o rzeczy; 2) kwitnienie *n.*; rozkwit *m.*

Flo'ra, *sf. pl.* -ren, 1) bogini *f.* kwiatów; 2) ogół roślin.

Flo'rband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, **-binde**, *sf. pl.* -n, przepaska *f.* z krepy, przepaska żałobna.

Florenti'ne, *sf.* Florentyna.

Flore'nz, *sn.* Florencya *f.*; Florentiner *sm.* Florentynin, Florentczyk; Florentinerin *sf.* Florentynka; florentiner *adi.* florencki, florentyński.

Flore'tt, *sn.* -s, *pl.* -e, floret *m.* do szermierki.

Flo'rfliege, *sf. pl.* -n, złotook *m.* (mucha).

Flo'rian, *sm.* Floryan; Florian-Straße, *sf.* -Tor, *sn.* Florianer Straße, -Tor ulica, brama Floryańska.

Florie'ren, *vn.* (h.) kwitnąć; mieć powodzenie.

Flori'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kwieciarz *m.*

Florlan'ken, *sn.* Wartucze *pl.*

Flo'skel, *sf. pl.* -n, kwiatek retoryczny, próżne ozdoby (stylu); frazes *m.*

Floß, *sn.* -ſſes, *pl.* Flöße, 1) woda płynąca, rzeka *f.*; 2) tratwa *f.*; 3) mostek pływający.

Flö'ßbar, *adi.* spławny.

Flo'ſſe, *sf. pl.* -n, płetwa *f.*

Flö'ße, *sf.* 1) spław *m.*, splawianie *n.*, spuszczanie *n.* drzewa; miejsce *n.* splawu; 2) flisówka *f.*, flis *m.*, spław *m.*, trudnienie się spuszczaniem drzewa; 3) drzewo splawiane; 4) tratwa *f.*, płyt *m.*, mostek pływający.

Flö'ßen, *va.* 1) wpuszczać, wlewać płyn jaki; 2) pławić, splawiać, spuszczać (drzewo); 3) die Wäſche — bieliznę płukać.

Flö'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, flis *m.*, flisak *m.*, oryl *m.*

Flo'ßgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.*, przywilej *m.* splawiania drzewa.

Flö'ßholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo splawiane, wodą spuszczane.

Flo'ßmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.* nad splawem.

Flo'ßknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, flisak *m.*

Flo'ßordnung, *sf. pl.* -en, urządzenie splawu się dotyczące, regulamin *m.* spławu.

Flo'ßrechen, *sm.* -s, *pl.* —, pale na rzecze, na których się zatrzymuje splawione drzewo.

Flo'ßweſen, *sn.* plawnictwo *n.*

Flö'te, *sf. pl.* -n, flet *m.*, piszczalka *f.*; die —, auf der — blaſen grać na flecie.

Flö'ten, I. *va.* grać co na flecie; II. *vn.* (h.) grać na flecie; dźwięcznie śpiewać; cienkim głosem mówić; — gehen zginąć, przepaść, pójść na marne.

Flö'tenbläſer, *sm.* -s, *pl.* —, **Flöti'ſt**, *sm.* -en, *pl.* -en, flecista *m.*

Flötenſtei'n, *sn.* Koczala *f.*

Flö'tenſtimme, *sf. pl.* -n, głos *m.* na flet (w partyturze); śpiewny głos.

Flö'tenzug, -regiſter, *sn.* -s, *pl.* —, odmiana fletowa (w organach); fletnia *f.*

Flott, *adi.* 1) pływający; ein Schiff — machen okręt zepchnąć na wodę; — werden znowu płynąć, znowu się dostać na wodę; znowu mieć powodzenie; das Geſpräch iſt wieder — geworden rozmowa znowu się rozpoczęła; 2) — leben żyć szumno, używać, nie żałować sobie, putać, hulać; es ging — zu szło, było hucznie, wesoło; -er Burſche hulaka *m.*

Flo'tte, *sf. pl.* -n, flota *f.*

Flo'ttholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzazgownica *f.* (u sieci rybackiej).

Flotti'lle, *sf. pl.* -n, flotyla *f.*, mała flota, eskadra *f.*

Flottwe'g, *adv.* śmialo, odrazu, bez ceremonii.

Flötz, *sn.* -es, *pl.* -e, warstwa *f.*, pokład *m.*

Flö'tzgebirge, *sn.* -s, *pl.* —, góry warstwiane, pokladowe.

Flö'tzlage, i **-ſchicht(e)**, *sf. pl.* -n, pokład poziomy.

Flö'tzweiſe, *adv.* pokładowo, pokladami, warstwami.

Fluch, *sm.* -(e)s, *pl.* Flüche, przekleństwo *n.*, klątwa *f.*

Flu'chbeladen, -belaſtet, *adi.* przeklęty, zaklęty, klątwą obarczony.

Flu'chen, I. *va.* j—m etw. an den Hals — przekleństwem swojem sprowadzić co na kogo; II. *vn.* (h.) kląć; j—m — kląć komu, kogo.

Flu'cher, *sm.* -s, *pl.* —, przeklinacz *m.*; bluźnierca *m.*

Flucht, *sf.* 1) ucieczka *f.*; ſich durch die — retten ucieczką się ratować; die — nehmen uciekać; in die — ſchlagen do ucieczki zmusić; ſehr in der — ſein niezmiernie się śpieszyć; 2) die — haben wytropić, gdzie się zwierz skrył; 3) — von Vögeln gromada wespół przelatujących ptaków; 4) die Türe hat zu viel — drzwi za wielką mają szparę, nie dochodzą; 5)

rząd *m.*, linia *f.*; fünf Fenſter, Zimmer in einer — pięć okien, pokoi, w jednym rzędzie.

Flü'chten, 1. *va.* uciekając unieść, schronić co dokąd; 11. *vn.* i ſich — *vr.* (j.) do ucieczki się wziąć; ucieczką się ratować.

Flü'chtig, *adi.* 1) zbiegły; — werden zbiedz, uciec; 2) ulotny, łatwo się ulatniający; prędko przemijący; nietrwały, niestateczny; powierzchowny; =e Arbeit powierzchowna robota (w sztuce, literaturze); 3) =es Pferd szybki, rączy w biegu koń; 4) spieszny, pospieszny, z pośpiechem wykonany, na prędce zrobiony; etw. — durchſehen, durchleſen przerzucić co, na prędce przejrzeć, przeczytać; 5) lekki; =es Gewand lekki, jakby w powietrzu się unoszący; einen =en Pinſel haben mieć lekki pęzel; 6) =es Salz lotna sól.

Flü'chtigkeit, *sf. pl.* =en, ulotność *f.*, nietrwałość, niestałość; szybkość, rączość; pośpiech *m.*; lekkość *f.*; powierzchowność *f.*

Flu'chtkurve, *sf. pl.* =n, zbieg *m.*

Flü'chtling, *sm.* =s, *pl.* =e, 1) zbieg *m.*, wychodźca *m.*, emigrant *m.*; 2) trzpiot *m.*

Flu'chtverdacht, *sm.* =(e)s, podejrzenie *n.* o ucieczkę.

Flu'chtverſuch, *sm.* =(e)s, usiłowana ucieczka.

Flu'der, *sn.* =s, *pl.* —, kanał *m.*; woda ujęta w rynnę.

Flu'dern, *va.* splawiać drzewo kanałem do rzeki.

Flug, *sm.* =(e)s, (*pl.* Flüge), 1) lot *m.*; einen Vogel im =e erſchießen ptaka w lot, w locie zabić; den Ball im =e fangen piłkę uchwycić w powietrzu; im =e, auf dem =e na prędce, w mgnieniu oka, w lot, jakby w przelocie; 2) der — der Gedanken bujanie *n.*, polot *m.* myśli; — der Zeit szybki bieg czasu; 3) ciąg *m.* ptaków; 4) rozpiętość *f.* skrzydeł ptasich.

Flu'gblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, pismo ulotne; broszura *f.*

Flü'gel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) skrzydło *n.*, lotka *f.*; 2) — eines Gebäudes skrzydło budowy, pawilon *m.*, przybudowanie *n.*; — eines Fenſters kwatera *f.*; — einer Windmühle skrzydło wiatraka, śmiga *f.*; — einer Türe skrzydło u drzwi, podwój *m.* polowa drzwi; mit =n verſehen skrzydlaty, skrzydlasty; — der Naſe skrzydło, bok *m.* nosa; 3) er hat die — hängen laſſen zwątpił, stracił odwagę; die — wachſen ihm skrzydła mu rosną, nabiera siły; ſich die — verbrennen sparzyć się, szkodę ponieść; j—n beim — erwiſchen, nehmen wziąć kogo za kołnierz, za ramię; die Angſt hatte ihm — gemacht strach dodawał mu skrzydeł; 4) unter j—s — flüchten uciec się pod czyją opiekę; j—n unter ſeine — nehmen wziąć kogo pod swoją opiekę, pod swoje skrzydła; 5) fortepian *m.*

Flü'geladjutant, *sm.* =en, *pl.* =en, adjutant przyboczny.

Flü'gelbahn, *sf. pl.* =en, boczna kolej, szlak boczny, bocznica kolejowa.

Flü'geldecke, *sf. pl.* =n, nadlotka *f.* (u owadów latających).

Flü'gelförmig, *adi.* skrzydłowaty, skrzydlaty.

Flü'gelknochen, *sm.* =s, *pl.* —, lotka *f.*, kość skrzydłowa.

Flü'gelmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, skrzydłowy *m.*

Flü'gelmeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, dowodzący skrzydłem myśliwców.

Flü'gelnetz, *sn.* =es, *pl.* =e, skrzydlak *m.*

Flü'gelpferd, *sn.* =(e)s, pegaz *m.*, lotny rumak.

Flü'gelſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, uderzenie *n.* skrzydłami, wzbicie *n.* skrzydeł.

Flü'geltüre, *sf. pl.* =n, drzwi podwójne, o dwu skrzydłach, podwoje *pl.*

Flü'gelwelle, *sf. pl.* =n, walec, w którym utwierdzone są skrzydła wiatraka.

Flü'gge, *adi.* mogący już latać, zdolny do lotu.

Flu'ghafer, *sm.* =s, owies głuchy.

Flu'gmaſchine, *sf. pl.* =n, samolot *m.*, lotnica *f.*, latawiec *m.*

Flu'gmehl, *sn.* =(e)s, pył mączny, mial *m.*, stochmal *m.*

Flu'gplatz, *sm.* =es, *pl.* =plätze, tor latawcowy, wzlotowy.

Flugs, *adi.* wskok, lotem, piorunem, szybko jakby na skrzydłach.

Flu'gſand, *sm.* =(e)s, wydma *f.*, piasek lotny, ulotny, powiewny.

Flu'gſchiffahrt, *sf.* latawiectwo *n.*, lotnictwo *n.*

Flu'gſchiffer, *sm.* =s, *pl.* —, awiator *m.*, pilot *m.*

Flug'ſchrift, *sf. pl.* =en, pismo ulotne; broszura *f.*

Flu'gwild, *sn.* =(e)s, lotna zwierzyna.

Flu'idum, *sn.* =s, *pl.* =da rozciecz *f.*, płyn *n.*, fluid *m.*, fluidum *n.*

Fluktuatio'n, *sf. pl.* =en, falowanie *n.*; zmiana *f.*, chwiejność *f.*, wahanie *n.* się, niestałość *f.*

Fluktuie'ren, *vn.* falować; chwiać, wahać się.

Flu'nder, *sm.* =s, *pl.* —, i *sf. pl.* =n, flądra *f.*, płastuga *f.* (ryba).

Flunkerei', *sf.* chełpliwość *f.*, samochwalstwo *f.*, fanfaronada *f.*

Flu'nkern, *vn.* chełpić, chlubić się, fanfaronować.

Flu'or, *sn.* =s, krzem *m.*

Fluoreſzen'z, *sf.* zjawisko świetlne, fluorescencya *f.*

Flur, 1. *sf. pl.* =en, niwa *f.*, pole *n.*, grunta *pl.*; 11. *sm.* =s, *pl.* =e, i *sf. pl.* =en, sień *f.*, dziedziniec *m.*

Flu'rbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, kataster *m.*, księgi poborowe.

Flu'rhüter, *sm.* =s, *pl.* —, polowy *m.*

Flu'rſchaden, *sm.* =s, *pl.* =ſchäden, szkoda polowa.

Flu'rſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień graniczny.

Fluß, *sm.* =ſſes, *pl.* Flüſſe, 1) rzeka *f.*; 2) płynienie *n.*, cieczenie *n.*; tok *m.*; der Strom hat ſtarken — rzeka ma silny prąd; Metall in — bringen roztopić metal; — der Rede tok mowy; — der Stunden szybki bieg godzin; etw. in — bringen wdrożyć co, na drogę, na tor

naprowadzić; die Unterhaltung wieder in — bringen ożywić znowu zabawę, rozmowę; 3) flus *m.*, top *m.*, topnik *m.*, topniwo *n.*, ciało ułatwiające topienie się twardych kruszców; 4) szkło farbowane, kamień ze szkła naśladowany; 5) reumatyzm *m.*, gościec *m.*; weißer — białe upławy; 6) — im Kartenſpiel sekwens *m.*, następstwo *n.*

Flußab'(wärts), *adv.* z wodą.

Flußauf'(wärts), *adv.* pod wodę.

Flu'ßbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel rzeczna.

Flu'ßbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koryto *n.*, łożysko *n.* rzeki.

Flü'ßchen, *sn.* -s, *pl.* —, rzeczka *f.*, rzeczułka *f.*

Flu'ßeiſen, *sn.* -s, żelazo płynne, lane, niehartowane.

Flu'ßfieber, *sn.* -s, febra kataralna.

Flu'ßfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, ryba rzeczna.

Flu'ßfiſcherei', *sf.* rybołó(w)stwo rzeczne.

Flu'ßgalle, *sf.* opoje *pl.*, (choroba końska) nabrzmienie miękkie na zgięciu kolana.

Flu'ßgebiet, *sn.* -(e)s, dorzecze *n.*, porzecze *n.*

Flu'ßgold, *sn.* -(e)s, złoto rzeczne.

Flu'ßgott, *sm.* -(e)s, *pl.* -götter, bożek rzeczny.

Flu'ßgrundel, *sf.* *pl.* -n, babka rzeczna (ryba).

Flu'ßhähnlein, *sn.* -s, jaskier rzeczny.

Flü'ſſig, *adi.* 1) płynny, ciekły; — machen (roz)topić; 2) -e Gelder gotówka *f.*, pieniądze wypłatne; pieniądze, którymi natychmiast dysponować, rozrządzać można; ſein Vermögen — machen zrealizować, zmobilizować majątek, zamienić majątek, dobra na gotowe pieniądze; das Gehalt wird mit 1. Juli — gemacht pensya będzie wypłacona od 1. lipca; -e Darſtellung, gładkie, płynne przedstawienie rzeczy.

Flü'ſſigkeit, *sf.* *pl.* -en, płyn *m.*, ciecz *f.*; płynność *f.*, ciekłość *f.*

Flu'ßkrebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, rak rzeczny.

Flu'ßmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek do topienia, topnik *m.*

Flu'ßmündung, *sf.* *pl.* -en, ujście *n.* rzeki.

Flu'ßpapier, *sn.* -s, *pl.* -e, bibuła *f.*

Flu'ßpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń rzeczny, nilowy, hipopotam *m.*

Flu'ßſand, *sm.* -(e)s, piasek rzeczny.

Flu'ßſchiffahrt, *sf.* *pl.* -en, żegluga *f.* na rzece.

Flu'ßſpat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, topnik *m.*, flusspat *m.*

Flu'ßſtahl, *sn.* -(e)s, stal zlewna, mięszana.

Flu'ßwaſſer, *sn.* -s, woda rzeczna.

Flü'ſtern, *vn.* i *va.* (h.) szeptać.

Flut, *sf.* *pl.* -en, 1) wzbieranie *n.*, przypływ *m.* morza; 2) bałwany, fale morskie; wylew *m.*, potop *m.*; 3) mnóstwo *n.*, ćma *f.*; eine — von Tränen potok łez; eine — von Geſuchen nawał, niezliczona ilość podań.

Flu'ten, *vn.* (h. i ſ.) 1) *impers.* es flutet (morze) przypływa; 2) wzbierać, silnie falować; 3) pływać po falach.

Flu'tgraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, kanał upustowy.

Flu'tgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, lisi ogon, wyczyniec kolankowaty.

Flu'tzeit, *sf.* czas *m.* wzbierania wody, przypływu (morza).

Fluxio'n, *sf.* fluksya *f.*

Fo'dmaſt, *sm.* -es, *pl.* -e, maszt przedni (na trzechmasztowym okręcie).

Fo'dſegel, *sn.* -s, *pl.* —, wielki żagiel (u przedniego masztu).

Fo'dsraa, *sn.* fokreja *f.*

Föderа'l, *adi.* zjednoczony, federalny.

Föderali'smus, *sm.* —, ustrój *m.* związku, federalizm *m.*

Föderali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, zwolennik ustroju związkowego, federalista *m.*

Föderatio'n, *sf.* *pl.* -en, połączenie *n.*, związek *m.*, federacya *f.*

Föderati'v, *adi.* związkowy.

Föderie'ren, *va.* i ſich — *vr.* zjednoczać, jednoczyć.

Fo'hlen, Fü'llen, *sn.* -s, *pl.* —, źrebię *n.*

Föhn, *sm.* -s, *pl.* -e, wiatr południowy.

Fö'hre, *sf.* *pl.* -n, sosna *f.*

Foka'l, *adi.* dotyczący ogniska (fiz.).

Fo'kus, *sm.* —, ognisko *n.*, (fiz.).

Fo'lge, *sf.* *pl.* -n, 1) kolej *f.*, następstwo *n.*; nach der — po kolei; in einer — ciągle, kolejno, jednym ciągiem; 2) następstwo *n.*, skutek *m.*, wypadek *m.*, wynik *m.*, wynikłość *f.*; die traurigen -n des Leichtſinns smutne skutki, następstwa lekkomyślności; 3) czas następny, przyszłość *f.*; in der — na przyszłość; die — wird es zeigen, lehren pokaże się to w przyszłości; 4) wniosek *m.*; daraus läßt ſich die — ziehen stąd daje się wysnuć wniosek; das iſt nicht die — davon to z tego nie wypada, wynika; 5) posłuszeństwo *n.*, uległość *f.*; j—m — leiſten być komu posłusznym; dem Rekurſe wurde nicht — gegeben odrzucono rekurs, odmówiono rekursowi; 6) zu —, demzufolge wskutek tego, stosownie do tego, według tego; następnie.

Fo'lgeleiſtung, *sf.* zastosowanie *n.* się do czego, przestrzeganie *n.*; posłuszeństwo *n.*

Fo'lgen, I. *vn.* 1) (h. i ſ.) j—m — iść za kim; ſeinem Herrn auf dem Fuße — iść za panem krok w krok; j—s Beiſpiele — iść za czyim przykładem; j—s Fuß(ſ)tapfen — wstępować w czyje ślady; 2) (ſ.) nastąpić po kim; auf Regen folgt Sonnenſchein po deszczu bywa pogoda; 3) (h.) słuchać, usłuchać kogo; dem Arzte — słuchać rady lekarza; der Stimme des Verſtandes — usłuchać głosu rozumu; ſeinem eigenen Kopfe — kierować się własnem zdaniem; 4) (h. i ſ.) aus etw. — wynikać, wypły-

wać, wypadać z czego, być wnioskiem; das folgt aus dem Gesagten to wypada, wynika z tego, co się powiedziało; daraus folgt, daß ... z tego wynika, wypada, wypływa, wychodzi, widać, że ...; 5) das Geld folgt anbei załącza się pieniądze; równocześnie przesyła się pieniądze; II. **fol=gend**, =der, =de, =des, *ppr.* i *adi.* następujący, następny, nadchodzący, (-a, -e); am =en Tage następnego dnia; der =e Tag dzień jutrzejszy, nazajutrz; das geschah auf =e Art stało się to tak, stało się w sposób następujący.

Fo'lgendermaßen, =erge=stalt, *adv.* w następujący sposób, jak następuje.

Fo'lge(n)los, *adi.* bez skutków, bez następstw.

Fo'lge(n)reich, *adi.* obfity w skutki.

Fo'lgerecht, i **=richtig**, *adi.* konsekwentny, konsekwentnie wyprowadzony, logiczny.

Fo'lge(n)reihe, *sf. pl.* -n, następowanie *n.*, następstwo *n.*, serya *f.*

Fo'lgerichtigkeit, *sf.* konsekwentność *f.*, logiczność *f.*

Fo'lgern, *va.* wnioskować, wnosić, wnioski wyprowadzić; aus etw. — wnioskować z czego, dorozumiewać się.

Fo'lgerung, *sf. pl.* =en, wynik *m.*, wnioskowanie *n.*, wniosek *m.*, dorozumiewanie *n.* się; ohne daraus =en für die Zukunft zu ziehen nie przesądzając przyszłości.

Fo'lgesatz, *sm.* =es, *pl.* =sätze, następnik *m.*, wniosek *m.*, zdanie wynikające z innego.

Fo'lgewidrig, *adi.* niekonsekwentny, niełogiczny; *adv.* (-nie).

Fo'lgezeit, *sf. pl.* =en, przyszłość *f.*, przyszłe czasy, potomne wieki.

Fo'lglich, 1) *coni.* a zatem, więc, przeto; następnie; 2) *adi.* następny, przyszły.

Fo'lgsam, *adi.* powolny, posłuszny, słuchający.

Fo'lgsamkeit, *sf.* powolność *f.*, posłuszeństwo *n.*

Fo'liant, *sm.* =en, *pl.* =en, foliant *m.*, książka *f.* in folio.

Fo'lie, *sf. pl.* =n, folia *f.*, folga *f.*, podłewa metałowa (u zwierciadła); podkładka *f.* z błaszki (pod oprawionym kamieniem).

Fo'lieren, *va.* 1) ein Buch — numerować kartki książki; 2) einen Spiegel — wyłożyć lustro srebrnym papierem.

Fo'lio, *sn.* =s, *pl.* =s, 1) stronnica *f.*; 2) in — w formacie arkuszowym.

Fo'lter, *sf. pl.* =n, tortura *f.*, męki *pl.* katusze *pl.*; j—n auf die — spannen wziąć na tortury.

Fo'lterbank, *sf. pl.* =bänke, ława katowska, katownia *f.*

Fo'lterer, *sm.* =s, *pl.* —, kat *m.*, katownik *m.*

Fo'ltergerät, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, narzędzia *pl.* do tortury.

Fo'lterkammer, *sf. pl.* =n, katownia *f.*

Fo'ltern, *va.* męczyć na torturach, katować; dręczyć.

Fond, (wym.: fą) *sm.* =s, *pl.* =s, 1) tło *n.*; 2) wnętrze *n.* (teatru, powozu); 3) ob. Fonds 1).

Fonds, *sm.* —, *pl.* —, fundusz *m.*, kapitał *m.*, gotówka *f.*; 2) własność ziemna; 3) papiery, efekty *pl.*; 4) (przen.) zdolność *f.*, talent *m.*

Fo'ndsbörse, *sf. pl.* =n, giełda pieniężna, papierów wartościowych.

Fontä'ne, (wym.: fonten) *sf. pl.* =n, wodotrysk *m.*, fontanna *f.*

Fontane'lle, *sf. pl.* =n, **Fon=tanell**, *sn.* =s, *pl.* —, ciemiączko *n.*, jątrznik *m.*, źródełko *n.*, apertura *f.*

Fo'ppen, *va.* żartować sobie z kogo; j—n — kpić z kogo, oszukać kogo.

Fopperei', *sf. pl.* =en, żart *m.*, kpina *f.*; oszustwo *n.*

Fo'rbach, *sn.* Zagajewiczki *pl.* i Polskawieś *f.*

Fo'rce, (wym.: fors) *sf.* moc *f.*, siła *f.*; forsa *f.*

Forcie'ren, *va.* wytężać siły; usilnie popierać, forsować.

Fö'rderer, *sm.* =s, *pl.* —, wspierający *m.*, mecenas *m.*

Fö'rderlich, *adi.* pomocny do czego, sprzyjający czemu.

Fö'rderhöhe, *sf.* wysokość *f.* podnoszenia.

Fö'rderkohle, *sf.* węgiel niesortowany.

Fo'rdern, *va.* 1) etw. von j—m — żądać, domagać się, dopominać się czego od kogo; er forderte von ihm Rechenschaft pociągnął go do odpowiedzialności; 2) wymagać; 3) j—n vor Gericht — pozwać kogo, kazać się mu stawić przed sąd; pozew komu wydać; zum Duell — wyzwać na pojedynek.

Fö'rdern, I. *va.* 1) wspierać, wspomagać, użyczać pomocy; przykładać się, przyczyniać się do czego; das allgemeine Wohl — przykładać się do dobra powszechnego; der Monarch förderte Künste und Wissenschaften monarcha wspierał sztukę i naukę; 2) die Arbeit — pośpieszać z robotą; seine Schritte — iść naprzód; 3) Erz zu Tage — rudę wywozić, dobywać; Wasser — wodę ciągnąć.

Fö'rderschacht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, szyb dobywczy.

Fo'rderung, *sf. pl.* =en, 1) żądanie *n.*, domaganie się; 2) pretensya *f.*; das sind unbillige =en to są nieuzasadnione pretensye, roszczenia; 3) należytość *f.*; wierzytelność *f.*

Fö'rderung, *sf.* poparcie *n.*; przykładanie *n.* się (do czego); przyspieszenie *n.*; wydobywanie *n.*, eksploatacya *f.*

Fore'lle, *sf. pl.* =n, pstrąg *m.*

Fore'llenfang, *sm.* =(e)s, połów *m.* pstrągów.

Fore'nsisch, *adi.* sądowy.

Fo'rke, *sf. pl.* =n, widła *pl.*

Form, *sf. pl.* =en, 1) forma *f.*, kształt *m.*; 2) forma do odlewania; 3) sposób przepisany, powszechnie przyjęty; 3) forma w gramatyce; tätige, leidende — forma czynna, bierna.

Forma'l, *adi.* 1) zgodny z formą, formalny; urzędowy, legalny; zewnętrzny, powierzchowny; prawidłowy.

Forma'lien, *spl.* sprawy formalne.

Formali'smus, *sm.* —, *pl.* -men, trzymanie *n.* się, ściśle przepisów; ceremoniowanie *n.* się, formalistyka *f.*, formalizm *m.*

Formali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, formalista *f.*, ceremoniant *m.*

Formalität', *sf. pl.* -en, formalność *f.*

Forma'liter, *adv.* formalnie (= förmlich).

Forma't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kształt *m.*, wielkość *f.*, format *m.*

Formatio'n, (wym.: -cjon) *sf. pl.* -en, utwór *m.*, formacya *f.*, kształtowanie *n.* się, nabieranie *n.* pewnego kształtu.

Fo'rmel, *sf. pl.* -n, formula *f.*, formułka *f.*; wzór *m.*; — des Eides rota *f.* przysięgi.

Form'ell, *adi.* formalny, ceremonialny.

Fo'rmen, *va.* formować, kształcić co, tworzyć w pewnym kształcie; j—s Büſte aus Ton — ulepić czyje popiersi z gliny.

Fo'rmgerecht, *adi* w należytej formie.

Fo'rmenlehre, *sf.* nauka *f.* o formach.

Fo'rmenreinheit, *sf.* czystość *f.* form.

Fo'rmer, *sm.* -s, *pl.* —, kształtujący *m.*, formierz *m.*

Fo'rmerſand, *sm.* -(e)s, piasek odlewarski, formierski.

Fo'rmfehler, *sm.* -s, *pl.* — błąd *m.* w formie; nietaktowność *f.*

Fo'rmie'ren, *va.* i ſich — *vr.* formować (się): das Heer formiert ſich wojsko szykuje się; in Seiten — układać kartkami (druk.).

Fö'rmlich, *adi.* zgodny z formą, formalny; ceremonialny; *adv.* (-nie).

Fö'rmlichkeit, *sf. pl.* -en, formalność *f.*; -en wahren trzymać się form przyjętych, zważać na formalności.

Fo'rmlos, *adi.* bezkształtny ; *adv.* (-nie).

Fo'rmrahmen, *sm.* -s, *pl.* —, rama drukarska.

Fo'rmſcheibe, *sf. pl.* -n, okrągły stół garncarski.

Fo'rmſteg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obstawki *pl.*, deszczulki *pl.* do obstawiania i oddzielania ułożonych stronic.

Formula'r, *sn.* -s, *pl.* -e, formularz *m.*, wzór *m.*

Formulie'ren, *va.* jasno orzekać, określić, formułować.

Fo'rmveränderung, *sf.* odkształtowanie *n.*, zmiana *f.* formy.

Forſch, *adi.* silny, energiczny.

Fo'rſchen, *vn.* (h.) nach etw. —dochodzić, poszukiwać czego, badać; wywiadywać się, wypytywać się o co, śledzić, szukać czego.

Fo'rſcher, *sm.* -s, *pl.* —, badacz *m.*; (-in *sf. pl.* -nen, -czka *f.*).

Fo'rſcherblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wzrok badawczy, badający, śledzący.

Fo'rſchergeiſt, *sm.* -es, duch badawczy.

Fo'rſchung, *sf. pl.* -en, badanie *n.*, wywiadywanie *n.* się, śledzenie *n.*, dochodzenie *n.*

Fo'rſchungsreiſe, *sf. pl.* -n, podróż w celu badań, naukowa.

Fo'rſchungsreiſende(r), *sm.* -en, *pl.* -en(n), badacz *m.*

Forſt, *sm.* -es, *pl.* -e, las *m.*, bór *m.*, knieja *f.*

Forſt, *sn.* Barść *f.*

Fo'rſtakademie, *sf. pl.* -n, szkoła leśnicza.

Fo'rſtakademiker, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.* szkoły leśniczej.

Fo'rſtamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd leśny.

Fo'rſtaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca leśny.

Fö'rſter, *sm.* -s, *pl.* —, leśniczy *m.*; (-in *f. pl.* -nen, żona *f.* leśniczego).

Förſterei', *sf. pl.* -en, urząd *m.*, mieszkanie *n.* leśniczego, leśniczówka *f.*, leśnictwo *n.*

Fo'rſtfrevel, *sm.* -s, *pl.* —, występek leśny; szkoda leśna.

Fo'rſtgerechtigkeit, *sf. pl.* -en, prawo *n.* do lasu, przywilej leśny, wolny wrąb.

Fo'rſtgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa leśna.

Fo'rſthut, dozór *m.* nad lasem.

Fo'rſthüter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca, stróż leśny.

Fo'rſtknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* —, gajowy *m.*

Fo'rſtkultur, *sf. pl.* -en, kultura, uprawa lasowa.

Fo'rſtlich, *adi.* leśniczy, leśnictwa się tyczący.

Fo'rſtmäßig, *adi.* leśniczy, po leśniczemu.

Fo'rſtmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, nadleśniczy *m.*

Fo'rſtordnung, *sf. pl.* -en, urządzenia leśne, regulamin leśny, ustawa leśna.

Fo'rſtrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* do lasu, używania lasu, ustawa leśna.

Fo'rſtrevier, *sn.* -s, *pl.* -e, pewna część, pewien ograniczony obszar lasu, knieja *f.*

Fo'rſtſchule, *sf. pl.* -n, szkoła leśnicza.

Fo'rſtverwalter, *sm.* -s, *pl.* —, zarządca leśny.

Fo'rſtwart, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gajowy *m.*

Fo'rſtweſen, *sn.* -s, leśnictwo *n.*

Fo'rſtwirtſchaft, *sf.* gospodarstwo leśne.

Fo'rſtwiſſenſchaft, *sf.* nauka *f.* o leśnictwie, umiejętność leśnicza.

Fort, (wym.: for) *sn.* -s, *pl.* -s, forteczka *f.*, mała twierdza, miejsce warowne, warownia *f.*

Fort, *adv.* 1) dalej, naprzód; es will mit ihm, mit ſeinem Geſchäfte nicht recht — rzecz się jakoś zahacza, nie idzie; nie udają mu się interesa; er ſchrieb ruhig — pisał (spokojnie) dalej; 2) — und — raz wraz; immer — ciągle, bezustannie; und ſo — i tak dalej; in einem — bez przerwy, bez przestanku; 3) precz; er iſt — poszedł, wyjechał; niema go; — mit dir! precz stąd! won! poszedł!.

Forta'n, *adv.* nadal, napotem, odtąd, od tej chwili.

Fo'rt=bewegen, *va.* i ſich — *vr.* iść dalej, naprzód, postępować.

Fo'rtbeſtand, *sm.* -(e)s, trwanie *n.*, dalsze istnienie.

Fo'rt=beſtehen, *vn.* (h.) trwać, dalej istnieć.

Fo'rt=bilden, *va.* kształcić dalej.

Fo'rtbildung, *sf.* dalsze kształcenie się, nauka uzupełniająca.

Fo'rtbildungsanſtalt, =ſchule, *sf. pl.* =(e)n, szkoła uzupełniająca.

Fo'rt=bringen, brachte fort, habe fortgebracht, I. *va.* 1) wynieść co z jakiego miejsca; ich werde ihn ſchon — wyprowadzę, wyproszę ja go, pozbędę się go; 2) wyhodować co, utrzymać, uchować, doprowadzić do wzrostu; j—n — dopomagać komu; II. ſich — *vr.* zarabiać sobie na utrzymanie, utrzymywać się; ſich ſchlecht und recht — utrzymywać się jako tako.

Fo'rtdauer, *sf.* ciągle trwanie.

Fo'rt=dauern, *vn.* (h.) ciągle trwać.

Fo'rt=eilen, *vn.* (ſ.) śpiesznie odejść.

Fo'rt=erben, ſich — *vr.* dziedzictwem przechodzić.

Fortepia'no, *sn.* =s, *pl.* =s, fortepian *m.*

Fo'rt=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr fort, habe i bin fortgefahren, I. *vn.* 1) (ſ.) odjechać; 2) (h.) kontynuować, nie przestawać, dalej rzecz prowadzić; er fuhr alſo fort tak dalej rzecz prowadził, mówił; — zu leſen czytać dalej; II. *va.* powieźć, uwieźć, wywieźć co, wieźć dalej, ciągle.

Fo'rt=fliegen, *vn.* (ſ.) odlecieć; (h.) dalej lecieć.

Fo'rt=führen, *va.* 1) wyprowadzić precz; 2) prowadzić dalej; 3) unieść z sobą.

Fo'rtgang, *sm.* =(e)s, 1) odejście *n.*; 2) postępowanie *n.*, posuwanie się, postęp *m.*; 3) powodzenie *n.*, dobry skutek; die Sache hat keinen — rzecz się nie wiedzie.

Fo'rtgangsklaſſe, *sf. pl.* =n, klasa *f.* (w świadectwie), postęp *m.* (w szkole).

Fo'rt=geben, *va.* etw. — pozbyć się czego.

Fo'rt=helfen, helfe, hilfſt, hilft, half fort, habe fortgeholfen, I. *vn.* j—m — dopomódz komu do wyjścia skąd, do ujścia, do ucieczki; dopomagać komu, wspierać kogo; II. ſich — *vr.* radzić sobie.

Fo'rt=gehen, I. *vn.* (ſ.) pójść, odejść, oddalić się; wenn das ſo fortgeht jeśli to tak dalej trwać będzie; II. *va.* denſelben Weg — iść tą samą drogą; III. *sn.* ob. Fortgang.

Forthi'n, *adv.* nadal, na przyszłość.

Fortifikatio'n, *sf. pl.* =en, fortyfikacya *f.*

Fortifizie'ren, *va.* obwarować, fortyfikować.

Fo'rt=jagen, *va.* wypędzić, wygnać, oddalić.

Fo'rt=kommen, *vn.* kam fort, bin fortgekommen, 1) wyjść, ujść, opuścić jakie miejsce; ſo wirſt du mir nicht — tak mi się nie wykręcisz; 2) das Buch iſt mir fortgekommen książka zginęła mi, zatraciła się; 3) postępować, iść naprzód; 4) gnarować; chować się, utrzymywać się; dieſe Pflanze kommt nicht fort ta roślina nie chowa się, nie prosperuje; 5) mieć utrzymanie, módz żyć, wyżywić się; 6) *sn.* =s, sein F—n, finden znaleźć utrzymanie.

Fo'rt=können, *vn.* kann, kannſt, kann, konnte fort, habe fortgekonnt, habe —, módz ruszyć się z miejsca, iść, jechać dalej, wyjść, odejść, oddalić się; nicht fortkönnen, podupaść na silach; nic nie wskórać; ſo kann das nicht weiter fort nie pójdzie tak dalej, to musi się skończyć.

Fo'rt=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt, läßt, ließ fort, habe fortgelaſſen, puścić, pozwolić odejść.

Fo'rt=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief fort, bin fortgelaufen, 1) uciec, umknąć, biedz dalej; 2) ciągnąć się; **fortlaufend**, *ppr.* i *adi.*, ciągły, kolejno po sobie idący, następujący; =de Zinſen odsetki bieżące.

Fo'rt=leben, *vn.* (h.) i *va.* dalej, jeszcze ciągle żyć; być nieśmiertelnym; in ſeinen Kindern — odżyć w swych dzieciach.

Fo'rt=machen, I. *va.* dalej, ciągle co robić; II. *vn.* pośpieszać z czem, śpiesznie robić; er wird es nicht lange — nie pociągnie długo; III. ſich — *vr.* zemknąć, wymknąć się, drapnąć.

Fo'rt=marſchieren, *vn.* (ſ.) wyruszyć; dalej maszerować.

Fo'rt=mögen, *vn.* möge, magſt, mag, mochte fort, habe fortgemocht mieć chęć, ochotę odejść, oddalić się.

Fo'rt=müſſen, *vn.* (h.) musieć się oddalić, odejść, odjechać.

Fo'rtnahme, *sf.* zabranie *n.*

Fo'rt=nehmen, *va.* nimmſt, nimmt fort, habe fortgenommen, zabrać.

Fo'rt=packen, ſich — *vr.* pójść precz, zabrać się.

Fo'rt=pflanzen, I. *va.* rozkrzewić, rozmnożyć, rozplodzić; przesadzić; ſein Geſchlecht — rozkrzewić swój ród, swoje plemię; ſeine Tugenden auf die Kinder — cnoty swoje dzieciom przekazać; II. ſich — *vr.* rozmnażać się, rozrodzić się, rozplemiać się; ſein Andenken wird durch Tradition fortgepflanzt pamięć jego utrzymuje się tradycyą, przez tradycyę.

Fo'rtpflanzung, *sf. pl.* =en, rozkrzewianie *n.*, rozmnożenie *n.*, rozplemienie *n.*

Fo'rtpflanzungstrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, popęd rozrodczy, rozpłodczy.

Fo'rtpflanzungsfähigkeit, *sf.* zdolność rozrodcza, rozplodowa.

Fo'rtpflanzungsorgane, *sn. pl.* narządy, organa rozpłódowe.

Fo'rt=räumen, *va.* sprzątnąć.

Fo'rt=reden, *vn.* (h.) ciągnąć dalej, dalej mówić.

Fo'rt=reißen, *va.* riß fort, habe fortgeriſſen, porwać z sobą i unieść; von Begeiſterung fortgeriſſen uniesiony zapałem; ſich von Liebe — laſſen dać się powodować gwałtownej miłości.

Fo'rt=reiten, *vn.* (ſ.) odjechać konno; dalej jechać.

Fo'rt=rennen, *vn.* (ſ.) uciekać.

Fo'rt=rücken, *va.* odsuwać, posuwać; *vn.* (ſ.) postępować, posuwać się.

Fo'rtſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, dalszy ciąg; nadrostek *m.*

Fo'rt=ſchaffen, *va.* wynieść, wywieźć, wyrzucić, uprzątać; odprawić, oddalić, odpędzić, pozbyć się.

Fo'rt=ſchicken, *va.* posłać, wysłać, odprawić, wyprawić.

Fo'rt=ſchieben, *va.* odsunąć, pousuwać, pomknąć; *vn.* (h.) dalej sunąć; dalej grać w kręgle.

Fo'rt=ſchleppen, *va.* porwać, wywlec, wywieźć.

Fo'rt=ſchreiten, *vn.* ſchritt fort, bin fortgeſchritten, postępować naprzód; in der Wiſſenſchaft — robić postępy w nauce.

Fo'rtſchreitung, *ſf.* postępowanie *n.*; postęp *m.*

Fo'rtſchritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, postęp *m.*

Fo'rtſchrittler, *sm.* =s, *pl.* —, postępowiec *m.*

Fo'rtſchrittlich, *adi.* postępowy.

Fo'rtſchrittspartei, *ſf. pl.* =en, stronnictwo postępowe.

Fo'rt=ſetzen, I. *va.* 1) kontynuować, ciągnąć, działać dalej; das Geſpräch — prowadzić dalej rozmowę; den Bau — dalej budować; fortgeſetzt bez przerwy; durch fortgeſetztes Lernen przez ciągłe, nieprzerwane uczenie się; 2) einen Stuhl — odstawić krzesło; II. ſich — *vr.* ciągnąć się dalej, nie ustawać.

Fo'rtſetzung, *ſf. pl.* =en, dalsze prowadzenie; dalszy ciąg.

Fo'rt=ſollen, *vn.* (h.) ich ſoll fort mam, powinienem odejść.

Fort=tragen, *va.* unieść, wynieść.

Fo'rt=treiben, trieb fort, habe fortgetrieben, I. *va.* dalej pędzić, popędzić, odpędzić; 2) dalej, ciągle prowadzić; wenn er es ſo forttreibt jeżeli dalej to czynić będzie, nie zaprzestanie tego; II. *vn.* (ſ.) mit dem Strome — być niesionym prądem.

Fo'rt=währen, *vn.* (h.) trwać dalej, ciągle; **fortwährend**, *ppr.* i *adi.* ciągły; *adv.* ciągle, bez przerwy.

Fo'rt=wehen, I. *va.* zwiać co precz, unieść wichrem, wiatrem; II. *vn.* (h.) ciągle wiać.

Fo'rt=werfen, *va.* odrzucić.

Fo'rt=wirken, *vn.* (h.) ciągle być czynnym, ciągle działać.

Fo'rt=wollen, *vn.* (h.) chcieć odejść, odjechać.

Fo'rt=wünſchen, I. *va.* j—n etw. — życzyć sobie, aby kogo, czego nie było gdzie, aby odszedł, odjechał; II. ſich — *vr.* ich wünſche mich — radbym tu już nie był, pragnąłbym już się oddalić, wyjechać.

Fo'rt=ziehen, zog fort, habe i bin fortgezogen, I. *va.* ciągnąć dalej, odciągnąć precz; II. *vn.* (ſ.) oddalić się; wyjechać; wyprowadzić się.

Fo'rtzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, odejście *n.*, wyjazd *m.*, wyprowadzenie *n.* się.

Fo'rum, *sn.* =s, *pl.* =ra, 1) forum (w Rzymie); 2) podsądność *f.*, sąd *m.*, władza *f.*; das gehört nicht vor mein — to nie należy do zakresu mego działania.

Foſſi'l, I. *adi.* kopalny; II. — *sn.* =s, *pl.* =e i =lien, fosylie *pl.*; skamieniałości *pl.* ziemi.

Fö'tus, *sm. pl.* =ſſe, zaród *m.*, zarodek *m.*, płód *m.*

Foura'ge (wym.: furaż), *ſf.* furaż *m.*, obrok *m.* dla koni wojskowych.

Fouragie'ren (wym.: furażiren), *vn.* (h.) furażować, picować, dostawać obroku dla koni wojskowych.

Fourgo'n, *sm.* =s, *pl.* — =s, furgon *m.*

Foye'r (wym.: foaje), *sn.* =s, *pl.* =s, korytarz *m.*, hala *f.* w teatrze.

Fracht, *ſf. pl.* =en, 1) koszt przewozowy, przewozu; przewoźne n.; überwieſene — przewozowe, wozowe przekazane; 2) ladunek *m.*; 3) przesyłka towarowa, powolna; vorenthaltene — towar wstrzymany; hinterzogene — towar z zastrzeżonem wydaniem.

Fra'chtbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list przewozowy, przesyłkowy.

Fra'chten, *va.* frachtować, jako ladunek przewozić, przesyłać.

Fra'cht(en)dampfer, *sm.* =s, *pl.* —, parowiec towarowy.

Fra'chtenverkehr, *sm.* =(e)s, ruch towarowy.

Fra'chtführer, *sm.* =s, *pl.* —, przewoźca *m.*, przewoźnik *m.*

Fra'chtgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, i **=gebühr**, *ſf. pl.* =en, przewozowe *n.*, wozbowe *n.*, przewoźne *n.*, należytość *f.* za przewóz.

Fra'chtgeſchäft, *sn.* =s, przewoźnictwo *n.*

Fra'chtgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, przesyłka powolna, o małej chyżości, przesyłka towarowa; — in Stückgütern przesyłka tobolkowa; — in Wagenladungen przesyłka calowozowa.

Fra'chtguttransport, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wozba zwyczajna; przewóz *m.* towarów.

Fra'chtkarte, *ſf. pl.* =n, cedula frachtowa, przewoźna.

Fra'chtſatz, *sm.* =es, *pl.* =ſätze, zasada, stopa taryfowa; direkter — przewoźne bezpośrednie; ermäßigter — zasada taryfowa zniżona; przewozowe zniżone.

Fra'chtſendung, *ſf. pl.* =en, przesyłka towarowa, zwykła, powolna.

Fra'chttarif, *sm.* =s, *pl.* =e, taryfa *f.*, cennik *m.* przewozu towarów.

Fra'chtwagen, *sm.* =s, *pl.* =wägen, wóz towarowy.

Fra'chtzuſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =zuſchläge, należytość dodatkowa.

Frack, *sm.* =s, *pl.* Fräcke frak *m.*

Fra'ge, *ſf. pl.* =n, (za)pytanie *n.*, kwestya *f.*; eine — an j—n richten, tun zapytać kogo; es iſt keine — niema żadnej kwestyi, wątpliwości, to nie podlega żadnej wątpliwości; eine dumme — iſt keiner Antwort wert głupie słysząc pytanie, nie odpowiadaj na nie; wie die —, ſo die Antwort jakie pytanie, taka odpowiedź.

Fra'gebogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, kwestyonaryusz *m.*

Fra'gekaſten, *sm.* -s, skrzynka redakcyjna.

Fra'gen, fragſt, fragt (mniej dobrze frägſt, frägt), fragte (mniej dobrze frug), habe gefragt, I. *va.* i *vn.* pytać, pytać się; nach j—m — pytać się o kogo, szukać kogo; eins will ich dich noch fragen jeszcze o jedno chcę cię zapytać; er wird den Henker danach — dyabła się tam o to będzie pytał; II. ſich — *vr.* ſich nach einem Orte hin — pytać się dokąd, pytać się o drogę dokąd; III. es fragt ſich, *vimprs.* to pytanie, to rzecz niepewna.

Fra'geſteller, *sm.* -s, *pl.* —, interpelant *m.*, zapytujący *m.*

Fra'geſtellung, *sf.* zapytanie *n.*, interpelacya *f.*

Fra'gezeichen, *sn.* -s, *pl.* —, pytajnik *m.*

Fragi'l, (wym.: frażil), *adi.* łamliwy, łomny.

Fragilität', *sf.* łamliwość *f.*, łomność *f.*

Fra'glich, *adi.* 1) die -n Sachen rzeczy w mowie będące, rzeczy, o które się rozchodzi; 2) niepewny, wątpliwy.

Fragme'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, fragment *m.*, ułamek *m.*

Fragmenta'riſch, *adi.* i *adv.* fragmentaryczny, (-nie), ułamkowy, (-wo).

Fra'gner, *sm.* -s, *pl.* —, przekupień *m.* warzywa, żywności, grajzler *m.*

Fra'gwürdig, *adi.* wątpliwy.

Frais, *sf.* i **Frai'ſen**, *pl.* konwulsya *f.*, konwulsye *pl.*

Fraktio'n, *sf. pl.* -en, ułamek *m.*, cząstka *f.*, odłam *m.*, frakcya *f.*, stronnictwo *n.*

Fraktu'r, *sf. pl.* -en, 1) złamanie *n.* kości; 2) pismo łamane, niemieckie, fraktura *f.*

Frank, *adi.* wolny, szczery; ich ſage es — und frei mówię to wolno i otwarcie.

Frank, *sm.* -s, i -en *pl.* -s i -en, frank *m.* (moneta).

Frankatu'r, *sf. pl.* -en, opłata *f.* z góry za przesłanie listu, posyłki, frankatura *f.*

Fra'nke, *sm.* -n, *pl.* -n, Frank, Frankończyk; -fränkiſch *adi.* frankoński, *adv.* po frankońsku.

Fra'nkenberg, *sn.* Przyłąk *m.*

Fra'nkenſtein, *sn.* Ząbkowice *pl.*

Fra'nkfurt, *sn.* Frankfurt *m.*, Frankfurter(-) *adi.* frankfurcki.

Frankie'ren, *va.* frankować, opłacić porto, cenę przewozu.

Fra'nko, *adv.* franko, opłacono, opłatnie.

Fra'nkreich, *sn.* Francya *f.*

Fra'nſe, *sf. pl.* -n, frenzla *f.*, frendzla *f.*

Fra'nſen, *va.* robić frenzle, strzępić.

Franz- *adi.* francuski.

Franz, **Franzi'skus**, *sm.* Franciszek; *dim.* Fränzchen *sn.*, Franzerl, Fränzel *sm.* Franek, Franuś; **Franziska**, *sf.* Franciszka, *dim.* Frania, Franusia.

Fra'nzband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, oprawa *f.* książki, w skórkę.

Fra'nzbranntwein, *sm.* -(e)s, wódka francuska.

Fra'nzperle, *sf. pl.* -n, dętka *f.*, perla *f.* z masy.

Fra'nzensbad, *sn.* Franciszkowe Łaźnie.

Franziska'ner(mönch), *sm.* -(e)s, *pl.* —, -(mönche), Franciszkanin, Franciszkan *m.*; Franziskaner *pl.* OO. Franciszkanie, -kirche *sf.*, -kloſter *sn.* kościół, klasztor Franciszkański; in der -kirche, im -kloſter u Franciszkanów.

Franzo'ſe, *sm.* -n, *pl.* -n, Francuz; Franzöſin *sf.* Francuzka.

Franzöſi'ſch, *adi.* francuski, *adv.* po francusku; -e Sprache, Art, Gebräuche, Sitten, -es Weſen francuszczyzna *f.*

Frappa'nt, *adi.* i *adv.* zdumiewający, uderzający, (-co).

Frappie'ren, *va.* 1) zdumiewać, zadziwiać; 2) zamrozić.

Frä'ſe, *sf. pl.* -n, 1) ciosarka *f.*; 2) fryza *f.*, kryza *f.*, karba *f.*

Fraß, *sm.* -ſes, 1) żarcie *n.*, żer *m.*; 2) żarłoczność *f.*; 3) pruchnienie *n.* kości, wyżeranie *n.* ciała.

Fraterniſie'ren, *vn.* (h.) bratać się z kim, być komu przychylnym.

Fratz, *sm.* -en, *pl.* -en, dziecko niegrzeczne, bęben *m.*, bachor *m.*

Fra'tze, *sf. pl.* -n, 1) twarz dziwnie pokrzywiona; -n machen twarz wykrzywiać; 2) brzydka twarz, pysk *m.*; 3) dziwaczna powieść; j—m -n, erzählen prawić komu dziwy, dziwolągi, baniałuki, brednie; 4) karykatura *f.*

Fra'tzenbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, karykatura *f.*, bohomaz *m.*, dziwoląg *m.*, dziwaczny obraz.

Fra'tzenhaft, *adi.* karykaturalny, potworny.

Frau, *sf. pl.* -en, 1) kobieta *f.*, niewiasta *f.*; 2) kobieta zamężna, żona *f.*, małżonka *f.*; eine — haben być żonatym; eine — nehmen ożenić się; — werden pójść za mąż, zostać żoną; 3) pani *f.*; die — im Hauſe pani domu; gnädige — laskawa pani, pani dobrodziejka; die — Gräfin pani hrabina; 4) unſere liebe — Najświętsza Panna (Marya); unſerer lieben -en Tag święto Najświętszej Panny.

Frau'chen, *sn.* -s, *pl.* —, kobietka *f.*, żonka *f.*, żoneczka *f.*

Frau'enarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, gynekolog *m.*, lekarz kobiecych chorób.

Frau'enbach, *sn.* Wielkabania *f.*

Frau'enbewegung, *sf.* ruch kobiecy.

Frau'enbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz *m.*, postać *f.* kobiety; niewiasta *f.*

Fra'uenburg, *sn.* Narzyce *pl.*

Frau'endiſtel, *sf. pl.* -n, oset miękki.

Frau'endorf, *sn.* Wróblin *m.*

Frau'enfingergras, *sn.* -ſes, komonica pospolita.

Frau'engarten, *sm.* Panigrod *m.*

Frau'englas, *sn.* -ſes, szkło panieńskie, kamienne.

Frau'enhaar, *sn.* (e)s, *pl.* -e, 1) włos kobiecy; 2) złotowłos *m.*, wielowlos *m.*, włoski *pl.* Panny Maryi (rośl.).

Frau'enhaft, *adi.* kobiecy.

Frau'enkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba kobieca.

Frau'enminze, *sf.* mięta grecka, marzymięta *f.*

Frau'ensperſon, *sf. pl.* -en, kobieta *f.*

Frau'enrechtlerin, *sf. pl.* -innen, feministka *f.*, emancypantka *f.*

Frau'enſommer, *sm.* -s, babie lato.

Frau'enſtand, *sm.* -es, 1) stan kobiecy; 2) ławki *pl.* dla kobiet w kościele.

Frau'enſtimmrecht, *sn.* -(e)s, prawo wyborcze kobiet.

Frau'enverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* kobiet.

Frau'entag, *sm.* -s, święto *n.* Najświętszej Panny.

Frau'ental, *sn.* Szamocińskie Olędry.

Frau'entum, *sn.* -s, kobiecość *f.*; kobiety *pl. coll.*

Frau'enzimmer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pokój *m.* dla kobiet; 2) kobieta *f.*, białogłowa *f.*

Fräu'lein, *sn.* -s, *pl.* —, panna *f.*

Fräu'leinſtift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, klasztor *m.* dla panień z arystokracyi.

Frau'ſtadt, *sn.* Wschodowo *n.*; Frauſtädter, *sm.* Wschodanin; Frauſtädter (=) *adi.* wschowski.

Frech, *adi.* i *adv.* zuchwały, (-le); -e Stirn wytarte czoło.

Fre'chheit, *sf.* zuchwałość *f.*, zuchwalstwo *n.*, bezczelność *f.*

Frega'tte, *sf. pl.* -n, fregata *f.*, trójmasztowiec *m.*

Frega'ttenkapitän, *sm.* -s, *pl.* -e, kapitan *m.* fregaty.

Frega'ttvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel fregata *f.* (ptak).

Frei, *adi.* 1) wolny; -e, Überſetzung wolne, niedosłowne tłómaczenie; -e Künſte sztuki wyzwolone; aus -en Stücken z dobrej, własnej woli; 2) nie obiecany, niezamówiony; niezajęty; das Mädchen iſt nicht mehr — ta panna już nie jest wolna, jest obiecana, zaręczona; 3) wolny, nie ogrodzony; das Haus ſteht — dom wolno, na wolnem, otwartem miejscu stoi; auf -em Felde na otwartem polu; unter -em Himmel pod golem niebem; 4) wolny, bezpłatny; bei j—m -en Tiſch, -e Wohnung haben mieć u kogo wolny stół, wolne mieszkanie; j—n — halten fundować komu, częstować go, płacić za kogo, dawać komu bezpłatnie jeść; 5) *adv.* otwarcie, bez ogródki, bez obawy; śmiały, (-ło); ich werde ſo — ſein, Sie zu beſuchen będę tak śmiały, ośmielę się, pozwolę sobie odwiedzić pana; 6) opłacony; die Waren — machen towary opłacić (aby je módz wolno prowadzić); 8) j—n — machen, laſſen uwolnić kogo, wypuścić na wolność; j—n auf -en Fuß ſetzen wypuścić kogo na wolną stopę z więzienia; einen Lehrling — ſprechen wyzwolić terminatora; einen Angeklagten — ſprechen uwolnić oskarżonego, uznać go niewinnym; j—m etw. — ſtellen pozostawić co czyjej woli; der Einbildungskraft -en Lauf laſſen puścić wodze wyobraźni, pozwolić wyobraźni bujać.

Frei'acker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, rola wolna, grunt wolny od czynszów, od dania.

Frei'bataillon, (wym.: batajon) *sn.* -s, *pl.* -e, batalion *m.* ochotników.

Frei'bauer, *sm.* -s, *pl.* -n, włościanin wolny, okupnik *m.*

Frei'berg, *sn.* Przyborz *m.*

Frei'beuter, *sm.* -s, *pl.* —, korsarz *m.*, rozbójnik morski.

Freibeuterei', *sf.* korsarstwo *n.*

Frei'billet, *sn.* -s, *pl.* —, bilet bezpłatny, wolny.

Frei'brief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świadectwo *n.*, dokument *m.* nadanej wolności; przywilej *m.*, patent *m.* wolności; glejt *m.*, list żelazny.

Frei'burg, *sn.* Fryburg *m.*, Freiburger(-) freiburgiſch *adi.* fryburski.

Frei'denker, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek wolnomyślny, wolnomyśliciel *m.*

Frei'dorf, *sn.* Wierzchucin Szlachecki.

Frei'e, *sn.* wolne powietrze; ins — gehen wyjść na miasto, na pole.

Frei'eigen, wlasnodziedziczny, allodyalny.

Frei'en, *va.* starać się o co; um ein Mädchen — starać się o pannę, konkurować o nią, zalecać się do niej; jung gefreit hat (noch) niemand gereut ożenienie wczesne rzadko bywa bolesne; nach Geld — żenić się dla pieniędzy.

Frei'er, *sm.* -s, *pl.* —, **Freiersmann**, *sm.* -s, zalotnik *m.*, konkurent *m.*, kawaler starający się o pannę; auf Freiersfüßen gehen o ożenieniu się myśleć.

Frei'frau, *sf. pl.* -en, baronowa *f.*

Frei'fräulein, *sn.* -s, *pl.* —, baronówna *f.*

Frei'gebig, *adi.* i *adv.* hojny, (-nie), szczodry, (-drze).

Frei'gebigkeit, *sf.* hojność, szczodrość, szczodrobliwość *f.*

Frei'gebung, *sf.* uwolnienie *n.*

Frei'geiſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -er, człowiek (zbyt) wolnomyślący, niedowiarek *m.*

Frei'geiſterei, *sf.* wolnomyślność *f.*

Frei'gelaſſene(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), wyzwoleniec *m.*, wolnością obdarowany.

Frei'gepäck, *sn.* -(e)s, pakunki wolne od opłaty.

Frei'geriune, *sn.* -s, *pl.* —, rynna do odpływu wolnego zbytecznej wody, upust *m.*

Frei'geſinnt, *adi.* duchem wolności tchnący, wolnomyślny.

Frei'gut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, towar wolny od opłaty majętność, wolnodziedziczna, allodyalna; rola wolna od opłaty, pańszczyzny.

Frei'hafen, *sm.* -s, *pl.* -häfen, wolny port.

Frei'hahn, *sn.* Frejno *n.*

Frei'handel, *sm.* -s, wolny handel.

Frei'händler, *sm.* -s, *pl.* —, zwolennik *m.* wolnego handlu.

Frei'handzeichnen, *sn.* -s, rysunek wolnoręczny.

Frei'heit, *sf. pl.* -en, 1) wolność *f.*; j—n in — ſetzen uwolnić kogo; na wolność kogo wypuścić; ich werde mir die — nehmen Sie nächſtens zu beſuchen pozwolę sobie, ośmielę się wkrótce pana odwiedzić; 2) śmiałość *f.*; 3) -en, *pl.* swobody, *pl.* przywileje *pl.*, prawa *pl.*, wolności *pl.*

Frei'heitlich, *adi.* wolnościowy.

Frei'heitskrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojną *f.* o wolność.

Frei'heitsliebe, *sf.* miłość *f.* wolności, swobody.

Frei'heitsſtrafe, *sf. pl.* -n, kara *f.* więzienia.

Frei'herr, *sm.* -n, *pl.* -en, baron *m.*

Frei'jahr, *sn.* -s, *pl.* -e, rok wolny (od podatków).

Frei'karte, *sf. pl.* -n, wolny bilet.

Frei'korps, *sn.* —, *pl.* —, korpus *m.* ochotników, wolnozaciężnych.

Frei'lager, *sn.* -s, *pl.* —, sklad *m.* towarów nieoclonych.

Frei'laſſung, *sf. pl.* -en, puszczenie *n.* na wolność, uwolnienie *n.*, wyzwolenie *n.*

Frei'legung, *sf.* odslonięcie *n.*, odkrycie *n.*

Frei'lehen, *sn.* -s, *pl.* —, lenno wolne.

Frei'lich, *adv.* naturalnie, zapewne, to się rozumie, a jużci, ani wątpić; ſie iſt — nicht reich, aber hübſch wprawdzie nie jest bogata ale przystojna.

Frei'licht(bild), *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz malowany w słońcu.

Frei'maurer, *sm.* -s, *pl.* —, wolny mularz, mason *m.*, farmazon *m.*

Freimaurerei, *sf.* wolnomularstwo *n.*, masońſtwo *n.*

Frei'maurerloge, (wym.: -loże) *sf. pl.* -n, loża masońska, wolnomularska.

Frei'maurerweſen, *sn.* -s, wolnomularstwo *n.*

Frei'mütig, *adi.* i *adv.* otwarty, (-cie), szczery, (-rze), prostoduszny, (-nie).

Frei'mütigkeit, *sf.* otwartość *f.*, szczerość *f.*, wolnomyślność *f.*

Frei'ſchule, *sf. pl.* -n, szkola bezplatna, wolna.

Frei'ſchar, *sf. pl.* -en, ob. Freikorps.

Frei'ſchärler, *sm.* -s, *pl.* —, ochotnik *m.*; powstaniec *m.*

Frei'ſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, 1) wolny strzal; 2) strzal niechybny, kulą zaczarowaną.

Frei'ſchütz(e), *sm.* -n, *pl.* -en, strzelec luczny, kurkowy; wolny strzelec.

Frei'ſing, *sn.* Fryzynga *f.*

Frei'ſinn, *sm.* -s, **Frei'ſinnigkeit**, *sf.* wolnomyślność *f.*, liberalizm *m.*

Frei'ſinnig, *adi.* wolnomyślny, liberalny.

Frei'ſprechen, *va.* uwolnić.

Frei'ſprechung, *sf. pl.* -en, 1) uznanie *n.* za niewinnego, uwolnienie *n.* przez sąd; 2) nadanie *n.* wolności, wyzwolenie *n.* z niewoli; 3) wyzwolenie terminatora.

Freiſt, *sn.* Wrzeszcz *m.*

Frei'ſtaat, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, rzeczpospolita *f.*

Frei'ſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, wolne miasto; freiſtädtiſch, *adi.* do wolnego miasta należący, wolnomiejski.

Frei'ſtadt, *sn.* Frysztat *m.*; Kisielice *pl.*; Kożuchów *m.*

Frei'ſtatt, i -ſtätte, *sf. pl.* -n, miejsce *n.* przytułku, schronienia, ucieczki.

Frei'ſtehend, *adi.* wolnostojący.

Frei'tag, *sm.* -s, *pl.* -e, piątek *m.*; ſtiller —, Char— wielki piątek.

Frei'tiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół wolny, wikt bezplatny.

Frei'treppe, *sf. pl.* -n, odsłonięte schody.

Frei'werber, *sm.* -s, *pl.* —, swat *m.*, dziewosląb *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, swata *f.*).

Frei'willig, *adi.* i *adv.* dobrowolny, (-nie); der (einjährig) F—e, (jednoroczny) ochotnik *m.*, jednorocznik *m.*

Frei'willigkeit, *sf.* dobrowolność *f.*, ochota *f.*

Frei'zettel, *sm.* -s, *pl.* —, świadectwo *n.* uwolnienia od czego.

Frei'zügigkeit, *sf.* możność *f.* wolnego przesiedlania się.

Fremd, *adi.* 1) obcy, cudzoziemski; -e Länder obce kraje; 2) obcy; nie należący do rodziny; dieſe Wendungen ſind der deutſchen Sprache — te zwroty obce są językowi niemieckiemu; 3) cudzy; 4) in etw. — ſein być z czem nieobeznanym, nie wiedzieć o czem; ſich — ſtellen udawać jakoby się czego nie znalo; das iſt mir ganz — to rzecz dla mnie zupelnie obca; nowa; 5) dziwny, niezwykły, uderzający; das kommt mir — vor dziwnem mi się to wydaje; 6) gegen j—n — nieprzychylny komu; ſich — ſtellen, — gegen j—n tun niechęć komu okazywać.

Fre'mdartig, *adi.* obcy co do gatunku, właściwości; dziwny, niezwykły; cudzoziemski.

Fre'mdartigkeit, *sf.* niezwykłość *f.*, różnorodność *f.*, cudzoziemskość *f.*

Fre'mde, *sf.* obczyzna *f.*, zagranica *f.*; obce kraje.

Fre'mde(r), *sm.* -n, *pl.* -n, cudzoziemiec *m.*, (-mka *f.*); F—e bei Tiſch haben mieć dużo gości.

Fre'mdenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga (meldunkowa) dla przejezdnych.

Fre'mdenführer, *sm.* -s, *pl.* —, przewodnik *m.*

Fre'mdeninduſtrie, *sf.* przemysł turystyczny.

Fre'mdenverkehr, *sm.* -(e)s, ruch *m.* obcych, przejezdnych.

Fre'mdenzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój gościnny.

Fre'mdherrſchaft, *sf.* obce panowanie, rządy.

Fre'mdkörper, *sm.* -s, *pl.* —, ciało obce.

Fre'mdling, *sm.* -s, *pl.* -e, obcy *m.*, cudzoziemiec *m.*

Fre'mdlingsrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo kadukowe, prawo kaduka.

Fre'mdnamig, *adi.* cudzoziemskie, obce nazwisko mający.

Fre'mdſprachlich, *adi.* obcojęzyczny.

Fre'mdwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -worte i -wörter, wyraz obcy, cudzoziemski.

Fre'mdwörterbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher słownik *m.* wyrazów obcych.

Frene'tiſch, *adi.* frenetyczny.

Freque'nt, *adi.* i *adv.* licznie odwiedzany; częsty; ludny.

Frequenta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, uczęszczający na wykłady, słuchacz *m.*

Frequentatio'n, *sn.* uczęszczanie *n.*, frekwentacya *f.*

Frequentie'ren, *va.* uczęszczać gdzie, na co.

Freque'nz, *sf.* napływ *m.*, liczne zgromadzenie, frekwencya *f.*

Fre'ſka, *sf. pl.* -n, **Fre'ſko**, *sn.* -s, *pl.* -ken, **Fre'ſkomalerei**, *sf. pl.* -en, malowanie *n.*; malowidło *n.* na świeżem, mokrem wapnie, fresk *m.*

Fre'ſſe, *sf. pl.* -n, pysk *m.*, morda *f.*

Fre'ſſen, *va.* i *vn.* fresse, friſſeſt (frißt), fraß, habe gefreſſen, żreć, jeść; die Raupen haben den Baum kahl gefreſſen gąsienice objadły drzewo; etw. in ſich — pochłonąć co, z chciwością pożreć; der Neid frißt ihn zazdrość go pożera; er hat an ihm einen Narren gefreſſen zaślepił się, zakochał się w nim; die Weisheit mit Löffeln — pojeść wszystkie rozumy; friß Vogel oder ſtirb ptaku leź do klatki lub pójdziesz do jatki.

Fre'ſſen, *sn.* -s, żer *m.*, jadło *n.*, żarcie *n.*

Fre'ſſer, *sm.* -s, *pl.* —, żarłok *m.*

Freſſerei', *sf. pl.* -en, żarłoctwo *n.*, obżarstwo *n.*; wielka uczta.

Fre'ßgier, *sf.* żarłoctwo *n.*

Fre'ßſucht, *sf.* żarłoczność chorobliwa, przegłód *m.*

Frett, -chen, -wieſel, *sn.* -s, *pl.* Frette, łasica leśna.

Freu'de, *sf. pl.* -n, 1) radość *f.*; zadowolenie *n.*, ukontentowanie *n.*; — über etw. empfinden czuć radość, doznawać radości z czego; er konnte ſich vor — nicht faſſen nie posiadał się z radości; 2) pociecha *f.*; 3) rozkosz *f.*, uciecha *f.*

Freu'denbecher, *sm.* -s, kielich rozkoszy.

Freu'denfeſt, *sm.* -es, *pl.* -e, uroczystość radosna.

Freu'denfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień radosny, na znak radości zapalony.

Freu'denhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* rozpusty; dom pełen radości.

Freu'denleben, *sn.* -s, życie pełne uciech, rozkoszne.

Freu'de(n)leer, i **freu'de(n)los**, *adi.* bez uciech.

Freu'denmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, wszetecznica *f.*

Freu'dennachricht, *sf. pl.* -en, wieść radosna.

Freu'denreich, *adi.* obfity w uciechy, rozkosze.

Freu'dentag, *sm.* -(e)s, *pl.* -tage, dzień *m.* radości, wesela, uciechy.

Freu'dentaumel, *sm.* -s, szał *m.* radości.

Freu'dentränе, *sf. pl.* -n, łza *f.* z radości.

Freu'denvoll, *adi.* pełny radości, rozkoszny.

Freu'detrunken, *adi.* upojony radością.

Freu'dig, *adi.* wesoły, *adv.* (-ło) radosny, (-śnie).

Freu'digkeit, *sf.* wesołość *f.* ochoczość *f.*, ochota *f.*

Freu'en, I. *va.* cieszyć, ukontentowanie sprawić; es freut mich, daß ... cieszy mnie, że ...; II. ſich — *vr.* cieszyć się; ſich über etw. — cieszyć się z czego; ſich an etw. — cieszyć się czem; ſich auf etw. — cieszyć się z góry na co; ſich des Lebens — używać życia.

Freu'nd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) przyjaciel *m.*; -e in der Not gehen fünfzehn auf ein Lot jak złe przypadki, przyjaciel rzadki; kiedy się bieda do domu przypyta, ze stu przyjaciół jeden nie zawita; die Nacht iſt niemands — noc nikomu nie świeci; miłośnik *m.*; ein — vom Leſen, des Leſens lubiący czytać; 2) krewny *m.*

Freu'ndchen, *sn.* -s, *pl.* —, (miły, luby) przyjaciel.

Freu'ndin, *sf. pl.* -nen, przyjaciółka *f.*

Freu'ndlich, *adi.* uprzejmy, grzeczny, *adv.* (-mie, -nie); -es Haus uprzejmy, wesoły dom; — tun przymilać się.

Freu'ndlichkeit, *sf. pl.* -en, uprzejmość *f.*, grzeczność *f.*

Freu'ndſchaft, *sf. pl.* -en, 1) przyjaźń *f.*; in — w przyjaźni; aus — z przyjaźni; 2) pokrewieństwo *n.*; er gehört zu meiner — jest moim krewnym.

Freu'ndſchaftlich, *adi.* przyjacielski; *adv.* po przyjacielsku.

Freu'ndſchaftlichkeit, *sf. pl.* -en, przyjacielskość *f.*

Freu'ndſchaftsband, *sn.* -es, *pl.* -bande węzeł *m.* przyjaźni.

Freundſchaftsbezeigung i **-bezeugung**, *sf. pl.* -en, okazywanie *n.*, oznaka *f.* przyjaźni.

Freu'ndſchaftsbund, *sm.* -(e)s, związek przyjacielski; przymierze *n.*

Freu'ndſchaftsdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, usługa przyjacielska.

Fre'vel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) czyn lekkomyślny, lekkomyślność karygodna; 2) czyn bezczelny, zuchwały; występek *m.*, zbrodnia *f.*; bezwstydny postępek, zuchwalstwo *n.*; 3) — gegen Gott, die Kirche bluźnierstwo *n.*, profanacya *f.*

Fre'velhaft, *adi.* i *adv.* 1) lekkomyślny, (-nie), płochy, (-cho), rozpustny, (-nie); 2) bezczelny, (-nie); zuchwały, (-wale), szkaradny, (-nie); niecny, (-nie); zbrodniczy, (-czo).

Fre'velhaftigkeit, *sf.* zuchwałość *f.*, zbrodniczość *f.*

Fre'veln, *vn.* (h.) działać, postępować zuchwale, bezczelnie, zbrodniczo; dopuszczać się czynów zuchwalych, niecnych, szkaradnych.

Fre'ventlich, *adi.* lekkomyślny, zuchwały; zbrodniczy.

Fre'vler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rozpustnik *m.*; 2) zuchwalec *m.*, bezczelnik *m.*; występca *m.*, zbrodniarz *m.*; bezbożnik *m.*

Fre'vlerin, *sf. pl.* -innen, zbrodniarka *f.*, hultajka *f.*

Friaul, *sn.* Fryul *m.*

Frieda'u, *sn.* Ormoż *m.*

Frie'dberg, *sn.* Samokleski Male.

Frie'ddorf, *sn.* Ugoda *f.*

Frie'de, *sm.* -ns, i -n, pokój *m.* (*pl.* Friedensschlüsse); spokojność *f.*, zgoda *f.*; -n, schließen zawrzeć pokój; — ernährt, Unfriede verzehrt, zerstört co pokój zbuduje, wojna zrujnuje; zgoda buduje, niezgoda rujnuje; j—n in -n lassen dać komu pokój, nie napastować go; j—n in -n ziehen lassen puścić kogo spokojnie; zum ewigen -n eingehen umrzeć.

Frie'dek, *sn.* Frydek *m.*

Frie'dendorf, *sn.* Spokojna *f.*

Frie'denfeld, *sn.* Mielęcinek *m.*

Frie'densabschluß, *sm.* -sses, *pl.* -abschlüsse, zawarcie *n.* pokoju.

Frie'densantrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -anträge, projekt *m.*, propozycya *f.* (do) zawarcia pokoju.

Frie'densbedingung, *sf. pl.* -en, warunek *m.* pokoju.

Frie'densbote, *sm.* -n, *pl.* posłannik *m.*, zwiastun *m.* pokoju.

Frie'densbrecher, *sm.* -s, *pl.* —, gwałciciel *m.* pokoju, zrywający pokój.

Frie'densbruch, *sm.* -s, *pl.* -brüche, zerwanie *n.* pokoju.

Frie'densengel, *sm.* -s, *pl.* —, anioł *m.* pokoju.

Frie'densfuß, *sm.* -ßes, stopa pokojowa; auf den — setzen zdemobilizować, urządzić na stopę pokojową.

Frie'densgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd *m.* pokoju.

Frie'densgott, *sm.* -(e)s, *pl.* -götter, (-göttin, *sf.*, *pl.* -innen) bóg *m.*, (bogini *f.* pokoju).

Frie'densrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia *m.* pokoju.

Frie'densschluß, *sm.* -sses, *pl.* -schlüße, ob. Friedensabschluß.

Frie'densstifter, *sm.* -s, *pl.* —, sprawca *m.* pokoju, pośrednik *m.* pokoju.

Frie'densstörer, *sm.* -s, *pl.* —, wichrzyciel *m.* pokoju, spokojności.

Frie'densunterhandlungen, *sf. pl.* układy pokojowe.

Frie'densvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, traktat pokojowy.

Frie'dental, *sn.* Suszek *m.*

Frie'denwalde, *sn.* Ciężkowo *n.*

Frie'dfertig, *adi.* lubiący (s)pokój, zgodę; skory, skłonny do pokoju, do zgody.

Frie'dfertigkeit, *sf.* spokojność *f.*, lagodność *f.*, skłonność *f.* do zgody.

Frie'dheim, *sn.* Stodolsko *n.*

Frie'dland, *sn.* Brylant *m.*

Frie'dlich, *adi.* spokojny; -es Dach spokojna strzecha, spokojne mieszkanie.

Frie'dsam, *adi.* ob. Friedlich.

Frie'drich, *sm.* Fryderyk; **Friederi'ke**, *sf.* Fryderyka.

Frie'drichau, *sn.* Grzempa *f.*

Frie'drichsberg, *sn.* Wysza *f.*

Frie'drichsburg, *sn.* Koszarskie Olędry.

Frie'drichseck, *sn.* Świączyn *m.*

Frie'drichsgrün, *sn.* Godzimierz *m.*

Frie'drichshütte, *sn.* Strzybnica *f.*

Frie'dselig, *adi.* niezmiernie pokój, spokojność lubiący.

Frie'ren, fror, habe gefroren, 1) *va.* i *vimprs.* es friert mich, mich friert zimno mi; es fror ihn an den Fingern w palce zimno mu było; es hat die Nacht stark gefroren tej nocy tęgi był mróz; II. *vn.* (h.) ich friere zimno mi, ziębnę, marznę; meine Hände — mich, mir — die Hände zimno mi w ręce, ręce mi marzną; mi zziębły; III. es friert, *vimprs.* (j.) marznie, mróz bierze; IV. sich — *vr.* ich habe mir die Finger gefroren odmroziłem sobie palce; sich zu Tode — zamarznąć.

Fries, *sm.* -ses, *pl.* -se, 1) kuczbaj *m.*, kuczbaja *f.*, kosmata wełniana materya; 2) fryz *m.*, otoczyna *f.*

Frie'se, *sf. pl.* -n, ob. **Fries** 2.

Frie'sel, *sn.* i *sm.* -s, *pl.* -s; rote — żarnice *pl.*; weiße — pokrzywka *f.*, prosówka *f.*

Frie'selausschlag, *sm.* -(e)s, ob. Friesel.

Frie'sland, *sn.* Fryzya *f.*; Ost-, West- Fryzya wschodnia, zachodnia; Friese, Friesländer *sm.* Fryzyjczyk; Friesin, Friesländerin *sf.* Fryzyjka; friesisch *adi.* fryzyjski, *adv.* po fryzyjsku.

Frikasse'e, *sn.* -s, *pl.* -s, potrawka *f.* z różnego mięsa.

Friktio'n, *sf. pl.* -en, nacieranie *n.*, natarcie *n.*

Frisch, *adi.* świeży, *adv.* (-żo); ein -es Faß anstechen napocząć świeżą beczkę; -e Wäsche czysta bielizna; -er Wind chłodny wiatr; auf -er Tat ertappen złapać, przydybać na gorącym uczynku; 2) żywy, rzeźki, dziarski, żwawy, hoży; — zu! — auf! nur —! dalej żywo! — darauf, — daran! dalej, żywo się do tego bierzmy! dalej, póki cieple, póki czas! — weg bez wahania, bez namysłu.

Fri'schbacken, *adi.* -es, Brot świeży, świeżo upieczony chleb.

Fri'sche, *sf.* świeżość *f.*, czerstwość *f*; in die (Sommer)- — gehen jechać na letnisko.

Fri'scheisen, *sn.* -s, żelazo fryszowane, oczyszczone.

Fri'schen, I. *va.* i sich — *vr.* odświeżać, orzeźwić; orzeźwić się; das Eisen frischen żelazo fryszować, przetapiać, czyścić w piecach, fryszerkach;

die Hunde — psom dać na przeczyszczenie; II. *vn.* (h.) es friſcht, świeżo jest; die Sau hat gefriſcht świnia oprosiła się.

Fri'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, fryszer *m.*, fryszerz *m.*, fryszownik *m.*

Fri'ſchling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, warchlak *m.*, prosię *n.* dzikiej świni, młody dzik.

Fri'ſchofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, fryszerka *f.*, piec fryszerski.

Friſeu'r, (wym.: frizör) *sm.* -s, *pl.* -e, fryzyer *m.*

Friſie'ren, *va.* fryzować, czesać, trefić.

Friſie'rmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, pudermantel *m.*

Friſie'rſalon, *sm.* -s, *pl.* -s, salon fryzyerski.

Friſt, *sf. pl.* -en, 1) czas *m.*, czasokres *m.*, termin *m.*; zu dieſer — w tym czasie, w tej chwili; in keiner — nigdy; zu jeder, aller — w każdym czasie, w (o) każdej porze; in Jahresfriſt w przeciągu roku od dziś za rok; 2) pewien przeciąg czasu; zahlbar in ſechs -en płatny w sześciu ratach; — geben, beſtimmen, ſetzen wyznaczyć termin; um Verlängerung der — bitten prosić o przedłużenie terminu, o odwłokę.

Fri'ſtbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list zelażny, (zabezpieczający dłużnika aż do pewnego czasu), moratoryum *n.*

Fri'ſten, I. *va.* dozwolić odwłoki; j—m das Leben — przedłużyć komu życie; ſein Leben — utrzymać się przy życiu; ſein Leben mühſam — wlec życie, biedę kłepać; II. ſich — *vr.* wyratować się.

Fri'ſterſtreckung, *sf. pl.* -en, przedłużenie *n.* terminu.

Fri'ſtgeſuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, żądanie *n.* przedłużenia terminu, prośba *f.* o delacyę.

Fri'ſtung, *sf. pl.* -en, 1) odwleczenie *n.*, przedłużenie *n.*; 2) — des Lebens utrzymanie *n.* (życia).

Fri'ſtverlängerung, *sf.* przedłużenie *n.* terminu, okresu.

Friſu'r, *sf. pl.* -en, fryzura *f.*

Fri'tfliege, *sf. pl.* -n, płoniarka *f.* (mucha).

Fri'tte, *sf. pl.* -n, fryta *f.*, zacier *m.* na szkło, na flus szklany.

Frivo'l, *adi.* i *adv.* lekkomyślny, (-nie), zuchwały, (-wale); płochy, (-cho).

Frivolität', *sf.* lekkomyślność *f.*, płochość *f.*, zuchwałość *f.*; -en, *pl.* bagatele *pl.*, bzdury *pl.*; fatałaszki *pl.*; rodzaj koronki ręcznej.

Frö'dan, *sn.* Sławkowo *n.*

Froh, *adi.* 1) kontent, zadowolony; über etw. — ſein być czym uradowanym; einer Sache — ſein, werden ukontentowania doznawać z czego; der Geizige wird ſeines Lebens nimmer — skąpiec nigdy nie ma uciechy ze swego życia; 2) wesoły; wesołość sprawujący; — und munter, — und guter Dinge wesoły i swobodny, rozradowany, w złotym humorze; -e Nachricht radosna wieść; -e Botſchaft pomyślne poselstwo.

Frohenau', *sn.* Wronowy *pl.*

Frö'hlich, *adi.* wesoły, radosny; — und wohlgemut wesoły i radosny.

Frö'hlichkeit, *sf.* wesołość *f.*, wesoły humor.

Frohlo'cken, *vn.* radować się, cieszyć się, tryumfować, wykrzykiwać z radości.

Frohnlei'ten, *sn.* Ketina *f.*

Froh'ſinn, *sm.* -s, umysł wesoły, swobodny; wesołość *f.*, dobry humor.

Froh'ſinnig, *adi.* wesołego umysłu, swobodnej myśli, dobrego humoru.

Fromm, *adi.* 1) pobożny; 2) skromny, układny, cichy, potulny; 3) spokojny, nie szkodzący nikomu, niewinny; — wie ein Lamm niewinny jak baranek; er iſt ein frommes Schaf Bogu duszę winien.

Fro'mme(r), *sm.* -en, *pl.* -en, pobożny *m.*

Frömmelei', *sf.* świętoszkostwo *n.*, obłudna pobożność.

Frö'mmeln, *vn.* (h.) udawać nabożnego, świętego.

Fro'mmen, *vn.* (h.) służyć; j—m — być komu pożytecznym; zu etw. — przydać, zdać się na co; zu Nutz und — na pożytek.

Frö'mmigkeit, *sf.* pobożność *f.*, dewocya *f.*

Frö'mmler, *sm.* -s, *pl.* —, świętoszek *m.*, nabożniś *m.*

Fro'msdorf, *sn.* Wronin *m.*

Fro'nacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, rola, za którą się odrabia pańszczyznę.

Fro'naltar, *sm.* -s, *pl.* -altäre, wielki ołtarz.

Fro'narbeit, *sf. pl.* -en, robota pańszczyźniana.

Fro'nbar, *adi.* obowiązany do pańszczyzny.

Fro'nbauer, *sm.* -s i -n, *pl.* -n, chłop do pańszczyzny obowiązany, pańszczyznę odrabiający.

Fro'ndienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, pańszczyzna *f.*

Frondie'ren, *vn.* (h.) być niezadowolonym, przeciwić się.

Fro'ne, *sf.* pańszczyzna *f.*; er arbeitet wie zur — robi jak za pańszczyznę.

Frö'nen, *vn.* (h.) pańszczyznę robić, odrabiać; dem Bauche, den Lüſten — brzuchowi, chuciom służyć, dogadzać.

Fro'nfaſten, *sf. pl.* suche dnie.

Fro'nfeſte, *sf. pl.* -n, więzienie *n.*, kryminał *m.*

Fro'nfrei, *adi.* wolny od pańszczyzny.

Fro'nfuhren, *spl.* podwoda *f.*, fura szarwarkowa.

Fro'ngeld, *sn.* -es, *pl.* -er, opłata *f.* pańszczyzny.

Fro'ngut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, wieś *f.* z pańszczyzną.

Fro'nherr, *sm.* -n, *pl.* -en, pan, u którego pańszczyznę odrabiają.

Fro'nleichnam, *sm.* -s, ciało Chrystusowe; Boże Ciało.

Fronlei'chnamsfeſt, *sn.* i **F—tag**, *sm.* -(e)s, święto *n.*, dzień *m.* Bożego Ciała.

Fronlei'chnamsprozeſſion, procesya *f.* Bożego Ciała.

Fro'npflichtig, *adi.* obowiązany do pańszczyzny.

Front, i **F—e**, *sf. pl.* -ten, front *m.* (kolumny wojska, budowli), czoło *n.*; fasada *f.*, przód *m.*, przednia strona; in der — ſtehen stać na przodzie.

Fro'ntlinie, *sf. pl.* -n, linia czołowa, frontowa.

Fro'nvogt, *sm.* -es, *pl.* -e, podstarości *m.*, karbowy *m.*

Fro'nweiſe, *adv.* jakby za pańskie, za pańszczyznę.

Froſch, *sm.* -es, *pl.* Fröſche, 1) żaba *f.*, ropucha *f.*; żabka *f.*; 2) żaba *f.*, nabrzmienie *n.* pod językiem.

Fro'ſchader, *sf. pl.* -n, żabie żyłki podjęzykowe.

Fro'ſchbiß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, żabiściek *m.* (rośl.).

Frö'ſchchen, Frö'ſchlein, *sn.* -s, *pl.* —, żabka *f.*

Fro'ſcheppich, *sm.* marek *m.*, potocznik wązkoliściowy.

Fro'ſchkeule, *sf. pl.* -n, udko żabie.

Fro'ſchkraut, *sn.* -s, żabieniec *m.*, babka wodna (ziele).

Fro'ſchlaich, *sm.* -s, żabi (s)krzek, żabi płód.

Fro'ſchlöffel, *sm.* -s, żabi(e)niec *m.* (ziele).

Fro'ſchpfeffer, *sm.* -s, jaskier jadowity (rośl.).

Fro'ſchſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żabieniec *m.*, żabinek *m.*

Fro'ſchwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, żaba *f.* z ogonkiem.

Froſt, *sm.* -es, *pl.* Fröſte, 1) mróz *m.*, zimno *n.*; die Kräuter ſind vom -e beſchädigt zioła mrozem są powarzone; ich zittere vor — trzęsę się ze zimna; — ertragen können być wytrzymałem na zimno; 2) zima *f.*; 3) dreszcz *m.*, ziębienie *n.*; — durchläuft mir die Glieder zimno mnie przechodzi, dreszcz mnie przejmuje; 5) odmrożenie *n.* (jakiego członka).

Fro'ſtbeule, *sf. pl.* -n, odmrożenie *n.*, odmróz *m.*, odziębłina *f.*, guz od mrozu powstały.

Frö'ſteln, I. *va.* przenikać zimnem; II. es fröſtelt, *vimprs.* marznie trochę; mich fröſtelt (es) trochę mnie zimno przejmuje, mam dreszcze; III. *vn.* ich fröſtle = mich fröſtelt.

Fro'ſtfieber, *sn.* -s, zimnica *f.*, mroźnica *f.*, febra trzęsąca.

Fro'ſtig, *adi.* 1) zimny; -er Empfang przyjęcie zimne, obojętne, niechętne; 2) ein -er Menſch zimoląg *m.*, piecuch *m.*, zmarzlak *m.*, zmarzluch *m.*

Frö'ſtling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zmarzluch *m.*

Fro'ſtſalbe, *sf.* maść *f.* na odmrożenie.

Fro'ſtſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, szkoda *f.* przez wymrożenie.

Fro'ſtſpanner, *sm.* -s, *pl.* —, piędzik przedzimiak *m.* (motyl).

Fro'ſtwetter, *sn.* -s, mroźny czas.

Frotteu'r, (wym.: frotör), *sm.* -s, *pl.* -e, froter *m.*

Frottie'ren, *va.* szczotkami trzeć, wycierać, nacierać, froterować (posadzkę).

Frottie'rhandtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, ręcznik *m.* do nacierania.

Fro'tzeln, *va.* j—n — żartować, szydzić z kogo.

Frucht, *sf. pl.* Früchte, 1) owoc *m.*, płód *m.*; Früchte des Feldes owoce ziemne; Früchte tragen owoce rodzić, wydawać; die Früchte ſtehen ſchön owoce stoją, znaczą ładnie; unzeitige — niewczesny owoc, płód; 2) korzyść *f.*, płon *m.*, dochód *m.*; die Früchte der Arbeit, des Fleißes korzyści, zyski, owoce, płony pracy, pilności.

Fru'chtacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, rola zbożowa.

Fru'chtabtreibung, *sf. pl.* spędzenie *n.* płodu.

Fru'chtanſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zawiązek *m.* owocu, owocowanie *n.*

Fru'chtaſt, *sm.* -es, *pl.* -äſte, gałąź *f.* z owocem.

Fru'chtauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oczko *n.*, pączek *m.*, zawiązek *m.* owocu.

Fru'chtbalg, *sm.* -(e)s, -bälge, torebka nasienna.

Fru'chtbar, *adi.* płodny, żyzny, urodzajny; — machen użyźniać.

Fru'chtbarkeit, *sf.* płodność, *f.*, żyzność *f.*, urodzajność *f.*

Fru'chtblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, owoco-listek *m.*

Fru'chtbörſe, *sf. pl.* -n, giełda zbożowa.

Fru'chtbringend, *adi.* owocorodny; przynoszący korzyść, zysk; zyskowny.

Früchtchen, Früchtlein, i **Früchtel**, *sn.* -s, *pl.* —, -teln, mały owoc, owocek *m.*; ein ſauberes — dobre ziółko, to młodzieniaszek jak rzadko, nicpoń.

Fru'chten, *vn.* (h.) skutkować; przydać się na co; przynieść pożytek, korzyść.

Fru'chtgehäuſe, *sn.* -s, *pl.* —, okrywa, torebka nasienna.

Fru'chthandel, Früchtehandel, *sm.* -s, handel *m.* owocami; handeł zbożem.

Fru'chthülſe, *sf. pl.* -n, plewka *f.*, łuska *f.*

Fru'chtkeim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, załążek *m.*, zaród *m.*, zarodek *m.* owoców.

Fru'chtkern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pestka *f.*

Fru'chtknoſpe, *sf. pl.* -n, pączek owocowy.

Fru'chtkörper, *sm.* -s, *pl.* —, owocnik *m.*

Fru'chtleſe, *sf.* zbiór *m.*, zbieranie *n.* owoców.

Fru'chtlos, *adi.* i *adv.* bez owoców; 2) bezowocny, bezskuteczny, płonny, daremny, próżny.

Fru'chtloſigkeit, *sf.* bezowocność *f.*, płonność *f.*, niepłodność *f.*, daremność *f.*

Fru'chtmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targ *m.* na zboże, zbożowy.

Fru'chtnießer, *sm.* -s, *pl.* —, użytkowca *m.*, użytkowiec *m.*

Fru'chtnießung, *sf. pl.* -en, użytkowanie *n.*

Fru'chtreich, *adi.* obfity w owoce.

Fru'chtſchale, *sf. pl.* -n, 1) półmisek *m.* do podania owoców; 2) łupa *f.* z owoców.

Fru'chttragend, *adi.* owoconośny, brzemienny.

Fru'chtwechſelwirtſchaft, *sf. pl.* -en, gospodarstwo płodozmienne, przemienne.

Fru'chtzins, *sm.* -ſes, czynsz *m.*, danina *f.* w zbożu.

Fruga'l, *adi.* i *adv.* skromny, (-nie).

Frugalitä't, *sf.* skromność *f.*

Früh(e), 1) *adi.* wczesny; — morgens wcześnie rano, z rana; am -en Morgen zaraz z rana; von -er Jugend an od

wczesnej, pierwszej młodości; einige Jahre -er kilka lat wstecz; die Uhr geht zu — zegarek wcześnie, za prędko idzie, śpieszy się; ein -er Tod przedwczesna, zawczesna śmierć; 2) *adv.* rano; von — bis in die Nacht od rana aż do nocy; — ins Bett und — heraus, frommt dem Leib, dem Geiſt, dem Haus kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje; von -eſter Jugend an od najwcześniejszej, pierwszej młodości; 3) -er, *comp.* dawniejszy, dawniej; — war es anders dawniej inaczej bywało; -eſtens jak najranniej, najwcześniej.

Frü'hbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, inspekt *m.* (na którym się wcześniej jarzyny rodzą).

Frü'he, *sf.* ranna pora; in der — z rana, rano; in aller — zaraz z rana, raniuteńko, jak najranniej.

Frü'her, Frü'heſtens, ob. Früh 3).

Frü'hgebet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, modlitwa poranna.

Frü'hgeburt, *sf. pl.* -en, 1) poród przedwczesny; 2) wcześniak *m.*

Frü'hgotik, *sf.* wczesny gotyk.

Frü'hjahr, *sn.* -s, *pl.* -e, wiosna *f.*

Frü'hklug, *adi.* zawcześnie zmądrzały.

Frü'hling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wiosna *f.*; 2) wcześniak *m.*, zwierzę wcześnie urodzone, dziecko przed czasem powite.

Frü'hlingsblume, *sf. pl.* -n, kwiat wiosenny.

Frü'hlingsfeier, *sf.* obchód *m.* wiosny, uroczystość wiosenna, majówka *f.*

Frü'hlingsmorgen, *sm.* -s, *pl.* —, poranek wiosenny.

Frü'hlingsſaat, *sf. pl.* -en, siew wiosenny.

Frü'hlingswetter, *sn.* -s, pogoda, pora wiosenna.

Frü'hmeſſe, F—mette, *sf. pl.* -n, prymarya *f.*, pierwsza msza ranna.

Frü'hmorgens, *adv.* rano, raniutko.

Frü'hobſt, *sn.* -(e)s, owoc wczesny.

Frü'hreif, *adi.* wcześnie dojrzały.

Frü'hſaat, *sf. pl.* -en, wczesny (za)siew *m.*

Frü'hſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, śniadanie *n.*

Frü'hſtücken, I. *vn.* (h.) śniadać, jeść śniadanie; II. *va.* jeść, pić co na śniadanie.

Frü'hſtückszeit, *sf.* pora śniadaniowa.

Frü'hzeitig, *adi.* wczesny, zawczesny.

Fruktifikatio'n, *sf. pl.* -en, fruktyfikacya *f.*

Fruktifizie'ren, *va.* wyzyskać.

Fuchs, *sm.* -ſes, *pl.* Füchſe, 1) lis *m.*; der — läfft lis skomli. szczeka; der — trabt lis dyn duje, biega; ſchlauer — to lis, stary lis, szczwany lis, chytry, przebiegły człowiek; den — ſtreichen podstępnemu człowiekowi pochlebiać; 2) lis (ptak); 3) koń lisowaty, kasztan *m.*; 4) człowiek rudy, ryżowaty; 5) lisy *pl.*, futro lisie; 6) rusałka *f.*, pokrzywnik *m.* (motyl); 7) nowicyusz *m.*, fryc *m.*, uczeń *m.*, student *m.* w pierwszem półroczu akademickiem; 8) świnia *f.* (w grzebilar(d)owej).

Fu'chsbalg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, lisia skóra.

Fu'chsbau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lisia nora, jama *f.*

Fu'chsberg, *sn.* Lesagóra *f.*

Fü'chschen, *sn.* -s, *pl.* —, lisek *m.*, lisiątko *n.*

Fu'chseiſen, *sn.* -s, *pl.* —, lapka na lisy.

Fu'chſen, *va.* i *vn.* (h.) j—n — droczyć, drażnić kogo; oszukiwać.

Fu'chſen, *adi.* lisi.

Fu'chsfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lisia skóra

Fu'chsgrube, *sf. pl.* -n, 1) nora lisia; 2) dołek *m.* na złapanie lisa.

Fu'chshaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lisia sierć; rude włosy.

Fu'chſia, *sf. pl.* -ſien, fuksya *f.*

Fu'chsjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na lisy.

Fu'chſicht, i **fuchſig**, *adi.* lisi, lisowaty.

Fuchſi'n, *sn.* -s, barwa anilinowa.

Fü'chſin, *sf. pl.* -nen, liszka *f.*, lisica *f.*

Fu'chskopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) lisia głowa; 2) szafraniec *m.*, żółtowłos *m.*; 3) głowa przebiegła.

Fu'chsloch, *sn.* -s, *pl.* -löcher, nora lisia.

Fu'chspelz, *sm.* -es, *pl.* -e, lisy *pl.*, lisie futro, lisiura *f.*; den — anziehen w lisią skórę się oblec, podstępu się chwycić.

Fu'chsrot, *adi.* czerwony jak lis.

Fu'chsſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, 1) lisi ogon, lisiak *m.*; 2) wyczynice *m.* (rośl.); 3) piła ręczna.

Fu'chsſchwänzen, *vn.* (h.) pochlebiać, lizać się, łasić się, nadskakiwać.

Fu'chsſchwänzer, *sm.* -s, *pl.* —, lizun *m.*, pochlebca *m.*

Fuchsſchwänzerei', *sf. pl.* -en, podłe pochlebstwo.

Fu'chtel, *sf. pl.* -n, plaz *m.* palasza, szpady; bicz *m.*; rózga *f.*; j—m die — geben, j—n mit der — hauen płazować kogo, bić płazem; j—n unter die — nehmen wziąć kogo w karby; j—n unter der — halten w ryzie kogo trzymać.

Fu'chteln, I. *va.* wyharatać, wygrzmocić; II. *vn.* (h.) mit den Händen, mit dem Säbel hin und her — wywijać, machać rękami, szablą.

Fu'chtig, *adi.* rozgniewany, wściekły.

Fu'der, *sn.* -s, *pl.* —, fura *f.*; *adv.* f—weiſe verkaufen sprzedawać na fury.

Fug, *sm.* -(e)s, słuszność *f.*, racya *f.*, upoważnienie *n.*; — zu etw. haben mieć do czego prawo, upoważnienie; mit — und Recht zupełnie prawnie; mit gutem — etw. tun robić co na mocy słuszności i prawa.

Fu'ge, *sf. pl.* -n, 1) fuga *f.*, szpara *f.*, szczelnia *f.*; spój *m.*, zwora *f.*; — im Holze wpust *m.*: — im Mauerwerk sponia *f.*; aus den -n gehen, weichen chwiać się, rozluźniać się; 2) fuga *f.*, (muz.); 3) ucieczka *f.*

Fu'gen, *va.* spajać.

Fü'gen, I. *va.* 1) łączyć, spajać; 2) zrządzić, sprawić; Gott hat es so gefügt taka była wola boska; 3) etw. hinzu — przydać co; II. sich — *vr.* sich in etw. — zastosować się do czego; III. es fügt sich, *vimprs.* wydarza się; es hat sich so gefügt tak wypadło; es fügte sich gerade, daß ... zdarzyło się właśnie, że ...; die Dinge haben sich so eigentümlich gefügt okoliczności w tak szczególny sposób się złożyły.

Fü'glich, *adi.* i *adv.* 1) stosowny (-nie), do okoliczności; (łatwo, snadnie); das kann ich — entbehren bez tego się łatwo obejdę; 2) słuszny, sprawiedliwy.

Fü'gsam, *adi.* powolny, ulegający, posłuszny, podatny, potulny.

Fü'gsamkeit, *sf.* powolność *f.*, potulność *f.*, ulęganie *n.*, podatność *f.*

Fü'gung, *sf. pl.* -en, 1) spajanie *n.*; — der Worte składanie, szykowanie wyrazów; 2) — in den Willen Gottes poddanie się woli bożej; 3) des Schicksals — zrządzenie losu.

Fü'hlbar, *adi.* 1) dotkliwy; dotykalny; j—m etw. — machen dać komu co uczuć;— bestrafen ukarać dotkliwie; 2) -es Herz czule serce.

Fü'hlbarkeit, *sf.* dotykalność *f.*, dotkliwość *f.*

Fü'hlen, I. *va.* 1) etw — czuć co; wir — diesen Verlust schmerzlich odczuwamy boleśnie tę stratę; sein Ende herannahen — przeczuwać śmierć; 2) dotykaniem śledzić czego, macać; j—m den Puls — macać kogo za puls; II. sich — *vr.* czuć się; sich — czuć się w czem, do czego, znać się godnym, zdatnym; er fühlte sich getroffen czul się dotkniętym; III. *vn.* czuć, mieć władzę czucia; macać; j—m an den Puls — macać kogo za puls; j—m auf den Zahn fühlen badać, egzaminować kogo.

Fü'hler, *sm.*, **Fühlfaden**, *sm.*, **Fühlhorn**, *sn.* **Fühlspitze**, *sf.* rożek nitkowy, macka *f.* u owadów, głaszczka *f.*, macadełko *n.*

Fü'hllosigkeit, *sf.* nieczułość *f.*, brak *m.* czucia.

Fü'hlung, *sf.* 1) czucie *n.*; macanie *n.*; 2) mit j—m — haben, (nehmen) być w porozumieniu z kim.

Fu'hr(e), *sf. pl.* -n, 1) jazda *f.*, jechanie *n.*, wożenie *n.*; 2) fura *f.*, podwoda *f.*, wóz *m.*

Fu'hrbodenbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, dennica *f.*, poddenek *m.*

Fü'hren, *va.* prowadzić, wodzić, wieść; glücklich in den Hafen — zawieść szczęśliwie do portu; j—n auf den rechten Weg — naprowadzić kogo na dobrą drogę; ein Pferd aus dem Stalle — wyprowadzić konia ze stajni; j—n hinters Licht —, j—n irre — uwieść, oszukać, zmistyfikować kogo; sich etw. zu Gemüte — wziąć sobie co do serca; es würde mich zu weit —, wenn ... za dalekobym zaszedł, gdybym ..; aus Galizien wird viel Getreide geführt z Galicyi wywozi się wiele zboża; ich werde dich hinunter— sprowadzę cię na dół; eine Mauer um die Stadt — poprowadzić, wystawić mur naokolo miasta; einen Krieg, Prozeß — prowadzić wojnę, proces, procesować się; ein Gespräch — prowadzić, wieść rozmowę, rozmawiać; das große Wort im Hause — być panem w domu; Geld bei sich i mit sich — nosić, mieć pieniądze przy sobie; die Donau führt viel Sand (mit sich) Dunaj niesie z sobą wiele piasku; einen Namen, Titel — nosić imię tytuł, nazywać, tytułować się; ein Kreuz im Schilde — mieć krzyż w herbie; er weiß die Feder sehr gut zu — umie bardzo dobrze pisać, ma bardzo dobry styl; den Pinsel gut zu — wissen umieć pędzlem zręcznie kierować, być zręcznym malarzem; das Wort — przemawiać, mówić w czyjem imieniu; für j—n das Wort — mówić za kim, na czyją korzyść, obronę; Klage über etw. — żalić się, skarżyć się na co, skargę wnosić; eine glückliche Ehe — szczęśliwie żyć z żoną, z mężem; eine Ware — mieć towar na składzie; diesen Artikel — wir nicht tego towaru nie sprzedajemy, sprowadzamy; die Bienen — einen Stachel pszczoły mają żądło; etw. im Schilde, im Sinne — knować co, mieć jakieś tajemne plany; führe uns nicht in Versuchung nie wiedź nas na pokuszenie.

Fü'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, prowadziciel *m.*, przewodnik *m.*, wódz *m.*; wodzidło *n.*; sternik *m.*; (-rin, *sf. pl.* -innen, przewodniczka *f.*).

Fü'hrerschaft, *sf.* przewodnictwo *n.*, rząd *m.*, zarząd *m.*, hegemonia *f.*

Fu'hrlohn, *sm.* -s, *pl.* -löhne, zapłata *f.* za odwiezienie, przywiezienie, zawiezienie, zapłata od wozu, fury, koni.

Fu'hrmann, *sm.* -s, *pl.* -leute, furman *m.*, woźnica *m.*, stangret *m.*

Fü'hrung, *sf. pl.* -en, 1) prowadzenie *n.*; 2) prowadzenie się, zachowanie się; 3) die — der Vorsehung zrządzenie, wola opatrzności, dopuszczenie boskie; 4) prowadnica *f.*, kierownica *f.*, wodzidło *n.* (u maszyn).

Fu'hrwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, fura *f.*, wóz *m.*, pojazd drogowy.

Fu'hrwesen, *sn.* -s, 1) furmanka *f.*, furmaństwo *n.*, woźba *f.*; 2) furgony *pl.*

Fu'lda, *sn.* Weltawa *f.*

Fü'lle, *sf.* 1) obfitość *f.*; etw. in — haben mieć czego podostatkiem; er hat Geld in Hülle und — ma pieniędzy podostatkiem, po uszy; die — der Gedanken obfitość, bogactwo, zasób myśli; 2) pełnia *f.*, pełność *f.*; aus der — des Herzens z głębi serca; 3) nadziewka *f.*

Fü'llen, *sn.* -s, *pl.* —, źrebię *n.*

Fü'llen, I. *va.* i sich — *vr.* 1) napełniać (się); eine Flasche mit Wein — napełniać butelkę winem, nałać do butelki wino; Wein in eine Flasche — nalać wina do butelki; Wein auf Flaschen — wino ściągać

na butelki; 2) nadziewać; 3) der Wind füllt die Segel wiatr nadyma, wzdyma żagle; II. **gefüllt** *pp.* i *adi.* napełniony, pełny, nadziany; III. *vn.* (h.) ożrebić się.

Fü'llfeder, *sf. pl.* -n, pióro samopiszące.

Fü'llhorn, *sn.* -s, róg *m.* obfitości.

Fü'llofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec od góry opalany.

Fü'llſel, *sn.* -s, *pl.* —, nadziewka *f.*

Fü'llſtein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kamień *m.* do zatykania dziur w murze.

Fü'llung, *sf. pl.* -en, 1) napełnianie *n.*; 2) nadziewka *f.*; 3) wnęka *f.*, otoczyna *f.*

Fulmina'nt, *adi.* piorunujący.

Funktio'n, *sf. pl.* -en, funkcya *f.*, działanie *n.*; urząd *m.*, sprawowanie *n.* urzędu.

Fund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) znalezienie *n.*; das iſt für mich ein — to dla mnie jak znalezione; 2) znalazek *m.*; 3) wynalazek *m.*, odkrycie *n.*

Fundame'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, fundament *m.*; racya *f.*, moc *f.*, zasada *f.*, podstawa *f.*, podwaliny *pl.*

Fundamenta'l, *adi.* podstawowy, fundamentalny.

Fundamentie'ren, *va.* kłaść fundamenta.

Fundatio'n, *sf. pl.* -en, fundacya *f.*; zaklad *m.*

Fu'ndgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, znaleźne *n.*

Fu'ndgrube, *sf. pl.* -n, 1) kopalnia *f.*, (w której znaleziono szukaną rudę); 2) przen.) źródło niewyczerpane; eine — des Wiſſens skarb wiedzy.

Fundie'ren, *va.* (u)fundować, założyć; czynić zapis; płacić za kogo, fundować.

Fu'ndort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) znalezisko *n.*; 2) siedziba *f.*, źródło *n.*

Fu'ndrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo znaleźne, znalazcy do rzeczy znalezionej.

Fünf, *num.* pięć; pięciu, pięcioro; je — po pięciu; es iſt — (Uhr) jest piąta (godzina); es geht auf — dochodzi piąta (godzina); er kann nicht — zählen nie umie trzech zliczyć, nic nie zna, nie umie; — (eine) gerade (Zahl) ſein laſſen wcale nie zważać na co, obojętnym być.

Fü'nfaktig, *adi.* pięcioaktowy.

Fü'nfarmig, *adi.* pięcioramienny, pięć odnóg mający.

Fü'nfblätterig, *adi.* pięciolistny.

Fü'nfe, *sf.* i -r, *sm.* -s, *pl.* —, piątka *f.*, liczba pięć.

Fü'nfeck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pięciokąt *m.*

Fü'nfer, *sm.* -s, *pl.* —, piątak *m.*, piątaczek *m.*

Fü'nferlei, *adi.* pięcioraki.

Fü'nffach, *adi.* pięciokrotny, pięćkrotny, w pięcioro.

Fü'nffingerig, *adi.* pięciopalczasty.

Fü'nffingerkraut, *sn.* -(e)s, pięciornik *m.*, pięćlistnik *m.*, pięćpierstnik *m.*

Fü'nfflach, *sn.* i -fläcker, *sm.* -s, *pl.* fünfflache, pięciościan *m.*

Fü'nffüßig, *adi.* pięcionożny.

Fü'nfhundert, *num.* pięćset.

Fü'nfjährig, *adi.* pięcioletni.

Fü'nfjährlich, *adi.* co pięć lat przypadający, *adv.* co pięć lat.

Fü'nfkirchen, *sn.* Pięć Cerkwi *pl.*

Fü'nfmal, *adv.* pięć razy.

Fü'nfmalig, *adi.* pięciorazowy.

Fü'nfpfünder, *sm.* -s, *pl.* —, działo pięciofuntowe.

Fü'nf-Seen, *spl.* Pięć Stawów (jeziora).

Fü'nfprozentig, *adi.* pięcioprocentowy.

Fü'nfreihig, *adi.* pięciorzędowy.

Fü'nfſilbig, *adi.* pięciozgłoskowy.

Fü'nfſtündig, *adi.* pięciogodzinny.

Fü'nftägig, *adi.* pięciodniowy.

Fünfte, der, die, das, *num. ord.* piąty.

Fü'nftel, *sn.* -s, *pl.* —, piąta część; vier — cztery piąte.

Fü'nftens, *adi.* po piąte.

Fü'nfteilig, *adi.* z pięciu części złożony.

Fü'nfwinkelig, *adi.* pięciokątny.

Fü'nfzehn, *num.* piętnaście; -hundert tysiąc pięćset.

Fü'nfzehnte, *adi.* piętnasty.

Fü'nfzehntel, *sn.* -s, *pl.*; — piętnasta część.

Fü'nfzig, *num.* pięćdziesiąt, pięćdziesięciu, pięćdziesięcioro; er iſt in den F—ern ma kolo pięćdziesięciu lat; F—er, *sm.* 1) pięćdziesiątka *f.*; 2) pięćdziesiątletni; 3) wino lat 50 mające, albo z pięćdziesiątego roku.

Fü'nfzigſte, *adi.* pięćdziesiąty.

Fu'ngieren, *va.* spraw wać urząd, fungować.

Fu'nke, *sm.* -n, *pl.* -n, i F—n, *sm.* -s, *pl.* —, iskra *f.*, skra *f.*; -n fangen zatlić się od iskry; -n geben, ſprühen iskry dawać, sypać; der letzte — Hoffnung iſt erloſchen, zniknął ostatni promyk nadziei; er hat keinen -n, kein Fünkchen Verſtand niema ani śladu, ani za grosz rozumu.

Fu'nkeln, I. *va.* ihr Blick funkelt Freude jej oko błyszczy radością; II. (h.) *vn.* iskrzyć się, błyszczeć; III. **funkelnd**, *ppr.* i *adi.* iskrzący się, lśniący.

Fu'nkel(nagel)neu, *adi.* nowiuteńki, dopiero co z igly.

Fu'nkenfänger, *sm.* -s, *pl.* —, odiskiernik *m.*, iskrochłon *m.*, iskrochron *m.*

Fu'nkenſprühend, *adi.* iskry sypiący, iskrzący się.

Fu'nkentelegraphie, *sf.* telegraf *m.* bez druta, Markoniego.

Fu'nktion, *sf. pl.* -en, działalność *f.*, czynność *f.*, sprawowanie *n.* czego, funkcya *f.*

Funktionä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, urzędnik *m.*, funkcyonaryusz *m.*

Funktionie'ren, *vn.* (h.) pełnić urząd, sprawować obowiązki; być czynnym, działać, funkcyonować.

Funktio'nszulage, *sf. pl.* -en, dodatek służbowy.

Fu'nze(l), *ſf. pl.* -n, kopcąca świeca.

Für, I. *praep.* 1) za, zamiast; er arbeitet — ſeinen Vater pracuje za ojca; ich werde — dich ſprechen będę za tobą mówić, na twoją korzyść przemawiał; ich halte ihn — reich mam go za bogatego; sądzę, że jest bogaty; ſich — einen Grafen ausgeben udawać (się za) hrabiego; 2) dla; do; ich habe es — den Vater gekauft kupiłem to dla ojca; aus Liebe — ſeine Eltern z miłości ku rodzicom; 3) na; — heute, morgen, jetzt na dzisiaj, na jutro, na teraz; — beſtändig, immer na zawsze; 4) na = przeciw; ein Mittel — den Kopfſchmerz środek na ból głowy; 5) — jene Zeiten war das ſehr teuer jak na owe czasy to bardzo było drogo; ich — meinen Teil ja z mojej strony; co się mnie tyczy; ich — meine Perſon glaube co się mojej osoby dotyczy, to sądzę; — ſich reden mówić dla siebie, do siebie, ze sobą; 6) ich eſſe Reis — mein Leben gern lubię ryż niezmiernie, nad życie; das iſt eine Sache — ſich to rzecz całkiem osobna, inna; -s erſte, zweite naprzód, po pierwsze, powtóre; Tag — Tag dzień w dzień; Jahr — Jahr rok w rok; Schritt — Schritt krok za krokiem; Haus — Haus od domu do domu; Mann — Mann jeden po drugim; Stück — Stück kawałek po kawałku; an und — ſich betrachtet samo przez się, odrębnie uważane, bezwzględnie; 7) was — ein Mann iſt das? was iſt das — ein Mann? co to za człowiek? was er immer (albo auch) — Abſichten haben mag jakiekolwiekby miał zamiary; II. *adv.* — und — ciągle, bezustannie; III. *sn. indecl.* das Für und Wider okoliczności (przemawiające) za i przeciw.

Fürba'ß, *adv.* dalej.

Fü'rbitte, *ſf. pl.* -n, wstawienie *n.* się za kim, proszenie *n.*, prośba *f.* za kim, bei j—m — für j—m einlegen tun wstawić się u kogo za kim, prośbę zanieść, wnieść za kim.

Fü'rbitter, *sm.* -s, *pl.* —, orędownik *m.*; (-in *ſf. pl.* -innen, -czka *f.*),

Fu'rche, *ſf. pl.* -n, bróżda *f.*; er hat ſchon -n auf der Stirn ma już czoło poorane, ma już zmarszczki na czole.

Fu'rchen, *va.* bróżdować, brózdzić; das Schiff furcht das Meer okręt porze, przerzyna morze; ſeine Stirn iſt von Kummer gefurcht troski poorały, poradliły mu czoło.

Furcht, *ſf.* bojaźń *f.*, strach *n.*, przerażenie *n.*; die — vor der Strafe, dem Tode obawa kary, śmierci; die — Gottes bojaźń Boża, Pańska; j—n in — ſetzen strachu kogo nabawić; j—m — einjagen napędzić komu strachu; in — ſein być w obawie; aus — erblaſſen pobladnąć ze strachu.

Fu'rchtbar, *adi., adv.* straszny, (-nie), straszliwy, (-wie), okropny, (-nie); groźny, gwałtowny, (-nie).

Fü'rchten, *va., vn.* i ſich — *vr.* (h.) bać się; j—n, etw. —, ſich vor j—m, vor etw. — bać się kogo, czego; er fürchtet ſich vor allem wszystkiego się boi; für j—n, für etw. — bać się o kogo, o co; ich fürchte, daß er kommen wird, ich fürchte, er wird kommen, er möchte kommen boję się, aby nie przyszedł; ich fürchte, daß er nicht kommen wird boję się, czy przyjdzie.

Fü'rchterlich, *adi.* okrutny, straszny, straszliwy.

Fu'rchtlos, *adi.* i *adv.* nieustraszony; bez obawy.

Fu'rchtloſigkeit, *ſf.* nieustraszoność.

Fu'rchtſam, *adi.* bojaźliwy, trwożliwy, lękliwy.

Fu'rchtſamkeit, *ſf.* bojaźliwość *f.*, trwożliwość *f.*, lękliwość *f.*

Füreina'nder, *adv.* jeden dla drugiego.

Fü'rerſt, *adv.* przedewszystkiem.

Fu'rie, *ſf. pl.* -n, furya *f.*, jędza *f.*; złość *f.*, gniew gwałtowny.

Fu'rier, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kwatermistrz *m.*, furjer *m.* (wojsk.).

Fü'rlieb, *adv.* mit etw. — nehmen zadowolić się czem, nie gardzić czem, przyjąć co jak jest.

Furnie'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, fornira *f.*, oblogi *pl.*

Furnie'ren, *va.* wykładać drzewem, fornirować.

Furnitu'r, *ſf. pl.* -en, fornitura *f.*

Furo're, *sn. indecl.*, — machen mieć sukces, powodzenie, robić furorę.

Fürs, = für das dla.

Fü'rſorge, *ſf.* piecza *f.*, staranie *n.*, pieczołowitość *f.*

Fü'rſorgend, *adi.* pieczołowity.

Fü'rſorglichkeit, *ſf.* dbałość *f.*, zapobiegliwość *f.*

Fü'rſprache, *ſf.* prośba *f.*, wstawienie *n.* się, protekcya *f.*

Fü'rſprecher, *sm.* -s, *pl.* —, orędownik *m.*

Fürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, książę *m.*; panujący *m.*; der — dieſer Welt czart *m.*, szatan *m.*

Fü'rſtbiſchof, *sm.* -(e)s, *pl.* -biſchöfe, książę-biskup *m.*

Fü'rſten, *va.* książęcy tytuł nadać, do godności księcia wynieść; gefürſtete Grafſchaft Tirol uksiążęcone hrabstwo Tyrolu.

Fü'rſtenberg, *sn.* Przybrzeg *m.*

Fü'rſtenbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dyplom książęcy.

Fü'rſtenbund, *sm.* -(e)s, *pl.* -bünde, -bündniſſe, związek *m.*, sojusz *m.*, przymierze *n.* monarchów.

Fü'rſtenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer dom książęcy.

Fü'rſtenfelde, *sn.* Dzięczyn *m.*

Fü'rſtengeſchlecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ród książęcy.

Fü'rſtenhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, dwór książęcy.

Fü'rſtenhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, mitra książęca.

Fü'rſtenkrone, *ſf. pl.* -n, korona książęca.

Fü'rſtenmäßig, *adi.* i *adv.* po książęcemu.

Fü'rſtenſchule, *ſf. pl.* -n, szkoła książęca, dla dzieci

książęcego rodu; szkoła przez panującego założona lub utrzymywana.

Fü'rſtenſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedziba książęca, rezydencya *f.*

Fü'rſtenſtand, *sm.* -(e)s, godność książęca, stan książęcy.

Fü'rſtenſtift, *sn.* Raciborów *m.*

Fü'rſtin, *sf.* *pl.* -nen, księżna *f.*

Fü'rſtentum, *sm.* -(e)s, *pl.* -tümer, księstwo *n.*

Fü'rſtlich, *adi.* książęcy; *adv.* po książęcemu.

Fü'rſtlichkeit, *sf.* książęcość *f.*

Furt, *sf.* *pl.* -en, mielizna *f.*, bród *m.*

Furu'nkel, *sm.* -s, *pl.* —, wrzedzianka *f.*

Fürwa'hr, *adv.* zaiste, zaprawdę, w istocie.

Fü'rwitz, *sm.* -es, ob. Vorwitz.

Fü'rwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, zaimek *m.*

Furz, *sm.* -es, *pl.* -e, bździna *f.*

Fu'rzen, *vn.* (h.) bździć.

Fu'ſel, *sm.* -s, fuzel *m.*, niedogon *m.*

Füſelie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, fizylier *m.*, strzelec *m.*; żołnierz *m.* lekkiej piechoty.

Füſelie'ren, *va.* rozstrzelać.

Fuſio'n, *sf.* *pl.* -en, 1) topienie *n.*, związek *m.*; 2) zlanie *n.* się, połączenie *n.*, fuzya *f.*

Fuſioni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, zwolennik *m.* zjednoczenia, fuzyonista *f.*

Fuß, *sm.* -es, 1) *pl.* Fü'ße, noga *f.*; zu — piechotą, pieszo; gut zu -(e) ſein mieć dobre nogi, umieć dobrze, wytrwale, pieszo chodzić; ich werde dir Füße machen przyprawię ja ci nogi, popędzę cię; die Füße in die Hände nehmen wziąć nogi za pas, na plecy, pod pachę; er hat ſchon einen — im Grabe jest już jedną nogą w grobie; er iſt heute mit dem linken — zuerſt aufgeſtanden wstał dziś lewą nogą z łóżka, jest dziś w złym humorze; bloßen -es boso, na bosaki; trocknen -es suchą nogą; j—m auf dem -e folgen iść za kim krok w krok; feſten — faſſen stale się gdzie usadowić, zakorzenić się; er wehrte ſich mit Händen und Füßen bronił się wszelkiemi sposobami, całą mocą, wszelkiemi siłami; ſich auf die Füße machen wziąć nogi za pas; dać drapaka, umknąć; der Boden brennt ihm unter den Füßen czuje się niepewnym; auf freien — ſetzen wypuścić na wolną nogę, stopę; auf geſpanntem -e mit j—m ſtehen być z kim na bakier, w niedobrym porozumieniu; auf eigenen Füßen ſtehen stać o własnych siłach; die Arbeit hat Hand und — praca jest dobra, dobrze ułożona; ſtehenden -es natychmiast, bez zwłoki; die Füße unter j—s Tiſche haben być u kogo codziennym gościem; 2) bez *pl.*, spód *m.*; am -e des Berges u spodu, u stopy góry, pod górą; 3) *pl.* Fuße albo po liczebniku Fuß; stopa *f.* (miara); zwei — hoch dwie stopy wysoki; auf hohem Fuße leben żyć na wielką stopę; ich bin, ſtehe mit ihm auf gutem -e jestem z nim na dobrej stopie, w przyjaźni; der Hexameter hat ſechs Füße heksametr ma sześć stóp.

Fu'ßbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, moczenie *n.* nóg, kąpiel *f.* na nogi.

Fu'ßball, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälle piłka nożna.

Fu'ßballen, *sm.* -s, *pl.* —, kłąb *m.* palucha.

Fu'ßbank, *sf.* *pl.* -bänke, ławeczka *f.* pod nogi, podnóżek *m.*

Fu'ßbecken, *sn.* -s, *pl.* —, miednica *f.* do mycia nóg.

Fu'ßbedeckung, i **-bekleidung**, *sf.* *pl.* -en, obuwie *n.*

Fu'ßbeuge, *sf.* zgięcie *n.*, przegub *m.* stopy.

Fu'ßblatt, *sn.* -(e)s, podeszwa *f.* u nogi.

Fu'ßboden, *sm.* -s, *pl.* -böden, podloga *f.*

Fu'ßbreit, *adi.* szeroki na jedną stopę.

Fü'ßchen, *sn.* -s, *pl.* —, nóżka *f.*

Fu'ßeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, kajdany *pl.* na nogi, dyby żelazne, okowy *pl.*

Fu'ßen, *vn.* (h.) 1) auf etw. — nogę na czem postawić, stąpić na co, stać na czem; 2) opierać się na czem, polegać na czem.

Fu'ßfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, upadnięcie *n.* do nóg; einen — vor j—m tun upaść komu do nóg.

Fu'ßfällig, *adi.* i *adv.* — um Verzeihung bitten na kolanach prosić o przebaczenie.

Fu'ßgänger, *sm.* -s, *pl.* —, pieszy *m.*, piechur *m.*; (-rin, *sf.* *pl.* -innen, piesza *f.*).

Fu'ßgelenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, staw skokowy, napiętkowy.

Fu'ßgeſims, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, podslupie *n.*, podslupiec *m.*

Fu'ßgeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, postament *m.*, podstawa *f.*, podnoże *n.*

Fu'ßgicht, *sf.* podagra *f.*

Fu'ßhoch, *adi.* der Schnee liegt — śnieg leży na stopę wysokości.

Fu'ßkiſſen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszka *f.* pod nogi.

Fu'ßknöchel, *sm.* -s, *pl.* —, kostka *f.* u nogi.

Fu'ßlappen, *sm.* -s, *pl.* —, onucka *f.*

Fü'ßling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopa *f.* u pończochy; skarpetka *f.*

Fu'ßlos, *adi.* beznogi.

Fu'ßleiden, *sn.* -s, choroba nożna.

Fu'ßmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara *f.* nogi; miara *f.* na stopy.

Fu'ßnote, *sf.* *pl.* -n, uwaga *f.* u spodu.

Fu'ßpfad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieżka *f.*

Fu'ßpunkt, *sm.* -es, nadyr *m.*, podstopnik *m.*

Fu'ßreiſe, *sf.* *pl.* -n, piesza podróż.

Fu'ßrücken, *sm.* -s, wierzch *m.*, grzbiet *m.* stopy.

Fu'ßſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, worek futrzany na nogi.

Fu'ßſchemel, *sm.* -s, *pl.* —, podnóżek *m.*

Fu'ßſchelle, *sf.* *pl.* -n, kajdany *pl.* na nogi.

Fu'ßſocke, *sf.* *pl.* -n, skarpetka *f.*

Fu'ßſohle, *sf.* *pl.* -n, podeszwa *f.*

Fu'ßſpitze, *sf. pl.* -n, kończyna *f.* nogi.

Fu'ß(ſ)tapfe, *sf. pl.* -n, trop *m.*, ślad *m.* nogi; in j—s -n treten wstępować w czyje ślady, naśladować kogo.

Fu'ßſteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieżka *f.*

Fu'ßſtaſte, *sf. pl.* -n, pedał *m.* u organów.

Fu'ßtritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) stąpienie *n.* nogą; 2) ślad *m.* nogi; 3) stopień *m.*; 4) potrącenie *n.* nogą; j—m einen — geben potrącić kogo nogą.

Fu'ßvolk, *sn.* -(e)s, piechota *f.*, wojsko piesze.

Fu'ßwanderung, *sf. pl.* -en, wędrówka *f.* piechotą.

Fu'ßwärmer, *sm.* -s, *pl.* —, bańka *f.* do ogrzewania nóg.

Fu'ßweg, *sm.* -s, *pl.* -e, droga *f.* dla pieszych, ścieżka *f.*

Fu'ßwerk, *sn.* -(e)s, 1) obuwie *n.*; 2) nogi *pl.*

Fu'ßwurzel, *sf. pl.* -n, stęp *m.*, nart *m.*, tylonoże *n.*, przyszwa *f.*

Fu'ßzehe, *sf. pl.* -n, palec *m.* u nogi.

Futſch, *int.* niema już; alles iſt — wszystko przepadło.

Fu'tter, *sn.* -s, *pl.* —, 1) karm *f.*, karmia *f.*, pasza *f.*, strawa *f.*, obrok *m.*; der Klee iſt ein gutes — koniczyna jest dobrą paszą; die Pferde haben unterwegs zwei — bekommen konie dostały w drodze dwa obroki; 2) podszewka *f.*; 3) futerał *m.*; 4) futryna *f.*

Futtera'l, *sn.* -s, *pl.* -e, futerał *m.*, pokrowiec *m.*, pochwa *f.*

Fu'tterbank, *sf. pl.* -bänke, sieczkarnia *f.*

Fu'ttergeld, *sn.* -(e)s, zapłata *f.* za paszę, za obrok.

Fu'tterhonig, *sm.* -s, miód *m.* do żywienia pszczół.

Fu'tterkartoffel, *sf. pl.* -n, ziemniaki *pl.* dla bydła.

Fu'tterkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, skrzynia *f.* na obrok.

Fu'tterknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, parobek stajenny, do dawania obroku.

Fu'tterkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* na obrok, opalka *f.*

Fu'tterkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, zielisko *n.* na paszę, paszne *n.*, roślina pastewna.

Fu'ttermauer, *sf. pl.* -n, mur odporny, wyścielający.

Fu'ttern, i **füttern**, I. *va.* 1) paść, popasać; die Pferde ſind noch nicht gefüttert konie nie dostały jeszcze obroku; ein Tier groß — wyhodować zwierzę; das Kind — karmić, nakarmić dziecko; 2) podszyć, podbić; ein Kleid iſt mit Seide gefüttert suknia podszyta jest jedwabiem, ma jedwabną podszewkę; 3) wewnątrz opatrzyć, wybić czem, futrować; owinąć czem; II. *vn.* służyć za karm; der Klee füttert gut koniczyna dobrą jest paszą.

Fu'tterplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, żerowisko *n.*

Fu'tterraufe, *sf. pl.* -n, drabina żłobowa, nad żłobem, za którą zakłada się siano.

Fu'tterrübe, *sf. pl.* -n, rzepa, burak pastewna(-ny).

Fu'tterſack, *sm.* -s, *pl.* -ſäcke worek *m.* na obrok.

Fu'tterſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, sieczkarz *m.*

Fu'tterſchwinge, *sf. pl.* -n, opalka *f.* do obroku.

Fu'tterſtroh, *sn.* -s, słoma paszna.

Fu'ttertrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, koryto *n.*

Fü'tterung, *sf.* karmienie *n.*; popas *m.*; podszycie *n.*, podbicie *n.*

Fu'tterwicke, *sf.* wyka leśna.

Fu'tterzeug, *sn.* -s, materya *f.* na podszewkę.

Futu'rum, *sn.* -s, *pl.* -ra, czas przyszły; zweites —, exaktum czas przyszły dokonany.

G.

G, **g**, *n. indecl.* 1) siódma litera, piąta spółgłoska alfabetu; 2) nuta muzyczna; 3) skróc. = Geld albo geſucht, g. = Gramm.

Ga'be, *sf. pl.* -n, 1) dar *m.*, podarek *m.*; podarunek *m.*; dem Bettler eine — reichen obdarzyć żebraka; j—n um eine milde — bitten prosić kogo o jałmużnę; 2) talent *m.*, sposobność *f.*, zdolność *f.* do czego; er hat die — zu gefallen ma dar podobania się; die — der Rede dar wymowy.

Ga'bel, *sf. pl.* -n, 1) widły *pl.*; Heu — widły do siana; 2) widelec *m.*

Ga'bel, *sn.* Jabłoń *f.*

Ga'belartig, *adi.* widłowaty.

Ga'beldeichſel, *sf. pl.* -n, hołoble *pl.*, rozwora *f.*, rozsocha *f.*

Ga'b(e)ler, *sm.* -s, *pl.* — ob. Gabelhirſch.

Ga'belförmig, *adi.* widlasty, rosochaty.

Ga'belfrühſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, drugie śniadanie.

Ga'belhirſch, *sm.* -es, *pl.* -e, widelek *m.*, jeleń *m.* z widlastymi rogami.

Ga'bellager, *sn.* -s, *pl.* —, łożysko widelkowe.

Ga'belſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, ogon widlowaty.

Ga'belſtange, *sf. pl.* -n, drąg rosochaty, widlasty.

Ga'belwagen, *sm.* -s, *pl.* —, i -wägen, wóz *m.* z hołoblami.

Ga'belweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozdrożne widła, widły *pl.*

Ga'belig, *adi.* widlasty, rosochaty.

Ga'beln, I. *va.* brać na widelec, widelcem; II. *vn.* (h.) jeść, śniadać; III. ſich — *vr.* rozchodzić się; tworzyć kąt, widły.

Ga'blonz, *sn.* Jabłonec *m.*

Ga'briel, *sm.* Gabryel; Gabriela *sf.* Gabryela.

Ga'ckeln, -cken, -ckern, -ckſen, *vn.* (h.) 1) gdakać, kwokać (o kurze), gęgać (o gęsi), kwakać (o kaczce); 2) wiele mówić, paplać.

Ga'debuſch, *sn.* Chociebuż *m.*

Ga'ffel, *sf. pl.* =n, 1) ob. Gabel); 2) drąg żaglowy, widlasty; żagiel widlasty, widlak *m.*

Ga'ffen, *vn.* (h.) gapić się.

Ga'ffer, *sm.* =s, *pl.* —, gap *m.*, gapiący się.

Gaga't, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, gagas *m.*, gagat(ek) *m.*

Ga'ge, [wym.: gaż(e)], *sf. pl.* =n, gaża *f.*, płaca *f.*

Gäh'nen, *vn.* (h.) ziewać; ein Abgrund gähnt zu unſeren Füßen przepaść otwiera się, zieje u stóp naszych.

Gä'hnkrampf, *sm.* =es, *pl.* =krämpfe, ziewanie kurczowe.

Gä'hnſucht, *sf.* ziewaczka *f.*

Ga'jus, *sm.* Gajus.

Ga'ſtfuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =füße, rać *f.*, drąg łapczasty.

Ga'la, *sf. pl.* =s, gala *f.*; uroczystość *f.* u dworu; strój uroczysty; in — w galowym stroju; — w złożonych słowach; galowy; np. Galakleid, Galadegen.

Gala'n, *sm.* =s, *pl.* =e, galant *m.*, zalotnik *m.*; konkurent *m.*, kawaler *m.*

Gala'nder, *sm.* =s, i *sf. pl.* —, dzierlatka *f.*, skowronek czubaty.

Gala'nt, *adi.* galancki, grzeczny, uprzejmy.

Galanterie', *sf. pl.* =n, 1) galanterya *f.*; dworność *f.*, grzeczność *f.*, układność *f.*, światowość, elegancya *f.*; 2) milostki *pl.*, zalotność *f.*; 3) wyroby galanteryjne.

Galanterie'handlung, *sf. pl.* =en, sklep *m.*, handel *m.* galanteryi.

Galanterie'händler, *sm.* =s, *pl.* —, galanternik *m.*; sprzedający towary galanteryjne.

Galanterie'waren, *sf. pl.* wyroby, towary galanteryjne.

Galea'ſſe, *sf. pl.* =n, wielkie czólno.

Galee're, *sf. pl.* =n, galera *f.*; j—n zu den =n verurteilen, auf die =n ſchicken skazać kogo na galery.

Galee'renſklave, *sm.* =n, *pl.* =n, galernik *m.*, skazaniec *m.* na galery.

Galee'renſträfling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, skazaniec *m.* na galery.

Galerie', *sf. pl.* =n, krużganek *m.*, galerya *f.*

Galga'nt, *sm.* =s, dzięgiel *m.*

Ga'lgen, *sm.* =s, *pl.* —, szubienica *f.*; was am — vertrocknen ſoll, erſäuft in keinem Waſſer co ma wisieć, nie utonie; er wird es bis zum — bringen doczeka się szubienicy, stryczka; der iſt für den — beſtimmt to szubienicznik, człowiek godny szubienicy.

Ga'lgenbraten, =**dieb**, =**ſchelm**, =**ſchwengel**, =**ſtrick**, =**vogel**, *sm.* szubienicznik *m.*, obwieś *m.*, wisielec *m.*, urwisz *m.*

Ga'lgenfriſt, *sf. pl.* =en, krótka odwloka, ostatni termin; das iſt für mich nur eine — to mi się odwlecze, ale nie ucieczе.

Ga'lgengeſicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, =**miene**, *sf. pl.* =n, mina, twarz zbójecka.

Ga'lgenhumor, *sm.* =s, humor desperacki, wesołość desperacka.

Ga'lgenſtrafe, *sf.* kara *f.* szubienicy.

Galimathia's, *sn.* i *sm.* galimatyasz *m.*; gadanina *f.* bez sensu.

Galio'n, *sn.* =(e)s, *pl.* =e i =s, 1) dziób okrętowy; 2) wielki statek kupiecki.

Gali'zenſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, blauer — siarkan miedziowy weißer — siarkan cynkowy.

Gali'zien, *sn.* Galicya *f.*, Galiżi(an)er *sm.* Galicyanin; Galiżi(an)erin *sf.* Galicyanka; galiziſch *adi.* galicyjski.

Ga'llapfel, *sm.* =s, *pl.* =äpfel, galasówka *f.* dębianka *f.*

Ga'lläpfeltinte, *sf.* inkaust galasowy, atrament *m.* z dębianek.

Ga'lle, *sf. pl.* =n, 1) żółć; 2) gniew *m.*; gorycz *f.*; =nbitter gorzki, jak żółć; j—n die — erregen, die — ins Blut treiben poruszyć komu żółć, rozjątrzyć, rozgniewać kogo; Gift und — ſpeien gwałtownie, szalenie się gniewać.

Ga'llen, *va.* w galasie moczyć.

Ga'llenblaſe, *sf. pl.* =n, pęcherz żółciowy.

Ga'llenfieber, *sn.* =s, żółciowa gorączka.

Ga'llenſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kamień żółciowy.

Ga'llenſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =n, żółtnik *m.*

Ga'llenſucht, *sf.* żółtaczka *f.*

Ga'llert, *sm.* =s, *pl.* =e, i G—e, *sf.* galareta *f.*, studzienina *f.*; =**tartig**, *adi.* galaretowy, galaretowaty.

Ga'llicht, *adi.* żółciowy.

Ga'llig, *adi.* 1) żółcisty, pełen żółci, goryczy; 2) zgryźliwy, złośliwy.

Ga'llien, *sn.* Gallia *f.*; Gallier *sm.* Gallijczyk; galliſch *adi.* gallicki.

Gallimathia's, *sm.* ob. Galimathias.

Ga'llmücke, *sf. pl.* =n, paciornica *f.*

Gallomanie', *sf.* galomania *f.*

Galliži'ſmus, *sm. pl.* =men, gallicyzm *m.*, francuska maniera.

Gallo'ne, *sf. pl.* =n, galon *m.*, angielska miara objętości.

Ga'llus, *sm.* Gawel.

Ga'llweſpe, *sf. pl.* =n, galasówka dębiankowa.

Galmei', *sm.* =s, galman *m.*; ruda cynkowa.

Galo'n, *sm.* =s, *pl.* =s, galon *m.*, bramowanie kosztowne.

Galonie'ren, *va.* galonować, galonami obszywać, bramować.

Galopi'n, (wym.: galopę), *sm.* =s, *pl.* =s, podbiegacz *m.*, galopen *m.* (na gieldzie).

Galo'pp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, galop *m.*, cwal *m.*, cwał; im — galopem; —! w cwał!

Galoppa'de, *sf. pl.* =n, galopada *f.*, galop *m.*, szybki taniec.

Galoppie'ren, *vn.* (h.) galopować, biedz cwalem, cztwalować; cwalem jechać; tańczyć galopadę.

Galo'ſche, *sf. pl.* =n, kalosz *m.*

Galva'niſch, *adi.* galwaniczny.

Galvaniſie'ren, *va.* galwanizować.

Galvani'ſmus, *sm.* galwanizm *m.*

Galva'no, *sn.* -s, *pl.* — klisza miedzana.

Galvanome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, galwanomierz *m.*, galwanoskop *m.*

Galvanopla'ſtik, *sf.* galwanoplastyka *f.*

Galvanoſko'p, *sm.* -(e)s, *pl.* -s, prądowskaz *m.*

Gama'nder, *sm.* -s, ożanka *f.*, czosnak *m.* (rośl.).

Gama'ſche, *sf.* *pl.* -n, kamasz *m.*

Ga'mbe, *sf.* *pl.* -n, rodzaj altówki; basetla *f.*; Gambi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, basetlista *m.*

Gana'ſche, *sf.* *pl.* -n, ganasze *pl.*, boki *pl.* szczęk *m.* u koni.

Gang, *sm.* -(e)s, *pl.* Gänge, 1) chód *m.*, chodzenie *n.*; krok *m.*; ich erkannte ihn am -e poznałem go po chodzie; er hat einen hinkenden — kuleje, nachromuje; den — beſchleunigen, verlangſamen przyspieszać, zwolnić kroku; 2) iście *n.* dokąd; Spazier— przechadzka *f.*; einen — in den Garten machen przejść się po ogrodzie; — um die Stadt przechadzka po mieście; ich habe noch einen — zu machen mam jeszcze iść w jedno miejsce; ich werde dieſen — für dich machen ja ci to załatwię; 3) miejsce, którędy się chodzi; droga *f.*; ich kenne alle Gänge in dieſem Walde znam w tym lesie wszystkie drogi, ścieżki, przechody; ich kenne ſeine Gänge znam ja jego drogi, sposoby; 4) obrót *m.*, ruch *m.*; in — bringen wprawić w ruch; eine neue Mode in — bringen wprowadzić, zaprowadzić nową modę; die Maſchine iſt im — machina jest w ruchu; eine Mühle mit fünf Gängen młyn o pięciu obrotach; der — der Uhr gang zegarka, wychwyt, bicie sprężyny w zegarku; 5) tok *m.*, tryb *m.*, postęp *m.*, kolej *f.*, bieg *m.*, tor *m.*, pasmo *n.*; der — des Prozeſſes tok procesu; der Prozeß iſt im -e proces, sprawa toczy się; die Sache iſt im -e rzecz jest w ruchu, postępuje; dieſe Münze iſt nicht mehr im -e ta moneta nie jest już w obiegu, wycofana już z obiegu; die Blattern ſind im -e ospa panuje, grasuje; das iſt der gewöhnliche — menſchlicher Dinge takim trybem idą rzeczy na świecie; die Sache hat einen anderen — genommen rzecz wzięła inny obrót; er geht immer ſeinen eigenen — on zawsze idzie swoim torem, postępuje, działa swoim trybem; der — der Gedanken pasmo, kolej myśli; der — des Fluſſes bieg rzeki; 6) kolej *f.* (w pojedynku), natarcie *n.*; drei Gänge machen przefechtować trzy koleje; 7) — des Wildes ślad, trop zwierzyny; 8) ganek *m.*; chodnik *m.*; korytarz *m.*, krużganek *m.*; galerya *f.*; der Garten hat einige gedeckte Gänge w tym ogrodzie jest kilka krytych chodników; 9) — in einem Bergwerk ganek, przejście podziemne, galerya w kopalni; przechód; 10) przewód *m.*, przepust *m.* (anat.); 11) obnoszenie potrawy przy stole; potrawa *f.*, półmisek *m.*, danie *n.*; eine Mahlzeit von ſieben Gängen obiad o siedmiu daniach.

Gäng, *adi.* używany, zwykły; das iſt — (gang) und gebe to jest zwyczajne, w zwyczaju; to jest powszechnie używane, przyjęte.

Ga'ngart, *sf.* 1) chód *m.*, 2) złoże *pl.* (młyn).

Ga'ngbar, *adi.* 1) zdatny do chodu; dieſer Weg iſt nicht — po tej drodze nie można chodzić; 2) uczęszczany; -e Straße ulica ludna; 3) kursujący, w obiegu będący; -e Ware towar, mający dużo zbytu, lubiany; dieſes Geld iſt nicht — te pieniądze nie są w obiegu; -e Worte wyrazy zwykłe, powszechnie używane.

Gä'ngelband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, paski, na których prowadzą dzieci; j—n am -e führen wodzić kogo na paskach, opanować kogo, rządzić kim.

Gä'ngeln, *va.* prowadzić na paskach.

Gä'ngelwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, stojałek *m.*, stojka *f.*, wózek *m.*, w którym dzieci uczą się chodzić.

Gä'nger, *sm.* -s, *pl.* —, chodzący *m.*; Fuß— pieszy.

Ga'nggebirge, *sm.* -s, *pl.* —, góry chodnikowe.

Ga'nghaft, *adi.* ob. Gangbar.

Ga'nglion, *sn.* -s, *pl.* -lien, sploty *pl.*, węzły *pl.* nerwów.

Ga'ngpfoſten, *sm.* -s, *pl.* —, słup, na którym się ganek opiera; balas *m.*

Ga'ngſpill, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dźwignia do holowania okrętów.

Gans, *sf.* *pl.* Gänſe, 1) gęś *f.*; dumme — (głupia) gąska *f.*; hinter einander hergehen, wie die Gänſe, im Gänſemarſch iść gęsiorem; ich habe nicht die Gänſe mit ihm zuſammen gehütet nie pasałem z nim razem gęsi; 2) gęś, sztuka żelaza z pieca, w kopycie odlana.

Gä'nschen, -lein, *sn.* -s, *pl.* —, gąska *f.*; gąsię *n.*, gąsiątko *n.*

Gäns, *sn.* Kisek *m.*

Gä'nſeartig, *adi.* gęsi.

Ga'nsbraten, Gä'nſebraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń gęsia, gęsina *f.*

Gä'nſeblume, -blümchen, *sn.* -s, *pl.* —, jastrun pospolity, stokroć *f.*, stokrotka *f.*, wołowe oko, króliki *pl.*

Gä'nſebruſt, *sf.* *pl.* -brüſte, piersi gęsie; półgąsek *m.*

Gä'nſediſtel, *sf.* *pl.* -n, łocyga ogrodowa, mleczaj warzywny.

Gä'nſefett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gęsie sadło, smalec gęsi.

Gä'nſefleiſch, *sn.* -es, gęsie mięso, gęsina *f.*

Gä'nſefuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, gęsia noga; gęsia stopa, mączyniec *m.* (rośl.).

Gä'nſefüßchen, *sn.* *pl.* cudzysłów *m.*

Gä'nſegeſchnatter, *sm.* -s, gęganie gęsie.

Gä'nſehaut, *sf.* gęsia skóra sierotki *pl.*; es überläuft mich eine — skóra mi się gęsi.

Gä'nſehirt, *sm.* -en, *pl.* -en, gęsiopas *m.*, pastuch *m.* gęsi.

Gä'nſekiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gęsie pióro.

Gä'nſeklein, *sn.* -s, podróbki gęsie.

Gä'nſemarſch, *sm.* -eš, *pl.* -märſche, gęsior *m.*; im — gehen iść gęsiorem.

Gä'nſenudel, *sf. pl.* -n, kluski *pl.* do tuczenia gęsi.

Gä'nſeſchmalz, *sn.* -eš, gęsi smałec.

Gä'nſeſchwarz, *sn.* -eš, czernina *f.*, juszka *f.*, czarna zupa, gęsią krwią zaprawiona.

Gä'nſeſtall, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtälle gęsieniec *m.*, chlew gęsi.

Gä'nſeſteige, *sf. pl.* -n, kojec *m.*, grzęda *f.*, żerdź *f.*, drąg *m.* do siedzenia dla gęsi.

Gä'nſerich, *sm.* -š, *pl.* -e, gąsior *m.*, gęsior *m.*

Ga'nsleber, *sf. pl.* -n, gęsia wątroba.

Ga'nsleberpaſtete, *sf. pl.* -n, pasztet *m.* z gęsiej wątroby.

Gant, *sf. pl.* -en, licytacya *f.*

Ganz, I. *adi.* cały; całkowity; daš Brot iſt noch — chleb jeszcze cały; in — Wien w całym Wiedniu; ich muſšte die -e Nacht auf ihn warten musiałem na niego czekać całą noc; ein -er Mann cały mężczyzna, istny mężczyzna; daš -e Volk wszystek lud; daš iſt mein -eš Geld to wszystkie moje pieniądze; er beſitzt ſein -eš Vertrauen posiada jego zupełne zaufanie; II. *adv.* całkiem, zupełnie, wcale; daš Haus iſt — abgebrannt dom całkiem się spalił; er hat ſich — verändert zupełnie się odmienił; er ſchaut — gut auš wygląda wcale dobrze; — und gar wcale, zupełnie; daš gefällt mir — und gar nicht to mi się wcale nie podoba; er iſt — der Vater to cały ojciec, zupełnie do ojca jest podobny; ich bin — Ohr słucham, jak gdybym cały był uchem; — wohl, — recht wcale, bardzo dobrze; III. Ganze(s), *sn.* -n, 1) całość *f.*, całe *n.*; daš — iſt größer alš der Teil całość jest większa niż część; er will daš — haben chce mieć całe, wszystko; 2) ogół *m.*; etw. im -n kaufen kupić co wogóle, ryczałtem; im -n betrachtet, genommen uważając, biorąc wogóle; im -n und Großen w ogólności, wogóle.

Gä'nze, Ga'nzheit, *sf.* całość *f.*; ogół *m.*

Gä'nzlich, *adi.* i *adv.* zupełny (-nie); całkowity, (-wicie), całkiem, do szczętu; -e Verfinſterung zupełne zaćmienie; — unmöglich zupełnie, wcale nie możliwy.

Gar, I. *adi.* zupełnie ugotowany, upieczony; der Braten, daš Brot iſt noch nicht — pieczeń jeszcze nie dopieczona, chleb jeszcze nie wypieczony; -eš Eiſen żelazo dobrze wytopione; -eš Leder skóra dobrze wyprawiona; II. *adv.* 1) wcale, całkiem, zupełnie; er weiß — nichts nic nie wie; daš hätte ich von dir — nicht erwartet tegobym się po tobie wcale nie był spodziewał; 2) man ſieht ihn — oft hier bardzo często można go tu widzieć; eš geſchieht ihm — recht bardzo dobrze, że mu się to stało; daš hat — viel zu ſagen to bardzo wiele znaczy; ich freue mich — ſehr cieszę się bardzo, nadzwyczajnie; ich bin ihm — zu gut nadzwyczajnie go lubię; eš hat — zu lange gedauert zanadto długo trwało; — manches Kind nie jedno dziecko; — manche Kinder wiele dzieci; ein nicht — gelehrter Mann nie bardzo uczony człowiek; er iſt — zu ehrgeizig nadto jest ambitny; 3) nawet; er iſt vielleicht krank, oder — geſtorben może jest chory, albo nawet i umarł; 4) (nie tłómaczy się czasem wcale) er hat doch wohl — keinen Schaden genommen? przecież nie poniósł szkody? 5) ich dächte —! ale do czego! ot gadasz!; ei warum nicht —! patrzcieno go! może! zapewne (iron)!

Gara'ge, (wym.: garaż) *sf. pl.* -n, szopa *f.* na samochody.

Gara'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, recrycieł *m.*, gwarant *m.*

Garantie', *sf. pl.* -n, poręczenie *pl.* gwarancya *f.*

Garantie'ren, *va.* ręczyć, gwarantować.

Ga'raus, i **Garau's**, I. *adv.* skończono, doprowadzono do końca; II. *sm.* i *sn.* koniec *m.*; einer Sache den — machen rzecz zupełnie ukończyć, dokończyć; j—m den — machen zabić, dobić kogo; zniszczyć kogo do szczętu, ze szczętem; dem Feind den — machen ostateczną klęskę nieprzyjacielowi zadać.

Ga'rbe, *sf. pl.* -n, 1) snop *m.*, snopek *m.*; kleine — snopeczek *m.*; 2) złocień *m.*, kichawiec *m.*, krwawień *m.* (rośl.).

Gä'rben, *va.* ob. Gerben.

Ga'rbenband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, powrosło *n.*, powiąsło *n.*, obwiąsło *n.*

Gä'rbottich, *sm.* -(c)s, *pl.* -e, kadź *f.* do fermentowania.

Ga'rbrühe, *sf. pl.* -n, ciecz *f.*, w której białoskórnicy skóry ostatecznie doprawiają; kwas garbarski.

Garçon', *sm.* (wym.: garsą) -s, *pl.* -s, garson *m.*, chłopiec *m.* do posługi; kawaler, nie żonaty.

Ga'rdaſee, *sm.* jezioro benackie, Garda.

Ga'rde, *sf. pl.* -n, gwardya *f.*, straż *f.*

Ga'rde, *sn.* Garno *n.*

Ga'rdenſee, Ga'rnſee, *sn.* Szlemno *n.*

Gardero'be, *sf. pl.* -n, 1) garderoba *f.*, szatnia *f.*; 2) suknie *pl.*, szaty *pl.*

Gardero'beaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.*, *pl.* -innen), **Garderobie'r**, *sm.* -s, *pl.* -s, (-re *sf. pl.* -n), garderobny *m.*, szatny *m.*; (garderobiana *f.*, garderobianka *f.*, szatna *f.*).

Gardi'ne, *sf. pl.* -n, firanka *f.*, zasłona *f.*

Gardi'nenpredigt, *sf.* nagana *f.*, bura *f.*

Gardi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, gwardzista *m.*, gwardyak *m.*

Ga're, *sf.* 1) ostatnia przyprawa, doprawa *f.*; 2) dojrzałość *f.*; 3) eine — Häute tyle skór, ile się na raz wyprawia; 4) nawóz *m.*, gnój *m.*

Ga're, Gä're, *sf.* 1) robienie *n.*, fermentacya *f.*; kiśnienie *n.*; 2) ferment *m.*, zaroba *f.*, kiśnik *m.*, kwaśne ciasto.

Ga'reiſen, *sn.* -s, *pl.* —, żelazo czyste, wykończone.

Gä'ren, gohr i gährte, habe gegohren i gegährt, I. *va.* poddać fermentacyi; II. *vn.* 1)

robić, fermentować, drożdżeć, kisnąć; der Teig gährt ciasto rusza się; 3) burzyć się; es gährt in den Gemütern umysły fermentują, burzą się; die Sache iſt noch im Gähren rzecz się dopiero gotuje; dopiero się muchy gonią; -de Unzufriedenheit des Volkes wrzące nieukontentowanie ludu; III. *vr.* ſich — kisać, fermentować się.

Ga'rerz, *sn.* ruda wywarzona, czysta.

Ga'rküche, *sf. pl.* -n, garkuchnia *f.*

Ga'rmachen, *sn.* -s, ostatnie wyprawianie skóry; pławienie *n.*; oczyszczenie *n.* kruszców.

Ga'rmacher, *sm.* -s, *pl.* —, pławiciel *m.* kruszców, drutownik *m.*; cukiernik *m.* w rafineryi cukru.

Ga'rmond, *sf.* garmont *m.* (typ.).

Garn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) nić *f.*; przędza *f.*; 2) sieć *f.*; sidła *pl.*; das — aufſtellen zastawić sidła; j—n im -e haben mieć kogo w kieszeni; aus dem -e brechen umknąć z sieci; porwać sieć; j—n aus dem — laſſen z rąk kogo wypuścić; — ſpinnen opowiadać historyjki; wie das —, ſo das Tuch jaka siejba, taki zbiór; 2) drugi żołądek u zwierząt odżuwających.

Ga'rnbleiche, *sf.* bielnik *m.*, blech *m.* do bielenia przędzy.

Ga'rnhaſpel, *sf.* motowidło *n.* do przędzy.

Ga'rnknäuel, *sm.* -s, *pl.* —, kłębek *m.* przędzy.

Ga'rnreuſe, *sf. pl.* -n, więcierz *m.*

Ga'rnſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, matnia *f.*

Ga'rnſpinnerei, *sf. pl.* -en, przędzenie *n.*; przędzalnia *f.*

Ga'rnweberei, *sf. pl.* -en, tkanie *n.* z przędzy, tkanina *f.*; tkalnia *f.*

Ga'rnzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, połów *m.*

Garne'lle, *sf. pl.* -n, raczek morski.

Garnie'ren, *va.* garnirować; bramować, obszywać w koło ozdóbkami.

Garnie'rung, *sf. pl.* -en, obramowanie *n.*, obszycie *n.*, garnirunek *m.*

Garniſo'n, *sf. pl.* -en, garnizon *m.*, osada *f.*, załoga *f.*

Garniſonie'ren, *vn.* (h.) załogą stać.

Garnitu'r, *sf. pl.* -en, 1) garnitur *m.*; ozdoby *pl.*, obszycie *n.*, przystrojenie *n.* sukni; 2) sztuki *pl.* stroju, naczyń i t. p.; dobór *m.*, całość *f.* czego; eine — Knöpfe garnitur guzików.

Ga'roſen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do czyszczenia kruszców.

Gä'rprozeß, *sm.* -ſſes, sprawa *f.* fermentacyi, kiśnienia.

Garo'nne, *sf.* Garumna *f.* (rzeka).

Garro'tte, *sf. pl.* -n, garota *f.*, narzędzie *n.* do zaduszania.

Ga'rſtig, I. *adi.* brzydki, szpetny; -es Wetter brzydkie powietrze, niepogoda, -e Hände brudne ręce; -es Waſſer nieczysta, cuchnąca woda; -e Zeit obrzydły, obmierzły czas; er ſchimpfte mit -en Worten brzydkimi, nieprzyzwoitymi wyrazami łajał; II. *adv.* brzydko, szpetnie, obmierzle; ich habe mich — getäuſcht brzydkom się zawiódł; er hat ſich — verrechnet dyable, haniebnie się przeliczył.

Gä'rſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zakis *m.*, zaczyn *m.*, ferment *m.*

Gä'rtchen, **-tlein**, *sn.* -s, *pl.* —, ogródek *m.*

Ga'rten, *sm.* -s, *pl.* Gärten, ogród *m.*

Ga'rtenanlage, *sf. pl.* -n, plantacya ogrodowa.

Ga'rtenarbeit, *sf. pl.* -en, robota ogrodowa, w ogrodzie.

Ga'rtenaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* ogrodu, ogrodniczy *m.*

Ga'rtenbau, *sm.* -es, ogrodnictwo *n.*

Ga'rtenbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, grzęda *f.* w ogrodzie.

Ga'rtenbirnſpinner, *sm.* -s, *pl.* —, białka *f.* złotnica (motyl).

Ga'rtendiſtel, **-artiſchocke**, *sf. pl.* -n, karczoch *m.*, parczoch *m.*

Ga'rtenerdbeere, *sf. pl.* -n, truskawka *f.*

Ga'rtenfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, zabawa ogrodowa.

Ga'rtengerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęt ogrodowy.

Ga'rtengewächs, *sm.* -ſes, *pl.* -e, ogrodowina *f.*, ogrodowizna *f.*, jarzyna *f.*, warzywo *n.*

Ga'rtenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, domek *m.* w ogrodzie, altana *f.*, pawilon *m.*

Ga'rtenkreſſe, *sf. pl.* -n, rzerzucha ogrodowa, pieprzyca *f.* (rośl.).

Ga'rtenkunſt, *sf.* sztuka ogrodnicza, ogrodnictwo *n.*

Ga'rtenlaube, *sf. pl.* -n, altana ogrodowa.

Ga'rtenlaufkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, szczypica ogrodowa.

Ga'rtenminze, *sf.* mięta kędzierzawa (rośl.).

Ga'rtenmöbel, *sm.* -s, *pl.* —, meble ogrodowe.

Ga'rtenraute, *sf.* ruta ogrodowa (rośl.).

Ga'rtenrotſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, pleszka *f.* (ptak).

Ga'rtenweſen, *sn.* -s, *pl.* —, ogrodnictwo *n.*

Ga'rtenwirtſchaft, *sf.* gospodarstwo ogrodowe; restauracya *f.* w ogrodzie.

Ga'rtenwolfsmilch, *sf.* ostromlecz *m.*, (rośl.).

Ga'rtenzelt, *sn.* -es, *pl.* -e, namiot *m.*, pawilon ogrodowy.

Gä'rtner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ogrodnik *m.*; (-rin, *sf. pl.* -nen, ogrodniczka *f.*); den Bock zum — machen kozła ogrodnikiem zrobić; -burſche, -junge, *sm.* ogrodniczek *m.*; 2) ogrodniczek *m.*, poświerka *f.* (ptak).

Gärtnerei', *sf. pl.* -en, 1) ogrodnictwo *n.*; ogrodownictwo *n.*; 2) ogród należący do ogrodnika; zakład ogrodniczy.

Gä'rtneriſch, *adi.* ogrodniczy.

Gä'rung, *sf. pl.* -en, 1) fermentacya *f.*, drożdżenie *n.*, kiśnienie *n.*; 2) zaburzenie *n.*, wzburzenie *n.*, burzliwe poruszenie; das hat das Volk in — gebracht to sprawiło zaburzenie między ludem.

Gä'rungsmittel, *sn.* -s, *pl.* -ſtoff, *sn.* -es, *pl.* -e, ferment *m.*, kisiel *m.*

Gas, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, gaz *m.*; ulec *m.*; rozpar *m.*

Ga'sanſtalt, -fabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* gazu, gazownia *f.*

Ga'sartig, *adi.* gazowy, podobny do gazu; lotny.

Ga'sbeleuchtung, *sf.* oświecanie *n.*, oświetlanie *n.* gazem, gazowe.

Ga'sbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, palnik gazowy.

Ga'sgehalt, *sm.* -es, ilość *f.* gazu.

Ga'shaltig, *adi.* zawierający gaz.

Ga'skocher, *sm.* -s, *pl.* —, **-küche**, *sf. pl.* -n, kuchnia gazowa.

Ga'sflamme, *sf. pl.* -n, płomień gazowy.

Ga'sglühlicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, gazowe światło żarowe.

Ga'slampe, *sf. pl.* -n, lampa gazowa.

Ga'sleitung, *sf. pl.* -en, rury gazowe.

Ga'slicht, *sn.* -(e)s, światło gazowe.

Ga'slaterne, *sf. pl.* -n, latarnia gazowa.

Ga'smeſſer, Gasome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, gazometr *m.*, gazomiar *m.*, gazomierz *m.*

Ga'suhr, *sf. pl.* -en, ob. Gasmeſſer.

Ga'sröhre, *sf. pl.* -n, rura gazowa.

Gä'ſche, *sf.* — Mehl podwójna garść mąki.

Gä'ſchen, *vn.* (h.) burzyć się, pienić się, musować; fermentować.

Gäſcht, *sm.* -es, *pl.* -e, piana *f.*; drożdże *pl.*

Gä'ßchen, *sn.* -s, *pl.* —, uliczka *f.*

Ga'ſſe, *sf. pl.* -n, 1) ulica *f.*; ich wohne in der ... — mieszkam przy ulicy ...; er iſt Haus in allen -n pełno go wszędzie, snuje się wszędzie; nicht von der — ſein być dobrego pochodzenia, z dobrego domu; 2) aleja *f.*, miejsce wolne między dwoma rzędami drzew; poścież *f.*; chodnik *m.*; 3) szpaler *m.*; eine — bilden zrobić, uformować szpaler; -n laufen przez rózgi biegać.

Ga'ſſen, *sn.* Gasyn *m.*

Ga'ſſenbettel, *sm.* żebranie *n.* po ulicach.

Ga'ſſenbettler, *sm.* -s, *pl.* —, żebrak uliczny.

Ga'ſſenbub(e), -junge, *sm.* -n, *pl.* -n, ulicznik *m.*, włóka uliczny, urwisz mały.

Ga'ſſendirne, *sf. pl.* -n, ulicznica *f.*

Ga'ſſenecke, *sf. pl.* -n, róg *m.* ulicy.

Ga'ſſenhauer, *sm.* -s, *pl.* —, i **-lied**, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń, śpiewka uliczna, karczemna.

Ga'ſſenkehrer, *sm.* -s, *pl.* —, zamiatacz *m.* ulic.

Ga'ſſenlaufen, *sn.* -s, bieganie *n.* przez rózgi.

Ga'ſſenpöbel, *sm.* -s, gmin, motłoch uliczny.

Ga'ſſenrinne, *sf. pl.* -n, rynsztok *m.*, kanalik *m.* po bokach ulic.

Ga'ſſenſänger, *sm.* -s, *pl.* —, śpiewak uliczny.

Ga'ſſenſchank, *sm.* -(e)s, wyszynk *m.*

Ga'ſſenſeitig, *adi.* prowadzący, wychodzący na ulicę; od ulicy.

Ga'ſſentreter, *sm.* -s, *pl.* —, brukowiec *m.*, brukownik *m.*, włóczęga brukowy, junak uliczny.

Ga'ſſenwitz, *sm.* -es, *pl.* -e, dowcip karczemny, trywialny.

Gaſt, *sm.* -es, *pl.* Gäſte, 1) obcy *m.*, przybysz *m.*; 2) gość *m.*; podejmowany *m.* w cudzym domu; j—n zu -e bitten zaprosić kogo na obiad, na wieczerzę; zu -e ſein być w gościnie; 3) aktor, grający na obcej scenie; 4) der Winter iſt ein ungebetener — zima zły gość; Stammgaſt eines Kaffeehauſes stały gość (w) kawiarni; 5) ſchlauer — przebiegły ptaszek; ſchlimmer — niebezpieczny towarzysz.

Ga'ſtbett, *sn.* -es, *pl.* -en, łóżko *n.* dla gościa.

Ga'ſtbitter, *sm.* -s, *pl.* —, zaprosiciel *m.*, spraszający gości.

Gaſtei'n, *sn.* Gostyn *m.*

Gaſtfe'lde, *sn.* Gościejowo *n.*

Ga'ſtfrei, *adi.* gościnny.

Ga'ſtfreiheit, *sf.* gościnność *f.*

Ga'ſtfreundlich, *adi.* gościnny.

Gaſt'freundlichkeit, *sf.* gościnność *f.*

Ga'ſtfreundſchaft, *sf.* gościnność *f.*

Ga'ſtgeber, *sm.* -s, *pl.* —, gospodarz *m.* domu.

Gaſtgeberei', **Gaſterei'**, *sf. pl.* -en, uczta *f.*, biesiada *f.*, bankietowanie *n.*

Ga'ſtgeſchenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podarek gościnny, dla gościa.

Ga'ſthaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, *sf.* oberża *f.*; restauracya *f.*

Ga'ſthof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, oberża *f.*, dom zajezdny, gościnny, gościna *f.*, gościniec *m.*, gospoda *f.*, hotel *m.*

Ga'ſtieren, I. *va.* gościć, przyjmować gości; II. *vn.* (h.) dawać gościnne występy.

Ga'ſtkleid, *sn.* -es, *pl.* -er, suknia biesiadna.

Ga'ſtlich, *adi.* gościnny.

Ga'ſtlichkeit, *sf.* gościnność *f.*

Ga'ſtmahl, *sn.* -(e)s, -mahle i -mähler, uczta *f.* biesiada *f.*, gody *pl.*, bankiet *m.*; j—m ein Gaſtmahl geben dać, wyprawić komu bankiet.

Ga'ſtpredigt, *sf. pl.* -en, kazanie gościnne; kazanie miane przez księdza w gościnę przybyłego.

Ga'ſtrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* gościnności.

Ga'ſtriſch, *adi.* żołądkowy, gastryczny.

Ga'ſtrolle, *sf. pl.* -n, rola gościnna.

Gaſtrono'm, *sm.* -en, *pl.* -en, smakosz *m.*, gastronom *m.*

Gaſtronomie', *sf.* sztuka kucharska, gastronomia *f.*

Gaſtrono'miſch, *adi.* gastronomiczny.

Ga'ſtſpiel, *sn.* -s, *pl.* -e, występ gościnny (aktora).

Ga'ſtſtube, *pl.* -n, *sf.* izba gościnna.

Ga'ſttafel, *sf. pl.* -n, **-tiſch**, -es, *pl.* -e, *sm.* stół gościnny.

Ga'ſtwirt, -(e)s, *pl.* -e, *sm.* oberżysta *m.*, austernik *m.*, gościnny *m.*, gospodarz *m.*

Ga'ſtwirtin, *sf. pl.* -nen, oberżystka *f.*, gospodyni *f.*, gościnna *f.*

Ga'ſtwirtſchaft, *ſf. pl.* -en, zawód *m.* oberżysty; gościna *f.*, oberża *f.*, dom zajezdny.

Ga'ſtzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój gościnny.

Gack, *sn.* -(e)s, *pl.* -s, i -en, dziura *f.*

Ga'tte, *sm.* -n, *pl.* -n, małżonek *m.*

Ga'tten, I. *va.* (do) pary dobierać, w parę łączyć; II. *vr.* ſich — łączyć się (w parę).

Ga'tten,= (w wyrazach złożonych;) *adi.* małżeński; **=glück**, *sn.* szczęście małżeńskie.

Ga'tter, *sn.* -s, *pl.* —, krata *f.*

Ga'ttern, *va.* zaopatrzyć kratą.

Ga'ttin, *ſf. pl.* -nen, małżonka *f.*

Ga'ttung, *ſf. pl.* -en, gatunek *m.*; rasa *f.*; in -en teilen rozgatunkować; rodzaj *m.* ród *m.*, rodzaj ludzki.

Ga'ttungsbegriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pojęcie *n.* gatunkowości.

Ga'ttungsname, *sm.* -ns, *pl.* -n, **=wort**, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter imię pospolite.

Gau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kanton *m.*, okrąg *m.*, powiat *m.*; prowincya *f.*; obszar *m.*, obwód *m.*, kraina *f.*, okolica *f.*

Gauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kukułka *f.*; 2) młokos *m.*, półgłówek *m.*; armer — nieborak *m.*, biedaczysko *n.*; 3) oszust *m.*

Gau'chbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, 1) mech *m.* na brodzie; 2) młokos *m.*, chłystek *m.*

Gau'chteil, *sn.* -s, kurzyślep *m.*, muchotrzew *m.* (rośl.).

Gau'dieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łotr *m.*, opryszek *m.*

Gau'gericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (w przybliżeniu) sąd starościński.

Gau'graf, *sm.* -en, *pl.* -en, starosta *m.*, naczelnik *m.* powiatu.

Gau'dieren, *va.* i ſich — *vr.* cieszyć (się).

Gau'dium, *sn.* -s, uciecha *f.*

Gau'kelbild, *sn.* mamidło *n.*

Gau'kelbude, *ſf. pl.* -n, buda kuglarska.

Gaukelei', *ſf. pl.* -en, gusła *pl.*; woltyżerowanie *n.*; kuglarstwo *n.*, figle *pl.*; omamienie *n.*, złudzenie *n.*

Gau'kelhaft, i **gau'kelig**, *adi.* kuglarski; zwodniczy, złudny.

Gau'kelkunſt, *ſf.* sztuka kuglarska.

Gau'keln, I. *va.* oszukiwać; ſie gaukelt immer erneute Geſtalt zmienia co chwila swoją postać; II. *vn.* (ħ.) woltyżerować, bujać; kuglarzyć, sztuki pokazywać; blaznować, krotofilić; mamić; III. *vr.* ſich — poruszać się kołysząc; ſich in Illuſionen — oddawać się złudzeniom, omamiać się.

Gau'kler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *ſf. pl.* -innen), kuglarz *m.*, (-rka *f.*); linoskoczek *m.*; komedyant *m.*, (-tka *f.*); błazen *m.*

Gau'klerhaft, **=riſch**, *adi.* kuglarski.

Gaul, *sm.* -(e)s, *pl.* Gäule, koń *m.*; alter, ſchlechter — szkapa *f.*, kobyla *f.*; einem geſchenkten — ſieht man nicht ins Maul darowanemu koniowi nie patrzą w zęby.

Gau'men, *sm.* -s, *pl.* —, podniebienie *n.*

Gau'menbeine, *sn. pl.* kość podniebieniowa.

Gau'menbuchſtabe, *sm.* -ns, *pl.* -n, **=laut**, -(e)s, *pl.* -e, *sm.* głoska podniebienna.

Gau'ner, *sm.* -s, *pl.* —, oszust *m.*, filut *m.*, łotr *m.*; (-in, *ſf. pl.* -innen, oszustka *f.*; filutka *f.*).

Gaunerei', *ſf. pl.* -en, oszustwo *n.*, łotrowstwo *n.*; złodziejstwo *n.*, filuterya *f.*

Gau'nerhaft, i **=riſch**, *adi.* łotrowski, złodziejski.

Gau'nern, *vn.* (ħ.) oszukiwać; kraść.

Gau'nerſprache, *ſf.* gwara złodziejska.

Gau'tſchbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deska, na której świeżo zrobiony papier rozkładają.

Gau'tſchen, *va.* papier z formy zdięty, kłaść na właściwą do tego deskę dla wyciśnięcia zeń wody.

Gau'tſcher, *sm.* -s, *pl.* —, wykładacz *m.*

Gavo'tte, *ſf. pl.* -n, gawot *m.*

Ga'ze, *ſf. pl.* -n, gaza *f.*; **=kleid**, *sf.* suknia gazowa; **=ſchleier**, *sm.* welon gazowy.

Ga'zelle, *ſf. pl.* -n, gazela *f.*, antyłopa *f.*

Ge'ächteter, *sm.* -en, *pl.* -en, wywołaniec *m.*, wygnaniec *m.*, banita *f.*

Geä'chze, *sn.* -s, stękanie *n.*

Geä'der, *sn.* -s, skład, zbiór żył w ciele; żyłki *pl.*, pręgi *pl.* (w marmurze, drzewie); słój *m.*

Gea'delt, *adi.* uszlachcony.

Gea'dert, **geädert**, *adi.* żyłowaty; słojowaty, marmurowany.

Geä'ſe, *sn.* -s, *pl.* —, i **Geä'ß**, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) żer *m.*, pasza *f.* dla dziczyzny; 2) pyszczek *m.*, morda *f.* (np. sarny).

Gebä'ck, *sn.* -(e)s, pieczywo *n.*

Gebä'lg, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, miechy *pl.*

Gebä'lk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zrąb *m.*; strop *m.*; brusowanie *n.*, belkowanie *n.*

Gebä'ranſtalt, *ſf. pl.* -en, i **=haus**, *sn.* -es, *pl.* -häuſer, dom położniczy; **=ſtuhl**, *sm.* -(es), *pl.* -ſtühle, krzesło położnicze.

Gebä'rde, *ſf. pl.* -n, mina *f.*; wygląd *m.*, postawa *f.*; poruszenie *n.* ciała, twarzy; gest *m.*; układ *m.*; ułożenie *n.*

Gebä'rden, *vr.* ſich — zachowywać się w ten lub ów sposób; ſich ernſt — przybierać, mieć minę poważną; ſich wunderlich — robić dziwaczne gesta.

Gebä'rdenkunſt, *ſf.* mimika *f.*; **=macher**, *sm.* gestykulator *m.*, mimik *m.*

Gebä'rdenſpiel, *sn.* -s, gestykulacya *f.*; mimika *f.*; **=ſprache**, *ſf.* mimika *f.*, pantomima *f.*

Gebä'rdig, *adi.* zachowujący się w ten lub ów sposób; wohlgebärdig układny, przyjemny.

Geba'ren, I. *vr.* ſich — zachowywać się, prowadzić się, postępować w pewien sposób; II. *sn.* -s, *pl.* zachowanie *n.* się, maniera *f.*, sposób *m.*, postępowanie *n.*

Gebä'ren, *va.* gebäre, gebierſt, gebiert, gebar, habe geboren, 1) rodzić, urodzić, porodzić, zrodzić; ſie hat ihm einen Sohn geboren urodziła

mu syna; sie hat schon geboren już porodziła, zległa; geboren werden (u)rodzić się, przyjść na świat; nach dem Tode des Vaters geboren pogrobowiec pogrobek; dziecię pogrobowe; ein geborener Franzose rodzony, rodowity Francuz; Frau M. geborene X. pani M. z domu X.; 2) wydawać; die Erde gebiert Blumen und Kräuter ziemia rodzi, wydaje kwiaty i ziola.

Gebä'rerin, *sf. pl.* -innen, rodzicielka *f.*; kobieta rodząca.

Gebä'rmutter, *sf.* macica *f.*; **-krankheit**, *sf.* **-leiden**, *sn.* choroba maciczna.

Gebä'rſchmerzen, *sn. pl.* **-wehen**, *sf. pl.* bole porodowe.

Geba'rung, *sf.* ob. Gebaren II.

Geba'rungsweiſe, *sf. pl.* -n, administracya *f.*; zarząd *m.*

Gebäu'de, *sn.* -s, *pl.* —, 1) budynek *m.*; budowla *f.*; gmach *m.*; zabudowanie *n.*; 2) system *m.*, struktura *f.*

Gebäu'deſteuer, *sf. pl.* -n, podatek budynkowy.

Gebau'e, *sn.* -s, ciągłe budowanie.

Ge'be, ob. Gäng und —.

Ge'befall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, trzeci przypadek, dativus *m.* (gram.).

Gebei'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kościec *m.*, kości *pl.*; -e, zwloki *pl.*

Gebe'lfer, *sn.* -s, i **Gebe'll**, *sn.* -s, ciągle szczekanie.

Ge'ben, gebe, gibſt, gibt, gab, habe gegeben, I. *va* dać, dawać; — iſt ſeliger denn nehmen lepiej dawać, niż brać; wieder zurück — oddać; j—m den Abſchied — odprawić kogo; die Einwilligung — dać pozwolenie, pozwolić; Antwort — dać odpowiedź, odpowiedzieć; Stunden — udzielać lekcyi; er gab dem Kinde mit der Rute, die Rute bil dziecię rózgą; er hat es ihm gut albo gehörig gegeben a to mu dał dobrze; a to go wybił; ſich das Anſehen eines Kenners — przybrać minę znawcy; einen Ball — (wy)dać bal; gebe Gott! daj Boże! dalby Pan Bóg! er gab (es) zu verſtehen dał do zrozumienia; ein Stück (im Theater) — dać, wystawić sztukę; was wird heute Abend gegeben? co grają dziś wieczór? Karten — (roz)dawać karty; wer gibt? na kogo dawać? czyja kolej rozdawania kart? gegeben zu Wien am 17. Dezember 1900 dan, dano we Wiedniu dnia 17. grudnia 1900; j—m Recht — przyznać komu słuszność; j—m ſeine Stimme — dać głos za kim; 2) j—m wieder Mut — dodać komu odwagi, ożywić czyją odwagę; Rechenſchaft — zdać sprawę; — Sie mir die Ehre Ihres Beſuches niech mnie pan zaszczyci swemi odwiedzinami; ich werde mir die Ehre —, Sie zu beſuchen będę miał zaszczyt pana odwiedzić; er gab keinen Laut von ſich nie odezwał się wcale; ein Wort gab das andere jedno słowo wywołało drugie; das wird einen Lärm — to narobi krzyku; dem Pferde die Sporen — spiąć konia ostrogami; er gibt einen guten Soldaten dobry z niego żołnierz; das gibt die geſunde Vernunft zdrowy rozum to dyktuje; das iſt ſchwer auf deutſch zu — to trudno oddać, wyrazić po niemiecku; ich will es kurz — powiem to krótkiemi, nie wielu słowy; gut gegeben! bardzo dobrze (powiedziane)! bekannt — obwieścić, oznajmić; etw. verloren — mieć co za stracone, zrzec się czego; der Arzt gibt ihm nur noch drei Tage lekarz jeszcze mu daje trzy dni do życia; er gibt viel auf ihn bardzo go szanuje; ich gebe gar nichts darauf nie dbam wcale o to; das wird nichts Gutes — nie wyjdzie to na dobre; in Druck — oddać do druku; er gab den Sohn in die Lehre oddał syna do terminu; ſie will ihre Tochter nicht von ſich — nie chce rozłączyć się z córką; er kann es nicht von ſich — nie umie się wysłowić; II. ſich — *vr.* ſich in j—s Gewalt — oddać, poddać się czyjej władzy; ſich gefangen — oddać się w niewolę, poddać się; ſich womit zufrieden — zadowolić się czem, przestać na czem; das gibt ſich aus dem Zuſammenhange to wynika ze związku; ich gebe mich darein zdaję się na wolę bożą, poddaję się losowi; der Schmerz gibt ſich ból ustaje; es wird ſich — to się zlagodzi, załatwi; III. es gibt, *vimprs.* jest; es gibt nicht niema; was gibt es? cóż tam? was gibt es (gibts) Neues? cóż tam nowego? was gibts da für einen Lärm? cóż to za krzyk? es wird großen Lärm — wielki będzie krzyk; IV. **gegeben**, *pp.* i *adi.* dany; im -en Fall w danym wypadku.

Ge'ber, *sm.* -s, *pl.* —, dawca *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, dawczyni *f.*).

Gebe't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, modlitwa *f.*; — des Herrn modlitwa Pańska, Ojcze nasz *m.*; j—n ins — nehmen badać, przesluchiwać kogo ostro.

Gebe'tbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka *f.* do nabożeństwa, modlitewnik *m.*

Gebe'thaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* modlitwy, modlnica *f.*

Gebe'ttel, *sn.* -s, ciągła żebranina.

Gebie't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) terytoryum *n.*; obwód *m.*, okrąg *m.*; dziedzina *f.*; — der Stadt obrąb, terytoryum miasta; 2) dziedzina *f.*, zakres *m.*, przedmiot *m.*, zawód *m*; das — der Wiſſenſchaften, ſchönen Künſte dziedzina nauk, sztuk pięknych.

Gebie'ten, gebot, habe geboten, I. *va.* j—m etw. — nakazać komu co; die Umſtände — es okoliczności tego wymagają; II. *vn.* 1) über j—n — władać kim, czem; mieć władzę nad kim, czem; rozporządzać kim, czem; über ſeine Leidenſchaften albo ſeinen Leidenſchaften — mieć w swojej mocy, umieć hamować, powściągać namiętności; Sie haben über mich zu — jestem na pańskie rozkazy; 2) über etw. — panować nad czem.

Gebie'ter, *sm.* -s, *pl.* —, władca *m.*, pan *m.*; dający rozkazy; (-in, *sf. pl.* -innen, pani *f.*, władczyni *f.*).

Gebie'terisch, *adi.* rozkazujący, nakazujący; kategoryczny; -e Miene mina rozkazująca; -es Wesen postawa, mina dumna, rozkazująca; duma; -e Notwendigkeit nagląca, twarda konieczność.

Gebil'de, *sn.* -s, *pl.* —, 1) utwór *m.*; twór *m.*, płód *m.*, dzieło *n.*, obraz *m.*; 2) wzór *m.*, rysunek *m.* (tkact.); 3) teren *m.* (górn.).

Gebi'ldete(r), *sm.* -n, *pl.* -n, (*sf. pl.* -en), wykształcony, (-na).

Gebi'nde, *sn.* -s, *pl.* —, 1) wiązka *f.*; wiązań *m.*; 2) beczka *f.*, naczynie drewniane; 3) — Garn pasmo *n.* nici.

Gebi'rg, i **Gebi'rge**, *sn.* -s, *pl.* Gebirge, góry *pl.*, pasmo *n.* gór.

Gebi'rgig, *adi.* górzysty; *adv.* (-sto).

Gebi'rgsartillerie, *sf.* artyleryа górska.

Gebi'rgsausläufer, *sm.* -s, *pl.* —, podgórze *n.*

Gebi'rgsbahn, *sf. pl.* -en, kolej górska.

Gebi'rgsbeschreibung, *sf.* orografia *f.*, opis *m.* gór.

Gebi'rgsbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen), góral *m.*, mieszkaniec *m.* gór, (góralka *f.*).

Gebi'rgsdorf, *sn.* -(e)s, *pl.* -dörfer wieś *f.* w górach.

Gebi'rgsformation, *sf. pl.* -en, formacya *f.* gór.

Gebi'rgsgegend, *sf. pl.* -en, okolica *f.* w górach, górzysta.

Gebi'rgsgrat, *sm.* -(e)s, **-kamm**, *sm.* -(e)s grzbiet *m.*, grzebień *m.* gory.

Gebi'rgskessel, *sm.* -s, *pl.* —, kotlina *f.* między górami.

Gebi'rgskette, *sf. pl.* -n, łańcuch *m.*, pasmo *n.* gór.

Gebi'rgskunde, *sf.* orognozya *f.*, orologia *f.* nauka *f.* o górach.

Gebi'rgsland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder kraj górzysty.

Gebi'rgslokomotive, *sf. pl.* -n, parowóz górski.

Gebi'rgspaß, *sm.* -sses, *pl.* -pässe, przełęcz górska.

Gebi'rgsrücken, *sm.* -s, *pl.* —, grzbiet *m.* góry.

Gebi'rgsschichten, *sf. pl.* pokłady *pl.*, warstwy *pl.* gór.

Gebi'rgsvolk, *sn.* -(e)s, *pl.* -völker, górale *pl.*

Gebi'rgszug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, łańcuch *m.*, pasmo *n.* gór.

Gebi'ß, *sn.* -sses, *pl.* -sse, 1) zęby *pl.*, uzębienie *n.*; 2) wędzidło *n.*; munsztuk *m.*

Gebla'se, *sn.* -s, trąbienie *n.*

Gebläse, *sn.* -s, *pl.* —, miech *m.*, dymaczka *f.*; trąba *f.*

Gebläsehaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, miechownia *f.*

Geblö'k(e), *sn.* -(e)s, meczenie *n.*

Geblü'mt, *adi.* kwiecisty, w kwiaty.

Geblü't, *sn.* -(e)s, 1) krew *f.* (w ciele krążąca); 2) ród *m.*, pochodzenie *n.*; aus königlichem -e herstammen pochodzić z krwi królewskiej; Prinz von — książę z krwi.

Gebo'rgenheit, *sf.* bezpieczeństwo *n.*, stan *m.* pewności.

Gebo't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) nakaz *m.*, przykazanie *n.*, rozkaz *m.*; die zehn -e Gottes dziesięcioro Bożego przykazania; j—m zu -e stehen być na czyje rozkazy, usługi; das steht mir nicht zu — to nie jest w mojej mocy; ihm steht alles zu -e wszystko jest na jego zawołanie; 2) przepis *m.*, ustawa *f.*, zarządzenie *n.*; Not kennt kein — potrzeba nie zna prawa; 3) zapowiedź *f.*; 4) podaż *f.*, oferta *f.*; ein — tun czynić ofertę, ofiarować; ein höheres — tun więcej podać.

Gebrä'me, *sn.* -s, *pl.* —, bramowanie *n.*, listwa *f.*

Gebra'tenes, *sn.* -n, pieczyste *n.*

Gebräu', *sn.* -(e)s, war *m.*, warzenie *n.*, warka *f.*

Gebrau'ch, *sm.* -(e)s, *pl.* Gebräuche, 1) użycie *n.*, używanie *n.*, użytek *m.*; von etw. — machen zrobić z czego użytek; der — dieses Wortes ist selten wyrazu tego rzadko się używa; in — kommen wejść w używanie; außer — aus dem -e kommen wyjść z używania; ich kann davon keinen — machen to mi się nie przyda; 2) zwyczaj *m.*; zachowanie *n.*; sposób *m.*, tryb *m.*; man muß sich nach dem -e richten trzeba stosować się do zwyczaju; die kirchlichen Gebräuche obrządki kościelne; strenger Hof — etykieta dworska.

Gebrau'chen, *va.* używać; verschiedene Mittel — używać rozmaitych środków; das Wort wird nicht mehr gebraucht wyraz ten nie jest już w używaniu; dieser Mann ist zu allem zu — człowiek ten jest zdolny do wszystkiego; das Buch ist sehr gebraucht książka ta jest bardzo używana, sponiewierana.

Gebräu'chlich, *adi.* używany, w używaniu będący; zwyczajny, pospolity.

Gebrau'chsanweisung, *sf.* i **-vorschrift**, *sf. pl.* -en, przepis *m.* używania.

Gebrau'se, **Gebrau's**, *sn.* -s, szumienie *n.*, huczenie *n.*, szum *m.*

Gebre'chen, *vn.* gebrechen, gebrichst, gebricht, gebrach, habe gebrochen, brakować, brakuje (czego); mir gebricht Geld albo es gebricht mir an Geld brak mi pieniędzy, zbywa mi na pieniądzach; woran gebricht es dir? na czem ci zbywa? czego ci brakuje?

Gebre'chen, *sn.* -s, *pl.* —, kalectwo *n.*, ułomność *f.*, wada *f.*

Gebre'chlich, *adi.* ułomny, kalecki, słaby, niedołężny; łamliwy, łatwy do stłuczenia, rozbicia.

Gebre'chlichkeit, *sf. pl.* -en, ułomność *f.*, słabość *f.*; łatwość stłuczenia, łamliwość *f.*

Gebre'chte(n), *sn.* -s, *pl.* —, niemoc *f.*, słabość *f.*, choroba *f.*

Gebrö'ckel, *sn.* -s, okruszyny *pl.* odłamy *pl.*

Gebro'del, *sn.* -s, wrzenie *n.*

Gebrü'der, *spl.* bracia *pl.*

Gebrü'll, *sn.* -(e)s, ryczenie *n.*

Gebru'mm(e), *sn.* -(e)s, mruczenie *n.*, szemranie *n.*

Gebü'hr, *sf. pl.* -en, 1) powinność *f.*, obowiązek *m.*; über die — arbeiten pracować nad obowiązek, więcej niż się wymaga; 2) nach — co należy, co przystało, przystoi; das ist wider alle — to sprzeciwia się przyzwoitości, zwyczajowi; j—n über die — loben chwalić kogo nad jego zasługę, nad miarę; über die — trinken pić więcej niż należy, nad miarę przyzwoitą; 3) głównie -en, należytość *f.*, koszta *pl.*; podatki *pl.*; honoraryum *n.*

Gebü'hren, I. *vn.* i sich — *vr.* (h.) należeć się, przynależeć się; ihm gebührt der Dank jemu się należy wdzięczność, jego w tem zasługa; II. es gebührt sich *impers.*; wie es einem rechtschaffenen Mann — jak przystoi na poczciwego człowieka; es — sich so tak się należy; III. -d, *ppr.* i *adi.* 1) należny; der -e Richter sędzia właściwy, kompetentny; sich — betragen zachowywać się jak należy; postępować należycie; 2) przyzwoity; godny, zasłużony.

Gebü'hrenbemessungsamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd *m.* wymiaru należytości.

Gebü'hrenfrei, *adi.* wolny od opłaty.

Gebü'hrennachlaß, *sm.* -sses, *pl.* -lässe, opuszczenie *n.*, darowanie *n.* opłaty.

Gebü'hrlich, *adi.* i *adv.* 1) należny, (-nie), należyty, (-cie), jak należy; 2) przyzwoity, (-cie).

Gebü'hrlichkeit, *sf.* konwencyonalność *f.*, zwyczaj *m.*; przyzwoitość *f.*

Gebu'nd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, snop *m.*, wiązka *f.*

Gebu'ndenheit, *sf.* 1) zwięzłość *f.*; 2) uwięzienie *n.*, stan nieczynny.

Geburt, *sf. pl.* -en, 1) poród *m.* rodzenie *n.*, połóg *m.*; sie hatte eine schwere — ciężki miała poród; 2) płód *m.*, dziecko *n.*; 3) narodzenie *n.*, urodzenie *n.*; nach Christi — po narodzeniu Chrystusa; 4) ród *m.* urodzenie *n.*, pochodzenie *n.*; ein Mann von hoher, niedriger — człowiek wysokiego, nizkiego rodu; von — Italiener rodem Włoch; 5) powstanie *n.* zaród *m.*, zarodek *m.*; das Übel in der — ersticken przytłumić zło w zarodku.

Gebürtig, *adi.* — aus Lemberg rodem ze Lwowa; ein -er Lemberger rodowity Lwowianin.

Gebu'rtsadel, *sm.* szlachectwo *n.* z urodzenia, dziedziczne.

Gebu'rtsanzeige, *sf. pl.* -n, zawiadomienie *n.* o narodzinach.

Gebu'rtsfehler, *sm.* -s, *pl.* —, wada przyrodzona.

Gebu'rtsfeier, *sf.* i -fest, *sn.* -es, *pl.* -e, urodziny *pl.*, uroczystość *f.*, obchód *m.* urodzin.

Gebu'rtshaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, dom rodzinny.

Gebu'rtshelfer, *sm.* -s, *pl.* —, akuszer *m.*, lekarz położniczy.

Gebu'rtshelferin, *sf. pl.* -nen, akuszerka *f.*

Gebu'rtshilfe, *sf.* pomoc położnicza; położnictwo *n.*

Gebu'rtsjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok *m.* urodzenia.

Gebu'rtsland, *sn.* -es, kraj rodzinny.

Gebu'rtslehre, *sf.* nauka, sztuka położnicza.

Gebu'rtsmal, *sn.* -(e)s, znamię *n.*

Gebu'rtsort, *sm.* -(e)s, miejsce *n.* urodzenia.

Gebu'rtsregister, *sn.* -s, *pl.* —, rodopis *m.*, rodowód *m.*; spis *m.* urodzonych.

Gebu'rtsstadt, *sf.* miasto rodzinne

Gebu'rtsschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świadectwo *n.* urodzenia, metryka *f.* rodu.

Gebu'rtstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* urodzin, ny *pl.*

Gebu'rtstagsgeschenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podarek urodzinowy.

Gebu'rtsurkunde, *sf. pl.* -n, metryka urodzenia.

Gebu'rtswehen, *sf. pl.* bole porodowe.

Gebü'sch, *sn.* -es, *pl.* -e, krzaki *pl.*, zarośl *f.*

Ge'ck, *sm.* -en, *pl.* -en, fircyk *m.*, gap *m.*, rrua *m.*, cymbal *m.*, gamon *m.*, gawron *m.*; wiercipięta *m.*, trzpiot *m.*; j—n den -en stechen żarty, drwinki sobie robić z kogo.

Ge'ckenhaft, *adi.* fircykowaty, gapiowaty, -igkeit, *sf.* gapiowatość *f.*, głupota *f.*

Ge'cko, *sm.* -s, *pl.* -s, gieck przyłgowy (gad).

Gedä'chtnis, *sn.* -sses, pamięć *f.*; ich habe die Sache aus dem — verloren rzecz ta wyszła, wybiła mi się, wypadła mi z pamięci; j—m etw. ins — zurückrufen przypomnieć mu; ein — wie ein Sieb kurza pamięć.

Gedä'chtnisfeier, *sf.* i -fest, *sn.* -es, *pl.* -e, pamiątka *f.*; die — des Sieges begehen obchodzić pamiątkę zwycięstwa.

Gedä'chtniskraft, *sf.* pamięć *f.*

Gedä'chtniskunst, *sf.*, i -lehre, *sf.* mnemonika *f.*, mnemotechnika *f.*

Gedä'chtnisrede, *sf. pl.* -n, mowa pamiątkowa.

Gedä'chtnissäule, *sf. pl.* -n, pomnik, słup pamiątkowy.

Gedä'chtnisschwäche, *sf.* słabość *f.* pamięci.

Gedä'chtnistag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rocznica *f.* pamiątkowa.

Geda'nke, *sm.* -n, *pl.* -n, myśl *f.*; den -n nachhängen zaprzątać się, zajmować się myślami; es kam mir in den -n przyszło mi na myśl; mit diesem -n gehe ich schon lange um ta myśl już dawno mnie zajmuje; j—n auf einen -n bringen naprowadzić kogo na jaką myśl; es fiel ihm der — ein przyszło mu na myśl; ich bin auf andere -n gekommen powziąłem inną myśl; sich der -n entschlagen oddalić od siebie myśli; sich mit dem -n tragen żywić myśl; seine -n nicht beisammen haben nie módz zebrać myśli; być roztargnionym; in -n sein być zamyślonym; ich habe es in -n getan zrobiłem to w zamyśleniu; seine -n gehen zu hoch za wysoko sięga (myślami); in seinen -n ist er schon Graf w imaginacyi jest już hrabią; myśli, że jest już

hrabią; — über eine Sache mniemanie, zdanie o jakiej rzeczy; sich =n über etw. machen trapić się, truć się myślami; sich =n auf etw. machen bawić się, karmić się myślą; spodziewać się czego; =n sind zollfrei myśl jest swobodną, myśleć wolno; die besten =n kommen zu spät najlepsze myśli nasuwają się po niewczasie.

Geda'nkenaustausch, *sm.* wymiana *f.* myśli.

Geda'nkenfreiheit, *sf.* wolność *f.*, swoboda *f.* myśli.

Geda'nkengang, *sm.* =(e)s, następstwo *n.* pasmo *n.*, tok *m.* myśli.

Geda'nkenleere, *sf.* zupełny brak, niedostatek myśli.

Geda'nkenlesen, *sn.* =s, odgadywanie *n.* myśli.

Geda'nkenleser, *sm.* =s, *pl.* —, odgadywacz *m.* myśli.

Geda'nkenlos, *adi.* bezmyślny; nierozważny, bez zastanowienia; *adv.* bezmyślnie.

Geda'nkenlosigkeit, *sf.* bezmyślność *f.*, brak myśli, rozwagi.

Geda'nkenreichtum, *sm.* =s, bogactwo *n.*, obfitość *f.* myśli.

Geda'nkenschwer, *adi.* pełny ważnych myśli.

Geda'nkenspäne, *sm. pl.* aforyzmy *pl.*, zdania urywkowe; myśli *pl.*

Geda'nkenstrich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pauza *f.*, domyślnik *m.*, kreska *f.*

Geda'nkenwelt, *sf.* —, świat *m.* myśli; świat idealny.

Gedä'rm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, kiszki *pl.*, jelita *pl.*, trzewa *pl.*, bebechy *pl.*

Gedä'rmvorfall, *sm.* =(e)s, wypadnięcie *n.* jelit.

Gede'ck, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, nakrycie *n.*; przykrycie *n.*; — des Hauses pokrycie domu, dach *m.*; Tisch— nakrycie stołu; es fehlt noch ein — brak jeszcze jednego nakrycia.

Gedei'hen, *vn.* gedieh, bin gediehen, 1) tyć, nabierać ciała; rosnąć, rozwijać się; 2) iść po myśli, udawać się; das Getreide ist dieses Jahr gut gediehen zboża w tym roku dobrze się udały; die Kinder — ihm gut dzieci mu się dobrze chowają; unrecht Gut gedeiht nicht cudza krzywda bokem wylazi; kto się z krzywdą drugich bogaci, najczęściej tego przypłaci; 3) das wird zu deinem Vorteile — to będzie twoją korzyścią, wyjdzie ci na dobre; das wird mir zum Verderben — to mi przyniesie zgubę; 4) die Sache ist dahin also soweit gediehen, daß ... rzecz już do tego doszła, że ...

Gedei'hen, *sn.* =s, 1) wzrost *m.*; 2) powodzenie *n.*, pomyślność *f.*; Gott gebe ein — dazu! aby Bóg dał swe błogosławieństwo!

Gedei'hlich, *adi.* zdrowy, do zdrowia służący; pomyślny.

Gede'nkbuch, *sn.* memoryał *m.*; księga *f.* notat; imiennik *m.*; pamiętnik *m.*

Gede'nken, *va.* i *vn.* gedachte, habe gedacht, 1) pomyśleć, pomnieć; ich werde ihm das — popamiętam ja mu to; nie zapomnę mu tego; 2) przypominać sobie; pamiętać; wspominać; ich werde zeitlebens dessen — póki życia będę o tem pamiętał; wir — seiner oft często go wspominamy; j—s in Ehren — mówić, nadmienić o kim zaszczytnie; dessen nicht zu —, daß ... już nie wspomnę o tem, że ...; 3) spodziewać się, zamyślać, zamierzać; ich gedenke dies zu erleben myślę, że tego doczekam; ich gedenke morgen zu verreisen, zamierzam jutro wyjechać; wo gedenkst du hin? co masz na myśli? co sobie układasz?

Gede'nken, *sn.* =s, wspomnienie *n.*, pamiętanie *n.*; seit Menschen — jak tylko ludzie zapamiętać mogą; od wieków, od niepamiętnych czasów.

Gede'nkfeier, *sf.* ob. Gedächtnisfeier.

Gede'nkstein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pomnik *m.*

Gede'tsch, *sn.* Gdecz i Giecz *m.*

Gedi'cht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poemat *m.*, wiersz *m.*

Gedie'gen, *adi.* lity, szczery; =es Gold czyste, prawdziwe złoto; =er Kopf tęga, dobra głowa, gruntownie wykształcona; =e Kenntnisse gruntowne wiadomości; =e Arbeit praca, robota należyta, udatna, porządna; =e Gesundheit zdrowie trwałe, nie ulegające chorobom.

Gedie'genheit, *sf.* czystość *f.*, gruntowność *f.*, dobroć *f.*, tęgość *f.*

Gedi'nge, *sn.* =s, 1) targowanie *n.* się, targ *m.*; 2) godzenie *n.* się, ugoda *f.*, układ *m.*, akord *m.*; 3) czas *m.* robocizny; robota, na którą się kto zgodził; sein — redlich auffahren odrobić rzetelnie na co się zgodzono (górn.).

Gedrä'nge, *sn.* =s, tłok *m.*, ciżba *f.*; ins — kommen wpaść w tarapaty, kłopotu się nabawić.

Gedrä'ngtheit, *sf.* ciasnota *f.*, skupienie *n.*, przepełnienie *n.*; — der Schreibweise zwięzłość *f.* stylu.

Gedr'öhn, *sn.* =(e)s, huk *m.*, grzmot *m.*

Gedri'tt, *adi.* potrójny; =er Schein aspekt trójkątny (astron.).

Gedru'ngen, *pp.* od dringen i *adi.* ścieśniony, zwięzły; (— gebaut) silnie zbudowany; krępy.

Gedu'ld, *sf.* 1) cierpliwość *f.*; sehr große — haben mieć anielską, świętą cierpliwość; mit — sich in sein Schicksal finden cierpliwie poddać się losowi; mit — und Zeit kommt man weit, mit — und Spucke fängt man manche Mucke, — überwindet Sauerkraut cierpliwość panią rzeczy, cierpliwość wszystko przezwycięża; die — reißt mir już mi się cierpliwości przebralo, już mi cierpliwości niestaje; 2) wyrozumiałość *f.*; mit j—m — haben być wyrozumialym dla kogo; 3) wytrwałość *f.*

Gedu'lden, sich — *vr.* być cierpliwym, czekać cierpliwie.

Gedu'ldig, *adi.* i *adv.* cierpliwy, (-wie).

Gedu'ldprobe, *sf. pl.* =n, próba *f.* cierpliwości.

Gedu'ldspiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, pasyans *m.*

Geei'gnet, *adi.* sposobny, stosowny, właściwy; zu etw. — usposobiony, zdatny, zdolny do czego.

Geer, *sf. pl.* -en, lina *f.* (mar.).

Gee'ſtland, *sn.* -(e)s, kraina wysoko położona i nieurodzajna.

Gefa'hr, *sf. pl.* -en, niebezpieczeństwo *n.*; ſich in — begeben wystawić się na niebezpieczeństwo; — laufen zu ertrinken być narażonym na utonięcie; auf ſeine — na jego ryzyko; mit — ſeines Lebens z narażeniem własnego życia; wer ſich in — begibt, kommt darin um kto guza szuka, znajdzie go; außer — ſein nie być w niebezpieczeństwie.

Gefäh'rde, *sf. pl.* -n, 1) niebezpieczeństwo *n.*; 2) podstęp *m.*, krzywda *f.*, szkoda *f.*; treulich und ohne — rzetelnie i bez podstępu.

Gefäh'rden, *va.* narazić, wystawić na niebezpieczeństwo; o szkodę przyprawić.

Gefäh'rlich, *adi.* i *adv.* niebezpieczny, (-nie); ryzykowny, niepewny, zgubny; etw. ſehr — machen przesadzać, przedstawiać rzecz jaką przesadnie.

Gefäh'rlichkeit, *sf. pl.* -en, — des Vorhabens niebezpieczność *f.* przedsięwzięcia; die — der Krankheit niebezpieczeństwo, ciężkość choroby.

Gefäh'rt(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -te, pojazd *m.*, wehikuł *m.*

Gefäh'rte, *sm.* -n, *pl.* -n, towarzysz *m.*, kolega *m.*; towarzysz podróży; (-tin, *sf. pl.* -innen, towarzyszka *f.*).

Gefä'll(e), *sn.* (-e)s, *pl.* -e, 1) — des Fluſſes spad *m.* rzeki; pochyłość *f.*, spadzistość *f.*, połogość *f.*, schył *m.*; 2) ein gutes — haben mieć dobre gardło do picia; 3) Gefä'lle, *pl.* dochody niestałe; danina *f.*, podatki *pl.*, opłaty *pl.*

Gefa'llen, I. *sm.* -s, uprzejmość *f.*, przyjemność *f.*, łaska *f.*; tue mir den — zrób to dla mnie, wyrządź mi tę przysługę; II. *sn.* -s, upodobanie *n.*; — an etw. finden mieć w czem upodobanie; tue nach deinem — zrób podług upodobania; j—m zu — dla kogo, podług czyjego upodobania.

Gefa'llen, *vn.* gefalle, gefällſt, gefällt, gefiel, habe gefallen, 1) podobać się; ſeine Krankheit gefällt mir nicht choroba jego nie podoba mi się, wydaje mi się poważną, podejrzaną; 2) *vimprs.* es hat ihm dort ſehr gut — podobało mu się tam bardzo; 3) ſich in etw. — podobać sobie w czem; 4) ſich etw. — laſſen znosić co, nie przeciwić się czemu; laſſen Sie es ſich bei mir — bądź pan moim gościem; das kann man ſich noch allenfalls — laſſen na to możnaby jeszcze od biedy zezwolić; er läßt ſich alles — cierpliwy jest na wszystko, da z sobą wszystko robić; das muß ſich jeder — laſſen to każdy znieść musi; das gefällt mir nicht wenig! a to mi się podoba! a to piękne rzeczy!

Gefä'llig, *adi.* 1) usłużny, uczynny, uprzejmy; du warſt ſo —, mir zu ſagen, byłeś tak łaskaw(y), powiedzieć mi; 2) przyjemny, ujmujący; er hat etw. G—es in ſeinem Betragen ma coś ujmującego w obejściu się; 3) iſt es Ihnen — mit mir zu gehen? podoba się panu, chce pan iść ze mną? was iſt —? czem mogę służyć? wann es dir — iſt kiedy, skoro zechcesz; 4) -ſt, *adv.* łaskawie; nehmen Sie — Platz! niech pan łaskawie usiędzie, proszę łaskawie usiąść; ſage ihm —, daß . . . bądź łaskaw powiedzieć mu, że . . .

Gefä'lligkeit, *sf. pl.* -en, 1) uczynność *f.*, usłużność *f.*, uprzejmość *f.*; haben Sie die — bądź pan tak łaskaw; 2) przyjemność *f.*; 3) usługa *f.*, przysługa *f.*, grzeczność *f.*, dogodność *f.*; j—m -en erweiſen wyświadczyć komu grzeczności.

Gefä'lligkeitswechſel, *sm.* -s, *pl.* —, weksel grzecznościowy, z przysługi.

Gefä'll(s)geſetz, *sn.* ustawa *f.* o dochodach niestałych.

Gefäll(s)pächter, *sm.* -s, *pl.* —, dzierżawca *m.* dochodów niestałych.

Gefä'llsübertretung, *sf. pl.* -en, przestępstwo fiskalne.

Gefa'llſucht, *sf.* chęć *f.*, żądza *f.* podobania się; zalotność *f.*, kokieterya *f.*

Gefa'llſüchtig, *adi.* pragnący się podobać, załotny, kokieteryjny.

Gefä'lſcht, *adi.* nieprawdziwy, fałszowany, podrabiany.

Gefa'ngen, *pp.* od fangen i *adi.* pojmany, do niewoli wzięty, uwięziony; j—n — nehmen wziąć kogo do niewoli; — ſetzen uwięzić, do więzienia wsadzić; — halten w więzieniu trzymać; ſich — geben oddać się w niewolę, poddać się; G—er, *sm.*, pojmaniec *m.*, jeniec *m.*, wzięty w niewolę, więzień *m.*; G—e, *sf.* branka *f.*, uwięziona *f.*

Gefa'ngenaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* więźniów.

Gefa'ngennahme, *sf.* i -nehmung, *sf.* wzięcie *n.* do niewoli, uwięzienie *n.*, pojmanie *n.*

Gefa'ngenſchaft, *sf. pl.* -en, niewola *f.*

Gefä'nglich, *adi.* więzienny; -e Haft więzienie *n.*; j—n — einziehen wsadzić kogo do więzienia; przyaresztować kogo.

Gefä'ngnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) więzienie *n.*; każń *f.*, koza *f.*; 2) zu dreijährigem -ſſe verurteilen skazać na trzy lata więzienia.

Gefä'ngnisſtrafe, *sf.* kara więzienna.

Gefa'ſel, *sn.* -s, bania-łuki *pl.*, brednie *pl.*, androny *pl.*

Gefä'ß, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) naczynie *n.*; die heiligen -e naczynia kościelne; 2) naczynie *n.*, kanały zawierające płyny ożywcze (anat.); -e der Lymphdrüſen naczynia limfatyczne; 3) rękojeść *f.*

Gefä'ßhaut, *sf. pl.* -häute, naczyniówka *f.*

Gefä'ßlehre, *sf.* nauka *f.* o naczyniach, angiologia *f.*

Gefä'ßſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, układ, ustrój naczyniowy.

Gefa'ßt, *pp.* od. faſſen i *adi.* ob. Faſſen.

Gefe'cht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) potyczka *f.*, utarczka *f.*; 2) zetknięcie *n.* się, zajście *n.*, sprzeczka *f.*, zwada *f.*

Gefe'chtsklar, *adi.* gotowy do boju.

Gefe'chtsordnung, *sf.* szyk bojowy.

Gefe'chtsübung, *sf. pl.* en, ćwiczenie wojenne.

Gefe'ge, *sn.* -s, 1) ciągle, bezprzestanne umiatanie; 2) skórka, którą jeleń z nowych rogów zrzuca.

Gefe'rtigte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, podpisany *m.*

Gefie'del, *sn.* -s, rzępolenie *n.*, na skrzypcach.

Gefie'der, *sn.* -s, *pl.* —, 1) upierzenie *n.*, pierze *n.*; 2) ptak *m.*, ptactwo *n.*

Gefie'dert, *adi.* pierzysty, pierzasty, pierzem okryty.

Gefi'ld(e), *sn.* -s, *pl.* -e, pola *pl.*, obszary *pl.*, niwa *f.*

Gefi'ngert, *adi.* palczasty.

Gefla'cker, *sn.* -s, miganie *n.*, migotanie *n.*

Gefla'tter, *sn.* -s, trzepotanie *n.*, bicie *n.* skrzydłami.

Gefle'cht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pleconka *f.*, splot *m.*; 2) liszaj *m.*

Gefle'ckt, *adi.* plamisty; pstrokaty, kropkowany, nakraplany.

Gefli'cke, *sn.* -s, łatanina *f.*

Gefli'mmer, *sn.* -s, iskrzenie *n.* się, migotanie *n.*

Gefli'ssen, *adi.*, -heit, *sf.* ob. Befliſſen, B—heit.

Gefli'ssentlich, *adi.* i *adv.* umyślny, (-nie).

Geflu'che, *sn.* -s, przeklinanie *n.*

Geflü'gel, *sn.* -s, 1) ptactwo domowe, drób *m.*; 2) ptactwo *n.* (wogóle).

Geflü'gelhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* drobiu.

Geflü'gelhandlung, *sf. pl.* -en, handel *m.* drobiu.

Geflü'gelt, *adi.* 1) skrzydła(s)ty; 2) -e Worte cytaty *pl.*

Geflu'nker, *sn.* -s, 1) ob. Geflimmer; 2) (przen.) = Aufſchneiderei.

Geflü'ſter, *sn.* -s, szeptanie *n.*, szepty *pl.*

Gefo'lge, *sn.* -s, 1) świta *f.*, orszak *m.*; 2) poczet *m.* towarzyszących; tłum *m.*; eskorta *f.*; 3) etw. im — haben, (nach ſich ziehen) mieć, wywołać jakie skutki, następstwa.

Gefra'ge, *sn.* -s, pytanina *f.*

Gefra'gt, *pp.* od fragen i *adi.* poszukiwany; pytany.

Gefrä'ß, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) żarcie *n.*; 2) morda *f.*, pysk *m.*

Gefrä'ßig, *adi.* żarłoczny; G-keit, *sf.* żarłoczność *f.*, obżarstwo *n.*

Gefrei'te(r), *sm.* -en, i -rs, *pl.* -n, i -r, gefrajter *m.*, starszy szeregowy żołnierz.

Gefre'ſſe, *sn.* -s, ciągłe żarcie.

Gefre'tt, *sn.* -(e)s, kłopot *m.*, ambaras *m.*

Gefrie'rapparat, *sm.* przyrząd *m.*, aparat *m.* do mrożenia.

Gefrie'rpunkt, *sm.* -es, punkt *m.* zmarznięcia (w termometrze).

Gefrie'ren, gefror, bin gefroren, I. *vn.* zmarznąć; das Waſſer zum — bringen zmrozić wodę; **gefroren**; II. *pp.* i *adi.* zmarznięty, zamarznięty, mrożony; wytrzymały na pociski i kule.

Gefro'renes, *sn.* lody *pl.* (do jedzenia).

Gefü'ge, *sn.* skladność *f.*, spójność *f.*, spojenie *n.*; struktura *f.*, budowa *f.*

Gefü'gig, *adi.* giętki, gibki; powolny, ulegly.

Gefü'gigkeit, *sf.* giętkość *f.*; powolność *f.*, uległość *f.*

Gefü'hl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) czucie *n.*; des -s beraubt pozbawiony czucia, znieczulony; 2) zmysł *m.* dotykania; 3) uczucie *n.*, poczucie *m.*; ein feines — haben mieć delikatne czucie; das — des Schönen, Edlen poczucie piękności, szlachetności; ein Mann von — człowiek uczuciowy.

Gefü'hl(s)fähigkeit, *sf.* i -ſinn, *sm.* -(e)s, zmysł *m.* dotykania, czucia; zdolność *f.* odczuwania.

Gefü'hlsleben, *sn.* -s, życie uczuciowe.

Gefü'hllos, *adi.* nieczuły, bez czucia; — werden znieczulieć, odrętwieć.

Gefü'hlloſigkeit, *sf.* nieczułość; odrętwiałość *f.*; obojętność *f.*

Gefü'hlsſinn, *sm.* -(e)s, czucie *n.*, zmysł *m.* czucia.

Gefü'hlsmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek uczuciowy.

Gefü'hlvoll, *adi.* pełen czucia, czuły, uczuciowy, czułostkowy.

Gefü'hlswärme, *sf.* czułość *f.*

Gefü'nft, *adi.* pięciorny, pięcioraki, z pięciu części złożony.

Gega'cker, *sn.* -s, gdakanie *n.*

Gegei'ge, *sn.* -s, rzępolenie *n.*

Ge'gen, *praep.* 1) ku; — Weſten ku zachodowi; 2) koło, około; — Mittag koło południa; — das Ende ku końcowi; er iſt — dreißig Jahre alt ma około trzydziestu lat; 3) dla, do, względem, przeciw, na przeciw, wobec; Liebe — die Eltern miłość ku rodzicom; gut — j—d dobry dla kogo, względem kogo; Anhänglichkeit — j—d zeigen okazywać przywiązanie do kogo; — alle Bitten taub głuchy na wszystkie prośby; 4) naprzeciw, przeciwko; — den Strom ſchwimmen przeciw prądowi płynąć; — die geſunde Vernunft przeciw prawidłom zdrowego rozsądku; — den Befehl, handeln postąpić przeciw, wbrew rozkazowi; 5) w porównaniu, w stosunku, wobec; das alles iſt nichts — die Ewigkeit wszystko to niczem wobec wieczności, w stosunku do wieczności; 6) za, w zamian; er hat das Geld — Quittung erhalten otrzymał pieniądze za pokwitowaniem; ich wette hundert — eins, daß ... stawiam w zakład sto za jeden, że ...; man hat die Gefangenen — einander ausgewechſelt wymieniono jeńców wzajemnie.

Ge'genabdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, **-abzug**, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, przedruk *m.*, odbitka *f.*; einen — machen przedrukować.

Ge'genabſicht, *sf. pl.* -en, zamiar przeciwny.

Ge'genanklage, *sf. pl.* -en, skarga wzajemna, odwrotna.

Ge'genanſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche rozszczenie wzajemne.

Ge'genanſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, knowanie odporne.

Ge'genanſtalt, *sf. pl.* -en, — machen, treffen czynić, robić przygotowania przeciw czemu.

Ge'genantrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, wniosek, projekt przeciwny, wzajemny.

Ge'genantwort, *sf. pl.* -en, replika *f.*, odpowiedź *f.* na odpowiedź, odpowiedź wzajemna.

Ge'genarznei, *sf. pl.* -en, lekarstwo, moc innego niszczące, antydot *m.*

Ge'genausſage, *sf. pl.* -n, zeznanie przeciwne.

Ge'genbedingung, *sf. pl.* -en, warunek wzajemny.

Ge'genbefehl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozkaz przeciwny.

Ge'genbekenntnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, zeznanie przeciwne.

Ge'genbemerkung, *sf. pl.* -en, uwaga wzajemna, przeciw uczynionej uwadze.

Ge'genbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, doniesienie, sprawozdanie przeciwne.

Ge'genbeſcheinigung, *sf. pl.* -en, poświadczenie wzajemne.

Ge'genbeſchuldigung, *sf. pl.* -en, obwinienie wzajemne; rekryminacya *f.*

Ge'genbeſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odwiedziny wzajemne, rewizyta *f.*

Ge'genbewegung, *sf. pl.* -en, poruszenie przeciwne.

Ge'genbeweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, dowód przeciwny, odwód *m.*

Ge'genbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) kopia *f.*; 2) obraz odpowiadający drugiemu, pendent *m.*; 3) obraz przeciwny kontrastujący z drugim.

Ge'genbitte, *sf. pl.* -en, prośba wzajemna.

Ge'genböſchung, *sf. pl.* -en, kontreskarpa *f.*, przeciwskarpa *f.*, wał przeciwny.

Ge'genbund, *sm.* -(e)s, *pl.* -bünde i **-bündnis**, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, związek, traktat, sojusz przeciwny.

Ge'genbürge, *sm.* -n, *pl.* -n, ręczyciel wzajemny.

Ge'genbürgſchaft, *sf.* zaręczenie wzajemne, współrękojmia *f.*

Ge'gend, *sf. pl.* -en, 1) okolica *f.*, kraina *f.*, ziemia *f.*; fruchtbare — płodna okolica; 2) okolice *pl.*; die — um Krakau okolice Krakowa; 3) strona *f.*, kraj *m.*; aus welcher — kommt der Wind z której strony wiatr wieje? in unſerer — w naszych stronach; 4) klimat *m.*; 5) część *f.* ciała ludzkiego; die Rücken— okolica grzbietowa.

Ge'gendamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, przyspa *f.*

Ge'gendampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämpfe, para wsteczna.

Ge'gendienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, usługa, grzeczność wzajemna.

Ge'gendruck, *sm.* -(e)s, ciśnienie odporne, odpór *m.*

Ge'geneinander, *adv.* naprzeciw sobie; jeden przeciw drugiemu, jedni przeciw drugim; wir haben nichts — nie mamy nic przeciwko sobie; zwei Dinge — halten porównywać dwie rzeczy; die Zeugen — ſtellen, konfrontować świadków; 2) względem siebie; jeden względem drugiego; wir haben Verpflichtungen — mamy obowiązki względem siebie.

Ge'geneinanderhaltung, *sf.* porównywanie *n.*

Ge'geneinanderſtellung, *sf.* konfrontacya *f.*

Ge'generklärung, *sf. pl.* -en, oświadczenie przeciwne, wzajemne.

Ge'genforderung, *sf. pl.* -en, wzajemna wierzytelność.

Ge'genfrage, *sf. pl.* -n, pytanie przeciwne, wzajemne.

Ge'genfüßler, *sm.* -s, *pl.* —, antypoda *m.*; przeciwnożnik *m.*, przeciwstopny.

Ge'gengeſang, *sm.* antyfona *f.*

Ge'gengeſchenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dar, podarek wzajemny; ſich -e machen obdarować się nawzajem.

Ge'gengewalt, *sf. pl.* -en, gwalt wzajemny; odwet gwałtowny; — gebrauchen gwałt gwałtem odpierać.

Ge'gengewicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ciężar równowagę czyniący; j—m das — halten równowagę z kim utrzymywać, równać mu się w znaczeniu; przewagę czyją hamować; 2) odciążek *m.*, przeciwwaga *f.*

Ge'gengift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, odtrutka *f.*, antydot *m.*, lekarstwo działające przeciw truciźnie.

Ge'gengrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe, powód przeciwny.

Ge'gengruß, *sm.* -ſſes, *pl.* -grüße, odkłon *n.*

Ge'genhall, *sm.* -(e)s, odgłos *m.*, echo *n.*

Ge'genhalt, *sm.* -(e)s, 1) odpór *m.*; 2) opora *f.*, podpora *f.*; — geben podpierać, wzmacniać, utwierdzać.

Ge'gen=halten, halte, hältſt, hält, hielt gegen, habe gegengehalten, I. *va.* 1) stawiać dwie rzeczy przeciw sobie, porównywać je; 2) stawiać na kartę grając przeciw komu; II. *vn.* 1) wstrzymywać co, opierać się, stawiać opór; 2) trwać, wystarczyć; 3) podpierać, podtrzymywać rzecz jaką z tylu.

Ge'genhaß, *sm.* -ſſes, nienawiść wzajemna.

Ge'genhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie przeciwne, odbicie *n.*

Ge'genkaiſer, *sm.* -s, *pl.* —, **=könig**, *sm.* -s, *pl.* -e, cesarz, król obrany przez przeciwne stronnictwo; cesarz, król nieprawy.

Ge'genkandidat, *sm.* -en, *pl.* -en, kontrkandydat *m.*

Ge'genklage, *sf. pl.* -n, skarga wzajemna; **=kläger**, *sm.* -s, *pl.* — oskarżyciel wzajemny.

Ge'genkraft, *sf. pl.* -kräfte, siła przeciwna, oddziałająca

Ge'genkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, wewnętrzny zatok ucha.

Ge'genleiſte, *sf.* przeciwuszek *m.* (anat.).

Ge'genleiſtung, *sf. pl.* -en, równoważnik *m.*; świadczenie wzajemne.

Ge'genlicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) światło przeciwne; 2) odblask *m.*

Ge'genliebe, *sf.* miłość wzajemna; wzajemność *f.*

Ge'genmacht, *sf. pl.* -mächte, moc przeciwdziałająca.

Ge'genmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, przeciwnik *m.*

Ge'genmarke, *sf. pl.* -n, kontramarka *f.*

Ge'genmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, kontramarsz *m.*, marsz odwrotny.

Ge'genmaßregeln, *sf. pl.* środki użyte przeciw czemu.

Ge'genmauer, *sf. pl.* -n, przymurek *m.*, podmurze *n.*, mur poprzeczny.

Ge'genmine, *sf. pl.* -n, przeciwpodkopy *pl.*, kontrmina *f.*

Ge'genmittel, *sn.* -s, —, środek, sposób zaradczy, zapobiegający; antydot *m.*

Ge'genpapſt, *sm.* -es, *pl.* -päpſte, papież nieuznany powszechnie; papież nieprawy.

Ge'genpart, -(e)s, *pl.* -e, I. *sn.* przeciwieństwo *n.*; II. *sm.* przeciwnik *m.*, antagonista *m.*; partya przeciwna; partner *m.*; pendent *m.*

Ge'genpartei, *sf. pl.* -en, partya, stronnictwo przeciwna, -ne.

Ge'genpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, zastrzał *m.*, sprys *m.*

Ge'genprobe, *sf. pl.* -n, sprawdzenie *n.* przez odbycie próby, druga próba.

Ge'genquittung, *sf. pl.* -en, kontrakwit *m.*, pokwitowanie wzajemne.

Ge'genrechnen, *vn.* (h.) kontrolować, sprawdzać rachunki, obliczania.

Ge'genrechnung, *sf. pl.* -en, 1) kontrola *f.*, sprawdzanie *n.* rachunków; 2) rachunek wzajemny, rozrachunek *m.*

Ge'genrede, *sf. pl.* -n, 1) mowa odpowiadająca, zbijająca, odpowiedź *f.*, replika *f.*; 2) wymawianie *n.* się, opieranie *n.* się; ohne — bez oporu; bez wątpienia; 3) zarzut *m.*, ekscepcya *f.*; — erheben czynić zarzuty; przeciwić się.

Ge'genrichtung, *sf. pl.* -en, kierunek przeciwny.

Ge'genrevolution, *sf. pl.* -en, kontrrewolucya *f.*

Ge'genſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, 1) antyteza *f.*, zdanie przeciwne, przeciwne twierdzenie; przeciwieństwo *n.*; 2) kontrast *m.*, przeciwieństwo *n.*, sprzeczność *f.*; einen — zu etw. bilden, im — zu etw. ſtehen kontrastować z czem; von einem -e in den anderen fallen popadać z jednej sprzeczności w drugą; er iſt im -e zu ſeinem Bruder ruhig w porównaniu z bratem swoim jest spokojnym; **gegenſätzlich**, *adi.* przeciwny, sprzeczny, odwrotny, *adv.* (-nie).

Ge'genſchall, *sm.* -(e)s, echo *n.*, odgłos *m.*

Ge'genſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) blask odbity, światło odbite, łuna *f.*; 2) położenie planety; 3) wzajemne świadectwo, poświadczenie *n.*

Ge'genſchenkung, *sf. pl.* -en, darowizna wzajemna.

Ge'genſchraffierung, *sf. pl.* -en, krzyżowanie *n.* cienia, odwrotne rysy w cieniu (w sztycharstwie).

Ge'genſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, kontrolor *m.*

Ge'genſchrift, *sf. pl.* -en, odpowiedź *f.* na pismo, replika piśmienna.

Ge'genſeite, *sf. pl.* -n, strona przeciwna, druga strona.

Ge'genſeitig, *adi.* 1) przeciwny, należący do partyi, strony przeciwnej; 2) wzajemny, obopólny, *adv.* (-nie); -es Verſprechen, -e Verpflichtung wzajemne przyrzeczenie, zobowiązanie; -e Liebe miłość wzajemna, wzajemność *f.*

Gegenſeitigkeit, *sf.* wzajemność *f.*, obopólność *f.*

Gegenſeits, *adi.* wzajemnie, obopólnie.

Ge'genſperre, *sf.* er hat die — ma drugi klucz od kasy.

Ge'genſpiel, *sn.* -(e)s, 1) przeciwieństwo *n.*, akcya przeciwna; 2) das — machen grać przeciw komu; das ganze — iſt in einer Hand cała gra przeciwna jest w jednem ręku.

Ge'genſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, przeciwnik *m.*

Ge'genſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, 1) przedmiot *m.*; der — ſeiner Rede, einer Abhandlung przedmiot, temat *m.* mowy, rozprawy; 2) cel *m.*; Belehrung iſt der — der Geſchichte pouczanie jest celem historyi; 3) — eines Dramas osnowa *f.* dramatu; 4) der — iſt erledigt rzecz, sprawa załatwiona; 5) hundert Kronen ſind für ihn kein — sto koron niczem dla niego; das iſt kein —! to nic! niema w tem żadnej trudności.

Ge'genſtändig, *adi.* przeciwległy, przeciwny; mit -en Blättchen przeciwkolistkowy.

Ge'genſtändlich, *adi.* odnoszący się, należący do jakiej rzeczy; objektywny, przedmiotowy.

Ge'genſtändlichkeit, *sf.* objektywność *f.*, przedmiotowość *f.*

Ge'genſtand(s)los, *adi.* 1) bez przedmiotu; nie mający przedmiotu; 2) bez racyi bytu.

Ge'genſtimme, *sf. pl.* -n, głos przeciwny.

Ge'genſtrömung, *sf. pl.* -en, prąd przeciwny.

Ge'genſtrebe, *sf. pl.* -n, odstrzał *m.*, odpora *f.*, krzyżulec *m.*

Ge'genſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pendent *m.*; rzecz odpowiadająca innej rzeczy; ſeine heutige Rede iſt ein — zu ſeiner geſtrigen jego mowa dzisiejsza odpowiada wczorajszej.

Ge'genteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) przeciwieństwo *n.*, kontrast *m.*, rzecz przeciwna; er iſt das — ſeines Vaters jest przeciwieństwem swego ojca; das iſt das — von dem, was er geſagt hat to jest wprost przeciwnie temu, co on powiedział; im — przeciwnie; ich wette das — założę się, że rzecz się ma przeciwnie.

Ge'genteilig, *adi.* przeciwny, odwrotny; należący do strony, partyi przeciwnej; **-teils** *adv.* przeciwnie.

Gegenü'ber, *adv.* i *praep.* naprzeciw, naprzeciwko; er wohnt uns — mieszka naprzeciw nas; dem Fenſter — hängt ein Bild naprzeciw okna wisi obraz; einander — oko w oko, twarzą w twarz; — liegend przeciwległy; ſie ſtehen einander freundlich, feindlich — pozostają ze sobą w przyjaźni, nieprzyjaźni; dem Angeklagten die Zeugen — ſtellen konfrontować świadków z oskarżonym; er trat dieſer Nachricht — zaprzeczył tej wiadomości; das G—r, *sn.* -s, osoba, rzecz naprzeciwko stojąca, leżąca.

Gegenü'berſtellung, *sf. pl.* -en, przeciwstawanie *n.*; konfrontowanie *n.*

Ge'genvermächtnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, legat, zapis wzajemny.

Ge'genverpflichtung, *sf. pl.* -en, wzajemne zobowiązanie, wzajemny obowiązek względem kogo.

Ge'genverſicherung, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie, zaręczenie wzajemne.

Ge'genvorſtellung, *sf. pl.* -en, przedstawienie przeciwko czemu uczynione.

Ge'genwall, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälle, kontrskarpa *f.*, przeciwskarpa *f.*

Ge'genwart, *sf.* 1) obecność *f.*, przytomność *f.*; in meiner — w mojej obecności; 2) teraźniejszość *f.*, czas teraźniejszy, obecność.

Ge'genwärtig, *adi.* obecny, przytomny; die Sache iſt mir noch — mam tę rzecz jeszcze w pamięci; ſich — halten mieć na uwadze, w pamięci; 2) teraźniejszy; aktualny; -e Zeit czas teraźniejszy; -es Schreiben, G—es pismo niniejsze; den *adv.* obecnie, teraz, w tej chwili.

Ge'genwechſel, *sm.* -s, *pl.* —, wekseł wzajemny.

Ge'genwehr, *sf.* bronienie *n.* się, obrona *f.*; opór *m.*; ſich ohne — ergeben poddać się bez oporu.

Ge'genwind, *sm.* -es, *pl.* -e, wiatr przeciwny.

Ge'genwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt przeciwległy.

Ge'genwirken, *vn.* (h.) oddziaływać, przeciwdziałać.

Gegenwirkung, *sf. pl.* -en, reakcya *f.*; oddziaływanie *n.*, przeciwdziałanie *n.*

Ge'genwohner, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Gegenfüßler.

Ge'genzeichen, *sn.* -s, 1) znak sygnał wzajemny; 2) kontramarka *f.*

Ge'genzeichnen, *vn.* (h.) kontrasygnować.

Ge'genzeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, świadek *m.* strony przeciwnej.

Ge'gner, *sm.* -s, *pl.* —, i (-in, *sf. pl.* -innen), przeciwnik *m.*, (-niczka *f.*), nieprzyjaciel *m.*; (-ciółka *f.*), rywał *m.*, (-ka) *f.*; współzawodnik *m.*, (-niczka *f.*).

Ge'gneriſch, *adi.* przeciwny; -er Advokat adwokat *m.* strony przeciwnej.

Ge'gnerſchaft, *sf.* przeciwnictwo *n.*; przeciwnicy *pl.*

Geha'ben, ſich — *vr.* 1) zachowywać się; 2) gehab' dich wohl! miej się dobrze! bądź zdrów!

Geha'der, *sn.* -s, kłótnia *f.*, sprzeczka *f.*

Geha'lt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) treść *f.* czego; części składowe jakiej rzeczy; das Erz iſt reich an — ruda jest treściwa, obfita w kruszec; die Münze iſt von gutem — moneta jest dobrej próby; geiſtiger — eines Getränkes tęgość *f.*, siła *f.* wyskoku w napoju; 2) istotna treść; substancya *f.*; wartość wewnętrzna; das Buch hat keinen — książka ta niema treści, jest ubogą w treść; ohne tieferen — bez wartości, powierzchowny; 3) przestrzeń wewnętrzna; ein Faß von fünfzig Liter(n) — beczka mieszcząca w sobie pięćdziesiąt litrów; 4) — *sm.* i *sn. pl.* także Gehälter, płaca *f.*, pensya *f.*; er bezieht einen hohen — pobiera, ma wysoką pensyę; j—m den (das) — beſtimmen, erhöhen, ſperren pensyę komu wyznaczyć, podwyższyć, zatrzymać, zawiesić.

Geha'lt(s)abzug, *sm.* potrącenie *n.* z płacy.

Geha'ltsaufbeſſerung, *sf.* podwyższenie *n.* płacy, pensyi.

Geha'ltleer, **-los**, *adi.* bez treści, bez wartości, błahy.

Geha'ltloſigkeit, *sf.* błahość *f.*

Geha'ltreich, **-voll**, *adi.* treściwy, w treść bogaty, pełen treści.

Geha'lt(s)zulage, *sf. pl.* -n, dodatek *m.* do płacy; podwyższenie *n.* płacy rocznej.

Gehä'nge, *sn.* -s, *pl.* —, 1) pochyłość *f.*, urwisko *n.*; 2) girlandy *pl.*, festony *pl.*; 3) wieszadełko *n.*, wisiadełko *n.*, wisiorek *m.* brelok *m.*; 4) — des Hundes uszy *pl.* psa.

Gehä'ſſig, *adi.* 1) nienawistny, nienawidzący; ſich j—d — machen wzbudzić czyjąś nienawiść; 2) nienawistny, znienawidzony, obmierzły, ohydny; ſich bei j—m — machen stać się komu nienawistnym, popaść u kogo w nienawiść.

Gehä'ſſigkeit, *sf.* nienawiść *f.*, złośliwość *f.*, obmierzłość *f.*

Gehau', *sn.* -(e)s, 1) wyrąbywanie *n.*; 2) wyrąb *m.*; einen Wald in -e einteilen las podzielić na wyręby; junges — natonie *pl.*

Gehäu'ſe, *sn.* -s, *pl.* —, der Schnecke skorupa *f.* ślimaka; — der Uhr koperta *f.* zegarka; puzderko *n.*, kapsułka *f.*, futerał *m.*: torebka *f.*, w której ziarnka owocu się mieszczą.

Ge'hbar, *adi.* ob. Gangbar 1).

Gehe'ck(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gniazdo *n.*, młody płot.

Gehe'ge, *sn.* -s, *pl.* —, ogrodzenie *n.*, zagroda *f.*; obrąb *m.*; knieja *f.*; einem anderen ins — kommen, gehen, treten w cudzej kniei polować; naruszyć czyje prawo, mieszać się do cudzych spraw.

Geh'eiligt, *adi.* uświęcony.

Gehei'm, *adi.* tajny, (po)tajemny, skryty, sekretny; *adv.* (-nie, skrycie): -e Türe skryte drzwi; -e Zuſammenkunft tajemna schadzka; etw. vor j—m — halten taić, trzymać co w sekrecie przed kim; im G—en,

ins — potajemnie, skrycie, w sekrecie; -e Liebe miłość wzbroniona.

Gehei'mbund, *sm.* -es, *pl.* -e, spisek *m.*

Gehei'mbündler, *sm.* -s, *pl.* —, spiskowiec *m.*

Gehei'mkraft, *sf.* siła, moc tajemnicza.

Gehei'mmittel, *sm.* -s, *pl.* —, środek, lek tajny.

Gehei'mnis, *sn.* -ses, *pl.* -sse, tajemnica *f.*, sekret *m.*; tajnik *m.*; um j—s — wissen znać czyją tajemnicę; j—m die -sse seines Herzens anvertrauen powierzyć komu tajemnice swego serca; ich mache kein — daraus nie robię z tego żadnej tajemnicy, nie taję się z tem; ein — verraten wydać sekret; das — zu gefallen tajemnica, sztuka przypodobania się; ein — vor j—m haben taić co przed kim.

Gehei'mniskrämer, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek skryty, otaczający się tajemniczością.

Gehei'mniskrämerei, *sf.* tajemniczość *f.*, konszachty *pl.*

Gehei'mnisvoll, *adi.* tajemniczy, *adv.* (-czo.).

Gehei'mpolizist, *sm.* -en, *pl.* -en, ajent *m.* tajnej policyi.

Gehei'mrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, tajny radca; -rätin, *sf.* *pl.* -nen, żona *f.* tajnego radcy.

Gehei'mschloß, *sn.* -sses, *pl.* -schlösser, ukryty zamek.

Gehei'mschreiber, *sm.* -s, *pl.* —, sekretarz prywatny.

Gehei'mschrift, *sf.* pismo tajemnicze, cyfrowane.

Gehei'msprache, *sf.* mowa tajemnicza.

Gehei'mtuerei, *sf.* ob. Geheimniskrämerei.

Gehei'ß, *sn.* -es, rozkaz *m.*

Ge'hen ging, bin gegangen, I. *vn.* 1) iść, chodzić, pójść; er ging ihm entgegen poszedł naprzeciw niemu; hinausgehen wyjść; ich gehe morgen aufs Land, nach Wien jadę jutro na wieś, do Wiednia; in die Stadt hat man zwei Stunden zu — do miasta jest dwie godziny drogi; gut gekleidet — chodzić w dobrem ubraniu, dobrze się ubierać; den Weg alles Fleisches — pójść do nieba, na tamten świat, na wieczny odpoczynek; umrzeć; 2) *vimprs.* hier darf man nicht —! przejście tędy wzbronione! das Dampfschiff geht um 10 Uhr parowiec odchodzi, odjeżdża o dziesiątej godzinie; es — merkwürdige Gerüchte krążą dziwne pogłoski; es geht die Rede, daß ... mówią, słychać, że ...; wie geht es dir? jak ci się powodzi? jak się masz? es geht nie źle, ujdzie; der Teig geht gut ciasto dobrze rośnie, rusza się; die Mühle geht nicht mehr młyn już nie jest w ruchu; 3) udawać się dokąd; er ist schon aus der Schule gegangen już wyszedł ze szkoły; ins Bad — iść do kąpieli, pójść kąpać się; wyjechać do wód; 4) hundert Heller — auf eine Krone sto halerzy idzie na koronę; es geht ein Liter in diese Flasche do tej flaszki wejdzie litr, w tej flaszce zmieści się litr; 5) die Fenster — in den Hof okna wychodzą na podwórze; der Weg geht durch den Wald droga prowadzi przez las, meine Meinung geht dahin, daß ... moje zdanie zmierza do tego, że ...; das will mir nicht in den Kopf — to nie chce mi wejść, wleźć do głowy; 6) j—n — lassen puścić kogo, pozwolić mu odejść; dać komu pokój; sich — lassen folgować sobie, popuszczać; er läßt es sich gut — dogadza sobie, nie odmawia, nie żałuje sobie niczego; 7) das geht mir nahe trapi mnie to, martwi mnie; voran — iść na przodzie, przodem; in seinen Ansprüchen weit — mieć wygórowane pretensye; zu weit — przekroczyć granice; die Ware geht gut jest dobry odbyt na ten towar; die See geht hoch morze burzy się; die Sache geht schief rzecz wzięła zły obrót; schwanger — być przy nadziei; du gehst dabei ganz sicher nie ryzykujesz w tem nic; es geht ihm so so ma się jako tako; einer Sache verlustig — zgubić rzecz jaką; 8) spazieren — iść, pójść na przechadzkę; er ging klagen, er ging und klagte poszedł na skargę; wniósł skargę; seinen geraden Weg — iść prostą drogą, działać uczciwie; 9) das Korn geht in die Ähren pszenica idzie w kłosy, dostaje kłosów; die Sache geht vor sich rzecz jest w toku; das geht über unsere Kraft to przechodzi nasze siły; darüber geht nichts nic nad to niema; Gewalt geht vor, über Recht gdzie przemoc mówi, tam prawo milczy; das geht ihm vom Herzen z serca to mówi; an die Arbeit — rozpocząć robotę; j—m mit Rat an die Hand — wspierać kogo radą; an Krücken — chodzić o kulach; aus Land — wylądować; der Rock geht bis an die Knie surdut sięga (do) kolan; einer Sache auf den Grund — zbadać, zgruntować rzecz jaką; es geht auf Leben und Tod rozchodzi się o życie lub śmierć; das geht auf mich mnie to dotyczy; auseinander — rozstać się; aus dem Häuschen — złościć, gniewać, unosić się; ich werde ihm aus dem Wege — będę go unikał; das geht mir durch die Seele to mi duszę, serce przeszywa; das geht durch Mark und Bein to aż do szpiku, na wskróś przejmuje; durch dieses Tuch geht kein Wasser sukno jest nieprzemakalne; hinter die Schule — chadzać po za szkołę; in Erfüllung — spełnić, ziścić się; der Preis ging plötzlich in die Höhe cena nagle podskoczyła; er geht in sein achtes Jahr ma, rozpoczyna ósmy rok; es geht schon ins vierte Jahr, daß ich ihn nicht gesehen już temu trzy lata, jak go widziałem; ins Kloster — wstąpić do klasztoru; in See — wypłynąć na morze; in Stücke — rozpaść, złamać, rozprysnąć się; in sich — wejść w siebie, opamiętać, upamiętać się; das geht in die Tausende to wynosi tysiące; in sein Unglück, Verderben — dążyć do zguby; wie oft geht vier in zwölf? ile razy mieszczą się cztery w dwunastu? geht doch, geht mit eurem Geschwätz! przestańcie tej gadaniny, dajcie jej pokój!

mit der Zeit — iść, postępować z czasem; alles geht nach Wunsch wszystko idzie, składa się pomyślnie; wenn es nach mir ginge gdyby szło podług mojej myśli; das geht über meinen Verstand nie pojmuję, nie rozumiem tego; alles geht drunter und drüber wielkie jest zamieszanie, wszystko w nieładzie; es geht um dein Vermögen rozchodzi się o twój majątek; unter (die) Leute — bywać, uczęszczać między ludźmi; unter die Schauspieler — zostać aktorem; unter Segel — wyjść pod żagle, wypłynąć; j—m nicht von der Seite, vom Halse — nie odstępować kogo na krok; von Tür zu Tür — chodzić od drzwi do drzwi; żebrać; Frauen — immer vor kobiety zawsze mają pierwszeństwo; zur Kirche — iść do kościoła; zu Ende — mieć się ku końcowi, kończyć się; es geht zum Winter zima się zbliża; geh zum Kuckuck! zum Teufel! idź do kata! do licha! II. *va.* i sich — *vr.* die Absätze unter den Stiefeln schief — wykrzywić obcasy; sich müde — zmęczyć się chodząc; anfangs ging es nicht schlecht z razu szło się nie źle.

Ge'hen, *sn.* -s, chodzenie *n.*

Gehe'nk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Gehänge.

Gehe'nkelt, *adi.* uszaty, z uchami.

Gehe'nkte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, wisielec *m.*

Gehen'er, *adi.* i *adv.* bezpieczny; (-nie); die Sache ist nicht recht — sprawa jest nie jasna, podejrzana; mir ist nicht recht — za Mutc markotno mi.

Gehen'l, *sn.* -(e)s, wycie *n.* (wilka, psa); wycie (wiatru); płacz *m.*, lamenty *pl.*

Gehi'lfe, *sm.* -n, *pl.* -n, pomocnik *m.*; towarzysz *m.*; asystent *m.*; (-fin, *sf. pl.* -innen, pomocnica *f.*).

Gehi'rn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, mózg *m.*; kein — im Kopfe haben nie mieć rozumu w głowie; das ist nicht aus seinem -e gekommen to nie wyszło z jego mózgownicy, on nie jest twórcą tego.

Gehi'rndruck, *sm.* -(e)s, ucisk *m.* mózgu.

Gehi'rnentzündung, *sf.* zapalenie *n.* mózgu.

Gehi'rnerschütterung, *sf.* wstrząśnienie *n.* mózgu.

Gehi'rnerweichung, *sf.* rozmiękczenie *n.* mózgu.

Gehi'rnhaut, *sf.* opona mózgowa.

Gehi'rnkasten, *sm.* -s, mózgownica *f.*

Gehi'rnkrank, *adi.* chory na umyśle.

Gehi'rnkrankheit, choroba mózgowa.

Gehi'rnschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, udar mózgowy.

Gehö'ft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zagroda *f.*, dworek *m.*

Gehö'hne, *sn.* -s, wyszydzanie *n.*

Gehö'lz, *sn.* -es, *pl.* -e, lasek *m.*, gaik *m.*, zarośl *f.*; drzewostan *m.*

Gehö'r, *sn.* -(e)s, 1) słuch *m.*; kein — haben nie mieć słuchu, ucha; 2) przesłuch *m.*; posłuchanie *n.*; j—m — geben, schenken słuchać kogo; er fand bei ihm — przyjął, wysłuchał go; um geneigtes — bitten prosić o chwil kilka posłuchania; einer Bitte — geben wysłuchać prośby; 3) słuchy *pl.*, uszy *pl.* zwierząt.

Gehö'rfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.* w słuchu.

Gehö'rgang, *sm.* -(e)s, przewód słuchowy.

Gehö'rlos, *adi.* bez słuchu; głuchy.

Gehö'rn, *sn.* -(e)s, rogi *pl.*

Gehö'rnerv, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, nerw słuchowy.

Gehö'rorgan, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narząd słuchowy.

Gehö'rsinn, *sm.* -(e)s, słuch *m.* (zmysł).

Gehö'rtrommel, *sf.* bęben(ek) *m.*

Geho'rchen, *vn.* (h.) j—m — słuchać kogo, być komu posłusznym; być komu podległym.

Gehö'ren, I. *vn.* należeć do kogo; dieser Titel gehört mir nicht ten tytuł mi się nie należy, nie przynależy mi; 2) zu etw. — należeć do czego; mit allem, was dazu gehört ze wszystkiem co do tego należy, z wszystkiemi przynależnościami; 3) der Hund gehört nicht auf den Tisch, nur unter den Tisch psa miejsce nie na stole, ale pod stołem; diese Flasche gehört in die Küche flaszka ta należy do kuchni, winna stać w kuchni; auf alberne Fragen gehört keine Antwort na głupie pytania nie należy odpowiadać; das gehört nicht vor meinen Richterstuhl to nie podlega memu sądowi; es gehört viel Mut dazu potrzeba do tego wiele odwagi; dazu gehört doch eine Frechheit! a co za zuchwałość! II. es gehört sich, *vimprs.* należy się; das — sich von rechtswegen to z prawa (się) należy.

Gehö'rig, *adi.* 1) j—m — przynależny, należący do kogo; die ihm -en Güter należne doń dobra; 2) należący, ściągający się do czego; die zum Amte —en Angelegenheiten sprawy do urzędu należące; 3) należyty, stosowny, przyzwoity; j—m die -e Ehre erweisen oddać komu należną cześć; in -er Form w należytej formie; die -en Mittel anwenden używać środków należytych, odpowiednich; 4) silny, mocny; *adv.* (-nie, -no, wiele); -er Hieb należyte, mocne uderzenie; -er Betrüger porządny oszust, oszust, co się zowie.

Gehö'rigkeit, *sf.* stosowność *f.*; przynależność *f.*

Gehö'rn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rogi *pl.*, poroże *n.*, rosochy *pl.*

Geho'rsam, *adi.* i *adv.* posłuszny, powolny, (-nie); Ihr -er, -ster Diener uniżony, najniższy, pokorny sługa.

Geho'rsam, *sm.* -s, posłuszeństwo *n.*; j—m — leisten posłuszeństwo komu okazywać, być mu posłusznym.

Ge'hrock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, długi surdut, kapota *f.*

Ge'hre, *sf. pl.* -n, **Ge'hren,** *sm.* -s, *pl.* —, **Ge'hrung,** *sf. pl.* -en, klin *m.*, ćwikiel *m.*, ucios *m.*

Ge'hrmaß, *sn.* -eß, węgielnica, wspornica uciosowa.

Ge'hſen, *sn.* Jeże *n.*

Gei'en, *va.* zwinąć żagle.

Gei'er, *sm.* -ß, *pl.* —, 1) sęp *m.*; 2) zum —! tam do licha! daß dich der —! Hol dich der —! bierz cię licho!

Gei'erblick, -(e)ß, *pl.* -e, *sm.* wzrok sępi, złowrogi.

Gei'ersdorf, *sn.* Dębowa łąka

Gei'fer, *sm.* -ß, ślina *f.*, piana *f.*; jad *m.*; ſeinen — auslaſſen wybuchnąć gwałtownym gniewem.

Gei'ferer, *sm.* -ß, *pl.* — złośnik *m.*; zgryźliwy człowiek.

Gei'ferig, *adi.* pieniący się, wściekły.

Gei'fern, *vn.* (h.) ślinić się; vor Wut — pienić się od złości.

Gei'ge, *sf. pl.* -n, skrzypce *pl.*; die — ſpielen grać na skrzypcach; der Himmel hängt ihm voller -n świat cały uśmiecha się do niego.

Gei'gen, *vn.* (h.) i *va.* grać na skrzypcach; tanzen müſſen, wie einer geigt musieć stosować się do czyjej woli; musieć skakać, jak zagrają; ich werde dir einen anderen Tanz — zagram ci ja! spłatam ja tobie figla! j—m derb die Wahrheit — powiedzieć komu słowa prawdy; wer die Wahrheit geigt, dem ſchlägt man den Fiedelbogen um den Kopf prawda w oczy kole.

Gei'genbogen, *sm.* -ß, *pl.* -bögen, smyczek *m.*

Gei'genharz, *sn.* -eß, kolofonia *f.*, żywica skrzypcowa.

Gei'genholz, *sn.* -eß, drzewo skrzypcowe.

Gei'genmacher, *sm.* -ß, *pl.* —, skrzypecznik *m.*, skrzypkarz *m.*

Gei'genſattel, *sm.* -ß, *pl.* -ſättel, -ſteg, *sm.* -(e)ß, *pl.* -e, podstawek *m.* u skrzypiec.

Gei'genſpieler, *sm.* -ß, *pl.* —, skrzypek *m.*

Gei'genſtimme, *sf. pl.* -n, głos skrzypcowy.

Gei'ger, *sm.* skrzypek *m.*

Geigerei', *sf.* ciągłe granie na skrzypcach; rzępolenie *n.*

Geil, *adi.* 1) bujny, jędrny, zbyt obfity; die Saat wächſt zu — zboże za nadto wybujało; 2) zbyt tłusty, łojowaty; daß Fleiſch riecht — mięso cuchnie; 3) swawolny, rozpustny; jurny, lubieżny; ein -er Kerl, Bock lubieżnik *m.*; G—e *sf.* zbytnia tłustość bujność *f.*; lubieżność *f.*, jurność *f.*; *pl.* die G—e jądra *pl.*

Gei'len, *vn.* (h.) zaspakajać chuci, lubieżność; nach etw. — palić się do czego, chciwie czego pragnąć.

Gei'lheit, *sf. pl.* -en, obfitość *f.*, bujność *f.*; lubieżność *f.*, jurność *f.*

Gei'ſel, *sm.* -ß, *pl.* —, i *sf. pl.* -n, zakładnik *m.*; -n geben, ſtellen dać zakładniki, -ów.

Gei'ſer, *sm.* -ß, *pl.* — gorące źródło.

Gei'ſha, *sf. pl.* -ß japońska tancerka w herbaciarni, gejsza *f.*

Geiß, *sf. pl.* -en, koza *f.*; lania *f.*

Gei'ßbart, *sm.* kozia broda; ilmiczka *f.* (rośl.).

Gei'ßblatt, *sn.* -(e)ß, *pl.* -blätter, powój wonny, przewiercień (rośl.).

Gei'ßbock, *sm. pl.* -böcke, kozioł *m.*

Gei'ßel, *sf. pl.* -n, bicz *m.*, basałyk *m.*, kańczug *m.*, dyscyplina *f.*, rózga *f.*; die — der Kritik bicz, chłosta krytyki; die — über j—n ſchwingen chłostać kogo; er iſt eine wahre — jest prawdziwą plagą.

Gei'ßelbruder, *sm.* -ß, *pl.* -brüder, **Gei'ßler**, *sm.* -ß, *pl.* —, biczownik *m.*

Gei'ßeln, *va.* chłostać, biczować; zganić publicznie; ſich — *vr.* biczować się.

Gei'ßelung, *sf. pl.* -en, *sf.* chłosta *f.*, biczowanie *n.*

Geiſt, *sm.* -eß, *pl.* -er, 1) duch *m.*, dusza *f.*; den — aufgeben Bogu ducha oddać, wyzionąć ducha; 2) umysł *m.*, myśl *f.*; ſeinen — ausbilden (w)kształcić umysł; er war im -e mit uns duchem był z nami; im -e freut er ſich w duchu cieszy się; große -er wielkie duchy; beſchränkter — ciasna głowa; er ſchreibt in demſelben -e piſze w tym samym duchu; er iſt ein ſchwacher — jest słabego umysłu; 3) istota *f.* bez ciała; der heilige — duch święty; die böſen -er, die -er der Finſternis, die unſauberen -er duchy złe, duchy ciemności, duchy nieczyste; dyabli, czarci, szatani; in dieſem Schloſſe ſpuken -er w tym zamku duchy straszą, są strachy, upiory; 4) dowcip *m.*, talent *m.*; ein Mann von — mąż niezwykłego umysłu; er hat viel — ma wiele dowcipu, sprytu; 5) żywość *f.*, ruchawość *f.*; er hat noch viel — ma jeszcze wiele ruchawości (umysłu); 6) moc *f.*, esencyonalność *f.*; dieſer Wein hat keinen — wino to niema żadnej mocy.

Gei'ſtbildend, *adi.* kształcący umysł.

Gei'ſtchen, *sn.* -ß, *pl.* —, piórolotek *m.*, śnieżyk *m.*

Gei'ſterbann, *sm.* -(e)ß, wyganianie *n.*, zaklinanie *n.* duchów.

Gei'ſterbanner, *sm.* -ß, *pl.* —, i **-beſchwörer**, *sm.* -ß, *pl.* —, wyganiacz *m.*, zaklinacz *m.* duchów, egzorcysta *m.*

Gei'ſterbeſchwörung, *sf. pl.* -en, zaklinanie *n.* duchów.

Gei'ſterbild, *sn.* -(e)ß, *pl.* -er, mara *f.*, straszydło *n.*, fantom *m.*

Gei'ſterbleich, *adi.* blady jak trup, śmierć, chusta.

Gei'ſtererſcheinung, *sf. pl.* -en, ukazywanie *n.* się duchów, wizya *f.*, widzenie *n.*

Gei'ſterhaft, *adi.* nadprzyrodzony; -e Bläſſe bladość trupia.

Gei'ſterſeher, *sm.* -ß, *pl.* —, duchowidz *m.*, mający przywidzenia.

Geiſterſeherei', *sf.* duchowidztwo *m.*, przywidzenia *pl.*

Gei'ſterſtunde, *sf.* godzina *f.* duchów, północ *f.*

Gei'ſterwelt, *sf.* świat *m.* duchów.

Gei'ſtesabweſend, *adi.* nieprzytomny; roztargniony.

Gei'ſtesabweſenheit, *sf.* nieprzytomność *f.*; roztargnienie *n.*

Geiſtesanlage, *sf. pl.* -n, zdolność umysłowa.

Geiſtesanſtrengung, *sf. pl.* -en, natężenie *n.* umysłu.

Geiſtesarbeit, *sf. pl.* -en, praca umysłowa.

Geiſtesarmut, *sf.* ubóstwo *n.* umysłu, umysłowe.

Geiſtesbeſchaffenheit, *sf.* właściwość *f.* umysłu.

Geiſtesbeſchränktheit, *sf.* ograniczenie umysłowe.

Geiſtesbildung, *sf.* (u)kształcenie *n.* umysłu.

Geiſtesfähigkeit, *sf. pl.* -en, władza, zdolność umysłowa.

Geiſtesflug, *sm.* połot *m.* myśli.

Geiſtesfreiheit, *sf.* wolność *f.* umysłu; wolność *f.* myśli.

Geiſtesgabe, *sf. pl.* -n, zdolność *f.* umysłu, talent *m.*

Geiſtesgebrechen, *sn.* -s, *pl.* —, wada *f.* umysłu.

Geiſtesgegenwart, *sf.* przytomność *f.* umysłu.

Geiſtesgeſtört, *adi.* chory na umyśle.

Geiſtesgröße, *sf.* wielkość *f.*, wzniosłość *f.* umysłu.

Geiſteskraft, *sf. pl.* -kräfte, siła *f.* umysłu, władza umysłowa.

Geiſteskrank, *adi.* chory na umyśle, umysłowo chory.

Geiſteskrankheit, *sf. pl.* -en, choroba umysłowa, obłąkanie *n.*

Geiſtesnahrung, *sf.* pokarm *m.* dla umysłu.

Geiſtesrichtung, *sf.* kierunek umysłowy.

Geiſtesſchärfe, *sf.* bystrość *f.* umysłu.

Geiſtesſchwach, *adi.* słaby na umyśle, niedołężny.

Geiſtesſchwäche, *sf.* niezdolność *f.* umysłu, niedołężność umysłowa.

Geiſtesſchwung, *sm.* -(e)s, połot *n.* geniuszu.

Geiſtesſtärke, *sf.* energia *f.* moc *f.* umysłu.

Geiſtesſtörung, *sf. pl.* -en, obłęd *m.*, zboczenie umysłowe.

Geiſtesſtumpfheit, *sf.* tępość *f.* umysłu.

Geiſtestätigkeit, *sf.* działalność *f.* umysłu; dążność umysłowa.

Geiſtesträge, *adi.* ociężały, tępy na umyśle.

Geiſtesverwandt, *adi.* spokrewniony duchowo.

Geiſtesverwandtſchaft, *sf.* pokrewieństwo, powinowactwo duchowe.

Geiſtesverwirrt, *adi.* obłąkany.

Geiſtesverwirrung, *sf.* pomięszanie *n.* zmysłów, obłąkanie *n.*, obłęd *m.*

Geiſteswelt, *sf.* świat umysłowy.

Geiſteswerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło *n.* geniuszu, talentu.

Geiſteszerrüttung, *sf.* rozstrój umysłowy.

Geiſtig, *adi.* 1) duchowy, bezcielesny, niemateryalny; 2) umysłowy; -e Arbeit praca umysłowa; -e Leiden cierpienia duszy, boleści moralne; -e Liebe miłość płatoniczna; 3) wyskokowy, spirytusowy, -e Getränke napoje mocne, wyskokowe, gorące.

Geiſtlich, *adi.* 1) duchowny; 2) do stanu duchownego należący; die -e und weltliche Gewalt władza duchowna i władza świecka; -er Herr ojciec duchowny.

Geiſtliche(r), *sm.* -n, *pl.* -n, duchowny *m.*, ksiądz *m.*; -er werden zostać duchownym, księdzem,

Geiſtlichkeit, *sf.* duchowieństwo *n.*, stan duchowny, kler *m.*

Geiſtlos, *adi.* bez ducha, bez duszy, bez życia; ein -er Menſch człowiek ograniczony, tępa głowa.

Geiſtloſigkeit, *sf.* ograniczoność *f.*, płytkość *f.* umysłu.

Geiſtreich, **-voll**, *adi.* wielce inteligentny, dowcipny.

Geiz, *sm.* -es, 1) skąpstwo *n.*; sknerstwo *n.*; 2) łakomstwo *n.*, chciwość *f.*, żądza *f.*; — nach Ruhm żądza sławy; 3) wyrostek *m.*, odrostek *m.*, wypustki *pl.* u roślin.

Geizen, I. *va.* wycinać wyrostki, odrostki; II. *vn.* skąpić, być skąpym; nach etw. — być chciwym czego, pożądać czego.

Geizhals, -es, -hälſe, -kragen, *sm.* -s, *pl.* —, skąpiec *m.*, sknera *m.*, dusigrosz *m.*, kutwa *m.*

Geizig, *adi.* skąpy; nach etw. — ſein być czego chciwym, pożądać czego.

Gejammer, *sn.* -s, żale *pl.*, jęki *pl.* zawodzenie *n.*

Gejauchze, **Gejohle**, **Gejubel**, *sn.* -s, okrzyki radosne.

Gekelcht, *adi.* kieliszkowaty (bot.).

Gekerbt, *adi.* karbowany, narzynany.

Gekicher, *sn.* -s, chichot *m.*

Geklätſch(e), *sn.* -(e)s, ciągłe skomłenie, szczekanie *n.*

Geklimper, *sn.* -s, brzdąkanie *n.*

Geklirr(e), *sn.* -(e)s, — der Waffen szczęk *m.*, chrzęst *m.* broni.

Geklüft(e), *sn.* -(e)s, pasmo *n.* rozpadlin, rozpadliny *pl.*

Gekna'tter, *sn.* -s, ciągłe, częste trzeszczenie; trzask *m.* drzewa w ogniu; huk *m.* dział, strzelb.

Gekni'rſche, *sn.* -s, zgrzytanie *n.*

Gekni'ſter, *sn.* -s, szelest *m.*, szeleszczenie *n.*

Geko'ller, *sn.* -s, głukanie *n.*, bełkotanie *n.*, burczenie *n.*

Gekra'ch, *sn.* -s, trzask *m.*, łoskot *m.*, łomot *m.*

Gekrä'chze, *sn.* -s, krakanie *n.*; skrzeczenie *n.*, przeraźliwe stękanie, jęczenie *n.*

Gekrä'tz(e), *sn.* -(e)s, opilki *pl.*, otrociny *pl.*, odrzynki *pl.*, skrzeczki *pl.*, grzęzy *pl.*

Gekräu'ſel, *sn.* -s, kędzierzawienie *n.*; kędziory *pl.*

Gekrei'ſch(e), *sn.* -(e)s, krzyk przeciągły; skrzek *m.*, skrzeczenie *n.*

Gekri'tzel, *sn.* -s, bazgranie *n.*, bazgranina *f.*

Gekrö'ſe, *sn.* -ſes, *pl.* —, 1) rzecz marszczona; kryza *f.*; 2) krezka *f.*, kruszki *pl.*, kryzki *pl.*, śródjelicie *n.*

Gekü'nſtelt, *adi.* sztuczny, nienaturalny; manierowany, wymuszony.

Gekü'ſſe, *sn.* -s, ciągłe całowanie.

Gelä'chter, *sn.* -s, śmiech *m.*; ein lautes — erheben parsknąć śmiechem, lub ze, od śmiechu, wybuchnąć głośnym śmiechem; ſich zum — machen na śmiech, pośmiewisko się wystawić; zum — werden stać się przedmiotem pośmiewiska; — erregen śmiech wzbudzić; j—n, etw. zum — machen śmiech sobie z kogo stroić, w śmiech co obrócić.

Gela'dene(r), *sm.* -en, *pl.* -en, zaproszony; pozwany.

Gela'g(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -e, biesiada *f.*, uczta *f.*, hulanka *f.*; ochota *f.*, pijatyka *f.*; ins — hineinreden pleść co ślina do gęby przyniesie, co na język przyjdzie.

Gela'hrt, *adi.* G-heit, *sf.* ob. Gelehrt, G—heit.

Gelä'nde, *sn.* -s, *pl.* —, ziemia *f.*, kraj *m.*

Gelä'nder, *sn.* -s, *pl.* —, 1) poręcz *f.*, kobylica *f.*, balustrada *f.*, balas *m.*; 2) pal *m.*, słupek *m.*, tyka *f.*, drąg *m.*, podpora *f.* dla drzewka.

Gelä'nderdocke, *sf. pl.* -n, -ſäule, *sf. pl.* -n, balustrada *f.*, balas *m.*, słupki *pl.*

Gela'ngen, *vn.* (ſ.) dojść dokąd, dostać się do jakiego miejsca; etw. an j—n — laſſen przesłać co komu; zu Reichtum — przyjść do majątku; zu Ehren — dostąpić zaszczytów.

Gela'ß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) miejsce *n.*, skład *m.* w domu; komora *f.*, pokój *m.*; das Haus hat viel -e dom jest przestronny; 2) spadek *m.*, dewolucya *f.* (lenne prawo).

Gela'ſſen, *pp.* od laſſen *adi.* i *adv.*, spokojny, (-nie), bez namiętności, z zimną krwią, bez uniesienia się; cierpliwy, (-wie); rozważny, (-nie); du ſprichſt ein großes Wort — aus wypowiedziałeś ze spokojem słowo wielkiej wagi.

Gela'ſſenheit, *sf.* spokojność *f.*, powolność *f.*, cierpliwość *f.*

Gelati'ne, (wym.: żelatin) *sf.* żelatyna *f.*

Gelati'nekapſel, *sf. pl.* -n, kapsułka żelatynowa.

Gelau'fe, *sn.* -s, bieganina *f.*

Geläu'fig, *adi.* wprawny; er ſpricht — deutſch mówi płynnie, biegle po niemiecku; die deutſche Sprache iſt ihm — włada dobrze językiem niemieckim.

Geläu'figkeit, *sf.* wprawa *f.*, wprawność *f.*, biegłość *f.*

Gelau'nt, *adi.* ſchlecht, gut — w złym, dobrym humorze, usposobieniu.

Geläu't(e), *sn.* -(e)s, 1) dzwonienie *n.*, odgłos *n.* dzwonów; dzwonki *pl.*; 2) granie *n.*, szczekanie *n.* psów (myśl.).

Gelb, *adi.* i *adv.* żółty, (-to); -e Farbe żółtość *f.*, kolor żółty; — färben ufarbować na żółto; — werden pożółknąć; -e Rüben marchew; es wird mir grün und — vor den Augen mieni mi się w oczach; G—e, *sn.* żółtość *f.*, barwa żółta; das — vom Ei żółtko *n.* (z) jaja; G—c, *sf.* żółtość *f.*

Ge'lbfieber, *sn.* -s, żółta febra.

Ge'lbgießer, *sm.* -s, *pl.* —, mosiężnik *m.*

Gelbgießerei', *sf. pl.* -en, mosiężnictwo *n.*

Ge'lbhaarig, *adi.* żółtowłosy.

Ge'lblich, *adi.* żółtawy.

Ge'lbrand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ränder, pływak żółtobrzeżek *m.* (owad).

Ge'lbſchecke, *sm.* -n, *pl.* -n, koń żółtopleśniwy, gniadosz *m.*

Ge'lbſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, 1) (młody) ptak *m.* z żółtym dzióbem; 2) młokos *m.*, młodzik *m.*

Ge'lbſucht, *sf.* żółtaczka *f.*

Ge'lbſüchtig, *adi.* żółtaczkę mający.

Ge'lbwurzel, *sf. pl.* -n, żółcień *m.*, kłąb *m.* ostryżu.

Geld, *sn.* -es, *pl.* -er, pieniądz *m.*, pieniądze *pl.*, pieniędzy; bares — gotówka *f.*, gotowizna *f.*; etw. zu -e machen spieniężyć co; ſich — machen zebrać grosz; man kommt dabei zu ſeinem — to się opłaci; bei -(e) ſein być przy pieniążkach; gemünztes — moneta *f.*; — ſchlagen, prägen bić pieniądze; kleines — drobna, zdawkowa moneta; das iſt ein ſchönes Stück — to dużo pieniędzy; hat er —? czy ma majątek? von ſeinem -e leben żyć ze swoich dochodów, ze swojej renty; er hat keinen Pfennig — nie ma grosza przy duszy; für — und gute Worte za dobre słówko i opłatę.

Ge'ldadel, *sm.* -s, szlachectwo majątkowe.

Ge'ldangebot, *sn.* -(e)s, podaż pieniędzy; propozycya pieniężna.

Ge'ldangelegenheit, *sf. pl.* -en, interes pieniężny.

Gel'danlage, *sf. pl.* -n, ulokowanie *n.*, umieszczenie *n.* pieniędzy.

Ge'ldanleihe, *sf. pl.* -n, pożyczka pieniężna.

Ge'ldanweiſung, *sf. pl.* -en, przekaz *m.* na pieniądze.

Ge'ldariſtokratie, *sf.* arystokracya pieniężna, plutokracya *f.*

Ge'ldbedarf, *sm.* -(e)s, potrzeba *f.* pieniędzy.

Ge'ldbegierde, *sf.* chciwość *f.* pieniędzy.

Gel'dbeitrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, składka pieniężna, datek pieniężny.

Ge'ldbelohnung, *sf. pl.* -en, nagroda pieniężna.

Ge'ldbeutel, *sm.* -s, *pl.* —, worek *m.*, woreczek *m.* na pieniądze.

Ge'ldbörſe, *sf. pl.* -n, 1) sakiewka *f.*, pugilares *m.*; 2) giełda (pieniężna).

Ge'ldbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list pieniężny.

Ge'ldbriefträger, *sm.* -s, *pl.* —, listonosz pieniężny.

Ge'ldbüchſe, *sf. pl.* -n, skarbonka *f.*, puszka *f.* na pieniądze.

Ge'ldbuße, *sf. pl.* -n, kara pieniężna, grzywna *f.*

Ge'ldeinnahme, *sf. pl.* -n, dochód pieniężny, pobór *m.* w pieniądzach.

Ge'ldentſchädigung, *sf. pl.* -en, oszkodowanie *n.* w pieniądzach.

Ge'ldforderung, *sf. pl.* -en, należytość, pretensya pieniężna.

Ge'ldgeber, *sm.* -s, *pl.* —, pożyczający pieniądze, finansista *m.*

Ge'ldgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, interes pieniężny, sprawa pieniężna.

Ge'ldgier, *sf.* chciwość *f.* pieniędzy.

Ge'ldgierig, *adi.* chciwy na pieniądze.

Ge'ldhandel, *sm.* -s, handel *m.* pieniądzmi, wymiana *f.* pieniędzy, bankierstwo *m.*

Ge'ldheirat, *sf.* *pl.* -en, małżeństwo *n.* dla pieniędzy, żeniaczka *f.* dla posagu.

Ge'ldjude, *sm.* -n, *pl.* -n, lichwiarz *m.*

Ge'ldkatze, *sf.* *pl.* -n, trzos *m.*

Ge'ldleute, *spl.* ludzie mający pieniądze.

Ge'ldmakler, *sm.* -s, *pl.* —, wekslarz *m.*, bankier *m.*

Ge'ldmangel, *sm.* -s, brak *m.*, niedostatek *m.* pieniędzy.

Ge'ldmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, -menſch, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) materyalista *m.*; 2) bogacz *m.*

Ge'ldmittel, *sn.* *pl.* środki pieniężne.

Ge'ldmünze, *sf.* *pl.* -n, moneta *f.*

Ge'ldnot, *sf.* wielki niedostatek pieniędzy.

Ge'ldpoſten, *sm.* -s, *pl.* —, suma *f.*, kwota *f.* pieniędzy.

Ge'ldpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -e, kurs *m.* pieniędzy.

Ge'ldprotz(e), *sm.* -en, *pl.* -en, chełpiący się z bogactwa.

Ge'ldſache, *sf.* *pl.* -n, rzecz tycząca się pieniędzy; interes pieniężny; in -n hört die Gemütlichkeit auf kochajmy się jak bracia, liczmy się jak żydzi.

Ge'ldſchinder, *sm.* -s, *pl.* —, lichwiarz *m.*

Ge'ldſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, kasa *f.*

Ge'ldſchuld, *sf.* *pl.* -en, dług pieniężny.

Ge'ldſendung, *sf.* *pl.* -en, posyłka, przesyłka pieniężna.

Ge'ldſorte, *sf.* *pl.* -n, gatunek *m.* pieniędzy.

Ge'ldſpende, *sf.* *pl.* -n, datek pieniężny.

Ge'ldſtolz, *sm.* -es, duma *f.* z posiadania pieniędzy.

Ge'ldſtrafe, *sf.* *pl.* -n, kara pieniężna, grzywna *f.*

Ge'ldſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pieniądz *m.* (jedna sztuka).

Ge'ldſucht, *sf.* chciwość *f.* pieniędzy.

Ge'ldſumme, *sf.* *pl.* -n, suma, kwota pieniężna.

Ge'ldtaſche, *sf.* *pl.* -n, -täſchchen, *sn.* -s, *pl.* —, kieszeń *f.*, kieszonka *f.*, woreczek *m.*, torebka *f.* na pieniądze.

Ge'ldtiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół *m.* do rachowania pieniędzy.

Ge'ldumlauf, *sm.* -(e)s, bieg *m.*, cyrkulacya *f.* pieniędzy.

Ge'ldverkehr, *sm.* -(e)s, obrót pieniężny.

Ge'ldverlegenheit, *sf.* *pl.* -en, ambaras pieniężny.

Ge'ldverluſt, *sm.* -es, *pl.* -e, strata pieniężna.

Ge'ldverſchwendung, *sf.* rozrzutność *f.*

Ge'ldwechſel, *sm.* -s, wekslarstwo *n.*, wymiana *f.* pieniędzy.

Ge'ldwechsler, *sm.* -s, *pl.* —, wekslarz *m.*, bankier *m.*

Ge'ldwechslergeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wymiana *f.* pieniędzy; kantor *m.* wymiany.

Ge'ldweſen, *sn.* -s, sprawy pieniężne; finanse *pl.*

Ge'ldwucher, *sm.* -s, lichwa pieniężna.

Ge'ldeswert, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wartość pieniężna; ſein Vermögen beſteht aus Geld und — majątek jego składa się z gotówki i rzeczy mających wartość pieniężną.

Gele'e, (wym.: żele), *sn.* -s, *pl.* -s, galareta *f.*

Gele'gen, *pp.* od liegen i *adi.* 1) położony, leżący; im Garten -es Haus dom (położony) stojący w ogrodzie; 2) stosowny *adv.* (-nie), dogodny, (-nie); einen -en Ort wählen obrać dogodne miejsce; du kommſt mir eben — właśnie mi w porę przychodzisz; das iſt mir nicht — teraz mi to nie na rękę; 3) mir iſt daran — zależy mi na tem.

Gele'genheit, *sf.* *pl.* -en 1) sposobność *f.*, okazya *f.*; ſich der — bedienen, die — ergreifen, wahrnehmen korzystać ze sposobności; man muß die — beim Schopfe faſſen trzeba chwytać okazyę; die — vorübergehen laſſen, vorbeilaſſen, unbenutzt laſſen zaniedbać sposobności; nach — der Umſtände według okoliczności; etw. mit — ſchicken przesłać co (przez) okazyę; er hat keine (Fahr)— gefunden nie znalazł pojazdu, okazyi do jazdy; 2) położenie miejscowe; ich kenne alle -en in dieſem Hauſe znam całe położenie, cały rozkład, wszystkie kąty tego domu.

Gele'genheitsdieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, złodziej okolicznościowy.

Gele'genheitsgedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiersz, poemat okolicznościowy, przygodny.

Gele'genheitskauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, kupno okolicznościowe.

Gele'genheitsmacher, *sm.* -s, *pl.* —, rajfur *m.*, stręczyciel *m.* nierządu.

Gele'genheitsurſache, *sf.* *pl.* -n, przyczyna uboczna, przypadkowa.

Gele'gentlich, *adi.* okolicznościowy, przygodny, przypadkowy; *adv.* przy okazyi; — meiner Reiſe z okazyi mojej podróży.

Gele'hrig, *adi.* pojęty.

Gele'hrigkeit, *sf.* pojętność *f.*

Gele'hrſamkeit, *sf.* uczoność *f.*, erudycya *f.*, nauka *f.*; ein Mann von großer — człowiek wielkiej nauki.

Gele'hrt, *adi.* i *adv.* 1) uczony, (-nie); naukowy, (-wo),; -er Stand stan uczonych; die -e Welt świat wiedzy, uczonych; -e Sprachen uczone języki (grecki i łaciński); -e Zeitungen naukowe pisma; 2) biegły w czem, doświadczony.

Gele'hrtendünkel, *sm.* zarozumiałość *f.* uczonego.

Gele'hrtenrepublik, *sf.* świat naukowy, uczonych.

Gele'hrtenverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* uczonych, uczone, naukowe.

Gele'hrtenweſen, *sn.* -s, nauki *pl.*, umiejętność *f.*

Gele'hrtenzunft, *sf.* stan *m.* uczonych.

Gele'hrte(r), *sm.* -en, *pl.* -en; (G—e, *sf. pl.* -en,) uczony *m.* (uczona *f.*); w naukach biegły; es iſt noch kein — vom Himmel gefallen nikt się mądrym nie rodzi.

Gele'hrtheit, *sf.* uczoność *f.*

Gelei'er, *sn.* -s, ciągłe dudlenie na lirze, pozytywie; monotonny wykład, monotonna myzyka; immer das alte — zawsze jedna, taż sama piosenka.

G(e)lei's, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, **G—ſe**, *sn.* -s, *pl.* —, 1) kolej *f.*, rowek *m.*, bróżda *f.*; das — halten, im — bleiben jechać koleją, trzymać się kolei; 2) tor *m.*, tor kolejowy; szerokość *f.* toru; durchgehendes — tor główny; Abfahrts— tor odjazdowy; Ablade—, Entlade— tor wykładowy; Auflade— tor nakładowy; Bereitſchafts— tor pogotowia, zapaśny; Mutter— tor rdzenny, nawięzny; 3) porządek *m.*, kres *m.*, kluba *f.*, szranki *pl.*; im (alten) -ſe bleiben trzymać się trybu zwykłego; aus dem -ſe kommen wyjść z porządku; wyjść, wystąpić z kolei, wykoleić się; wieder ins -ſe kommen przyjść, wrócić do dawnego porządku.

Gelei'ſeſperrvorrichtung, *sf. pl.* -en, zapór torowy, odbój *m.*

G(e)lei'ſig, *adi.* ein—, zwei — jedno, dwutorowy.

Gelei't(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) odprowadzenie *n.*; j—m das — geben odprowadzić kogo do drzwi; nehmen Sie das — mit przepraszam, że pana (panią) nie odprowadzam; Trauer— orszak pogrzebowy; 2) konwoj *m.*, straż *f.*, eskorta *f.*; j—m ſicheres, freies — geben przydać komu straż dla bezpieczeństwa; totes — list *m.* bezpieczeństwa; 3) poczet *m.*, świta *f.*, orszak *m.* towarzyszących.

Gelei'ten, *va.* towarzyszyć komu, odprowadzać go; eskortować; Gott geleite Sie! niech Bóg prowadzi!

Gelei'ter, *sm.* -s, *pl.* —, prowadzący *m.*, przewodnik *m.*, towarzysz *m.*

Gelei't(s)brief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, glejt *m.*, list ochronny, żelazny, obronny.

Gelei't(s)geld, *sn.* -es, *pl.* -er, i -**gerechtigkeit**, *sf. pl.* -en, opłata *f.* za bezpieczeństwo w podróży, glejtowe *n.*

Gelei't(s)mann, *sm.* -(e)s, -leute, ob. Geleiter.

Gelei't(s)ſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt eskortujący, konwojowy.

Gelei't(s)ſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, satellita *m.*, księżyc *m.*

Gelei'tſchaft, *sf.* odprowadzenie *n.*, straż *f.*, orszak *m.*

Gele'nk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) staw *m.*, przegub *m.*, spój *m.*, przegięc *f.*; ſich den Arm aus dem -e fallen zwichnąć (sobie) ramię; wieder ins — bringen znowu w staw wprawić; 2) kolanko *m.*, członek *m.* (bot.).

Gele'nk-, *adi.* (w wyrazach złożonych znaczy:) stawowy.

Gele'nkband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, więzadło stawowe.

Gele'nkbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, trzeszczka *f.*

Gele'nkführung, *sf.* wodzidło zawiasowe.

Gele'nkig, *adi.* 1) gibki, giętki, łatwo się zginający; 2) (przen.) giętki, umiejący się nagiąć, zręcznie zastosować się do okoliczności.

Gele'nkigkeit, *sf.* gibkość *f.*, giętkość *f.*, zwinność *f.*

Gele'nkknorren, *sm.* -s, *pl.* —, kłykieć *f.*

Gele'nkpfanne, *sf. pl.* -n, panewka stawowa.

Gele'nksbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, złamanie środstawowe kości.

Gele'nksentzündung, *sf. pl* -en, zapalenie *n.* stawu, stawów.

Gele'nksrheumatismus, *sm.* —, *pl.* -men, reumatyzm. gościec stawowy.

Gele'nksſchlaffheit, *sf.* zwiotczenie *n.*, rozluźnienie *n.* stawu.

Gele'nksſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból *m.* w stawach.

Gele'nksſteifigkeit, *sf.* stężenie, zesztywnienie *n.* stawu.

Gele'nksträger, *sm.* -s, *pl.* —, belka przegubowa.

Gele'ſe, *sn.* -s, czytanina *f.*

Gelen'chtung, *sn.* -(e)s, oświecenie *n.*, światło *n.*; świece *pl.*, lampy *pl.*

Geli'chter, *sn.* -s, gatunek *m.*, rodzaj *m.* (iron.); ſie ſind beide von gleichem — obydwa jednej rasy, z jednego gniazda, z jednej mąki, na jedno kopyto, jednego karbu.

Gelie'bte(r), *sm.* -en, *pl.* -en; (G—e, *sf. pl.* -n), (u)kochany, (-na); kochanek *m.*, (-ka) *f.*

Geli'nd(e), *adi.* lagodny; -er Abhang lagodna, lekka spadzistość; -es Wetter łagodne, przyjemne powietrze; es regnet — deszczyk rosi; -es Feuer mały ogień, ogienek; -e Mittel anwenden używać środków lagodnych; -ere Saiten aufziehen spuścić z tonu, z lagodniejszego tonu śpiewać; — gegen j—d ſein być pobłażliwym wobec kogo; -eſtens geſagt by nie użyć ostrzejszego wyrazu.

Geli'ndheit, *sf.* **Geli'ndigkeit**, *sf.* lagodność *f.*

Geli'ngen, gelang, iſt gelungen, I. *vn.* udać się, powieść się, pójść po myśli; alles gelingt ihm we wszystkiem mu się szczęści; es gelingt mir *vimprs.* udaje mi się; es iſt ſeinen Bemühungen nicht gelungen usiłowania jego spełzły na niczem; II. **gelungen** *pp.* i *adi.* das iſt ſein -ſtes Werk to jest jego najudatniejsze dzieło; das iſt wirklich — to rzeczywiście wyborne, ciekawe.

Geli'ngen, *sn.* -s, udanie *n.* się, powodzenie *n.*

Geli'ſpel, *sn.* -s, szeptanie *n.*, szeleszczenie *n.*

Ge'llen, I. *vn.* (h.) wydać ton przenikliwy, brzmieć mocno; die Ohren — mir w uszach mi szumi, bębni; II. **gellend**, *ppr.* i *adi.* eine -de Stimme głos przeraźliwy, krzykliwy, skrzekliwy.

Gelo'ben, *va.* ślubować, przyrzec, przyobiecać co; eidlich — przysiągać, przyrzec pod przysięgą; mit Hand und Mund — przyrzec co i dać na to rękę;

das gelobte Land kraj obiecany, ziemia obiecana.

Gelö'bnis, *sn.* -sses, *pl.* -sse, ślubowanie *n.*, ślub *m.* przyrzeczenie *n.*

Gelo'ck(e), *sn.* -(e)s, 1) włosy skręcone, loki *pl.*; 2) wabienie *n.*

Ge'lse, *sf. pl.* -n, komar *m.*

Ge'lsenstich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ukąszenie *n.* komara.

Gelt, I. *int.* czy tak?, wszak tak? nieprawdaż? — das hast du vergessen z pewnością to zapomniałeś; II. *adi.* nieplodny (o zwierzętach); -e Kuh krowa nie dająca mleka, jałowa.

Ge'lte, *sf. pl.* -n, wiaderko *n.* z uchem, koneweczka *f.*

Ge'lten, gelte, giltst, gilt, galt, habe gegolten, I. *vn.* 1) wartać, wartować, mieć wartość, cenę; diese Münze gilt zwanzig Kronen ta moneta wartuje (ma wartość) dwadzieścia koron; das Getreide gilt jetzt wenig teraz zboże nie wielką ma wartość, cenę; die Sache gilt mir viel rzecz ta ma dla mnie wielką wartość; vor Gott — alle Menschen gleich przed Bogiem wszyscy ludzie są równi; einer gilt soviel als der andere jeden tak dobry jak drugi; 2) mieć ważność, znaczenie; der Vertrag gilt nicht umowa jest nieważna; dieses Geld gilt bei uns nicht te pieniądze u nas nie kursują, nie mają ceny, wartości; als Regel gilt regułą jest, że . . .; etw. — lassen zgodzić się na co, nie sprzeciwiać się czemu; das lasse ich — to rozumiem, to mi się podoba; die -den Ansichten powszechne zapatrywania; -des Recht prawo obowiązujące, będące w mocy; das Spiel gilt nicht ta gra nie ważna; kein Satz gilt mehr nie przyjmuje się więcej stawek (w grze); er ließ diese Entschuldigung nicht — nie przyjął tego usprawiedliwienia; der Prophet gilt nicht in seinem Lande prorok nic nie znaczy we własnej ojczyźnie; 3) für etw. — uchodzić, być uważanym za co; für, als reich — uchodzić za bogatego; 4) j—m — kogo się tyczyć, do niego się ściągać; das gilt mir to mnie się tyczy; die Gesundheit gilt dir to twoje zdrowie piją; 5) -d machen dochodzić, poszukiwać; mache deine Rechte -d broń, dochodź swoich praw; wykaż swoje prawa; er weiß sich -d zu machen umie nadać sobie znaczenie, powagę; die Verjährung -d machen przywodzić, zarzucać przedawnienie, bronić się zarzutem przedawniania; II. es gilt, *vimprs.* was gilt die Wette? was gilts? o co idzie? — nur einen Versuch, eine Frage idzei tylko o spróbowanie, zapytanie; trzeba tylko spróbować, zapytać; hier gilts zu handeln tutaj działać trzeba; — sein Leben, das Wohl des Landes rozchodzi się, idzie o jego życie, o dobro kraju; gilts mir? czy to mnie się tyczy?

Ge'ltendmachung, *sf.* dochodzenie *n.*, poszukiwanie *n.*

Ge'ltung, *sf.* ważność *f.*, wartość *f.*, znaczenie *n.*; den Gesetzen — verschaffen, die Gesetze zur — bringen zapewnić ustawom skuteczność.

Ge'ltungsbereich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obręb *m.* ważności, prawomocności.

Ge'ltungslos, *adi.* bezwartościowy, bez znaczenia, waloru.

Gelü'bde, *sn.* -s, *pl.* — ślub *m.*; ein — ablegen, tun, ein — auf (über) sich nehmen czynić, złożyć ślub, ślubować; sein — erfüllen dopełnić ślubu.

Gelü'st(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chętka *f.*, chrap *m.*; chuć *f.*, pożądliwość *f.*, zachcianka *f.*

Gelü'sten, *vimprs.* i *vn.* (h.) es gelüstet mich (mir) etw., ich gelüste nach etw., ich lasse mich nach etw. — zachciewa mi się czego, bierze mnie ochota, chętka do czego; er tut, was ihn gelüstet robi, co mu się podoba; laß dir so was nicht — niech ci się nie zachciewa takich rzeczy; sich nach fremdem Gute — pożądać obcej własności.

Gema'ch, I. *sn.* -(e)s, *pl.* Gemächer, pokój *m.*, komnata *f.*; II. *adv.* powolnie, lagodnie, spokojnie; wygodnie; zwolna, powoli; nur —! tylko zwolna! nie tak porywczo!

Gemä'chlich, *adi.* i *adv.* powolny, (-nie); spokojny, (-nie); zakłócony; ein -es Leben führen prowadzić życie spokojne; sehr — wohnen mieszkać bardzo wygodnie, przyjemnie.

Gemä'chlichkeit, *sf. pl.* -en, wygoda *f.*, dogodność *f.*; nach seiner — tun czynić wedle upodobania, jak dogodnie.

Gemä'cht(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -e, brzuch *m.*

Gema'hl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i (Gemahlin, *sf. pl.* -innen), małżonek *m.*, (-nka *f.*).

Gema'hnen, *va.* 1) j—d an etw. — przypomnieć komu co; 2) es gemahnt mich (mir), zdaje mi się.

Gemä'kel, *sn.* -s, krytykowanie *n.* (ustawiczne).

Gemä'lde, *sn.* -s, *pl.* —, malowidło *n.*, obraz *m.*; — in Ölfarben, Wasserfarben obraz olejno, akwarelą malowany, akwarela *f.*

Gemä'ldeausstellung, *sf. pl.* -en, wystawa *f.* obrazów.

Gemä'ldegalerie, *sf. pl.* -n, i -sammlung, *sf. pl.* -en, galerya *f.*, zbiór *m.* obrazów.

Gemä'ldehändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* obrazów.

Gema'rkung, *sf. pl.* -en, granica *f.*, obręb *m.*; odgraniczona część ziemi, pola.

Gemä'ß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara *f.*

Gemä'ß, *adi.*, *adv.* i *praep.* (z 3. przyp.) stosowny, (-nie), zgodny, (-nie), z czem, odpowiadający czemu, podług czego; deinem Befehle — stosownie do twego rozkazu.

Gemä'ßheit, *sf.* stosowność *f.*, zgodność *f.*; in — deines Befehles stosownie do twego rozkazu.

Gemä'ßigt, *adi.* i *adv.*, umiarkowany (-nie); -e Zone strefa umiarkowana.

Gema'ßregelte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, dyscyplinowany *m.*

Gemäu'er, *sn.* -s, *pl.* —, mury *pl.*

Geman'ſchel, *sn.* -s, szwargot żydowski.

Geme'cker, *sn.* -s, beczenie *n.*, bek *m.* (kozi).

Gemei'n, *adi.* 1) wspólny; die -e Straße droga wspólna, publiczna; alles war ihnen — wszystko wspólnie posiadali; auf -e Koſten wspólnym, publicznym kosztem; mit j—m -e Sache machen być w porozumieniu z kim; 2) pospolity, powszechny; -er Gebrauch powszechny zwyczaj; das -e Beſte dobro powszechne, ogólne; 3) zwykły, częsty; der -e Lauf der Dinge zwykły bieg rzeczy; -es Jahr rok zwyczajny; -er Tag dzień powszedni, roboczy; 4) prosty, pospolity, niewykwintny, prostacki; nieokrzesany, gruby, nieobyczajny; podły, nikczemny; der -e Mann, das -e Volk człowiek, lud prosty, prostacki, der -e Haufe gmin: der -ſte Haufe najpodlejszy gmin, motłoch; um mit dem -en Manne zu reden mówiąc po prostacku; by użyć wyrazu gminnego; er iſt von -em Stande jest z prostego, nizkiego stanu, rodu; -er Soldat, G—er prosty żołnierz, szeregowiec *m.*; -er Menſch człowiek podły; -e Denkart podły sposób myślenia; 5) — machen pospolitować, upowszechnić, rozpowszechnić co; ſich — machen pospolitować się, wdawać się z lada kim; 6) die G—en *pl.* prostacy *pl.*, lud *m.*, stan trzeci; das Haus der — izba niższa (w Anglii).

Gemei'n(d)e, *sf. pl.* -n, 1) gmina *f.*; ſtädtiſche — gmina miejska; 2) lud *m.*; die — der Stadt lud miejski; — des Dorfes gromada na wsi; 3) towarzystwo *n.*; die chriſtliche — gmina chrześcijańska; evangeliſche, iſraelitiſche — zbór ewangelicki, izraelicki.

Gemei'ndeabgabe, *sf. pl.* -n, podatek gminny.

Gemei'ndeamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd gminny.

Gemei'ndeangehörigkeit, *sf.* przynależność *f.* do gminy.

Gemei'ndeangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa gminna.

Gemei'ndeanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład gminny.

Gemei'ndeausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, wydział gminny.

Gemei'ndebeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), urzędnik gminny.

Gemei'ndebehörde, *sf. pl.* -n, władza gminna.

Gemei'ndebezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obwód gminny.

Gemei'ndegut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, majątek gminny, dobra gminne.

Gemei'ndehaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, ratusz *m.*

Gemei'ndelaſten, *sf. pl.* ciężary gminne.

Gemei'ndeordnung, *sf.* -en, ordynacya gminna, urządzenie *n.* gminy.

Gemei'nderat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, 1) radny (gminny); 2) rada miejska, municypalna, gminna, gromadzka (na wsi).

Gemei'ndeſteuer, *sf. pl.* -n, podatek gminny.

Gemei'ndeumlage, *sf. pl.* -n, gminny podatek.

Gemei'ndeverband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, związek gminny, gmina *f.*

Gemei'ndevermögen, *sn.* -s, majątek gminny.

Gemei'ndevertretung, *sf.* zastępstwo *n.*, delegacya gminna.

Gemei'ndevorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, przełożony *m.*, starszy *m.*, gminy, wójt *m.* (na wsi).

Gemei'ndevorſtehung, *sf.* zwierzchność gminna.

Gemei'ndeweſen, *sn.* -s, *pl.* —, rzecz gminna; sprawa tycząca się gminy.

Gemei'ndezuſchlag, *sm.* (e)s, *pl.* -ſchläge, gminny dodatek do podatku.

Gemei'neigentum, *sm.* własność wspólna.

Gemei'nfaßlich, *adi.* latwy do pojęcia; popularny, przystępny.

Gemei'nfaßlichkeit, *sf.* popularność *f.*, przystępność *f.*

Gemei'ngefährlich, *adi.* niebezpieczny dla ogółu.

Gemei'ngeiſt, *sm.* -es, 1) duch wspólny, powszechny; 2) duch obywatelski, publiczny.

Gemei'ngefühl, *sn.* -(e)s, uczucie ogólne.

Gemei'ngläubiger, *sm.* -s, *pl.* —, wierzyciel *m.* upadłości.

Gemei'ngültig, *adi.* powszechnie ważny, ważność mający.

Gemei'ngut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, własność powszechna, wspólna.

Gemei'nheit, *sf. pl.* -en, podłość *f.*, grubiaństwo *n.*, prostactwo *n.*

Gemei'nhin, *adv.* zazwyczaj, powszechnie.

Gemei'niglich, *adv.* pospolicie.

Gemei'nnützig, *adi.* powszechnie użyteczny; dobru pospolitemu służący.

Gemei'nnützigkeit, *sf.* powszechna użyteczność.

Gemei'nplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, plac publiczny; komunał *m.*, ogólnik *m.*, frazes banalny.

Gemei'nrecht, *sn.* -(e)s, prawo powszechne.

Gemei'nrechtlich, *adi.* powszechnoprawny.

Gemei'nſam, *adi.* i *adv.* wspólny, (-nie); powszechny, dla każdego służący; mit j—m -e Sache machen być w porozumieniu z kim.

Gemei'nſchädlich, *adi.* szkodliwy, szkodzący ogółowi.

Gemei'nſchaft, *sf. pl.* -en, 1) wspólność *f.*; in — beſitzen wspólnie posiadać; 2) związek *m.*, styczność *f.*, stosunek *m.* z czem, do czego; — zwiſchen Leib und Seele związek duszy z ciałem; 3) obcowanie *n.*; mit j—m — haben (machen) obcować, żyć, wdawać się z kim; 4) die — der Kirche lono *n.* kościoła.

Gemei'nſchaftlich, *adi.* wspólny, społeczny; *adv.* wspólnie, wespół, społem.

Gemei'nſchaftlichkeit, *sf. pl.* -en, wspólność *f.*, wspólne posiadanie.

Gemei'nſchuldner, *sm.* -s, *pl.* —, upadły *m.*, dłużnik *m.* upadłości.

Gemei'nſinn, *sm.* -(e)s, ob. Gemeingeiſt.

Gemei'ntrift, *sf. pl.* -en, wspólne, gromadzkie pastwisko.

Gemei'nverſtändlich, *adi.* ob. Gemeinfaßlich.

Gemei'nwohl, *sn.* -(e)s, dobro pospolite, ogólne.

Geme'nge, i **G—gſel**, *sn.* -s, mieszanina *f.*

Geme'rk(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) znamię *n.*, znak *m.*; 2) komisya krytyczna (u majsterzyngerów).

Geme'ſſen, *pp.* od meſſen i *adi.* 1) dokładny, wyraźny; einen -en Befehl geben wydać dokładny, wyraźny, stanowczy rozkaz; 2) umiarkowany, mierzony, rozważany; miarowy; właściwy, stosowny, formalny, uroczysty; in -en Schritten miarowym krokiem; -e Worte umiarkowane, rozważane wyrazy, słowa; j—n — grüßen powitać kogo ceremonialnie.

Geme'ſſenheit, *sf.* dokładność *f.*; stanowczość *f.*; rozwaga *f.*, powaga *f.*; umiarkowanie *n.*

Geme'tzel, *sn.* -s, *pl.* —, rzeź *f.*; rąbanina *f.*

Gemi'ſch, *sn.* -es, *pl.* -e, mieszanina *f.*; — widerſtreitender Gefühle gmatwanina *f.* odmęt *m.*, zamieszanie *n.* sprzecznych uczuć.

Ge'mme, *sf. pl.* -n, giema *f.*, kamień rznięty.

Ge'msbart, *sm.* -(e)s, broda gemzowa, broda kozy dzikiej.

Ge'msbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, kozioł dziki, kozica samiec.

Ge'mſe, *sf. pl.* -n, kozica *f.*

Ge'msgeiß, *sf.* i -ziege, *sf.* kozica samica.

Ge'msjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na kozice.

Ge'msjäger, *sm.* -s, *pl.* —, strzelec ałpejski.

Ge'mskraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, i -wurz, *sf.* —, *pl.* -en, kozi korzeń.

Ge'msleder, *sn.* -s, skórka gemzowa, zam(e)sz; -n, *adi.* ze skórki gemzowej, zameszny, zamszowy.

Gemü'll, *sn.* -(e)s, rumowisko *n.*, śmieci *pl.*

Gemu'nkel, *sn.* -s, plotka *f.*, pogłoska *f.*, wieść *f.*

Gemu'rmel, *sn.* -s, szemranie *n.*, mruczenie *n.*, szmer *m.*, gwar *m.*

Gemu'rr(e), *sn.* -s, łajanie *n.*, szemranie *n.*

Gemü'ſe, *sn.* -s, *pl.* —, jarzyna *f.*, warzywo *n.*

Gemü'ſegarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród warzywny.

Gemü'ſegärtner, *sm.* -s, *pl.* —, warzywnik *m.*

Gemü'ſemarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targ *m.* na warzywo.

Gemü'ſeſchüſſel, *sf. pl.* -n, półmisek *m.* na jarzynę.

Gemü'ſeſuppe, *sf. pl.* -n, zupa jarzynowa.

Gemü't, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, umysł *m.*, serce *n.*, dusza *f.*; uczuciowość *f.*, życie uczuciowe; gut von — ſein, ein gutes — haben mieć dobre serce; die aufgebrachten G—er beſänftigen uspokoić wzburzone umysły; j—m etw. zu -e führen wpajać co w czyj umysł, mocno mu co zalecać, zachęcać do czego; ſich etw. zu -e führen, ziehen brać sobie co do serca, martwić się czem; ſich eine Flaſche Wein zu -e führen łyknąć butelkę wina.

Gemü'tlich, *adi.* 1) swojski, przyjemny, miły; es iſt hier nicht — tutaj nie jest przyjemnie; es iſt mir heute nicht — coś mi dziś brakuje, jestem dziś nieswój; ein -er Kerl dobroduszny, przyjemny chłop; 2) czuły; -es Gedicht czuły poemat.

Gemü'tlichkeit, *sf.* swojskość *f.*, przyjemność *f.*, czułość *f.*; dobroduszność *f.*

Gemü'tlos, *adi.* nieczuły, bez serca, zimny.

Gemü'tsart, *sf.* i -beſchaffenheit, *sf.* 1) usposobienie *n.* umysłu, umysł *m.*, usposobienie *n.*; von ſanfter — łagodnego usposobienia; 2) charakter *m.*; temperament *m.*

Gemü'tsbewegung, *sf. pl.* -en, afekt *m.*, wzruszenie *n.*, emocya *f.* umysłu.

Gemü'tsfaſſung, *sf.* stałość *f.* umysłu, duszy.

Gemü'tskrank, *adi.* chory na umyśle.

Gemü'tskrankheit, *sf. pl.* -en, choroba umysłowa.

Gemü'tslage, *sf.* -ſtimmung, *sf.*, -verfaſſung, *sf.* i -zuſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -zuſtände, usposobienie *n.*, nastrój, stan umysłowy.

Gemü'tsleben, *sn.* życie duchowe.

Gemü'tsmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek uczuciowy.

Gemü'tsneigung, *sf. pl.* -en, skłonność *n.* umysłu.

Gemü'tsregung, *sf.* wzruszenie *n.* umysłu.

Gemü'tsruhe, *sf.* spokój *m.* umysłu.

Gemü'tsverſtimmung, *sf.* rozstrój umysłowy.

Gemü'tvoll, *adi.* pełen (moralnego) uczucia.

Gen, *praep.* ku (-gegen); — Himmel, — Norden ku niebu, ku północy.

Gena'nt, (wym.: ženant) *adi.* żenujący, krępujący.

Genä'ſchig, *adi.* łakomy.

Genau', *adi.* i *adv.* 1) dokładny, punktualny, ścisły, (nie, -śle); — mit dem Glockenſchlage fünf dokładnie, punktualnie z uderzeniem godziny piątej; einen Befehl — vollziehen wykonać ściśle rozkaz; eine -e Unterſuchung anſtellen przedsięwziąć ścisłe badanie, poszukiwanie; ich nehme es nicht ſo — nie biorę tego tak ściśle; — genommen, — geſprochen, — zu ſprechen ściśle biorąc, ściśle, dokładnie mówiąc; 2) es iſt — daſſelbe to zupełnie, to samo; — ſo viel als .. właśnie, zupełnie tyle co ..; — bis auf Heller und Pfennig bezahlen zapłacić do ostatniego grosza, wszystko; 3) dobrze przystające do czego; das Kleid liegt — an suknia gładko leży; die Tür ſchließt ganz — drzwi dobrze, szczelnie się zamykają; 4) (nadzwyczaj) oszczędny; ich lebe ſehr — żyję bardzo oszczędnie; 5) der -eſte Preis cena najniższa, ostatnia; mit -er Not z wielką biedą, ledwo. .

Genau'igkeit, *sf.* dokładność *f.*, ścisłość *f.*, skrupulatność *f.*

Genda'rm, (wym.: żandarm) *sm.* -en, *pl.* -en, żandarm *m.*

Gendarmerie', *sf. pl.* -n, żandarmerya *f.*

Ge'ne, (wym.: żen) *sf.* przymus *m.*, krępowanie *n.* się.

Genealogie', *sf. pl.* -n, rodowód *m.*, genealogia *f.*

Genealo'giſch, *adi.* genealogiczny.

Gene'hm, *adi.* przyjemny; wenn es Ihnen — iſt jeśli się to panu podoba, jeżeli pan na to przystajesz; ich werde es tun, wenn es mir — ſein wird uczynię to, skoro mi się spodoba, skoro uznam za stosowne.

Gene'hmigen, *va.* przyjąć co, przystać, przyzwolić na co; potwierdzić; — Sie den Ausdruck meiner vorzüglichen Hochachtung przyjm pan wyrazy mego głębokiego szacunku.

Gene'hmigung, *sf.* przyzwolenie *n.*, zezwolenie *n.*, zatwierdzenie *n.*, przyjęcie *n.*

Genei'gt, *pp.* od neigen, *adi.* 1) pochyły, spadzisty; 2) przychylny; ſich j—n — machen pozyskać czyją przychylność; 3) zum Trunke — skłonny do pijaństwa.

Genei'gtheit, *sf.* pochyłość *f.*; skłonność *f.*, przychylność *f.*, pochop *m.*

Genera'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -räle, general, jeneral *m.*

Genera'l-, (w wyrazach złożonych:) *adi.*, 1) ogólny, powszechny; 2) główny; 3) naczelny.

Genera'ladjutant, *sm.* -en, *pl.* -en, generaladjutant *m.*

Genera'lat, *sn.* -s, *pl.* -e, generalstwo *n.*

Genera'lauditor, *sm.* -s, *pl.* -e, generalaudytor *m.*

Genera'lbaß, *sm.* -ſſes, kontrapunkt *m.*, generalbas *m.*

Genera'lbefehl, *sm.* -(e)s, *pl.* —, rozkaz główny, generalny.

Genera'lbevollmächtigter, *sm.* -en, *pl.* -en, generalny, główny pełnomocnik.

Genera'le, *sn.* -s, *pl.* -lien, zeznania ogólne, generalia *pl.*

Genera'ldecharge, *sf. pl.* -n, salwa generalna.

Genera'lfeldmarſchall, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchälle, marszalek *m.*

Genera'lfeldzeugmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, general zbrojmistrz.

Genera'lin, *sf. pl.* -innen, generalowa, jenerałowa *f.*

Genera'linſpektor, *sm.* -s, *pl.* -en, generalny inspektor.

Genera'lintendant, *sm.* -en, *pl.* -en, generalny intendant.

Genera'liſieren, *va.* uogólnić, generalizować.

Generali'ſſimus, *sm.* —, najwyższy wódz wojska.

Generalität', *sf. pl.* -en, 1) ogół *m.*; 2) generalicya *f.*

Genera'lkarte, *sf. pl.* -n, karta generalna.

Genera'lkommando, *sn.* -s, *pl.* -s, generalna komenda.

Genera'lmajor, *sm.* -s, *pl.* -e, general-major *m.*

Genera'lmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, marsz generalski.

Genera'lprobe, *sf. pl.* -n, próba generalna.

Genera'lprokurator, *sm.* -s, *pl.* -en, generalny prokurator.

Genera'lſchaft, *sf.* generalicya *f.*

Genera'lſekretär, *sm.* -s, *pl.* -e, generalny sekretarz.

Genera'lſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, sztab generalny.

Genera'lſtabskarte, *sf. pl.* -n, karta sztabu generalnego.

Genera'lſtabsarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz sztabowy generał.

Genera'lſtabschef, *sm.* -s, *pl.* -s, szef *m.* sztabu generalnego.

Genera'lſtabsoffizier, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, oficer *m.* sztabu generalnego.

Genera'lsuniform, *sf. pl.* -en, mundur generalski.

Genera'lverſammlung, *sf. pl.* -n, walne zgromadzenie, zebranie.

Genera'lvollmacht, *sf. pl.* -en, pełnomocnictwo generalne.

Genera'lswürde, *sf.* godność *f.* generała.

Generatio'n, *sf. pl.* -en, rodzenie *n.*; generacya *f.*, pokolenie *n.*

Genera'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, rodzic *m.*

Genere'll, *adi.* i *adv.* ogólny (-nie); powszechny (-nie).

Gene'riſch, *adi.* rodzajowy.

Generö's, i -ro's, (wym.: żenres) *adi.* i *adv.* szlachetny (-nie), wspaniały (-le), wspaniałomyślny (-nie).

Generoſität', *sf.* szlachetność *f.*, wspaniałomyślność *f.*

Gene'ſen, *vn.* geneſeſt, geneſt, geneas, bin —, 1) wyzdrowieć, przyjść do zdrowia; von einer Krankheit — wyjść z choroby; 2) eines Kindes — odbyć poród, porodzić.

Ge'neſis, *sf.* geneza *f.*, powstanie *n.*, rozwój *n.*; księga *f.* rodzaju (tytuł pierwszej księgi Mojżesza).

Gene'ſung, *sf.* uzdrowienie *n.*, wyzdrowienie; zur —! na zdrowie!

Gene'tiſch, *adi.* i *adv.* genetyczny, (-nie); rodowodny, ustrojny.

Ge'netiv, *sm.* -s, *pl.* -e, drugi przypadek, dopełniacz *m.*

Genf, *sn.* Genewa *f.*; Genfer *sm.* Genewczyk; Genferin *sf.* Genewka; Genfer *adi.* genewski.

Ge'nfer See, *sm.* Genewskie Jezioro.

Genia'l *adi.* i *adv.* genialny (-nie).

Genialität', *sf.* genialność *f.*

Geni'ck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kark *m.*

Geni'ckfänger, *sn.* -s, *pl.* —, nóż myśliwski, kordelas *m.*

Geni'ckſtarre, *sf.* 1) zapalenie *n.* opon mózgowordzeniowych; 2) kurcz *m.* mięśni karkowych.

Genie', (wym.: żeni) *sn.* -s, *pl.* -s, geniusz *m.*; ein Menſch von — człowiek genialny

Ge'nien, *sm. pl.* od Ge'nius duchy opiekuńcze, geniusze *pl.*

Genie'korps, *sn.* —, korpus inżynierski.

Genie'offizier, *sm.* -s, *pl.* -e, oficer *m.* inżyneryi.

Genie'ren, (wym.: żeniren) *va.* i *vr.* ſich — żenować, ambasarować kogo, przeszkadzać komu; żenować się, być zaambarasowanym.

Genie'ſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, czyn genialny; (iron.) czyn nierozsądny, bez zastanowienia.

Genie'truppe, *sf. pl.* -n, korpus *m.* inżynieryi wojskowej.

Genie'ßbar, *adi.* 1) jadalny; 2) znośny; er iſt heute gar nicht — jest dziś nieznośny.

Genie'ßbarkeit, *sf.* jadalność *f.*; znośność *f.*

Genie'ßen, *va.* genoß, habe genoſſen, 1) doznawać, używać; große Achtung — zażywać wielkiego uszanowania; 2) Wohltaten — doznać dobrodziejstw; Unterricht bei j—m — pobierać u kogo, od kogo naukę; er hat eine gute Erziehung genoſſen dobre odebrał wychowanie; 3) pożywać, jeść, pić; Speiſe und Trank — jeść i pić; haſt du ſchon etwas genoſſen? czy jadłeś już co? dieſer Wein iſt nicht zu — wina tego pić nie można; genieße die Freuden des Lebens, ſo lange die Jugend dir blüht używaj uciech świata, dopóki służą lata.

Genie'ßlich, *adi.* jadalny; korzystny.

Genita'lien, *spl.* narządy rozrodcze, części płciowe, genitalia *pl.*

Ge'nitiv, *sm.* -s, ob. Genetiv.

Ge'nius, *sm.* —, *pl.* -nien, geniusz *m.*, duch *m.*, istota nie cielesna.

Geno'ße, i **Genoſſe**, *sm.* -n, *pl.* -n, towarzysz *m.*; wspólnik *m.*, kolega *m.*, kamrat *m.*; die -n einer Verſchwörung wspólnicy spisku; (-ſſin, *sf. pl.* -innen, wspólniczka *f.*, towarzyszka *f.*).

Geno'ſſenſchaft, *sf. pl.* -en, spółka *f.*, wspólnictwo *n.*, uczestnictwo *n.*, towarzystwo *n.*, stowarzyszenie *n.*; — ℔ mit beſchränkter Haftung spółka z ograniczoną poręką.

Geno'ſſenſchafter, *sm.* -s, *pl.* —, udziałowiec *m.*; członek *m.* stowarzyszenia.

Geno'ſſenſchaftlich, *adi.* stowarzyszeniowy, spółkowy.

Geno'ſſenſchaftsbank, *sf. pl.* -en, bank spółkowy.

Geno'ſſenſchaftsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o spółkach.

Geno'ſſenſchaftsverband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, związek *m.* spółek stowarzyszeń.

Geno'ſſenſchaftsvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, umowa spółkowa.

Genove'fa, *sf.* Genowefa.

Ge'nre, (wym.: żanr) *sn.* -s, *pl.* -s, gatunek *m.*, rodzaj *m.*

Ge'nrebild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz rodzajowy.

Gent, *sn.* Gandawa *f.*

Gentia'ne, *sf. pl.* -n, goryczka *f.*

Ge'ntleman, (wym.: dżentlmen) i **G—men**, *sm.* -s, *pl.* -s dżentlmen *m.*, człowiek honorowy.

Ge'nua, *sn.* Genua *f.*; Genueſer *sm.* Genueńczyk; Genueſer *adi.* genueński.

Genu'g, *adv.* dosyć, dość; Bier —, — Bier, des Bieres — dosyć piwa; — davon! dosyć o tem, dosyć tego; ich bin nicht Kenner — nie jestem na tyle znawcą; das iſt ihm nicht — na tem nie przestaje; — der Tränen! dosyć łez, płaczów! an etw. — haben zadowalać się czem; laß dir das — ſein niechaj ci to wystarczy, przestań na tem; j—m — tun zadość uczynić komu; —, du haſt es geſagt dosyć, żeś to powiedział; das war Grund — zum Streite dosyć to było przyczyny do sprzeczki; —, ich habe es durchgeſetzt dosyć, żem swego dokazał.

Genü'ge, *sf.* 1) sytość *f.*, dostatek *m.*, dostateczność *f.*; zur — haben mieć podostatkiem; er hat an dem allem kein — to wszystko mu nie wystarcza, nie zadowala go; ich habe zur — gegeſſen najadłem się do syta; dies erhellt zur — daraus to się dostatecznie z tego pokazuje; 2) dem Geſetze — leiſten zadosyć uczynić ustawie, dopełnić jej.

Genü'gen, *vn.* (h.) wystarczać, starczyć, być dostatecznym; das genügt to wystarcza, -y; das genügt mir noch nicht to jeszcze dla mnie nie dosyć, to mnie jeszcze nie zaspokaja; j—m — zaspokoić, zadowolić kogo; der Ehre — uczynić zadość honorowi, załatwić sprawę honorową; ſich etw., an etw. — laſſen zadowolić się czem, przestać na czem; **genügend**, *ppr.* i *adi.* wystarczający, dostateczny; zadość czyniący (mat.).

Genü'glich, *adi.* i *adv.* 1) dostateczny (-nie); 2) zadowolony; 3) skromny, na małem przestający.

Genu'gſam, *adi.* i *adv.* dostateczny; dosyć.

Genü'gſam, *adi.* niewiele wymagający, na małem przestający; skromny; — in Eſſen und Trinken mierny, umiarkowany, wstrzemięźliwy w jedzeniu i piciu.

Genü'gſamkeit, *sf.* skromność *f.*, przestawanie *n.* na małem.

Genu'gtuung, *sf. pl.* -en, zadośćuczynienie *n.*, satysfakcya *f.*; — fordern żądać satysfakcyi.

Ge'nus, *sn.* (Generis *pl.* Genera) rodzaj *m.* (gram.).

Genu'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -nüſſe, 1) uciecha *f.*, przyjemność *f.*, rozkosz *f.*; geiſtige, ſinnliche Genüſſe umysłowe, duchowe, zmysłowe uciechy; 2) używanie *n.*, użytkowanie *n.*; den — ſeiner Güter haben, im -ſſe ſeiner Güter ſein mieć użytkowanie z dóbr swoich; j—m den — ſeiner Rechte benehmen pozbawić kogo używania praw mu służących; 3) (s)pożywanie *n.*, jedzenie *n.*, picie *n.*; der — der Speiſen und Getränke spożywanie jadła i napojów; der — des Abendmahls pożywanie, przyjmywanie *n.* komunii.

Genu'ßmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek dbający tylko o rozkosz, rozkosznik *m.*

Genu'ßreich, *adi.* bardzo przyjemny, pełen rozkoszy.

Genu'ßſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, arkusz pożytkowy.

Genu'ßſucht, *sf.* ubieganie *n.* się za uciechami, żądza *f.* uciech, zmysłowość *f.*

Genu'ßſüchtig, *adi.* ubiegający się za uciechami; rozkoszy, zabaw szukający.

Geodäſie', *sf.* ziemiomierstwo *n.*, geodezya *f.*

Geodä'tiſch, *adi.* geodetyczny.

Geognoſie', *sf.* ziemioznawstwo *n.* geognozya *f.*

Geogno'ſtiſch, *adi.* ziemioznawczy.

Geograph', *sm.* -en, *pl.* -en, geograf *m.*

Geographie', *sf.* geografia *f.*, ziemiopisarstwo *n.*

Geogra'phiſch, *adi.* geograficzny.

Geolo'g(e), *sm.* -en, *pl.* -en, geolog *m.*

Geologie', *adi.* geologia *f.*

Geolo'giſch, *adi.* geologiczny.

Geome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, miernik, *m.*, geometra *m.*

Geometrie', *sf.* miernictwo *n.*, ziemiomierstwo *n.*, geometrya *f.*

Geome'triſch, *adi.* geometryczny; -e Reihe postęp ilorazowy.

Ge'org, *sm.* Jerzy, Jurek.

Geo'rgenberg, *sn.* 1) Miasteczko *n.*; 2) Sobota spizka.

Geo'rgenburg, *sn.* Jurbork *m.*

Geo'rgenhof, *sn.* Siekierki *pl.*

Geo'rgsdorf, *sn.* Siekierki *pl.*

Georgi'ne, *sf. pl.* -n, georginia *f.*, delia *f.* (bot.).

Geoſta'tik, *sf.* geostatyka *f.*

Gepä'ck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pakunek *m.*, tłumok *m.*; bagaże *pl.*

Gepä'ckſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kwit bagażowy.

Gepä'ck(s)träger, *sm.* -s, *pl.* —, tragarz *m.*, posługacz *m.*

Gepä'ckswagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz bagażowy.

Ge'pard, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pantera *f.*, gepard *m.*

Gepflo'genheit, *sf. pl.* -en, zwyczaj *m.*

Geplä'nkel, *sn.* -s, harce *pl.*

Gepla'pper, *sn.* -s, ciągłe paplanie, świegotanie *n.*

Geplä'rr, *sn.* -(e)s, ciągłe beczenie, wycie *n.* głośne szlochanie, płakanie *n.*

Gepol'ter, *sn.* -s, kolatanie *n.*, łoskot *m.*, stuk *m.*

Geprä'ge, *sn.* -s, 1) stempel *m.*, odbicie *n.* (na pieniądzach), odcisk *m.*; 2) cecha *f.*, piętno *n.*

Geprä'nge, *sn.* -s, parada *f.*, pompa *f.*, okazałość *f.*, wystawność *f.*

Gepra'ſſel, *sn.* -s, chrobot *m.*, trzask *m.*

Gequa'kе, *sn.* -(e)s, skrzek *m.*, skrzeczenie *n.*, rzekot *m.*, rzekotanie *n.*

Gequi'kе, *sn.* -(s)e, kwik *m.*, kwiczenie *n.*

Gera'de, *adi.* i *adv.* 1) prosty, prostopadły; (-sto, -dle, wprost); eine — Linie ziehen poprowadzić linię prostą; in -r Linie von j—m abſtammen w prostej linii od kogo pochodzić; etw. — legen, machen prostować co; das iſt meiner Meinung — entgegengeſetzt to jest mojemu zdaniu wprost przeciwne; er traf — in die Mitte der Scheibe trafił w sam środek tarczy; 2) właśnie *adv.*; ich komme — von ihm prosto, właśnie co przychodzę od niego; das iſt — meine Abſicht to właśnie jest moim zamiarem; 3) prosty, otwarty, szczery; *adv.* (szczerze, twarcie, po prostu) -r Mann prosty, szczery człowiek; -r Verſtand prosty, (zdrowy) rozum; den -n Weg gehen iść prostą drogą, sprawować się rzetelnie; — heraus geſagt mówiąc otwarcie; 4) równy; parzysty; fünf — ſein laſſen przystać na to, że piątka jest parzysta; nie przeciwić się czemu (mimo własnego przekonania, o przeciwieństwie); nie zważać na co; — oder ungerade ſpielen grać w cet i licho; do pary i nie do pary; 5) *adv.* spelna; es wiegt — zwei Kilo waży spelna (nie mniej i nie więcej) dwa kliogramy.

Gera'de, *sf. pl.* -n, 1) prostość *f.*; etw. in die — bringen wyprostować co; 2) linia prosta; 3) gierada *f.*, wyprawa *f.*, przywianek *m.*

Geradeau's, *adv.* prosto, naprzód; -hin, *adv.* prosto naprzód; po prostu, otwarcie, bez ceremonii; -über, *adv.* naprzeciw; -weg, *adv.* bez ogródek, bez ceremonii; -zu, *adv.* prosto, bez zboczenia; otwarty, szczery; es iſt — erſtaunlich jest wręcz zadziwiająco.

Gera'deführung, *sf.* wodzidło proste.

Gera'dhalter, *sm.* -s, *pl.* —, sznurówka ortopedyczna.

Gera'dheit, *sf.* 1) prostość *f.*; — einer Zahl parzystość *f.* liczby; 2) — des Herzens otwartość *f.*, szczerość *f.* serca; — des Verſtandes prostota *f.* rozumu.

Gera'dlauf, *sm.* -s, *pl.* -läufe, bieg *m.* w prostym kierunku.

Gera'dläufig, *adi.* prosty.

Gera'dlinig, *adi.* w prostej linii; prostolinijny i -liniowy

Gera'dſinn, *sm.* -(e)s, sposób myślenia prosty, szczery; -ig, *adi.* prostomyślny.

Gera'nium, *sn.* -s, *pl.* -nien, bodziszek *m.* (rośl.).

Gera'nt, (wym.; żerant) *sm.* -en, *pl.* -en, kierownik *m.*, prokurzysta *m.*

Ge'ras, *sm.* Jerusz.

Gera'ſſel, *sn.* -s, turkot *m.*, szczęk *m.*, lomt *m.*, trzask *m.*, szelest *m.*

Gerä't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęt *m.*; sprzęty *pl.*; narzędzie *n.*

Gera'ten, gerate, gerätſt, gerät, geriet, bin —, I. *vn.* 1) an, auf, in etw. — dostać się dokąd; ins Elend — popaść w nędzę; an j—d — zapoznać się z kim; ſie gerieten aneinander starli się ze sobą, uderzyli na siebie, porwali się na siebie; auf einen Einfall, Gedanken — wpaść na pomysl, na myśl; wie biſt du auf dieſen Gedanken —? skąd przyszła ci ta myśl? aus der Bahn — wyjść, wypaść z kolei; außer ſich — zirytować się, stracić przytomność; vor Freude außer ſich — nie posiadać się z radości; in Angſt, in Furcht — zalać się, strwożyć się; in Brand — zapalić się; in Gefahr — popaść w niebiezpeczeństwo; in ſchlechte Geſellſchaft — dostać się do zlego towarzystwa; in Vergeſſenheit — pójść w zapomnienie; in Krankheit — popaść w chorobę; ins Verderben — zginąć, zgubić się; mit j—m in Streit — poróżnić, poważnić,

poswarzyć się z kim; ſich in die Haare — porwać się za łby; in Schweiß — spocić się; j—m über das Geld — dobrać się, dorwać się komu do pieniędzy; 2) udać się, powieść się, pójść po myśli; wydarzyć się; das Getreide, der Wein iſt in dieſem Jahre nicht —, ſchlecht — zboże, wino nie obrodziło się w tym roku; die Kinder — im nicht dzieci mu się nie darzą, nie chowają się; nie dobrze się prowadzą; wohl =e Kinder dzieci dobrze wychowane; was er unternimmt, gerät ihm co przedsięweźmie, wszystko mu się darzy; II. **geraten**, *pp.* i *adi.* gut — udany; ſchlecht — nie udany, nie po myśli; 2) es wäre für Sie — dobrzeby było dla pana; es wäre für ihn =er wenn er es unterließe lepiejby dla niego było, gdyby dał pokój.

Geratewo'hl, *sn.* aufs — na los szczęścia, jak się uda, na chybił trafił; aufs — ſpazieren gehen przechadzać się bez celu.

Gerä'tkammer, *sf.* *pl.* =n, komórka *f.* na sprzęty, graty.

Gerä'tſchaft, *sf.* *pl.* =n, sprzęty, *pl.*, narzędzia *pl.*

Greau'm, *adi.* 1) obszerny, przestworny, przestronny; das =e Meer przestronne, sterokie morze; 2) =e Zeit długi przeciąg czasu; ſeit =er Zeit od dawna; es iſt eine =e Zeit, daß.. już dawno, jak...

Geräu'mig, *adi.* obszerny, przestronny.

Geräu'migkeit, *sf.* obszerność *f.*, przestronność *f.*

Gerau'ne, *sn.* =s, szeptanina *f.*

Geräu'ſch, *sn.* =es, *pl.* =e, szelest *m.*, szmer *m.*, rumot *m.*, hałas *m.*, wrzawa *f.*; er lebte fern vom =e der Welt żył zdala od zgiełku świata.

Geräu'ſchlos, *adi.* cichy, spokojny; *adv.* (bez hałasu).

Geräu'ſchloſigkeit, *sf.* spokój *m.*, brak hałasu.

Geräu'ſchvoll, *adi.* huczny, hałaśliwy, gwarny.

Geräu'ſper, *sn.* =s, chrząkanie *n.*

Ge'rben, *va.* garbować, wyprawiać; j—d —, j—m das Fell, den Buckel, die Haut — skórę komu garbować, bić kogo; Stahl — rafinować stal; Getreide — zboże w młynie łuskać.

Ge'rber, *sm.* =s, *pl.* —, garbarz *m.*

Gerberei', *sf.* garbarstwo *n.*; garbarnia *f.*

Ge'rbergeſell, *sm.* =en, *pl.* =en, czeladnik garbarski.

Ge'rberhandwerk, *sn.* =(e)s, rzemiosło garbarskie; garbarstwo *n.*

Ge'rberjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, **=lehrling**, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, garbarczyk *m.*

Ge'rberlohe, *sf.* dębnik *m.*, garbnik *m.*, kora garbarska.

Ge'rbermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, garbarz *m.*

Ge'rbermeſſer, *sn.* =s, *pl.* —, nóż garbarski.

Ge'rbſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, garbnik *m.*

Ge'rdauen, *sn.* Gerdawy *pl.*

Gere'cht, *adi.* 1) stosowny do czego; 2) uzasadniony w prawie, sprawiedliwy, słuszny; =e Anſprüche auf etw. haben mieć uzasadnione pretensye do czego; =er Richter sprawiedliwy sędzia; — urteilen sprawiedliwie, słusznie osądzić; die G=en bogobojni, poczciwi, sprawiedliwi; 3) in einem Fache — ſein być bieglym w jakimś fachu, przedmiocie, zajęciu; in alle(n) Sättel(n) — ſein być zdolnym do wszystkiego, rozumieć się na wszystkiem; umieć się do wszystkiego stosować.

Gere'chtigkeit, *sf.* *pl.* =en, 1) sprawiedliwość *f.*; j—m — widerfahren laſſen sprawiedliwość komu wymierzyć, oddać komu sprawiedliwość; j—n der — überliefern oddać kogo w ręce sprawiedliwości; der — ihren Lauf laſſen nie tamować sprawiedliwości; 2) uprawnienie *n.*; 3) przywilej *m.*, swoboda *f.*; die Stadt hatte von alters=her verſchiedene =en miasto miało z dawna, od niepamiętnych czasów wiele przywilejów; prawo *n.*; Schank — prawo szynkowania trunków.

Gere'chtigkeitsliebe, *sf.* zamiłowanie *n.* do sprawiedliwości.

Gere'chtigkeitsliebend, *adi.* miłujący sprawiedliwość.

Gere'chtſame, *sf.* *pl.* =n, prawo *n.*, przywilej *m.*

Gere'de, *sn.* =s, 1) gadanina *f.*, gadanie *n.*; 2) pogłoska *f.*; es geht das —, daß... gadają ludzie, że...; jest pogłoska, że...; j—n ins — bringen wystawić kogo na ludzkie języki; ins — kommen stać się przedmiotem obmowy, plotek.

Gerei'chen, *vn.* (h.) j—m zu etw. — stać się dla kogo przyczyną czego; zum Nutzen, Vorteil, Schaden — przynieść pożytek, korzyść, szkodę; das wird zu ſeiner Beſſerung — to go poprawi; dieſe Tat gereicht ihm zur Ehre czyn ten zaszczyt mu przynosi; zum Wohle — wyjść na dobre.

Gerei'ße, *sn.* =s, darcie *n.* się o co; um dieſe Ware iſt viel — o ten towar bardzo się drą; es war ein großes — um dieſes Amt wielkie były zabiegi o ten urząd.

Gerei'ztheit, *sf.* rozdrażnienie *n.*, drażliwość *f.*

Gereu'en, *vimprs.* (h.) es gereut mich, daß ich es getan habe żałuję, żem to zrobił; żałuję tego uczynku; laſſe dich deine Mühe nicht — nie żałuj trudów.

Geri'cht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) potrawa *f.*, danie *n.*; das Mittageſſen beſtand aus drei =en obiad był o trzech daniach; 2) sąd *m.*; eine Sache vor — bringen wnieść sprawę do sądu, wytoczyć sprawę przed sądem; bei dem =en Hilfe ſuchen uciec się do pomocy sądowej, sądu; vor — erſcheinen stanąć, stawić się w sądzie; 3) posiedzenie sądowe, rozprawa *f.*; wyrok *m.*; — halten odbywać sąd, roki; — halten, zu =e ſitzen über j—n sądzić kogo; das jüngſte — sąd ostateczny.

Geri'chtlich, *adi.* i *adv.* sądowy, (-wnie); =es Verfahren postępowanie sądowe; j—n — belangen sądownie z kim się rozprawić.

Geri'chtsadjunkt, *sm.* -en, *pl.* -en, adjunkt sądowy.

Geri'chtsakten, *sm. pl.* akta sądowe.

Geri'chtsamt, *sn.* -(e)s, *p'.* -ämter, urząd sądowy.

Geri'chtsauskultant, *sm.* -en, *pl.* -en, auskultant, aplikant sądowy.

Geri'chtsbarkeit, *sf.* sądownictwo *n.*, jurysdykcya *f.*, władza sądowa.

Geri'chtsbeamte(r), *sm.* -(e)n, *pl.* -en, urzędnik sądowy.

Geri'chtsbefehl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mandat sądowy.

Geri'chtsbeiſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, ławnik sądowy.

Geri'chtsbeſcheid, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, -beſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, decyzya, sądowa. rozstrzygnięcie sądowe.

Gericht sbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okręg sądowy.

Geri'chtsdiener, *sm.* -s, *pl.* —, woźny sądowy.

Geri'chtsferien, *spl.* ferye sądowe.

Geri'chtsgebäude, *sn.* -s, *pl.* —, gmach sądowy.

Geri'chtsgebühren, *sf. pl.* opłata sądowa.

Geri'chtshalle, *sf. pl.* -n, sala sądowa, rozpraw.

Geri'chtshandel, *sm.* -s, *pl.* -händel, proces, spór sądowy.

Geri'chtsherr, *sm.* -en, *pl.* -en, właściciel dóbr z własną jurysdykcyą.

Geri'chtshof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, sąd *m.*, trybunał *m.*

Geri'chtskoſten, *spl.* koszta sądowe.

Geri'chtsordnung, *sf. pl.* -en, postępowanie sądowe, procedura *f.*

Geri'chtsperſon, *sf. pl.* -en, osoba sądowa, urzędnik sądowy.

Geri'chtsrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca sądowy; rada sądowa.

Geri'chtsſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala sądowa.

Geri'chtsſchöppe, *sm.* -n, *pl.* -n, ławnik *m.*

Geri'chtsſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz sądowy, aktuaryusz *m.*

Geri'chtsſchulze, *sm.* -n, *pl.* -n, sołtys, władzę sądowniczą mający.

Geri'chtsſitzung, *sf. pl.* -en, rozprawa sądowa; posiedzenie sądowe.

Geri'chtsſprache, *sf.* język sądowy.

Geri'chtsſprengel, *sm.* -s, *pl.* —, zakres, obwód sądowy.

Geri'chtsſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, podsądność *f.*, kompetencya *f.*, przynależność sądowa.

Geri'chtstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień sądowy; termin sądowy.

Geri'chtstermin, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, termin sądowy.

Geri'chtsverfahren, *sn.* -s, postępowanie sądowe.

Geri'chtsverfaſſung, *sf. pl.* -en, urządzenie *n.* sądownictwa, regulamin sądowy.

Geri'chtsverhandlung, *sf. pl.* -en, rozprawa sądowa; proces *m.*

Geri'chtsvollzieher, *sm.* -s, *pl.* —, ekzekutor sądowy.

Geri'chtsweſen, *sn.* -s, sądownictwo *n.*

Geri'chtszwang, *sm.* -(e)s, jurysdykcya *f.*, kompetencya *f.*

Gerie'ben, *adi.* przebiegły, chytry, szczwany.

Gerie'ſel, *sn.* -s, szmer *m.* wody płynącej lub deszczu.

Geri'ng, *adi.* 1) mały, niewielki, nieznaczny, średni; er hat ein -es Einkommen ma mały, szczupły dochód; etw. um einen -en Preis kaufen za bezcen co kupić; Luſt und Liebe zum Ding macht Müh' und Arbeit — kiedy szczera jest ochota, nie trudna każda robota; keine -e Meinung von ſich ſelbſt haben niepospolite mieć o sobie samym mniemanie; das iſt kein -er Vorteil to korzyść nielada; -er werden zmniejszyć się, ubywać; es waltet nicht der -ſte Zweifel ob niema najmniejszej wątpliwości; ich habe nicht das G—ſte davon gehört nie słyszałem o tem bynajmniej, nic wcale, ani słowa; das iſt meine -ſte Sorge oto jak najmniej dbam, bynajmniej dbam; ich achtete nicht im -ſten darauf nie zwracałem na to wcale uwagi; 2) mało, nie wiele warty; -es Silber liche, mało warte srebro; 3) nizki; er iſt von -er Herkunft nizkiego jest rodu; 4) małej objętości, cienki; -e Bevölkerung mała, rzadka ludność; 5) etw. -ſchätzen nie bardzo co cenić, małą cenę do czego przywiązywać, lekceważyć co; j—n -achten lekceważyć sobie kogo; von j—m — denken nie mieć dobrego mniemania o kim.

Geri'ngachtung, *sf.* lekceważenie *m.*

Geri'ngfügig, *adi.* nieznaczący, mało znaczący, bagatelny, błahy.

Geri'ngfügigkeit, *sf.* drobnostka *f.*, błahość *f.*, nieznaczność *f.*

Geri'nghaltig, *adi.* mało ważący, małej wagi.

Geri'ngſchätzig, *adi.* lekceważący, pogardliwy, ubliżający; j—n — behandeln obchodzić się z kim z lekceważeniem, ubliżać mu.

Geri'ngſchätzung, *sf.* lekceważenie *n.*, pogarda *f.*

Geri'nnbar, *adi.* zgęstliwy, mogący zgęstnąć, skrzepliwy.

Geri'nne, *sn.* -s, stek *m.*, ściek *m.*; rynna *f.*; rynsztok *m.*, kanał *m.*, koryto *n.*

Geri'nnen, *vn.* geronnen, bin geronnen, zgęsnąć, zsiąść się, krzepnąć, ściąć się.

Geri'nnſel, *sn.* -s, *pl.* —, skrzep *m.*

Geri'ppe, *sn.* -s, *pl.* —, 1) szkielet *m.*, kościotrup *m.*, kościec *m.*; 2) wiązanie *n.* budynku, okrętu, mostu.

Geri'ppt, *adi.* żebrowaty, żłobkowaty.

Ge'rlach, *sn.* Garluchowo *n.*

Gerli'tzenalpe, *sf.* Wysoszczyn *f.*

Ge'rlsdorfer Spitze, *sm.* Garluch *m.*

Germ, *sm.* -s, drożdże *pl.*

Germa'nien, *sn.* Germania *f.*; Germane *sm.* Germanin; Germanin *sf.* Germanka; germaniſch *adi.* germański.

Germa'nikus, *sm.* Germanikus i Germanik.

Germani'smus, *sm. pl.* -men, germanizm *m.*

Germani'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, germanista *m.*

Germaniſti'k, *sf.* germanistyka *f.*

Germani'ſtiſch, *adi.* germanistyczny.

Ge'rmer, *sm.* -s, *pl.* —, ciemierzyca *f.* (bot.).

Ge'rn(e), *adv.* 1) chętnie, z chęcią, ochoczo; herzlich —, gar zu — z całego serca; es iſt nicht — geſchehen stało się pomimo woli, bez chęci; ſo — auch pomimo szczerej, największej chęci; 2) *adi.* rad; ich ſehe ihn — bei mir rad go widzę u siebie; — oder ungern, — oder nicht rad nierad; was man — hört, glaubt man leicht co ludzie radzi słyszą, temu łatwo wierzą; 3) ich gehe — ins Theater lubię chodzić do teatru; er ißt — Schinken und trinkt — Bier lubi szynkę (jeść) i piwo (pić); er ſieht es nicht —, hat es nicht — nie lubi tego; er iſt überall — geſehen wszędzie go lubią, wszędzie mu radzi; 4) das glaube ich — wierzę temu; das iſt — möglich to wcale możliwe; es geſchieht — zdarza się często; ſtille Waſſer ſind — tief cicha woda brzegi rwie.

Ge'rngelehrt, *adi. sm.* pragnący uchodzić za uczonego; **-geſehen**, *adi.* mile, chętnie widziany; **-(e)groß**, *adi.* i *sm.* chcący uchodzić za wielkiego człowieka, chory na pana; **-klug**, *adi.* i *sm.* pragnący uchodzić za mądrego.

Ge'rnheim, *sn.* Chrząstowo *n.*

Gerö'chel, *sn.* -s, rzężenie *n.*

Gerö'hr, *sn.* **Gerö'hrich(t)**, *sn.* -s, *pl.* -e, trzcinisko *n.*, miejsce trzciną zarosłe.

Gero'lle, *sn.* -s, ciągłe toczenie się; — des Donners huk *m.* grzmotu.

Gerö'll(e), *sn.* -(e)s, *pl.* —, żwirowisko *n.*, rumowisko *n.*, otoczaki *pl.*, otok *n.*

Gero'ſchen, *sn.* Jarosze *pl.*

Ge'rſte, *sf. pl.* -n, jęczmień; ſechszeilige — jęczmień sześciorzędowy; zweizeilige — jęczmień dwurzędowy.

Ge'rſtenacker, *sm.* pole jęczmienne, pod jęczmień.

Ge'rſtenbier, *sn.* -(e)s, piwo jęczmienne, z jęczmienia.

Ge'rſtenbrot, *sn.* -(e)s, chleb jęczmienny.

Ge'rſtenfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pole jęczmieniem zasiane.

Ge'rſtengraupen, *sf. pl.* krupy jęczmienne, pęcak *m.*

Ge'rſtengrütze, *sf.* kasza jęczmienna.

Ge'rſtenkleie, *sf.* otręby jęczmienne.

Ge'rſtenkorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -körner, 1) ziarno *n.* jęczmienia; 2) jęczmień *m.*, jęczmyk na oku; 3) gran *m.* (waga, miara ciężkości); 4) linia *f.* (miara długości).

Ge'rſtenmalz, *sn.* jęczmienny słód.

Ge'rſtenmehl, *sn.* -(e)s, jęczmienna mąka.

Ge'rſtenſchleim, *sm.* -s, kleik jęczmienny.

Ge'rſtenſchrot, *sn.* -(e)s, jęczmień prześrutowany.

Ge'rſtentrank, *sm.* -(e)s, **-waſſer**, *sn.* -s, tyzanna *f.*, ptyzana *f.*, odwar *m.* z jęczmienia.

Ge'rſtenzucker, *sm.* -s, cukier jęczmienny, owsiany.

Getan, *sn.* Jajtawy *pl.*

Ge'rte, *sf. pl.* -n, **Ge'rtchen**, *sn.* -s, *pl.* —, pręt *m.*, rószczka *f.*, witka *f.*

Ge'rtrud, *sf.* Gertruda.

Geru'ch, *sm.* -(e)s, *pl.* -rüche, 1) węch *m.*, zmysł *m.* powonienia, powonienie *n.*; 2) zapach *m.*, woń *f.*; guter — wonny, miły zapach; übler — zapach nieprzyjemny, fetor *m.*, odor *m.*, smród *m.*; 3) im -e der Heiligkeit ſterben umrzeć w opinii świętości; in gutem -e ſtehen mieć dobrą reputacyę, sławę.

Geru'chlos, *adi.* bezwonny. niepachnący.

Geru'chloſigkeit, *sf.* brak powonienia; brak zapachu; bezwonność *f.*

Geru'chsnerv, *sm.* -en, *pl.* -en, nerw węchowy.

Geru'chsſinn, *sm.* -(e)s, węch *m.*, zmysł *m.* powonienia, powonienie *n.*

Gerü'cht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wieść *f.*, pogłoska *f.*, pogłos *m.*; es geht, läuft das — jest pogłoska, rozchodzi się pogłos; 2) j—n in böſes — bringen zepsuć czyją sławę.

Gerü'chtsweiſe, *adv.* sposobem pogłoski.

Geru'hen, *vn.* (h.) raczyć; Seine Majeſtät haben geruht, es anzuordnen Najjaśniejszy Pan raczył rozporządzić.

Geru'mpel, i **Gerü'mpel**, *sn.* -s, 1) — eines Wagens turkot *m.* wozu; 2) graty *pl.*, rupiecie *pl.*

Gerü'mpelkammer, *sf. pl.* -n, graciarnia *f.*

Gerü'ſt, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) rusztowanie *n.*; trybuna *f.*; 2) zrąb *m.*, podścielisko *n.*; 3) rusztowanie dla tracenia winowajców.

Gerü'ſtbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, kobylina *f.*, kozioł *m.*

Geſa'lbader, *sn.* -s, bzdurzenie *n.*, gadanina niedorzeczna.

Geſa'lbte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, pomazaniec *m.*

Geſä'me, *sn.* -s, *pl.* —, nasienie *pl.*

Geſa'mt, *adi.* cały, całkowity, razem wzięty, zebrany; *adv.* (pospołu, razem (wszyscy)); das -e Volk cały lud.

Geſa'mtausgabe, *sf. pl.* -n, wydanie zebrane.

Geſa'mtbetrag, *sm.* ogólna, całkowita suma, ilość *f.*

Geſa'mteigentum, *sm.* -s, wspólna własność.

Geſa'mteindruck, *sm.* -(e)s, wrażenie ogólne, wrażenie, jakie całość robi.

Geſa'mteinnahme, *sf.* cały dochód.

Geſa'mtgut, *sn.* -(e)s, majętność wspólna (wielu).

Geſa'mtheit, *sf.* ogół *m.*, suma *f.*, całość *f.*; die — der Einwohner ogół mieszkańców.

Geſa'mtſchaft, *sf.* ogół *m.*; wszystko razem wzięte; ſich in — verbürgen zobowiązać się, ręczyć solidarnie; die — der Bürger całe obywatelstwo, wszyscy obywatele razem.

Geſa'mtſchuldner, *sm.* -s, *pl.* —, wspólny dłużnik (kilku wierzycieli).

Geſa'mtſumme, *sf. pl.* -en, cała suma.

Geſa'mtzahl, *sf.* ogólna suma.

Geſa'ndte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, poseł *m.*, ambasador *m.*

Geſa'ndtſchaft, *sf. pl.* -en, poselstwo *n.*, ambasada *f.*; legacya *f.*

Geſa'ndtſchaftlich, *adi.* poselski, do poselstwa należący, poselstwa się tyczący.

Geſa'ndtſchaftsattaché, (wym.: atasze) *sm.* -s, *pl.* -s, attaché poselski.

Geſa'ndtſchaftspoſten, *sm.* -s, *pl.* —, urząd poselski, posla; poselstwo *n.*

Geſa'ndtſchaftsrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -täte, radca *m.* legacyi.

Geſa'ndtſchaftsſekretär, *sm.* -s, *pl.* -e, sekretarz *m.* legacyi.

Geſa'ng, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, 1) śpiew *m.*, śpiewanie *n.*; Unterricht im — nehmen brać lekcye śpiewu; für — einrichten ułożyć śpiew, zastosować do śpiewu; das Stück hat viel — w tej sztuce wiele jest śpiewu, śpiewności; 2) pieśń *f.*; geiſtliche Geſänge pieśni, śpiewy kościelne.

Geſa'ngbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, śpiewnik *m.*, kantyczka *f.*, kancyonal *m.*

Geſa'ngeinlage, *sf. pl.* -n, pieśń, arya dodatkowa.

Geſa'ng(s)kunſt, *sf.* sztuka *f.* śpiewania.

Geſa'ng(s)lehre, *sf.* nauka *f.* śpiewu.

Geſa'ng(s)lehrer, *sm* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) nauczyciel *m.*, (-lka *f.*) śpiewu.

Geſa'nglos, *adi.* nieśpiewny.

Geſa'ngreich, *adi.* wiele śpiewów umiejący; śpiewny.

Geſa'ngſchule, *sf. pl.* -n, szkoła śpiewu.

Geſa'ngſtunde, *sf. pl.* -n, lekcya *f.* śpiewu.

Geſa'ngvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, śpiewak, ptak śpiewający.

Geſa'ngweiſe, I. *sf. pl.* -n, melodya *f.*, nuta *f.*; II. *adv.* sposobem śpiewu, śpiewając.

Geſä'ß, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) pośladek *m.*, zadek *m.*, tylek *m.*; 2) siedzenie *n.*; część ławki, stolka, na której się siedzi; 3) podstawa *f.*

Geſä'ßbein, *sn.* -(e)s, kość pośladkowa.

Geſä'ßmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień pośladkowy.

Geſau'ſe, i -auſe, *sn.* -ſes, — des Windes świst *m.* wiatru; — der Wogen szum *m.*, huk *m.* balwanów.

Geſchä'ft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) sprawa *f.*; interes *m.*; czynność *f.*; ich habe viele -e mam wiele interesów, czynności; ſeinem -e nachgehen, ſeine -e beſorgen chodzić za interesami; was machen Sie für -e? jak idą interesa? 2) spekulacya *f.*; interes, przedsiębiorstwo handlowe; er macht das — für eigene Rechnung robi interes na własny rachunek; das — war heute wenig belebt, war ſchlecht targ dziś był mało ożywiony, był zły; er hat an dieſem — verloren stracił na tej spekulacyi; das überſeeiſche — handel zamorski; 3) zatrudnienie *n.*, zawód *m.*, stan *m.*; welches — hat er ſich gewählt? jaki obral sobie zawód? welches — betreibt er? jakie ma zatrudnienie? er muß es tun, denn das iſt ſein — musi to robić, gdyż jest za to płacony; 4) handel *m.*, skład *m.*, sklep *m.*; ein — errichten, gründen założyć handel.

Geſchä'ftchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Geſchäft) mały interes; mały sklad, sklep.

Geſchä'ftig, *adi.* zatrudniony, zatrudnienie mający; pracowity, gorliwy, ochoczy; -es Leben żywot pracowity; er tut immer ſehr — zawsze się krząta.

Geſchä'ftigkeit, *sf.* zatrudnienie *n.*; krzątanina *f.*, uwijanie *n.* się, pracowitość *f.*

Geſchä'ftlich, *adi.* i *adv.* handlowy; w interesie, za interesami.

Geſchä'ftsangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa *f.*, interes *m.*

Geſchä'ftsanteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, udział *m.* w interesie.

Geſchä'ftsaufgabe, *sf.* zwinięcie *n.*, zaprzestanie *n.* interesu, handlu.

Geſchä'ftsauftrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, zamówienie *n.*, konus *m.*

Geſchä'ftsbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie *n.* z interesów. handlowe.

Geſchä'ftsbetrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawowanie *n.*, prowadzenie *n.*, obrót *m.* interesów.

Geſchä'ftsbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list kupiecki, handlowy.

Geſchä'ftsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka kupiecka, handlowa.

Geſchä'ftsdrang, *sm.* -(e)s, nawał *m.*, spraw, zatrudnień.

Geſchä'ftserfahrung, *sf.* doświadczenie kupieckie.

Geſchä'ftsfertigkeit, *sf.* biegłość *f.*, rutyna *f.*, znajomość *f.* interesów.

Geſchä'ftsfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klient *m.*, korespondent handlowy.

Geſchä'ftsführer, *sm.* -s, *pl.* —, zarządca *m.* interesu.

Geſchä'ftsführung, *sf.* prowadzenie *n.*, zarząd *m.* interesu.

Geſchä'ftsgang, *sm.* -(e)s, bieg *m.*, tok *m.*, obrót *m.* interesu.

Geſchä'ftsgebarung, *sf.* prowadzenie *n.*, sprawowanie *n.* interesów.

Geſchä'ftsgegend, *sf.* dzielnica handlowa, kupiecka.

Geſchä'ftsgeiſt, *sm.* -es, zmysl kupiecki.

Geſchä'ftshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom handlowy, kupiecki.

Geſchä'ftsinhaber, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* przedsiębiorstwa.

Geſchä'ftsjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok kupiecki, handlowy.

Geſchä'ftskenntnis, *sf. pl.* -ſſe, znajomość *f.* interesów, biegłość *f.* w interesie.

Geſchä'ftsknipf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, fortel kupiecki.

Geſchä'ftskundig, *adi.* obeznany z handlem, kupiectwem.

Geſchä'ftslage, *sf.* stan *m.* interesów; Haus in einer guten

— dom w dobrym położeniu dla handlu.

Geſchä'ftsleben, *sn.* -s, życie kupieckie, kupiectwo *n.*, handel *m.*

Geſchä'ftsleiter, *sm.* -s, *pl.* —, kierownik interesu, handlu.

Geſchä'ftslokal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, biuro handlowe, kupieckie, kantor *m.*; sklep *m.*, skład *m.*

Geſchä'ftsloſigkeit, *sf.* brak *m.* zajęcia, interesów; zastój *m.*, stagnacya *f.* w interesach handlowych.

Geſchä'ftsmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, handlarz *m.*, handlujący *m.*, kupiec *m.*; negocyant *m.*

Geſchä'ftsmäßig, *adi.* i *adv.* zawodowy, (-wo); na sposób kupiecki, -po kupiecku; ze stanowiska interesu, uważając sprawę, jako interes.

Geſchä'ftsordnung, *sf.* *pl.* -en, porządek *m.* spraw, regulamin *m.*

Geſchä'ftsperſonal, *sn.* -(e)s, personal kupiecki, handlowy.

Geſchä'ftsreiſe, *sf.* *pl.* -n, podróż *f.* w interesach.

Geſchä'ftsreiſende(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), podróżujący ajent.

Geſchä'ftsſache, *sf.* *pl.* -n, sprawa *f.*, interes *m.*

Geſchä'ftsſchluß, *sm.* -ſſes, 1) bilans *m.*; 2) zamykanie *n.* magazynu, kantoru.

Geſchä'ftsſtockung, *sf.* *pl.* -en, zastój *m.* w handlu, interesach.

Geſchä'ftsſtunden, *sf.* *pl.* godziny urzędowe, biurowe.

Geſchä'ftsſtil, *sm.* -(e)s, styl kupiecki, handlowy, urzędowy.

Geſchä'ftsträger, *sm.* -s, *pl.* —, sprawujący interesa (przy dworze jakim); ajent *m.*

Geſchä'ftsunternehmung, *sf.* *pl.* -en, przedsiębiorstwo handlowe; spekulacya *f.*

Geſchä'ftsverbindung, *sf.* *pl.* -en, stosunek *m.*, związek *m.* handlowy, kupiecki.

Geſchä'ftsverhandlung, *sf.* *pl.* -en, pertraktacye *pl.* w jakiejś sprawie.

Geſchä'ftsverkehr, *sm.* -(e)s, stosunki kupieckie, handlowe, dyplomatyczne.

Geſchä'ftsvertreter, *sm.* -s, *pl.* —, zastępca *m.* domu handlowego; ajent *m.*

Geſchä'ftsverwalter, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Geſchäftsführer.

Geſchä'ftswechſel, *sm.* -s, *pl.* —, weksel kupiecki.

Geſchä'ftszweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyłączny przedmiot handlu, interesów jakich.

Geſchä'ker, *sn.* -s, *pl.* —, gzy *pl.*, żarty *pl.*

Geſchau'kel, *sn.* -s, gibanie *n.*, chybotanie *n.*, kołysanie *n.* się.

Geſche'hen, geſchehe, geſchiehſt, geſchieht, geſchah, iſt geſchehen; I. *vn.* 1) stać się, dziać się; und ſo geſchah es tak się też stało; es geſchieht mancherlei dzieją się różne rzeczy, rozmaicie bywa; ſo etw. geſchieht nicht alle Tage coś podobnego nie trafia się co dzień; was auch — mag cokolwiek się stanie; etw. als (für) nicht — anſehen uważać co za niebyłe; es kann —, daß ... być może, że ...; dein Wille geſchehe niech się dzieje wola twoja; es geſchieht Erwähnung der Sache o sprawie tej wspomina się; was — kann, ſoll — zrobi się, co można będzie zrobić; es geſchieht ihm Abbruch, Unrecht dzieje mu się krzywda; es geſchieht Ihnen ſchon ganz recht, daß Sie... dobrze panu się stało, dobrze panu tak, że ...; es geſchieht mir ein Dienſt, ein Gefallen damit przez to mi się wyrządza przysługę; 2) etw. — laſſen przystać na co, pozwolić, nie przeszkadzać czemu; 3) es iſt um mich — zginąłem, już po mnie; es iſt um meine Ruhe — nie mam już spokoju, już po moim spokoju; ich wußte nicht, wie mir geſchah nie wiedziałem, co się ze mną stało; II. **geſchehen**, *pp.* i *adi.* zdziałany, gotowy; das iſt gleich — to natychmiast gotowe; -e Dinge ſind nicht zu ändern co się stało, tego nie można odmienić; (was) —, iſt — co się stało, odstać się nie może; nach -er Arbeit iſt gut ruhen po pracy miły odpoczynek.

Geſche'hnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, zdarzenie *n.*

Geſchei'de, *sn.* -s, *pl.* —, 1) kiszki *pl.*, trzewa *pl.*; 2) osierdzie *n.*

Geſchei't, I. *adi.* rozsądny, roztropny, rozumny, mądry, rozgarniony, tęgi; er war nicht ſo —, zu . . nie miał na tyle rozumu, aby . .; -er Einfall dobry, rozsądny pomysł, koncept; -er Kopf mądra, tęga głowa; biſt du —? masz ty rozum? du biſt wohl nicht —? tobie widzę źle w głowie; ich kann nicht — daraus werden nie mogę się w tem rozeznać; ich bin mir ſelbſt hierin nicht — genug sam tego dobrze wyrozumieć nie mogę; ein G—er begeht keine kleine Torheit nigdy tak bardzo nie zbłądzi głupi, jak mądry; der G—e gibt nach mądry głupiemu ustąpi; II. *adv.* roztropnie, rozsądnie, rozumnie; etw. — anfangen jąć się czego zręcznie.

Geſchei'theit, *sf.* roztropność *f.*, rozsądek *m.*, mądrość *f.*, tęgość *f.*

Geſche'lte, *sn.* -s, (ciągłe) upominanie *n.*, nagany *pl.*

Geſche'nk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podarek *m.*, podarunek *m.*; j—m ein — machen, geben dać komu podarunek, dać komu w podarku; als — darowizną; kleine -e erhalten die Freundſchaft drobne podarki przyjaźń podtrzymują.

Geſche'nkgeber, *sm.* -s, *pl.* —, dawca *m.* upominku, darujący *m.*

Geſche'nkgeberin, *sf.* *pl.* -innen, darująca *f.*, dawczyni *f.*

Geſchi'chtchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Geſchichte) historyjka *f.*, dykteryjka *f.*, anegdota *f.*

Geſchi'chte, *sf.* *pl.* -n, 1) przygoda *f.*, zdarzenie *n.*; historya *f.*; das iſt eine ſchöne —! to piękna historya! (*iron.*); das gäbe -n daloby to powód do awantur, wynikłyby z tego płotki; 2) ich will von der ganzen — nichts wiſſen nie chcę nic o tem wiedzieć; das iſt jetzt eine andere — to teraz inna sprawa; immer dieſelbe

— wciąż to samo; ſich eine ſchlimme — auf den Hals laden nabawić się klopotu, wmieszać się w brzydką sprawę; 3) opowieść *f.*, powieść *f.*; wahre — prawdziwe zdarzenia; 4) historya *f.*, dzieje *pl.*; alte, mittlere, neue — historya starożytna, średnia, czyli wieków średnich, nowożytna; 5) das iſt eine — von zehn Jahren lat temu dziesięć.

Geſchi'chtenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, zbiór *m.* powieści, książka zawierająca powieści, opowiadania.

Geſchi'chtlich, *adi.* i *adv.* historyczny, dziejowy (-nie, -wo).

Geſchi'chtsbuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* o treści historycznej, podręcznik *m.* historyi.

Geſchi'chtsforſcher, *sm.* -s, *pl.* —, badacz *m.* dziejów, historyk *m.*, dziejopis *m.*

Geſchi'chtsforſchung, *sf. pl.* -en, badanie *n.* historyi, dziejopisarstwo *n.*

Geſchi'chtsgelehrte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, znawca *m.* dziejów, historyk *m.*

Geſchi'chtskunde, *sf.* znajomość *f.* dziejów, historyoznawstwo *n.*

Geſchi'chtsmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz historyczny.

Geſchi'chtsphiloſoph, *sm.* -en, *pl.* -en, historyozof *m.*

Geſchi'chtsprofeſſor, *sm.* -s, *pl.* -en, profesor *m.* historyi.

Geſchi'chtsſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, historyk *m.*, dziejopis *m.*

Geſchi'chtsſchreibung, *sf.* historyografia *f.*, dziejopisarstwo *n.*

Geſchi'chtsſtunde, *sf. pl.* -n, lekcya *f.* historyi.

Geſchi'chtstabelle, *sf. pl.* -n, tablica historyczna.

Geſchi'chtswerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło historyczne.

Geſchi'ck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) zgrabność *f.*, szykowność *f.*, szyk *m.*; das Kleid hat kein — suknia jest niezgrabna, niezgrabnie leży; es hat weder Art noch — niema w tem ani ładu ani skladu, to ni w pięć ni w dziewięć; etw. ins — bringen przyprowadzić co do ladu, zgrabnie ułożyć, urządzić; 2) zdatność *f.* do czego, zdolność *f.*; er hat — und Gelenk zgrabny i szykowny człowiek; 3) zrządzenie *n.*, przeznaczenie *n.*, los *m.*, dola *f.*; es iſt ein — Gottes jest to zrządzenie niebios; mein böſes — hat mich darum gebracht mój los nieszczęsny pozbawił mnie tego.

Geſchi'cke, *sn.* -s, ciągle wysylanie, posyłanie, posylki *pl.*

Geſchi'cklichkeit, *sf. pl.* -en, zdatność *f.*, biegłość *f.*, sprawność *f.*; zręczność *f.*, zgrabność *f.*, spryt *m.*, sprytność *f.*; er zeigt in allen Dingen eine große — okazuje we wszystkiem wiele sprytu; — zu etw. usposobienie *n.*, zdolność *f.* do czego.

Geſchi'ckt, *adi.* zręczny, zgrabny, sprytny, zdatny, biegly, sprawny; — zu etw. zdolny, sposobny, usposobiony do czego; zu einem Amte — zdolny do urzędu; *adv.* zręcznie, zgrabnie.

Geſchie'be, *sn.* -s, 1) ciągle suwanie; 2) kamienie stoczone; ściśnienie *n.*, ściśnięcie *n.* pokladu (górn.).

Geſchie'den, *pp.* od ſcheiden i *adv.* rozwiedziony; G—e *sm.* i *sf.* rozwiedziony *m.*, rozwódka *f.*

Geſchi'mpf(e), *sn.* -s, ciągle lajanie.

Geſchi'rr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) sprzęt *m.*; naczynie *n.* (każda pojedyncza sztuka); 2) uprząż *f.*, szor *m.*, szory *pl.* na konie, rząd *m.* (*gen.* rzędu) na konie; einem Pferde das — anlegen kłaść rząd na konie; 3) zaprząg *m.*, wóz *m.* z końmi; 4) sprzęt gospodarski; 5) statki kuchenne, naczynie *n.* (w znaczeniu zbiorowem).

Geſchi'rrkammer, *sf. pl.* -n, komórka *f.* do chowania siodel i szorów.

Geſchi'rrmacher, *sm.* -s, *pl.* —, siodlarz *m.*

Geſchi'rriemen, *sm.* -s, *pl.* —, śla *f.*, śleja *f.*

Geſchla'der, *sn.* -s, nudny, nieapetytny napój.

Geſchla'mp(e), *sn.* -(e)s, 1) obrzydliwa zupa; 2) zupa dla psów; 3) jadlo *n.* dla świń.

Geſchle'cht, *sn.* (e)s, *pl.* -er, 1) rodzaj *m.*; das — der Menſchen, der Tiere rodzaj ludzki, zwierząt; 2) das ſchöne, das ſchwache — płeć piękna, biala, bialoglowy *pl.*, kobiety *pl.*; 3) rodzaj *m.* (w gram.); das männliche, weibliche, ſächliche — rodzaj męski, żeński, nijaki; 4) ród *m.*, plemię *n.*; das — der Menſchen ród ludzki; von adeligem -e szlachetnego rodu; 5) generacya *f.*, pokolenie *n.*; die zukünftigen -er przyszle pokolenia; von — zu — z pokolenia w pokolenie.

Geſchle'chtlich, *adi.* 1) plciowy; *adv.* pod względem plciowym; 2) rodzajowy.

Geſchle'chts-, plciowy; rodowy, plemienny.

Geſchle'chtsadel, *sm.* -s, szlachta rodowa.

Geſchle'chtsalter, *sn.* -s, wiek *m.* rodu, generacyi; pokolenie *n.*

Geſchle'chtsapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, narząd plciowy.

Geſchle'chtsbaum, *sm.* -(e)s, drzewo genealogiczne.

Geſchle'chtscharakter, *sm.* -s, cecha *f.* plci.

Geſchle'chtsendung, *sf. pl.* -en, końcówka oznaczająca rodzaj wyrazu (gram.).

Geſchle'chtsfolge, *sf.* następstwo rodowe.

Geſchle'chtsglied, *sn.* (e)s, *pl.* -er, członek wstydliwy.

Geſchle'chtskrankheit, *sf. pl.* -en, choroba plciowa, wéneryczna.

Geſchle'chtskunde, *sf.* genealogia *f.*

Geſchle'chtslos, *adi.* bezplciowy.

Geſchle'chtsloſigkeit, *sf.* bezplciowość *f.*

Geſchle'chtsname, *sm.*, -ns, *pl.* -n, 1) imię familijne, rodowe; 2) imię rodzajowe.

Geſchle'chtsorgan, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narządy plciowe.

Geſchle'chtsregiſter, *sn.* -s, *pl.* —, rejestr rodowy, rodowód *m.*

Geſchle'chtsreife, *sf.* dojrzałość płciowa.

Geſchle'chtstafel, *sf. pl.* -n, ob. Geſchlechtsregiſter.

Geſchle'chtsteile, *sm. pl.* części płciowe.

Geſchle'chtstrieb, *sm.* -(e)s, popęd płciowy.

Geſchle'chtsunterſchied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, różnica płciowa.

Geſchle'chtsvormundſchaft *sf.* opiekuństwo rodowe.

Geſchle'chtswahl, *sf.* wybór płciowy.

Geſchle'chtswappen, *sn.* -s, *pl.* —, herb rodowy.

Geſchle'chtswort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, rodzajnik *m.* (gram.).

Geſchle'ppe, *sn.* -(e)s, 1) to co kto z sobą włóczy, wozi, nosi; 2) = Schleppe ogon *m.* u sukni; 3) pakunek zbytni; 4) orszak *m.*, czereda *f.*, ogon; 5) ślad *m.* rzeczy rozsypanej.

Geſchli'ffenheit, *sf.* polor *m.*, okrzesaność *f.*

Geſchli'nge, *sn.* -s, 1) żarłoczne łykanie; 2) *pl.* —, wikłanina *f.*; pętlica *f.*; 3) osierdzie *n.*, podróbki *pl.*; płuca *pl.* z wątrobą i sercem.

Geſchlo'ſſenheit, *sf.* stan *m.* zamknięcia, zwartość *f.*

Geſchlu'chz(e), *sn.* -s, szlochanie *n.*, szlochy *pl*

Geſchma'ck, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchmäcke i -ſchmäcker, 1) smak *m.*, zmysł *m.* smaku; dieſe Speiſe hat einen köſtlichen — ta potrawa jest wyśmienitego smaku; 2) gust *m.*; das iſt nicht nach meinem — to nie w moim guście, to nie przypada do mego gustu; ein Mann von — człowiek z gustem; — an etw. finden nabierać gustu do czego, zasmakować w czem; er hat keinen — brak mu gustu; j—m — für etw. beibringen obudzić, wzniecić w kim gust.

Geſchma'cklos, *adi.* 1) bez smaku, niesmaczny; ckliwy; 2) nie mający gustu, niegustowny; ſich — kleiden ubierać się bez gustu.

Geſchma'cklosigkeit, *sf.* brak *m.* smaku, brak (dobrego) smaku, niesmaczność *f.*, ckliwość *f.*; bezgustowność *f.*

Geſchma'ckſinn, *sm.* -(e)s, zmysł *m.* smaku, smak *m.*

Geſchma'ck(s)verirrung, *sf. pl.* -en, zboczenie *n.*, aberacya *f.* smaku, gustu.

Geſchma'ckvoll, *adi.* pełny smaku, gustu; smaczny, gustowny; *adv.* smacznie, gustownie.

Geſchma'ck(s)widrig, *adi.* przeciwny dobremu gustowi.

Geſchma'tz(e), *sn.* -es, emokanie *n.*

Geſchman'ſe, *sn.* -s, ciągłe biesiadowanie.

Geſchmei'de, *sn.* -s, *pl.* —, strój *m.*, ozdoba *f.*, klejnoty *pl.*

Geſchmei'dehandel, *sm.* -s, handeł *m.* klejnotami.

Geſchmei'dehändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* klejnotami, jubiler *m.*

Geſchmei'dekäſtchen, *sn.* -s, *pl.* —, szkatułka *f.*, skrzyneczka *f.* na klejnoty.

Geſchmei'dig, *adi.* 1) ciągły, kowalny; das Eiſen — machen żelazo wykuć na ciągłe; 2) giętki, gibki, smagły; j—n — machen zmiękczyć kogo, zrobić go powolnym, układnym; -er Charakter giętki charakter; 3) -es Eiſen ruda topna.

Geſchmei'digkeit, *sf.* 1) ciągłość *f.*, kowalność *f.*; 2) gibkość *f.*, giętkość *f.*, smagłość *f.*; 3) układność *f.*

Geſchmei'ß, *sn.* -es, 1) ekskrementa *pl.*; łajno *n.* ptastwa dzikiego; 2) jaja *pl.* owadów; 3) owady *pl.*; 4) łajdactwo *n.*, hałastra *f.*, motłoch *m.*, podła tłuszcza.

Geſchme'tter, *sn.* -s, ciągły trzask, ryk *m.*, huk *m.*

Geſchmie'r(e), *sn.* (e)s, 1) smarowanie *n.*; 2) bazgranina *f.*, brzydkie pismo, mazanina *f.*

Geſchmu'nzel, *sn.* -s, uśmiechanie *n.* się.

Geſchna'rche, *sn.* (e)s, chrapanina *f.*

Geſchna'tter, *sn.* -s, 1) ciągłe gęganie, klekot *m.*, gęgot *m.*; 2) świegot *m.*

Geſchnau'fe, *sn.* (e)s, silne oddychanie *n.*, sapanina *f.*

Geſchnü'ffel, *sn.* -s, węszenie *n.*

Geſchnu'rre, *sn.* (e)s, ciągłe mruczenie.

Geſchö'pf, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) stworzenie *n.*; armes — biedne stworzenie, chudziątko *n.*; 2) utwór *m.*; — der Einbildungskraft utwór wyobraźni.

Geſcho'ß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) strzała *f.*, pocisk *m.*, kula *f.*; 2) broń palna; 3) = Schuß an Pflanzen wyrostek *m.*, wypustek *m.*, łatorośl *f.*; 4) piętro *n.*; 5) podatek *m.* gruntowy (przest.).

Geſchrau'btheit, *sf.* przesada *f.*, wymus *m.*, afektacya *f.*

Geſchrei', *sn.* (e)s, 1) krzyk *m.*, okrzyk *m.*; ein — ausſtoßen, erheben wszcząć krzyk, zacząć krzyczeć, pokrzyknąć; freudiges, jubelndes — radosny okrzyk; 2) wrzask *m.*, wrzawa *f.*, hałas *m.*; großes (viel) — von etw. machen narobić o czem wiele hałasu, głośno o czem gadać; viel — und wenig Wolle wiele hałasu, a mało atłasu; więcej halasu i ambarasu, niż aksamitu i atłasu; 3) obmowa *f.*, obmawianie *n.*; j—n ins — bringen podać kogo na ludzkie języki, obmowy; ins — kommen wystawić się, dostać się na ludzkie języki.

Geſchrei'be, *sn.* -s, 1) częste, ciągłe pisanie; 2) bazgranina *f.*

Geſchrei'bſel, *sn.* -s, piśmidło *n.*, bazgranina *f.*

Geſchro'ten, *adi.* razowy.

Geſchü'he, *sn.* -s, *pl.* -e, 1) obuwie *n.*; 2) pęca *f.*, pęcza *f.*, pętca *f.*, pęciny *pl.*; rzemionka *pl.* z dzwonkami kładzione sokołom na nogi.

Geſchü'r, *sn.* -s, (hut.) oskrobiny *pl.* z pieca.

Geſchü'tte, *sn.* -s, 1) sypanie *n.* zboża; 2) kupa *f.* (zboża) usypana; zboże na kupę zsypane; 3) (górn.) ogrom żyłny.

Geſchü'tz, *sn.* -es, *pl.* -e, armata *f.*, działo *n.*; grobes, leichtes — działa ciężkie, lekkie; das — aufpflanzen, auffühen działa wystawić; abgeprotztes — działo odprzodkowane.

Geſchü'tzdonner, *sm.* -s, grzmoty *pl.* dział.

Geſchü'tzfeuer, *sn.* -s, ogień działowy.

Geſchü'tzkugel, *sf. pl.* -n, kula armatnia.

Geſchü'tzkunſt, *sf.* nauka *f.* artyleryi, sztuka artyleryczna. artylerya *f.*

Geſchü'tzmündung, *sf. pl.* -en, wylot *m.* działa.

Geſchü'tzrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lufa armatnia.

Geſchü'tzweſen, *sn.* -s, artylerya *f.*

Geſchwa'der, *sn.* -s, 1) szwadron *m.*; 2) eskadra *f.*

Geſchwä'tz, *sn.* -es, 1) gadanina *f.*, brednie *pl.*, plotki *pl.*; leeres — próżna gadanina, bzdurstwo *n.*; 2) pogadanka *f.*, gawędka *f.*; 3) das — der Elſter skrzek *m.* sroki.

Geſchwä'tzig, *adi.* gadatliwy szczebiotliwy; ein -er Menſch plotka *m.*, paplacz *m.*, gaduła *m.*

Geſchwä'tzigkeit, *sf.* gadatliwość *f.*, gadulstwo *n.*, szczebiotliwość *f.*; plotkarstwo *n.*

Geſchwei'gen, *va.* 1) (dziś tylko w trybie bezok. i w pierwszej osobie czasu teraźniejszego używane) zamilczać co, nie wspominać; ich geſchweige der Drohung, ich will der Drohung — nie wspominam groźby; deſſen zu —, was er über ſeinen Freund ſagte zamilczę to, co o wsoim przyjacielu powiedział; alles Übrige zu — nie wspominając już reszty; 2) geſchweige, *coni.* nie dopieroż, a cóż dopiero, nie rzekąc; ich täte es nicht als Freund, — denn als Feind nie uczyniłbym tego jako przyjaciel, a cóż dopiero (a tem mniej) jako nieprzyjaciel.

Geſchwe'lge, *sn.* -s, (ciągłe) hulanie *n.*, birbantowanie *n.*

Geſchwi'nd, *adi.* prędki, szybki, rączy, rychły, skory; -er Tod nagła śmierć; *adv.* prędko, szybko, rychło, rączo.

Geſchwi'ndigkeit, *sf. pl.* -en, prędkość *f.*, chyżość *f.*, szybkość *f.*, rączość *f.*, wartkość *f.*; beſchleunigte — szybkość przyspieszona; fahrplanmäßige — szybkość przepisana; größte zuläſſige — szybkość największa dozwolona; normale — szybkość prawidłowa; in der — na prędce, przez prędkość; in möglichſter — jak może być najprędzej.

Geſchwi'ndigkeitsmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, prędkomierz *m.*, rachubnik *m.*

Geſchwi'ndſchießend, *adi.* skorostrzelny.

Geſchwi'ndſchreibekunſt, *sf.* skoropismo *n.*, stenografia *f.*

Geſchwi'ndſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, skoropis *m.*, stenograf *m.*

Geſchwi'ndſchreibung, *f.*, -ſchrift, *f.* ob. Geſchwindſchreibekunſt.

Geſchwi'ndſchritt, *sm.* -(e)s, krok przyspieszony.

Geſchwi'rr, *sn.* -(e)s, ciągłe świerczenie, świergot *m.*, szczebiot *m.*

Geſchwi'ſter, *sn.* -s, zwykle *pl.* —, rodzeństwo *n.*, brat i siostra, bracia i siostry.

Geſchwi'ſterkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) brat stryjeczny, wujeczny lub cioteczny; siostra stryjeczna, wujeczna lub cioteczna; ich bin — mit ihm, ihr jestem jego, jej bratem stryjecznym, ciotecznym; wir ſind -er jesteśmy cioteczni, stryjeczni, wujeczni; -er *pl.* cioteczne lub stryjeczne dzieci; 2) siostrzeniec *m.*, bratanek *m.*, synowiec *m.*; siostrzenica *f.*, bratanica *f.*; er (ſie) iſt mein — jest moim siostrzeńcem, moją siostrzenicą.

Geſchwi'ſterlich, *adi.* braterski, siostrzeński; *adv.* po bratersku, jak bracia, jak brat z siostrą.

Geſchwi'ſterliebe, *sf.* miłość braterska.

Geſchwi'ſterpaar, *sn.* -(e)s, brat i siostra, rodzeństwo *n.*

Geſchwo'llen, *pp.* od ſchwellen, i *adi.* napuchły, spuchły.

Geſchwo'ren, *pp.* od ſchwören i *adi.* zaprzysiężony, przysięgą związany; -er Feind, Freund zajadły, zażarty nieprzyjaciel, gorący, żarliwy przyjaciel.

Geſchwor(e)ne(r), *sm.* -en, *pl.* -en, przysiężny *m.*, przysięgły *m.*, członek *m.* sądu przysięgłych, sędzia przysięgły.

Geſchwo'r(e)nenbank, *sf. pl.* -bänke, ława *f.* przysięgłych.

Geſchwo'r(e)nengericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd *m.* przysięgłych.

Geſchwo'r(e)nenkollegium, *sn.* -s, ława *f.* przysięgłych.

Geſchwo'r(e)nenobmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, przełożony, starszy przysięgły.

Geſchwu'lſt, *sf. pl.* -ſchwülſte, puchlina *f.*, obrzmienie *n.*, obrzęk *m.*, obrzękłość *f.*, nabiegłość *f.*, ocieklina *f.*, ociekłość *f.*; guz *m.*; nowotwór *m.*

Geſchwu'lſtig, *adi.* zapuchły, opuchły, obrzękły, nabrzękły.

Geſchwü'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wrzód *m.*, bolączka *f.*, sadzel *m.*; das — aufſtechen, ſchneiden, öffnen, zerteilen wrzód przekłuć przerznąć, otworzyć, rozpędzić; das — bricht auf wrzód pęka, przepęka; das — zerteilt ſich wrzód rozchodzi się; -e bekommen wrzodowacieć; mit -en behaftet wrzodowacialy.

Geſchwü'rbildung, *sf. pl.* -en, wrzodzenie *n.*, tworzenie *n.* się wrzodów.

Geſchwü'rig, *adi.* wrzodowaty, owrzodowaciały, mający wrzód, wrzody.

Geſe'chſt, *adi.* (astron.) -er Schein poszóstny aspekt.

Geſe'gnen, *va.* ob. Segnen.

Geſe'ſchaft(e)s, *sn.* -ten, wędzonka *f.*, wędlina *f.*

Geſe'll(e), *sm.* -en, *pl.* -en, 1) towarzysz *m.*, kumpan *m.*; 2) czeladnik *m.*, towarzysz rzemieślniczy; — werden wyzwolić się, czeladnikiem zostać; -en halten czeladź trzymać; 3) fauler, liederlicher — próżniak *m.*, leniuch *m.*, niepoń *m.*; undankbarer — niewdzięcznik *m.*; ſauberer — piękny człowiek (iron.).

Geſe'llen, *va.* i ſich — *vr.* łączyć, przyłączyć kogo do . . ., złączyć, przydać do towarzystwa; ſich zu j—m przyłączyć się do kogo; gleich und gleich geſellt ſich gern równy z równym najprędzej się zejdzie, się zgodzi.

Geſe'llenbildungsverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzy-

szenie *n.* dla kształcenia czeladników.

Geſe'llig, *adi.* towarzyski, gromadny; =eš Leben życie towarzyskie; =e Tugenden cnoty towarzyskie, zalety, które się w towarzystwie podobają.

Geſe''lligkeit, *sf.* towarzyskość *f.*

Geſe'lligkeitstrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, skłonność *f.* do towarzyskości, do życia towarzyskiego.

Geſe'llin, *sf. pl.* =innen, towarzyszka *f.*

Geſe'llſchaft, *sf. pl.* =en, 1) towarzystwo *n.*; ich bin gern in ſeiner — lubię jego towarzystwo; in — mit j—m reiſen w czyjem towarzystwie podróżować; j—m — leiſten towarzyszyć komu; ſchlechte =en verderben gute Sitten złe towarzystwa psują dobre obyczaje; kto ze złym przestaje, złe ma obyczaje; =en geben przyjmować gości, dawać wieczorki; heute iſt bei ihm — dzisiaj u niego wieczorek; 2) społeczność *f.*, społeczeństwo *f.*; die bürgerliche — społeczeństwo *n.*, 3) kompania *f.*; das iſt eine ſaubere — to piękna kompania; 4) towarzystwo *n.*, stowarzyszenie *n.*; literariſche — stowarzyszenie literackie; die — Jeſu towarzystwo Jezusowe, Jezuici *pl.*; 5) spółka *f.*; mit j—m in — treten, eine — ſchließen wejść z kim w spółkę, zawrzeć z kim spółkę; — mit beſchränkter Haftung towarzystwo z ograniczoną poręką; 6) eine — von Schauſpielern, Seiltänzern trupa *f.* aktorów, linoskoczków.

Geſe'llſchafter, *sm.* =š, *pl.* —, 1) towarzysz *m.*, kumpan *m.*; er iſt ein angenehmer — przyjemny jest w towarzystwie, w obcowaniu; 2) spólnik *m.*, uczestnik *m.* spółki; ſtiller — spólnik komandytowy, niejawny, cichy; ſich j—n zum — nehmen przybrać kogo do spółki.

Geſe'llſchafterin, *sf. pl.* =innen, towarzyszka *f.*; dama *f.* do towarzystwa, spólniczka *f.*

Geſe'llſchaftlich, *adi.* towarzyski; społeczeński, społeczny; =e Lebensſtellung stanowisko społeczne; — leben towarzysko żyć.

Geſe'llſchaftlichkeit, *sf.* towarzyskość *f.*; życie towarzyskie.

Geſe'llſchaftsanzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, ubranie wieczorkowe.

Geſe'llſchaftsbühne, *sf. pl.* =n, teatr amatorski.

Geſe'llſchaftsdame, *sf., pl.* =n, dama *f.* do towarzystwa, respektowa.

Geſe'llſchaftsglied, *sn.* =es, *pl.* =er, członek *m.* towarzystwa, społeczeństwa; spólnik *m.*

Geſe'llſchaftshandlung, *sf. pl.* =en, handel spólny, w spółce; spółka komandytowa.

Geſe'llſchaftshaus, *sn.* =ſes, *pl* =häuſer, dom, w którym towarzystwo zbiera się dla zabawy.

Geſe'llſchaftskreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, grono towarzyskie.

Geſe'llſchaftsordnung, *sf.* układ społeczny.

Geſe'llſchaftspflichten, *sf. pl.* obowiązki społeczne, względem społeczeństwa.

Geſe'llſchaftsrechnung, *sf.* i **=regel**, *sf.* reguła *f.* spółki.

Geſe'llſchaftsreiſe, *sf. pl.* =n, podróż spólna.

Geſe'llſchaftsſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra towarzyska.

Geſe'llſchaftsſprache, *sf. pl.* =n, mowa używana w towarzystwach.

Geſe'llſchaftstier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, zwierzę gromadne, gromadnie żyjące.

Geſe'llſchaftstelephon, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, telefon wspólny.

Geſe'llſchaftsvertrag, *sm.* =(e)s, *pl.* =verträge, 1) układ społeczny; 2) kontrakt *m.* spółki.

Geſe'llſchaftszimmer, *sn.* =š, *pl.* —, bawialny pokój, bawialnia *f.*

Geſe'nge, *sn.* =š, niszczenie *n.* ogniem.

Geſe'nk(e), *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) stok *m.*; 2) szybik *m.* (górn.); 3) — am Fiſchnetz grzędzidło *n.*, grzęzy *pl.*; 4) wykrój *m.* (słus.); 5) łatorośl *f.* do rozmnażania.

Geſe'nke, *sn.* Debrata *f.*, Jesionki *pl.*

Geſe'tz, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) ustawa *f.*; ein — bekannt machen ogłosić, obwieścić ustawę; ein — geben nadać ustawę; zum =e werden stać się ustawą, nabrać mocy ustawy; ſich etw. zum =e machen wziąć sobie co za prawidło; 2) prawo *n.*, prawidło *n*; moſaiſches — prawo mojżeszowe; das iſt gegen das — to jest prawu przeciwne, sprzeciwia się prawu; das — der Schwere prawo ciężkości; an das — gebunden związany prawem; wo das — ſpricht, da muß der Wille ſchweigen gdzie prawo mówi, wola milczeć musi; 3) ustęp *m.* w mowie, piśmie; zwrotka *f.* piosenki.

Geſe'tzauslegung, *sf. pl.* =en, interpretacya *f.*, tłómaczenie *n.*, wykładanie *n.* ustaw, praw.

Geſe'tzblatt, *sn.* =(e)s, *pl.* =blätter, dziennik *m.* ustaw.

Geſe'tzbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, księga *f.* ustaw, praw.

Geſe'tzentwurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, projekt *m.* (do) ustawy.

Geſe'tzeskraft, *sf.* prawomocność *f.*

Geſe'tzesunkenntnis, *sf.* nieznajomość *f.* prawa.

Geſe'tzesverletzung, *sf.* naruszenie *n.* prawa.

Geſe'tzfälſcher, *sm* =š, *pl.* —, fałszerz *m.* ustaw, praw.

Geſe'tzgebend, *adi.* ustawodawczy, prawodawczy.

Geſe'tzgeber, *sm.* =š, *pl.* —, ustawodawca *m.*, prawodawca *m.*

Geſe'tzgebung, *sf. pl.* =en, ustawodawstwo *n.*, prawodawstwo *n.*

Geſe'tzgebungsgewalt, *sf.* władza prawodawcza.

Geſe'tzkunde, *sf.* znajomość *f.* ustaw, prawa, prawoznawstwo *n.*

Geſe'tzkundiger, *sm.* =en, *pl.* =en, znający ustawy, znawca *m.* prawa.

Geſe'tzlich, *adi.* 1) ustawniczy, ustawowy, prawny, ustawą lub prawem przepisany; =er Vertreter zastępca z mocy prawa, ustawowy; *adv.* ustawniczo, ustawowo, prawnie, podług prawa; =e Dauer czas ustawą przepisany; 2) prawy, na prawie ugruntowany.

Geſe'tzlichkeit, *sf.* prawne postępowanie, prawność *f.*, prawość *f.*

Geſe'tzlos, *adi.* bezprawny, anarchiczny; bezrządny.

Geſe'tzloſigkeit, *sf.* bezprawie *n.*, bezprawość *f.*, bezrząd *m.*, anarchia *f.*

Geſe'tzmäßig, *adi.* prawidłowy, prawny, prawy, stosowny do ustawy, do prawa, ustawą, prawem nakazany; *adv.* prawie, podług prawa.

Geſe'tzmäßigkeit, *sf.* prawność *f.*, prawowitość *f.*

Geſe'tzſammlung, *sf. pl.* =en, zbiór *m.* ustaw.

Geſe'tzſtörer, *sm.* =s, *pl.* —, gwałciciel *m.* prawa, bezprawnik *m.*

Geſe'tzt, *pp.* od ſetzen i *adi.* 1) stateczny, poważny; powolny, spokojny; — werden ustatkować się; =es Weſen stateczność *f.*, powaga *f.*; 2) =er Fall przypuszczenie *n.*; =en Falles, daß . . . dajmy na to, przypuściwszy, iż . . .

Geſe'tztheit, *sf.* 1) stateczność *f.*, powaga *f.*; 2) skromność *f.*

Geſe'ttafel, *sf. pl.* =n, tablica *f.* praw, przykazań.

Geſe'tzvollſtrecker, i **=vollzieher**, *sm.* =s, *pl.* —, wykonawca *m.* prawa.

Geſe'tzvollſtreckung, i **=vollziehung**, *sf.* wykonanie *n.* praw.

Geſe'tzwidrig, *adi.* przeciwny prawu, bezprawny, nieprawny; — handeln, postępować przeciw prawu.

Geſe'tzwidrigkeit, *sf. pl.* =en, bezprawność *f.*

Geſeu'fze, *sn.* =s, ciągłe wzdychanie.

Geſi'cht, *sn.* =(e)s, 1) *pl.* =e, wzrok *m.*, zmysł *n.* widzenia, oczy *pl.*: ein kurzes, ſchwaches — haben, mieć krótki, słaby wzrok; gehe mir aus dem =e! precz mi z oczu! j—n im =e behalten nie spuszczać kogo z oka; ich habe ihn nicht zu =e bekommen nie widziałem go na oczy; 2) *pl.* =er, twarz *f.*; das Blut ſteigt mir ins — krew mi wstępuje na twarz; neues — nowa, nieznana twarz, osoba; j—m ins — ſehen w oczy komu patrzeć; ins — ſagen w oczy powiedzieć; j—n ins — ſchlagen dać komu w twarz; 3) mina *f.*; ein freundliches — machen zrobić minę przyjemną; ein ſaures — machen krzywić się; ein finſteres — machen zamracać się, zamroczyć się; ein langes — machen kwaśną minę zrobić; =er machen, ſchneiden dziwne miny stroić; 4) *pl.* =e, widno *m.*; =e ſehen widma widzieć; 5) wizyr *m.* u strzelby.

Geſi'chtchen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Geſicht), twarzyczka *f.*

Geſi'chtsausdruck, *sm.* =(e)s, wyraz *m.* twarzy.

Geſi'chtsbildung, *sf.* fizyognomia *f.*, układ *m.* twarzy.

Geſi'chtsdeuter, *sm.* =s, *pl.* —, fizyognomista *m.*

Geſi'chtsfarbe, *sf.* kolor *m.* twarzy, cera *f.*

Geſi'chtsfehler, *sm.* =s, *pl.* —, wada *f.* wzroku.

Geſi'chtsfeld, *sm.* =(e)s, *pl.* =er, obszar objęty wzrokiem.

Geſi'chtskreis, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, widnokrąg *m.*, horyzont *m.*; das liegt aus ſeinem =e to przechodzi jego pojęcie, sferę, to nie na jego głowę; ſeinen — erweitern rozszerzyć zakres wiadomości swoich.

Geſi'chtskunde, *sf.* fizyognomika *f.*

Geſi'chtskundige(r), *sm.* =gen, *pl.* =gen, fizyognomik *m.*

Geſi'chtslinie, *sf. pl.* =n, 1) rys *m.* twarzy; 2) linia celowa, celu.

Geſi'chtslähmung, *sf.* porażenie *n.* twarzy.

Geſi'chtspunkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, punkt *m.*, widzenia, uważania czego, zapatrywania się na co, stanowisko *m.*; von dieſem =e aus z tego punktu widzenia, pod tym względem.

Geſi'chtsröte, *sf.* rumieniec *m.*, rumianość *f.*

Geſi'chtsſchwäche, *sf.* słabość wzroku, niedowidzenie *n.*

Geſi'chtsſinn, *sm.* =(e)s, zmysł *m.* widzenia, wzrok *m.*

Geſi'chtstäuſchung, *sf. pl.* =en, omamienie *n.*, złudzenie *n.* wzroku, mamidło *n.*

Geſi'chtsweite, *sf.* obszar objęty wzrokiem.

Geſi'chtszug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, rys *m.* twarzy.

Geſi'ms, *sn.* =ſes, *pl.* =ſe, gzyms *m.*, krajnik *m.*, zdobnik *m.*, wieniec *m.*

Geſi'mshobel, *sm.* =s, *pl.* —, kątnik *m.*

Geſi'mskachel, *sf. pl.* =n, gzymsówka *f.*

Geſi'mskranz, *sm.* =es, *pl.* =kränze, kornesy *pl.*

Geſi'nde, *sn.* =s, czeladź *f.*, śludzy *pl.*, służba *f.*

Geſi'ndebrot, *sn.* =(e)s, chleb czeladny, dla ludzi, dla służby.

Geſi'ndekoſt, *sf.* jadło *n.* dla służby.

Geſi'ndel, *sn.* =s, motłoch *m.*, hałastra *f.*, hołota *f.*, podła zgraja, tłuszcza *f.*

Geſi'ndelohn, *sm.* =(e)s, *pl.* =löhne, myto *n.*, zasługi *pl.*, zapłata *f.* czeladzi.

Geſi'ndeordnung, *sf. pl.* =en, urządzenie *n.* służących, ustawa służbowa, regulamin *m.* dla służby.

Geſi'ndeſtube, *sf. pl.* =n, czeladnica *f.*, czeladnia *f.*

Geſi'ndetiſch, *sm.* =es, *pl.* =e, stół czeladni.

Geſi'nnt, *adi.* (zawsze z przysłówkiem) być jakiego umysłu, usposobienia; gut — ſein mieć dobre zapatrywania, zasady; bürgerlich — ſein myśleć po obywatelsku; wie iſt er —? jakiego jest sposobu myślenia, zapatrywania?

Geſi'nnung, *sf. pl.* =en, 1) sposób *m.* myślenia; ſeine — ändern odmienić sposób myślenia, przekabacić się; j—m eine andere — beibringen przerobić, przeistoczyć kogo; 2) uczucie *n.*, umysł *m.*, serce *n.*, charakter *m.*; feindſelige =en gegen j—n hegen być dla kogo wrogo usposobionym; ſeine —

an den Tag legen odkryć swoje uczucia; fromme — religijność *f.*, pobożność *f.*; treue — lojalność *f.*

Gesi'nnungsgenosse, *sm.* -n, *pl.* -n, człowiek jednych przekonań.

Gesi'nnungsgleichheit, *sf.* równość *f.* przekonań.

Gesi'nnungslos, *adi.* i *adv.* bez charakteru, bez przekonań.

Gesi'nnungslosigkeit, *sf.* brak *m.* charakteru.

Gesi'nnungstreu, -tüchtig, *adi.* wierny przekonaniu.

Gesi'nnungstreue, -tüchtigkeit, *sf.* wierność *f.* przekonania.

Gesi'ppe, *sn.* -s, pokrewieństwo *n.*, krewni *pl.*

Gesi'ttet, *adi.* 1) mający te lub owe obyczaje; 2) (gut) cywilizowany, uobyczajony, grzeczny, polerowany; j—n — machen ucywilizować kogo; gut, fein -er Mensch człowiek ugrzeczniony, dobrze ułożony, dobrych obyczajów; schlecht, übel -er Mensch człowiek nieokrzesany, bez ułożenia, złych obyczajów.

Gesi'ttung, *sf.* uobyczajenie *n.*, oświata *f.*, stan *m.* oświecenia; ugrzecznienie *n.*, dobre ułożenie.

Gesöff, *sn.* -(e)s, obrzydliwy napój.

Gespa'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -en, 1) kolega *m.*, kumpan *m.*; 2) żupan *m.*, naczelnik *m.*, komitatu na Węgrzech.

Gespa'nn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zaprzęg *m.*

Gespa'nschaft, *sf. pl.* -en, 1) koleżeństwo *n.*; 2) żupania *f.*, (na Węgrzech).

Gespa'nnt, *pp.* od spinnen, i *adi.* naprężony; hoch -e Erwartungen oczekiwania gorączkowe; -e Aufmerksamkeit natężona uwaga; ich bin auf den Ausgang sehr — ciekaw jestem bardzo na wynik, koniec; -e Verhältnisse naprężone stosunki; sie sind mit einander — są ze sobą na bakier, w nieporozumieniu, nieprzyjaźni.

Gespa'rr(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krokiew *f.*, kozioł *m.*

Gespe'nst, *sn.* -es, *pl.* -er, 1) widmo *n.*, upior *m.*, mara *f.*, straszydło *n.*, strach *m.*; -er sehen widzieć strachy; in dem alten Schlosse gehen -er um, spuken -er w starym zamku chodzą strachy; er sieht wie ein — aus wygląda jak straszydło; er fürchtet sich vor -ern boi się strachów; 2) bobak *m.*; 3) = Vogelscheuche, straszek *m.* (na ptaki); 4) straszek *m.* (owad).

Gespe'nstergeschichte, *sf. pl.* -n, opowiadanie *n.* o strachach.

Gespe'nsterhaft, gespe'nstisch, *adi.*, upiorowaty, jak straszydło.

Gespe'nsterspuk, *sm.* -(e)s, widmo *n.* straszydło *n.*

Gespe'nsterstunde, *sf. pl.* -n, godzina, w której się strachy pokazują, północ *f.*

Gespe'rr(e), *sn.* -(e)s, 1) to, co służy do zamykania; 2) kozły *pl.*; 3) hamulce *m.*, zawalenie *n.*, zapchanie *n.*; 4) zameczek *m.*; 5) ohne viel — bez ceremonii, komplimentów.

Gespe'rrbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, wręga *f.*, drzewo spód okrętu utrzymujące.

Gespie'le, I. *sn.* -s, (ciągłe) bawienie się; II. *sm.* -n, *pl.* -n, kumpan *m.*, towarzysz *m.*, spólnik *m.* zabaw, rówieśnik *m.*

Gespie'lin, *sf. pl.* -innen, towarzyszka *f.*, rówieśnica *f.*

Gespi'nst, *sn.* -es, *pl.* -e, przędziwo *n.*, oprząd *m.*

Gespo'ns, *sm.* (*n.*) -ses, *pl.* -se, (przest.) małżonek *m.*; małżonka *f.*

Gespö'tt, *sn.* -(e)s, pośmiewisko *n.*, pośmiech *m.*, szyderstwo *n.*, urągowisko *n.*, drwiny *pl.*, kpiny *pl.*; sich dem — des Pöbels aussetzen wystawić się, podać się na pośmiewisko pospólstwa; sein — mit j—m, mit etw. treiben, j—n, etw. żum -e haben drwiny sobie robić, urągać się, naigrawać z kogo, z czego.

Gespo'tte, *sn.* -s, i **Gespö'ttel**, *sn.* -s, (ciągłe) szydzenie *n.*

Gespräch, *sn.* -(e)s *pl.* -e, 1) rozmowa *f.*, konwersacya *f.*; ein — mit j—m anknüpfen, sich in ein — mit j—m einlassen zacząć z kim rozmowę, wejść z kim w rozmowę; ein — mit j—m führen rozmawiać, konwersować z kim; ein trauliches — pogadanka *f.*; 2) = Gerücht, wieść *f.*; es geht allgemein das — chodzi wieść; er ist das — der ganzen Stadt jest przedmiotem rozmów w całem mieście, w całem mieście o nim mówią.

Gesprä'chig, *adi.* rozmowny, gadatliwy; przystępny.

Gesprä'chigkeit, *sf.* rozmowność *f.*, gadatliwość *f.*; przystępność *f.*

Gesprä'chsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka *f.* z rozmowami, rozmówki *pl.*

Gesprä'chsform, *sf.* kształt *m.* rozmowy; in — w formie, kształcie rozmowy, dyałogu.

Gesprä'chsgegenstand, *sm.* -es, -stoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, temat *m.* do rozmowy.

Gesprä'chston, *sm.* -(e)s, ton w rozmowach używany.

Gesprä'chsweise, *adv.* 1) dyalogicznie; 2) rozmawiając, w rozmowie.

Gesprei'zt, *pp.* od spreizen i *adi.* sztywny, nienaturalny.

Gesprei'ztheit, *sf.* sztywność *f.*, nienaturalność *f.*

Gespre'nge, *sn.* -s, 1) skrapianie *n.*; 2) wysadzanie *n.* prochem; 3) chyba *f.*, chybienie *n.* (górn.).

Gespre'nkelt, *adi.* nakrapiany, cętkowany.

Gespri'tz(e), *sn.* -(e)s, (ciągle) pryskanie *n.*, sikanie *n.*

Gespro'ss, *sn.* -sses, łatorośl *f.*, wyrostek *m.*, odrostek *m.*

Gespru'del, *sn.* -s, ciągłe wytryskiwanie.

Gespü'l(e), *sn.* -(e)s, ciągłe opłukiwanie.

Gesta'de, *sn.* -s, pobrzeże *n.*, brzeg *m.*

Gesta'lt, *sf. pl.* -en, 1) kształt *m.*; forma *f.*; allerlei -en annehmen przybierać rozmaite kształty; 2) postać *f.*, postawa *f.*; menschliche — annehmen przybrać ludzką postać; sich in seiner wahren — zeigen pokazać się w prawdziwej postaci; schöne — piękna postać, postawa; 3) sposób *m.*,

J. Jewelowski

ſchluß *m.*; nach — der Sachen stosownie do położenia rzeczy, do okoliczności, sytuacyi; *adv.* folgender- w ten sposób, w następujący sposób; gleicher — równym sposobem; der— tak, tym sposobem.

Geſta'lten, I. *va.* ukształtować co, kształt pewien nadać; II. ſich — *vr.* przybierać pewien kształt, ukształtować się; die Sache -ltete ſich anders rzecz przybrała inną postać; III. **geſtaltet** *pp.* i *adi.* ukształtowany, zrobiony; wohl, gut, ſchön — ksztaitny; bei ſo geſtalten (albo -teten) Sachen, Dingen, Umſtänden skoro się rzeczy tak mają, taką mają postać.

Geſta'ltlos, *adi.* bezkształtny.

Geſta'ltloſigkeit, *sf.* bezkształtność *f.*

Geſta'ltung, *sf. pl.* -en, 1) (u)kształtowanie *n.* 2) kształt *m.*

Geſta'ltungsfähig, *adi.* podatny do ukształtowania.

Geſta'ltungsfähigkeit, *sf.* podatność *f.* ukształtowania.

Geſta'ltungstalent, *sn.* -(e)s, talent organizacyjny.

Geſta'mmel, *sn.* -s, jąkanie *n.*, bełkotanie *n.*

Geſta'mpfe, *sn.* -s, (ciągłe) tupanie *n.*, tłuczenie *n.*

Geſtä'ndig, *adi.* ten, który się do czego przyznaje, co wyznaje; einer Sache — ſein przyznać się do czego; er iſt es — on to wyznaje.

Geſtä'ndnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, przyznanie *n.*, wyznanie *n.*, zeznanie *n.*; ſein — zum — bringen wymódz na kim zeznanie; ein — von etw. ablegen zeznać co.

Geſtä'nge, *sn. pl.* —, 1) dyszle pociągowe; 2) śliz *m.*, smyk *m.*

Geſta'nk, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtänke, smród *m.*, cuchnienie *n.*; mit — erfüllen zasmrodzić.

Geſtä'nker, *sn.* -s, kłótnie *pl.* sprzeczki *pl.*

Geſta'tten, *va.* dozwalać, dozwolić, dopuszczać, dopuścić.

Geſta'ttung, *sf.* dozwolenie *n.*, dopuszczenie *n.*

Geſtän'de, *sn.* -s, *pl.* —, 1) krzewy *pl.*, krzaki *pl.* chrościny *pl.*, krzewie *n.*, krzewina *f.*; 2) rogi gałęziste; 3) gniazdo sokole.

Ge'ſte, *sf. pl.* -n, giest *m.*

Geſte'ck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Beſteck.

Geſte'hen, *va.* geſtand, habe geſtanden, wyznać, przyznać, zeznać, zeznawać; ich geſtehe meine Schuld, daß ich ſchuldig bin wyznaję moją winę, przyznaję, żem winien; er geſtand den Diebſtahl przyznał się do kradzieży; der Mörder hat ſchon geſtanden morderca już się przyznał.

Geſtei'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kamienie *pl.*, głaz *m.*, skała *f.*

Geſtei'nkunde, *sf.* petrografia *f.*, nauka *f.* o kamieniach.

Geſte'll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) podstawa *f.*, stojak *m.*, postument *m.*, osada *f.*, oprawa *f.*; — eines Hutes forma *f.*, fason *m.* na kapelusz; — eines Schirmes druty *pl.* w parasolu; 2) ława tokarska; 3) słup *m.* zaprawy (górn.).

Geſte'llung, *sf. pl.* -en, stawka *f.*, stawienie *n.* (przy wojsku).

Geſte'llungsbefehl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zawezwanie *n.* do stawki.

Ge'ſtern, *adv.* wczoraj; — morgen, abend wczoraj rano, wieczór; — über acht Tage od wczoraj za tydzień; ich bin auch nicht von — ja nie wczorajszy.

Geſte'rnt, *adi.* ob. Geſtirnt.

Geſti'chel, *sn.* -s, wyszydzanie *n.*, przytyki *pl.*, przekąsy *pl.*, przymówki *pl.*

Geſtie'felt, *adi.* obuty.

Geſtie'lt, *adi.* z trzonkiem, z szypułką, szypułkowy, ogonkowy.

Geſtikulatio'n, *sf. pl.* -en, giestykulacya *f.*

Geſtikulie'ren, *vn.* (h.) giestykulować, giesta robić.

Geſti'rn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) gwiazdy *pl.*, gromada *f.* gwiazd; konstellacya *f.*; 2) (duża) gwiazda *f.*

Geſti'rnanbeter, *sm.* -s, *pl.* —, oddający gwiazdom cześć boską, sabejczyk *m.*

Geſti'rnſtand, *sm.* -(e)s, konstellacya *f.*

Geſti'rnt, gwiazdami okryty, zasiany, pełny gwiazd, gwiaździsty.

Geſtö'ber, *sn.* -s, *pl.* —, zawierucha *f.*, kurzawa *f.*

Geſto'tter, *sn.* -s, jąkanie *n.* się.

Geſtra'mpel, *sn.* -s, drepcenie *n.*; kopanie *n.*

Geſträu'ch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krzewina *f.*, krzaki *pl.*, pniewie *n.*, zarośle *n.*, chrościna *f.*, chrośniak *m.*

Geſtrei'ft, *adi.* paskowaty, pręgowaty, smugowaty.

Geſtrei'te, *sn.* -s, sprzeczka *f.*

Geſtre'ng, *adi.* 1) surowy; 2) -er Herr, -e Frau dostojny, przezacny panie, panie dobrodziejku, dostojna, czcigodna pani, pani dobrodziejko.

Geſtreu', *sn.* -(e)s, usłanie *n.* z kwiatów, gałęzi, posypka *f.*; podściółka *f.*

Ge'ſtrig, *adi.* wczorajszy.

Geſtrö'me, *sn.* -s, (ciągłe) płynienie *n.*

Geſtru'del, *sn.* -s, wirowanie *n.*, wir *m.*

Geſtrü'pp, *sn.* -(e)s, *pl.* —, geste zarośle, chwast *m.*; dichtes — chrabęzie *pl.*

Geſtü'bbe, *sn.* -s, 1) kurz *m.*, kurzawa *f.*; 2) opona *f.*; 3) proch węglarski, zalepa *f.*; leichtes — węglowa zapona; ſchweres — gliniana zapona.

Geſtü'ber, *sn.* -s, lajno *n.* kuropatwy.

Geſtü'mper, *sn.* -s, fuszerka *f.*

Geſtü't(e), *sn.* -(e)s, *pl.* —, stadnina *f.*

Geſtü'thengſt, *sm.* -es, *pl.* -e, ogier rozplodowy.

Geſtü'tmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, i **-verwalter**, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* stadniny.

Geſu'ch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prośba *f.*, suplika *f.*, żądanie *n.* w formie prośby; dringendes — instancya *f.*, usilna prośba; ein — abſchlagen odmówić prośby; ein — bewilligen pozwolić na żądanie; ein — einbringen podać prośbę; auf ſein — na jego żądanie; was iſt ſein —? czego żąda?

Geſu'che, *sn.* -s, (ustawiczne) szukanie *n.*

Geſu'chſteller, *sm.* -s, *pl.* —, wnoszący prośbę, suplikant *m.*

Geſu'cht, *pp.* od ſuchen i *adi.* 1) szukany; 2) wykwintny, wyszukany; — ſein być poszukiwanym, pożądanym; 2) nienaturalny, wymuszony; er hat etw. -es in ſeinem Weſen jest w nim coś nienaturalnego, wymuszonego.

Geſu'chtheit, *sf.* 1) wyszukaność *f.*; 2) maniera *f.*, afektacya *f.*

Geſu'del, *sn.* -s, babranina *f.*

Geſu'mme, i **Geſu'mſ(e)**, *sn.* -(e)s, (ciągle) brzęczenie *n.*

Geſu'nd, *adi.* zdrowy, zdrów; *adv.* zdrowo; er iſt — jest zdrów; in -en Tagen kiedym zdrów, kiedyśmy zdrowi, przy zdrowiu; -es Urteil zdrowy, słuszny sąd; -er Verſtand zdrowy, prosty, naturalny rozum; -er Menſchenverſtand chłopski rozum; -er hat keine -e Stunde ciągle chory; bleibe —! bądź zdrów! ich will hier nicht — ſtehen, wenn ich lüge żebym tak zdrów był, że nie kłamię; niech mnie piorun trzaśnie, jeśli kłamię; j—n wieder — machen uzdrowić kogo; wieder — werden ozdrowieć, wyzdrowieć; ein G—er braucht keinen Doktor nie trzeba lekarza zdrowemu; zdrowego leczyć nie trzeba.

Geſu'ndbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder i -brunnen, *sm.* -s, *pl.* —, wody *pl.*, zdrojowisko *n.*, uzdrowisko *n.*; kąpiele mineralne.

Geſu'nden, *vn.* (ſ.) wyzdrowieć.

Geſu'ndheit, *sf.* 1) zdrowie *n.*; ſeine(r) — pflegen ochraniać swoje zdrowie, mieć staranie o swoje zdrowie; bei guter — ſein być przy dobrem zdrowiu; es will nicht mehr ſo recht mit meiner — gehen szwankuję jakoś na zdrowiu; es geht nichts über die — zdrowie za wszystko stoi; auf j—s — trinken pić (za) czyje zdrowie; j—s — ausbringen wnieść, pić czyje zdrowie, spełnić za zdrowie czyje, toastować na czyje zdrowie; zur —, na zdrowie! der — ſchädlich niezdrowy, szkodliwy; 2) zdrowość *f.* — des Holzes zdrowość drzewa; — der Luft zdrowość powietrza.

Geſu'ndheitlich, *adi.* zdrowotny, hygieniczny.

Geſu'ndheitsamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd *m.* zdrowia, sanitarny.

Geſu'ndheitslehre, *sf.* nauka *f.* o zdrowiu, dyetyka *f.*, hygiena *f.*

Geſu'ndheitspaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -päſſe, paszport *m.*, certyfikat *m.*, poświadczenie *n.* zdrowia.

Geſu'ndheitspflege, *sf.* ochrona *f.* zdrowia, hygiena publiczna.

Geſu'ndheitsrat, *sm.* -(e)s, 1) rada *f.* zdrowia; 2) *pl.* -räte, członek *m.* rady zdrowia.

Geſu'ndheitsregel, *sf. pl.* -n, przepis dyetyczny.

Geſu'ndheitsrückſichten, *sf. pl.* względy *pl.* na zdrowie.

Geſu'ndheitsſchädlich, *adi.* szkodliwy, niezdrowy.

Geſu'ndheitszuſtand, *sm.* -(e)s, stan *m.* zdrowia.

Geſu'nken, *pp.* od ſinken i *adi.* podupadły.

Getä'fel, *sn.* -s, 1) lamperya *f.*, taflowanie *n.*, wykładanie *n.* ścian, posadzek taflami; oszewka ścienna; 2) plastry *pl.* miodu, miód *m.* w ulu.

Getä'ndel, *sn.* -s, igranie *n.*, flirtowanie *n.*

Geta'nze, *sn.* -s, (ciągłe) tańcowanie *n.*

Getie'r, *sn.* -(e)s, zwierzęta *pl.*, gady *pl.*

Geti'gert, *adi.* tygrysowaty, plamisty.

Getö'u(e), *sn.* -(e)s, (ciągle) brzmienie *n.*, dźwięk *m.*

Getö'ſe, *sn.* -s, wrzawa *f.*, hałas *m.*, wrzask *m.*, huk *m.*, tartas *m.*

Getra'mpel, *sn.* -s, tętent *m.*

Geträ'nk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, napój *m.*; geiſtige -e napoje spirytusowe, wyskokowe; hitzige, ſtarke -e gorące napoje.

Geträ'nkeſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od napojów; kapszczyzna *f.*, czopowe *n.*

Getra'tſch(e), *sn.* -(e)s, **Geträ'tſch(e)**, *sn.* -(e)s, plotkowanie *n.*, plotki *pl.*

Getrau'en, *va.* i ſich — *vr.* śmieć, ośmielić się; zaufać sobie; ich getraue mich deſſen, ich getraue es mir ośmielam się, śmiem, mam odwagę; er getraute ſich, ihm das ins Geſicht zu ſagen ośmielił się, odważył się w oczy mu to powiedzieć; ſich wohin — mieć odwagę pójść dokąd.

Getrei'be, *sn.* -s, 1) ożywiony ruch; 2) postępowanie *n.*

Getrei'de, *sn.* -s, *pl.* —, zboże *n.*; — auf dem Halme zboże na pniu, eingeerntetes — zboże zebrane, zwiezione.

Getrei'de-, *adi.* zbożowy.

Getrei'deabgabe, *sf.* zsypka *f.*

Getrei'deart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.*, gatunek *m.* zboża.

Getrei'deausfuhr, *sf.* wywóz *m.* zboża.

Getrei'debau, *sm.* -es, uprawa *f.* zboża.

Getrei'deblaſenfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, wciornastek zbożowy (owad).

Getrei'deboden, *sm.* -s, grunt zbożowy, pod zboże.

Getrei'debörſe, *sf. pl.* -n, giełda zbożowa.

Getrei'debrand, *sm.* -(e)s, śniat *m.*, śnieć *m.*

Getrei'deeinfuhr, *sf.* przywóz *m.* zboża.

Getrei'defeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pole zbożowe, zbożysko *n.*

Getrei'dehalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, źdźbło zbożowe.

Getrei'dehandel, *sm.* -s, handel *m.* zbożem.

Getrei'dehändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* zbożem.

Getrei'dekümmel, *sm.* -s, *pl.* —, żytniówka *f.*

Getrei'delaufkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, łokaś garbatek *m.* (zool.).

Getrei'demäh(e), *sf. pl.* -n, żniwiarka *f.*

Getrei'demarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, targ *m.* na zboże.

Getrei'derollwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, taczki dwukołowe, dwukołe *n.*, dwukółek *m.* (kol.).

Getrei'deroſt, *sm.* -es, rdza *f.*, śnieć *f.*, omar *m.*

Getrei'deſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, worek *m.* na zboże.

Getrei'detransport, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przewóz *m.* zboża; — in loſer Schüttung, in loſem Zuſtande przewóz zboża łuzem, bez worków, przewóz wsypu.

Getrei'dezehent, *sm.* -en, dziesięcina *f.* w zbożu.

Getre'nntheit, *sf.* rozdział *m.*, separacya *f.*

Getreu', I. *adi.* i *adv.* wierny, (-nie); II. G—e(r), *sm.* -en, *pl.* -en, 1) wierny, poddany; unſere lieben -en nasi mili wierni, poddani; 2) -e *pl.* ochotnicy *pl.*, partyzanci *pl.*

Getreu'lich, *adi.* i *adv.* wierny (-nie), szczery (-rze); j—m -e Dienſte tun, — dienen służyć komu wiernie.

Getrie'be, *sn.* -s, 1) = Getreibe; 2) obrotnik *m*, koło służące do obracania drugich kół; tryb *m.*, zazębienie *n.*, kółko żębate; 3) cewa *f.*, okładziny *pl.*; 4) klin szpiczasty; 5) maszyna za pomocą kół się poruszająca.

Getri'ppel, *sn.* -s, stąpanie *n.* drobnym krokiem.

Getro'mmel, *sn.* -s, (ciągłe) bębnienie *n.*

Getrö'pfel, *sn.* -s, kapanina *f.*

Getro'ſt, *adi.* 1) ufny, pełny otuchy; spokojny; odważny; ſei — (-en Mutes)! bądź dobrej myśli, miej otuchę! dem Tode — entgegen ſehen śmiało, spokojnie śmierci czekać; nur —! tylko śmiało! 2) er iſt nicht recht — (= bei Troſt) coś u niego nie dobrze w głowie.

Getrö'ſten, ſich — *vr.* 1) ſich einer Sache — mieć nadzieję czego, spodziewać się czego; ich kann mich ſeiner Hilfe ſicher — mam nadzieję, że mi pomoże; mogę na pewno spodziewać się jego pomocy; 2) = ſich gedulden być cierpliwym, czekać cierpliwie.

Getrü'mmer, *sn.* -s, *pl.* —, ruiny *pl.* zwaliska *pl.*

Ge'tto, *sn.* -s, *pl.* -s, dzielnica żydowska.

Getu'e, *sn.* -s, krzątanina *f.*

Getu'mmel, *sn.* -s, krzątanie się, zwijanie się, krzątanina *f.*

Getü'mmel, *sn.* -s, 1) tłum *m.* (wrzawliwy); 2) wrzawa *f.*, zgiełk *m.*; dem — der Stadt entfliehen wydrzeć się z pośród zgiełku miasta.

Getü'pfelt, *adi.* kropkowany.

Getu'te, *sn.* -s, trąbanina *f.*

Geü'bt, *pp.* od üben i *adi.* zręczny, wprawny, biegły, wyćwiczony; -e Finger wprawne palce; in etw. — ſein być w czem biegły.

Geü'btheit, *sf.* biegłość *f.*, wprawność *f.*; zręczność *f.*

Geu'ſe, *sm.* -n, *pl.* -n, gejzowie *pl.* (hist.).

Geva'tter, *sm.* -s, *pl.* -n, 1) kmotr *m.*, kum *m.*; chrzestny ojciec; j—n zu — bitten prosić kogo w kumy; zu — ſtehen w kmotry stać, do chrztu trzymać; 2) — Schneider und Handſchuhmacher (dosłownie) kum krawiec. rękawicznik; drobni ludzie; 3) ſeine Uhr ſteht — zegarek jego zastawiony.

Geva'tterbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list zapraszający w kumy, list kmotrowski.

Geva'tterchen, *sn.* -s, *pl.* —, kmosia *f.*, kmoszka *f.*

Geva'tterin, *sf. pl.* -innen, kmocha *f.*, kmochna *f.*, kmotra *f.*, kuma *f.*, kumoszka *f.*; matka chrzestna.

Geva'tterſchaft, *sf. pl.* -en, 1) kumostwo *n.*, kmoterstwo *n.*; 2) trzymanie *n.* do chrztu; das iſt meine erſte — jestem po raz pierwszy ojcem chrzestnym, trzymam po raz pierwszy do chrztu; mit j—m — machen kumać się z kim; 3) kumowie i kumy *pl.*

Geva'tterſchmaus, *sm.* -ſes, *pl.* -ſchmäuſe, uczta *f.* z powodu chrzcin.

Geva'ttersmann, *sm.* -(e)s, 1) = Gevatter; 2) *pl.* -sleute, kumowie (i kumy) *pl.*, kum z kumą.

Gevie'rt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kwadrat *m.*; drei Meter ins — meſſen wymierzyć, wynosić trzy metry kwadratowe; ins — bringen zamienić na kwadrat.

Gevie'rt, *adi.* 1) poczwórny, na cztery części podzielony; -er Schein = Geviertſchein; 2) kwadratowy; 3) -e Zahl kwadrat *m.*, druga potęga (danej) liczby.

Gevie'rtmeter, *sm.* -s, *pl.* —, metr kwadratowy.

Gevie'rtſchein, *sm.* -(e)s, aspekt poczwórny, kwadratura *f.*, kwadra *f.*, czwartka *f.* (astron.).

Gevie'rtwurzel, *sf. pl.* -n, pierwiastek kwadratowy (mat.).

Gevö'gel, *sn.* -s, ptactwo *n.*

Gewä'chs, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) roślina *f.*; 2) łatorośl winna; das iſt Wein vom beſten -ſe to jest najlepsze wino, wino z najlepszych szczepów; dies-jähriges — wino z tegorocznego winobrania, jare; eigenes — wino własnej uprawy, z własnej winnicy; 3) Getreide von meinem — zboże mego siewu; 4) rośnięcie *n.*, urodzaj *m.*; das — befördernd przyspieszający wzrost; 5) narośl *f.*, nowotwór *m.*

Gewa'chſen, *pp.* od wachſen i *adi.* 1) (u)rosły; ſchön, hoch — pięknego, słusznego wzrostu; 2) einer Sache — ſein podołać, sprostać czemu, dać czemu radę; 3) j—m — ſein dorównywać komu, być komu równym; er iſt ihm noch lange nicht — daleki jeszcze od niego.

Gewä'chserde, *sf.* ziemia roślinna, humus *m.*, próchnica *f.*

Gewä'chshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, oranżerya *f.*, roślinarnia *f.*, cieplarnia *f.*

Gewä'chshauspflanze, *sf. pl.* -n, roślina cieplarniana, inspektowa.

Gewä'chskunde, *sf.* i **-lehre**, *sf.* botanika *f.*

Gewä'chskundige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, botanik *m.*

Gewä'chsreich, *adi.* obfity, bogaty w rośliny.

Gewä'chsſammlung, *sf. pl.* -en, zbiór *m.* roślin.

Gewa'gt, *adi.* hazardowny, ryzykowny.

Gewa'gtheit, *sf.* hazardowność *f.*, ryzykowność *f.*

Gewä'hlt, *adi.* dobrany, wybredny, wymyślny, wyszukany.

Gewä'hlte(r), *sm.* =(e)n, *pl.* =(e)n, wybrany *m.*, wybraniec *m.*

Gewä'hltheit, *sf.* wymyślność *f.*, wybredność *f.*

Gewa'hr, *adi.* etw., einer Sache — werden postrzegać, spostrzedz co; poznać.

Gewä'hr, *sf. pl.* =en, 1) rękojmia *f.*, zaręczenie *n.*, poręka *f.*, gwarancya *f.*; für j—n — leiſten (za)ręczyć, dać porękę za kogo; ohne — für die Richtigkeit bez odpowiedzialności za dokładność, prawdziwość; 2) zabezpieczenie *n.*, ewikcya *f.* (w prawie); dem Käufer — leiſten kupującemu dać ewikcyę; 3) prawne posiadanie; j—n in die — eines Gutes ſetzen wprowadzić kogo w posiadanie dobra, majętności; 4) teren odstąpiony komu dla eksploatacyi (górn.).

Gewa'hren, I. *va.* = gewahr werden; II. ſich — *vr.* mieć się na baczności.

Gewä'hren, I. *va.* 1) przyzwolić; zezwolić; dem Geſuch iſt gewährt przychylono się do twego podania, załatwiono je pomyślnie; man hat mir meinen Wunſch gewährt zezwolono na moje życzenie; das gewährt ſich leicht na to łacno zezwolić można; 2) udzielić, dać; Hilfe — udzielić pomocy; 3) sprawiać, przynosić; das gewährt einen ſchönen Anblick to sprawia piękny widok; das gewährt große Vorteile to przynosi wiele korzyści; 4) być czem, służyć za co; das gewährt noch keinen Beweis to nie jest jeszcze dowodem, nie może posłużyć za dowód; 5) zapewnić, przyrzec co; Verſchwiegenheit — przyrzec milczenie; 6) ręczyć za co; ich gewähre aus dieſem Baume drei Klafter Holz ręczę za trzy sążnie drewna z tego drzewa; II. *vn.* (h.) 1) etw. (fort) — laſſen nie przeszkadzać czemu, trwaniu jakiego stanu, nie wpływać na stan rzeczy; j—n — laſſen pozwolić komu robić co chce, nie sprzeciwiać mu się; 2) für etw. — = gewährleiſten ręczyć za co.

Gewä'hrleiſten, *va.* zaręczać, zaręczyć, gwarantować, dać ewikcyę.

Gewä'hrleiſtung, *sf. pl.* =en, danie *n.* rękojmi, poręczenia, zabezpieczenia; gwarancya *f.*, ewikcya *f.*

Gewä'hrleiſtungsanſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, roszczenie *n.* z powodu rękojmi.

Gewä'hrleiſtungsklage, *sf. pl.* =n, powództwo *n.* na zasadzie rękojmi.

Gewä'hrlos, *adi.* bez gwarancyi.

Gewä'hrloſigkeit, *sf.* brak gwarancyi.

Gewa'hrſam, *sm.* i *sn.* =(e)s, 1) zachowanie *n.*, schowanie *n.*; etwas in ſeinen — nehmen wziąć co do przechowania; 2) straż *f.*, dozór *m.*, więzienie *n.*; der Verbrecher iſt in — genommen worden zbrodniarza wzięto pod straż, dozór; in — bringen uwięzić; j—n in ſicheren, engen — bringen uwięzić kogo (pod ścisłem zamknięciem).

Gewä'hrſchaft, *sf. pl.* =en, ob. Gewähr.

Gewä'hrsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, 1) gwarant *m.*, zaręczyciel *m.*, warownik *m.*; 2) iściec *m.*, świadek *m.* (do którego się kto odwołuje); er iſt mein — odwołuję się do niego; od niego to słyszałem, on mi to powiedział.

Gewä'hrung, *sf.* zezwolenie *n.*, przyzwolenie *n.*, przyrzeczenie *n.*, udzielenie *n.*; ich habe die — meiner Bitte erhalten zezwolono na moją prośbę.

Gewa'lt, *sf. pl.* =en, 1) władza *f.*, moc *f.*; unumſchränkte — władza nieograniczona, absolutna; unter väterlicher — ſtehen stać, być pod władzą ojcowską; j—n, etw. in ſeiner — haben mieć kogo, co w swojej mocy; in j—s — ſein, geraten być, zostawać w czyjej mocy, dostać się pod czyją władzę, dostać się w czyje ręce; ſich der — j—s entziehen wyłamać się z pod czyjej władzy; j—m — geben, zu . . . upoważnić, umocować kogo do . . .; das ſteht nicht in meiner — to nie jest w mojej mocy, to odemnie nie zależy, nie tu zrobić nie mogę; — über j—n haben mieć nad kim władzę; die geſetzgebende, vollziehende, richterliche —, (także die drei =en) władza prawodawcza, wykonawcza, sądownicza; die himmliſchen =en władze, moce niebieskie, aniołów; überwiegende — przemoc; — über ſich haben mieć moc nad sobą; ſeine Zunge in ſeiner — haben mieć język w swojej mocy, być jego panem; eine Sprache in ſeiner — haben władać językiem, umieć, znać dobrze język; ſie hat ihn ganz in ihrer — podbiła, opanowała go zupełnie; die — des Beiſpiels, der Erziehung moc, potęga przykładu, wychowania; 2) siła *f.*, moc *f.*, przemoc *f.*, gwałt *m.*; przymus *m.*; — anwenden, gebrauchen użyć siły, przymusu; mit — nehmen wziąć przemocą; gegen j—n mit — vorgehen użyć przeciw komu przemocy; eine Tür mit — öffnen drzwi siłą otworzyć, drzwi wybić, wyłamać; j—m — antun gwałt komu zadać, uczynić; einem Mädchen — antun zgwałcić dziewczynę; ſich — antun gwałt sobie zadać; (także:) targnąć się na swoje życie; — geht vor (albo über) Recht mocniejsza siła niż prawo, siłe prawo ustąpić musi; tam prawo, gdzie siła; 3) aus aller — ſchreien, lachen wrzeszczeć z całej mocy, co gardła, śmiać się do rozpuku; mit aller — will er reich werden koniecznie chce się wzbogacić, wszelkimi sposobami chce zostać bogatym; es regnet mit aller — pada gwałtowny deszcz; 4) siła *adv.*, moc *adv.* = wiele, mnogo; eine — Haſen moc (= wiele) zająców.

Gewa'ltanmaßung, *sf. pl.* =en, przywłaszczenie *n.* władzy, uzurpacya *f.*

Gewa'ltanwendung, *sf.* użycie *n.* siły.

Gewa'ltgeber, *sm.* =s, *pl.* —, umacniający *m.*, mandant *m.*

Gewa'lthaber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) władca *m.*; 2) pełnomocnik *m.* mandataryusz *m.*

Gewa'lthandlung, *sf. pl.* -en, czyn gwałtowny.

Gewa'ltherrſchaft, *sf.* despotyzm *m.*, rząd despotyczny.

Gewa'ltherrſcher, *sm.* -s, *pl.* —, despota *m.*, tyran *m.*

Gewa'ltig, I. *adi.* 1) możny, potężny; 2) nadzwyczaj silny; 3) ogromny, olbrzymi; -e Angſt, -er Appetit ogromna bojaźń, ogromny apetyt; -e Dummheit olbrzymie głupstwo; 4) gwałtowny, okropny, straszny; II. (także -lich) *adv.* okropnie, strasznie, potężnie, gwałtownie; — eſſen jeść za czterych; — ſchreien wrzeszczeć co gardła, z całego gardła; III. G—e(r), *sm.* -en, *pl.* -en, 1) możny, potężny; die G—en auf Erden, możni (panowie) tego świata; 2) wałecznik *m.*

Gewä'ltigen, *va.* opanować.

Gewa'ltmaßregel, *sf. pl.* -n, środek gwałtowny.

Gewa'ltmißbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, nadużycie *n.* władzy.

Gewa'ltſam, I. *adi.* gwałtowny; eines -en Todes ſterben gwałtowną śmiercią zginąć; II. *adv.* gwałtownie; eine Thür — öffnen wyłamać drzwi.

Gewa'ltſamkeit, *sf.* 1) gwałtowność *f.*; 2) gwałtowny czyn, gwałt *m.*

Gewa'ltſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -tat, *sf. pl.* -en, czyn postępek gwałtowny, gwałt *m.*; zamach *m.*

Gewa'lttäter, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek dopuszczający się gwałtu, gwałtownik *m.*

Gewa'lttätig, *adi.* gwałtowny, gwałtownie działający.

Gewa'lttätigkeit, *sf. pl.* -en, gwałt *m.*, gwałtowny czyn.

Gewa'nd, *sn.* -(e)s, *pl.* -wänder, 1) odzież *f.*, odzienie *n.*, szata *f.*, sukna *f.*; 2) draperya *f.*

Gewä'nde, *spl.*, węgarki *pl.*

Gewa'ndhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.*, sklep *m.*, gdzie sprzedają materye na suknie, sukiennica *f.*

Gewa'ndt, I. *pp.* od wenden; i *adi.* obrotny, sprawny, zręczny, sprytny, zgrabny, zwinny; biegły, bywały, rozgarniony; in etw. — ſein być w czem biegły; ein -er Menſch sprytny, zręczny człowiek, pływacz; — im Ausdruck gładkomowny; z łatwością piszący.

Gewan'dtheit, *sf.* obrotność *f.*, sprawność *f.*, zgrabność, *f.*, zręczność *f.*, zwinność *f.*, biegłość *f.*, bywałość *f.*; große — im Umgang haben umieć się znaleźć (z ludźmi, w towarzystwie).

Gewa'ndung, *sf. pl.* -en, odzienie *n.*; draperya *f.*

Gewa'rten, *va.* i *vn.* (h.) 1) oczekiwać, spodziewać się; du haſt nichts mehr von ihm zu — nie masz się niczego więcej od niego spodziewać; 2) ſeines Amtes — (pilnie) sprawować, wypełniać swój urząd.

Gewä'rtig, *adi.* 1) j—m — ſein być gotowym na czyje usługi; 2) einer Sache — ſein oczekiwać czego, być przygotowanym do czego, na co; er iſt ſeines Winkes — czeka na jego skinienie; du kannſt — ſein, daß . . . możesz być pewnym, że . .

Gewä'rtigen, *va.*, *vn.* i ſich — *vr.* (h.) ob. Gewarten 1).

Gewä'ſch(e) *sn.* -es, gadanina *f.*, bzdurzenie *n.*, papłanie *n.*; albernes, dummes — duby smalone, gadanina bez ładu, brednia *f.*

Gewä'ſſer, *sn.* -s, *pl.* —, wody *pl.*; die — eines Landes rzeki i jeziora kraju.

Gewä'ſſert, *pp.* od wäſſern i *adi.* wymoczony, rozcieńczony woda.

Gewe'be, *sn.* -s, *pl.* —, 1) tkanina *f.*; 2) tkanie *n.*; zu -n brauchbar tkalny; 3) tkanka *f.* siatka włóknista w budowie ciała zwierzęcego, roślinnego; das — der Adern tkanina, tkanka żył; 4) (przen.) tkanina *f.*, pasmo *n.*; związek *m.*; das Leben iſt ein — von Arbeiten życie jest pasmem prac; ein — von Ungereimtheiten tkanina niedorzeczności.

Gewe'belehre, *sf.* histologia *f.*, nauka *f.* o tkance siatkowej; anatomia mikroskopiczna roślin.

Gewe'ckt, *pp.* od wecken i *adi.* żywy, żwawy; bystry; -en, Kopfes ſein mieć bystry rozum, umysł, bystro pojmować.

Gewe'hr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, broń *f.*, (w szczególności:) strzelba *f.*, karabin *m.*; die Soldaten ins — treten laſſen żołnierzom kazać stanąć pod bronią; unter dem -e ſtehen stać pod bronią; die -e ſtrecken złożyć broń, poddać się; — ab! z ramienia broń! faßt das — an! za broń! — auf! w ramię broń! ſchultert's — na ramię broń!

Gewe'hrbajonett, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, bagnet *m.*

Gewe'hrfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* broni.

Gewe'hrfeuer, *sn.* -s, ogień *m.* z karabinów.

Gewe'hrgerecht, *adi.* umiejący się obchodzić z bronią, ze strzelbą.

Gewe'hrhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.* u strzelby.

Gewe'hrkammer, *sf. pl.* -n, sala *f.* broni.

Gewe'hrlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, lufa *f.*, rura *f.* u strzelby.

Gewe'hrriemen, *sm.* -s, *pl.* —, pas *m.*, rzemień *m.* u karabina.

Gewe'hrſchaft, *sm.* -es, *pl.* -ſchäfte, łoże *n.* u karabina.

Gewe'hrſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ruśnikarz *m.*

Gewei'h, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rogi jelenie, poroże *n.*

Gewei'htragend, *adi.* rogaty.

Gewei'ne, *sn.* -s, (ciągłe) płakanie *n.*

Gewe'nde, *sn.* -s, *pl.* —, 1) (bez *pl.*) obrót *m.*, odwrót *m.*; (mit dem Pfluge) ein — machen obrócić się z pługiem na końcu zagonu, zrobić odwrót; 2) zagon *m.*; 3) staje *n.* (miara pola); morg *m.*, łan *m.*; 4) stykanie *n.* się gruntów w szerz.

Gewe'rbe, *sn.* -s, *pl.* —, 1) komis *m.*, zlecenie *n.*; 2) zarobkowanie *n.*, zarobek *m.*;

ein ehrliches — treiben trudnić się uczciwym zarobkiem; 3) rzemiosło *n.*, profesya *f.*, proceder *m.*; ein anderes — ergreifen chwycić się innego zarobku; mit seiner Wissenschaft ein — treiben frymarczyć swoją nauką, uważać naukę swoją za rzemiosło; sich ein — aus etw. machen zarobkować czem, trudnić się czem jakby rzemiosłem; 4) przemysł *m.*; in diesem Lande blüht — und Handel w tym kraju kwitnie przemysł i handel.

Gewe'rbeamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd przemysłowy.

Gewe'rbeausstellung, *sf. pl.* -en, wystawa przemysłowa.

Gewe'rbebank, *sf. pl.* -en, bank przemysłowy.

Gewe'rbebetrieb, *sm.* -(e)s, ruch, warsztat, przemysłowy; uprawianie *n.* przemysłu.

Gewe'rb(e)fleiß, *sm.* -es, przemysł *m.*, industrya *f.*

Gewe'rbeförderung, *sf.* popieranie *n.* przemysłu.

Gewe'rbefreiheit, *sf. pl.* wolność przemysłowa.

Gewe'rbegenossenschaft, *sf. pl.* -en, stowarzyszenie przemysłowe.

Gewe'rbegericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd przemysłowy.

Gewe'rbekammer, *sf. pl.* -n, izba przemysłowa.

Gewe'rbeordnung, *sf.* ustawa przemysłowa.

Gewe'rbeschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, karta przemysłowa.

Gewe'rbeschule, *sf. pl.* -n, szkoła przemysłowa.

Gewe'rbeschüler, *sm.* -s, *pl.* uczeń *m.* szkoły przemysłowej.

Gewe'rb(e)treibende(r), *sm.* -en, *pl.* -en, uprawiający przemysł, przemysłowiec *m.*

Gewe'rblos, *adi.* bez przemysłu.

Gewe'rbreich, *adi.* bogaty w przemysł, przemysłowy.

Gewe'rbsam, *adi.* przemyślny, umiejący zarobkować.

Gewe'rbsamkeit, *sf.* przemyślność *f.*; przemysł *m.*

Gewe'rbsmann, *sm.* -es, *pl.* -leute, przemysłowiec *m.*

Gewe'rbsmäßig, I. *adi.* zawodowy, rzemieślniczy; II. *adv.* etw. — betreiben zarobkować czem, trudnić się czem jakby rzemiosłem.

Gewe'rb(e)stand, *sm.* -es, stan przemysłowy, przemysłowców.

Gewe'rbsteuer, *sf. pl.* -n, podatek przemysłowy.

Gewe'rbszweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałęź *f.* przemysłu.

Gewe'rbtätig, *adi.* przemysłowy.

Gewe'rbtätigkeit, *sf.* praca przemysłowa, zajęcie przemysłowe.

Gewe'rbverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie przemysłowe, związek przemysłowy.

Gewe'rk, *sn* -(e)s, *pl.* -e, 1) maszynerya *f.*, koła *pl.*, tryby *pl.*; fabryka *f.*; 2) produkt *m.*, rezultat *m.* pracy; 3) = Gewerbe, rzemiosło *n.*; 4) cech *m.*, bractwo *n.*; das — der Schneider cech krawiecki, krawców; 5) gwarectwo *n.*, towarzystwo *n.* górników.

Gewe'rke, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) (przest. zamiast Handwerker) rzemieślnik *m.*, górnik *m.*; 2) gwarek *m.*, posiadacz *m.* kopalni.

Gewe'rkenkux, *sm.* -es, *pl.* -e, kuks *m.*, udział *m.* gwarka w gwarectwie.

Gewe'rkenschicht, *sf. pl.* -en, szychta *f.*, czas *m.* pracy górnika.

Gewe'rkentag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zgromadzenie *n.* gwarków.

Gewe'rkschaft, *sf. pl.* -en, 1) gwarectwo *n.*; 2) cech *m.*, bractwo *n.* górników.

Gewe'rksverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie gwareckie.

Gewi'cht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) (bez *pl.*) ciężar *m.*, ciężkość *f.*, waga *f.*; an — verlieren stracić na wadze, ciężkości; zu leichtes — geben dawać, sprzedawać pod wagą; 2) waga *f.*, ciężarki *pl.*; die -e sind geeicht ciężarki są cechowane, piętnowane; das — auf die Wagschale legen ciężar położyć na wagę; nach dem -e verkaufen na wagę sprzedawać; über das — geben nadważyć; das Geldstück hat das richtige — moneta ma należytą wagę, jest ważna; -e an einer Wanduhr wagi u zegara ściennego; 3) (koł.) festgestelltes — ciężar sprawdzony; geschätztes — ciężar oceniony; normales — ciężar prawidłowy; specifisches — ciężar gatunkowy, właściwy; 4) (przen.) waga *f.*, ważność *f.*; ein Mann von — człowiek ze znaczeniem; Sache von großem — rzecz wielkiej wagi, bardzo ważna; — auf etw. legen przywiązywać do czego wagę, przypisywać czemu ważność; das ist von keinem -e to nic nie waży, nie ma żadnej wagi, znaczenia.

Gewi'chtabnahme, *sf.* ubytek *m.* wagi.

Gewi'chtchen, *sn.* -s, *pl.* —, ciężarek *m.* do ważenia.

Gewi'chtig, *adi.* 1) -e, Münze moneta mająca (ustawą) przepisaną wagę, moneta ważna; 2) ciężki; 3) ważny, poważny, wpływowy.

Gewi'chtlos, *adi.* 1) bez wagi, nie mający ciężkości; 2) bez znaczenia.

Gewi'chtslosigkeit, *sf.* brak *m.* wagi, ciężkości; brak *m.* znaczenia.

Gewi'chtzunahme, *sf.* przybytek *m.* na wadze.

Gewie'gt, *pp.* od wiegen i *adi.* in etw. — sein być w co wprawnym, być w czem biegłym; -er Staatsmann zręczny, doświadczony polityk, mąż stanu.

Gewie'her, *sn.* -s, rżenie *n.*

Gewi'ld, *sn.* -es, dziczyzna *f.*

Gewi'llt, *adi.* — sein etw. zu tun mieć wolę, chęć do zrobienia czego.

Gewi'mmel, *sn.* -s, 1) rój *m.*, rojowisko *n.*; 2) tłum *m.*, ciżba *f.*, zgiełk *m.*

Gewi'mmer, *sn.* -s, stysk *m.*, skwierk *m.*, narzekanie *n.*, jęczenie *n.*, płacz *m.*; — neugeborener Kinder kwilenie nowonarodzonych (dzieci).

Gewi'nde, *sn.* -s, *pl.* — 1) bez *pl.* zwijanie *n.* (czynność zwijania); 2) kręta droga, kręte chodniki; 3) — von Blumen girlanda *f.*, kwiaty w festony powiązane; 4) u szpady część rękojeści drutem okręcona; 5) motek (nici) na kłębek

zwinięty, zwój *m.*; 6) — einer Schraube gwint *m.*, skręt *m.* u śruby; wywój *m.*; 7) — *pl.* an Fenſtern und Türbändern zawiasa *f.* u okien i drzwi.

Gewi'nd(e)bohrer, *sm.* -ś, *pl.* —, gwintownik *m.*, mutrownik *m.*

Gewi'nn, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, 1) zysk *m.*, korzyść *f.*; auf — und Verluſt na zysk lub stratę; am -e Anteil haben mieć udział w zysku; 2) wygrana *f.*; — einer Schlacht wygrana bitwa; — in der Lotterie wygrana na loteryi; die -e austeilen rozdawać wygrane, nagrody; der erſte — iſt Katzengewinn kto z przodku wygrywa, na ostatku nie ma co stawić.

Gewi'nnanteil, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, udział *m.* w zysku, dywidenda *f.*

Gewi'nnanteilſchein, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, kwit *m.* na udział w zysku.

Gewi'nnbar, *adi.* mogący być zyskanym, wygranym.

Gewi'nnbringend, *adi.* zyskowny, zysk przynoszący, korzystny.

Gewi'nnen, gewann, habe gewonnen, I. *va.* 1) zyskiwać, zyskać; dadurch werde ich nichts — przez to nic nie skorzystam; 2) wygrywać, wygrać; eine Schlacht — wygrać bitwę; in der Lotterie — wygrać na loteryi; wer zuerſt gewann, ward zuletzt ein Bettelmann kto z przodku wygrywa, na ostatku nie ma co stawić; wir haben gewonnen(eś) Spiel teraześmy wygrali, dokazaliśmy swego; j—m gewonnen(eś) Spiel geben dać komu za wygraną; j—n das Spiel — albo gewonnen machen dopomódz komu do wygranej; über j—n die Oberhand, die Überhand, das Übergewicht — wziąć nad kim górę, górować nab kim, uzyskać nad kim przewagę; 3) zdobyć, zwyciężyć; pozyskać; eine Stadt — miasto dostać, zdobyć; es über ſich — przemódz co na sobie, zdecydować się; j—s Freundſchaft — pozyskać, zjednać sobie czyją przyjaźń; j—n für ſeine Anſicht — nastroić kogo do swego zdania; j—n durch Geſchenke, durch Schmeicheleien zu — ſuchen starać się, usiłować pozyskać, ująć kogo darami, pochlebstwem; 4) j—n lieb — polubić kogo; an etw. Geſchmack — zasmakować w czem, przypodobać sobie co; 5) einen Ort — dostać się, zdążyć do jakiego miejsca; ſie konnten täglich nur einige Meilen — mogli tylko kilka mil dziennie ujechać, ujść; 6) otrzymać, osiągnąć co; Erz — kruszec wydobywać; Kohlen — węgle wypalać; heuer hat er viel Obſt gewonnen tego roku zebrał dużo owoców; er gewinnt ſchwer ſein Brot ciężko zarabia na chleb; 7) eine Anſicht — nabrać przekonania, powziąć przekonanie; Luſt zu etw. — nabrać chęci do czego; 8) an Anſehen — zyskać na powadze, nabyć większej powagi; an Schönheit — zyskać na piękności, wypięknieć; die Sache gewinnt ein glückliches Ende rzecz dobry bierze koniec; die Sache gewinnt ein anderes Anſehen rzecz inną przybiera postać; dieſe Nachricht gewinnt immer mehr Glauben wiadomość ta coraz większej wiary nabiera; 9) *vimprs.* es gewinnt das Anſehen, als ob . . mogłoby się zdawać, jakoby . .; II. *vn.* 1) wir haben gewonnen wygraliśmy; an etw. — zyskać na czem; von etw. — skorzystać z czego; die Sache gewinnt an Klarheit rzecz zyska na jasności, staje się jaśniejszą, zrozumialsza; 2) er hat ſeit dem vorigen Jahr ſehr gewonnen od roku zeszłego zmienił się bardzo na swoją korzyść; er gewinnt bei näherer Bekanntſchaft zyskuje przez bliższe poznanie.

Gewi'nner, *sm.* -ś, *pl.* —, wygrywający; (—in, *sf.* *pl.* -innen, -ca).

Gewi'nngierig, i -ſüchtig, *adi.* zysku chciwy.

Gewi'nnreich, *adi.* zyskowny.

Gewi'nnſucht, *sf.* chciwość *f.* zysku, wygranej.

Gewi'nnſüchtig, *adi.* chciwy, łapczywy.

Gewi'nnung, *sf.* 1) zysk *m.*; 2) wydobywanie *n.* (kruszców); produkcya *f.*

Gewi'nnungskoſten, *spl.* koszta *pl.* produkcyi.

Gewi'nſel, *sn.* -ś, skowyczenie *n.*, skomlenie *n.* psa, jęk *m.*; ein — erheben zaskomleć, zaskowyczeć.

Gewi'nſt, *sm.* (*sn.*), -eś, *pl.* -e, 1) = Gewinn; 2) wygrana *f.*

Gewi'rk, *sn.* -(e)ś, *pl.* -e 1) tkanina *f.*, tkanka *f.*, tkana robota; 2) tkanie *n.*; 3) dzianek *m.*, dzianka *f.*, dzienia *f.*, dzienie *n.*, plastr *m.* miodu; rdza miodowa.

Gewi'rr(e), *sn.* -(e)ś, 1) motanina *f.*, mieszanina *f.*, plątanina *f.*, zawikłanie *n.*; in dieſem — der Begriffe w takiej mieszaninie wyobrażeń różnorodnych; 2) ingrycht *m.*, przegródki *pl.* w zamku.

Gewi'ß, I. *adi.* 1) pewny; niezaprzeczony, bezprzeczny, niewątpliwy; ich bin meiner Sache — pewny jestem swego; ich bin —, daß . . . jestem tego pewny, że . .; die Nachricht iſt — wiadomość jest pewna, niewątpliwa; man hat es mir als (albo für) — erzählt opowiedziano mi to jako rzecz pewną; ſo viel iſt —, daß . . . to przynajmniej pewne, że . . .; 2) pewien, niektóry, jakiś; ein -ſſer Menſch jakiś człowiek; eine -ſſe Zeit hindurch przez pewien czas; aus -ſſen Urſachen z pewnych, niektórych przyczyn; ein -ſſes Etwas, ein -ſſes Ich-weiß-nicht-was coś, nie wiem sam co; II. *adv.* pewnie, zapewne, zaiste; das wird — ſchlecht ausgehen to pewnie źle się skończy; du biſt ſchon — hungrig zapewne jesteś już głodny; III. G—ſſer *sm.*, G—ſſe *sf.*, G—ſſes *sn.*; ein — jakiś tam; etw. — ſſes haben mieć pewny dochod.

Gewi'ſſen, *sn.* -ś, *pl.* —, 1) sumienie *n.*; j—m etw. auf ſein — ſagen powiedzieć

komu co na sumienie; nach ſeinem —, wider ſein — handeln podług sumienia, przeciw sumieniu działać, postąpić; nach beſtem (Wiſſen und) — według przekonania; wider beſſeres Wiſſen und — wbrew, przeciw przekonaniu; ſich mit ſeinem — abfinden uspić sumienie; ich ſtelle das deinem — anheim zdaję to na twoje sumienie; ein gutes — iſt ein ſanftes Ruhekiſſen kogo sumienie nie kole, ten się przespi i w stodole; 2) skrupuł *m.*; ſich ein — aus etw. machen mieć skrupuły w czem.

Gewi'ſſenhaft, *adi.* sumienny; *adv.* sumiennie.

Gewi'ſſenhaftigkeit, *sf.* sumienność *f.*, skrupulatność *f.*

Gewi'ſſenlos, *adi.* bezsumienny, niesumienny; *adv.* — (nnie); ein =loſer Menſch człowiek niesumienny, bez sumienia.

Gewi'ſſenloſigkeit, *sf.* niesumienność *f.*, bezsumienność *f.*

Gewi'ſſensangſt, *sf.* niespokojność *f.* sumienia.

Gewi'ſſensbiß' *sm.* =ſſes, *pl.* =ſſe, wyrzut *m.* mól *m.*, zgryzota *f.* sumienia.

Gewi'ſſensfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, i **=frage**, *sf. pl.* =n, przypadek sumienia dotyczący, od sumienia zależący, rzecz, materya bardzo delikatna.

Gewi'ſſensfreiheit, *sf.* wolność *f.* sumienia; tolerancya *f.*, wolność *f.* wyznań.

Gewi'ſſenspflicht, *sf. pl.* =en, obowiązek *m.* sumienia.

Gewi'ſſensrat, *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, kazuista *m.*, doradca *m.* w rzeczach sumienia, ojciec duchowny.

Gewi'ſſensruhe, *sf.* spokojność *f.* sumienia.

Gewi'ſſenſache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.*, sprawa *f.* sumienia.

Gewi'ſſenswurm, *sm.* =(e)s, (przen.) wyrzuty *pl.* sumienia.

Gewi'ſſenszwang, *sm.* =(e)s, gwałt sumieniu zadany; nietolerancya *f.*

Gewi'ſſenszweifel, *sm.* =s, *pl.* —, skrupuł *m.*

Gewi'ſſermaßen, *adv.* poniekąd, niejako, w pewnym względzie.

Gewi'ßheit, *sf.* pewność *f.*; ich habe — darüber, ich weiß es mit — mam zupełną pewność co do tej rzeczy, wiem to z pewnością; das iſt ſchon zur — geworden to już pewne; Vermutungen zu =en erheben domnie mania zamienić w pewność; j—m — wegen einer Sache geben dać komu pewną wiadomość o czem; — des Ganges, der Hand pewność kroku, ręki.

Gewi'ßlich, *adv.* pewnie.

Ge'witſch, *sn.* Jewisko *n.*

Gewi'tter, *sn.* =s, *pl.* —, 1) nawałność *f.*, nawalnica *f.*, burza *f.* (z deszczem i piorunami); ein — iſt im Anzuge, zieht ſich zuſammen, kommt, ſteigt, zieht herauf zabiera się, zanosi się na burzę, burza się gotuje, grozi; 2) piorun *m.*, grom *m.*; das — hat eingeſchlagen piorun uderzył; vom — erſchlagen werden zostać zabitym od piorunu.

Gewi'tterdrohend, *adi.* grożący burzą.

Gewi'tterfliege, *sf. pl.* =n, bydlówka *f.*

Gewi'tterhaft, *adi.* burzliwy, grzmotliwy; der Himmel (albo es) ſieht — aus zabiera się na burzę z grzmotami.

Gewi'ttern, *vn.* (h.) es gewittert *vimprs.* jest burzliwie.

Gewi'ternacht, *sf. pl.* =nächte, noc burzliwa.

Gewi'tterregen, *sm.* =s, *pl.* —, deszcz *m.* z grzmotami.

Gewi'tterſchaden, *sm.* =s, *pl.* =ſchäden, szkoda przez burzę zrządzona.

Gewi'tterſchauer, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Gewitterregen.

Gewi'tterſchwüle, *sf.* opar *m.*, parność zapowiadająca burzę z grzmotami.

Gewi'tterſtirn, *sf. pl.* =en, czoło zachmurzone.

Gewi'tterſturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtürme, zawierucha *f.*, burza *f.*

Gewi'tterwolke, *sf. pl.* =n, chmura grzmoty niosąca, gromowa, piorunowa.

Gewi'ßel, *sn.* =s, dowcipkowanie *n.*

Gewi'ßigt, *adi.* nauczony doświadczeniem, nauczony rozumu; jetzt iſt er ſchon — teraz już się nauczył rozumu.

Gewi'tzt, *adi.* roztropny, przebiegły.

Gewo'ge, *sn.* =s, 1) falowanie *n.*, fluktuacya *f.*; 2) = die Wogen fale *pl.*

Gewo'gen, I. *pp.* od wiegen; II. *adi.* przychylny, życzliwy, łaskawy; j—m — ſein sprzyjać komu; bleiben Sie mir ferner —; proszę o łaskę pańską na przyszłość; ſich j—n — machen zyskać czyją łaskę.

Gewo'genheit, *sf.* przychylność *f.*, życzliwość *f.*, sprzyjanie *n.*, łaska *f.*; haben Sie die — bądź pan łaskaw.

Gewö'hnen, *va.* i ſich — *vr.* j—n, ſich an etw. — przyzwyczaić kogo, się do czego; przyuczać, (-czyć) kogo, się; wdrożyć kogo, się w co; man gewöhnt ſich an alles do wszystkiego człowiek się przyzwyczaja; ſich unvermerkt an etw. — przywyknąć do czego.

Gewo'hnheit, *sf. pl.* =en, zwyczaj *m.*, nawyknienie *n.*, nałóg *m.*; aus — ze zwyczaju, z przyzwyczajenia; nach — według zwyczaju; das iſt ihm zur — geworden, er hat es ſich zur — gemacht to mu weszło w nałóg; gegen, wider ſeine — przeciwko swemu zwyczajowi; das iſt nichts als — to tylko nawyknienie; üble — zły nałóg; üble — bei Haustieren narów *m.*; — wird zur zweiten Natur nałóg staje się drugą naturą.

Gewo'hnheitsmäßig, *adi.* zwyczajny; *adv.* sposobem zwyczajnym.

Gewo'hnheitsmenſch, *sm.* =en, *pl.* =en, (człowiek trzymający się we wszelkich czynnościach stałego trybu i porządku) formalista *m.*, pedant *m.*

Gewo'hnheitsrecht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo zwyczajowe.

Gewo'hnheitstier, *sn.* ob. Gewohnheitsmenſch.

Gewo'hnheitstrinker, *sm.* =s, *pl.* —, **=ſäufer**, *sm.* =s, *pl.* —, pijak nałogowy, opój *m.*

Gewö'hnlich, I. *adi.* 1) zwyczajny; die =e Bedeutung des Wortes zwyczajne znaczenie wyrazu; =es Essen zwyczajne jedzenie; 2) pospolity; ein ganz =er Mensch człowiek pospolity; II. *adv.* zwyczajnie; pospolicie; so geschieht es — tak zazwyczaj bywa; wie — jak zwykle, jak zazwyczaj.

Gewö'hnliche, *sn.* =n, zwyczajne *n.*, pospolite *n.*; beim =n bleiben zostać przy dawnym zwyczaju; sich über das — erheben wznieść się nad pospolitość.

Gewö'hnlichkeit, *sf. pl.* =en, zwyczajność *f.*, pospolitość *f.*

Gewo'hnt, *adi.* einer Sache albo etw. — sein być do czego przyzwyczajonym; ich bin — früh aufzustehen zwyklem rano wstawać; man wird es endlich — w końcu przyzwyczajamy się, nawykamy (do czego); jung —, alt getan czego się kto za młodu nauczy, na starość jak znalazł; czem się skorupka za młodu napoi, tem na starość cuchnie.

Gewö'hnung, *sf.* przyzwyczajenie *n.*

Gewö'lbe, *sn.* =s, *pl.* —, 1) sklep *m.*, sklepienie *n.*, strop *m.*; 2) sklep *m.*, skład *m.* towarów; 3) piwnica *f.*

Gewö'lbeaufguß, *sm.* =sses, *pl.* =güsse, zalewa *f.*, polewa sklepienia.

Gewö'lbebock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, obłąk *m.* sklepienia.

Gewö'lbebogen, *sm.* =s, *pl.* =bögen, łuk *m.*, krzywa *f.* sklepienia.

Gewö'lbefuß, *sm.* =es, noga *f.*, opora *f.* sklepienia, wysklepa *f.*

Gewö'lbepfeiler, *sm.* =s, *pl.* —, lukowo zakończony filar sklepienia.

Gewö'lberippe, *sf. pl.* =n, żebro *n.* sklepienia.

Gewö'lberücken, *sm.* =s, grzbiet *m.* sklepienia.

Gewö'lbeschlußstärke, *sf.* grubość *f.* skłepienia w kluczu.

Gewö'lbeschrank, *sw.* =(e)s, *pl.* =schränke, szafa sklepowa.

Gewö'lbespannweite, *sf.* rozpiętość *f.* sklepienia, rozpona *f.*

Gewö'lbestein, *sm.* =(s, e) *pl.* =e, kliniec *m.*, klucz *m.* sklepienia, sklepieniec *m.*, sklepnik *m.*, zwornik *m.*, korzeniczka *f.*

Gewö'lbewinkel, *sm.* =s, *pl.* —, pacha *f.* sklepienia.

Gewö'lbeziegel, *sm.* =s, *pl.* —, cegła klinowa, klinówka *f.*

Gewö'lbezwickel, *sm.* =s, *pl.* —, pacha *f.* sklepienia.

Gewö'lbt, *adi.* sklepisty, sklepiony.

Gewö'lk(e), *sn.* =(e)s, obłoki *pl.*, chmury *pl.*

Gewü'hl, *sn.* =(e)s, 1) ciągłe rycie *n.*; 2) ciżba *f.*, natłok *m.*, tłok *m.*, tłumna gromada, zgiełk *m.*

Gewunden, *adi.* kręty, skręcony.

Gewü'rfelt, *adi.* w kostki.

Gewü'rge, *sn.* =s, 1) rzeź *f.*; 2) ciągłe wymiotowanie.

Gewu'rl, *sn.* =s, zgiełk *m.*, wrzawa *f.*; natłok *m.*

Gewü'rm, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) robactwo *n.*, płazy *pl.*, gadzina *f.*; 2) (przen.) o die armen =e; biedne robaczki.

Gewü'rz, *sn.* =es, *pl.* =e, 1) przyprawa *f.*, zaprawa *f.*; aromat *m.*; korzenie *pl.* do przyprawy; — an die Speisen tun przyprawiać, zaprawiać (korzeniami) potrawy; englisches — angielski pieprz, mirtynka *f.*; 2) korzenie roślin.

Gewü'rz=, (w wyrazach złożonych) korzenny *adi.*

Gewü'rzbüchse, *sf. pl.* =n, korzeniczka *f.*, pudełko *n.* na korzenie.

Gewü'rzhaft, *adi.* korzenny; zaprawny, aromatyczny, pieprzykowaty.

Gewü'rzhandel, *sm.* =s, handel korzenny.

Gewü'rzhändler, *sm.* =s, *pl.* —, kupiec korzenny, korzennik *m.*

Gewü'rzkram, *sm.* =s, *pl.* =krämc, kram korzenny.

Gewü'rzkrämer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz korzenny.

Gewü'rzladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep korzenny.

Gewü'rzlilien, *sf. pl.* ormusz *m.*, amomek *m.*, kardamon *m.*

Gewü'rzmyrte, *sf. pl.* =n, korzenie angielskie, mirtynka *f.*

Gewü'rznägelein, *sn. pl.* i =**nelke**, *sf. pl.* =n, gwoździki *pl.* (do przyprawy).

Gewü'rzreich, *adi.* 1) obfity w korzenie (do przyprawy); 2) aromatyczny, pachnący.

Gewü'rzrinde, *sf.* zacierp *m.*

Gewü'rzstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, aromat *m.*

Gewü'rzt, *pp.* od würzen, i *adi.* zaprawny, korzenny.

Gewü'rzwaren, *sf. pl.* towary korzenne, korzenie *pl.*

Gewü'rzwein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, wino korzenne.

Geza'ckt, *pp.* od zacken i *adi.* zębaty, w zęby.

Gezä'hmt, *pp.* od zähmen i *adi.* oswojony, chowany.

Geza'hnt, i =**zähnt**, *pp.* od zahnen i *adi.* zębaty.

Gezä'nk, *sn.* =s, **Gezä'nke**, *sn.* =s, ciągłe kłótnie zwada *f.*, swar *m.*

Gezau'der, *sn.* =s, ciągłe zwlekanie *n.*, wahanie *n.* się.

Geze'che, *sn.* =s, pijatyka *f.*

Geze'hnt, *adi.* dziesiętny.

Gezei't, *sf. pl.* =en, 1) = Zeit czas *m.*; =en *pl.* godziny *pl.*; 2) =en, *pl.* odpływ *m.* i przypływ *m.* morza.

Geze'lt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, namiot *m.*

Geze'rr(e), *sn.* =(e)s, szarpanina *f.*

Geze'ter, *sn.* =s, krzyki *pl.*, halasowanie *n.*, harmider *m.*

Gezie'fer, *sn.* =s, *pl.* —, owad *m.*, plugastwo *n.*

Gezie'men, I. *vn.* i sich — *vr.* (h.) 1) godzić się, przystawać; es geziemt *vimprs.* godzi się, przystoi, wypada, przyzwoicie jest; Scherze — sich hier nicht żarty tu wcale nie przystoją; dies Benehmen geziemt ihm nicht albo geziemt sich nicht für ihn takie zachowanie się jemu nie przystoi; 2) przypadać, przynależeć; wie es sich für ihn geziemt jak mu przynależy, jak się mu należy; II. **gezie'mend**, *ppr.* i *adi.* przystojny, przyzwoity, godny.

Gezie're, *sn.* =s, przesada *f.*, afektacya *f.*, udawanie *n.*, wymuszanie *n.*

Gezie'rt, I. *pp.* od zieren, przyozdobiony, ozdobny; II. *adi.* przesadny, udany, wymuszony; — tun przesadzać, być wymuszonym nienaturalnym.

Gezie'rtheit, *sf.* afektacya *f.*, przesada *f.*

Gezi'mmer, *sn.* -s, 1) ciosanie *n.*; 2) ciesielska robota.

Gezi'rpe, *sn.* -s, ćwierkanie *n.*, świerczenie *n.*, świegotanie *n.*

Gezi'ſche, *sn.* -s, sykanie *n.*; ksyk *m.*, poksyk *m.*

Gezi'ſchel, *sn.* -s, szeptanie *n.*, szepty *pl.*

Gezo'gen, *pp.* od ziehen i *adi.* ciągniony; -es Flintenrohr ciągniona lufa, gwintówka *f.*

Gezü'cht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, płód *m.*, ród *m.*, rasa *f.* (zazwyczaj w pogardliwem znaczeniu); das ſchändliche — podła rasa; Ottern— jaszczurcze plemię, gadzina.

Gezwei'ge, *sn.* -s, galęzie *pl.*

Gezwei't, *adi.* podwójny, dwukrotny, dwoisty.

Gezwi'ſcher, *sn.* -s, świegot *m.*, świegotanie *n.*, szczebiot *m.*

Gezwu'ngen, I. *pp.* od zwingen, i *adi.* przymuszony, wymuszony, naciągany; afektowany; es liegt nichts -es in ſeinem Weſen niema nic w nim wymuszonego, nie jest afektowany; II. *adv.* poniewoli; er hat es — albo -erweiſe getan uczynił to poniewoli.

Gezwu'ngenheit, *sf.* wymuszoność *f.*; sztywność *f.*

Ghaſe'l, *sn.* -s, *pl.* -e, i -e, *sf. pl.* -n, gazela *f.* (rodzaj wschodnich lirycznych poezyi).

Giau'r, *sm.* -s, i -en, *pl.* -s, i -en, giaur *m.*

Gi'bel, *sm.* -s, *pl.* —, karp karaś *m.*

Gicht, *sf. pl.* -en, 1) podagra *f.*, artryza *f.*, chiragra *f.*, suche bole, lamanie *n.* w stawach, dna *f.*, denność *f.*; 2) gichta *f.*, szycht *m.*; nabój *m.* (materyal wsypany do pieca hutniczego).

Gi'chtablagerung, *sf. pl.* -en, złóg dnawy.

Gi'chtanfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, napad podagryczny, artrytyczny.

Gi'chtartig, *adi.* suchobolny, podagryczny, chiragryczny, artrytyczny, dnawy.

Gi'chtaufzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, gichtociąg *m.* (hutn.)

Gi'chtbeere, *sf. pl.* -n, porzeczka *f.* smrodynia.

Gi'chtbettung, *sf. pl.* -en, ganek gichtowy (hutn.).

Gi'chteule, *sf. pl.* -n, ob. Gichtknoten.

Gi'chtbruch, *sm.* -(e)s, podagra *f.*; paraliż *m.*

Gi'chtbrüchig, *adi.* podagryczny; paraliżem rażony, ruszony.

Gi'chtbrücke, *sf. pl.* -n, szychtarka *f.*, gichtomost *m.*, pochylnia gichtociągowa.

Gi'chter, *sm.* -s, *pl.* —, rzucawka *f.*

Gi'chtfiſch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, półksiężyc *m.* (ryba).

Gi'chtglocke, *sf. pl.* -n, dzwonidło *n.*

Gi'chtig, i **gi'chtiſch**, *adi.* artryzę, podagrę mający, artrytyczny, podagryczny, dnawy.

Gi'chtknoten, *sm.* -s, *pl.* —, guz dnawy.

Gi'chtkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, podagrycznik *m.*, kozia stópka.

Gi'chtleiden, *sn.* -s, ob. Gicht 1).

Gi'chtmacher, *sm.* -s, *pl.* —, gichciarz *m.*

Gi'chtmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel i -mauer, *sf. pl.* -n, nadpiecek *m.*

Gi'chtmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, cepy *pl.*, bocian *m.* (hutn.).

Gi'chtmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* na podagrę.

Gi'chtöffnung, *sf. pl.* -en, wylot *m.* pieca (hutniczego).

Gi'chtrübe, *sf. pl.* -n, przestęp pospolity, czarny (rośl.).

Gi'chtſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból artrytyczny, podagryczny, dnawy.

Gi'chtſchwamm, *sm.* -s, sromotnik smrodliwy, jaje dyable.

Gi'chtſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, materya artrytyczna.

Gickga'ck, *sm.* -s, *pl.* -s, 1) gęganie *n.* gęsi; 2) głupi człowiek.

Gie'bel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) szczyt *m.*, punkt najwyższy; 2) szczyt *m.*, ostre zakończenie dachu; 3) ściana szczytowa; 4) punkt kulminacyjny, górujący.

Gie'beldach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach szczytowy, dwupoły, dwuokupowy, dwuspadkowy; wierzch *m.*

Gie'belfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, otoczyna *f.*, pole *n.*, przyczolka *f.*

Gie'belfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* w szczycie.

Gie'belhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuſer, dom *m.* wystawą naczelną ku głównej ulicy zwrócony.

Gie'belig, *adi.* wierzchowaty.

Gie'belmauer, *sf. pl.* -n, mur szczytowy.

Gie'belſeite, *sf. pl.* -n, front *m.* domu, facyata *f.*

Gie'belſpieß, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -ſpitze, *sf. pl.* -n, storczyk *m.*, stojec *m.*, słupiec wiszący.

Gi(e)gerl, *sm.* -s, *pl.* —, elegant *m.*, strojniś *m.*, modniś *m.*

Gie'nmuſchel, *sf. pl.* -n, ziejec *m.*, ziejka *f.*

Gier, *sf.* żądza *f.*, chciwość *f.*, lakomstwo *n.*, chuć *f.*

Gie'rbrücke, *sf. pl.* -n, most samolot *m.*

Gie'ren, *vn.* (h.) 1) nach etw. — chciwie czego pragnąć; 2) kołysząc poruszać się; das Schiff giert vor ſeinem Anker okręt kołysze się na kotwicy.

Gie'rig, I. *adi.* chciwy, łakomy, łapczywy; II. *adv.* chciwie, lakomo, łapczywie, lubieżnie.

Gie'rigkeit, *sf.* chciwość *f.*, lakomstwo *n.*

Gie'ſebitz, *sn.* Izbice *pl.*

Gie'ßbach, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäche, potok *m.*

Gie'ßbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, kąpiel polewowa, polewanie *n.*, zlewanie *n.* wodą.

Gie'ßbecken, *sn.* -s, *pl.* —, nalewka *f.*, miednica *f.*, dzbanuszek *m.*

Gie'ßen, goß, habe gegoſſen, I. *va.* 1) lać; Wein aus der Flaſche in die Gläſer — wlewać, nalewać wino z butelki do kieliszków; Wein aus einer Flaſche in eine andere — przelewać wino z jednej butelki do drugiej; Wein über ſein Kleid — oblać suknię winem; ſiedendes Waſſer über den Tee — zaparzyć herbatę, zalać herbatę wrzącą wodą; 2) podlewać, polewać, Blumen — podlewać kwiaty; 3) lać, wlewać w formę, ulewać, odlewać; Blei zu Kugeln —, Kugeln aus Blei — lać kule z ołowiu; Kanonen — lać działa; das Kleid ſitzt ihm wie gegoſſen suknia na nim leży jak ulana; gegoſſenes Eiſen lane żelazo; II. *vimprs.* es gießt także die Wolken gießen, der Himmel gießt leje, deszcz ulewnie pada; es gießt (wie) mit Mulden, aus Kannen, in Strömen (deszcz) leje jak z cebra; III. ſich — = ſich ergießen *vr.* wylewać, lać się, rozlewać się.

Gie'ßer, *sm.* -s, *pl.* —, giser *m.*, odlewacz *m.*, lejarz *m.*

Gie'ßerde, *sf.* masa *f.* na formy do odlewów.

Gießerei', *sf. pl.* -en, giserna *f.*, ludwisarnia *f.*, lejarnia *f.*, odlewarnia *f.*

Gie'ßform, *sf. pl.* -en, forma *f.* do odlewania kruszczu.

Gie'ßhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, i -hütte, *sf., pl.* -n, lejarnia *f.*, zlewarnia *f.*; huta *f.*

Gie'ßkanne, *sf. pl.* -n, nalewaczka *f.*: polewaczka *f.*, konewka *f.* do podlewania.

Gie'ßkannenförmig, *adi.* nalewkowaty.

Gie'ßkannenmuſchel, *sf. pl.* -n, pokropnik pochwowy.

Gie'ßkelle, *sf. pl.* -n, i -löffel, *sm.* -s, *pl.* —, czerpaczka *f.*

Gie'ßkrahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -krähne, żuraw odlewniczy.

Gie'ßkunſt, *sf.* sztuka *f.* odlewania, odlewnictwo *n.*

Gie'ßloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, lej *m.*

Gie'ßmaterial, *sn.* -s, leiwo *n.*

Gie'ßmutter, *sf.* matryca *f.*, forma *f.* do odlewania druków.

Gie'ßofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do topienia kruszczu na odlewy.

Gie'ßrinne, *sf. pl.* -n, rynienka przez którą płynie metal do formy.

Gie'ßröhre, *sf. pl.* -n, rurka, przez którą się wlewa plynny metal do formy.

Gie'ßſattel, *sm.* -en, pl. -ſättel, dół odlewniczy.

Gie'ßſtecher, *sm.* -s, *pl.* —, kolec *m.*, przekluwak *m.*

Gie'ßzapfen, *sm.* -s, *pl.* —, nadlewek *m.*

Gift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) trucizna *f.*; ſchnell (tödlich) wirkendes — gwałtowna trucizna; ſchleichendes — wolna trucizna; j—m — beibringen, eingeben truciznę komu zadać; darauf kannſt du — nehmen możesz być tego pewnym, możesz się na to spuścić; 2) jad *m.*; — und Galle, — und Geifer gegen j—d ſpeien jad swój wylać na kogo, strasznie się złościć, rzucać na kogo.

Gi'ftarzenei, *sf. pl.* -en, antydot *m.*, lekarstwo przeciw truciźnie.

Gi'ftbaum, *sm.* -(e)s, ob. Giftſumach.

Gi'ftbeere, *sf. pl.* -n, jagoda jadowita.

Gi'ftbecher, *sm.* -s, *pl.* —, kielich *m.*, czara *f.* z trucizną.

Gi'ftbiſſen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) = Giftkugel; 2) neta *f.*, wabik *m.*

Gi'ftblaſe, *sf. pl.* -n, 1) pęcherzyk truciznę w sobie mieszczący; 2) (przen.) złośnik *m.*, złośnica *f.*

Gi'ftbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, wykaz *m.* sprzedaży trucizn.

Gi'ftbude, *f.* -n, wyszynk *m.* wódki.

Gi'ftdiſtel, *sf. pl.* -n, dolden-traubige — zażwian *m.*, rzepka zajęcza.

Gi'ftdrüſe, *sf. pl.* -n, gruczoł jad wydzielający.

Gi'ften, *va.* i ſich — rozgniewać kogo; gniewać się, zżymać się.

Gi'fteſſig, *sm.* -s, ocet *m.* przeciw truciźnie, na zarazę.

Gi'fthahnenfuß, *sm.* -es, jaskier jadowity.

Gi'fthaltig, *adi.* jad mający, jadowity.

Gi'fthauch, *sm.* -(e)s, dech jadowity.

Gi'ftheil, *sn.* -s, lisia róża, dobry mniszek, morzymord *m.*

Gi'fthirſchling, *sm.* -s, rydz jadowity.

Gi'ftig, *adi.* 1) truciznę, jad w sobie mieszczący, jadowity; -e Pflanzen jadowite rośliny; 2) zatruty, trujący; -e Luft morowe powietrze; 3) złośliwy, rozżarty, zajadły; — werden rozzlościć się, rozsierdzić się; j—n — machen rozzlościć kogo; -e Zunge język jadowity, szczypiący, złośliwy; -e Reden jadowite, uszczypliwe słowa.

Gi'ftigel, *sm.* -s i -nickel, *sm.* -s, *pl.* —, złośnik *m.*

Gi'ftkrabbe, *sf. pl.* -n, szczypnica trójzębna.

Gi'ftkraut, *sn.* -(e)s, tojad *m.*

Gi'ftkugel, *sf. pl.* -n, kulka *f.* z ciasta zatruta (dla trucia zwierząt).

Gi'ftkunde, *sf.* toksykologia *f.*, nauka *f.* o truciznach, truciznoznawstwo *n.*

Gi'ftlattich, *sm.* -s, loczyga jadowita.

Gi'ftlehre, *sf.* ob. Giftkunde.

Gi'ftlos, *adi.* niejadowity; niezjadliwy.

Gi'ftmehl, *sn.* -es, mąka arszenikowa.

Gi'ftmiſcher, *sm.* -s, *pl.* —, truciciel *m.*

Giftmiſcherei', *sf.* zaprawianie *n.* trucizny; truciciel-stwo *n.*

Gi'ftmiſcherin, *sf. pl.* -innen, truciciełka *f.*

Gi'ftmittel, *sn.* -s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na truciznę, antydot *m.*

Gi'ftmord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, otrucie *n.*, morderstwo *n.* przez zadanie trucizny; truciciel-stwo *n.*

Gi'ftotter, *sf. pl.* -n, żmija *f.*

Gi'ftpfeil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, strzała zatruta.

Gi'ftpflanzen, *sf. pl.* rośliny jadowite.

Gi'ftſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, certyfikat, nadający prawo sprzedawania trucizn.

Gi'ftſchlange, *sf. pl.* -n, wąż jadowity.

Gi'ftſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, grzyb jadowity.

Gi'ftſchwär, *sm.* -s, wąglik *m.*

Gi'ftſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, arsenian *m.* wapna.

Gi'ftſtoff, *sm.* -(e)s, -e, jad *m.*, trucizna f.

Gi'ftſumach, *sm.* -(e)s, sumak jadowity.

Gi'fttrank, *sm.* -(e)s, napój zatruty.

Gi'ftwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, słowo zjadliwe, uszczypliwe.

Gi'ftwurzel, *sf. pl.* -n, oducień *m.*, ciemiężyk *m.* zwyciężyjad.

Gi'ftwüterich, *sm.* -s, szaleń jadowity (rośl.).

Gi'ftzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb zatruty, jadowity.

Gi'ftzunge, *sf. pl.* -n, język jadowity, zjadliwy, uszczypliwy.

Gig, *sn.* (*sm.*) -s, *pl.* -s, gig *m.*, rodzaj wozu.

Giga'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, gigant *m.*, olbrzym *m.*

Giga'ntenhaft, i **-ntiſch**, *adi.* gigantyczny, olbrzymi.

Gi'gerl, *sm.* -(e)s, *pl.* -(e), ob. Gi(e)gerl.

Gilb, *adi.* = gelb.

Gi'lde, *sf. pl.* -n, 1) gielda *f.*, kompania *f.*, konfraternia *f.*; cech *m.*, bractwo *n.*; 2) biesiada składkowa, hulanka *f.*

Gi'ldebrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, statut *m.* kompanii, cechu.

Gi'ldeherr, *sm.* -n, *pl.* -en, **-meiſter**, *sm.* -s, *pl.* — i **-vorſteher**, *sm.* -s, *pl.* —, cechmistrz *m.*

Gile't, (wym.: żile) *sn.* -s, *pl.* -s, kamizelka *f.*

Gi'lgen, *sm.* -s, kosaciec *m.* (rośl.).

Gi'lgenburg, *sn.* Dąbrowno *n.*

Gi'llmitz, *sn.* Jelownica *f.*

Gi'ltig, *adi.* ob. Gültig.

Gi'mpe, *sf. pl.* -n sznurek szmuklerski do obszywań; szlaczek *m.*

Gi'mpel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) gil *m.*, popek *m.* (ptak); 2) cymbał *m.*, głuptas *m.*, gap *m.*, gamoń *m.*, mazgaj m.

Gi'mpelhaft, *adi.* gapiowaty.

Gin, (wym.: dżin), *sm.* -s, dzin *m.*, (gatunek wódki).

Gi'ngang, **Gi'ngham**, *sm.* -s, *pl.* —, gingas *m.*, gatunek indyjskiej bawełnianej tkaniny.

Gi'nſter, *sm.* -s, *pl.* —, **Ginſt**, *sm.* -es, *pl.* -e, janowiec niemiecki, krzecinka *f.*, drok kolący, mrzygłód *m.*

Gi'pfel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wierzchołek *m.*, wierzch *m.*, szczyt *m.*; der — des Berges szczyt góry; der — des Baumes wierzch(ołek) drzewa; 2) (przen.) szczyt, najwyższy stopień, szczebel *m.*; auf dem — des Ruhmes ſtehen być na szczycie, na najwyższym stopniu sławy.

Gi'pfelbruch, *sm.* -s, *pl.* -brüche, załamywanie *n.* się wierzchołków drzew ob śniegu.

Gi'pfelholz, *sn.* -es, wierzchowina *f.*, wierzchowie *n.*

Gi'pfelig, *adi.* wierzchołkowaty, wierzchołek mający; drei — trójwierzchołkowaty.

Gi'pfeln, I. *va.* wierzchować robić wierzch na czem, zakończać co wierzchem; II. *vn.* i ſich — *vr.* 1) wznieść do pewnej wysokości, dojść do szczytu; in etw. — zasadzać, gruntować się, polegać na czem; die Kunſt des Regierens gipfelt darin, zu . . . sztuka rządzenia na tem polega, by . . .; 2) Berge, welche über 4000 Meter — góry wznoszące się ponad 4000 metrów.

Gi'pfelpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt szczytowy, kulminacyjny, górujący.

Gi'pfelſtändig, *adi.* wierzchołkowy.

Gi'ps, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, gips *m.*; von, aus — z gipsu, gipsowy; den — von etw. abnehmen zrobić z czego odcisk, odlew gipsowy; den — auftragen gipsować, gipsem powlekać; aus, in — formen z gipsu wyrabiać.

Gi'psabdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke i **-abguß**, *sm.* -ſſes, *pl.* -güſſe, odcisk, odlew gipsowy; figura gipsowa.

Gi'psarbeit, *sf. pl.* -en, gipsatura *f.*; gipsowa robota, wyrób *m.* z gipsu.

Gi'psarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, gipsownik *m.*

Gi'psartig, *adi.* gipsowaty.

Gi'psbewurf, *sm.* -(e)s, otynkowanie gipsowe.

Gi'psbild, *sn.* -es, *pl.* -er, figura gipsowa.

Gi'psboden, *sm.* -s, ziemia gipsowa.

Gi'psbrecher, *sm.* -s, *pl.* —, kopacz *m.* gipsu.

Gi'psbrei, *sm.* -es, gips rozrobiony, masa gipsowa.

Gi'psbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, wypałacz *m.* gipsu.

Gi'psbrennerei, *sf. pl.* -en, 1) wypalanie *n.* gipsu; 2) piec *m.* do wypalania gipsu.

Gi'psbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, kopalnia *f.* gipsu.

Gi'psdecke, *sf. pl.* -n, sufit gipsowy, podmiotka *f.*, podsiebitka *f.*

Gi'pſen, *va.* gipsować, gipsem powlekać, obrzucać; Wieſen — gipsować łąki.

Gi'pſen, i **-ſern**, *adi.* 1) gipsowy; 2) gipsowaty.

Gi'pſer, *sm.* -s, *pl.* —, gipsownik *m.*

Gi'pserde, *sf. pl.* -n, ziemia gipsowa.

Gi'psfigur, *sf. pl.* -en, figura gipsowa, z gipsu.

Gi'psgrube, *sf. pl.* -n, ob. Gipsbruch.

Gi'pshaltig, *adi.* gipsowaty.

Gi'pskraut, *sn.* -(e)s, gipsowiec *m.*, gipsówka *f.*, lyszczec *m.*, lyszczyca *f.*, waplinek *m.*

Gi'pslager, *sn.* -s, *pl.* —, pokład gipsowy.

Gi'psmaske, *sf. pl.* -n, odcisk *m.* twarzy w gipsie, maska gipsowa.

Gi'psmehl, *sn.* -(e)s, proszek gipsowy, gips, na mąkę tłuczony.

Gi'psmodell, *sn.* -s, *pl.* -e, model gipsowy.

Gi'psmörtel, *sm.* -s, zaprawa gipsowa, tynk *m.* z gipsem.

Gi'psmühle, *sf. pl.* -n, gipsarnia *f.*

Gi'psverzierung, *sf. pl.* -en, ozdoba gipsowa.

Gira'ffe, (wym.: żirafe) żyrafa *f.*

Giraudo'le, (wym.: żirandole) żyrandol *m.*, żyrandola *f.*, lichtarz ramienny.

Gira'nt, (wym.: żirant) *sm.* -en, *pl.* -en, żyrant *m.*, indosant *m.*, przekazujący *m.*

Gira't, (wym.: żirat) *sm.* -en, *pl.* -en, indosat *m.*, okaziciel *m.*, przyjmujący *m.*

Girie'ren, (wym.: żiriren) *va.* żyrować, indosować, podpisać, przekazać; einen Wechſel — żyrować, indosować, przekazać weksel.

Girla'nde, *sf. pl.* -n, girlanda *f.*, wieniec *m.*

Gi'ro, (wym.: żiro) *sm.* (*sn.*) -s, *pl.* -s, żyro *n.*, indos *m.*, przekaz *m.*

Gi'robank, *sf. pl.* -en, bank żyrowy, przelewowy, przekazowy.

Gi'roverbindlichkeit, (wym.: żiro-) *sf. pl.* -en, zobowiązanie *n.* z indosu, zobowiązanie wekslowe.

Gi'roverkehr, *sm.* -(e)s, obrót przekazowy, żyrowy.

Girondi'ſt, (wym.: żirondist) *sm.* -en, *pl.* -en, żyrondysta *m.*

Gi'rren, *vn.* (h.) 1) gruchać (o gołębiu); 2) (przen.) gruchać = czułe żale rozwodzić, rozpływać się w pieszczotach.

Gi'ſchen, *vn.* (h.) szumieć, syczeć.

Giſcht, *sm.* -es, piana *f.*

Gi'ſſen, *va.* obliczać (bud.).

Gi'ſſung, *sf. pl.* -en, obliczenie (bud.).

Gi'tarre, *sf. pl.* -n, gitara *f.*

Gi'tter, *sn.* -s, *pl.* —, krata *f.*, kratka *f.*

Gi'tterbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łożko kratą obwiedzione, łożko z drabinkami.

Gi'tterbrücke, *sf. pl.* -n, most kratowy, z wiązaniem kratowem.

Gi'tterfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* z kratą, zakratowane.

Gi'tterförmig, *adi.* kraciasty, kratkowaty.

Gi'tterkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, lesica *f.*

Gi'ttern, *va.* okracić, zaopatrzyć kratą.

Gi'tterſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, szafa *f.* z drzwiczkami kratowemi.

Gi'ttertür, *sf. pl.* -n, drzwi *pl.* z kratą, zakratowane.

Gi'ttertor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, brama *f.* z kratą, zakratowana.

Gi'tterträger, i **-balken** *sm.* -s, *pl.* —, belka kratowa.

Gi'tterwand, *sf. pl.* -wände, zapierzenie *n.*, kratewnice *pl.*

Gi'tterwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, robota *f.* w kraty, kratki *pl.*, kratownica *f.*

Gi'tterwerksträger, *sm.* -s, *pl.* —, belka przedzialowa, dźwigar przedzialowy.

Glacé'handſchuhe, (wym.: glase . . .) *sm. pl.* rękawiczki glansowane, ze skóry połyskującej.

Glacie'ren, *va.* 1) zamrażać; 2) glansować, polerować, błyskogładzić.

Glaci's, (wym.: glassi) *sn.* —, *pl.* —, glasy *pl.*, stok *m.*, pochyłość *f.* szańca, wału.

Gladia'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, gladyator *m.*, szermierz *m.*, zapaśnik *m.*

Gladiato'renhaft, i **-to'riſch**, *adi* szermierski; *adv.* po szermiersku.

Glanz, *sm.* -es, 1) glanc *m.*, glans *m.*, połysk *m.*, blysk *m.*, blask *m.*; der — der Sonne blask słoneczny; der — der Edelſteine blask, woda kamieni drogich; einer Sache — geben glancować, polerować rzecz jaką; einen — von ſich geben blask rzucać, błyszczeć; den — verlieren stracić, połysk, zblakować, splowieć; 2) blask *m.*, lustr *m.*, światłość *f.*, świetność *f.*, krasa *f.*; der — der Schönheit blask piękności; der — des Ruhmes blask sławy; 3) okazałość błyszcząca; die Geſellſchaft zeigte ſich in ihrem größten -e towarzystwo wystąpiło z największą okazałością; falſcher — blichtr *m.*, błyskot *m.*

Gla'nzbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do glancowania.

Glä'nzen, 1. *va.* glancować, polerować, gladzić; die Stiefel — glansować buty; II. *vn.* (h.) 1) błyszczeć, błysnąć, połyskiwać, świetnieć, świecić się, jaśnieć, lśnić; in ſeinen Augen glänzte eitel Freude w oczach jego sama radość jaśniała; es iſt nicht alles Gold, was glänzt nie wszystko złoto, co się świeci; 2) er glänzt gern mit ſeiner Beredſamkeit lubi popisywać się swoją wymową; III. **glänzend**, *adi.* błyszczący; świetny, wystawny, błyskliwy; -er Stil świetny styl; — leben żyć wytwornie; -es Elend świetne ubóstwo, na pozór państwo, a w istocie bieda.

Gla'nzerz, *sn.* -es, *pl.* -e, błyskokrusz *m.*

Gla'nzgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bawełna *f.* z połyskiem.

Gla'nzgras, *sn.* -ſes, kanarkowa trawa, ostrzyca *f.*, myszy ber *m.*, mozga *f.*

Gla'nzhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, gladziwo *n.*

Gla'nzleder, *sn.* -s, skóra glancowana, połyskująca.

Gla'nzleinwand, *sf.* płótno glancowne, klejonka *f.*

Gla'nzlos, *adi.* bez połysku; matowy; przyćmiony.

Gla'nzperiode, *sf. pl.* -n, epoka *f.*, okres *m.* blasku, powodzenia.

Gla'nzpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, szczyt *m.*, punkt kuhinacyjny.

Gla'nzreich, *adi.* pełny blasku, świetności, świetny.

Gla'nzruß, *sm.* -ſſes, sadza połyskliwa, lśniąca.

Gla'nzſchetter, *sm.* -s, płótno gumowane.

Gla'nzſeite, *sf. pl.* -n, lico *n.*, prawa strona sukna.

Gla'nzſtärke, *sf.* krochmal *m.* z połyskiem.

Gla'nzſucht, *sf.* żądza *f.* błyszczenia.

Gla'nzſüchtig, *adi* chciwy, żądny blasku.

Gla'nztaffet, *sm.* -s, kitajka glancowana, klejonka *f.*

Glas, *sn.* =ſes, *pl.* Gläſer, 1) szkło *n.*; buntgefärbtes — szkło różnokolorowe; (ein) färbiges — szkło (jedno)kolorowe; — blaſen szkło dąć; zu — werden szklić się; Glück und —, wie bald bricht das szkło i fortuna jeden przymiot mają; świecą się w oczach, a nie długo trwają; geſchliffenes — szlifowane szkło; 2) szklanka *f.*; kieliszek *m*; gern ins — gucken pić chętnie; ein Gläschen über szklem, towarami szklanymi. den Durſt trinken podpić sobie; er guckt immer ins — pije bez ustanku; großes — szklanica *f.*; 3) szkło, szklane rzeczy — auf den Tiſch ſtellen szkło, szklane rzeczy na stole postawić; 4) szkło, szyba *f.*, tafla *f.*; eine Zeichnung unter — und Rahmen geben, bringen rycinę za szkło oprawić; 5) szkielko *n.* do patrzenia; przeziernik *m.*, soczewka *f.* ze szkła; —, Gläſer okulary *pl.*; durch ein — ſehen przez szkło patrzeć; Brennglas szkło palące; 6) Gläſer *pl.* oczy *pl.* jelenia; 7) rogówka *f.* oka końskiego; 8) *pl.* = en, czas strózowania na okręcie.

Gla'sarbeit, *sf.* *pl.* =en, wyrób szklany, robota *f.* ze szkła.

Gla'sarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, wyrobnik *m.* rzeczy szklanych, szklarz *m.*

Gla'sartig, *adi.* do szkła podobny, szklisty.

Gla'ſaſche, *sf.* solanka *f.*, potaż *m.* z solnika do robienia szkła.

Gla'sauge, *sn.* =n, 1) oko szklane, ze szkła; 2) oko o szklanym, nieruchomym wzroku.

Gla'säugig, *adi.* mający oko szklane.

Gla'sbedachung, *sf.* i =bedeckung, *sf.* *pl.* =en, oszklenie *n.*

Gla'sberg, *sn.* Glazewo *n.*

Gla'sbirne, *sf* *pl.* =n, żarówka elektryczna.

Gla'sblaſen, *sn.* =s, dęcie *n.* szkła.

Gla'sbläſer, *sm.* =s, *pl.* —, hutnik dmiący szkło, dmuchacz *m.*

Gla'sbürſte, *sf.* *pl.* =n, szczotka *f.* do czyszczenia szklanych naczyń.

Glä'schen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Glas), szklaneczka *f.*, kielisze(cze)k *m.*

Gla'sdeckel, *sm.* =s, *pl.* —, 1) wieko szklane, przykrywka szklana; 2) wieko do szklanki, u szklanki.

Gla'sdiamant, *sm.* =en, *pl.* =en, falszywy dyament.

Ga'selektriſch, *adi.* dodatnio-elektryczny.

Gla'selektrizität, *sf.* elektryczność dodatnia.

Gla'ſer, *sm.* =s, *pl.* —, szklarz *m.*

Gla'ſerblei, *sn.* ołów *m.* do spajania szyb.

Glaſerei', *sf.* *pl.* =en, szklarnia *f.*

Gla'ſerhandwerk, *sn.* =s, szklarstwo *n.*, szklarskie rzemiosło.

Glä'ſerklang, *sm.* =(e)s, dźwięk *n.* szklanek, kieliszków.

Glä'ſerkorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, koszyk *m.* na szklanki.

Gla'ſermeiſter, *sm.* =s, *pl.* —, majster szklarski.

Glä'fern, *adi.* 1) szklany; 2) =er Blick, =es Auge szklawy; wzrok, szklawe oko; 3) lamliwy, kruchy.

Gla'ſerz, *sn.* =es, ruda srebra szklista.

Gla'sfabrik, *sf.* *pl.* =en, szklarnia *f.*, huta szklana, fabryka *f.* szkła.

Gla'sfabrikation, *sf.* fabrykacya *f.* szkła.

Gla'sfaden, *sm.* =s, *pl.* =fäden, nitka szklana.

Gla'sfenſter, *sn.* =s, *pl.* —, okno szklane.

Gla'sflaſche, *sf.* *pl.* =n, flaszka, butelka szklana, ze szkła.

Gla'sfluß, *sm.* =ſſes, flus *m.*, roztop *m.* szkła.

Gla'sförmig, *adi.* 1) szklisty; 2) w kształcie szklanki.

Gla'sfritte, *sf.* frytta *f.*, zacier szklany.

Gla'sgalle, *sf.* szumowiny *pl.* z masy szklanej.

Gla'sgeſchirr, *sn.* =(e)s, =gefäß, *sn.* =es, *pl.* =e, naczynie szklane.

Gla'sglocke, *sf.* *pl.* =n, dzwon, klosz szklany.

Gla'sgrün, *adi.* zielony jak szkło.

Gla'shammer, *sm.* =s, *pl.* —, młotek szklarski.

Gla'shandel, *sm.* =s, handel *m.* szkłem, towarami szklanymi.

Gla'shändler, *sm.* =s, *pl.* — (kupiec *m.*) handlujący szklem, towarami szklanymi.

Gla'shaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, szklarnia *f.*, kwieciarnia *f.*, cieplarnia *f.*, oranżerya *f.*

Gla'shauspflanze, *sf.* *pl.* =n, roślina cieplarniana.

Gla'shäutchen, *sn.* =s, błona szklana.

Gla'shell, *adi.* przeźroczysty jak szkło.

Gla'shütte, *sf.* *pl.* =n, huta szklana.

Gla'ſicht, *adi.* szklany, do szkła podobny, szklisty.

Glaſie'ren, *vn.* (h.) glazurować, powlekać, pobielać, polewać; glaſiertes Geſchirr pobielane naczynie; Kuchen — powlekać placki, ciasta cukrem, lukrować.

Gla'sinduſtrie, *sf.* przemysł szklany.

Gla'skaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, 1) skrzynia szklana; 2) szafa *f.* na szkło.

Gla'skirſche, *sf.* *pl.* =n, wiśnia biała, lutowa.

Gla'skitt, *sm.* =(e)s, kit *m.* do zlepienia szkła, maść szklarska.

Gla'skoralle, *sf.* *pl.* =n, koral szklany, paciorek *m.*

Gla'skorb, *sm.* =(e)s, *pl.* =körbe, 1) kosz *m.* na szkło; 2) kosz szklany.

Gla'skörper, *sm.* =s, ciało, ciałko szklane (w oku).

Gla'skram, *sm.* =(e)s, *pl.* =kräme, kram *m.* ze szklanymi towarami.

Gla'skrämer, *sm.* =s, *pl.* —, kramarz szklem handlujący.

Gla'skraut, *sn.* =(e)s, szkleniczek *m.*, pomurne, pościenne ziele.

Gla'skugel, *sf.* *pl.* =n, kula szklana.

Gla'sladen, *sm.* =s, *pl.* =läden, sklep *m.* z towarami szklanymi.

Gla'slaterne, *sf. pl.* -n, latarnia szklana.

Gla'smacher, *sm.* -s, *pl.* —, hutarz *m.*, szklarnik *m.*

Gla'smaler, *sm.* -s, *pl.* —, (malarz *m.*) na szkle malujący.

Glasmalerei', *sf. pl.* -en, malowanie *n.*, malarstwo *n.* na szkle.

Gla'smasse, *sf.* masa *f.*, zaciер *m.* na szkło.

Gla'smehl, *sn.* -s, szkło na proch utarte.

Gla'smosaik, *sf. pl.* -en, mozaika *f.* ze szkła.

Gla'sofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do topienia masy szklanej.

Gla'spapier, *sn.* -(e)s, papier naszklony.

Gla'sperle, *sf. pl.* -n, perła szklana, dętka *f.*

Gla'ssachen, *sf. pl.* rzeczy, towary szklane, szkło *n.*

Gla'ssand, *sm.* -(e)s, piasek przydatny do wyrobu szkła.

Gla'sscheibe, *sf. pl.* -n, tafla, szyba szklana.

Gla'sscherben, *sf. pl.* skorupy szklane.

Gla'sschere, *sf. pl.* -n, nożyce *pl.* do szkła.

Gla'sschlange, *sf. pl.* -n, samołusk *m.*

Gla'sschleifen, *sn.* -s, szlufowanie *n.* szkła.

Gla'sschleifer, *sm.* -s, *pl.* —, szlufierz *m.* szkła.

Glasschleiferei', *sf. pl.* -en, szlufarnia *f.* szkła.

Gla'sschmelz, *sm.* -es, sieczka szklana.

Gla'sschrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -schränke, 1) szafa *f.* o szklanych drzwiach; 2) szafa *f.*, kredens *m.* na szkło.

Gla'ssilbererz, *sn.* = Glaserz.

Gla'ssplitter, *sm.* -s, *pl.* —, zadra szklana.

Gla'sstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kamień przeźroczysty; 2) aksynit *m.*, kliniastek *m.*

Gla'sstöpsel, *sm.* -s, *pl.* —, korek szklany.

Gla'stafel, *sf. pl.* -n, tafla szklana.

Gla'stiegel, *sm.* -s, *pl.* —, sloik szklany.

Gla'sträne, *sf. pl.* -n, szklana łza, bąbel szklany z ogonkiem.

Gla'stür, *sf. pl.* -en, drzwi szklane.

Gla'stropfen, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Glasträne.

Gla'süberzug, *sm.* -(e)s, ob. Glasur.

Glasu'r, *sf. pl.* -en, powłoka szklana, glazura *f.*, polewa *f.*

Gla'sversicherung, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie *n.* szkła, od złamania szkła.

Gla'swand, *sf. pl.* -wände, ścianka szklana, przepierzenie szklane.

Gla'swaren, *sf. pl.* towary szklane, ze szkła.

Gla'swarenhandlung, *sf. pl.* -en, handel *m.* towarów szklanych.

Gla'sweide, *sf. pl.* -n, wierzba krucha.

Gla'swerk, *sn.* -(e)s, 1) robota *f.* ze szkła; 2) towary szklane, szkła *pl.*

Gla'szucker, *sm.* -s, cukier kandyzowany.

Glatt, I. *adi.* 1) gładki, niechropawy; er iſt noch ſehr — um daß Kinn nie ma jeszcze porostu; die Haare — tragen przyczesywać gładko włosy; -er Stil gładki styl; -e Stirn gładkie czoło, bez zmarszczek; -es Vieh gładkie, dobrze żywione bydło; -es Mädchen gładka, ładna dziewczyna; -e Worte gładkie, pochlebne słówka; -er Schmeichler gładki pochlebca; 2) ślizki; -er Fußboden ślizka posadzka; er iſt — wie ein Aal ślizki jak węgorz; es iſt — auf der Straße ślizko na ulicy; II. *adv.* gładko, ślizko; daß geht ganz — ab zupełnie gładko, bez przeszkód rzecz idzie; etw. — herausſagen wypowiedzieć co wprost, wręcz, bez ogródek; — abſchlagen wręcz odmówić; — werden gładnieć; — ſtreicheln wygłaskać; —weg wprost, wręcz, bez ogródki.

Gla'ttbärtig, *adi.* gładkolicy.

Glä'ttbein, *sn.* -s, gładzidło *n.*, gładyszka *f.*

Gla'ttblume, *sf. pl.* -n, leśnianka *f.*

Gla'ttdeckskreuzer, *sm.* -s, *pl.* —, krążownik ochronny z wieżami.

Glä'tte, *sf.* 1) gładkość *f.*, ślizkość *f.*; die — auf den Straßen iſt heute ſehr bedeutend bardzo ślizko dziś na ulicach; 2) głejta *f.* (ołowiana).

Gla'tteis, *sn.* -ſes, gołoledź *f.*, ślizgawica *f.*; j—n aufs — führen wystawić kogo na nie bezpieczeństwo.

Gla'tteifen, *vn. impers.* (h.), es glatteiſt ślizgawica się robi, marznie; es hat geglatteiſt oślizło.

Glä'tten, *va.* gładzić, wygładzać, polerować, wypolerować; Marmor — marmur polerować; ſeinen Stil — gładzić, poprawiać styl; die Stirn — gładzić zmarszczki na czole, rozjaśnić czoło.

Glä'tter, *sm.* -s, *pl.* —, gładziciel *m.*, ten co gładzi, wygładza.

Gla'ttfeile, *sf. pl.* -n, pilnik *m.* do wygładzenia.

Gla'tthafer, *sm.* -s, wysypka pastewna, owies wysoki.

Gla'tthai, *sm.* -s, bruk *m.*, drapieżca.

Gla'ttheit, *sf.* gładkość *f.*

Gla'tthobel, *sm.* -s, *pl.* —, gładzidło *n.*, hebel *m.* do wyprawiania drzewa na czysto.

Gla'ttholz, *sn.* -es, 1) gładyszka *f.*, drewienko *n.* do gładzenia; 2) tarka *f.*; 3) szeniec *m.* (garncarza).

Glä'ttkalender, *sm.* -s, *pl.* —, płaszczocel *m.*

Glä'ttkeule, *sf. pl.* -n, i- kugel, *sf. pl.* -n, kuła *f.* do gładzenia.

Glä'ttſtein, *sm.* -s, *pl.* -e, kamień *m.* do gładzenia, gładzik *m.*

Glä'ttung, *sf.* wygładzanie *n.*, polerowanie *n.*

Gla'ttweg, *adv.* wprost, wręcz.

Gla'ttzahn, *sm.* -(e)s, ząb *m.* do gładzenia.

Gla'ttzüngig, *adi.* gładkomowny; podstępny.

Glatz, *sn.* Kłodzko *n.*

Gla'tze, *sf. pl.* -n, 1) łysina *f.*; eine — bekommen łysieć;

2) tonzura *f.*; 3) gładzizna *f.* (anat.)

Gla'zig, *adi.* łysy, wyłysiały, pleszowaty; — werden łysieć.

Gla'zkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, łysa głowa; łysoń *m.*, łysak *m.*

Gla'zköpfig, *adi.* łysą głowę mający, łysy.

Glau, i **glauch**, *adi.* 1) jasny, pogodny; 2) bystry.

Glau'äugig, *adi.* bystrooki.

Glau'bbar, *adi.* zasługujący na wiarę.

Glau'be(n), *sm.* -ns, 1) wiara *f.*, — an Gott wiara w Boga; einer Sache -n beimeſſen, ſchenken dać czemu wiarę, zawierzać czemu; des ſicheren -s leben pokładać w czem zupełną wiarę; -n verdienen zasługiwać na wiarę; das Gerücht findet bei niemandem -n pogłoska u nikogo nie znajduje wiary, nikt pogłosce nie wierzy; dazu gehört ein ſtarker — trudno bardzo w to (u)wierzyć; keinen -n verdienend nie zasługujący na wiarę, podejrzany; 2) wiara, ufność *f.*, zaufanie *n.*; wiarogodność *f.*; das iſt über (albo überſteigt) allen -n to wiarę przechodzi, to nie do uwierzenia; j—m, einer Sache -n verſchaffen sprawić, aby komu, czemu uwierzono; er hat ſchon bei allen den -n verloren stracił już u wszystkich wiarę, zaufanie; auf Treu und -n, in gutem -n handeln działać, postępować w dobrej wierze; ein Menſch ohne Treu und -n człowiek bez czci i wiary; 3) wiara, religia *f.*; einen -n annehmen przyjąć wiarę; ſeinen -n verleugnen, abſchwören zaprzeć się, wyprzysiądz się swojej wiary; er iſt ſeines -ns Katholik jest katolikiem; 4) = Glaubensbekenntnis wyznanie *n.* wiary; apoſtoliſcher — skład apostolski; 5) kredyt *m.*; j—m eine Ware auf -n geben dać komu towar na kredyt.

Glau'ben, I. *va.* 1) wierzyć; alles blindlings — (we) wszystko na ślepo wierzyć; etw. ſteif und feſt — wierzyć w co niezachwianie, uparcie; j—n etw. — machen sprawić, by ktoś co uwierzył, wmówić co w kogo; wer es glaubt, wird ſelig (dosłownie;) kto (w) to uwierzy, zbawionym będzie; trzeba być bardzo naiwnym, by to uwierzyć; 2) dać wiarę, ufać; er will mir nicht — nie chce mi wierzyć, nie dowierza, nie ufa mnie; 3) rozumieć, mniemać, sądzić, myśleć; ich glaube mniemam, sądzę, że tak (jest); ich glaube, daß ich recht habe albo ich glaube, recht zu haben sądzę, że mam słuszność; er glaubt, er wiſſe alles albo er glaubt, alles zu wiſſen myśli, zdaje mu się, że wszystko wie; ich glaubte, er ſei fortgereiſt mniemałem, że odjechał; ich glaube nicht, daß er wiederkommt nie wierzę, by wrócił; sądzę, że nie wróci; er glaubt ſich ſehr witzig sądzi się bardzo dowcipnym; sądzi, że jest bardzo dowcipny; ſich etw. — = zutrauen zawierzać sobie co; sądzić o sobie, że się jest w stanie co uczynić; wer hätte das geglaubt? ktoby był myślał? ktoby się był tego spodziewał? 4) (an) einen Gott — wierzyć w jednego Boga; II. *vn.* (h.) wierzyć; wenn man ihm — ſoll jeśli mu wierzyć należy, można; ſelig ſind, die da — szczęśliwi, co wierzą, wiarę mają; er wird daran — müſſen będzie musiał dać temu wiarę; będzie musiał pogodzić się z tem.

Glau'bensabfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, odstępstwo *n.*, wyrzeczenie *n.* się wiary, apostazya *f.*

Glau'bensabtrünnige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, odstępca *m.* wiary, apostata *m.*

Glau'bensänderung, *sf. pl.* -en, 1) zmiana *f.* wiary; 2) konwersya *f.*, nawrócenie *n.* na wiarę.

Glau'bensangelegenheit, *sf. pl.* -en, rzecz *f.*, sprawa *f.* wiary.

Glau'bensartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł *m.* wiary.

Glau'bensbekenntnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) wyznanie *n.* wiary; apoſtoliſches — skład apostolski; 2) ſein politiſches — ablegen złożyć wyznanie swojej wiary politycznej, ogłosić swoje zasady polityczne.

Glau'bensbeſchirmer, i **-beſchützer**, *sm.* -s, *pl.* —, obrońca *m.* wiary.

Glau'bensbote, *sm.* -n, *pl.* -n, apostoł *m.*

Glau'bensbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, ob. Glaubensgenoſſe.

Glau'bensdruck, *sm.* -(e)s, ucisk religijny.

Glau'benseifer, *sm.* -s, żarliwość religijna, gorliwość *f.* o wiarę.

Glau'benseiferer, *sm.* -s, *pl.* —, fanatyk, żarliwiec religijny.

Glau'beneinheit, *sf.* jedność *f.* wiary.

Glau'bensfeſt, *adi.* stały, niezachwiany we wierze.

Glau'bensformel, *sf. pl.* -n, formuła *f.* wiary.

Glau'bensfreiheit, *sf.* wolność *f.* wyznań.

Glau'bensgenoſſe, *sm.* -n, *pl.* -n, jednowierca *m.*, spółwyznawca *m.*

Glau'bensgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) sąd inkwizycyjny; 2) św. inkwizycya *f.*; (kongregacya kardynalska w Rzymie).

Glau'bensgrund, *sm.* -(e)s, zasada *f.* wiary.

Glau'bensheuchler, *sm.* -s, *pl.* —, świętoszek *m.*, liziobrazek *m.*

Glau'beuskampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämpfe, walka *f.* dla wiary, za wiarę, o wiarę.

Glau'benskrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna religijna.

Glau'benslehre, *sf. pl.* -u, 1) einzelne — dogmat *m.*; 2) dogmatyka *f.*; 3) teologia *f.*; 4) nauka *f.* wiary, katechizm *m.*, katechizowanie *n.*

Glau'bensneuerer, *sm.* -s, *pl.* —, nowator *m.* w rzeczach wiary.

Glau'benspanier, *sn.* -s, sztandar *m.* wiary.

Glau'benspartei, *sf. pl.* -en, stronnictwo religijne.

Glau'benspflicht, *sf. pl.* -en, obowiązek religijny.

Glau'bensopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara *f.* wiary.

Glau'bensreiniger, *sm.* -s, *pl.* —, reformator *m.* wiary.

Glau'bensrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia *m.* w sprawach duchownych; inkwizytor *m.*

Glau'benssache, *sf. pl.* -n, rzecz, wiary się tycząca.

Glau'benssatz, *sm.* -es, *pl.* -sätze, artykul *m.* wiary, dogma *n.*, dogmat *m.*; Lehre von den -sätzen des Christentums dogmatyka *f.*

Glau'bensschwärmer, *sm.* -s, —, fanatyk, zagorzalec religijny.

Glau'bensschwärmerei, *sf.* fanatyzm religijny.

Glau'beusskrupel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Glaubenszweifel.

Glau'bensstreit, *sm.* -(e)s, spór *m.* o wiarę.

Glau'bensverleugnung, *sf. pl.* -en, wyparcie *n.* się wiary.

Glau'bensverteidiger, *sm.* -s, *pl.* —, obrońca *m.* wiary.

Glau'bensvoll, *adi.* pełen wiary.

Glau'benswerbung, *sf. pl.* -en, propaganda religijna, prozelityzm *m.*, nawracanie *n.* na wiarę.

Glau'benswut, *sf.* fanatyzm *m.*, żarliwość religijna.

Glau'benszeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) męczennik *m.*; 2) niezachwiany wyznawca pierwotnej wiary.

Glau'benszuversicht, *sf.* otucha zasadzona na wierze.

Glau'benszwang, *sm.* -(e)s, nietolerancya *f.*, ścieśnianie *n.* wyznań.

Glau'benszweifel, *sm.* -s, *pl.* —, skeptycyzm religijny, zwątpienie *n.* w wiarę.

Glau'benszwift, *sm.* -es, *pl.* -e, kłótnia *f.* o wiarę; dyssydencya *f.*

Glau'berfalz, *sn.* -es, sól glauberska, gorzka, siarkan sodowy.

Glau'bhaft, *adi.* wiarogodny.

Glau'bhaftigkeit, *sf.* wiarogodność *f.*

Gläu'big, *adi.* wierzący, wierny, prawowierny; die Gläubigen, *pl.* wierni *pl.*

Gläu'biger, *sm.* -s, *pl.* —, wierzyciel *m.*; (-rin, *sf. pl.* -rinnen, -lkn *f.*).

Gläu'bigeranmeldungsfrift, *sf. pl.* -en, termin *m.* do zgłoszenia wierzytelności.

Gläu'bigeraufruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wezwanie *n.* wierzycieli do zgłoszenia się.

Gläu'bigerausschuß, *sm.* -sses, *pl.* -schüsse, wydział *m.* wierzycieli.

Gläu'bigerschaft, *sf.* ogół *m.* wierzycieli, wszyscy wierzyciele.

Gläu'bigerversammlung, *sf. pl.* -en, zebranie *n.* wierzycieli.

Glau'blich, *adi.* 1) zasługujący na wiarę, podobny do uwierzenia; nicht — nie zasługujący na wiarę; nieprawdopodobny; es ist kaum —, daß . . . ledwo wierzyć można, ażeby . . .; 2) wiarogodny.

Glau'blichkeit, *sf.* 1) podobieństwo *n.*; 2) wiarogodność *f.*

Glau'bwürdig, *adi.* wiarogodny, wierzytelny, autentyczny; -e Nachricht wiadomość autentyczna.

Glau'bwürdigkeit, *sf.* wiarogodność *f.*, wierzytelność *f.*, autentyczność *f.*; dadurch hat die Darstellung an — gewonnen przez to opowieść zyskała na wiarogodności, stała się wiarogodniejszą.

Glauch, *adi.* ob. Glau.

Glau'chau, *sn.* Głuchów *n.*

Glauko'm, *sm.* -(e)s, jaskra *f.*

Glazia'l, *adi.* lodowaty.

Gledi'tschin, *sf.* bobodrzew *m.* (rośl.).

Gleich, I. *adi.* 1) równy; jednaki, tenże sam; ihr Alter ist —, sie haben -es Alter, sie sind einander an Alter — są w równym wieku, równego wieku, w równych latach; auf -e Art w ten sam sposób; von -er Art tego samego rodzaju; zu -er Zeit, in -em Augenblicke w tymże samym, w jednym czasie, w tej samej chwili; von -er Länge sein, -e Länge haben być równym co do długości, być równej długości; -e Meinung mit j—m haben mieć o czem to samo zdanie, jak kto inny; zgadzać się z kim w zapatrywaniu na co; es sind nicht alle Dinge — nie wszystkie rzeczy są sobie równe; Arm und Reich sind im Tode — śmierć nie zna prawa żadnego, bierze z panem ubogiego; śmierć wszystkich równa; -er Wert równa wartość; von -er Färbung równobarwny; ich befinde mich in -er Lage w takiem samem jestem położeniu; -en Schritt mit j—m halten zadążać, nadążyć komu, za kim; dotrzymać komu kroku; 2) podobny; sie sind einander —, wie ein Wassertropfen albo wie ein Ei dem andern są do siebie podobni, jak dwie krople wody; 3) równy, gładki, nie krzywy; -er Weg równa droga, bez wybojów; II. **Glei'che(r)**, *sm.* -en, *pl.* -en, równy, podobny, bliźni *m.*; (-e, *sf.* -n, *pl.* -n, równa, podobna; -(e)s, *sn.* -n, *pl.* -n, równe, podobne); równa, podobna rzecz; meines-, deines-, seinesgleichen, mój, twój, jego równy; mnie, tobie, jemu równy; er hat nicht seinesgleichen nie ma sobie równego; er ist ein Redner sondergleichen nie ma mówcy jemu równego, jest mowcą niezrównanym; ich kann von ihm nicht ein -es sagen nie mogę o nim to samo powiedzieć; -es mit -em vergelten odpłacić równą monetą, pięknem za nadobne, wet za wet; ins -e bringen, stellen, setzen załagodzić; gleich und — gesellt sich gern, gleich sucht sich, — findet sich równy z równym rychło się stowarzyszy, równy z równym przystaje, podobny podobnego sobie szuka; III. *adv.* 1) równo, równie, podobnie, jednako; -erweise, -ergestalt równie, w równy sposób; er kommt ihm an Fähigkeiten nicht — nie dorównywa mu w zdolnościach; das ist mir, gilt mir — to mi obojętne; — groß, — lang równie wielki, długi; es ist ganz — to obojętne, tosamo; sich — bleiben zawsze zostać jednakim, równym sobie, nie zmieniać się; j—m, einer Sache — kommen in etw. wyrównać, zrównać komu w czem, podołać czemu; — machen równać; wyrównywać; eine Stadt der

Erde, dem Boden — machen miasto z ziemią zrównać, zburzyć; die Haare — ſchneiden włosy równo obstrzydz; =ſetzen, =ſtellen równo ustawić; j—d einem andern =ſtellen równać, porównać kogo z drugim, uważać kogo za równego drugiemu; es j—m =tun rywalizować z kim; wyrównać komu w czem; etw. — halten trzymać co równo; ich halte ſie beide — obydwu mam w równej cenie, uważam za równo; 2) zaraz, natychmiast, wnet; das habe ich mir — gedacht zaraz sobie to pomyślałem; das iſt — geſchehen to w jednej chwili zrobione; wie heißt er doch —? jakże on się nazywa? IV. *coni.* 1) (najczęściej w połączeniu z wenn i ob) jakkolwiek, chociaż; iſt ſie — nicht jung, ſo iſt ſie doch ſchön chociaż nie młoda, to jednak piękna; wenn albo ob er — nicht reich iſt jakkolwiek nie bogaty; 2) (w porównaniach:) jak, jakby; — einem großen Herrn jak wielki pan; — als wäre ich dazu verpflichtet albo — als ob ich dazu verpflichtet wäre jak gdybym do tego był zobowiązany.

Glei'chabſtehend, *adi.* równoodstający.

Glei'chachſig, *adi.* równoośny.

Glei'chalt(e)rig, *adi.* równy w wieku; rówiennik *m.*, rówieśnik *m.*

Glei'charmig, *adi.* równoramienny.

Glei'chartig, *adi.* jednego i tego samego rodzaju, gatunku, jednorodny, jednogatunkowy, równorodny.

Glei'chartigkeit, *sf.* jednorodność *f.*, równorodność *f.*

Glei'chbedeutend, *adi.* jednoznaczny, równoznaczny, jednego, równego znaczenia.

Glei'chberechtigt, *adi.* równouprawniony.

Glei'chberechtigung, *sf.* równouprawnienie *n.*

Glei'ch=bleiben, blieb gleich, bin gleichgeblieben, *vn.* pozostać jednakim, nie zmieniać się.

Glei'chbedeutigkeit, *sf.* równoznaczność *f.*, jedno znaczenie.

Glei'che, *sf.* równość *f.*; płaskość *f.*; die — des Erdbodens równość ziemi; dem Erdreiche die — geben równać, wyrównywać ziemię.

Glei'chen, glich, habe geglichen, I. *vn.* 1) równać, wyrównywać, równym czynić; Eiſen — szlichtować; der Tod gleicht Arm und Reich śmierć wszystkich równa, równymi czyni; 2) Gewichte — cechować wagi; 3) równać, porównymać, kłaść na równi; niemand iſt ihm — nikogo z nim równać nie można; II. *vn.* 1) j—m — być komu równym, równać się komu; 2) być podobnym; darin gleicht er ſeinem Vater w tem jest do ojca podobny; III. ſich — *vr.* równać się, być podobnym; niemand vermag ſich ihm zu — nikt z nim porównać się nie może; ſie — ſich wie ein Ei (ein Tropfen) dem andern podobni są do siebie, jak dwie krople wody.

Glei'cher, *sm.* =s, *pl.* —, 1) porównujący *m.*; 2) równik *m.*, ekwator *m.*

Glei'chergeſtalt, =maßen, =weiſe, *adv.* tak samo, równie, zarówno, podobnie, tymże samym, podobnym(że) sposobem.

Glei'chfalls, *adv.* także, takoż; podobnie; ich werde es — tun i ja toż samo, podobnie zrobię; wzajemnie, nawzajem.

Glei'chfarbig, *adi.* jednej barwy, maści.

Glei'chförmig, *adi.* 1) równokształtny; 2) symetryczny; 3) jednostajny; =es Leben życie jednostajne, monotonne.

Glei'chförmigkeit, *sf.* równokształtność *f.*, symetryczność *f.*; jednostajność *f.*

Glei'chfüßler, *sm. pl.* równonożne *pl.*

Glei'chgeltend, *adi.* równowartościowy; równoważny.

Glei'chgeſinnt, *adi.* mający te same zapatrywania, myśli, równomyślny.

Glei'chgeſtaltet, i **=geſtaltig** *adi.* równokształtny, jednopostaciowy.

Glei'chgeſtellt, *adi.* równy stanem, równorzędny.

Glei'chgeſtimmt, *adi.* równo (na)strojony; mit j—m — ſein sympatyzować z kim.

Glei'chgeteilt, *adi.* 1) podzielony na równe części; 2) jednoskładny.

Glei'chgewicht, *sn.* =(e)s, równowaga *f.*, równia *f.*, balans *m.*; das — (aufrecht er=)halten balansować, równoważyć, zachować, utrzymać równowagę; in das (albo ins) — bringen wprowadzić równowagę, zrównoważyć; j—m das — halten równoważyć się z kim, równać się komu, nie ustępować komu w niczem; einander das — halten równoważyć się, zbalansować się; ſich aus dem =e nicht bringen laſſen nie dać się odwieść od swego jednostajnego sposobu postępowania

Glei'chgewichtslehre, *sf.* statyka *f.*

Glei'chgewichtsſtange, *sf. pl.* =n, przeźmianek *m.*

Glei'chglied(e)rig, *adi.* równoczłonkowaty, o równych członkach.

Glei'chgradig, *adi.* równostopinowy.

Glei'chgültig, *adi.* 1) obojętny; das iſt mir — to jest dla mnie (rzecz) obojętne(-a); er bleibt gegen alles — pozostaje obojętnym na wszystko; er iſt gegen (albo für) alles —, ihm iſt alles — na wszystko jest obojętny, jego nic nie obchodzi, nie interesuje; 2) oziębły, zimny; gegen j—d — ſein być wobec kogo oziębłym, być dla kogo obojętnym, wcale się nim nie interesować; — werden zobojętnieć, oziębnąć, ostygnąć; 3) *adv.* obojętnie; ozięble, zimno.

Glei'chgültigkeit, *sf.* obojętność *f.*, oziębłość *f.*; mit — z obojętnością, obojętnie.

Glei'chheit, *sf.* 1) równość *f.*; — des Fußbodens równość, gładkość podłogi; 2) równość, jednakowość *f.*; — der Stände równość stanów; 3) (*pl.* =en) podobieństwo *n.*; die — der Geſichter iſt auffallend podobieństwo twarzy jest uderzające.

Glei'chheitszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* (z)równania, równości.

Glei'chjährig, *adi.* równieniczy, równego wieku.

Glei'chklang, *sm.* -(e)s, równobrzmienność *f.*, zgodność *f.* tonów, harmonia *f.*

Glei'chklingend, *adi.* równobrzmienny, równobrzmiący.

Glei'chkörnig, *adi.* równoziarnisty.

Glei'chlauf, *sm.* -(e)s, bieg równolegly, równobieżność *f.*, równoległość *f.*

Glei'chlaufend, *adi.* równoidący, równolegly, równobieżny.

Glei'chlaut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, równe brzmienie, równobrzmienność *f.*

Glei'chlautend, i **-lautig**, *adi.* równobrzmiący, jednobrzmiący; zgodny; mit dem Original -e Abſchrift odpis zgodny z oryginalem; er ſchrieb zwei -e Briefe napisał dwa listy tej samej treści.

Glei'chmachung, *sf.* wyrównanie *n.*, niwelowanie *n.*

Glei'chmaß, *sn.* -es, proporcya *f.*, symetrya *f.*

Glei'chmäßig, *adi.* równomierny, proporcyonalny, symetryczny, równy, stosowny; etw. — verteilen rozdzielić co proporcyonalnie, na równe części.

Glei'chmäßigkeit, *sf.* proporcyonalność *f.*, równość *f.*, stosowność *f.*; — der Bewegung jednostajność ruchu.

Glei'chmeſſer, *sm.* -s, równik *m.*

Glei'chmut, *sm.* -(e)s, 1) spokojność *f.* umyslu, umysl stateczny, staly; 2) rezygnacya *f.*; 3) apatya *f.*, obojętność *f.*

Glei'chmütig, I. *adi.* 1) stateczny, niezmienny, spokojny; 2) zrezygnowany; 3) obojętny, apatyczny; II. *adv.* spokojnie, statecznie; obojętnie, apatycznie.

Glei'chmütigkeit, *sf.* ob. Gleichmut.

Glei'chnamig, *adi.* jednoimienny, równoimienny; odpowiadający sobie; Brüche — machen sprowadzić ułamki do wspólnego mianownika.

Glei'chnamigkeit, *sf.* równoimienność *f.*

Glei'chnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe. 1) obraz *m.*, podobieństwo *n.*; nach dem -ſſe Gottes na obraz, podobieństwo Boga; 2) alegorya *f.*, parabola *f.*, przenośnia *f.*, przypowieść *f.*; obrazowe wyrażenie się; ſich eines -ſſes bedienen użyć paraboli, przenośni; in -ſſen reden mówić w obrazach, przenośniach, parabolicznie, obrazowo; 3) porównanie *n.*; jedes — hinkt wszelkie porównanie chroma.

Glei'chnisrede, *sf. pl.* -n, mowa obrazowa, alegorya *f.*, parabola *f.*, przypowieść *f.*

Glei'chnisweiſe, *adv.* przez porównanie, alegorycznie, przenośnie, obrazowo.

Glei'chniswort, *sn.* -es, *pl.* -e, wyraz porównawczy, obrazowy, przenośny.

Glei'chordnung, *sf.* współrzędność *f.*

Glei'chſam, *adv.* nijaki, niby, jak(o)by, nakształt; die Augen ſind — der Spiegel der Seele oczy są jakby zwierciadlem duszy.

Glei'chſchenk(e)lig, *adi.* równoramienny (trójkąt).

Glei'chſchritt, *sm.* -(e)s, krok równy.

Glei'chſeitig, *adi.* równoboczny.

Glei'chſinnig, *adi.* 1) ob. Gleichmütig; 2) równych uczuć; 3) równoznaczny.

Glei'chſtehend, *adi.* stojący na równi.

Glei'ch-ſtellen, ſich — *vr.* równać się komu.

Glei'chſtellung, *sf. pl.* -en, równia *f.*, zrównanie *n.*, porównanie *n.*; równouprawnienie *n.*

Glei'chſtimmig, *adi.* równogłośny, równobrzmiący, zgodnie brzmiący.

Glei'chſtimmigkeit, *sf.* równobrzmienność *f.*

Glei'chſtrom, *sm.* -(e)s, prąd ciągly (elek.).

Glei'chteilend, *adi.* równo, na równe części dzielący.

Glei'chteilig, równodzielny, podzielony albo dający się podzielić na równe części.

Glei'chung, *sf. pl.* -en, 1) równanie *n.*, wyrównywanie *n.*; 2) równanie, zrównanie algiebraiczne; eine quadratiſche — zrównanie drugiego stopnia; unbeſtimmte — równanie nieoznaczone; 3) równia ogniowa przedpiersienia (fortecy)

Glei'chungslinie, *sf.* równik *m.*

Glei'chungsſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uklad *m.* równań.

Glei'chungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* (z)równania.

Glei'chviel, *adv.* 1) równie tyle, równo, w równej mierze; 2) mniejsza o to; es iſt mir — to mi obojętnie, nie mi na tem nie zależy; es iſt —, ob er kommt oder nicht mniejsza o to, czy przyjdzie lub nie; — wer ktokolwiek; ten, czyli ów; bringt ihn mir, — in welchem Zuſtande sprowadźcie mi go, żywego lub umarłego.

Glei'chweit, *adi.* równo oddalony.

Glei'chwertig, *adi.* równowartościowy, równoważny.

Glei'chwertigkeit, *sf.* równoważność *f.*

Glei'chwie, *coni.* jak; — .. ſo tak, jak.

Glei'chwink(e)lig, *adi.* równokątny.

Glei'chwohl, *coni.* jednak, przecież, wszelako, atoli.

Glei'chzehig, *adi.* równopalczasty.

Glei'chzeitig, I. *adi.* równoczesny, spółczesny; synchronistyczny; -er Schriftſteller pisarz spółczesny; -er Beſitz von Ämtern kumulacya, łączenie urzędów; -es Beſtehen, Vorhandenſein koegzystencya, równoczesne istnienie; II. *adv.* równocześnie; w równym, w tym samym czasie.

Glei'chzeitigkeit, *sf.* równoczesność *f.*, współczesność *f.*

Gleis, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, ob. Geleiſe.

Glei'sner, *sm.* -s, *pl.* —, obludnik *m.*, licemiernik *m.*, hipokryta *m.*

Gleisnerei', *sf.* obluda *f.*, obłudność *f.*, licemiernictwo *n.*, hipokryzya *f.*

Glei'snerin, *sf. pl.* -innen, obludnica *f.*, licemiernica *f.*, hipokrytka *f.*

Glei'snerisch, *adi.* obłudny, licemierniczy, udany.

Gleiß, *sm.* -es, 1) blask *m.*; 2) pozór *m.*, łudzący blask zewnętrzny.

Glei'ße, *sf.* blekot *m.*, bzducha *f.* (rośl.)

Glei'ßen, *vn.* gliß (gleißte), habe gegliſſen (gegleißt), 1) słabo błyszczeć, świecić się; 2) mamić pozorem.

Glei'tbacken, *sm.* -s, *pl.* —, łyżwy *pl.* krzyżułca, sanki *pl.* wodzika (koł.).

Glei'tbahn, *sf. pl.* -en, 1) ślizgawka *f.*; 2) wodzidło *n.*, kierownica *f.*, prowadnica *f.* (u maszyny parowej); 3) płaszczyzna pochyła, po której spuszcza się ciężkie przedmioty.

Glei'ten, *vn.* glitt, bin geglitten, 1) suwać się, posuwać się, ślizgać się; der Schlitten gleitet auf dem Eiſe dahin sanki suną się po lodzie; er glitt (aus) auf dem gewichſten Boden poślizgnął się na woskowanej posadzce; der Teller wird dir aus der Hand — talerz wyśliznie ci się z ręki; 2) der Bach gleitet über Kieſel hin strumyk płynie zwolna po kamykach; der Wein gleitet gut wino gładko, przyjemnie się pije, gładko przechodzi przez gardło; 3) (h.) ślizgać się na ślizgawce; 4) die Hand über etw. — laſſen przesunąć po czem ręką.

Glei'tfall, *sm.* -(e)s, spad ślizgawczy, płaski (aw.).

Glei'tfläche, i **Glei'tungsfläche**, *sf. pl.* -n, powierzchnia *f.* kierownicy (u maszyny parowej).

Glei'tflieger, *sm.* -s, *pl.* —, ślizgawiec *m.*, szybowiec *m.* (aw.)

Glei'tflug, *sm.* -(e)s, *pl.* -flüge, lot ślizgawczy, płaski (aw.).

Glei'tklotz, *sm.* -es, *pl.* -klötze, wodzik kulisowy.

Glei'tlager, *sn.* -s, łożysko przesuwowe.

Glei'tſtange, *sf. pl.* -n, wodzidło *n.*

Glei'tventil, *sn.* -s, *pl.* -e, wentyl posuwisty.

Glei'witz, *sn.* Gliwice *pl.*

Gle'tſcher, *sm.* -s, *pl.* —, lodowiec *m.*

Gle'tſcherbildung, *sf. pl.* -en, formacya lodowcowa.

Gle'tſchereis, *sn.* -ſes, lodownica *f.*

Gle'tſcherfloh, *sm.* -(e)s, *pl.* -flöhe, pchlica lodowa.

Gle'tſchermoräne, *sf. pl.* -n, morena *f.*, rumowisko lodowcowe.

Gle'tſcherſchnee, *sm.* -s, śnieg pokrywający lodowce.

Gle'tſcherſpalte, *sf. pl.* -n, szczelina *f.* w lodowcu.

Gle'tſcherweide, *sf. pl.* -n, wierzba zielna.

Glied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) człon *m.*, członek *m.*; es liegt mir in den -ern członki mnie bolą; das geht mir durch alle -er to wskroś mię przenika; ich zittere an allen -ern drżę na całem ciele; 2) członek = staw *m.*; kolano *n.*, kolanko *n.* (u rośliny); jeder Finger, den Daumen ausgenommen, hat drei -er wszystkie palce, oprócz wielkiego, mają trzy członki; der Stengel dieſer Pflanze beſteht aus mehreren -ern łodyga tej rośliny składa się z kilku członków, kolanek; 3) członek wstydliwy; 4) członek społeczeństwa, towarzysz *m.*; -er einer Familie członkowie rodziny; 5) ogniſko *n.*, część *f.* (odrębna w skład jakiej całości wchodząca); ein — in der Kette ogniwo *n.* w łańcuchu; 6) pokolenie *n.*; bis ins fünfte — aż do piątego pokolenia, aż w piątym pokoleniu; 7) rząd *m.*, szereg *m.*; in -er ſtellen szeregować; aus dem -e treten wystąpić z szeregu; in Reih und — rzędem, szeregami, w szeregach; 8) wyraz *m.* (mat.).

Glie'derbau, *sm.* -es, budowa *f.* członków, organizm *m.*; konstytucya *f.*, skład *m.* ciała; eine Perſon von ſtarkem — osoba silnie zbudowana, silnej konstytucyi.

Glie'derdehnen, *sn.* -s, cięgoty *pl.*

Glie'derfüßler, *sm. pl.* członkonogie *pl.* (owady).

Glie'dergicht, *sf.* gościec *m.* w stawach.

Glie'derhülſe, *sf. pl.* -n, przewięźniak *m.*

Glie'derig, *adi.* członkowaty, z członków złożony; kołankowaty.

Glie'derkrebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, członowiec *m.*, skorupiak *m.*

Gli'ederkette, *sf. pl.* -n, łańcuch ogniowy, ogniwny.

Glie'derkrampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -krämpfe, kurcz *m.* w stawach; konwulsya *f.*

Glie'derkrank, *adi.* mający bolesci w członkach; artrytyczny, dnawy.

Glie'derkrankheit, *sf.* choroba *f.* w członkach, łamanie *n.* w stawach; gościec *m.*, artrytyzm *m.*, dna *f.*

Glie'derkraut, *sn.* -(e)s, rozchodnica *f.*

Glie'derkuppel, *sf. pl.* -n, sprzęgło łańcuchowe.

Glie'derlahm, *adi.* mający pokurczone, paralityczne członki.

Glie'derlähmung, *sf. pl.* -en, pokurczenie *n.*, paraliż *m.* członków.

Glie'dern, I. *va.* 1) rozczłonkować, rozdzielić, rozebrać na członki, na części; 2) podzielić; uporządkować; II. **gegliedert** *pp.* i *adi.* rozczłonkowany, rozdzielony na części, podzielony, uporządkowany; der Staat iſt ein -es Ganze państwo jest zorganizowaną całością, jest organizmem zupełnym.

Glie'derpuppe, *sf. pl.* -n, maryonetka *f.*, łątka *f.*, łąteczka *f.*

Glie'derreißen, *sn.* -s, rwanie *n.* w stawach, darcie *n.*, łamanie *n.* w kościach, ciągaczka *f.*, denność *f.*, pokośnik *m.*

Glie'derſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból *m.* w stawach.

Glie'derſtrecken, *sn.* -s, ciągawka *f.*

Glie'dertiere, *sn. pl.* zwierzęta stawowate, wielostawy *pl.*

Glie'derung, *sf. pl.* -en, 1) członkowanie *n.*; 2) podział *n.*; 3) struktura *f.*

Glie'd(er)weiſe, *adv.* szeregiem, rzędem, w szeregach, w rzędach; częściami.

Glie'derzucken, *sn.* -s, szarpanie *n.* w stawach.

Glie'dkraut, *sn.* -(e)s, czyściec prosty, żywiczka prosta.

Glie'dmaß, *sn.* -es, (zazwyczaj tylko;) *pl.* -en, członek *m.*; ſtarke -en haben mieć silne członki; kończyny *pl.*

Glie'dſchwamm, *sm.* -(e)s, grzybień *m.* stawów.

Glie'dwaſſerſucht, *sf.* puchlina *f.* w stawach.

Glie'dzahl, *sf. pl.* -en, liczba *f.* wyrazów (mat.).

Gli'mmen, *vn.* glomm, habe geglommen, 1) tlić się, tleć; das Feuer glimmt unter der Aſche ogień tli się w popiele; der Krieg glomm noch wojna tlała jeszcze; 2) słabo świecić, błyszczeć.

Gli'mmer, *sm.* -s, błyszcz *m.*, łyszczak *m.*, mika *f.*

Gli'mmern, *vn.* (ḥ.) 1) błyszczeć drżącem światłem; 2) migać się.

Gli'mmerſchiefer, *sm.* -s, łupek łyszczykowy.

Gli'mmſtengel, *sm.* -s, *pl.* —, cygaro *n.*

Glimpf, *sm.* -(e)s, łagodność *f.*, delikatność *f.*; j—m etw. mit — verweiſen upomnieć kogo łagodnie; j—m mit — die Wahrheit ſagen powiedzieć komu delikatnie prawdę.

Gli'mpflich, *adi.* łagodny, delikatny; *adv.* łagodnie, delikatnie; j—n — behandeln obchodzić się z kim łagodnie.

Gli'tſche, *sf. pl.* -n, ślizgawka *f.*

Gli'tſchen, *vn.* (ḥ. i ſ.) ślizgać się; pośliznąć się.

Gli'tſche(r)ig, *adi.* ślizki; *adv.* ślizko.

Gli'tzern, *vn.* (ḥ.) błyszczeć; migotać się.

Glo'bus, *sm.* — i -buſſes, *pl.* -ben i -buſſe, głob *m.*; kula ziemska.

Glö'ckchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Glocke), dzwonek *m.*

Glo'cke, *sf. pl.* -n, 1) dzwon *m.*; unter dem Geläute der -n przy dźwięku dzwonów; das Lied von der — pieśń o dzwonie; die — anſchlagen zadzwonić; die -n, mit den -n anſchlagen uderzyć w dzwony; die -n läuten bić w dzwony, dzwonić; etw. an die große — hängen, bringen, binden rozgłosić co, narobić o co wiele hałasu; er hat läuten hören, weiß aber nicht, wo die -n hängen słyszał, że dzwonią, ale nie wie w którym kościele; 2) dzwon = kłosz *m.*; Taucher— dzwon nurkowy; 3) dzwon zegarowy, zegar *m.*; die — hat zehn geſchlagen już dziesiąta godzina, biła dziesiąta.

Glö'ckel, *sm.* -s, —, serce *n.* u dzwonu.

Glo'ckenähnlich, i **-artig**, *adi.* dzwonkowaty.

Glo'ckenbalken, *sm.* -s, *pl.* —, belka *f.*, na której dzwon wisi.

Glo'ckenblume, *sf. pl.* -n, dzwonki *pl.*

Glo'ckenbronze, *sf.* spiż dzwonowy, na dzwony.

Glo'ckenerz, *sn.* -es, ob. Glockenbronze.

Glo'ckenförmig, *adi.* dzwonowaty, na kształt dzwonka.

Glo'ckengarn, *sn.* -(e)s, dzwon *m.* (sieć na kuropatwy).

Glo'ckengeläute, *sn.* -s, dzwonienie *n.*, odgłos *m.*, dźwięk *m.* dzwonów.

Glo'ckengießer, *sm.* -s, *pl.* —, dzwonolej *m.*, dzwonarz *m.*, odlewacz *m.* dzwonów.

Glo'ckengießerei, *sf.* fabryka *f.*, ludwisarnia *f.* dzwonów.

Glo'ckengeld, *sn.* -es, podzwonne *n.*

Glo'ckengut, *sn.* ob. Glockenbronze.

Glo'ckenhall, *sm.* -(e)s ob. Glockengeläute.

Glo'ckenhammer, *sm.* -s, *pl.* —, serce *n.* u dzwonu.

Glo'ckenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dzwonnica *f.*

Glo'ckenhell, *adi.* czysty jak dzwon.

Glo'ckenklang, *sm.* -(e)s, *pl.* -klänge, dźwięk *m.* dzwonów; unter — przy dźwięku dzwonów.

Glo'ckenklöppel, *sm.* -s, *pl.* —, serce *n.* u dzwonu.

Glo'ckenläuter, *sm.* -s, *pl.* —, dzwonnik *m.*, dzwoniący.

Glo'ckenmetall, *sn.* -s, Glockenbronze.

Glo'ckenſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, uderzenie *n.*, bicie *n.* w dzwony; uderzenie *n.* godziny; mit dem -e, auf den — z uderzeniem godziny.

Glo'ckenſchlagwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e; elektriſches — dzwon elektryczny.

Glo'ckenſchwengel, *sm.* -s, *pl.* —, serce *n.* u dzwonu.

Glo'ckenſeil, *sn.* -s, *pl.* -e, powróz *m.* u, od dzwonu.

Glo'ckenſignal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sygnał dzwonkowy.

Glo'ckenſpeiſe, *sf.* ob. Glockenbronze.

Glo'ckenſpiel, *sn.* -(e)s, muzyka *f.* dzwonków, kurant dzwonowy; Uhr mit — zegar z kurancikiem.

Glo'ckenſtube, *sf. pl.* -n, ob. Glockenhaus.

Glo'ckenſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, zrąb *m.*, w którym dzwon wisi lub ma wisieć; wiązanie *n.* w dzwonnicy.

Glo'ckentaufe, *sf. pl.* -n, poświęcenie *n.* dzwonu.

Glo'ckentelegraph, *sm.* -(e)s, dzwonki telegraficzne.

Glo'ckenton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, głos *m.*, odgłos *m.* dzwonu.

Glo'ckenturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, dzwonnica *f.*, wieża *f.*, w której dzwon wisi.

Glo'ckenventil, *sn.* -s, *pl.* -e, wentyl dzwonisty.

Glo'ckenzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Glockenſchlag.

Glo'ckenzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, sznurek *m.*, drut *m.* u dzwonu.

Glö'cklein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Glocke), dzwonek *m.*

Glö'ckner, *sm.* -s, *pl.* —, dzwonnik *m.*, dzwoniarz *m.*; kościelny *m.*

Glo'gau, *sn.* Głogow *m.*; Glogauer *sm.* Głogowszyk; Glogauer(=) *adi.* głogowski; Klein-, Ober-Glogau, Głogówek *m.*

Glo'rie, *sf.* 1) sława *f.*, blask *m.*, świetność *f.*, wspaniałość *f.*, chwała *f.*; ſich in ſeiner — zeigen pokazać się, wystąpić w całej swej wspaniałości; 2) niebo *n.* z aniołami i świętymi (w malarstwie); 3) aureola *f.*, obłok promienisty otaczający głowę świętych.

Glo'rienſchein, *sm.* =(e)s, aureola *f.*; nimb *m.*, sława *f.*, glorya *f.*

Glo'rifikation, *sf. pl.* =en, uwielbienie *n.*, gloryfikacya *f.*

Glorio'le, *sf.* ob. Glorienſchein.

Glorio's, *adi.* ob. Glorreich.

Glorifizie'ren, *va.* otoczyć chwałą, sławą.

Glo'rreich, *adi.* sławny, głośny, przesławny, chwalebny, świetny, wspaniały; =en Andenkens wiekopomnej sławy.

Gloſſa'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, glosator *m.*, komentator *m.*

Glo'ſſe, *sf. pl.* =n, glosa *f.*, objaśnienie *n.*, uwaga objaśniająca obok tekstu; =n zum kanoniſchen Rechte glosy do prawa kanonicznego; er macht zu allem ſeine =n do wszystkiego robi swoje (zgryźliwe, szydercze) uwagi, wszystko krytykuje.

Glo'ſſenſammlung, *sf. pl.* =en, glosaryusz *m.*, zbiór *m.* uwag.

Gloſſie'ren, *va.* 1) glosować, objaśniać; 2) krytykować.

Glo'tzauge, *sn.* =s, *pl.* =n, 1) oko wytrzeszczone, wytrzeszczowate; 2) wytrzeszcz *m.*, wytrzeszczak *m.*

Glotz'äugig, *adi.* o wytrzeszczonych oczach.

Glo'tzen, *vn.* (h.) ślepi(a)ć, wytrzeszczać oczy; auf etw. — patrzyć na co wytrzeszczonemi oczami, wytrzeszczać na co oczy.

Gloxi'nie, *sf. pl.* =n, gloksynia *f.*, mimodźwięka *f.*, marcinka *f.* (rośl.).

Glu'chſen, glu'chzen, *va.* ob. Gluckſen.

Glo'witz, *sn.* Głowczyce *pl.*

Glück, *sn.* =(e)s, *pl.* =ſfälle, 1) szczęście *n.*; mehr — als Verſtand haben mieć więcej szczęścia niż rozumu; er hat in allem — ma we wszystkiem szczęście, wszystko mu się udaje! — zu! — auf! viel —! szczęść Boże! niech Bóg szczęści! Panie Boże dopomóż! im =e ſitzen opływać w szczęściu, u Pana Boga za piecem siedzieć, opływać jak pączek w maśle; mit — kommt man weiter als mit Geſchick szczęście czasem sprawi, czego rozum nie może; wo das — kommt, kommts in Haufen albo ein — bringt das andere jedno szczęście drugiemu rękę podaje; 2) traf *m.*, zdarzenie *n.*, przypadek szczęśliwy; ich habe nicht das — ihn zu kennen nie mam szczęścia znać go; ich kann von großem =e ſagen, daß es mir gelungen iſt to moje szczęście, że mi się udało; zum — traf er ihn zu Hauſe na szczęście, szczęściem, szczęśliwym trafunkiem zastał go w domu; damit wirſt du (wohl) kein — haben trudno, aby ci się to udało, to się tobie nie poszczęści; 3) fortuna *f.*, los *m.*; ſein — machen zrobić fortunę; der Dumme hats — głupim fortuna sprzyja; 4) pomyślność *f.*, powodzenie *n.*; j—m zu etw. — wünſchen szczęścia, pomyślności komu do czego życzyć; ich wünſche dir — dazu życzę ci do tego szczęścia, winszuję ci; mit j—m — und Unglück teilen dzielić z kim pomyślności i przeciwności; das Stück hat — gehabt sztuka miała powodzenie; jeder iſt ſeines =es Schmied każdy jest szczęścia swego sprawcą; ſein — verſuchen próbować szczęścia; auf gut — na los szczęścia; das hängt vom — ab to od losu, od szczęśliwego trafu zawisło.

Glückauf! *int.* szczęść Boże!

Glü'ckbegabt, =begünſtigt, *adi.* szczęściem obdarzony.

Glu'cken, *vn.* (h.) 1) gdakać, kwokać; 2) głukać.

Glü'cken, *vn.* i *vimprs.* (h. i ſ.) szczęścić, udać, powodzić, kleić się; alles glückt ihm wszystko mu się szczęści; das Unternehmen iſt geglückt przedsięwzięcie się powiodło; es iſt mir geglückt ihn zu treffen udało mi się zastać go.

Glu'ckhenne, *sf. pl.* =n, 1) kwoka *f.*, kwoczka *f.*; 2) kwoczka z kurczętami, Baby *pl.*, Plejady *pl.* (konstelacya).

Glü'cklich, I. *adi.* 1) szczęśliwy; j—m =e Fahrt, Reiſe wünſchen życzyć komu szczęśliwej podróży; — im Spiel szczęśliwy w grze; 2) pomyślny; in =en Umſtänden ſein żyć w pomyślnych stosunkach; II. *adv.* szczęśliwie, pomyślnie; — Krieg führen szczęśliwie wojnę prowadzić.

Glü'cklicherweiſe, *adv.* szczęściem, na szczęście, szczęśliwym trafem.

Glü'cksball, *sm.* =(e)s, kula *f.*, pilka *f.*, którą los ciska; igrzysko *n.* losu.

Glü'cksbote, *sm.* =n, *pl.* =n, posłaniec *m.*, zwiastun *m.* szczęścia.

Glü'cksbotſchaft, *sf. pl.* =en, zwiastowanie *n.* szczęścia; szczęśliwa wiadomość.

Glü'cksburg, *sn.* Wojciechowo *n.*

Glückſe'lig, *adi.* szczęśliwy, błogi, błogosławiony, szczęsny; uradowany.

Glückſe'ligkeit, *sf.* szczęśliwość *f.*, szczęście najwyższe, błogość *f.*; ewige — wieczna szczęśliwość, zbawienie *n.*

Glü'cksfall, *sm.* =(e)s, *pl.* =fälle, szczęśliwy przypadek, traf *m.*

Glü'cksgöttin, *sf.*, *pl.* =innen, bogini *f.* szczęścia, Fortuna *f.*

Glü'cksgut, *sn.* =(e)s, 1) dar *m.* fortuny; 2) =güter *pl.* majątek *m.*, bogactwo *n.*

Glü'ckshafen, *sm.* =s, przystań *f.* szczęścia; in den — einlaufen mieć szczęście, powodzenie.

Glü'ckshaube, =haut, *sf.* i **=hut**, *sm.* =(e)s, czepiec płodowy; er iſt mit der =haube geboren urodził się w czepcu, czepku.

Glü'ckshof, *sn.* Godziętów *m.*

Glü'cksjäger, *sm.* =s, *pl.* —, awanturnik *m.*

Glü'ckskind, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, dziecko *n.* szczęścia, szczęśliwiec *m.*; er ist ein — w czepku się urodził.

Glü'cklage, *sf.* powodzenie *n.*

Glü'ckspilz, *sm.* =es, *pl.* =e, szczęśliwiec *m.*

Glü'cksrad, *sn.* =es, 1) koło *n.* fortuny; das — geht um fortuna kolem się toczy; 2) loterya *f.*

Glü'cksritter, *sm.* =s, *pl.* —, awanturnik *m.*

Glü'cksſache, *sf.* rzecz *f.* szczęścia, przypadku, trafu.

Glü'cksſpiel, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, gra hazardowa, losowa; loterya *f.*

Glü'cksſtand, *sm.* =(e)s, stan pomyślny, szczęśliwy.

Glü'cksſtern, *sm.* =(e)s, gwiazda szczęśliwa, pomyślna.

Glü'cksſtunde, *sf.* godzina *f.* szczęścia, szczęśliwa.

Glü'ckstopf, *sm.* =(e)s, *pl.* =töpfe, urna loteryjna.

Glü'cksumſtände, *sm. pl.* los *m.*, fortuna *f.*; sytuacya majątkowa.

Glü'cksvogel, *sm.* =s, *pl.* =vögel, szczęśliwiec *m.*

Glü'ckswahn, *sm.* =(e)s, szczęście wymarzone, urojone.

Glü'ckswechſel, *sm.* =s, zmiana *f.* szczęścia, powodzenia.

Glü'ckswurf, *sm.* =(e)s, *pl.* =würfe, rzut szczęśliwy, wygrywający.

Glü'ckszufall, *sm.* =s, *pl.* =zufälle, szczęśliwy przypadek.

Glü'ckwunſch, *sm.* =es, *pl.* =wünſche, powinszowanie *n.*

Glü'ckwünſchen, *vn.* (h.) winszować, życzyć szczęścia.

Glü'ckwunſchſchreiben, *sn.* =s, *pl.* —, list *m.* z powinszowaniem.

Glü'heiſen, *sn.* =s, żegadło *n.*, żelazo rozżarzone.

Glü'hen, I. *va.* rozpalać co do czerwoności; das Eiſen — rozpalać żelazo do czerwoności; II. *vn.* (h.) 1) żarzyć się, gorzeć (bez wyraźnego ukazywania się płomienia); die Kohlen — węgle się żarzą; 2) zapalać się, iskrzyć się, palać, płonąć; das Rot glüht auf ihrer Wange róże palają na jej twarz; ſeine Augen — oczy jego iskrzą się; er glüht für alles Schöne pała ku wszystkiemu, co piękne; in Liebe für j—n — palać miłością ku komu; vor Wut, Liebe, Begierde — palać wściekłością, miłością, żądzą; ſein Auge glüht von Mut und Hoffnung oko jego pała odwagą i nadzieją; 3) nach etw. — pożądać czego; nach Rache — palać zemstą; III. **glühend**, *ppr.* i *adi.* żarzysty, rozpalony, palający; =es Eiſen rozpalone (do czerwoności) żelazo; =e Kohlen węgle żarzyste, żarzewie *n.*; — heiß skwarny; =e Hitze nieznośne gorąco, skwar *m.*; =e Augen żarzyste, palające oczy; =er Eifer żarliwy zapał; =e Einbildungskraft rozogniona, rozpalona, rozżarzona wyobraźnia; — machen rozżarzać.

Glü'hen, *sn.* =s, żarzenie *n.* się.

Glü'hfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień żarzący się.

Glü'hhitze, *sf.* żar. *m.*; skwar *m.*

Glü'hkörper, *sm.* =s, *pl.* —, żarówka *f.*

Glü'hlampe, *sf. pl.* =n, lampa żarowa, żarówka *f.*

Glü'hlicht, *sn.* =(e)s, światło żarowe, żarówka *f.*

Glü'hofen, *sm.* =s, *pl.* =öfen, piec żarowy, żarnik *m.*

Glü'hſtrumpf, *sm.* =(e)s, *pl.* ſtrümpfe, siatka auerowska, żarówka gazowa.

Glü'hwachs, *sn.* =ſes, wosk złotniczy.

Glü'hwein, *sm.* =(e)s, wino gorące, grzane.

Glü'hwurm, *sm.* =(e)s, *pl.* =würmer, **=würmchen**, *sn.* =s, *pl.* —, świętojański robaczek.

Glu'pen, *vn.* (h.) patrzeć z pod oka, bokiem.

Glut, *sf. pl.* =en, 1) żar *m.*; — der Liebe żar, zapał miłości; — des Zornes gwałtowność; gniewu; in — geraten rozżarzyć się, rozpalić się; in — bringen rozżarzyć; 2) żarzenie *n.* się; 3) ogień *m.*, płomień *m.*; die — ergriff das nächſte Haus od żaru zajął się dom najbliższy; 4) — des Sommers skwar *m.*, upał letni; 5) żarzewie *n.*, żarzyste węgle.

Glu'ten, *sn.* =s, lipek *m.*, gluten *m.*, klej roślinny.

Glu'teſſe, *sf. pl.* =n, piec żarowy.

Glu'tgier, *sf.* gwałtowna żądza.

Glu'tpfanne, *sf. pl.* =n, fajerka *f.*, naczynie *n.* na węgle.

Gly'koſe, *sf.* cukier gronowy.

Gly'ptik, *sf.* gliptyka *f.*, sztuka rzeźbiarska w kamieniu.

Glyptographie', *sf.* gliptografia *f.*, opisanie *n.* rzniętych kamieni.

Glyptogra'phiſch, *adi.* gliptograficzny.

Glyptothe'k, *sf. pl.* =en, gliptoteka *f.*, zbiór *m.* rzniętych kamieni; galerya *f.* robót rzeźbiarskich, posągów.

Glyzeri'n, *sn.* =s, gliceryna *f.*

Glyzi'n, *sn.* =s, glicyna *f.* = gatunek słodkiej ziemi gliniastej.

Glyzi'ne, *sf. pl.* =n, glicyna *f.* (rośl.).

Gmünd, *sn.* Zawód *m.*

Gna'de, *sf. pl.* =n, 1) łaska *f.*; Wir von Gottes =n König My, z Bożej łaski król; j—s — beſitzen, bei j—m in =n ſtehen być w łasce, w łaskach u kogo; wieder zu =n angenommen werden odzyskać czyją łaskę; j—s — verſcherzen wypaść z łaski czyjej; vor j—m, vor j—s Augen — finden zyskać łaskę u kogo; 2) łaskawość *f.*, przychylność *f.*, dobrotliwość *f.*; ſich j—m auf — und Ungnade ergeben poddać się, zdać się na łaskę; aus — z łaski, z miłosierdzia; — für Recht ergehen laſſen łaskawie z kim postąpić, miłosierdzie komu okazać; ohne — und Barmherzigkeit bez miłosierdzia, niemiłosiernie; 3) przysługa *f.*, dar *m.*, dobrodziejstwo *n.*; ſich eine — von j—m ausbitten prosić kogo o jaką łaskę, o jakie dobrodziejstwo; — zuteil werden laſſen wyświadczyć komu łaskę; j—n der — des Königs empfehlen polecić kogo łasce króla; 4) przebaczenie *n.*; ſeine Zuflucht zu j—s — nehmen uciec się do

czyjej łaski; — erlangen zyskać przebaczenie; j—m — widerfahren, angedeihen laſſen przebaczyć komu; halte mir das zu =n zechciej mi to wybaczyć, nie bierz mi tego za złe; j—n zu =n annehmen przywrócić kogo do łaski, przebaczyć; 5) (=n w tytułach:) Jaśnie Wielmożny Pan; was befehlen Ew. albo Euer =n? co Jaśnie Wny Pan, Jaśnie Wna Pani rozkaże? Ihrer Gräflichen =n ergebenſter Diener J. Wgo P. Hrabiego najuniżeńszy sługa.

Gna'den, *vn.* (h.) j—m — być komu łaskawym, przychylnym; Gnade uns Gott! oby Bóg miłośnym dla nas był! Gnade Gott, wenn . . . uchowaj, broń Boże, jeżeli . . .

Gna'denakt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, akt *m.* łaski, czyn łaskawy; ułaskawienie *n.*

Gna'denbeweis, *sm.* =ſes, *pł.* =e, dowód *m.* łaski.

Gna'denbezeigung, *sf. pl.* =en, okazanie *n.*, wyświadczenie *n.* łaski, dowód *m.* łaski.

Gna'denbild, *sn.* =(e)s, *pł.* =er, obraz cudowny, cudami słynący.

Gna'denbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przywiléj *m.*

Gna'denbrot, *sn.* =(e)s, 1) łaskawy chleb; bei j—m das — eſſen być u kogo na łaskawym chlebie; 2) emerytura *f.*, pensya *f.* z łaski.

Gna'denfriſt, *sf. pl.* =en, czas *m.* łaski; odwłoka z łaski udzielona.

Gna'dengabe, *sf. pl.* =n, dar *m.* z łaski.

Gna'dengehalt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, i =**geld** *sn.* =es, *pl.* =er, pensya łaskawa, z łaski wyznaczona.

Gna'dengeſchenk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dar łaskawy.

Gna'dengeſuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prośba *f.*, podanie *n.* o ułaskawienie, o łaskę.

Gna'dengüter, *sn. pl.* łaskawe dary, datki *pl.*

Gna'denjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) rok pośmiertny, przez który wdowa ma dozwolone pobieranie dochodów zmarłego męża; 2) rok jubileuszowy.

Gna'denlohn, *sm.* =(e)s, nagroda *f.* z łaski.

Gna'denmonat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miesiąc *m.* z dobrodziejstwa; miesiąc pośmiertny.

Gna'denort, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, miejsce cudowne, cudami słynące.

Gna'denquartal, *sn.* =s, kwartał, pośmiertny ob. Gnadenjahr.

Gna'denquell, *sm.* =s, źródło *n.*, zdrój *m.* łaski.

Gna'denreich, *adi.* pełen łaski, miłosierdzia, miłosierny, przełaskawy.

Gna'denruf, *sm.* =(e)s, wezwanie boskie do łaski, do nawrócenia się.

Gna'denſache, *sf. pl.* =n, rzecz *f.* łaski, od łaski zależąca.

Gna'denſiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.* na pismach udzielających łaskę.

Gna'denſold, *sm.* =(e)s, żołd łaskawy, z łaski wyznaczony.

Gna'denſteuer, *sf. pl.* =n, zapomoga z łaski użyczona, dar łaskawy.

Gna'denſtoß, *sm.* =es, dobicie *n.*, cios dobijający, skracający męczarnie; das gab ihm vollends den — to go (ostatecznie) dobiło.

Gna'denvoll, *adi.* pełny łaski, miłosierdzia.

Gna'denwahl, *sf.* wybór *m.* do zbawienia, predestynacya *f.*, przeznaczenie *n.* do zbawienia wskutek łaski boskiej.

Gna'denweg, *sm.* =(e)s, droga *f.* łaski; im =e drogą łaski.

Gna'denzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak *m.* łaski.

Gnä'dig, *adi.* i *adv.* 1) łaskawy, miłościwy; (-wie, -wie); einen =en Blick auf j—n werfen spojrzeć na kogo łaskawie; Gott iſt — und barmherzig Bóg jest łaskaw i miłosierny; =e Strafe łagodną kara; Gott ſei uns —! oby nas Bóg nie opuścił, niech nas Bóg ochrania! Gott ſei mir Sünder —! Boże zmiłuj się nademną grzesznikiem! Gott ſei dir —, wenn du das machſt biada ci, jeżeli to zrobisz; er iſt noch — davongekommen jeszcze szczęśliwie się wywinął; mit j—m — verfahren obejść się, postąpić sobie z kim łagodnie; es iſt noch — abgelaufen jeszcze się szczęśliwie skończyło; 2) =er Herr Jaśnie Wielmożny Pan; jegomość, pan dobrodziej; =e Frau J. Wna Pani; jejmość, pani dobrodziejka; =es Fräulein imościanka *f.*

Gna'rren, *vn.* (h.) 1) warczeć, burczeć (o psie); 2) krzyczeć (o dziecaich).

Gneis, *sm.* =ſes, 1) gnejs *m.* (minerał); 2) załupieżenie *n.* ciemiączka (med.).

Gne'sdau, *sn.* Gnieździewo *n.*

Gne'ſen, *sn.* Gniezno *n.*; Gneſener(=) *adi.* gnieźnieński.

Gnom, *sm.* =en, *pl.* =en, gnom *m.* duch ziemny.

Gno'me, *sf. pl.* =n, przypowieść *f.*, sentencya *f.*

Gno'miker, *sm.* =s, *pl.* —, gnomik *m.*, gnomiczny poeta, autor *m.* przypowieści, przysłów.

Gnomo'nik, *sf.* gnomonika *f.*, sztuka *f.* robienia kompasów, zegarów słonecznych.

Gno'ſtiker, *sm.* =s, *pl.* —, gnostyk *m.*

Gnoſtizi'smus, *sm.* gnostyka *f.*, nauka *f.* o objawieniu.

Gnu, *sn.* =s, *pl.* =s, gnu *n.* (zool.)

Gobeli'u, (wym.: goblę), *sn.* =s, *pl.* =s, gobelin *m.*, kobierzec *m.* wyrobu francuskiego, makata *f.*

Gobeli'utapete, *sf. pl.* =n, ob. Gobelin.

Go'ckel, *sm.* =s, *pl.* —, i =**hahn**, *sm.* =(e)s, *pl.* =hähne, kogut *m.* (domowy).

Go'del, *sf. pl.* =n, kuma *f.*, matka chrzestna.

Gö'ding, *sn.* Hodonin *m.*

Gö'döllö, *sn.* Gedełow *m.*

Goe'rtzig, *sn.* Gorczyca Nowa.

Go'i, *sm.* =s, *pl.* Go(j)im, goj *m.*, nieżyd; Goïe, *sf. pl.* =n, i Goïm, *sf. pl.* =innen, gojka *f.*, goimka *f.*, nieżydówka *f.*

Gola'tſchen, *spl.* kołacze *pl.*

Gola'tſchenbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, kołacznik *m.*, piekarz *m.*

Gold, *sn.* -(e)s, 1) złoto *n.*; gegoſſenes — złoto w sztabach, łane; geſchlagenes — złoto w listkach, bite; Mannheimer —, nachgeahmtes — złoto rzeszowskie, tombak *m.*; gediegenes — złoto rodzime; aus gediegenem — złotolity; ctw. mit — aufwägen cenić co równie jak złoto; lauter wie — czysty jak złoto; — waſchen pławić, wypłókiwać złoto (z piasku); — führend złotonośny; in — einfaſſen w złoto oprawić; in — arbeiten ze złota wyrabiać; 2) złoto, rzecz ze złota zrobiona, pieniądz złoty; von purem -e eſſen, auf — eſſen jeść ze złotego naczynia, na złotych talerzach; mit — bezahlen złotem płacić; bis über die Ohren im -e ſtecken na złocie siedzieć, obfitować w złoto; das liebe — mamona *f.*; unechtes — szych *m.*; — machen złoto robić; — zu machen verſuchen szukać kamienia filozoficznego; das iſt nicht mit — zu bezahlen to droższe nad złoto, to wyższe nad wszelką cenę, to jest nieocenione; 3) blask złocisty; das — ihrer Haare złociste jej włosy.

Go'ldader, *sf. pl.* -n, 1) złota żyła *f.* (w górach); 2) krwawnice *pl.* hemoroidy *pl.*

Go'ldadler, *sm.* -s, *pl.* —, orzeł złoty, złocisty, złotopióry.

Go'ldafter, *sm.* -s, *pl.* —, białka *f.* rudnica (motyl).

Go'ldagio, *sn.* -s, ażio *n.* na złoto.

Go'ldammer, *sf. pl.* -n, trznadeł *m.*

Go'ldamſel, *sf. pl.* -n, wiłga *f.*, wywiłga *f.*

Go'ldapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, 1) złote jabłko, złota reneta; 2) pomidor *m.*

Go'ldarbeit, *sf. pl.* -en, wyrób *m.* ze złota, robota złotnicza.

Go'ldarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, złotnik *m.*

Go'ldarbeiterkunſt, *sf.* złotnictwo *n.*, jubilerstwo *n.*

Go'ldauflöſung, *sf.* roztwór *m.* złota.

Go'ldbach, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäche, strumyk złotonośny.

Go'ldbarren, *sm.* -s, *pl.* —, sztaba *f.* litego złota.

Go'ldbärtig, *adi.* złotobrody.

Go'ldbarſch, *sm.* -es, *pl.* -e, jazgarz *m.* (ryba).

Go'ldbedeckt, *adi.* pokryty złotem.

Go'ldberg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kupa *f.* złota; 2) złota góra.

Go'ldbergwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kopalnia *f.* złota.

Go'ldblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, 1) listek, płatek złoty; 2) złotolist *m.*, złotoliść *m.* (rośl.).

Go'ldblättchen, *sn.* -s, *pl.* —, blaszka *f.* złota.

Go'ldblume, *sf. pl.* -n, 1) złoty kwiat, kwiat złotem tkany; 2) złotokwiat *m.*, złocień *m.*, jastrun *m.*, miesiączek *m.*, nogietek *m.*

Go'ldblumig, *adi.* o żółtym kwiecie.

Go'ldborte, i **-borde**, *sf. pl.* -n, złoty gałon, bort *m.*, oszewka *f.* ze złota.

Go'ldbörſe, *sf. pl.* -n, sakiewka *f.* na złoto.

Go'ldbraſſen, *sm.* -s, *pl.* —, leszczak *m.* (ryba).

Go'ldbraun, *adi.* złotocisawy, gniadokasztanowaty.

Go'ldbrokat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, brokat złotem przetykany.

Go'ldchen, *sn.* -s, (pieszczotliwie) złotko *n.*, łuba istota.

Go'lddraht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, drut złoty.

Go'lddroſſel, *sf. pl.* -n, wiłga *f.*

Go'lddurchwirkt, *adi.* przetkany złotem.

Go'lddurſt, *sm.* -(e)s, pragnienie *n.*, żądza *f.* złota.

Go'lden, *adi.* 1) złoty; -e Uhr złoty zegarek, ze złota; j—m -e Berge verſprechen złote góry komu obiecywać; -es Zeitalter wiek złoty; -e Haare złote, jasnoblond włosy; 2) złoty, cenny, wyborny; -e Freiheit złota, droga, cenna wolność; -er Spruch złota sentencya, pożyteczna nauka, maksyma; j—m -e Worte geben bardzo pochlebnie kogo o co prosić, -es Vließ złote runo; -e Regel reguła złota, prawidło złote = reguła trzech; -e Ader złote żyły = naczynia hemoroidalne krwią nabicgłe; 3) (pieszczotliwie:) komm zu mir, mein -er Sohn chodź do mnie, mój złoty synu.

Go'lden, *va.* i ſich — *vr.* złocić co, złocić się.

Go'ldenſtein, *sn.* Goldsztyn *m.*

Go'lderz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda *f.* złota.

Go'ldeswert, *sm.* -(e)s, wartość *f.* złota.

Go'ldeule, *sf. pl.* -n, sówka *f.* prządka (motył).

Go'ldfaden, *sm.* -s, *pl.* -fäden, nitka złota, złoto *n.* w nitkach.

Go'ldfalke, *sm.* -n, *pl.* -n, birkut *m.*

Go'ldfarbe, *sf. pl.* -n, kolor złoty.

Go'ldfarben, i **-farbig**, *adi.* złotego koloru, złocisty.

Go'ldfaſan, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bażant złocisty.

Go'ldfinger, *sm.* -s, *pl.* —, palec serdeczny.

Go'ldfink, *sm.* -en, *pl.* -en, gil *m.*

Go'ldfirnis, *sm.* -ſſes, pokost *m.* do powłóczenia pozłoty.

Go'ldfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, złota rybka, karpik chiński.

Go'ldfliege, *sf. pl.* -n, złotnik *m.* (owad).

Go'ldflitter, *sm.* -s, płatki, blaszki złote; świecidło *n.*, blichtr *m.*, szych *m.*

Go'ldforelle, *sf. pl.* -n, złotobrew *f.*, złotopstrąg *m.*

Go'ldfrau, *sf. pl.* -en, zacne kobiecisko, złota żona.

Go'ldfuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -füchſe, 1) koń złotogniady; 2) moneta złota, złotówka *f.*

Go'ldführend, *adi.* złotonośny.

Go'ldgefiedert, *adi.* złotopióry.

Go'ldgehalt, *sm.* -(e)s, zawartość *f.* złota.

Go'ldgelb, *adi.* złotożółty.

Go'ldgelockt, *adi.* o złocistych kędziorach.

Go'ldgeſchirr, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, naczynie *n.* złote, ze złota.

Go'ldgeſtickt, *adi.* wyszywany złotem, złotogłowy.

Go'ldgewicht, *sn.* -(e)s, waga *f.* złota; ciężarki *pl.* do ważenia złota, karat *m.*

Go'ldgier, *sf.* żądza *f.* złota.

Go'ldglanz, *sm.* -es, blask *m.* złota.

Go'ldglänzend, *adi.* błyszczący od złota, jak złoto, złotolśniący.

Go'ldglätte, *sf.* glejta *f.* złota.

Go'ldgleich, *adi.* złotawy, złocisty.

Go'ldglimmer, *sm.* -s, złotopiasek *m.*

Go'ldgräber, *sm.* -s, *pl.* —, kopacz *m.* złota.

Go'ldgrube, *sf. pl.* -n, 1) kopalnia *f.* złota; 2) skarb niewyczerpany; das Geſchäft iſt eine wahre — to świetny interes.

Go'ldgrund, *sm.* -(e)s, tło złote.

Go'ldgulden, *sm.* -s, *pl.* —, złoty *m.*, czerwony.

Go'ldhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) złotowłos *m.*, złota czupryna; 2) złotogłowiec *m.* (rośl.).

Go'ldhaarig, *adi.* złotowłosy.

Go'ldhafer, *sm.* -s, owies złoty, żółtawy.

Go'ldhähnchen, *sn.* -s, *pl.* —, strzyżyk *m.*, złotnik *m.*, królik *m.*, myszykról *m.*; feuerköpfiges — królik żniczek *m.* (ptak).

Go'ldhaltig, *adi.* złocisty, złoto zawierający.

Go'ldhandel, *sm.* -s, 1) handel *m.* złotem; 2) dobry, intratny interes.

Go'ldig, *adi.* ob. Golden.

Go'ldjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, złoty, miły, ukochany chłopak.

Go'ldingen, *sn.* Kułdyga *f.*

Go'ldkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, złotawiec *m.*, biedrzonka *f.*, biedrunka *f.*, złota krówka.

Go'ldkalk, *sm.* -(e)s, wapnian *m.* złota.

Go'ldkarpfen, *sm.* -s, *pl.* —, karpik chiński, złoty, złotek *m.*

Go'ldkies, *sm.* -ſes, iskrzyk złocisty.

Go'ldkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, złote, ukochane, miłe dziecko.

Go'ldklumpen, *sm.* -s *pl.* — bryła *f.* złota.

Go'ldkönig, *sm.* -s złoto lite (chem.).

Go'ldkorn, *sn.* -(e)s *pl.* -körner, ziarnko *n.* złota.

Go'ldlack, *sm.* -(e)s, 1) złoty; lakier 2) lak złoty; 3) lewkonia żółta.

Go'ldlager, *sn.* -s, *pl.* —, pokład *m.*, ławica *f.* złota.

Go'ldlahn, *sm.* -s, złoto *n.* w blaszkach, pozłotka *f.*, łama *f.* złota.

Go'ldland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj obfitujący w złoto.

Go'ldleberkraut, *sn.* -(e)s, śledzienica naprzemianliściowa; łomikamień żółty (rośl.).

Go'ldlegierung, *sf.* aliaż *m.* złota.

Go'ldleim, *sm.* -s, boraks *m.*

Go'ldleiſte, *sf. pl.* -n, listwa złocona.

Go'ldlockig, *adi.* ob. Goldgelockt.

Go'ldmacher, *sm.* -s, *pl.* —, alchimista *m.*, złototwórca *m.*, złotodziej *m.*

Go'ldmacherei, *sf.*, **-macherkunſt**, *sf.* alchemia *f.*, złotodziejstwo *n.*

Go'ldmädel, *sn.* -s, *pl.* —, 1) bogata panna; 2) złota dziewczyna.

Go'ldmannsdorf, *sn.* Bzy *pl.*

Go'ldmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, rynek pieniężny.

Go'ldmaulwurf, *sm.* -s, *pl.* -würfe, złotokret *m.*

Go'ldmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek bogaty, obfitujący w złoto; człowiek dobry, mający złote serce.

Go'ldmerle, *sf. pl.* -n, ob. Goldamſel.

Go'ldmine, *sf. pl.* -n, kopalnia *f.* złota.

Go'ldmünze, *sf. pl.* -n, złota moneta.

Go'ldmünzſyſtem, *sn.* -s, złoty system monetarny.

Go'ldniederſchlag, *sm.* -(e)s *pl.* -ſchläge, osad *m.* złota.

Go'ldonkel, *sm.* -s, bogaty wujaszek.

Go'ldpapier, *sn.* -(e)s, papier pozłacany.

Go'ldplatte, *sf. pl.* -n, blacha złotą.

Go'ldplattierung, *sf.* nakładanie *n.* złota; złoto nakładane.

Go'ldprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* złota.

Go'ldpulver, *sn.* -s, proszek złoty.

Go'ldpuppe, *sf. pl.* -n, złote, miłe, ukochane dziecko.

Go'ldrand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ränder, brzeg pozłacany.

Go'ldregen, *sm.* -s, żółta akacya; złoty deszcz.

Go'ldreich, *adi.* bogaty, obfitujący w złoto, złocisty.

Go'ldreinette, *sf. pl.* -n, reneta złota, żółta.

Go'ldring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierścień złoty.

Go'ldrute, *sf. pl.* -n, nawłoć *f.* (rośl.); gemeine — prosiana włoć, pospolita nawłoć, głowienki czerwone.

Go'ldſachen, *sf. pl.* — klejnoty złote, biżuterye *pl.*

Go'ldſand, *sm.* -es, piasek złoty, złotodajny, złotonośny.

Go'ldſchatz, *sm.* -es, *pl.* -ſchätze, skarb złoty.

Go'ldſchaum, *sm.* -es, złoto malarskie.

Go'ldſcheider, *sm.* -s, *pl.* —, oddzielający, próbujący złoto.

Go'ldſcheidewaſſer, *sn.* -s, woda królewska.

Go'ldſchlacke, *sf. pl.* -n, odchód *m.* od złota, żużle złote.

Go'ldſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, złotarz *m.*

Go'ldſchlägerhäutchen, *sn.* -s, *pl.* —, cienki pergamin używany przy fabrykacyi złota płatkowego.

Go'ldſchleihe, *sf. pl.* -n, złotawiec *m.* (ryba).

Go'ldſchmelzer, *sm.* -s, *pl.* —, wytapiacz *m.* złota.

Go'ldſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, złotnik *m.*

Go'ldſchmiedekunſt, *sf.* złotnictwo *n.*

Go'ldſchmiedsarbeit, *sf. pl.* -en, wyrób złotniczy, sprzęt złotniczy.

Go'ldſchmiedsgeſelle, *sm.* -n, *pl.* -n, złotniczek *m.*, czeladnik złotniczy.

Go'ldſchmiedsware, *sf. pl.* =n, wyroby złotnicze.

Go'ldſchwefel, *sm.* =s, pięciosiarczek *m.* antymonu.

Go'ldſeife, *sf.* =**ſeifenwerk**, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, płóczkalnia *f.*, płókalnia *f.*, przemywalnia *f.* złota.

Go'ldſöhnchen, *sn.* =s, *pl.* —, synalek ukochany, pieszczoszek *m.*

Go'ldſpat, *sm.* =(e)s, złotoklej *m.*

Go'ldſpecht, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzięcioł różowoszyjny.

Go'ldſpinner, *sm.* =s, *pl.* —, złotoprzędca *m.*, złotoprzędek. *m.*

Go'ldſtange, *sf. pl.* =n, sztaba *f.* litego złota.

Go'ldſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) chryzolit *m.*; złotokamień *m.*; 2) kamień probierski do złota.

Go'ldſticker, *sm.* =s, *pl.* —, hafciarz *m.*, wyszywający złotem.

Go'ldſtickerei, *sf. pl.* =en, haft *m.*, wyszywanie *n.* złotem, hafty złote.

Go'ldſtickerin, *sf. pl.* =innen, hafciarka *f.*, wyszywająca złotem.

Go'ldſtoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, złotogłów *m.*, materya złotolita.

Go'ldſtreifen, *sm.* =s, *pl.* —, =**ſtriemen**, *sm.* =s, *pl.* 1) pasek złoty; 2) złotostrefa *f.* (ryba).

Go'ldſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) sztuka *f.* złota; 2) złoty pieniądz.

Go'ldſtufe, *sf. pl.* =n, mina złota.

Go'ldſucher, *sm.* =s, *pl.* —, poszukiwacz *m.* złota.

Go'ldtöchterchen, *sn.* =s, *pl.* —, córuś *f.*, luba córeczka.

Go'ldtreſſe, *sf. pl.* =n, galon złoty.

Go'ldverbrämt, *adi.* bramowany, obszyty złotem.

Go'ldwage, *sf. pl.* =n, ważka *f.* do (ważenia) złota; er legt jedes Wort auf die — (waży każde słowo jak złoto), dobiera z wielką ostrożnością wyrazów; alles auf die — legen rozważać, roztrząsać wszystko dokładnie.

Go'ldware, *sf. pl.* =n, towar złoty, ze złota.

Go'ldwährung, *sf.* waluta złota.

Go'ldwäſche, *sf.* płókalnia *f.* złota.

Go'ldwäſcher, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Goldſandwäſcher.

Go'ldwaſſer, *sn.* =s, wódka *f.* ze złotem, złotówka *f.*

Go'ldweide, *sf. pl.* =n, złotowierzb *m.*, wierzba złota, złotocha *f.*

Go'ldweſpe, *sf. pl.* =n, złotolitka *f.* ogniczek.

Go'ldwirker, *sm.* =s, *pl.* —, złotogłownik *m.*, tkacz *m.* złotogłowiów.

Go'ldwurz, *sf.* złotnik większy, rostopaść wielka, jaskółcze ziele większe, dar niebieski (rośl.).

Go'ldwurzel, *sf. pl.* =n, złotoglów *m.*, berło *n.* (rośl.).

Golf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) zatoka *f.*, odnoga morska; 2) golf *m.* (gra).

Go'lfſtrom, *sm.* =(e)s, prąd golfowy.

Go'liath, *sm.* Goliat.

Go'llautzek, *sn.* Gołąncz *f.*

Golli'n, *sn.* Gołomża *f.*

Go'llmitz, *sn.* Gołanice *pl.*

Go'llmütz, *sn.* Chełmsko *n.*

Go'llnov, *sn.* Kładkowo *n.*

Go'llſen *sn.* Goleszyna *f.*

Go'mmern, *sn.* Guntomir *m.*, Gątymir *m.*

Go'ndel, *sf. pl.* =n, gondola *f.*, łódź wenecka.

Gondelie'r, **Gondolie'r**, *sm.* =s, *pl.* =e, gondolier *m.*, przewoźnik *m.* na gondolach.

Go'ndelfahrer, =**führer**, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Gondolier.

Go'ndelfahrt, *sf. pl.* =en, jazda *f.* gondolą..

Go'ndeln, *vn.* (h.) jechać w gondoli.

Gonfalonie'r, *sm.* =s, *pl.* =e, chorąży niosący sztandar.

Gong, i **Gong=gong**, *sn.* =s, *pl.* =s, tam-tam, dzwon chiński; instrument muzyczny.

Goniome'ter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, goniometr *m.*, węgłomiar *m.*, kątomierz *m.*

Gö'nnen, *va.* 1) nie zazdrościć; życzyć komu czego; ich gönne ihm sein Glück cieszę się z jego szczęścia; er gönnt niemandem etw. wszystkim wszystkiego zazdrości, nikomu nie jest życzliwy; er gönnt sich das liebe Brot nicht odmawia sobie kawałka chleba; 2) pozwalać, użyczać komu czego; gönne mir die Ehre deines Beſuches chciej mnie uraczyć zaszczytem swoich odwiedzin; — Sie mir einen Augenblick Ruhe proszę mi dać chwilę spokoju; j—m das Wort — pozwolić komu mówić.

Gö'nner, *sm.* =s, *pl.* —, sprzyjający komu, protektor *m.*, laskawiec *m.*, dobrodziej *m.*,

Gö'nnerin, *sf. pl.* =innen, protektorka *f.*, dobrodziejka *f.*

Gö'nnermiene, *sf. pl.* =n, mina protektorska.

Gö'nnerſchaft, *sf. p'.* =en, sprzyjanie *n.*, protegowanie *n.*

Gö'pel, *sm.* =s, *pl.* —, winda *f.*, (górnicza); bukownik *m.*

Gö'pelkette, *sf. pl.* =n, łańcuch *m.* u windy.

Gö'pelpferd, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, koń windę obracający.

Gö'pelwelle, *sf. pl.* =n, rozpędowe koło.

Gör, *sn.* =(e)s, **Göre**, *sf. pl.* =n, bachor *m.*

Gora'le, *sm.* =n, *pl.* =n, (=in, *sf. pl.* =innen) góral *m.*, (-lka *f.*).

Gora'liſch, *adi.* góralski.

Gö'rchen, *sn.* Górya *f.*, Miejska Górka.

Go'rdiſch, *adi.* gordyjski; =er Knoten gordyjski węzeł.

Go'rgo(ne), *pl.* =n, Gorgona *f.* (mit.).

Gorgo'nenhaupt, *sn.* =es, głowa *f.* Gorgony.

Gori'll(a), *sm.* =s, *pl.* =s, goryla *m.* (małpa).

Gö'rlitz, *sn.* Drewnow *m.*; Zgorzelec *m.*, Zgorzelice *pl.*

Gö'rsdorf, *sn.* Ogorzeliny *pl.*

Görz, *sn.* Gorycya *f.*

Göſch, *sm.* =es, *pl.* =e, i *sf. pl.* =en, mała flaga na okrętach wojskowych.

Go'ſche, *sf. pl.* =n, gęba *f.*, pysk *m.*

Go'ſcheretz, *sn.* Gosieradz *m.*

Go'ſcherl, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Goſche) buzia *f.*, pyseczek *m.*

Go'ſchütz, *sn.* Goszcz *m.*

Go'ſſe, *sf.* *pl.* -n, wylew *m.*; rynsztok *m.*, ściekowisko *n.*

Goſtershau'ſen, *sn.* Jablonowo *n.*

Goſti'n, *sn.* Gościniec *m.*

Go'te, *sm.* Got; Oſt-, Weſt-Goten Gotowie wschodni, zachodni.

Go'tik, *sf.* gotyk *m.*, styl gotycki.

Go'tiſch, *adi.* gotycki; -er Bogen sklepienie gotyckie, ostrolukowe; -er Stil gotyk, styl gotycki, ostrolukowy.

Go'tland, *sn.* Gotlandya *f.* i Gotya *f.*

Gott, *sm.* -es, 1) Bóg *m.*; mit -es Hilfe przy Boskiej, Bożej pomocy, za Boską, Bożą pomocą; er iſt beim lieben — spoczywa w Bogu, umarł; — Vater Bóg Ojciec; — Sohn Bóg Syn; -es Sohn Syn boży; -es Wort słowo Boże; in -es Namen w imię Boga, w imię Boże; reiſe in -es Namen jedź z Panem Bogiem; — ſei Dank! dzięki Bogu! gottlob! chwala Bogu! — geleite (führe) dich! — befohlen! idź, jedź z Bogiem! er ſieht aus, daß — erbarm! (po)żal się Boże, jak on wygląda! — gebe es! wollte —, daß es geſchehe! dałby Bóg, aby to się stało! — lohne es! -es Lohn! vergelte —! Panie Boże zapłać, niech Bóg nagrodzi! etw. um -es Lohn tun zrobić co dla miłości Bożej; — ſteh mir bei! — ſei bei uns! Panie Boże nie opuszczaj mnie, nas! tue das um -es willen nicht! dla Boga nie rób tego! da ſei — vor! bewahre, behüte —! — behüte! broń Boże! uchowaj, zachowaj Boże! bei —! — weiß es! ſo wahr ein — lebt! dalibóg! Bóg to wie, widzi! jak Bóg w niebie! ſo wahr mir — helfe! tak mi Boże dopomóż! — iſt mein Zeuge, daß ... Bóg mi świadkiem, Boga mam (za) świadka, Bogiem się świadczę, że...; hilf, ewiger —, was ſehe ich! przebóg, przez Boga żywego, co widzę? helf —! na zdrowie! bei — iſt kein Ding unmöglich Bóg wszystko może, dla Boga nic nie jest trudnem; — gibt niemandem über ſeine Kraft zu tragen komu Bóg pomaga, ten wszystko przemaga, — gibt's den Seinen im Schlafe kim się Pan Bóg opiekuje, śpiącemu wszystko szafuje; Recht von -es Gnaden prawo boskie; von — und rechtswegen po prawie, po słuszności; er erſchien, wie — ihn erſchaffen hat pojawił się, jak go Bóg stworzył, nagi, goły; leben wie ein — in Frankreich być jak u Pana Boga za piecem; cieszyć się powodzeniem, pomyślnością; — einen guten Mann ſein laſſen o nic się nie kłopotać, we wszystkiem się spuszczając na Pana Boga, o nic się nie troszczyć; er weiß von — und der Welt nichts nie wie nic o bożym świecie; wcale nic a nic nie wie; das weiß — und die Welt to powszechnie znane, wiadome, notoryczne; Herr — von Mannheim! daj! (że) go Bogu! leider -es! niestety! -es Donnerwetter! do stu piorunów! 2) *pl.* Götter, bóg (pogański, mitologiczny), bożek *m.*; die alten (heidniſchen) Götter stare bogi, bogowie, bożkowie pogańscy; — der Liebe bożek miłości; die großen Götter bogowie olimpijscy; die Götter der Unterwelt bogowie podziemia; unter die Götter verſetzen umieścić w liczbie bogów, policzyć w poczet bogów; o, ihr Götter! groſſe Götter, bogowie! ſchön wie ein — piękny jak bożek; 3) bóstwo *n.*; bożyszcze *n.*; das Geld iſt ſein — pieniądz jest jego bożyszczem.

Go'ttähnlich, *adi.* do Boga, do bożka podobny.

Go'ttähnlichkeit, *sf.* podobieństwo boże.

Go'ttbegeiſtert, *adi.* natchniony od Boga.

Go'ttbegnadet, *adi.* przez Boga natchniony.

Go'ttbeſchützt, *adi.* strzeżony przez Boga.

Gö'tterberg, *sm.* -(e)s, Olimp *m.*, siedlisko *n.* bogów.

Gö'tterbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz *m.*, posąg *m.* boga.

Gö'tterbote, *sm.* -n, *pl.* -n, poslaniec *m.* bogów.

Gö'tterbrot, *sn.* -(e)s, ambrozya *f.*, pokarm *m.* bogów.

Gö'tterdämmerung, *sf.* zmierzch *m.* bogów (w mitologii skandynawskiej).

Gö'tterdienſt, *sm.* -es, służba boża.

Gö'tterfunke, *sm.* -n, iskra *f.* boskiej natury.

Go'ttergeben, *adi.* Bogu oddany.

Gö'ttergeſchichte, *sf.* *pl.* -n, historya *f.* bogów, mitologia *f.*

Gö'ttergeſchlecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ród *m.* bogów, boski.

Gö'ttergleich, *adi.* równy bogom, podobny do bogów.

Gö'tterhaft, *adi.* podobny do bogów, boski.

Gö'tterkoſt, *sf.* strawa boska, ambrozya *f.*

Gö'tterkunde, *sf.*, -lehre, *sf.* *pl.* -n, mitologia *f.*

Gö'ttermahl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uczta *f.* bogów.

Gö'ttermalve *sf.* *pl.* -n, topolipka *f.*

Gö'terſage, *sf.* *pl.* -n, mit *m.*, podanie mitologiczne.

Gö'tterſchaft, *sf.* 1) boskość *f.*; 2) wszyscy bogowie, ogół *m.* bogów.

Gö'tterſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedziba *f.*, siedlisko *n.* bogów.

Gö'tterſpaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſpäſſe, wyborny żart.

Gö'tterſpeiſe, *sf.* ambrozya *f.*, pokarm *m.* (dla) bogów.

Gö'tterſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, wyrocznia *f.* bogów.

Gö'ttertrank, *sm.* -(e)s, 1) nektar *m.*, napój boski; 2) napój wyborny.

Gö'ttertum, *sn.* -s, ob. Götterſchaft.

Gö'tterweib, *sn.* -(e)s, 1) bogini *f.*, bóstwo *n.*; 2) boska kobieta.

Gö'tterwelt, *sf.* *pl.* -en, świat *m.* bogów.

Gö'tterzeit, *sf.* *pl.* -en, czas mityczny.

Go'ttes=, (w wyrazach złożonych) Boży, boski.

Go'ttesacker, *sm.* =s, *pl.* =äcker, cmentarz *m.*

Go'ttesanbeterin, *sf. pl.* =innen, 1) czcicielka *f.* Boga; 2) modliczka chwytnonoga (owad).

Go'ttesdiener, *sm.* =s, *pl.* —, Boży sługa.

Go'ttesdienſt, *sm.* =es, nabożeństwo *n.*, służba Boża; den — abhalten odprawiać nabożeństwo; dem — beiwohnen być na nabożeństwie.

Go'ttesdienſtlich, *adi.* służby Bożej się tyczący, do nabożeństwa (należący).

Go'ttesfriede, *sm.* =ns, 1) pokój Boży, Pański; 2) nietykalność *f.* osób i rzeczy do służby Bożej należących.

Go'ttesfurcht, *sf.* bojaźń *f.* Boga, bogobojność *f.*

Go'ttesfürchtig, *adi.* bogobojny.

Go'ttesgabe, *sf. pl.* =n, dar Boży.

Go'ttesgebärerin, *sf.* Boża rodzicielka *f.*, Bogarodzica *f.*

Go'ttesgeißel, *sf. pl.* =n, bicz Boży.

Go'ttesgelehrtheit, *sf.* i **=gelehrſamkeit**, *sf.* nauka *f.* o Bogu, teologia *f.*

Go'ttesgelehrte(r), *sm.* =en, *pl.* =en, teolog *m.*; jüdiſcher — rabin *m.*

Go'ttesgericht, *sn.* =(e)s, 1) sąd boski; 2) = =urteil, sąd Boży, ordalia *pl.*

Go'ttesglaube, *sm.* =ns, wiara *f.* w Boga; religia *f.*

Go'ttesgnade, *sf.* łaska Boża; Wir von =n My z Bożej łaski.

Gottesgna'denkraut, *sn.* =(e)s, konitrud *m.*

Go'tteshaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, dom Boży, kościół *m.*

Go'tt(e)sjämmerlich, *adi.* litość wzbudzający.

Go'teskaſten, *sm.* =s, *pl.* =käſten, puszka kościelna do zbierania jałmużny.

Go'tteslamm, *sn.* =(e)s, baranek Boży.

Go'tteslästerer, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf. pl.* =innen), bluźnierca *m.*, (-rka *f.*).

Go'ttesläſterlich, *adi.* bluźnieczy; *adv.* bluźnierczo.

Go'ttesläſterung, *sf. pl.* =en, bluźnierstwo *n.*

Go'tteslehen, *sn.* =s, *pl.* —, lenno kościelne.

Go'tteslehre, *sf.* nauka *f.* o Bogu, teologia *f.*; religia *f.*

Go'tteslehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.* teologii.

Go'ttesleugner, *sm.* =s, *pl.* —, bezbożnik *m.*, ateusz *m.*

Go'ttesleugneriſch, *adi.* bezbożny; *adv.* bezbożnie.

Go'ttesleugnung, *sf.* zaprzeczanie *n.* bytności Boga, bezbożność *f.*, ateuszostwo *n.*, ateizm *m.*

Go'tteslohn, *sm.* =(e)s, nagroda Boga; (habt) — dafür! niech Bóg nagrodzi!

Go'tteslob! *int.* chwała Bogu!

Go'ttlob, *sm.* Bogusław, Boguchwał i Bogufal.

Go'ttlos *adi.* 1) bezbożny; grzeszny; =ſer Menſch bezbożnik *m.*; =ſes Weib bezbożnica *f.*; 2) lekkomyślny, niegodziwy; das iſt ein =ſes Kind to rozpustne, swawolne dziecko.

Go'ttloſigkeit, *sf.* bezbożność *f.*; niegodziwość *f.*

Go'ttmenſch, *sm.* =en, 1) bogoczłowiek *m.* = Jezus Chrystus; 2) bóg *m.* (pogański) ukazujący się w postaci człowieka.

Go'ttnatur, *sf.* boskość *f.*, istność *f.* boska.

Go'ttſchen, *sn.* Kociewie *n.*

Go'tt=ſei=bei=uns, *sm.* zły duch *m.*, czart *m.*, szatan *m.*

Go'ttſelig, *adi.* 1) świętej pamięci, zmarły; 2) szczęśliwy.

Go'ttſeligkeit, *sf.* 1) szczęśliwość *f.*; 2) światło wiekuiste.

Go'ttvergeſſen, *adi.* bezbożny; — ſein nie pamiętać, nie myśleć nigdy o Bogu.

Go'ttvergeſſenheit, *sf.* bezbożność *f.*

Go'ttverheißen, *adi.* od Boga obiecany.

Go'ttverlaſſen, *adi.* opuszczony od Boga; przeklęty.

Go'ttgläubig, *adi.* wierzący w Boga.

Go'ttgleich, *adi.* boski, do Boga podobny; jak Bóg.

Go'ttheit, *sf. pl.* =en, 1) bóstwo *n.*; 2) (bez *pl.*) bóstwo *n.* = natura Boża, istność Boża; 3) (bez *pl.*) Bóg *m.*; 4) (z *pl.*) bóg *m.*, bożek pogański.

Gö'ttin, *sf. pl.* =innen, bogini *f.*

G'öttingen, *sn.* Getynga *f.*

Gö'ttlich, I. *adi.* 1) boski, Boży; =e Vorſehung opatrzność boska, najwyższa; =e Komödie Boska komedya (Dantego); 2) boski = doskonały, przedni, cudny; =e Beredſamkeit wymowa boska; der =e Plato boski Plato; II. *adv.* bosko, po bosku; jak Bóg; cudnie, doskonale.

Gö'ttlichkeit, *sf.* boskość *f.*

Go'ttlieb, *sm.* Bogumił; *dim.* Gottliebchen *sn.* Boguś.

Gottvertrauen, *sn.* -s, ufność w Bogu pokładana.

Gottvoll, *adi.* 1) boski; 2) przedni, doskonały; nieoceniony.

Götze, *sm.* -n, *pl.* -n, bożek *m.*, bożyszcze *n.*, bałwan *m.*

Götzenaltar, *sm.* -s, *pl.* -altäre, ołtarz bałwochwalski.

Götzenanbeter, *sm.* -s, *pl.* —, bałwochwalca *m.*

Götzenanbetung, *sf.* bałwochwalstwo *n.*

Götzenbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, bożyszcze *n.*, bałwan *n.*, posąg *m.* bożka; — (roher Völker) fetysz *m.*

Götzendiener, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen), bałwochwalca *m.*, (-czyni *f.*).

Götzendienerisch, *adi.* bałwochwalczy.

Götzendienst, *sm.* -es, bałwochwalstwo *n.*

Götzenopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara bałwochwalcza, pogańska.

Götzenpriester, *sm.* -s, *pl.* —, kapłan pogański.

Götzentempel, *sm.* -s, *pl.* —, świątynia pogańska.

Götzentum, *sn.* -s, bałwochwalstwo *n.*

Götzenverehrung, *sf.* bałwochwalstwo *n.*

Gouach'e, (wym.: guasz), *sf. pl.* -n, gwasz *m.*, *indecl.* (sposób malowania wodnemi farbami).

Gourma'nd, (wym.: gurman), *sm.* -s, *pl.* -s, gurman *m.*, łakotniś *m.*, smakosz *m.*

Gouverna'nte, (wym.: guwernante), *sf. pl.* -n, guwernantka *f.*, wychowawczyni *f.*

Gouverneme'nt, (wym.: guwernman), *sn.* -s, *pl.* -s, gubernia *f.*

Gouverneu'r, (wym.: guwerner), *sm.* -s, *pl.* -s, i -e, 1) gubernator *m.* = wielkorządca *m.*; 2) guwerner *m.*, wychowawca *m.* młodych ludzi.

Gouverneu'rposten, *sm.* -s, *pl.* —, posada *f.* gubernatora i guwernera.

Grab, *sn.* -(e)s, *pl.* Gräber, grób *m.*; die Gräber der Könige groby królów; das heilige — grób Pański, Boży; dieser Kummer wird ihn ins — bringen to zmartwienie zaprowadzi, wpędzi go do grobu; mit einem Fuße schon im -e stehen jedną nogą być już w grobie; am Rande des -es stehen stać nad grobem; ein früheš — finden (przed-)wcześnie umrzeć; j—n zum -e geleiten iść za umarłym na cmentarz, oddać komu ostatnią posługę; j—n zu -e tragen nieść zmarłego do grobu, na cmentarz; er sieht aus, wie einer, der schon im -e gelegen hat wygląda jakby z grobu wstał; ich werde dir bis zum -e dankbar sein wdzięczny ci będę aż do grobowej deski; das — verschlingt alles grób i największego zmierzy (obejmie).

Grab-, *adi.* grobowy.

Grabau, *sn.* Grabowo *n.*

Grabbeln, *vn.* (h.) palcami macać, laskotać, drapać; babrać w czem.

Grabdenkmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäler, nagrobek *m.*

Grabeinfassung, *sf. pl.* -en, ogrodzenie *n.* grobu.

Grabeisen, *sn.* -s, *pl.* —, rydel *m.*

Grabekelle, *sf. pl.* -n, kielnia ogrodnicza, narzędzie *n.* do wykopywania roślin.

Grabeland, *sn.* -es, grunt *m.* do kopania.

Graben, *sm.* -s, *pl.* Gräben, rów *m.*; przekop *m.*; einen — ziehen, machen, aufwerfen rów poprowadzić, zrobić, bić; einen — um etw. ziehen opasać, otoczyć co rowem, poprowadzić rów naokoło czego; er ist noch nicht über den — (dosłownie; nie jest jeszcze poza rowem) nie przebył jeszcze niebezpieczeństwa; von Gräben durchschnitten przekopisty.

Graben, grabe, gräbst, gräbt, grub, habe gegraben, I. *va.* 1) kopać, grzebać; ein Fundament — kopać na fundamenta; Kohlen — wykopywać, wydobywać węgle; gegrabene Körper ciała kopalne; 2) ryć, rytować, wyryć, rylcem wyrabiać; ein Wappen in Metall — wyryć, wyrytować herb na kruszcu; es ist in aller Herzen gegraben wyryte to jest w sercach wszystkich; 3) j—m den Dolch ins Herz — pchnąć kogo w serce sztyletem; II. *vn.* kopać; in die Erde — kopać ziemię; grzebać w ziemi; nach Gold, Schätzen — szukać w ziemi złota, skarbów; III. sich — *vr.* zakopać się, zagrzebać się; wryć się; sich müde — kopać aż do umęczenia; sein Bild hat sich mir ins Gedächtnis gegraben obraz jego utkwił mi w pamięci.

Grabenböschung, *sf. pl.* -en, stok *m.* rowu.

Grabenfüller, *sm.* -s, *pl.* —, żołnierz do fosy zdatny, zły żołnierz.

Grabensohle, *sf.* -n, dno *n.* rowu.

Gräber, *sm.* -s, *pl.* —, kopacz *m.*, ten co kopie, kopaniem się trudniący; Totengräber grabarz *m.* (umarłych).

Gräberei', *sf.* grabarstwo *n.*, grabarka *f.*, kopanina *f.*; rudokop *m.* (górn.).

Gräberfund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przedmiot znaleziony w grobowcu, w grobie; odnalezienie *n.* grobów.

Gräberweide, *sf. pl.* -en, wierzba płacząca.

Grabesdunkel, *sn.* -s, ciemność grobowa.

Grabeskirche, *sf.* kościół *m.* nad grobem Pańskim.

Grabesluft, *sf.* grobowe powiertze.

Grabesnacht, *sf.* grobowa noc.

Grabesrand, *sm.* -(e)s, brzeg *m.* grobu; am -e stehen stać nab grobem = być blizkim śmierci.

Grabesstille, *sf.* grobowe milczenie, grobowa cisza.

Grabesstimme, *sf. pl.* -n, głos grobowy.

Grabflieger, *sm.* -s, *pl.* —, gacek *m.*

Grabgedanke, *sm.* -ns, *pl.* -n, grobowe myśli, myśl *f.* o śmierci.

Grabgeläute, *sn.* -s, dzwonienie *n.* na pogrzeb, pogrzebowe.

Grabgerüst, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, katafalk *m.*

Gra'bgeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -geſänge, pieśń pogrzebowa, śpiew pogrzebowy.

Gra'bgewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie *n.*, sklep *m.* na chowanie umarłych, grób *m.*, grobowiec *m.*

Gra'bheuſchrecken, *spl.* owady świerczowate.

Gra'bhügel, *sm.* -s, *pl.* —, mogiła *f.*, grobowiec *m.*

Gra'bitz, *sn.* Grobin *m.*

Gra'bkraut, *sn.* -es, piołun *m.*

Gra'blegung, *sf.* złożenie *n.* do grobu.

Grab'lied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń pogrzebowa.

Gra'bmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäler i -male, **-monument**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nagrobek *m.*, grobowiec *m.*

Gra'bmeißel, *sm.* -s, *pl.* —, dłóto *n.*, dłubaczka *f.*

Gra'bmilbe, *sf.* *pl.* -n, świerzbowiec *m.*

Grabo'wke, *sn.* Grabówka *f.*

Gra'brede, *sf.* *pl.* -n, mowa pogrzebowa.

Gra'bſcheit, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rydel *m.*, kopaczka *f.*

Gra'bſchrift, *sf.* *pl.* -en, i **-inſchrift**, *sf.* *pl.* -en, nagrobek *m.*, napis *m.* na grobie.

Gra'bſtätte, *sf.* *pl.* -n, grób *m.*, miejsce *n.*, gdzie kto pochowany.

Gra'bſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, grobowy kamień, nagrobek *m.*

Gra'bſtichel, *sm.* -s, *pl.* —, rylec *m.*, dłótko *n.*

Gra'btuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, całun *m.*, kir *m.*

Gra'bweſpen, *spl.* owady grzebaczowate.

Gra'bzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, nagrobek *m.*

Gra'ht, *sf.* *pl.* -en, kanał miejski.

Grad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopień *m.*; von — zu — od stopnia do stopnia, stopniami, stopniowo; den — eines Doktors erhalten otrzymać stopień doktorski; mit einem -e bekleidet ſein mieć stopień; im erſten -e verwandt ſein być spokrewnionym w pierwszym stopniu; im höchſten -e w najwyższym stopniu; er iſt im hohen -e verdächtig jest bardzo podejrzany; in dem -e, als ... w miarę, jak ...

Gra'dabteilung, **-einteilung**, *sf.* *pl.* -en, podział *m.* na stopnie.

Grada'tim, *adv.* stopniowo.

Gradatio'n, *sf.* stopniowanie *n.*, gradacya *f.*

Gra'dbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, kwadrant *m.*; koło podziałowe.

Gra'del, *sm.* -s, płótno wzorzyste, dymka.

Gra'dieren, *va.* stopniować, normować; czyścić, tężyć.

Gradie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, tężnik *m.*

Gradie'rhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, tężnia *f.*, chruściniec *m.*

Gradie'rung, *sf.* *pl.* -en, tężenie *n.* solanki, stopniowanie *n.*

Gradie'rwände, *sf.* *pl.* ściany, tężnie cierniowe.

Gradie'rwaſſer, *sn.* -s, woda *f.* do czyszczenia złota.

Gra'die'rwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tężnia *f.*

Gra'dig, *adi.* mający tyle a tyle stopni; fünfzehn— mający piętnaście stopni, o piętnastu stopniach.

Gradi'ska, *sn.* Gradyszcze *n.*, Grodzisko *n.*

Gra'dleiter, *sf.* *pl.* -n, podziałka *f.*, skała *f.*

Gra'dmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, stopniomierz *m.*

Gra'dteiler, *sm.* -s, *pl.* —, drobnomiar *m.*

Gradua'l, *sn.* -s, *pl.* -e, graduał *m.*, pieśń mszalna; księga zawierająca w sobie graduał.

Gradue'll, *adi.* stopniowo, stopniami.

Graduie'ren, *va.* 1) stopniować; 2) nadać stopień akademicki, stopniem akademickim obdarzać.

Graduie'rt, *adi.* stopniowany; posiadający stopień akademicki n. p. ein -er Doktor.

Gra'dus, *sm.* *indecl.* stopień *m.*, gradus *m.*

Gra'dweiſe, *adv.* stopniami, stopniowo.

Graf, *sm.* -en, *pl.* -en, hrabia *m.*

Gra'fenbank, *sf.* *pl.* -bänke, ławica *f.* dla hrabiów (na obradach).

Gra'fenkrone, *sf.* *pl.* -n, korona hrabiowska.

Gra'fenſitz, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, siedziba *f.*, rezydencya *f.* hrabiego.

Gra'fenſtand, *sm.* -(e)s, 1) hrabstwo *n.*, godność hrabiowska; j—n iſt den — erheben wynieść kogo do godności hrabiowskiej, nadać tytuł hrabiego; 2) hrabiowie *pl.* (ogół hrabiów w kraju, w państwie).

Gra'fentitel, *sm.* -s, tytuł *m.* hrabiego.

Gra'fentum, *sn.* -s, *pl.* -tümer, hrabstwo *n.*

Gra'fenwürde, *sf.* godność hrabiowska.

Grä'fin, *sf.* *pl.* -innen, hrabina *f.*, grafini *f.*

Grä'flein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Graf), hrabiątko *n.*

Grä'flich, *adi.* hrabiowski; -e Herrſchaft hrabstwo *n.*; *adv.* po hrabsku, jak hrabia.

Gra'fſchaft, *sf.* *pl.* -en, hrabstwo *n.*

Gräkomanie', *sf.* grekomania *f.*

Grai'nsdorf, *sn.* Bukowiec *m.*

Gram, *sm.* -(e)s, zgryzota *f.*, zmartwienie *n.*, strapienie *n.*; vor — ſterben umrzeć ze zgryzoty; j—m — verurſachen zmartwienia kogo nabawić, trapić, gryźć, martwić kogo; der — nagt an mir zgryzota mnie dręczy.

Gram, *adi.* j—m — ſein mieć do kogo urazę, żal; j—m — werden powziąć do kogo urazę, nienawiść, znienawidzić kogo.

Grä'meln, *vn.* (h.) markotnym być; martwić się czem.

Grä'men, I. *va.* martwić, gryźć, trapić; das ſoll mich wenig — to mnie nie gryzie, nie sprawia mi trosk; II. ſich — *vr.* trapić się, gryźć się, martwić się; ſich zu Tode — zagryźć się, zamartwić się, umrzeć ze zgryzoty, zmartwienia; III.

vimprs. es grämt mich, daß ... martwi, trapi mnie to, że ...

Gra'merfüllt, *adi.* pełen zgryzot, zgryziony.

Gra'mgebeugt, *adi.* przygnieciony zgryzotami.

Grä'mler, *sm.* -s, *pl.* —, zrzęda *m.*

Grä'mlich, *adi.* markotny, zrzędny, zgryźliwy; — ſein zrzędzić; ein -er Menſch zrzęda *m.*

Grä'mlichkeit, *sf.* zrzędność *f.*, zgryźliwość *f.*, markotność *f.*

Gramm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gram *m.*

Gramma'tik, *sf. pl.* -en, gramatyka *f.*

Grammatika'liſch, *adi.* i *adv.* gramatykalny, (-nie).

Gramma'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, gramatyk *m.*

Gramma'tiſch *adi.* i *adv.* gramatyczny; (-cznie).

Grammopho'n, *sn.* -(e)s, gramofon *m.*

Gra'mvoll, *adi.* pełen zgryzot.

Gran, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gran *m.*

Gran, *sn.* Strzygoń *m.* (miasto); Hron *m.* (rzeka).

Gran, *sn.* -(e)s, *pl.* —, granik *m.* = trzecia część granu.

Grana't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e(n), granat *m.* (kamień); grüner — agrestnik *m.*

Grana'tapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, granat *m.*, granatowe, punickie jabłko.

Grana't(apfel)baum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, granat *m.*, granatowiec *m.*, granatowe drzewo.

Grana'tapfelblüte, *sf. pl.* -n, granatczak *m.*

Grana'tartig, *adi.* granatowy.

Grana'tbaumarten, *sf. pl.* granatowcowate rośliny.

Grana'te, *sf. pl.* -n, 1) granat *m.* (kamień); 2) granatowe jabłko; granatowiec *m.*, granatowe drzewo; 3) granat *m.*, granata *f.* (pocisk wojenny, rodzaj kuli); -en werfen granaty puszczać, rzucać.

Grana'tfeuer, *sn.* -s, ogień kartaczny.

Grana'tkanone, *sf. pl.* -n, granatnik *m.*

Grana'tkolibri, *sm.* -s, *pl.* -s, granatek *m.*

Grana'tperle, *sf. pl.* -n, granatka *f.*

Grana'tpflaume, *sf. pl.* -n, płużyn *m.*

Grand, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żwir *m.*

Gra'nd(e), *sm.* -n, *pl.* -n, — von Spanien grand, magnat hiszpański.

Grande'zza, *sf.* grandeca *f.*, dostojność grandowska.

Gra'ndig, *adi.* 1) żwirowy; 2) zły humor mający, markotny.

Grandio's, *adi.* olbrzymi.

Granie'ren, *va.* ziarnować, ziarnić.

Grani't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, granit *m.*

Grani'tähnlich, **-artig**, *adi.* podobny do granitu.

Grani'tfelſen, *sm.* -s, *pl.* —, skała granitowa.

Grani'ten, *adi.* granitowy, z granitu.

Gra'nne, *sf. pl.* -n, ość *f.* (u kłosa); wąsy *pl.*, kolce *pl.*

Gra'ntig, *adi.* źle usposobiony, markotny = grandig 2.

Granulatio'n, *sf. pl.* -en, granulacya *f.* ziarnina *f.*, formowanie się ziarnistych wysięków.

Granulatio'nsgewebe, *sn.* -s, tkanka ziarninowa.

Granulie'ren, *va.* ziarnieć, ziarnować, pokrywać się ziarniną, brodawkować.

Granulie'rung, *sf. pl.* -en, drobienie *n.* kruszców.

Gra'pen, *sm.* -s, *pl.* —, grapa *f.*, garnek metalowy, żeleźniak *m.*, miedziak *m.*, sagan *m.*

Gra'phik, *sf.* sztuka *f.* pisania, rysowania, grafika *f.*

Gra'phiſch, *adi.* wykreślny, graficzny; -er Fahrplan wykres rozkładu jazdy, wykreślny rozkład.

Graphi't, *sm.* -(e)s, grafit *m.*

Graphiolo'ge, *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, grafolog *m.*

Gra'pſen, *va.* i *vn.* (h.) grypsnąć, chapać, capać, chciwie chwytać.

Gras, *sn.* -ſes, 1) (bez *pl.*) trawa *f.*; mit — bewachſen trawą porosły, zarosły; es wächſt — in den Straßen trawa w ulicach rośnie = niema ruchu na ulicach; er hört das Gras wachſen słyszy jak trawa rośnie, uważa się za bardzo mądrego; das Pferd ins — jagen puścić konia na trawę, na paszę; ins — beißen ziemię gryźć, umrzeć; darüber iſt längſt — gewachſen to już dawno zarosło trawą, to już rzecz zapomniana; das wird ihm bekommen, wie dem Hunde das — nie wyjdzie mu to na zdrowie, na złe mu to wyjdzie, pożałuje on tego; 2) *pl.* Gräſer, trawiaste, trawowe rośliny.

Gra'sameiſe, *sf. pl.* -n, darnowiec *m.*

Gra'sähnlich, *adi.* trawiasty.

Gra'sanger, *sm.* -s, *pl.* —, gazon *m.*; błonie *n.*

Gra'sartig, *adi.* do trawy podobny, trawiasty.

Gra'sbank, *sf. pl.* -bänke, trawnik *m.*, ławka *f.* z darni.

Gra'sbewachſen, *adi.* trawą porosły, zarosły.

Gra'sblume, *sf. pl.* -n, zawciąg polny, gwoździk polny.

Gra'sboden, *sm.* -s, trawnik *m.*, miejsce trawą zarosłe.

Gra'sbutter, *sf.* masło *n.* z trawnej paszy, masło majowe.

Grä'schen, *sn.* -s, (*dim.* od Gras), trawka *f.*

Gra'ſen, I. *va.* das Getreide — ścinać sierpem wybujałe kłosy; II. *vn.* (h.) 1) paść się trawą, trawę gryźć, żreć, być na pastwisku (o bydle); 2) trawę żąć; — gehen iść po trawę dla bydła; 3) nach etw. — ubiegać się o co; auf eines anderen Wieſe — zajść komu drogę; er läßt ſich nicht im Barte — nie pozwala kpić ze siebie; die Kugel graſt kula obija się o ziemię.

Gra'ſer i Grä'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kosarz *m.* (trawy); 2) ozór jeleni i danieli.

Grä'ſerei, *sf.* 1) żęcie *n.*, zbieranie *n.*, koszenie *n.* trawy, kosowica *f.*; 2) prawo *n.* koszenia trawy, prawo paszy, paszenia; 3) pastwisko *n.*, trawa *f.* na pastwisku; 4) zioła *pl.*

Gra'ſeule, *sf. pl.* -u, kośniczka *f.* (owad).

Gra'ſfarbe, *sf.* kolor *m.* trawy, trawny.

Gra'ſfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) plama *f.* od trawy, trawna; 2) kawał *m.* trawnika.

Gra'ſfreſſend, *adi.* trawożerny, karmiący się pokarmami roślinnymi, trawą.

Gra'ſfreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, zwierzę trawożerne.

Gra'ſfroſch, *sm.* -eſ, *pl.* -fröſche, żaba trawna, zielona, drzewianka *f.*

Gra'ſfrucht, *sf. pl.* -früchte, ziarnkowiec *m.*

Gra'ſfutter, *sn.* -s, pasza trawna.

Gra'ſfütterung, *sf.* paszenie *n.* trawą.

Gra'ſgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, 1) łąka ogrodzona; 2) sad trawą porosły.

Gra'ſgrün, *adi.* zielony jak trawa, trawnego koloru.

Gra'ſhalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, źdźbło *n.*, prątek *m.* u trawy; trawka *f.*

Gra'ſhecht, *sm.* -eſ, *pl.* -e, trawnik *m.*, mały szczupak.

Gra'ſhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, podwórze na pastwisko zamienione.

Gra'ſhüpfer, *sm.* -s, *pl.* —, konik polny, pasikonik *m.*, skoczek *m.*

Gra'ſicht, *adi.* podobny do trawy, trawiasty.

Gra'ſig, *adi.* 1) trawą zarosły, trawisty; 2) trawiasty.

Gra'ſjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, pastuszek *m.*

Gra'ſknöterich, *sm.* -s, czerwiec roczny (rośl.).

Gra'ſkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* do trawy.

Gra'ſkraut, *sn.* -(e)s, trawa wiechowa.

Gra'sland, *sn.*. -(e)s, *pl.* -länder, grunt trawą zarosły, trawiasty.

Gra'ſilie, *sf. pl.* -n, pajęcznica gałęziasta.

Gra'ſlinde, *sf. pl.* -n, lipa pospolita, holenderska.

Gra'ſlitz, *sn.* Kraslice *pl.*

Gra'ſolch, *sm.* -(e)s, rzycica trwała.

Gra'ſmagd, *sf. pl.* -mägde, dziewka *f.* do żęcia trawy.

Gra'ſmäh(d)er, *sm.* -s, *pl.* —, kosarz *m.*

Gra'ſmähmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* do koszenia trawy, kosiarka *f.*

Gra'ſmücke, *sf. pl.* -n, trawniczek *m.*, piegża *f.*, gajówka *f.* (ptak).

Gra'ſnelke, *sf. pl.* -n, zawciąg *m.*, gruszczyca *f.* (gatunek gwoździka).

Gra'ſpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konik polny, skoczek *m.*

Gra'ſplatz, *sm.* -eſ, *pl.* -plätze, trawnik *m.*, pastwisko *n.*

Gra'ſochs, *sm.* -ſen, *pl.* -ſen, wół pastewny.

Gra'ſreich, *adi.* obfity w trawę, trawisty, trawny.

Graß, *adi.* ob. Gräßlich.

Graſſier'en, *vn.* (h.) grasować, panować (o zarazach, chorobach).

Grä'ßlein, *sn.* -s, *pl.* —, czeczotka *f.* (ptak).

Grä'ßlich, I. *adi.* 1) szpetny, szkaradny, obrzydliwy, odrażający; 2) okropny, straszny; II. *adv.* szpetnie, szkaradnie, obrzydliwie, odrażająco; okropnie, strasznie.

Grä'ßlichkeit, *sf. pl.* -en, szkaradność *f.*; okropność *f.*, straszność *f.*

Gra'ſtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, płachta *f.* do noszenia trawy.

Gra'ſung, *sf.* zbieranie *n.* paszy, trawy.

Gra'ſweide, *sf. pl.* -n, pasza trawna; pastwisko *n.*

Gra'ſwuchs, *sm.* -ſes, porost *m.* trawy.

Gra'ſwurzel, *sf. pl.* -n, 1) korzeń trawny, trawy; 2) pszenica *f.*, perz.

Grat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ostrze *n.*; 2) wyskakujący grzbiet; 3) szczyt *m.*; 4) = Rückgrat, kość grzbietowa, pacierzowa; 5) = Dachgrat, narożnik *m.* dachu, krawędź narożna.

Gra'tbogen, *sm.* -s, *pl.* —, obłąk przekątny, łęk przekątny.

Gra'tbundtram, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jęta narożna.

Grä'te, *sf. pl.* -n, 1) ość *f.* (w rybie); an einer — erſticken udławić się ością; er hat eine — darin gefunden znalazł w tem jakąś przeszkodę, trudność; 2) ostry kant; 3) oścień *f.*, grzebień *m.*, wyrostek tarnisty łopatki; dieſer Menſch hängt nur noch in den -n zuſammen człowiek ten schudł tak, że tylko skóra i kości na nim.

Gra'thobel, *sm.* -s, *pl.* —, zasuwnik *m.*

Gratia'l(e), *sn.* -(e)s, *pl.* -ien, 1) modlitwa dziękczynna; 2) podarek *m.*, dar *m.*, poczesne *n.*

Gratifikatio'n, *sf. pl.* -en, wynagrodzenie *n.*, gratyfikacya *f.*

Grä'tig, *adi.* ościsty.

Gra'tis, *adv.* gratis, darmo, bezpłatnie.

Gra'tisbeilage, *sf. pl.* -n, dodatek bezpłatny.

Gra'tleiſte, *sf. pl.* -n, szpara, listwa zasuwana.

Grä'tling, *sm.* -s, *pl.* -e, mała oścista ryba.

Gra'tſäge, *sf. pl.* -n, nacięciowa pila, zasuwnica *f.*

Grä'tſchen, *vn.* (h.) rozkraczać się, rozkraczać nogi; chodzić z nogami rozkraczonemi.

Gra'tſparren, *sm.* -s, *pl.* —, narożna krokiew, narożnica *f.*, rogownik *m.*

Gratula'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, gratulant *m.* = składający powinszowania.

Gratulatio'n, *sf. pl.* -en, powinszowanie *n.*, gratulacya *f.*

Gratulatio'nsſchreiben, *sn.* -s, list *m.* z powinszowaniem, gratulacyjny.

Gratulie'ren, *vn.* (h.) winszować, gratulować.

Grätz, *sn.* Grodzisko *n.*

Grätz a. d. Weichsel, *sn.* Przylubie *pl.*

Gra'tziegel, *sm.* -s, *pl.* —, cegła szczytowa, grzbietowa.

Grau, *adi.* 1) szary; bury; bei Nacht sind alle Katzen — w nocy wszystkie koty bure; -e Mönche szare mnichy, franciszkani; kaum ist der Morgen — zaledwie szarzeć zaczyna; -er Star zaćma *f.*, szare bielmo; -es Brot spleśniały chleb; 2) siwy; -e Haare siwe włosy, siwizna *f.*; -es Haar bekommen, — werden siwieć, osiwieć; zestarzeć się; über etw. — werden zęby nad czem zjeść; sich wegen etw. keine -en Haare wachsen lassen nie troszczyć się, nie kłopotać się czem; — gesprenkelt szpakowaty; ganz — siwiuchny; -e Farbe szarość, siwość; ins -e verschießen wyszarzeć; 3) das -e Altertum, die -e Vorzeit odległa starożytność, przeszłość; vor -en Jahren przed dawnymi laty.

Grau, *sn. indecl.* szarość *f.*, szary kolor.

Grau'ammer, *sf. pl.* -n, potrzeszcz *m.*

Grau'äugig, *adi.* siwooki, szarooki.

Grau'bart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, siwa broda, siwobroda *m.*, brodacz *m.*

Grau'bärtig, *adi.* siwobrody.

Grau'blau, *adi.* siwoniebieski, siny.

Grau'braun, *adi.* siwobrunatny.

Grau'braunſteinerz, *sn.* -es, manganit *m.*

Graubü'nden, *sn.* Recya *f.*, Gryzony *pl.*

Grau'deuz, *sn.* Grudziądz *m.*

Grau'eiſenkies, *sm.* -ſes, szarawy iskrzyk.

Grau'en, I. *vn.* (h.) 1) siwieć, bieleć; starzeć się; ihm — ſchon die Haare włosy mu już bieleją; 2) bieleć, świtać, szarzeć, dnieć; der Tag (der Morgen, der Himmel) graut albo es graut *vimprs.* dzień bieleje, świta; II. *vn.*, ſich — *vr.* (h.) i *vimprs.* bać się czego; mieć wstręt do czego; es graut mir (mich) strach mnie przechodzi, skóra drży na mnie; mir graut vor etw. wstręt mam do czego; lękam się, boję się.

Grau'en, *sn.* -s, 1) świtanie *n.*, brzask *m.*, świt *m.*; beim — des Tages o świcie, z brzaskiem; 2) bojaźń *f.*, strach *m.*, trwoga *f.*; wstręt *m.*, ohyda *f.*, zgroza *f.*; es wandelte ihn — an zatrwożył się.

Grau'enbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, zjawisko straszliwe.

Grau'enerregend, *adi.* strach, trwogę wzbudzający.

Grau'enhaft, *adi.* przerażający, strach wzbudzający, straszny, okropny; *adv.* przerażająco, strasznie, okropnie.

Grau'felde, *sn.* Grunwald *m.*

Grau'gans, *sf. pl.* -gänſe, gęś gęgawa.

Grau'grün, *adi.* szarozielony.

Grau'haarig, *adi.* siwe włosy mający, siwizną okryty, osiwiały.

Grau'hafer, *sm.* -s, owies wąsatek *m.*

Grau'kehlchen, *sn.* -s, *pl.* —, płochacz pokrzywnik *m.*

Grau'kopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, siwogłowy *pl.*, siwiec *m.*, siwosz *m.*

Grau'lich, **gräu'lich**, *adi.* 1) siwawy, szarawy; 2) strachliwy; strach wzbudzający; mir war — albo graulig zu Mute dreszcz mnie przejmował; ich bin — jestem strachliwy; *adv.* siwawo, szarawo; strachliwie, strasznie.

Grau'meiſe, *sf. pl.* -n, sikora błotna.

Grau'meliert, *adi.* szaraczkowy; -es Tuch szaraczek *m.*

Grau'pe, *sf. pl.* -n, 1) krupa *f.*; 2) -n, *pl.* krupki *pl.*, drobny grad, gradzik *m.*; Schneegraupen krupiasty śnieg; 3) kruszec drobno utłuczony, gruźlasta ruda.

Grau'peln, **Gräu'peln**, *sf. pl.* drobny grad *m.*, gradzik *m.*

Grau'peln, *vn. impers.* (h.) es graupelt krupy padają, pada drobny grad, śnieg krupiasty, krupi się.

Grau'pelwetter, *sn.* -s, padanie *n.* gradziku.

Grau'penförmig, *adi.* krupiasty.

Grau'pengang, *sm.* -(e)s, krupnica *f.* (w młynie).

Grau'penhagel, *sm.* -s, krupy *pl.*, grad krupiasty.

Grau'penſchleim, *sm.* -(e)s, perłowa zupa, perłówka *f.*

Grau'penſuppe, *sf. pl.* -n, krupnik *m.*, zupa *f.* z krupami.

Grau'pert, *adi.* rozczochrany.

Grau'pner, *sm.* -s, *pl.* —, krupnik *m.*, krupiarz *m.*

Grau'rock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, szaraczek *m.*

Graus, I. *sm.* -ſes, 1) dreszcz *m.*, przerażenie *n.*; der nächtliche — straszydło nocne; 2) ob. Grauß; II. *adi.* okropny, strachem przejmujący, straszny.

Grau'ſam, *adi.* 1) okrutny, srogi, niemiłosierny, nieludzki; 2) -e Tiere zwierzęta krwiożercze, drapieżne; II. *adv.* okrutnie, srogo; ſie iſt — häßlich straszliwie brzydka; — viel okropnie dużo, wiele.

Grau'ſamkeit, *sf. pl.* -en, okrutność *f.*, okrucieństwo *n.*; nieludzkość *f.*; dzikość *f.*

Grau'ſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, koń szarosiwy, dropiaty, mrozowaty, siwosz *m.*, deresz *m.*

Grau'ſen, *vn.* (h.) i *vimprs.* mir (mich) grauſt (es) vor etwas dreszcz mnie przechodzi na widok, wspomnienie czego.

Grau'ſen, *sn.* -s, zgroza *f.*; strach *m.*; dem ſchuldigen Mann gehts — an na złodzieju czapka gore.

Grau'ſenerregend, **-haft**, **-voll** i **grau'ſig**, *adi.* zgrozą przejmujący, okropny, okrutny, ohydny, straszny.

Grau'ſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szaroskał *m.*

Grauß, *sm.* -ſes, gruz *m.*, gruzy *pl.*

Grau'tier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szaruch *m.*, osieł *m.*

Grau'wacke, *sf. pl.*)n, szarogłaz *m.*

Grau'werden, *sn.* -s, siwienie *n.*

Grau'werk, *sn.* -(e)s, popielice *pl.* (futro).

Graveu'r, (wym.: grawör), *sm.* -s, *pl.* -e, rytownik *m.*

Gravie'ren, *va.* 1) rytować; 2) j—n — obciążać, obwiniać kogo; -de Umſtände okoliczności obciążające, obwiniające.

Gravie'rkunſt, *sf.* rytownictwo *n.*

Gravie'rung, *sf.* *pl.* -en, 1) rytowanie *n.*; 2) obciążanie *n.*, obwinianie *n.*

Gravitä't, *sf.* powaga *f.*, poważność *f.*

Gravitatio'n, *sf.* ciążenie *n.*, grawitacya *f.* (ciał).

Gravitatio'nsgeſetz, *sn.* -es, prawo *n.* ciążenia.

Gravitatio'nskraft, *sf.* siła *f.* ciężkości, ciężenie *n.*

Gravitä'tiſch, *adi.* i *adv.* poważny, uroczysty; (-nie, -ście).

Gravitie'ren, *vn.* (h.) 1) ciężeć, ulegać sile ciężkości, ciężeniu do środka ziemi; 2) nach etw. — skłaniać się ku czemu.

Gray'ven, *sm.* Grajwo *n.*

Gra'zie, *sf.* *pl.* -n, 1) gracya *f.* (bogini); 2) wdzięk *m.*, gracya *f.*

Gra'zienlos, *adi.* bez wdzięku.

Gra'ziös, *adi.* wdzięczny miły, ujmujący; *adv.* z wdziękiem, wdzięcznie, ujmująco.

Gräziſie'ren, *va.* i *vn.* (h.) nadawać formę grecką; greczyznę naśladować.

Gre'gor, *sm.* Grzegorz.

Gregoria'niſch, *adi.* gregoryański; der -e Kalender, Geſang kalendarz, śpiew gregoryański.

Greif, *sm.* -(e)s, i -en, *pl.* -e i -en, gryf *m.*

Grei'fbar, *adi.* 1) namacalny; 2) oczywisty.

Grei'fen, greifſt, greift, griff, habe gegriffen, I. *va.* = ergreifen, uchwycić, schwytać, ująć, pojmać; man hat die Diebe gegriffen schwytano, pojmano złodziejów; einen Ton — wziąć ton; die Zahl iſt zu hoch gegriffen liczba jest za wysoka, za wysoko podana; das läßt ſich mit Händen — to ręką namacać można, to jasne, widoczne; die Nachricht iſt aus der Luft gegriffen wiadomość jest zmyślona, z palca wyssana; Platz — ustalić się; utrzymać się; II. *vn.* imać się czego, dotykać, chwytać, ująć, brać się do czego; j—m an die Ehre, an das Leben — targnąć się na czyj honor, czyje życie; das greift an die Nerven to szarpie nerwy; einem Kranken an den Puls — badać puls chorego, wziąć chorego za puls; in die Taſche — sięgnąć do kieszeni; j—m ins Amt, ins Handwerk — wtrącać się do czyjego urzędu, rzemiosła; nach etw. — wyciągnąć rękę, by co uchwycić, ująć; chwycić co, rwać się do czego; nach dem Hute — wziąć kapelusz; ein Ertrinkender greift nach einem Strohhalme tonący i brzytwy się chwyta; über etw. — sięgać poza coś; um ſich — macać koło siebie; das Feuer greift überall um ſich ogień szerzy się, pochłania wszystko; die Krankheit greift um ſich choroba się szerzy, wzmaga się; j—m unter die Arme — wspierać kogo; zu etw. — wziąć się, porwać się do czego; zu den Waffen — chwytać za broń, brać się do broni; zum äußerſten — uciec się do środka ostatecznego; zu einem Handwerk greifen wybrać sobie rzemiosło; die Säge, die Feile, das Rad greift gut piła dobrze rznie, pilnik dobrze piłuje, koło dobrze chwyta; zu weit — nadto się oddalać; za daleko sięgać.

Grei'f(en)ſpiel, *sn.* -(e)s, łapanka *f.*, goniony *m.* (gra).

Grei'fer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) który chwyta, chwytacz *m.*, łapacz *m.*; 2) chwytacz u maszyn.

Grei'fgeier, *sm.* -s, *pl.* —, sępogryf *m.*

Grei'fklaue, *sf.* *pl.* -n, szpona chwytna.

Grei'fmuſchel, *sf.* *pl.* -n, zagloba *f.*

Grei'fſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, 1) ogon chwytny; 2) chwytacz *m.*, wikławiec *m.* (zwierzę chwytnoogoniaste).

Grei'fſpinne, *sf.* *pl.* -n, knap *m.*

Grei'fſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gryfit *m.*, szponiec *m.*, dziobacz *m.*

Grei'fswald, *sn.* Gryfia *f.*

Grei'fzange, *sf.* *pl.* -n, lewarek *m.*, klucz *m.* do rwania zębów.

Grei'fzirkel, *sm.* -s, *pl.* —, cyrkiel kalibrowy.

Grei'nen, *vn.* (h.) 1) wykrzywiać gębę; 2) drzeć się, płakać, beczeć.

Grei'ner, *sm.* -s, *pl.* —, beksa *m.*, płaksa *m.*, płaczek *m.*

Grei'nerin, *sf.* *pl.* -innen, beksa *f.*, płaczka *f.*

Greis, *sm.* -es, *pl.* -e, (-in, *sf.* *pl.* -innen): starzec *m.*; dziad *m.*; (staruszka *f.*, babka *f.*).

Greis, *adi.* stary, podeszłego wieku; -es Haar siwy włos; der -e Vater stary, zgrzybiały ojciec.

Grei'ſau, *sn.* Krzyżów *m.*

Grei'ſenalter, *sn.* -s, wiek podeszły, starość *f.*, zgrzybiałość *f.*

Grei'ſenbrand, *sm.* -(e)s, zgorzel starcza.

Grei'ſenhaft, *adi.* zgrzybiały, o wejrzeniu starczem.

Grei'ſenhaftigkeit, *sf.* zgrzybiałość *f.*

Grei'sler, *sm.* -s, *pl.* —, grajzler *m.*, kramarz *m.*, przekupień *m.*, sprzedający artykuły żywności.

Grell, *adi.* 1) (za)ostry, przenikający; -e Stimme zbyt ostry, przenikający, rażący głos; 2) jaskrawy, zbyt jasny, rażący; -es Feuer rażący, oślepiający ogień; etw. mit -en Farben malen (ſchildern) odmalować co zbyt jaskrawemi barwami, opisać z przesadą; -er Kontraſt kontrast (przeciwieństwo) w oczy wpadający (-e); -e Augen bystre, żywe oczy.

Gre'llängig, *adi.* bystrooki.

Gre'lle, *sn.* jaskrawość *f.*, ostrość *f.* (rażąca).

Gre'llfarbig, *adi.* jaskrawy.

Gre'llheit, *sf.* jaskrawość *f.*, ostrość *f.*; — einer Schilderung przesada w opowiadaniu.

Gremia'l, *adi.* gremialny, korporacyjny.

Gre'mium, *sn.* -s, *pl.* -mien, gremium *n.*, korporacya *f.*

Gre'mpel, *sm.* -s, *pl.* —, kram *m.*, kramik *m.*

Grenadie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, grenadyer *m.*

Grenadie'rregiment, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pułk *m.* grenadyerów.

Gre'ndel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) grządziel *m.*; 2) rygiel *m.*, zasuwa *f.*

Gre'nicz, *sn.* Granowce *pl.*

Gre'nzacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, rola graniczna.

Gre'nzarmee, *sf.* *pl.* -n, armia graniczna, na granicy stojąca.

Gre'nzaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, strażnik graniczny.

Gre'nzbach, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäche, strumyk graniczny, odgraniczający.

Gre'nzbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo graniczne.

Gre'nzbefeſtigung, *sf.* *pl.* -en, obwarowanie *n.* granicy.

Gre'nzbefeſtigungswerk, *sn.* *pl.* -e, fortyfikacye, warownie graniczne.

Gren'zbeſichtigung, *sf.* *pl.* -en, rewizya *f.* granic.

Gre'nzbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkający na granicy, pogranicznik *m.*

Gre'nzdiſtrikt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obszar, obwód graniczny, pogranicze *n.*

Gre'nze, *sf.* *pl.* -n, granica *f.*, kres *m.*; zakres *m.*; an der — na granicy; über der — za granicą; der der — zunächſt liegende Strich Landes pogranicze; an der — befindlich, liegend, wohnend pograniczny; eine — zwiſchen zwei Feldern ziehen rozgraniczyć dwa pola; die -n ſeiner Macht überſchreiten przekroczyć granice, zakres swej władzy; ſein Ehrgeiz kannte keine -n jego ambicyi nie bylo granic.

Gre'nzen, *vn.* (h.) 1) an (mit) etw. — graniczyć z czem; wir — mit ihnen sąsiadujemy z nimi; das Gebäude grenzt an den Garten budynek graniczy z ogrodem, dotyka ogrodu; 2) das grenzt an Narrheit to zakrawa na waryactwo.

Gre'nzenlos, *adi.* bez granic, nieograniczony, bezgraniczny, bezbrzeżny; *adv.* nieograniczenie, bezbrzeżnie.

Gre'nzenloſigkeit, *sf.* nieograniczoność *f.*, bezbrzeżność *f.*; nieskończoność *f.*

Gre'nzer, *sm.* -s, *pl.* —, nad granicą mieszkający, pogranicznik *m.*, mieszkaniec pograniczny.

Gre'nzfeſtung, *sf.* *pl.* -en, forteca pograniczna.

Gre'nzgegenden, *sf.* *pl.* pogranicze *n.*

Gre'nzgeleiſe, *sn.* -s, *pl.* —, tor graniczny.

Gre'nzgemeinſchaft, *sf.* *pl.* -en, wspólność *f.* granic.

Gre'nzgraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, rów graniczny, granicznik *m.*, rozkop *m.*

Gre'nzhügel, *sm.* -s, *pl.* —, kopiec graniczny.

Gre'nzjäger, *sm.* -s, *pl.* —, strzelec graniczny = strażnik *m.*

Gre'nzkette, *sf.* *pl.* -n, kordon *m.*

Gre'nzland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj pograniczny, pogranicze *n.*

Gre'nzlinie, *sf.* *pl.* -n, linia graniczna; kresy *pl.*

Gre'nzmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, i -mäler, znak graniczny.

Gre'nzmarke, *sf.* *pl.* -n, graniczak *m.*, rubieżec *m.*; pogranicze *n.*

Gre'nzmauer, *sf.* *pl.* -n, mur graniczny.

Gre'nzmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, miernik graniczny.

Gre'nznachbar, *sm.* -s, *pl.* -n, sąsiad graniczny.

Gre'nzpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, pal, słup graniczny.

Gre'nzpoſten, *sm.* -s, *pl.* —, placówka *f.*, straż graniczna.

Gre'nzpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt graniczny, granica *f.*

Gre'nzrain, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miedza pograniczna.

Gre'nzrecht, *sn.* -(e)s, prawo graniczne.

Gre'nzregulierung, *sf.* *pl.* -en, demarkacya *f.*, regulacya *f.*, ustalenie *n.* granic.

Gre'nzrezeß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, układ *m.* o oznaczenie granic.

Gre'nzſcheide, *sf.* *pl.* -n, miedza *f.*, rozdroże *n.*

Gre'nzſcheider, *sm.* -s, *pl.* —, miernik *m.*, geometra graniczny, komornik *m.*

Gre'nzſcheidung, *sf.* *pl.* -en, demarkacya *f.*, rozgraniczenie *n.*; miedza *f.*

Gre'nzſperre, *sf.* zamknięcie *n.* granicy.

Gre'nzſtadt, *sf.* *pl.* -ſtädte, miasto pograniczne.

Gre'nzſtation, *sf.* *pl.* -en, stacya graniczna.

Gre'nzſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień graniczny, znak graniczny, granicznik *m.*, uroczysko *n.*

Gre'nzſtrang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtränge; pień *m.*, pasmo nerwu współczulnego.

Gre'nzſtreit, *sm.* -(e)s, kłótnia *f.*, sprzeczka *f.* o granicę, spór graniczny.

Gre'nzſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pogranicze *n.*, nadgranica *f.*

Gre'nzverkehr, *sm.* -(e)s, ruch pograniczny.

Gre'nzvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -verträge, układ *m.*, ugoda *f.* o granice.

Gre'nzwache, *sf.* *pl.* -en, straż pograniczna, kordon *m.*

Gre'nzwächter, *sm.* -s, *pl.* —, strażnik graniczny.

Gre'nzwert, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wartość graniczna (mat.).

Gre'nzzaun, *sm.* -(e)s, *pl.* -zäune, plot graniczny.

Gre'nzzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak graniczny.

Gre'nzzoll, *sm.* -es, *pl.* -zölle, clo *n.*

Gre'nzzollamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd clowy na granicy.

Gre'nzzug, *sm.* -(e)s, 1) obchodzenie *n.*, zwiedzanie *n.*, rewizya *f.* granic; 2) pociąg objeżdżający granicę.

Gre'ßling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kieł *m.*

Gre'te, *sf.* 1) Malgorzata; 2) dziewka *f.*; eine faule — leniwe dziewczę; **Gre'tchen**, *n.* Malgosia *f.*

Greu'el, *sm.* -s, *pl.* —, 1) obrzydliwość *f.*, odraza *f.*, zgroza *f.*; er iſt mir ein — mam od niego odrazę, zgrozą mnie przejmuje; 2) okropność *f.*, okrutność *f.*, zdrożność *f.*, szkaradny uczynek, czyn zgrozą przejmujący; die — des Krieges okropności wojny.

Greu'eltag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień okropny, feralny.

Greu'eltat, *sf. pl.* -en, czyn okropny, ohydny.

Greu'elvoll, *adi.* pełen okropności.

Greu'lich, *adi.* i *adv.* okropny, (-nie), okrutny, (-nie), ohydny, (-nie), straszny, (-nie).

Grie'be, *sf. pl.* -n, 1) skrzeczka *f.*, skwarek *m.*, skwarka *f.*; 2) wyprysk *m.* (na wardze).

Griebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, torebka nasienna; ogryzek *m.* (w owocach).

Grie'chenland, *sn.* Grecya *f.*; Grieche *sm.* Grek; Griechin *sf.* Greczynka; griechiſch *adi.* grecki, po grecku; das Griechiſche, die — Sprache, —e Sitten, —es Weſen greczyzna *f.*

Grie'chentum, *sm.* -s, hellenizm *m.*, greczyzna *f.*

Grie'chiſch, *adi.* grecki; -er Ritus obrządek grecki; *adv.* po grecku.

Grie'felbär, *sm.* -en, *pl.* -en, niedźwiedź alpejski.

Grie'sgram, *sm.* -s, 1) ponurość *f.*, tetryczność *f.*, humor posępny, melancholijny, kwaśny; 2) człowiek ponury, tetryk *m.*, melancholik *m.*

Grie'sgrämig, **-grämiſch** i **-grämlich**, *adi.* tetryczny, ponury.

Grie'ſicht, **grie'ſig**, *adi.* żwirowaty.

Grieß, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) żwir *m.*, gruby piasek, drobne kamyki; 2) dziarstwo *n.*, piasek moczowy; 3) grysik *m.*, gryz *m.*, drobna kasza.

Grie'ßboden, *sm.* -s, ziemia dziarstwista.

Grie'ßbrei, *sm.* -(e)s, papka *f.* z grysiku.

Grie'ßkrankheit, *sf.* dziarstwo *n.* (choroba).

Grie'ßkraut, *sn.* -(e)s, siedmlist *m.*

Grie'ßmehl, *sn.* -(e)s, grysówka *f.*; mąka razowa.

Grie'ßſand, *sm.* -(e)s, szczerk *m.*

Grie'ßwurzel, *sf. pl.* -n, wdrzanka *f.*; kruszota *f.*

Griff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ujęcie *n.*, uchwycenie *n.* czego, wzięcie *n.*, branie *n.*, chwytanie *n.*, dotykanie *n.*, dotknięcie *n.*; einen — nach (in) etw. tun wyciągnąć rękę po jaką rzecz, sięgać po co (do czego, dokąd); bei dem erſten -e in die Taſche zaledwie sięgnął do kieszeni; mit mächtigem -e chwytając, ujmując potężnie; einen falſchen — tun zmylić, pomylić się; einen guten — tun mieć szczęśliwą rękę; einen — auf der Violine tun wziąć ton (kilka tonów) na skrzypcach; 2) fortel *m.*; den richtigen — herausſhaben znać sposób; den — finden wynaleźć fortel, sposób; etwas im — haben mieć w czem wielką łatwość; 3) garść *f.*, (tyle, ile można w rękę wziąć); 4) szpony *pl.* (zwierząt drapieżnych); der Habicht gibt der Taube einen — jastrząb wbija szpony w gołębia; 5) rękojeść *f.*, trzonek *m.*, ujęcie *n.*, osada *f.*, antaba *f.*, rączka *f.*, młon *m.* (u młyna); 6) gryf *m.* (wet.).

Grif'ffbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, — bei einer Geige szyjka u skrzypiec; — eines Klaviers klawiatura fortepianu.

Gri'ffel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rylec *m.*, styl *m.* (narzędzie do pisania u starożytnych); 2) rysik *m.*; 3) szyjka *f.*, uszko *n.* (bot.).

Gri'ffelfäule, *sf.* szyjkonitka *f.*

Gri'ffloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziurka *f.* w instrumencie dętym.

Gri'lle, *sf. pl.* -n, 1) świerszcz *m.*, świerczek *m.*; 2) chimera *f.*, grymas *m.*, kaprys *m.*, dziwactwo *n.*; er hat ſeine -n ma chimery, humory; er hat -n im Kopfe ma dziwne urojenia; -n fangen dziwaczyć, chimerzyć, grymasić; -n, *pl.* urojone troski, bezpodstawne kłopoty; -n fangen, ſich mit -n plagen troszczyć się, kłopotać się, wymyślać sobie przyczyny do zmartwienia.

Gri'llenfänger, *sm.* -s, *pl.* —, chimeryk *m.*, kapryśnik *m.*, grymaśnik *m.*, dziwak *m.*, cudak *m.*, maruda *m.*

Grillenfängerei', *sf. pl.* -en, chimery *pl.*, kaprysy *pl.*, grymasy *pl.*, dziwactwo *n.*

Gri'llenfängerin, *sf. pl.* -innen, chimeryczka *f.*, kapryśnica *f.*, grymaśnica *f.*

Gri'llenfängeriſch, **-haft**, *adi.* chimeryczny, kapryśny, dziwaczny, marudny, grymaśny.

Gri'llenkrank, *adi.* hipochondryczny.

Grima'ſſe, *sf. pl.* -n, grymas *m.*, wykrzywianie *n.* gęby; -n machen, ſchneiden wykrzywiać gębę, robić grymasy.

Grimm, I. *sm.* -(e)s, furya *f.*, złość *f.*; zażartość *f.*, zapalczywość *f.*, zawziętość *f.*; in — geraten wpaść w pasyę; II. ob. Grimmig.

Gri'mmdarm, *sm.* -(e)s, jątrznica morzeszkowa, kiszka okrężnicowa, kątnica *f.*

Gri'mmdarmgekröſe, *sn.* -s śródjelicie przyokrężne, kreska *f.* okrężnicy.

Gri'mmen, *va.* i *vimprs.*, 1) sprawiać kolki, bole w kiszkach; es grimmt mich (mir) im Bauche rznie mnie w brzuchu, mam bole w kiszkach; 2) das grimmt mich, es grimmt mir im Herzen to mnie do żywego dotyka.

Gri'mmen, *sn.* -s, kolka *f.*, morzysko *n.*, rznięcie *n.* w kiszkach.

Gri'mmig, *adi.* rozjuszony, rozjadły, zażarty, zapalczywy, zawzięty, srogi, okrutny; — kämpfen walczyć zajadle, z wściekłością; -es Tier zwierzę

drapieżne; ≈en Hunger haben być głodny jak pies; ≈en Appetit haben mieć wilczy apetyt; ≈e Kälte okrutne zimno; es iſt — kalt straszliwie zimno.

Gri'mmigkeit, *sf.* złość *f.*, gniew zapalczywy, pasya *f.*

Grind, *sm.* ≈(e)s, *pl.* ≈e i ≈en, 1) strup *m.*, strupień *m.* (szczególnie na głowie); parch *m.*; 2) skorupa *f.*, skorupienie *n.*; 3) gatunek rośliny pasożytnej; 4) gatunek foki.

Gri'ndig, strupiasty, parszywy.

Gri'ndkopf, *sm.* ≈(e)s, *pl.* ≈köpfe, 1) głowa strupiasta, parszywa; 2) parszywiec *m.*

Gri'ndkraut, *sn.* ≈(e)s, drjakiew *m.*

Gri'ndſchuppen, *sf. pl.* łupież *m.* ze strupów.

Gri'ndwurz(el), *sf.* szczaw kobyli.

Gri'nſen, *vn.* (h.) wyszczerzać zęby, twarz wykrzywiać, szyderczo naśmiewać się.

Gri'ppe, *sf.* grypa *f.*, influenca *f.*

Grips, *sm.* ≈ſes, 1) mózg *m.*; — haben mieć rozum, nie być głupim; er hat nie viel — gehabt rozumu wiele nigdy nie miał, prochu nie wynalazł; 2) j—n am ≈ſe packen chwycić kogo za kołnierz; 3) = Griebs, torebka nasienna owoców.

Gri'pſen, *va.* i *vn.* (h.) ukraść.

Gri'pſer, *sm.* ≈s, *pl.* —, złodziej *m.*

Gri'ſette, *sf. pl.* ≈n, gryzeta *f.*, gryzetka *f.*

Grob, *adi.* (*comp.* gröber, *sup.* gröbſt) 1) gruby, niecienki, niedelikatny; ≈er Faden gruba nić; ≈e Hand gruba, ciężka ręka; ≈es Brot chleb z grubej, razowej mąki, chleb razowy; grobes Mehl mąka gruba, razowa; ≈e Arbeit robota gruba, prosta; robota niekształtna, niegelancka; etw. aus dem ≈n, aus dem Gröbſten arbeiten z grubego, z grubszego, z grubsza co obrobić; 2) ciężki, uciążliwy; ≈es Geſchütz ciężkie działa; ≈es Handwerk uciążliwe rzemiosło; 3) gruby, ciężki, ważny, w oczy wpadający; ≈er Irrtum gruby błąd; ≈es Vergehen ciężkie przewinienie; ≈e Unwiſſenheit gruba, rażąca ignorancya, nieumiejętność; 4) grubiański, prostacki, nieokrzesany; ≈er Menſch prostak, grubian, grubianin; ≈e Antwort grubiańska odpowiedź; ≈er Scherz prostacki żart; ≈er Lügner bezczelny kłamca; j—m — kommen po grubiańsku się z kim obejść, grubiaństwo komu powiedzieć; er macht es zu — za wiele sobie pozwala; ≈e Sinne, ≈es Gefühl haben mieć tępe zmysły, tępe czucie.

Gro'bdrähtig, *adi.* z grubych drutów zrobiony.

Grö'be, *sf.* grubość *f.*

Gro'beiſenwalzwerk, *sn.* ≈(e)s, *pl.* ≈e, sztabikowa walcownia.

Gro'bfädig, *adi.* z grubych nici zrobiony, utkany.

Gro'bfaſerig, *adi.* grubowłóknisty.

Gro'bgewicht, *sn.* ≈(e)s, bruto *sn. indecl.* = calociężar *m.*, ciężar ryczałtowy.

Gro'bhaarig, *adi.* grubowłosy, grube włosy mający.

Gro'bhäutig, *adi.* gruboskórny.

Gro'bheit, *sf. pl.* ≈en, 1) grubość *f.*; — im Benehmen niegrzeczność w obejściu; 2) grubiaństwo *n.*; j—m ≈en ſagen, an den Hals werfen grubiaństwa komu powiedzieć.

Gro'bian, *sm.* ≈s, *pl.* ≈e, grubian(in) *m.*, prostak *m.*, brutal *m.*

Gro'bkörnig, *adi.* gruboziarnisty.

Gröblich, I. *adi.* grubawy, nieco gruby, przygrubszy; II. *adv.* grubo, grubawo, przygrubo; — zerſtoßen grubo utłuć; ſich — irren grubo, bardzo się omylić; j—n — beleidigen grubo mocno, dotkliwie kogo obrazić.

Gro'bmehl, *sn.* ≈s, mąka gruba, razowa.

Gröbs, *sm.* ≈ſes, *pl.* ≈ſe, torebka nasienna; komórki *pl.* jabłka.

Gro'bſack, *sm.* ≈(e)s, grubianin *m.*

Gro'bſand, *sm.* ≈(e)s, piasek gruby, żwir *m.*

Gro'bſchmied, *sm.* ≈(e)s, *pl.* ≈e kowal *m.*

Grob'ſchrot, *sn.* ≈(e)s, gruby śrut.

Gro'bſchrötig, *adi.* grubośrutowy; ≈er Menſch człowiek gruby, ciężki, grubas *m.*

Grob'ſinnig, *adi.* tępe zmysły mający.

Gro'bſinnlich, *adi.* nader zmysłowy, lubieżny.

Gro'den, *sn.* Grodno *n.*; Grodener(≈), *adi.* grodzieński.

Grog, *sm.* ≈s, grog *m.*

Grö'len, *vn.* i *va.* (h.) ryczeć, wrzeszczeć.

Groll, *sm.* ≈(e)s, zawziętość *f.*, tajemna nienawiść, zawiść *f.*, złość *f.*, ansa *f.*, chrapka *f.*; einen — auf (albo wider, gegen) j—n haben albo hegen mieć złość na kogo; einen — gegen j—n faſſen nienawiść powziąć ku komu.

Gro'llen, *vn.* (h.) 1) hurkotać, ponuro huczeć; der Donner grollt grom huczy; 2) dąsać się, gniewać się; (mit) j—m — dąsać się na kogo, mieć urazę do kogo.

Grö'ningen, *sn.* Groninga *f.*

Grö'nland, *sn.* Grenlandya *f.*; Grönländer *sm.* Grenlandczyk.

Groom, (wym.: grum) *sm.* ≈s, *pl.* ≈s, grum *m.*

Gro'ppe, *sf. pl.* ≈n, ob. Koppe.

Groß, (wym.: gro) *sn.* ≈ſſes, *pl.* ≈ſſe, 1) dwanaście tuzinów (wyraz kupiecki); 2) tkanina jedwabna; 3) *indecl.* główna część; das — der Armee główny oddział, korpus armii.

Grö'ſchel, *sn.* ≈s, *pl.* —, grosik *m.*

Gro'ſchen, *sm.* ≈s, *pl.* —, 1) grosz *m.*; 2) mały pieniądz, srebrnik *m.*; er hat keinen — nie ma grosza przy duszy; 3) pieniądze *pl.*, majątek *m.*; er hat einen hübſchen — geſammelt zebrał piękny grosz, piękną, znaczną sumę; ein — Geld grosiwo *n.*

Gro'ſchenſtück, *sn.* ≈(e)s, *pl.* ≈e, groszówka *f.*

Gro'ſchenweiſe, *adv.* po groszu, groszami; — verdienen na groszu grosz zarabiać.

Groß, I. *adi.* (*comp.* größer, *sup.* größt) 1) wielki, duży; ▪er Mensch wielki, wysoki, rosły człowiek; der ▪e Ozean ocean Wielki (albo Spokojny, Cichy); ▪e Zehe wielki palec (u nogi); unvergleichlich — niezrównanie wielki; überaus, sehr, ungeheuer — ogromny; über die Maßen — nad miarę wielki, zbyt wielki; ziemlich — dosyć wielki; ein ziemlich ▪es Stück Rindfleisch spory kawał wołowiny; ▪es Alphabet duże abecadło, alfabet liter wielkich; ein Wort mit ▪em Anfangsbuchstaben (albo ein Wort —) schreiben pisać wyraz wielką literą (początkową); ▪e Augen machen wytrzeszczeć oczy, zdziwić się; ▪es Feuer anmachen rozpalić, rozniecić duży ogień; der ▪e Westen zachodnia Ameryka; größer machen, größer erscheinen lassen powiększać; przesadzać; = größer werden rosnąć, rość; grubieć; größer scheinen wollen (als man ist) przydawać sobie wielkości, znaczenia; 2) wielki = ciężki, bardzo zły; ▪e Dummheit wielkie głupstwo; 3) wielki = dorosły; sie hat ▪e Kinder ma już dorosłe dzieci; die ▪en Leute, die ▪en dorośli; — und klein wielki i mały, dorośli i dzieci; 4) wielki, liczny, mnogi; mit ▪en Kosten wielkim kosztem, nakładem; ▪es Gefolge liczna świta; der ▪e Haufe, die ▪e Masse lud prosty, pospólstwo, gmin; der größere Teil większa część; größere Zahl większa liczba, większość; 5) wielki, znakomity, potężny; auf ▪em Fuße leben żyć na wielką stopę, wykwintnie; den ▪en Herrn spielen udawać wielkiego pana; ▪e Herren versprechen gern pan obiecuje, chłop dotrzymuje; obiecał pan kożuch, ciepłeż jego słowo; ▪es Handlungshaus wielki, znaczny dom handlowy; ▪er Kaufmann kupiec na wielką skalę; ein ▪er Mann werden stać się wielkim, wpływowym człowiekiem; eine ▪e Figur spielen wielką rolę grać, mieć wpływ, znaczenie; das ist ein ▪es Wort to wielkie, ważne słowo; wer ein ▪es Maul hat, leistet nicht viel kto dużo gada, (ten) robi mało; sich ein ▪es Ansehen geben, eine ▪e Miene annehmen przydawać sobie znaczenia, udawać (coś) wielkiego; sich mit etwas — machen, — tun chełpić się (czem); 6) wielki, wzniosły, niepospolity; ▪e Gedanken górne, wzniosłe myśli; ▪er Mann wielki, niezwykły człowiek; Kasimir der ▪e Kazimierz Wielki; ▪es Schauspiel wielkie, wspaniałe widowisko; in einer ▪en Zeit leben żyć w pamiętnym, dziejowo ważnym czasie; 7) wielki, silny, mocny, gwałtowny; ▪e Hitze, Kälte wielki upał, wielkie zimno; sehr ▪e Unwissenheit wielkie nieuctwo, ciemnota; 8) wie — ist das Haus? jak wielki jest dom? wie — ist er? jakiego jest wzrostu? gleich — tej samej wielkości, równie wielki; wie — war mein Entsetzen jakżeśz się przeraził; so — wie eine Nuß wielkości orzecha; er ist um einen Kopf größer als ich o głowę wyższy odemnie; II. *adv.* j—n — achten wysoko kogo cenić; widzieć w kim wielkiego człowieka; j—n — anblicken wytrzeszczyć na kogo oczy; sich nicht — um etw. bekümmern niewiele, mało troszczyć się, nie bardzo dbać o co; — denken, handeln wzniośle, szlachetnie myśleć, postępować; auf j—n — herabsehen patrzeć na kogo z góry.

Groß'achtbar, *adi.* wielce szanowny, sławetny.

Groß'admiral, *sm.* ▪s, *pl.* ▪e, wielki admiral.

Groß'=Altenhagen, *sn.* Wajdajny *pl.*

Groß'artig, *adi.* wzniosły, wspaniały; wykwintny; *adv.* wzniośle, wspaniale.

Groß'artigkeit, *sf.* wzniosłość *f.*, wspaniałość *f.*

Groß'auge, *sn.* ▪s, *pl.* ▪n, 1) wielkook *m.*, człowiek, mający wielkie oczy; 2) wielkook (ryba).

Groß'äugig, *adi.* wielkooki.

Groß'bäuchig, *adi.* wielkobrzuch *m.*, brzuchal *m.*

Groß'bauer, *sm.* ▪s, *pl.* —, chłop *m.*, włościanin zamożny, kmieć *m.*

Groß'betrieb, *sm.* ▪(e)s, *pl.* ▪e, przemysł wielki, na wielką skalę.

Groß'=Bierglau, *sn.* Bierzgłów. *m.*

Groß'blätt(e)rig, *adi.* wielkolistny, wielkolisty.

Groß'=Bolkau, *sn.* Bielkowo *n.*

Groß'boot, *sn.* ▪(e)s, *pl.* ▪e, największa łódź na statku.

Groß'britannien, *sn.* Wielka Brytania.

Groß'denkend, *adi.* wielkomyślny, wspaniałomyślny.

Groß'e(r), *sm.* ▪en, *pl.* ▪en, 1) wielki *m.*; 2) dorosły *m.*; 3) die ▪en, *pl.* wielcy, możni, przedniejsi; den ▪en spielen udawać wielkiego, możnego pana; lieber unter Kleinen der Größte, als unter ▪en der Kleinste lepiej być pierwszym chłopem, niż ostatnim panem; lepiej być ołowianym pankiem, niż złotym służką; lepiej być ostatnim u pana, niż pierwszym u gałgana; 4) etw. ins ▪e treiben przesadzać; ich habe es mir ein ▪es kosten lassen to kosztowało mnie wiele pieniędzy; es ist etw. ▪es im Werke przygotowuje się coś ważnego; er verkauft nur im ▪en sprzedaje tylko hurtownie; im ▪en und ganzen w całości, wogóle.

Grö'ße, *sf. pl.* ▪n, 1) wielkość *f.*; in natürlicher — (w) naturalnej wielkości; sie sind beide von einer, von gleicher — obydwaj są równi co do wielkości; sich in seiner ganzen — zeigen okazać się w całej swej okazałości; 2) wielkość *f.*, liczność *f.*; mnogość *f.*, objętość *f.*, przestronność *f.*; — eines Gefäßes objętość naczynia; ungeheuere — ogrom; 3) — der Seele, des Verstandes wielkość, wzniosłość, wyższość duszy, umysłu; 4) — des Vergehens wielkość, szkaradność występku; 5) wielkość (algebraiczna); zwei ▪n, die einer dritten gleich sind, sind auch untereinander gleich wielkości równe tejże samej wielkości,

są równe i między sobą; 6) wielkość (w mechanice); absolute — einer Kraft wielkość bezwzględna czyli natężenie siły.

Gro'ßelterlich, *adi.* dziadków, dziadowski.

Gro'ßeltermutter, *sf. pl.* -mütter, prababka *f.*

Gro'ßeltern, *spl.* dziadek *m.* i babka *f.*

Gro'ßelternvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, pradziad(ek) *m.*

Gro'ßenkel, *sm.* -s, *pl.* —, prawnuk *m.*; (-in *sf. pl.* -innen, prawnuka *f.*; prawnuczka *f.*); die — *pl.* prawnuczęta *pl.*

Grö'ßenlehre, *sf.* geometrya *f.* i matematyka *f.*

Grö'ßenreihe, *sf. pl.* -n, serya *f.*, szereg *m.* wielkości (algiebra).

Gro'ßenteils, *adv.* w znacznej części, po większej części.

Grö'ßenwahn(sinn), *sm.* -(e)s, mania *f.*, szał *m.*, obłąd *m.* wielkości.

Gro'ßfeldherr, *sm.* -n, *pl.* -en, wielki hetman.

Gro'ßflügelig, *adi.* wielkoskrzydły.

Gro'ßfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, wielki książę; (-in, *sf. pl.* -innen, wielka księżna).

Gro'ßfürſtentum, *sn.* -s, *pl.* -tümer, wielkie księstwo.

Gro'ßfürſtlich, *adi.* wielkoksiążęcy.

Gro'ßfußhuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, skrzydloszpon *m.*

Gro'ßfüßig, *adi.* wielkonogi.

Gro'ßgemeinde, *sf. pl.* -n, wielka gmina.

Gro'ßgeſinnt, *adi.* wielkomyślny, wspaniałomyślny.

Gro'ßgewachſen, *adi.* rosły.

Gro'ßgewerbe, *sn.* -s, wielki przemysł.

Gro'ßglied(e)rig, *adi.* wielkoczłonki.

Gro'ßgalmkau, *sn.* Gołębiewo *n.*

Gro'ßgrundbeſitz, *sm.* -es, wielka posiadłość.

Gro'ßgrundbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen,) właściciel *m.* (-lka *f.*) wielkiej posiadłości.

Gro'ßhandel, *sm.* -s, handel wielki, hurtowny, ryczałtowy; — treiben prowadzić handel wielki.

Gro'ßhändler, *sm.* -s, *pl.* —, hurtownik *m.*, grosista *m.*

Gro'ßhandlung, *sf. pl.* -en, wielki dom handlowy, handel hurtowny.

Gro'ßherr, *sm.* -n, sułtan *m.*

Gro'ßherriſch, *adi.* wielkopański, wielkiemu panu właściwy.

Gro'ßherrlich, *adi.* sułtański.

Gro'ßherzig, *adi.* 1) wspaniałomyślny; 2) odważny.

Gro'ßherzigkeit, *sf.* 1) wspaniałomyślność *f.*; 2) odwaga *f.*

Gro'ßherzog, *sm.* -s, *pl.* -e i -herzöge, 1) wielki książę; 2) puhacz właściwy.

Gro'ßherzogin, *sf. pl.* -innen, wielka księżna.

Gro'ßherzoglich, *adi.* wielkoksiążęcy.

Gro'ßherzogtum, *sn.* -(e)s, *pl.* -tümer, wielkie księstwo.

Gro'ßhirn, *sn.* -(e)s, (wielki) mózg *m.*

Gro'ßhofmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, wielki ochmistrz.

Gro'ßhörnig, *adi.* wielkorogi.

Gro'ßhüfner, *sm.* -s, *pl.* —, kmieć *m.*

Groſſie'rer, *sm.* -s, *pl.* — i **Groſſi'ſt**, *sm.* -en, *pl.* -en, hurtownik.

Gro'ßinduſtrie, *sf.* wielki przemysł.

Gro'ßinduſtrieller, *sm.* -en, *pl.* -en, wielki przemysłowiec.

Gro'ßinquiſitor, *sm.* -s, *pl.* -en, wielki inkwizytor.

Gro'ßjährig, *adi.* pełnoletni.

Gro'ßjährigkeit, *sf.* pełnoletność *f.*

Gro'ßjährigkeitserklärung, *sf.* ogłoszenie *n.* pełnoletności, upełnoletnienie *n.*

Gro'ßjodupp, *sn.* Czarnówko *n.*

Gro'ßkämmerer, *sm.* -s, *pl.* —, wielki podkomorzy.

Gro'ßkanzler, *sm.* -s, *pl.* —, wielki kanclerz.

Gro'ßkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, wnuk *m.*, wnuczka *f.*

Gro'ßknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, starszy, pierwszy parobek.

Gro'ßknochig, *adi.* wielkokościsty, grubokościsty.

Gro'ßkomtur, *sm.* -s, wielki komtur; wielki komandor.

Gro'ßkonin, *sn.* Konin *m.*

Gro'ßkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) wielkoglowy *m.*; 2) wielkoglów *m.* (zwierzę).

Gro'ßköpfig, *adi.* wielkoglowy.

Gro'ßkörnig, *adi.* dużoziarnisty.

Gro'ßkreuz, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) wielki krzyż (orderu); 2) kawaler *m.* wiel iego krzyża.

Gro'ß-Kruſcha, *sn.* Krusza zamkowa.

Gro'ßküchenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, wielki kuchmistrz.

Gro'ßlaubeu, *sn.* Lubian *m.*

Gro'ßloge, (wym.: -loże), *sf. pl.* -n, wielka loża wolnomularska.

Gro'ßlogberg, *sn.* Włościbórz *m.*

Gro'ßmacht, *sf. pl.* -mächte, mocarstwo *n.*

Großmä'chtig, *adi.* wielce potężny, wielmożny; ogromny.

Gro'ßmagd, *sf. pl.* -mägde, starsza, pierwsza dziewka.

Gro'ßmama, *sf. pl.* -s, babunia *f.*

Gro'ßmarſchall, *sm.* -s, *pl.* -ſchälle, wielki marszałek.

Gro'ßmaſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, główny maszt okrętu.

Gro'ßmaul, *sm.* -(e)s, *pl.* -mäuler, 1) wielkogęby; 2) gębal *m.*, gębacz *m.*, samochwal *m.*; 3) rurkopysk *m.* (ryba).

Gro'ßmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, wielki mistrz.

Gro'ßmeſeritſch, *sn.* Wielkie Międzyrzecze.

Gro'ßmogul, *sm.* -s, wielki moguł.

Gro'ßmundſcheuk, *sm.* -s, *pl.* -en, wielki cześnik.

Gro'ßmut, *sf.* wspaniałomyślność *f.*

Gro'ßmütig, *adi.* i *adv.* wspaniałomyślny, (-nie).

Gro'ßmutter, *sf. pl.* -mütter, babka *f.*

Gro'ßmütterchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Großmutter), babula *f.*, babunia *f.*, babusia *f.*, babuleńka *f.*

Gro'ßmütterlich, *adi.* babczyn; -eś Erbe spadek po babce, babizna.

Gro'ßneffe, *sm.* -n, *pl.* -n, wnuk *m.* brata lub siostry.

Gro'ßnichte, *sf. pl.* -n, wnuczka *f.* brata lub siostry.

Gro'ßoheim, *sm.* -s, *pl.* -e, brat *m.* dziadka, prastryj *m.*

Gro'ßohr, *sn.* -(e)s, 1) wielkouch *m.*, człowiek *m.*, zwierzę *n.* o wielkich uszach; 2) wielkouch (nietoperz.)

Gro'ßoktav, *sn.* -s, 1) duża ósemka; 2) superoktawa *f.* w organach.

Gro'ßonkel, *sm.* -s, *pl.* — i -s, brat *m.* babki.

Gro'ßpapa, *sm.* -s, *pl.* -s, dziadzio *m.*, dziadek *m.*, dziadunio *n.*

Gro'ßpole, *sm.* Wielkopolanin; Großpolin *sf.* Wielkopolanka.

Gro'ßpolen, *sn.* Wielkopolska *f.*; großpolnisch, *adi.* wielkopolski, *adv.* po wielkopolsku.

Gro'ßprahler, *sm.* -s, *pl.* —, (wielki) samochwał *m.*, fanfaron *m.*

Gro'ßprahlerei', *sf. pl.* -en, fanfaronada *f.*, chełpliwość *f.*, samochwalstwo *n.*

Gro'ßprahlerisch, *adi.* i *adv.* chełpliwy, samochwalny; (-wie, -nie).

Gro'ßprieſter, *sm.* -s, *pl.* —, arcykapłan *m.*

Gro'ßprior, *sm.* -s, *pl.* -e, wielki przeor.

Gro'ßrahe, *sf.* -e, *pl.* -n, najwyższa reja na głównym maszcie.

Gro'ßratzenberg, *sn.* Rakuzki Wierch.

Gro'ßſchatzmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, wielki skarbnik.

Gro'ßſchiffahrt, *sf.* wielkie przedsiębiorstwo żeglugi.

Gro'ßſchlagendorf, *sn.* Wielki Slawków.

Gro'ßſchnäbler, *sm.* -s, *pl.* —, jastrząb *m.* wielkodziób.

Gro'ßſeehren, *sn.* Dziarny *pl.*

Gro'ßſegel, *sm.* -s, *pl.* —, żagiel główny, grot *m.*

Gro'ßſein, *sn.* wielkość *f.* (jako przymiot).

Gro'ßſiegelbewahrer, *sm.* -s, *pl.* —, wielki pieczętarz. kanclerz *m.*

Gro'ßſinn, *sm.* -s, wspaniałomyślność *f.*

Gro'ßſinnig, *adi.* wspaniałomyślny.

Gro'ßſohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſöhne, wnuk *m.*

Gro'ßſprechen, *vn.* (h.) chwalić, chełpić się.

Gro'ßſprecher, *sm. sf.* ob. Großprahler.

Gro'ßſprecheriſch, *adi.* ob. Großprahleriſch.

Gro'ßſpurig, *adi.* ob. Breitſpurig.

Gro'ßſpurigkeit, *sf.* ob. Breitſpurigkeit.

Gro'ßſtaat, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, wielkie mocarstwo.

Gro'ßſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, wielkie miasto.

Gro'ßſtädter, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.*, obywatel *m.* wielkiego miasta, człowiek *m.* z wielkiego miasta.

Gro'ßſtädterin, *sf. pl.* -innen, mieszkanka *f.*, obywatelka *f.* wielkiego miasta, kobieta *f.* z wielkiego miasta.

Gro'ßſtädtiſch, *adi.* wielkomiejski; *adv.* po wielkomiejsku, na sposób wielkiego miasta, jak w wielkiem mieście.

Gro'ßſtallmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, wielki koniuszy.

Gro'ßſultan, *sm.* -s, sułtan *m.*

Gro'ßtante, *sf. pl.* -n, siostra *f.* babki.

Großtauſendgu'ldenkraut, *sn.* -(e)s, centurya wielka.

Gro'ßtat, *sf. pl.* -en, czyn wielki, wzniosły, bohaterski.

Grö'ßtenteils i **gro'ßtenteils**, *adv.* po wielkiej, największej części.

Grö'ßtmöglich, *adi.* jak największy.

Gro'ßtochter, *sf. pl.* -töchter, wnuka *f.*, wnuczka *f.*

Gro'ßtruchſeß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſe i -ſſen, strukczaszy *m.*, stolnik *m.*

Gro'ßtuer, *sm.* -s, *pl.* —, udający wielkiego pana, wielkiego człowieka, chełpliwiec *m.*

Großtuerei', *sf. pl.* -en, chełpliwość *f.*, fanfaronada *f.*

Gro'ßtuerin, *sf. pl.* -innen, kobieta chełpliwa, udająca coś wielkiego.

Gro'ßtuiſch, *adi.* chełpliwy, szumny; *adv.* chełpliwie, szumnie.

Gro'ß-tun, *vn.* tat groß, habe großgetan, udawać wielkiego pana, coś wielkiego; chełpić się, panoszyć się; popisywać się czem.

Gro'ßtürke, *sm.* -n, sułtan *m.*

Gro'ßurenkel, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen,) praprawnuk *m.*, (-wnuczka *f.*).

Gro'ßvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, dziadzio *m.*, dziadek *m.*

Gro'ßväterchen, *sn.* -s, *pl.* (*dim.* od Großvater), —, dziaduś *m.*, dziadunio *m.*

Gro'ßväterlich, *adi.* dziadowski; -eś Erbe spadek po dziadku, dziadowizna.

Gro'ßvaterſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, karlo, wielki, wygodny fotel.

Gro'ßverſchleiß, *sm.* -es, *pl.* -e, sprzedaż hurtowna.

Gro'ßvezier, *sm.* -s, *pl.* -e, wielki wezyr.

Gro'ßvieh, *sn.* -(e)s, bydło duże; gruba zwierzyna, gruby zwierz.

Gro'ßvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, wielki ptak; wielkie ptactwo.

Gro'ßwalde, *sn.* Kabol *m.*

Gro'ßwardein, *sn.* Wielki Waradyn.

Gro'ßwürdenträger, *sm.* -s, *pl.* —, wysoki dygnitarz.

Gro'ßzähnig, *adi.* wielkozęby.

Gro'ß-ziehen, *va.* zog groß, habe großgezogen, wypiastować, wypielęgnować; dochować się czego.

Grot, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, grot *m.* (moneta zdawkowabremeńska).

Grote'sk, *adi.* dziwny, osobliwszy, przesadny, dziwaczny, dziwotworny, potworny, zabawny.

Grote'ske, *sf. pl.* -n, groteska *f.*

Grote'sktanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec dziwaczny, osobliwy.

Grötſch, *sn.* Grodzisko *n.*

Gro'ttau, *sn.* Krotawa *f.*

Gro'tte, *sf. pl.* -n, grota *f.*, pieczara *f.*

Gru'bber, *sm.* -s, *pl.* —, wielki plug.

Grü'bchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Grube), dołek *m.*, dołeczek *m.*; — im Kinne wdzięk *m.*, wdzięczek *m.*, dołek na brodzie.

Gru'be, *sf. pl.* -n, 1) dół *m.*, jama *f.*; j—n eine — graben dołki pod kim kopać, sidła na kogo stawiać, zgubę komu gotować; wer anderm eine — gräbt, fällt selbst hinein kto pod kim dołki kopie, sam w nie wpada; 2) (niekiedy) = Grab, grób *m.*; j—n in die — bringen wpędzić kogo do grobu; in die — fahren, pójść do dołu, zstąpić do dołu, umrzeć; 3) kopalnia *f.*; eine — aufschließen odbudować kopalnię; 4) — in der Erde parsk *m.*, ziemianka *f.*, podkop *m.*; eine tiefe, aber schmale — wądół *m.*; 5) wklęsłość *f.*; 6) popielnica *f.*

Grübelei', *sf. pl.* -en, 1) dłubanina *f.*, szperanina *f.*, gmeranie *n.*; zaciekanie *n.* się w drobnych rzeczach; 2) przebiegłość *f.*, zmyślność *f.*, subtelność *f.*

Grü'belhaft, *adi.* 1) szperający; zaciekający się nad drobnostkami; -er Kopf człowiek lubiący szperać, zaciekać się w drobnostki, drobnostkowy; 2) zmyślny, subtelny.

Grü'beln, *vn.* (h.) 1) szperać, gmerać, ślęczeć nad czem, zaciekać się w czem, w co, zagłębiać się nad czem myślą; 2) filozofować; über etw. — rozmyślać nad czem, zaciekać się w poszukiwaniach; 3) grzebać, dłubać w czem; 4) grać w dołki (gra dziecinna).

Gru'benanteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kuks *m.*

Gru'benarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* (roboty) w kopalni.

Gru'benarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, górnik *m.*

Gru'benaufseher, *sm.* -s, *pl.* —, nadstawnik *m.*

Gru'benausbau, *sm.* -(e)s, odbudowa *f.*, oprawa *f.* kopalni.

Gru'benbau, *sm.* -(e)s, roboty *pl.* w kopalniach; wyrób *m.*

Gru'benbeförderung, *sf.* przewózka *f.*

Gru'benbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, toporek górniczy.

Gru'benbetrieb, *sm.* -(e)s, eksploatacya *f.*, odbudowa *f.* kopalń.

Gru'benblende, *sf. pl.* -n, latarnia górnicza.

Gru'benerz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda *f.* (z kopalni wydobyta).

Gru'benfahren, *sn.* -s, wzjazd *m.* wjeżdżanie *n.* do kopalni, zjazd *m.*, zjeżdżanie *n.*, spuszczanie *n.* się do kopalni.

Gru'benfaß, *sn.* -sses, *pl.* -fässer, kadź przesypkowa.

Gru'benfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pole kopalniane, wyrobowe.

Gru'bengas, *sn.* -ses, węglowodor *m.*, gazy kopalniane, wybuchowe.

Gru'bengerbung, *sf.* garbowanie przesypkowe.

Gru'bengut, *sn.* -(e)s, kopalina *f.*

Gru'benhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wózek górniczy, pies *m.*

Gru'benjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak górniczy, praktykant górniczy.

Grubenkatastrophe, *sf. pl.* -n, katastrofa kopalniana, w kopalni.

Gru'benkittel, *sm.* -s, *pl.* —, ubiór górniczy, koszula górnicza.

Gru'benklein, *sn.* -s, miał *m.* rudy, drobna, miałka ruda.

Gru'benkohle, *sf. pl.* -n, miał węglowy.

Gru'benkompaß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, godzinnik *m.*

Gru'benkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, brózdnogłowiec *m.*, tasiemiec szerokoczłonki.

Gru'benlampe, *sf. pl.* -n, i **-licht**, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, lampka *f.* górnika.

Gru'benluft, *sf.* duchy *pl.*

Gru'bensteiger, *sm.* -s, *pl.* —, sztygar *m.*, dozorca *m.* robót w kopalni.

Gru'benschotter, *sm.* -s, *pl.* —, żwir kopalny.

Gru'bensystem, *sm.* -(e)s, system dołowy, dołów kloacznych (bud.).

Gru'bentscherper, *sm.* -s, *pl.* —, sierpik *m.*

Grubenunglück, *sn.* -(e)s, wypadek *m.* w kopalni.

Gru'benwasser, *sn.* -s, sącznica *f.*, zaskórna woda.

Gru'benwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kopalnia *f.*

Gru'benwetter, *sn.* -s, gazy kopalniane.

Gru'benziehen, *sn.* -s, ciągnienie *n.* z przesypki (garb.).

Gru'big, *adi.* dołowaty, dołkowaty.

Grü'bler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) szperacz *m.*, 2) marzyciel *m.*

Grü'blerin, *sf. pl.* -innen, 1) szperaczka *f.*; 2) marzycielka *f.*

Grü'blerisch, *adi.* szperający, drobnostkowy, do dumań skory.

Grü'bling, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) kalwila normandzka (gatunek jabłka); 2) trufla *f.*

Gru'de, *sf. pl.* -n, węgiel przy fabrykacyi parafiny powstały.

Gruft, *sf. pl.* Grüfte, 1) grobowiec *m.*, sklepienie grobowe; grób *m.*; den Sarg in die — senken trumnę spuścić do grobu; 2) dół *m.*, pieczara *f.*, loch podziemny, jaskinia *f.*

Gru'ftgewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklep na groby służący, grobowy, krypta *f.*

Gru'ftkirche, *sf. pl.* -n, krypta *f.*

Gru'lich, *sn.* Kraliki *pl.*

Gru'mberg, *sn.* Krumberki *pl.*; Zielonagóra *f.*

Gru'mmet, (Grumt), *sn.* -(e)s, otawa *f.*, potraw *m.*, późna trawa.

Gru'mmeternte, *sf.* i **Gru'mmetmad**, *sf.* zbiór *m.* potrawu.

Gru'mmethen, *sn.* -s, ob. Grummet.

Grün, *adi.* 1) zielony; — anstreichen pomalować na zielono; — machen, färben zielenić; — werden zielenieć; 2) zielony, nie suchy, nie oschły, świeży, czerstwy, młody; das Holz ist noch — drzewo jest jeszcze zielone, nie oschłe; 2) zielony, niedojrzały; -e Erbsen młody groch, groszek; -es Aussehen haben wy-

glądać bardzo młodo; ein -es Bürſchchen ſein być jeszcze zielonym, niedojrzałem, niedoświadczonym chłopakiem; in -en Jahren w wieku zielonej młodości; etw. zu — abbrechen nie dać czemu dojrzeć; zerwać (owoc), zanim dojrzeje; -es Fleiſch świeże, niesolone mięso; -e Steine świeżo łamane kamienie; -es Bier młode piwo; 4) -e Geſichtsfabre śniadość twarzy; ſich — und gelb ärgern pobladnąć ze złości; 5) winny; -er König winny król (w kartach); 6) -er Markt targ jarzynny; -er Tiſch zielony stół, stół pokryty zielonym suknem; 7) sprzyjający, przychylny; j—m — ſein sprzyjać komu; er iſt mir nicht — nie lubi mnie; auf einen -en Zweig kommen dorobić się czego; 8) die -e Seite lewy bok, od serca; ſich an j—s -er Seite ſetzen usiąść po czyjej lewicy.

Grün, *sn.* -s, *sn.* 1) zieloność *f.*, zieleń *f.*; im G—nen gelagert ſein leżeć w zieleni, na murawie zielonej; das — der Bäume zieloność drzew; bei Mutter — ſchlafen spać pod gołem niebem; 2) G—es ziola *pl.*; jarzyna *f.*; 3) Braunſchweiger (Scheelſches) Grün zieleń Szela; 4) wino *n.* (w kartach); — iſt Trumpf wino kozerą.

Grüne(r), *sm.* -en, *pl.* -en, 1) zielony, chodzący w odzieniu zielonem; 2) młodzik *m.*; debiutant *m.*

Grü'nalgen, *spl.* zielenice *pl.* (bot.).

Grü'nau, *sn.* Grynawia *f.*; Zielenowo *n.*; Gronowo *n.*

Grü'nbach, *sn.* Czersk *m.*

Grünchо'tzen, *sn.* Zielona *f.*

Grü'nchen, *sn.* Gronówko *n.*

Grund, *sm.* -(e)s, Gründe, 1) dno *n.*, spód *m.*; — ſuchen dna szukać, gruntować; auf den — ſtoßen dostać się na dno; auf dem -e ſitzen bleiben osiąść na dnie; auf den — kommen dotrzeć do samego dna, spodu; ein Schiff in den — bohren, zatopić okręt; zu -e gehen zniszczeć, zginąć, upaść; ſich zu -e richten zniszczyć się, zmarnieć; j—n, etw. zu -e richten zniszczyć kogo, co; w niwecz co obrócić, zatracić, zaprzepaścić co; 2) *pl.* Gründe, głąb *m.*, głębina *f.*, głębizna *f.*; 3) grunt *m.*, istota *f.*; einer Sache auf den— gehen badać rzecz gruntownie, dociekać istoty rzeczy; der Sache auf den — kommen rzecz zgruntować, zbadać istotę rzeczy, zbadać, poznać rzecz z gruntu; von — aus z gruntu, gruntownie; im -e w gruncie (rzeczy); eine Krankheit von — aus heilen chorobę wyleczyć gruntownie, radykalnie, całkowicie; von — aus albo ein in — und Boden ſchlechter Menſch z gruntu zły człowiek; 4) nizina *f.*, dolina *f.*; das Haus liegt in einem -e dom leży w dolinie; auf Bergen und in Gründen na górach i w dolinach; 5) wnętrze *n.*; im tiefſten -e des Waldes w głębi lasu; aus (albo vom) -e der Seele, des Herzens z głębi duszy, serca; z całej duszy, z całego serca; 6) grunt, tło *n.*; der — eines Gemäldes tło obrazu; den — (albo die Grundierung) auftragen, geben gruntować, pierwszym kolorem nakładać (mal.) 7) grunt, ziemia *f.*, rola *f.* (ze względu na swe własności lub składowe części); fetter — tęgi grunt; 8) grunt (= posiadłość ziemska); liegende Gründe grunta, rola *f.*; — und Boden mit allem Zubehör grunt wraz z wszystkiemi przynależytościami; zum — und Boden gehörig do gruntu przynależny, gruntowy; auf ſeinem eigenen -e iſt jeder ſtark każdy w swoim domu pan; 9) grunt, fundament *m.*, poklad *m.*, posada *f.*; podstawa *f.*; den — graben kopać fundamenta; den — zu einem Gebäude legen zakładać fundamenta (do) budowli, pod budowlę; zum -e gehörig fundamentalny, węgielny, zasadny; etw. zu -e legen wziąć co za podstawę; einer Sache zu -e liegen rzecz gruntuje, zasadza się na; auf — der Vollmacht na mocy, na zasadzie, na podstawie pełnomocnictwa; 10) przyczyna *f.*; zasada *f.*; powód *m.*; auf — des Erkenntniſſes na podstawie orzeczenia; aus welchem -e? z jakiej przyczyny, z jakiego powodu? aus dieſem -e dla (albo z) tej przyczyny, dlatego; und das aus guten Gründen i to nie bez przyczyny; mit umſo beſſerem -e tem bardziej; ſeine Klagen ſind nicht (ganz) ohne — skargi jego nie są (zupełnie) bezpodstawne, nieuzasadnione; das hat ſeinen — darin przyczyna w tem leży; die Gründe eines Erkenntniſſes motywa, powody wyroku; das Gerücht iſt ohne — pogłoska jest nieuzasadniona; er tat es nicht ohne — nie bez powodu to uczynił; etw. mit Gründen beweiſen, widerlegen dowodami co wykazać, zbić; 11) źródło *n.*, pierwsza przyczyna, początek *m.*; Gott iſt der — aller Dinge Bóg jest początkiem wszystkich rzeczy; 12) męty *pl.* (osiadające na spodzie naczynia); 13) zaprawa *f.*, bajca *f.* pod farbę (garb.).

Gru'ndartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł główny, zasadniczy.

Gru'ndbalken, *sm.* -s, *pl.* —, podpora *f.*, podwalina *f.*

Gru'ndbau, *sm.* -es, fundamenta *pl.*

Gru'ndbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, podwalina *f.*

Gru'ndbedeutung, *sf.* znaczenie pierwotne.

Gru'ndbedingung, *sf.* *pl.* -en, warunek główny, zasadniczy.

Gru'ndbegriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyobrażenie pierwotne, zasada główna; -e *pl.* główne zasady, początki.

Gru'ndbein, *sn.* -(e)s, kość zasadowa.

Gru'ndbeſchaffenheit, *sf.* właściwość *f.* gruntu, roli.

Gru'ndbeſitz, *sm.* -es, posiadłość ziemska; der große — wielka posiadłość (ziemska).

Gru'ndbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* dóbr ziemskich, obywatel ziemski.

Gru'ndbeſtandteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, główna część (składowa).

Gru'ndbirne, *sf.* *pl.* -n, ziemniak *m.*

Gru'ndblei, *sn.* -s, olowianka *f.*

Gru'ndbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder *m.* do wiercenia ziemi.

Gru'ndböſe, *adi.* z gruntu zły.

Gru'ndbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga tabularna, kataster *m.*

Gru'ndbuch(s)amt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd tabularny, tabula *f.*

Gru'ndbuchgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, hipoteka *f.*

Gru'ndbuchsextrakt, *sm.(n.)* -(e)s, *pl.* -e, wyciąg *m.* z księgi tabularnej.

Gru'ndebene, *sf.* płaszczyzna podstawowa (mat.).

Gru'ndehrlich, *adi.* z gruntu uczciwy, z kośćmi poczciwy, najuczciwszy.

Grü'ndei, *sn.* -s, grzędziel *f.* grządziel *f.*

Gru'ndeigenſchaft, *sf. pl.* -en, własność pierwotna, przymiot zasadniczy.

Gru'ndeigentum, *sn.* -s, własność ziemska.

Gru'ndeigentümer, *sm.* -s, (-in, *sf. pl.* -innen), ziemski właściciel, (-ka, -lka).

Gru'ndeigentumsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* własności ziemskiej.

Gru'ndeinkommen, *sn.* -s, *pl.* -künfte, dochód *m.* z gruntu.

Gru'ndeinlöſung, *sf. pl.* -en, wykupno *n.* gruntów, wykup *m.* gruntów, wywłaszczenie *n.*

Gru'ndeis, *sn.* -ſes, kra podwodna, śreż *f.*, śręż *f.*; der Fluß geht mit — kra idzie.

Gru'ndeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, wybierak *m.*, krzywak *m.*

Gru'ndel i **Grü'ndel**, *sf. pl.* -n, śliz *m.*, babka *f.* kostruza (ryba).

Grü'nden, I. *va.* 1) zakładać, założyć, ufundować; stanowić, ustanowić; eine Stadt — założyć, zbudować miasto; 2) gruntować, ugruntować, zasadzać; ſein Urteil auf etw. — gruntować, zasadzać na czem swoje zdanie; ſeine Hoffnung auf Gott — pokładać nadzieję w Bogu; 3) gruntować, pierwszym kolorem nakładać (mal.); II. ſich — *vr.* gruntować się, na czem, fundować się, zależeć, zasadzać się na czem; auf dieſen Umſtand gründet ſich meine Vermutung na tej okoliczności opiera się moje domniemanie, przypuszczenie; III. **gegründet**, *pp.* i *adi.* ugruntowany, ufundowany, założony; uzasadniony, pewny, niezawodny; -e Anſprüche auf etw. haben mieć słuszne, uzasadnione pretensye do czego.

Grü'nder, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) założyciel *m.*, fundator *m.*; twórca *m.*; (-lka *f.*, -rka *f.*, -czyni *f.*)

Grü'nder-, (w słowach złożonych) założycielski.

Gründerei', *sf. pl.* -en, założycielstwo *n.*, grynderstwo *n.*

Grü'nderperiode, *sf. pl.* -n, czas *m.*, epoka *f.* przesadnych spekulacyi.

Grü'nderſchwindel, *sm.* -s, grynderstwo *n.*

Grü'ndertum, *sn.* -s. 1) założycielstwo *n.*, grynderstwo *n.*; 2) oszustwo grynderskie.

Gru'ndertrag, *sm.* -(e)s, przychód *m.*, dochód *m.* z ziemi.

Grü'nderwelt, *sf.* świat *m.* finansistów, spekulantów.

Grü'nderweſen, *sn.* -s, ob. Gründertum.

Gru'ndfalſch, *adi.* z gruntu, zupełnie fałszywy.

Grund'farbe, *sf. pl.* -n, 1) farba, barwa pierwiastkowa; 2) barwa stanowiąca tło.

Gru'ndfehler, *sm.* -s, *pl.* —, zasadniczy błąd.

Grun'dfeſt, *adi.* nadzwyczaj mocny, na mocnych fundamentach stojący, na mocnych zasadach oparty.

Gru'ndfeſte, *sf. pl.* -n, fundament *m.*, podwalina *f.*; podstawa *f.*; die -n der Erde erſchüttern wstrząsnąć posadami ziemi.

Gru'ndfläche, *sf. pl.* -n, podstawa *f.*, płaszczyzna za podstawę służąca.

Gru'ndform, *sf. pl.* -en, postać pierwotna, kształt pierwiastkowy, pierwotny.

Gru'ndgebühr, *sf. pl.* -en, ob. Grundtaxe.

Grun'dgedanke, *sm.* -ns, *pl.* -n, myśl zasadnicza, pierwiastkowa.

Gru'ndgelehrt, *adi.* nadzwyczajnie uczony.

Gru'ndgerechtigkeit, *sf. pl.* -en, 1) prawo patrymonialne, prawo własności gruntowej; 2) jurysdykcya *f.*, sądownictwo patrymonialne, ziemskie.

Gru'ndgerechtſame, *pl.* prawo *n.* własności gruntowej.

Gru'ndgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd ziemski.

Gru'ndgeſcheit, *adi.* nadzwyczajnie mądry.

Gru'ndgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo kardynalne, fundamentalne, zasadnicze, ustawa zasadnicza; konstytucya *f.*, ustawa rządowa.

Gru'ndgeſetzlich, *adi.* konstytucyjny.

Gru'ndgewebe, *sn.* -s, *pl.* —, zrąb *m.*, podścielisko *n.*, osnowa *f.*

Gru'ndgut, *adi.* z gruntu dobry.

Gru'ndhaar, *sn.* -(e)s, *pl* -e, podwłosie *n.*

Gru'ndheil, *sn.* -s, kozłek pospolity, oleśnik *m.* pietruszeczka, świniak *m.*

Gru'ndherr, *sm.* -n, *pl.* -en, pan *m.* włości, właściciel *m.* wsi, dziedzic *m.*

Gru'ndherrſchaft, *sf. pl.* -en, 1) własność *f.* wsi, własność, posiadłość gruntowa, dziedzictwo *n.*; 2) dziedzice *pl.* (tj. dziedzic z żoną).

Gru'ndhobel, *sm.* -s, *pl.* —, hebel *m.* do łaskowania, wyżłabiacz *m.*

Gru'ndhold, *sm.* -en, *pl.* -en, poddany, przywiązany do gruntu.

Gru'ndidee, *sf. pl.* -n, myśl zasadnicza, przewodnia, zasada *f.*

Grundie'ren, *va.* gruntować, zagruntować, podłożyć, dać powłokę pierwotną, dać podkład, napuszczenie, zaprawiać.

Grundie'ren, *sn.* -s, i **Grundie'rung**, *sf. pl.* -en, gruntowanie *n.*, nakładanie *n.* pierwszym kolorem, zaprawianie *n.*

Gru'ndig, *adi.* błotny, bagnisty; mętny.

Gru'ndigkeit, *sf.* miąższość *f.*

Gru'ndkapital, *sn.* *sn.* -s, fundusz zakładowy.

Gru'ndkenntniſſe, *sf.*, *pl.* wiadomości elementarne, początkowe, podstawowe.

Gru'ndkraft, *sf.* *pl.* -kräfte, siła żywotna, pierwotna.

Gru'ndlade, *sf.* *pl.* -n, próg *m.*, podkładki *pl.* spestak *m.*, grundzoła *f.* (górn.)

Gru'ndlage, *sf.* *pl.* -n, grunt *m.*, fundament *m.*, podwalina *f.*, podstawa *f.*, zasada *f.*

Gru'ndlaſten, *sf.* *pl.* ciężary gruntowne, do gruntu przywiązane.

Gru'ndlaut(er), *sm.* -c(r)s, *pl.* -(e)r, samogłoska *f.*

Gru'ndlegend, *adi.* fundamentalny, podstawowy, zasadniczy.

Gru'ndleger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* *pl.* -innen,) fundator *m.*, założyciel *m.*; (-rka *f.*, -lka *f.*).

Gru'ndlegung, *sf.* *pl.* -en, zakładanie *n.* fundamentów, posady.

Gru'ndlehre, *sf.* *pl.* -n, nauka zasadnicza, podstawowa; -n, *pl.* einer Wiſſenſchaft elementa, początki, zasady jakiej nauki.

Grü'ndlich, *adi.* gruntowny, dokładny; -e Kenntniſſe in etw. haben mieć gruntowną znajomość czego, znać, umieć, wiedzieć co gruntownie, dokładnie; eine -e Heilung bewirken wyleczyć radykalnie, zupełnie; nicht — powierzchownie; *adv.* gruntownie, dokładnie; j—n — haſſen nienawidzić kogo serdecznie, śmiertelnie.

Grü'ndlichkeit, *sf.* gruntowność *f.*, dokładność *f.*

Grü'ndling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mrzana *f.*, kiełb *m.*, kielbik *m.* (ryba).

Gru'ndlinie, *sf.* *pl.* -n, 1) podstawa *f.*; 2) -n, *pl.* pierwsze zarysy.

Gru'ndlos, *adi.* 1) bezdenny, bez gruntu, niezgłębiony, niezgruntowany; -ſer Sumpf przepaściste bagno; 2) nieuzasadniony, bezpodstawny, niedowiedziony, błahy; -ſes Gerücht bezpodstawna pogłoska.

Gru'ndloſigkeit, *sf.* bezdenność *f.*; bezzasadność *f.*; błahość *f.*

Gru'ndmaſt, *sm.* -es, *pl.* -en, maszt główny, koronny, wielki.

Gru'ndmauer, *sf.* *pl.* -n, podmurowanie *n.*, podwalina *f.*, posada *f.*, przyziomek *m.*

Gru'ndneigung, *sf.* *pl.* -en, skłonność wrodzona.

Grü'ndonnerstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wielki czwartek.

Grü'ndorf, *sn.* Granowiec *m.*

Gru'ndpfand, *sn.* -(e)s, *pl.* -pfänder, hipoteka *f.*, zastaw *m.* na majątku nieruchomym.

Gru'ndpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, słup podpierający, filar *m.*, podstawa *f.*, podwalina *f.*

Gru'ndquelle, *sf.* *pl.* -n, źródło zaskórne, źródło pierwotne.

Gru'ndrechnungsarten, *sf.* *pl.* die vier — cztery działania (w arytmetyce).

Gru'ndrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) G—e *pl.* eines Volkes prawa zasadnicze narodu; 2) prawo gruntowe, patrymonialne.

Gru'ndrechtlich, *adi.* tyczący, się prawa gruntowego.

Gru'ndregel, *sf.* *pl.* -n, prawidło zasadnicze, pierwsza reguła.

Gru'ndregiſter, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Grundbuch.

Gru'ndrente, *sf.* renta gruntowa, przychód *m.* z ziemi.

Gru'ndriß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, 1) plan *m.*, rys *m.*, zarys *m.*, rysunek *m.*; den — eines Gebäudes aufnehmen zrobić plan budynku; 2) rzut *m.*, przecięcie poziome; 3) zarys *m.*, główne rysy; — der Literaturgeſchichte zarys historyi literatury, historya literatury w zarysie.

Gru'ndrißebene, *sf.* płaszczyzna *f.* rzutu poziomego (mat.).

Gru'ndſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, prawidło zasadnicze, zasada *f.*, maksyma *f.*; pewnik *m.*, aksyomat *m.*; ſich etw. zum -e machen przyjąć co za zasadę; nach beſtimmten Grundſätzen handeln działać, postępować podług pewnych zasad.

Gru'ndſätzlich, *adi.* zasadniczy; *adv.* zasadniczo, podług zasad.

Gru'ndſatzlos, *adi.* i *adv.* bez zasad.

Gru'ndſatzloſigkeit, *sf.* brak *m.* zasad.

Gru'ndſäule, *sf.* *pl.* -n, ob. Grundpfeiler.

Gru'ndſchlecht, *adi.* z gruntu zły.

Gru'ndſchnur, *sf.* gruntówka *f.*

Gru'ndſchuld, *sf.* *pl.* -en, dług gruntowy.

Gru'ndſchuldverſchreibung, *sf.* zapis *m.* długu gruntowego.

Gru'ndſchwelle, *sf.* *pl.* -n, podwalina *f.*, przycieś *f.*

Gru'ndſilbe, *sf.* *pl.* -n, sylaba źródłowa.

Gru'ndſohle, *sf.* *pl.* -n, gruntownica *f.*, próg *m.* (górn.).

Gru'ndſprache, *sf.* *pl.* -n, 1) język źródłowy, samorodny, pierwiastkowy; 2) język *m.* oryginału.

Gru'ndſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kamień węgielny; podstawa *f.*; podpora *f.*, podwalina *f.*; den — legen założyć kamień węgielny; 2) cokół *m.*

Gru'ndſteinlegung, *sf.* założenie *n.* kamienia węgielnego.

Gru'ndſteuer, *sf.* *pl.* -n, podatek gruntowy, gruntowe *n.*; podworowe *n.*

Gru'ndſteuerbemeſſung, wymiar *m.* podatku gruntowego.

Gru'ndſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierwiastek *m.* materya pierwotna; element *m.*

Gru'ndſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e (główna) laska *f.*, kreska *f.*, linijka *f.* w literze (w pisaniu).

Gru'ndſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) grunt *m.*, ziemia *f.*, majętność gruntowa; 2) majątek nieruchomy (n. p. dom, plac); 3) główna część składowa.

Gru'ndſtürzend, *adi.* wstrząsający posadami, destruktywny.

Gru'ndſtütze, *sf. pl.* -n, podstawa *f.*, główna podpora.

Gru'ndſubſtanz, *sf. pl.* -en, ob. Grundſtoff.

Gru'ndſuppe, *sf.* 1) stek *m.*, ściek *m.* nieczystości na spodzie (okrętu); 2) fusy *pl.*, drożdże *pl.*

Gru'ndtaxe, *sf. pl.* -n, taksa zasadnicza.

Gru'ndtext, *sm.* -eś, *pl.* -e, tekst oryginalny, oryginał *m.*, pierwotwór *m.*

Gru'ndteil, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, 1) część główna, istotna; 2) ob. Grundſtoff.

Gru'ndteilung, *sf. pl.* -en, 1) podział *m.* gruntów; 2) podział na główne części, składniki.

Gru'ndton, *sm.* -(e)ś, *pl.* -töne, 1) tło *n.*; 2) ton główny.

Gru'ndübel, *sn.* -ś, *pl.* —, zło zasadnicze, kardynalne; źródło wszelkiego zła.

Grü'ndung, *sf. pl.* -en, założenie *n.*, zakładanie *n.*, fundowanie *n.*, fundacya *f.*

Grü'ndungskomitee, *sn.* -ś, *pl.* -ś, komitet założycielski.

Grü'ndungskoſten, *spl.* koszta *pl.* założenia.

Grü'ndungsplan, *sm.* -(e)ś, *pl.* -pläne, plan *m.* fundacyi.

Grü'ndungsſchwindel, *sm.* -ś, *pl.* —, ob. Gründerſchwindel.

Gru'ndunterſchied, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, różnica główna, zasadnicza.

Gru'ndurſache, *sf. pl.* -n, przyczyna pierwotna, główna, najważniejsza.

Gru'ndvermögen, *sn.* -ś, 1) majątek nieruchomy, gruntowy; 2) fundusz *m.*, kapitał *m.*

Gru'ndverſchieden, *adi.* całkiem odmienny, zupełnie inny.

Gru'ndwage, *sf. pl.* -n, poziomnica *f.*

Gru'ndwahrheit, *sf. pl.* -en, prawda kardynalna, główna, zasadnicza.

Gru'ndwaſſer, *sn.* -ś, woda zaskórna.

Gru'ndwehr, *sf. pl.* -en, jaz zatopiony.

Gru'ndweſen, *sn.* -ś, istota *f.*, grunt *m.* rzeczy, sama rzecz.

Gru'ndwiſſenſchaft, *sf. pl.* -en, umiejętność zasadnicza, innym za podstawę służąca.

Gru'ndwort, *sn.* -(e)ś, *pl.* -wörter, 1) wyraz pierwotny, źródłosłów *m.*; 2) wyraz główny.

Gru'ndzahl, *sf. pl.* -en, liczba główna.

Gru'ndzahlwort, *sn.* -(e)ś, *pl.* -wörter, liczebnik główny.

Gru'ndzehent, *sm.* -ś, dziesięcina gruntowa, z gruntu.

Gru'ndzins, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, czynsz gruntowy.

Gru'ndzinsherr, *sm.* -n, *pl.* -en, pan czynsz gruntowy pobierający.

Gru'ndzinsmann, *sm.* -(e)ś, *pl.* -leute, czynszownik *m.*, czynsz gruntowy opłacający.

Gru'ndzug, *sm.* -ś, *pl.* -züge, pierwszy rys, zarys *m.*; die -züge eines Gemäldes entwerfen zrobić szkic obrazu; die -züge ſeines Charakters główne rysy jego charakteru; -züge der Mathematik zarys matematyki.

Grü'ne, *sf.* 1) zieloność *f.*, zieleń *f.*, zielenizna *f.*; 2) zielona trawa, pasza *f.*; mit — ſich bedecken zazielenić się.

Grü'neiche, *sn.* Zielony Dąb.

Grü'nen, *vn.* (h.) być zielony; zielenieć, zieloności nabierać; zielenić się; — und blühen być w kwitnącym stanie, doświadczać najlepszego powodzenia.

Grü'nerde, *sf.* zielonka *f.*, weronit *m.*

Grüneta'nne, *sn.* Zielonahojna *f.*

Grü'newieſe, *sn.* Zielonaląka *f.*

Grü'nfelde, *sn.* Zieleń *f.*

Grü'nfink, *sm.* -en, *pl.* -en, dębonoszek *m.*, boguwoła *f.*, wilga *f.*

Grü'ngelb, *adi.* zielonożółty, żółty w zielone wpadający.

Grü'ngeſtreift, *adi.* zielone paski, pręgi mający, w zielone pasy.

Grü'nhagen, *sn.* Kowalewo *n.*

Grü'nhändler, *sm.* -ś, *pl.* —, jarzynnik *m.*, jarzyny sprzedający.

Grü'nhänfling, *sm.* -ś, *pl.* -e, ob. Grünfink.

Grü'nhauſen, *sn.* Ostrowo *n.*

Grü'nhof, *sn.* Dąbrowa *f.*

Grü'nkehlchen, *sn.* -ś, *pl.* —, zielona gardliczka (ptak).

Grü'nkohl, *sm.* -ś, jarmuż *m.*

Grü'nkraut, *sn.* -(e)ś, *pl.* -kräuter, jarzyna *f.*, warzywo *n.*

Grü'nlich, *adi.* zielonawy, zielonkowaty.

Grü'nlicherz, *sn.* -eś, zielonawokrusz *m.*

Grü'nling, *sm.* -ś, *pl.* -e, 1) człowiek *m.* w odzieży zielonej; 2) młokos *m.*; 3) ob. Grünfink; 4) zielonka *f.* (grzyb).

Grü'nmarkt, *sm.* -(e)ś, *pl.* -märkte, targ jarzynowy.

Grü'nrock, *sm.* -(e)ś, *pl.* -röcke, człowiek *m.* w zielonym stroju, mundurze; strzelec *m.*

Grü'nſalzzuber, *sm.* -ś, *pl.* —, żuber *m.*

Grü'nſchnabel, *sm.* -ś, *pl.* -ſchnäbel, 1) ptak *m.* z zielonym dzióbem; 2) młokos *m.*, młodzik *m.*, żółtodziób *m.* = Gelbſchnabel.

Grü'nſpan, *sm.* -ś, grynszpan *m.*, rdza miedziana, zielenica *f.* miedzi, zielonokrusz *m.*, podoćcian *m.*, węglan *m.* miedzi, niedokwas miedziany; — anſetzen ośniedzieć.

Grü'nſpecht, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e dzięcioł zielony, żołna zielona.

Grü'nſtein, *sm.* -(e)ś, *pl.*, -e dyoryt *m.*, zieleniec *m.*

Grü'ntal, *sn.* Wielkie Glinno; Grembowo *n.*

Gru'ntzig, *sn.* Goronsko *n.*

Grü'nwalde, *sn.* Skoraczewsko *n.*

Grü'nwurzel, *sf. pl.* -n, kokorycz *m.*, kokorzyk *m.*

Gru'nzen, *vn.* (h.) krząkać, pągać (o świni).

Gru'nzen, *sn.* -ś, krząkanie *n.*, pąganie *n.*

Grü'nzeug, *sn.* -ś, włoszczyzna *f.*, ogrodowi(z)na *f.*, zielenizna *f.*, warzywo *n.*, jarzyny zielone, zielone *n.*,

Grü'nzeugverkäuferin, *sf. pl.* -innen, zieleniarka *f.*

Gru'ppe, *sf. pl.* -n, grupa *f.*; gromada *f.*, grono *n.*, szereg *m.*; — von Figuren grupa, zbiór figur.

Gru'ppenanordnung, *sf. pl.* -en, -**bildung**, *sf.* (u)grupowanie *n.*

Gru'ppenaufnahme, *sf. pl.* -n, fotografia *f.* grupy osób.

Gru'ppenweiſe, *adv.* grupami, w grupach; gromadnie.

Gruppie'ren, I. *va.* grupować, poustawiać, w grupy ustawiać II. ſich — *vr.* (na)gromadzić się; ustawić się w grupy.

Gru'ppierung, *sf. pl.* -en, (u)grupowanie *n.*

Grus, *sm.* -ſes, gruz *m.*

Gru'ſel, *sm.* -s, dreszcz *m.*

Gru'ſelig, *adi.* 1) lękliwy, strachliwy, bojący się strachów; mir iſt ſo — drzeszcz mię przechodzi, przejmuje (od strachu); 2) straszny, dreszczem przejmujący.

Gru'ſeln, *vn.* i (ḥ.) *vimprs.* es gruſelt mir lękam się, boję się, stracham się; j—n — machen straszyć kogo.

Gru'skohle, *sf. pl.* -n, miał węglowy.

Gruß, *sm.* -es, *pl.* Grüße, pozdrowienie *n.*, ukłon *m.*; powitanie *n.*, przywitanie *n.*; Grüße von j—m an j—n beſtellen, ausrichten oświadczyć komu czyj ukłon; mein Vater entbietet dir ſeinen — ojciec mój zasyła, przesyła ci ukłon(y); viele Grüße stokrotne pozdrowienia; den — erwidern odkłonić się; der engliſche — pozdrowienie anielskie, Zdrowaś Marya.

Grüßa'u, *sn.* Krzeszowo *n.*

Grü'ßen, *va.* pozdrawiać, pozdrowić; witać, przywitać; kłaniać, pokłonić się, ukłonić się; j—n — kłaniać się komu; j—n — laſſen kazać się komu kłaniać; ich laſſe ihn vielmals (herzlich) — pozdrawiam go serdecznie, zasyłam mu ukłony; grüße alle Freunde von mir pozdrów wszystkich przyjaciół, kłaniaj się odemnie wszystkim przyjaciołom; gegrüßet ſeiſt du, Maria! zdrowaś, Maryo! ſeid mir gegrüßt ihr Wälder und blumigen Fluren witam was, łasy i kwieciste pola; grüß Gott! Gott grüß Euch! kłaniam! witam! jak się macie? dzień dobry!

Gru'ßerwiderung, *sf. pl.* -en, odkłon *m.*

Grü'ßfuß, *sm.* (używane tylko w następującym zwrocie;) mit j—m auf dem — ſtehen kłaniać się komu zazwyczaj (spotykając go).

Grü'tze, *sf.* kasza *f.*; krupy *pl.*; (obraz.) — im Kopfe haben mieć olej w głowie, nie być głupim.

Gru'tzendorf, *sn.* Komoczewo *n.*

Grü'tzhafer, *sm.* -s, owiec nagoziarnowy.

Grü'tzhandel, *sm.* -s, handeł *m.* krupami.

Grü'tzhändler, *sm.* -s, *pl.* (-in, *sf. pl.* -innen,) —, krupnik *m.*, krupiarz *m.*; (-niczka *f.*, -rka *f.*).

Grü'tzkopf, *sm.* -(e)s, durna głowa.

Grü'tzmühle, *sf. pl.* -n, młyn *m.* do robienia krup.

Grü'tzſtampfe, *sf. pl.* -n, stępa *f.* do krup.

Grü'tzſuppe, *sf. pl.* -n, krupnik *m.*, kleik *m.*, wywar *m.* z ziarn.

Grü'tzwurſt, *sf. pl.* -würſte, kiszka kaszana.

G'-Schlüſſel, *sm.* -s, klucz wiolinowy, klucz G (w muzyce).

Guaja'kharz, *sn.* -es, gwajak *m.*, żywica *f.* gwajak.

Guaja'kholz, *sn.* -es, gwajak *m.* (drzewo).

Gua'no, *sn.* -s, guano *n.*

Gua'rdian, *sm.* -s, *pl.* -e, gwardyan *m.*, przełożony *m.* klasztoru.

Gua'ſch, *sf. pl.* -en, gwasz *m.*, farba wodna, klejowa.

Gu'ben, *sn.* Gubin *m.*

Gube'rnium, *sn.* -s, *pl.* -nien, gubernium *n.*, administracya, władza prowincyonalna.

Gu'dauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oko ciekawie patrzące.

Gu'cken, *vn.* (ḥ.) patrzeć (ciekawie); wyglądać skąd; nach etw. — wyglądać czego; was guckſt du mich denn ſo an? dlaczego mi się tak przyglądasz? gern tief ins Glas — lubić pić; der Ellbogen guckt ihm zum Ärmel heraus łokieć wygląda mu z rękawa.

Gu'cker, *sm.* -s, *pl.* —, lorneta *f.*, lornetka *f.*, szkiełko *n.* do patrzenia.

Gu'ckfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okienko *n.* (do wyglądania), kwatera *f.* w oknie.

Gu'ck-in-die-Welt, *sm. indecl.* młodzik *m.*, nowicyusz *m.*

Gu'ckkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, panorama *f.*; skrzynka optyczna.

Gu'ckloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, otwór *m.* do patrzenia.

Gueri'lla, (wym.: gerilja), *sm.* -s, *pl.* -s, gerylas *m.* = hiszpański wolny strzelec, powstaniec *m.*

Gueri'llakrieg, (wym.: gerilja), *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna *f.* gerylasów, mała wojna, zbrojna ruchawka.

Gu'ffer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wzniesienie *n.*; 2) kamienisty wał łodowców, morena *f.*

Gu'gelhupf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, baba *f.* babka *f.* (pieczywo).

Gu'hren, *sn.* Góra *f.*

Gu'hringen, *sn.* Goryń *m.*

Guillo'tine, (wym.: gijotin), *sf. pl.* -n, gilotyna *f.*

Guillotinie'ren, (wym.; gijotin), *va.* gilotynować, ścinać.

Guine'e, (wym.: gine) *sf. pl.* -n, gwinea *f.* (moneta złota).

Guipu're, (wym.: giper), giupira *f.*

Guirla'nde, (wym.: gir-.) *sf. pl.* -n, girlanda *f.*, wieniec *m.*

Guita'rre, (wym.: git-.) *sf. pl.* -n, gitara *f.*

Gu'laſch (Go'llaſch), *sm.* -(e)s, gulasz *m.*

Gu'lden, *sm.* -s, *pl.* —, złoty *m.*, złotówka *f.* (pieniądz).

Gü'lden, *adi.* od. Golden.

Gü'ldenau, *sn.* Połajewo *n.*

Gü'ldenhof, *sn.* Złotniki *pl.*

Gü'ldenleberkraut, *sn.* -(e)s, wietrznica *f.*, przylaszczka *f.*, trojanek *m.* (roſl).

Gü'lle, *sf.* kałuża *f.*, płynny nawóz.

Gü'lte, *sf. pl.* -n, czynsz gruntowy.

Gü'ltig, *adi.* ważny, autentyczny; mający znaczenie, wartość; — machen nadać ważność, uważniać.

Gü'ltigkeit, *sf.* ważność *f.*

Gü'ltigkeitsdauer, *sf.* okres *m.* ważności.

Gü'ltigkeitserklärung, *sf.* oświadczenie *n.* się za ważnością, uważnienie *n.*

Gü'ltigmachen, *sn.* -s, **-machung**, *sf.* nadanie *n.* ważności, uważnienie *n.*

Gumbi'n, *sn.* Głąbino *n.*

Gu'mbinnen, *sn.* Gąbin *m.*

Gu'mmi, *sm.* -s, guma *f.*, leposok *m.*; -elaſtikum gumielastyka, guma elastyczna; -arabikum guma arabska; mit — verſetzt gumowany, gumowny.

Gu'mmiartig, *adi.* gumowy.

Gu'mmiball, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälle, piłka gumoelastyczna.

Gu'mmiband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, taśma *f.*, podwiązka *f.* z gumyelastyki.

Gu'mmibaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo gumę wydające.

Gu'mmibeutel, *sm.* -s, *pl.* —, worek z gumyelastyki.

Gummie'ren, *va.* gumować.

Gu'mmidolde, *sf. pl.* -n, amoniacznik *m.*, oszczepnik amoński.

Gu'mmig i gu'mmicht, *adi.* gumisty.

Gummigu'tt, *sn.* -s, gumożywica kroplinowa.

Gu'mmihaltig, *adi.* gumę zawierający.

Gu'mmiharz, *sn.* -es, żywica gumowa, guma żywiczna.

Gu'mmimantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel płaszcz gumowy.

Gu'mmiriemen, *sm.* -s, *pl.* —, pas gumowy.

Gu'mmiſchlauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläuche, wąż gumowy, kauczukowy.

Gu'mmiſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kalosz *m.*

Gu'mmiſtrumpfbänder, *sn. pl.* podwiązki *pl.* z gumyelastyki.

Gu'mmiwaſſer, *sn.* -s, woda gumowa, gumę zawierająca.

Gu'mmizug, *sm.* -(e)s, elastyka *f.*

Gu'ndermann, *sm.* -s, bluszczyk *m.*, kurdywan *m.*, kurdybanek *m.*, kundran *m.*, kunrad *m.*, srzestan *m.*, obłożnik ziemny.

Gü'nſel, *sm.* -s, gądziel *f.*, iwinka *f.*, dąbrówka *f.*

Gunſt, *sf.* 1) łaska *f.*, favor *m.*, wzgląd *m.*; j—n eine — erweiſen wyświadczyć komu laskę; die — der Vorgeſetzten sprzyjanie przełożonych; ſich um die Gunſt des Volkes bewerben starać się o względy ludu; j—s — erwerben pozyskać czyje względy; bei j—n in — ſtehen być w laskach u kogo; ſich die — j—s verſcherzen wypaść z laski u kogo; 2) korzyść *f.*; zu -en j—s na czyją korzyść; es ſpricht zu ſeinen -en, daß . . . przemawia za nim, (na jego korzyść). że . . .; 3) j—m etw. zu -en tun zrobić co z grzeczności dla kogo; 4) względy *pl.*, stronniczność *f.*; nach — urteilen sądzić stronniczo; hier geht es nach —, nicht nach Verdienſt tu wszystko robią dla względów, a nie dla zasługi; 5) pozwolenie *n.*; mit — (albo -en) za pozwoleniem.

Gu'nſtbewerbung, *sf. pl.* -en, ubieganie *n.* się o względy (czyje).

Gu'nſtbeweis, *sm.* -ſes, *pl.* -e, dowód *m.* laski.

Gu'nſtbezeigung, *sf. pl.* -en, okazywanie *n.* względów, względy *pl.*

Gün'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, krap *m.*, leszczyk *m.*

Gü'nſterburg, *sn.* Osieczno *n.*

Gü'nſtergoſt, *sn.* Wiatrogoszcz *m.*

Gü'nſtig, *adi.* 1) przychylny, życzliwy, przyjaźny; der Miniſter iſt ihm — minister sprzyja mu; eine -e Meinung über j—n haben mieć dobre mniemanie o kim; j—n für einen anderen, für etw. — zu ſtimmen ſuchen starać się pozyskać kogo dla kogo, dla czego; 2) pomyślny, dogodny, sprzyjający; -es Glück przyjaźne, przychylne szczęście, los sprzyjający; -en Wind haben mieć wiatr pomyślny, sprzyjający; -e Gelegenheit dobra sposobność; -es Wetter sprzyjające powietrze, pomyślna pora, pogoda; die Sachen gehen mir — sprawy udają mi się; ſich in -er Lage befinden być w korzystnem położeniu; im -ſten Fall w najlepszym razie.

Gü'nſtling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ulubieniec *m.*, faworyt *m.*;

Gu'rgel, *sf. pl.* -n, gardło *n.*, gardziel *m.*; all ſein Geld durch die — jagen przez gardło cały majątek przepuścić, przez gardziel przelać.

Gu'rgelabſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, 1) morderca *m.*; 2) lichwiarz *m.*

Gu'rgeln, I. *va.* den Hals mit Honigwaſſer — gardło płukać wodą z miodem; II. *vn.* i ſich — *vr.* (h.) 1) gardło płukać, gargaryzować; 2) gardłem śpiewać.

Gu'rgelu, *sn.* -s, 1) płukanie *n.*, gargaryzacya *f.*; 2) śpiewanie *n.* gardłem, śpiew gardlany.

Gu'rgelton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, ton gardlany.

Gu'rgelwaſſer, *sn.* -s, płukanka *f.*, płyn *m.* do płukania gardła; gargaryzm *m.*

Gurk, *sn.* Kerka *f.*

Gu'rke, *sf. pl.* -n, 1) ogórek *m.*; amerikaniſche — ogórnica *f.*; -n einmachen ogórki kisić; 2) duży nieforemny nos; 3) die Zeit der ſaueren -n (die Sauregurkenzeit) czas, sezon ogórkowy; ſich -n herausnehmen albo ſich eine — zu viel herausnehmen za wiele sobie pozwalać.

Gu'rke, *sn.* Górki *pl.*

Gu'rkenartig, **-förmig**, *adi.* ogórczasty, ogórczany, ogórkowaty.

Gu'rkenfäßchen, *sn.* -s, *pl.* —, barylka *f.* na ogórki.

Gu'rkenhobel, *sm.* -s, *pl.* —, szatkownica *f.* do ogórków.

Gu'rkenkern, *sm.* -s, *pl.* -e, jądro *n.* ogórka.

Gu'rkenkraut, *sn.* -(e)s, ogórecznik lekarski.

Gu'rkenmaler, *sm.* -s, *pl.* —, bazgracz *m.*, mazal *m.*

Gu'rkenſalat, *sm.* -(e)s, mizerya *f.*, salata *f.* z ogórków; was weiß der Bauer vom — cepy chłopu, nie zegarek.

Gu'rkenzeit, *sf.* czas, sezon ogórkowy.

Gu'rkfeld, *sn.* Kersko *n.*

Gu'rren, *vn.* (h.) glukać, burczeć, warczyć, brukać; *vimpers.* es gurrt ihm im Bauche kruczy mu w brzuchu.

Gu'rſchen, *sn.* Gorczyno *n.*

Gu'rſen, *sn.* Goczno *n.*

Gurt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pas *m.*, poprąg *m.*, gurt *m.*; Band— pas taśmowy poziomy.

Gu'rtbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łóżko *n.* na pasach.

Gü'rtel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pas *m.*; przepaska *f.* do opasywania się; etw. am — tragen mieć, nosić co za pasem, u pasa; den — lösen popuścić pasa, zdjąć pas, odpasać się; das Waſſer reichte ihm bis zum — woda mu była, sięgała po pas; 2) ein — von Feſtungswerken linia fortyfikacyjna, fortyfikacye *pl.* (opasające miasto); 3) strefa *f.*

Gü'rtelbahn, *sf. pl.* -en, kolej obwodowa.

Gü'rteleidechſe, *sf. pl.* -n, luszczatka *f.*

Gü'rtelflechte, *sf. pl.* -n, **-ausſchlag**, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, półpasiec *m.*, pasówka *f.*

Gü'rtelförmig, *adi.* w formie, kształcie pasa.

Gü'rtelring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kółko *n.* u pasa.

Gü'rtelroſe, *sf. pl.* -en, ob. Gürtelflechte.

Gü'rtelſchlange, *sf. pl.* -n, iglonos *m.*

Gü'rtelſchnalle, *sf. pl.* -n, sprzączka *f.* u paska.

Gü'rteltier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, żółwiec *m.*

Gü'rten, I. *va.* opasywać opasać; das Schwert an die Seite — przypasać miecz do boku; II. ſich — *vr.* 1) opasać się; ſich mit dem Schwerte — przypasać miecz; 2) ſich zu etw. — przygotować się, zabierać się do czego; wybierać się w podróż.

Gu'rtgeſims, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, krajnik *m.*, wieniec *m.*

Gü'rtler, *sm.* -s, *pl.* —, pasamonik *m.*, paśnik *m.*

Gu'rtriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemień *m.* u pasa.

Gu'rtring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kółko *n.* u pasa.

Gur'tſchualle, *sf. pl.* -n, sprzączka *f.* u pasa.

Gu'rtung, *sf. pl.* -en, pas *m.*; mittlere — pas środkowy; obere — pas górny; untere — pas dolny.

Gu'rtwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kostkowica *f.*

Guß, *sm.* -ſſes, *pl.* Gü'ſſe, 1) lanie *n.*, odlewanie *n.*, odlew *m.*; rzecz odlana, leizna *f.*; aus einem Guſſe jednolity; ein — Schriften odlew czcionek; 2) ściek *m.*, wylew *m.*; 3) lunięcie *n.*, deszcz ulewny; es erfolgte ein ſtarker — deszcz lunął obfity.

Gu'ßarbeit, *sf. pl.* -en, leizna *f.*, wyrób *m.* z materyału lanego.

Gu'ßblei, *sn.* -(e)s, ołów lany.

Gu'ßeiſen, *sn.* -s, żelazo lane.

Gu'ßeiſenſtange, *sf. pl.* -n, zlewek *m.*, sztaba *f.* lana.

Gu'ßeiſern, *adi.* z lanego żelaza.

Gu'ßeiſenwaren, *spl.* towary *pl.* z żelaza lanego.

Gu'ßfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.* w odlaniu.

Gu'ßform, *sf. pl.* -en, forma *f.* do odlewania.

Gu'ßherzſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, albo **Gu'ßherz**, *sn.* krzyżownica lana.

Gu'ßmaterial, *sn.* -s, leiwo *n.*

Gu'ßmeſſing, *sn.* -s, mosiądz lany, leizna *f.* mosiądzu.

Gu'ßnaht, *sf. pl.* -nähte, szew *m.* w odlewie.

Gu'ßplatte, *sf. pl.* -n, zlewek *m.*, odlew *m.*

Gu'ßregen, *sm.* -s, deszcz ulewny, ulewa *f.*

Gu'ßrinne, *sf. pl.* -n, żłobek odlewniczy.

Gu'ßrohr, *sn.* -es, *pl.* -e, odpływek *m.*

Gu'ßröhre, *sf. pl.* -n, wylewek *m.*

Gu'ßſtahl, *sm.* -s, stal lana; ſchweißbarer — stal spawna stal lano-kuta.

Gu'ßſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rynsztok *m.* do wylewu pomyjów.

Gü'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, podleszczyk *m.* (ryba).

Gu'ßſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, odlew *m.*

Gu'ßwachs, *sn.* -ſes, wosk przetapiany.

Gu'ßwaren, *spl.* towary lane.

Gu'ßweiſe, *adv.* rzęsiście; es regnet — leje, pada rzęsisty, ulewny deszcz.

Gu'ßwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Gußwaren.

Guſtie'ren, *va.* smakować, kosztować.

Gut, (*comp.* beſſer, *sup.* beſt), I. *adi.* 1) = tüchtig, vollkommen, dobry; ich werde als ein -er Chriſt ſterben umrę jako dobry chrześcijanin; -e Augen haben mieć dobre oczy; an j—m kein -es Haar laſſen (dosłownie:) nie pozostawić na kim ani jednego dobrego włosa; przenicować, obmówić kogo; eine -e Ernte dobre żniwo, dobry zbiór; das iſt -es Deutſch to dobra niemczyzna, to dobrze po niemiecku powiedziane, napisane; ſeine -en Gründe für etw. haben mieć do czego słuszne powody; 2) = nützlich, förderlich, dobry, pomyślny, sprzyjający; -es Wetter dobre powietrze, pogoda; dieſe Arznei iſt — für den Huſten to lekarstwo dobre na kaszel; -e Bücher, Lehren, Ratſchläge dobre, pożyteczne książki, nauki, rady; -er Einfall, Gedanke dobry pomysł, dobra myśl; -er Wind wiatr pomyślny; 3) = angenehm, erfreulich, dobry, przyjemny; ein -es Leben führen żyć dobrze, przyjemnie; -e Tage haben mieć dobre (dnie) czasy; ſich einen -en Tag machen albo ſich etw. zugute

tun wesoło dzień przepędzić, zabawić się, pohulać sobie; er hat in seinem Leben keine -e Stunde gehabt nie miał w życiu swojem ni jednej dobrej, szczęśliwej godziny; sie leben in -en Verhältnissen żyją w dobrych stosunkach; -es (-en) Mutes sein być wesołym, mieć otuchę; -er Geruch przyjemny zapach; -e Nachrichten dobre, pomyślne, przyjemne wiadomości; -en Tag; -en Morgen! dzień dobry; dobry dzień! -e Nacht! dobra noc! dobrej nocy! spokojnej nocy! -en Abend! dobry wieczór! — Heil! witam! j—m -e Besserung wünschen życzyć komu polepszenia, wyzdrowienia; 4) = beträchtlich, reichlich, völlig, ich befinde mich um ein — albo ein -es Teil besser czuję się, mam się o wiele lepiej; eine -e Anzahl, Menge spora liczba, ilość; ich warte schon eine -e Weile czekam już dobry, spory kawał czasu; bis dahin sind noch zwei -e Meilen do tego miejsca są jeszcze dwie dobre mile; damit hat es -e Wege daleko jeszcze do tego, sporo jeszcze wody upłynie; dieser Kaufmann gibt -es Gewicht ten kupiec daje dobrą wagę, waży dobrze; 5) = sicher, zuverlässig, dobry, pewny, wiarogodny; etw. aus -er Quelle haben mieć, wiedzieć co z dobrego, pewnego źródła; diese Angelegenheit liegt in -en Händen ta sprawa jest w dobrych rękach; 6) = vornehm, angesehen, dobry, poważany, zacny, prawy; aus -er Familie, aus -em Hause sein być (z) dobrej rodziny, (z) dobrego domu; er ist -er Leute Kind pochodzi z zacnych rodziców; 7) dobry, poczciwy, cnotliwy; ein -er Nachbar dobry sąsiad; es sind -e Leute są poczciwi; er ist eine -e, ehrliche Haut poczciwy z kościami; er ist ein -er Kerl poczciwe chłopisko; niemand ist —, denn der einige Gott nikt doskonałym nie jest, prócz Boga jedynego; -er Lebenswandel cnotliwy żywot; ein -es Gewissen czyste sumienie; -er Wille dobra wola; die -en Werke dobre uczynki, dobroczynność; für eine -e Sache kämpfen walczyć za dobrą sprawę; 8) = liebreich, liebevoll, dobry, łagodny, łaskawy; er ist seinen Untergebenen stets ein -er Herr gewesen dla swoich podwładnych zawsze był dobrym panem; mit albo zu j—m — sein być dla kogo dobrym; sie sind sich albo einander — lubią się ; II. *adv.* 1) dobrze; er kann —tanzen tańczy dobrze; diese Arbeit hast du wirklich — gemacht pracę tę wykonałeś istotnie dobrze; das hast du — gemacht dobrze to zrobiłeś, to ci się udało; das hast du ihm — gegeben dobrześ mu dał, powiedział; auf — Deutsch (dosłownie:) dobrze po niemiecku; po prostu mówiąc; das tut albo bekommt mir — to mi służy; sich bei etw. — stehen mieć z czego korzyść; das kam ihm zu gute to wyszło na jego korzyść; j—m etw. zu gute halten nie brać komu czego za złe, przebaczyć komu co; sie haben es — albo sie sind — daran dobrze im się powodzi, można im pozazdrościć; hier ist — sein tu dobrze, przyjemnie; diese Speise schmeckt — ta potrawa dobra, ma dobry smak; dieser Kaufmann wiegt — ten kupiec daje dobrą wagę, waży dobrze; — einschenken dobrze, rzetelnie nalewać; 2) (w kupiectwie:) — sein, für — gelten być wypłacalnym, mieć kredyt; ich habe hundert Kronen bei ihm — należy mi się od niego sto koron; für etw., für j—n — stehen, sein ręczyć za co, za kogo; j—m eine Summe, einen Betrag — schreiben zapisać, wpisać sumę na czyje konto, zapisać sumę na czyją korzyść; 3) (z czasownikami:) guttun, sich — aufführen prowadzić się, sprawować się dobrze; du tätest — daran, wenn du . . . dobrzebyś zrobił, gdybyś . . .; es ist — für die Gesundheit, viel Bewegung zu machen spore, częste używanie ruchu służy zdrowiu; das tut nicht — to nie dobrze, nie wyjdzie na dobre; sich etw. zu gute darauf tun chełpić się czem; lassen wir das — sein dajmy temu pokój; das macht sich ganz — to wcale dobrze się składa, to wcale dobrze wygląda; etw. — heißen zezwolić na co, przyjąć co, przystać, dać swoje przyzwolenie, potwierdzić co; etw. wieder — machen naprawić co; es ist —, wenn er geht albo es wäre —, daß er ginge dobrzeby zrobił, gdyby odszedł; du hast — reden dobrze, łatwo tobie mówić; den Gescheiten ist — predigen mądrego nie wiele trzeba uczyć; mądremu dosyć nadmienić; mit großen Herren ist nicht — Kirschen essen z wielkimi panami nie dobrze jeść trześni; zehn Punkte — machen wygrać dziesięć punktów (w grze w karty); (im Billardspiel) zehn Punkte — albo vorgeben zadać dziesięć (bil albo ok), dać z góry dziesięć; 4) (w porównaniach, przeciwstawieniach: einer ist so — wie der andere jeden tak dobry jak drugi; wart Pac pałaca, a pałac Paca; das Spiel ist so — wie gewonnen gra prawie wygrana; so — wie getan równie dobrze, jak gdyby zrobione; so — wie möglich wedle możności dobrze; so — wie nichts tyle co nic; 5) (rozmaite sposoby mówienia:) j—m — sein sprzyjać komu, kochać kogo; tut, was recht und — ist czyńcie co słuszne i dobre; j—n wieder — machen udobruchać kogo; sei so gut mir zu sagen bądź tak dobry, łaskaw powiedzieć mi; das Kind will nicht — tun dziecko nie chce słuchać; zu -erletzt na koniec, na dobitkę; schon —! dobrze, dobrze! dosyć! es ist — już dosyć; kurz und — krótko i węzłowato, krótko mówiąc; kurz und —, ich befehle es! tak rozkazuję i koniec! III. der Gute *sm.* dobry (człowiek); das Gute, *sn.* dobre; das bedeutet -es to dobra wróżba; alles -e albo viel -es wünschen życzyć wszystkiego dobrego; er hat mir viel Liebes und -es erwiesen wyświadczył mi wiele przyjemnego i dobrego; sie

tut viel =es jest bardzo dobroczynna; das kann zu nichts =em führen z tego nie dobrego nie może być; =es mit Böſem vergelten za dobre złem odpłacić; im =en und im Böſen w dobrych i złych czasach; ich ſage es dir im =n mówię ci po dobremu; er hat des =en zuviel getan przesadził.

Gut, *sn.* =(e)s, *pl.* Güter, 1) dobro *n.*; zeitliche Güter dobra doczesne; der Verſtand iſt ein koſtbares — rozum jest cennem dobrem; 2) majątek *m.*, majętność *f.*; posiadłość *f.*; Hab und — albo Geld und — (cały) majątek, chudoba; mein ganzes — beſteht in zwei Kronen cały mój majątek, to dwie korony; nie mam nic prócz dwóch koron; bewegliche, unbewegliche Güter dobra ruchome, nieruchome; 3) majątek ziemski, wieś *f.*; 4) = Artikel, Ware, towar *m.*; wysyłka *f.* (kol.); abgängiges — towar zatrącony, brakujący, brak *m.*; ſperriges — towar względnie lekki; voluminöſes — towar przestronny; explodierbares — towar wybuchowy; überzähliges — towar nadliczbowy; unanbringliches — towar niedoręczalny; unbeſtellbares — towar niedoręczony; bedingungsweiſe zum Transporte zugelaſſenes — towar przyjmowany warunkowo; dem ſchnellen Verderben unterliegendes — towar nietrwały, psujący się; gefährliches —, vom Transporte ausgeſchloſſenes — towar wykluczony od przewozu; loſes —, lediges — towar nie opakowany; —, welches nicht mit anderen zuſammen verladen werden darf towar odosobniony; zerbrechliches, — towar kruchy; 5) ſtehendes und laufendes — bieżące i leżące łiny (okręt).

Gu'tachten, *sn.* =s, *pl.* —, zdanie *n.*, opinia *f.*, ocena *f.*; nach meinem — według mego zdania; — von Sachverſtändigen zdanie, orzeczenie rzeczoznawców, biegłych; ein — beantragen, verlangen żądać opinii; das — abgeben opinię o czem dać, zdanie swoje o czem powiedzieć, orzec; bei j—m ein — einholen zasięgnąć u kogo opinię, wezwać kogo do wypowiedzenia zdania.

Gu'tachtlich, *adi.* =e Äußerung = Gutachten.

Gu'tartig, *adi.* dobrej natury, dobry, dobrze usposobiony, myślący; dobrotliwy; =e Krankheit choroba łagodna, nie zagrażająca życiu; =e Neubildung nowotwór nieskirowy.

Gu'tartigkeit, *sf.* łagodność *f.*, dobrotliwość *f.*, niezłośliwość *f.*

Gu'tbefinden, *sn.* =s, 1) dobre zdrowie; 2) aprobacya *f.*

Gu'tbeſetzt, *adi.* dobrze obsadzony.

Gü'tchen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Gut) wioska *f.*, wioseczka *f.*

Gu'tdenkend, *adi.* dobrze, uczciwie myślący.

Gu'tdünken, *sn.* =s, mniemanie *n.*, przywidzenie *n.*, widzimisię *n.*; nach — według upodobania; nach deinem — jak ci się podoba.

Gü'te, *sf.* 1) dobroć *f.* (= przymiot rzeczy); von geringerer — pośledniejszej dobroci, wartości; erſter — najlepszego gatunku, najlepszy; 2) dobroć, (jako przymiot osoby), łaska *f.*, dobrotliwość *f.*; in aller — w dobry sposób, po dobremu; j—m viel — erweiſen wyświadczyć komu wiele łask, grzeczności; j—n mit — überhäufen obsypywać kogo łaskami, grzecznościami, dobrodziejstwami; haben Sie die — bądź pan tak łaskaw, tak dobry; 3) du meine —! dla Boga!

Gu'tedel, *sm.* =s, szlachetny gatunek winnego szczepu i wina (białego reńskiego).

Gu'tentag, *sn.* Dobrodzień *m.*

Gü'terabfertigung, *sf. pl.* =en i =expedition, *sf. pl.* =en, wysyłka *f.* towarów.

Gü'terabfertigungsbureau, *sn.* =s, *pl.* =s, biuro wysyłkowe.

Gü'terabgabe, *sf.* wydawanie *n.* przesyłek.

Gü'terabgabsbureau, *sn.* =s, *pl.* =s, biuro wydawcze.

Gü'terabtretung, *sf. pl.* =en, cesya *f.*, ustępstwo *n.*, przelew *m.*, dóbr, dziedzictwa.

Gü'teranſchlag, *sm.* =(e)s, oszacowanie *n.*, szacunek *m.* dóbr.

Gü'teraufgabe, *sf.* przyjęcie *n.*, przyjmowanie *n.* towarów, nadanie *n.* przesyłek.

Gü'teraufgabsbureau, *sn.* =s, *pl.* =s, biuro nadawcze.

Gü'terbahnhof, *sm.* =s, *pl.* =höfe, dworzec towarowy.

Gü'terbeförderung, *sf.* transport *m.*, przewóz *m.* towarów, przesyłek.

Gü'terbegleitſchein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, list *m.* (bezpłatny) przesyłek.

Gü'terbeſchauer, *sm.* =s, *pl.* —, rewizor *m.* towarów.

Gü'terbeſteller, *sm.* =s, *pl.* —, spedytor *m.*, pośrednik *m.* przesyłek towarowych.

Gü'terdecke, *sf. pl.* =n, opona wozowa, płachta wozowa, pokrowiec *m.*

Gü'terdeckenmiete, *sf.* oponowe *n.*, płachtowe *n.*, najem *m.* opon wozowych.

Gü'terdienſt, *sm.* =(e)s, służba towarowa, przesyłkowa.

Gü'terexpedition, *sf.* ob. Güterabfertigung.

Gü'tergemeinſchaft, *sf.* spólność majątkowa, majątku, dóbr, współność *f.* mienia.

Gü'terinſpektor, *sm.* =s, *pl.* =en, inspektor *m.*, zarządca *m.* dóbr.

Gü'terkarte, *sf. pl.* =n, cedula frachtowa, przewoźna.

Gü'terkauf, *sm.* =(e)s, *pl.* =käufe, kupowanie *n.*, kupno *n.* dóbr.

Gü'terkompler, *sm.* =es, *pl.* =e, klucz *m.* (wiosek).

Gü'termagazin, *sn.* =s, *pl.* =e, skład, magazyn towarowy.

Gü'terpfleger, *sm.* =s, *pl.* —, rządca *m.* dóbr.

Gü'terſchlächterei', *sf.* frymarka *f.* ziemią.

Gü'terſchuppen, *sm.* =s, *pl.* —, ob. Gütermagazin.

Gü'terſtation, *sf. pl.* =en, ob. Güterbahnhof.

Gü'tertarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taryfa *f.* przewozu towarów, cennik *m.* przewozu towarów.

Gü'tertrennung, *sf.* rozłączenie *n.* majątku.

Gü'terverkehr, *sm.* -s, albo **-bewegung**, *sf.* ruch towarowy.

Gü'terverlader, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ładownik *m.*, nakładacz *m.* towarów; 2) spedytor *m.*

Gü'terverſicherung, *sf.* asekuracya *f.*, ubezpieczenie *n.* towarów.

Gü'terverwaltung, *sf.* *pl.* -en, zarząd *m.* dóbr.

Gü'terwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz towarowy.

Gü'terzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg towarowy.

Gu'tgeartet, *adi.* dobrze udany; niezłośliwy.

Gu'tgelaunt, *adi.* w dobrym humorze (będący).

Gu'tgeſinnt, *adi.* dobrze myślący, dobrego sposobu myślenia.

Gu'tgewicht, *sn.* -es, waga *f.* towaru (bez opakowania).

Gu'thaben, *sn.* -s, *pl.* —, należytość *f.*, to co się komu (z rachunku jakiego) (należy, należność *f.*, udziałoczyn *m.* ein — haben mieć należność; mein — beläuft ſich auf . . . należytość moja wynosi . . .

Guthei'l! *int.* szczęść Boże; ezołem!

Gu't-heißen, *va.* hieß gut, habe gutgeheißen, zezwolić, przystać na co, aprobować, zatwierdzić co.

Gu'theißung, *sf.* zatwierdzenie *n.*, aprobacya *f.*

Gu'therzig, *adi.* dobrego serca, dobrotliwy, dobroduszny.

Gu'therzigkeit, *sf.* dobrotliwość *f.*, dobroduszność *f.*

Gü'tig, *adi.* i *adv.* dobrotliwy, (-wie) łaskawy, (-wie); j—n — aufnehmen przyjąć kogo łaskawie, uprzejmie; j—m etw. — verwerfen skarcić kogo łagodnie; mit Ihrer -en Erlaubniß za łaskawem pańskiem zezwoleniem; Sie ſind zu — (za)nadto pan łaskaw! ſeien Sie ſo — bądź pan tak łaskaw; verzeihen Sie mir gütigſt racz mi pan wybaczyć; ſagen Sie mir gütigſt powiedz mi pan z łaski swojej.

Gü'tigkeit, *sf.* dobrotliwość *f.*, łaskawość *f.*

Gü'tlich, *adi.* 1) dobrowolny, przyjacielski, w zgodny sposób uczyniony; *adv.* dobrowolnie, po przyjacielsku, zgodnie; die Sache durch -en Vergleich abmachen albo einen -en Vergleich treffen ukończyć rzecz, sprawę przez układ dobrowolny, ugodowy; ich ſehe einer -en Beilegung des Streites entgegen oczekuję zakończenia sporu w drodze ugody; auf -em Wege ugodnie; 2) łagodny, łaskawy; *adv.* (-nie, -wie); ſich — thun uraczyć się, dogadzać sobie, używać.

Gu'tmütig, *adi.* dobroduszny, łagodny.

Gu'tmütigkeit, *sf.* dobroduszność *f.*, łagodność *f.*

Gu'tſagen, *vn.* (h.) für j—n — ręczyć za kogo.

Gu'tſagung, *sf.* *pl.* -en, poręka *f.*, rękojmia *f.*

Gu'tsbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* dóbr, obywatel *m.*, dziedzic *m.*

Gu'tsbeſitzerin, *sf.* *pl.* -innen, właścicielka *f.* dóbr, obywatelka *f.*, dziedziczka *f.*

Gu'tsbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obszar dworski.

Gu'tsherr, *sm.* -n, *pl.* -en, pan *m.*, dziedzic *m.*, właściciel *m.* wsi.

Gu'tsherrlich i **-herrſchaftlich**, *adi.* pański, dominialny.

Gu'tſchrift, *sf.* *pl.* -en, zapisanie *n.* należytości na czyj rachunek, zakredytowanie *n.*

Gu'tskauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, kupno *n.* dóbr.

Gu'tſtadt, *sn.* Dobre Miasto.

Gu'tsverwalter, *sm.* -s, *pl.* —, rządca *m.* dóbr.

Gu'tsverwaltung, *sf.* zarząd *m.* dóbr.

Gu'ttapercha, *sf.* gutapercha *f.*; **-baum**, *sm.* perczowiec *m.*

Gu'ttat, *sf.* *pl.* -en, dobry uczynek, dobrodziejstwo *n.*

Gu'ttätigkeit, *sf.* dobroczynność *f.*

Gu'ttmansdorf, *sn.* Gniewin *m.*

Guttura'l, *adi.* gardłowy.

Guttura'lis, *sf.* *pl.* -les, i -len, gardłowa głoska.

Gu'twillig, *adi.* ochoczy, usłużny; dobrowolny, samowolny; *adv.* ochoczo, usłużnie; dobrowolnie, z dobrej woli, samowolnie.

Gu'twilligkeit, *sf.* chęć *f.*, usłużność *f.*, zgodliwość *f.*

Gu'zkow, *sn.* Gostków *m.*

Guye'nne, (wym.: giijen) Akwitania *f.*

Gymnaſia'l, *adi.* gimnazyalny.

Gymnaſia'lbildung, *sf.* wykształcenie gimnazyalne.

Gymnaſia'ldirektor, *sm.* -s, *pl.* -en, dyrektor gimnazyalny.

Gymnaſia'llehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel gimnazyalny.

Gymnaſia'lſchüler, *sm.* -s, *pl.* — i **Gymnaſia'ſt**, *sm.* -en, *pl.* -en, gimnazyasta *m.*, gimnazyalista *m.*, uczeń gimnazyalny.

Gymna'ſialſchülerin, *sf.* *pl.* -innen i **Gymnaſialiſtin**, *sf.* *pl.* -innen, gimnazyastka *f.*, gimnazyalistka *f.*

Gymnaſia'lſtudien, *spl.* nauka gimnazyalna.

Gymna'ſium, *sn.* -s, *pl.* -ſien, gimnazyum *n.*

Gymna'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, nauczyciel gymnastyki.

Gymna'ſtik, *sf.* gimnastyka *f.*

Gymna'ſtiker, *sm.* -s, *pl.* —, gimnastyk *m.*

Gymna'ſtiſch, *adi.* gimnastyczny.

Gynäkeion, *sn.* -s, gineceum *n.*

Gynäkolo'g(e), *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, ginekolog, lekarz *m.* chorób kobiecych.

Gynäkologie', *sf.* nauka o chorobach kobiecych, ginekologia *f.*

Gyps, **Gy'psarbeit**, itd. ob. Gips itd.

H.

H, *n.* ósma litera, szósta spółgłoska alfabetu; wymawia się, jeśli stoi na początku zgłoski, w środki lub na końcu zgłoski jest niemc i służy tylko jako znak przedłużenia poprzedzającej samogłoski; H, H albo Si, siódmy stopień gammy C dur; — dur H dur.

Ha, *int.* ha! ach! —, welches Unglück! ach, co za nieszczęście! Ha, —, —! ha, ha, ha! (naśladowanie śmiechu).

Haag, *sm.* der — Haga *f.*

Haar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) włos *m.*; (zbiorowo:) włosy *pl.*; blondes, braunes, ſchwarzes — blond, brunatne, czarne włosy; krauſes — kędzierzawe włosy, kędziory; mit verwirrten -en z rozczochranymi włosami, o rozczochranych włosach; erſtes — pierwszy włos, włoski, puch; falſches — włosy fałszywe, przyprawione; kein — auf dem Kopfe haben nie mieć włoska na głowie; mieć głowę jak kolano; -e bekommen dostawać włosów, porastać włosami, we włosy; ſich die -e wachſen, ſchneiden, ſtutzen laſſen włosy zapuszczać (dać im rosnąć), przystrzydz, strzydz; graues — bekommen siwieć; die -e gehen ihm aus obłażą mu włosy; (obraz.) -e auf den Zähnen haben być nadzwyczaj biegłym w czem, być kutym na cztery nogi, doskonale znać swoją rzecz; das — richtet ſich mir empor albo ſteht, ſteigt, fliegt mir zu Berge włosy mi wstają na głowie; ſich (einander) in den -en liegen albo ſich bei den -en haben wodzić się z kim za łby, swarzyć się, kłócić się ciągle; ſich (albo einander) in die -e fahren, geraten za włosy się z kim porwać, targać; -e laſſen albo hergeben ponieść stratę, wyjść źle na czem, wyjść jak Zabłocki na mydle; er wird -e laſſen, hergeben müſſen będzie musiał przepłacić, beknąć; wenn ſich die Herren raufen, müſſen die Unterthanen -e laſſen czego panowie nawarzą, tem się poddani poparzą; gdy się panowie za łby wodzą, poddanym włosy trzeszczą; ich habe heute (beim Spiel) -e laſſen müſſen przegrałem dziś; bei den -en j—n zurückhalten, zu etw. ziehen przemocą powstrzymywać kogo, za włosy kogo ciągnąć do czego, przymuszać kogo; ein bei den -en herbeigezogener Witz dowcip fałszywy, wymuszony, naciągnięty, dowcipek nie dowcip; ſich kein graues — um etw. wachſen laſſen nie dbać o co, nie zaprzątać sobie czem umysłu, nie myśleć o czem; ein — in etw. finden znaleść w czem przeszkodę, trudność, zawadę, zniechęcić się czem; mit Haut und — ze skórą i kośćiami, zupełnie, całkowicie; er iſt mit Haut und — ein Taugenichts jest skończonym nieponiem; -e ſpalten, klauben nazbyt subtelnie i drobiazgowo rozbierać rzeczy, wchodzić w najmniejsze drobnostki; es ſoll dir kein — gekrümmt werden włos ci z głowy nie spadnie, nie doznasz żadnej nieprzyjemności; ſein Leben hängt an einem — życie jego na włosku wisi, jest w największem niebezpieczeństwie; es iſt kein gutes — an ihm nie ma poczciwego włosa na głowie; kein gutes — an j—m laſſen nie pozostawić na kim suchej nitki, obmawiać kogo straszliwie; er hat nicht ein — von ſeinem Vater ani na włos nie podobny do swego ojca; nicht (um) ein — (breit) weichen, fehlen nie ustąpić, nie zbłądzić ani na włos; er änderte um kein — ſein Betragen ani na włos (= wcale) nie zmienił swego postępowania; bei einem (albo um ein) — wäre ich gefallen o włos byłbym upadł malo, że nie upadłem; aufs (albo auf ein) — na włos; es iſt aufs — ſo eingetroffen na włos, w zupełności tak się stało; 2) włos zwierzęcy, sierć *f.*, wełna *f.*, puch *m.*; gegen das — ſtreicheln pod włos głaskać; mit dem — z włosem; w stronę, ku której sierć się nachyła sama; 3) — an Pflanzen und Früchten włos, cieniutki odrostek na roślinach i owocach; 4) włos na suknie; — und Grund des Tuches prawa i lewa strona sukna, lice i nice sukna.

Haar'affe, *sm.* -n, *pl.* -n, kudłacz *m.*

Haar'anlage, *sf.* zarodek *m.*, zawiązek *m.* włosa.

Haar'auffatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, szynion *m.*, fryzura *f.*

Haar'ausfallen, *sn.* -s, wypadanie *n.*, obłażenie *n.* włosów, wyłysienie *n.*

Haar'aufwickeln, *sn.* -s, zwijanie *n.* włosów.

Haar'band, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, 1) tasiemka *f.*, wstążeczka *f.*, sznurek *m.* z włosów; 2) tasiemka do (wiązania) włosów.

Haar'bauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäuche, prętnia *f.* (ryba).

Haar'bekleidung, zarost *m.* uwłosienie *n.*, włosy *pl.*

Haar'beſchneidung, *sf.* postrzyżyny *pl.*

Haar'beſen, *sm.* -s, *pl.* —, miotełka *f.* z włosienia.

Haar'beutel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) woreczek *m.* do włosów, na włosy; 2) warkocz *m.*; (obraz.) ſich einen — trinken, anhängen, przypruszyć, przyciąć, podpić sobie; einen — haben podpić sobie na fantasyę, być pod dobrą datą; j—m einen — anhängen przykryć kogo, podpić kogo.

Haar'birke, *sf. pl.* -n, brzoza pospolita.

Haar'blume, *sf. pl.* -n, kwiacirzęs *m.*, ogórnik wężowy.

Haar'breit, *sn. indecl.* es fehlt kein — nie brakuje ni włosa, nic.

Haar'bürſte, *sf. pl.* -n, szczot(ecz)ka *f.* do czesania) włosów.

Haar'buſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, 1) kitka *f.* z piór; 2) kosmyk *m.* włosów.

Haa'rbüſchel, *sm.* -s, *pl.* —, pęk *m.*, pęczek *m.*, kosmyk *m.* włosów.

Haa'rdecke, *sf. pl.* -n, kołdra *f.*, koc *m.* z włosów, derka włosiana.

Haa'rdick, *adi.* gruby jak włos, grubości włosa.

Haa'rdünn, *adi.* cienki jak włos.

Haa'reiſen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) odwłośnik *m.* (garb.); 2) żelazko fryzyerskie, rurki *pl.* do włosów.

Haa'ren, I. *adi.* włosiany; II. *va.* odwłaszać; III. *vn.* i ſich — *vr.* (ḫ.) 1) łinieć, łiniec się, tracić włosy, sierć ronić, obłazić; 2) die Senſe — kłepać, ostrzyć kosę.

Haa'rerzeugungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* na porost włosów.

Haa'resbreite, *sf.* grubość *f.* włosa.

Haa'rfarbe, *sf. pl.* -n, 1) kolor *m.* włosów; 2) — an den Tieren maść *f.*; włosie *n.*; włosianka *f.*; 3) barwa *f.*, farba *f.* do farbowania włosów.

Haa'rfärbemittel, *sn.* -s, *pl.* —, tynktura *f.* do farbowania włosów.

Haa'rfeder, *sf. pl.* -n, piórko cienkie jak włos.

Haa'rfein, *adi.* cienki jak włos, cieniutki; -er Unterſchied różnica bardzo subtelna.

Haa'rflechte, *sf. pl.* -n, 1) warkocz *m.*, splot *m.* włosów; 2) liszaj *m.* pod włosami.

Haa'rförmig, *adi.* włoskowaty.

Haa'rförmigkeit, *sf.* włoskowatość *f.*; kapiłarność *f.*

Haa'rfriſur, *sf. pl.* -en, fryzura *f.*

Haa'rgefäß, *sn.* -es, *pl.* -e, naczynie włoskowate.

Haa'rgeflecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włośnia *f.* (bot.).

Haa'rgeſtirn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kometa *f.*

Haa'rgewebe, *sn.* -s, włosienica *f.*, włosień *m.*

Haa'rgold, *sn.* -(e)s, złoto *n.* w kształcie włosów.

Haa'rgras, *sn.* -ſes, żytna trawa, życica *f.*, wydmuchrzyca *f.*

Haa'rhemd, *sn.* -(e)s, włosienica *f.*

Haa'richt i **haa'rig**, *adi.* 1) włosami obrosły, włosisty, włochaty, kosmaty; 2) włosowaty; 3) -ige Luft mgliste powietrze; 4) das iſt eine -ige Geſchichte to sprawa bardzo poważna, sprawa przykra.

Haa'rkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, grzebień *m.* (do włosów).

Haa'rklauber, *sm.* -s, *pl.* —, pedant *m.*, drobiazgowy człowiek.

Haa'rklauberei, *sf.* roszczepania *n.* włosa na czworo.

Haar'klein, *adv.* (rzadko *adi.*) szczegółowo, (szczegółowy); — erzählen opowiadać z najdrobniejszymi szczegółami.

Haa'rkolben, *sm.* -s, *pl.* —, cebułka *f.* włosa.

Haa'rkopfwurm, *sm.* -(e)s, włosogłówka *f.*

Haa'rkräusler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen,) fryzyer *m.*, (-rka *f.*), treficieł *m.* włosów.

Haa'rkraut, *sn.* -(e)s, skalna zanokcica.

Haa'rkünſtler, *sm.* -s, *pl.* —, perukarz *m.*, fryzyer *m.*

Haa'rlaſſend, *adi.* opszały.

Haa'rlocke, *sf. pl.* -n, łok *m.*, pukieł *m.* z włosów, kędzior *m.*

Haa'rlos, *adi.* bezwłosy, bez włosów; łysy.

Haa'rloſigkeit, *sf.* brak *m.* włosów, pleszowatość *f.*, łysość *f.*

Haa'rmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, podwłośnik *m.*, pudermanteł *m.*

Haa'rmark, *sn.* -(e)s, rdzeń *m.* włosa.

Haa'rmatratze, *sf. pl.* -n, materas *m.* z włosienia.

Haa'rmilbe, *sf. pl.* -n, mól włosowy.

Haa'rnadel, *sf. pl.* -n, szpiłka *f.* (podwójna) do włosów, widlica *f.*

Haa'rneſt, *sn.* -es i -neſtel, *sf. pl.* -n, zawojek *m.* z włosów.

Haa'rnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, siatka *f.* na włosy, z włosów.

Haa'röl, *sn.* -s, *pl.* -e, olejek *m.* do włosów.

Haa'rpinſel, *sm.* -s, *pl.* —, penzel włosiany, z włosów.

Haa'rpomade, *sf. pl.* -n, pomada *f.* do włosów.

Haa'rpuder, *sm.* -s, pudr *m.* do włosów.

Haa'rputz, *sm.* -es, strój *m.* na głowę; utrefienie *n.* włosów.

Haa'rrauch, *sm.* -(e)s, gęsta mgła.

Haa'rröhre, *sf. pl.* -n i -röhrchen, *sn.* -s, *pl.* —, rurka włoskowata, naczynie włoskowate; -rörchenanziehung włoskowatość *f.*, kapiłarność *f.*

Haa'rſalbe, *sf. pl.* -n, maść *f.*, pomada *f.* do włosów.

Haa'rſalz, *sn.* -es, ałun pierzasty, włosisty.

Haa'rſcharf, I. *adi.* ostry jak brzytwa, bardzo ostry; II. *adv.* bardzo ostro; ściśle, subtelnie; ſie erzählten ihm alles — und genau opowiedzieli mu wszystko jak najdokładniej; etw. — beweiſen bardzo ściśle, subtelnie czego dowodzić; alles — nehmen brać wszystko bardzo ostro.

Haa'rſcheitel, *sm.* -s, *pl.* —, przedział *m.* na głowie między włosami, przeborek *m.*

Haa'rſchere, *sf. pl.* -n, nożyce *pl.* do strzyżenia włosów; rurki *pl.* do włosów.

Haa'rſchlächtig, *adi.* dychawiczny (o koniach).

Haa'rſchleife, *sf. pl.* -n, 1) kokarda *f.* z włosów; 2) kokarda do (przystrojenia) włosów.

Haa'rſchmuck, *sm.* -(e)s, strój *m.* na głowę, do ozdoby włosów, stroik *m.*

Haa'rſchneideſalon, *sm.* -s, *pl.* -s, salon fryzyerski, golarnia *f.*

Haa'rſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, fryzyer *m.*

Haa'rſchnepfe, *sf. pl.* -n, bekas *m.* myszka.

Haa'rſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, 1) sznurek *m.* z włosów; 2) sznurek do (wiązania) włosów; 3) zawłoka *f.*

Haa'rſchopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchöpfe, pukiel *m.* włosów; czupryna *f.*, czub *m.*

Haa'rſchur, *sf.* postrzyżyny *pl.*

Haa'rſchwamm, *sm.* -(e)s, bisior *m.* (grzybek).

Haa'rſchwärze, *sf.* czernidło *n.* do włosów.

Haa'rſchwund, *sm.* -(e)s, wypadanie *n.* włosów, obłażenie *n.*, łysienie *n.*

Haa'rſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włosień *m.*, zawłoka *f.*

Haa'rſieb, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sito włosiane.

Haa'rſilber, *sn.* -s, srebro rodzime, włosiaste.

Haa'rſohle, *sf. pl.* -n, podeszwa włosiana.

Haa'rſpalter, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Haarklauber.

Haa'rſpalterei, *sf. pl.* -en, ob. Haarklauberei.

Haa'rſpitze, *sf. pl.* -n, koniec *m.* włosa.

Haa'rſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kometa *f.*

Haa'rſtrang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtränge, 1) sznur *m.* z włosów; 2) wieprzyniec *m.*, gorycznik wielki, gorzysz *m.*, kopr świni.

Haa'rſträubend, *adi.* z czego na głowie włosy powstają, straszny.

Haa'rſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pomusk *m.* włosa; 2) — der Buchſtaben cienka kreska.

Haa'rtracht, *sf. pl.* -en, fryzura *f.*

Haa'rtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, 1) chustka *f.* na głowę; 2) etamin *m.*, włosienica *f.*, materya wełniana.

Haa'rwachs, *sn.* -ſes, pomada *f.*

Haa'rwaſſer, *sn.* -s, woda *f.* do włosów.

Haa'rweide, *sf. pl.* -n, wierzba *f.* rokicina.

Haa'rwickel, *sm.* -s, *pl.* —, papiłot *m.*

Haa'rwild, *sn.* -(e)s, zwierzyna sierścią porosła.

Haa'rwuchs, *sm.* -ſes, rośnienie *n.* włosów, zarost *m.*

Haa'rwulſt, *sm.* -es, *pl.* -wülſte, burlet *m.* z włosów.

Haa'rwurm, *sm.* -s, mól włosowy.

Haa'rwurz, *sf.* bączewie *n.* (rośl.)

Haa'rwurzel, *sf. pl.* -n, 1) korzeń *m.* włosa; 2) korzonek włóknisty, haczyk *m.* (u roślin).

Haa'rzange, *sf. pl.* -n, obcążki *pl.* do wyrywania włosów.

Haa'rzirkel, *sm.* -s, *pl.* —, cyrkiel mikrometryczny.

Haa'rzopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -zöpfe, warkocz *m.*

Haa'rzotten, *spl.* kudły *pl.*

Hab, *sn.* ob. Habe.

Ha'be, *sf.* majątek *m.*, mienie *n.*; liegende und fahrende — majątek nieruchomy i ruchomy, nieruchomości i ruchomości; ſein ganzes Hab und Gut verlieren stracić cały majątek, dobytek, chudobę.

Habe'askorpusakte, *spl.* ustawa Habeas Korpus.

Habeda'nk, *sm.* dzięki.

Ha'ben, I. *va.* 1) mieć, posiadać, rozporządzać czem, co; ein Hab-ich iſt beſſer als ein Hätt-ich lepsze jedno mam, niż dziesięć miałbym; lepszy wróbel w garści, niż kuropatwa w chróście; lepszy jeden wróbeł w garści, jak dziesięć na dachu; lepszy wróbeł w ujęciu, niż na dachu dziesięciu; Freunde, Feinde, eine Frau — mieć przyjaciół, nieprzyjaciół, żonę; einen Grund, ein Recht, die Pflicht — mieć powód, prawo, obowiązek; eine Krankheit — mieć chorobę, być chorym; eine Empfindung, das Gefühl — mieć uczucie, czucie, czuć; ein körperliches Bedürfnis — mieć potrzebę naturalną, przyrodzoną; kalt, heiß — czuć zimno, ciepło; ich habe kalt zimno mi; 2) mieć, wziąć, otrzymać, dostać; woher haſt du Geld skąd masz pieniądze? da haſt du es (albo dein Teil)! otóż masz, co ci się należało! Gewinn, Vorteil — mieć zysk, korzyść, zyskać, korzystać; es von guter Hand —, daß . . mieć, wiedzieć z dobrego źródła (dosłownie: z dobrej ręki), że . . .; eine Idee — mieć pomysł; du ſollſt morgen dein Geld — jutro będziesz miał pieniądze, otrzymasz, dostaniesz pieniądze; das Buch iſt hier nicht zu — tej książki tu nie można dostać, nie dostanie; das iſt nicht für Geld zu — tego nie dostanie kupić, nie dostanie za pieniądze; was haſt du vom Weineu cóż ci po płaczu? co ci płacz pomoże? 3) = bei ſich tragen, mieć z sobą, nosić coś z sobą; haſt du Geld mit albo bei dir? czy masz z sobą pieniądze? 4) auf, unter, neben, vor, hinter ſich — mieć na sobie, pod sobą, obok siebie, przed sobą, za sobą; in ſich — mieć w sobie, zawierać; j—n für einen Narren, einen Weiſen — mieć, uważać kogo za głupca, mędrca; ſeinen Platz — być na swojem, na odpowiedniem miejscu; etw., nichts von j—m — być nieco, nie być wcale do kogo podobnym; j—n über ſich — mieć kogo nad sobą, mieć przełożonego; j—n unter ſich — mieć kogo pod sobą, mieć podwładnego; wen meinſt du vor dir zu —? kogo, sądzisz, masz przed sobą? nichts gegen etw., gegen j—n — nie mieć nic przeciw czemu, komu, nie mieć nic do zarzucenia czemu, komu; da — wirs! oto masz! es an den Augen — być chorym na oczy; etw. hinter ſich — mieć co za sobą, zbyć się czego, nie myśleć więcej o czem; etw. vor ſich — mieć co przed sobą, oczekiwać czego; die Sache hat viel, nichts an ſich to rzecz nader ważna, błaha; 5) ich habe es am weiteſten mnie najdalej; du haſt es ſehr heiß bardzo gorąco u ciebie; ich habe es gut jestem w dobrem położeniu; ich habe es eilig spieszno mi; es mit j—m — mieć co z kim, mieć co z kim do czynienia; wie haſt du's mit der Religion? co sądzisz o religii? es auf etw., auf j—n — mieć oko na co, na kogo; j—n lieb — łubić, kochać kogo; lieber — woleć, dawać pierwszeństwo; gern — lubić; ſage ihm, er ſoll uns gern — powiedz mu, niech nas . . .; dieſe Speiſe habe ich gern lubię, jem chętnie tę potrawę; 6) zu tun — mieć do czynienia; mit j—m zu tun — mieć co z kim do czynienia; wer ihn beleidigt,

der wird es mit mir zu tun — kto go obrazi, ze mną będzie miał do czynienia, ze mną się rozprawi, mnie będzie za to odpowiadał; j—m viel zu danken — mieć komu wiele do zawdzięczenia; was haſt du darnach zu fragen? czy masz prawo pytać się o to? to nie twoja rzecz; das hat nichts zu ſagen to nic nie znaczy; das hat etw. zu bedeuten to na swoje znaczenie, to nie bez znaczenia, bez kozery; er hat gut bitten, gut warten niechaj sobie (zdrów) prosi, czeka; du haſt gut lachen łatwo ci się śmiać; 7) *vimprs.* es hat keine Eile, keine Not, keine Gefahr niema się czego (albo nie potrzeba się) spieszyć, niema się czego obawiać, kłopotać, niema żadnego niebezpieczeństwa; es hat ſeine Richtigkeit damit rzecz ma się tak w istocie; es hat gute Wege nie ma z tem żadnej obawy; es wird damit bald ein Ende haben to rychło się skończy, niedługo potrwa; es hat nichts auf ſich to nie nie znaczy; 8) etw. — wollen żądać, chcieć, wymagać czego; ich will es ſo — ja tak chcę, tak żądam; etw. nicht wahr haben wollen twierdzić że rzecz jakaś nie jest prawdziwą, nie chcieć uznać prawdy; etw. an ſich — mieć co do siebie; II. ſich — *vr.* zachowywać się, postępować; du haſt dich albern śmiesznie się zachowujesz, wyglądasz; habe dich nicht um ſolche Kleinigkeiten nie zaprzątaj się takiemi drobnostkami; (ironicznie:) es hat ſich was zu lachen jest z czego się śmiać; es hat ſich was albo wohl! a zapewne! a naturalnie! ba i bardzo!

Ha'ben, *sn.* -s, mienie *n.*; należytość *f.*; Soll und — winien, ma; dług i należytość.

Ha'benichts, *sm. pl.* — i -nichtſe, chudeusz *m.*, chudopacholek *m.*, golec *m.*, holysz *m.*; Herr von — pan herbu holysz.

† **Ha'ber,** *sm.* ob. Haſer.

Ha'berecht, *sm.* — i -(e)s, *pl.* -(e)s, i -e, człowiek, który zawsze chce mieć słuszność; kłótnik *m.*, zwadnik *m.*

Ha'berfeldtreiben, *sn.* -s, ob. Haferfeldtreiben.

Ha'bgier, *sf.* ob. Habſucht.

Ha'bgierig, *adi.* ob. Habſüchtig.

Ha'bhaft, *adi.* einer Sache — werden schwycić rzecz jaką, zawładnąć rzeczą; einer Sache wieder — werden odzyskać, dostać napowrót rzecz.

Ha'bicht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jastrząb *m.*; er hat Augen wie ein — ma oko sokole, wzrok sokoli.

Ha'bichtartig, *adi.* jastrzębi, jastrzębiaty.

Ha'bichts-, *adi.* jastrzębi.

Ha'bichtsauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oko sokole.

Ha'bichtsklaue, *sf. pl.* -n, szpon jastrzębski.

Ha'bichtskraut, *sn.* -(e)s, jastrzębiec *m.*, kosmaczek *m.*, niedośpialek *m.*, bożymech *m.* (ziele).

Ha'bichtsnaſe, *sf. pl.* -n, orli (jastrzębi) nos.

Habilitatio'n, *sf. pl.* -en, habilitacya *f.*

Habilitatio'nsſchrift, *sf. pl.* -en, rozprawa habilitacyjna.

Habilitie'ren, I. *va.* uzdatniać, nadać uzdatnienie; II. ſich — *vr.* habilitować się, składać dowody uzdatnienia.

Habilitie'rung, ob. Habilitation.

Habi't, *sm.* -s, *pl.* -e, habit *m.*, suknia *f.*, szata *f.* (zakonna).

Habitue', (wym.: abitue) *sm.* -s, *pl.* -s, gość stały, stały bywalec (teatralny).

Ha'bitus, *sm. indecl.* habitus *m.*; wygląd zewnętrzny.

Ha'blos, *adi.* nie posiadający nic, bez mienia.

Ha'bſchaft, *sf. pl.* -en, majątek *m.*, mienie *n.*; wszystko, co kto posiada.

Ha'bſeligkeit, *sf. pl.* -en, 1) ob. Habſchaft; 2) manatki *pl.*, chudoba *f.*; ich habe alle meine -en zu Gold gemacht spieniężyłem wszystkie moje manatki.

Ha'bſucht, *sf.* chciwość *f.*, łakomstwo *n.*

Ha'bſüchtig, *adi.* chciwy, łakomy; der H—e chciwiec *m.*

Hache' (wym.: hasze) i **Haſchee',** *sn.* -s, *pl.* -s, mięso, siekane, siekanina *f.*, siekanka *f.*

Hack, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) uderzenie *n.* siekierą, toporem, rąbnięcie *n.*, cięcie *n.*; 2) bez *pl.* — und Mack albo Pack cała halastra; wszystkie graty, rupiecie.

Ha'ckbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, siekierka *f.*; siekiera *f.*, topór *m.* do rąbania mięsa.

Ha'ckblock, *sm.* -(e)s, *pl.* -blöcke, pniak *m.*, pień *m.* do rąbania mięsa.

Ha'ckbord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wierzch *m.* tyłu okrętu.

Ha'ckbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) stolnica *f.*, deska *f.* do siekania (na niej), siekalnica *f.*; 2) cymbały *pl.*, cyfra *f.*

Ha'ckchen, *sn.* -s, *pl.* (*dim.* od Hacke), 1) siekierka *f.*; 2) spona probojowa (arch.).

Ha'cke, *sf. pl.* -n, 1) okopywanie *n.*, przekopywanie *n.*; czas, w którym należy okopywać wino, winnice; einem Weinſtocke die erſte, zweite, dritte — geben okopać winorośl po raz pierwszy, drugi, trzeci; 2) siekiera *f.*, motyka *f.*; Kohlen— kijań *m.*, siekiera do węgla, kijania *f.*; der — einen Stiel finden znaleźć trzonek do motyki; znaleźć wymówkę, pozór, pretekst.

Ha'ckebeil, -block, -brett, ob. Hackbeil, Hackblock, Hackbrett.

Ha'cken, *sm.* -s, *pl.* — i **Hacke,** *sf. pl.* -n, pięta *f.*; obcas *m.*; j—m auf der -e albo auf den -en ſein, ſitzen, j—m auf die -en treten po piętach komu chodzić, krok w krok za kim chodzić, ani na krok kogo nie odstąpić, ciągle kogo trapić, mieć na oku, siedzieć komu na karku; ſich auf die -en machen wziąć nogi za pas, dać drapaka, zemknąć, wynieść się; ſich die -en ablaufen nóg nie czuć od biegania.

Ha'cken, I. *va.* 1) rąbać, rozcinać; mit dem Schnabel — dzióbem kłuć, dzióbać; die Kämpfenden — auf einander

los walczący rąbią, sieką się wzajem; sie hackten alle auf ihn ein wszyscy dzióbali go; Fleisch — siec mięso; gehacktes Fleisch siekane mięso, siekanka; viel — narąbać, nasiekać; ein bestimmtes Quantum — urąbać; klein — posiekać; er läßt Holz auf sich — można mu kołki ciesać na głowie; można z nim robić co kto chce; 2) skopywać, obkopywać, przekopywać; den Weinberg — przekopywać winnicę; Kartoffeln — motykać kartofle; 3) ctw. — niezgrabnie co robić; 4) sich müde — *vn.* narąbać się; II. *vn.* (h.) an etw. — lgnąć do czego; die Erde hackt an den Stiefeln fest ziemia lepnie do butów.

Ha'ckenlachs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, klepień *m.*

Ha'ckenleder, *sn.* -s i -ſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, napiętek *m.*

Ha'ckenſchar, *sf.* mączyniec strzałkowy (ziele).

Ha'ckenſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bucik *m.* o wysokim obcasie.

Ha'ckenzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, kieł *m.* (u ogiera).

Ha'cker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) siekacz *m.*, rębacz *m.*; 2) win(i)arz *m.*, winogrodnik *m.*

Hä'ckerling, *sm.* -es, sieczka *f.*; — im Kopfe haben mieć sieczkę w głowie, mieć próżną głowę.

Hä'ckerlingsbank, *sf.* i -lade, *sf. pl.* -n, łada *f.* do rznięcia sieczki.

Hä'ckerlingskammer, *sf.* -mühle, *sf.*, -ſchneide, *sf.*, -ſchneidemaſchine, *sf. pl.* -n, sieczkarnia *f.*, maszyna *f.* do rznięcia sieczki.

Hä'ckerlingſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, sieczkarz *m.*

Ha'ckerlohn, *sm.* -(e)s, zapłata *f.*, za rąbanie.

Ha'ckfleiſch, *sn.* -es, mięso siekane, siekanina *f.*

Ha'ckmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nóż *m.* do siekania, siekaczka *f.*; breites — tasak *m.*

Hackſch, *sm.* -es, *pl.* -e, kiernoz *m.*

Hä'ckſel, *sm.* -s i *sn.* sieczka *f.*

Hä'ckſeln, *vn.* (h.) siec sieczkę.

Ha'ckſtock, *sm.* -es, *pl.* -ſtöcke, pień *m.*

Ha'der, *sm.* -s, I. (bez *pl.*) swar *m.*, waśń *m.*, zwada *f.*, sprzeczka *f.*; II. *pl.* -n, szmata *f.*, szmacisko *n.*, gałgan *m.*, płat *m.*, spłacheć *m.*

Haderei', *sf. pl.* -en, kłótnia *f.*, dysputa *f.*

Ha'd(e)rer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kłótnik *m.*; 2) kły *pl.* górnej szczęki kiernoza.

Ha'dergeiſt, *sm.* -(e)s, 1) skłonność *f.* do swarów; 2) kłótnik *m.*, człowiek kłótliwy.

Ha'derlump, *sm.* -(e)s, *pl.* -en i -e, oberwaniec *m.*, obszarpaniec *m.*

Ha'derlumpen, *sm.* -s, *pl.* —, stary gałgan, szmata *f.*

Ha'derlumpenmann, *sm.* -(e)s, gałganiarz *m.*, zbieracz *m.* gałganów, szmaciarz *m.*

Ha'dern, *vn.* (h.) waśnić się, swarzyć się.

Ha'dernkrankheit, *sf.* choroba szmaciarska, wąglik *m.*

Ha'derſammler, *sm.* -s, *pl.* —, zbieracz *m.* gałganów, gałganiarz *m.*, szmaciarz *m.*

Ha'dernvergiftung, *sf.* zakażenie wąglikowe.

Ha'derſucht, *sf.* kłótliwość *f.*, swarliwość *f.*

Ha'derſüchtig, *adi.* kłótliwy, swarliwy.

Ha'des, *sm.* —, 1) Hades *m.*; 2) królestwo *n.* cieniów, piekło *n.*

Ha'fen, *sm.* -s, *pl.* — i Häfen I. garnek *m.*; den — am Klang, den Narren am Sang erkennen garnek poznać po brzęku, głupiego po śmiechu jego; in einen — zwei Suppen sieden przy jednym ogniu dwie pieczenie upiec; II. 1) port *m.*, przystań *f.*; freier — wolny port; einen — anlaufen zawinąć do portu; in den — einlaufen wpłynąć, wejść do portu; den — ſperren port zamknąć; wzbronić wstępu, wejścia do portu; 2) port, miejsce spokojne, miejsce ucieczki; im ſicheren — (albo im — der Ruhe) ſein zawinąć do portu spokojności.

Ha'fenabgabe, *sf. pl.* -n, -geld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er portowe *n.*

Ha'fenarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik portowy.

Ha'fenbahn, *sf. pl.* -en, kolej przystaniowa, portowa.

Ha'fenbau, *sm.* -(e)s, budowa *f.* portu.

Ha'fenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, łańcuch portowy, port zamykający.

Ha'fendamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, grobla, port zabezpieczająca.

Ha'fengaſt, *sm.* -es, okręt wpływający do portu, (dosłownie: gość *m.* portu).

Ha'fengebühr, *sf. pl.* -en, portowe *n.*

Ha'fengericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd, trybunał portowy.

Ha'fenkette, *sf. pl.* -n, łańcuch *m.* do zamykania portu.

Ha'fenlaterne, *sf.* i -leuchte *sf. pl.* -n, latarnia portowa.

Ha'fenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, kapitan *m.*, komendant *m.* portu.

Ha'fenordnung, *sf. pl.* -en, regulamin portowy.

Ha'fenort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, -platz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce portowe, port *m.*

Ha'fenpolizei, *sf.* policya portowa.

Ha'fenſperre, *sf.* embargo *n.*

Ha'fenſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, miasto portowe.

Ha'fenzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, portowe *n.*

Ha'fer, *sm.* -s, owies *m.*; tauber, wilder — owies głuchy, dziki; owiesek *m.*, owsik *m.*; rauher — wąsat *m.*, wąsatek *m.*; den Pferden den — geben, die Pferde mit Hafer füttern dać koniom owsa, karmić konie owsem; der — ſticht ihn chleb go bodzie; Pferde, die den — verdienen, kriegen ihn nicht (dosłownie: konie, które na owies zasługują, nie dostają go) nie bierze zasłużony, ale szczęśliwy; es iſt gut — ſäen jak mak zasial (taka cisza).

Ha'feracker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, rola owsem zasiana; owsiany grunt.

Ha'ferbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, owsiane piwo.

Ha'ferboden, *sm.* -s, 1) owsiany grunt; 2) spichlerz *m.* na owies.

Ha'ferbrei, *sm.* -(e)s, owsiana kaszka, owsiany kleik.

Ha'ferbrot, *sn.* -(e)s, owsiany chleb.

Haferei', *sf. pl.* -en, ob. Havarie.

Ha'fererne, *sf. pl.* -n, zbiór *m.* owsa, żniwa *pl.* na owies.

Ha'ferfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ob. Haferacker.

Ha'ferfeldtreiben, *sn.* -s, pogoń *f.* za złoczyńcą, praktykowana w Bawaryi przez lud.

Ha'fergras, *sn.* -es, owsik *m.*, owiesek *m.*

Ha'fergrieß, *sm.* -es, owsiane krupki.

Ha'fergrütze, *sf.* owsiana kasza.

Ha'ferkorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -förner, ziarnko *n.* owsa.

Ha'fermehl, *sn.* -s, owsiana mąka.

Ha'ferpflaume, *f. pl.* -n, lubaszka *f.* (śliwka).

Ha'ferſchlehe, *sf. pl.* -n, tarnośliwka *f.*, tarnośliwa *f.*

Ha'ferſchleim, *sm.* -s, kleik owsiany, owsianka *f.*

Ha'ferſeim, *sm.* -s, ob. Haferſchleim.

Ha'ferſpreu, *sf.* plewa owsiana (lepiej: plewy owsiane).

Ha'ferſtoppel, *sf. pl.* -n, owsiane ciernie; der Wind weht über die -n wiatr wieje nad cierniami owsianymi; zbliża się zima.

Ha'ferſtoppelfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, owsisko *n.*, owsianisko *n.*

Ha'ferſtroh, *sn.* -(e)s, słoma owsiana, owsianka *f.*

Ha'fertrank, *sm.* -(e)s, ob. Haferſchleim.

Ha'ferweide, *sf. pl.* -n, owsisko, na którym bydło pasa.

Ha'ferwurzel, *sf. pl.* -n, korzonki owsiane, kozibród ogrodowy; ſchwarze — czarne korzonki, wężymord *m.*

Ha'ferzucker, *sm.* -s, cukier owsiany.

Haff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) zatoka *m.*; 2) Das Kuriſche — Zatoka Kurlandzka.

Ha'fner, *sm.* -s, *pl.* —, garncarz *m.*, zdun *m.*

Haft, I. *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -en, 1) oparcie *n.*, podpora *f.*; die Füße haben hier keinen — nogi nie mają tu oparcia, ślizgają się; 2) pierścień *m.*; 3) sprzączka *f.*; 4) haftka *f.*; 5) jętka *f.*, robaczek jednodniowy; II. *sf.* 1) areszt *m.*; (u)więzienie *n.*, przytrzymanie *n.*; j—n in (gefängliche) — nehmen albo bringen wziąć kogo pod areszt, wsadzić kogo do aresztu; j—n (aus) der — entlaſſen wypuścić kogo z aresztu; 2) sekwestracya *f.*, konfiskacya *f.*; 3) odpowiedzialność *f.*, gwarancya *f.*, poręka *f.*

Ha'ftantritt, *sm.* -(e)s, rozpoczęcie *n.* aresztu.

Ha'ftbar, *adi.* odpowiedzialny.

Ha'ftbarkeit, *sf. pl.* -en, odpowiedzialność *f.*

Ha'ftbefehl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozkaz *m.* aresztowania, uwięzienia, ujęcia, pojmania.

Ha'ftbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list gończy.

Hä'ftchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haft) haftka *f.*

Ha'ften, *vn.* (h.) 1) tkwić; przylegać; trzymać się; przyczepiać się, przypinać się, przypiąć się; dieſer Nagel haftet ſehr feſt gwoździ ten tkwi bardzo silnie; an etw. — trzymać się czego; aller Augen werden an dir — oczy wszystkich będą ku tobie zwrócone; ſeine Blicke auf etw. — laſſen wlepić w co wzrok; ſein Bild haftet tief in meinem Gedächtniſſe, in meiner Seele obraz jego głęboko jest wyryty w mojej pamięci, duszy; es haftet nichts bei ihm albo in ſeinem Gedächtniſſe nic się nie czepia jego głowy, nic mu nie lgnie w pamięci, wszystko mu zaraz wywietrzeje; Ermahnungen — nicht bei ihm upomnienia wobec niego nie skutkują, nie robią na nim wrażenia; 2) auf etw. — ciążyć na czem; auf ſeinem Namen haftet kein Makel imię jego jest bez skazy; es — viele Schulden auf dieſem Gute na tej posiadłości ciąży wiele długów; 3) für etw., für j—n — ręczyć, odpowiadać za co, za kogo; ich hafte mit meinem Kopfe dafür daję za to głowę, biorę na moją głowę; wer haftet mir dafür, daß . . .? któż mi zaręczy, że . . .? ſolidariſch — odpowiadać, być obowiązanym solidarnie.

Ha'ftfaſer, *sf. pl.* -n, chwytnik *m.* (bot.).

Ha'ftgeld, *sn.* -(e)s, zadatek *m.*; zastaw *m.*

Ha'ftkiefer, *spl.* —, ryby zrosłoszczękie.

Hä'ftlein, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Häftchen.

Ha'ftnahme, *sf. pl.* -n, przyaresztowanie *n.*

Ha'ftorgane, *pl.* narządy chwytne.

Ha'ftpfennig, *sm.* -s, ob. Haftgeld.

Ha'ftpflicht, *sf.* obowiązkowa odpowiedzialność.

Ha'ftpflichtig, *adi.* odpowiedzialny.

Ha'ftpflichtverſicherung, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie *n.* od obowiązkowej odpowiedzialności.

Ha'ftſtrafe, *sf. pl.* -n, kara *f.* zamknięcia, kara aresztowa.

Ha'ftung, *sf. pl.* -en, odpowiedzialność *f.*, poręka *f.*, rękojmia *f.*

Ha'ftungserklärung, *sf. pl.* -en, oświadczenie poręczające, poręka *f.*

Ha'ftzeit, *sf.* okres *m.* poręki, rękojmi; trwanie *n.* poręki.

Hag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i Häge, 1) = Hecke plot *m.*, ogrodzenie *n.*; am — ſtehen albo ſein ugrząść, nie módz (w czem) postąpić dalej; 2) krzak *m.*, krzewina *f.*, zarośle *n.*, gaj *m.*, las *m.*; gegangen war ich zum grünen — poszedłem był w zielony las.

Ha'gapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, dzikie, leśne jabłko.

Hä'gebereiter i **Hä'gereiter**, *sm.* -s, *pl.* —, gajowy *m.*, borowy *m.*

Ha'gebuche, *sf. pl.* -n, grab *m.* (pospolity), grabina *f.*

Ha'gebuchen, *adi.* grabowy, z grabowego drzewa; -e albo hahnebüchene Grobheit wielkie grubiaństwo.

Ha'gebutte, *sf. pl.* -n, głóg *m.*

Ha'gebuttenbirne, *sf. pl.* -n, głogówka *f.*

Ha'gebuttenſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, róża polna, dzika, psia.

Ha'gedorn, *sm.* -(e)s, tarń *f.*, cierń *m.*, bodlak *m.*, blachicha *f.*, głożyna *f.*

Ha'gel, *sm.* -s, 1) grad *m.*; das Getreide hat vom — gelitten, iſt vom — getroffen zboże ucierpiało od gradu; ein — von Geſchoſſen grad pocisków, kul; ein — von Schimpfreden grad zlorzeczeń; daß dich der albo alle —! żeby cię zły duch porwał! Blitz und —! do stu piorunów! Hans— albo Janhagel motloch, gmin; 2) śrut ptasi, drobne lotki; 3) = Gerſtenkorn am Auge jęczmień *m.* na oku; 4) — im Ei zarodek *m.*, zawiązek *m.* w jaju.

Ha'geldicht, *adi.* rzęsisty.

Ha'gelfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, padanie *n.* gradu, grad *m.*

Ha'gelgeſchwulſt, *sf. pl.* -en, jęczmyk stwardniały, gradunia *f.*, gradówka *f.*

Ha'gelkorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -körner, 1) ziarnko *n.* gradu; 2) jęczmień *m.* na oku.

Ha'gelkugel, *sf. pl.* -n, kula kartaczami napełniona, szrapnel *m.*

Ha'geln, *vn.* i *vimprs.* (h.), es hagelt grad pada; es hagelte Schläge trzepanka była nielada.

Ha'gelſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, szkoda gradobiciem zrządzona, gradobicie *n.*

Ha'gelſchauer, *sm.* -s. *pl.* —, gradobitna burza.

Ha'gelſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, gradobicie *n.*

Ha'gelſchloße, *sf. pl.* -n, grad *m.*, ziarnka *pl.* gradu.

Ha'gelſchrot, *sm.* -(e)s, 1) drobne cukry, cukrowe ziarnka; 2) siekańce *pl.*, lotki *pl.*

Ha'gelſturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtürme, burza *f.* z gradem.

Ha'gelverſicherung, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie *n.* od grabicia.

Ha'gelwetter, *sn.* -s, burza *f.* z gradem, grzmoty *pl.* z gradem.

Ha'gelwolke, *sf. pl.* -n, gradowa, gradonośna chmura.

Ha'genhorſt, *sn.* Osieczno *n.*

Ha'ger, *adi.* chudy, chuderlawy; smukły.

Ha'gerkeit, *sf.* chudość *f.*

Ha'geroſe, *sf. pl.* -n, dzika, psia róża.

Ha'geſtolz, *sm.* -es i -en, *pl.* -e(n), stary kawaler, marcowy kawaler.

Hä'her, *sm.* -s, *pl.* —, kraska *f.* (ptak).

Hahn, *sm.* -(e)s, *pl.* Hähne, 1) kogut *m.*, kokot *m.*, kur *m.*, pietuch *m.*; Sporen des -s ostrogi, pazury koguta; Kamm des -s grzebień koguci; junger — kogucik; verſchnittener — kapłon; es kräht kein — (albo weder — noch Huhn) danach nikt o to nie dba, nikt o to nie pyta; (der beſte) — im Korbe jein być faworytem, ulubieńcem, być w szczególnych łaskach; ein guter — wird ſelten fett kogut dobry rzadko tlusty; zwei Hähne taugen nicht auf einem Miſt nie zgodzą się dwa koguty na jednem śmiecisku; j—m den roten — aufs Dach ſetzen podpalić kogo, dom komu zapalić; 2) samiec *m.* u ptactwa; 3) (obraz.) = kecker, mutiger, übermütiger Geſell, kogut, zawadyaka *m.*; er iſt ein Hauptahn im Rechnen nie ma sobie równego w rachunkach; er iſt ein tüchtiger — to ćwik; 4) — auf dem Dache kogut, chorągiewka *f.* na dachu; 5) kurek *m.* (u strzelby, rury, beczki); den — ſpannen kurek naciągnąć; den — abſpannen, in Ruhe ſetzen kurek spuścić; Ablaß—, Ablauf— kurek spustowy; Zylinder— kurek cylindra; Einſpritz— kurek wtryskowy; Manometer— kurek manometru; Probier— kurek probierczy; Spritz— kurek sikawki; Sturm—, Schnelldampf— kurek przewiewu; Wärme— kurek do ogrzania.

Ha'hn-, *adi.* koguci; kurkowy.

Hä'hnchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hahn) kogucik *m.*, kogutek *m.*

Ha'hnbutte, *sf.* ob. Hagebutte.

Ha'hnebuchen, *adi.* -er Menſch grondal *m.*, prostak *m.*, drągal *m.*

Ha'hnenbalken i **Ha'hnbalken**, *sm.* s-, *pl.* —, grzęda *f.*, rozpora wyższa (arch.); uszko *n.* u cholewy.

Ha'hnenbart, *sn.* -(e)s, *pl.* -bärte, latka *f.*, wyrostek czerwony u dzióba koguta.

Ha'hnenbrei, *sm.* -(e)s, breja gliniana.

Ha'hnenei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, jaje kurze, maleńkie.

Ha'hnenfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, 1) laba *f.*, noga *f.* koguta; 2) -füße, *pl.* brzydka bazgranina; kulasy *pl.* 3) gemeiner — jaskier *m.*; wilder — karbieniec *m.*; ſcharfer — jaskier ostry, pryszczeniec *m.*

Ha'hnengefecht, *sn.* ob. Hahnenkampf.

Ha'hn(en)(ge)ſchrei, *sn.* -(e)s, pianie *n.* kogutów, kury *pl.*

Ha'hnenkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, 1) grzebień *m.* koguta; 2) babie zęby, bryże *pl.*, grzebionatka *f.* (rośl.).

Ha'hnenkampf, *sm.* -es, *pl.* -kämpfe, walka *f.* kogutów.

Ha'hnenkopf, *sm.* -es, sparceta *f.* (rośl.)

Ha'hn(en)krähe, *sm.* -kraht, *sf.*, -lied, *sn.* -ruf, *sm.*, -ſchrei, *sm.* ob. Hahngeſchrei.

Ha'hnenſchritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kurza stopa.

Ha'hnenſporn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ostroga *f.* u nogi koguta; 2) kokorycz główkowy (rośl.)

Ha'hnentritt, *sm.* -(e)s, blizenka *f.* w zapłodnionem jaju, jajosadka *f.*, komórka jajowa.

Ha'hnenwackel, i -wecker, *sm.* -s, śniadanie *n.* po hulance nocnej, podkurek *m.*, bigos hultajski.

Hä'hnlein, *sn.* -s, *pl.* (*dim.* od Hahn) kogucik *m.*, kogutek *m.*

Ha'hnrei, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rogacz *m.*, rogal *m.*, kornut *m.*, mąż *m.* z przyprawionymi od żony rogami; j—n zum — machen rogi komu przyprawić; zum — werden rogów dostać, na rogała się zamienić.

Ha'hnreiſchaft, *sf.* rogaczostwo *n.*

Hai, *sm.* -(e)s i *pl.* -e, **Hai'=fiſch**, *sm.* -es, *pl.* -e, haja *f.*, łudojad *m.*, żarłacz *m.*, rekin *m.*, wilk morski (ryba).

Haidu'k, *sm.* -en, *pl.* -en, hajduk *m.*

Hain, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) gaj *m.*, gaik; 2) Freund — ałbo Hein kostusia *f.*, śmiertuszka *f.*, śmierć *f.*

Hai'nbinſe, *sf. pl.* -n, kosmatka *f.*, kaniczka *f.* (rośl.)

Hai'nbuche, *sf. pl.* -n, grab *m.*

Hai'nbutte, *sf. pl.* -n, róża polna.

Hai'nhecke, *sf. pl.* -n, dzika róża.

Hakati'ſten, *spl.* hakatyści *pl.*

Hä'kchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haken) haczyk *m.*; was ein — werden will, krümmt ſich ſchon beizeiten co ma być dużem drzewem, zaraz z młodu w górę strzela.

Hä'kelarbeit, *sf. pl.* -en, robota dzierzgana, szydełkowana, haczkowana.

Häkelei', *sf. pl.* -en, 1)dzierzganie *n.*, robienie *n.* szydełkiem, robota dzierzgana, szydełkowana; 2) (obraz.) przytyk *m.*, przymówka *f.*

Hä'kelgarn, *sn.* -(e)s, bawełna *f.* do szydełkowania.

Hä'kelhaken, *sm.* -s, *pl.* —, **=nadel**, *sf. pl.* -n, szydełko *n.*

Hä'k(e)lig, häk(e)licht i **hä'kel**, *adi.* 1) haczykowaty; 2) zbyt skrupułatny, akuratny, we wszystkiem znajdujący trudności; 3) delikatny, trudny; eine -e Sache drażliwa rzecz, delikatna sprawa.

Hä'keln, *vn., va.* i ſich — *vr.* (ḥ.) 1) uchwycić co hakiem, jakby hakiem; aneinander— poszczepiać; ein— zahaczyć; ſich feſt— (an einer Sache) zahaczyć się, zaczepić się; 2) dzierzgać, szydełkować, haczkować; 3) (obraz.) = ſticheln przycinać, przymawiać komu, szczypać; ſie häkelten ſich oft untereinander często sobie przymawiali, przekomarzali, się; 4) an etw. herum— krytykować co, wytykać błędy.

Hä'kelnadel, *sf. pl.* -n, ob. Häkelhaken.

Hä'kelſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieg *m.*, oczko *n.* szydełkiem zrobione.

Ha'ken, *sm.* -s, *pl.* —, 1) hak *m.*, czep *m.*; etw. zu einem — biegen hak z czego zrobić, zgiąć co na hak; 2) haftka *f.* (u sukni); 3) ankra *f.*, kruczek *m.*; 4) trudność *f.*, przeszkoda *f.*; die Sache hat einen — jest w tem sęk; trudność, przeszkoda; einen — auf j—n haben mieć urazę do kogo, ansę na kogo; 5) nagła zmiana kierunku; der Haſe ſchlägt einen — zając kluczy, robi klucze; einen — ſchlagen młynkować.

Ha'ken, I. *va.* 1) hak w co wbić; 2) hakiem ciągnąć, wlec, chwytać na hak; II. ſich — *vr.* zahaczyć się, zaczepić się, przyczepić się; III. *vn.* (ḥ.) przyczepić, zaczepić się; der Heftel hakt feſt in der Öſe konik (u haftki) silnie siedzi w uszku; da hakt es tu zahaczył się interes, w tem sęk, trudność.

Ha'kenarmmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, miesień kruczoramienny.

Ha'kenbein, *sn.* -(e)s, kość haczykowata, toporkowata, klinowata (anat.).

Ha'kenblatt, *sn.* -(e)s, zamek *m.*; geradeš — zamek prosty, nakładka zwyczajna z zębem; geradeš — mit Verſatzung zamek z wpustem; — mit dem Keil zamek z klinem; ſchrägeš — zamek ukośny; ſchrägeš — mit Grat nakładka ukośna z zębem.

Ha'kenbüchſe, *sf. pl.* -n, półhak *m.*, gatunek dawnej rusznicy.

Ha'kenförmig, *adi.* hakowaty, haczkowaty; zakrzywiony.

Ha'kenfortſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, wyrostek kruczy, kotwiasty.

Ha'kenkamm, *sm.* -(e)s, wrąb *m.* z zębem (ślus.).

Ha'kenkernbeißer, =kreuz=ſchnabel, *sm.* -s, łuszczak *m.* (ptak).

Ha'kenkreuz, *sn.* -es, *pl.* -e, krzyż haczysty (heraldyka).

Ha'kenlachs, *sm.* -ſes, łosoś samiec *m.*

Ha'kenlilie, *sf. pl.* -n, kryn *m.*, ponętlin *m.*

Ha'kenmörſer, *sm.* -s, *pl.* —, hakownica *f.*

Ha'kennagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, szynal *m.*, szyniak *m.*, gwóźdź *m.* do szyn, hak szynowy.

Ha'kenöhr, *sn.* -s, *pl.* -e, kobyłka *f.* (u haftki).

Ha'kenpflug, *sm.* -(e)s, *pl.* -pflüge, socha *f.*; radło *n.*

Ha'kenſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.*, haczyk *m.* do otwierania zamków, wytrych *m.*

Ha'kenſpieß, *sm.* -es, *pl.* -e, harpuna *f.*

Ha'kenſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, posoch *m.*, pastorał *m.*

Ha'kenſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, kulas *m.*, czakan *m.*

Ha'kentier, *sn.* -(e)s, torebnik *m.*

Ha'kenverband, *sm.* -(e)s, zahaczenie *n.*

Ha'kenwall, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälle, ścierwożer *m.* (zoo.)

Ha'kenzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, 1) haczek *m.*; 2) kieł *m.* (u konia).

Ha'kig, hakicht, *adi.* w kształcie haka, haczykowaty, mający hak lub haki.

Halali', *sn.* -s, *pl.* — i -s, odgłos *m.* trąbki myśliwskiej.

Halb, I. *adi. pol indecl.*: eine -e Elle pół łokcia; ein -er Gulden półzłotek, półzłotówka; dein -es Haus połowa domu twojego; dieſe Uhr ſchlägt ganze und -e Stunden zegar ten bije co godziny i co pół godziny; die Uhr (ałbo es) iſt — jest pół (do ...); (um) — elf (Uhr) o pół, o wpół do jedynastej; ein -er Monat pół miesiąca; ein -es Jahr pół roku, półrocze; der -e Mond półksiężyc, księżyc w pierwszej kwadrze; -er Zirkel półkole; eine -e Tonne

półbeczek; vier und eine -e Elle albo vier Ellen und eine -e cztery i pół łokcia; eine -e Meile pół mili, półmile; er hat einen Apfel gegessen und den anderen — zjadł półtora jabłka; diese sieben (und) ein — Meilen fahren wir drei (und) ein— Stunden za półczwarta godziny ujedziemy te siedm i pół mili; -e Geschwister półrodzeństwo, przyrodnie rodzeństwo; -er Ton półton; einen -en Ton höher oder tiefer o półton wyżej lub niżej; in einem -en Jahre za pół roku; bis in den -en Tag hinein schlafen spać do południa; die Frau ist auf der -en Zeit kobieta jest w piątym miesiącu; das Dorf liegt auf -em Wege wieś leży w pół drodze; das Wasser ging mir bis an den -en Leib woda sięgała mi po pas; -e Feiertage półświąteczne dni; -er Schlaf sen lekki, półsenność; -e Trauer półżałoba, lekka żałoba; er erhob sich mit -em Leibe napół się podniósł; er hat sein -es Leben an diese Arbeit gesetzt strawił połowę życia nad tą pracą; er ist ein -er Gelehrter to pół uczony, kawał uczonego; ein -er Narr kawał głupca; -e Maßregel środek połowiczny; mit -en Worten reden półsłówkami mówić; er trinkt und lacht mit -em Munde pije i śmieje się półgębkiem; er hat nur mit -em Ohr gehört nawpół tylko słuchał; ein -es Werk dzieło niedokończone; II. *adv.* pół, wpół, napół, połowicznie; etw. — durchschneiden przeciąć co napół; etw. — voneinander brechen, — durchbrechen przełamać co napół; das Glas — austrinken wypić pół szklanki; etw. nur — haben mieć tylko połowę czego; etw. nur — hören, verstehen w połowie tylko co słyszeć, zrozumieć; das Glas ist -leer szklanka jest napół próżna; der Mond ist -voll księżyc jest w pierwszej kwadrze; -offen napół otwarty, przymknięty, przywarty; — gekocht napół ugotowany, napół surowy; -schlafend, -schläfrig półsenny; -tot półumarły, prawie umarły; -betrunken półpijany; — so viel połowa tego; die Stube ist nur (albo kaum) — so groß wie diese izba jest o połowę mniejsza od tej tu; er ist nicht — so fleißig wie sein Bruder ani w połowie nie jest tak pilny jak jego brat; der Frühling ist — vorbei połowa wiosny minęła; -froh, -traurig napół wesoły i smutny; ein Stoff — Baumwolle — Seide materya półbawełniana i pół jedwabna; — und — teilen połowić, na połowę dzielić; ich bin — und — dazu entschlossen postanowiłem to prawie; es ist weder — noch ganz ni to ni owo, ni takie ni siakie, nie jest to jak być powinno; III. eine Halbe *sf.* hałba *f.*, bomba *f.*, pół litra; ein Halb *indecl.* pół, połowa; zwei Viertel machen ein Halb dwie czwarte czynią pół; es ist etw. -es in seinen Maßregeln środki jego są połowiczne; IV. *praep.* ob. Halber, Halben.

Halbaffen, *spl.* małpiatki *pl.*

Halbamtlich, *adi.* półurzędowy.

Halbärmel, *sm.* -s, *pl.* —, półrękaw *m.*, półrękawek *m.*

Halbart, *sf. pl.* -en, połowiczna odmiana.

Halbatlas, *sm.* -sses, półatłas *m.*, półjedwab *m.*

Halbbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel połowiczna.

Halbbauer, *sm.* -s, *pl.* -n, półkmieć *m.*, półrolnik *m.*, połownik *m.*

Halbbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podpiwek *m.*, cienkusz *m.*

Halbbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, popiersie *n.*

Halbbildung, *sf.* wykształcenie połowiczne, powierzchowne.

Halbblut, *sn.* -es, koń półrasowy, półkrwi.

Halbblütig, *adi.* półkrwi.

Halbbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder przyrodni brat.

Halbbürtig, *adi.* przyrodny.

Halbcoupe, (wym.: kupe), *sn.* -s, *pl.* -s, przedział jednoławny.

Halbdamast, *sm.* -es, *pl.* -e, adamaszek półjedwabny.

Halbdeckkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, zadokoz *m.*

Halbdiele, *sf. pl.* -n, półtarcica *f.*

Halbdarmmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień półkolcowy.

Halbdunkel, I. *sn.* -s, mroczek *m.*; II. *adi.* (na)półciemny; *adv.* (na)półciemno.

Halb(durch)messer, *sm.* -s, *pl.* —, promień *m.*

Halbdurchsichtig, *adi.* napółprzeźroczysty.

Halbedelstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień półszlachetny.

Halbeimerig, *adi.* półwiadrowy.

Halbeirund, półowalny.

Halbellig, *adi.* półłokciowy.

Halben i halber, *praep.* (stoi zawsze po rzeczowniku, który się kładzie w *gen.*, po zaimku lub przysłówku, z którym się łączy w jeden wyraz); 1) ze względu na, przez; der Mutter — ist er edel ze strony matki jest szlachcicem; des Preises — waren wir bereits mit ihm übereingekommen co do ceny jużeśmy się byli z nim zgodzili; 2) dla, gwoli, z powodu; der Ehre — albo ehrenhalber dla honoru; des Scheins — dla pozoru; er ist Gewissens— dazu verbunden sumienie do tego go zmusza; meinethalben i meinethalb dla mnie, przezemnie, ze względu na mnie.

Halben, *va.* sich — *vr.* ob. Halbieren.

Halbergraut, *adi.* napół siwy, szpakowaty.

Halberhaben, *adi.* płaskowypukły.

Halbfabrikat, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, niedokończony wytwór, półsurowiec *m.*

Halbfasten, *sn.* -s, *pl.* —, półpost *m.*

Halbfenster, *sn.* -s, *pl.* —, półokienko *n.*

Halbfische, *sm. pl.* półryba *f.*, płaszcza *f.*, płaszczka *f.*

Halbflüssig, *adi.* półpłynny.

Halbfranzband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, oprawa *f.* w półskórek, półskórek *m.*

Halbgar, *adi.* półsurowy, napół ugotowany.

Halbgebildet, *adi.* półuczony.

Halbgebleicht, *adi.* -e Leinwand przepranka *f.*

Halbgelehrt, I. *adi.* niedouczony, niedowarzony; II. -(e)r, *sm.* -en, *pl.* -en, półmędrek *m.*, niedouk *m.*

Halbgeschoß, *sn.* -sses, *pl.* -sse, półpiętrze *n.*, międzypiętrze *n.*, mezanin *m.*

Halbgeschwister, *pl.* rodzeństwo przyrodne.

Halbgott, *sm.* -(e)s, *pl.* -götter, półbożek *m.*; **-gottheit**, *sf.* półbóstwo *n.*; **-göttin**, *sf. pl.* -innen, półbogini *f.*

Halbheit, *sf. pl.* -en, połowiczność *f.*; (ze względu na charakter) niezdecydowaność *f.*; (ze względu na wiedzę) miernota *f.*, powierzchowność *f.*

Halbhemd, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, półkoszulek *m.*

Halbholz, *sn.* -es, poła *f.*

Halbie'ren, *va.* przepołowić, rozdzielić, podzielić, przeciąć na dwie równe części.

Halbinsel, *sf. pl.* -n, półwysep *m.*

Halbjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, półrocze *n.*, pół roku.

Halbjährig, -jährlich, *adi.* półroczny; *adv.* półrocznie.

Halbkreis, *sm.* -sses, *pl.* -sse, półkole *n.*; **halbkreisförmig**, *adi.* półkolisty.

Halbkugel, *sf. pł.* -n, półkula *f.*

Halbkugelförmig, -kugelig, *adi.* półkulisty.

Halbkutsche, *sf. pl.* -n, kocz *m.*

Halblähmung, *sf.* -en, niedowład *m.*

Halblang, *adi.* niedługi, niekrótki.

Halblaut, *adi.* półgłośny, półgębkiem wymówiony; *adv.* z cicha, półgłosem, napół głośno; — reden bąknąć, przebąkiwać; — singen półgłosem śpiewać.

Halblaut(er), *sm.* -ters, (-ters), *pl.* -te(ter), spółgłoska *f.*

Halbledereinband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, półskórek *m.*

Halbleinen, I. *adi.* półpłócienny; II. *sn.* -s, półpłótno *n.*

Halbleinwand, *sf.* półpłótno *n.*

Halblei'se, *adv.* półgłosem, półgębkiem.

Halbleiter, *sm.* -s, *pl.* —, przewodnik połowiczny (elek.).

Halblicht, *sn.* -(e)s, półświatło *n.*

Halbling, *sm.* -es, *pl.* -e, człowiek mierny, o miernych zdolnościach, niezdecydowany, niestanowczy.

Halbmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, 1) półmężczyzna *m.*, rzezaniec *m.*, eunuch *m.*; 2) człowiek *m.* małych zasług.

Halbmast, *adv.* do połowy, w połowie masztu; die Flagge auf — hissen albo auf — flaggen banderę do połowy masztu spuścić.

Halbmensch, *sm.* -en, *pl.* -en, półczłowiek *m.*; centaur *m.*

Halbmesser, *sm.* -s, *pl.* —, połowa *f.* średnicy, promień *m.*

Halbmetall, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, półmetal *m.*, półkruszec *m.*

Halbmonatlich, *adi.* półmiesięczny; *adv.* półmiesięcznie.

Halbmond, *sm.* -(e)s, 1) półksiężyc *m.*; 2) półksiężyc (herb państwa tureckiego); (obraz.) państwo tureckie, naród turecki; gegen den — kriegen walczyć z półksiężycem = z Turkiem; 3) półksiężyc, rawelin *m.*, okop zewnętrzny (fort.).

Halbmutter, *sf. pl.* -mütter, macocha *f.*

Halbnackt, *adi.* półnagi.

Halbnarr, *sm.* -en, *pl.* -en, półgłówek *m.*

Halboffen, *adi.* półotwarty; półkryty.

Halboffiziell, *adi.* ob. Halbamtlich.

Halbpacht, *sf.* dzierżawa *f.* na połowę zysku.

Halbparkettboden, *sm.* -s, podłoga krzyżowa w jedlinkę, w trójnit, półposadzka *f.*

Halbpart, *sm.* -s, połowa *f.*; — machen podzielić się na połowę.

Halbpaß, *sm.* -sses, kroczak *m.*, jednochodziec *m.* (wet.).

Halbpension, *sf. pl.* -en, półpensya *f.*, półwikt *m.*

Halbpfünder, *sm.* -s, *pl.* —, działo półfuntowe, półfuntowa kula armatnia.

Halbpfündig, *adi.* półfuntowy.

Halbprodukt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, półwyrób *m.*

Halbquart, *sn.* -s, półkwarcie *n.*

Halbreif, *adi.* napółdojrzały.

Halbroh, *adi.* napół surowy; (przen.) niecywilizowany.

Halbrund, I. *adi.* półokrągły; II. *sm.*, -(e)s, półkole *n.*

Halbrundholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, półokrągłak *m.*, półcizna *f.*, poła *f.*

Halbsauer, *adi.* napół kwaśny, niedokwaszony, niedokiszony.

Halbsäure, *sf. pl.* -n, niedokwas *m.*

Halbschatten, *sm.* -s, przycień *m.*

Halbscheibe, *sf. pl.* -n, półtarcza *f.*

Halbscheid, *sf.* i **-scheit**, *sn.* -s, połowa *f.*; auf — na połowę; **Halbscheidepächter**, *sm.* -s, *pl.* —, dzierżawca *m.* (na połowę zysku).

Halbschlächtig, *adi.* 1) pośrednej rasy; 2) niezdecydowany; 3) -e Maßregeln ergreifen używać półśrodków.

Halbschlummer, *sm.* -s, półsen *m.*, półsenność *f.*

Halbschnabel, *sm.* -s, nierównoszczęk *m.*

Halbschuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, półtrzewik *m.*, pantofel *m.*, patynka *f.*

Halbschurig, *adi.* 1) -e, Wolle wełna *f.* z drugich postrzyżyn; 2) niezupełny, połowiczny; -e Musik nieudała muzyka.

Halbschwester, *sf. pl.* -n, siostra przyrodnia.

Ha'lbſehnig, *adi.* półścięgnisty.

Ha'lbſeiden, *adi.* półjedwabny.

Ha'lbſeitig, *adi.* połowiczny, jednostronny.

Ha'lbſold, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, półżołdu *m.*, półpłacy *f.*

Ha'lbſtiefel, *sm.* -s, *pl.* —, bucik *m.*

Ha'lbſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, półkrzew *m.*

Ha'lbſtündig, *adi.* półgodzinny, półgodziny trwający.

Ha'lbſtündlich, *adi.* co półgodziny przypadający, powtarzany; *adv.* die Arznei — einnehmen lekarstwo brać co pół godziny.

Ha'lbtägig, *adi.* półdniowy.

Ha'lbteilig, *adi.* podzielony na dwie części.

Ha'lbton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, półton *m.*

Halbto't, *adi.* napół umarły, obumarły.

Ha'lbtrauer, *sf.* półżałoba *m.*, lekka żałoba.

Ha'lbtuch, *sn.* -(e)s, półsukno *n.*, półsukienko *n.*

Ha'lbverdeck, *sn.* -(e)s, półmost *m.* na okręcie.

Ha'lbvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, bekas *m.*, szpak *m.*, jemiolucha *f.*

Halbvo'll, *adi.* półpełny.

Halbwa'ch, *adi.* napół zbudzony; senny.

Ha'lbwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wózek *m.* o dwóch kołach, bieda *f.*

Ha'lbwaiſe, *sf. pl.* -n, sierota po ojcu albo matce.

Ha'lbweg(e) i **-wegs**, *adv.* napół, średnio, jako tako; niezupełnie, od biedy; wenn er nur — fleißig wäre gdyby choć trochę był piłny; — entſchloſſen prawie, napół zdecydowany.

Ha'lbwelt, *sf.* półświatek *m.*

Ha'lbweltdame, *sf. pl.* -n, **-weltlerin**, *sf. pl.* -innen, dama *f.* półświatka, kokota *f.*

Ha'lbwendung, *sf. pl.* -en, półzwrot *m.*

Ha'lbwild, *adi.* półdziki; niecywilizowany, barbarzyński.

Ha'lbwilder, *sm.* -en, *pl.* -en, barbarzyniec *m.*, barbarzyńca *m.*

Ha'lbwiſſen, *sn.* -s, półuczoność *f.*, wiedza powierzchowna.

Ha'lbwiſſer, *sm.* -s, *pl.* —, półuczony, niedouczek *m.*; półmędrek *m.*

Ha'lbwiſſerei, *sf.* niedouctwo *n.*, półmędrkostwo *n.*

Ha'lbwollen, *adi.* półwełniany; -es Zeug wełniak *m.*

Ha'lbwüchſig, *adi.* do pół wyrosły; -er Knabe niedorostek, młodzieniaszek.

Ha'lbzeug, *sn.* -(e)s, półwyrób *m.*

Ha'lbzirkel, *sm.* -s, półkole *n.*

Ha'lbzirkelförmig, **-zirkelig**, *adi.* półkolny.

Ha'lbzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pół płutonu (wojsk.).

Ha'lde, *sf. pl.* -n, 1) urwisko *n.* góry, kupa *f.* gruzów; j—n auf die — ſetzen oszukać kogo; 2) wzgórze *n.*, pochyłość *f.* góry; 3) warpa *f.*, warpisko *n.*, warchwa *f.*, halda *f.*, il sołny (górn.).

Hä'lfte, *sf. pl.* -n, połowa *f.*, połówka *f.*, połowica *f.*; die — des Gewinnes j—m abtreten odstąpić komu połowę zysku; den Verluſt zur — tragen stratę w połowie, po połowie ponosić; ein Gefäß zur — füllen, leeren naczynie do połowy napełnić, wypróżnić; in zwei -n zerteilen rozpołowić; j—n zur — zum Erben einſetzen ustanowić kogo dziedzicem do połowy (majątku); er iſt zur — gelähmt jest napół sparaliżowany; um die — größer, kleiner o połowę większy, mniejszy; das Dorf iſt auf der — des Weges wieś leży w połowie, w środku drogi (żart.); die beſſere, ſchönere — połowica, żona.

Ha'lfter, *sf. pl.* -n i *sm.*, *sn.* -s, *pl.* —, 1) uzda *f.*, uździenica *f.*; einem Pferde die — abnehmen zdjąć koniowi uzdę, spuścić konia z uzdy; 2) chomąt *m.*; 3) olstro *n.*, futerał *m.* na pistolety (przymocowany do siodła).

Ha'lfterband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, rzemień *m.* u uzdy, powróz uździenicy.

Ha'lftergeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, uździenicze *n.*, porękawiczne, dane parobkowi przy sprzedaży konia.

Ha'lftermuſchel, *sf. pl.* -n, oskarpnica *f.*

Ha'lfteru, *va.* uzdać, uzdę wkładać (na konia).

Ha'lfterriemen, *sm.* -s, *pl.* —, cugieł *m.* u uździenicy, kantarka *f.*

Hall, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, głos *m.*, dźwięk *m.*; — der Trompeten głos trąb; — der Kanonen huk armat.

Ha'lle, *sf. pl.* -n, 1) portyk *m.*: — der Kirche kruchta *f.*, babiniec *m.*, przedkościele *n.*; 2) przedsionek *m.*, przytwór *m.*, przysionek *m.*; — eines Palaſtes przysionek, krużganek *m.* pałacu; 3) sala *f.*; in dieſen heiligen -n w tym przybytku, w tej świątyni; 4) powieć *f.*, powietka *f.*, szopa *f.*; 5) hala *f.*, wiata *f.*; — für abgehende Züge, Abfahrts— wiata odjazdowa, podsienie *n.*; — für ankommende Züge, Ankunfts— wiata przyjazdowa, przyjezdnia *f.*, podsienie *n.*; Bahnhofs— wiata dworcowa; Markt— wiata targowa.

Ha'lle, *sn.* Dobragóra *f.*

Hallelu'ja(h), I. —! *int.* alełuja! = chwalcie Pana! II. —, *sn.* -(s), *pl.* -s, alełuja *indecl.*

Ha'llen, *vn.* (h.) brzmieć, dźwięczyć, rozlegać się.

Ha'lljahr, *sn.* -(e)s, rok jubileuszowy, jubileusz *m.* (u żydów).

Hallo', I. —! *int.* hało! dalej! żwawo! hało (przy telefonie); II. —, *sn.* -s, *pl.* -s, silny krzyk, wrzawa *f.*; mit großem — z wielkim krzykiem; großes — wegen einer Sache erheben narobić wiele wrzawy, hałasu dla, z powodu jakiej sprawy.

Hallo'r(e), *sm.* -n, *pl.* -n, sołnik *m.*, żupnik *m.*, sołowar *m.*

Halluzinatio'n, *sf. pl.* -en, halłucynacya *f.*, mamidło *n.*, marzenie *n.*, złudzenie *n.*

Halm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, źdźbło *n.*; die Frucht auf dem — verkaufen sprzedać zboże na pniu.

Ha'lma, *sn.* -s, gra halma.

Hä'lmchen, Hä'lmlein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Halm) ździebełko *n.*; j—m das — durch den Mund (durchs Maul) ziehen (dosłownie:) źdźbło, słomkę komu przeciągać przez gębę; gębę komu miodem smarować, po uszach kogo głaskać, pochlebiać komu.

Ha'lmendach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, strzecha *f.* (słomiana).

Ha'lmfrüchte, *sf. pl.* zboże *n.*

Ha'lmig, *adi.* mający źdźbło.

Ha'lmknoten, *sm.* -s, *pl.* —, kolanko *n.* w źdźble.

Haloi'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chlorowiec *m.*

Hals, *sm.* -es, *pl.* Hälse, 1) szyja *f.*, szyjka *f.*; eine Kette am -se, um den — tragen nosić łańcuch na szyi; sich ein Tuch um den — binden chustkę sobie zawiązać na szyję, obwiązać koło szyi; einen langen — machen wyciągnąć szyję (aby co zobaczyć); sich j—m an den — werfen albo j—m um den — fallen rzucić się komu na szyję; — über Kopf albo über — und Kopf na łeb, na szyję; er rennt — über Kopf ins Unglück bieży na oślep na swoją zgubę; 2) gardło *n.*; es steckt mir etw. im -se coś mi w gardle siedzi; einen schlimmen, bösen — haben, Schmerzen (albo es) im -se haben mieć ból gardła; der — tut mir weh mam ból gardła, gardło mnie boli; mein — ist heiser albo rauh jestem zadchrypnięty, mam chrypkę; aus vollem -se rufen, schreien, wołać, wrzeszczeć co gardła, z całego gardła, całem gardłem; aus vollem -se lachen śmiać się na całe gardło; sich bis an den — vollessen najeść się aż w gardle stoi, najeść się po gardło; die Worte bleiben ihm im -se stecken słowa zostają mu w gardle, nie może wymówić słów; sein Vermögen durch den — jagen przez gardło majątek przepuścić; 3) kark *m.*; j—m den — umdrehen kark komu skręcić; den — brechen kark złamać, skręcić; das wird ihm den — brechen to mu kark złamie, to go zgubi; 4) (rozmaite sposoby mówienia) bis an den — in Liebe stecken być zakochany po uszy; bis an den — in Schulden stecken mieć długi po uszy; bis an den — in Arbeit stecken mieć bardzo wiele pracy; sich etw. auf den — laden obarczyć się czem, zwalić na siebie jaki ciężar, obowiązek; j—m auf dem -se liegen albo sitzen siedzieć komu na karku; er hat die ganze Familie auf dem -se ma całą rodzinę na karku, musi całą rodzinę utrzymywać; sich etw. auf den — ziehen nabawić się czego; j—m auf dem -se bleiben pozostać komu na karku, być dalej komu ciężarem: j—m etw., j—n vom -se nehmen uwolnić kogo od czego, od kogo; sich einen lästigen Menschen vom -se schaffen pozbyć się przykrego człowieka (z karku); j—m mit etw. vom -se bleiben nie naprzykrzać się czem komu; j—m etw. an den — werfen sprowadzić komu co na kark; sich etw. an den — reden sprowadzić sobie własną gadaniną co na kark; j—m etw. an den — schwatzen, aufschwatzen wmówić w kogo co; j—m Übles an den — wünschen życzeć komu co złego; j—m einen übern — schicken nasłać kogo komu albo na kogo; über — und Haupt richten orzekać, wyrokować o życiu i śmierci; etw. mit dem -se bezahlen, büßen przypłacić co gardłem, życiem; das kostet, gilt den — tu idzie o życie; den — daran wagen ryzykować, narazić życie; der — ist ihm verwirkt gardłem, życiem odpowie, gardło da; sich um den — reden narazić przez nierozsądną gadaninę życie; geh mir vom -se! idź mi z karku! 5) szyjka (t. j. wąska część rzeczy); — einer Flasche szyjka u butelki; einer Flasche den — brechen otworzyć butelkę; — einer Violine szyjka u skrzypiec; — einer Kanone, Säule szyjka u armaty, u kolumny.

Ha'lsabschneider, *sm.* -s, *pl.* —, wyzyskiwacz *m.*, lichwiacz *m.*

Ha'lsader, *sf. pl.* -n, żyła szyjna.

Ha'lsausschnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wycięcie *n.* szyi (kraw.).

Ha'lsband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, wstęga *f.* na szyję, naszyjnik *m.*; — der Hunde obroża *f.*

Ha'lsbändchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Halsband), koloretka *f.*

Ha'lsbandpfeifer, *sm.* -s, ispówka *f.*, siewka *f.*, piszczek *m.*

Ha'lsbinde, *sf. pl.* -n, opaska *f.* na szyję, krawatka *f.*; einen hinter die — gießen palnąć sobie kieliszek.

Ha'lsbräune, *sf.* angina *f.*

Ha'lsbrechend i **-brecherisch**, *adi.* karkołomny; niebezpieczny; -e Künste karkołomne sztuki.

Hä'lschen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hals) szyjka *f.*

Ha'lsdrüse, *sf. pl.* -n, gruczoł szyjny, migdał *m.*

Ha'lse, *sf. pl.* -n, obroża *f.*; dolny róg żagla.

Ha'lseisen, *sn.* -s, *pl.* —, kuna żelazna, żelazo *n.* na szyję (wkładane na winowajców).

Ha'lsen, I. *va.* j—n — uchwycić kogo za szyję, ściskać kogo; II. sich — wić około czego, czepić, przyczepiać się do czego; obrócić się przed wiatrem (mar.).

Ha'lsentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* gardła.

Ha'lsfistel, *sf. pl.* -n, fistula gardłowa.

Ha'lsflosser, *sm. pl.* gardłopłetwy *pl.*

Ha'lsgeflecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, splot karkowy.

Ha'lsgegend, *sf.* otoczenie *n.* szyi.

Ha'lsgehänge, *sn.* -s, *pl.* -, **-gehenk**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, naszyjnik *m.*, wisiorek *m.* na szyję, kolia *f.*

Ha'lsgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd gardłowy, kryminalny; — halten sądzić w sprawie gardłowej, kryminalnej.

Ha'lsgeſchmeide, *sn.* -s, *pl.* -, ob. Halsgehänge.

Ha'lsgeſchwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wrzód *m.* w gardle.

Ha'lskappe, *sf. pl.* -n, kapuza *f.*, kapiszon *m.*

Ha'lskette, *sf. pl.* -n, łańcuch *m.* na szyję.

Ha'lskieme, *sf. pl.* -n, podwojnica *f.*

Ha'lsknoten, *sm.* -s, *pl.* —, zwój szyjny.

Ha'lskragen, *sm.* -s, *pl.* -kragen, kołnierzyk *m.*

Ha'lskrankheit, *sf. pl.* -en, **leiden**, *sn.* -s, choroba gardłana.

Ha'lskrauſe, *sf. pl.* -n, kryza *f.*, kołnierzyk *m.* z kryzami.

Ha'lskraut, *sn.* -(e)s, dzwonek pokrzywolistkowy.

Ha'lsläuge, *sf.* długość *f.* szyi.

Ha'lsmandel, *sf. pl.* -n, migdał gardłowy.

Ha'lsmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, mięsień gardłowy.

Ha'lspulsader, *sf. pl.* -n, tętnica szyjna.

Ha'lsrecht, *sn.* -(e)s, prawo gardłowe, kryminalne, prawo *n.* życia i śmierci.

Ha'lsröhre, *sf. pl.* -n, tchawica *f.*

Ha'lsſchlagader, *sf. pl.* -n, ob. Halspulsader.

Ha'lsſchleife, *sf. pl.* -n kokarda *f.* na szyi, guz *m.* u krawatki.

Ha'lsſchmerz, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, ból *m.* gardła.

Ha'lsſchmuck, *sm.* -(e)s, ozdoba *f.*, strój *m.* na szyję; paciorki *pl.*

Ha'lsſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, sznurek *m.* (perel, korali itp.) do noszenia na szyi; łańcuszek *m.* na szyję.

Ha'lsſchwindſucht, *sf.* suchoty gardłane, gruźlica *f.* krtani.

Ha'lsſtarre, *sf.* paraliż *m.* muszkułów szyi, kręcz *m.*

Ha'lsſtarrig, *adi.* uparty, uporny, uporczywy, krnąbrny, zacięty; *adv.* uparcie, upornie, krnąbrnie, zacięcie; — auf ſeiner Meinung beſtehen uparcie obstawać przy swojem zdaniu; — werden krnąbrnieć.

Ha'lsſtarrigkeit, *sf.* upór *m.*, uporczywość *f.*, krnąbrność *f.*, zaciętość *f.*

Ha'lsſtimme, *sf.* głos gardłany, falset *m.*, fistula *f.* (muz.).

Ha'lsſtreif(en) i **-ſtrich**, *sm.* -s, pasek *m.* koło szyi u koszuli lub munduru.

Ha'lsſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, część *f.* (od) szyi.

Ha'lstuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, chustka *f.* na szyję; krawatka *f.*

Hä'lſung, *sf.* smycz *f.* ogara.

Ha'lsverbrechen, *sn.* -s, *pl.* —, zbrodnia gardłowa (zasługująca na karę śmierci).

Ha'lsweh, *sn.* -(e)s, ból *m.* gardła.

Ha'lsweite, *sf.* objętość *f.* szyi.

Ha'lswirbel, *sm.* -s, *pl.* — i **-wirbelbein**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krąg *m.* (szyjny).

Ha'lszäpfchen, *sn.* -s, języczek podniebienny.

Ha'lszange, *sf.* ob. Drahtzange.

Ha'lszierde, *sf. pl.* -n, ob. Halsſchmuck.

Halt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) zatrzymanie *n.* się (w pochodzie); pauza *f.*; haltmachen stanąć, zatrzymać się, przystanąć, wstrzymać kroki; 2) = Haltbarkeit, trwałość *f.*, moc *f.*; die Mauer wird keinen — haben mur ten nie będzie trwały; der Nagel hat keinen — gwóźdź słabo się trzyma, słabo siedzi; 3) trzymanie *n.* się, podstawa *f.*, podpora *f.*, to na czem można się oprzeć; einen — in (albo an) einem Dinge, an j—m finden znaleźć w czem, w kim podporę; jeden — verlieren stracić wszelki punkt oparcia w życiu; ein Menſch ohne inneren — człowiek bez zasad, bez charakteru; 4) = Gehalt, treść *f.*, zawartość *f.* (kruszcu w rudzie); wartość *f.*, czystość *f.* (monety).

Halt, 1. *int.* stój! stójcie! postój; —, wer da? stój! kto tam? kto idzie?; II. — (także halter) partykuła, której często wcale się nie tłómaczy; es iſt — ſo dosyć, że tak jest; er iſt — ein braver Mann godny zaiste z niego człowiek; er will — nicht nie chce i na tem koniec.

Ha'ltbar, *adi.* 1) dający się utrzymać, trwały, mocny; -es Zeug trwała materya; -er Grund powód, mogący się ostać; 2) warowny, obronny; die Feſtung iſt nicht — forteca nie da się utrzymać; 3) kruszcowy, kruszec zawierający.

Ha'ltbarkeit, *sf.* moc *f.*, trwałość *f.*

Ha'lten, halte, hälſt, hält, hielt, habe gehalten, 1. *va.* 1) trzymać, dzierżyć, mieć w ręku; ein Beil am Stiel — trzymać topór za toporzysko; ein Buch in der Hand, ein Kind auf dem Arme — trzymać w ręce książkę, na ręku dziecko; ein Kind zur Taufe — trzymać dziecko do chrztu; etw. gegen das Licht — trzymać przeciw światłu; ſich die Seite — trzymać się, brać się za boki od śmiechu, ze śmiechu boki rwać; j—n beim Worte — trzymać kogo za słowo; j—m den Rücken — za plecami czyimi stać, popierać, bronić kogo; j—m die Stange — nie odstąpić kogo, wspierać kogo; (jednak także:) stać z kim na równi, ubiegać się z kim o co; ein Ding gegen das andere — przeciwstawić jedną rzecz drugiej, porównywać jedną rzecz z drugą; etw. auseinander — rozróżniać, rozdzielać co; j—n an der Hand, am Arme — trzymać kogo za rękę, za ramię; 2) utrzymać, zatrzymać, zachować; was er hat, hält er

co ma, trzyma; das Zeug hält Farbe materya trzyma kolor, nie traci koloru; die Kohlen — Feuer węgle żarzą się; das Feld — utrzymać pole, zwyciężyć; eine Festung — trzymać twierdzę; das Wort, das Versprechen, einen Eid — dotrzymać słowa, przyrzeczenia, przysięgi; nicht Wort — nie dotrzymać słowa; versprechen und — sind zweierlei inna rzecz obiecywać, inna wypełnić; reinen Mund — trzymać co w sekrecie, trzymać język za zębami; die Wage — utrzymać równowagę, równoważyć się; Maß — zachować miarę; Schritt — dotrzymać kroku; mit j—m Schritt — dotrzymać komu kroku; stand — dotrzymać placu, wytrwać, wytrzymać; 3) trzymać, przytrzymywać; j—n (gefesselt) — trzymać kogo w więzieniu; haltet den Dieb! halt ihn! (za)trzymajcie złodzieja! łapaj go! 4) utrzymywać, wstrzymywać, powściągać, nie wydawać z siebie albo od siebie; — mich nicht nie wstrzymuj mnie; die Tränen nicht — können nie módz utrzymać łez, wstrzymać się od łez; den Zorn — powściągnąć gniew; den Mund, das Maul — trzymać język za zębami; das Wasser — wstrzymywać mocz; den Atem an sich — zatrzymać, wstrzymać w sobie oddech; das Lachen — tłumić, dusić w sobie śmiech; 5) (w połączeniu z przysłówkami i przyimkami:) den Kopf hoch — trzymać głowę wysoko, chodzić z podniesioną głową; etw. bereit — trzymać, mieć co na pogotowiu; j—n streng — trzymać kogo ostro; j—n warm — starać się zachować sobie czyje względy; j—n frei — płacić za kogo; j—n schadlos — odszkodować kogo; j—n gut, übel — obchodzić się z kim dobrze, źle; j—n albo sich fern von etw. — trzymać kogo, się zdaleka od czego; j—n in Ehren — szanować kogo; j—n im Zaume — trzymać kogo w ryzie; j—n von etw. in Neuntuis — informować kogo o czem; j—n zu etw. — albo anhalten nakłonić, zmusić kogo do czego; es mit j—m — trzymać za kim, z kim, obstawać za kim, bronić kogo; ich halte es mit dem Wein ja pozostaję przy winie, piję wino; er hält viel auf seinen Freund wiele trzyma o swoim przyjacielu, ceni go wysoko; viel auf sich — wiele o sobie trzymać, mniemać; 6) zachowywać co; Feste — obchodzić święta; Gebräuche — zachowywać zwyczaje; Gebote, Gesetze — przestrzegać nakazów, praw; es nach Belieben — czynić wedle woli, upodobania; halte es wie du willst czyń, jak ci się podoba; ich pflege es so zu — zwykłem tak czynić; so will ich es gehalten haben albo wissen tak ja chcę, żądam, aby tak było; 7) mieć, trzymać, utrzymywać; Pferde und Wagen — trzymać, mieć konie i powóz; seinen Kindern einen Lehrer — trzymać nauczyciela dla dzieci; 8) = abhalten odbywać co; Mittagsruhe — odpoczywać po obiedzie, odbywać drzemkę poobiedną; seine Mahlzeit — obiadować; Stunden, Schule — odbywać, dawać lekcye; eine Rede, Predigt — mieć mowę, kazanie; Vorlesungen — miewać odczyty; Gericht — odbywać sądy; mit j—m Rat — odbywać z kim naradę; 9) = enthalten umfassen trzymać w sobie, mieścić w sobie, zawierać; der Krug hält drei Liter dzban mieści w sobie trzy litry; 10) = meinen, urteilen trzymać, mniemać, rozumieć, sądzić; ich halte, daß ... sądzę, mniemam, że ...; etw. für wahrscheinlich, falsch — uważać, brać co za prawdopodobne, za nieprawdziwe; halte davon, was du willst sądź o tem, jak chcesz; man sollte es nicht für möglich — wydaje się niepodobnem; j—n für einen Dieb — uważać kogo za złodzieja; ich halte ihn für einen Ehrenmann sądzę, że jest zacnym człowiekiem; ich halte es unter meiner Würde uważam to za niegodne siebie; viel, wenig von j—m — wiele, niewiele o kim trzymać; ich halte nichts davon nie przywiązuję do tego wagi; was hältst du davon? co o tem sądzisz? viel von sich — tuszyć, sądzić wiele o sobie; große Stücke auf j—n — wysoką mieć o kim opinię, cenić kogo wysoko; wofür hältst du mich eigentlich? za co mnie masz właściwie? wie alt hältst du mich? ile lat, sądzisz, mam, liczę? j—m etw. 'zu gute' — (także zu Guade, zu Gnaden —) przebaczyć, pobłażać komu; II. *vn.* (h.) 1) stać, stanąć, zatrzymać się; der Wagen hielt wóz stanął; still(e) — zatrzymać się; mit etw. hinter dem Berge — ob. pod Berg; 2) trzymać, zachowywać się, trwać; das Zeug hält gut materya trzyma dobrze, nie drze się; der Frost hält noch immer mróz ciągle jeszcze trwa; 3) kierować się, iść dokąd; dort angekommen, mußt du (dich) links — skoro tam przybędziesz, musisz kierować się, iść na lewo; 4) (w połączeniu z przyimkami:) zu j—m, zu einer Partei — trzymać za kim, z kim, z jakiem stronnictwem; in Freundschaft zu j—m — być z kim zaprzyjaźnionym, zostawać z kim w przyjaźni; über etw. — pilnować, przestrzegać czego; über sein Wort — dotrzymać słowa; auf etw. — przywiązywać wagę do czego; auf Zucht und Ordnung — pilnować rygoru i porządku; auf Ehre — być dbałym o honor; auf Träume — wierzyć w sny; an sich — taić się, nie wyjawiać się, powstrzymywać się, tłumić co w sobie; ich halte dafür, daß ... sądzę, że ...; III. sich — *vr.* 1) trzymać się; sich gut, gerade, aufrecht — trzymać się dobrze, prosto, prosto na nogach; sich rechts — trzymać się na prawo, prawą stroną

iść; ſich in See — płynąć morzem; 2) trzymać się, zachowywać się, stać; ſich ruhig — stać spokojnie; ſich warm — trzymać się ciepło, wdziać ciepłe suknie; ſich im Bett, im Zimmer — zastać w łóżku, nie wychodzić z pokoju; ſich bereit — być na, w pogotowiu; ſich zu j—m — trzymać się kogo, obcować, wdawać się z kim; ſich an etw. — trzymać się czego, za co; ſich an dem Baume — trzymać się drzewa; nicht wiſſen, woran man ſich — ſoll nie wiedzieć, na czem polegać, czemu zaufać, co czynić; ſich von etw. fern — trzymać się z dalека od czego; ſich an das Pfand — poszukiwać zaspokojenia na zastawie, ze zastawu; ſich an j—n — trzymać się kogo, uchwycić się kogo, zaufać komu, spuścić się na kogo; ſich an den Bürgen — trzymać się ręczyciela, poszukiwać zaspokojenia na ręczycielu; 3) trzymać się; konserwować się, nie psuć się; die Feſtung hält ſich noch twierdza się jeszcze trzyma, broni się, nie poddaje się; das Obſt wird ſich nicht — owoce nie będą się trzymały, zepsują się; das Wetter wird ſich nicht — powierze to, pogoda nie potrwa długo, zmieni się; IV. *vimprs.* es hält ſchwer, hart trudno, trudno idzie, wielka w tem trudność; wie hält's? jak rzecz stoi? jak się rzecz ma? es läßt ſich — to ujdzie, to jeszcze jako tako; V. **gehatten**, *pp.* i *adi.* 1) w znaczeniach *inf.*; 2) zu etw. — ſein być zobowiązanym do czego; 3) gegen andere ſehr — ſein być z wielką rezerwą dla kogo; 4) lang —e Note nuta długo przytrzymana.

Ha'lten, *sn.* -s, trzymanie *n.*; przytrzymanie *n.*, zatrzymanie *n.*; dotrzymanie *n.*; — einer Zeitung trzymanie, abonowanie *n.* gazety; — eines Vertrages dotrzymanie układu; das — einer Rede wypowiedzenie *n.* mowy; — des Wagens zatrzymanie się powozu.

Ha'lteplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, przystanek *m.*

Ha'ltepunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) punkt *m.* oparcia; 2) ob. Halteplatz.

Ha'lter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) trzymający, ten co trzyma; 2) imadło *n.*, dzierżak *m.*, uczepek *m.*; 3) ferma *f.*, fermata *f.* (muzyka); 4) sadz *m.*; rybnik *m.*

Hä'lter, *sm.* -s, *pl.* —, schówka *f.*

Ha'lteſignal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sygnał zatrzymujący, sygnał „stój!"

Ha'lteſtelle, *sf. pl.* -n, **-ſtation**, *sf. pl.* -en, przystanek *m.*, stacyjka *f.*

Ha'lteſtellenaufſeher, i **-verwalter**, *sm.* -s, *pl.* —, przystankowy *m.*, zawiadowca *m.* przystanku.

Ha'ltig, *adi.* mający w sobie, zawierający.

Ha'ltlos, *adi.* bez oparcia; nie mający trwałości, nie dający się utrzymać; (obraz.) bez zasad, bez charakteru.

Ha'ltloſigkeit, *sf.* nietrwałość *f.*; bezpodstawność *f.*

Ha'ltſtatt, *sf.* zbiorowisko *n.* myśliwych w lesie.

Ha'ltung, *sf. pl.* -en, 1) trzymanie *n.* się, postawa *f.*, ułożenie *n.* ciała; eine ſchlechte, nachläſſige — haben trzymać się źle, niedbale; ſie hat eine majeſtätiſche — ma majestatyczną, wspaniałą postawę; eine drohende — annehmen przybrać postawę groźną; 2) sposób *m.* prowadzenia; ſittliche — zasady, charakter; politiſche — zasady, zapatrywania polityczne; 3) rozdzielenie jasności i cienia w malarstwie; 4) (rzadko:) podstawa *f.*, oparcie *n.*, trwałość *f.*; die Preiſe nahmen eine feſtere — an ceny ustaliły, wzmocniły się.

Ha'ltungslos, *adi.* bezpodstawny.

Ha'ltungsloſigkeit, *sf.* bezpodstawność *f.*

Halun'ke, *sm.* -n, *pl.* -n, hultaj *m.*, łajdak *m.*

Halurgie', *sf.* solnictwo *n.*

Ha'mburg, *sn.* Hamburg *m.*; Hamburger(-), hamburgiſch *adi.* hamburski, (dawna nazwa Bogbór).

Ha'men, *sm.* -s, *pl.* —, **Hä'mchen**, *sn.* -s, *pl.* —, kaszerz *m.*, czerp *m.*, węcierz *m.*, węda *f.*; rak *m.*

Hä'miſch, *adi.* złośliwy, urągliwy; zdradliwy, podstępny, oszczerczy; -er Blick urągliwe spojrzenie; -es Weſen skryta złośliwość.

Hä'mling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rzezaniec *m.*, kastrat *m.*

Ha'mmel, *sm.* -s, *pl.* — i **Hä'mmel**, skop *m.*, baran *m.* (mniszony, trzebiony); um wiederum auf beſagten — zu kommen wracając do tego, co powiedziałem; geduldig wie ein — cierpliwy (potulny) jak baranek.

Ha'mmelbraten, *sm.* -s, pieczeń skopowa, barania.

Ha'mmelbrühe, *sf.* rosół skopowy, barani, potrawka z baraniny.

Ha'mmelfleiſch, *sn.* -es, skopowina *f.*, baranina *f.*

Ha'mmelkeule, *sf. pl.* -n, skopowa kitka, pośladek barani, ćwiartka *f.* baraniny.

Ha'mmelkotelett, *sn.* -(e)s, *pl.* -s, kotlet barani.

Ha'mmelſchlegel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Hammelkeule.

Ha'mmeln, *va.* skopić, rznąć, mniszyć, czyścić barany.

Ha'mmer, *sm.* -s, *pl.* Hämmer, 1) młot *m.*, młotek *m.*; Schlag mit dem — uderzenie młotem, mit dem — bearbeiten bić młotem, kuć, kłepać, młotować; zwiſchen — und Amboß ſein być między młotem a kowadłem; 2) przybicie *n.* na licytacyi; etw. unter den — bringen wystawić, puścić co na licytacyę; dem — verfallen puszczony, wystawiony na licytacyę; 3) młoteczek *m.* (kosteczka w uchu); 4) młot (ryba); 5) (niektóre rodzaje młota:) Hakennagel— młot do haków szynowych; Hand— młot ręczny, młotek; Maurer— młot murarski; Setz— przykładek, młot przykładowy; Vorſchlag—, Zuſchlag—, Schla-

ge— przybijak, młot dwuręczny.

Hämmerarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, młotnik *m.*

Hämmerauge, *sn.* -s, oko *n.* młota.

Hämmeraxt, *sf. pl.* -äxte, topór *m.* z młotem.

Hämmerbahn, *sf.* płatnia *f.* młota.

Hämmerbar, *adi.* kowalny.

Hämmerbarkeit, *sf.* kowalność *f.*

Hämmerchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hammer), młoteczek *m.*

Hämmerei', *sf. pl.* -en, młotownia *f.*

Hämmereisen, *sn.* -s, żelazo kute (młotem).

Hämmerfinne, *sf.* ostrze *n.* młota.

Hämmerfisch, *sm.* -es, młotek *m.* (ryba).

Hämmergar, *adi.* kowalny; -es Kupfer miedź rafinowana, czysta, kowalna.

Hämmergerüst, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rusztowanie młotowe.

Hämmerhai, *sm.* -(e)s, kusza *f.* młot (ryba).

Hämmerhelm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Hammerstiel.

Hämmerherr, *sm.* -n, *pl.* -en, właściciel kuźnicy.

Hämmerhütte, *sf. pl.* -n, młotarnia *f.*, hamernia *f.*, kuźnica *f.*

Hämmerkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, głowa *f.*, głowica *f.* młota.

Hämmerlein, *sn.* ob. Hämmerchen.

Hämmerling, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) złośliwy duch; 2) Meister — przydomek kata, dyabła; 3) arlekin *m.*, lalka *f.*; 4) żółtaczek *m.* (ptak).

Hämmerloch, *sn.* ob. Hammerauge.

Hämmermeister, *sm.* -s, *pl.* —, hamernik *m.*; właściciel *m.* hamerni.

Hämmern, I. *va.* młotować kłepać, kuć; glatt, gleich, eben — kuć na gładko, szlichtować; das Eisen kalt — kuć żelazo na zimno; sich — lassen być kowalnym; II. *vn.* (h.) bić, bić jakby młotem; der Specht hämmert dzięcioł kuje (o drzewo); die Schläfen — skronie pulsują; III. *sn.* kłepanie *n.*, młotowanie *n.*

Hämmerpinne, *sf.* ostry koniec u młotka.

Hämmerschlacke, *sf.* młotowiny *pl.*, zendra *f.*

Hämmerschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, 1) uderzenie *m.* młotem; 2) ob. Hammerschlacke.

Hämmerschmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kowal *m.*; rzemieślnik pracujący młotem, młotnik *m.*

Hämmerstiel, *sm.* -(e)s, trzonek *m.* u młotka, toporzysko *n.* u młota.

Hämmerstirn, *sf.* czoło *n.* młota.

Hämmerstrauch, *sm.* -(e)s, młotowiec *m.*, młotodrzew *m.*, mrzechlina *f.*

Hämmerwelle, *sf.* wał *m.* młota fryszerskiego.

Hämmerwerk, *sn.* -(e)s, -e, hamernia *f.*, kuźnica *f.*, młotownia *f.*

Hämmerzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) cecha *f.* na drzewie znacznikiem (młotkiem) wybita; 2) cecha (znak fabryczny).

Hämorrhagi'e, *sf.* krwawienie *n.*

Hämorrhoida'l, *adi.* hemoroidalny, krwawnicowy.

Hämorrhoida'lknoten, *sm.* -s, *pl.* —, nabrzmiałe naczynie krwawnicowe.

Hämorrhoi'den, *sf. pl.* hemoroidy *pl.*, krwawnice *pl.*, złota żyła.

Hampelmann, *sm.* -(e)s, skoczek *m.*, pajac *m.*, maryonetka *f.*

Hampeln, *vn.* (h.) trzepotać się, skakać.

Hamster, *sm.* -s, *pl.* — 1) chomik *m.*, skrzeczek *m.*, świszczek *m.*; 2) skąpiec *m.*; człowiek w samotności żyjący.

Hamsterbau, *sm.* -(e)s, kryjówka *f.*, jama *f.* chomika.

Hamsterfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skórka *f.* z chomika.

Hamsterhöhle, *sf. pl.* -n, ob. Hamsterbau.

Hand, *sf. pl.* Hände (*dat.* czasem Handen) 1) ręka *f.*; rechte — prawa ręka, prawica; linke — lewa ręka, lewica; offene, geschlossene — ręka otwarta, zamknięta, złożona (pięść); äußere also verkehrte — zewnętrzna część ręki, grzbiet, wierzch ręki; innere, flache, glatte — wewnętrzna część ręki, dłoń; hohle — dłoń (ręki zgiętej), garść; geballte — ręka zaciśnięta, pięść; 4) ręka, strona *f.*, bok *m.*; zur rechten, linken —, rechter, linker — po prawej, lewej ręce, z prawej, z lewej strony, po prawej, lewej stronie, na prawo, na lewo, w prawo, w lewo; 3) = Handschrift, ręka, charakter pisma; es ist seine — to jego ręka; eine schöne, schlechte — schreiben mieć piękne, brzydkie pismo; von eigener — geschrieben własnej ręki, własnoręczny, własnoręcznie napisany; 4) = Gewalt, ręka, moc *f.*, możność *f.*, potęga *f.*; Gottes — ręka boska; eine höhere — wacht über uns wyższa moc czuwa nad nami; mit gesamter — stürmen uderzyć całą mocą, szturmować wszystkim żołnierzem; in feindliche Hände fallen wpaść w nieprzyjacielskie ręce; mein Glück, mein Leben ruht in deiner — moje szczęście, moje życie jest w twoim ręku; die — der Gerechtigkeit ręka sprawiedliwości; 5) = Besitzer, ręka, posiadacz *m.*; er ist in schlechten Händen w złych jest rękach; tote —, Besitz toter — martwa ręka, posiadłość martwej ręki; der Tote reicht dem Lebenden die — zmarły podaje rękę żyjącemu, dziedzic jest następcą zmarłego; das Geld ist in guten Händen pieniądze są w dobrych rękach; obere — pan, właściciel, lennodawca; untere — poddany, lennik; die gesamte — belehnen nadać lenno całej rodzinie; 6) ręka = osoba; es fehlt an Händen brak rąk, robotników; alle Hände auf Deck! wszyscy na pokład! 6) vor der —, in der vorderen — sein, siżeń być na ręku, na

ręce; hinter der —, in der hinteren — sein, siżen być za ręką (w grze kartowej); Sonate für vier Hände sonata na cztery ręce; ein — breit, hoch szeroki, wysoki na dłoń, na rękę; eine —voll garść; 7) (w połączeniu z przyimkami:) an die linke — gewöhnt sein mieć lewą rękę wprawniejszą do roboty, niż prawą, być mańkutem; j—n an der — führen prowadzić kogo za rękę; j—m an die albo zur — gehen pomagać komu, wspierać kogo; etw. an albo bei der — haben mieć co pod ręką, nadoręczu, napodorędziu; j—m etw. an die — geben, reichen podać co komu, (do ręki) wręczyć co komu; j—m eine Summe Geldes auf die — geben dać komu sumę pieniężną na rękę; j—m mit Rat und Tat an die — gehen wspierać kogo radą i uczynkiem; j—n auf den Händen tragen nosić kogo na rękach; auf der (flachen) — liegen jasno, jak na dłoni; Geld auf die — bekommen dostać pieniądze (na rękę); einen Klaps auf die — bekommen dostać klapsa po ręce; j—m auf die Hände sehen patrzeć komu na palce, mieć baczność na kogo; auf seine — hin z własnej woli; auf seine albo eigene — etw. tun uczynić co na swoją rękę, na swoje konto, na swoją odpowiedzialność; sich auf eigene — setzen usamowolnić się; auf eigener albo auf seiner eigenen — sitzen, liegen, leben utrzymywać się sam, stać o własnych siłach; etw. aus der —, aus den Händen geben, lassen, legen dać, upuścić, wypuścić co z rąk; j—m etw. aus der —, aus den Händen nehmen, winden, ringen, locken, spielen wydrzeć co komu z rąk; aus der — fallen wypaść z ręki; aus freier — z wolnej ręki, bez pomocy instrumentów, nie według wzoru, według własnego pomysłu; etw. aus der ersten — kaufen kupić co z pierwszej ręki, od fabrykanta, producenta; ich habe die Nachricht aus der ersten — mam tę wiadomość z pierwszej ręki, wprost ze źródła; etw. aus der —, aus freier — verkaufen z wolnej ręki sprzedać; aus einer — in die andere z ręki do ręki; aus albo von der — in den Mund leben żyć z dnia na dzień; bei der — haben, sein mieć, być pod ręką; das Gesuch muß durch viele Hände gehen podanie musi przejść przez wiele rąk; durch die dritte — przez trzecią ręką, za pośrednictwem trzeciej osoby; hinter, nach der — potem, później, następnie; in — miteinander gehen iść ręka w rękę, być ściśle z kim związanym; etw. in Händen, in der — haben, halten mieć, trzymać co w ręku; einen Eid in die Hände j—s ablegen złożyć przysięgę w czyje ręce; j—m in die Hände arbeiten ułatwić komu robotę, pomagać komu w pracy; j—m etw. in die — versprechen przyrzec komu uroczyście; j—m in die Hände fallen, geraten, rennen wpaść w czyje ręce; in die Hände klopfen, klatschen klaskać rękoma, w ręce, w dłonie; etw. in j—s Hände stellen złożyć co w czyje ręce, postawić komu co do dyspozycyi; mit dem Säbel in der — ze szablą w ręku; mit der — gemacht ręką, za pomocą ręki, rękami zrobiony; mit gefalteten Händen ze złożonemi rękami; mit der — berühren dotknąć się ręką; das kann man mit den Händen greifen to namacać można; sich mit seiner Hände Arbeit ernähren żyć z pracy rąk swoich; mit eigener — własnoręcznie; mit beiden Händen oburącz, obiema rękami; mit beiden Händen nach etw. greifen chciwie po co sięgać; mit vollen Händen pełnemi garściami; j—m mit vollen Händen Wohltaten erweisen obsypywać kogo dobrodziejstwami; mit leeren Händen z próżnemi, golemi rękami, bez wszystkiego, bez niczego; mit bewaffneter — zbrojnie; nicht faul mit der — sein nie stać bezczynnie, ruszać się, pracować; mit — und Fuß, mit Händen und Füßen rękami i nogami, z całej siły; zaciekle, rozpaczliwie; j—m etw. mit — und Mund versprechen dać komu słowo i rękę na co; mit j—m über die — sein mieć ansę do kogo; etw. unter den Händen haben mieć co pod ręką, zajmować się czem; pracować nad czem; unter der — pokryjomu, cichaczem; etw. unter der — kaufen kupić co pod ręką, przypadkowo; die Arbeit geht ihm gut von der — robota idzie mu od ręki, łatwo, prędko; etw. von der — schlagen, weisen wyrzec się czego, odmówić, odrzucić co; von langer — zdawna; vorderhand tymczasowo; 8) j—s rechte — sein być czyją prawą ręką, posiadać czyje zaufanie; topp, deine —! zgoda, daj rękę; j—m die — auf etw. geben dać komu rękę, utwierdzić przyrzeczenie przez podanie ręki; kurzer — krótko, bez ogródek; seine — von j—m abziehen opuścić kogo, przestać dopomagać komu; — ans Werk (an)legen wziąć się do dzieła; die letzte — anlegen wykończyć co; — an j—n anlegen podnieść rękę na kogo, targnąć się, porwać się na kogo; — an sich legen targnąć się na własne życie; die — nach etw. ausstrecken wyciągnąć po co rękę; j—m hilfreiche — bieten pomódz komu, ofiarować komu pomoc; j—m die Hände binden związać komu ręce, pozbawić kogo wolności działania; j—m die — drücken uścisnąć komu rękę, dłoń; j—m die — geben, reichen rękę komu oddać, pójść za kogo; sich um j—s — bewerben starać się o czyją rękę; ihre — ist schon vergeben już zaręczona; die

Sache hat — und Fuß rzecz jest w należytym stanie, jest dobrze ułożona, zrobiona; die Sache hat weder — noch Fuß niema w tem ani ładu, ani składu; die — mit im Spiele haben należeć do czego, mieć w czem udział, wtrącać się do czego; er hat in allem eine glückliche — we wszystkiem mu się szczęści; alle Hände voll zu tun haben mieć po uszy do roboty; freie — haben mieć wolne ręce, mieć moc działania podług woli; die — von etw. halten nie dotykać się czego, trzymać się zdala od czego; die Hände gen Himmel heben wznieść ręce do nieba; j—m die Hände küssen całować kogo w rękę, całować komu ręce; die Hände in den Schoß legen włożyć ręce do kieszeni, siedzieć z założonemi rękami, próżnować; j—m hilfreiche — leisten, reichen wesprzeć kogo, dać komu porękę; krumme Hände machen mieć długie palce, kraść; sich die Hände reiben ręce zacierać; die Hände über dem Kopf zusammenschlagen załamać ręce; die Hände sinken lassen opuszczać ręce, gnuśnieć, tracić odwagę; seine Hände in Unschuld waschen umywać ręce od czego, nie brać na się odpowiedzialności; reine Hände haben mieć czyste ręce, być niewinnym; 9) eine — wäscht die andere ręka rękę myje; kalte Hände, warme Liebe zimne ręce, gorąca miłość; wenn man dem Teufel einen Finger bietet, so nimmt er die ganze — podaj palec, a on ręki pożąda.

Ha'nd-, *adi.* ręczny, podręczny.

Ha'ndakten, *sm. pl.* akta podręczne.

Ha'ndamboß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, nastrażnica *f.*

Ha'ndangel, *sf. pl.* -n, wędka ręczna.

Ha'ndarbeit, *sf. pl.* -en, 1) robota ręczna: praca *f.* rąk; 2) robota fizyczna; 3) weibliche -en robótki kobiece, ręczne.

Ha'ndarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, wyrobnik *m.*, robotnik *m.*

Ha'ndarbeiterin, *sf. pl.* -innen, robotnica *f.*, wyrobnica *f.*

Ha'ndarbeitslehrerin, *sf. pl.* -innen, nauczycielka robót ręcznych.

Ha'ndarbeitsunterricht, *sm.* -(e)s, nauka *f.* robót ręcznych.

Ha'ndausgabe, *sf. pl.* -n, wydanie podręczne, doręczne.

Ha'ndbagger, *sm.* -s, *pl.* —, czerpak *m.*, pogłębiak łyżkowaty.

Ha'ndballen, *sm.* -s, *pl.* —, kłąb (palca wielkiego).

Ha'ndbecken, *sn.* -s, *pl.* —, miednica *f.*

Ha'ndbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, toporek *m.*

Ha'ndbesen, *sm.* -s, *pl.* —, szczotka, miotełka ręczna.

Ha'ndbetrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, manufaktura *f.*, przemysł rękodzielniczy, domowy.

Ha'ndbeuger, *sm.* -s, *pl.* —, zginacz *m.* napięstka.

Ha'ndbewegung, *sf. pl.* -en, poruszenie *n.* ręki, rąk.

Ha'ndbibel, *sf. pl.* -n, biblia podręczna, małe wydanie biblii.

Ha'ndbibliothek, *sf. pl.* -en, biblioteka *f.* do podręcznego użytku.

Ha'ndbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder ręczny, świderek *m.*

Ha'ndbreit, *adi.* szeroki na dłoń, na rękę.

Ha'ndbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deszczułka ręczna na wapno.

Ha'ndbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, autograf *m.*

Ha'ndbriefchen, *sn.* -s, *pl.* —, liścik *m.*, bilecik *m.*

Ha'ndbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, podręcznik *m.*

Han'dbüchſe, *sf. pl.* -n, krócica *f.*

Hä'ndchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hand), rączka *f.*; łapka *f.*, łapeczka *f.*; die — *pl.* rączęta *pl.*

Ha'nddienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, usługa ręczna.

Ha'nddruck, częściej **Hä'ndedruck**, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke uściśnienie *n.* ręki.

Ha'nddurchſchlag, *sm.* -(e)s, przebijak ręczny, palcaty, kolcowy.

Ha'ndeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, i -feſſeln, *spl.* pęta *pl.* na ręce, żelaza *pl.*, kajdany *pl.*, kajdanki *pl.*, łańcuszki *pl.*

Hä'ndeklatſchen, *sn.* -s, klaskanie *n.* w ręce, oklask *m.*

Ha'ndel, *sm.* -s, 1) sprawa *f.*, rzecz *f.*, interes *m.*; unangenehmer, gefährlicher — nieprzyjemna, niebezpieczna sprawa; angelegter — sprawa ułożona, naprzód obmyślona; j—n in einen — verwickeln wplątać kogo w jaką sprawę; ſich aus einem — ziehen wywinąć się, wywikłać się z jakiej sprawy; 2) (*pl.* Händel) kłótnia *f.*, zwada *f.*, sprzeczka *f.*, zatarg *m.*, spór *m.*, burda *f.*, brewerya *f.*; proces *m.*; einen — beilegen, ſchlichten załagodzić spór; Händel mit j—m bekommen mieć z kim sprzeczkę, zatargi, kłótnie; ſich Händel zuziehen narazić się na zatargi; Händel anfangen, ſtiften wszczynać, wzniecać zwady, junaczyć, kłótnie, sprzeczki wszczynać; Händel ſuchen albo mit Willen Händel anfangen zwady szukać; einen — vor Gericht bringen sprawę podać do sądu, rozpocząć proces; 3) układ *m.*, umowa *f.*, ugoda *f.*, targ *m.*; guter, ſchlechter — dobry, zły interes; einen — machen, ſchließen, treffen zrobić interes, zawrzeć ugodę; der — iſt abgemacht, abgeſchloſſen interes skończony, ugoda zawarta; in einem — begriffen ſein pertraktować, układać się o co, być w układach; mit einem — zum Abſchluß kommen skończyć interes, zawrzeć ostatecznie ugodę, dobić targu; -s einig ſein zgadzać się, porozumieć się; -s einig werden zgodzić się, przystać na co; j—m in den — fallen, j—m den — verderben targ, interes komu zepsuć; mit j—m im — ſtehen być w trakcie z kim, układać

się, ugadzać się, umawiać się z kim; j—m den — aufsagen, aufkündigen zerwać z kim umowę, wypowiedzieć komu umowę, zerwać z kim stosunki, interes; oświadczyć, że się już z kim do czynienia mieć nie chce; der — ist zurückgegangen, ist rückgängig geworden interes został cofnięty, nie przyszedł do skutku, umowa, ugoda nie została zawartą, nie doszła do skutku; 4) handel *m.*; Getreide — handel zbożem; — zu Lande, zur See handel lądowy, zamorski; — im großen, im kleinen handel wielki, mały; zum — gehörig handlowy; — und Gewerbe handel i przemysł; (mit etw.) — treiben, führen albo den — betreiben prowadzić (czem) handel, handlować (czem); eine Ware ist nicht im — towar nie jest w handlu; den — aufgeben porzucić handel, wycofać się z handlu; der — liegt darnieder handel podupadł; sie treibt — mit ihren Reizen frymarczy swoimi wdziękami; im — gilt keine Freundschaft przyjaźń przyjaźnią, a interes interesem; 5) sprawa = sprawowanie się, postępowanie *n.*; sein — und Wandel jego życie i prowadzenie się; 6) (rzadko:) robota *f.*, dzieło *n.*

Ha'ndelbar, *adi.* handlowy, mogący być przedmiotem handlu.

Hä'ndelkraut, *sn.* -(e)s, przetacznik trzyliściowy.

Hä'ndelmacher, *sm.* -s, *pl.* —, burda *m.*, napastnik *m.*, zawadyaka *m.*, zawalidroga *m.*

Ha'ndeln, I. *vn.* (h.) 1) czynić, postępować; vermessen, weislich, unrecht, übel, nach Belieben — postępować, postąpić sobie zuchwale, mądrze, niesłusznie, źle, według upodobania; als rechtschaffener Mann, wie ein Schurke — postąpić sobie jak na uczciwego człowieka przystało, jak łotr; redlich an albo mit j—m, in etw. — postąpić sobie z kim, w czem uczciwie, rzetelnie; wie würdest du an meiner Stelle —? jakbyś postąpił, cobyś uczynił na mojem miejscu? Art zu — sposób postępowania, prowadzenia się; 2) działać; hier heißt es —, nicht reden teraz działać trzeba, nie rozprawiać; ein tätiger, handelnder Mensch człowiek bardzo czynny; -de Person osoba działająca, aktor; 3) rozprawiać, traktować; das Buch handelt von der albo über die Geschichte Polens książka traktuje o historyi Polski; 4) targować się; um eine Ware — targować się o towar; er läßt mit sich — można się z nim potargować; mit ihm ist gut — z nim łatwo dobić targu; 5) handlować, handel czem prowadzić, kupczyć, frymarczyć; mit Seide — handlować jedwabiem; die Engländer — mit allen Völkern Anglicy prowadzą handel z wszystkimi narodami; nach Italien — prowadzić handel z Włochami, wysyłać towary do Włoch; im großen, im kleinen — prowadzić wielki, mały handel; II. sich — *vimprs.* es handelt sich chodzi, idzie o to, o to rzecz; es handelt sich um eine wichtige Sache rozchodzi się o ważną rzecz.

Ha'ndels-, *adi.* handlowy.

Ha'ndelsagent, *sm.* -en, *pl.* -en, ajent handlowy.

Ha'ndelsakademie, *sf. pl.* -n, akademia handlowa.

Ha'ndelsangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa handlowa, interes *m.*

Ha'ndelsangestellte(r), *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, pomocnik handlowy.

Ha'ndelsartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł *m.*, towar *m.*

Ha'ndelsbank, *sf. pl.* -en, bank handlowy.

Ha'ndelsbetrieb, *sm.* -(e)s, ruch handlowy; czynności, interesa handlowe; handel *m.*

Ha'ndelsbevollmächtigte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, pełnomocnik *m.* (handlowy).

Ha'ndelsbeziehungen, *pl.* stosunki handlowe.

Ha'ndelsbilanz, *sf. pl.* -en bilans handlowy.

Ha'ndelsblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, gazeta handlowa, dla kupców.

Ha'ndelsbrauch, *sm.* -s, *pl.* -bräuche, zwyczaj handlowy.

Ha'ndelsbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list kupiecki.

Han'delsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga handlowa.

Ha'ndelsbund, *sm.* -(e)s, i -bündnis, *sn.* -isses, *pl.* -isse, związek handlowy.

Ha'ndelschaft, *sf. pl.* -en, 1) wszystko co dotyczy handlu; kupiectwo *n.*; 2) cech kupiecki, stowarzyszenie kupców.

Ha'ndelsdiener, *sm.* -s, *pl.* —, kupczyk *m.*, subjekt *m.*

Ha'ndelsdock, *sn. pl.* -e i -s, dok handlowy.

Ha'ndelseinig, *adi.* — werden dobić targu, zrobić interes.

Ha'ndelsfach, *sn.* -(e)s, *pl.* -fächer, gałąź *f.* handlu.

Ha'ndelsfaktorei, *sf. pl.* -en, faktorya *f.* (handlowa).

Ha'ndelsfirma, *sf. pl.* -men, firma handlowa.

Ha'ndelsflotte, *sf.* flota kupiecka, handlowa.

Ha'ndelsfrau, *sf. pl.* -en, handlująca, przedająca, kupcowa *f.*, handlarka *f.*

Ha'ndelsfreiheit, *sf.* wolność *f.* handlu, wolny handel.

Ha'ndelsfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, knpiec, z którym inny kupiec pozostaje w stosunkach handlowych.

Ha'ndelsgärtner, *sm.* -s, *pl.* —, ogrodnik handlowy.

Ha'ndelsgärtnerei, *sf. pl.* -en, ogrodnictwo handlowe.

Ha'ndelsgebrauch, *sm.* ob. Handelsbrauch).

Ha'ndelsgehilfe, *sm.* -n, *pl.* -n, pomocnik handlowy.

Ha'ndelsgeist, *sm.* -(e)s, duch kupiecki.

Ha'ndelsgenoß i **-genosse**, *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, spólnik *m.* (handlowy).

Ha'ndelsgenossenschaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo, stowarzyszenie handlowe.

Ha'ndelsgerechtigkeit, *sf. pl.* -en i **-gerechtsame**, *sf. pl.* -n, przywilej handlowy.

Ha'ndelsgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd handlowy.

Ha'ndelsgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) czynność handlowa; -e betreiben trudnić się czynnościami handlowemi; ein — abſchließen zrobić interes handlowy; 2) handel *m.*, skład *m.*, sklep *m.*, magazyn *m.*; ein — errichten założyć handel.

Ha'ndelsgeſchichte, *sf.* historya *f.*, dzieje *pl.* handlu.

Ha'ndelsgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, spólka handlowa.

Ha'ndelsgeſellſchafter, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Handelsgenoß.

Ha'ndelsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa handlowa.

Ha'ndelsgeſetzbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, kodeks handlowy, księga *f.* ustaw handlowych.

Ha'ndelsgeſetzgebung, *sf.* ustawodawstwo *n.*, prawodawstwo handlowe, w sprawach handlowych.

Ha'ndelsgewerbe, *sn.* -s, przemysł handlowy.

Ha'ndelshafen, *sm.* -s, *pl.* -häfen, port handlowy.

Ha'ndelshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom handlowy, kupiecki.

Ha'ndelsherr, *sm.* -n, *pl.* -en, kupiec *m.*, właściciel *m.* handlu, magazynu.

Ha'ndelsinnung, *sf. pl.* -en, cech kupiecki.

Ha'ndelsintereſſen, *spl.* interesa handlowe.

Ha'ndelskammer, *sf. pl.* -n, izba handlowa.

Ha'ndelskammerrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, członek *m.*, izby handlowy.

Ha'ndelskompa(g)nie, *sf. pl.* -n, ob. Handelsgenoſſenſchaft.

Ha'ndelskorreſpondenz, *sf. pl.* -en, korespondencya handlowa.

Ha'ndelskriſis, *sf. pl.* -ſen, przesilenie handlowe.

Ha'ndelslehrling, *sm.* -s, *pl.* -e, uczeń handlowy, kupczyk *m.*, praktykant handlowy.

Ha'ndelsleute, *pl.* handlujący *pl.*

Ha'ndelsmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, kupiec *m.*, handel prowadzący, handlem się trudniący.

Ha'ndelsmarine, *sf.* marynarka handlowa.

Ha'ndelsmarke, *sf. pl.* -n, znak fabryczny, znak fabryki.

Ha'ndelsminiſter, *sm.* -s, *pl.* —, minister *m.* handlu.

Ha'ndelsminiſterium, *sn.* -s, *pl.* -rien, ministerstwo *n.* handlu.

Ha'ndelsniederlage, *sf. pl.* -n, magazyn *m.*

Ha'ndelsniederlaſſung, *sf. pl.* -en, faktorya *f.*, osada handlowa.

Ha'ndelsplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce handlowe, punkt *m.* handlu.

Ha'ndelsrecht, *sn.* -(e)s, 1) *pl.* -e, prawo *n.*, przywilej *m.* prowadzenia handlu; 2) bez *pl.* prawo handlowe.

Ha'ndelsregiſter, *sn.* -s, *pl.* —, rejestr handlowy.

Ha'ndelsreiſe, *sf. pl.* -n, podróż *f.* w sprawach handlowych.

Ha'ndelsreiſende(r), *sm.* -den, *pl.* -den, ajent handlowy podróżujący.

Ha'ndelsſache, *sf. pl.* -n, 1) rzecz handlowa, handlu dotycząca; 2) sprawa handlowa, skarga *f.* w sprawie handlowej.

Ha'ndelsſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt handlowy, kupiecki.

Ha'ndelsſchiffahrt, *sf.* żegluga handlowa.

Ha'ndelsſchule, *sf. pl.* -n, szkola handlowa.

Ha'ndelsſchüler, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.* szkoły handlowej.

Ha'ndelsſtaat, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, państwo handlowe.

Ha'ndelsſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, miasto handlowe.

Ha'ndelsſtand, *sm.* -(e)s, stan kupiecki, kupiectwo *n.*; ſich dem -e widmen poświęcić się kupiectwu.

Ha'ndelsſtockung, *sf. pl.* -en, zastój *m.*, przesilenie *n.* w handlu.

Ha'ndelsſtraße, *sf. pl.* -n, droga handlowa.

Han'delstag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) dzień roboczy; 2) kongres *m.*, zjazd *m.* kupców.

Ha'ndelstarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taryfa handlowa.

Ha'ndelsteilnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, spólnik *m.*

Hä'ndelſucher, -ſtifter, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Händelmacher.

Hä'ndelſucht, *sf.* zawadyactwo *n.*

Hä'ndelſüchtig, *adi.* zawadyacki, napastliwy, napastniczy.

Ha'ndelsunternehmung, *sf. pl.* -en, przedsięwzięcie handlowe, spekulacya *f.*

Ha'ndelsverbindung, *sf. pl.* -en, 1) stosunki handlowe; — zwiſchen zwei Staaten związek handlowy między dwoma państwami; 2) spólka *f.* (handlowa).

Ha'ndelsverkehr, *sm.* -(e)s, obroty, stosunki handlowe; handel *m.*

Ha'ndelsvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -verträge, traktat handlowy, umowa handlowa.

Ha'ndelsvolk, *sn.* -(e)s, *pl.* -völker, lud handlowy.

Ha'ndelsware, *sf. pl.* -n, towar *m.*, artykul *m.*

Ha'ndelsweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga handlowa.

Ha'ndelsweiſe, *sf.* ob. Handlungsweiſe.

Ha'ndelswelt, *sf.* świat handlowy, kupiecki.

Ha'ndelswert, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wartość handlowa.

Ha'ndelsweſen, *sn.* -s, wszystko co handlu dotyczy; handel *m.*

Ha'ndelswiſſenſchaft, *sf.* nauka *f.* o handlu.

Ha'ndelszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak handlowy.

Ha'ndelszeitung, *sf.* ob. Handelsblatt.

Ha'ndelszweig, *sm.* -(e)s, -e, gałąź *f.* handlu.

Ha'ndeltreibend, *adi.* handlowy.

Ha'ndeltreibende(r), *sm.* -en, *pl.* -en, kupiec *m.*, handlowiec *m.*

Hä'ndewaſchen, *sn.* -s, mycie *n.* rąk.

Ha'ndfäuſtel, *sm.* -s, *pl.* —, perlik *m.*

Ha'ndfertig, *adi.* zręczny, zwinny.

Ha'ndfertigkeit, *sf.* zręczność *f.*, zwinność *f.*

Ha'ndfertigkeitsunterricht, *sm.* -(e)s, nauka *f.* zręczności.

Ha'ndfeſſeln, *sf .pl.* — ob. Handeiſen.

Ha'ndfeſt, *adi.* 1) silny, mocny, krzepki, tęgi; 2) ważny, niewzruszony; 3) j—n — machen osadzić kogo w areszcie.

Ha'ndfeuergewehr, *sn.* -s, *pl.* -e, krócica *f.*

Ha'ndfeuerſpritze, *sf. pl.* -n, sikawka ręczna od ognia.

Ha'ndfläche, *sf. pl.* -n, dłoń *f.*

Ha'ndförmig, *adi.* kształt ręki mający, dłoniasty.

Ha'ndgebrauch, *sm.* -(e)s, użytek podręczny; Ausgabe zum — wydanie do użytku podręcznego.

Ha'ndgeld, *sn.* -(e)s, 1) zadatek *m.*; 2) żołd *m.*; — nehmen zaciągnąć się w żołd; 3) pierwszy targ; — löſen mieć pierwszy targ; j—m — geben dać pierwszy komu co utargować.

Ha'ndgelenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, staw *m.*, przegub *m.* ręki, przydłonica *m.*

Ha'ndgelöbnis, *sn.* -iſſes, *pl.* -iſſe i -gelübde, *sn.* -s, *pl.* —, ślubowanie *n.* czego daniem ręki.

Ha'ndgemein, *adv.* — werden pobić się, spotkać się, zetrzeć się z sobą, uderzyć na siebie, zewrzeć się, za łby się brać.

Ha'ndgemenge, *sn.* -s, bijatyka *f.*, walka *f.*, tuzy *pl.*; es kam zum — przyszło do bitki, do tuzów.

Ha'ndgepäck, *sn.* -(e)s, mały tłumok, pakunek ręczny.

Ha'ndgerecht, *adi.* podręczny, pod ręką się znajdujący, dogodny.

Ha'ngewebe, *sn.* -s, *pl.* —, ręczna tkanina.

Ha'ndgicht, *sf.* chiragra *f.*

Ha'ndgichtig, *adi.* chiragryczny.

Ha'ndgranate, *sf.* granat ręczny.

Ha'ndgreiflich, *adi.* 1) dotykający się rękami; — werden zetrzeć się, począć bójkę; 2) dotykalny, namacalny; jawny, oczywisty; eine -e Lüge kłamstwo wierutne; -er Beweis dowód oczywisty, bijący w oczy; j—m etw. — machen rzecz komu wyłożyć jasno.

Ha'ndgreiflichkeit, *sf.* 1) tuzy *pl.*; es kam zu -en przyszło do tuzów; 2) oczywistość *f.*, jawność *f.*

Ha'ndgriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ujęcie *n.* czego ręką; rękoczyn *m.*; 2) zabieg *m.*, manewr *m.*, fortel *m.*, zręczność *f.*; er kennt die -e zna wszystkie sposoby, wie jak się brać do rzeczy; 3) -e albo Griffe *pl.* mit dem Gewehre sposób brania, chwytania za broń, obchodzenia się z bronią; 4) to, co się ręką chwyta; rączka *f.*, rękojeść *f.*, trzon *m.*, uchwyt *m.*, ujęcie *n.*

Ha'ndgroß, *adi.* wielkości ręki.

Ha'ndhabe, *sf. pl.* -n, 1) pochwyt *m.*, rękojeść *f.*, ujęcie *n.*, antaba *f.*; ucho *n.* (u naczynia); 2) możność *f.* (uchwycenia).

Ha'ndhaben, *va.* 1) zachowywać, bronić, chronić; j—s Rechte — bronić czyich praw; 2) ręką co traktować, trzymać; poruszać, używać czego za pomocą rąk; er verſteht alle Werkzeuge gut zu — umie używać wszystkich narzędzi, umie się z wszystkiemi narzędziami obchodzić; 3) zachowywać co, pilnować, przestrzegać czego, sprawować co; die höchſte Gewalt — sprawować najwyższą władzę; er handhabt Gericht und Gerechtigkeit sprawuje sądownictwo, zarządza wymiarem sprawiedliwości; das Geſetz — zastosowywać ustawę.

Ha'ndhabung, *sf.* kierowanie *n.*, używanie *n.*, zarządzanie *n.*; die — der Gerechtigkeit zajmowanie się wymiarem sprawiedliwości; — der Freiheit używanie wolności; — der Geſetze zastosowanie, wykonywanie ustaw.

Ha'ndhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młot ręczny, młotek *m.*

Ha'ndhaſpel, *sf. pl.* -n, motaczka *f.*, ściennik *m.*

Ha'ndhoch, *adi.* wysoki na dłoń.

Hä'ndig, *adi.* zwei— dwiema rękami, na dwie ręce; dwuręki; vier— ſpielen grać na cztery ręce.

Ha'ndikap, *sn.* -s, *pl.* -s, handikap *m.* (wyścig).

Ha'ndkäſcher, *sm.* -s, *pl.* —, kasarek *m.*

Ha'ndkäſe, *sm.* -s, gomulka *f.*, ser w ręku wyciskany.

Ha'ndkaſſa, *sf. pl.* -n, kasa podręczna.

Ha'ndkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, 1) kupno *n.* z (wolnej) ręki; 2) kramarstwo *n.*, handel drobiazgowy; 3) pierwszy targ, co się naprzód utarguje.

Ha'ndklappern, *sf. pl.* —, kastaniety *pl.*

Ha'ndknochen, *sm.* -s, *pl.* —, kość śródręczna.

Ha'ndkoffer, *sm.* -s, *pl.* —, kufereczek *m.*, walizka *f.*

Ha'ndkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, 1) kosz *m.*, koszyk ręczny; 2) krata *f.* u rękojeści pałasza.

Ha'ndkran, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żuraw ręczny.

Ha'ndkrauſe, *sf. pl.* -n, mankiet *m.* z kryzą.

Ha'ndkurbel, *sf. pl.* -n, korba ręczna, wrotek ręczny.

Ha'ndkuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -küſſe, pocałowanie *n.* ręki, w rękę; zum — gelangen dostać się do pocałowania ręki, dostać pozwolenie pocałowania ręki; (iron.) oberwać co, beknąć.

Ha'ndlang, *adi.* długości ręki, długi jak ręka.

Ha'ndlangen, *vn.* (h.) podawać do rąk, do ręki, pomagać komu, być pomocnym, być pomocnikiem.

Ha'ndlanger, *sm.* -s, *pl.* —, pomocnik *m.*; podawacz *m.*, ręczniak *m.*, pomagier *m.*; robotnik *m.*

Ha'ndlange(r)n, *vn.* ob. Handlangen.

Ha'ndlaterne, *sf. pl.* -n, latarnia ręczna, latarka *f.* do noszenia w ręku.

Ha'ndleder, *sn.* -s, skóra naręczna (szewstwo).

Ha'ndleine, *sf. pl.* -n, linka ręczna.

Ha'ndleinwurz, *sf.* gołek *m.* (rośl.).

Ha'ndleiter, *sf. pl.* -n, drabinka *f.*, mała, lekka drabina do przenoszenia; przewodnik *m.*

Hä'ndler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.*; (-in, *sf. pl.* innen -rka *f.*)

Ha'ndleuchter, *sm.* -s, *pl.* —, lichtarz nizki z rączką, z trzonkiem, lichtarzyk *m.*

Ha'ndlexikon, *sm.* -s, *pl.* -ka, encyklopedya podręczna.

Ha'ndlich, *adi.* dający się ująć ręką, będący na rękę; dogodny, zgrabny, pomierny.

Ha'ndlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, zapłata *f.* za robotę ręczną.

Ha'ndlung, *sf. pl.* -en, 1) działanie *n.*; czyn *m.*, czynność *f.*, postępek *m.*; eine — der Gerechtigkeit, der Wohltätigkeit akt sprawiedliwości, dobroczynności, uczynek sprawiedliwy, dobroczynny; etw. in — ſetzen wykonać, urzeczywistnić co; 2) — in einem Drama, Roman akcya *f.* w dramacie, powieści; das Stück hat eine einfache —, hat zu wenig — sztuka ma akcyę prostą, ma za mało akcyi; Ort der — scena; Ort der — iſt ein Dorf rzecz dzieje się na wsi; 3) = Unterhandlung ugoda *f.*, rokowania *pl.*, układy *pl.*; 4) sprawa *f.* (sądowa), proces *m.*; gerichtliche — czynność sądowa; 4) handel *m.*, kupiectwo *n.*; skłep *m.*; die — betreiben handel prowadzić, być kupcem; die — erlernen wyuczyć się kupiectwa; eine — errichten założyć handel, skłep.

Ha'ndlungsart, *sf.* ob. Handlungsweiſe.

Ha'ndlungsausdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, wyraz kupiecki, w handlu używany.

Ha'ndlungsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga handlowa.

Ha'ndlungsfähig, *adi.* zdolny do działania, mający zdolność działania.

Ha'ndlungsfähigkeit, *sf.* zdolność *f.* do działania; zdolność do działań prawnych.

Ha'ndlungsfirma, -gehilfe, -haus, -reiſender itp. ob. pod Handelsfirma itp.

Ha'ndlungsweiſe, *sf.* sposób *m.* działania, postępowania; postępek *m.*

Ha'ndmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nóż podręczny.

Ha'ndmörſer, *sm.* -s, *pl.* —, moździerz ręczny.

Ha'ndmühle, *sf. pl.* -n, młynek ręczny; żarna *pl.*

Ha'ndnähmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna ręczna do szycia.

Ha'ndorgel, *sf. pl.* -n, pozytywka *f.*, mała katarynka.

Ha'ndpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń powodny, naręczny, naręczak *m.*; koń luźny.

Ha'ndpflicht, *sf.* przyrzeczenie uczynione przez podanie ręki.

Ha'ndpreſſe, *sf. pl.* -n, prasa ręczna.

Ha'ndramme, *sf. pl.* -n, baba ręczna.

Ha'ndreichung, *sf.* 1) podanie *n.* ręki; podanie czego do ręki; 2) pomoc *f.*, wsparcie *n.*; — tun, leiſten dać pomoc, pomagać.

Ha'ndrolle, *sf. pl.* -n, maglownicza *f.*, wałkownica *f.*

Ha'ndroß, *sn.* ob. Handpferd.

Ha'ndrücken, *sm.* -s, *pl.* —, grzbiet *m.*, wierzch *m.* ręki.

Ha'ndſäge, *sf. pl.* -n, piłka *f.*, piła ręczna.

Ha'ndſam, *adi.* ob. Handlich.

Ha'ndſchar, *sm.* -s, *pl.* -e, handziar *m.*, andziar *m.*, nóż turecki, puginał *m.*

Ha'ndſchellen, *sf. pl.* ob. Handeiſen.

Ha'ndſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, uderzenie *n.* ręką, w rękę, w dłoń; uderzenie, danie *n.*, podanie *n.* ręki; mit — und Wort podaniem ręki i słowem (honoru); den — geben, mit dem -e verſprechen przyrzec uderzeniem, podaniem ręki.

Ha'ndſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, 1) własnoręczne pismo czyje, autograf *m.*; 2) list *m.* z własnoręcznym podpisem; pismo odręczne.

Ha'ndſchrift, *sf. pl.* -en, 1) pismo *n.* (czyjej ręki), charakter *m.* (pisma), ręka *f.*; 2) rękopis *m.*, rękopism *m.*, manuskrypt *m.*; 3) rewers *m.*

Ha'ndſchriftenkunde, *sf.* paleografia *f.*, znajomość *f.* charakteru (ręki) starożytnych.

Ha'ndſchriftlich, *adi.* ręką pisany, rękopiśmienny, rękopis(m)owy; ein Werk — beſitzen posiadać rękopis dzieła, dzieło w rękopisie; ſich — zur Zahlung verpflichten zobowiązać się na piśmie (własnym podpisem) do zapłaty.

Ha'ndſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rękawica *f.*, rękawiczka *f.*; lederne, glacierte, gewirkte, ſeidene -e rękawiczki zamszowe, glansowane, niciane, jedwabne; die -e anziehen, ausziehen; włożyć, zdjąć rękawiczki; j—m den — hinwerfen rzucić komu rękawicę, wyzwać kogo do boju, na pojedynek; den — aufnehmen podnieść rękawicę, przyjąć wyzwanie; j—n, etw. mit -en anfaſſen obchodzić się z kim ostrożnie, z czem jak z jajem.

Ha'ndſchuhfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* rękawiczek.

Ha'ndſchuhknöpfer, *sm.* -s, *pl.* —, zapinaczka *f.*, zapinadło *n.* do rękawiczek.

Ha'ndſchuhmacher, *sm.* -s, *pl.* —, rękawicznik *m.*

Handſchuhmacherei', *sf.* i -macher(hand)werk, *sn.* -s, rękawicznictwo *n.*

Ha'ndſchuhwaren, *sf. pl.* towary rękawicznicze.

Ha'ndſeife, *sf. pl.* -n, mydło *n.* do mycia rąk.

Ha'ndſiegel, *sn.* -s, *pl.* —, pieczęć *f.*, pieczątka prywatna (monarchy).

Ha'ndſignal, *sn.* -s, *pl.* -e, sygnał ręczny.

Ha'ndſignallaterne, *sf. pl.* -n, latarnia sygnałowa ręczna.

Ha'ndſignalſcheibe, *sf. pl.* -n, tarcza sygnałowa ręczna.

Ha'ndſpacke, *sf. pl.* -n, drągi *pl.*, pniaki *pl.* do windowania kotwicy.

Ha'ndſpieß, *sm.* -es, *pl.* -e, rożen *m.* do obracania ręką.

Ha'ndſpritze, *sf. pl.* -n, sikawka ręczna.

Ha'ndſtachel, *sm.* -s, *pl.* —, sztachulec *m.*

Ha'ndſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, dyba *f.*

Ha'ndſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) uderzenie *n.* ręką; policzek *m.*; 2) zamach *m.*, najazd *m.*

Ha'ndſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, krosno tkackie ręczne.

Ha'ndteller, *sm.* -s, *pl.* —, dłoń *f.*

Ha'ndtuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, ręcznik *m.*

Ha'ndtuchhalter, *sm.* -s, *pl.* —, wieszadło *n.* na ręcznik.

Ha'ndumdrehen, **-umkehren**, *sn.* -s, wykręcenie *n.*, zwrot *m.* ręki; im — w mgnieniu oka, natychmiast.

Ha'ndverkauf, *sm.* -(e)s, sprzedaż podręczna, drobna.

Ha'ndvoll, *sf.* garść *f.*; tyle, ile w rękę wziąć można; eine — Nüſſe garść orzechów; eine — Leute garstka ludzi.

Ha'ndwaffe, *sf. pl.* -n, broń ręczna; broń biała.

Ha'ndwagen, *sm.* -s, *pl.* —, taczki *pl.*; wózek ręczny.

Ha'ndwahrſager, *sm.* -s, *pl.* —, chiromancista *f.*, chiromantyk *m.*, chiromanta *m.*, wróżek *m.* z ręki; (-in, *sf. pl.* -innen, chiromantka *f.*, wróżka *f.* z ręki).

Ha'ndwahrſagerei, **-wahrſagerkunſt**, **-wahrſagung**, *sf.* chiromancya *f.*, wróżenie z rąk.

Ha'ndwaſſer, *sn.* -s, woda *f.* do mycia rąk.

Ha'ndweiſer, *sm.* -s, *pl.* —, ręka wskazująca drogę, drogowskaz *m.*

Ha'ndwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) rękodzieło *n.*, dzieło *n.* rąk; 2) rzemiosło *n.*; ein — lernen, treiben, verſtehen, aufgeben uczyć się rzemiosła, trudnić się rzemiosłem, umieć, znać rzemiosło (znać się na rzemiośle), porzucić rzemiosło; den Sohn ein — lernen laſſen albo zu einem — thun oddać syna do rzemiosła; j—m das — legen wzbraniać komu rzemiosła, przeszkodzić komu w dalszem wykonywaniu czegoś, kres położyć czyjej działalności; j—m ins — pfuſchen, greifen, fallen mieszać się, wtrącać się do czyjego rzemiosła, wdawać się w czynności obcego powołania, w obce sprawy; etw. als — treiben albo ein — aus etw. machen rzemiosło z czego robić; — hat goldenen Boden rzemiosło wydaje pewny zarobek; 3) profesya *f.*, powołanie *n.*, zatrudnienie *n.*; ſeines (albo des) -s, ſeinem -e nach Schuſter ſein być szewcem z profesyi, z zawodu; Leute vom — (ludzie) biegli w rzemiośle; vom — ſein znać rzemiosło, być znawcą; znać co, znać się na czem; ein Schauſpieler, ein Gelehrter vom — aktor, uczony z profesyi, z powołania; człowiek wyłącznie scenie, naukom się oddający, aktor, uczony dla chleba; das — verderben popsuć interes; 4) = Zunft, cech *m.* (rzemieślniczy); das — fordern, zuſammenberufen, zuſammenkommen laſſen zwołać cech na zgromadzenie.

Ha'ndwerker, *sm.* -s, *pl.* —, rzemieślnik *m.*, profesyonista *m.*; (często;) rękodzielnik *m.*, robotnik *m.*

Ha'ndwerkerkammer, *sf. pl.* -n, izba rękodzielnicza.

Ha'ndwerkerverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* rzemieślników.

Ha'ndwerksälteſte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, cechmistrz *m.*

Ha'ndwerksarbeit, *sf. pl.* -en, robota rzemieślnicza.

Ha'ndwerksbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj rzemieślniczy, zwyczaj przyjęty przez rzemieślników.

Ha'ndwerksburſche, *sm.* -n, *pl.* -n, uczeń *m.*; praktykant *m.*, chłopak *m.*, terminator *m.*

Ha'ndwerksfrau, *sf. pl.* -en, rzemieślniczka *f.*; żona rzemieślnika.

Ha'ndwerksgenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, trudniący się tem samem rzemiosłem, towarzysz zawodowy.

Ha'ndwerksgerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Handwerkszeug.

Ha'ndwerksgeſell(e), *sm.* -en, *pl.* -en, czeladnik *m.* (rzemieślniczy).

Ha'ndwerksjunge, *sm.* ob. Handwerksburſche.

Ha'ndwerkskundig, *adi.* znający jakie rzemiosło, biegły w rzemiośle.

Ha'ndwerkslade, *sf. pl.* -n, 1) kasa cechowa; 2) zgromadzenie *n.* cechmistrzów.

Ha'ndwerkslehrling, *sm.* -s, *pl.* -e, terminator *m.*

Ha'ndwerksmann, *sm.* -(e)s *pl.* -leute, rzemieślnik *m.*

Ha'ndwerksmäßig, I. *adi.* 1) rzemieślniczy, według prawideł rzemiosła wykonany; 2) mechaniczny, pospolity, rzemiosłowy; II. *adv.* rzemieślniczo, rzemiosłowo; mechanicznie, pospolicie; etw. — treiben trudnić się czem jakby rzemiosłem, robić co mechanicznie.

Ha'ndwerksmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, majster *m.* jakiego rzemiosła; pryncypał *m.*

Ha'ndwerksvolk, *sn.* -(e)s, kłasa rzemieślnicza, rzemieślnicy *pl.*

Ha'ndwerkszeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narzędzie rzemieślnicze.

Ha'ndwerkszunft, *sf. pl.* -zünfte, cech *m.* (rzemieślniczy).

Ha'ndwinde, *sf. pl.* -n, winda ręczna, kołowrót ręczny.

Ha'ndwörterbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, słownik podręczny.

Ha'ndwurzel, *sf.* korzeń *m.* ręki, przydłoniak *m.*, napięstek *m.*

Ha'ndwurzelknochen, *sm.*, **-bein**, *sn.* -(e)s, kość wchodząca do składu przedbarcza z ręką.

Ha'ndzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) znak ręką dany; 2) podpis *m.* (niepiśmiennych) krzyżykiem.

Ha'ndzeichnung, *sf. pl.* -en, rysunek *m.* od ręki, ręczny.

Ha'ndzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, podpis *m.*

Hanf, *sm.* -(e)s, pieńka *f.*, konopie *pl.* (rzadko: konop *f.*); männlicher — konopie męskie, płaskonka; weiblicher — konopie żeńskie, głowatki, branki.

Ha'nfacker, *sm.* -s, *pl.* äcker, zagon konopny, konopisko *n.*

Ha'nfbau, *sm.* -es, uprawa *f.* konopi.

Ha'nfbereiter, *sm.* -s, *pl.* —, wybijający *m.* konopie.

Ha'nfbreche, *sf. pl.* -n, międlica *f.*, cierlica *f.* do konopi.

Ha'nfbrechen, *sn.* -s, międlenie *n.* (konopi).

Ha'nfen i **hä'nfen**, *adi.* konopny.

Ha'nferz, *sn.* -es, amiant *m.*

Ha'nffink, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Hänfling.

Ha'nfgurte, *sf. pl.* -n, pas konopny, parciany.

Ha'nfgarn, *sn.* -(e)s, nić konopna.

Ha'nfhahn, *sm.* -(e)s, = männlicher, tauber Hanf, płaskonka *f.*, suszka *f.*

Ha'nfhechel, *sf. pl.* -n, chochlica *f.*, czesadło *n.* do konopi.

Ha'nfhenne, *sf.* głowacz *m.*, maciorka *f.*, branka *f.*, głowatka *f.*

Ha'nfhülfen, *sf. pl.* —, paklepie *pl.*, pakłepy *pl.*, otłoczyny *pl.*

Ha'nfkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, czesadło *n.* do konopi.

Ha'nfkuchen, *sm.* -s, wytłoczyny konopne.

Ha'nfkuvert, *sn.* -s, *pl.* -s, koperta *f.* z cienkiego papieru.

Ha'nfleinen, *sn.* -s, -leinwand, *sf.* płótno konopne.

Hä'nfling, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) konopka *f.*, konopnik *m.*, dzwoniec *m.*, makołągwa *f.*, czeczotka *f.* (ptak); 2) ob. Hanfhahn.

Hä'nfner, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Hanfbereiter.

Ha'nfneffel, *sf. pl.* -n, badyl *m.* (konopny), poziewnik *m.* (rośl.).

Ha'nföl, *sn.* -(e)s, olej konopny, siemienny.

Ha'nfpapier, *sn.* -(e)s, papier *m.* z konopi, konopny.

Ha'nfpappel, *sf. pl.* -n, ślaz zajęczy, dziki, połny.

Ha'nffame(n), *sm.* -(n)s, siemię konopne.

Ha'nffchwinge, *sf. pl.* -n, opałka *f.* do przewiewania konopi.

Ha'nffeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, powróz konopny.

Hanffpinnerei', *sf. pl.* -en, przędzalnia *f.*

Ha'nffftengel, *sm.* -s, *pl.* —, łodyga konopna.

Ha'nfftrick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powróz konopny, konopnik *m.*

Ha'nfwerg, *sn.* -s, pakuły *pl.*, kłaki konopne.

Hang, *sm.* -(e)s, 1) = Abhang, pochyłość *f.*; 2) pociąg *m.*, popęd *m.*, skłonność *f.*; — zu etw. haben mieć do czego pociąg, skłonność; leidenſchaftlicher — namiętna skłonność.

Ha'ngar, *sm.* szopa *f.* na balony powietrzne.

Hä'nge, *sf. pl.* -n, wieszadło *n.*

Hä'ngebank, *sf. pl.* -bänke, 1) ławka na zawiasach; 2) wrota szybowe (górn.).

Hä'ngebauch, *sm.* -(e)s, brzuch obwiesisty, obwisły.

Hä'ngebett, *sn.* -es, *pl.* -en, łóżko wiszące.

Hä'ngebirke, *sf. pl.* -n, brzoza płacząca.

Hä'ngeboden, *sm.* -s, strych *m.* do wieszania bielizny.

Hä'ngebrücke, *sf. pl.* -n, most zwodzony, zawieszony.

Hä'ngegerüſt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiszące rusztowanie.

Hä'ngeeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, obochwyt *m.*

Hä'ngekluft, *sf. pl.* -klüfte, urwisko *n.*

Hä'ngekommiſſion, *sm. pl.* -en, komisya rozmieszczająca obrazy.

Hä'ngelampe, *sf. pl.* -n, lampa wisząca.

Hä'ngeleuchter, *sm.* -s, *pl.* —, pająk *m.*

Hä'ngelippe, *sf. pl.* -n, warga zwisająca.

Hä'ngematte, *sf. pl.* -n, hamak *m.*

Hä'ngemuskel, *sm.* -s, i *sf.*, *pl.* -n, dźwigacz *m.* jądra.

Ha'ngen, czasem i **hä'ngen**, *vn.* hänge, hängſt, hängt, hing, habe gehangen, 1) wisieć, być zawieszonym; die Haare hingen ihr auf die Schulter włosy spadały jej na barki; die Kleider hängen ihm am Leibe suknie na nim wiszą; an j—s Halſe — wisieć komu u szyi; 2) an j—m, an etw. — lgnąć do kogo, do czego, być do kogo, czego przywiązanym; an j—s Blicken — wlepić oczy w czyje spojrzenia, śledzić (wzrokiem) czyje spojrzenia; an j—s Munde, Lippen —wlepić słuch w usta czyje, z natężoną uwagą słuchać kogo; 3) den Kopf — laſſen zwiesić głowę, stracić otuchę, być przygnębionym; die Flügel, die Fittiche — laſſen opuścić skrzydła; (obraz.) opuścić ręce, zaniechać czego, straciwszy nadzieję; den Mund, das Maul — laſſen spuścić nos na kwintę; 4) — bleiben uwisnąć, zawisnąć, zawiesić się; ich blieb mit dem Rocke an dem Strauche — zaczepił się mój surdut o krzak, za krzak; bei j—m, an einem Orte — bleiben zatrzymać się u kogo, w jakiem miejscu; von dem, was er gelernt hat, iſt nur wenig — geblieben z tego, czego się uczył, mało utkwiło, zostało mu w pamięci, w głowie; 5) wisieć, ciągnąć się, być w zawieszeniu; die Sache bleibt — sprawa pozostaje w zawieszeniu, wisi; etw. — laſſen (po)zostawić co w zawieszeniu; der Prozeß hängt noch proces jeszcze się ciągnie, się toczy; 6) = abhängen, zależeć, być zawisłym; woran hängt die Sache? od czego rzecz zawisła? es hängt daran, daß ... trudność w tem leży, że ...; ſein Leben hing an einem Faden życie jego na włosku wisiało; bei j—m — wisieć, zależeć od kogo, być komu dłużnym; 7) voll — być czem obwieszonym, czem przepełnionym,

obładowanym; die Bäume — voller Früchte na drzewach wisi wiele owocu, drzewa uginają się pod owocami; der Himmel hängt ihm voller Geigen wszystko mu się uśmiecha, widzi wszystko w różowych barwach, jest optymistą; 8) = ſchweben, wisieć, trzymać się w powietrzu; das Schwert des Damokles hängt über ſeinem Haupte miecz Damoklesa wisi nad jego głową; 9) = geneigt ſein, chylić się, być pochylonym; eine hängende Fläche równina pochylona; die Mauer hängt mur chyli się; II. **hängend** i **hangend**, *ppr.* i *adi.* wiszący, zwisający, zwisły; pochyły; die hängenden Gärten der Semiramis wiszące ogrody Semiramidy; hängende Brücke, hängende Lippe ob. Hängebrücke, Hängelippe.

Hä'ngen, hängſt, hängt, hängte albo hing, habe gehängt, I. *va.* 1) wieszać, powiesić, zawiesić; das Kleid an den Nagel — powiesić suknię na gwoździu; (obraz.) etw. an den Nagel — zaniechać czego, porzucić co; die Wäſche auf den Boden — wieszać bieliznę na strychu; den Mantel um ſich — zarzucić na się płaszcz; (obraz.) etw. an die große Glocke — rozpowiadać co wszystkim, rozgłaszać co; den Mantel nach dem Winde — zastosować się do okoliczności, nosić płaszcz na obu ramionach; an j—n, an etw., viel Geld — wydawać dla, za kogo, wkładać w co wiele pieniędzy; ſein Herz an j—n, an etw. — serce do kogo, czego przywiązać, przywiązać się, przylgnąć do kogo, czego; an den Galgen — powiesić na szubienicy; quer über etw. — przewieszać, przewiesić; 2) zwiesić co; den Kopf — zwiesić głowę; die Flügel, die Ohren — zwiesić skrzydła, uszy; (obraz.) stracić otuchę; ſeine Naſe in alles — wszędzie nos wścibiać, wszędzie się mieszać; II. ſich — *vr.* wieszać się, zawiesić się, powiesić się; zaczepiać się; ſich an j—n, an etw. — przywiązać się, przylgnąć do kogo, do czego; III. *vn.* ob. Hangen.

Hä'ngen, *sn.* -s, wieszanie *n.*, zawieszenie *n.*, powieszenie *n.*; mit — und Würgen wszelkiemi siłami, z wysileniem,

Hä'ngeohren, *sn. pl.* —, uszy obwisłe.

Hä'ngepartie, *sf. pl.* -n, partya nie rozstrzygnięta w szachach.

Hä'ngenswert, *adi.* wart szubienicy.

Hä'ngeſäule, *sf. pl.* -n i **-ſtänder**, *sm.* -s, *pl.* —, trzpień wiszący.

Hä'ngeſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, kłódka *f.*

Hä'ngeſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, smycz *f.*

Hä'ngeſtange, *sf. pl.* -n, polednia *f.*, połeń *f.*

Hä'ngewage, *sf. pl.* -n, — mit Gradbogen półkole zawieszalne, zawieśnik *m.*

Hä'ngeweide, *sf. pl.* -n, brzoza płacząca.

Hä'ngewerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiązanie wiszące, stolec wiszący, wieszarek *m.*

Hä'ngewerkbrücke, *sf. pl.* -n, wiązanie rozpierające, wiszące; most wieszarowy.

Hä'ngewerksträger, *sm.* -s, *pl.* —, wieszar *m.*, dźwigar wiszący.

Hä'ngezeug, *sn.* -(e)s, zawieśnik *m.*

Ha'ngriemen, *sm.* -s, *pl.* —, pas *m.* pod pojazdem.

Ha'nnchen, *sn.* Hanka *f.*; *dim.* Hanusia, Haneczka, Hanulka, Hanula.

Ha'nnes, *sm.* Jan.

Hanno'ver, *sn.* Hanower *m.*; Hannoveraner *sm.* Hanowerczyk; hannoveriſch *adi.* hanowerski.

Hans, *sm.* Jan; *dim.* Hänschen, Hanſel Janek, Jaś, Jasiek, Jasiunio; was Hänschen nicht lernt, lernt Hans nimmermehr czego się Jaś nie nauczył, Jan się nie nauczy.

Ha'nſa, *sf.*, die **Hanſeaten**, *spl.* związek hanzeatycki; Hanſaſtadt *sf.* miasto hanzeatyckie; hanſeatiſch, *adi.* hanzeatycki.

Hänſelei', *sf. pl.* -en, drwinki *pl.*, kpiny *pl.*

Hä'nſeln, *va.* zabawę sobie z kogo robić, psoty komu wyrządzać dla zabawy, kpić, drwinkować.

Ha'nſeſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, miasto hanzeatyckie.

Hansna'rr, *sm.* -en, *pl.* -en, głupiec *m.*

Hanswu'rſt, (także **Ha'nswurſt**) *sm.* -es, *pl.* -e i **Hanswürſte**, arlekin *m.*, błazen *m.*; den — machen udawać błazna, błaznować.

Ha'nswurſtartig, **-mäßig**, *adi.* błazeński, kuglarski, arlekiński; *adv.* po błazeńsku.

Hanswurſterei', **-wurſtia'de**, *sf. pl.* -en, arlekinada *f.*, kuglarstwo *n.*

Ha'nswurſtſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, błazeński figiel, postępek, błazeństwo *n.*

Ha'ntel, *sm.* -s, *pl.* -n, ciężarki *pl.* do gimnastyki.

Hantie'ren, *vn.* (h.) 1) obracać co, robić, władać czem; 2) rzemiosłem się trudnić; pracować, trudnić się czem dla zarobku; 3) robić rękami, giestykulować.

Hantie'rung, *sf. pl.* -en, 1) władanie *n.* czem; 2) giestykulowanie *n.*; 3) trudnienie się czem; 4) zarobkowanie *n.*, proceder *m.*, rzemiosło *n.*, zatrudnienie zarobkowe.

Ha'perig, I. *adi.* 1) niegładki, chropowaty; 2) trudny, pełny trudności; II. *adv.* chropawo, chropowato, niegładko; er predigte — kazał chropawo, jąkliwie.

Ha'pern, *vn.* (h.) (es hapert), *vimprs.* niesporo iść, zatrzym(yw)ać się; es hapert, es hapert mit (bei, an) der Sache, die Sache hapert rzecz idzie koślawo, nie wiedzie się jak należy; wo albo woran hapert es? w czem sęk? trudność, przeszkoda? es hapert mit ihm in der Naturgeſchichte nie tęgi w historyi naturalnej.

Hä'ppchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Happen) kawałeczek *m.*, kąsek.

Ha'ppen, I. *vn.* (h.) otworzyć usta i nagle je zamknąć; II. *sn.* -s, 1) nagle otworzenie i zamknięcie ust; 2) kawał *m.*; ein — Fleiſch kawał mięsa.

Ha'ppig, *adi.* 1) łapczywy, chciwy; 2) wielki, silny; ein -es Stück Geld moc pieniędzy, pokaźna suma; das iſt etw. — to trochę dużo tego, to nadto.

Hap(p)s! *int.* hap!

Haraki'ri, *sn.* -s, samobójstwo przez rozcięcie brzucha (japońskie).

Haranguie'ren, (wym.: -giren), *va.* podniecać, pobudzać kogo do czego słowami.

Hä'rchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haar) włosek *m.*

Ha'rder, *sm.* -s, *pl.* —, wielkopław *m.*, wielgopław *m.* (ryba).

Ha'rem, *sm.* -s, *pl.* -s, harem *m.*, seraj *m.*

Hä'ren, *adi.* włosiany.

Hä'ren, *vn.* i ſich — *vr.* (h.) = (ſich) haaren.

Hä'renhemd, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, włosiennica *f.*, włosiana koszula.

Häreſia'rch, *sm.* -en, *pl.* -en, herezyarcha *m.*, naczelnik *m.* sekty.

Häreſie', *sf. pl.* -n, herezya *f.*, kacerstwo *n.*

Häre'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, heretyk *m.*, kacerz *m.*, odszczepieniec *m.*

Häre'tiſch, *adi.* heretycki, kacerski, odszczepieńczy.

Ha'rfe, *sf. pl.* -n, 1) arfa *f.*, harfa *f.*; die —, auf der — ſpielen, die — ſchlagen grać na arfie; 2) przesiewniak *m.*

Har'fen, I. *va.* zboże przez arfę przerzucać, przepuszczać, przesiewać; II. *vn.* (h.) na arfie grać.

Harfeni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, (h)arfiarz *m.*, (h)arfenista *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen (h)arfiarka *f.*, (h)arfenistka *f.*).

Ha'rfenſaite, *sf. pl.* -n, struna *f.* u arfy, na arfie.

Ha'rfenſchläger, *sm.* ob. Harfenſpieler.

Ha'rfenſpiel, *sn.* -(e)s, gra *f.* na arfie.

Ha'rfenſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, arfiarz *m.*, harfenista *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, -rka *f.*, -stka *f.*).

Ha'rfner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ob. Harfenſpieler; 2) poeta *m.*, bard *m.*, śpiewak *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, ob. Harfenſpielerin).

Ha'rke, *sf. pl.* -n, grabie *pl.*; eine — voll pełne grabie, ile grabiami zmieść można; mit der — wegſchaffen odgrabić; ich werde dir zeigen, was eine — iſt nauczę ja ciebie rozumu.

Ha'rken, *va.* grabić.

Ha'rkenſtiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, grabisko *n.*

Ha'rkenſtroh, *sn.* -(e)s, słoma grabiona.

Ha'rker, *sm.* -s, *pl.* —, grabiarz *m.*

Hä'rlein, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Härchen.

Harleki'n, *sm.* -s, *pl.* -s, -e, arlekin *m.*, kuglarz *m.*, błazen *m.*

Harlekina'de, *sf. pl.* -n, arlekinada *f.*, figle *pl.*, błazeństwo *n.*

Harleki'nsjacke, *sf. pl.* -n i -kleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, strój arlekiński; eine — anhaben być ubranym po arlekińsku.

Harleki'nspoſſe, *sf. pl.* -n i -ſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Harlekinade.

Harm, *sm.* -(e)s, zmartwienie *n.*, strapienie *n.*, frasunek *m.*, zgryzota *f.*; (także:) zniewaga, obraza dotkliwa.

Hä'rmen, I. *va.* zgryzotą, frasunkiem zamęczyć kogo, gryźć, martwić kogo; II. ſich — *vr.* gryźć się, martwić się, trapić się; ſich zu Tode — zagryzać się, umierać ze zgryzoty.

Ha'rmlos, *adi.* 1) bez zgryzoty, spokojny; ein -es Leben życie niezamącone utrapieniami, spokojne; 2) niewinny; ein -es Geſchöpf niewinne stworzenie; -loſes Geplauder niewinna, nieszkodliwa paplanina; -loſes Spiel zabawa, gra niewinna, niegorsząca, przyzwoita.

Ha'rmloſigkeit, *sf.* 1) spokój *m.*, spokojność *f.*; 2) niewinność *f.*

Harmonie', *sf. pl.* -n, 1) harmonia *f.*, zgodność *f.*, zgodne brzmienie; — der Töne harmonia tonów, dźwięczność; — der Farben, der Glieder einer Statue harmonia, zgodność barw, składność części posągu, statuy; 2) harmonia, zgoda *f.*; in guter, ſchöuſter — leben żyć w najlepszej harmonii, zgodzie.

Harmonie'geſetze, *sn. pl.* prawidła *pl.*, zasady *pl.* harmonii.

Harmonie'lehre, *sf.* harmonia *f.*, nauka *f.* o harmonii.

Harmonie'muſik, *sf.* harmonia *f.*, muzyka na dętych instrumentach.

Harmonie'ren, *vn.* (h.) harmonizować, zgadzać się, być w zgodzie z kim, z czem; zuſammen — żyć z kim w zgodzie.

Harmo'nik, *sf.* ob. Harmonielehre.

Harmo'nika, *sf. pl.* -ken, harmonika *f.*

Harmo'niſch, *adi.* harmoniczny, harmonijny; zgodnie, miło brzmiący, zgodnie ułożony; zgodny w swoich częściach.

Harmo'nium, *sn.* -(s), *pl.* -s i -nien, harmonium *n.*

Harn, *sm.* -(e)s, mocz *m.*, uryna *f.*; — laſſen puszczać urynę, mocz, urynować, moczyć.

Ha'rnabſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, osad moczowy.

Ha'rnabſonderung, *sf.* wydzielenie *n.*, odpływ *m.* moczu.

Ha'rnabtreibend, *adi.* diuretyczny, sprawiający obfity odpływ moczu.

Ha'rnartig, *adi.* urynowaty, do moczu podobny.

Ha'rnausſcheidung, *sf. pl.* -en, wydzielanie *n.* moczu.

Ha'rnbeſchwerde, *sf. pl.* -n, dolegliwość *f.* w moczeniu.

Ha'rnblaſe, *sf.* pęcherz *m.* (moczowy).

Ha'rnbrennen, *sn.* -s, rzeżączka *f.*

Ha'rnen, *vn.* (h.) moczyć, urynować, mokrzyć, szczać; Blut — krew oddawać z moczem.

Ha'rndrang, *sm.* -(e)s, parcie *n.* na mocz.

Ha'rnfluß, *sm.* -ſſes, mimowolne moczenie, moczotok *m.*

Ha'rngang, *sm.* -(e)s, kanał moczowy, moczowód *m.*

Ha'rnſch, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) pancerz *m.*, blacha *f.* na piersi, zbroja *f.*; im — ſein być uzbrojonym; 2) in — geraten rozzłościć się, w pasyę wpaść; j—n in — bringen rozgniewać kogo, rozsrożyć, rozdąsać kogo.

Ha'rnſchen, *va.* i ſich — *vr.* wdziewać pancerz, uzbrajać, uzbrajać się.

Ha'rnſchmacher, *sm.* -s, *pl.* —, pancerznik *m.*

Ha'rnfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, tarczolusk *m.*

Ha'rnhaut, *sf.* omoczna *f.*

Ha'rnkraut, *sn.* -(e)s, parsk kozi, połonicznik *m.*, sporysz *m.*, żabie gronka, stoziarn *m.*

Ha'rnleiter, *sm.* -s, *pl.* —, cewka moczowa, katedr *m.*, moczociąg *m.*

Ha'rnröhre, *sf.* cewka moczowa.

Ha'rnruhr, *sf.* moczotok *f.*, moczówka *f.*

Ha'rnſand, *sm.* -(e)s, piasek moczowy.

Ha'rnſauer, *adi.* moczanowy; -es Salz moczan *m.*

Ha'rnſäure, *sf.* kwas moczowy.

Ha'rnſtein, *sm.* -(e)s, kamień moczowy.

Ha'rnſteinbildung, *sf.* kamica moczowa.

Ha'rnſtoff, *sm.* -(e)s, mocznik *m.*, karbamid *m.*

Ha'rnſtrenge, *sf.* rzeżanka *f.*

Ha'rntreibend, *adi.* moczopędny.

Ha'rnverhaltung, *sf.*, **-verſtopfung**, *sf.* zatrzymanie *n.* moczu.

Ha'rnweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Harngang.

Ha'rnzwang, *sm.* -(e)s, ob. Harnſtrenge.

Harpu'ne, *sf. pl.* -n, harpun *m.*, dziryt *m.*, hak *m.*

Harpu'nen, harpunie'ren, *va.* harpunować, łowić harpunem, hakiem.

Harpunie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, rybak łowiący wieloryba dzirytem.

Harpy'ie, *sf. pl.* -en, 1) harpia *f.*; 2) człowiek drapieżny, chciwy, nienasycony.

Ha'rren, *vn.* (h.) 1) czekać, oczekiwać; 2) einer Sache, auf etw. — wyglądać czego; 3) oczekiwać z obawą; 4) spodziewać się czego; auf Gott — polegać na Bogu; — und tragen cierpliwie znosić w nadziei lepszej przyszłości; hoffen und — mądr manchen zum Narren nadzieja radość głupiemu; unſer aller harret der Tod nas wszystkich śmierć nie ominie.

Ha'rren, *sn.* -s, czekanie *n.*, oczekiwanie *n.*

Harſch, *adi.* twardy, chropowaty; zaskorupiały; die Brotrinde iſt — skórka na chlebie jest twarda; -e Wundränder zaskorupiałe rąbki, brzegi rany; -e Sitten surowe obyczaje.

Ha'rſchen, *vn.* (ſ. i h.) twardnieć, skorupieć.

Harſt, *sm.* -es, *pl.* -e i *sf. pl.* -en, 1) tłum *m.*; 2) oddział *m.* armii.

Hart, (*comp.* härter, *sup.* härteſt), I. *adi.* 1) twardy; -es Brot twardy chleb; -e Eier twarde jaja; -es Waſſer twarda woda; die Summe wurde ihm in lauter -en Talern ausbezahlt wypłacono mu sumę tę samymi bitymi (twardymi) talarami; -er Boden twardzizna; — machen twardzić; — werden twardnieć, stwardnieć, otwardnąć; -e Nuß twardy orzech; (obraz.) rzecz trudna; eine -e Nuß knacken zgryźć twardy orzech; przezwyciężyć trudność; 2) ostry; -er Froſt silny, tęgi mróz; -er Winter ostra zima; 3) hartowny; nieczuły; er hat ein -es Fell ma twardą, hartowną skórę; (obraz.) jest nieczuły na wyrzuty; die Kinder — halten, — gewöhnen hartować dzieci; ein -es Gehör haben mieć słuch przytępiony; 4) einen -en Kopf haben mieć twardą, tępą głowę; einen -en Nacken, Kopf, Sinn haben być upartym; -er Schlaf twardy, mocny, głęboki sen; -e Verſe, Reime twarde, niegładkie wiersze, rymy; dieſer Maler führt einen -en Pinſel malarz ten twardo maluje; -e Geſichtszüge twarde, surowe, nieszlachetne rysy twarzy; -e Konſonanten twarde spółgłoski; 5) twardy, ciężki; -e Aufgabe trudne zadanie; -er Streit gwałtowna, zacięta sprzeczka; -er Schlag ciężki cios; mit -er Mühe, Not z wielkim trudem, wysiłkiem; -e Bedingungen twarde, uciążliwe warunki; -e Lage ciężkie położenie; j—m gegenüber einen -en Stand haben być wobec kogo w trudnem położeniu; -e Zeiten ciężkie czasy; -er Verluſt ciężka, dotkliwa strata; -e Strafe twarda, surowa kara; -e Worte, Ausdrücke ostre wyrazy; 6) surowy, okrutny; -es Herz twarde, skamieniałe serce; -er Mann twardy, nieludzki człowiek; II. *adv.* 1) twardo; — liegen twardo leżeć; Eier — kochen jaja ugotować na twardo; 2) mocno; — auftreten mocno stąpać; dieſes Pferd trabt — ciężkiego ten koń ma klusa; dieſes Schiff ſegelt härter als jenes ten statek żegluje szybciej od tamtego; das Fenſter — aufſchlagen otworzyć okno z impetem, silnie; ſich — ſchnäuzen ucierać nos hałaśliwie; 3) twardo, ostro, surowo; j—n — halten trzymać kogo ostro; j—n — anfahren ostro na kogo powstać; dieſe Krankheit hat ihn — mitgenommen choroba mocno mu dokuczyła; j—m — zuſetzen mocno komu dokuczać; das lautet ſehr — to są bardzo surowe słowa; — kämpfen, ſtreiten twardo, upornie walczyć, sprzeczać się; es ging — her uporna była walka; 4) es kommt mir — an, es geht mir — an twardo, ciężko mi to idzie; es iſt —, verkannt zu werden boli,

gdy się jest zapoznanym; das wird — halten to będzie trudno; er kam — mit dem Leben davon ledwie uszedł z życiem; 5) — an, bei, vor, hinter itp., tuż nad, przy, przed, za itp.; — an der Mauer tuż pod murem; — am Wege tuż przy drodze; — an dem Dorfe w pobliżu wsi; — anwohnen mieszkać o ścianę, sąsiadować; das Kleid liegt mir zu — am Leibe suknia nadto obciśle leży, jest mi za ciasna; — vor Morgens tuż nad ranem.

Ha'rtblei, *sn.* -(e)s, herta ołowiana.

Hä'rte, *sf.* 1) twardość *f.*; — des Bodens twardzizna *f.*; 2) hart *m.*; dem Eisen die — geben dawać żelazu hart, hartować żelazo; dem Stahl die — benehmen odhartować, miękczyć stal; 3) twardość *f.*, surowość *f.*, ostrość *f.*; okrutność *f.*, nieludzkość *f.*; — des Winters ostrość zimy; — des Wortes twardość, surowość wyrazu; — des Herzens twardość serca; — der Farben dzikość barw.

Hä'rten, I. *va.* twardzić, hartować; Eisen — kwasić żelazo; II. *vn.* (f.) i sich — *vr.* twardnieć, hartować się.

Ha'rtebeest, *sn.* -es, *pl.* -e, bawół *m.*

Hä'rteskala, *sf.* skala *f.* twardości.

Ha'rtfloß, *sn.* -es, surowizna twarda, śklniąca.

Ha'rtflüssig, *adi.* gęsto płynny.

Ha'rtgeld, *sn.* -es, pieniądz twardy, kruszczowy.

Ha'rtgesotten, *adi.* ugotowany na twardo.

Ha'rtgläubige, *sm.* -n, *pl.* -n, niedowiarek *m.*

Ha'rtgläubigkeit, *sf.* niedowiarstwo *n.*

Ha'rtgras, *sn.* -ses, kostrzewa owcza.

Ha'rtgummi, *sn.* i *sm.*, -s, kauczuk wulkanizowany.

Ha'rtguß, *sm.* -sses, *pl.* -güsse, odlew twardy.

Ha'rthaarig, *adi.* twardowłosy.

Ha'rthäuter, *sm.* -s, *pl.* —, tęgoskór *m.*

Ha'rthäutig, *adi.* twardoskór(n)y; (obraz.) nieczuły, zahartowany.

Ha'rtherzig, *adi.* twardosercy, nieczuły, nieużyty, zakamieniały.

Ha'rtherzigkeit, *sf.* nieczułość *f.*, nieużytość *f.*, zakamieniałość *f.*

Ha'rtheu, *sn.* -(e)s, świętojańskie ziele, dziurawiec *m.*

Ha'rthörig, *adi.* mający tępy słuch, niedosłyszący; — sein niedosłyszeć; — werden przygłuchnąć.

Hart'hörigkeit, *sf.* tępość *f.* słuchnu, niedosłyszenie *n.*

Ha'rthufig, twarde kopyta mający.

Ha'rtklemmig, *adi.* bardzo twardy.

Ha'rtknochig, *adi.* twardokościsty.

Ha'rtkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) twarda głowa; tępa głowa; 2) upartus *m.*, uparciuch *m.*

Ha'rtköpfig, *adi.* twardogłowy; uparty.

Ha'rtköpfigkeit, *sf.* upartość *f.*, upór *m.*

Ha'rtkorn, *sn.* -(e)s, twarde zboże.

Ha'rtleibig, *adi.* zatwardzenie mający, na zatwardzenie cierpiący.

Ha'rtleibigkeit, *sf.* zatwardzenie *n.*, obstrukcya *f.*

Hä'rtlich, *adi.* twardawy, przytwardy.

Hä'rtling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyklęk *m.* (rośl.).

Ha'rtlot, *sn.* -(e)s, lutowiny mosiężne; spójkowie miedziane.

Ha'rtmäulig, *adi.* twardousty, twardego pyska (o koniu); — werden twardouścieć.

Ha'rtmäuligkeit, *sf.* twardoust(n)ość *f.* (u koni).

Ha'rtmeißel, *sm.* -s, *pl.* —, dłuto proste do obtaczania; nasiek *m.*

Ha'rtmetall, *sn.* -(e)s, stop panewkowy.

Ha'rtnäckig, *adi.* uparty, uporczywy, uporny, zacięty; -e Krankheit uporczywa, trudno dająca się leczyć choroba; -es Gefecht uparty, zacięty bój.

Ha'rtnäckigkeit, upartość *f.*, uporczywość *f.*, zaciętość *f.*

Ha'rtriegel, *sm.* -s, ligustr pospolity, ptasia albo ptasza żob, dereń *m.*, roter, gemeiner — świd *m.*, świdwa *f.* (rośl.).

Ha'rtriegelstock, *sm.* -(e)s, świdlak *m.*

Ha'rtrindig, *adi.* twardą korę mający.

Ha'rtrüsselkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, wolek *m.*

Ha'rtschalig, *adi.* twardoskorupy.

Ha'rtschlagen, *sn.* -s, kucie *n.* na zimno.

Ha'rtschlaglot, *sn.* -(e)s, roztop *m.* srebra z mosiądzem.

Ha'rtsinnig, *adi.* uparty, uporny; nieludzki, okrutny, skamieniały.

Ha'rttraber, *sm.* -s, *pl.* —, kłusak *m.*, rysak *m.* (wet.).

Hä'rtung, *sf.* *pl.* -en, 1) stwardziałość *f.*, zatwardziałość *f.*; 2) hartowanie *n.*, hart *m.*; 3) cementowanie *n.*, nastalenie *n.* żelaza.

Hä'rtwasser, *sn.* -s, ciecz *f.* do hartowania żelaza.

Harúspex, *sm.* —, *pl.* -e i -spizes, wróżbita (z wnętrzności zwierząt).

Ha'rwurz, *sf.* wszewłoga *f.*

Harz, *sn.* -es, *pl.* -e, żywica *f.*; er hat — in Händen smołę ma w ręku, lgnie mu do palców, kradnie.

Harz, *sm.* Góry Herceńskie.

Ha'rzartig, *adi.* żywicowaty, żywiczasty.

Ha'rzbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, żywiczne drzewo.

Ha'rzbeule, *sf.* *pl.* -n, gruczolek żywiczny.

Ha'rzdrüse, *sf.* *pl.* -n, mucha *f.*, gruczolek żywiczny.

Ha'rzen, I. *va.* 1) die Bäume — zbierać z drzew żywicę; 2) z żywicy oczyszczać; 3) napuszczać żywicą; II. *vn.* (h.) lepić się, lipnąć jak żywica.

Ha'rzfett, *sn.* -(e)s, smolność *f.*

Ha'rzfirnis, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pokost żywiczny.

Ha'rzfluß, *sm.* -ſſes, upływ żywiczny, osmół górny, zlewa żywiczna.

Ha'rzig i **ha'rzicht**, *adi.* żywiczny, smolny.

Ha'rzöl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olej żywiczny.

Ha'rzſchaber, -ſcharrer, *sm.* -s, *pl.* —, żywicarz *m.*, ten co żywicę z drzew zeskrobuje.

Ha'rztanne, *sf. pl.* -n, ob. Harzbaum; jodla *f.*, sosna *f.*

Haſa'rd, (wym.: hazar), *sm.* -s, (h)azard *m.*; los *m.*, traf *m.*

Haſardie'ren, *vn.* (h.) (h)azardować, stawić na los; grać w grę (h)azardową.

Haſche'e, *sn.* -s, *pl.* -s, siekanina *f.*, farsz *m.*

Hä'ſchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haſe), zajączek *m.*; kocię *n.*

Ha'ſchen, I. *va.* chwytać, lapać; ſich — gonić się, lapać się; bawić się w łapankę; II. *vn.* (h.) nach etw. — chciwie ubiegać, uganiać za czem; nach Lob — ubiegać się o chwałę; nach witzigen Einfällen — sadzić się na dowcipy.

Hä'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, siepacz *m.*; ceklarz *m.*, lapacz *m.*, zbir *m.*

Hä'ſcherbande, *sf.* ob. Häſcherſchar.

Hä'ſchermäßig, *adi.* siepacki, ceklarski, katowski; *adv.* po siepacku.

Hä'ſcherſchar, *sf. pl.* -en, zbir(o)stwo *n.*, zbirowie *pl.*, banda *f.*, zgraja *f.* zbirów.

Ha'ſchieren, *va.* siekać.

Haſchi'ſch, *sm.* haszysz *m.*, haczycz *m.*

Haſchi'ſchrauſch, *sm.* -(e)s, upojenie *n.* haszyszem.

Ha'ſe, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) zając *m.*; szarak *m.*, kot *m.*; der — macht ein Männchen zając stawia słupki; viele Hunde ſind des -n Tod gromada psów śmierć zająca; wiele złego kilku na jednego; wielom się jeden nie oprze; da liegt der — im Pfeffer w tem sęk; ta przyczyna żalów. nieukontentowania; 2) (obraz.) tchórz *m.*

Ha'ſel, *sf. pl.* -n, leszczyna *f.*

Haſela'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, żartowniś *m.*, figlarz *m.*; gogo *m.*

Ha'ſelbuſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, krzew leszczynowy.

Ha'ſelholz, *sn.* -es, drzewo leszczynowe, leszczyna *f.*

Ha'ſelhuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, jarząbek *m.* (ptak).

Haſelie'ren, *vn.* (h.) figle stroić, wyprawiać, żarcikować sobie; krzyki robić, hałasować.

Ha'ſelmaus, *sf. pl.* -mäuſe, -ſchläfer, *sm.* -s, *pl.* —, mysz laskowa; große — koszatka jalowa; kleine — koszatka orzechowa.

Ha'ſelnuß, *sf. pl.* -nüſſe, orzech laskowy, luszczak *m.*

Ha'ſelnußkätzchen, *sn.* -s, *pl.* —, birka *f.*

Ha'ſelnußrüſſelkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, słonkowiec orzechowy.

Ha'ſelnußſtrauch i **Ha'ſelſtrauch**, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträuche, ob. Haſel.

Ha'ſelnußſtrauchwolle, *sf.* orzesznik *m.*

Ha'ſelrute, -gerte, *sf. pl.* -n, -ſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, pręt leszczynowy, laseczka *f.*

Ha'ſelſtaude, *sf. pl.* -n, ob. Haſel.

Ha'ſelwurz, *sf.* kopytnik *m.* (rośl.)

Ha'ſen(-), 1) *adi.* zajęczy; 2) *spl.* zającowate gryzonie.

Ha'ſenampfer, *sm.* -s, zajęczy szczaw, szczawnik *m.*

Ha'ſenauge, *sn.* -s, 1) patry *pl.*, trzeszcze *pl.*, oczy *pl.* zająca, wytrzeszczak *m.*; 2) żarzyczka *f.*, kuklik *m.*

Ha'ſenbalg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, skórka zajęcza.

Ha'ſenberg, *sn.* Dolaszcwo *n.*

Ha'ſenbraten, *sm.* -s, *pl.* —, zając pieczony, pieczeń *f.* z zająca.

Ha'ſenbrot, *sn.* -(e)s, kosmatka *f.*, laniczka *f.* (rośl.)

Ha'ſenfährte, *sf. pl.* -n, ślad *m.* zająca, ścieżka *f.*

Ha'ſenfell, *sn.* ob. Haſenbalg.

Ha'ſenfett, *sn.* -(e)s, zajęcze sadło, skrom *m.*

Ha'ſenfleiſch, *sn.* -es, zajęcze mięso, zajęczyna *f.*

Ha'ſenfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, 1) zajęcza noga, (zajęczy) skok *m.*; 2) (obraz.) tchórz *m.*, darmopłoch *m.*, tchórzątko *n.*

Ha'ſengarn, *sn.* -(e)s, sidła *pl.* na zające.

Ha'ſengehege, *sn.* -s, *pl.* —, sad *m.*, zwierzyniec *n.* na zające, zajęcznik *m.*

Ha'ſenhaar, *sn.* -(e)s, sierść zajęcza, turzyca *f.*

Ha'ſenhacke, *sf. pl.* -n, zajęczy skok; sarnia kość.

Ha'ſenherz, *sn.* -es, *pl.* -en, zajęcze, iękliwe serce; tchórz *m.*

Ha'ſenhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chart *m.* na zające.

Ha'ſenjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na zające.

Ha'ſenklee, *sm.* -s, szczawik trójlistny; gemeiner — zajęczy szczaw, mała konicz polna, owieczki *pl.*, koteczki *pl.*, kozia stopa, zajęcza nóżka; mlecz *m.*

Ha'ſenklein, *sn.* -s, (po-) dróbki zajęcze; potrawka zajęcza.

Ha'ſenkohl, *sm.* -s, zajęcza kapusta.

Ha'ſenlager, *sn.* -s, *pl.* —, gniazdo, legowisko zajęcze, kotlina *f.*

Ha'ſenlattich, *sm.* -s, przenęt *m.*, żer zajęczy.

Ha'ſenlippe, *sf.*, -maul, *sn.* -(e)s, ob. Haſenſcharte.

Ha'ſennetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć *f.* na zające.

Ha'ſenmaus, *sf. pl.* -mäuſe, szczekuszka *f.*

Ha'ſenohr, *sn.* -öhrchen, *sn.*, -öhrlein, *sn.* -s, *pl.* —, 1) zajęcze ucho, słuchy *pl.*; 2) przerwipęp *m.* (rośl.)

Ha'ſenpanier, *sn.* -(e)s, (dosłownie:) zajęcza chorągiew; (obraz.) drapak *m.*; das — ergreifen dać drapaka, wziąć nogi za pas, uciec ze strachu.

Ha'ſenpaſtete, *sf. pl.* -n, pasztet *m.* z zająca.

Ha'ſenpfeffer, *sm.* ob. Haſenklein.

Ha'ſenpfötchen, *sn.* -s, —, owieczki *pl.* (rośl.)

Ha'senpfote, *sf. pl.* -n, zajęcza noga; -n, *pl.* skoki *pl.*

Ha'senscharte, *sf. pl.* -n, zajęcza warga.

Ha'senschlaf, *sm.* -(e)s, zajęczy, lekki sen.

Ha'senschmalz, *sn.* -es, ob. Hasenfett.

Ha'senschnecke, *sf. pl.* -n, zając morski, ożada *f.* (zwierzę).

Ha'senschrot, *sn.* -(e)s, zajęczy śrut.

Ha'senschwanz, *sm.* -es, *pl.* -schwänze, kosmyk *m.*, osmyk *m.*, omyk *m.*

Ha'sensprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -sprünge, skok *m.* zająca.

Ha'senspur, *sf.* ob. Hasenfährte.

Ha'senstrauch, *sm.* -(e)s, zający chłodek (rośl.).

Hä'sin, *sf. pl.* -innen, zająca samica, kotka *f.*

Hä'slein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hase) ob. Häschen.

Ha'spe, *sf. pl.* -n i **Ha'spen**, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.*, haczek *m.*, czop w którym się zawiasa obraca, zawiasa *f.*, kruk *m.*, kuna *f.*, zakrętka *f.*

Ha'spel, I. *sm.* -s, *pl.* —, ob. Haspe; II. *sf. pl.* -n, 1) motowidło *n.*, krąg *m.*; 2) kołowrót *m.*; 3) winda *f.*, machina *f.* do windowania.

Ha'speler, *sm.* -s, *pl.* i **Ha'spelknecht**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ciągacz *m.*

Ha'spelkettel, *sn.* -s, *pl.* —, motowąz *m.*

Ha'spelmaschine, *sf. pl.* -n, winda *f.*, machina *f.* do windowania.

Ha'speln, I. *va.* 1) motać, zwijać na motowidle, zmotać; viel — namotać; 2) windować; II. *vn.* (h.) obracać się prędko jak kołowrót.

Ha'spelstätte, *sf. pl.* -n, szerzyna kołowrotowa.

Ha'ß, *sm.* -sses, nienawiść *f.*; tödlicher, unversöhnlicher, eingewurzelter — śmiertelna, sroga, zacięta, odwieczna nienawiść; — auf j—n werfen powziąć ku komu nienawiść, znienawidzieć kogo; einen — auf j—n haben mieć do kogo, ku komu nienawiść, nienawidzieć kogo; gegen j—n — hegen, nähren mieć kogo w nienawiści, nienawiścią pałać ku komu; sich j—s — zuziehen ściągnąć na siebie czyją nienawiść; — säen siać, rozsiewać nienawiść; aus — z nienawiści; mit, von — erfüllt nienawistny.

Ha'ffen, *va.* nienawidzić, nienawiść mieć do kogo, do czego; czuć odrazę, wstręt do kogo, do czego.

Ha'ffenswert, -würdig, *adi.* nienawiści godzień, godny.

Ha'sser, *sm.* -s, *pl.* —, nienawidziciel *m.*, nienawidzący *m.* (-in, *sf. pl.* -innen, nienawidząca *f.*)

Ha'ßerfüllt, *adi.* nienawistny.

Ha'ßerregend, *adi.* wstrętny, odrażający.

Hä'ßlich, I. *adi.* 1) szpetny, brzydki, szkaradny; abschreckend — przemierzły; -er Mensch brzydal *m.*, brzydnik *m.*; -es Weib brzydnica *f.*, szpetnica *f.*; -es Wetter szkaradne powietrze, brzydki czas; -e Tat brzydki, szkaradny czyn; 2) nieczysty, brudny; -e Hände brudne ręce; II *adv.* brzydko, szkaradnie, szpetnie; — werden szpetnieć; — machen oszpecić.

Hä'ßlichkeit, *sf. pl.* -en, brzydkość *f.*, szkaradność *f.*, szpetność *f.*; brzydota *f.*

Hä'ßling i **Hä'seling**, *sm.* -s, *pl.* -e, jelec *m.* (ryba).

Haſt, *sf.* (wielki) pośpiech *m.*, spieszenie się; in aller, in der größten — z największym pośpiechem, jak najspieszniej.

Ha'sten, *vn.* (h.) spieszyć się, kwapić się; es haſtet nicht niema nic pilnego, niema się z czem spieszyć.

Ha'ſtig, I. *adi.* 1) szybki, spieszny, skwapliwy; 2) porywczy; prędki, gorący; II. *adv.* 1) szybko, spiesznie; — sein spieszyć się, kwapić się; 2) porywczo.

Ha'ſtigkeit, *sf.* 1) skwapliwość *f.*; 2) prędkość *f.*, porywczość *f.*

Hätſchelei', *sf. pl.* -en, ciągłe pieszczenie, pieszczoty *pl.*

Hä'tſchelkind, *sn.* pieszczoszek *m.*, (-szka *f.*).

Hä'tſcheln, *va.* głaskać; pieścić.

Hä'tſchelung, *sf.* pieszczenie *n.*; zapieszczenie *n.*

Hatſchie'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gwardzista (konny) cesarski lub królewski.

Ha'ß(e), *sf. pl.* -en, szczawnie *n.*

Ha'ßfertig, *adi.* — sein być gotów do szczwania.

Ha'ßhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pies gończy.

Ha'ßmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, prowadzący psa gończego.

Hau, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie *n.*, porąb *m.*, płaga *f.*; -e bekommen dostać kije.

Hau'bar, *adi.* rąbny, rębny, ciosalny.

Hau'barkeit, *sf.* rąbność *f.*

Häu'bchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haube) czepeczek *m.*; czubek *m.*

Hau'be, *sf. pl.* -n, I) czepek *m.*, czepiec *m.*; ein Mädchen unter die — bringen wyraić, skojarzyć małżeństwo, wydać za mąż; unter die — kommen pójść za mąż; die — abnehmen odczepiać; 2) czub *m.*, czubek *m.* (u ptaków); 3) okrągły dach na kopule, kopuła *f.*; 4) pokrywa *f.*, hełm *m.*, bania *f.*, dach hełmowy; 5) sieć *f.* na lisy, króliki; 6) — des Kohlenmeilers strzecha *f.*; 7) mgła *f.*, chmury *pl.* (na górach).

Hau'ben, *va.* j—n — czepek włożyć komu na głowę, oczepić kogo; ein gehaubter Vogel czubaty ptak.

Hau'benband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, tasiemka *f.*, wstążka *f.* (do podwiązania pod brodą) u czepka.

Hau'benbaſilisk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bazyliszek *m.* kapturnik.

Hau'benente, *sf. pl.* -n, kaczka czubata.

Hau'benfalk, *sm.* -en, *pl.* -en, sokół czubaty, z czubem.

Hau'benflor, *sm.* -s, krepa *f.*, gaza cienka do czepków.

Hau'benkopf, *sm.* ob. Haubenſtock.

Hau'benlerche, *sf. pl.* -n, dzierlatka *f.*, pośmieciuszek *m.*, drzewianka *f.*

Hau'benmacherin, *sf. pl.* -innen, modniarka *f.*, czepkarka *f.*

Hau'benmeiſe, *sf. pl.* -n, czubatka *f.* (sikora).

Hau'bennadel, *sf. pl.* -n, szpilka *f.* do upinania czepka.

Hau'benſchachtel, *sf. pl.* -n, pudło *n.* na czepki.

Hau'benſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, 1) głowa *f.* (drewniana) do upinania czepków, podstawka *f.* do czepków; 2) (przen.) pusta głowa.

Hau'bentaube, *sf. pl.* -n, gołąb czubaty, czubacz *m.*

Hau'bitze, *sf. pl.* -n, haubica *f.*, armata *f.*, działo *n.*, granatnik *m.*

Hau'block, *sm.* -(e)s, *pl.* -blöcke, pniak *m.* do rąbania (na nim) mięsa.

Hauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) dech *m.*, chuch *m.*, tchnienie *n.*; der letzte — ostatnie tchnienie, skon; 2) powiew *m.* (wiatru), przewiew *m.* (powietrza), dmuchnięcie *n.*, podmuch *m.*; 3) wyziew *m.*; 4) lekki cień; ein — des Glaubens cień wiary; 5) dech, przydech *m.*, aspiracya *f.* (gram.).

Hau'chen, I. *va.* 1) chuchać, dmuchać; er hauchte ſich die Hände warm rozegrzał sobie ręce, chuchając na nie, chuchaniem; 2) einen Laut — z przydechem wymówić głoskę; 3) wyziewać; die Blumen — ſüße Wohlgerüche aus kwiaty wyziewają miłe (słodkie) wonie; dieſer Roman haucht Liebe powieść ta tchnie miłością; voll— nachuchać: II. *vn.* (h.) 1) oddychać; 2) wiać, powiewać, przewiewać; III. *sn.* -s, chuchanie *n.*, dmuchanie *n.*

Hau'chforelle, *sf. pl.* -n, rudopstrąg *m.*

Hau'chlaut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, głoska przydechowa (gram.).

Hau'chzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak przydechowy (gram.).

Hau'degen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kord *m.* do rąbania, pałasz *m.* 2) (przen.) rąbacz *m.*, zdatny do korda, zuch *m.*; alter — stary wojak.

Hau'derer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wynajmujący (po)wozy (na wsi); 2) kramarz *m.*, handlarz wędrujący.

Hau'dern, *vn.* (h.) 1) wynajmywać (po)wozy; 2) prowadzić handel obnośny.

Hau'e, *sf. pl.* -n, motyka *f.*; graca mularska.

Hau'en, *va.* hieb, (rzadko haute), habe gehauen (rzadko gehaut), 1) bić, ciąć, rąbać, siec, walić; j—n mit der Rute, mit dem Stocke — ciąć, siec, chłostać, smagać kogo rózgą, walić, okładać kogo kijem; mit der Peitſche — biczem chłostać, biczować; Fleiſch, Holz — rąbać mięso, drzewo; j—n mit dem Säbel ins Geſicht — ciąć kogo pałaszem w twarz; in Stücke — porąbać na kawałki, rozsiekać; in die Pfanne — posiekać na bigos, na kawałki, wyrąbać, wyciąć; um ſich — machać, wywijać, rąbać, ciąć na wszystkie strony; ſich durch den Feind — przebić się przez nieprzyjaciela; Heu — siec, kosić trawę, siano; (przen.) über die Schnur — przebrać miarę; wer über ſich haut, dem fallen Späne in die Augen kto bije, bywa też i bity; j—n übers Ohr — oszukać kogo; 2) mit der Pfote — uderzyć łapą; mit den Zähnen — kłuć uderzając; 3) ciosać; ein Bild in Stein — rznąć obraz z kamienia; eine Bildſäule aus Stein — posąg wyciosać, wyrobić, wykuć z kamienia; es iſt nicht gehauen und nicht geſtochen ni w pięć ni w dziewięć, ni to ni owo, ni takie ni owakie.

Hau'en, *sn.* -s, 1) bicie *n.*, cięcie *n.*, rąbanie *n.*; walenie *n.*; 2) sieczba *f.*

Hau'er, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rąbacz *m.*; 2) ob Häuer; 3) kosiarz *m.*; winogrodnik *m.*, winniczník *m.*, winiarz *m.*; 4) narzędzie *n.* do cięcia, kopania; szabla *f.*; kord *m.*; 4) kieł *m.* (u dzika); 5) dzik *m.*, odyniec *m.*

Häu'er, *sm.* -s, *pl.* —, kopacz *m.* (górn.)

Hau'erarbeit, *sf. pl.* -en, klinomłotowa robota, odłamywanie *n.*

Hauerei', *sf. pl.* -en, bitka *f.*, bójka *f.*

Hau'erlohn, *sm.* -s, *pl.* -löhne, porębne *n.*

Häu'fchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haufe) kupka *f.*; er ſieht aus wie ein — Unglück, Elend wygląda jak półtora nieszczęścia.

Häu'feln, *va.* w kupki układać, sypać, zbierać; Erde um einen Baum herum — obkopywać drzewwo.

Häu'felpflug, *sm.* -(e)s, *pl.* -pflüge, oborywan *m.*

Hau'fe(n), *sm.* -fens, *pl.* -fen, 1) kupa *f.*, zbiór *m.*, mnóstwo *n.*; ein — Heu, Steine kupa siana, kamieni; ein — Bücher mnóstwo książek; ein — Geld(es) kupa, moc pieniędzy; er hat einen -en Schulden ma długi po uszy; ſie haben einen — Kinder mają kupę dzieci, dużo dzieci; 2) gromada *f.*; tłum *m.*; der große — gawiedź, gmin, pospólstwo; der gemeine — czereda, zgraja, tłuszcza; ein — Vögel, Bienen gromada, stado ptaków, rój pszczół; 3) in, zu — beieinander ſtehen stać w gromadach, gromadami, gromadno, kupami; in hellen — tłumnie; zu — bringen, tragen, na kupy gromadzić, znosić; das Getreide in — ſchütten zboże sypać na kupy; etw. über den — werfen zwalić co na kupę, obalić co; über den — fallen zapaść się, obalić się, upaść; es liegt alles über einen — wszystko na kupie leży, bez porządku; auf einem — ſitzen siedzieć na kupie, tuż obok siebie.

Häu'fen, I. *va.* gromadzić na kupę, kupami, w kupę zbierać, znosić, układać, kupić, skupić; zgromadzać; Geld auf Geld — gromadzić kupy pieniędzy; Schulden auf Schulden — zadłużać się bez miary, brnąć coraz bardziej w długi; Verbrechen auf Verbrechen — przydawać zbrodnię do zbrodni; Holz auf Holz — układać drzewo w sągi; II. ſich — *vr.* zagęszczać się, pomnażać się, mnożyć się, przybywać; die Arbeit häuft ſich mit jedem Tage robota z każdym dniem

ſich zwiększa; III. **gehäuft**, *pp.* i *adi.* nagromadzony, skupiony; pełny; — voll z czubem, pełniuteńko; ein =er Eßlöffel voll pełniuteńka łyżka stołowa.

Hau'fenweiſe, *adv.* kupami, gromadami, gromadno, gromadnie, tłumnie, hurmem, obławą.

Hau'fenwolke, *sf. pl.* =n, chmura kłębowa.

Häu'fig, I. *adi.* częsty, liczny; — vorkommend gromadny; pospolity; II. *adv.* często, licznie; gromadnie; das Theater — beſuchen często bywać w teatrze, uczęszczać do teatru.

Häu'figkeit, *sf.* częstość *f.*, liczność *f.*; gromadność *f.*; częste powtarzanie się.

Häu'flein, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Haufen) kupka *f.*, gromadka *f.*

Häu'fung, *sf. pl.* =en, gromadzenie *n.*, skupienie *n.*, zebranie *n.*; gromadzenie się, natasowanie *n.*

Hau'hechel, *sm.* =s, *pl.* —, wilczyna *f.*, łubozna *f.* (rośl.)

Hau'holz, *sn.* =es, las nizkopienny.

Hau'ig, *adi.* ob. Haubar.

Haupt, *sn.* =es, *pl.* Häu'pter, 1) głowa *f.*; mit entblößtem =e z odkrytą, nagą głową; wenn das — krank iſt, ſiechen die Glieder kiedy boli głowa, zmiesza się i mowa; 2) głowa = cały człowiek; ein gekröntes — głowa ukoronowana; ein bemooſtes — opleśniała głowa, stary student; 3) głowa, starszy, naczelnik *m.*; die Häupter eines Volkes starsi ludu, magnaci, pierwsi, przedniejsi; Häupter einer Stadt głowy miasta, naczelnicy, przełożeństwo; das — einer Familie głowa rodziny; das — einer Partei głowa, przewódca partyi; 4) das — des Löwen głowa lwa; zwei Häupter (= Stück) Schafe dwie owce; die Häupter der Bäume wierzchołki drzew; der Ätna mit ſeinem beſchneiten =e Etna ze swoją ośnieżoną głową, śniegami pokrytym szczytem; 5) = Hauptſtadt, głowa, stolica *f.*, główne, naczelne miejsce; Rom das — der ganzen alten Welt Rzym głowa całego starożytnego świata; 6) den Feind aufs — ſchlagen nieprzyjaciela pobić na głowę, porazić, rozgromić; Häupter des Bettes głowy *pl.* (łóżka); etw. zu Häupten des Bettes legen położyć co w głowy, w głowach.

Haupt=, *adi.* główny, najgłówniejszy; ogólny.

Hau'ptabſicht, *sf. pl.* =en, główny zamiar.

Hau'ptanſpruch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſprüche, główne roszczenie.

Hau'ptaltar, *sm.* =(e)s, *pl.* =altäre, wielki ołtarz.

Hau'ptarmee, *sf. pl.* =n, główny korpus.

Hau'ptarbeit, *sf.* główna robota.

Hau'ptaſt, *sm.* =es, *pl.* =äſte, (dicker —) konar *m.*

Hau'ptaugenmerk, *sn.* =(e)s, ſein — darauf richten, daß ... uwagę głównie na to skupić, zwrócić, by ...

Hau'ptbahn, *sf. pl.* =en, kolej główna.

Hau'ptbahnhof, *sm.* =(e)s, *pl.* =höfe, dworzec główny.

Hau'ptbedingung, *sf. pl.* =en, główny warunek.

Hau'ptbeſtandteil, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, główny składnik.

Hau'ptbeweis, *sm.* =ſes, *pl.* =e, dowód główny.

Hau'ptbinde, *sf. pl.* =n, zawitka *f.*, opaska *f.* koło głowy; dyadem *m.*

Hau'ptbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, główna księga.

Hau'ptdrain, *sm.* =s, dren zbierający, zbierczy.

Hau'pteigenſchaft, *sf. pl.* =en, przymiot główny.

Hau'pterbe, *sm.* =n, *pl.* =n, dziedziczący wszystko, jedyny dziedzic.

Hau'ptfach, *sn.* =(e)s, *pl.* =fächer, główny zawód, specyalność *f.*

Hau'ptfehler, *sm.* =s, *pl.* —, główny błąd.

Hau'ptfrage, *sf. pl.* =n, główne pytanie; główna kwestya.

Hau'ptgebäude, *sn.* =s, *pl.* —, budynek główny.

Hau'ptgedanke, *sm.* =ns, *pl.* =n, myśl główna, przewodnia.

Hau'ptgeleiſe, *sn.* =s, *pl.* —, tor główny.

Hau'ptgeſchoß, *sn.* =ſſes, *pl.* =ſſe, piętro główne.

Hau'ptgeſetz, *sn.* =es, *pl.* =e, ustawa zasadnicza.

Hau'ptgewinn, *sm.* =(e)s, główny zysk, główna korzyść.

Hau'ptgewinſt, =es, *pl.* =e, *sm.* ob. Haupttreffer.

Hau'ptgrund, *sm.* =(e)s, *pl.* =gründe, 1) podstawa *f.*; zasada *f.*, fundament *m.*; 2) główna przyczyna.

Hau'pthaar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, włosy *pl.* na głowie.

Hau'ptidee, *sf. pl.* =n, myśl główna, przewodnia.

Hau'ptinhalt, *sm.* =(e)s, główna treść, krótki zbiór, sumaryusz *m.*

Hau'ptkaſſe, *sf. pl.* =n, kasa główna.

Hau'ptkirche, *sf. pl.* =n, katedra *f.*

Hau'ptkiſſen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka *f.*, zagłowek *m.*

Hau'ptkunde, *sf. pl.* =n, główny, najlepszy odbiorca.

Hau'ptlauf, *sm.* (e)s, *pl.* =läufe, główny chodnik, ulica *f.* (górn.)

Hau'ptlehre, *sf.* nauka fundamentalna.

Hau'ptleitung, *sf. pl.* =en, przewód główny; główna linia telegraficzna.

Häu'ptling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, naczelnik *m.*, przewódca *m.*

Häu'ptlings, *adv.* głową na dół.

Hau'ptlos, *adi.* i *adv.* 1) bez głowy; 2) bez naczelnika, bez przewódcy.

Hau'ptmacht, *sf. pl.* =mächte, 1) główna siła, moc; 2) wielkie mocarstwo; 3) główna armia *f.*

Hau'ptmängel, *spl.* wady główne.

Hau'ptmann, *sm.* =s, *pl.* =leute, kapitan *m.*; — (einer Bande) herszt *m.* (zgrai).

Hau'ptmannſchaft, *sf. pl.* =en, kapitańst o *n.*; starostwo *n.*

Hau'ptmannsfrau, *sf. pl.* =en, żona *f.* kapitana, kapitanowa *f.*

Hau'ptmaſſe, *sf. pl.* =n, główna masa.

Hau'ptmaſt, *sm.* -eš, *pl.* -e, maszt tylny, grot *m.*

Hau'ptmauer, *sf.* *pl.* -n, mur główny.

Hau'ptmittel, *sn.* -š, *pl.* —, główny środek.

Hau'ptnenner, *sm.* -š, *pl.* —, główny mianownik.

Hau'ptniederlage, *sf.* *pl.* -n, główny skład, magazyn, handeł.

Hau'ptort, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, główne miejsce, stolica *f.*

Hau'ptperſon, *sf.* *pl.* -en, główna osoba.

Hau'ptpoſt, *sf.* *pl.* -en i -poſtamt, *sn.* -(e)š, *pl.* -ämter, główny urząd pocztowy.

Hau'ptprobe, *sf.* *pl.* -n, próba główna, generalna.

Hau'ptpunkt, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, główny, najważniejszy punkt.

Hau'ptquartier, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, główna kwatera.

Hau'ptrechnung, *sf.* *pl.* -en, ruchunek główny.

Hau'ptredakteur, *sm.* -š, *pl.* -e redaktor naczelny.

Hau'ptregel, *sf.* *pl.* -n, główna reguła.

Hau'ptreligion, *sf.* religia panująca; religia najbardziej rozpowszechniona.

Hau'ptſache, *sf.* *pl.* -n, główna rzecz, podstawa *f.*, grunt *m.*; daš iſt die — to grunt, to rzecz główna; zur — kommen dojść do wątku, do istoty rzeczy, wyciągnąć konkluzyę; auf die — zurückkommen wrócić (się) do rzeczy; die — dabei iſt . . . najgłówniejsza w tem . . .

Hau'ptſächlich i -ſächlichſt, I. *adi.* główny, najgłówniejszy, najcelniejszy; szczególny; II. *adv.* głównie, najgłówniej, mianowicie, szczegó nie, przedewszystkiem najbardziej; darauf kommt es — an oto głównie idzie.

Hau'ptſatz, *sm.* -eš, *pl.* -ſätze; 1) = Grundſatz; 2) główník *m.*, zdania główne (gram.).

Hau'ptſchelm, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, arcyfilut *m.*

Hau'ptſchiff, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, 1) okręt admiralski; 2) główna nawa, wnętrze kościoła.

Hau'ptſchlacht, *sf.* *pl.* -en, bitwa walna, rozstrzygająca.

Hau'ptſchlag, *sm.* -(e)š, *pl.* -ſchläge, dobita *f.*, dobitka *f.*, dokonanie *n.*, ostatni cios.

Hau'ptſchlagader, *sf.* *pl.* -n, tętnica główna, aorta *f.*

Hau'ptſchlüſſel, *sm.* -š, *pl.* —, klusz główny.

Hau'ptſchuld, *sf.* *pl.* -en, 1) dług główny; 2) wina główna.

Hau'ptſchuldner, *sm.* -š, *pl.* —, główny wierzyciel.

Hau'ptſchwein, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, kiernoz pięcioletni.

Hau'ptſchwierigkeit, *sf.* *pl.* -en, główna trudność, przeszkoda.

Hau'ptſeite, *sf.* *pl.* -n, 1) główna strona; 2) prawa, dobra strona, lice *n.* w materyi, w suknie; 3) przednia strona, fasada *f.*, wystawa *f.* budynku.

Hau'ptſiel, *sm.* i *sn.* -(e)š, *pl.* -e, kanał, spust główny.

Hau'ptſitz, *sm.* -eš, *pl.* -e, siedziba *f.* (główna).

Hau'ptſpaß, *sm.* -eš, *pl.* -ſpäße, kapitalny żart.

Hau'ptſprache, *sf.* *pl.* -n, język panujący, powszechnie mówiony.

Hau'ptſtadt, *sf.* *pl.* -ſtädte, stolica *f.*, miasto stołeczne.

Hau'ptſtädtiſch, *adi.* stołeczny.

Hau'ptſtamm, *sm.* -(e)š, *pl.* -ſtämme, 1) pień *m.* (główny); 2) plemię *n.*, szczep *m.*, początek *m.* rodu; 3) główna gałęź rodu.

Hau'ptſtärke, *sf.* siła *f.*, moc *f.*

Hau'ptſtimme, *sf.* *pl.* -n, głos główny; głos decydujący, rozstrzygający.

Hau'ptſtock, *sm.* -(e)š, 1) kapitał *m.*; 2) — eines Gebirges główne pasmo, główny łańcuch gór.

Hau'ptſtoff, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, 1) główny składnik; 2) główna rzecz, treść *f.*, wątek *m.*

Hau'ptſtraße, *sf.* *pl.* -n, główna ulica; wielki gościniec, trakt *m.*

Hau'ptſtreich, *sm.* ob. Hauptſchlag.

Hau'ptſtück, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, 1) główna część; 2) rozdział *m.*; 3) artykuł *m.* wiary.

Hau'ptſtütze, *sf.* *pl.* -n, główna podpora

Hau'ptſumme, *sf.* *pl.* -n, suma ogólna, ogół *m.*

Hau'ptſünde, *sf.* *pl.* -n, grzech śmiertelny.

Hau'pttäter, *sm.* -š, *pl.* —, sprawca główny.

Hau'pttheil, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, część główna, istotna.

Hau'pttton, *sm.* -(e)š, *pl.* -töne, 1) główny ton; 2) nacisk *m.*, akcent *m.*

Hau'pttor, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, główna brama.

Hau'pttträger, *sm.* -š, *pl.* —, 1) dźwigar główny; 2) belka główna, podłużna.

Hau'pttreffen, *sn.* -š, bitwa *f.*, potyczka walna, rozstrzygająca.

Hau'pttreffer, *sm.* -š, *pl.* —, główna, pierwsza wygrana.

Hau'pttreppe, -ſtiege, *sf.* *pl.* -n, schody główne.

Hau'pttrumpf, *sm.* -eš, *pl.* -trümpfe, kozera *f.*, karta świętna (zagrana przy końcu gry), ultimo *n.*

Hau'pttür, *sf.* *pl.* -en, główne drzwi, główne wejście.

Hau'ptumriß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pierwszy zarys, szkic *m.*

Hau'ptunterſchied, *sm.* -(e)š *pl.* -e, główna różnica.

Hau'pturheber, *sm.* -š, *pl.* —, główny sprawca.

Hau'pturſache, *sf.* *pl.* -n, główna przyczyna.

Hau'ptverfahren, *sn.* -š, postępowanie główne.

Hau'ptvergnügen, *sn.* -š, główna przyjemność.

Hau'ptverhandlung, *sf.* *pl.* -en, rozprawa główna.

Hau'ptverſammlung, *sf.* *pl.* -en, główne, walne zebranie.

Hau'ptwache, *sf.* *pl.* -n, odwach główny, straż główna.

Hau'ptwahrheit, *sf.* prawda fundamentalna.

Hau'ptwelle, *sf.* *pl.* -n, krzepak *m.*; wał główny machiny.

Hau'ptwerk, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, główne dzieło; arcydzieło *n.*

Hau'ptwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -wörter, 1) wyraz główny, ważny; 2) rzeczownik *m.*; als — rzeczownikowo.

Hau'ptwurzel, *sf. pl.* -n, korzeń główny.

Hau'ptzahl, *sf. pl.* -en i -zahlwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, liczba główna, kardynalna, liczebnik główny.

Hau'ptzollamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, główny urząd celny.

Hau'ptzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, 1) rys główny, charakterystyczny, znamienny; 2) pociąg kolejowy główny.

Hau'ptzweck, *sm.* -(e)s, cel główny, koniec wy, zamiar *m.*

Haus, *sn.* Hauses, *pl.* Häuser, 1) dom *m.*, budynek *m.*, budowla *f.*; kleines — domek; einstöckiges, dreistöckiges — dom o piętrze, o trzech piętrach, jedno, trzypiętrowy dom; von — und Hof treiben wygnać z zagrody, z posiadłości; — und Hof verspielen przegrać koszulę; mit der Tür ins — fallen wyrwać się jak Filip z konopi; eigenes — und eigener Herd sind Goldes wert błogo temu, kto swój własny dom ma; das — des Herrn dom Boży; Schneckenhaus dom ślimaczy, skorupa ślimaka; verrufenes, öffentliches — dom nierządu, publiczny, dom rozpusty; 2) dom, mieszkanie *n.*, dom mieszkalny; zum -se gehörig domowy, do domu należący; väterliches — dom rodzinny; zu -se sein być w domu, w mieszkaniu; nach -se, aus dem -se gehen iść do domu, wyjść z domu, z mieszkania; vom -se kommen przychodzić, przyjść z domu; im -se w domu; von — zu — od domu do domu; frei ins — z(a) odstawą (do domu) opłaconą; in einer Familie wie zu -se sein być, czuć się w gronie, w otoczeniu jakiej rodziny jak w domu, jak u siebie; jeder ist Herr in seinem -se wolność Tomku w swoim domku; 3) in einer Sache, Wissenschaft zu -se sein mieć dokładną znajomość rzeczy, umiejętności; er ist überall zu -se na wszystkiem się zna; er ist nicht recht zu -se coś nie dobrze mu w głowie; 4) dom, zarząd domowy, gospodarka *f.*; Herr, Frau des -ses albo vom -se gospodarz, gospodyni domu; ein — machen dom prowadzić; —halten = haushalten; 5) = Heimat, Vaterland, ojczyzna *f.*, miejsce *n.*, kraj *m.* urodzenia; wo ist er zu -se? skąd jest? er ist in Deutschland zu -se jest, pochodzi z Niemiec, jest Niemcem; bei uns zu -se u nas, w naszym kraju; 6) dom, ród *m.*, rodzina *f.*; ich und mein — ja i rodzina moja; ein Fräulein aus gutem -se panna z dobrego domu; er ist von — aus reich jest z domu bogaty; das — Habsburg dom, ród Habsburgów; 7) = Parlament izba *f.*; das — geht zur Tagesordnung über izba przechodzi do porządku dziennego; 8) = Theater, teatr *m.*; das Stück macht volle Häuser sztuka zapełnia teatr; 9) dom (handlowy), zakład *m.*; ein solides — pewny dom; 10) er ist ein Schalk von — aus to filut z filutów, wierutny filut; ein Narr von — aus głupiec z dawien dawna; ein fideles — wesoła sztuka.

Haus-, *adi.* domowy.

Hau'saltar, *sm.* -(e)s, *pl.* -täre, ołtarz domowy.

Hau'sandacht, *sf. pl.* -en, nabożeństwo domowe.

Hau'sanzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge ubranie domowe.

Hau'sapotheke, *sf. pl.* -n, apteka domowa, podręczna.

Hau'sarbeit, *sf. pl.* -en, wypracowanie domowe; robota *f.* około gospodarstwa, domowa.

Hau'sarme(r), *sm.* -men, *pl.* -men, żebrak utrzymywany w domu, ubogi wstydzący się żebrać.

Hau'sarrest, *sm.* -(e)s, areszt domowy; — haben siedzieć w areszcie domowym, odbywać areszt domowy.

Hau'sarznei, *sf.* ob. Hausmittel.

Hau'sarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz domowy.

Hau'sbacken, *adi.* domowy, w domu pieczony; -es Brot chleb domowy; (przen.) -er Mensch człowiek prozaiczny, rubaszny.

Hau'sbau, *sm.* -(e)s, budowa(nie) *f.* i (*n.*), stawienie *n.* domu.

Hau'sbedarf, *sm.* -(e)s, potrzeba domowa; zum — na potrzeby domowe, do własnego użytku.

Hau'sbesitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* domu; (-in, *sf. pl.* -innen, -lka *f.* domu).

Hau'sbettel, *sm.* -s, żebranie *n.* od domu do domu.

Hau'sbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, domownik *m.*, domowy *m.*

Hau'sbibliothek, *sf. pl.* -en, biblioteka domowa.

Hau'sbier, *sn.* -(e)s, piwo domowe, w domu warzone.

Hau'sbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj, obyczaj domowy.

Hau'sbrot, *sn.* -(e)s, chleb domowy, w domu pieczony; chleb (wogóle, w przeciwstawieniu do bułki: Weißbrot).

Hau'sbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* dziennych wydatków domowych.

Hau'sbursche, *sm.* -n, *pl.* -(n), chłopak *m.* do posług domowych.

Häu'schen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haus) domek *m.*, domeczek *m.*; aus dem — sein ob. Außer sich sein.

Hau'schlag, *sm.* -(e)s, wyrąb *m.* w lesie.

Hau'sdieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, złodziej domowy.

Hau'sdiebstahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -stähle, kradzież domowa.

Hau'sdienerschaft, *sf.* domownicy *pl.* czeladź domowa, służba *f.*

Hau'sdorf, *sn.* Piechcin *m.*

Hau'sdrache, *sm.* -en, *pl.* -en, (dosłownie:) smok domowy; smok baba, żona, gospodyni dokuczliwa.

Hau'sdurchsuchung, *sf. pl.* -en, rewizya domowa, przeszukanie *n.* domu.

Hau'sehre, *sf.* 1) honor *m.* domu, rodziny; 2) (przen.) perła *f.* domu, żona *f.*

Hau'seigentümer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* domu; (-in, *pl.* -innen, -lka *f.* domu).

Hau'seinrichtung, *sf. pl.* -en sprzęty domowe, (cale) umeblowanie *n.* pokoi, meble *pl.*

Hau'sen, *vn.* (h.) 1) mieszkać, przebywać, (po)zostawać (gdzie); gospodarować; sie hauften miteinander viele Jahre mieszkali, żyli razem wiele lat; 2) dokazywać; niszczyć, źle się z czem obchodzić; der Brand hat übel, arg gehauft pożar wyrządził srogie zniszczenie; die Peſt hat in dieſer Stadt arg gehauft dżuma porwała w tem mieście dużo ofiar.

Hau'sen, *sm.* -s, wyz *m.* jesiotr *m.* (ryba).

Hau'senblaſe, *sf.* 1) pęcherz (z) wyza; 2) karuk rybi.

Häu'seragent, *sm.* -en, *pl.* -en, ajent *m.*, pośrednik *m.* od sprzedaży domów.

Häu'serreihe, *sf. pl.* -n, rząd *m.* domów, połać *f.*

Hau'sfelde, *sn.* Starydwór *m.*

Hau'sflur, *sf. pl.* -en i *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sień *f.*

Hau'sfrau, *sf. pl.* -en, pani *f.* domu, gospodyni *f.*

Hau'sfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, domowiec *m.*, przyjaciel domowy.

Hau'sfriede, *sm.* -ns, spokój domowy.

Hau'sfriedensbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, pogwałcenie, zaburzenie *n.* spokoju domowego, gwałtowne najście na dom.

Hau'sgans, *sf. pl.* -gänſe, gęś domowa, swojska.

Hau'sgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród *m.* kolo domu.

Hau'sgebrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, 1) = Hausbrauch; 2) für den — albo fürs Haus do użytku domowego, własnego.

Hau'sgeflügel, *sn.* -s, ptastwo domowe, drób *m.*

Hau'sgeiſt, *sm.* -es, *pl.* -er, duch domowy, aniol *m.* domu, matolka *f.*

Hau'sgenoſſe, *sm.* -n, *pl.* -n, domownik *m.*; (-ſſin *sf. pl.* -innen, domownica *f.*)

Hau'sgenoſſenſchaft, *sf. pl.* -en, domownictwo *n.*; domownicy *pl.*

Hau'sgerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęt domowy; urządzenie *n.*, meble *pl.*

Hau'sgeſchäfte, *sf. pl.* sprawy domowe.

Hau'sgeſeſſen, *adi.* dziedziczny kamienicznik.

Hau'sgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa domowa, rodowa.

Hau'sgeſinde, *sn.* -s, czeladź *f.* (domowa), domownicy *pl.*

Hau'sgiebel, *sm.* -s, *pl.* —, szczyt *m.* domu.

Hau'sglocke, *sf. pl.* -n, dzwonek *m.* u bramy.

Hau'sgötter, *sm. pl.* bogowie domowi, Lary i Penaty *pl.*

Hau'sgottesdienſt, *sm.* ob. Hausandacht.

Hau'sgrille, *sf. pl.* -n, świerszcz domowy.

Hau'shahn, *sm.* -(es), *pl.* -hähne, kogut domowy.

Hau'shalt, *sm.* ob. Haushaltung.

Hau'shaltsetat, *sn.* -s, zarys dochodów i rozchodów, rys obrotowy.

Hau's-halten, *vn.* halte, hältſt, hält, hielt haus, habe hausgehalten, gspodarować; ſchlecht — źle gospodarować; nie umieć oszczędzać, trwonić.

Hau'shalter i **-hälter**, *sm.* -s, *pl.* —, gospodarz *m.* (w domu), prowadzący gospodarstwo, szafarz *m.*; (-in i -hälterin *sf. pl.* -innen, gospodyni *f.* (w domu), szafarka *f.*, klucznica *f.*)

Hau'shälteriſch, *adi.* gospodarny, oszczędny, ekonomiczny; *adv.* oszczędnie, gospodarnie; — mit etw. ſein, oszczędnie się z czem obchodzić; dobrze czem gospodarować.

Hau'shaltung, *sf. pl.* -en, gospodarka *f.*, gospodarstwo *n.*, gospodarowanie *n.*, zawiadywanie *n.* gospodarstwem; die — führen gospodarstwo prowadzić; die — verſtehen znać się na gospodarstwie; zwei, drei -en dwie, trzy rodziny, dwa, trzy domy.

Hau'shaltungsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga gospodarska.

Hau'shaltungskunſt, *sf.* sztuka *f.* gospodarowania, ekonomia *f.* (domowa), gospodarność *f.*

Hau'shaltungsregel, *sf. pl.* -n, prawidło *n.* gospodarstwa domowego.

Hau'shaltungsſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* gospodarstwa.

Hau'shaltungsſorgen, *sf. pl.* troski domowe.

Hau'shaltungsvorſtand, *sm.* -es, ob. Hausherr.

Hau'shenne, *sf. pl.* -n, kura domowa.

Hau'sherr, *sm.* -n, *pl.* -en, pan *m.* domu, gospodarz *m.*; głowa *f.* rodziny; (-in, *sf. pl.* -innen, pani *f.* domu, gospodyni *f.*)

Hau'shoch, *adi.* wysoki jak dom.

Hau'shofmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, rządca *m.*, marszałek *m.* domu, burgrabia *m.*

Hau'shund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pies domowy, kądel *m.*, kundys *m.*

Hauſie'ren, *vn.* (h.) i — gehen, chodzić po domach z towarem, handelek (domokrążny) prowadzić.

Hauſie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, kramarz *m.*, handlarz wędrujący, domokrążca *m.*

Hauſie'rgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa o domokrążstwie, o handlu obnośnym.

Hauſie'rhandel, *sm.* -s, handel obnośny, domokrążny.

Hauſie'rpaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -päſſe, -ſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, legitymacya, *f.* domokrążcza, karta upoważniająca do handlu obnośnego.

Hau'sinduſtrie, *sf.* przemysł domowy.

Hau'sjungfer, *sf. pl.* -n, panna służąca.

Hau'skalender, *sm.* -s, *pl.* —, kalendarz domowy, gospodarski.

Hau'skapelle, *sf. pl.* -n, 1) kapela (muzykantów) domowa; 2) kaplica domowa.

Hau'skatze, *sf. pl.* -n, kot domowy.

Hau'skauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, kupno *n.* domu.

Hau'sklassensteuer, *sf. pl.* -n, podatek domowoklasowy.

Hau'skleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ubiór domowy, suknia domowa.

Hau'sknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, parobek *m.* do usług domowych, stróż *m.*

Hau'skreuz, *sn.* -es, krzyż domowy = frasunek domowy, kłopot *m.* w domu.

Hau'skrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna domowa.

Hau'slaub, *sn.* -(e)s, =lauch, i =lauf, *sm.* -(e)s, skoczek pospolity, rozchodnik pospolity, rojnik *m.* (rośl.)

Hau'slehrer, *sn.* -s, *pl.* —, nauczyciel domowy, guwerner *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, -lka -wa, guwernantka *f.*)

Hau'slehrerstelle, *sf. pl.* -n, miejsce *n.* nauczyciela domowego.

Häu'slein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haus) domek *m.*, domeczek *m.*

Hau'sleinwand, *sf.* płótno domowe, domowej roboty.

Häu'sler, *sm.* -s, *pl.* —, komornik *m.*, chałupnik *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, komornica *f.*)

Hau'sleute, *pl.* domownicy *pl.*

Häu'slich, I. *adi.* 1) domowy, prywatny; -er Kreis kółko domowe; -e Pflichten obowiązki wobec rodziny; die -en Geschäfte besorgen załatwiać sprawy domowe; 2) gospodarny; eine -e Frau żona, kobieta gospodarna; 3) skromny; ein -es Leben życie skromne, życie w zaciszu domowem; II. *adv.* domowo, prywatnie; gospodarnie, skromnie; sich irgendwo — niederlassen osiąść gdzie na mieszkanie; sich — einrichten zagospodarować się, gospodarstwo domowe założyć; ganz — leben żyć w domowem zaciszu; — erzogen po domowemu, skromnie wychowany.

Häu'slichkeit, *sf.* 1) zmysł gospodarny, gospodarność *f.*; skromność *f.*; 2) dom *m.*, domostwo *n.*; meine — mój dom, moja rodzina.

Hau'smacht, *sf.* dobra prywatne rodziny panującej.

Hau'smädchen, *sn.* -s, *pl.* — i =magd, *sf. pl.* -mägde, dziewczyna *f.*, dziewka *f.* do posług domowych.

Hau'smann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, odźwierny *m.*, sługa *m.*; faktotum *n.*; 2) komornik *m.*; lokator *m.*

Hau'smannskost, *sf.* i **Hauskost**, *sf.* stół gospodarski, zwyczajny, skromny, niewykwintny.

Hau'smarder, *sm.* -s, *pl.* —, kuna domowa, popielica *f.*

Hau'smarschall, *sm.* -(e)s, *pl.* -schälle, burgrabia *m.*

Hau'smast i **=mästung**, *sf.* domowa pasza, tuczenie *n.* na domowej paszy (w stajni).

Hau'smaus, *sf. pl.* -mäuse, mysz domowa.

Hau'smeier, *sm.* -s, *pl.* —, majordomus *m.*

Hau'smeister, *sm.* -s, *pl.* —, odźwierny *m.*, dozorca *m.* domu, portyer *m.*

Hau'smiete, *sf.* 1) ob. Hauszins; 2) najem *m.* domu.

Hau'smittel, *sn.* -s, *pl.* —, domowe lekarstwo, domorosły środek.

Hau'smutter, *sf. pl.* -mütter, matka *f.* rodziny; pani *f.* domu, dobra gospodyni.

Hau'smütterlich, *adi.* troskliwy, czuły jak matka.

Hau'snummer, *sf. pl.* -n, numer *m.* domu.

Hau'sordnung, *sf.* (*pl.* -en) porządek domowy, regulamin *m.*, przepisy domowe.

Hau'splage, *sf. pl.* -n, kłopot domowy.

Hau'spostille, *sf. pl.* -n, postylla domowa.

Hau'sprophet, *sm.* -en, (żart.) kogut *m.*

Hau'srat, *sm.* ob. Hausgerät.

Hau'srecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) prawo domowe; prawo gospodarza w swoim domu; von seinem — j—m gegenüber Gebrauch machen użyć wobec kogo prawa gospodarza, wzbronić komu wejścia do domu, wyrzucić kogo ze swego domu; Verletzung des -es pogwałcenie prawa domowego; 2) prawo (za) mieszkania.

Hau'sregiment, *sn.* -(e)s, rząd domowy, rządy domowe, panowanie *n.* w domu.

Hau'srock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, surdut domowy.

Hau'srotschwänzchen, *sn.* -s, *pl.* —, gajówka *f.*, pokrzewka *f.*, kopciuszek *m.*, mlaskacz *m.*

Hau'sschatz, *sm.* -es, *pl.* -schätze, 1) skarb domowy, rodzinny; 2) szkatuła prywatna panującago.

Hau'sschlüssel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz *m.* od domu, od kamienicy.

Hau'sschneider, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen,) krawiec domowy (-wcowa -wa).

Hau'sschuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pantofel *m.*, patynka *f.*

Hau'sschwalbe, *sf. pl.* -n, domaszka *f.*, jaskółka *f.*, oknówka.

Hau'sschwamm, *sm.* -(e)s, błonogrzyb *m.*, drzewna pleśń.

Hau'sschwelle, *sf. pl.* -n, próg *m.* domu.

Hau'ssiel, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kanał domowy.

Hau'sspinne, *sf. pl.* -n, kącień *m.*

Hau'ssse, (wym.: hoss) *sf. pl.* -n, hosa *f.*, zwyżka *f.* (w grze giełdowej).

Hau'sssier, (wym.: hossie), *sm.* -s, *pl.* -s, hosier *m.*, grający, spekulujący na zwyżkę.

Hau'sstaat, *sm.* -(e)s, dom *m.* panującego, księcia itp.

Hau'sstand, *sm.* -(e)s, gospodarstwo *n.*

Hau'sssteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od domu, domowy.

Hau'ssuchung, *sf. pl.* -en, rewizya domowa, przeszukanie *n.* domu.

Hau'staube, *sf. pl.* -n, gołąb domowy, swojski.

Hau'stelegraph, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, dzwonki elektryczne, domowe.

Hau'steufel, *sm.* -(e)s, *pl.* —, jędza domowa, tyran domowy.

Hau'stier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzę domowe.

Hau'stor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, brama *f.*

Hau'strauer, *sf.* żaloba domowa, familijna.

Hau'strauung, *sf. pl.* -en, ślub domowy, prywatny, w domu brany.

Hau'struppen, *sf. pl.* wojsko prywatnym kosztem monarchy utrzymywane.

Hau'stür, *sf. pl.* -en, drzwi *pl.* domu, główny wchód do domu.

Hau'sung, *sf.* pobyt *m.*; realność *f.*; domostwo *n.*

Hau'sunke, *sf. pl.* -n, 1) ropucha *f.*; 2) piecuch *m.*

Hau'svater, *sm.* -s, *pl.* -väter, 1) ojciec *m.* rodziny; pan *m.* domu; 2) ob. Hausverwalter.

Hau'sverkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, sprzedaż *f.* domu.

Hau'sverwalter, *sm.* -s, *pl.* —, rządca *m.* domu.

Hau'sverwalterin, *sf. pl.* -innen, żona *f.* rządcy domu; rządczyni *f.* domu.

Hau'sverwaltung, *sf. pl.* -en, zarząd *m.* domu.

Hau'svieh, *sn.* -(e)s, zwierzęta domowe, bydło domowe, dobytek *m.*

Hau'svögel, *sm. pl.* ptastwo domowe, drób *m.*

Hau'svogt, *sm.* -(e)s, *pl.* -vögte, 1) ob. Hausverwalter; 2) dozorca *m.* więzienia.

Hau'swappen, *sn.* -s, *pl.* —, herb rodzinny, familijny.

Hau'swart, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Hausmeister.

Hau'swäſche, *sf.* bielizna *f.* (pranie) w domu; bielizna domowa.

Hau'swesen, *sn.* -s, gospodarstwo *n.*; sprawy domowe; das — führen, dem — vorstehen gospodarstwem zawiadywać; ein — anfangen rozpocząć, założyć własne gospodarstwo.

Hau'swirt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gospodarz *m.*, pan *m.* domu; (-in, *sf. pl.* -innen, -dyni *f.*, pani *f.* domu); ein guter — sein być gospodarnym, oszczędnym.

Hau'swirtſchaft, *sf. pl.* -en, gospodarstwo domowe.

Hau'swurz, *sf.* rojnik *m.*, skoczek *m.* (ziele.)

Hau'szins, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, komorne *n.*, czynsz *m.* z mieszkania.

Hau'szinsſteuer, *sf. pl.* -n, podatek domowo czynszowy.

Hau'szucht, *sf.* karność domowa, rygor domowy.

Haut, *sf. pl.* Häu'te, 1) skóra *f.* (na ciele ludzkiem); die Ober— skóra pierwsza, wierzchnia; — (albo Häutchen) die (das) ein inneres Organ bedeckt skórka, błona; zur — gehörig, die — betreffend skórny; ſich die — abſchürfen drasnąć sobie skórę; unter der — befindlich zaskórny; (przen.) eine gute, ehrliche — poczciwa dusza, dobre człowieczysko; eine loſe — nicpoń; in keiner guten, geſunden — ſtecken nie w dobrej, nie w zdrowej skórze siedzieć, podpadać chorobom; ich möchte nicht in ſeiner — ſtecken nie chciałbym być na jego miejscu, w jego skórze, położeniu; er iſt nichts als — und Knochen jeno skóra a kości, przejrzeć go na obie strony, chudy; j—m recht auf die Haut greifen za skórę komu zalać ołowiu, sadła, dokuczyć komu, dogrzewać komu; bis auf die — durchnäßt do nitki przemokły; mit — und Haar verſchlingen z kośćmi, ze wszystkiem połknąć; mit — und Haaren belohnen, bezahlen wynagrodzić ponad zasługę, przepłacić; er iſt ein Schurke mit — und Haaren łajdak jakich mało, arcyłajdak; j—m die — vollſchlagen wytrzepać komu skórę; es gilt meine — idzie tu o moją skórę, o moje życie; es iſt ihm bange für ſeine — boi się o swoją skórę; ſich ſeiner — wehren bronić się, nie dać się; mit heiler — davon kommen wyjść bez szkody, bez szwanku, cały; ſo ganz aus heiler — zupełnie bez przyczyny; ſeine — (ſelbſt) zu Markte bringen, tragen życie nieść na ofiarę, wystawić na niebezpieczeństwo; er möchte rein aus der — fahren chciałby ze skóry wyskoczyć, nie posiada się; es iſt rein zum Aus-der-Haut-fahren oszałeć przychodzi, w głowię się przewraca; auf der faulen — (albo) auf der Bärenhaut liegen próżnować; die alte — ablegen w inną skórę przyobłec się, stać się innym, poprawić się; die — juckt ihm skóra go świerzbi, chce co oberwać; j—m die — über die Ohren ziehen zedrzeć, oszukać kogo; 2) skóra (bydląt, zwierząt); die — abziehen ściągnąć skórę, łupić; eine zubereitete — wyprawna skóra; 3) powłoka *f.* owoców, łupina *f.*; 4) — auf der Milch skóra na mleku, kożuszek *m.*; 5) bale *pl.* okrętu.

Haut-, *adi.* skórny.

Hau'tabſchürfung, *sf. pl.* -en, starcie *n.* skóry, przeczos *m.*

Hau'tabſonderung, *sf.* 1) wydzielanie skórne; 2) wydzielina skórna.

Hau'tartig, *adi.* błonkowaty.

Hau'tausdünſtung, *sf.* wyziew skórny.

Hau'tausſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, wyrzut skórny, wysypka *f.*, osutka *f.*

Hau'tbalg, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälge, gruczoł łojowy.

Hau'tbeſchreibung, *sf.* dermatografia *f.*, opisanie *n.* skóry.

Hau'tblaſe, *f. pl.* -n, bąbel *m.*

Hau'tbreme, *sf. pl.* -n, giez bydlęcy.

Häu'tchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Haut) skórka *f.*, błonka *f.*, miazdra *f.*, pliwka *f.*

Hau'tdrüſenkrankheit, *sf.* skrofuły *pl.*

Häu'ten, I. *va.* łupić, zdzierać, ściągać skórę; II. ſich — *vr.* lenieć się, zrzucać z siebie skórę, skórę zmieniać.

Hau'tentzündung, *sf.* zapalenie *n.* skóry.

Hautevole'e, (wym.: hotwole) *sf.* śmietanka *f.* towarzystwa.

Hau'tfalte, *sf. pl.* -n, zatkanka *f.*

Hau'tfarbe, *sf. pl.* -n, kolor *m.* skóry.

Hau'tfinne, *sf. pl.* -n, trądzik *m.*

Hau'tflügler, *sm.* -s, *pl.* —, błonkoskrzydły owad.

Hau'tfrucht, *sf. pl.* -früchte, błonkowiec *m.*

Hau'tgeflügelt, *adi.* błonkoskrzydły.

Hau'tgout, (wym.: ogu) silny przysmak dziczyzny.

Häu'tig, *adi.* skórkowaty, błoniasty, błonkowaty.

Hau'tjucken, *sn.* -s, świerzb *m.*

Hau'tkleie, *sf.* łupież *f.*

Hau'tkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba skórna; wysypka *f.*

Hau'tkrebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, rak skórny.

Hau'tparaſiten, *sm. pl.* pasożyt na skórze żyjący.

Hau'treinigend, *adi.* czyszczący skórę, kosmetyczny.

Hau'treiz, *sm.* -es, bodziec skórny, podrażnienie *n.* skóry.

Hau'trelief, (wym.: ho-), *sn.* -s, *pl.* -s, wypukła rzeźba.

Hau'tſchauern, *sn.* -s, dreszczyk *m.*, ciarki *pl.* ograżka *f.*

Hau'tſchildkröte, *sf. pl.* -n, żelwa *f.*, żółwiak *m.*

Hau'tſchwertel, *sm.* -s, *pl.* —, błonczatka *f.* (rośl.)

Hau'tſchwiele, *sf. pl.* -n, zgrubienie *n.* naskórka, modzel *m.*

Häu'tung, *sf. pl.* -en, złażenie *n.* skóry, wyleń *f.*

Hau'twurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, tyłczak *m.*, włośnik *m.* smoczek.

Hau'zahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, kieł *m.*

Hava'nnazigarre, *sf. pl.* -n, cygaro hawańskie.

Havarie', *sf. pl.* -n, hawarya *f.*, strata, szkoda na morzu poniesiona.

Ha'velock, *sm.* -s, *pl.* -s, hawełok *m.*, rodzaj płaszcza.

Ha'vel, *sf.* Hawola *f.* (rzeka).

He! He! He da! *int.* he! hejże!

He'bamme, *sf. pl.* -n, akuszerka *f.*, baba *f.*

He'bammenanſtalt, *sf.*, *pl.* -en, -inſtitut, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zakład położniczy.

He'bammenkunſt, *sf.* akuszerya *f.*, akuszerstwo *n.*, sztuka *f.* babienia, położnictwo *n.*

He'bammenſchule, *sf. pl.* -n, szkoła położnica, (dla) akuszerek.

He'bearm, *sm.* ob. Hebel.

He'bebalken, *sm.* -s, *pl.* —, belka podnosząca, dźwignia *f.*

He'bebaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drąg *m.*, dźwignia *f.*; beſchlagener — drąg okuty; unbeſchlagener — drąg bosy; — auf Hub anſetzen założyć drąg na udźwig; — auf Zug anſetzen założyć drąg na uciąg.

He'beeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, dźwignia żelazna.

He'bejahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok poborczy.

He'bel, *sm.* -s, *pl.* —, dźwignia *f.*, drążek *m.*; — des Gegengewichtes drąg do przeciwwagi; gerader — drążek prosty; alle — in Bewegung ſetzen poruszyć wszystkie sprężyny, użyć wszelkich środków.

He'belade, *sf. pl.* -n, duga *f.*

He'belarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ramię *m.* dźwigni.

He'belbremſe, *sf. pl.* -n, hamulec dźwigniowy.

He'belſtift, *sm.* -(e)s, -e, rylec *m.* (u telegrafu).

He'bemaſchine, *sf. pl.* -n, elewator *m.*, winda *f.*

He'bemuskel, *sm.* -s, i *sf. pl.* -n, dźwigacz *m.*, mięsień dźwigający.

He'ben, hob, habe gehoben, I. *va.* 1) (in die Höhe —) podnosić, podnieść; (mit Anſtrengung —) dźwigać, podźwigać; einen Stein mit der Hand — kamień ręka podnieść; das kannſt du nicht — (albo erheben) nie podźwigniesz tego; j—n aufs Pferd — podnieść kogo (i wsadzić) na konia; den Kopf, das Haupt — podnieść głowę, czoło; gehobenen (częściej erhobenen) Hauptes z podniesioną głową; die Hände, die Arme (bittend) — wznieść ręce (prosząc); das Schwert gegen j—n — oręż podnieść na kogo, przeciw komu; den Fürſten auf den Thron — podnieść, wznieść księcia na tron; den Mut der Krieger — podnieść odwagę wojowników; gehobene Stimmung nastrój podniosły; in gehobener Stimmung w dobrem usposobieniu, w dobrym humorze; gehobener Stil wzniosły, wykwintny, górny styl; er hat durch ſeine Tätigkeit die Anſtalt ſehr gehoben działalnością (pracą) swoją podniósł bardzo zakład; 2) = hervorheben, podnosić, wznosić; die ſchwarze Kleidung hob die Weiße ihrer Haut — czarny strój podniósł, wydatniejszą czynił jej białą płeć; 3) j—n aus dem (albo vom) Wagen — pomódz komu wysiąść z wozu, zsadzić kogo z wozu; j—n aus dem Sattel — a) pomódz komu zsiąść z konia, zsadzić kogo z konia, zrzucić z konia; b) pobić, zwyciężyć kogo; Wein aus dem Faſſe — wino ciągnąć z beczki (lewarem); einen Schatz — wydobyć skarb z ziemi, wykopać skarb; ein Kind aus der Taufe — trzymać dziecko do chrztu; ein Hinderniß, Schwierigkeiten — znieść, usunąć przeszkodę, trudności; die Zweifel — rozprószyć wątpliwości; die Stimme, den Ton — podnieść głos, ton, dobitniej mówić, śpiewać; II. ſich — *vr.* 1) podnosić się, wznosić się; wzmagać się, iść w górę, wzrastać; in dieſem Staate hebt ſich jetzt der Handel ſehr in tem państwie teraz hadnel bardzo wzrasta, podnosi się; der Teig hebt ſich ciasto rośnie; 2) = ſich fortheben, odejść, wynieść się; hebe dich weg von mir! precz odemnie! 3) ſich gegenſeitig — (aufheben) kompensować się, znosić się; unſere Rechnungen — ſich nasze rachunki znoszą się.

He'bepunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, podpora *f.* drąga, punkt *m.* podparcia.

He'ber, *sm.* -s, *pl.* —, lewar *m.*, podważka *f.*

He'beſtange, *sf.* ob. Hebebalken, Hebebaum.

He'bevorrichtung, *sf. pl.* -en, -werk, -zeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, maszyna *f.* do podnoszenia ciężarów.

He'bewinde, *sf. pl.* -n, winda *f.* do podnoszenia ciężarów; lewar furmański.

He'blade, *sf. pl.* -n, lewar stolarski.

He'bopfer, *sn.* -s, *pl.* — ofiara *f.*

Hebrä'er, *sm.* -s, *pl.* —, Hebrajczyk, Hebrejczyk *m.*; żyd *m.*

Hebrä'iſch, *adi.* i *adv.* hebrajski, po hebrajsku.

Hebrä'ertum, *sn.* -s, hebrajszczyzna *f.*

Hebron-Damnitz, *sn.* Dębnica *f.*

He'bung, *sf. pl.* -en, 1) podniesienie *n.*, wzniesienie *n.*, podźwignienie *n.*; 2) usunięcie *n.*, zniesienie *n.*; — von Hinderniſſen usunięcie przeszkód.

He'bungsventil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wentyl podnoszony, przepustnik podnoszony.

He'bungsverſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, próba *f.* podniesienia, podźwignienia.

He'chel, *sf. pl.* -n, dzierzgon *m.*, ochlica *f.*, czesadło *n.*, tarlica *f.*; durch die — reinigen międlić, trzeć, czesać len, konopie; durch die — ziehen nicować kogo, szydzić, żartować z kogo.

He'chelbank, *sf. pl.* -bänke, ławka *f.* do czesania lnu, konopi.

Hechelei', *sf. pl.* -en, nicowanie *n.*, zgryźliwe krytykowanie.

He'chelflachs, *sm.* -ſes, wyczos *m.*

He'chelfrau *sf. pl.* -en, czesząca len.

He'chelmacher, *sm.* -s, *pl.* —, czeszący len.

He'cheln, *va.* 1) czesać, międlić len, konopie; 2) krytykować ostro, złośliwie.

He'chelzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb *m.* u czesadła.

He'chler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) czeszący len; 2) drwinkarz *m.*

He'chſe, *sf. pl.* -n, zgięcie *n.* w kolanie.

Hecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szczupak *m.*, szczuka *f.*, wilk wodny; (przen.) er iſt ein ſauberer —! to wykwintna sztuka! der — im Karpfenteich wilk pastuch nad baranami; (w mowie studenckiej:) powietrze pełne dymu tytoniowego.

He'chtangel, *sf. pl.* -n, puszczanka *f.*

He'chtbarſch, *sm.* -es, *pl.* -e, sandacz *m.* (ryba).

He'chtbrut, *sf.* narybek *m.* szczupaka.

He'chtchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hecht), szczupaczek *m.*, szczubiałka *f.*, szczublica *f.*, szczublę *n.*

He'chtgrau, *adi.* niebieskopopielaty.

He'chtkopf, *sm.* -c(s), *pl.* -köpfe, 1) głowa *f.* szczupaka; 2) koń mający głowę szczupakowatą.

He'chtſatz, *sm.* -es, ob. Hechtbrut.

He'chtſchimmel, *sm.* -s, *pl.* —, koń siwy, siwosz *m.*

Heck, *sn.* -(c)s, *pl.* -e, ogrodzenie sztachetowe; wrota *pl.*

He'ckbord, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tylna część pokładu na okręcie.

He'cke, *sf. pl.* -n, 1) krzewy *pl.*, gaik *m.*; 2) chrościna *f.*, cierniste zarośle; 3) płot samorodny, żywy; szpaler strzyżony w ogrodzie, chodnik zasadzony; 4) — der Vögel zarośle, w którem ptaki gniazda budują; gniazdo *n.*; 5) leżenie się ptaków; 6) wylężone ptactwo, młodzina ptasia; 7) eine — Kinder gromadka *f.* drobnych dzieci, dziatwa *f.*, drobiazg *m.*

He'cken, *vn.* (h.) 1) budować gniazda w zaroślach; 2) płodzić, zalęgać, zaladz (o ptakach); (niekiedy i o innych zwierzętach) die Katze hat geheckt kotka miała młode; (przen.) ſein Geld hat geheckt pieniądze jego pomnożyły się.

He'ckenbinder, *sm.* -s, *pl.* —, grodzący płot.

He'ckenkirſche, *sf. pl.* -n, smrodzina *f.*, wisienka *f.*, wiciokrzew *m.*, suchodrzew *m.*, suchodrzewka *f.*

He'ckenroſe, *sf. pl.* -n, róża dzika, polna, głóg *m.*; gemeine — szypszyna *f.*

He'ckenſchere, *sf. pl.* -n, nożyce *pl.* do podcinania żywych płotów

He'ckenweißling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, niestrzęp *m.* głogowiec.

He'ckenwinde, *sf.* powój płotowy.

He'ckenweißling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, niestrzęp *m.* głogowiec.

He'ckenzaun, *sm.* -(e), *pl.* -zäune, żywy płot.

He'ckerling, *sm.* ob. Häckerling.

He'ckfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, strzelanie pojedyncze.

He'ckflagge, *sf. pl.* -n, banbera *f.* (narodowa) u rufy okrętu.

He'ckgeld, *sn.* -es, -groſchen, *sm.* -s, -pfennig, *sm.* -(e)s, -münze, *sf.*, -taler, *sm.* -s, pieniądz, grosz, fenik, moneta, talar przyciągający, płodzący nijako znowu pieniądz; grosz, pieniądz czarodziejski.

He'ckicht, he'ckig, *adi.* krzaczysty, krzewisty, ciernisty.

He'ckmutter, *sf. pl.* -mütter, kobieta nadzwyczaj płodna, płemiennica *f.*

He'ckſel, *sn.* -s, ob. Häckerling.

He'ckzeit, *sf.* czas *m.* parzenia się ptastwa.

He'da! *int.* hej! hola!

He'de, *sf. pl.* -n, pakuły *pl.*, pacześ *f.*, paczoska *f.*, zgrzebie *n.*

He'den, *adi.* pacześny, zgrzebny.

He'derich, *sm.* -s, gorczycznik *m.*, ognicha *f.*, łopucha *f.*, rzepnica *f.*, czosnaczek *m.*, pszonak *m.* (rośl.).

Hedoni'smus, *sm.* hedonizm *m.*

He'dwig, *sf.* Jadwiga; *dim.* Jadwisia.

He'dwigsdorf, *sn.* Parczynów *m.*

He'dwigshorſt, *sn.* Chomentowo *n.*

Heer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wojsko *n.*; ſtehendes — wojsko stałe, regularne; beim -e ſtehen służyć w wojsku; 2) zastęp *m.*, wielka gromada, tłum *m.*, ciżba *f.*, tłuszcza *f.*, chmara *f.*; ein — von Vögeln gromada ptaków.

Hee'rbann, *sm.* -(e)s, pospolite ruszenie.

Hee'rbanniſt, *sm.* -en, *pl.* -en, pospolitak *m.*

Hee'rbiene, *sf. pl.* -n, pszczoła napastująca.

Hee'resabteilung, *sf. pl.* -en, oddział *m.* wojska.

Hee'reseinrichtung, *sf. pl.* -en, organizacya wojskowa.

Hee'resfolge, *sf.* obowiązek *m.* służenia w wojsku, powinność wojskowa; — leiſten służyć wojskowo, wstąpić do wojska.

Heer'eskraft, *sf.*, **-macht**, *sf.* siła *f.*, potęga wojskowa.

Heer'esflucht, *sf. pl.* **-en**, ucieczka *f.* przed wojskiem; ucieczka wojska.

Heer'esflüchtling, *sm.* **-(e)s**, *pl.* **-e**, zbieg wojskowy.

Heer'espflichtig, *adi.* zobowiązany do służby wojskowej.

Heer'esverwaltung, *sf.* zarząd wojskowy.

Heer'eszucht, *sf.* rygor wojskowy, dyscyplina wojskowa.

Heer'eszug, *sm.* **-(e)s**, *pl.* **-züge**, marsz *m.* wojska; ekspedycya wojenna.

Heer'fahne, *sf. pl.* **-n**, chorągiew wojskowa, sztandar *m.*

Heer'fahrt, *sf. pl.* **-en**, wyprawa wojenna.

Heer'flucht, *sf.* dezercya *f.*, zbiegostwo *n.* z wojska.

Heer'flüchtig, 1) *adi.* zbiegły z wojska; — werden zbiegać, zbiedz z wojska; 2) **Heer'flüchtige**, *sm.* **-n**, *pl.* **-n**, zbieg *m.* (z wojska), dezerter *m.*

Heer'führer, *sm.* **-s**, *pl.* —, wódz *m.*, dowódca *m.*; naczelnik *m.*

Heer'gerät, *sn.* **-(e)s**, *pl.* **-e**, sprzęty wojenne.

Heer'haufe(n), *sm.* **-ens**, *pl.* **-en**, oddział *m.* wojska; (często:) wojsko *n.*, tłumy wojenne.

Heer'lager, *sn.* **-s**, *pl.* —, obóz wojskowy.

Heer'meister, *sm.* **-s**, *pl.* —, wielki mistrz (rycerskiego zakonu).

Heer'säule, *sf. pl.* **-n**, kolumna *f.* wojska.

Heer'schar, *sf. pl.* **-en**, gromada *f.* wojska, legia *f.*, hufiec *m.*, zastęp *m.*, oddział *m.* wojska; die himmlischen **-en** zastępy niebieskie; der Gott der **-en** Pan zastępów (anielskich).

Heer'schau, *sf.* przegląd *m.* wojska, rewia *f.*; — halten odbywać przegląd wojska.

Heer'straße, *sf. pl.* **-n**, 1) trakt *m.*, gościniec wojskowy; 2) trakt, droga bita, gościniec *m.*

Heer'verpflegung, *sf.* zaopatrzenie *n.* armii.

Heer'verpflegsamt, *sn.* **-es**, *pl.* **-ämter** urząd prowiantowy.

Heer'wagen, *sm.* **-s**, *pl.* — i **-wägen**, 1) wóz wojskowy, furgon *m.*; 2) wielki wóz czyli niedźwiedzica (konstellacya).

Heer'weg, *sm.* **-es**, *pl.* **-e**, ob. Heerstraße.

Heer'wesen, *sn.* **-s**, wojskowość *f.*, sprawy wojskowe.

Heer'wurm, *sm.* **-(e)s**, *pl.* **-würmer**, pleń *m.*

Heer'wurmmücke, *sf. pl.* **-n**, ziemiórka *f.* pleniówka.

Heer'zug, *sm.* **-(e)s**, *pl.* **-züge**, pochód *m.* wojska.

He'fe, *sf. pl.* **-n**, 1) kwaśnina *f.*, drożdże *pl.*; 2) fusy *pl.*, męt *m.*, męty *pl.*, szumowiny *pl.*, lagier *m.*, drożdże; eine Flüssigkeit setzt viel — ab płyn wydziela wiele mętów; bis auf die — leeren wypić z drożdżami, wypić do samego dna; den Leidenskelch bis auf die — leeren spełnić (do dna) kielich goryczy; 3) die — des Volkes motłoch *m.*, szumowiny *pl.*

He'fenalge, *sf. pl.* **-n**, drożdżownik *m.* (rośl.).

He'fenbrot, *sn.* **-(e)s**, *pl.* **-e**, chleb *m.* na drożdżach, drożdżowy.

He'fenteig, *sm.* **-(e)s**, ciasto *n.* na drożdżach, drożdżowe, rozczyn *m.*

He'fig, *adi.* drożdżany, drożdżysty; mętny.

Heft, *sn.* **-(e)s**, *pl.* **-e**, 1) rękojeść *f.*; trzonek *m.*; (obraz.) das — in Händen haben rządzić, kierować czem, mieć nad czem władzę; eine Sache beim rechten **-e** anfassen wziąć się należycie do rzeczy; 2) spinka *f.*, haftka *f.*; ścieg *m.*; eine Wunde mit ein paar **-en** schließen spiąć, zeszyć ranę kilku haftkami, ściegami; 3) poszyt *m.*, zeszyt *m.*; skrypt *m.*, sekstern *m.*; **-e** der Schüler zeszyty uczniów; das Werk erscheint in **-en** dzieło wychodzi zeszytami.

He'ftel, *sm.* **-s**, *pl.* —, i *sn.* **-s**, *pl.* **-n**, spinka *f.*, haftka *f.*; — und Schlinge konik i kobyłka u haftki; mit **-n** schließen spiąć, zapiąć na haftki.

He'ftelchen, *sn.* **-s**, *pl.* —, (*dim.* od Heftel), spineczka *f.*, mała haftka.

He'ftelmacher, *sm.* **-s**, *pl.* —, haftkarz *m.*

He'fteln, *va.* zapinać na haftki.

He'ftausgabe, *sf. pl.* **-n**, wydanie *n.* zeszytami, w zeszytach.

He'ften, *va.* 1) zczepiać, przyczepiać, spinać, przypiąć; 2) szyć, pozszywać, zeszywać, zeszyć; mit weiten Stichen — fastrygować; ein Buch — zeszyć książkę; eine Wunde — zeszyć ranę; 3) przybić (gwoździem); j—n ans Kreuz — ukrzyżować kogo; 4) seine Augen, Blicke auf etw. — oczy, wzrok wlepić, wtopić w co, zapatrzyć się na co.

He'fter, *sm.* **-s**, *pl.* —, sponka *f.*

He'ftfaden, *sm.* **-s**, *pl.* —, **-baumwolle**, *sf.* nitka *f.* do (lekkiego) zszywania, do fastrygowania, fastryga *f.*

He'ftig, I. *adi.* 1) silny, mocny, gwałtowny; **-er** Regen deszcz ulewny; **-e** Kälte silne, wielkie zimno; **-er** Wind gwałtowny wicher; **-er** Angriff dzielne natarcie; **-er** Streit zacięty spór; **-e** Liebe miłość gorąca; **-e** Worte słowa dotkliwe; **-e** Beleidigung ciężka obraza; 2) (o osobach:) żwawy, popędliwy, porywczy, zapalczywy; II. *adv.* silnie, mocno, gwałtownie; porywczo, zapalczywie; — kämpfen żwawo się bić, uparcie walczyć; — lieben strasznie kochać; — bitten natarczywie, usilnie prosić; — angreifen z natarczywością uderzyć na kogo; — reden mówić z zapałem, z uniesieniem; — werden zapalić się, wpaść w zapał, unieść się; stawać się gwałtownym; der Sturm wütet — burza okropnie się sroży; die Krankheit wird **-er** choroba wzmaga się.

He'ftigkeit, *sf.* gwałtowność *f.*, natarczywość *f.*, moc *f.*; żwawość *f.*, popędliwość *f.*, porywczość *f.*, zapalczywość *f.*, zaciętość *f.*, zawziętość *f.*; zapęd *m.*, impet *m.*

He'ftlade, *sf. pl.* -n, krosienka *pl.*; lada introligatorska.

He'ftnadel, *sf. pl.* -n, igla *f.* do zszywania, szpilka *f.*

He'ftnaht, *sf. pl.* -nähte, fastryga *f.*

He'ftpflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, przylepiec *m.*, plaster lepki (do ściągania ran); engliſches — plaster angielski.

He'ftweiſe, *adv.* poszytami, zeszytami.

He'ftzeher, *sm. pl.* ptaki zroslopalczaste.

He'ftzwirn, *sm.* -(e)s, nić *f.* do fastrygowania, fastryga *f.*

He'ge, *sf.* 1) j—n in — und Pflege haben dawać komu u siebie zupełne utrzymanie, mieć kogo na pensyi; 2) ob. Schonzeit.

He'gemeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, gajowy *m.*, leśny *m.*, gajomistrz *m.*

Hegemonie', *sf. pl.* -n, hegemonia *f.*, naczelnictwo *n.*, dowództwo *n.*, pierwszeństwo *n.*

He'gen, *va.* 1) (o)grodzić, płotem otoczyć; gehegtes Holz gaik ogrodzony, las dobrze utrzymywany; 2) chronić, ochraniać, utrzymywać, chować; das Wild — chronić, karmić zwierzynę, nie pozwalać strzelać zwierzyny; eine Anlage — ochraniać plantacyę przed zniszczeniem; j—n — und pflegen strzedz, bronić, mieć kogo w opiece, pielęgnować kogo, otaczać kogo opieką troskliwą; 3) einen Verdacht, Zweifel — mieć podejrzenie, wątpliwości; Liebe, Haß gegen j—n — kochać, nienawidzić kogo; einen Gedanken — myśleć, mieć zamiar.

He'ger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) mający opiekę i nadzór nad czem; 2) gajowy; *m.* 3) piaskowa wysepka w rzece.

He'gereiter, *sm.* -s, *pl.* —, leśny *m.*, borowy *m.*, objeżdżacz *m.* kniei.

He'geſäule, *sf. pl.* -n, granicznik *m.*

He'gezeit, *sf.* czas *m.* parzenia się, czas ochrony.

He'gungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak bronny.

He'her, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Häher.

Hehl, *sn.* (i *sm.*) -(e)s, tajemnica *f.*; ohne — bez ogródki, otwarcie, szczerze; kein — haben nie taić się z czem; er macht aus ſeinen Empfindungen kein — nie tai, nie ukrywa swoich uczuć.

He'hlen, *va.* taić, ukrywać, przechowywać co.

He'hler, *sm.* -s, *pl.* —, przechowywacz *m.*, ukrywacz *m.*; der — iſt ſo gut wie der Stehler taki złodziej co chowa, jak i ten co kradnie; równo wisieć powinien snadnie, ten co chowa jak co kradnie.

Hehlerei', *sf. pl.* -en, przechowywanie *n*, ukrywanie *n.*

He'hlerin, *sf. pl.* -innen, przechowywaczka *f.*, ukrywaczka *f.*

Hehr, *adi.* wzniosły, wspaniały, wysoki, uszanowanie wzbudzający; boski.

Hei! *int.* hej! hejże!

Hei'de, *sf. pl.* -n, 1) puszcza *f.*, step *m.*; płaszczyzna nieuprawna; 2) zarośle *n.*, wrzosina *f.*; Röslein auf der — różyczka w polu.

Hei'de, *sm.* -n, *pl.* -n, poganin *m.*; balwochwalca *m.*; er iſt ein rechter— prawdziwy ateusz z niego; (w) nic nie wierzy; wie ein — fluchen kląć jak nie chrześcianin.

Hei'deblume, *sf. pl.* -n, zawilec rozłożysty.

Hei'debuſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, wrzosina *f.*

Hei'defeld, *sn.* -es, *pl.* -er, wrzosowisko *n.*

Hei'deflachs, *sm.* -ſes, ob. Leinkraut.

Hei'degrieß, *sm.* -es, drobna kasza tatarczana.

Hei'degrütze, *sf.* kasza tatarczana, hreczana.

Hei'dekorn, *sn.* -(e)s, hreczka *f.*, tatarka *f.*, gryka *f.*, poganka *f.*

Hei'dekorn-, *adi.* tatarczany, hreczany.

Hei'dekornkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, tatarczuk *m.*

Hei'dekraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, wrzos *m.*, wrzosownia *f.*

Hei'dekrautartig, *adi.* wrzosowaty.

Hei'dekrautwand, *sf.* wrzosianka *f.*

Hei'deland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, pole nieurodzajne, nieuprawiane, zaniedbane, step *m.*

Hei'delbeere, *sf. pl.* -n, czernica *f.*, borówka *f.*, czarna jagoda.

Hei'delbeerſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, krzak borówkowy, czernicowy.

Hei'delbeerwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino *n.* z borówek, czernic.

Hei'delerche, *sf. pl.* -n, skowronek leśny.

Hei'demyrte, *sf. pl.* -n, filika wrzosoliścia.

Hei'denangſt, *sf.* wielka trwoga.

Hei'denbekehrer, *sm.* -s, *pl.* —, misyonarz *m.* (nawracający pogan).

Hei'denbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz pogański, bożyszcze *n.*

Heideni'chen, *sn.* Raclawice *pl.*

Hei'dennelke, *sf. pl.* -n, kartuzek *m.*

Hei'dengeld, *sn.* -es; das koſtet ein — to kosztuje huk pieniędzy, mnóstwo pieniędzy; ein — ausgeben wydawać huk pieniędzy, szastać.

Hei'denglaube, *sm.* -ns, wiara pogańska.

Hei'denhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włosy *pl.* na głowie nowonarodzonych.

Hei'denlärm, *sm.* -(e)s, straszny krzyk, wrzask *m.*

Hei'denmäßig, *adi.* pogański; *adv.* po pogańsku, (rzadko:) pogańsko; das koſtet — viel Geld to huk, mnóstwo pieniędzy kosztuje.

Hei'denſchaft, *sf.* pogaństwo *n.*, poganie *pl.*

Hei'denſitte, *sf. pl.* -n, zwyczaj pogański.

Hei'dentempel, *sm.* -s, *pl.* —, świątynia pogańska.

Hei'dentum, *sn.* -(e)s, pogaństwo *n.*, wiara pogańska; poganie *pl.*

Hei'denwelt, *sf.* świat pogański, pogaństwo *n.*, poganie *pl.*

Hei'denwetter, *sn.* -s, straszna pogoda.

Hei'denzeit, *sf. pl.* -en, czas pogański.

Hei'derauch, *sm.* -(e)s, ob. Haarrauch, Höhenrauch.

Hei'dereiter, *sm.* -s, *pl.* —, gajowy *m.*

Hei'deroſe, *sf. pl.* -n, dzika róża, głóg *m.*

Hei'deſchaf, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, -ſchnuke, *sf. pl.* -n, owca w pustych zaroślach chowana.

Hei'di! *int.* hej ha! — ſchnell! nu, nuże, a nuże! —, haſt du ihn geſehen albo der iſt —! zniknął! przepadł!

Hei'dig, *adi.* wrzosisty, okryty, zarosły wrzosem; stepowy.

Hei'din, *sf. pl.* -innen, poganka *f.*

Hei'diniſch, *adi.* pogański; *adv.* po pogańsku, pogańsko; -es Weſen pogańszczyzna *f.*; in -er Weiſe po pogańsku, obyczajem pogańskim; ein -es Leben führen żyć pogańsko.

Hei'dſchnuke, *sf. pl.* -en, ob. Heideſchaf.

Hei'duck, *sm.* -en, *pl.* -en, hajduk *m.*

Hei'kel, hei'klig, *adi.* trudny, drażliwy; nieprzyjemny; eine -e Sache, Frage sprawa drażliwa, delikatna kwestya.

Heil, *adi.* i *adv.* zdrowy, (-wo); zagojony, uleczony; nieuszkodzony, nieraniony; die Wunde iſt ſchon ganz — rana już zupełnie zagojona; — werden zagoić się; mit -er Haut davonkommen wyjść bez szwanku, bez szkody, caly, calo; kein -es Hemd zum Anziehen haben nie mieć całej koszuli (do wdziania).

Heil, *sn.* (-e)s, 1) zdrowie *n.*, całość *f.*; für ſein — ſorgen dbać o swoje zdrowie; 2) szczęście *n.*, zbawienie *n.*, ocalenie *n.*; błogosławieństwo *n.*; ſein — in der Flucht ſuchen ocalenia, zbawienia w ucieczce szukać; ſein — verſuchen próbować szczęścia; das — der Seele zbawienie (duszy); im Jahre des -s 1902 w roku Pańskim 1902; j—m Glück und — wünſchen życzyć komu wszystkiego dobrego; es gereichte, es war mir zum — wyszło mi na dobre; 3) — dem Kaiſer! niech żyje cesarz! — dem Manne, der ... błogosławiony ów (mąż), który, (albo) co ...

Hei'land, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zbawiciel *m.*, odkupiciel *m.*

Hei'lanſtalt, *sf. pl.* -en, lecznica *f.*; zakład leczniczy, sanatoryum *n.*

Hei'lart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* leczenia.

Hei'lbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel (mineralna) uzdrawiająca, uzdrojowisko *n.*, zdrojowisko *n.*

Hei'lbar, *adi.* uleczalny, mogący być wyleczonym; nicht — nieuleczalny.

Hei'lbarkeit, *sf.* uleczalność *f.*, możność *f.* wyleczenia.

Hei'lbringend, *adi.* ob. Heilſam.

Hei'lbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, krynica *f.* wody zdrojowej, zdrojowisko *n.*, źródło mineralne.

Hei'lbutt, *sm.* -s, *pl.* -e, kulbaka *f.* (ryba).

Hei'ldiener, *sm.* -s, *pl.* —, cyrulik *m.*

Hei'ldiſtel, *sf. pl.* -n, bernardynek *m.*, tojad *m.*, drapacz lekarski (rośl.).

Hei'len, I. *va.* leczyć, wyleczyć, uleczyć; goić, ugoić; j—n von einer Krankheit — wyleczyć kogo z choroby; j—n von einer Leidenſchaft — uleczyć kogo z namiętności; II. *vn.* (h.) (z)goić się; ſich — laſſen leczyć się (z czego).

Hei'ler, *sm.* -s, *pl.* —, uzdrowiciel *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, -lka *f.*).

Hei'lerfolg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skutek *m.* leczenia.

Hei'lgehilfe, *sm.* -n, *pl.* -n, pomocnik, asystent lekarski.

Hei'lgymnaſtik, *sf.* gimnastyka lecznicza, higieniczna.

Hei'lig, I. *adi.* święty, świętobliwy; nietykalny; uroczysty; die -e Jungfrau Panna święta; das -e Abendmahl komunia święta; der -e Geiſt duch święty; der -e Joſef święty Józef; die -e Schrift pismo święte, biblia; der -e Abend wilia *f.* (Bożego narodzenia); das -e Jahr rok święty, jubileuszowy; der -e Vater Ojciec święty, papież; die -en Dinge rzeczy święte, świętości; der -e Eheſtand święty stan małżeński; es iſt mir eine -e Pflicht jest moim świętym obowiązkiem; das iſt eine -e Wahrheit to święta prawda; ſchwören bei allem, was einem — iſt przysięgać na wszystko co jest najświętszego; j—n — ſprechen ogłosić kogo świętym, kanonizować; -e Ehrfurcht, Scheu święte uszanowanie; -es Schweigen uroczyste milczenie; etw. — halten uważać jako rzecz świętą; den Sonntag — halten święcić niedzielę; II. *adv.* święcie, uroczyście; etw. — verſprechen przyrzec co święcie, uroczyście; etwas — glauben wierzyć w co święcie, wierzyć w co jak w ewangelię.

Hei'lige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, święty; (Ꝯ—e, *sf. pl.* -n, święta *f.*); j—n unter die -en aufnehmen przyjąć kogo w poczet świętych, kanonizować; das Feſt aller -en dzień wszystkich świętych; ein wunderlicher -er człowiek dziwnego nabożeństwa, dziwak.

Hei'lige(s), *sn.* -en, świętość *f.*, rzecz święta.

Hei'ligen, I. *va.* 1) święcić, poświęcać, świętym czynić; 2) święcić wyświęcać; einen Prieſter — święcić, wyświęcać kapłana; 3) uświęcić, uświęcać; 4) święcić, czcić; die Sonntage — święcić niedziele; 5) uświęcać = usprawniać; der Zweck heiligt die Mittel cel uświęca środki; II. **geheiligt**, *pp.* i *adi.* uświęcony, święty; — werde dein Name święć się imię twoje; durch den Gebrauch, die Zeit — uświęcony, utwierdzony zwyczajem, czasem.

Hei'ligenbein, *sn.* ob. Kreuzbein.

Hei'ligenbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, obraz *m.* świętego.

Hei'ligenfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, święto *n.*

Hei'ligengeſchichte, *sf. pl.* -n, legenda *f.*, podanie tyczące się jakiego świętego.

Hei'ligenglanz, *sm.* -es, ob. Heiligenſchein.

Hei'ligenſage, *sf. pl.* -n, legenda *f.*

Hei'ligenſchein, *sm.* -(e)s, aureola *f.*, święty oblok, blask promienisty (otaczający głowę świętego); j—n ſeinen — nehmen pozbawić kogo aureoli.

Hei'ligenſchrein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, relikwiarz *m.*

Hei'ligenwoche, *sf. pl.* -n, oktawa *f.*, ośmiodniowe nabożeństwo.

Hei'ligḥaltung, *sf.* 1) święcenie *n.*, czczenie *n.*; 2) dotrzymanie sumienne (np. obietnicy).

Hei'ligkeit, *sf.* świętość *f.*, świętobliwość *f.*, świątobliwość *f.*; nietykalność *f.*, nienaruszalność *f.*; im Geruche der — ſtehen mieć mir świętobliwego; Seine — Jego Świętobliwość, Jego Św. (tytuł papieża); Eure — Wasza Św.

Hei'ligmachend, *adi.* uświęcający, poświęcający.

Hei'ligmachung, *sf.* poświęcenie *n.*

Hei'lig-ſprechen, *va.* ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach heilig, habe heiliggeſprochen, kanonizować, pomieścić w poczet świętych.

Hei'ligſprechung, *sf. pl.* -en, kanonizacya *f.*, policzenie *n.* w poczet świętych, uznanie *n.* za świętego.

Hei'ligtum, *sn.* -(e)s, *pl.* -tümer, 1) świątynia *f.*, chram *m.*, przybytek święty; 2) świętość *f.*, rzecz święta; etw. wie ein — bewahren chować co jak świętość.

Hei'ligtumsentweihung, *sf. pl.* -en, znieważenie *n.*, profanacya *f.* rzeczy świętej.

Hei'ligtumsraub, *sm.* -(e)s, -ſchändung, *sf.* świętokradztwo *n.*, profanacya *f.*

Hei'ligtumsräuber, *sm.* -ſchänder, *sm.* -s, *pl.* —, świętokradca *m.*

Hei'ligung, *sf. pl.* -en, święcenie *n.*, poświęcenie *n.*, uświęcenie *n.*, czczenie *n.*

Hei'lkraft, *sf. pl.* -kräfte, moc *f.*, siła lecząca, uzdrawiająca.

Hei'lkräftig, *adi.* leczący, uzdrawiający.

Hei'lkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, ziele lekarskie.

Hei'lkunde, *sf.* znajomość *f.* sztuki lekarskiej, medycyna *f.*

Hei'lkunſt, *sf.* sztuka lekarska, medycyna *f.*

Heil'künſtler, *sm.* -s, *pl.* —, lekarz *m.*

Hei'llos, *adi.* 1) nieuleczalny; desperacki; pożałowania godny; 2) nikczemny, bezbożny; przewrotny, zepsuty; ein -ſer Menſch zupełnie zepsuty człowiek, dusza potępiona, stracona, desperat; 3) straszny, okropny; ein -ſes Getränk obrzydliwy napój; ein -ſes Geſchrei straszny wrzask; -ſe Verwirrung straszne zamieszanie.

Hei'lloſigkeit, *sf.* 1) stan desperacki, beznadziejność *f.*; 2) nikczemność *f.*, bezbożność *f.*

Hei'lmethode, *sf. pl.* -n, sposób *m.* leczenia.

Hei'lmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek uzdrawiający, lekarstwo *n.*, lek *m.*

Hei'lmittellehre, *sf.* farmakologia *f.*, nauka *f.* o lekarstwach, lekach.

Hei'lmonat, *sm.* -(e)s, miesiąc *m.* zbawienia, grudzień *m.*

Hei'lpflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, plaster gojący.

Hei'lquell, *sm.* -s i -quelle, *sf. pl.* -n, ob. Heilbrunnen.

Hei'lſam, *adi.* służący ku zdrowiu, uzdrawiający, skuteczny, zbawienny; -e Warnungen skuteczne, pożyteczne przestrogi.

Hei'lſamkeit, *sf.* zbawienność *f.*, skuteczność *f.*; pożyteczność *f.*

Hei'lsarmee, *sf.* armia *f.* zbawienia.

Hei'lsberg, *sn.* Licbark *m.*

Hei'lſerum, *sn.* -s, surowica *f.*, serum lecznicze.

Hei'lſerumtherapie', *sf.* -leczenie *n.* surowicą.

Hei'lslehre, *sf. pl.* -n, nauka *f.* o zbawieniu.

Hei'lsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek do zbawienia prowadzący.

Hei'lsordnung, *sf.* droga *f.* (do) zbawienia.

Hei'lſtätte, *sf. pl.* -n, ob. Heilanſtalt.

Hei'ltrank, *sm.* -(e)s, napój uzdrawiający, medycyna *f.*

Hei'lung, *sf. pl.* -en, leczenie *n.*, wyleczenie, uleczenie *n.*, wyzdrowienie *n.*

Hei'lungsart, *sf.*, **Hei'lmethode**, *sf.* sposób *m.*, metoda *f.* leczenia.

Hei'lungsprozeß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, proces *m.* gojenia.

Hei'lverfahren, *sn.* ob. Heilungsart.

Hei'lverkündend, *adi.* zbawienny, błogosławiony.

Hei'lwurz(el), *sf. pl.* -eln, ślaz lekarski, morzymord *m.*, stosił *m.*, kurze ziele, leczywrzód *m.*, ogonica morska, pępowa.

Heim, *sn.* (e)s, *pl.* -e, dom *m.*, mieszkanie *n.*; ſein trautes — verlaſſen opuścić mily dom, dom swój; ſich ein — gründen założyć sobie własne gospodarstwo.

Heim, *adv.* do domu; w domu, w kraju, w ojczyźnie; u siebie; ſich -begeben albo -gehen wrócić do domu; wrócić do kraju, do ojczyzny.

Hei'mat, *sf.* (*pl.* -en) ojczyzna *f.*, miejsce rodzinne, kraj ojczysty; -dom *m.*; in ſeine — zurückkehren wrócić do ojczyzny; ſeine — irgendwo aufſchlagen osiedlić się gdzie, przybyć gdzie na stały pobyt; ſich nach der — ſehnen tęsknić do domu; ſeine — verlaſſen opuścić miejsce rodzinne; Italien iſt meine zweite — Włochy są mi drugą ojczyzną.

Hei'matland, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -länder, kraj rodzinny, ojczyzna *f.*

Hei'matlich, *adi.* rodzinny, ojczysty; domowy; die -e Erde ziemia ojczysta.

Hei'matlos, *adi.* tulacki, bezdomny, nie mający stałego mieszkania.

Hei'matsbahn, *sf. pl.* -en, droga żelazna macierzysta, ojczysta, kolej posiedna.

Hei'mat(s)berechtigt, *adi.* (an, in einem Orte —) posiadający prawo swojszczyzny, przynależny.

Hei'matsberechtigung, *sf.* prawo *n.* swojszczyzny, przynależności, indygenat *m.*

Hei'matsgemeinde, *sf.* gmina *f.*, w której się ma prawo przynależności, gmina przynależna.

Hei'matskunde, *sf.* opis *m.* kraju ojczystego, rodzinnego.

Hei'matskunſt, *sf.* sztuka oparta na motywach rodzinnych.

Hei'matsrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, indygenat *n.*, obywatelstwo *n.*, prawo *n.* swojszczyzny, przynależności, swojszczyzna *f.*

Hei'mat(s)ſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, certyfikat *m.* przynależności.

Hei'matsweſen, *sn.* -s, swojszczyzna *f.*, sprawy swojszczyzny.

Hei'm=begeben, ſich — *vr.* begebe, begibſt dich, begibt ſich, begab mich heim, habe mich heimbegeben, wrócić do domu, do ojczyzny.

Hei'm=begleiten, *va.* odprowadzić do domu.

Hei'm=bezahlen, *va.* ob. Heimzahlen.

Hei'm=bringen, *va.* brachte heim, habe heimgebracht, przynieść do domu; (czasem:) = heimbegleiten.

Hei'mbürge, *sm.* -n, *pl.* -n, wójt *m.*

Hei'mchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) świerszcz *m.*, świrk *m.*, świerczek *m.*, świerczyk *m.*; 2) dusza *f.* dziecka zmarłego, nim je ochrzczono.

Hei'm=eilen, *vn.* (ſ.) spieszyć (się) do domu.

Hei'm=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr heim, bin heimgefahren, I. *va.* odprowadzić we wozie, wozem do domu; II. *vn.* powracać wozem; jechać do domu.

Hei'mfahrt, *sf. pl.* -en, podróż *f.*, powrót *m.* do domu.

Hei'mfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, 1) spadek *m.*, sukcesya *f.*; 2) odumarszczyzna *f.*, kaduk *m.*

Hei'm=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel heim, bin heimgefallen, przypadać, spadać, spaść w sukcesyi, w spadku; **heimgefallen**, *pp.* i *adi.* przypadły, spadły w sukcesyi, w spadku.

Hei'mfällig, *adi.* 1) przelewny, spadający na drugą osobę, dostający się komu w spadku; 2) kadukowy.

Hei'mfälligkeit, *sf.* przelewność *f.*, możność *f.* przechodzenia drogą spadku na drugą osobę.

Hei'mfallsrecht, *sn* -(e)s, prawo *n.* spuścizny, prawo kadukowe.

Hei'm=finden, *vn.* i ſich — *vr.* fand heim, habe heimgefunden, odnaleźć drogę powrotną.

Hei'm=führen, *va.* prowadzić, odprowadzić, zaprowadzić do domu; ein Mädchen — ożenić się, dziewczynę za żonę pojąć.

Hei'mführung, *sf. pl.* -en, (od)prowadzenie *n.* do domu; — der Braut ożenienie się; — der Neuvermählten przenosiny.

Hei'mgang, *sm.* -(e)s, 1) powrót *m.* do domu, do ojczyzny; 2) zejście *n.* ze świata, śmierć *f.*

Hei'm=geben, *va.* gebe, gibſt, gibt heim, gab heim, habe heimgegeben, 1) dać co komu aby zaniósł do domu; 2) oddać, zwrócić; j—m etw. — wywzajemnić się komu, odpłacić komu za co.

Hei'm=gehen, *vn.* ging heim, bin heimgegangen, 1) powracać, powrócić do domu, do kraju, do ojczyzny; 2) schodzić, zejść ze świata, umierać, umrzeć.

Hei'm=holen, *va.* etwas — iść po co, aby zanieść, przynieść do domu; j—n — pójść, iść po kogo, aby go odprowadzić do domu.

Hei'miſch, *adi.* 1) krajowy, swojski, ojczysty; 2) domowy; in einem Orte — ſein być przyzwyczajonym do jakiego miejsca, być gdzie jakby u siebie; ſich in einer Geſellſchaft nicht — fühlen nie czuć się swojskim, nie być swobodnym w jakiem towarzystwie; ſich überall — fühlen dobrze się miewać, znaleść się wszędzie, umieć z każdym żyć; es iſt mir (albo ich fühle mich) ſo — hier czuję się tu jakby w domu; — werden zaaklimatyzować się, przyzwyczaić się.

Hei'mkehr, *sf.* powrót *m.* do domu, do kraju, do ojczyzny.

Hei'm=kehren, *vn.* (ſ.) powracać, powrócić do domu, do kraju, do ojczyzny.

Hei'm=kommen, *vn.* kam heim, bin heimgekommen, powrócić, przyjść, przyjechać do domu, do kraju, do ojczyzny; das wird dir — drogo cię to kosztować będzie.

Hei'mkunft, *sf.* powrót *m.*, przyjazd *m.*, przyjście *n.* do domu.

Hei'm=leuchten, *vn.* (h.) odprowadzić kogo ze światłem do domu, poświecić komu; (przen.) j—m tüchtig — powiedzieć, wyrznąć komu słowa prawdy.

Hei'mlich, I. *adi.* 1) przyjemny, wygodny; 2) tajemny, pokątny, skryty; ein -er Ort kryjówka; -e Sache tajemnica; -e Gedanken skryte myśli; -er Anſchlag tajny spisek, sprzysiężenie; -e Ehe tajemne małżeństwo; II *adv.* pokryjomu, potajemnie, skrycie; — auf etw. hinarbeiten potajemnie do czego dążyć; — halten skryć, ukryć, zataić; — anſehen z pod oka, ukradkiem patrzeć, spoglądać; — tun tajemniczością się okrywać, nastroić, przybrać minę tajemniczą; mit j—m — reden szeptać z kim, mówić z kim na ucho.

Hei'mlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) (bez *pl.*) spokój *m.*, przyjemność *f.*, dogodność *f.*; 2) tajemność *f.*, skrytość *f.*: 3) tajemnica *f.*

Heimlichtuerei', *ſf. pl.* -en, ciągłe okrywanie się tajemniczością, udawanie, że się wie tajemnice.

Hei'mrecht, *sn.* -(e)s, indygenat *m.*, prawo *n.* swojszczyzny, przynależności.

Hei'mreiſe, *ſf. pl.* -n, podróż *f.*, powrót *m.* do domu, do kraju.

Hei'm=reiſen, *vn.* (ſ.) podróżować, powracać do domu, do ojczyzny.

Hei'm=reiten, *vn.* ritt heim, bin heimgeritten, powracać, wrócić wierzchem do domu.

Hei'm=ſchicken, *va.* etw. — odsyłać, posyłać, odesłać, posłać co do domu; j—n — odprawić kogo.

Hei'mſehnen, ſich — *vr.* (za)tęsknić do domu.

Hei'mſtätte, *ſf. pl.* -n, dom *m.*, przybytek *m.*, miejsce zamieszkania.

Hei'mſtättengeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o miejscu zamieszkania.

Hei'm=ſtellen, *va.* ob. Anheimſtellen.

Hei'm=ſuchen, *va.* 1) j—n — odwiedzić, nawiedzić kogo; j—n mit etw. — nawiedzać, nawiedzić, trapić, dotykać kogo czem; Gott ſucht ihn mit dieſem Übel heim Bóg go nawiedza tem nieszczęściem; er iſt mit einer böſen Frau heimgeſucht dostał na kark złą żonę.

Hei'mſuchung, *ſf. pl.* -en, 1) odwiedzenie *n.*, odwiedziny; *pl.* die — Mariä Nawiedzenie Najświętszej Panny Maryi; 2) nawiedzenie *n.*, plaga *f.*, dopuszczenie *n.* na kogo (czego).

Hei'm=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug heim, habe heimgetragen (za)nieść do domu.

Hei'm=treiben, *va.* trieb heim, habe heimgetrieben; das Vieh — pędzić bydło (do domu) do stajni.

Hei'mtücke, *ſf. pl.* -n, 1) ukryta złość, podstęp *m.*, złośliwość *f.*, chytrość *f.*, chęć *f.* szkodzenia skrycie; 2) (= ſchlimmer Streich) psota *f.*, szkoda *f.*, złość skrycie wyrządzona.

Hei'mtückiſch, *adi.* podstępny, chytry, zdradny; *adv.* (-nie, -tro, -nie).

Hei'mwärts, *adv.* ku domowi, ku stronie rodzinnej, ku mieszkaniu.

Hei'mweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga *f.* do domu; auf dem — wracając do domu.

Hei'mweh, *sn.* -(e)s, tęsknica *f.*, tęsknota *f.* do swojej zagrody, do swoich, do domu, za ojczyzną; nostalgia *f.*

Hei'm=weiſen, *va.* weiſeſt albo weiſt, weiſt, wieſ heim, habe heimgewieſen, 1) wskazać drogę do domu; 2) powiedzieć komu słowa prawdy.

Hei'mweſen, *sn.* -s, *pl.* —, zagroda *f.*, domek *m.*

Hei'mzahlen, *va.* zwrócić, oddać rzecz pożyczoną; (iron.) ich werde es ihm ſchon — zapłacę ja mu już za to.

Hei'm=ziehen, *vn.* zog heim, bin heimgezogen, wracać, wrócić do kraju, do ojczyzny.

Hei'mzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, podróż *f.* do domu, do kraju.

Hein, *sm.*; Freund — śmierć *f.*

Hei'nrich, *sm.* Henryk.

Hei'nrichfelde, *sn.* Czajcze *pl.*

Hei'nrichswerder, *sn.* Gruszczyn *m.*

Heint, *adv.* tej nocy.

Hei'nzelmännchen, *sn.* -s, *pl.* —, gnom *m.*, duch niewidzialny.

Hei'rat, *ſf. pl.* -en, małżeństwo *n.*, ożenienie *n.*, żeniaczka *f.*; zamężcie *n.*; eine — tun, ſchließen zawrzeć małżeństwo; eine — aus Liebe małżeństwo z miłości; auf die — (albo auf die Freite) gehen szukać, upatrywać żony, męża.

Hei'raten, *va.* i ſich — *vr.* żenić się, ożenić się, brać, wziąć żonę, poślubić; iść, pójść za mąż; ſie hat ihn aus Neigung geheiratet poszła za niego z miłości; er hat das Geld, den Geldſack geheiratet ożenił się dla pieniędzy; nach dem Gelde — żenić się dla pieniędzy, posagu, pieniędzy szukać z żoną; das Mädchen hat nach der Stadt (albo in die Stadt) geheiratet dziewczyna wyszła za mąż do miasta; er, ſie hat keine Luſt zum — nie ma ochoty do małżeństwa, do żeniaczki, do zamążpójścia.

Hei'ratsantrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -anträge, oświadczenie *n.*, oświadczyny *pl.*, propozycya *f.* do małżeństwa; einem Mädchen einen — machen oświadczyć się pannie.

Hei'ratsanzeige, *ſf. pl.* -n, zawiadomienie *n.* o żeniaczce, zamążpójściu.

Hei'ratsfähig, *adi.* zdatny, dojrzały do małżeństwa.

Hei'ratsgedanken, *sm. pl.* zamiar *m.* żenienia się; — haben albo ſich mit — tragen mieć zamiar (o)żenienia się, myśleć o żonie.

Hei'ratsgut, *sn.* -(e)s, posag *m.*, wiano *n.*

Hei'ratskonſens, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, zezwolenie *n.* na małżeństwo.

Hei'ratskontrakt, *sm.* -es, *pl.* -e, ob. Heiratsvertrag.

Hei'ratskandidat, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *ſf. pl.* -innen), kandydat *m.*, (-tka *f.*) do małżeństwa.

Hei'ratsluſtig, *adi.* mający ochotę do małżeństwa.

Hei'ratsregiſter, *sm.* -s, *pl.* —, rejestr małżeński.

Hei'ratsſtifter, *sm.* -s, *pl.* —, kojarzący *m.* małżeństwa; stręczyciel *m.*, swat *m.*

Hei'ratsvertrag, *sm. pl.* -verträge, intercyza ślubna.

Hei'ratsvermittler, *sm.* -s, *pl.* —; (-in, *ſf. pl.* -innen) swat *m.*, (-tka *f.*).

Hei'ſa! *int.* hej ha! —, luſtig ohne Sorgen! hulaj dusza bez kontusza!

Hei'ſchen, *va.* wymagać, żądać.

Hei'ſcheſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, postulat *m.*, pewnik *m.*, zdanie nieulegające zaprzeczeniu; zdanie wyrażające życzenie.

Hei'ſchung, *ſf.* żądanie *n.*, wymaganie *n.*

Hei'ſer, *adi.* ochrypły, chrypkę mający; — werden

ochrypnąć, chrypki dostać; sich — schreien, singen chrypki dostać z krzyczenia, śpiewania.

Hei'serkeit, *sf.* chrypka *f.*, ochrypłość *f.*

Heiß, *adi.* gorący; — werden rozegrzać się, rozgrzewać się; — machen rozegrzać, rozgrzewać; es ist sehr — jest bardzo gorąco; es überlief mich — gorąco mi się zrobiło, krew do głowy mi buchnęła; mir wird — gorąco mi się robi; -e Tränen vergießen zalewać się gorzkiemi łzami, okropnie płakać, rzewne łzy wylewać; eine -e Bitte gorąca prośba; -e Leidenschaften gorące, zapalczywe namiętności; an jenem Tage ging es — her dnia tego zacięcie walczono; dnia tego był wielki ruch; j—m den Kopf — machen dręczyć kogo, nastraszyć kogo czem tak, że aż głową traci; j—m die Hölle — machen dopiekać komu, okropnie dokuczać komu, wielkiego strachu kogo nabawić; ein -es Blut haben mieć krew gorącą, łatwo się zapalać; es wird nicht so — gegessen, als (es) gekocht wird nie taki straszny (albo szpetny) dyabeł, jak go malują; was ich nicht weiß, macht mich (albo mir) nicht — czego się nie zna, tego się nie pragnie; glühend — rozpalony; brennend — skwarny; drückend — przyskwarny.

Hei'ßblütig, *adi.* gorącokrwisty; zapalczywy, popędliwy.

Hei'ßblütige(r), *sm.* -n, *pl.* -n, złośnik *m.*, raptus *m.*, pasyonat *m.*

Hei'ßblütigkeit, *sf.* popędliwość *f.*

Hei'ßdurst, *sm.* -es, gorące, gwałtowne pragnienie.

Hei'ßen, heißest, heißt, hieß, habe geheißen, I. *va.* 1) j—m etw. — nakazywać, rozkazywać, nakazać, rozkazać komu co; tue, wie dir geheißen czyń, jak ci kazano; wer hat dir das geheißen? któż ci to (na)kazał? j—n gehen — kazać komu iść, odejść; er hieß es mir kazał mi to uczynić; wer hieß mich auch es wagen? któż mi też kazał to hazardować? 2) nazywać, przezywać, nazwać, przezwać; j—n einen Schurken — nazwać kogo łotrem; j—n du — tykać kogo, tykać się z kim, mówić komu ty; j—n Freund — nazywać kogo przyjacielem; etw. gut — pochwalać co, przystać na co, (z)godzić się na co; j—n willkommen — przywitać kogo; das heiße ich mir einen guten Freund otóż to dobry przyjaciel, co się nazywa; das heiße ich gut gehandelt albo gut handeln otóż to dobry uczynek, co się nazywa; 3) (= hissen); II. *vn.* (h.) 1) zwać się, nazywać się, nazwać się; ich heiße Felix nazywam się Feliks, na imię mi Szczęsny; wie heißt er? jak się nazywa, jak mu na imię? ich will ein Schelm —, wenn... możesz nazwać mię szelmą, jeśli...; wie heißt das auf polnisch? jak to po polsku, (się mówi)? das heißt = d. h. to jest, to znaczy = t. j. t. z.; wie heißt das hier? co to tu znaczy? wie heißt es im Sprichwort? jakże to przysłowie powiada? das heißt doch unklug handeln to przecie nierozsądny postępek; das hieße ihn beleidigen to byłoby dla niego obrazą; 2) znaczyć; die beiden Worte — einerlei oba wyrazy to samo znaczą; was soll das —? cóż to ma znaczyć? das will etwas albo was — to nie fraszka, to nie przelewki; das will nicht viel — to fraszka; das will nichts — to (rzecz) żadnej wagi; 3) hier heißt es schlau sein tu należy być mądrym, przebiegłym, trzeba mieć głowę na karku; hier heißt es, sich auf der Stelle entscheiden trzeba natychmiast postanowić, zdecydować się; III. *vimprs.* es heißt słychać, mówią, że..; es hieß von ihm, er wäre gestorben mówiono o nim, że umarł; so hats geheißen, aber es war nicht richtig tak mówiono, ale niesłusznie; wie es in der Bibel heißt jak to biblia powiada, jak w piśmie św. czytamy.

Hei'ßersehnt, *adi.* z niecierpliwością oczekiwany, wyglądany.

Hei'ßgeliebt, *adi.* najukochańszy.

Hei'ßhunger, *sm.* -s, wilczy apetyt, okropny głód, żarłoczność *f.*, przemór *m.*; einen — haben mieć wilczy apetyt; mit — über etw. herfallen z największą chciwością chwycić się czego, porwać się do czego, z wściekłością rzucić się na co.

Hei'ßhungrig, *adi.* okrutnie głodny, zgłodniały, łaknący, żarłoczny.

Hei'ßlaufen, *sn.* -s, grzanie *n.* się panewek.

Hei'ßlaufer, *sm.* -s, *pl.* —, (= heißlaufender Wagen) wóz zagrzany, wóz grzejący się.

Hei'ßluftapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd *m.* do wytwarzania suchego ciepła.

Hei'ßluftbehandlung, *sf.* łeczenie *n.* suchem ciepłem.

Hei'ßluftmaschine, ob. Heißluftapparat.

Hei'ßsporn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zapaleniec *m.*, gorączka *f.*

Hei'ßwasserheizung, *sf.* ogrzewanie *n.* wodą wrzącą.

Hei'ster, *sm.* -s, *pl.* — i *sf. pl.* -n, 1) młode drzewko, (szczególnie buczyna); 2) sroka *f.*; kraska *f.*

Hei'sternest, *sn.* Jastarnia Pucka.

Hei'ter, *adi.* 1) pogodny; — werden wypogadzać się, wypogodzić się; 2) wesoły, pogodny; -es Gemüt pogodny umysł; er ist — geworden rozweselił się, wypogodził czoło; eine -e Gesellschaft wesołe towarzystwo; das ist eine -e Geschichte to dobra (sobie) historya.

Hei'terkeit, *sf.* 1) pogoda *f.*, pogodność *f.* (nieba, atmosfery); 2) wesołość *f.*, pogodność (twarzy, oblicza, umysłu).

Hei'zbar, *adi.* gdzie można palić; ogrzewalny.

Hei'zbarkeit, *sf.* ogrzewalność *f.*; — eines Zimmers

möglichkeit *f.* ogrzewania pokoju.

Hei'zen, *va.* i *vn.* (h.) palić; den Ofen — (za)palić w piecu; das Zimmer — palić w pokoju, opalać pokój; mit Holz, mit Kohlen — palić drzewem, węglami; dieses Zimmer heizt sich gut pokój ten opala się dobrze.

Hei'zer, *sm.* -s, *pl.* —, palacz *m.*

Hei'zfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia ogrzewania; direkte — powierzchnia ogrzewalna bezpośrednia; indirekte — powierzchnia ogrzewalna pośrednia.

Hei'zhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, parowozownia *f.*, parowoźnia *f.*, ogrzewalnia *f.*; halbkreisförmiges — parowozownia półkolista; poligonales — parowozownia wieloboczna; rechteckiges — parowozownia prostokątna; ringförmiges — parowozownia lukowa.

Hei'zhausgeleise, *sn.* -s, *pl.* —, tor *m.* parowozowni.

Hei'zhausleiter, *sm.* -s, *pl.* —, naczelnik *m.* parowozowni.

Hei'zkraft, *sf.* siła, zdolność ogrzewawcza.

Hei'zmaterial, *sn.* -(e)s, *pl.* -ien, paliwo *n.*, opal *m.*

Hei'zraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, palenisko *n.*

Hei'ztür(e), *sf. pl.* -n, drzwiczki *pl.* paleniska.

Hei'zvorrichtung, *sf. pl.* -en, przyrząd *m.* do opalania, ogrzewania.

Hei'ztürwand, *sf. pl.* -wände, tylna ściana paleniska.

Hei'zung, *sf.* 1) opalanie *n.*, palenie *n.*, opal *m.*; 2) paliwo *n.*

Hei'zwert, *sm.* -(e)s, ob. Heizkraft.

Hekato'mbe, *sf. pl.* -n, hekatomba *f.*, ofiara *f.* stu, ofiara ze stu byków.

He'ktar, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, hektar *m.*

He'ktik, *sf.* suchoty *pl.* hektyka *f.*

He'ktiker, *sm.* -s, *pl.* —, suchotnik *m.*, hektyk *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, suchotnica *f.*).

He'ktisch, *adi.* suchotniczy, hektyczny; — werden dostać suchot.

He'ktogramm, *sn.* -s, *pl.* -e, hektogram *m.*

He'ktograph, (wym.: -graf) *sm.* -en, *pl.* -en, hektograf *m.*

Hektographie'ren, *va.* hektografować.

Hektoli'ter, *sn.* -s, *pl.* —, hektolitr *m.*, sto litrów.

Hektome'ter, *sn.* -s, *pl.* —, hektometer *m.*

Hektowa'tt, *sm* -(e)s, miara prądu elektrycznego.

Held, *sm.* -en, *pl.* -en, bohater *m.*, rycerz mężny; der — des Tages bohater dnia; der — eines Gedichtes, eines Romans bohater poematu, powieści; er ist ein — im Saufen to bohater do picia.

He'ldenalter, *sn.* -s, ob. Heldenzeit.

He'ldenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* o bohaterach, zbiór *m.* poematów bohaterskich.

He'ldendarsteller, *sm.* -s, *pl.* —, aktor grający role bohaterskie, bohater *m.*

He'ldendichter, *sm.* -s, *pl.* —, autor *m.* epopei.

He'ldendichtung, *sf. pl.* -en, i -gedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, poemat bohaterski, epopea *f.*

He'ldengeist, *sm.* -es, duch bohaterski.

He'ldengesang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gesänge, pieśń bohaterska, wiersz bohaterski.

He'ldengeschichte, *sf. pl.* -n, dzieje *pl.* bohaterów.

He'ldengeschlecht, *sn.* -es, *pl.* -er, ród bohaterski.

He'ldengestalt, *sf. pl.* -en, postać bahoterska.

He'ldengröße, *sf.* wielkość bohaterska.

He'ldenhaft, *adi.* bohaterski; *adv.* po bohatersku, jak na bohatera przystoi.

He'ldenherz, *sn.* -en, *pl.* -en, serce bohaterskie.

He'ldenjungfrau, *sf. pl.* -en, niewiasta *f.* bohaterskiego serca, umysłu, ducha.

He'ldenjüngling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, młodzieniec *m.* bohaterskiego serca, umysłu, ducha.

He'ldenkraft, *sf.* siła bohaterska.

He'ldenkühn, *adi.* śmiały jak bohater.

He'ldenlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń bohaterska.

He'ldenmäßig, *adi.* bohaterski; *adv.* po bohatersku.

He'ldenmiene, *sf.* mina bohaterska.

He'ldenmut, *sm.* -(e)s, odwaga bohaterska, bohaterski umysł, bohaterstwo *n.*, waleczność *f.*

He'ldenmütig, *adi.* bohaterski, waleczny; *adv.* po bohatersku.

He'ldenrolle, *sf. pl.* -n, rola *f.* bohatera, bohaterska.

He'ldenruhm, *sm.* -(e)s, sława bohaterska.

He'ldensinn, *sm.* -(e)s, dusza bohaterska, umysł bohaterski.

He'ldenstärke, *sf.* ob. Heldenkraft.

He'ldentat, *sf. pl.* -en, czyn bohaterski, bohaterstwo *n.*

He'ldentod, *sm.* -es, śmierć bohaterska.

He'ldentugend, *sf. pl.* -en, cnota bohaterska.

He'ldentum, *sn.* -(e)s, bohaterstwo *n.*

He'ldenvolk, *sn.* -(e)s, *pl.* -völker, lud, naród bohaterski.

He'ldenweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, niewiasta bohaterska, heroina *f.*

He'ldenzeit, *sf. pl.* -en, wieki, czasy bohaterskie.

He'ldin, *sf. pl.* -innen, bohaterka *f.*, heroina *f.*

Hele'ne, *sf.* Helena; *dim.* Helenchen, Lenchen *sn.* Helusia, Halka.

Hele'nenhof, *sm.* Ugorzela *f.*

He'lfen, *vn.* helfe, hilfst, hilft, half, habe geholfen, 1) pomagać, służyć, skutkować; was soll das —? co to pomoże? hier ist nicht mehr zu — tu już nic nie pomoże, tu wszystko już stracone; hier hilft kein Klagen skargi nic nie pomogą; das hilft gegen Zahnschmerzen to pomaga na ból zębów; was soll mir dein Rat —? co mi

pomódz może, na co mi się przyda twoja rada? 2) pomagać, dopomagać, dopomódz komu, pomoc komu dawać; j—m etw. machen — pomagać komu co robić; j—m bei (albo in) einer Arbeit— pomagać komu roboty, w robocie; j—m aus der Not — wyratować kogo z biedy; j—m zu ſeinem Rechte — dopomódz komu do (odzyskania) prawa; j—m von etw. — pozbawić kogo czego, uwolnić kogo od czego; j—m auf das Pferd, in den Wagen, in das Bett, aus dem Wagen — (do)pomódz komu wsiąść na konia, do wozu, położyć się do lóżka, wysiąść z wozu, posadzić kogo na konia, wsadzić do wozu, położyć kogo do lóżka, zesadzić kogo z wozu; j—m wieder auf die Beine — wydźwignąć kogo; j—m auf die Sprünge — przywieźć co komu na pamięć; kann ich dir etw. —? mogę ci w czem pomódz? hilf Gott! helfe mir, uns Gott! pomóż Bóg, pomagaj Bóg, pomóż mnie, nam Bóg! ſo wahr mir Gott helfe! tak mi Panie Boże pomóż! 3) ſich — *vr.* pomódz sobie, dopomagać sobie samemu; ich weiß mir weder zu raten noch zu — nie wiem co począć i jak sobie dać radę; ſich durch etw. zu — ſuchen nadrabiać czem; hilf dir ſelbſt, ſo hilft dir Gott pomagaj sam sobie, a Bóg ci dopomoże; wem nicht zu raten iſt, dem iſt auch nicht zu — kto nie slucha, cierpieć musi.

He'lfer, *sm.* -s, *pl.* —, dopomagacz *m.*, pomocnik *m.*; ein — in der Not przyjaciel w potrzebie.

He'lferin, *sf. pl.* -innen, pomagaczka *f.*, pomocniczka *f.*

He'lfershelfer, *sm.* -s, *pl.* —, wspólnik *m.*, poplecznik *m.*, pomocnik *m.*, służalec *m.*

He'lfeld, *sn.* Jasne Pole.

He'likon, *sm.* Helikon *m.*; helikoniſch *adi.* helikoński.

He'likopter, *sm.* -s, *pl.* —, śrubolot *m.*, śrubowiec *m.*

Heliographie', *sf.* heliografia *f.*

Heliogravü're, *sf. pl.* -n, heliograwiura *f.*

Heliome'ter, *sn.* -s, heliometr *m.*

Helioze'ntriſch, *adi.* heliocentryczny, śródsloneczny.

Helioſko'p, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, helioskop *m.*, narzędzie astronomiczne do obserwowania słońca.

Heliоſta't, *sm.* -en, *pl.* -en, heliostat *m.*

Heliotro'p, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) heliotrop *m.*, tomilek *m.*, slonecznica *f.*, słońcokwiat *m.* (rośl.); 2) heliotrop (mineral); 3) heliotrop *m.*, zegar sloneczny.

He'lix, *sf.* (= Schraubenlinie), linia śrubowa, helisa *f.*

Hell, I. *adi.* 1) głośny; wyraźny; mit -er Stimme ſprechen wyraźnie mówić; er lachte — auf albo er brach in ein -es Gelächter aus roześmial się w głos, na cale gardlo; 2) jasny, światly, świetny, błyszczący; am -en (lichten) Tage w jasny dzień; beim -en Mondenſchein w pelnym blasku księżyca; -e Augen jasne oczy; -e Farben jasne, jaskrawe barwy; -er Schild błyszcząca tarcza; 3) jasny, widny, dobrze oświetlony; -e Kirche, Stube jasny kościół, jasny, widny pokój; 4) czysty, przejrzysty; -es Waſſer, -e Luft jasna, czysta przejrzysta woda, jasne powietrze; 5) (obraz.) ein -er Kopf, Verſtand bystra, pojętna głowa, bystry rozum; er iſt nicht ſehr -e malo ma rozgarnienia, nie bardzo pojętny; -e Wahrheit jasna, widoczna prawda; -e Verzweiflung straszna, wielka rozpacz; der -e Haufen cala gromada; in -en Haufen gromadnie, masami; II. *adv.* jasno, widno, świetnie; — ertönen głośno (za)brzmieć; die Sonne ſcheint — słońce jasno świeci; es fängt an — zu werden jasno się robi, rozwidnia się, wyjaśnia się; — machen oświecić, rozświecić; es wird ſpät — późno się rozjaśnia, rozwidnia; — denken jasno, bystro myśleć.

He'llas, *sn.* Hellas *n.* i Hellada *f.*; Hellenen, *pl.* Hellenowie.

He'lläugig, *adi.* jasnooki.

He'llblau, *adi.* niebieski, modry, jasnobłękitny.

He'llblond, *adi.* jasnoblond.

He'llbraun, *adi.* jasnobrunatny.

He'llblume, *sf. pl.* -n, poploch pospolity, glowacz *m.*, oset powloczny (rośl.).

He'llbrennend, *adi.* jasnoświetny.

He'lldenkend, *adi.* jasnomyślący.

He'lldunkel, I. *adi.* jasnawy, ciemnawy, z jasnego w ciemne przechodzący; II. *sn.* -s, jasnocień *m.*, cienie *pl.*

He'lle, *sf.* 1) donośność *f.*, głośność *f.*; 2) jasność *f.*, świetność *f.*, światlość *f.*, widność *f.*; 3) światlo *n.*, dzień *m.*; 4) — des Verſtandes bystrość *f.* rozumu.

He'lle, *sn.* -n, jasność *f.*, światlo *n.*

Helleba'rde, *sf. pl.* -n, (h)alabarda *f.*, bardysz *m.*, berdysz *m.*

Hellebardie'r, *sm.* -s, *pl.* -e i -**bardi'ſt,** *sm.* -en, *pl.* -en, halabardnik *m.*, halabartnik, alabardzista *m.*

Helleba'rte, *sf. pl.* -n, ob. Hellebarde.

He'llen, *va.* i ſich — *vr.* rozjaśniać (się) glansować, polerować.

Helle'nentum, *sn.* -s, hellenizm *m.*

Helle'niſch, *adi.* helleński.

Helleni'smus, *sm.* hellenizm *m.*

Helleni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, hellenista *m.*

He'ller, *sm.* -s, *pl.* —, halerz *m.*, szeląg *m.*, grosz *m.*; bei — und Pfennig bezahlen zaplacić co do szeląga; keinen (albo nicht einen) roten — haben być bez szeląga, bez grosza, być goly jak turecki święty; keinen — wert nie wart zlamanego szeląga.

Hellfarbig, *adi.* jasnego koloru, jasnobarwy.

Hellfuchs, *sm.* -es, *pl.* -füchſe jasnocisawy (koń).

Hellgelb, *adi.* jasnożółty.

Hellglänzend, *adi.* silnie blyszczący.

Hellgrau, *adi.* jasnosiwy, popielaty.

Hellgrün, *adi.* jasnozielony.

Helligkeit, *sf.* jasność *f.*, światłość *f.*

Helling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sztuczna zatoka.

Hellklingend, i **-lautend**, *adi.* głośno brzmiący; dźwięczny.

Hellleuchtend, *adi.* (jasno-) świecący, blyszczący.

Hellrot, *adi.* jasnoczerwony.

Hellſcheinend, *adi.* jasno świecący.

Hellſehen, *sn.* -s, ob. Hellſichtigkeit.

Hellſehend, *adi.* 1) jasnowidzący; 2) przezorny, przenikliwy; 3) uśpiony snem somnambulicznym lub magnetycznym.

Hellſeher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen), jasnowidz *m.*, (-dząca *f.*).

Hellſichtig, *adi.* 1) jasnowidzący; 2) przezorny, przenikliwy.

Hellſichtigkeit, *sf.* 1) jasnowidzenie *n.*, jasnowidztwo *n.*; 2) przezorność *f.*, przenikliwość *f.*

Hellweiß, *adi.* jasnobialy, lśniącej białości.

Helm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) hełm *m.*, szyszak *m.*, przyłbica *f.*; — mit Viſier misiurka *f.*; 2) kopula *f.*, bania *f.*, sklepienie baniaste, czaszkowate (archit.); 3) pokrywa *f.*, hełm, głowa *f.* (w alembiku), kaptur alembikowy; 4) drąg *m.* steru 5) (także *sn.*) trzonek *m.* u topora, siekiery, stylisko *n.*

Helmbinde, *sf. pl.* -n, pasek *m.* u szyszaka.

Helmbuſch, *sm.* -es, *pl.* -büſche, 1) kita *f.*, kitka *f.* z piór na szyszaku, na przyłbicy; 2) kokorycz *m.* (rośl.).

Helmdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach helmowy, kopula *f.*

Helmen, *va.* 1) zasadzić hełm; 2) zaopatrzyć w trzonek.

Helmfeder, *sf. pl.* -n, piorópusz *m.*

Helmförmig, *adi.* szyszakowaty.

Helmgitter, *sn.* -s, *pl.* —, przylbica *f.*

Helmholz, *sn.* ob. Helmſtock.

Helmkerf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świerszczak *m.*

Helmkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, zimniczek *m.*

Helmſchnecke, *sf. pl.* -n, przylbica *f.*

Helmſtange, *sf. pl.* -n, igla wieżowa.

Helmſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, drąg *m.* steru.

Helmſtutz, *sm.* -es, *pl.* -e, kitka *f.*

Helmviſier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przylbica *f.*

Helmvogel, *sm.* -s, szyszak *m.* (ptak).

Helo'te, *sm.* -n, *pl.* -n, niewolnik *m.*, helota *m.*

Helo'tentum, *sn.* -s, niewolnictwo *n.*, helotyzm *m.*, poddaństwo *n.*

Helvetie'n, *sn.* -s, Helwecya *f.*

Hemd, *sn.* -(e)s, *pl.* -en i **Hemde**, *sn.* -s, *pl.* -n, koszula *f.*; das — wechſeln przewdziać, zmienić, przewlec koszulę; ſich bis aufs — entblößen rozebrać się aż do koszuli; j—n bis aufs — ausziehen ściągnąć z kogo koszulę, obrabować kogo; er hat kein (ganzes) — auf dem Leibe nie ma koszuli na grzbiecie; alles bis aufs — verſpielen, verſaufen, verkaufen zgrać się do koszuli, zgrać się zupełnie, wszystko przepić, sprzedać; das — iſt mir näher als der Rock bliższa koszula ciała, niżli kaftan, niż rodzona ciotka.

Hemdärmel, *sm.* -s, *pl.* —, rękaw *m.* u koszuli; in -n ſein, gehen być, chodzić bez surduta.

Hemdchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hemd) koszulka *f.*

Hemdeinſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, przodek *m.* u koszuli, półkoszulek *m.*

Hemdenmatz, *sm.* -es, *pl.* -mätze, dzieciątko *n.* w koszulce.

Hemdennäherin, *sf. pl.* -innen, szwaczka szyjąca koszule, koszularka *f.*

Hemdknopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -knöpfe, guzik *m.*, spinka *f.* u, do, od koszuli.

Hemdkragen, *sm.* -s, *pl.* -kragen, kolnierz *m.* koszuli.

Hemdkrauſe, *sf. pl.* -n, kryza *f.*, żaboty *pl.* u koszuli.

Hemiglo'b, *sm.* -en, *pl.* -en, półkula *f.*, hemisfera *f.*

Hemipte'ren, *spl.* półskrzydle owady.

Hemiſphä're, *sf. pl.* -n, półkula *f.*

Hemiſphä'riſch, *adi.* półkulisty, hemisferyczny.

Hemlockrinde, *sf.* kora hemlokowa.

Hemme, *sf. pl.* -n, stawidło *n.*

Hemmen, *va.* 1) hamować, pohamować; 2) tamować, zatamować; zwolnić; den freien Verkehr — tamować wolny ruch, obieg; 3) wstrzymać, wstrzymywać, zatrzymać; ſeine Tränen — powstrzymać łzy; 4) powściągać, powściągnąć; den Ungeſtüm des Feindes — powściągnąć zuchwałość nieprzyjaciela; 5) zastanawiać, zastanowić; das Blut — zastanowić krew; 6) einer Sache hemmend in den Weg treten przeszkodzić (w) jakiej sprawie; hemmende Maßregeln środki zapobiegające.

Hemmgabel, *sf. pl.* -n, hamulec *m.*

Hemmkette, *sf. pl.* -n, hamulec *m.* (z łańcucha i klamry).

Hemmnis, *sn.* -niſſes, *pl.* -iſſe, przeszkoda *f.*

Hemmſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, hamulec *m.*

Hemmung, *sf. pl.* -en, 1) hamowanie *n.*, wstrzymywanie *n.*, wstrzymanie *n.*; — des Verkehres wstrzymanie, tamowanie obrotu, ruchu; 2) zwol-

nienie *n.*; 3) przytłumienie *n.*; 4) przeszkoda *f.*, hamulec *m.*

He'mmungsbildung, *sf.* niedokształcenie *n.*

He'mmungssegment, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ściąg *m.*

He'mmvorrichtung, *sf. pl.* -en, mechanizm *m.*, przyrząd hamulcowy, hamulec *m.*

Hendekasy'llabus, *sm.* —, *pl.* -bi i -ben, wiersz jedenastozgłoskowy.

Hengſt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) ogier *m.*, drygant *m.*, stadnik *m.*; junger — ogierek; 2) łubieżnik *m.*

He'ngſtdepot, (wym.: -depo) *sn.* -s, *pl.* -s, stacya *f.* ogierów.

He'ngſtfohlen, -füllen, *sn.* -s, *pl.* —, młody ogier, źrebiec *m.*

He'nkel, *sm.* -s, *pl.* —, antaba *f.*, ucho *n.*, uszko *n.*; mit einem — verſehen uchaty.

He'nkeldukaten, *sm.* -s, *pl.* —, dukat z uszkiem.

He'nkelglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, szklanka *f.* z uszkiem.

He'nkelkorb, *sm.* -es, *pl.* -körbe, kosz *m.* z uchami.

He'nkeln, *va.* uchami opatrzyć; **gehenkelt** *pp.* i *adi.* z uchem, z uchami, uchaty.

He'nkelnapf, *sm.* -(e)s, *pl.* -näpfe, czara uchata.

He'nkeltopf, *sm.* -es, *pl.* -töpfe, garnek uchaty.

He'nken, *va.* wieszać, obwieszać, powiesić.

He'nkenswert, *adi.* godny powieszenia.

He'nker, *sm.* -s, *pl.* —, kat *m.*, oprawca *m.*, ceklarz *m.*, siepacz *m.*; j—n dem — übergeben wydać kogo w ręce kata; von -s Hand ſterben umrzeć z rąk kata; 2) kat, licho *n.*; der —! tam do kata! daß dich der — (hole)! bierz cię licho! geh zum —! idź do kata, do licha! hol, mich der —, wenn . . .! niech mnie dyabli porwą, jeśli . . .! ich frage den — darnach kat mi potem! was zum — iſt das? tam do kata! co u kata, u stu katów! tam do licha, cóż to u licha!

He'nker-, *adi.* katowski.

He'nkerbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, katowski (miecz) topór.

He'nkerblock, *sm.* -(e)s, *pl.* -blöcke, katowski pień, pniak.

He'nkerdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, katowstwo *n.*

He'nker(s)knecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, hycel *m.*, katowczyk *m.*, podkacie *n.*, podkacik *m.*, pomocnik *m.* kata; siepacz *m.*

He'nkersmahl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -mähler, **He'nkermahlzeit**, *sf. pl.* -en, biesiada przedśmiertna, ostatnia przed straceniem, przed śmiercią.

He'nkersmäßig, *adi.* katowski; nieludzki; *adv.* po katowsku, nieludzko.

He'nkersſchwert, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, katowski miecz (topór).

He'nkersſtrick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, powróz *m.*, stryczek *m.*

He'nna, *sf. pl.* —, cierwienica *f.*

He'nne, *sf. pl.* -n, kokosz *f.*, kura *f.*; eine blinde — findet auch einmal ein Korn trafiło mu się jak ślepej kurze ziarno.

Henrie'tte, *sf.* Henryka.

He'nſchau, *sn.* Hanuszowce *pl.*

Hepa'tiſch, *adi.* wątrobowy, hepatyczny.

Heptacho'rd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wielka septyma (muz.).

Heptae'der, *sn.* -s, *pl.* —, siedmiobok *m.*

Hepta'gon, *sm.* -s, *pl.* -e, siedmiokąt *m.*

Hepta'ndriſch, *adi.* s edm opręcikowy.

Heptagy'niſch, *adi.* siedmiosłupkowy.

Hepta'rch, *sm.* -en, *pl.* -en, heptarcha *m.*

Heptarchie', *sf. pl.* -(e)n, heptarchia *f.*, panowanie *n.* siedmiu.

Heptateu'ch, *sm.* -(e)s, siedmioksiąg *m.*

Her, *adv.* (wyraża kierunek zbliżania się do mówiącego lub do przedmiotu, o którym się mówi w przeciwstawieniu do hin; w wyrazach złożonych przycisk spoczywa zawsze na her); 1) skąd, z której strony, z jakiego miejsca; von da —, von dort — stąd, stamtąd; hin und — tam i sam; man riet hin und — radzono tak i owak, i to i owo, i na tę i na ową stronę; von oben — z góry; von unten — z dołu; von innen — z wewnątrz; von außen — z zewnątrz, z zagranicy; von der Kirche — z kościoła; von Lemberg — ze Lwowa; wo kam der Mann —? albo woher kam der Mann? skąd przybył ten człowiek? von dort kam er her albo er kam von dorther stamtąd przybył; wo iſt er —? skąd przychodzi, przybywa? gdzie się rodził, skąd pochodzi? er kommt von weit — przybywa, przychodzi z daleka; mit dieſer Sache iſt es nicht weit — niema o czem mówić, to nie jest rzecz wielkiej wagi; mit ſeinen Kenntniſſen iſt es nicht weit — nie bardzo on tam tęgi w naukach; komm —! hier —! pójdź tu! nur — damit! daj, dajcie no, dajcie no, daj tylko; die Hand —! podaj rękę! 2) um uns — na około nas; hin und her gehen chodzić tam i sam, krzątać się; hinter j—m — ſein iść tuż za kim, ścigać kogo; hinter etw. — ſein ubiegać się o co; über j—m — ſein zajmować się kim; prześladować kogo, dokuczać komu; 3) (na oznaczenie czasu) von alters — z dawna, od wieków; es iſt ſchon viele (albo lange) Jahre — już wiele lat temu; es iſt zwanzig Jahre — dwadzieścia lat temu; wie lange iſt es —, daß wir uns nicht geſehen haben? jak długo nie widzieliśmy się? es mag eine Stunde — ſein może przed godziną; die ganze Zeit — przez cały ten przeciąg czasu; den ganzen Monat — przez cały miesiąc.

Hera'b, *adv.* (oznacza kierunek do mówiącego lub do rzeczy, o której się mówi, w przeciwstawieniu do hinab; w wyrazach złożonych spoczywa przycisk zawsze na ab); z góry na dół von oben — z góry na dół; komm —! zejdź (z góry)! vom Himmel — z nieba; die ganze Treppe — przez wszystkie stopnie, przez schody, ze schodów.

Hera'b=begeben, ſich — *vr.* begibſt dich, begibt ſich, begab mich herab, habe mich herabbegeben, zejść (z góry) na dół.

Hera'b=begleiten, *va.* towarzyszyć komu (schodzącemu) na dół; sprowadzić kogo na dół.

Hera'b=bekommen, *va.* bekam herab, habe herabbekommen, dostać co na dół, stoczyć, ściągnąć, sprowadzić co (z góry) na dół.

Hera'b=bemühen, *va.* pofatygować, potrudzić kogo czem na dół; ſich — *vr.* pofatygować się, potrudzić się, zejść na dół z narażeniem się na niejaki trud.

Hera'b=beugen i **hera'b=biegen**, *va.* beugte, bog herab, habe herabgebeugt, herabgebogen, nagiąć ku dołowi.

Hera'b=bewegen, ſich — *vr.* poruszyć się ku dołowi.

Hera'b=bitten, *va.* bat herab, habe herabgebeten, prosić kogo, aby zeszedł na dół; den Segen vom Himmel — prosić o zesłanie błogosławieństwa z nieba.

Hera'b=blicken, *vn.* (h.) patrzeć, spoglądać na dół.

Hera'b=brauſen, *vn.* (h. i ſ.) z szumem spadać na dół.

Hera'b=brechen, breche, brichſt, bricht, brach herab, habe herabgebrochen, I. *va.* ułamać co i spuścić na dół; II. *vn.* (ſ.) ułamać się i spaść na dół.

Hera'b=bringen, *va.* brachte herab, habe herabgebracht, przynieść co na dół; dostać co na dół.

Hera'b=drücken, *va.* cisnąć co na dół, gnieść co, aby się na dół dostało, się ugniotło, spłaszczyło; die Preiſe — wywołać, spowodować zniżkę, spadek cen.

Hera'bdrückung, *ſf.* — der Preiſe zniżka *f.*, redukcya *f.* cen.

Hera'b=eilen, *vn.* (ſ.) spiesznie iść, biedz, łecieć na dół.

Hera'b=fahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt, fuhr herab, bin herabgefahren, zjeżdżać, zjechać na dół; zsunąć się, ześliznąć się spaść szybko na dół.

Hera'bfahrt, *ſf. pl.* =en, zjeżdżanie *n.*, jazda *f.* na dół.

Hera'b=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel herab, bin herabgefallen, opadać, osunąć się, pospadać, spadać, spaść; in Stücken — obłatywać, obłecieć.

Hera'b=fliegen, *vn.* flog herab, bin herabgeflogen, złatywać, złecieć (na dół).

Hera'b=fließen, *vn.* floß herab, bin herabgefloſſen, pociec, ciec, ściec, spływać, spłynąć (na dół).

Hera'b=führen, *va.* sprowadzić na dół.

Hera'b=gehen, *vn.* ging herab, bin herabgegangen, schodzić, zejść (na dół); rozciągać się, sięgać do dołu.

Hera'bgekommenheit, *ſf.* zejście *n.*; upadek *m.*

Hera'b=gleiten, *vn.* glitt herab, bin herabgeglitten, ześliznąć się na dół.

Hera'b=hängen, I. *va.* zwieszać, zwiesić (na dół); II. — i **=hangen**, hing herab, bin herabgehangen, zwisieć, owisnąć; **herabhängend**, *ppr.* i *adi.* obwisły, zawiesisty.

Hera'b=heben, *va.* hob herab, habe herabgehoben, podnieść co i spuścić na dół.

Hera'b=helfen, *vn.* helfe, hilfſt, hilft, half herab, habe herabgeholfen; j—m — dopomódz komu zejść na dół, sprowadzić kogo (na dół); j—m vom Pferde — dopomódz komu zleźć z konia.

Hera'b=holen, *va.* j—n, etw. — pójść po kogo i przyprowadzić go na dół, pójść po co i przynieść na dół.

Hera'b=kämmen, *va.* zczesać na dół.

Hera'b=klettern, *vn.* (ſ.) zdrapać się.

Hera'b=kommen, *vn.* kam herab, bin herabgekommen, zejść na dół; (obraz.) zmizernieć, schudnąć, podupaść; er ſieht ſehr herabgekommen aus wygląda bardzo zmizerowany.

Hera'b=können, *vn.* kann, kannſt, kann, konnte herab, habe herabgekonnt, módz zejść (na dół).

Hera'b=laſſen, laſſe, läſſeſt, läßt, ließ herab, habe herabgelaſſen, I. *va.* spuszczać, spuścić, opuścić na dół; II. ſich — *vr.* 1) spuścić się (na dół); 2) uniżać się, zniżać się, zniżyć się; ſich zu j—m — zniżyć się do kogo; ſich — etw. zu tun raczyć uczynić co.

Hera'blaſſend, *adi.* uniżony, ludzki, przystępny, uprzejmy, grzeczny; mit =er Miene z miną protekcyonalną.

Hera'blaſſung, *ſf.* uniżenie *n.*, ludzkość *f.*, uprzejmość *f.*, grzeczność *f.*

Hera'b=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief herab, bin herabgelaufen, zbiegać, zbiedz (na dół).

Hera'b=lenken, *va.* skierować, nakierować ku dołowi.

Hera'b=leuchten, *vn.* (h.) świecić komu (schodzącemu) na dół.

Hera'b=locken, *va.* (z)wabić kogo na dół.

Hera'b=müſſen, *vn.* muß, mußt, muß, mußte herab, habe herabmüſſen, musieć zejść na dół.

Hera'b=nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm herab, habe herabgenommen, zdejmować, zdjąć co (z góry na dół).

Hera'bnehmung, *ſf.* zdjęcie *n.*

Hera'b=reichen, *va.* (h.) podać co komu na dół.

Hera'b=regnen, *vn.* (h.) padać, ściekać na dół.

Hera'b=reichen, *va. i. vn.* (h.) podać na dół; sięgać do dołu.

Hera'b=reißen, *va.* riß herab, habe herabgeriſſen, zrywać, zerwać, zdzierać, zedrzeć.

Hera'b=rennen, *vn.* rannte herab, bin herabgerannt, szybko zbiegać, zbiedz na dół.

Hera'b=rieſeln, *vn.* (ſ.) (zwolna) spływać, ściekać na dół.

Hera'b=rinnen, *vn.* rann herab, bin herabgeronnen, (szybko) spływać, ściekać na dół.

Hera'b=rollen, I. *va.* staczać co na dół; II. *vn.* (ſ.) stoczyć się na dół.

Hera'b=rufen, rief herab, habe herabgerufen, I. *va.* zwołać kogo na dół; II. *vn.* wołać na dół.

Hera'b=rutſchen, *vn.* (ſ.) zsunąć się na dół.

Hera'b=ſchaffen, *va.* przenieść z góry (na dół).

Hera'b=ſchauen, *vn.* spoglądać, spojrzeć, patrzeć na co z góry (na dół).

Hera'b=ſchicken, *va.* zsyłać, zesłać, posłać na dół.

Hera'b=ſchießen, ſchoß herab, habe herabgeſchoſſen, I. *va.* strzelać z góry na dół; einen Vogel vom Baume — zestrzelić ptaka z drzewa; II. *vn.* spaść, zlecieć pędem.

Hera'b=ſchlagen, *va.* ſchlage ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug herab, habe herabgeſchlagen, zbijać, strącać (na dół.)

Hera'b=ſchleppen, *va.* zwłóczyć, zewlec (z góry na dół).

Hera'b=ſchleudern, *va.* rzucać, ciskać z góry (na dół), zmiatać.

Hera'b=ſchütteln, *va.* strząsać, strząsnąć.

Hera'b=ſchütten, *va.* zsypywać, zsypać (na dół).

Hera'b=ſchweben, *vn.* (ſ.) unosząc się (jakby) na skrzydłach, spuścić się (na dół).

Hera'b=ſchwingen, ſich — *vr.* ſchwang mich herab, habe mich herabgeſchwungen zrzucić się, spuścić się na dół.

Hera'b=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah herab, habe herabgeſehen, patrzeć, spoglądać na dół; auf j—n, auf etw. — z góry, z pogardą patrzeć na kogo, na co, pogardzać kim, czem, za nic mieć kogo, co.

Hera'b=ſenden, *va.* ob. Herabſchicken.

Hera'bſendung, *ſf.* zesłanie *n.*

Hera'b=ſenken, I. *va.* spuścić (na dół), zniżyć, nachylić; II. ſich — *vr.* zniżać się; der Hügel ſenkt ſich in die Ebene herab pagórek zniżając się zwolna zamienia się na równinę.

Hera'b=ſetzen, *va.* 1) zestawić co na dół, zsadzić; 2) zdegradować, przenieść na niższe miejsce, stanowisko; 3) obniżyć, poniżyć, zniżyć, spuścić; zu herabgeſetzten Preiſen po zniżonych cenach; j—s Anſehen — poniżać, zmniejszać czyjeś znaczenie, pogardliwie o kim mówić; herabſetzend von j—m ſprechen z ubliżeniem, z poniżeniem o kim mówić; ſich — poniżać się; ſich herabgeſetzt fühlen czuć się poniżonym.

Hera'bſetzung, *ſf.* zestawienie *n.* na dół; zdegradowanie *n.*; zniżenie *n.*; — des Preiſes, des Wertes obniżenie *n.*, obniżka *f.* ceny, wartości; poniżenie *n.*, zmniejszenie *n.*

Hera'b=ſinken, *vn.* ſank herab, bin herabgeſunken, 1) spadać spaść na dół, zapadać, zapaść, zwisnąć; die Nacht ſinkt ſchon herab noc już zapada; 2) zniżać się, upodlić się.

Hera'b=ſollen, *vn.* musieć zejść; das ſoll herab to powinno, musi być zdjęte, zniesione na dół.

Hera'b=ſpringen, *vn.* ſprang herab, bin herabgeſprungen, zeskoczyć na dół.

Hera'b=ſteigen, *vn.* ſtieg herab, bin herabgeſtiegen, schodzić na dół, zstępować, zstąpić, zlazić, zleźć; (obraz.) zniżyć się, poniżyć się.

Hera'b=ſtimmen, *va.* 1) die Saiten — zniżyć, spuścić strój (instrumentu muzycznego); 2) (obraz.) przygnębić, rozstroić; **herabgeſtimmt** *pp.* i *adi.* przygnębiony, w złem usposobieniu, rozstrojony.

Hera'bſtimmung, *ſf.* 1) zniżenie *n.*, spuszczenie stroju (muz.) 2) przygnębienie *n.*, rozstrojenie *n.*

Hera'b=ſtoßen, *va.* ſtoße, ſtößeſt, ſtößt, ſtieß herab, habe herabgeſtoßen, spychać, zepchnąć, strącać, strącić.

Hera'=bſtrömen, *vn.* (ſ.) gwałtownie spadać z góry, spływać na dół; plötzlich — lunąć.

Hera'b=ſtürzen, I. *va.* (gwałtownie) zrzucać, strącić, zepchnąć; II. *vn.* runąć, spaść, zwalić się; ſich — auf j—n, auf etw. rzucić się na kogo, na co.

Hera'b=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug herab, habe herabgetragen, znosić, znieść na dół.

Hera'b=träufeln i **=tröpfeln**, *vn.* (ſ.) kapać kroplami na dół, ściekać, ściec.

Hera'b=wälzen, *va.* zwalać, zwalić, stoczyć (na dół).

Hera'b=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf herab, habe herabgeworfen, zrzucić (na dół).

Hera'b=winden, wand herab, habe herabgewunden, I. *va.* windować na dół; II. ſich — *vr.* sunąć, windować się na dół.

Hera'b=wollen, *vn.* (h.) chcieć zejść (na dół).

Hera'b=wünſchen, *va.* etw. — życzyć, pragnąć, aby coś zaszło, dostało się na dół; ich habe des Himmels Segen auf ihn herabgewünſcht błagałem niebiosa o błogosławieństwo dla niego.

Hera'b=würdigen, *va.* poniżać, poniżyć kogo, co, hańbić; ſich — poniżyć się, spodlić się.

Hera'bwürdigung, *ſf. pl.* -en, poniżenie *n.*, spodlenie *n.*, upodlenie *n.*, zhańbienie *n.*

Hera'b=ziehen, zog herab, habe herabgezogen, I. *va.* ściągać, ściągnąć; j—n zu ſich — zniżyć kogo do swego własnego poziomu; II. *vn.* (ſ.) schodzić na dół.

Hera'ldik, *ſf.* heraldyka *f.*, nauka *f.* o herbach.

Hera'ldiker, *sm.* -s, *pl.* —, herbopis *m.*, heraldyk *m.*

Hera'ldiſch, *adi.* heraldyczny.

Hera'n, *adv.* (oznacza zbliżanie do mówiącego, do miejsca, przedmiotu o których się mówi, w przeciwstawieniu do hinan), sam tu, aż pod, do; er ging an mich — przybliżył się, przyszedł do mnie; nur —! immer —! pójdź tylko! przybliż się tylko, przystąp jeno do mnie!

Hera'n=bilden, *va.* i ſich — *vr.* wychowywać, wychować, wykształcać (się); przysposabiać, usposabiać, usposobić (się).

Hera'nbildung, *sf.* wycho-(wy)wanie *n.*, wykształcenie *n.*, przygotowanie *n.*

Hera'n=blühen, *vn.* (h.) rozkwitać, zbliżać się do rozkwitu; rozwijać się.

Hera'n=bringen, *va.* brachte heran, habe herangebracht, przynieść co blizko do czego; viel — nanosić czego.

Hera'ndampfen, *vn.* (h.) die Lokomotive dampft — parowóz zbliża się.

Hera'n=drängen, ſich — *vr.* cisnąć się do kogo, dokąd, pchać się.

Hera'n=eilen, *vn.* (ſ.) spiesznie przybyć, dążyć dokąd, nadspieszać.

Hera'n=fahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt, fuhr heran, bin herangefahren, podjeżdżać, podjechać.

Hera'n=fliegen, *vn.* flog heran, bin herangeflogen, nadlatywać, nadlecieć.

Hera'n=hinken i **=humpeln**, *vn.* (ſ.) zbliżać się kulejąc.

Hera'n=kommen, *vn.* kam heran, bin herangekommen, nadchodzić, nadejść; der Tag kommt heran zbliża się dzień.

Hera'n=kriechen, *vn.* kroch heran, bin herangekrochen, przyczołgać się, podleźć, przyleźć, przywlec się, przypełzać.

Hera'n=kriegen, *va.* dostać kogo, co w swoje ręce; er wird mich nicht ſo bald — nie złapie mnie on już tak prędko.

Hera'nkunft, *sf.* zbliżenie *n.* (się), nadejście *n.*

Hera'n=laſſen, *va.* läſſeſt, läßt, ließ heran, habe herangelaſſen, przypuścić kogo do siebie, do czego, pozwolić komu zbliżyć się.

Hera'n=locken, *va.* przywabiać do siebie, do czego, dokąd, zwabiać, zwabić.

Hera'n=machen, ſich — *vr.* ſich an etw. — przystąpić do jakiej rzeczy, jąć się do czego; ſich an j—n — zbliżyć się do kogo, ocierać się o kogo.

Hera'n=nahen, *vn.* (ſ.) przybliżać się, zbliżać się, zbliżyć się.

Hera'n=reichen, *vn.* (h.) dosięgać, dosięgnąć; niemand reicht an ihn heran żaden mu nie dorówna.

Hera'n=reifen, *vn.* (ſ.) dojrzewać.

Hera'n=rücken, I. *va.* przysuwać, przysunąć co do czego; II. *vn.* (ſ.) zbliżać się, podstępować, podstąpić, przysuwać się, przysunąć się, przymykać się.

Hera'n=rücken, *sn.* -s, przysuwanie *n.* się, zbliżanie *n.* się.

Hera'n=ſchiffen, *vn.* (ſ.) podpływać dokąd, przypływać, przypłynąć.

Hera'n=ſchleichen, *vn.* i ſich — *vr.* ſchlich heran, bin herangeſchlichen i habe mich herangeſchlichen, ukradkiem się przysunąć, przybliżyć do kogo, do czego, przyczaić się, podmykać, podemknąć się, podkradać, skradać się, nieznacznie nadejść.

Hera'n=ſchwimmen, *vn.* ſchwamm heran, bin herangeſchwommen, nadpłynąć.

Hera'n=ſprengen, *vn.* (ſ.) w szybkiem pędzie (na koniu) dokąd się zbliżać, przylecieć.

Hera'n=ſpringen, *vn.* ſprang heran, bin herangeſprungen, przyskakiwać, przyskoczyć.

Hera'n=ſtrömen, *vn.* (ſ.) potokami, potokiem nadpływać, nadpłynąć; (obraz.) eine große Menſchenmenge ſtrömte heran wielki tłum ludzi zbliżał się, sypał się, cisnął się, nadbiczał.

Hera'n=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat heran, bin herangetreten, przystąpić, zbliżać, zbliżyć się do kogo, do czego.

Hera'n=wachſen, *vn.* wachſe, wachſeſt, wächſt, wuchs heran bin herangewachſen, dorastać, podrastać, urastać, urosnąć.

Hera'nwachſen, *sn.* -s, dorastanie *n.*, podrastanie *n.*

Hera'n=wagen, ſich — *vr.* ſich an j—n — odważyć się zbliżyć do kogo.

Hera'n=ziehen, zog heran, habe herangezogen, I. *va.* 1) przyciągnąć; zu (albo an) ſich — przyciągnąć, zbliżyć do siebie; j—n zu einem Unternehmen — przybrać kogo do udziału w przedsiębiorstwie; 2) er zog ſich an ihm einen tüchtigen Gehilfen heran wychował, wykształcił go na tęgiego pomocnika; II. *vn.* (ſ.) nadciągać, zbliżać, zbliżyć się.

He'rauch, *sm.* -s, ob. Höhenrauch.

Herau'f, *adv.* (wyraża kierunek z dołu na górę w kierunku do mówiącego, w przeciwstawieniu do hinauf), wzwyż, na górę, pod górę; nur —! (pójdźcie, pójdź) na górę! die Treppe — przez schody, schodami na górę.

Herau'f=arbeiten, ſich — *vr.* wybić się własną pracą.

Herau'f=begeben, ſich — *vr.* begab mich herauf, habe mich heraufbegeben, udać się, pójść na górę.

Herau'f=beſchwören, *va.* beſchwor herauf, habe heraufbeſchworen; Geiſter — wywoływać duchy; Krieg — wywołać, wzniecić wojnę.

Herau'f=bitten, *va.* bat herauf, habe heraufgebeten, prosić na górę.

Herau'f=bringen, *va.* brachte herauf, habe heraufgebracht, przynieść na górę.

Herau'f=dürfen, *va.* darf, darfſt, darf, durfte herauf, habe heraufgedurft, mieć pozwolenie przyjść na górę.

Herau'f=eilen, *vn.* (ſ.) szybko podążać na górę.

Herau'f=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr herauf, bin heraufgefahren, I. *vn.* wyjeżdżać, wyjechać na górę; II. *va.* wywieźć kogo, wyjechać z kim na górę.

Herau'f=führen, *va.* (za)prowadzić, poprowadzić kogo na górę.

Herau'f=gehen, *vn.* ging herauf, bin heraufgegangen, iść pójść, wchodzić, wnijść na, górę.

Herau'f=helfen, *vn.* helfe, hilfſt, hilft, half herauf, habe heraufgeholfen, pomódz komu wejść na górę.

Herau'f=holen, *va.* pójść po co i przynieść na górę, pójść po kogo i przyprowadzić na górę.

Heran'f=kämmen, *va.* die Haare, den Schnurrbart — podczesać włosy, wąs do góry.

Heran'f=klettern i =klimmen, *vn.* (ſ.) wydrapać, wspinać się na górę, pod górę.

Heran'f=kommen, *vn.* kam herauf, bin heraufgekommen, wychodzić, wyjść, przychodzić, przyjść na górę.

Heran'f=können, *vn.* kann, kannſt, kann, konnte herauf habe heraufgekonnt, módz wyjść na górę.

Heran'f=kriechen, *vn.* kroch herauf, bin heraufgekrochen, włazić, wleźć, wdrapać się w górę.

Heran'f=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief herauf, bin heraufgelaufen, pobiedz na górę

Heran'f=reiten, *vn.* ritt herauf, bin heraufgeritten, wyjechać konno pod górę, na górę.

Heran'f=rücken, *vn.* (ſ.) posunąć się w górę; zu . . . — postąpić na . . ., awansować.

Heran'f=ſchlagen, *va.* ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug herauf, habe heraufgeſchlagen; den Kragen, den Wagentritt — podnieść kołnierz, stopień powozu (do góry).

Heran'f=ſpringen, *vn.* ſprang herauf, bin heraufgeſprungen, naskakiwać, naskoczyć na kogo, na co; w skokach dostać się na górę.

Heran'f=ſteigen, *vn.* ſtieg herauf, bin heraufgeſtiegen, wstępować, wstąpić, wystąpić na górę.

Heran'f=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug herauf, habe heraufgetragen, zanieść na górę.

Heran'f=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat herauf, bin heraufgetreten, wstąpić (na co).

Heran'fwärts, *adv.* na górę, pod górę.

Heran'f=ziehen, zog herauf, habe heraufgezogen, I. *va.* podciągnąć (pod górę) ciągnąć pod górę; II. wyprowadzić się na wyższe piętro.

Heran's, *adv.* (wyraża poruszenie z wewnątrz na zewnątrz na mówiącemu, w przeciwstawieniu do hinaus); z za, ze środka, z wewnątrz, z pomiędzy; —! wychodź! wychodźcie! — mit der Sprache! gadaj, co masz na myśli! — mit dem Gelde! dawaj tu pieniądze! einmal muß es — raz trzeba to powiedzieć, wyznać, oświadczyć; rund, gerade — (geſagt), frei — otwarcie, wprost, wręcz mówiąc, powiedziawszy; dort — z tamtej strony; vorn — od przodu; hinten — od tyłu; er will mit der Sprache nicht — nie chce powiedzieć, tai się; das Buch iſt ſchon — książka już wyszła; die Wahrheit iſt — prawda wyszła na wierzch; die Beförderungen ſind noch nicht — awans nie jest jeszcze ogłoszony.

Heran's=arbeiten, I. *va.* 1) wydobywać co na wierzch; 2) wyrobić, opracować; aus dem Groben — z grubego, z grubszego, z grubsza co obrobić; II. ſich — *vr.* wywijać, wywinąć się, wygramolić się, wydobyć się, wybrnąć.

Heran's=baſteln, *va.* wyklecić.

Heran's=beißen, biß heraus, habe herausgebiſſen, I. *va.* wygryźć co; II. ſich — *vr.* wygryźć się, wydobyć się.

Heran's=bekommen, *va.* bekam heraus, habe herausbekommen, 1) dostać reszty; auf dieſe Krone bekomme ich fünfzig Heller heraus z tej korony dostaję, należy mi się pięćdziesiąt halerzów reszty; 2) wydostać, wydobywać; er wird aus dieſem Geſchäft kaum die Koſten — z tego interesu wydobędzie, wydostanie, zwrócą mu się zaledwie koszta; 3) wydostać co z kogo, odkrywać, wymacać; aus ihm iſt kein Wort herauszubekommen z niego nie można słowa wydostać; ein Geheimnis, die Wahrheit — odkryć, wymacać tajemnicę, prawdę; 4) rozwiązywać, wygmatać; eine Rechenaufgabe — rozwiązać zadanie rachunkowe; was haſt du —? jaki wynik otrzymałeś, co wydostałeś? 5) er wird möglichſt viel von ihm — wytarguje na nim jak najwięcej.

Heran's=bemühen, ſich — *vr.* chcieć wychodzić, chcieć trudzić się wyjściem; wollen Sie ſich — zechciej pan wyjść.

Heran's=beugen, *va.* wychylać; *vr.* ſich — wychylać się.

Heran's=biegen, *va.* bog heraus, habe herausgebogen, wyginać, wygiąć.

Heran's=bitten, *va.* bat heraus, habe herausgebeten, wyprosić, prosić kogo, aby wyszedł.

Heran's=brechen, breche, brichſt, bricht, brach heraus, habe herausgebrochen, I. *va.* wyłamać; II. *vn.* (ſ.) wypaść, zerwać się, umknąć skąd.

Heran's=bringen, *va.* brachte heraus, habe herausgebracht, 1) przynieść co (wyniósłszy skąd); 2) wydobyć, wydostać; Flecken aus einem Kleide — wywabić plamy ze sukni; ich kann aus ihm die Wahrheit nicht — nie mogę wydostać z niego prawdy; 3) rozwiązać, dobadać się czego; eine Rechenaufgabe — rozwiązać zadanie rachunkowe; 4) wykonać co należycie; 5) j—n aus der Faſſung — zdekoncertować kogo, zbić kogo z toru.

Heran's=drängen, *va.* wypierać, wyprzeć.

Heran's=drehen, *va.* i ſich — *vr.* wykręcić (się).

Heran's=dringen, *vn.* drang heraus, bin herausgedrungen, wypaść, wyruszyć.

Heran's=drücken, *va.* wycisnąć, cisnąć wyprzeć, cisnąć wypchnąć.

Heran's=eilen, *vn.* (ſ.) spiesznie wyjść, wybiedz.

Heran's=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr heraus, habe herausgefahren, I. *va.* wywozić, wywieźć; II. *vn.* (ſ.) 1) wyjeżdżać, wyjechać; 2) wypadać, wypaść; 3) mit etw. — wyrwać się z czem, wyjechać z czem; es iſt mir ſo herausgefahren wyrwało, wymknęło mi się.

Heran's=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel heraus, bin herausgefallen, wypadać, wypaść.

Heran's=finden, fand heraus, habe herausgefunden, I. *va.* wynaleźć, znaleźć (wyszu-

kując między wielu); II. sich *vr.* znaleźć drogę do wyjścia, orientować się; sich aus einem Labyrinth — znaleść wyjście z labyrintu, z zamętu; sich nicht — können nie wiedzieć jak wyjść, jak sobie poradzić, jak dojść do końca.

Heraus=fischen, *va.* wyławiać, wyłowić, (łowiąc) wyciągać skąd.

Heraus=fliegen, *vn.* flog heraus, bin herausgeflogen, wylatywać, wylecieć.

Heraus=fließen, *vn.* floß heraus, bin herausgeflossen, wypływać, wypłynąć, wyciekać, wyciec.

Heraus=forderer, *sm.* =s, *pl.* —, prowokator *m.*, wyzywacz *m.*, wyzywający *m.*

Heraus=fordern, *va.* j—n — wyzywać, wyzwać kogo (na pojedynek, na rękę, w szranki); auf Pistolen — wyzwać na pistolety; zur Schlacht — wyzwać do boju, do walki.

Heraus=fordernd, *ppr.* od herausfordern i *adi.* wyzywający; *adv.* (=co).

Heraus=forderung, *sf. pl.* =en, 1) wyzywanie *n.*, prowokacya *f.*; 2) wyzwanie *n.* (na (pojedynek); kartelusz *m.*, przechwałka *f.*; die — annehmen przyjąć kartelusz.

Heraus=fressen, fresse, frißt, frißt, fraß heraus, habe herausgefressen, I. *va.* wyżerać, wyżreć, wyjadać z czego; II. sich — *vr.* wypasać, wypaść się, przytyć.

Heraus=fühlen, *va.* wymacać; wyczuć, odczuć; die gute Absicht — poznać dobry zamiar.

Heraus=führen, *va.* wyprowadzać, wyprowadzić; wywodzić, wywieźć.

Heraus=gabe, *sf. pl.* =n, 1) wydawanie *n.*, wydanie *n.*, zwrot *m.* (jakiej rzeczy, reszty); 2) wydawanie, wydawnictwo *n.* (dzieł, książek, pism); 3) emisya *f.*, puszczenie *n.* w kurs, w obieg (akcyi, listów zastawnych).

Heraus=geben, *va.* gebe, gibst, gibt, gab heraus, habe herausgegeben, 1) wydawać, wydać; 2) zwracać, zwrócić; zdawać, zdać (z grubszego pieniądza), dawać resztę; er gab mir auf einen Zehner heraus wydał mi z dziesiątki; 3) ein Werk — ogłaszać, ogłosić, wydać, drukować dzieło.

Heraus=geber, *sm.* =s, *pl.* —, wydawca *m.*

Heraus=gehen, *vn.* ging heraus, bin herausgegangen, 1) wychodzić, wyjść; zur Tür — wyjść drzwiami; aus dem Hause — wyjść z domu; 2) dieses Zimmer geht auf die Straße heraus pokój ten wychodzi na ulicę; 3) dieser Fleck geht nicht heraus plamy tej nie można wywabić, plama nie da się wywabić; 4) er geht niemals aus sich heraus zawsze milczący, zadumany, zawsze jak mruk chodzi; mit der Sprache — wypowiedzieć otwarcie, nie taić tego, co się wie, myśli.

Heraus=graben, *va.* grabe, gräbst, gräbt, grub heraus, habe herausgegraben, wygrzebywać, wygrzebać, wykopać.

Heraus=greifen, *va.* griff heraus, habe herausgegriffen, wychwytać, wychwycić; ich greife ein Beispiel aus den vielen heraus przytoczę, przytaczam jeden przykład z pomiędzy wielu.

Heraus=hängen, *vn.* (h.) wywiesić.

Heraus=hauen, *va.* i sich — *vr.* wybić (się); ocalić (się).

Heraus=haben, *va.* 1) = herausbekommen wyciągnąć, wydostać co skąd; 2) odgadnąć, dorozumieć się, wygmatwać, wymacać; er hatte es bald heraus wkrótce pojął, wiedział to.

Heraus=heben, *va.* hob heraus, habe herausgehoben, 1) wydobywać, wydobyć; wyważać, wyważyć; 2) wywyższać, wznieść na widownię; 3) ob. Herausgreifen.

Heraus=helfen, helfe, hilfst, hilft, half heraus, habe herausgeholfen, I. *va.* j—m — dopomódz komu do wyjścia, do wydobycia się skąd, wydźwignąć; j—m aus einer Gefahr — wyratować kogo z niebezpieczeństwa; II. sich — *vr.* wyplątać się, wykręcić się, wywinąć się; sich durch Lügen — wyłgać się.

Heraus=hetzen, *va.* wyszczuć.

Heraus=holen, *va.* (pójść po co i) przynieść, wynieść; wydobywać, wydobyć skąd.

Heraus=jagen, *va.* wypędzać, wypędzić, wyganiać, wygonić, wykurzać, wykurzyć.

Heraus=kehren, *va.* 1) wymiatać, wymieść; 2) die rauhe Seite — przybrać minę surową, używać środków surowych.

Heraus=klauben, *va.* wybrać, wyszukać, wyszperać.

Heraus=klopfen, *va.* 1) wypukać, wyklepać, wytłuc; 2) j—n — zbudzić, wywołać kogo przez pukanie; 3) tupaniem nóg, pukaniem zmusić do opuszczenia sali.

Heraus=klügeln, *va.* wymędrkować.

Heraus=kneten, *va.* wymiąć, wymiętosić.

Heraus=kommen, *vn.* kam heraus, bin herausgekommen, 1) wychodzić, wyjść; 2) (o książkach) wychodzić, pojawić się; soeben herausgekommen właśnie wyszło, pojawiło się; 3) wykręcić się, wywinąć się, wybrnąć (z trudnej, niemiłej sytuacyi); 4) mit einem Gewinn — wygrać; mit dem Einsatz — otrzymać napowrót stawkę; 5) wydać się, wyjść na jaw; die Wahrheit wird nie — prawda nigdy na jaw nie wyjdzie; 6) wypadać, wyjść (przy liczeniu); was kommt bei der Rechnung heraus? co wypada z rachunku? jaki wynik rachunku? kommt die Rechnung heraus? czy rachunek daje się rozwiązać? 7) es kommt auf eins (albo auf dasselbe) heraus to na jedno wyjdzie; es ist wenig dabei herausgekommen mało z tego wypadło; dabei wird nichts Gutes — z tego nic dobrego nie wyniknie; 8) przychodzić w zysku, okroić się; dabei kommt nichts heraus nic się przy tem (albo z tego) nie okroi.

Heraus=können, *vn.* kann, kannst, kann, konnte heraus, habe herausgekonnt, módz wyjść.

Heraus=kriechen, *vn.* kroch heraus, bin herausgekrochen, wylazić, wyleźć.

Heraus=kriegen, *va.* ob. Herausbringen, Herausbekommen.

Heraus=langen, *va.* wydobywać, wydobyć; podawać, podać.

Heraus=lassen, *va.* lasse, lässest i lässt, lässt, ließ heraus, habe herausgelassen, pozwolić wyjść; wypuszczać, wypuścić.

Heraus=laufen, *vn.* laufe, läufst, läuft, lief heraus, bin herausgelaufen, 1) wybiegać, wybieżeć, wybiedz; 2) wypływać, wyciekać, wyciec.

Heraus=legen, *va.* wyłożyć co (zewnątrz); zum Fenster — wyłożyć, położyć za okno; sich zum Wagenfenster — wychylić głowę (albo wychylić się) z (okna) karety, powozu.

Heraus=lesen, *va.* lese, liesest, liest, liest, las heraus, habe herausgelesen; 1) wybierać, wybrać; 2) wyczytać, wyczytać.

Heraus=locken, *va.* wymamić, wynęcić, wywabić.

Heraus=lügen, sich — *vr.* log mich heraus, habe mich herausgelogen, wykłamać się, wylgać się, kłamstwem się wykręcić.

Heraus=machen, I. *va.* wydobyć, wydalić co z czego; II. sich — *vr.* wybijać, wybić się, przedzierać się na powierzchnię, wzbijać się.

Heraus=mausern, sich — *vr.* ob. Herausmachen *vr.*

Heraus=müssen, *vn.* muß, mußt, muß, mußte heraus, habe herausgemußt, musieć wyjść; es muß heraus! nie mogę, nie można dłużej milczeć, taić! muszę to raz wypowiedzieć.

Heraus=nahme, *sf.* wyjmowanie *n.*, wyjęcie *n.*, wydobycie *n.*

Heraus=nehmen, nehme, nimmst, nimmt, nahm heraus, habe herausgenommen, I. *va.* wyjmować, wyjąć, wybierać co, dobywać, dobyć czego; II. sich — *vr.* ośmielać się, ośmielić się; sich etw. — pozwalać, pozwolić sobie; sich zuviel — za wiele sobie pozwalać.

Heraus=platzen, *vn.* (ſ.) wybuchnąć z łoskotem; mit etw. — wyrwać się z czem.

Heraus=pressen, *va.* 1) wycisnąć; 2) wydręczyć.

Heraus=pumpen, *va.* wypumpować.

Heraus=putzen, I. *va.* wystrajać, wystroić, wymuskać; II. sich — *vr.* wystroić się, wymuskać się.

Heraus=ragen, *vn.* (h.) wystawać, wysterczać.

Heraus=recken, *va.* wypinać, wypiąć; wyciągnąć, wystawić.

Heraus=reden, I. *va.* wypowiedzieć co; II. sich — *vr.* wymawiać się, wymówić się, wytłómaczyć się, wykręcić się.

Heraus=reichen, *va.* podawać co skąd.

Heraus=reißen, *va.* riß heraus, habe herausgerissen, wyrywać, wyrwać; j—n aus dem Elend — wyrwać, wyratować kogo z nędzy; sich — wywinąć się.

Heraus=rennen, *vn.* (ſ.) wybiegnąć, wyleciec.

Heraus=riechen, *va.* roch, heraus, habe herausgerochen' wywęszyć, wywąchać.

Heraus=rinnen, *vn.* rann heraus, bin herausgeronnen, wyciekać, wyciec.

Heraus=rücken, I. *va.* wysunąć; Geld — (wy)dobyć pieniądze; II. *vn.* (ſ.) 1) wyjść, wyruszyć; aus dem Lager — wyruszyć z obozu; 2) mit dem Gelde — dobyć, ruszyć worka; mit etw. kühn — śmiało z czem wystąpić; mit der Sprache — odezwać się, otworzyć usta, wygadać się; er wollte mit der Sprache nicht — nie chciał nic powiedzieć.

Heraus=rufen, *va.* rief heraus, habe herausgerufen, wywołać, przywołać kogo, prosić kogo, aby wyszedł.

Heraus=sagen, *va.* wypowiedzieć, wynurzyć, oświadczyć; offen — wypowiedzieć otwarcie.

Heraus=schaffen, *va.* wyprowadzić, wynieść, wytransportować.

Heraus=scharren, *va.* wygarniać, wygarnąć; wygrzebać.

Heraus=schauen, *vn.* (h.) wyglądać, wyzierać; dabei schaut nicht viel heraus niewiele z tego wyniknie, niewielki będzie z tego zysk.

Heraus=schicken, *va.* wysłać, kazać komu wyjść.

Heraus=schieben, *va.* schob heraus, habe herausgeschoben, wysuwać, wysunąć.

Heraus=schießen, *vn.* schoß heraus, habe herausgeschossen, 1) wystrzelić skąd; 2) (ſ.) wystrzelić w górę, wydobyć się; eine Quelle schoß aus der Erde heraus ze ziemi wytrysło źródło.

Heraus=schlagen, schlage, schlägst, schlägt, schlug heraus, habe herausgeschlagen, I. *va.* 1) wybić, wytrącić; 2) Geld aus etw. — zarobić na czem pieniądze; möglichst viel herauszuschlagen suchen starać się jak najwięcej zarobić; II. *vn.* (ſ.); die Flammen schlugen zum Dache heraus płomienie (wy)buchnęły dachem.

Heraus=schleichen, sich — *vr.* schlich heraus, habe mich herausgeschlichen, umykać, umknąć, wymykać się, wymknąć się skąd.

Heraus=schleppen, *va.* wywłóczyć, wywlec skąd.

Heraus=schmeißen, *va.* ob. Herauswerfen.

Heraus=schneiden, *va.* schnitt heraus, habe herausgeschnitten, wykrawać, wykroić, wyrzynać, wyrznąć, wyprut,

Heraus=schnuppern, *va.* wywęszyć, wywąchać.

Heraus=schöpfen, *va.* wyczerpać.

Heraus=schreiben, *va.* schrieb heraus, habe herausgeschrieben, wypisywać, wypisać z czego.

Heraus=schreien, *vn.* (h.) zur Tür — przez drzwi krzyczeć, wykrzykiwać.

Heraus=schüttelu, *va.* wytrząść co z czego.

Heraus=schütten, *va.* wysypać, wylać co z czego.

Herau's=ſchwindeln, *va.* wydrwić, wycyganić.

Herau's=ſegeln, *vn.* (ſ.) wypłynąć (na morze).

Herau's=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah heraus, habe herausgeſehen, wyglądać, wyzierać.

Herau's=ſein, *vn.* bin, biſt, iſt, war heraus, bin herausgeweſen, wyjść; der Vogel iſt heraus ptak wyleciał; der Fleck iſt heraus plama wyszła, dała się wywabić; es iſt heraus wydało się, wyszło na jaw; nun iſts heraus już wiadomo, jużem powiedział.

Herau's=ſenden, *va.* ſandte heraus, habe herausgeſandt, wysłać, wyprawić.

Herau's=ſetzen, *va.* wysadzić.

Herau's=ſeufzen, *vn.* (h.) wyjęczeć.

Herau's=ſprechen, *va.* i *vn.* ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach heraus, habe herausgeſprochen; mit j—m frei — pomówić otwarcie z kim.

Herau's=ſpringen, *vn.* ſprang heraus, bin herausgeſprungen, 1) wyskakiwać, wyskoczyć, zeskakiwać, zeskoczyć; 2) wytrysnąć; 3) wystawać, sterczeć.

Herau's=ſpritzen, I. *va.* wybryzgać, wystrzykać z siebie; II. *vn.* (ſ.) wytryskać, wytrysnąć.

Herau's=ſprudeln, I. *va.* Worte — wypowiadać szybko słowa; Beleidigungen — miotać obelgi; II. *vn.* (h.) wytryskać ze szumem.

Herau's=ſtaffieren, *va.* wystroić.

Herau's=ſtammeln, *va.* wyjąkać, wyszepłenić.

Herau's=ſtecken, *va.* wytykać, wytknąć, wychylać, wyściubić, wypinać.

Herau's=ſtehen, *vn.* ſtand heraus, bin herausgeſtanden, wystawać, sterczyć.

Herau's=ſtehlen, I. *va.* wykraść (komu co); II. ſich — *vr.* wykraść, wymknąć się.

Herau's=ſteigen, *vn.* ſtieg heraus, bin herausgeſtiegen, wychodzić, wyjść, występować, wystąpić, wysiadać, wysiąść.

Herau's=ſtellen, I. *va.* wystawiać, wystawić; II. ſich — *vr.* wyniknąć; es ſtellte ſich heraus, daß ... pokazało się, że ...; die Nachricht ſtellte ſich als falſch heraus wiadomość okazała się fałszywą.

Herau's=ſtoßen, *va.* ſtoße, ſtößeſt, ſtößt, ſtieß heraus, habe herausgeſtoßen, wypychać, wypchnąć.

Herau's=ſtottern, *va.* wyjąkać, wykrztusić, wybąkać.

Herau's=ſtrecken, *va.* wyciągać, wyciągnąć, wystawić; die Zunge — pokazać język.

Herau's=ſtreichen, *va.* ſtrich heraus, habe herausgeſtrichen, 1) wykreślić; 2) die Falten — wygładzić fałdy; 3) ſich — *vr.* wychwalać, wynosić (się).

Herau's=ſtrömen, *vn.* (ſ.) wypływać, wytryskać; wydobywać się, uchodzić skąd.

Herau's=ſtürmen, *vn.* (ſ.) wypadać, wypaść gwałtownie.

Herau's=ſtürzen, *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* wypadać, wypaść, wysypać się.

Herau's=ſuchen, *va.* wyszukiwać, wyszukać (z pomiędzy).

Herau's=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug heraus, habe herausgetragen, wynosić, wynieść.

Herau's=treiben, *va.* trieb heraus, habe herausgetrieben, wypędzać, wypędzić.

Herau's=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat heraus, bin herausgetreten, występować, wystąpić; aus dem Gelenk — wyskoczyć ze stawu.

Herau's=tun, *va.* tue, tuſt tut, tat heraus, habe herausgetan, wyjąć co z czego, wynieść, wydobyć.

Herau's=trommeln, *va.* bębnić na wywołanie kogo skąd, wytrąbić, wykołatać.

Herau's=wachſen, *vn.* wachſe, wächſt, wächſt, wuchs heraus, bin herausgewachſen, wyrastać, wyrosnąć; das wächſt mir zum Halſe heraus to mi bokiem wyłazi.

Herau's=wagen, ſich — *vr.* odważyć się wyjść, wystąpić.

Herau's=wallen, *vn.* (ſ.) występować, wybiegać, wyłewać się kipiąc, szumiąc, burząc się.

Herau'swärts, *adv.* na zewnątrz, zewnątrz.

Herau's=waſchen, *va.* wymyć.

Herau's=waten, *vn.* (ſ.) wybrnąć.

Herau's=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf heraus, habe herausgeworfen, wyrzucać, wyrzucić.

Herau's=wickeln, I. *va.* wywikłać, odwikłać; ſich — *vr.* wyplątać się, wywinąć się, wywikłać się.

Herau's=winden, wand heraus, habe herausgewunden, I. *va.* wywindować; z trudnością wydobyć; II. ſich — *vr.* wykręcić się, wywikłać się, wyślizgnąć się, wydobyć się z kłopotu.

Herau's=wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte heraus, habe herausgewollt, chcieć wyjść; mit der Sprache nicht — nie chcieć nic powiedzieć.

Herau's=zahlen, *va.* 1) zdawać, zdać (resztę); 2) wypłacać, wypłacić.

Herau's=zaufen, *va.* wyszarpać.

Herau's=zerren, *va.* wywłóczyć, wywlec przemocą.

Herau's=ziehen, zog heraus, habe herausgezogen, I. *va.* wyciągać, wyciągnąć; ſein Kapital aus einem Geſchäft — wydobyć, wycofnąć kapitał z interesu; II. *vn.* (ſ.) wyruszyć skąd; III. ſich — *vr.* wydobyć się; ſich aus einem Handel glücklich — wyjść szczęśliwie z kłopotu.

Herb, *adi.* 1) cierpki; -e Frucht owoc cierpki, niedojrzały; 2) ostry, przykry; -er Geſchmack przykry smak; -e Worte ostre, przykre słowa; -er Schmerz przykry ból; 3) -es Geſicht kwaśna mina, twarz; 4) etwas — cierpkawy.

Herba'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, ziełnik *m.*, herbarz *m.*

He'rbe, *sf.* cierpkość *f.*; ostrość *f.*

He'r=begeben, ſich — *vr.* begebe, begibſt, begibt, begab

mich her, habe mich herbegeben, udać się tutaj, przybyć, pofatygować się, przybliżyć się.

Herbei', *adv.* (oznacza zbliżanie się w kierunku do mówiącego) tu, sam, do; —! *int.* albo komm, kommt —! pójdź, pójdźcie tu! zbliż się, zbliżcie się! (do mnie, do nas).

Herbei'=bringen, *va.* brachte herbei, habe herbeigebracht, przynosić, przynieść, przywodzić, przywieść, przyprowadzić.

Herbei'=drängen, ſich — *vr.* cisnąć się do czego, dokąd.

Herbei'=eilen, *vn.* (ſ.) spieszyć dokąd, spiesznie przybyć, nadbiegać, przybiegać, przybiedz; przypadać, przypaść.

Herbei'=fliegen, *vn.* flog herbei, bin herbeigeflogen, przylatywać, przylecieć.

Herbei'=führen, *va.* 1) przyprowadzać, przyprowadzić dokąd; 2) podwodzić, podwieść; 3) sprowadzić; 4) spowodować, wywołać, stać się przyczyną (do) czego; das hat ſeinen Tod herbeigeführt to spowodowało jego śmierć, było przyczyną jego śmierci.

Herbei'=holen, *va.* przynosić, przynieść, sprowadzić kogo, co dokąd.

Herbei'=kommen, *vn.* kam, herbei, bin herbeigekommen, przybywać, przybyć, przychodzić, przyjść, zbliżać się.

Herbei'=kriechen, *vn.* kroch herbei, bin herbeigekrochen, przylazić, przyleźć; herbeigekrochen kommen przyczolgać się.

Herbei'=laſſen, laſſe, läſſeſt, i läßt, läßt, ließ herbei, habe herbeigelaſſen, I. *va.* j—n — przypuścić, dopuścić kogo do siebie, pozwolić komu zbliżyć się; II. ſich — *vr.* ſich — etw. zu tun zdecydować się, raczyć co uczynić.

Herbei'=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief herbei, bin herbeigelaufen, nadbiegać, przybiegać, nadbiedz, przybiedz.

Herbei'=locken, *va.* przywabić, przymamić, przynęcać.

Herbei'=rücken, I. *va.* przysunąć; II. *vn.* (ſ.) przybliżać się, przybliżyć się.

Herbei'=rufen, *va.* rief herbei, habe herbeigerufen; j—n — przywoływać, przywołać, zawołać kogo, na kogo, przyzwać, wzywać, wezwać kogo.

Herbei'=ſchaffen, *va.* 1) sprowadzać, sprowadzić, przynieść, przywieźć; dostawiać, dostawić; 2) nagromadzić; 3) = wiedererlangen odzyskać.

Herbei'ſchaffung, *ſf.* 1) sprowadzenie *n.*, dostawa *f.*; 2) odzyskanie *n.* (rzeczy straconej).

Herbei'=ſchleichen, *vn.* i ſich — *vr.* ſchlich herbei, bin herbeigeſchlichen, podlazić, podleźć.

Herbei'=ſchleppen, *va.* przywłóczyć, przywlec.

Herbei'=ſehnen, *va.* tęsknić za czem, wyczekiwać kogo, czego z tęsknotą.

Herbei'=ſtrömen, *vn.* (ſ.) 1) nadpływać potokiem; 2) tłumami się zbliżać, sypać się, cisnąć się.

Herbei'=ſtürzen, *vn.* (ſ.) gwałtownie przybiedz, przypaść.

Herbei'=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug herbei, habe herbeigetragen, przynieść, nanosić.

Herbei'=treiben, *va.* trieb herbei, habe herbeigetrieben, przypędzać, przypędzić.

Herbei'=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat herbei, bin herbeigetreten, przystępować, przystąpić.

Herbei'=winken, *va.* znakami, skinieniem przywabić, przywołać.

Herbei'=wünſchen, *va.* ob. Herbeiſehnen.

Herbei'=ziehen, zog herbei, habe herbeigezogen, I. *va.* przyciągać, przyciągnąć; (obraz.) das ſind bei den Haaren herbeigezogene Gründe to są gwałtem naciągane (albo naciągnięte) powody; II. *vn.* (ſ.) nadciągać, nadciągnąć, przybywać, przybyć.

He'r=bemühen, I. *va.* pofatygować, potrudzić kogo przyjściem, przybyciem dokąd; II. ſich — *vr.* pofatygować, potrudzić się dokąd; bemühe dich, bitte, morgen noch einmal her bądź tak dobry, proszę, i przyjdź tu jutro raz jeszcze.

He'rberge, *ſf. pl.* =n, 4) gospoda *f.*, dom zajezdny; 2) dom *m.*, mieszkanie *n.*; 3) przytułek *m.*, schrona *f.*, schronienie *n.*; keine — haben być bez przytułku; j—m — geben przyjąć kogo na nocleg, przyjąć pod dach.

He'rbergen, *va.* przyjąć w gospodę, na mieszkanie, na nocleg, pod dach.

He'rbergsmutter, *ſf. pl.* =mütter, i =wirtin, *ſf. pl.* =innen, gospodyni *f.*

He'rbergsvater, *ſm.* =s, *pl.* =väter i =wirt, *ſm.* =(e)s, *pl.* =e, gospodarz *m.*

He'r=beſtellen, *va.* j—n — wzywać, wezwać kogo, kazać komu przyjść.

He'r=beten, *va.* odmawiać (monotonnie lub mechanicznie) pacierze; mówić, recytować co bez uwagi, mechanicznie.

He'rbheit, He'rbigkeit, *ſf. pl.* =en, ob. Herbe.

He'r=bitten, *va.* bat her, habe hergebeten; j—n — prosić kogo, aby przyszedł, zaprosić kogo.

He'r=blicken, *va.* patrzyć w tę stronę.

He'r=bringen, I. *va.* brachte her, habe hergebracht, przyprowadzić, przynieść; II. **hergebracht**, *pp.* i *adi.* tradycyonalny, dawny, od dawna, zwyczajowy; nach =er Sitte podług dawnego zwyczaju; =e Gewohnheiten odwieczne zwyczaje; es iſt das ſo — bei uns to u nas w zwyczaju.

Herbſt, *ſm.* =es, *pl.* =e, jesień *f.*; der — des Lebens jesień życia.

Herbſt=, *adi.* jesienny.

He'rbſtabend, *ſm.* =(e)s, *pl.* =e, wieczor jesienny.

He'rbſtblume, *ſf. pl.* =n, 1) kwiat jesienny; 2) rozsiad *m.* (rośl.).

He'rbſten, I. *va.* zbierać grona winne; II. *vimprs.* es fängt zu — an jesień nadchodzi, zbliża się, poznać, czuć, że już jesień nadchodzi.

He'rbſtfäden, *ſm. pl.* babskie lato.

Herbſtfieber, *sn.* -s, febra jesienna.

Herbſtfrucht, *sf. pl.* -früchte, owoc jesienny, późny.

Herbſtlaub, *sn.* -(e)s, liście pożółkłe, zeschłe, opadłe.

Herbſtlich, *adi.* jesienny.

Herbſtling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) owoc jesienny; 2) wrześniak *m.*, wrześnik *m.*, źrebiec urodzony w jesieni; 3) rydz *m.*

Herbſtmäßig, *adi.* ob. Herbſtlich.

Herbſtmonat, *sm.* -(e)s, wrzesień *m.*

Herbſtnachtgleiche, *sf.* jesienne zrównanie dnia z nocą.

Herbſtobſt, *sn.* owoce jesienne.

Herbſtpunkt, *sm.* -(e)s, punkt ekwinokcyonalny, równonocny.

Herbſtreiſe, *sf. pl.* -n, podróż w jesieniu, jesienna.

Herbſtroſe, *sf. pl.* -n, topołówka różowa (rośl.).

Herbſtſaat, *sf. pl.* -en, siejba jesienna.

Herbſtſchein, *sm.* -(e)s, nów *m.* w miesiącu wrześniu.

Herbſttag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień jesienny.

Herbſtwetter, *sn.* -s, pogoda jesienna, czas jesienny.

Herbſtzeit, *sf.* czas jesienny, jesień *f.*

Herbſtzeitloſe, *sf. pl.* -n, zimokwit *m.*, zimowit jesienny, zimostrawki *pl.*, paluchy *pl.*, sasanki późne, bąchory *pl.* (rośl.).

Herbſtabieren, *va.* sylabizować, recytować sylabizując.

Herd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ognisko *n.*; piec *m.* w kuchni; 2) dom *m.*, mieszkanie *n.*; einen eigenen — haben mieć własną rodzinę; eigener — iſt Goldes wert własny kącik choć mały, lepszy niż cudze pałace, lepszy dym własny niż cudzy ogień, lepsze oko swoje niżli cudze dwoje; 3) ognisko, punkt środkowy, centralny; — der Krankheiten gniazdo chorób; 4) = Vogelherd nęcisko *n.*

Herde, *sf. pl.* -n, trzoda *f.* (owiec, świń, bydła), stado *n.* (koni, wołów, ptaków); chmura *f.* (bawołów).

Herdenreich, *adi.* bogaty w trzody.

Herdentier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzę żyjące trzodami.

Herdenvieh, *sn.* -(e)s, bydło trzodne.

Herdenweiſe, *adv.* trzodami, stadami, tłumami.

Herdfeuer, *sn.* -s, ogień ogniskowy, rozniecony na ognisku.

Herdfink, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Herdvogel.

Herdplatte, *sf. pl.* -n, tło *n.*, płyta żelazna na kuchni.

Her=drehen, *va.* nakręcać w tę stronę.

Herdu'rch, *adv.* tędy, w tę stronę.

He'r=dringen, *vn.* drang her bin hergedrungen, dotrzeć aż do tego miejsca.

He'r=dürfen, *vn.* darfſt her, darf her, durfte her, habe hergedurft, mieć pozwolenie przyjść, przychodzić tutaj.

Herdvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, ptak *m.* do znęcania, wabienia ptaków na nęcisko.

He'r=eilen, *vn.* (ſ.) spieszyć tu.

Herein, I. *adv.* (oznacza dążenie do wnętrza, w kierunku do mówiącego, w przeciwstawieniu do hinein) (na)-wewnątrz, do wnętrza; II. —! *int.* proszę! proszę wejść! wolno wejść! immer albo nur —! proszę tylko wejść!

Herein=begeben, ſich — *vr.* begebe, begibſt, begibt ſich, begab mich herein, habe mich hereinbegeben, wejść, wejść do środka.

Herein=bemühen, ſich — *vr.*; bemühen Sie ſich herein racz pan wejść.

Herein=bitten, *va.* bat herein, habe hereingebeten; j—n — prosić kogo, aby wszedł.

Herein=brechen, *vn.* breche, brichſt, bricht, brach herein, bin hereingebrochen, wpaść, wkroczyć; großes Unglück iſt über ihn hereingebrochen wielkie nieszczęście nawiedziło go; die Nacht bricht herein noc zapada, zbliża się.

Herein=bringen, *va.* brachte herein, habe hereingebracht; j—n — wprowadzić kogo; etw. — wnieść, przynieść co.

Herein=dringen, *vn.* drang herein, bin hereingedrungen, wtargnąć.

Herein=dürfen, *vn.* darf, darfſt, darf, durfte herein, habe hereingedurft, módz wejść, mieć pozwolenie wejść.

Herein=fahren, *va.* wjechać gdzie, w co,

Herein'fall, *sm. pl.* -fälle; das war für mich ein — wpadłem w pułapkę.

Herein=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel herein, bin hereingefallen, 1) wpaść; 2) doznać jakiej niemiłej niespodzianki, zostać oszukanym.

Herein=fliegen, *vn.* flog herein, bin hereingeflogen, wlatywać, wlecieć.

Herein=führen, *va.* j—n — wprowadzić kogo (dokąd).

Herein=gehen, *vn.* ob. Hineingehen.

Herein=greifen, *vn.* (h.) sięgnąć w co.

Herein=kommen, *vn.* kam herein, bin hereingekommen, wchodzić, wejść.

Herein=holen, *va.* j—n — przyprowadzić kogo; etw. — pójść po co.

Herein=klettern, *vn.* (ſ.) wydrapać się gdzie.

Herein=können, *vn.* kann, kannſt, kann, konnte herein, habe hereingekonnt, módz wejść.

Herein=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ herein, habe hereingelaſſen; j—n — wpuścić kogo, pozwolić komu wejść; j—n nicht — wzbronić komu wstępu.

Herein=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief herein, bin hereingelaufen, wbiedz; wciekać (o wodzie).

Herein=legen, *va.* i ſich — *vr.* wkładać, włożyć, położyć (się) gdzie; j—n ſchön — oszukać, ocyganić kogo.

Herein=leuchten, *vn.* (h.) oświetlać, przeświecać przez co; j—m — poświecić komu.

Herein=locken, *va.* wwabić.

Herei'n=müſſen, *vn.* muß, mußt, muß, mußte herein, habe hereingemußt, musieć wejść.

Herei'n=nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm herein, habe hereingenommen, wnosić, wnieść; j—n — przyjąć kogo do siebie.

Herei'n=nötigen, *va.* j—n — zniewolić kogo wejść.

Herei'n=regnen, *vn.* i *vimprs.* (h.) es regnet durchs Dach herein deszcz pada, przez dach.

Herei'n=reiten, *vn.* (ſ.) wjechać gdzie konno; ſich — *vr.* wpakować się w co.

Herei'n=rufen, *va.* rief herein, habe hereingerufen; j—n — (za)wołać na kogo, aby wszedł, przywołać.

Herei'n=ſchaffen, *va.* wnieść, sprowadzić do środka.

Herei'n=ſcheinen, *vn.* ſchien herein, bin hereingeſchienen, przedzierać się, zaglądać.

Herei'n=ſchleichen, ſich — *vr.* wkraść się.

Herei'n=ſchneien, *vn.* 1) (h.) wpadać do środka (o śniegu); 2) (ſ.) nadejść niespodzianie; woher iſt der da hereingeſchneit gekommen? skąd ten się tu wziął?

Herei'n=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah herein, habe hereingeſehen, wglądać, wejrzeć.

Herei'n=ſtehlen, ſich — *vr.* wkraść się, wtargnąć.

Herei'n=ſteigen, *vn.* ſtieg herein, bin hereingeſtiegen, wchodzić, wejść; durchs Fenſter — wleźć, wejść przez okno; in den Wagen — wsiadać, wsiąść do powozu.

Herei'n=ſtellen, *va.* wstawić.

Herei'n=ſtürzen, *vn.* (ſ.) 1) zawalić się; 2) wpadać, wpaść (z łoskotem), wlatać, wlecieć.

Herei'n=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug herein, habe hereingetragen, wnosić, wnieść.

Herei'n=treiben, *va.* trieb, herein, habe hereingetrieben, wpędzać, wpędzić.

Herei'n=treten, *vn.* (ſ.) wejść.

Herei'n=tun, *va.* ṭat herein, habe hereingetan, włożyć, wsypać, wmieszać do czego.

Herei'n=wachſen, *vn.* wachſe wächſt, wuchs herein, bin hereingewachſen, wróść w co, wewnątrz czego.

Herei'n=wagen, ſich — *vr.* odważyć się wejść, wstąpić, wjechać dokąd.

Herei'n=wälzen, *va.* i ſich — *vr.* wtoczyć co, wtoczyć się.

Herei'nwärts, *adv.* ku wewnętrznej stronie.

Herei'n=weiſen *va.* weiſeſt, weiſt, wies herein, habe hereingewieſen 1) j—n — pokazać komu drogę do wejścia; 2) kazać komu wejść.

Herei'n=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf herein, habe hereingeworfen, wrzucić.

Herei'n=winken, *va.* skinąć na kogo, dać komu znak, aby wszedł.

Herei'n=wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte herein, habe hereingewollt, chcieć wejść dokąd.

Herei'n=ziehen, zog herein, habe hereingezogen, I. *va.* wciągać, wciągnąć; II. *vn.* (ſ.) wprowadzić się.

He'r=erzählen, *va.* opowiadać.

He'r=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr her, habe hergefahren, I. *va.* przywozić, przywieźć, przytransportować; II. *vn.* (ſ.) przyjechać, przyjść (tutaj); über j—n — ob. über j—n herfallen.

He'rfahrt, *ſf.* przyjazd *m.*

He'r=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel her, bin hergefallen; über etw. — upaść na jaką rzecz; rzucić się na co; er fiel wie ein Heißhungriger über die Speiſe her żarłocznie porwał się do jadła; über j—n — porwać się na kogo, rzucić się na kogo, powstać na kogo.

He'r=finden, *vn.* i ſich — *vr.* fand (mich) her, habe (mich) hergefunden, trafić dokąd. do domu; ich habe mich nicht — können nie mogłem tu trafić.

He'r=fließen, *vn.* fließeſt, fließt, floß her, bin hergefloſſen, 1) płynąć w tę stronę; 2) aus etw. — wypłynąć, wynikać z czego.

He'r=fordern, *va.* j—n — wezwać kogo, aby się stawił, przyzwać kogo.

He'rfracht, *ſf. pl.* -en, koszta *pl.* przewozu, przewoźne *n.* włącznie z dostawą.

He'r=führen, *va.* przyprowadzać, przyprowadzić.

He'rgang, *ſm.* -(e)s, *pl.* -gänge, 1) chodzenie *n.*, przyjście *n.* (w tę stronę); 2) bieg *m.*, postępowanie *n.*, tok *m.*; der — der ganzen Geſchichte war der rzecz cała tak się miała; das iſt der ganze — der Geſchichte to cały przebieg, tok sprawy.

He'r=geben, *va.* gebe, gibſt, gibt, gab her, habe hergegeben, dać, dostarczać; wer gibt das Geld dazu her? kto daje na to pieniądze? ſeinen Namen zu etw. — dać na co, do czego swoje imię, nazwisko; ſich zu etw. — dać się użyć do czego.

He'rgebracht, *pp.* i *adi.* ob. Herbringen II.

He'rgebrachtermaßen, *adv.* po zwyczaju.

He'r=gehen, ging her, bin hergegangen, I. *vn.* iść tutaj, w tę stronę, zbliżać się; über etw. — wziąć się do czego, rozpocząć co, dołożyć rąk do czego; II. *vimprs.* (= ſich zutragen, geſchehen) dziać się; ſo geht es in der Welt her tak to się dzieje, tak się to plecie na tym bożym świecie; an jenem Tage ging es ſcharf her był to dzień gorący, w tym dniu ciężka była praca; es geht armſelig bei ihm her bieda koło niego; es ging bös über den Wein her wypili moc wina; es geht ſcharf über ihn her tęgo go czeszą, łają, krytykują, dokuczają mu.

He'r=gehören, *vn.* (h.) (przy)należeć tu, być (tu) na właściwem miejscu, stanowisku; das gehört hier nicht her to tu nie należy, nie na miejscu.

He'r=geleiten, *va.* przyprowadzić, odprowadzić.

He'r=halten, halte, hältſt, hält, hielt her, habe hergehalten, I. *va.* dać, podawać, wręczyć; halte deine Hand her daj, nastaw rękę; II. *vn.* (h.) — müſſen nadstawiać czego; zno-

sić, cierpieć co; er muß immer — on zawsze koszta ponieść musi.

He'r=holen, *va.* etw., j—n — pójść po co i przynieść (tutaj), pójść po kogo i przyprowadzić go, sprowadzić kogo, co; seine Gründe weit — sięgać daleko po dowody; um die Beweiſe nicht weit herzuholen nie chcąc dowodów szukać zbyt daleko; daß iſt weit hergeholt to naciągane, wyszukane.

He'ribann, *sm.* ob. Heerbann.

He'ring, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, śledź *m.*; rogener — (śledź) ikrzak; milchener — (śledź) mleczak; ſauter — śledź marynowany; geräucherter — śledź wędzony; gerollter — śledź zawijany; dürr wie ein — wymokły (dosłownie: suchy) jak śledź; zuſammengepreßt (albo eng) ſitzen, ſtehen wie die =e siedzieć, stać (ciasno) jak śledzie w beczce.

He'ringsbude, *sf. pl.* =n, śledziowa budka, buda, w której śledzie sprzedają.

He'ringsbüſe, *sf. pl.* =n, barka *f.* do połowu śledzi.

He'ringsfang, *sm.* =(e)s, połów *m.* śledzi.

He'ringsfänger i **=fiſcher**, *sm.* =s, *pl.* —, rybak *m.* (łowiący) śledzi.

He'ringsfaß, *sn.* ob. Heringstonne.

He'ringsfiſcherei, *sf.* połów *m.*, łowienie *n.* śledzi.

He'ringskönig, *sm.* =s, *pl.* =e, wlosopław *m.*, barwenoryb *m.* (ryba).

He'ringskopf, *sm.* =es, *pl.* =köpfe, śledziowa główka; am =e ſaugen biednie żyć, nie mieć co do ust włożyć.

He'ringslake, *sf.* śledziowy sos, woda *f.* od śledzi, śledziówka *f.*, ropa *f.*

He'ringsmilch, *sf.* mlecz(ko) *m.* ze śledzia.

He'ringsſalat, *sm.* =(e)s, sałata *f.* ze śledziem.

He'ringsſeele, *sf.* 1) trzewo *n.* śledzia; 2) (obraz.) tchórz *m.*

He'ringstonne, *sf. pl.* =n, barylka *f.* do śledzi, ze śledzi, na śledzi, śledziówka *f.*

He'ringszeit, *sf.* czas *m.* połowu śledzi.

He'r=kommen, *vn.* kam her, bin hergekommen, 1) przychodzić, przyjść (tutaj); komm her! pójdź tutaj! chodź sam! wo kommt er her? skąd idzie? przychodzi? skąd jest? skąd się tu wziął? 2) pochodzić, wynikać; wo kommt dieſes Wort her? od jakiego pierwiastku wywodzi się ten wyraz? jaka jest etymologia tego wyrazu? ſein ganzes Unglück kommt davon her, daß er zu gut iſt całe jego nieszczęście stąd pochodzi, że jest za dobry.

He'rkommen, *sn.* =s, 1) przyjście *n.*, przybycie *n.*; 2) pochodzenie *n.*, ród *m.*; 3) dawny zwyczaj; das iſt ſo ein — bei uns taki u nas zwyczaj; nach dem — w myśl dawnego zwyczaju; auf — gegründetes Recht prawo utwierdzone zwyczajem, prawo zwyczajowe.

He'rkömmlich, *adi.* zwyczajny, od dawna przyjęty, stary; es iſt ſo — taki jest zwyczaj, tak jest w zwyczaju, tak się zdawna postępnje, praktykuje.

He'rkömmling, *sm.* =s, *pl.* =e, przybłęda *m.*

He'r=können, *vn.* kann, kannſt, kann, konnte her, habe hergekonnt, módz przyjść (tutaj).

He'r=kriegen, *va.* dostać kogo, co tutaj, zwabić, sprowadzić, spowodować do przyjścia.

He'rkules, *sm.* Herkules.

He'rkuliſch, *adi.* herkulesowy.

He'rkunft, *sf.* 1) = Ankunft przybycie *n.*; 2) pochodzenie *n.*, urodzenie *n.*, ród *m.*, familia *f.*; von guter, geringer — z dobrej familii, nizkiego rodu.

He'r=lallen, *va.* mówić bełkotliwie, bełkotać, szeplenić.

He'r=langen, I. *va.* etw. — podawać, podać co; II. *vn.* (h.) sięgać aż dotąd, dosięgnąć, dostać.

He'r=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ her, habe hergelaſſen; j—n — puścić kogo (tutaj), pozwolić komu wejść.

He'r=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief her, bin hergelaufen, (przy)biedz tutaj; **hergelaufen**, *pp.* i *adi.* przybyły nie wiadomo skąd; =er Menſch przybłęda *m.*, awanturnik *m.*

He'r=legen, *va.* kłaść, położyć (tutaj).

He'r=leiern, *vn.* (h.) (wy)recytować co monotonnie.

Her'=leihen, *va.* lieh her, habe hergeliehen; etw. — pożyczyć co komu.

He'r=leiten, *va.* 1) przyprowadzić tutaj, skierować w tę stronę; 2) = ableiten wyprowadzić, wywodzić, wywieźć; ſeinen Urſprung von König David — wywodzić ród swój od króla Dawida.

He'rleitung, *sf.* 1) sprowadzenie *n.*; przyprowadzenie *n.*; — von Waſſer wodociąg *m.*; 2) = Ableitung wywód *m.*; — eines Wortes wywód, etymologia wyrazu.

He'r=leſen, *vn.* leſe, lieſeſt i lieſt, lieſt, las her, habe hergeleſen, odczytywać, odczytać w głos (monotonnie).

He'rling, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzika winorośl; niedojrzale winogrono.

He'rlitze, *sf. pl.* =n, dereniowa jagoda, dereń *m.*

He'rlitzenbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, dereń *m.*, drzewo dereniowe.

He'r=locken, *va.* j—n — (przy)wabić kogo.

He'r=machen, ſich — *vr.* przyjść tu, zbliżyć się; ſich über j—n — rzucić się na kogo, porwać się na kogo; ſich über etw. — wziąć się do czego, przykładać się do czego.

Hermanda'd, *sf.* die heilige — policya *f.*

He'rmann, *sm.* Herman.

He'rmannsdorf, *sv.* Radzice *pl.*

He'rmannshöhe, *sf.* Kawki *pl.*

He'rmannsſtadt, *sn.* Sybin *m.*

Hermaphrodi't, *sm.* =en, *pl.* =en, hermafrodyt(a) *m.*, obojnik *m.*, obopłciowy *m.*

Hermaphroditi'smus, *sm.* obopłciowość *f.*

He'rmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, marsz *m.* tutaj, w tę stronę.

He'r=marſchieren, *vn.* (ſ.) maszerować tutaj, w tę stronę.

He'rme, *sf. pl.* -n, ob. He'rmenſäule.

Hermeli'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) gronostaj *m.* (zwierzę); 2) = Hermelinpelz gronostaje *pl.*, skórka, futro gronostajowe.

Hermeli'nkragen, *sm.* -s, *pl.* -krägen, kołnierz gronostajowy.

Hermeli'nmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz gronostajami podszyty.

Hermeli'npelz, *sm.* -es, *pl.* -e, gronostaje *pl.*, futro gronostajowe.

Hermeneu'tik, *sf.* hermeneutyka *f.*, sztuka *f.* wykładania, objaśniania, tłómaczenie *n.* (dzieł literackich, a zwłaszcza pisma świętego).

Hermeneu'tiſch, *adi.* hermeneutyczny, wykładający, objaśniający; *adv.* hermeneutycznie.

He'rmenſäule, *sf. pl.* -n, miedźnik *m.*, słup posążny (arch.).

Herme'tik, *sf.* hermetyczność *f.*, szczelność *f.*

Herme'tiſch, *adi.* i *adv.* hermetyczny, (-nie), szczelny, (-nie).

He'r=murmeln, *va.* mruczyć co, mrukliwym głosem odmawiać, mówić.

He'r=müſſen, *vn.* muß, mußt, muß, mußte her, habe hergemußt, musieć przyjść (tutaj).

Herna'ch, *adv.* potem, później, następnie; einige Tage — kilka dni potem; bald —, kurze Zeit — wkrótce potem; — hörte ich, daß ... później słyszałem, że ...

He'r=nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm her, habe hergenommen, brać, wziąć; wo ſoll ich das Geld dazu —? skąd wezmę na to pieniądze? wo — und nicht ſtehlen? skąd wziąć a nie ukraść? eine Arbeit — wziąć się do roboty, do pracy; j—n — wziąć kogo w obroty.

He'r=nennen, *va.* nannte her, habe hergenannt, wymieniać, wyliczać po porządku, po imieniu, po nazwisku.

Heruie'der, *adv.* z góry na dół, tu na dół.

He'r=nötigen, *va.* zniewolić kogo do przyjścia tu; prosić kogo usilnie, by przyszedł.

Hero'enalter, Heroenzeitalter, *sn.* -s, czas bohaterski, epoka *f.* bohaterów.

Hero'enberg, *sn.* Dzielicy *pl.*

Hero'enkultus, *sm.* czczenie *n.*, wielbienie *n.* bohaterów.

Hero'enſage, *sf. pl.* -n, podanie *n.* o bohaterach.

Hero'entum, *sn.* -s, heroizm *m.*, bohaterstwo *n.*

Hero'ide, *sf. pl.* -n, heroida *f.* (rodzaj poetyczny).

Hero'in, Heroi'ne, *sf. pl.* -(e)n, heroina *f.*, bohaterka *f.*

Hero'iſch, *adi.* heroiczny, bohaterski; -e Dichtung poemat heroiczny; -es Zeitalter ob. Heroenalter.

Heroi'smus, *sm.* —, heroizm *m.*, bohaterstwo *n.*

He'rold, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, herold *m.*, publiczny głosiciel czego, zwiastun *m.*

He'roldsamt, *sn.* -es, heroldstwo *n.*, urząd *m.* herolda.

He'roldskunſt, *sf.* ob. Heraldik.

He'roldsſtab, *sm.* -(e)s, laska *f.*, rózga heroldska.

He'rosball, *sm.* -(e)s, bałon *m.* Herona (fiz.).

He'rosbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, studnia *f.* Herona (fiz.).

He'ros, *sm.* —, *pl.* Heroen, bohater *m.*, heros *m.*

He'r=plappern, *va.* paplać, klepać.

Herr, *sm.* -n, *pl.* -en, 1) Pan *m.*, Bóg *m.*; unſer — Jeſus Pan Jezus, Chrystus Pan; ſo ſpricht Gott, der — tak mówi Pan nad pany; das Gebet des -n modlitwa Pańska, Ojcze nasz; im Jahre des -n w roku Pańskim; der Tiſch des -n stół Pański, Boży, ołtarz; das Haus des -n dom Pański, kościół; — Gott im Himmel! Boże kochany! 2) pan *m.*; właściciel *m.*, posiadacz *m.*; der — des Hauſes pan domu; — über etw. ſein być panem czego, mieć władzę nad czem; den (großen) -n ſpielen udawać (wielkiego) pana, chorować na pana, grać rolę pana, żyć po pańsku; großer, vornehmer — wielki pan, pan z panów; wie ein — leben żyć jak pan, po pańsku; — ſeiner Leidenſchaften ſein być panem swoich namiętości; — einer Sache, einer Sprache ſein władać jaką rzeczą, językiem; er iſt ſein eigener — jest sam sobie pan, nie zależy od nikogo; — werden, ſich zum -n über etw. machen owładnąć czem; des Feuers — werden pokonać, ugasić pożar; in einem Hauſe als — ſchalten und walten w domu jakim szafować rządzić, gospodarować jak pan (domu); 3) pryncypał *m.*, chlebodawca *m.*; 4) pan (domu), gospodarz *m.*; der gnädige — pan (dobrodziej); gnädiger —! mości dobrodzieju! mein —! mości panie! des -n pański; junger — panicz *m.*; der — iſt nicht zu Hauſe pana niema w domu; 5) ein geiſtlicher — duchowny; hochwürdigſter —! przewielebny Ojcze! an -n Hauptmann N. do pana kapitana N.; meine Damen und -en! panie i panowie! Ihr — Vater ojciec pański; 6) kawaler *m.*, mężczyzna *m.*; es waren mehr Damen als -en więcej było kobiet niż mężczyzn; Abteilung für -en przedział dla panów, dla mężczyzn; (iron.) das iſt mir ein ſchöner —! a to mi gagatek! a to panicz! 7) niemand kann zweien -en dienen dwom panom razem służyć trudno; kto dwom panom służy, obu nie dogodzi; ſtrenge -en regieren nicht lange pan zbyt surowy niedługo zdrowy; mit großen -en iſt nicht gut Kirſchen eſſen z wielkimi panami niebezpiecznie wiśnie jadać, (bo pestki w oczy rzucają); z panem kart nie graj; z wielkimi panami nie za panie bracie; z wielkimi panami nie dobrze żartować; wie der —, ſo der Knecht (albo ſo das Geſchirr) jaki pan, taki sługa; jaki pan, taki

dwór; jaki pan, taki kram; jaki pan łotr bywa, sługi takie miewa; jaki pan bywa, taka i czeladka.

He'r=rauſchen, *vn.* (ſ.) z szelestem, szmerem zbliżać się, płynąć tutaj, w tę stronę.

He'rrchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Herr) panicz *m.*, paniczek *m.*, panię *n.*, paniątko *n.*; ein feines, elegantes — gogątko *n.*

He'r=rechnen, *va.* wyliczać, wyliczyć (jedno po drugim, po porządku).

He'r=reichen, I. *va.* podawać, podać; II. *vn.* (h.) sięgać, starczyć dokąd; wystarczyć.

He'rreiſe, *sf. pl.* -n, przyjazd *m.*, droga *f.* do . . .; auf der — von Lemberg w podróży ze Lwowa, wracając ze Lwowa.

He'r=reiſen, *vn.* (ſ.) iść, jechać, podróżować (tutaj, w tę stronę); als ich herreiſte wracając tutaj, z powrotem.

He'r=reiten, *vn.* ritt her, bin hergeritten, jechać wierzchem tutaj, w tę stronę.

He'rrenanzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, strój, ubiór pański, męski.

He'rrenarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* dla pana, pańskie *n.*, pańszczyzna *f.*

He'rrenartikel, *sm. pl.* przybory *pl.* dla panów.

He'rrenbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel *f.* dla panów, mężczyzn.

He'rrenbrot, *sn.* -(e)s, chleb pański; — eſſen chleb pański jeść, służyć, być w służbie.

He'rrendienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) pańszczyzna *f.*; 2) służba *f.*, posługa *f.* u pana; — geht vor Gottesdienſt pierwsza służba, potem nabożeństwo.

He'rreneſſen, *sn.* -s, 1) jedzenie pańskie, dla państwa; 2) jedzenie wyśmienite, pyszne.

He'rrenfahren, *sn.* -s, jazda *f.* panów, właścicieli (na wyścigach).

He'rrenfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, pan *m.*, właściciel *m.* (jeżdżący na wyścigach).

He'rrengebot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nakaz, rozkaz pański; rozkaz *m.* panującego.

He'rrengefälle, *sn. pl.* dochody, opłaty pańskie, książęce, dla panującego.

He'rrengeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo złożone z panów; eine — geben zaprosić tylko panów, mężczyzn.

He'rrengewalt, *sf.* władza *f.* pana.

He'rrengunſt, *sf.* łaska pańska.

He'rrenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, 1) dom pański, mieszkanie *n.* pana; 2) izba *f.* panów, izba wyższa; senat *m.*; izba parów; Mitglied des -ſes członek izby panów, senator, par.

He'rrenhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, dwór pański, szlachecki.

He'rrenhut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz męski.

He'rrenkleider, *sn. pl.* ubiory, suknie męskie.

He'rrenkorn, *sn.* -(e)s, dziesięcina panu opłacana.

He'rrenleben, *sn.* -s, życie pańskie; ein — führen żyć po pańsku.

He'rrenlos, *adi.* 1) nie mający pana, służby, zajęcia, luźny; 2) nie mający właściciela bez właściciela; -es Gut rzecz bez właściciela, niczyja, rzecz opuszczona, dobro opuszczone, dobro skarbowi przypadające; -ſe Verlaſſenſchaft spuścizna odbieżana.

He'rren= i Mönch=Moſchelnitz, *sm.* Moczydolnica. *f.*

He'rrenrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* pana, panującego, księcia.

He'rrenreiten, *sn.* -s, jazda *f.* panów, właścicieli (na wyścigach).

He'rrenreiter, *sm.* -s, *pl.* — pan *m.*, właściciel *m.* (jeżdżący na wyścigach).

He'rrenſchneider, *sm.* -s, *pl.* — krawiec męski.

He'rrenſitz, *sm.* -es, ob. Herrenhof.

He'rrenſtadt, *sn.* Wąsiorz *m.*

He'rrenſtand, *sm.* -es, stan pański, panów; szlachta *f.*

He'rrentafel, *sf. pl.* -n, stół pański.

He'rrgott, *sm.* -(e)s, *pl.* -götter, 1) Pan Bóg *m.*; leben wie der — in Frankreich żyć, jak u Pana Boga za piecem; 2) krucyfiks *m.*, krzyż *m.* z wyobrażeniem Chrystusa.

He'rrgottsſchnitzer, *sm.* -s, *pl.* —, rzeźbarz *m.*, snycerz *m.* krucyfiksów.

He'r=richten, *va.* przyrządzić, przysposobić.

He'rrin, *sf. pl.* -innen, pani *f.*

He'rriſch, *adi.* pański; butny, despotyczny; — tun panoszyć się; -es Weſen pańskość; *adv.* po pańsku; despotycznie.

Herje'(mine)! herje'rum! herje'(ſe)s, *int.* panie Boże! na Boga! Jezus Marya!

He'rrlich, *adi.* 1) pański; 2) wspaniały, świetny, wyborny, śliczny, przepyszny; ein -er Menſch złoty człowiek; dieſe Speiſe ſchmeckt — ta potrawa jest wyśmienitego smaku; — und in Freuden leben żyć w rozkoszach, opływać w rozkosze, rozkoszować.

He'rrlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) wspaniałość *f.*, świetność *f.*, blask *m.*, wystawa *f.*, pompa *f.*; majestat *m.*; 2) (jako tytuł:) Eure (Ew.) — Waszmość, Wielmożność Wasza, J. W. Panie; 3) uciecha *f.*, radość; die — wird nicht lange dauern nie długo będzie tego bału; radość, uciecha wkrótce się skończy.

He'rrnhut, *sn.* Ochranów *m.*

He'rrnhuter, *sm.* -s, *pl.* — brat *m.* morawczyk; herenhutczyk *m.*

He'rrſchaft, *sf. pl.* -en, 1) panowanie *n.*, najwyższa władza, państwo *n.*, moc *f.*, mocarstwo *n.*; unumſchränkte — władza nieograniczona, absolutna; unter j—s — ſtehen być, zostawać pod czyjem panowaniem; die — an ſich reißen, ſich der — bemächtigen uzurpować, przywłaszczyć sobie władzę; die — zur See haben panować na morzu; die — führen panować, rządzić; unter ſeine — bringen opanować; die — über die Leidenſchaften powściąganie, poskramanie namiętności; die — über ſich ſelbſt haben mieć moc nad sobą, umieć się hamować; die — über eine Sprache władanie języ-

kiem; 2) państwo *n.*, pan *m.* i pani *f.*; die — iſt (albo die -en ſind) nicht zu Hauſe państwa niema w domu; 3) państwo, panowie *pl.* i panie *pl.*; fremde -en obce państwo, obcy; meine -en! państwo! panowie i panie! 4) państwo, posiadłość *f.*, klucz *m.*, dobra *pl.*

He'rrſchaftlich, *adi.* 1) pański; 2) wspaniały, pański.

He'rrſchbegierde, *sf.* żądza *f.* panowania.

He'rrſchbegierig, *adi.* panowania chciwy, żądny.

He'rrſchen, I. *vn.* (h.) 1) panować, władać; über ein Gebiet — panować nad jakiem terytoryum, nad ziemią, krajem, obrębem; über einen Staat — panować nad państwem, rządzić państwem; der König herrſcht, aber regiert nicht król panuje, ale nie rządzi; über die Leidenſchaften, über ſich ſelbſt — panować nad namiętnościami, nad sobą, opanowywać, poskramiać namiętności, siebie; 2) panować, górować; große Stille herrſchte ringsumher głuche milczenie panowało dokoła; dieſes Vorurteil herrſcht in weiten Kreiſen przesąd ten panuje, utrzymuje się w szerokich kołach; es kann kein Zweifel — daß . . . niema wątpliwości, że . . .; II. **herrſchend**, *pp.* i *adi.* panujący, rządzący; die -de Staatsgewalt władza państwowa, rząd; die gerade -de Mode moda dzisiejsza, obecna.

He'rrſcher, *sm.* -s, *pl.* —, mocarz *m.*, władca *m.*, panujący *m.*; unumſchränkter — autokrata *m.*, samowładca *m.*, samodzierżca *m.*, monarcha nieograniczony.

He'rrſcherblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, spojrzenie *n.*, wzrok *m.* władcy, panującego.

He'rrſcherfamilie, *sf. pl.* -n, ród, dom panujący, dynastya *f.*

He'rrſchergewalt, *sf. pl.* -en, władza *f.* panującego.

He'rrſcherhaus, *sn.* -ſes, ob. Herrſcherfamilie.

He'rrſcherin, *sf. pl.* -innen, władczyni *f.*, panująca *f.*, mocarka *f.*, pani *f.*

He'rrſchermacht, *sf.* ob. Herrſchergewalt.

He'rrſcherpaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, para monarsza.

He'rrſcherſinn, *sm.* -(e)s, umysł monarszy.

He'rrſcherwille, *sm.* -ns, wola *f.* monarchy, panującego.

He'rrſcherwillkür, *sf.* despotyzm *m.*, samowola *f.* władcy.

He'rrſcherwürde, *sf.* godność *f.* panującego.

He'rrſchſucht, *sf.* żądza *f.* panowania.

He'rrſchſüchtig, *adi.* chciwy władzy, pragnący panowania.

He'r=rücken, I. *va.* posunąć (tutaj), przysunąć; II. *vn.* (ſ.) posunąć się w tę stronę, zbliżyć się; pomknąć się.

He'r=rufen, *va.* rief her, habe hergerufen, przywołać, zawołać, tutaj, do siebie.

He'r=rühren, *vn.* (h.) pochodzić; dieſer Ausſpruch rührt von Mickiewicz her to jest myśl Mickiewicza, to Mickiewicz powiedział.

He'r=ſagen, *va.* recytować, odmawiać, odpowiadać, mówić co z pamięci.

He'r=ſchaffen, *va.* sprowadzać, sprowadzić; Geld — wystarać się o pieniądze.

He'r=ſchauen, *vn.* ob. Herſehen.

He'r=ſchicken, *va.* przysłać (tutaj).

He'r=ſchieben, *va.* ſchob her, habe hergeſchoben, przysunąć (tutaj), posunąć w tę stronę.

He'r=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt i ſchießt, ſchießt, ſchoß her, habe hergeſchoſſen, I. *va.* 1) wystrzelić w tę stronę; 2) Geld — zu etw. pieniędzy dostarczyć, dać na co; II. *vn.* 1) strzelać w tę stronę; 2) także hergeſchoſſen kommen przyjść, zbliżyć się, przybiedz w gwałtownym pędzie.

He'r=ſchlagen, *vn.* ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug her, habe hergeſchlagen, uderzyć w tę stronę; die Flamme ſchlug her ogień w tę stronę buchał.

He'r=ſchleichen, *vn.* ſchlich her, bin hergeſchlichen i ſich — *vr.* ukradkiem, nieznacznie przysuwać się, przymykać się, skradać się tutaj.

He'r=ſchleppen, *va.* i ſich — *vr.* (przy)wlec (się) tutaj.

He'r=ſchreiben, ſchrieb her, habe hergeſchrieben, I. *va.* pisać tutaj, w tę stronę, do mnie, er ſchreibt ſich aus altem Geſchlechte her pisze się, pochodzi ze starego rodu; das ſchreibt ſich von alten Zeiten her to datuje się, pochodzi z dawnych czasów.

He'r=ſchwatzen, *va.* bajać, popleść.

He'r = ſchwimmen, *vn.* ſchwamm her, bin hergeſchwommen, przypłynąć tutaj; neben j—m — płynąć obok kogo.

He'r=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah her, habe hergeſehen, patrzeć tutaj, w tę stronę.

He'r=ſehnen, ſich — *vr.* tęsknić w tę stronę.

He'r=ſein, *vn.* bin, biſt, iſt, war her, bin hergeweſen, 1) = gebürtig ſein być skąd; wo iſt er her? skąd jest? skąd rodem? skąd przychodzi? 2) über einer Sache — zajmować się jaką rzeczą; über j—m her ſein mieć kogo w swoich szponach, obrabiać, bić kogo; hinter einer Sache — ubiegać się za czem; dopilnować czego; hinter j—m — siedzieć komu na karku, napędzać kogo do pracy; ścigać kogo.

He'r=ſenden, *va.* ſandte her, habe hergeſandt, przysłać tutaj.

He'r=ſetzen, I. *va.* posadzić, postawić tutaj; II. ſich — *vr.* usiąść tutaj.

He'r=ſtammen, *vn.* von j—m, aus einem Lande — pochodzić od kogo, z jakiego kraju.

He'rſtammung, *sf.* pochodzenie *n.*, wywód *m.*

He'rſtellbar, *adi.* 4) dający się zrobić, możliwy; 2) dający się naprawić; dający się przywrócić do zdrowia.

He'r=ſtellen, *va.* 1) postawić tutaj; 2) = wieder — przywrócić (do dawnego stanu); naprawić; wyleczyć; 3) zrobić, sporządzić.

Her'ſteller, *sm.* -s, *pl.* —, 1) wytwórca *m.*; 2) odnowiciel *m.*

Her'ſtellung, *sf.* 1) zrobienie *n.* czego, wyrób *m.*, produkcya *f.*; 2) = Wieder— przywrócenie *n.* (do dawnego stanu); naprawa *f.*; wyleczenie *n.*; wyzdrowienie *n.*

Her'ſtellungsarbeiten, *sf. pl.* 1) roboty wytwórcze; 2) naprawa *f.*

Her'ſtellungskoſten, *spl.* koszta *pl.* produkcyi, naprawy.

He'r=ſtottern, *vn.* (h.) jąkać, przebąkiwać.

He'r=ſtrömen, *vn.* (ſ.) strumieniami, strumieniem płynąć w tę stronę; (obraz.) tłumnie schodzić się tutaj, nadbieżać w tę stronę.

He'r=ſtürzen, *vn.* i ſich — *vr.* rzucić się na co; nagle się przybliżyć.

He'r=tragen, *va.* trage, trägſt trägt, trug her, habe hergetragen, nosić, nieść tutaj.

He'r=treiben, *va.* trieb her, habe hergetrieben, pędzić w tę stronę.

He'r=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat her, bin hergetreten, przystąpić, stanąć tutaj.

Herü'ber, *adv.* (oznacza kierunek w stronę mówiącego, w przeciwstawieniu do hinüber) w tę stronę, tu do . . .

Herü'ber = bringen, *va.* brachte herüber, habe herübergebracht, przenieść, przeprawić.

Herü'ber=fahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt, fuhr herüber, bin herübergefahren, przewozić, przewieźć.

Herü'ber=gehen, *vn.* ging herüber, bin herübergegangen, przechodzić, przejść.

Herü'ber=kommen, *vn.* kam herüber, bin herübergekommen, przyjść na tę stronę.

Herü'ber=ſchaffen, *va.* przegarniać.

Herü'ber=ſpringen, *vn.* ſprang herüber, bin herübergeſprungen, skoczyć na tę stronę, przeskoczyć.

He'rüber=ziehen, *va.* zog herüber, habe herübergezogen, ciągnąć co w tę stronę, przyciągnąć; (obraz.) j—n zu ſich — pozyskać kogo.

Heru'm, *adv.* około, wkoło, naokoło; hier — tędy (wokoło); dort — tamtędy (wokoło); dort um die Ecke — tamtędy w bok; in der ganzen Stadt — po całem mieście; immer um j—n — ſein być zawsze koło kogo; da — muß ſeine Wohnung ſein w tej okolicy, tu w pobliżu musi być jego mieszkanie; überall — wszędzie; um acht Uhr — około ósmej godziny.

Heru'm=äugeln, *vn.* (h.) strzelać, naokoło oczyma.

Heru'm=balgen, ſich — *vr.* (po)czubić się, mocować się, szamotać się, ucierać się z kim, za łby się wodzić.

Heru'm=befeſtigen, *va.* obwarować naokoło.

Heru'm=beißen, ſich — *vr.* beiße, beißeſt, beißt, biß mich herum, habe mich herumgebiſſen, kąsać się, gryźć się, zajadać się; ſich mit j—m — gryźć się, swarzyć się, kłócić się z kim, wzajemnie sobie dokuczać.

Heru'm=bekommen, *va.* bekam herum, habe —; j—n — przeciągnąć kogo na swoją stronę, zdołać kogo namówić, przekonać.

Heru'm=betteln, *vn.* (h.) chodzić po żebrach (od domu do domu).

Heru'm=bewegen, *va.* i ſich — *vr.* poruszać co, poruszać się naokoło, obracać, kręcić (się).

Heru'm=biegen, *va.* zagiąć wokoło; *vn.* um die Ecke — skręcić o róg (ulicy).

Heru'm=bieten, *va.* bot herum, habe herumgeboten, obnosić naokoło, podawać.

Heru'm=binden, *va.* band herum, habe herumgebunden, obwiązywać, obwiązać dokoła.

Heru'm=bitten, *va.* bat herum, habe herumgebeten, prosić (wszystkich) naokoło, kolejno.

Heru'm=blättern, *vn.* (h.) in einem Buche — przerzucać kartki w książce.

Heru'm=blicken, *vn.* (h.) rozglądać się wokoło.

Heru'm=bringen, *va.* brachte herum, habe herumgebracht, obnosić, oprowadzać, obwieźć co naokoło; (obraz.) j—n in der Stadt — obnosić, obgadywać kogo po mieście, rozgłaszać, rozsiewać co o kim; j—n — przekonać kogo, odwieść kogo od zdania, nawrócić, przekabacić; ein Mädchen — uwieść dziewczynę.

Heru'm=bummeln, *vn.* (ſ.) wałęsać się.

Heru'm=drehen, I. *va.* obracać, obrócić, kręcić wokoło; obrócić w tył; langſam — wertać, wiercić (czem), pokręcać; II. ſich — *vr.* obracać się, kręcić się; wałęsać się; nach allen Seiten hin ſich — wykręcać się; dreh dich herum! obróć się! III. H—, *sn.* -s, obrót *m.*; wałęsanie *n.* się; im — w oka mgnieniu.

Heru'm=drücken, ſich — *vr.* ſich um eine Arbeit — unikać roboty.

Heru'm=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr herum, habe i bin herumgefahren, I. *va.* obwozić, obwieźć (naokoło); II. *vn.* (ſ.) objeżdżać, objechać (naokoło); um die Stadt — objechać miasto, jechać naokoło miasta; in der Stadt, in den Straßen — jeździć, jechać po mieście, po ulicach; mit den Händen — wywijać rękami, giestykulować.

Heru'm=flattern, *vn.* (ſ.) łatać, biegać, trzepotać, bujać naokoło, tam i sam.

Heru'm=fliegen, *vn.* flog herum, bin herumgeflogen, łatać wokoło, tam i sam, oblatywać, oblecieć; ſeine Blicke flogen überall herum wzrok jego bujał po wszystkich stronach.

Heru'mfliegend, *adi.* rozłotny.

Heru'm=fragen, *vn.* (h.) rozpytywać, wypytywać, wypytać się.

Heru'm=führen, *va.* 1) prowadzić naokoło; eine Hecke um einen Ort — obwodzić, ogrodzić płotem miejsce jakie; 2) j—n — oprowadzać, oprowadzić kogo; j—n bei der Naſe — wodzić kogo za nos.

Heru'mführer, *sm.* -s, *pl.* —, oprowadziciel *m.*

Heru'm=gaffen, *vn.* (ḥ.) wytrzeszczać oczy po wszystkich stronach.

Heru'm=geben, *va.* gebe, gibſt, gibt, gab herum, habe herumgegeben, podawać kolejno (jeden drugiemu), obnosić.

Heru'm=geben, *sn.* =s, podawanie *n.*, obnoszenie *n.*

Heru'm=gehen, *vn.* ging herum, bin herumgegangen, 1) chodzić; iść wokoło czego, obchodzić, obejść co; przechadzać się gdzie, po czem; in der Stadt — chodzić, przechadzać się po mieście; um das Haus — chodzić naokoło domu, obejść dom naokoło; (obraz.) um j—n — chodzić koło kogo, nadskakiwać komu; 2) otaczać; ein Grabeu geht um die Stadt — rów idzie naokoło miasta, otacza miasto; 3) etw. — laſſen podawać, kazać obnosić; der Braten geht ſchon herum już pieczeń obchodzi, już pieczeń obnoszą, podają; ſeine Blicke — laſſen wodzić wzrokiem naokoło; es geht alles mit mir im Kreiſe herum wszystko się zemną obraca, kołowroci mi się w głowie; dieſe Geſchichte geht mir im Kopfe herum ta historya, sprawa kręci mi się w głowie, ustawicznie mnie zajmuje.

Heru'm=hauen, *vn.* i ſich — *vr.* (ḥ.) hieb herum, habe herumgehauen, ciąć, rąbać, siec, pałaszować na wszystkie strony; ſich mit j—n — rąbać, bić się z kim.

Heru'm=holen, *va.* j—n, etw. — pójść po kogo, po co do sąsiedniego domu i sprowadzić kogo i przynieść; (obraz.) j—n — nakłonić kogo do czego; połajać kogo.

Heru'm=horchen, *va.* podsłuchiwać.

Heru'm=hüpfen, *vn.* (ſ.) skakać, poskakiwać (naokoło).

Heru'm=irren, *vn.* (ſ.) tułać się, błąkać się.

Heru'm=jagen, I. *va.* pędzić (naokoło); j—n — przepędzać, gonić kogo, posyłać kogo tam i sam; II. *vn.* (ſ.) pędzić naokoło, polować we wszystkich stronach.

Heru'm=kneipen, *vn.* (ḥ.) chodzić od szynku do szynku.

Heru'm=kommen, *vn.* kam herum, bin herumgekommen, 1) obejść, przyjść naokoło; 2) podróżować wiele; er iſt weit (in der Welt)herumgekommen dużo świata zwiedził, widział.

Heru'm=kramen, *vn.* (ḥ.) szperać, gmerać tu i tam.

Heru'm=kreuzen, *sn.* (ſ.) krążyć po morzu.

Heru'm=kriechen, *vn.* kroch herum, bin herumgekrochen, czołgać się tam i sam, łazić po różnych miejscach, kątach.

Heru'm=kriegen, *va.* ob. Herumbringen.

Heru'm=lagern, *vn.* (ḥ.) i ſich — *vr.* rozłożyć się obozem.

Heru'm=langen, I. *va.* podawać naokoło; II. *vn.* (ḥ.) das Tuch langt nicht um den Hals herum chustka nie obejdzie wokoło szyji.

Heru'm=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief herum, bin herumgelaufen, biegać naokoło, obracać się, szybko poruszać się koło czego; biegać tam i sam in der Stadt — biegać, latać, włóczyć się po mieście.

Heru'mlaufen, *sn.* =s, latanie *n.*, bieganie *n.* (po ulicach).

Heru'mläufer, *sm.* =s, *pl.* —, biegus *m.*, włóczęga *m.*, włóka *m.*, latawiec *m.*, brukowiec *m.*; ulicznik *m.*

He'rumläuferin, *sf. pl.* =innen, włóczęga *f.*, biegaczka *f.*; ulicznica *f.*

Heru'm=legen, *va.* 1) kłaść, położyć około, tu i tam; otoczyć co czem; 2) porozkładać po różnych miejscach.

Heru'm=liegen, *vn.* lag herum, bin i habe herumgelegen, leżeć naokoło, wokoło, tu i tam.

Heru'm=lndern, *vn.* (ḥ.) prowadzić życie bezczynne i i rozwięzłe.

Heru'm=lungern, *vn.* (ḥ.) włóczyć się bezczynnie.

Heru'm=prozeſſieren, ſich — *vr.* wodzić się po sądach.

Heru'm=prügeln, ſich — *vr.* bić się, tłuc się, szamotać się z kim, to z tym, to z owym.

Heru'm=raten, *vn.* rate, rätſt, rät, riet herum, habe herumgerateu; an einem Rätſel — łamać sobie głowę nad zagadką.

Heru'm=reichen, I. *va.* obnosić, podawać naokoło; II. *vn.* (ḥ.) starczyć do opasania, okolenia czego.

Heru'm=reiſen, *vn.* (ſ.) podróżować (tu i tam).

Heru'm=reißen, *va.* reiße, reißeſt, reißt, riß herum, habe herumgeriſſen, drzeć co naokoło, szarpać, szamotać.

Heru'm=reiten, *vn.* ritt herum, bin herumgeritten; 1) um eine Stadt — jeździć, jechać konno naokoło miasta, objeżdżać, objechać konno miasto; 2) jeździć tam i sam, uwijać się na koniu; in der Stadt — przejeżdżać się konno po mieście; 3) auf j—d — ciągle kogo obrabiać, dokuczać komu.

Heru'm=rennen, *vn.* raunte herum, bin herumgerannt, biegać tam i sam, naokoło.

Heru'm=ſagen, *va.* etw. bei der Familie — laſſen kazać coś powiedzieć w całej rodzinie.

Heru'm=ſchauen, *va.* oglądać się, obejrzeć się.

Heru'm=ſchicken, *va.* obsyłać, obesłać kogo, poobsyłać, słać po różnych miejscach; ich habe nach ihm in der ganzen Stadt herumgeſchickt obesłałem całe miasto szukając go, w całem mieście kazałem go szukać.

Heru'm=ſchiffen, *vn.* (ſ.) um ein Kap — żeglując objechać przylądek.

Heru'm=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug herum, habe herumgeſchlagen, I. *va.* owinąć co (na)około czego; ein Tuch um den Kopf — owinąć głowę chustką; etw. um ſich — owinąć się czem, w co; II. ſich — *vr.* ſich mit j—m — bić się, ucierać się, uwijać się z kim.

Heru'm=ſchleichen, *vn.* ſchlich herum, bin herumgeſchlichen i ſich — *vr.* czołgać się wszędzie, ukradkiem, cichaczem łazić, kręcić się po jakiem miejscu.

Heru'mſchlenderer, *sm.* =s, *pl.* — brukotłuk *m.*; włóczęga *m.*

Heru'm=ſchlendern, *vn.* (ſ.) łazić, wałęsać się, włóczyć się.

Heru'm=ſchleppen, *va.* j—n — wlec, włóczyć kogo ze sobą, oprowadzać kogo ciągle.

Heru'm=ſchlingen, ſchlang herum, habe herumgeſchlungen, I. *va.* opasać co koło czego; II. ſich — *vr.* ſich um etw. — owijać się koło czego.

He'rum=ſchnüffeln, *vn.* (h.) wąchać po różnych miejscach, węszyć.

Heru'm=ſchwärmen, *vn.* (ſ.) bujać, roić się; włóczyć się.

Heru'm=ſchweifen, *vn.* (ſ.) włóczyć się, błąkać się.

Heru'm=ſchwenken, I. *va.* machać, wywijać, gibać wokoło; obrócić w przeciwną stronę; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* obrócić się, zrobić obrót.

Heru'm=ſchwingen, ſchwang herum, habe herumgeſchwungen, I. *va.* machać, wywijać naokoło; II. ſich — *vr.* bujać w powietrzu.

Heru'm=ſegeln, *vn.* (ſ.) ob. Herumſchiffen.

Heru'm=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah herum, habe herumgeſehen, rozglądać, rozpatrywać się wokoło; patrzeć w tył, oglądać się.

Heru'm=ſein, *vn.* bin, biſt, iſt, war herum, bin herumgeweſen; 1) ich bin weit in der Welt herumgeweſen najeździłem się dość po świecie, objechałem kawał świata; 2) um j—n — kręcić się koło kogo, starać się o czyje względy; 3) die Zeit iſt herum czas upłynął; das Spiel iſt herum gra skończona, przegrana.

Heru'm=ſenden, *va.* ob. Herumſchicken.

Heru'm=ſetzen, I. *va.* stawiać, kłaść naokoło; II. ſich — *vr.* ſich um den Tiſch — usiąść naokoło stołu.

Heru'm=ſitzen, *vn.* ſitze, ſitzeſt, ſitzt, ſaß herum, habe i bin herumgeſeſſen, siedzieć na około czego, siedzieć po różnych miejscach.

Heru'm=ſpähen, *vn.* (h.) śledzić, szpiegować, podglądać wokoło, po różnych miejscach.

Heru'm=ſpazieren, *vn.* (ſ.) przechadzać się.

Heru'm=ſpielen, *vn.* (h.) 1) pobawić się czem; 2) (w grze w karty); noch einmal — rozdać jeszcze raz karty.

Heru'm=ſpringen, *vn.* ſprang herum, bin herumgeſprungen, skakać wokoło, tam i sam, skakać sobie; um etw. — obskakiwać, obskoczyć; (przen.) übel mit j—m — źle się z kim obchodzić; der Wind ſpringt herum wiatr zmienia kierunek.

Heru'm=ſpritzen, *va.* i *vn.* (h.) bryzgać, tryskać w około.

Heru'm=ſtänkern, *vn.* (h.) wszędzie szperać, badać, wywiadywać się.

Heru'm=ſtehen, *vn.* ſtand herum, bin herumgeſtanden, stać naokoło, tu i tam.

Heru'm=ſtellen, *va.* stawiać naokoło, poustawiać, porozstawiać (tu i owdzie).

Heru'm=ſtöbern, *vn.* (h.) szperać, gmerać wszędzie.

Heru'm=ſtochern, *vn.* (h.) in den Zähnen — dłubać w zębach.

Heru'm=ſtoßen, *va.* ſtoße, ſtößeſt i ſtößt, ſtößt, ſtieß herum, habe herumgeſtoßen, popychać naokoło, tam i sam; gonić (kogo, co) z miejsca na miejsce.

Heru'm=ſtreichen, *vn.* ſtrich herum, bin herumgeſtrichen, i **=ſtreifen**, *vn.* (ſ.) włóczyć się po jakiem miejscu, łazić po . . ., przewijać się.

Heru'mſtreicher, *sm.* -s, *pl.* — ob. Herumtreiber.

Heru'm=ſtreiten, *vn.* i ſich — *vr.* ſtritt (ſich) herum, habe (mich) herumgeſtritten; (ſich) mit j—m — sprzeczać się z kim (to o to, to o owo).

Heru'mſtreiten, *sn.* -s, sprzeczanie *n.* się, sprzeczka *f.*

Heru'm=ſtreuen, *va.* sypać, posypać, rozsypać, rozrzucić co wokoło, w różnych miejscach.

Heru'm=ſuchen, *vn.* (h.) szukać po . . ., szukać po wszystkich kątach, wszędzie, przetrząsać.

Heru'mſuchen, *sn.* -s, poszukiwanie *n.*, szukanie *n.* po wszystkich kątach.

Heru'm=tanzen, *vn.* (h.) tańcować, tańczyć naokoło; (przen.) er läßt ſich nicht auf der Naſe — nie daje się wodzić za nos.

Heru'm=tappen, *vn.* (h.) macać po różnych miejscach, po ciemku.

Heru'mtappen, *sn.* -s, macanina *f.*

Heru'm=taſten, *vn.* (h.) ob. Herumtappen.

Heru'mtragbar, *adj.* roznośny.

Heru'm=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug herum, habe herumgetragen, 1) nosić, nieść, zanieść naokoło; obnosić; 2) obnosić; roznosić; eine Nachricht — rozgłosić nowinę; 3) nosić przy sobie, za sobą; 4) etw. in den Gedanken, im Herzen, bei ſich, in ſich — nosić się z myślą, mieć co na sercu.

Heru'mträger, *sm.* -s, *pl.* — (-in, *sf. pl.* -innen) obnosiciel *m.*, (-lka *f.*), roznosiciel *m.*, (-lka *f.*); kolporter *m.*, (-rka *f.*).

Heru'm=treiben, trieb herum, habe herumgetrieben, I. *va.* pędzić, gonić naokoło; II. ſich — *vr.* poniewierać się, tłuc się, wałęsać się, włóczyć się, bruk zbijać.

Heru'mtreiben, *sn.* -s, włóczęgostwo *n.*, poniewierka *f.*

Heru'm=treiber, *sm.* -s, *pl.* — włóczęga *m.*, włóczykij *m.*, powsinoga *m.*

Heru'm=trinken, *vn.* trank herum, habe herumgetrunken, pić dokoła.

Heru'm=trödeln, *vn.* (h.) kręcić się nieczynnie.

Heru'm=tummeln, I. *va* obracać, wykręcać, wokoło pędzić; II. ſich — *vr.* krzątać się, kręcić się, wiercić się, biegać tam i sam; odbywać ćwiczenia.

Heru'm=wälzen, I. *va.* toczyć, taczać naokoło, tam i sam; II. ſich — *vr.* przewracać się, nurzać się, tarzać się, przewalać się.

Heru'm=wandern, *vn.* (ſ.) wędrować po różnych miejscach.

Heru'm=werfen, werfe, wirfſt, wirft, warf herum, habe herumgeworfen, I. *va.* rzucać naokoło, (po)rozrzucać, rzucać tu i owdzie; II. ſich — *vr.* rzucać, rzucić się.

Heru'm=wickeln, *va.* owinąć naokoło.

Heru'm=winden, *va.* wand herum, habe herumgewunden, okręcać co koło czego; ſich — *vr.* wić się wokoło czego.

Heru'm=wirtſchaften, *vn.* (ḥ.) gospodarować, krzątać się około gospodarstwa.

Heru'm=wühlen, *vn.* (ḥ.) ryć naokoło; im Kote — ryć w błocie; in den Büchern — przewracać księgi.

Heru'm=zanken, ſich — *vr.* ſich mit j—m — kłócić się, sprzeczać się z kim, koty z kim drzeć.

Heru'm=zauſen, *va.* i ſich — *vr.* kudłać, wykudłać; ſich mit j—m borykać się z kim.

Heru'm=zerren, *va.* i ſich — *vr.* szarpać (się) tam i sam, na wszystkie strony.

Heru'mzerren, *sn.* -s, szarpanie *n.*, szarpanina *f.* na wszystkie strony.

Heru'm=ziehen, zog herum, habe herumgezogen, I. *va.* ciągnąć naokoło; Mauern um die Stadt — poprowadzić mury naokoło miasta; (obraz.) j—n — zwodzić, łudzić kogo; j—n bei allen Gerichtshöfen — włóczyć kogo po sądach; II. *vn.* (ſ.) włoczyć się, koczować, przenosić się, wędrować z miejsca na miejsce, poniewierać się; III. **herumziehend**, *ppr.* i *adi.* wędrujący, wędrowny, koczujący; -es Volk lud koczujący; -e Komödiantentruppe wędrowna trupa komedyantów.

Heru'mziehen, *sn.* -s, poniewierka *f.*, przenosiny *pl.*

Heru'nter, *adv.* (oznacza kierunek, ruch z miejsca wyżej położonego ku mówiącemu, w przeciwstawieniu do herauf) na dół; von oben — z góry (na dół); den Hut —! zdejm kapelusz! kapelusz z głowy! (obraz.) er iſt ſehr — bardzo podupadł, zmarniał, zubożał.

Heru'nter=bringen, *va.* brachte herunter, habe heruntergebracht, znosić, znieść z góry na dół; (obraz.) die lange Krankheit hat ihn ſehr heruntergebracht długa choroba bardzo go wycieńczyła; dieſe Geſchäfte haben ihn ganz heruntergebracht te interesa przywiodły go do ubóstwa, zniszczyły go zupełnie.

Heru'nter=burzeln, *vn.* (ſ.) die Stiege — stoczyć się, złecieć, przewrócić koziółka ze schodów.

Heru'nter=drängen, *va.* zeprzeć.

Heru'nter=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr, herunter, habe heruntergefahren, I. *va.* sprowadzić, zwozić, zwieźć z góry na dół; II. *vn.* (ſ.) 1) zjeżdżać zjechać; 2) spadać, spaść.

Heru'nter=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel herunter, bin heruntergefallen, spadać, spaść.

Heru'nter=fliegen, *vn.* flog herunter, bin heruntergeflogen, zlatywać, zlecieć.

Heru'nter=führen, *va.* sprowadzić na dół.

Heru'nter=gehen, *vn.* ging herunter, bin heruntergegangen, schodzić, zniejść.

Heru'nter=gießen, *va.* gießen, gießeſt, gießt, goß herunter, habe heruntergegoßen, wylać na dół.

Heru'nter=handeln, *va.* wytargować.

Heru'nter=holen, *va.* (pójść na górę i) sprowadzić, znieść na dół.

Heru'nter=hauen, *va.* odrąbać, odciąć; j—m eins — trzepnąć kogo.

Heru'nter=kanzeln, *va.* ob. Heruntermachen.

Heru'nter=klettern, *vn.* (ſ.) złazić, zleźć.

Heru'nter=kollern, *vn.* (ſ.) staczać się, stoczyć się, skatulać się.

Heru'nter=kommen, I. *vn.* kam herunter, bin heruntergekommen, 1) przyjść na dół, zejść; 2) podupadać, podupaść, wynędznieć, zubożeć, kapcanieć; II. **heruntergekommen**, *pp.* i *adi.* podupadły, wynędzniały, zubożały.

Heru'nter=kriechen, *vn.* (ſ.) ob. Herunterklettern.

Heru'nter=laſſen, *va.* laſſe, laſſeſt i läßt, läßt, ließ herunter, habe heruntergelaſſen, 1) pozwolić komu zejść; 2) spuszczać spuścić.

Heru'nter=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief herunter, bin heruntergelaufen, 1) zbiegać, zbiedz; 2) ściekać, ściec.

Heru'nter=machen, *va.* 1) zdjąć co; 2) j—n — zburczyć, wyburczyć, zjeździć kogo.

Heru'nter=nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm herunter, habe heruntergenommen, zdejmować, zdjąć.

Heru'nter=reißen, *va.* reiße, reißeſt, reißt, riß herunter, habe heruntergeriſſen, zdzierać, zedrzeć; ein Haus — zdemolować, zburzyć dom; (obraz.) ein Werk —, j—n zedrzeć dzieło, rozszarpać kogo, skrytykować niemiłosiernie.

Heru'nter=rücken, I. *va.* posunąć na dół, zesunąć; II. *vn.* (ſ.) posunąć się na dół, ku dołu.

Heru'nter=ſchlagen, *va.* odbić, odchylić.

Heru'nter=ſchieben, *va.* ſchob herunter, habe heruntergeſchoben, zsuwać, zsunąć na dół.

Heru'nter=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt, ſchießt, ſchoß herunter, habe heruntergeſchoſſen, I. *va.* zestrzelać, zestrzelić, zrzucać, zrzucić z góry na dół; II. *vn.* (ſ.) zlecieć jak strzała.

Heru'nter=ſchlucken, *va.* połknąć.

Heru'nter=ſchrauben, *va.* ześrubować, skręcić na dół.

Heru'nter=ſetzen, *va.* 1) zsadzić; 2) den Preis — obniżyć, zniżyć cenę; 3) j—n — poniżać, poniżyć kogo.

Heru'nter=ſpringen, *vn.* (ſ.) ob. Herabſpringen.

Heru'nter=ſteigen, *vn.* ſtieg herunter, bin heruntergeſtiegen, 1) zstępować, zstąpić; 2) zsiadać, zsiąść; 3) schodzić, zejść.

Heru'nter=ſtoßen, *va.* ſtoße, ſtößeſt, ſtößt, ſtieß herunter, habe heruntergeſtoßen, spychać, zepchnąć.

Heru'nter=ſtürzen, *va.* i *vn.* (ſ.) ob. Herabſtürzen.

Heru'nter=tun, *va.* tue, tuſt, tut, tat herunter, habe heruntergetan, zdejmować, zdjąć; den Hut — zdjąć kapelusz, uchylić kapelusza; ob. Heruntermachen 2).

Heru'nter=tropfen, *vn.* (ſ.) kapać, spadać kroplami.

Heru'nterwärts, *adv.* ku dołowi, na dół.

Heru'nter=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf herunter, habe heruntergeworfen, zrzucać, zrzucić.

Heru'nter=ziehen, zog herunter, habe heruntergezogen, I. *va.* ściągać, ściągnąć; II. *vn.* (ſ.) sprowadzać się, sprowadzić się na dół, z wyższego na niższe piętro.

Hervo'r, *adv.* z za, z ze, z pod, z poza, z pomiędzy; z wewnątrz, na wierzch.

Hervo'r=blicken, *vn.* (h.) wyglądać skąd; ukazać się.

Hervo'r=blinken, *vn.* (h.) błyszczeć przez co, z za czego.

Hervo'r=brechen, *vn.* breche, brichſt, bricht, brach hervor, bin hervorgebrochen, 1) wyskoczyć, wypaść z za; aus dem Hinterhalte — wypaść, wyskoczyć z zasadzki; 2) buchnąć, wybuchnąć; 3) wytryskać, wytrysnąć; 4) wydobywać się, ukazać się; die Sonne bricht aus den Wolken hervor słońce wydobywa się, zajaśniało z poza chmur; ſchon brechen die Blätter hervor już liście się ukazują, już drzewa wypuszczają.

Hervo'r=bringen, *va.* brachte hervor, habe hervorgebracht, 1) wynosić, wynieść, wyprowadzić co na widok; dobywać, dobyć czego; 2) rodzić, urodzić, wydawać, wydać na świat; das neunzehnte Jahrhundert brachte viele große Männer hervor wiek dziewiętnasty wydał wielu wielkich mężów; ohne ein Wort — zu können nie mogąc wydać, wypowiedzieć ani słowa, zdobyć się na słowo; 3) zum erſtenmal — odkryć, wyjawić, najprzód powiedzieć, wymyślić co; 4) = verurſachen sprawić co, stać się czego powodem.

Hervo'rbringung, *ſf.* dobywanie *n.*, wydobywanie *n.*, dobycie *n.*, wydanie *n.*, stworzenie *n.*

Hervo'r=drängen, *va.* i ſich — *vr.* j—n, etw., ſich — cisnąć, pchać kogo, co, się naprzód.

Hervo'r=dringen, *vn.* drang hervor, bin hervorgedrungen, wydobywać się (gwałtem) skąd, wybiedz skąd.

Hervo'r=gehen, *vn.* ging hervor, bin hervorgegangen, wychodzić, wyjść skąd (na widok); pokazywać, pokazać się; (obraz.) daraus geht hervor, daß . . . z tego okazuje się, wynika, wypływa, że . . .

Hervo'r=gucken, *vn.* (h.) wyzierać z poza czego.

Hervo'r=heben, *va.* hob hervor, habe hervorgehoben, podnieść co i okazać; wynosić, wynieść; wypuklić (rzeźb.); (obraz.) szczególną uwagę zwracać na co; j—s Verdienſte — wywyższać, wynosić czyje zasługi; das Kleid hebt die Formen — suknia uwydatnia kształty.

Hervo'r=kehren, *va.* ob. Hervorheben.

Hervo'r=keimen, *vn.* (ſ.) puszczać, puścić, kiełkować.

Hervo'r=kommen, *vn.* kam hervor, bin hervorgekommen, wychodzić, wyjść, ukazać się, wynurzyć się, zjawić się.

Hervo'r=können, *vn.* (h.) módz wyjść, wydostać się.

Hervo'r=kriechen, *vn.* kroch hervor, bin hervorgekrochen, wyczołgać się, wyłazić, wyłeźć skąd.

Hervo'r=langen, *va.* wydobywać, wydobyć.

Hervo'r=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ hervor, habe hervorgelaſſen, wypuścić kogo na widok, pozwolić wystąpić, wyjść, ukazać się.

Hervo'r=leuchten, I. *vn.* (h.) błyszczeć, świecić przez co, z poza; ſein Name leuchtet unter allen anderen hervor imię jego jaśnieje między wszystkiemi innemi; II. **hervorleuchtend**, *ppr.* i *adi.* błyszczący, świecący, jaśniejący; celujący, znakomity.

Hervo'r=locken, *va.* wywabić z poza, skąd.

Hervo'r=quellen, *vn.* quelle, quillſt, quillt, quoll hervor, bin hervorgequollen, wypływać, wypłynąć skąd; die Tränen quollen hervor łzy się puściły, płynęły strumieniem.

Hervo'r=ragen, *vn.* (h.) 1) sterczeć, wystawać, wyglądać; ſein Kopf ragte nur einen Moment aus dem Waſſer hervor głowa jego chwilę tylko wyglądała z wody; 2) przewyższać, górować; (obraz.) celować, przodować; durch Gelehrſamkeit vor allen — naukę nad wszystkimi celować, wszystkich przewyższać.

Hervo'rragend, *adi.* 1) wystający, sterczący; wypukły; 2) wydatny; znamienity, celujący.

Hervo'rragung, *ſf. pl.* -en, 1) sterczenie *n.*, wystawanie *n.*, wypukłość *f.*; 2) wyższość *f.*, przewyższanie *n.*, przodowanie *n.* (nad innych).

Hervo'r=rauſchen, *vn.* (ſ.) z szelestem, ze szmerem wydobywać się skąd.

Hervo'r=rücken, *va.* i *vn.* (ſ.) wysunąć (się.)

Hervo'r=rufen, *va.* rief hervor, habe hervorgerufen, wywoływać, wywołać; kazać wystąpić; (obraz.) einen Streit — wywołać spór; Neugierde — wzbudzić zaciekawienie.

Hervo'r=rufen, *sn.* -s, wywołanie *n.*, wzbudzenie *n.*, prowokacya *f.*

Hervo'r=ſcharren, *va.* wygrzebywać, wygrzebać.

Hervo'r=ſchieben, *va.* ſchob hervor, habe hervorgeſchoben, wysuwać, wysunąć, z poza, z pod czego.

Hervo'r=ſchießen, *vn.* ſchieße, ſchießeſt, ſchießt, ſchoß hervor, bin hervorgeſchoſſen, wystrzelić, ukazać się nagle.

Hervo'r=ſchimmern, *vn.* (h.) połyskiwać, lśnić się z pomiędzy czego.

Hervo'r=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah hervor, habe hervorgeſehen, patrzeć, wyzierać, wyglądać z poza, z pomiędzy czego.

Hervo'r=ſprengen, *vn.* (ſ.) wyskoczyć naprzód, szybko wyjechać (na koniu).

Hervo'r=ſprießen, *vn.* ſprieße, ſprießeſt, ſprießt, ſproß her-

vor, bin hervorgeſproßen, wyrastać, kielkować skąd.

Hervo'r=ſpringen, *vn.* ſprang hervor, bin hervorgeſprungen, 1) wyskakiwać, wyskoczyć; 2) wystawać, sterczeć.

Hervo'r=ſpritzen, *vn.* (ſ.) wytryskać.

Hervo'r=ſproſſen, *vn.* (ſ.) ob. Hervorſprießen.

He'rvor=ſprudeln, *vn.* (ſ.) wytryskać, wytrysnąć, pluskać.

Hervo'r=ſtammeln i **=ſtottern**, *vn.* (h.) wyjąkać, wyjęknąć, wybełkotać.

Hervo'r=ſtechen, *vn.* ſteche, ſticht, ſtach hervor, habe hervorgeſtochen, 1) wystawać, sterczeć; 2) odznaczać się, celować, przewyższać innych.

Hervo'rſtechend, *adi.* 1) sterczący, wystający; 2) wydatny, znakomity; eine =e Schönheit piękność nadzwyczajna, uderzająca; =e Eigenſchaften przymioty celujące.

Hervo'r=ſtehen, *vn.* ſtand hervor, bin hervorgeſtanden, wystawać, sterczeć naprzód.

Hervo'rſtehend, *adi.* wystający, sterczący.

Hervo'r=ſtoßen, *va.* ſtoße, ſtoßeſt, i ſtößt, ſtößt, ſtieß hervor, habe hervorgeſtoßen, wypchnąć gwałtownie; (obraz.) Flüche — miotać przekleństwa.

Hervo'r=ſtrahlen, *vn.* (h.) z blaskiem się ukazywać, zajaśnieć.

Hervo'r=ſtrecken, *va.* wyciągnąć, wyszczerzyć, wyściubić, wystawić.

Hervo'r=ſtrömen, *vn.* (ſ.) strumieniem, strumieniami skąd płynąć, wypływać, wyciekać, wyciec, buchać, wybuchać.

Hervo'r=ſtürzen, *vn.* (ſ.) gwałtownie, z loskotem wypadać, wypaść, wybiedz, rzucić się skąd.

Hervo'r=ſuchen, *va.* wyszukiwać, wyszukać.

Hervo'r=tauchen, *vn.* (ſ.) wynurzyć się, wypłynąć na wierzch.

Hervo'r=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat hervor, bin hervorgetreten, występować, wystąpić; ſeine Güte tritt beſonders hervor dobroć jego najbardziej uderza, odznacza się, celuje.

Hervo'rtreten, *sn.* =s, występowanie *n.*; uwydatnianie *n.* się.

Hervo'r=tun, tue, tuſt, tut, tat hervor, habe hervorgetan, I. *va.* wydobywać, wydobyć, wynieść, wyprowadzić na widok; II. ſich — *vr.* wyjść na widok, ukazać się; odznaczać się, odznaczyć się, celować, górować.

Hervo'r=wachſen, *vn.* wachſe, wächſt, wächſt, wuchs hervor, bin hervorgewachſen, wyrastać skąd; powstawać.

Hervo'r=wagen, ſich — *vr.* odważyć się wyjść, wystąpić.

Hervo'r=zaubern, *va.* wyczarować, czarem wywołać, stworzyć.

Hervo'r=ziehen, *va.* zog hervor, habe hervorgezogen, wyciągać, wyciągnąć.

He'r=wagen, ſich — *vr.* odważyć się przyjść tutaj.

He'rwärts, *adv.* ku tej stronie.

He'rweg, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, droga *f.* tutaj, dotąd, w tę stronę, przyjście *n.*

He'r=weiſen, I. *va.* weiſe, weiſeſt, weiſt, wies her, habe hergewieſen, 1) pokazywać, pokazać; 2) j—n — pokazać komu drogę tutaj; II. *vn.* (h.) wskazywać kierunek w tę stronę.

He'r=wenden, wandte her, habe hergewandt, I. *va.* obrócić w tę stronę; II. ſich — *vr.* obrócić się w tę stronę.

He'r=werfen, werfe, wirfſt, wirft, warf her, habe hergeworfen, I. *va.* rzucić tutaj, w tę stronę; II. ſich — *vr.* rzucić się w tę stronę.

He'r=winken, I. *va.* j—n — kiwać, skinąć na kogo, aby tu przyszedł; II. *vn.* (h.) skinąć.

He'r=wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte her, habe hergewollt, chcieć tutaj przyjść, przybyć, przyjechać.

He'r=wünſchen, *va.* j—n etw. — życzyć sobie, aby kto tu przybył, aby się tu dostało.

Herz, rzadko **He'rze**, *sn.* Herzens, *dat.* Herzen, *pl.* Herzen, 1) serce *n.*; zum =n gehörig sercowy; Lehre vom =en kardyologia, nauka o sercu; kleines — serduszko *n.*; das — pocht, ſchlägt serce kołace, bije; es traf ihn mitten ins — trafił go w samo serce; an gebrochenem =en ſterben umrzeć na pęknięcie serca; ſie trägt ein Kind unter dem =en nosi dziecię pod sercem, w żywocie; 2) serce, pierś *m.*; die Hand aufs — legen położyć rękę na pierś; Hand aufs —! przyznaj się! mów prawdę! j—n aus =en drücken przycisnąć kogo do serca, do piersi; 3) serce, uczucie *n.*; er hat das — auf dem rechten Fleck ma wielkie, wspaniałe, dobre serce; ein — von Stein serce jak głaz, jak krzemień (twarde); j—n auf — und Nieren prüfen zbadać kogo dokładnie, przejrzeć do głębi serca czyjego; er hat kein — für die Armen nie ma serca dla biednych; j—m das — ſchwer machen trapić, dręczyć kogo; es iſt mir enge ums — serce mi się ściska; es wird ihm warm ums — krew w nim wrzeć poczyna; wie iſt es dir ums —? jak ci? co czujesz? mir hüpfte das — vor Freude serce skakało mi z radości; etw. auf dem =en haben mieć co na sercu; trapić się; ſich etw. zu =en nehmen brać sobie co do serca, kłopotać się, martwić się czem, szczerze się czem zająć; nimm dir das nicht ſo zu =en nie bierz sobie tego zbyt do serca, nie zaprzątaj się tem tak; es liegt mir am =en leży mi na sercu, bardzo mnie obchodzi, zależy mi na tem; das war ihm ein Stich albo gab ihm einen Stich ins — to go ubodło, to mu serce przeszyło; das zerreißt mir das — to lamie mi serce; bei dieſer Nachricht fühlte ich das — erleichtert albo erweiterte ſich mein — na tę wiadomość ulżyło mi się na sercu; dieſe Nachricht wollte mir faſt das — abſtoßen na tę wiadomość omal że serce mi nie pękło, wiadomość ta pozbawiła mnie prawie całkiem zmysłów; dieſes Unglück brach ihm das — to

nieszczęście serce mu przeszyło; j—m ins — ſchauen zajrzeć komu do serca, odgadnąć czyje myśli; j—m ſein — ausſchütten wylewać przed kim swe serce, wynurzyć komu, co się ma na sercu, odkryć komu tajniki serca swego, wyspowiadać się, przed kim; er trägt das — auf der Zunge co ma w sercu to i na języku; j—m das — erweichen ująć, podbić, zdobyć czyje serce; zum -en ſprechen, gehen przemawiać, trafić do serca, wzruszyć; j—m etw. ans — legen polecać co szczególnie, gorąco czyjej pieczy, staranności; reden wie es einem ums — iſt mówić od serca, szczerze, otwarcie; auf die Stimme des -ens hören słuchać głosu serca, powodować się sercem; die Sprache des -ens reden mówić co serce rozkaże; aus dem -en z serca, serdecznie, szczerze; von ganzem -en albo aus vollem -en, von -en gern z całego serca, z największą chęcią; von ganzem -en albo aus vollem -en lachen śmiać się serdecznie; das kommt vom -en to z serca pochodzi, to szczere, nieklamane; ein — und eine Seele ſein mieć jedno serce i jedną duszę, być w serdecznej przyjaźni; mir iſt ein Stein vom -en gefallen, als ich das hörte kamień, ciężar mi spadł z serca, gdym to usłyszał; wes das — voll iſt, des geht der Mund über co na sercu to i na języku, z obfitości serca usta mówią; 4) serce, miłość *f.*, przywiązanie *n.*; ſein — an j—n, an etw. hängen przywiązać się do kogo, do czego; ſein — hängt an den Büchern kocha się w książkach; er hat ſie in ſein — geſchloſſen albo ſie iſt ihm ans — gewachſen przylgnęła mu do serca, przylgnął do niej; da iſt alles, was dein — begehrt tu jest wszystko, czego zywnie zapragniesz; nach -ens Wunſch według upodobania; ſie wählte den Mann nach ihrem -en wybrała męża, którego kochała; ſich alle -en gewinnen, verbinden zdobyć, podbić, ująć, usidlić serca wszystkich; mein —! moje serce, ser! duszko5) serce, odwaga *f.*, męstwo *n.*, animusz *m.*; — haben mieć odwagę (serce), być odważnym; wenn du ein (albo das) — haſt, komm her chodź tu, zbliż się, jeśli masz odwagę; ich hatte nicht das — dazu nie miałem na tyle odwagi; ſich ein — nehmen, faſſen nabrać serca, odważyć się, zebrać się; das — iſt ihm in die Hoſen gefallen, er hat das Herz in den Hoſen ſtracil odwagę; 6) (niekiedy:) dusza *f.*, myśli *pl.*; wofür wir uns halten in unſeren -en za co się mamy, uważamy w myślach naszych, w duszy; 7) środek *m.*, wnętrze *n.*, centrum *n.*; im -en des Landes w samym środku kraju; 8) głąb *m.*; głąbik *m.* (n. p. u kapusty); 9) (w kartach) czerwień *f.*; —(en) König król czerwienny; 10) ob. Herzſtück.

Herz-, *adi.* sercowy.

He'rzader, *sf.* aorta *f.*, tętnica główna, żyla wieńcowa serca.

He'r-zählen, *va.* wyliczać, odliczać, wyliczyć; etw. an den Fingern — können módz co wyrachować na palcach.

Herzallerlie'bſt, *adi.* serdecznie ulubiony, nadzwyczajnie mily, przyjemny.

He'rzanlauf, *sm.* ob. Herzſchemel.

He'rzarterie, *sf. pl.* -n, tętnica wieńcowa serca.

He'r-zaubern, *va.* mocą czarodziejskiej sztuki sprowadzić, okazać.

He'rzbalſam, *sm.* -s, balsam *m.* na ból serca.

He'rzbeklemmung, *sf. pl.* -en, ucisk *m.* na sercu.

He'rzbeutel, *sm.* -s, oserce *n.*; osierdzie *n.*

He'rzbeutelentzündung, *sf. pl.* -n, zapalenie *n.* osierdzia.

He'rzbeutelwaſſerſucht, *sf.* puchlina *f.* osierdzia.

He'rzbewegend, *adi.* wzruszający serce, chwytający za serce.

He'rzblatt, *sn.* -(e)s, 1) sercowe listki; 2) kość mostkowa; 3) (obraz.) benjaminek *m.*, ulubieniec *m.*, pieszczoszek *m.*; ulubienica *f.*, pieszczoszka *f.*

He'rzblättchen, *sn.* -s, (*dim.* od Herzblatt), ulubieniec *m.*, pieszczoszek *m.*, ulubienica *f.*, pieszczoszka *f.*; mein —! serduszko, serce moje.

He'rzblume, *sf. pl.* -n, borak *m.* (rośl.).

He'rzblut, *sn.* -es, serdeczna krew.

He'rzbrechend, *adi.* serce rozdzierający, wzruszający.

He'rzbruder, *sm.* -s, brat *m.* przyjaciel *m.*, druh *m.* od serca, ulubiony, serdeczny.

He'rzbube, *sm.* -n, walet *m.*, niżnik czerwienny (w kartach).

He'rzchen, *sn.* -s, *pl.* — (*dim.* cd Herz) serduszko *n.*; mein —! serduszko moje, rybeńko moja!

He'rzdame, *sf.* dama czerwienna (w kartach).

He'rzdrücken, *sn.* -s, ucisk *m.*, ciśnienie *n.* serca.

He'rzbohrend, *adi.* przeszywający serce.

He'r-zeigen, *va.* pokazać co.

He'rze(n)leid, *sn.* -(e)s, ból *m.* serca; żal *m.*, gorycz *f.*; j—m alles gebrannte — antun do żywego komu dopiekać, gryść kogo wszelkiemi możliwymi sposobami.

Herzegowi'na, *sf.* Hercegowina *f.*; Herzogowiner *sm.* Hercogowińczyk; Herzogowinerin *sf.*, Hercogowinka; herzogowiniſch *adi.* hercogowiński, *adv.* po herzogowińsku.

He'rzen, *va.* do serca przytulać, przytulić, uściskać, uścisnąć, glaskać, pieścić.

He'rzensandacht, *sf.* nabożeństwo gorące.

He'rzensangelegenheit, *sf. pl.* -en sprawa sercowa, milosna.

He'rzensangſt, *sf. pl.* -ängſte, tęsknota *f.*, utrapienie *n.*, klopot *m.*, tarapata *f.*

He'rzensdieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zdobywca *m.* serc.

He'rzenseinfalt, *sf.* naiwność serdeczna.

He'rzensergießung, *sf. pl.* -en i -erguß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ergüſſe, wylanie *n.* serca.

He'rzensfreude, *sf. pl.* -n, wielka radość, nadzwyczajna ochota.

He'rzensfreund, *sm.* -es, *pl.* -e, (-in, *sf. pl.* -innen,) przyjaciel *m.* (-ciółka *f.*) od serca, serdeczny, (-na).

He'rzensfroh, *adi.* bardzo kontent, wesoły, rozradowany.

He'rzensgedanke, *sm.* -n, *pl.* -n, myśl tajona, życzenie gorące.

He'rz(ens)geliebte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, -te, *sf. pl.* -n, najukochańszy, (-sza).

He'rzensglaube, *sm.* -ns, wiara z serca pochodząca, głęboka, prawdziwa.

He'rzensgrund, *sm.* -es, dno *n.*, grunt *m.* serca.

He'rzensgut, *adi.* nadzwyczajnie dobry, jak najlepszego serca.

He'rzensgüte, *sf.* dobroć *f.* serca.

He'rzensjammer, *sm.* -s, utrapienie *n.*

He'rzensjunge, *sm.* -n, *pl.* -en, luby chłopak; mein —! moje serce! mój kochany!

He'rzenskind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ukochane dziecko; gagatek *m.*

He'rzenskönigin, *sf. pl.* -innen, królowa *f.*, pani *f.* serca.

He'rzenskummer, *sm.* -s, *pl.* —, utrapienie *n.* serca, zgryzota *f.*

He'rzenskundiger, *sm.* -s, *pl.* —, znawca *m.* serca ludzkiego.

He'rzensliebe, *sf.* miłość serdeczna, gorąca.

He'rzensluft, *sf.* serdeczna uciecha, rozkosz *f.*; nach — podług upodobania, dowoli, do syta.

He'rzensmann, *sm.* ukochany mąż; mein —! moje serce!

He'rzensmeinung, *sf.* zdanie, uczucie szczere, prawdziwe, ze serca pochodzące.

He'rzensnot, *sf.* ob. Herzensangst.

He'rzensqual, *sf. pl.* -en, udręczenie *n* serca.

He'rzensreue, *sf.* skrucha serdeczna, prawdziwa, szczera.

He'rzenssache, *sf.* ob. Herzensangelegenheit; es war mir — serce, uczucie mi to kazało.

He'rzenssprache, *sf.* mowa *f.* serca.

He'rzenstrost, *sm.* -es, pocieszenie *n.* serca.

He'rzenswunsch, *sm.* -es, *pl.* -wünsche, życzenie serdeczne, gorące; nach — według upodobania.

He'rzentzückend, *adi.* zachwycający (serce).

He'rzentzündung, *sf.* zapalenie *n.* serca.

He'rzerbse, *sf. pl.* -n, serdusznik *m.*, serduszek *m.* (rośl.).

He'rzerfreuend, *adi.* rozweselający, pocieszający serce.

He'rzergreifend, *adi.* przenikający serce; czuły, wzruszający.

He'rzerhebend, *adi.* podnoszący serce.

He'rzerquickend, *adi.* pokrzepiający serce, umysł.

He'rzerschütternd, *adi.* ob. Herzergreifend.

He'rzerweiterung, *sf.* rozszerzenie *n.*, powiększenie *n.* serca.

He'rzfehler, *sm.* -s, błąd *m.* serca, wada sercowa.

Herzfe'lde, *sn.* Krakowek *m.*

He'rzfell, *sn.* -(e)s, osierdzie *n.*

He'rzfinger, *sm.* -s, (= Goldfinger) palec serdeczny, pierścieniowy, wierny.

He'rzfleisch, *sn.* -es, mięsień *m.* serca.

He'rzförmig, *adi.* sercowaty, serduszkowaty.

He'rzfressend, *adi.* trawiący serce.

He'rzgabel, *sf.* ob. Herzschemel.

He'rzgeräusch, *sn.* -es, *pl.* -e, szmer sercowy.

He'rzgespann, *sn.* -(e)s, 1) kordyaka *f.*, ckliwość *f.* na sercu; 2) serdecznik pospolity (rośl.).

He'rzgewächs, *sn.* -es, ob. Herzpolyp.

He'rzgewinnend, *adi.* podbijający, zdobywający serca.

He'rzgrube, *sf.* dołek sercowy, podsercowy, dołyszek *m.*

He'rzhaft, *adi.* 1) odważny, śmiały, bitny; *adv.* odważnie, śmiało; 2) tęgi, mocny; 3) posilny, posilający.

He'rzhaftigkeit, *sf.* odwaga *f.*, śmiałość *f.*, bitność *f.*

He'rzhaut, *sf.* i -häutchen, *sn.* -s, błona sercowa.

He'r-ziehen, zog her, habe hergezogen, I. *va.* ciągnąć kogo, co tutaj, w tę stronę; II. *vn.* (f.) = hergezogen kommen 1) zbliżać się, nadciągać, przybywać; przylatywać; 2) przenosić się, przenieść się, przeprowadzić się, przesiedlić się (w tę stronę tutaj); 3) über j—n — łajać, krytykować kogo, wsiąść na kogo.

He'rzig, *adi.* 1) mający serce (dziś tylko w złożonych wyrazach używane n. p. feigherzig, gut—, hart—); 2) serdeczny, miły, luby, ukochany.

Herzi'nnig, I. *adi.* od serca, serdeczny, szczery; II. *adv.* także **herzinniglich**, serdecznie, całem sercem, z całego serca.

He'rzkammer, *sf. pl.* -n, komórka sercowa.

He'rzkirsche, *sf. pl.* -n, marmurka *f.*, wiśnia łotowa, pstra, wielka, lotówka *f.*

He'rzkirschenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, wiśniowe drzewo wydające lotówki.

He'rzklappe, *sf. pl.* -n, klapa sercowa, zastawki sercowe.

He'rzklappenfehler, *sm.* -s, *pl.* —, wada zastawek sercowych.

He'rzklopfen, *sn.* -s, bicie *n.* serca.

He'rzkohl, *sm.* -(e)s, kapusta włoska, sabaudka *f.*

He'rzkönig, *sm.* -s, król czerwienny (w kartach).

He'rzkrampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -krämpfe, kurcz *m.* (-e *pl.*) serca, sercowy (-we *pl.*), dusznica bolesna.

He'rzkrank, *adi.* chory na serce.

He'rzkränkend, *adi.* przykry, niemily dla serca, sercu.

He'rzkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba *f.* serca, sercowa.

Herzlähmung, *sf. pl.* -en, paraliż *m.* serca, udar sercowy.

Herzlappen, *sm.* -s, *pl.* — i -läppchen, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Herzohr.

Herzlich, *adi.* serdeczny, bardzo życzliwy; *adv.* serdecznie, życzliwie; — lieben serdecznie, całem sercem, z całego serca kochać; es — gut mit j—m meinen dobrze komu życzyć, być komu życzliwym; — weinen serdecznie, rzewnie płakać; — lachen śmiać się serdecznie, do rozpuku; — gut bardzo dobrze, jak najlepiej; — ſchlecht okropnie, bardzo źle; — gern bardzo chętnie, jak najchętniej; ich habe dieſe Arbeit — ſatt mam tej roboty już po uszy, ta robota uprzykrzyła mi się okropnie.

Herzlichkeit, *sf.* serdeczność *f.*; szczerość *f.*

Herzlie'b, *adi.* najukochańszy.

Herzlie'bchen, *sn.* -s i -lie'bſte(r), *sm.* i *sf.* -n, *pl.* -n, najukochańszy (-sza), z serca ukochany (-na), najmilszy (-sza); mein Herzliebchen moje serduszko, moja luba, rybka.

Herzlos, *adi.* 1) bez serca, bezduszny; nieczuły, niemiłosierny; 2) (czasami:) bez odwagi; *adv.* bez serca, niemiłosiernie, bezlitośnie; der Herzloſe bezdusznik *m.*

Herzloſigkeit, *sf.* 1) brak *m.* serca, nieczułość *f.*, bezduszność *f.*; 2) brak *m.* odwagi.

Herzluftbeutel, *sm.* -s, *pl.* —, odma *f.* osierdzia.

Herzmuſchel, *sf. pl.* -n, sercak *m.*, sercówka *f.*

Herzmuskel, *sm.* -s, ob. Herzfleiſch.

Herzquagend, *adi.* gryzący serce, trapiący.

Herzog, *sm.* -s, *pl.* Herzoge i Herzöge, wojewoda *m.*, książę *m.*

Herzogin, *sf. pl.* -innen, wojewodzina *f.*, księżna *f.*

Herzoglich, *adi.* książęcy; *adv.* po książęcemu.

Herzogtum, *sn.* -(e)s, *pl.* -tümer, księstwo *n.*

Herzohr, *sn.* -(e)s, 1) uszko sercowe (anat.); 2) ucho *n.* krzyżownicy (kol.).

Herzklopfen, *sn.* -s, ob. Herzklopfen.

Herzpolyp, *sm.* -en, *pl.* -en, polip sercowy.

Herzrührend, *adi.* wzruszający serce.

Herzſchall, *sm.* -(e)s, ton sercowy.

Herzſchemel, *sm.*, -s, -anlauf, *sm.* -(e)s i **Herzgabel**, *sf.* osada *f.* dzióba krzyżownicy, mostek *m.* rozjazdu, osada *f.* ostrza rozjazdu (kol.).

Herzſchlächtig, *adi.* dychawiczny.

Herzſchlächtigkeit, *sf.* dychawiczność *f.* (u koni).

Herzſchlag, *sm.* -(e)s, 1) bicie *n.* serca; 2) udar *m.*, porażenie *n.* (sercowe).

Herzſpannen, *sn.* -s, kurcze sercowe.

Herzſtärkend, *adi.* wzmacniający serce, orzeźwiający.

Herzſtärkung, *sf.* wzmocnienie *n.* serca; kordyal *m.*

Herzſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, serdecznik *m.*

Herzſpitze, *sf.* ob. Herzſtückſpitze.

Herzſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, także Herz, rozjazd *m.*, krzyżownica *f.*; Doppel-, Doppelkreuzungsſtück krzyżownica rozwarta, rozjazd rozwarty; gewöhnliches, einfaches — krzyżownica zwyczajna, ostra; Guß-, Gußherz rozjazd lany, krzyżownica lana; — mit Anlauf, — mit Herzſchemel krzyżownica, rozjazd z osadą dzióba, z mostkiem; — mit beweglichen Schenkeln krzyżownica, rozjazd o skrzydłach ruchomych; Schienen-, Schienenherz, Schmiedherz, krzyżownica ze szyn, rozjazd szynowy; Stahl-, Stahlherz krzyżownica stalowa, rozjazd stalowy; wendbares — krzyżownica dwulicowa, rozjazd obustronny (kol.).

Herzſtückſpitze, *sf.* i **Herzſpitze**, *sf. pl.* -n, ostrze *n.*, dziób *m.* krzyżownicy (kol.).

Herzton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, ton sercowy.

Herzu', *adv.* ob. Herbei; —! tritt —! pójdź, pójdźcie tu! zbliż, zbliżcie się!

Herzu'-eilen, *vn.* (ſ.) ob. Herbeieilen.

Herzu'-treten, *vn.* (ſ.) ob. Herantreten.

Herzverfettung, *sf. pl.* -en, stłuszczenie *n.* serca.

Herzverknöcherung, *sf.* zatwardzialość *f.* serca.

Herzvorhof, *sm.* -(e)s, uszko sercowe.

Herzwaſſerſucht, *sf.* puchlina sercowa.

Herzweh, *sn.* -s, 1) ból *m.* serca; 2) zgryzota *f.*, utrapienie *n.*

Herzwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, wir *m.* serca.

Herz-zwingen, *va.* zwang her, habe hergezwungen; j—n — przymusić kogo przyjść tu.

Herzwunde, *sf. pl.* -n, rana *f.* w sercu; (obraz.) rana sercu zadana.

Herzwurzel, *sf. pl.* -n, korzeń serdeczny, gorysz siny (rośl.).

Herzzerreißend, *adi.* serce rozdzierający.

Heſſen, *sn.* Hesya *f.*; Heſſe, *sm.* Has; heſſiſch, *adi.* haski.

Hetä're, *sf.* hetera *f.*, nierządnica *f.*; rozpustnica *f.*

Hetärie', *sf. pl.* -n, związek tajny.

Heterodo'x, *adi.* innej, odmiennej wiary, nauki, innego wyznania.

Heterodoxie', *sf. pl.* -(e)n, heterodoksya *f.*, obca, błędna nauka, wiara.

Heteroge'n, *adi.* innorodzajowy.

Heterogen(e)ität, *sf.* innorodność *f.*, odmienność *f.*, odrębność *f.*

Heteroklitiſch, *adi.* nieprawidłowy, heteroklityczny.

Hetman, *sm.* -s, *pl.* -e, hetman *m.*

Hetzhahn, *sf. pl.* -en, miejsce *n.* szczwania psów, szczwalnia *f.*

Hetzblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, gazeta podburzająca partye, prowokująca.

Hetze, *sf.* 1) szczwanie *n.*, polowanie *n.* z psami; 2) in

der — ſein spieszyć się; 3) szczwalnia *f.*; heca *f.*; 4) eine — Hunde złaja *f.*; (obraz.) zgraja *f.*, kupa *f.*, gromada *f.*; eine — Kinder kupa, gromada dzieci; 5) gonitwa *f.*

He'tzen, *va.* einen Hirſch — szczuć, szczwać jelenia; einen Bettler vom Hofe — wyszczuć żebraka psami z podwórza; j—n (faſt) zu Tode — gonić kogo tam i sam do upadłego; ein Gleichniß zu Tode — powtarzać porównania aż do znudzenia; er iſt mit allen Hunden gehetzt to lis szczwany, na cztery nogi kuty; die Hunde auf das Wild — poszczuć psy na zwierzynę; (obraz.) gegeneinander — szczuć, podszczuwać, podbechtać, podżegać na siebie kogo, przeciw komu.

He'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, szczwacz *m.*, dojeżdżacz *m.*; podżegacz *m.*

Hetzerei', *sf. pl.* -en, ob. Hetze.

He'tzgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, szczwalnia *f.*

He'tzhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pies *m.* do szczwania, pies gończy.

He'tzjagd, *sf. pl.* -en, harap *m.*, łowy *pl.*, polowanie *n.* z chartami; gonitwa *f.*

He'tzjäger, *sm.* -s, *pl.* —, szczwacz *m.*

He'tzleine, *sf. pl.* -n, smycz *f.*

He'tzlos, *adi.* ein -ſer Hund pies ze smyczy spuszczony; die Hunde — machen spuścić psy, charty ze smyczy.

He'tzpeitſche, *sf. pl.* -n, harap *m.*, harapnik *m.*

He'tzplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, ob. Hetzgarten.

He'tzriemen, *sm.* -s, *pl.* —, smycz *f.*

Heu, *sn.* -(e)s, siano *n.*; — machen kosić trawę na siano; ins — fahren wyjechać na łąkę po siano; ein Fuder — fura siana; das — in Haufen ſetzen siano w stogi układać; (obraz.) Geld wie — haben mieć pieniędzy jak śmiecia.

Heu'bad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel sianowa.

Heu'baum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, pawąz *m.*, pawęz *m.*

Heu'beere, *sf.* ob. Heidelbeere.

Heu'boden, *sm.* -s, *pl.* -böden i -bühne, *sf. pl* -n, siennica *f.*, strych *m.*, szopa *f.* na siano.

Heu'bund, *sn.* -(e)s i -bündel, *sn.* -s, *pl.* —, wiązka *f.*, wiązeczka *f.* siana.

Heu'chelei, *sf. pl.* -en, obłuda *f.*

Heu'chelglaube, *sm.* -ns, wiara udana, obłudna.

Heu'chelmiene, *sf. pl.* -en, mina *f.* obłudnika, obłudna, świętoszkowata.

Heu'cheln, I. *va.* j—m Freundſchaft — udawać wobec kogo przyjaciela; eine ſchuldloſe Miene — przybrać minę niewinnego; Tränen — udawać płaczącego; II. *vn.* (h.) udawać, zmyślać.

Heu'chelrede, *sf. pl.* -n, obłudna, udana mowa.

Heu'chelſchein, *sm.* -(e)s, pozór fałszywy, obłudny.

Heu'chelträne, *sf. pl.* -n, łzy zmyślone, nieszczere, łzy krokodyle.

Heu'chler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen), obłudnik *m.*, (-nica *f.*), hipokryta *m.*, (-tka *f.*).

Heu'chleriſch, *adi.* obłudny, fałszywy, nieszczery; -es Weſen obłudność; *adv.* obłudnie.

Heu'en, *vn.* (h.) siano siec, kosić trawę na siano; siano zbierać.

Heu'er, I. *sm.* -s, ob. Heumacher; II. *sf. pl.* -n, dzierżawa *f.* gruntu; — der Schiffmannſchaft werbunek *m.*, zaciąg *m.* majtków; płaca majtków; — eines Schiffes najem *m.* okrętu.

Heu'er, *adv.* łatoś, tego roku.

Heu'erbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontrakt *m.* najmu (mar.).

Heu'erling, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) tegoroczny, tegoroczniak *m.*; 2) najemnik *m.*

Heu'ern, *va.* 1) dzierżawić, brać w dzierżawę; 2) ein Schiff — nająć okręt; die Mannſchaft — werbować majtków.

Heu'ernte, *sf. pl.* -n, sianokos *m.*, sianożęcie *n.*, kośba *f.*, sianożęć *f.*

Heu'erwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino tegoroczne, jare.

Heu'fuder, *sn.* -s, *pl.* —, fura *f.* siana.

Heu'gabel, *sf. pl.* -n, widły *pl.* (do siana).

Heu'haufen, *sm.* -s, *pl.* —, stog *m.*, kopa *f.* siana.

Heu'kalb, *sn.* -(e)s, ciełec *m.*

Heu'len, *vn.* (h.) 1) wyć; die Wölfe, Hunde — wilki, psy wyją; der Sturm heult wiatr wyje, huczy; 2) przeraźliwie śpiewać, płakać, beczeć, ryczeć; mit den Wölfen muß man — kiedy wejdziesz między wrony, musisz krakać jako one.

Heulerei', *sf. pl.* -en, wycie *n.*, huk *m.*; beczenie *n.*, bek *m.*, ryczenie *n.*, ryk *m.*

Heu'machen, *sn.* -s, przewracanie *n.*, suszenie *n.* siana.

Heu'macher, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik siano na łące przewracający.

Heu'mahd, *sf.* sianożęć *f.*, sianożęcie *n.*

Heu'markt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targ *m.* na siano.

Heu'mäher, *sm.* -s, *pl.* —, kosiarz *m.*

Heu'monat, *sm.* -s, *pl.* -e, i -mond, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lipiec *m.*

Heu'ochs, *sm.* -ſen, *pl.* -ſen, wół sianem pasiony; (obraz.) głupiec *m.*

Heu'pferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) konik *m.* (polny), skoczek *m.*, kobyłka *f.*; 2) głupiec *m.*

Heu'pferdchen, *sn.* -s, *pl.* —, pasikonik zielony.

Heu'raufe, *sf. pl.* -n, drabina w stajni, za którą siano bydłu zakładają.

Heu'rechen, *sm.* -s, *pl.* — grabie *pl.*

Heu'rig, *adi.* łatosi, tegoroczny; H—er, (Wein) wino jare.

Heuri'ſtik, *sf.* sztuka *f.* odkrywania, heurystyka *f.*

Heuri'ſtiſch, *adi.* naprowadzający na prawdziwe pomysły, heurystyczny.

Heu'ſame(n), *sm.* -ens, sienne nasienie.

Heu'ſcheuer i =ſcheune, *sf.* *pl.* -n, stodoła *f.* na siano.

Heu'ſchober, *sm.* -s, *pl.* —, bróg *m.*, stożek *m.* siana.

Heu'ſchreck, *sm.* -(e)s i =ſchrecke, *sf.* *pl.* -n, szarańcza *f.*, konik polny.

Heu'ſchreckenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, akacya biała, fałszywa, ostostręczyna *f.*, szarańczyn *m.*, szaraniec *m.*

Heu'ſchreckenbrut, *sf.* szarańczyk *m.*

Heu'ſchreckengrille, *sf.* *pl.* -n, konik polny.

Heu'ſchreckenkrebs, *sm.* -es, *pl.* -e, langusta *f.*, skulisz *m.*

Heu'ſchreckenſchwarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwärme, rój *m.* szarańczy.

Heu'ſchuppen, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Heuſcheuer.

Heu'ſenſe, *sf.* =ſichel, *sf.* *pl.* -n, kosa *f.*, sierp *m.* do siana.

Heu'ſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, ob. Heuſchober.

Heu'te, I. *adv.* dziś, dzisiaj; — morgen, mittag, abend dziś rano, w południe, wieczór; noch — dziś jeszcze; gerade — właśnie dzisiaj; ſür — na dzisiaj; — über acht, vierzehn Tage od dziś za ośm, za czternaście dni, od dziś za tydzień, za dwa tygodnie; — übers Jahr od dziś za rok; erſt ſeit — dopiero od dzisiaj; von — an od dzisiaj; von — auf morgen z dzisiaj na jutro, z dnia na dzień; welches Datum ſchreiben wir —? którego dziś (mamy)? heutzutage dziś, teraz, w tym czasie, w naszych czasach; die Kunſt von — dzisiejsza, teraźniejsza sztuka; — mir, morgen dir dziś mnie, jutro tobie; — rot, morgen tot dziś kwitniemy, jutro gnijemy; ich bin nicht von — ja nie dzisiejszy; II. das Heute, *indecl.* dziś, dzień dzisiejszy.

Heu'tig, *adi.* dzisiejszy; der -e Tag dzień dzisiejszy; bis zum -en Tage po dziś dzień; unter dem -en Tage z dzisiejszej daty; die -e Generation dzisiejsze, teraźniejsze pokolenie.

Heu'tigentags, **heu'tzutage**, *adv.* dziś, teraz, w tym czasie.

Heu'vogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, żołna *f.* (ptak).

Heu'wage, *sf.* *pl.* -n, waga *f.* do siana.

Heu'wagen, *sm.* -s, *pl.* — i -wägen, wóz *m.* do siana,

Heu'wender, *sm.* -s, *pl.* —, przewracający *m.* siano.

Heu'zeit, *sf.* sianożęć *f.*, sianożęcie *n.*, czas *m.* koszenia siana, czas kośby.

Hexacho'rd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, heksachord *m.*, skala sześciostopniowa diatoniczna (muz.).

Hexae'der, *sm.* -s, *pl.* —, sześcian *m.*

Hexago'n, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sześcian *m.*

Hexagona'l, *adi.* sześcienny ścienny.

Hexame'ter, *sm.* -s, *pl.* —, heksametr *m.*, wiersz sześciostopowy, sześciomiarowy.

Hexame'triſch, *adi.* sześciostopowy, sześciomiarowy.

Hexa'ndriſch, *adi.* sześciopręcikowy (bot.).

He'xe, *sf.* *pl.* -n, czarownica *f.*; eine alte — babsko *n.*, strzyga *f.*

He'xen, *vn.* (h.) czarować.

He'xenbaum, *sm.* -(e)s, czeremcha *f.*, korcipka *f.*, kocierpka *f.* (bot.).

He'xenberg, *sm.* -(e)s, łysa góra.

He'xenbrut, *sf.* płód czarowniczy, plemię *n.* czarownicy.

He'xenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga czarnoksięska, księga *f.* guseł.

He'xenfahrt, *sf.* *pl.* -en, podróż *f.* czarownicy (na łysą górę.

He'xenfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, schadzka nocna, zebranie czarownic.

He'xengeſchichte, *sf.* *pl.* -e, opowiadanie *n.* o czarownicach.

He'xenkraut, *sn.* -(e)s, czarnokwit *m.*, czartwa *f.*

He'xenkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, koło czarnoksięskie, zaczarowane koło.

He'xenkunſt, *sf.* *pl.* -künſte, magia *f.*, czarnoksięstwo *n.*, czarodziejstwo *n.*, sztuka tajemna.

He'xenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, magik *m.*, czarownik *m.*, czarodziej *m.*, czarnoksiężnik *m.*

He'xenpilz, *sm.* -es, *pl.* -e, świniak *m.* (rośl.).

He'xenprobe, *sf.* *pl.* -n, próba sądowa, ortele *pl.*, próba ognia, wody wrzącej.

He'xenprozeß, *sm.* -zeſſes, *pl.* -zeſſe, postępowanie *n.* przeciw czarownicom.

He'xenritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Hexenfahrt.

He'xenſabbat(h), *sm.* -(e)s, ob. Hexenfeſt.

He'xenſchuß, *sm.* -es, postrzał *m.* (ból reumatyczny), reumatyzm *m.* w krzyżach.

He'xenſegen, *sm.* -s, formułka *f.* zaklęcia, egzorcyzmowa, egzorcyzm *m.*

He'xenſteig, *sm.* -(e)s, bieg *m.* kota przez zboże (łow.).

He'xenſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szew drobnym ściegiem szyty.

He'xenwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprawa czarodziejska.

He'xenweſen, *sn.* -s, czarownictwo *n.*, czary *pl.*

He'xer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Hexenmeiſter.

Hexerei,' *sf.* *pl.* -en, czary *pl.*, czarodziejstwo *n.*, czarownictwo *n.*; das iſt keine — niema w tem czarów, sztuki.

He'xerich, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Hexenmeiſter.

Hi! *int.* hi, hi, hi! hi, hi, hi!

Hia'tus, *sm.* —, *pl.* —, rozziew *m.* (gram.).

Hibri'd(iſch), **hybrid(iſch)**, *adi.* mięszanorasowy (bot.).

Hida'lgo, *sm.* -(s), *pl.* -s, hidalgo *m.*, szlachcic hiszpański.

Hie, *adv.* = hier; — und da tu i tam; czasami.

Hieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) cięcie *n.*, cios *m.*, raz *m.*; nacięcie *n.*; — mit der Peitſche plaga (batogiem); auf — und Stich fechten bić się na cięcie i sztych, na kłute (sztychowe) i cięte razy, składać się ciętą i sztychową sztuką; den — abwenden odbić cięcie, raz;

j—m einen — verſetzen ciąć kogo, zadać komu raz cięty; -e bekommen, austeilen odbierać razy, okładać razami, ciąć w lewo i w prawo; j—m einen — geben łupnąć, golnąć, ciąć kogo; (obraz.) przyciąć komu; das iſt ein — auf mich to do mnie skierowane, to mnie się tyczy, to do mnie przymówka; der Baum fällt nicht auf einen — na jedno cięcie dąb się nie zwali; nie od razu Kraków zbudowano; chcąc co wielkiego zbudować, nie trzeba pracy żałować; 2) uderzenie *n.*; -e *pl.* baty, *pl.* chłosta *f.*, okładaniec *m.*; er hat tüchtige -e bekommen porządne baty dostał; j—n zu zehn -en verurteilen skazać kogo na dziesięć kijów, batogów, rózg, plag; hier ſetzt es -e tu można co oberwać; 3) rana *f.*, blizna *f.* od cięcia, uderzenia; er hat einen — im Geſichte ma ciętą ranę na twarzy; 4) er hat einen — ma w głowie, jest podchmielony, podpity, cięty; (także:) narwany; 5) sianożęć *f.*, żniwo *n.*; 6) wrąb *m.*, wręb *m.* t. j. a) część lasu przeznaczona na rąbanie, b) prawo dane komu na rąbanie drzew w lesie; 7) prawo poszukiwania minerałów; 8) feiner — nacięcie gęste, delikatne; grober — nacięcie grube (mech.).

Hiebei', *adv.* ob. Hierbei.

Hie'ber, *sm.* -s, *pl.* —, szpada obosieczna.

Hie'bfechten, *sn.* -s, szermierka *f.* na pałasze.

Hie'bfeſt, *adi.* wytrzymały na cięcia.

Hie'bnarbe, *sf. pl.* -n, blizna *f.* od cięcia.

Hie'bwaffe, *sf. pl.* -n, broń sieczna, zimna, biała.

Hie'bwunde, *sf. pl.* -n, rana rąbana, cięta, cięciem, pałaszem zadana.

Hiedu'rch, *adv.* ob. Hierdurch.

Hief(-), *sn.* ob. Hift.

Hiefü'r, *adv.* za to, dlatego.

Hiege'gen, hiehe'r, hiehi'n, ob. Hiergegen, Hierher, Hierhin.

Hie'len, *vn.* (h.) das Schiff hielt okręt nachyla się, pochyla się.

Hiemi't, *adv.* ob. Hiermit.

Hienie'den, *adv.* tu na tej ziemi, w tem życiu.

Hier, *adv.* 1) tutaj, tu; — ruht N. N. tu leży, spoczywa N. N.; — und da tu i owdzie, gdzieniegdzie; — und dort tu i tam, gdzieniegdzie; — unten tu na dole; — oben tu na górze; — herum tu naokoło, w tej okolicy, tu w pobliżu; von — stąd; ſind Sie von —? czy pan stąd, z tego kraju, miasta? (na adresach;) Herrn X — do pana X w miejscu; — bin ich jestem (tu); — iſt es oto (jest); — ſoll ich ſprechen tu, w tem miejscu mam ja mówić; — iſt nichts zu machen niema tu co robić; — lachte er tu, na te słowa roześmiał się; 2) = in dieſer Welt, in dieſem Leben na tym świecie, w tem życiu.

Hiera'n i hie'ran, *adv.* tu oto, przytem, na to, o tem, z tego, do tego; — darf man nicht rühren niewolno tego tykać; — iſt nicht zu denken o tem ani myśleć; — kann man erkennen po tem poznać można.

Hiera'rch, *sm.* -en, *pl.* -en, hierarcha *m.*, prałat *m.* kościoła; przełożony, rządzący *m.*

Hierarchie', *sf. pl.* -en, hierarchia *f.*, rząd *m.* duchowieństwa, kościelny.

Hiera'rchiſch, *adi.* hierachalny, hierarchiczny; *adv.* hierarchalnie.

Hiera'tiſch, *adi.* -e Schrift pismo egipskie, kapłańskie, hieratyczne.

Hierau'f i hie'rauf, *adv.* 1) tu na tem miejscu, tu, na to; merken wir — uważajmy na to; 2) potem, poczem, następnie, na to; — ging er fort potem, poczem odszedł.

Hierau's i hie'raus, *adv.* stąd, z tego (miejsca); — folgt z tego wynika, wypływa.

Hierbei' i **hie'rbei**, *adv.* przytem; — ſende ich dir w załączeniu, załącznie przesyłam ci, załączam zarazem.

Hie'rbleiben, *sn.* -s, przebywanie *n.*, pozostawanie *n.* tutaj, w tem miejscu; die Dauer meines -s czas mego pobytu tu.

Hierdu'rch, *adv.* tędy, tem to, przez to; — teile ich dir mit, daß . . . niniejszem donoszę ci, że . . .

Hierei'n, *adv.* tu w to, do tego tu.

Hierfü'r, ob. Hiefür.

Hierge'gen, *adv.* na to, przeciw temu, natomiast.

Hierhe'r i hie'rher, *adv.* tu na to miejsce, tu w to, w tem miejscu; bis — aż dotąd, do tego miejsca, do tego czasu; das gehört nicht — to tutaj nie należy.

Hierheru'm, *adv.* tu wokoło, w pobliżu.

Hierhe'rwärts, *adv.* ku tej stronie, tu w tę stronę, ku mnie, ku nam.

Hie'rhin, *adv.* tu w tę stronę, tu w tym kierunku; bald —, bald dorthin to tu, to tam.

Hieri'n i hie'rin, *adv.* w tem miejscu, tutaj; co do tego.

Hie'rländig, -diſch, *adi.* krajowy, tutejszy.

Hie'rlands, *adv.* tutaj, tu w tym kraju.

Hiermi't i hie'rmit, *adv.* (z) tem; was willſt du — ſagen? co chcesz przez to powiedzieć? — teile ich dir mit, daß . . niniejszem donoszę ci, że . . ; und — genug! i na tem koniec!

Hierna'ch i hie'rnach, *adv.* potem, poczem; podług tego, stąd.

Hiernä'chſt, *adv.* obok tego, w pobliżu, prócz tego.

Hierne'ben, *adv.* tu podle, w pobliżu, przytem.

Hiernie'den, *adv.* ob. Hienieden.

Hiero'ben, *adv.* tu w górze, u góry.

Hieroglü'phe, *sf. pl.* -n i **Hieroglyph**, *sm.* -en, *pl.* -en, hieroglif *m.*; pismo nieczytelne.

Hieroglyphisch, *adi.* hieroglificzny; *adv.* (-cznie).

Hieronymus, *sm.* Hieronim *m.*

Hierophant, *sm.* -en, *pl.* -en, hierofant *m.*, arcykapłan *m.*

hierorts, *adv.* tutaj, w tem mieście, w tym kraju.

Hieroskopie', *sf.* hieroskopia *f.*, wróżenie *n.* z ofiar zwierzęcych.

Hierſein, *sn.* -s, pobyt *m.* (na tem miejscu), bawienie tu; während meines -s podczas mego tu pobytu.

hierſelbſt, *adv.* tuże, tutaj, w temże miejscu.

hierüber i **hierüber**, *adv.* nadtem, nad to; o tem.

hierum i **hierum**, *adv.* tu naokoło, tu koło tego, o to tu; dlatego.

hierunten i **hierunten**, *adv.* tu na dole, tu niżej.

hierunter i **hierunter**, *adv.* tu pod tem, pomiędzy tem, w tem.

hiervon i **hiervon**, *adv.* z tego, od tego, o tem; genug —! dość o tem! dość tego!

hierwider i **hierwider**, *adv.* przeciw temu; natomiast.

hierzu' i **hierzu**, *adv.* do tego.

hierzulande, *adv.* tutaj, w tym kraju, (tu) u nas.

hierzwiſchen i **hierzwiſchen**, *adv.* między tem.

hieſelbſt, ob. **Hierſelbſt**.

hieſig, *adi.* tutejszy, miejscowy, krajowy.

Hift, *sn.* -s, ton (z) rogu myśliwskiego.

Hifthorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, prosty róg myśliwski; ins — ſtoßen w róg zatrąbić, zadąć, uderzyć.

Hiftſtoß, *sm.* ob. **Hift**.

Hilarius, *sm.* Hilary.

Hilfe, *sf. pl.* -n, 1) pomoc *f.*, ratunek *m.*, wspomożenie *n.*, wsparcie *n.*, posiłek *m.*; mit Gottes — za boską pomocą; j—m — leiſten dać, przynieść komu pomoc, dopomagać, dopomódz komu, posiłkować kogo, komu; j—m zu — eilen (przy)biedz komu na pomoc; dem Gedächtnis zu — kommen wesprzeć pamięć, przypomnieć; um — bitten, rufen prosić pomocy, wołać o pomoc; mit j—s — za czyją pomocą; mit — einer Sache za pomocą, za pośrednictwem jakiej rzeczy; (zu) —! hej! na pomoc! ku pomocy! pomocy! 2) pomoc, środek *m.* na co,; lekarstwo pomocne na co; 3) = **Hilfstruppen** wojsko posiłkowe, posiłki; j—m — ſchicken posłać komu pomoc; 4) pomocnik *m.*; ſich j—n zu — nehmen wziąć sobie kogo do pomocy, wziąć kogo na pomocnika; 5) einem Pferde die (nötigen) -n geben konia popędzić.

Hilf(e)leiſtung, *sf. pl.* -en, pomoc dana, danie *n.* pomocy, pomaganie *n.*, dopomożenie *n.*

Hilferuf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i **Hilferufen**, *sn.* -s, wołanie *n.* o pomoc, wzywanie *n.* pomocy.

hilfeſuchend, *adi.* szukający, proszący, błagający pomocy.

hilfertig, *adi.* gotowy do pomocy, chętnie pomocy udzielający.

Hilfertigkeit, *sf.* gotowość *f.*, skorość *f.* do dania pomocy, chęć *f.* dopomagania.

hilflos, *adi.* bez pomocy, pozbawiony pomocy, ratunku, bez pomocy zostawiony, opuszczony; nieporadny; j—n — laſſen opuścić kogo.

Hilfloſigkeit, *sf.* brak *m.* pomocy, ratunku, opuszczenie *n.*; nieporadność *f.*, (często:) bieda *f.*, niedostatek *m.*

Hilfreich, *adi.* pomocny, dobroczynny; j—m -e Hand leiſten podać komu pomocną rękę, wesprzeć kogo swoją pomocą.

Hilfs(-), *adi.* pomocniczy, posiłkowy.

Hilfsamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd pomocniczy.

Hilfsanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład pomocniczy.

Hilfsarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, urzędnik pomocniczy.

Hilfsarmee, *sf. pl.* -n, ob. **Hilfsheer**.

Hilfsbahn, *sf. pl.* -en, kolej tymczasowa, kolej robocza.

Hilfsbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, urzędnik pomocniczy, substytut *m.*, zastępca *m.*

Hilfsbedürftig, *adi.* potrzebujący pomocy, będący w potrzebie, biedny.

Hilfsbedürftigkeit, *sf.* potrzeba *f.*, potrzebowanie *n.* pomocy, wsparcia; bieda *f.*, niedostatek *m.*

Hilfsbereit, *adi.* gotów, chętny do pomocy, usłużny.

Hilfsbiſchof, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchöfe, koadjutor biskupi.

Hilfsboot, *sn.* -es, *pl.* -e, lichton *m.*, lichtuga *f.*, statek *m.* dla ulżenia (ładunku); łódź ratunkowa.

Hilfsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka podręczna, podręcznik *m.*, poradnik *m.*

Hilfsdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, pomoc *f.*, tłoka *f.*, szarwark *m.*

Hilfsgelder, *n. pl.* sumy posiłkowe, składki pomocne.

Hilfshandbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher ob. **Hilfsbuch**.

Hilfsheer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pomoc *f.*, wojsko posiłkowe, posiłki *pl.*

Hilfskaſſe, *sf. pl.* -n, kasa pomocnicza; kasa zapomogowa.

Hilfskenntniſſe, *sf. pl.* nauki pomocnicze.

Hilfslehrer, *sm.* -s, *pl.* —, kollaborator *m.*, nauczyciel podrzędny, pomocnik *m.*

Hilfsleiſtung, *sf.* ob. **Hilfeleiſtung**.

Hilfsmacht, *sf. pl.* -mächte, 1) = mocarstwo posiłkujące, związkowe; 2) = **Hilfsheer**.

Hilfsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, pomoc *f.*, środek zaradczy, pomocny, sposób *m.*; zasób *m.*

Hilfsprediger, *sm.* -s, *pl.* —, kaznodzieja drugiemu do pomocy dodany, koadjutor *m.*

Hilfsquelle, *sf. pl.* -n, źródło *n.*, z którego kto pomoc czerpie, sposób *m.*, zasiłek *m.*, ucieczka *f.*; alle -n ſind erſchöpft wszystkie zasiłki, źródła, zasoby wyczerpane.

Hilfsſignal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sygnał *m.* o pomoc.

Hilfstruppen i **-völker**, *pl.* ob. **Hilfsheer**.

Hi'lfsverbum, *sn.* -s, *pl.* -ben ob. Hilfszeitwort.

Hi'lfsverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* (wzajemnej) pomocy.

Hi'lfswagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, wóz pomocniczy.

Hi'lfswiſſenſchaft, *sf. pl.* -en, umiejętność pomocnicza.

Hi'lfswort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, wyraz użyty z potrzeby, wyraz wyjaśniający, uzupełniający.

Hi'lfswörterbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, słownik podręczny.

Hi'lfszeitwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, słowo posiłkowe.

Hi'lfszug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg pomocniczy, ratunkowy.

Hi'mbeere, *sf. pl.* -n, malina *f.*

Hi'mbeer(en)-, *adi.* malinowy; malinowaty.

Hi'mbeereis, *sn.* -ſes, lody malinowe.

Hi'mbeereſſig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ocet malinowy.

Hi'mbeerſaft, *sm.* -(e)s, sok malinowy.

Hi'mbeerſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, krzak malinowy.

Hi'mbeerwaſſer, *sn.* -s, woda malinowa.

Hi'mbeerwein, *sm.* -(e)s, maliniak *m.*

Hi'mmel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) niebo *n.*, niebiosa *pl.*; geſtirnter — gwiazdziste niebo; heiterer, klarer, blauer — niebo jasne, pogodne, błękitne; unter freiem — pod niebem, pod gołem niebem; es regnete, was vom — herunter wollte lalo jak z cebra; zwiſchen — und Erde ſchweben wisieć, być między niebem a ziemią; ein Blitz aus heiterem — (grom z nieba pogodnego), niespodzianka, rzecz niespodziewana; — und Erde in Bewegung ſetzen, um ſein Ziel zu erreichen poruszyć niebo i ziemię dla dopięcia swojego, użyć wszelkich środków; j—n bis in den — erheben wynosić kogo pod niebiosa, wychwalać, wyslawiać kogo zbytecznie; er iſt im ſiebenten —, er iſt entzückt bis in den ſiebenten — albo der — hängt ihm voller Geigen zdaje mu się, że jest w niebie, jest zachwycony, nie posiada się z radości, świat cały uśmiecha się do niego; das Blaue vom — herunterſchwätzen, ſchwören, lügen klamać, aż belki trzeszczą, kłamać, aż uszy puchną, klamać, jak najęty; wie vom — heruntergefallen jakby z nieba spadł, niespodziawany i pożądany; es fällt kein Meiſter vom — nikt się nie rodzi mistrzem; 2) niebo, niebiosa, raj *m.*, królestwo niebieskie; ſeine Seele iſt im — dusza jego w niebie; Vater unſer, der du biſt im — Ojcze nasz, któryś jest w niebie; — und Hölle do dyabla! żeby tam dyabel na dyable! by tam dyabel na dyable! 3) = Gott Bóg; das weiß der —! Bóg to wie; das mag der liebe — wiſſen Bóg raczy wiedzieć; um -s willen! dla Boga (żywego)! przebóg! der — ſei mein Zeuge Bóg świadkiem moim; 4) niebo, klimat *m.*; unter italieniſchem — pod wloskiem niebem; 5) pawilon *m.*, baldachin *m.*, zaslona *f.*, opona *f.* nad łóżkiem, nad tronem.

Hi'mmelan i hi'mmelauf, *adv.* ku niebu, pod niebiosa.

Hi'mmelangſt, *sf. pl.* -ängſte; mir wurde —, ich habe eine — ausgeſtanden zrobilo mi się omkno, przebylem straszne męczarnie.

Hi'mmelbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łóżko *n.* z baldachinem, z kotarą.

Hi'mmelblau, *adi.* niebieski, błękitny, modry, szafirowy.

Hi'mmelblau, *sn.* -s i -bläue, *sf.* błękit niebieski.

Hi'mmelbrot, *sn.* -(e)s, chleb niebieski, manna *f.*

Hi'mmelfahrt, *sf.* Chriſti — wniebowstąpienie *n.* (Pana Jezusa); Mariä — wniebowzięcie *n.* (Panny Maryi).

Hi'mmelfahrtsfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, -fahrtstag, *sm.* -(e)s, święto *n.*, dzień *m.* wniebowstąpienia lub wniebowzięcia.

Hi'mmelei, *sf. pl.* -en, przesadny zapał, zachwyt.

Hi'mmelhoch, *adi.* i *adv.* niebotyczny; (-nie); j—n — erheben pod niebiosa kogo wynosić, wychwalać kogo nadzwyczajnie.

Hi'mmeln, *vn.* (h.) 1) świętoszkować; 2) nie posiadać się z radości; 3) wynosić pod niebiosa.

Hi'mmelreich, *sn.* -(e)s, królestwo niebieskie; ins — kommen pójść, dostać się do nieba; das iſt mein — to ja lubię; des Menſchen Wille iſt ſein — kto sobie woli, tego glowa nie boli; ſchleſiſches — nazwa ulubionej potrawy Ślązaków.

Hi'mmelsachſe, *sf.* oś *f.* nieba.

Hi'mmelsbeſchreibung, *sf.* opisanie *n.* nieba.

Hi'mmelsbewohner, *sm.* -s, (-in, *sf. pl.* -innen), *pl.* —, niebianin *m.* (-bianka *f.*).

Hi'mmelsbild, *sn.* -es, *pl.* -er, konstellacya *f.*

Hi'mmelsbogen, *sm.* -s, 1) sklepienie niebieskie; 2) tęcza *f.*

Hi'mmelsbote, *sm.* -n, *pl.* -n, poslaniec, zwiastun niebieski, aniol *m.*

Hi'mmelsbraut, *sf. pl.* -bräute, oblubienica niebios, zakonnica *f.*

Hi'mmelsbreite, *sf.* szerokość geograficzna.

Hi'mmelsbrot, *sn.* ob. Himmelbrot.

Hi'mmelsbürger, *sm.* -s, *pl.* —, niebianin *m.*

Hi'mmelſchlüſſel, ob. Himmelsſchlüſſel.

Hi'mmelſchreiend, *adi.* o pomstę, o zemstę do nieba wolający, okropny.

Hi'mmelserſcheinung, *sf. pl.* -en, zjawisko niebieskie.

Hi'mmelsfarbe, *sf.* barwa niebieska, azur *m.*

Hi'mmelsfeſte, *sf.* firmament *m.*, sklepienie niebieskie.

Hi'mmelsferne, *sf.* oddalenie *n.* nieba od ziemi.

Hi'mmelsgabe, *sf. pl.* -n dar niebiański.

Hi'mmelsgegend, *sf. pl.* -en, strona *f.* świata, okolica *f.* nieba.

Hi'mmelsgeiſter, *sm. pl.* duchy niebieskie, aniołowie *pl.*

Hi'mmelsgewölbe, *sn.* -s, sklepienie niebieskie.

Hi'mmelsheer, *sn.* -es, zastępy niebieskie, aniołowie *pl.*

Hi'mmelshöhe, *sf.* wysokość *f.* nieba.

Hi'mmelskarte, *sf. pl.* -n, mapa *f.* nieba.

Hi'mmelskönig, *sm.* -s, król *m.* niebios, Bóg *m.*

Hi'mmelskönigin, *sf.* królowa *f.* niebios, Najświętsza Panna.

Hi'mmelskörper, *sm.* -s, *pl.* —, ciało niebieskie.

Hi'mmelskoſt, *sf.* manna *f.*; chleb boski, komunia *f.*

Hi'mmelskratzer, *sm.* -s, *pl.* —, kilkunastopiętrowy dom (w Ameryce) = Wolkenkratzer.

Hi'mmelskreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, sfera niebieski.

Hi'mmelskugel, *sf.* kula niebieska, glob niebieski.

Hi'mmelskunde, *sf.* astronomia *f.*, nauka *f.* o biegu ciał niebieskich, gwiazdarstwo *n.*

Hi'mmelslauf, *sm.* -(e)s, bieg *m.* ciał niebieskich.

Hi'mmelsleiter, *sf.* drabina niebieska.

Hi'mmelslerche, *sf. pl.* -n, ugorówka *f.* (ptak).

Hi'mmelslicht, *sn.* -(e)s, światło niebieskie, poświata *f.*

Hi'mmelsluft, *sf.* eter *m.*

Hi'mmelsluſt, *sf.* rozkosz niebieska, radość nadzwyczajna.

Hi'mmelsmächte, *sf. pl.* władze niebieskie.

Hi'mmelspforte, *sf.* brama niebieska.

Hi'mmelspunkt, *sm.* -es, zenit *m.*, punkt wierzchołkowy.

Hi'mmelsraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, przestrzeń *f.* nieba.

Hi'mmelsrichtung, *sf. pl.* -en, ob. Himmelsgegend.

Hi'mmelsröschen, *sn.* -s, *pl.* —, firletka *f.*, płomieńczyk *m.* (rośl.).

Hi'mmelsſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) klucz niebieski, do nieba; 2) pierwiosnka polna, pierwiosnek *m.* (rośl.).

Hi'mmelsſpeiſe, *sf.* ob. Himmelskoſt.

Hi'mmelsſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szafir *m.* (kamień).

Hi'mmelsſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zona *f.*; strefa *f.*, pas *m.* ziemi; klimat *m.*

Hi'mmelsſturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtürme, szturm *m.* do nieba, dobywanie *n.* nieba.

Hi'mmelsſtürmer, *sm.* -s, *pl.* —, szturmujący niebo, tytan *m.*

Hi'mmelstau, *sm.* -(e)s, 1) rosa niebieska; 2) ob. Himmelsbrot.

Hi'mmelstrank, *sm.* -(e)s, napój niebiański, nektar *m.*

Hi'mmelstür, *sf.* ob. Himmelspforte.

Hi'mmelswagen, *sm.* -s, niedźwiedź wielki, niedźwiedzica wielka, wóz gwiaździsty (konstelacya).

Hi'mmelsweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga niebieska.

Hi'mmelswonne, *sf.* ob. Himmelsluſt.

Hi'mmelszeichen, *sn.* -s, znak niebieski, znak zodyaku; meteor *m.*, zjawisko napowietrzne.

Hi'mmelszelt, *sn.* -(e)s, sklepienie niebieskie, niebiosa *pl.*

Hi'mmelsziege, *sf. pl.* -n, baranek *m.*, koziołek *m.*

Hi'mmelwärts, *adv.* ku niebu.

Hi'mmelweit, *adi.* daleki jak niebo od ziemi, niezmiernie daleki; nieskończony, bezgraniczny; *adv.* niezmiernie daleko, nieskończenie, bezgranicznie; dieſe Brüder ſind — voneinander verſchieden ci bracia różnią się całem niebem; das iſt ein -er Unterſchied to jak niebo od ziemi, jak dzień i noc.

Hi'mmliſch, *adi.* niebieski, niebiański, z nieba; boski, rajski, przecudny; das -e Reich królestwo niebieskie; die -en Heerſcharen zastępy niebieskie, aniołowie; die -en Mächte władze niebieskie; -e Schönheit piękność niebiańska, nadzwyczajna; das H—e Reich państwo niebieskie, Chiny.

Hin, *adv.* (oznacza kierunek w stronę przeciwną od miejsca, w którem się mówiący znajduje, w przeciwstawieniu do her) tam, w tamtą stronę; ku, do, na (często wcale się nie tłómaczy); bis zu jenem Hauſe — aż do tamtego domu; längs dem Garten, an der Mauer — wzdłuż ogrodu, muru; der Weg geht durch Wälder — droga prowadzi, ciągnie się przez lasy, lasami; nach allen Richtungen — na wszystkie strony; wo ſoll ich -gehen albo wo— ſoll ich gehen? dokąd mam iść? iſt es noch weit —? czy jeszcze daleko aż tam? do tego miejsca? um — und zurück zu gehen, braucht man zwei Stunden tam i napowrót trzeba dwóch godzin; vor (albo für) ſich — ſprechen mówić ze sobą samym, mruczeć pod nosem; ſo (da) -leben żyć nie troszcząc się o nic, nie myśląc o niczem; wo denkſt du —? cóż znowu? co za myśl! czyś oszalał? — und her tu i tam, tam i sam; er weiß nicht wo — und her nie wie co począć, nie może się zdecydować; — und her ſchwanken wahać się; — und her denken przemyśliwać; ſich etw. — und her überlegen rozważać co na wszystkie strony; ſich im Bette — und her werfen rzucać, obracać się w łóżku na wszystkie strony; nach vielem Hin- und Herreden, Hin- und Herſchreiben po wielu rozmowach, po częstej wymianie pism; Geld — Geld her, ich ſchere mich den Teufel drum co mi tam po pieniądzach! nie dbam o to, czy mam czy nie mam pieniędzy! es iſt noch lange — jeszcze do tego daleko; vom Morgen bis zum Abend — od rana do wieczora; — und wieder tu i owdzie, gdzieniegdzie; czasami, kiedy niekiedy; auf meine Bitte — na moją prośbę; er iſt — stracony, zgubiony; alles iſt — po wszyst-

kiemu, wszystko stracone; viele Jahre sind schon — wiele lat przeszło, minęło.

Hina'b, I. *adv.* (oznacza ruch, dążenie zgóry na dół w kierunku od mówiącego, w przeciwstawieniu do herab) (z góry) na dół; hinauf und — w górę i na dół; II. *praep.* den Strom, den Fluß — strumieniem, rzeką; den Berg — z góry.

Hina'bwärts, *adv.* na dół, ku dołowi.

Hina'n, *adv.* tam pod górę.

Hina'n=fahren, I. *va.* fahre, fährst, fährt, fuhr hinan, habe hinangefahren podwieźć; II. *vn.* (ſ.) podjeżdżać, podjechać.

Hina'n=gehen, *vn.* ging hinan, bin hinangegangen; an etw. — zbliżyć się do czego; der Pfad geht hinan ścieżka idzie w górę.

Hina'n=kriechen, *vn.* kroch hinan, bin hinangekrochen, podłazić, podleźć.

Hina'n=ſchiffen, *vn.* (ſ.) i **=ſchwimmen**, *vn.* ſchwamm hinan, bin hinangeſchwommen, podpływać, podpłynąć.

Hina'n=ſteigen, *vn.* ſtieg hinan, bin hinangeſtiegen, iść pod górę.

Hi'n=arbeiten, I. *vn.* (h.) auf etw. — usilnie pracować nad osiągnięciem czego, dążyć do czego; II. ſich — *vr.* wyczerpać się, zniszczyć się pracą.

Hinau'f, *adv.* (oznacza ruch, dążenie w górę w kierunku od mówiącego, w przeciwstawieniu do herauf) na, w górę.

Hinau'farbeiten, ſich — *vr.* wygramolić się w górę, dostać się na wierzch.

Hinau'f=bewegen, ſich — *vr.* udać się na górę.

Hinau'f=bringen, brachte hinauf, habe hinaufgebracht, przynieść na górę.

Hinau'f=binden, *va.* band hinauf, habe hinaufgebunden, podwiązać.

Hinau'f=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr hinauf, habe hinaufgefahren I. *va.* wywieźć na górę; II. (ſ.) wjeżdżać, wjeżdżać, wjechać na górę.

Hinau'ffahren, *sn.* -s, jazda *f.* pod górę.

Hinau'f=gehen, *vn.* ging hinauf, bin hinaufgegangen, wchodzić, wejść na górę.

Hinau'f=kämmen, *va.* podczesywać, podczesać.

Hinau'f=klettern, *vn.* (ſ.) wdrapać się, piąć się.

Hinau'fklimmen, *vn.* klomm hinauf, bin hinaufgeklommen, piąć się, wdzierać się, wygramolić się.

Hinau'f=kommen, *vn.* kam hinauf, bin hinaufgekommen, dostąpić, wejść na górę; (obraz.) wzbić się w górę, wypłynąć na powierzchnię.

Hinauf'=kriechen, *vn.* kroch hinauf, bin hinaufgekrochen, włazić, wleźć.

Hinau'f=langen, I. *va.* etw. — podać co na górę; II. *vn.* (h.) dostać, dosięgnąć (rzecz jaką wyżej położoną).

Hinau'f=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ hinauf, habe hinaufgelaſſen, puścić na górę.

Hinau'f=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief hinauf, bin hinaufgelaufen, wbiedz (pod górę).

Hinau'f=leuchten, *vn.* (h.) oświetlać pod górę; poświecić pod górę.

Hinau'f=reichen, *vn.* (h.) 1) dosięgnąć (tej wysokości); 2) ob. Hinauflangen.

Hinau'f=reiten, *vn.* ritt hinauf, bin hinaufgeritten pojechać konno pod górę.

Hinau'f=rollen, *va.* wytoczyć w górę.

Hinau'f=rücken, *va.* i *vn.* (ſ.) ob. Heraufrücken.

Hinau'f=ſchrauben, *va.* i ſich — *vr.* wyśrubować (się) pod górę, do góry, w górę; ſich zu dem Tone — nastroić się do tego tonu.

Hinau'f=ſchwingen, ſich — *vr.* ſchwang mich hinauf, habe mich hinaufgeſchwungen, wzbić się, wskoczyć.

Hinau'f=ſpringen, *vn.* ſprang hinauf, bin hinaufgeſprungen, wskoczyć.

Hinau'f=ſteigen, *vn.* ſtieg hinauf, bin hinaufgeſtiegen, wstępować, wstąpić; dostąpić czego, wyjść na co, wynieść się na co.

Hinau'f=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug hinauf, habe hinaufgetragen, zanieść, ponieść na górę.

Hinau'fwärts, *adv.* w górę, pod górę, do góry.

Hinau'f=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf hinauf, habe hinaufgeworfen, wrzucać, wrzucić na . .

Hinau'f=winden, *va.* wand hinauf, habe hinaufgewunden, windować do góry.

Hinau'f=ziehen, zog hinauf, hinaufgezogen, I. *va.* wciągać, wciągnąć na górę; II. *vn.* (ſ.) sprowadzić się na wyższe piętro.

Hinau's, *adv.* (oznacza ruch, dążenie na zewnątrz w kierunku od mówiącego, w przeciwstawieniu do heraus) na zewnątrz, za, z; — mit dir! za drzwi! precz stąd! zum Fenſter — za okno; nicht wiſſen wo — nie wiedzieć, jak sobie poradzić, jak się wywinąć; wo ſoll das —? cóż to z tego będzie? do czegóż to zmierza? na czem się to skończy? hoch — wollen wysoko sięgać, wielkich rzeczy pragnąć; über etw. — ſein ob. Hinausſein.

Hinau's=bauen, *va.* budować naprzód, na dwór; budując wysunąć.

Hinau's=begleiten, *va.* wyprowadzić, odprowadzić.

Hinau's=beugen, ſich — *vr.* wychylić się z . . .

Hinau's=denken, *vn.* dachte hinaus, habe hinausgedacht; in die Zukunft — myśleć o przyszłości.

Hinau's=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr hinaus, habe hinausgefahren; I. *va.* wywieźć; II. *vn.* (ſ.) wyjeżdżać, wyjechać za . . ., na . . .

Hinau's=führen, *va.* wyprowadzić, wyprowadzać.

Hinau's=gehen, *vn.* ging hinaus, bin hinausgegangen, wychodzić, wyjść na dwór; die Fenſter gehen auf die Straße

hinaus okna wychodzą na ulicę; über etw. — wychodzić poza co; pominąć co, nie zważać na co; das geht über die menschliche Kraft hinaus to przechodzi, przewyższa siły ludzkie, to nad ludzkie siły.

Hinau's=kommen, *vn.* ob. Herauskommen.

Hinau's=können, *vn.* kann, kannst, kann, konnte hinaus, habe hinausgekonnt, módz wyjść.

Hinau'slaufen, *vn.* laufe, läufst, läuft, lief hinaus, bin hinausgelaufen, wybiegać, wybiedz; auf etw. — do czego zmierzać, kończyć się czem; das läuft auf eins hinaus to na jedno wychodzi, to obojętne; wie wird das —? jaki to koniec weźmie? na czem to się skończy das wird auf nichts — to się na niczem skończy, nic z tego nie będzie.

Hinau's=müssen, *vn.* muß, mußt, muß, mußte hinaus, habe hinausgemußt, musieć wyjść.

Hinau'spacken, sich — *vr.* wynieść się, zabrać się; pack dich hinaus! zabieraj się stąd! precz stąd!

Hinau's=ragen, *vn.* (h.) wystawać, sterczeć po za . . ; über etw. — przewyższyć co.

Hinau's=reichen, I. *va.* j—m etw. — podać co komu za drzwi, na dwór; II. *vn.* (h.) wystawać, sterczeć; das reicht über meine Vollmacht hinaus to przekracza moje pełnomocnictwo.

Hinau's=schaffen, *va.* wynieść, wyprowadzić, wystawić na dwór, za drzwi; j—n zum Hause — wypędzić kogo z domu.

Hinau's=schauen, *vn.* (h.) ob. Hinausſehen.

Hinau's=scheren, sich — *vr.* ob. Hinauspacken.

Hinau's=schieben, *va.* schob hinaus, habe hinausgeschoben, 1) wysunąć za drzwi, na dwór; 2) zwlekać, zwloczyć, zwlec, przeciągać, przeciągnąć, zawieszać, zawiesić, odkładać, odłożyć co na inny czas.

Hinau's=schmeißen, *va.* schmeiße, schmeißest i schmeißt, schmeißt, schmiß hinaus, habe hinausgeschmissen, wyrzucać, wyrzucić (za drzwi).

Hinau's=sehen, *vn.* sehe, siehst, sieht, sah hinaus, habe hinausgesehen, wyglądać, wyzierać; zum Fenster — wyglądać przez okno; dążyć, zmierzać do czego.

Hinau's=sein, *vn.* bin, bist, ist, war hinaus, bin hinausgewesen, być poza domem, nie być obecnym; über etw. — mieć co już za sobą, przebyć, odbyć, ukończyć co; odłożyć co; über solche Kleinigkeiten bin ich schon hinaus nie zważam już na takie drobnostki, wyższy już jestem nad takie drobnostki.

Hinau's=setzen, I. *va.* etw. — wystawić, wyłożyć co; II. sich — *vr.* siąść, usiąść na dworze, przed drzwiami; (obraz.) sich über etw. — nie zważać na co.

Hinau's=sollen, *vn.* (h.) musieć wyjść; (obraz.) er weiß nicht, wo er hinaussoll nie wie jak sobie poradzić, jak się wywinąć; wo soll das hinaus? cóż to z tego będzie? jak się to skończy?

Hinau's=stehlen, sich — *vr.* stehle, stiehlst, stiehlt, stahl mich hinaus, habe mich hinausgestohlen, wyjść, wynieść się ukradkiem, pokryjomu, cichaczem.

Hinau's=stoßen, *va.* stoße, stoßest, stößt, stieß hinaus, habe hinausgestoßen, wypychać, wypchnąć.

Hinau's=stürzen, *vn.* (s.) wylecieć skąd nagle.

Hinau's=tun, *va.* tue, tust, tut, tat hinaus, habe hinausgetan wynieść, wyrzucić, uprzątnąć.

Hinau's=tragen, *va.* trage, trägst, trägt, trug hinaus, habe hinausgetragen, wynosić, wynieść.

Hinau's=wagen, sich — *vr.* odważyć się wyjść.

Hinau's=weisen, *va.* weise, weisest, weist, wies hinaus, habe hinausgewiesen; j—n zum Hause, zum Zimmer — pokazać komu drzwi.

Hinau's=werfen, *va.* werfe, wirfst, wirft, warf hinaus, habe hinausgeworfen, wyrzucać, wyrzucić.

Hinau's=wollen, *vn.* will, willst, will, wollte hinaus, habe hinausgewollt, chcieć wyjść; (obraz.) irgendwo — zmierzać do czego, mieć jakiś zamiar, mieć co na celu; ich weiß nicht, wo(rauf) das hinauswill nie wiem co z tego będzie, do czego to zmierza, co z tego będzie za koniec; ich kann mir denken, wo(rauf) er hinauswill domyślam się czego chce, do czego zmierza; hoch — wysoko sięgać, wielkich rzeczy pragnąć.

Hinau's=ziehen, zog hinaus, habe hinausgezogen, I. *va.* wyciągać, wyciągnąć; II. *vn.* (s.) wyprowadzić się, wyjść (za miasto); auf das Land — wyjechać na wieś.

Hi'n=befördern, *va.* przewieźć, transportować.

Hi'nbeförderung, *sf.* przewóz *m.*, transport *m.*

Hi'n=begeben, sich — *vr.* begebe, begibst, begibt, begab mich hin, habe mich hinbegeben, udać się dokąd.

Hi'n=begleiten, *va.* odprowadzić dokąd.

Hi'n=bestellen, *va.* j—n — zamówić kogo dokąd, umówić z kim schadzkę.

Hi'nblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, spojrzenie *n.*, rzucenie *n.* okiem; (obraz.) der — auf eine bessere Zukunft nadzieja lepszej przyszłości; im — auf . . ., ze względu na . . ., zważywszy, że . . .

Hi'n=blicken, *vn.* (h.) rzucić okiem na co, spoglądać, spojrzeć.

Hi'n=bringen, *va.* brachte hin, habe hingebracht, 1) przynosić, przynieść, zanosić, zanieść, przyprowadzać, przyprowadzić; 2) sein Leben kümmerlich — biedne życie prowadzić, biedę klepać; die Zeit — spędzić, przepędzić czas; sein Leben in Studien, in Müßiggang — pędzić życie na naukach, trawić życie na próżniactwie; sein Vermögen, seine Ge-

ſundheit — (s)trawić, (z)marnować majątek, zdrowie.

Hi'n=brüten, *vn.* (h.) dumać, siedzieć w zamyśleniu; w gnuśności, bez czynności czas pędzić.

Hi'nbrüten, *sn.* -s, dumanie *n.*, ślęczenie *n.*

Hi'nde, *sf. pl.* -n, ob. Hindin.

Hi'n=dehnen, ſich — *vr.* rozciągać się, ciągnąć się aż po, do ...

Hi'nderlich, *adi.* przeszkadzający, na przeszkodzie, na zawadzie będący; — ſein być na przeszkodzie, zawadzać.

Hi'ndern, *va.* przeszkadzać, zawadzać, przeszkodzić; tamować; er hinderte ihn daran przeszkodził mu w tem; ich kann es nicht — nie mogę temu przeszkodzić; j—m hindernd in den Weg treten przeszkodzić komu; das hindert nicht, daß ... to nie przeszkadza, nie jest przeszkodą, żeby ...; die Verdauung — wstrzymywać, utrudniać trawienie.

Hi'nderniß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, przeszkoda *f.*, zawada *f.*; tama *f.*, zapora *f.*; j—m -ſſe in den Weg legen przeszkody komu czynić, stawiać, zawady komu stawić; alle -ſſe überwinden, überſteigen zwyciężyć wszystkie przeszkody, zawady; alle -ſſe aus dem Wege räumen usunąć wszystkie przeszkody; Rennen mit -ſſen wyścigi z przeszkodami.

Hi'nderniſsrennen, *sn.* -s, *pl.* —, wyścig *m.* z przeszkodami.

Hi'nderung, *sf. pl.* -en, przeszkadzanie *n.*, przeszkodzenie *n.*, przeszkoda *f.*

Hi'nderungsgrund, *sm.* -(e)s, *pl.* -gründe; — für die Ehe przeszkoda *f.* do małżeństwa.

Hi'ndeuten, *vn.* (h.) wskazywać, pokazywać (na kogo, na co palcem lub jakim ruchem); (obraz.) auf j—n, auf etw. — przymawiać się komu, zakrawać na co; dieſer Umſtand deutet darauf hin, daß ... ta okoliczność na to wskazuje, że ...

Hi'ndeutung, *sf. pl.* -en, wskazywanie *n.* na kogo, na co; (obraz.) alluzya *f.*, przytyk *m.*

Hi'ndin, *sf. pl.* -innen, łania *f.*

Hi'ndläufte, *sf.* cykorya dzika, podróżnik pospolity (rośl.).

Hi'n=drängen, I. *va.* pchać, przeć dokąd; II. ſich — *vr.* cisnąć się, pchać się.

Hi'n=dringen, *vn.* drang hin, bin hingedrungen, przepchać, przecisnąć się dokąd, dotrzeć dokąd.

Hi'n=ducken, ſich — *vr.* przykucnąć, przysiąść skuliwszy się.

Hindu'rch, *adv.* przez; hier — tędy; dort — tamtędy; mitten — przez środek, pomiędzy; der Schuß ging (durch) den Leib — strzał przeszył ciało; den ganzen Monat — (przez) cały miesiąc; das ganze Leben — przez całe życie.

Hindu'rch=arbeiten, -brechen, -dringen itd. ob. Durch-arbeiten, -brechen, -dringen itd.

Hi'n=dürfen, *vn.* darf, darfſt darf, durfte hin, habe hingedurft, mieć pozwolenie pójść dokąd.

Hi'n=eilen, *vn.* (ſ.) spieszyć dokąd, przybiedz dokąd.

Hinei'n, *adv.* (oznacza ruch, zmierzanie do wnętrza jakiego miejsca w kierunku od mówiącego, w przeciwstawieniu do herein) do, w; mitten — w samże środek; — geht's beſſer als hinaus łatwiej wejść niż wyjść; ins blaue — reden ob. Blau.

Hinei'n=arbeiten, ſich — *vr.* wprawić się pracą.

Hinei'n=begeben, ſich — *vr.* begebe, begibſt, begibt, begab mich hinein, habe mich hineinbegeben, udać się dokąd, wejść.

Hinei'n=bitten, *va.* bat hinein, habe hineingebeten, wpraszać, wprosić.

Hinei'n=blaſen, *vn.* blaſe, bläſeſt, bläſt, blies hinein, habe hineingeblaſen, wdmuchać, wdmuchnąć, wwiać.

Hinei'n=bringen, *va.* brachte hinein, habe hineingebracht, wnosić, wnieść; j—n in eine Geſellſchaft — wprowadzić kogo w towarzystwo; ich bringe das nicht in meinen Kopf (albo Schädel) hinein nie mogę tego pomieścić w mojej głowie, mózgownicy, nie mogę tego pojąć, zapamiętać.

Hinei'n=denken, ſich — *vr.* dachte mich hinein, habe mich hineingedacht; ſich in etw. — wnikać w co, myślą zgłębić co, wdrożyć się w co; ſich in j—s Lage — przenieść się myślą w czyje położenie, w myśli postawić się na czyjem miejscu, wyobrazić sobie w myśli czyje położenie.

Hinei'n=drängen, I. *va.* wpierać, weprzeć; II. ſich — *vr.* wdzierać się, wcisnąć się.

Hinei'n=dringen, *vn.* drang hinein, bin hineingedrungen, wcisnąć się, wtargnąć.

Hinei'n=drücken, *va.* wtłoczyć, natłoczyć, wciskać, wcisnąć.

Hinei'n=dürfen, *vn.* darf, darfſt, darf, durfte hinein, habe hineingedurft, mieć pozwolenie wejść.

Hinei'n=fahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt, fuhr hinein, bin hineingefahren, 1) wjeżdżać, wjechać; 2) gospodarować, porządek zrobić; 3) nakrzyczeć.

Hinei'n=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel hinein, bin hineingefallen, wpadać, wpaść, brnąć; (obraz.) auf etw. — uwierzyć w co, dać się oszukać.

Hinei'n=finden, ſich — *vr.* fand mich hinein, habe mich hineingefunden; ſich in etw. — oswoić się z czem, przyzwyczaić się do czego; (także:) pogodzić się z czem, znosić co z rezygnacyą; = hineindenken.

Hinei'n=flechten, *va.* flechte, flichſt, flicht, flocht hinein, habe hineingeflochten, wplatać, wpleść.

Hinei'n=fliegen, *vn.* flog hinein, bin hineingeflogen, wlatywać, wlecieć; in Menge — nalecieć.

Hinei'n=fließen, *vn.* floß hinein, bin hineingefloſſen,

wpływać, wciekać, wcieć, naciec.

Hinei'n=führen, *va.* wprowadzać, wprowadzić.

Hinei'n=gehen, *vn.* ging hinein, bin hineingegangen, wchodzić, wniść; in dieses Faß gehen 100 Liter Wein hinein w beczce tej mieszczą się sto litrów wina.

Hinei'n=geraten, *vn.* gerate, gerätst, gerät, geriet hinein, bin hineingeraten, dostać się, wpaść, zabrnąć.

Hinei'n=gießen, *va.* gieße, gießest, gießt, goß hinein, habe hineingegossen, wlewać, wlać.

Hinei'n=greifen, *vn.* griff hinein, habe hineingegriffen, sięgać w co.

Hinei'n=hauen, *va.* wrąbywać, wrąbać.

Hinei'n=heiraten, *vn.* ob. Einheiraten.

Hinei'n=helfen, *vn.* helfe, hilfst, hilft, half hinein, habe hineingeholfen; j—m in den Wagen, in den Rock — pomódz komu wsiąść do wozu, ubrać surdut.

Hinei'n=kehren, *va.* wmiatać, wmieść, nagarniać, nagarnąć.

Hinei'n=kommen, *vn.* (ſ.) przyjść dokąd (do środka), wejść dokąd.

Hinei'n=kriechen, *vn.* kroch hinein, bin hineingekrochen, wlazić, wleść, wczolgać się.

Hinei'n=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ hinein, habe hineingelaſſen, wpuszczać, wpuścić.

Hinei'n=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief hinein, bin hineingelaufen, wbiegać, wbiedz.

Hinei'n=leben, *vn.* i ſich — *vr.* in den Tag — żyć lekkomyślnie, z dnia na dzień; ich habe mich ſchon hier hineingelebt wżyłem się już tutaj.

Hinei'n=legen, *va.* wkładać, włożyć; (obraz.) j—n ſchön — pięknie, dobrze kogo wystrychnąć.

Hinei'n=leſen, ſich — *vr.* leſe, lieſeſt, lieſt, las mich hinein, habe mich hineingeleſen, wczytać się.

Hinei'n=locken, *va.* wwabiać, wnęcać, wnęcić.

Hinei'n=mengen, I. *va.* wmieszać; II. ſich — *vr.* wmieszać się, wtrącać się, wtrącić się.

Hinei'n=miſchen, *vn.* i ſich — *vr.* ob. Hineinmengen.

Hinei'nmiſchen, *sn.* -s, wtrącanie *n.* (się), wmieszanie *n.* (się).

Hinei'n=müſſen, *vn.* muß, mußt, muß, mußte hinein, habe hineingemußt, musić wejść

Hinei'n=preſſen, *va.* ob. Hineindrücken.

Hinei'n=ragen, *vn.* (h.) wysterczać.

Hinei'n=rammen, *va.* ob. Einrammen.

Hinei'n=reden, I. *vn.* (h.) er redet immer hinein zawsze się miesza, wtrąca, kiedy kto co mówi, przerywa zawsze mówiącemu, wtrąca swoje trzy grosze; in den Tag, ins Gelag — pleść trzy po trzy, gadać co na myśl przyjdzie, co ślina na język przyniesie; II. ſich — *vr.* 1) ſich in den Zorn — rozsierdzić się własnemi słowy.

Hinei'n=regnen, *vn.* (h.) naciec, napadać.

Hinei'n=reiten, ritt hinein, bin hineingeritten, I. *vn.* wjechać na koniu; II. *va.* j—n, ſich tüchtig — wprawić kogo, siebie w piękny ambaras.

Hinei'n=ſangen, *va.* ob. Einſangen.

Hinei'n=ſchaffen, *va.* wnosić, wnieść.

Hinei'n=ſchieben, *va.* ſchob hinein, habe hineingeſchoben, wsuwać, wsunąć, wmykać, wemknąć.

Hinei'n=ſchlagen, *va.* ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug hinein, habe hineingeſchlagen wbijać, wbić.

Hinei'n=ſchleichen, *vn.* i ſich — *vr.* (ſ. i h.) ob. Einſchleichen.

Hinei'n=ſchlingen, *va.* ob. Einſchlingen.

Hinei'n=ſchlucken, *va.* ob. Einſchlucken.

Hinei'n=ſchlüpfen, *vn.* (ſ.) wśliznąć się.

Hinei'n=ſchlürfen, *va.* ob. Einſchlürfen.

Hinei'n=ſchütten, *va.* wsypywać, wsypać.

Hinei'n=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah hinein, habe hineingeſehen, wzierać, zaglądać, zajrzeć.

Hinei'n=ſetzen, I. *va.* wsadzać, wsadzić; II. ſich — *vr.* wsiadać, wsiąść.

Hinei'n=ſickern, *vn.* (h.) wsiąkać, wsiąknąć.

Hinei'n=ſinken, *vn.* ſank hinein, bin hineingeſunken, wpadać, wpaść, zagrzęznąć, ugrząźć.

Hinei'n=ſpringen, ſprang hinein, bin hineingeſprungen, wskakiwać, wskoczyć; (obraz.) oszukać się, wystrychnąć się.

Hinei'n=ſpritzen, *va.* wsikać, wstrzykać, wstrzyknąć.

Hinei'n=ſtechen, *va.* ſteche, ſtichſt, ſticht, ſtach hinein, habe hineingeſtochen, wkłuć, zakłuć w co.

Hinei'n=ſtecken, *vn.* (h.) wtykać, wetknąć; (obraz.) ſeine Naſe überall — wścibiać wszędzie swój nos; ſein Vermögen in ein Unternehmen — włożyć swój majątek do przedsiębiorstwa.

Hinei'n=ſteigen, *vn.* ſtieg hinein, bin hineingeſtiegen, wstępywać, wstąpić, wsiadać, wsiąść.

Hinei'n=ſtellen, *va.* wstawiać, wstawić.

Hinei'n=ſtopfen, *va.* wpakować, wtłaczać, wtłoczyć; viel — napakować, natłaczać czego; utkać.

Hinei'n=ſtoßen, *va.* ſtoße, ſtoßeſt, ſtößt, ſtieß hinein, habe hineingeſtoßen, wpychać, wepchnąć, wpakować, wtrącać, wtrącić, wrażać, wrazić.

Hinei'n=ſtürmen, *vn.* (ſ.) wpadać, wpaść, wejść z łoskotem, z impetem, pospiesznie.

Hinei'n=ſtürzen, I. *vn.* (ſ.) wpadać, wpaść, wrunąć; II. ſich — *vr.* wrzucać się, wrzucić się.

Hinei'n=tauchen, *va.* ob. Eintauchen.

Hinei'n=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug hinein, habe hineingetragen, wnosić, wnieść.

Hinei'n=treiben, *va.* trieb hinein, habe hineingetrieben, wpędzać, wpędzić, wegnać.

Hinei'n=treten, trittſt, tritt, trat hinein, habe hineingetreten, I. *va.* wdeptać; II. *vn.* (ſ.) wchodzić, wejść, wstępywać, wstąpić.

Hinei'n=tun, *va.* tue, tuſt, tut, tat hinein, habe hineingetan, wkładać, włożyć.

Hinei'n=tunken, *va.* ob. Eintunken.

Hinei'n=wachſen, *vn.* wachſe, wächſt, wuchs hinein, bin hineingewachſen, wrastać, wrosnąć.

Hinei'nwärts, *adv.* na wewnątrz, ku wnętrznej stronie, do środka.

Hinei'n=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf hinein, habe hineingeworfen wrzucać, wrzucić.

Hinei'n=wirken, *va.* ob. Einweben.

Hinei'n=wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte hinein, habe hineingewollt, chcieć wejść; das will nicht hinein to nie chce wleźć.

Hinei'n=wühlen, ſich — *vr.* wryć się.

Hinei'n=ziehen, zog hinein, habe hineingezogen I. *va.* (ḥ.) wciągać, wciągnąć, nawlekać, nawlec; II. *vn.* (ſ.) wejść, wtargnąć.

Hinei'n=zwängen, *va.* wpychać, wepchnąć, wciskać, wcisnąć przemocą.

Hi'n=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr hin, bin hingefahren, I. *va.* zawozić, zawieść; II. *vn.* (ſ.) 1) jechać tam; bis zu einem beſtimmten Ort — dojechać do pewnego miejsca; 2) mit der Hand, mit der Bürſte über etw. — muskać co, gładzić co ręką, szczotką, pociągnąć po czem ręką, szczotką; 3) odjechać, odejść, oddalić się; fahre hin! bądź zdrów! żegnaj mi!

Hi'nfahrt, *ſf.* 1) jazda *f.* do ..., jazda tam, droga *f.* stąd tam; Karte für Hin- und Rückfahrt bilet tam i napowrót, bilet powrotny; auf der — tam jadąc, w drodze do ...; 2) (obraz.) = Hintritt, Tod, przeniesienie się na tamten świat, śmierć *f.*

Hi'nfährte, *ſf. pl.* -n, ślad *m.* kędy szedł zwierz (łow.).

Hi'nfall, *sm.* -(e)s, upadek *m.*, ruina *f.*

Hi'n=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel hin, bin hingefallen, upadać, upaść; der Länge nach — upaść jak długi; —, daß es kracht gruchnąć, hrymnąć; vor j—m — upaść przed kim na kolana.

Hi'nfällig, *adi.* bliski upadku; słaby, słabowity, kruchy, wątły, zgrzybiały, znikomy; -e Haut doczesna błonka.

Hi'nfälligkeit, *ſf. pl.* -en, nietrwałość *f.*, wątłość *f.*, słabowitość *f.*, zgrzybiałość *f.*, znikomość; die -en des Alters dołegliwości starości.

Hi'n=finden, *vn.* i ſich — *vr.* fand (mich) hin, habe (mich) hingefunden, odnaleźć ulicę, trafić (dokąd); ich finde mich ſchon hin ja już tam trafię.

Hi'n=flegeln, ſich — *vr.* wyciągnąć się jak długi, rozwalić się, rozłożyć się w pozycyi niedbałej.

Hi'n=fliegen, *vn.* flog hin, bin hingeflogen, polecieć (dokąd); bis an einen beſtimmten Ort — dolatać, dolecieć; upaść.

Hi'n=fliehen, *vn.* floh hin, bin hingeflohen, ulecieć w jakie miejsce.

Hi'nflug, *sm.* -(e)s, dolot *m.*

Hinfo'rt, *adv.* odtąd, nadal, na przyszłość.

Hi'nfracht, *ſf. pl.* -en, cena *f.* przewozu (dokąd).

Hi'n=fragen, ſich — *vr.* dopytać się.

Hi'n=friſten, *va.* ſein Leben — albo ſich — żyć, wegetować jeszcze przez pewien czas.

Hi'n=führen, *va.* poprowadzić, zaprowadzić; heimlich — podprowadzić; aus einem Orte nach verſchiedenen Richtungen — rozprowadzić, porozprowadzać; wo ſoll das —? co z tego będzie? jaki koniec to weźmie?

Hinfü'ro, *adv.* ob. Hinfort.

Hi'ngabe, *ſf.* oddanie *n.*, poddanie się.

Hi'ngang, *sm.* -(e)s, 1) pójście *n.*, odejście *n.*; Hin- und Hergang droga tam i napowrót; auf dem — idąc tam, w drodze do ...; 2) skon *m.*, śmierć *f.*

Hi'n=geben, gebe, gibſt, gibt, gab hin, habe hingegeben, I. *va.* j—m etw. — dać, podać co komu; etw. für etw. — (od)dać, (o)puścić co w zamian za co; der ſein Leben für uns hingegeben ten co życie swoje za nas oddał, poświęcił; II. ſich — *vr.* oddawać się, oddać się, poświęcać się, poświęcić się; ſich den Wiſſenſchaften — oddawać się naukom; ſich Ausſchweifungen — oddawać się rozpuście, rozpustnie żyć; ſich der Hoffnung —, daß ... spodziewać się, że ...; ſich finſteren Gedanken — pogrążać się w czarnych myślach; III. **hingebend**, *ppr.* i *adi.* poświęcający; -e Liebe poświęcająca miłość.

Hi'ngebung, *ſf.* poświęcenie *n.*; poddanie się; rezygnacya *f.*, zaparcie się.

Hinge'gen, I. *adv.* przeciwnie; II. *coni.* ale, zaś, lecz.

Hi'ngegoſſen, *adi.* ob. Hingießen II.

Hi'n=gehen, *vn.* ging hin, bin hingegangen, 1) iść, pójść, zajść, chodzić, udać się do ...; wo geht dieſe Straße hin? dokąd prowadzi ta ulica? wo geht die Reiſe hin? dokąd (pan) jedziesz? an dem Fluße albo längs des Flußes — iść wzdłuż rzeki; der Weg geht durch den Wald hin droga prowadzi przez las; ſtill vor ſich — iść spokojnie swoją drogą; auf etw. — dążyć do czego, mieć co na celu; ſeine Beſtrebungen gehen alle auf dieſes eine Ziel hin wszystkie jego usiłowania skierowane są do tego jednego celu; 2) mijać, minąć, przemijać, przeminąć; Jahre gingen darüber hin lata zeszły nad tem; darüber wird viel Zeit — dużo czasu upłynie; 3) = erlaubt ſein, uchodzić, ujść; es mag ſo — to (jeszcze) ujdzie; das

wird dir nicht so ungerügt — to bezkarnie ci nie ujdzie; das lasse ich ihm nicht so — nie puszczę mu tego płazem; er läßt ihr alles so — na wszystko jej pozwala.

Hi'n=gehören, *vn.* (h.) należeć dokąd; wo gehört das hin? dokąd to należy?

Hi'n=gelangen, *vn.* (ſ.) przybywać, przybyć, przychodzić, przyjść, dostać się do jakiego miejsca.

Hi'n=geraten, *vn.* gerate, gerätſt, gerät, geriet hin, bin hingeraten, dostać się; podziać się, zawieruszyć się; wo mag nur mein Hut — ſein? gdzie też się mój kapelusz podział?

Hi'n=gießen, gieße, gießeſt, gießt, goß hin, habe hingegoſſen, I. *va.* wlewać, wlać, polewać, polać; II. *pp.* i *adi.* **hingegoſſen**, *adi.* wylany; (obraz.) leżący w pozycyi niedbałej, wygodnej.

Hi'n=gleiten, glitt hin, bin hingeglitten, I. *vn.* posuwać się, posunąć się; mknąć po czem; über etw. — dotknąć czego zaledwo; II. **hingleitend**, *pp.* i *adi.* posuwisty.

Hi'n=halten, *va.* halte, hältſt, hält, hielt hin, habe hingehalten, 1) nadstawiać, nadstawić, podać; 2) j—n — przetrzymywać, przetrzymać kogo; zwodzić, ludzić, balamucić kogo.

Hi'n=hängen, *va.* powieszać, powiesić, zawieszać, zawiesić; etw. — laſſen zawiesić, odroczyć sprawę jaką; przespać sprawę.

Hi'n=hauchen, *va.* dmuchać na co; (obraz.) **hingehaucht** lekko rzucony, nakreślony.

Hi'n=helfen, helfe, hilfſt, hilft, half hin, habe hingeholfen, I. *va.* j—m — dopomódz komu dostać się dokąd; II. ſich — *vr.* pomagać sobie jak módz, utrzymywać się według możności; ſich kümmerlich — żyć nędznie, wegetować.

Hi'n=hocken, *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* kucznąć, przykucznąć.

Hi'n=horchen, *vn.* (h.) nadstawić uszy i przysłuchiwać się, podsłuchiwać.

Hi'n=kauern, *vn.* i ſich — *vr.* ob. Hinhocken.

Hi'n=kehren, *va.* i ſich — *vr.* obracać, obrócić, obrócić się; nach oben — wywracać.

Hi'nkebein, *sn.* -(e)s, kulas *m.*, człowiek kulawy.

Hi'nkel, *sn.* -s, *pl.* —, kurczątko *n.*, kurka *f.*

Hi'nken, *vn.* (h.) chromać, kuleć, zapadać, utykać na nogę; an einem Fuße, an beiden Füßen — chromać na jedną nogę, na obie nogi; dieſer Vergleich hinkt porównanie, podobieństwo to chroma; da hinkt es w tem sęk.

Hi'nken, *sn.* -s, chromość *f.*, chromota *f.*, kulawka *f.*, utykanie *n.*

Hi'nkend, *adi.* chromy, kulawy; — gehen chromać, kuleć; der -e Bote kommt nach nie spieszmy się z radością, bo ją smutna wieść popsuje; -e Verſe wiersze niedbale ułożone.

Hi'n=knien, *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* uklęknąć, uklękać.

Hi'n=kommen, *vn.* kam hin, bin hingekommen, 1) zajść, przyjść dokąd; 2) podziać się, zatracić się; wo iſt die Bürſte hingekommen? gdzie się podziała szczotka?

Hi'n=kränkeln, *vn.* (h.) ob. Hinſiechen.

Hi'n=kriechen, *vn.* (ſ.) zaleźć dokąd.

Hi'n=kritzeln, *va.* etw. auf Papier — nabazgrać co na papierze.

Hi'nkunft, *sf.* przyjście *n.*, dostanie się do jakiego miejsca; in — na przyszłość.

Hi'n=lagern, ſich — *vr.* ułożyć się, rozciągnąć się.

Hi'n=langen, I. *va.* j—m etw. — podać komu co; II. *vn.* (h.) 1) dosięgnąć dokąd, sięgać, sięgnąć; 2) starczyć, wystarczać, wystarczyć; dazu langen ſeine Kräfte nicht mehr hin do tego siły jego już nie starczą.

Hi'nlänglich, *adi.* dostateczny, dostatni, wystarczający; *adv.* dostatecznie, dostatnio, podostatkiem, zadosyć, dość.

Hi'nlänglichkeit, *sf.* dostateczność *f.*

Hi'n=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt, läßt, ließ hin, habe hingelaſſen, pozwolić pójść dokąd.

Hi'n=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief hin, bin hingelaufen, pobiedz, pobieżeć.

Hi'n=leben, *vn.* (h.) pędzić życie; ſtill vor ſich — pędzić życie spokojne, w zaciszu; ſo —, ſorgenlos — żyć bez kłopotu, nie kłopotać się, nie troszczyć się o nic.

Hi'n=legen, I. *va.* klaść, położyć; heimlich — podrzucać, podrzucić; II. ſich — *vr.* położyć się.

Hi'n=leiten, *va.* (h.) skierować, wykierować dokąd.

Hi'n=lenken, *vn.* (h.) nakręcać, nakręcić; die Schritte — skierować kroki; j—s Aufmerkſamkeit auf etw. — zwracać, zwrócić czyją uwagę na co.

Hi'nleitung, *sf.* *pl.* -en, **=lenkung**, *sf.* *pl.* -en, kierunek dany (dokąd).

Hi'n=locken, *va.* przyciągać, przywabić, znęcić.

Hi'n=lümmeln, ſich — *vr.* ob. Hinflegeln.

Hi'n=machen, *va.* narobić dokąd.

Hi'n=malen, *va.* namalować na czem.

Hi'nmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, marsz *m.* tam, w tamtą stronę.

Hi'n=marſchieren, *vn.* (ſ.) maszerować tam.

Hi'n=morden, *va.* zamordować, wymordować, zabić.

Hi'n=murmeln, *va.* przebąkiwać, przebąknąć.

Hi'n=müſſen, *vn.* muß, mußt, muß, mußte hin, habe hingemußt, musieć iść, pójść tam.

Hi'nnahme, *sf.* wzięcie *n.*, przyjęcie *n.*

Hi'n=nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm hin, habe hingenommen, wziąć, przyjąć co; nimm es hin! przyjm(ij), weź to! Gott hat ihn hingenommen zabrał go Pan Bóg; etw. auf Treu und Glauben von j—m — przyjąć co od

kogo w dobrej wierze, uwierzyć komu (na słowo).

Hi'n=neigen, I. *va.* nachylać, nachylić; II. *vn.* i ſich — *vr.* przychylać się, skłaniać się, naklaniać się do czego; zu einer Partei — skłaniać się do stronnictwa, być przychylnym stronnictwu.

Hi'nneigung, *sf. pl.* =en. skłonność *f.*, pociąg *m.*; er hegte eine große — zu ihr miał ku niej wielki pociąg.

Hi'nnen, *adv.* von — stąd; von — gehen, ſcheiden pójść, odejść stąd; umrzeć.

Hi'n=opfern, *va.* i ſich — *vr.* oddać (się) na ofiarę, ofiarować (się); hingeopfert werden paść ofiarą.

Hi'nopferung, *sf.* ofiarowanie *n.* (się), poświęcenie *n.* (się).

Hi'n=paſſen, *vn.* (h.) być stosownym do czego, przystawać, przypodobać dobrze; das paßt hier nicht hin to tu nie należy.

Hi'n=pflanzen, I. *va.* zasadzić; Bäume — zasadzić drzewa; II. ſich — *vr.* usadowić się gdzie.

Hi'n=plappern, *va.* gwarzyć, paplać, gadać, pleść.

Hi'n=purzeln, *vn.* (ſ.) przewrócić się.

Hi'n=raffen, *va.* zabierać, zabrać; die Cholera hat viele Menſchen hingerafft cholera zmiotła wiele ludzi.

Hi'n=reden, *vn.* (h.) nur ſo — gadać nie myśląc co, gadać bez zastanowienia, gadać byle gadać.

Hi'n=reichen, I. *va.* j—m etw. — podawać, podać komu co; II. *vn.* (h.) 1) dostać, dosięgnąć (ręką) dokąd; bis ans Meer — ciągnąć się, rozciągnąć się aż po morze, do morza; 2) starczyć, wystarczyć; III. **hinreichend**, *ppr.* i *adi.* = hinlänglich, wystarczający, dostateczny.

Hi'nreiſe, *sf.* podróż do ...; auf der — w podróży, w drodze do ...

Hi'n=reiſen, *vn.* (ſ.) podróżować, jechać do ...

Hi'n=reißen, reiße, reißeſt, reißt, riß hin, habe hingeriſſen, I. *va.* 1) porywać, porwać 2) ✎ (obraz.) porwać, wprawić w zadziwienie, zadziwić; ſich — laſſen albo hingeriſſen werden unosić się; ſich vom Zorn — laſſen unieść się gniewem, złością; ſich — laſſen etw. zu tun, zu ſagen uczynić, powiedzieć co w uniesieniu; II. *ppr.* i *adi.* **hinreißend**, porywający, zdumiewający.

Hi'n=reiten, *vn.* ritt hin, bin hingeritten, pojechać konno do ...

Hi'n=richten, *va.* 1) skierować w tamtą stronę; ſeine Schritte nach einem Orte — skierować kroki w jakie miejsce; 2) einen Verbrecher — tracić, stracić zbrodniarza; durch das Schwert — ścinać, ściąć; durch den Strang powiesić; 3) zgubić, zniszczyć.

Hi'nrichtung, *sf. pl.* =en, stracenie *n.*; — mit dem Schwerte ścinanie *n.*, ścięcie *n.*; — durch den Strang powieszenie *n.*

Hi'nrichtungstag, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, dzień *m.* egzekucyi, wykonania wyroku.

Hi'nritt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, jazda *f.* konno do ...

Hi'n=rücken, I. *va.* przysuwać, przybliżyć; namykać, namknąć; II. *vn.* (ſ.) podsuwać się, zbliżać się; namykać się, namknąć się.

Hi'n=ſchaffen, *va.* przeprowadzić, przetransportować, przenieść, zanosić, zanieść dokąd.

Hi'n=ſcharren, *va.* podgarniać.

Hi'n=ſchauen, *vn.* (h.) patrzeć, poglądać.

Hi'n=ſcheiden, *vn.* ſchied hin, hin hingeſchieden, gasnąć, schodzić, zejść ze świata, przenieść się na tamten świat; odchodzić, odejść; **hingeſchieden**, *ppr.* i *adi.* zmarły; Hingeſchiedene(r) *sm. pl.* zmarły, nieboszczyk *m.*

Hi'n=ſcheiden, *sn.* =s, zejście *n.* z tego świata, śmierć *f.*

Hi'n=ſchicken, *va.* posyłać, posłać.

Hi'n=ſchieben, *va.* ſchob hin, habe hingeſchoben, posunąć, potoczyć.

Hi'n=ſchießen, *vn.* ſchieße, ſchießeſt, ſchießt, ſchoß hin, habe i bin hingeſchoſſen, 1) (h.) strzelać w pewne miejsce; 2) (ſ.) (o osobach) mknąć jak strzała; 3) umykać szybko, ciec, wciekać gwałtownie (o wodzie).

Hi'n=ſchielen, *vn.* (h.) świdrować oczyma, zazierać.

Hi'n=ſchlachten, *va.* zarznąć, zarzezać; zamordować.

Hi'n=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug hin, habe hingeſchlagen, I. *va.* uderzyć czem o co; den Ball — rzucić piłkę; II. *vn.* (ſ.) uderzyć o ziemię, klapsnąć; er ſchlug der Länge nach hin upadł jak długi.

Hi'n=ſchlängeln, ſich — *vr.* wić się, snuć się jak wąż.

Hi'n=ſchleichen, *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* ſchlich hin, bin (habe mich) hingeſchlichen, zbliżać się, sunąć się zwolna, ukradkiem; skradać się (tam); der Fluß ſchleicht träge durch die Ebene hin rzeka wolno i leniwie płynie przez równinę.

Hi'n=ſchleifen, i =ſchleppen, *va.* wlec, powlec, zawlec; ſein Leben elend — nędzne prowadzić życie.

Hi'n=ſchleudern, *va.* rzucać, rzucić, ciskać, miotać; (obraz.) niedbale, z pośpiechem co robić.

Hi'n=ſchmachten, *vn.* (ſ.) laknąć, tęsknić; ginąć z tęsknoty.

Hi'n=ſchmeißen, *va.* ob. Hinwerfen.

Hi'n=ſchreiben, *va.* pisać gdzie; flüchtig — napisać na prędce; nabazgrać, nasmarować.

Hi'n=ſchreiten, *vn.* ſchritt hin, bin hingeſchritten, postępować, kroczyć, iść tam.

Hi'n=ſchütten, *va.* wsypać, nasypać.

Hi'n=ſchwimmen, *vn.* ſchwamm hin, bin hingeſchwommen, płynąć do ...

Hi'n=ſchwinden, *vn.* ſchwand hin, bin hingeſchwunden, zatracać się, zanikać, ginąć.

Hi'n=ſehen, *vn.* ſehe, ſiehſt, ſieht, ſah hin, habe hingeſehen, spoglądać, spojrzeć; unverwandt — wpatrywać się.

Hi'n=ſehnen, ſich — *vr.* tęsknić do ...

Hi'n=ſein, *vn.* bin, biſt, iſt, war hin, bin hingeweſen, 1) = hingegangen ſein, pójść, pojechać, udać się dokąd; odejść; umrzeć; 2) zginąć, zgubić się; der Ring iſt hin pierścień zgubił się; die ſchöne Zeit iſt hin piękny czas minął, przeszedł.

Hi'n=ſenden, *va.* ob. Hinſchicken.

Hi'n=ſetzen, I. *va.* kłaść, położyć; II. ſich — *vr.* usiadać, usiąść, ſich wo anders — przesiadać się; ſich bequem — rozsiadać się.

Hi'nſicht, *ſf. pl.* -en, wzgląd *m.*; in — auf ... ze względu na ..., względem; in jeder — pod każdym względem; in gewiſſer — pod pewnym względem.

Hi'nſichtlich, *praep.* względem; — dieſes Umſtandes ze względu na tę okoliczność, względem tej okoliczności.

Hi'n=ſiechen, *vn.* (ſ.) niedomagać, marnieć, cherlać.

Hi'n=ſinken, *vn.* ſank hin, bin hingeſunken, upadać, upaść.

Hi'n=ſollen, *vn.* (h.) musieć (tam) pójść, (tam) udać się.

Hi'n=ſtellen, *va.* postawić; przystawić.

Hi'n=ſprechen, *va.* ſprach hin, habe hingeſprochen; nur ſo — gadać od niechcenia, do siebie mówić.

Hi'n=ſpringen, *vn.* ſprang hin, bin hingeſprungen, poskoczyć, przyskoczyć do ...

Hi'n=ſterben, *vn.* ſterbe, ſtirbſt, ſtirbt, ſtarb hin, bin hingeſtorben, umierać; alle ſind ſchon hingeſtorben wszyscy już poumierali.

Hi'n=ſtreben, *vn.* (h.) nach etw. — dążyć do czego.

Hi'n=ſtrecken, *va.* położyć; podawać; ſich — *vr.* rozwalić się, rozciągnąć się gdzie wygodnie.

Hi'n=ſtreichen, *vn.* ſtrich hin, bin hingeſtrichen, 1) an etw. — przelecieć koło czego; über etw. — musnąć po czem; 2) = verſtreichen, minąć, przejść (o czasie).

Hi'n=ſtreuen, *va.* słać, usłać; posypać, rozsypać.

Hi'n=ſtrömen, *vn.* (ſ.) napływać, płynąć; walić się, garnąć się.

Hi'nſtrömen, *sn.* -s, napływanie *n.*, napływ *m.*

Hi'n=ſtürzen, I. *va.* rzucić, rznąć czem (o, na ziemię); II. *vn.* (ſ.) powalić się, zawalić się; upaść, runąć, (na ziemię).

Hi'n=ſudeln, *va.* nagryzmolić, pobazgrać.

Hinta'n, *adv.* (tylko w wyrazach złożonych) w tyle, z tyłu.

Hi'n=tändeln, *va.* die Zeit — marnować czas.

Hinta'n=geben, *va.* ob. Weggeben.

Hinta'n=halten, *va.* halte, hältſt, hält, hielt hintan, habe hintangehalten, powstrzymywać, trzymać zdala.

Hinta'nhaltung, *ſf.* wstrzymanie *n.*, powstrzymanie *n.* (= Einhalt).

Hinta'n=ſetzen, *va.* (dosłownie:) kłaść w tyle (po czem); upośledzać, upośledzić; ſein Leben dem Wohl des Vaterlandes — nie dbać o życie dla dobra ojczyzny; ſeine Geſchäfte — zaniedbywać swoje interesy; j—n — ubliżać, ubliżyć komu.

Hinta'nſetzung, *ſf.* zaniedbanie *n.*; upośledzenie *n.*; ubliżenie *n.*; mit — ſeiner Pflichten zaniedbywając, lekceważąc swoje obowiązki; mit — jeder Rückſicht nie zważając na żadne względy.

Hi'nten, *adv.* w tyle, wtył, na tyle; nach — hin ku tyłowi; nach — gehen iść w tył; die Hände — halten trzymać ręce w tyle; von — her od tyłu; j—n von — her angreifen z tyłu napaść, uderzyć na kogo; das Pferd iſt — lahm koń kuleje na tylną nogę; —an gehen tyłem iść; — und vorn z przodu i z tyłu; nach — heraus wohnen w oficynie mieszkać; nicht — bleiben wollen nie chcieć pozostać w tyle.

Hi'ntenan, *adv.* z tyłu.

Hi'ntendrein, *adv.* z tylu; na końcu.

Hintenna'ch, *adv.* ob. Hinterher.

Hi'nter, I. *adv.* w tyle, wtył; es iſt hier — jest tu w tyle; da ſteckt etw. — jest coś w tem, nie jest bez ale; II. *praep.* po, za, poza; 1) z *dativ.*; — der Tür za drzwiami; — dem (albo hinterm) Hauſe poza domem; — dem Rücken za plecami; — j—m hergehen iść, postępować za kim; einer ging — dem anderen her szli jeden po drugim, gąsiorem; er hatte gerade eine Krankheit — ſich przebył właśnie chorobę; — der Sache ſteckt etw. jest coś w tem, nie jest to bez kozery; es ſteckt nicht viel — ihm niema w nim nic, nic nie wart; — der Arbeit her ſein pilnie zajmować się robotą; — j—m her ſein ciągle za kim chodzić, pilnować kogo; das hätte ich nicht — ihm geſucht nie byłbym się tego po nim spodziewał; er hat es fauſtdick — den Ohren to szczwany lis; — der Zeit zurück ſein nie postępować z czasem; 2) z *accus.*; — ſich ſehen spojrzeć za siebie, wtył; j—n — ſich laſſen zostawić kogo w tyle, za sobą; ſich — j—n ſtecken (um etw. zu erreichen) użyć kogo dla swoich celów; ſich — etw. ſtecken zasłaniać się czem, używać czego za pozór; — etw. kommen wykryć co; — j—s Schliche (albo Sprünge) kommen dojść czyich figlów, wykryć, odkryć czyje kruczki; j—m eins — die Ohren geben dać komu po uszach; ſich etw. — die Ohren ſchreiben napisać sobie co za uszami, na czole, zapamiętać sobie; j—n -s Licht führen oszukać kogo; j—n — Schloß und Riegel bringen zamknąć, uwięzić kogo; die Pferde — den Wagen ſpannen (dosłownie: zaprządz konie, u tyłu wozu) przewrotnie sobie

z czem poczynać, do góry nogami rzecz zaczynać.

Hi'nterachſe, *sſ. pl.* -n, tylna oś.

Hi'nteranſicht, *sſ. pl.* -en, widok *m.* z tyłu, profil *m.* z tyłu (arch.).

Hi'nterbacke, *sſ. pl.* -n, (także **Hi'nterbacken**, *sm.* -s, *pl.* —) pośladek *m.*, zadek *m.*

Hi'nterbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tylna noga; ſich auf die -e ſtellen, ſetzen wziąć na kiel, obstawać przy swojem.

Hinter-blei'ben, *vn.* hinterblieb, bin hinterblieben, pozostać; przeżyć kogo; es hinterblieben mehrere Kinder pozostało kilkoro dzieci.

Hinterblie'bene(r), *sm.* -en, *pl.* -en, pozostały; — pozostali (krewni) po zgonie czyimś.

Hinter-bri'ngen, *va.* hinterbrachte, habe hinterbracht, donosić, donieść; denuncyować, oskarżać potajemnie; j—m etw. — donieść komu, zawiadomić kogo o czem potajemnie.

Hinterbri'nger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sſ. pl.* -innen) donosiciel *m.*, (-lka *f.*).

Hinterbri'ngung, *sſ. pl.* -en, doniesienie *n.*, donos *m.*; denuncyacya *f.*

Hi'nterbug, *sm.* -(e)s, przegub *m.* w tylnej nodze.

Hi'nterdeck, *sn.* -(e)s, tylny pokład, pomost *m.*

Hinterdrei'n, *adv.* potem, później, następnie.

Hi'ntere, *adi.* tylny, zadni, ostatni.

Hi'ntere, *sm.* -n, *pl.* -n, tylek *m.*, zadek *m.*, pośladek *m.*; einen Tritt vor den -n geben dać nogą w zadek.

Hi'ntere(s), *sn.* -en, *pl.* -en, tył *m.*, tylna część; das — zuvorderſt kehren przewrócić wszystko do góry nogami.

Hintereinan'der, *adv.* jeden (jedno) po drugim (drugiem), koleją, kolejno; drei Tage — trzy dni po sobie następujące.

Hi'ntereiſen, *sn.* -s, *pl.* —, podkowa *f.* na tylnej nodze.

Hi'nterfeſſel, *sſ. pl.* -n, nadpęcie *n.*

Hi'nterfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, napiętek *m.* (u buta).

Hi'nterfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, tylna noga; ſich auf die -füße ſtellen ob. Hinterbein.

Hi'ntergebäude, *sn.* -s, *pl.* —, tylna część domu, oficyna *f.*

Hi'ntergedanke, *sm.* -ns, *pl.* -n, ukryta myśl.

Hintergе'hen, *va.* hinterging, habe hintergangen, podchodzić, podejść, zawodzić, zawieść, oszukiwać, oszukać; **hintergangen**, *pp.* i *adi.* oszukany, zwiedziony.

Hintergе'hung, *sſ.* podejście *n.*, zawód *m.*

Hi'ntergeſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rząd *m.* na zadnią część konia.

Hi'nterglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, następnik *m.* (w logice, składni i matematyce).

Hi'ntergrund, *sm.* -(e)s, głąb *m.*, głębia *f.*, tył *m.*; tło *n.*; im -e der Bühne w głębi sceny; (obraz.) — der Zeiten odległa, daleka przyszłość; in den — treten zejść, usunąć się z widowni, zniknąć (w cieniu); im -e ſtehen stać w cieniu, w kącie, odgrywać rolę podrzędną; die Sache hat keinen moraliſchen — niema w tem wątku moralnego, zasady, podstawy moralnej.

Hi'nterhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włosy *pl.* z tyłu głowy.

Hi'nterhalt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) zasadzka *f.*; j—m einen — legen uczynić zasadzkę na kogo, zasadzki na kogo knować; in einen — hineingeraten wpaść w zasadzkę; 2) etw. im — haben mieć co w rezerwie; mieć jakiś zamiar; 3) einen — haben mieć dobrego protektora, mieć silne plecy (= poparcie).

Hinter-ha'lten, *va.* ob. Zurückhalten.

Hi'nterhaltig i **hi'nterhältig**, *adi.* nieszczery.

Hi'nterhand, *sſ.* 1) tylna część ręki; 2) tylna część konia; 3) — im Kartenſpiel zaręka *f.* w grze; die — haben być na zaręce.

Hi'nter-Harte, *sn.* Dąbrówko-Konaczew *n.*

Hi'nterhaupt, *sn.* -es, tylna część, tył *m.* głowy, tyłogłowie *n.*, potylica *f.*

Hi'nterhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, tylna część, tył *m.* domu, oficyna *f.*; im -ſe wohnen mieszkać w oficynie.

Hinterhe'r, *adv.* 1) w tyle, z tyłu; — laufen biedz z tyłu; 2) potem; die Reue kam — potem nastąpił żal; — ſind wir alle klug mądry Polak po szkodzie.

Hi'nterhirn, *sn.* -(e)s, tyłomózgowie *n.*

Hi'nterhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, tylny dziedziniec, tylne podwórze.

Hi'nterkammer, *sſ. pl.* -n, komora *f.*, izba *f.* w tyle.

Hi'nterkeule, *sſ.* ob. Hintervierteil.

Hi'nterklaue, *sſ. pl.* -n, łapa tylna.

Hi'nterkopf, *sm.* -es, tył *m.* głowy, potylica *f.*

Hi'nterladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklep *m.*, magazyn w tyle, odfrontowy.

Hi'nterlader, *sm.* -s, *pl.* —, broń odtylcowa, odtylcówka *f.*

Hi'nterlader, *adi.* odtylcowy.

Hi'nterladung, *sſ.* ładowanie odtylcowe.

Hi'nterlage, *sſ. pl.* -n, depozyt *m.*

Hi'nterland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj za jakiemś państwem leżący; głąb *m.* kraju.

Hinterla'ſſen, *va.* hinterlaſſe, hinterläſſeſt, hinterläßt, hinterließ, habe hinterlaſſen, pozostawiać, zostawić (po sobie); er hat keine Nachricht — nie zostawił wiadomości; Vermögen — pozostawić majątek.

Hinterla'ſſen, I. *adi.* pośmiertny; -e Werke, Schriften dzieła, pisma pośmiertne; II. die H—n, *spl.* = die Hinterbliebenen.

Hinterla'ſſenſchaft, *sſ. pl.* -en, pozostałość *f.*, odumarszczyzna *f.*, scheda *f.*, spadek *m.*

Hinterla'ſſung, *sſ.* pozostawienie *n.*; mit — von Schulden zostawiając, pozostawiwszy długi.

Hi'nterlaſt, *sf. pl.* -en, ciężar znajdujący się z tyłu.

Hi'nterlaſtig, *adi.* ein -es Schiff okręt z tyłu obciążony.

Hi'nterlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, tylna noga; zadnie skoki (myśl.).

Hi'nterleder, *sn.* -s, napiętki *pl.*, naszywka *f.*

Hinterle'gen, *va.* składać, złożyć co u kogo.

Hinterle'ger, *sm.* -s, *pl.* —, depozytaryusz *m.*

Hinterle'gung, *sf.* złożenie *n.*; depozyt *m.*, danie *n.* na skład.

Hinterle'gungsſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kwit depozytowy, poświadczenie *n.* złożenia.

Hinterle'gungsſtelle, *sf. pl.* -n, miejsce *n.* złożenia.

Hi'nterleib, *sm.* -(e)s, *pl.* -er, tył *m.* (u zwierząt); kadłub *m.* owadów.

Hi'nterliſt, *sf.* podstęp *m.*, podejście *n.*, chytrość *f.*

Hi'nterliſtig, *adi.* podstępny, chytry, zdradliwy; -es, Wesen chytrość *f.*, podstępność *f.*, zdradliwość *f.*; *adv.* podstępnie, zdradliwie, chytrze.

Hi'ntermann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, 1) zaplecznik *m.*, zasobnik *m.*; 2) odbieracz *m.*, za ręką siedzący (w grze w karty); 3) urzędnik w statusie poza innym urzędnikiem umieszczony.

Hi'ntermarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, zarynek *m.*

Hi'ntermaſt, *sm.* -es, *pl.* -e, tylny maszt.

Hi'ntern, = hinter den.

Hi'nternaht, *sf. pl.* -nähte, tylny szew.

Hi'nterpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń *m.* od dyszla.

Hi'nterpförtchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hinterpforte) tylne drzwi, tylna furtka.

Hi'nterpforte, *sf. pl.* -n, ob. Hinterpförtchen.

Hi'nterpfote, *sf. pl.* -n, tylna łapa.

Hi'nterquartier, *sn.* -(e)s, 1) = Hinterleder; 2) tylna izba.

Hi'nterrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, tylne koło.

Hi'nterreihe, *sf. pl.* -n, tylny rząd.

Hi'nterrücks, *adv.* 1) ob. Rücklings; 2) = von hinten, z tyłu; 2) = heimlich, podstępnie, z zasadzki.

Hi'nters, = hinter das.

Hi'nterſaß, **Hi'nterſaſſe**, *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, półkmieć *m.*; komornik *m.*; osadnik zakątny; łennik *m.* łennika.

Hi'nterſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, zdanie następne; wniosek *m.*, konkluzya *f.*; następnik *m.* (gram. i log.).

Hi'nterſchenkel, *sm.* -s, *pl.* —, tylne udo.

Hi'nterſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tył *m.* okrętu.

Hi'nterſchlegel, *sm.* ob. Hintervierteil.

Hi'nter-ſchlingen i **-ſchlucken**, *va.* połknąć, przełknąć.

Hi'nterſee, *sn.* Koziborek *m.*

Hi'nterſegel, *sn.* -s, *pl.* —, tylny żagiel.

Hi'nterſeite, *sf. pl.* -n, tylna strona.

Hi'nterſiedler, *sm.* ob. Hinterſaſſe.

Hi'nterſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, siedzenie *n.*, miejsce *n.* w tyle.

Hi'nterſt, (*sup.* od hinter) *adi.* ostatni; zu — na ostatku, na końcu, w tyle.

Hi'nterſtellig, *adi.* 1) ob. Rückſtändig; 2) ob. Hinterliſtig.

Hi'nterſtube, *sf. pl.* -n, tylna izba, tylny pokój.

Hi'nterſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tylny kawałek, kawał *m.* od tyłu, tylna sztuka.

Hi'ntertatze, *sf. pl.* -n, tylna łapa.

Hi'nterteil, *sm.* i (*sn.*) -(e)s, *pl.* -e, tył *m.*, tylna część; tyłek *m.*, pośladek *m.*

Hi'ntertür, *sf. pl.* -en, tylne drzwi.

Hi'ntertreffen, *sn.* -s, tylny szyk (wojska), tylna straż.

Hi'ntertreiben, *va.* hintertrieb, habe hintertrieben, przeszkadzać, przeszkodzić, niedopuszczać, niedopuścić, zapobiedz czemu.

Hi'ntertreibung, *sf.* przeszkodzenie *n.*, niedopuszczenie *n.*, zapobieżenie *n.*

Hi'ntertreppe, *sf. pl.* -n, tylne schody dla służby.

Hi'ntertreppenroman, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, romansidło *n.*, powieść *f.* dla służby.

Hi'nterverdeck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tylny pokład (okrętu).

Hi'ntervierteil, *sn.* -s, *pl.* —, tylna ćwiartka.

Hi'nterwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, półwozie tylne.

Hi'nterwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, las dziewiczy; zalesie *n.*

Hi'nterwäldler, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* lasów dziewiczych; (obraz.) człowiek żyjący w zaciszu, nieokrzesaniec *m.*

Hi'nterwand, *sf. pl.* -wände, ob. Rückwand.

Hi'nterwärts, *adv.* ku tyłowi, z tyłu, wtył.

Hi'nterziehen, *va.* hinterzog, habe hinterzogen, zaciągnąć w tył; zabrać nieuczciwie, nie wydać, ukrócić, uchylić; j—n etw. — sprzeniewierzyć, komu co, zdefraudować.

Hinterzie'hung, *sf. pl.* -en, ukrócenie *n.*, defraudacya *f.*, sprzeniewierzenie *n.*

Hi'nterzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Hinterſtube.

Hi'n-tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug hin, habe hingetragen, nieść, zanosić, zanieść.

Hi'ntrauern, *va.* sein Leben — na żałobie, w smutku (prze)pędzić życie.

Hi'n-träumen, *va.* sein Leben — przespać, przemarzyć życie.

Hi'n-treiben, trieb hin, habe hingetrieben, I. *va.* naganiać, poganiać, zaganiać, nagnać, pognać, zagnać; popychać, popchnąć; II. *vn.* (ſ.) nach dem Ufer — gnać, być niesionym (prądem) ku brzegowi.

Hi'n-treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat hin, bin hingetreten, występować, wystąpić, stanąć, postąpić gdzie; vor j—n — stanąć przed kim, przestawić się komu.

Hi'ntritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wystąpienie *n.*, postąpienie *n.*; zgon *m.*, skon *m.*

Hintſch, *sn.* -es, dychawiczność *f.* (u wołów).

Hi'n=tun, *va.* tue, tuſt, tut, tat hin, habe hingetan, położyć, postawić gdzie; umieszczać, umieścić; podziać; wo haſt du das Papier hingetan? gdzieś podział papier? (obraz.) ich weiß nicht wo ich ihn — ſoll nie wiem gdzie go już raz widziałem.

Hinü'ber, *adv.* (z tej) na tamtę stronę; (obraz.) wir ſind noch nicht über den Berg — nie jesteśmy jeszcze za górami, nie pokonaliśmy jeszcze wszystkich trudności; er iſt — przeniósł się na tamten świat, umarł.

Hinü'ber=biegen, ſich — *vr.* bog mich hinüber, habe mich hinübergebogen, przeginać się, przegiąć się.

Hinü'ber=bringen, *va.* brachte hinüber, habe hinübergebracht, przenieść, przeprawić na tamtę stronę.

Hinü'ber=eilen, *vn.* (ſ.) pospieszyć na drugą stronę.

Hinü'ber=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr hinüber, habe hinübergefahren, I. *va.* przewozić, przewieść; II. *vn.* (ſ.) pojechać, przeprawić się na tamtą stronę.

Hinü'berfahrt, *sſ.* ob. Überfahrt.

Hinü'ber=fliegen, *vn.* flog hinüber, bin hinübergeflogen, przelatywać, przelecieć.

Hinü'ber=gehen, *vn.* ging hinüber, bin hinübergegangen, przechodzić, przejść; (obraz.) przenieść się na tamten świat, umrzeć.

Hinü'ber=helfen, *vn.* hlefe, hilfſt, hilft, half hinüber, habe hinübergeholfen; j—m über den Zaun — przeprawić kogo przez płot, pomódz komu przeleźć przez płot.

Hinü'ber=kommen, *vn.* kam hinüber, bin hinübergekommen, (prze)dostać się na tamtą stronę; ich komme heute abend hinüber zu euch przyjdę dzisiaj wieczorem do was.

Hinü'ber=kriechen, *vn.* kroch hinüber, bin hinübergekrochen, przełazić, przeleźć, przepełzać.

Hinü'ber=laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft hinüber, bin hinübergelaufen, przelecieć na drugą stronę.

Hinü'ber=legen, *va.* położyć na drugą stronę; przełożyć.

Hinü'ber=locken, *va.* przewabiać, przewabić.

Hinü'ber=neigen, ſich — *vr.* przechylać się, przechylić się.

Hinü'ber=reichen, I. *va.* j—m etw. — podać co komu; II. *vn.* (h.) ich kann nicht — nie mogę dostać (na tamtę stronę).

Hinü'ber=ſchaffen, *va.* przenosić, przenieść.

Hinü'ber=ſchiffen, I. *va.* przewieść, przeprawić; II. *vn.* (ſ.) przepływać, przepłynąć, przeprawić się.

Hinü'ber=ſchleppen, *va.* przewlec.

Hinü'ber=ſchwimmen, *vn.* ſchwamm hinüber, bin hinübergeſchwommen, przepłynąć.

Hinü'ber=ſetzen, I. *va.* ob. Überſetzen, Überfahren; II. *vn.* (h.) przesadzić (konno), przeprawić się.

Hinü'ber=ſpringen, *vn.* ſprang hinüber, bin hinübergeſprungen, przeskakiwać, przeskoczyć.

Hinü'ber=ſteigen, *vn.* ſtieg hinüber, bin hinübergeſtiegen, przeleźć, przejść, przebyć.

Hinü'ber=tragen, trage, trägſt, trägt hinüber, habe hinübergetragen, *va.* przenieść.

Hinü'ber=wälzen, *va.* przewalać.

Hinü'ber=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf hinüber, habe hinübergeworfen, przerzucać, przeciskać, przecisnąć.

Hinü'ber=wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte hinüber, habe hinübergewollt, chcieć przejść (na drugą stronę).

Hinü'ber=zerren, *va.* (h.) przetargać.

Hinü'ber=ziehen, zog hinüber, habe hinübergezogen, I. *va.* przeciągać, przeciągnąć (na drugą stronę); przekabacić; II. *vn.* (ſ.) przenosić się, przenieść się, przeprowadzać się, przeprowadzić się.

Hin und he'r, tam i sam, tam i napowrót, tam i nazad; (w połączeniu z czasownikami i rzeczownikami) np. — bewegen *va.* poruszać tam i sam; — fahren *vn.* (ſ.) jechać tam i napowrót; mit der Hand — fahren giestykulować; **Hin und He'rfahrt**, *sf.* jazda *f.* tam i napowrót; — gehen *vn.* (ſ.) chodzić, przechadzać się tam i sam; — ſchwanken *vn.* (ſ.) wahać się; Hin und Her=ſchwanken, *sn.* wahanie *n.* się; — ſtreiten, *vn.* (h.) sprzeczać się, dyskutować.

Hinu'nter, *adv.* (oznacza kierunek, ruch z miejsca niżej położonego ku mówiącemu, w przeciwstawieniu do hinauf) (z góry) na dół; die Treppe — schodami na dół; den Fluß — z prądem rzeki; willſt du nicht —? niechcesz zejść?

Hinu'nter=fahren, fahre, fährſt, fährt, fuhr hinunter, habe hinuntergefahren, I. *va.* zwieść, sprowadzić; II. *vn.* (ſ.) zjechać.

Hinu'nter=fallen, *vn.* falle, fällſt, fällt, fiel hinunter, bin hinuntergefallen, spadać, spaść.

Hinu'nter=gleiten, *vn.* glitt hinunter, bin hinuntergeglitten, ześliznąć się.

Hinu'nter=laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt, läßt, ließ hinunter, habe hinuntergelaſſen, 1) spuszczać, spuścić; 2) pozwolić zejść.

Hinu'nter=ſchlingen, i =ſchlucken, *va.* ob. Hinterſchlingen, Hinterſchlucken.

Hinu'nter=ſtürzen, I. *va.* zrzucać, zrzucić; II. *vn.* (ſ.) spadać, spaść.

Hinu'nter=tragen, *va.* trage, trägſt, trägt, trug hinunter, habe hinuntergetragen, znieść, zanieść na dół.

Hinu'nter=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf hinunter, habe hinuntergeworfen, zrzucić (na dół).

Hinu'nter=würgen, *va.* połykać, połknąć z wysiłkiem.

Hi'n=wagen, ſich — *vr.* odważyć się pójść, iść (tam).

Hi'nwärts, *adv.* ku tamtej stronie; w drodze do . . .

Hi'nweg, *sm.* -(e)s, droga *f.* tam, podróż *f.* do . . . ; auf dem -e w drodze do . . .

Hinwe'g, *adv.* = weg; — mit dir! precz z tobą, z drogi!

Hinweg-begeben, ſich — *vr.* begebe, begibſt, begibt, begab mich hinweg, habe mich hinwegbegeben, odejść, pójść.

Hinweg-eilen, *vn.* (ſ.) odejść z pośpiechem.

Hinweg-gehen, *vn.* ging hinweg, bin hinweggegangen, odchodzić, odejść; über etw. mit Stillſchweigen — przemilczeć co, pominąć co milczeniem.

Hinweg-heben, ſich — *vr.* hob hinweg, habe hinweggehoben, wynieść się; hebe dich hinweg von mir! wynieś mi się z oczów!

Hinweg-kommen, *vn.* kam hinweg, bin hinweggekommen; über eine Schwierigkeit — pokonać trudność; er konnte nicht darüber — nie mógł tego zapomnieć.

Hinweg-nahme, *sf.* zabranie *n.*, porwanie *n.*

Hinweg-nehmen, *va.* nehme, nimmſt, nimmt, nahm hinweg, habe hinweggenommen, wziąć, zabierać, zabrać.

Hinweg-ſehen, *vn.* ſah hinweg, habe hinweggeſehen; über etw. — nie patrzeć, nie zważać na co.

Hinweg-ſein, *vn.* bin, biſt, iſt, war hinweg, bin hinweggeweſen; über etw. — mieć co za sobą, przebyć co; über Vorurteile — być wyższym nad przesądy.

Hinweg-ſetzen, ſich — *vr.* ſich über etw. — nie zważać na co, nie troszczyć się o co, lekceważyć.

Hi'nwehen, I. *va.* zawiać co (tam); II. *vn.* (h.) wiać w tamtą stronę.

Hi'nweis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, wskazanie *n.*, wskazówka *f.*

Hi'nweiſen, wies hin, habe hingewieſen, I. *va.* j—n auf etw. — wskazywać, wskazać komu co, zwrócić czyją uwagę na co; II. *vn.* auf, nach etw. — odsyłać, odesłać do czego, wskazać na co.

Hi'nweiſend, *ppr.* od hinweiſen i *adi.* -es Fürwort zaimek wskazujący.

Hi'nweiſung, *sf. pl.* -en, ob. Hinweis.

Hi'nweiſungszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, odsyłacz *m.*

Hi'n-welken, *vn.* (ſ.) więdnąć, schnąć; nędznieć, chudnąć.

Hi'n-werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf hin, habe hingeworfen, 1) rzucić; den Tauben Körner — rzucić gołębiom ziarna; 2) rzucić, powalić na ziemię; j—n — rzucić, powalić, położyć, z nóg kogo zwalić; ſich vor j—m (auf die Knie) — rzucić się przed kim na kolana; ſich zu j—s Füßen — rzucić się komu do nóg; 3) etw. auf das Papier — rzucić co na papier, na prędce co napisać, narysować, naszkicować; eine leicht, raſch hingeworfene Arbeit robota na prędce, od ręki zrobiona; ein Wort, einen Gedanken — rzucić słowo, myśl; eine hingeworfene Bemerkung uwaga nawiasem uczyniona, powiedziana, rzucona.

Hinwie'der i hinwie'derum, *adv.* 1) na nowo, znowu; 2) nazad, na powrót; nawzajem, wzamian.

Hi'n-wirken, *vn.* (h.) użyć swoich sił do osiągnięcia czego.

Hi'n-wollen, *vn.* will, willſt, will, wollte hin, habe hingewollt, chcieć dostać się, iść, jechać (tam).

Hi'n-zählen, *va.* wyliczać, wyliczyć, odliczyć.

Hi'n-zeichnen, *va.* rysować, odrysować.

Hi'n-zeigen, *va.* ob. Hinweiſen.

Hi'n-ziehen, zog hin, habe hingezogen, I. *va.* pociągać, zaciągać, zaciągnąć; bis wohin — dociągać; etw. — przeciągać przeciągnąć co, zwlekać, zwłóczyć, zwlec co; eine Sache — odwlaczać, odwłóczyć sprawę; II. *vn.* (ſ.) udawać się, udać się, iść (tam); wynieść się; wyprowadzić się, przeprowadzić się (tam).

Hi'n-zielen, *vn.* (h.) nach etw. — celować na co, mierzyć do czego; (obraz.) auf etw. — dążyć, zmierzać do czego, mieć co na oku; ich weiß nicht, worauf er hinzielt, nie znam jego zamiarów, nie wiem do czego zmierza.

Hinzu', *adv.* 1) (wyraża dążenia do jakiego miejsca, jakiego przedmiotu) do; 2) do tego, prócz tego, nadto.

Hinzu'-bauen, *va.* przybudować, dobudować.

Hinzu'-denken, *va.* dachte hinzu, habe hinzugedacht, domyśleć się czego, uzupełnić co myślą.

Hinzu'-drucken, *va.* przydrukować, dodrukować.

Hinzu'-eilen, *vn.* (ſ.) ob. Herbeieilen.

Hinzu'-fügen, *va.* dodawać, dodać, dołączać, dołączyć, przyłączać, przyłączyć.

Hinzu'fügung, *sf. pl.* -en, dodanie *n.*, dołączenie *n.*, przydanie *n.*, dodatek *m.*

Hinzu'-gehen, *vn.* ging hinzu, bin hinzugegangen, przystąpić, zbliżyć się do czego.

Hinzu'-gehören, *vn.* (h.) należeć do czego, przynależeć.

Hinzu'-geſellen, I. *va.* przydawać, przydać, przyłączyć; II. ſich — *vr.* przystąpić do kogo, czego, złączyć się.

Hinzu'-gießen, *va.* ob. Zugießen.

Hinzu'-kommen, *vn.* kam hinzu, bin hinzugekommen, nadchodzić, nadejść; przybyć.

Hinzu'kunft, *sf.* nadejście *n.*, przybycie *n.*, przybytek *m.*

Hinzu'-laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ hinzu, habe hinzugelaſſen, przypuścić do czego, pozwolić komu przyjść, przystąpić.

Hinzu'laſſung, *sf. pl.* -en, przypuszczenie *n.*

Hinzu'-laufen, *vn.* laufe, läufſt, läuft, lief hinzu, bin hinzugelaufen, (przy)biedz do czego.

Hinzu'-legen, *va.* ob. Hinzufügen i Zulegen.

Hinzu'-machen, *va.* nadrobić, dorobić.

Hinzu'-miſchen, *va.* (h.) doplątać, przymieszać.

Hinzu'-rechnen, *va.* doliczyć, policzyć do czego.

Hinzu'rechnung, *sf. pl.* -en, doliczenie *n.*, dodanie *n.*; unter — der Koſten wraz z kosztami.

Hinzu'=fäen, *va.* przysiać.

Hinzu'=ſchreiben, *va.* ſchrieb hinzu, habe hinzugeſchrieben, dopisywać, dopisać.

Hinzu'=ſchütten, *va.* przysypywać, przysypać.

Hinzu'=ſetzen, *va.* dodawać, przydawać, przydać.

Hinzu'=ſpringen, *vn.* ſprang hinzu, bin hinzugeſprungen, przyskoczyć do kogo, czego.

Hinzu'=treten, *vn.* trete, trittſt, tritt, trat hinzu, bin hinzugetreten, przystępywać, przystąpić.

Hinzu'=tun, *va.* tue, tuſt, tut, tat hinzu, habe hinzugetan, dodać, przydać, przyczyniać.

Hinzu'tun, *sn.* =s, dodanie *n.*, przydanie *n.*; przyczynianie *n.*, przyczynienie *n.*; ohne mein — bez przyczynienia, wstawienia się z mojej strony.

Hinzu'=werfen, *va.* werfe, wirfſt, wirft, warf hinzu, habe hinzugeworfen, przyrzucać, przyrzucić, dorzucić do czego.

Hinzu'=zahlen, *va.* doplacić.

Hinzu'=zählen, *va.* doliczać, doliczyć.

Hinzu'=ziehen, *va.* zog hinzu, habe hinzugezogen, przyciągnąć do ...; przybrać, wezwać do czego; einen zweiten Arzt — wezwać drugiego lekarza, zasięgnąć rady drugiego lekarza.

Hinzu'ziehung, *sf.* doliczenie *n.*; przybranie *n.*

Hio'bspoſt, *sf.* =**botſchaft**, *sf. pl.* =en, smutna, niepomyślna wiadomość.

Hippa'rch, *sm.* =en, *pl.* =en, hiparch *m.*

Hi'ppe, *sf. pl.* =n, 1) nóż ogrodniczy, nóż kosiasto zakrzywiony, kosa *f.*, siekaczka *f.*; (obraz.) das Gerippe mit Stundenglas und — szkielet z klepsydrą i kosą (= śmierć) 2) ciastko w trąbkę zwite, andrut *m.*

Hi'ppenbäcker, *sm.* =s, *pl.* —, cukiernik wyrabiający andruty.

Hi'ppel i **Hi'pplein**, *sn.* =s, *pl.* —, kózka *f.*

Hippodro'm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, arena cyrkowa, ujeżdżalnia *f.* hipodrom *m.*

Hippogry'ph, *sm.* =(e)s i =en, *pl.* =e i =en, koń skrzydlaty, hipogryf *m.*, pegaz *m.*

Hippokra'tiſch, *adi.* =es Geſicht twarz o zmienionych rysach, hypokratyczna twarz.

Hippolo'g, *sm.* =en, *pl.* =en, znawca *m.* koni.

Hippologie', *sf.* nauka *f.* o koniach.

Hi'ppolyt, *sm.* Hipolit.

Hippopo'tamus, *sm.* —, *pl.* —, hipopotam *m.*, koń nilowy.

Hippu'rſäure, *sf.* kwas hipurowy.

Hi'rn, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) mózg *m.*; zum =e gehörig mózgowy; (obraz.) (= Verſtand) kein — im Kopfe haben nie mieć mózgu w głowie, być głupim; 2) storc *m.* drzewa; über — ſchneiden, ſägen storcem, na storc rznąć, piłować.

Hi'rnanhang, *sm.* =(e)s, *pl.* =anhänge, przysadka mózgowa (med.).

Hi'rnbalken, *sm.* =s, *pl.* —, spoidło wielkie mózgu (med.).

Hi'rnbohrer, *sm.* =(e)s, *pl.* —, trepan *m.*

Hi'rnbruch, *sm* .=(e)s, *pl.* =brüche, przepuklina mózgowa.

Hi'rnentzündung, *sf.* zapalenie *n.* mózgu.

Hi'rnerſchütterung, *sf.* wstrząśnienie *n.* mózgu.

Hi'rnerweichung, *sf.* rozmiękczenie *n.* mózgu.

Hi'rngeſpinſt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, urojenie *n.*, przywidzenie *n.*, dziwaczna myśl, chimera *f.*

Hi'rnhaut, *sf.* i =**häutchen**, *sn.* =s, opona, blona mózgowa.

Hi'rnhöhle i =**kammer**, *sf.* komórka mózgowa.

Hi'rnholz, *sn.* =es, storcowe drzewo, drzewo czelne.

Hi'rnkaſten, *sm.* =s, czaszka *f.*

Hi'rnkrank, *adi.* chory na mózg.

Hi'rnkrankheit, *sf. pl.* =en, choroba mózgowa.

Hi'rnlos, *adi.* bez mózgu, bezmózgi; =loſer Menſch człowick szalony, szaleniec *m.*

Hi'rnloſigkeit, *sf.* brak mózgu, rozumu; szaleństwo *n.*

Hi'rnmark, *sn.* =(e)s, rdzeń, mlecz mózgowy.

Hi'rnmaſſe, *sf.* masa mózgowa.

Hi'rnſchädel, *sm.* =s i =**ſchädelſchale**, *sf.* czaszka *f.*

Hi'rnſchädelhaut, *sf.* oczaszna *f.*, przyczaszna *f.*

Hi'rnſchale, *sf.* czaszka *f.*

Hi'rnſchlag, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläge, udar mózgowy, porażenie mózgowe.

Hi'rnſchwund, *sm.* =es, zanik mózgowy.

Hi'rnſeite, *sf.* — des Holzes sztorc *m.*, storc drzewa.

Hi'rntoll, =**verbrannt**, =**verrückt**, *adi.* szalony (któremu się mózg w głowie przewrócił).

Hi'rnverletzung, *sf. pl.* =en, uszkodzenie *n.* mózgu.

Hi'rnwindungen, *sf. pl.* zakręty mózgowe (med.).

Hi'rnwunde, *sf. pl.* =n, rana mózgowa, w mózgu.

Hi'rnwurſt, *sf. pl.* =würſte, kiszka móżdżkiem nadziana, serweladka *f.*

Hi'rnwut, *sf.* szaleństwo *n.*

Hi'rnwütig, *adi.* szalony.

Hirſch, *sm.* =es, *pl.* =e, jeleń *m.*; junger — śpiczak *m.*; der — ſchreit albo röhrt jeleń beczy; fliegender — ob. Hirſchkäfer.

Hi'rſchberg, *sn.* Jelenia Góra *f.*

Hi'rſchbock, *sm.* =(e)s, *pl.* =böcke, jeleń samiec, rogacz *m.*

Hi'rſchbrunſt i =**brunſt**, *sf.* bekanie *n.*, ruja *m.*, parzenie się, czas *m.* parzenia się jeleni.

Hi'rſchdorn, *sm.* =(e)s, szaklak zwyczajny (rośl.)

Hi'rſcheber, *sm.* =s, *pl.* —, babirusa *f.* (zwierzę).

Hi'rſcheck, *sn.* Straże *n.*

Hi'rſchfänger, *sm.* =s, *pl.* —, kordclas *m.*

Hi'rſchfarben i =**farbig**, *adi.* jeleniego koloru.

Hi'rſchfeiſt(e), *sf.* czas *m.* łowów na jelenie.

Hi'rſchfell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, jelenia skóra.

Hi'rſchfleiſch, *sn.* =es, jelenina *f.*

Hi'rſchfuß, *sm.* =es, *pl.* =füße, jelenia noga, badyle *pl.* (łow.)

Hi'rſchgarten, *sm.* ob. Hirſch=park.

Hi'rſchgeäß, *sm.* -eß, pasza jelenia.

Hi'rſchgelös, *sn.* -ſes, łajno jelenie.

Hi'rſchgerecht, *adi.* (myśliwiec) umiejący polować na jelenie.

Hi'rſchgeſchrei, *sn.* -(e)s, bok *m.* jelenia.

Hi'rſchgeweih, *sn.* -(e)s, rogi jelenie, gałęzie *pl.* (low.).

Hi'rſchhals, *sm.* -ſes, 1) szyja jelenia; 2) prześlągły koń.

Hi'rſchhaut, *sf. pl.* -häute, ob. Hirſchfell.

Hi'rſchheil, *sn.* ob. Hirſchwurz.

Hi'rſchhorn, *sn.* -(e)s, 1) jeleni róg; 2) warzęcha świnia, rzeżucha *f.* (rośl.)

Hi'rſchhorngeiſt, *sm.* -(e)s, spirytus *m.* z rogu jeleniego.

Hi'rſchhorukäfer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Hirſchkäfer.

Hi'rſchhornſalz, *sn.* -es, węglan *m.* amonii.

Hi'rſchhund, *sm.* -es, pies *m.* do szczwania jeleni.

Hi'rſchjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na jelenie.

Hi'rſchkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, jelonek *m.*, rogacz *m.*, cieśla *m.* (chrząszcz).

Hi'rſchkalb, *sn.* -(e)s, *pl.* -kälber, jelenię *n.*, jelonek *m.*, lanicz *m.*

Hi'rſchkamel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lama *f.*

Hi'rſchkeule, *sf. pl.* -n, udziec jeleni.

Hi'rſchklee, *sm.* -s, upatrek *m.*, sadziec konopiowaty (rośl.).

Hi'rſchkot, *sm.* ob. Hirſchgelös.

Hi'rſchkuh, *sf. pl.* -kühe, (= Hindin) jelenica *f.*, lania *f.*

Hi'rſchlauf, *sm.* ob. Hirſchfuß.

Hi'rſchleder, *sn.* -s, skóra jelenia.

Hi'rſchledern, *adi.* ze skóry jeleniej.

Hi'rſchling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Hirſchſchwamm.

Hi'rſchloſung, *sf.* ob. Hirſchgelös.

Hi'rſchluchs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, jeleń *m.* wilk.

Hi'rſchpark, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzyniec jeleni.

Hi'rſchruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wabik *m.* na jelenia.

Hi'rſchſchlegel, *sm.* ob. Hirſchkeule.

Hi'rſchſchröter, *sm.* ob. Hirſchkäfer.

Hi'rſchſchwadeu, *sm.* -s, *pl.* —, ogon *m.* jelenia.

Hi'rſchſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, jeleniak *m.*, trzebucha *f.*

Hi'rſchtrüffel, *sf. pl.* -n, jelenica *f.* (grzyb).

Hi'rſchwildbret, *sn.* -s, jelenina *f.*, jelenie mięso.

Hi'rſchwurz, *sf.* gorzysz *m.*, oleśnik *m.*, świniak *m.*, jeleniec *m.*; weiße — jeleni ogon; ſchwarze — serdeczny korzeń, serdecznik, opich jeleni czarny (rośl.).

Hi'rſchziege, *sf. pl.* -n, antylopa *f.*

Hi'rſchziemer, *sm.* -s, *pl.* —, cąbr, cząber jeleni.

Hi'rſchzunge, *sf.* śledzionka lekarska, stonogowiec *m.*, śledzienica *f.* (rośl.).

Hi'rſe, *sf.* proso *n.*; jagły *pl.*

Hi'rſebrei, *sm.* -s, jaglana kasza.

Hi'rſefieber, *sn.* -s, gorączka *f.* z wysypką, prosówka *f.*, potnica *f.*

Hi'rſeförmig, *adi.* jaglasty.

Hi'rſegrasfalter, *sm.* -s, *pl.* —, przestrojnik *m.*, trawnik.

Hi'rſendrüſe, *sf. pl.* -n, gruczołek skórny, jaglany.

Hi'rſengras, *sn.* -ſes, prosownica *f.* (gatunek trawy).

Hi'rſengrütze, *sf.* kasza jaglana, jagły *pl.*

Hi'rſenkorn, *sn.* -(e)s, ziarnko *n.* prosa; *pl.* -körner pszono *n.*

Hi'rſenſtroh, *sn.* -(e)s, prośnianka *f.*

Hirt(e), *sm.* -ten, *pl.* -ten, 1) pastuch *m.*, pasterz *m.*; 2) (Seelenhirt) duszpasterz *m.*, kapłan *m.*, ksiądz *m.*; der gute — dobry pasterz = Jezus Chrystus.

Hi'rtenamt, *sn.* -es, urząd pasterski, kapłański.

Hi'rtenbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list pasterski (biskupi); encyklika (papieska).

Hi'rtendichter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta sielankowy.

Hi'rtenfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, uroczystość pasterska.

Hi'rtenflöte, *sf. pl.* -n, fujara *f.*, fujarka *f.*, ligawka *f.*, dudka *f.*, piszczałka *f.*, flet pasterski.

Hi'rtengedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sielanka *f.*

Hi'rtengeſpräch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dyalog pasterski, ekloga *f.*

Hi'rtengott, *sm.* -(e)s, *pl.* -götter, bożek *m.* pasterzy, Pan *m.*

Hi'rtenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, szalas *m.*, budka *f.*, kucza pasterska.

Hi'rtenhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pies owczarski, kondel *m.*

Hi'rtenhütte, *sf. pl.* -n, ob. Hirtenhaus.

Hi'rtenjunge, *sm.*, *pl.* -n, ob. Hirtenknabe.

Hi'rtenknabe, *sm.* -n, *pl.* -n, pasterek *m.*, pastuszek *m.*

Hi'rtenleben, *sn.* -s, życie pasterskie, pasterstwo *n.*

Hi'rtenlied, *sn.* -es, *pl.* -er, pieśń pasterska; ekloga *f.*

Hi'rtenmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, pasterka *f.*, pastuszka *f.*

Hi'rtenmäßig, *adi.* pasterski; *adv.* po pastersku.

Hi'rtenpfeife, *sf.*, **-rohr**, *sn.* ob. Hirtenflöte.

Hi'rtenſchauſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sielanka dramatyczna.

Hi'rtenſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, kij pasterski, laska pasterska; pastorał *m.* (biskupi).

Hi'rtenſtand, *sm.* -(e)s, stan pastuszy.

Hi'rtentaſche, *sf. pl.* -n, 1) torba pasterska; 2) = Hirtentäſchelkraut.

Hi'rtentäſchelkraut, *sn.* -(e)s, bydelnik *m.*, tasznik polny, właściwy, kaletki *pl.* (rośl.).

Hi'rtenvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, pasterz różowy, pastuszka *f.* (ptak).

Hi'rtin, *sf. pl.* -innen, pasterka *f.*, pastuszka *f.*

Hi'rtlich, *adi.* ob. Hirtenmäßig.

Hi'ßblock, *sm.* -es, *pl.* -blöcke i **Hi'ſſe**, *sf. pl.* -n, blok *m.* do hisowania żagli.

Hi'ſſen, *va.* hisować, zaciągać, podnosić żagiel.

Hi'ßtau, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lina wielka, cuma *f.*, kiersztak *m.*

Hiſt! *int.* (nawoływanie woźniców na konie) wiśta! wio!

Hiſtologie', *sf.* histologia *f.* = nauka o tkankach.

Hiſtö'rchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hiſtorie) historyjka *f.*, powiastka *f.*

Hiſto'rie, *sf. pl.* -n, historya *f.*

Hiſto'rienbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga historyczna; książka z powiastkami.

Hiſto'rienmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz historyczny.

Hiſto'rik, *sf.* sztuka dziejopisarska, historyka *f.*

Hiſto'riker, *sm.* -s, *pl.* —, dziejopis *m.*, historyk *m.*

Hiſtoriogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, dziejopis *m.*, historyograf *m.*

Hiſto'riſch, *adi.* dziejowy, historyczny.

Hi'ſtrio(ne), *sm.* -onen, *pl.* -nen, aktor *m.*

Hi'tſche, *sf. pl.* -n, podnóżek *m.*

Hi'tzacker, *sn.* Łuczków *m.*

Hi'tzblaſe, *sf. pl.* -n, **-bläschen**, *sn. pl.* — i **-blatter**, *sf. pl.* -n, wrzedzienica *f.*, opryszczki *pl.*; die Hitzblattern *pl.* potówki *pl.*

Hi'tze, *sf.* 1) gorącość *f.*, gorąco *n.*; cieplo *n.*; upał *m.*, żar *m.*, skwar *m.*; dieſe Kohle entwickelt große — węgiel ten daje dużo ciepła; in dieſem Zimmer iſt eine fürchterliche — w tym pokoju (jest) okropne gorąco; Froſt und — ertragen znosić zimno (mróz) i gorąco, być wytrzymałym na zimno i gorąco; große, drückende, brennende — des Sommers spieka, spiekota, skwar, upal letni; — der Sonne żar słoneczny; 2) ogrzanie *n.* pary (kol.); 3) gorączka *f.*; er hat große — ma wielką gorączkę; 4) zapal *m.*; in der — des Gefechts w zapale bitwy; in — gerathen wpaść w zapał, unieść się; in der erſten — w pierwszym zapale; jugendliche — zapał, ogień młodzieńczy; mit großer — etw. angreifen gorąco, z wielkim zapalem wziąć się do czego, chwycić się czego; das wird — koſten to dużo trudu będzie kosztować; 5) prędkość *f.*, porywczość *f.*; ſeine — iſt ſchuld daran jego porywczość temu winna; 6) = Brunſt; 7) eine — Brot pieczywo *n.* chleba, tyle, ile się naraz piecze.

Hi'tzegrad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopień *m.* gorąca.

Hi'tzemeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, gorącomierz *m.*, pirometr *m.*

Hi'tzen, I. *va.* rozpalać, rozpalić; II. *vn.* (h.) wydawać cieplo.

Hi'tzfrieſel, *sn.* -s, potówka *f.*

Hi'tzig, I. *adi.* 1) gorący; -es Blut gorąca krew; -es Fieber gorączka; -es Eiſen gorące żelazo; 2) gorący, porywczy, prędki, popędliwy; -es Temperament gorący temperament; ein -er Menſch człowiek gorący, popędliwy, gorączka; 3) gorący = mocny, tęgi, rozpalający; -e Getränke napoje gorące; 4) ein -es Gefecht spór gorący, żwawy, zacięty, uparty; 5) = länfiſch; -e Hündin suka grzejąca się; II. *adv.* gorąco; porywczo, popędliwie; — werden zapalić się, wpaść w zapał, w gniew; den Feind — verfolgen ścigać gorąco, wytrwale nieprzyjaciela.

Hi'tzigkeit, *sf.* gorąco *n.*; żar *m.*, żarliwość *f.*; usposobienie gorączkowe.

Hi'tzkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, gorączka *f.*, zapaleniec *m.*, burzliwiec *m.*, (człowiek) gorąco kąpany.

Hi'tzköpfig, *adi.* gorący, porywczy, gorąco kąpany.

Hi'tzpocken, *sf. pl.* ob. Hitzblattern (pod Hitzblaſe).

Hi'tzſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, udar słoneczny.

Ho'bel, *sm.* -s, *pl.* —, hebel *m.*, strugałka *f.*, wiornik *m.*; Federhobel strug wypustnik; Grat— strug zasuwnik; Hohl— strug żłobień; Kehl— strug krajnik; Kraut— szatkownica *f.*; Nut— strug wpustnik; Schicht— strug równiak; Stoß — stosygiel *m.*; mit dem — glätten równać, gladzić heblem; er kann mir den — ausblaſen niedbam o niego, jest mi obojętny.

Ho'belbank, *sf. pl.* -bänke, heblarnia *f.*, strugarnia *f.*

Ho'beleiſen, *sn.* -s, żelazo *n.*, dłuto *n.* hebla, struga.

Ho'belgehäuſe, *sn.* -s, *pl.* —, drzewiec *m.* strugalki, osada *f.* hebla.

Ho'belgriff, *sm.* -(e)s, nos *m.* hebla.

Ho'belkaſten, *sm.* -s, oprawa *f.*, drzewiec *m.* hebla.

Ho'bellicht, *sn.* -(e)s, oko *n.* hebla.

Ho'belloch, *sn.* -(e)s, otwór *m.* struga, strugalki.

Ho'belmaſchine, *sf. pl.* -n, strugalka *f.*

Ho'beln, *va.* heblować, strugać; (obraz.) j—n — ogladzać kogo, udzielać komu pierwszej nauki.

Ho'belſohle, *sf.* podklada *f.* hebla, struga.

Ho'belſpäne, *sm. pl.* heblowiny *pl.*, ostrużyny *pl.*, wióry *pl.*

Hobler'ei, *sf.* strugarnia *f.*

Hobo'e, *sf. pl.* -n, oboj *m.*

Hoboi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, oboista *m.*

Hoch, (hoher, hohe, hohes; *comp.* höher; *sup.* höchſte) I. *adi.* wysoki; hohe Berge wysokie góry; ein hohes Zimmer wysoki pokój; ein hohes Kleid suknia po szyję zapięta; hohe Stirn wysokie czoło; auf hoher See na pełnem morzu; hohe See haben odległość od lądu niewidzialna (mar.); im hohen Norden wysoko na północy; der Berg iſt 2000 Meter — góra wysoka jest na dwa tysiące metrów, wysokość góry wynosi 2000 metrów; das Haus iſt vier Stock(werke) — dom ma cztery piętra; er wohnt drei Treppen — mieszka na trzeciem piętrze; ſie kamen drei Mann — przyszli samotrzeć, przyszło ich trzech; hohe Töne wysokie tony; eine hohe Stimme haben mieć wysoki, cienki głos; in hohen Tönen ſingen śpiewać wysoko; hohe

Ziffern wysokie cyfry; hohe Summe wysoka, znaczna suma; ein hoher Einsatz, Gewinn wysoka wstawka, wygrana; hoher Preis wysoka cena; es steht eine hohe Strafe darauf wysoka, ciężka, dotkliwa jest za to kara; ein hohes Alter wysoki, podeszły wiek; hohe Temperatur wysoka temperatura; hohes Fieber haben mieć silną gorączkę; in hohem Grade w wysokiem stopniu; das ist in hohem Grade zweifelhaft to bardzo wątpliwe; hohe Ideen haben mieć górne pomysły; nach hohen Dingen streben dążyć do wielkich rzeczy; das ist für meine Auffassung zu — nierozumiem, niepojmuję tego; das höchste Gut dobro najwyższe; ein hoher Würdenträger wysoki dygnitarz; die höheren Stände, Kreise wyższe stany, klasy; ein hohes Tier (żart.) gruba ryba; von hohem Rang wysokiej godności; hohe Herrschaften dostojni panowie, książęta; die (aller)höchsten Herrschaften najdostojniejsi panowie, monarchowie; von hoher Hand z dostojnej ręki; von hoher Geburt wysokiego, znakomitego rodu, pochodzenia; der hohe Adel wysoka szlachta; der hohe Rat wysoka rada, senat; die hohe Obrigkeit wysoka zwierzchność; hohes Haus! wysoka Izbo! höheren Orts um etw. einkommen podać, prosić o co u wyższej instancyi, ministra, panującego; ein hoher Festtag wielkie, uroczyste święto; hohe Schule uniwersytet, akademia; höhere Schulen szkoły wyższe; höhere Töchterschule wyższa szkoła żeńska; hoher albo höherer Stil styl górny, wzniosły, wysoki; das höchste Wesen najwyższa istota; der Höchste Najwyższy, Bóg; — und niedrig albo Hohe und Niedrige wysocy i maluczcy, zamożni i biedni; die hohe Pforte Wysoka Porta, Turcya; die hohe Jagd polowanie na grubego zwierza; das hohe Lied pieśń nad pieśniami; es war schon hoher Tag albo — am Tage już słońce wysoko stało na niebie; es ist hohe (albo höchste) Zeit, daß . . . już czas najwyższy, aby . . .; im hohen Altertum w odległej, zamierzchłej starożytności; er ist — in den Vierzigern ma lat czterdzieści z górą; II. *adv.* wysoko, górnie; — springen wysoko skoczyć; die Flüsse gehen — rzeki wezbrały; — herunterfallen spaść z góry; — hängen wisieć wysoko; die Sonne steht schon — słońce już wysoko stoi (na niebie); wer — steigt, fällt tief kto wysoko lazi, wysoko spada; — im Preise stehen mieć wysoką cenę, być drogim, być w wysokiem poważaniu; wie — beläuft sich die Summe? ile wynosi suma? wie — würden Sie gehen? jaką ostateczną sumę, cenę dalbyś pan? etw. — ansetzen oznaczyć na co wysoką cenę; das wird ihm — zu stehen kommen to go dużo będzie kosztować; — spielen grać wysoko; (obraz.) die Saiten — spannen mieć wysokie wymagania, za wiele wymagać; — feierlich nadzwyczaj uroczyście; etw. — und teuer versichern, — und teuer schwören przysięgać się na wszystko (co jest najświętszego); es — bringen daleko dojść, stanąć wysoko; es — im Alter bringen dożyć późnego wieku; etw. — halten wysoko, drogo co cenić; — hinauswollen wysoko sięgać, wielkich rzeczy pragnąć; den Kopf — halten nie tracić odwagi; die Nase — tragen zadzierać nosa, dmuchać, pysznić się; bei dir geht es ja — her u ciebie idzie po pańsku, z wysoka, huczno; wenn es — kommt najwyżej; j—n — leben lassen pić (na) czyje zdrowie: er lebe —! niech żyje! wiwaj!

Hoch, *sn.* -s, *pl.* -s, toast *m.*, wiwat *m.*; ein — auf j—n ausbringen pić, wychylić kielich na czyje zdrowie.

Ho'chachtbar, *adi.* wielce, bardzo szanowny.

Ho'chachten, *va.* wielce szanować, wysoko cenić.

Ho'chachtung, *sf.* głęboki szacunek, poszanowanie *n.*, poważanie *n.*; (w listach;) mit der größten albo mit vorzüglicher, ausgezeichneter — (zostaję) z głębokiem poważaniem; genehmigen Sie die Versicherung meiner vorzüglichsten — przyjmij pan (albo racz pan przyjąć) wyrazy najgłębszego poważania, szacunku.

Ho'chachtungsvoll, *adi.* i *adv.* pełen szacunku, uszanowania; (w listach;) (zostaję) z uszanowaniem.

Ho'chad(e)lig, *adi.* z najznakomitszej szlachty.

Ho'chaltar, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -altäre, wielki ołtarz.

Ho'chamt, *sn.* -(e)s, suma *f.*; das — halten sumę odprawiać, celebrować.

Ho'changesehen i **-ansehnlich**, *adi.* wielce poważany, wielce okazały, świetny.

Ho'chauf-häufen, *va.* wzmożyć; nagromadzić; nasypać.

Ho'chbahn, *sf. pl.* -en, kolej nadziemna.

Ho'chbau, *sm.* -(e)s, *pl.* -ten budowa nadziemna; budowa nadtorowa (kol.).

Ho'chbaukonstruktion, *sf. pl.* -en, konstrukcya nadziemna.

Ho'chbegabt, *adi.* nadzwyczajnie, wielce, wysoce uzdolniony, utalentowany.

Ho'chbeglückt, *adi.* wielce uszczęśliwiony.

Ho'chbeinig, *adi.* wysokie, długie nogi mający, laskonogi.

Ho'chbejahrt, *adi.* bardzo stary.

Ho'chberühmt, *adi.* arcysławny, przesławny.

Ho'chbetagt, *adi.* ob. Hochbejahrt.

Ho'chblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, przysadka *f.*

Ho'chblau, *adi.* jasnoniebieski, błękitny.

Ho'chbord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wysoki pomost, pokład (okrętowy).

Ho'chbordig, *adi.* z wysokim pokładem, o wysokim pomoście.

Ho'chbrüstig, *adi.* wysokopiersiasty.

Ho'chdero, *pron. relat.* Jego Wysokości.

Hochderselbe, *pron. demonstr.* Jego Wysokość; *pl.* Hochdieselben Ich Wysokość.

Hochdeutsch, *adi.* górnoniemiecki.

Hochdeutschmeister, *sm.* -s, *pl.* —, Wielki Mistrz zakonu niemieckiego.

Hochdruck, *sm.* -(e)s, wysokie ciśnienie; druck wypukły.

Hochdruckgebiet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, powierzchnia *f.* wysokiego ciśnienia.

Hochdruckmaschine, *sf. pl.* -n, maszyna *f.* o wysokiem ciśnieniu; przyrząd do stampilii wypukłych.

Hochebene, *sf. pl.* -n, wyżyna *f.*

Hochedel, *adi.* wielce szlachetny, szlachetnie urodzony.

Hochedelgeboren, *adi.* ob. Hochedel; jaśnie wielmożny.

Hochehrwürden, *adi.* Ew. — Wasza przewielebność.

Hochehrwürdig, *adi.* przewielebny, przedostojny.

Hocherfahren, *adi.* wielce doświadczony.

Hocherfreut, *adi.* wielce ucieszony, uradowany.

Hocherhaben, *adi.* 1) wzniosły, wspaniały; 2) -e Arbeit wypukła robota.

Hochfahrend, *adi.* wyniosły, dumny, pyszny, butny; *adv.* (-nie).

Hochfarbig, *adi.* jaskrawy.

Hochfeierlich, *adi.* wielce uroczysty.

Hochfein *adi.* nadzwyczaj delikatny; w najlepszym gatunku.

Hochfläche, *sf. pl.* -n, płaskowzgórze *n.*, wyżyna *f.*

Hochflammkohle, *sf. pl.* -n, węgiel palący się wysokiem płomieniem.

Hochfliegend, *adi.* górnolotny.

Hochflug, *sm.* -(e)s, *pl.* -flüge, wysoki lot, polot *m.*

Hochflut, *sf. pl.* -en, sprzężona fala.

Hochfürstlich, *adi.* Eure (Ew.) Hochfürstliche Durchlaucht Wasza książęca mość.

Hochgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sieć wysoko zawieszona na bekasy i kury polne.

Hochgeachtet, *adi.* powszechnie szanowany.

Hochgebenedeit, *adi.* wysoce blogoslawiony.

Hochgebietend, *adi.* wielką władzę mający, potężny.

Hochgebildet, *adi.* wielce, nadzwyczaj wykształcony.

Hochgebirge, *sn.* -s, *pl.* —, wysokie góry.

Hochgebirgswelt, *sf.* świat alpejski, górski.

Hochgeboren, *adi.* jaśnie wielmożny.

Hochgeehrt, *adi.* wielce szanow(a)ny.

Hochgefühl, *sn.* -(e)s, wzniosłe uczucie.

Hochgehend, *adi.* die -e See wzburzone morze; (obraz.) die -en Wogen der Begeisterung zapal uniesienia, natchnienia.

Hochgelahrt, *adi.* bardzo uczony.

Hochgelb, *adi.* jasnożółty.

Hochgelehrt, *adi.* wielce, wysoce uczony.

Hochgelegen, *adi.* wysoko położony.

Hochgeneigt, *adi.* wielce laskawy, najlaskawszy.

Hochgenuß, *sm.* -sses, *pl.* -genüsse, rozkosz najwyższa, niewypowiedziana.

Hochgepriesen, *adi.* wysławiony.

Hochgericht, *sn.* -(e)s, 1) miejsce *n.* stracenia; rusztowanie *n.*, szubienica *f.*; 2) sąd najwyższy; sąd karny.

Hochgesang, *sm.* -(e)s, *pl.* -sänge, śpiew wzniosły; oda *f.*

Hochgeschätzt, *adi.* wielce szanow(a)ny, poważany.

Hochgeschmack, *sm.* -(e)s, wygórowany smak, gust.

Hochgeschossen, *adi.* wysoki, smukły.

Hochgeschürzt, *adi.* podkasany; -e Muse muza podkasana; -e Poesie poezya lekka, swawolna.

Hochgesinnt, *adi.* wielkiego, szlachetnego umysłu.

Hochgespannt, *adi.* 1) -er Dampf para o wysokiem ciśnieniu; 2) -e Erwartung wielkie gorączkowe, wygórowane oczekiwanie.

Hochgestade, *sn.* -s, *pl.* —, granica *f.* zalewu, kres *m.* zalewu.

Hochgestellt, *adi.* wysoki, wysoko postawiony; eine -e Persönlichkeit wysoka osobistość.

Hochgestimmt, *adi.* wysoko nastrojony (o instrumentach); (obraz.) wysoko patrzący; dumny, pretensyonalny; zapalony, przesadny.

Hochgestirnt, *adi.* wysokoczoły.

Hochgetürmt, *adi.* 1) wysoko się wznoszący, napiętrzony; 2) wysokie wieże mający, wysokowieży(sty).

Hochgewachsen, *adi.* wysoki, rosły, smukły.

Hochgradig, *adi.* wysokiego stopnia; -es Fieber silna gorączka.

Hochgradigkeit, *sf.* wysokość *f.* stopni, intenzywność *f.*

Hochgrün, *adi.* jasnozielony.

Hochgucker, *sm.* -s, *pl.* —, podwójnooczek *m.* (ryba).

Hochheilig, *adi.* wielce święty, prześwięty, *adv.* najświęciej.

Hochher, *adv.* z góry.

Hochherzig, *adi.* wielkoduszny, wspaniałomyślny.

Hochherzigkeit, *sf.* wielkoduszność *f.*, wspaniałomyślność *f.*

Hochkirche, *sf.* kościół anglikański.

Hochklingend, *adi.* wysokobrzmiący; (obraz.) wspaniały.

Hochkohl, *sm.* -(e)s, kapusta wyrostkowa.

Hochkomisch, *adi.* arcyzabawny, -śmieszny.

Hochkretscham, *sn.* Wólka *f.*

Hochland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, i -e, kraj górzysty, kraina górzysta, wzgórze *n.*

Hochländer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen,) góral *m.*, (-lka *f.*).

Höchlich, *adv.* wysoce, wielce, nader, nadzwyczajnie, bardzo, usilnie: es nahm mich — wunder, daß . . . wielce, bardzo mnie zdziwilo, że . . .

Hochlöblich, *adi.* prześwietny.

Ho'chmeister, *sm.* -s, *pl.* —, wielki mistrz.

Ho'chmeistertum, *sn.* -s, godność *f.* wielkiego mistrza.

Ho'chmesse, *sf. pl.* -n, ob. Hochamt.

Ho'chmögend, *adi.* ob. Hochgebietend.

Ho'chmut, *sm.* -(e)s, pycha *f.*, buta *f.*, butność *f.*, duma *f.*, wyniosłość *f.*; j—m den — austreiben poskromić czyją dumę; — kommt oft vor dem Falle gdy przyjdzie pycha, przyjdzie i hańba; pycha z nieba spycha.

Ho'chmütig, *adi.* pyszny, butny, dumny, wyniosły; -es Wesen butność; *adv.* pysznie, butnie, dumnie; — sein wynosić się, buczyć się; spanoszyć się.

Ho'chmutsteufel, *sm.* -s, *pl.* —, der — ist in ihn gefahren zarozumiałość go opętała.

Ho'chnasig i **-näsig**, *adi.* pyszny, dumny; — sein zadzierać nosa do góry.

Ho'chnotpeinlich, *adi.* kryminalny, gardlowy.

Ho'chofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec hutniczy.

Ho'chofenoberschacht, *sm.* -(e)s, szybik wierzchni.

Ho'chöfner, *sm.*, **-ofenmeister**, *sm.* -s, *pl.* —, majster wielkopiecowy.

Ho'chparterre, *sn.* -s, wysoki parter.

Ho'ch-preisen, *va.* wielbić.

Ho'chquelle, *sf. pl.* -n, źródło górskie.

Ho'chquellen-(Wasser)leitung, *sf. pl.* -en, wodociąg ze źródła górskiego.

Ho'chragend, *adi.* wysoko sterczący, wzniesiony; wzniosły.

Ho'chrot, *adi.* jasnoczerwony, pąsowy.

Ho'chrücken, *sm.* -s, garboryb *m.* (ryba).

Ho'chschätzbar, *adi.* arcyszacowny.

Ho'chschätzen, *va.* wysoko cenić, wysoce poważać.

Ho'chschätzung, *sf.* wysokie poważanie, wielki szacunek.

Ho'chschenkelig, *adi.* ob. Hochbeinig.

Ho'chschule, *sf. pl.* -n, wszechnica *f.*, akademia *f.*, uniwersytet *m.*

Ho'chschüler, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.*, sluchacz *m.* uniwersytetu, student *m.* wszechnicy, akademik *m.*

Ho'chschult(e)rig, *adi.* wysokobarczysty.

Ho'chschwanger, *adi.* daleko w ciąży będąca, oddawna przy nadziei, blizka porodu.

Ho'chselig, *adi.* nieboszczyk *m.*, ś. p. (= świętej pamięci); -e, nieboszczka *f.*

Ho'chsinn, *sm.* -(e)s, umysl wzniosly, szlachetny.

Ho'chsinnig, *adi.* wzniosłego umysłu.

Ho'chsommer, *sm.* -s, pełne lato.

Ho'chspannung, *sf.* wysokie napięcie (elek.).

Höchst, *adv.* (*sup.* od hoch) bardzo, wysoko, nadzwyczajnie; — gut, schlecht bardzo dobry, zły; — dringend bardzo pilny.

Ho'chstamm, *sm.* -es, *pl.* -stämme, drzewo wysokopienne.

Ho'chstämmig, *adi.* wysokopienny.

Hochstapelei', *sf. pl.* -en, szalbierstwo *n.*

Ho'chstapeln, *vn.* (h.) szalbierzyć.

Ho'chstapler, *sm.* -s, *pl.* —, szalbierz *m.*, oszust *m.* na wielną stopę.

Hö'chstbesteuert, *adi.* najwyżej opodatkowany.

Hö'chstbetrag, *sm.* -es, *pl.* -beträge, najwyższa suma; bis zum — aż do wysokości.

Höchstde'ro, **-dieselben**, *pron.* ob. Hochdero, Hochdieselben.

Hö'chste(r), *adi.* (*sup.* od hoch) najwyższy; wzniosly; das ist die -e Bosheit to szczyt złośliwości; aufs -e ostatecznie, co najwyżej.

Ho'chstehend, *adi.* dostojny.

Ho'chstellung, *sf.* wywyższenie *n.*

Hö'chstens, *adv.* najwyżej, najwięcej, nie więcej jak.

Ho'chstickerei, *sf. pl.* -en, haft wypukły.

Ho'chstift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kapitula katedralna, katedra *f.*

Ho'chstrahl, *sm.* -(e)s, wysoki wodotrysk.

Hö'chstkommandierende(r), *sm.* -den, *pl.* -den, (general) glównodowodzący *m.*

Ho'chstrebend, *adi.* ambitny.

Ho'chton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, 1) wysoki ton; 2) przycisk *m.*, akcent główny.

Ho'chtönend, *adi.* górnobrzmiący; wspanialomowny.

Ho'chtrabend, *adi.* górnolotny, górny; -er Stil szumny, napuszysty styl; -e Person nadęta osoba; -e Worte górnolotne wyrazy; -es Wesen szumność *f.*, napuszystość *f.*

Ho'chtraber, *sm.* -s, *pl.* —, klusak *m.*

Ho'chuferig, *adi.* brzeżysty, o wysokim brzegu.

Ho'chverdient, *adi.* wielce zasłużony.

Ho'chverehrt, *adi.* wysoce, wielce szanow(a)ny.

Ho'chvermögend, *adi.* wielmożny.

Ho'chverrat, *sm.* -es, zbrodnia *f.* stanu, zbrodnia główna.

Ho'chverräter, *sm.* -s, *pl.* —, zdrajca *m.* stanu.

Ho'chverräterisch, *adi.* zawierający zdradę stanu.

Ho'chwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, wysokopienny las, starodrzew *m.*

Ho'chwald, *sn.* Wysoka *f.*

Ho'chwaldbetrieb, *sm.* -(e)s, wysokopienne gospodarstwo leśne, rębowe gospodarstwo.

Ho'chwasser, *sn.* -s, powódź *f.*, zwodek *m.*

Ho'chwassergefahr, *sf. pl.* -en, niebezpieczeństwo *n.* powodzi.

Ho'chwasserkatastrophe, *sf. pl.* -n, katastrofa *f.* z powodu powodzi.

Ho'chwasserstand, *sm.* -(e)s, = hoher Wasserstand, wysoki stan wody; höchster — najwyższy stan wody, najwyższa woda.

Ho'chweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gościniec *m.*, szosa *f.*

Ho'chweise, *adi.* przemądry.

Ho'chwichtig, *adi.* nader ważny.

Ho'chwild, *sn.* -(e)s, gruby zwierz, gruba zwierzyna.

Ho'chwohledel, *adi.* szlachetny.

Ho'chwohlehrwürdig, *adi.* przewielebny.

Ho'chwohlgeboren, *adi.* wysoce urodzony, jaśnie wielmożny.

Ho'chwürden, *adi.* Ew. — Wasza wielebność.

Ho'chwürdig, I. *adi.* wielebny; II. Hochwürdige(s) *sn.* -gen, Przenajświętszy sakrament.

Ho'chzeit, *sf. pl.* -en, wesele *n.*, gody weselne; die — feiern obchodzić wesele; — machen wychodzić za mąż, żenić się; die — ausrichten ponosić koszta wesela; silberne, goldene — srebrne, złote wesele.

Ho'chzeit, Alt- u. Neu, *sn.* Wesołów *m.*

Ho'chzeiter, *sm.* -s, *pl.* —, pan młody; (-rin, *sf.*, *pl.* -innen, panna młoda); die -ter, *pl.* państwo młodzi.

Ho'chzeitlich, *adi.* weselny; das -e Kleid weselny strój.

Ho'chzeitsbett, *sn.* -es, łoże ślubne, małżeńskie.

Ho'chzeit(s)bitter, *sm.* -s, *pl.* —, drużba *m.*; — sein drużbować.

Ho'chzeit(s)brief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list zapraszający na wesele.

Ho'chzeitsfeier, *sf.* -fest, *sn.* -es, uroczystość weselna, gody weselne, obchód weselny.

Ho'chzeitsgaſt, *sm.* -es, *pl.* -gäſte, gość weselny, godownik *m.*, weselnik *m.*

Ho'chzeitsgebräuche, *sm. pl.* ceremonie weselne.

Ho'chzeitsgedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiersz weselny.

Ho'chzeitsgeſchenk, *sn.* -(e)s *pl.* -e, podar(un)ek ślubny.

Ho'chzeitsgott, *sm.* -es, Hymen *m.*, bóg *m.* małżeństwa.

Ho'chzeitskleid, *sn.* -es, *pl.* -er, szata weselna.

Ho'chzeitskoſten, *spl.* wydatki *pl.* na wesele, koszta weselne.

Ho'chzeitskranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec ślubny.

Ho'chzeitskuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek weselny.

Ho'chzeitsleute, *spl.* goście weselni.

Ho'chzeitslied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń weselna.

Ho'chzeitsmahl, *sn.* -(e)s, uczta weselna.

Ho'chzeitsmutter, *sf. pl.* -mütter, matka *f.* panny młodej; starościna *f.*

Ho'chzeitsnacht, *sf.* noc poślubna.

Ho'chzeitspredigt, *sf. pl.* -en, kazanie weselne.

Ho'chzeitsrede, *sf. pl.* -n, mowa weselna.

Ho'chzeitsreiſe, *sf. pl.* -n, podróż poślubna.

Ho'chzeitsſchmaus, *sm.* -ſes, *pl.* -ſchmäuſe, uczta weselna.

Ho'chzeitsſchmuck, -(e)s, i -ſtaat, *sm.* -(e)s, strój weselny, ozdoby godowe.

Ho'chzeitstag, *sm.* -(e)s, dzień *m.* wesela, weselny, godowy; rocznica ślubu.

Ho'chzeitsvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, ojciec *m.* panny młodej; starosta *m.*

Ho'chzeitswoche, *sf.* pierwszy tydzień miodowy.

Ho'chzuverehrend, *adi.* wielce szanowany.

Hock, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, klatka *f.*, stajnia *f.* dla zwierząt na okrętach.

Ho'cke, *sf. pl.* -n, 1) kupa *f.* snopów, kuczka *f.*; die Garben in -n ſetzen snopki w kuczki ustawiać; 2) siedzenie w kuczki (gimn.).

Ho'cken, I. *va.* w kuczki (snopy) ustawiać; II. *vn.* w kuczki usiąść, kucznąć; über etw. — ślęczeć nad czem; immer hinterm Ofen — siedzieć wciąż za piecem; zu Hauſe — siedzieć w domu, nie wyruszać się z domu.

Ho'cker, *sm.* -s, *pl.* —, prowadzący życie siedzące, domator *m.*

Hö'cker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) nierówność *f.* (ziemi, drogi); 2) guz *m.*; 3) garb *m.*

Hö'ckerig, *adi.* nierówny, grudkowaty, chropowaty; garbowaty; garbaty.

Hö'ckricht, *sn.* Andrzejowice *pl.*

Ho'de, *sf.* -n, i **Ho'den**, *sm.* -s, *pl.* —, jądro *n.*, mudo *n.*; -n, *pl.* stroje *pl.*

Hodege'tik, *sf.* wskazówki sposobu nauczania, hodegetyka *f.*

Hodege'tiſch, *adi.* wskazujący sposób nauczania.

Ho'denbeutel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Hodenſack.

Ho'denbruch, *sm.* -(e)s, przepuklina *f.* worka jądrowego.

Ho'dengeſchwulſt, *sf.* klin *m.*

Ho'denhaut, *sf.* blona jądrowa.

Ho'denleiter, *sm.* -s, jądrowód *m.*, mudowód *m.*

Ho'denſack, *sm.* -(e)s, woreczek jądrowy, jądrownik *m.*, moszna *pl.*, moszeńka *pl.*

Ho'denzehrer, *sm.* -s, kleśniec *m.*

Hodome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, drogomierz *m.*, hodometr *m.*

Hodometrie', *sf.* drogomierstwo *n.*, hodometrya *f.*

Hof, *sm.* -(e)s, *pl.* Höfe, 1) dziedziniec *m.*, podwórzec *m.*, dwór *m.*; durch Haus und — przez cały dom; 2) zagroda *f.*, dwór *m.*; Haus und — całe domostwo; Haus und — verſpielen przegrać wszystko, zgrać się zupełnie; der König und ſein — król i dwór jego; bei -e u dworu, przy dworze; am -e befindlich nadworny; 3) = Gerichtshof sąd *m.*, trybunal *m.*; 4) hotel *m.*, dom zajezdny; Engliſcher — Hotel Angielski; 5) j—m den — machen nadskakiwać komu; einem Mädchen den — machen umizgać się, zalecać się, przymilać się do dziewczyny; der Menge den — machen schlebiać tłumowi; 6) koło *n.*, krąg *m.*; der — um den Mond obłoczek, tęcza naokoło księżyca; — um die Bruſtwarze obwódka brodawki piersiowej.

Hof-, *adi.* dworski, nadworny.

Ho'fadvokat, *sm.* -en, *pl.* -en, adwokat nadworny; Hof-

und Gerichtsadvokat adwokat nadworny i sądowy (tytuł adwokatów we Wiedniu).

Hof'amt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd nadworny.

Hof'arbeit, *sf. pl.* -en, 1) robota dworska, dla dworu; 2) robota na podwórzu.

Hof'art, *sf.* sposób dworski, na dworach używany, etykieta nadworna, dworactwo *n.*

Hof'arzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz nadworny.

Hof'aufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dwornik *m.*

Hof'ball, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälle, bal dworski, bal u dworu.

Hof'bauer, *sm.* -s, *pl.* -n, chłop dworski, do dworu należący.

Hof'bedienſtete(r), *sm.* -ten *pl.* -te(n), mający służbę, urząd u dworu.

Hof'bediente(r), *sm.* -ten, *pl.* -te(n), sługa dworski.

Hof'beſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* folwarku.

Hof'brauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj dworski.

Hof'bräuhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -ſer, browar nadworny.

Hof'buchdruckerei, *sf. pl.* -en, drukarnia nadworna.

Hof'buchhandlung, *sf. pl.* -en, księgarnia nadworna.

Hof'bühne, *sf.* ob. Hoftheater.

Hof'burg, *sf.* zamek *m.*, pałac cesarski (we Wiedniu).

Hof'burgtheater, *sn.* -s, teatr nadworny w Wiedniu.

Hö'fchen, *sn*, -s, *pl.* —, (*dim.* od Hof) podwórko *n.*; dworek *m.*; mały dwór (księcia małego księstwa).

Hof'dame, *sf. pl.* -n, dama pałacowa; *pl.* -n, fraucymer *m.*

Hof'dichter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta nadworny; poeta uwieńczony.

Hof'diener, *sm.* ob. Hofbediente(r).

Hof'dienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, dworactwo *n.*, dworszczyzna *f.*; in -en ſtehen u dworu służyć, dworować.

Höfelei', *sf.* nadskakiwanie *n.*

Hof'fähig, *adi.* mogący mieć przystęp do dworu; er iſt — ma przystęp do dworu.

Hof'fähigkeit, *sf.* prawo *n.* jawienia się, bywania u dworu, przystęp *m.* do dworu.

Hof'fart, *sf.* pycha *f.*, duma *f.*, butność *f.*, wyniosłość *f.*

Hof'färtig, *adi.* dumny, wyniosły, butny; — ſein pysznić się! — werden zdumnieć.

Hof'fen, *va.* i *vn.* (h.) 1) spodziewać się; mieć nadzieję; zuverſichtlich — spodziewać się z pewnością; ich hoffe, dich recht bald bei mir zu ſehen spodziewam się, że wkrótce zobaczę cię u siebie; ich hoffte, es ſollte beſſer mit ihm werden spodziewałem się, że mu się polepszy; ich will nicht —, daß er krank iſt spodziewam się, że nie jest chory; es ſteht zu —, daß . . . należy się spodziewać, że . . .; darf ich noch —, daß du kommen wirſt? czy mogę jeszcze oczekiwać twego przybycia? dies läßt mich —, daß . . . to każe mi się spodziewać, sprawia mi nadzieję, że . . .; 2) auf etw. — spodziewać się czego, oczekiwać co; auf j—n — ufać komu, pokładać w kim nadzieję; ich hoffe zu Gott, daß . . . mam w Bogu nadzieję, że . . .; 3) (z przypadkiem czwartym) wir wollen das Beſte — spodziewajmy się wszystkiego dobrego; da iſt nichts mehr zu — tu już wszelka nadzieja stracona, niema żadnej nadziei; mehr als ich gehofft hatte więcej niźli oczekiwałem; man hofft, ſo lang man lebt do śmierci człowiek karmi się nadzieją; — und harren macht manchem zum Narren nadzieja matką głupich.

Hof'fentlich, *adv.* należy, można się spodziewać, bez wątpienia, niezawodnie; — wird er kommen spodziewam się, że przyjdzie.

Hof'fnung, *sf. pl.* -en, nadzieja *f.*, otucha *f.*; ufność *f.*; — ſchöpfen nabrać otuchy; die — fahren laſſen opuścić, stracić nadzieję; der — leben, daß . . . spodziewać się, że . ., żyć nadzieją; er ſetzt alle ſeine — auf den Sohn pokłada całą swoją nadzieję w synie; ſich auf etw. — machen robić sobie nadzieję, spodziewać się czego; ſich der — hingeben spodziewać się; der Arzt gibt für den Kranken keine — mehr lekarz oświadczył, że stan chorego już bez nadziei, lekarz odstąpił już chorego; j—n mit leeren -en abſpeiſen zbyć kogo czczemi obietnicami; in ſeinen -en betrogen werden zawieść się na swojej nadziei; ein junger Mann, der zu großen (albo guten) -en berechtigt młodzian wielkich, pięknych nadziei; wiele obiecujący; guter — ſein albo in der — ſein być, znajdować się przy nadziei; — läßt nicht zu Schanden werden nadzieja karmi rolników; das Vorgebirge der guten — przylądek dobrej nadziei.

Hof'fnungsanker, *sm.* -s, kotwica *f.* jako godło nadziei.

Hof'fnungslos, *adi.* nie mający nadziei; rozpaczliwy; *adv.* bez nadziei; — darniederliegen być odstąpionym od lekarzy.

Hof'fnungsloſigkeit, *sf.* brak *m.* nadziei, stan rozpaczliwy; zwątpienie *n.*

Hof'fnungsreich, *adi.* pełen nadziei, otuchy.

Hof'fnungsſchimmer, -s, i -ſtrahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, promyk *m.*, iskierka *f.* nadzieit.

Hof'fnungsſchlag, *sm.* -(e)s piece *pl.* w kopalni.

Hof'fnungsvoll, *adi.* pełen nadziei, otuchy; ein -er junger Mann młodzian wiele obiecujący.

Hof'fräulein, *sn.* -s, panna nadworna, dworzanka *f.*

Hof'gebrauch, *sm.* ob. Hofbrauch.

Hof'gericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd nadworny, najwyższy, marszałkowski.

Hof'geſinde, *sn.* -s, dworscy ludzie, czeladź *f.*, służba dworska, dworszczyzna *f.*

Hof'gunſt, *sf.* laska *f.*, sprzyjanie *n.* u dworu.

Hof'gut, *sn.* -es, *pl.* -güter, majętność *f.* dworu, dobro koronne, królewszczyzna *f.*

Ho'fhalt, *sm.* -(e)s, i -haltung, *sf.* 1) utrzymywanie *n.* dworu; 2) dwór *m.*, urzędnicy *pl.* i słudzy *pl.* dworu.

Ho'fhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies łańcuchowy.

Hofie'ren, *vn.* (h.) 1) umizgać się, zalecać się; 2) odbywać potrzebę naturalną.

Hö'fiſch, *adi.* dworny, dworski; -er Ton, -es Weſen dworność *f.*

Ho'fjäger, *sm.* -s, *pl.* —, strzelec nadworny.

Ho'fjägermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, łowczy nadworny.

Ho'fjude, *sm.* -n, *pl.* -n, żyd nadworny.

Ho'fjungfer, *sf. pl.* -n, ob. Hoffräulein.

Ho'fjunker, *sm.* -s, *pl.* —, dworzanin *m.*, paź *m.*

Ho'fkammer, *sf.* kamera nadworna.

Ho'fkanzlei, *sf. pl.* -en, kancelarya nadworna.

Ho'fkanzler, *sm.* -s, *pl.* —, kanclerz *m.* dworu, nadworny.

Ho'fkapelle, *sf. pl.* -n, 1) kaplica nadworna; 2) kapela nadworna.

Ho'fkaplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -kapläne, kapelan nadworny.

Ho'fkavalier, *sm.* -s, *pl.* -e, dworzanin *m.*

Ho'fkellermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, piwniczy nadworny.

Ho'fkreiſe, *sm. pl.* dwór *m*, towarzystwo nadworne.

Ho'fkriegsrat, *sm.* -(e)s, rada wojenna nadworna; (dawniej) ministeryum *n.* wojny.

Ho'fküche, *sf. pl.* -n, kuchnia nadworna.

Ho'fküchenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, kuchmistrz nadworny.

Ho'flager, *sn.* -s, rezydencya *f.*, dwór *m.*

Ho'flakai, *sm.* -en, *pl.* -en, lokaj nadworny.

Ho'fleben, *sn.* -s, życie dworskie, dworactwo *n.*, dworszczyzna *f.*

Ho'fleute, *spl.* dworzanie *pl.*; służba dworska.

Hö'flich, *adi.* grzeczny, uprzejmy; miły, przyjemny.

Hö'flichkeit, *sf. pl.* -en, grzeczność *f.*, uprzejmość *f.*; j—n mit — empfangen przyjąć kogo uprzejmie.

Hö'flichkeitsbezeigung, *sf. pl.* -en, grzeczność *f.*; wyświadczenie *n.*, okazanie *n.* grzeczności.

Hö'flichkeitsformen, *sf. pl.*, -gebräuche, *sm. pl.* formy *pl.* grzeczności, grzeczność *f.*, etykieta *f.*

Ho'flieferant, *sm.* -en, *pl.* -en, dostawca nadworny.

Hö'fling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dworak *m.*, dworzanin *m.*

Ho'fluft, *sf.* (obraz.) powietrze *n.*, otoczenie *n.*, życie dworskie.

Ho'fmanier, *sf. pl.* -en, ob. Hofbrauch.

Ho'fmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, dworzanin *m.*, dworak *m.*

Ho'fmänniſch, *adi.* dworski, dworacki.

Ho'fmarſchall, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchälle, marszałek *m.* dworu.

Ho'fmäßig, *adi.* dworski, zwyczajowi dworskiemu odpowiadający; *adv.* po dworsku.

Ho'fmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rządca *m.* majętności; 2) ochmistrz *m.*; 3) guwerner *m.*, nauczyciel domowy.

Hofmeiſterei', *sf.* 1) urząd *m.* guwernera; 2) cenzurowanie *n.*, strofowanie *n.*

Ho'fmeiſterin, *sf. pl.* -innen, 1) ochmistrzyni *f.*; 2) guwernantka *f.*, nauczycielka domowa.

Ho'fmeiſteriſch, -meiſterlich, *adi.* guwernerski; pedantyczny; *adv.* -(nie).

Ho'fmeiſtern, I. *va.* karcić, strofować, krytykować, ganić, przewodzić (nad kim); pouczać; II. *vn.* (h.) guwernerką się trudnić, być nauczycielem domowym.

Ho'fmundſchenk, *sm.* -s, *pl.* -e, podczaszy nadworny.

Ho'fnarr, *sm.* -en, *pl.* -en, trefniś *m.*, błazen nadworny.

Ho'fpartei, *sf. pl.* -en, stronnictwo dworskie.

Ho'fplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, podwórze *n.*, dziedziniec *m.*

Ho'fprediger, *sm.* -s, *pl.* —, kaznodzieja nadworny.

Ho'frat, *sm.* -(e)s, -räte, radca *m.* dworu.

Ho'frätin, *sf. pl.* -innen, radczyni *f.*, żona *f.* radcy dworu.

Ho'fraum, *sm.* -(e)s, dziedziniec *m.*, podwórze *m.*

Ho'frichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia nadworny.

Ho'fſchatzmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, podskarbi nadworny.

Ho'fſchauſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, aktor *m.* teatru nadwornego.

Ho'fſchranz(e), *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, dworak *m.* (pogardliwie).

Ho'fſitte, *sf. pl.* -n, obyczaj dworski, etykieta dworska.

Ho'fſtaat, *sm.* -(e)s, dwór *m.*

Ho'fſtädt, *sn.* Rudki *pl.*

Ho'ftheater, *sn.* -s, *pl.* —, teatr nadworny.

Ho'fton, *sm.* -(e)s, ton dworski, sposób zachowywania się u dworu.

Ho'ftor, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, brama *f.*, wrota *pl.* od podwórza.

Ho'ftür, *sf. pl.* -en, drzwi *pl.*, furtka *f.* od podwórza.

Ho'ftrauer, *sf.* żałoba dworska.

Ho'fwagen, *sm.* -s, *pl.* -wagen i -wägen, powóz dworski.

Ho'fweiſe, *sf.* ob. Hofſitte.

Ho'fwelt, *sf.* świat dworski, dworzanie *pl.*

Ho'fweſen, *sn.* -s, dworszczyzna *f.*

Ho'fwirtſchaft, *sf.* gospodarstwo *n.* na wsi, dworskie.

Ho'fzeremoniell, *sn.* -(e)s, ceremoniał dworski, etykieta *f.* u dworu.

Ho'fzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, zaprząg dworski; pociąg dworski.

Ho'fzwang, *sm.* -(e)s, etykieta dworska.

Hö'he, *sf. pl.* -n, 1) wysokość *f.*; die — der Himmelskörper wysokość ciał niebieskich; die — eines Ortes über dem Meeresſpiegel wysokość miejsca (miejscowości) nad poziomem morza; in derſelben — liegen mieć równą wysokość; (obraz.) auf der — der Zeit ſtehen stać na wysokości czasu; ſich zu der — j—s hinaufſchwingen wznieść się do czyjego poziomu; die — der Stim-

me wysokość głosu; die — der Preise wysokość cen; in die — gehen iść w górę, wyrastać, róść; die Preise gingen in die — ceny podskoczyły; die Preise in die — treiben ceny podnieść; nach der — des Betrages w stosunku (albo wedle) wysokości kwoty; auf der — des Meeres na pełnem morzu; 2) wzgórze *n.*, wzniesienie *n.*, wyniosłość *f.*, góra *f.*; in die — gehen, steigen wzbijać się, wznosić się; in die — werfen rzucić w górę; in die — halten trzymać w górze; in die — heben podnosić, podnieść; üppig in die — gehen, in die — schießen wybujać; in die — bringen podnieść, wynieść, wywyższyć; in die — kommen wzbić się, polepszyć swoje stosunki; auf der — des Gebirges na szczycie, na wysokości gór; (obraz.) auf der — des Glückes, des Ruhmes na szczycie, na najwyższym stopniu szczęścia, sławy; die Not stieg auf eine furchtbare — bieda dosiągnęła straszliwego stopnia; 3) Ehre sei Gott in der — chwała Panu na wysokości (albo na wysokościach), na niebie, w niebiesiech.

Hö'heabweichung, *sf.* różnica *f.* w wysokości.

Hohe Heid, *sf.* Wysoka Hola (góra).

Ho'heit, *sf. pl.* -en, 1) wysokość *f.*, wzniosłość *f.*; wielkość *f.* (duszy, charakteru); 2) = Oberherrschaft, władztwo *n.*, panowanie *n.*; unter deutscher — pod panowaniem niemieckiem; 3) Wysokość *f.* (tytuł członków domów panujących) Seine kaiserliche, königliche — Jego cesarska, królewska Wysokość; Seine kaiserliche und königliche Hoheit Jego cesarska i królewska Wysokość (tytuł austryackich arcyksiążąt).

Ho'heitlich, *adi.* książęcy, zwierzchniczy.

Ho'heitsrecht, *sn.* -es, 1) prawo *n.* zwierzchności panującego; władza *f.* panującego; 2) -e, *pl.* regalia *pl.*

Ho'helied, *sn.* hohen Liedes, pieśń *f.* nad pieśniami (Salomona).

Hö'hen, *va.* podnosić.

Hö'henangabe, *sf.* podanie *n.* wysokości.

Ho'henberg, *sn.* Trzeciewnica *f.*

Ho'henburg, *sn.* Wyszogród *m.*

Hohenei'che, *sn.* Ossowa Góra.

Hohene'lbe, *sn.* Wierzchłabi *m.*

Ho'henfier, *sn.* Kamień *m.*

Ho'henfurth, *sn.* Wyższy Brod.

Hohenhau'sen, *sn.* 1) Trzebiń *m.*; 2) Skłodzewo *n.*

Hö'henklima, *sn.* -s, *pl.* —, klimat górski, podniebie górskie.

Hö'henkreis, -ses, *pl.* -e, -zirkel, *sm.* -s, *pl.* —, koło *n.* wysokości, wierzchołkowe koło.

Hö'henluft, *sf.* powietrze górskie.

Hö'hen(luft)kurort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stacya klimatyczna górska, uzdrowisko górskie.

Ho'henmauth, *sn.* Wysokie Myto.

Ho'henmauthen, *sn.* Muta *f.*

Hö'henmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, wysokomierz *m.*

Hö'henrauch, *sm.* -(e)s, zadymek *m.*

Hö'henrichtung, *sf.* elewacya *f.*

Hö'henrücken, *sm.* -s, -zug, *sm.* -(e)s, wzgórze *n.*

Ho'henſalza, *sn.* Inowrocław *m.*

Hö'henſchichten, *sf. pl.* warstwy *pl.*, pokłady *pl.* (geol.).

Ho'henſtein, *sn.* Hołsztynek *m.*, Olsztynek *m.*

Hö'henſteuer, *sn.* -s, *pl.* —, ster wysokości, wzlotowy.

Hö'henverhältniſſe, *sn. pl.* stosunki wysokościowe.

Ho'henwalde, *sn.* Podlesie Wysokie.

Hö'henwinkel, *sm.* -s, kąt *m.* wysokości, kąt *m.* wzniesienia.

Hö'henzug, *sm.* -(e)s, pasmo *n.* wzgórz, pagórków.

Ho'hepriester, *sm.* -s, *pl.* —, wielki kapłan.

Ho'hepriesterlich, *adi.* (należący do) wielkiego kapłana, wielkokapłański.

Hö'hepunkt, *sm.* -(e)s, punkt najwyższy, kulminacyjny; chwila *f.* najwyższego wzniesienia się; (obraz.) seinen — erreichen dosiądz szczytu; — einer Krankheit przesilenie *n.* (się) choroby.

Hö'her, *adi.* (*comp.* od hoch) wyższy; -e Schreibart styl górny, wzniosły; -e Bildung wyższe wykształcenie; -es Walten zrządzenie boskie; ein Höherer przełożony; *adv.* wyżej; — steigen podnieść, podnosić się, iść w górę; (obraz.) awansować, postąpić naprzód.

Hö'herberechtigt, *adi.* wyżej uprawniony.

Hö'herlegung, *sf.* wzniesienie *n.*, podniesienie *n.*

Hohl, *adi.* wydrążony, wydęty, próżny; czczy; — machen wydrążyć; -er Baum, Zahn, spróchniałe drzewo, spróchniały ząb; -e Wangen policzki zapadłe; -e Augen oczy zapadłe; -er Magen próżny żołądek; -e Hand dłoń; -er Kopf próżna, pusta głowa; eine -e Nuß głuchy orzech; -e Gasse wąwóz *m.*; -er Raum próżnia *f.*; -e Stimme głos głuchy, grobowy; (obraz.) eine -e Hand machen wyciągnąć rękę po datek, dać się przekupić; -e Worte czcze słowa; -e See wzburzone morze; die See geht — morze bałwani się.

Ho'hlader, *sf.* wena *f.*, dęta żyła.

Ho'hlarbeit, *sf.* dęta robota.

Ho'hläugig, *adi.* wklęsłooki, mający zapadłe oczy.

Ho'hlaxt, *sf. pl.* -äxte, przysiek *m.*

Ho'hlbackig, *adi.* zapadłe policzki mający.

Ho'hlbeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, topór zakrzywiony.

Ho'hlbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, dęczak *m.*, świder ciesielski.

Ho'hldachziegel, *sm.* -s, *pl.* —, gąsior *m.*, dachówka stożkowa.

Ho'hldocht, *sm. pl.* -e, knot okrągły.

Hö'hle, *sf. pl.* -n, 1) ob., Höhlung; 2) jama *f.*, nora *f.*, jaskinia *f.*, pieczara *f.*

Ho'hleiſen, *sn.* -s, żłobak *m.*, dłubacz *m.*, piesznia *f.*

Hö'hlen, *va.* wydrążać.

Hö'hlenbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* jaskini.

Hö'hlenfund, *sm.* -es, *pl.* -e, znalezisko *n.* w pieczarze.

Hö'hlenreich, *adi.* jamisty.

Hö'hlenreichtum, *sm.* -s, jamistość *f.*, obfitość *f.* jaskiń, jam.

Ho'hlerhaben, *adi.* wklęslowypukły.

Ho'hlfeile, *sf. pl.* —, pilnik *m.* do wydrążania.

Ho'hlfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia wklęsla, wklęsłość *f.*

Ho'hlflacheiſen, *sn.* -s, *pl.* —, półpiesznia *f.*

Hoh'lgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge; droga podziemna pod fortecą.

Ho'hlgeſchwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wrzód fistulowaty.

Ho'hlheit, *sf.* 1) wydrążoność *f.*; 2) czczość *f.*, próżność *f.*

Ho'hlhippe, *sf. pl.* -en, andrut *m.*

Ho'hlhobel, *sm.* -s, *pl.* —, strug *m.* żłobień.

Ho'hlkehle, *sf. pl.* -en, locha *f.*; spływek *m.*, ucios *m.*, żłobek *m.*, wklęsek *m.*

Ho'hlklinge, *sf. pl.* -n, główna żłóbkowana; dłuto heblowe.

Ho'hlkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe pusta głowa.

Ho'hlkugel, *sf. pl.* -n, kula wydrążona, bomba *f.*

Ho'hlleiſte, *sf. pl.* -n, = Hohlkehle.

Ho'hlmaß, *sn.* -ßes, *pl.* -ße. miara *f.* pojemności (dla płynów i rzeczy sypkich).

Ho'hlmeißel, *sm.* -s, *pl.* —, skublica *f.*, dłubaczka *f.*, piesznia *f.*

Ho'hlraum, *sm.* -(e)s, próżnia *f.*

Ho'hlrundung, *sf. pl.* -en, wklęsłość *f.*

Ho'hlſaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäume, obrąbek ażurowy.

Ho'hlſchiene, *sf. pl.* -n, szyna wydrążona.

Ho'hlſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, zwierciadło wklęsłe.

Hö'hlung, *sf. pl.* -en, wydrążenie *n.*

Ho'hlwangig, *adi.* ob. Hohlbackig.

Ho'hlweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wąwóz *m.*, parów *m.*; 2) droga *f.* z wyjeżdżoną koleją.

Ho'hlwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dach *m.* z żłobkowatej dachówki.

Ho'hlwurz, *sf.* kokornak *m.* (rośl.).

Ho'hlzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, 1) dziurawy, wydrążony ząb; 2) koci pysk, badyl *m.* (rośl.).

Ho'hlziegel, *sm.* -s, *pl.* —, cegła wydrążona, gąsior *m.*

Ho'hlzirkel, *sm.* -s, *pl.* —, cyrkiel kablągowaty.

Hohn, *sm.* -(e)s, hańba *f.*; szyderstwo *n.*; j—n — lachen, ſprechen szydzić z kogo; den Geſetzen — ſprechen drwić sobie z ustaw; der Vernunft — ſprechen sprzeciwiać się zdrowemu rozsądkowi.

Hö'hnen, *va.* szydzić, naigrawać się, drwić z kogo.

Ho'hngelächter, *sn.* -s, śmiech szyderczy, pośmiewisko *n.*

Ho'hngeſchrei, *sn.* -es, okrzyk szyderczy.

Hö'hniſch, *adi.* i *adv.* szyderczy, ironiczny; (-czo), (-nie).

Ho'hnlächeln, *vn.* (h.) uśmiechać się szyderczo, z przekąsem.

Ho'hnlächeln, *sn.* -s, uśmiech szyderczy, z przekąsem.

Ho'hnlachen, *vn.* (h.) śmiać się szyderczo, naigrawać się, wyśmiewać się.

Ho'hnrede, *sf. pl.* -n, mowa szydercza, obelżywa.

Ho'hnſprecher, *sm.* -s, *pl.* —, szyderca *m.*

Hö'ker, *sm.* -s, *pl.*, (-in, *sf. pl.* -innen), przekupień *m.*, (przekupka *f.*).

Hökerei', *sf.* przekupnictwo *n.*

Hö'kerfrau, *sf. pl.* -en, -weib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ob. Höker, (-in).

Hö'ke(r)n, *vn.* (h.) prowadzić handel przekupniczy.

Ho'kkohuhu, *sm.* -s, *pl.* -s, grdacz *m.* (ptak).

Ho'kus-Pokus, *sm. indecl.* kuglarstwo *n.*, (pierwotnie rodzaj zaklęcia, używanego przez kuglarzy); — machen kuglarstwo robić, (przen.) mydlić oczy.

Hold, *adi.* 1) przychylny, sprzyjający; j—m — ſein być komu przychylnym; das Schickſal war mir — los mi sprzyjał; wem die Götter — ſind . . . komu bogowie sprzyjają . . .; 2) nadobny, miły, luby; ein -es Geſicht nadobna twarz; *adv.* przychylnie; nadobnie, mile.

Ho'lder, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Holunder.

Ho'ldſelig, *adi.* wdzięczny, miły.

Ho'ldſeligkeit, *sf.* wdzięczność *f.*

Ho'len, *va.* 1) iść po co; j—n — sprowadzić kogo; etw. — pójść po co i przynieść; j—n — laſſen posłać po kogo; ich werde mir das Geld — pójdę, przyjdę po pieniądze; ſich eine Krankheit — nabawić się choroby; den Arzt — pójść po lekarza; der Teufel hat alles geholt dyabli wszystko wzięli; hol dich der Teufel, der Kuckuck niech cię dyabli wezmą, idź do dyabła; 2) holować (okręt).

Ho'lfter, *sf.* olstro *n.*

Ho'lla! *int.* hola! hej!

Holk, **Hulk**, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e(n), okręt ciężarowy.

Ho'lland, *sn.* Holandya *f.*; Holländer, *sm.* Holender i Holenderczyk; Holländerin, *sf.* Holenderka; holländiſch, *adi.* holenderski, *adv.* po holendersku.

Holländerei', *sf. pl.* -en, holendernia *f.* (gdzie krowy utrzymują dla wyrabiania masla i serów).

Ho'lländerkäſe, *sm.* -s, *pl.* —, ser holenderski.

Ho'lländern, *va.* 1) spajać w dwóch rogach (introligatorstwo); 2) holendrować (na lyżwach).

Ho'lle, *sf. pl.* -n, 1) czub *m.* na głowie niektórych ptaków; 2) zla kobieta, czarownica *f.*

Hö'lle, *sf.* 1) piekło *n.*; in die — kommen pójść do piekła; in die (zur) — fahren zstąpić do piekła; die — an j—m verdienen zasłużyć sobie u kogo na największą niewdzięczność; j—m die — heiß machen okropnie komu dokuczać; die — in seinem Busen tragen mieć piekło w sercu; Himmel und — aufbieten poruszyć niebo i ziemię, piekło i niebo; wer vor der — wohnt, muß den Teufel zum Gevatter bitten kto na przedpieklu mieszka, dyabla w kumy prosi; 2) zapiecek *m.*

Hö'llenangſt, *sf.* strach piekielny.

Hö'llenbrut, *sf.* ród piekielny, z piekła.

Hö'llenfahrt, *sf.* zstąpienie *n.* do piekiel.

Hö'llenhitze, *sf.* gorąco piekielne.

Hö'llenlärm, *sm.* -(e)s, hałas piekielny.

Hö'llenmarter, **-pein**, *sf.* męczarnia piekielna.

Hö'llenmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna piekielna, bomba *f.*; torpedo *m.*

Hö'llenpfuhl, *sm.* -(e)s, przepaść piekielna.

Hö'llenqual, *sf. pl.* -en, męka piekielna.

Hö'llenreich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pieklo *n.*

Hö'llenrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia piekielny.

Hö'llenſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból piekielny.

Hö'llenſpektakel, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Höllenlärm.

Hö'llenſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, saletran *m.* srebra, lapis *m.*

Ho'lleſchau', *sn.* Holeszów *m.*

Hö'lliſch, *adi.* piekielny.

Ho'lm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ostrów *m.*, kępa *f.* (wysepka na rzece); 2) drzewo poprzeczne, które dwa inne spaja.

Ho'lper, *sm.* -s, *pl.* -n, chropowatość, gruda *f.*, (stąd przen.) podskok *m.* powozu za uderzeniem koła o chropowatość drogi.

ho'lp(e)richt i **ho'lp(e)rig**, *adi.* chropowaty, nierówny; — leſen czytać jak po grudzie.

Ho'lpern, *sn.* (ḫ.) 1) der Pfad holpert ścieżka jest nierówna; 2) utykać, potykać się; (przen.) die Sache holpert sprawa utyka.

Ho'lſtein, *sn.* Holsztyn *m.*; Holſteiner, *sm.* Holsztyńczyk; holſteiniſch *adi.* holsztyński.

Ho'lſter, = Holfter.

Holu'nder, *sm.* -s, *pl.* (= Flieder) bez *m.* (rośl).

Holu'nderdorf, *sn.* Jędrzejewo *n.*

Holu'nderſtrauch, *sm.* -es, *pl.* -ſträucher, krzak bzowy, bez *m.*

Holz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, 1) drewo *n.*, drewno *n.*, drwa *pl.* (jako materyał); Stück— drewno; Scheit— polano *n.*; in — arbeiten z drzewa wyrabiać; — hacken drzewo (drwa) rąbać; der Baum ſchießt ins —, hat zu viel — drzewo dostaje, ma za wiele galęzi; 2) las *m.*, zarośle *n.*; ins — fahren jechać do lasu (po drzewo).

Ho'lzabfall, *sm.* -es, *pl.* -abfälle, odpadki *pl.* z drzewa, drzazgi *pl.*

Ho'lzamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, (= Forſtamt) urząd leśny.

Ho'lzanweiſung, *sf. pl.* -en, kwit *m.* na drzewo.

Ho'lzapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, jabłko leśne, leśniówka *f.*

Ho'lzarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, drwal *m.*; robotnik wyrabiający przedmioty z drzewa.

Ho'lzarm, *adi.* ubogi w drzewo.

Ho'lzart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* drzewa.

Ho'lzartig, (= Holzähnlich) *adi.* drzewiasty.

Ho'lzaxſche, *sf.* popiół drzewny.

Ho'lzaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* drzewa, drewniczy *m.*

Ho'lzaxt, *sf. pl.* -äxte, siekiera *f.*

Ho'lzbahn, *sf. pl.* -en, kolej *f.* o drewnianym torze.

Ho'lzbau, *sm.* -es, *pl.* -bauten, budowanie *n.* z drzewa, budowla drewniana.

Ho'lzbearbeitung, *sf.* robota drzewna; obrabianie *n.* drzewa.

Ho'lzbeſtand, *sm.* -es, drzewostan *m.*

Ho'lzbiene, *sf. pl.* -n, pszczoła leśna.

Ho'lzbildner, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Holzſchnitzer.

Ho'lzbirne, *sf. pl.* -n, gruszka leśna, ulęgalka *f.*

Ho'lzbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke 1) kozły *pl.*, kobylica *f.*; 2) kleszcz *m.*; 3) kózka *f.*, cieśla *m.* (owad); 4) wilk żelazny (kuchenny).

Ho'lzboden, *sm.* -s, 1) drwalnia *f.*, drewutnia *f.*; 2) ziemia dobra do sadzenia drzew.

Ho'zbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) drzewojad *m.* (owad); 2) świder drzewny.

Ho'lzbündel, *sn.* -s, *pl.* —, wiązka *f.* drzewa.

Hö'lzel, *sn.* -s, *pl.* —, i **Hö'lzchen**, *sn.* -s, *pl.* —, drewienko *n.*, patyczek *m.*

Hö'lzen, *sn.* (ḫ.) rąbać drwa, las wycinać; kijem walić, bić.

Hö'lzern, *adi.* drewniany, z drzewa zrobiony; (przen.) der -e Ton ton bez dźwięku; der -e Anſchlag uderzenie drewniane (muz.); -er Menſch człowiek nieruchliwy, bez duszy.

Ho'lzeſſig, *sm.* -s, ocet drzewny.

Ho'lzfällen, *sn.* -s, ścinanie *n.*, wyrąb *m.* drzewa.

Ho'lzfäller, *sm.* -s, *pl.* —, drwal *m.*, rębacz *m.*

Ho'lzfaſer, *sf. pl.* -n, włókno drzewne.

Ho'lzfeile, *sf. pl.* -n pilnik *m.* do drzewa.

Ho'lzfeuerung, *sf.* opalanie *n.* drzewem.

Ho'lzflöße, *sf. pl.* -n, tratew *f.*, tratwa *f.*

Ho'lzflößen, *sm.* -s, splawianie *n.* drzewa.

Ho'lzflößer, *sm.* -s, flis *m.*, flisak *m.*, oryl *m.*

Ho'lzfrei, *adi.* bez domieszki drzewa (n. p. holzfreies Papier.).

Ho'lzfrevel, *sm.* -s, *pl.* —, szkoda *f.* w drzewie, uszkodzenie *n.* drzewa (w lesie).

Ho'lzgefälle, *sn. pl.* dochody *pl.* z lasów.

Ho'lzgeiſt, *sm.* -eš, wyskok drzewny.

Ho'lzgelaß, *sn.* ob. Holzkammer.

Ho'lzgerechtigkeit, *sf.* prawo opału.

Ho'lzgericht, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, sąd leśniczy.

Ho'lzhacker, *sm.* -š, *pl.* —, -hauer, *sm.* -š, *pl.* —, rębacz *m.*, drwal *m.*

Ho'lzhäher, *sm.* -š, *pl.* —, sojka *f.*

Ho'lzhandel, *sm.* -š, handel *m.* drzewem.

Ho'lzhändler, *sm.* -š, *pl.* —, handlarz *m.* drzewa.

Ho'lzhenne, *sf.* i -huhn, *sn.* -(e)š, *pl.* -hühner pardwa *f.*

Ho'lzig i **holzicht**, *adi.* drewniasty, drzewny, sparcialy.

Ho'lzkäfer, *spl.* —, drwalnikowate owady.

Ho'lzkammer, *sf.* *pl.* -n, drewutnia *f.*

Ho'lzkauf, *sm.* -eš, *pl.* -käufe, (za)kupno *n.* drzewa.

Ho'lzkirſche, *sf.* *pl.* -n, dzika wiśnia, trześnia *f.*

Ho'lzklotz, *sm.* -eš, *pl.* -klötze, kloc *m.*

Ho'lzkohle, *sf.* węgiel drzewny.

Ho'lzkonſtruktion, *sf.* *pl.* -en, zestrój, zespól drewniany.

Ho'lzlager, *sn.* -š, *pl.* —, skład *m.* drzewa.

Ho'lzmalerei, *sf.* malarstwo *n.* na drzewie.

Ho'lzmarkt, *sm.* -eš, *pl.* -märkte, targ *m.* na drzewo; sprzedaż *f.* drzewa.

Ho'lzmeſſer, *sm.* -š, *pl.* —, miernik *m.* do drzewa.

Ho'lznagel, *sm.* -š, *pl.* -nägel, świek *m.* z drzewa.

Ho'lznutzung, *sf.* używanie *n.* drzewa.

Ho'lzpflaſter, *sn.* -š, *pl.* —, bruk *m.* z drzewa, drewniany.

Ho'lzplatz, *sm.* -eš, *pl.* -plätze, plac *m.* na drzewo.

Ho'lzpuppe, *sf.* *pl.* -n, lalka *f.* z drzewa, marionetka *f.*, lętka *f.*

Ho'lzrechen, *sm.* -š, *pl.* —, pale na rzecze do zatrzymywania splawianego drzewa.

Ho'lzſäge, *sf.* *pl.* -en, tartak *m.*, pila *f.* do drzewa.

Ho'lzſäure, *sf.* kwas drzewny, ocet drzewny.

Ho'lzſcheit, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, polano *n.* (drzewa).

Ho'lzſchlag, *sm.* -(e)š, *pl.* -ſchläge, ob. Holzfällen.

Ho'lzſchläger, *sm.* -š, *pl.* —, drwal *m.*, rębacz *m.*

Ho'lzſchneidekunſt, *sf.* drzeworytnictwo *n.*

Ho'lzſchneider, *sm.* -š, *pl.* —, drzeworytnik *m.*

Ho'zſchnepfe, *sf.* *pl.* -n, bekas *m.*

Ho'lzſchnitt, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, drzeworyt *m.*, rycina *f.* na drzewie.

Ho'lzſchnitzer, *sm.* -š, *pl.* —, snycerz *m.*

Holzſchnitzerei', *sf.* snycerstwo *n.*

Ho'lzſchoppen, *sm.* -š, *pl.* —, (= Holzſchuppen) szopa *f.* na drzewo, drewutnia *f.*

Ho'lzſchraube, *sf.* *pl.* -n, śruba drewniana.

Ho'lzſchuh, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, trepki *pl.* chodaki drewniane.

Ho'lzſieb, *sn.* -(e)š, *pl.* -e, sito *n.*, przetak *m.*, rzeszoto *n.*

Ho'lzſpalten, *sn.* -š, rąbanie *n.* drzewa.

Ho'lzſpan, *sm.* -(e)š, *pl.* -ſpäne, drzazga *f.*, wiór *m.*, szczapa *f.*, szczepa *f.*

Ho'lzſplitter, *sm.* -š, *pl.* —, drzazga *f.*, skalka *f.*

Ho'lzſtand, *sm.* -(e)š, drzewostan *m.*

Ho'lzſtaub, *sm.* -(e)š, trociny *pl.*

Ho'lzſtich, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, drzeworyt *m.*

Ho'lzſtoff, *sm.* -(e)š, masa drzewna.

Ho'lztaube, *sf.* *pl.* -n, gołąb leśny, turkawka *f.*, grzywacz *m.*

Ho'lzteer, *sm.* -(e)š, smola pogazowa drzewna, dziegieć *m.*

Ho'lztrage, *sf.* *pl.* -n, nosze *pl.* do drzewa.

Ho'lztrank, *sm.* -(e)š, *pl.* -tränke, napól *m.* z wygotowanych korzeni, napój wiórowy.

Ho'lzung, *sf.* *pl.* -en, zagajnik *m.*, porąb *m.*, wyrąb *m.* drzewa, wycinanie *n.* lasu.

Ho'lzungsrecht, *sn.* -eš, ob. Holzgerechtigkeit.

Ho'lzverſchlag, *sm.* -(e)š, *pl.* -verſchläge, przepierzenie *n.* z drzewa; miejsce ogrodzone drzewem.

Ho'lzverwalter, *sm.* -š, *pl.* —, zarządca *m.* składu drzewa.

Ho'lzvorrat, *sm.* -(e)š, *pl.* -vorräte, zapas *m.* drzewa.

Ho'lzwand, *sf.* *pl.* -wände, ściana *f.* z drzewa, przepierzenie *n.* z drzewa.

Ho'lzwaren, *sf.* *pl.* towary *pl.* z drzewa.

Ho'lzweg, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, droga *f.* w lesie do wywożenia drzewa; (obraz.) manowiec *m.*; auf dem -e ſein omylić się, chybić.

Ho'lzwerk, *sm.* -(e)š, obicie *n.* z drzewa; budulec *m.*; ciesielska robota; wyroby drewniane.

Ho'lzweſen, *sn.* -š, losowość *f.*, zawiadywanie *n.* drzewem.

Ho'lzweſpe, *sf.* *pl.* -n, trzpiennik żółty.

Ho'lzwolle, *sf.* wełna drzewna.

Ho'lzwurm, *sm.* -(e)š, *pl.* -würmer, czerw drzewny.

Ho'lzzunder, *sm.* -š, hupka *f.* z drzewa spruchnialego.

Homagia'leid, *sm.* -(e)š, *pl.* -e, przysięga holdownicza, homagialna przysięga.

Homile'tik, *sf.* nauka wypowiadania kazań, homiletyka *f.*

Homile'tiſch, *adi.* homiletyczny.

Homilie', *sf.* *pl.* -en, homilia *f.* (= kazanie wyjaśniające tekst pisma świętego).

Homoge'n, *adi.* jednorodny, jednolity.

Homogen(n)ität', *sf.* —, jednorodność *f.*

Homolo'g, *adi.* zgodny, odpowiedni; podobny; jednobrzmiący, homologiczny; -e Neubildung nowotwór jednorodny (med.).

Homony'm, *sn.* -(e)š, *pl.* -e(n), wyraz jednakobrzmiący o różnem znaczeniu, imiennik *m.*

Homony'm, *adi.* równobrzmiący, dwuznaczny.

Homöopa'th, *sm.* -en, *pl.* -en, homeopata *m.*

Homöopathie', *sf.* homeopatya *f.*

Homöopa'thiſch, *adi.* zgodny z zasadami homeopatyi, homeopatyczny; (przen.) drobny, bardzo mały.

Homoſexuali'smus, *sm.* pociąg *m.* do tej samej płci.

Homoſexue'll, *adi.* równopłciowy.

Homu'nkulus, *sm.* —, *pl.* -ſſe, człowiek *m.*, człeczyna *m.*

Hone'tt, *adi.* uczciwy, prawy, zacny.

Hone'ttität, *sf.* uczciwość *f.*, prawość *f.*, zacność *f.*

Ho'nicht, *adi.* miodowy, słodki jak miód.

Ho'nig, *sm.* -(e)s, miód przaśny; — ausſchneiden podbierać miód.

Ho'nigapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, jabłko słodkie jak miód.

Ho'nigbär, *sm.* -en, *pl.* -en, niedźwiedź, bartnik miód wyjadający.

Ho'nigbauer, *sm.* -s i -n, *pl.* -n, bartnik *m.*, pasiecznik *m.*, (trudniący się pszczelnictwem).

Ho'nigbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* —bäume, drzewo spruchniałe, gdzie pszczoły miód składają.

Ho'nigbiene, *sf. pl.* -n, pszczoła robocza (= Arbeitsbiene).

Ho'nigbirne, *sf. pl.* -n, miodówka *f.*

Ho'nigblume, *sf. pl.* -n miodosok *m.*

Ho'nigfließend, *adi.* miodopłynny.

Ho'niggeſchwulſt, *sf. pl.* -geſchwülſte, guz miodowy.

Ho'niggraš, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, wyczyniec łąkowy; trawa miodowa, kłosówka *f.*

Ho'nigkelch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miodnik (rośl.).

Ho'nigkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, piernik miodowy, placek *m.* z miodem, miodownik *m.*

Ho'niglippe, *sf. pl.* -n, usta słodkie jak miód.

Ho'nigmonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, -mond, *sm.* -es, *pl.* -e, miesiąc miodowy.

Ho'nigpflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, plaster *m.* miodu.

Ho'nigrede, *sf. pl.* -n, mowa słodka jak miód,

Ho'nigreich, *adi.* obfity w miód.

Ho'nigſaft, *sm.* -es, miodek aptekarski.

Ho'nigſcheibe, *sf. pl.* -n, ob. Honigpflaſter.

Ho'nigſeim, *sm.* -es, patoka *f.*

Ho'nigſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miednik *m.*

Ho'nigſüß, *adi.* słodki jak miód, słodziuchny.

Ho'nigtau, *sm.* -(e)s, miodunka *f.*, miedunka *f.*, miodowa rosa.

Ho'nigwabe, *sf. pl.* -n, ob. Honigpflaſter.

Ho'nigzelle, *sf. pl.* -n, komórka *f.* w plastrze miodu.

Honneu'r, (wym.: honör) *sn.* -s, *pl.* -s, 1) honory *pl.*; die -s machen robić honory, przyjmować gości; 2) honory *pl.* (w kartach).

Honora'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zapłata *f.*, wynagrodzenie *n.*, honoraryum *n.*; ärztliches —, Schriftſteller—, wynagrodzenie lekarza, autora itd.

Honoratio'ren, *spl.* znakomitości *pl.*, ludzie najgodniejsi szacunku, członkowie wyższych stanów.

Honorie'ren, *va.* czcić; 1) składać cześć, honorować; 2) wynagrodzić; einen Wechſel — zapłacić weksel.

Hono'rig, *adi.* prawy, honorowy.

Hop! *int.* hop!

Ho'pfen, *sm.* -s, chmiel *m.*; an dem iſt — und Malz verloren nie będzie z niego nic.

Ho'pfen, *va.* chmielem przyprawiać, chmielić.

Ho'pfenbau, *sm.* -(e)s, chmielnictwo *n.*, kultura *f.* chmielu.

Ho'pfenboden, *sm.* -s, grunt zdatny do sadzenia chmielu.

Ho'pfendarre, *sf. pl.* -n, suszarnia *f.* chmielu.

Ho'pfengarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, chmielnik *m.*, chmielisko *n.*

Ho'pfengärtner, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Höpfner.

Ho'pfenhefen, *sf. pl.* (= Oberhefe) drożdże chmielowe (pierwsze drożdże, które się dobywają otworem).

Ho'pfenkeim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kieł chmielowy.

Ho'pfenklee, *sm.* -s, koniczyna żółta, koziorożec chmielowy.

Ho'pfenklette, *sf. pl.* -e, łopian pospolity, łopuch wielki.

Ho'pfenkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* do cedzenia piwa zaprawionego chmielem.

Ho'pfenranke, *sf. pl.* -n, łęcina *f.*, witeczka chmielowa.

Ho'pfenreich, *adi.* obfitujący w chmiel.

Ho'pfenſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, wantuch *m.* worek *m.* na chmiel.

Ho'pfenſtange, *sf. pl.* -n, tyczka *f.* do podstrzymywania chmielu; człowiek zbyt wysokiego wzrostu.

Ho'pfenſtaude, *sf. pl.* -n, chmielina *f.*, kierz *m.*

Ho'pfenwäldchen, *sn.* Lutogniewski Lasek.

Hö'pfner, *sm.* -s, *pl.* —, chmielarz *m.*

Hopli't, *sm.* -en, *pl* -en, ciężko uzbrojony.

Ho'pſa! *int.* hopsa! (wyraża podskok).

Ho'pſen, *vn.* (ſ.) podskakiwać.

Ho'pſer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) skoczek *m.*; 2) podskok *m.*; walc skakany.

Hö'rapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, słuchawka *f.* (telefon).

Hora'z, *sm.* Horacyusz, Horacy.

Hö'rbar, *adi.* słyszalny, mogący być usłyszanym.

Ho'rchen, *vn.* słuchać, podsłuchiwać, podsłuchać, nadsłuchiwać; er horchte ihrer Stimme, ihrem Liede przysłuchiwał się jej głosowi.

Ho'rchen, *sn.* podsłuchiwanie *n.*; das — iſt bisweilen gefährlich podsłuchiwanie jest czasem niebezpieczne.

Ho'rcher, *sm.* -s, *pl.* —, podsłuchiwacz *m.*; (-in, *sf. pl.* innen, ta, która podsłuchuje); der — an der Wand hört ſeine eigne

Schand kto rad podsłuchuje, często usłyszy niemiłe rzeczy.

Ho'rde, *sf. pl.* -n, horda *f.*, horda (złota) Tatarów; zgraja *f.*, dziki tłum; horda zwierząt.

Ho'ren, *spl.* 1) boginie pór roku; 2) godziny przeznaczone do odprawiania modlitw.

Hö'ren, I. *va.* i *vn.* (h.) słyszeć, mieć słuch; etwas — słuchać, słyszeć coś; ich — ihre Stimme słyszę jej głos; von etw. —, von j—m — słyszeć o czem, o kim; ich habe das von deiner Mutter gehört słyszałem to od twojej matki; j—n — wysłuchać kogo; ein Kolleg — uczęszczać na wykład; ich höre donnern (daß es donnert) słyszę, że grzmi; słuchać (rozkazu), być posłusznym; wer nicht — will, muß fühlen kto nie chce słuchać, ten poczuje; II. *vn.* sich — lassen dać się słyszeć; es läßt sich — można tego słuchać, to zasługuje na uwagę; ich horche, aber ich höre nichts słucham, ale nic nie słyszę.

Hö'rensagen, *sn.* pogłoska *f.*, wieść *f.*, słyszenie *n.*; vom — wissen, kennen wiedzieć, znać ze słuchu.

Hö'renswert, *adi.* godny słyszenia.

Hö'rer, *sm.* -s, *pl.* —, słuchacz *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, -czka *f.*).

Hö'rerschaft, *sf.* audytoryum *n.*, słuchacze *pl.*

Hö'rig, *adi.* poddany.

Hö'rige(r), *sm.* -en, *pl.* -en, poddany *m.*; klient *m.*

Hö'rigkeit, *sf.* (= Leibeigenschaft) poddaństwo *n.*

Horizo'nt, *sm.* (= Gesichtskreis) -es, *pl.* -e, widnokrąg *m.*, horyzont *m.*, nieboskłon *m.*; poziom *m.*

Horizonta'l, *adi.* poziomy, horizontalny; -e Projektion rzut poziomy.

Horizonta'le, *sf.* linia pozioma.

Horizonta'llinie, *sf. pl.* -n, linia pozioma.

Horizonta'lschnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przekrój poziomy.

Hö'rmesser, *sm.* -s, *pl.* —, słuchomierz *m.*

Horn, *sn.* -(e)s, *pl.* Hö'rner 1) róg *m.* (u zwierząt i do trąbienia); ins — stoßen, das — blasen zatrąbić, trąbić, grać na rogu; in — arbeiten wyrabiać z rogu (różne przedmioty); dem Manne die Hörner aufsetzen mężowi rogi przyprawić; j—m die Hörner bieten czoło komu stawić; sich den Strick um die Hörner werfen lassen dać się opanować; sich die Hörner ablaufen rogi sobie przetrzeć; 2) szczyt *m.* w górach.

Ho'rnamboß, *sm.* -es, *pl.* -e, kowadło rogate.

Ho'rnarbeit, *sf. pl.* -en, robota rogowa.

Hor'nartig, *adi.* podobny do rogu, rogowaty.

Ho'rnauge, *sn.* -s, *pl.* -en, nagniotek *m.*

Ho'rnbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, grab *m.*

Ho'rnbläser, *sm.* -s, *pl.* —, ten co gra na rogu.

Ho'rnblende, *sf.* amfiboł *m.* (min.).

Hö'rnchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Horn) 1) mała trąbka myśliwska; 2) rożek *m.*, rogalik *m.*

Ho'rndrechsler, *sm.* -s, *pl.* —, tokarz wyrabiający przedmioty z rogu.

Ho'rnen i **hö'rnen**, I. *va.* j—n — nasadzić komu rogi; przyprawić komu rogi; II. sich — *vr.* zrzucić, zmienić rogi; III. *vn.* (h.) kłuć rogami, bość; trąbić na rogu; IV. **gehörnt**, *pp.* i *adi.* rogaty.

Hö'rnern, *adi.* rogowy.

Hö'rnerschall, -klang, *sm.* -(e)s, dźwięk *m.*, odgłos trąbki myśliwskiej.

Hö'rnerv, *sm.* -(e)s, nerw słuchowy.

Ho'rneule, *sf. pl.* -n, sowa *f.*, puhacz.

Ho'rnfeile, *sf. pl.* -n, pilnik *m.*, raszpla *f.* do rznięcia rogu.

Ho'rnfisch, *sm.* -es, *pl.* -e, iglica *f.*, rogacz *m.* (ryba).

Ho'rnförmig, *adi.* mający kształt rogu.

Ho'rngewebe, *sn.* -s, *pl.* —, tkanka rogowa.

Ho'rnhaut, *sf.* rogówka *f.* (u oka).

Ho'rnhautentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* rogówki.

Ho'rnicht, *adi.* rogowaty.

Ho'rnig, *adi.* rogowy, rogaty.

Ho'rniß, *sf. pl.* -sse i -ssen, szerszeń *m.*

Ho'rnissenschwärmer, *sm.* -s, *pl.* —, przeziernik *m.* osowiec (owad).

Horni'st, *sm.* -en, *pl.* -en, trębacz *m.*

Ho'rnkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, grzebień rogowy.

Ho'rnklee, *sm.* -s, komonica *f.* (roś.).

Ho'rnkluft, *sf. pl.* -klüfte, rozpadlina *f.* w kopycie końskiem.

Ho'rnknopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -knöpfe, guzik rogowy.

Ho'rnkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, rogowe ziele, rogownica *f.*

Ho'rnleim, *sn.* -(e)s, klej rogowy.

Ho'rnmasse, *sf.* masa rogowa.

Ho'rnmusik, *sf.* muzyka *f.* na instrumentach dętych.

Ho'rnochse, *sm.* -n, *pl.* -n, wół *m.*; (przen.) dureń *m.*

Ho'rnquecksilber, *sn.* -s, kalomel *m.*, chlorek *m.* merkuryusza.

Ho'rnschiene, *sf. pl.* -n, (= Flügelschiene) skrzydło *n.* krzyżownicy (kol.).

Ho'rnschlange, *sf. pl.* -n, wąż rogaty.

Ho'rnsilber, *sn.* -s, chlorek *m.* srebra.

Ho'rnspalte, *sf. pl.* -n, ob. Hornluft.

Ho'rnspan, *sm.* -(e)s, *pl.* -späne, trociny *pl.* z rogu.

Ho'rnspitze, *sf. pl.* -n, kończyna *f.* rogu.

Ho'rnstein, *sm.* -(e)s, rogowiec *m.*, krzemionka *f.*

Ho'rnstrahl, *sm.* -(e)s, strzałka rogowata (wet.).

Ho'rnsubstanz, *sf. pl.* -en, masa rogowa, keratyna *f.*

Ho'rnung, *sm.* (miesiąc) luty *m.* (przest.).

Ho'rnvieh, *sn.* -(e)s, rogacizna *f.* (bydło rogate).

Ho'rnwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) przedmioty rogowe; 2) szaniec rogaty (u fortecy).

Horoſko'p, *sn.* -s, *pl.* -e, przypowiednia *f.*, horoskop *m.*

Hö'rprüfung, *sf. pl.* -en, badanie *n.* słuchu.

Horre'nd, *adi.* straszny, horendalny.

Hö'rrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, trąbka słuchowa, słuchawka *f.*

Ho'rror, *sm.* -s, (= Abſcheu) wstręt *m.*

Hö'rſaal, *sm.* -s, sala odczytowa.

Hö'rſchärfe, *sf.* bystrość *f.*, czułość *f.* słuchu.

Horſt, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) krzewnia *f.*, gęstwina *f.* drzew; 2) gniazdo *n.* (drapieżnego ptaka).

Horſt, *sn.* Krosno *n.*

Ho'rſten, *vn.* (h.) gnieździć się.

Hort, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) skarb *m.*; 2) miejsce bezpieczne, schronienie *n.*; 3) podpora *f.*; ochrona *f.*

Horte'nſius, *sn.* Hortenzyusz.

Hortikultu'r, *sf.* ogrodnictwo *n.*

Horto'log, *sm.* -en, *pl.* -en, znawca *m.*, miłośnik sztuki ogrodniczej, hortolog *m.*

Hortologie', *f.*, sztuka ogrodnicza, hortologia *f.*

Hö'rtrichter, *sm.* -s, przyrząd *m.* do słuchania, słuchawka *f.*

Hö'rweite, *sf.* dal słuchowa.

Hö'rwerkzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narząd słuchowy; narzędzie słuchowe.

Hoſanna! *int.* zawitaj! Panie zbaw nas! wspomóż!

Hö'ſchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hoſe) spodenki *pl.*, porteczki *pl.*

Ho'ſe, *sf. pl.* -n, 1) nogawica *f.*, spodnie *pl.*; portki *pl.*, majtki *pl.*; (przen.) ſie hat die -n an ona rej wodzi w domu; das Herz iſt ihm in die -n gefallen strach go opadł; 2) słup morski, traba powietrzna, trąba morska.

Ho'ſen, *va.* w spodnie opatrzyć; ihoſte Tauben gołębie mające nogi pierzem obrosłe.

Ho'ſenband, *sn.* -es, *pl.* -bänder, podwiązka *f.* u spodni.

Ho'ſenbandorden, *sm.* -s, *pl.* —, order *m.* podwiązki.

Ho'ſenhalter, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Hoſenträger.

Ho'ſenknopf, *sm.* -es, *pl.* -knöpfe, guzik *m.* u spodni.

Ho'ſenlatz, *sm.* -es, *pl* -e, fartuszek *m.* u spodni.

Ho'ſennaht, *sf. pl.* -nähte, szew *m.* u spodni.

Ho'ſenrolle, *sf. pl.* -n, męzka rola (dla kobiety).

Ho'ſenſchlitz, *sm.* -es, *pl.* -e, rozpór *m.* u spodni.

Ho'ſenſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, krawiec szyjący spodnie, spodniarz *m.*

Ho'ſenſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, materya *f.* na spodnie.

Ho'ſenſtrecker, *sm.* -s, *pl.* —, wieszadło *n.* na spodnie.

Ho'ſentaſche, *sf. pl.* -n, kieszeń *f.* u spodni.

Ho'ſenträger, *sm.* -s, *pl.* —, szelki *pl.*

Hoſpita'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -täler, szpital *m.*; zakład *m.* dla ubogich.

Hoſpita'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, hospitant *m.*, (gość, uczęszczający na wykłady i t. d.).

Hoſpitie'ren, *vn.* hospitować, jako gość uczęszczać gdzieś.

Hoſpi'z, *sn.* -es, *pl.* -e, przytulisko *n.*, schronisko *n.*

Hoſpoda'r, *sm.* -(e)s i -en, *pl.* -(en), hospodar *m.*, pan *m.*

Ho'ſtau, *sn.* Hostun *m.*

Ho'ſtie, *sf. pl.* -n, hostya *f.* (święta).

Ho'ſtiengefäß, *sn.* -ſes, *pl.* -e, cyboryum *n.*; pacyfikał *m.*

Ho'ſtienhäuslein, *sn.* -s, tabernakulum *n.* (łac.).

Hote'l, *sn.* -s, *pl.* -s, hotel *m.*

Hote'lbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* hotelu.

Hote'lgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo prowadzące hotel; towarzystwo schodzące się w hotelu.

Hotelie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, właściciel *m.* hotelu.

Hott, *int.* hot! hot!

Hottento'tt(e), *sm.* Hottentot *m.*

Ho'yer, *sm.* -s, *pl.* —, błok zapadający, bała *f.* (= Salblock *m.*)

Hra'diſch, *sn.* Hradyszcze *n.*

Hra'dſchin, *sm.* Hradczany (w Pradze).

Hub, *sm.* -(e)s, *pl.* Hübe, podniesienie *n.*, skok *m.*, udźwig *m.*

Hu'be, *sf. pl.* -n, włoka *f.*; większe gospodarstwo chłopskie.

Hü'bel, *sm.* -s, *pl.* —, wzgórek *m.*, górka *f.*

Hü'ben, *adv.* (przeciwstawienie do drüben) z tej strony.

Hübſch, *adi.* ładny; *adv.* ładnie; das iſt nicht — von Ihnen to nie ładnie z pańskiej strony; das koſtet ein -es Geld to kosztuje ładne pieniądze; ſei — artig! bądź tylko grzecznym! das werde ich — bleiben laſſen będę się wystrzegał to uczynić.

Hü'bſchheit, *sf.* piękność *f.*

Hu'chen, *sm.* -s, *pl.* —, i **Huch**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, głowacica *f.* (ryba).

Hu'cke, *sf. pl.* -n, 1) stog *m.* siana; 2) kosz noszony na plecach; 3) barki *pl.*, plecy *pl.*

Hu'ckebein, *sm.* -s, *pl.* -e, Hans Huckebein niezgraba *m.*, człowiek niezgrabny.

Hu'cken, I. *va.* dźwigać na barkach; II. *vn.* (h.) ob. Hocken.

Hu'ckepack, *sf.* j—n — tragen na barana kogo nosić.

Hudelei', *sf. pl.* -en, partactwo *n.*; mitręga *f.*; kłopot *m.*

Hu'd(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *pl.* -innen) partacz *m.* (-czka *f.*); psotnik *m.* (-nica *f.*).

Hu'deln, *va.* dokuczać; *vn.* (h.) po partacku coś robić.

Huf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kopyto *f.*

Hu'fbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, odnoga *f.* kości kopytowej.

Hu'fbeinaſt, *sm.* -es, *pl.* -äſte, wyrostek kości kopytowej (wet.).

Hu'fbeſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -beſchläge, podkucie *n.*

Hu'fe, *sf. pl.* -n, włoka *f.*: eine — Ackerland łan *m.*; huba *f.*

Hu'feiſen, *sn.* -s, *pl.* —, podkowa *f.*, podkówka *f.*

Hu'feisenförmig, *adi.* na kształt podkowy.

Hu'feisennaſe, *sf. pl.* -n, podkowiec *m.* (nietoperz).

Hu'fengeld, *sn.* -es, *pl.* -gelder, -ſteuer, *sf. pl.* —, 1) łanowe *n.*; 2) kopytkowe *n.*

Hu'förmig, *adi.* na kształt kopyta.

Hu'flattich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, podbiał *m.*, kopytnik *m.*

Hu'fnagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, podkowak *m.*, gwóźdź *m.* u podkowy, hufnal *m.*

Hu'fner, *sm.* -s, *pl.* —, łannik *m.*, czynszownik *m.*, na włóce.

Hu'ffchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, 1) podkowanie (konia) *n.*; 2) ślad kopytem wybity; 3) tętent *m.*, uderzenie *n.* kopyt.

Hu'ffchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kowal *m.*, podkuwacz *m.*

Hu'ffchmiede, *sf. pl.* -n, kuźnia *f.*

Hu'ffpur, *sf. pl.* -en, ob. Hufſchlag 2).

Hu'fftollen, *sm.* -s, *pl.* —, ocył *m.*

Hu'fftrahlpulver, *sn.* -s, *pl.* —, proszek do zasypywania kopyt.

Hü'ftader, *sf. pl.* -n, żyła biodrowa.

Hü'ftbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość biodrowa; kość kulszowa.

Hü'ftbruch, *sm.* -(e)s, złamanie *n.* kości biodrowej.

Hü'fte, *sf. pl.* -n, biodro *n.*

Hü'ftenlahm, mający krzywe biodra.

Hü'ftenweh, *sn.* -s, ból kulszowy, biodrowy, scyatyka *f.*

Hü'ftgegend, *sf.* okolica biodrowa.

Hü'ftgelenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, staw biodrowy.

Hü'ftpfanne, *sf. pl.* -n, czaszka biodrowa.

Hu'ftiere, *sf.* kopytowe zwierzęta.

Hü'ftverrenkung, *sf.* wywichnienie *n.* biodra.

Hu'fzwang, *sm.* -(e)s, wykopycenie *n.* (choroba u koni).

Hü'gel, *sm.* -s, *pl.* —, pagórek *m.*, wzgórek *m.*

Hü'g(e)licht, hü'gelig, *adi.* pagórkowaty, pagórzysty, wzgórzysty.

Hü'geln, *va.* nagromadzić, ułożyć w pagórek; pagórkami otoczyć.

Hü'gelung, *sf.* wzniesienie *n.* terenu.

Hugeno'tte, *sm.* -n, *pl.* -n, hugienot *m.*

Hu'go, *sm.* Hugon.

Huhn, *sn.* -(e)s, *pl.* Hühner, kura *f.*; junges — kurczątko *n.*, kurczę *n.*; ein verſchnittenes — kapłon *m.*; pularda *f.*; auch kluge Hühner legen in die Neſſeln (i mądre kury znoszą jaja w pokrzywach) i mądry może zbłądzić; ein blindes — findet wohl auch ſeine Erbſe trafiło się mu jak ślepej kurze ziarnko.

Hü'hnchen, *sn.* -s, *pl.* —, kurczątko *n.*; wir haben miteinander ein — zu rupfen mamy ze sobą na pieńku.

Hü'hnerauge, *sn.* -s, *pl.* -n, nagniotek *m.*, odcisk *m.*

Hü'hneraugenmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nożyk *m.* do wycinania nagniotków.

Hü'hneraugenoperateur, *sm.* -s, *pl.* -e, wycinacz *m.*, operator *m.* nagniotków.

Hü'hneraugenpflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, plaster *m.* na nagniotki.

Hü'hneraugenring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierścień na nagniotki.

Hü'hnerblindheit, *sf.* kurza ślepota.

Hü'hnerbrühe, *sf. pl.* -n, rosół *m.* z kury.

Hü'hnerbruſt, *sf. pl.* -brüſte, 1) pierś z kury; 2) klatka piersiowa łódkowata (anat.).

Hü'hnerei, *sn.* -es, *pl.* -eier, kurze jaje (jajko).

Hü'hnerfrau, *sf. pl.* -en, handlarka *f.* kurami.

Hü'hnerfrikaſſee, *sn.* -s, *pl.* -s, potrawka *f.* z kury.

Hü'hnergeier, *sm.* -s, *pl.* —, kania *f.*

Hü'hnerhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, kurnik *m.*

Hü'hnerhof, *sm.* -es, *pl.* -höfe, podwórze *n.*, dziedziniec *m.* dla kur.

Hü'hnerhund, *sm.* -es, *pl.* -e, łegawiec *m.*, legawy pies, wyżeł *m.*

Hü'hnerkorb, *sm.* -s, *pl.* -körbe, kojec *m.*, klatka *f.* na kury; węciorek *m.*

Hü'hnerleder, *sn.* -s, *pl.* —, cienka skóra kozłowa na rękawiczki.

Hü'hnermarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, targ *m.* na kury.

Hü'hnermaſt, *sf.* tuczenie *n.* kur.

Hü'hnermiſt, *sm.* -es, gnój kurzy.

Hü'hnerpaſtete, *sf. pl.* -n, pasztet *m.* z kur.

Hü'hnerraute, *sf. pl.* -n, przetacznik *m.* (rośl.)

Hü'hnerſtall, *sm.* -es, *pl.* -ſtälle, ob. Hühnerhaus.

Hü'hnerſtange, *sf. pl.* -n, grzęda *f.* dla kur.

Hü'hnerſteige, *sf. pl.* -n, kojec *m.*

Hü'hnervögel, *spl.* kuraki *pl.*

Hü'hnervolk, *sn.* -es, kury *pl.*

Hui! *int.* hoła! fiu! in einem — w okamgnieniu; oben — unten pfui nie wszystko złoto, co się świeci.

Huld, *sf.* 1) łaska *f.*, względy *pl.*, łaskawość *f.*; 2) hołd *m.*; — tun hołd składać.

Hu'lderfüllt, *adi.* pełen łaski, łaskawości.

Hu'ldigen, *vn.* (h.) hołd składać, hołdować komu; na wierność przysięgać; er huldigt ihren Reizen hołduje jej wdziękom; einer Anſicht — być jakiegoś zdania.

Hu'ldigung, *sf. pl.* -en, hołd *m.*; hołdowanie *n.*; — leiſten składać hołd; den -eid leiſten składać przysięgę na wierność, hołd.

Hu'ldigungseid, *sm.* -es, *pl.* -e, przysięga hołdownicza.

Hu'ldigungsfeier, *sf. pl.* —, uroczystość *f.* składania hołdu.

Hu'ldgöttin, *sf. pl.* -innen, wdzięcznica *f.*, gracya *f.*

Hu'ldreich, *adi.* pełen łaski.

Hu'ldvoll, *adi.* łaskawy, miłościwy.

Hü'lfe, *sf. pl.* -n, itd. ob. Hilfe.

Hü'llchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hülle) okrywczka *f.*

Hü'lle, *sf. pl.* -n, powłoka *f.*, pokrycie *n.*, okrycie *n.*, osłona *f.*, *f.*, zasłona *f.*; — der Pflanzen okrywka *f.*; die ſterbliche — zwłoki *pl.*; in — und Fülle w obfitości, podostatkiem.

Hü'llen, *va.* i ſich — *vr.* osłonić co; in etw. ſich — osłonić się czem, owinąć się.

Hü'lſe, *sf. pl.* -n, 1) łuska *f.*, łuszczka *f.*, łupina *f.* (orzechowa), skórka *f.* (u winogron), torebka *f.* (nasienna), strączek *m.* (grochu); pochew *f.*, tulejka *f.*; 2) ostrokrzew *m.* (rośl.).

Hü'lſen, *va.* 1) wyluszczać, łuskać, łupić, wyłupiać; 2) dostawać łupnię, łuszczkę, strączek.

Hü'lſenartig, *adi.* strączkowaty, łupinowaty.

Hü'lſenfrucht, *sf. pl.* -früchte owoc *m.*, roślina strą(cz)kowa, łupinowa (n. p. groch, fasola.)

Hü'lſenpflanzen, *sf. pl.* rośliny strą(cz)kowe.

Hü'lſenwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, ob. Blaſenwurm.

Hü'lſig, *adi.* łupinowy, strą(cz)kowy.

Hulſt i **Hülſt**, *sm.* -es, ostrokrzew *m.*

Huma'n, *adi.* ludzki, *adv.* po ludzku.

Humanio'ra, *sm. pl.* nauki wszechstronnie kształcące; literatura klasyczna.

Humaniſie'ren, *va.* i ſich — *vr.* czynić ludzkim, uobyczajać, humanizować (się).

Humani'smus, *sm.* humanizm *m.*; studya klasyczne.

Humani'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, humanista *m.*

Humani'ſtiſch, *adi.* humanistyczny.

Humanitä'r, *adi.* dobroczynny.

Humanita'rier, *sm.* -s, *pl.* —, rzecznik *m.* spraw ludzkości.

Humanitä't, *sf.* ludzkość *f.*

Humanitä'tsbeſtrebungen, *sf. pl.* dążności humanityczne.

Hu'mbug, *sm.* -s, humbug *m.*, blaga *f.*, kłamstwo *n.*, oszustwo *n.*, szarlatanerya *f.*

Humera'le, *sn.* -s, humerał *m.* (księdza).

Hu'mmel, *sf. pl.* -n, trzmiel *m.*, bąk *m.*

Hu'mmeln, *sn.* (h.) 1) brzęczeć; 2) bujać.

Hu'mmer, *sm.* -s, *pl.* -(n.) rak morski, homar *m.*

Hu'mmermayonaiſe, *sf. pl.* -n, majonez z homara.

Hu'mmerſalat, *sm.* -s, sałata z homara.

Humo'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) humor *m.*; dowcip *m.*; er hat viel — ma wiele dowcipu, dobrego humoru; 2) humor, chwilowe usposobienie; guter, ſchlechter, — dobry, zły humor.

Humore'ſke, *sf. pl.* -n, humoreska *f.*, facecya *f.*, wesołe opowiadanie.

Humori'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, humorysta *m.*

Humori'ſtiſch, *adi.* i *adv.* humorystyczny; (-cznie, zabawnie).

Humo's, *adi.* próchnicowy, czarnoziemny.

Hu'mpeln, *vn.* (h.) kuleć, utykać, chromać.

Hu'mpen, *sm.* -s, *pl.* —, kufel *m.*, puhar *m.*, stakan *m.*

Hu'mus, *sm.* humus *m.*, czarnoziem *m.*, próchnica *f.* (= Dammerde).

Hu'musboden, *sm.* -s, czarnoziem *m.*, grunt próchnicowy.

Hu'musreich, *adi.* obfity w próchnicę.

Hund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pies *m.*; junger — szczenię *n.*; j—n wie einen — behandeln obchodzić się z kim jak z psem; wie — und Katze leben żyć jak pies z kotem, kłócić się; tote -e beißen nicht zdechłe psy nie kąsają; zwei -e an einem Knochen vertragen ſich ſchlecht dwa psy przy jednej kości nie zgadzają się; mit gezwungenen -en iſt ſchlecht zu jagen trudno polować przymusowymi psami; er iſt bekannt wie ein bunter — znany jest jak zły szeląg; der Knüttel liegt beim — kij przy psie leży, nie można nic zrobić, bo przeszkoda zachodzi; er geht wie ein gebiſſener — chodzi jak zmyty; am Riemchen lernen die -e Leder kauen od rzemyczka do koniczka, a od koniczka do stryczka, to znaczy; kto się na małem zaprawi źle czynić, odważy się i na większe; damit kann man keinen — vom Ofen locken tem by i psa nie wywabił z pieca; komme ich über den —, ſo komme ich über den Schwanz jak przelezę przez psa, to przelezę i przez ogon, t. j. jak przezwyciężę większe trudności, to tem samem i mniejsze; auf dem -e ſein być w biedzie; es nimmt kein — ein Stück Brot von ihm (taki spodlony, że) pies by od niego kawałka chleba nie wziął; man ſchmeichelt dem -e des Herrn wegen schlebia się psu ze względu na pana; da liegt der — begraben w tem sęk; 2) großer und kleiner — (konstelacya gwiazd) wielki i mały pies (astron.); 3) wózek *m.*, skrzynia *f.* do wożenia ziemi, gruzów i t. p. (górn.).

Hü'ndchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hund) piesek *m.*, psię *n.*, szczenię *n.*

Hu'ndearbeit, *sf. pl.* -en, psia robota *f.* t. j. uciążliwa, przykra.

Hu'ndeart, *sf. pl.* -en, 1) rodzaj *m.*, ród *m.* psów; 2) nach — na sposób psi.

Hu'ndeausſtellung, *sf. pl.* -en, wystawa *f.* psów.

Hu'ndeblaff, *sm.* -(e)s, szczekanie *n.*; (obraz.) ein — weit niedaleko, w pobliżu.

Hu'ndebrot, *sn.* -es, *pl.* -e, psi chleb.

Hu'ndecoupe, *sn.* -s, *pl.* -s, klatka *f.*, przedziałka *f.* na psy w wagonie.

Hu'ndefleiſch, *sn.* -es, psie mięso.

Hu'ndefreſſen, *sn.* -s, psie żarcie.

Hu'ndefutter, *sn.* -s, karm *f.* dla psów.

Hu'ndegebell, *sn.* -s, ujadanie *n.* psów, szczekanie *n.*

Hu'ndegeld, *sn.* -es, *pl.* -er, psie pieniądze, zła zapłata.

Hu'ndegeſchlecht, *sn.* -es, *pl.* -er, rodzaj *m.*, ród *m.* psów; psi ród, psie plemię.

Hu'ndehaar, *sn.* -es, *pl.* -e, psi włos, sierść psia.

Hu'ndehaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, psiarnia *f.*, psia buda.

Hu'ndehütte, *sf. pl.* -n, psia buda.

Hu'ndejunge, *sm.* -n, *pl.* -n, psiarczyk *m.*; (przen.) niegodziwy chłopak.

Hu'ndekälte, *sf.* srogie zimno; es iſt hier eine — zimno tu jak w psiarni.

Hu'ndekerl, *sm.* -s, *pl.* -e, psubrat *m.*

Hu'ndekrankheit, *sf.* nosacizna psów.

Hu'ndekuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek *m.* do karmienia psów.

Hu'ndeleben, *sn.* -s, psie życie.

Hu'ndeloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, psia buda; liche mieszkanie.

Hu'ndemarke, *sf. pl.* -n, znak *m.*, marka podatkowa dla psów.

Hu'ndemäßig, *adi.* psi.

Hu'ndepeitſche, *sf. pl.* -n, bat *m.* na psy, harap *m.*

Hu'ndert, 1) *num.* sto; 2) setka *f.*; eine Rotte von — Mann setnia *f.*, sotnia *f.*; der Anführer einer ſolchen Rotte setnik *m.*; ſie kamen zu Hunderten schodzili się setkami.

Hu'ndertarmig, *adi.* sturęki, sturamienny.

Hu'ndertblätterig, *adi.* stulistny.

Hu'ndertel, *sn.* -s, *pl.* —, setna część, jedna setna.

Hu'nderter, *sm.* -s, *pl.* —, setka *f.*

Hu'nderterlei, *adi.* storaki; ich habe dir — zu ſagen mam ci sto różnych rzeczy powiedzieć.

Hu'ndertfach, *adi.* storaki; *adv.* stokroć.

Hu'ndertfache, *sn.* -n, stokrotność *f.*; um das — vermehren pomnożyć stokrotnie.

Hu'ndertgradig, *adi.* stostopniowy.

Hu'ndertjährig, *adi.* stuletni, wiekowy.

Hu'ndertjährlich, *adi.* co sto lat przypadający (n. p. obchód); *adv.* co sto lat.

Hu'ndertmal, *adv.* stokroć.

Hu'ndertmalig, *adi.* stokrotny.

Hu'ndertpfünder, *sm.* -s, *pl.* —, stufuntówka *f.*

Hu'ndertpfündig, *adi.* stufuntowy.

Hu'ndertſte, *sm.* -en, *pl.* -n, setny; von dem -n ins Tauſendſte kommen mówić piąte przez dziesiąte.

Hu'ndertſtel, *sn.* setna część.

Hu'ndertſtens, *adv.* po setne.

Hu'nderttauſend, *num.* stotysięcy.

Hu'ndertweiſe, *adv.* setkami, na sta.

Hu'ndertzüngig, *adi.* stujęzyczny; -e Fama stugębna Fama, wieść.

Hu'ndeſcheu, *adi.* bojący się psów.

Hu'ndeſcheu, *sf.* wstręt *m.* do psów.

Hu'ndeſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, oprawca *m.*, hycel *m.*

Hu'ndeſtall, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtälle, psiarnia *f.*, psiniec *m.*, stajnia *f.* dla psów.

Hu'ndeſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od psów.

Hu'ndewärter, *sm.* -s, *pl.* —, psiarz *m.*, mający dozór nad psami.

Hu'ndewetter, *sn.* -s, psie (złe) powietrze *n.*, niepogoda *f.*; takie powietrze, że i psa by nie wypuścił.

Hu'ndezeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znaczek *m.*, marka, którą się psom zawiesza.

Hü'ndin, *sf. pl.* -innen, suka *f.*

Hü'ndiſch, *adi.* psi; *adv.* jak pies.

Hü'ndlein, *sn.* -s, *pl.* —, piesek *m.*, szczenię *n.*

Hu'ndsaffe, *sm.* -n, *pl.* -n, malpozwierz *m.*

Hu'ndsauge, *sn.* -s, *pl.* -n, rumian polny (rośl.).

Hu'ndsäugig, *adi.* o psiem oku.

Hu'ndsbeere, *sf. pl.* -n, wiesienka *f.*, dereń *m.* (rośl.).

Hu'ndsblume, *sf. pl.* -n, papawa *f.*, żabi kwiat, plesz *m.* (rośl.).

Hu'ndsdille, *sf. pl.* -n, piel *m.*

Hu'ndsfeld, *sn.* Psiepole *n.*

Hu'ndsfott, *sm.* -(e)s, *pl.* -fötter, hunewot *m.*, lajdak *m.*

Hundsfötterei', *sf. pl.* -en, hunewotctwo *n.*, lajdactwo *n.*

Hu'ndsföttiſch, *adi.* szelmowski, łajdacki.

Hu'ndsgemein, *adi.* podły, łajdacki.

Hu'ndsgemeinheit, *sf.* podłość *f.*

Hu'ndsgerecht, *adi.* umiejący psów używać (w myśliwstwie).

Hu'ndsgras, *sn.* -es, psia trawka (rośl.).

Hu'ndskamille, *sf.* rumianek psi (rośl.).

Hu'ndskohl, *sm.* obwonia *f.* (rośl.).

Hu'ndskoppel, *sf. pl.* -n, smycz *f.*

Hu'ndsmüde, *adi.* zmęczony, zziajany jak pies.

Hu'ndsſtern, *sm.* -es, *pl.* -e, psia gwiazda, kanikula *f.*

Hu'ndstag, *sm.* -es, *pl.* -e, dni kanikularne, kanikula *f.*

Hu'ndstagsferien, *pl.* wakacye *pl.*, ferye *pl.* w czasie kanikuły.

Hu'ndsveilchen, *sn.* -s, *pl.* —, fiolek dziki, psi.

Hu'ndswürger, *sm.* -s, *pl.* —, trojeść *f.* (rośl.).

Hu'ndswut, *sf.* wścieklizna *f.*, wodowstręt *m.*

Hu'ndszahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, psi ząb.

Hu'ndszunge, *sf. pl.* -n, ostrzeń lekarski (rośl.).

Hu'ndszwinger, *sm.* -s, *pl.* —, psiarnia *f.*, ogrodzone miejsce dla psów.

Hü'ne, *sm.* -n, *pl.* -n, olbrzym *m.*

Hü'nengeſtalt, *sf. pl.* -en, postać olbrzymia.

Hü'nenhaft, *adi.* olbrzymi; atletyczny.

Hü'nenwuchs, *sm.* -es, wzrost olbrzymi.

Hu'nger, *sm.* -s, głód *m.*; ich habe —, jestem głodny, jeść mi się chce; — leiden cierpieć głód; den — ſtillen zaspokoić głód; vor — (albo -s) ſterben z głodu umrzeć; durch — ſich töten głodem się zamorzyć, zagłodzić się; — verſpüren poczuć głód; er hat einen tüchtigen — jest porządnie, mocno głodny; — iſt der beſte Koch głód jest najlepszą przy-

prawą; gdy się kto przepości, w niczem niema kości.

Hu'ngerblume, *sf. pl.* -n, głodek *m.*

Hu'ngerdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, służba *f.* o głodzie, t. j. taka, na której się głód cierpi.

Hu'ngergeſtalt, *sf. pl.* -en, postać wygłodzona.

Hu'ngerharke, *sf. pl.* -n, grabie *pl.* do zgrabywania kłosów, pozostałych na polu.

Hu'ng(e)rig, *adi.* głodny, zgłodniały; — werden zgłodnieć; *adv.* o głodzie.

Hu'ngerjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok głodowy.

Hu'ngerkünſtler, *sm.* -s, *pl.* —, głodomór *m.*

Hu'ngerkur, *sf. pl.* -en, leczenie głodem, kuracya głodowa.

Hu'ngerleider, *sm.* -s, *pl.* —, morzygłód *m.*, głodomór *m.*

Hu'ngerlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, nędzna, głodowa płaca.

Hu'ngern, *vimprs.* (h.) es hungert mich jestem głodny, jeść mi się chce; *vn.* (h.) głód cierpieć, być głodnym, nic nie jeść; j—n — laſſen nie dać komu jeść, głodzić kogo, morzyć kogo głodem; ich hungerte lieber, als daß ich ihm diene wolę głód cierpieć, niż jemu służyć; (przen.) łaknąć czego; *vr.* ſich zu Tode — zamorzyć się głodem.

Hu'ngersnot, *sf.* klęska głodowa, głód *m.*

Hu'ngertod, *sm.* -(e)s, śmierć głodowa, zamorzenie *n.*, zagłodzenie *n.*

Hu'ngertuch, *sn.* -(e)s, am -e nagen przymierać głodem, gonić ostatkami; biedę klepać.

Hu'ngerturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, wieża, do której zamykano skazanych na śmierć głodową.

Hu'ngertyphus, *sm.* dur, tyfus głodowy, osutkowy.

Hu'nnen, *spl.* Hunnowie *pl.*

Hu'nzen, *va.* besztać.

Hu'pe, *sf. pl.* -n, trąba jednotonowa.

Hupf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skok *m.*, podskok *m.*

Hü'pfen, *vn.* (h.) skakać, wyskakiwać, podskakiwać, podrygiwać, hasać.

Hü'pfen, *sn.* -s, skakanie *n.*

Hü'pferling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Einauge.

Hü'rde, *sf. pl.* -n, 1) płecionka *f.* z drutu (do suszenia owoców); 2) koszary *pl.*, zagroda *f.* dla owiec; 3) płot *m.* z chrustu.

Hü'rden, *va.* koszary rozstawiać.

Hü'rdenrennen, *sn.* -s, gonitwa *f.*, bieg *m.* z przeszkodami.

Hu're, *sf. pl.* -n, nierządnica *f.*, wszetecznica *f.*, kurwa *f.*, prostytutka *f.*

Hu'ren, *vn.* (h.) nierządne życie prowadzić, wszeteczeństwu się oddawać, kurwić.

Hu'renhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* nierządu, burdel *m.*

Hu'renkind, *sn.* -es, *pl.* -er, bękart *m.*

Hu'rer, *sm.* -s, *pl.* —, kurwiarz *m.*, nierządnik *m.*, wszetecznik *m.*

Hurerei', *sf.* wszeteczeństwo *n.*, kurwiarstwo *n.*

Hu'ri, *sf. pl.* -s, huryska *f.*

Hu'rra! *int.* hurra! wiwat!

Hu'rtig, *adi.* szybki, prędki, żwawy; *adv.* szybko, prędko, żwawo, chyżo.

Hu'rtigkeit, *sf.* szybkość *f.*, prędkość *f.*, żwawość *f.*; chyżość *f.*

Huſa'r, *sm.* -en, *pl.* -en, huzar *m.*

Huſa'rendolman, *sm.* -s, -pelz, *sm.* -es, *pl.* -e, dolman huzarski.

Huſa'renmäßig, *adv.* po huzarsku.

Huſch, *int. adv.* (w okamgnieniu) hop! hops! (na oznaczenie szybkości).

Hu'ſchen, *va.* (ſ.) pierzchnąć, umknąć, targać, ciągnąć za włosy.

Huſſi'ten, *sm. pl.* husyci *pl.*

Hü'ſteln, *vn.* (h.) pokaszliwać.

Hu'ſten, I. *vn.* (h.) 1) kaszlać; II. *va.* j—m die Ohren voll — komuś po uszy kaszlać; ſich halb tot — zakaszlać się na śmierć.

Hu'ſten, *sm.* -s, kaszel *m.*

Hu'ſtenanfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, napad *m.*, atak *m.* kaszlu.

Hu'ſtenbonbons, *sm. pl.* cukierki *pl.* na kaszel.

Hu'ſtenfieber, *sn.* -s, febra bronchialna, gorączka z kaszlem połączona.

Hu'ſtenkrampf, *sm.* -es, *pl.* -krämpfe, kurczowy kaszel.

Hu'ſtenpulver, *sn.* -s, *pl.* —, proszek *m.* na kaszel.

Hu'ſtenreiz, *sm.* -es, podrażnienie *n.* podnieta *f.*, do kaszlu.

Hu'ſtenſtillend, *adi.* uśmierzający kaszel.

Hut, I. *sm.* -(e)s, *pl.* Hü'te, 1) kapelusz *m.*; den — vor j—m abziehen, abnehmen zdjąć przed kim kapelusz; den — aufſetzen założyć, wdziać kapelusz; — ab! zdjąć kapelusz! odkryć głowę! es iſt ſchwer viele Köpfe unter einen — zu bringen trudno jest wielu pod jeden kapelusz sprowadzić, trudno jest wielu skłonić do jednego zdania; ihr habt ſie alle unterm — pozyskaliście ich wszystkich; die Frau hat den — żona rządzi; mit dem -e in der Hand kommt man durch! daß ganze Land z kapeluszem w ręku przejdzie cały kraj; 2) — Zucker głowa cukru; II. *sf. pl.* -en, 1) dozór *m.*, strzeżenie *n.*, straż *f.*, ostrożność *f.*; etw. in ſeiner — haben mieć co pod dozorem; auf ſeiner — ſein mieć się na ostrożności, wystrzegać się czego; 2) stado *n.*; 3) prawo wypasania, paszenia; dem Hirten für die — bezahlen pasterzowi zapłacić za paszę; 4) pasza *f.*, pastwisko *n.*

Hu'tband, *sn.* -es, *pl.* -bänder, wstążka *f.* u kapelusza.

Hu'tbeſatz, *sm.* -es, *pl.* -beſätze, obszycie *n.* u kapelusza, ugarnirowanie *n.* kapelusza.

Hu'tbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.*, do kapelusza.

Hü'tchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Hut) kapelusik *m.*

Hü'ten, I. *va.* 1) strzedz, pilnować kogo, czego; das Haus — strzedz domu; j—n — pilno-

wać kogo, dozorować kogo; die Stube, das Zimmer — nie wychodzić z domu; das Bett— leżeć w lóżku; 2) paść; II. ſich — *vr.* strzedz się; hüte dich ihn zu beleidigen strzeż się, abyś go nie obraził; hüte dich zu glauben, daß . . . nie wierz temu, że . . .; er mag ſich vor mir — niech się ma przedemną na baczności; ſich ſelbſt — strzedz siebie samego.

Hü'ten, *sn.* -s, strzeżenie *n.*, pilnowanie *n.*, dozorowanie *n.*

Hü'ter, *sm.* -s, *pl.* —, stróż *m.*, dozorca *m.*; (-in, *sf.*, *pl.* -innen, -żka *f.*, -czyni *f.*).

Hü'terlohn, *sm.* -es, *pl.* -löhne, zapłata dana pasterzowi za paszenie, strzeżenie.

Hu'tfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Hutmacher.

Hu'tfeder, *sf. pl.* -n, pióro *n.* do kapelusza.

Hu'tform, *sf. pl.* -en, forma *f.* na kapelusz, forma kapelusza.

Hu'tfutter, *sn.* -s, *pl.* —, podszewka *f.* u kapelusza.

Hu'tgerechtigkeit, *sf.* wolność *f.*, prawo *n.* paszenia bydła na pewnem pastwisku.

Hu'tgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, magazyn *m.* z kapeluszami, sklad *m.* kapeluszów.

Hu'tgewerbe, *sn.* -s, kapelusznictwo *n.*

Hu'thaken, *sm.* -s, *pl.* —, wieszak *m.*, wieszadło *n.*

Hu'tkrempe, *sf. pl.* -en, krysa *f.* u kapelusza, brzeg *m.* kapelusza.

Hu'tlos, *adi.* i *adv.* 1) bez kapelusza; 2) bez dozoru; eine -loſe Herde trzoda bez pasterza.

Hu'tmacher, *sm.* -s, *pl.* —, kapelusznik *m.*

Hutmacherei', *sf.* kapelusznictwo *n.*

Hu'tmacherinnung, *sf. pl.* -en, cech kapeluszniczy.

Hu'tmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, ten co czego strzeże, strażnik *m.*, dozorca *m.*, stróż *m.*

Hu'trechen, *sm.* -s, *pl.* —, wieszadło *n.* na kapelusze.

Hu'tſchachtel, *sf. pl.* -n, pudełko *n.* na kapelusz.

Hu'tſche, *sf. pl.* -n, podnóżek *m.*; huśtawka *f.*

Hu'tſchen, I. *va.* = ſchaukeln huśtać się; II. *vn.* (ſ.) = rutſchen sunąć się, zsuwać się.

Hu'tſchleife, *sf. pl.* -n, kokarda *f.*, wstążka *f.* u kapelusza.

Hü'tte, *sf. pl.* -n, 1) chata *f.*, chatka *f.*, chalupa *f.*, szalas *m.*; 2) huta *f.* (górn.)

Hü'ttenamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd hutniczy, górniczy.

Hü'ttenarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik pracujący w hucie, huciarz *m.*

Hü'ttenbau, *sm.* -es, 1) budowanie *n.* chaty, chat; 2) hutnictwo *n.*

Hü'ttenbeamte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, urzędnik hutniczy.

Hü'ttenbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* hut.

Hü'ttenbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* chaty; ludzie, mieszkający w chatach.

Hü'ttengebäude, *sn.* -s, *pl.* —, budynek należący do huty.

Hü'ttenknapp(en)ſchaft, *sf. pl.* -en, gwarectwo hutnicze.

Hü'ttenkunde, *sf.* hutnictwo *n.*, metalurgia *f.*

Hü'ttenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, hutniczy *m.*, urzędnik dozorujący hutę i hutników.

Hü'ttennicht(s), *sn.* żużel dymny.

Hü'ttenrauch, *sm.* -(e)s, 1) dym wychodzący z chaty; 2) dym z huty; sadza kruszcowa, popioły kruszczowe.

Hü'ttenwerk, *sn.* -e(s), *pl.* -e, huta *f.*, kuźnica *f.*

Hü'ttenweſen, *sn.* -s, hutnictwo *n.*

Hü'tung, *sf.* paszenie *n.* bydła, pastwisko *n.*

Hü'tungsrecht, *sn.* -es, prawo pastewne.

Hu'tzucker, *sm.* -s, cukier *m.* w głowach.

Hu'tzel, *sf.* suszony owoc.

Huzu'le, *sm.* -n, *pl.* -n, Hucul *m.*, (-lin, *sf. pl.* -innen, huculka *f.*).

Huzu'lenpferd, *sn.* -es, *pl.* -e, konik huculski, hucul *m.*

Hyali'th, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, hyalit *m.* (min.)

Hyäne, *sf. pl.* -n, hiena *f.*

Hyazi'nth, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, hiacynt (szlachetna odmiana kwarcu (min.).

Hyazi'nth, *sm.* Jacenty, Jacek.

Hyazi'nthe, *sf. pl.* -n, hiacynt *m.* (rośl.)

Hyazi'nthenzwiebel, *sf. pl.* -n, cebulka hiacyntowa.

Hybri'de, *sf. pl.* -n, mieszaniec *m.*

Hy'dra, *sf. pl.* Hy'dern, hydra *f.*; *a*) zwierzę morskie; *b*) potwór mitologiczny.

Hydra'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, wodociąg *m.*, hydrant *m.*

Hydra't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wodnik *m.*

Hydrau'lik, *sf.* hydraulika *f.*

Hydrau'liſch, *adi.* i *adv.*, hydrauliczny, hydraulicznie.

Hydrodyna'mik, *sf.* nauka o prawach ruchu cieczy, hydrodynamika *f.*

Hydroge'n, *sn.* -(e)s, wodór *m.*

Hydrogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, hydrograf *m.*

Hydrografiſch, *adi.* hydrograficzny.

Hydromecha'nik, *sf.* hydromechanika *f.*

Hydrome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, wodomierz *m.*; hydrometer *m.*

Hydrooxyge'n, *sn.* -s, wodorotlenek m.

Hydropa'th, *sm.* -en, *pl.* -en, hydropata *m.*, leczący wodą.

Hydropathie', *sf.* hydropatya *f.*, leczenie *n.* wodą.

Hydropa'thiſch, *adi.* wodoleczniczy, hydropatyczny.

Hydrophobie', *sf.* wodowstręt *m.*

Hydroſta'tik, *sf.* hydrostatyka *f.*, nauka o cieczach.

Hydroſta'tiſch, *adi.* hidrostatyczny.

Hydrote'chnik, *sf.* budownictwo wodne, hydrotechnika *f.*

Hydrotherapie', *sf.* leczenie *n.* wodą, hydroterapia *f.*

Hygie(i)a, *sf.* bogini *f.* zdrowia.

Hygie'ne, *sf.* hygiena *f.* nauka o warunkach zdrowia,

Hygie'niſch, *adi.* i *adv.* hygieniczny, zdrowotny, (-nie).

Hygieni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en. hygienista *f.*

Hygrome'ter, *sm.* -s, *pl.* —, hygrometer *m.*, przyrząd do mierzenia wilgoci.

Hygroſko'p, *sm.* -es, *pl.* -e, hydroskop *m.*

Hy'men, 1) *sm.* bożek *m.* małżeństwa; 2) *sn.* blona dziewicza.

Hy'mne, *sf. pl.* -n, **Hy'mnus** *sm. gen.* —, *pl.* -men, pieśń pochwalna, hymn *m.*

Hyper-, = Über nad.

Hyperämie', *sf.* przekrwienie *n.*, nadmierny dopływ krwi, hiperemya *f.*

Hype'rbel, *sf. pl.* -n, hyperbola *f.* (linia krzywa geometryczna); (przen. w retoryce) przesadnia *f.*, emfaza *f.*; porównanie *n.*

Hyperbo'liſch, *adi.* przesadny, hyperboliczny.

Hyperbore'er, *sm.* -s, *pl.* —, hyperborejczyk *m.*, mieszkaniec zabiegunowy, północny.

Hyperkriti'k, *sf.* przesadna krytyka.

Hypermanga'nſäure, *sf. pl.* -n, kwas nadmanganowy.

Hyperoxy'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nadtlenek *m.*

Hypertrophie', *sf.* hipertrofia *f.*, przerost *m.*, rozrost *m.*

Hypno'ſe, *sf. pl.* -n, hipnoza *f.*

Hypno'tik, *sf.* hipnotyka *f.*

Hypno'tiſch, *adi.* hipnotyczny, dotyczący hipnozy.

Hypnotiſie'ren, hipnotyzować.

Hypnotiſie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, hipnotyzer *m.*

Hypnoti'smus, *sm.* —, hipnotyzm *m.*

Hypocho'nder, *sm.* -s, *pl.* —, hipochondryk *m.*, śledziennik *m.*, tetryk *m.*

Hypochondrie', *sf.* hipochondrya *f.*, śledziennictwo *n.*

Hypochondri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, hypochondryk *m.*

Hypokriſie', *sf.* obłuda *f.*, hipokryzya *f.*

Hypokri't, *sm.* -en, *pl.* -en, obłudnik *m.*, hipokryta *m.*

Hypotenu'ſe, *sf. pl.* -n, przeciwprostokątnia *f.*, prostokątnia *f.*, hipotenuza *f.*

Hypothe'k, *sf. pl.* -en, hipoteka *f.*; erſte — haben na pierwszem miejscu mieć hipotekę; mit -en belaſten obciążyć hipotecznie obciążyć; von -en entlaſten uwolnić od hipotek.

Hypotheka'riſch, *adi. adv.* hipoteczny, (-nie); — ſicherſtellen zahipotekować.

Hypotheka'rſchuld, *sf. pl.* -en, dług hipoteczny.

Hypothe'kenbank, *sf.* bank hipoteczny.

Hypothe'kenbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list hipoteczny.

Hypothe'kenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga hipoteczna.

Hypothe'kenforderung, *sf. pl.* -en, wierzytelność hipoteczna.

Hypothe'kengläubiger, *sm.* -en, *pl.* -en, wierzyciel hipoteczny.

Hypothe'ſe, *sf. pl.* -n, przypuszczenie *n.*, domysł *m.*, hipoteza *f.*

Hypothe'tiſch, *adi.* i *adv.* przypuszczalny, (-nie); hipotetyczny, (-nie).

Hypſometrie', *sf.* hipsometrya *f.*

Hyſterie', *sf.* histerya *f.*

Hyſte'riſch, *adi.* i *adv.* histeryczny, (-nie).

J.

J, *n. indecl.* dziewiąta litera, trzecia samogłoska alfabetu. Das Pünktchen (Tüpfelchen) auf dem i kropka nad i; hier fehlt auch nicht das Tüpfelchen auf dem i tu nie nie brakuje, wszystko w porządku; i. J. (= im Jahre) w r. (= roku); i. A., i. V. (= im Auftrage, in Vertretung) ze zlecenia, w zastępstwie; J. H., J. M. (= Ihre Hoheit, Ihre Majeſtät) Jej Wysokość, Jej Mość.

J! *int.* = Ei! no; n. p. J! ſo antworte doch no odpowiedz przecie; J! freilich e! zapewne (iron.); J! ſehen Sie mal! o patrz przecie!

J'bis, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, ibis *m.* (zool.)

Ich, 1) *pron.* (mein(er), mir, mich, *pl.* wir, unſer, uns, uns) ja; war ich's? czy ja to byłem? — bin's to ja; —, der — mit euch ſpreche ja, który z wami mówię; hier bin — tu jestem; 2) *sn.* -s, *a*) ja *n.*; er iſt mein zweites — on to drugie ja; *b*) jaźń *f.*

I'chheit, *sf. pl.* -en, jaźń *f.*, indywidualność *f.*; samolubstwo *n.*, egoizm *m.*

Ichthyo'l, *sn.* -(e)s, rybi olej.

Ichthyologie', *sf.* rybo-znawstwo *n.*, ichtyologia *f.*

Ichthyoſau'rus, *sm.* —, *pl.* -ren, rybo-jaszczur *m.* (przedpotopowy).

Idea'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ideal *m.* wcielenie *n.* idei, wzór niedościgniony; das — des Redners idealny mowca (doskonały); in dieſem Werke entwarf er das — eines gerechten Fürſten w tem dziele skreślił ideal sprawiedliwego księcia; — von Schönheit ideal piękna.

Idea'l, *adi.* i *adv.* idealny, (-nie), urojony, oderwany, abstrakcyjny, (-nie); pomysłowy (praw.).

Idea'liſch, *adi.* i *adv.* ob. Idea'l.

Idealiſie'ren, *va.* idealizować, wyidealizować; przeceniać.

Ideali'smus, *sm.* idealizm *m.*

Ideali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, idealista *m.*, marzyciel *m.*

Ideali'ſtiſch, *adi.* idealistyczny.

Idealitä't, *sf.* najwyższa doskonałość.

Idea'lwelt, *sf. pl.* -en, świat idealny.

Idee', *sf. pl.* -n, idea *f.*, wyobrażenie *n.*, pojęcie *n.*, myśl *f.*; ich kann mir davon keine — machen nie mogę sobie wyobrazić tego; das exiſtiert bloß in der — to istnieje tylko w wyobraźni; er hatte die — auszuwandern wpadł na pomysł wyemigrować; — eines Werkes główna, przewodnia myśl dzieła.

Idee'll, *adi.* ideowy.

Idee'naſſoziation, *sf. pl.* -en, kojarzenie *f.* myśli, wyobrażeń.

Idee'naustauſch, *sm.* -es, wymiana *f.* myśli.

Idee'ngang, *sm.* -es, pasmo *n.* wyobrażeń, tok *m.* myśli, ciąg *m.* myśli.

Idee'nkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, zakres *m.* myśli, wyobrażeń.

Idee'nreich, I. *adi.* obfitujący w myśli, wyobrażenia; II. *sn.* -(e)s, królestwo *n.* myśli, świat *m.* wyobrażeń.

Idee'nwelt, *sf. pl.* -en, świat *m.* myśli, wyobrażeń.

Identifikatio'n, *sf.* sprawdzenie *n.* tożsamości.

Identifizie'ren, *va.* i ſich — *vr.* identyfikować (się).

Ide'ntiſch, *adi.* tożsam, tenżesam, identyczny, równoznaczny.

Identitä't, *sf.* tożsamość *f.*, jednoznaczność *f.*, identyczność *f.*

Identitä'tszeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, świadek *m.* tożsamości.

Ideolo'g(e), *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, marzyciel *m.*, ideolog *m.*

Ideolo'giſch, *adi.* marzycielski, ideologiczny.

Idio'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, narzecze *n.*, dialekt *m.*, gwara *f.*

Idioma'tiſch, *adi.* dialektowy.

Idioſynkraſie', *sf.* przyrodzona odraza, idiosynkrazya *f.*

Idio't, *sm.* -en, *pl.* -en, nieuk *m.*, ignorant *m.*; matolek *m.*, kretyn *m.*, idyota *m.*

Idio'tikon, *sn.* -s, *pl.* -ken, słownik wyrazów gwarowych.

Idio'tiſch, *adi.* głupowaty, idyotyczny.

Idioti'smus, *sm. pl.* -men, 1) właściwość *f.* języka; 2) idyotyzm *m.*, głupowatość *f.*, matolkostwo *n.*

Ido'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bożek *m.*, bałwan *m.*; bożyszcze *n.*

Ido(lo)latrie', *sf.* balwochwalstwo *n.*, idolatrya *f.*

I'dria, *sf.* Wydrga *f.*

Idy'lle, *sf. pl.* -n, **Idy'll**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sielanka *f.*, idyla *f.*

Idy'llendichter, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz *m.* sielanek.

Idy'lliſch, *adi.* i *adv.* sielankowy, (-wo).

I'gel, *sm.* -s, *pl.* —, jeż *m.*

I'gelartig, *adi.* jeżowaty.

I'gelfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, najeżka plamista, jeżówka *f.* (ryba).

I'gelicht, *adi.* jeżowaty.

I'gelskolbe, *sf. pl.* -n, szalej wielki, bieluń *m.*

I'gelſtacheln, *sm. pl.* kolce *pl.* jeża.

Igna'tius, *sm.* **I'gnaz**, *sm.* Ignacy, Żegota.

I'glau, *sn.* Iglawa *f.*

Ignora'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, nieuk *m.*, ignorant *m.*

Ignora'nz, *sf.* nieuctwo *n.*, ciemnota *f.*, niewiadomość *f.*, ignorancya *f.*

Ignorie'ren, *va.* 1) nie znać, nie wiedzieć czego; 2) nie uważać na kogo, na co, udawać, jakby się nie widziało, nie znało; j—n — udawać, że się nie widzi kogo, ignorować kogo.

Ihm, *pron. prs. dat.* od Er i Es, jemu, mu.

Ihn, *pron. prs. accus.* od Er i Es, jego, go, je.

I'hnen, *pron. prs. dat. pl.* od Er, Sie, Es, im; panu, pani, państwu; von ihnen od nich.

Ihr, I. *pron. prs.* 1) *dat.* od Sie jej; ich werde es — ſagen powiem jej to; 2) *nom. pl.* od Du wy; das wollt —? czego wy chcecie? ihr, die ihr das ſagt wy, którzy to mówicie; II. *pron. poss.* 1) —, -e, — jej, ich; — Bruder jej, ich brat; — Boden iſt fruchtbar jej, ich ziemia jest urodzajna; ſie hat — Buch genommen wzięła swoją książkę; 2) Ihr pański, -a, -ie, pani, państwa; iſt Ihr Geld ſchon angekommen czy nadeszły już pańskie (pani, państwa) pieniądze; Ihr (Diener) N. N. (w podpisie) pański (sługa) N. N.

I'hrer, -re, -res, *pron. poss.* = der, die, das Ihrige n. p. der Stock iſt nicht mein, ſondern Ihrer to nie moja laska, tylko pańska.

I'hrige, der, die, das, *pron. poss.* ich; jej; swój, swoja, swoje i jego; pański, panin; das — to co do pana, do pani należy; Sie können die Wohnung wie die — benützen możesz pan tego mieszkania, jak swojego używać.

I'hresgleichen, i-**glei'chen**, *adv.* sobie równy; ſie ſucht — szuka równej sobie.

I'hrethalben, -**wegen**, (um) -**willen**, *adv.* dla was, lub dla pana, ze względu na was.

I'hro, *ind.* (przest.) = Ihre; — Exzellenz wasza ekscellencya; — Majeſtät des Königs Jego królewskiej Mości.

I'hrzen, *va.* mówić do kogo wy.

Ikonogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, ikonograf *m.*

Ikonographie', *sf.* ikonografia *f.*

Ikonokla'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, obrazoburca *m.*, ikonoklasta *m.*

Ikoſae'der, *sn.* -s, *pl.* —, dwudziestościan *m.*

I'ktus, *sm.* akcent metryczny.

I'lgen, *sn.* Ilgin *m.*

Illega'l, *adi.* i *adv.* nieprawny, (-nie), nielegalny, (-nie).

Illegalitä't, *sf. pl.* -en, nieprawność *f.*, nielegalność *f.*

Illegiti'm, *adi.* nieprawy, nielegalny; -er Geburt z nieprawego łoża.

Illegitimitä't, *sf.* nieprawość *f.*, nielegalność *f.*

Illibera'l, *adi.* antilibcralny.

Illiberalitä't, *sf.* antiliberalizm *m.*

Illimitie'rt, *adi.* nieograniczony.

Illoya'l, *adi.* nielojalny.
Illoyalitä't, *sf.* nielojalność *f.*
Illumina't, *sm.* -en, *pl.* -en, oświecony; zwolennik sekty wolnomyślnych.
Illuminatio'n, *sf. pl.* -en, oświetlenie *n.*, iluminacya *f.*
Illuminie'ren, *va.* oświetlać; iluminować, malować rycinę.
Illuſio'n, *sf. pl.* -en, złudzenie *n.*, iluzya *f.*; iluzya (cienki tiul).
Illuſo'riſch, *adi.* i *adv.* ludzący, (-co), ihuzoryczny, (-nie), sprawiający złudzenie, czczy.
Illuſtratio'n, *sf. pl.* -en, illustracya *f.*, rycina *f.*, obraz *m.*; objaśnienie *n.*
Illuſtra'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, illustrator *m.*
Illuſtrie'ren, *va.* illustrować, ozdabiać rycinami, obrazami; eine illuſtrierte Ausgabe wydanie ozdobione rycinami, illustrowane; wyjaśniać, wyświetlać.
Illy'rien, *sn.* Illirya *f.*
J'lme, *sf. pl.* -n, **Ilmbaum** *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume wiąz *m.* (rośl.).
Ilmenau', *sn.* Łunia *f.*
J'ltis, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, tchórz (zool.).
Im, = in dem, *prep.* w, we; im Augenblick w chwili.
Imaginä'r, *adi.* urojony, imaginacyjny.
Imaginatio'n, *sf.* wyobraźnia *f.*, urojenie *n.*, imaginacya *f.*
J'mbiß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, przekąska *f.*, posilek *m.*, śniadanie *n.*; einen — zu ſich nehmen przekąsić, przygryźć co.
Imitatio'n, *sf. pl.* -en, naśladowanie *n.*, imitacya *f.*
Imita'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, naśladowca *m.*, imitator *m.*
Imitie'ren, *va.* i *vn.* (h.) naśladować, imitować.
J'mker, *sm.* -s, —, pszczelnik *m.*, bartnik *m.*, pasiecznik *m.*
Imkerei', *sf.* bartnictwo *n.*, pszczelnictwo *n.*
Immakula't, *adi.* nieskazitelny, niepokalany.
Immane'nt, *adi.* wewnętrzny, tkwiący w czem.
Immane'nz, *sf.* immanencya *f.*
Imma'ßen, *coni.* (przest.) o ile; auf die Klage — ſie angebracht, na skargę, o ile była wniesioną.
Immaterie'll, *adi.* i *adv.* niecielesny, niemateryalny, (-nie).
Immatrikulatio'n, *sf. pl.* -en, imatrykulacya *f.*
Immatrikulie'ren, *va.* immatrykulować.
Imm'e, *sf. pl.* -n, pszczoła *f.*; -n, *pl.* błonkoskrzydłe (owady).
Immedia't, (= unmittelbar); n. p. -bericht sprawozdanie bezpośrednie.
Imme'nſ, *adi.* ogromny.
Immeuſura'bel, *adi.* nie do zmierzenia.
J'mmenwolf, *sm.* -(e)s, *pl.* -wölfe, pszczolojad *m.*, żolna *f.*
J'mmer, *adv.* zawsze, zawżdy, ciągle, bezustanku; er kommt — um dieſe Zeit zawsze przychodzi o tej porze; für — na zawsze; przy *comp.* coraz; — beſſer coraz lepiej; ſie wird — hübſcher coraz się robi ladniejsza; wann — kiedykolwiek; wo — cokolwiek; welcher — którykolwiek; was — für einer jakikolwiek.
J'mmerdar, *adv.* zawsze.
J'mmerfort, *adv.* ciągle, bez przestanku.
J'mmergrün, *sn.* -s, barwinek zwyczajny.
J'mmerhin, *adv.* ciągle; du kannſt — ſpazieren możesz się przechadzać, kiedy chcesz, podług woli itd.; mag es — geringfügig ſcheinen, ſo will ich doch ... niech ci się to wydaje mało znaczącem, ja jednak.
J'mmerſchon, *sn.* -s, wrzos *m.* (rośl.).
J'mmerwährend, *adi.* i *adv.* ciągły, (-gle), nieustanny, (-nie), ustawiczny, (-nie).
Immerzu', *adv.* dalej! bierz się do tego! nie przestawaj.
Immiſſio'n, *sf.* wwiedzenie *n.*, wprowadzenie *n.* w posiadanie).
Immobilia'rkredit, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kredyt nieruchomy.
Immobilia'rvermögen, *sn.* -s, majątek nieruchomy.
Immobi'lien, *spl.* nieruchomości *pl.*
Immobi'lienkonto, *sn.* -s, konto *n.*, nieruchomości
Immora'liſch, *adi.* i *adv.* niemoralny, (-nie).
Immoralitä't, *sf.* niemoralność *f.*
Immorte'lle, *sf. pl.* -n, nieśmiertelnik *m.* (rośl.).
Immu'n, *adi.* 1) nietykalny; 2) wolny od ciężarów; 3) niezaraźliwy, uodporniony.
Immuniſie'ren, *va.* uodpornić, immunizować.
Immunitä't, *sf.* 1) nietykalność *f.*; 2) wolność *f.* od ciężarów; 3) niemożliwość *f.* zarażenia, uodpornienie *n.*
Impedime'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przeszkoda *f.*, zawada *f.*
Imperati'v, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tryb rozkazujący, rozkaźnik *m.*; kategoriſcher — nakaz moralny.
Imperati'v, *adi.* rozkazujący.
Imperati'viſch, *adi* rozkazujący.
Impera'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, cesarz *m.*, imperator *m.*
Imperato'riſch, *adi.* cesarski, imperatorski.
J'mperfekt(um), *sn.* -(e)s, -ta i -e, czas przeszły niedokonany.
Imperia'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -en, 1) rosyjska moneta złota; 2) wielki format papieru; 3) siedzenie *n.* na dachu omnibusu; 4) taniec francuski.
Imperiali'smus, *sm.* imperyalizm *m.*
Imperiali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, imperyalista *m.*
Impertine'nt, *adi.* bezczelny, grubiański, impertynencki.
Impertine'nz, *sf. pl.* -en, bezczelność *f.*, grubiaństwo *n.*, impertynencya *f.*
J'mpfanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład *m.* do szczepienia ospy.
J'mpfarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz zajmujący się szczepieniem ospy.

Impfen, *va.* szczepić (drzewa lub ospę).

Impfgegner, *sm.* -s, *pl.* —, przeciwnik *m.* szczepienia.

Impfgesetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o szczepieniu.

Impfling, *sm.* -s, *pl.* -e, dziecię *n.*, któremu ospę szczepią, szczepieniec *m.*

Impflymphe, *sf. pl.* -n, ob. Impfstoff.

Impfpustel, *sf. pl.* -n, krosta szczepiankowa.

Impfschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poświadczenie *n.* szczepienia.

Impfstoff, *sm.* -es, *pl.* -e, krowianka *f.*, szczepianka *f.*

Impfung, *sf. pl.* -en, szczepienie *n.*, zaszczepianie *n.*

Impfzwang, *sm.* -es, przymus *m.* szczepienia.

Impietät', *sf.* bezbożność *f.*, brak *m.* pietyzmu.

Implizie'ren, *va.* dołączyć, włączyć.

Impli'zite, *adv.* domyślnie, z natury rzeczy, rozumie się.

Implora'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, powód *m.* (sąd.).

Implora't, *sm.* -en, *pl.* -en, oskarżony (sąd.).

Imponde'rabile, *sn.* -s, *pl.* -lien, ciała nieważkie; okoliczności nie dające się obliczyć.

Imponie'ren, *vn.* (h.) imponować; j—m — imponować komu, zrobić na kim wrażenie; pysznić się.

Impo'rt, *sm.* -(e)s, *pl.* -(e)n, (= Einfuhr), dowóz *m.*, przywóz *m.*

Impo'rtartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuły wprowadzone, importowane.

Importeu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, importer *m.*

Importie'ren, *vn.* (h.) (= Einführen), dowozić.

Imposa'nt, *adi.* imponujący.

Impo'st, *sm.* -es, *pl.* -en, 1) podatek towarowy; 2) wyskakujący gzyms filaru.

Impote'nt, *adi.* 1) niezdolny pod względem płciowym; 2) niedołężny, słaby, omdlały.

Impote'nz, *sf.* 1) niedołęstwo męskie; 2) bezsilność *f.*

Imprägnatio'n, *sf. pl.* -en, (= Tränkung), napawanie *n.*, nasycanie *n.*, impregnacya *f.*

Imprägnie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Imprägnation.

Imprägnie'ren, *vn.* (h.) nasycać, napawać, impregnować.

Impraktika'bel, *adi.* nieużywalny; eine -ble Straße droga nie do przebycia.

Impreffa'rio, *sm.* -s, *pl.* -rien, przesiębiorca teatralny itd., impresario *m.*

Impreffio'n, *sf. pl.* -en, wrażenie *n.*, nacisk *m.*; skutek *m.*, wyobrażenie *n.*, impresya *f.*

Impreffioni'ft, *sm.* -en, *pl.* -en, impresyonista *m.*

Imprima'tur, *sn.* -s, *pl.* -s, (= Druckbewilligung), (dosłownie:) wolno drukować, imprimatur *n.*

Impromptu', (wym.: empromptü) *sn.* -s, *pl.* -s, rzecz na prędce wymyślona, szkic *m.*, impromptu *n.*

Improvisatio'n, *sf. pl.* -en, improwizacya *f.*

Improvisa'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, improwizator *m.*

Improvisie'ren, *va.* improwizować.

Impu'ls, *sm.* -fes, *pl.* -fe, (= Antrieb), podnieta *f.*, pobudka *f.*, zachęta *f.*, bodziec *m.*, impuls *m.*

Impulsi'v, *adi.* impulsywny.

Imputatio'n, *sf. pl.* -en, obwinianie *n.*, posądzenie *n.*, imputacya *f.*

Imputie'ren, *va.* przypisywać co komu, posądzać o co; poczytywać, imputować.

Imsta'nde i **im-ftande** sein być w możności.

In, *praep.* (z *dat.* lub *acc.*) w, we, do; na; 1) oznacza znajdowanie się w jakiem miejscu wewnątrz, na pytanie wo? in dem = im; im Graben liegen leżeć w rowie; im weißen Papier w białym papierze; in der Kirche w kościele; 2) na pytanie wohin; in die Kirche gehen iść do kościoła; taksamo i przenośnie; j—n in seinem Andenken behalten zachować kogo w pamięci; das will ihm nicht in den Kopf hinein to mu nie chce wleźć do głowy; 3) czasem tłómaczy się także — na; bei j—m — Pension sein być u kogo na pensyi; er wurde in einen Baum verwandelt zamieniony został w drzewo; in Gold, in Holz arbeiten wyrabiać ze złota, z drzewa; Blumen in einen Strauß binden kwiaty związać w bukiet; er wohnt in der Langengaße mieszka przy ulicy długiej; in Geschäften abreisen wyjechać dla interesu; im Ernst na seryo; im ganzen w całości, całkowicie, całkiem; im ganzen drei Tage wszystkiego trzy dni; ins Unendliche bez końca; (główna regula: na pytanie wo? *dat.*, na pytanie wohin? *acc.*).

Inakti'v, *adi.* i *adv.* bezczynny, (-nie), nieczynny (-nie).

Inaktivitä't, *sf.* nieczynność *f.*, bezczynność *f.*

Ina'ngriffnahme, *sf.* rozpoczęcie *n.*

Ina'nfpruchnahme, *sf.* obarczenie *n.*, obciążenie *n.*; die — der Zeit zabieranie czasu.

Inartikulie'ren, *vn.* (h.) zapisać w archiwach państwa; inartikulierte Laute niewyraźne, nieokreślone brzmienie.

Inaugura'l-, *adi.* inauguralny; —Rede mowa inauguralna; —Vorstellung przedstawienie inauguracyjne.

Inauguratio'n, *sf. pl.* -en, uroczyste otwarcie, rozpoczęcie, inauguracya *f.*

Inaugurie'ren, *va.* rozpocząć uroczyście, inaugurować.

Inau'sfichtftellung, *sf.* zapowiedź *f.*; przyobiecanie *n.*

Inbegriff, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) włączenie *n.*, wliczenie *n.*, zebranie *n.*; mit — aller Einzelheiten z włączeniem wszystkich części, wszystko razem biorąc; 2) ogół *m.*, ogólny zbiór, ogólny rys; kurzer — aller Wissenschaften krótki

J. Jeweloski

rys (zbiór) wszystkich umiejętności; 3) całość *f.*, istota *f.*

J'nbegriffen, *adv.* włącznie.

Inbetra'chtnahme, *sf.* rozważanie *n.*, wzięcie *n.* pod rozwagę.

Inbetrie'bſetzung, *sf.*, **Inbetrie'bſtellung**, *sf.* wprowadzenie *n.*, wprawienie *n.* w ruch.

J'nbrunſt, *sf.* zapał *m.*, ogień *m.*, (przen.) żarliwość *f.*; mit — beten żarliwie, z przejęciem się modlić.

J'nbrünſtig, *adi.* i *adv.* żarliwy, (-wie), gorący, (-co); =es Gebet żarliwe, gorące modły; — lieben serdecznie, gorąco kochać; =er Glaube żywa, gorąca, płomienna wiara.

Indeklina'bel, *adi.* nieodmienny (gram.).

J'ndel, *sm.* =s, *pl.* —, **J'ndelt**, *sm.* (*sn.*) =s, *pl.* =e, poszwa *f.*, wsypka *f.*

Inde'm, *coni.* 1) = während podczas, gdy, kiedy; — ich mit dir ſtand, ging der andere weg podczas gdy z tobą mówiłem, tamten odszedł; 2) ponieważ; ich kann es dir nicht geben — ich nicht weiß ... nie mogę ci tego dać, ponieważ nie wiem ...; 3) oznacza środek i tłómaczy się przez *part.*; er beſiegte ſie — er Zwietracht unter ihnen ausſtreute ... pokonał ich, siejąc między nimi niezgodę.

Indemniſatio'n, *sf. pl.* =en, wynagrodzenie *n.*, powetowanie *n.*, odszkodowanie *n.*, indemnizacya *f.* (= Entſchädigung).

Indemniſie'ren, *va.* (h.) wynagrodzić, powetować, odszkodować (= entſchädigen).

Indemnität', *sf.* wolność *f.* od kary (= Strafloſigkeit).

Independe'nt, *adi.* niezależny, niezawisły (= Unabhängig).

Independe'nz, *sf.* niezawisłość *f.*, niezależność *f.* (= Unabhängigkeit).

Inde'ß, inde'ſſen, I. *adv.* tymczasem; ſie ſprachen miteinander, — ging ich auf und ab rozmawiali ze sobą, tymczasem ja przechadzałem, się tam i z powrotem; II. *coni.* jednakże, mimo to; ihr Verluſt iſt groß, — iſt er nicht unerſetzlich szkoda jej jest wielka, jednakże da się wynagrodzić.

J'nder, *sm.* =(e)s, *pl.* Indizes, spis *m.*, skorowidz *m.*, indeks *m.*

Indeze'nt, *adi.* nieprzyzwoity.

Indeze'nz, *sf. pl.* =en, nieprzyzwoitość *f.*

India'n, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, (=s, *pl.* =e,) indyk *m.*

India'ner, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *sf. pl.* =innen), indyanin *m.*, (-nka, *f.*).

India'nerkrapfen, *sm.* =s, *pl.* —, murzynek *m.* (ciastko).

India'niſch, *adi.* indyański.

Indien, *sn.* Indye *pl.* Oſt-, Weſt— Indye Wschodnie, Zachodnie; Indier, Inder *sm.* Indyjczyk; Indierin *sf.* Indyjka; die Indier, Inder *pl.* Indowie; indiſch *adi.* indyjski, *adv.* po indyjsku.

Indiffere'nt, *adi.* i *adv.* obojętny, (-nie).

Indifferenti'ſmus, *sm.* obojętność *f.*

Indigena't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, prawo obywatelstwa w obcym kraju, indygenat *m.*

Indignatio'n, *sf. pl.* =en, oburzenie *n.*, gniew *m.*

Indigniе'ren, *va.* i *vn.* (h.) oburzyć, gniewać (się).

J'ndigo, *sm.* =s, **J'ndigoblau**, *sn.* indygo, indycht *m.*; barwnik błękitny.

J'ndigopapier, *sn.* =(e)s, papier (niebieski) do odbijania, kalka *f.*

Indikatio'n, *sf. pl.* =en, wskazanie *n.*; wskazówki lecznicze dotyczące choroby, indykacya *f.*

Indikati'v, *sm.* =s, *pl.* =e, tryb oznajmujący.

Indika'tor, *sm.* =s, *pl.* =en, silowskaz *m.*, wskaźnik *m.*, indykator *m.*

Indire'kt, *adi.* i *adv.* uboczny, pośredni, (-nio, nie wprost); =er Beweis dowód nie wprost; =e Wahlen pośrednie wybory.

Indiſkre't, *adi.* i *adv.* niedyskretny, (-nie).

Indiſkretio'n, *sf. pl.* =en, niedyskrecya *f.*

Indiſponie'rt, *adi.* niedysponowany.

Indispoſitio'n, *sf. pl.* =en, niedomaganie *n.*, niedyspozycya *f.*

Individua'lcharakter, *sm.* =s, *pl.* —, charakter indywidualny.

Individualiſie'ren, *va.* wyodrębniać, wyosabniać, indywidualizować.

Individuali'ſmus, *sm.* indywidualizm *m.*

Individualitä't, *sf. pl.* =en, odrębność *f.* jednostki; osobistość wybitna, indywidualność *f.*

Individue'll, *adi.* osobisty, odrębny, osobniczy, indywidualny.

Individi'duum, *sn.* =s, *pl.* =uen, (= Einzelweſen) osoba *f.*, osobnik *m.*, jednostka *f.*

Indi'zien, *sn. pl.* poszlaki *pl.*

Indi'zienbeweis, *sm.* =ſes, *pl.* =e, dowód *m.* z poszlaków.

Indizie'ren, *va.* wskazać, wykazać.

Indizie'rt, *adi.* naznaczony, wykazany; indykowany; =e Pferdekräfte indykowane siły końskie.

Indole'nt, *adi.* ospały, nieudolny, nieczuły, obojętny, przytępiony, indolentny.

Indole'nz, *sf. pl.* =en, nieudolność *f.*, ospałość *f.*, nieczułość *f.*, zobojętnialość *f.*, indolencya *f.*

Indoſſame'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, indosament *m.* (weksla).

Indoſſa'nt, Indoſſe'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, żyrant *m.*, odstępujący weksel, indosant *m.*

Indoſſa't, *sm.* =en, *pl.* =en, indosat *m.*, indosaryusz *m.*

Indoſſie'ren, *va.* indosować; j—m einen Wechſel — weksel komu przekazać (wewnątrz uczynionym napisem).

Indoſſie'rung, *sf. pl.* =en, **Indo'ſſo**, *sn.* =s, *pl.* =s, ob. Indoſſament.

In du'bio, w wątpliwości.

Induktio'n, *sf. pl.* =en, indukcya *f.*, wywód *m.* (w logice), wnioskowanie ze szcze-

gółów o ogóle; (w fizyce) wzbudzenie prądu elektrycznego.

Induktio'nsſtrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtröme, prąd wzbudzony, indukcyjny.

Induktiv, *adi.* wprowadzający, doświadczalny, indukcyjny.

Indu'ktor, *sm.* -s, *pl.* -en, zbroja *f.*, kotwica *f.* w maszynie dynamo-elektrycznej, induktor *m.*

Indulge'nz, *sf.* pobłażanie *n.*, rozgrzeszenie *n.*; odpust *m.*

Indu'lt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, indult *m.*; przedłożony termin wypłaty; dyspensa kościelna.

In du'plo, *adv.* podwójnie (wykonany).

Induſtrie', *sf. pl.* -n, przemysł *m.*

Induſtrie'arbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik przemysłowy.

Induſtrie'geleiſe, *sn.* -s, *pl.* —, tor przemysłowy, fabryczny.

Induſtrie'll, *adi.* przemysłowy, fabryczny.

Induſtrie'lle(r), *sm.* -n, *pl.* -n, przemysłowiec *m.*, fabrykant *m.*

Induſtrie'ritter, *sm.* -s, *pl.* —, rycerz *m.* przemysłu, oszust *m.*

Induſtrie'ſchule, *sf. pl.* -n, szkoła przemysłowa.

Induſtrie'zweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałęź *f.* przemysłu.

Induſtriö's, *adi.* przemysłowy.

Induzie'ren, *va.* (= folgern) wnioskować, indukować.

Ineina'nder, *adv.* jeden w drugiego, jedno w drugie, jedne w drugie; man muß die Bretter —fügen trzeba deski spoić jedne z drugiemi, ze sobą; ſie ſind — verliebt pokochali się wzajemnie.

Ineina'nderfließen, *vn.* (ſ.) spływać się ze sobą.

Ineina'ndergreifen, *vn.* (h.) wchodzić (jedno w drugie).

Inempfa'ngnahme, *sf.* przyjęcie *n.*

Inexpreſſi'bel, *sn.* (przeważnie *pl.* —,) ob Beinkleid.

Infalli'bel, *adi.* nieomylny, (= unfehlbar, untrüglich).

Infallibilitä't, *sf. pl.* -en, nieomylność *f.* (= Unfehlbarkeit, Untrüglichkeit).

Infa'm, *adi.* odsądzony od czci; (= ehrlos); das ärgert mich — to mię gniewa okropnie, strasznie, niesłychanie.

Infamie', *sf. pl.* -en, niesława *f.*, bezcześć *f.*, infamia *f.*

Infamie'ren, *va.* zbezcześcić.

Infa'mis, *sm.* człowiek *m.* bez czci, niegodziwy, bezecny.

Infa'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, infant *m.*, królewicz *m.* (-in, *sf. pl.* -innen) -tka *f.*, królewna *f.*

Infanterie', *sf.* piechota *f.*, infanterya *f.*, wojsko piesze.

Infanterie'regiment, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pułk pieszy, pułk piechoty.

Infanteri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, pieszy żołnierz, infanterzysta *m.*, piechur *m.*

Infektio'n, *sf. pl.* -en, zakażenie *n.*, zaraza *f.*, infekcya *f.* (= Anſteckung).

Infektio'nserreger, *sm.* -s, *pl.* —, zarazek *m.*

Infektio'nsherd, *sm.* -es, *pl.* -e, ognisko zakaźne; gniazdo zarazy.

Infektio'nskrankheit, *sf. pl.* -en, choroba zakaźna, infekcyjna.

Infektiö's, *adi.* zakaźny.

I'nfel, I'nful, *sf. pl.* -n, infuła *f.*, mitra *f.*

I'nfeln, *va.*, obdarzyć infułą; geinfelter Abt infułat *m.*

Inferiorität, *sf. pl.* -en, niższość *f.*

Inferna'liſch, *adi.* piekielny, dyabelski.

Infiltratio'n, *sf. pl.* -en, naciek *m.*, wsiąkanie *n.*, przesiąkanie *n.*, infiltracya *f.*

Infinitesima'lrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek różniczkowy, całkowy, infinitezymalny.

Infiniti'v, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bezokolicznik *m.*, tryb bezokoliczny.

Infizie'rbar, *adi.* mogący się zarazić, zaraźliwy.

Infizie'ren, *va.* zakazić, zarazić.

Infizie'rung, *sf.* ob. Infektion.

Inflammato'riſch, *adi.* zapalny.

Inflexio'n, *sf.* przegięcie *n.*, zgięcie *n.*, infleksya *f.*

Inflexio'nspunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt *m.* przegięcia.

Influ'enza, *sf.* grypa *f.*, influenca *f.* (choroba).

Influe'nzkurve, *sf. pl.* -n, linia dopływowa, linia influencyjna, krzywa, wpływowa (kol.).

Influie'ren, *va.* i *vn.* (h.) wpłynąć, wpływać (na).

Influ'ßbringen, *vn.* wprowadzenie *n.* w tok.

Info'lge, *praep.* z *gen.* wskutek.

Infolgede'ſſen, *adv.* z powodu tego, wskutek tego.

In fo'lio, *sn.* format arkuszowy, książkowy.

Informatio'n, *sf. pl.* -en, wiadomość *f.*, objaśnienie *n.*, pouczenie *n.*; informacya *f.*

Informa'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, informator *m.*; nauczyciel domowy.

Informato'riſch, *adi.* objaśniający, pouczający, informacyjny.

Informie'ren, *va.* i ſich — *vr.* informować (się), dowiadywać (się); pouczać, powiadomić.

Infra'geſtellung, *sf.* zakwestyonowanie *n.*

Infu'l, *sf. pl.* -e, ob. Inful.

Infulie'ren, *va.* ob. Infeln.

Infuſio'n, *sf. pl.* -en, nalanie *n.* płynem, namoczenie *n.*, naciąg *m.*, napar *m.*, infuzya *f.* (= Aufguß).

Infuſio'nstierchen, *sn. pl.* wymoczki *pl.*, (zool.) ob. Infuſorien.

Infuſo'rien, *sf. pl.* wymoczki *pl.*

Inga'ngſetzung, *sf.* (der Maſchine) wprawienie *n.* w ruch.

I'ngber, *sm.* -s, ob. Ingwer.

Ingehei'm, *adv.* skrycie, tajemnie, potajemnie.

Ingenieu'r, (wym.: inżeniör) *sm.* -s, *pl.* -(e)s, inżynier *m.*

Ingenieu'raſſiſtent, *sm.* -en, *pl.* -en, inżynier-pomocnik *m.*

Ingenieu'rkorps, (wym.: -kor) *sn. pl.* —, korpus *m.* inżynierów.

Ingenieu'rkunſt, *sf.* inżynierya *f.*

Ingeniö's, (wym.: inżenies) *adi.* pomysłowy, sprytny.

Inge'nium, *sn.* -s, *pl.* -nien i -nia, bystrość *f.* umysłu, spryt *m.*, pomysłowość *f.*

Ingermanland, *sn.* Ingrya *f.*

Inglei'chen, *adv.* podobnie, równie, tudzież; — befahl er podobnie, również nakazał . . .

Ingredie'nz, *sf. pl.* -en, składniki *pl.* domieszki *pl.*, ingredyencya *f.*

I'ngrimm, *sm.* -s, złość *f.*, zawziętość *f.*

I'ngrimmig, *adi.* i *adv.* zawzięty, (-cie), zażarty, (-cie), zacięty, (-cie).

Ingroſſie'ren, *va.* zaciągnąć do ksiąg hipotecznych.

I'ngwer, *sm.* -s, imbir *m.*

I'nhaben, *va.* dzierżeć, posiadać, trzymać, mieć co w swojej mocy, posiadaniu.

I'nhaber, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -nen,) posiadacz *m.*, właściciel *m.*, dzierżyciel *m.*; (-czka *f.*, -lka *f.*); — eines Wechſels właściciel, okaziciel wekslu; — eines Regimentes właściciel, szef pułku; — eines Ordens ozdobiony orderem, kawaler orderu.

I'nhaberpapier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, papier wystawiony na okaziciela.

Inhaftie'ren, *va.* uwięzić.

Inhaftie'rung, *sf.* uwięzienie *n.*, ujęcie *n.*

Inhalatio'n, *sf. pl.* -en wziewanie *n.*, wdychanie *n.*, inhalacya *f.*

Inhalatio'nsapparat, *sm.* -es, *pl.* -e, przyrząd *m.* do wziewania, wziewadło *n.*, inhalator *m.*

Inhalatio'nshalle, *sf. pl.* -n, wziewnia *f.*, wziewalnia *f.*

Inhala'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, ob. Inhalationsapparat.

Inhalie'ren, *va.* wziewać, wdychiwać, inhalować.

I'nhalt, *sm.* -(e)s, 1) zawartość *f.*, pojemność *f.* (n. p. flaszki); — eines Faſſes zawartość beczki; 2) zawartość, osnowa *f.*; — eines Briefes zawartość, treść listu; laut —(es) dieſes Vertrages podług treści (w myśl) tej umowy; 3) to co może zawierać przestrzeń; objętość *f.*; zawartość; — einer Fläche rozmiary powierzchni.

I'nhalt(s)leer, -los, *adi.* bez treści, pusty.

I'nhalt(s)reich, *adi.* treściwy zawierający dużo ważnej treści.

I'nhaltsangabe, *sf. pl.* -n, streszczenie *n.*, wykaz *m.* treści jakiegoś dzieła.

I'nhalt(s)ſchwer, *adi.* treściwy, ważny co do treści.

I'nhaltsverzeichnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, rejestr *m.*, spis *m.* rzeczy, indeks *m.*, spis przedmiotów w piśmie jakiem zawartych, skorowidz *m.*

Inhäre'nt, *adi.* przynależny.

Inhäre'nz, *sf.* przynależność *f.*, inherencya *f.*

Inhärie'ren, *vn.* (h.) przynależeć do czego, tkwić w czem.

Inhibie'ren, *va.* wstrzymać coś, wzbronić czego; ein telephoniſches Geſpräch — wstrzymać, inhibować rozmowę telefoniczną (= verbieten).

Inhibie'rung, *sf.* wstrzymanie *f.*, wzbronienie *n.*, inhibowanie *n.*

I'nholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, żebro okrętowe.

Inhuma'n, *adi.* i *adv.* nieludzki, (-o).

Inhumanitä't, *sf.* nieludzkość *f.*

Initia'lbuchſtabe, *sm.* -n, *pl.* -n, litera początkowa, inicyal *m.*

Initiati'vantrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, wniosek własny, z własnej inicyatywy pochodzący.

Initiati've, *sf. pl.* -n, zapoczątkowanie *n.*, proponowanie czego, inicyatywa *f.*; ohne — des Königs können ſolche Sachen nicht in Vorſchlag gebracht werden bez propozycyi, inicyatywy króla nie mogą takie przemioty być wnoszone; die — ergreifen zainicyować coś, zapoczątkować; aus eigener — z własnego popędu.

Injektio'n, *sf. pl.* -en, wstrzykiwanie *n.*, wstrzyknięcie *n.*, injekcya *f.*

Injektio'nsſpritze, *sf. pl.* -n, wstrzykawka *f.*; injektor *m.*

Injizie'ren, *va.* wstrzykiwać, robić injekcyę.

Injuria'liter, *adv.* j—u — belangen oskarżyć kogo o obrazę.

Inju'rie, *sf. pl.* -en, obelga *f.*, obraza *f.*, zniewaga *f.*, obelga *f.*

Inju'rienklage, *sf. pl.* -n, skarga *f.* o obrazę.

Inju'rienprozeß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, proces *m.* o obrazę.

Injurie'ren, *va.* obrazić, znieważyć.

Injuriö's, *adi.* obelżywy, znieważający.

Inkarna't, *adi.* cielisty.

Inkarnatio'n, *sf.* wcielenie *n.*, ucieleśnienie *n.*, inkarnacya *f.*

Inkarna'tklee, *sm.* -s, koniczyna szkarłatna, inkarnatka *f.*

Inkarzeratio'n, *sf. pl.* -en, uwięzienie *n.*, inkarceracya *f.*

Inka'ſſo, *sn.*, -s, *pl.* -s i -kaſſi, odbiór *m.*, przyjęcie *n.* do kasy, ściąganie *n.* należytości; zum — einſenden posłać do zainkasowania.

Inka'ſſogeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dom inkasowy.

Inklinatio'n, *sf. pl.* -en, skłanianie *n.*, skłonność *f.*, inklinacya *f.*, (do chorób); — der magnetiſchen Nadel nachylenie *n.*, inklinacya igły magnetycznej.

Inklinatio'nsnadel, *sf. pl.* -n, igła inklinacyjna.

Inklinie'ren, *vn.* (h.) skłaniać się, zjednywać, inklinować; zu etw. — skłaniać się do czego.

Inkluſi'v(e), *adi.* włącznie.

Inko'gnito, *adv. sn.* -s, *pl.* -s, pod innem nazwiskiem; das ſtrengſte — beobachten zachować najściślejsze inkognito.

Inkohäre'nz, *sf.* brak spójności, rozprężenie *n.*, inkoherencya *f.*

Inkommenſura'bel, *adi.* niewspółmierny, nie dający się porównać.

Inkommodie'ren, *va.* i ſich — *vr.* trudzić (się), przeszkadzać, fatygować, inkomodować (się).

Inkompati'bel, *adi.* niezgodny, sprzeczny.

Inkompete'nt, *adi.* niezdolny do sądzenia, nieuprawniony do wydania sądu, niekompetentny (= unbefugt).

Inkompete'nz, *sf. pl.* -en, niewłaściwość *f.* sądu, nieuprawnienie *n.* do wydania sądu, niekompetencya *f.*

Inkongrue'nt, *adi.* niezgodny, niedostosowany.

Inkongrue'nz, *sf. pl.* -en, niezgodność *f.*, niedostosowanie *n.*, inkongruencya *f.*

Inkonſeque'nt, *adi.* sprzeczny, niekonsekwentny.

Inkonſeque'nz, *sf. pl.* -en, sprzeczność *f.*, brak konsekwencyi, niekonsekwencya *f.*

Inkonvenie'nz, *sf. pl.* -en, niedogodność *f.*, inkonweniencya *f.*

Inkorporatio'n, *sf. pl.* -en, wcielenie *n.*, włączenie *n.*, zjednoczenie *n.*, inkorporacya *f.*

Inkorporie'ren, *va.* wcielić, włączyć, zjednoczyć.

Inkorrekt, *adi.* niedokładny.

Inkorre'ktheit, *sf. pl.* -en, niedokładność *f.*

Inkra'ftſetzung, *sf.* wprowadzenie *n.* w życie, użycie *n.*; nadanie *n.* mocy prawnej.

Inkriminie'ren, *va.* obwiniać.

Inkruſtatio'n, *sf. pl.* -en, inkrustowanie.

Inkruſtie'ren, *va.* i ſich — *vr.* inkrustować (się); robić inkrustacyę.

Inkubatio'nszeit, *sf.* okres inkubacyjny (choroby).

Inkulpa't, *sm.* -en, *pl.* -en, obwiniony *m.*

Inkura'bel, *adi.* nieuleczalny.

Inlage, *sf. pl.* -n, ob. Einlage.

Inland, *sn.* -(e)s, kraj, w którym jesteśmy (przeciwieństwo Ausland); im In- und Auslande tak w kraju jak i za granicą.

Inländer, *sm.* -s, *pl.* —, krajowiec *m.*, obywatel *m.* kraju, tubylec *m.*

Inländerin, *sf. pl.* -nen, obywatelka *f.* kraju, w kraju urodzona.

Inländiſch, *adi.* krajowy; -er Verbrauch krajowa, wewnętrzna konsumpcya.

Inlandshandel, *sm.* -s, handel krajowy.

Inlaut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, głoska wewnętrzna.

Inlett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Inlett.

Inliegen, *vn.* (ſ.) znajdować się wewnątrz czego; inliegend 30 Kronen załączonych, wewnątrz znajduje się 30 koron.

Inmi'tten, *praep.* w środku, w otoczeniu.

Inn, *sm.* -s, In (rzeka).

Inne, *adv.* w środku, wewnątrz, śród.

Inne-behalten, *va.* behalte behältſt, behält, behielt inne, habe innebehalten, schować, zatrzymać, nie wypuścić.

Inne-bleiben, *vn.* (ſ.) w domu siedzieć.

Inne-haben, *va.* mieć kogo albo co u siebie w domu; die Sprache ganz — posiadać zupełnie język, władać dobrze językiem; er hat die Feſtung inne ma twierdzę w swojej mocy.

Inne-halten, *va.* halte, hältſt, hält, hielt inne, habe innegehalten, trzymać kogo albo co w domu; *vn.* zatrzymać się w marszu, w mowie, w czytaniu.

Innehа'ltung, *sf.* zatrzymanie *n.*, wstrzymanie *n.*

Inne-laſſen, *va.* laſſe, läſſeſt, läßt, ließ inne, habe innegelaſſen, zostawić wewnątrz; (przen.) nie wypłacać, ociągać się z wypłatą.

Innen, *adv.* von — z wewnątrz, z wnętrza; nach — do wnętrza; von — und außen w środku i z wierzchu, tak wewnątrz jak zewnątrz; (przen.) fizycznie i moralnie, cieleśnie i duchowo.

Innenfeuerung, *sf.* opalanie *n.* z wnętrza.

Innenfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia wewnętrzna.

Innenlaſche, *sf. pl.* -n, łubek wewnętrzny.

Innenleben, *sn.* -s, życie wewnętrzne.

Innenraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, wnętrze *n.*

Innenwelt, *sf. pl.* -en, świat wewnętrzny.

Innenwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt wewnętrzny.

Inner(e), der, die, das, *adi.* wewnętrzny, będący wewnątrz; środkowy np. das — Ägypten środkowy Egipt; der — Wert wewnętrzna (tj. istotna) wartość; — Krankheiten choroby wewnętrzne; der — Teil der Stadt śródmieście; die — Stimme głos wewnętrzny, głos sumienia; — Unruhen niepokoje wewnętrzne, domowe.

Innere(s), *sn.* -n, wnętrze *n.*, głąb *m.*; ſie unterſuchten das — der Erde badali wnętrze ziemi; ſich in das — des Landes begeben udać się w głąb kraju; das — der Seele wnętrze duszy; aus dem -n des Herzens z głębi serca; der Miniſter des -n minister spraw wewnętrznych; ich kenne ſein Innerſtes znam go na wylot, znam tajniki jego serca.

Innerhalb, *praep.* wewnątrz, wsród; — einer Stunde w przeciągu godziny; — des Weichbildes w obrębie, w granicach.

Innerkrain, *sn.* Notrańsko *n.*

Innerlich, *adi.* i *adv.* wewnętrznie, (-ny); die Arznei iſt — zu gebrauchen lekarstwo należy wewnętrznie zażywać.

Innerlichkeit, *sf.* wnętrze *n.*; wywnętrzanie się *n.*

Innerſt, I. *adi.* wewnętrzny, najtajniejszy, najskrytszy; II. Innerſt, *sn.* wnętrze *n.*, wewnętrzność *f.*; es kommen Nachrichten aus dem -en des

Landes nadeszły wiadomości z głębi kraju.

J'nne=werden, (einer Sache) albo etw. — *vn.* (ſ.) pomiarkować co, dowiedzieć się o czem, przekonać się, poznać, spostrzedz.

J'nnig, *adi.* i *adv.* wewnętrzny, (=nie); serdeczny, (-nie); =e Freundſchaft serdeczna przyjaźń; der =e Dank najserdeczniejsze podziękowanie; =ſter Wunſch najskrytsze, żywe, gorące życzenie.

J'nnigkeit, *ſf.* serdeczność *f.*, ścisłość *f.* (np. związku), zażyłość *f.* (np. przyjaźni).

J'nniglich, *adv.* ob. Innig.

J'nnozenz, *sm.* Innocenty.

J'nsbruck, *sn.* Insbruk, Inszpruk *m.*

J'nnung, *ſf. pl.* =en, cech *m.*, (rzemieślników), konfraternia *f.*; korporacya *f.*, towarzystwo *n.*, bractwo *n.*

J'nnungsvorſteher, *sm.* =s, *pl.* —, przełożony *m.* cechu, bractwa, korporacyi.

Inokulie'ren, *va.* ob. Einimpfen.

Inopportu'n, *adi.* niewczesny.

Inquire'nt, =en, *pl.* =en, sędzia śledczy, inkwirent *m.*

Inquirie'ren, *va.* prowadzić śledztwo; j—n — badać kogo.

Inquiſi't, *sm.* =en, *pl.* =en, oskarżony *m.*, podlegający śledztwu, inkwizyt *m.*

Inquiſitio'n, *ſf. pl.* =en, śledztwo karne, badanie sądowe, inkwizycya *f.*

Inquiſi'tor, *sm.* =en, *pl.* =en, 1) ob. Inquirent; 2) (= Ketzerrichter) sędzia badający kacerzy.

Inquiſito'riſch, *adi.* śledczy, badawczy, inkwizytorski.

Inru'heſetzen, *sn.* przeniesienie *n.* w stan spoczynku.

Ins, = in das.

J'nſaß, *sm.* =ſſen, *pl.* =ſſen, (=ſſin, *ſf. pl.* =nnen) mieszkaniec *m.*, (-nka, *f.*), osiadły *m.*, (-dła *f.*).

J'nſaſſenſchaft, *ſf.* ogół *m.* mieszkańców.

Insbeſo'ndere, *adv.* w szczególności; szczególnie, osobliwie.

J'nſchrift, *ſf. pl.* =en, napis *m.*

J'nſchriftenkunde, *ſf.* umiejętność czytania napisów, epigrafika *f.*

J'nſchriftlich, *adi.* i *adv.* służący jako napis; jako napis.

Inſe'kt, *sn.* =(e)s, *pl.* =en, owad *m.*

Inſe'ktenbrut, *ſf. pl.* =en, zaród *m.*, rozpłód *m.* owadów.

Inſe'ktenfreſſer, *ſpl.* owadożerce *pl.* (zool.).

Inſe'ktenkunde, *ſf.* nauka *f.* o owadach; owadoznawstwo *n.*, entomologia *f.*

Inſe'ktenpulver, *sn.* =s, proszek na owady.

Inſe'ktenſammlung, *ſf. pl.* =en, zbiór *m.* owadów.

Inſe'ktenſtich, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ukłucie *n.* od owadu.

J'nſel, *ſf. pl.* =n, wyspa *f.*

J'nſelbewohner, *sm.* =s, *pl.* —, (=in, *ſf. pl.* =innen) wysparz *m.*, mieszkaniec *m.* (-nka *f.*) wyspy.

J'nſelchen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Inſel) wysepka *f.*

J'nſelgruppe, *ſf. pl.* =n, grupa *f.* wysp.

J'nſelhaft, *adi.* wyspiasty.

J'nſelmeer, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, archipelag *m.*

J'nſelperron, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przytorze odosobnione, dworzec (kolejowy) składający się z odosobnionych peronów.

J'nſelreich, I. *sn.* =(e)s, *pl.* =e, państwo z wysp się składające; II. *adi.* obfitujący w wyspy, wyspiasty.

J'nſelt, *sn.* =(e)s, łój *m.*

J'nſelvolk, *sn.* =s, *pl.* =völker, naród na wyspach mieszkający.

J'nſelwelt, *ſf. pl.* =en, archipelag *m.*

Inſera't, *sn.* =t(e)s, *pl.* =e, ogłoszenie *n.*, anons *m.*, inserat *m.*

Inſera'tenagent, *sm.* =en, *pl.* =en, ajent inseratowy.

Inſera'tenblatt, *sn.* =es, *pl.* =blätter, dziennik *m.*, gazeta *f.* z ogłoszeniami.

Inſera'tenteil, *sm.* =(e)s, część gazety z inseratami; ogłoszenia *pl.*, anonse *pl.*

Inſere'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, ten co daje ogłoszenia, inserent *m.*

Inſerie'ren, *va.* ogłaszać (w gazecie), anonsować, inserować.

Inſerie'rung, *ſf. pl.* =en, ogłaszanie *n.*, anonsowanie *n.*, inserowanie *n.*

Inſertio'n, *ſf.* ob. Inſerierung.

Inſertio'nsgebühr, *ſf. pl.* =en, koszt *m.* ogłaszania.

Insgehei'm, *adv.* potajemnie, pokryjomu, tajnie.

Insgemei'n, *adv.* pospolicie, ogólnie, zwyczajnie, zazwyczaj.

Insgeſa'mt, *adv.* wszyscy razem, wespół.

J'nſiegel, *sn.* =s, *pl.* —, pieczęć *f.*

Inſi'gnie, *ſf. pl.* =n, (meiſt *pl.*) odznaka *f.* godności, insygnia *pl.*

Inſinuatio'n, *ſf. pl.* =en, podszeptywanie *n.*, podsuwanie *n.* (jakiego zamiaru), insynuacya *f.*

Inſinuie'ren, *va.* j—m etw. — podsuwać, przypisać komu jakieś myśli, insynuować komu co.

Inſkribie'ren, *va.* i ſich — *vr.* zapisać się w poczet słuchaczów, inskrybować (się).

Inſkriptio'n, *ſf. pl.* =en, zapisanie się, wpisanie się, inskrypcya *f.* (np. w poczet słuchaczów uniwersytetu).

Inſofe'rn, *adv.* o ile; — ... alś o tyle ... o ile; ich traue ihm —, alś er des Vertrauens wert iſt = wierzę mu o tyle, o ile jest godny zaufania.

Inſolatio'n, *ſf.* oświetlenie *n.*, ogrzewanie *n.* promieniami słońca; działanie *n.* słońca na organizm; porażenie słoneczne, insolacya *f.*

Inſole'nt, *adi.* zuchwały, grubiański.

Inſole'nz, *ſf. pl.* =en, zuchwałość *f.*, grubiaństwo *n.*

Inſolve'nt, *adi.* niewypłacalny; ſich — erklären zgłosić niewypłacalność.

Inſolve'nz, *ſf. pl.* =en, niewypłacalność *f.*, niemożność

f. placenia długów; =erklärung zgłoszenie *n.* niewypłacalności.

Inſo'nderheit, inſo'nders, *adv.* osobliwie, szczególnie.

Inſoweit', *adv.* ob. Inſofern.

Inſpektio'n, *sf.* *pl.* =en, kontrola *f.*, dozór *m.*, inspekcya *f.*

Inſpektio'nslehrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel mający dozór.

Inſpektio'nszimmer, *sn.* =s, *pl.* —, pokój inspekcyjny, inspekcya *f.*

Inſpe'ktor, *sm.* =s, *pl.* =en, inspektor *m.*, urzędnik dozorujący.

Inſpektora't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, władza nadzorcza, inspektorat *m.*

Inſpiratio'n, *sf.* *pl.* =en, natchnienie *n.*, inspiracya *f.*

Inſpirie'ren, *va.* natchnąć kogo, inspirować.

Inſpirie'rung, *sf.* *pl.* =en, natchnienie *n.*, pobudzenie *n.*, inspirowanie *n.*

Inſpizie'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, i nspicyent *m.*

Inſpizie'ren, *va.* dozorować przegląd odbywać.

Inſpizie'rung, *sf.* *pl.* =en, przegląd *m.*, dozorowanie *n.*

Inſtallateu'r, *sm.* =s, *pl.* =e, instalator *m.*

Inſtallatio'n, *sf.* *pl.* =en, urządzenie *n.*, wprowadzenie *n.*, instalacya *f.*

Inſtallie'ren, *va.* ctw. — instalować co, urządzić; j—n — instalować, wprowadzić kogo w urząd.

Inſta'nd=halten, *va.* utrzymywać w dobrym stanie.

Inſta'ndhaltung, *sf.* utrzymywanie *n.* w dobrym stanie.

I'nſtändig, *adi.* i *adv.* usilny, (-nie); auf das =ſte bitten prosić jak najusilniej.

I'nſtändigkeit, *sf.* usilność *f.*

Inſta'nd=ſetzen, *va.* przyprowadzić do porządku, naprawić, odświeżyć.

Inſta'ndſetzung, *sf.* przyprowadzenie *n.* do porządku, naprawa *f.*

Inſta'nz, *sf.* *pl.* =en, stopniowanie *n.* władz; wstawiennictwo *n.*; instancya *f.*

Inſta'nzengang, *sm.* =es, tok *m.* instancyi.

Inſta'nzenweg, *sm.* =es, *pl.* =e, droga *f.* instancyi.

Inſta'nzmäßig, *adi.* odpowiedni do instancyi.

I'nſter, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, ob. Gekröſe.

I'nſter, *sn.* Instruć *f.*

I'nſterburg, *sn.* Wynstruć *f.*

Inſti'nkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, instynkt *m.*, wrodzony popęd.

Inſti'nktartig, *adi.* i *adv.* instynktowny, (-nie).

Inſti'nktmäßig, ob. Inſtinktartig.

Inſtinkti'v, *adv.* przeczuciowo, mimowiednie, instynktownie.

Inſtitu't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, instytut *m.*, zakład *m.*; instytucya *f.*

Inſtitutio'n, *sf.* *pl.* =en, ustanowienie *n.*, urządzenie *n.*, instytucya *f.*; =en des römiſchen Rechtes instytucye prawa rzymskiego.

Inſtitu'tsvorſtand, *sm.* =(e)s, przełożony *m.*, naczelnik *m.* instytutu, zakładu.

Inſtitu'tsvorſteherin, *sf.*, *pl.* =nen, przełożona *f.* zakładu.

I'nſtmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, =leute, komornik *m.*

Inſtradie'ren, *va.* wskazać drogę, wybrać, wyznaczyć drogę.

Inſtradie'rung, *sf.* *pl.* =en, szlak wskazany.

Inſtruie'ren, *va.* uczyć, nauczać; (w prawie) instruować sprawę, tj. przygotować rzeczy potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy.

Inſtruktio'n, *sf.* *pl.* =en, wskazówki *pl.*, objaśnienie *n.*, przepis *m.* postępowania; instrukcya *f.*, polecenie *n.*, geheime — tajne zlecenie.

Inſtrukti'v, *adi.* naukowy; der =e Teil część naukowa, pouczająca.

Inſtru'ktor, *sm.* =s, *pl.* =en, nauczyciel *m.*, instruktor *m.*

Inſtrume'nt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, instrument *m.*, narzędzie *n.*, (np. matematyczne albo chirurgiczne), przyrząd *m.*; instrument muzyczny; dokument prawniczy.

Inſtrumenta'l, *adi.* instrumentalny; der =e Teil (des Konzertes) część instrumentalna, orkiestralna (koncertu).

Inſtrumenta'lmuſik, *sf.* muzyka instrumentalna czyli orkiestralna (w przeciwieństwie do wokalnej).

Inſtrume'ntenfabrikant, *sm.* =en, *pl.* =en =macher, *sm.* =s, *pl.* —, fabrykant *m.* instrumentów (muzycznych, chirurgicznych etc.).

Inſtrume'ntenkaſten, *sf.* *pl.* =n, =kaſten, *sm.* =s, *pl.* —, torba *f.*, skrzynka *f.* z instrumentami (dla lekarzy).

Inſtrumentie'ren, *va.* instrumentować.

Inſtrumentie'rung, *sf.* *pl.* =en, instrumentacya *f.*

Inſubordinatio'n, *sf.* nieposłuszeństwo *n.*, insubordynacya *f.*

Inſula'ner, *sm.* =s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* wysp.

Inſultatio'n, *sf.* *pl.* =en, obelga *f.*, zniewaga *f.*, obraza *f.*, (= Beſchimpfung).

Inſultie'ren, *va.* łżyć, obrażać, insultować, (= beſchimpfen).

Inſurge'nt, *sm.* =en, *pl.* =en, powstaniec *m.*

Inſurgie'ren, *vn.* (ſ.) powstawać, powstanie urządzić, rokosz podnieść.

Inſurrektio'n, *sf.* *pl.* =en, powstanie *n.*, rokosz *m.*

Inſze'neſetzen, *sn.* ob. Inſzenierung.

Inſzenie'ren, *va.* wprowadzać na scenę, inscenować.

Inſzenie'rung, *sf.* *pl.* =en, wprowadzanie *n.*, na scenę, inscenizacya *f.*

Intabula't, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, ob. Intabulation.

Intabulatio'n, *sf.* *pl.* =en, wpisanie *n.* do ksiąg hipotecznych, intabulacya *f.*

Intabulie'ren, *va.* wpisać w wykaz hipoteczny, intabulować.

Inta'kt, *adi.* nietknięty, nienaruszony.

Inta'rſia, *sf.* *pl.* =ſien, mozaikowanie w drzewie, intarsya *f.*

Integra'l, *adi.* całkowy, całkowity, nienaruszony, nierozdzielny, intergralny.

Integralitä'tsbedingung, *sf. pl.* -en, warunek całkowalności.

Integra'lbeſtandteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, właściwa część czego (potrzebna do całości).

Integra'lrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek całkowy, integralny.

Integrie'ren, *va.* całkować, łączyć w całość; szukać całki integralu (mat.).

Integrität', *sf.* całość *f.*, całkowitość *f.*, nienaruszoność *f.*, integralność *f.*

Intelle'kt, *sm.* -(e)s, 1) rozumienie *n.*; 2) rozum *m.*; 3) pojęcie *n.*; 4) umysł *m.*

Intellektue'll, intellektua'l, *adi.* rozumowy, umysłowy, intelektualny.

Intellige'nt, *adi.* pojętny, rozumny, wykształcony, inteligentny.

Intellige'nz, *sf. pl.* -en, pojętność *f.*, zdolność umysłowa, inteligencya *f.*; ein mit — begabtes Weſen stworzenie obdarzone inteligencyą; klasa wykształcona w społeczeństwie, inteligencya.

Intellige'nzblatt, *sn.* -es, *pl.* -blätter, dziennik zawierający doniesienia, uwiadomienia.

Intellige'nzkontoir, (wym.: kątoar) *sn.* -s, *pl.* -e, biuro *n.* stręzeń.

Intenda'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, zawiadowca *m.*, intendent *m.*

Intendantu'r, *sf. pl.* -en, **Intenda'nz**, *sf. pl.* -en, zarząd *m.*, nadzór *m.*, intendentura *f.*

Intendantu'rbureau, (wym.: -büro) *sn.* -s, *pl.* -s, biuro nadzorujące, biuro zawiadowcze.

Intenſi(vi)tä't, *sf. pl.* -en, siła *f.*, moc *f.*, zwiększone działanie, natężenie *n.*, intenzywność *f.*

Intenſi'v, *adi.* i *adv.* intenzywny, (-nie), spotęgowany, (-nie), natężony, (-żenie); -er landwirtſchaftlicher Betrieb spotęgowane gospodarstwo rolne.

Intentio'n, *sf. pl.* -en, zamiar *m.*, chęć *f.*, zamysł *m.*, intencya *f.* (= Abſicht).

Interdi'kt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wzbronienie *n.*, zakaz *m.*, interdykt *m.*; eine Stadt mit dem — belegen rzucić na miasto interdykt.

Intereſſa'nt, *adi.* ciekawy, zajmujący, interesujący.

Intere'ſſe, *sn.* -ſſes, *pl.* -n, 1) interes *m.*, korzyść *f.*, zysk *m.*; sprawa *f.*; udział w czem ze względu na korzyść; ich habe kein — dabei nie mam w tem żadnego interesu; ſie haben ein gemeinſchaftliches — mają wspólny interes, wspólny interes ich łączy; aus — handeln działać tylko dla korzyści; wir haben kein — daran, ob ... nie zależy nam na tem, czy ...; 2) powab *m.*, zainteresowanie *n.*, zajęcie *n.*; er ſchildert das ſo anziehend, daß das — mit jeder Zeile geſteigert wird tak powabnie to opisuje, że z każdym wierszem zajęcie wzrasta; im — der Wahrheit w interesie prawdy; 3) *pl.* -n, (= Zinſen) procent *m.*, prowizya *f.*

Intere'ſſenrechnung, *sf. pl.* -en, obliczenie *n.* procentów.

Intere'ſſenſphäre, *sf. pl.* -en, zakres *m.*, sfera *f.* interesów.

Intereſſe'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen), interesent *m.*, mający (-ca) w czem udział, interes.

Intereſſie'ren, I. *va.* interesować kogo, obchodzić kogo; ſich für j—n — interesować się, zajmować się kim; das Buch intereſſiert den Leſer książka zajmuje, interesuje czytelnika; das intereſſiert mich to mnie obchodzi; j—n für etw. — zająć kogo czem, zainteresować kogo czem; II. ſich — *vr.*; ſich für etw. — zajmować się czemś, interesować się czemś; III. **intereſſiert**, *pp.* i *adi.* chciwy, szukający zysku, interesowany.

Interfere'nz, *sf.* np. -er ſcheinung, *sf. pl.* -en, zjawisko *n.* interferencyi, przecinania się (fal w fizyce).

Interieu'r, (wym.: ęteriör) *sn.* -s, *pl.* -e, wnętrze *n.* mieszkania.

I'nterim, *sn.* tymczasowość *f.*, okres tymczasowy.

I'nterimbahn, *sf. pl.* -en, kolej tymczasowa, robocza.

Interimi'ſtikum, *sn.* -s, *pl.* -ken, urządzenie tymczasowe.

Interimi'ſtiſch, *adi.* tymczasowy, prowizoryczny.

Interi'msregierung, *sf. pl.* -en, rząd tymczasowy, prowizoryczny.

Interjektio'n, *sf. pl.* -en, wykrzyknik *m.*

Interkala're, *sn.* -s, *pl.* -rien, czas *m.* nieobsadzenia posady.

Interkala'rfonds, *spl.* fundusz zaoszczędzony przez nieobsadzenie posad.

Interkommunikatio'nswagen, *sm.* -s, *pl.* —, wagon przechodni, wóz przechodni.

Interlinea'r, *adi.* międzyliniowy, między wierszami umieszczony, interlinearny.

Interlinea'rmethode, *sf. pl.* -n, metoda międzyliniowa, interlinearna.

Interlinea'rverſion, *sf. pl.* -en, tłómaczenie między wierszami oryginału umieszczone.

Interli'nie, *sf. pl.* -n, przedziałka *f.* między wierszami, interlinia *f.*

Interme'zzo, *sn.* -s, *pl.* -s i -zzi, intermezzo *n.* (= Zwiſchenſpiel).

Intermittie'rend, *adi.* przerywający (= ausſetzend).

Inte'rn, *adi.* wewnętrzny.

Interna't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pensyonat *m.*, internat *m.*

Internationa'l, *adi.* międzynarodowy.

Internationa'le, *sf.* międzynarodówka *f.*; międzynarodowy związek socyalistyczny.

Internie'ren, *va.* wyznaczyć przymusowy pobyt; zamknąć, internować.

Interni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -n, lekarz *m.* chorób wewnętrznych, internista *m.*

Internu'nzius, *sm.* —, *pl.* -zien, poseł papieski, internuncyusz *m.*

Interpella'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, interpelant *m.*

Interpellatio'n, *sf. pl.* -en, interpelacya *f.*

Interpellie'ren, *va.* i—n — interpelować kogo; der Vereinspräſident wurde interpelliert zainterpelowano prezydenta towarzystwa; = zapytywać kogo.

Interpolatio'n, *sf. pl.* -en, wtrącenie *n.*, wtręt *m.*, późniejszy dodatek, interpolacya *f.*

Interpolie'ren, *va.* wtrącić; umieścić w nawiasie, interpolować.

Interpre't, *sm.* -en, *pl.* -en, wykladacz *m.*, tłómacz *m.*, interpretor *m.*

Interpretatio'n, *sf. pl.* -en, wyklad *m.*, tłómaczenie *n.*, interpretacya *f.*

Interpretie'ren, *va.* wykladać, objaśniać, tłómaczyć. interpretować.

Interpunktie'ren, interpungie'ren, *va.* interpunktować.

Interpunktio'n, *sf. pl.* -en, użycie znaków przestankowych, interpunkcya *f.*

Interre'gnum, *sn.* -s, bezkrólewie *n.*, interregnum *n.*

Interrogati'v, *adi.* pytający.

Interrogati'v(um), *sn.* -s, *pl.* -ve i -va, zaimek (Interrogativpronomen) i przysłówek (Interrogati'vadverb) pytający.

Interrogato'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, badanie śledcze (= Verhör).

Interva'll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przedział *m.*, odstęp *m.*, interwał *m.*

Intervenie'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, pośrednik *m.*

Intervenie'ren, *vn.* (h.) wdawać się, pośredniczyć, interweniować.

Interventio'n, *sf. pl.* -en, uczestnictwo *n.*, współudział *m.* przy . . .; wdanie *m.* się, pośredniczenie *n.*, interwencya *f.*

Intervie'w, (wym.: interwiu) *sn.* -s, *pl.* -s, wywiad *m.*, rozmowa *f.*, interview *n.*

Intervie'wen, *va.* robić wywiad, interwiować kogo.

Intervie'wer, *sm.* -s, *pl.* —, interwiewer *m.*

Interzeſſio'n, *sf. pl.* -en, wstawiennictwo *n.*, pośredniczenie *n.*, orędownictwo *n.*, intercesya *f.*

Inteſta'terbe, *sm.* -en, *pl.* -en, dziedzic *m.* beztestamentowego spadku, spadkobierca *m.* z mocy prawa.

Inthroniſatio'n, *sf. pl.* -en, wyniesienie *n.* na tron, intronizacya *f.*; uroczyste objęcie tronu biskupiego.

Inthroniſie'ren, *va.* intronizować, wprowadzić na tron.

Inti'm, *adi.* serdeczny, zażyły (= innig, vertraut).

Intimation, *sf. pl.* -en, obwieszczenie *n.*, polecenie piśmienne, intymacya *f.*

Intimie'ren, *va.* obwieszczać, udzielić.

Intimitä't, *sf. pl.* -en, poufałość *f.*; zażyłość.

I'ntimus, *sm.* —, *pl.* -mi, zaufany przyjaciel.

Intolera'nt, *adi.* nietolerancki.

Intolera'nz, *sf.* nietolerancya *f.*

Intonatio'n, *sf. pl.* -en, wskazanie *n.* tonu; zaśpiewanie *n.*, zanucenie *n.*, intonacya *f.* (mnz.).

Intonie'ren, *va.* zanucić, zaspiewać, zaintonować (= anſtimmen).

Intra'de, *sf.* przygrywka *f.*, fanfara *f.*, na trąbkach; dochód *m.* z ceł.

Intranſige'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, nieprzejednany *m.*

Intranſiti'v, *adi.* nieprzechodni.

Intranſiti'vum, *sn.* czasownik nieprzechodni.

Intrigant, *sm.* -en, *pl.* -en, intrygant *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, -tka *f.*).

Intriga'ntenbund, *sm.* -es, *pl.* -bünde, koterya *f.*; kabała *f.*

Intri'g(u)e, (wym.: intrig) *sf. pl.* -n, intryga *f.*, podstęp *m.*; węzeł *m.* w sztuce dramatycznej.

Intrig(u)ie'ren, *va.* i *vn.* (h.) podstępnie działać, zaciekawiać, intrygować.

Introduktio'n, *sf. pl.* -en, wstęp *m.* do utworu (muzycznego), introdukcya *f.*

Introduzie'ren, *va.* wprowadzić.

Intuitio'n, *sf.* intuicya.

Intuiti'v, *adv.* z przeczucia, intuicyjnie.

Inundatio'n, *sf. pl.* -en, powódź *f.* (= Überſchwemmung).

Inundatio'nsdamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, grobla *f.*, tama *f.* (chroniąca od powodzi).

Inundationsgebie't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przestrzeń ulegająca powodzi.

Invali'd, *adi.* niezdatny, inwalida.

Invali'd(e), *sm.* -en, *pl.* -en, inwalid(a) *m.*

Invali'denhaus, -ſes, *pl.* -häuſer, dom *m.* inwalidów.

Invali'denpenſion, *sf. pl.* -en, pensya *f.* inwalidy.

Invali'denverſicherung, ubezpieczenie *n.*, na wypadek niezdolności do pracy.

Invalidită't, *sf.* niemoc *f.*, niezdolność *f.* do pracy; niezdatność *f.* do wojska.

Invaſio'n, *sf. pl.* -en, napad *m.*, wtargnięcie *n.*, najazd *m.*, zajazd *m.*, inwazya *f.*

Invekti've, *sf. pl.* -n, mowa napastnicza, obelga *f.*, inwektywa *f.*

Inventa'r(ium), *sn.* -s, *pl.* -tare i -tarien, inwentarz *m.*, spis *m.*; lebendes — żywy inwentarz; das — aufnehmen spisać, nłożyć inwentarz.

Inventa'raufnahme, *sf. pl.* -en, spisanie *n.*, ulożenie *n.* inwentarza.

Inventariſie'ren, *va.* spisać, ułożyć inwentarz.

Inventariſie'rung, *sf. pl.* -en, sposządzenie *n.* inwentarza, inwentaryzacya *f.*

Inventa'rſtück, *sn.* -es, *pl.* -e, przedmiot należący do inwentarza.

Inventio'n, *sf. pl.* -en, pomysłowość *f.* wynalazczość *f.*; fortel *m.*; sztuczka *f.*; inwencya *f.*

Inventu'r, *sf. pl.* -en, spisanie *n.* inwentarza.

Inventu'raufnahme, *sf.* sporządzenie *n.* spisu, inwentarza.

Inverſio'n, *sf. pl.* -en, przekładnia *f.*, inwersya *f.*

Inveſtie'ren, *va.* włożyć w co, inwestować.

Inveſtitio'n, *sf. pl.* -en, nakład *m.*, włożenie *n.* kapitału w przedsiębiorstwo, inwestycya *f.*

Inveſtitio'nsbudget, *sn.* -s, *pl.* -s, budżet nakładowy, inwestycyjny.

Inveſtitu'r, *sf. pl.* -en, inwestytura *f.*, nadanie *n.* lenna, władzy biskupom przez wręczenie pastorału i pierścienia.

Inveſtitu'rrecht, *sn.* -es, prawo *n.* inwestytury.

Inveſtitu'rſtreit, *sm.* -(e)s, spór *m.* o inwestyturę.

Invitie'ren, *va.* zaprosić (= Einladen) auf eine Karte — inwitować od karty.

Involvie'ren, *va.* zawierać w sobie, wmieszać, wplątać, inwolwować.

Invokatio'n, *sf. pl.* -en, wezwanie *n.*, błaganie *n.*

J'nwärts, *adv.* ob. Inwendig.

In'wendig, *adi.* i *adv.* wewnętrzny; wewnątrz.

Inwiefe'rn, inwieweit, *adv.* jak daleko; o ile.

J'nwohnen, *vn.* (h.) znajdować się wewnątrz; zamieszkiwać, mieć.

J'nwohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkaniec *m.* (domu).

Inze'ſt, *sm.* -es, *pl.* -e, kazirodztwo *n.*, incest *m.*

J'nzicht, *sf. pl.* -en, 1) poszlak zbrodni; 2) posądzenie o winę.

Inziſio'n, *sf. pl.* -en, chirurgiczne nacięcie, incyzya *f.*

J'nzucht, *sf.* hodowla jednorodna.

Inzwi'ſchen, *adv.* tymczasem, podczas tego.

Jon, *sn.* -s, elektron dodatni albo ujemny, jon *m.*

Jo'nien, *sn.* Jonia *f.*, ioniſch, *adi.* joński; die Joniſchen Inſeln Jońskie wyspy.

Jpek, *sn.* Pek, Peć, *f.* (rzeka).

Jper, *sf. pl.* -n, wiąz zwyczajny.

Jra'de, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* -n, rozkaz *m.* sułtana, irade *n.*

J'rden, *adi.* gliniany.

J'rdiſch, *adi.* ziemski, doczesny; die -en Dinge rzeczy, sprawy doczesne.

J're, *sm.* ob. Irland.

J'rgend, *adv.* 1) (w połączeniu) kolwiek; wenn du ihn -wo findeſt jeśli go gdziekolwiek znajdziesz; ich habe ihn -wo geſehen widziałem go gdzieś; — ein anderer hat es genommen ktoś inny to wziął; es gibt keinen Menſchen der nicht — einmal fehlen ſollte niema człowieka, któryby kiedyś nie zgrzeszył; auf — eine Art w jakikolwiek sposób; er muß doch -woher gekommen ſein musiał przecież skąd przyjść; 2) (do wyrażenia naznaczonego sposobu) tylko; ich werde kommen wenn es — möglich ſein wird przyjdę jak tylko to będzie możliwem; wenn man — kommen kann kiedy tylko można przyjść.

Jri'dium, *sn.* -s, iryd *m.*, irydyum *n.*

J'ris, *sf.* 1) posłanniczka *f.* bogów; 2) tęcza *f.*; 3) tęczówka *f.* w oku; 4) kosaciec *m.* (rośl.).

J'risblende, *sf. pl.* -n, przekroda tęczówkowata.

J'risbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, tęcza *f.*

Jriſie'ren, *vn.* (h.) mienić się w tęczowych barwach.

J'rland, *sn.* Irlandya *f.*, Irländer, Jre *sm.* Irlandczyk, Iryjczyk; Irländerin, *sf.* Irlandka, Iryjka; iriſch, *adi.* irlandzki, iryjski.

Jronie', *sf.* szyderstwo *n.* ironia *f.*; bittere — gorzka ironia, sarkazm *m.*

Jro'niſch, *adi.* szyderczy, ironiczny; *adv.* (-nie).

Jroniſie'ren, *va.* wyszydzać, przymawiać, ironizować.

Jrrationa'l, irrationne'll, nierozsądny, nieracyonalny.

Jrrationalitä't, *sf.* niewymierność *f.* (mat.); nieracyonalność *f.*

J'rr(e), *adi.* 1) błędny, bałamutny; j—n -führen, -leiten źle wieźć kogo; w błąd kogo wprowadzić; j—n — machen zbałamucić, zmieszać kogo; — werden zbłądzić, zbałamuconym być; 2) obłąkany, mający pomieszanie zmysłów; — werden dostać pomieszania zmysłów, obłąkania; — reden gadać od rzeczy, majaczyć.

J'rre(r), *sm.* -n, *pl.* -en, obłąkany *m.*, waryat *m.*

J'rre, *sf. pl.* -n, 1) błądzenie *f.*; 2) miejsce *n.*, gdzie zbłądzić można, labirynt *m.*

J'rreal, *adi.* nierzeczywisty.

Jrrealitä't, *sf.* nierzeczywistość *f.*

J'rreden, *sn.* -s, bredzenie *n.*

Jrrede'nta, *sf.* związek polityczny w Włoszech, irredenta *f.*

Jrredenti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, członek irredenty, irredenista *m.*

Jrregulä'r, *adi.* nieforemny nieregularny; -e Truppen wojska nieregularne.

Jrregularitä't, *sf. pl.* -en, 1) nieregularność *f.* (= Unregelmäßigkeit); 2) przeszkoda kapłańska.

Jrreleva'nt, *adi.* nieznaczący, obojętny.

Jrreligiö's *adi.* niereligijny.

Jrreligioſitä't, *sf.* niereligijność *f.*, brak *m.* religijności.

J'rren, I. *vn.* (h.) błądzić, błąkać się; — iſt menſchlich błądzenie jest rzeczą ludzką; du haſt darin geirrt, daß du ... zbłądziłeś w tem, żeś ...; durch Feld und Wald — błądzić po polach i lasach; II. *va.* = irreführen zmylić kogo, zbałamucić kogo, w błąd wprowadzić III. ſich — *vr.* mylić się; ſich im Datum — omylić się co do daty, w dacie; ſich — laſſen = ſich irre machen laſſen dać się zwieść.

J'rrenanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład *m.* dla obłąkanych, dom waryatów.

J'rrenarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, psychyatra *m.*

J'rrenhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuſer, dom *m.* obłąkanych.

J'rrenheilanſtalt, *sf. pl.* -en, lecznica *f.* dla obłąkanych.

J'rrenheilkunde, *sf.* psychiatya.

J'rrenweſen, *sn.* -s, sprawy dotyczące umysłowo chorych.

I'rrfahrt, *sf. pl.* -en, błąkanie *n.* się, tułaczka *f.*

I'rrgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, 1) błądzenie *n.*; 2) błędna droga, labirynt *m.*

I'rrgang, *sn.* Martąg *m.*

I'rrgarten, -s, *pl.* -gärten, ogród *m.*, z krętemi ścieżkami, labirynt *m.*; (przen.) zawiła, bałamuta sprawa.

I'rrgeiſt, *sm.* -es, *pl.* -er, duch błędny, błądzący.

I'rrgewinde, *sn.* -s, labirynt *m.*

I'rrglaube, *sm.* -ns, błędna, kacerska wiara.

I'rrgläubig, *adi.* fałszywą wiarę mający, błędną wiarę wyznający.

I'rrig, *adi.* 1) błędny, mylny; 2) (o osobie:) w błędzie będący; — ſein mylić się, być w błędzie.

Irrigatio'n, *sf. pl.* -en, sztuczne nawodnienie, skrapianie *n.*, irygacya *f.*

Irriga'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, irygator *m.*, hegar *m.* (med.).

Irritatio'n, *sf. pl.* -en, rozdrażnienie *n.*, drażliwość *f.*, irytacya *f.*

Irritie'ren, *va.* drażnić, wzburzać, irytować (= reizen).

I'rrlauf, *sm.* -(e)s, bieg błędny.

I'rrlehre, *sf. pl.* -n, błędna nauka.

I'rrlehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel głoszący błędną naukę.

I'rrlicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, błędny ognik, błędne światło.

I'rrſal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, błędnik *m.*, labirynt *m.*

I'rrſinn, *sm.* -(e)s, ob. Wahnſinn.

I'rrſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, błędna gwiazda.

I'rrtum, *sm.* -(e)s, *pl.* -tümer, błąd *m.*, omyłka *f.*; einen — begehen popełnić błąd, omyłkę; in einem — ſein, ſich befinden zostawać, być w błędzie; j—n zu einem — verleiten wprowadzić kogo w błąd; ſeinen — einſehen poznać, uznać swój błąd; j—n den — benehmen wyprowadzić kogo z błędu; da ſind Sie im — znajduje się pan w błędzie.

I'rrtümlich, *adv.* błędnie, mylnie.

I'rrung, *sf. pl.* -en, 1) = Irrtum; 2) spór *m.*, nieporozumienie *n.*, sprzeczka *f.*; die -en beilegen sprzeczkę załagodzić.

I'rrweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) błędna droga, bezdroże *n.*, manowiec *m.*; 2) węgłownik *m.* (arch.).

I'rrwiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) ob. Irrlicht; 2) wiercipięta *m.*

Iſai'as, *sm.* Izajasz.

I'ſchias, *sf.* rwa kulszowa, nerwo-ból kulszowy, scyjatyka *f.*, ischias *m.* (med.).

I'ſidor, *sm.* Izydor.

I'ſkar, *sm.* Isker *m.*

I'ſlam, *sm.* -(e)s, **Islami's-mus**, *sm.* islam *m.*

Islami't, *sm.* -en, *pl.* -en, islamista *m.*

Islami'tiſch, *adi.* islamicki.

I'sland, *sn.* Islandya *f.*

Iſme'ne, *sf.* Ismena.

Iſoba're, *sf. pl.* -n, linia równego ciśnienia powietrza, izobaryczna, izobara *f.* (= Druckline).

Iſochime'ne, *sf. pl.* -n, linia równej ciepłoty zimowej, izochimena *f.* (= Winterlinie).

Iſolatio'n, *sf.* odosobnienie, izolacya *f.*

Iſola'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, odosobniak *m.*, izolator *m.*

Iſolie'rbar, *adi.* dający się odosobnić, izolować.

Iſolie'ren, *va.* odosobnić, izolować.

Iſolie'rhaft, *sf.* więzienie celkowe.

Iſolie'rraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, przestrzeń izolacyjna, oddzielna.

Iſolie'rſchicht, *sf. pl.* -en, warstwa izolacyjna.

Iſolie'rzelle, *sf. pl.* -n, -zimmer, *sn.* -s, *pl.* —, cela odosobniona.

Iſolie'rt, *adi.* odosobniony, izolowany; — leben żyć w odosobnieniu.

Iſolie'rung, *sf. pl.* -en, odosobnienie *n.*, oddzielenie *n.*, izolowanie *n.*

Iſome'r, *adi.* jednoskładny, izomeryczny.

Iſome'triſch, *adi.* równomierny, izometryczny.

Iſomo'rph, *adi.* równokształtny, równopostaciowy, izomorficzny.

Iſo'nzo, *sm.* Socza *f.* (rzeka).

Iſothe're, *sf. pl.* -n, linia równej ciepłoty w lecie, izotera *f.* (= Sommerlinie).

Iſothe'rme, *sf. pl.* -n, linia równej ciepłoty, izoterma *f.* (= Wärmelinie).

I'ſrael, *sm.* Izrael.

Iſraeli't, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen,) izraelita *m.* (-tka *f.*); die (alten) Iſraeliten Izraelici *pl.*

Iſraeli'tiſch, *adi.* izraelicki, izraelski.

Ita'lien, *sn.* Włochy *pl.*, Italia *f.*; in, aus — we Włoszech, z Włoch; italiſch, *adi.* italski.

Italie'ner, *sm.* Włoch; Italienerin *sf.*, Włoszka; italieniſch, *adi.* włoski, *adv.* po włosku; italieniſch werden, zum Italiener werden włoszeć, zwłoszeć; das Italieniſche, italieniſches Weſen, italieniſche Sprache, Sitten włoszczyzna *f.*

Item, *adv.* podobnież, również, także.

Itera'tiv, *adi.* powtórny.

Itenera'r, **Itenera'rium**, *sn.* -s, *pl.* -rien, przewodnik *m.*, w podróży, opis *m.* podróży.

I'ge, *sf.* kosz *m.* dachu.

I'renbundtramm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jęta koszowa.

J (= Jot).

J, *n. indecl.* dziesiąta litera, siódma spółgłoska alfabetu; i. J., v. J. (skrócenie zamiast im Jahre, voriges Jahr) w roku, zeszłego roku.

Ja, *adv.* 1) jako odpowiedź stwierdzająca; tak, tak jest; haſt du es ſchon gehört? ja czy słyszałeś to już? tak jest; ja freilich, ja wohl naturalnie, rozumie się, oczywiście; 2) dobrze; du ſagſt es iſt möglich? ja, aber wie mówisz, że to być może? dobrze, ale jak? (także ironicznie:) du willſt von mir was bekommen? ja, das ſollſt du, nämlich Prügel chcesz odemnie co dostać? dobrze, dostaniesz, ale kijem po grzbiecie; 3) tylko, na wszelki sposób, przedewszystkiem; ſorge ja für deine Geſundheit tylko pamiętaj o zdrowiu; glaube es ja nicht tylko temu nie wierz; ſage es ja niemandem tylko nikomu tego nie powiedz; ja, wenn ſie noch am Hofe wäre, gdyby ona tylko na dworze jeszcze była; 4) wszakże, także, przecie; du weißt es ja ty przecie to wiesz; ich habe es dir ja geſagt wszakże mówiłem ci to; 5) — ſo tak, tak; tak, nie inaczej; wenn du ihn ja ſehen ſollteſt gdybyś go przypadkiem zobaczył; ja, was ich noch ſagen wollte, wirſt du heute kommen? ale, ale czy przyjdziesz dzisiaj? ja, was ſollte ich noch ſagen? cóżem to jeszcze chciał powiedzieć? zu allem ja ſagen wszystkiemu potakiwać.

Ja, *sn. indecl.* tak *n.*; er hat es mit einem lauten — beantwortet odpowiedział na to głośnem tak; er hat dies — ungern geſagt powiedział to tak niechętnie.

Jabo't, (wym.: żabo) *sn.* -s, *pl.* -s, żabot *m.*

Jach, *adi.* ob. Jäh.

Ja'chſchlange, *sf. pl.* -n, gniewiec (= Zornſchlange).

Jacht, *sf. pl.* -en, jacht *m.*, statek lekki a szybki.

Ja'chtfahrt, *sf. pl.* -en, przejażdżka *f.* jachtem.

Ja'chtklub, *sm.* -s, *pl.* -s, klub wioślarski.

Jä'ckchen, *sn.* -s, *pl.* —, kurteczka *f.*, kaftanik *m.*

Ja'cke, *sf. pl.* -n, kurtka *f.*, katanka *f.*, kaftanik *m.*, żakiet *m.*, bluzka *f.*; (przen.) j—m die — voll hauen wytrzepać kogo; j—m die — voll lügen nakłamać przed kim.

Jacke'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, żakiet *m.*; kurtka *f.*

Jacqua'rdmaſchine, *sf. pl.* -en, maszyna tkacka, Jacquarda.

Jagd, *sf. pl.* -en, 1) polowanie *n.*, łowy *pl.*; auf die — gehen pójść na łowy; — halten odbywać łowy; die — verpachten wydzierżawić polowanie (tj. prawo polowania); — machen auf Haſen urządzić polowanie na zające; myśliwstwo *n.*; hohe —, mittlere —, niedere — łowy wyższe, średnie, niższe tj. na grubego, średniego, mniejszego zwierza; 2) (przen.) die wilde — zgraja hałasująca, pędzenie *n.*, gonitwa *f.*

Ja'gdanzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, ubranie *n.* myśliwskie; strój łowiecki.

Ja'gdamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd łowiecki.

Ja'gdaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* polowania.

Ja'gdausdruck, *sm.* -es, *pl.* -drücke, wyraz łowiecki.

Ja'gdbar, *adi.* na co można polować, łowny.

Ja'gdbauer, *sm.* -s, *pl.* —, chłop użyty do łowów.

Ja'gdbediente(r), *sm.* -en, *pl.* -en, posługacz łowiecki.

Ja'gdberechtigt, *adi.* mający prawo polowania.

Ja'gdbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, obwód łowiecki.

Ja'gddienſt, *sm.* -es, służba myśliwska.

Ja'gdfalke, *sm.* -n, *pl.* -n, białozór *m.*, sokół *m.* do polowania.

Ja'gdflinte, *sf. pl.* -n, strzelba myśliwska.

Ja'gdflur, *sf. pl.* -en, pole *n.* do polowania.

Ja'gdfrevel, *sm.* -s, *pl.* —, przestępstwo myśliwskie.

Ja'gdfröhne, *sf.* pańszczyzna myśliwska.

Ja'gdgefolge, *sn.* -s, *pl.* —, orszak myśliwski.

Ja'gdgehege, *sn.* -s, *pl.* — knieja myśliwska.

Ja'gdgerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, obierze *n.*, przybory myśliwskie.

Ja'gdgerecht, *adi.* biegły w sztuce myśliwskiej.

Ja'gdgerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* polowania.

Ja'gdgeſchichte, *sf. pl.* -en, historya myśliwska; zmyślanie *n.*, blaga *f.*

Ja'gdgeſchrei, *sn.* -es, huczek *m.*, krzyk *m.* myśliwski.

Ja'gdgöttin, *sf.* bogini *f.* polowania, Dyana *f.*

Ja'gdhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom myśliwski.

Ja'gdhorn, *sn.* -(e)s, (= Hifthorn) róg myśliwski.

Ja'gdhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies myśliwski, gończy; ogar *m.*

Ja'gdhüter, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Jagdaufſeher.

Ja'gdjunker, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Jagdpage.

Ja'gdkundig, *adi.* ob. Jagdgerecht.

Ja'gdliebhaber, *sm.* -s, *pl.* —, miłośnik *m.* polowania, myśliwy *m.*

Ja'gdluſt, *sf.* ochota *f.* do polowania.

Ja'gdmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nóż myśliwski, kordelas *m.*

Ja'gdnetz, *sn.* -es, *pl.* -e, sieć myśliwska, łowiecka, ostęp *m.*

Ja'gdpage, (wym: paże) *sm.* -n, *pl.* -n, paź do usług myśliwskich przeznaczony.

Ja'gdpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń myśliwski.

Ja'gdrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* polowania.

Ja'gdrechtlich, *adi.* stosowny do prawa polowania.

Ja'gdregal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, królewskie prawo polowania.

Ja'gdrevier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (= Jagdbezirk) knieja *f.*

Ja'gdſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poświadczenie łowieckie.

Ja'gdſchlitten, *sm.* ob. Remſchlitten.

Ja'gdſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſer, -ſchlößchen, *sn.* -s, *pl.* —, zamek myśliwski.

Jag'dſpieß, *sm.* -ßes, *pl.* -e, oszczep myśliwski.

Ja'gdſtück, *sn.* -es, *pl.* -e, przygoda myśliwska; obraz przedstawiający polowanie; piosenka, muzyka myśliwska.

Ja'gdtaſche, *sf. pl.* -n, torba myśliwska.

Ja'gdvergehen, *sn.* -s, *pl.* —, przestępstwo łowieckie.

Ja'gdweſen, *sn.* -s, łowiectwo *n.*, myśliwstwo *n.*

Ja'gdzeit, *sf.* czas stosowny do polowania.

Ja'gdzeug, *sn.* -(e)s, ob. Jagdgerät.

Ja'gdzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wyprawa myśliwska; orszak myśliwski; zaprzęg myśliwski.

Ja'gen, I. *va.* pędzić, prędko gnać, gonić; wygnać, wypędzić, wygonić; jage das Pferd nicht ſo ſehr nie pędź tak konia; aus einem Orte — wypędzić, wygnać skąd; auf die Straße — na ulicę wypędzić; j—n aus dem Hauſe — wygnać kogo z domu; durch alle Straßen — pędzić przez wszystkie ulice; den Feind in den Wald — wpędzić nieprzyjaciela do lasu; j—m oder ſich ein Meſſer in den Leib — utopić komu lub sobie nóż w sercu, w ciele, przebić się lub kogoś; ſich eine Kugel durch den Kopf — w łeb strzelić sobie; ſein Vermögen durch die Gurgel — przehulać, przepić majątek; einen Hirſchen — polować na jelenia; II. *vn.* (h.) pędzić, szybko jechać (n. p. konno); der Profeſſor hat ſehr gejagt, um ſeine Vorleſung rechtzeitig zu beendigen profesor bardzo prędko czytał swój wykład, żeby na czas skończył; was jagſt du ſo? lies doch langſam czego tak pędzisz? czytaj powoli; nach Abenteuern — uganiać się za przygodami.

Ja'gen, *sn.* -s, gonienie *n.*; polowanie *n.*

Jage'llo, *sm.* Jagiełło; Jagellone *sm.* Jagiellończyk; die Frau aus der Jagelloniſchen Dynaſtie Jagiellonka; die Jagelloniſche Univerſität Uniwersytet Jagielloński.

Ja'gelov, *sn.* Gogolewo *n.*

Jä'ger, *sm.* -s, *pl.* —, strzelec *m.*, myśliwy *m.*, łowiec *m.*; (także jako gatunek wojska:) — *pl.* strzelcy *pl.*

Jä'gerbataillon, *sn.* -s, *pl.* -e, batalion *m.* strzelców.

Jä'gerburſch(e), *sm.* -(e)n, *pl.* -(e)n, myśliwczyk *m.*, młody myśliwiec.

Jägerei', *sf.* sztuka myśliwska, myśliwstwo *n.* łowiectwo *n.*

Jä'gergarn, *sn.* -(e)s, ob. Jagdnetz.

Jä'gerhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, mieszkanie *n.* strzelca, leśniczówka *f.*, łowczarnia *f.*

Jä'gerhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, ob. Jagdhorn.

Jä'gerin, *sf. pl.* -innen, łowczyni, kobieta lubiąca polować.

Jä'gerlatein, *sn.* -s, blaga myśliwska.

Jä'germeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, łowczy *m.*

Jä'germeiſteramt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, łowczostwo *n.*

Jä'gerndorf, *sn.* Karniów *m.*

Jä'gerrecht, *sn.* -es, prawo myśliwca; udział myśliwca w zwierzynie zabitej.

Jä'gersmann, *sm.* -(e)s, *pl.* Jägersleute, ob. Jäger.

Jä'gerſprache, *sf.*, język łowiecki.

Jä'gerwalde, *sn.* Rosocha *f.*

Ja'golitz, *sn.* Jaglice *pl.*

Ja'guar, *sm.* -s, *pl.* -e, jaguar *m.*

Jäh, *adi.* 1) prędki, śpieszny, nagły, raptowny; -er Tod gwałtowna śmierć; 2) popędliwy, porywczy; 3) spadzisty, urwisty, przepaściasty; -er Abhang spadzisty stok górski.

Jä'he, *sf.* prędkość *f.*, gwałtowność *f.*, popędliwość *f.*, spadzistość *f.* itd.

Jä'hhunger, *sm.* -s, nagły, gwałtowny głód.

Jä'hlings, *adv.* nagle, znagła, raptownie.

Jahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok *m.*, *pl.* lata; es werden bald zehn -e ſein, daß ... niedługo będzie lat dziesięć, jak ...; vor einem -e przed rokiem; übers — za rok; künftiges — na przyszły rok; jahraus, jahrein, von —, zu —, — fürs —, ein — um das (ums) andere rok w rok, co roku, z roku na rok; in — und Tag ſoll die Schuld bezahlt werden od dziś za rok ma być dług zapłacony; er iſt 30 -e alt ma 30 lat; er geht jetzt in das dreißigſte — zaczyna teraz trzydziesty rok; er iſt jetzt in ſeinen beſten -en jest teraz w sile wieku; für ſeine -e weiß er genug jak na swoje lata dosyć wie; mit den -en verliert ſich das z latami, z czasem to ustanie; bei -en, hoch in -en ſein być w podeszłym wieku; -e słoje w drzewach, idące od środka do kory (w leśnictwie).

Ja'hrarbeit, *sf. pl.* -en, praca, robota roczna.

Jahrau's, *adv.* —, jahrein, rok w rok, co roku, z roku na rok.

Ja'hrbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, rocznik *m.*

Ja'hresabſchluß, *sm.* -es, *pl.* -ſchlüſſe, 1) koniec *m.* roku; 2) zamknięcie *n.* rachunków rocznych.

Ja'hresbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie roczne.

Ja'hreseinkommen, *sn.* -s, dochód roczny.

Ja'hresfriſt, *sf.* przeciąg *m.* roku, termin roczny.

Ja'hresgehalt, *sm.* (*sn.*) -es, *pl.* -gehälter, płaca roczna.

Ja'hreslauf, *sm.* -(e)s, bieg *m.* roku.

Ja'hresrapport, *sm.* -es, *pl.* -e, raport roczny.

Ja'hresrechnung, *sf. pl.* -en rachunek roczny.

Ja'hresſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchluſſe, 1) ostatni dzień w roku; 2) ob. Jahresabſchluß 2).

Ja'hrestag, *sm.* -es, *pl.* -e, rocznica *f.*

Ja'hreswechſel, *sm.* -s, zmiana *f.* roku.

Ja'hreszahl, *sf. pl.* -en, liczba *f.* roku, data *f.*

Ja'hreszeit, *sf. pl.* -en, pora *f.* roku.

Ja'hrgang, -es, *pl.* -gänge, rocznik *m.*, rok *m.*; er hat Weine von den beſten -gängen ma wina z najlepszych lat; ich habe drei -gänge dieſer Zeitung mam trzy roczniki tego czasopisma.

Ja'hrgehalt, *sm.* (*sn.*) -es, *pl.* -e, roczna płaca.

Ja'hrgewächs, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, roślina roczna, taka, którą co rok siać lub sadzić trzeba.

Jahrhu'ndert, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiek *m.* (jako przeciąg stu lat), stulecie *n.*

Jä'hrig, *adi.* roczny, jednoroczny, mający rok; z całego roku, pełnoletni.

Jä'hrlich, *adi.* roczny; ich zahle die Miete — płacę czynsz rocznie; -es Einkommen całoroczny dochód.

Jä'hrling, *sm.* -s, *pl.* -e, roczniak *m.*

Ja'hrlohn, *sm.* -es, *pl.* -löhne, zapłata *f.* za rok.

Ja'hrmarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, jarmark *m.*, targ *m.*

Ja'hrmarktsgeſchenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podarek, gościniec na jarmarku, targu kupiony.

Ja'hrpacht, *sf. pl.* -en, dzierżawa roczna.

Ja'hrpächter, *sm.* -(e)s, *pl.* —, dzierżawca roczny.

Ja'hrrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek roczny.

Ja'hrrente, *sf. pl.* -e, renta roczna, dochód roczny.

Ja'hrring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kolo roczne, słój *m.* (u drzew).

Jahrtau'ſend, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, tysiąclecie *n.*

Ja'hrzahl, *sf. pl.* -en, liczba *f.* roku, liczba lat.

Jahrze'hnt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dziesięciolecie *n.*

Jä'hzorn, *sm.* -(e)s, popędliwość *f.*, porywczość *f.*, zapalczywość *f.*

Jä'hzornig, *adi.* popędliwy, zapalczywy, porywczy.

Ja'kob, *sm.* Jakób; *dim.* Jakobchen, *sn.* Jakóbek, Kuba.

Jakobi'ner, *sm.* -s, *pl.* —, Jakobin *m.*

Jakobini'smus, *sm.* jakobinizm *m.*

Ja'kobsbirne, *sf. pl.* -n, jakobówka *f.*, malgorzatka *f.* (rośl.).

Ja'kobsdorf, *sn.* Jakubowo *n.*

Ja'kobskraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, starzec *m.* jakubek (rośl.).

Ja'kobsleiter, *sf.* 1) drabina Jakóba; 2) koziolek błękitny, wielosił *m.*

Jakone'tt, (wym.: żakonet) *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bawełniana tkanina.

Ja'kuhuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, czubatka *f.*

Jala'pp(e), *sf.* wilec *m.*, jalapa *f.*, dziwaczek *m.* (rośl.).

Jalouſie', (wym.; żaluzi) *sf. pl.* -en, żaluzya *f.*, story *pl.*, rolety *pl.* (u okien), skrzelice *pl.*, skrzeliny okienne, zazdrostki *pl.*

Ja'mbiſch, *adi.* jambowy.

Ja'mbus, *sm.* —, *pl.* -ben. i **Jambe**, *sm.* -n, *pl.* -n, jamb *m.*

Ja'mmer, *sm.* -s, 1) ubolewanie *n.*, utyskiwanie *n.*, bolesne użalanie się; 2) boleść *f.* serca; mit — etwas anſehen z boleścią patrzeć na co; 3) bieda *f.*, nędza *f.*; im größten — leben żyć w największej, w ostatniej nędzy; es iſt — und Schade wielka, nieodżałowana szkoda.

Ja'mmeranblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, widok wzbudzający litość.

Ja'mmerbild, *sn.* -es, *pl.* -er, obraz wzbudzający litość.

Ja'mmergeſchrei, *sn.* -es, krzyk bolesny, krzyk żałosny.

Ja'mmergeſicht, *sn.* -es, *pl.* -er, twarz wynędzniała, oblicze wynędzniałe; twarz z wyrazem nieszczęścia.

Ja'mmergeſtalt, *sf. pl.* -en, postać nędzna.

Ja'mmerklage, *sf. pl.* -n, zawodzenie żałosne, skargi żałosne.

Ja'mmerleben, *sn.* -s, życie nędzne, opłakania godne, pełne nędzy.

Jä'mmerlich, *adi.* 1) żałosny; *adv.* (-śnie); 2) nędzny, mizerny; pożałowania godny; er hat einen -en Charakter ma nędzny, nikczemny charakter; — *adv.* nędznie, mizernie.

Jä'mmerlichkeit, *sf.* nędzota *f.*, marność *f.*

Ja'mmern, I. *va.* j—n tot— zamęczyć kogo na śmierć żalami; j—d jammert mich żal mi kogo; ſein Schickſal jammert mich ubolewam nad jego losem; II. *vn.* (h.) narzekać, lamentować, żale rozwodzić, zawodzić, żalić się; III. *vimprs.* mich jammert des Volkes żal mi ludu.

Ja'mmerſchade, *int.* pożal się Boże! szkoda!

Ja'mmertal, *sn.* -(e)s, padół *m.* płaczu.

Ja'mmerton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, ton, dźwięk płaczliwy, jęk.

Ja'mmervoll, *adi.* nędzny, godny pożałowania.

Ja'mmerzeit, *sf. pl.* -en, opłakany czas.

Ja'nhagel, *sm.* -s, motłoch *m.*, pospólstwo *n.*, gmin *m.*

Janitſcha'r, *sm.* -s, *pl.* -en, jańczar *m.*

Janitſcha'renmuſik, *sf.* muzyka jańczarska.

Ja'nkendorf, *sn.* Sokolowo *n.*

Ja'nowitz, *sn.* Janowice *pl.* i Janowiec *m.*

Jä'nner, *sm.* -s, **Ja'nuar**, *sm.* -(e)s, styczeń *m.*

Ja'pan, *sn.* Japonia *f.*; Japaner, Japaneſe, *sm.* Japończyk; Japanerin, Japaneſin *sf.* Japonka; japaniſch, japaneſiſch, *adi.*, japoński, *adv.* po japońsku.

Ja'ppen, japſen, *vn.* (h.) dyszeć, dychać.

Jaraslau's, *sm.* Jaroslaw *m.*

Jardinie're, (wym.; żardinier) *sf. pl.* -n, żardyniera *f.* (na kwiaty).

Jargo'n, (wym.: żargon) *sm.* -s, *pl.* -e, gwara *f.*, żargon *m.*

Jaromeritz, *sn.* Jaromierzyce *pl.*

Ja'roslau, *sn.* Jaroslaw *m.*

Jasmi'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, jasmin *m.*, dziedzimin *m.*(rośl.)

Ja'ſpis, *sm. indecl.* jaspis *m.* (min.)

Jaſpi'ſachat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, agat jaspisowy.

Ja'tagan, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jatagan *m.*

Jä'ten, *va.* pielić, pleć, plewić.

Jä'ten, *sn.* -s, pielenie *n.*; pełcie *pl.*

Jä'ter, *sm.* -s, *pl.* —, pielacz *m.*, plewacz *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, -czka, *f.*, -czka *f.*).

Jä'thacke, *sf. pl.* -n, -hane, *sf. pl.* -n, graca *f.*, rydlik *m.*

Jau'che, *sf.* 1) posoka *f.*; 2) jucha *f.*, gnojówka *f.*

Jau'chert, *sm.* -(e)s, *pl.* —, morg *m.*, staje *n.*

Jau'chzen, *vn.* (h.) wykrzykiwać z radości, radosne okrzyki wydawać, radować się nadzwyczajnie; über den Sieg — tryumfować, radować się ze zwycięstwa.

Jau'chzer, *sm.* -s, *pl.* —, okrzyk radosny.

Jau'er, *sn.* Jawor *m.*

Jau'ſe, *sf. pl.* -n, podwieczorek *m.*

Jau'ſen, *vn.* (h.) spożywać podwieczorek, podwieczorkować.

Jawo'hl, *adv.* tak jest.

Ja'wort, *sn.* -(e)s, dane słowo, przyzwolenie *n.*; ſie hat ihm das — gegeben zgodziła się na małżeństwo z nim.

Jazy'gen, *spl.* Jadźwingowie.

Je, *adv.* i *coni.*, 1) von — (her) zdawna; 2) mehr als ich — gehofft habe więcej aniżeli się kiedykolwiek spodziewałem; 3) (zamiast immer:) es findet ſich — einer ſchlechter als der andere zawsze się znajdzie jeden gorszy niż drugi; 4) (przy liczebnikach:) es kommen ihrer immer — drei przychodzą zawsze po trzech; — den zehnten Mann erſchießen co dziesiątego zastrzelić; 5) (do oznaczenia miary:) — nach ſeinem Fleiße wedle pilności, stosownie do jego pilności; 6) (przy *comp.*) — mehr man hat, deſto mehr will man im więcej się ma, tem więcej się pożąda; — eher, — lieber im wcześniej, tem lepiej.

Je! *int.* aj; —, Herr Je'mine! Jezu!

Je'denfalls, *adv.* w każdym razie, zawsze.

Je'denorts, *adv.* wszędzie.

Je'der, je'de, je'des, *pron.* każdy, każda, każde; jeden Tag każdego dnia, codziennie; der Wein wird mit jedem Tage beſſer wino staje się z każdym dniem lepsze; zu jeder Zeit każdego czasu.

Je'dermann, *pron.* każdy (człowiek); er ſagt es — on mówi to każdemu.

Je'dermannsfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyjaciel *m.* całego świata.

Je'derzeit, *adv.* każdego czasu.

Je'desmal, *adv.* każdym razem.

Je'desmalig, *adi.* i *adv.* każdorazowy, za każdym razem; wie es die -en Zuſtände erheiſchen jak tego każdorazowy stan wymaga.

Jedo'ch, *adv.* jednak, przecież, wszelako, jednakże.

Je'dweder, je'dwede, je'dwedes, *pron. indef.* każdy, wszelki.

Je'glich, *adi.* każdy; J—er; *sm.* lada kto.

Je'her, *adv.* von — zdawna.

Jeho'va(h), *sm.* Bóg *m.*, Jehowa *m.*

Jelängerjelieber, *sn.* żywiczka *f.*, iwinka mniejsza (rośl.).

Je'mals, *adv.* kiedyś, kiedykolwiek.

Je'mand, *pron.* ktoś, kto; es iſt — da ktoś tu jest; es kommt — ktoś przychodzi; ich kenne einen (gewiſſen) — znam kogoś; dieſer — ten ktoś; ich habe es von — anderem gehört słyszałem to od kogo innego; es iſt — fremder gekommen przyszedł ktoś obcy.

Je'ner, je'ne, je'nes, *pron.* tamten, tamta, tamto; jene Bücher gefallen mir beſſer als dieſe tamte książki podobają mi się lepiej, jak te; es fehlt ihr jene Anmut, welche ... zbywa jej na owym powabie, który ...; wie jener Athener, der ... jak ów Ateńczyk, który ...; ich kümmere mich nicht, was dieſer und jener ſagt nie troszczę się o to, co ten lub ów mówi; an jenem Tage w owym dniu; dies und jenes to i owo.

Je'nny, *sf.* Żenia.

Je'nſeitig, *adi.* (leżący) z tamtej strony, po tamtej stronie.

Je'nſeit(s), *praep.* z tamtej strony; — der Karpathen gelegen położony z drugiej, z tamtej strony Karpat.

Je'nſeits, *sn. indecl.* tamten świat, życie przyszłe.

Jeremia'de, *sf. pl.* -n, skarga *pl.*, żale *pl.*, narzekanie *n.*, jeremiada *f.*

Jere'mias, *sm.* Jeremiasz, Jeremi.

Je'richo, *sn.* Jerycho *n.*; die Roſe von — Jerychońska róża.

Je'rtze, *sn.* Jasna *f.*

Jeru'ſalem, *sn.* Jerozolima *f.*; jeruſalemiſch *adi.* jerozolimski.

Je'ſchken, *sn.* Jeszczed *m.*

Je'ſeritz, *sn.* Jezierzyce niemieckie; Rzeszotnica *f.*

Jeſui't, *sm.* -en, *pl.* -en, jezuita *m.*; (przen.) człowiek chytry, podstępny, jezuita.

Jeſui'tenkonvikt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konwikt jezuicki.

Jeſui'tenorden, *sm.* -s, *pl.* —, zakon jezuicki, jezuici *pl.*

Jeſui'tentum, *sn.* -s, jezuitizm *m.*

Jeſui'tiſch, *adi.* i *adv.* jezuicki, po jezuicku.

Jeſuiti'smus, *sm.* jezuityzm *m.*, obluda *f.*, przewrotność *f.*

Je'ſus, *sm.* Pan Jezus *m.*; — Chriſtus Jezus Chrystus; Geſellſchaft Jeſu zakon Jezusowy, Jezuici *pl.*; — (Maria, Joſeph)! Jezus Marya!

Je'ſuskindlein, *sn.* -s, dzieciątko *n.* Jezus, Jezusek *m.*

Jett, (wym.: dżet) *sn.*, -(e)s, gagat *m.*, czarny bursztyn; czarny koral.

Je'tzig, *adi.* teraźniejszy.

Jetzt, *adv.* teraz, obecnie; — erhob er ſich teraz podniósł się; wie die Sachen — ſtehen jak się rzeczy teraz, obecnie mają; — lügen Sie teraz oto

klamiesz pan; bis — dotychczas; von — ab odtąd, od tego czasu.

Je'weilig, *adi.* ob. Jedesmalig.

Joa'chimstal, *sn.* Joachimskie Doły.

Jo'bber, *sm.* -s, *pl.* —, (obcłż.) spekulant giełdowy.

Jobberei', *sf.* **Jo'bbertum**, *sn.* -s, spekulacya giełdowa, świat giełdziarski.

Joch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) jarzmo *n.* (w ogólności); eine Brücke von sechs -en most na sześciu przęsłach; (przen.) ein Volk unter das — bringen lud ujarzmić; 2) jarzmo dla wołów; ein — Ochsen para wołów w jarzmie; 3) (miara) morg *m.*; 4) (między dwiema górami) siodło *n.*; przełęcz *f.*

Jo'chbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość jarzmowa (anat.).

Jo'chbrücke, *sf. pl.* -n, most na przęsłach.

Jo'chen, *va.* do jarzma zaprządz.

Jo'chochs, *sm.* -en, *pl.* -en, wół jarzmowy.

Jo'chpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, pal *m.* u rusztowania mostowego.

Jo'chträger, *sm.* -s, *pl.* —, belka poprzeczna u rusztowania mostowego.

Jo'chübergang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, przejście *n.* przez przełęcz, przejście przez siodło.

Jo'ckey, (wym.: dżokej) *sm.* -s, *pl.* -s, żokiej *m.*

Jo'ckeyklub, *sm.* -s, Żokiejklub *m.*

Jod, *sn.* -(e)s, jod *m.*

Jo'dblei, *sn.* -es, jodek ołowiany.

Jo'deisen, *sn.* -s, jodek *m.* żelaza.

Jo'deln, *vn.* (h.) jodlować, (śpiewać na sposób górali alpejskich).

Jo'dhaltig, *adi.* zawierający jod.

Jo'dkrankheit, *sf.* zatrucie *n.* jodem.

Jo'dler, *sm.* -s, *pl.* śpiewak alpejski; sposób *m.* śpiewu alpejskiego.

Jodofo'rm, *sn.* -s, jodoform *m.*

Jodofo'rmgaze, *sf.* gaza jodoformowa.

Jo'dſchwefel, *sm.* -s, jodek siarczany.

Jo'dtinktur, *sf. pl.* -en, tynktura jodowa.

Jo'dverbindung, *sf.* związek jodowy.

Jo'dvergiftung, *sf. pl.* -en, zatrucie *n.* jodem.

Jo'dwaſſer, *sn.* -s, woda jodowa.

Jo'hann, **Jo'hannes**, *sm.* Jan; der heilige -nes Święty Jan; Johanns Sohn syn Janów.

Joha'nna, *sf.* Joanna.

Joha'nnisbeere, *sf. pl.* -n, porzeczka *f.* (rośl.).

Joha'nnisbeerſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträuche, krzak porzeczkowy.

Joha'nnisbrot, *sn.* -es, *pl.* -e, chleb św. Jana, rożki *pl.*

Joha'nnisburg, *sn.* Jańsbork *m.*

Joha'nnisfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, (święto) świętego Jana.

Joha'nnisfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, sobótki *pl.* w dzień świętego Jana.

Joha'nniskraut, *sn.* -es, dziurawiec *m.*; obiężyświat *m.*; pępownik *m.* (rośl.).

Joha'nnis(tag,) świętego Jana; zu Johanni(s) na Święty Jan.

Joha'nnistrieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, późny pęk (rośliny); spóźniona miłość.

Joha'nniswürmchen, *sn.* -s, *pl.* —, robaczek świętojański, świetlik *m.*

Johanni'ter, *sm.* -s, *pl.* —, Maltańczyk *m.*, kawaler maltański.

Johanni'terorden, *sm.* -s, *pl.* —, zakon maltański, Joanici *pl.*

Jo'hlen, *vn.* (h.) wrzeszczeć, wyć.

Jo'hler, *sm.* -s, *pl.* —, wrzeszczący, wyjący.

Jo'kel, *sm.* -s, *pl.* —, głuptas *m.*

Jo'lle, *sf. pl.* -n, mała łódź.

Jongleu'r, *sm.* -s, (wym.: żąglör) żongler *m.*, kuglarz *m.*, ekwilibrysta *m.*

Jongliе'ren, *vn.* (h.) żonglować.

Jonqui'lle, (wym.: żonkij) *sf.* narcyz żółty.

Jo'ppe, *sf. pl.* -n, kaftan *m.*, kataka *f.*

Jörg, *sm.* (*dim.* od Georg) Jurek.

Jo'ſeph, *sm.* Józef, *dim.* Józio.

Jo'ſephat, *sm.* Józefat; das Tal — dolina Józefata.

Joſephi'ne, **Joſefa**, *sf.* Józefa, *dim.* Józia.

Joſephi'niſch, *adi.* -es Zeitalter wiek Józefiński, Józefa II.

Jot, **Jo'ta**, *sn.* -s, litera j.; da fehlt kein — nie brak ani kreski.

Jour, *sm.* de — jein mieć dyżur, służbę dzienną; a — gefaßt oprawny ażurowo; przyjęcie w oznaczonym dniu.

Journa'l, (wym.: żurnal) *sn.* -s, *pl.* -e, dziennik *m.*, żurnal *m.*

Journali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, dziennikarz *m.*

Journali'ſtik, *sf.* dziennikarstwo *n.*

Journali'ſtiſch, *adi.* i *adv.* dziennikarski, po dziennikarsku.

Jovia'l, *adi.* jowialny, wesoły, żartobliwy.

Jovialitä't, *sf.* jowialność *f.*, żartobliwość *f.*

Ju'bel, *sm.* -s, radość *f.*, krzyk radosny.

Ju'belausgabe, *sf. pl.* -n, wydanie jubileuszowe.

Ju'belfeier, *sf. pl.* -n, -feſt, *sn.* -es, *pl.* -e, jubileusz *m.*, uroczystość jubileuszowa.

Ju'belgeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -geſänge, śpiew radosny.

Jubelgeſchrei', *sn.* -s, **Ju'belſchrei**, *sm.* -es, *pl.* -e, okrzyk radosny.

Ju'belgreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, jubilat *m.*

Ju'belhochzeit, *sf. pl.* -en, złote wesele.

Ju'beljahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok jubileuszowy, miłościwe lato.

Ju'beln, *sn.* (h.) wykrzykiwać z radości, radować się.

Ju'beltrunken, *adi.* upojony radością.

Jubila'r, *sm.* -s, *pl.* -e, jubilat *m.*

Jubilä'um, *sn.* -s, *pl.* -äen, jubileusz *m.*

Jubilie'ren, *vn.* (h.) 1) ob. Jubeln; 2) jubileusz obchodzić.

• Juch! juchhe'! juchhei'! juchhei'sa! *int.* hej da! auf ein — folgen dann zwei ach! chwilę radości trzeba odpłacić godziną smutku; auf dem Juchhei sitzen siedzieć na najwyższej galeryi w teatrze.

Ju'chen, *vn.* (h.) głośno wołać, krzyczeć.

Jucht, *sm.* -es, **Ju'chten=leder**, *sn.* -s, juchtowa skóra.

Ju'chten, *adv.* juchtowy.

Juchzen, *vn.* (h.) ob. Jauchzen.

Ju'cken, I. *va.* drapać; sich blutig — do krwi się drapać; II. *vimprs.* mich juckt, es juckt mich swędzi mnie, świerzbi mnie; der Daumen juckt mich wielki palec swędzi mnie; die Zunge juckt ihn (przen.) język swędzi go; was dich nicht juckt, das kratze nicht co cię nie świerzbi, tego nie drap (tyłe co: nie pchaj palca między drzwi).

Ju'cken, *sn.* -s, swędzenie *n.*, świerzbienie *n.*; świerzbiączka *f.*, świerzb *m.*

Ju'cker, *sm.* -s, *pl.* —, mały konik węgierski.

Ju'ckergespann, *sn.* -(e)s, zaprzęg węgierski.

Ju'da, *sm.* Juda; am Simeons und -feſt na Szymona Judy; das Simeons und -feſt macht die Wege harſch und feſt na Szymona Judy spodziewaj się grudy; judaiſch, *adi.* judzki.

Judaiſie'ren, *va.* zżydzić, żydem zrobić.

Judai'smus, *sm. pl.* -men, judaizm *m.*, sposób postępowania, wyrażania się właściwy żydom.

Ju'das, *sm.* Judasz *m.*; (przen.) zdrajca *m.*, obłudnik *m.*; Judas- *adi.* judaszowski, *adv.* po judaszowemu, po judaszowsku; Judaskuß, *sm.* pocałunek judaszowski.

Ju'de, *sm.* -en, *pl.* -en, żyd *m.*, żydowin *m.*, izraelita *m.*; der ewige — wieczny tułacz; hauſt du meinen -n, hau ich deinen -n jak ty mnie tak ja tobie; ein getaufter — przechrzta *m.*, wychrzta *m.*; ein armer — żydzisko *n.*

Jüdelei', *sf. pl.* -en, żydowszczyzna, żydowski sposób myślenia, mówienia.

Jü'deln, *vn.* (h.) z żydowska mówić, zaciągać, mieć akcent, wymowę żydowską.

Ju'denbub, *sm.* -en, *pl.* -en, **-bengel**, -s, *pl.* —, żydziak *m.*

Ju'denfriedhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, cmentarz żydowski, okopisko *n.*

Ju'dengaſſe, *sf. pl.* -n, ulica żydowska.

Ju'dengemeinde, *sf. pl.* -n, zbór izraelicki, kahał *m.*

Ju'dengenoſſe, *sm.* -n, *pl.* -n, (-ſſin, *sf. pl.* -nnen,) zwolennik wiary żydowskiej, prozelita żydowski, (prozelitka żydowska).

Ju'dengeſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, żydowska twarz.

Ju'denhetze, *sf. pl.* -n, prześladowanie *n.* żydów.

Ju'denhetzer, *sm.* -s, *pl.* —, podburzający przeciwko żydom.

Ju'denhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom żydowski; er kommt da hinein, wie die Sau ins — wlazł jak Piłat w kredo.

Ju'denjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, żydziak *m.*, bachor *m.*

Ju'denkirſche, *sf. pl.* -n, owoc *m.* miechunki; czereśnia żydowska, beladonna *f.*

Ju'denmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewczyna żydowska, żydóweczka *f.*

Ju'denmatze, *sm. pl.* -n, maca żydowska, (którą żydzi pieką na Wielkanoc).

Ju'denpech, *sn.* -s, smołowiec *m.*, asfalt *m.*

Ju'denſchaft, *sf.* żydostwo *n.*

Ju'denſchule, *sf.* -n, 1) szkoła żydowska, hajder *m.*; 2) bożnica *f.*, synagoga *f.*, tempel *m.*; es iſt hier ein Lärm wie in einer — panuje tu hałas jak w bożnicy żydowskiej.

Ju'denſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, żydowskie miasto; (we Włoszech:) ghetto *m.*

Ju'denſteuer, *sf. pl.* -n, podatek żydowski, przez żydów opłacany.

Ju'dentempel, *sm.* -s, *pl.* —, bożnica żydowska, synagoga *f.*

Ju'dentum, *sn.* -(e)s, żydowstwo *n.*; wszystko co się do żydów odnosi.

Ju'denverfolgung, *sf. pl.* -en, prześladowanie *n.* żydów.

Ju'denviertel, *sn.* -s, *pl.* —, dzielnica żydowska, ghetto *n.*

Judika't, *sn.* -s, *pl.* -e, wyrok *m.*, orzeczenie *n.*, przysądzenie *n.*, judykat *m.*

Judikatu'r, *sf.* sądownictwo *n.*, judykatura *f.*

Jü'din, *sf. pl.* -nnen, żydówka *f.*, żydóweczka *f.*

Jü'diſch, *adi.* żydowski; -e Geſetze ustawy żydowskie; -es Weſen, -e Art und Weiſe żydostwo *n.*; —, *adv.* po żydowsku; er ſpricht — mówi po żydowsku.

Judizie'ren, *va.* sądzić, wydawać wyrok.

Judopfi'l, *sm.* -en, *pl.* -en, zwolennik *m.* żydow, judofil *m.*

Ju'gend, *sf.* 1) młodość *f.*; von ſeiner früheſten — an od najwcześniejszej młodości; 2) młodzież *f.*, młódź *f.*; die ſtudierende — młodzież ucząca się.

Ju'gendalter, *sn.* -s, młodość *f.*, wiek młodzieńczy.

Ju'gendarbeiten, *sf. pl.* prace młodzieńcze.

Ju'gendblüte, *sf.* kwiat *m.* młodzieży.

Ju'gendbrunnen, *sm.* -s, *pl.* —, zdrój *m.* młodości.

Ju'genderinnerung, *sf. pl.* -en, wspomnienia *n.* młodości.

Ju'gendfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd *m.* młodości.

Ju'gendfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (-in, *pl.* -innen), 1) przyjaciel (-ciółka *f.*) młodzieży; 2) przyjaciel (-ciółka *f.*) (z) młodości.

Ju'gendfriſche, *sf.* świeżość młodzieńcza.

Ju'gendfülle, *sf.* pełnia *f.* młodzieńczego wieku.

Ju'gendgefährte, *sm.* -n, *pl.* -n, -in, *sf. pl.* -innen, towarzysz *m.* (-szka *f.*) młodości.

Ju'gendgöttin, *sf.* bogini *f.* młodości.

Ju'gendjahre, *sn. pl.* lata młodzieńcze.

Ju'gendkraft, *sf. pl.* -kräfte, siła młodzieńcza.

Ju'gendlich, *adi.* i *adv.* młodzieńczy; (-czo).

Ju'gendlichkeit, *sf.* młodzieńczość *f.*

Ju'gendliebe, *sf. pl.* -n, miłość młodzieńcza, pierwsza miłość.

Ju'gendſchrift, *sf. pl.* -en, książka *f.*, pismo *n.* dla młodzieży.

Ju'gendſchriftſteller, *sm.* -s, *pl.* —, autor *m.* książek dla młodzieży.

Ju'gendſpiele, *sn. pl.* zabawy młodzieńcze, dla młodzieży.

Ju'gendſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wybryk młodzieńczy.

Ju'gendſünde, *sf. pl.* -n, grzech *m.*, błąd *m.* młodości.

Ju'gendwehr, *sf.* korpus *m.* kadetów.

Ju'gendzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* młodości.

Ju'lfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, święto starogermańskie w czasie teraźniejszym Bożego narodzenia.

Ju'li, *sm. indecl.* lipiec *m.*

Ju'lie, Ju'lia, *sf.* Julia; *dim.* Julchen *sm.* Julcia, Juleczka.

Ju'lian, *sm.* Julian.

Ju'lius, *sm.* Juliusz.

Juli'usfelde, *sn.* Wielka Wysoka; Mały Dolsk.

Jung, *adi.* i *adv.* młody, (-do); er ſieht noch — aus wygląda jeszcze młodo; -er Hund szczenię *n.*; -es Pferd (Füllen) łoszak *m.*; in -ungeren Jahren w młodzieńczych latach; die -en Leute młodzież *f.*; — gewohnt, alt getan czem skorupka za młodu nasiąknie, tem na starość trąci; Jung und Weiſe fahren nicht in einem Geleiſe młodość nie idzie w parze z mądrością; -er Löwe lwiątko *n.*; der Wein iſt noch ſehr — wino jest jeszcze bardzo młode; die jüngſten Ereigniſſe najświeższe wypadki; das jüngſte Gericht, der jüngſte Tag sąd ostateczny; ein -es Bürſchchen młodzieniaszek *m.*; ein -er Menſch młody człowiek, młodzik *m.*; wieder — werden odmłodnieć.

Ju'ngbunzlau, *sn.* Młody Bolesław.

Ju'nge, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopiec *m.*, chłopak *m.*: pachołę *m.*; wyrostek *m.*; żak *m.*; leichtfertiger — lekkoduch *m.*

Ju'ngen, *vn.* (h.) młode mieć; (u zwierząt) okocić się, oszczenić się, ocielić się etc.

Ju'ngenhaft, *adi.* chłopięcy; ſich — betragen zachowywać się jak smarkacz, jak chłopiec, jak ulicznik, jak żak.

Ju'ngenjahre, *sn. pl.* chłopięce lata.

Ju'ngenſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, figiel *m.*, kawałek *m.* żakowski, psota *f.*, swawola *f.*

Jü'nger, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.*, zwolennik *m.* (jakiej nauki, sekty); die — Chriſti uczniowie Chrystusa.

Jü'ngerſchaft, *sf. pl.* -en, zwolennictwo *n*; uczniowże *pl.*

Ju'ngfer, *sf. pl.* -n, 1) = Jungfrau panna *f.*, dziewica *f.*, alte — stara panna; 2) ważka *f.* (zool.)

Ju'ngferbiene, *sf. pl.* -n, pszczoła *f.* z pierwszego roju.

Ju'ngferlich, jungfer(n)haft, *adi.* panieński.

Ju'ngfernbirne, *sf. pl.* -n, panna *f.* (gruszka).

Ju'ngfernbraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń wieprzowa.

Ju'ngfernhäutchen, *sn.* -s, *pl.* —, błona dziewicza.

Ju'ngfernhonig, *sm.* -s, miód prześny, patoka *f.*

Ju'ngfernkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, dziecko nieślubne, naturalne.

Ju'ngfernknecht, *sm.* -es, *pl.* -e, kobieciarz *m.*, babiarz *m.*

Ju'ngfernkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wianek panieński, dziewiczy.

Ju'ngfernkraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, masunka *f.*, bylica swojska.

Ju'ngfernpergament, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, papier najcieńszy, welinowy.

Ju'ngfernraub, *sm.* -(e)s, porwanie *n.* panny, dziewczyny.

Ju'ngfernräuber, *sm.* -s, *pl.* —, wykradacz *m.* panien.

Ju'ngfer(n)ſchaft, *sf.* panieństwo *n.*, dziewictwo *n.*

Ju'ngfernſchändung, *sf. pl.* -en, znieważenie *n.* dziewicy.

Ju'ngfernſtand, *sm.* -es, stan panieński; ſie war noch im -e była jeszcze niezamężna.

Ju'ngfrau, *sf. pl.* -en, dziewica *f.*, panna *f.*

Ju'ngfräulich, *adi.* panieński, dziewiczy; *adv.* dziewiczo, po panieńsku.

Ju'ngfräulichkeit, *sf.* panieństwo *n.*, dziewiczość.

Ju'ngfrauſchaft, *sf.* ob. Jungfernſchaft.

Ju'ngferwerder, *sn.* Panoniewo *n.*

Ju'nggeſell(e), *sm.* -en, *pl.* -en, kawaler *m.*, mężczyzna nieżonaty.

Ju'nggeſellenleben, *sn.* -s, życie kawalerskie.

Ju'nggeſellenſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* starokawalerski, podatek na bezżennych.

Ju'nggeſellenwirtſchaft, *sf. pl.* -en, gospodarstwo kawalerskie.

Ju'nggeſellenwohnung, *sf. pl.* -en, mieszkanie kawalerskie.

Ju'nggeſellenſtand, *sm.* -es, stan bezżenny, stan kawalerski.

Jungle'slau, *sn.* Inowrocław *m.*

Jü'ngling, *sm.* -s, *pl.* -e, młodzieniec *m.*, młodzieniaszek *m.*; unbärtiger — gołowąs *m.*

Jü'nglingfriſch, *adi.* młodzieńczą żywość posiadający.

Jü'nglingsalter, *sn.* -s, wiek młodzieńczy.

Jü'nglingsjahre, *sn. pl.* młodzieńcze lata.

Jüngſt, *adv.* onegdaj, ongi, niedawno.

Jü'ngſte, *adi.* (*sup.* od jung) najmłodszy; der — Tag sądny dzień; das — Gericht sąd ostateczny.

Ju'ngtſchechc, *sm.* -n, *pl.* -n, Młodoczech *m.*

Ju'ngtſchechiſch, *adi.* młodoczeski.

Ju'ngvieh, *sn.* -s, jałowizna *f.*, jałownik *m.*, podchowek *m.* bydła.

Ju'ni, *sm. indecl.* czerwiec *m.*

Ju'nior, *adi.* młodszy; Maier — Maier młodszy.

Ju'nius, = Juni.

Ju'nker, *sm.* -s, *pl.* —, panicz *m.*, młodzieniec *m.* przy dworze; szlachetka *m.*

Ju'nkerhaft, ju'nkeriſch, ju'nkerlich, *adi.* jak panicz.

Ju'nkerpartei, *sf.* reakcyjna partya szlachecka, partya junkierska.

Ju'nkerſchaft, *sf.* junkry *pl.*

Ju'nktim, *adv.* (używane także rzeczownikowo) łącznie; ein — herſtellen stworzyć łączność.

Ju'nktur, *sf. pl.* -en, staw *m.*

Ju'no, *sf.* Juno i Junona.

Ju'piter, *sm.* -s, Jowisz.

Jura't, *sm.* -en, *pl.* -en, przysięgły *m.*

Juri'diſch, *adi.* i *adv.* prawny, prawniczy, według praw, prawnie.

Jurisdiktio'n, *sf. pl.* -en, jurysdykcya *f.*; okręg sądowy (= Gerichtsbarkeit).

Jurisprude'nz, *sf.* znajomość *f.*, nauka *f.* prawa, prawnictwo *n.*, prawoznawstwo *n.*

Juri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, prawnik *m.*, jurysta *m.*

Juriſterei', *sf. pl.* -en, prawnictwo *n.*

Juri'ſtiſch, *adi.* prawny; prawniczy.

Ju'rkental, *sn.* Zdrzeczek *m.*

Ju'ror, *sm.* -s, *pl.* -roren, członek *m.* jury; sędzia przysięgły.

Ju'rte, *sf. pl.* -n, jurta *f.*, chata *f.*, namiot *m.* (w Syberyi).

Ju'ry, (wym.: żüri), *sf. pl.* -s, jury *f.*, sąd *m.* przysięgłych.

Jus, *sn. pl.* Jura, prawo *n.*

Juſt, *adv.* dokładnie, tak jak potrzeba; właśnie; der Pfropfen paßt — korek dokładnie wchodzi; es hat — zwölf geſchlagen właśnie biła dwunasta.

Juſti'ne, *sf.* Justyna.

Juſtie'ren, *va.* zestawiać, zrównać, justować.

Juſtie'rung, *sf. pl.* -en, zestawianie *n.*; justunek *m.*

Juſtie'rwerkſtätte, *sf. pl.* -en, zestawnia *f.*

Juſtifizie'ren, *va.* 1) sprostować; usprawiedliwić, tłómaczyć; eine Rechnung — sprostować rachunek; 2) wykonać na kim wyrok śmierci, stracić.

Juſti'z, *sf.* sprawiedliwość *f.*; (także:) sądownictwo *n.*

Juſti'zbeamte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, urzędnik sądowy.

Juſti'zbehörde, *sf. pl.* -n, władza sądowa.

Juſtizia'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, justycyaryusz *m.*

Juſti'zminiſter, *sm.* -s, *pl.* —, minister *m.* sprawiedliwości.

Juſti'zminiſterium, *sn.* -s, ministerstwo *n.* sprawiedliwości.

Juſti'zmord, *sm.* -es, *pl.* -e, zbrodnia przez pomyłkę sądową, morderstwo sądowe.

Juſti'zpalaſt, *sm.* -es, pałac *m.* sprawiedliwości.

Juſti'zpflege, *sf.* zarząd *m.* sprawiedliwości.

Juſti'zrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca *m.* sprawiedliwości.

Juſti'zreform, *sf. pl.* -en, reforma *f.* sądownictwa.

Juſti'zverwaltung, *sf.* administracya *f.* sprawiedliwości.

Juſti'zweſen, *sn.* -s, sądownictwo *n.*, administracya sądowa.

Ju'te, *sf.*, **Ju'tehanf**, *sm.* -(e)s, juta *f.*, konopie indyjskie.

Ju'teſpinnerei, *sf. pl.* -en, przędzalnia *f.* juty.

Juveni'l, *adi.* młodzieńczy.

Juwe'l, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -en, klejnot *m.*, drogi kamień.

Juwe'lendiebſtahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtähle, kradzież *f.* klejnotów.

Juwe'lenhandel, *sm.* -s, handel drogimi kamieniami.

Juwe'lenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlujący drogimi kamieniami, jubiler *m.*

Juwe'lenkäſtchen, *sn.* -s, *pl.* —, szkatułka *f.* na klejnoty.

Juwe'lenladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklep jubilerski.

Juwelie'r, *sm.* -s, *pl.* -e, jubiler *m.*

Juwelie'rkunſt, *sf.* jubilerstwo *n.*

Juwelie'rwaren, *sf. pl.* towary jubilerskie, biżuterye *pl.*

Jux, *sm.* -es, *pl.* -e, 1) żart *m.*, żarcik *m.*, figiel *m.*; ſich einen — aus etw. machen zażartować sobie z czego; 2) śmiecie *n.*, plugastwo *n.*, nieczystość *f.*; rzecz nic wiele warta.

Ju'xgegenſtand, *sm.* -es, *pl.* -ſtände, przedmiot żartobliwy; fraszka *f.*, figiel *m.*, figlik *m.*

Ju'xte, księga sznurowa, wykaz sznurowy, zapis grzbietowy.

K.

(Wyrazów nie znajdujących się pod literą K należy szukać pod literą C).

K, *n. indecl.* jedenasta litera, ósma spółgłoska alfabetu; k. albo K. (= königlich) królewski; k. k. albo K. K. (= kaiſerlich königlich) c. k. (= cesarsko królewski); k. u. k., K. u. K. (= kaiſerlich und königlich) cesarski i królewski.

Kab, *sn.* -s, *pl.* -s, lekki jednokonny powozik.

Kaba'le, *sf. pl.* -n, kabała *f.*, intryga *f.*; — und Liebe intryga i miłość.

Kaba'lenmacher, -ſchmieder, *sm.* -s, *pl.* —, intrygant *m.*

Kabare'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ob. Kaffeebrett; 2) kabaret *m.*

Ka'bbala, *sf. indecl.* kabała *f.* (żydowska nauka tajemna).

Kabbali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kabalista *m.*

Kabbaliſterei', *sf. pl.* -en, sztuka kabalistyczna.

Kabbali'ſtik, *sf.* kabalistyka *f.*

Kabbali'ſtiſch, *adi.* i *adv.* kabalistyczny, (-cznie).

Kabbelei', *ſf. pl.* -en, kłótnia *f.*, niesnaski *pl.*

Ka'bbeln, I. *vn.* (h.) 1) pozostawić rozstrzygnięcie nowemu rzutowi kostek, skoro kilku graczy rzuciło kostki z jednaką liczbą oczek (gra w kostki); 2) die See kabbelt fale morza zderzają się (wskutek nagłego odwrotu wichru); II. ſich —, *vr.* sprzeczać się.

Ka'bel, *sn.* -s, *pl.* —, kabel *m.* (telegraficzny); gruba, wielka lina, cuma *f.*

Ka'belbahn, *ſf.* ob. Seilbahn.

Ka'belbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, -depeſche, *ſf. pl.* -n, -telegramm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie kablem przesłane, telegram przesłany za pomocą kablu, do albo z kraju zamorskiego.

Ka'beljau, *sm.* -(e)s, i -s, *pl.* -e i -s, kabliau *m.*, wątłusz plamisty (ryba).

Ka'bellegung, *ſf. pl.* -en, zakładanie *n.* kablu, spuszczanie *n.* kablu na dno morza.

Ka'beln, *va.* przesyłać telegram za pomocą kablu, telegrafować do albo z kraju zamorskiego.

Ka'belſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt, z którego spuszcza się kabel na dno morza.

Kabi'ne, *ſf. pl.* -n, kabina *f.*, przedział osobny (szczególnie na okrętach).

Kabine'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) gabinet *m.*; pokoik *m.*; 2) ministerstwo *n.*

Kabine'ttphotographie, *ſf. pl.* -e, fotografia *f.* w formacie gabinetowym.

Kabine'ttſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okaz rzadki, przedmiot ciekawy, rzecz wyborna, śliczna, wspaniała.

Kabine'ttsauslеſe, *ſf.* wino przednie.

Kabine'ttsbefehl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozkaz gabinetowy, rządowy.

Kabine'ttsfrage, *ſf. pl.* -n, kwestya gabinetowa, kwestya zaufania.

Kabine'ttsjuſtiz, *ſf.* arbitralny wymiar sprawiedliwości.

Kabine'ttskriſis, *ſf.* przesilenie ministeryalne.

Kabine'ttsminiſter, *sm.* -s, *pl.* —, sekretarz *m.* stanu.

Kabine'ttsorder, *ſf. pl.* -e, ob. -befehl.

Kabine'ttsrat, *sm.* -es, rada gabinetowa; *pl.* -räte, radca gabinetowy.

Kabine'ttsſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, pismo gabinetowe.

Kabine'ttsſekretär, *sm.* -s, *pl.* -e, sekretarz gabinetowy.

Kabine'ttsſitzung, *ſf. pl.* -en, posiedzenie *n.* gabinetu.

Kabota'ge, *ſf.* żegluga nadbrzeżna.

Kabriole'tt, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) kabryolet *m.*, dwukołowy jednokonny powóz; 2) przednia część wozu osobowego lub pocztowego.

Ka'chel, *ſf. pl.* -n, kafel *m.*

Ka'chelofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec kaflowy, kaflany.

Kachexie', *ſf.* charłactwo *n.*, schorzałość *f.*

Ka'cke, *ſf.* ekskrementy *pl.*

Ka'cken, *vn.* (h.) kakać.

Ka'ckſtuhl, *sm.* -(e)s, stolec *m.*

Kada'ver, *sm.* -s, *pl.* —, 1) trup *m.*; 2) ścierwo *n.*, zdechlina *f.*, padlina *f.*

Kade'nz, *ſf. pl.* -en, kadencya *f.*; Geſchworenen— kadencya, roki *pl.* sądu przysięgłych; Legislatur— okres prawodawczy.

Kade'tt, *sm.* -en, *pl.* -en, kadet *m.*, uczeń *m.* szkoły wojskowej.

Kade'ttenanſtalt, *ſf.* ob. -ſchule.

Kade'ttenhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuſer, szkoła *f.*, instytut *m.* kadetów.

Kade'ttenkorps, *sn.* —, *pl.* —, korpus kadecki.

Kade'ttenſchule, *ſf. pl.* -n, szkoła *f.* kadetów.

Kade'ttenſchulſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt szkolny.

Ka'di, *sm.* -s, *pl.* -s, kadi *m.*, sędzia turecki.

Kadu'k, *adi.* 1) upadający, schorzały; 2) przypadający skarbowi, bez dziedzica.

Kä'fer, *sm.* -s, *pl.* —, chrabąszcz *m.*, chrząszcz *m.*; (obraz.) einen — haben a) być w złym humorze; b) być nieco podchmielonym.

Kä'ferart, *ſf. pl.* -en, gatunek *m.* chrząszczów.

Kä'ferartig, *adi.* chrząszczowaty.

Kä'fermilbe, *ſf. pl.* -n, dręcz żuczny.

Kä'fermuſchel, *ſf. pl.* -n, przegubiatek *m.*

Kä'ferſchnecke, *ſf. pl.* -n, łąkotka wspaniała.

Kaff, *sn.* -s, sieczka *f.*; wysiewki *pl.*, łuski plewowate; (obraz.) rzecz *f.* bez wartości.

Kaffee', *sm.* -s, 1) kawa *f.*; — brennen palić kawę; — mahlen mleć kawę; — kochen, trinken kawę gotować, pić; — mit Milch biała kawa; 2) = Kaffeehaus.

Kaffee'-, kawowy, *adi.*

Kaffee'ballon, *sm.* -s, *pl.* —, worek *m.* kawy, z kawą.

Kaffee'bau, *sm.* -s, uprawa *f.* drzew kawowych.

Kaffee'baum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo kawowe.

Kaffee'bohne, *ſf. pl.* -n, ziarnko *n.* kawy.

Kaffee'braun, *adi.* kawowy, barwy kawowej.

Kaffee'brett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, taca *f.* na kawę.

Kaffee'bruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, kawiarz *m.*, amator *m.* kawy.

Kaffee'-Eis, *sn.* -ſes, lody kawowe.

Kaffee'gebäck, *sn.* -(e)s, pieczywo *n.* do kawy.

Kaffee'geſchirr, *sn.* -(e)s, naczynie *n.* na kawę.

Kaffee'geſellſchaft, *ſf. pl.* -en, towarzystwo zaproszone na kawę.

Kaffee'haus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, kawiarnia *f.*

Kaffee'kanne, *ſf. pl.* -n, imbryk *m.*, dzbanek *m.* na kawę.

Kaffee'keſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kociołek *m.* na kawę.

Kaffee'klatſch, *sm.* -es, pogadanka *f.* przy kawie.

Kaffee'kocher, *sm.* -s, *pl.* —, maszynka *f.* do gotowania kawy.

Kaffee'köchin, *sf. pl.* -innen, kawiarka *f.*

Kaffee'kuchen, *sm.* ob. Kaffeegebäck.

Kaffee'löffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżeczka kawowa.

Kaffee'maſchine, *sf. pl.* -n, maszynka *f.* do gotowania kawy.

Kaffee'mühle, *sf. pl.* -n, młynek *m.* do mielenia kawy.

Kaffee'ſatz, *sm.* -es, osad *m.* (z) kawy, fusy *pl.*

Kaffee'ſchale, -taſſe, *sf. pl.* -n, filiżanka *f.* do kawy.

Kaffee'ſchweſter, *sf. pl.* -n, miłośniczka *f.*, amatorka *f.* kawy.

Kaffee'topf, *sm.* -es, *pl.* -töpfe, garnek *m.* do gotowania kawy.

Kaffee'trommel, *sf. pl.* -n, piecyk *m.* do pałenia kawy.

Kaffee'tuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, serweta *f.* do kawy.

Kaffee'wirt, *sm.* -es, *pl.* -e, (-in, *sf. pl.* -innen,) kawiarz *m.*, (-wiarka *f.*).

Kaffee'zuſatz, *sm.* -es, dodatek *m.* do kawy, cykorya *f.*

Kaffei'n, *sn.* -(e)s, kofeina *f.*

Ka'ffer, *sm.* -n, *pl.* -n, Kafr *m.*

Kä'fig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klatka *f.*

Kafi'ller, Kavi'ller, *sm.* -s, *pl.* —, oprawca *m.*

Ka'ftan, *sm.* -s, *pl.* -s, kaftan *m.*

Ka'hiro, *sn.* -s, ob. Kairo.

Kahl, *adi.* 1) łysy; -er Kopf łysina *f.*; ſein Haupt beginnt — zu werden jego głowa łysieje; ganz — werden wyłysieć; 2) goły, bez włosów, bez sierści, bez liści, bez trawy; płeszowaty; — werden łysieć, obłazić, płeszowacieć; -er Berg goła, łysa góra; — wie eine Ratte, wie ein Rattenſchwanz łysy, goły jak kołano; 3) (obraz.) ubogo wyglądający, niepokaźny.

Ka'hlbauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäuche, bezpletwobrzuch *m.* (zool.).

Ka'hlenberg, *sm.* -(e)s, Łysa góra.

Ka'hlfüßig, *adi.* mający nogi nieporosłe włosem, sierścią.

Ka'hlheit, *sf. pl.* -en, łysość *f.*, łysota *f.*; (obraz.) gołość *f.*

Ka'hlkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, łysa głowa, łysina *f.*; człowiek łysy.

Ka'hlköpfig, *adi.* mający łysinę, łysą głowę.

Ka'hlköpfigkeit, *sf.* łysość *f.*

Ka'hlrücken, *sm.* -s, *pl.* —, śledziówka *f.*

Ka'hlſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, muszlowiec *m.*

Ka'hlwild, *sn.* -(e)s, łania *f.*, łanię *n.*, danielka *f.*, danielę *n.*

Kahm, Kahn, *sm.* -(e)s, pleśń *f.*, omszenie *n.*, kożuch *m.* na winie, piwie.

Ka'hme, *sn.* Kamionna *f.*

Ka'hmen, *vn.* (ḥ. i ſ.) pleśnieć (o winie, piwie).

Ka'hmicht, ka'hmig, *adi.* opleśniały, omszały.

Kahn, *sm.* -(e)s, *pl.* Kähne, łódka *f.*, łódź *f.*, czółno *n.*

Ka'hnbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (anat.) kość łódkowata.

Ka'hnfahrt, -partie, *sf. pl.* -ten, (-ien) przejażdżka *f.* łodzią.

Ka'hnen, *vn.* (ḥ. i ſ.) jechać łodzią.

Ka'hnförmig, *adi.* łódkowaty, czółenkowaty.

Ka'hnführer, *sm.* -s, *pl.* —, sternik *m.* łodzi.

Ka'hngeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, łódkowe *n.*

Ka'hnladung, *sf. pl.* -en, ładunek *m.* łodzi.

Ka'hnlippe, *sf. pl.* -n, łódka *f.*, narzęst *m.*, żłobik *m.*

Ka'hnmuſchel, *sf. pl.* -n, łodzik *m.*, żeglarczyk *m.*

Ka'hnſchnäbler, *sm.* -s, *pl.* —, łódkodziób *m.*

Kai, *sm.* (wym.: ke) -s, *pl.* -s, przybrzeże *n.*, nadbrzeże *n.*, kej *m.*, grobla murowana.

Kai'anlagen, *sf. pl.* 1) ogród *m.*, planty *pl.* na przybrzeżu; grobłe murowane; 2) także: -bauten, *pl.* budowa *f.*, konstrukcya *f.* kejów.

Kai'geld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, -ſpeſen, *pl.*, -Zoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, grobelne *n.* od wyładowanych towarów.

Kai'makam, *sm.* -s, *pl.* -s, kajmakam *m.*, zastępca *m.* baszy.

Kai'man, *sm.* -s, *pl.* -s, aligator *m.*

Kai'manfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, niszczuka *f.*

Ka'in, *sm.* -s, Kain; -mal, *sn.*, -(e)s, *pl.* -e, -ſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, -zeichen, *sn.* -s, *pl.* —, piętno *n.*

Ka'iphaſ, *sm.* Kaifasz.

Kaire'ner, Kaiſe'nſer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -nen) Kairyjczyk, (-ryjka).

Ka'iro, *sn.* -s, Kair *m.*

Kai'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, cesarz *m.*; wo nichts iſt, hat der — ſein Recht verloren z próżnego nie naleje; um des —s Bart ſtreiten sprzeczać się o drobnostki.

Kai'ſeradler, *sm.* -s, *pl.* —, orzeł cesarski.

Kai'ſerau, *sn.* Kunowo *n.*

Kai'ſerblume, *sf. pl.* -n, korona *f.*

Kai'ſerburg, *sf. pl.* -en, zamek cesarski.

Kai'ſerfleiſch, *sn.* -es, wędzonka *f.*

Kai'ſergarde, *sf. pl.* -n, gwardya cesarska.

Kai'ſergruft, *sf. pl.* -grüfte, grobowiec cesarski.

Kai'ſerin, *sf. pl.* -nnen, cesarzowa *f.*

Kai'ſerkrone, *sf. pl.* -n, korona cesarska.

Kai'ſerlich, *adi.* cesarski; *adv.* po cesarsku; Ihre Kaiſerlichen Hoheiten Ich Wysokości cesarskie; -e Majeſtät cesarska Mość; — geſinnt do cesarza przywiązany.

Kai'ſermanöver, *sn. pl.* manewry cesarskie.

Kai'ſermantel, *sm.* -s, *pl.* — -mäntel, płaszcz cesarski.

Kai'ſeröl, *sn.* -(e)s, nafta cesarska, najprzedniejsza.

Kai'ſerreich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, cesarstwo *n.*

Kai'ſerſchaft, *sf.* godność cesarska.

Kai'ſerſchlange, *sf. pl.* -n, wąż boa.

Kai'ſerſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie cesarskie, cięcie brzusznomaciczne (chirurg.).

Kai'ſersdorf, *sn.* Mlotkowo *n.*

Kai'ſershütte, *sn.* Seiborz *m.*

Kai'ſerstreu, *sn.* Podgradowice *n.*

Kai'ſertee, *sm.* -s, herbata cesarska, najprzedniejsza.

Kai'ſertitel, *sm.* -s, tytuł *m.* cesarza, cesarski.

Kai'ſertum, *sn.* -(e)s, *pl.* -tümer, cesarstwo *n.*, kraj *m.* pod panowaniem cesarza; godność cesarska.

Kai'ſerwürde, *sf.* godność cesarska.

Kaiſo'nkrankheit, *sf.* choroba kiesonowa (pracujących pod wodą).

Ka'jak, *sm.* -s, *pl.* -s, kajak *m.*, czólno grenlandzkie.

Kajapu't, **Kajepu't**, *sm.* -(e)s i -s, *pl.* -e i -s, czarnobiel *m.*

Kajü't(t)e, *sf. pl.* -n, kajuta *f.*, plichta *f.*

Kajü't(t)enjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak kajutowy.

Kajü't(t)enpaſſagier, *sm.* -s, *pl.* -e, pasażer *m.*, podróżny *m.* pierwszej klasy.

Kajü't(t)entreppe, *sf. pl.* -n, schody prowadzące do kajuty.

Kakadu', *sm.* -s, *pl.* -s, kakadu, papuga *f.* (zool.).

Kaka'o, *sm.* -s, *pl.* -s, kakao *n.* (rośl.).

Kaka'obaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo kakaowe.

Kaka'obohne, *sf. pl.* -n, ziarnko *n.* kakao.

Kaka'obutter, *sf.* maslo z kakao, kakaowe.

Kaka'ohülſe, -ſchote, *sf. pl.* -n, strączek *m.* kakao.

Kaka'opflanzung, *sf. pl.* -en, plantacya *f.* kakao.

Kaka'opulver, *sn.* -s, kakao proszkowane.

Ka'keln, *vn.* (h.) wiele gadać.

Ka'kerlak, *sm.* -s, (-en), *pl.* -en, 1) karakan *m.*; 2) kakerlak *m.*, albinos *m.*, bielec *m.*

Kakophonie', *sf. pl.* -n, rozdźwięk *m.*, przykry dźwięk.

Kakte'en, *sf. pl.* kaktusy, rośliny kaktusowe.

Ka'ktus, *sm.* —, *pl.* -ſſe i -kteen, kaktus *m.*

Ka'ktusartig, *adi.* kaktusowy.

Ka'ktusförmig, *adi.* kaktusowaty.

Kalabre'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, i **Kalabre'ſe**, *sm.* -n, *pl.* -n, (-rin i -ſin, *sf. pl.* -innen) 1) Kalabryjczyk, (-bryjka); 2) kapelusz kalabryjski; kalabriſch, *adi.* kalabryjski.

Kala'brien, *sn.* -s, Kalabrya *f.*

Kalamitä't, *sf. pl.* -en, klęska *f.*, bieda *f.*; szkoda *f.*

Ka'lamus, *sm. indecl.* kalamus *m.*, trzcina *f.* do pisania u starożytnych.

Ka'lau, *sn.* -s, Kalawa *f.*

Ka'lauer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) 1) mieszkaniec *m.* (-kanka) Kalawy; 2) buciki robione w Kalawie; 3) kalambur; dowcip jalowy.

Ka'lauern, *vn.* (h.) robić kalambury.

Kalb, *sn.* -(e)s, *pl.* Kälber, cielę *n.*, cielak *m.*; das — abſetzen, abbinden cielę odsadzać, odłączyć; die Kuh mit dem -e bekommen dostać żonę ciężarną; wer ein — ſtiehlt, ſtiehlt auch wohl eine Kuh kto kradnie cielę, ukradnie zapewne i krowę; mit fremdem -e pflügen stroić się w cudze piórka; das goldene — zloty cielec.

Kä'lbchen, *sn.* -s, *pl.* —, *dim.* od Kalb, cielątko *n.*

Ka'lbe, *sf. pl.* -n, jalówka *f.*

Ka'lben, *vn.* (h.) ocielić się.

Kälberei', *sf. pl.* -en, rozpustowanie *n.*, blaznowanie *n.*

Ka'lbern, **kä'lbern**, *vn.* (h.) 1) ob. Kalben; 2) wymiotować; 3) blaznować.

Kä'lbern, *adi.* cielęcy; **Kä'lbernes**, cielęcina *f.*

Ka'lbfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, cielęca skóra (niewyprawna); (przen.) bęben *m.*; dem — folgen służyć we wojsku.

Ka'lbfleiſch, *sn.* -es, cielęce mięso, cielęcina *f.*

Ka'lbleder, *sn.* -s, cielęca skóra (wyprawna); -band *m.*, oprawa *f.* z cielęcej skóry.

Ka'lbledern, *adi.* z cielęcej skóry.

Ka'lbsauge, *sn.* -s, *pl.* -n, 1) oczy cielęce; (przen.) oczy jak u cielęcia, bezmyślne; 2) stokroć wielka. (rośl.)

Ka'lbsbraten, *sm.* -s, *pl.* —, cielęca pieczeń.

Ka'lbsbröschen, *sn. pl.* —, **Ka'lbsdrüſe**, *sf.* mleczko cielęce.

Ka'lbsbruſt, *sf.* mostek cielęcy, bruścik *m.*

Ka'lbsfuß, *sm.* -ßes, *pl.* -füße, cielęca noga, nóżka.

Ka'lbsgekröſe, *sn.* -s, kryzki, krużki cielęce.

Ka'lbsgeſchlinge, *sn.* -s, dróbki cielęce.

Ka'lbskeule, *sf.* -n, cielęca ćwiartka.

Ka'lbskopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, glowa cielęca (także przen. = dureń).

Ka'lbslunge, *sf. pl.* -n, pluc(k)a cielęce.

Ka'lbsmilch, *sf.*, -röschen, *sn.* -s, mleczko cielęce.

Ka'lbsnie'renbraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń nerkowa, nerkówka *f.*

Ka'lbsſchinken, *sm.* -s, *pl.* —, szynka cielęca.

Ka'lbsſchlegel, *sm.* -s, *pl.* —, pośladek cielęcy.

Kaldau'ne, *sf. pl.* -n, bebechy, flaki *pl.*

Kaldau'nenfreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, **Kaldau'nenſchlucker**, *sm.* -s, *pl.* —, czlowiek co flakami żyje, biedak *m.*

Kaledo'nien, *sn.* -s, Kaledonia *f.*; Kaledo'nier, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) Kaledończyk, (-donka); kaledo'niſch, *adi.* kaledoński.

Kaleidoſko'p, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kalejdoskop *m.*

Kal(e)ku't, *sm.* -(e)s i -en, *pl.* -e i -en, **Kal(e)ku'ter**, *sm.* -s, *pl.* —, indyk *m.*; **kal(e)ku'tiſch**, *adi.* -er Hahn, -e Henne indyk *m.*, indyczka *f.*

Kalenda'rium, *sn.* — i -s, *pl.* -rien i -ria, kalendarz *m.*

Kale'nden, *sf. pl.* kalendy *pl.*

Kale'nder, *sm.* -s, *pl.* —, kalendarz *m.*

Kale'nderberechner, *sm.* -s, *pl.* —, układający *m.* kalendarz.

Kale'nderberechnung, *sf.* *pl.* -en, układanie *n.* kalendarza.

Kale'nderjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok cywilny.

Kale'ndermacher, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* kalendarzy.

Kale'ſche, *sf.* *pl.* -n, kolasa *f.*, kolaska *f.*

Kalfa'ter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* *pl.* -innen) palacz *m.*, (-czka); służący, *m.* (-ca).

Kalfa'terer, *sm.* -s, *pl.* —, zatykacz *m.*

Kalfa'tern, *va.* (h.) zatykać, zalepiać szpary (w okręcie), konopaczyć, pokonopić.

Ka'li, *sn.* -s, wodorotlenek potasowy, potasu; hypermanganſaures — nadmanganian *m.* potasu.

Kali'ber, *sn.* -s, *pl.* —, kaliber *m.*; wielkość *f.* otworu broni palnej; (przen.) beide ſind von einem — obaj są z jednej mąki; jeden wart tyle co drugi.

Kali'f, *sm.* -en, *pl.* -en, kalif *m.*

Kalifa't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kalifat *m.*

Ka'lilauge, *sf.* ług potasowy, rozczyn *m.* wodorotlenku potasowego.

Ka'liſalpeter, *sm.* -s, saletra potasowa albo zwyczajna, azotan potasowy.

Ka'liſch, *sn.* Kalisz *m.*; von, aus — kaliski *adi.*

Ka'liſeife, *sf.* *pl.* -n, mydło potasowe.

Ka'lium, *sn.* -s, potas *m.*

Ka'liumalaun, *sm.* -(e)s, *pl.* —, alun potasowy, siarkan glinowopotasowy.

Ka'liumoxyd, *sn.* -(e)s, *pl.* —, tlenek potasowy; -ſuperoxyd, *sn.* nadtlenek *m.* potasu.

Kalk, *sm.* -(e)s, (mineral. i chem.) wapno *n.*; gebrannter — wapno palone; gelöſchter — wapno gaszone; ſich in — verwandeln zwapnieć.

Ka'lkablagerung, *sf.* *pl.* -en, zlogi wapienne.

Ka'lkant, *sm.* -en, *pl.* -en, kalkancista *m.*, naciskacz *m.* miechów organowych.

Ka'lkanwurf, *sm.* -(e)s, tynk *m.*

Ka'lkartig, *adi.* wapnisty.

Ka'lkbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, wypalacz *m.* wapna, wapniarz *m.*

Kalkbrennerei', *sf.* *pl.* -en, 1) wapniarstwo *n.*, wypalanie *n.* wapna; 2) = Kalkofen.

Ka'lkbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, łomy *pl.* wapna, kopalnia *f.* wapiennych kamieni.

Ka'lkdüngung, *sf.* *pl.* -en, nawożenie *n.* wapnem.

Ka'lken, *va.* (h.) zaprawiać wapno, wapnić, przyrządzać coś w wapnie.

Ka'lkerde, *sf.* ziemia wapienna; kohlenſaure — węglan wapniowy.

Ka'lkfaß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, beczka *f.* na wapno.

Ka'lkgebirge, *sn.* -s, *pl.* —, góry wapienne.

Ka'lkgrube, *sf.* *pl.* -n, dół *m.* na wapno, wapniarka *f.*

Ka'lkhaltig, *adi.* wapienny.

Ka'lkhütte, *sf.* *pl.* -n, ob. -ofen.

Ka'lkicht, **Ka'lkig**, *adi.* 1) wapienny; 2) wapnem pomazany, powalany.

Kalkie'ren, *va.* kalkować, rysować na przebijającym papierze.

Ka'lkkelle, *sf.* *pl.* -n, ob. Maurerkelle.

Ka'lkkoralle, *sf.* *pl.* -n, kamecznia *f.*

Ka'lkkrücke, *sf.* *pl.* -n, krucza murarska.

Ka'lklauge, *sf.* ług wapienny.

Ka'lklicht, *sn.* -(e)s, światło *n.* Drummonda.

Ka'lkloch, *sn.* ob. -grube.

Ka'lklöſchen, *sn.* -s, gaszenie *n.* wapna.

Ka'lkmalerei, *sf.* *pl.* -en, malowidło na świeżo wapnem obrzuconej ścianie.

Ka'lkmehl, *sn.* ob. -ſtaub.

Ka'lkmergel, *sm.* -s, (miner.) margiel wapienny.

Ka'lkmilch, *sf.* mleko wapienne.

Ka'lkmörtel, *sm.* -s, zaprawa murarska.

Ka'lkofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do wypalania wapna, wapielnik *m.*

Ka'lkputz, *sm.* -es, obrzucenie *n.* wapnem (muru).

Ka'lkrührer, *sm.* -s, *pl.* —, (w mularstwie) mieszający *m.* wapno.

Ka'lkſalpeter, *sm.* (chem.) saletran *m.* wapna.

Ka'lkſand, *sm.* -(e)s, piasek z wapnem zmieszany.

Ka'lkſtaub, *sm.* -(e)s, wapienny miał.

Ka'lkſtein, *sm.* -(e)s, (miner.) wapień *m.*, wapniak *m.*

Ka'lktropfſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (miner.) stalaktyt *m.*

Ka'lktuff, *sm.* -(e)s, (miner.) martwica *f.*

Kalkü'l, *sm.* -s, *pl.* -s, **Kalkulatio'n**, *sf.* *pl.* -en, kalkulacya, *f.*, rachunek *m.*

Kalkula'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, kalkulator *m.*, przelicznik *m.*

Kalkulatu'r, *sf.* *pl.* -en, biuro *n.* do przeliczań.

Kalkulie'ren, *va.* kalkulować, przeliczać.

Ka'lkumrührer, *sm.* -s, *pl.* —, gracownik *m.*

Kalku'tta, *sn.* -s, Kalkuta *f.*

Ka'lkwaſſer, *sn.* -s, woda wapienna.

Ka'lkwurf, *sm.* -(e)s, tynk *m.*, otynkowanie *n.* muru.

Kalligra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, kaligraf *m.*, pięknie piszący

Kalligraphie', *sf.* (= Schönſchreibekunſt) kaligrafia *f.*

Kalligra'phiſch, *adi.* kaligraficzny, *adv.* (-nie).

Kalma'nk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kalmanka *f.*

Kalmäu'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, dziwak *m.*, tetryk *m.*; sknera *m.*

Kalmäuſerei', *sf.* dziwactwo *n.*, tetryctwo *n.*; sknerstwo *n.*

Kalmü'k(e), *sm.* -en, *pl.* -en, Kalmuk *m.*; -mückin, *sf.* *pl.* -innen, Kalmuczka *f.*; kalmückiſch, *adi.* kalmucki, *adv.* po kalmucku.

Ka'lmus, *sm.* (korzeń) kalmus *m.*, tatarskie ziele, korzeń tatarkowy, tatarak *m.*

Kalorie', *sf.* *pl.* -n, (fizyka) kalorya *f.* (jednostka ciepłoty).

Kalorime'ter, *sm.* -s, *pl.* —, kalorymetr *m.*, ciepłomiar *m.*, cieplomierz *m.*

Kalo'riſch, *adi.* kaloryczny.

Kalo'tte, *sf. pl.* -n, 1) jarmułka *f.*; 2) (Kugel—) czasza *f.* (kulista), kalota *f.*

Ka'lpak, *sm.* -s, *pl.* -s, kołpak *m.*

Kalt, *adi. comp.* kälter, *sup.* kälteſt, zimny; -es Blut zimna krew; Ihr Kaffee wird — kawa pańska wystygnie; — machen ostudzić; j—n — machen zabić; -er Brand piekielny ogień; ich bin durch und durch — geworden przeziąblem nawskroś; -er Schauer zimny dreszcz; -es Fieber zimnica *f.*; — ſein gegen etw., gegen j—n zimno, obojętnie się wobec kogoś, wobec czegoś, zachować; -e Schale drobianka *f.*; -e Küche zimna kuchnia, zimne potrawy; -er Aufſchnitt mieszanina *f.*; kaltes Gedicht zimny (bez ognia) wiersz; das läßt ihn — to mu obojętne, nie wzrusza go; -es Weſen oziębłość *f.*; -e Fährte trop zwierza przez psa nie zwietrzony; — *adv.* zimno; j—n — ſtellen usunąć, spensyonować; es überläuft mich — dreszcz mnie przechodzi.

Ka'ltblüter, *spl.* zwierzęta zimnokrwiste.

Ka'ltblütig, *adi.* 1) (zool.) zimnokrwisty, mający zimną krew; 2) (przen.) człowiek mający zimną krew, flegmatyczny, spokojny, rozważny; — *adv.* wenn man das — anſieht jeśli się na to zimną krwią, obojętnie, bez wzruszenia popatrzy.

Ka'ltblütigkeit, *sf.* zimna krew; obojętność *f.*, flegmatyczność *f.*

Ka'ltbruch, *sm.* -(e)s, żelazo lamkie, krusz *m.*

Ka'ltbrüchig, *adi.* zimnokruchy; -es Eiſen żelazo zimnokruche.

Kä'lte, *sf.* 1) zimno *n.*; mróz *m.*; die — ertragen können być wytrzymałym na zimno; vor — erſtarren zdrętwieć z zimna; die — nimmt zu mróz się wzmaga; die — läßt nach mróz puszcza, łagodnieje (folguje); 2) (przen.) oziębłość *f.*; es herrſcht — zwiſchen ihnen panuje między nimi oziębłość; mit — j—n behandeln obchodzić się z kim ozięble; etw. mit — anſehen patrzeć na co ozięble.

Kä'ltegrad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopień *m.* zimna, mrozu.

Kä'ltekammer, *sf. pl.* -n, chłodnia *f*, oziębialnia *f.*

Kä'ltemeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, zimnomierz *m.*

Kä'lten, *va.* (h.) ziębić, chłodzić, studzić.

Ka'ltherzig, *adi.* oziębły, bez uczucia.

Ka'ltherzigkeit, *sf.* oziębłość *f.*, nieczułość *f.*

Kä'ltlich, *adi.* zimnawy.

Ka'ltſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mosiężnik, który z mosiądzu kuje przedmioty na zimno.

Ka'ltſinn, *sm.* -(e)s, oziębłość *f.*

Ka'ltſinnig, *adi.* oziębły, *adv.* -ble.

Ka'ltwaſſerarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, hydropata *m.*, wodolecznik *m.*

Ka'ltwaſſerheilanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład wodoleczniczy, wodolecznica *f.*

Ka'ltwaſſerkur, *sf. pl.* -en, hydropatya *f.*, leczenie *n.* zimną wodą.

Kalu'pe, *sf. pl.* -n, chałupa *f.*

Kalva'rienberg, *sm.* -(e)s, 1) Kalwarya *f.*, góra Krzyżowa; 2) droga *f.*, drogi *pl* męki Chrystusowej.

Kalvi'n, *sm.* -s, Kalwin.

Kalvi'ner, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kalviniſt.

Kalvi'niſch, *adi.* kalwiński; -es Glaubensbekenntnis wyznanie kalwińskie; — werden przejść na kalwinizm.

Kalvini'smus, *sm.* —, kalwinizm *m.*

Kalvini'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen) kalwin *m.*, (-winka *f.*).

Kalypſo, *sf.* Kalipso.

Kalzinatio'n, *sf. pl.* -en, prażenie *n.*, wyprażanie *n.*, zwapnienie *n.*

Kalzinie'ren, *va.* wyprażać, wyprażyć; kalcynować, zwapniać.

Kalzinie'rofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do zwapniania.

Ka'lzium, *sm.* -s, wapń *m.*; -karbid *n.* węglik wapniowy.

Kamaldule'nſer, *sm.* -s, *pl.* —, Kameduł (-a) *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, -łka *f.*).

Kamaldule'nſerkloſter, *sn.* -s, *pl.* -klöſter, klasztor *m.* Kamedułów; -orden, *sn.* -s, zakon *m.* Kamedułów.

Kamaldule'nſermönch, *sm.*, -nonne, *sf.* ob. Kamaldulenſer.

Kamari'lla, *sf. pl.* -s, (z hiszp.) kamaryla *f.*

Kama'ſche, *sf.* ob. Gamaſche.

Kambu'ſe, *sf. pl.* -n, kuchnia okrętowa.

Kamee, *sf. pl.* -n, kamea *f.*, szlachetny kamień wypukło rznięty.

Kame'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wielbłąd *m.* (zool.); (przezywająco:) dureń *m.*, gap *m.*

Kame'l-, *adi.* wielbłądowy, wielbłądzi.

Kame'lführer, *sm.* ob. -treiber.

Kame'lgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kamelos *m.*, przędza *f.* z wielbłądziej welny.

Kame'lhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) sierść *f.* wielbłąda, 2) = Kamelgarn.

Kame'lhären, *adi.* z sierści wielbłąda.

Kame'lhalsfliege, *sf. pl.* -n, wielbłądka gruboroga.

Kame'lhengſt, *sm.* -es, *pl.* -e, wielbłąd *m.* (samiec).

Kame'lheu, *sn.* -es, błędoplewa *f.*, palczatka widlata, kostrzewa wysoka.

Kame'lie, *sf. pl.* -n, (rośl.) kamelia *f.*

Kame'liendame, *sf.* dama *f.* z kameliami.

Kame'lkuh, *sf. pl.* -kühe, wielbłądzica *f.* (= Kamelin albo Kamelſtute).

Kamelo'tt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamelot *m.*, (materya *f.*) z z włosów kozy angorskiej.

Kamelo'ttkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, suknia kamelotowa.

Kamelo'tten, *adi.* kamelotowy, z kamelotu.

Kame'lparder, *sm.* -s, *pl.* —, (zool.) (= Giraffe), żyrafa *f.*

Kame'lſtute, *sf. pl.* -n, wielbłądzica *f.*

Kame'ltreiber, *sm.* -s, *pl.* —, wielbłądziarz *m.*, wielbłądnik *m.*

Kame'lziege, *sf.* *pl.* -n, wielbłądokoza *f.*

Kame'ne, Kamö'ne, *sf.* *pl* -n, muza *f.*

Kamera'd, *sm.* -en, *pl.* -en, towarzysz *m.*

Kamera'din, *sf.* *pl.* -nnen, towarzyszka *f.*

Kamera'dſchaft, *sf.* 1) koleżeńskość *f.*; przyjaźń *f.*; 2) —, *pl.* -en, towarzysze *pl.*

Kamera'dſchaftlich, kamera'dlich, *adi.* koleżeński, *adv.* po koleżeńsku.

Kamera'lamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd skarbowy.

Kamera'lia, Kamera'lien, *pl.* ob. Kameralwiſſenſchaft.

Kamerali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, 1) kameralista *m.*; 2) urzędnik skarbowy.

Kameraliſtik, *sf.* kameralistyka *f.*, nauka *f.* o dobrach skarbowych.

Kamera'lweſen, *sn.* -s, administracya skarbowa.

Kamera'lwiſſenſchaft, *sf.* *pl.* -en, nauka *f.* o administracyi skarbowej.

Ka'mfer, *sm.* ob. Kampfer.

Kamie'niec in Podolien, Kamieniec Podolski.

Kami'lle *sf.* *pl.* -n, (rośl.) rumian *m.*, rumianek *m.*; große — ob. Gänſeblume.

Kami'llentee, *sm.* -s, rumianek *m.* (do picia), odwar *m.* rumianku.

Kami'n, *sm.* (*sn.*) -(e)s, *pl.* -e, 1) komin *m.* (przy piecu); kominek *m.*; 2) komin (przepaść w górach).

Kami'nfeger, *sm.* -s, *pl.* —, kominiarz *m.*

Kami'nklappe, *sf.* *pl.* -n, zasuwka *f.* w kominie.

Kami'nmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, powierzchnia *f.* kominu.

Kami'nrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -rohre, rura *f.*, przewód kominowy.

Kami'nruß, *sm.* -es, sadza kominowa.

Kami'nſchirm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, -vorſetzer, *sm.* -s, *pl.* —, zastawa *f.* od kominka.

Kamiſo'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kamizelka *f.*

Ka'mlot, *sn.* Kęblowo *n.*

Kamm, *sm.* -(e)s, *pl.* Kämme, 1) grzebień *m.* (do czesania włosów); alle über einen — ſcheren jednym grzebieniem wszystkich czesać; ze wszystkiemi równo się obchodzić. 2) u zwierząt: czub, czubek *m.*, grzebień (u koguta), grzywa końska; ihm ſchwillt lub wächſt der — rozzuchwala się (wird übermütig), wpada w gniew (gerät in Zorn); 3) szypulka *f.* winogron; 4) grzbiet górski; 5) podstawek *m.* u skrzypców; 6) czesadło *n.* do lnu; 7) plocha *f.*, przybijaczka *f.* (u krosien); 8) Kämme, *pl.* (= Radzähne) zęby *pl.* u koła; 9) wrąb *m.*, zacios *m.*; Hacken — wrąb z zębem; Kreuz- — wrąb krzyżowy; Schwalbenſchwanz— wrąb w jaskółczy ogon, w kanię.

Ka'mmacher, *sm.* -s, *pl.* —, grzebieniarz *m.*

Ka'mmacher-, *adi.* grzebieniarski.

Kammacherei', *sf.* -cher-handwerk, *sn.* -(e)s, grzebieniarstwo *n.*

Ka'mmacherin, *sf.* *pl.* -innen, grzebieniarka *f.*

Ka'mmähnlich, -artig, *adi.* grzebieniowaty.

Ka'mmblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, (u tkaczy) retka *f.*

Ka'mmblume, *sf.* ob. Kamille.

Ka'mmbraten, *sm.* -s, pieczeń wolowa z żeber.

Ka'mmbürſte, *sf.* *pl.* -n, szczotka *f.* do czyszczenia grzebieni.

Kä'mmeln, *va.* Wolle — rozczesywać, czochrać wełnę.

Kä'mmen, *va.* i *vn.* (h.) czesać; ſich — *vr.* czesać się; (przen.) j—n gehörig — kogo porządnie (z)lajać; wider den Strich — czesać pod włos; 2) (o falach:) wznosić i rozbijać się; 3) wrębiać, zaciosywać (ciesielstwo).

Kä'mmen, *sn.* -s, czesanie *n.*; — der Wellen łamanie się, rozbijanie się fal.

Ka'mmer, *sf.* *pl.* -n, 1) komora *f.*, bokówka *f.*, alkowa *f.*, alkierz *m.*; Schatzkammer skarbiec *m.*; 2) izba do obrad; zgromadzenie obradujące, cialo parlamentarne; izba *f.* posłów; die beiden -n, obie izby tj. wyższa i niższa; 3) (w optyce:) dunkle od. helle — ciemna lub jasna kamera; 4) komora *f.*; (w anat.) komórka (w sercu np.); 5) kamera *f.*, komora *f.*, urząd zawiadujący dochodami skarbu; 6) — eines Fuchs-, Dachsbaues nora lisia, borsucza.

Kä'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* *pl.* -innen) czesacz *m.*, czeszący *m.*, (-sząca).

Ka'mmeramt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, 1) ob. Kammer 5); 2) zarząd miejski.

Ka'mmerauflöſung, *sf.* *pl.* -en, rozwiązanie *n.* izby poselskiej.

Ka'mmerbecken, *sn.* -s, *pl.* —, nocnik *m.*

Kä'mmerchen, Kä'mmerlein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kammer) komórka *f.*, komóreczka *f.*

Ka'mmerdame, *sf.* ob. -fräulein.

Ka'mmerdegen, *sm.* -s, *pl.* —, krótka szpada.

Ka'mmerdiener, *sm.* -s, *pl.* —, kamerdyner *m.*, pokojowy *m.*, sluga pokojowy.

Ka'mmerdienerſchaft, *sf.* *pl.* -en, służba *f.*, domownicy *pl.*

Kämmerei', *sf.* *pl.* -en, dochody *pl.* (miejskie); urząd skarbowy (miejski).

Kä'mmerer, *sm.* -s, *pl.* —, podkomorzy *m.*, podskarbi *m.*, szambelan *m.*

Ka'mmerfrau, *sf.* *pl.* -en, pokojowa *f.*, Pokojówka *f.*

Ka'mmerfräulein, *sn.* -s, *pl.* —, panna pokojowa, panna nadworna, panna respektowa.

Ka'mmergericht, *sn.* -(e)s, -e, sąd najwyższy.

Ka'mmergut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobra kameralne, królewszczyzna *f.*

Ka'mmerherr, *sm.* -n, *pl.* -en, szambelan *m.*, podkomorzy *m.*; — ſein szambelano-

wać; (-in, *sf. pl.* -innen podkomorzyni *f.*).

Ka'mmerherrenamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd szambelański, szambelaństwo *n.*, szambelania *f.*, -würde, *sf.* godność *f.* szambelana.

Ka'mmerhof, *sn.* Tomice *pl.*

Ka'mmerig, *adi.* komórkowaty; składający się z izb; zwei— o dwóch izbach.

Ka'mmerjungfer, *sf. pl.* -n, panna (pokojowa), respektowa *f.*

Ka'mmerjungfernrolle, *sf. pl.* -n, rola *f.* subretki.

Ka'mmerjunker, *sm.* -s, *pl.* —, paź *m.*, kamerjunkier *m.*

Ka'mmerkatze, *sf. pl.* -n, -kätzchen, *sn.* -s, *pl.* —, garderobiana *f.*, pokojówka *f.*

Ka'mmerklappe, *sf. pl.* —, zastawka komorowa.

Ka'mmerkollegium, *sn.* -s, *pl.* -kollegien, rada administracyjna.

Ka'mmerkonzert, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koncert komnatowy.

Kä'mmerling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. -herr.

Ka'mmermädchen, *sn.* -s, *pl.* —, pokojówka *f.*

Ka'mmermusik, *sf.* muzyka komnatowa.

Ka'mmerpräsident, *sm.* -en, *pl.* -en, prezydent *m.* izby posłów.

Ka'mmerrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca skarbowy.

Ka'mmersänger, *sm.* -s, *pl.* —, (-sängerin) śpiewak *m.* (śpiewaczka) nadworny, (-rna).

Ka'mmerscheidewand, *sf. pl.* -wände, przegroda międzykomórkowa.

Ka'mmerstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, utwór *m.* dla muzyki komnatowej.

Ka'mmerton, *sm.* -(e)s, strojnik *m.*, kamerton *m.*

Ka'mmertopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, nocnik *m.*

Ka'mmertuch, *sn.* -(e)s, batyst *m.* (materya).

Ka'mmerwesen, *sn.* -s, skarbowość *f.*

Ka'mmerzofe, *sf. pl.* -n, pokojówka *f.*

Kammfuttera'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, puzderko *n.* do grzebieni(a).

Ka'mmgarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kamgarn *m.*, rodzaj tkanej materyi.

Ka'mmhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) grzywa końska; 2) włosy wypadające przy czesaniu.

Kä'mmkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, srczotka *f.* do czesania welny, czesadło *n.*

Ka'mmlinie, *sf. pl.* -n, linia grzbietowa.

Ka'mmuschel, *sf. pl.* -n, grzebielinka *f.*, przegrzebka *f.*

Ka'mmuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, mięsień grzebieniasty.

Ka'mmnase, *sf. pl.* -n, podkowiec *m.*

Ka'mmrad, *sn.* -es, *pl.* -räder koło palczaste, zębate (we młynie).

Ka'mmrand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ränder, podgrzywie *n.* (wet.).

Ka'mmschuppe, *sf. pl.* -n, kielbień *m.*

Ka'mmwolle, *sf.* welna gremplowana.

Ka'mmzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb *m.* w grzebieniu.

Ka'mnitz, *sn.* Kamieniec *m.*

Kamo'rra, *sf.* kamorra *f.*

Kampa'gne, (wym.; -pań), *sf. pl.* -n, 1) wyprawa wojenna, wojna *f.*; 2) kampania *f.*, ruch *m.*, działanie *n.* w przeciągu roku, czas roboczy (szczeg. w fabrykach); die diesjährige Zucker— tegoroczna kampania cukrowa.

Kampa'gnepferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń bojowy.

Kampa'ner, *sn.* ob. Kampanier.

Kampa'nerblut, *sn.* -(e)s, wino kampańskie.

Kampa'nien, *sn.* -s, Kampania *f.*

Kampa'nier, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) Kampańczyk *m.*, (-panka); kampa'nisch, *adi.* kampański.

Kä'mpe, *sm.* -n, *pl.* -n, walecznik *m.*

Kampe'schbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, -holz, *sn.* -es, kampesz *m.*, drzewo kampeszowe.

Kampf, *sm.* -(e)s, *pl.* Kämpfe, walka (w ogóln.), bój *m.*, zapasy *pl.*; das war ein — auf Leben und Tod to była walka na śmierć i życie, o życie; einen — liefern wydać walkę; es hat mich einen großen — gekostet, zu ihm zu gehen wielką stoczylem walkę ze sobą, nimem do niego poszedł; sich in einen — einlassen rozpocząć walkę; schriftstellerischer — walka publicystyczna, polemika *f.*; der — ums Dasein walka o byt.

Ka'mpfbegierig, *adi.* żądny, chciwy walki.

Ka'mpfbegier(de), *sf.* żądza *f.* walki.

Ka'mpfbereit, *adi.* gotowy do walki.

Ka'mpfbereitschaft, *sf.* gotowość *f.* do walki.

Kä'mpfen, I. *va.* (poet.) einen Kampf — stoczyć walkę; einen schweren Kampf — ciężko walczyć; j—n zu Boden (albo nieder) — pokonać, zwalczyć kogo; II. *vn.* (h.) walczyć (właśc. i przen.); mit Mangel — z niedostatkiem walczyć; mit dem Tode — walczyć, pasować się ze śmiercią; mit Worten — slowami się rozprawiać; ich habe lange mit mir selbst gekämpft długo ze sobą walczylem; er hat gegen manchen Feind zu — musi z niejednym nieprzyjacielem walczyć; gegen Windmühlen — walczyć z urojeniami; um seine Existenz — walczyć o byt; leben heißt — życie to walka; sich müde — *vr.* zmęczyć się walką.

Ka'mpfer, *sm.* -s, kamfora *f.*

Kä'mpfer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) zapaśnik *m.*, bojownik *m.*, wojownik *m.*; 2) (Widerleger) wspornica *f.*, podpora *f.* sklepienia; wezgłowie *n.*, nasadnik *m.*; przyczolek *m.*; — am Nebenpfeiler kosz *m.* krokstyny.

Ka'mpfer- (w wyrazach złożonych) kamforowy *adi.*; —essig *m.*, —spiritus *m.* ocet, spirytus kamforowy; —säure *f.* kwas kamforowy.

Ka'mpfer(lorber)baum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, smaczliwa *f.*

Ka'mpferduftend, -haltig, *adi.* kamforowy.

Kä'mpfergeſims, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, przyczołek ozdobny.
Ka'mpfes-, kampfes-, (w wyrazach złoż.) ob. pod Kampf-.
Ka'mpffähig, *adi.* zdolny do boju.
Ka'mpffertig, *adi.* gotowy do boju.
Ka'mpfgefährte, *sm.* -n, *pl.* -n, towarzysz *m.* boju.
Ka'mpfgefeit, *adi.* nie mogący być ranionym.
Ka'mpfgefilde, *sn.* -s, *pl.* —, pole *n.* boju, walki.
Ka'mpfgenoß, *sm.* ob. Kampfgefährte.
Ka'mpfgetümmel, *sn.* -s, wrzawa wojenna, zgiełk *m.* w czasie bitwy.
Ka'mpfhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kogut zaprawny do walki, bojownik batalion *m.*; (przen.) człowiek swarliwy.
Ka'mpfluſt, *sf.* ochota *f.* do walki.
Ka'mpfluſtig, *adi.* chciwy walki, ochoczy do walki.
Ka'mpfmutig, *adi.* wojowniczy, mający odwagę do walki.
Ka'mpfplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, plac *m.* boju, pole *n.* bitwy, pobojowisko *n.*; miejsce *n.* zapasów, plac dla zapaśników, szranki *pl.*
Ka'mpfpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, nagroda *f.* walki; (poet.) palma *f.* zwycięstwa.
Ka'mpfrecht, *sn.* -es, 1) prawo *n.* odwolania się do broni; 2) przepisy bojowe.
Ka'mpfrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia *m.* (na igrzyskach), ten co przysądza nagrody zwycięzcom.
Ka'mpfroß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, koń używany w boju.
Ka'mpfruf, *sm.* -es, *pl.* -e, wezwanie *n.* do walki.
Ka'mpfſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, igrzyska *pl.*, zapasy *pl.*, turniej *m.*
Ka'mpfzeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, świadek *m.* walki; ob. Sekundant.
Kampie'ren, *vn.* (h.) stać obozem.
Kamra'd, *sm.* ob. Kamerad.
Kamtſchada'le, *sm.* -n, *pl.* -n, (-lin, *f.*) mieszkaniec *m.* (-szkanka *f.*) Kamczatki; kamtſchadaliſch, *adi.* kamczacki.
Kamtſcha'tka, *sn.* -s, Kamczatka *f.*
Ka'naan, *sn.* -s, Kanaan *m.*
Ka'nada, *sn.* -s, Kanada *f.*; Kanadier, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *f.*) Kanadyjczyk, (-jka); kanadiſch, *adi.* kanadyjski.
Kanai'lle, *sf. pl.* -n, (wym.: -nalje albo -naj) kanalia *f.*, wyrzutek *m.* społeczeństwa.
Kana'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -näle, 1) kanał *m.*; ſchiffbarer — spławny kanał; (geogr.) szeroka cieśnina morska; kloaka *f.* 2) kanał, przewód *m.*, przepust *m.*, cewa *f.* (anat.).
Kana'larbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik w kanale pracujący.
Kana'lbau, *sm.* -(e)s, budowa *f.* kanalu.
Kana'lbrücke, *sf. pl.* -n, most kanałowy.
Kana'lfracht, *sf. pl.* -en, przewoźne *n.* na kanalach.
Kanaliſatio'n, *sf. pl.* -en, kanalizacya *f.*
Kanaliſatio'ns-, Kana'lſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system *m.* kanalizacyi.
Kanaliſie'rbar, *adi.* dający się kanalizować.
Kanaliſie'ren, *va.* (h.) kanalizować, poprzerzynać kanalami.
Kanaliſie'ren, *sn.* -s, **Kanaliſie'rung**, *sf. pl.* -en, kanalizacya *f.*
Kanani'ter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *f.*) Kananijczyk.
Ka'napee, *sn.* -s, *pl.* -s, kanapa *f.*, sofa *f.*
Kana'rienfutter, *sn.* -s, karmia ptasia, dla kanarków.
Kana'riengras, *sn.* -ſes, trawa kanarkowa.
Kana'rienvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, kanarek *m.*
Kana'rienvogelhecke, *sf. pl.* -n, kanarnia *f.*
Kana'rier, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *f.*) Kanaryjczyk, *m.*, (-ryjka, *f.*); kanariſch, *adi.* kanaryjski; K—e Inſeln Wyspy Kanaryjskie.
Kana'rienwein, *sm.* -(e)s, **Kana'rienzucker**, *sm.* -s, kanar *m.*
Kandela'ber, *sm.* -s, *pl.* —, kandelaber *m.*, świecznik *m.*
Ka'ndelzucker, *sm.* -s, cukier lodowaty.
Ka'ndia, *sn.* -s, Kandya *f.*
Kandida't, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *f.*) kandydat *m.*, współubiegający się (o urząd lub przy egzaminie), (-tka).
Kandida'tenliſte, *sf. pl.* -n, lista *f.* kandydatów.
Kandida'tenrede, *sf. pl.* -n, mowa kandydacka.
Kandidatu'r, *sf. pl.* -en, kandydatura *f.*, współubieganie *n.* się.
Kandidie'ren, 1) *vn.* (h.) kandydować, ubiegać się o co; 2) *va* (j—n als Kandidaten aufſtellen) kandydować kogoś.
Kandie'ren, *va.* kandyzować, oblewać, polewać roztopionym cukrem; ſich — *vr.* oblec się cukrem.
Kandio't, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in *f.*) Kandyjczyk (= dyjka).
Kandio'tiſch, *adi.* kandyjski.
Ka'ndis, *sm. indecl.* i **Ka'ndiszucker**, *sm.* -s, cukier lodowaty, lany.
Ka'ndiſch, *adi.* ob. kandiotiſch.
Kandi'tenfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* kandyzów, cukrów lanych.
Kanne(e)'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cynamon *m.*
Kanne(e)'lbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, cynamonowiec *m.*
Kanne(e)'lrinde, *sf.* kora cynamonowa.
Kane(e)'lſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cynamiec *m.*
Kanepho're, *sf. pl.* -n, *pl.* -n, kanefora *f.*, podbelkownica *f.*
Ka'nevas, *sm. indecl. pl.* -ſſe, kanwa *f.*, rodzaj tkaniny do wyszywania.
Kän'guruh, *sn.* -s, *pl.* -s, (zool.) kangur *m.*
Kani'nchen, *sn.* -s, *pl.* —, królik *m.*
Kani'nchenbau, *sm.* -es, jama królicza.
Kani'nchenfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skórka *f.*, z królika.
Kani'nchengarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, -chengehege, *sn.*

-s, *pl.* —, -berg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, królikarnia *f.*

Kani'nchenjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na króliki.

Kani'nchenwärter, *sm.* -s, *pl.* —, królikarz *m.*, dozorca *m.* królików.

Kanka'n, *sm.* -s, kankan *m.*

Ka'nker, *sm.* -s, *pl.* —, kosarz ścienny (pająk).

Ka'nnä, *pl.* Kannae; die Schlacht bei — bitwa pod Kannami.

Kä'nnchen, *sn.* -s, *pl.* —, dzbanuszek *m.*, dzbanek *m.*

Ka'nne, *sf. pl.* -n, konew *f.*, konewka *f.*; dzban *m.*, dzbanek *m.*; litr *m.*; Öl— oliwiarka *f.*; zu tief in die — gucken podpić sobie, przebrać miarę w piciu; es gießt wie mit -n (deszcz) leje jak z cebra.

Ka'nnegießer, *sm.* -s, *pl.* —, bajarz *m.*, polityk *m.* (iron.), człowiek lubiący o polityce rozprawiać.

Kannegießerei', *sf. pl.* -en, gadanina *f.*, rozprawianie *n.* o polityce.

Ka'nnegießern, *vn.* (h.) bajać, politykować, o polityce rozprawiać.

Kannelie'ren, *va.* rowkować.

Kannelie'rung, *sf. pl.* -en, rowek *m.* (archit.).

Ka'nnenbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piwo *n.* z dzbanu.

Ka'nnendeckel, *sm.* -s, *pl.* —, nakrywka (u) dzbanu.

Ka'nnenförmig, *adi.* dzbanowaty, konewkowaty.

Ka'nnengießer, *sm.* -s, *pl.* —, konwisarz *m.*

Ka'nnenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, prześlka *f.*, skrzyb *m.*

Ka'nnenſtaude, *sf. pl.* -n, -ſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, i -träger, *sm.* -s, *pl.* — dzbanecznik *m.*

Ka'nnenweiſe, *adv.* konewkami, w konewkach; es regnet — leje jak z cebra.

Kanniba'le, *sm.* -n, *pl.* -n, (-lin *sf. pl.* -innen) ludożerca *m.* (ludożerczyni *f.*); człowiek dziki, okrutny; kobieta dzika, okrutna.

Kanniba'lentum, *sn.* -(e)s, ludożerstwo *n.*, kanibalizm *m.*

Kanniba'liſch, *adi.* ludożerczy; dziki, okrutny; ſich — freuen bardzo się cieszyć.

Ka'nnon, *sm.* -s, *pl.* -s, dolina rzeczna głęboko wcięta.

Kanoe, (wym.: kanu'), *sn.* (i *sm.*) -s, *pl.* -s, kanoe *n.*, czółno *n.* (dzikich).

Ka'non, *sm.* -s, *pl.* -s, 1) kanon *m.*, zbiór *m.* prawideł; przepis kościelny; modlitwa przepisana podczas mszy; 2) kanon, czynsz opłacany z wieczystej dzierżawy; 3) (w muzyce:) kanon, śpiewana fuga, którą wszystkie głosy kolejno powtarzają; 4) kanon (rodzaj pisma drukowanego).

Kanona'de, *sf. pl.* -n, kanonada *f.*, ustawiczna strzelanina.

Kano'ne, *sf. pl.* -n, 1) działo *n.*, armata *f.*; eine — laden nabić armatę; eine — losbrennen wypalić, wystrzelić z działa; die Stadt wurde mit -n beſchoſſen miasto ostrzeliwano z armat; (przen.) das iſt unter aller — to niżej wszelkiej krytyki; to nie warte złamanego szeląga; 2) -n, *pl.* kanony tj. buty z grubej skóry poza kolana zachodzące, jakich np. pocztylioni używali.

Kano'nenboot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, łódź *f.* z działami, kanonierka *f.*

Kano'nenbürſte, *sf. pl.* -n, kiść, szczotka puszkarska.

Kano'nendonner, *sm.* -s, huk *m.* z armat, kanonada *f.*

Kano'nenfeuer, *sn.* -s, ogień działowy.

Kano'nenfieber, *sn.* -s, bojaźń *f.* przed bitwą; er bekam — stchórzył.

Kano'nenfutter, *sn.* -s, żołnierze na rzeź wystawieni.

Kano'nengießer, *sm.* -s, *pl.* —, działolej *m.*, ludwisarz *m.*

Kano'nengießerei', *sf. pl.* -en, odlewarnia *f.* dział, działolejnia *f.*

Kano'nengut, *sn.* -(e)s, spiż *f.*

Kano'nenkugel, *sf. pl.* -n, kula działowa, armatnia.

Kano'nenlauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, lufa armatnia.

Kano'nenmäßig, *adv.* jak armata; ogromnie, kolosalnie (w mowie stud.).

Kano'nenmetall, *sn.* -(e)s, spiż działowa.

Kano'nenrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. -lauf.

Kano'nenſalve, *sf. pl.* -n, salwa działowa, armatnia, wystrzał działowy.

Kano'nenſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, raca *f.*, petarda *f.*, prochopal *m.*

Kano'nenſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, wystrzał armatni.

Kano'nenſtiefel, *sm. pl.* kanony *pl.* (buty).

Kano'nenvoll, *adi.* zupełnie spity, piany, piany jak bela (w mowie stud.).

Kanonie'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, puszkarz *m.*, kanonier *m.*, artylerzysta *m.*

Kanonie'ren, *vn.* (h.) strzelać z dział.

Kanonie'rſchaluppe, *sf. pl.* -n, kanonierka *f.*

Kanonika't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kanonia *f.*, godność *f.*, urząd *m.* kanonika.

Kano'nikus, *sm.* —, *pl.* -ſſe, kanonik *m.*

Kano'niſch, *adi.* i *adv.* kanoniczny, (-nie); -es Recht prawo kanoniczne, kościelne; -es Hinderniß przeszkoda kanoniczna.

Kanoniſie'ren, *va.* kanonizować, policzyć w poczet świętych.

Kanoniſie'ren, *sn.* -s, **Kanoniſie'rung**, *sf. pl.* -en, kanonizacya *f.*, kanonizowanie *n.*, pomieszczenie *n.* w poczet świętych.

Kanoni'ſſin, *sf. pl.* -innen, kanoniczka *f.*

Kanoni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kanonista *m.*, znawca *m.* prawa kanonicznego, zajmujący się prawem kanonicznem.

Kano't, (wym.: -no) *sm.* (*sn.*) -s, *pl.* -s, czółno *n.*

Kanta'te, *sf. pl.* -n, kantata *f.* (w muzyce); Sonntag — czwarta niedziela po Wielkiejnocy.

Ka'nte, *sf. pl.* -n, 1) kant *m.*, ostry brzeg, krawędź *f.*; eine — zuſchärfen zaostrzyć

krawędź, koniec; eine — abſtumpfen krawędź, koniec przytępić; auf die hohe — ſtellen postawić sztorcem, rębem; Geld auf die hohe — legen odkładać pieniądze (dla szczędzenia); ſich gegen die — ſtoßen uderzyć się o krawędź; 2) brzeg *m.* materyi, sukna; 3) geklöppelte -n koronki *pl.*

Ka'nteiſen, *sn.* -s, *pl.* —, grzbietak *m.*

Ka'ntel, *sn.* (*sm.*) -s, *pl.* —, czworograniasta linia.

Ka'nteln, *va.* liniować w kwadraciki.

Ka'nten, *va.* 1) (ś)ciesać pod prostym kątem; zaopatrzyć krawędzią; 2) postawić sztorcem.

Ka'ntenkleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, suknia obszyta koronkami.

Ka'nthaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.* do windowania cembrowiny; j—n beim — faſſen chwycić kogo za kołnierz.

Kanthari'de, *sf. pl.* -n, (zool.) kantaryda *f.*, hiszpańska mucha.

Kanthari'denpflaſter, *sn.* -s, *pl.* — plaster kantarydowy.

Kantia'ner, *sm.* -s, *pl.* —, zwolennik *m.* Kanta.

Ka'ntig, *adi.* kanciasty; *adv.* kanciasto.

Kantile'ne, *sf. pl.* -n, kantylena *f.*, arya *f.*

Kanti'ne, *sf. pl.* -n, kantyna *f.*, gospoda żołnierska w kasarni.

Kanto'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kanton *m.*, okręg *m.*, obwód *m.*; — Bern kanton berneński.

Kantona'l, *adi.* kantonalny.

Kantona'lregierung, *sf. pl.* -en, rząd kantonalny.

Kantonie'ren, 1) *va.* rozmieszczać (żołnierzy) po kwaterach; 2) *vn.* (h.) być na kwaterach, leżach.

Kantonie'rung, *sf. pl.* -en, rozłożenie *n.* wojska na kwaterach.

Kanto'nliſte, *sf. pl.* -n, lista *f.* popisowych.

Kantoni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kantonista *m.*, rekrut *m.*, popisowy *m.*; das iſt ein unſicherer — jemu niemożna ufać.

Kanto'nſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system kantonalny.

Ka'ntor, *sm.* -s, *pl.* -en, kantor *m.*, śpiewak *m.* w kościele lub w synagodze.

Kantora't, *sn.* -s, *pl.* -e, **Kantorei'**, *sf. pl.* -en, kantorstwo *n.*, posada *f.* kantora.

Ka'ntſchu, *sm.* -s, *pl.* -s, kańczug *m.*, bicz *m.*

Ka'nzel, *sf. pl.* -n, ambona *f.*, kazalnica *f.*; (Lehr-) katedra profesorska; die — beſteigen wejść na kazalnicę; (przen.) zostać kaznodzieją; etw. von der — herab verkündigen głosić, ogłaszać co z kazalnicy, ambony.

Ka'nzelberedſamkeit, *sf.* wymowa kaznodziejska, kazanie *n.*

Ka'nzellied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń, którą się śpiewa przed kazaniem i po niem.

Ka'nzelrede, *sf. pl.* -n, mowa kaznodziejska, kazanie *n.*

Ka'nzelredner, *sm.* -s, *pl.* —, kaznodzieja *m.*

Ka'nzelſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, (przen.) ogłoszenie *n.* zapowiedzi ślubnych.

Ka'nzelton, *sm.* -(e)s, ton kaznodziejski.

Ka'nzeln, *vn.* (h.) i *va.* mówić (jak) z ambony; j—n — łajać kogo.

Kanzlei', *sf. pl.* -en, kancelarya *f.*, pisarnia *f.*, izba pisarska.

Kanzlei'beamte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, urzędnik kancelaryjny.

Kanzlei'bote, *sm.* -n, *pl.* -n, **-diener**, *sm.* -s, *pl.* —, woźny kancelaryjny.

Kanzlei'direktor, *sm.* -s, *pl.* -en, **-rat**, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, dyrektor *m.* kancelaryi.

Kanzlei'gebühr, *sf. pl.* -en, należytość kancelaryjna.

Kanzlei'papier, *sn.* -(e)s, papier kancelaryjny.

Kanzlei'ſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz kancelaryjny, kancelista *m.*

Kanzlei'ſiegel, *sn.* -s, *pl.* —, pieczęć kancelaryjna.

Kanzlei'ſprache, *sf.* język kancelaryjny, sposób wyrażania się w kancelaryach używany; **Kanzlei'ſtil**, *sm.* -(e)s, styl biurowy.

Kanzlei'vorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, naczelnik *m.* kancelaryi.

Ka'nzler, *sm.* -s, *pl.* —, kanclerz *m.*

Ka'nzleramt, *sn.* -(e)s, **-würde**, *sf. pl.* -n, kanclerstwo *n.*

Kanzli'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kancelista *m.*

Kanzo'ne, *sf. pl.* -n, pieśń *f.*

Kanzone'tte, *sf. pl.* -n, piosnka *f.*

Kaoli'n, *sn.* -s, (mineral.) kaolin *m.*, glinka porcelanowa.

Kap, *sn.* -s, *pl.* -s, przylądek *m.*; — der guten Hoffnung przylądek dobrej nadziei.

Kapau'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e(n), kapłon *m.*

Kapau'nen, *va.* wykapłonić koguta.

Kapau'nenhaft, *adi.* kaploni.

Kapazitä't, *sf. pl.* -en, 1) pojemność *f.* (fiz.); 2) pojętność *f.*, zdolność *f.*, zdatność *f.*; 3) wielkość *f.*, powaga *f.* (Autorität).

Kape'llmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, kapelmistrz *m.*

Kapella'n, *sm.* -s, *pl.* -e, kapelan *m.*

Kape'llchen, *sn.* -s, *pl.* —, kapliczka *f.*

Kape'lle, *sf. pl.* -n, 1) kaplica *f.*; 2) kapela *f.*; 3) kupela *f.*

Kapellie'ren, *va.* kupelować (metal.).

Kupellie'ren, *sn.* -s, kupelacya *f.*

Ka'per, 1) *sm.* -s, *pl.* —, 1) korsarz *m.*, rozbójnik morski; 2) *sf. pl.* -n, kaparek *m.*

Kaperei', *sf.* korsarstwo *n.*; rozbójnictwo morskie; auf — fahren, ausgehen wyjechać na rozbój.

Ka'pern, I. *vn.* (h.) trudnić się rozbójnictwem morskiem, rozbijać na morzu; II. *va.* ein Schiff — zabrać okręt (jako zdobycz).

Ka'pernſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, kaparek *m.*

Ka'perſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, statek morski.

Kapie'ren, *va.* pojmować, pojąć, (z)rozumieć.

Kapilla'rattraktion, *sf.* kapilarność *f.*, włoskowatość *f.*

Kapilla'rgefäße, *sn. pl.* naczynia włoskowate.

Kapillarität', *sf.* włoskowatość *f.*

Kapita'l, *sn.* -(e)s, *pl.* Kapitalien, kapitał *m.*; eiſerneš — żelazny kapitał; Zinſen zum — ſchlagen procent dokładać do kapitału; (przen.) aus etw. — ſchlagen ciągnąć z czegoś zyski.

Kapita'l, *adi.* (używane zazwyczaj tylko w wyrazach złożonych) 1) główny, początkowy; —buchſtabe, *sm.* litera początkowa; —verbrechen, *sn.* główna zbrodnia, zbrodnia karę śmierci za sobą pociągająca; 2) kapitałny, świetny; er iſt ein —menſch to wyborny człowiek; —wein świetne wino.

Kapitä'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, i -er, głowica *m.* (kołumny).

Kapita'lanlage, *sf. pl.* -n, umieszczenie *n.* kapitału.

Kapita'lkräftig, *adi.* rozporządzający kapitałami; zamożny.

Kapita'lſteuer, *sf. pl.* -n, podatek *m.* od kapitału.

Kapitä'lchen, *sn.* -s, *pl.* —, mały kapitał.

Kapitaliſie'ren, *va.* kapitalizować, przemieniać w kapitał.

Kapitali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kapitalista *m.*

Kapitä'n, *sm.* -s, *pl.* -e, kapitan *m.*

Kapitä'nsſchaluppe, *sf. pl.* -n, szalupa *f.* kapitana.

Kapi'tel, *sn.* -s, *pl.* —, 1) rozdział *m.* (książki), treść *f.* rozmowy; kommen wir auf ein anderes — przejdźmy na inny temat; j—m ein (das) — leſen wyrznąć komu kapitułę; 2) kapituła *f.*; die — werden gehalten odbywają się posiedzenia kapituły; das — zuſammenrufen zwołać kapitułę; im — Sitz und Stimme haben mieć miejsce i głos w kapitule; zum — gehörig należący do kapituły.

Kapite'l, *sn.* ob. Kapitäl.

Kapi'telbeſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, postanowienie *n.*, uchwała *f.* kapituły.

Kapi'teleinteilung, *sf. pl.* -en, 1) podział *m.* rozdziałów; 2) podział kapituł.

Kapi'telfeſt, *adi.* posiadający gruntowną, pewną wiadomość czego, (szczeg. Pisma świętego).

Kapi'telüberſchrift, *sf. pl.* -en, napis *m.*, tytuł *m.* rozdziału.

Kapito'l, *sn.* -(e)s, i **Kapito'lium**, *sn.* -(s), Kapitoł *m.*, Kapitolium *n.*

Kapitoli'niſch, *adi.* kapitoliński.

Kapitula'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, kapitułant *m.* 1) poddający *m.*, układający *m.* się; 2) zobowiązujący *m.* się do służby na dłuższy czas.

Kapitula'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, członek *m.* kapituły, kanonik, mający udział w kapitule.

Kapitulie'ren, *sn. pl.* ustawy i rozporządzenia frankońskich królów, kapitularya *pl.*

Kapitulatio'n, *sf. pl.* -en, kapitulacya *f.*, poddanie się.

Kapitulatio'nsverhandlung, *sf. pl.* -en, układanie się, układ *m.* o poddanie się.

Kapitulie'ren, *vn.* (h.) 1) kapitułować, poddać się; układać się; 2) zobowiązać się do dalszej służby.

Kapla'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, wikary *m.*, zastępca *m.*, pomocnik *m.* proboszcza.

Kaplanei', *sf. pl.* -en, prebenda *f.* i mieszkanie *n.* wikarego.

Kappado'kien, i **-do'zien**, *sn.* -s, Kappadocya *f.*; kappadokiſch i -doziſch, *adi.* kappadocyjski, z Kappadocyi.

Kä'ppchen, *sn.* -s, *pl.* —, czapeczka *f.*; kapturek *m.*

Ka'ppe, *sf. pl.* -n, 1) (nakrycie głowy) kaptur *m.*, czapka *f.*, kapuza *f.*; 2) (część ubrania nakrywająca głowę) kapiszon *m.*, kaptur *m.*, kapuza *f.*; łata *f.* u trzewika, kapki *pl.*; 4) kapturek, który się sokołowi na połowaniu zakłada; j—m eine (auf die) — geben nabić kogo; gleiche Brüder, gleiche -n dobrali się w korcu maku.

Ka'ppen, *va.* urznąć, uciąć, (linę); ściąć (szczyt masztu); obciąć (drzewo z wierzchu); ſich mit j—m — kłócić się z kimś; der Hahn kappt die Henne kogut gniecie, depce kurę; die Stiefel— przyszyć kapki do butów; Hähne— kapłonić koguty.

Ka'ppenförmig, *adi.* (rośl.) bałdaszkowaty.

Ka'ppengewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, koszowe skłepienie.

Ka'ppenmacher *sm.* -s, *pl.* —, czapkarz *m.*, fabrykant *m.* kapturów.

Ka'ppenmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz *m.* z kapuzą.

Ka'ppenmönch, *sm.* -(e)s *pl.* -e, kapucyn *m.*

Ka'ppenmuskel, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień czworoboczny grzbietu.

Ka'ppenvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, kapturnik *m.*

Ka'ppenzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, materya *f.* na czapki, kaptury.

Ka'ppes, *sm. indecl.* ob. Kopfkohl.

Ka'ppfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, dymnik *m.*, okno *n.* w dachu.

Ka'pphahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, ob. Kapaun.

Ka'ppzaun, *sm.* -(e)s, *pl.* -zäune, kawecan *m.*, uździenica *f.*

Kä'ppi, *sn.* -s, *pl.* -s, czapeczka *f.*

Kapri'ccio, *sn.* -s, *pl.* -s, kapriccio *indecl.*

Kapri'ce, (wym. -pris) *sf. pl.* -n, kaprys *m.*; upór *m.*; dąs *m.*, dąsy *pl.*; urojenie *n.*

Kaprio'le, *sf. pl.* -n, 1) sus *m.*, skok *m.* (kozi; w powietrzu); gest dziwaczny; -n machen ob. Kapriolen; 2) grymas *m.*

Kaprio'len, *vn.* (h.) skakać (jak koza; w powietrzu); stroić grymasy.

Kaprio't, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen) Kapryjczyk *m.*, (-pryjka *f.*).

Kaprizie'ren, *vn.* i ſich — *vr.* kaprysić; ſich auf etw. — upornie się czego domagać, mieć na co chętkę.

Kapriziö's, *adi.* kapryśny, dziwaczny, *adv.* (-śnie, -cznie).

Ka'pſe, *sf. pl.* -n, kabza *f.*, kapsa *f.*

Ka'pſel, *sf. pl.* -n, 1) puszka *f.*; 2) stoczka *f.*; kapsla *f.*; 3) (kapsułka *f.*), (rośl.) torebka *f.*; — der Mooſe zawierадło *n.*

Ka'pſelband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, wiązadło torebkowe.

Ka'pſelbarometer, *sm.* -s, *pl.* —, barometer gruszkowy.

Ka'pſelbazillen, *spl.* prątki otoczkowe, otoczkowce *pl.*

Ka'pſelbüchſe, *sf.* **Ka'pſelflinte**, *sf. pl.* -n, strzelba kapslowa.

Ka'pſelig, *adi.* puszkowaty, torebkowaty, pochewkowy.

Kaptiö's, *adi.* ob. Verfänglich.

Kaptivie'ren, *va.* ująć, ujmować sobie.

Ka'pua, *sn.* -s, Kapua; **Kapuaner**, *sm.* -s, *pl.* —, (-rin, *sf. pl.* -innen) Kapuańczyk, (-anka); kapuaniſch, *adi.* kapuański.

Kapu'tt, *adi.* zniszczony, zrujnowany; — machen, ſchlagen zniszczyć, zbić; ſich — machen zniszczyć, zgubić kogo; er iſt — już po nim, przepadł, zginął.

Kapu'ze, *sf. pl.* -n, kapuza *f.*, kaptur *m.*

Kapuzina'de, *sf. pl.* -n, ob. Kapuzinerpredigt.

Kapuzi'ner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen), Kapucyn *m.*, (-cynka *f.*).

Kapuzi'nerbeere, *sf. pl.* -n, miąższnica *f.*

Kapuzi'nerkloſter, *sn.* -s, *pl.* -klöſter, klasztor *m.* Kapucynów.

Kapuzi'nerkreſſe, *sf. pl.* -n, nasturcya *f.*

Kapuzi'nermönch, *sm.*, -nonne, *sf.* ob. Kapuziner.

Kapuzi'nerorden, *sm.* -s, zakon *m.* Kapucynów.

Kapuzi'nerpilz, *sm.* -es, *pl.* -e, babka *f.*, podbrzeźniak *m.*, czeszczowik *m.*

Kapuzi'nerpredigt, *sf. pl.* -en, kazanie kapucyńskie, kapucynada *f.*

Kapuzi'nerpulver, *sn.* -s, jęczmień drobny.

Kar, *sn.* -(es), *pl.* -e, kotlina *f.*, wąwóz górski.

Karabi'ner, *sm.* -s, *pl.* —, karabin *m.*, krótka strzelba wojskowa.

Karabi'nerhaken, *sm.* -s, *pl.* —, tok *m.*

Karabinie'r, *sm.* -s, *pl.* -s karabinier *m.*, kawalerzysta *m.* z karabinem; żandarm *m.* (we Włoszech).

Kara'ffe, *sf. pl.* -n, karafka *f.*

Karaffi'ne, *sf.* -n, karafinka *f.*

Karai'be, *sm.* -n, *pl.* -n, (-ibin, *sf. pl.* -innen) Karaib *m.*, (-bka); karai'biſch, *adi.* karaibski.

Karake'l, *sm.* -s, *pl.* -s, rodzaj losia.

Karambo'le, *sf. pl.* -n, **Karambola'ge**, (wym.: karambolaż) *sf. pl.* -n, karambol *m.*, spotkanie *n.*, zderzenie *n.* się; — zweier Fuhrwerke spotkanie się dwóch pojazdów; -partie partya *f.* karambolu (przy grze w bilar); auf — ſpielen grać na karambol.

Karambolie'ren, *vn.* (h.) spotkać się, zderzyć się, karambolować.

Karame'l, *sm.* -s, cukier jęczmienny.

Kara't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, karat *m.* (24. część przywny polskiej.

Kara'tgewicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, waga karatowa.

Karatie'ren, *va.* das Gold — mieszać złoto z innym kruszcem; —, *sn.* -s i **Karatie'rung**, *sf. pl.* -en, mieszanie *n.* złota z innym kruszcem; weiße -rung mieszanie złota ze srebrem; rote -rung mieszanie złota z miedzią.

Karä'tig, *adi.* achtzehn— ośmnastokaratowy.

Karau'ſche, *sf. pl.* -n, karaś *m.* (ryba).

Karave'lle, *sf. pl.* -n, karawella *f.*, żaglowiec *m.*

Karawa'ne, *sf. pl.* -n, karawana *f.*

Karawa'nken, *pl.* Karawanki *pl.* (góry).

Karawanſerei', *sf. pl.* -en, karawanseraj *m.* (schronisko dla karawan).

Karba'tſche, *sf. pl.* -n, harap *m.*, gańdziewka *f.*, kańczug *m.*

Karba'tſchen, *va.* harapem wytrzepać, kańczugować.

Ka'rbe, *sf. pl.* -n, karolik *m.* (bot.).

Karbi'd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, węglik *m.*; Kalzium— węglik wapniowy, wapień *m.*

Ka'rbiſchau, *sn.* Skarbiszów *m.*

Karbo'l, *sn.* -(e)s, karbol *m.*

Karbo'lſäure, *sf.* kwas karbolowy.

Karboliſie'ren, *va.* karbolizować.

Karbona'de, *sf. pl.* -n, kotlet *m.*, karbonadel *m.*

Karbona't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, węglak *m.*

Karboniſie'ren, *va.* zwęglać.

Karbu'nkel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) rubin ciemnoczerwony; 2) karbunkul *m.*, wrzód ognisty; wąglik *m.*

Ka'rcher, *sm.* -s, *pl.* —, wozca *m.*, pojezdnik *m.*

Kardä'tſche, *sf. pl.* -n, grempla *f.*; zgrzeblo *n.*

Kardä'tſchen, *va.* gremplować; czesać (konia).

Kardä'tſcher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) gremplarz *m.*, (-plarka *f.*).

Ka'rde, *sf. pl.* -n, i **-dendiſtel**, *sf. pl.* -n, szyszka folarska; szczotka *f.*

Kardina'l, *sm.* -(e)s, *pl.* Kardinäle, kardynal *m.*

Kardina'l-, *adi.* kardynalny, główny; -zahlen *pl.* liczby główne.

Kardina'lbiſchof, *sm.* -(e)s, *pl.* -biſchöfe, kardynal-biskup *m.*

Kardina'lshut, *sm.* -(e)s, *pl.* -hüte, kapelusz kardynalski.

Kardina'lskollegium, *sn.* -s, *pl.* -kollegien, kollegium *n.* kardynałów.

Kardina'lspurpur, *sm.* purpura kardynalska.

Kardina'lswürde, *sf.* godność kardynalska, kardynalstwo *n.*

Kardina'lvogel, *sm.* -s, *pl.*, -vögel tangurzyk *m.*

Kardobenedi'ktenkraut, *sn.* -(e)s, bernardynek *m.*, tojad *m.*, drapacz lekarski.

Kare'nzjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, i -zeit, *sf. pl.* -en, rok *m.*, czas *m.*, bez dochodu lub ze zmniejszonym dochodem.

Kareſſie'ren, *va.* pieścić.

Karfio'l, *sm.* -(e)s, (= Blumenkohl) kalafior *m.*

Ka'rfreitag, *sm.* -(e)s, Wielki piątek; -woche, *sf.* Wielki tydzień.

Karfu'nkel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) = Brandbeule (anatom.); 2) (mineral.) karbunkuł *m.*, almadyn *m.*, granat wschodni.

Karg, *adi. comp.* -er, *sup.* -ſte, skąpy (właśc. i przen.); -e Hand skąpa ręka; — an Worten malomowny; -e Antwort krótka, lakoniczna odpowiedź.

Kargadeu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, **Kargado'r**, *sm.* -s i -en, *pl.* -e, komisyoner *m.* do sprzedaży ładunku okrętowego.

Ka'rge, *sn.* Kargowa *f.*

Ka'rgen, *vn.* (h.) skąpić.

Ka'rgheit, *sf.* skąpstwo *n.*

Kä'rglich, *adv.* skąpy, zbiedzony; — leben żyć w biedzie, w nędzy; die Natur hat ihn — bedacht, ausgeſtattet przyroda skąpo go wyposażyła.

Ka'rgo, *sm.* -s, *pl.* -s, ładunek okrętowy.

Karie'ren, *va.* kratkować.

Ka'ries, *sf.* ob. Knochenfraß.

Karikatu'r, *sf. pl.* -en, karykatura *f.*

Karikatu'rengemälde, *sn.* -s, *pl.* —, obraz karykaturalny, obraz karykaturę przedstawiający.

Karikatu'r(en)maler, -zeichner, *sm.* -s, *pl.* —, **Karikaturi'ſt**, *sm.* -en, *pl.* -en, karykaturysta *m.*

Karikie'ren, *va.* karykaturować; szydzić, wyszydzać, wyśmiewać.

Kariö's, *adi.* spruchniały (ząb), nadpsuty.

Ka'riſch, *adi.* -es Meer Karyjskie morze.

Karl, *sm.* -s, *pl.* -e, Karol; — der Große Karol Wielki; *dim.* Karlchen, *sn.* -s, Karolek, Karolcio, Lolo.

Ka'rlan, *sn.* Warusze *pl.*

Karli'smus, *sm.* —, stronnictwo karlistyczne; **Karli'ſt**, *sm.* -en, *pl.* -en, karlista *m.*; karliſtiſch, *adi.* karlistyczny.

Kar'lowitz, *sn.* Karlowiec *m.*

Ka'rlsbad, *sn.* -s, Karlsbad *m.*, Karolowe wary.

Ka'rlsberge, *pl.* Karlowe góry.

Ka'rlsdorf, *sn.* Kapuścisko Małe.

Karmeli't, *sm.* -en, *pl.* -en, -ter, *sm.* -s, *pl.* —, (-terin, *sf. pl.* -innen), Karmelita *m.*, -ty, *pl.* -lici, -litów, (-melitka, -tki, *pl.* -tki, -tek albo -tanka, *pl.* -tanki).

Karmeli'ter-, *adi.* karmelicki; -kirche, *sf.* kościół karmelicki, Karmelici *pl.*; -kloſter, *sn.* klasztor karmelicki; -mönch, *sm.*, -nonne, *sf.* Karmelita *m.*, -tka *f.*

Karmeſi'n, I. *adi.* karmazynowy; —, *sn.* -(e)s, barwa karmazynowa, karmazyn *m.*

Karmeſi'nfarbe, *sf.* barwa karmazynowa, karmazyn *m.*

Karmeſi'nrot, *adi.* karmazynowy; czerwony jak karmazyn.

Karmi'n, *sm.* -(e)s, karmin *m.*

Karmi'nrot, *adi.* czerwony jak karmin.

Karnatio'n, *sf.* barwa *f.* mięsa (na obrazach).

Karneo'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, karneol *m.*, krwawnik *m.*

Ka'rneval, *sm.* -s, *pl.* -e, karnawał *m.*, zapusty *pl.*

Ka'rnevals-, *adi.* karnawałowy.

Karni'ckel, *sn.* -s, *pl.* ob. Kaninchen.

Ka'rnies, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, (w budownictwie) podkapie *n.*, wierzchnia wężykowata część gzymzu; karnisz *m.*; cyga *f.*, fryga *f.*, piętka *f.*

Ka'rnieseiſen, *sn.* -s, *pl.* —, **Ka'rnieshobel**, *sm.* -s, *pl.* —, hebel esowaty.

Karnio'l, *sm.* ob. Karneol.

Ka'rniſche Alpen, *pl.* Alpy Karnijskie.

Karnivo'ren, *pl.* mięsożercze (zwierzęta).

Kä'rnten, *sn.* -s, Korutany *pl.*, Karyntya *f.*; Kärntner, *sm.* -s, *pl.* —, (-rin, *sf. pl.* -innen) Karyntczyk *m.*, (-ryntka); kärntniſch, kärntneriſch, *adi.* karyncki.

Ka'ro, *sn.* -s, *pl.* -s, 1) czworobok *m.*; 2) karo *indecl.* (maść w kartach); -könig *sm.* król karo.

Karoli'na, *sf.* 1) ustawa *f.* Karola V.; 2) —, -s, Karolina.

Karoli'ne, *sf.* 1) -es, Karolina; 2) die -n *pl.* wyspy Karolinskie.

Ka'rolinger, *pl.* Karolingowie *pl.*; karolingiſch, *adi.* karolingski.

Karo'ſſe, *sf. pl.* -n, kareta *f.*

Karo'tte, *sf. pl.* -n, (rośl.) marchew *f.*

Karpa'then, *spl.* i **-gebirge**, *sn.* -s, *pl.* —, Karpaty *pl.*; karpathiſch, *adi.* karpacki.

Ka'rpfen, *sm.* -s, *pl.* —, karp *m.* (ryba).

Ka'rpfenbrut, *sf.* narybek karpi.

Ka'rpfenhering, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nitkopletw *m.*

Ka'rpfenkönig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, karpiokról *m.*, karp śląski.

Ka'rpfenlaus, *sf. pl.* -läuſe, splewka karpiowa.

Ka'rpfenteich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, staw *m.*, sadzawka na karpie, karpiami zarybiona, karpiarnia *f.*

Ka'rre, *sf. pl.* -n, ob. Karren.

Karree', *sn.* -s, *pl.* -s, czworobok *m.*, wojsko w czworobok ustawione; ein Bataillon im — formieren ustawić batalion w czworobok; ein — ſprengen rozbić czworobok.

Ka'rren, *sn.* -s, *pl.* —, 1) taczki *pl. f.* (o jednym kole, ręczne); einen Verbrecher zum — verurteilen skazać zbrodniarza na ciężkie roboty; 2) wóz (na dwóch kolach); (przen.) ſeinen — gut führen dobrze swą sprawę prowadzić; den — in den Kot ſchieben pokpić sprawę, podrwić głowę.

Ka'rren, *va.* (h.) taczkami zwozić, taczkować; w taczkach robić.

Ka'rrenfahrer, -führer, -ſchieber, *sm.* -s, *pl.* —, taczkarz *m.*

Ka'rrengaul, *sm.* -(e)s, *pl.* -gäule, koń *m.* do wożenia taczek.

Ka'rreugefangene(r), *sm.* -n, *pl.* -n, więzień skazany do taczek.

Ka'rrenſtrafe, *sf.* taczki *pl.*

Ka'rrenwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz dwukolowy.

Karrie're, *sf. pl.* -n, karyera *f.*, zawód *m.*; los *m.*; eine (gute) — machen zrobić (dobrą) karyerę, szybko pójść w górę; (in) — reiten jechać wierzchem w cwal, cwalem.

Karrie'ren, *va.* kratkować; karriert *pp.* kratkowany.

Karrio'le, *sf. pl.* -n, **Karrio'l**, *sn.* -(e)s, *pl.* -s, karyolka *f.*, lekki wózek (pocztowy na listy).

Kä'rrner, *sm.* -s, *pl.* taczkarz *m.*

Karſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) motyka *f.*, graca *f.*; 2) Kras *sm.*, Kraszewina *f.*

Ka'rſten, *va.* motyką obrabiać, skopywać, gracować.

Kartä'tſche, *sf. pl.* -n, kartacz *m.*

Kartä'tſchenfeuer, *sn.* -s, ogień kartaczowy.

Kartä'tſchengeſchütz, *sn.* -es, *pl.* -e, kartaczownia. *f.*

Kartä'tſchenkugel, *sf. pl.* -n kula kartaczowa.

Kartä'tſchentaſche, *sf. pl.* -n, torba *f.* na kartacze.

Kartau'ne, *sf. pl.* -n, wielkie działo.

Kartau'ſe, *sf. pl.* -en, kartuzya *f.*, klasztor *m.*

Kartau'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen), kartuz *m.* (-zka *f.*).

Kartäu'ſerlikör, *sm.* -s, likier kartuzki.

Ka'rte, *sf. pl.* -n, *dim.* **Kä'rtchen**, *sn.* -s, *pl.* —, 1) karta (wizytowa), bilet *m.*; 2) karta (do grania); die -n geben rozdawać karty; die -n miſchen mieszać karty, tasować; j—m die — legen kabałę komu układać, wróżyć z kart; j—m in die — ſehen w karty komu patrzeć; (przen.) zgadywać czyje plany, wiedzieć jego zamysły; das iſt abgerebete — to jest rzecz ukartowana, ułożona; (przen.) mit aufgedeckten -n ſpielen grać w otwarte karty; 3) mapa (geograficzna); 4) spis *m.* listów, listów przepozowych.

Karte'll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wyzwanie *n.* na pojedynek; 2) kartel *m.*, kartelusz *m.*, umowa *f.*, układ *m.* (w celu ochrony wspólnych interesów).

Karte'llbruder, -träger, *sm.* -s, *pl.* —, sekundant *n.*, świadek pojedynkowy.

Ka'rten-, *adi.* karciany.

Ka'rtenbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, rysunek *m.* na mapie.

Ka'rtenblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, karta *f.* (do grania); ćwiartka *f.*, część *f.* mapy.

Ka'rtenbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* —, list kartkowy.

Ka'rtengeben, *sn.* -s, rozdawanie *n.* kart.

Ka'rtengeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) stawka *f.* (w grze w karty); 2) zapłata *f.* gospodarzowi za wypożyczenie kart, za usługę przy grze.

Ka'rtenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, domek *m.*, chalupka *f.*, z kart; (przen.) rzecz krucha, niestała, wątła.

Ka'rtenkünſtler, *sm.* -s, *pl.* —, umiejący sztuki kart, prestydigitator *m.*

Ka'rtenkunſtſtücke, *sn. pl.* sztuki *pl.* kartami.

Ka'rtenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* kart.

Ka'rtenmaler, *sm.* -s, *pl.* —, malarz *m.* kart.

Kartenmalerei', *sf.*, malowanie *n.* kart.

Ka'rtenmiſchen, *sn.* -s, mieszanie *n.* kart, tasowanie *n.*

Ka'rtenpapier, *sn.* -s, papier *m.* na karty.

Ka'rtenſchläger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf., pl.* -innen), wróżbiarz *m.* (wróżka *f.*, wróżąca) z kart.

Ka'rtenſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e gra *f.* w karty.

Ka'rtenſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) karciarz *m.*; 2) gracz *m.*; ich bin kein — ja nie grywam (nie umiem grać) w karty.

Ka'rtenſtamm, *sm.* -(e)s, 1) talon *m.* (kart); 2) ob. Kartengeld 1).

Ka'rtenſtempel, *sm.* -s, *pl.* —, stempel *m.* od kart.

Kartha'go, *sn.* -s, Kartago *indecl.*, Kartagina *f.*; Karthager, Karthaginienſer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *si. pl.* -innen) Kartagiński, -ginka); karthaginienſiſch, karthagiſch, *adi.* kartagiński.

Ka'rthaus, *sn.* Kartuzy *pl.*

Kartie'ren, *va.* 1) robić zarys; 2) Briefe — sporządzać spis listów.

Karto'ffel, *sf. pl.* -n, kartofel *m.*, kartofla *f.*, ziemniak *m.*; -n bauen trudnić się uprawą ziemniaków; gebratene -n pieczone ziemniaki; durchgetriebene -n = Kartoffelmuß przetarte ziemniaki, pire *n.*; -n in der Schale ziemniaki nieobierane, w mundurze.

Karto'ffelacker, *sm.* -s, rola ziemniaczana, pole *n.* pod ziemniaki, do sadzenia ziemniaków.

Ka'rtoffelbau, *sm.* -(e)s, uprawa *f.* ziemniaków.

Karto'ffelboden, *sm.* -s, ob. Kartoffelacker.

Karto'ffelbranntwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wódka z ziemniaków pędzona, ziemniaczana.

Karto'ffelbrei, *sm.* -(e)s, ob. -muß.

Karto'ffelklößchen, *sn.* -s, *pl.* —, kluska kartoflana.

Karto'ffelmehl, *sn.* -(e)s, mąka ziemniaczana.

Ka'rtoffelmuß, *sn.* -ſes, tarte ziemniaki, pire ziemniaczane.

Karto'ffelnaſe, *sf. pl.* -n, nos *m.* jak ziemniak.

Karto'ffelſalat, *sm.* -(e)s, salata ziemniaczana.

Kartogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, rysownik *m.* map (geograficznych).

Kartographie', *sf.* kartografia *f.*, rysownictwo *n.* map.

Kartogra'phiſch, *adi.* kartograficzny, (-cznie *adv.*).

Karto'n, *sm.* -s, *pl.* -s, 1) karton *m.*, tektura *f.*, gruby papier; 2) pudełko *n.*, futerał *m.* z tektury; 3) rysunek *m.* na grubym papierze.

Kartonie'ren, *va.* kartonować, lekko oprawić.

Kartonna'ge, (wym.: -naż) *sf.* wyroby *pl.* z tektury.

Kartu'ſche, *sf. pl.* -n, 1) nabój *m.*, ladunek *m.*; 2) ozdoby *pl.* u herbów.

Kartu'ſchtorniſter, *sm.* -s, *pl.* —, tornister *m.*, tobolek *m.* na naboje.

Karuſſe'll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, karuzel *m.*

Ka'rwoche, *sf.* ob. pod Karfreitag.

Karyati'de, *sf. pl.* -n, karyatyda *f.*

Ka'rzer, *sm.* i *sn.* -s, areszt *m.*, karcer *m.* jako kara szkolna.

Karzino'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rak *m.*, skir *m.* (choroba).

Ka'ſchmir, 1) *sm.* Kaszmir *m.* (kraj); 2) *sm.* -s, *pl.* -e, kaszmir *m.* (materya welniana).

Ka'ſchmir-, *adi.* kaszmirowy, z kaszmiru.

Kaſchu'ben, *pl.* Kaszubowie *pl.*; das Land der -n Kaszuby *pl.*; kaſchubiſch, *adi.* kuszubski.

Kä'ſe, *sm.* -s, *pl.* —, ser *m.*; twarog *m.*; — machen, ſchlagen robić sery; (przen.) drei — hoch wysoki na dwie piędzie.

Kä'ſeartig, *adi.* serowaty.

Kä'ſeblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, gazeta pokątna.

Kä'ſebutter, *sf.* ser tarty z maslem albo ze śmietaną.

Kä'ſefabrik, *sf. pl.* -en, serownia *f.*

Kä'ſefliege, *sf. pl.* -n, sernica *f.*

Kä'ſeform, *sf. pl.* -en, 1) kształt *m.* sera; 2) forma *f.* do wyrabiania sera.

Kä'ſefrau, *sf. pl.* -en, kobieta *f.*, co ser robi albo sprzedaje.

Kä'ſegift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jad serowy.

Kä'ſehandel, *sm.* -s, handel *m.* serem.

Kä'ſehändler, *sm.* -s, *pl.* —, przekupień serami handlujący.

Kä'ſehaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, -hütte, *sf. pl.* -n, -kammer, *sf. pl.* -n, sernik *m.*

Kä'ſekuchen, *sm.* -s, *pl.* —, placek *m.* z serem, sernik *m.*

Kä'ſelob, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, serzysko *n.*, podpuszczka *f.*

Kä'ſeladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklep *m.* ze serem.

Kä'ſemarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targ serowy, miejsce, gdzie sery sprzedają.

Kaſema'tte, *sf. pl.* -n, kazamaty *pl.*, mieszkanie *n.*, piwnica *f.* pod walami twierdzy.

Kaſema'ttſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -n, okręt kazamatowy.

Kä'ſemilbe, *sf. pl.* -n, serotoczek *m.*, rozkruszak serowiec *m.*

Kä'ſen. I. *vn.* (h. i ſ.) die Milch iſt geſäſt mleko zwarzylo się; zsiadać się na ser (o mleku); II. *va.* robić ser.

Kä'ſepappel, *sf. pl.* -n, ślazik leśny.

Kä'ſepreſſe, *sf. pl.* -n, sernik *m.*

Käſerei', *sf. pl.* -en, serownia *f.*

Kä'ſerinde, *sf. pl.* -n, skórka *f.* naokolo sera.

Kaſe'rne, *sf. pl.* -n, kasarnia *f.*, koszary wojskowe.

Ka'ſernenarreſt, *sm.* -(e)s, areszt kaserniany.

Kaſe'rnenbereitſchaft, *sf.* pogotowie kaserniane.

Kaſe'rnenhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, podwórze *n.* w kasarni.

Kaſe'rnenhofblüte, *sf. pl.* -n, kalembura kaserniana.

Kaſe'rnieren, *va.* umieszczać, zamykać w kasarni.

Kä'ſeſtoff, *sm.* -(e)s, serowiec *m.*, serzeń *m.*, sernik *m.*

Kä'ſewaſſer, *sn.* -s, serwatka *f.*

Kä'ſicht, *adi.* serowaty.

Kä'ſig, *adv.* serzysty.

Ka'ſimir, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) Kazimierz; 2) Kaszmir *m.*

Kaſi'no, *sn.* -s, *pl.* -s, kasyno *n.*

Ka'ſkade, *sf. pl.* —, wodospad *m.*

Ka'ſkadenbach, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäche, strumyk w kaskadach spadający.

Kaſke'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kaszkiet *m.*

Ka'ſpar, Ka'ſper, *sm.* -s, Kaspar.

Ka'ſperle, *sm.* -s, *pl.* -s, blazen *m.*, śmieszek *m.*; łątka *f.*; -theater *sm.* -s, *pl.* —, teatr *m.* łątek.

Kaſperlia'de, *sf. pl.* -n, bufonada *f.*, blaznowanie *n.*

Kaſpi'ſches Meer, morze Kaspijskie, Chwaleńskie.

Ka'ſſa, *sf. pl.* -ſſen, ob. Kaſſe; per — bezahlen płacić gotówką; die — führen zawiadywać kasą.

Kaſſatio'n, *sf. pl.* -en, kasacya *f.*, unieważnienie *n.* (wyroku sądowego), zniesienie *n.*; usunięcie *n.* ze służby.

Kaſſation'shof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, sąd kasacyjny.

Kaſſa'waſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, obrzydlec *m.* (bot.).

Ka'ſſe, *sf. pl.* -n, kasa *f.*, skarbnica *f.*; instytucya *f.*, gdzie się przechowują pieniądze; gotówka *f.*; bei — ſein mieć pieniądze; er iſt nicht ſonderlich bei — nie dużo ma pieniędzy; (o sztuce teatralnej) volle — machen przynieść wielki dochód.

Ka'ſſenamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd kasowy.

Ka'ſſenanweiſung, *sf. pl.* -en, 1) bon kasowy, asygnata *f.*; 2) pieniądz papierowy, banknot *m.*

Ka'ſſenbeamte(r), *sm.* -n, *pl.* -n, urzędnik kasowy.

Ka'ſſenbeſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, stan *m.* kasy, gotowizna znajdująca się w kasie.

Ka'ſſenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga kasowa, księga kasy.

Ka'ſſendieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zlodziej kasę okradający.

Ka'ſſendiebſtahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtähle, okradnięcie *n.* kasy, kradzież *f.* w kasie.

Ka'ſſenführer, *sm.* -s, *pl.* —, kasyer *m.*; -in *sf. pl.* -innen, kasyerka *f.*

Ka'ſſenreviſion, *sf. pl.* -en, -ſturz, *sm.* -es, rewizya *f.* kasy.

Ka'ſſenſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Kaſſenanweiſung.

Ka'ſſenwart, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kasyer *m.*, skarbnik *m.*

Ka'ſſenweſen, *sn.* -s, kasowość *f.*

Ka'ſſenzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, biuro kasowe, pokój, w którym kasa umieszczona.

Kaſſero'll(e), *sf. pl.* -n, rynka *f.*, garnek *m.*, rondel *m.*

Kaſſe'tte, *sf. pl.* -n, 1) kaseta *f.*, szkatuła *f.*; 2) pogłębienie *n.* w powale taflowanej.

Kaſſetie'rt, *pp.* i *adi.* taflowany, wykładany.

Kaſſi'de(h), **Kaßi'de**, *sf. pl.* -n, kasyda *f.* (poemat).

Kaſſie'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (-in, *sf. pl.* -innen) kasyer *m.*, skarbnik *m.*, płatnik *m.*, wypłatca *m.*, (kasyerka *f.*).

Kaſſie'ren, *va.* 1) Gelder — inkasować, odbierać pieniądze; 2) (s)kasować, znieść; ein Urteil — znieść wyrok; ein Teſtament — unieważnić testament; 3) zniszczyć, skreślić, zmazać; einen Poſten in einer Rechnung — skreślić pozycyę w rachunku; 4) złożyć z urzędu; einen Beamten — złożyć urzędnika z urzędu; einen Offizier — pozbawić porucznika stopnia (wojskowego), odebrać oficerowi szarżę.

Kaſſie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) ob. Kaſſier.

Kaſſie'rung, *sf. pl.* -en, Kaſſie'ren, *sn.* -s, kasacya *f.*, zniesienie *n.*

Kaſſu'ben, *s. pl.* Kaszubowie; **Kaſſu'beuland**, *sn.* -(e)s, **Kaſſu'bien**, *sn.* -s, Kaszubia *f.*; kaſſubiſch, *adi.* kaszubski.

Kaſtagne'tt(e), *sn. pl.* -en, kastaniety *pl.*

Kaſta'lia, *sf.* — i -liens, **Kaſta'liſche Quelle**, zdrój Kastalski.

Kaſta'nie, *sf. pl.* -n, kasztan *m.* (rośl.); echte -n marony *pl.*; die -n für j—n aus dem Feuer holen wyciągnąć dla kogo kasztany z pieca.

Kaſta'nienbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, (rośl.) kasztan *m.*

Kaſta'nienhändler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) sprzedający (-ca) kasztany, marony, przekupień *m.* (-pka) z kasztanami.

Kaſta'nienmann, *sm.* = Kaſtanienhändler.

Kä'ſtchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kaſten) skrzyneczka *f.*, kasetka *f.*

Ka'ſte, *sf. pl.* -n, kasta *f.*, stan *m.*

Kaſtei'en, *va.* i ſich — *vr.* martwić, umartwiać (ciało), umartwiać się, biczować się.

Kaſtei'ung, *sf. pl.* -en, umartwienie (ciała) się.

Kaſte'll, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zamek *m.*, warownia *f.*, twierdza *f.*

Kaſtella'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kasztelan *m.*, burgrabia *m.*, zarządca *m.* warowni; 2) (niekiedy:) odźwierny *m.*

Ka'ſten, *sm.* -(e)s, *pl.* — i Käſten, 1) skrzynia *f.* (do chowania sukien, pieniędzy i t. p.); 2) skrzynka *f.*, kasetka *f.*; (także:) komoda *f.*, szafa *f.*; 3) (u instrumentów muzycznych:) pudło *n.*; 4) — einer Kutſche pudło u wozu; 5) grodza *f.*, grodze *pl.*, zabrzeżek *m.*, zagrodzenie *n.* od napływu wody; 6) kaszta drukarska; 7) — am Mühlrade korcówka *f.*

Ka'ſtendamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämme, grodza skrzyniowa.

Ka'ſtendeckel, *sm.* -s, *pl.* —, wieko *n.* (u) skrzyni.

Ka'ſtengebläſe, *sn.* -s, *pl.* —, skrzynkowy miech.

Ka'ſtengeiſt, *sm.* -es, kastowość *f.*

Ka'ſtenherrſchaft, *sf.* rządy *pl.* kasty jakiej.

Ka'ſtenkarre, *sf. pl.* -n, okara *f.*

Ka'ſtenrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, kolo korcowkowe.

Ka'ſtenzimmerung, *sf. pl.* -en, kaszt *m.*, kasztowanie *n.*

Ka'ſtentum, *sn.* -(e)s, kastowość *f.*

Kaſti'lien, *sn.* -s, Kastylia *f.*; Kaſtilianer, Kaſtilier, *sm.* Kastylyjczyk; kaſtilianiſch, *adi.* kastylyjski.

Ka'ſtor, *sm.* 1) -s; — und Pollux Kastor i Polluks; 2) -s, *pl.* -e i -s, bóbr *m.*

Kaſtra't, *sm.* -en, *pl.* -en, rzezaniec *m.*, trzebieniec *m.*, kleszczeniec *m.*, eunuch *m.*

Kaſtratio'n, *sf. pl.* -en, kastracya *f.*, kastrowanie *n.*, trzebienie *n.*, rzezanie *n.*, mniszenie *n.*

Kaſtrie'ren, *va.* kastrować, rzezać, trzebić, wałaszyć (konie), pokładać, czyścić, (wy)mniszyć, kleśnić, skosić (barany).

Kaſtrie'ren, *sn.* -s, **Kaſtrie'rung**, *sf. pl.* -en, ob. Kaſtration.

Kaſua'lien, *pl.* okolicznościowe czynności urzędowe (szczeg. duchownych); wynagrodzenie *n.* za takie czynności.

Kaſua'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kazuar *m.*

Kaſui'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kazuista *m.*

Kaſui'ſtik, *sf.* kazuistyka *f.*

Kaſui'ſtiſch, *adi.* kazuistyczny, *adv.* -cznie.

Ka'ſus, *sm.* —, *pl.* —, przypadek *m.* (gram.); przypadek, zdarzenie *n.*; das iſt ein ſchlimmer — to brzydka rzecz, przykry wypadek.

Kataſa'lk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, katafalk *m.*, mary *pl.*

Katako'mbe, *sf. pl.* -n, katakomba *f.*, pieczara *f.*, nora *f.*, jaskinia *f.* z grobowcami podziemnymi.

Katalo'g, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, katalog *m.*, spis *m.*, wykaz *m.*

Katalogiſie'ren, *va.* spisywać.

Katalyſe, *sf. pl.* -n, kataliza *f.*

Kataplaſma, *sn.* -s, *pl.* -men, kataplazm *m.*, okład *m.*

Kataplaſmie'ren, *va.* kataplazmować.

Katapu'lte, *sf. pl.* -n, **Katapu'lt**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, katapulta *f.*

Katara'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wodospad *m.*

Kata'rrh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, katar *m.*; nieżyt *m.*

Katarrha'liſch, *adi.* kataralny, katarowy.

Kata'ſter, *sn.* i *sm.* -s, *pl.* —, katastr *m.*; wykaz *m.* dochodów z gruntów i opłat przemysłowych.

Kata'ſterbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, urzędnik *m.* od katastru.

Kataſtrie'ren, *va.* katastrować, do księgi podatków zapisać.

Kataſtro'phe, *sf. pl.* -n, katastrofa *f.*; kres rozstrzygający.

Ka'te, *sf. pl.* -n, chata *f.*

Kateche'fe, *sf. pl.* -n, nauka *f.* religii w formie katechizmu, katechizm *m.*

Kateche't, *sm.* -en, *pl.* -en, katecheta *m.*

Kateche'tik, *sf.* nauka *f.* katechizowania.

Kateche'tiſch, *adi.* katechizmowy, (*adv.* -wo), w formie pytań i odpowiedzi.

Katechiſatio'n, *sf.* katechizacya *f.*

Katechiſie'ren, *vn.* katechizować, uczyć zapomocą pytań i odpowiedzi.

Katechi'ſmus, *sm. pl.* -men, katechizm *m.*

Katechume'n(e), *sm.* -menen *pl.* -menen, uczeń *m.* katechety, uczący *m.* się katechizmu.

Kategorie', *sf. pl.* -n, kategorya *f.*; podział *m.* pojęć; klasa *f.*; dział *m.*

Katego'riſch, *adi.* kategoryczny; *adv.* -nie.

Ka'ter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kot *m.*, kocur *m.*; 2) stan *m.* upitego, upojenia.

Kathari'ne, *sf.* -ns, *pl.* -en, **Kathari'na**, *sf.* —, *pl.* -nen, **Kathri'ne**, *sf. pl.* -n, Katarzyna; *dim.* Kätchen, *sn.* -s, *pl.* — i Käthe, *sf. pl.* -n, Kasia.

Kathe'der, *sm.* i *sn.* -s, *pl.* —, katedra *f.*; (przen.) posada *f.* profesora, profesura *f.*

Kathe'derblüte, *sf. pl.* -n, kwiatek *m.* wymowy profesorskiej.

Kathe'dergelehrte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, teoretyk *m.*

Kathe'derſozialismus, *sm.* —, socyalizm teoretyczny; -ſozialiſt, *sm.* -en, *pl.* -en, socyalista teoretyk *m.*

Kathe'derweisheit, *sf. pl.* -en, mądrość profesorska, teorya *f.*

Kathedra'le, *sf. pl.* -n, **Kathedra'lkirche**, *sf. pl.* -n, katedra *f.*, tum *m.*, główny kościół.

Kathe'te, *sf. pl.* -n, kateta *f.*, przyprostokątna *f.* (mat.).

Kathe'ter *sm.* -s, *pl.* —, kateter *m.*, moczociąg *m.*, cewnik *m.*

Katheteriſie'ren, kathe='tern, *va.* kateteryzować, ściągać mocz za pomocą katetru, cewnikować.

Katho'de, *sf. pl.* -n, katoda *f.*, elektroda ujemna, odprowadzająca prąd.

Katho'denſtrahlen, *sm. pl.* promienie katodalne.

Katholi'k, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen), katolik *m.*, (katoliczka *f.*)

Katho'liſch, *adi.* katolicki; *adv.* po katolicku.

Katholizi'smus, *sm.* —, katolicyzm *m.*

Katili'na, *sm.* -s, Katylina; -rier, *sm.* -s, *pl.* —, rewolucyonista *m.*, anarchista *m.*; -riſche Exiſtenzen wykolejeni *pl.*

Kä'tner, *sm.* -s, *pl.* —, budnik *m*, chałupnik *m.*

Ka'to, *sm.* -s, Kato; kato'niſch, *adi.* katoński, cnotliwy, nieskazitelny.

Ka'ttaro, *sn.* -s, Kotor *m.*

Ka'tten, *s. pl.* Chaci *pl.*

Kattu'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, katun *m.* (materya); gedruckter — perkalik *m.*

Kattu'ndrucker, *sm.* -s, *pl.* —, drukarz *m.* katunów.

Kattu'nen, *adi.* perkalikowy.

Kattu'nweberei, *sf. pl.* -en, tkalnia *f.* katunów.

Ka'tzbahn, *sf.* meta *f.* do grania w piłkę.

Ka'tzbalgen, ſich *vr.* szamotać się z kim, koty drzeć, ciągle się swarzyć.

Katzbalgerei', *sf. pl.* -en, sprzeczka *f.*, bijatyka *f.*

Ka'tzball, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälle, gra *f.* w piłkę.

Kä'tzchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Katze) 1) kotka *f.*, kotek *m.*, koteczek *m.*, 2) kocię *n.*; 3) kotki *pl.* bazie *pl.* u roślin.

Ka'tze, *sf. pl.* -n, 1) kot *m.*, kotka *f.*; es war keine — da nikogo tu nie było; ſie leben, vertragen ſich wie Hund und — żyją tak jak kot z psem; bei Nacht ſind alle -n grau w nocy wszystkie koty bure; die — läuft ihm den Rücken (albo Bucel) hinan ciarki go przechodzą (ze strachu); die — trägt es auf dem Schwanze fort to lekkie jak piórko; naß wie eine — przemokły do kości; die — im Sack kaufen kupić kota w worku; das iſt für die — to jest do niczego, to się zda psu na budę; die — läßt das Mauſen nicht kot nie zaprzestanie myszy łapać, natura ciągnie wilka do lasu; ſieht doch die — den Kaiſer, den Biſchof an przecież to nie taka wielka zbrodnia; 2) (przen.) człowiek łaszący, przymilający się; człowiek fałszywy; 3) = Ballſpiel; 4) trzos na pieniądze (Geldkatze).

Ka'tzen-, *adi.* koci.

Ka'tzenart, *sf. pl.* -en, gatunek *m.*, rodzaj *m.* kotów; nach — jak kot.

Ka'tzenartig, *adi.* podobny do kota; koci; jak kot.

Ka'tzenauge, *sn.* -s, *pl.* -n, 1) oko *n.* kota, kocie; -n haben mieć oczy błyszczące jak u kota 2) (w mineral.) kocie (tygrysie) oczko (odmiana kwarcu.)

Ka'tzenbuckel, *sn.* -s, *pl.* —, grzbiet koci; einen — machen, a) ściągnąć i podnieść grzbiet (o kotach); b) (przen.) nizko, służalczo się kłaniać = katzenbückeln *vn.* (h.)

Ka'tzenfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skórka *f.* z kota.

Ka'tzengeſchrei, *sn.* -(e)s, miauczenie *n.* kotów.

Ka'tzenglimmer, *sm.* -s, -gold, *sn.* -(e)s, mika *f.*, kocie złoto, łyszczyk potasowy (min.).

Ka'tzengrau, *adi.* szary, bury jak kot.

Ka'tzenhaft, *adi.* koci.

Ka'tzenjammer, *sm.* -s, niesmak *m.* (jak) po pijatyce, pochmieł *m.*

Ka'tzenkerbel, *sm.* -s, *pl.* —, mirnik *m.*

Ka'tzenklaue, *sf. pl.* -n, koci pazur.

Ka'tzenklee, *sm.* -s, kotka *f.*

Ka'tzenkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, 1) głowa kocia; 2) nazwa pewnych gatunków jabłek, gruszek i ziemniaków; 3) (przen.) tępa głowa; 4) nierówna, wytarta kostka brukowa, koci łeb.

Ka'tzenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, kocie ziele, baldryan *m.*, kozłek *m.*

Ka'tzenmaki, mokok *m.* (małpiątko).

Ka'tzenmaul, *sn.* -(e)s, 1) pysk koci; 2) kocipysk *m.*, badyl *m.*, cichot *m.*, pożewnik *m.*

Ka'tzenmünze, *sf. pl.* -n, kocia mięta.

Ka'tzenmuſik, *sf. pl.* -en, kocia muzyka.

Ka'tzenpfötchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) łapka kocia; 2) *pl.* kocanki *pl.*

Ka'tzenpfote, *sf. pl.* -n, lapa kocia.

Ka'tzenſchnurren, *sn.* -s, koci mruk, kocie marmotanie.

Ka'tzenſilber, *sn.* -s, kocie srebro, mika biała (min.).

Ka'tzenſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, skok koci; (przen.) mała odległość; es iſt nur ein — to dwa kroki stąd.

Ka'tzenſteig, *sm.* (e)s, *pl.* -e, wązka ścieżka.

Ka'tzentiſch(chen), *sm.* (*sn.*) -s, *pl.* -e (—), maly, od wielkiego odosobniony stolik do jedzenia.

Kä'tzlein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Katze) kotek *m.*, koteczka *f.*

Kau'apparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, narząd *m.* żucia.

Kau'dern, *vn.* (h.) 1) krzyczeć jak indyk; 2) ob. Kauderwelſchen.

Kau'derwelſch, *sn. ind.* i -es albo -en, niezrozumialy, dziwaczny język, żargon *m.*

Kau'derwelſchen, *vn.* (h.) mówić językiem niezrozumialem.

Kau'e, *sf. pl.* -n, 1) chalupa *f.*; 2) banty *pl.* dla kur; 3) schronisko *n.* w szybie (górn.).

Kau'en, *va.* i *vn.* (h.) żuć; wieder— przeżuwać; gut gekaut iſt halb verdaut dobrze przeżute jest na wpól strawione; das Gebiß — (o koniu) gryźć wędzidło; an den Nägeln, Fingern — gryźć paznokcie, palce; an (albo auf) etw. — zajmować się czem ustawicznie; die Worte, Silben — wymawiać slowa, zgloski przeciągle.

Kau'ern, *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* kucznąć, kuczyć się.

Kau'ernik, *sn.* Kurcetnik *m.*

Kauf, *sm.* -(e)s, *pl.* Käufe, 1) kupno *n.*; ich habe einen guten — getan dobre kupno zrobiłem (tanio, korzystnie kupilem); etw. auf den — geben dać co na zadatek; etw. durch — an ſich bringen przez kupno, drogą kupna coś nabyć; 2) sprzedaż *f.* (ze względu na tych, co kupują); etw. zu — machen wyrabiać co na sprzedaż (t. j. nie na zamówienie); 3) ugoda *f.*, układ *m.* o kupno; wir haben den — geſchloſſen, getroffen zawarliśmy ugodę; der — iſt zurückgegangen ugoda o kupno nie przyszła do skutku, zerwaną zostala; j—m in den — fallen popsuć komu kupno; ich bin noch billigen (albo leichten) -s davon gekommen nieźle jeszcze na tem wyszedłem.

Kau'fanſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, 1) oszacowanie *n.* rzeczy na sprzedaż wystawionej; 2) ogloszenie *n.* sprzedaży.

Kau'fbar, *adi.* do zakupienia, na sprzedaż.

Kau'fbedingung, *sf. pl.* -en, warunek *n.* kupna.

Kau'fbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontrakt *m.* kupna.

Kau'fen, *va.* kupić, kupować; ich habe das Gut von deinem Bruder für meine Schweſter für (um) 100.000 Kronen gekauft kupiłem dobra od twego brata dla mojej siostry za 100.000 koron; ich habe mir ein Federmeſſer gekauft kupiłem sobie scyzoryk; ſich ein Amt — kupić sobie urząd; bei wem — Sie gewöhnlich? u kogo pan zwykle kupujesz? kto jest pańskim dostawcą?; (w grze w karty:) ich habe nichts gekauft nicem nie kupil; (w grze w domino:) du mußt — musisz kupić, musisz iść do miasta; ſich frei — wykupić się; den werd' ich mir —! on mi za to zaplaci!

Kau'fen, *sn.* -s, kupowanie *n.*, kupno *n.*

Käu'fer, *sm.* -s, *pl.* —, kupujący, ten co kupił; nabywca *m.*, kupiec *m.*, odbiorca *m.*; dieſe Waren finden ſchnell ihren — te towary szybko znajdą odbiorcę, nabywcę; -in, *sf.*, *pl.* -innen, kupująca, nabywczyni *f.*, odbiorczyni *f.*

Kau'ffahrer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kapitan dowodzący okrętem kupieckim, właściciel *m.* okrętu kupieckiego; 2) okręt kupiecki.

Kauffahrtei', *sf. pl.* -en, handel morski, żegluga kupiecka.

Kauffahrtei'flotte, *sf. pl.* -n, flota kupiecka.

Kauffahrtei'ſchiff, *sn.* -(e)s, *p'.* -e, okręt kupiecki.

Kau'ffrau, *sf. pl.* -en, kupcowa *f.*

Kau'fgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, cena *f.* kupna, należytość *f.* za kupno.

Kau'fgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd handlowy.

Kau'fgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kupno *n.*

Kau'fgeſuch, *sn.* -(e)s, -e, poszukiwanie *n.* w celu kupna; (jako napis ogloszenia:) kupuję, kupujemy.

Kau'fgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, towar *m.* (na sprzedaż).

Kau'fhalle, *sf. pl.* -n, hala targowa.

Kau'fhandel, *sm.* -s, handel *m.* za gotówkę.

Kau'fhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, sklep *m.*, magazyn kupiecki, sklad *m.* towarów, przedażnia *f.*

Kau'fherr, *sm.* -n, *pl.* -en, kupiec *m.*

Kau'fkarten, *sf. pl.* talon *m.*; karty *pl.* do kupna.

Kau'fkontrakt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontrakt *m.*, umowa *f.* kupna.

Kau'fkraft, *sf.*, siła *f.* kupna.

Kau'fkräftig, *adi.* -es, Publikum publiczność mająca środki na zakupno.

Kau'fläche, *sf. pl.* -n, (des Zahnes) powierzchnia *f.* żucia (zęba).

Kau'fladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklep, skład kupiecki, kram *m.*

Kau'fleute, *pl.* od Kaufmann, kupcy *pl.*

Käu'flich, *adi.* kupny; przedajny (= beſtechlich); *adv.* przez kupno, drogą kupna; etw. — beſitzen posiadać co jako kupione; — überlaſſen sprzedać.

Käu'flichkeit, *sf.* (= Bestechlichkeit) przedajność *f.*

Käu'fling, *sm.* -s, *pl.* -e, człowiek kupiony; najemnik *m.* (żołnierz).

Kau'fluſt, *sf.* chęć *f.* (do) kupna; ochota *f.* do kupowania.

Kau'fluſtig, *adi.* 1) lubiący kupować; 2) mający ochotę do kupna; -er, *sm.* -gen, *pl.* -ge, amator *m.*

Kau'fmann, *sm.* -(e)s, *pl.* Kaufleute, kupiec *m.*; umherziehender — wędrowny kupiec.

Kau'fmänniſch, *adi.* kupiecki; *adv.* po kupiecku.

Kau'fmannſchaft, *sf.* 1) kupiectwo *n.*; 2) kupcy *pl.*, kongregacya kupiecka.

Kau'fmannsdiener, *sm.* -s, *pl.* —, kupczyk *m.*

Kau'fmannsfrau, *sf. pl.* -en, kupcowa *f.*

Kau'fmannsgilde, *sf.* gilda kupiecka, stowarzyszenie kupieckie.

Kau'fmannsgut, *sn.* -laden, *sm.*, -ware, *sf.* ob. Kaufgut, -laden, -ware.

Kau'fmannsſtand, *sm.* -(e)s, stan kupiecki.

Kau'fmannſchaft, *sf.* 1) kupcy *pl.*; 2) kupiectwo *n.*, handel *m.*

Kau'fobjekt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przedmiot przeznaczony na sprzedaż.

Kau'fpreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, cena *f.* kupna.

Kau'fſchilling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pieniądze uzyskane z kupna.

Kau'fſchlag, *sm.* -(e)s, dobicie *n.* targu.

Kau'fſumme, *sf. pl.* -n, cena *f.* kupna.

Kau'fvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -verträge, kontrakt *m.* kupna (i sprzedaży).

Kau'fware, *sf. pl.* -n; towar *m.* (na sprzedaż).

Kau'fwert, *sm.* -(e)s, wartość *f.* w razie kupna.

Kauka'ſien, *sn.* -s, **Kauka'ſus**, *sm.* —, Kaukaz *m.*; Kaukaſier, *sm.* -s, (-in, *sf. pl.* -innen) Kaukazyjczyk *m.* (= zyjka) kaukaſiſch, *adi.* kaukaski; -e Raſſe rasa kaukaska.

Kau'lbarſch, *sm.* -es, *pl.* -e i -bärſche, jazgarz *m.*, jaszcz *m.*, bodyan *m.*

Ka(u)'le, *sf. pl.* -n, wądół *m.*

Kau'lfroſch, *sm.* -es, *pl.* -fröſche, i **-quappe**, *sf. pl.* -n, żabię *n.*, żabiątko *n.*, kijanka *f.*, palosz *m.*

Kau'lkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, głowacz *m.*

Kaum, *adv.* ledwo, ledwie, (że), zaledwo; ich erinnere mich — noch (dieſes Abenteuers) ledwo, że sobie przypominam (tę przygodę); — hatte er dieſe Worte geſagt . . . zaledwie wypowiedział te słowa . . .; er war — vier Jahre alt mial zaledwie cztery lata; das iſt — zu begreifen ledwo że to można pojąć; es wird mir — gelingen wątpię czy mi się to uda; ich glaube es — prawie, że nie wierzę.

Kau'muskel, *sm.* -s, *pl.* —, (mięsień) żwacz *m.*

Kau'nitz i Ko'nitz, *sn.* Kunice *pl.*

Kau'rim, *sn.* Kurzym *m.*

Kauſa'l, *adi.* i *adv.* powodowy (-wo), przyczynowy (-wo); dieſe Sachen hängen — gar nicht mit einander zuſammen między temi sprawami niema żadnego związku przyczynowego.

Kauſalität', *sf. pl.* -en, powodowość *f.*

Kauſa'lnexus, *sm.* —, *pl.* —, i **-zuſammenhang**, *sm.* -(e)s, *pl.* -hänge, związek przyczynowy.

Kau'ſtiſch, *adi.* kaustyczny, żrący, gryzący, szczypiący; -er Spott kaustyczne, gryzące szyderstwo.

Kauſtizität, *sf.* kaustyczność *f.*

Kaute'l, *sf. pl.* -en, przezorność *f.*, ostrożność *f.*, środek *m.* przezorności.

Kauteriſatio'n, *sf. pl.* -en, wypalanie *n.*, przyżeganie *n.*

Kauteriſie'ren, *va.* wypalać, przyżegać.

Kautio'n, *sf. pl.* -en, kaucya *f.*, rękojmia *f.*, zabezpieczenie *n.*; — ſtellen, leiſten stawić, złożyć kaucyę.

Kautio'nsbeſtellung, *sf. pl.* -en, złożenie *n.*, stawienie *n.* kaucyi.

Kautio'nsfähig, *adi.* mogący kaucyę złożyć.

Kautio'nspflichtig, *adi.* obowiązany do złożenia kaucyi.

Kautio'nsſchwindel, *sm.* -s, — treiben przywłaszczać sobie, sprzeniewierzać pieniądze służące za kaucyę.

Kau'tionsſumme, *sf. pl.* -n, kaucya *f.*, suma pieniędzy służąca za porękę.

Kau'tſchuk, *sm.* i *sn.* -s, kauczuk *m.*, guma *f.*, sprężysta gutaperka, sprężnik *m.*

Kau'tſchuk-, *adi.* kauczukowy, sprężnikowy.

Kau'tſchukparagraph, *sm.* -en, *pl.* -e, paragraf elastyczny.

Kau'tſchukſchlauch, *sm.* -(e)s, wąż kauczukowy.

Kauz, *sm.* -es, *pl.* Käuze, 1) puszczyk *m.*, puhacz sowa; 2) (przen. o ludziach) ein närriſcher, wunderlicher, luſtiger — śmieszna figura, dziwne stworzenie, wesola sztuka; dziwak *m.*, oryginał *m.*; ein reicher — bogacz całą gębą; es muß auch ſolche Käuze geben muszą być i tacy ludzie; es gibt allerlei Käuze rózni ludzie bywają.

Kau'zahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb trzonowy.

Kavalie'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kawaler t. j. mężczyzna szlachetnego rodu (nie zaś kawaler, mężczyzna nieżonaty).

Kavalie'rmäßig, *adi.* i *adv.* kawalerski, pański; po kawalersku, po pańsku.

Kavalka'de, *pl.* -n, kawalkada *f.*, pochód jezdny, grono *n.* jeźdźców, drużyna.

Kavallerie', *sf. pl.* -en, kawalerya *f.*, konnica *f.*, jazda *f.*; leichte — lekka kawalerya; ſchwere — ciężka kawalerya.

Kavallerie'gefecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bitwa konna.

Kavalleri'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kawalerzysta *m.*, jeździec *m.*

Kavati'ne, *sf. pl.* -n, kawatyna *f.*, krótka arya bez powtórzenia.

Kave'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, kawent *m.*, ręczyciel *m.*

Ka'viar, *sm.* -s, kawiar, kawior *m.*

Ka'viarbrötchen, *sn.* -s, *pl.* -n, kanapka *f.* z kawiarem.

Kavie'ren, *vn.* (h.) ręczyć.

Kawa'ß, Kawa'sse, *sm.* -wassen, *pl.* -wassen, kawas *m.*, żandarm, policyant turecki.

Kazi'ke, *sm.* -n, *pl.* -n, kacyk *m.*, naczelnik *m.* pokolenia u dzikich mieszkańców Ameryki.

Ke'bse, *sf.*, *pl.* -n, **Ke'bsin**, *sf. pl.* -innen ob. Kebsweib.

Ke'bsehe, *sf. pl.* -n, nałożnictwo *n.*

Ke'bskind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, dziecko z nieprawego łoża, nieślubne.

Ke'bsmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, nałożnik *m.*

Ke'bsweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, konkubina *f.*, nałożnica *f.*

Keck, *adi.* śmiały, na nic nie zważający; zuchwały; zuchowaty, junacki; *adv.* śmiało, śmiele, zuchwale, zuchowato, junacko; ich kann es — behaupten śmiało to mogę utrzymywać; das war eine -e Äußerung to było zuchwałe oświadczenie; er war — genug diese Maßregel zu tadeln miał na tyle zuchwałości, aby to zarządzenie zganić.

Ke'ckheit, *sf. pl.* -en, śmiałość *f.*, zuchwalstwo *n.*; er hatte die — mir zu sagen, daß ... miał tę śmiałość powiedzieć mi, że ...

Ke'cklich, *adi.* ob. Keck.

Ke'fir, *sm.* -(e)s, kefir *m.*

Ke'gel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kręgiel *m.*; — schieben grać w kręgle; 2) stożek *m.*, ostrokrąg *m.*; Baud— kurek *m.* zawiasy, trzpień *m.* kruka; schiefer — stożek pochyły; abgestutzter, abgestumpfter — ścięty stożek; 3) Kind und — cały dom, wszyscy co do rodziny należą; er hat nicht Kind noch — niema ni żony, ni dzieci; der Hase macht einen — kot staje na tylnych skokach; 4) mała, nizka osoba.

Ke'gelachse, *sf.* -n, oś *f.* stożka.

Ke'gelähnlich, -artig, *adi.* ob. -förmig.

Ke'gelaufsetzer, *sm.* -s, *pl.* —, chłopak, co kręgle ustawia.

Ke'gelbahn, *sf. pl.* -en, kręgielnia *f.*

Ke'gelband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, zawiasa *f.* z krukiem.

Ke'gelbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deska *f.* u kręgielni.

Ke'geldach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach stożkowy.

Ke'gelfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia stożkowa.

Ke'gelförmig, *adi.* stożkowaty; kręgłowaty, kręgłasty.

Ke'gelgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) zapłata *f.* za grę w kręgle; 2) stawka *f.* przy grze w kręgle.

Ke'g(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, ob. -schieber.

Ke'g(e)licht, ke'g(e)lig, *adi.* ob. Kegelförmig.

Ke'gelgestalt, *sf.* stożkowatość *f.*

Ke'geljunge, *sm.* -n, *pl.* -n, ob. Kegelaufsetzer.

Ke'gelklappe, *sf. pl.* — klapa *f.* dmuchawki.

Ke'gelkugel, *sf. pl.* -n, kula *f.* do kręgli.

Ke'gellinie, *sf. pl.* -n, parabola *f.*

Ke'gelmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, powierzchnia *f.* stożka.

Ke'gelplatz, *sm.* ob. Kegelbahn.

Ke'gelrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, ukośne, kątowe koło zębate.

Ke'geln, *vn.* (h.) w kręgle grać.

Ke'gelschieben, *sn.* -s, granie *n.*, gra *f.* w kręgle.

Ke'gelschnabel, *sm.* -s, *pl.* -schnäbel, czepiga *f.*

Ke'gelschnecke, *sf. pl.* -n, stożek świetny.

Ke'gelschnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ostrokrąg *m.*, ścięty ostrosłup, przecięcie stożkowe, stożkowa *f.*

Ke'gelschub, *sm.* -(e)s, *pl.* -schübe, rzut *m.* kulą w kręgle; den ersten — haben rozpocząć grę w kręgle.

Ke'gelspiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gra *f.* w kręgle.

Ke'gelschieber i Kegelspieler, *sm.* -s, *pl.* —, gracz *m.* w kręgle, grający w kręgle.

Ke'gelstumpf, *sm.* -(e)s, *pl.* -stümpfe, stożek ścięty.

Ke'hl-, *adi.* gardlany.

Ke'hlader, *sf. pl.* -n, (anat.) żyła gardłowa.

Ke'hlbalken, *sm.* -s, *pl.* —, rozpora *f.*, pas *m.*, bant *m.*, jątka *f.*

Ke'hlbraten, *sm.* -s, podgardle *n.*, podozorze *n.*

Ke'hlbuchstabe, *sm.* -n(s), *pl.* -n, (w gramatyce) litera gardłowa.

Ke'hldeckel, *sm.* -s, *pl.* —, (anat.) nakrywka krtaniowa, nagłośnia *f.*

Ke'hldeckelspalt, *sm.* -(e)s, -e, łopatka nagłośniowa.

Ke'hle, *sf. pl.* -n, 1) gardło *n.*; eine gute — haben mieć dobre gardło, głośno mówić, śpiewać; helle — czyste gardło, czysty głos; j—m albo sich die — abschneiden komu lub sobie gardło poderznąć; j—m das Messer an die — setzen przyłożyć komu nóż do gardła, (przen.) przycisnąć kogo do muru; mir ist die — wie verschnürt gardło moje jest jakby zasznurowane, nie mogę mówić; aus voller — schreien pełnym głosem krzyczeć, na całe gardło krzyczeć; sich die — schmieren pić; sein Vermögen durch die — jagen przejeść całe swe mienie; etw. in die unrechte — bekommen ob. sich verschlucken; 2) rowek *m.*, żłobek *m.* (archit.); krajnik *m.*

Ke'hlen, *va.* żłobkować, żłobkowato wydrążyć; den Fisch — rybę zarznąć.

Ke'hlgerinne, *sn.* -s, *pl.* —, ob. -rinne.

Ke'hlgrube, *sf. pl.* -n, dołek szyjny nadmostkowy.

Ke'hlhobel, *sm.* -s, *pl.* —, strug wycinany, krajnikowy, strug krajnik.

Ke'hlig, *adi.* 1) żłobkowany, żłobkowaty (archit.); 2) tausend— tysiącgłośny.

Ke'hlknorpel, *sm.* -s, *pl.* —, chrząstka pierścieniowata.

Ke'hlknoten, *sm.* -s, *pl.* —, krtaniokrywka *f.*

Ke'hlkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, krtań *f.*, grdyka *f.*

Ke'hlkopfriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemień podgardłowy.

Ke'hlkopfſchließer, *sm.* -s, —, zwieracz *m.* krtani.

Ke'hlkopfſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, wziernik krtaniowy.

Ke'hlkopfſchwindſucht, *sf.* suchoty gardlane.

Ke'hlrand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ränder, podgardle *n.* (u konia).

Ke'hlrinne, *sf. pl.* -n, łotok *m.*, lotoczek daszny, ściek dachowy.

Ke'hlſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozcięcie *n.* tchawicy.

Ke'hlſchrot, *sm.* -(e)s, żłobki *pl.*

Ke'hlſparren, *sm.* -s, *pl.* —, krokiew żłobiasta.

Ke'hlſtoß, *sm.* -es, *pl.* -ſtöße, otoczyna *f.* (górn.); krajniki *pl.*, brzegi *pl.* otoczyn.

Ke'hlung, *sf. pl.* -en, krajnik *m.*

Ke'hlziegel, *sf. pl.* -n, gąsior *m.* (w dachowkowym dachu), cegla koszowa.

Ke'hraus, *sm.* koniec *m.*, zakończenie *n.*; ostatni taniec na pożegnanie; den — machen wymieść wszystkich za drzwi.

Ke'hrbeſen, *sm.* -s, *pl.* —, miotla *f.* do zamiatania.

Ke'hrbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.*, miotełka *f.*

Ke'hre, *sf. pl.* -n, 1) zwrot *m.* drogi idącej pod górę; droga *f.*, kierunek *m.*; 2) er hatte die — na niego była kolej, jego to była tura; 3) nazwa zwrotu gimnastycznego.

Ke'hren, I. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* obrócić się; nach Hauſe — wracać do domu, iść napowrót do domu; allmählich kehrte ihm das Leben wieder powoli odzyskiwał życie; ſich zu Gott — zwrócić się, nawrócić się do Boga; ſich an j—n, an etw. — stosować się do kogo, do czego; II. *va.* 1) obrócić, zwrócić; kehrt! zwrot! die Augen gegen (albo auf) j—n — zwrócić na kogo oczy; j—m den Rücken — obrócić się tyłem do kogo; die Waffen gegen das Vaterland — oręż przeciw ojczyźnie zwrócić; in ſich gekehrt ſein być zamyślonym, zamkniętym w sobie, smutnym, skrytym; 2) zamiatać; das Zimmer — zamiatać pokój; den Schornſtein — wymiatać komin, sadze z komina; ein jeder kehre vor ſeiner Tür niech każdy swego patrzy, pilnuje; patrz każdy swego nosa, nie wścibiaj nosa, gdzieś nie dał grosza; alles zum beſten — wszystkiem dobrze tłómaczyć; wszystkiem jak najlepiej pokierować.

Ke'hrer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) umiatacz *m.*, zamiatacz *m.*, (-czka).

Ke'hrerlohn, *sm.* ob. Kehrgeld.

Ke'hrfrau, *sf. pl.* -en, umiataczka *f.*, zamiataczka *f.*

Ke'hrgeld, *sn.* -es, *pl.* -er, zaplata *f.* za zamiatanie, wymiatanie.

Ke'hrhaufen, *sm.* -s, *pl.* —, kupa *f.* śmiecia.

Ke'hricht, *sn.* i *sm.* -(e)s, śmiecie *n.*, omieciny *pl.*

Ke'hrichthaufen, *sm.* -s, *pl.* —, kupa *f.* śmiecia, śmiecisko *n.*

Ke'hrichtkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, skrzynia *f.* na śmiecie.

Ke'hrichtort, *sm.* -es, *pl.* -e, -winkel, *sm.* -s, *pl.* —, pomietlisko *n.*

Ke'hrmagd, *sf. pl.* -mägde, dziewka *f.* do zamiatania.

Ke'hrrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, kierat *m.*, kolowrot konny.

Ke'hrreim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, refren *m.*, wiersz powracający.

Ke'hrſeite, *sf. pl.* -n, strona odwrotna.

Ke'hrſtaub, *sm.* -(e)s, omieciny *pl.*

Kehrt, *indecl.* używane tylko w zwrocie: — machen zrobić zwrot; powrócić (= zurückkehren).

Ke'hrwiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, pomiotlo *n.*

Ke'hrzeh(e)nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wytyczyna dziesięcina, wytycz *f.*

Kei'fen, *vn.* (h.) 1) zrzędzić, gderać, kłócić się; ſich heiſer — zachrypnąć z zrzędzenia; 2) szczekać (o malych psach = kläffen).

Kei'fer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* -innen), gderacz *m.*, zrzęda *m.*, (-czka).

Keil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klin *m.*; klinik *m.*; jezyczek *m.*; Schließ—, Setz— klin oporowy; Zug—, Trieb— klin ustawniczy; — mit Löſekeil klin z posilkiem; einen — eintreiben, einſchlagen wbić klin, zabić klin; ein — treibt den anderen klin klinem wybije; einen — (aus Leinwand) einſetzen wstawić klin (u koszuli etc.); auf einen harten Aſt (groben Klotz) gehört ein harter (grober) — trafił frant na franta, wyciął mu kuranta.

Kei'lanzug, *sm.* -(e)s, zbieżność *f.*, zwężenie *n.* klina.

Kei'lbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (anat.) kość klinowa.

Kei'lbeinflügel, *sm.* -s, *pl.* —, skrzydło *n.* kości klinowej.

Kei'lbeinfortſatz, *sm.* -es, -ſätze, wyrostek skrzydlowaty kości klinowej.

Kei'lbremſe, *sf. pl.* -n, hamulec klinowy.

Kei'lchen, *sn.* -s, *pl.* —, klinek *m.*; klineczek *m.*

Kei'len, *va.* 1) klinem lupać, kliny w co wbijać; rozsadzać (klinem); 2) j—n — walić kogo, okładać go kijem; 3) kuć (uczyć się).

Kei'ler, *sm.* -s, *pl.* —, odyniec *m.*, kiernoz *m.*

Keilerei', *sf. pl.* -en, bitka *f.*

Kei'lfäuſtel, *sn.* -s, *pl.* —, (górn.) mlot *m.* do zakliniania.

Kei'lförmig, *adi.* klinowaty, *adv.* klinowato.

Kei'lhacke, -haue, *sf. pl.* -n, kilof *m.*, śpiczak *m.*

Kei'linſchrift, *sf. pl.* -en, napis *m.* znakami klinowymi.

Kei'lloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, oko *n.* struga.

Kei'lpflock, *sm.* -(e)s, *pl.* -pflöcke, kliniec *m.*

Kei'lſchrift, *sf. pl.* -en, pismo klinowe.

Kei'lſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zwornik *m.*, kliniec *m.*

Kei'lſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kawal klinowaty; działo odtylcowe.

Kei'ltreiber, *sm.* -s, *pl.* —, kliniak *m.*

Kei'lziegel, *sm.* -s, *pl.* —, klinówka *f.*

Keim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kieł *m.*; zaród *m.*, zarodek *m.*, zawiązek *m.*; 2) zarodnik *m.*, zarazek *m.*; ſuche die Leidenſchaft im erſten -e zu erſticken staraj się namiętność w pierwszym zarodku stłumić; den — einer Krankheit in ſich tragen nosić zarodki choroby w sobie.

Kei'mbar, *adi.* ob. Keimfähig.

Kei'mbläschen, *sn.* -s, *pl.* —, pęcherzyk zarodkowy.

Kei'mblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liścień *m.*

Kei'mdrüſen, *sf. pl.* gruczoły płciowe.

Kei'men, I. *vn.* (h.) kieł puszczać, kiełkować; wszczynać się; II. *va.* spowodować, pobudzić kiełkowanie; die Gerſte wird gekeimt moczy się jęczmień, doprowadza się jęczmień do pęcznienia; III. —, *sn.* -s, **Kei'mung**, *sf.* kiełkowanie *n.*; wszczynienie *n.* się.

Kei'mfähig, *adi.* mogący kiełkować, zdolny do kiełkowania.

Kei'mflüſſigkeit, *sf.* ciecz zarodnia.

Kei'mfrei, *adi.* sterylizowany.

Kei'mgewebe, *sn.* -s, tkanka zarodkowa.

Kei'mhülle, *sf. pl.* -n, błona *f.* zarodka, osłona zarodkowa.

Kei'mknoten, *sm.* -s, *pl.* —, zarodnik *m.*

Kei'mkörner, *spl.* zarodniki *pl.* (bot.)

Kei'mläppchen, *sn.* -s, *pl.* —, listek zarodkowy.

Kei'mling, *sm.* -s, *pl.* -e, (rośl.) zarodek *m.*

Kei'mpflanze, *sf. pl.* -n, -ſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, roślina zarodkowa, zarodzina *f.*

Kei'mpulver, *sn.* -s, przypłodeczek *m.*, wypustek *m.*

Kei'mtötend, *adi.* niszczący zarodki; przeciwgnilny. -töter, *sm.* -s, *pl.* —, niszczyciel *m.* zarodków; -tötung, *sf. pl.* -en, niszczenie *n.* zarodków.

Kei'mtragend, *adi.* zawierający zarodek, zarodkowy.

Kei'mträger, *sm.* —, *pl.* —, zarodnik *m.*

Kei'mung, *sf.* kiełkowanie *n.*

Kei'mwarze, *sf. pl.* -n, przypępie *n.*

Keim'zeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* kiełkowania, zarodnienia.

Kei'mzelle, *sf. pl.* -n, komórka zawiązkowa, zarodkowa; komórka płciowa.

Kein, *pron.* kein, keine, kein; keiner, keine, keines, 1) żaden żadna, żadne; — Haus iſt aus dem Brande gerettet worden żadnego domu nie uratowano od pożaru; -er von ihnen żaden z nich; -er von beiden żaden z obydwóch; 2) (zamiast nicht); ich habe — Geld bei mir nie mam pieniędzy przy sobie; ich habe -e Luſt hinzugehen nie mam ochoty tam pójść; wer -e Frau hat, der . . . kto żony nie ma, ten . . .; du haſt -en Begriff davon nie masz o tem wyobrażenia; das war — kluger Einfall to nie był mądry pomysł; es war — Menſch da (es war niemand da) nikogo tu nie było; -er ſoll es erfahren nikt się o tem nie dowie; -er traut dem anderen nikt nikomu nie wierzy; es ſind noch -e vier Wochen, daß . . . niema jeszcze czterych tygodni, jak . . .; er hat -e Eltern mehr on już nie ma rodziców; er hat ſo gut wie -en Kredit tak jakby nie miał kredytu; er darf -en Wein trinken nie wolno mu wina pić.

Kei'nenfalls, **Kei'nesfalls**, *adv.* na żaden sposób, w żadnym razie.

Kei'nerlei, *adi. indecl.* nijaki, ani taki ani owaki; das kann auf — Weiſe geſchehen to się nie może w żaden sposób stać.

Kei'nerſeits, *adv.* z żadnej strony.

Kei'neswegs, *adv.* na żaden sposób.

Kei'nmal, *adv.* nigdy, ani raz; einmal iſt — raz a nic to jedno.

Kelch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kielich *m.* do napojów i kielich u roślin; der — der Leiden kielich cierpień, mąk, kielich goryczy; zwiſchen Lipp' und -es Rand ſchwebt des dunklen Schickſals Hand między ustami a brzegiem puharu unosi się ręka ciemnego losu.

Ke'lchartig, -ähnlich, *adi.* kieliszkowaty, kielichowaty.

Ke'lchblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, listek *m.* kielicha, działka *f.* (bot.)

Ke'lchblühend, *adi.* (rośl.) z kielicha kwitnący.

Ke'lchblume, *sf. pl.* -n, kwiat kieliszkowaty, kielichowiec *m.*

Ke'lchdeckel, *sm.* -s, *pl.* —, nakrywka *f.* do kielicha.

Ke'lchförmig, *adi.* kielichowaty.

Ke'lchglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, szklanka mająca kształt kielicha, puhar *m.*

Ke'lchhülle, *sf. pl.* -n, obwijka kielichowa (bot.).

Ke'lchlein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kelch) kieliszeczek *m.*

Ke'lchlos, *adi.* bezkielichowy (bot.).

Ke'lchſtäubling, *sm.* -s, *pl.* -e, strzępek *m.* (bot.).

Ke'lle, *sf. pl.* -n, 1) warząchew *f.*, łyżka *f.* do nabierania, czerpaczka *f.* z rączką; 2) kielnia murarska.

Ke'ller, *sm.* -s, *pl.* —, piwnica *f.*, sklep *m.*; podziemie *n.*

Ke'lleraſſel, *sf. pl.* -n, wilgotnik *m.*, stonoga *f.*, prosionek chropawy.

Kellerei', *sf. pl.* -en, 1) piwnice *pl.*, piwniczne składy; 2) urząd piwniczny; 3) (niekiedy:) restauracya *f.*

Ke'llerfenſter, *sn.* -s, *pl.* —, okno *n.* do piwnicy, przewiewnik piwniczny.

Ke'llergeſchoß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, podziemie *n.*, sutereny *pl.*

Ke'llerhals, *sm.* -ſes, 1) szyja *f.* piwnicy; 2) prześlęgwa *f.*, wilcze łyko, wawrzynek m. (bot.).

Ke'llerhalsalkaloid, *sn.* -(e)s, *pl.* -n, wawrzynin *m.*

Ke'llerhalsmauerung, *sf. pl.* -en, sklepienie prosto spuszczające się, szyjowe.

Ke'llerknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* —, parobek *m.* do usług piwnicznych.

Ke'llerkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, wilcze łyko (bot.).

Ke'llerloch, *sn.* -(e)s, -löcher, -luke, *sf. pl.* -n, okno skłepowe, przewiew *m.*

Ke'llermagd, *sf. pl.* -mägde, dziewka *f.* do usług piwniczných.

Ke'llermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, piwniczny *m.*

Ke'llermeiſteramt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd *m.* piwniczného.

Ke'llermiete, *sf. pl.* -n, najem *m.* piwnicy; czynsz *m.* najmu piwnicy.

Ke'llerraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, przestrzeń *f.* piwnicy, piwnica *f.*, podziemie *n.*

Ke'llerſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz *m.* do piwnicy.

Ke'llertreppe, *sf. pl.* -n, schody *pl.* do piwnicy.

Ke'llertür, *sf. pl.* -en, drzwi *pl.* do piwnicy.

Ke'llerwirt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gospodarz *m.* w szynku piwnicznym.

Ke'llerwechſel, *sm.* -s, *pl.* wekseł *m.* z fałszywymi podpisami.

Ke'llerwirtſchaft, *sf. pl.* -en, restauracya piwniczna, szynk piwniczny.

Ke'llerwohnung, *sf. pl.* -en, mieszkanie podziemne, mieszkanie w suterenach, piwniczne.

Ke'llerwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, ob. Kellerafſel.

Ke'llner, *sm.* -s, *pl.* —, piwniczy *m.*; posługacz *m.* w piwiarni, kawiarni, garson *m.*, kelner *m.*

Ke'llnerin, *sf. pl.* -innen, kelnerka *f.*

Kelt, *sm.* 1) -s, *pl.* -e, sukno *n.* z wełny szkockiej; 2) -(e)s, *pl.* -e, siekiera *f.* (z okreu kamiennego).

Ke'lten, *spl.* Celtowie *pl.*; ke'ltiſch, *adi.* celtycki.

Ke'lter, *sf.*, *pl.* -n, (i *sm.* -s, *pl.* —) prasa *f.* (do wyciskania soku z jagód n. p. winogronowych), tłocznia *f.*

Ke'lterhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom, w którym wytłaczają wino, deptałnia *f.*

Ke'lterer, -treter, *sm.* -s, *pl.* — i -knecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tłokarz *m.*

Ke'lterlohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -löhne, zapłata *f.* za tłoczenie.

Ke'ltern, *va.* wytłaczać (deptaniem lub w prasie) wino.

Ke'lterwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino tłoczone.

Ke'lzen, *vn.* skrzeczeć.

Kem(e)na'te, *sf. pl.* -n, komnata *f.*

Ke'mpen, *sn.* Kempno *n.*

Ke'nnbar, *adi.* do poznania, dający się poznać; daran iſt er — po tem można go poznać.

Ke'nnbarkeit, *sf.* właściwość czyja lub czego umożliwiająca poznanie go lub czego.

Ke'nnbuchſtabe, *sm.* -n(s), *pl.* -n, litera charakterystyczna, wyróżniająca.

Ke'nnen, *va.* i ſich — *vr.* kannte, gekannt, znać (kogo lub co); ich kenne ihn perſönlich, vom Sehen, dem Namen nach, durch ſeinen Ruf znam go osobiście, z widzenia, z nazwiska, wskutek jego rozgłosu; er kennt die Buchſtaben, die Karten, die Zahlen zna litery, karty, liczby; ich kenne ihn genau znam go dokładnie; kennen lernen poznać (kogo lub co); ſich — znać się; wer ſich nicht kennt, der frage die Nachbarn kto się nie zna, niech pyta sąsiadów; wir — Gott an ſeinen Werken poznajemy Boga z dzieł jego; ich kenne ihn nicht mehr nie poznaję go (tak się zmienił); er kennt ſich vor Stolz nicht mehr nie posiada się już z dumy; ſich vor Zorn, Wut nicht — nie posiadać się ze złości, wściekłości; j—n an der Stimme erkennen poznawać kogo po głosie; ich habe ihn als reichen Mann gekannt znałem go jako bogatego człowieka.

Ke'nnen, *sn.* -s, znanie *n.*; znajomość czego *f.*

Ke'nnenswert, *adi.* godzien poznania.

Ke'nner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) znawca *m.*, (-czyni) czego, znający (-jąca) się na czem; einen — ſpielen grać rolę znawcy, udawać znawcę.

Ke'nnerauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oko *n.* znawcy.

Ke'nnerblick, *sm.* (e)s, *pl.* -e, wzrok *m.* znawcy.

Ke'nnerling, *sm.* -s, *pl.* -e, udający znawcę.

Ke'nnermiene, *sf. pl.* -n, mina *f.* znawcy.

Ke'nnerſchaft, *sf.* znawstwo *n.*, (wszyscy) znawcy *pl.*

Ke'nntlich, *adi.* odznaczający się; die Narbe im Geſichte macht ihn — odznacza go blizna na twarzy.

Ke'nntlichkeit, *sf.* ob. Kennbarkeit.

Ke'nntlichmachung, *sf. pl.* -en, oznaczenie *n.* w celu odróżnienia.

Ke'nntnis, *sf. pl.* -niſſe, znajomość *f.* czego, wiadomość *f.* o czem, umiejętność *f.*; er hat gar keine — dieſer Sprache nie ma żadnej znajomości tego języka; -niſſe von etw. einziehen zasięgnąć o czem wiadomości; j—n von etw. in — ſetzen zawiadomić kogo o czemś, dać komuś o czemś znać; etw. zur — bringen podać coś do wiadomości; ich habe von ihm davon — erhalten od niego otrzymałem o tem wiadomość; keine — von etw. nehmen nie chcieć o czemś wiedzieć, nie przyjąć czegoś do wiadomości; er hat viel gelehrte -ſſe ma wiele naukowych wiadomości; die -ſſe der Mathematik znajomość matematyki; es iſt zu meiner — gelangt, daß ... doszło do mojej wiadomości, że ...; ſich — von etw. verſchaffen nabyć wiadomości o czemś; j—n zuvor von etw. in — ſetzen uprzedzić kogo o czem.

Ke'nntnisarm, *adi.* ubogi w wiadomości.

Ke'nntnislos, *adi.* pozbawiony, niemający wiadomości.

Ke'nntnisnahme, *sf.* powzięcie *m.*, zaczerpnięcie *n.* wiadomości; zur — do wiadomości.

Ke'nntnisreich, *adi.* obfitujący, bogaty w wiadomości; wykształcony.

Ke'nnung, *sf. pl.* -en, 1) znamię *n.*, oznaka *f.*, cecha *f.*; 2) czarne znaki na zębach końskich; zapalenie ząbrza (pod-

niebienia twardego) u młodych koni.

Ke'nnzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, = Kennung.

Ke'nnzeichnen, *va.* i ſich — *vr.* znamionować (się).

Ke'ntern, 1) *va.* ob. Kenten; 2) *vn.* (ſ.) przewrócić się, przechylić się (o statkach).

Kera'mik, *sf.* keramika *f.*, sztuka garncarska.

Kera'miſch, *adi.* garncarski, keramiczny.

Ke'rbe, *sf. pl.* -n, karb *m.*, rowek *m.* (wyrznięty łub wyciśnięty na czemś), żłobek *m.*; eine — in etw. ſchneiden, feilen, machen rowek w czem wyrznąć, wypiłować, zrobić; j—m etw. auf die — ſetzen na karb, na rachunek czyjś coś zapisać.

Ke'rbel, *sm.* -s, *pl.* —, błekotek *m.*, trybuła *f.*, czechrzyca *f.*, świerząbek *m.*

Ke'rbelrübe, *sf. pl.* -n, trybełka bulwiasta.

Ke'rben, I. *va.* karbować, żłobkować, narzynać, karby w czem robić; Münze mit gekerbtem Rande moneta z żłobkowanym brzegiem; na rachunek zapisać; II. —, *sn.* -s, i **Ke'rbung**, *sf. pl.* -en, żłobkowanie *n.*, karbowanie *n.*

Ke'rbholz, *sn.* -es, **Ke'rbſtock**, *sm.* -(e)s, karbowany kij, łaska karbowana; kij, na którym wyrzyna się karby; aufs — ſetzen na rachunek zapisać; bei j—m auf dem — ſtehen być czyim dłużnikiem.

Ke'rbſtock, *sm.* ob. Kerbholz.

Ke'rbtier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, owad *m.*

Ke'rfe, *sm. pl.* owady *pl.*

Ke'rfmilbe, *sf. pl.* -n, świędzik *m.*

Ke'rker, *sm.* -s, *pl.* —, więzienie *n.*

Ker'kerhaft, *sf.* zamknięcie *n.*, siedzenie *n.* w więzieniu.

Ke'rkermeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* więzienia.

Ke'rkern, *va.* ob. Einkerkern.

Ke'rkerſtrafe, *sf. pl.* -n, kara *f.* więzienia.

Ke'rkerturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, wieża, w której jest więzienie, turma *f.*

Kerl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, mężczyzna *m.*, chłop *m.*; ein tüchtiger — chwat *m.*; großer — rosły chłop; (często używane jako obelga); was will der —? czego ten człowiek sobie życzy? er wurde von vier -en überfallen napadło go czterech drabów; armer — biedny chłop; gutmütiger — dobroduszny chłop, poczciwiec; elender — nędzne indywidyum, nędznik; er iſt ein verteufelter — to dyabelska sztuka.

Ke'rlchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kerl) chłopaczek *m.*

Ke'rmes, *sm. ind.* czerwiec *m.* (robak).

Ke'rmesbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, -eiche, *sf. pl.* -n, kiermesowe drzewo; alkiermes *m.*

Ke'rmesrot, *adi.* karmazynowy.

Ke'rmesſchildlaus, *sf. pl.* -läuſe, ob. Kermes.

Kern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) jądro *n.*, pestka *f.*, ziarno *n.*; rdzeń *m.* (drzewa); 2) wewnętrzna część jakiej rzeczy; — des Salats główka sałaty; — des Fleiſches treść mięsa (tj. żyły, kości); — des Eiſens jądro żelaza; wer den — will, muß die Schale brechen kto chce jądro posiąść, musi skorupę rozbić; der — der Geſellſchaft kwiat *m.*, śmietanka *f.* towarzystwa; der — des Heeres czoło, wybór wojska, główna jego siła; der — des Adels kwiat, wybór szlachty; der — der Rede treść sama, główna myśl, esencya mowy.

Ke'rnausdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, wyraz dobitny.

Ke'rnbeißer, *sm.* -s, *pl.* —, grubodziób *m.*, ziarnojad *m.*, pestkogryz *m.*, grabołusk *m.*

Ke'rnbrav, *adi.* z kościami poczciwy.

Ke'rnchen, *sn.* -s, *pl.* —, jąderko *n.*, ziarneczko *n.*

Ke'rndeutſch, *adi.* rdzennie niemiecki.

Ke'rnen, *va.* 1) pestki, ziarna wyjąć; 2) ziarnować, na ziarna zamienić; die Butter kernt ſich masło krupi się.

Ke'rner, *sm.* -s, *pl.* —, (w ślusarstwie) młotek spiczasty do wybijania dziur w żelazie.

Ke'rnfaſer, *sf.* włókno jądrowe.

Ke'rnfaul, *adi.* w rdzeniu spróchniały.

Ke'rnfeſt, *adi.* bardzo silny.

Ke'rnfett, *adi.* żerny (łow.).

Ke'rnfläche, *sf. pl.* -n, jądro *n.*, ośrodek *m.* przekroju.

Ke'rnfleiſch, *sn.* -es, mięso najjędrniejsze.

Ke'rnfrucht, *sf. pl.* -früchte, owoc jądrowy, ziarnowy, pestkowy, jądra w sobie mający.

Ke'rngehäuſe, *sn.* -s, *pl.* —, komórka, torebka jądrowa (w owocach).

Ke'rngeſund, *adi.* zdrowiuteńki, zdrowiuchny.

Ke'rngut, *adi.* z gruntu dobry, dobry z kościami.

Ke'rnhaft, *adi.* jędrny (n. p. drzewo, mięso, ciało i przen. np. styl).

Ke'rnholz, *sn.* -es, rdzeń *m.* drzewa, drzewo z rdzenia; ośrodek *m.*; vom -e eines Nußbaumes z rdzenia orzechowego.

Ke'rnhaftigkeit, *sf.* ob. Kernigkeit.

Ke'rnicht, *adi.* ziarnowaty, jądrowaty, pestkowaty.

Ke'rnig, *adi.* 1) ziarniasty; drzewny, rdzenisty; 2) mający w sobie jądra albo pestki; 3) jędrny (mięso, ciało), a także przenośnie: styl, mowa (tj. treściwa).

Ke'rnigkeit, *sf.* jędrność *f.*, siła *f.*; wyborność *f.*; treściwość *f.*

Ke'rninhalt, *sm.* -(e)s, jądro *n.* treści, sedno *n.* rzeczy, kwintesencya *f.*

Ke'rnlinie, *sf. pl.* -n, ojędrdrna *f.*

Ke'rnlos, *adi.* bez ziarna, jądra, pestki.

Ke'rnmehl, *sn.* -(e)s, przednia mąka.

Ke'rnobſt, *sn.* -es, owoc ziarnowy, owoc z pestkami.

Ke'rnpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sedno *n.*, jądro *n.*; istota *f.* rzeczy; den — treffen w samo sedno rzeczy trafić.

Ke'rnreißig, *adi.* rdzennie popękany.

Ke'rnriß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, szczelnia *f.* w rdzeniu drzewa.

Ke'rnſchacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, futrówka *f.*, koszula *f.*

Ke'rnſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, strzał rdzenny.

Ke'rnſprache, *sf.* jędrna mowa.

Ke'rnſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, zdanie jędrne, treściwe.

Ke'rntruppen, *pl.* wojsko wyborowe, doborowe.

Ke'rnware, *sf. pl.* -n, towar najprzedniejszy.

Ke'rnwolle, *sf.* wełna wyborowa.

Ke'rnwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyraz jędrny, dobitny, silny.

Ke'rnzelle, *sf. pl.* -n, komórka *f.* z jądrem, jądrzasta.

Ke'rzchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kerze) świeczka *f.*, stoczek *m.*

Ke'rze, *sf. pl.* -n, świeca *f.*; geweihte — gromnica *f.*, święcona świeca; (świeca z wosku zwijana) stoczek *m.*

Ke'rzenbeerſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, września *f.*

Ke'rzendocht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, knot *m.* świecy.

Ke'rzenfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* świec.

Ke'rzenflamme, *sf. pl.* -n, płomień *m.* świecy.

Ke'rzengerade, *adi.* prosty jak świeca.

Ke'rzengießer, *sm.* -s, *pl.* —, odlewacz *m.* świec.

Ke'rzenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, knotnica *f.*, hełmek *m.*

Ke'rzenleuchter, -halter, *sm.* -s, *pl.* —, świecznik *m.*

Ke'rzenlicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, beim -e przy świetle świecy.

Ke'rzenſtärke, *sf.* siła świetlana świecy.

Ke'rzenträger, *sm.* -s, *pl.* —, ten co świecę nosi, co ze świecą chodzi.

Ke'rzenweihe, *sf. pl.* -n, święcenie *n.* świec = Lichtmeß.

Ke'rzenzieher, *sm.* ob. Kerzengießer.

Ke'rzler, *sm.* -s, *pl.* —, świecarz *m.*, ten co świece robi lub sprzedaje.

Ke'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, siatka *f.* (na motyle, na ryby).

Ke'ſſel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kocioł *m.*; 2) kotlina *f.*, (w ogólności tj. wydrążenie ziemi, dół w kopalni, miednica w wodospadzie, jama zwierzęca i t. d.); der — ſchilt die Pfanne, daß ſie ſchwarz ſei przyganiał kociół garnkowi, że jest czarny; großer — für Wäſche putnia *f.*; den — flicken łatać kocioł; — für das Weihwaſſer chrzcielnica *f.*; 3) łegowisko *n.* zająca; zgłębienie *n.* gdzie leżało kilka maciór (łow.).

Ke'ſſelarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, kotlarz *m.*

Ke'ſſelbekleidung, *sf.* ob. Keſſelmantel.

Ke'ſſelbier, *sn.* -(e)s, piwo w kociołku uwarzone.

Ke'ſſelblech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, blacha na kotły, blacha bardzo silna.

Ke'ſſelbraun, *sn.* -s, 1) miedziana mąka, białość, która osiada na miedzi; 2) glinka brunatna do oczyszczenia brunatnych kotłów.

Ke'ſſelchen, *sn.* -s, *pl.* —, kociołek *m.*

Ke'ſſelfeuerung, *sf. pl.* -en, palenie *n.* pod kotłem, ognisko *n.* pod kotłem.

Ke'ſſelflicker, *sm.* -s, *pl.* —, kotlarz łatający stare kotły, naprawiacz *m.* kotłów.

Ke'ſſelförmig, *adi.* mający kształt kotła, kotliny.

Ke'ſſelgewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie okrągłe (w kształcie kotła).

Ke'ſſelhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.* do zawieszenia kotła.

Ke'ſſelhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, kotłownia *f.*

Ke'ſſeljagd, *sf. pl.* -en, **Ke'ſſeljagen**, *sn.* -s, połowanie, na którem dziki wyganiają z kotlin do zagrody; połowanie w oparkanionej kniei.

Ke'ſſelloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, 1) dziura *f.* w kotle; 2) kotlina *f.* w stawie (gdzie się ryby gromadzą, kiedy wypuszczają wodę ze stawu).

Ke'ſſelmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz *m.*, okrywa *f.*, pokrycie *n.*, osłona *f.* kotła.

Ke'ſſeln, I. *va.* Federn — czyścić pióra; II. ſich — *vr.* der Boden keſſelt ſich ziemia zapada się; III. *vn.* (h.) die Sau keſſelt maciora wyrzuca ziemię z wściekłości, lub, aby sobie usłać łegowisko.

Ke'ſſelpauke, *sf. pl.* -n, kotły *pl.*; die — ſchlagen bić w kotły.

Ke'ſſelprobe, *sf. pl.* -n, próba *f.* kotła.

Ke'ſſelreiniger, *sm.* -s, *pl.* —, przemywacz *m.* kotłów.

Ke'ſſelreinigung, *sf. pl.* -en przemywanie *n.* kotła.

Ke'ſſelſand, *sm.* -(e)s, strupowiec *m.*, piasek ziarniasty, gruby.

Ke'ſſelſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kotlarz *m.*

Ke'ſſelſchmiede, *sf. pl.* -n, kotlarnia *f.*

Ke'ſſelſpeiſer, *sm.* -s, *pl.* —, injektor *m.*

Ke'ſſelſpeiſung, *sf.* zasilanie *n.*, sycenie *n.* kotła.

Ke'ſſelſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, osad kotłowy, kamień kotłowy, nawar *m.*, kotłowiec *m.*

Ke'ſſelſtube, *sf. pl.* -n, kotłownia *f.*

Ke'ſſelträger, *sm.* -s, *pl.* —, dźwigar *m.* kotła.

Ke'ſſeltreiben, *sn.* -s, ob. Keſſeljagd.

Ke'ſſelverſchalung, *sf.* ob. Keſſelmantel.

Ke'ttchen, *sn.* -s, *pl.* —, łańcuszek *m.*

Ke'tte, *sf. pl.* -n, 1) łańcuch *m.*; Anker— łańcuch kotwiczny; Meß— łańcuch miernicży; Not— łańcuch pomocniczy; — ohne Ende łańcuch bez końca; Reſerve— łańcuch zapasowy; eine goldene — tragen nosić złoty łańcuch; 2) *pl.* łańcuchy, kajdany, więzy; j—m -n anlegen, j—n mit -n binden, feſſeln okuć kogo w kajdany; einen Hund an die — legen upiąć psa na łańcuch; ſeine — zerbrechen zerwać więzy; j—m die — abnehmen uwolnić kogo z kajdan; (Berg) — łańcuch górski; die (Verkettung) — von Ereigniſſen łańcuch, szereg wydarzeń; 3) zbiór *m.* kur polnych, głuszców.

Ke'ttel, *sm.* -s, *pl.* -n, łańcuszek *m.* (szczególnie do zakładania na skobeł u drzwi).

Ke'ttelmaſche, *sf. pl.* -n, prążka *f.* w pończosze.

Ke'tteln, *va.* przytwierdzić łańcuszkiem.

Ke'tten, *va.* i ſich — *vr.* łańcuchem przytwierdzić; okuć (się) w łańcuchy; j—n an ſich — przywiązać kogo do siebie; du haſt mich an dieſen Ort gekettet przykułeś mnie do tego miejsca.

Ke'tten-, *adi.* łańcuchowy.

Ke'ttenartig, *adi.* łańcuchowaty.

Ke'ttenbandwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, tasiemiec samotny.

Ke'ttenbremſe, *sf. pl.* -n, hamulec łańcuchowy.

Ke'ttenbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, ułamek łańcuchowy.

Ke'ttenbrücke, *sf. pl.* -n, most na łańcuchach, łańcuchowy.

Ke'ttendampfſchiffahrt, *sf.* żegluga parowa łańcuchowa.

Ke'ttenförmig, *adi.* łańcuchowaty, łańcuszkowaty.

Ke'ttengeklirr, *sn.* -(e)s, chrzęst *m.* łańcuchów.

Ke'ttenglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ogniwo *n.* łańcucha.

Ke'ttenhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pies łańcuchowy, na uwięzi.

Ke'ttenkugel, *sf. pl.* -n, kula łańcuchowa, na łańcuchu uwiązana.

Ke'ttenkuppel, *sf. pl.* -n, i -kuppelung, *sf. pl.* -en, sprzęgło łańcuchowe.

Ke'ttenlinie, *sf. pl.* -n, linia łańcuchowa.

Ke'ttenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* łańcuchów, łańcuszków.

Ke'ttenrechnung, *sf. pl.* -en, -regel, *sf. pl.* -n, rachunek łańcuchowy, reguła łańcuchowa, reguła wiązania.

Ke'ttenreim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rym przekładany.

Ke'ttenring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pierścień *m.*, ogniwo *n.* łańcucha.

Ke'ttenſäge, *sf. pl.* -n, piłka łańcuszkowa.

Ke'ttenſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt łańcuchowy.

Ke'ttenſchiffahrt, *sf.* żegluga *f.* okrętami łańcuchowymi.

Ke'ttenſchluß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchlüſſe, (= Kettenſyllogismus) sylogizm łańcuchowy, sorytes.

Ke'ttenſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e kował łańcuchy robiący.

Ke'ttenſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, sznurek łańcuszkowj roboty, pleciony.

Ke'ttenſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieg łańcuchowy.

Ke'ttenſtickerei, *sf. pl.* -en, łańcuchowy haft.

Ke'ttenſtrafe, *sf. pl.* -n, kara *f.* kajdan.

Ke'ttentau, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lina łańcuchowa.

Ke'ttenwerk, *sn.* -(e)s, łańcuchy *pl.*; robota łańcuszkowa.

Ke'ttenwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, tasiemiec długoczłonki.

Ke'ttenzange, *sf. pl.* -n, kleszcze piłowe.

Ke'ttenzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, plecianka *sf.*, płeciniec *m.*

Ke'ttler, *sm.* -s, *pl.* —, łańcusznik *m.*, ten co łańcuchy robi.

Ke'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen), kacerz *m.*, (-cerka); heretyk *m.*, (-tyczka); odszczepieniec *m.*; für einen — erklären ogłosić kogo kacerzem.

Ketzerei', *sf. pl.* -en, kacerstwo *n.*, herezya *f.*, odszczepieństwo *n.*

Ke'tzergericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd *m.* na kacerzy, na posądzonych o herezyę; inkwizycya *f.*

Ke'tzerhaftigkeit, *sf.* skłonność *f.* do kacerstwa.

Ke'tzerhaupt, *sn.* -(e)s, *pl.* -häupter, przewódca *m.* heretyków.

Ke'tzeriſch, *adi.* heretycki, kacerski; *adv.* po heretycku, po kacersku.

Ke'tzerjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na heretyków.

Ke'tzerrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia zasiadający w inkwizycyi św., inkwizytor *m.*; przewęchujący wszędzie coś podejrzanego.

Ke'tzerſekte, *sf. pl.* -n, sekta kacerska, heretycka.

Ke'tzerverbrennung, *sf.*, -verurteilung, *sf. pl.* -en, (s)palenie *n.*, zasądzenie *n.* kacerza, heretyka.

Keu'chen, *vn.* (h.) sapać, ziajać; dyszeć, dychać.

Keu'chen, *sn.* -s, dyszenie *n.*, sapanie *n.*, ziajanie *n.*

Keu'cher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* -innen) astmatyk *m.*, (-tyczka).

Keu'chhuſten, *sm.* -s, kokłusz *m.*

Keu'lchen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) pałeczka *f.*; 2) udko *n.*

Keu'le, *sf. pl.* -n, 1) pałka *f.*, maczuga *f.*; kij gruby; jeder Schäfer lobt ſeine — każda łiszka swój ogon chwali; 2) udo *m.*, udziec *m.* (od gęsi etc.), pośladek *m.*, ćwiartka *f.* (cielęciny etc.); 3) tłuk *m.*, tłuczek *m.* (aptek.); 4) buławka *f.*, pałeczka *f.* (bot.); 5) grobe — nieokrzesana kobieta, prostaczka.

Keu'len, *va.* pałką okładać kogo.

Keu'lenförmig, *adi.* pałkowaty, mający kształt pałki, maczugowaty.

Keu'lenkürbis, *sm.* -ſſes, *pl.* -e, dynia *f.* w kształcie pałki, bania *f.*

Keu'ler, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Keiler.

Keu'lenpilz, *sm.*. -es, *pl.* -e, koziabródka *f.*, maczużnik *m.*

Keu'lenſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, uderzenie *n.* maczugą.

Keuſch, *adi. adv.* powściągliwy, czysty, nieskałany, wstydliwy, niezmazany; niewinny; — leben żyć powściągliwie, w czystości; -e Liebe czysta miłość.

Keu'ſchbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, wierzba włoska.

Keu'ſchheit, *sf.* czystość *f.*, niewinność *f.*, niepokałaność *f.*, powściągliwość *f.*; das Gelübde der — ablegen uczynić ślub czystości.

Keu'ſchheitsgelübde, *sn.* -s, *pl.* —, ślub *m.* czystości.

Keu'ſchheitslamm(-ſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher,) *sn.* -(e)s,

niepokalanek *m.*, baranek niewinny (bot.).

kg, skróc. zamiast Kilogramm *sn.* kilogram.

Kgl., **kgl.**, skróc. zamiast königlich, *adi.* królewski, *adv.* po -wsku.

Kgr., skróc. zamiast Königreich, *sn.* królestwo *n.*

Khan, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chan *m.*, książę tatarski.

Khana't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, godność *f.* chana.

Khedi've, *sm.* -n, *pl.* -n, kedyw *m.*, wicekról *m.* Egiptu.

Ki'bitz, *sm.* -es, *pl.* -e, czajka *f.*

Ki'bitzblume, *sf. pl.* -n, korona szachownica *f.*

Ki'bitzei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, jajo *n.* czajki.

Ki'bitzneſt, *sn.* -es, *pl.* -er, gniazdo czajcze, czajki.

Ki'cher, (częściej:) **Ki'cher-erbſe**, *sf. pl.* -n, cieciorka *f.*, ciecierzyca *f.*, groch włoski.

Ki'chern, *vn.* (h.) chichotać.

Ki'chern, *sn.* -s, chichot *m.*, chichotanie *n.*

Ki'ks, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, kiks *m.* (n. p. w grze bilardowej).

Ki'kſen, *vn.* (h.) kiksa dać, chybić.

Kie'bel, *sn.* Kęblów *m.* i Kęblowo *n.*

Kie'bitz, *sm.* ob. Kibitz.

Kie'fer, 1) *sf. pl.* -n, sosna *f.*, choina *f.*; 2) *sm.* -s, *pl.* —, = Kieme; 3) szczęka *f.*; Ober— Unter— górna, dolna szczęka.

Kie'ferartig, **-förmig**, *adi.* mający kształt sosny.

Kie'ferbögen, *s. pl.* łuki szczękowe.

Kie'ferdrüſe, *sf. pl.* -n, ślinianka podżuchwowa.

Kie'fergelenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, staw *m.* żuchwy.

Kie'ferharz, *sn.* -es, żywica sosnowa.

Kie'ferhöhle, *sf. pl.* -n, zatoka szczękowa.

Kie'ferig, *adi.* mający szczęki.

Kie'ferklemme, *sf. pl.* -n, szczękościsk *m.*

Kie'fermuskel, *sm.* -s, *pl.* -n, zweibäuchiger — mięsień dwubrzuściowy (żuchwy).

Kie'fern, *adi.* sosnowy, zrobiony ze sosny.

Kie'fernblattweſpe, *sf. pl.* -n, grzebieniak *m.*, borecznik sosnowiec *m.*

Kie'fernborkenkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, sosnowiec *m.*

Kie'ferneule, *sf. pl.* -n, strzygonia chojnówka *f.* (motyl).

Kie'ferngehölz, *sn.* -es, *pl.* -e, chojniak *m.*

Kie'fernharzzellenwickler, *sm.* -s, *pl.* —, nieciowica żywiczaneczka *f.* (motyl).

Kie'fernholz, *sn.* -es, sośnina *f.*, chojna *f.*

Kie'fernholzharz, *sn.* -es, *pl.* -e, smol *m.*

Kie'fernknoſpenwickler, *sm.* -s, *pl.* —, nieciowica sosnowieczka *f.*, buola *f.* (motyl).

Kie'fernnadel, *sf. pl.* -n, iglicze *n.*, igliwie sosnowe.

Kie'fernprachtkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, miedziak sosnowiec *m.*

Kie'fernrüſſelkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, szeliniak sosnowiec *m.*

Kie'fernſchwärmer, *sm.* -s, *pl.* —, zawiszak *m.* (motyl).

Kie'fernſpanner, *sm.* -s, *pl.* —, miernica sosnówka *f.*, pasiepnica sosnówka *f.*, pięćdziwka sosnowiec *m.*

Kie'fernſpinner, *sm.* -s, *pl.* —, berczatka sosnówka *f.* (motyl).

Kie'fernwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, las sosnowy.

Kie'ferwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt *m.* żuchwy.

Kie'fernzapfen, *sm.* -s, *pl.* —, szyszka sosnowa.

Kie'fe, *sf. pl.* -n, fajerka *f.* do rozgrzewania nóg.

Kiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) szypulka *f.*, rączka *f.* pióra; 2) tram spodni w okręcie; stępka *f.*; 3) cebulka kwiatowa; łódka *f.*

Kie'len, 1) *vn.* (h.) pierzyć się, pierze dostawać (o ptakach), 2) *va.* okręt kilować, tramem go zaopatrzyć.

Kie'lfroſch, *sm.* -es, *pl.* -fröſche, głowaczka *f.*, kijanka *f.* płaskonka *f.*

Kie'lholen, *va.* 1) das Schiff — okręt na bok przechylić; 2) Matroſen zur Strafe — za karę przeciągać majtków pod tramem.

Kie'lwaſſer, *sn.* -s, woda wspieniona, którą okręt jadący po sobie pozostawia.

Kie'me, *sf. pl.* -n, dychawka *f.* (u ryby), otwór *m.* pod skrzelami.

Kie'menapparat, *sm.* -(e)s, przyrząd dychawkowy (u ryb).

Kie'menatmer, *sm.* -s, *pl.* —, oddychający *m.* skrzelami.

Kie'mendeckel, *sm.* -s, *pl.* —, skrzele *pl.*

Kie'menfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, nastrzęp *m.* (zool.); **-füßer**, *pl.* skrzelonogi (skorupiaki).

Kie'menhöhlen, *sf. pl.* czeluść dychawkowa.

Kie'menlos, *adi.* bezdychawkowy.

Kie'menmolch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dychawkowiec *m.*

Kie'menöffnungen, *sf. pl.* dychawki *pl.*

Kie'mer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kiemenatmer.

Kien, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łuczywo (smolne) *n.*

Kie'napfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, szyszka sosnowa.

Kie'nbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, (= Kiefer) sosna *f.*, choina *f.*

Kie'nfakel, *sf. pl.* -n, pochodnia z luczywa, smolna pochodnia.

Kie'nholz, *sn.* -es, smolne drzewo, luczywo *n.*, smolak *m.*; — ausſchneiden ślachować.

Kie'nig, *adi.* smolny, łuczywisty.

Kie'nöl, *sn.* -(e)s, smolowiec *m.*, smolna oliwa, roztworzec drzazgowy.

Kie'nrauch, *sm.* -(e)s, **Kie'nruß**, *sm.* -ſſes, sadza *f.* z sosnowego drzewa, czerń sadzowa.

Kie'nſpan, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſpäne, drzazga smolna.

Kie'pe, *sf. pl.* -n, kosz plecny.

Kie'per, *sm.* -s, *pl.* —, 1) krzyżówka *f.*, na krzyż robiona materya (= Körper); 2) bednarz *m.* (= Küfer).

Kies, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, gruby piasek, żwir *m.*, szaber *m.*, drząstwo *n.*, dzierstwo *n.*, dziarń *f.*,

drobne kamyczki; mit — bestreuen żwirować; szutrować.

Kies-, *adi.* żwirowy.

Kie'sausfüllung, *sf. pl.* -en, szutrowanie *n.*

Kie'sboden, *sm.* -s, *pl.* —, ziemia żwirowa.

Kie'sel, *sm.* -s, *pl.* krzemień *m.*

Kie'sel-, *adi.* krzemienny.

Kie'selartig, *adi.* głazowaty.

Kie'selboden, *sm.* -s, *pl.* —, krzemienica *f.*

Kie'selerde, *sf.* krzemionka *f.*

Kie'selgur, *sf.* mułek krzemienny, naciek *m.*

Kie'selhart, *adi.* twardy jak krzemień.

Kie'selhärte, *sf.* twardość *f.* krzemienia; twardość nadzwyczajna.

Kie'selherz, *sn.* -ens, *pl.* -en, serce twarde, nieczułe (jak głaz, jak kamień).

Kie'selkalk, *sm.* -(e)s, wapień krzemienny.

Kie'selkupfer, *sn.* -s, zieleń *sf.* miedzi.

Kie'selmehl, *sn.* -(e)s, krzemień mielony.

Kie'selsand, *sm.* -(e)s, piasek gruby krzemienisty.

Kie'selsäure, *sf.* kwas krzemowy.

Kie'selsaures Salz, *sn.* krzemian *m.*

Kie'selschiefer, *sm.* -s, łupek krzemienny.

Kie'selspat, *sm.* -(e)s, albit *m.*

Kie'selstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krzemień *m.*

Kie'selstoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krzem *m.*

Kie'selverbindung, *sf. pl.* -en, krzemian *m.*

Kie'selzinkerz, *sn.* -es, *pl.* -e, galman *m.*, ruda cynkowa, węglan *m.* cynku.

Kie'sen, I. *va.* kieset, kiest, (er)kor, (er)koren, wybierać, obierać; II. *va.* kieste, gekiest (haben) żwirować, szutrować.

Kie'sgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, chodnik żwirem posypany.

Kie'sgrube, *sf. pl.* -n, dół, gdzie kopią żwir lub gruby piasek.

Kie'sicht, *adi.* żwirowaty.

Kie'sig, *adi.* żwirowy, żwir, drobne kamyczki w sobie zawierający, krzemieni(a)sty.

Kie'w, *sn.* -s, Kiów *m.*

Kie'ze, *sf. pl.* -n, 1) koł *m.*; kołka *f.*; 2) koszyk w kształcie półmiska z łyka upleciony.

Kikeriki'! 1) *int.* kukuryku! 2) *sn.* -s, *pl.* -s, kukuryku *indecl.*, pianie *n.* koguta; 3) *sm.* -s, *pl.* -s, kogut *m.*

Kikerikie'n, *vn.* (h.) wołać kukuryku, piać.

Ki'lo, **Kilogra'mm**, *sn.* -s, *pl.* —, kilogram *m.*

Kilogra'mmeter, *sn.* (*sm.*) -s, *pl.* —, kilogramometr *m.*

Kilome'ter, *sn.* (*sm.*) -s, *pl.* —, kilometr *m.*; Achs— kilometr osiowy; Lokomotiv— kilometr parowozowy; Leer— kilometr nieużyteczny; Nutz— kilometr użyteczny; Wagen— kilometr wozowy; Zugs— kilometr pociągowy (kolejn.).

Kilome'tergeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kilometrowe *n.*

Kilome'terpfahl, *sm.* -es, *pl.* -pfähle, słup kilometrowy.

Kilome'tersatz, *sm.* -es, cena zasadnicza od kilometra.

Kilome'terzeiger, *sm.* -s, *pl.* —, skorowidz *m.* odległości, wykaz *m.* odległości kilometrycznych, kilometroskaz *m.*

Ki'mbern i **Ki'mber**, *sm. pl.* Cymbrowie *pl.*

Ki'mme, *sf. pl.* -n, ostry brzeg, wątor *m.* (u beczki); żłobek *m.*, rowek wyrznięty.

Ki'mmen, *va.* żłobkować (w bednarstwie); das Faß — wątor wyrznąć w beczce (na dno).

Ki'mmhobel, *sm.* -s, *pl.* —, hebeł *m.* do wycinania rowków w beczce.

Ki'mon, *sm.* -s, Cymon.

Kind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, dziecko *n.*, dziecię *n.*; ein — zeugen dziecko spłodzić; ein — bekommen dziecko dostać; neugeborenes — noworodek *m.*; ein — gebären dziecko urodzić; leibliche -er rodzone dzieci tj. jednego ojca i jednej matki (przeciwieństwo: przyrodnie); noch als — jeszcze dzieckiem będąc; du bist ja kein — mehr przecież nie jesteś już dzieckiem więcej; sei kein — nie bądź dzieckiem, dziecinnym; mein —! moje dziecko!; eines -es genesen urodzić dziecię; die -er Israels synowie Izraela; -er des Teufels dzieci dyabła, dzieci szatana; sie ist ein — an Unschuld niewinna jest jak nowonarodzone dziecię; -er und Narren sagen die Wahrheit dzieci i waryaci mówią prawdę; das — mit dem Bade ausgießen dziecię wylać z kąpielą; ich weiß nicht was Geistes— er ist nie wiem co on zacz, co on za człowiek; an -es Statt annehmen adoptować, przybrać (obce dziecko za swoje); sich bei j—m lieb(es) — machen pozyskać czyją łaskę, przymilać się komu; von — auf od dzieciństwa; zum -e werden zdziecinnieć; ein gebranntes — fürchtet das Feuer kto się na gorącem sparzy, dmucha na zimno; Kinder *pl.* dziatwa *f.*

Ki'ndbett, *sn.* -(e)s, łoże *n.* dla położnicy; (zwykle w znaczeniu:) połóg *m.*; das ist ihr erstes — to jej pierwszy połóg; im -e liegen leżeć w połogu; im -e sterben umrzeć w połogu; vom -e aufstehen wstać z połogu.

Ki'ndbetterin, *sf. pl.* -innen, położnica *f.*

Ki'ndbettfieber, *sn.* -s, gorączka połogowa.

Ki'ndchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kind) dzięcię *n.*, dzieciątko *n.*

Ki'ndelu, *vn.* (h.) 1) bawić się jak małe dziecko, dzieciństwa robić; 2) rodzić dzieci; 3) *va.* wytrzepać rózgą w dzień młodzianków niewinnych.

Ki'ndelrute, *sf. pl.* -n, rózga *f.* na dzień młodzianków; bicie *n.* rózgą w ten dzień.

Ki'ndeltag, *sm.* -(e)s, dzień *m.* młodzianków.

Ki'ndelvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, ojciec *m.* dziecka właśnie chrzczonego.

Ki'nderarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz *m.* dla chorób dziecięcych.

Ki'nderbild, -(e)s, *pl.* -er, obrazek *m.* dla dzieci.

Ki'nderbewahranſtalt, *sf. pl.* -en, ochronka *f.*, przytulisko *n.* dla dzieci.

Ki'nderblattern, *sf. pl.* ospa *f.*

Ki'nderbräune, *sf.* dławiec *m.*

Ki'nderbrei, *sm.* -(e)s, papka *f.* do karmienia dzieci.

Ki'nderbrutanſtalt, *sf. pl.* -en, wylęgarnia *f.*, cieplarnia *f.*

Ki'nderbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka *f.* (napisana) dla dzieci.

Ki'nderdutte, *sf. pl.* -n, naczyńko *n.* (flaszeczka lub sztuczna brodawka) z którego dzieci ssą.

Ki'nderchen, *pl.* od Kind-chen.

Kinderei', *sf. pl.* -en, dziecińſtwo *n.*; — treiben dziecińſtwa robić.

Ki'nderfeind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nieprzyjaciel *m.* dzieci.

Ki'nderfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, uroczystość *f.* dla dzieci.

Ki'nderfrau, *sf. pl.* -en, kobieta *f.* do dzieci, piastunka *f.*

Ki'nderfreſſer, *sm.* -s, *pl.* —, momak *m.*, strach *m.* na dzieci.

Ki'nderfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyjaciel *m.* dzieci; (-in, *sf. pl.* -innen, przyjaciółka dzieci.)

Ki'ndergarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogródek dziecięcy, freblowski, ochronka *f.*

Ki'ndergärtnerin, *sf. pl.* -innen, nauczycielka *f.* w ogródku dziecięcym.

Ki'ndergeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieniądze pupilarne, małoletnich.

Ki'ndergeſchichte, *sf. pl.* -n, powieść *f.* dla dzieci, powiastka dziecinna.

Ki'ndergeſchrei, *sn.* -(e)s, krzyk *m.* dzieci.

Ki'nderglaube, *sm.* -ns, dziecinna wiara.

Ki'nderhaft, *adi.* dziecinny; *adv.* dziecinnie, po dziecinnemu.

Ki'nderhaube, *sf. pl.* -n, czepeczek dziecinny.

Ki'nderhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuſer, dom *m.* dla dzieci.

Ki'nderhort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ochronka *f.* dla dzieci.

Ki'nderhuſten, *sm.* -s, ob. Keuchhuſten.

Ki'nderjahre, *s. pl.* lata dziecinne, wiek dziecinny, dziecińſtwo *n.*; über die — hinaus ſein, aus den -n heraustreten wychodzić, wyjść z dziecińſtwa.

Ki'nderklapper, *sf. pl.* -n, grzechotka *f.* dla dzieci.

Ki'nderkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba dziecinna, dziecięca.

Ki'nderkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, grono *n.* dzieci, kółko dziecinne.

Ki'nderlähmung, *sf. pl.* -en, porażenie dziecięce.

Ki'nderlehre, *sf. pl.* -n, nauka *f.* dla dzieci, katechizacya *f.*

Ki'nderlehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.* (do) dzieci, katechizator *m.*

Ki'nderleicht, *adi.* tak łatwy, że każde dziecko pojmie, łatwiuchny; *adv.* tak łatwo, że lada dziecko by to potrafiło, nadzwyczaj łatwo.

Ki'nderlich, *adi.* dziecięcy.

Ki'nderliebe, *sf.* miłość *f.* dzieci, ku dzieciom.

Ki'nderlos, *adi.* bezdzietny, *adv.* bezdzietnie.

Ki'nderloſigkeit, *sf.* bezdzietność *f.*

Ki'ndermädchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewczyna *f.* do dzieci, piastunka *f.*

Ki'ndermärchen, *sn.* -s, *pl.* —, powiastka *f.*, bajka *f.* dla dzieci.

Ki'ndermarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, jarmark dziecinny (t.j. na którym sprzedają zabawki dla dzieci).

Ki'ndermehl, *sn.* -(e)s, mączka *f.* dla dzieci.

Ki'ndermord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzieciobójstwo *n.*; bethlehemitiſcher — dzieciobójstwo betleemskie.

Ki'ndermörder, *sm.* -s, *pl.* —, -in, *sf. pl.* -innen, dzieciobójca *m.*, dzieciobójczyni *f.*

Ki'ndermutter, *sf. pl.* -mütter, matka *f.* dzieciom.

Ki'ndernarr, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek kochający dzieci do szaleństwa.

Ki'nderpocken, *s. pl.* ospa *f.*

Ki'nderpoſſen, *s. pl.* głupstwa dziecinne.

Ki'nderrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, kolo *n.* dla dzieci.

Ki'nderraub, *sm.* -(e)s, porwanie *n.* dziecka, dzieci.

Ki'nderräuber, *sm.* -s, *pl.* —, złoczyńca, rabujący, porywający dzieci.

Ki'nderreich, I. *adi.* obfitujący w dzieci; dużo dzieci mający; II. *sn.* -(e)s, królestwo *n.* dzieci, świat dziecinny.

Ki'nderrein, *adi.* czysty jak dziecko.

Ki'nderrock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, sukienka dziecinna; noch im -e laufen być jeszcze dzieckiem.

Ki'nderſchriften, *s. pl.* pisma *pl.*, książki *pl.* dla dzieci.

Ki'nderſchriftſteller, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz, piszący dla dzieci.

Ki'nderſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, trzewik dziecięcy; er ſteckt noch in den -en jest jeszcze bardzo dziecinny; die -e aus-(albo ab-)getreten haben wyjść z wieku dziecięcego.

Ki'nderſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* dla dzieci.

Ki'nderſchutz, *sm.* -es, ochrona *f.* dzieci; -verein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* dla ochrony dzieci.

Ki'nderſegen, *sm.* -s, liczna dziatwa.

Ki'nderſpiel,, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) gra dziecinna, zabawa dziecinna; 2) zabawka *f.*, igraszka *f.*; das iſt für ihn ein — to jest dla niego igraszką, fraszką.

Ki'nderſpott, *sm.* -(e)s, pośmiewisko dzieci.

Ki'nderſprache, *sf.* mowa dziecinna, język dziecięcy.

Ki'nderſtimme, *sf. pl.* -n, głos dziecięcy, dziecinny.

Ki'nderſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, figiel dziecięcy, dziecinny.

Ki'nderſtube, *sf. pl.* -n, izba dziecinna.

Ki'nderſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, **Ki'nderſtühlchen**, *sn.*

-s, *pl.* —, stołek, stoleczek dziecinny.

Ki'ndertag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) = Kindeltag; 2) *pl.* -e, dni dziecinne, wiek dziecięcy.

Ki'ndertaufe, *sf. pl.* -n, chrzest *m.* dzieci.

Ki'ndertraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -träume, dziecinny sen; (przen.) marzenie *n.* o latach dzieciństwa.

Ki'nderwärter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* dzieci, piastun *m.*

Ki'nderwärterin, *sf. pl.* -innen, piastunka *f.*

Ki'nderwäſche, *sf.* bielizna dziecinna.

Ki'nderwelt, *sf.* świat dziecinny, dziatki *pl.*

Ki'nderwiege, *sf. pl.* -n, kolebka dziecinna.

Ki'nderzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb mleczny.

Ki'nderzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* dzieciństwa.

Ki'nderzeug, *sn.* -(e)s, rzeczy dziecinne, dla dzieci; powicie *n.*

Ki'nderzeugen, *sn.* -s, płodzenie *n.* dzieci.

Ki'nderzucht, *sf.* wychowanie *n.* dzieci; karność dziecinna.

Ki'ndesalter, *sn.* -s, wiek dziecięcy, dzieciństwo *n.*

Ki'ndesausſetzung, *sf. pl.* -en, porzucenie *n.* dziecka.

Ki'ndesbeine, *s. pl.* (używane tylko w zwrocie:) von -n an od pierwszych lat młodości, od samej kolebki, z młodu.

Ki'ndesgefühl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uczucie *n.* dziecka.

Ki'ndeskind, *sn.* -(e)s, dziecko *n.* (czyjegoś) dziecka, wnuk lub wnuczka; -er *pl.* potomkowie *pl.*

Ki'ndesliebe, *sf.* przywiązanie *n.*, miłość *f.* dziecka ku rodzicom.

Ki'ndesmord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Kindermord.

Ki'ndesmörder, *sm.* ob. Kindermörder.

Ki'ndesnot, *sf.*, **Ki'ndesnöte**, *pl.* 1) poród *m.*, rodzenie *n.*; in -nöten ſein, liegen poród odbywać, rodzić; 2) boleści *pl.* przy porodzie.

Ki'ndespflicht, *sf. pl.* -en, powinność *f.* dziecka (względem rodziców).

Ki'ndesſtatt, *indecl.* j—n an — annehmen adoptować, przysposobić, przyjąć kogo za dziecię.

Ki'ndesteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, część na (każde) dziecko przypadająca (ze spadku).

Ki'ndesunſchuld, *sf.* niewinność dziecięcia.

Ki'ndesunterſchiebung, *sf. pl.* -en, podrzucenie *n.* dziecka.

Ki'ndesweglegung, *sf. pl.* -en, porzucenie *n.* dziecka.

Ki'ndheit, *sf.* dzieciństwo *n.*, wiek dziecinny; die erſte — niemowlęctwo *n.*; von — an od dzieciństwa; damals war dieſe Wiſſenſchaft noch in ihrer — wówczas była ta umiejętność jeszcze w kolebce; in — verfallen popaść w dzieciństwo, w dziecinnienie.

Ki'ndheitsſtufe, *sf. pl.* -n, stopień *m.* dzieciństwa.

Ki'ndiſch, *adi.* dziecinny; *adv.* dziecinnie, po dziecinnemu; -er Menſch dzieciak *m.*, dzieciuch *m.*; wie kannſt du ſo — reden? jak możesz tak po dziecinnemu gadać? ſich — über etw. freuen cieszyć się z czegoś jak dziecko; — werden popaść w dzieciństwo, zdziecinnieć.

Ki'ndlein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kind) dzieciątko *n.*, dzieciąteczko *n.*

Ki'ndlich, *adi.* dziecięcy, dziecinny; synowski (dla oznaczenia stosunku do rodziców); *adv.* po dziecięcemu, po dziecinnemu, jak dziecko; po synowsku; -es Alter wiek dziecięcy; -e Geſinnung usposobienie dziecięce; -e Frucht dziecinna trwoga.

Ki'ndlichkeit, *sf.* dziecięcość *f.*

Ki'ndſchaft, *sf. pl.* -en, 1) stosunek dzieci do rodziców; 2) przybranie *n.* za swoje dziecko, adoptacya *f.*

Ki'nd(s)taufe, *sf. pl.* -n, chrzciny *pl.*

Kinema'tik, *sf.* kinematyka *f.*, nauka *f.* o ruchu.

Kinematogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, kinematograf *m.*

Kine'tiſch, *adi.* kinetyczny, ruchowy.

Kinn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, podbródek *m.*, broda *f.*

Ki'nnbacken, *sm.* -s, *pl.* —, i -backe, *sf. pl.* -n, szczęka *f.*; obere — der Wiederkäuer żuchwa *f.*

Ki'nnbackendrüſe, *sf. pl.* -n, ślinianka podżuchwowa.

Ki'nnbackenkrampf, *sm.* -(es), *pl.* —, -krämpfe, -zwang, *sm.* -(e)s, szczękościsk *m.*

Ki'nnbackenzahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -zähne, ząb trzonowy.

Ki'nnbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, broda *f.*

Ki'nnhöcker, *sm.* -s, guzowatość *f.* żuchwy.

Ki'nnig, *adi.* glatt— gladkobrody, bezbrody.

Ki'nnkette, *sf. pl.* -n, łańcuszek *m.* u uzdeczki.

Ki'nnlade, *sf. pl.* -n, żuchwa *f.*, szczęka dolna.

Kio'sk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kiosk *m.*, namiot ogrodowy.

Ki'pfel, *sm.* -s, *pl.* —, rogalek *m.*

Ki'ppe, *sf. pl.* -n, brzeg *m.*, krawędź *f.*; auf der — ſtehen stać na samym brzegu; (przen.) być blizkim upadku.

Ki'ppen, I. *va.* 1) przechylić co tak, że może upaść; postawić co na samym końcu; 2) einen Krug — wypróżnić dzban; 3) Münzen — obrzynać krawędzi monet; — und wippen puszczać w obieg fałszywe pieniądze; II. *vn.* (h.) stracić równowagę, przechylić się; der Tiſch kippt ſchon und kann leicht umfallen stół tak się już przechylił, że może upaść; er kippte ſchon już stracił równowagę i miał upaść; mit dem Stuhle — kiwać się ze stolkiem; III. —, *sn.* -s, przychylanie *n.*; — und Wippen ob. Kipperei.

Ki'pper, *sm.* -s, *pl.* —, obrzynacz *m.* monet; — und Wipper fałszerz *m.* pieniędzy.

Kipperei', *sf. pl.* -en, obrzynanie *n.* monet; — und Wipperei fałszowanie *n.* pieniędzy; lichwiarski drobny handel.

Ki'ppergeld, *sn.* -(e)s, obcięte, fałszywe monety.

Ki'ppern, *vn.* (ḫ.) obrzynać, falszować monety; prowadzić handel zakazany (lichwiarski).

Ki'ppḫengſt, *sm.* -eȝ, *pl.* -e, wnętr *m.*

Ki'pplager, *sn.* -ȝ, *pl.* —, łożysko kolyskowe.

Ki'ppſtock, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -ſtöcke, zwrotnia *f.* (kolejn.).

Ki'ppwagen, *sm.* -ȝ, *pl.* —, wóz kolyskowy.

Ki'rche, *sf. pl.* -n, 1) kościół *m.*; griechiſche — cerkiew *f.*; evangeliſche — kościół ewangelicki; jüdiſche — bożnica *f.*, synagoga *f.*; 2) nabożeństwo *n.* w kościele; zur — läuten dzwonić na mszę, na nabożeństwo; die — iſt aus już po nabożeństwie, nabożeństwo się skończylo; heute iſt keine — dziś niema nabożeństwa; wer wird heute — halten? kto będzie dziś odprawial nabożeństwo? będzie mial kazanie? während der — podczas nabożeństwa.

Ki'rchen-, *adi.* kościelny, cerkiewny.

Ki'rchenablaß, *sm.* -laſſeȝ, *pl.* -läſſe, odpust *m.* (kościelny).

Ki'rchenacker, *sm.* -ȝ, *pl.* -äcker, rola kościelna.

Ki'rchenagende, *sf.* -n, rytual *m.*, agenda kościelna; książka liturgiczna.

Ki'rchenälteſte(r), *sm. pl.* -ſte(n), starszy kościelny.

Ki'rchenamt, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -ämter, 1) urząd kościelny; 2) (= Hochamt) suma *f.*

Ki'rchenamtlich, *adi.* dotyczący urzędu kościelnego lub funkcyi duchownych; kościelny

Ki'rchenbann, *sm.* -(e)ȝ, klątwa kościelna, exkomunika *f.*, interdykt *m.*; j—n in den — tun wykląć kogo, rzucić na kogo klątwę.

Ki'rchenbau, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -e, budowa *f.* kościola, fabryka *f.* (kościelna).

Ki'rchenbauliſte, *sf. pl.* -n, spis *m.* parafian obowiązanych do oplat na rzecz fabryki kościelnej.

Ki'rchenbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, urzędnik kościelny.

Ki'rchenbehörde, *sf. pl.* -n, władza kościelna.

Ki'rchenbeſuch, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -e, uczęszczanie *n.*, chodzenie *n.* do kościola.

Ki'rchenbuch, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -bücher, książka kościelna.

Ki'rchenbuße, *sf. pl.* -n, pokuta kościelna.

Ki'rchenchor, *sn.* (*ism.*)- (e)ȝ, *pl.* -e i -chöre, chór kościelny.

Ki'rchendepartement, (wym.: -tman) *sn.* -ȝ, *pl.* -ȝ, wydzial *m.* spraw kościelnych.

Ki'rchendeputation, *sf. pl.* -en, deputacya *f.* do zarządu kościelnego.

Ki'rchendieb, *sm.* -(eȝ, *pl.* -e, zlodziej kościelny.

Ki'rchendiener, *sm.* -ȝ, *pl.* —, sluga kościelny *m.*, zakrystyan *m.*; dyak *m.* (w cerkwi).

Ki'rchendienſt, *sm.* -eȝ, służba kościelna.

Ki'rchenentweiher, *sm.* -ȝ, *pl.* —, profanator *m.*, zbezcześciciel *m.* kościola.

Ki'rchenentweihung, *sf. pl.* -en, profanacya *f.*, (z)bezczeszczenie *n.* kościola.

Ki'rchenfahne, *sf. pl.* -n, chorągiew kościelna.

Ki'rchenfenſter, *sn.* -ȝ, *pl.* —, okno kościelne, witraż *m.*

Ki'rchenfeſt, *sn.* -eȝ, *pl.* -e, święto kościelne, uroczystość kościelna.

Ki'rchenfluch, *sm.* -(e)ȝ, = Kirchenbann.

Ki'rchenfriede, *sm.* -nȝ, zgoda *f.*, pokój *m.*, jedność *f.* kościola.

Ki'rchenfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, książę *m.* kościola (kardynał, arcybiskup lub biskup).

Ki'rchengänger, *sm.* -ȝ, *pl.* —, er iſt ein fleißiger — odwiedza pilnie kościoły, jest bardzo pobożny.

Ki'rchengebet, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -e, modlitwa kościelna.

Ki'rchengebot, *sn.* -eȝ, *pl.* -e, przykazanie kościelne.

Ki'rchengebrauch, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -gebräuche, zwyczaj, obrządek kościelny.

Ki'rchengehen, *sn.* -ȝ, chodzenie *n.* do kościola, odwiedzanie *n.* kościolów.

Ki'rchengeld, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -er, pieniądze kościelne, będące własnością kościola.

Ki'rchengemeinde, *sf.* -n, gmina kościelna.

Ki'rchengemeinſchaft, *sf. pl.* -en, ogól *m.* wiernych, lono *n.* kościola.

Ki'rchengenoſſenſchaft, *sf. pl.* -en, fabryka kościelna.

Ki'rchengerät, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -e, sprzęty kościelne.

Ki'rchengericht, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -e, sąd kościelny.

Ki'rchengeſang, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -geſänge, śpiew kościelny.

Ki'rchengeſchichte, *sf.* dzieje *pl.* kościola.

Ki'rchengeſellſchaft, *sf. pl.* -en, ob. -genoſſenſchaft.

Ki'rchengeſetz, *sn.* -eȝ, *pl.* -e, ustawa kościelna, przepis kościelny.

Ki'rchengut, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -güter, dobro kościelne, majątek kościelny.

Ki'rchenhandbuch, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -bücher, rytuał *m.*, księga kościelna.

Ki'rchenhaupt, *sn.* -(e)ȝ, glowa *f.* kościola.

Ki'rchenheilige(r), *sm.* -gen *pl.* -gen, patron *m.* kościola.

Ki'rchenherr, *sm.* -n, *pl.* -en, = Kirchenpatron.

Ki'rcheninſpektion, *sf. pl.* -en, nadzór *m.* nad kościolem.

Ki'rchenjahr, *sn.* -(e)ȝ, *pl.* -e, rok kościelny.

Ki'rchenkaſſe, *sf. pl.* -n, kasa kościelna.

Ki'rchenkreis, *sm.* -ſeȝ, *pl.* -ſe, parafia *f.*, obwód do kościola należący.

Ki'rchenkrieg, *sm.* -(e)ȝ, *pl.* -e, wojna kościelna, (kościola z kościołem, albo czlonków kościola między sobą).

Ki'rchenländereien, *sf. pl.* grunta *pl.*, włości *pl.* kościelne.

Ki'rchenlatein, *sn.* -ȝ, lacina kościelna.

Ki'rchenlehen, *sn.* -ȝ, *pl.* —, 1) lenno kościelne; 2) prawo *n.* udzielania beneficyów.

Ki'rchenlehre, *sf. pl.* -n, nauka *f.* kościola (przez kościół podana).

Ki'rchenlehrer, *sm.* -ȝ, *pl.* —, 1) nauczyciel kościelny; 2) doktor *m.* kościola (= Kirchenvater).

Ki'rchenlicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) świeca kościelna; 2) luminarz *m.*, przewódca *m.* kościoła; er iſt kein — nie posiada szczególnych zdolności.

Ki'rchenlied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń kościelna.

Ki'rchenmaus, *sf. pl.* -mäuſe, arm wie eine — ubogi jak mysz w kościele.

Ki'rchenmuſik, *sf.* muzyka kościelna.

Ki'rchenordnung, *sf.* liturgia *f.*, urządzenia *pl.* kościelne.

Kirchenpatro'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kollator *m.*, patron *m.*

Ki'rchenpfleger, *sm.* -s, *pl.* —, ob. -vorſteher; czlonek *m.* konsystorza.

Ki'rchenpolitik, *sf.* polityka kościelna, kościoła.

Ki'rchenrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, 1) rada kościelna, konsystorz *m.*; 2) radca duchowny, konsystoryalny.

Ki'rchenraub, *sm.* -(e)s, świętokradztwo *n.*

Ki'rchenräuber, *sm.* -s, *pl.* —, świętokradca *m.*

Ki'rchenrechnung, *sf. pl.* -en -en, rachunek kościelny.

Ki'rchenrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo kanoniczne, kościelne.

Ki'rchenrechtlich, *adi.* kanoniczny, podług prawa kościelnego.

Ki'rchenrechtslehrer, *sm.* -s, *pl.* —, profesor *m.* prawa kościelnego, kanonista *m.*

Ki'rchenregel, *sf. pl.* -n, prawidło kościelne.

Ki'rchenregiment, *sn.* -(e)s, rządy kościelne, klerykalne, rządy świeckie kościoła.

Ki'rchenſache, *sf. pl.* -n, rzecz kościoła dotycząca.

Ki'rchenſänger, *sm.* -s, *pl.* —, śpiewak kościelny.

Ki'rchenſatzung, *sf. pl.* -en, ustawa kościelna, dogmat *m.*

Ki'rchenſchänder, *sm.* -s, —, *pl.* (-in, *sf.* -innen), świętokradzca *m.*, (-kradczyni *f.*).

Ki'rchenſchändung, *sf. pl.* -en, świętokradztwo n.

Ki'rchenſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świadectwo kościelne.

Ki'rchenſchmuck, *sm. pl.* -(e)s, ozdoba *f.* kościoła, aparaty *pl.* do przystrojenia kościoła.

Ki'rchenſchrift, *sf. pl.* -en, pismo rzeczy kościelnych dotyczące.

Ki'rchenſchriftſteller, *sm.* -s, *pl.* —, pisarz kościelny.

Ki'rchenſchutz, *sm.* -es, opieka *f.* nad kościołem.

Ki'rchenſiegel, *sn.* -s, *pl.* —, pieczęć kościelna.

Ki'rchenſpaltung, *sf. pl.* -en, szyzma *f.*, rozdział *m.* w kościele.

Ki'rchenſprache, *sf. pl.* -n, język kościelny.

Ki'rchenſtaat, *sm.* -(e)s, państwo kościelne, papieskie.

Ki'rchenſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, miejsce *n.*, gdzie kto zwykl w kościele stać lub siedzieć.

Ki'rchenſtil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, styl *m.* pisarzy kościelnych, w pismach kościelnych używany; styl budowli kościelnych

Ki'rchenſtrafe, *sf. pl.* -n, kara kościelna, kanoniczna.

Ki'rchenſtreit, *sm.* -(e)s, zatarg *m.* z kościołem; zatarg wyznaniowy.

Ki'rchenſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kawalek muzyczny do grania w kościele.

Ki'rchenſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, miejsce *n.*, krzeslo *n.*, ławka *f.* w kościele.

Ki'rchentag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, synod *n.*

Ki'rchentum, *sn.* -(e)s, sprawy zostające w związku z kościołem; dogmata *pl.*; kościół *m.*; (= Kirchlichkeit) gorliwość religijna; klerykalność *f.*

Ki'rchenvater, -s, *pl.* -väter, ojciec *m.*, doktor *m.* kościoła.

Ki'rchenverbeſſerer, *sm.* -s, *pl.* —, reformator *m.* (kościoła).

Ki'rchenverbeſſerung, *sf. pl.* -en, reformacya *f.*

Ki'rchenverfaſſung, *sf. pl.* -en, ustrój *m.* kościoła.

Ki'rchenvermögen, *sn.* -s, *pl.* —, majątek kościelny, kościoła.

Ki'rchenverſammlung, *sf. pl.* -en, sobór *m.*, synod *m.*, zbór *m.*

Ki'rchenviſitation, *sf. pl.* -en, wizytacya *f.* kościoła, kościelna.

Ki'rchenvorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, starszy kościelny, prowizor *m.* kościoła.

Ki'rchenweſen, *sn.* -s, sprawy kościelne.

Ki'rchenzeitung, *sf. pl.* -en, dziennik religijny.

Ki'rchenzettel, *sm.* -s, *pl.* —, kartka, ogloszenie kościelne, wykaz kazań, tego co będzie śpiewane itd.

Ki'rchenzucht, *sf.* karność kościelna.

Ki'rchfahrt, *sf. pl.* -en, procesya *f.* (do kościoła).

Ki'rchfalke, *sm.* ob. Turmfalke.

Ki'rchgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, pochód *m.*, droga *f.* do kościoła.

Ki'rchgänger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) chodzący (-ca) do kościoła.

Ki'rchgenoß, *sm.* -ſſen, *pl.* -ſſen, parafianin *m.*

Ki'rchhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, cmentarz *m.* (przy kościele).

Ki'rchkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, należący do parafii.

Ki'rchlein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kirche) kościółek *m.*

Ki'rchleute, *pl.* ludzie do kościoła lub z kościoła idący.

Ki'rchlich, *adi.* kościelny; duchowny; *adv.* po kościelnemu.

Ki'rchlichkeit, *sf.* gorliwość kościelna, religijna.

Ki'rchmeſſe, *sf. pl.* -n, (= Kirmes) kiermasz *m.*, odpust *m.*, praźnik *m.*

Ki'rchner, *sm.* -s, *pl.* —, kościelny *m.*, zakrystyanin *m.*

Kirchnerei', *sf. pl.* -en, urząd *m.*, mieszkanie *n.* zakrystyana.

Ki'rchſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Ki'rchſprengel**, *sm.* -s, *pl.* —, parafia *f.*

Ki'rchtag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień, w którym się nabożeństwo odbywa w kościele.

Ki'rchturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, wieża kościelna.

Ki'rchturmpolitik, *sf.* -patriotismus, *sm.* polityka zaściankowa, parafianszczyzna

f., prywata *f.*, partykularny interes.

Ki'rchturmſpitze, *sf. pl.* -n, szczyt *m.* wieży kościelnej.

Ki'rchweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga do kościoła prowadząca.

Ki'rchweih(e), *sf. pl.* -n, 1) poświęcenie *n.* kościoła; 2) = Kirchweihfeſt.

Ki'rchweihfeſt, *sn.* -es, *pl.* -e, uroczystość *f.* poświęcenia kościoła.

Kirgi'ſe, *sm.* -n, *pl.* -n, Kirgiz *m.*; kirgi'ſiſch, *adi.* kirgizki.

Ki'rmes, *sf. pl.* -meſſe, 1) = Kirchweihe; 2) (= Jahrmarkt) kiermasz *m.*

Ki'rr(e), *adi.* łaskawy (o zwierzętach), obłaskawiony, oswojony, nie dziki; (przen.:) grzeczny, pokorny; j—n — machen przytrzeć komu rogów, upokorzyć kogo; aha, ſie wird —! aha, teraz staje się pokorną!

Ki'rren, *va.* 1) (= girren) gęganiem lub gdakaniem wabić młode; 2) obłaskawić, ugłaskać, oswoić.

Ki'rſchbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, czereśnia *f.*, czereśniowe drzewo.

Ki'rſchbaumholz, *sn.* -es, drzewo czereśniowe (jako materyał).

Ki'rſchbeißer, *sm.* -s, *pl.* —, grubodziób *m.*, pestkogryz *m.* (rodzaj zięby).

Ki'rſchbranntwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wódka czereśniowa; czereśniak *m.*

Ki'rſchblüte, *sf. pl.* -n, kwiat czereśniowy, czereśni.

Ki'rſchbraun, *adi.* ciemno czereśniowy; wiśniowogniady (maść u konia).

Ki'rſche, *sf. pl.* -n, czereśnia *f.*, trześnia *f.* (owoc i drzewo); mit großen Herren iſt ſchlecht -n eſſen zła rzecz słudze z panem jadać wiśnie.

Ki'rſchen-, **Ki'rſchen=**, *adi.* czereśniowy.

Ki'rſchenfliege, *sf. pl.* -n, trześniówka *f.* (zool.).

Ki'rſchfarbe, *sf. pl.* -n, kolor czereśniowy.

Ki'rſchfarbig, *adi.* wiśniowy, czereśniowego koloru.

Ki'rſchfink, *sm.* -en, *pl.* -en, = Kirſchbeißer.

Ki'rſchgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród czereśniami zasadzony, czereśniowy sad.

Ki'rſchgeiſt, *sm.* -es, ob. -waſſer.

Ki'rſchharz, *sn.* -es, żywica *f.* z czereśniowego drzewa.

Ki'rſchkern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pestka *f.* z czereśni.

Ki'rſchkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, płacek *m.* z czereśniami.

Ki'rſchlorbeerbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, wawrzynowa wiśnia *f.*, śliwa wawrzynowa.

Ki'rſchmus, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, powidła *pl.*, marmelada *f.* z czereśni.

Ki'rſchrot, *adi.* czerwony jak wiśnia.

Ki'rſchſaft, *sm.* -es, czereśniowy sok.

Ki'rſchſäure, *sf.* czereśniowy kwas.

Ki'rſchwaſſer, *sn.* -s, czereśniówka *f.*

Ki'rſchzeit, *sf.* pora czereśniowa, kiedy czereśnie dojrzewają.

Ki'rſei, *sm.* -s, karazya *f.*, kierezya *f.*

Ki'ßchen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszeczka *f.*

Ki'ſſen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszka *f.*; — zum Knien klęcznik *m.*

Ki'ſſenüberzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, **Ki'ſſenzieche**, *sf. pl.* -n, poszewka *f.*, powłoczka *f.* na poduszkę.

Ki'ſtchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kiſte) skrzynka *f.*, skrzyneczka *f.*

Ki'ſte, *sf. pl.* -n, skrzynia *f.*, paka *f.*

Ki'ſtendeckel, *sm.* -s, *pl.* —, wieko *n.* skrzyni.

Ki'ſtenholz, *sn.* -es, drzewo nadające się do wyrobu skrzyń.

Ki'ſtenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, stolarz skrzynie robiący.

Ki'tt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kit *m.*, spoiwo *n.*, lepiszcze *n.*, lepidło *n.*

Ki'ttel, *sm.* -s, *pl.* —, kitel *m.*, ubranie płócienne; kieca *f.*, siermięga *f.*

Ki'tten, *va.* kitować, lepić.

Ki'ttleiſte, *sf. pl.* -n, listewka *f.* spoiwa (med.).

Ki'ttſubſtanz, *sf.* istota złepna, spoiwo *n.* (med.).

Kitz, *sn.* -es, *pl.* -e, sarnię *n.*, sarniątko *n.*

Ki'tze, *sf. pl.* -n, młoda koza, kózka *f.*

Ki'tzel, *sm.* -s, łechtanie *n.*, łaskotanie *n.*; świerzbienie *n.*; chętka *f.*; ich empfinde einen — im Halſe czuję w gardle łaskotanie; er empfindet darüber einen heimlichen — czuje z tego tajemną rozkosz; j—m den — austreiben, etw. zu tun sprawić, że komuś ochota odejdzie uczynienia czegoś.

Ki'tz(e)lig, *adi.* łechtliwy, łaskotliwy; (przen.:) drażliwy; das iſt eine -e Sache to jest drażliwa, delikatna sprawa, materya, kwestya.

Ki'tz(e)ligkeit, *sf.* łaskotliwość; (przen.:) drażliwość *f.*

Ki'tzeln, *va.* (h.) łechtać, łaskotać; den Gaumen — podniebienie łaskotać, drażnić; die Ohren — łechtać, głaskać uszy; ſich — *vr.* łaskotać się; wer ſich ſelbſt kitzelt, lacht wie er will kto się sam łaskocze, śmieje się jak chce; (przen.:) serdecznie się cieszyć pokryjomu; kitzelt dich nach Namen und Ehre pożądasz sławy i zaszczytu.

Ki'tzeln, *sn.* -s, łechtanie *n.*, łaskotanie *n.*

Ki'tzler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) łaskocący *m.*; 2) łechtaczka *f.*

K. K. albo **k. k.** skrócenie zamiast kaiſerlich königlich, cesarsko królewski.

Kl. skrócenie zamiast klein, mały.

Klab(a)u'ter-, albo **Klabo'termann**, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, kobold *m.*, duch okrętowy.

Kla'brias, *sm. indecl.* kłabrias *m.* (gra w karty).

Kla'dau, *sn.* Kładawa *f.*

Kla'dde, *sf. pl.* -n, brulion *m.*; notatka codzienna.

Kla'dern, *sn.* Kładruby *pl.*

Kla'ffen, *vn.* (h. i ſ.) 1) nie dobrze przystawać, niedomykać się, odstawać; ziać; klaffend, *ppr.* i *adi.* ziejący; 2) pęknąć, rozpaść się, rozstąpić się; 3) = klaffen.

Kla'ffen, *sn.* -s, niedomykanie *n.* się, stanie *n.* otworem; — der Wunde rozziew *m.* rany.

Klä'ffen, *vn.* (h.) szczekać (jak mały piesek); paplać o czem bez końca.

Klä'ffen, *sn.* -s, szczekanie *n.*; paplanie *n.*

Klä'ffer, *sm.* -s, *pl.* —, szczekacz *m.*

Kla'ffmuſchel, *sf.* *pl.* -n, małgiew *m.*, śniednik *m.*

Kla'ffſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, wzniosłopysk *m.*, kleszczak *m.*

Kla'fter, *sf.* *pl.* -n, (*sn.*) sążeń *m.*, sąg *m.*

Kla'ftergeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, sążniowe *n.*

Kla'fterholz, *sn.* -es, drzewo sągowe.

Kla'ft(e)rig, **Kla'fterlang**, *adi.* sążeń długości mający długi na sążeń.

Kla'ftermaß, *sn.* -ßes, miara sążniowa.

Kla'ftern, *va.* i *vn.* (h.) (w) sążnie układać.

Kla'fterſcheit, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, polano *n.* długości sągowego drzewa.

Kla'fterſetzer, *sm.* -s, *pl.* —, ten co drzewo w sążnie ustawia.

Kla'gbar, *adi.* 1) to, o co skarżyć można; 2) to, o co skarga jest wniesiona; die Sache iſt — o tę rzecz, sprawę jest wniesiona skarga; — werden wegen etw. skargę wnieść o coś; zahlbar und — in Paris płatne i zaskarżalne w Paryżu.

Kla'ge, *sf.* *pl.* -n, 1) skarga *f.*, skarżenie się *n.*, żalenie się *n.*, utyskiwanie *n.*, wyrzekanie *n.*; eine — über etw. erheben, führen żalić się na co, skargi, żale rozwodzić z powodu czegoś; — über ſchlechte Zeiten utyskiwanie, narzekanie na złe czasy; in laute -n ausbrechen głośno się użalać; ein Brief voller -n list pełen użaleń, zażaleń; 2) skarga *f.*, zaskarżenie *n.*; zażalenie *n.*; es ſind -n gegen ihn eingelaufen wpłynęły na niego skargi; eine — gegen j—n anſtellen albo anhängig machen skargę na kogo podać, wnieść (do sądu); mit ſeiner — abgewieſen werden zostać oddalonym ze skargą.

Kla'gebrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list *m.* z zażaleniem, zażalenie *n.* na piśmie.

Kla'geerhebung, *sf.* *pl.* -en, wniesienie *n.* skargi, zaskarżenie *n.*; żalenie *n.* się.

Kla'gefrau, *sf.* *pl.* -en, płaczennica *f.*, płaczka *f.*, żałobnica *f.*

Kla'gegedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, -geſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, -lied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, wiersz żałobny, tren *m.*; elegia *f.*; jeremiada *f.*

Kla'gegeſchrei, *sn.* -(e)s, lament *m.*

Klä'geln, *vn.* (h.) bezustannie się skarżyć.

Kla'gen, I. *va.* 1) skarżyć kogo; j—n vor dem Gerichte — skarżyć kogo przed sądem; vor dem Richter — przed sędzią skarżyć; wegen einer Forderung — o należytość skarżyć; auf die Scheidung — o rozwód skarżyć; auf Schadenerſatz — o wynagrodzenie szkody skarżyć; 2) j—m ſeine Not — skarżyć się, żalić się przed kim na biedę; dem Himmel ſei es geklagt! Bogu to niech będzie wiadomo! j—m die Ohren voll — zamęczyć kogo swem narzekaniem, żaleniem się; II. *vn.* (h.) narzekać, utyskiwać, żalić się, skarżyć się; über j—n — skarżyć się na kogo; über ſchlechte Zeiten — na złe czasy narzekać; III. *vr.* ſich heiſer — zachrypnąć z skarżenia się; ſich zu Tode — zamęczyć się skargami na śmierć.

Kla'gen, *sn.* -s, żalenie *n.* się, skarżenie się, utyskiwanie *n.*; (za)skarżenie *n.*

Kla'gend, *adi.* = klăglich); -e Töne żałosne tony.

Kla'genfurt, *sn.* Celowiec *m.*

Kla'genreich, *adi.* pełny żalów, skarg.

Kla'genswert, *adi.* godzień pożałowania.

Kla'gepunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przedmiot *m.* skargi.

Klä'ger, *sm.* -s, *pl.* —, skarżący, powód *m.*, oskarżyciel *m.*; wo kein — iſt, da iſt kein Richter gdzie niema skargi, tam niema sędziego; ſich zum — aufwerfen wystąpić jako oskarżyciel, z oskarżeniem; **Klä'gerin**, *sf.* *pl.* -innen, powódka *f.*, oskarżycielka *f.*

Klagerei', *sf.* *pl.* -en, ustawiczne skarżenie, żalenie się.

Klä'geriſch, *adi.* skarżący; odnoszący do oskarżyciela, do skargi.

Kla'geruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **Kla'gegeſchrei**, *sn.* -(e)s, **Kla'geton**, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, wykrzyk, krzyk, głos, ton żałośny.

Kla'geſache, *sf.* *pl.* -n, proces *m.*, spór *m.*, sprawa *f.*; przedmiot *m.* sporu.

Kla'geſchrift, *sf.* *pl.* -en, = Klagſchrift.

Kla'geſucht, *sf.* pieniactwo *n.*

Kla'geſüchtig, *adi.* pieniacki.

Kla'geweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, płaczka *f.*

Kla'geführer, *sm.* -s, *pl.* —, prowadzący skargę.

Klä'glich, *adi.* 1) żałosny; 2) (beklagenswert) godny pożałowania; 3) (erbärmlich, ſchlecht) biedny, nędzny; *adv.* żałośnie; nędznie.

Klä'glichkeit, *sf.* 1) żałosność *f.*; 2) stan pożałowania godny; 3) biedota *f.*, nędzota *f.*

Kla'gſchrift, *sf.* *pl.* -en, skarga *f.* na piśmie, oskarżenie *n.*, zaskarżenie *n.*

Klamm, *adi.* 1) ciasny; (przen.) es iſt mir — um das Herz ciśnie mnie na serce; -e Zeiten czasy uciążliwe; mir ſind — nasze zasoby są skąpe; 2) zdrętwiały od zimna.

Kla'mm(e), *sf.* *pl.* -n, gardziel *f.*, wąwóz *m.* w górach, gdzie strumień płynie.

Kla'mmer, *sf.* *pl.* -n, klamra *f.*, zaciskadło *n.*, kluba *f.*, spona *f.*, zwora *f.*; antaba *f.*; nawias *m.*

Kla'mmeraffe, *sm.* -n, *pl.* -n, czepiak *m.*

Kla'mmern, *va.* klamrować, klamrami wiązać; spiąć; w nawiasie umieścić; ſich — *vr.* uczepić się czego (= anklammern).

Klä'mmerchen, *sn.* -s, *pl.* —, klamerka *f.*

Klamo'tten, *sf. pl.* kawałki *pl.* cegieł.

Kla'mpe, *sf. pl.* -n, wiązadło *n.*

Klang, *sm.* -(e)s, *pl.* Klänge, dźwięk *m.*, brzmienie *n.*, głos *m.*; mit Sang und — z muzyką i śpiewem; metallischer — der Stimme metaliczny ton głosu; liebliche Klänge lube tony; sein Name hat guten — imię (nazwisko) jego dobrze jest znanem, posiada rozgłos; das gibt keinen guten — to nie dobrze się zgadza.

Kla'ngbilder, *sn. pl.* obrazy słuchowe.

Kla'ngfähigkeit, *sf.* rezonancya *f.*

Kla'ngfarbe, *sf.* barwa *f.* dźwięku.

Kla'ngfigur, *sf. pl.* -en, figury *pl.* Chladniego.

Kla'nglehre, *sf.* nauka *f.* o głosie, o dźwięku, akustyka *f.*

Kla'nglos, *adi.* bez dźwięku, bez odgłosu, bezdźwięczny.

Kla'nglosigkeit, *sf.* bezdźwięczność *f.*

Kla'ngmesser, *sm.* -s, *pl.* —, fonometr *m.*

Kla'ngnachahmung, *sf. pl.* -en, naśladowanie *n.* głosu.

Kla'ngreich, *adi.* ob. -voll.

Kla'ngstufe, *sf. pl.* -n, stopień *m.* dźwięku.

Kla'ngvoll, *adi.* pełen dźwięku.

Kla'ngwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyraz naśladujący głos lub dźwięk; wyraz donośny.

Kla'ppe, *sf. pl.* -n, 1) Fliegen— placka *f.* (na muchy); 2) klapa *f.* (u klarnetu i t. d.), zasuwka *f.*, zastawka *f.*, nakrywka *f.*; płacha *f.*; łupina *f.* (bot.); (= Auffchläge) wyloga *f.*; (= Bett) ſich in die — legen położyć się do łóżka.

Kla'ppen, 1) *vn.* (h.) klapnąć; die Teller — ſchon talerze już dzwonią; 2) zgadzać się; die Verſe — nicht wiersze nie zgadzają się; es klappt alles ſehr gut wszystko idzie dobrze; 3) ſich —, *vr.* (ſich) in die Höhe — podnosić się do góry; auseinander — otworzyć się.

Kla'ppen-, *adi.* zastawkowy.

Kla'ppenfeder, *sf. pl.* -n, sprężyna *f.* u klapy.

Kla'ppengeräuſch, *sn.* -es, *pl.* -e, szmer zastawkowy.

Kla'pper, *sf. pl.* -n, grzechotka *f.*, klekotka *f.*

Kla'pperdürr, *adi.* chudy jak szczypa.

Kla'pperei, *sf. pl.* -en, 1) (Geklapper) kolatanie *n.*, klekotanie *n.*, grzechotanie *n.*; 2) (leeres Geſchwätz) gadanina *f.*

Kla'pp(e)rig, *adi.* 1) kolatający, klekocący, grzechocący; 2) (gebrechlich) ułomny, słaby; 3) daleki od doskonałości.

Kla'pperkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, zły fortepian.

Kla'ppermann, *sm.* -(e)s, człowiek chudy jak szkielet; (= Tod) śmierć *f.*

Kla'ppermaul, *sn.* ob. Plappermaul.

Kla'ppermühle, *sf. pl.* -n, młyn kołatający.

Kla'ppern, *vn.* (h.) klekotać, grzechotać, szczękać; der Storch klappert mit dem Schnabel bocian klekoce (dzióbem); mit den Zähnen — zębami dzwonić, szczękać; (ſchwätzen) paplać; j—n aus dem Schlafe — *va.* obudzić kogo stukiem, wrzawą.

Kla'ppernuß, *sf. pl.* -nüſſe, klokocina *f.*, pistacya *f.*

Kla'pperroſe, *sf. pl.* -n, maczek *m.*, żytna trawa.

Kla'pperſchlange, *sf. pl.* -n, grzechotnik *m.* (wąż).

Kla'pperſchote, *sf.* klekotnica *f.*

Kla'pperſtorch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtörche, bocian *m.*

Kla'pphandſchuh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rękawiczka *f.* bez palców.

Kla'pphengſt, *sm.* -es, *pl.* -e wnętr *m.*

Kla'ppholz, *sn.* -es, klepka *f.*, brusy *pl.*

Kla'ppholzmacher, *sm.* -s, *pl.* —, klepczarz *m.*

Kla'ppmuſchel, *sf. pl.* -n, pielgrzymek *m.*

Kla'ppnaſe, *sf. pl.* -n, halabartnik *m.*

Kla'ppohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, klapouchy koń.

Klap(p)s, I. *sm.* -pſes, *pl.* Klapſe, klask *m.*, plask *m.*; einem einen — geben pacnąć kogo; II. *int.* klap!

Klap(p)ſen, *va.* klaskać, klasnąć; bić ręką, dać klapsa; *vn.* klapsnąć.

Kla'ppſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, złożyna *f.*

Kla'pptiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół *m.* z klapami do spuszczania; stół składany.

Klaque'r, (wym.: klak) *sf. pl.* -n, klaka *f.*, najęte oklaski dla aktorów.

Klaqueu'r, (wym.: klakör) *sm.* -s, *pl.* -e, klakier *m.*, klaskacz najęty.

Klar, *adi.* 1) czysty, przeźroczysty; -e Stimme czysty głos; -e Wahrheit czysta prawda; j—m -en Wein einſchenken powiedzieć komu czystą prawdę, wyjawić komu swe myśli; 2) jasny; ein -er Begriff jasne pojęcie; ich ſehe es —, daß . . . jasno to widzę, że . . . ; das iſt — to rzecz jasna; du haſt dich nicht — ausgedrückt nie jasno się wyraziłeś; das liegt — am Tage to rzecz jasna jak słońce; mit -en Worten ſeine Meinung ſagen powiedzieć swoje zdanie jasno i wyraźnie, bez ogródek; j—m etw. — machen wyjaśnić komu co; mit etw. ins -e kommen jasno co pojąć; über etw. im -en ſein widzieć, pojmować co jasno; -er Gewinn czysty dochód; die Sache iſt nicht klipp und — sprawa nie jest całkiem jasna; -e Fleiſchbrühe przeźroczysty rosół; der Himmel wird — niebo wypogadza się, staje się czystem; 3) der Teig iſt — ciasto jest dość gęste; den Anker zum Fallen — machen przygotować kotwicę do zarzucenia; — zum Gefecht gotowy do boju; — ſein być przygotowanym do wyjazdu (żegl.).

Kla'ra, *sf.* Klara; *dim.* Klärchen, *sn.* -s, Klarcia.

Kla'räugig, *adi.* jasnooki.

Kla'rblickend, *adi.* jasnowidzący.

Klä're, *sf.* 1) jasność *f.*, przejrzystość *f.*; (Glanz) blask *m.*; 2) = Klara.

Klä'ren, *va.* klar machen przygotować kotwicę do zarzucenia (żegl.).

Klä'ren, *va.* klarować, czyścić z mętów; *vr.* der Himmel klärt ſich niebo wypogadza się.

Klä'ren, *sn.* -s, **Klä'rung**, *sf. pl.* -en, klarowanie *n.*, czyszczenie *n.* z mętów.

Kla'rfädig, *adi.* z cienkich nitek zrobiony, utkany.

Kla'rheim, *sm.* Kotomierz *m.*

Kla'rheit, *sf.* czystość *f.*, jasność *f.*; er trägt mit ſolcher — vor, daß ... z taką jasnością wyklada, iż ...

Klarie'ren, *va.* opłacać cło od okrętu lub ladunku okrętowego.

Klarine'tte, *sf. pl.* -n, klarnet *m.*

Klarinetti'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, klarnecista *m.*

Klari'ſſin, *sf. pl.* -innen, Klaryska *f.*

Klä'rlich, *adi.* jasny, wyraźny; *adv.* jasno, wyraźnie.

Klä'rung, *sf. pl.* -en, rozjaśnienie *n.*, wyjaśnienie *n.*

Kla'rmachen, *va.* wyjaśnić; Holz — (= klein machen) drzewo łupać.

Kla'ſſe, *sf. pl.* -n, klasa *f.* (we wszystkich znaczeniach polskiego wyrazu); rząd *m.*, oddział *m.*; in eine höhere — kommen dostać się do wyższej klasy; Schüler der erſten — uczeń *m.* pierwszej klasy, pierwszoklasista *m.*; etw. nach -n ordnen uporządkować co według klas; die vornehmen -n der Geſellſchaft wyższe klasy społeczeństwa; Menſchen der niedrigſten — ludzie najniższej klasy; das Werk iſt zugänglich für alle -n von Leſern to dzieło jest dostępne dla wszystkich klas czytelników.

Kla'ſſenälteſte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, najstarszy (albo też:) pierwszy w klasie.

Kla'ſſenarbeit, *sf. pl.* -en, praca szkolna.

Kla'ſſenaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń, któremu powierzono nadzór nad współuczniami.

Kla'ſſenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, dziennik szkolny.

Kla'ſſeneinteilung, *sf. pl.* -en, podział *m.* na klasy, klasyfikacya *f.*

Kla'ſſengeiſt, *sm.* -es, kastowość *f.*

Kla'ſſenherrſchaft, *sf.* rządy klasowe.

Kla'ſſenlehrer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) nauczyciel *m.* (-lka) klasy, gospodarz *m.* (-dyni) klasy.

Kla'ſſenlotterie, *sf. pl.* -n, loterya klasowa.

Kla'ſſenſteuer, *sf. pl.* -n, podatek klasowy, poglówne *n.*

Kla'ſſenſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system klasowy, kastowy.

Kla'ſſenvorſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -vorſtände, ob. Klaſſenlehrer.

Kla'ſſenweiſe, *adv.* klasami, podług klas.

Kla'ſſenzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, izba szkolna, klasa *f.*

Klaſſifikatio'n, *sf. pl.* -en, klasyfikacya *f.*, rozdział *m.* na klasy, ułożenie *f.* podług klas.

Klaſſifizie'ren, *va.* klasyfikować, dzielić na klasy.

Klaſſifizie'ren, *sn.* -s, -zierung, *sf. pl.* -en, dzielenie *n.* na klasy, klasyfikowanie *n.*

... kla'ſſig, *adi.* (w wyrazach złożonych z liczebnikami np.) fünf— pięcioklasowy.

Kla'ſſiker, *sm.* -s, *pl.* —, klasyk *m.*, pisarz klasyczny, wzorowy.

Kla'ſſikerausgabe, *sf. pl.* —, wydanie *n.* dzieła klasyka.

Kla'ſſiſch, *adi.* i *adv.* klasyczny, (-nie), wzorowy, (-wo); -er Zeuge świadek główny, zupełnie wiarogodny; das iſt —! to wyborne, to pyszne!

Klaſſizi'smus, *sm.* —, klasycyzm *m.*

Klaſſizi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, klasycysta *m.*

Klaſſizitä't, *sf.* klasyczność *f.*; wzorowość *f.*, doskonałość *f.*

Klatſch, I. *int.* klacz! puk! pac! II. —, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) ob. Klaps; 2) trzaśnięcie *n.* z bicza, biczem; 3) plotka *f.*

Kla'tſchbaſe, *sf. pl.* -n, klekotka *f.*, plotkarka *f.*

Kla'tſchblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, dziennik plotkarski.

Kla'tſchbüchſe, *sf. pl.* -n, pukawka *f.*

Kla'tſche, *sf. pl.* -n, 1) ob. Klappe; 2) klekotka *f.*, plotkarka *f.*

Kla'tſchen, 1) *va.* j—m Beifall — bić oklaski, brawo komu dawać; ſie klatſcht alles ona wszystko wygada; er klatſcht es in der ganzen Stadt herum po calem mieście to rozgaduje; eine Fliege — albo tot — zabić muchę ręką lub placką; 2) *vn.* (h.) klaskać; mit den Händen — rękoma klaskać, w ręce; mit dem Mund — mlaskać ustami; der Regen klatſcht herab albo es klatſcht *vimprs.* deszcz pluska.

Kla'tſcher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) oklaskujący *m.*, (gedungener) — klakier *m.*; 2) gadula *m.*, plotkarz *m.*

Kla'tſcherin, *sf. pl.* -innen, plotkarka *f.*, bajszarka *f.*

Klatſcherei', *sf. pl.* -en, plotka *f.*

Kla'tſchgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo plotkarskie.

Kla'tſchgevatterin, *sf. pl.* -innen, klekotka *f.*, plotkarka *f.*

Kla'tſchhaft, **Kla'tſchig**, *adi.* gadatliwy; lubiący plotki roznosić.

Kla'tſchhaftigkeit, *sf.* usposobienie plotkarskie, plotkarstwo *n.*

Kla'tſchmaul, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäuler, klekotka *f.*, plotkarz *m.*, plotkarka *f.*

Kla'tſchmohn, *sm.* -(e)s, ob. -roſe.

Kla'tſchnaß, *adi.* przemokly do nitki.

Kla'tſchroſe, *sf. pl.* -n, mak polny, maczek *m.*, żytna trawa.

Kla'tſchſüchtig, *adi.* plotkarski.

Kla'tſchweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ob. -baſe.

Kla'ttau, *sn.* Klatowy *pl.*

Klau'ben, *va.* 1) przebierać, sortować; 2) dłubać, gmerać.

Klau'ber, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) dłubacz *m.* (-ka).

Klauberei', *sf. pl.* -en, 1) dłubanina *f.*, mitręga *f.*; 2) ob. Spitzfindigkeit.

Klau'dia, *sf.* -s i —, Klaudya *f.*

Klau'dius, *sm.* Klaudyusz.

Klau'e, *sf. pl.* -n, 1) racica *f.*, kopyto rozdwojone; 2) szpon *m.*, pazur *m.* (drapieżnego zwierza); was er einmal in ſeine -n bekommt, iſt ihm nicht zu entreißen co raz w swoje szpony dastanie, tego nie można mu więcej wydrzeć; eine ſchlechte — haben bazgrać jak kura labą; an der — erkennt man den Löwen po pazurze lwa poznać; 3) narzędzie służące do wyciągania gwoździ itd.

Klau'en, *va.* 1) porwać w szpony; (= kratzen) (po)drapać; 2) bazgrać, brzydko pisać; 3) (= ſtibitzen) kraść.

Klau'engeld, *sn.* -(e)s, **Klau'enſteuer**, *sf.* kopytkowe *n.*, oplata *f.* od bydła.

Klau'enſeuche, *sf.* zaraza racicowa; kulawka *f.* (u owiec).

Klau'enſpalte, *sf. pl.* -n, szpara raciczna.

Klau'ig, *adi.* mający szpony, kopyta, racice; kopytowy, racicowy.

Klaus, *sm.*, **Klau'schen**, *sn.* (skróc. od Nikolaus) Mikolaj, Mikolajek.

Klau'ſe, *sf. pl.* -n, 1) rozpadlina *f.* w skale; wąwóz górski; 2) mieszkanie małe samotne; mieszkanie pustelnika; cela mnisza.

Klau'ſel, *sf. pl.* -n, klauzula *f.*; zastrzeżenie *n.*, warunek *m.*

Klau'ſenburg, *sm.* -s, Koloszwar *m.*

Klau'sner, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *f.*, *pl.* -innen) pustelnik *m.*, (-niczka *f.*).

Klau'snerleben, *sn.* -s, życie pustelnicze.

Klauſu'r, *sf. pl.* -en, klauzura *f.*, zamknięcie *n.*, samotność *f.*, odosobnienie *n.*; eine Prüfungsarbeit in der — machen robić zadanie egzaminowe pod zamknięciem, pod ścisłym nadzorem.

Klauſu'rarbeit, *sf. pl.* -en, zadanie (pisemne) robione pod klauzurą, pod nadzorem.

Klaviatu'r, *sf. pl.* -en, klawiatura *f.*

Klavicho'rd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, klawikord *m.*

Klavie'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, fortepian *m.*

Klavie'rauszug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wyciąg fortepianowy.

Klavie'rbegleitung, *sf. pl.* -en, akompaniament fortepianowy.

Klavie'rlehrer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) nauczyciel (-lka) gry na fortepianie.

Klavie'rmacher, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* fortepianów.

Klavie'rnoten, *sf. pl.* nuty fortepianowe, na fortepian.

Klavie'rſaite, *sf. pl.* -n, struna *f.* na fortepianie.

Klavie'rſchlüſſel, *sm.* -s, *pl.* —, klucz *m.*

Klavie'rſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* gry na fortepianie.

Klavie'rſpiel, *sn.* -(e)s, gra *f.* na fortepianie.

Klavie'rſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, pianista *m.*

Klavie'rſpielerin, *sf. pl.* -innen, pianistka *f.*

Klavie'rſtimmer, *sm.* -s, *pl.* —, stroiciel *m.* fortepianów.

Klavie'rſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, utwór fortepianowy.

Kla'vis, *sf. indecl.* klucz *m.*; klawisz *m.*

Klavizi'mbel, *sn.* -s, *pl.* -n, klawicymbały *pl.*

Kle'ben, 1) *va.* przylepić; den Zettel an die Wand — przylepić kartę na ścianie; 2) *vn.* (h.) lgnąć, przylepić się do czegoś; die Zunge klebt mir an dem Gaumen język lgnie mi do podniebienia, kolkiem mi stoi; er bleibt an der Wand — mógłoby przylepić się do ściany; etw. an den Fingern — laſſen albo die Hände — laſſen zwędzić co, ukraść; an einer Gewohnheit — ściśle się trzymać jakiegoś zwyczaju; es bleibt nichts bei ihm — nie go się nie trzyma, wszystko zapomina; — bleiben więznąć.

Kle'begarn, **-netz**, *sn.* -es, *pl.* -e, lep *m.*, sieć myśliwska.

Kle'bekraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, lepczyna *f.*, szpona *f.*, ostryca *f.*

Kle'bemittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek *m.* do lepienia.

Kle'bepflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, plaster angielski, plaster lepki, przylepiec *m.*

Kle'ber, *sm.* 1) —, -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) lepiarz, lepkarz *m.* (-piarka *f.*); 2) klej roślinny, gluten *m.*

Kle'berhaltig, *adi.* klejowaty.

Kle'beſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lepnik *m.*

Kle'bewerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lepianka *f.*; licha robota.

Kle'bricht, *adi.* lepki, lipki.

Klebrig, *adi.* lepki, lepisty, klejowaty, lgnący, klejki; -er Boden lgniączka *f.*; *adv.* lepko klejko.

Kle'brigkeit, *sf.* lepkość *f.*, klejkość *f.*

Kle'bſchiefer, *sm.* -s, *pl.* —, cymolit *m.*, lupek lgnący.

Kle'cken, *vn.* (h.) 1) kroplami co wypuszczać; mit der Tinte, mit der Feder, dem Pinſel — plamy robić atramentem, piórem, pendzlem; 2) udać się, powieść się, wystarczać.

Kle'cker, *sm.* -s, *pl.* —, bazgracz *m.*, gryzmoła *m.*

Kleckerei', *sf. pl.* -en, bazgranina *f.*; gryzmoły *pl.*

Kle'ckern, *vn.* (h.) jeść nieporządnie, plamiąc odzienie; ſich voll — *vr.* poplamić odzienie jedząc nieporządnie.

Kle'ckmaler, *sm.* -s, *pl.* —, bazgracz *m.* (malarz).

Kle'cks, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, kleks *m.*, plama *f.*, żyd *m.*

Kle'cksen, *va.* i *vn.* (h.) ob. Kleckern 1); plamić, bazgrać.

Kle'ckser, *sm.*, **Kle'ckserei'**, *sf.* ob. Kleckser, Kleckerei.

Kle'cksig, *adi.* poplamiony, zabrany; — ſchreiben pisać nieporządnie.

Klee, *sm.* -s, koniczyna *f.*, rosikoń *m.*

Klee'bau, *sm.* -(e)s, uprawa *f.* koniczyny.

Klee'baum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, nordamerikaniſcher — skorodrzew *m.*

Klee'blatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, 1) listek *m.* koniczyny; 2) (przen.) trójka *f.*; ein ſauberes — dobrana trójka hultajska.

Klee'blattzug, *sm.* -(e)s, ęckotki *pl.*

Klee'feld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, koniczysko *n.*

Klee'futter, *sn.* -s, koniczyna *f.*

Klee'falz, *sn.* -es, sól szczawikowa, szczawian potasowodorowy.

Klee'fäure, *sf.* kwas szczawiowy.

Klee'wiefe, *sf. pl.* -n, łąka koniczyną zasiana.

Klei, I. *sm.* -(e)s, ił *m.*, lepki grunt; II. *sf. pl.* -en otręby *pl.*

Klei'acker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, iłowaty grunt, iłowate pole.

Klei'ben, *va.* 1) ob. Kleben; 2) wypełnić mur pruski gliną i słomą.

Klei'ber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) bargiel kowalik *m.* (ptak); 2) lichy murarz; lepkarz *m.*

Klei'berwerk, *sn.* ob. Klebewerk.

Kleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) suknia *f.*, szata *f.*, odzienie *n.*; -er anziehen suknie wdziać, oblec się w szaty; -er ausziehen, ablegen zdjąć suknie; -er machen Leute z sukni o ludziach sądzą; jak cię widzą, tak cię piszą; jakie odzienie, takie radzenie; 2) (wogóle i przen.) okrycie *n.*; das — der Unſchuld szata niewinności.

Klei'dchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kleid) sukienka *f.*

Klei'den, *va.* 1) ubierać kogo lub co, (oltarz, ambonę) stroić, przystrajać; ſich — *vr.* ubierać się; er kleidet ſich nach der Mode modnie się ubiera; j—n — ubrać kogo, dać mu odzienie; (przen.) die Wieſe kleidet ſich mit Gras und mit Blumen łąka stroi się w trawę i kwiaty; 2) jako strój zdobić kogo; być dla niego stosownym, przyzwoitym; dieſer Rock, dieſe Farbe kleidet dich am beſten w tej sukni, w tym kolorze ci najlepiej; der Hut kleidet dich gut w tym kapeluszu ci do twarzy; (przen.) Beſcheidenheit kleidet den Jüngling skromność zdobi młodzieńca; die Lüge in das Gewand der Wahrheit — klamstwo ubrać w pozory prawdy; in Worte — wyrazić w słowach; die Formen, in welche ſich der Gedanke kleidet ... formy, jakie przybrała ta myśl.

Klei'derbeſen, *sm.* -s, *pl.* —, miotełka *f.* do sukien.

Klei'derbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do sukni.

Klei'dergeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sklad *m.* ubiorów, sukien.

Klei'derhandel, *sm.* -s, 1) handel *m.* sukniami; — treiben handlować sukniami; 2) magazyn *m.* sukni.

Klei'derhändler, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec sukniami handlujący.

Klei'derhändlerin, *sf. pl.* -innen, kupcowa suknami handlująca.

Klei'derkammer, *sf. pl.* -n, szatnia *f.*, garderoba *f.*

Klei'derkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, = Kleiderſchrank.

Klei'derlaus, *sf. pl.* -läuſe, wesz w sukniach się gnieżdżąca.

Klei'derlos, *adi.* nie mający sukień; *adv.* bez sukień.

Klei'dermacher, *sm.* -s, *pl.* —, krawiec *m.*

Klei'dermarkt, *sm.* -(e)s, -märkte, targ *m.*, gdzie suknie sprzedają.

Klei'dermode, *sf. pl.* -n, moda *f.* (noszenia) sukien.

Klei'dermotte, *sf. pl.* -n, mól w sukniach się gnieżdżący.

Klei'dernarr, *sm.* -en, *pl.* -en, strojniś *m.*, człowiek lubiący się stroić; elegant *m.*

Klei'dernärrin, *sf. pl.* -innen, strojnisia *f.*, elegantka *f.*

Klei'derordnung, *sf.* ustawa ograniczająca zbytek w sukniach, przypisująca porządek w strojach.

Klei'derpracht, *sf.* przepych *m.* w strojach.

Klei'derraffer, *sm.* -s, *pl.* —, podpinacz *m.* do sukni.

Klei'derrechen, *sm.* -s, *pl.* —, wieszadło *n.*, szaragi *pl.*

Klei'derſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, szafa *f.* na suknie.

Klei'derſtänder, *sm.* -s, *pl.* —, ob. -rechen.

Klei'dertracht, *sf. pl.* -en, ubiór *m.*, moda *f.*; die — vorſchreiben przepisać, jak się każdy ma nosić, ubierać.

Klei'dervorrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -vorräte, zapas *m.* sukien, garderoba *f.*

Klei'derwärter, *sm.* -s, *pl.* —, szatniczy, szatny *m.*

Klei'derzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, garderoba *f.*, szatnia *f.*

Klei'dſam, *adi.* zalecający się do noszenia; bedący do twarzy.

Klei'dſamkeit, *sf.* nada(wa)nie *n.* się do noszenia (o materyach ubraniowych).

Klei'dung, *sf. pl.* -en, ubiór *m.*, odzież *f.*; przyodziewek *m.*; j—n mit — verſehen oporządzić kogo, w odzież go opatrzyć, odziać go.

Klei'dungsſtück, *sn.* -(e)s, *pł.* -e, część do ubioru należąca; suknia *f.*, ubiór *m.*

Klei'e, *sf.* = Klei 1) 2).

Klei'en, *adi.* otrębowy, otrębiany.

Klei'enartig, *adi.* otrębiasty.

Klei'enbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel otrębiana.

Klei'enbier, *sn.* -es, piwo *n.* z otręb.

Klei'enbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chleb *m.* z otrąb, z otrębami, chleb otrębiany.

Klei'enflechte, *sf. pl.* -n, lupież pstry; rote — liszaj czerwony.

Klei'engrind, *sm.* -(e)s, lupież *m.*

Klei'enmehl, *sn.* -(e)s, mąka gruba, razowa.

Klei'erde, *sf.* zie miailo wata.

Klei'icht, *adi.* otrębiasty, wyglądający jak otręby.

Klei'ig, *adi.* otrębiany.

Klein, *adi.* mały; drobny; *comp.* -er, mniejszy, drobniejszy; *sup.* -ſte, najmniejszy, najdrobniejszy; in einer -en Stunde za małą godzinę; warte eine -e Weile poczekaj małą chwilę; -e Augen machen robić małe oczka, przymrużyć oczy; etwas K-es drobnostka *f.*, bagatela *f.*; das iſt ihm ein K-es to jest dla niego drobnostką; ein — bißchen albo wenig nieco, trochę,

cokolwiek; haben Sie ein — wenig Geduld miej pan chwilę cierpliwości; — und groß, alles drängte sich um ihn mali i wielcy wszyscy cisnęli się koło niego; K-e und Große mali i wielcy (dorośli); — gewachsen mały, małego wzrostu; -es Alphabet małe abecadło; -er Buchstabe mała litera; -er Druck drobny druk; -er Geist ograniczona głowa; -es Geld drobne pieniądze; wechseln Sie mir einen Zehner in -es Geld zmień mi pan dziesiątkę na drobne; -e Fischchen drobne rybki; etw. in -e Stücke schneiden na drobne kawałki co pokrajać, połamać; — (brechen) stoßen potłuc; Holz — machen drzewo łupać, rąbać drobno; -er machen zmniejszać (-szyć); etw. den -sten Umständen nach erzählen opowiadać co z najdrobniejszymi szczegółami; der K-e, *sm.* -n, *pl.* -n, małec *m.*, malczyk *m.*; mein Kleiner mój mały (synek); deine Kleine twoja mała (córeczka); im -en verkaufen cząstkowo sprzedawać; im -en handeln cząstkowy drobny handel prowadzić; -er Geist mały duch, małostkowy duch; — werden maleć; um albo über ein -es (= bald) wkrótce, niedługo; bis ins -ste do najdrobniejszych szczegółów; das Wasser wird wieder — woda ubywa, upada; etw. — achten mało co cenić; er hat — angefangen małem, małymi środkami rozpoczął; — denken mieć ciasny widnokrąg; ich kann es nicht — kriegen nie mogę tego pojąć; von — ab od maleńkości; wer das K-e nicht ehrt, ist des Großen nicht wert kto małem pogardza, wielkiego nie wart; um ein -es dicker nieco grubszy; von zwei Übeln muß man das -ste nehmen z dwojga złego trzeba mniejsze wybrać; mit K-em fängt man an, mit Großem hört man auf małem zaczyna się, na wielkiem kończy się.

Klei'nachtel, *sn.* -s, *pl.* —. mała ósemka (format książki),

Klei'nasien, *sn.* -s, Azya Mniejsza.

Klei'näugig, *adi.* małooki.

Klei'nbahn, *sf.* *pl.* -en, kolej wązkotorowa, drugorzędna.

Klei'nbärtig, *adi.* małą bródkę mający.

Klei'nbauer, *sm.* -s i -n, *pl.* -n, chłop *m.*, kmieć *m.*

Klei'nbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, miniatura *f.*

Klei'nbinder, *sm.* -s, *pl.* —, bednarz *m.*, co małe, drobne statki pobija.

Klei'nblätterig, *adi.* o małych liściach.

Klei'nchen, *sn.* -s, maleństwo *n.*; unser — nasze maleństwo.

Klei'ndenkend, *adi.* myślący o małych rzeczach; małostkowy, drobnostkowy.

Klei'nern, *va.* ein Bruch — skracać ułamek; **Klei'nern**, *sn.* -s, **-nerung**, *sf.* *pl.* -en, skracanie *n.*,

Klei'nerwerden, *sn.* -s, ubywanie *n.*, malenie *n.*

Klei'nflosser, *sm.* -s, *pl.* —, drobnopłetw *m.*

Klei'nfüßig, *adi.* małonogi.

Klei'ngeist, *sm.* -es, *pl.* -er, człowiek małego rozumu.

Klei'ngeistig, *adi.* małoduszny.

Klei'ngeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, drobna moneta, drobne *pl.*

Klei'ngemälde, *sn.* -s, *pl.* —, miniatura *f.*, obraz *m.* w miniaturze.

Klei'ngeschäft, *sn.* ob. -handel.

Klei'ngescheide, *sn.* -s, jelita *pl.* zwierzyny.

Klei'ngewehr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ręczna broń.

Klei'ngewehrfeuer, *sn.* -s, ogień *m.* z ręcznej broni.

Klei'ngewerbe, *sn.* -s, i **-betrieb**, *sm.* -(e)s, drobny przemysł.

Klei'ngläubig, *adi.* niedowierzający, nieufający.

Klei'ngläubigkeit, *sf.* niedowierzanie *n.*, nieufność *f.*; bojaźliwość *f.*, małowierność *f.*

Klei'nhandel, *sm.* -s, handel cząstkowy, drobny.

Klei'nhändler, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec prowadzący handel cząstkowy, drobny.

Klei'nheit, *sf.* małość *f.*, drobność *f.*, maleństwo *n.*

Klei'nherzig, *adi.* słabego serca, nie mający serca; bojaźliwy, trwożliwy.

Klei'nhirn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, móżdżek *m.*

Klei'nhirnrinde, *sf.* kora móżdżkowa.

Klei'nhirnschenkel, *s. pl.* ciała powrózkowate.

Klei'nhirnseitenstrang, *sm.* -(e)s, *pl.* -stränge, pęczek móżdżkowordzeniowy.

Klei'nhirnzelt, *sn.* -(e)s, namiot *m.* móżdżku.

Klei'nholz, *sn.* -es, zbiórka.

Klei'nigkeit, *sf.* *pl.* -en, drobnostka *f.*, bagatela *f.*, fraszka *f.*, mała rzecz, drobiazg *m.*, małostka *f.*

Klei'nigkeitsgeist, *sm.* -(e)s, *pl.* -er, ubieganie się o drobnostki, drobiazgowość *f.*

Klei'nigkeitskrämer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf.* *pl.* -innen) człowiek lubiący się zajmować fraszkami, pedant *m.* (-tka *f.*), nudziarz *m.* (-rka *f.*).

Kleinigkeitskrämerei', *sf.* drobiazgowość *f.*, pedanterya *f.*

Klei'nkalibrig, *adi.* drobnokalibrowy, drobnowymiarowy.

Klei'nkinderbewahranstalt, *sf.* *pl.* -en, schronisko *n.*, ochronka *f.* dla dzieci.

Klei'nknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, parobczak *m.*

Klei'nkohle, *sf.* *pl.* -n, miał węglowy.

Klei'nköpfig, *adi.* mało-, drobno-głowy.

Klei'nköpfigkeit, *sf.* mikrocefalia *f.*

Klei'nkörnig, *adi.* drobnoziarnisty; drobnosypki, miałki.

Klei'nlaut, *adi.* cichomowny; źle usposobiony, małomowny; zatrwożony; j—n — machen zatrwożyć kogo, odebrać komu otuchę; — werden spuścić z tonu, zamilknąć.

Klei'nleben, *sn.* -s, skromne życie.

Klei'nlich, *adi.* małostkowy, drobiazgowy, drobnostkowy; eine -e Rache nizka zemsta.

Klei'nlichkeit, *sf.* małostkowość *f.*, drobiazgowość *f.*,

drobnostkowość *f.*; -en, *pl.* fraszki *pl.*

Klei'nmaler, *sm.* -s, *pl.* —, miniaturzysta *m.*; -lerei', *sf.* miniatura *f.*

Klei'nmaterial, *sn.* -(e)s, drobne żelaziwo do szyn, połączniki szynowe (kolejn.).

Klei'nmeister, *sm.* -s, *pl.* —, drobny rzemieślnik samoistny.

Klei'nmut, *sm.* -(e)s, **Klei'nmütigkeit**, *sf.* zwątpienie *n.*, nieufność *f.* w swe siły; brak *m.* odwagi; trwożliwość *f.*, maloduszność *f.*

Klei'nmütig, *adi.* zwątpiały, upadły na duchu, trwożliwy, maloduszny; nieśmiały; nie mający odwagi; j—n — machen odebrać komu odwagę, nieśmialym kogo uczynić; — werden upaść na duchu.

Klei'nod, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, (Kleinodien) klejnot *m.*; die Geſundheit iſt das köſtlichſte — zdrowie jest najcenniejszym (najwyższym) skarbem.

Klei'npole, *sm.* -n, *pl.* -n, (-polin, *sf. pl.* -innen) Malopolanin *m.* (Małopolanka *f.*); **Klei'npolen**, *sn.* -s, Małopolska *f.*; kleinpolniſch, *adi.* małopolski.

Klei'nrußland, *sn.* -s, Małorosya *f.*; **Klei'nruſſe**, *sm.* -n, *pl.* -n, Malorosyanin; -ruſſin, *sf. pl.* -innen, Malorosyanka; kleinruſſiſch, *adi.* malorosyjski, *adv.* po malorosyjsku.

Klei'nſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kowal *m.*

Klei'nſchmiede-Arbeit, -ſchmiederei', *sf. pl.* -en, -ſchmiedsware, *sf. pl.* -n, wyrób kowalski.

Klei'nſtaat, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, małe, drugorzędne państwo, państewko *n.*

Klei'nſtaaterei, *sf.* partykularyzm *m.* małych państw.

Klei'nſtädter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) mieszczanin *m.* z małego miasta, mieszczuch *m.*, małomieszczanin *m.*, parafianin *m.*, (mieszczka, parafianka *f.*).

Klei'nſtädterei, *sf.* parafiańszczyzna *f.*, parafiaństwo *n.*

Klei'nſtädtiſch, *adi.* i *adv.* małomieszczański, parafiański; *adv.* po parafiańsku, po małomieszczańsku.

Klei'nverkauf, *sm.*, **Klei'nverkäufer**, *sm.* ob. -handel, -händler.

Klei'nverkehr, *sm.* -(e)s, 1) ruch lokalny, miejscowy, na małą odległość; 2) drobny handel.

Klei'nvieh, *sn.* -(e)s, drobię *n.*

Klei'nvieh, *sn.* -(e)s, bydło drobne, trzoda *f.*

Klei'nwild, *sn.* -(e)s, drobny zwierz.

Klei'nzellig, *adi.* drobnokomórkowy.

Klei'ſter, *sm.* -s, klajster *m.*, mączkolepka *f.*

Kleiſterei', *sf. pl.* -en, klajstrowanie *n.*, lepienie *n.* klajstrem.

Klei'ſterig, *adi.* klajstrowaty; *adv.* klajstrowato.

Klei'ſtern, *va.* klajstrować, lepić klajstrem.

Klei'ſtertiegel, *sm.* -s, *pl.* —, -topf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, sloik *m.*, garnuszek *m.* z klajstrem, na klajster.

Klei'ſterverband, *sm.* -(e)s, *pl.* -bände, opatrunek lepowy.

Kle'mens, *sm.* Klemens; **Klementi'ne**, 1) *sf.* —, -ns, i -s, *pl.* -n, Klementyna; 2) -n, *pl.* Klementyny *pl.*, dekretalia *pl.* papieża Klemensa (pr. kościelne).

Kle'mme, *sf. pl.* -n, 1) kluba *f.*, kleszcze *pl.*; 2) miejsce ciasne; den Feind in der — haben mieć nieprzyjaciela w ciasnym kącie, w matni; den Feind in die — bekommen, bringen nieprzyjaciela osaczyć; in die — kommen biedy sobie narobić, kłopotu się nabawić; in der — ſein być w obrotach, w tarapatach, między młotem a kowadłem; niemieć pieniędzy, być bez centa; 3) szczękościsk *m.*; cieśń *f.* (med.).

Kle'mmen, I. *va.* 1) cisnąć, przeć, gnieść; j—n an die Wand — przyprzeć, przycisnąć kogo do ściany; ſich hinter die Tür, in einen Winkel — wcisnąć się za drzwi, do kąta; zwiſchen ... geklemmt ſein ob. in Klemme ſein; die Räder der Maſchine — ſich, die Maſchine klemmt ſich *vr.* koła maszyny zacinają się, maszyna zacina się; 2) etw. — dać czemu zniknąć, zabrać, ukraść co; II. —, *sn.* -s, ściskanie *n.*, parcie *n.*; zabranie *n.* czego.

Kle'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ob. Klemme 1); 2) cwikier *m.*, nanośnik *m.*; 3) eskamoter *m.*, złodziej *m.*

Kle'mmeraffe, *sm.* -n, *pl.* -n, czepiak *m.*

Kle'mpner, *sm.* -s, *pl.* —, blacharz *m.*

Kle'mpnerarbeit, *sf. pl.* -en, robota blacharska.

Kle'mpnergeſell, *sm.* -en, *pl.* -en, czeladnik blacharski.

Klempnerei', *sf.*, **Kle'mpnerhandwerk**, *sn.* -(e)s, blacharskie rzemiosło, blacharstwo *n.*

Kle'mpnern, *vn.* (h.) trudnić się blacharstwem.

Kle'mpnerware, *sf. pl.* -n, towar blacharski.

Kle'mpnerwerkſtatt, *sf. pl.* -ſtätten, **Klempnerei'**, *sf. pl.* -en, blacharnia *f.*, warsztat blacharski.

Kle'nzin, *sn.* Kliczyno *n.*

Kle'phte, *sm.* -n, *pl.* -n, nazwa bandyckich mieszkańców północnej Grecyi.

Kle'pper, *sm.* -s, *pl.* —, człapak *m.*, szkapa *f.*, klusak *m.*, stępak *m.*

Klepſy'dre, *sf. pl.* -dren, klepsydra *f.*, zegar piaskowy lub wodny.

Kleptomanie', *sf.* kleptomania *f.*, pociąg *m.*, popęd *m.* do kradzieży, obłęd kradzieży.

Klerika'l, *adi.* klerykalny; **Klerika'le(r)**, *sm.* -len, *pl.* -len, klerykal *m.*

Klerikali'smus, *sm.* klerykalizm *m.*

Kle'riker, *sm.* -s, *pl.* —, **Kle'rikus**, *sm.* — kleryk *m.*

Kleriſei', *sf.* ogół *m.* kleryków, kler *m.*

Kle'rus, *sm.* kler *m.*

Kle'tte, *sf. pl.* -n, (rośl.) lopian *m.*, lopuch *m.*, czepiec *m.*; wie eine — an j—m kleben, ſich an j—n anhängen czepiać

ſich kogo jak łopian; er iſt wie eine — jest jak cień nieodstępny, nie można go się pozbyć.

Kle'ttengras, *sn.* -ſes, łoczyżnik *m.*, mlecz *m.*

Kle'ttenkarbel, *sm.* -s, *pl.* —, jeleni ogonek, pietrasznik *m.*, włoczydło *n.*, wszawiec *m.*, gnidosz *m.*

Kle'ttenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, powojnik *m.*

Kle'ttenwurzel, *sf. pl.* -n, korzeń łopianowy.

Kletterei', *sf. pl.* -en, drapanie *n.* się (w górę).

Kle'tterer, *sm.* -s, *pl.* —, ten co łazi, drapie się.

Kle'tterfiſch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łaziec *m.*, suchwa *f.*, trzewolaz *m.*

Kle'ttern, *vn.* (ḥ. i ſ.) drapać się, wspinać się; er hat eine Stunde geklettert, bis er den Felſen erklettert hat drapał się godzinę, nim się wdrapał na skałę.

Kle'tterpflanze, *sf. pl.* -n, roślina pnąca się.

Kle'tterſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, tęgoster *m.*

Kle'tterſtange, *sf. pl.* -n, drąg *m.*, słup *m.* do wspinania się po nim.

Kle'tterſtrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſträucher, winiślad *m.*

Kle'ttervogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, przybysz *m.*; -vögel, *pl.* łażące ptaki.

Kle've, *sn.* -s, Kliwia *f.*

Klie'ben, gekloben 1) *vn.* (ſ.) rozkleić się, pęknąć; 2) *va.* rozłupać.

Klie'big, *adi.* lupny.

Klie'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen) klient *m.* (-tka), powierznik *m.* (-nica).

Kliente'l, **Klie'ntſchaft**, *sf. pl.* -en, klientela *f.*; powierznictwo *n.*

Kli'ma, *sn.* -s, *pl.* -te, klimat *m.*

Klimakte'riſch, *adi.* przechodowy; -es Alter lata *pl.* przekwitania, lata przechodowe, lata zwrotu płciowego, pora przechodowa.

Klima'tiſch, *adi.* klimatyczny.

Klimatologie', *sf.* klimatologia *f.*

Kli'mawechſel, *sm.* -s, zmiana *f.* klimatu.

Kli'max, *sm. indecl. pl.* -e, stopniowanie *n.*

Klimbi'm, *sm.* i *sn.* szarlatanerya *f.*, zwracanie *n.* na się uwagi.

Kli'mmen, *vn.* (ſ.) klimmſt, klimmt, klomm, geklommen, (= Klettern) wspinać się, wdrapywać się.

Klimperei', *sf. pl.* -en, brzdąkanie *n.*

Kli'mperer, *sm.* -s, *pl.* —, (-mperin, *sf. pl.* -innen) brzdąkała *m.* i *f.*, brzękarz *m.* (-karka).

Kli'mperkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, brząkadło *n.*

Kli'mpern, I. *vn.* (ḥ.) i *va.* 1) dzwonić, brzęczeć; mit dem Gelde in der Taſche — dzwonić pieniądzmi w kieszeni; 2) brzdąkać, brząkać, źle grać (na jakim instrumencie muzycznym); II. —, *sn.* -s, brzdąkanie *n.*; dzwonienie *n.* (pieniądzmi).

Kling! 1) *int.* — klang! dziń, dziń! 2) — *m. indecl.* mit — und Klang z wielką radością, paradą.

Kli'ngklang, *sm.* -(e)s, dźwięki powtarzające się; — der Gläſer brzęk *m.* puharów; (przen.) frazesy szumne lecz nietreściwe.

Kli'nge, *sf. pl.* -n, klinga *f.*, żelazo *n.*, ostrze *n.*, brzeszczot *m.*; wir werden es mit der — ausmachen żelazem się rozprawimy, rzecz rozstrzygniemy; j—n vor die — fordern wyzwać kogo na pałasze, na pojedynek; alles über die — ſpringen laſſen wszystkich w pień wyciąć, wyrżnąć co do jednego; (przen.) nicht bei der — bleiben nie trzymać się założenia, odstępować od materyi.

Kli'nge(l)beutel, *sm.* -s, *pl.* —, woreczek *m.* z dzwonkiem do zbierania datków (w kościele).

Kli'ngebeutelträger, *sm.* -s, *pl.* —, dziad z dzwonkiem zbierający datki w kościele.

Kli'ngel, *sf. pl.* -n, dzwonek *m.*; die — geht ktoś dzwoni.

Kli'ngelbeutel, *sm.* ob. Klingebeutel.

Kli'ngeln, I. *vn.* (ḥ.) dzwonić; an die Tür — dzwonić u drzwi; II. —, *sn.* -s, dzwonienie *n.*

Kli'ngelſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, -draht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, -zug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, sznur *m.*, drut *m.*, pas *m.* u dzwonka.

Kli'ngen, I. *vn.* (ḥ.) klang, geklungen; 1) dźwięczeć, brzmieć; dieſe Sprache klingt rauh ta mowa, język brzmi ostro, grubo; klingende Münze brzęcząca moneta; das klingt ſeltſam to dziwnie brzmi; das klingt anders to znowu inaczej brzmi, to znowu inna rzecz; der Name klingt gut to pięknie nazwisko; es klingt mir in den Ohren dzwoni mi w uszach; ſein Ruf iſt bis in ferne Länder geklungen sława jego rozeszła się w dalekie kraje; 2) mit den Gläſern — brzęczeć szklankami, puharami; ſie klangen auf ſeine Geſundheit zabrzękli trącili się szklankami za jego zdrowie; II. —, *sn.* -s, dźwięczenie *n.*, brzmienie *n.*; brzęczenie *n.*; III. klingend, *ppr.* i *adi.* -e Raſſelgeräuſche rzężenia dźwięczne (med.).

Kli'ngenſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wyrobnik *m.* kling.

Kli'ngerſchlitten, *sm.* -s, *pl.* —, sanki *pl.* z dzwonkami.

Klingkla'ng, **klingli'ng**, **klinglingli'ng**! *int.* ob. Kling.

Kli'nik, *sf. pl.* -en, klinika *f.*, zakład (doświadczalno-)lekarski.

Kli'niker, *sm.* -s, *pl.* —, klinik *m.*

Kli'niſch, *adi.* i *adv.* kliniczny, (-cznie).

Kli'nke, *sf. pl.* -n, klamka *f.*, zapadka *f.*

Kli'nken, *va.* i *vn.* (ḥ.) za klamkę chwytać (dla otworzenia lub zamykania drzwi).

Kli'nkhaken, *sm.* -s, *pl.* —, kluczka *f.*, hebel *m.* u zamka.

Kli'nkſchaft, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klamka *f.* (bez zamku).

Kli'nkſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, zamek *m.*, u którego klamkę kluczem się podnosi.

Kli'nker, *sm.* -s, *pl.* —, zendrówka *f.*, szkłówka *f.*

Kli'nkſchön, *adi.* czysty, klarowny, bez osadu.

Klinogona'l, *adi.* ostrokątny.

Kli'nſe, Kli'nge, *sf. pl.* -n, szpara *f.*, rozpadlina *f.*

Kli'nſel, *sf. pl.* -n, dzwonek *m.*

Kli'nſeln, *vn.* (h.) dzwonić.

Klio, *sf.* Klio, Klii.

Klipp, I. *int.* — klapp! klip klap! II. *adi.* (tylko w wyrażeniu:) — und klar jasno i wyraźnie.

Kli'ppdachs, *sm.* -chſes, *pl.* -chſe, ob. -ſchiefer.

Kli'ppe, *sf pl.* -n, ostra skała sterczaca z morza, rafa *f.*, szkopuł *m.*

Kli'ppen, *vn.* (h.) dźwięczyć wydając ton naśladujący „klip".

Kli'ppenbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, kozioł łażący po skałach.

Kli'ppenhahn, -huhn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, -hühner, skałokur *m.*

Kli'ppenküſte, *sf. pl.* -n, wybrzeże skaliste.

Kli'ppenſchiefer, *sm.* -s, *pl.* —, góralek skałosz *m.*

Kli'ppenſteiger, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek łażący po skałach.

Kli'ppentier, *sn.* ob. -ſchiefer.

Kli'ppenreich, -voll, *adi.* pełen skał, skalisty.

Kli'pp(en)fiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, sterczokołc *m.* szczotkozęb *m.*

Kli'ppenwand, *sf. pl.* -wände, bok góry skalisty; szkopuł *m.*

Kli'pper, *sm.* -s, *pl.* —, 1) drewniany tłoczek; 2) większy żaglowiec, kliper *m.*

Kli'ppig, *adi.* skalisty, ostre skały w sobie zawierający.

Kli'ppkanne, *sf. pl.* -n, dzban *m.*, konewka *f.* z zapadającą nakrywką.

Kli'ppkram, *sm.* -(e)s, kram *m.* towarów brzęczących.

Kli'ppſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* dla małych dzieci.

Kli'ppſchüler, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń, uczący się czytać.

Kli'ppwerk, *sn.* -(e)s, naczyńka brzęczące do zabawy dla dzieci, zabawki *pl.*

Kli'rren, *vn.* (h.) szczękać (jak łańcuchy, miecze), dźwięczeć, brzęczeć; mit den Gläſern — brzękać szklankami; mit den Waffen — szczękać bronią.

Kli'rren, *sn.* -s, szczęk *m.*, brzęk *m.*, szczękanie *n.*, brzękanie *n.*

Kliſchee', *sn.* -s, *pl.* -s, klisz *m.*, odbitka *f.*, odlew *m.* składanych liter, drzeworytów i t. d.

Kliſchie'ren, *vn.* (h.) sporządzać klisze.

Kliſtie'r, *sn.* ob. Klyſtier.

Kli'toris, *sf.* łechtaczka *f.*

Klitſch! *int.* — klatſch! klask! płask!

Kli'tſchig, *adi.* -es Brot chleb z niedobrze wyrobionego ciasta, ciaściasty.

Kloa'ke, *sf. pl.* -n, 1) ściek *m.* (podziemny), smrodnia *f.*, odchodnik *m.*, odchodnia, gnojownia *f.*, kloaka *f.*, 2) stek odchodowy (anat.).

Kloa'kenöffnung, *sf. pl.* -en, otwór *m.* ścieku, kłoaki.

Kloa'kengas, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, gaz kłoaczny, wychodkowy.

Kloa'kentiere, *s. pl.* stekowce *pl.* (zool.).

Klö'bchen, *sn.* -s, *pl.* —, pęczek *m.*, zwitek *m.*; ein — Flachs pęczek lnu.

Klo'ben, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pęk *m.*, kukła *f.*, snopek *m.*; 2) kleszcze *pl.*, szczypce *pl.*, kłuba *f.*, skobeł *m.* (na który się zakłada wrzeciądz, polano, drzewo); 3) ścisk *m.*, cieśnia *f.*; Feil— imadełko *n.*; Heft— imadełko trzonkowe; Herz— serczyk *m.*; Putz— czyścidło *n.*; Reif— imadełko ukośne; Riemen— kleszcze rymarskie, szewnica *f.*; Schleif— ścieradło *n.*; 4) szczep *m.*; krążek *m.*; 5) sidło *n.* na sikory; 6) (przen.) drągal *m.*, nieokrzesaniec *m.*

Klo'benholz, *sn.* -es, drzewo *n.* w polanach.

Klo'benſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, powróz *m.*, lina zapuszczona w krążek windy.

Klo'big, *adi.* grubiański; zamaszysty.

Klo'dius, *sm.* Klodyusz.

Klö'hnen, *vn.* (h.) zawodzić, lamentować.

Klo'mm, klö'mme, pierwsza i druga osoba *sing. imprf. indecl.* i *coniunct.* od klimmen.

Klo'niſch, *adi.* -er Krampf drgawkawy, kloniczny kurcz.

Klo'pfe, *sf. pl.* -n, okładanie *n.* kogo razami; j—n in die — kriegen dostać kogo w ciasny kąt; j—n in eine — bekommen dostać kogo w swoje ręce.

Klö'pfel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) serce *n.* u dzwonu; 2) kłepadło *n.*, narzędzie *n.* do kłepania; młotek *m.*, kuła drewniana; kijanka *f*; 3) pałeczka *f.* do bębnienia.

Klo'pfen, I. *va.* 1) tłuc co; j—n — tłuc, bić, okładać kogo; 2) in etw. — wbijać w co; einen Nagel in die Wand — wbijać gwóźdź w ścianę; aus etw. — wytrzepać z czego; den Staub aus den Kleidern — kurz wytrzepać z sukien; j—n aus dem Schlafe — zbudzić kogo pukaniem; Fleiſch mürbe — ubić mięso (aż do kruchości); eine Senſe ſcharf — wyostrzyć kosę kłepadłem; Hanf — len tłuc; II. *vn.* (h.) 1) pukać, stukać, kołatać; an die Tür — pukać do drzwi; an das Fenſter — pukać do okna; das Herz klopft mir serce mi bije (mocno); mein Herz klopft ihm Liebe moje serce miłością bije dla niego, ku niemu; auf den Buſch — ciągnąć kogo za język; 2) kłepać; j—m auf die Backen, auf die Schultern — kłepać kogo po policzku, ramieniu; j—m auf die Finger — ob. Finger; III. —, *sn.* -s, kołatanie *n.*, pukanie *n.*, stukanie *n.*; kłepanie *n.*; trzepanie *n.*; tłuczenie *n.*

Klo'pfer, *sm.* -s, *pl.* —, pukacz *m.*, stukacz *m.*, ten, co tłucze; młotek *m.*; kłepadło *n.*

Klo'pffechter, *sm.* -s, *pl.* —, szermierz *m.*, zapaśnik *m.* (na kułaki).

Klopffechterei', *sf. pl.* -en, szermierstwo *n.* (szczeg. na kułaki); (przen.) zwadliwość *f.*

Klo'pfhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młotek *m.* u drzwi do pukania; klepacz *m.*

Klo'pfhengſt, *sm.* -es, *pl.* -e, ogier wywalaszony, walach *m.*, wnętr *m.*

Klo'pfholz, *sn.* -es, klepacz *m.* tłuczek *m.*, trzepaczka *f.*

Klo'pfjagen, *sn.* -s, -jagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* przez wystraszanie zwierzyny z krzaków.

Klo'pfkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, czerwotok kostkarz *m.*

Klo'pfkeule, *sf. pl.* -n, (w bednarstwie) pobijadło *n.*, pałka, którą się pobija obręcze.

Klö'ppel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) = Klöpfel; 2) klocek *m.* do robienia koronek, sznurków i t. d.

Klö'ppelarbeit, *sf. pl.* -n, węzełek *m.*; kilim *m.*

Klö'ppelarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) koronkarz *m.* (-karka *f.*).

Klö'ppelgarn, *sn.* -zwirn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nicie *pl.* na koronki.

Klö'ppeln, *va.* dzierżgać; Spitzen — koronki robić na klockach.

Klö'ppler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) ob. Klöppelarbeiter.

Klop(p)s, *sm.* -ſes, *pl.* -pſe, zraz *m.*; klops *m.*; das -fleiſch zrazówka *f.*

Kloſe'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -s, klozet *m.*, ustęp *m.*

Kloſe'ttpapier, *sn.* -(e)s, papier hygieniczny, klozetowy.

Kloſe'ttſpülapparat, *sm.* -e(s), *pl.* -e, przyrząd *m.* do przepłukiwania klozetów, wodociąg klozetowy.

Kloß, *sm.* -ßes, *pl.* Klöße, 1) bryla *f.*; skiba *f.* (= Erdſcholle); 2) kluska *f.*, knedel *m.*; er ſpricht als wenn er Klöße im Munde hätte mówi jak gdyby miał kluski w gębie.

Klö'ßchen, *sn.* -s, *pl.* —, kluseczka *f.*, knedelek *m.*

Klo'ßig, *adi.* 1) kluskowaty; 2) brylasty.

Klo'ſter, *sn.* -s, *pl.* Klöſter, klasztor *m.*; ins — gehen pójść, wstąpić do klasztoru, do zakonu.

Klo'ſter-, *adi.* klasztorny.

Klo'ſterbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, **Klo'ſterbewohnerin**, *sf. pl.* -innen, mieszkaniec klasztorny, mieszkanka klasztorna; mnich *m.*, zakonnica *f.*

Klo'ſterbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj klasztorny.

Klo'ſterbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, braciszek *m.* w klasztorze.

Klo'ſterfrau, *sf. pl.* -en, zakonnica *f.*, mniszka *f.*

Klo'ſtergang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, korytarz klasztorny; droga *f.* do klasztoru.

Klo'ſtergarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród klasztorny.

Klo'ſtergebäude, *sn.* -s, *pl.* —, budynek klasztorny, do klasztoru należący.

Klo'ſtergehorſam, *sm.* -(e)s, posłuszeństwo klasztorne.

Klo'ſtergeiſtliche(r), *sm.* -en, *pl.* -en, zakonnik *m.*

Klo'ſtergelehrſamkeit, *sf.*, nauka, erudycya klasztorna.

Klo'ſtergelübde, *sn.* -s, *pl.* —, ślub zakonny.

Klo'ſterhof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, podwórze klasztorne.

Klo'ſterkirche, *sf. pl.* -n, kościół klasztorny.

Klo'ſterleben, *sn.* -s, życie zakonne, klasztorne.

Klo'ſterleute, *spl.* zakonnicy *pl.*, zakonnice *pl.*, służba klasztorna.

Klö'ſterlich, *adi.* klasztorny zakonniczy: *adv.* po klasztornemu.

Klö'ſterlichkeit, *sf.* klasztorność *f*, życie klasztorne, stan klasztorny, zakonniczy.

Klo'ſtermauer, *sf. pl.* -n, mur *m.* kolo klasztoru; mur klasztorny, klasztor *m.*

Klo'ſterordnung, *sf. pl.* -en, regula, karność zakonna.

Klo'ſterpforte, *sf. pl.* -n, furta klasztorna.

Klo'ſterrat, *sm.* -(e)s, rada zakonna.

Klo'ſterſchule, *sf. pl.* -n, szkola klasztorna.

Klo'ſterſchweſter, *sf. pl.* -n, siostra *f.* w klasztorze, zakonnica *f.*

Klo'ſterſtand, *sm.* -(e)s, stan zakonny.

Klo'ſterſtrafe, *sf. pl.* -n, kara zakonna.

Klo'ſterturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -türme, wieża klasztorna, klasztoru.

Klo'ſtervorſteher, *sm.* -s, *pl.* —, przeor *m.*, gwardyan *m.* klasztoru.

Klo'ſtervogt, *sm.* -(e)s, *pl.* -vögte, syndyk *m.* klasztoru.

Klo'ſtervolk, *sn.* -(e)s, klasztorna zgraja.

Klo'ſterweſen, *sn.* -s, wszystko tyczące się klasztorów.

Klo'ſterzelle, *sf. pl.* -n, cela *f.*, izba, izdebka klasztorna, zakonna.

Klo'ſterzucht, *sf.* karność klasztorna.

Klo'ſterzwinger, *sm.* -s, *pl.* —, więzienie klasztorne; (= Kloſterhof) podwórze klasztorne.

Kloti'lde, *sf.* -us, i -s, *pl.* -n, Klotylda *f.*

Klotz, *sm.* -es, *pl.* Klötze, kloc *m.*, pniak *m.*, kloda *f.*; (przen.) drab *m.*, drągal *m.*

Klo'tzbeute, *sf. pl.* -n, baré w pniu wyrąbana, ul *m.* z pniaka, dzianek *m.*, dzianka *f.*

Klö'tzchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Klotz) klocek *m.*

Klo'tzig, *adi.* 1) drągalowaty, niezgrabny; 2) ogromny.

Klö'tze, *sf. pl.* -n, suszona gruszka; -brot *sn.* placek *m.*, chleb *m.* z suszonych owoców.

Klo'tzkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, drągal *m.*, nieokrzesaniec *m.*

Klo'tzköpfig, *adi.* twardej głowy.

Klo'tzwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wózek *m.* na kolkach z klocków.

Klub, *sm.* -s, *pl.* -s, klub *m.*, kasyno *n.*, towarzystwo *n.*

Klubbi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, członek *m.* klubu.

Klu'bgaſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -gäſte, gość do klubu wprowadzony.

Klu'blokal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lokal *m.*, siedziba *f.* klubu, klub *m.*

Klu'bmitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek *m.* klubu.

Klu'bweſen, *sn.* -s, kluby *pl.*, wszystko co klubów się dotyczy.

Klu'bzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, odznaka *f.* członków klubu.

Kluft, *sf. pl.* Klüfte, 1) rozpadlina *f.*; przepaść *f.*; otchłań *f.*, dół *m.*; 2) szczypce *pl.*; 3) (w gwarze złodziejskiej) odzienie *n.*

Klu'ftdeichſel, *sf. pl.* -n, hołobie *pl.*

Klü'ftig, *adi.* popękany, rozpadlisty, przerwisty.

Klug, *adi. comp.* klüger, *sup.* klügſt, mądry; *adv.* mądrze; roztropny; *adv.* roztropnie; rozsądny; *adv.* rozsądnie; ein -er Rat mądra rada; — handeln mądrze postępować; durch Schaden wird man — nieszczęście uczy rozumu; mądry Polak po szkodzie; ich kann aus der Sache, aus ihm nicht — werden nie mogę tego, jego zrozumieć, pojąć; — werden (z)mądrzeć; jetzt bin ich ſo — wie vorher takim mądry teraz jak byłem pierwej; du biſt nicht — das Geſchenk auszuſchlagen nie mądrze robisz, że nie przyjmujesz tego daru; der Klügſte gibt nach kto ma więcej rozumu ten ustępuje; — reden, ſchwatzen, ſprechen, ſchnacken mędrkować; Sie haben — reden panu dobrze tak mówić; er iſt nicht recht — nie wie co mówi; nie ma zmysłów w kupie; eine kluge Frau (znaczy także:) wróżka *f.*

Klügelei', *sf. pl.* -en, mędrkowanie *n.*

Klü'geln, I. *vn.* (h.) rozumować; mędrkować; II. —, *sn.* -s, mędrkowanie *n.*

Klu'gheit, *sf.* rozsądek *m*, roztropność *f.*; die — einer Maßregel roztropność użytego środka.

Klu'gheitslehre, *sf. pl.* -n, nauka *f.* roztropności.

Klu'gheitsrückſicht, *sf. pl.* -en, wzgląd oportunistyczny; aus -rückſichten przez roztropność, z rozsądku.

Klü'gler, *sm.* -s, *pl.* —, człowiek lubiący mędrkować, mądral *m.*, mędrek *m.*, mędroszek *m.*

Klü'glich, *adv.* roztropnie, mądrze.

Klü'gling, *sm.* -s, *pl.* -e, mędrek *m.*

Klum i **Kulm**, *sn.* Chłum *m.*

Klump, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i **Klümpe**, **Klu'mpen**, *sm.* -s, *pl.* Klumpen, 1) bryła *f.* (ziemi, śniegu), gruzeł *m.*, nieobrobiona masa; bałwan *m.*; 2) kłąb *m.* (drzewek, kwiatów); 3) kupa *f.*; alles auf einen — werfen wszystko na jedną kupę rzucić.

Klü'mpchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Klumpen) bryłka *f.*

Klu'mpengold, *sn.* -(e)s, złoto *n.* w bryłach.

Klu'mpenweiſe, *adv.* kupami, w kupach.

Klü'mperig, *adi.* brylasty, gruzłowaty; sękaty.

Klü'mpern, ſich — *vr.* rozpadać się w bryłki; gruzłowacieć, w gruzełki się zbijać.

Klu'mpfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, płaskorz *m.*, samogłów *m.*

Klu'mpfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, noga niekształtna, krzywa, szpotawość *f.*, stopa szpotawa.

Klu'mpfüßig, *adi.* mający nogę niekształtną, szpototowaty.

Klu'mpgeſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, twarz szpotawa.

Klu'mpig, *adi.* brylasty, bryłkowaty.

Klu'mpſack, *sm.* ob. Plumpſack.

Klu'nker, *sf. pl.* -n, i -s, *pl.* —, 1) rzecz zwisająca, kutas *m.*; błyskotki *pl.*, trzęsidełka *pl.* rozmaitego rodzaju; 2) bryłki *pl.* błota na wierzchniej odzieży, w wełnie owiec, u ogona krów.

Klu'nkerig, *adi.* pokryty bryłkami błota.

Klu'nkern, *vn.* (h.) zwiesać.

Klu'ppe, *sf. pl.* -n, 1) kluba *f.*; 2) obcęgi *pl.*, szczypce *pl.* 3) eine — Vögel pewna ilość ptaków zabitych na patyczkach.

Klü'fe, *sf. pl.* -n, dziury *pl.* na burtach doliny kotwicznej.

Klü'ver, *sm.* -s, *pl.* —, kliwer *m.*, żagiel *m.* nad przedłużeniem poprzecznego masztu z przodu okrętu.

Klü'verbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, bomkliwer *m.*, przedłużenie *n.* poprzecznego masztu z przodu okrętu.

Kly'ſtie'r, **Kliſtie'r**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, enema *f.*, lewatywa *f.*; j—n ein — ſetzen zrobić komu lewatywę.

Kly'ſtie'ren, *va.* j—n dawać komu lewatywy.

Kly'ſtie'rſpritze, *sf. pl.* -n, lewatywa *f.*

Kly'tämne'ſtra, *sf.* Klitemnestra.

Kna'bbern, **kna'ppern**, *vn.* (h.) i *va.* chrupać; an etw. — gryźć co (kruchego).

Knä'bchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Knabe) chłopczyk *m.*, chłopiec *m.*

Kna'be, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopiec *m.*; als ich noch — war kiedym jeszcze był chłopcem; ein guter — dobre chłopczysko.

Kna'benalter, *sn.* -s, wiek chłopięcy.

Kna'benart, *sf.* sposób chłopięcy.

Kna'benhaft, *adi.* dziecinny, chłopięcy; *adv.* po dziecinnemu, chłopięcemu.

Kna'benhaftigkeit, *sf.* dziecinność *f.*, chłopięctwo *n.*

Kna'benhort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przytulisko *n.*, ochronka *f.* dla chłopców.

Kna'benkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, storczyk *m.*, dwulistnik *m.*, nocny cień.

Kna'benmäßig, *adi.* chłopięcy, dziecinny; *adv.* po chłopięcemu.

Kna'benſchänder, *sm.* -s, *pl.* —, pederasta *m.*, chłopcołożnik *m.*, samcołożnik *m.*

Kna'benſchändung, *sf. pl.* -en, pederastya *f.*, chłopcołostwo *n.*, samcołostwo *n.*

Kna'benſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* dla chłopców.

Kna'benſtimme, *sf. pl.* -n, głos chłopięcy.

Kna'benſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, postępek dziecinny, chłopca godny; ich erinnere mich an meine —e przypominam sobie moje figle chłopięce.

Kna'benwurz, *sf.* ob. -kraut.

Knaʼbenzeit, *sf.* czas *m.* chłopięcego wieku.

Knäʼblein, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Knäbchen.

Knack i **Knacks**, I. *int.* trzask! II. **Knack**, *sm.* -es, *pl.* -e, i **Knacks**, *sm.* -ses, *pl.* -se, trzask *m.*; das Glas hat einen — bekommen szklanka pękła; (przen.) er hat einen — wegbekommen podciło go to.

Knaʼcke, *sf.* ob. Knappe.

Knaʼckbeere, *sf. pl.* -n, poziomka *f.* (leśna).

Knaʼcken, I. *v.* 1) *vn.* (h.) trzeszczeć, trzasnąć, pęknąć z trzaskiem; j—n hauen, daß die Schwarte knackt walić kogo, że aż skóra trzeszczy; 2) *va.* zgryźć, zgnieść, stłuc co; (przen.) wir haben noch eine Nuß mit einander zu — jeszcze musimy się rozprawić, pogadać ze sobą; j—m eine harte Nuß zu — geben dać komu twardy orzech do zgryzienia; II. —, *sn.* -s, trzeszczenie *n.*

Knaʼckerig, *adi.* trzeszczący.

Knaʼckern, *vn.* (h.) trzeszczeć.

Knaʼckmandel, *sf. pl.* -n, migdał *m.* w skorupie.

Knaʼckweide, *sf. pl.* -n, wierzba krucha.

Knaʼckwurſt, *sf. pl.* -würſte, serdełka *f.*

Knaʼgge, *sf. pl.* -n, sęk *m.* w drzewie; przypustnica *f.*, przysuwnica *f.*

Knall, *sm.* -(e)s, huk *m.* (z wystrzału) puk *m.*, łomot *m.*, łoskot *m.*, trzask *m.*; einen — von ſich geben huk wydać, huknąć; — und Fall na łeb, na szyję, szybko, raptownie.

Knaʼllbonbon, *sm.* -s, *pl.* —, cukierek trzaskający.

Knaʼllbüchſe, *sf. pl.* -n, pukawka *f.*

Knaʼllen, I. *va.* etw. in die Luft— wysadzić co w powietrze; j—m ein Piſtol vor den Kopf — wypalić do kogo z pistoletu; j—m die Peitſche um die Ohren — trzasnąć komu z bicza około ucha; II. *vn.* (h.) huknąć, trzasnąć, trzaskać (z bicza); III. —, *sn.* -s, hukanie *n.*, trzaskanie *n.*

Knaʼlleffekt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wrażenie nadzwyczajne, teatralne.

Knaʼllgas, *sn.* -ſes gaz piorunujący, wybuchający.

Knaʼllgold, *sn.* -(e)s, złoto strzelające, piorunian *m.* złota.

Knaʼlle, *sf. pl.* -n, **Knaʼllkapſel**, *sf. pl.* -n, spłonka trzaskająca.

Knaʼllkugel, *sf. pl.* -n, kula trzaskająca.

Knaʼllkügelchen, *sn.* -s, *pl.* —, kulka strzelająca.

Knaʼllpräparat, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przetwór wybuchający.

Knaʼllpulver, *sn.* -s, proszek wybuchający.

Knaʼllſäure, *sf.* kwas piorunowy.

Knaʼllſignal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sygnał spłonkowy.

Knaʼllqueckſilber, *sn.* -s, piorunian rtęciowy.

Knaʼllſilber, *sn.* -s, srebro trzeszczące, piorunujące, piorunian srebrowy.

Knapp, *adi.* ciasny, szczupły, skąpy; -e Zeiten czasy uciążliwe, ciężkie; mit -er Not z wielką biedą; *adv.* das Kleid liegt — an sukna ciasno, obcisło leży; — zumeſſen skąpo mierzyć; es waren drei Ellen — gemeſſen było zaledwie trzy łokcie; j—n — halten trzymać kogo krótko, na szczupłym obroku; es geht — her skąpe mamy życie; es war — zugeſchnitten było skąpo skrojone.

Knaʼppe, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) giermek *m.*; pachołę *n.*; 2) chłopak *m.* u młynarza, w górnictwie i t. d.

Knaʼppen, *vn.* (h.) i *va.* uskąpi(a)ć (= abzwacken, knauſern).

Knaʼppendienſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, giermkostwo *n.*

Knaʼppenhaft, *adi.* i *adv.* giermkowski (po -wsku), pachołęcy (-co).

Knaʼppern, *va.* ob. Knabbern.

Knaʼppheit, *sf.* ciasność *f.*, szczupłość *f.*

Knaʼppſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, torba *f.*

Knaʼppſchaft, *sf. pl.* -en, 1) nowicyat rycerski; 2) ogół *m.* lub stowarzyszenie *n.* robotników górniczych.

Knaʼppſchaftsſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* stowarzyszenia górniczego.

Knaʼppſchaftskaſſe, *sf. pl.* -n, kasa zapomogowa górników.

Knaʼppſchaftsverband, *sm.* -(e)s, związek *m.* robotników górniczych.

Knaps, *int.* trzask!

Knaʼrre, *sf. pl.* -n, grzechotka *f.*

Knaʼrren, *vn.* (h.) skrzypieć; —, *sn.* -s, skrzypienie *n.*

Knaʼrricht, *adi.* skrzypliwy.

Knaʼrrig, *adi.* skrzypiący.

Knaſt, *sm.* -es, *pl.* -e, sęk *m.*; (przen.) alter — człowiek *m.* starej daty, bzdyk *m.*, kułfan *m.*

Knaʼſter, *sm.* -s, knaster *m.*, tytoń *m.*; alter — ob. Knaſt.

Knaʼſterbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, ob. Knaſt(alter).

Knaʼſtern, *vn.* (h.) 1) trzeszczeć, strzelać; 2) knaster palić.

Knaʼttern, *vn.* trzaskać, trzeszczeć; —, *sn.* -s, trzeszczenie *n.*, trzask *m.*, trzaskanie *n.*

Knäu(e)l, *sm.* -s, *pl.* —, kłębek *m.*, kłąb *m.*; zakręt *m.*; etw. auf einen — winden na kłębek coś nawijać.

Knäu(e)ldrüſen, *sf. pl.* gruczoły kłębkowe.

Knäu(e)lförmig, *adi.* kłębkowaty.

Knäu(e)lgras, *sn.* -ſes, trawa kupkowa, kupkówka *f.*, niestrawa *f.*, bluj *m.*

Knäu(e)lwickeln, *sn.* -s, zwijanie *n.* na (w) kłębek.

Knauʼeln i **knäuʼeln**, *va.* zwijać na kłębek (z motka); ſich —, *vr.* kłębić się.

Knauf, *sm.* -(e)s, *pl.* Knäufe, guz, guzik *m.*; gałka *f.*, główka *f.* (laski), głowica *f.*, makowica *f.*

Knäuʼlchen, *sn.* -s, *pl.* — (*dim.* od Knäu(e)l) kłębeczek *m.*, kłębuszek *m.*

Knauʼpeln, gryźć, chrupać; (przen.) robić coś, co na nic się nie przyda.

Knau'fer, *sm.* -s, *pl.* —, sknera *m.*, kutwa *m.*, liczykrupa *m.*, skąpiec *m.*

Knau'ferin, *sf. pl.* -innen, sknera, skąpica, kutniarka *f.*

Knauferei', *sf.* sknerstwo *n.*, skąpstwo *n.*, kutwiarstwo *n.*

Knau'ferig, *adi.* skąpy, brudny; *adv.* skąpo, brudno.

Knau'fern, *vn.* (h.) skąpić, kutwić.

Knebel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) knebel *m.*; 2) kłykieć *m.* u palca; 3) krępulec *m.*, przytyczka *f.*

Knebelbart, *sn.* -(e)s, *pl.* -bärte, bródka *f.*

Knebeln, *va.* 1) knebłować kogo; 2) krępować kogo.

Knebelſpieß, *sm.* -es, *pl.* -e, oszczep *m.*

Knecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) parobek *m.*, sługa *m.*, pachołek *m.*, giermek *m.*; niewolnik *m.*, służalec *m.*; als — dienen parobkować; 2) pachołek stolarski (do opierania desek przy struganiu).

Knechten, I. *va.* j—n uczynić kogo parobkiem; ujarzmiać (= unterjochen); ciemiężyć; II. *vn.* (h.) j—m — niewolniczo ulegać komu, grać u niego rolę parobka, być uniżonym sługą; III. —, *sn.* -s, i **Knechtung**, *sf. pl.* -en, ujarzmienie *n.*; uciskanie *n.*; die lange Knechtung długie niewolnictwo, poddaństwo.

Knechtiſch, *adi.* służalczy; niewolniczy; *adv.* służalczo; niewolniczo; -en Gehorſam von j—m verlangen niewolniczej uległości wymagać od kogo.

Knechtlich, *adi.* niewolniczy, służalczy.

Knechtsarbeit, *sf. pl.* -en, parobcza praca.

Knechtsdienſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, służba parobcza.

Knechtſchaft, *sf.* niewola *f.*, niewolnictwo *n.*

Knechtsſinn, *sm.* -(e)s, służalcze usposobienie, serwilizm *m.*

Kneif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nożyk *m.* (szczeg. szewski), gnyp *m.*

Kneifen, *va.* szczypnąć; uszczypnąć; j—n in den Arm — uszczypnąć kogo w ramię; —, *sn.* -s, szczypanie *n.*

Kneifer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) —, (-in, *sf. pl.* -innen) szczypiący *m.* (-ca); 2) ewikier *m.*

Kneipabend, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Kneipe 2).

Kneipbruder, *sm.* -s, *pl.* —, piwosz *m.*; luſtiger — wesoły towarzysz biesiadny.

Kneipe, *sf. pl.* -n, 1) szynkownia *f.*, szynk *m.*, gospoda *f.*; 2) uczta *f.*, biesiada *f.* w gospodzie.

Kneipen, I. *va.* szczypać (= kneifen); es kneipt mich im Bauche rznie mnie w brzuchu; II. *vn.* (h.) biesiadować, pić w szynkowni (o studentach); III. —, *sn.* -s, 1) szczypanie *n.*; 2) biesiadowanie *n.*; picie *n.*

Kneiper, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kneipbruder.

Kneiperei', *sf. pl.* -en, ob. Kneipe 2).

Kneippkaffee, *sm.* -s, kawa (księdza) Kneippa; -kur, *sf.* leczenie (wodolecznicze) według metody Kneippa.

Kneipſchenke, *sf. pl.* -n, szynkownia *f.*

Kneipſchröter, *sm.* -s, *pl.* —, jelonek *m.* (zool.).

Kneipzange, *sf. pl.* -n, kleszcze *pl.*

Knelle, *sm.* -s, *pl.* —, tytoń podły.

Knellern, *vn.* (h.) cuchnąć (o podłym tytoniu).

Kneſe i **Knjas**, *sn.* **Kneſen**, *pl.* Kneſen, kniaź *m.*

Knetbar, *adi.* wygniatalny; dający się miesić.

Kneten, *va.* gnieść, wygniatać, miesić, miętosić co.

Kneter, *sm.* -s, *pl.* —, wygniatacz *m.*, misiciel *m.*

Knetkur, *sf. pl.* -en, masaż *m.*

Knetttrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -tröge, dierża *f.*, koryto *n.* do wygniatania ciasta.

Knick, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pęknięcie *n.* (w szklance); nadłamanie *n.*; 2) żywy płot.

Knickebein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) człowiek, pod którym podczas chodzenia kolana się uginają; kolano koślawe; 2) mieszanina *f.* likierów z żółtkiem.

Knicken, I. *va.* (h.) stłuc co, nałamać co; II. *vn.* (h.) pęknąć z trzaskiem; 2) zginać kolana, nogi idąc.

Knicker, *sm.* -s, *pl.* —, = Knauſer.

Knickerei', *sf.* ob. Knauſerei.

Knickerig, *adi.* sknerowaty; -es Weſen sknerowatość *f.*

Knickern, *vn.* (h.) skąpić.

Knicks, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) pęknięcie *n.*; 2) dyg *m.*, dygnięcie *n.*, ukłon *m.*; einen — machen dyg zrobić, dygnąć.

Knickſen, *vn.* (h.) dygać, dygnąć.

Knickung, *sf. pl.* -en, zgięcie *n.*, załamanie *n.*

Knie, *sn.* -s, *pl.* —, kolano *n.*; ſich auf die — niederlaſſen upaść na kolana, uklęknąć; vor j—m auf die — fallen upaść przed kim na kolana; vor j—m die — beugen zgiąć przed kim kolana; etw. über das — brechen zrobić co byle zbyć, na kolanie coś zrobić; mit j—m über das — geſpannt ſein żyć z kim w niezgodzie.

Kniebund *sn.* -(e)s, *pl.* -bünder, podwiązka *f.*

Kniebeuge, *sf. pl.* -n, podkolanek *m.*, dół podkolanowy.

Kniebeugend, *adi.* zginający kolana; *adv.* ze zgięciem kolan.

Kniebeugung, **-biegung**, *sf. pl.* -en, zgięcie *n.* kolan, uklęknienie *n.*

Kniefall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, upadnięcie *n.* na kolana, ugięcie *n.* kolana.

Kniefällig, *adi.* i *adv.* na kolanach, na klęczkach.

Knieförmig, *adi.* kolankowaty.

Kniegelenk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, staw kolanowy.

Kniegeburt, *sf. pl.* -en, poród *m.* kolankami.

Kniegicht, *sf.* gościec *m.* w kolanie.

Kniehöcker, *sm.* -s, *pl.* —, ciałko kolankowate (mózgu).

Kniehols, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, wręga *f.*, krzywulec *m.*, krępulec *m.*; szczotolinba *f.*, kosodrzewina *f.*

Knie'hoſen, *sſ. pl.* spodnie do kolan sięgające.

Knie'kehle, *sf. pl.* =n, podkolanek *m.*, dół podkolanowy.

Knie'kiſſen, *sn.* =s, *pl.* —, poduszka na klęczniku leżąca.

Knie'lage, *sſ.* położenie kolankowe (płodu).

Knie'leder, *sn.* =s, nakolanek skórzany.

Knie'los, *adi.* bezkolankowy.

Knien, *vn.* (h.) i (ſ.) klękać, klęczeć, klęknąć, uklęknąć; er hat vor mir eine Stunde gekniet klęczał przedemną godzinę; er iſt vor ihm auf die Erde gekniet klęknął przed nim na ziemi; ich habe mich müde gekniet zmęczyłem się klęczeniem; II. —, *sn.* =s, klękanie *n.*, klęczenie *n.*, klęknięcie *n.*, uklęknięcie *n.*,

Knie'polſter, *sn.* ob. =kiſſen.

Knie'punkt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zalom *m.* krzyżownicy (kolejn.)

Knie'riem(en), *sm.* =s, *pl.* =(me), =men, pociągiel *m.* (u szewców).

Knie'röhre, *sſ. pl.* =n, rurka zgięta w kolano, kolankowa.

Knie'ſcheibe, *sf. pl.* =n, goleń *f.*, kość kolanowa, rzepka *f.*

Knie'ſchnalle, *sſ. pl.* =n, sprzączka *f.* do spodni pod kolanem.

Knie'ſchwamm, *sm.* =(e)s, guz gąbczasty na kolanach przednich (u konia).

Knie'ſtark, *adi.* mocny, tęgi w kolanach.

Knie'ſtrumpf, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſtrümpfe, pończocha poza kolana sięgająca.

Knie'ſtück, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, 1) portret przedstawiający osobę po kolana; 2) nakolanek *m.* (u zbroi).

Knie'tief, *adi.* głęboki po kolana.

Knie'wärmer, *sm.* =s, *pl.* —, ogrzewacz *m.* kolana.

Kniff, 1a i 2a osoba *sing. imprf. ind.* od Kneifen.

Kniff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) uszczypnięcie *n.*, znak z uszczypnięcia; zagięcie *n.*(w papierze); falda *f.* (w suknie); 2) podstęp *m.*, sztuczka *f.*, fortel *m.*, wykręt *m.*, wybieg *m.*; einen — ſpielen figla wypłatać; j—n durch ſeine =e täuſchen podstępami swymi kogo złudzić.

Kniffelei', *sf. pl.* =en, wykręt *m.*, podstępność *f.*

Kni'ffeln, *sn.* (h.) wykręcać się, uciekać się do fortelów.

Kni'ffen, *va.* zaginać (papier); fałdować (sukno).

Kni'ffig, *adi.* przebiegły, wykrętny, podstępny.

Kni'ffigkeit, *sf. pl.* =en, przebiegłość *f.*, wykrętność *f.*

Kni'fflich, *adi.* 1) ob. Kniffig; 2) (= verzwickt) zawiły, niejasny; kłopotliwy.

Kni'gge, *sm.* =s, Knigge; er hat =s Umgang mit Menſchen nicht ſtudiert nie umie obchodzić się z ludźmi.

Kni'pp, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, i *dim.* **Kni'ppchen**, *sn.* =s, *pl.* —, klaskanie *n.* palcami; =chen ſchlagen klaskać palcami.

Kni'pptaſche, *sf. pl.* =n, teka *f.* ze sprężyną do zamykania.

Kni'ps, *sm.* =pſes, *pl.* =pſe, i *dim.* Knipschen, *sn.* =s, *pl.* —, ob. Knipp.

Kni'pſen, *vn.* (h.) i *va.* 1) klaskać palcami; 2) Fahrkarten — znaczyć, przedziurować bilety jazdy.

Knirps, *sm.* =ſes, *pl.* =ſe, malec *m.*, pędrak *m.*, karzel *m.*, smarkacz *m.*

Kni'rpſig, *adi.* mały, karzelkowaty.

Kni'rſchen, I. 1) *vn.* (h.) skrzypieć, trzeszczeć; mit den Zähnen — zgrzytać zębami; 2) *va.* gnieść co trzeszczącego; II. —, *sn.* =s, skrzypienie *n.*, trzeszczenie *n.*; zgrzytanie *n.* zębami; gniecienie *n.* przedmiotu trzeszczącego.

Kni'ſt(e)rig, *adi.* skrzypiący, chrupliwy.

Kni'ſtergold, *sn.* ob. Rauſchgold.

Kni'ſtern, I. *vn.* (h.) trzeszczeć, trzaskać, skrzypieć; szeleścić (o sukniach); pryskać, prysnąć; II. —, *sn.* =s, trzeszczenie *n.*, trzaskanie *n.*, skrzypienie *n.*; szeleszczenie *n.*

Kni'tter, *sm.* =s, *pl.* —, falda *f.* ze zmięcia.

Kni'ttrig, *adi.* 1) trzeszczący; skrzypliwy; 2) pomięty, zgięty; 3) — ſein być bardzo drażliwym.

Kni'ttern, I. 1) *va.* miąć, miętosić, gnieść co; 2) *vn.* (h.) trzeszczeć; 3) ſich —, *vr.* być ustawicznie źle usposobionym i irytować się; II. —, *sn.* =s, mięcie *n.*, gniecenie *n.*; trzeszczenie *n.*; irytacya *f.*

Kno'belbecher, *sm.* =s, *pl.* —, puharek *m.* do wyrzucania kostek (w grze).

Kno'beln, *va.* grać w kostki.

Kno'blauch, *sm.* =(e)s, czosnek *m.*; wilder — wyżyniec *m.*

Kno'blauch=, czosnkowy.

Kno'blauchartig, *adi.* czosnkowaty.

Kno'blauchbirne, *sf. pl.* =n, czosnówka *f.* (gruszka).

Kno'blauch(s)brühe, *sf. pl.* =n, sos czosnkowy.

Kno'blauchgamander, *sm.* =s, *pl.* —, czosnek *m.*

Kno'blauchsgeruch, *sm.* =(e)s, zapach *n.* czosnku.

Kno'blauchskraut, *sn.* =(e)s, *pl.* =kräuter, czosnaczek *m.*

Kno'blauch(s)zehe, *sf. pl.* =n, ząbek *m.* czosnku.

Knö'chel, *sm.* =s, *pl.* —, kostka *f.* (u nogi, ręki); kłykieć *m.*; kostka *f.* do grania.

Knö'chelchen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Knochen) kosteczka *f.*

Knö'cheln, *sn.* (h.) grać w kostki.

Knö'chelſpiel, *sn.* =(e)s, gra *f.* w kostki.

Kno'chen, *sm.* =s, *pl.* —, kość *m.*; gnat *m.*; j—m die — im Leibe zerſchlagen kości komu połamać; es iſt an ihm nichts als Haut und — niema na nim nic, tylko skóra i kości; zu — werden kośnieć.

Kno'chenartig, *adi.* kostny, kościsty.

Kno'chenaſche, *sf.* kości palone; popiół kostny.

Kno'chenauswuchs, *sm.* =ſes, *pl.* =wüchſe, narośl kostna.

Kno'chenbau, *sm.* =(e)s, budowa kostna; kościec *m.*, kościosklad *m.*

Kno'chenbildung, *sf.* kostnienie *n.*, tworzenie *n.* się kości.

Kno'chenbrand, *sm.* -(e)s, martwica *f.*, martwina *f.* kości.

Kno'chenbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, złamanie *n.* kości, kościołom *m.*

Kno'chenbrüchigkeit, *sf.* łamliwość *f.*, kruchość *f.* kości.

Kno'chendürr, *adi.* chudy jak szczepa.

Kno'chenfäule, *sf.*, próchnienie *n.* kości.

Kno'chenfeile, *sf. pl.* -n, skrobaczka *f.* do kości.

Kno'chenfett, *sn.* -(e)s, szpik *m.*

Kno'chenfortſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, podsadka *f.*, wyrostek kostny.

Kno'chenfraß, *sm.* -es, pruchnienie *n.* kości.

Kno'chenfügung, *sf.* członkowatość *f.*

Kno'chengerüſt, *sm.* -es, *pl.* -e, szkielet *m.*

Kno'chengewächs, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, narośl kostna.

Kno'chengeſchwulſt, *sf. pl.* -ſchwülſte, guz kostny.

Kno'chengewebe, *sn.* -s, tkanka kostna.

Kno'chenhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, kostnica *f.*

Kno'chenhaut, *sf.* okostnica *f.*, przykostna *f.*; przykoście *n.*; -entzündung, *sf.* zapalenie *n.* przykostnej.

Kno'chenhäutchen, *sn.* -s, kościoskór *m.*

Kno'chenhöhle, *sf.* kośćnicowa jaskinia.

Kno'chenkohle, *sf.* węgiel kostny.

Kno'chenlehre, *sf.* nauka *f.* o kościach; osteologia *f.*,

Kno'chenleim, *sm.* -(e)s, klej kostny.

Kno'chenlos, *adi.* bezkostny; *adv.* bez kości.

Kno'chenmann, *sm.* -(e)s, szkielet *m.*; śmierć *f.* (przen).

Kno'chenmark, *sn.* -(e)s, szpik *m.* kości.

Kno'chenmehl, *sn.* -(e)s, mąka kościana.

Kno'chenſchuppe, *sf. pl.* -n, kościołusk *m.*

Kno'chenſplitter, *sm.* -s, *pl.* —, drzazga kostna, szczep kostny.

Knö'chern, *adi.* kościany.

Kno'chig, *adi.* kościsty.

Knö'del, *sm.* -s, *pl.* —, knedel *m.*

Kno'llen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) guz *m.*, gruczoł *m.*; 2) ein — Brot kawał chleba; 3) główka *f.* (u roślin); kolanko *n.*

Kno'llengewächs, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, roślina główkowata, kolankowata, cebulkowata.

Kno'llenkohl, *sm.* -(e)s, kalarepa *f.*

Kno'llenkraut, *sn.* -(e)s, kuty *pl.*, koty *pl.*

Kno'llig, *adi.* główkowaty, cebulkowaty.

Kno'llilie, *sf. pl.* -n, lilia *f.* zawojek *m.*

Kno'llſucht, *sf.* słoniowacina *f.*

Knopf, *sm.* -(e)s, *pl.* Knöpfe, guzik *m.*; gałka *f.* (na lasce); — einer Stecknadel główka *f.* szpilki.

Knö'pfalge, *sf. pl.* -n, chrzącica strzępiasta.

Knö'pfchen, *sn.* -s, *pl.* —, guziczek *m.*, galeczka *f.*

Knö'pfen, *va.* (h.) zapiąć zapinać (na guziki).

Knö'pfer, *sm.* -s, *pl.* —, zapinacz *m.*

Kno'pfform, *sf. pl.* -en, forma *f.* na guziki.

Kno'pfförmig, *adi.* guzikowaty.

Kno'pfgelenk, *sn.* -(e)s, staw guzikowy.

Kno'pfgießer, *sm.* -s, *pl.* —, guzikarz *m.*, ten co metalowe guziki robi.

Kno'pfgras, *sn.* -ſes, *pl.* -gräſer, marzyca *f.*

Kno'pfhammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młotek kulisty.

Kno'pfloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dziurka *f.* na guzik.

Kno'pfmacher, *sm.* -s, *pl.* —, guzikarz *m.*, szmuklerz *m.*

Kno'pfmacherhandwerk, *sn.* -es, guzikarstwo *n.*

Kno'pfnaht, *sf. pl.* -nähte, szew węzelkowy.

Kno'pfnelke, *sf. pl.* -n, gwoździk szmuklerski.

Kno'pfware, *sf. pl.* -n, guziki *pl.*, towar guzikarski, szmuklerski.

Kno'pper, *sf. pl.* -n, żołędzianka *f.*; orientaliſche — chropatka *f.*

Kno'rpel, *sm.* -s, *pl.* -n, chrząstka *f.*

Kno'rpelartig, Kno'rpelig, *adi.* chrząstkowaty; chrupiasty.

Kno'rpelfarn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, skrzynecznik *m.*

Kno'rpelgeſchwulſt, *sf.* chrząstniak *m.*

Kno'rpelhaut, *sf.* ochrząstna *f.*

Kno'rpelkirſche, *sf. pl.* -n, marmurka *f.*, wiśnia lotowa, lotówka *f.*, pstra wielka.

Kno'rpelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, rozchodnik *m.*

Kno'rpelſalat, *sm.* -(e)s, nawrót *m.*, powłoka wysmukła,

Kno'rpeltang, *sm.* -(e)s, chrząścica strzępiasta.

Kno'rpelzelle, *sf. pl.* -n, komórka chrząstkowa.

Kno'rren, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kostka *f.* (u nogi), chrząstka *f.* (u palców); 2) guz *m.*; 3) sęk *m.*, kolanko *n.* (u roślin); konar *m.*

Kno'rricht, *adi.* sękowaty.

Kno'rrig, *adi.* sękaty, guzowaty; konarzysty.

Knö'ſpchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Knoſpe) mały pączek.

Kno'ſpe, *sf. pl.* -n, pęcz *m.*, pączek *m.* (u roslin); -n bekommen, treiben, gewinnen pączków dostawać, pączki wypuszczać.

Kno'ſpen, I. *vn.* (h.) pączki puszczać; II. —, *sn.* -s, puszczanie *n.* pączków.

Kno'ſpenähnlich, -artig, *adi.* podobny do pączka.

Kno'ſpenbildung, *sf.* pączkowanie *n.*

Kno'ſpenförmig, *adi.* pączkowaty.

Kno'ſpenkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, wieniec *m.* z pączków.

Kno'ſpentreiben, *sn.* -s, wypuszczanie *n.* pączków.

Kno'ſpig, *adi.* mający na sobie pączki.

Knö'tchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Knoten), węzełek *n.* pęczek *m.*; guzek *m.*, grudka *f.*

Kno'te, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) (= Knoten) guz *m.*; 2) czeladnik rzemieślniczy; 3) gbur *m.*, nieokrzesaniec *m.*

Kno'ten, knö'teln, *vn.* (h.) węzelki robić.

Kno'ten, *sm.* -s, *pl.* —, 1) węzeł *m.*, guz *m.*; einen — machen, ſchürzen, knüpfen węzeł zrobić, zawiązać; etw. in einen — binden w węzeł coś związać; den — löſen węzeł rozwiązać; (także przen.) auf einen ſchwierigen — ſtoßen natrafić na rzecz zawiłą, zawikłaną; da ſitzt (ſteckt) der —! w tem sztuka, w tem sęk! 2) sęk *m.* (w drzewie); kolanko *n.* (w źdźble), guz *m.* (w ciele ludzkiem).

Kno'ten, *va.* węzeł związać.

Kno'tenausſatz, *sm.* -es, trąd guzowaty.

Kno'tenbildung, *sf.* zawężenie *n.*; tworzenie się guzów.

Kno'tenflechte, *sf. pl.* -n, pierzchnice *pl.*

Kno'tenförmig, *adi.* węzełkowaty; kolankowaty, guzowaty.

Kno'tenhaft, *adi.* ob. Knotig.

Kno'tenholz, *sn.* -es, drzewo sękate.

Kno'tenkrankheit, *sf.* zołzy *pl.*

Kno'tenlos, *adv.* bez węzłów; bez sęków; *adi.* bezkolankowy.

Kno'tenlöſung, *sf. pl.* -en, rozwiązanie *n.* węzła; (przen.) rozwiązanie węzła dramatycznego.

Kno'tenmoos, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, knotnik *m.*, prątnik *m.*

Kno'tenperücke, *sf. pl.* -n, peruka węzłowata, z włosami w węzeł powiązanymi.

Kno'tenpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt węzłowy.

Kno'tenſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, sznur *m.* z guzami; *pl.* -ſchnüre, pismo węzłowe Chińczyków.

Kno'tenſchrift, *sf. pl.* -en, pismo węzłowe.

Kno'tenſchürzung, *sf.* zadzierżgnięcie *n.*, zawiązanie *n.* węzła, intryga *f.* (przen.) węzła dramatycznego).

Kno'tenſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lina *f.* z węzłami.

Kno'tenſtation, *sf. pl.* -en, stacya rozbieżna, rozbiegowa.

Kno'tenſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, kij sękaty, nasiek *m.*

Kno'tenſtrick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sznur, którym Franciszkanie się opasują.

Kno'tenverbindung, *sf. pl.* -en, połączenie węzłowe.

Kno'tenwuchs, *sm.* -ſes, kolankowatość *f.*

Knö'terich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rdest *m.*, barani ogon, mokrzec *m.*, muchotrzew *m.*

Kno'tig, *adi.* sękaty; kolankowaty; węzłowaty, guzowaty.

Kno'tigkeit, *sf.* sękatość *f.*; kolankowatość *f.*

Knu'bbe, *sf. pl.* -n, i **Knu'bben**, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Knorren.

Knu'bbig, *adi.* 1) sękowaty; 2) (przen.) ogromny.

Knuff, *sm.* -(e)s, *pl.* Knüffe, uderzenie *n.* pięścią, kułakiem; j—m Knüffe geben kułakami kogo okładać.

Knu'ffen, *va.* j—n — kułakować kogo, okładać kogo kułakami, pięścią.

Knull, *adi.* pijany.

Knüllen, *va.* zgnieść, (po)gnieść, (z)miąć.

Knü'pfen, I. *va.* węzełek zrobić u czego, przywiązać co do czego; Bande der Freundſchaft — zadzierzgnąć węzły przyjaźni, kojarzyć przyjaźni; feſt — zadzierżgać; die Zukunft an die Gegenwart — przyszłość z teraźniejszością połączyć; an den Galgen — powiesić; es — ſich verſchiedene Erinnerungen an dieſen Tag różne wspomnienia z tym dniem się łączą, do tego dnia są przywiązane; II. —, *sn.* -s, robienie *n.* węzełków; dzierżganie *n.*; kojarzenie *n.* (sojuszów, przyjaźni).

Knü'ppel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kij *m.*, drąg *m.*; der — liegt beim Hunde a) zachodzi przeszkoda; b) niepodobna tego nie uczynić; 2) (przen.) drągal *n.*, nieokrzesaniec *m.*

Knü'ppelhaft, *adi.* ob. Knüppellicht.

Knü'ppelholz, *sm.* -es, *pl.* -hölzer, browarka *f.*, okrąglak *m.*

Knü'ppelſteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zła ścieżka.

Knü'ppelverſe, *sm. pl.* ob. Knüttelverſe.

Knü'ppelig, *adi.* kijowaty; (przen.) gburowaty.

Knu'rren, *vn.* (h.) warczeć, warknąć (jak pies); (przen.) gderać, mruczeć; 2) es knurrt mir im Magen, im Leibe w brzuchu mi burczy.

Knu'rren, *sn.* -s, warczenie *n.*, mruczenie *n.*; burczenie *n.*; — im Leibe kruczenie *n.* w brzuchu.

Knu'rrhahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.* jaskółka *f.* (ryba).

Knu'rrig, *adi.* warkliwy, pomrukliwy; -es Weſen warkliwość *f.*, pomrukliwość *f.*

Knu'ſperig, *adi.* chrupliwy, trzeszczący.

Knu'ſpern, *vn.* (h.) i *va.* chrupać.

Knu'te, *sf. pl.* -n, knut *m.*; die — geben knutować; mit der — totſchlagen zaknutować.

Knu'ten, *va.* knutować.

Knü'ttel, *sm.* -s, *pl.* —, kij *m.*, drąg *m.*, pałka *f.*; wer Vögel fangen will, muß nicht mit -n unter ſie werfen kto chce ptaki łapać, nie powinien między nie kijami rzucać.

Knü'ttelbank, *sf. pl.* -bänke, ławka z prętów zbita.

Knü'ttelreime, Knüttelverſe, *sm. pl.* rymy, wiersze liche, częstochowskie.

Koadju'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, koadjutor *m.*, pomocnik *m.* (np. biskupa) z prawem następstwa.

Koagulatio'n, *sf.* krzepnienie *n.*, zsiadanie *n.* się, ścinanie *n.* się.

Koaliſie'ren, ſich —, *vr.* łączyć się, zawierać sojusz.

Koalitio'n, *sf. pl.* -en, koalicya *f.*, związek *m.*, przymierze *n.*

Koalitio'nsminiſterium, *sn.* -s, *pl.* -rien, ministeryum koalicyjne.

Koalitio'nsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* koalicyi, prawo łączenia się (w związki).

Ko'balt, *sm.* -(e)s, kobalt *m.*

Ko'baltblume, *sf. pl.* -n, wywietrzalec *m.*, siatkokrusz *m.*

Ko'baltgelb, *sn.* -s, azotyn potasowokobaltowy.

Ko'baltglanz, *sm.* -es, kobaltokrusz *m.*

Ko'baltgrün, *sn.* -s, zieleń kobaltowa.

Ko'balthaltig, *adi.* kobalt w sobie zawierający.

Ko'ben, *sn.* -s, *pl.* —, 1) chlew *m.*; 2) liche mieszkanie, baraka *f.*

Ko'benplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, chlewiarnia *f.*

Ko'benwärter, *sm.* -s, *pl.* —, chlewarz *m.*; -in, *sf. pl.* -innen, chlewarka *f.*

Ko'ber, *sm.* -s, *pl.* —, kobiałka *f.*, kobieł *m.*

Ko'blenz, *sn.* Koblencya *f.*

Ko'bold, *sm.* -(e)s. *pl.* -e, 1) dyabełek *m.*, duch *m.*, kobold *m.*; 2) koziołek *m.*; einen — ſchießen koziołka przewrócić.

Ko'boldſtreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, psota *f.*, figiel *m.* dyabełka, kobolda.

Ko'boldſchießen, *sn.* -s, przewracanie *n.* koziołków.

Kobo'lz, *indecl.* (tylko w wyrażeniu:) — ſchießen przewracać koziolki, koziołkować.

Koch, I. *sm.* -(e)s, *pl.* Köche, 1) kucharz *m.*; **Kö'chin**, *sf. pl.* -innen, kucharka *f.*; viele Köche verderben den Brei gdzie kucharek sześć tam niema co jeść; II. *sn.* -(e)s, -er, koch *m.*, legumina *f.*

Ko'chbar, *adv.* zdatny do gotowania, warzysty.

Ko'chbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książka kucharska.

Ko'chen, 1) *va.* gotować, warzyć; ſie verſteht zu — ona umie gotować; 2) *vn.* (h.) das Waſſer kocht ſchon woda już kipi; die Weintrauben — winogrona dojrzewają; das Blut kocht in meinen Adern krew we mnie burzy się, wre; es kocht in ihm alles wszystko w nim kipi, wre, gotuje się; er kocht vor Wut dysze wściekłością, z wściekłości; 3) ſich mürbe — *vr.* skruszeć, zmiękczeć przez gotowanie.

Ko'chen, *sn.* -s, gotowanie *n.*; das — verſtehen rozumieć się na gotowaniu, umieć gotować.

Ko'cher, *sm.* -s, *pl.* —, ten co gotuje, warzy; maszyn(k)a *f.* do gotowania.

Kö'cher, *sm.* -s, *pl.* —, sajdak *m.*, kołczan *m.* (na strzały).

Köcherei', *sf. pl.* -en, gotowanie *n.*, warzenie *n.*

Kö'cherjungfer, *sf. pl.* -n, chróścik *m.* (owad).

Ko'chfeuer, *sn.* -s, ogień *m.* do gotowania (przy nim).

Ko'chgefäß, *sn.* -ßes, *pl.* -ße, naczynie kuchenne.

Ko'chgerät, -(e)s, *pl.* -e, 1) sprzęt kuchenny; 2) sprzęty, statki kuchenne.

Ko'chgeſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, naczynie kuchenne.

Ko'chherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ognisko kuchenne.

Ko'chholz, *sn.* -es, drzewo *n.* do palenia pod kuchnią.

Ko'chjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, kuchcik *m.*

Ko'chkelle, *sf. pl.* -n, warzecha *f.*

Ko'chkunſt, *sf. pl.* -künſte, sztuka kucharska, kucharstwo *n.*

Ko'chloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, dół *m.* w ognisku, gdzie się naczynie wstawia do warzenia.

Ko'chlöffel, *sm.* -s, *pl.* —, warzecha *f.*

Ko'chmaſchine, *sf. pl.* -n, kuchenka *f.*; Petroleum— kuchenka naftowa.

Ko'chofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do gotowania.

Ko'chſalz, *sn.* -es, chlorek sodowy, warzonka *f.*, sól warzona, kuchenna.

Ko'chſalzbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel słona (sztuczna).

Ko'chſalzquellen, *sf. pl.* źródła słone, solanki *pl.*

Ko'chſalzwaſſer, *sn.* -s, woda słona; -wäſſer, *pl.* solanki *pl.*

Ko'chſchule, *sf. pl.* -n, szkoła kucharska.

Ko'chſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kawałek (np. mięsa) do gotowania przeznaczony.

Ko'chtopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, garnek kuchenny, do gotowania.

Ko'chwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino *n.* do potraw.

Ko'da, *sf. pl.* -s i Kode, ostatni ustęp utworu muzycznego.

Ko'dak, *sm.* -s, *pl.* -s, kodak *m.*, aparat fotograficzny.

Kö'der, *sm.* -s, *pl.* —, przynęta *f.*, wabik *m.*

Kö'derfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, ryba *f.* wabik *m.*

Kö'dern, *va.* 1) przynętę przyczepić do czego; eine Angel — przynętę przyczepić do wędki; 2) nęcić, łowić, wabić.

Ko'dex, *sm.* -es, *pl.* -e i Kodizes, 1) (stary) rękopis *m.*; 2) kodeks *m.*, księga *f.* ustaw, (np. Straf— kodeks karny, księga ustaw karnych).

Kodifikatio'n, *sf. pl.* -en, kodyfikacya *f.*, wcielenie *n.* do kodeksu.

Kodifika'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, kodyfikator *m.*

Kodifizie'ren, *va.* kodyfikować, wcielić do księgi ustaw.

Kodifizie'ren, *sn.* -s, i **Kodifizie'rung**, *sf. pl.* -en, kodyfikacya *f.*, kodyfikowanie *n.*, wcielenie *n.* do kodeksu.

Kodizi'll, *sn.* -(es), *pl.* -e, kodycyl *m.*, dodatek testamentowy, do testamentu.

Kodizilla'riſch, *adi.* i *adv.* kodycylarny (-nie); j—m etw. — vermachen zapisać co komu kodycylarnie.

Koeffizie'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, spółczynnik *m.* (w algebrze i przen.).

Ko'fen, *sm.* ob. Koben.

Ko'fent, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, piwo klasztorne, lekkie.

Ko'ffer, *sm.* -s, *pl.* —, kufer *m.*, skrzynka podróżna, kosz podróżny, ubiornik *m.*

Ko'fferchen i **Kö'fferchen**, *sn.* -s, *pl.* —, kuferek *m.*, kufereczek *m.*

Ko'gel, *sm.* -s, *pl.* —, szczyt *m.*, wierzchołek *m.* góry.

Ko'gnak, (wym.: koniak), *sm.* -s, *pl.* -s, koniak *m.*

Kogna't, *sm.* -en, *pl.* -en, kognat *m.*, krewny *m.* po kądzieli.

Kognitio'n, *sf.* znajomość *f.* (= Kenntnis).

Kogno'men, *sn.* -s, *pl.* -mina, ob. Beiname.

Kohäre'nz, *sf.* spójność *f.*

Kohärie'ren, *vn.* (h.) być spojonym.

Kohäſio'n, *sf.* spojność *f.* (fiz.).

Kohäſi'v, *adi.* spójny.

Kohl, *sm.* -(e)s, 1) (rośl.) kapusta *f.*, kiel *m.* (jarzynny), jarmuż *m.*; (przen.) das macht den — nicht fett (dosł.: to nie omaści kapusty), to nas nie wzbogaci; 2) glupia, czcza gadanina, bzdurstwo *n.*; mach nur keinen langen —! do rzeczy! bez frazesów! das iſt aufgewärmter — to stare bajki.

Ko'hlartig, *adi.* rodzaju kapusty.

Ko'hle, *sf. pl.* -n, węgiel *m.*; Back— węgiel spiekowy; backende — węgiel topliwy; Blätter— węgiel liściowaty; Braun— węgiel brunatny, lignit *m.*; Förder— węgiel niesortowany; Holz— węgiel drzewny; grobe — węgiel gruby; mager — węgiel chudy; Pech— węgiel smolisty; Schmiede— węgiel kowalski, kuźniczy; Stein— węgiel kamienny; tieriſche — węgiel zwierzęcy; Torf— węgiel torfowy; Würfel— węgiel kostkowy; glühende — węgiel żarzący się; -n brennen, Holz zu -en brennen węgle palić; etw. zu einer — verbrennen, in eine — verwandeln spalić, zamienić co na węgiel, zwęglić, węglić; (przen.) wie auf glühenden -n ſtehen, ſitzen stać, siedzieć jak na szpilkach; glühende -n, auf j—s Haupt ſammeln zbierać węgle żarzące nad czyją głowę.

Ko'hlen, *vt.* i *vn.* (h.) 1) tlić się ze swędem, zwęglać się (o cygarze, knocie); 2) Holz — węgle z drzewa wypalać; 3) rysować węglem; 4) (przen.) pleść koszalki opalki; przechwalać się; j—n — naciągać kogo; II. —, *sn.* -s, i **Ko'hlung**, *sf.* tlenie *n.*, zwęglenie *n.* się; zwęglanie *n.*; (przen.) plecenie *n.* glupstw.

Ko'hlen=, węglany.

Ko'hlenabbau, *sm.* -(e)s, eksploatacya *f.* kopalni węgla.

Ko'hlenartig, *adi.* węglowy, węglisty.

Ko'hlenaſche, *sf.* koksik *m.*

Ko'hlenbecken, *sn.* -s, *pl.* —, fajerka *f.*; 2) ob. -revier.

Ko'hlenbergwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kopalnia *f.* węgla (ziemnego).

Ko'hlenbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okręg węglowy.

Ko'hlenblende, *sf. pl.* -n, węglowiec *m.*, węglobłysk *m.*

Ko'hlenbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, węglarz *m.*

Kohlenbrennerei', *sf. pl.* -en, węglarnia *f.*; węglarstwo *n.*

Ko'hlendampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -dämpfe, -dunſt, *sm.* -es, *pl.* -dünſte, tlenek *m.* węgla, czad *m.*, swąd *m.* z węgli; von — betäubt werden zagorzeć, zaczadzieć.

Ko'hlendunſtvergiftung *sf. pl.* -en, zaczadzenie *n.*, zagorzenie *n.*

Ko'hleneiſenſtein, *sm.* -(es), żelaziak węglano-ilasty.

Ko'hlenfeuer, *sn.* -s węgle palące się.

Ko'hlenfeuerung, *sf.* palenie *n.*, opalanie *n.* węglem.

Ko'hlenflöz, *sm.* -es, *pl.* -e, poklad *m.* węgli.

Ko'hlengebiet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, -gegend, *sf. pl.* -en, teren węglowy.

Ko'hlengeſtübbe, *sn.* -s, drobne węgle, okruchy *pl.* z węgla.

Ko'hlenglut, *sf.* zarzewie *n.*, żarzyste węgle.

Ko'hlengrube, *sf. pl.* -n, kapalnia *f.* węgla (ziemnego).

Ko'hlenhaltig, *adi.* węglisty.

Ko'hlenhandel, *sm.* -s, handel *m.* węglami.

Ko'hlenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlarz *m.* węglami, kupiec handlujący węglami.

Ko'hlenhändlerin, *sf. pl.* -innen, kobieta węglami handlująca.

Ko'hlenhauer, *sm.* -s, *pl.* —, kopacz *m.* węgla.

Ko'hlenheizung, *sf.* opalanie *n.* węglem.

Ko'hlenhydrate, *sf. pl.* węglowodowe, *pl.*

Ko'hlenkammer, *sf. pl.* -n, komórka *f.* na węgle.

Ko'hlenkaſten, *sm.* -s, *pl.* —, pudlo węglowe (mar.).

Ko'hlenklein, *sn.* -(e)s, mial węglowy.

Ko'hlenkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, kosz *m.* na węgle.

Ko'hlenlager, *sn.* -s, *pl.* —, sklad *m.* węgla.

Ko'hlenmeiler, *sm.* -s, *pl.* —, mieścisko *n.*

Ko'hlenmund, *sm.* -(e)s, wątlusz węglarski.

Ko'hlenoxyd, *sn.* -(e)s, tlenek *m.* węgla, niedokwas *m.* węgla.

Ko'hlenoxydgas, *sn.* -ſes, czad *m.*

Ko'hlenpfanne, *sf. pl.* -n, fajerka *f.*

Ko'hlenplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, skład *m.* węgla.

Ko'hlenpulver, *sn.* -s, proszek *m.* z węgli.

Ko'hlenrevier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zaglębienie węglowe.

Ko'hlenſack, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäcke, worek *m.* na węgle.

Ko'hlenſauer, *adi.* z kwasem węglanym połączony; -ſaure Kalkerde węglan *m.* wapna; -res Gas węglik *m.*; -res Salz węglan *m.*

Ko'hlenſäure, *sf.* kwas węglowy.

Ko'hlenſaurebäder, *sn. pl.* kąpiele *pl.* z kwasu węglanego.

Ko'hlenſchaufel, *sf. pl.* -n, lopatka *f.*, szufla *f.*, do węgli.

Ko'hlenſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, statek *m.* z węglami, węglarka *f.*

Ko'hlenſchoppen, *sm.* -s, *pl.* —, szopa *f.* na węgle.

Ko'hlenſchwarz, *adi.* czarny jak węgiel.

Ko'hlenſchwellen, *sn.* -s, **Ko'hlenſchweller**, *sm.* -s, *pl.* —, ob. -brenner, -brenner.

Ko'hlenſtation, *sf. pl.* -en, stacya *f.* ze skladem węgla, stacya węglowa.

Ko'hlenſtaub, *sm.* -(e)s, pył *m.* z węgli.

Ko'hlenſtift, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, węgiel *m.* do rysowania.

Ko'hlenſtoff, *sm.* -(e)s, węglik *m.*

Ko'hlenteer, *sm.* -(e)s, maź albo smola pagozowa; -farben, *pl.* barwiki smolowe.

Ko'hlentopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -töpfe, garnek *m.* z węglami żarzącymi się.

Ko'hlenträger, *sm.* -s, *pl.* —, tragarz *m.* węgli.

Ko'hlenwagen, *sm.* -s, *pl.* -wägen, węglarka *f.*

Ko'hlenwasserstoffe, *s. pl.* węglowodowy *pl.*; — der Fettreiche węglowodowy tłuszczowe.

Ko'hlenzange, *sf. pl.* -n, obcęgi *pl.* do ognia.

Ko'hlenzeche, *sf. pl.* -n, kopalnia *f.* węgla.

Ko'hlenzeichnung, *sf. pl.* -en, rysunek *m.* węglem.

Ko'hlenzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg *m.* z węglem.

Kö'hler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) węglarz *m.*; 2) witlinek krótkoszczęk *m.* (ryba).

Kö'hler-, *adi.* węglarski.

Köhlerei', *sf. pl.* -en, węglarnia *f.*

Kö'hlerglaube, *sm.* -s, ślepa wiara.

Kö'hlerhütte, *sf. pl.* -n, chata węglarska.

Ko'hleule, *sf. pl.* -n, piętnówka kapustnica *f.* (motyl).

Ko'hlgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród warzywny.

Ko'hlgärtner, *sm.* -s, *pl.* —, ogrodnik warzywny, ogrodnik warzywa hodujący.

Ko'hlkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, główka *f.* kapusty.

Ko'hlkraut, *sn.* -(e)s, biała kapusta.

Ko'hllaus, *sf. pl.* -läuse, (zool.) mszyca *f.*

Ko'hlmalve, *sf. pl.* -n, kędzierzawiec *m.*, ślaz kędzierzawy.

Ko'hlmarkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -märkte, targ jarzynowy, warzywny.

Ko'hlmeise, *sf. pl.* -n, sikora *f.*

Ko'hlmotte, *sf. pl.* -n, mszyca kapustna.

Ko'hlpechschwarz, *adi.* czarny jak węgiel.

Ko'hlpflanze, *sf. pl.* -n, rozsada *f.*; *pl.* -n, rośliny jarmużowe.

Ko'hlrabi, *sm.* -s, *pl.* -s, **Ko'hlrübe**, *sf. pl.* -n, kalarepa *f.*

Ko'hlraupe, *sf. pl.* -n, liszka *f.*, gąsienica kapustna.

Ko'hlschwarz, *adi.* czarny jak węgiel, czarniuteńki.

Ko'hlsprosse, *sf. pl.* -n, podczos *m.*

Ko'hlstrunk, *sm.* -(e)s, *pl.* -strünke, głąbik *m.*

Ko'hlsuppe, *sf. pl.* -n, kapuśniak *m.*

Ko'hlweißling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bielinek, kapustnik *m.* (motyl).

Ko'hlwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, kapuścianka *f.*, komarnica *f.*

Koho'rte, *sf. pl.* -n, kohorta *f.*

Koinzidenz, *sf.* przypadnięcie *n.* na ten sam czas, równoczesność *f.*

Koinzidie'ren, *vn.* (h.) przypaść na ten sam czas.

Ko'itus, *sm.* —, spółkowanie *n.*

Ko'je, *sf. pl.* -n, budka *f.*, schówka *f.* na okręcie.

Kokai'n, *sn.* -(e)s, kokaina *f.*

Koka'rde, *sf. pl.* -n, kokarda *f.*, węzeł *m.* ze wstążek, fontaż *m.*

Koke'tt, *adi.* zalotniczy; *adv.* zalotniczo.

Koke'tte, *sf. pl.* -n, kokietka *f.*, zalotnica *f.*

Koketterie', *sf. pl.* -n, kokieterya *f.*, zalotnictwo *n.*, zalotność *f.*

Kokettie'ren, I. *vn.* (h.) kokietować, zalecać się, umizgać się; II. —, *sn.* -s, ob. Koketterie.

Koko'n, *sm.* -s, *pl.* -s, kokon *m.*, oprzęd *m.* gąsienicy jedwabnej, poczwarka jedwabnicza.

Ko'kos-, *adi.* kokosowy.

Ko'kosbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo kokosowe.

Ko'kosnuß, *sf. pl.* -nüsse, orzech kokosowy.

Ko'kosöl, *sn.* -(e)s, olej kokosowy.

Ko'kospalme, *sf. pl.* -n, palma kokosowa.

Koko'tte, *sf. pl.* -n, kokota *f.*

Koko'ttentum, *sn.* -(e)s, półświatek *m.*

Koks, *s. indecl.* koks *m.*; Sand— koks sypki; Sinter— koks spiekowy; Bad— koks tłusty.

Ko'lben, *sm.* -s, *pl.* —, 1) gruby koniec, głowa *f.* u pałki; 2) pałka *f.*; 3) kolba *f.* (u strzelby); 4) główka *f.* u rośliny; 5) czupryna *f.*, głowa krótko ostrzyżona; 6) rożek *m.*, poroże *n.*, guz, z którego róg wyrasta (n. p. u jelenia); 7) (w mechanice:) tłok *m.* w cylindrze; Löt— lutownik *m.*, spojarka *f.*; Taucher— nur *m.*, nurek *m.*; Dampf— tłok maszyny parowej; Treib— tłok maszyny wodociągowej; 8) retorta *f.*

Ko'lben, I. *va.* 1) (o zbożu) dojrzałe kłosy obrywać z czego; den Mais — głowy kukurydzy obrywać, obłamywać; 2) (w rusznikarstwie) wygładzać; II. *vn.* (h.) (= Kolben bekommen) (o jeleniu) rożków dostawać.

Ko'lbenbacke, *sf. pl.* -n, przykład *m.*, u kolby strzelby.

Ko'lbenblech, *sn.* -(e)s, okucie *n.* kolby (u strzelby) u dołu.

Ko'lbenbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder garniasty, krzyżowy.

Ko'lbenfliege, *sf. pl.* -n, kolbeczka *f.*, tymotnica *f.*

Ko'lbenförmig, *adi.* pałkowaty; -e Zelle komórka maczugowata.

Ko'lbenhals, *sm.* -ses, szyja *f.*, ujęcie *n.* u kolby (n. p. karabinu).

Ko'lbenhub, *sm.* -(e)s, *pl.* -hübe, skok *m.*, poruszenie *n.* tłoka (u maszyny.)

Ko'lbenkörper, *sm.* -s, *pl.* —, krążek *m.* kotła, drąg tłokowy.

Ko'lbenliederung, *sf. pl.* -en, uszczelnienie *n.* tłoka (u maszyny).

Ko'lbenmoos, *sn.* -ses, (rośl.) widłak *m.*, likopodyum *n.*

Ko'lbenring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, opaska *f.* tłoka cylindrowego.

Ko'lbenröhre, *sf. pl.* -n, rura tłokowa.

Ko'lbenscheibe, *sf. pl.* -n, krąg *m.* tłoka.

Ko'lbenstange, *sf. pl.* -n, (mechanika) trzon *m.* tłoka (u maszyny); nawodnik tłokowy, tłoczysko *n.*, łucznik *m.*

Ko'lbenstopfbüchse, *sf. pl.* -n, dławnica tłokowa, szczelnica *f.* tłoka.

Ko'lbenwasserkäfer, *sm. pl.* kałwinica czarna.

Ko'lbenweizen, *sm.* -s, gółka *f.*

Ko'lberg, *sn.* -s, Kołobrzeg *m.*

Ko'lbicht, *adi.* kolankowaty.

Ko'lbig, *adi.* sękowaty, sękaty.

Ko'libri, *sm.* -s, *pl.* -s, kolibryk *m.*

Ko'lik, *sf. pl.* -en, (patołogia) kolika *f.*, kolki *pl.*; morzysko *n.* (wet.).

Kolk, *sm.* -(e)s, *pl.* dół wodą napełniony; wir *m.* w rzece; wyrwa *f.*

Kollabora'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, kolaborator *m.*, współpracownik *m.*; nauczyciel pomocny.

Kollaboratu'r, *sf. pl.* -en, posada *f.* kolaboratora.

Kollatera'l, *adi.* i *adv.* kolateralny (-nie), poboczny (-nie).

Kollatera'len, *sm.* (używane tylko w *pl.*:) krewni poboczni.

Kollatera'llinie, *sf. pl.* -n, linia poboczna.

Kollatio'n, *sf. pl.* -en, kollacya *f.*, odkład *m.*, porównywanie *n.* (np. kopii z oryginałem); (dawniej też) wieczerza *f.*, kolacya *f.*

Kollationa'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, kollacyonator *m.*, porównywacz *m.*

Kollationie'ren, *va.* kollacyonować, porównywać.

Kolla'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, kollator *m.* (probostwa).

Kollatu'r, *sf. pl.* -en, kollacya *f.* (probostwa), prawo *n.* udzielania beneficyum kościelnego.

Kollaudie'ren, *vn.* (h.) uznać, zatwierdzić.

Kolle'g, *sn.* -s, *pl.* -ien, i -ia, ob. Kollegium.

Kolle'ge, *sm.* (ezęsto **Kolle'ga**, *indecl.*), -n, *pl.* -n, kolega *m.*; współuczeń *m.*; towarzysz *m.*

Kollegia'l, *adi.* i *adv.* 1) koleżeński, po koleżeńsku; etwas — entſcheiden rozstrzygnąć co po koleżeńsku; 2) kollegialny.

Kollegia'lgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd kollegialny.

Kollegia'liſch, *adi.* i *adv.* ob. Kollegial.

Kollegialität', *sf.* -en, koleżeństwo *n.*

Kollegia'lkirche, *sf.* -n, kościół kollegiacki, kollegiata *f.*

Kollegia'lſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, system kollegiacki.

Kollegia't, *sm.* -en, *pl.* -en, członek *m.* kollegiaty.

Kolle'giengeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, czesne *n.* (akademickie).

Kolle'gienheft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kajet akademicki, skrypta *pl.* z przelekcyi.

Kolle'gium, *sn.* -s, *pl.* Kollegien, kollegium *n.* (we wszystkich znaczeniach polskiego wyrazu) 1) kolo *n.* osób np. das Kardinals— kollegium kardynałów; das Profeſſoren— kollegium profesorów; 2) odczyt *m.*, prelekcya *f.*, wyklad *m.*: ein — belegen wpisać się na jaką prelekcyę; ins — gehen pójść na wyklad; ein — über Geſchichte halten wykladać historyę; bei j—m ein — hören słuchać czyich wykladów.

Kollekta'neen, *pl.* wypiski *pl.*, (z różnych dziel), zbiór *m.* uwag, raptularz *m.*

Kollekta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, kollektant *m.*, zbierający *m.* składki.

Kolle'kte, *sf. pl.* -n, 1) kollekta *f.*, składka *f.*; eine — veranſtalten zrobić kollektę; 2) modlitwa *f.* przy ołtarzu.

Kollekteu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, zbieracz *m.*; kollektor *m.* (loteryjny).

Kollektie'ren, *va.* i *vn.* (h.) zbierać składki na cele dobroczynne.

Kollektio'n, *sf. pl.* -en, kollekcya *f.*, zbiór *m.*

Kollekti'v, I. *adi.* i *adv.* zbiorowy, (-wo); II. —, *sn.* ob. Kollektivum.

Kollekti'vbegriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pojęcie zbiorowe.

Kollekti'viſch, *adi.* i *adv.* ob. Kollektiv.

Kollekti'vum, *sn.* -s, *pl.* Kollektiva, **Kollektiv**, *sn.* -s, *pl.* -e, imię zbiorowe.

Kolle'ktor, *sm.* -s, *pl.* -en, kollektor *m.* (elektr.).

Ko'ller, *sm.* -s, *pl.* 1) kołnierz *m.*, kołnierzyk *m.*, półkoszulek *m.*; kurtka *f.*, serdak *m.*; 2) kołowrot *m.*, zakolowrocenie *n.*, kaduk koński; (o osob.) er hat den — bekommen zakolowrocilo mu się, dostal zawrotu głowy, napadu szalu.

Ko'llerig, *adi.* kolowrotny (koń); szalejący (o osob.).

Ko'llern, I. *va.* toczyć coś, katulać co; II. *vn.* (h.) 1) toczyć się z loskotem, katulać się; 2) golgotać, gulgotać (o indyku); 3) (o osob.) mieć zawrót głowy, napad szaleństwa; mieć kaduk koński; III. *v. impers.* es kollert mir im Leibe burczy, kruczy mi w brzuchu; IV. —, *sn.* -s, toczenie *n.* (się), katulanie *n.* (się); gulgotanie *n.* (indyka); burczenie *n.* (w brzuchu).

Kolle't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kolet *m.*, kolnierz *m.*, kurtka *f.*; j—n beim — faſſen wziąć kogo za kołnierz.

Ko'lli, ob. Kollo.

Ko'llidieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, złodziej kradnący paki, przesylki.

Ko'llidiebſtahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtähle, kradzież *f.* pak, tobolków.

Kollidie'ren, I. *vn.* (h.) stykać się, być w sprzeczności, przeszkadzać sobie; zetknąć się, zderzać, zderzyć się; wir kollidieren miteinander jesteśmy sobie wzajemnie na przeszkodzie; wenn das Nützliche mit dem Guten kollidiert kiedy użyteczne jest w sprzeczności z dobrem; II. —, *sn.* -s, ob. Kolliſion.

Kollie'r, (wym.: koljé) *sn.* -s, *pl.* -s, naszyjnik *m.*, kolia *f.*

Kolliſio'n, *sf. pl.* -en, kollizya *f.*, spór *m.*, przeciwieństwo *n.*; zderzenie *n.* (się); mit j—m in — geraten wejść z kim w kollizyę, poklócić się z kim; — der Intereſſen sprzeczność *f.* interesów.

Kolliſio'nsfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, powód *m.* do sporu; im — w razie kollizyi.

Ko'llo, *sn.* -s, *pl.* Kolli, paka *f.*, przesyłka kolejowa; tobołek *m.*, zawiniątko *n.*

Kollo'dium, *sn.* -s, kollodyum *n.*

Kollo'quium, *sn.* -s, *pl.* -quien, albo -quia, kollokwium *n.*; egzamin *m.* w formie rozmowy.

Kolludie'ren, *sn.* (h.) być w zmowie, być w potajemnem porozumieniu.

Kolluſio'n, *sf. pl.* -en, wzbronione potajemne porozumienie.

Köln, *sn.* -s, Kolonia *f.*; **Kö'lner**, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) Kolończyk (-nka); **Kö'lner, kö'lniſch**, *adi.* koloński; Kölner Dom tum koloński; Kölniſchwaſſer, *sn.* woda kolońska.

Kolome'a, *sn.* Kolomyja *f.*

Ko'lon, *sn.* -s, *pl.* -s i Kola, 1) dwukropek *m.*; 2) część *f.* okresu (gram.); 3) ob. Grimmdarm.

Kolona't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kolonat *m.*, osadnictwo *n.*

Kolo'ne, *sm.* -n, *pl.* -n, chłop osadnik *m.*

Kolone'l, *sm.* -s, *pl.* -s, pułkownik *m.* (we Francyi).

Kolone'l(ſchrift), *sf.* drobny druk.

Kolonia'l, *adi.*, kolonialny, osadniczy, z osad, z kolonii.

Kolonia'lgeſchäft, *sn.* ob. -handel.

Kolonia'lgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, spółka *f.*, stowarzyszenie *n.* dla handlu kolonialnego, zamorskiego.

Kolonia'lhandel, *sm.* -s, handel kolonialny, zamorski.

Kolonia'lminiſter, *sm.* -s, *pl.* —, minister *m.* spraw kolonialnych.

Kolonia'lminiſterium, *sn.* -s, *pl.* -ſterien, ministerstwo *n.* spraw kolonialnych.

Kolonia'lpolitik, *sf.* polityka kolonialna.

Kolonia'lſyſtem, *sn.* -s, *pl.* -e, system kolonialny.

Ko'lonia'lware, *sf. pl.* -n, towar kolonialny.

Kolonia'lwarenhandel, *sm.* -s, handel towarami kolonialnymi.

Kolonia'lzucker, *sm.* -s, cukier kolonialny, zamorski, importowany.

Kolonie', *sf. pl.* -n, osada *f.*, kolonia *f.*; eine — anlegen założyć kolonię.

Koloniſatio'n, *sf. pl.* -en, kolonizacya *f.*, osadnictwo *n.*

Koloniſie'ren, I. *va.* zakładać osady, zasiedlać kraj (ein Land), osadzić kraj kolonistami; II. —, *sn.* -s, **Koloniſie'rung**, *sf. pl.* -en, kolonizacya *f.*, zakładanie *n.* osad, zasiedlanie *n.* (kraju).

Koloni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kolonista *m.*, osadnik *m.*

Kolonna'de, *sf. pl.* -n, kolumnada *f.*, kolonada *f.*, okoloslupie *n.* (Säulengang).

Kolo'nne, *sf. pl.* -n, 1) kolumna (wojska); ſich in -n formieren ustawiać się w kolumny (szeregi); 2) kolumna *f.*, tyle co karta zlamana (w sztuce drukarskiej).

Kolo'nnenangriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, natarcie uskutecznione przez szereg wojska.

Kolo'nnenmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, marsz *m.* w szeregach, szeregami.

Kolo'nnenweiſe, *adv.* szeregami, w szeregach.

Kolo'nus, *sm.* —, i -lonen, *pl.* -loni i -lonen, chłop osadnik *m.*

Kolopho'nium, *sn.* -s, kalafonia *f.*, żywica skrzypcowa.

Koloqui'nt(h)e, -tengurke, *sf. pl.* -n, ogórek zamorski, sańka *f.*, burzanka *f.*

Koloratu'r, *sf. pl.* -en, 1) ubarwienie *n.*, 2) koloratura *f.*; trele *pl.*, ozdoby *pl.* śpiewu.

Koloratu'rſängerin, *sf. pl.* -innen, śpiewaczka koloraturowa.

Kolorie'ren, I. *va.* kolorować, malować, barwić; II. —, *sn.* -s, kolorowanie *n.*, barwienie *n.*

Kolori'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kolorysta *m.*

Kolori't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koloryt *m.*

Kolo'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, kolos *m.*; olbrzymi posąg; ogrom *m.*

Koloſſa'l, *adi.* kolosalny, olbrzymi.

Koloſſe'um, *sn.* -s, koloseum *n.* (w Rzymie).

Ko'lpak, *sm.* -s, *pl.* -e i -s, kołpak *m.*

Kolporta'ge, (wym.: kolportaż), *sf. pl.* -en, kolportaż *m.*; obnośny handel książkami i czasopismami.

Kolporteu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, kolporter *m.*, roznosiciel *m.*, obnoszący i sprzedający książki i dzienniki.

Kolporta'geartikel, *sm.* -s, *pl.* —, towar, przedmiot zbywany przez obnośców.

Kolporta'geverlag, *sm.* -(es), *pl.* -läge, naklad *m.* pism, dzienników (zbywanych w drodze kolportażu).

Kolportie'ren, *va.* obnosić, kolportować.

Ko'lter, *sm.* -s, *pl.* — i *sf. pl.* -n, (= Steppdecke) koldra *f.*, derka *f.*

Kolumba'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, kolumbaryum *n.*

Kolu'mbien, *sn.* -s, Kolumbia *f.*

Kolumbi'ne, *sf. pl.* -n, Kolumbina *f.*

Kolu'mbiſch, *adi.* kolumbowy.

Kolu'mbus, *sm.* —, Kolumb.

Kolu'mne, *sf. pl.* -n, 1) kolumna *f.*, słup *m.*, posiąg *m.*; 2) kolumna *f.* = Kolonne 2).; stronica *f.* (druku).

Komatö's, *adi.* senny, sen wywolający.

Kombatta'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, walecznik *m.*, bojownik *m.*

Kombinatio'n, *sf. pl.* -en, kombinacya *f.*, wyrachowanie *n.*, przypuszczenie *n.*

Kombinatio'nsgabe, *sf. pl.* -n, dar *m.* kombinacyi, dar kombinowania.

Kombinatio'nslehre, *sf.* nauka *f.* o kombinacyach.

Kombinato'riſch, *adi.* kombinacyjny.

Kombinie'rbar, *adi.* dający się kombinować, zestawić.

Kombinie'ren, *va.* i *vn.* (h.) kombinować, wyrachować, przypuszczać.

Kombü'ſe, *sf. pl.* -n, kuchnia okrętowa, na okręcie.

Kome't, *sm.* -en, *pl.* -en, kometa *f.*, gwiazda ogoniasta.

Kome'tenartig, *adi.* podobny do komety.

Kome'tenbahn, *sf. pl.* -en, droga obiegowa komety.

Komfo'rt, *sm.* -(e)s, komfort *m.*, przepych *m.*, wygoda *f.*

Komforta'bel, *adi.* i *adv.* wspaniały (-le), przepyszny (-nie), urządzony z przepychem; — *sm.* -s, *pl.* -s, (tylko w narzeczu wiedeńskim) jednokonka *f.*, doróżka *f.*

Ko'mik, *sf.* komika *f.*, komedya *f.*, rzecz zabawna.

Ko'miker, *sm.* -s, *pl.* —, komik *m.*, krotochwilca *m.*, zabawca *m.*

Ko'miſch, *adi.* komiczny, śmieszny, zabawny; *adv.* komicznie; -er Kerl komiczny chłop, zabawna sztuka; es war wirklich — doprawdę śmiać się chciało; darin bin ich — pod tym względem jestem dziwakiem.

Komita't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) towarzystwo *n.*, orszak *m.*, świta *f.*; 2) komitat *m.* (tyle co prowincya *f.* na Węgrzech).

Komitee', *sn.* -s, *pl.* -s, komitet *m.*, wydział *m.*

Komitee'mitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, komitetowy *m.*, wydziałowy *m.*

Komitia'lgeſandte, *sm.* -n, *pl.* -n, poseł *m.* na sejm w Ratysbonie (hist.)

Komi'tien, *s. pl.* komicyum *m.*, zgromadzenie (wyborcze, sejmowe).

Ko'mma, *sn.* -s, *pl.* -s, 1) przecinek *m.*; 2) koma *f.*, bardzo mała przerwa między tonami (muz.).

Ko'mmabazillus, *sm.* —, *pl.* -llen, lasecznik, prątek przecinkowaty.

Kommanda'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, komendant *m.*, dowódca *m.*

Kommandantu'r, *sf. pl.* -en, komendantura *f.*, mieszkanie *n.*, biuro *n.* komendenta.

Kommandeu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Kommandant; 2) komendor *m.* (orderu).

Kommandie'ren, *va.* i *vn.* (h.) komenderować, dowodzić, przywodzić; der kommandierende General albo der Kommandierende komenderujący *m.* (general *m.*).

Kommanditä'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Kommanditiſt.

Kommandi'te, *sf. pl.* -n, ob. Kommanditgeſellſchaft.

Kommandi'tgeſellſchaft, *sf. pl.* -en, spółka komandytowa; — auf Aktien spółka komandytowa na akcye.

Kommanditi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, komandytnik *m.*

Komma'ndo, *sn.* -s, *pl.* -s, 1) komenda *f.*, dowództwo *n.*, wodza *f.*, przywództwo *n.*; das — antreten, übernehmen objąć dowództwo; j—m das — anvertrauen, übergeben powierzyć komu dowództwo; j—m das — nehmen złożyć kogo z dowództwa; das — führen, haben mieć komendę, dowodzić; unter meinem — pod moją wodzą; j—n beim — verklagen zaskarżyć kogo do komendy; 2) oddział *m.* żołnierzy; ein — von tausend Reitern abſchicken wysłać oddział tysiąca jeźdźców; 3) rozkaz *n.*, prawo *n.* dawania rozkazu.

Komma'ndobrücke, *sf. pl.* -n, pomost kapitański.

Komma'ndoſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, bulawa *f.*

Komma'ndowort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rozkaz *m.*, komenda *f.*

Kommaſſatio'n, *sf. pl.* -en, komasacya *f.*, połączenie *n.*, zjednoczenie *n.* gruntów.

Ko'mmen, kommſt, kommt, kam, käme, bin gekommen, I. *vn.* przyjść, przybyć; przychodzić, przybywać; ich komme gleich zaraz przyjdę; er kommt ſchon już idzie; da kommt er! właśnie nadchodzi! otóż, i on! du kommſt wie gerufen przychodzisz, przybywasz jak na zawołanie; es — viele Leute tu wiele ludzi przychodzi, bywa; ſie — denſelben Weg (albo deſſelben Weges) przychodzą, przybywają tą samą drogą; komm zu mir przyjdź do mnie, pójdź do mnie; Sie — zu ſpät przychodzisz pan za późno; wer zuletzt kommt, ſchließt die Tür kto ostatni przychodzi, zamyka drzwi; wer zuerſt kommt, mahlt zuerſt kto pierwej przychodzi, ten miele (najpierw); er kommt gefahren, geritten jedzie w powozie, konno; er kommt gelaufen, gerannt przybiega, nadbiega; hüpfend und jubelnd kommt er mir das zu melden skacząc i wykrzykując z radości przybywa mi o tem donieść; über den Fluß — przebyć rzekę; wie komme ich in die Kopernikusgaſſe? którędy droga (albo idzie się) na ulicę Kopernika? das Beſte kommt noch jo jednak jeszcze nie; es kommt ein Sturm zbiera się na burzę, zrywa się burza; zuerſt kommt ein Wald, dann eine Wieſe ... najpierw jest (albo natrafisz na) las, potem łąka (na łąkę) ...; ins Gefängnis — dostać się, pójść do więzienia; in ein Amt — dostać się na urząd, do urzędu; wie iſt der Brief in deine Hände gekommen? jak się dostał ten list w twoje ręce? zu j—m oft, manchmal, nicmals — bywać u kogo często, niekiedy, wcale nie bywać; wie biſt du auf den Gedanken, darauf gekommen? jakeś przyszedł, wpadł na tę myśl? unter die Leute — wyjść na świat, między ludzi; die Jahre — und gehen lata przychodzą i uplywają; kommt Zeit, kommt Rat albo über Nacht kommt guter Rat czas przyniesie radę, przez noc przyjdzie dobra rada; wir kamen auf ihn zu ſprechen rozpoczęliśmy o nim rozmawiać; er kommt ſie holen przyszedł po nią; zur Welt — przyjść na świat, narodzić się; ſie kamen ſcharf albo hart aneinander ostro się starli ze sobą; j—m in den Weg — wejść komu w drogę, przeszkadzać komu; bald kamen wir auf dieſen Gegenſtand zu ſprechen wkrótce zaczęliśmy mówić o tym przedmiocie; ich kann jetzt nicht darauf — nie mogę sobie teraz przypomnieć tego; ich werde ſchon hinter das Geheimnis — dowiem ja się o tej tajemnicy, wykryję tę tajemnicę; er ſucht ihm auf die Spur zu — usiłuje go wyśledzić; mir ſoll einer — und ſagen ... niechby do mnie ktoś przyszedł i powiedział ...; den Arzt — laſſen poslać po lekarza; dahin dürfen Sie es nicht — laſſen ...

nie wolno panu dopuścić, ażeby przyszło do ...; der ſoll mir nur wieder —! niechno mi się on on jeszcze raz pokaże! laß ihn nur —! niechno się tylko pokaże! er iſt (albo es iſt mit ihm) ſo weit gekommen, daß.... tak nizko upadł, tak podupadł, że...; es wird noch ſo weit albo dahin —, daß du mich bitten mußt przyjdzie jeszcze do tego, że mnie będziesz musiał prosić; ty jeszcze będziesz mnie musiał prosić; woher (albo wie) kommt es, daß... skąd to pochodzi, że...; ihm kam der Gedanke, zu... przyszło mu na myśl; darin kommt ihm niemand gleich w tem nikt mu nie dorówna; hüte dich, daß er nicht über deine Papiere kommt strzeż się, żeby się nie dostał do twoich papierów; ich bin mit der Arbeit ſchon ſo weit gekommen, daß... jużem tak daleko postąpił z moją robotą, że...; ich möchte gern das Werk beendigen, aber ich kann nicht dazu — chciałbym chętnie ukończyć to dzieło, ale nie mogę zabrać się do tego; ich werde ſchon mit ihm albo damit zurecht — już ja sobie dam z nim albo z tem radę; auf ſeine Koſten — wyjść na swoje (ob. Koſten); mit j—m aufeinander — ułożyć się z kim; um etw. — stracić, postradać co; das kommt mir erwünſcht albo gerade recht to właśnie mi jest na rękę, to mnie bardzo przyjemnie; das kam mir unerwartet nie spodziewałem się tego; j—m unhöflich — obejść się (albo być) z kim niegrzecznym; es wird ſo und ſo — rzecz weźmie ten (albo następujący) obrót; das kommt wohl zuweilen to czasami tak się dzieje, tak bywa; das kommt hiebei nicht in Betracht na to się tu niema względu; wenn du mir ſo kommſt skoro mi tak zagrażasz; ſo mußt du mir nicht —! to (albo ten sposób przez ciebie obrany) wcale mnie się nie podoba! tego ja nie ścierpię! kommſt du mir ſo, ſo komme ich dir ſo! jak ty mnie, tak ja tobie, jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie; ihm — nach der Abrechnung 20 Kronen po obliczeniu należy mu się 20 koron; was bald kommt, vergeht auch bald co prędko powstaje, to prędko ginie; co nagle to po dyable; die Brille kommt ins Futteral okulary należą się do futeralu; abhanden — zginąć; abhanden gekommene Briefe mit Wertangabe zatracone listy z podaną wartością; ans Land — wylądować; an Ort und Stelle — przybyć na miejsce przeznaczenia; das Haus iſt an ihn gekommen, dom jemu przypadł; an ihn können ſie nicht — jemu nic zarzucić nie mogą; er läßt es gern an ſich — on lubi czekać zdarzeń; laß es (ruhig) an dich — pozostaw to losowi; przeczekaj spokojnie zdarzeń; an den Galgen — dostać się na szubienicę; das iſt an den rechten Mann gekommen to dostało się w dobre ręce; ich komme an die Reihe albo die Reihe kommt an mich na mnie kolej (przychodzi, przypada); an j—s Stelle — być czyim następcą, nastąpić po kim; przyjść na czyje miejsce; das kommt mir nicht aus dem Sinn ciągle o tem pamiętam; der Wunſch kommt aus dem Herzen życzenie to płynie z serca; hiezu kommt noch, daß .... dodać należy, że...; in die Lehre — pójść na naukę, do terminu (w rękodzielnictwie); in andere Hände — przejść w inne ręce, na własność kogo innego; ihr Blut komme über ihn! krew jej niech na jego głowę spadnie! keine Klage kommt über ſeine Lippen żadnej skargi nie wydają jego usta; wehe ihm, wenn er je wieder unter meine Hände kommt! biada mu, jeśli kiedykolwiek jeszcze dostanie się w moje ręce! die Suppe kommt vor dem Braten zupę należy podać przed pieczenią; ſeine Unſchuld iſt zu Tage, an den Tag gekommen niewinność jego wyszła na jaw, na światło dzienne; die Ehe kam nicht zuſtande małżeństwo nie przyszło do skutku; wie — Sie dazu, mir zu drohen? jakiem prawem pan mi grozisz? skąd pan przychodzi do tego, żeby mi grozić? zu Schaden — *a*) skaleczyć się; *b*) ponieść stratę; das kam mir zu ſtatten, zugute to wyszło mi na dobre, skorzystałem z tego; wieder zu ſich — ocucić się, opamiętać się, oprzytomnieć; zu etw. — dorobić się czego; zu nichts — nie dorobić się niczego; zu Ohren — usłyszeć, dojść do wiadomości; wieder zu Kräften — przychodzić, przyjść znów do sił; — II. *v. impers.* es kommt zum Kampf przychodzi do walki; wie kommt es, daß...? skąd to pochodzi, że...? er redet, wie es ihm in den Mund kommt mówi, co mu ślina na język przyniesie; es kommt manchmal ſo, daß...; zdarza się czasem, że...; wie es auch — mag albo komme es, wie es wolle niech się cokolwiek dzieje, stanie; wie es gerade kommt jak się trafi, zdarzy; III. *va.* j—m etw. — pić do kogo, pić czyje zdrowie; IV. -d, *ppr.* i *adi.* przychodząc(y), nadchodząc(y); przyszły; die kommenden Ereigniſſe przyszłe zdarzenia; następujący; V. —, *sn.* -s, przychodzenie *n.*, przyjście *n.*; das — und Gehen ruch ustawiczny.

Komme'nde, *sf. pl.* -n, 1) komenda *f.* (zakres majątku zakonu rycerskiego); 2) komenda *f.* (zawiadowanie wakującem probostwem).

Kommenſura'bel, *adi.* dający się porównać; mający wspólną miarę, spólmierny.

Kommenſurabilität', *sf. pl.* -en, możność *f.* porównania; spólmierność *f.*

Komme'nt, *sm.* -s, *pl.* -s, zwyczaje studenckie, kodeks studencki.

Kommenta'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -ien i -e, komentarz *m.*, objaśnienie *n.*

Komenta'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, komentator *m.*, objaśniacz *m.*

Kommentie'ren, *va.* komentować, wykładać, wyjaśniać, objaśniać.

Komme'rs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, komers *m.*, uczta studencka.

Komme'rsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, zbiór *m.* pieśni studenckich.

Kommerſie'ren, *vn.* (h.) komersować, pić, hulać (wyraz studencki).

Komme'rz, *sm.* -es, handel *m.*, sprawy handlowe.

Kommerzie'll, *adi.* i *adv.* komercyjny(-nie), handlowy (-wo).

Komme'rzienrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca komercyjny, radca handlowy.

Kommilito'ne, *sm.* -n, *pl.* -n, kolega *m.* (akademicki).

Kommi's (wym.: komi'), *sm. indecl.* komisant *m.*, subjekt handlowy, kupczyk *m.*

Komiß-, *adi.* komiśny.

Kommiſſä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, komisarz *m.*

Kommiſſaria't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, komisaryat *m.*

Kommiſſa'riſch, *adi.* zlecony.

Kommi'ßbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz wojskowy.

Kommißbäckerei', *sf. pl.* -en, piekarnia wojskowa.

Kommi'ßbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chleb komiśny, komiśniak *m.*, chleb razowy (dla żołnierzy), chleb żołnierski.

Kommi'ßhemd, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, koszula komiśna.

Kommi'ßkleidung, *sf. pl.* -en, ubranie komiśne, mundur komiśny.

Kommiſſio'n, *sf. pl.* -en, 1) komis *m.*, zlecenie *n.*; in — nehmen przyjąć w komis; eine Nachricht in — nehmen puścić nowinę w obieg; 2) komisya *f.*, wydział *m.*, komitet *m.*; eine — ernennen wyznaczyć komisyę, zamianować członków komisyi.

Kommiſſionä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) komisant *m.*, kupiec *m.* sprawujący interesa na zlecenie; 2) komisyoner *m.*, sprawnik *m.*, poslaniec *m.* (ekspres *m.*); 3) ob Fremdenführer.

Kommiſſio'nsbureau (wym.: -büro), *sn.* -s, *pl.* -s, biuro komisowe.

Kommiſſio'nsgebühr, *sf. pl.* -en, prowizya *f.*

Kommiſſio'nshandel, *sm.* -s, handel komisowy.

Kommiſſio'nslager, *sn.* -s, *pl.* —, skład komisowy, dom skladowy, komisowy.

Kommiſſo'riſch, *adi.* zlecony.

Kommiſſo'rium, *sn.* -s, *pl.* Kommiſſoria i Kommiſſorien, komis *m.*, zlecenie *n.*, sprawa poruczona.

Kommitte'nt, *sm.* -en, *pl.* -en komitent *m.*, dający komis, dający zlecenie.

Kommittie'ren, *va.* (h.) dać komis, dać zlecenie.

Kommo'de, *adi.* i *adv.*, wygodny (-nie), leniwy (-wie), opieszały (-le).

Kommo'de, *sf. pl.* -n, komoda *f.*, schówka *f.*, schowalnia *f.*; bieliznoskladnia *f.*

Kommodität', *sf. pl.* -en, 1) wygoda *f.*; opieszałość *f.*, lenistwo *n.*; 2) ustęp *m.* (= Abort).

Kommodo're, *sm.* -s, *pl.* -n i -s, dowódca *m.* floty.

Kommſt, kömmſt, 2a osoba, *sing. praes. ind.* od Kommen.

Kommt, kömmt, 3a osoba *sing. praes. ind.* od Kommen.

Kommu'n, *adi.* i *adv.* zwyczajny (-nie), ordynarny (-nie), szorstki (-ko), gminny -(nie), prostaczy; ein -er Menſch ordynarny człowiek.

Kommuna'l, *adi.* komunalny, gminny, miejski.

Kommuna'lbeamte(r), *sm.* -ten, *pl.* -te(n), urzędnik gminny, miejski.

Kommuna'lgarde, *sf. pl.* -n, gwardya gminna, miejski.

Kommuna'lſchule, *sf. pl.* -n, szkola gminna, szkola utrzymywana przez gminę.

Kommuna'lſteuer, *sf. pl.* -n, podatek gminny.

Kommuna'lweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gościniec gminny.

Kommunar'de, *sm.* -n, *pl.* -n, zwolennik *m.* koronny.

Kommu'ne, *sf. pl.* -n, 1) komuna *f.*, gmina *f.*; 2) Komuna *f.*, rządy *pl.* w Paryżu w roku 1871.

Kommunika'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, komunikant *m.*, przyjmujący *m.* komunię.

Kommunika'ntin, *sf. pl.* -nen, komunikantka *f.*, przyjmująca *f.* komunię.

Kommunika't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, komunikat *m.*, zawiadomienie *n.*

Kommunikatio'n, *sf. pl.* -en, komunikacya *f.*; związek *m.*, połączenie *n.*; die — unterbrechen przerwać komunikacyę; die — abſchneiden przeciąć komunikacyę; ſich — verſchaffen zrobić, otworzyć sobie komunikacyę; mit j—m in — ſtehen zostawać z kim w komunikacyi.

Kommunikatio'nslinie, *sf. pl.* -n, linia komunikacyjna.

Kommunikatio'nsminiſter, *sm.* -s, *pl.* —, minister *m.* komunikacyi.

Kommunio'n, *sf. pl.* -en, komunia *f.*

Kommuni'smus, *sm. indecl.* komunizm *m.*, wspólność *f.* dóbr.

Kommuni'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, komunista *m.*, zwolennik *m.* wspólności dóbr.

Kommuni'ſtiſch, *adi.* i *adv.* komunistyczny (-nie).

Kommunitä't, *sf. pl.* -en, 1) komuna *f.*, gmina *f.*; 2) łączność *f.*, wspólność *f.*

Kommunizie'ren, I. *va.* komunikować, donieść (= mitteilen); II. *vn.* (h.) 1) być w związku; dieſe Gaſſen — miteinander te ulice są w związku z sobą, komunikują z sobą; 2) przyjmować komunię.

Komödia'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, komedyant *m.*

Komödia'ntentum, *sn.* -(e)s, komedyanctwo *n.*

Komödian'tin, *sf. pl.* -innen, komedyantka *f.*

Komödia'ntiſch, **Komödia'ntenhaft**, *adi.* komedyancki; *adv.* po komedyancku.

Komö'die, *sf. pl.* -n, komedya *f.*; — ſpielen grać komedyę (właściwie i przen.).

Komö'diendichter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta piszący komedye, komedyopisarz *m.*

Komö'dienſchreiber, *sm.* -s, *pl.* —, komedyopisarz *m.*

Komö'dienſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, komedya *f.*

Komö'dienhaft, *adi.* komedyancki; *adv.* po komedyancku.

Kompa(g)nie',(wym.:)kompani'), *sf. pl.* -n, 1) kompania *f.*, spólka *f.*, towarzystwo *n.*: mit j—m in — treten zawrzeć z kim spółkę; j—n in die — aufnehmen przyjąć kogo do spółki; in — handeln wspólny handel prowadzić; die Firma N. und — firma N. i spólka; er gehört nicht zu unserer — on nie należy do naszego towarzystwa; 2) kompania *f.*, oddział *m.* wojska; die vollzählige — cała kompania.

Kompa(g)nie'führer,*sm.*-s, *pl.* —, naczelnik *m.* kompanii, kapitan *m.*

Kompa(g)nie'geſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, spólka kupiecka.

Kompa(g)nie'handel, *sm.* -s, handel *m.* na spólkę, spólka kupiecka.

Kompa(g)nie'weiſe, *adv.* kompaniami, w kompaniach, oddziałami.

Kompagno'n, (wym.: kompanio'n), *sm.* -s, *pl.* -s, spólnik *m.*, towarzysz *m.*

Kompa'kt, *adi.* gęsty, jędrny, nabity.

Kompanie', *sf.* ob. Kompagnie.

Komparatio'n, *sf. pl.* -en, komparacya *f.*, porównanie *n.*

Komparatio'nsgrade, *sm. pl.* stopnie *pl.* porównania.

Komparati'v, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, (Komparativus) stopień wyższy, stopień drugi.

Kompare'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, stawiający się, jawiący się przed sądem.

Komparie'ren, 1) *va.* ein Wort — stopniować wyraz; 2) *vn.* (ſ.) jawić się przed sądem.

Kompa'rſe, *sm.* -n, *pl.* -n, statysta *m.*, milcząca osoba na scenie.

Ko'mpaß, *sm.* -paſſes, *pl.* -paſſe, kompas *m.*, busola *f.*, wskaziciel *m.* północy.

Ko'mpaßnadel, *sf. pl.* -n, igla magnesowa.

Ko'mpaßroſe, *sc.* *pl.* -n, róża kompasowa (wskazująca kierunek wiatrów).

Kompati'bel, *adi.* połączalny, godny.

Kompatibilitä't, *sf. pl.* -en, połączalność *f.*, zgodność *f.*

Kompendia'riſch,**Kompendiö's**, *adi.* i *adv.* treściwy (-wie) krótkozebrany, podany w skróceniu.

Kompe'ndium, *sn.* -s, *pl.* Kompendien i Kompendia, kompendyum *n.*, krótki rys; ein — der Weltgeſchichte podręcznik *m.* historyi powszechnej.

Kompenſa'bel, *adi.* potrącalny, dający się kompensować; dieſe Forderungen ſind nicht — te wierzytelności nie dają się kompensować.

Kompenſatio'n, *sf. pl.* -en, kompensacya *f.*, kompensata *f.*, wyrównanie *n.*, wynagrodzenie *n.*

Kompenſie'rbar, *adi.* mogący być (s)kompensowany.

Kompenſie'ren, I. *va.* kompensować, zapłacić przez potrącenie, zwrócić przez potrącenie; 2) ſich —, *vr.* znosić się; die Koſten — ſich koszta znoszą się nawzajem; II. —, *sn.* -s, i **Kompenſie'rung**, *sf. pl.* -en, kompensowanie *n.*

Kompete'nt, I. *sm.* -en, *pl.* -en, kompetent *m.*, kandydat *m.*, spólubiegający się; es ſind einige -en da jest kilku kandydatów; II. *adi.* właściwy, przynależny; der -e Richter sędzia właściwy; die Anzeige an die -e Behörde erſtatten zrobić doniesienie do właściwej władzy.

Kompete'nz, *sf. pl.* -en, 1) kompetencya *f.*, przynależność *f.*; die — des Gerichtes przynależność sądu; 2) współubieganie *n.* się; 3) dochody *pl.* (należne).

Kompete'nzfrage, *sf. pl.* -n, kwestya *f.* przynależności.

Kompete'nzgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa *f.* o przynależności.

Kompete'nzkonflikt,*sm.*-es, *pl.* -e, spór *m.* o kompetencyę, spór kompatencyjny.

Kompete'nzſtreit, *sm.* ob. Kompetenzkonflikt.

Kompilatio'n, *sf. pl.* -en, kompilacya *f.*, zbieranina *f.*, zestawienie *n.* (z różnych dzieł).

Kompila'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, kompilator *m.*

Kompilie'ren, *va.* kompilować, zbierać, zestawiać (z obcych dzieł).

Komplanatio'n, *sf. pl.* -en, obliczanie *n.* pola krzywych (mat.).

Kompleme'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, uzupełnienie *n.*; dopełnienie *n.* (kąta; mat.).

Komplementä'r, *adi.* uzupełniający, dopełniający.

Komplementä'rfarben, *sf. pl.* farby uzupełniające się.

Komple't, *adi.* i *adv.* kompletny (-nie), zupełny (-nie).

Komplettie'ren, I. *va.* kompletować, uzupełniać; II. —, *sn.* -s, uzupełnianie *n.*

Komplettie'rung, *sf. pl.* -en, uzupełnienie *n.*

Komple'x, I. *sm.* -es, *pl.* -e, 1) kompleks *m.*, całość *f.*; 2) — von Gütern obszar *m.* dóbr, obszar gruntów, klucz *m.*; II. *adi.* zespolony (mat.); zawiklany.

Komplexio'n, *sf. pl.* -en, kompleksya *f.*, budowa *f.* ciała; ein Menſch von ſtarker — człowiek silnie zbudowany.

Komplikatio'n, *sf. pl.* -en, komplikacya *f.* (np. chorób); zawiklanie *n.*, zaplątanie *n.*

Komplime'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, komplement *m.*, pozdrowienie *n.*, uklon *m.*, poklon *m.*; mein — moje uszanowanie; ich mache Ihnen mein — darüber ausdrücken wyrażam panu za to moje uznanie; machen Sie keine -e nie rób pan ceregielów.

Komplime'ntenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, mówiący *m.* grzeczności, komplementista *m.*

Komplimentie'ren, 1) *va.* j—n — prawić komu komplementy; 2) *vn.* (h.) robić komplementy.

Kompli'ze, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) wspólnik *m.*; 2) współwinny *m.*

Komplizie'ren, *va.* komplikować, gmatwać.

Komplizie'rt, *adi.* skomplikowany, zagmatwany; die Si-

tuation iſt ſehr — położenie jest bardzo skomplikowane.

Komplo'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, spisek *m.*, zmowa *f.*; ein — gegen j—n ſchmieden, anzetteln zmówić się na kogo, spiskować przeciw komu.

Komplottie'ren, *vn.* (h.) spiskować, knuć spiski.

Kompone'nte, *sf. pl.* -n, (sila) składowa *f.*

Komponie'ren, *va.* i *vn.* (h.) komponować, składać, tworzyć.

Komponi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, komponista *m.*, kompozytor *m.*

Kompoſitio'n, *sf. pl.* -en, kompozycya *f.*, składanie *n.*, składanina *f.*

Kompo'ſitum, *sn.* -s, *pl.* -ten i -te, wyraz złożony.

Kompo'ſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kompost *m.*, mierzwa przyprawna, nawóz mieszany.

Kompo'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kompot *m.*

Kompre'ß, *adi.* i *adv.* gęsty (-sto), ścieśniony.

Kompre'ſſe, *sf .pl.* -n, kompres *m.*, okład *m.*

Kompreſſio'n, *sf. pl.* -en, ścieśnienie *n.*

Kompreſſio'nspumpe, *sf. pl.* -n, pompa ścieśniająca, zgęszczająca.

Komprimie'ren, *va.* ścieśniać.

Kompromi'ß, *sm.* i *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, kompromis *m.*, ugoda zawarta przed sądem polubowym.

Kompromittie'ren, 1) *va.* kompromitować; 2) ſich —, *vr.* kompromitować się; 3) *vn.* układać się.

Komptabilitä't, *sf.* odpowiedzialność *f.*

Kompulſio'n, *sf. pl.* -en, przynaglanie *n.*, przymuszanie *n.*

Komputatio'n, *sf. pl.* -en, obliczenie *n.* (czasu, stopni, pokrewieństwa).

Komte'ſſe, *sf. pl.* -n, hrabianka *f.*

Komtu'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, komtur *m.*, komandor *m.*

Komturei', *sf. pl.* -en, komturstwo *n.*, komandorstwo *n.*

Komtu'rkreuz, *sn.* -es, *pl.* -e, krzyż komandorski.

Kondemnatio'n, *sf. pl.* -en, kondemnata *f.*, wyrok skazujący.

Kondemnie'ren, *va.* skazać, zasądzić.

Kondenſatio'n, *sf. pl.* -en, zgęszczenie *n.*, skupienie *n.*

Kondenſatio'nsdampfmaſchine, *sf. pl.* -n, maszyna parowa zgęszczająca.

Kondenſa'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, kondenzator *m.* (elektryczny), zgęszczacz *m.*

Kondenſie'rbar, *adi.* zgęszczalny.

Kondenſie'ren, I. *va.* kondenzować, zgęszczać, skupiać; kondenſierte Milch zgęszczone mleko; II. *sn.* -s, zgęszczanie *n.*

Kondenſie'rung, *sf. pl.* -en, kondenzowanie *n.*, zgęszczanie *n.*

Konditio'n, *sf. pl.* -en, 1) warunek *m.* (= Bedingung); 2) kondycya *f.* (miejsce *n.*, służba *f.*); — ſuchen szukać kondycyi; bei j—m in — ſtehen być u kogo w kondycyi; in — treten wejść w kondycyę.

Konditiona'l, konditione'll, *adi.* warunkowy; *adv.* warunkowo.

Konditiona'lis, *sm. sing. indecl. pl.* -les, tryb warunkowy.

Konditionie'ren, *vn.* (h.) kondycyonować, być w kondycyi.

Kondi'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, cukiernik *m.*

Konditorei', *sf. pl.* -en, cukiernia *f.*

Kondi'torladen, *sm.* -s, *pl.* -läden; ob. Conditorei'.

Kondolenz, *sf. pl.* -en, kondolencya *f.*, współubolewanie *n.*

Kondole'nzbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list kondolencyjny, list z wyrazami współczucia.

Kondole'nzſchreiben, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Kondolenzbrief.

Kondolie'ren, *vn.* (h.) wyrazić ubolewanie.

Ko'ndor, *sm.* -s, *pl.* -e, kondor *m.*

Kondottie're, *sm.* -s, *pl.* -n, i -ri, przewódca *m.*, kondotyer *m.*

Konduite, *sf. pl.* -n, konduita *f.*, sprawowanie *n.* się.

Konduitenliſte, *sf. pl.* -n, lista *f.* konduity.

Kondu'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kondukt *m.*, wyprowadzenie *n.* (zwlok); 2) list *m.* bezpieczeństwa.

Kondukteu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, konduktor *m.* (prowadzący pociąg).

Kondu'ktor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, 1) konduktor *m.* (elektryczny); 2) najemca *m.*

Konfe'kt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konfekty *pl.*, cukry *pl.*, konfitury *pl.*

Konfektio'n, *sf. pl.* -en, konfekcya *f.*; pracownia *f.*

Konfektio'nsartikel, *spl.*, **-gegenſtände**, *spl.* towary konfekcyjne.

Konfektio'nsgeſchäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skład *m.* konfekcyi, magazyn *m.* mód, gotowych ubiorów.

Konfere'nz, *sf. pl.* -en, konferencya *f.*, narada *f.*, sesya *f.*; eine — abhalten odbyć konferencyę, naradę.

Konfere'nzzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, sala konferencyjna, sala obrad.

Konferie'ren, 1) *vn.* (h.) konferować; mit j—m über etw. — naradzać się z kim nad czem; 2) *va.* konferować komu co (przelać co na kogo, nadać komu co np. probostwo, urząd).

Konfeſſio'n, *sf. pl.* -en, wyznanie *n.*, wiara *f.*; welcher — ſind Sie? jakiego pan jesteś wyznania? ſich zu einer — bekennen być jakiego wyznania.

Konfeſſione'll, *adi.* wyznaniowy; die -e Schule szkoła wyznaniowa.

Konfeſſio'nsbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder ob. Glaubensgenoſſe.

Konfeſſio'nslos, *adi.* bezwyznaniowy.

Konfeſſio'nsloſigkeit, *sf.* bezwyznaniowość *f.*

Konfeſſio'nsſchule, *sf. pl.* -n, szkoła wyznaniowa.

Konfeſſio'nswechſel, *sm.* -s, *pl.* —, zmiana *f.* wyznania.

Konfe'tti, *spl.* konfeti *pl.*

Konfide'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, powiernik *m.*, zaufaniec *m.*

Konfidentie'll, *adi.* i *adv.* poufny (-nie).

Konfide'nz, *sf. pl.* -en, poufne zawiadomienie, doniesienie.

Konfiguratio'n, *sf. pl.* -en, konfiguracya *f.*, 1) ukształtowanie *n.*; 2) położenie *n.* planet.

Konfirma'nd, *sm.* -en, *pl.* -en, przystępujący *m.* do konfirmacyi, do błogosławieństwa, do umocnienia w wierze, odbierający konfirmacyę.

Konfirma'ndin, *sf. pl.* -innen, przystępująca *f.* do konfirmacyi, odbierająca *f.* konfirmacyę.

Konfirmatio'n, *sf. pl.* -en, konfirmacya *f.*, umocnienie *n.* w wierze, błogosławieństwo *n.*

Konfirmie'ren, *va.* konfirmować, dać konfirmacyę kościelną, błogosławieństwo.

Konfiskatio'n, *sf. pl.* -en, konfiskata *f.*, konfiskacya *f.*; zabranie *n.* na rzecz skarbu.

Konfiszie'rbar, *adi.* nadający się do konfiskaty, podpadający konfiskacie.

Konfiszie'ren, I. *va.* konfiskować, zabrać, zagrabić; die Zeitung iſt heute konfiszíert gazeta jest dziś skonfiskowana; er hat ein konfiszíertes (*pp.* i *adi.*) Geſicht ma zakazaną twarz, wygląda podejrzanie; II. —, *sn.* -s, konfiskata *f.*

Konfiszie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Konfiskation.

Konfitü'ren, *sf. pl.* konfitury *pl.*, osmażanki *pl.*

Konfli'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, konfikt *m.*, spór *m.*, starcie *n.* się, zetknięcie *n.* się; in — geraten wejść w spór, stanąć wrogo.

Konföderatio'n, *sf. pl.* -en, konfederacya *f.*, związek *m.*, sprzymierzenie *n.*

Konföderie'ren, I. ſich —, *vr.* (h.) konfederować się, zespolić się; II. **Konföderie'rte(r)**, *sm.* -ten, *pl.* -ten, konfederat *m.*, związkowiec *m.*

Konfoka'l, *adi.* spółogniskowy.

Konfo'rm, *adi.* i *adv.* zgodny (-nie), stosowny (-nie), zgadzający się; mit ſich —, etw. — zgodny (zgodnie) z kim, czem.

Konformitä't, *sf. pl.* -en, zgodność *f.*, stosowność *f.*

Konfrontatio'n, *sf. pl.* -en, konfrontacya *f.*, stawienie *n.* dwóch osób naprzeciw siebie; przeciwstawienie *n.* (celem porównania).

Konfrontie'ren, *va.* konfrontować.

Konfrontie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Konfrontation.

Konfundie'ren, *va.* zmieszać, pomieszać, zabałamucić, zbałamucić.

Konfu's, *adi.* i *adv.* pomieszany (-nie), bałamutny (-nie), niejasny (-no), ciemny (-no); eine -ſe Idee bałamutne wyobrażenie; ich bin ganz — jestem całkiem zbałamucony; j—n — machen zabałamucić kogo.

Konfuſio'n, *sf. pl.* -en, konfuzya *f.*, zabałamucenie *n.*, pomieszanie *n.*, bałamuctwo *n.*

Konfuſio'nsrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, (iron.) bałamut *m.*,

Konfu'ziſch, *adi.* Konfucyusza, konfucyuszowy.

Konfu'tſe, Konfu'zius, *sm.* —, Konfucyusz *m.*

Kongenia'l, *adi.* duchem pokrewny.

Kongenialitä't, *sf.* pokrewieństwo duchowe.

Kongeſtio'n, *sf. pl.* -en kongestya *f.*, uderzenie *n.* krwi do głowy, napływ *m.* krwi.

Konglomera't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e konglomerat *m.*, zlepek *m.*

Ko'ngo, -s 1) *sn.* Kongo (kraj); 2) *sm.* Kongo (rzeka).

Kongregatio'n, *sf. pl.* -en, kongregacya *f.*, zgromadzenie, pobratymstwo duchowne.

Kongregationali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kongregacyonalista *m.*

Kongre'ß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, kongres *m.*, zjazd *m.*, zebranie *n.*; einen — halten odbywać kongres; Wiener — kongres Wiedeński.

Kongre'ßbeſucher, *sm.* -s, *pl.* —, kongresista *m.*

Kongre'ßmitglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, członek *m.* kongresu, biorący *m.* udział w kongresie.

Kongre'ßpolen, *sn.* -s, Kongresówka *f.*

Kongrue'nt, *adi.* i *adv.* 1) stosowny (-nie), odpowiedni (-nio), zgodny (-nie); 2) w geom.: równy, i podobny, przystający.

Kongrue'nz, *sf.* 1) stosowność *f.*, zgodność *f.*; 2) równość *f.* i podobność *f.*; — der Dreiecke przystawanie *n.* trójkątów.

Kongruie'ren, *vn.* (h.) przystawać, być równym i podobnym.

Konife're, *sf.* (zwykle w) *pl.* -n, konifera *f.*, konifery *pl.*, drzewo (-wa) iglaste.

Kö'nig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, król *m.*; er wurde zum — ausgerufen obwołano go królem; im Namen des -s w imieniu króla; der — von Frankreich król francuski; der — der -e król królów (Bóg); der Löwe iſt der — der vierfüßigen Tiere lew jest królem czworonożnych zwierząt; er war der — des Feſtes on był królem uroczystości; glücklich wie ein — szczęśliwy jak gdyby król jaki; (w grze w karty:) den — ausſpielen króla zadać; (w grze w kręgle:) den — ſchieben, werfen wywrócić króla.

Kö'niggrätz, *sn.* Królogród *m.*, Królowy Hradec.

Kö'nigin, *sf. pl.* -innen, królowa *f.*; — Mutter, — Witwe królowa matka, królowa wdowa; die — ſeines Herzens królowa, dama jego serca; — des Tages (Sonne) królowa dnia; — der Nacht księżyc *m.*

Kö'niginhof, *sn.* Królodwór *m.*; die -er Handſchrift rękopis Królodworski.

Kö'niglein, *sn.* -s, *pl.* (*dim.* od König) królik *m.*

Kö'niglich, *adi.* królewski; *adv.* po królewsku; das -e Haus dom królewski; ſich — amüſieren bawić się po królewsku, wybornie; -es Lehen królewszczyzna *f.*; die — Geſinnten z królem trzymający, rojaliści.

Kö'nigreich, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, królestwo *n.*

Kö'nigs-, *adi.* królewski.
Kö'nigsader, *sf. pl.* -n, żyła odlokciowa.
Kö'nigsapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, ananas *m.*; reneta *f.*
Kö'nigsau, *sn.* Wielkie Zalesie.
Königsberg, *sn.* 1) Królewiec *m.*; Königsberger, *sm.* Królewczanin; -gerin, *sf.* Królewczanka; Königsberger(-), *adi.* von, aus — królewiecki; 2) Królowa Hala.
Kö'nigsbinde, *sf. pl.* -n, dyadem *m.*, opaska królewska.
Kö'nigsblau, *sn.* -s, błękit królewski.
Kö'nigsburg, *sf. pl.* -en, zamek królewski.
Kö'nigsdorf, *sn.* Jastrzębie *n.*
Kö'nigsfelde, *sn.* Koziełaskie *pl.*
Kö'nigsfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyjaciel *m.* króla; stronnik *m.* króla, rojalista *m.*
Kö'nigsgeier, *sm.* -s sęp królewski.
Kö'nigshütte, *sn.* Królewska Huta.
Kö'nigskerze, *sf. pl.* -n, dziewanna *f.*, krotnica *f.*, kędzierzawica *f.* (rośl.).
Kö'nigskrone, *sf. pl.* -n, korona królewska.
Kö'nigsmantel, *sm.* -s, *pl.* -mäntel, płaszcz królewski.
Kö'nigsmord, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, królobójstwo *n.*
Kö'nigsmörder, *sm.* -s, *pl.* —, królobójca *m.*
Kö'nigsmörderin, *sf. pl.* -innen, królobójczyni *f.*
Kö'nigsmörderiſch, *adi.* królobójczy.
Kö'nigspurpur, *sm.* -s, purpura królewska.
Kö'nigsrode, *sn.* Królikowo *n.*
Kö'nigsſchießen, *sn.* -s, strzelanie *n.* na króla kurkowego.
Kö'nigsſchlange, *sf.* ob. Abgottſchlange.
Kö'nigsſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, strzał królewski.
Kö'nigsſitz, *sm.* -es, *pl.* -e, tron królewski, siedziba *f.*, rezydencya *f.* króla.
Kö'nigsſohn, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſöhne, królewicz *m.*, syn *m.* króla.
Kö'nigstag, *sm.* -(e)s, święto Trzech Króli.
Kö'nigſtein, *sn.* Królewska Skała.
Kö'nigstitel, *sm.* -s, tytuł królewski, króla.
Kö'nigstochter, *sf. pl.* -töchter, córka *f.* króla, królewna *f.*
Kö'nigsthron, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, tron królewski.
Kö'nigswahl, *sf. pl.* -en, wybór *m.*, elekcya *f.* króla.
Kö'nigswalde, *sn.* Cieciorka *f.*
Kö'nigswart, *sn.* Knużwart *m.*
Kö'nigswaſſer, *sn.* -s, woda królewska (chem.).
Kö'nigswürde, *sf. pl.* -n, godność królewska.
Kö'nigtum, *sn.* -(e)s, *pl.* -tümer, królestwo *n.*, godność *f.* króla.
Ko'niſch, *adi.* koniczny, stożkowaty.
Ko'nitz, *sn.* Chojnice *pl.*
Konjektu'r, *sf. pl.* -en, konjektura *f.*, domniemanie *n.*, przypuszczenie *n.*, wniosek *m.*
Konjektura'lpolitik, *sf.* polityka konjekturalna.
Konjugatio'n, *sf. pl.* -en, konjugacya *f.*, czasowanie *n.* (słowa).
Konjugie'rbar, *adi.* dający się konjugować, czasować.
Konjugie'ren, *va.* konjugować, czasować.
Konjunktio'n, *sf. pl.* -en, konjunkcya *f.*, spójnik *m.*
Konjunkti'v, *sm.* -s, *pl.* -e, tryb warunkowy.
Konjunkti'viſch, *adi.* w trybie warunkowym (użyty), z trybem warunkowym (połączony).
Konjunktu'r, *sf. pl.* -en, konjunktura *f.*, zbieg *m.* okoliczności.
Konka'v, *adi.* i *adv.* wklęsły (-śle), kulistowklęsły.
Konkavitä't, *sf.* wklęsłość *f.*
Konka'v-konka'v, *adi.* i *adv.* obustronnie wklęsły (-śle).
Konka'v-konve'x, *adi.* i *adv.* wklęsło-wypukły (-le).
Konka'vſpiegel, *sm.* -s, *pl.* —, lustro kulistowklęsłe.
Konkla've, *sn.* -s, *pl.* -n, konklawe *n.*
Konklavi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, konklawista *m.*
Konkludie'ren, *va.* konkludować, wnioskować, wnosić.
Konkluſio'n, *sf. pl.* -en, konkluzya *f.*, wniosek *m.*
Konklu'ſum, *sn.* -s, *pl.* Konkluſa, konkluzum *m.*, uchwała *f.*
Konkordanz, *sf. pl.* -en, zgodność *f.*; konkordancya *f.*
Konkorda't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konkordat *m.*, traktat zawarty z papieżem.
Konkre't, *adi.* i *adv.* złączny (-nie), konkretny (-nie), poszczególny (-nie); im -en Falle w konkretnym wypadku; in konkreto w szczególności.
Konkre'tum, *sn.* -s, *pl.* -ta, rzeczownik zmysłowy.
Konkubina't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, małżeństwo nieślubne, konkubinat *m.*, życie *n.* na wiarę.
Konkubi'ne, *sf. pl.* -n, nałożnica *f.*, konkubina *f.*, żona nieślubna.
Konkupiſze'nz, *sf.* zachłanność *f.*
Konkurre'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, konkurent *m.*, współzawodnik *m.*, współubiegający *m.* się o co; -in, *sf. pl.* -innen, konkurentka *f.*, współzawodniczka *f.*
Konkurre'nz, *sf. pl.* -en, konkurencya *f.*, współzawodnictwo *n.*; j—m — machen konkurować z kim; er ſteht außerhalb der — on z nikim nie konkuruje; illoyale — nierzetelna konkurencya.
Konkurre'nzausſchreiben, *sn.* -s, -ausſchreibung, *sf. pl.* -en, rozpisanie *n.* konkursu.
Konkurre'nzbahn, *sf. pl.* -en, droga żelazna współzawodnicząca.
Konkurre'nzfähig, *adi.* mogący konkurować, zdolny do konkurencyi.
Konkurrie'ren, *vn.* (h.) konkurować, współzawodniczyć, współubiegać się o co.
Konku'rs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) konkurs *m.* (wierzycieli),

upadłość *f.*; den — anmelden zgłosić konkurs; es wird zum — kommen przyjdzie do konkursu; der — iſt eröffnet worden został konkurs otwarty, ogłoszony; 2) konkurs *m.* (ubieganie się o posadę); der — für eine Stelle iſt ausgeſchrieben jest rozpisany konkurs o posadę.

Konku'rsausſchreibung, *sf. pl.* -en, rozpisanie *n.* konkursu, ogłoszenie *n.* konkursu.

Konku'rseröffnung, -erklärung, *sf. pl.* -en, otwarcie *n.*, ogłoszenie *n.* konkursu.

Konku'rsgläubiger, *sm.* -s, *pl.* —, wierzyciel konkursowy.

Konku'rskommiſſär, *sm.* -s, *pl.* -e, komisarz konkursowy.

Konku'rsmaſſe, *sf. pl.* -n, masa konkursowa, masa upadłości.

Konku'rs(maſſen)-Verwalter, *sm.* -s, *pl.* —, zarządca *m.* masy konkursowej.

Konkurs'prüfung, *sf. pl.* -en, egzamin konkursowy.

Konku'rsverfahren, *sn.* -s, postępowanie konkursowe.

Kö'nnen, kann, kannſt, kann, können, könn(e)t, können, konnte, habe gekonnt, habe .. können, l. *va.* i słowo posiłkowe; módz; das kann nicht ſein to być nie może; ich weiß, was du kannſt wiem co (ty) możesz; ich kann nicht auf(ſtehen) nie mogę wstać; ich kann nicht fort nie mogę odejść; laufe was du (laufen) kannſt biegnij jak najprędzej; ich mache es ſo gut als ich kann robię, czynię to jak mogę najlepiej; ich kann nichts dazu tun nie mogę tu nic zrobić, poradzić; ich kann nicht anders nie mogę inaczej; ich kann nichts dafür nie jestem temu winien, nie odpowiadam za to; das kann man nicht wiſſen tego nie można wiedzieć; es kann wohl heute noch ſchneien może jeszcze dzisiaj śnieg padać; er kann das Geld verloren haben on mógł zgubić pieniądze; er konnte nicht geſehen werden nie można go było widzieć; ich habe nicht kommen — nie mogłem przyjść; er ſchrie, was er konnte krzyczał, ile mógł, ze wszystkich sił; II. *va.* umieć co; eine Sprache — władać jakim językiem; dieſes Lied kann ich auswendig tę pieśń umiem na pamięć; das Gekannte wieder vergeſſen zapomnieć to co się umiało; III. —, *sn.* -s, 1) możność *f.*, możliwość *f.*; 2) znajomość *f.* czego.

Konneta'bel, *sm.* -s, *pl.* -s, hetman koronny.

Konne'x, *sm.* -es, *pl.* -e, konneksya *f.*, związek *m.*

Konnexio'n, *sf. pl.* -en, (= Konnex); er hat einflußreiche -en on ma wpływowe konneksye, znajomości.

Konnive'nz, *sf.* pobłażanie *n.*, patrzanie *n.* przez szpary.

Konnivie'ren, *vn.* (h.) pobłażać; mit j—m — pobłażać komu.

Konnoſſeme'nt, *sn.* -s, *pl.* -e, cedula morska.

Konquiſta'dor, *sm.* -s, i -en, *pl.* -en, zdobywca *m.*

Ko'nrad, *sm.* -s, Konrad.

Konre'ktor, *sm.* -s, *pl.* -en, współkierownik *m.* szkoły.

Konrektora't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, urząd *n.* współkierownika szkoły, konrektorat *m.*

Konſei'l, *sm.* -s, *pl.* -s, rada *f.* stanu, ministrów.

Konſekratio'n, *sf. pl.* -en, konsekracya *f.*, poświęcenie *n.*

Konſekrie'ren, I. *va.* konsekrować, poświęcać; II. —, *sn.* -s, poświęcanie *n.*, konsekracya *f.*

Konſekuti'v, *adi.* następujący.

Konſe'ns, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, konsens *m.*, pozwolenie *n.*

Konſentie'ren, *vn.* (h.) pozwolić, przyzwolić.

Konſeque'nt, *adi.* i *adv.* konsekwentny (-nie); stały w swej zasadzie, zgodnomyślny (-ślnie); — handeln konsekwentnie działać.

Konſeque'nz, *sf. pl.* -en, 1) konsekwencya *f.*; zgodne, rozsądne działanie; 2) następstwo *n.*, skutek *m.*; 3) wnioskowanie *n.*, wniosek *m.* (Folgerung).

Konſervati'v, *adi.* konserwatywny; die -e Partei stronnictwo konserwatywne, zachowawcze.

Konſerva'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, konserwator *m.*, nadzorca *m.* zbiorów.

Konſervato'rium, *sn.* -s, *pl.* -torien, konserwatoryum *n.*, szkoła *f.* muzyki, śpiewu i deklamacyi.

Konſer've, *sf. pl.* -n, konserwa *f.*; osmażanki *pl.*

Konſervie'ren, *va.* konserwować, zachować, zachowywać, przechować (w dawnym stanie).

Konſervie'rung, *sf. pl.* -en, konserwacya *f.*, zachowanie *n.*

Konſigna'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, wysyłający *m.*

Konſigna'tor, *sm.* -(e)s, *pl.* -en, odbiorca *m.* towarów przesłanych na sprzedaż.

Konſignatio'n, *sf. pl.* -en, 1) spis *m.*; 2) przesyłka *f.* towarów na sprzedaż.

Konſignatio'nsware, *sf. pl.* -n, towar przesłany komu w tym celu, by go sprzedał.

Konſignie'ren, *va.* 1) konsygnować, spisać, opieczętować; oddać na przechowanie, na sprzedaż; 2) das Militär — trzymać wojsko w pogotowiu.

Konſi'lium, *sn.* -s, *pl.* Konſilia i Konſilien, konsylium *n.*, rada *f.*

Konſiſte'nt, *adi.* trwały.

Konſiſte'nz, *sf.* konsystencya *f.*, trwałość *f.*, gęstość *f.*, tęgość *f.*, spój *m.*, miąższość *f.*

Konſiſtoria'lrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca konsystorski.

Konſiſto'rium, *sn.* -s, *pl.* —, Konſiſtoria i Konſiſtorien, konsystorz *m.*

Konſkribie'ren, I. *va.* 1) konskrybować, spisywać ludność; 2) wybierać popisowych; II. —, *sn.* -s, ob. Konſkription.

Konſkribie'rte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, popisowy *m.*

Konſkriptio'n, *sf. pl.* -en, 1) konskrypcya *f.*, spisywanie *n.* ludności; 2) spisywanie *n.* do wojska, popis, pobór wojskowy.

Konſkriptio'nsfrei, *adi.* wolny od poboru.

Konſkriptio'nspflichtig, *adi.*, do konskrypcyi należący,

konskrypcyonista *m.*, popisowy *m.*

Konſolatio'n, *sf. pl.* -en, konsolacya *f.*, pocieszenie *n.*

Konſo'le, *sf. pl.* -n, konsola *f.*, podstawa *f.*, podstawka *f.*, podpora *f.*; wspornik *m.*, wspornica *f.*, brusownica *f.*

Konſo'lenträger, *sm.* -s, *pl.* —, wspornik *m.*

Konſolidatio'n, *sf. pl.* -en, konsolidacya *f.*, zabezpieczenie *n.*

Konſolidie'ren, *va.* konsolidować, zabezpieczyć; ſich —, *vr.* (h.) wzmocnić się.

Konſolidie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Konſolidation.

Konſo'ls, *spl.* konsole *pl.*

Konſona'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, spółgłoska *f.*

Konſona'ntiſch, *adi.* spółgłoskowy.

Konſona'nz, *sf. pl.* -en, konsonancya *f.*, zgodność *f.* dźwięku.

Konſo'rte, *sm*, -n, *pl.* -n, spólnik *m.*, towarzysz *m.*; er und -n on i spólnicy.

Konſo'rtium, *sn.* -s, *pl.* -tien, konsorcyum *n.*, spółka *f.*; klika *f.*, koterya *f.*

Konſpiratio'n, *sf. pl.* -en, konspiracya *f.*, zmowa *f.*, sprzysiężenie *n.*

Konſpirie'ren, *vn.* (h.) konspirować, zmówić się, knuć spiski, spiskować.

Konſta'bler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) policyant *m.*, sługa policyjny 2) puszkarz *m.*, armatnik *m.* (także **Konſta'bel**, *sm.* -s, *pl.* —).

Ko'nſtadt, *sn.* Wolczyn *m.*

Konſta'nt, 1. *adi.*, staly, trwaly, wytrwaly; II. -e, *sf. pl.* -n, stala *f.*

Konſtantino'pel, *sn.* Konstantynopol *m.*, Carogród *m.*; Konſtantinopolita'ner, *sm*, Carogrodzanin; -nerin, *sf.* Carogrodzanka; konſtantinopolitaniſch, *adi.* Carogrodzki, *adv.* po carogrodzku.

Ko'nſtanz, *sn.* Kostnica *f.*

Konſtatie'ren, *va.* skonstatować, sprawdzić, zapewnić się o czem, stwierdzić.

Konſtatie'rung, *sf. pl.* -en, skonstatowanie *n.*, stwierdzenie *n.*, potwierdzenie *n.*

Konſtellatio'n, *sf. pl.* -en, 1) konstelacya *f.*, gwiazdozbiór *m.*, stan *m.*, położenie *n.* gwiazd; 2) (przen.) konstelacya, stan, położenie rzeczy.

Konſternatio'n, *sf. pl.* -en, konsternacya *f.*, zatrwożenie *n.*, przerażenie *n.*, zmieszanie *n.*

Konſternie'ren, *va.* zatrwożyć, przerazić, zmieszać.

Konſtituie'ren, *va.* i ſich —, *vr.* (h.) konstytuować (się), ustanowić; die Verſammlung hat ſich konſtituiert zgromadzenie ukonstytuowało się; eine konſtituierende Verſammlung zgromadzenie konstytuujące.

Konſtituie'rung, *sf. pl.* -en, konstytuowanie *n.*

Konſtitutio'n, *sf. pl.* -en, 1) konstytucya *f.* (stan ciala); eine gute — haben mieć dobrą konstytucyę; 2) konstytucya *f.* (ustawy odnoszące się do ustroju państwa); dem Lande die — geben nadać krajowi konstytucyę.

Konſtitutionali'smus, *sm.* —, rządy konstytucyjne.

Konſtitutione'll, *adi.* konstytucyjny; *adv.* konstytucyjnie.

Konſtitutio'nswidrig, *adi.* przeciwny konstytucyi.

Konſtruie'ren, *va.* konstruować, składać, układać, ustawiać, budować; kreślić (mat.).

Konſtruktio'n, *sf. pl.* -en, 1) konstrukcya *f.*, skład *m.*, uklad *m.*, uporządkowanie *n.* i spojenie *n.*; 2) (w gram.) składnia *f.*

Kon'ſul, *sm.* -s, *pl.* -n, konsul *m.*

Konſula'r, *adi.* konsularny; -gerichtsbarkeit, *sf.* sądownictwo konsularne.

Konſula'riſch, *adi.* konsularny.

Konſula't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konsulat *m.*, konsulostwo *n.*; unter dem -e Cicero's za konsulostwa Cycerona.

Konſule'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, konsulent *m.*, doradca *m.*

Konſu'lt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, postanowienie *n.*

Konſultatio'n, *sf. pl.* -en, konsultacya *f.*, narada *f.*; ärztliche — radzenie *n.* się lekarza.

Konſultati'vſtimme, *sf.*, *pl.* -n, glos doradczy.

Konſultie'ren, *va.* konsultować, radzić się kogo, zasięgać czyjej rady.

Konſu'm, *sm.* -(e)s, spożywanie *n.*, spożycie *n.*, konsum *m.*

Konſume'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, konsument *m.*, spożywcza *m.*

Konſumie'ren, *va.* konsumować, spożywać, potrzebować.

Konſumtio'n, *sf. pl.* -en, spotrzebowanie *n.*

Konſumtio'nsgegenſtände, *sm. pl.* artykuly spożywcze.

Konſumtio'nsſteuer, *sf. pl.* -n, podatek konsumpcyjny, podatek spożywczy.

Konſu'mverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, towarzystwo spożywcze.

Kontagiö's, *adi.* zaraźliwy.

Kontagioſitä't, *sf.* zaraźliwość *f.*

Konta'kt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontakt *m.*, zetknięcie *n.* się; styczność *f.*, dotykanie *n.*; wir ſind in täglichem — miteinander my codziennie mamy ze sobą do czynienia.

Konta'ktwirkung, *sf. pl.* -en, działanie *n.* przez zetknięcie.

Konta'nt, *adi.* wyplacalny (o osobach); gotowy (pieniądz); *adv.* gotówką.

Kontemplati'v, *adi.* ob. Beſchaulich.

Konteradmira'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontradmiral *m.*, wiceadmiral *m.*, namiestnik *m.* admirala.

Ko'nterbande, *sf. pl.* -n, 1) kontrabanda *f.*, handel przemycany, przemycanie *n.* towarów; 2) towar przemycony.

Ko'ntereskarpe, *sf. pl.* -n, przeciwskarpa *f.*

Konterfei', *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konterfekt *m.*, portret *m.*, obraz *m.*

Konterfei'en, *va.* przekopiować, zdjąć kopię z czego, przemalować; malować.

Konterkarie'ren, *va.* etw. — przeszkodzić czemu, działać przeciw czemu.

Ko'ntermarke, *sf. pl.* -n, kontramarka *f.*, znaczek *m.* (dla) zwrotu.

Ko'ntermine, *sf. pl.* -n, kontramina *f.*

Ko'nterorder, *sf. pl.* -s, przeciwrozkaz *m.*, odwołanie *n.* (danego) rozkazu.

Ko'ntertanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, kontrdans *m.*

Konte'xt, *sm.* -es, *pl.* -e, związek *m.*, osnowa *f.* (mowy, pisma).

Kontine'nt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontynent *m.*, ląd *m.* (stały).

Kontinenta'l, *adi.* lądowy, stałolądowy, kontynentalny.

Kontinenta'lſyſtem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, -ſperre, *sf.* system kontynentalny, system lądowy.

Kontinge'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kontyngens *m.*, ilość *f.* (wojska lub pieniędzy).

Kontingentie'ren, *va.* oznaczyć kontyngens.

Kontingentie'rung, *sf. pl.* -en, oznaczenie *n.* kontyngensu.

Kontinge'nzwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt zawarty pomiędzy dwoma nieskończenie blizkiemi stycznemi (mat.).

Kontinuatio'n, *sf. pl.* -en, kontynuacya *f.*, ciąg dalszy, przedłużenie *n.*

Kontinuie'ren, *va.* kontynuować, dalej w czem postępować, działać dalej, kończyć.

Kontinuie'rlich, *adi.* i *adv.* ciągły (-gle); ustawiczny (-nie), bez przerwy.

Kontinuitä't, *sf.* ciągłość *f.*, nieprzerwaność *f.*

Ko'nto, *sn.* -s, *pl.* -s i Konti, rachunek *m.*, konto *n.*, rejestr *m.*; à — à konto, na rachunek, na poczet, na odpłatę; j—m ein — eröffnen udzielić komu kredytu, otworzyć komu kredyt; das — regulieren rachunek sprawdzić i zamknąć; das — ſaldieren rachunek zamknąć i pokwitować; auf — nehmen brać na kredyt, na rachunek.

Ko'ntobuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga rachunkowa, wykaz *m.* należytości.

Kontokorre'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rachunek bieżący.

Konto'r, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kantor *m.*, biuro *n.*

Konto'rbote, *sm.* -n, *pl.* -n, -diener, *sm.* -s, *pl.* —, posłaniec, służący kantorowy, biurowy.

Kontori'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kantorzysta *m.*, pisarz *m.* w kantorze.

Ko'ntra, *sn. indecl.* das Pro und — przyczyny za (czem) i przeciw (czemu).

Kon'trabaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, kontrabas *m.*, wielka basetla.

Kontradiktio'n, *sf. pl.* -en, kontradykcya *f.*, sprzeczność *f.*

Kontradikto'riſch, *adi.* kontradykcyjny, sprzeczny; -es Verfahren postępowanie sporne, naoczne; das -e Verfahren einleiten zarządzić postępowanie naoczne.

Kontraha'ge, (wym.: -ha'ż), *sf. pl.* -n, wyzwanie *n.* na pojedynek, omawianie *n.* pojedynku.

Kontrahe'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, zawierający *m.* kontrakt, kontraktujący *m.*, kontrahent *m.*

Kontrahie'ren, I. *vn.* (h.) kontraktować, zawierać kontrakt; II. *va.* 1) eine Anleihe — zaciągnąć pożyczkę; 2) — albo ein Duell — wyzwać na pojedynek, omawiać pojedynek.

Kontra'kt, I. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Vertrag; II. *adi.* skurczony, pokrzywiony.

Kontra'ktbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, złamanie *n.*, niedotrzymanie *n.* umowy.

Kontra'ktbrüchig, *adi.* łamiący, niedotrzymujący umowy.

Kontra'ktlich, *adi.* i *adv.* ustanowiony w kontrakcie, wedle kontraktu, według umowy.

Kontra'ktmäßig, *adi* i *adv.* ob. Vertragsmäßig.

Kontra'kt(s)verhältnis, *sn.* -niſſe, *pl.* -niſſe, stosunek *m.* umowy; in einem — zu j—m ſtehen być wobec kogo związanym umową.

Kontraktu'r, *sf. pl.* -en, przykurczenie *n.*, skurczenie *n.*

Ko'ntrapunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontrapunkt *m.*

Konträ'r, *adi.* przeciwny, sprzeczny.

Kontraſignie'ren, *va.* kontrasygnować, wspólnie podpisać.

Kontra'ſt, *sm.* -es, *pl.* -e, kontrast *m.*, wielka różnica; przeciwieństwo *n.*; ſie bilden einen — różnią się mocno od siebie.

Kontraſtie'ren, *vn.* (h.) kontrastować, odbijać.

Kontravaria'nte, *sf. pl.* -n, przeciwzmiennik *m.* (mat.).

Kontravenie'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen) kontrawenient *m.*, przestępca *m.*, (-pczyni *f.*,) wykroczyciel *m.* (-ka *f.*).

Kontravenie'ren, *vn.* (h.) przestąpić (przepis prawa), przeciwdziałać przepisowi.

Kontraventio'n, *sf. pl.* -en, kontrawencya *f.*, przestąpienie *n.* prawa; przeciwdziałanie *n.*

Ko'ntre, ob. Konter.

Kontrerevolutio'n, *sf. pl.* -en, kontrarewolucya *f.*

Kontribue'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, kontrybuent *m.*, przykładający *m.* się do czego, biorący udział w składce; podatnik *m.* (szczeg. na cele wojenne).

Kontribuie'ren, *va.* kontrybuować, przyczynić się do składki; uiścić opłatę przymusową, wojnopłatę.

Kontributio'n, *sf. pl.* -en, kontrybucya *f.*, podatek *m.* (wojenny), opłata przymusowa, wojnopłata *f.*; eine — auferlegen nałożyć podatek, kontrybucyę.

Kontro'll-, *adi.* do, dla kontroli, nadzoru, nadzorczy.

Kontro'llamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd *m.*, biuro *n.* (dla) kontroli, urząd nadzorczy, nodzorujący.

Kontro'llbeamte(r), *sm.* -ten *pl.* -ten urzędnik *m.* kontroli, nadzoru, dozoru, nadzorujący.

Kontro'lle, *sf. pl.* -n, kontrola *f.*, nadzór *m.*, dozór *m.*, sprawdzenie *n.*, sprawdzanie *n.*; über etw. — halten utrzymywać nad czem kontrolę.

Kontrolleu'r, *sm.* -s, *pl.* -e, (-in, *sf. pl.* -innen) kontrolor *m.* (-ka *f.*), nadzorca *m.* (-czyni *f.*), dozorca *m.* (-rczyni *f.*).

Kontrollie'ren, *va.* kontrolować, nadzorować, dozorować, sprawdzać.

Kontrollo'r, *sm.* -s, *pl.* -en, kontrolor *m.*, dozorca *m.*, nadzorca *m.*

Kontro'llpflichtig, *adi.* obowiązany do stawania na zebranie kontrolne.

Kontro'lluhr, *sf. pl.* -en, zegar kontrolujący.

Kontro'llverſammlung, *sf. pl.* -en, zebranie kontrolne.

Kontrove'rs, *adi.* sprzeczny, sporny.

Kontrove'rſe, *sf. pl.* -n, kontrowersya *f.*; sprawa sporna.

Kontrove'rspunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt sporny.

Kontuma'z, *sf.* 1) zaoczność *f.*, niestawiennictwo *n.*, niestawienie *n.* się na terminie sądowym; j—n in — verurteilen skazać kogo zaocznie; 2) kwarantana *f.*, czterdziestodniówka *f.*

Kontumazie'ren, *va.* skazać zaocznie.

Kontumazie'rung, *sf. pl.* -en, skazanie *n.* w zaoczności.

Kontuma'zurteil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyrok wydany w zaoczności.

Kontu'r, *sf. pl.* -en, i *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontur *m*, zarys *m.*, okrążenie *n.*, granice *pl.* (rysunku); die -en einer Zeichnung entwerfen naszkicować rysunek.

Kontuſio'n, *sf. pl.* -en, kontuzya *f.*, nadtłuczenie *n.*

Ko'nus, *sm.* —, stożek *m.*

Konvalidatio'n, *sf. pl.* -en, konwalidacya *f.*, uważnienie *n.*, uznanie *n.* za ważne.

Konvenie'nz, *sf. pl.* -en, konwenans *m.*; aus -rückſichten z przyczyn konwenansu.

Konvenie'ren, *vn.* (h.) odpowiadać, konweniować; das konveniert mir nicht to mi nie odpowiada.

Konve'nt, *sm.* -(es), *pl.* -e, 1) konwent *m.* (w znaczeniu ogólnem: zebranie *n.*, zgromadzenie *n.*); 2) konwent *m.* (zakonników).

Konventi'kel, *sn.* -s, *pl.* —, schadzka tajemna.

Konventi'kelweſen, *sn.* -s, sektarstwo *n.*

Konventio'n, *sf. pl.* -en, konwencya *f.*, układ *m.*, ugoda *f.*

Konventiona'lſtrafe, *sf. pl.* -n, kara umowna.

Konventione'll, *adi.* i *adv.* konwencyonalny (-nie), ogólnie używany, utarty.

Konventio'nsfuß, *sm.* -es, stopa konwencyjna.

Konventio'nsmünze, *sf. pl.* -n, moneta konwencyjna.

Konventua'l, *sm.* -en, mnich klasztorny; *pl.* -en, towarzysze klasztorni, zakonnicy *pl.* tego samego klasztoru.

Konverge'nt, *adi.* zbieżny.

Konverge'nz, *sf. pl.* -en, zbieganie *n.* się, zbliżanie *n.* się, zbieżność *f.*

Konvergie'ren, *vn.* (h.) zbiegać się, zbliżać się.

Konverſatio'n, *sf. pl.* -en, konwersacya *f.*, rozmowa *f.*, dyskurs *m.*

Konverſatio'nslexikon, *sn.* -s, *pl.* -lexika, encyklopedya powszechna, leksykon *m.*

Konverſatio'nsſprache, *sf. pl.* -n, styl, język w rozmowie używany.

Konverſatio'nsſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dramat salonowy, komedya salonowa.

Konverſatio'nszimmer, *sn.* -s, *pl.* —, pokój *m.*, salon *m.* do konwersacyi.

Konverſie'ren, *vn.* (h.) konwersować, rozmawiać.

Konverſio'n, *sf. pl.* -en, konwersya *f.*, przemiana *f.*

Konvertie'ren, *va.* konwertować, przemienić.

Konvertie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Konverſion.

Konverti't, *sm.* -en, *pl.* -en, nawrócony *m.*, nawróceniec *m.*

Konverti'tin, *sf. pl.* -innen, nawrócona *f.*

Konve'x, *adi.* i *adv.* wypukły (-kle).

Konve'x-konkav, *adi.* i *adv.* wklęsło-wypukły (-kle).

Konvexitä't, *sf.* wypukłość *f.*

Konvi'kt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, konwikt *m.*, pensya *f.*

Konviktori'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen) mieszkający (-ca) w konwikcie.

Konvi'vium, *sn.* -s, *pl.* -vien, biesiada *f.*

Konvolu't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, plik *m.*, zwój *m.*; Akten— zwój aktów.

Konvulſio'n, *sf. pl.* -en, konwulsya *f.*, kurcz *m.*, drgawka *f.*, wielka choroba.

Konvulſi'viſch, *adi.* i *adv.* kurczowy (-wo), drgawkowy (-wo), konwulsyjny (-jnie).

Konzedie'ren, *va.* przyzwolić, uczynić (w czem) ustępstwo.

Konzentratio'n, *sf. pl.* -en, koncentracya *f.*, skupienie *n.* (w jedno), sprowadzenie *n.* (do jednego punktu).

Konzentrie'ren, I. 1) *va.* koncentrować, skupiać, sprowadzać w jeden punkt; die Truppen — skoncentrować wojsko; ſeine Gedanken — skupić swoje myśli; 2) ſich —, *vr.* skupić się, (fig.) mówić treściwie, pisać treściwie, pisać zwięźle; II. -triert, *pp.* skoncentrowany; nasycony (chem.); III. —, *sn.* -s, ob. Konzentration.

Konzentrie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Konzentration.

Konze'ntriſch, *adi.* spółśrodkowy; -e Kreiſe koła spółśrodkowe.

Konze'pt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) koncept *m.*, pomysł *m.*, pojęcie *n.*; aus dem — kommen stracić koncept; j—m das — verwirren koncept komu popsuć, pomieszać komu szyki; 2) koncept *m.* (brulion *m.*), zarys *m.*, wypracowanie *n.*; aus dem — leſen czytać z konceptu.

Konze'ptbeamte, *sm.* -n, *pl.* -n, urzędnik konceptowy.

Konzeptio'n, *sf. pl.* -en, 1) koncepcya *f.*, poczęcie *n.*

(Empfängnis); 2) pomysł twórczy (schöpferische Idee); wypracowanie pisma jakiego.

Konze'ptpapier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, papier konceptowy.

Konze'rt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koncert *m.*; ein — geben dać koncert.

Konze'rtflügel, *sm.* -s, *pl* —, fortepian koncertowy.

Konze'rtgeber, *sm.* ob. Konzertist.

Konzertie'ren, *vn.* (h.) dawać koncert, brać udział w koncercie, koncertować.

Konzerti'st, *sm.* -en, *pl.* -en, koncertant *m.*, dający *m.* koncert.

Konze'rtmeister, *sm.* -s, *pl.* —, dyrektor *m.* orkiestry; pierwszy skrzypek orkiestry.

Konze'rtsaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -säle, sala koncertowa.

Konze'rtsänger, *sm.* -s, *pl.* —, śpiewak koncertowy.

Konze'rtsängerin, *sf. pl.* -innen, śpiewaczka koncertowa.

Konze'rtstück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, utwór muzyczny dla odegrania przy akompaniamencie orkiestry.

Konzessio'n, *sf. pl.* -en, 1) koncesya *f.*, przyzwolenie *n.*, przywilej *m.*; die — zu einem Gewerbebetriebe erteilen udzielić koncesyi na prowadzenie przemysłu; 2) koncesya *f.*, ustępstwo *n.*; ich mache Ihnen diese — robię panu to ustępstwo.

Konzessionie'ren, *va.* udzielić koncesyi, nadać przywilej; ein -tes Gewerbe przemysł za konsensem, koncesyonowany.

Konzessi'v, *adi.* przyzwalający, przyzwolony; -satz, *sm.* zdanie przyzwolone (gram.).

Konzi'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -lien, i -e, sobór- *m.*; das tridentinische — sobór trydecki.

Konzipie'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, koncypient *m.*; Advokatur3— koncypient adwokacki, kandydat adwokacki.

Konzipie'ren, *va.* 1) koncypować, ułożyć, układać, wypracować (na piśmie); 2) zajść w ciążę.

Konzipi'st, *sm.* -en, *pl.* -en, koncypista *m.*

Konzi's, *adi.* zwięzły, krótki; *adv.* zwięźle, krótko.

Kooperatio'n, *sf. pl.* -en, kooperacya *f.*, współdziałanie *n.*

Kooperati'vgenossenschaft, *sf. pl.* -en, kooperatywa *f.*, stowarzyszenie współdzielcze.

Koopera'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, kooperator *m.*, ksiądz do pomocy dodany, kapelan *m.*, wikary *m.*

Kooperie'ren, *vn.* (h.) współdziałać.

Kooptatio'n, *sf. pl.* -en, kooptacya *f.*, wybór uzupełniający.

Kooptie'ren, *va.* kooptować, wybrać dla uzupełnienia np. rady nadzorczej.

Koordina'te, *sf. pl.* -n, spółrzędna *f.* (mat.).

Koordina'tenachse, *sf. pl.* -n, oś *f.* spółrzędnych (mat.).

Koordina'tensystem, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, układ *m.* spółrzędnych (mat.).

Koordina'tentransforma'tion, *sf. pl.* -en, przekształcenie *n.* spółrzędnych.

Koordinatio'n, *sf. pl.* -en, współrzędność *f.*

Koordinie'ren, *va.* zrównoważyć w stopniu, postawić na równi; **koordinie'rt**, *pp.* współrzędny,równorzędny,zrównany, równy w stopniu, stopniem.

Koordinie'rung, *sf. pl.* -en, ob. Koordination.

Kopaï'vbalsam, *sm.* -(e)s, balsam kopaiwowy.

Kopa'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kopał *m.*, rodzaj drzewnej żywicy.

Kopa'lbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, komiężnik *m.*

Kope'ke, *sf. pl.* -n, kopijka *f.*

Kö'penik, *sn.* Kopanic *m.* i Kopytnik *m.*

Kö'per, *sm.* -s, krzyżówka *f.*, materya na krzyż zrobiona.

Kö'pern, *va.* wyrabiać materye na krzyż.

Kopenha'gen, *sn.* -s, Kopenhaga *f.*

Kope'rnikus, *sm.* Kopernik; kopernikanisch, *adi.* -es System system *m.* (ciał niebieskich) Kopernika.

Kopf, *sm.* -es, *pl.* Köpfe, głowa *f.* (w znaczeniu właściwem u ludzi i zwierząt i niewłaściwie np. u kapusty, u szpilki, gwoździa i t. d.); łeb *m.*; — hoch! głowa do góry! er zahlte für jeden — 100 Kronen płacił po 100 koron za głowę (człowieka lub bydlęcia); ein guter offener — dobra, otwarta głowa; ein harter, seichter — twarda, płytka głowa; ein scharfsinniger — bystra głowa; es fehlt ihm nicht an — głowy mu nie braknie t. j. zdolności; ich habe keinen — für die Mathematik nie mam zdolności do matematyki; er hat es im -e ma to w głowie, pojął to; aus dem -e z głowy, z pamięci (mówić); das wird ihn den — kosten głową to przypłaci, tj. życiem; darauf steht der —, es gilt den —, es geht an — u. Kragen tu idzie o życie, to życiem, głową się przepłaca; hitziger — zapalona głowa, człowiek porywczy; und wenn du dich auf den — stellst, choćbyś i na głowie stanął, choćbyś nie wiedzieć co robił; mit dem — wider die Wand rennen głową mur chcieć przebić; ich weiß nicht, wo mir der — steht nie wiem, gdzie mam głowę; der — schwindelt mir davon dostałem z tego zawrotu głowy; den — (oben) behalten nie tracić głowy, zachować przytomność umysłu; den — hängen lassen zwiesić głowę; ich habe so viel im -e, daß... tyle mam na głowie, że...; den — voll haben pełną mieć głowę albo pełno mieć w głowie (myśli); ich möchte meinen — zum Pfande lassen, daß dem so ist! głowę dałbym za to, że tak jest! das will mir nicht in den — to mi nie lezie do głowy, nie mogę tego pojąć; den — verlieren stracić głowę; er ist im -e nicht richtig nie dobrze ma w głowie mit dem -e gegen einen Stein fallen uderzyć (padając) głową o kamień; er ist um einen — höher, als sein Bruder o głowę wyższy od swego brata; j—m den — vor die Füße legen ściąć

komu głowę; der Wein ſteigt zu -e wino uderza do głowy; er hat ſich das in den — geſetzt wbił sobie to w głowę; er iſt nicht auf den — gefallen nie w ciemię go bito; j—m den — waſchen zmyć komu głowę, wyłajać kogo; j—m den — zurecht rücken, (albo ſtutzen) przywieźć kogo do rozsądku; einen eigen — albo ſeinen — haben, ſeinen — für ſich haben, być upartym, nieprzystępnym dla obcych rad; den — aus der Schlinge ziehen wywiązać się z jakiej przykrej sprawy, wywinąć się; j—m etw. auf den — (zu)ſagen oskarżać kogo w twarz, w żywe oczy; ſich die Augen aus dem -e ſehen patrzeć, że aż ślepie z głowy wyłażą; ſich etw. aus dem -e ſchlagen wybić sobie co z głowy, zrzec się czego; ſich eine Kugel durch den — jagen strzelić, palnąć sobie w łeb; (über) Hals über — na łeb na szyję; prędko; j—m über den — wachſen opanować kogo; ein Brett vor dem -e haben być ograniczonym, głupim; ſich den — zerbrechen łamać sobie głowę; die Schmach fällt auf ſeinen — hańba na jego głowę spada; einen Preis auf j—s — ſetzen nagrodę ustanowić za czyją głowę (życie); Sie handeln nur nach ihrem — pan działa tylko wedle swojej głowy; bis über den — in Schulden ſtecken siedzieć w długach po uszy; von — zu Fuß od stóp do głowy; der — ſauſt mir noch von allem, was ich gehört habe w głowie mi jeszcze szumi od tego, com słyszał; alles auf den — ſtellen przewrócić wszystko do góry nogami; ſich nach fremdem -e richten postępować wedle obcej głowy, obcych myśli; j—m auf dem -e tanzen kołki komu ciosać na głowie; lernen, daß der — raucht tak się uczyć, że się aż z głowy kurzy; viel Köpfe, viel Sinne albo ſo viel Köpfe, ſo viel Sinne co głowa to rozum; die Hände über dem -e zuſammenſchlagen załamać ręce (ze zdziwienia itd.); j—n vor den — ſtoßen obrazić, urazić kogo; was man nicht im -e hat, muß man in den Beinen haben co głowa zapomni, nogi odrobić muszą.

Ko'pfader, *sf. pl.* -n, żyła odpromieniowa, przypromieniowa, odsprychowa, przysprychowa.

Ko'pfarbeit, *sf. pl.* -en, robota umysłowa.

Ko'pfarterie, *sf. pl.* -n, tętnica szyjna.

Ko'pfbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, mycie *n.* głowy.

Ko'pfband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, zawiasa składana narożna.

Ko'pfbedeckung, *sf. pl.* -en, okrycie *n.* głowy.

Ko'pfbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kość głowiasta (anat.).

Ko'pfbinde, *sf. pl.* -n, opaska *f.* na głowę, zawój *m.*

Ko'pfblättchen, *sn.* -s, ciemiączko *n.*

Ko'pfbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, trepan *m.*, wywiertnik *m.*

Ko'pfbrechen, *sn.* -s, łamanie *n.* głowy; das koſtet albo macht — to wymaga łamania głowy, na tem trzeba dobrze sobie nałamać głowę.

Ko'pfbrechend, *adi.* łamania głowy wymagający (np. praca); głowę łamiący.

Ko'pfbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deska *f.* w głowach (w łóżku).

Ko'pfbrummen, *sn.* -s, ból *m.* głowy; — haben mieć ciężką głowę.

Ko'pfbürſte, *sf. pl.* -n, szczotka *f.* do czesania głowy.

Kö'pfchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kopf) główka *f.*

Kö'pfchenbakterien, *sf. pl.* bakterye głowiaste.

Kö'pfen, I. *va.* 1) ścinać (głowę); 2) wierzchołki (drzew) ścinać, obłamywać; II. *vn.* (h.) w główki się zwijać (jak sałata, kapusta); III. —, *sn.* -s, ścinanie *n.* głowy; zwijanie *n.* się w główki (kapusty, sałaty).

Kö'pfer, *sm.* -s, *pl.* —, ścinacz *m.* głów, głowy.

Ko'pfförmig, *adi.* mający kształt głowy, główkowaty; *adv.* na kształt głowy.

Ko'pffüßler, *sm. pl.* głowonogi *pl.* (zool.).

Ko'pfgeld, *sn.* -(e)s, pogłowne *n.*, podatek *m.* od głowy, podatek osobisty.

Ko'pfgeſchwulſt, *sf. pl.* -geſchwülſte, opuchnięnie *n.* głowy; — der Neugeborenen przedgłowie *n.*

Ko'pfgicht, *sf.* migrena *f.*

Ko'pfgrind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, strup *m.* na głowie, strupień *m.* głowy.

Ko'pfhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Haupthaar.

Ko'pfhänger, *sm.* -s, *pl.* —, skromniś *m.*, świętoszek *m.*

Kopfhängerei', *sf. pl.* -en, zwieszanie *n.* głowy przez udaną skromność lub pobożność.

Ko'pfhängerin, *sf. pl.* -innen, skromnisia *f.*, świętoszka *f.*

Ko'pfhaube, *sf. pl.* -n, czepek *m.*

Ko'pfhaut, *sf. pl.* -häute, skóra *f.* na głowie.

Ko'pfhautſchuppen, *sf. pl.* łupież *m.* na głowie.

Ko'pfholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, czapka *f.* miłerza.

Ko'pfhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pies na czele łai idący (łow.).

Köpfig, *adi.* 1) głowiasty; 2) blond—, ſchwarz— mający blond włosy, czarnowłosy; viel— wielogłowy, liczny.

Ko'pfkiſſen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszeczka *f.*, pogłowek *m.*, jasiek *m.*

Ko'pfkleie, *sf.* łupież *f.*

Ko'pfkohl, *sm.* -(e)s, kapusta głowiasta, kiel *m.*

Ko'pfkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba *f.* głowy.

Ko'pflage, *sf.* położenie główkowe (med.).

Ko'pflaus, *sf. pl.* -läuſe, wesz *f.* (z głowy, na głowie).

Ko'pfleer, *adi.* pustogłowy.

Ko'pfleiſte, *sf. pl.* -n, linijka nagłówkowa (druk.).

Kö'pflings, *adv.* głową naprzód.

Ko'pflos, *adi.* nie mający głowy; (przen.:) bezgłowy; nierozumny; *adv.* bezrozumnie; nierozumnie.

Ko'pfloſigkeit, *sf.* bezgłowie (także przen.); nierozum *m.*

Kö'pfmaſchine, *sf. pl.* -n, giłotyna *f.*

Kö'pfmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, głowomierz *m.*, kefalometr *m.*

Kö'pfnadel, *sf. pl.* -n, szpilka *f.* do włosów.

Kö'pfnagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, głowacz *m.*

Kö'pfnaht, *sf. pl.* -nähte, szew *m.* czaszki.

Kö'pfnicken, *sn.* -s, kiwanie *n.*, kiwnięcie *n.* głową (także jako znak przyzwolenia).

Kö'pfnicker, *sm.* -s, *pl.* —, 1) taki co głową kiwa; przenośnie: ten co na wszystko pozwała; 2) zginacz *m.* głowy, tj. muszkuł zginający głowę (anat.).

Kö'pfnuß, *sf. pl.* -nüſſe, guz *m.* na głowie (z uderzenia); uderzenie *m.* w głowę; gnida *f.*

Kö'pfpflaſter, *sn.* -s, *pl.* —, płaster *m.* na głowę.

Kö'pfpfühl, *sm.* (*sn.*) -(e)s, *pl.* -e, wezgłowie *n.*

Kö'pfputz, *sm.* -es, strój *m.* na głowę, ubranie *n.*, ustrojenie *n.* głowy.

Kö'pfräude, *sf.* wyprysk *m.* na głowie, parch *m.*

Kö'pfrechnen, *sn.* -s, liczenie *n.* w głowie, w myśli.

Kö'pfriemen, *sm.* -s, *pl.* —, nagłówek *m.*

Kö'pfroſe, *sf.* róża *f.* na głowie (med.).

Kö'pfſalat, *sm.* -(e)s, sałata głowiasta.

Kö'pfſcheu, *adi.* niedający się dotknąć głowy, płochy (o koniach); lękliwy, podejrzliwy (o ludziach); j—m — machen wzbudzić w kim lękliwość.

Kö'pfſchleuder, *sf. pl.* -n, opaska nagłówna, nagłównik *m.*

Kö'pfſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból *m.* głowy.

Kö'pfſchnupfen, *sn.* -s, sapka *f.*, nieżyt *m.* nosa.

Kö'pfſchur, *sf.* postrzyżyny *pl.*, tonzura *f.*

Kö'pfſchraube, *sf. pl.* -n, śruba *f.* bez naśrubka, bez mutry.

Kö'pfſchütteln, *sn.* -s, potrząsanie *n.* głową.

Kö'pfſchüttelnd, *adv.* potrząsając głową.

Ko'pfſchwelle, *sf. pl.* -n, belka zaprzęgowa poprzeczna, belka czołowa, obojnia *f.*

Ko'pfſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, skok *m.* głową naprzód.

Ko'pfſtation, *sf. pl.* -en, stacya czołowa (kołejn.).

Ko'pfſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień czołowy, ociosany.

Ko'pfſtellung, *sf. pl.* -en, postawa *f.* głowy.

Ko'pfſteuer, *sf. pl.* -n, ob. Kopfgeld.

Ko'pfſtimme, *sf.* falset *m.*, głos, ton fistułowy.

Ko'pfſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kawałek *m.* od głowy, głowa *f.* (np. ryby); 2) raz *m.*, uderzenie *n.* w głowę; 3) moneta czterdziestogroszowa, czterdziestówka *f.*, moneta z popiersiem; 4) łbica *f.*

Ko'pfton, *sm.* -(e)s, *pl.* -töne, głos *m.* z głowy, regestr głowowy, falset *m.*

Ko'pfträger, *sm.* -s, *pl.* —, krąg szczytowy (anat.).

Ko'pftuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, chustka *f.* na głowę, do noszenia na głowie.

Ko'pfüber, *adv.* głową do góry, naprzód.

Kö'pfung, *sf. pl.* -en, ścięcie *n.*, ścinanie *n.* głowy.

Kopfu'nter, *adv.* głową na dół.

Ko'pfwaſſerſucht, *sf.* woda w głowie *n.*

Ko'pfweh, *sn.* -(e)s, ból *m.* głowy.

Ko'pfwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, krąg szczytowy.

Ko'pfwunde, *sf. pl.* -n, rana *f.* w głowie, na głowie.

Ko'pfzahl, *sf.* liczba *f.* głów, osób; liczba naczelna.

Ko'pfzerbrechend, **Kopfzerbrecherei'**, ob. Kopfbrechend, Kopfbrecherei.

Ko'pfzierat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ozdoba *f.* głowy, strój *m.* głowy.

Kopia'lien, *spl.* należytość *f.* za sporządzenie odpisu.

Kopie', *sf. pl.* -n, kopia *f.*, odpis *m.*; odtwór *m.* (mal.).

Kopie'rbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* kopii, odpisów.

Kopie'ren, I. *va.* kopiować, przepisywać, przerysowywać; II. —, *sn.* -s, kopiowanie *n.*, przepisywanie *n.*, przerysowanie *n.*

Kopie'rfarbe, -tinte, *sf. pl.* -n, farba *f.*, atrament *m.* do kopiowania.

Kopie'rmaſchine, -preſſe, *sf. pl.* -n, prasa *f.* do kopiowania.

Kopi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kopista *m.*, przepisywacz *m.*

Kö'pnitz, *sn.* Kopanica *f.*

Ko'ppe, *sf. pl.* -n, 1) wierzchołek *m.*, szczyt *m.* góry; 2) buntflosſige — głowacz pręgopłetwy; weißflosſige — głowacz białopłetwy (ryby).

Ko'ppel, *sf. pl.* -n, 1) pendent *m.* (np. u szpady), wstążka *f.* u szabli; 2) smycz *f.*, sfora *f.*, zwora *f.* (na której psy prowadzą); para *f.* psów na smyczy; ein — Pferde para koni zaprzężonych; 3) miejsce ogrodzone; 4) pastwisko wspólne, wolne.

Ko'ppelfiſcherei, *sf.* rybołowstwo wspólne.

Ko'ppelgerechtigkeit, *sf.* przywilej wspólny z kim do czego (jak do połowania, rybołowstwa itd.).

Ko'ppelhund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies *m.* ze smyczy.

Ko'ppelhut i -hutung, *sf.* ob. Koppelweide.

Ko'ppeljagd, *sf. pl.* -en, wspólne polowanie.

Ko'ppeln, *va.* zesforować (psy); sprządz razem, przywiązać jedno do drugiego (np. konie, woły); ogrodzić; (przen.) ein Pärchen zueinander — sprządz parkę.

Ko'ppelrecht, *sn.* od. Koppelgerechtigkeit.

Ko'ppelriemen, *sm.* -s, *pl.* —, sfora rzemienna.

Ko'ppelweide, **Ko'ppeltrift**, *sf. pl.* -n, -ten, swpólne pastwisko.

Ko'ppelwirtſchaft, *sf. pl.* -en, gospodarstwo płodozmienne, wielopłodowe.

Ko'ppen, 1) *va.* wierzchołki (u drzew) obcinać; 2) *vn.* (ħ.) odbijać się; także o koniach: gryźć obrok i wypu-

szczać powietrze. Koń taki zwie się Krippenbeißer *m.*

Ko'pper, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Krippenbeißer.

Ko'ppler, *sm.* -s, *pl.* —, sprzęgacz *m.* wozów, wagonów (kolejn.).

Koproli'th, *sm.* -(e)s i -en, *pl.* -e(n), koprolit *m.*, skamieniałe ekskrementy przedpotopowych zwierząt.

Ko'pte, *sm.* -n, *pl.* -n, Kopt; **Ko'ptin**, *sf. pl.* -innen, Koptka; koptiſch, koptycki.

Ko'pula, *sf. pl.* -s, łącznik *m.*

Kopulatio'n, *sf. pl.* -en, kopulacya *f.*, dawanie *n.* ślubu.

Kopulatio'nsſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, świadectwo *n.* ślubu.

Kopulati'v, *adi.* łączący; *adv.* łącznie.

Kopulie'ren, *va.* łączyć, dawać ślub.

Kora'lle, *sf. pl.* -n, koral *m.*; -n fiſchen korale łowić, zbierać.

Kora'llenarbeit, *sf. pl.* -en, robota koralowa.

Kora'llenartig, *adi.* do korala podobny.

Kora'llenbank, *sf. pl.* -bänke, lawa koralowa, pokład *m.* korali.

Kora'llenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo koralowe.

Kora'llendrechſler, *sm.* -s, *pl.* —, tokarz korale toczący.

Kora'llenfiſcher, *sm.* -s, *pl.* —, wylawiacz *m.* korali.

Kora'llenfiſcherei, *sf. pl.* -en, -fang, *sm.* -(e)s, *pl.* -fänge, połów *m.* korali.

Kora'llenfarbig, *adi.* koralowy.

Kora'llenhandel, *sm.* -s, handel *m.* koralami.

Kora'llenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, -händlerin, *sf. pl.* -innen, handlujący *m.*, handlująca *f.* koralami.

Kora'llenlippen, *sf. pl.*, -mund, *sm.* -(e)s, wargi *pl.*, usta koralowe, jak korale.

Kora'llenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, fabrykant *m.* korali.

Kora'llenkirſche, *sf. pl.* -n, psianka *f.*

Kora'lleupflanze, *sf. pl.* -n, koral *m.* (rośl.).

Kora'llenrinde, *sf.* skóra koralowa.

Kora'llenrot, I. *adi.* czerwony jak koral, koralowy, koralowego koloru; II. — *sn.* -(e)s, koralowa barwa.

Kora'llenſchnur, *sf. pl.* -ſchnüre, sznur *m.* korali.

Kora'llenſtein, *sm.* -es, *pl.* -e, kamień koralowy, koral skamienialy.

Kora'llentiere, *sn. pl.* koralowce *pl.*

Kora'llenwurzel, *sf. pl.* -n, kłąb *m.* paproci.

Ko'ralpe, *sf.* Golowiec *m.*

Ko'ram, *adv.* j—n—nehmen albo **koramie'ren**, *va.* powiedzieć komu prawdę (gwara stud.).

Kora'n, *sm.* -(e)s, koran *m.*, alkoran *m.*

Korb, *sm.* -(e)s, *pl.* Körbe, kosz *m.*; półkoszki *pl.* u wozu; (przen.) j—m einen — (eine abſchlägige Antwort) geben odmówić komu czego, odmowną odpowiedź dać, odprawę dać; einen — bekommen odprawę dostać, nie być przyjętym; odprawę dostać od panny (o której rękę się kto stara.)

Ko'rbarbeit, *sf. pl.* -en, wyrób koszykarski.

Ko'rbarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, koszykarz *m.*

Ko'rbbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, koszyk *m.* dla dzieci do spania (w kształcie wózka).

Ko'rbblütler, *pl.* złożone *pl.* (bot.).

Kö'rbchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Korb) koszyczek *m.*

Ko'rbflaſche, *sf. pl.* -n, flaszka opleciona.

Ko'rbflechter, *sm.* -s, *pl.* —, ten, który koszyki plecie, koszykarz *m.*

Ko'rbförmig, *adi.* koszykowaty.

Ko'rbgeflecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, plecionka koszykowa.

Ko'rbhenkel, *sm.* -s, *pl.* —, antaba *f.*, ucho *n.* (u) koszyka.

Ko'rbmacher, *sm.* -s, *pl.* —, koszykarz *m.*

Ko'rbmacherei, *sf.* koszykarstwo *n.*

Ko'rbmöbel, *sn.* -s, *pl.* —, mebel, sprzęt z plecionką, pleciony.

Ko'rbſchanze, *sf. pl.* -n, koszokop *m.*

Ko'rbſchlitten, *sm. pl.* sanki plecione.

Ko'rbſeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, krzeslo plecione.

Ko'rbwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz *m.* z półkoszkami, pleciony, wasąg *m.*

Ko'rbweide, *sf. pl.* -n, (rośl.) witwa *f.*, mlokocina *f.* (rodzaj wierzby).

Ko'rbweiſe, *adv.* (np. verſenden) koszykami (wysylać), na koszyki.

Ko'rbwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koszokop *m.*

Ko'rbzelle, *sf. pl.* -n, komórka koszyczkowata.

Ko'rdel, *sf. pl.* —, sznureczek *m.*

Kordia'l, *adi.* i *adv.* kordyalny(-lnie), serdeczny(-cznie), poufaly (-fale).

Kordialitä't, *sf. pl.* -en, kordyalność *f.*, serdeczność *f.*, poufałość *f.*

Kordille'ren, *spl.* Kordyliery *pl.* (góry).

Kordo'n, *sm.* -s, *pl.* -s, kordon *m.*, sznur odgraniczający, pas graniczny; einen — ziehen odgraniczyć, opasać (np. wojskiem).

Kordua'n, *sm.* -s, kordwan *m.*, kordyban *m.*, delikatna skóra kozlowa, marokin *m.*

Kordua'n-, kordua'nen, *adi.* kordybanowy, z kordybanu.

Kore'a, *sn.* -s, Korea *m.*; Korea'ner, *sm.* -s, *pl.* —, Koreańczyk; -in, *sf. pl.* -innen, Koreanka; korea'niſch, kore'iſch, *adi.* koreański; *adv.* po koreańsku.

Korfio't, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen,) Korfiota (-tka).

Korfu', *sn.* -s, Korfu (wyspa).

Koria'nder, *sm.* -s, (rośl.) kolender *m.*, kolędra *f.*

Kori'nth, *sn.* -s, Korynt *m.*; Korinther, *sm.* -s, *pl.* —, Koryntyanin *m.*; korinthiſch, *adi.* koryncki.

Kori'nthe, *sf. pl.* -n, rodzynek drobny.

Kork, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kora z korkowego drzewa; 2) korek *m.* (do zatykania np. flaszek).

Ko'rkbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, -eiche, *sf. pl.* -n, drzewo korkowe, dąb korkowy.

Ko'rken, I. *adi.* korkowy; II. *va.* korkować, zatykać korkami.

Ko'rkgeld, *sn.* -(e)s, trybuszonowe *n.*

Ko'rkholz, *sn.* -es, drzewo korkowe.

Ko'rkmaſchine, *sf. pl.* -n, przyrząd *m.* do zatykania (korkowania) flaszek.

Ko'rkpfropf, *sm.* -es, *pl.* -e, **Ko'rkſtöpſel**, *sm.* -s, *pl.* —, korek *m.* (do zatykania np. flaszek).

Ko'rkſohle, *sf. pl.* -n, podeszwa korkowa.

Ko'rkſtoff, *sm.* -(e)s, korkownik *m.*

Ko'rkzieher, *sm.* -s, *pl.* —, trybuszon *m.*, korkociąg *m.*, wyrwicz *m.*

Ko'rmoran, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kormoran *m.* (ptak).

Korn, *sn.* -(e)s, *pl.* Körner, 1) ziarno *n.*, ziarnko *n.* (np. zboża, grochu, śrótu, srebra, piasku itd.); das Feld bringt das zehnte — pole wydaje dziesiąte ziarno; 2) (u strzelby); cel *m.*, celownik *m.*; j—n aufs — nehmen wziąć kogo na cel; (przen.) szczególną uwagę na kogo zwrócić; j—n albo etw. auf dem -e haben mieć kogoś albo coś na celu; 3) zboże *n.*, (wogóle, w szczególności zaś) żyto *n.*; 4) mieszanina, z której się sklada moneta tj. ilość srebra lub zlota z mniej wartościowym kruszcem, liga *f.*, próba *f.* (monety); ein Geldſtück von gutem Schrot und — pieniądz z dobrego kruszcu; (przen.) ein Mann vom alten Schrot und — człowiek starej daty; 5) gran *m.* (jako waga).

Ko'rnacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, 1) rola orna; 2) pole żytne, do uprawy żyta zdatne lub przeznaczone.

Ko'rnähnlich, *adi.* do żyta podobny.

Ko'rnähre, *sf. pl.* -n, kłos żytny.

Ko'rnartig, *adi.* ziarnkowaty.

Ko'rnausfuhr, *sf.* wywóz *m.* zboża.

Ko'rnbau, *sm.* -(e)s, uprawa *f.* zboża.

Ko'rnbauer, *sm.* -s, *pl.* -n, rolnik *m.*

Ko'rnblume, *sf. pl.* -n, (rośl.) blawatek *m.*, chaberek *m.*, modrak *m.*, modrzeniec *m.*

Ko'rnblüte, *sf. pl.* -n, 1) kwiecie *n.* zboża (szczególnie żyta); 2) czas, w którym żyto kwitnie.

Ko'rnboden, *sm.* -s, 1) poddasze *n.* na skład zboża; 2) żytnia rola, żytni grunt.

Ko'rnbrand, *sm.* -(e)s, śniedź *f.*, rdza *f.* w zbożu, zbożowa.

Ko'rnbranntwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żytniówka *f.*, wódka z żyta pędzona.

Kö'rnchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Korn) ziarnko *n.*, ziarenko *n.*; in Form von — ziarnkowaty; ein — Wahrheit odrobina prawdy; er hat kein — Verſtand nie ma za grosz rozumu.

Korne'll(kirſche)baum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, dereń *m.*, dereniowe drzewo.

Korne'lle, *sf. pl.* -n, dereń *m.*

Kö'rneln, *va.* ziarnować, na ziarnka zamieniać; wyciskać na skórze ziarnka.

Kö'rnelung, *sf. pl.* -en, ziarnienie *n.*, ziarnkowanie *n.*, brodawkowanie *n.*

Kö'rnen, I. *va.* 1) ob. Körneln; 2) wabić (ptaki) ziarnem; II. *vn.* ſich —, *vr.* (h.) ziarn dostawać, w ziarna się zamieniać; sypać; das Getreide körnt gut zboże dobrze sypie; III. **gekörnt**, *pp.* i *adi.* ziarnowany; ziarnisty (körnicht); IV. —, *sn.* -s, ziarnowanie *n.*; granulacya *f.*

Kö'rner, *sm.* -s, *pl.* —, znacznik *m.*, punktak *m.*, kieł *m.*, dziobak *m.*; Hand—, Schmied— znacznik ręczny, kowalski.

Kö'rnerabgabe, *sf. pl.* -n, danina *f.* w ziarnie, w zbożu.

Kö'rnerau, *sn.* Zmyslowo *n.*

Kö'rnerfreſſend, *adi.* ziarnojady.

Kö'rnerfrüchte, *spl.* ob. Kornfrüchte.

Kö'rnerfutter, *sn.* -s, osypka *f.*

Kö'rnerhonig, *sm.* -s, dziarnina *f.*

Kö'rnerkrankheit, *sf.* jaglica *f.*

Ko'rnernte, *sf. pl.* -n, żniwo *n.* na żyto, zbiór *m.* żyta.

Kö'rnerreich, *adi.* obfity w ziarna, ziarnisty.

Kö'nertragend, *adi.* ziarnisty.

Kö'nerzelle, *sf. pl.* -n, komórka ziarnista.

Kö'rnerzehent, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dziesięcina *f.* w ziarnie, w zbożu.

Kö'rnerzinn, *sn.* -(e)s, cyna *f.* w ziarnkach, ziarnowa.

Korne'tt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kornet *m.*, podchorąży *m.* w konnicy.

Ko'rnfege, *sf. pl.* -n, arfa *f.* do czyszczenia zboża.

Ko'rnfeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pole orne, pole do zasiewu zbożem zdatne, przeznaczone.

Ko'rnfrüchte, *sf. pl.* płody ziemne zbożowe, zboża *pl.*

Ko'rnfuhre, *sf. pl.* -n, fura *f.* do zboża, zbożem naladowana.

Ko'rngeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa zbożowa, o handlu zbożem.

Ko'rnhalm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, źdźblo zbożowe, żytnie.

Ko'rnhandel, *sm.* -s, handel zbożem, zbożowy.

Ko'rnhändler, *sm.* -s, *pl.* —, kupiec handlujący zbożem.

Ko'rnhaufe(n), *sm.* -ns, *pl.* —, kupa *f.*, sterta *f.* zboża.

Ko'rnhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, śpichlerz *n.* na zboże.

Ko'rnhülſe, *sf. pl.* -n, lupa, lupina zbożowa.

Kö'rnig, (rzadko:) **körnicht**, *adi.* ziarn(k)owaty, ziarnisty; (bildl.) **-er Stil** styl jędrny, zwięzły.

Ko'rniſch, *adi.* kornwalski.

Ko'rnjahr, *sn.* **-(e)s**, *pl.* **-e**, rok zbożowy, urodzajny, w zboże obfity; **gutes** — rok omłotny; **ſchlechtes** — rok niemłotny.

Ko'rnjude, *sm.* **-n**, *pl.* **-n**, żyd zbożem handlujący, spekulant zbożowy.

Ko'rnkäfer, *sm.* **-s**, *pl.* —, wołk zbożowy.

Ko'rnkammer, *sf. pl.* **-n**, zbożownia *f.*; **die — Europas** śpichlerz Europy.

Ko'rnlager, *sn.* **-s**, *pl.* —, skład *m.* zboża.

Ko'rnland, *sn.* **-(e)s**, *pl.* **-länder**, kraj zbożowy, obfitujący w zboże.

Kö'rnlein, *sn.* **-s**, *pl.* —, (*dim.* od Korn) ziarnko *n.*, ziarenko *n.*

Ko'rnmagazin, *sn.* **-(e)s**, *pl.* **-e**, magazyn zbożowy.

Ko'rnmakler, *sm.* **-s**, *pl.* —, ajent zbożowy.

Ko'rnmangel, *sm.* **-s**, niedostatek *m.* zboża.

Ko'rnmarkt, *sm.* **-(e)s**, *pl.* **-märkte**, targ zbożowy, targowisko zbożowe.

Ko'rnmaß, *sn.* **-es**, *pl.* **-e**, miara *f.* do zboża.

Ko'rnmehl, *sn.* **-(e)s**, mąka żytnia.

Ko'rnmeſſer, *sm.* **-s**, *pl.* —, miernik zbożowy.

Ko'rnmotte, *sf. pl.* **-n**, mól ziarnik *m.*

Ko'rnmühle, *sf. pl.* **-n**, młyn *m.* do zboża.

Ko'rnpreis, *sm.* **-ſes**, *pl.* **-ſe**, cena *f.* zboża, żyta.

Ko'rnreich, *adi.* zbożysty, w zboże bogaty, obfitujący.

Ko'rnroſe, *sf. pl.* **-n**, kąkolnica *f.*, filertka kąkol *m.*

Ko'rnſchaufel, *sf. pl.* **-n**, szufla *f.*, łopata *f.* do przerzucania, ryzowania zboża.

Ko'rnſcheune, *sf. pl.* **-n**, stodoła *f.*

Ko'rnſchnitt, *sm.* **-(e)s**, żęcie *n.* zboża, żyta.

Ko'rnſchwinge, *sf. pl.* **-n**, opałka *f.* do czyszczenia zboża od plewy.

Ko'rnſieb, *sn.* **-(e)s**, *pl.* **-e**, przetak *m.*, rzeszoto *n.* do czyszczenia zboża.

Ko'rnſpeicher, *sm.* **-s**, *pl.* —, śpichlerz *m.* na zboże.

Ko'rnſperre, *sf.* zakaz *m.* wywozu zboża.

Ko'rnſtaupe, *sf.* rojnica kurczowa.

Ko'rnſtecher, *sm.* ob. Kornkäfer.

Ko'rnumſtecher, *sm.* **-s**, *pl.* — przegarniacz *m.*, przerzucacz *m.* zboża.

Kö'rnung, *sf.* ziarnowanie *n.*, granulacya *f.*

Ko'rnwage, *sf. pl.* **-n**, waga *f.* do ważenia zboża.

Ko'rnwanne, *sf.* ob. Kornſchwinge.

Ko'rnwerfer, *sm.* ob. Kornumſtecher.

Ko'rnwucher, *sm.* **-s**, lichwa *f.* ze zboża, lichwiarski handel zbożowy.

Ko'rnwucherer, *sm.* **-s**, *pl.* —, lichwiarz zbożowy.

Ko'rnwurm, *sm.* **-(e)s**, *pl.* **-würmer**, wołek *m.*, czerw *m.*, czerwik żytny, robak zbożowy.

Ko'rnzeh(e)nt, *sn.* **-(e)s**, *pl.* **-e**, dziesięcina *f.* w zbożu.

Ko'rnzoll, *sm.* **-(e)s**, *pl.* **-zölle**, cło zbożowe, na zboże (nałożone).

Korolla'r(ium), *sn.* **-s**, *pl.* **-rien**, dodatek *m.*

Koro'na, *sf.* 1) grono *n.* słuchaczów; 2) korona *f.* (astronomia).

Kö'rös, *sf.* Keresz *f.* (rzeka).

Kö'rper, *sm.* **-s**, *pl.* —, ciało *n.*; materya *f.*; **feſter, flüſſiger** — stałe, płynne ciało; **ein geſunder Geiſt in einem geſunden** — zdrowa dusza w zdrowem ciele; **der geſetzgebende** — ciało ustawodawcze.

Kö'rperanlage, *sf. pl.* **-n**, konstytucya *f.*, skład *m.* ciała.

Kö'rperbau, *sm.* **-(e)s**, budowa *f.* ciała, więź *f.*; **von kräftigem** — silnie zbudowany.

Kö'rperberechnung, *sf. pl.* **-en**, obliczanie *n.* wymiarów cial.

Kö'rperbeſchaffenheit, *sf.* konstytucya *f.* ciała.

Kö'rperbildung, *sf.* kształt *m.*, skład *m.*, ukształcenie *n.*, ukształtowanie *n.* ciała; wykształcenie *n.* ciała.

Kö'rperchen, *sn.* **-s**, *pl.* —, (*dim.* od Körper) ciałko *n.*

Kö'rperfülle, *sf.* korpułencya *f.*

Kö'rpergeſtalt, *sf. pl.* **-en**, postać *f.*

Kö'rpergröße, *sf.* statura *f.*, wysokość *f.*

Kö'rperhaft, *adi.* cielesny; materyalny.

Kö'rperhaltung, *sf.* trzymanie *n.* się w pewnej postawie, postawa *f.* (ciała).

Kö'rperkraft, *sf. pl.* **-kräfte**, siła fizyczna.

Kö'rperlaus, *sf. pl.* **-läuſe**, mędoweszka *f.*

Kö'rperlehre, *sf.* nauka *f.* o ciałach; somatologia *f.*; stereometrya *f.*

Kö'rperlich, *adi.* 1) cielesny, ciała się tyczący; *adv.* cieleśnie; **-e Strafe** kara cielesna, na ciele, chłosta *f.*; **-er Eid** przysięga uroczysta; **-e Sachen** rzeczy zmysłowe; **-er Beſitz** posiadanie fizyczne, rzeczywiste; **-e Verletzung** uszkodzenie ciała, cielesne, obrażenie na ciele; **-e Anlage** konstytucya (ciała); **-e Übungen** ćwiczenia *pl.* ciała; 2) cielesny, materyalny, fizyczny; *adv.* cieleśnie, materyalnie, fizycznie.

Kö'rperlichkeit, *sf.* cielesność *f.*, materyalność *f.*

Kö'perlos, *adi.* bezcielesny, bez ciała, niemający ciała; *adv.* bezcieleśnie.

Kö'rperloſigkeit, *sf.* bezcielność *f.*, bezcielesność *f.*

Kö'rpermaß, *sn.* **-es**, *pl.* **-e**, zawartość *f.* ciała, miara kubiczna, miara bryłowatości.

Kö'rpermaſſe, *sf. pl.* **-n**, masa *f.*, substancya *f.* ciała.

Kö'rpermeſſung, *sf. pl.* **-en**, mierzenie *n.* ciała; stereometrya *f.*; antropometrya *f.*

Kö'rperſäfte, *sm. pl.* soki *pl.* ustroju.

Kö'rperſchaft, *sf. pl.* -en, korporacya *f.*; związek *m.*; stan *m.*

Kö'rperſchaftlich, *adi.* korporacyjny; *adv.* korporacyjnie.

Kö'rperſchwach, *adi.* słaby na ciele.

Kö'rperſchwäche, *sf.* niemoc *f.* ciała, fizyczna, osłabienie fizyczne.

Kö'rperſtärke, *sf.* siła fizyczna, cielesna.

Kö'rperſtellung, *sf. pl.* -en, postawa *f.* (ciała).

Kö'rperſtrafe, *sf. pl.* -n, kara cielesna, na ciele, chłosta *f.*

Kö'rperübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie *n.* ciała; gimnastyka *f.*

Kö'rperverletzung, *sf. pl.* -en, obrażenie *n.*, uszkodzenie *n.* ciała, na ciele.

Kö'rperwärme, *sf.* ciepłota *f.* ciała (zwierzęcego), ciepło zwierzęce.

Kö'rperwelt, *sf.* świat cielesny, materyalny, fizyczny, rzeczywisty.

Kö'rperwinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt bryłowy.

Kö'rperwuchs, *sm.* -chſes, postawa *f.*, kształt *m.* ciała, kibić *f.*, stan *m.*, talia *f.*

Korpora'l, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kapral *m.*

Korpora'lſchaft, *sf. pl.* -en, kapralstwo *n.*

Korporatio'n, *sf. pl.* -en, korporacya *f.*, związek *m.*; stowarzyszenie *n.*

Korporati'v, *adi.* korporacyjny, korporacyi dotyczący; *adv.* korporacyjnie, w pełnym składzie.

Korps, *sn.* —, 1) korpus *m.* (wojska); 2) das diplomatiſche — ciało dyplomatyczne, dyplomaci *pl.*; 3) związek studencki.

Ko'rpsgeiſt, *sm.* -es, poczucie *n.* przynależności do jakiego stanu, związku, stowarzyszenia.

Korpule'nt, *adi.* gruby, opasły, dobrej tuszy, rosły.

Korpule'nz, *sf.* grubość *f.*, opasłość *f.*, tusza *f.*, rosłość *f.*

Ko'rpus, I. *sn. indecl.* korpus *m.*, ciało *n.*, ciałoskład; II. —, *sf. indecl.* i -ſchrift, *sf.* rzodzaj czcionek drukarskich.

Ko'rpusdelikti, *sn.* —, *pl.* -s, dowód *m.*, przedmiot dowodzący.

Korrefera't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wspólny referat.

Korrefere'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, współreferent *m.*, referent przydany.

Korre'kt, *adi.* poprawny; (*adv.* -wnie); ein -es Benehmen honorowe zachowanie się.

Korre'ktheit, *sf.* poprawność *f.*; należyte zachowanie się.

Korrektio'nsanſtalt, *sf. pl.* -en, dom *m.* poprawy.

Korrektio'nshaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, ob. Korrektionsanſtalt.

Korrekti'v, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, miara *f.*, wskazówka *f.*; środek zaradczy.

Korre'ktor, *sm.* -s, *pl.* -en, poprawca *m.*, poprawiacz *m.*; korektor *m.* (w drukarni).

Korrektu'r, *sf. pl.* -en, korekta *f.*, poprawa *f.*, poprawka *f.*

Korrektu'rabzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, -bogen, *sm.* -s, *pl.* —, odbitka *f.*, arkusz *m.* do poprawki, do korekty.

Korrektu'rleſen, *sn.* -s, czytanie *n.* odbitek w celu poprawki.

Korrektu'rzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, zaznaczenie *n.* błędu (drukarskiego) dla poprawki.

Korrela't, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, korelat *m.*, wspólnik *m.*

Korrepetie'ren, *va.* i *vn.* (h.) korrepetować, powtarzać.

Korrepetitio'n, *sf. pl.* -en, korrepetycya *f.*

Korrepeti'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, korrepetytor *m.*, nauczyciel domowy.

Korreſponde'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, korrespondent *m.*; sprawozdawca gazeciarski; pisarz kupiecki.

Korreſponde'nz, *sf. pl.* -en, 1) korrespondencya *f.*; pisywanie *n.* listów, porozumienie się piśmienne; sprawozdanie listowne; 2) odpowiedność *f.* (dwóch figur geometrycznych).

Korreſponde'nzkarte, *sf. pl.* -n, korrespondentka *f.*

Korreſpondie'ren, *vn.* (h.) 1) korrespondować (z kim); donosić, uwiadamiać (listownie); 2) odpowiadać sobie (co do podobieństwa, stosunku itp.); die -den Winkel odpowiednie kąty.

Korrido'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -s, i -e, korytarz *m.*, kurytarz *m.* galerya *f.*

Korrige'nda, *spl.* omyłki drukarskie.

Korrigie'ren, *va.* korrygować, poprawiać.

Korrumpie'ren, *va.* korrumpować, psuć, fałszować, przekupić.

Korru'pt, *adi.* skorrumpowany, zepsuty, fałszywy, sfałszowany.

Korruptio'n, *sf.* korrupcya *f.*, zepsucie *n.*, przekupienie *n.*

Ko'rſak, *sm.* -s, *pl.* -s, syberyjski łis stepowy.

Korſa'r, *sm.* -(e)s i -en, *pl.* -en, korsarz *m.*, rozbójnik morski.

Korſa'renſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt korsarski.

Korſa'rentum, *sn.* -(e)s, korsarstwo *n.*, rozbójnictwo morskie.

Ko'rſe, *sm.* -n, *pl.* -n, Korsykanin *m.*

Korſe'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gorset *m.*, stanik *m.*

Korſe'ttmacher, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) gorseciarz *m.* (-ciarka *f.*).

Ko'rſika, *sn.* -s, Korsyka *f.*; Korſikaner, *sm.* -s, *pl.* —, Korsykanin; -in, *sf. pl.* -innen, Korsykanka; korſikaniſch, ko'rſiſch, *adi.* korsykański.

Ko'rſo, *sm.* -s, *pl.* -s, korso *n.*; główna, szeroka ulica.

Ko'rtes, *pl.* kortesy *pl.*, izba parlamentarna w Hiszpanii.

Korve'tte, *sf. pl.* -n, korweta *f.*, okręt szybki.

Korybа'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, korybant *m.*, kapłan *m.* bogini Kibele.

Koryphä'e, I. *sm.* -n, *pl.* -n, koryfeusz *m.*, przywódca *m.* chóru; naczelnik *m.*, głowa *f.* ludu; II. *sf. pl.* -n, koryfejka *f.* (baletnica *f.*).

Koſa'k, *sm.* -en, *pl.* -en, kozak *m.*

Koſa'kiſch, *adi.* kozacki; *adv.* po kozacku.

Koſcheni'lle, *sf. pl.* -n, kokcynela *f.*, czerwiec *m.*, robaczki (*pl.*) szkarłatowe; barwa szkarłatna (także die Koſchenillefarbe).

Ko'ſcher, *adi.* koszerny, rytualny; *adv.* -rnie, -lnie.

Ko'ſchmin, *sn.* Koźmin *m.*

Ko'ſeform, *sf. pl.* -en, forma pieszczotliwa (w gramatyce).

Koſeka'nte, *sf. pl.* -n, dosieczna *f.* (mat.).

Ko'ſel, *sn.* Koźle *n.*

Ko'ſen, *va.* i *vn.* (ḥ.) mit j—m — gruchać z kim; j—n — pieścić, głaskać kogo, klepać po ramieniu; przymilać się komu.

Ko'ſename, *sm.* -ns, *pl.* -n, nazwa pieszczotliwa, imię pieszczotliwe, zdrobniałe.

Koſerei', *sf. pl.* -en, pieszczoty *pl.*, gruchanie *n.*

Ko'ſewort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyraz *m.* przymilenia, pieszczotliwy.

Ko'ſig, *adi.* poufały, serdeczny.

Ko'ſinus, *sm.* —, dostawa *f.* (mat.).

Kö'slin, *sn.* Koszalin *m.*

Kosme'tik, *sf.* kosmetyka *f.*, sztuka *f.* upiększania; środek upiększający, barwiczka *f.*

Kosme'tiſch, *adi.* kosmetyczny, upiększający ciało.

Ko'ſmiſch, *adi.* kosmiczny; tyczący się wszechświata; w wszechświecie.

Kosmogonie', *sf. pl.* -n, kosmogonia *f.*, nauka *f.* o początku świata.

Kosmogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, kosmograf *m.*, światopis *m.*

Kosmographie', *sf. pl.* -n, kosmografia *f.*, opis *m.* świata.

Kosmogra'phiſch, *adi.* kosmograficzny.

Kosmologie', *sf. pl.* -n, kosmologia *f.*, nauka *f.* o świecie, o prawach świata fizycznego.

Kosmolo'giſch, *adi.* kosmologiczny.

Kosmopoli't, *sm.* -en, *pl.* -en, kosmopolita *m.*; -in, *sf. pl.* -innen, kosmopolitka *f.*

Kosmopoli'tiſch, *adi.* kosmopolityczny, (*adv.* -cznie).

Kosmopoliti'smus, *sm.* kosmopolityzm *m.*

Kosmora'ma, *sn.* -s, *pl.* -s, i -men, kosmorama *f.*

Ko'smos, *sm.* —, wszechświat *m.*

Koſſa't, *sm.* -en, *pl.* -en, **Koſſa'te**, *sm.* -n, *pl.* -n, kmieć *m.*, chałupnik *m.*

Koſt, *sf.* 1) żywność *f.*, jadło *n.*, strawa *f.*; gute, geſunde, nahrhafte — jadło dobre, zdrowe, pożywne; j—n auf magere — ſetzen przypisać komu dyetę; 2) stół *m.*, wikt *m.*; freie — haben mieć wolny stół; (freie) — und Wohnung haben mieć (wolny) stół i mieszkanie; j—m — und Logis geben dawać komu stół i pomieszkanie; in — nehmen a) dać komu stół; b) wziąć papiery (wartościowe) na stołowanie, w report.

Ko'ſtbar, *adi.* kosztowny, drogocenny, drogi; doskonały (vortrefflich); wspaniały (herrlich), niezrównany; szacowny; *adv.* kosztownie; drogocennie, drogo; wspaniale, niezrównanie.

Ko'ſtbarkeit, *sf. pl.* -en, kosztowność *f.*, wartościowość *f.*; rzecz kosztowna, wartościowa.

Ko'ſten, I. *va.* kosztować, skosztować; próbować (probieren); Wein — kosztować wina; II. *vn.* (ḥ.) kosztować, mieć pewną cenę; viel, wenig — dużo, mało kosztować; was koſtet das Buch? ile kosztuje ta książka? (obraz.) die Mauer hat viel Ziegel gekoſtet na mur spotrzebowano wiele cegieł; das hat mir (albo mich) viel Mühe gekoſtet to mnie dużo trudu kosztowało; es koſte, was es wolle niechaj kosztuje, ile kosztuje, mniejsza o koszta, za wszelaką cenę; das kann ihm den Hals — może to życiem przepłacić; es koſtet das Leben, den Kopf tu idzie o życie, o głowę; es ſich viel Geld — laſſen nieszczędzić pieniędzy, grosza.

Ko'ſten, *sn.* -s, kosztowanie *n.*, smakowanie *n.*; próba *f.*

Ko'ſten, *sn.* Kościan *m.*

Ko'ſten, *s. pl.* koszt *m.*, koszta *pl.*; nakład *m.*; wydatki *pl.*; auf meine — na mój koszt; das geht auf meine — to ja płacę; zu den — beitragen przyłożyć się, przyczynić się do kosztów; die — beſtreiten, tragen koszta ponosić; ſich — machen, ſich in — ſtecken, ſtürzen nałożyć sobie koszta; auf — anderer kosztem drugich; keine — ſcheuen nie szczędzić kosztów; auf ſeine — kommen, die — herausſchlagen pokryć koszta, wydobyć koszta; nach Abzug aller — po pokryciu wszystkich kosztów; (w sądownictwie:) zu den — verurteilen skazać na koszta; die — zuerkennen koszta przysądzić, przyznać; — verurſachen koszta sprawiać, na koszta narazić.

Ko'ſtenanſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, pozycya *f.* kosztów.

Ko'ſtenanſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, kosztorys *m.*

Ko'ſtenaufwand, *sm.* -(e)s, koszta *pl.* (łożone na co).

Ko'ſtenberechnung, *sf. pl.* -en, obliczenie *n.* kosztów.

Ko'ſtenbetrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -beträge, suma *f.* kosztów.

Ko'ſtenerſatz, *sm.* -(es, *pl.* -ſätze, **-erſtattung**, *sf. pl.* -en zwrot *m.* kosztów.

Ko'ſtenerſparnis, *sf.* zaoszczędzenie *n.* kosztów.

Ko'ſtenfrei, *adi.* wolny od kosztów; bezpłatny; *adv.* bez kosztów; bezpłatnie.

Ko'ſtenpreis, *sm.* -es, cena pokrywająca koszta produkcyi; unter dem -preiſe verkaufen szprzedać za cenę poniżej kosztów.

Ko'ſtenpunkt, *sm.* -(e)s, kwestya *f.* kosztów, koszta *pl.*

Ko'ſtenrechnung, *sf. pl.* -en, ob. Koſtenverzeichnis.

Ko'ſtenverzeichnis, *sn.* -niſſes, *pl.* -niſſe, spis *m.*, wykaz *m.* kosztów.

Ko'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, kosztujący *m.*, próbujący *m.*

Ko'ſterſchin, *sn.* Kostrzyn *m.*

Ko'ſtfrau, *sf. pl.* -en, kobieta utrzymująca stołowników.

Ko'ſtfrei, *adi.* mający wolny stół, wikt; j—n — halten dawać komu stół, trzymać kogo na swoim stole.

Ko'stgänger, *sm.* -s, *pl.* —, stołownik *m.*, pensyonarz *m.*

Ko'stgängerin, *sf. pl.* -innen, stołowniczka *f.*, pensyonarka *f.*

Ko'stgeber, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ob. Gastwirt; 2) przyjmujący *m.* papiery (giełdowe) na stołowanie, biorący *m.* papiery w report.

Ko'stgeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) pieniądze *pl.* na jadło, za jadło, stołowe *n.*; alimenty *pl.*; 2) należytość *f.* za prołongatę (giełda).

Ko'stgeschäft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, stołowanie *n.* (giełda).

Ko'sthalter, *sm.* -s, *pl.* —, utrzymujący stołowników; -in, *sf. pl.* -innen, utrzymująca stołowników.

Ko'sthappen, *sm.* -s, *pl.* —, kęsek próbny; kęsek wyśmienity.

Ko'sthaus, *sn.* -es, -häuser, pensya *f.*; garkuchnia *f.*

Ko'stherr, *sm.* -n, *pl.* -en, ob. Kostgalter.

Ko'stkind, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, dziecię oddane na żywienie, stołowanie.

Kö'stlich, *adi.* 1) kosztowny; *adv.* kosztownie; 2) smaczny; wyborny w smaku; *adv.* smacznie; 3) paradny, pyszny, wspaniały; *adv.* wspaniale.

Kö'stlichkeit, *sf. pl.* -en, kosztowność *f.*; wyborność *f.*, doskonałość *f.*; pycha *f.*

Ko'stsatz, *sm.* -es, wyznaczona żywność.

Ko'stschule, *sf. pl.* -n, pensya *f.*, konwikt *m.*

Ko'stschüler, *sm.* -s, *pl.* —, pensyonarz *m.*

Ko'stschülerin, *sf. pl.* -innen, pensyonarka *f.*

Ko'stspielig, *adi.* kosztowny, bardzo drogi; *adv.* kosztownie.

Ko'stspieligkeit, *sf.* kosztowność *f.*

Kostü'm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kostyum *m.*, strój *m.*, ubiór *m.*

Kostü'mball, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälle, -feste, *sn.* -es, *pl.* -e, bał kostyumowy; zabawa kostyumowa.

Kostümie'ren, *va.* i sich —, *vr.* kostyumować (się), stroić (się), ubierać (się).

Kostü'mkunde, *sf.* znawstwo *n.* kostyumów (rozmaitych czasów i narodów), strojoznawstwo *n.*

Ko'stümschneiderin, *sf. pl.* -innen, krawczyni robiąca kostyumy.

Ko'stverächter, *sm.* -s, *pl.* —, przebieracz *m.*, wybredniś *m.*, w jadle przebierający, wybredny w jedzeniu; ich bin kein — ja nie przebieram w jadle.

Ko'stwurzel, *sf. pl.* -n, kostowiec *m.*

Kot, *sm.* -(e)s, 1) błoto *n.*; brud *m.*; mit — bespritzen obryzgać błotem; vom -e reinigen oczyścić z błota; im -e stecken bleiben ugrzęznąć w błocie; j—n aus dem -e ziehen wydobyć kogo z błota (dosłownie i przen.); j—n in den — treten z błotem kogo zmieszać; etw. in den — werfen w błoto co rzucać; sich im -e herumwälzen tarzać się w błocie; 2) łajno *n.* (bydlęce i ludzkie), gówno *n.*, kał *m.*; 3) glina *f.*

Kot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) chata *f.*, chałupa *f.*, zagroda *f.*; 2) udział *m.* w salinie.

Ko'tabgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, oddanie *n.* stolca, stołec *m.*

Ko'tabszeß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, ropień kałowy.

Kotange'nte, *sf. pl.* -n, dotyczna *f.* (mat.).

Ko'tartig, *adi.* kałowaty.

Ko'tau, *sm.* -s, pokorne ukazanie uszanowania.

Ko'tblech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, -deckel, *sm.* -s, *pl.* —, błotnik *m.* (u wozu).

Ko'tbrechen, *sn.* -s, wymioty kałowe.

Ko'tbürste, *sf. pl.* -n, skrzybaczka *f.*

Ko'tdecker, *sm.* -s, *pl.* —, kuczaba *f.* (lon u wozu z kapturem osłaniający od błota).

Kö'te, *sf. pl.* -n, i **Kö'tengelenk**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kut *m.*, kutek *m.*, staw kutowy, staw (nad)pęcinowy.

Kö'tel, *sm.* -s, *pl.* —, łajno *n.* owiec, myszy i t. p.

Kotele'tt, *sn.* -(e)s, *pl.* -s, i -e, kotlet *m.*

Ko'teutleerung, *sf. pl.* -en, oddawanie *n.* stolca, stolec *m.*

Kö'ter, *sm.* -s, *pl.* —, kundeł *m.*, pies ordynarny, łańcuchowy.

Koterie', *sf. pl.* -n, koterya *f.*, klika *f.*

Ko'tfistel, *sf. pl.* -n, przeto-, ka kałowa.

Ko'tgeschwulst, *sf. pl.* -schwülste, guz kałowy.

Ko'tgift, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, jad kałowy.

Ko'tgrube, *sf. pl.* -n, dół błotnisty; kłoaka *f.*

Ko'tgrubendunst, *sm.* -(e)s, *pl.* -dünste, gazy kloaczne.

Kothu'rn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, koturn *m.*

Kothu'rnhaftig, -artig, *adi.* i *adv.* koturnowy, jak na koturnie; (przen.) napuszysty; napuszyście.

Kotie'ren, *va.* notować, wypisywać kurs papierów na giełdzie.

Ko'tig, *adi.* błotnisty, obłocony, zabłocony; kałowy; — machen błotem powalać, zabłocić; es ist heute — in der Stadt błoto dziś w mieście.

Kotill(i)o'n, *sm.* -s, *pl.* -s, kotylion *m.*

Ko'tlache, *sf. pl.* -n, kałuża błotnista.

Ko'tmeise, *sf. pl.* -u, błotniczka *f.*

Kö'tner, *sm.* -s, *pl.* —, **Ko't-sasse**, *sm.* -n, *pl.* -n, kmieć *m.*, chałupnik *m.*

Ko'tsackblattwespe, *sf. pl.* -n, osnuja sośnica *f.*

Ko'tschaufel, *sf. pl.* -n, kuczawa *f.*

Ko'tstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień kałowy.

Ko'ttbus, *sn.* Chociebuż *m.*

Ko'tter, *sm.* -s, *pl.* —, nędzna chałupa; psia buda.

Ko'tverhaltung, -stauung, *sf. pl.* -en, zaparcie *n.* stołca, zatwardzenie *n.*

Kotyledo'nen, *pl.* listkowe *pl.* (bot.)

Ko'tze, *sf. pl.* -n, **Ko'tzen**, *sm.* -en(s), *pl.* —, koc *m.*, dera włochata, gunia *f.*

Ko'tzen, *vn.* (h.) rzygać, wymiotować, bluć; ustawicznie kaszleć.

Kovaria'nte, *sf. pl.* -n, spółzmiennik *m.* (mat.).

Kraal, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wieś hotentocka.

Kra'bbe, *sf. pl.* -n, krab *m.*, raczek, mały rak morski;(obraz. o małem dziecku:) żaba *f.*, bęben *m.*, szkrab *m.*

Kra'bbeln, I. *va.* łekko łaskotać, łechtać; es krabbelt *v. imprs.* mir im Halſe łaskoce mnie w gardle; II. *vn.* i ſich —, *vr.* (ḥ.) raczkiem łazić, czołgać się, suwać się; roić się, poruszać się; II. —, *sn.* -s, łaskotanie *n.*, łechtanie *n.*; raczkowanie *n.*, czołganie *n.* się.

Krabbenartig, -förmig, *adi.* podobny do raczka morskiego.

Kra'bbenfang, *sm.* -(e)s, połów *m.* raczków morskich.

Kra'bbenſpinne, *sf. pl.* -n, biegnik *m.*, boczeń *m.*

Krach, *int.* trzask!

Krach, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) trzask *m.*, trzeszczenie *n.*, trzaśnięcie *n.*, łoskot *m.*, łomot *m.*; mit Ach und — z wielkim trudem, hałasem; mit Ach und — kam er durchs Examen z wielkim trudem zdał egzamin; 2) es iſt zwiſchen ihnen zum — gekommen posprzeczali się na zabój; 3) krach *m.*, ogólne przesilenie handłowe; upadek *m.* domu handłowego.

Kra'chen, *vn.* (ḥ.) trzeszczeć, trzaskać, trzasnąć, huczeć; łoskotać, łomotać; der Aſt krachte entzwei gałąź z łomotem złamała się.

Kra'chen, *sn.* -s, trzask *m.*, trzeszczenie *n.*; das — der Geſchütze, des Donners huk *m.*, odgłos *m.* armat, piorunu; — gebrochener Knochen chrzęszczenie *n.*, tarcie *n.* złamanych kości.

Kra'chgebäck, *sn.* -(e)s, kruche pieczywo.

Krachmandel, *sf. pl.* -n, migdał *m.* w skorupie.

Krä'chzen, I. *vn.* (ḥ.) krakać (jak kruk), skrzeczeć (jak wrona); jęczeć (ächzen, ſtöhnen); krächzende Stimme głos skrzeczący, skrzekliwy; II. — *sn.* -s krakanie *n.*, skrzeczenie *n.*, skrzek *m.*; jęczenie *n.*

Kra'cke, *sf. pl.* -n, szkapina *f.*, nędzne, chude, wyschłe szkapsko.

Kraft, *sf. pl.* Kräfte, 1) siła *f.* (fizyczna i umysłowa), moc *f.*; potęga *f.*; ein Mann von großer — człowiek bardzo silny, (także zamiast Tatkraft) nadzwyczaj energiczny; er ſteht in der — ſeiner Jahre jest w sile wieku; die — Gottes moc boska, potęga Boga; die Kräfte des Leibes, des Geiſtes, der Seele siły ciała, ducha, duszy; wieder zu Kräften kommen przychodzić, powracać do sił; von Kräften kommen opadać z sił, stracić siły; aus allen Kräften albo mit aller — z całej siły, co sił stanie, z całej mocy; mit vereinten Kräften wspólnemi siłami (viribus unitis); (obraz.) er iſt eine tüchtige — on jest tęgim pracownikiem; das geht über meine —, das überſteigt meine Kräfte to przechodzi moje siły; militäriſche Kräfte siła zbrojna; die belebende — der Rede siła ożywcza, potęga mowy; die — des Ausdruckes dobitność wyrażenia; Mangel an — niemoc *f.*; —gebend posiłny; 2) beſchleunigende — siła przyspieszająca; verzögernde — siła opóźniająca; biegende — siła zgięcia; lebendige — siła żywa; motoriſche, treibende —, Trieb— siła popędowa, motoryczna, poruszająca; magnetiſche — siła magnetyczna; reſultierende — siła wypadkowa; zerreißende — siła rozrywająca; Abſtoßungs— siła odpychająca; Arbeits— siła robocza, robocizna *f.*; bindende — siła połączeń; Bindungs— siła złączenia; Dampf— siła pary, parowa; Druck— siła ciśnienia, ściekająca; Hebel— siła drążka; Heiz— siła, zdolność ogrzewawcza; konponente — siła składowa; Nominal— siła mianowa, nominałna; Nutz— siła skuteczna; Schwert— siła ciężenia, ciężkość *f.*; Stoß— siła uderzenia; Strom— siła prądu; Tangential— siła styczna; Zentrifugal— siła odśrodkowa; Zentripetal— siła dośrodkowa; Zerdrehungs— siła skręcenia; Zug— siła pociągowa, rozciągająca; 3) moc obowiązująca (prawa, ustawy); ein Geſetz tritt in — ustawa staje się obowiązującą, zaczyna obowiązywać; die Verordnung iſt nicht mehr in — rozporządzenie już nie obowiązuje; ein Geſetz in — treten laſſen nadać ustawie moc obowiązującą; außer — ſetzen uchylić, znieść; außer — treten tracić moc obowiązującą, przestać obowiązywać; das Urteil iſt in — getreten wyrok stał się prawomocnym; ein Urteil in — ſetzen wykonać wyrok, (prze)prowadzić egzekucyę; die — eines Vermächtniſſes ważność zapisu.

Kraft, *praep.* z *gen.* na mocy, z mocy; — meines Amtes na mocy mego urzędu; — des Geſetzes w moc ustawy.

Kra'ftabnahme, *sf.* upadek *m.* sił, zeszłość *f.*

Kra'ftanlage, Kra'ftanſtrengung, *sf. pl.* -en, natężenie *n.* sił.

Kra'ftarznei, *sf. pl.* -en, lek krzepiący, skrzepiający.

Kra'ftaufwand, *sm.* -(e)s, natężenie *n.* sił, usiłność *f.*

Kra'ftausdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, wyraz silny, dobitny dosadny, dzielny, energiczny.

Kra'ftäußerung, *sf. pl.* -en, okazywanie *n.*, objawianie *n.* siły.

Kra'ftbedarf, *sm.* -(e)s, siła potrzebna (do wywołania pewnego skutku).

Kra'ftbrühe, *sf. pl.* -n, zupa posiłna, wzmacniająca.

Kra'fteinheit, *sf. pl.* -en, jednostka *f.* siły.

Krä'ftemeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, siłomierz *m.*

Kra'fterfüllt, *adi.* pełen, pełny sił.

Kra'ftfülle, *sf.* pełność *f.*, obfitość *f.* sił.

Kra'ftgefühl, *sn.* -(e)s, świadomość *f.* własnych sił, przekonanie *n.* o własnych siłach.

Kra'ftgenie, *sn.* -s, *pl.* -s, geniusz potężny.

Krä'ftig, I. *adi.* 1) silny, mocny, zdrowy, krzepki; po-

tężny; 2) dzielny, dosadny; eine -e Rede mowa dosadna; ein -er Stil jędrny styl; 3) posilający, wzmacniający; -e Suppe zupa posilna; 4) potężny, ważny (zamiast rechtskräftig, gültig); II. *adv.* silnie, mocno; dzielnie, dosadnie.

Krä'ftigen, *va.* sił dodać, wzmocnić; ſich — *vr.* posilić się, nabrać sił.

Krä'ftigkeit, *sf.* siła *f.*, silność *f.*, moc *f.*

Krä'ftigung, *sf.* posilenie *n.*, wzmocnienie *n.*

Kra'ftkunſtſtücke, *sn. pl.* ćwiczenia, sztuczki atletyczne, zapaśnicze.

Kra'ftlehre, *sf.* nauka *f.* o siłach, dynamika *f.*

Kra'ftleiſtung, *sf. pl.* -en, 1) czyn energiczny, uczynek siły dowodzący; 2) działanie *n.*

Kra'ftleitung, *sf. pl.* -en, przenoszenie *n.* siły.

Kra'ftlinien, *sf. pl.* linia *pl.* sił (elektr.).

Kra'ftlos, *adi.* 1) bezsilny, słaby, bez mocy; wyczerpany, niemocny; *adv.* bezsilnie, słabo, bez mocy; 2) nieważny (= ungültig); einen Vertrag — machen unieważnić, obalić układ.

Kra'ftloſigkeit, *sf.* brak *m.* sił, bezsilność *f.*, niemoc *f.*, osłabienie *n.*, słabość *f.*; nieważność *f.* (w prawnictwie).

Kra'ftmaſchine, *sf. pl.* -n, ob. Kraftmotor.

Kra'ftmaß, *sn.* -eś, *pl.* -e, miara *f.* siły.

Kra'ftmehl, *sn.* -(e)ś, krochmal *m.*, mączka *f.*, skrobia *f.*

Kra'ftmeier, *sm.* -ś, *pl.* —, siłacz *m.*

Kraftmeierei', *sf.* chełpienie *n.* się swemi siłami.

Kra'ftmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek nadzwyczaj silny; człowiek energiczny.

Kra'ftmeſſer, *sm.* -ś, *pl.* —, siłomierz *m.*

Kra'ftmilch, *sf.* mleko skoncentrowane.

Kra'ftmittel, *sn.* -ś, *pl.* —, środek energiczny.

Kra'ftmotor, *sm.* -ś, *pl.* -en, silnica *f.*, motor *m.*

Kra'ftſammler, *sm.* -ś, *pl.* —, akumulator *m.*

Kra'ftſprache, *sf.* mowa energiczna, dosadna.

Kra'ftſuppe, *sf.* ob. Kraftbrühe.

Kra'ftübertragung, *sf. pl.* -en, przenośnia *f.* siły.

Kra'ftverluſt, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, utrata *f.*, zanik *m.* siły.

Kra'ftvoll, *adi.* pełen sił, silny, mocny; dosadny, dzielny, skuteczny; -e Worte słowa dobitne, energiczne.

Kra'ftwagen, *sm.* -ś, *pl.* -wägen, samochód *m.*, automobil *m.*

Kra'ftwirkung, *sf. pl.* -en, działanie dynamiczne.

Kra'ftwort, *sn.* -eś, *pl.* -e, słowo mocne, dobitne, dosadne, energiczne.

Krä'gelchen, *sn.* -ś, *pl.* —, (*dim.* od Kragen) kołnierzyk *m.*

Kra'gen, *sm.* -ś, *pl.* — i Krägen, 1) kołnierz *m.*; der — des Hemdes kołnierz u koszuli; j—n beim — faſſen chwycić kogo za kołnierz; 2) gardło *n.*, szyja *f.*; es wird ihm an den — gehen on to gardłem, życiem przepłaci; wir ſetzen Kopf und — (albo Hals und —) dran narażamy, ryzykujemy tem życie.

Kra'genhalter, *sm.* -ś, *pl.* —, podtrzymaczka *f.* kołnierza.

Kra'genmantel, *sm.* -ś, *pl.* -mäntel, płaszcz *m.* z kołnierzem.

Kra'genſchoner, *sm.* -ś, *pl.* —, szalik *m.*

Kra'gſtein, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, krokstyn *m.*, kamień wystający (w murze), występ *m.*; wspornik *m.*, wspornica *f.*

Krä'he, *sf. pl.* -n, wrona *f.*; eine — hackt der anderen die Augen nicht aus kruk krukowi oka nie wykole.

Krä'hen, *vn.* (ḥ.) piać; mówić krzykliwym, nieprzyjemnym głosem; es kräht kein Hahn darnach (doslownie: żaden kogut za tem nie pieje) nikt o to nie dba.

Krä'henauge, *sn.* -ś, *pl.* -n, 1) wronie oko; 2) wronie oko (rośl.).

Krä'henbeere, *sf. pl.* -n, bagniówka *f.*; borówka *f.* żórawina.

Krä'henfuß, *sm.* -eś, *pl.* -füße, 1) drobne zmarszczki naokoło oczu; 2) wronia noga; 3) bazgranina *f.*, kulasy *pl.*; er macht -füße pisze jak gdyby kura nogą grzebała.

Krä'henklaue, *sf. pl.* -n, wroni pazur.

Krä'henneſt, *sn.* -eś, *pl.* -er, wronie gniazdo.

Krahl, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, szufla hutnicza.

Krahn, *sm.* -eś, *pl.* -krähne, ob. Kran.

Krä'hwinkel, *sm.* i *sn.* -ś, dziura *f.* = mala mieścina, miejscowość.

Krä'hwink(e)lig, *adi.* malomiasteczkowy, prowincyonalny, parafiański, zaściankowy.

Krain, *sn.* Kraina *f.*, Karniola *f.*; Krainer, *sm.* Krainczyk Karniolczyk, Krainerin, *sf.* Karniolka; Krainiſch, Krainer(-) *adi.* krański, karniolski.

Kra'kau, *sn.* Kraków *m.*; nach, gegen — ku Krakowu; die Krakauer Gegend, das Krakauiſche, das Gebiet von —, das Krakauer Viertel, die Krakauer Vorſtadt krakowskie; Krakauer, *sm.* Krakowianiń, Krakowiak; Krakauerin, *sf.* Krakowianka; krakauiſch, krakauer(-), *adi.* krakowski; die — Vorſtadt krakowskie przedmieście; die — Univerſität uniwersytet krakowski; — Buchweizengrütze krakowska kaszka; auf -er Art erhandelt krakowskim targiem nabyty; krakauiſch, *adv.* po krakowsku.

Kra'ke(e), *sm.* -ee(ś), *pl.* -en, potwór morski.

Krakee'l, *sm.* -(e)ś, *pl.* -e, zwada *f.*, swar *m.*, wrzaskliwa kłótnia.

Krakee'len, *vn.* (ḥ.) warcholić, gderać, zrzędzić, skrzeczeć, sprzeczać się, zadzierać się.

Krakee'ler, *sm.* -ś, *pl.* —, warchol *m.*, zrzęda *m.*, gderacz *m.*, kłótnik.

Kraku'ſe, *sm.* -n, *pl.* -n, Krakowiak *m.*, Krakus *m.*

Kra'lle, *sf. pl.* -n, pazur *m.* (u ptaków drapieżnych), szpona *f.* (u innych zwierząt drapieżnych); mit -n verſehen szponisty.

Kra'llen, *va.* i *vn.* (h.) pazurami, szponami chwytać, drapać; nach etw. — chwytać co pazurami; ſich an etw. — *vr.* zaczepić się o co pazurami, szponami.

Kra'llenförmig, *adi.* mający kształt pazura, szpony.

Kra'llig, *adi.* szponisty, szpony mający, ze szponami.

Kram, *sm.* -(e)s, *pl.* Kräme, 1) kram *m.*, handel drobny; 2) sklepik *m.*; das paßt gerade in ſeinen — albo das paßt ihm in den — to woda na jego młyn, to kamień do jego młyna, tego mu właśnie potrzeba; 3) towary *pl.*; ſeinen — ausſpacken wypakować kram, wydobyć towary; der ganze — caly interes, cala sprawa; allerlei — rozmaite graty, rupiecie; den — verderben popsuć, pokrzyżować plany.

Kramba'mbuli, *sm.* -s, esencya ponczowa; czereśniówka *f.*

Kra'mbude, *sf. pl.* -n, sklep kramarski, kram *m.*, stragan *m.*

Kra'mchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* von Kram) kramik *m.*

Kra'men, *vn.* (h.) 1) handlować drobnymi towarami, kramarzyć (rzadko w tem znaczeniu używane); 2) przeszukiwać, szukać przerzucając z miejsca na miejsce; i—d hat in meinen Büchern gekramt ktoś gmeral w moich książkach, przerzucał moje książki; im Hauſe herum— krzątać się tam i sam po domu; in Worten — przebierać w słowach.

Krä'mer, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen), kramarz *m.*, (-rka *f.*), sklepikarz *m.* (-rka *f.*), kupczyk *m.*, kupczyna *m.*; ein Volk von -n naród frymarczy, kramarski.

Krä'merart, *sf.* sposób kramarski.

Krämerei', *sf. pl.* -en, kramarstwo *n.*

Krä'mergeiſt, *sm.* -es, duch kupiecki, żyłka kramarska.

Krä'merſeele, *sf. pl.* -n, dusza kramarska, czlowiek drobnostkowy.

Krä'merſinn, *sm.* -(e)s, ob. Krämergeiſt.

Krä'mervolk, *sn.* -(e)s, naród *m.* kupców, naród frymarczy, kramarski.

Krä'merware, *sf. pl.* -n, kramarszczyzna *f.*, towary *pl.*

Kra'mhandel, *sm.* -s, handel drobny, kramarski.

Kra'mladen, *sm.* -s, *pl.* -läden, sklepik kramarski, kramik *m.*

Kra'mmetsvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, kwiczol *m.*

Kra'mpe, *sf. pl.* -n, skobel *m.*; podbijak *m.*; — an einem Buche klamra *f.*

Kra'mpe, *sn.* Krąpiewo *n.*

Krä'mpel, *sf. pl.* -n, grępla *f.*, szczotka druciana do czesania welny.

Krä'mpeln, *va.* grępłować, czesać grępla welnę.

Krampf, *m.* -(e)s, *pl.* Krämpfe, kurcz *m.*; spazm *m.*; konwulsya *f.*; einen — bekommen dostać kurczów; an Krämpfen leiden miewać kurcze.

Kra'mpfader, *sf. pl.* -n, żylak *m.*

Kra'mpfartig, *adi.* spazmatyczny, konwulsyjny, kurczowy.

Kra'mpfen, I. *va.* i ſich — *vr.* ściągać się kurczowo, kurczyć się; ścisnąć kurczowo; II. *vn.* (h.) mieć kurcze.

Kra'mpffiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, drętwa *f.*, drętwik *m.* (ryba).

Kra'mpfhaft, *adi.* spazmatyczny, kurczowy; ſich — bewegen spazmatycznie się kurczyć; (obraz.) ſich — bemühen, anſtrengen ubiegać się, natężać się w sposób niesłychany, gorączkowo.

Kra'mpfhuſten, *sm.* -s, ksztusiec *m.*, koklusz *m.*, kaszel kurczowy.

Kra'mpfmittel, *sn.* -s, *pl.* —, lekarstwo *n.* na kurcze.

Kra'mpfrochen, *sm.* -s, *pl.* —, drętwik *m.* (ryba).

Kra'mpfſtillend, *adi.* uśmierzający kurcze, przeciwkurczowy, antyspazmatyczny.

Krä'mpler, *sm.* -s, *pl.* —, grępłarz *m.*, (-in, *sf. pl.* -innen), (-rka *f.*).

Kra'mware, *sf.* ob. Krämerware.

Kran, *sm.* -(e)s, i -en, *pl.* -e(n), i Kräne, żóraw *m.*, winda *f.*; fahrbarer Eiſenbahn— żóraw przewoźny, wóz z żórawiem; feſtſtehender — żóraw stały; feſter — żóraw nieruchomy; freiſtehender — żóraw słupowy, odosobniony; hydrauliſcher — żóraw hidrauliczny; Dampf — żóraw parowy; Dreh— żóraw obrotowy; Faß— kran, kurek obrotowy, cewka *f.* przy beczkach, przy kadziach; Gießerei— żóraw odlewniczy; Hand— żóraw ręczny; Kai— żóraw nadbrzeżny; Ladе— winda ładownicza; Lauf—, beweglicher — żóraw przesuwa(l)ny; Magazins — żóraw magazynowy; Schmiede— żóraw kuzienny; Transmiſſions— żóraw transmisyjny; Wand— żóraw ścienny; Waſſer— żóraw wodny (mech.).

Kra'nbalken, *sm.* -s, *pl.* —, i -baum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, belek *m.* windy.

Kra'ngebühr, *sf. pl.* -en, żórawiowe *n.*

Kra'nich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żóraw *m.*

Kra'nichbeere, *sf. pl.* -n, żórawina *f.*

Kra'nichei, *sn.* -(e)s, *pl.* -eier, żórawie jaje.

Kra'nichkraut, *sn.* -(e)s, świnia salata.

Kra'nichſchnabel, *sm.* -s, bodziezek *m.*, żórawie kleszczyki.

Kra'nichſtein, *sm.* -(e)s, żórawnik *m.*

Kraniologie', *sf.* kraniologia *f.*, nauka *f.* o czaszce.

Kraniometrie', *sf.* kraniometrya *f.*, pomiar *m.*, mierzenie *n.* czaszki.

Krank, I. *adi. comp.* kränker, *sup.* der, die, das kränkſte; 1) chory, slaby, niezdrowy; ſchwer bedenklich — ciężko, poważnie chory; er liegt ſchwer — danieder jest obłożnie chory; — werden zachorować; ſehr — werden rozchorować się; — ſein chorować; — zubringen, prze-

chorować, slabować; er ſtellt ſich — udaje chorego; er hat ſich — geärgert tak się złościł, że się aż rozchorował; ſich — lachen śmiać się do rozpuku, do upadłego; ſich — machen choroby się nabawić; am Fieber — ſein chorować, być chorym na febrę; an den Füßen — ſein chorować na nogi; vor Liebe — chory z miłości; er iſt am albo im Beutel — choruje na kieszeń nie ma pieniędzy; nach etw. — ſein rozchorować się z tęsknoty za czem; er iſt an Leib und Seele — jest chory na ciele i duszy; ein -eŝ Bein chora noga; ein -eŝ Herz chore serce, (przen.) serce znękane, zbolałe, bolejące, stroskane; er hat eine -e Einbildungskraft ma chorobliwą fantazyę; 2) ein -eŝ Schiff okręt uszkodzony; ein -er Haſe postrzelony zając; II. Kra'nke(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), (Kranke, *sf. pl.* -n,) *sf.* chory, (chora); die -ken pflegen, warten, pielęgnować chorych.

Krä'nke, *sf.* wielka choroba, epilepsya *f.*, padaczka *f.*

Kränkelei', *sf. pl.* -en, ciągłe chorowanie, bezustanna niedyspozycya, kwękanie *n.*, niedomaganie *n.*

Krä'nkeln, *vn.* (h.) ciągle być chorym, cherlać, kwękać, niedomagać; być nieco chorym; ein -der Menſch cherlak *m.*

Kra'nken, *vn.* (h.) być chorym; an etw. — cierpieć na co; die Sache krankt an etw. anderem błąd, wada w czem innem tkwi.

Krä'nken, I. *va.* martwić, trapić, gryźć, przykrość sprawić; obrazić; es kränkte mich ſehr bardzo mnie martwiło; j—n tief — do żywego, ciężko kogo obrazić; j—n an der Ehre — ubliżyć komu, obrazić kogo; j—n in albo an ſeinen Rechten — naruszyć czyje prawa; II. ſich — *vr.* martwić się, gryźć się; III. **kränkend**, *ppr.* i *adi.* martwiący, ubliżający, krzywdzący, poniżający, przykry.

Kra'nkenanſtalt, *sf. pl.* -en, szpital *m.*, zakład *m.* dla chorych.

Kra'nkenatteſt, *sn.* -eŝ, *pl.* -e, poświadczenie *n.*, świadectwo *n.* choroby.

Kra'nkenbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, historya *f.* choroby, biuletyn *m.*

Kra'nkenbeſtand, *sm.* -eŝ, *pl.* -beſtände, stan *m.* chorych.

Kra'nkenbeſuch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wizyta lekarska, lekarza u chorego (chorych); odwiedzanie *n.* chorego (chorych).

Kra'nkenbett, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, łóżko *n.* chorego; auf dem -e liegen leżeć w chorobie, być obłożnie chorym; vom -e aufſtehen wstać z łóżka (po chorobie).

Krä'nkend, *adi.* ob. Kranken III.

Kra'nkengeſchichte, *sf. pl.* -n, opis *m.*, historya *f.* choroby.

Kra'nkenhaus, *sn.* -eŝ, *pl.* -häuſer, szpital *m.*

Kra'nkenkaſſe, *sf. pl.* -n, kasa *f.* chorych.

Kra'nkenkoſt, *sf.* jedzenie *n.* dla chorych; dyeta *f.*

Kra'nkenlager, *sn.* -s, *pl.* —, loże *n.* chorego; choroba w łóżku przebyta; auf ſeinem — podczas jego choroby; nach ſechswöchentlichem — ſtarb er umarł po sześciotygodniowej chorobie.

Kra'nkenliſte, *sf. pl.* -n, lista *f.*, spis *m.* chorych.

Kra'nkenpflege, *sf.* pielęgnowanie *n.*, opatrywanie *n.* chorych.

Kra'nkenpfleger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) ob. Krankenwärter.

Kra'nkenſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala *f.*, izba *f.* dla chorych, infirmerya *f.*

Kra'nkenſeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Krankenſtuhl.

Kra'nkenſtube, *sf. pl.* -n, ob. Krankenſaal.

Kra'nkenſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, krzesło *n.* dla chorego.

Kra'nkentransport, *sm.* -eŝ, *pl.* -e, transport *m.* chorych.

Kra'nkenverein, *sm.* -s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* opieki nad chorymi.

Kra'nkenverſicherungskaſſe, *sf. pl.* -n, kasa ubezpieczeń w razie choroby.

Kra'nkenwache, *sf.* czuwanie *n.* przy chorych.

Kra'nkenwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz *m.* do przewożenia chorych.

Kra'nkenwärter, *sm.* -s, *pl.* —, pielęgnujący, doglądający chorych; dozorca *m.*, infirmiarz *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, dozorująca chorych, infirmierka *f.*, dozorczyni *f.*)

Kra'nkenziffer, *sf. pl.* -n, liczba wypadków choroby.

Kra'nkenzimmer, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Krankenſaal.

Kra'nkhaft, *adi.* chorowity; chorobliwy; -er Zuſtand, -er Ehrgeiz stan chorobliwy, ambicya chorobliwa.

Kra'nkhaftigkeit, *sf.* chorobliwość *f.*

Kra'nkheit, *sf. pl.* -en, choroba *f.*; chroniſche, akute — choroba chroniczna, nagła; engliſche — choroba angielska, krzywica *f.*; anſteckende — choroba zaraźliwa, zakaźna; erbliche -en choroby dziedziczne; eine — bekommen dostać choroby, zachorować; ſich eine — zuziehen nabawić się choroby; von einer — befallen werden wpaść w chorobę; eine — durchmachen przebyć chorobę; von einer — geneſen wstać, wyzdrowieć z choroby; an einer — ſterben umrzeć na chorobę.

Kra'nkheitsfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, napad *m.*, atak *m.* choroby.

Kra'nkheitsanlage, *sf. pl.* -n, skłonność *f.* do chorób.

Kra'nkheitsausgang, *sm.* -(e)s, zejście *n.* choroby.

Kra'nkheitsbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, biuletyn *m.*

Kra'nkheitsbild, *sn.* -eŝ, *pl.* -er, obraz *m.* choroby.

Kra'nkheitsdauer, *sf.* trwanie *n.* choroby.

Kra'nkheitserreger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) bodziec chorobotwórczy; 2) sprawca choroby, zarazek chorobotwórczy.

Kra'nkheitserſcheinung, *sf. pl.* -en, znamię *n.*, objaw *m.*, symptomat *m.* choroby.

Kra'nkheitsfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, wypadek *m.* choroby.

Kra'nkheitsgeſchichte, *sf.* *pl.* -n, historya *f.* choroby.

Kra'nkheitshalber, *adv.* z powodu choroby, dla choroby.

Kra'nkheitsherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, siedlisko *n.* choroby.

Kra'nkheitskeim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zarodek *m.* choroby.

Kra'nkheitslehre, *sf.* patologia *f.* = nauka o chorobach.

Kra'nkheitsſitz, *sm.* -es, siedziba *f.*, gniazdo *n.* choroby.

Kra'nkheitsſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zarodek *m.* choroby.

Kra'nkheitsſymptom, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Krankheitserſcheinung.

Kra'nkheitsträger, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Krankheitsſtoff.

Kra'nkheitsübertragung, *sf.* *pl.* -en, infekcya *f.*, zarażenie *n.*, przeniesienie *n.* choroby.

Kra'nkheitsurſache, *sf.* *pl.* -n, przyczyna *f.* choroby.

Kra'nkheitsverlauf, *sm.* -(e)s, przebieg *m.* choroby.

Kra'nkheitszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Krankheitserſcheinung.

Kra'nkheitszuſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtände, stan *m.* choroby, okres *m.* choroby.

Krä'nklich, *adi.* chorowity, skłonny do chorób, często zapadający; schorzały; — ausſehen wyglądać choro, schorzale.

Krä'nklichkeit, *sf.* chorowitość *f.*, skłonność *f.* do chorób; lekka choroba.

Kra'nkſein, *sn.* -s, chorowanie *n.*, choroba *f.*

Krä'nkung, *sf.* *pl.* -en, (z)martwienie *n.*, strapienie *n.*; pokrzywdzenie *n.*, skrzywdzenie *n.*, obraza *f.*, uraza *f.*, zniewaga *f.*

Kra'nlaterne, *sf.* *pl.* -n, latarnia *f.* na żórawiu.

Kra'nowitz, *sn.* Krzenowice *pl.*

Kra'nſchacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szyb żórawiowy.

Kra'nſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lina *f.* u żórawia.

Kra'nſtänder, *sm.* -s, *pl.* —, stojak *m.* żórawia, słupek *m.* żórawia.

Kra'nz, *sm.* -es, *pl.* Kränze, wieniec *m.*, wianek *m.* (z kwiatów); einen — flechten, winden pleść wieniec; otoczka *f.*

Kra'nzader, *sf.* naczynie, żyla wieńcowa (anat.).

Kra'nzarterie, *sf.* *pl.* -n, tętnica wieńcowa (anat.).

Kra'nzbein, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, kość czołowa (anat.).

Kra'nzbinder, *sm.* -s, *pl.* —, splatający *m.* wieńce.

Kra'nzbinderei, *sf.* *pl.* -en, zakład ogrodniczy.

Krä'nzchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kranz) 1) wianek *m.*, wianeczek *m.*, wianuszek *m.*; 2) (obraz.) zabawa *f.*, schadzka *f.*, zebranie *n.*

Kra'nzelherr, *sm.* -en, *pl.* -en, drużba *m.*

Kra'nzeljungfer, *sf.* *pl.* -n, druchna *f.*, drużka *f.*

Krä'nzen, *va.* wieńczyć, włożyć wieniec (na głowę).

Kra'nzflechter, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kranzbinder.

Kra'nzförmig, *adi.* wieńcowy, w kształcie wieńca.

Kra'nzgeſims, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, wieniec *m.*, gzyms *m.*

Kra'nzjungfer, *sf.* *pl.* -n, ob. Kranzeljungfer.

Kra'nzleiſte, *sf.* *pl.* -n, wieniec *m.* w krajniku, polica *f.*, plata *f.* (arch.).

Kra'nznaht, *sf.* szew wieńcowy (anat.).

Krä'nzlein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kranz) wianeczek *m.*, wianuszek *m.*; (obraz.) dziewictwo *n.*, panieństwo *n.*; ſie hat ihr — verloren straciła wianek.

Kra'pfen, *sm.* -s, *pl.* —, **Krä'pfel**, *sm.* -s, *pl.* —, pączek *m.* (legumina).

Krapp, *sm.* -(e)s, marzanna *f.*, krap *m.*, reta *f.*

Kra'ppfarbe, *sf.* krap *m.*, kraplak *m.*, alizaryna *f.*

Kra'ppitz, *sn.* Krapowice *pl.*, Chrapowice *pl.*

Krapprot, *adi.* mocno czerwony.

Kraß, *adi.* *comp.* kraſſer, *sup.* kraſſeſte, jaskrawy; dobitny; kraſſe Unwiſſenheit rażąca niewiadomość, nieumiejętność; kraſſer Widerſpruch oczywiste, zupełne przeciwieństwo.

Kra'ter, *sm.* -s, *pl.* —, czara *f.*, czasza *f.*; krater *m.*, otwór *m.* wulkanu.

Krä'tzartig, *adi.* świerzbowaty, krostowaty.

Kra'tzbürſte, *sf.* *pl.* -n, szczotka druciana.

Kra'tze, *sf.* *pl.* -n, skrobaczka *f.*, graca ogrodnicza, mularska, grempla *f.*

Krä'tze, *sf.* 1) świerzb *m.*, krosta *f.*; 2) odchód *m.* kruszcu.

Kra'tzeiſen, *sn.* -s, *pl.* —, żelasko *n.* do skrobania.

Kra'tzen, I. *va.* i ſich — *vr.* 1) drapać, skrobać; ſich — drapać się, skrobać się; es kratzt mich im Halſe drapie mnie w gardle; die Katze hat mich in die Hand gekratzt kot zadrapnął mnie w rękę, podrapał mnie rękę; etw. aufs Papier — nabazgrać co na papierze; 2) die Wolle — grępłować wełnę, czesać wełnę grępla; II. *vn.* (ħ.) der Wein kratzt wino drapie w gardle); die Feder — pióro drapie (po papierze); mit Füßen — suwać nogami; auf der Gitarre — rzempolić, drzeć się na gitarze.

Kra'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) skrobaczka *f.*; grępla *f.*; 2) zadrapnięcie *n.*, rana *f.* z drapnięcia.

Krä'tzer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) ob. Kratzer 1); 2) liche, cierpkie (wino.

Kra'tzfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, ukłon *m.* (zrobiony posunięciem nogi w tył); -füße machen kłaniać się nizko.

Kra'tzfüßler, *sm.* -s, *pl.* —, komplimencista *m.*, kłaniacz *m.*

Krä'tzig, *adi.* świerzbowaty, krostowaty.

Kra'tzkraut, *sn.* -es, *pl.* -kräuter, drapacz *m.*, oset dzidowy.

Krä'tzmilbe, *sf.* *pl.* -n, świerzbowiec *m.*, roztocz *m.*, molik świerzbiączkę sprawujący.

Krä'tzſalbe, *sf.* *pl.* -n, szara maść.

Kra'tzwolle, *sf.* wyczoski *pl.* z welny, welna grępłowana.

Kra'tzwunde, *sf.* *pl.* -n, rana *f.* z udrapnięcia, z drapania.

Krau'en, i **krau'eln**, *va.* drapać, skrobać z lekka.

Kraus, *adi.* 1) kędzierżawy; -ſe Haare kędziory *pl.*; das Haar — machen kędzierzawić, trefić, w pukle zawijać włosy; — werden kędzierzawić się, kręcić się; -ſe Blätter liście kędzierzawe, strzępiaste; -ſer Kohl kapusta kędzierzawa, włoska, sawojka *f.*, kędziorka *f.*; bunt und — bez ładu i porządku; das iſt mir zu — tego mi już za dużo, to przechodzi wszelką miarę; 2) pomarszczony; -ſe Stirn czoło pomarszczone; ein -ſes Geſicht machen marszczyć czoło, kwaśną minę zrobić, skrzywić się, marsa postawić; eine Münze mit -ſem Rande pieniądz z karbowanym, nacinanym brzegiem.

Krau'sbart, *sm.* -(e)s, *pl.* -bärte, broda kędzierzawa; człowiek *m.* z brodą kędzierzawą.

Krau'ſe, *sf. pl.* -n, kryza *f.*, kołnierzyk marszczony, kołnierzyk hiszpański.

Kräu'ſeleiſen, *sn.* -s, *pl.* —, 1) żelazko *n.*, rurki *pl.* do zawijania, trefienia włosów; 2) żelazo *n.* do karbowania (nacinania) brzegów u pieniędzy.

Kräu'ſeln, I. *va.* 1) die Haare — kędzierzawić włosy, zwijać, kręcić włosy w pukle; zapiekać; 2) Wäſche — fałdować, w fałdy zbierać bieliznę; 3) die Stirne — marszczyć zcoło; 4) den Rand der Münzen — narzynać, nacinać, karbować pieniądze (brzegi u pieniędzy); II. ſich — *vr.* kędzierzawić się, kręcić się, zwijać się; III. **gekräuſelt**, *pp.* i *adi.* kędzierzawy, kręcony.

Krau'ſeminze, *sf.* mięta *f.*, miętkiew kędzierzawa.

Krau'ſen i **kräu'ſen**, *va.* ob. Kräuſeln.

Krau'shaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kędzierzawy włos, kędziory *pl.*

Krau'shaarig, *adi.* kędzierzawy.

Krau'sheit, *sf.* kędzierzawość *f.*

Krau'skohl, *sm.* -(e)s, kapusta kędzierzawa, kędziorka *f.* jarmuż kędzierzawy.

Krau'skopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, (*dim.* Krauskopfchen) głowa (główka) kędzierzawa.

Krau'skopfig, *adi.* mający głowę kędzierzawą.

Krau'ſalat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sałata kędzierzawa.

Kräu'ſler, *sm.* -s, *pl.* —, kędziornik *m.*, fryzyer *m.*

Kraut, *sn.* -(e)s, *pl.* Kräuter, 1) ziele *n.*, zioło *n.*; Kräuter ſuchen, ſammeln szukać, zbierać zioła; er lebt nur von Kräutern żyje tylko ziołami, zieleniną; mediziniſche Kräuter ziółka *pl.*, zioła łekarskie; (przen.) das iſt ein bitteres — to trudna, nieprzyjemna rzecz; gegen den Tod iſt kein — gewachſen na śmierć niema łekarstwa; 2) chwast *m.*, chwaścisko *n.*, zielsko *n.*; 3) nać *f.*, liście *pl.* kartofli, marchwi itd.; ins — wachſen, ſchießen nać puszczać, w nać rość, naci dostawać; 4) kapusta *f.*; da liegt alles wie — und Rüben untereinander tu wszystko leży razem jak groch (właściwie: rzepa) z kapustą; Sauer— kapusta kwaszona; weißes — kapusta biała głowiasta; grünes — kapusta zielona, włoska; was rauchſt du für ein —? jaki tytoń, jakie cygaro palisz? 5) — und Lot proch i kula.

Krau'tacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, rola *f.* pod kapustą, połe kapustą zasadzone.

Krau'tapfel, *sm.* -s, *pl.* -äpfel, jabłko zakwaszone w kapuście.

Krau'tarten, *sf. pl.* rodzaje *pl.* ziół, zioła *pl.*

Krau'tartig, *adi.* zielisty.

Krau'tbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zagon *m.*, grzęda *f.* kapusty, kapustą zasadzona.

Krau'tblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść *m.* kapusty.

Kräu'tchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kraut) ziółko *n.*, drobne ziele; — Ungeduld balsamina *f.*, niecierpek *m.*

Krau'ten, *va.* oczyszczać z zielska, z chwastu.

Kräu'terabſud, *sm.* -(e)s, odwar *m.*, dekokt *m.* z ziół, ziółka *pl.*

Kräu'terarznei, *sf. pl.* -en, lekarstwo *n.* z ziół.

Kräu'terbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel *m.* z ziół.

Kräu'terbrühe, *sf.* ob. Kräuterſuppe.

Kräu'terbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, zielnik *m.*, herbarz *m.*

Kräu'terdieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kradnik *m.* (owad).

Kräu'terfrau, *sf. pl.* -en, kobieta trudniąca się handlem lub zbieraniem ziół łekarskich; jarzyniarka *f.*

Kräu'terfreſſend, *adi.* roślinożerny.

Kräu'tergarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród botaniczny, zielniczy.

Kräu'terhändler, *sm.* -s, *pl.* —, zielnik *m.*, człowiek sprzedający zioła; jarzyniarz *m.*

Kräu'terkäſe, ser *m.* ze ziołami.

Kräu'terkenner, *sm.* -s, *pl.* —, znający się na ziołach, botanik *m.*

Kräu'terkiſſen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszeczka ziołami (wonnemi) napełniona.

Kräu'terkunde, -lehre, *sf.* nauka *f.* o ziołach, botanika *f.*, zielnictwo *n.*

Kräu'termann, *sm.* -es, *pl.* -männer, zielnik *m.*, zbierający *m.* zioła.

Kräu'termarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, rynek warzywny, targ jarzynny.

Kräu'terſäckchen, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Kräuterkiſſen.

Kräu'terſaft, *sm.* -es, *pl.* -ſäfte, sok *m.* z ziół.

Kräu'terſalbe, *sf. pl.* -n, maść zielna.

Kräu'terſammler, *sm.* -s, *pl.* —, zielnik *m.*, zbieracz *m.* ziół.

Kräu'terſammlung, *sf. pl.* -en, herbarz *m.*, zbiór *m.* ziół, zielnik *m.*

Kräu'terſuppe, *sf. pl.* -n, zupa *f.* z ziół; zupa jarzynowa.

Kräu'tertee, *sm.* -s, herbata *f.* z różnych ziół.

Kräu'tertrank, *sm.* -(e)s, ob. Kräutertee.

Kräu'terwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino ziołami zaprawione (lecznicze).

Krau'tfeld, *sn.* -es, *pl.* -er, ob. Krautacker.

Krau'tgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród jarzynny, warzywny.

Krau'thobel, *sm.* -s, *pl.* —, szatkownica *f.*; kręgadło *n.*

Krau'tig, *adi.* zielenisty, zielisty.

Krau'tjunker, *sm.* -s, *pl.* —, hreczkosiej *m.*, szlachciura *m.*

Krau'tkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, główka *f.* kapusty; (przen.) kapuściana głowa (= durna).

Krau'tland, *sn.* -(e)s, grunt przeznaczony do uprawy kapusty.

Krau'tmarkt, *sm.* -es, *pl.* -märkte, ob. Kräutermarkt.

Krau'traupe, *sf.* *pl.*. -n, mszyca *f.*

Krau'tſalat, *sm.* -(e)s, sałata *f.* z kapusty.

Krau'tſproſſe, *sf.* *pl.* -n, podczos *m.*

Krau'tſtrunk, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtrünke, głąb *m.*, pień *m.*, kaczan *m.* kapusty.

Krawa'll, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krzyk *m.*, wrzawa *f.*, zgiełk *m.*, burda *f.*

Krawa'llen, krawallie'ren *vn.* (h.) krzyczeć, warcholić, hałasować, burdę robić.

Krawa'tte, *sf.* *pl.* -n, krawat *m.*, krawatka *f.*

Krawa'ttenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, -**fabrikant**, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* krawatek.

Kra'xe, *sf.* *pl.* -n, nosze *pl.* na plecy.

Kra'xeln, *vn.* (h.) ob. Klettern.

Kreatu'r, *sf.* *pl.* -en, stworzenie *n.*; kreatura *f.*; lichy człowiek; niedrige — nikczemna kreatura.

Krebs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, 1) rak *m.* (skorupiak *m.*); rot werden wie ein gekochter — piec raki, upiec raka, rumienić się ze wstydu; 2) (= Zeichen des Krebſes) rak, znak zodyakalny; 3) rak (choroba łudzka i drzew), skir *m.*; den — bekommen raka dostać; 4) Krebſe *pl.* (= Ladenhüter *pl.*) książki niesprzedane i zwrócone nakładcy.

Kre'bsartig, *adi.* rakowaty, skirowaty; -e Tiere skorupiaki *pl.*; -es Geſchwür wrzód rakowaty.

Kre'bsauge, *sn.* -s, *pl.* -n, rakowe, racze oko.

Kre'bsbildung, *sf.* *pl.* -en, tworzenie *n.* się skiru.

Kre'bsbutter, *sf.* rakowe masło.

Kre'bsdiſtel, *sf.* *pl.* -n, oset pospolity.

Kre'bſen, *vn.* (h.) raki łowić; ruszać się tam i sam.

Kre'bsfang, *sm.* -(e)s, połów *m.* raków.

Kre'bsförmig, *adi.* rakowaty.

Kre'bsgang, *sm.* -(e)s, raczy chód, raczkowanie *n.*; wsteczny chód, ruch; den — gehen raczkiem leźć, raczkować, cofać się zamiast iść naprzód.

Kre'bsgeſchwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wrzód rakowy, skirowy.

Kre'bshändler, *sm.* -s, *pl.* —, handlujący *m.* rakami.

Kre'bskrank, *adi.* chory na raka.

Kre'bsnaſe, *sf.* *pl.* -n, skorupka *f.* raka.

Kre'bsrot, *adi.* czerwony jak rak (ugotowany).

Kre'bsſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, rak *m.*, skir *m.* (choroba); (przen.) złe zastarzałe.

Kre'bsſchale, *sf.* *pl.* -n, skorupa *f.* raka.

Kre'bsſchere, *sf.* *pl.* -n, nożyce *pl.*, rożki *pl.* raka.

Kre'bsſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, racze oko.

Kre'bsſuppe, *sf.* zupa rakowa.

Kre'bstiere, *sn.* *pl.* skorupiaki *pl.* (zool.).

Krede'nz, *sf.* *pl.* -en, kredens *m.*, bufet *m.*

Krede'nzen, *va.* nalewać komu napój, usługiwać.

Kredi't, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kredyt *m.*, wiara *f.*, poważanie *n.* (w znaczeniu ogólnem); auf — geben dawać na kredyt; auf — nehmen brać na kredyt; j—m — verſchaffen wyrobić komu kredyt; der — beginnt zu ſinken kredyt zaczyna się chwiać; er ſteht in — bei Hofe on jest u dworu poważany; den — verlieren stracić kredyt; j—m einen — eröffnen otworzyć komu kredyt.

Kredi'tbank, *sf.* *pl.* -en, bank kredytowy.

Kredi'tbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list kredyt zapewniający, list dany dla kredytu.

Kre'ditfähig, *adi.* zasługujący na kredyt.

Kredi'tfähigkeit, *sf.* zdolność kredytowa.

Kredi'tgenoſſenſchaft, *sf.* *pl.* -en, związek kretydowy.

Kreditie'ren, *va.* kredytować, dać na kredyt.

Kredi'tinſtitut, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zakład *m.* kredytowy.

Krediti'v, *sn.* -s, *pl.* -s, list uwierzytelniający.

Kredi'tkaſſe, *sf.* *pl.* -n, kasa kredytowa.

Kredi'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, wierzyciel *m.*

Kredi'tlos, *adi.* bez kredytu, dyskretydowany.

Kredi'tpapier, *sn.* -s, *pl.* -e, papier kredytowy.

Kredi'tſyſtem, *sn.* -s, *pl.* -e, system kredytowy.

Kredi'tverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, towarzystwo kredytowe.

Kredi'tweſen, *sn.* -s, *pl.* —, kredytowość *f.*

Kre'do, *sn.* -s, *pl.* -s, wyznanie *n.* wiary, kredo *n.*

Kre'gel, *adi.* żywy, ożywiony, wesoły.

Krei'de, *sf.* kreda *f.*; mit doppelter — ſchreiben podwójną kredką pisać, przypisywać drugie tyle dłużnikowi; hoch in der — ſtehen mieć dużo długów; bei j—m in der — ſtehen być czyim dłużnikiem.

Krei'deartig, *adi.* kredowy.

Krei'debildung, -**formatio'n**, *sf.* utwór kredowy.

Krei'deerde, *sf.* *pl.* -n, ziemia kredowa.

Krei'degruppe, *sf.* *pl.* -n, ob. Kreidebildung.

Krei'dehaltig, *adi.* zawierający kredę.

Krei'den, *vn.* (h.) pisać, rysować, mazać, powlekać kredą.

Krei'deweiß, *adi.* biały jak kreda; — werden pobłednąć jak chusta, jak śmierć, jak trup.

Krei'dezeichnung, *sf. pl.* -en, rysunek kredkowy.

Krei'dig, *adi.* kredowy, kredowaty.

Kreie'ren, *va.* stworzyć, mianować.

Kreie'rung, *sf.* stworzenie *n.*, mianowanie *n.*

Kreis, *sm.* -ſes *pl.* -ſe, 1) koło *n.*; einen—beſchreiben nakreślić, opisać koło; die Peripherie des -ſes obwód, okręg koła; konzentriſche, exzentriſche -ſe koła współśrodkowe (koncentryczne), odśrodkowe (ekscentryczne); die Quadratur des -ſes ſuchen szukać kwadratury koła; einen — ziehen zatoczyć, narysować koło; einen — um j—n bilden, ſchließen otoczyć kogo w koło; rings im -ſe w koło; rings im -ſe herum do koła; ſich im -ſe drehen kręcić się, krążyć do koła, w koło, obracać się w koło, kołować; 2) obwód *m.*, cyrkuł *m.*; 3) grono *n.*, koło; ein — von Freunden grono, koło przyjaciół; im -ſe ſeiner Familie w gronie swojej rodziny; die höchſten -ſe najwyższe koła (społeczeństwa); er iſt in den weiteſten -ſen bekannt jest znany w najszerszech kołach, wszędzie; 4) obręb *m.*, zakres *m.*; granica *f.*; das liegt außer meinem -ſe to jest za moim zakresem, nie należy do mojej kompetencyi.

Krei'sabſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, segment *m.*, odcinek *m.* koła.

Krei'samt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, urząd cyrkularny, obwodowy.

Krei'samtmann, *sm.* -(e)s, naczelnik *m.* obwodu.

Krei'sarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz powiatowy.

Krei'sausſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sektor *m.*, wycinek *m.* koła.

Krei'sausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, wydział obwodowy, cyrkularny, powiatowy.

Krei'sbahn, *sf. pl.* -en, okrąg *m.*, droga kolista (astr.); kolej boczna.

Krei'sbeamte(r), *sm.* -ten, *pl.* -ten, urzędnik powiatowy, cyrkularny.

Krei'sbehörde, *sf. pl.* -n, władza obwodowa.

Krei'sbewegung, *sf. pl.* -en, poruszenie kolisté, obrót wirowy, rotacyjny.

Krei'sbogen, *sm.* -s, *pl.* -bögen, łuk *m.* koła.

Krei'ſchen, *vn.* kreiſche, kreiſch(e)ſt, i kriſch(e)ſt, kreiſcht, habe gekreiſcht i gekriſchen skrzeczeć piszczeć, krzyczeć; kreiſchende Stimme skrzekliwy, przenikliwy głos.

Krei'sdrehung, *sf. pl.* -en, obrót wirowy, rotacya *f.*

Krei'seinteilung, *sf. pl.* -en, podział *m.* na obwody, na powiaty.

Krei'ſel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) bąk *m.*, cyga *f.*, fryga *f.*, krągałka *f.*, wartałka *f.*, warkotka *f.*; den — treiben puszczać bąka, bawić się wartałką; ſich wie ein — drehen fertać się, skakać, kręcić się jak fryga; 2) turbina *f.*

Krei'ſeln, *vn.* (h.) bawić się bąkiem; kręcić się, fertać się jak fryga.

Krei'ſen, *vn.* (h.) obracać się w koło, krążyć, obracać się w krąg; kreiſende Bewegung krążenie *n.*, obrót wirowy; die Erde kreiſt um die Sonne ziemia krąży około słońca; das Blut kreiſt in den Adern krew krąży w żyłach; und über den Häuptern — Rabenzüge a nad głowami krążą kruków stada; laßt die Becher —! puhary niech krążą!

Krei'sfläche, *sf. pl.* -n, powierzchnia *f.* koła.

Krei'sform, *sf. pl.* -en, kolistość *f.*, kształt *m.* koła.

Krei'sförmig, *adi.* kolisty, kształt koła mający, okrągły jak koło; -e Bewegung obrót kolisty; *adv.* kolisto.

Krei'sfuge, *sf. pl.* —, fuga kolejna, kanon *m.* (muz.)

Krei'sgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, chód *m.* w około; krążenie *n.*

Krei'sgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd obwodowy.

Krei'shauptmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -hauptleute, naczelnik *m.* obwodu, starosta cyrkularny.

Krei'shauptmannſchaft, *sf.* starostwo obwodowe.

Krei'slauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe, 1) krążenie *n.*, obieg *m.*, cyrkulacya *f.* (krwi); 2) obieg *m.* ciał niebieskich; bieg kołowy, okólny; der — der Zeit peryodyczny obieg czasów.

Krei'slinie, *sf. pl.* -n, koło *n.*

Krei'smeſſung, *sf. pl.* -en, cyklometrya *f.*

Krei'smuskel, *sm.* -s, *pl.* —, mięsień okrężny.

Krei'sphyſikus, *sm. pl.* -phyſici, lekarz obwodowy, cyrkularny, fizyk *m.*

Krei'spunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkta kołowe, umbiliki *pl.*

Krei'srichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia obwodowy.

Krei'srund, *adi.* kolisty, okolisty, okrągły.

Krei'sſäge, *sf. pl.* -n, piła obrotowa, cyrkularna.

Krei'sſchattig, *adi.* kołocienny, w około siebie cień mający.

Krei'ßen, *vn.* (h.) mieć bole porodowe, rodzić; wie das Gebirge auch kreißt, es kommt nur 'ne ſchnurrige Maus 'raus góra mysz porodziła, góra jęczała i mysz wydała, ciężko się góra biedziła i śmieszną mysz tylko urodziła.

Krei'sſchnitt, *sm.* -es, *pl.* -e, przecięcie kołowe; cięcie koliste.

Krei'sſtadt, *sf. pl.* -ſtädte, miasto obwodowe, cyrkularne.

Krei'sſtrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtröme, prąd kołowy.

Krei'stag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sejmik obwodowy.

Krei'stanz, *sm.* -es, *pl.* -tänze, taniec *m.* w koło, obertas *m.*

Krei'sumfang, *sm.* -(e)s, obwód *m.* koła.

Krei'svierung, *sf.* kwadratura *f.* koła.

Krei'swendung, *sf. pl.* -en, szybki obrót, wołta *f.* (szerm.).

Krema'torium, *sn.* -s, *pl.* -rien, krematorium *n.*

Kremorta'rtari, *sm.* kwas winny, winian *m.* potasu.

Kre'mpe, *sf. pl.* -n, brzeg *m.*, skrzydło *n.* u kapelusza.

Kre'mpel, *sf. pl.* -n, 1) grępla *f.*, grempła *f.*; 2) graty *pl.*

Kre'mpeln, *va.* i *vn.* (h.) czesać wełnę, grępłować.

Krems, *sn.* Kremża *f.*

Kremſie'r, *sn.* Kromieryż *m.*

Kren, *sm.* -(e)s, chrzan *m.*

Krenelie'ren, *va.* zaopatrzyć przerwy okopów w strzelnice.

Kreo'le, *sm.* -n, *pl.* -n, (-in, *sf. pl.* -innen,) kreoł *m.*, (-lka *f.*).

Kre'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kringel.

Kreoſo't, *sn.* -(e)s, kreozot *m.*

Krepie'ren, *vn.* (j.) zdychać, zdechnąć, paść (o zwierzętach).

Krepp, *sm.* -s, i **-flor**, *sm.* -s, krepa *f.* (żałobna).

Kre'ppel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Krapfen.

Kreppflor, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Krepp.

Kre'ſſe, *sf. pl.* -n, rzeżucha *f.* (ogrodowa), nasturcya *f.* (rośl.)

Kre'ſzling, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) rodzaj grzyba jadalnego; 2) kiełb *m.*, kiełbik *m.* (ryba).

Kreſze'nz, i **Kreszze'nz**, *sf. pl.* -en, przyrost *m.*, plon *m.*

Kre'thi und Ple'thi, Paweł i Gaweł, Piotr i Paweł, ludzie *pl.* rozmaitego rodzaju.

Kreti'n, (wym.: kretę) *sm.* -s, *pl.* -s, idyota *m.*, kretyn *m.*; karłak *m.*

Kreti'nenanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład *m.* dla idyotów.

Kretini'smus, *sm.* idyotyzm *m.*, kretynizm *m.*, karłactwo *n.*

Kreto'nne, *sf.* kreton *m.*, perkal *m.*

Kreutſch, *sn.* Krzycko Małe.

Kreutz, *sn.* Krzyże *pl.*

Kreuz, *sn.* -es, *pl.* -e, 1) krzyż *m.*; ans — ſchlagen, heften przybić na krzyżu, ukrzyżować; am -e ſterben umrzeć na krzyżu; 2) krzyż *m.*, = utrapienie *n.*; jeder hat ſein — zu tragen każdy nosi, dźwiga krzyż swój; — Donnerwetter! tam do licha! 3) krzyż (jako godło chrześcijańskiej religii) das heilige — krzyż święty; das — über j—m machen krzyż zrobić nad kim; ein — ſchlagen (prze)żegnać się; ein — errichten postawić krzyż; das — nehmen wziąć krzyż; das — predigen krucyatę głosić; 4) krzyżyk *m.* (znak w muzyce); 5) krzyż, (= znak orderowy); er hat das goldene — bekommen dostał złoty krzyż; 6) das ſüdliche — krzyż południowy (znak zodyakalny); 7) (= Rückgrat), krzyże *pl.*; ſich das — brechen złamać sobie krzyże; 8) mit einem — bezeichnen, anmerken naznaczyć co krzyżykiem; -e unter eine Schrift machen, ſetzen krzyżykiem podpisać się; etw. übers — legen na krzyż co położyć; die Arme auf der Bruſt übers — falten skrzyżować ręce na piersiach; in die — und Quere tam i sam, w różnych kierunkach; zu -e kriechen ukorzyć się.

Kreuz- und quer, *adv.* na wszystkie strony, w różnych kierunkach, tam i sam.

Kreu'zabnahme, *sf.* zdjęcie *n.* z krzyża.

Kreu'zarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ramię *n.* krzyża.

Kreu'zaufſchwung, *sm.* -(e)s, wymyk grzbietny (gimn.).

Kreu'zaufzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wywlek *m.* grzbietem (gimn.).

Kreu'zbalken, *sm.* -s, *pl.* —, belek poprzeczny.

Kreu'zband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, 1) krzyżownica *f.*, tramy *pl.* lub tramiki *pl.* na krzyż ukośny związane; zawiasa krzyżowa (bud.); 2) wiązanie *n.* na krzyż, opaska *f.* (na gazety i inne druki).

Kreu'zbandſendung, *sf. pl.* -en, posyłka *f.* pod opaską.

Kreu'zbeere, *sf. pl.* -n, szakłak *m.*, jagoda *f.* szakłaku, szakłakowa.

Kreu'zbein, *sn.* -(e)s, krzyżówka *f.*, kość krzyżowa.

Kreu'zbiege, *sf. pl.* -n, — aus dem Oberarmhang kołowrot *m.* w zawieszeniu na nadramionach; — mit geſtreckten Armen kołowrot na wyprostowanych ramionach (gimn.).

Kreu'zbinde, *sf. pl.* -n, na opaska krzyżowana, opaska na krzyże.

Kreu'zblätter, *pl.* krzyżowe liście.

Kreu'zblume, *sf. pl.* -n, krzyżownica *f.*

Kreu'zblümler, *spl.* krzyżowe (rośliny).

Kreu'zbogen, *sm.* -s, *pl.* —, obłąk przekątny, łęk przekątny (budown.).

Kreu'zbramrahe, *sf. pl.* -n, bramreja poprzeczna.

Kreu'zbramſegel, *sm.* -s, *pl.* —, bramżagiel poprzeczny.

Kreu'zbrav, *adi.* bardzo poczciwy, arcyporządny.

Kreu'zbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, krzyżak *m.*, krzyżownik *m.*

Kreu'zburg, *sn.* Kluczborek *m.*

Kreu'zchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kreuz) krzyżyk *m.*

Kreu'zdorn, *sm.* -(e)s, szakłak *m.* (rośl.)

Kreu'zen, I. *va.* 1) krzyżować; die Arme über die Bruſt — skrzyżować ręce na piersiach; die Klingen — pokrzyżować szpady, bić się, pojedynkować się; die Raſſen — krzyżować rasy, mieszać rasy; 2) zrobić na(d) czem znak krzyża; (prze)żegnać; 3) j—s Pläne — (po)krzyżować czyje zamiary; II. *vn.* (h.) krążyć po morzu; zbliżać się w zygzaku do miejsca przeznaczenia; III. ſich — *vr.* 1) krzyżować się, na krzyż się przecinać; hier — ſich die Wege tu drogi krzyżują się; 2) (prze)żegnać się; 3) krzyżować się, mieszać się (o rasach); IV. **gekreuzt**, *pp.* i *adi.* pokrzyżowany, pomieszany.

Kreu'zen, *sn.* -s, 1) (prze)żegnanie *n.* się; 2) krążenie *n.* na morzu; 3) krzyżowanie *n.*, mieszanie *n.* się (ras).

Kreu'zendorf, *sn.* Gołaszowice Wielkie.

Kreu'zer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) krajcar *m.*, cent *m.* (moneta); 2) okręt krążący, krążownik *m.*

Kreu'zerhöhung, *sf.* podniesienie *n.* krzyża świętego.

Kreu'zestod, *sm.* -es, śmierć *f.* na krzyżu.

Kreu'zeszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* krzyża; podpis *m.* krzyżykami.

Kreuz'fahne, *sf. pl.* -n, chorągiew *f.* z krzyżem.

Kreu'zfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, krzyżak *m.*, krzyżownik *m.*, uczestnik *m.* krucyaty.

Kreu'zfahrt, *sf. pl.* -en, 1) krucyata *f.*, wyprawa *f.* na wojnę krzyżową; 2) procesya *f.*, pielgrzymka *f.*; 3) krążenie *n.* po morzu.

Kreu'zfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień krzyżowy.

Kreu'zfidel, *adi.* bardzo wesoły.

Kreu'zförmig, *adi.* krzyżowaty, ksztalt krzyża mający; *adv.* krzyżowato, na krzyż, w krzyż.

Kreu'zfuchs, *sm.* -fes, *pl.* -füchſe, lis *m.* krzyżak.

Kreu'zgang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, 1) krużganek *m.*, kurytarz krzyżowy klasztorny; 2) procesya *f.* (z krzyżem); 3) = Kreuzhieb.

Kreu'zgaſſe, *sf. pl.* -n, przecznica *f.*, ulica poprzeczna.

Kreu'zgewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie krzyżowe.

Kreu'zgurt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pas krzyżowy (u konia); 2) łęk przekątny (budown.).

Kreu'zheer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wojsko krzyżowe.

Kreu'zherr, *sm.* -n, *pl.* -en, ob. Kreuzritter.

Kreu'zhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie *n.* na krzyż, krzyżowa sztuka.

Kreu'zholz, *sn.* -es, 1) drzewo *n.* z krzyża św.; 2) krzyżownica *f.* (stolarstwo).

Kreu'zigen, I. *va.* (u)krzyżować, przybić na krzyżu; ſein Fleiſch — umartwiać, dręczyć swoje cialo; II. ſich — *vr.* (prze)żegnać się; ſich — und ſegnen przeżegnać się (ze strachu, z podziwienia).

Kreu'ziger, *sm.* -s, *pl.* —, krzyżownik *m.*

Kreu'zigung, *sf. pl.* -en, (u)krzyżowanie *n.*; — des Fleiſches umartwienie *n.* ciala.

Kreu'zkamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, wrąb krzyżowy.

Kreu'zkirche, *sf. pl.* -n, kościół wystawiony w formie krzyża; kościół *m.* św. krzyża.

Kreu'zknochen, *sm.* -s, krzyżówka *f.*, kość krzyżowa.

Kreu'zknoten, *sm.* -s, *pl.* —, węzeł krzyżowy marynarski.

Kreu'zkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, (także Kolbenſtangenkopf) wodzik *m.*, krzyżulec *m.*; —keil *m.* klin *m.* wodzika (mech.).

Kreu'zkopfbacke, *sf. pl.* -n, -ſchlitten, *sm.* -s, *pl.* —, sanki *pl.*, wodzika, łyżwy *pl.* krzyżulca, ślizgacz *m.*

Kreu'zkopfbolzen, *sm.* -s, *pl.* —, sworzeń *m.* wodzika.

Kreu'zkraut, *sn.* -(e)s, starzec *m.* (ziele).

Kreu'zlahm, *adi.* chromy na krzyże, słaby w krzyżach, chromający z powodu slabości krzyżów; — machen, ſchlagen narazić komu krzyże przez pobicie.

Kreu'zlein, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kreuz) ob. Kreuzchen.

Kreu'zmaſt, *sm.* -es, *pl.* -e, ob. Beſanmaſt.

Kreu'zmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, wymiar ukośny, wymiar przekątny.

Kreu'zmeißel, *sm.* -s, *pl.* —, siekacz krzyżowy, dluto plaskie, wązkie.

Kreu'znaht, *sf. pl.* -nähte, szew *m.* krzyżowym ściegiem.

Kreu'zorden, *sm.* -s, zakon krzyżacki.

Kreu'zotter, *sf. pl.* -n, żmija *f.*

Kreu'zpredigt, *sf. pl.* -en, kazanie wzywające na wojnę krzyżową.

Kreu'zpunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt, miejsce *n.* krzyżowania się.

Kreu'zraa, *sf.* druga reja tylnego masztu trójmasztowca.

Kreu'zriemen, *sm.* -s, *pl.* —, rzemień krzyżowy, krzyżownik *m.*

Kreu'zritter, *sm.* -s, *pl.* —, krzyżak *m.*, rycerz krzyżowy.

Kreu'zſakerlot, *sn.* i *int.* (tyle co:) krocset dyablów.

Kreu'zſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból *m.* w krzyżach.

Kreu'zſchnabel, *sm.* -s, *pl.* —, krzywodziób *m.*, krzywonos *m.* (ptak).

Kreu'zſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przecięcie *n.* na krzyż.

Kreu'zſchraffierung, *sf. pl.* -en, szrafirowanie *n.*, kreskowanie *n.* na krzyż.

Kreu'zſpinne, *sf. pl.* -n, pająk *m.* krzyżak .

Kreu'zſprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprünge, skok krzyżowy.

Kreu'zſtelle, *sf. pl.* -n, ob. Kreuzpunkt.

Kreu'zſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pchnięcie *n.* na krzyż; ścieg krzyżowy.

Kreu'zträger, *sm.* -s, *pl.* —, krzyżak *m.*; (przen.) biedak *m.* (doznający wiele utrapień).

Kreu'ztüre, *sf. pl.* -n, drzwi krzyżowe.

Kreuz- und Querzüge, *pl.* chodzenie *n.*, pochody *pl.*, ciągnienie *n.* tam i sam.

Kreu'zung, *sf. pl.* -en, krzyżowanie *n.*; — der Züge mijanie się pociągów.

Kreu'zungspunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i -ſtelle, *sf. pl.* -n, punkt *m.*, miejsce *n.* (s)krzyżowania.

Kreu'zungsſtation, *sf. pl.* -en, stacya *f.* krzyżowania, mijanka *f.* (kolej).

Kreu'zungsverband, *sm.* -es, *pl.* -verbände, układ *m.* spojów krzyżowych.

Kreu'zungsweiche, *sf. pl.* -n, rozjazdy krzyżowe (kol.).

Kreu'zungswinkel, *sm.* -s, *pl.* —, kąt *m.* skrzyżowania

Kreu'zverhör, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, badanie krzyżowe.

Kreu'zweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, krzyżowa droga; droga krzyżująca się z drugą, rozstajna.

Kreu'zweh, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, ob. Kreuzſchmerz.

Kreu'zwehr, *sn.* Krzyżkowko *n.*

Kreu'zweiſe, *adv.* krzyżowo, na krzyż; — legen krzyżować, założyć na krzyż; ſich — durchſchneiden krzyżować się.

Kreu'zwoche, *sf.* tydzień krzyżowy.

Kreu'zwurz, *sſ.* ob. Kreuzkraut.

Kreu'zzeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* krzyża.

Kreu'zzucht, *sſ.* krzyżowanie *n.* ras.

Kreu'zzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wojna *f.*, wyprawa *f.* krzyżowa, krucyata *f.*

Kreve'tte, *sſ.* *pl.* -n, mały rak morski, krewetka *f.*

Kri'bb(e)lig, *adi.* urażliwy, łatwy do rozgniewania.

Kri'bbelkopf, *sm.* -(e)s, *pl.* -köpfe, człowiek urażliwy, obraźliwy.

Kri'bbelkrankheit, *sſ.* rojnica *f.*

Kri'bbeln, *va.* i *vn.* (ḥ.) 1) rojami się wić (o chrząszczach, mrówkach); *vimprs.* es kribbelt mich in der Naſe kręci mi w nosie; es kribbelt mich in allen Gliedern mrowie mnie przechodzi; es kribbelt mich in den Händen swędzą mi ręce; 2) lekko trzeć, nacierać.

Kri'ckel, *sm.* -s, *pl.* -n, róg *m.* kozicy; ogon *m.* dzika.

Krickelei', *sſ.* *pl.* -en, zrzędność *f.*, usposobienie *n.* do krytykowania wszystkiego.

Kri'ckente, *sſ.* *pl.* -n, cyranka *f.*

Kri'ckler, *sm.* -s, *pl.* —, dziwak *m.*, zrzęda *m.*

Kri'cklich, *adi.* zrzędny (o ludziach); krytyczny, przykry.

Kri'cket, *sn.* -s, krykiet *m.*

Kri'da, *sſ.* *pl.* Kriden, upadłość *f.*, niewypłacalność *f.*, kryda *f.*; — anſagen zgłosić niewypłacalność.

Kri'dar, *sm.* -s, *pl.* -e, dłużnik upadłości.

Kridata'r, *sm.* -s, *pl.* -e, dłużnik *m.*, nie wypłacający, krydataryusz *m.*

Krie'beln, *vn.* ob. Kribbeln.

Krie'chen, kroch, kröche, bin gekrochen, I. *vn.* 1) czołgać się, pełzać; auf allen vieren — czołgać się (na wszystkich czterych nogach); in die Höhe — wydrapać się na górę; er kriecht vor ihm czołga się, płaszczy się, uniża się podle przed nim; 2) leźć, łazić, iść powoli lub ukradkiem; aus dem Ei — wyleźć z jaja; wykłuć się z jaja; die Maus iſt ins Loch gekrochen mysz wlazła do dziury; die Laus kriecht ihm über die Leber popada w gniew; II. **krie'chend**, *ppr.* i *adi.* czołgający się, pełzający; -e Tiere płazy *pl.*; -er Menſch człowiek czołgający się, płaszczący się, podły, nikczemny; -es Betragen postępowanie nikczemne, podle, uniżone.

Krie'cher, *sm.* -s, *pl.* —, czołgacz *m.*, podły pochlebca, lizus *m.*

Kriecherei', *sſ.* *pl.* -en, nikczemne czołganie się, płaszczenie się, lizanie się.

Krie'cheriſch, *adi.* czołgający się, płaszczący się, podle schlebiający; -es Weſen, ob. Kriecherei.

Krie'chpflanzen, *sſ.* *pl.* rośliny czołgające się, ścielące się, pnące.

Krie'chtiere, *sn.* *pl.* gady *pl.* (zool.).

Krieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) wojna *f.*; offener — wojna otwarta; — bis aufs Meſſer wojna bez pardonu; ſich zum -e rüſten czynić przygotowania wojenne, uzbrajać się; den — erklären wojnę wypowiedzieć, wydać, podnieść; den — führen wojnę prowadzić; ein Land mit — überziehen jako nieprzyjaciel wtargnąć do kraju; den — mit j—m anfangen, beginnen rozpocząć z kim wojnę; in den — ziehen iść na wojnę; — zu Lande, zur See wojna lądowa, morska; den — betreffend wojenny; 2) spór *m.*, sprzeczka *f.*, kłótnia *f.*; ſie liegen miteinander fortwährend im — waśnią się ustawicznie; häuslicher — wojna domowa; er hat den — zu Hauſe nie ma spokoju w domu.

Krie'gen, I. *va.* 1) uchwycić ręką; ich werde dich ſchon — chwycę ja cię, nie umkniesz mi; 2) (= bekommen), dostać; er hat das Geld gekriegt dostał pieniądze; ein Kind — mieć dziecko; er hat es mit der Angſt gekriegt opadła go bojaźń; II. (ḥ.) wojnę prowadzić, bój wieść, wojować; III. ſich — *vr.* pobrać się; ſich (bei den Haaren) — chwycić się za włosy.

Krie'ger, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sſ.* *pl.* -innen) wojownik *m.*, walecznik *m.*, kombatant *m.*, (wojowniczka *f.*, kombatantka *f.*

Krie'gerdenkmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäler, pomnik *m.* dla poległych wojowników.

Krie'geriſch, *adi.* wojenny, wojowniczy; wojskowy.

Krie'gerleben, *sn.* -s, życie *n.* podczas wojny, wojenne.

Krie'gerſtand, *sm.* -(e)s, stan wojskowy.

Krie'gerverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* weteranów.

Krie'gfertig, *adi.* przygotowany do wojny.

Krie'gführend, *adi.* prowadzący wojnę.

Krie'gführung, *sſ.* 1) sztuka wojenna; 2) prowadzenie *n.* wojny; dowództwo *n.*, kierownictwo *n.* podczas wojny.

Krie'gliebend, *adi.* wojowniczy, lubiący wojnę.

Krie'gsadel, *sm.* -s, szlachectwo zyskane na wojnie, wojskowe.

Krie'gsakademie, *sſ.* *pl.* -n, akademia wojenna.

Krie'gsanſtalt, *sſ.* *pl.* -en, przygotowanie wojenne, do wojny.

Krie'gsarchiv, *sn.* -s, *pl.* -e, archiwum wojenne.

Krie'gsartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł wojenny, wojskowy.

Krie'gsbataillon, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, batalion wojenny.

Krie'gsbaukunſt, *sſ.* architektura wojenna, budownictwo fortyfikacyjne.

Krie'gsbedürfniſſe, *sn.* *pl.* potrzeby *pl.*, zapasy wojenne.

Krie'gsbegebenheit, *sſ.* *pl.* -en, zdarzenie wojenne, wypadek na wojnie.

Krie'gsbereit, *adi.* przygotowany do wojny, zmobilizowany.

Krie'gsbereitſchaft, *sſ.* pogotowie wojenne, mobilizacya *f.*; ein Heer in — ſetzen postawić wojsko na stopę wojenną, zmobilizować wojsko.

Krie'gsbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj wojenny.

Krie'gsbudget, *sn.* -s, budżet wojenny, wojskowy.

Krie'gsbühne, *sf.* teatr *m.*, widownia *f.* wojny.

Krie'gsdenkmünze, *sf. pl.* -n, medał wojenny.

Krie'gsdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, służba wojskowa, wojenna; im -e ſtehen służyć w wojsku, wojskowo; — nehmen zaciągnąć się do wojska; aus dem -e treten wystąpić z wojska.

Krie'gsdrangſal, *sf. pl.* -e, ucisk wojenny, dolegliwości wojną wywołane.

Krie'gsentſchädigung, *sf. pl.* -en, odszkodowanie wojenne.

Krie'gserfahren, *adi.* doświadczony w sprawach wojskowych, w sztuce wojennej.

Krie'gserfahrung, *sf.* doświadczenie wojenne.

Krie'gserklärung, *sf.* wypowiedzenie *n.* wojny.

Krie'gseröffnung, *sf.* rozpoczęcie *n.* wojny.

Krie'gsfach, *sn.* -(e)s, -fächer, nauka *f.* o wojskowości, wojskowość *f.*

Krie'gsfackel, *sf. pl.* -n, pochodnia wojenna.

Krie'gsfahne, *sf. pl.* -n, sztandar wojenny.

Krie'gsfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, przypadek *m.* wojny, wypadek wojenny, wypadek wojnę powodujący.

Krie'gsfeuer, *sn.* -s, i **-flamme**, *sf. pl.* -n, pożar *m.*, pożoga *f.* wojny.

Krie'gsflagge, *sf. pl.* -n, bandera wojskowa.

Krie'gsflotte, *sf. pl.* -n, flota wojskowa.

Krie'gsfuß, *sm.* -es, stopa wojenna; auf dem -e ſtehen, ſein być na stopie wojennej; auf den — ſetzen urządzić na stopę wojenną, postawić na stopie wojennej.

Krie'gs(ge)brauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj wojenny; nach — wedle zwyczaju wojennego.

Krie'gsgefahr, *sf. pl.* -en, niebezpieczeństwo *n.* wojny.

Krie'gsgefährte, *sm.* -n, *pl.* -n, towarzysz *m.* broni.

Krie'gsgefangene(r), *sm.* -nen, *pl.* -ne(n), (= *sf. pl.* -nen) pojmany (-na) na wojnie, jeniec wojenny, braniec *m.*, (branka *f.*).

Krie'gsgefangenſchaft, *sf.* niewola wojenna, jeństwo *n.*; in — geraten dostać się do niewoli wojennej.

Krie'gsgeiſt, *sm.* -es, duch wojenny, wojowniczy.

Krie'gsgemäß, *adi.* i *adv.* jak na wojnę, jak w czasie wojny.

Krie'gsgerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęty wojenne.

Krie'gsgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd wojenny.

Krie'gsgerücht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pogłoska wojenna, wieść *f.* o wojnie.

Krie'gsgeſchichte, *sf. pl.* -n, dzieje wojenne, historya *f.* wojny, wojen.

Krie'gsgeſchrei, *sn.* -(e)s, okrzyk wojenny; hasło *n.*

Krie'gsgeſell(e), *sm.* -en, *pl.* -en, towarzysz broni; wiarus *m.*

Krie'gsgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, prawo wojenne, wojskowe.

Krie'gsgetümmel i **-gewühl**, *sn.* -s, wrzawa wojenna, zamieszki wojenne.

Krie'gsgeübt, *adi.* biegły w sztuce wojennej.

Krie'gsgewerbe, *sf.* ob. Kriegshandwerk.

Krie'gsgott, *sm.* -(e)s, *pl.* -götter, bóg *m.*, bożek *m.* wojny; (-göttin, *sf. pl.* -innen) bogini *f.* wojny).

Krie'gshafen, *sm.* -s, *pl.* -häfen, port wojenny.

Krie'gshändel, *sm. pl.* zatargi wojenne.

Krie'gshandwerk, *sn.* -(e)s, rzemiosło wojenne, wojskowe.

Krie'gsheer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wojsko *n.*, armia *f.*

Krie'gsheld, *sm.* -en, *pl.* -en, bohater *m.*

Krie'gsherr, *sm.* -n, *pl.* -n, najwyższy komenderujący, dowódca *m.* wojska; der oberſte — monarcha *m.*

Krie'gshilfe, *sf.* pomoc wojenna, posiłki *pl.* (wojskowe).

Krie'gsjahr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rok wojenny.

Krie'gskamerad, *sm.* -en, *pl.* -en, towarzysz *m.* broni.

Krie'gskanzlei, *sf. pl.* -en, kancelarya wojskowa.

Krie'gskaſſe, *sf. pl.* -n, kasa wojskowa, wojenna.

Krie'gskleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, mundur wojskowy.

Krie'gsknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żołdak *m.*, ciura *m.*

Krie'gskommiſſär, *sm.* -s, *pl.* -e, intendant wojskowy; komisarz wojenny.

Krie'gskonterbande, *sf.* kontrabanda wojenna.

Krie'gskoſten, *spl.* koszta wojenne.

Krie'gskundig, *adi.* znający się na wojskowości, na sztuce wojennej.

Krie'gskunſt, *sf.* sztuka wojenna, strategia *f.*, taktyka *f.*

Krie'gslager, *sn.* -s, *pl.* —, obóz *m.* (wojenny).

Krie'gslazarett, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szpital połowy.

Krie'gsleben, *sn.* -s, życie wojskowe, wojenne, na wojnie.

Krie'gsleute, *spl.* żołnierze *pl.*, wojskowi *pl.*, wojownicy *pl.*, wojacy *pl.*

Krie'gslied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń wojenna, wojskowa.

Krie'gsliſt, *sf.* podstęp *m.*, fortel wojenny.

Krie'gsluſtig, *adi.* pragnący wojny, wojowniczo usposobiony, wojowniczy.

Krie'gsmacht, *sf. pl.* -mächte, potęga wojenna, wojskowa, siła zbrojna, wojsko *n.*; strona, potęga wojnę prowadząca.

Krie'gsmann, *sn.* -(e)s, *pl.* -leute, wojownik *m.*, wojak *m.*, żołnierz *m.*

Krie'gsmannſchaft, *sf. pl.* -en, wojsko *n.*, siła zbrojna.

Krie'gsmanöver, *sn.* -s, *pl.* —, manewr wojenny.

Krie'gsminiſter, *sm.* -s, *pl.* —, minister *m.* wojny.

Krie'gsmarine, *sf.* marynarka wojskowa.

Krie'gsmaterial, *sm.* -s, *pl.* -e, materyał wojenny.

Krie'gsminiſterium, *sn.* -s, *pl.* -rien, ministerstwo *n.* wojny.

Krie'gsnot, *sf.* ucisk *m.* wojny, niedostatek *m.* w czasie wojny.

Krie'gspflicht, *sf.* powinność wojenna.

Krie'gspflichtig, *adi.* obowiązany do służby wojennej.

Krie'gsplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, pole wojny, wojenne.

Krie'gsrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, rada wojenna; radca wojenny.

Krie'gsrecht, *sn.* -(e)s, 1) prawo *n.* wojny, prawo wojenne; 2) sąd nagły, doraźny; sąd wojskowy; — über j—n halten stawić kogo przed sąd woskowy.

Krie'gsreſerve, *sf. pl.* -n, rezerwa wojenna.

Krie'gsreſerviſt, *sm.* -en, *pl.* -en, rezerwista wojenny.

Krie'gsruf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wezwanie *n.* do wojny; okrzyk wojenny.

Krie'gsrüſtung, *sf. pl.* -en, 1) uzbrojenie *n.* wojenne, wyprawa wojenna; 2) rynsztunek wojenny.

Krie'gsſache, *sf. pl.* -n, sprawa wojskowa, wojenna.

Krie'gsſchaden, *sm.* -s, *pl.* -ſchäden, szkoda w wojnie zrządzona.

Krie'gsſchauplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, teatr *m.*, widownia *f.* wojny.

Krie'gsſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt marynarki wojennej.

Krie'gsſchuld, *sf. pl.* -en, dług wojenny.

Krie'gsſchule, *sf. pl.* -n, szkoła wojenna.

Krie'gsſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, igraszka wojenna; ćwiczenie wojenne.

Krie'gsſtand, *sm.* -(e)s, stan wojenny; stopa wojenna.

Krie'gsſtärke, *sf.* rzeczywista siła zbrojna na stopie wojennej.

Krie'gsſteuer, *sf. pl.* -n, podatek wojenny, kontrybucya wojenna.

Krie'gsſtraße, *sf. pl.* -n, szlak wojskowy.

Krie'gstat, *sf. pl.* -en, czyn wojenny, waleczny.

Krie'gstelegraph, *sm.* -en, *pl.* -en, telegraf połowy.

Krie'gstüchtig, *adi.* 1) biegły w sztuce wojennej; 2) zdatny do wojny.

Krie'gsübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie wojskowe.

Krie'gsverfaſſung, *sf.* ustrój wojskowy, urządzenia wojskowe.

Krie'gsverpflegung, *sf.* wyżywienie *n.* wojska podczas wojny.

Krie'gsvolk, *sn.* -(e)s, wojsko *n.*, siła zbrojna.

Krie'gsvorräte, *sm. pl.* amunicya *f.*; zapasy wojenne.

Krie'gsweſen, *sn.* -s, wojskowość *f.*

Krie'gswiſſenſchaft, *sf.* umiejętność *f.* sztuki wojskowej, nauka wojenna, strategia *f.*, taktyka *f.*

Krie'gswut, *sf.* zaciętość *f.* w prowadzeniu wojny.

Krie'gszahlamt, *sn.* -(e)s, *pl.* -ämter, kasa wojskowa, wojenna, urząd płatniczy wojskowy.

Krie'gszeit, *sf. pl.* -en, czas wojenny.

Krie'gszucht, *sf.* karność wojskowa.

Krie'gszug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, wyprawa wojenna; pochód *m.* wojska.

Krie'gszuſtand, *sm.* -(e)s, *pl.* -zuſtände, stan wojenny.

Krie'gszwang, *sm.* -(e)s, egzekucya wojskowa; subordynacya wojskowa.

Kri(e)'gente, *sf. pl.* -n, ob. Kridente.

Krie'pern, *sn.* Krypy *pl.*

Krie'ven, *sn.* Krzywin *m.*

Krie'vkohl, *sn.* Krzywe Koło *n.*

Kri'kelkrakel, *sm.* i *sn.* -s, pismo nieczytelne, bazgranina *f.*

Krimina'l, *adi.* karny, kryminalny.

Krimina'labteilung, *sf. pl.* -en, oddział karny, kryminalny.

Krimina'lbeamte(r), *sm.* -en, *pl.* -en, urzędnik kryminalny.

Krimina'lgericht, *sn.* -es, *pl.* -e, sąd *m.* karny, kryminalny.

Kriminali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, kryminalista *m.*

Krimina'lgerichtsbarkeit, *sf.* sądownictwo karne, kryminalne.

Krimina'lpolizei, *sf.* policya karna, kryminalna.

Krimina'lprozeß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſſe, proces karny, kryminalny.

Krimina'lunterſuchung, *sf. pl.* -en, śledztwo karne, kryminalne.

Krimine'll, *adi.* karny, kryminalny.

Kri'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, futro *n.* z baranków krymskich.

Kri'mpe, *sf.* zstępowanie *n.*, kurczenie *n.* się sukna.

Kri'mpen, I. *va.* moczyć sukno, aby się skurczyło; II. *vn.* i ſich — *vr.* (ſ.) zstępować się, kurczyć się.

Kri'mskrams, *sm.* -ſes, rzeczy najrozmaitsze pomieszane ze sobą.

Kri'ngel, *sm.* -s, *pl.* —, obwarzanek *m.*; — aus Rauch pierścienie, kółka (z) dymu.

Krinoli'ne, *sf. pl.* -n, krynolina *f.*

Kri'ppe, *sf. pl.* -n, 1) żłób *m.*; koryto *n.*; die — des Heilands szopka *f.*, jasełka *pl.*; 2) grodza *f.*, grodze *pl.* (budown.).

Kri'ppenanſtalt, *sf. pl.* -en, ochronka *f.*, żłóbek *m.*

Kri'ppenbeißer, i **-ſetzer**, *sm.* -s, *pl.* —, koń łykawy, gryzuń *m.* (co żłób gryzie); (przen.) er iſt ein alter Krippenbeißer to stary pryk.

Kri'ppenritter, *sm.* -s, *pl.* —, biedny szlachetka, co się (z koniem) żywi po obcych sąsiednich dworach.

Kri'ſe i **Kri'ſis**, *sf. pl.* -ſen, przesilenie *n.*, przełom *m.*, kryza *f.*

Kri'ſeln, *vn.* (h.) es kriſelt *vimprs.* zanosi się na przesilenie.

Kri'ſſen, *sn.* Krzeszewo *n.*

Kriſta'll, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kryształ *m.*; -e bilden albo in -en anſchießen krystalizować się, przemieniać się w kryształy, osiadać w kształcie kryształów; klar wie — ſein, dem — gleichen przeźroczysty jak kryształ, kryształowy.

Kriſta'llbildung, *sf.* krystalizacya *f.*, przemiana *f.* w kryształy.

Kriſta'lldrüſe, *sf. pl.* -n, druż *m.*, druza *f.*

Kriſta'llen, *adi.* kryształowy, czysty, przeźroczysty (jak kryształ).

Kriſta'llfabrik, *sf. pl.* -en, -fabrikation, *sf. pl.* -en, fabryka *f.*, fabrykacya *f.* szkła kryształowego.

Kriſta'llfeuchtigkeit, *sf.* kryształek *m.* (anat.).

Kriſta'llflaſche, *sf. pl.* -en, flaszka kryształowa.

Kriſta'llform, *sf. pl.* -en, forma krystaliczna.

Kriſta'llförmig, *adi.* krystaliczny.

Kriſta'llglas, *sn.* -ſes, szkło kryształowe.

Kriſta'llhell, *adi.* kryształowy, czysty jak kryształ.

Kriſtalli'niſch, *adi.* kryształowaty.

Kriſtalliſatio'n, (wym.: -cion) *sf. pl.* -en, krystalizacya *f.*

Kriſtalliſie'rbar, *adi.* krystalizujący się, mogący tworzyć kryształy.

Kriſtalliſie'ren, *vn.* (ḥ.) krystalizować (się), przemieniać się w kryształy.

Kriſtalliſie'rung, *sf. pl.* -en, krystalizacya *f.*, krystalizowanie *n.*

Kriſta'llkapſel, *sf. pl.* -n, 1) korek kryształowy; 2) torebka *f.* soczewki (med.).

Kriſta'llkörper, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kriſtallfeuchtigkeit.

Kriſta'llkunde, -lehre, *sf.* ob. Kriſtallographie.

Kriſta'llinſe, *sf.* soczewka kryształowa, kryształek *m.* (w oku).

Kriſtallographie', *sf.* krystałografia *f.*, nauka *f.* o kryształach.

Kriſta'lluſter, *sm.* -s, *pl.* —, pająk kryształowy.

Kriſta'llſyſtem, *sn.* -s, *pl.* -e, system krystaliczny.

Kriſta'llwaren, *sf. pl.* towary kryształowe.

Krite'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, sprawdzan *m.*, probierz *m.*; ocena *f.*, osądzenie *n.*, kryteryum *n.*

Kriti'k, *sf. pl.* -en, 1) krytyka *f.*, ocena *f.*, sąd *m.* o czem, recenzya *f.*; eine — über ein Buch ſchreiben napisać krytykę o książce; 2) krytyka *f.*, ogół *m.* krytyków, krytycy *pl.*, recenzenci *pl.*

Kritika'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, krytyk zły, krytyk bazgrała, krytyk złośliwy, nieudolny.

Kri'tiker, *sm.* -s, *pl.* —, krytyk *m.*

Kriti'kloſigkeit, *sf.* brak *m.* zmysłu krytycznego, brak sądu.

Kri'tiſch, *adi.* i *adv.* przełomowy, krytyczny; (-nie); -er Kopf głowa (t. j. człowiek) zdolnością krytyczną obdarzona; -e Ausgabe wydanie krytyczne, wydanie z objaśnieniami; -e Lage krytyczne (= niebezpieczne) położenie; -e Sitzung krytyczne (= rozstrzygające) posiedzenie.

Kritiſie'ren, *va.* oceniać; krytykować; ganić.

Kritizi'smus, *sm.* krytycyzm *m.*; skłonność *f.* do krytykowania.

Krittelei', *sf. pl.* -en, krytyka małostkowa, złośliwa, uwłaczająca.

Kri'tteln, *va.* krytykować, sądzić, oceniać pedantycznie, złośliwie.

Kri'tt(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, krytyk małostkowy, pedantyczny, złośliwy.

Kritzelei', *sf. pl.* -en, bazgranina *f.*

Kri'tzelig, *adi.* drapiący, skrobiący; -e Schrift pismo gryzmołne.

Kri'tzeln, *vn.* (ḥ.) 1) bazgrać, gryzmolić, pisać niezgrabnie, nieczytelnie; 2) die Feder kritzelt pióro drapie, skrobie po papierze, pryska.

Kri'tzler, *sm.* -s, *pl.* —, bazgracz *m.*, bazgrała *m.*

Kroa'tien, *sn.* -s, Kroacya, Chorwacya; **Kroa't**, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf.*) Chorwat *m.* (-tka *f.*); **kroa'tiſch**, *adi.* kroacki, chorwacki, horwacki.

Kro'kau, *sn.* Krokowo *n.*

Kro'kersdorf, *sn.* Krakowiec *m.*

Kro'ket, *sn.* -s, krokiet *m.* (potrawa i gra).

Kroki', *sn.* -s, *pl.* -s, szkic *m.*, zarys *m.*

Krokie'ren, *vn.* (ḥ.) szkicować.

Krokodi'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krokodył *m.*; amerikaniſches — aligator *m.*

Krokodi'lei, *sn.* -es, *pl.* -er, jaja krokodyła.

Krokodi'lſchluß, *sm.* -es, *pl.* -ſchlüſſe, sofizmat *m.*, rozumowanie zawisłe.

Krokodi'l(s)tränen, *sf. pl.* łzy *pl.* krokodyłe, łzy obłudne, fałszywe.

Kro'kus, *sn.* —, *pl.* —, krokus *m.*, krokosz *m.*, szafran krajowy (rośl.).

Kro'llen, i **krö'llen**, I. *va.* kędzierzawić; II. *vn.* (ḥ.) grać (o cietrzewiu i głuszczu).

Kro'llerbſen, *sf. pl.* groch obwarzony.

Kro'mitz, *sn.* Chromiec *m.* Olędry.

Kro'mlech, *sm.* -(e)s, *pl.* -e i -s, ołtarz kamienny pogański, kromlech *m.*

Kron-, *adi.* koronny.

Kro'namt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd koronny.

Kro'nbeamte(r), *sm.* -ten, *pl.* -te(n), urzędnik koronny.

Kro'nbewerber, *sm.* -s, *pl.* —, ubiegający się o koronę, pretendent *m.* do korony.

Kro'nbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder koronowy.

Krö'nchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Krone) mała korona, koronka *f.*

Kro'ne, *sf. pl.* -n, 1) korona *f.*, dyadem *m.*; kaiſerliche, königliche — korona cesarska, królewska; die päpſtliche — korona papieska, tyara *f.*; ſich die — aufſetzen przywdziać koronę, koronować się; die Dornenkrone korona cierniowa; 2) korona, = tron *m.*, panowanie *n.*; zur — gelangen przyjść na tron, do panowania; die — niederlegen zrzec się tronu, złożyć koronę; Anſprüche auf eine — machen rościć sobie prawo do korony, do tronu; es war Krieg zwiſchen der — Frankreich und England wojna była między koronami (= monarchami, rządami) Francyi i Anglii; 3) korona =

szczyt *m.*; das ſetzt allem die — auf to wszystko przewyższa, to wszystkiemu blasku dodaje; ſie iſt die — ihres Geſchlechtes ona jest perlą swego rodzaju; 4) korona, wianek *m.*, wieniec *m.*; die Braut— wieniec ślubny; Blüten— korona kwiatu; Baum— korona drzewa; — des Zahnes korona zęba; 5) (= das Haupt), głowa *f.*; etw. in der — haben mieć nieco w czubku, być trochę podpity; was iſt dir in die — gefahren? co ciebie trapi? 6) korona (nazwa monety w rozmaitych państwach); 7) (= Kronleuchter), pająk *m.*; 8) — des Pferdehufs korona kopyta końskiego, nadkopycie *n.*; — des Hirſches korona jelenia; 9) korona (konstellacya); 10) korona, wieniec *m.* (budown.).

Kro'neinkünfte, *spl.* dochody koronne, monarsze.

Krö'nen, *va.* 1) koronować; zum König — koronować królem; gekrönte Häupter koronowane głowy, monarchowie; 2) wieńczyć; mit Erfolg gekrönt powodzeniem uwieńczony, nagrodzony; gekrönter Dichter poeta uwieńczony, laureat *m.*; ein Werk mit dem Preiſe — przyznać dziełu pierwszą nagrodę; gekrönte Preisſchrift pismo uwieńczone pierwszą nagrodą (konkursową); das Ende krönt das Werk koniec wieńczy dzieło; ein gekrönter Ehemann mąż, któremu żona rogi przyprawiła, rogal *m.*, rogacz *m.*

Kro'nenartig, *adi.* koroniasty; wieńcowaty, kształt korony mający; *adv.* koroniasto; wieńcowato.

Kro'nenblatt, *sn.* -es, *pl* -blätter, płatek *m.* korony.

Kro'nengold, *sn.* -(e)s, złoto koronne (= ośmnastokaratowe).

Kro'nenlos, *adi.* bezkoronny.

Kro'nenträger, *sm.* -s, *pl.* —, koronat *m.*, ukoronowany *m.*

Kro'nenwährung, *sf.* waluta koronowa.

Kro'nerbe, *sm.* -n, *pl.* -n, dziedzic *m.* korony, następca *m.* tronu.

Kro'nfeldherr, *sm.* -n, *pl.* -en, hetman koronny.

Kro'ngehörn, *sn.* -s, rogi koroniaste (jelenia).

Kro'ngeſims, *sn.* -es, wieniec *m.*, gzyms *m.*

Kro'nglas, *sn.* -ſes, *pl.* -gläſer, szkło sodowo-wapienne, krongłas *m.*

Kro'ngut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobro koronne.

Kro'nhirſch, *sm.* -es, *pl.* -e, jeleń koroniasty.

Kro'ninſignien, *spl.* oznaki, odznaki, insygnia koronne.

Kro'nland, *sn.* -(e)s, *pl.* -länder, kraj koronny.

Kro'nleuchter, *sm.* -s, *pl.* —, pająk *m.*

Kro'nlos, *adi.* bezpłatkowy (bot.).

Kro'nprätendent, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Kronbewerber.

Kro'nprinz, *sm.* -en, *pl.* -en, następca *m.* tronu.

Kro'nprinzeſſin, *sf.* *pl.* -innen, następczyni *f.* tronu; małżonka *f.* następcy tronu.

Kro'nprinzlich, *adi.* należący do następcy tronu; *adv.* jak następca tronu, w sposób następcy tronu właściwy.

Kro'nrat, *sm.* -(e)s, rada koronna.

Kro'nsbeere, *sf.* *pl.* -n, brusznica *f.*, żórawina *f.*, czerwona borówka, (= Preiſelbeere).

Kro'nſtadt, *sn.* Braszów *m.*

Kro'ntal, *sn.* Koronowo *n.*

Krö'nung, *sf.* *pl.* -en, koronacya *f.*; die — des Ganzen, des Werkes uwieńczenie całości, dzieła.

Krö'nungs-, *adi.* koronacyjny, z powoku koronacyi.

Krö'nungsfeierlichkeit, *sf.* *pl.* -n, i -feſt, *sn.* *pl.* -e, koronacya *f.*, uroczystość koronacyjna.

Krö'nungsmarſch, *sm.* -es, *pl.* -märſche, marsz koronacyjny.

Krö'nungsſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala koronacyjna.

Krö'nungstag, *sm.* -(e)s, dzień *m.* koronacyi.

Kro'nwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, korona *f.*, szaniec koroniasty.

Kro'nzeuge, *sm.* -n, *pl.* -n, świadek główny.

Kropf, *sm.* -(e)s, *pl.* Kröpfe, podgardlica *f.* (u ptaków), wól *m.*, wole *n.* (u ludzi i ptaków); gardziel *m.*, kałdun *m.*

Krö'pfchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kropf) małe wole.

Krö'pfen, *va.* 1) pchać komu w kałdun, paść kogo; Gänſe — gęsiom gałki pchać w gardziel, gęsi napychać; 2) zaginać pod kątem prostym; 3) ścinać wierzchołki drzew.

Krö'pfer, *sm.* -s, *pl.* —, przekrętwa *f.* (ryba).

Kro'pfgans, *sf.* *pl.* -gänſe, pelikan *m.*

Kro'pfgeſchwulſt, *sf.* wól *m.*, wole *n.*

Krö'pfig, *adi.* wolaty, wole mający.

Kro'pflade, *sf.* *pl.* -n, wspornia gzemsowa.

Kro'pftaube, *sf.* *pl.* -n, gołąb *m.* gardlacz.

Krö'pfung, *sf.* *pl.* -en, upychanie *n.*; ścinanie *n.* wierzchołków.

Krö'ſchen, *va.* skwarzyć, przyrumienić.

Kro'ſchin, *sn.* Krosinko *n.*

Kro'ſſen, *sn.* Krosno *n.*

Kro'ſſingen, *sn.* Krosino *n.*

Krö'te, *sf.* *pl.* -n, 1) ropucha *f.* żaba *f.*; (przen. o małem stworzeniu:) żabka *f.*, żaba; 2) żaba, żabka (wrzód u zwierząt, szczególnie u koni); 3) ein Paar -n in der Taſche haben mieć trochę pieniędzy w kieszeni.

Krö'tenſtein, *sm.* -es, *pl.* -e, żabi kamień, zadzierk *m.* na podkopyciu końskiem.

Krö'tig, krö'tiſch, *adi.* ropuchowaty; (przen.) złośliwy.

Kro'toſchin, *sn.* Krotoszyn *m.*

Krü'cke, *sf.* *pl.* -n, 1) kula *f.*; (przen.) podpora *f.*; an -n gehen chodzić o albo na kulach; — an einem Stock rączka u laski; 2) kołek *m.* u skrzypiec; 3) pogrzebaczka *f.*, grzebło *n.*, ożog *m.*, koczerga *f.*, kosior *m.* (= Ofenkrücke).

Krü'ckenförmig, *adi.* zagięty, w kształcie zagiętej rączki.

Krug, *sm.* -(e)s, *pl.* Krüge, 1) dzban *m.*, dzbanek *m.*; ein — voll Waſſer pełny dzban wody; der — geht ſo lange zu Waſſer (albo zum Brunnen), bis er bricht dopóty dzban wodę nosi, póki się ucho nie urwie; do czasu dzban wodę nosi; 2) kufel *m.*; 3) szynk *m.*, szynkownia *f.*, karczma *f.*

Krü'gel, *sn.* i **Krü'gelchen**, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Krug) dzbanuszek *m.*, dzbaneczek *m.*; kufelek *m.*, kufełeczek *m.*

Krü'ger, *sm.* -s, *pl.* —, karczmarz *m.*, szynkarz *m.*

Krü'gförmig, *adi.* dzbankowaty, do dzbanka podobny.

Krü'glein, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Krügelchen.

Kru'ggerechtigkeit, *sf.* prawo *n.* wyszynku.

Kru'ggweiſe, *adv.* dzbankami, na dzbanki, w dzbankach.

Kru'ggwirt, *sm.* -en, *pl.* -en, ob. Krüger.

Kru'ke, *sf. pl.* -n, dzbanuszek *m.*, bańka *f.*

Krukli'nnen, *sn.* Krukłin *m.*

Kru'mau, *sn.* Krumłów *m.*

Krü'llen, *va.* ob. Krollen.

Krü'mchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Krume) okruch *m.*, okruszyna *f.*, kruszyna *f.*; krupka *f.*

Kru'me, *sf. pl.* -n, 1) okruch *m.*; 2) ośrodek *m.*, miękisz *m.* (chleba).

Krü'mel(chen), *sn.* (*dim.* od Krume) ob. Krümchen.

Krü'melig, *adi.* kruchy, miałki.

Krü'meln, *va.* kryć, kruszyć; *vr.* ſich — kryć się, kruszyć się,

Krü'melzucker, *sm.* -s, 1) cukier gronowy; 2) miałki cukier.

Kru'mhane, *sm.* -s, *pl.* -häne, dziuplin *m.*, bartnica *f.*

Kru'mig, *adi.* miałki, drobne ziarnka mający.

Kru'mm, *adi.* krzywy; *adv.* krzywo; -e Linie krzywa linia; — wachſen krzywo róść; — machen skrzywić; — werden skrzywić się; ſich — halten trzymać się krzywo, garbić się; ſich — biegen skrzywić się, wypaczyć się; -e Beine krzywe nogi; -e Straße krzywa, kręta ulica; j—n — und lahm ſchlagen zbić kogo na kwaśne jabłko, połamać komu kości; -e Wege gehen krzywemi, krętemi drogami chodzić; -e Finger machen zwędzić, zemknąć, ukraść co; — liegen być w biedzie, w przykrem położeniu; j—n — (także ſcheel, ſchief) anſehen krzywo, krzywem okiem (niechętnie) na kogo patrzeć; etw. — nehmen wziąć co za złe.

Kru'mmbeinig, *adi.* krzywonogi.

Kru'mmbiegen, *sn.* -s, skrzywienie *n.*, zagięcie *n.*

Kru'mmdarm, *sm.* -(e)s, kiszka krzywa, kręta.

Krü'mme, *sf. pl.* -n, krzywość *f.*, krzywizna *f.*

Krü'mmen, I. *va.* krzywić, skrzywić, zakrzywić co; es ſoll dir kein Haar gekrümmt werden ani jeden włos z głowy ci nie spadnie; II. ſich — *vr.* krzywić się, zakrzywić się, zgiąć się, wić się; ſich vor j—m — płaszczyć się przed kim.

Krummflie'ß, *sn.* 1) Pokrzywnica *f.*; 2) Krzywa Wieś; 3) Pokrzywnice *pl.*

Kru'mmfüßig, *adi.* krzywonogi.

Kru'mmhälſig, *adi.* mający krzywą szyję, krzywy kark, krzywoszyj *m.*

Kru'mmholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, krzywulec *m.*

Kru'mmholzbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, sosna ałpejska.

Kru'mmhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, krzyworogi *m.*, antylopa *f.*; krzywuła *f.* (= krzywa trąba).

Kru'mmlinie, *sf. pl.* -n, krzywa linia.

Kru'mmlinig, *adi.* krzywokreślny.

Kru'mm-ſchließen, *va.* ſchloß krumm, habe krummgeſchloſſen, krótko okuć.

Kru'mmſchnabel, *sm.* -s, *pl.* -ſchnäbel, krzywodziób *m.*, krzywonos *m.* (ptak).

Kru'mmſtab, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtäbe, pastorał *m.* (biskupi); unter dem — leben żyć w dobrach biskupich.

Kru'mmſtroh, *sn.* -es, barłóg *m.*, mierzwa *f.*, mięta słoma, trzęsianka *f.*

Krü'mmung, *sf. pl.* -en, krzywość *f.*, krzywizna *f.*, zakrzywienie *n.*, z(a)gięcie *n.*, zakręt *m.*, załam *m*; voller -en pokrzywiony, pozaginany, kręty.

Krü'mmungshalbmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, promień *m.* krzywizny, promień łuku.

Krü'mmungsverhältniſſe, *sn. pl.* stosunki krzywiznowe.

Krupp, *sm.* -s, krup *m.*, dławiec *m.*

Kru'ppe, *sf. pl.* -n, grzbiet *m.*, krzyże *pl.*, tył *m.* konia.

Krü'ppel, *sm.* -s, *pl.* —, kaleka *m.*, ułomny *m.*; zum — werden, machen zostać kaleką, zrobić kogo kaleką.

Krü'ppelhaft, krü'ppelig, *adi.* ułomny, kaleka.

Krü'ppelhaftigkeit, *sf.* ułomność *f.*, kalectwo *n.*

Krü'ppelſpill, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, machina *f.* do wyciągania kotwicy, bratszpil *m.*

Kru'ſchwitz, *sn.* Kruświca *f.*

Kru'ſſen, *sn.* Kruży *pl.*

Kruße'wen, *sn.* Kruszewo *n.*

Kruſtaze'en, *spl.* skorupiaki skamieniałe (zwierzęta).

Kru'ſte, *sf. pl.* -n, twarda powłoka, skórka *f.*, skorupa *f.*; strup *m.*; eine — bilden, ſich mit einer — überziehen skorupieć.

Kru'ſten, *sn.* Krucz *m.*

Kru'ſtenartig, *adi.* skorupiasty.

Kru'ſtentier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skorupiak *m.*

Kru'ſtig, *adi.* skorupi, skorupiany.

Kruzife'ren, *spl.* krzyżowe (rośliny).

Kruzifi'x, *sn.* -es, *pl.* -e, krucyfiks *m.*, krzyż *m.*

Kry'pta i **Kry'pte**, *sf. pl.* -ten, krypta *f.*, kościół podziemny; pieczara *f.*

Kryptoga'men, *spl.* skrytopłciowe rośliny.

Kryptoga'miſch, *adi.* krytoplciowy, skrytoplciowy, kryptogamiczny.

Kryptogra'mm, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pismo tajne.

Kryſta'll, ob. Kriſtall.

Krze'menetz, *sn.* Krzemieniec *m.*; von, aus — krzemieniecki.

Ku'ba, *sm.* Kuba.

Kü'bel, *sm.* -s, *pl.* —, kubeł *m.*, szaflik *m.*, skopiec *m.*

Kü'belbaggermaſchine, *sf. pl.* -n, pogłębiarka kublowa.

Kubie'ren, *va.* obliczać objętość, podnosić do trzeciej potęgi, do sześcianu.

Kubie'rung, *sf.* obliczenie *n.* objętości, kubatura *f.*

Ku'bik-, *adi.* kubiczny, sześcienny.

Kubi'kberechnung, *sf. pl.* -en, obliczenie sześcienne.

Kubi'kfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, stopa sześcienna.

Kubi'kinhalt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, objętość *m.*

Kubi'kmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara kubiczna, sześcienna.

Kubi'kmeter, *sm.* -s, *pl.* —, metr sześcienny.

Kubi'kwurzel, *sf. pl.* -n, pierwiastek kubiczny, trzeci.

Ku'biſch, *adi.* sześcienny, kubiczny.

Ku'bus, *sm.* —, *pl.* -ſe, kub *m.*, kubus *m.*, sześcian *m.*, kostka, trzecia potęga.

Kü'bler, *sm.* -s, *pl.* —, bednarz *m.*

Kü'che, *sf. pl.* -n, 1) kuchnia *f.* (gdzie się gotuje) (przen.) in des Teufels — kommen do dyabła się dostać na obiad, dostać się w dyabelne obroty, kłopotu sobie narobić, biedy się nabawić; es taucht in der — pani domu służbę laje; 2) kuchnia t. j. przyrządzanie *n.* potraw, potrawy *pl.*, jedzenie *n.*, jadło *n.*, sztuka kucharska, kulinarna; die italieniſche — kuchnia włoska; die — beſorgen, der — vorſtehen prowadzić kuchnię, mieć nadzór nad kuchnią; die — verſtehen znać się na kuchni, umieć gotować; heute haben wir kalte — dziś mamy zimne potrawy, jemy na zimno.

Kü'chelchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Küche) 1) kuchenka *f.*, 2) (*dim.* od Kuchen) placuszek *m.*; 3) = Küchlein.

Ku'chen, *sm.* -s, *pl.* —, 1) placek *m.*; ciasta *pl.*; — backen piec ciasta; 2) krąg *m.* (n. p. wosku); 3) czepiec *m.* (u położnic = Mutterkuchen),

Kü'chenabfälle, *sm. pl.* odpadki kuchenne.

Kü'chenarbeit, *sf. pl.* -en, robota kuchenna.

Kü'chenausguß, *sm.* -ſes, *pl.* -güſſe, zlew kuchenny, stek kuchenny.

Ku'chenbäcker, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz *m.* ciast, cukiernik *m.*

Ku'chenbäckerei, *sf. pl.* -en, pieczenie *n.* ciast; piekarnia *f.* ciast, cukiernia *f.*

Kü'chenbedienter, *sm.* -ten, *pl.* -te(n), sługa kuchenny, kuchta *m.*

Kü'chenbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, deska *f.* do krajania potraw, placków, stolnica *f.*

Kü'chendragoner, *sm.* -s, *pl.* —, dragon kuchenny, duża niezgrabna kucharka.

Kü'cheneinrichtung, *sf. pl.* -en, urządzenie kuchenne, sprzęty kuchenne.

Kü'chenfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień *m.* w kuchni, kuchenny.

Ku'chenform, *sf. pl.* -en, forma *f.* do pieczenia ciast.

Ku'chenförmig, *adi.* plackowaty.

Kü'chengarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, ogród kuchenny, warzywny, jarzynny.

Kü'chengerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęt kuchenny.

Kü'chengeſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, naczynie kuchenne.

Kü'chengewächs, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, warzywo *n.*, jarzyna *f.*

Kü'chenherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ognisko kuchenne.

Kü'chenjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, kuchta *m.*, kuchcik *m.*

Kü'chenkräuter, *sn. pl.* ogrodowiny *pl.*, włoszczyzna *f.*

Kü'chenlatein, *sn.* -s, lacina kuchenna, zła.

Kü'chenmagd, *sf. pl.* -mägde i **-mädchen**, *sn.* -s, *pl.* —, dziewka kuchenna, do posług kuchennych, pomywaczka *f.*; dziewczyna *f.* do kuchennej posługi.

Kü'chenmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, kuchmistrz *m.*

Kü'chenmenſch, *sn.* -es, *pl.* -er, dziewka *f.* do kuchni.

Kü'chenmeſſer, *sn.* -s, *pl.* —, nóż kuchenny.

Kü'chenperſonal, *sn.* -(e)s, służba kuchenna.

Kü'chenrechnung, *sf. pl.* -en, rachunek kuchenny.

Kü'chenſalz, *sn.* -es, sól kuchenna.

Kü'chenſchabe, *sf. pl.* -n, karaluch *m.*, karaczan wielki, szwab *m.*

Kü'chenſchelle, *sf. pl.* -n, zawilec *m.*, wietrznica *f.* (rośl.).

Kü'chenſchrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchränke, szafa kuchenna, kredens kuchenny; spiżarka *f.*

Kü'chenſchürze, *sf. pl.* -n, fartuch kuchenny.

Ku'chenteig, *sm.* -(e)s, ciasto *n.* na placki, na pieczywo.

Kü'chentiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, stół kuchenny.

Kü'chenzettel, *sm.* -s, *pl.* —, spis *m.* potraw, jadłospis *m.*

Kü'chenzeug, *sn.* -(e)s, sprzęty kuchenne.

Kü'chlein, *sn.* -s, *pl.* —, kurczę *n.*, kurczątko *n.*, pisklę *n.*

Kü'chler, *sm.* -s, *pl.* —, piekarz *m.* ciast.

Ku'cken, *vn.* (h.) ob. Gucken.

Kü'cken, *sn.* -s, ob. Küchlein.

Ku'ckuck, I. *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kukułka *f.*, kukawka *f.*; zum —! do dyabła, do licha! hol dich der —! daß dich der —! niech cię licho porwie, weźmie! geh albo ſcher dich zum —! idź do licha! ei, den —! tam do licha! II. *int.* kuku!

Ku'ckucks-, *adi.* kukulczy.

Ku'ckucksblume, *sf. pl.* -n, smolanka *f.*

Ku'ckucksei, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, jaje kukulcze; j—m ein — ins Neſt legen znieść jaje w cudzem gnieździe, zamącić czyj pokój domowy.

Ku'ckucksruf, i **-ſchrei**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kukanie *n.*

Ku'ckucksuhr, *sf. pl.* -en, zegar ścienny z kukułką.

Ku'fe, *sf. pl.* -n, 1) kufa *f.*, kadź *f.*; 2) sanice *pl.*, płozy *pl.*, spód *m.* sanek.

Kü'fer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) bednarz *m.* do wielkich naczyń; 2) kiper *m.*, piwniczny *m.*

Küferei', *sf. pl.* -en, 1) bednarstwo *n.*; 2) ob. Kellerei.

Kuff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, **Ku'ffe** *sf. pl.* -n, okręt tępo ścięty.

Ku'gel, *sf. pl.* -n, 1) kula *f.*, galka *f.*; Erd— glob *m.*; ſich eine — durch den Kopf ſchießen, jagen kulką sobie w leb strzelić; j—n auf -n herausfordern wyzwać kogo na pistolety; mit j—m -n wechſeln strzelać się z kim, pojedynkować się z kim na pistolety; 2) głowica *f.* kości ramiennej i udowej; ſich den Arm aus der — fallen wywichnąć rękę, wytrącić ramię ze stawu.

Ku'gel-, *adi.* kulowy.

Ku'gelabſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odcinek *m.* kuli.

Ku'gelachſe, *sf. pl.* -e, średnica *f.* kuli.

Ku'gelartig, *adi.* kulisty.

Ku'gelakazie, *sf. pl.* -n, akacya kulista.

Ku'gelausſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wycinek *m.* kuli.

Ku'gelbahn, *sf. pl.* -en, 1) ob. Kegelbahn; 2) droga przebyta przez kulę.

Ku'gelballon, *sm.* -s, *pl.* -s, balon kulisty.

Ku'gelblume, *sf. pl.* -n, stokroć *f.*, matecznik *m.*

Ku'gelbüchſe, *sf. pl.* -en, gwintówka *f.*, strzelba *f.* do kul, karabin *m.*

Kü'gelchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Kugel) kulka *f.*, kuleczka *f.*

Ku'geldicke, *sf.* kaliber *m.* kuli.

Ku'geldreieck, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, trójkąt kulisty.

Ku'gelfeſt, *adi.* wytrzymały na kule.

Ku'gelfläche, *sf.* powierzchnia *f.* kuli.

Ku'gelflaſche, *sf. pl.* -n, butelka pękata.

Ku'gelflinte, *sf. pl.* -n, ob. Kugelbüchſe.

Ku'gelform, *sf. pl.* -en, 1) kształt *m.* kuli, kulistość *f.*; 2) forma *f.* do odlewania kul.

Ku'gelförmig, *adi.* kulisty.

Ku'gelförmigkeit, *sf. pl.* -en, kulistość *f*

Ku'gelgelenk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, staw wolny.

Ku'gelgeſtalt, *sf.* kształt kulisty.

Ku'gelgewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie baniaste, czaszkowate, bania *f.*

Ku'gelgießer, *sm.* -s, *pl.* —, kulolej *m.*

Ku'gelkörper, *sm.* -s, *pl.* —, glob *m.*; cialo kuliste.

Ku'gelig, ku'gelicht, *adi.* kulisty.

Ku'gellehre, *sf.* przepustnica *f.*, narzędzie *n.* z blachy do mierzenia wielkości kul.

Ku'gelmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, sferomierz *m.*

Ku'gelmeſſung, *sf. pl.* -en, mierzenie sferyczne.

Ku'geln, I. *va.* 1) zaokrąglać, nadawać kształt kuli; 2) kulać, taczać, toczyć jak kulę; II. *vn.* (ſ.) kulać się, toczyć się; 2) (ħ.) grać w kręgle; 3) (ħ.) über j—n — balotować, głosować na kogo; III. ſich — *vr.* 1) taczać się, kulać się; ſich — vor Lachen pękać ze śmiechu; 2) nabierać kształtu kuli.

Ku'gelprobe, *sf.* ob. Kugellehre.

Ku'gelregen, *sm.* -s, grad *m.* kul.

Ku'gelrund, *adi.* kulisty.

Ku'gelſchnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przecięcie *n.* kuli.

Ku'gelſegment, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Kugelabſchnitt.

Ku'gelſpiel, *sn.* -(e)s, gra *f.* kulą, w kręgle.

Ku'gelung, *sf. pl.* -en, 1) toczenie *n.* się, kulanie *n.*, kulanie się; 2) balotowanie *n.*, głosowanie *n.* kulami, gałkami.

Ku'gelventil, *sn.* -s, *pl.* -e, wentyl kulisty, przepustnik kulisty, klapa kulista.

Ku'gelzieher, *sm.* -s, *pl.* —, kulociąg *m.*

Ku'guar, *sm.* -s, *pl.* -e, kuguar *m.*, lew amerykański, puma *f.*

Kuh, *sf. pl.* Kühe, 1) krowa *f.*; eine milchende — mlekodajna, dojna krowa; blinde — ſpielen bawić się w ciuciubabkę; wie die — vor dem neuen Tor ſtehen wytrzeszczyć na co oczy; 2) lania *f.*

Kuh-, *adi.* krowi.

Ku'halge, *sf.* krownica.

Ku'hauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oko krowie; (przen.) wybaluszone oczy.

Ku'hblatter, *sf. pl.* -n, krowia ospa.

Ku'hblume, *sf. pl.* -n, majówka błotna, brodawnik mleczowy (rośl.).

Ku'hbrücke, *sf. pl.* -n, kubryk *m.*, kajuta *f.* dla majtków.

Ku'hdünger, *sm.* -s, *pl.* —, obornik *m.*

Ku'hdreck, *sm.* -(e)s, krowie lajno.

Ku'heuter, *sn.* -s, *pl.* —, krowie wymię.

Ku'hfladen, *sm.* -s, krowieniec *m.*, krowie łajno.

Ku'hfleiſch, *sn.* -es, krowie mięso.

Ku'hfuß, *sm.* -es, -füße, 1) krowia noga; 2) drąg łapczasty, rać *f.* (także Geißfuß, mech.).

Ku'hglocke, *sf. pl.* -n, dzwonek krowi.

Ku'hhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, krowia sierść.

Ku'hhaut, *sf. pl.* -häute, krowia skóra; das läßt ſich auf keine — ſchreiben aniby tego na byczej (na wołowej) skórze nie spisał, to nie da się powiedzieć w kilku słowach.

Ku'hhirt, *sm.* -en, *pl.* -en, krowiarz *m.*, pastuch *m.* do krów.

Ku'hhirtin, *sf. pl.* -innen, krowiarka *f.*, pasterka *f.* do krów.

Ku'hhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, krowi róg, róg pasterski.

Ku'hkalb, *sn.* -(e)s, *pl.* -kälber, jalowiczka *f.*, jalówka *f.*

Ku'hkäſe, *sm.* -s, krowi ser, twaróg *m.*

Kühl, *adi.* i *adv.* chlodny, (-no); eine -e Nacht chlodna noc; es iſt am Nachmittag — geworden po południu zrobilo się chlodno, ochlodzilo się, pochłodnialo;

—n — empfangen przyjąć kogo chłodno, zimno, obojętnie; ſich im -en ergehen przechadzać się w chłodzie.

Kü'hlapparat, *sm.* -en, *pl.* -e, chłodnik *m.*

Kü'hlborn, *sn.* Rybaki *pl.*

Kü'hlbottich, *sm.* -s, *pl.* -e, chłodnik *m.*, chłodnica *f.*, oziębiacz *m.*, beczka *f.* do chłodzenia (w browarach).

Kü'hle, *sf.* 1) chłód *m.*; erquickende — orzeźwiający chłód; er empfing ihn mit großer — bardzo chłodno, obojętnie go przyjął.

Ku'hleder, *sn.* -s, krowia skóra.

Kü'hleimer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kühlbottich.

Kü'hlen, *va.* chłodzić; ſein Mütchen an j—m — dokuczać komu dla ulżenia sobie, mścić się na kim, pastwić się nad kim dla dogodzenia swojej złości; **kühlend**, *ppr.* i *adi.* chłodzący.

Kü'hler, *sm.*, **Kuhlfaß**, *sn.* **Kühlgefäß**, *sn.*, **Kühlkeſſel**, *sm.* ob. Kühlbottich.

Kü'hlmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek chłodzący.

Kü'hlofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec chłodzący, chłodnik *m.* (hutn.).

Kü'hlſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, basen chłodzący (w browarach).

Kü'hlrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wąż alembikowy, chłodnica *f.* w alembiku.

Kü'hlſchlange, *sf. pl.* -n, ob. Kühlrohr.

Kü'hlte, *sf. pl.* -n, wiatr nie burzliwy, na morzu.

Kü'hltrank, *sm.* -(e)s, napój chłodzący, chłodny.

Kü'hltrog, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szaflik *m.* z wodą do chłodzenia żelaza.

Kü'hlung, *sf. pl.* -en, chłodzenie *n.*, ochłoda *f.*, chłód *m.*

Kü'hlwanne, *sf. pl.* -n, wanienka *f.*, do chłodzenia napojów; ob. Kühlbottich.

Ku'hmagd, *sf. pl.* -mägde, krowiarka *f.*, dziewka *f.* do krów.

Ku'hmelker, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) doiciel *m.*, (-lka *f.*, dojka *f.*).

Ku'hmilch, *sf.* krowie mleko.

Ku'hmiſt, *sm.* -es, krowieniec *m.*, krowi gnój.

Kü'hn, *adi.* i *adv.* śmiały, odważny; (-ło, -żnie); ein -er Gedanke śmiały pomysł.

Kü'hnheit, *sf. pl.* -en, śmiałość *f.*, odwaga *f.*, nieustraszoność *f.*

Kü'hnlich, *adv.* śmiało.

Ku'hpocke, *sf. pl.* -n, krowia ospa.

Ku'hpockengift, *sn.* -(e)s, krowianka *f.*

Ku'hpockenimpfung, *sf.* szczepienie *n.* ospy.

Ku'hpockenſtoff, *sm.* -(e)s, krowianka *f.*

Ku'hreigen, i **-reihen**, *sm.* -s, taniec *m.* pasterzy alpejskich; melodya alpejska.

Ku'hſchelle, *sf. pl.* -n, dzwonek krowi.

Ku'hſtall, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtälle obora *f.* (krowia), krowiarnia *f.*, stajnia *f.* na krowy.

Ku'hweide, *sf. pl.* -n, pastwisko *n.* dla krów.

Ku'hweizen, *sm.* -s, krowia reż, dzwoniec gajowy; płodzeniec *m.* (rośl.).

Ku'hwegeralpe, *sf.* Sekowicka Planina.

Ku'li, *sm.* -s, *pl.* -s, kulis *m.*, chiński wychodźca, robotnik.

Kulina'riſch, *adi.* kulinarny.

Kuli'ſſe, *sf. pl.* -n, 1) kulisa, teatralna; 2) pośrednicy giełdowi.

Kuli'ſſenfieber, *sn.* -s, ob. Langenfieber.

Kuli'ſſenreißer, *sm.* -s, *pl.* —, aktor szarżujący.

Kuliſſie'r, *sm.* -s, *pl.* -s, pośrednik giełdowy, kulisier *m.*

Ku'lkau, *sn.* Kuligów *m.*

Ku'llern, *vn.* (h. i ſ.) ob. Kollern.

Ku'lm *sm.* -(e)s, szczyt *m.* (góry), wierzchołek *m.*

Kulm, *sm.* 1) Chłumiec *m.*; 2) Chełmno *n.*; 3) Kołno *n.*

Ku'lmſen, *sn.* Chełmża *f.*

Ku'jon, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szelma *m.*

Kujonie'ren, *va.* męczyć, sekować, pastwić się nad kim, kujonować.

Ku'kuruz, *sm.* -(es), kukurydza *f.* (= Mais).

Ku'kuruzmehl, *sn. pl.* -s, mąka kukurydziana, kukurydzianka *f.*

Ku'lant, *adi.* płynny, łatwy; er iſt in ſeinen Zahlungen — wypłaty załatwia w terminie.

Kula'nz, *sf.* grzeczność *f.*, uprzejmość *f.*, łatwość *f.*, akuratność *f.*, podatność *f.* w interesach.

Kulminatio'n, *sf.* górowanie *n.*, kulminacya *f.*

Kulminatio'nspunkt, *sm.* -es, *pl.* -e, punkt najwyższy, kulminacyjny.

Kulminie'ren, *vn.* (h.) górować, być u szczytu, kulminować.

Kult, *sm.* -es, *pl.* -e, ob Kultus.

Kultiva'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, narzędzie rolnicze.

Kultivie'rbar, *adi.* dający się kultywować.

Kultivie'ren, *va.* uprawiać, kultywować.

Kultivie'rung, *sf.* uprawianie *n.*, kultywowanie *n.*

Kultu'r, *sf. pl.* -en, 1) kultura *f.*, oświecenie *n.*; 2) uprawa *f.* (roli).

Kultu'rarbeit, *sf.* praca cywilizacyjna.

Kultu'raufgabe, *sf. pl.* -n, zadanie *n.* kultury.

Kultu'rbild, *sn.* -es, *pl.* -er, obraz *m.* kultury.

Kultu'rell, *adi.* oświecony, światły, kulturalny, kulturny.

Kultu'rfähig, *adi.* podatny do kultury.

Kultu'rfeindlich, *adi.* wrogi kulturze, antikulturalny.

Ku'lturgeſchichte, *sf.* historya *f.* oświaty, cywilizacyi, kultury.

Kultu'rgeſchichtlich, *adi.* dotyczący historyi kultury.

Kultu'rkampf, *sm.* -es, walka przeciw kulturna.

Kultu'rmenſch, *sm.* -en, *pl.* -en, człowiek cywilizowany.

Kultu'rträger, *sm.* -s, *pl.* —, szerzyciel oświaty i cywilizacyi.

Kultu'rvolk, *sn.* -es, *pl.* -völker, naród cywilizowany.

Ku'ltus, *sm.* —, *pl.* Kulte, kult *m.*, obrządki religijne, cześć religijna.

Ku'ltusgemeinde, *sf. pl.* -n, gmina wyznaniowa.

Ku'ltusminiſter, *sm.* -s, *pl.* —, minister *m.* oświaty.

Ku'ltusminiſterium, *sn.* -s, *pl.* -rien, ministerstwo *n.* oświaty.

Ku'mme, *sf. pl.* -n, głęboka miska, makutra *f.*

Kü'mmel, *sm.* -s, kmin *m.*, kminek *m.*

Kü'mmel-, *adi.* kminkowy.

Kü'mmelbranntwein, *sm.* -(e)s, kminkowa wódka, kminkówka *f.*

Kü'mmelbrot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, chleb *m.* z kminkiem.

Kü'mmelbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, pijak *m.* (co się upija wódką.)

Kü'mmelbrühe, *sf. pl.* -n, zupa kminkowa.

Kü'mmelflaſche, *sf. pl.* -n, butelka *f.* kminkówki.

Kü'mmelkäſe, *sm.* -s, ser *m.* z kminkiem.

Kü'mmeln, I. *va.* posypywać kminkiem; II. *vn.* (h.) 1) spijać, pić kminkówkę; 2) uczyć się pilnie (na pamięć).

Kü'mmelſchabe, *sf. pl.* -n, płozka *f.* kminiaczek (motyl).

Kü'mmelſuppe, *sf.* ob. Kümmelbrühe.

Kü'mmeltürke, *sm.* -n, *pl.* -n, filister *m.*

Ku'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, klopot *m.*, zmartwienie *n.*, troska *f.*, frasunek *m.*, obawa *f.*; in — ſein kłopotać się, być w kłopocie, martwić się; — machen, bereiten sprawić zmartwienie, zmartwić; ſich — machen martwić się, obawiać się, kłopotać się; mache dir deswegen keinen — nie kłopocz się, nie martw się tem, nie myśl o tem; Hunger und — leiden znosić głód i niedostatek.

Ku'mmerfrei, *adi.* wolny od trosk; -es Leben życie bez trosk, spokojne; -er Sinn swobodny umysł.

Kü'mmerlich, *adi.* biedny, nędzny, mizerny; *adv.* biednie, nędznie, mizernie; — leben, ſich — behelfen biedę klepać; ſich — durchſchlagen albo ſein Daſein — friſten nędznie wlec życie, biedę pchać, klepać; -e Bäume mizerne drzewa.

Kü'mmerlichkeit, *sf.* nędza *f.*, mizerność *f.*

Kü'mmerling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) przedmiot *m.* troski, ulubieniec *m.*; 2) ob Gurke.

Ku'mmerlos, *adi.* ob. Kummerfrei.

Kü'mmern, I. *va.* 1) martwić, gryźć; (= betrüben); das muß dich nicht ſo — nie powinieneś się tak tem martwić, brać sobie to tak do serca; 2) obchodzić, zajmować, interesować; was kümmerts mich? co mnie to obchodzi? das kümmert mich nicht to mnie nie obchodzi; II. ſich — *vr.* 1) troskać się, troszczyć się, frasować się, martwić się; ſich zu Tode — umierać ze zgryzoty, ze zmartwienia; 2) ſich um etw. — troszczyć się o co, dbać o co; kümmere dich nicht um meine Angelegenheiten nie troszcz się o moje sprawy, nie mieszaj się w moje sprawy; kümmere dich nicht darum nie troszcz się o to, nie zaprzątaj sobie tem głowy.

Kü'mmernis, *sf. pl.* -niſſe, troska *f.* o co; zmartwienie *n.*, zgryzota *f.*

Ku'mmervoll, *adi.* pełny trosk, zmartwień.

Ku'm(me)t, *sn.* -s, *pl.* -e, chomąt *m.*, chomąto *n.*

Ku'm(me)t-, *adi.* chomątowy.

Ku'm(me)thorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, drzewna *pl.*, rogi *pl.* u chomąta.

Ku'm(me)tkette, *sf. pl.* -n, naszelnik *m.*, łańcuch *m.*, rzemień *m.* szeroki u chomąta.

Ku'm(me)tmacher, *sm.* -s, *pl.* —, chomątnik *m.*

Ku'm(me)tpferd, *sn.* -(e)s, -e, koń *m.* do chomąta.

Kumpa'n, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, towarzysz *m.*, kolega *m.*, kompan *m.*

Ku'mpen, *sm.* -s, *pl.* —, **Kumpf**, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, i Kümpfe, czara *f.*, czarka *f.*, czasza *f.*

Kumulatio'n, *sf.* nagromadzenie *n.*, połączenie *n.*, skupianie *n.*, kumulacya *f.*

Kumulati'v, *adi.* łączący, skupiający, kumulacyjny.

Kumula'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, gromadziciel *m.*; zbiornik *m.*, kumulator *m.*

Kumulie'ren, *va.* łączyć, skupiać, kumulować.

Ku'mys, *sm.* kumys *m.*, kumis *m.*

Kund, *adi.* (używane tylko orzeczeniowo:) jawny, wiadomy, znany, notoroczny; — tun, geben, machen oznajmić, wyjawić, podać do wiadomości, notyfikować; — werden wyjść na jaw, stać się powszechnie wiadomem; öffentlich — tun publicznie oznajmić; — und zu wiſſen podaje się do powszechnej wiadomości.

Ku'ndbar, *adi.* wiadomy, znany, jawny, głośny; die Sache iſt — geworden rzecz stała się wiadomą, rzecz wyszła na jaw.

Ku'ndbar, *adi.* mogący być wypowiedziany, wypowiedzialny.

Ku'ndbarkeit, *sf.* jawność *f.* rzeczy, wiadomość *f.*, notoryczność *f.*

Kü'ndbarkeit, *sf.* możność *f.* wypowiedzenia, wypowiedzalność *n.*

Ku'nde, *sf. pl.* -n, 1) wiadomość *f.*, doniesienie *n.*; nowina *f.*; ich bringe euch frohe — wesołą wam wieść przynoszę; 2) wiadomość o czem; wiedzenie *n.* czego; — von etw. haben wiedzieć o czem, umieć co, znać co; j—m von etw. — geben poinformować, pouczyć, powiadomić kogo o czem; 3) nauka *f.*, n. p. Geſchichtskunde nauka historyi, historyoznawstwo *n.*

Ku'nde, *sm.* -n, *pl.* -n, gość *m.* (w sklepie), stały odbiorca, stale kupujący, stale zamawiający, stale robotę biorący; klient *m.* (adwokata); pacyent *m.* (w kuracyi lekarza); j—m -n verſchaffen sprokurować komu stałych gości, wystarać się dla kogo o stałych od-

biorców, klientów; j—m die -n abſpenſtig machen odstręczyć komu gości, znajomych, klientów; 2) er iſt ein ſauberer — dobry z niego kawalek, to dobra sztuczka; ein gefährlicher — niebezpieczny człowiek, niebezpieczny towarzysz.

Kü'nden, *va.* 1) ogłosić, obwieścić, oznajmić; 2) wypowiedzieć (= kündigen).

Kü'ndenkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -e, kolo *m.* odbiorców, klientów, klientela *f.*

Kü'ndenzahl, *sf.* ilość gości, klientów, pacyentów.

Kü'nd-geben, *va.* gebe, gibſt, gibt, gab kund, habe kund gegeben, oznajmić, objawić.

Kü'ndgebung, *sf. pl.* -en, manifestacya *f.*, notyfikacya *f.*, demonstracya *f.*; wyjawienie *n.*, oświadczenie *n.*; — des Willens oświadczenie woli (= Erklärung).

Kü'ndig, I. *adi.* wiedzący co, znający co, umiejący co, świadomy czego; einer Sache — ſein być w czem biegłym; des Weges — znający drogę; II. K-e(r), *sm.*, -gen, *pl.* -ge(n), biegły *m.*, rzeczoznawca *m.*

Kü'ndigen, *va.* i *vn.* (h.) wypowiedzieć; einen Vertrag — wypowiedzieć umowę; einen albo einem Diener — wypowiedzieć służbę służącemu; eine Wohnung — wypowiedzieć mieszkanie.

Kü'ndigung, *sf. pl.* -en, wypowiedzenie *n.*; mit ſechswöchentlicher — z wypowiedzeniem na sześć tygodni naprzód.

Kü'ndigungsfriſt, *sf. pl.* -en, i -termin, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, termin *m.*, czas *m.* wypowiedzenia.

Kü'ndigungsrecht, *sn.* -(e)s, prawo *n.* wypowiedzenia.

Kü'ndin, *sf. pl.* -innen, stale kupująca; klientka *f.*; pacyentka. *f.*

Kü'ndmachen, *va.* ob. Kundgeben.

Kü'ndmachung, *sf. pl.* -en, obwieszczenie *n.*, uwiadomienie *n.*, ogłoszenie *n.*

Kü'ndſchaft, *sf. pl.* -en, 1) wiadomość *f.* o czem, informacya *f.*; — einziehen zasięgać wiadomości; auf — ausgehen starać się o czem dowiedzieć, iść na zwiady; szpiegować tam i sam; badać teren; auf — ausſchicken wysłać na zwiady; 2) (w znaczeniu zbiorowem = Kunden); goście *pl.*, kupujący *pl.* stale, stali odbiorcy, klienci *pl.*; ein Haus mit guter — dom (handlowy) z dobrą klientelą, mający dobrych odbiorców.

Kü'ndſchaften, *vn.* (h.) wywiadywać się, informować się; iść, chodzić na zwiady; badać teren; szpiegować.

Kü'ndſchafter, *sm.* -s, *pl.* —, wywiadowca *m.*, wywiedziciel *m.*; szpieg *m.*

Kü'ndſchafterei, *sf.* szpiegostwo *n.*

Kü'ndsmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, odbiorca *m.*

Kü'nftig, *adi.* przyszły; -e Zeit czas przyszły; -e Woche na przyszły tydzień, w przyszłym tygodniu; die -en Zeiten czasy przyszłe; potomność *f.*; *adv.* na przyszłość, w przyszłości.

Kü'nftighin, *adv.* na przyszłość, w przyszłości, w przyszłym czasie.

Kü'nitzburg, *sn.* Kunice *pl.*

Kü'nkel, *sf. pl.* -n, kądziel *f.*

Kü'nkelchen, *sn.* -s, *pl.* —, lenno kądzielne, po kądzieli.

Kü'nkelweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, prządka *f.*, przędziarka *f.*

Kunkta'tor, *sm.* -s, *pl.* -en, zwlekający *m.*, namyślający się, kunktator *m.*

Kunſt *sf. pl.* Künſte, 1) sztuka *f.*; die ſchönen Künſte sztuki piękne; die freien Künſte sztuki wyzwolone; die bildende — sztuka plastyczna; eine — ausüben wykonywać sztukę; die ſchwarze — kuglarstwo *n.*, czarnoksięstwo *n.*; die — geht nach Brot sztuka chleba szuka; 2) zręczność *f.* (= Geſchicklichkeit); 3) fortel *m.* (= Kunſtgriff); 4) sztuka, rzecz trudna; das iſt keine — to nie sztuka, niema w tem sztuki, to rzecz nietrudna; 5) kunszt *m.*; durch — hergeſtellt sztuczny, kunsztowny.

Kunſt-, *adi.* sztuczny, kunsztowny; artystyczny.

Kü'nſtakademie, *sf. pl.* -n, akademia *f.* sztuk pięknych.

Kü'nſtangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa (dotycząca) sztuki.

Kü'nſtanlage, *sf. pl.* -en, 1) uzdolnienie *n.*, talent *m.* do jakiej sztuki, do sztuk; 2) (= Parkanlage), ogród publiczny.

Kü'nſtanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład artystyczny.

Kü'nſtarbeit, *sf. pl.* -en, sztuczna, kunsztowna robota; utwór, produkt artystyczny.

Kü'nſtausdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -drücke, wyraz techniczny.

Kü'nſtausſtellung, *sf. pl.* -en, wystawa *f.* sztuki.

Kü'nſtbau, *sm.* -(e)s, sztuczna budowa; dzieło *n.* sztuki.

Kü'nſtbefliſſen, *adi.* przykładający się do jakiej sztuki, do jakiego kunsztu.

Kü'nſtbeilage, *sf. pl.* -n, dodatek artystyczny.

Kü'nſtberuf, *sm.* -(e)s, powołanie *n.* do sztuk(i).

Kü'nſtbildhauer, *sm.* -s, *pl.* —, artysta rzeźbiarz *m.*

Kü'nſtbutter, *sf.* maslo fabryczne, margaryna *f.*

Kü'nſtdrechſler, *sm.* -s, *pl.* —, artysta tokarz *m.*

Kü'nſtdruckerei, *sf. pl.* -en, drukarnia artystyczna.

Kü'nſteifer, *sm.* -s, zapal *m.* do sztuk(i).

Kü'nſtenthuſiasmus, *sm.* entuzyazm *m.* dla sztuki.

Künſtelei', *sf. pl.* -en, sztuczność, przesadna wytworność, przesada *f.*, afektacya *f.*, maniera *f.*

Kü'nſteln, I. *va.* sztucznie co robić, wyrobić, kunsztownie wypracować, wymyślić (= ausklügeln); II. *vn.* (h.) pracować ze zbytnim kunsztem; an etw. (herum) — majstrować nad czem, silić się nad czem ze swoją sztuką; III. **gekün-ſtelt**, *pp.* i *adi.* sztuczny, przesadny, zbyt wykwintny; afektowany, (z)manierowany.

Kunſterfahren, *adi.* doświadczony, biegły w jakiej sztuce, w sztukach pięknych.

Kunſterfahrenheit, -erfahrung, *sf.* doświadczenie *n.* w sztuce.

Kunſterzeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, utwór *m.* sztuki.

Kunſtfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, cyklista zawodowy.

Kunſtfärber, *sm.* -s, *pl.* —, farbierz uczony.

Kunſtfärberei, *sf.* ob. Schönfärberei.

Kunſtfehler, *sm.* -s, *pl.* —, błąd artystyczny.

Kunſtfertig, *adi.* biegły, doświadczony w sztuce; zręczny.

Kunſtfertigkeit, *sf. pl.* -en, biegłość *f* w sztuce; zręczność *f.*

Kunſtfeuerwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ogień sztuczny.

Kunſtfeuerwerker, *sm.* -s, *pl.* —, pirotechnik *m.*

Kunſtfleiß, *sm.* -es, gorliwość artystyczna.

Kunſtfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyjaciel *m.*, miłośnik *m.* sztuki, mecenas *m.*

Kunſtgärtner, *sm.* -s, *pl.* —, ogrodnik uczony.

Kunſtgärtnerei, *sf.* sztuka ogrodnicza; zakład ogrodniczy.

Kunſtgebiet, *sn.* -(e)s, dziedzina *f.* sztuki.

Kunſtgebilde, *sn.* -s, *pl.* —, utwór *m.* sztuki.

Kunſtgefühl, *sn.* -(e)s, gust *m.* do sztuk pięknych, zmysł artystyczny, artyzm *m.*

Kunſtgegenſtand, *sm.* -(e)s, -(e)s, *pl.* -ſtände, przedmiot *m.*, utwór *m.* sztuki.

Kunſtgemäß, *adv.* podług prawideł sztuki.

Kunſtgenoſſe, *sm.* -n, *pl.* -n, tą samą sztuką się zajmujący, towarzysz *m.* w wykonywaniu sztuki.

Kunſtgenuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -nüſſe, przyjemność pobudzona sztuką, wywołana dziełem sztuki.

Kunſtgerecht, *adi.* ob. Kunſtgemäß.

Kunſtgeſchichte, *sf.* historya *f.* sztuk pięknych.

Kunſtgeſchichtlich, *adi.* dotyczący historyi sztuki.

Kunſtgeſchmack, *sm.* -(e)s, zmysł artystyczny.

Kunſtgetriebe, *sn.* -s, maszynerya *f.*

Kunſtgeübt, *adi.* wćwiczony.

Kunſtgewebe, *sn.* -s, *pl.* —, sztuczna, misterna tkanina.

Kunſtgewerbe, *sn.* -s, przemysł artystyczny.

Kunſtgewerbeausſtellung, *sf. pl.* -en, wystawa przemysłu artystycznego.

Kunſtgewerbemuſeum, *sn.* -s, *pl.* -ſeen, muzeum przemysłu artystycznego.

Kunſtgewerbeſchule, *sf. pl.* -n, szkoła przemysłu artystycznego.

Kunſtgewerblich, *adi.* dotyczący przemysłu artystycznego.

Kunſtgönner, *sm.* -s, *pl.* —, protektor *m.* sztuki, mecenas *m.*

Kunſtgriff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, forteł *m.*, zręczny obrót, podstęp *m.*

Kunſthandel, *sm.* -s, handeł *m.* przedmiotami sztuki.

Kunſthändler, *sm.* -s, *pl.* — właściciel sklepu z dziełami sztuki.

Kunſthandlung, *sf. pl.* -en, sklep *m.* z dziełami sztuki.

Kunſthandwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rzemiosło artystyczne.

Kunſtinduſtrie, *sf.* przemysł artystyczny.

Kunſtjünger, *sm.* -s, *pl.* —, przykładający się do jakiej sztuki.

Kunſtkenner, *sm.* -s, *pl.* —, znawca *m.* sztuk pięknych.

Kunſtkniff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Kunſtgriff, (jednak w znaczeniu pogardliwem).

Kunſtleben, *sn.* -s, życie artystyczne, ruch *m.* w dziedzinie sztuki.

Kunſtlehre, *sf.* nauka *f.* o sztuce.

Künſtler, *sm.* -s, *pl.* —, artysta *m.*

Künſtler-, *adi.* artystyczny, kunsztowny, do artysty należący, artyście właściwy, sztuki dotyczący.

Künſtlerhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, pałac *m.* sztuki.

Künſtlerin, *sf. pl.* -innen, artystka *f.*

Künſtleriſch, *adi.* i *adv.* artystyczny, kunsztowny; (-nie, -nie).

Künſtlerlaufbahn, *sf.* karyera artystyczna.

Künſtlerlaune, *sf. pl.* -n, kaprys *m.* artysty.

Künſtlerleben, *sn.* -s, życie, jakie artyści zwykli prowadzić, życie artysty.

Künſtlername, *sm.* -ns, *pl.* -n, pseudonim *m.*

Künſtlerneid, *sm.* -es, zazdrość *f.* między artystami.

Künſtlerſchaft, *sf.* grono *n.*, stowarzyszenie *n.* artystów, artyści *pl. coll.*; zawód *m.*, powołanie *n.* artysty.

Künſtlerſtolz, *sm.* -es, duma *f.*, pycha *f.* artysty.

Künſtlertum, *sn.* -(e)s, zawód *m.*, powołanie *n.* artysty, artystów.

Künſtlerverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, związek *m.* stowarzyszenie *n.* artystów.

Künſtlich, *adi.* kunsztowny, wytworny, wymyślny; sztuczny, podrobiony; -e Blumen sztuczne kwiaty; -e Haare fałszywe włosy; -e Zähne sztuczne zęby; -e Edelſteine imitowane drogie kamienie; *adv.* kunsztownie, wytwornie sztucznie.

Künſtlichkeit, *sf.* sztuczność *f.*, wymyślność *f.*

Kunſtliebe, *sf.* zamiłowanie *n.* do sztuki, miłowanie *n.* sztuki.

Kunſtliebend, *adi.* miłujący, lubiący sztuki piękne.

Kunſtliebhaber, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen) miłośnik *m.* (-czka *f.*) sztuk pięknych.

Kunſtliebhaberei', *sf. pl.* -en, zamiłowanie *n.* do sztuk pięknych, miłośnictwo *n.* sztuk pięknych.

Kunſtlos, *adi.* niesztuczny, niekunsztowny, bez sztuki; niewymuszony, niewykwintny, naturalny, prosty.

Kunſtloſigkeit, *sf.* niesztuczność *f.*, brak sztuki; naturalność *f.*, prostota *f.*

Ku'nſtmaler, *sm.* -s, *pl.* —, artysta malarz *m.*

Ku'nſtmäßig, *adi.* zastosowany do prawidel sztuki; techniczny; *adv.* według prawidel sztuki, technicznie.

Ku'nſtmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, sztukmistrz *m.*

Ku'nſtmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek sztuczny.

Ku'nſtneid, *sm.* -es, zazdrość *f.*, zawiść *f.* artysty.

Ku'nſtpauſe, *sf. pl.* -n, pauza *f.*, przestanek *m.*, przerwa umyślna (w recytowaniu, mowie) dla osiągnięcia pewnego efektu; pauza artystyczna.

Ku'nſtprodukt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło *n.*, wytwór *m.* sztuki.

Ku'nſtprofil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, stokowiec *m.*

Ku'nſtrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, kolo rurmusowe.

Ku'nſtramme, *sf. pl.* -n, kafar *m.* z wychwytem.

Ku'nſtredner, *sm.* -s, *pl.* —, krasomowca *m.*

Ku'nſtregel, *sf. pl.* -n, prawidło *n.* sztuki.

Ku'nſtreich, *adi.* kunsztowny, z wielką sztuką wykonany, zrobiony, wymyślony.

Ku'nſtreiſe, *sf. pl.* -n, podróż artystyczna, podróż w celach artystycznych.

Ku'nſtreiter, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen,) jeździec cyrkowy, (cyrkówka *f.*).

Ku'nſtreitergeſellſchaft, *sf. pl.* -en, towarzystwo *n.* jeźdźców cyrkowych.

Ku'nſtrichter, *sm.* -s, *pl.* —, krytyk *m.* sędzia *m.* sztuk pięknych.

Ku'nſtſache, *sf. pl.* -n, rzecz *f.*, sprawa *f.* sztuki (dotycząca).

Ku'nſtſammlung, *sf. pl.* -en, zbiór *m.* utworów sztuki, zbiór artystyczny.

Ku'nſtſchacht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, szyb *m.*, z którego machiną wodę wyprowadzają.

Ku'nſtſchatz, *sm.* -es, *pl.* -ſchätze, skarbiec *m.* rzeczy kunsztownych.

Ku'nſtſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, zamek kunsztowny.

Kun'ſtſchloſſer, *sm.* -s, *pl.* —, ślusarz artystyczny.

Ku'nſtſchule, *sf. pl.* -n, szkoła *f.* sztuk pięknych, szkola *f.* dla artystów.

Ku'nſtſeide, *sf. pl.* -n, jedwab sztuczny.

Ku'nſtſinn, *sm.* -(e)s, upodobanie *n.* w sztukach pięknych talent *m.* do sztuk, zmysł artystyczny.

Ku'nſtſinnig, *adi.* mający zmysł artystyczny.

Ku'nſtſprache, *sf.* język techniczny; język artystów.

Ku'nſtſpringer, *sm.* -s, *pl.* —, woltyżer *m.*, skoczek *m.*, linoskoczek *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, woltyżerka *f.*).

Ku'nſtſtickerin, *sf. pl.* -innen hafciarka artystyczna.

Kunſtſtickerei', *sf. pl.* -en, haftowanie kunsztowne, misterne.

Ku'nſtſtopfer, *sm.* -s, *pl.* —, naprawiacz artysta *m.*

Kunſtſtopferei', *sf. pl.* -en, 1) artystyczne naprawianie; 2) zakład *m.* dla artystycznych napraw.

Ku'nſtſtraße, *sf. pl.* -n, droga sztuczna, żwirowa, gościniec *m.*, przy którego budowie pokonywano liczne trudności.

Ku'nſtſtück, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sztuka *f.*, rzecz sztuczna; -ſtücke zeigen sztuki pokazywać; das iſt kein — to nie sztuka, to rzecz nietrudna, łatwa.

Ku'nſttiſchler, *sm.* -s, *pl.* —, artysta stolarz *m.*, stolarz, sztuczne roboty wyrabiający.

Ku'nſtverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie *n.* miłośników sztuki.

Ku'nſtverfahren, *sn.* -s, technika *f.*

Ku'nſtverlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -läge, naklad *m.* dzieł sztuki.

Ku'nſtverſtändig, *adi.* znający się na sztuce.

Ku'nſtverſtändige(r), *sm.* -n, *pl.* -n, rzeczoznawca *m.* w sztuce.

Ku'nſtvoll, *adi.* i *adv.* sztuczny, (-nie); wymyślny (-nie).

Ku'nſtweiſe, *sf. pl.* -n, sposób *m.*, styl *m.* jakiemu artyście, jakiej szkole artystycznej właściwy.

Ku'nſtwelt, *sf.* świat artystyczny.

Ku'nſtwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło *n.* sztuki; arcydzieło *n.*.

Ku'nſtwert, *sm.* -(e)s, wartość artystyczna.

Ku'nſtwidrig, *adi.* przeciwny prawidłom sztuki, niezgodny z przepisami sztuki; *adv.* przeciw prawidłom sztuki.

Ku'nſtwiſſenſchaft, *sf.* nauka *f.* o sztukach pięknych; historya *f.* sztuki, estetyka *f.*

Ku'nſtwolle, *sf.* wełna sztuczna.

Ku'nſtwort, *sn.* -(e)s, *pl.* -wörter, wyraz techniczny.

Ku'nſtzweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałąź *f.* sztuki.

Ku'nterbunt, *adi.* 1) różnobarwny, pstry; 2) pomieszany, pogmatwany; *adv.* pogmatwano, bez ladu i porządku.

Ku'nzendorf, *sn.* Dziadowa Kloda.

Kü'pe, *sf. pl.* -n, kufa *f.*, kadź *f.*, beczka *f.*

Kupellatio'n, *sf.* wydzielanie *n.*, kupelacya *f.* (metal.).

Kupe'lle, *sf. pl.* -n, tygielek w którym odbywa się kupelacya *f.* (metal.).

Kupellie'ren, *va.* dokonywać kupelacyi, kupelować (metal.).

Kü'per, *sm.* -s, *pl.* kiper *m.*, piwniczy *m.*

Ku'pfer, *sn.* -s, 1) miedź *f.* (metal); gediegenes natürliches — miedź rodzima; Zement— miedź cementowa; von — gegoſſen miedziolity; 2) *a*) (= Kupfergeld), miedź, miedziak *m.* pieniądz miedziany; *b*) (= Kupfergeſchirr) miedź, miedziak, naczynie miedziane, sagan *n.*; 3) (= Kupferſtich) miedzioryt *m.*; in — ſtechen ryć na miedzi; 4) — im Geſicht plamy *pl.*, piegi czerwone na twarzy.

Ku'pfer=, *adi.* miedziany.

Ku'pferader, *sf. pl.* -n, miedziana żyla.

Ku'pferamalgam, *sn.* -s, amalgamat *m.* miedzi.

Ku'pferarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.*, wyrób *m.* z miedzi.

Ku'pferbergwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, kopalnia *f.* miedzi.

Ku'pferblau, *sn.* -s, błękitnokrusz *m.*

Ku'pferblech, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, blacha miedziana.

Ku'pfer(blei)glanz, *sm.* -es, ob. Kupferglanz.

Ku'pferblüte, *sf.* kwiat *m.* miedzi.

Ku'pferbraun, *sn.* -s, miedziana mąka.

Ku'pferdraht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, drut miedziany, z miedzi.

Ku'pferdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miedzioryt *m.*

Ku'pferdrucker, *sm.* -s, *pl.* —, miedziorytnik *m.*

Ku'pferdrüse, *sf.* *pl.* -n, druza *f.* miedzi.

Ku'pfererz, *sn.* -es, *pl.* -e, ruda miedziana.

Ku'pferfarbe, *sf.* *pl.* -n, kolor miedziany.

Ku'pferfarben, -farbig, *adi.* miedzianego koloru.

Ku'pferfrischofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piec *m.* do fryszowania (czyszczenia) miedzi.

Ku'pfergang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, żyla miedziana.

Ku'pfergeld, *sn.* -(e)s, miedziak *m.*, pieniądze miedziane, koprowina *f.*

Ku'pfergerät, -geſchirr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęt miedziany, naczynie miedziane.

Ku'pfergeſicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, miedziana twarz.

Ku'pferglanz, *sm.* -es, błyszcz *m.* miedzi.

Ku'pfergrün, I. *sn.* -s, grynszpan *m.*; II. *adi.* grynszpanowy.

Ku'pferhaltig, *adi.* miedziorodny, miedzisty, miedźny.

Ku'pferhammer, *sm.* -s, hamernia miedziana.

Ku'pferhandel, *sm.* -s, handel *m.* miedzią, naczyniami, wyrobami miedzianymi.

Ku'pferhütte, *sf.* *pl.* -n, miednia *f.*

Ku'pferig, *adi.* miedziowaty, miedzisty, do miedzi podobny; -ges Geſicht twarz trędowata, miedzianym trądem pokryta.

Ku'pferkeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kocieł *m.* z miedzi, miedziany.

Ku'pferkies, *sm.* -ſes, żółtokrusz *m.*

Ku'pferkönig, *sm.* -s, czysta miedź.

Ku'pferlot, *sn.* -(e)s, spójkowie miedziane.

Ku'pfermünze, *sf.* *pl.* -n, miedziak *m.*, pieniądz miedziany.

Ku'pfern, I. *adi.* miedziany, z miedzi; II. *va.* okuć blachą miedzianą.

Ku'pfernaſe, *sf.* *pl.* -n, miedziany nos, nos miedzianego koloru, nos trędowaty, rubinowy.

Ku'pfernickel, *sm.* -s, miedziokrusz *m.*

Ku'pferoxyd, *sn.* -s, tlenek miedziowy, miedzik *m.*

Ku'pferoxydul, *sn.* -s, tlenek miedziawy.

Ku'pferplatte, *sf.* *pl.* -n, płyta, blacha miedziana.

Ku'pferring, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) pierścień miedziany; 2) trust *m.*, kartel miedziowy.

Ku'pferroſt, *sm.* -(e)s, rdza *f.* na miedzi, miedziana.

Ku'pferrot, I. *adi.* czerwony jak miedź; II. *sn.* -es, ob. Kupferröte.

Ku'pferröte, *sf.* miedź rodzima; — des Geſichtes piegi na twarzy.

Ku'pferſalz, *sn.* -es, solan *m.* miedzi.

Ku'pferſammlung, *sf.* *pl.* -en, zbiór *m.* miedziorytów.

Ku'pferſchlacke, *sf.* *pl.* -n, zendra miedziana.

Ku'pferſchlag, *sm.* -(e)s, otłuczyny *pl.* z miedzi, okruchy *pl.* miedziane z pod młota.

Ku'pferſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kotlarz *m.*

Ku'pferſchmiede, *sf.* *pl.* -n, kotlarnia *f.*

Ku'pferſchwärze, *sf.* czernidło sztycharskie, farba sztycharska.

Ku'pferſtechen, *sn.* -s, rytowanie *n.* na miedzi, sztychowanie *n.*

Ku'pferſtecher, *sm.* -s, *pl.* —, miedziorytnik *m.*

Ku'pferſtecherkunſt, *sf.* miedziorytnictwo *n.*

Ku'pferſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ruda miedziana, surowiec *m.* miedzi.

Ku'pferſtich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miedzioryt *m.*

Ku'pfervergiftung, *sf.* *pl.* -en, zatrucie *n.* miedzią, miedzica *f.*

Ku'pfervitriol, *sn.* -s, siarkan *m.* miedzi, siarczan miedziowy.

Ku'pferwaren, *sf.* *pl.* towary miedziane.

Ku'pferwaſſer, *sn.* -s, koperwas *m.*

Ku'pferwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) kopalnia *f.* miedzi; 2) robota *f.* z miedzi; 3) dzieło *n.*, książka *f.* z miedziorytami.

Kupi'do, *sm.* -s, Kupidyn *m.*

Kupie'ren, *va.* przedziurawić.

Kupo'lofen, **Kuppe'lofen**, *sm.* -s, *pl.* -öfen, kopulak *m.*, kopulowy piec.

Kupo'n, *sm.* -s, *pl.* -e, także Coupon, odcinek *m.*, kupon *m.*

Ku'ppe, *sf.* *pl.* -n, wierzchołek *m.* (okrągły), szczyt *m.*; czub *m.*; główka *f.* (u gwoździa, u szpilki); die -n der Finger bruszcze *pl.* u palców.

Ku'ppel, *sf.* *pl.* -n, 1) kopula *f.*; 2) sfora *f.*, smycz *f.*; 3) sprzęgło *n.* (= Kuppelung); Glieder—, Ketten— sprzęgło łańcuchowe; Not— sprzęgło zapasowe, sprzęgło boczne; Schrauben— sprzęgło śrubowe; ſteife — sprzęgło sztywne.

Ku'ppelachſe, *sf.* *pl.* -n, oś *f.* koła sprzężonego, oś sprzężona (gekuppelte Achſe).

Ku'ppelbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, sprzęgło rozpierające, rozwora *f.*

Ku'ppelbau, *sm.* -es, *pl.* -bauten, kopula *f.*, sklepienie półkuliste, baniaste.

Ku'ppelbolzen, *sm.* -s, *pl.* —, sworzeń *m.* sprzęgła.

Ku'ppelbügel, *sm.* -s, *pl.* —, ogniwo *n.* sprzęgła, kabłąk *m.* sprzęgła.

Ku'ppeldach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach kopulowy.

Kuppelei', *sf.* *pl.* -en, kojarzenie *n.*, rajenie *n.*, rajfurstwo *n.*, stręczenie *n.*

Ku'ppelförmig, *adi.* kopułowy.

Ku'ppelgewölbe, *sn.* -s, *pl.* —, sklepienie półkuliste, baniaste.

Ku'ppelglied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, ob. Kuppelbügel.

Ku'ppelhaken, *sm.* -s, *pl.* —, hak *m.* sprzęgła.

Ku'ppelkasten, *sm.* -s, *pl.* -kästen, osada *f.* sprzęgła.

Ku'ppelkette, *sf.* *pl.* -n, łańcuch sprzęgłowy, łańcuch zaprzęgłowy.

Ku'ppeln, *va.* 1) łączyć z sobą, sprzęgać; gekuppelte Säulen słupy stykające się; 2) die Hunde — zesforować ze sobą psy; 3) zwei Personen zusammen— poswatać, wyswatać dwie osoby; 4) stręczyć (do nierządu), rajfurzyć.

Ku'ppelpelz, *sm.* -es, swatne *n.*, nagroda *f.* za wyswatanie, za nastręczenie żony lub kochanki, obrywka swatoska, kuban *m.* za swaty.

Ku'ppelrad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło sprzężone (= gekuppeltes Rad).

Ku'ppelstange, *sf.* *pl.* -n, trzon sprzęgający, pręt zaprzęgowy, sprzęg *m.*, drąg sprzęgowy.

Ku'ppelung, *sf.* *pl.* -en, sprzęgło *n.*; — der Wagen sprzęganie *n.* wozów (kol.)

Ku'ppelungsbolzen, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kuppelbolzen.

Ku'ppelungslaschen, *sf.* *pl.* lubki *pl.*

Ku'ppelungsspindel, *sf.* *pl.* -n, wrzeciono *n.* sprzęgła.

Ku'ppelungsstange, *sf.* *pl.* -n, ob. Kuppelstange.

Ku'ppelungsvorrichtung, *sf.* *pl.* -en, przyrząd sprzęgający, sprzęgło *n.*

Ku'ppen, *va.* obcinać, obrzynać wierzcholki (drzew).

Ku'ppler, *sm.* -s, *pl.* —, stręczyciel *m.* (żony, męża), swat *m.*; stręczyciel do nierządu, rajfur *m.*, kupler *m.*

Ku'pplerin, *sf.* *pl.* -innen, stręczycielka *f.* (żony, męża); rajfurka *f.*, kuplerka *f.*

Ku'pplerisch, *adi.* kuplerski, rajfurski; *adv.* po kuplersku, po rajfursku.

Kur, *sf.* 1) wybór *m.*, elekcya *f.*; 2) —, *pl.* -en, kuracya *f.*, leczenie *n.*; eine — gebrauchen brać kuracyę; podjąć się kuracyi; eine — vorschreiben przepisać sposób leczenia.

Ku'ramt, *sn.* -(e)s, godność elektorska.

Kura'nd, *sm.* -en, *pl.* -en, zostający pod kuratelą.

Kura'ndin, *sf.* *pl.* -nen, zostająca pod kuratelą.

Ku'ranstalt, *sf.* *pl.* -en, lecznica *f.*, zakład leczniczy, sanatoryum *n.*

Ku'rant, *adi.* -e, Münze moneta będąca w obiegu, moneta mająca ważność.

Kura'ren, *va.* lajać silnie; dokuczać.

Kura're, *sn.* -s, kurara *f.* (trucizna).

Ku'rarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz w zakładzie leczniczym, kąpielowym, lekarz zakładowy.

Kü'raß, *sm.* -sses, *pl.* -sse, pancerz *m.* kirys *m.*

Küraſſie'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kirasyer *m.*

Kura't, *sm.* -en, *pl.* -en, wikary *m.*

Kurate'l, *sf.* *pl.* -en, zachodztwo *n.*, piecza *f.*, kuratela *f.*; unter — stehen być pod kuratelą; j—n unter — stellen przydać komu kuratora.

Kurate'lbehörde, *sf.* *pl.* -n, władza opiekuńcza.

Kura'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, opiekun *m.*, kurator *m.*

Kurato'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, instytucya opiekuńcza, kuratoryum *n.*

Ku'rbel, *sf.* *pl.* -n, korba *f.*, wrotek *m.*; Gegen— korba wykręcona; Hand— korba ręczna; Maschinen— korba maszynowa; gekröpfte — (także gekröpfte Welle) kolano korbowe; Regulator— korba regulatora (mech.).

Ku'rbelachse, *sf.* *pl.* -n, oś korbowa, kolano korbowe.

Ku'rbelarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ramię *n.* korby.

Ku'rbelnabe, *sf.* *pl.* -n, piasta *f.* korby.

Ku'rbelstange, *sf.* *pl.* -n, drąg korbowy, łątka *f.*, łącznik *m.*, nawodnik *m.*

Ku'rbelwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wózek korbowy.

Ku'rbelzapfen, *sm.* -s, *pl.* —, czop *m.* korby.

Kü'rbis, *sm.* -isses, *pl.* -isse, korbas *m.*, korbale *pl.*, (h)arbuz *m.*, dynia *f.*, bania *f.*, kawon *m.*

Kürbis-, *adi.* korbasowy, (h)arbuzowy.

Kü'rbisartig, *adi.* korbasowaty, (h)arbuzowaty.

Kü'rbisbirne, *sf.* *pl.* —, korbasówka *f.* (gruszka).

Kü'rbisbrei, *sm.* -(e)s, zupa (h)arbuzowa, zupa *f.* z dyni.

Kü'rbisflasche, *sf.* *pl.* -n, lagiew *f.*, lagiewka *f.*, korbasowa flasza; tykwa *f.*

Kürbisförmig, *adi.* pękaty jak dynia.

Kü'rbisgewächse, *sn.* *pl.*; **-pflanzen**, *sf.* *pl.* rośliny (h)arbuzowe, dynie *pl.*, tykwy *pl.*

Kü'ren, *va.* for, i fürte, habe gekoren wybierać, obierać.

Ku'rfürst, *sm.* -en, *pl.* -en, książę (elektor) *m.*, kurfirszt *m.*

Ku'rfürstentum, *sn.* -(e)s, *pl.* -tümer, elektorat *m.*; elektorstwo *n.*

Ku'rfürstin, *sf.* *pl.* -innen, elektorka *f.*, elektorowa *f.*

Ku'rfürstlich, *adi.* elektorski.

Ku'rgast, *sm.* -es, *pl.* -gäste, kuracyusz *m.*, odbywający leczenie w zakladzie, w miejscu kąpielowym.

Ku'rgemäß, *adv.* wedle przepisów leczniczych.

Ku'rhaus, *sn.* -es, *pl.* -häuser, 1) dom elektorski, rodzina elektorska; 2) zaklad kąpielowy, leczniczy, dom zdrojowy.

Ku'rhotel, *sn.* -s, *pl.* -e, hotel *m.* dla kuracyuszów.

Ku'rhut, *sm.* -(e)s, biret elektorski; godność elektorska.

Kuria'l, *adi.* kuryalny.

Kuria'lstil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, styl *m.* kuryalny.

Ku'rie, *sf.* *pl.* -n, kurya *f.*

Kurie'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, goniec *m.*, kuryer *m.*

Kurie'ren, *va.* leczyć, kurować.

Kurie'rzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg kuryerski.

Kurio's, *adi.* i *adv.* dziwny (-nie), ciekawy (-wo), osobliwy

(-wie); das ist — to dziwna rzecz.

Kuriosität, *sf. pl.* -en, ciekawość *f.*, rzecz dziwna, rzecz osobliwa; der — halber dla osobliwości.

Kurio'sum, *sn.* -s, *pl.* -sa, osobliwość *f.*, ciekawa, rzadka rzecz.

Ku'risches Haff, *sn.* kurońska zatoka.

Ku'rkapelle, *sf. pl.* -n, orkiestra zakładu kąpielowego.

Ku'rland, *sn.* Kurlandya *f.*; Kurländer, *sm.* Kurlandczyk; Kurländerin, *sf.* Kurlandka; Kurländer(-), kurländisch, *adi.* kurlandzki.

Ku'rliste, *sf. pl.* -n, lista *f.*, spis *m.* gości kąpielowych.

Ku'rmethode, *sf. pl.* -n, sposób *m.* leczenia.

Ku'rort, *sm.* -es, *pl.* -e, miejsce kąpielowe, zdrojowisko *n.*, uzdrowisko *n.*

Ku'rpfuscher, *sm.* -s, *pl.* —, lekarz nieupoważniony.

Ku'rpfuscherei', *sf. pl.* -en, nieupoważnione leczenie.

Ku'rre, *sf. pl.* -n, indyczka *f.*

Kurre'nde, *sf. pl.* -n, 1) okólnik *m.*, obiegnik *m.*, cyrkularz *m.*, kurenda *f.*; eine — ergehen lassen wydać kurendę; 2) chór chłopców śpiewający przy pogrzebach itp.

Kurre'nt, *adi.* bieżący.

Kurre'ntien, *sn. pl.* sprawy bieżące.

Ku'rrentschrift, *sf. pl.* -en, pismo zwyczajne, kursywa *f.*

Ku'rrig, *adi.* gniewliwy, uparty; żywego, zmiennego usposobienia.

Kurs, *sm.* -ses, *pl.* -e, 1) obieg *m.*, bieg *m.*, kurs *m.*; 2) cena obiegowa pieniędzy, papierów wartościowych, kurs; 3) wyklad, kurs naukowy; 4) kierunek *m.*; droga okrętowa; 5) kierunek polityki, kurs.

Ku'rsabschlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -schläge, zniżka, besa *f.* kursów.

Ku'rsausgabe, *sf. pl.* -n, podanie *n.* kursu.

Ku'rsbericht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sprawozdanie giełdowe.

Ku'rsbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, rozkład *m.* jazdy.

Ku'rschmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, konowal *m.*

Kü'rschner, *sm.* -s, *pl.* —, kuśnierz *m.*

Kü'rschner-, *adi.* kuśnierski.

Kü'rschnerarbeit, *sf. pl.* -en, kuśnierska robota.

Kürschnerei', *sf. pl.* -en, pracownia kuśnierska; kuśnierstwo *n.*

Kü'rschnerhandwerk, *sn.* -s, kuśnierstwo *n.*

Kü'rschnerlehrling, *sm.* -s, *pl.* -e, kuśnierczyk *m.*

Kursie'ren, *vn.* (h.) być w ruchu, obiegu; krążyć, obiegać, kursować (o pogłosce).

Ku'rsist, *sm.* -en, *pl.* -en, uczestnik *m.* wykladu, kursu.

Ku'rsivschrift, *sf.* kursywa *f.*, pismo ukośne, druk do pisma podobny, druk wloski.

Kurso'risch, *adi.* i *adv.* kursoryczny (-nie); pobieżny (-nie) etwas — lesen czytać co kursorycznie, pobieżnie.

Ku'rsus, *sm.* —, *pl.* —, i Kurse, kurs *m.*, wyklad naukowy.

Ku'rsverlust, *sm.* -es, *pl.* -e, strata *f.* na kursie.

Ku'rszettel, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Kursbericht.

Ku'rtaxe, *sf. pl.* -n, kurtaksa *f.*, oplata *f.* dla gości kąpielowych.

Kurti'ne, *sf. pl.* -n, wał łączący dwa bastyony; kurtyna teatralna.

Kurtisa'ne, *sf. pl.* -n, zalotnica *f.*, nierządnica *f.*, kurtyzana *f.*

Kuru'lisch, *adi.* -er Stuhl kurulne, kurulskie krzeslo.

Ku'rve, *sf. pl.* -n, linia krzywa.

Ku'rvorstehung, *sf.* zarząd zdrojowiska.

Ku'rwürde, *sf.* godność elektoralna.

Kurz, I. *adi. comp.* kürzer, *sup.* kürzeste, krótki; — und dick krótki i gruby, krępy; -es Haar krótki wlos, krótkie wlosy; auf dem kürzesten Wege najkrótszą drogą; er hat ein -es Gesicht jest krótkowidzący; kürzer machen skrócić; j—n um einen Kopf kürzer machen skrócić kogo o glowę, ściąć komu glowę; kürzer werden krótnąć, krótnieć; den kürzer(e)n ziehen nic nie wskórać, poddać się, uledz, ustąpić, źle wyjść na czem; er schlug alles — und klein potłukl wszystko na drobne kawalki; eine -e Rede krótka, niedlugo trwająca mowa; die Tage werden schon kürzer dnie już zaczynają być krótsze, już dnia ubywa; ein -er Blick genügt ihm, um die Sache zu kennen na pierwszy rzut oka pozna rzecz; -er Vokal, -e Note krótka samogloska, krótka nuta; von -er Dauer krótkotrwały; die Zeit ist uns — geworden czas szybko nam zlecial, bardzośmy się ubawili; vor -er Zeit, vor -em przed niedawnym czasem, niedawno; seit -em od niedawnego czasu, od niedawna; noch bis vor -em jeszcze przed niedawnym czasem, niedawno jeszcze temu; das Buch ist vor -em erschienen książka wyszla niedawno, w ostatnim czasie; in -em, in -er Zeit wkrótce, w krótkim czasie; in -en Worten w krótkich slowach, w kilku slowach; das ist der langen Rede -er Sinn to jest krótki sens (krótka treść, wniosek) długiej mowy; ein -es Gedächtnis krótka pamięć; er hat einen -en Atem ma krótki (ciężki, prędki) oddech, jest astmatyczny, dychawiczny; ich habe -en Prozeß gemacht szybko sprawę zalatwiłem; -er Hand w krótkiej drodze, wprost, wręcz; II. *adv.* krótko; — geschoren krótko strzyżony; — treten robić male kroki; j—n — halten krótko, ostro kogo trzymać; — antworten odpowiedzieć krótko; — angebunden (sein) nie tracić wiele slów, nie robić ceremonii, komplementów; prędki, gorąco kąpany, gorączka; ich komme dabei zu — ja źle na tem wyjdę, tracę na tem, jestem pokrzywdzony; — (albo genug) dość; — und gut (krótko a dobrze), dosyć na tem, krótko mówiąc; über — oder lang prędzej czy później; — vorher, — zuvor

krótko przedtem, krótki czas przedtem; — darauf wkrótce potem; — und bündig krótko a węzłowato, zwięźle, lakonicznie; ſich — faſſen wyrażać się krótko, mówić lub pisać zwięźle; ich werde mich — faſſen powiem krótko; um es — zu machen krótko mówiąc, aby się długo nie rozwodzić; ſich — entſchließen powziąć szybkie postanowienie; — entſchloſſen antwortete er nie namyślając się długo odpowiedział.

Ku'rzarmig, *adi.* krótkoramienny, krótkoręki.

Ku'rzatmig, *adi.* dychawiczny, astmatyczny.

Ku'rzatmigkeit, *sf.* astma *f.*, dychawica *f.*

Ku'rzbeinig, *adi.* krótkonogi, kusonogi.

Ku'rzdauernd, *adi.* krótkotrwały, przejściowy, przelotny.

Kü'rze, *sf. pl.* =n, 1) krótkość *f.*; der — der Zeit wegen dla krótkiego czasu, z braku (w braku) czasu; in aller —, in der — w największej krótkości, jak najkrócej; ſich der — befleißigen starać się być krótkim, starać się o wyrażanie krótkie, zwięzłe; 2) krótka głoska.

Ku'rzeit, *sf.* czas kuracyjny, sezon kąpielowy.

Kü'rzen, *va.* skracać, skrócić, ukrócić, zmniejszyć; j—m etw. am Lohne — uszczuplić komu zapłaty, wynagrodzenia, ująć, odciągnąć, komu co z zapłaty.

Ku'rzerhand, i **kurzer Hand**, *adv.* w krótkiej drodze, wprost; bez namysłu.

Ku'rzflügelig, *adi.* krótkoskrzydły.

Ku'rzfüßig, *adi.* krótkonogi.

Ku'rzgefaßt, *adi.* krótki, węzłowaty, zwięzły, lakoniczny.

Ku'rzgeſchwänzt, *adi.* o krótkim ogonie, kusy.

Ku'rzgeſchürzt, *adi.* w krótkich spodniczkach.

Ku'rzgewehr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, krócica *f.*

Ku'rzhaarig, *adi.* krótkowłosy.

Ku'rzhalſig, *adi.* krótkoszyi.

Ku'rzhin, *adv.* w krótkości, krótko.

Ku'rzhörnig, *adi.* krótkorogi.

Ku'rzig, *sn.* Kursko *n.*

Ku'rzlebend, i **ku'rzlebig**, *adi.* krótkowieki, krótkowieczny; jednodniowy.

Ku'rzlebigkeit, *sf.* krótkość *f.* życia.

Kü'rzlich, *adv.* niedawno; krótko, niewielu słowami, zwięźle.

Ku'rzohrig, *adi.* krótkouchy.

Ku'rzſchluß, *sm.* =eſſes, *pl.* =ſchlüſſe, krótkie spięcie.

Ku'rzſchnabelig, *adi.* krótkodzióby.

Ku'rzſchreibekunſt, i **=ſchreibſchrift**, *sf.* stenografia *f.*

Ku'rzſichtig, *adi.* 4) krótkowidzący, krótkowid, krótkooki; =er Wechſel weksel płatny natychmiast albo wkrótce po okazaniu; 2) (obraz.) krótkooki, nie umiejący przewidzieć skutków, nieopatrzny, ograniczony.

Ku'rzſichtige(r), *sm.* =en, *pl.* =en, krótkowidzący *m.*, krótkowidz *m.*

Ku'rzſichtigkeit, *sf.* krótki wzrok, krótkowidność *f.*, (obraz.) krótkie widzenie rzeczy, nieprzewidywanie *n.* rzeczy, ograniczoność *f.*, nieopatrzność *f.*

Ku'rzſilbig, *adi.* krótkozgłoskowy.

Ku'rzſtämmig, *adi.* niskopienny, krępy.

Ku'rzſtielig, *adi.* na krótkiej szypułce.

Ku'rztrieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, pęd skrócony (bot.).

Kurzu'm, *adv.* krótko mówiąc, słowem, krótko a węzłowato; dosyć, że.

Kü'rzung, *sf. pl.* =en, skrócenie *n.*; zmniejszenie *n.*, uszczuplenie *n.*

Ku'rzwaren, *f. pl.* drobne, drobiazgowe towary.

Ku'rzwarenhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* drobnych towarów.

Kurzwe'g, *adv.* ob. Kurzum.

Ku'rzweil(e), *sf.* krotochwila *f.*, krotofila *f.*, zabawka *f.*, rozrywka *f.*; ſeine — mit j—m treiben zabawkę sobie z kogo robić, żartować sobie z kogo.

Ku'rzweilen, *vn.* (h.) żarciki wyprawiać, żartować, bawić się; mit j—m — żartować sobie z kogo.

Ku'rzweilig, *adi.* krotofilny, żartobliwy, ucieszny; wesoły; *adv.* krotofilnie, wesoło.

Kuſch! *int.* ob. Kuſchen.

Ku'ſchen, *vn.* i ſich — *vr.* (h.) leżeć, położyć się; milczeć; kuſch dich! (rozkaz dawany psom) połóż się, leżeć! (rubasznie do osób) cicho, stul dziób!

Ku'ſchten, *sn.* Kościeczyn *m.*

Kuß, *sm.* =ſſes, *pl.* Küſſe, całus *m.*, pocałunek *m.*; einen — bekommen dostać całusa; einen — geben dać całusa; j—m Küſſe alſo eine Kußhand zuwerfen posłać komu całusa; j—m einen — auf die Lippen drücken pocałować kogo w usta; einen — in Ehren kann niemand (ver)wehren całus bez złej myśli nikomu nie szkodzi.

Kü'ßchen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Kuß), całusek *m.*

Kü'ſſen, I. *va.* całować, pocałować; j—m die Hand, den Mund — alſo j—s Hand, Mund — (po)całować kogo w rękę, w usta; j—n einmal über's andere — całować kogo raz po raz; ich küſſe die Hand całuję rączki; II. ſich — *vr.* całować się.

Ku'ßhand, *sf.* pocałowanie *n.* ręką okazane; j—m eine — zuwerfen posłać komu całusa.

Kuſi'ne, *sf. pl.* =n, ob. Couſine.

Ku'ßmal, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, znak *m.* (czerwony) od pocałowania.

Kü'ſte, *sf. pl.* =n, nadbrzeże *n.*, pobrzeże *n.*, nadmorze *m.*, brzeg nadmorski; längs der — hinfahren, hinſegeln pływać, żaglować wzdłuż nadbrzeża.

Kü'ſtenartillerie, *sf.* artylerya nadbrzeżna.

Kü'ſtenbefeſtigung, *sf. pl.* =en, fortyfikacya nadbrzeżna; ufortyfikowanie *n.* brzegu.

Kü'ſtenbewahrer, *sm.* -s, *pl.* —, okręt dla obrony wybrzeża.

Kü'ſtenbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, nadbrzeżanin *m.*

Kü'ſtenfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, okręt pobrzeżny, okręt kabotażowy; kapitan *m.* takiego okrętu.

Kü'ſtenfahrt, *sf.* *pl.* -en, ob. Küſtenſchiffahrt.

Kü'ſtenfluß, *sm.* -eſs, *pl.* -flüſſe, rzeka nadmorska, rzeka po krótkim biegu wpadająca do morza.

Kü'ſtengebiet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pobrzeże *n.*

Kü'ſtenhandel, *sm.* -s, handel nadmorski, kabotażowy.

Kü'ſtenland, *sn.* -eſs, *pl.* -länder, kraj nadmorski, nadbrzeżny, pobrzeże *m.*, pomorszczyzna *f.*

Kü'ſtenland, *sn.* Pobrzeże *n.*

Kü'ſtenſchiffahrt, *sf.* żegluga pobrzeżna, kabotaż *m.*

Kü'ſtenſtadt, *sf.* *pl.* -ſtädte, miasto nadbrzeżne, nadmorskie.

Kü'ſtenſtrecke, *sf.* -ſtrich, *sm.* ob. Küſtengebiet, Küſtenland.

Kü'ſtentelegraph, *sm.* -en, *pl.* -en, semafor nadbrzeżny.

Kü'ſtenverteidigungsſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Küſtenbewahrer.

Kü'ſtenwache, *sf.* *pl.* -n, straż nadbrzeżna.

Kü'ſtenwachtſchiff, *sn.* -eſs, *pl.* -e, ob. Küſtenbewahrer.

Kü'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, zakrystyan *m.*, kościelny *m.*

Kü'ſterdienſt, *sm.* -eſs, *pl.* -e, służba *f.* zakrystyana, w zakrystyi, zakrystyaństwo *n.*

Kü'ſterei', *sf.* *pl.* -en, mieszkanie *n.* zakrystyana; zakrystyaństwo *n.* (= Küſterdienſt).

Kuſtos, *sm.* —, *pl.* Kuſtoden, kustosz *m.*, dozorcca *f.*

Kü'ſtrin, *sn.* Kostrzyn *m.*

Ku'tſchbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, koziel *m.* (u powozu).

Ku'tſchboden, *sm.* -s, spód *m.* powozu.

Ku'tſche, *sf.* *pl.* -n, powóz *m.*, kareta *f.*, kocz *m.*; vierſitzige — powóz o czterych siedzeniach; in der — fahren jechać powozem; er hält — (albo Wagen) und Pferde ma, posiada powóz i konie.

Ku'tſchenbauer, *sm.* -s, *pl.* —, -fabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* powozów.

Ku'tſchenbeſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, okucie *n.* powozu.

Ku'tſchenhimmel, *sm.* -s, wierzch *m.* powozu.

Ku'tſchenſchlag, *sm.* -(e)s, drzwiczki *pl.* u powozu.

Ku'tſchenſchoppen, *sm.* -s, *pl.* —, wozownia *f.*

Ku'tſchentritt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stopień *m.* u powozu.

Ku'tſchentür, *sf.* *pl.* -en, drzwiczki *pl.* u powozu.

Ku'tſcher, *sm.* -s, *pl.* —, woźnica *m.*, stangret *m.*, powoźnik *m.*

Ku'tſcherbock, *sm.* -(e)s, *pl.* -böcke, i -ſitz, *sm.* -eſs, *pl.* -e, kozieł *m.*

Ku'tſchfeder, *sf.* *pl.* -n, resory *pl.*

Ku'tſchgaul, *sm.* ob. Kutſchpferd.

Ku'tſchgeſtell, *sn.* -(e)s, spód *m.* karety.

Kutſchie'ren, *vn.* (h.) powozić; (ſ.) być woźnicą.

Ku'tſchkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, pudło *n.* (karety).

Ku'tſchpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń kareciany, powozowy, koń do karety.

Ku'tte, *sf.* *pl.* -n, habit *m.* (mnisi); die — nehmen przywdziać habit, zostać mnichem; die — ausziehen zrzucić habit, wystąpić z klazstoru.

Ku'ttelflecke, *pl.* flaki *pl.*, flaczki *pl.* (potrawa).

Ku'tteln, *sf.* *pl.* wnętrzności bydlęce, jelita *pl.*; flaki *pl.*, flaczki *pl.* (potrawa).

Ku'ttenberg, *sn.* Kutnahora *f.*

Ku'ttenplom, *sn.* Kdynie *pl.*

Ku'ttenträger, *sm.* -s, *pl.* —, mnich *m.*, braciszek *m.*

Ku'tter, *sm.* -s, *pl.* —, jednomasztowiec *m.* do szybkiej żeglugi; krążownik cłowy.

Kuve'rt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, 1) nakrycie *n.*; 2) koperta *f.*

Ku'vertie'ren, *va.* włożyć w kopertę.

Kux, *sm.* -eſs, *pl.* -e, kuks *m.*, udział *m.* gwarka w gwarectwie.

Kyö'ven, *sn.* Kijewo *n.*

Ky'rie, Elei'ſon! kyrie elejson! Panie, zmiłuj się!

Ky'ros, *sn.* Cyrus *m.*

L.

L, *n.* *indecl.* dwunasta litera, dziewiąta spółgłoska alfabetu; l., skrócenie zamiast ließ czytaj.

La, *int.* (w śpiewie) — —, tra — — la la, tra la la; wie geht's? ſo — — jak ci się powodzi, jak się masz? ot, tak; nieźle.

Lab, *sn.* (e)s, *pl.* -e, 1) ślaz *m.* (cielęcy), podpuszczka *f.*, podpuszczadło *n.*, serzysko *n.*; durch — gerinnen machen podpuszczać mleko, zwarzyć, kwasić słodkie mleko przez dodanie ślazu; 2) żołądek cielęcy ze zwarzonem mlekiem wewnątrz ob. Labmagen; 3) przytulia *f.*, marzanka *f.* (rośl. = Labkraut).

La'bberig, *adi.* galaretowy, mdły (o potrawach).

La'be, *sf.* ob. Labſal; o Trauk voll ſüßer —! o rozkoszny napoju!

La'ben, I. *va.* 1) mleko podpuszczać, kwasić mleko przez dodanie doń podpuszczki; 2) posilić, pokrzepić; ſein Auge, ſein Herz an etw. — pokrzepić, posilić czem oko, serce; II. ſich — *vr.* an etw., mit etw — posilić się, pokrzepić się czem.

La'berdan, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wątłusz *m.*, kabl(i)on *m.*, sztokfisz *m.*

Labe't, *sn.* -s, labet *m.*, ćwik *m.*, (gra); — machen, werden przegrać sprawę, źle wyjść, wszystko stracić; osłabiony na ciele.

La'betrank, -trunk, *sm.* -(e)s, napój krzepiący, orzeźwiający, posilający.

Labia'l, *adi.* wargowy.

Labia'l, -buchſtabe, *sm.* -n, *pl.* -n, głoska wargowa.

La'bian, *sn.* Labiawa *f.*

Labi'l, *adi.* niestały, chwiejny; -es Gleichgewicht równowaga niepewna.

Labi'ſchin, *sn.* Labiszyn *m.*

Labiſchi'ner Teerbuden, *spl.* Smolniki *pl.*

La'bkäſe, *sm.* -s, *pl.* -e, ser słodki.

La'bkraut, *sn.* ob. Lab 3).

La'bmagen, *sm.* ob. Lab 2.)

Labora'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, laborant *m.*, pracownik *m.*, w laboratoryum, w aptece.

Laborato'rium, *sn.* -s, *pl.* -rien, laboratoryum *n.*, pracownia *f.* (chemiczna).

Laborie'ren, *vn.* (h.) 1) eksperymentować; 2) an einer Krankheit — cierpieć na co.

La'bſal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pokrzepienie *n.*, orzeźwienie *n.*; rozkosz *f.*; pocieszenie *n.*, pociecha *f.*

Labu'hn, *sn.* Labuń *m.*

La'bung, *sf.* *pl.* -en, pokrzepienie *n.*, orzeźwienie *n.*

La'buſſow, *sn.* Lubieszewo *n.*

Labyri'nth, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, labirynt *m.*

Labyri'nthiſch, *adi.* pogmatwany, zawikłany.

La'chanfall, *sm.* -(e)s, *pl.* -fälle, napad *m.* śmiechu, kurczowy śmiech.

La'chbar, *adi.* ob. Lächerlich).

La'chbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo nacechowane, nacięte dla toczenia z niego żywicy; drzewo graniczne.

La'che, *sf.* *pl.* -n, 1) kałuża *f.*, błocisko *n.*; 2) cecha *f.*, znak *m.*, nacięcie *n.* na drzewie; 3) roześmianie się; eine —, eine helle, laute — anſchlagen w głos się roześmiać, parsknąć śmiechem.

La'che, *sn.* Smieszkowo *n.*

Lä'cheln, *vn.* (h.) uśmiechać się; j—m — uśmiechać się do kogo; Anmut lächelt auf ihren Wangen na jej policzkach wdzięk się maluje.

La'chen, I. *va.* einen Baum — znaczyć, cechować, nacinać drzewo; II. *vn.* (h.) 1) śmiać się; aus vollem Halſe — śmiać się na całe gardło, całą gębą; ſich ſatt — naśmiać się do syta; ſich krank —, ſich halb tot — pękać ze śmiechu; er lachte, daß ihm die Augen übergingen tak się śmiał, że łzy mu w oczy wstąpiły; —, daß man berſten möchte rwać boki ze śmiechu; herzlich, vom ganzen Herzen — śmiać się serdecznie, z całego serca; ſich ins Fäuſtchen — pokryjomu śmiać się złośliwie; j—n — machen, zum — bringen do śmiechu kogo pobudzić, śmiech w kim wzbudzić, rozśmieszyć kogo; über j—n, über etw. — śmiać się z kogo, z czego; ich lache deiner Drohungen ja z twoich gróźb się śmieję; mancher lacht und möchte weinen niejeden śmieje się, choć mu nie do śmiechu, śmieje się, choć mu do płaczu; wer zuletzt lacht, lacht am beſten naśmieje się, kto się najdłużej śmieje; das Glück lacht ihm szczęście mu się uśmiecha; Redlichkeit lacht aus ſeinem Antlitz uczciwość maluje się na jego twarzy; III. **lachend**, *ppr.* i *adi.* śmiejący, uśmiechnięty; mit -dem Munde z uśmiechem na ustach; -de Erben spadkobiercy radujący się, zadowoleni.

La'chen, *sn.* -s, śmiech *m.*; höhniſches — szyderczy śmiech; allgemeines — hervorrufen wywołać powszechną wesołość; zum — bringen rozśmieszyć, śmiech wzbudzić; — erregende także lachenerregend śmieszny, komiczny, do śmiechu pobudzający; das — verbeißen zęby ścisnąć dla przytłumienia śmiechu; am vielen — erkannt man den Narren po niewczesnym śmiechu poznać głupiego, poznać głupiego po śmiechu jego.

La'chenswert, -würdig, *adi.* godny śmiechu, śmieszny.

La'cher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) śmiejący się, śmieszek *m.*; die — auf ſeiner Seite haben mieć śmieszków po swej stronie; 2) parsknięcie *n.* śmiechem.

La'cherin, *sf.* *pl.* -innen, śmiejąca się, śmieszka *f.*

Lä'cherlich, *adi.* godny śmiechu, śmieszny; *adv.* śmiesznie; ein -er Menſch śmieszny człowiek, błazen *m.*; -es Zeug, -e Dinge śmieszności, żarty, błazeństwa; etw. — machen, ins Lächerliche ziehen ośmieszać co; j—n — machen śmiech, śmieszki sobie z kogo stroić; ſich — machen na pośmiewisko, na śmiech się wystawić; vom Erhabenen zum Lächerlichen iſt nur ein Schritt od wzniosłości do śmieszności jeden tylko krok; mir iſt — zu Mute nie mogę powstrzymać się od śmiechu; mir iſt gar nicht — zu Mute mnie wcale nie śmieszno, bynajmniej na śmiech mi się zbiera.

Lä'cherlichkeit, *sf.* *pl.* -en, śmieszność *f.*

Lä'chern, *va.* das lächert mich (także mir), es lächert *impers.* mich śmiać mi się chce.

La'chgas, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, bezwodnik podazotowy, gaz rozweselający.

La'chig, *adi.* błotnisty, bagnisty.

La'chkrampf, *sm.* -(e)s, *pl.* -krämpfe, kurcz *m.* od śmiechu, śmiech spazmatyczny, kurczowy.

La'chluſt, *sf.* chętka *f.* do śmiania się.

La'chmöve, *sf.* *pl.* -n, mewa *f.* śmieszka.

Lachs, (wym.: laks) *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, łosoś *m.* (ryba); danziger — rodzaj wódki gdańskiej.

La'chsfang, *sm.* -(e)s, połów *m.*, czas *m.* połowu łososiów.

La'chsfarben, *adi.* koloru łososia.

La'chsfiſcherei, *sf.* połów *m.* łososiów.

La'chsfleiſch, *sn.* -es, łososina *f.*

La'chsforelle, *sf. pl.* -n, lososiopstrąg *m.*

La'chsschinken, *sm.* -s, *pl.* —, szynka wędzona na sposób łososia.

La'chsschnitte, *sf. pl.* -n, kawałki *pl.* łososia.

La'chssteig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ścieżka *f.* (ciągnąca się) przez las.

La'chstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień graniczny.

La'chtaube, *sf. pl.* -n, gołąb gruchacz *m.*, turkawka *f.*, sinogarlica indyjska; (także przen.) osoba wesoła.

La'chter, *sn.* -s, *pl.* —, i *sf. pl.* -n, sążeń *m.* (= Klafter).

La'chterkette, *sf. pl.* -n, łańcuch mierniczy.

Lack, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) lak *m.* (do pieczętowania); 2) lakier *m.*, pokost *m.* z gumy żywicznej; mit — überziehen lakierować, pociągać lakierem, pokostować; 3) lak *m.*, żółty fiolek (rośl.).

La'darbeiten, *sf. pl.* wyroby *pl.* z laku, lakierowane.

La'del, *sm.* -s, *pl.* —, 1) pies rzeźnicki; 2) chlystek *m.*

La'dfarbe, *sf. pl.* -n, farby pokostowe, lakier *m.*

La'dfirnis, *sm.* -nisses, *pl.* -nisse, lakier *m.*, lak chiński.

Lackie'ren, *va.* lakierować, pociągać lakierem; (w języku ludowym) oszukać.

Lackie'rer, *sm.* -s, *pl.* —, lakiernik *m.*, pokościarz *m.* pokostownik *m.*

Lackie'rerwerkstatt, *sf. pl.* -stätten, lakiernia *f.*, pokostownia *f.*, pokostnia *f.*

La'dleder, *sn.* -s, skóra lakierowana.

La'dmus, *sn.* lakmus *m.* (barwnik).

La'dmuspflanze, *sf. pl.* -n, lakmus *m.* (rośl.).

La'dstiefel, *sm. pl.* i -schuhe, *sm. pl.* buty *pl.*, buciki *pl.* z lakierowanej skóry, lakiery *pl.*, lakierki *pl.*

La'de, *sf. pl.* -n, 1) skrzynia *f.*, skrzynka *f.*, lada *f.*, szuflada *f.*; 2) arka *f.* przymierza, (= Bundeslade).

La'deaufseher, *sm.* -s, *pl.* —, nakładczy *m.*

La'debord, *sm.* -(e)s, poklad ładunkowy (na okręcie).

La'debrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pozew *m.*, cytacya *f.*

La'debuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* nakładów (kol.).

La'defrist, *sf. pl.* -en, 1) okres *m.* do pozywania (prawn.); 2) okres *m.* do ładowania (kol.).

La'degebühr, *sf. pl.* -en; -geld, 1) koszta *pl.* cytacyi (prawn.); 2) nakładowe *n.* (kol.).

La'degleis, *sn.* -ses, *pl.* -se, tor *m.* do ładowania, tor ładunkowy (kol.).

La'demaß, -profil, *sn.* ob. Normalladeprofil.

La'demeister, *sm.* -s, *pl.* —, nakładczy *m.*

La'den, *va.* lade, lädst i ladest, lädt i ladet, lud, habe geladen; 1) ładować; das Schiff hat Getreide geladen okręt naładowano zbożem; Waren auf ein Schiff — ładować towary na okręt; j—m etw. auf den Rücken — włożyć co komu na plecy; 2) eine Last auf sich — obarczyć się ciężarem; eine Verantwortlichkeit, eine Verpflichtung auf sich — przyjąć na siebie odpowiedzialność, zobowiązanie; Haß, Tadel auf sich — ściągnąć na siebie nienawiść, naganę; eine Sünde auf sein Gewissen — obciążyć sumienie grzechem; er hat schwer, gehörig, gut, schief geladen podpił sobie porządnie; 3) nabijać, nabić (broń); scharf — nabić kulą; blind — nabić prochem; 4) cytować, wzywać do stawienia się; 5) prosić, zapraszać (= einladen).

La'den, *sm.* -s, *pl.* Läden, 1) okienica *f.*; 2) sklep *m.*; einen — halten mieć sklep; einen — eröffnen założyć sklep.

La'denbesitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* sklepu.

La'denbuch, *sn.* ob. Ladebuch.

La'denburschi(e), *sm.* -en, *pl.* -en, kupczyk *m.*

La'deneinrichtung, *sf. pl.* -en, urządzenie sklepowe.

La'endieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, złodziej okradający sklepy.

La'endiener, *sm.* -s, *pl.* —, służący sklepowy.

La'denfenster, *sn.* -s, *pl.* —, okno wystawowe sklepu.

La'denflügel, *sm.* -s, —, skrzydło *n.* okienicy.

La'dengehilfe, *sm.* -n, *pl.* -n, subjekt sklepowy.

La'denhüter, *sm.* -s, *pl.* —, stróż sklepowy; (zwykle przen.:) towar niepokupny, ustawicznie w sklepie na składzie leżący.

La'denjungfer, *sf. pl.* -n, -mädchen, *sn. pl.* —, -mamsell, *sf. pl.* -en, panna sklepowa, sklepówka *f.*

La'denkasse, *sf. pl.* -en, kasa podręczna w sklepie.

La'denpreis, *sm.* -ses, *pl.* -se, cena sklepowa.

La'denraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, sklep *m.*, magazyn *m.*

La'denschluß, *sm.* -sses, zamknięcie *n.* sklepu.

La'denschwengel, *sm.* -s, *pl.* —, subjekt sklepowy.

La'denzins, *sm.* -ses, *pl.* -se, czynsz *m.* najmu sklepu.

La'deprofil, *sn.* ob. Normalladeprofil.

La'der, *sm.* -s, *pl.* —, ładownik *m.*, nakładca *m.*

La'deraum, *sm.* -(e)s, pojemność ładunkowa.

La'derequisiten, -utensilien, *pl.* przyrządy ładownicze.

La'descheln, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dowód ładunkowy.

La'destock, *sm.* -es, *pl.* -stöcke, stempel *m.* do nabijania, ladsztok *m.*

La'detasche, *sf. pl.* -n, ładownica *f.*

La'dezeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sprzęty *pl.* do nabijania działa.

Lädie'ren, *va.* zranić, nadwerężyć, zepsuć.

La'dislaus, *sm.* Władysław; *dim.* Władek, Władzio.

La'derin, *sf. pl.* -innen, ob. Ladenjungfer.

La'dung, *sf. pl.* -en, 1) ładowanie *n.*, ladunek *m.*; der Wagen hat volle — wóz ma pełny ładunek; 2) nabijanie *n.*, nabój *m.*, ladunek (strzelby, działa); scharfe blinde — ladunek ostry, ślepy; (obraz.) er

hat seine volle — ma już porcyę w głowie, już jest pijany; eine — Prügel porcya batów, kijów; 4) cytacya *f.*, pozew *m.* (prawn.); 5) zaproszenie *n.* ob. Einladung.

La'dungsbrief, *sm.* ob. Ladeschein.

La'dungsflasche, *sf. pl.* -en, butelka lejdejska (fiz.).

La'dy, (wym.: ledi), *sf. pl.* -s, dama *f.*, pani *f.*

Lafe'tte, *sf. pl.* -n, laweta *f.*, łoże *n.* armaty, osada *f.* armaty na kołach.

La'ffe, *sm.* -n, *pl.* -n, cymbał *m.*, dudek *m.*, gap *m.*, zarozumiałec *m.*; modniś *m.*, gogo *m.*

La'ge, *pl.* -n, 1) położenie *n.*, sytuacya *f.*, pozycya *f.*; das Haus hat eine schöne — dom jest ładnie położony; einer Sache die gehörige — geben, sie in die gehörige albo rechte — bringen położyć, ustawić rzecz odpowiednio; die — ändern zmienić pozycyę; 2) warstwa *f.*, pokład *m.*, ławica *f.* (geol.); eine — Sand warstwa, pokład piasku; eine — Papier warstwa papieru; 3) położenie *n.*; stan *m.*; er ist in einer schlimmen, traurigen — jest w złem, smutnem położeniu; mizliche — krytyczna sytuacya; nach (der) — der Umstände stosownie do stanu rzeczy, według okoliczności; er ist mit seiner — zufrieden jest ze swego losu zadowolony; ich möchte nicht in deiner — sein nie chciałbym być w twojej skórze; in der — sein być wstanie; sich in j—s — versetzen wejść w czyje położenie; 4) rząd *m.* dział na pokładzie okrętowym.

Lä'gel, *sn.* -s, *pl.* —, łagiew *f.*, łagiewka *f.*, beczułeczka *f.*, baryłeczka *f.*

La'genweise, *adv.* warstwami, pokładami.

La'ger, *sn.* -s, *pl.* —, 1) posłanie *n.*, leża *f.*, legowisko *n.*, łeżysko *n.*, łoże *n.*, łóżko *n.*; behagliches, elendes — wygodne, przyjemne, nędzne łoże; die Tiere aus ihren -n aufjagen, vertreiben wypłoszyć, wygnać zwierzęta z ich legowisk; sich in sein — verstecken, verkriechen skryć się, schować się w swojem legowisku; vom — (= Krankenlager) aufkommen wstać z łóżka po przebytej chorobie; nach ganzjährigem — po całorocznej chorobie; 2) leża, obóz *m.*, namiot *m.* stanowisko *n.*; das — abstecken wytknąć obóz; ein — aufschlagen, beziehen obóz założyć; das — abbrechen, aufheben zwinąć obóz; aus dem — rücken wyruszyć z obozu; die Stadt ist in zwei — gespalten miasto podzielone jest na dwa obozy, na dwa stronnictwa, na dwie partye; er schlägt sein — bald hier, bald dort auf przebywa, pozostaje to tu, to tam, nie ma stałego mieszkania; 3) (w gospodarstwie) das Getreide geht zu — (albo legt sich) zboże się pokłada (od deszczu, dla ciężkich kłosów i t. d.); Wein auf — haben mieć wino w piwnicy, mieć wino w beczkach (na łegarach, kętnarach) leżące; er hat ein großes — von Weinen ma wielkie zapasy win; 4) warstwa *f.*, ławica *f.*, pokład *m.* (geol.); 5) skład *m.*, magazyn *m.*; — von Tuchwaren sukiennica *f.*; Waren auf dem — halten mieć towary na składzie; er hat diese Ware immer auf — ma zawsze zapasy tego towaru; aufs — bringen złożyć w magazynie; sein — räumen, verkaufen wyprzątnąć, sprzedać skład, magazyn; das — aufnehmen inwentować, spisywać towary znajdujące się na składzie; 5) łagier *m.*, osad *m.* na dnie beczki, drożdże *pl.*, fusy *pl.*; der Wein ist noch auf dem — wino jeszcze nie wystało się, nie ustało się; das Bier riecht nach dem — piwo czuć drożdżami; 6) łożak *m.*, piwo wystałe (= Lagerbier); 7) (w mechanice;) *a*) maźnica *f.*, łożysko *n.*, panewka *f.*; ausgelaufenes — panewka wytarta; heißlaufendes — panewka zagrzana; *b*) siodełko *n.*, łożysko *n.*, (= Auflager); festes — stałe siodełko; Flächen— płaskie siodełko; Gleit — przesuwowe siodełko; Kipp— kołyskowe siodełko; Rollen— wałkowe siodełko.

La'ger=, *adi.* składowy; obozowy.

La'geraufnahme, *sf. pl.* -n, inwentowanie *n.*, spisywanie *n.* inwentarza.

La'gerbalken, *sm.* -s, *pl.* —, belka łożyskowa.

La'gerbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, legar *m.*, kętnar *m.*

La'gerbestand, *sm.* -(e)s, *pl.* -stände, ilość *f.* towarów leżących na składzie, inwentarz *m.*

Lagerbier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, leżak *m.*

Lagerbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, 1) księga składowa; 2) księga gruntowa, kataster *m.*

La'gerbüchse, *sf.* ob. Lagergehäuse.

La'gerbügel, *sm.* -s, *pl.* —, strzemię maźnicze.

La'gerdeckel, *sm.* -s, *pl.* —, nakrywa *f.* łożyska, przykrywa *f.* łożyska.

La'gerdocht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, knot maźniczy.

La'gerfaß, *sn.* -sses, *pl.* -fässer, wielka beczka (leżąca zawsze na łegarach w piwnicy).

La'gerfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień *m.* w obozie.

La'gerfieber, *sn.* -s, febra *f.*, gorączka obozowa.

La'gerfrei, *adi.* wolny od opłaty składowego, na składzie bezpłatnym.

La'gerfrist, *sf. pl.* -en, okres składowy.

La'gerfuge, *sf. pl.* -n, spój pokładowy, spój warstwowy (mech.).

La'gerfutter, *sn.* -s, wyprawa *f.* łożyska (mech.).

La'gergabel, *sf. pl.* -n, 1) widły *pl.* łożysko, widły maźnicy; 2) strzemię maźnicze, podponka *f.*, podwiązka *f.* (mech.).

La'gergebühren, *sf. pl.* -geld, *sn.* -(e)s, składowe *n.*

La'gergehäuse, *sn.* -s, *pl.* —; -büchse, *sf. pl.* -n, maźnica *f.*, oprawa *f.* łożyska, pudło *n.* łożyska (mech.).

La'gergehäuseschraube, *sf. pl.* -n, śruba *f.* maźnicy, śruba oprawy łożyska, śruba nalewna (mech.).

La'gerhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom składowy, skład *m.*, magazyn *m.*

La'gerholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, poobałane drzewa w lesie, leżak *m.*

La'gerhütte, *sf. pl.* -n, szałas obozowy, barak *m.*

La'gerkompoſition, *sf.* stop panewkowy (mech.).

La'gerkouto, *sn.* -s, *pl.* -s, inwentarz *m.*

La'gerkoſten, *spl.* ob. Lagergebühren.

La'gerkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba obozowa; ob. Lagerfieber.

La'gerkorn, *sn.* -(e)s, zboże zamagazynowane.

La'gerkunſt, *sf.* sztuka *f.* zakładania obozów.

La'gerleben, *sn.* -s, życie obozowe, w obozie.

La'germeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, oboźny *m.*, kwatermistrz *m.*

La'gern, I. *va.* 1) ułożyć, położyć na ziemię, pochylić ku ziemi; der Regen hat das Getreide gelagert deszcz zboże na ziemię powalił; 2) obozem rozłożyć, w obozie umieścić (wojsko); 3) Waren — złożyć towary w magazynie; Wein — ustawić wino w piwnicy; II. *vn.* (h.) 1) leżeć; er lagerte unter einem Baume leżał pod drzewem; er hat noch viele Waren — ma jeszcze dużo towarów na składzie; die Rebhühner — auf dem Felde kuropatwy leżą pokotem na polu; (obraz.) eine Wolke lagerte auf ſeiner Stirn miał czoło zachmurzone; 2) obozować, stać obozem; III. ſich — *vr.* położyć się, ułożyć się, usadowić się, rozłożyć się; obozem gdzie stanąć, rozłożyć się; pokładać się, powalić się (o zbożu).

La'geroberteil, *sm.* -(e)s, wierzch *m.* oprawy łożyska (mech.).

La'gerobſt, *sn.* -es, owoc zimowy, owoc dający się przechować, mogący długo leżeć.

La'gerplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, skład *m.*, składowisko *n.*; miejsce *n.* na obóz, obozowisko *n.*

La'gerraum, *sm.* -(e)s, *pl.* -räume, skład *m.*, składowisko *n.*, magazyn *m.*

La'gerrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo *n.* składu depozytu.

La'gerrumpf, *sm.* -(e)s, kadłub *m.* łożyska (mech.).

La'gerſchale, *sf. pl.* -n, panew *f.* łożyska (mech.).

La'gerſchenke, *sf. pl.* -n, kantyna obozowa.

La'gerſchein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poświadczenie *n.* składu, składowna *f.*

La'gerſchere, *sf.* ob. Lagergabel.

La'gerſchmiernute, *sf. pl.* -n, żłobek *m.* panewki.

La'gerſchmieröffnungsſchraube, *sf.* śruba nalewna (mech.).

La'gerſtatt, -ſtätte, *sf. pl.* -n, leża *f.*, łoże *n.*, legowisko *n.* (zwierząt); obozowisko *n.*

La'gerſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, ul leżący.

La'gerung, *sf. pl.* -en, położenie *n.*, ułożenie *n.* (się), obozowanie *n.*; umieszczenie *n.* na składzie.

La'gerungsfriſt, *sf. pl.* -en, okres składowy.

La'gerverzeichnis, *sp.* -ſſes, *pl.* -ſſe, inwentarz *m.*

La'gerwache, *sf. pl.* -n, straż obozowa.

La'gerwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino na składzie będące, wino do przechowania.

La'gerzelt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, namiot obozowy.

La'gerzins, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, składowe *n.*

La'go Maggio're, *sm.* Długie Jezioro.

Lagu'ne, *sf. pl.* -n, laguna *f.*

Lagu'nenſtadt, *sf.* miasto na łagunach (Wenecya).

Lahm, *adi.* i *adv.* kulawy, chromy; (-wo, -mo); -e Hand chroma ręka; — an einem Fuße chromy, kulawy na jedną nogę; j—n krumm und — ſchlagen zbić kogo tak, że okulał, połamać komu kości; — gehen chromać, kuleć, kulawo chodzić; (obraz.) -e Beweiſe chrome, słabe dowody; -e Entſchuldigung chroma, bezzasadna wymówka; -er Stil kośławy styl; -er Diener leniwy, nieudolny służący.

La'hme(r), *sm.* -en, *pl.* -en, (*sf. pl.* -en) kulawy *m.*, (-wa *f.*) kulas *m.*

La'hmen, *vn.* (h.) kuleć, chromać.

Lä'hmen, *va.* okulawić, ochromić, razić, urazić; sparaliżować, ubezwładnić; ein Schlagfluß hat ihm die Zunge gelähmt apopleksya raziła go w język; er iſt an allen Gliedern gelähmt stracił władzę we wszystkich członkach; der Schreck lähmte ſeine Glieder przestrach ubezwładnił mu członki; die Furcht vor dem Kriege lähmt alle Geſchäfte obawa wojny paraliżuje, wstrzymuje, psuje wszystkie interesa; lähmend einwirken paraliżować, przeszkadzać.

La'hmenſtein, *sn.* Elganowo *n.*

La'hmheit, *sf.*; **La'hmſein**, *sn.* -s, kulawość *f.*, chromota *f.*, *f.*, kośławość *f.*

La'hmlegen, *va.* ochromić; skazać na bezczynność.

La'hmlegung, *sf.* ubezwładnienie *n.*

Lä'hmung, *sf. pl.* -en, osłabienie *n.*, ubezwładnienie *n.*, (— durch Schlagfluß) apopleksya *f.*, paraliż *m.*

Lahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pozłotka *f.*, łama *f.*, blaszka *f.* srebrna albo złota.

Laib, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bochen *m.*, bochenek *m.*; ein — Brot bochenek chleba.

Lai'bach, *sn.* Lublana *f.*

Laich, *sm.* -(e)s, ikra *f.*

Lai'chauffſtieg, *sm.* -(e)s, wędrówka *f.* na tarło.

Lai'che, *sf.* czas *m.* ikrzenia, tarcia; tarło *n.*

Lai'chen, *vn.* (h.) ikrzyć się, trzeć; żabić się.

Lai'chgeſchäft, *sn.* -es, *pl.* -e, tarło *n.*

Lai'chkarpfen, *sm.* -s, *pl.* —, karp ikrzak *m.*

Lai'chplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, tarlisko *n.*

Lai'chzeit, *sf.* ob. Laiche.

Lai'e, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) łaik *m.*, zakonnik święceń nie mający, braciszek *m.*; 2) łaik

m., człowiek świecki (nie ksiądz) (obraz.) ein — in der Wiſſenſchaft profan, nowicyusz w jakiej umiejętności; ich bin ein — darin nie znam się na tem, jestem w tej sprawie nieukiem.

Lai'enbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, braciszek *m.*, nowicyusz *m.*, laik *m.*

Lai'enmäßig, *adv.* jak laik, jak nowicyusz; etw. — beurteilen sądzić o czem nieumiejętnie.

Lai'enpfründe, *sf. pl.* -n, prebenda *f.*, utrzymanie *n.* dla nowicyusza.

Lai'enprieſter, *sm.* -s, *pl.* —, kapłan *m.*, ksiądz świecki.

Lai'enſchweſter, *sf. pl.* -n, nowicyuszka *f.*, laiczka *f.*

Lakai', *sm.* -en, *pl.* -en, lokaj *m.*, pokojowy *m.*, służący *m.*

Lakai'enhaft, *adi.* i *adv.* lokajski, po lokajsku.

Lakai'enſeele, *sf.* dusza służalca.

La'ke, *sf. pl.* -n, ropa *f.*, słona woda (z wymoczonych ryb); Heringe in — ſetzen solić, przyprawiać solą śledzie.

La'ken, *sn.* i *sm.* -s, *pl.* —, chusta *f.*, płachta *f.*; Bett — prześcieradło *n.*; Toten — całun *m.*

Lako'niſch, *adi.* zwięzły, krótki, lakoniczny, *adv.* zwięźle, krótko, lakonicznie; er redet — mówi lakonicznie, jest krótkomowny.

Lakoni'smus, *sm.* —, *pl.* -men, zwięzłość *f.*, krótkomowność *f.*, lakoniczność *f.*, lakonizm *m.*

Lakri'tze, *sf. pl.* -n, lukrecya *f.*

Lakri'tzenholz, *sn.* -es, korzeń *m.* lukrecyi.

La'llen, I. *va.* ein Kind in den Schlaf — (lepiej lullen) usypiać, uspić dziecko śpiewaniem, lulać dziecko; II. *vn.* (h.) szczebiotać (o dzieciach), paplać; belkotać (jak pijany), jąkać się; mit lallender Zunge belkotliwie, niezrozumiale, jąkliwie.

La'ma, 1) *sm.* -s, *pl.* -s, lama *m.*, kapłan tybetański; Dalai — dalaj oder wielki lama; 2) *sn.* -s, *pl.* -s, lama *f.* (zwierzę).

Lamai'smus, *sm.* lamaizm *m.*

La'mbertnuß, *sf. pl.* -nüſſe, lombardzki orzech.

Lambrequi'n, (wym.: lambrekę) lambrekin *m.*; ozdoby *pl.* około helmu, labry *pl.* (herald.)

Lambri's, (wym.: lambri) *sm.* —, *pl.* —, i -brien, lamperya *f.*

Lamentatio'n, *sf. pl.* -en, skarga *f.*, użalenie *n.* się, żale *pl.*, lamentacya *f.*; żale śpiewane (w kościele).

Lame'lle, *sf. pl.* -n, nakładka *f.*, cienka płytka.

Lamentie'ren, *vn.* (h.) żalić się, uskarzać się, lamentować.

Lame'nto, *sn.* -s, *pl.* -s, placz *m.*, narzekanie *n.*, lament *m.*

Lamm, *sn.* -(e)s, *pl.* Lämmer, jagnię *n.*, baranek *m.*; vom — barani, jagnięcy; das — Gottes baranek boży; dieſes Pferd iſt wie ein — ten koń jest spokojny, laskawy jak baranek.

La'mmatſch, *sn.* Lamacz *m.*

La'mmbraten, *sm.* -s, pieczeń jagnięcia.

Lä'mmchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Lamm) jagniątko *n.*, baranek *m.*, baraneczek *m.*; ein ſäugendes — osysek *m.*, 2) baranki *pl.*, kotki *pl.*, bazie *pl.*, jagniątko *pl.* (pączki kosmate niektórych roślin).

La'mmen, lämmern, *vn.* (h.) kocić się, jagnić się.

Lä'mmerbraten, *sm.* ob. Lammbraten.

Lä'mmergeier, *sm.* -s, *pl.* —, sęp alpejski, birkut *m.*

Lä'mmerhirt, *sm.* -en, *pl.* -en, pasterz jagnięcy.

Lä'mmernes, *sn.* -nen, jagnięca pieczeń, jagnięcina *f.*

Lä'mmerwolke, *sf. pl.* -n, chmura mająca kształt baranka.

La'mmfell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skórka jagnięca, smuzyk *m.*, smuszek *m.*

La'mmfleiſch, *sn.* -es, mięso jagnięce, jagnięcina *f.*

La'mmfromm, *adi.* cierpliwy, spokojny, potulny jak baranek.

La'mmhürde, *sf. pl.* -n, obora *f.* dla jagniąt.

La'mmsgeduld, *sf.* anielska cierpliwość.

La'mmskeule, *sf. pl.* -n, pośladek jagnięcy.

La'mmwolle, *sf.* wełna jagnięca.

La'mmzeit, *sf.* czas *m.* kocenia się owiec.

Lä'mpchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Lampe) lampka *f.*, lampeczka *f.*

La'mpe, I. *sf. pl.* -n, lampa *f.*; die -n światło kinkietów (w teatrze); ein Stück vor die -n bringen wystawić sztukę na scenie; ich arbeite bei der — pracuję przy świetle (lampy); aeroſtatiſche — lampa aerostatyczna, lampa o ciśnieniu powietrza; Coupé—, Decken— lampa wozowa, stropowa; Gas— lampa gazowa, lampa bezknotna; Dampfſtrahl— lampa smoczkowa; Hänge— lampa wisząca; hydroſtatiſche — lampa hydrostatyczna, lampa spółkująca, lampa o ciśnieniu powietrza; Küchen— kaganek *m.*; Moderateur—, Feder—, Neckarcel— lampa tłokowa, lampa sprężynowa, lampa z miarkownikiem; Pump— lampa z pompą; Uhr—, — mit Uhrwerk, mechaniſche — lampa mechaniczna; Schwamm—, Ligroin— lampa gąbkowa, lampa ligroinowa; Sparlicht— kaganek z plywakiem; Steh—, Tiſch— lampa stojąca, lampa stołowa; Wand— lampa ścienna; II. —, *sm.* -(n)s, nazwa zająca w bajce niemieckiej; zając *m.*, kot *m.*

La'mpenanzünder, *sm.* -s, *pl.* —, lampiarz *m.*, lampista *m.*

La'mpenarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, podlampek *m.*, ramię *n.* lampy.

La'mpenbrenner, *sm.* -s, *pl.* —, palnik *m.*

La'mpendocht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, knot *m.*, do lampy.

La'mpenfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* lamp.

La'mpenfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, fabrykant *m.* lamp.

La'mpenfaſſung, *sf. pl.* -en, oprawa *f.*, lampy.

La'mpenfieber, *sn.* -s, trema *f.* aktora przed występem.

La'mpenfuß, *sm.* -es, podstawa *f.* lampy.

La'mpenglocke, *sf. pl.* -n, bania *f.* do lampy, klosz *m.*, kula *f.*

La'mpenkörper, *sm.* -s, *pl.* —, zbiornik *m.* na świetliwo, kaganiec lampowy.

La'mpenkugel, *sf. pl.* -n, bania *f.* do lampy, bańka *f.* lampy, kula *f.*, glob *m.*

La'mpenlicht, *sn.* -(e)s, światło *n.* lampy.

La'mpenmann, *sm.* -(e)s, **-putzer**, *sm.* -s, *pl.* —, lampista *m.*

La'mpenraum, *sm.* -(e)s, lampiarnia *f.*

La'mpenröhre, *sf. pl.* -n, palnik *m.*

La'mpenruß, *sm.*, **-ſſes, -ſchwarz**, *sn.* -es, sadza *f.*, kopeć *m.* z lampy.

La'mpenſchirm, *sm.*, **-ſturz**, *sm.* -es, *pl.* -ſtürze, daszek *m.* do lampy, klosz *m.*, kula *f.*

La'mpenſtock, *sm.* -es, *pl.* -ſtöcke; **-träger**, *sm.* -s, *pl.* — podlampek *m.*

La'mpenteller, *sm.* -s, *pl.* —, podstawka *f.* od lampy.

La'mpentrage, *sf. pl.* -n, nosze, *pl.* do lamp.

La'mpenzylinder, *sm.* -s, *pl.* —, szkielko *n.*, do lampy.

Lampio'n, (wym.: lampią), *sm.* i *sn.* -s, *pl.* -s, lampion *m.*

Lampi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, lampiarz *m.*, lampista *m.*, lampowy *m.*, latarnik *m.*

La'mprechtsdorf, *sn.* Kopanica *f.*

Lampre'te, *sf. pl.* -n, lampreda *f.*, lampetra *f.*, minog *m.*

Lancie'r, (wym.: lansyer), *sm.* -s, *pl.* -s, 1) ulan *m.*; 2) lansier *m.*, taniec francuski.

Lancie'ren, *va.* puszczać, rzucać; wprowadzić w świat, w modę, lansować.

Land, *sn.* -(e)s, *pl.* Länder i Lande, 1) ląd *m.*; zu Waſſer (także zur See) und zu -e, na wodzie (na morzu) i na lądzie wodą i lądem; das feſte — ląd stały; zu -e reiſen lądem podróżować; aus — fahren albo landen płynąć do lądu, wylądować; aus — ſetzen, aus — ſteigen, wysiąść na ląd, wylądować; aus — ſtoßen przybić do lądu; vom -e ſtoßen odbić od lądu; am -e hinfahren, hinſegeln trzymać się lądu; das — zu Geſicht bekommen, — entdecken zobaczyć ląd; das — aus dem Geſichte verlieren stracić ląd z oczu; 2) ziemia *f.*, rola *f.*, pole *n.*, grunt *m.*; angeſchwemmtes — ziemia przymulona, odsep *m.*; das — bauen uprawiać rolę; angebautes, beſtelltes — ziemia, rola uprawiana; — brach liegen laſſen zostawić grunt, pole odlogiem; ein Stück — albo -es kawał *m.*, szmat *m.* ziemi; 3) wieś *f.* (w przeciwstawieniu do miasta), prowincya *f.*; das Leben auf dem -e życie wiejskie, na wsi, prowincyonalne; auf dem -e ſein, leben, wohnen być, żyć, mieszkać na wsi, na prowincyi; auf das albo aufs — gehen, ziehen wyjechać, wyprowadzić się na wieś; über — gehen, ziehen, wandern podróżować, (po świecie); ein Mann, eine Frau vom -e wieśniak *m.*, wieśniaczka *f.*, chłop *m.*, chłopka *f.*; człowiek *m.*, kobieta *f.* z prowincyi; Leute vom -e wieśniacy *pl.*,; Stadt und — ſprechen davon wszyscy, wszędzie o tem mówią; 4) kraj *m.*, obszar polityczny; ein reiches, geſegnetes — bogaty, błogosławiony kraj; das gelobte — kraj obiecany, ziemia obiecana; fremde Länder (= die Fremde) obce kraje, obczyzna *f.*; in aller Herren Ländern we wszystkich krajach świata, na całej ziemi; hier zu -e albo hierzulande tu w krraju, w tym kraju, tutaj; das iſt des -es nicht der Brauch to u nas nie jest w zwyczaju; außer -es poza krajem, za granicą; einen außer -es, aus dem Lande, des -es verweiſen wygnać, wyświecić kogo z kraju, skazać kogo na wygnanie; aus dem -e ziehen, das — verlaſſen wyjechać, wydalić się z kraju, porzucić, opuścić kraj; in ferne Länder reiſen podróżować w dalekie kraje; — und Leute kennen znać kraj i jego mieszkańców; — und Leute regieren panować nad krajem, państwem; — und Leute verlieren, um — und Leute kommen stracić, postradać kraj, państwo, rządy, władzę; das ganze — (= alle Einwohner) liebte ihn cały kraj (t. j. wszyscy mieszkańcy) kochał go; das — der Schatten, der Seligen kraj cieniów, kraj błogosławionych; ſeit jenem Ereigniß ſind ſchon viele Jahre ins — gegangen od tego zdarzenia wiele już lat minęło.

Land-, *adi.* lądowy, krajowy; ziemski, wiejski.

La'ndadel, *sm.* -s, szlachta ziemiańska, ziemska, wiejska.

La'ndammann, *sm.* -s, rządca prowincyonalny (w Szwajcaryi).

La'ndarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.*, praca *f.* w polu, na roli, zatrudnienie wiejskie.

La'ndarmee, *sf. pl.* -en, wojsko lądowe, armia lądowa.

La'ndarzt, *sm.* -es, *pl.* -ärzte, lekarz wiejski, prowincyonalny.

La'ndau, *sn.* Młodzikowo *n.*

Lan'dauer, *sm.* -s, *pl.* —, kareta otwarta, landara *f.*

La'ndaufenthalt, *sm.* -(e)s, pobyt *m.* na wsi.

La'ndbar, *adi.* przystępny dla statków, dla okrętów.

La'ndbatterie, *sf. pl.* -n, baterya nadbrzeżna.

La'ndbau, *sm.* -(e)s, uprawa *f.* roli, rolnictwo *n.*

La'ndbauer, *sm.* -s, *pl.* -n, rolnik *m.*

La'ndbeſitz, *sm.* -es, posiadłość gruntowa, wiejska.

La'ndbeſitzer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel *m.* gruntu, ziemi.

La'ndbettler, *sm.* -s, *pl.* —, żebrak włóczący się od wsi do wsi.

La'ndbewohner, *sm.* -s, *pl.* —, mieszkający *m.* na wsi, wieśniak *m.*

La'ndbezirk, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okręg wiejski.

La'ndbote, *sm.* -n, *pl.* -n, posłaniec wiejski; posel *m.*, delegat ziemski; posel na sejm krajowy.

La'ndbriefbote, *sm.* -n, *pl.* -n, i **-briefträger**, *sm.* -s, *pl.* —, listonosz wiejski.

La'ndbrot, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chleb wiejski.

La'ndbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, księga *f.* ustaw krajowych, kataster *m.* posiadłości szlacheckich.

Lä'ndchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Land) maly kraj kraina *f.*, kraik *m.*

La'nddienſt, *sm.* -(e)s, służba lądowa; służba na wsi.

La'nddroſt, *sm.* -es, *pl.* -e, radca ziemski, starosta *m.* (w Niemczech).

Lä'nde, *sf. pl.* -n, przystań *f.*, port *m.*

La'ndedelmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, szlachcic ziemski, ziemianin *m.*, obywatel ziemski.

La'ndeigentum, *sn.* -(e)s, wlasność, posiadłość ziemska.

La'ndeigentümer, *sm.* -s, *pl.* —, właściciel, posiadacz ziemski.

La'ndeinwärts, *adv.* ku środkowi kraju, w głąb kraju.

La'nden, I. *va.* wylądować, wysadzić na ląd; Truppen — wylądować wojsko; II. *vn.* (h. i ſ.) wylądować, wysiąść na lądzie; wir haben in Neapel gelandet wylądowaliśmy w Neapolu.

La'ndenge, *sf. pl.* -n, przesmyk *m.*, międzymorze *n.*

Lä'nderei', *sf.* (zwykle tylko:) *pl.* -en, grunta *pl.*, dobra *pl.*

Lä'nderkunde, *sf.* krajoznawstwo *n.*, geografia *f.*

Lä'ndername, *sm.* -ns, *pl.* -en, nazwa *f.* krajów.

Lä'nderraub, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zabór *m.* krajów.

Lä'nderſucht, *sf.* żądza *f.* zdobywania, posiadania ziemi, krajów.

Lä'nderteilung, *sf. pl.* -en, podzial *m.* krajów, ziem.

La'ndesangehörigkeit, *sf.* narodowość *f.*; przynależność *f.* do kraju.

La'ndesart, *sf.* 1) zwyczaj krajowy; 2) ob. Landesbeſchaffenheit.

La'ndesaufnahme, *sf. pl.* -n, pomiar *m.* kraju.

La'ndesausſchuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -ſchüſſe, wydział krajowy; członek *m.* wydziału krajowego.

La'ndesbank, *sf. pl.* -en, bank krajowy.

La'ndesbeſchaffenheit, *sf. pl.* -en, klimat *m.*, położenie *n.*, wlasności *pl.* kraju.

La'ndesbeſchreibung, *sf. pl.* -en, opisanie *n.* kraju, opis *m.* kraju, topografia *f.*

La'ndesbrauch, *sm.* -(e)s, *pl.* -bräuche, zwyczaj krajowy, narodowy.

La'ndeserzeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, plód krajowy, wyrób krajowy.

La'ndesfarben, *sf. pl.* barwy narodowe, krajowe.

La'ndesfiskus, *sm.* —, fiskus krajowy.

La'ndesflüchtig, *adi.* zbiegly z kraju.

La'ndesfürſt, *sm.* -en, *pl.* -en, monarcha *m.*, panujący *m.*, książę *m.* kraju.

La'ndesgebrauch, *sm.* ob. Landesbrauch.

La'ndesgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd krajowy.

La'ndesgerichtsrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca *m.* sądu krajowego.

La'ndesgeſetz, *sn.* -es, *pl.* -e, ustawa krajowa.

La'ndesgrenze, *sf. pl.* -n, granica *f.* kraju, państwa.

La'ndeshaupt, *sn.* -(e)s, *pl.* -häupter, glowa *f.* kraju, państwa.

La'ndeshauptmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, starosta krajowy.

La'ndesherr, *sm.* ob. Landesfürſt.

La'ndesherrlichkeit, *sf.* godność *f.*, prawa *pl.*, przywileje *pl.*, prerogatywy *pl.* panującego.

La'ndesherrſchaft, *sf.* 1) panowanie *n.*; 2) panujący *m.* z rodziną.

La'ndeshoheit, *sf.* najwyższa władza w kraju.

La'ndeskaſſe, *sf. pl.* -n, kasa krajowa; skarb publiczny.

La'ndeskind, *sn.* -es, *pl.* -er, swojak *m.*, rodak *m.*, krajowiec *m.*, krajan *m.*

La'ndeskultus, *sf.* uprawa *f.*, kultura *f.* kraju.

La'ndesmünze, *sf. pl.* -n, moneta krajowa.

La'ndesmutter, *sf. pl.* -mütter, matka *f.* narodu, panująca *f.*, monarchini *f.*

La'ndesobrigkeit, *sf.* zwierzchność krajowa.

La'ndesordnung, *sf.* ob. Landrecht.

La'ndesprodukt, *sn. pl.* -e, ob. Landeserzeugnis.

La'ndesregierung, *sf. pl.* -en, rząd krajowy.

La'ndesregierungsrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, radca *m.* rządu krajowego.

La'ndesreligion, *sf. pl.* -en, religia krajowa, narodowa, w kraju panująca.

La'ndesſchuld, *sf. pl.* -en, dług krajowy, narodowy.

La'ndesſchule, *sf. pl.* -n, szkoła krajowa, publiczna.

La'ndesſchulinſpektor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, krajowy inspektor szkól.

La'ndesſchulrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, 1) rada szkolna krajowa; 2) radca szkolny krajowy.

La'ndesſchützenbataillon, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, batalion strzelców krajowych.

La'ndesſitte, *sf. pl.* -n, zwyczaj krajowy, narodowy.

La'ndesſperre, *sf. pl.* -n, zamknięcie *n.* granic kraju, zakaz *m.* przywozu lub wywozu do lub z kraju.

La'ndesſprache, *sf. pl.* -n, język krajowy, ojczysty.

La'ndestracht, *sf. pl.* -en, strój krajowy, ubiór narodowy.

La'ndestrauer, *sf.* żałoba krajowa, narodowa.

La'ndesüblich, *adi.* zwyczajny w kraju, w kraju używany; *adv.* według krajowego zwyczaju.

La'ndesvater, *sm.* -s, *pl.* -väter, ojciec *m.* narodu, panujący *m.*, monarcha *m.*

La'ndesverfaſſung, *sf. pl.* -en, forma *f.*, ustrój *m.* rządu krajowego, konstytucya krajowa.

La'ndesvermeſſung, *sf. pl.* -en, pomiar *m.* kraju.

La'ndesverrat, *sm.* -(e)s, zdrada *f.* kraju, zdrada stanu.

La'ndesverräter, *sm.* -s, *pl.* —, zdrajca *m.* kraju, stanu.

La'ndesverräterisch, *adi.* zdrady kraju dotyczący, ze zdradą kraju połączony, do zdrady kraju zmierzający; *adv.* jak zdrajca kraju.

La'ndesversammlung, *sf.* *pl.* -en, zgromadzenie narodowe, krajowe.

La'ndesverteidigung, *sf.* obrona *f.* kraju, krajowa.

La'ndesvertretung, *sf.* *pl.* -en, reprezentacya *f.* kraju, sejm krajowy.

La'ndesverwaltung, *sf.* zarząd krajowy, administracya *f.* kraju.

La'ndesverweisung, *sf.* *pl.* -en, wygnanie *n.*, wywołanie *n.* z kraju.

La'ndesverweser, *sm.* -s, *pl.* —, rządca *m.* kraju, namiestnik *m.*

La'ndesverwiesene(r), *sm.* -nen, *pl.* -nen, wygnany z kraju, wygnaniec *m.*

La'ndeswährung, *sf.* *pl.* -en, waluta krajowa.

La'ndeswohl, *sn.* -(e)s, dobro publiczne.

La'ndeszeitung, *sf.* *pl.* -en, gazeta krajowa (urzędowa).

La'ndfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, włóczęga *m.*; domokrążca *m.*

La'ndflüchtig, *adi.* zbiegły z kraju, banita *m.*, żyjący na wygnaniu; — werden zbiedz z kraju.

La'ndfracht, *sf.* *pl.* -en, należytość *f.* za przewóz lądem; towar przewożony (przewieziony) lądem.

La'ndfrau, *sf.* *pl.* -en, kobieta wiejska, wieśniaczka *f.*

La'ndfreie, *sm.* *pl.* wolnorodzeni *pl.* (u Germanów).

La'ndfremd *adi.* zupełnie obcy.

La'ndfriede, *sm.* -ns, pokój *m.* w kraju, pokój powszechny, publiczny; ich traue dem -n nicht nie ufam, nie dowierzam temu pokojowi.

La'ndfriedensbruch, *sm.*, -(e)s, *pl.* -brüche, naruszenie *n.* pokoju publicznego.

La'ndfrosch, *sm.* -es, *pl.* -frösche, żaba ziemna.

La'ndfuhrwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wóz wiejski.

La'ndgang, *sm.* — erhalten dostać pozwolenia wyjścia na ląd (mar.).

La'ndgeistliche(r), *sm.* -en, *pl.* -e(n), ksiądz *m.* na wsi, kapłan wiejski.

La'ndgeistlichkeit, *sf.* duchowieństwo wiejskie.

La'ndgemeinde, *sf.* *pl.* -n, gmina wiejska, gromada *f.*

La'ndgericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd ziemski, ziemiański, trybunał wyższy, sąd krajowy.

La'ndgewächs, *sn.* -ses, *pl.* -se, roślina lądowa.

La'ndgraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, rów graniczny.

La'ndgraben, *sm.* Kopanica *f.*

La'ndgraf, *sm.* -en, *pl.* -en, (-gräfin, *sf.* *pl.* -innen), landgraf *m.* (-fini *f.*).

La'ndgrafschaft, *sf.* *pl.* -en, landgrafostwo *n.*

La'ndgültig, *adi.* ważny, obowiązujący w kraju.

La'ndgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, majętność ziemska, wieś *f.*, włość *f.*, posiadłość wiejska.

La'ndhandel, *sm.* -s, handel lądowy; handel wiejski.

La'ndhaus, *sn.* -ses, *pl.* -häuser, 1) dom wiejski, dwór *m.*, dworek *m.*; 2) dom do odbywania zgromadzeń narodowych, gmach sejmowy.

La'ndheer, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wojsko lądowe, armia lądowa, siła (zbrojna) lądowa.

La'ndjäger, *sm.* -s, *pl.* —, policyant wiejski.

La'ndjägermeister, *sm.* -s, wielki łowczy.

Landjägermeisterei', *sf.* *pl.* -en, urząd *m.* wielkiego łowczego.

La'ndjunker, *sm.* -s, *pl.* —, syn *m.* wiejskiego szlachcica, szlachciura *m.*, szlachetka *m.*, hreczkosiej *m.*, grykosiej *m.*

La'ndkarte, *sf.* *pl.* -n, mapa, karta (geograficzna).

La'ndkirche, *sf.* *pl.* -n, kościół wiejski.

La'ndkrankheit, *sf.* *pl.* -en, choroba krajowa, endemia *f.*

La'ndkreis, *sm.* -ses, *pl.* -se, obwód krajowy, wiejski.

La'ndkrieg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wojna lądowa, na lądzie.

La'ndkundig, *adi.* w całym kraju wiadomy, znany; znający kraj.

La'ndkutsche, *sf.* *pl.* -n, laudara *f.*, kareta wiejska.

La'ndläufer, *sm.* -s, *pl.* —, włóczęga *m.*

La'ndläufig, *adi.* 1) włóczący się po kraju; 2) używany, zwyczajny w kraju; das ist hier — to tu w zwyczaju, w używaniu; -e Phrase komunał *m.*, frazes pospolity, powszechnie używany.

La'ndleben, *sn.* -s, życie wiejskie, na wsi.

Lä'ndler, *sm.* -s, *pl.* —, walec *m.* o powolnem tempie, walec styryjski.

La'ndleute, *spl.* ob. Landmann.

Lä'ndlich, *adi.* 1) krajowy, narodowy; — sittlich co kraj to obyczaj, każdy kraj ma swój obyczaj; 2) wiejski, sielski; -e Sitten wiejskie obyczaje; -es Gedicht poemat sielankowy, sielanka; *adv.* po wiejsku, po sielsku.

Lä'ndlichkeit, *sf.* wiejskość *f.*, sielskość *f.*, sielankowość *f.*

La'ndluft, *sf.* powietrze wiejskie.

La'ndmacht, *sf.* *pl.* -mächte, potęga lądowa, mocarstwo lądowe; wojsko lądowe, siła zbrojna na lądzie.

La'ndmakler, *sm.* -s, *pl.* —, pośrednik *m.* w sprzedażach dóbr.

La'ndmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewczyna wiejska.

La'ndmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, wieśniak *m.*, rolnik *m.*

La'ndmännisch, *adi.* wiejski, po wiejsku.

La'ndmark, *sf.* granica *f.* kraju, państwa; kraj *m.*, terytoryum *n.*

La'ndmarschall, *sm.* -s, *pl.* -schälle, marszałek krajowy.

La'ndmesser, *sm.* -s, *pl.* —, miernik *m.*, mierniczy *m.*, geometra *m.*

La'ndmiliz, *sf.* *pl.* -en, milicya krajowa.

La'ndpartie, *sf.* *pl.* -n, wycieczka *f.*, przechadzka *f.* na wieś.

La'ndpfeiler, *sm.* -s, *pl.* —, przyczółek *m.*

La'ndpfarre, *sf. pl.* -n, probostwo *n.* na wsi.

La'ndpfarrer, *sm.* -s, *pl.* —, kaplan *m.*, proboszcz wiejski.

La'ndpflanze, *sf. pl.* -n, roślina ziemna.

La'ndpfleger, *sm.* -s, *pl.* —, namiestnik *m.*, prefekt *m.* prowincyi.

La'ndplage, *sf. pl.* -n, klęska kraj cały nawiedzająca.

La'ndprediger, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Landpfarrer.

La'ndpomeranze, *sf. pl.* -n, parafianka *f.*

La'ndrat, *sm.* -(e)s, *pl.* -räte, landrat *m.*, radca ziemski, podsędek *m.* (w Prusiech); rada kantonalna (w Szwajcaryi).

La'ndratte, *sf. pl.* -n, szczur *m.*

La'ndrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo cywilne, kodeks cywilny.

La'ndregen, *sm.* -s, deszcz długotrwały, trzydniówka *f.*

La'ndreise, *sf. pl.* -n, podróż lądowa, lądem.

La'ndreiter, *sm.* -s, *pl.* —, strażnik konny, żandarm *m.*

La'ndrentmeister, *sm.* -s, *pl.* —, główny poborca.

La'ndrichter, *sm.* -s, *pl.* —, sędzia ziemski, ziemiański.

La'ndsaß, -saße, *sm.* -ßen, *pl.* -ßen, ziemianin *m.*, osiadły obywatel; mieszkaniec do kraju przynależny, właściciel gruntowy.

La'ndsäßig, *adi.* ziemiański.

La'ndsberg, *sn.* Gorzów *m.*

La'ndschaft, *sf. pl.* -en, 1) część *f.* kraju, prowincya *f.*, obwód *m.*; 2) stany prowincyonalne; 3) krajobraz *m.*, okolica *f.*, pejzaż *m.* (landszaft *m*).

La'ndschaftlich, *adi.* 1) prowincyonalny; -e Ausdrücke prowincyonalizmy *pl.*, wyrazy lub zwroty w pewnej części kraju używane; 2) krajobrazowy.

La'ndschaftshaus, *sn.* -ßes, *pl.* -häuser, gmach sejmowy.

La'ndschaftsmaler, *sm.* -s, *pl.* —, pejzażysta *m.*, malarz *m.* krajobrazów.

La'ndschaftsrat, *sm.* -es, *pl.* -räte, radca *m.* ziemstwa.

La'ndscheide, *sf. pl.* -n, miedza graniczna.

La'ndschlacht, *sf. pl.* -en, bitwa lądowa, na lądzie.

La'ndschöppe, *sm.* -n, *pl.* -n, lawnik prowincyonalny.

La'ndschule, *sf. pl.* -n, szkoła wiejska.

La'ndschullehrer, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel wiejski.

La'ndsee, *sm.* -s, *pl.* -n, jezioro śródziemne.

La'ndseite, *sf. pl.* -n, strona lądowa, strona ku lądowi zwrócona.

La'ndseuche, *sf. pl.* -n, zaraza powszechna, epidemia *f.*

La'ndsicht, *sf.* zoczenie *n.* lądu, ziemi (mar.).

La'ndsitz, *sm.* -es, *pl.* -e, wiejskie mieszkanie, dworek *m.*, włość *f.*

La'ndskind, ob. Landeskind.

La'ndsknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) lanckneckt *m.*, żołnierz pieszy, piechur *m.*; 2) lanckneckt, dyabełek *m.* (gra w karty).

La'ndsmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -leute, rodak *m.*, krajan *m.*, ziomek *m.*, z tego samego kraju; wir sind -leute jesteśmy rodacy; was ist er für ein —? skąd jest? co zacz?

La'ndsmännin, *sf. pl.* -innen, rodaczka *f.*, ziomka *f.*

La'ndsmannschaft, *sf. pl.* -en, ziomkostwo *n.*, rodactwo *n.*; związek między studentami uniwersyteckimi, którzy są rodakami.

La'ndsmännisch, *adi.* rodacki, narodowy.

La'ndspitze, *sf. pl.* -n, klin ziemi w morze wchodzący, przylądek *m.*

La'ndstadt, *sf. pl.* -städte, miasto prowincyonalne, miasteczko *n.*; miasto lądowe (nie nadmorskie).

La'ndstand, *sm.* -(e)s, poseł *m.*, delegat na sejm.

La'ndstände, *sm. pl.* stany *pl.* państwa, stany ziemskie, prowincyonalne.

La'ndsteuer, *sf. pl.* -n, podatek gruntowy; podatek krajowy.

La'ndstraße, *sf. pl.* -n, gościniec *m.*, trakt bity, droga krajowa.

La'ndstrecke, *sf. pl.* -n, przestrzeń *f.*

La'ndstreicher, *sm.* -s, *pl.* —, włóczęga *m.*

Landstreicherei', *sf.* włóczęgostwo *n.*

La'ndstrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przestrzeń *f.* ziemi (wzdłuż się rozciągająca), kawał *m.* kraju, kraina *f.*

La'ndsturm, *sm.* -(e)s, *pl.* -stürme; 1) burza *f.* na lądzie; 2) pospolite ruszenie, ruchawka *f.*

La'ndsturmpflichtig, *adi.* obowiązany do służby w pospolitym ruszeniu.

La'ndtafel, *sf. pl.* -n, 1) metryka koronna; 2) księga gruntowna posiadłości wiejskich.

La'ndtag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, sejm *m.* (krajowy); den — einberufen, vertragen zwołać sejm, odroczyć posiedzenia sejmu; — halten sejmikować.

La'ndtagsabgeordnete(r), *sm.* -ten, *pl.* -te(n), poseł *m.*, na sejm (krajowy), do sejmu.

La'ndtagsbeschluß, *sm.* -sses, *pl.* -beschlüsse, uchwała sejmowa.

La'ndtagsverhandlungen, *sf. pl.* obrady sejmowe.

La'ndtaxe, *sf. pl.* -n, opłata od gruntu, podatek gruntowy.

La'ndtier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, zwierzę lądowe, na lądzie żyjące.

La'ndtransport, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przewóz *m.* lądem, na lądzie.

La'ndtrauer, *sf.* żałoba po. wszechna, narodowa.

La'ndtruppen, *sf. pl.* armia lądowa.

La'ndüblich, *adi.* ob. Landesüblich).

La'ndung, *sf. pl.* -en, (wy-) lądowanie *n.*, wyjście *n.* na ląd, wysadzenie *n.* na ląd, zawinięcie *n.* (okrętu) do portu.

La'ndungsbarke, *sf. pl.* -n, -boot, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, barka, łódź dojeżdżająca do statku dla przyjęcia lądujących.

La'ndungsbrief, -schein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, certyfikat dozwalający na wylądowanie.

La'ndungsbrücke, *sf. pl.* -n, pomost *m.*

La'ndungsplatz, *sm.* -(es, *pl.* -plätze, przystań *f.*, miejsce *n.* wylądowania.

La'ndverderblich, *adi.* zgubny dla kraju.

La'ndverheerend, *adi.* niszczący kraj.

La'ndvogt, *sm.* -(e)s, *pl.* -vögte, landwójt *m.*, wójt ziemski, zarządca *m.* kraju.

La'ndwärts, *adv.* ku lądowi, ku stronie lądu.

La'ndweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga wiejska; droga lądowa, na lądzie.

La'ndwehr, *sf.* 1) obrona krajowa, landwera *f.*; 2) *pl.* -en, obrony krajowe, szańce *pl.*, tamy *pl.*, rowy *pl.* i t. p.

La'ndwehraufgebot, *sn.* -(e)s, powołanie *n.* do obrony krajowej.

La'ndwehrmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, landwerzysta *m.*, żołnierz *m.* z obrony krajowej.

La'ndwein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wino krajowe.

La'ndwind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wiatr *m.* od strony lądu.

La'ndwirt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gospodarz wiejski, gospodarujący *m.* na wsi, rolnik *m.*, ziemianin *m.*, agronom *m.*

La'ndwirtlich, -wirtſchaftlich, *adi.* gospodarstwa wiejskiego się tyczący, gospodarski, rolniczy, agronomiczny; -e Schule szkoła agronomiczna; -es Miniſterium ministeryum rolnictwa; -e Geräte sprzęty rolnicze.

La'ndwirtſchaft, *sf. pl.* -en, gospodarstwo wiejskie.

La'ndwirtſchaftskunde, -lehre, *sf.* nauka *f.* o rolnictwie, rolnictwo *n.*, agronomia *f.*

La'ndwohnung, *sf. pl.* -en, mieszkanie wiejskie, na wsi.

La'ndzoll, *sm.* -(e)s, *pl.* -zölle, cło lądowe.

La'ndzunge, *sf. pl.* -n, wązki półwysep, cypel *m.*

Lang, I. *adi. comp.* länger, *sup.* der, die, das längſte, 1) (na oznaczenie rozmiarów) długi; -es Haar długie włosy; ebenſo — als breit równie długi jak szeroki; die Straße iſt zwei Kilometer — ulica ma dwa kilometry długości; beide Brücken ſind gleich — oba mosty mają tę samą długość; 2) (= groß, hoch), długi, wysoki; ein -er Menſch wysoki człowiek; er fiel hin, ſo — er war upadł jak długi; 3) (obraz.) entſetzlich (unendlich) -e Reden nieskończenie długie mowy, mowy bez końca; -e albo dünne Brühe długa, rzadka zupa; der -e Tag sądny dzień (u Izraelitów); auf die -e Bank ſchieben puszczać w daleki odkład, na długi czas odwlec; ein Langes und Breites ſchwatzen długo o czem rozprawiać, pleść o czem bez końca, trzy po trzy; etw. — und breit auseinanderſetzen bardzo dokładnie coś wyłuszczać; etw. des Langen und Breiten erzählen opowiadać co z największą dokładnością, z najdrobniejszymi szczegółami; in -en Zügen trinken pić długimi haustami, łykami; einen -en Hals machen wyciągnąć szyję, z upragnieniem wyglądać kogo, czego; ein -es Geſicht machen zrobić kwaśną minę, okazywać niezadowolenie; mit -er Naſe abziehen odejść z kwitkiem, z nosem na kwintę spuszczonym; mit -en Zähnen eſſen jeść pełną gębą, łakomie; -e Finger machen, haben mieć długie palce, kraść; was iſt der -en Rede kurzer Sinn? i cóż jest treścią tych słów wszystkich, tej długiej mowy? länger machen przedłużyć, wydłużyć; länger werden przydłużyć się, urość; 4) (o czasie:) długi, dawny; -er Winter długa zima; vor -er Zeit, vor -en Jahren przed dawnym czasem, przed wielu laty; ſeit -er Zeit od długiego czasu; vor nicht gar -er Zeit przed nie bardzo dawnym czasem; von -er Dauer długotrwały; ſo ſeid ihr die längſte Zeit Pfarrer hier geweſen już nie będziesz więcej proboszczem tutaj; die Zeit iſt mir — geworden zacząłem się nudzić, znudziłem się, przykrzyło mi się; -e Weile i Langeweile nudy *pl.*; ich mußte zwei -e Stunden dort bleiben musiałem zostać tam przez całe dwie godziny; den lieben -en Tag cały boży dzień; auf längere Zeit na dłuższy czas; die Tage werden länger przybywa dnia; II. *adv.* długo; er lebe —! niechaj długo żyje! über kurz oder — prędzej czy później; eine Stunde, einen Tag, eine Woche — przez godzinę, dzień, tydzień; Stunden — (także ſtundenlang) całemi godzinami; eine Zeit— (przez) pewien czas; mein Leben — i mein Lebenlang(przez) całe moje życie, w całem mojem życiu.

La'ngährig, *adi.* długokłosisty.

La'ngarmig, *adi.* długoramienny, długoręki.

La'ngatmig, *adi.* długi oddech mający; -e Rede przedługa mowa.

La'ngband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, zawiasa połska (budown.).

La'ngbein, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nogał *m.*, długosz *m.*; bocian *m.*

La'ngbeinig, *adi.* długonogi.

La'ngbielau, *sn.* Długomilowice *pl.*

La'nge, *adv.* 1) dawno, długo; — leben długo żyć; nicht — darauf niedługo potem, wkrótce potem; wie — bleibt er hier? jak długo tu zostaje? von — her od dawna; es iſt ſchon — her już temu dawno; er iſt ſchon — fort albo es iſt ſchon —, daß er fort iſt już dawno (jak) odszedł; — vorher daleko przedtem; auf wie —? na jak długo? auf — na długo; mit etw. — machen guzdrać się z czem, potrzebować na co (do czego) wiele czasu; er wird nicht mehr— machen nie długo już pożyje, łekarze opuścili go; (niekiedy nie tłómaczy się) was beſinnſt du dich ſo —? cóż się tak namyślasz? wer wird erſt — fragen? któżby się tam pytał? 2) ſo — als (tak długo jak), dopóki, póki, odkąd; ſo — der Krieg dauert póki wojna trwa; ſo— ich lebe, habe ich ſo etwas nicht geſehen odkąd żyję, nie widziałem czegoś podobnego; ſo— ich lebe, wird das nicht geſchehen dopóki ja żyję, to się

nie stanie; 3) — nicht (= bei weitem nicht); dieſes Brot iſt — nicht ſo gut wie das unſrige ten chleb o wiele gorszy od naszego, wcale nie taki dobry jak nasz; er iſt noch — nicht ſo gelehrt, wie man ſagt daleko mu jeszcze do tej uczoności, którą mu przypisują, przysądzają; es iſt noch — nicht genug jeszcze wcale nie dosyć; 4) (= hinlänglich); das iſt für ihn — gut to dla niego więcej niż dobre, za dobre; das iſt für mich — genug to dla mnie dosyć, aż nadto; 5) je länger, je lieber im dłużej, tem lepiej (polskie przysłowie powiada jednak przeciwnie: tem gorzej); was — währt, wird gut (albo gut Ding will Weile) co ma być dobre, wprzódy dojrzeć musi.

Lä'nge, *sf. pl.* -n, długość *f.*, dłużyna *f.*, dłuża *f.*, dłuż *f.*; fünfzig Meter in der — albo in die — pięćdziesiąt metrów długości, w dłuż, na dłuż; in die — und Breite w dłuż i w szerz; der — nach w dłuż; er hat ſich der — nach hingelegt, er iſt der — nach hingefallen upadł jak długi; die — der Tage und Nächte długość dni i nocy; etw. in die — ziehen wyciągnąć co w dłuż, przydłużyć co; (obraz.) zwłóczyć co; die Sache zog ſich in die — sprawa przewlóczyła się, wlokła się długo; auf die — przez, na dłuższy czas, z czasem; geographiſche — długość geograficzna; virtuelle — długość wyrównana.

La'ngen, I. *va.* sięgać po co, dosięgać co, dostać co; er langte ſich Obſt vom Baume zerwał sobie owoców z drzewa; etw. aus der Taſche — dobyć, dostać co z kieszeni; ich werde mir ihn (ſchon) — dosięgnę go ja; j—m eine Ohrfeige — dać, wyrznąć komu policzek; II. *vn.* (h.) 1) (= lang werden), przedłużyć; rozciągać się; wenn die Tage — kiedy dnia przybywa; 2) (= reichen, ſich erſtrecken) dosięgać czego, rozciągać się; deine Gewalt langt bis an der Welt Ende władza twoja rozciąga się aż do końca (sięga granic) świata; 3) (= anlangen) nadejść, nadjechać; 4) (= auskommen (o osobie), auslangen, hinreichen (o rzeczy) starczyć, wystarczyć; er kann damit nicht — to mu nie może (wy)starczyć, z tego on nie może starczyć; das Geld langte nicht pieniądze nie (wy)starczyły; 5) (= greifen) sięgać (ręką) po co, do czego, za co; mit der Hand nach etw. — rękę po co wyciągnąć, by dosięgnąć; in die Taſche — sięgnąć ręką do kieszeni; nach der Krone — sięgać korony, chcieć zostać królem; 6) (= verlangen) pragnąć, łaknąć.

Lä'ngen, *va.* przedłużać; ſich — *vr.* przedłużać się.

Lä'ngenanſicht, *sf.* widok podłużny.

Langenau', *sn.* Lęgnowo *n.*

La'ngenheim, *sn.* Sieroszewice *pl.*

Lä'ngenkreis, *sm.* -ſes, *pl.* -e, południk *m.*

Lä'ngenmaß, *sn.* -es, *pl.* -e, miara *f.* długości.

Lä'ngenmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, długomierz *m.*

Lä'ngenmeſſung, *sf. pl.* -en, mierzanie *n.* długości.

Lä'ngenprofil, *sn.*; -(e)s, *pl.* -e, -ſchnitt *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przekrój podłużny.

La'ngenſee, *sm.* Długi staw (jezioro).

Langewei'le, *sf.* ob. Langweile.

La'ngfinger, *sm.* -s, *pl.* —, mający długie palce, złodziej *m.*

La'ngfing(e)rig, *adi.* długopalczasty, złodziejski.

La'ngfüßig, *adi.* długonogi; ein -er Vers wiersz wielostopowy.

La'nggeſchwänzt, *adi.* długoogoniasty.

La'nggeſtreckt, *adi.* rozciągnięty, przedłużony.

La'nggruhle, *sn.* Golina *f.*

La'nghaarig, *adi.* długowłosy.

La'nghals, *sm.* -ſes, *pl.* -hälſe, długoszyi *m.*

La'nghälſig, *adi.* długoszyjny.

La'nghänder, *spl.* ręczyńce *pl.* (zool.).

La'nghändig, *adi.* długoręki.

La'nghörnig, *adi.* długorogi.

La'ngjährig, *adi.* długoletni.

La'nglebig, *adi.* długie życie mający, długowieczny, długotrwały.

La'nglebigkeit, *sf.* długie życie, długowieczność *f.*, długotrwałość *f.*

La'ngleinen, *sn.* -s, ob. Leinenfiſcherei.

Lä'nglich, *adi.* podłużny, podługowaty, *adv.* podłużnie, podługowato; —rund podługowato okrągły, jajowaty, owalny.

La'ngmut, *sf.* łagodność *f.*, pobłażliwość *f.*, cierpliwość *f.*; — üben pobłażać, być pobłażliwym.

La'ngmütig, *adi.* łagodny, pobłażliwy, cierpliwy.

La'ngmütigkeit, *sf.* ob. Langmut.

La'ngnaſe, *sf.* nosisko *n.*; długonos *m.*

La'ngohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, długouch *m.*; Meiſter — osioł *m.*

La'ngohrig, *adi.* długouchy.

La'ngoſtin, *sn.* Długa Goślina.

La'ngrund, *adi.* podłużno-okrągły, owalny.

Längs, I. *praep.* z *gen.* i *dat.* wdłuż, wzdłuż; — des Ufers, — dem Ufer wzdłuż brzegu; II. *adv.* tuż obok, tuż przy.

La'ngſam, *adi.* powolny, wolny; -en Schrittes powolnym krokiem; -er Geiſt powolna głowa, powoli pojmujący umysł; — kommt auch zum Ziel i powolny krok zbliża do celu; *adv.* powoli, wolno, zwolna; — zu Werke gehen powoli zabierać się do (dzieła) czego.

La'ngſamkeit, *sf.* powolność *f.*, opieszałość *f.*

La'ngſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, nawa podłużna (kościoła).

La'ngſchläfer, *sm.* -s, *pl.* —, spioch *m.*, ospalec *m.*

La'ngſchläferei', *sf.* spiochostwo *n.*, ospałstwo *n.*

La'ngſchnäbler, *sm.* -s, *pl.* —, zdługodiób *m.*

La'ngſchwelle, *sf. pl.* ¨n, podkład podłużny.

La'ngſchwellenoberbau, *sm.* ¨eš, nawierzchnia *f.* o podłużnych podkładach (kol.).

La'ngſchweller, *sm.* ¨s, *pl.* —, płatew podłużna.

La'ngſichtig, *adi.* dalekowidzący; płatny po dłuższym czasie (np. wekseł).

Lä'ngsſchnitt, *sm.* ¨(e)s, *pl.* ¨e, przekrój podłużny.

Lä'ngſt, *adi.* (*sup.* od lang) najdłuższy; der ¨e Weg iſt oft der beſte najdłuższa droga jest często najlepsza; ich warte ſchon die ¨e Zeit czekam już bardzo długo; *adv.* dawno, od dawna; — bekannt dawno znany.

Lä'ngſtens, *adv.* najdalej, najdłużej, najpóźniej; — morgen bekommſt du das Buch zurück najdalej, najpóźniej jutro otrzymasz książkę z powrotem; es iſt — eine Woche, daß ... najwięcej temu tydzień, jak ...

La'ngſtielig, *adi.* długoszypułkowy.

La'ngſtrebe, *sf. pl.* ¨n, rozpora podłużna, ukośnica *f.*

La'ngträger, *sm.* ¨s, *pl.* —, dźwigar główny.

Langu'ſte, *sf. pl.* ¨n, langusta *f.*, rak morski.

La'ngweile, *sf. gen.* i *dat.* także Langenweile a bez rodzajnika Langerweile nuda *f.*, (zwykle *pl.*) nudy; aus Langerweile z nudów; — haben, empfinden nudzić się; vor Langerweile vergehen umierać z nudów; ſich die — vertreiben nudy czem odganiać, spędzać na czem czas; ſeine Drohung iſt nicht für die — groźba jego to nie żarty, nie przelewki.

La'ngweilen, I. *va.* nudzić; du langweilſt mich mit deiner Erzählung albo deine Erzählung langweilt mich nudzisz mnie twojem opowiadaniem, twoje opowiadanie nudzi mnie; II. ſich — *vr.* nudzić się; ich langweile mich nudzę się, przykrzy mi się.

La'ngweilig, *adi.* i *adv.* nudny, (-no); ein ¨er Kerl nudziarz *m.*; eine ¨e Frau nudziarka *f.*

La'ngweiligkeit, *sf.* nudność *f.*, nudota *f.*

La'ngwied(e), *sf. pl.* ¨en, drąg łączący przednią część wozu z tylną.

La'ngwierig, *adi.* długotrwały, długo trwający; — und langweilig długotrwały aż do uprzykrzenia; ¨e Krankheit uparta choroba.

La'ngwierigkeit, *sf.* długotrwałość *f.*, długie trwanie.

La'ngwitz, *sn.* Łękowice *n.*

La'nke, *sf. pl.* ¨n, odmiana pstrąga.

Lanoli'n, *sn.* ¨s, tłuszcz z wełny owczej, lanolina *f.*

Lanz, *sn.* Łęczyce *pl.*

La'nze, *sf. pl.* ¨n, łanca *f.*, dzida *f.*, pika *f.*, włócznia *f.*, kopia *f.*; eine — brechen albo einlegen kopie kruszyć; (przen.) wystąpić w obronie.

La'nzenförmig, *adi.* łancowaty.

La'nzenknecht, *sm.* ob. Landsknecht.

La'nzenſtich, *sm.* ¨(e)s, *pl.* ¨e, ¨ſtoß, *sm.* ¨es, *pl.* ¨ſtöße, ukłucie *n.* lancą, raz łancą zadany.

La'nzenwurf, *sm.* ¨(e)s, rzut *m.* łancą.

Lanze'tte, *sf. pl.* ¨n, puszczadło *n.*, łancet *m.*

Lanze'ttfiſchchen, *sn.* ¨s, *pl.* —, pomrównica *f.*, niślimka *f.*

La'nzknecht, *sm.* ob. Landsknecht.

La'okoon, *sm.* Laokoon; —Gruppe grupa Laokoona.

Lapida'r i **lapida'riſch**, na kamieniu wyryty, lapidarny.

Lapida'rſtil, *sm.* ¨(e)s, styl lapidarny, sposób pisania używany do napisów na kamieniach; (obraz.) styl zwięzły, jędrny.

Lapp, *adi.* ob. Schlaff.

Lappa'lie, *sf. pl.* ¨n, bagatela *f.*, bzdurstwo *n.*

Lä'ppchen, *sn.* (*dim.* od Lappen) gałganek *m.*, płatek *m.*, płateczek *m.*, szmatka *f.*, szmateczka *f.*, płócienko *n.*; — am Ohre zrazik, dolna część ucha.

La'ppe, *sm.* ¨n, *pl.* ¨n, (¨in, *sf. pl.* ¨innen), Lapończyk *m.*, (¨nka *f.*) ob. Lappland.

La'ppen, *sm.* ¨s, *pl.* —, 1) szmata *f.*, gałgan *m.*, płata *f.*; 2) strzępy *pl.*, płatki *pl.* zawieszone na sznurze do straszenia zwierzyny; das Wild iſt durch die — gegangen zwierzyna przeszła przez strzępy, uciekła, zemknęła, drapnęła, wymknęła się; 3) płaty *pl.*, skrzydła *pl.*, zrazy *pl.* u wątroby, u płuc, strzępy *pl.* u kwiatów; 4) uszy *pl.* psa.

Lapperei' i **Läpperei'**, *sf. pl.* ¨en, ob. Lappalie.

Lä'ppern, *va.* 1) łatać; 2) ciułać, gromadzić, zbierać po troszę; es läppert ſich zuſammen powoli (grosz po groszu) zbiera się, gromadzi się większa sumka.

Lä'ppерſchulden, *sf. pl.* drobne długi, parszywe długi, kapanina *f.*

La'ppig, **la'ppicht**, *adi.* 1) miękki, obwisły, zwiędły; 2) zrazowaty; strzępiasty, wystrzępiony, gałganowaty, łachmanowaty.

Lä'ppiſch, I. *adi.* 1) niedorzeczny, dziecinny, gapiowaty, durny; ¨es Zeug głupstwo, niedorzeczność, dzieciństwo; ¨es Zeug reden niedorzeczności prawić, gadać nie do rzeczy, prawić trzy po trzy; 2) niemęzki, zniewieściały; II. *adv.* niedorzecznie, gapiowato, durno; — tun głupio się sprawować, mazgaja udawać.

La'pplanb, *sn.* Laponia *f.*; Lappländer, Lappe, *sm.* Lapończyk; Lappländerin, Lappin, *sf.* Laponka; lappländiſch, *adi.* łapoński, *adv.* po łapońsku.

La'pſus, *sm.* 1) omyłka *f.*, błąd *m.*; łapsus *m.*; 2) termin *m.* przepadania.

Lä'rche, *sf. pl.* ¨n, modrzew *m.*

Lä'rchen- i **lä'rchen**, *adi.* modrzewiowy.

Lä'rchenbaumharz, *sn.* ¨es, modrzewiowa żywica.

Lä'rchenminiermotte, *sf. pl.* ¨en, krabnik *m.* modrzewiaczek.

Lä'rchentanne, *sf. pl.* ¨n, ob. Lärche.

Lä'rchenſchwamm, *sm.* -eS, *pl.* -ſchwämme, huba modrzewiowa.

La'ren, *spl.* bóstwa domowe; — und Penaten łary i penaty, (przen.) ognisko domowe.

Larifa'ri, *sn.* -S, (zwykle jako wykrzyknik:) brednie *pl.*, głupstwa *pl.*, bajanie *n.*, trzy po trzy.

Lärm, *sm.* -(e)S, 1) wrzawa *f.*, hałas *m.*, harmider *m.*, wrzask *m.*; — machen hałas robić, hałasować; — ſchlagen narobić hałasu; um ein Nichts gleich großen — erheben o bagatelę, o drobnostkę wielki wrzask robić; viel — um nichts wiele wrzawy a niema o co, wielka chmura mały deszcz; ſeine Romane machen viel — jego powieści robią wiele hałasu, ściągają na siebie wielką uwagę, są przedmiotem powszechnej mowy; 2) zgiełk *m.*, rozruch *m.*, tumult *m.*; 3) alarm *m.*; — blaſen na gwałt, na trwogę trąbić, strach rozsiewać; — ſchlagen na gwałt bić we dzwony, bębnić; blinder — fałszywy alarm, trwoga bezpodstawna.

Lä'rmen, *vn.* (h.) hałasować, wrzasku narobić; **lärmend**, *adi.* hałaśliwy, wrzaskliwy.

Lä'rmer, *sm.* -S, *pl.* —, hałaśnik *m.*, wrzaskun *m.*, burda *m.*, warchoł *m.*

Lä'rmglocke, *sf.* *pl.* -n, dzwon, w który na gwałt biją.

Lä'rmmacher, *sm.* -S, *pl.* —, warchół *m.*, hałaburda *m.*, wrzaskun *m.*, hałaśnik *m.*

Larmoya'nt, *adi.* płaczliwy.

Lä'rmſchuß, *sm.* -ſſeS, *pl.* -ſchüſſe, strzał alarmowy.

Lä'rmſignal, *sn.* -(e)S, *pl.* -e, sygnał alarmowy.

Lä'rmſüchtig, *adi.* hałasu, wrzawy łaknący, szukający.

Lä'rvchen, *sn.* -S, *pl.* —, (*dim.* od Larve) maseczka *f.*, (poufale:) twarzyczka *f.*

La'rve, *sf.* *pl.* -n, 1) maska *f.*; eine — vortun, vornehmen maskę wdziać, przywdziać; die — abnehmen, ablegen zdjąć maskę; (przen.) unter der — der Freundſchaft pod maską, pod płaszczykiem, pod pozorem przyjaźni; j—m die — abziehen maskę komu zdjąć, zedrzeć; 2) (poufale zamiast Geſicht), twarz *f.*, twarzyczka *f.*; eine hübſche — ładna twarzyczka; 3) poczwarka *f.* owadu; 4) maszkara *f.*, poczwara *f.*, straszydło *n.*

La'rvengeſicht, *sn.* -(e)S, *pl.* -er, twarz zamaskowana; twarz hipokryty; brzydka twarz, maszkara *f.*

Laryngi'tis, *sf.* zapalenie *n.* krtani.

Laryngolo'g, *sm.* -en, *pl.* -en, specyalista *m.* do chorób krtani, laryngołog *m.*

Laryngologie', *sf.* laryngologia *f.*

Laryngoſko'p, *sn.* -(e)S, *pl.* -e, wziernik *m.* do badania krtani.

Laryngoſkopie', *sf.* badanie *n.* krtani wziernikiem, laryngoskopia *f.*

Laſch, *adi.* ob. Schlaff.

La'ſche, *sf.* *pl.* -n, klin wszyty lub wstawiony, klapa *f.* u kieszeni; cwikieł *m.* w koszuli, w pończosze; sztylpka *f.*, klapa *f.*, kapka *f.* u buta; nakładka *f.*, złączka *f.*; wręb *m.*, wycięcie czworograniaste(u cieśli); äußere — łubek *m.*, łubki *pl.*; łubek zewnętrzny; elaſtiſche — łubek ściskający, łubek sprężynowy; innere — łubek wewnętrzny (kol.)

La'ſchen, *va.* klapami opatrzyć, kłapy do czego przyszyć; przyszyć klapy lub ucha do butów; wręb zrobić w czem; Bäume — znaczyć, cechować drzewa.

La'ſchenbolzen, *sm.* -S, *pl.* —, sworzeń łubkowy.

La'ſchenſchraube, *sf.* *pl.* -n, śruba łubkowa.

La'ſchenſchraubenſchlüſſel, *sm.* -S, *pl.* —, klucz łubkowy.

La'ſchheit, *sf.* ob. Schlaffheit.

La'ſe, *sf.* *pl.* -n, dzban *m.* z rurką, z cewką do nalewania.

La'ſerkraut, *sn.* -(e)S, łazurek *m.*, bucień *m.*, żebrzyca *f.*, oleśnik *m.*, jeleni ogon (rośl.).

Laſie'ren, *va.* ob. Glaſieren.

Laſie'rfarbe, *sf.* *pl.* -n, ob. Laſur.

Läſio'n, *sf.* *pl.* -en, uszkodzenie *n.*

Laska'r, *sm.* -en, *pl.* -en, marynarz indyjski na okrętach angielskich.

Laß, *adi.* mdły, omdlały, zmęczony; opieszały, ospały, nieskory do roboty.

La'ßbaum, *sm.* -(e)S, *pl.* -bäume, drzewo nadcięte dla uzyskania zeń żywicy.

La'ßeiſen, *sn.* -S, *pl.* —, puszczadło *n.*, szneper *m.*, hancet *m.*

La'ſſen, laſſe, läſſeſt i läßt, läßt, ließ, habe gelaſſen, I. *va.* 1) zostawić, pozostawić; das Fenſter offen — zostawić okno otwarte; alles beim alten — zostawić wszystko po staremu, pozostawić rzeczy w stanie poprzednim, niezmienionym; ich will es dabei — zostawię sprawę w obecnym stanie; der Dieb ließ ihm nichts, als das nackte Leben złodziej nie zostawił mu nic (zabrał mu wszystko) prócz samego życia; ich habe das Buch zu Hauſe gelaſſen zostawiłem (zapomniałem) książkę w domu; ich fange da wieder an, wo ich es gelaſſen hatte tam znowu zaczynam, gdziem był przestał, gdziem się był zatrzymał; er hat ſeinen Kindern nichts gelaſſen (= hinterlaſſen), als ſeinen ehrlichen Namen nie (po)zostawił swoim dzieciom nic, prócz swego uczciwego nazwiska; 2) pomieścić; ich weiß nicht, wo ich alle dieſe Sachen — ſoll nie wiem, gdzie (mam) pomieścić, ustawić, położyć wszystkie te rzeczy; er wußte ſeine Gäſte nicht wo zu — nie wiedział, gdzie pomieścić, ulokować swoich gości; 3) spuścić, oddać; um dieſen Preis kann ich das Bild nicht — za tę cenę nie mogę dać, odstąpić obrazu; 4) (= erlauben, geſtatten) dać, zezwolić; dem Pferde die Zügel — popuścić koniowi cugle; er läßt ihm keine Ruhe nie daje mu spokoju; j—m Zeit — dać komu czasu; er läßt ſich Zeit nie spieszy się;

laßt ihm ſeine Freude! nie psujcie mu uciechy! freien Lauf — nie przeszkadzać, nie wstrzymywać; das muß man ihm — to mu przyznać trzeba; 5) (= unterlaſſen, aufgeben) zaniechać, zaprzestać; laß das! przestań! zostaw to! daj temu pokój! nie ruszaj tego! ich will tun und —, was mir gefällt chcę czynić to, co mi się podoba; ich weiß was ich tun und was ich — ſoll wiem co mam czynić, a czego nie czynić (co zaniechać); ſein ganzes Tun und Laſſen gefällt mir nicht (wszystko co robi i czego nie robi) całe jego zachowanie się nie podoba mi się; eine üble Gewohnheit — zaniechać złego przyzwyczajenia; ich kann das Rauchen nicht — nie mogę odzwyczaić się od palenia, nie mogę przestać palić; laß das Weinen przestań płakać, nie płacz; 6) Blut — puścić krew; zabroczyć się krwią; ſein Waſſer — moczyć, odlać mocz, urynować; 7) (= verlaſſen) porzucić, opuścić, odstąpić kogo; ſein Leben für das Vaterland — oddać, ofiarować za ojczyznę życie; 8) (z przyimkami:) Bier aus dem Faſſe — piwo z beczki wypuścić, wytoczyć; nicht aus den Augen — nie spuścić z oka; aus den Händen — wypuścić z rąk; laßt mich aus dem Spiele nie mieszajcie mnie do tej sprawy; in Ruhe — zostawić w spokoju; im Stiche — opuścić, porzucić; j—n ins Haus — wpuścić kogo do domu, pozwolić komu wejść; j—n vor ſich — przyjąć kogo; niemanden zu ſich — nie przyjmować nikogo; j—n von ſich — dać komu odejść, pożegnać kogo; 9) (jako słowo posiłkowe z *acc.* i *infin.* albo tylko z *infin.*) j—n fortgehen — nie zatrzymywać kogo, dać komu odejść; etw. ſein —, etw. bleiben — dać czemu pokój, nie wdawać się w co, zaniechać czego; etw. geſchehen — nie przeszkadzać czemu; etw. gut ſein — dać pokój czemu; nie przeciwić się czemu, zgadzać się na co; laß mich der neuen Freiheit genießen pozwól mi zażyć rozkoszy z nowej wolności; laß mich ein wenig beſinnen daj mi, pozwól mi chwilę namysłu; ich habe mir erzählen, ſagen — opowiadano, mówiono mi; dies läßt hoffen, daß . . . to każe się spodziewać, po tem można się spodziewać, że . . .; j—n rufen — kazać kogo zawołać; j—n unterrichten — dać kogo uczyć; man muß ihn die Peitſche fühlen — trzeba mu dać uczuć batog; ſich ein Kleid machen — kazać sobie suknię zrobić; etw. holen — posłać po co; ich habe bei ihm anfragen — kazałem zapytać go, u niego; ich habe ihm ſagen — kazałem mu powiedzieć; kazałem, aby mu powiedziano; der Dichter läßt ſeinen Helden ſagen poeta kładzie w usta bohatera swego te słowa; ich laſſe ihm ſchreiben każę jemu napisać; ich laſſe ihn ſchreiben każę mu, żeby napisał; ich werde ihn davon wiſſen — powiadomię go o tem; laß von dir hören daj słyszeć o sobie, prześlij mnie (nam) wiadomości o sobie; laß hören, laß ſehen! powiedzno, pokażno! słuchamy, patrzymy! laßt uns gehen! laßt uns beten! chodźmy! módlmy się! ich laſſe den Autor ſelber ſprechen przytaczam własne autora słowa; 10) er läßt ſich weder ſehen noch hören ni słychu o nim ni widu; er wußte ſich vor Freude nicht zu — nie posiadał się z radości; laß dich nicht wieder ſehen! nie pokazuj się więcej! ſich bitten — dać się prosić; er ließ ſich oft mahnen trzeba było często go upominać; er will ſich nicht raten — nie chce słuchać rad; laß es dir ſagen pozwól sobie (dać) powiedzieć; laß dir das geſagt ſein! zapamiętaj to sobie! er ließ ſich keine Mühe verdrießen nie szczędził trudu; mit Geld läßt ſich alles machen pieniądzmi wszystko zrobić można, wszystko da się zrobić; die Sache läßt ſich nicht aufſchieben sprawa nie cierpi zwłoki; das läßt ſich beweiſen tego można dowieść; dies läßt ſich nicht tun tego nie można zrobić; das läßt ſich denken to można sobie pomyśleć; zapewne! naturalnie! dieſes Buch läßt ſich leſen tę książkę można czytać; dieſer Wein läßt ſich trinken to wino daje się pić; es läßt ſich nicht leugnen, daß . . . nieda się zaprzeczyć, że . . .; es ließe ſich wetten możnaby się założyć, pójść w zakład; 11. *vn.* (h.) 1) von etw. — (= ablaſſen) zaniechać czego, zrzec się czego, odstąpić od czego; er will von ſeiner Abſicht nicht — nie chce porzucić swego zamiaru; ich kann von ihr nicht — nie mogę zrzec się jej, nie mogę żyć bez niej; 2) być do twarzy, wyglądać; przystawać; ſchwarz läßt dir am beſten w czarnym kolorze wyglądasz najlepiej; das läßt gelehrt, wenn . . . to nadaje pozoru uczoności, jeśli . . .; das läßt nicht für mich to (na) mnie nie przystoi; es läßt nicht gut nie uchodzi.

La'ſſen, *sn.* -s, das Tun und — sposób *m.* zachowywania się, postępowanie *n.*, (dosłownie: czynienie i zaniechanie).

La'ßbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pismo uwalniające, list żelazny.

La'ßgut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobro czynszowe.

La'ßheit, *sf.* strudzenie *n.*, zmęczenie *n.*; ociężałość *f.*, opieszałość *f.*

Lä'ſſig, *adi.* opieszały, niedbały, leniwy, mdły, gnuśny; *adv.* opieszale, niedbale, leniwo, gnuśnie.

Lä'ſſigkeit, *sf.* zmęczenie *n.*, ociężałość *f.*, opieszałość *f.*, niedbałość *f.*

Lä'ßlich, *adi.* wygodny; pobłażliwy, tolerancyjny; -e Beſchäftigung wygodne zatrudnienie; -e Sünde grzech odpuszczalny; -e Geſetze ustawy tolerancyjne.

Lä'ßlichkeit, *sf. pl.* -en, 1) rzecz, którą przebaczyć można; 2) bez *pl.* pobłażliwość *f.*, sąd pobłażliwy, tolerancya *f.*

La'ſſo, *sm.* -s, *pl.* -s, lasso, łazo *n.*

La'ßreis, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, odrośl zostawiona do wyrostu.

La'ßſünde, *sf. pl.* -n, grzech rozgrzeszalny, odpuszczalny.

La'ßſtamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtämme, drzewo zostawione do wyrostu.

Laſt, *sf. pl.* -en, 1) ciężar *m.*; tote — ciężar martwy; ruhende — ciężar stały; verteilte — ciężar rozłożony; konzentrierte — ciężar skupiony; 2) ładunek *m.*, laszt *m.* (waga okrętowa), udźwig *m.*, (z)nośność *f.* okrętu (najmniej 2000 kilogramów); die — brechen wyładować towary z okrętu; ein Schiff von 100 -en okręt mający (z)nośność 100 ton; 3) ciężary *pl.*, podatki *pl.*, daniny *pl.*; die öffentlichen -en ciężary publiczne; die mit einer Erbſchaft verbundenen -en opłaty, podatki spadkowe, od spadku; die Speſen gehen Ihnen zur — albo Ihnen zu -en wydatki idą na pański rachunek; 4) (obraz.) j—m eine — auf die Schultern legen obarczyć kogo ciężarem; eine — auf ſich nehmen ciężar wziąć na siebie; j—m eine — aufbürden, aufladen włożyć na kogo ciężar; eine — abwerfen, ablegen, ſich eine — vom Halſe ſchaffen ciężar z siebie złożyć, zrzucić; pozbyć się ciężaru; j—m eine — abnehmen zdjąć z kogo ciężar; j—m zur — fallen być komu ciężarem; das fällt ihm zur — jego w tem wina, jemu winę przypisać należy; j—m etw. zur — legen przypisywać komu winę czego, obwiniać kogo o co; buchen albo ſchreiben Sie es zu meinen -en zapisz pan to na moje konto, na mój rachunek; nach Abzug aller -en po odliczeniu wszystkich kosztów; er hat eine — Geldes ma dużo pieniędzy, jest nadzwyczaj bogaty.

Laſtadie', *sf. pl.* -(e)n, ładownia *f.*, miejsce *n.* gdzie okręty ładowane i wyładowywane bywają; nadbrzeżna część miasta nadmorskiego.

La'ſtbar, *adi.* juczny, ciężarny.

La'ſten, 1. *va.* (= belaſten) obciążać, ciężar wkładać na kogo, na co; II. *vn.* (h.) ciężyć; Gottes Hand laſtet ſchwer auf dieſem Volke ręka Boga ciąży dotkliwie na tym narodzie; drückende Sorgen — auf mir wielkie troski przygnębiają mnie; es — Schulden auf dem Hauſe na domie ciężą długi; auf dem Grundſtück laſtet ein Servitut grunt obciążony jest służebnością; eine Schuld laſtet auf ſeinem Gewiſſen wina ciąży na jego sumieniu.

La'ſtenaufzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, elewator *m.*

La'ſtenfrei, *adi.* wolny od ciężarów, długów, nieobciążony, *adv.* bez ciężarów, bez długów. bez kosztów.

La'ſtenſtraße, *sf.* gościniec ciężarowy, ulica ciężarowa.

La'ſter, *sn.* -s, *pl.* —, występek *m.*, niecnota *f.*, nałóg *m.*; das — meiden unikać złego; dem — fröhnen, ſich ergeben służyć niecnocie, nieprawości; Müßiggang iſt aller — Anfang próżnowanie jest początkiem wszystkich występków, próżnowanie czartowskie odpoczywanie.

La'ſterbalg, *sm.* -s, *pl.* podła kreatura.

Lä'ſterer, *sm.* -s, *pl.* —, szkalownik *m.*, potwarca *m.*, oszczerca *m.*, bluźnierca *m.*

La'ſterfrei, *adi.* wolny od występków, nieskażony żadną niecnotą, żadną nieprawością.

Lä'ſtergeſchichte, *sf. pl.* -n, skandaliczna historya.

La'ſterhaft, *adi.* występny, nieprawy, niecnotliwy, zdrożny; *adv.* występnie, niecnotliwie, zdrożnie.

La'ſterhaftigkeit, *sf.* występność *f.*, niecnota *f.*, zdrożność *f.*

La'ſterhöhle, *sf. pl.* -n, jaskinia *f.* zbrodni, jaskinia rozpusty.

La'ſterknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, niewolnik *m.* nieprawości, niecnoty.

La'ſterleben, *sn.* -s, życie występne, nieprawe, zdrożne.

Lä'ſterlich, 1. *adi.* niegodziwy, haniebny, szkaradny, obelżywy, zelżywy, potwarczy, bluźnierczy,; -e Reden zelżywe mowy, potwarz *f.*; 11. *adv.* niegodziwie, haniebnie, szkaradnie, obelżywie, zelżywie, potwarczo, bluźnierczo; — von j—m reden, ſprechen mówić o kim zelżywie; — ſaufen, fluchen haniebnie pić, pić bez opamiętania, przeklinać jak poganin; — viel Geld verdienen zarobić niesłychanie dużo pieniędzy.

Lä'ſtermaul, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäuler, oszczerca *m.*, potwarca *m.*, potwarczy język, wyszczekany pysk.

Lä'ſtern, *va.* i *vn.* (h.) łżyć, potwarz rzucać na kogo, spotwarzać, zlorzeczyć, szkalować, bluźnić (kogo, komu, przeciw komu); Gott — albo wider Gott — bluźnić przeciw Bogu, bluźnić Boga; auf, über j—n — potwarzać kogo, obmawiać kogo.

La'ſterpfuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, bagnisko *n.* zbrodni.

Lä'ſterrede, *sf. pl.* -n, potwarz *f.*, oszczerstwo *n.*, obmowa *f.*, bluźnierstwo *n.*

Lä'ſterſchrift, *sf. pl.* -en, pismo osławiające, paszkwil *m.*

Lä'ſterſucht, *sf.* żyłka potwarcza, skłonność *f.* do obmawiania.

Lä'ſterſüchtig, *adi.* lubiący potwarzać, obmawiać.

Lä'ſtertat, *sf. pl.* -en, czyn występny, niecny, zła sprawa, złoczyństwo *n.*

Lä'ſterung, *sf. pl.* -en, szkalowanie *n.*, łżenie *n.*, potwarzanie *n.*, obmowa *f.*, bluźnienie *n.*, bluźnierstwo *n.*; -en wider j—n ausſtoßen miotać obelgi przeciw komu.

La'ſtervoll, *adi.* ob. Laſterhaft.

Lä'ſterwort, *sn.* ob. Läſterrede.

Lä'ſterzunge, *sf.* ob. Läſtermaul.

La'ſtig, *adi.* ciężki, naładowany (o okrętach).

Lä'ſtig, 1. *adi.* 1) przykry, naprzykrzony; niewygodny, niewczesny, niepożądany; die Hitze wird mir ſchon — gorąco zaczyna mi już dokuczać, daje mi się już we znaki; -er Menſch natrętny człowiek; 2) -e Be-

dingungen uciążliwe warunki (prawa); 11. *adv.* j—m — fallen, werden, ſein sprzykrzyć się komu, naprzykrzać się komu, być komu natrętnym, stać się komu ciężarem, przeszkadzać komu.

La'ſtigkeit, *sf.* (z)nośność *f.*, udźwig *m.*; ein Schiff von 300 Tonnen — okręt o (z)nośności 300 ton.

Lä'ſtigkeit, *sf.* przykrość *f.*, uciążliwość *f.*, niewygoda *f.*

La'ſtfuhrwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wóz ciężarowy; wozy ciężarowe.

La'ſtpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń juczny.

La'ſtraum, *sm.* -(e)s, pojemność *f.*, miejsce *n.* do ładowania.

La'ſtſand, *sm.* -(e)s, piasek dla ciężaru na okręt wysypany, balast *m.*

La'ſtſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt ciężarowy, ładowny, kupiecki, towarowy, do wożenia towarów.

La'ſttier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bydlę juczne, jarzmowe, do noszenia ciężarów, zwierzę *n.* do pociągu.

La'ſttragend, *adi.* noszący ciężary, objuczony.

La'ſtträger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) człowiek *m.* do noszenia ciężarów, dźwigacz *m.*, drągarz *m.*, drążnik *m.*, tragarz *m.*; 2) nosidło *n.*, atłas *m.*, persan *m.* (budown.).

La'ſtträgerin, *sf.* *pl.* -innen, tragarka *f.*, drążniczka *f.*

La'ſtvieh, *sn.* ob. Laſttier.

La'ſtwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz ciężarowy, bryka *f.*

La'ſtzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg towarowy, ciężarowy, ciężarówka *f.* (= Güterzug).

La'ſtzugslokomotive, *sf.* *pl.* -n, lokomotywa ciężarowa, parowóz ciężarowy.

La'ſting, *sm.* satyna wełniana.

Laſu'r, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lazur *m.* (kamień); *sf.* *pl.* -en, lazura *f.* (farba).

Laſu'rblau, *adi.* lazurowy, błękitny.

Laſu'rfarbe, *sf.* lazurowy, błękitny kolor, błękit *m.*

Laſu'rſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lazurowy kamień, lazulec *m.*, lazulit *m.*

Laſzi'v i **laszi'v**, *adi.* i *adv.* rozpustny, (-nie).

Laſzivität' i **Laszivität'**, *sf.* rozpusta *f.*, rozpustność *f.*, pustota *f.*

Läta're, der Sonntag — czwarta niedziela w poście wielkim.

Latei'n, *sn.* -(e)s, łacina *f.*, język łaciński; — reden, ſchreiben mówić, pisać po łacinie; hier geht mein — aus albo ich bin mit meinem — zu Ende nie wiem co dalej począć, brak mi już konceptu; ſchlechtes —, także Küchenlatein zła łacina, kuchenna łocina.

Latei'ner, *sm.* -s, *pl.* —, 1) należący do szczepu romańskiego, do kościoła łacińskiego; 2) łacinnik *m.*, umiejący, znający łaciński język; 3) gimnazyalista *m.*

Latei'niſch, *adi.* łaciński; *adv.* po łacinie; das Lateiniſche łacina *f.*; die -e Sprache język łaciński; die -e Kirche kościół łaciński, rzymski; -e Redensart latynizm; -e Schule gimnazyum; aus dem Lateiniſchen, ins Lateiniſche überſetzen tłómaczyć z łacińskiego języka, na łaciński język; — reden, ſchreiben mówić, pisać po łacinie.

Late'nt, *adi.* ukryty; -e Wärme ciepło utajone.

Late'nz, *sf.* tajność *f.* utajenie *n.*

Latera'lerben, *sm.* *pl.* spadkobiercy *pl.* w linii pobocznej.

Latera'n, *sm.* -(e)s, Lateran *m.*

Late'rnchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Laterne) latarka *f.*

Later'i't, *sm.* -es, glinka *f.*

Later'iboden, *sm.* -s, grunt glinkowaty.

Late'rna ma'gica, *sf.* latarnia magiczna.

Late'rne, *sf.* *pl.* -n, latarnia *f.*; freiſtehende — latarnia słupowa; die magiſche — latarnia czarnoksięska; j—m mit der — nach Hauſe leuchten z latarnią (od)prowadzić kogo do domu; j—m mit der Pantiſchen — nach Hauſe leuchten nabić kijem i wypędzić kogo; etw. in der — haben mieć w głowie, być podchmielonym.

Late'rnenanzünder, -anzünder, *sm.* -s, *pl.* —, latarnik, który latarnie czyści, zapala i gasi.

Late'rnenfabrikant, *sm.* -en, *pl.* -en, -macher, *sm.* -s, *pl.* —, latarniarz *m.*

Late'rnenmann, *sm.* -es, *pl.* -männer, latarnik *m.*

Late'rnenpfahl, *sm.* -(e)s, *pl.* -pfähle, słup latarniany.

Late'rnenputzer, *sm.* -s, *pl.* —, latarnik *m*,

Late'rnenſtänder, *sm.* -s, *pl.* —, kandelab(e)r *m.*, świecznik *m.*

Late'rnenſtütze, *sf.* *pl.* -n, podlatarek *m.*

Late'rnenträger, *sm.* -s, *pl.* —, 1) noszący latarnię; 2) podlatarek *m.*, słup latarniany; 3) latarnik *m.*, nocoświec *m.* (owad).

Latifu'ndium, *sn.* -s, *pl.* -dien, wielkie dobra ziemskie, latyfundya *f.*

Latiniſie'ren, *va.* zlacinniać, latynizować.

Latini'smus, *sm.* —, *pl.* -men, latynizm *m.*, sposób mówienia językowi łacińskiemu właściwy; wyznanie rzymsko-katolickie.

Latini'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, lacinnik *m.*, znający język łaciński, literaturę łacińską.

Latinität', *sf.* łacina *f.*; mittlere (ſpätere) — łacina średniowieczna.

Läti'tia, *sf.* Letycya.

Latitü'de, (wym.: latitüd) *sf.* szerokość geograficzna.

Latitudina'l, *adi.* dotyczący szerokości geograficznej.

La'tium, *sn.* Lacyum *n.*; lati'niſch, *adi.* latyński.

Latri'ne, *sf.* *pl.* -n, ustęp *m.*, prewet *m.*, kloaka *f.*

La'tſche, *sf.* *pl.* -n, 1) pantofel *m.* (suwający się w chodzeniu po ziemi), pantoflisko *n.*; trzewik przydeptany, chodak *m.*, łapcie *pl.*; 2) łapa włochata (np. niedźwiedzia); 3) (obraz.) kobieta rozlazła, rozczochrana, nieporządna, zaniedbana; mężczyzna rozlazły, zaniedbany;

4) wystająca część fundamentu (arch.); 5) kosodrzewina *f.*

La'tſchen, *vn.* (h.) chodząc suwać nogami; wic eine Ente — chodzić zataczając się jak kaczka, mieć chód kaczkowaty.

La'tſchfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, 1) noga suwająca się w chodzeniu, noga szeroka; noga u spodu włochata (jak u niedźwiedzia); 2) ob. Latſchtaube.

La'tſchfüßig, *adi.* suwający nogi w czasie chodzenia.

La'tſchig, *adi.* 1) mający chód rozlazły, suwający w chodzeniu nogi; einen -en Gang haben mieć chód rozlazły; 2) rozlazły, zaniedbany, brudny; 3) -es Wetter złe powietrze, deszcz i błoto.

La'tſchtaube, *sf. pl.* -n, gołąb *m.* z włochatemi nogami.

La'tte, *sf. pl.* -n, łata *f.* (dachowa), żerdź *f.*, dranica *f.*, -n, *pl.* krokiewki; (w leśn.) drzewo cienkie a wysokie i proste.

La'tten, *va.* łatać, łacić, łaty na czem przybijać.

La'ttenholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer. ob. Latte.

La'ttennagel, *sm.* -s, *pl.* -nägel, gwóźdź łatowy, gwóźdź łatny, łatniak *m.*

La'ttenverſchlag, *sm.*, -ſchläge, *pl.* -verſchlagwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -werke, wszystko co z łat jest zrobione; rusztowanie *n.* z łat; robota ciesielska z łat dachowych.

La'ttich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łaktuka *f.*; łoczyga *f.*, sałata ogrodowa; wilder — sałata dzika.

La'ttung, *sf. pl.* -en, ob. Lattenverſchlag.

La'tus, *sn. indecl.* kwota *f.* do przeniesienia, przenioska *f.*

Latwe'rge, *sf. pl.* -n, powidełka apteczne, lekarskie, elektwarz *m.*, lambitywum *n.*

Latz, *sm.* -es, *pl.* -e, kaftanik *m.*, gorsecik *m.*; płat *m.*, płatek *m.*, fartuszek *m.* u spodni (Hoſenlatz); półkoszulek *m.*

Lä'tzchen, *sn.* -s, *pl.* —, podbródek *m.* (u dzieci).

La'tzſchürze, *sf. pl.* -n, fartuszek z szelkami, ze staniczkiem.

Lau, I. *adi.* 1) letni, ciepławy; -es Waſſer letnia woda; 2) (obraz.) zimny, oziębły, zobojętniały; ein -er Empfang chłodne przyjęcie; — werden oziębnąć (także przen.); II. *adv.* j—n — empfangen przyjąć kogo zimno, ozięble, obojętnie.

Laub, *sn.* -(e)s, 1) listowie, liście *pl.*; — treiben, bekommen, anſetzen liścić się, pokrywać się liściami, puszczać liście; das — verlieren opadać z liści, tracić liście; Wein vom vergangenen -e wino nowe, jednoroczne; der Baum ſteht im dritten -e drzewo ma trzeci rok; 2) (w grze w karty:) wino *n.* (= grün).

Lau'bad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, cieplica *f.*, letnica *f.*

Lau'ban, *sn.* Lubań *m.*

Lau'bbekränzt, *adi.* uwieńczony liściem.

Lau'bdach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach *m.* z liści.

Lau'be, *sf. pl.* -n, zacienie *n.*, altana *f.*, chłodnik *m.*; podsień *f.*, przedsień *f.*

Lau'be, Alt- u. Neu-, Dlugie Stare i Nowe *n.*

Lau'ben, *vn.* i ſich — *vr.* (h.) puszczać liście, liścić się.

Lau'bendach, *sn.* -(e)s, *pl.* -dächer, dach *m.* altany.

Lau'bengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, chodnik liściem pokryty, alca liściem porosla.

Lau'b(er)hütte, *sf. pl.* -n, kuczka *f.*, chata *f.*, szalas *m.* z liści zielonych.

Lau'b(er)hüttenfeſt, *sn.* -es, święto *n.* (żydowskie) kuczek, kuczki *pl.*; das — feiern odprawiać, odbywać, obchodzić kuczki.

Lau'bfall, *sm.* -(e)s, opadanie *n.* liści; jesień *f.*

Lau'bfarne, *spl.* paprocie *pl.* (bot.).

Lau'bfroſch, *sm.* -es, *pl.* -fröſche, drzewianka *f.*, rzekotka, żabka zielona, żabka drzewna.

Lau'bfutter, *sn.* -s, liście za paszę służące, pasza liściowa,

Lau'bgehänge, -gewinde, *sn.* -s, *pl.* —, girlandy *pl.*, wieńce *pl.*, festony *pl.* z liści.

Lau'bheuſchrecke, *sf. pl.* -n, pasikonik *m.*

Lau'bholz, *sn.* -es, *pl.* -hölzer, drzewo liściaste (w przeciwstawieniu do drzewa iglastego).

Lau'bhuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, cietrzew *m.*

Lau'bhütte, *sf.* ob. Laub(er)hütte.

Lau'big, laubicht, *adi.* liściem obrosły, liściem pokryty; liściasty.

Lau'bkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, szczypica *f.*, krówka *f.*, żuk *m.*; *pl.* — chrząszcze szczypicowate.

Lau'bkleber, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Laubfroſch.

Lau'blos, *adi.* bezlistny, bez liści.

Lau'bmooſe, *sn. pl.* mchy liściowate.

Lau'bpflanzen, *sf. pl.* liściowe, liściaste rośliny.

Lau'breich, *adi.* obfity w liście, liściem gęsto porosły.

Lau'brüſt, *sf.* ob. Laub(er)hüttenfeſt.

Lau'bſäge, *sf. pl.* -n, pilka *f.* do wyrzynania.

Lau'bſägearbeit, *sf. pl.* -en, robota wyrzynana.

Laubſägerei', *sf.* wyrzynanie *n.*

Lau'bſchnur, *sf.* ob. Laubgehänge.

Lau'bſtreu, *sf.* podściółka *f.* z liści.

Laub'taler, *sm.* -s, *pl.* —, talar francuski (sześciofrankowy).

Lau'bverzierungen, *sf. pl.* ob. Laubwerk.

Lau'bvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, pionka *f.*, mucharka *f.* (ptak).

Lau'bwald, *sm.* -es, *pl.* -wälder, las liściasty, dąbrowa *f.*

Lau'bwerk, *sn.* -(e)s, 1) liście *pl. coll.*; 2) liściane ozdoby, maj malowany (malarstwo); 3) liścianka *f.* (arch.).

Lauch, *sm.* -(e)s, szczypiórek *m.*, czosnek *m.*, luczek *m.*; ſpaniſcher — por *m.*; wilder — por dziki, plodziszek *m.*

Läu'chel, -s, *pl.* —, czosnek niedźwiedzi, czosnaczek *m.*

Lau'chfarbe, *sf.* kolor ciemnozielony, żółtozielony.

Lau'chkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, ziele czosnkowe.

Lau'chſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, bedłka czosnoczkowa.

Lauda'num, *sn.* -s, makowiec *n.*, opium *n.*, laudanum *n.*; kozilep *m.* (rośl.).

Laude'nium, *sn.* -s, *pl.* -nien, opłata *f.* ze sprzedaży dóbr emfitentycznych.

Lau'enburg, *sn.* Lębork *m.*

Lau'er, I. *sf.* zasadka *f.*, czatowanie *n.*, czaty *pl.*; ſich auf die — ſtellen albo legen stanąć na czatach, przyczaić się, zasadzić się; auf der — ſtehen, liegen, ſein czatować, stać na czatach, czatować w zasadzce; nach j—m auf der — ſein czatować na kogo; II. *sm.* -s, *pl.* —, lura *f.*, najpodlejsze wino.

Lau(e)rer, *sm.* -s, *pl.* —, czatownik *m.*, podsłuchiwacz *m.*, szpieg *m.*

Lau'ern, *vn.* (h.) czatować, stać w zasadzce, szpiegować; przyczaić się, dybać, warować (o psach); podsłuchiwać (= lauſchen); auf den Dieb — czatować na złodzieja; auf eine Gelegenheit — niecierpliwie czekać, wyglądać sposobności; ich lauere ſchon den ganzen Tag auf dich czekam na ciebie z niecierpliwością już dzień cały; an der Tür — podsłuchiwać pod drzwiami; auf die Hühner — zasadzić się na kuropatwy; j—m auf den Dienſt — szpiegować czyje zachowanie się, by go na jakiem uchybieniu przydybać.

Lauf, *sm.* -(e)s, *pl.* Läufe, 1) bieg *m.* (w najogólniejszem znaczeniu o istotach żyjących i o rzeczach); pęd *m.*; kierunek *m.*; einen Haſen im -e ſchießen zastrzelić zająca w biegu, zająca bieżącego; in vollem (albo raſchem) -e w pełnym biegu; der — des Waſſers bieg wody; ſie folgten dem -e des Fluſſes szli, ciągnęli, jechali, sterowali z prądem, z biegiem rzeki; der — eines Schiffes bieg okrętu, statku; das Schiff richtete ſeinen — nach Norden okręt skierował się, puścił się, wziął, obrał kierunek ku północy; einen anderen — nehmen, ſeinen — ändern zmienić bieg, kierunek; obrać, wziąć inny bieg; den — verlieren stracić kierunek; der volle — największy pęd; den — einer Lokomotive hemmen wstrzymać parowóz w biegu; der — der Mauer kierunek muru; der feſte — der Geſtirne stały bieg gwiazd; 2) bieg, przebieg *m.*, ciąg *m.*, tok *m.*; im -e der Begebenheiten w ciągu zdarzeń; der — der Zeit bieg czasu; im -e der Jahre w ciągu lat; im -e dieſer Woche w ciągu bieżącego tygodnia; im -e der Zeit z czasem; der — des Blutes krążenie, obieg krwi; einer Sache freien — laſſen albo geben pozwolić, aby rzecz szła swoim biegiem; dem -e der Dinge nach według naturalnego biegu rzeczy; das iſt der — der Welt taki jest zwyczaj świata tego; der Gerechtigkeit vollen — laſſen nie tamować biegu sprawiedliwości; ſeinen Worten freien — laſſen wygadać się, wypowiedzieć co ślina na język przyniesie; ſeinen Tränen freien — laſſen pozwolić łzom płynąć, nie wstrzymywać łez, zalać się łzami, wypłakać się; ſeinem Zorne freien — laſſen dać się powodować gniewowi; freien — nehmen nie być wstrzymanym w biegu; im -e des Prozeſſes w ciągu, w trakcie, w toku procesu; 3) biegnik *m.*, pasaż *m.* (w muzyce = Läufer); 4) czas *m.* parzenia się, gonienia się zwierząt (= Laufzeit); 5) biegi zajęcze, skoki *pl.*, nogi *pl.* zająca; 6) trop *m.*, ślad *m.* czarnej zwierzyny (myśl.); 7) lufa *f.*, rura *f.* u strzelby; 8) bieżnik *m.*, chodnik *m.* w kopalni; 9) cylinder *m.*, walec próżny w machinach; 10) zakrzywione ostrze (np. u kosy).

Lau'fachſe, *sf. pl.* -n, oś *f.* koła wolnego, oś wolna.

Lau'fangel, *sf. pl.* -n, wędka *f.* do wyrzucania z ręki.

Lau'fbahn, *sf. pl.* -en, 1) plac *m.* gonitwy, miejsce *n.* gonitw, szranki *pl.*; 2) zawód *m.*, przebieg *m.* życia, życie *n.* (= Beruf, Lebensbahn); die wiſſenſchaftliche — betreten, einſchlagen obrać sobie zawód naukowy, naukom się poświęcić; ſeine — glücklich vollenden przebiedz szczęśliwie swój zawód, stanąć szczęśliwie u celu życia swego; ſeine irdiſche — beſchließen pożegnać się z tym światem, umrzeć; 3) trop *m.* (górn.).

Lau'fband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, pas *m.*, pasek *m.* do wodzenia dzieci; (= Gängelband).

Lau'fbank, *sf. pl.* -bänke, stojalek *m.*, stojka *f.*, chodułka *f.* dla dzieci (= Gängelwagen).

Lau'fbohne, *sf. pl.* -n, fasola tyczkowa, groch turecki.

Lau'fbrett, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, chodnica *f.*, deska stopniowa, stopień *m.*, kładka boczna wozu (kol.); biegun *m.* u prasy drukarskiej.

Lau'fbrücke, *sf. pl.* -n, kładka *f.*, ława *f.*; — der Lokomotive kładka boczna parowozu, chodnica *f.* (kol.); kładka, mostek *m.* (mularstwo).

Lau'fburſche, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak *m.* do posyłek.

Lau'fdiſtel, *sf. pl.* -n, mikołajek płaski (rośl.).

Lau'fdohne, *sf. pl.* -n, sidła *pl.* (na ziemi rozłożone) na ptaki.

Lau'fel, *sf. pl.* -n, 1) ob. Laufdohne; 2) zewnętrzna, zielona łupa orzechów.

Lau'fen, laufe, läufſt, läuft, lief, bin, rzadko habe gelaufen; I. *vn.* 1) biegać, biedz, biegnąć, bieżeć; ich bin dorthin gelaufen pobiegłem tamże; vergebens — nadaremno biegać; gelaufen kommen przybiedz; er kommt aus der Stadt gelaufen bieży z miasta; um die Wette — biedz, biegać na wyścigi, na zawód; über Hals und Kopf — biedz na łeb na szyję; Gefahr — być narażonym na co, wystawiać się, narażać się na

niebezpieczeństwo; hin und her — biegać tam i sam; er lief nach dem Arzte pobiegł po lekarza; (= gehen) das Kind lernt — dziecko uczy się chodzić (o własnych siłach); sie sind schnell gelaufen szli prędko, spiesznie; in die Wirtshäuser — biegać, włoczyć się po szynkach; nach den Mädchen — biegać za dziewczętami; nach einem Amte — biegać za urzędem, ubiegać się, starać się o urząd; in sein Verderben — (albo rennen) biedz na zgubę; aus dem Dienste — uciec ze służby, porzucić służbę bez zezwolnienia służbodawcy; vor j—m — uciekać, pierzchać przed kim; ich muß heute oft — muszę dziś często biegać na dwór, iść na stronę; seinem Gegner in die Klinge — wbiedz, wpaść na szablę, szpadę przeciwnika; hinter die Schule — chodzić, iść poza szkołę; 2) die Hündin läuft suka goni się; 3) biedz, ciec, cieknąć, płynąć, poruszać się, obracać się; die Erde läuft um die Sonne ziemia obraca się około słońca; die Uhr läuft (= geht vor) zegar bieży, spieszy; der Wein läuft aus dem Fasse wino ciecze, uchodzi (płynie) z beczki; das Faß läuft beczka ciecze, cieknie; die Flüsse — ins Meer rzeki wpadają do morza; der Schweiß lief mir über das Gesicht pot ciekł mi po twarzy; ein Schauer lief mir über den Rücken dreszcz przebiegł mi po plecach; ich fühle es mir kalt über die Haut — czuję jak mi dreszcz zimny po skórze przebiega, czuję jak mnie dreszcz przechodzi, przejmuje; das Schiff ist in den Hafen gelaufen (albo ist eingelaufen) okręt wpłynął do portu, zawinął do przystani; das Schiff ist aus dem Hafen gelaufen okręt wypłynął z portu; das Schiff ist auf den Grund gelaufen okręt osiadł, utknął na mieliźnie; 4) (obraz.) es läuft ein Gerücht wieść obiega, krąży; das läuft wider die gesunde Vernunft to sprzeciwia się zdrowemu rozsądkowi, nie zgadza się ze zdrowym rozsądkiem; es läuft (kommt) auf eins hinaus to na jedno wychodzi, to jedna rzecz, jedna robota; das läuft ins Geld to kosztowna (rzecz); 5) (o czasie) die Zeit läuft raśch dahin czas szybko bieży, mija, upływa; die Frist läuft nächste Woche zu Ende termin upływa, kończy się na przyszły tydzień, z przyszłym tygodniem; die Zinsen — vom 1. Juli odsetki liczą się, płacone być mają od pierwszego lipca; der Vertrag läuft noch ein Jahr umowa trwa, ważna jeszcze jeden rok; der Wechsel läuft noch nie zapadł jeszcze dzień płatności weksla; 6) (= sich erstrecken) das Gebirge läuft von Osten nach Westen góry ciągną się od wschodu na zachód; durch den Wald läuft ein Weg przez las prowadzi, ciągnie się droga; in die Höhe — wznosić się; 7) (w połączeniu z lassen) laß ihn — puść go, daj mu pokój, nie troszcz się o niego; ein Schiff vom Stapel — lassen puścić okręt z warsztatu, z bindugi, z okrętowiska (na wodę); 11. (pozornie *va.*) 1) Gefahr — narażać się na niebezpieczeństwo; Schlittschuh — ślizgać się; Spießruten — przez rózgi biegać; Sturm — przypuścić szturm, atak; 2) *vr.* sich müde — zbiegać się, zmęczyć się bieganiem; sich die Füße wund — dostać ran na nogach od biegania; III. **laufend**, *ppr. adi.* ob. Laufend.

Lau'fen, *sn.* -s, 1) bieganie *n.* gonienie *n.*; bieg *m.*; ciąg *m.*; tok *m.*; im — w biegu; 2) biegunka *f.*; das — haben mieć biegunkę.

Lau'fen, *sn.* Lubno *n.*

Lau'fend, *ppr.* od Laufen i *adi.* bieżący; die -en Geschäfte sprawy bieżące; die -e Rechnung rachunek bieżący; -e Zinsen odsetki bieżące; -e Nummer liczba bieżąca, porządkowa; -e Schrift pismo ciągłe, bez odstępów; mit -er Feder schreiben pisać spiesznie; das -e Feuer róża *f.*, ognik *m.* (med.); auf dem Laufenden sein być poinformowanym, znać każdoczasowy stan, tok sprawy.

Läu'fer, *sm.* -s, *pl.* —, 1) biegacz *m.*, biegun *m.*, kuryer *m.*; chłopak *m.* do biegania, do posyłki; 2) chodnik *m.*, dywanik wązki a długi; 3) łaufer *m.* (szachy); 4) biegun, wierzchni kamień młyński; 5) biegnik *m.* (w muz.); (mit der Stimme) — machen przepiórować; 6) wozówka *f.*, przejma *f.* (mech.).

Laufere'i', *sf. pl.* -en, bieganina *f.*, krętanina *f.*

Läu'fererbsen, *spl.* tyczkowy groch.

Läu'ferstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, biegun *m.*, wierzchni kamień młyński.

Lau'ffeuer, *sn.* -s, *pl.* —, 1) ogień szybki, szybko się posuwający; die Nachricht verbreitete sich wie ein — wieść z ust do ust szybko się rozeszła, w okamgnieniu; 2) ogień ciągły, nieustający, pomykalny, gdy w całej linii wojska jeden po drugim ognia daje, ogień biegły.

Lau'ffläche, *sf. pl.* -n, toczna *f.*, powierzchnia biegowa; — des Rades toczna kołowa (mech.).

Lau'ffrist, *sf. pl.* -en, czas przebiegowy, okres *m.* przebiegu; czas u biegu wozów (kol.).

Lau'fgraben, *sm.* -s, *pl.* -gräben, przykop *m.*

Lau'fhuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, drop *m.*

Lau'fhund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, pies gończy.

Läu'fig, läu'fisch, *adi.* jurny, bestliwy; eine -e Hündin suka goniąca się.

Lau'fjunge, *sm.* -n, *pl.* -n, chłopak *m.* do posyłki.

Lau'fkäfer, *sm.* -s, *pl.* —, poziomek *m.* (gatunek chrząszcza).

Lau'fkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, stojałek *m.*, stojka *f.* dla dzieci.

Lau'fkrahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, żóraw przesuwany.

Lau'fkugel, *sf. pl.* -n, kula *f.* o małej średnicy.

Lau'fmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewczyna *f.* do posyłki.

Lau'fmiete, *sf.* wozowe *n.* za przebieg, przebiegowe *n.*, osiowe *n.* (kol.)

Lau'fpaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -päſſe; j—m den — geben dać komu odprawę, puścić kogo na cztery wiatry.

Lau'fplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* do biegania.

Lau'frad, *sn.* -(e)s, *pl.* -räder, koło wolne; -rädchen *sn.* krążek luźny (mech.).

Lau'ſchicht, *sf. pl.* -en, wozówkowa warstwa.

Lau'ſchritt, *sm.* -(e)s, krok chód przyspieszony.

Lau'ſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szelka tragarska, szla *f.*, szleja *f.*

Lau'ſpinne, *sf. pl.* -n, spiesznik *m.*, kłębosz *m.* (owad).

Lauft, *sm.* -es, *pl.* Läufte, skok zajęczy, noga zająca.

Lau'ſteppich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, chodnik *m.*

Lau'ſübung, *sf. pl.* -en, ćwiczenie *n.* w bieganiu.

Lau'ſunfähig, *adi.* niezdatny do drogi, niesposobny do jazdy (koł.).

Lau'ſvögel, *spl.* biegusy *pl.*

Lau'ſwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wózek *m.* dla dzieci.

Lau'ſwerk, *sn.* -(e)s, mechanizm *m.* zegarka.

Lau'ſzeit, *sf.* czas *m.*, grzania się, parzenie się; bekawisko *n.*

Lau'ſzettel, *sm.* -s, *pl.* —, 1) cyrkularz *m.*, okólnik *m.*, obieżna *f.*, obiegowa *f.*; 2) odprawa *f.* (= Laufpaß).

Lau'ſzettelbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, książeczka *f.* obiegowych, księga *f.* obieżnych.

Lau'ge, *sf. pl.* -n, ług *m.*; (przen.) j—m den Kopf mit ſtarker — waſchen ostro komu wytrzeć kapitułę.

Lau'gen, *va.* ługować, łużyć, w ługu namoczyć; *vn.* (h.) das Faß laugt beczka ługiem trąci.

Lau'gen-, *adi.* ługowy.

Lau'genartig, *adi.* ługowaty.

Lau'genaſche, *sf.* popiół wyługowany, zoła *f.*, łużyny *pl.*, ługowiny *pl.*, popiół *m.* z ługu.

Lau'genbütte, *sf. pl.* -n, -faß, *sn.* -ſſes, *pl.* -fäſſer, beczka *f.* do ługu, do ługowania, ługownik *m.*, zolnica *f.*

Lau'geneſſenz, *sf. pl.* -en, esencya ługowa.

Lau'genkorb, *sm.* -(e)s, *pl.* -körbe, łużnik *m.*

Lau'genmacher, *sm.* -s, *pl.* —, łużnik *m.*

Lau'genpulver, *sn.* -s, *pl.* —, proszek ługowy.

Lau'genſalz, *sn.* -es, *pl.* -e, sól ługowa, alkaliczna, wodorotlenek potasowy.

Lau'gentrog, *sm.* ob. Laugenbütte.

Lau'gentuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, płata *f.* do cedzenia ługu.

Lau'gicht, lau'gig, *adi.* ługowaty, ługowy.

Lau'gold, *sn.* ob. Rauſchgold.

Lau'heit, Lau'igkeit, *sf. pl.* -en, letniość *f.*, ciepławość *f.*; (obraz.) oziębłość *f.*, obojętność *f.*

Lau'lich, lau'ig, *adi.* ob. Lau.

Laune, *sf. pl.* -n, 1) humor *m.*, usposobienie *n.* (umysłu, temperamentu); (bei, in) guter, übler (albo ſchlechter) — ſein być w dobrym złym humorze; etw. mit übler — tun robić co niechętnie; ich bin heute nicht in der —, dies zu tun nie mam dziś chęci, to uczynić; nie jestem dziś do tego usposobiony; 2) grymas *m.*, kaprys *m.*, humory *pl.*, humorek *m.*, chimera *f.*; fantazya *f.*, wymysł *m.*; -n haben mieć humory, kaprysy; er hat heute ſeine — ma dziś swoje humory; ich kenne alle ſeine -n znam wszystkie jego grymasy; eine — des Glückes kaprys szczęścia; 3) humor *m.*, dowcip *m.*; mit — humorystycznie, dowcipnie; in dieſem Buche herrſcht viel — w tej książce jest wiele dowcipu.

Laune, *sn.* Łoniewo *n.*

Launenhaft, *adi.* grymaśny, kapryśny, dziwaczny; -e Einfälle dziwaczne, fantastyczne pomysły *adv.* grymaśnie, kapryśnie, dziwacznie.

Launenhaftigkeit, *sf.* grymaśność *f.*, kapryśność *f.*, dziwactwo *n.*

Launenſpiel, *sn.* -(e)s, zmiana *f.*, zmienność *f.* humoru; żarty *pl.*

Launig, *adi.* wesołego humoru, wesołego usposobienia, wesoły, dowcipny, humorystyczny, komiczny; -er Einfall dowcipny pomysł, facecya *f.*; -er Zufall ciekawy przypadek; -er Schriftſteller dowcipny, humorystyczny pisarz; *adv.* wesoło, dowcipnie, humorystycznie, komicznie.

Launiſch, *adi.* złego humoru, usposobienia, chimeryczny, dziwaczny; er iſt ſehr — jest bardzo zmiennego humoru.

Laurer, *sm.* ob. Lauerer.

Laus, *sf. pl.* Läuſe, 1) wesz *f.*; j—m die Läuſe abſuchen wybierać komu wszy, iskać kogo, ſich die Läuſe abſuchen, auskämmen iskać się, wyczesywać sobie wszy; er ſitzt ſo ſicher wie eine — zwiſchen zwei Nägeln taki bezpieczny jak wesz na paznokciu; er würde eine — ſchinden um des Balges willen gotówby ze wszy skórę ściągać, taki sknera, że jak się umyje, żal mu wodę wylać; die — läuft (albo kriecht) ihm über die Leber żółć się w nim gotuje; ſich eine — in den Pelz ſetzen nie miała baba kłopotu, kupiła sobie prosię; er ſitzt wie die — im Schorfe zdrów jak ryba w wodzie, świetnie mu się powodzi; 2) guz *m.* w suknie.

Lauſanne, *sn.* Lozanna *f.*

Lauſbube, —junge, *sm.* -n, *pl.* -n, ob. Lauſekerl.

Lauſche, *sf.* 1) ob. Lauer; auf der — ſein czatować w zasadzce; 2) die — haben mieć prawo oświadczenia się, z grą na ostatku (w grze w karty); 3) kryjówka *f.*, miejsce przyjemne w ukryciu.

Lauſchen, *vn.* (h.) 1) słuchać uważnie, pilnie, podsłuchiwać (w ukryciu), czuwać, przysłuchiwać się; dybać; an den Türen — podsłuchiwać pode drzwiami; 2) Elend lauſchte ihm aus den Augen nędza z ócz mu patrzyła; das Mondlicht lauſchte durch das Fenſter (światło księżyca) księżyc zaglądał przez okno; 3) drzymać.

Lau'schen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Laus) weszka *f.*

Lau'scher, *sm.* -s, *pl.* —, 1) podsłuchiwacz *m.*, czatownik *m.*, szpieg *m.*; 2) (także Lu'ser *pl.*) słuchy *pl.* lisa.

Lau'schgarn, *sn.* -es, -netz, *sn.* -es, *pl.* -e, **Lu'cknetz**, *sn.* -es, *pl.* -e, **Lau'sche**, *sf.* sieć *f.* na koty i lisy.

Lau'schig, *adi.* spokojny i przyjemny.

Lau'segeld, *sn.* -(e)s, mizerna suma, bagatela *f.*

Lau'segold, *sn.* -(e)s, marny mamon.

Lau'sekamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -kämme, grzebień gęsty (do iskania).

Lau'sekerl, *sm.* -s, *pl.* -e, wszarz *m.*, człowiek zawszony, wszawy, wszami obsypany; nędznik *m.*

Läu'sekrankheit, *sf.* wszączka *f.*, wszawa choroba.

Läu'sekraut, *sn.* -(e)s, gnidosz *m.*, wszawiec *m.* (rośl.).

Lau'sen, I. *va.* iskać; II. *vn.* (h.) być rozlazłym, ociągać się, guzdrać się.

Lau'sepulver, *sn.* -s, *pl.* —, proszek *m.* na wszy.

Lau'ser, *sm.* -s, *pl.* —, iskacz *m.*; nędznik *m.*, nędzarz *m.*

Lauserei', *sf.* *pl.* -en, iskanie *n.*, skąpstwo *n.*, bagatela *f.*, fraszka *f.*

Läu'sesalbe, *sf.* *pl.* -n, maść *f.* na wszy, szara maść.

Läu'sesucht, *sf.* ob. Läusekrankheit.

Lau'sewenzel, *sm.* -s, 1) (= Lausekerl); 2) tytoń ordynarny, śmierdzący, bakun *m.*

Lau'sig, I. *adi.* 1) wszawy, zawszony; (obraz.) -er Mensch, Kerl nikczemny, podły człowiek, gałgan; 2) brudny, nikczemnie skąpy; -es Geschenk podarek nędzny, -er Gewinn zysk mizerny, mały; II. *adv.* brudno, nikczemnie, skąpo, podle.

Lau'sitz, *sn.* Łużyce *pl.*, Luzacya *f.*; **Lausitzer** *sm.* Łużyczanin; **Lausitzerin**, *sf.* Łużyczanka; **lausitzisch**, *adi.* łużycki.

Lau'ske, *sn.* Dłusko *n.*

Lau'skerl, *sm.* ob. Lausekerl.

Lau'skörner, *spl.* nasiona sabadylowe.

Lau'swurzel, *sf.* *pl.* -n, berło *n.* (ziele).

Laut, I. *adi.* 1) głośny, donośny, rozbrzmiewający; mit -er Stimme sprechen mówić głośno; -es Lachen głośny śmiech; -e Freude głośna, hałaśliwa radość; es wurde — im Nebenzimmer w sąsiednim pokoju dały się głosy słyszeć; die Kinder sind sehr — dzieci bardzo hałasują; die Gesellschaft wurde — towarzystwo rozweseliło się; die Hunde wurden — psy zaszczekały; 2) nabrać rozgłosu, rozgłosić się, stać się wiadomem; es ist — geworden rzecz rozgłosiła się; — werden lassen rozgłosić, podać do wiadomości; ein -es Geheimnis głośna, powszechnie znana tajemnica; II. *adv.* głośno, donośnie; — sprechen, lesen głośno mówić, na głos czytać; (obraz.) ich sage es — otwarcie, wyraźnie to powiadam; man darf nicht — davon sprechen nie wolno o tem głośno (tj. otwarcie, publicznie) mówić; III. *praep.* z *gen.* albo *dat.*, wedle brzmienia, podług, stosownie do; — seiner Aussage według jego zeznania; — Auftrag(s) w myśl zlecenia; — Verfügung stosownie do rozporządzenia.

Laut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, głos *m.*, brzmienie *n.*, dźwięk *m.*, głoska *f.*; keinen — von sich geben nie odezwać się wcale; keinen — vernehmen nie słyszeć żadnego głosu; die Hunde geben -e psy szczekają, grają; der Jäger gab -e myśliwy zadął w róg; 2) treść *f.*; Briefe eines -es listy tej samej treści.

Laut'bar, *adi.* 1) dający się słyszeć, słyszalny; 2) głośny, rozgłoszony, znany; — machen rozgłosić.

Laute, *sf.* *pl.* -n, 1) lutnia *f.*, bandura *f.*; die — schlagen, spielen grać na lutni; kleine — mandolina *f.*; 2) an der — liegen być zasłonionym od wiatru (o okręcie stojącym); in albo unter der — pod wiatrem od strony brzegu.

Lau'ten, *vn.* (h.) dźwięczeć, dźwięk wydawać, brzmieć; hell, gut, übel — głośno, mile, niemile brzmieć; gleich — równo brzmieć, zgadzać się w głosie; 2) das lautet seltsam, eigentümlich to rzecz dziwna; 3) opiewać; die Antwort lautet anders odpowiedź inaczej opiewa, ma inną treść; wie lauteten seine Worte? jakie były jego słowa? das Urteil lautet auf Kerker wyrok orzeka (opiewa na) karę więzienia; wie lautet das zweite Gebot? jakie jest, jak brzmi drugie przykazanie? wie lautet dein Name? jak się nazywasz? 4) die Hunde — psy grają, szczekają; 5) das lautet auf polnisch . . . to znaczy po polsku . . .; 6) grać na lutni (rzadko używane).

Läu'ten, *va.* i *vn.* (h.) dzwonić, bić w dzwony; die Glocken — bić w dzwony; die Glocke (albo es) läutet ktoś dzwoni, dzwonią; zur Kirche, zur Messe, zur Vesper — dzwonić do kościoła (na służbę bożą), na mszę, na nieszpory; Sturm, Feuer — bić we dzwony na trwogę, na gwałt, na pożar; zusammen (albo mit allen Glocken) — bić we wszystkie dzwony; zu Grabe, für einen Toten — dzwonić podczas pogrzebu, wydzwaniać umarłemu; zu Tische, zum Speisen — dzwonić do stołu; seinem Diener — dzwonić na służącego; das Ohr läutet mir dzwoni mi w uchu; er hat nur — hören, ohne im geringsten zu wissen, wo die Glocken hängen albo er hat — hören, aber nicht schlagen słyszał, że dzwonią, ale nie wie w którym kościele.

Lau'tenburg, *sn.* Lidzbark *m.*, Ludborz *m.*

Laute'nist, *sm.* -en, *pl.* -en, lutnista *m.*

Lau'tenmacher, *sm.* -s, *pl.* —, lutniarz *m.*

Lau'tenschläger, -spieler, *sm.* -s, *pl.* —, lutnista *m.*, bandurzysta *m.*

Lau'tensteg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, podstawek *m.* u lutni.

Lau'tenwirbel, *sm.* -s, *pl.* —, kołki *pl.*, bunty *pl.*, pachołki *pl.* u lutni.

Lau't(e)ner, *sm.* *pl.* —, lutnista *m.*, śpiewak *m.*, poeta *m.*

Lau'ter, I. *adi.* czysty, prawdziwy, szczery; =es Gold czyste, szczere złoto (bez przymieszki); =er Wein czyste wino; =e Liebe szczera miłość; =e Wahrheit czysta, istotna, sama prawda; ich bin — von meiner Sünde jestem oczyszczony z mego grzechu; II. *adv.* samo, tylko; das ſind — Lügen to same klamstwa, wierutne klamstwa; es iſt — Gold to cale ze złota; er trinkt — Waſſer pije tylko (czystą) wodę; es ſind — Freunde są wszyscy przyjaciółmi; er iſt — Liebe für ſie nie czuje nic prócz miłości dla niej; III. *comp.* od Laut.

Läu'ter, *sm.* =s, *pl.* —, dzwonnik *m.*

Läu'terer, *sm.* =s, *pl.* —, oczyściciel *m.*; rafiner *m.*

Läu'terhaus, *sn.* =ſes, *pl.* =häuſer, rafinerya *f.*

Lau'terkeit, *sf.* czystość *f.* (właściwie i przen.), szczerość *f.*, otwartość *f.*, uczciwość *f.*

Läu'tern, *va.* 1) czyścić, oczyszczać, rafinować, klarować, lutrować; die Felle — czyścić skóry; Honig — miód wytapiać, sycić; Branntwein — prostować wódkę; Zucker — rafinować cukier; 2) (obraz.) das Herz von Leidenſchaften — oczyścić serce z namiętności; den Geſchmack — wydoskonalić, uszlachetnić smak; die Begriffe — wyjaśnić, rozgarnąć pojęcia.

Läu'tertuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =tücher, filtr *m.*, cedzidło *n.*

Läu'terung, *sf.* *pl.* =en, czyszczenie *n.*, oczyszczenie *n.*; plawienie *n.* (także przen.); rafinowanie *n.*, klarowanie *n.*, lutrowanie *n.*; wydoskonalenie *n.*

Läu'terungshieb, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rąb zupełny.

Läu'terungsprozeß, *sm.* =eſſes *pl.* =eſſe, ob. Läuterung.

Läu'tetelegraph, *sm.* =en, *pl.* =en, dzwonki elektryczne.

Läu'tewerk, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, dzwonki *pl.* (elektryczne).

Lau'tgeſetz, *sn.* =eſſes, *pl.* =e, prawidło *n.* głosowni, fonetyki (gram.).

Lautie'ren, *va.* i *vn.* (h.) sylabizować, zgłoskować.

Lau'tlehre, *sf.* głosownia *f.* (gram.).

Lau'tlich, *adi.* brzmienny, fonetyczny; *adv.* fonetycznie.

Lau'tlos, *adi.* bez głosu, milczący, niemy; er ſaß — da siedział jak niemy, siedział nie mówiąc słowa.

Lau'tloſigkeit, *sf.* brak głosu, milczenie *n.*

Lau'tnachbildung, *sf.* harmonia naśladowcza, onomatopeja *f.*

Lau'tverſchiebung, *sf.* *pl.* =en, przesuwanie *n.* głosek (gram.).

Lau'twert, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, długość *f.* głoski.

Lau'tzeichen, *sn.* =s, *pl.* —, znak fonetyczny (gram.).

Lau'warm, *adi.* letni, letniociepły.

La'va, *sf.* —, *pl.* =ven, lawa *f.*

La'vanttal, *sn.* Labocka dolina.

La'vaſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, skamieniała lawa.

La'vaſtrom, *sm.* =(e)s, płynąca lawa.

Laveme'nt, (wym.: lawmą) lewatywa *f.*

Lave'ndel, *sm.* =s, lawenda *f.*, lawenda *f.* (ziele).

Lave'ndelöl, *sn.* =(e)s, olejek lawendowy.

Lave'ndelwaſſer, *sn.* =s, woda lawendowa.

Lave'zſtein, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, garkowiec *m.* (kamień).

Lavie'ren, *vn.* (h.) 1) lawirować, kolować, krążyć po morzu; (obraz.) kręcić się na różne strony, mieć się na baczności; 2) rozmywać farbę (w malarstwie).

Lavo'r, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, **Lavoi'r**, *sn.* =s, *pl.* =e, miednica *f.*, umywalnia *f.*

Lawi'ne, *sf.* *pl.* =n, lawina *f.*, lodozwał *m.*

Lawi'nenartig, *adi.* w rodzaju lawiny, jak lawina.

La'wntennis, (wym.: łątenis) lawn tennis *m.*

Lax, *adi.* obszerny, szeroki, wolniejszy; (obraz.) nie bardzo skrupulatny, niepewny, nieoznaczony, opieszały.

Laxa'nz, *sf.* *pl.* =en, **Laxati'v**, *sn.* =s, *pl.* =e, laksans *m.*, lekarstwo rozwalniające, przeczyszczające żołądek.

La'xheit, **Laxitä't**, *sf.* *pl.* =en, opieszałość *f.*

Laxie'ren, *va.* przeczyszczać; das — haben mieć rozwolnienie.

Laxie'rfiſch, *sm.* =eſſes, *pl.* =e, smugówka *f.*

Laxie'rmittel, *sn.* ob. Laxanz.

Lazare'tt, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, lazaret *m.*, szpital *m.*

Lazare'tttyphus, *sm.* —, *pl.* =e, dur osutkowy.

Lazari'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, lazarysta *m.* (zakonnik).

Lazari'ſtenorden, *sm.* =s, *pl.* —, zakon *m.* lazarystów.

La'zarus, *sm.* Łazarz *m.*

Lazuli't, *sm.* =s, *pl.* =e, spat błękitny, lazulit *m.*, lazur *m.* (kamień).

Lazzaro'ne, *sm.* =(n), *pl.* =n, i =roni, lazaroni *m.*, ulicznik *m.* (w miastach włoskich).

Le'bedame, *sf.* *pl.* =n, dama światowa.

Lebeho'ch, *sn.* =(s), *pl.* =(s), wiwat *m.*; dreifaches — trzykrotny wiwat.

Le'belang, *sn.* ob. Lebenlang.

Le'bemann, *sm.* =(e)s, *pl.* =männer, człowiek lubiący dobrze żyć, używać, rozkosznik *m.*

Le'ben, I. *vn.* (h.) 1) żyć, istnieć; er hat achtzig Jahre gelebt żył ośmdziesiąt lat; er lebt noch, lebt nicht mehr jeszcze żyje, już nie żyje; ſolange ich lebe dopóki ja żyję; Gott laſſe ihn lange — niechaj mu Bóg da długie życie; dieſe Pflanzen — nicht lange te rośliny niedługo żyją; ſo wahr ich lebe! jakem żywy! jak żyć pragnę! jak mi życie mile! er lebe hoch! niech żyje! wiwat! die Damen ſollen — niech żyją panie! ſ—n — laſſen szczędzić

czyje życie; pić czyje zdrowie; sein Ruhm, sein Name wird ewig — sława, imię jego wiecznie żyć, (trwać) będzie; sparsam — żyć oszczędnie, oszczędzać; ärmlich, kümmerlich — żyć ubogo, nędznie; wie ein Hund — żyć jak pies; in den Tag hinein — żyć bez myśli o jutrze, żyć z dnia na dzień, żyć dziś na jutro; herrlich und in Freuden — zażywać, używać sobie, hulać; auf großem Fuße — prowadzić życie na wielką stopę; wie im Himmel — żyć jak w raju; nur für seine Familie albo seiner Familie — żyć tylko dla rodziny; den Wissenschaften — żyć dla nauk; für sich selbst — żyć niezawisłym od nikogo, żyć na uboczu, zdala od ludzi; der Hoffnung — żyć w nadziei, nadzieją; lebewohl! bądź zdrów! żegnam cię; 2) żyć, żywić się; viele Tiere — von Pflanzen wiele zwierząt żywi się roślinami; von Almosen — żyć z datków dobroczynnych; von seiner Hände Arbeit — żyć z pracy rąk swoich; von der Hand in den Mund — albo — von dem, was der Tag bringt żyć z dnia na dzień; er hat zu — ma z czego żyć; er hat nichts zu — nie ma z czego żyć; 3) żyć, być ożywionym; die Statue lebt posąg zdaje się żyjący; es lebt alles an ihm wszystko w nim żyje, wszystko w nim jest pełne życia; 4) żyć, przebywać, pozostawać, mieszkać; in der Stadt, auf dem Lande — żyć w mieście, na wsi; mit ihm ist nicht zu — nie można z nim razem żyć; nach j—s Befehlen, Willen — stosować się do czyich rozkazów, do czyjej woli; wie gelebt, so gestorben jak kto żyje tak też umiera, jakie życie taka i śmierć; — und — lassen żyć samemu i dać drugim żyć, myśleć nie tylko o sobie ale i o drugich; II. *va.* er hat ein schönes Leben gelebt piękne mial życie; ein elendes Leben — żyć mizernie; III. sich — *vr.* sich satt — przesycić się życiem, nażyć się do woli; IV. **lebend**, *ppr.* i *adi.* ob. Lebend.

Le'ben, *sn.* -s, *pl.* —, 1) życie *n.*, żywot *m.*; noch am — sein żyć jeszcze; am — bleiben zostać przy życiu; zum — gehörig życiowy; sein — wagen, aufs Spiel setzen, in die Schanze schlagen ryzykować życie swoje, na niebezpieczeństwo narazić życie swoje; sein (albo das) — für j—n lassen życie oddać za kogo; mit dem — davonkommen wyjść z życiem, unieść życie; kaum das nackte — retten umknąć zaledwie z życiem; das — einbüßen, ums — kommen stracić, postradać życie; sein —, das — verwirken zasłużyć na śmierć; bei Leib und — pod karą, pod grozą śmierci; am — strafen ukarać na życiu, skazać na śmierć; zwischen — und Tod schweben być między życiem a śmiercią; j—m nach dem — trachten godzić, nastawać na czyje życie; es geht ans —, es gilt das — tu idzie o życie; ein Kampf auf — und Tod walka o życie, na zabój; j—m das — nehmen, rauben, j—n ums — bringen życie komu odebrać, wydrzeć; sich selbst ums — bringen odebrać sobie życie, popełnić samobójstwo; j—m das — absprechen na śmierć kogo skazać; neues — gewinnen odzyskać życie, odżyć; wieder ins — rufen wskrzesić, wprowadzić znów w życie (np. ustawę); wieder ins — kommen odżyć; bei meinem —! jakem żywy! jak mi życie mile! für sein — gern essen, tanzen nadzwyczajnie, nad życie lubić co jeść, lubić tańczyć, przepadać za jedzeniem, za tańcem; Studieren ist sein — żyje tylko dla nauki; fürs —, fürs ganze — na całe życie, na zawsze; bei seinem — wird das nicht geschehen dopóki on żyje, to się nie stanie; nach dem — zeichnen rysować z natury; aus dem — gegriffen wzięte z życia, z rzeczywistości; ins — treten przyjść na świat, narodzić się, (obraz.) wejść w życie, wziąć początek; etw. ins — rufen, setzen stworzyć co, ustanowić co, wprowadzić co w życie; 2) życie, utrzymanie *n.*; das — ist hier nicht teuer życie tu nie jest drogie; er hat kaum das — (das liebe —) albo er bringt kaum das — durch zaledwo wyżyć może, zaledwie tyle ma, by módz żyć; 3) życie, postępowanie *n.*, zachowywanie się; ein sittliches, tugendhaftes — führen wieść życie obyczajne, cnotliwe; eheliches — pożycie małżeńskie; 4) życie, ruch *m.*, ruchliwość *f.*; es ist kein — in dieser Stadt niema życia w tem mieście; es ist kein — in ihm niema w nim życia, jest bez życia, ospały; 5) życie, świat *m.*; das irdische — życie na ziemi; das himmlische, das ewige — życie w niebie, życie wieczyste; Ausdruck des gemeinen -s wyraz potoczny; ein junges — młode życie, młode stworzenie; 6) życie, żywot *m.*, biografia *f.*, życiorys *m.*

Le'bend, *adi*, żyjący, żywy, żywotny; -es Wesen żyjąca istota, żywe stworzenie; auf dem Lande und im Wasser -es Tier zwierzę ziemiowodne, amfibium; ich habe dort keine -e Seele getroffen nie zastałem tam ni żywej duszy, żywego ducha; er ist eine -e Grammatik to chodząca gramatyka; besser ein -er Hund als ein toter Löwe (dosłownie:) lepszy żywy pies niż zdechły lew, lepsza kopa za żywota, jak po śmierci dwie (niż po śmierci sterta); -e Bilder żywe obrazy; -e Sprache język żyjący; -es Wasser żywa, płynąca, nie stojąca woda; -es Silber żywe srebro, rtęć *f.*

Le'bendgewicht, *sn.* -(e)s, ciężar *m.* żywego zwierzęcia.

Lebe'ndig, I. *adi.* żywy, żyjący; tot oder — nieżywy (zmarły) lub żywy; — begraben żywcem pogrzebać; — gebärend żyworodny; — machen ożywić, ożywiać; wieder — machen przywrócić do życia, wskrzesić; wieder —

werden ożyć; beim =en Gotte! jak Bóg żywy! dalibóg, jak Boga kocham; =es Waſſer żywa, płynąca woda; =e Hecke. =er Zaun żywy, samorodny płot; =er Kalk wapno niegaszone; =e Kohlen żywe, żarzące się węgle; =er Schwefel siarka rodzima; =es Werk część statku w wodzie zanurzona; ich habe es noch in =er Erinnerung mam to jeszcze w żywej, w świeżej pamięci; =er Glaube prawdziwa, gorąca wiara; =er Zehent dziesięcina w zwierzętach; =er Beweis żywy, oczywisty dowód; =er Stil żywy, świeży styl; =e Einbildungskraft żywa wyobraźnia; II. *adv.* żywo, żywcem.

Lebe'ndigbegraben, *adi.* żywcem pogrzebany.

Lebe'ndiggebärend, *adi.* żyworodny.

Lebe'ndigkeit, *sf.* żywość *f.*, ożywienie *n.*, życie *n.*, ruchliwość *f.*

Lebe'ndigmachend, *adi.* ożywiający, ożywczy.

Lebe'ndigmachung, *sf.* ożywienie *n.*

Lebe'nke, *sn.* Lubianka *f.*

Le'be(n)lang, *sn.* —, mein — przez cały ciąg mego życia, przez całe moje życie, po wszystkie dni żywota mego, póki życia (mego), póki żyję; auf — na całe życie.

Le'bens=, *adi.* życia, żywota, żywy, żywotny.

Le'bensabend, *sm.* =(e)s, koniec *m.* żywota, starość *f.*

Le'bensalter, *sn.* =s, *pl.* —, okres *m.* życia, wiek *m.* (życia).

Le'bensart, *sf.* 1) sposób *m.* życia, tryb *m.*, tok *m.*, życia; przyzwyczajenie *n.*; feine — ändern zmienić tryb życia; 2) pożycie *n.*, przyzwoitość *f.* w obcowaniu z ludźmi, polor *m.*; keine — haben nie mieć ogłady, poloru; ohne — bez ogłady, bez wychowania.

Le'bensaufgabe, *sf. pl.* =n, zadanie *n.*, cel *m.* życia.

Le'bensbahn, *sf.* ob. Lebenslauf.

Le'bensbalſam, *sm.* =s, balsam *m.* żywota.

Le'bensbaum, *sm.* =(e)s, 1) drzewo *n.* życia, żywota, życiodrzew *m.*; 2) żywotnik *m.*, drzewo św. Łucyi (bot.).

Le'bensbedingung, *sf. pl.* =en, warunek żywotny, warunek (konieczny) życiowy.

Le'bensberuf, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, powołanie *n.*, profesya *f.*

Le'bensbeſchreiber, *sm.* =s, *pl.* —, biograf *m.*

Le'bensbeſchreibung, *sf. pl.* =en, życiorys *m.*, biografia *f.*

Le'bensbild, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, życiosys *m.*, biografia *f.*

Le'bensblüte, *sf.* kwiat *m.* życia.

Le'bensbühne, *sf.* widownia *f.*, teatr *m.* życia.

Le'bensdauer, *sf.* ciąg *m.*, trwanie *n.* życia; lange — długowieczność *f.*; auf — na całe życie, dożywotni.

Le'benselixir, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, eliksyr *m.* życia, środek cudowny życie przedłużający.

Le'bensende, *sn.* =s, koniec *m.* życia.

Le'benserfahrung, *sf.* doświadczenie życiowe.

Le'benserhaltungstrieb, *sm.* =(e)s, instynkt zachowawczy.

Le'bensfaden, *sm.* =s, nić *f.*, pasmo *n.* życia.

Le'bensfähig, *adi.* żywotny.

Le'bensfähigkeit, *sf.* żywotność *f.*

Le'bensfrage, *sf. pl.* =n, kwestya żywotna.

Le'bensfreude, *sf.* ukontentowanie *n.*, zadowolenie *n.* z życia; =en, *pl.* przyjemności *pl.*, uciechy *pl.* tego życia.

Le'bensfreudigkeit, *sf.* ob. Lebensmut.

Le'bensfriſche, *sf.* świeżość *f.* życia, siła żywotna; odwaga *f.* do życia.

Le'bensfriſt, *sf.* czas komu do życia przeznaczony.

Le'bensfroh, *adi.* szczęśliwy, że żyje; wesoły, wesołuchny.

Le'bensfrühling, *sm.* =s, wiosna *f.* życia.

Le'bensführung, *sf.* tryb *m.*, sposób *m.* życia, życie *n.*

Le'bensfülle, *sf.* pełnia *f.* życia, siła żywotna, kwiat *m.* wieku.

Le'bensgang, *sm.* =(e)s, *pl.* =gänge, bieg *m.* życia; rozwój umysłowy w życiu czyjem; wypadki *pl.*, zdarzenia *pl.* w życiu zaszle.

Le'bensgefahr, *sf. pl.* =en, niebezpieczeństwo *n.*, narażenie *n.* życia.

Le'bensgefährlich, *adi.* z niebezpieczeństwem życia połączony, życiu zagrażający.

Le'bensgefährte, =genoſſe, *sm.* =n, *pl.* —, towarzysz *m.* życia.

Le'bensgefährtin, =genoſſin, *sf. pl.* =innen, towarzyszka *f.* życia.

Le'bensgeiſt, *sm.* =es, duch *m.* życia, duch ożywczy; =er *pl.* duchy żywotne.

Le'bensgenuß, *sm.* =ſſes, *pl.* =nüſſe, rozkosz *f.* życia.

Le'bensgeſchichte, *sf. pl.* =n, dzieje *pl.* życia, opis *m.* życia, życiorys *m.*

Le'bensgewohnheiten, *sf. pl.* przyzwyczajenia *pl.*, zwyczaje *pl.*

Le'bensglück, *sn.* =(e)s, szczęście w życiu doznane, szczęście *n.* życia.

Le'bensgroß, *adi.* (w) naturalnej wielkości.

Le'bensgröße, *sf.* wielkość naturalna; Figur über — figura większa niż w naturze.

Le'bensgüter, *sn. pl.* dobra doczesne.

Le'benshaltung, *sf.* tryb *m.*, sposób *m.* życia.

Le'benshauch, *sm.* =(e)s, tchnienie żywotne, ożywcze; letzter — ostatnie tchnienie.

Le'bensintenſität, *sf.* dzielność *f.* życia.

Le'bensjahr, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, rok *m.* życia.

Le'bensklugheit, *sf.* roztropność życiowa, doświadczenie światowe.

Le'benskraft, *sf. pl.* =kräfte, siła żywotna, żywotność *f.*

Le'benskräftig, *adi.* pełny życia, silny, energiczny; nicht mehr — zużyty.

Le'benslage, *sf. pl.* -n, położenie *n.* w życiu, okres *m.* życia.

Le'benslang, *adi.* ob. Lebenslänglich.

Le'benslänge, *sf.* długość *f.* życia; auf — na całe życie, dożywotnio.

Le'benslänglich, *adi.* dożywotny, dozgonny; -e Nutznießung dożywocie *n.*; *adv.* dożywotnie, na całe życie, póki życia, aż do śmierci.

Le'benslänglichkeit, *sf.* dożywotność *f.*, dozgonność *f.*

Le'benslauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -läufe; 1) bieg *m.* życia, żywota; seinen — beschließen, endigen zakończyć życie, umrzeć; 2) biografia *f.*, życiorys *m.*, życiopis *m.*

Le'benslaufbahn, *sf.* kolej *m.* życia.

Le'benslehre, *sf.* 1) —, *pl.* -n, reguła, nauka, zasada życiowa; 2) biologia *f.*

Le'benslicht, *sn.* -(e)s, światło *n.* życia, życie *n.*; j—m das — ausblasen życia kogo pozbawić.

Le'benslinie, *sf. pl.* -n, linia żywotna.

Lebensluft, *sf.* chęć *f.* do życia; rozkosz, jaką życie sprawia; rześkość *f.*

Le'bensluſtig, *adi.* pragnący żyć, kochający życie; żywy, żwawy, rześki.

Le'bensmagnetismus, *sm.* —, magnetyzm zwierzęcy.

Le'bensmai, *sm.* -(e)s, wiosna *f.* życia.

Le'bensmittel, *sn.* -s, (zwykle tylko) *pl.* —, środek *m.* do utrzymania życia, żywność *f*, wiktuały *pl.*; — für eine Feſtung ſchaffen dostarczyć wojsku w twierdzy żywności; j—m die — abſchneiden odciąć kogo od żywności.

Le'bensmüde, *adi.* zmęczony, znudzony życiem.

Le'bensmut, *sm.* -(e)s, odwaga życiowa.

Le'bensnerv, *sm.* -(e)s i -en, *pl.* -en, nerw *m.* życia, siła żywotna.

Le'bensnotdurft, *sf.* potuchy życiowe, wyżywienie *n.*, utrzymanie *n.*

Le'bensordnung, *sf. pl.* -en, porządek *m.* życia; dyeta *f.*

Le'bensphiloſophie, *sf.* ob. Lebensweisheit.

Le'bensprozeß, *sm.* -ſſes, funkcye życiowe; organizm życiowy.

Le'bensregel, *sf. pl.* -n, prawidło *n.* życia, zasada życiowa.

Le'bensreiſe, *sf.* bieg *m.* życia.

Le'bensreiz, *sm.* -es, *pl.* -e, powab *m.* życia.

Le'bensrente, *sf. pl.* -n, renta dożywotna, dożywocie *n.*

Le'bens- und **Rentenverſicherungsgeſellſchaft**, *sf. pl.* -en, towarzystwo ubezpieczeń na życie i rentę.

Le'bensretter, *sm.* -s, *pl.* —, zbawca *m.*

Le'bensſaft, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäfte, sok żywotny.

Le'bensſatt, *adi.* syt życia, życiem przesycony.

Le'bensſtellung, *sf. pl.* -en, stanowisko *n.* (społeczne).

Le'bensſtrafe, *sf.* kara *f.* śmierci.

Le'bensſtufe, *sf. pl.* -n, okres *m.* w życiu; auf verſchiedener — w rozmaitym wieku.

Le'benstätigkeit, *sf. pl.* -en, działalność *f.*, czynność *f.* życia.

Le'bensträger, *sm.* -s, *pl*, —, biofor *m.*

Le'benstrieb, *sm.* -(e)s, instynkt zachowawczy.

Le'bensüberdruß, *sm.* -ſſes, sprzykrzenie *n.* sobie życia, obmierzenie *n.* życia.

Le'bensüberdrüſſig, *adi.* ten, komu życie obmierzło; syt życia, przesycony życiem.

Le'bensunterhalt, *sm.* -(e)s, wyżywienie *n.*, utrzymanie *n.* (życia); ſeinen — (albo ſich den —) verdienen zarabiać na życie.

Le'bensverhältniſſe, *sn. pl.* stosunki *pl.* życia, życiowe.

Le'bensverlängerungskunſt, *sf.* sztuka *f.* przedłużania życia, makrobiotyka *f.*

Le'bensverrichtungen, *sf. pl.* czynności, funkcye życiowe.

Le'bensverſicherung, *sf. pl.* -en, ubezpieczenie *n.* na życie, na wypadek śmierci.

Le'bensvoll, *adi.* pełen życia.

Le'benswahr, *adi.* prawdziwy, żyjący.

Le'benswandel, *sm.* -s, sposób *m.* życia, postępowanie *n.* w życiu, życie *n.*; ein ſittlicher — życie cnotliwe.

Le'benswärme, *sf.* ciepło przyrodzone, ciepło żywotne.

Le'benswaſſer, *sn.* -s, woda żywota; wódka *f.*, okowita *f.*

Le'bensweiſe, *sf.* sposób *m.*, tryb *m.* życia.

Le'bensweisheit, *sf.*. *pl.* -en, mądrość *f.*, filozofia *f.* życia.

Le'benswerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dzieło *n.*, zadanie *n.* życia.

Le'benszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.* życia.

Le'benszeit, *sf.* czas *m.* (do) życia.

Le'benszicl, *sn.* -(e)s, kres *m.* życia; (*pl.* -e) cel *m.* życia.

Le'benszweck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cel *m.* życia.

Le'ber, *sf. pl.* -n, wątroba, *f.*; wątróbka *f.*; eine hitzige, durſtige — haben lubić wiele pić; eine weiße — haben być złośnikiem, łatwo się unosić; eine ſchwarze — haben mieć nieczyste sumienie; frei (albo friſch) von der — weg reden mówić otwarcie, bez ogródki.

Le'ber-, *adi.* wątrobiany, wątrobowy, od wątroby.

Le'berader, *sf. pl.* -n, żyla wątrobowa.

Le'beranſchwellung, *sf. pl.* -en, puchlina *f.* wątroby.

Le'berbalſam, *sm.* -s, zeniszek *m.* (rośl.).

Le'berblaſengang, *sm.* -(e)s, *pl.* -gänge, przewód pęcherzowątrobowy.

Le'berblümchen, *sn.* -s, *pl.* —, trojanek *m.*, trojczak *m.*, wilcza stopa, podlaszczka *f.*, przylaszczka *f.*, ziele zębne.

Le'berblume, *sf. pl.* -n, dziewięciornik *m.*, bluszczopierz *m.* (rośl.).

Le'berbraun, *adi.* wątrobianego koloru, wątrobiany.

Le'berdiſtel, *sf. pl.* -n, loczyga dzika.

Le'beregel, *sm.* -s, *pl.* —, motylica wątrobiana.

Le'berentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* wątroby.

Le'bererz, *sn.* -es, *pl.* -e, niedokwas *m.* miedzi czerwonej, wątrobnica *f.*

Le'berfarben, -**farbig**, *adi.* ob. Leberbraun.

Le'berfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, wątroba morska, wątrobnik *m.* (ryba).

Le'berfleck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, plama wątrobiana, piega *f.*, ostuka *f.*, ostuda *f.*

Le'berfleckig, *adi.* mający plamy wątrobiane, piegowaty.

Le'berfluß, *sm.* -ſſes, tok wątrobowy (med.).

Le'berfuchs, *sm.* -ſes, *pl.* -füchſe, jasnogniady koń.

Le'bergang, *sm.* -(e)s, przechód wątrobny (anat.).

Le'berklee, *sm.* -s zawilec *m.* trojanek, zawilec przelaszczka (rośl.).

Le'berklette, *sf. pl.* -n, wątrobnik *m.*, rzep *m.* (rośl.).

Le'berkrank, *adi.* chory na wątrobę.

Le'berkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba *f.* wątroby, choroba wątrobiana.

Le'berkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, wątrobnik *m.*, wątrobne ziele.

Le'berleiden, *sn.* ob. Leberkrankheit.

Le'berleidend, *adi.* ob. Leberkrank.

Le'bermoos, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, meszek *m.*, glewik *m.*, plechomchy *pl.*, wątrobowiec *m.*

Le'berreim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rym częstochowski.

Le'berſchlagader, *sf.* ob. Leberader.

Le'berſchnitte, *sm. pl.* zrazy wątrobiane.

Le'berſchrumpfung, *sf. pl.* -en, marskość wątroby.

Le'berſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, ozorek wątrobowy (rośl.).

Le'berſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wątrobnik *m.*, wątrobny kamień.

Le'berſucht, *sf.* ob. Leberkrankheit.

Le'berſüchtig, *adi.* ob. Leberkrank.

Le'bertran, *sm.* -(e)s, tran rybi, olej sztokfiszowy.

Le'berverhärtung, *sf. pl.* -en, zatwardzenie *n.* wątroby, zwątrobienie *n.*

Le'berverſtopfung, *sf. pl.* -en, zatkanie *n.* wątroby.

Le'berwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, motylica *f.*

Le'berwurſt, *sf. pl.* -würſte, kiszka wątrobiana.

Le'beweſen, *sn.* -s, *pl.* —, istota żyjąca, stworzenie żyjące; żyjątko *n.*

Lebewo'hl, *sn.* -s, *pl.* -s i -e, pożegnanie *n.*; j—n — ſagen (po)żegnać kogo, (po)żegnać się z kim; j—m das letzte —, auf ewig — ſagen pożegnać się z kim na zawsze.

Le'bhaft, I. *adi.* żywy, ożywiony, żwawy; hoży, rześki, rzeźwy, czerstwy; ein -es Kind żywe dziecko; -e Augen żywe oczy; -e Farben żywe, jaskrawe kolory; -er Verſtand żywy, bystry rozum; -er Verkehr ożywiony ruch; -e Rührung mocne wzruszenie; -er Stil żywy, ożywiony styl; II. *adv.* żywo, żwawo; hożo; ſich etw. — vorſtellen żywo sobie co przedstawić; — werden ożywić się, zapalić się, rozruchać się; etw. — empfinden żywo, mocno co (od)czuć.

Le'bhaftigkeit, *sf.* żywość *f.*, ożywienie *n.*, żwawość *f.*, hożość *f.*, czerstwość *f.*, ruchliwość *f.*

Le'bkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, piernik *m.*, miodownik *m.*

Le'bkuchenbäcker, **Le'bküchler**, *sm.* -s, *pl.* —, piernikarz *m.*

Le'blos, *adi.* nieżywy, nieżyjący, martwy, nieoddarzony życiem; bezduszny, nieczuły; -loſe Augen oczy zgasłe, bez wyrazu; *adv.* bez życia, bez ducha, martwo.

Le'bloſigkeit, *sf.* brak *m.* życia, martwość *f.*, nieżywość *f.*, martwota *f.*

Le'btage, *sm. pl.* dnie *pl.* życia, czas *m.* życia; meine — (mein Lebtag) w całem mojem życiu.

Le'bzeiten, *sf. pl.* czas *m.* życia; bei — meines Vaters za życia ojca mego, jak długo ojciec mój żył.

Le'chzen, I. *vn.* (ḥ.) być wyschniętym, mieć wielkie pragnienie, być spragnionym; nach etw. — pragnąć, łaknąć czego; II. **lechzend**, *ppr.* i *adi.* spragniony, łaknący.

Leck, I. *adi.* dziurawy, pęknięty, rozeschnięty, ciekący; ein -es Faß beczka rozeschnięta; ein -es Schiff statek wodę przepuszczający; *adv.* — ſein mieć dziurę; — werden dostać dziurę, rozeschnąć się; II. *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, szpara *f.*, otwór *m.* wskutek pęknięcia lub rozstąpienia się, dziura *f.* (szczególnie w okręcie).

Leca'ge, (wym.: lekaż), *sf. pl.* -n, wyciekanie *n.*, cieczenie *n.*, wyciek *m.*; płyn wyciekły (z beczki); außerordentliche — nadzwyczajny wyciek.

Le'cken, I. *va.* lizać, oblizywać; den Teller — oblizywać talerz; die Finger nach etw. — palce sobie oblizywać na co, wielce czego pragnąć; (obraz.) ein geleckes Frauenzimmer kobieta wymuskana i wylizana; ein geleckes Gemälde wymuskane, wylizane malowidło; wider den Stachel — przeciw ościenowi wierzgać; II. *vn.* (ḥ.) cieknąć, ciec, przeciekać, wyciekać, kapać, sączyć się; wykipieć; das Dach leckt deszcz przecieka przez dach, leje się dachem; das Talglicht leckt lojowa świeca ciecze, topi się; III. ſich — *vr.* lizać się, cmokać się, całować się.

Le'cker, *sm.* -s. *pl.* —, 1) ozór *m.* jelenia (łowiectwo); 2) hultaj *m.*, frant *m.*; 3) łasun *m.*, lakomiec *m.*; 4) lizun *m.* ob. Speichellecker.

Le'cker, *adi.* lakomy, łakotliwy, łakotny; ein -er Biſſen smakowity, wykwintny kąsek; — ſein lakomić się.

Le'ckerbiſſen, *sm.* -s, *pl.* —, smaczny kąsek, przysmaczek *m.*, łakotka *f.*, łakoć *f.*, specyal *m.*

Le'ckerei', *sf. pl.* =en, 1) łakotliwość *f.*, wykwintność *f.*; 2) łakotka *f.*, przysmaczek *m.*

Le'ckerhaft, *adi.* łakotliwy, łakotny, łakocie lubiący.

Le'ckerhaftigkeit, *sf.* łakotliwość *f.*; wykwintność *f.*, łakomstwo *n.* na przysmaki.

Le'ckermaul, *sn.* =(e)s, *pl.* =mäuler i *dim.* **Leckermäulchen**, *sn.* =s, *pl.* —, delikatna gąbka, gębusia lubiąca łakotki, delikacik *m.*, łakotniś *m.*, smakosz *m.*, łasuń *m.*

Le'ckerzahn, *sm.* =(e)s, łakotniś *m.*; ſich den — ausreißen przestać jadać łakotki.

Le'ckfäßchen, *sn.* =s, *pl.* —, cebrzyk *m.*, szaflik *m.*

Le'ckverluſt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, kało *n.*, ubytek *m.* wskutek wycieku.

Le'ckwein, *sm.* =(e)s, ukapki *pl.* (pod beczką) wina.

Le'der, *sn.* =s, *pl.* —, skóra *f.* (wyprawna); — bereiten, verarbeiten skórę wyprawiać; (obraz.) vom — ziehen pałasza, szpady dobyć z pochwy, szablę (z pochwy) wyciągnąć; j—n das — gerben skórę komu (wy)garbować, (wy)trzepać; j—n aufs — knien przykłąc na czyjej skórze, wpędzić kogo w rozpaczliwe położenie; aus fremdem — iſt gut Riemen ſchneiden z obcej skóry łacno rznąć rzemienie, łatwo szafować z cudzej kieszeni.

Le'der=, *adi.* skórzany, ze skóry, skórny.

Le'derabfälle, *spl.* odrzynki *pl.*, odpadki *pl.*, odcinki *pl.* skóry.

Le'derarbeit, *sf. pl.* =en, wyrób *m.* ze skóry, skórzany.

Le'derarbeiter, *sm.* =s, *pl.* —, skórnik *m.*

Le'derartig, *adi.* skórowaty, do skóry podobny.

Le'derband, *sn.* =(e)s, *pl.* =bände, oprawa *f.* w skórę, skórzana; rzemień *m.*

Le'derbereiter, *sm.* =s, *pl.* —, wyprawiacz *m.* skór, garbarz *m.*

Le'derbereitung, *sf.* wyprawa *f.* skór, garbarstwo *n.*

Le'derbraun, *adi.* brunatny jak skóra.

Le'derdrucker, *sm.* =s, *pl.* —, drukarz *m.* skór, ten co figury na skórach wyciska.

Le'dereinband, *sm.* =(e)s, *pl.* =bände, oprawa *f.* w skórę, oprawa skórzana.

Le'derfarbe, *sf.* skórzany kolor; farba *f.* do farbowania skór.

Le'derflechte, *sf. pl.* =n, skórnica jadalna (rośl.).

Le'dergeſchäft, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, skłep *m.* ze skórami.

Le'dergrube, *sf. pl.* =en, dół *m.*, jama *f.*, w której skóry zawapnione leżą.

Le'derhandel, *sm.* =s, handel *m.* skór, skórami.

Le'derhändler, *sm.* =s, *pl.* —, handlarz *m.* skór.

Le'derhandlung, *sf. pl.* =en, handeł *m.* skór.

Le'derhandſchuh, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, rękawiczka skórzana, skórkowa.

Le'derhart, *adi.* twardy jak skóra, jak podeszew.

Le'derhaut, *sf. pl.* =häute, skórówka *f.*

Le'derhoſe, *sf. pl.* =n, spodnie skórzane.

Le'derkalk, *sm.* =(e)s, wapno *n.* do wyprawiania skór.

Le'derkoffer, *sm.* =s, *pl.* —, kufer skórzany.

Le'dern, *adi.* skórzany, skórkowy; =e Handſchuhe rękawiczki skórkowe; (obraz.) =er Menſch człowiek nudny, prozaiczny; =er Stil styl rozwlekły, nudny, ociężały.

Le'dern, *va*, skórą wykładać, wylepiać, obijać; j—n — skórę komu wytrzepać.

Le'derpalme, *sf. pl.* =n, sowicha *f.*

Le'derriemen, *sm.* =s, *pl.* —, pas skórzany, rzemień *m.*

Le'derſchildkröte, *sf. pl.* =n, żółwiak *m.* (zwierzę).

Le'derſchlauch, *sm.* =(e)s, *pl.* =ſchläuche, wąż skórzany, gumowy.

Le'dertuch, *sn.* =(e)s, cerata *f.*

Le'derüberzug, *sm.* =(e)s, *pl.* =züge, pokrycie *n.*, futerał skórzany.

Le'derwaren, *sf. pl.* towary *pl.*, wyroby *pl.* ze skóry, skórzane.

Le'derweich, *adi.* miękki jak skórka; j—n — ſchlagen zbić kogo na kwaśne jabłko.

Le'derwerk, =zeug, *sn.* =(e)s, wyroby skórzane, sprzęty rzemienne, skórzyzna *f.*

Le'derzucker, *sm.* =s, ślazowe ciasto.

Le'dig, *adi.* i *adv.* 1) wolny, (-nie); aller Pflichten — wolny od wszelkich obowiązków; (los und) — ſein być zupełnie wolny, zwolniony; (los und) — ſprechen uznać zupełnie niewinnym; 2) (= unbeſetzt, erledigt); ein =es Amt, eine =e Stelle opróżniony urząd, próżna, wakująca posada; 3) próżny, nieużywany; =er Wagen próżny wóz; =es Pferd koń bez jeźdźca; das Haus ſteht — dom jest niczamieszkany; =es Gut towar nieopakowany; der Acker liegt — rola leży odłogiem; 4) wolny, wolnego stanu, bezżenny, nieżonaty, niezamężna; =er Stand stan wolny, bezżeństwo *n.*, niezamężność *f.*; — bleiben nie ożenić się, nie wyjść zamąż; 5) (= lediglich) jedynie tylko, li tylko, szczególnie, samo; es iſt — deine Schuld twoja w tem tylko wina.

Le'digen, *va.* ob. Entledigen.

Le'digkeit, *sf.* 1) opróżnienie *n.*; 2) stan wolny, bezżeństwo *n.*

Le'diglich, *adv.* jedynie tylko, samo, li tylko, szczególnie.

Lee'bord, *sm.* =(e)s, ob. Leeſeite.

Leer, 1. *adi.* próżny; =e Flaſche, próżna flaszka; =er Raum próżnia *f.*; =er Stuhl, Platz niezajęte, wolne krzesło, miejsce; — machen opróżnić; — werden opróżnić się, wypróżnieć; =e Wohnung próżne, niezamieszkałe mieszkanie; ein =es Blatt Papier niezapisana, czysta karta papieru; eine Seite — laſſen zostawić próżną stronę, nie zapisać strony; =es Stroh próżna, wymłócona słoma; =es Stroh dreſchen gadać rzeczy oklepane, gadać bez sensu i bez skutku; =es Amt urząd opróżniony; =er Kopf próżna, pusta głowa;

=e Worte próżne, czcze słowa, słowa bez wartości, bez znaczena; =e Beſuche wizyty ceremonialne; mit =en Händen abziehen odejść z próżnemi rękami, z niczem; mit =em Magen na czczo; II. *adv.* próżno; — ausgehen nie otrzymać nic, zostać pominiętym; es wird hiebei nicht — ausgehen, ablaufen będzie na tem mały zysk, zarobek (w handlu); (poufale) nieobejdzie się tu bez kijów.

Lee'rbaum, *sm.* =(e)s, *pl.* =bäume, modrzew *m.*

Lee're, *sf.* próżne miejsce, próżnia *f.*, (także przen.) pustki *pl.*, pustkowie *pl.*; czczość *f.*

Lee'ren, *va.* wypróżniać, wypróżnić, opróżnić; bis auf den Grund — wychyłać, wychylić; ſich — *vr.* wypróżnić się,

Lee'rgewicht, *sn.* =(e)s, tara *f.*

Lee'rheit, *sf.* próżność *f.*, czczość *f.*

Lee'rkilometer, *sm.* i *sn.* =s, *pl.* —, kilometr nieużyteczny (koł.).

Lee'rlauf, *sm.* =(e)s, bieg *m.* luzem (mech.).

Lee'rſtehend, *adi.* =e Wohnung mieszkanie niezamieszkałe, niewynajęte.

Lee'ſegel, *sn.* =s, *pl.* —, żagiel pomocniczy, zwrócony do wiatru.

Lee'ſegelraa, *sf.* reja do żagli pomocniczych.

Lee'ſeite, *sf.* strona okrętu nie wystawiona na wiatr (mar.).

Lee'wärts, *adv.* ku wiatrowi.

Le'fze, *sf. pl.* =n, warga *f.*

Le'fzentier, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wargowiec *m.*

Lega'l, *adi.* prawny, legalny; *adv.* prawnie, legalnie.

Legaliſie'ren, *va.* uprawniać, uprawomocnić, nadać moc prawną, uwierzytelnić, legalizować.

Legaliſatio'n, (wym.: -cion), **Legaliſie'rung**, *sf. pl.* =en, uprawnienie, uprawomocnienie *n.*, uwierzytelnienie *n.*, legalizowanie.

Legalität', *sf.* prawność *f.*, legalność *f.*

Lega't, I. *sn.* =(e)s, *pl.* =e, legat *m.*, zapis *m.* (testamentowy); II. *sm.* =en, *pl.* =en, poseł *m.*, legat *m.*; päpſtlicher — poseł papieski.

Legata'r, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, zapisobiorca *m.*, legataryusz *m.*

Legatio'n, (wym.: -cion) 1) poselstwo *n.*, legacya *f.*; 2) ob. Legat I.

Legatio'nsrat, (wym.: -cions-), *sm.* =(e)s, *pl.* =räte, radca *m.* poselstwa, radca legacyjny.

Legatio'nsſekretär, *sm.* =s, *pl.* =e, sekretarz *m.* poselstwa, sekretarz legacyjny.

Le'gehenne, *sf. pl.* =n, =huhn, *sn.* =(e)s, *pl.* =hühner, kura nośna, kokosz *f.*

Le'gen, I. *va.* 1) kłaść, położyć; ein Kind ſchlafen, zu Bett — ułożyć dziecko do snu, położyć do łóżka; Schienen — kłaść szyny; eine Ebene — przeprowadzić płaszczyznę (mat.); Eier — nieść jaja; Erbſen, Bohnen — sadzić groch, fasolę; ein Pferd — wałaszyć konia; j—m Schlingen — zastawić na kogo łapkę, sidła, podejść kogo; j—m Karten — wykładać komu karty, wróżyć komu z kart; das Land — stracić ziemię, ląd z oczu (mar.); ich werde ihm ſchon das Handwerk — zabronię ja jemu rzemiosła, przeszkodzę mu w jego zamiarach; bereit, fertig — trzymać, mieć w pogotowiu, przygotować co; zurecht — uporządkować; lahm, matt — ubezwładnić; j—m etw. nahe — wytłómaczyć co komu, dać komu do zrozumienia; 2) (w połączeniu z przyimkami:) an die Luft — położyć, wystawić na powietrze; einen Hund an die Kette — psa uwiązać na łańcuchu; an den Tag — obwieścić, wykazać, okazać co widocznie, wynurzyć; Hand an etw. — jąć się czego, rozpocząć co; die letzte Hand an ein Werk — zająć się ostatecznem wykończeniem dzieła; Hand an j—n — targnąć się na kogo; Hand an ſich ſelbſt — targnąć się na własne życie, popełnić samobójstwo; die Hände in den Schoß — opuścić ręce; Holz an das Feuer — dołożyć drwa do ogniska; etw. auf den Tiſch — położyć co na stole, na stół; Geld auf Zinſen — umieścić, ulokować pieniądze na procent; ich lege großes Gewicht albo großen Wert darauf przykładam do tego wielką wagę, bardzo mi na tem zależy; Nachdruck, den Ton auf etw. — położyć na czem nacisk; eine Steuer auf etw. — nałożyć na co podatek; ſeine Worte auf die Wagſchale — ważyć, rozważać każde swoje słowo; j—m Worte auf die Zunge — podpowiedzieć co komu; j—m etw. zur Laſt — obwiniać kogo o co; aus der Hand — wydać z ręki, odłożyć; auseinander — rozłożyć; wyjaśnić; analizować; beiſeite — odłożyć (na bok); Geld in die Bank — złożyć pieniądze w banku; j—m Hinderniſſe in den Weg — przeszkadzać komu; ein Haus in Aſche — obrócić dom w porzynę, w popiół, spalić dom; j—m Worte in den Mund — kłaść komu słowa w usta, głosić o kim, jakoby mówił pewne słowa; etw. von ſich — złożyć co ze siebie; das Schiff albo mit dem Schiffe vom Ufer ab — odbić z okrętem od brzegu; j—m den Kopf vor die Füße — ściąć komu głowę; ein Schloß vor die Tür — kłódkę zawiesić u drzwi, zamknąć drzwi na kłódkę; er hat nicht, wohin er ſein Haupt lege nie ma gdzie ułożyć głowy do spoczynku; den Grund, den Grundſtein zu etw. — założyć fundament do czego, dać czemu początek, założyć kamień węgielny pod co; II. ſich — *vr.* 1) kłaść się, położyć się, ułożyć się; ſich zu Bette albo ſchlafen — położyć się do łóżka, położyć się spać; ſich auf die Bärenhaut, auf die faule Seite, auf den Rücken — leniuchować, oddać się lenistwu; ſich ins Mittel albo dazwiſchen, darein — pośredniczyć w czem, wdać się w co; ſich vor eine Feſtung —

rozłożyć się przed fortecą; ſich vor Anker — okręt postawić na kotwicy, zarzucić kotwicę; 2) ustawać, ustać, zwolnieć, ulagodzić się, uśmierzyć się; der Wind hat ſich gelegt wiatr ustał; der Schmerz legt ſich ból ustaje; ſein Zorn hat ſich gelegt gniew jego ustał; 3) ſich auf etw. — oddać się, oddawać się czemu, przykładać się do czego, trudnić się czem, bawić się czem; ſich aufs Trinken — oddawać się pijaństwu, kieliszka pilnować; ſich aufs Bitten — udać się w prośby; III. **gelegen**, *ppr.* i *adi.* ob. Gelegen.

Legendä'r, *adi.* ob. Legendenhaft.

Lege'nde, *sf. pl.* -n, 1) legenda *f.*, podanie *n.*; 2) napis *m.*; objaśnienie *n.* do planu, do rysunku.

Lege'ndenhaft, *adi.* legendarny, legendowy.

Le'gezeit, *sf.* czas, w którym ptaki jaja noszą.

Le'gföhre, *sf. pl.* -n, kosodrzewina *f.*

Le'ghenne, *sf. pl.* -n, kura nośna, kokosz *f.*

Legie'ren, *va.* 1) łączyć, mieszać z sobą dwa lub więcej kruszców; 2) zapisywać, zapisać, uczynić zapis (prawn.).

Legie'rung, *sf. pl.* -en, stop *m.*, aliaż *m.*, splyn *m.*, przymieszka *f.* (chem. i metal.).

Legio'n, *sf. pl.* -en, legion *m.*, legia *f.*

Legionä'r, *sm.* -s, *pl.* -e, legionista *m.*, żołnierz służący w legii; rycerz *m.* legii (honorowej).

Legislati'v, *adi.* prawodawczy.

Legislati've, *sf. pl.* -n, władza prawodawcza.

Legislato'riſch, *adi.* ob. Legislativ.

Legislatu'r, *sf. pl.* -en, ustawodawstwo *n.*, prawodawstwo *n.*

Legislatu'rperiode, *sf. pl.* -n, czasokres ustawodawczy.

Legi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, prawoznawca *m.*, legista *m.*

Legiti'm, *adi.* prawy, prawowity, prawny.

Legitimatio'n, (wym.: -cion), *sf. pl.* -en, legitymacya *f.*, wywód *m.*, wykazanie *n.*; uprawnienie *n.*, uwierzytelnienie *n.*, poświadczenie *n.*

Legitimatio'nskarte, *sf. pl.* -n, karta legitymacyjna, wywodowa, legitymacya *f.*

Legitimatio'nspapier, *sn. pl.* -e, dokument legitymacyjny, wywodowy.

Legitimie'ren, *va.* i ſich — *vr.* legitymować, uprawniać, (wy)legitymować się, wykazać się, wywodzić się, wywieść się; dowodzić swoich praw.

Legitimi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, legitymista *m.*, uznający prawość władzy, panowania.

Legitimitä't, *sf. pl.* -en, prawość *f.*, prawowitość *f.*

Le'guan, *sm.* -s, *pl.* -e, legwan guzowaty (zool.).

Legumino'ſe, *sf. pl.* -n, roślina strączkowa.

Le'hde, *sf. pl.* -n, pustkowie *n.*, grunt pusty, nieuprawny, odłóg *m.*

Le'hen i **Lehn**, *sn.* -(e)s, *pl.* —, lenno *n.*, dobro w lenność dane; zum — gehörig lenny; zu — geben dać w lenno; das — verwirken stracić, postradać lenno; freie — dobra alodyalne.

Le'henbar, *adi.* ob. Lehnbar.

Lehm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, glina *f.*

Le'hm-, *adi.* gliniany, gliniasty, z gliny.

Le'hmbau, *sm.* -(e)s, budowla *f.* z gliny.

Le'hmboden, *sm.* -s, grunt gliniasty, ziemia gliniasta.

Le'hmerde, *sf.* glinka *f.*, ziemia gliniasta.

Le'hmgrube, *sf. pl.* -n, dół *m.*, w którym glinę kopią, glinki *pl.*

Le'hmguß, *sm.* -ſſes, *pl.* -güſſe, -form, *sf. pl.* -en, odlew *m.* w glinie zrobiony.

Le'hmhütte, *sf. pl.* -n, lepianka *f.* (z gliny), kleć *f.*, kletka *f.*

Le'hmig, le'hmicht, *adi.* gliniany, gliniasty, glinny.

Le'hmpatzen, *sm.* -s, *pl.* —, cegla jeszcze niewypalona; surówka podolska, glinoplastr *m.*

Le'hmpropf, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zalepa *f.*

Le'hmſtein, *sm.* ob. Lehmpatzen.

Le'hmwand, *sf. pl.* -wände, ściana gliną wylepiona.

Lehn, *sn.* ob. Lehen.

Le'hnbar, *adi.* lenniczy.

Le'h(e)nbrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, patent *m.* na lenno, nadanie *n.* lenna.

Le'h(e)ndienſt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, służba *f.*, posługa lennicza.

Le'hne, *sf. pl.* -n, 1) pochyłość *f.*; 2) poręcz *f.*; wspora *f.* przy schodach, podręcze *n.*

Le'h(e)neid, *sm.* -e(s), *pl.* -e, przysięga lennicza.

Le'hnen, I. *va.* 1) oprzeć; den Kopf aus dem Fenſter — wychylić głowę przez okno; etw. an die Mauer — oprzeć co o mur; 2) pożyczyć; 3) nadać w lenno; II. *vn.* (h.) 1) opierać się o co, być o co opartym; er lehnte an der Wand stal oparty o ścianę; die Säule lehnt słup chyli się, stoi pochylo; 2) das Gut lehnt dem Fürſten dobro zależy jako lenno od księcia; III. ſich — *vr.* opierać się, oprzeć się; przytykać do czego; ſich an die Wand — oprzeć się o ścianę; das Heer lehnte ſich an einen Wald wojsko opierało się o las.

Le'h(e)nfrei, *adi.* alodyalny; -es Gut dobro alodyalne.

Le'h(e)ngebühr, *sf. pl.* -en, -geld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, oplata lennicza, danina holdownicza.

Le'h(e)ngericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sąd lenny.

Le'h(e)ngut, *sn.* -(e)s, *pl.* -güter, dobro lenne, lenno *n.*

Le'h(e)nrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, prawo lenne.

Le'hnſchaft, *sf. pl.* -en, powinność lennicza, holdownicza.

Le'h(e)nseid, *sm.* ob. Lehneid.

Le'hnſeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, krzesło *n.* z poręczami, karlo *n.*

Le'h(e)nsfähig, *adi.* zdolny do posiadania lenna.

Le'h(e)nsfolge, *sf.* następstwo lenne.

Le'h(e)nsfrei, *adi.* ob. Lehnfrei.

Le'h(e)nsherr, *sm.* =n, *pl.* =en, lennodawca *m.*, nadawca *m.* lenna.

Le'h(e)nsherrschaft, *sf.* zwierzchność lenna, lennodawstwo *n.*

Le'h(e)nsmann, *sm.* =(e)s, *pl.* =leute, lennik *m.*, holdownik *m.*, wasal *m.*

Le'h(e)nspflicht, *sf. pl.* =en, powinność lennicza, holdownicza.

Le'h(e)nsrecht, *sn.* =es, prawo lenne.

Le'h(e)nsschein, *sm.* ob. Lehnbrief.

Le'h(e)nsträger, *sm.* =s, *pl.* —, lennik *m.*

Le'h(e)nstreue, *sf.* wierność lennicza.

Le'hnstuhl, *sm.* ob. Lehnsessel.

Le'hnwort, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, wyraz wzięty z obcego języka, słowo zapożyczone z obcego języka.

Le'h(e)nzins, *sm.* =es, *pl.* =zinse, czynsz lenniczy, opłata lenna.

Le'hramt, *sn.* =(e)s, *pl.* =ämter, urząd nauczycielski, nauczycielstwo *n.*; öffentliches — urząd nauczyciela zakładu publicznego.

Le'hramtskandidat, *sm.* =en, *pl.* =en, kandydat *m.* nauczyciela.

Le'hranstalt, *sf. pl.* =en, zakład *m.*, instytut *m.* naukowy, szkoła *f.*

Le'hrart, *sf. pl.* =en, sposób *m.*, metoda *f.*, uczenia, nauczania.

Le'hrbar, *adi.* nauczalny; das ist nicht — tego nauczyć nie można.

Le'hrbegier(de), *sf.* pragnienie *n.*, chęć *f.* nauczania.

Le'hrbegriff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, system *m.*, układ *m.* jakiej nauki, doktryna *f.*

Le'hrbraten, *sm.* =s, *pl.* —, poczestne *n.*, które daje wyzwalający się chłopak.

Le'hrbrief, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, 1) świadectwo *n.* odbytego terminu; 2) list pouczający.

Le'hrbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka do nauki, podręcznik *m.*

Le'hrbursche, *sm.* =n, *pl.* — i =n, uczeń *m.*, chłopak *m.* na nauce, terminator *m.*

Le'hrdichter, *sm.* =s, *pl.* —, poeta dydaktyczny.

Le'hre, *sf. pl.* =n, 1) nauka *f.*, instrukcya *f.*, lekcya *f.*; przepis *m.*; rada *f.*, przestroga *f.*; dogmat *m.*, maksyma *f.*, doktryna *f.*; teorya *f.*; j—m gute =n geben dawać komu dobre nauki, rady; das soll mir eine gute — sein będzie to dla mnie nauką, nauczką; das kann dir, das laß dir zur — dienen niech ci to służy za naukę, za przestrogę; christliche — nauka Chrystusa, katechizm; irrige — fałszywa nauka; 2) (= Lehrzeit), czas *m.* nauki, termin *m.*; einen Knaben in die — geben, tun, bringen oddać chłopca do terminu, na naukę do rzemiosła, do handlu; bei einem Meister in der — sein być u majstra w terminie, na nauce; in die — treten, bei j—m in die — kommen wstąpić u kogo do terminu; aus der — kommen skończyć naukę, wyterminować; 2) prawidło *n.*, modla *f.*, podoba *f.* (budow.).

Le'hreifer, *sm.* =s, zapał nauczycielski, gorliwość nauczycielska.

Le'hren, I. *va.* uczyć, nauczać; öffentlich — nauczać publicznie; Sprachen — uczyć języków; j—n albo j—m etw. — uczyć kogo czego; ein Kind lesen und schreiben — uczyć dziecko czytać i pisać; die Erfahrung lehrt uns, daß ... doświadczenie nas uczy, poucza, że ...; die Zeit, die Folge wird es — z czasem zobaczymy, w następstwie to się okaże, kto dożyje zobaczy; II. **le'hrend**, *ppr.* i *adi.* uczący; =e Dichtung poezya pouczająca, dydaktyczna; III. **gele'hrt**, *pp.* i *adi.* uczony, pouczony, nauczony.

Le'hrer, *sm.* =s, *pl.* —, nauczyciel *m.*; mistrz *m.*; pedagog *m.*; akademischer — profesor uniwersytetu; — der Musik nauczyciel muzyki.

Le'hrerbildungsanstalt, *sf. pl.* =en, seminaryum nauczycielskie męskie.

Le'hrerin, *sf. pl.* =innen, nauczycielka *f.*

Le'hrerinnenbildungsanstalt, *sf. pl.* =en, seminaryum nauczycielskie żeńskie.

Le'hrerkonferenz, *sf. pl.* =en, konferencya *f.* nauczycieli.

Le'hrerprüfung, *sf. pl.* =en, egzamin nauczycielski.

Le'hrerinnenseminar, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, seminaryum nauczycielskie żeńskie.

Le'hrfabel, *sf. pl.* =n, bajka moralna, pouczająca.

Le'hrfach, *sn.* =(e)s, 1) zawód nauczycielski; 2) *pl.* =fächer, przedmiot, którego ktoś uczy.

Le'hrfähig, *adi.* zdolny do nauczania, zdatny na nauczyciela.

Le'hrfähigkeit, *sf. pl.* =en, zdolność *n.*, dar *m.* nauczania.

Le'hrfreiheit, *sf.* wolność *f.* nauczania.

Le'hrgabe, *sf.* ob. Lehrfähigkeit.

Le'hrgang, *sm.* =(e)s, bieg *m.* nauk, porządek *m.* w nauczaniu, w wykładzie jakiej nauki.

Le'hrgebäude, *sn.* =s, *pl.* układ *m.* nauk, system *m.* jakiej nauki.

Le'hrgedicht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, poemat dydaktyczny, naukowy.

Le'hrgegenstand, *sm.* =(e)s, *pl.* =stände, przedmiot naukowy.

Le'hrgehilfe, *sm.* =n, *pl.* =n, nauczyciel pomocniczy; adjunkt *m.*, asystent *m.*

Le'hrgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, zapłata *f.* za naukę; — bezahlen dać frycówkę, frycowe zapłacić, dla niewiadomości szkodę ponieść, beknąć.

Le'hrgesperre, =**gebinde**, *sn.* =s, *pl.* —, krokiew zakładowa (budown.).

Le'hrgrund, *sm.* -es, *pl.* -gründe, podstawa *f.*, zasada *f.* naukowa.

Le'hrhaft, *adi.* pouczający.

Le'hrherr, *sm.* -n, *pl.* -en, majster *m.*; pryncypał *m.*

Le'hrjahre, *sn. pl.* lata *pl.* nauki; seine — ausdienen, beendigen skończyć naukę, wyterminować.

Le'hrjunge, *sm.* ob. Lehrburſche.

Le'hrjünger, *sm.* -s, *pl.* —, uczeń *m.*

Le'hrkontrakt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, umowa *f.* ucznia (terminatora) z majstrem, z pryncypałem.

Le'hrkörper, *sm.* -s, grono nauczycielskie.

Le'hrkraft, *sf. pl.* -kräfte, (sila nauczycielska) nauczyciel *m.*, nauczycielka *f.*; ausgezeichnete -kräfte znakomici nauczyciele.

Le'hrkunſt, *sf.* sztuka *f.* nauczania, dydaktyka *f.*

Le'hrling, *sm.* -s, *pl.* -e, uczeń *m.*, chłopak *m.* na nauce, terminator *m.*; nowicyusz *m.*

Le'hrlingsſchaft, *sf.* uczennictwo *n.*, terminowanie *n.*

Le'hrlingszeit, *sf.* czas *m.* nauki, terminowania.

Le'hrmädchen, *sn.* -s, *pl.* —, dziewczyna dana na naukę, terminatorka *f.*

Le'hrmeinung, *sf. pl.* -en, zdanie *n.*, przekonanie *n.* naukowe.

Le'hrmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, nauczyciel *m.*; majster *m.*

Le'hrmeiſterin, *sf. pl.* -innen, nauczycielka *f.*, mistrzyni *f.*

Le'hrmeiſterlich, *adi.* nauczycielski, pedantyczny; *adv.* po nauczycielsku, pedantycznie.

Le'hrmethode, *sf. pl.* -n, metoda *f.*, sposób *m.* nauczania, uczenia.

Le'hrmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek naukowy.

Le'hrperſonal, *sn.* -(e)s, ob. Lehrkörper.

Le'hrplan, *sm.* -(e)s, *pl.* -pläne, plan *m.*, porządek *m.* nauk(i).

Le'hrpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dogmat *m.*, aksyomat *m.*, zasada główna nauki.

Le'hrreich, *adi.* pouczający.

Le'hrſaal, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſäle, sala wykładowa.

Le'hrſatz, *sm.* -es, *pl.* -ſätze, twierdzenie naukowe, prawidło *n.*, zasada *f.*, dogmat *m.* jakiej nauki.

Le'hrſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, zdanie uczone, sentencya *f.*, aforyzm *m.*, przypowieść *f.*

Le'hrſtand, *sm.* -(e)s, stan nauczycielski.

Le'hrſtelle, *sf. pl.* -n posada nauczycielska; katedra *f.*

Le'hrſtoff, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, materya *f.* do nauczania, przedmiot *m.* nauki.

Le'hrſtube, *sf. pl.* -n, izba szkolna.

Le'hrſtuhl, *sm.* -(e)s, -ſtühle, katedra *f.*, krzesło profesorskie; einen — errichten ustanowić katedrę.

Le'hrſtunde, *sf. pl.* -n, lekcya *f.*, godzina *f.* nauki.

Le'hrtätigkeit, *sf.* działalność nauczycielska.

Le'hrton, *sm.* -(e)s, ton nauczycielski.

Le'hrvertrag, *sm. pl.* -verträge, ob. Lehrkontrakt.

Le'hrweiſe, *sf. pl.* -n, sposób *m.* nauczania, uczenia.

Le'hrwidrig, *adi.* przeciwny nauce.

Le'hrzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* nauki, terminowania, termin *m.*

Le'hrzeugnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, ob. Lehrbrief.

Le'hrzwang, *sm.* -(e)s, nauka obowiązkowa.

Leib, *sm.* -(e)s, *pl.* -er, 1) cialo *n.*; — und Seele cialo i dusza; mit — und Seele z całej duszy, całem sercem; j—m mit — und Seele ergeben sein być komu oddanym (z) duszą i (z) cialem; seinem -e gutes (albo etw. zu gute) tun, seinen — (albo seines -es) pflegen dogadzać cialu, robić sobie wygódki; er weiß seinem -e (albo seines -es) keinen Rat nie może żadną miarą dać sobie rady; der — unſeres Herrn cialo Pańskie, Chrystusowe, cialo Boże; 2) pas *m.*, poły *pl.*, stan *m.*, tułów *m.*, kibić *f.*; j—n um den — (mitten am den —) faſſen chwycić kogo w pół; ſchlank von -e mający smukłą kibić; das Kleid iſt im -e zu weit suknia jest za szeroka w stanie; 3) cialo, cielistość *f.*, mięsistość *f.*, tusza *f.*; gut bei -e ſein być dobrej tuszy; vom -e fallen spadać z ciala, chudnieć; wieder zu -e kommen nabierać ciala; 4) kaftanik *m.*, stanik *m.*; 5) (z przyimkami:) am -e ſtrafen ukarać cieleśnie; kein Hemd (albo nichts) auf dem -e haben nie mieć koszuli na grzbiecie; j—m auf den — rücken ostro nacierać na kogo, dojeżdżać, dokuczać komu, przyprzeć kogo, w ciasny kąt kogo zaprzeć; einer Sache gerade auf den — gehen wziąć się rezolutnie do rzeczy; die Rolle iſt dem Schauſpieler N. auf den — geſchrieben rola jest umyślnie dla aktora N. napisana; bei lebendigem -e żywcem; bei -esleben za życia; tue das bei -e (także bei-leibe) nicht broń, zachowaj Boże, byś to uczynił; Herz im -e haben mieć serce, odwagę; Ehre im -e haben mieć honor; das Herz lacht ihm im -e cieszy się z całego serca, jest bardzo szczęśliwy; — und Leben für j—n laſſen życie oddać za kogo; ſich j—n vom -e ſchaffen pozbyć się kogo; ſich j—n vom -e halten trzymać kogo z daleka, nie poufalić się z kim; bleib mir damit vom -e! daj mi z tem pokój! nie mów mi o tem! drei Schritt vom -e! z daleka odemnie! nie przystępuj do mnie! j—m zu -e gehen, zu -e wollen za skórę komu wleźć, napastować kogo, począć z kim sprawę; 6) życie *n.*; — und Gut verlieren stracić życie i mienie; — und Leben (cialo i) życie bei — und Leben pod grozą śmierci; j—n auf — und Leben anklagen gardlową sprawę wytoczyć przeciw komu; ſich auf — und Leben ſchlagen

bić się na zabój, do upadłego; 7) brzuch *m.*, żywot *m.*; nichts im =e haben nie mieć nic w żołądku; Grimmen im =e haben mieć bolesci w brzuchu; harter, offener — twardy, wolny stołec; gesegneten =es sein być w ciąży, w stanie błogosławionym; einen dicken — haben mieć duży brzuch, być w ciąży.

Leib=, *adi.* cielesny; osobny, przyboczny, wyłączny, ulubiony.

Lei'barzt, *sm.* =es, *pl.* =ärzte, lekarz przyboczny.

Lei'bbinde, *sf. pl.* =n, pas *m.*, przepaska *f.* przez ciało, przez brzuch.

Lei'bbuch, *sn.* =(e)s, *pl.* =bücher, książka ulubiona.

Lei'bchen, *sn.* =s, *pl.* —, (*dim.* od Leib) ciałko *n.*; gorset *m.*, podstanik *m.*, kaftanik *f.*, stanik *m.*, opłecek *m.*

Lei'bchirurgus, *sm.* —, *pl.* =gen, chirurg przyboczny.

Lei'bdiener, *sm.* =s, *pl.* —, służący wyłącznie komu usługujący.

Lei'bdienſt, *sm.* ob. Leibfrone.

Lei'beigen, *adi.* poddany, osobowłasny, przywiązany do ziemi, przypisany do głeby.

Lei'beigene(r), *sm.* =nen, *pl.* =en, (chłop) poddany *m.*, niewolnik *m.*

Lei'beigenſchaft, *sf.* poddaństwo *n.*, stosunek poddańczy.

Lei'ben, *vn.* (h.) (tylko w połączeniu z leben używane); da iſt er, wie er leibt und lebt; otóż i on, we własnej osobie! oto on jako żywy! j—n malen, wie er leibt und lebt odmalować kogo, jakim jest w istocie, jak gdyby żywy z obrazu patrzył.

Leibes=, *adi.* ciała (się tyczący).

Lei'besbeſchaffenheit, *sf.* budowa *f.*, skład *m.*, konstytucya *f.*, kompleksya *f.* ciała, więź *m.*

Lei'besbewegung, *sf. pl.* =en, ruch *m.*, poruszenie *n.* ciała.

Lei'besbildung, *sf.* układ *m.*, kształt *m.* ciała.

Lei'besbürde, *sf.* ciężar *m.* w żywocie, płód *m.*

Lei'beserbe, *sm.* =n, *pl.* =n, sukcesor *m.*, spadkobierca *m.* naturalny, najbliższy, dziedzic przyrodzony.

Lei'besfehler, *sm.* =s, *pl.* —, wada *f.* ciała.

Lei'besfrucht, *sf. pl.* =früchte, brzemię *n.*, owoc *m.*, płód *m.* żywota.

Lei'besgaben, *sf. pl.* przymioty *pl.* ciała.

Lei'besgebrechen, *sn.* ob. Leibesfehler.

Lei'besgedinge, *sn.* =s, *pl.* —, dożywocie *n.*

Lei'besgefahr, *sf. pl.* =en, niebezpieczeństwo *n.* zdrowia, życia.

Lei'besgeſtalt, *sf. pl.* =en, postać *f.* (ciała).

Lei'besgröße, *sf.* wzrost przyrodzony.

Lei'beskraft, *sf. pl.* =kräfte, siła fizyczna; aus =kräften laufen, ſchreien z całej siły, co tchu biedz, krzyczeć.

Lei'beslänge, *sf. pl.* =n, długość *f.*, wysokość *f.*, postać *f.* ciała.

Lei'besleben, *sn.*; bei — za życia; bei — nicht! niech Bóg broni! na żaden sposób.

Lei'besnahrung, *sf.* pożywienie *n.*

Lei'besnotdurft, *sf.* potrzeby *pl.* życia, potrzeba naturalna, cielesna.

Lei'besöffnung, *sf.* wypróżnienie *n.*, odchód stołcowy, stołec *m*, sołucya *f.*

Lei'besſchaden, *sm.* =s, *pl.* =ſchäden, defekt *f.*, wada *f.* ciała, ułomność *f.*

Lei'besſchwachheit, =ſchwäche, *sf.* słabość *f.*, osłabienie *n.* ciała.

Lei'besſpeiſe, *sn.* =s, potrawa ulubiona.

Lei'besſorge, *sf.* pielęgnowanie *n.* ciała, zdrowia.

Lei'besſtärke, *sf.* ob. Leibeskraft.

Lei'besſtrafe, *sf. pl.* =n, kara cielesna.

Lei'besübel, *sn.* =s, *pl.* —, choroba *f.*; ob. Leibesfehler.

Lei'besübung, *sf. pl.* =en, ćwiczenie *n.* ciała, ćwiczenie gimnastyczne.

Lei'besumfang, *sm.* =(e)s, tusza *f.*; obwód *m.* brzucha.

Lei'besverſtopfung, *sf. pl.* =en, zatwardzenie *n.*, obstrukcya *f.*

Lei'bfarbe, *sf. pl.* =n, kolor cielisty; kolor ulubiony.

Leib'fuchs, *sm.* =ſes, *pl.* =füchſe, bursz przyboczny (w burszenszaftach).

Lei'bfrone, *sf. pl.* =n, pańszczyzna osobista, ręczna.

Lei'bgarde, *sf. pl.* =n, gwardya, straż przyboczna.

Lei'bgardiſt, *sm.* =en, *pl.* =en, żołnierz z gwardyi przybocznej.

Leib'gebinde, *sn.* =s, *pl.* —, dożywocie *n.*

Lei'bgeld, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, opłata poddańcza.

Lei'bgericht, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, potrawa ulubiona.

Lei'bgrimmen, *sn.* =s, kolka *f.*, morzysko *f.*, rznięcie *n.* w brzuchu.

Lei'bgurt, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, **=gürtel**, *sm.* =s, *pl.* —, pas *m.* koło ciała, opaska *f.*, przepaska *f.*

Lei'bgut, *sn.* =(e)s, *pl.* =güter, majątek (wieś) w dożywocie oddany.

Lei'bhaft, =haftig, *adi.* cielesny, wcielony, rzeczywisty, istny, wierutny; er iſt es — to on we własnej osobie, to on sam; er iſt der =e Vater on jest istnym obrazem ojca, to wykapany ojciec; der =e Gottſeibeiuns wierutny, istny dyabel.

Lei'bjäger, *sm.* =s, *pl.* —, strzelec przyboczny, nadworny.

Lei'bkutſcher, *sm.* =s, *pl.* —, stangret przyboczny.

Lei'bnitz, *sn.* Lubica *f.*, Libnica *f.*

Lei'blakai, *sm.* =en *pl.* =en, łokaj przyboczny.

Lei'blich, I. *adi.* cielesny, przyrodzony, naturalny; der =e Tod śmierć naturalna; ſein =er Bruder jego brat rodzony; =e Kinder własne, rodzone dzieci; II. *adv.* cielesnie, osobiście, we własnej osobie.

Lei'blied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń ulubiona.

Lei'bpacht, *sf. pl.* -en, dzierżawa dożywotnia.

Lei'bpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń ulubiony.

Lei'bregiment, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, regiment przyboczny; pułk, którego pułkownikiem jest król lub książę sam.

Lei'brente, *sf. pl.* -n, renta dożywotnia, pensya dożywotnia, dożywocie *n.*

Lei'brock, *sm.* -(e)s, *pl.* -röcke, kaftan *m.*, kurtka *f.*; sutana kapłańska.

Lei'bſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból *m.* brzucha.

Lei'bſchneiden, *sn.* -s, rznięcie *n.* w brzuchu, kolki *pl.*

Lei'bſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, zdanie, przysłowie ulubione, godło *n.*, hasło *n.*

Lei'bſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, stolec *m.*

Lei'bwache, *sf. pl.* -n, straż przyboczna.

Lei'bwächter, *sm.* -s, *pl.* —, strażnik przyboczny.

Lei'bwäſche, *sf.* bielizna *f.*

Lei'bweh, *sn.* ob. Leibſchmerz.

Lei'bzucht, *sf.* ob. Leibgedinge.

Leich, *sm.* ob. Laich.

Lei'chdorn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, odgniotek *m.*, odcisk *m.*, nagniotek *m.* ob. Hühnerauge.

Lei'che, *sf. pl.* -n, 1) trup *m.*, zmarły *m.*, martwe ciało, zwłoki *pl.*; morgen iſt er eine — jutro trupem będzie, jutro umrze; einen zur — machen trupem kogo położyć; 2) pogrzeb *m.*; zur — gehen iść na pogrzeb; 3) miejsce opuszczone, nieodciśnięte, nieodbite (druk.).

Lei'chen-, *adi.* trupi, trupiasty, pogrzebowy.

Lei'chenacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, cmentarz *m.*

Lei'chenartig, *adi.* trupiasty.

Lei'chenausgrabung, *sf. pl.* -en, odgrzebanie *n.*, ekshumacya *f.* zwłok.

Lei'chenbegängnis, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſſe, pogrzeb *m.*, obchód pogrzebowy.

Lei'chenbegleiter, *sm.* -s, *pl.* —, towarzyszący zwłokom.

Lei'chenbeſchau, *sf.* oględziny *pl.* zwłok.

Lei'chenbeſchauer, *sm.* -s, *pl.* —, oglądacz *m.* zwłok.

Lei'chenbeſorger, -beſtatter, *sm.* -s, *pl.* —, ten co się pogrzebem zajmuje, pogrzebnik *m.*

Lei'chenbeſtattung, *sf. pl.* -en, grzebanie *n.* zwłok, pogrzeb *m.*

Lei'chenbeſtattungsanſtalt, *sf. pl.* -en, zakład pogrzebowy.

Lei'chenbitter, *sm.* -s, *pl.* —, (sługa) zapraszający na pogrzeb, do pogrzebu.

Lei'chenbittermiene, *sf. pl.* -n, mina karawaniarska, twarz zakłopotana, zapłakana.

Lei'chenblaß, *adi.* blady jak trup.

Lei'chenbläſſe, *sf.* bladość trupia.

Lei'chenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher metryka *f.*, rejestr *m.*, spis *m.* zmarłych.

Lei'chendieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, okradający trupy.

Lei'chenerſtarrung, *sf. pl.* -en, skostnienie *n.*, stężenie pośmiertne.

Lei'chenеſſen, *sn.* -s, *pl.* —, uczta pogrzebowa, stypa *f.*

Lei'chenfackel, *sf. pl.* -n pochodnia pogrzebowa.

Lei'chenfarbe, *sf. pl.* -n, kolor trupi, trupiasty.

Lei'chenfarbig, -fahl, *adi.* blady jak trup, trupiego, trupiastego koloru.

Lei'chenfeier, -feierlichkeit, *sf.* egzekwie *pl.*, obrzędy pogrzebowe.

Lei'chenfledder, *sm.* -s *pl.* —, okradający śpiących pod gołem niebem.

Lei'chenfledderei, *sf.* okradanie *n.* śpiących pod gołem niebem.

Lei'chenfrau, *sf. pl.* -en, kobieta co trupy myje i ubiera.

Lei'chengebühr, *sf.* ob. Leichenkoſten.

Lei'chengefolge, -geleit(e), *sn.* -s, orszak pogrzebowy.

Lei'chengerinnſel, *sn.* -s, *pl.* —, skrzep pośmiertny.

Lei'chengeruch, *sm.* -(e)s, zapach trupi, trupizna *f.*

Lei'chengerüſt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, katafalk *m.*

Lei'chengeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, śpiew pogrzebowy.

Lei'chengeſicht, *sn.* -es, *pl.* -er, trupia twarz.

Lei'chengewand, *sn.* -(e)s, *pl.* -wänder, szata żałobna.

Lei'chengewölbe, *sn.* -s *pl.* — katakomba *f.*, sklepienie, gdzie chowają, składają umarłych.

Lei'chengift, *sn.* -(e)s, jad trupi.

Lei'chenhaft, *adi.* trupiasty; *adv.* trupiasto, jak trup.

Lei'chenhalle, *sf. pl.* -n, trupiarnia *f.*, kaplica na cmentarzu, w ktorej trupy składają przed grzebaniem.

Lei'chenhaus, *sn.* -ſes, 1) dom *m.* żałoby; 2) trupiarnia *f.*

Lei'chenhemd, *sn.* -es, *pl.* -en, koszula pośmiertna.

Lei'chenhügel, *sm.* -s, *pl.* —, stos *m.* trupów; mogiła *f.*

Lei'chenkammer, *sf. pl.* -n, kostnica *f.*, trupiarnia *f.*

Lei'chenkoſten, *pl.* koszta *pl.* pogrzebu.

Lei'chenmahl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e i -mähler, stypa *f.*

Lei'chenöffnung, *sf. pl.* -en, otwarcie *n.* zwłok, obdukcya *f.*

Lei'chenparade, *sf. pl.* -n, parada pogrzebowa.

Lei'chenpaß, *sm.* -ſſes, *pl.* -päſſe, przepustka *f.* dla zwłok (kol.).

Lei'chenpredigt, *sf. pl.* -en, kazanie pogrzebowe.

Lei'chenräuber, *sm.* -s, *pl.* — profanator *m.* zwłok, hańbiciel *m.*

Lei'chenrede, *sf. pl.* -n, mowa pogrzebowa.

Lei'chenſchänder, *sm.* -s, *pl.* — ob. Leichenräuber.

Lei'chenſchändung, *sf. pl.* -en, shańbienie *n.* zwłok.

Lei'chenſchau, *sf.* oględziny *pl.* zwłok.

Lei'chenſchmaus, *sm.* ob. Leichenеſſen.

Lei'chenſtarre, *sf.* stężenie *n.*, skostnienie *n.* pośmiertne.

Lei'chenſtein, *sm.* -(e)s *pl.* -e, nagrobek *m.*

Lei'chentransport, *sm.* -(e)s *pl.* -e, przewóz *m.* zwłok.

Lei'chenträger, *sm.* -s, *pl.* —, karawaniarz *m.*

Lei'chentuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, sukno *n.* na katafalk, kir pogrzebowy, całun *m.*

Lei'chenverbrennung, *sf.* palenie *n.* zwłok, kremacya *f.*

Lei'chenverbrennungsanstalt, *sf.* zakład *m.* palenia zwłok, krematoryum *n.*

Lei'chenvergiftung, *sf. pl.* -en, zakażenie trupie.

Lei'chenwache, *sf. pl.* -n, czuwanie *n.* przy trupie.

Lei'chenwagen, *sm.* -s, *pl.* —, karawan *m.*, wóz pogrzebowy.

Lei'chenzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, kondukt pogrzebowy, procesya pogrzebowa, orszak żałobny, pogrzeb *m.*

Lei'chhuhn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hühner, puszczyk *m.* (rodzaj sowy zwiastującej według mniemania ludu śmierć).

Lei'chnam, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, trup *m.*, ciało *n.* zmarłego; seinen — pflegen ciało paść, (ciału) sobie dogadzać.

Leicht, I. *adi.* 1) lekki; -es Kleid lekka suknia; — wie eine Feder lekki jak pióro; -e Reiterei lekka konnica; -er werden stać się lżejszym, tracić na wadze; -er machen ulżyć; sich — machen ulżyć sobie; -e Stoffe, Gewebe lekkie materye, tkaniny; -es (= dünnes) Blut lekka, rzadka krew; -er Tabak lekki, słaby tytoń; -e Speisen lekkie, łatwo strawne potrawy; 2) lekki, zwinny, szybki; eine -e Hand beim Schreiben haben mieć lekką rękę do pisania; einen -en Pinsel führen delikatnie malować; -en Fußes lekką nogą, szybkim krokiem; 3) -es Blut haben mieć żywe, wesołe usposobienie; es ist mir -er ums Herz, das Herz ist mir nun -er lżej mi już na sercu; einen -en Sinn haben mieć umysł wesoły, nie martwić się niczem, nie brać nic na seryo; etw. auf die -e Achsel (albo Schulter) nehmen lekceważyć co; ein Mensch von -em Schlage człowiek lekki, lekkomyślny; 4) lekki, mało znaczący, nie wielkiej wagi; łatwy, łacny, snadny; -er Fehler lekki, mały błąd; -es Fieber lekka gorączka; -e Strafe lekka, niedotkliwa kara; -e Arbeit lekka, łatwa robota; -e Sache łatwa rzecz; -en Kaufes davonkommen z małą szkodą ujść; leichten (albo guten) Absatz finden mieć łatwy, dobry odbyt; es wäre ein -es gewesen byłoby łatwą rzeczą, nietrudno byłoby; mit -er Mühe z łatwością; es j—m — machen, sichs — machen ułatwić komu, sobie coś; -er Schriftsteller lekki, łatwo zrozumiały pisarz; -e Schreibart lekki, potoczysty sposób pisania, styl; II. *adv.* lekko, łekce; łatwo, łacno, snadnie, nietrudno; — bewaffnet lekko uzbrojony; —gezeichnete Figur figura naszkicowana, szkic; etw. — nehmen lekko brać rzecz, lekceważyć, nie przywiązywać do czego wielkiej wagi; — über etw. hinweggehen z łekkością z czem się załatwić, powierzchownie rzecz traktować; etw. — hinwerfen napomknąć o czem; — andeuten dać do zrozumienia, naszkicować; — verwundet lekkoranny; — begreifen łatwo pojmować; das ist — gesagt to łatwo powiedzieć; wie — (albo bald) ist ein Unglück geschehen jak łatwo mogłoby się stać nieszczęście; — verdaulich lekkostrawny; — verderbliche Waren towary ulegające szybkiemu zepsuciu; jede Arbeit geht ihm — von der Hand każda robota mu idzie z łatwością od ręki; er ist — aufzubringen jest skłonny do gniewu; — lachen, weinen być skłonnym do śmiechu, do płaczu, o lada co śmiać się, płakać; er ist — zu versöhnen jest łatwy do ubłagania; es wäre leicht geschehen bez mała się nie stało; das könnte — sein, das ist — möglich to łatwo, bardzo być może; es kann — anders kommen może się też (łatwo) stać inaczej; es ist nicht — zu befürchten, daß... niema obawy, żeby...; so etw. habe ich nicht — wieder gesehen czegoś podobnego jak żyję nie widziałem; das darf außer ihm nicht — j—d wagen on tylko na to może się odważyć.

Lei'chtbedeckt, *adi.* lekkokryty.

Lei'chtbeflügelt, -beschwingt, *adi.* lekkoskrzydły.

Lei'chtbewaffnet, *adi.* lekkozbrojny.

Lei'chtbeweglich, *adi.* ruchliwy.

Lei'chtblütig, *adi.* lekkomyślny; żywego, wesołego usposobienia.

Lei'chtblütigkeit, *sf.* lekkomyślność *f.*; żywe usposobienie.

Lei'chte, *sf.* (rzadko zamiast Leichtigkeit).

Lei'chter, *adi. comp.* od leicht, lżejszy, łatwiejszy; *adv.* lżej, łatwiej.

Lei'chtern, *va.* ulżyć.

Lei'chtfaßlich, *adi.* łatwo zrozumiały.

Lei'chtfertig, *adi.* lekkomyślny; swawolny, płochy; niestateczny; -er Mensch lekkomyślny człowiek, lekkoduch; -e Reden swawolne, nieprzyzwoite mowy; -es Leben łekkomyślne życie; -e Dirne łekkomyślna dziewczyna, ladacznica; *adv.* lekkomyślnie, płocho, swawolnie; etw. — behandeln lekkomyślnie, za lekko co traktować, załatwiać.

Lei'chtfertigkeit, *sf.* lekkomyślność *f.*, lekkość *f.*, płochość *f.*, niestateczność *f.*

Lei'chtflüssig, *adi.* łatwotopny, łekko się topiący; łatwopłynny.

Lei'chtfuß, *sm.* -es, trzpiot *m.*, wiercipięta *m.*, roztrzepaniec *m.*

Lei'chtfüßig, *adi.* lekkonogi, chyży; lekkomyślny, roztrzepany.

Lei'chtfüßigkeit, *sf.* szybkość *f.* w nogach, ruchliwość *f.*; lekkomyślność *f.*

Lei'chtgeschürzt, *adi.* podkasany.

Lei'chtgläubig, *adi.* łatwowierny.

Lei'chtgläubigkeit, *sf.* łatwowierność *f.*

Lei'chtheit, *sf.* ob. Leichtigkeit.

Lei'chthin, *adv.* z lekka.

Lei'chtigkeit, *sf.* lekkość *f.*; łatwość *f.*, snadność *f.*; — der Bewegung ruchliwość *f.*, zwinność *f.*

Lei'chtlebig, *adi.* biorący życie jako się zdarzy, wesoły, niedbający o jutro.

Lei'chtlich, *adv.* łatwo.

Lei'chtsinn, *sm.* -s, (rzadko:) -sinnigkeit, *sf.* lekkomyślność *f.*; Bruder Leichtsinn lekkopuch *m.*

Lei'chtsinnig, *adi.* lekkomyślny, płochy; *adv.* lekkomyślnie; -erweise lekkomyślnie, lekkomyślnym sposobem.

Lei'chzeit, *sf.* ob. Laichzeit.

Leid, I. *sn.* -(e)s, 1) boleść *f.*, smutek *m.*, zmartwienie *n.*, dolegliwość *f.*; in Freud' und — w szczęściu i nieszczęściu, w doli i niedoli; j—m sein — klagen wynurzyć komu swój żal; keine Freude ohne — szczęście i nieszczęście chodzą z sobą w parze; auf — folgt Freud' nie zawsze deszcz bywa, bywa też słońce po deszczu; der Weg zum Himmel führt durch — kto chce nieba, cierpieć musi; trudna droga do nieba; 2) krzywda *f.*, obraza *f.*; szkoda *f.*; j—m ein — (albo -es) antun, zufügen krzywdę komu wyrządzić; einem etw. zuleide tun przykrość komu zrobić; was habe ich dir zuleide getan? cóż ci zrobilem? es soll ihm kein — geschehen nie spotka go nic złego; 3) żaloba *f.*, żal *m.*; um j—n — tragen żałować kogo, nosić po kim żałobę; II. **Leid(e)s**, *sn. indecl.* j—m viel — zufügen skrzywdzić kogo bardzo, wyrządzić komu wielką szkodę; sich ein — antun targnąć się na swoje życie.

Leid, *adi. indecl.* es tut mir —, es ist mir — żal mi, przykro mi, żaluję, boleję nad tem; es tut mir — um (für) ihn, er tut mir — żal mi go, żałuję go, współczuję z nim; dein Unglück hat mir sehr — getan nieszczęście twoje bardzo mnie zmartwilo; laß es dir nicht — sein nie żaluj tego; j—m etw. — machen wzbudzić w kim żal.

Lei'den, litt, habe gelitten, I *va.* cierpieć, znosić; doznawać; Hunger, Durst, Kälte — cierpieć głód, pragnienie, zimno; Not — biedę cierpieć, klepać; Schmerzen — cierpieć, mieć boleści; Strafe — ucierpieć, ponieść karę; Gewalt, Schaden — doznać gwałtu, szkodę ponieść; an seiner Ehre Schaden — doznać szwanku na honorze; Verlust — (albo haben) ponieść, mieć stratę, tracić; das Schiff hat Schiffbruch gelitten okręt rozbił się; ich leide das nicht nie znoszę, nie ścierpię tego; man leidet hier keine Bettler żebrakom wstęp tu wzbroniony, żebranie tu zakazane; Mißbräuche — cierpieć, znosić, tolerować nadużycia; das Gesetz leidet keine Ausnahme ustawa nie dopuszcza wyjątku; die Sache leidet keinen Aufschub, keine Unterbrechung sprawa nie cierpi, nie znosi zwloki, przerwy; Anwendung — (albo finden) mieć zastosowanie, módz być zastosowanym; das leidet keinen Zweifel to nie jest wątpliwe, niema w tem wątpliwości; ich kann ihn nicht — nie cierpię, nie znoszę go, nie mogę patrzyć na niego; ich kann ihn wohl — lubię go wcale; ich bin dort wohl gelitten widzą mnie tam chętnie, jestem tam lubiany; das ist nicht zu — (albo zu ertragen) znieść, ścierpieć tego nie można; II. *vn.* cierpieć, doznać uszkodzenia, straty; der Kranke hat sehr gelitten chory bardzo cierpiał; an einer Krankheit — cierpieć na co, chorować na co; an den Augen — chorować na oczy; du leidest nichts dabei nie na tem nie tracisz; die Bäume haben heute nachts vom Froste gelitten drzewa ucierpiały tej nocy od mrozu; sein Ansehen kann dabei (albo darunter) — jego znaczenie, reputacya na tem ucierpieć może; III. **leidend**, *ppr.* i *adi.* ob. Leidend.

Lei'den, *sn.* -s, cierpienie *n.*, utrapienie *n.*, zmartwienie *n.*, boleść *f.*, męka *f.*, choroba *f.*, słabość *f.*; die kleinen — des menschlichen Lebens kloroty życia ludzkiego; das — Christi pasya, męka Pańska; chronisches — chronicznachoroba; eingebildetes — urojona choroba.

Lei'dend, I. *adi.* i *ppr.* od leiden; 1) cierpiący, dolegliwy; — aussehen wyglądać cierpiąco; — sein być cierpiącym; — werden zapaść na jaką chorobę; der -e Teil część ciała cierpiąca, miejsce dolegliwe (med.); strona, partya pokrzywdzona (prawo); der, die Leidende chory, chora, pacyent, pacyentka; 2) bierny, nieczynny; sich — verhalten zachowywać się biernie; -e Form, -es Zeitwort strona bierna, słowo bierne, czasownik bierny (gram.); II. *adv.* cierpiąco; biernie.

Lei'densbecher, *sm.* -s, kielich *m.* goryczy.

Lei'densbruder, *sm.* -s, *pl.* -brüder, towarzysz *m.* niedoli.

Lei'denschaft, *sf. pl.* -en, namiętność *f.*, pasya *f.* irytacya *f.*, orzdrażnienie *n.*; etw. mit — tun robić co z namiętnością, z zapałem, namiętnie; seinen -en frönen namiętnościom cugle popuścić, być niewolnikiem swoich chuci.

Lei'denschaftlich, *adi.* namiętny; *adv.* (-nie); -er Mensch człowiek namiętny; — werden roznamiętnić się, zapalić się, unieść się; — lieben namiętnie kochać.

Lei'denschaftlichkeit, *sf.* namiętność *f.*, skłonność *f.* do namiętnego postępowania.

Lei'denschaftsfrei, *adi.* wolny od namiętności, bez namiętności.

Lei'denschaftslos, *adi.* wolny od namiętności, bez namiętności, apatyczny, oziębły, bezstronny.

Lei'denschaftslosigkeit, *sf.* brak namiętności, oziębłość *f.*, zimna krew.

Lei'densgefährte, -genoſſe, *sm.* -n, *pl.* —, (-tin i -ſſin, *sf. pl.* -innen,) towarzysz *m.* (-szka *f.*) niedoli.

Lei'densgeſchichte, *sf.* — Chriſti historya *f.* męki Pańskiej.

Lei'denskelch, *sm.* -(e)s, kielich *m.* goryczy.

Lei'denswoche, *sf.* ob. Karwoche.

Lei'der, *adv.* niestety, na nieszczęście; es iſt — wahr niestety to prawda (jest); — Gottes! niestety! pożal się Boże!

Lei'dig, *adi.* nieszczęsny, ohydny, przykry, fatalny, niegodziwy; ein -er Vorfall nieszczęsny przypadek; ein -er Troſt smutna pociecha; der -e Geiz szkaradne skąpstwo; eine -e (häßliche) Figur ſpielen odegrać brzydką rolę; -e Folgen przykre następstwa; der -e Satan (Teufel) potworny dyabeł.

Lei'dlich, I. *adi.* znośny, niezgorszy, mierny, nienajgorszy, dosyć dobry; eine -e Kälte znośne zimno; eine -e Stimme mierny głos; -es Befinden znośny stan zdrowia; -er Preis cena mierna, umiarkowana; II. *adv.* znośnie, jako tako, dosyć dobrze; — gut dosyć dobrze, nie zgorsza; wie geht's? ſo — (albo ſo ſo!) jak się masz? jako tako! ot tak!

Lei'dlichkeit, *sf.* znośność *f.*, mierność *f.*

Lei'dtragend, *adi.* żałobę noszący, pogrążony w żałobie, smutny; die -en rodzina *f.* zmarłego.

Lei'dvoll, *adi.* boleści pełny, smutny.

Lei'dweſen, *sn.* -s, żałość *f.*, zmartwienie *n.*, smutek *m.*; j—m ſein — bezeigen wyrazić komu swoje ubolewanie; zu meinem großen — ku wielkiemu mojemu zmartwieniu.

Lei'er, *sf. pl.* -n, lira *f.*, lutnia *f.*, kobza *f.*; die — ſchlagen grać na lirze, lutni; die — des Wildſchweines ogon dzika; es iſt immer die alte — (albo das alte Lied, dieſelbe Litanei), es bleibt immer bei einer — zawsze jedno i jedno (i to samo), jednakowo zawsze, taż baba na tychże kolach; da iſt er wieder mit ſeiner alten — (mit ſeinem alten Liede) oto masz go znowu z tą samą rzeczą, otóż znowu nuci tę starą piosnkę; (także = Leierkaſten).

Lei'erkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, katarynka *f.*, pozytywka *f.*

Lei'erkaſtenmann, Lei'ermann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, katarynkarz *m.*

Lei'ermuſchel, *sf. pl.* -n, kozłęka *f.*

Lei'ern, *va.* i *vn.* (h.) grać na lirze, na kobzie; (przen.) robić zawsze jedno i to samo, powracać wciąż do jednej rzeczy, cedzić słowa, paplać; j—m die Ohren voll — zagluszyć kogo prawiąc mu bezustannie to samo; immer dasſelbe — powtarzać ustawicznie jedno i to samo, nucić wciąż tę samą piosnkę; an einer Arbeit — guzdrać się z jaką robotą; beſſer geleiert als gefeiert lepiej zrobić mało niżli nie.

Lei'erorgel, *sf.* ob. Leierkaſten.

Lei'erſchwanz, -vogel, *sm.* -s, dziwogon *m.* (ptak).

Lei'hamt, *sn. pl.* -ämter, i **Lei'hanſtalt**, *sf. pl.* -en, ob. Leihhaus.

Lei'hbank, *sf. pl.* -en, bank pożyczkowy.

Lei'hbibliothek, *sf. pl.* -en, wypożyczalnia *f.* książek.

Lei'hen, *va.* lieh, habe geliehen, pożyczać, pożyczyć; Geld auf Pfänder, auf Zinſen — pożyczać pieniądze na zastaw, na procent; j—m ſeine Dienſte — oddać się komu na usługi; j—m Aufmerkſamkeit — zwracać na kogo uwagę; j—m ſein Ohr, Gehör — wysłuchać kogo; dem Worte einen anderen Sinn — nadać wyrazowi inne znaczenie; ſich bei j—m (von j—m) Geld — pożyczyć sobie u kogo (od kogo) pieniędzy; ein geliehenes Pferd koń wygodzony.

Lei'her, *sm.* -s, *pl.* —, wierzyciel *m.*, kredytor *m.*, dający *m.* pożyczkę; wypożyczający *m.*, wygadzający, biorący *m.* (w) pożyczkę, pożyczający *m.*

Lei'hhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, zakład zastawniczy, lombard *m.*

Lei'hkaſſe, *sf. pl.* -n, kasa pożyczkowa.

Lei'hkauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, litkup *m.*, borysz *m.*

Lei'hvertrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -verträge, uklad *m.* o wygodzenie, pożyczenie.

Lei'hweiſe, *adv.* jako pożyczka, w sposobie pożyczki.

Leik, *sn.* -es, *pl.* -e i -en, szkielet *m.*, kadlub *m.* statku.

Leim, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, klej *m.*, karuk *m.*, lep *m.* (= Vogelleim); auf den — gehen iść, pójść na lep; aus dem — gehen odkleić, rozkleić się; rozpaść, rozlecieć się.

Lei'men, *va.* kleić, pociągnąć, posmarować klejem, lepem; j—n — oszukać kogo; geleimt werden pójść na lep, zostać oszukanym.

Lei'mfang, *sm.* -(e)s, *pl.* -fänge, łowienie *n.* ptaków na lep.

Lei'mfarbe, *sf. pl.* -n, farba klejowa, wodna.

Lei'mig, lei'micht, *adi.* klejowaty, klejki, klejowy, lepki.

Lei'mknecht, *sm.* ob. Leimzwinge.

Lei'mkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, lepnica *f.* (ziele).

Lei'mleder, *sn.* -s, obrzynki skórzane na klej.

Lei'mrute, *sf. pl.* -n, rószczka lepem nasmarowana.

Lei'mſieder, *sm.* -s, *pl.* —, klejarz *m.*, klejowar *m.*

Lei'mſtange, *sf. pl.* -n, żerdź lepem nasmarowana.

Lei'mſtoff, *sm.* -es, *pl.* -e, klej roślinny, gluten *m.*

Lei'mtiegel, *sm.* -s, *pl.* —, i **-topf**, *sm.* -es, *pl.* -töpfe, garnek *m.*, rondelek *m.* do kleju, z klejem.

Lei'nwasser, *sn.* -s, woda klejowa.

Lei'nzwinge, *sf. pl.* -n, zwierciadło stolarskie, śruba stolarska, kleszcze *pl.*, szpony *pl.*

Lein, *sm.* -(e)s, len *m.*; wilder — ożota *f.*

Lein-, *adi.* lniany.

Lei'nacker, *sm.* -s, *pl.* -äcker, pole *n.* pod len, lniana rola. lniany grunt.

Lei'nbau, *sm.* -(e)s, uprawa *f.* lnu.

Lei'nbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, klon *m.*, jesion *m.*

Lei'nblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, dziki len, leniec *m.*

Lei'nblüte, *sf. pl.* -n, lniany kwiat.

Lei'nboden, *sm.* -s, grunt nadający się do uprawy lnu.

Lei'ndotter, *sm.* -s, *pl.* —, lnica *f.*, lnianka *f.*, sadliczka *f.*, lniczek *m.*, smagliczka *f.* (rośl.).

Lei'ne, *sf.* lina *f.*, sznur *m.*; die Wäsche auf die — hängen wieszać bieliznę na sznurze do suszenia; einen an der — führen wodzić kogo za nos.

Lei'nen, *adi.* lniany.

Lei'nendamast, *sm.* -es, *pl.* -e, adamaszek lniany.

Lei'nenfischerei, *sf.* wędkarstwo morskie.

Lei'nengarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lniana przędza.

Lei'neninduſtrie, *sf.* przemysł lniany.

Lei'nenwaren, *sf. pl.* wyroby, towary lniane.

Lei'nenzeug, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, materya lniana, płótno *n.*

Lei'nkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, lnianka *f.*, wyźlin *m.* lnica, *f.*, Panny Maryi len *m.*, nocne ziele, trupie główki.

Lei'nkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, makuch *m.*

Lei'nöl, *sn.* -(e)s, olej lniany.

Lei'npfad, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, linówka *f.*, trel *m.*, tryl *m.*, ścieżka flisoska.

Lei'nſame(n), *sm.* -e(n)s, lniane nasienie, siemię *n.*

Lei'nſeide, *sf.* kanianka nalenna.

Lei'ntuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -tücher, prześcieradło *n.*

Lei'nwand, *sf.* płótno *n.*; gebleichte — płótno bielone, blichowane; grobe, ungebleichte — płótnisko grube; gezupfte — skubanka *f.*

Lei'nwand-, *adi.* płócienny, parciany.

Lei'nwandband, *sm.* -(e)s, -bände, oprawa płócienna, w płótnie.

Lei'nwandbleiche, *sf.* bielenie *n.* płótna.

Lei'nwanden, *adi.* płócienny, z płótna, parciany.

Lei'nwandhandel, *sm.* -s, -geſchäft, *sf.* -es, *pl.* -e, handel płócienny, płótnem.

Lei'nwandkittel, *sm.* -s, *pl.* —, płótnianka *f.*, parciak *m.*, samodzialka *f.*

Lei'nweber, *sm.* -s, *pl.* —, tkacz *m.*, płóciennik *m.*

Lei'nweberei, *sf. pl.* -en, płóciennictwo *n.*, tkactwo *n.*; płociennica *f.*, tkalnia *f.*

Lei'nweberſtuhl, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtühle, krosna płóciennicze, warsztat tkacki.

Lei'nzeug, *sn.* -(e)s, bielizna *f.*, rzeczy płócienne.

Lei'pa, *sn.* Lipa Czeska.

Lei'pnik, *sn.* Lipnik *m.*

Lei'pzig, *sn.* Lipsk *m.*

Leiſe, *adi.* cichy, przytłumiony, lekki, powolny; *adv.* cicho, z cicha, lekko, powolnie; mit -r Stimme cichym, przytłumionym głosem; man hörte nicht den -ſten Laut niebyło słychać najlżejszego dźwięku, było tak cicho, że można było słyszeć brzęk muchy; ein -s Gehör czuły słuch; ein -r Schlaf lekki sen; ein -r Zweifel lekkie powątpiewanie; ich hatte nicht die -ſte (albo nicht die geringſte) Ahnung nie miałem najmniejszego pojęcia, podejrzenia; nicht die -ſte Spur ani śladu; — reden mówić cicho, po cichu; — ſchlafen mieć lekki sen; — auftreten stąpać powoli, ostrożnie.

Leiſetreter, *sm.* -s, *pl.* —, ostrożniś *m.*, służalec *m.*

Leiſtchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Leiſte) listewka *f.*

Leiſte, *sf. pl.* -n, 1) listwa *f.*, przyłoga *f.*, pachwa *f.*; mit -n beſchlagen obijać, opatrzyć, listwami; 2) złóbkowanie *n.* naokolo kapitelu słupa; 3) plisa *f.*, listwa *f.*, obszywka *f.* u sukni; krajka *f.* u sukna; 4) pachwina *f.*, dymiona *pl.*, slabizny *pl.* (anat.).

Leiſten, *sm.* -s, *pl.* —, kopyto *n.*; einen Schuh über den — ſchlagen trzewik wbić na kopyto; alle über einen — ſchlagen jedną miarką wszystkich mierzyć; ſie ſind alle über einen — geſchlagen wszyscy na jedno kopyto, wszyscy jednacy; Schuſter bleib bei deinem —! szewcze pilnuj kopyta! nie wdawaj się w to, czego nie rozumiesz!

Leiſten, *va.* wykonać, działać, uskutecznić; świadczyć; er leiſtet wenig mało robi, pracuje; er wird nie etwas — nigdy z niego nic nie będzie; großes — dokonać wielkich rzeczy; Bürgſchaft — ręczyć; Buße — odpokutować, zapłacić karę pieniężną; einen Dienſt — wyświadczyć, oddać przysługę; einen Eid — składać przysięgę; Folge — usłuchać; einer Einladung Folge — przyjąć zaproszenie; Genugtuung — zadosyć czynić; j—m Geſellſchaft — towarzyszyć komu; Gewähr — dać zabezpieczenie, kaucye; Hilfe — dać pomoc; auf etw. Verzicht — zrzec się czego; j—m Vorſchub — dać komu wsparcie, dopomódz komu; Widerſtand — dać, stawić opór; Zahlung — zapłacić, uiścić się; einen Tag — dotrzymać terminu, stawić się na terminie; ſich ein Glas Wein — pozwolić sobie na szklankę wina; er kann ſich ſo etwas — może sobie na to pozwolić.

Leiſtenband, *sn.* -es, *pl.* -bänder, więzadło pachwinowe.

Leiſtenbeule, *sf. pl.* -n, dymienica pachwinowa.

Leiſtenbruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -brüche, przepuklina pachwinowa, ruptura *f.*

Lei'ſtenbruchband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, opaska przepuklinowa, bandaż przepuklinowy.

Lei'ſtendrüſe, *sf. pl.* -n, gruczoł pachwinowy.

Lei'ſtengegend, *sf.* okolica *f.* pachwin.

Lei'ſtengeſchwulſt, *sf. pl.* -ſchwülſte, puchlina *f.* pachwiny.

Lei'ſtenhobel, *sm.* -s, *pl.* —, hebel *m.* do wyrzynania listew.

Lei'ſtenleder, *sn.* -s, haska *f.*

Lei'ſtenmacher, -ſchneider, *sm.* -s, *pl.* —, kopyciarz *m.*

Lei'ſtenwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, listowanie *n.*

Lei'ſtung, *sf. pl.* -en, praca *f.*, czyn *m.*, dzieło *n.*, uskutecznienie *n.*, dokonanie *n.*, wykonanie *n.*; świadczenie *n.*; perſönliche — praca osobista; künſtleriſche — dzieło artystyczne; -en in den einzelnen Gegenſtänden postępy w poszczególnych przedmiotach nauki; — eines Eides złożenie przysięgi; — in Geld und Naturalien świadczenie, zapłata w pieniądzach i w naturze (w płodach).

Lei'ſtungsfähig, *adi.* sprawny, zdolny, wytrawny.

Lei'ſtungsfähigkeit, *sf.* sprawność *f.*, zdolność *f.*, produktywność *f.*, wytrawność *f.*

Lei'ſtungsartikel, *sm.* -s, *pl.* —, artykuł wstępny (gazety).

Lei'ſtungsband, *sn.* -(e)s, *pl.* -bänder, tasiemka *f.*, pasek *m.* do prowadzenia, ob. Gängelband.

Lei'ſtungsbar, *adi.* dający się kierować, poruszać.

Lei'ſte, *sf. pl.* -n, pochyłość *f.*, schyłek *m.*

Lei'ſten, I. *va.* prowadzić, przewodniczyć, kierować, rządzić, sprawować, sterować; j—n auf den rechten Weg — sprowadzić kogo na właściwą (prawą) drogę; ſich vom Eigennutze — laſſen dać się powodować samolubstwu; Waſſer in die Stadt — sprowadzić wodę do miasta; einen Bau — kierować budową; einen Staat — rządzić państwem; eine Verſammlung — przewodniczyć zgromadzeniu; II. **leitend**, *ppr.* i *adi.* przewodni; der -e Gedanke myśl przewodnia.

Lei'ſtenſteuer, *sn.* -es, *pl.* —, ster zwrotowy.

Lei'ter, I. *sm.* -s, *pl.* —, prowadzący *m.*, przewodnik *m.* (także w fizyce); kierownik *m.*; II. — *sf. pl.* -n, 1) drabina *f.*; mit -n erſteigen wleźć po drabinach; 2) gama *f.* (muz.).

Lei'terbaum, -es, *pl.* -bäume, **-pfoſten**, *sm.* -s, *pl.* —, **-ſtange**, *sf. pl.* -n, drąg *m.* u drabiny, posmyk *m.*

Lei'tereigen, *adi.* -e Töne Akkorde tony, akordy diatoniczne (muz.).

Lei'terin, *sf. pl.* -innen, przewodniczka *f.*, kierowniczka *f.*

Lei'terſproſſe, *sf. pl.* -n, **-ſtufe**, *sf. pl.* -n, szczebel *m.* u drabiny.

Lei'terwagen, *sm.* -s, *pl.* —, wóz drabiniasty.

Lei'tfaden, *sm.* -s, *pl.* —, nić przewodnicza; przewodnik *m.*, podręcznik *m.* (do nauki); regula *f*, zasada *f.*

Lei'tgeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, kanon *m.*, śpiew kanoniczny (muz.).

Lei'tha, *sn.* Litawa *f.* (rzeka).

Lei'thagebirge, *sn.* Litawskie góry.

Lei'thammel, *sm.* -s, *pl.* —, baran trzodę wodzący, skop trzodny; prowodyr *m.*, der — ſein przewodzić, być przewodnikiem.

Lei'thölzer, *sn. pl.* odbojnice drewniane.

Lei'thund, *sm.* -es, *pl.* -e, pies postrzemienny, gończy, ogar *m.* na smyczy.

Lei'tlinie, *sf. pl.* -n, kierownica *f.*

Lei'tmeritz, *sn.* Litomierzyce *pl.*

Lei'tmotiv, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, temat przewodni (muz.).

Lei'tomiſchl, *sn.* Litomyśl *m.*

Lei'tpferd, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koń powodny.

Lei'triemen, *sm.* -s, *pl.* —, smycz *f.*, wodza *f.*

Lei'trolle, *sf. pl.* -n, krążek kierujący, wiodący (mech.).

Lei'tſchiene, *sf. pl.* -n, odbojnica *f.*, szyna odbojowa.

Lei'tſeil, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, leje *m.*, lic *m.*, wodze *pl.*

Lei'tſtange, *sf. pl.* -n, trzon popędowy, łącznik *m.*, drąg korbowy, nawodnik *m.*, pręt kierowniczy.

Lei'tſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gwiazda polarna, przewodnia.

Lei'tung, *sf. pl.* -en, 1) prowadzenie *n.*, przewodniczenie *n.*, przewodnictwo *n.*, sprawowanie *n.*, kierowanie *n.*, zawiadowstwo *n.*, naczelnictwo *n.*, ster *m.*; unter j—s — pod czyimś przewodem; 2) przewodnia *f.*, przewód *m.* (fiz.).

Lei'tungsanlage, *sf. pl.* -n, zakładanie *n.* przewodu, (przewodów).

Lei'tungsbetrieb, *sm.* -(e)s, ruch przewodowy.

Lei'tungsdraht, *sm.* -(e)s, *pl.* -drähte, drut przewodowy, prądowód *m.*, łącznik prądowy.

Lei'tungsfähigkeit, -vermögen, *sn.* -s, przewodność *f.*, przewodnictwo *n.*

Lei'tungskanal, *sm.* -s, *pl.* -kanäle, kanał przewodowy.

Lei'tungsrohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rura przewodowa.

Lei'tungswiderſtand, *sm.* -es, opór *m.* przewodnictwa.

Lektio'n, (wym.: -kcion) *sf. pl.* -en, lekcya *f.*; nauka *f.*

Lektio'nskatalog, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, **-verzeichnis**, *sn.* -iſſes, *pl.* -iſſe, program *m.* wykładów (uniwersytetu).

Le'ktor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, lektor *m.*, wykładający języki żyjące na uniwersytecie.

Lektü're, *sf. pl.* -n, czytanie *n.*; lektura *f.*

Le'mberg, *sn.* Lwów *m.*; gegen —, zu, nach — ku Lwowu; von, aus — ze Lwowa, lwowski; Lemberger *sm.* Lwowianin; Lembergerin *sf.* Lwowianka; Lemberger *adi.* lwowski.

Le'mmer, *sm.* -s, *pl.* —, **Le'mming**, *sm.* -s, *pl.* -e, leming *m.* (zwierzę).

Le'mur, *sm.* -s, *pl.* -en, 1) lemur *m.* (duch rzymski); 2) lemur *m.* (gatunek malpy).

Lemu'rien, *sn. pl.* ofiary lemurom (duchom) składane.

Le'nde, *sf. pl.* -n, lędźwie *f.*, biodro *n.*; trzosła *pl.*; die — gürten podrasać biodra; seinen -n entsprossen, Sprößling seiner -n syn jego.

Le'ndenbraten, *sm.* -s, *pl.* —, polędwica *f.*

Le'ndengegend, *sf.* okolica lędźwiowa, lędźwie *pl.*

Le'ndenkrank, *adi.* chory na lędźwie.

Le'ndenlahm, *adi.* mający zwichnięte biodra, krzywy w krzyżach; słaby, osłabiony, bezsilny; j—n — schlagen, machen złamać komu krzyże.

Le'ndenlähmung, *sf. pl.* -en, postrzał *m.*, lumbago *m.*

Le'ndenſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, ból *m.* w lędźwiach.

Le'ne, *sf.* Magda.

Le'ngfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, molma *f.*

Le'nkachſe, *sf. pl.* -n, oś sternicza; kierownica *f.*

Le'nkballon, *sm.* -s, *pl.* -e, statek powietrzny, sterowiec *m.*

Le'nkbar, *adi.* sterniczy, dający się kierować; dający sobą powodować; -er Luftballon balon sterniczy.

Le'nkbarkeit, *sf.* możność *f.* sterowania.

Le'nken, *va.* kierować, zwracać, naklaniać, nachylać; powodować; die Pferde — kierować końmi; das Pferd rechts, links — zwrócić konia na prawo, na lewo; ein Schiff — sterować okręt; den Staat — rządzić państwem; j—s Aufmerkſamkeit auf ſich — zwrócić czyją uwagę na siebie; das Geſpräch auf etw. anderes — skierować, zwrócić rozmowę na co innego, na inny przedmiot; der Menſch denkt und Gott lenkt człowiek strzela, Pan Bóg kule nosi.

Le'nker, *sm.* -s, *pl.* —, kierownik *m.*; władca *m.*

Le'nkriemen, *sm.* s, *pl.* —, leje *m.*

Le'nkſam, *adi.* gibki, powolny, dający sobą kierować, posłuszny.

Le'nkſamkeit, *sf.* powolność *f.*, gibkość *f.*, posłuszność *f.*

Le'nkſcheit, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, skręt *m.*, podyma *f.*, podejma *f.*

Le'nkſcheit, *sm.* -s, *pl.* —, obartel *m.*

Le'nkſeil, *sn.* ob. Lenkriemen.

Le'nkſtange, *sf. pl.* -n, kierownica *f.*, ster *m.*

Le'nkung, *sf. pl.* -en, prowadzenie *n.*, kierowanie *n.*

Lenz, *sm.* -es, *pl.* -e, wiosna *f.*

Le'nzen, *vimprs.* (h.) es lenzt jest wiosna.

Le'nzmonat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, marzec *m.*

Le'o, *sm.* Leon, Lew.

Leo'ben, *sn.* Ljubno *n.*, Lubno *n.*

Le'obſchütz, *sn.* Głupczyce *pl.*

Leopa'rd, *sm.* -en, i -(e)s, *pl.* -e(n), lampart *m.* (zwierz.).

Lepidoli'th, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lipidolit *m.*, łuszkowiec *m.*, motylak *m.* (rodzaj miki).

Lepidopte'ren, *pl.* odciski *pl.* motyli w kamieniach, lepidoptery *pl.*

Le'pra, *sf.* trąd *m.*

Le'prakranke(r), *sm.* -en, *pl.* -en, chory na trąd, trędowaty.

Le'prabazillus, *sm. pl.* -llen, prątek *m.* trądu.

Le'rche, *sf. pl.* -n, 1) skowronek *m.*; 2) modrzew *m.* ob. Lärche.

Le'rchenbrot, *sn.* -(e)s *pl.* -e trzmiel *m.*, trzmielina *f.*, montwa trzmiel *m.* (owad).

Le'rchenfalke, *sm.* -n, *pl.* -n, kobus *m.*, kaniuk *m.*, kobiec *m.*, drewniak *m.* (gatunek sokola).

Le'rchenfang, *sm.* -(e)s, łowienie *n.* skowronków.

Le'rchengarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sieć *f.* na skowronki.

Le'rchengeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, śpiew *m.* skowronków.

Le'rchenhaube, *sf.* ob. Lerchengarn.

Le'rchenſporn, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kokorycz *m.* (rośl.).

Le'rchenſtreichen, *sn.* -s, łowienie *n.* skowronków w sieci.

Le'rchenſtrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, 1) przylatywanie *n.* i odlatywanie *n.*, lot *m.* skowronków; 2) ob. Lerchenſtreichen.

Le'rnbar, *adi.* dający się nauczyć.

Le'rnbegier, -**begierde**, *sf.* ciekawość *f.*, chęć *f.* do nauk, chciwość *f.*, żądza *f.* nauki.

Le'rnbegierig, *adi.* nauki chciwy, ciekawy, żądny, do nauk ochoczy.

Le'rnen, I. *va.* uczyć się, nauczyć się; ſchreiben, leſen — uczyć się pisać, czytać; mühſam — uczyć się mozolnie; auswendig — uczyć się na pamięć; er hat was (= etwas Tüchtiges) gelernt ma naukę, nieźle ma w głowie, to człowiek uczony; von einem — nauczyć się od kogo; bei einem Lehrer — uczyć się u nauczyciela, z nauczycielem; j—n kennen — poznać kogo; etw. kennen — nauczyć się czego, poznać co; ein gelernter Schuſter wyuczony szewc; II. *vn.* (h.) bei wem haſt du gelernt? u kogo uczyłeś się, terminowałeś? III. **gelernt**, *pp.* i *adi.* nauczony, wyuczony; ein -er Schneider krawiec z zawodu.

Le'rnen, *sn.* -s, uczenie *n.* się, nauka *f.*

Le'rngegenſtand, *sm.* -es, *pl.* -ſtände, przedmiot *m.* nauki.

Le'rnſtoff, *sm.* -(e)s, materyał naukowy.

Le'rnzeit, *sf. pl.* -en, czas *m.* uczenia się, nauki; czas terminowania, termin *m.*

Le'sart, *sf. pl.* -en, sposób *m.* czytania; waryant *m.*, odmiana *f.*

Le'sbar, *adi.* czytelny, dający się czytać, mogący być czytany, zasługujący na czytanie; *adv.* czytelnie.

Le'sbarkeit, *sf.* czytelność *f.*

Le'ſchnitz, *sn.* Leśnica *f.*

Le'ſe, *sf. pl.* -n, zbiór *m.* (wina, owoców); lewa *f.*, leza *f.*, większa połowa bitek (gra w karty).

Le'ſe(be)gier, *sf.* żądza *f.*, namiętność *f.* czytania.

Le'ſebibliothek, *sf. pl.* ¨-en, czytelnia *f.*, wypożyczalnia *f.* książek.

Le'ſebuch, *sn.* ¨-(e)s, *pl.* ¨-bücher, książka *f.* do czytania, czytanka *f.*

Le'ſefrüchte, *sf. pl.* wyimki *pl.*, wypisy *pl.* z różnych autorów.

Le'ſegeſellſchaft, *sf.* ob. Leſezirkel.

Le'ſehalle, *sf. pl.* ¨-n, czytelnia *f.*

Le'ſeholz, *sn.* ¨-es, *pl.* ¨-hölzer, trzaski *pl.*, odłamki *pl.* drzew w lesie, chróst *m.*

Le'ſekabinett, *sn.* ¨-(e)s, *pl.* ¨-e, czytelnia *f.*

Le'ſekohle, *sf. pl.* ¨-n, gruby węgiel.

Le'ſekränzchen, *sn.* ob. Leſezirkel.

Le'ſelehre, *sf.* nauka *f.* czytania.

Le'ſe(lehr)methode, *sf. pl.* ¨-n, metoda *f.* nauki czytania.

Le'ſeluſt, *sf.* ochota *f.* do czytania.

Le'ſen, leſe, lieſt albo lieſeſt, lieſt, las, habe geleſen, I. *va.* 1) zbierać; Erdbeeren, Ähren, Wein — zbierać poziomki, kłosy, wino; Erbſen, Salat — przebierać (czyścić) groch, sałatę; 2) czytać; laut — głośno, na głos czytać; er hat viel geleſen czytał dużo, jest oczytany; ein viel geleſener Schriftſteller autor bardzo czytany; die Meſſe — odprawiać mszę; j—m (gehörig) den Text, das Kapitel, die Leviten — dać komu łacinę, wytrzeć komu kapitułę, natrzeć komu uszy, strofować, łajać, zburczyć kogo; ſich müde — zmęczyć się czytaniem; ſich ſatt — naczytać się; ein Kolleg — czytać, wykładać na uniwersytecie; aus ihren Augen konnte ich es — z jej oczu mogłem wyczytać; II. *vn.* zwiſchen den Zeilen — czytać między wierszami; über Homer — czytać, wykładać o Homerze; heute wird nicht geleſen dziś niema wykładu.

Le'ſen, *sn.* ¨-s, 1) zbieranie *n.*, zbiór *m.* (wina, owoców), przebieranie *n.* (grochu, sałaty); 2) czytanie *n.*

Le'ſenswert, ¨-würdig, *adi.* wart, godny czytania.

Le'ſeprobe, *sf. pl.* ¨-n, próba czytania (w teatrze).

Le'ſepublikum, *sn.* ¨-s, publiczność czytająca.

Le'ſepult, *sn* ¨-(e)s, *pl.* ¨-e, pulpit *m.*, podstawka *f.* pod książkę do czytania.

Le'ſer, *sm.* ¨-s, *pl.* —, 1) zbieracz *m.* (kłosów, owoców); 2) czytelnik *m.*, czytający *m.*; geneigter —! miły, kochany, życzliwy czytelniku! an den — do czytelnika.

Leſerei', *sf. pl.* ¨-en, czytanina *f.*, namiętne czytanie różnych książek.

Le'ſerin, *sf. pl.* ¨-innen, zbieraczka (kłosów, owoców); czytelniczka *f.*, czytelnica *f.*

Le'ſerkreis, *sm.* ¨-ſes, *pl.* ¨-ſe, grono *n.* czytelników, czytających.

Le'ſerlich, *adi.* czytelny; ¨-e Schrift czytelne pismo; *adv.* czytelnie.

Le'ſerlichkeit, *sf.* czytelność *f.*

Le'ſerſchaft, *sf.* ogół *m.* czytelników, czytelnicy *m. pl.*

Le'ſeſaal, *sm.* ¨-(e)s, *pl.* ¨-ſäle, sala *f.* do czytania, czytelnia *f.*

Le'ſeſchüler, *sm.* ¨-s, *pl.* —, uczący się czytać, uczeń *m.* pierwszej klasy.

Le'ſeſtücke, *sn. pl.* wzory *pl.*, wyimki *pl.* z autorów do czytania.

Le'ſeſucht, *sf.* namiętność *f.* czytania.

Le'ſeübung, *sf. pl.* ¨-en, ćwiczenie *n.* do czytaniu, w czytaniu.

Le'ſeunterricht, *sm.* ¨-(e)s, nauka *f.* czytania.

Le'ſewelt, *sf.* świat czytający, publiczność czytająca, czytelnicy *pl.*

Le'ſezeichen, *sn.* ¨-s, *pl.* —, znak pisarski, ortograficzny; znaczek *m.* (do wkładania) do książki.

Le'ſezeit, *sf.* czas *m.* zbioru, czas winobrania, winobranie *n.*; czas do czytania przeznaczony, do czytania właściwy.

Le'ſezimmer, *sn.* ¨-s, *pl.* —, pokój *m.* do czytania, czytelnia *f.*

Le'ſezirkel, *sm.* ¨-s, *pl.* —, grono *n.*, towarzystwo *n.* czytających.

Le'slich, *adi.* ob. Leſerlich.

Le'ſſach, *sn.* Lesany *pl.*

Le'ſſen, *sn.* Łaszyn *m.*

Le'ſung, *sf.* zbieranie *n.*, (od)czytanie *n.*

Leta'l, *adi.* śmiertelny.

Lethargie', *sf. pl.* ¨-n, letarg *m.*, śpiączka *f.*; (obraz.) ospałość *f.*, odrętwiałość *f.*

Letha'rgiſch, *adi.* letargiczny.

Le'tte, *sm.* ¨-n, *pl.* ¨-n, Łotwin *m.*, Łotysz *m.* (¨-in, *sf. pl.* ¨-innen, -nka, -szka *f.*); lettiſch, *adi.* łotyski.

Le'ttenland, *sn.* Łotwa *f.*

Le'ttен, *sm.* ¨-s, *pl.* —, glina garncarska, ił *m.*

Le'ttenſteg, *sm.* ¨-(e)s, *pl.* ¨-e, łupina *f.* (górn.).

Le'ttenboden, *sm.* ¨-s, grunt ilasty.

Le'ttendamm, *sm.* ¨-(e)s, *pl.* ¨-dämme, iłowanie *n.*

Le'ttengrube, *sf. pl.* ¨-n, dół, w którym ił kopią.

Le'tter, *sf. pl.* ¨-n, litera drukowana, pismo drukarskie, czcionka *f.*, typy *pl.*

Le'ttig, le'tticht, *adi.* gliniany, gliniasty, ilasty, iłowaty, iłki.

Le'ttner, *sm.* ¨-s, *pl.* —, przedział *m.*, podwyższenie *n.* (w tumach gotyckich).

Le'xen, *va.* pokrzepić, pocieszyć, radość sprawić; ſich — *vr.* an etw. cieszyć się, weselić się czem.

Le'xt, I. *adi.* ostatni, ostateczny; bis auf den ¨-en Mann wszyscy aż do ostatniego, wszyscy bez wyjątku, co do jednego; die ¨-e Silbe ostatnia zgłoska; ¨-e Woche zeszłego, ubiegłego tygodnia; an ¨-er Stelle na ostatniem, na najgorszem miejscu; zu guter Letzt na ostatek, na dobitkę, nakoniec; der ¨-e Termin ostateczny, nieprzekraczalny termin; j—m die ¨-e Ehre erweiſen oddać komu ostatnią przysługę; der ¨-e Entſchluß

ostateczne postanowienie; das =e Gericht sąd ostateczny; der =e Preis ostatnia, najniższa cena; die =e Ölung ostatnie (olejem świętym) namaszczenie; er liegt in den =en Zügen kona, leży na śmiertelnej pościeli; aus dem =en Loche pfeifen być blizkim zgonu, resztą gonić, być u schyłku; das wäre mein =es to bylaby moja śmierć, to byłby mój koniec; ich dachte, es wäre mein =es myślałem, że trzeba będzie umierać, myślałem, że wybiła, nadeszła ostatnia moja godzina; ich gäbe das =e dafür hin oddałbym ostatnią moją koszulę za to; zum =en greifen użyć ostatecznego środka; es ist mit ihm Matthäi am =en koniec już z nim, przyszła kryska na Matyska; den =en beißen die Hunde najmłodszy w cechu świeczki gasi, na młodszych zawsze bieda, kto późno przychodzi, sam sobie szkodzi; II. *adv.* ostatnio, ostatecznie; zum =en, am =en naostatek, nakoniec.

Letzt(e), *sf.* auf die —, zu guter — na sam koniec, na sam ostatek.

Le'tztens, *adv.* nakoniec, w ostatnim rzędzie, niedawno.

Le'tztere(r), *adi.* (*comp.* od letzt), ostatni, następny, drugi.

Le'tzterwähnt, le'tztgenannt, *adi.* ostatnio, właśnie wspomniany.

Le'tztgeboren, *adi.* ostatnio-rodzony, najmłodszy.

Le'tzthin, *adv.* niedawno, przed kilku dniami.

Le'tztinstanzlich, *adi.* =es Urteil wyrok ostatniej instancyi, wyrok niewzruszalny żadnym środkiem prawnym.

Le'tztjährig, *adi.* ostatnio-roczny, przeszłoroczny.

Le'tztlich, *adv.* niedawno, nakoniec.

Le'tztwillig, *adi* =e Verfügung rozporządzenie ostatniej woli, testamentowe; *adv.* — bestimmen, verfügen rozporządzić, postanowić testamentarnie, w testamencie.

Leu, *sm.* =en, *pl.* =en, (poet.) lew *m.*

Leu'chtapparat, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, przyrząd *m.* do oświetlania.

Leu'chte, *sf. pl.* =n, 1) latarnia *f.*, pochodnia *f.*; 2) weiße — krzecina *f.*; blaue — niezapominajka *f.* (rośl.); 3) =n des Hirsches ślepie jelenia; 4) (obraz. — der Wissenschaft światło, luminarz, chluba, ozdoba nauki.

Leu'chten, I. *vn.* (h.) świecić, przyświecać, błyszczeć; der Mond, die Sterne — księżyc świeci, gwiazdy błyszczą; Phosphor leuchtet im Dunkeln fosfor w ciemności wydaje światło (ze siebie); es (wetter=) leuchtet błyska się; j—m — (po)świecić komu; j—m nach Hause — z latarnią kogo odprowadzać do domu; mir leuchtet noch die Hoffnung mam jeszcze promyk nadziei; die Freude leuchtet ihr aus den Augen radość z oczu jej błyska, patrzy; das leuchtet in die Augen to w oczy wpada, to jasne jak słońce; ich habe ihm heimgeleuchtet nauczyłem go, odprawiłem go; II. **leuchtend**, *ppr.* i *adi.* świecący, błyszczący, błyskający; ein =es Beispiel przyświecający przykład.

Leu'chten, *sn.* =s, blask *m.*, świetność *f.*, połysk *m.*, fosforescencya *f.*

Leu'chter, *sm.* =s, *pl.* —, lichtarz *m.*, świecznik *m.*

Leu'chterarm, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, ramię *n.* świecznika.

Leu'chterfuß, =gestell, =(e)s, *sn.* noga *f.*, spód *m.* lichtarza.

Leu'chtersäule, *sf.* =tisch, *sm.* =es, =träger, *sm.* =s, podstawa *f.* pod lichtarz.

Leu'chtfeuer, *sn.* =s, *pl.* —, ogień oświetlający, światło *n.* latarni morskiej; majak *m*

Leu'chtgas, *sn.* =es, *pl.* =e, gaz świetlny.

Leu'chtgasvergiftung, *sf. pl.* =en, otrucie gazem świetlnym.

Leu'chtjunge, *sm.* =n, *pl.* =n, świecarz *m.* (górn.).

Leu'chtkäfer, *sm.* =s, *pl.* —, świetlik *m.*, robaczek świętojański.

Leu'chtkraft, *sf. pl.* =kräfte, siła *f.* światła.

Leu'chtkraftmesser, *sm.* =s, *pl.* —, fotometr *m.*

Leu'chtkugel, *sf. pl.* =n, kula świetlna, meteor *m.*

Leu'chtspiritus, *sm.* =ses, spirytus *m.* do świecenia.

Leu'chtstoff, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, substancya świetlna, świeciwo *n.*

Leu'chtturm, *sm.* =(e)s, *pl.* =türme, wieża *f.* z latarnią, latarnia morska.

Leu'chtwurm, *sm.* i *dim.* **Leu'chtwürmchen**, *sn.* ob. Leuchtkäfer.

Leu'gbar, *adi.* zaprzeczalny.

Leu'gnen, *va.* przeczyć czemu, zaprzeczać co, zapierać się, wypierać się czego; Gott — przeczyć bytności Boga; die Autorschaft eines Buches — nie przyznawać się do autorstwa książki; es ist nicht zu — nie da się zaprzeczyć.

Leu'gner, *sm.* =s, *pl.* —, przeczyciel *m.*, ten co zaprzecza.

Leu'gnung, *sf. pl.* =en, (za)przeczenie *n.*

Leu'kämie, *sf.* choroba *f.* krwi.

Leu'mund, *sm.* =(e)s, opinia *f.*, sława *f.*, reputacya *f.*, imię *n.*; einen guten, einen bösen — haben mieć dobre, złe imię, dobrą, złą sławę; j—n einen (bösen) — machen obgadywać, oslawiać kogo.

Leu'mundszeuge, *sm.* =n, *pl.* =n, świadek zeznający o czyjej moralności.

Leu'mundszeugnis, *sn.* =isses, *pl.* =isse, świadectwo *n.* moralności.

Leu'tchen, *sn. pl.* (*dim.* od Leute) dobre ludziska; wie geht's, liebe —? jak się macie, dobrzy ludzie?

Leu'te, *pl. coll.* ludzie *pl.*, świat *m.*, żołnierze *pl.*, służba *f.*, czeladź *f.*, robotnicy *pl.*; alle — wszyscy; die jungen — młódź *f.*, młodzi (ludzie); młodzież *f.*; gemeine — pospólstwo *n.*, motłoch *m.*; in den Augen

der — w oczach ludzi; was werden die — dazu sagen? co ludzie na to powiedzą? co świat na to powie? unter die — gehen wychodzić między ludzi, bywać w towarzystwach; unter die — kommen rozejść się między ludźmi, stać się wiadomem; in der — Mäuler kommen na ludzkie języki się dostać; vor allen =n przed wszystkimi ludźmi, publicznie; wir sind geschiedene — między nami wszystko skończone; ich kenne meine — (także Pappenheimer) znam ja swoich, znam się na moich ludziach; aus Kindern werden — z dzieci robią się ludzie.

Leu'teplager, **=placker**, **=scherer**, **=schinder**, *sm.* =s, *pl.* —, trapiciel *m.*, gnębiciel *m.* ludzi; zdzierca *m.*, odrzyskóra *m.*, łupiskóra *m.*

Leu'teschen, ob. Menschenschen.

Leu'tnant, *sm.* =s, *pl.* =s, (pod)porucznik *m.*

Leu'tschau, *sn.* Lewocza *f.*

Leu'tselig, *adi.* ludzki, łagodny, uprzejmy; =es Benehmen uprzejme obejście się; *adv.* po ludzku, łagodnie, uprzejmie.

Leu'tseligkeit, *sf.* ludzkość *f.*, łagodność *f.*, uprzejmość *f.*

Leva'nte, *sf.* Wschód *m*, kraje wschodnie, Lewanta *f.*, Lewant *m.*; Levantiner *sm.* Lewantyniec, Lewantyńczyk; levantinisch, *adi.* lewantyński.

Levia'than, *sm.* =(e)s, *pl.* =e, lewiatan *m.*

Levi't, *sm.* =en, *pl.* =en, lewita *m.*; j—m die =en lesen wytrzeć komu kapitułę.

Levko'je, *sf.* *pl.* =n, lewkonia *f.*

Levko'jenstock, *sm.* =es, *pl.* =stöcke, wazonik *m.* lewkonii, krzaczek *m.* lewkonii.

Lexika'lisch, *adi.* słownikowy.

Lexikogra'ph, *sm.* =en, *pl.* =en, słownikarz *m.*, autor *m.* słownika, leksykograf *m.*

Lexikographie', *sf.* słownikarstwo *n.*, leksykografia *f.*

Lexikogra'phisch, *adi.* słownikarski, leksykograficzny.

Le'xikon, *sn.* =s, *pl.* =ka, *dat.* często =xizis, leksykon *m.*, słownik *m.*

Lia'ne, *sf.* *pl.* =n, roślina wijąca się naokoło czegoś.

Libatio'n, (wym.: -cion), *sf.* *pl.* =en, pijatyka *f.*, libacya *f.*

Li'bell, *sn.* =(e)s, *pl.* =e, broszura *f.*, paszkwil *m.*

Libe'lle, *sf.* *pl.* =n, 1) waga wodna, równia *f.*, poziomnica *f.*, 2) jętka *f.* (owad).

Libe'llenwage, *sf.* *pl.* =n, waga wodna.

Libe'lliſt, *sm.* =en, *pl.* =en, paszkwilant *m.*

Libera'l, *adi.* wolnomyślny, liberalny.

Libera'le(r), *sm.* =en, *pl.* =en, liberał *m.*

Liberali'smus, *sm.* —, wolnomyślność *f.*, liberalizm *m.*

Liberalitä't, *sf.* hojność *f.*, szczodrość *f.*

Liberie'ren, *va.* uwolnić; dostarczać.

Liberti'n, (wym.: -tę), *sm.* =s, *pl.* =s, niedowiarek *m.*, rozpustnik *m.*, libertyn *m.*

Libertina'ge, (wym.: -naż), *sf.* rozwiązłość *f.* obyczajów.

Liberti'ner, *sm.* =s, *pl.* —, człowiek *m.* rozwiązłych obyczajów, libertyn *m.*

Libretti'ſt, *sm.* =en, *pl.* =en, autor *m.* libretta, librecista *m.*

Libre'tto, *sn.* =s, *pl.* =s, libretto *n.*

Licht, I. *adi.* jasny, świecący, świetlny, widny; =e Sonne jasne słońce; =e Farbe żywy, jasny, jaskrawy kolor; =es Haar jasny włos; eine =e (helle) Wohnung jasne, widne mieszkanie; =e Begriffe jasne pojęcia; =e Augenblicke chwile wolne od obłędu; =er Wald jasny, rzadko zarosły las; einen Wald — machen rozjaśnić las, drzewa w lesie przerzedzić dla światła; das Lichte otwór *m.*; diese Tür hat einen Meter im =en te drzwi mają metr szerokości; II. *adv.* jasno, widno; — werden rozednić się, rozjaśnić się; — machen rozświecać.

Licht, *sn.* =(e)s, *pl.* =er, 1) światło *n.*, światłość *f.*; das — der Sonne światło słońca, słoneczne; — und Schatten światło i cień; mit anbrechendem =e ze świtem; das — des Tages światło dzienne; das — nicht ertragen können, das — scheuen nie módz znieść światła, bać się światła; das — der Welt erblicken ujrzeć światło, przyjść na świat; elektrisches — elektryczne światło; das wirft viel — auf die Sache to rzuca dużo światła na sprawę, to bardzo rzecz wyjaśnia; — über etw. verbreiten rozjaśnić co; jetzt bekomme ich — in der Sache teraz mi się rzecz wyjaśnia, teraz widzę jak rzecz się ma; wo viel — ist, ist viel Schatten gdzie wiele światła, tam i wiele cienia, każda sprawa ma dwie strony; aus — bringen wyjawić, objawić, rozgłosić, dać poznać co; aus — kommen na jaw wyjść; aus dem =e gehen ustąpić ze światła; bei — arbeiten, lesen pracować, czytać przy świetle; bei — besehen, ist die Sache nicht so arg dobrze się przypatrzywszy, rzecz nie przedstawia się tak źle; hinters — führen wywieść w pole, oszukać; etw. ins rechte — stellen, setzen postawić co w dobrem świetle; (przen.). wystawić co w korzystnem świetle (także etw. in gutes, günstiges — stellen); j—n in ein schlechtes (falsches) — stellen wystawić kogo w złem świetle; j—m im =e stehen zasłaniać komu; (przen.) zawadzać komu, być komu na zawadzie; sich selbst im =e stehen samemu sobie być przeszkodą; j—m vors — bauen światło komu zasłonić budując; das — und den Schatten gehörig verteilen, =er aufsetzen rozdzielić należycie światło i cień; das neue — nów (księżyca); er ist kein großes (Kirchen=)— nie jest luminarzem; er war das — seines Jahrhunderts był światłem, chlubą swego stulecia; das — der Augen światło ócz, wzrok; er ist des =es beraubt nie widzi, jest ciemny, ślepy; die =er des Hirsches ślepie, patry, oczy jelenia; 2) świeca *f.*; ein

— von Wachs świeca woskowa; j—m ein — über etw. aufstecken wyjaśnić co komu, otworzyć komu oczy; jetzt geht mir ein — auf teraz rzecz mi się wytaśnia, zaczynam pojmować; man muß sein — nicht unter den Scheffel stellen nie na to światło aby je kryć pod korcem.

Li'chtanlage, *sf. pl.* -n, stacya *f.* (centralna) elektryczna.

Li'chtanzünder, *sm.* -s, *pl.* —, zapalacz *m.* świateł, lampista *m.*

Li'chtausstrahlung, -ausströmung, *sf. pl.* -en, wypływ *m.*, upływ *m.* światła.

Li'chtbad, *sn.* -es, *pl.* -bäder, kąpiel świetlna.

Li'chtbeugung, *sf. pl.* -en, uginanie *n.* się światła, dyfrakcya *f.*

Li'chtbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, fotografia *f.*

Li'chtbildverfahren, *sn.* -s, system fotograficzny.

Li'chtbildner, *sm.* -s, *pl.* —, fotograf *m.*

Li'chtblau, *adi.* jasnoniebieski, błękitny.

Li'chtblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, światłość *f.*; jasność *f.*; chwila szczęścia, chwila jasna.

Li'chtbogen, *sm.* -s, *pl.* —, luk *m.* Wolty, elektryczny.

Li'chtbraun, *adi.* jasnobrunatny.

Li'chtbrechung, *sf. pl.* -en, załamywanie *n.* się światła, refrakcya *f.*

Li'chtdruck, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, fototypia *f.*

Lich'teinheit, *sf.* jednostka świetlna.

Li'chtempfindlich, *adi.* wrażliwy na światło.

Li'chten, I. *va.* wyladowywać okręt; den Anker — kotwicę wyjąć, wyciągnąć, podwinąć; den Wald — prześwietlać las, drzewa w lesie przerzedzić dla światła; II. sich — *vr.* rozjaśnić się; der Wald lichtet sich las rozjaśnia się (wskutek przerzedzenia drzew); die Haare — sich włosy rzedniejąą, zaczynają wypadać.

Li'chtendchen, *sn.* -s, *pl.* —, ogarek *m.* (świecy).

Li'chteröffnung, *sf. pl.* -en, światło *n.* (bud.).

Li'chterwalde, *sn.* Bociniec *m.*

Li'chter, *sm.* -s, *pl.* —, lichter *m.*, lichton *m.*, lichtan *m.*, lichtuga *f.*; mniejszy statek wodny przy większych dla ulżenia w potrzebie ładunku.

Li'chterloh, *adi.* cały w płomieniach; — brennen płonąć, palić się jasnym płomieniem.

Li'chterscheinung, *sf. pl.* -en, zjawisko świetlne, meteor świecący; widzenie niebiańskie.

Li'chtfarbe, *sf. pl.* -n, jasny kolor.

Li'chtfarbig, *adi.* jasnego koloru.

Li'chtfeind, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nieprzyjaciel *m.* światła, oświaty, obskurant *m.*

Li'chtflechte, *sf. pl.* -n, porost świecowy (rośl.).

Li'chtform, *sf. pl.* -en, forma *f.*, rurka *f.* do odlewania świec.

Li'chtfreund, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyjaciel *m.* światła.

Li'chtfuchs, *sm.* -es, *pl.* -füchse, koń jasnogniady, jasnowkasztanoaty.

Li'chtgelb, *adi.* jasnożółty.

Li'chtgebilde, *sn.* -s, *pl.* —, obraz jasny, figura świetlna.

Li'chtgestalt, *sf. pl.* -en, zjawisko świetlne; odmiana *f.* księżyca.

Li'chtgießer, *sm.* -s, *pl.* —, świecarz *m.*

Lichtgießerei', *sf. pl.* -en, fabryka *f.* świec lanych.

Li'chtglanz, *sm.* -es, blask *m.* światła.

Li'chtgleich, *adi.* -e Linien linie równoświetlne.

Li'chtgrau, *adi.* jasnoszary, szarawy, szaraczkowy.

Li'chtgrenze, *sf. pl.* -n, granica *f.* światła.

Li'chtgrün, *adi.* jasnozielony.

Li'chthell, *adi.* bardzo jasny.

Li'chthandel, *sm.* -s, handel *m.* świecami.

Li'chthof, *sm.* -(e)s, *pl.* -höfe, małe podwórze bez wejścia w środku budynku.

Li'chthütchen, *sn.* -s, *pl.* — kapelusik *m.* do gaszenia świec, kapturek *m.*, rożek *m.*

Li'chtkabel, *sn.* -s, *pl.* —, drut przewodowy (elektr.).

Li'chtkegel, *sm.* -s, *pl.* —, trójkąt świetlny.

Li'chtknecht, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, profitka *f.*, nadstawka *f.*, chłopak *m.* u lichtarza.

Li'chtkohle, *sf. pl.* -n, węgiel *m.* do lamp elektrycznych.

Li'chtkörper, *sm.* -s, *pl.* —, ciało świecące.

Li'chtkreis, *sm* -ses, *pl.* -se, koło *n.*, krąg *m.* światła.

Li'chtlehre, *sf.* nauka *f.* o świetle, optyka *f.*

Li'chtleitung, *sf. pl.* -en, przewód *m.* światła.

Li'chtloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, świetlnik *m.*, otwór przez który światło wpada; źrenica *f.*

Li'chtlos, *adi.* ciemny, światła pozbawiony.

Li'chtmeer, *sn.* -(e)s, morze *n.* światła.

Li'chtmeß, -messe, *sf.* gromnica *f.*, gromnice *pl.*, święto *n.* oczyszczenia Panny Maryi (gromnicznej).

Li'chtmesser, *sm.* -s, *pl.* —, światłomierz *m.*, fotometr *m.*

Li'chtnelke, *sf. pl.* -n, firletka *f.* aksamitka *f.* (rośl.).

Li'chtöffnung, *sf. pl.* -en, otwór *m.* (światło przepuszczający), okno *n.*

Li'chtpunkt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, punkt świetlny (oświetlony); chwila jasna, promień *m.* nadziei.

Li'chtputze, *sf. pl.* -n, szczypce *pl.* (do czyszczenia, objaśniania świec).

Li'chtquelle, *sf. pl.* -n, źródło *n.* światła.

Li'chtrecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, służebność *f.* światła (prawo).

Li'chtreflex, *sm.* -es, *pl.* -e, odblask *m.*

Li'chtrose, *sf. pl.* -n, *dim.* -röschen, *sn.* -s, *pl.* —, płomieńczyk *m.*

Li'chtrot, *adi.* jasnoczerwony, szkarłatowy.

Li'chtschein, *sm.* -(e)s, światło *n.* świecy; luna *f.*

Li'chtschere, *sf.* ob. Lichtputze.

Li'chtſcheu, *adi.* mający wstręt do światła; ‑e Inſekten owady nocne; eine ‑e Tat czyn bojący się światła.

Li'chtſcheu, *sf.* wstręt *m.* do światła, światłowstręt *m.*

Li'chtſchimmer, *sm.* ‑s, *pl.* —, promyk *m.*, błask *m.* światła.

Li'chtſchirm, *sm.* ‑(e)s, *pl.* ‑e, umbrełka *f.*, zasłona *f.* od światła, ciennik *m.*

Li'chtſchlag, *sm.* ‑(e)s, *pl.* ‑ſchläge, jasny ręb.

Li'chtſchnuppe, *sf. pl.* ‑n, spalony knot świecy.

Li'chtſehen, *sn.* ‑s, kurza ślepota (choroba ócz).

Li'chtſeite, *sf. pl.* ‑n, strona *f.* od światła; (obraz.) strona korzystna, zaleta *f.*

Li'chtſtärke, *sf. pl.* ‑n, siła *f.*, intenzywność *f.* światła.

Li'chtſtock, *sm.* ‑(e)s, *pl.* ‑ſtöcke, lichtarz drewniany, kij za lichtarz służący.

Li'chtſtoff, *sm.* ‑(e)s, *pl.* ‑e, świetliwo *n.*, świetlik *m.*

Li'chtſtrahl, *sm.* ‑(e)s, *pl.* ‑en, promień *m.* światła.

Li'chtſtreifen, *sm.* ‑s, *pl.* —, smuga *f.* światła.

Li'chtſtrom, *sm.* ‑(e)s, *pl.* ‑ſtröme, strumień *m.* światła.

Li'chtſtumpf, *sm.* ‑(e)s, *pl.* ‑ſtümpfe, *dim.* ‑ſtümpfchen, *sn.* ‑s, *pl.* —, ogarek *m.*, niedopalona świeca.

Li'chttelegraphie, *sf.* telegraf optyczny.

Li'chtumfloſſen i **‑umſtrahlt**, *adi.* oblany, opromieniony światłem.

Li'chtung, *sf. pl.* ‑en, światło *n.*, przekrój *m.*; jaśnia *f.*, jasne miejsce w lesie (wskutek przerzedzenia drzew), karczunek *m.*, polana *f.*; — des Ankers podwinięcie kotwicy.

Li'chtvoll, *adi.* pełny światła, jasny.

Li'chtweihe, *sf.* ob. Lichtmeß.

Li'chtweite, *sf. pl.* ‑n, rozpiętość *f.* w świetle.

Li'chtwelle, *sf. pl.* ‑n, fala świetlna.

Li'chtweſen, *sn.* ‑s, *pl.* —, istota niebiańska.

Li'chtwurm, *sm.* ‑(e)s, *pl.* ‑würmer, świetłuszka *f.*, błyszczak *m.*, robaczek świętojański.

Li'chtzieher, *sm.* ‑s, *pl.* —, świeciarz *m.*

Lid, *sn.* ‑(e)s, *pl.* ‑er, pokrywa *f.*, powieka *f.* ob. Augenlid.

Li'dband, *sn.* ‑es, *pl.* ‑bänder, więzadło powiekowe.

Li'dern, *va.* uszczelniać (mech.).

Li'derung, *sf. pl.* ‑en, uszczelnienie *n.*

Li'derungsmaterial, *sn.* ‑es, *pl.* ‑ien, szczelniwo *n.*

Li'dſchlag, *sm.* ‑(e)s, zamykanie *n.* powiek.

Lieb, I. *adi.* 1) luby, miły, kochany; ‑e Schweſter kochana siostro; er iſt ein ‑er Menſch miły, przyjemny jest człowiek; ein ‑es Kind lube dziecko; unſere ‑e Frau Matka Boska; 2) (często się nie tłómaczy lub też przez inny wyraz:) der ‑e Himmel, der liebe Gott Pan Bóg; die ‑e Sonne błogie słońce; ums ‑e Brot arbeiten pracować dla kawałeczka chleba; er hat nicht das ‑e Brot nie ma kawałka chleba; ich tat es um des ‑en Friedens willen zrobiłem to dla czystego spokoju; den ganzen ‑en Tag cały boży dzień; manche ‑e Stunde niejedną miłą, błogą godz nę; 3) (w połączeniu z czasownikiami:) j—n — haben lubić kogo; j—n — gewinnen albo bekommen polubić kogo; j—n — behalten lubić kogo nadal; j—m — werden pozyskać czyje przywiązanie; 4) Liebes; j—m viel Liebes und Gutes erweiſen wyświadczyć komu wiele miłego i dobrego; ſie ſagten viel Liebes und Gutes von ihm wiele dobrego o nim powiedzieli um Liebes und Leides czy to przyjemnie, czy nieprzyjemnie II. *adv.* miło, lubo, przyjemnie; es iſt mir lieb, daß . . . miło mi jest, że . . .; er iſt mir — und wert kocham i szanuję go; es ſei dir — oder leid czy tobie przyjemnie czy też nie.

Lieb, *sn.* (tylko w *nom.* i *acc.*) kochany, kochana; mein —! moje kochanie!

Lie'bau, *sn.* Libawa *f.*

Liebäugelei', *sf. pl.* ‑en, miłosne rzucanie wzrokiem, zalotne spojrzenie.

Lie'bäugeln, *vn.* (h.) miłosne, zalotne rzucać spojrzenia, zalotnie oczyma strzelać; mit j—m — zalotnie spoglądać na kogo.

Lie'bchen, *sn.* ‑s, *pl.* —, kochanek *m.*, kochanka *f.*; mein —! moje kochanie! serduszko moje!

Lie'bden, (tytuł) Euer — Wasza Miłość.

Lie'be, *sf.* miłość *f.*; przywiązanie *n.*, przychylność *f.*; die — zum Vaterlande miłość ojczyzny; die — zur Arbeit chęć do pracy; die — zur Wahrheit przywiązanie do prawdy; kindliche, eheliche — miłość synowska, małżeńska; leidenſchaftliche — miłość namiętna; eigennützige — miłość samolubna, interesowna; abgöttiſche — miłość bałwochwalcza, zaślepiona; fleiſchliche, ſinnliche — miłość zmysłowa; platoniſche — miłość platoniczna; — für j—n empfinden, fühlen czuć miłość dla kogo; in — zu j—m entbrennen zapalać się miłością ku komu; von — entbrannt rozmiłowany, rozkochany; ſie iſt ſeine erſte — to jego pierwsza miłość (kochanka); alte — roſtet nicht stara miłość nie rdzewieje; was man aus — tut, das geht nochmal ſo gut, Luſt und — zu den Dingen laſſen ſie wohl gelingen, Luſt und — zum Dinge, macht die Mühe geringe kiedy szczera ochota, łatwo idzie robota; eine — iſt der anderen wert miłość miłością się płaci; j—m etw. zuliebe tun zrobić co z życzliwości dla kogo; tue es mir zuliebe zrób to dla mnie; tun Sie mir die — zrób mi pan tę grzeczność, przyjemność; Werke der — miłosierne uczynki.

Lie'beddiener, *sm.* ‑s, *pl.* —, człowiek nadto usłużny, płaszczący się,

Lie'bedieneriſch, *adv.* podchlebiający.

Lie'beglühend, *adi.* żarem miłości przejęty.

Liebelei', *sf. pl.* -en, miłostki *pl.*, zaloty *pl.*, umizgi *pl.*, przymilanie *n.* się.

Lie'beln, *vn.* (h.) romansować, umizgać się, przymiłać się.

Lie'belos, *adi.* ob. Liebloß.

Lie'ben, *va.* kochać, miłować, lubić; ſchwärmeriſch — ubóstwiać; heiß — gorąco kochać; väterlich — kochać po ojcowsku; über alles — kochać nad wszystko; er liebt den Wein łubi (popijać, pić) wino; ich liebe das nicht nie lubię tego, to mi się nie podoba; ein liebendes Herz kochające, czułe serce; die Liebenden kochankowie.

Lie'benau, *sn.* Bagna *pl.*

Lie'benſee, *sn.* Lisewo *n.*

Lie'benwerda, *sn.* Ruhów *m.*

Lie'benswert, *adi.* miłości, kochania godny.

Lie'benswürdig, *adi.* luby, miły, przyjemny, powabny, uprzejmy; -es Mädchen luba, miła dziewczyna; es iſt ſehr — von dir, daß . . . bardzo to ładnie, żeś . . .

Lie'benswürdigkeit, *sf.* lubość *f.*, wdzięk *m.*, powabność *f.*; uprzejmość *f.*, przyjemność *f.*; j—m eine — ſagen powiedzieć komu coś przyjemnego, kompłement (w tem znaczeniu *pl.* -en).

Lie'ber, I. *adi. comp.* od lieb; ich habe ihn — als ſeinen Vater wolę jego, niż ojca jego; es wäre mir — wolałbym, milejby mi było; II. *adv. comp.* od gern, chętniej, raczej, lepiej; ich möchte — weinen als lachen raczej płakać mi się chce niźli śmiać; ich gehe — als ich fahre wolę iść niż jechać; — ſterben, als dies tun prędzej umrzeć, niż to zrobić; je eher, je — im prędzej, tem lepiej — tot ſein lepiej nie żyć.

Lieberro'ſe, *sn.* Luboraz *m.*

Lie'bes-, *adi.* miłości się tyczący, miłosny.

Lie'besabenteuer, *sn.* -s, *pl.* —, awantura, przygoda miłosna.

Lie'besangelegenheit, *sf. pl.* -en, sprawa miłosna.

Lie'besantrag, *sm.* -(e)s, *pl.* -träge, oświadczenie *n.* miłości.

Lie'besapfel, *sm.* ob. Paradiesapfel.

Lie'besbewerbung, *sf. pl.* -en, staranie *n.* się o miłość.

Lie'besbezeigung, *sf. pl.* -en, okazywanie *n.* miłości, przywiązania.

Lie'besblick, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, miłosne spojrzenie.

Lie'besblume, *sf. pl.* -n, i *dim.* -blümchen, *sn.* -s, *pl.* —, stokroć wielka (rośl.).

Lie'besbote, *sm.* -n, *pl.* —, posłaniec *m.* miłości.

Lie'besbrief, *sm.* -(e)s, *pl* -e, i *dim.* -briefchen, *sn.* -s, *pl.* —, list *m.*, liścik miłosny.

Lie'besbund, *sm.* -(e)s, *pl.* -bünde, związek *m.* miłości.

Lie'besdichter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta miłosny, erotyczny.

Lie'besdienſt, *sm.* -es, *pl.* -e, przysługa z miłości, z przywiązania wyświadczona.

Lie'beserklärung, *sf. pl.* -en, oświadczenie *n.* miłości, oświadczyny *pl.*

Lie'besfeſſeln, *sf. pl.* więzy *pl.* miłości.

Lie'besfeuer, *sn.* -s, -flamme, *sf.*, *pl.* -n, żar *m.*, płomień *m.* miłości.

Lie'besgabe, *sf. pl.* -n, datek miłosierny; podarunek miłosny.

Lie'besgeſchichte, *sf. pl.* -n, historya miłosna, historya miłości; romans *m.*

Lie'besgeſpräch, *sn.* -(e)s, *pl.* -e rozmowa miłosna.

Lie'besgeſtändnis, *sn.* -iſſes, *pl.* -iſſe, wyznanie *n.* miłości.

Lie'besglück, *sn.* -(e)s, szczęście *n.* w miłości, szczęście z miłości płynące.

Lie'besglut, *sf. pl.* -en, żar *m.* miłości.

Lie'besgott, *sm.* -es, *pl.* -götter, bożek *m.* miłości, amor *m.*

Lie'besgöttin, *sf. pl.* -innen, bogini *f.* miłości.

Lie'besgras, *sn.* -ſes, prostnica *f.* (rośl.).

Lie'beshandel, *sm.* -s, *pl.* -händel, intryga miłosna; stosunek miłosny, miłostki *pl.*

Lie'besheirat, *sf. pl.* -en, małżeństwo *n.* z miłości.

Lie'beskrank, *adi.*. chory z miłości.

Lie'beskuß, *sm.* -ſſes, *pl.* -küſſe, pocałunek miłosny.

Lie'besleid, *sn.* -(e)s, *pl.* -en, zmartwienie miłosne.

Lie'beslied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, piosnka miłosna.

Lie'besluſt, *sf.* rozkosz miłosna.

Lie'besmahl, *sn.* -(e)s, agape *f.*, (uczta *f.* miłości).

Lie'besmühe, *sf.* zabiegi miłosne.

Lie'besnot, *sf.* ob. Liebespein.

Lie'bespaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, para *f.* kochanków, kochankowie *pl.*

Lie'bespein, *sf.* udręczenie miłosne.

Lie'bespfand, *sn.* -(e)s, *pl.* -pfänder, zakład *m.* miłości (dziecko).

Lie'bespfeil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, strzała miłosna, pocisk miłosny.

Lie'besqual, *sf.*, *pl.* -en, ob. Liebespein.

Liebesraſerei', *sf. pl.* -en, szał miłosny.

Lie'besrauſch, *sm.* -es, upojenie miłosne, szał miłosny.

Lie'besritter, *sm.* -s, *pl.* —, paladyn *m.*, rycerz rozkochany.

Lie'besroman, *sm.* -(e)s, *pl* -e, powieść miłosna, romans miłosny.

Lie'besſchmerz, *sm.* -es, *pl.* -en, utrapienie, zmartwienie miłosne.

Liebesſchwärmerei', *sf. pl.* -en, zagorzałość miłosna.

Lie'besſchwur, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwüre, przysięga miłosna.

Lie'besſeufzer, *sm.* -s, *pl.* —, westchnienie miłosne.

Lie'besſorgen, *sf. pl.* troski miłosne.

Lie'besſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, miłostki *pl.*

Lie'besſprache, *sf.* język miłosny.

Lie'besſtern, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gwiazda kochankom sprzyjająca, gwiazda miłosna.

Lie'beſtoll, *adi.* szalony z miłości.

Lie'beſtrank, *sm.* -(e)s, *pl.* -tränke, napój miłosny.

Lie'besverhältnis, *sn.* -iſſes, *pl.* -iſſe, stosunek miłosny.

Lie'beswerke, *sn. pl.* uczynki miłosierne, dobroczynne.

Lie'beswonne, *sf. pl.* -n, rozkosz miłosna.

Lie'beswut, *sf.* miłość szalona, zapamiętała.

Lie'beszauber, *sm.* -s, *pl.* —, czary miłosne, także ob. Liebestrank.

Lie'beszeichen, *sn.* -s, *pl.* —, znak *m.*, oznaka *f.* miłości.

Lie'be(s)trunken, *adi.* upojony, uszolomiony miłością.

Lie'bevoll, *adi.* pełny miłości, przychylności, życzliwości, milosny; uprzejmy, życzliwy; *adv.* miłośnie, uprzejmie, życzliwie.

Lie'bewund, *adi.* przez miłość raniony.

Lie'bfrauenkirche, *sf.* kościol N. P. Maryi.

Liebfrau'enmilch, *sf.* nazwa pewnego gatunku wina reńskiego.

Lie'b-gewinnen, *va.* gewann lieb, habe liebgewonnen, pokochać, ukochać, polubić, umilować; upodobać sobie.

Lie'bhaber, *sm.* -s, *pl.* —, kochanek *m.*, amant *m.*, miłośnik *m.*; dyletant *m.*; — von Büchern amator, lubownik książek, ein — von Muſik amator, miłośnik muzyki, dyletant w muzyce; dieſe Ware findet keine — ten towar nie ma amatorów, nie ma kupujących na ten towar; der erſte — ſein być pierwszym amantem, grać (na scenie teatralnej) rolę pierwszych kochanków.

Liebhaberei', *sf. pl.* -en, amatorstwo *n.*, lubownictwo *n.*, miłośnictwo *n.*, szczególne upodobanie w czem, dyletantyzm *m.*, bawidło *n.* (= Steckenpferd); noble und teuere -en (albo Paſſionen) pańskie i drogie zachcianki, fantazye; er zeichnet nur aus — rysuje tylko dla rozrywki, dla przyjemności.

Lie'bhaberin, *sf. pl.* -innen, kochanka *f.*, amantka *f.*, amatorka *f.*, lubownic(zk)a *f.*, miłośniczka *f.*, dyletantka *f.*

Lie'bhaberiſch, *adi.* amatorski, dyletancki, po amatorsku, po dyletancku.

Lie'bhaberkonzert, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, koncert amatorski, koncert wykonany przez miłośników muzyki.

Lie'bhaberrolle, *sf. pl.* -n, rola *f.* amanta, kochanka (teatr.).

Lie'bhabertheater, *sn.* -s, *pl.* —, teatr amatorski.

Lie'bkoſen, *va.* pieścić, cacać, cackać, glaskać, przymilać się, lasić się; -de Ausdrücke wyrazy pieszczotliwe, zdrobniale.

Liebko'ſung, *sf. pl.* -en, pieszczenie *n.*, cacanie *n.*, cackanie *n.*, przymilanie *n.* się, umizg *m.*; unter -en pieszcząc.

Lie'bkoſungswort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wyraz pieszczotliwy, czuły, miłosny.

Lie'blich, I. *adi.* miluchny, miły, wdzięczny, przyjemny, slodki, dźwięczny; — tun wdzięczyć się; II. *adv.* miluchnie, miło, wdzięcznie, przyjemnie, slodko.

Lie'blichkeit, *sf. pl.* -en, wdzięk *m.*, lagodność *f.*, przyjemność *f.*, slodycz *f.*, dźwięczność *f.*

Lie'bling, *sm.* -s, *pl.* -e, ulubieniec *m.*, ulubienica *f.*, upodobaniec *m.*, faworyt *m.*, faworytka *f.*, benjaminek *m.*

Lie'blings-, *adi.* ulubiony, faworyzowany.

Lie'blingsbeſchäftigung, *sf. pl.* -en, zajęcie ulubione.

Lie'blingsdichter, *sm.* -s, *pl.* —, poeta ulubiony.

Lie'blingseſſen, *sn.* -s, **-sgericht**, *sn.* -es, *pl.* -e, potrawa ulubiona.

Lie'blingsfarbe, *sf. pl.* -n, kolor ulubiony.

Lie'blingsplätzchen, *sn.* -s, *pl.* —, miejsce ulubione, luby kącik.

Lie'blingswunſch, *sm.* -es, *pl.* -wünſche, najmilsze, najgorętsze życzenie.

Lie'blos, *adi.* niemilosierny, nieczuły, nieużyty, oziębły; -ſe Behandlung surowe, zle traktowanie, obchodzenie się z kim; *adv.* j—n — behandeln obchodzić się z kim niemiłosiernie, nieczule, źle.

Lie'bloſigkeit, *sf.* nieczułość *f.*, oziębłość *f.*, nielitościwość *f.*, nieużytość *f.*

Lie'breich, *adi.* pelny miłości, miłościwy, laskawy, łagodny, uprzejmy, przyjemny, słodki, życzliwy; -es Weſen, Betragen uprzejme, lagodne usposobienie, obejście się; — gegen Arme miłosierny dla biednych; *adv.* j—n — behandeln obchodzić się z kim lagodnie, uprzejmie, życzliwie, dobrze.

Lie'breiz, *sm.* -es, wdzięk *m.*, powab *m.*, urok *m.*

Lie'breizend, *adi.* powabny, wdzięczny, pełny wdzięku, uroczy.

Lie'bſchaft, *sf. pl.* -en, miłostka *f.*, romans *m.*

Lie'bſte, I. *adi. sup.* od lieb, najmilszy, najukochańszy, najulubieńszy; -r Freund! najukochańszy przyjacielu! II. *adv.* am -ſten haben najbardziej, najmocniej kochać, lubić, kochać, lubić nad wszystko; am -ſten möchte ich ſchlafen najchętniej spalbym; ich trinke am -ſten Wein najchętniej piję wino, wolę wino niż wszystkie inne trunki; III. **Lie'bſte(r)**, *sm.* -ten, *pl.* -ten, kochanek *m.*, luby *m.*; **Lie'bſte**, *sf. pl.* -en, kochanka *f.*, luba *f.*

Lie'bſtöckel, *sm.* -s, *pl.* —, lubczyk *m.*, lubszczyk *m.*, łakotne ziele (rośl.).

Lie'bwert, *adi.* -er Freund kochany, luby, miły przyjaciel; -eſte Eltern! najdrożsi rodzice!

Lied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, 1) śpiew *m.*; das — der Nachtigall śpiew słowika; 2) pieśń *f.*, piosnka *f.*; poezya *f.*, poemat *m.*; Schillers — von der Glocke Schillera pieśń o dzwonie; Gott iſt mein — Bóg jest moją pieśnią, śpiewam Bogu, chwalę pieśnią Pana; -er ohne Worte pieśni bez słów; geiſtliches — pieśń nabożna, hymn *m.*, psalm *m.*; immer das alte — ſingen, śpiewać zawsze tę samą piosnkę, powtarzać zawsze to samo;

ein anderes — singen zmienić ton; ich weiß (auch) ein — (albo Liedchen) davon zu singen mógłbym (i) ja o tem coś zaśpiewać, powiedzieć, znam to i ja dobrze; das ist das Ende vom -e na tem się kończy cała sprawa, historya; am Ende vom -e koniec końcem; wes Brot ich schlinge (esse), des — ich singe na czyim wózku siedzisz, tego piosnkę spiewaj, na Maćka wózku jedziesz, Maćka piosnkę spiewaj.

Lie'dchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Lied) piosnka *f.*, piosneczka *f.*, piosenka *f.*

Lie'derartig, *adi.* i *adv.* w rodzaju, w sposobie piosnki.

Lie'derbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, piosennik *m.*, śpiewnik *m.*, zbiór *m.* pieśni, kantyczka *f.*, kancyonał *m.*

Lie'derdichter, *sm.* -s, *pl.* —, pieśniopis(arz) *m.*, poeta liryczny.

Lie'derdichtung, *sf.*, *pl.* -en, liryka *f.*, poezya liryczna, uczuciowa, pieśniarstwo *n.*

Lie'derjan(h)n, *sm.* -s, *pl.* -e, 1) niedbały człowiek, niedbałuch *m.*; 2) rozpustnik *m.*, libertyn *m.*

Lie'derlich, I. *adi.* lichy, niedbały, ładajaki; -e Arbeit niedbała robota; -er Arbeiter niedbały robotnik, partacz *m.*; -e Kleidung zaniedbałe odzienie; er ist in seinem Sachen — nie utrzymuje w swoich rzeczach, sprawach porządku; -er Preis mizerna, bardzo nizka cena; 2) hultajski, łajdacki, rozpustny, rozwiązły, nierządny; -er Mensch (Bruder —, Hans —) człowiek ładaco, hultaj, łajdak; -es Frauenzimmer, Weibsbild łajdaczka, nierządnica; ein -es Volk podła tłuszcza, gmin podły, motłoch; ein -es Leben führen żyć rozpustnie, rozpustować, hultaić się; — werden rozłajdaczyć się; II. *adv.* — arbeiten niedbale, licho, ładajako, po gałgańsku pracować, robić; — gekleidet gehen ubierać się niedbale, zaniedbywać się w ubiorze, chodzić w lichych sukniach.

Lie'derlichkeit, *sf.* niedbałość *f.*, niedbalstwo *n.*; hultajstwo *n.*, nierząd *m.*, rozpusta *f.*, rozwięzłość *f.*

Lie'dern, *va.*, **Lie'derung**, *sf.* ob. Lidern, Liderung.

Lie'dersammlung, *sf. pl.* -en, zbiór *m.* pieśni, kancyonał *m.*

Lie'dersänger, *sm.* -s, *pl.* —, śpiewak *m.* pieśni, pieśniarz *m.*

Lie'dersängerin, *sf. pl.* -innen, śpiewaczka *f.* pieśni.

Lie'dertafel, *sf. pl.* -n, stowarzyszenie *n.* śpiewaków; koncert śpiewacki.

Lie'ferant, *sm.* -en, *pl.* -en, (-in, *sf. pl.* -innen), dostawca *m.*, (-czyni *f.*), dostarczyciel *m.*, (-lka *f.*).

Lie'ferfrist, *sf. pl.* -en, okres *m.* dostawy; Überschreitung der — przekroczenie *n.* okresu dostawy.

Lie'fern, *va.* dostarczać, dostawiać, odstawiać, wydać (z rąk); dem Heere Getreide, Proviant — dostarczać wojsku (dla wojska) zboża, żywności; die Waren werden mir heute geliefert werden towary dziś odstawione mi będą, dziś nadejdą; eine bestellte Arbeit — oddać zamówioną robotę; das Werk wird in Heften geliefert dzieło wydawane jest, wychodzi w zeszytach; einen Verbrecher in die Hände der Gerechtigkeit — wydać złoczyńcę w ręce sprawiedliwości; den, einen Beweis — dostarczyć dowodu; das Land liefert viel Getreide kraj wydaje wiele zboża; eine Schlacht — wydać bitwę; ich bin geliefert zginąłem, jestem stracony, już po mnie.

Lie'ferschein, *sm.* ob. Lieferungsschein.

Lie'ferung, *sf. pl.* -en, 1) dostawa *f.*, dostarczenie *n.*; -en ausschreiben rozpisać dostawy; die -en für die Armee haben ihn bereichert na dostawach dla wojska wzbogacił się; 2) wydanie *n.*, oddanie *n.*, dostawienie *n.*, odstawienie *n.*; — einer bestellten Arbeit odstawienie zamówionej roboty; 3) poszyt *m.*, zeszyt *m.* (dzieła, czasopisma).

Lie'ferungsbedingnisse, *sn. pl.* warunki *pl.* dostawy.

Lie'ferungsfrist, *sf.* ob. Lieferungszeit.

Lie'ferungsgeschäfte, *sn. pl.* interesa dostawne.

Lie'ferungsheft, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, poszyt *m.*, zeszyt *m.* (dzieła, czasopisma).

Lie'ferungskontrakt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kontrakt m., umowa *f.* dostawy.

Lie'ferungsprämie, *sf. pl.* -n, premia *f.* za dostawę.

Lie'ferungsschein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, poświadczenie *n.* dostawy, dostawna *f.*

Lie'ferungstermin, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, czas *m.*, okres *m.* dostawy.

Lie'ferungsvertrag, *sm.* -(e)s, -träge, umowa *f.*, układ *m.* dostawy.

Lie'ferungsweise, *adi.* i *adv.* das Werk erscheint — (= in Lieferungen) dzieło wychodzi w poszytach, w zeszytach; das — Erscheinen des Werkes wydawanie *n.* dzieła zeszytami.

Lie'fer(ungs)zeit, *sf.* czas *m.*, okres *m.* dostawy; kurze — skrócony czas, okres dostawy (kol.).

Lie'ferzeitinteresse, *sn.* -s, interes *m.* dotrzymania terminu, dostawne *n.* (kol.).

Lie'ferzeitversicherung, *sf. pl.* -en, zabezpieczenie *n.* terminu dostawy, zabezpieczenie dostawy na czas (kol.).

Lie'ferzeitüberschreitung, *sf. pl.* -en, przekroczenie *n.* okresu dostawy (kol.).

Lie'fland, *sn.* ob. Livland.

Lie'gegeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, składowe *n.* (handel).

Lie'gen, lag, gelegen, I. *vn.* (h.) leżeć; hier liegt N. N. tu leży, spoczywa N. N.; die Feder liegt hier, dort pióro leży tu, tam; die Stadt liegt auf einem Berge miasto leży, położone jest na górze; hier liegt die Schwierigkeit w tem jest trudność; hier liegt (albo sitzt) der Knoten, hier (da) liegt der Hund begraben, der Has(e) im Pfeffer tu to sęk, tu twarda kostka; der Hund liegt an der

Kette pies jest uwiązany na łańcuchu; der Grund liegt am (albo zu) Tage przyczyna jest jasna, oczywista; am Fieber krank — albo darnieder— leżeć na febrę; das liegt mir ſehr am Herzen to mnie bardzo cięży na sercu; die Schuld liegt an dir tyś temu winien, twoja w tem wina; auf der Erde— leżeć na ziemi; auf dem Bette, im, zu Bette — leżeć na lóżku, w łóżku; auf der Seite, dem Rücken, dem Bauche — leżeć na boku (bokiem), na plecach (w znak), na brzuchu; auf den Knien — klęczeć; auf der Bärenhaut — na psiej (doslownie: niedźwiedziej) skórze leżeć, gnuśnieć, leniuchować; der Wein liegt auf Flaſchen wino ściągnięte jest na butelki, stoi w butelkach; auf einem Haufen — leżeć w kupie; das Wort liegt mir auf der Zunge wyraz leży mi na języku; durcheinander — leżeć, być w nieladzie, pomieszano; in Garniſon — garnizonować, stać zalogą; in Quarantäne — odbywać kwarantanę; im Gefängniſſe — siedzieć w więzieniu; im Hinterhalte, auf der Lauer — stać w zasadzce, czatować; die Wahrheit liegt gewöhnlich in der Mitte prawda zazwyczaj leży, jest w pośrodku; im Sterben, im Todeskampfe, in den letzten Zügen — konać, leżeć w agonii, leżeć na śmiertelnej pościeli; in Wochen — odbywać połóg; er liegt beſtändig in den Wirtshäuſern przesiaduje ustawicznie w szynkach; ſie — ſich in den Haaren wodzą się za łby, drą ze sobą koty; ſie — miteinander im Streit, im Prozeß mają ze sobą spór, prowadzą proces; j—m in den Ohren — suszyć komu o co glowę; dieſe Melodie liegt mir in den Ohren ciągle slyszę tę melodyę; die Leidenſchaften — einmal im Menſchen namiętności czlowiekowi są wrodzone; das liegt gerade in meiner Abſicht to jest właśnie moim zamiarem; der Unterſchied liegt darin, daß . . . różnica w tem zachodzi, że . . .; das liegt nicht in ſeiner Macht, Hand, Gewalt to nie leży w jego mocy, to nie zależy od niego; die Soldaten — im Felde żołnierze stoją w polu; mit dem Ellenbogen auf dem Tiſche — opierać się łokciem o stół; er liegt immer über den Büchern ślęczy wciąż nad książkami; vor unſerem Hauſe liegt ein Garten przed naszym domem (mamy) jest ogród; das liegt (klar) vor den Augen (albo das ſpringt in die Augen) to jasne, to rzecz widoczna, oczywista; Ihr Wertes vom 2. Juli liegt vor uns szanowne pańskie pismo z datą 2. lipca otrzymaliśmy; mit dem Heere vor einer Feſtung — oblegać twierdzę; das Geld liegt bereit pieniądze są przygotowane, są do dyspozycyi; der Gedanke lag mir ferne myśl ta daleką mnie byla, nie myślalem o tem; müßig — (albo gehen) próżnować; nahe — być w pobliżu, w sąsiedztwie; der Gedanke liegt nahe (drängt ſich auf) myśl się nastręcza; wie liegt die Sache? jak rzecz stoi? dieſes Haus liegt ſehr ſchön ten dom bardzo ladnie jest położony, leży; das Tuch liegt zwei Meter breit sukno ma dwa metry w szerokości; er liegt von den großen Aufregungen chory jest (obłożnie) wskutek wielkich irytacyi; der Handel liegt (darnieder) handel leży, upadł; was liegt, liegt co raz zagrano, leżeć musi, karty zagranej cofać niewolno (w grze w karty); bleib ruhig — leż spokojnie, nie wstawaj, nie przeszkadzaj sobie; die Arbeit blieb — robota leżala, nastąpiła przerwa w robocie; die Waren ſind unterwegs — geblieben towary zatrzymaly się, zatrzymano w drodze; er iſt unter der Laſt — geblieben upadl pod ciężarem; Geld, Wein — haben mieć pieniądze w kasie, wino w piwnicy; etw. — laſſen zostawić co, nie ruszać, nie tykać, nie brać czego; porzucić, opuścić co; eine Arbeit — laſſen przerwać, porzucić robotę, zaniechać roboty; Wein — (albo ablagern) laſſen dać winu ostać się; einen Prozeß — laſſen dać spoczywać procesowi, nie prowadzić procesu dalej; ich habe Lemberg links — laſſen nie wstąpiłem do Lwowa; j—n links — laſſen nie troszczyć się o kogo, nie dbać o kogo; er läßt alles umher — wszędzie rozrzuca, pozostawia swoje rzeczy; II. *vimprs.* es liegt ihm auf der Bruſt leży mu coś na piersiach, ciężko mu na piersiach, jest chory na piersi; es liegt mir (ſchwer wie Blei) in allen Gliedern we wszystkich członkach czuję ociężałość, boleści, we wszystkich członkach mnie dolega; es liegt mir noch immer im Sinne wciąż jeszcze tkwi mi to w pamięci, stoi mi to na myśli, myślę o tem; es liegt am Tage jasna (rzecz) jest; an wem liegt es, daß . . .? kto temu winien, że . . .? ſoviel an mir liegt o ile odemnie zależy; es liegt (mir) viel, wenig, nichts daran wiele, malo, nic (mi) na tem nie zależy; es liegt mir nichts an ſeinem Haſſe nie dbam o jego nienawiść; III. ſich — *vr.*; ſich wund — odleżeć sobie ciało, przeleżeć się; dieſe Äpfel müſſen ſich reif — te jabłka muszą się odleżeć, muszą przez leżenie dojrzeć; III. **gelegen**, *pp.* i *adi.* ob. Gelegen; IV. **liegend**, *ppr.* i *adi.* ob. Liegend.

Lie'gen, *sn.* leżenie *n.*

Lie'gend, *ppr.* od liegen i *adi.* leżący; auf den Knien — na kolanach, klęcząc, na klęczkach; -e Güter grunta leżące, majątek nieruchomy, nieruchomości *pl.*; -es Geld kapital leżący, nieprzynoszący procentów; -e Schrift pismo pochyle, kursywa *f.*

Lie'genſchaft, *sf. pl.* -en, majątek nieruchomy, nieruchomość *f.*, nieruchomości *pl.*

Lie'getage, *sm. pl.* dnie *pl.* wypoczynku (w drodze).

Lie'gezeit, *sf. pl.* -en, czas leżenia; kwarantana *f.*

Lie'gnitz, *sn.* Lignica *f.*

Lie'ſen, *sf. pl.* sadlo *n.* (wieprzowe lub gęsie).

Lieu'tenant, (wym.: lajtnant), *sm.* -(e)s, *pl.* ob. Leutnant.

Lift, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, i -s, wydźwig *m.*, winda *f.*, lift *m.*

Li'ga, *sf. pl.* -s, związek *m.*, liga *f.*,

Ligame'nt, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, więzadło *n.*, ścięgno *n.* ligament *m.* (med.)

Ligatu'r, *sf. pl.* -en, połączenia kilku nut; podwiązanie *n.* żyły; luk *m.*, znak *m.*, ligatura *f.*

Lige, *sf. pl.* -n, ob. Liga.

Ligi'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, do ligi należący, związkowy *m.*

Ligni't, *sm.* -es, *pl.* -e, drzewiak *m.*, węgiel brunatny.

Ligroi'n, *sn.* -(e)s, ligroina *f.*

Li'gue, (wym.: lig) *sf. pł.* -n, ob. Liga.

Ligu'ſter, *sm.* -s, ligustr *m.* (rośl.)

Ligu'ſterſchwärmer, *sm.* -s, *pl.* —, tawolec (motyl).

Liie'ren, *va.* powiązać, zaprzyjaźnić.

Likö'r, *sm.* -(e)s *pl.* -e, likier *m.*, słodka wódka.

Likö'rfabrik, *sf. pl.* -en, fabryka *f.* likierów.

Likö'rgläschen, *sn.* -s, *pl.* —, kieliszek *m.* na likier, kieliszek likieru.

Li'ktor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, liktor *m.* (historya rzymska).

Li'ktorenbündel, *sm.* -s, *pl.* —, pęk *m.* rózg liktorskich.

Likto'renſtäbe, *sm. pl.* rózgi liktorskie.

Li'la, Li'lak, *sm.* -s, lilak *m.*, syrynga *f.* (krzew.)

Li'la, *adi.* liliowy, liliowego koloru.

Li'lie, *sf. pl.* -n, lilia *f.*

Li'lien=, *adi.* liliowy;(przen.) biały jak lilia.

Li'lienarm, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ramię białe jak lilia.

Li'lienartig, *adi.* liliowaty.

Li'lienhand, *sf. pl.* hände, ręka biała jak lilia.

Li'lienweiß, *adi.* biały jak lilia.

Li'liputer, Liliputa'ner, *sm.* -s, *pl.* —, liliput *m.*, karzeł *m.*

Li'mbus, *sm.* —, 1) kolo podzialkowe, limbus *m.* (mech.) 2) lamunka *f.*, obszycie *n.*, przepaska *f.*; 3) brzeg *m.* piekla.

Limitie'ren, *va.* oznaczyć granice.

Limitatio'n, *sf. pl.* -en, ograniczenie *p.*, ścieśnienie *n.*, limitacya *f.*

Li'mito, *sn.* -s, *pl.* -ti, **Li'mitum**, *sn.* -s, *pl.* -ta, limitum *sn. indecl.*, ostateczna granica (handel).

Limona'de, *sf. pl.* -n, limonada *f.*

Limo'ne, *sf. pl.* -n, cytryna *f.*

Limo'nen=, *adi.* cytrynowy.

Limo'nenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, drzewo cytrynowe.

Limo'nenſaft, *sm.* -(e)s, sok cytrynowy.

Li'nd(e), *adi.* lagodny, lekki; *adv.* łagodnie, lekko.

Li'nddrache, *sm.* ob. Lindwurm.

Li'nde, *sf. pl.* -n, lipa *f.*

Li'nden=, *adi.* lipowy.

Li'ndenallee, *sf. pl.* -n, alea *f.*, ulica lipowa.

Lindenau', *sn.* Moraczewo *n.*

Li'ndenbaſt, *sm.* -(e)s, lyko *n.* z lipy.

Li'ndenbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, lipa *f.*

Li'ndenblüte, *sf. pl.* -n, kwiat lipowy.

Li'ndengarten, *sn.* Kliny *pl.*

Li'ndenhain, *sn.* Borek *m.* Olędry.

Li'ndenharz, *sn.* -es, liposok *m.*

Li'ndenhöhe, *sn.* Peterkówka *f.*

Li'ndenholz, *sn.* -es, lipina *f.*

Li'ndenort, *sn.* Płaczkowo *n.*

Li'ndenrinde, *sf.* lub *m.*

Li'ndenſchwärmer, *sm.* -s, *pl.* —, nastrosz *m.* lipowiec (motyl).

Li'ndenſpinner, *sm.* -s, *pl.* —, miernik *m.*, karaczonowiec *m.*

Li'ndenſtadt, *sf.* 1) Lipa *f.*; 2) Lipsk *m.*

Li'ndenwald, *sm.* -es, *pl.* -wälder, las lipowy.

Li'ndenwald, *sn.* Wąwelno *n.*

Li'nd(e)rer, *sm.* -s, *pl.* —, lagodziciel *m.*, uśmierzyciel *m.*

Li'ndern, *va.* koić, lagodzić, ulżyć, uśmierzyć; ſich — *vr.* lagodnieć, uśmierzać się.

Li'nderung, *sf.* ukojenie *n.*, ulga *f.*, uśmierzenie *n.*; — ſchaffen sprawić ulgę; — der Strafe lagodzenie kary.

Li'nderungs=, *adi.* lagodzący, ulgę sprawiający, uśmierzający.

Li'nderungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, środek lagodzący, uśmierzający, ulgę sprawiający.

Li'ndwurm, *sm.* -(e)s, *pl.* -würmer, smok *m.*

Linea'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, linia *f.* (do liniowania), liniał *m.*

Lineame'nt, *sn.* -(e)s, (zazwycz. tylko *pl.* -e,) rysy *pl.*, skład *m.* twarzy; linie na wewnętrznej stronie dłoni.

Linea'r, *adi.* linearny, liniowy.

Linea'rzeichnung, *sf. pl.* -en, rysunek geometryczny, konstrukcyjny, linearny.

Lingui'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, językoznawca *m.*, lingwista *m.*

Lingui'ſtik, *sf.* językoznawstwo *n.*, lingwistyka *f.*

Lingui'ſtiſch, *adi.* językowy, lingwistyczny.

Li'nie, *sf. pl.* -n, 1) linia *f.*; gerade, krumme, ſenkrechte — linia prosta, krzywa, prostopadła; eine — ziehen linię poprowadzić; in erſter — w pierwszym rzędzie, na pierwszem miejscu, przedewszystkiem; in einer — liegen, auf einer — ſtehen być na tym samym poziomie; 2) wojskowość *f.*, linia bojowa; nach der — aufgeſtellt ustawiony na linii, uszeregowany; in der — dienen służyć w linii, służyć we wojsku; Feuer auf der ganzen — ogień na całej linii, we wszystkich szeregach; 3) linia łączna (astr.) równik *m.* (geog.); unter der — pod równikiem; die — paſſieren przekroczyć równik; 4) szlak kolejowy; 5) linia (w drukarstwie); miara długości (= 1/12 cala); 6) rysy *pl.* twarzy; 7) linia rodu, familii; gerade, aufſteigende, abſteigende — linia prosta, wstępna, zstępna.

Li'nienartig, *adi.* linearny.
Li'nienblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, podkladka liniowa.
Li'nienfeder, *sf. pl.* -n, pióro *n.* do liniowania.
Li'nienfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, ogień liniowy (wojsk.).
Li'nienförmig, *adi.* liniowaty, w kształcie linii.
Li'nienführung, *sf.* prowadzenie *n.* linii, liniowanie *n.*
Li'nienſchiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt liniowy, wojenny, szeregowy.
Li'nienſoldat, *sm.* -en, *pl.* -en, szeregowiec *m.*
Li'nientruppen, *sf. pl.* wojsko liniowe, stale.
Li'nienunterlage, *sf. pl.* -e, ob. Linienblatt.
Li'nienzieher, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Linienfeder.
Lin(i)ie'ren, *va.* liniować.
Lin(i)ie'rfeder, *sf. pl.* -n, ob. Linienfeder.
Lin(i)ie'rung, *sf. pl.* -en, liniowanie *n.*
Link, *adi.* lewy; -e Hand (Linke *f.*) lewa ręka, lewica *f*; -er Hand, zur -en Hand (zur Linken) po lewej, na lewej ręce, stronie; Ehe zur -en Hand małżeństwo na lewą rękę, małżeństwo morganatyczne; mit der -en Hand auf j—n warten czekać na kogo niechętnie; mit dem -en Fuß (Bein) aufſtehen wstać lewą nogą z łóżka, rozpocząć źle, w złem usposobieniu dzień; von der -en Seite, auf die -e Seite, mit der -en Hand na odlew.
Li'nke, *sf.* lewa ręka, lewica *f.*; die äußerſte — skrajna lewica (parlamentaryzm).
Li'nkhänder, *sm.* -s, *pl.* —, mańkut *m.*, majkut *m.*
Li'nk(s)händig, *adi.* mańkut, majkut.
Li'nkheit, *sf.* niezgrabność *f.*
Li'nkiſch, *adi.* niezgrabny; -er Menſch człowiek niezgrabny, niezgraba; -es Weſen niezgrabność; *adv.* niezgrabnie.
Links, *adv.* na lewo, w lewo, na lewej stronie, po lewej ręce; — ſchwenkt! — um! w lewo zwrot! — ſein być mańkutem; rechts und — ſein używać równie dobrze lewej i prawej do pracy, do pisania i t. d.; die Strümpfe — anziehen wdziać pończochy na lewą stronę; etw. — auslegen, verſtehen, aufnehmen tłómaczyć, rozumieć, przyjąć co krzywo; er fängt alles — an wszystkiego chwyta się źle, niezgrabnie.
Li'nksblume, *sf. pl.* -n, odgiętka *f.*
Li'nkſeitig, *adi.* z lewej strony.
Li'nkſer, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Linkhänder.
Li'nnen, I. *sn.* -s, płótno *n.*, lnianka *f.*; bielizna *f.*; II. *adi.* lniany, płócienny.
Li'nnenzeug, *sn.* -es, *pl.* -e, bielizna *f.*; chusty *pl.*, płótno *n.*
Linole'um, *sn.* -s, linoleum *n.*
Li'notype, (wym.: lajnotip) *sf.* maszyna zecerska.
Li'nſe, *sf. pl.* -n, 1) soczewica *f.*; 2) soczewka *f.* (optyka).
Li'nſenartig, -förmig, *adi.* soczewkowaty.
Li'nſengericht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, potrawa *f.* z soczewicy.
Li'nſenglas, *sn.* -es, *pl.* -gläſer, szkło soczewkowate, soczewka *f.*
Li'nſenmal, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pieprzyk *m.* (na twarzy).
Li'nſenmehl, *sn.* -(e)s, mąka *f.* z soczewicy.
Li'nſenſtaar, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, zaćma soczewkowa.
Li'nſenſuppe, *sf. pl.* -n, zupa *f.* z soczewicy.
Li'nſenwicke, *sf. pl.* -n, soczewica czteroziarnowa.
Li'nſenzähler, *sm.* -s, *pl.* —, liczykrupa *m.*, smarzywiecheć *m.*
Linz, *sn.* Linc *m.*
Li'ppchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Lippe) mała warga; warżka *f.* (bot.).
Li'ppe, *sf. pl.* -n, warga *f.*; die obere, die untere — warga górna, dolna; dicke -n grube wargi; aufgeworfene -n obwisłe wargi; das ſoll nicht über meine -n kommen nie wyjdzie to z ust moich; ſich auf die -n beißen ugryźć się w język; meine -n ſollen dich preiſen moje usta wielbić cię będą.
Li'ppen-, *adi.* wargowy.
Li'ppenbär, *sm.* -en, *pl.* -en, wargowiec *m.*
Li'ppenbuchſtabe, *sm.* -en, *pl.* -en, gloska wargowa.
Li'ppenblume, *sf. pl.* -n, kwiat wargowy.
Li'ppenblütler, *sm. pl.* rośliny mające kwiaty wargowe.
Li'ppenfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, wargacz *m.* (ryba).
Li'ppenfliege, *sf. pl.* -n, niezmiarka *f.*
Li'ppengeſchwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wrzód *m.* na wardze.
Li'ppenlaut, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gloska wargowa (gram.)
Li'ppenpomade, *sf. pl.* -n, pomada *f.*, maść *f.* do ust.
Liptau', *sn.* Liptow *m.*; Liptauer Komitat komitat liptowski; Liptauer Käſe ser liptowski, bryndza *f.*
Liquen'r, *sm.* ob. Likör.
Liqui'd, *adi.* plynny; płatny, zlikwidowany.
Liquidatio'n, (wym.: -cion), *sf. pl.* -en, likwidacya *f.*, obrachunek *m.*, obliczenie *n.*, rozliczenie *n.*; zwinięcie *n.* interesu.
Liquida'tor, *sm.* -s, *pl.* -to'ren, likwidator *m.*, obliczający należytości.
Liquidie'ren, *va.* likwidować, obliczać, wyrachowywać; zwijać interes.
Li'ra, *sf. pl.* Lire, lira *f.* (moneta).
Liſe'ne, *sf. pl.* -n, lizena *f.* (budown.).
Liſie're, *sf. pl.* -n, brzeg *m.*
Li'ſp(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, szeptacz *m.*; szeplun *m.*, szepleniuch *m.*, szepielak *m.*, szepiol *m.*
Li'ſpeln, *va.* szeptać do ucha.; *vn.* (h.) szeleścić, szeplenić, jąkać się;
Liſſabon, *sn.* Lizbona *f.*, Liſſaboner *sm.* Lizbończyk; Liſſaboner'in *sf.* Lizbonka; Liſſaboner, *adi.* (von, aus —) lizboński.
Liſt, *sf. pl.* -en, podstęp *m.*; chytrość *f.*, fortel *m.*, chytry obrót, wykręt, wybieg *m.*; — anwenden brauchen użyć podstępu; mit — podstępem, podstępnie.

Li'ſte, *sf. pl.* -n, lista *f.*, rejestr *m.*, spis *m.*; eine — anfertigen spisać, sporządzić rejestr; in die — eintragen wpisać do rejestru, zarejestrować; aus der — ausſtreichen wykreślić z rejestru.

Li'ſtig, *adi.* podstępny; -er Geſell, Kauz, Fuchs szczwany lis; *adv.* (także:) liſtigerweiſe chytrze, podstępnie.

Li'ſtigkeit, *sf.* podstępność *f.*, chytrość *f.*

Li'ſtkrabbe, *sf. pl.* -n, skrytosz *m.* (skorupiak).

Litanei', *sf. pl.* -en, litania *f.*; eine lange — długi spis; es iſt die alte — zawsze ta sama piosenka.

Li'tauen, *sn.* Litwa *f.*, Litauer *sm.* Litwin; Litauerin, *sf.*, Litwinka; das Großherzogtum — Wielkie księstwo Litewskie; litauiſch *adi.* litewski, *adv.* po litewsku.

Li'ter, *sn.* i *sm.* -s, *pl.* —, litr *m.*

Litera'rhiſtoriker, *sm.* -s, *pl.* —, historyk *m.* literatury.

Litera'rkritik, *sf. pl.* -en, krytyka literacka.

Litera'riſch, *adi.* literacki, naukowy; *adv.* po literacku, naukowo.

Litera't, *sm.* -en, *pl.* -ten, literat *m.*, pisarz *m.*, autor *m.*; uczony *m.*

Litera'tentum, *sn.* -s, 1) zawód literacki; 2) literaci *pl.*

Literatu'r, *sf. pl.* -en, literatura *f.*, piśmiennictwo *n.*; ogół utworów piśmienniczych.

Li'teratu'rblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, pismo literackie, naukowe.

Literatu'rgeſchichte, *sf. pl.* -n, historya *f.* literatury, dzieje *pl.* piśmienictwa.

Literatu'rverein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, stowarzyszenie literackie, naukowe.

Literatu'rzeitung, *sf. pl.* -en, gazeta literacka, naukowa.

Lite'wka, *sf. pl.* -ken, 1) stara wódka; 2) litewka *f.* (mundur); 3) poś'ednia tabaka.

Li'tfaßſäule, *sf. pl.* -n, słupy z anonsami.

Li'thionglimmer, *sm.* -s, tłuszczkowiec *m.*

Lithogra'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, litograf *m.*

Lithographie', *sf. pl.* -en, litografia *f.*

Lithographie'ren, *va.* litografować.

Lithogra'phiſch, *adi.* litograficzny.

Li'ttai, *sn.* Litya *f.*

Littora'le, *sn.* Pobrzeże *n.* (Istryi).

Liturgie', *sf. pl.* -n, liturgia *f.*

Litu'rgiſch, *adi.* liturgiczny; *adv.* liturgicznie.

Li'tze, *sf. pl.* -n, cienki, pleciony sznurek (do obszywania).

Livi'd, *adi.* plowy.

Li'vius, *sm.* Liwiusz.

Li'vland, *sn.* Inflanty *pl.*, Liwonia *f.*; Livländer, *sm.*, Inflantczyk; Livländerin *sf.* Inflantka; livländiſch, *adi.* inflancki.

Livree', *sf. pl.* -n, liberya *f.*, barwa *f.*, ubrania *n.* służących.

Livree'bediente(r), *sm.* -ten, *pl.* -(ten), -diener, *sm.* -s, *pl.* —, lokaj *m.*, sługa *m.* w liberyi (chodzący).

Lizentia't, *sm.* -en, *pl.* -en, licencyat *m.*

Lize'nz, *sf.*, *pl.* -en, pozwolenie *n.*, uprawnienie *n.*, licencya *f.*; poetiſche — licencya poetycka.

Lizita'nt, *sm.* -en, *pl.* -en, stający *m.* do licytacyi, licytant *m.*

Lizitatio'n, *sf. pl.* -en, przetarg publiczny, licytacya *f.*

Lizitie'ren, *vn.* (h.) wystawić na sprzedaż publiczną, licytować.

Lob, *sn.* -(e)s, pochwała *f.*, chwała *f.*; sława *f.*, chluba *f.*, zaszczyt *m.*, zaleta *f.*; j—m — ertheilen, geben pochwałę komu dać; mit vielem -e von j—m reden bardzo chlubnie, zaszczytnie o kim mówić; j—m ſchlechtes — geben dać komu naganę, ganić kogo mówiąc o nim; das kann man ihm zu ſeinem -e nachſagen można to powiedzieć na jego (po)chwałę; es gereicht ihm zum -e należy mu to za zaletę poczytać; Gottes — ſingen śpiewać chwałę Pana; Gott (ſei) —! chwała Bogu! dzięki Bogu! eigenes — ſtinkt chwala z własnych ust śmierdzi.

Lö'bau, *sn.* Luby *pl.*

Lo'bbegierde, *sf.* żądza *f.* chwały, sławy.

Lo'bbegierig, *adi.* żądny pochwały, sławy.

Lo'ben, *va.* chwalić, pochwalać; das lobe ich an ihm to pochwalam, to mi się u niego podoba; gute Ware lobt ſich ſelbſt dobry towar sam się chwali, dobry towar wiechty nie potrzebuje; ich lobe mir einen guten Braten chwalę sobie, lubię dobrą pieczeń; man ſoll den Tag nicht vor dem Abend — nie chwal dnia przed zachodem słońca, nie chwal dnia z rana.

Lo'benau, *sn.* Chwalczyce *pl.*

Lo'benswert, lo'benswürdig, *adi.* chwalebny, chwały godny; *adv.* chwalebnie.

Lo'beſam i **lo'beſan**, *adi.* (przest.) ob. Löblich.

Lo'beserhebung, *sf. pl.* -en, wyslawianie *n.*, wychwalanie *n.*, pochwały *pl.*; -en über j—n machen wielce kogo wychwalać, wysławiać.

Lo'bgedicht, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wiersz pochwalny.

Lo'bgeſang, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſänge, pieśń pochwalna, śpiew na czyją cześć; hymn *m.*

Lobhudelei', *sf. pl.* -en, przesadna pochwała, zbytne wielbienie, zachwalanie *n.*, panegiryk *m.*

Lo'bhudeln, *va.* przesadnie wychwalać, wielbić bez miary, kadzić, basować komu.

Lo'bhudler, *sm.* -s, *pl.* —, wychwalacz *m.*, schlebiacz *m.*

Lo'bitz, *sn.* Lowicz *m.*

Lo'blau, *sn.* Lublewo *n.*

Lö'blich, *adi.* godny, chwalebny; (jako tytuł:) świetny; *adv.* chwalebnie, godnie.

Lö'blichkeit, *sf.*, chwalebność *f.*, godność *f.*

Lo'blied, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, pieśń pochwalna.

Lo'bopfer, *sn.* -s, *pl.* —, ofiara *f.* chwały.

Lo'bosiz, *sn.* Lowosice *pl.*

Lo'bpreiſen, *va.* lobpreiſe, lobpreiſeſt i lobpreiſt, lobpreiſt, lobpreiſte, habe gelobpreiſt, wielbić, sławić, wychwalać, wywielbiać, uwielbiać.

Lo'bpreiſer, *sm.* -s, *pl.* —, wielbiciel *m.*, sławiciel *m.*, wychwalacz *m.*

Lo'bpreiſung, *sf. pl.* -en, wysławienie *n.*, uwielbianie *n.* wielbienie *n.*

Lo'brede, *sf. pl.* -n, mowa pochwalna, panegiryk *m.*

Lo'bredner, *sm.* -s, *pl.* —, chwalca *m.*, panegirysta *m.*

Lo'bredneriſch, *adi.* panegiryczny; *adv.* panegirycznie.

Lo'bſchrift, *sf. pl.* -en, pismo pochwalne.

Lo'bſenitz, **Lo'bſentz**, *sn.* Łobżenica *f.*

Lo'bſingen, *vn.* habe lobgeſungen, chwalić, sławić kogo śpiewem, opiewać czyją chwałę.

Lo'bſpruch, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſprüche, pochwała *f.* (słowami wyrażona).

Lo'bſucht, *sf.* żądza *f.* pochwał.

Lo'bſüchtig, *adi.* chciwy pochwał.

Loch, *sn.* -(e)s, *pl.* Löcher, dziura *f.*, loch *m.*, jama *f.*, dół *m.*; ein — in etw. machen zrobić w czem dziurę, przedziurawić co; ein — bohren wywiercić dziurę; j—m ein — in den Kopf ſchlagen wybić komu dziurę w głowie; ausgefahrenes — wybój; j—n ins — werfen, ſtecken do dziury, do łochu (= do więzienia) kogo wsadzić; dieſe Wohnung iſt ein wahres — to mieszkanie jest prawdziwa dziura; dort hat der Zimmermann das — gelaſſen! tam są drzwi! meine Börſe hat ein — bekommen w moim pugilaresie zrobiła się wielka dziura, doznałem znacznego ubytku w pieniądzach; er ſäuft wie ein — leje w siebie jak w studnię; ein — zumachen, zuſtopfen zatkać dziurę, dług zapłacić; ein — zu- und das andere aufmachen jedną dziurę zatkać a drugą zrobić, na zapłacenie długu nowy dług zaciągnąć; auf albo aus dem letzten -e pfeifen resztą gonić, być na schyłku, być blizkim zgonu; ein — machen nie trafić żadnego kręgla, zrobić dziurę (w grze w kręgli).

Lo'chbeutel, *sm.* -s, *pl.* —, dłóto gniazdowe, gniazdak *m.*

Lo'chbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder *m.* do wiercenia dziur.

Lo'cheiſen, *sn.* -s, *pl.* —, probój *m.*

Lö'chelchen, **Lö'chel**, **Lö'chlein**, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Loch) dziurka *f.*, dziureczka *f.*

Lo'chen, *va.* dziurawić, wytłaczać, robić w czem dziury, przebijać.

Lö'cherig, *adi.* dziurawy, dziurowaty, dziurkowany.

Lö'cherigkeit, *sf.* dziurowatość *f.*

Lö'cherpilz, *sm.* -es, *pl.* -e, -ſchwamm, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchwämme, dziurawiec *m.*, pępek *m.* (grzyb); gelber — żółtak *m.*, kozłak *m.*

Lo'chmaſchine, *sf. pl.* -n, przebijarka *f.*, dziurawnica *f.*; einſeitige, zweiſeitige, doppelte — przebijarka jednostronna, dwustronna, podwójna.

Lo'chſäge, *sf. pl.* -n, piła otworowa, otwornica *f.*

Lo'chſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kamień graniczny.

Lo'chzirkel, *sm.* -s, *pl.* —, cyrkiel kalibrowy.

Lö'chchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Loche) łoczek *m.*

Lo'cke, *sf. pl.* -n, 1) łok *m.* pukiel *m.*, kędzior *m.*; die Haare in -n legen włosy trefić, w papiloty zawijać; -n brennen trefić włosy; 2) wabik *m.*, piszczałka *f.* do wabienia.

Lo'cken, I. *va.* 1) das Haar — włosy trefić, w papiloty zawijać i zapiekać; ihre Haare — ſich jej włosy kędzierzawią się; 2) wabić, nęcić, przynęcać; łudzić; Vögel — przywabiać ptaki; j—n zu ſich — wabić kogo do siebie; j—n in die Falle — zwabić kogo w zasadzkę; j—m das Geld aus der Taſche — wyłudzić od kogo pieniądze; ein Geheimnis aus j—m — wyciągnąć z kogo tajemnicę, ciągnąć kogo za język; II. **locked**, *ppr.* i *adi.* ponętny, powabny.

Lo'cken, *sn.* Obozin *m.*

Lo'ckenbau, *sm.*, -gebäude, *sn.* układanie *n.*, zawijanie *n.*, układ *m.* łoków.

Lo'ckenhaar, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, włos kędzierzawy.

Lo'ckenkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, głowa kędzierzawa, głowa w łoki strojna.

Lo'ckente, *sf. pl.* -n, kaczka *f.* do wabienia.

Lo'cker, *sm.* -s, *pl.* —, wabiciel *m.*

Lo'cker, I. *adi.* 1) słabo umocowany, ruszający się, ruchomy, luźny; sypki, miałki, miękki, pulchny, lekki, kruchy, rzadki; -es Erdreich grunt pulchny; -es Gewebe tkanka rzadka; -es Brot chleb lekki, niezarobiony, z rzadkiego ciasta; -er Zahn ząb chwiejący się, słabo siedzący; -es Seil lina lekko wyciągnięta, niemocno wyprężona; die Erde — machen ziemię rozbić, rozkopać, spulchnić; — werden rozchwiać się, rozrzednieć, wzruszyć się; 2) ein -er Menſch, Zeiſig, Vogel hulak, pustak, kawałek hultaja, rozwiązły człowiek, łekkomyślny ptaszek; ein -es Leben führen rozwiązle żyć; II. *adv.* — binden, knüpfen lekko związać; der Schuh ſitzt mir zu — bucik jest mi za wolny, za duży; — leben żyć rozwiązle.

Lo'ckerheit, *sf.* lekkość *f.*, pulchność *f.*, rzadkość *f.*; rozwiązłość *f.*

Lo'ckern, *va.* ob. Locker machen; *vn.* (ſ.) ob. Locker werden.

Lo'ckflöte, *sf. pl.* -n, wabik *m.*, flecik *m.* do wabienia.

Lo'ckherd, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, wabidło *n.*, miejsce *n.* gdzie ptaki wabią.

Lo'ckig, **lo'ckicht**, *adi.* kędzierzawy.

Lo'ckmittel, *sn.* -s, *pl.* —, wabik *m.*, nęta *f.*, przynęta *f.*

Lo'ckpfeife, *sf. pl.* -n, wabik *m.*, piszczałka *f.* do wabienia.

Lo'ckfänger, *sm.* ob. Lockvogel.

Lo'ckſpeiſe, *sf. pl.* -n, nęta *f.*, ponęta *f.*, żer wabiący; przyłuda *f.*

Lo'ckſpitzel, *sm.* -s, *pl.* —, agent prowokujący, wyzywający.

Lo'ckſtimme, *sf. pl.* -n, głos wabiący.

Lo'ckung, *sf. pl.* -en, wabienie *n.*, nęcenie *n.*, pokusa *m.*, ponęta *f.*, powab *m.*; die -en des Laſters ponęty występku.

Lo'ckvogel, *sm.* -s, *pl.* -vögel, wab *m.*, wabik *m.*, ptak służący do wabienia innych ptaków.

Lo'cus, *sm.* —, *pl.* Loci, ob. Lokus.

Lo'de, I. *sf. pl.* -n, 1) latorośl *f.*; 2) strzęp *m.* (wiszący); j—n bei den -n kriegen chwycić kogo za czuprynę; II. — i **Lo'den**, *sm.* -s, *pl.* —, gatunek sukna grubego.

Lo'den, *vn.* (h.) wypuszczać, rosnąć (leśn.).

Lo'deraſche, *sf.* perzyna *f.*

Lo'dern, *vn.* (h.) palić się płonąć, buchać (o ogniu); (przen.) pałać (miłością, nienawiścią).

Lodome'rien, *sn.* Lodomerya *f.*

Lö'ffel, *sm.* -s, *pl.* —, łyżka *f.*; er hat die Weisheit mit -n gegeſſen pojadł wszystkie rozumy; die — des Haſen słuchy *pl.*, uszy *pl.* zająca.

Lö'ffelartig, *adi.* łyżkowaty.

Lö'ffelbohrer, *sm.* -s, *pl.* —, świder łyżkowy, łopień *m.*

Lö'ffelchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Löffel) łyżeczka *f.*

Lö'ffelente, *sf. pl.* -n, płaskonos *m.*

Lö'ffelförmig, *adi.* łyżkowaty; *adv.* łyżkowato.

Lö'ffelgans, *sf. pl.* -gänſe, gęsica *f.*, łyszczak *m.*, warzęcha *f.*

Lö'ffelkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, łyszczyca *f.*, świnie bagno, warzęcha *f.* (ziele).

Lö'ffeln, *va.* łyżką jeść; heute gibt es nichts zu — niema dziś nic do jedzenia; *vn.* (h.) mit Frauenzimmern — kobietki kosztować.

Lö'ffelreiher, *sm.* ob. Löffelgans.

Lö'ffelſamen, *sm.* -s, ślimacznik *m.*

Lö'ffelſtiel, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, trzonek *m.* u łyżki.

Lö'ffelſtör, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kopyść *f.* (ryba).

Lö'ffelvoll, *sm.* ein — pełną łyżkę (np. lekarstwa zażyć).

Lö'ffelweiſe, *adv.* łyżkami, po łyżce.

Lö'ff(e)ler, *sm.* -s, *pl.* —, 1) kobieciarz *m.*, lubieżnik; 2) ob. Löffelente, Löffelgans.

Log(g), *sn.* -s, -(e)s, *pl.* -e, ob. Logg.

Logari'thmenbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, **Logari'thmentafeln**, *sf. pl.* tablice łogarytmiczne.

Logari'thmiſch, *adi.* logarytmiczny; *adv.* logarytmicznie.

Logari'thmus, *sm.* —, *pl.* -men, logarytm *m.*

Lo'gbuch, *sn.* -(e)s, *pl.* -bücher, żurnał pokładowy okrętu, dziennik okrętowy.

Lo'ge, (wym.: -że), *sf. pl.* -n, łoża *f.*, (w teatrze); miejsce *n.* zgromadzeń wolnomularzy.

Lo'genmeiſter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca lóż w teatrze.

Logg, **Log**, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd do mierzenia szybkości okrętu.

Lo'ggen, *vn.* (h.) mierzyć szybkość okrętu.

Lo'ggia, (wym.: łodża), *sf. pl.* -ien; die -ien des Raphael łodzie *pl.* Rafaela.

Logie'ren, (wym.: -żiren), *va.* mieszkanie komu dawać; *vn.* (h.) mieszkać.

Logie'rhaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, dom zajezdny, hotel *m.*

Logie'rzimmer, (wym.: łożir-) *sn.* -s, *pl.* —, pokój gościnny.

Lo'gik, *sf.* łogika *f.*, loika *f.*

Lo'giker, *sm.* -s, *pl.* —, logik *m.*, łoik *m.*

Logi's, (wym.: łoży) mieszkanie *n.*

Lo'giſch, *adi.* logiczny; *adv.* łogicznie.

Logogri'ph, *sm.* -en, *pl.* -en, logogryf *m.*, zagadka wyrazowa.

Loh, *adi.* jasno się pałący.

Lo'hballen, *sm.* -s, *pl* —, ob. Lohkuchen.

Lo'hbeet, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, garbówka *f.*, grzęda garbówkowa.

Lo'hbeize, **-brühe**, *sf. pl.* -n, dębnica garbarska, kwas garbarski, rozczyn *m.* do macerowania skór.

Lo'hberg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, Garbnisko *n.*

Lo'hboden, *sm.* -s, łęg *m.*

Lo'he, *sf. pl.* -n, 1) płomień *m.*; 2) dębnica garbarska; den Fellen die — geben włożyć skóry do dębnicy garbarskiej, dębić skóry.

Lo'he, *sf.* Słeza *f.* (rzeka).

Lo'heiche, *sf. pl.* -n, dąb pospolity.

Lo'hen, I. *va.* dębować, dębić; II. *vn.* (h.) płonąć (= lodern).

Lo'hfarben, **-farbig**, *adi.* dębiony, dębiasty.

Lo'hgar, *adi.* wydębiony, dębny.

Lo'hgerber, *sm.* -s, *pl.* —, garbarz *m.*

Lohgerberei', *sf. pl.* -en, garbarstwo *n.*; garbarnia *f.*

Lo'hgrube, *sf. pl.* -en, dół *m.* do dębienia skór.

Lo'hkaſten, *sm.* -s, *pl.* -käſten, garbowinowe łoże.

Lo'hkuchen, *sm.* -s, *pl.* —, garbowiny *pl.*, wypory *pl.*, trysła *f.*, dębowiny *pl.*

Lo'hmühle, *sf. pl.* -n, młyn dębiarski.

Lohn, *sm.* -(e)s, *pl.* Löhne, nagroda *f.*, płaca *f.*, zapłata *f.*; (Tage-) dniowe *n.*; zum — w nagrodę; ſeinen —, ſeinen verdienten — empfangen odebrać, otrzymać zasłużoną zapłatę; Undank iſt der Welt — niewdzięcznością świat płaci; um — arbeiten, dienen pracować, służyć za zapłatę, za pieniądze; j—n in — nehmen przyjąć kogo do służby; bei j—m in — ſtehen być u kogo w służbie.

Lo'hnarbeit, *sf. pl.* -en, robota *f.* za najem, najemna, najemnicza.

Lo'hnarbeiter, *sm.* -s, *pl.* —, najemnik *m.*, najmita *m.*

Lo'hnarbeiterin, *ſf. pl.* -innen, najemnica *f.*, najemniczka *f.*

Lo'hnauszahlung, *ſf.* wypłata płacy.

Lo'hnbediente(r), *sm.* -ten, *pl.* -(n), -diener, *sm.* -s, *pl.* —, sługa najemny, najęty, parobek *m.*

Lo'hnbewegung, *ſf.* agitacya *f.* o podwyższenie robocizny, ruch strajkowy.

Lo'hnen, I. *va.* nagradzać, nagrodzić, płacić; die Arbeit — nagrodzić (za) pracę; Gott lohne es dir! niech ci Pan Bóg zapłaci! j—m mit Undank — niewdzięcznością się komu odpłacać; j—m für etw. — nagrodzić komu co, zapłacić komu za co; j—m übel — źle się komu wywdzięczyć; II. *vn.* i ſich — *vr.* (h.) opłacać się; es lohnt ſich der Mühe warto tem się zająć, czynić tego niezawadzi; es lohnt ſich nicht der Mühe nie warto tem sie zajmować, szkoda czasu i atłasu; III. **lohnend**, *ppr.* i *adi.* korzystny.

Lö'hnen, *va.* wypłacać żołd.

Lo'hner, *sm. pl.* —, ob. Belohner.

Lö'hner, *sm.* -s, *pl.* —, robotnik najemny, najemnik *m.*

Lo'hnfuhrwerk, *sn.* -es, *pl.* -e, najemne wozy.

Lo'hngetreide, *sn.* -s, kopczyzna *f.*

Lo'hnherr, *sm.* -n, *pl.* -en, chlebodawca *m.*, pan *m.*, pryncypał *m.*

Lo'hnkutſche, *ſf. pl.* -n, powóz najęty, do wynajęcia.

Lo'hnkutſcher, *sm.* -s, *pl.* —, wynajmujący *m.* powozy; woźnica najęty, najemny.

Lo'hnliſte, *ſf. pl.* -n, lista zarobkowa, zarobku.

Lö'hnnagel, *sm* -s, *pl.* -nägel, lon *m.*

Lo'hntag, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, dzień *m.* wypłaty (płacy, żołdu).

Lö'hnung, *ſf. pl.* -en, płaca *f*; żołd *m.*

Lö'hnungstag, *sm.* ob. Lohntag.

Lo'hrinde, *ſf. pl.* -n, kora *f.* do garbowania.

Loi'belſattel, *sm.* Lubelski Łęg.

Loi're, (wym.: łoar) *ſf.* Loara *f.* (rzeka).

Loka'l, *adi.* lokalny, miejscowy.

Loka'l, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lokal *m.*, miejsce *n.*

Loka'lbahn, *ſf. pl.* -en, kolej lokalna.

Loka'lbedarf, *sm.* -(e)s, zapotrzebowanie, miejscowe.

Loka'lbehörde, *ſf. pl.* -n, władza miejscowa, lokalna.

Loka'lblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, dziennik łokalny, dla czytelników i spraw miejscowych.

Lokaliſie'ren, *va.* (z)lokalizować, umiejscowić, ograniczyć na pewne miejsce.

Lokaliſie'rung, *ſf.* umiejscowienie, lokalizacya *f.*

Lokalität', *ſf. pl.* -en, miejscowość *f.*; die -en eines Hauſes ubikacye *pl.* domu.

Loka'lkenntnis, *ſf. pl.* -e, znajomość *f.* miejscowości.

Loka'lpatriotismus, *sm.* —, patryotyzm miejscowy, zaściankowy.

Loka'ltarif, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, taryfa *f.* dla pobłizkich miejscowości.

Loka'lveränderung, *ſf. pl.* -en, zmiana *f.* mieszkania, łokalu (np. sklepowego).

Lo'kalverkehr, *sm.* -s, ruch łokalny.

Lokatio'n, *ſf. pl.* -en, rozmieszczenie *n.*, wynajęcie *n.*; lokacya *f.*

Lokati'v, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, łokatyw *m.*, miejscownik *m.* (gram.)

Lo'ko, *adv.* w miejscu.

Lo'kobrief, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, list miejscowy.

Lokomobi'le, *ſf. pl.* -n, i **Lokomobi'l**, *sn.* -s, *pl.* -e, lokomobila *f.*, machina parowa przenośna, przewoźna.

Lokomoti'v-, *adi.* parowozowy, parowozu, parowozów.

Lokomoti'vaufſeher, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* parowozów, parowozowy.

Lokomoti've, *ſf. pl.* -n, parowóz *m.*, parochód kolejowy; lokomotywa *f.*; Berg— łokomotywa górska; betriebsfertige, betriebsfähige — parowóz gotowy; Eilzugs— lokomotywa pośpieszna; geheizte, angeheizte — lokomotywa w parze; halbwarme — parowóz ciepły; kalte, ungeheizte — parowóz zimny; Laſtzugs— parowóz ciężarowy; mit gekuppelten Achſen parowóz o sprzężonych osiach; Rangier— parowóz zestawczy; Reſerve— parowóz zapaśny, rezerwa; ſchiebende, tauchende — lokomotywa pchająca; Tender— lokomotywa tendrowa, parowóz jaszczykowy; Vorſpann— lokomotywa przyprzężona; zugführende — parowóz pociągowy.

Lokomoti'vführer, *sm.* -s, *pl.* —, maszynista *m.*

Lokomoti'vführerlehrling, *sm.* -s, *pl.* -e, pomocnik *m.*, uczeń *m.* maszynisty, podmaszynista *m.*

Lokomoti'vgeſtell, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, rama *f.* lokomotywy, podstawa *f.* parowozu.

Lokomoti'vheizer, *sm.* -s, *pl.* —, palacz *m.*

Lokomoti'vkeſſel, *sm.* -s, *pl.* —, kocioł *m.* parowozu.

Lokomoti'vkilometer, *sm.* -s, *pl.* —, kilometr parowozowy.

Lokomoti'vlaufbrücke, *ſf. pl.* -n, kładka boczna parowozu, chodnica *f.*

Lokomoti'vmontierung, *ſf. pl.* -en, zestawienie *n.* lokomotywy.

Lokomoti'vpark, *sm.* -(e)s, tabor *m.* parowozów.

Lokomoti'vpfeife, *ſf. pl.* -n, świstawka *f.* parowozu.

Lokomoti'vſchale, *ſf. pl.* -n, lejek lokomotywowy.

Lokomoti'vſchornſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, komin *m.* parowozu.

Lokomoti'vſchuppen, *sm.* -s, *pl.* —, (Heizhaus) parowozownia *f.*

Lokomoti'vſtation, *ſf. pl.* -en, stacya *f.* pobytu lokomotyw, stacya parowozowa.

Lokomoti'vwechſelſtation, *ſf. pl.* -en, stacya *f.* zmiany lokomotyw, parowozów.

Lokomoti'vwerkſtätte, *sf. pl.* -n, warsztaty *pl.* lokomotyw, parowoziarnia *f.*

Lo'kus, *sm.* —, *pl.* -ſſe, i **Loci**, miejsce *n.*; ustęp *m.*, prewet *m.*

Loku'ſte, *sf. pl.* -n, szarańcza *f.*

Lokutio'n, *sf. pl.* -en, zwrot *m.* mowy.

Lolch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, kąkol *m.*; mit — vermiſcht, voller — kąkolisty.

Lö'lcheule, *sf. pl.* -n, splotka *f.* perzanka (motyl).

Lomba'rd, *sm.* i *sn.* -(e)s, *pl.* -e, lombard *m.*, bank pożyczkowy; bank zastawniczy; *pl.* -s, listy pożyczkowe.

Lomba'rddarlehen, *sn.* -s, *pl.* —, pożyczka *f.* za zastawem.

Lombardei', *sf.* Lombardya *f.*; Lombarde, *sm.* Lombardczyk; lombardiſch, *adi.* lombardzki.

Lombardie'ren, *va.* pożyczać za zastawem, lombardować.

Lomba'rdſcheine, **=zettel**, *sm. pl.* listy pożyczkowe, zastawne.

Lo'mber, *sn.* -s, i **Lo'mberſpiel**, *sn.* -es, lombr *m.* (francuska gra w karty).

Lo'mnitzer Spitze, *sf.* Łomnica *f.*; Lomnitzer Nordtrabant, Durny Szczyt; Groß-Lomnitz Wielka Lomnica.

Lo'ndon, *sn.* Londyn *m.*; Londoner, aus, von —, Londoner(-), *adi.* Londyńczyk; londyński.

Lo'nge, (wym.: lanż) linka *f.*, lonża *f.*

Loo, **Looſeite**, *sf.* strona okrętu wystawiona na wiatr.

Lo'rbeer, *sm.* -s, *pl.* -en, laur *m.*, wawrzyn *m.*; mit -en kränzen, bekränzen wawrzynem (u)wieńczyć; auf ſeinen -en (aus)ruhen na laurach, na wawrzynach spoczywać.

Lo'rbeer=, *adi.* laurowy, wawrzynowy.

Lo'rbeerbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, wawrzynowe, laurowe, bobkowe drzewo, laur *m.*, wawrzyn *m.*

Lorbeerbekränzt, *adi.* uwieńczony laurem.

Lo'rbeerblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, liść wawrzynowy, bobkowy.

Lo'rbeere, *sf. pl.* -n, jagoda wawrzynowa, bobek *m.*; *pl.* -n, (obraz.) slawa *f.*

Lo'rbeerhain, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gaj wawrzynowy.

Lo'rbeerkirſche, *sf. pl.* -n, wywrzynowiśnia *f.*

Lo'rbeerkranz, *sm.* -es, *pl.* -kränze, i **=krone**, *sf. pl.* -n, wieniec laurowy.

Lo'rbeeröl, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, olejek laurowy.

Lo'rbeerroſe, *sf. pl.* -n, róża sybirska, płochowiec *m.*

Lo'rbeerwald, *sm.* -(e)s, *pl.* -wälder, las laurowy.

Lo'rbeerweide, *sf. pl.* -n, wierzba *f.*, łozina *f.*

Lo'rbeerzweig, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałązka *f.* wawrzynu, laurowa.

Lorch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gad *m.*, plaz *m.*

Lord, *sm.* -s, *pl.* -s, lord *m.*

Lo'rdſchaft, *sf. pl.* -en, godność *f.*, tytuł *m.* lorda.

Lo'renz, *sm.* Wawrzyniec *m.*, Laurenty *m.*

Lo'renzbirne, *sf. pl.* -n, gruszka wawrzynkowa.

Lo'renzkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, tojeść pospolita.

Lore'tte, *sf. pl.* -n, utrzymanka *f.*, kobieta *f.* lekkich obyczajów.

Lorgne'tte, (wym.: lornjette), *sf. pl.* -n, lorneta *f.*, lornetka *f.*

Lorgnettie'ren, *vn.* (h.) lornetować, patrzeć przez lornetkę.

Lorgno'n, (wym.: lornją), *sn.* -s, *pl.* -s, lornetka *f.*, szkiełko *n.*

Lo'ri, *sf.* ob. Lowry.

Lork, *sm.* ob. Lorch.

Los, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, los *m.*; das — ziehen, werfen losy ciągnąć, rzucać, losować; durch das — bekommen losem dostać; das — ſoll entſcheiden los rozstrzygnie; durch das — beſtimmen, wählen losem rozstrzygnąć, oznaczyć, wybrać; durchs — verteilen losem rozdzielić; das große — gewinnen wygrać wielki los, dostać pierwszą wygranę; mein — iſt herausgekommen, hat gewonnen mój los wyszedł, wygrał; das — der Menſchen los, przeznaczenie ludzi; trauriges — smutny los.

Los, I. *adi.* wolny, luźny, rozwiązany, słabo umocowany, słabo spojony; uwolniony; ein Knopf iſt — guzik odrywa się; ein loſer Zahn ząb chwiejący się; loſe Blätter kartki luźne, osobne; der Gefangene iſt — więzień zemknął; j—ż i j—n, eine Sache, einer Sache — werden pozbyć się kogo, czego; ſich von etw. — machen uwolnić się od czego; was iſt hier —? co tu się stało? co tu zaszło? etw. — haben znać coś dokładnie; es iſt mit ihm nicht viel — nic na nim niema, niewiele wart; II. *adv.* friſch darauf —! dalej śmiało! darauf — leben żyć bez opamiętania, wesoło.

Lo's=arbeiten, I. *va.* oderwać, uwolnić przez usilną pracę; ein Schiff von der Sandbank — sprowadzić okręt z mielizny; II. ſich — *vr.* oderwać się od czego, uwolnić się, odwiązać się, wydobyć się skąd przez mozolną pracę; III. *vn.* friſch darauf — pracować rączo, usilnie, żwawo nad czem; auf ein Ziel — zmierzać do celu, pracować nad osiągnięciem celu.

Lö'sbar, **Lösbarkeit**, *sf.* ob. Löslich, Löslichkeit.

Lo's=bekommen, *va.* bekam los, habe losbekommen; 1) ob. Losbringen; 2) pojąć, zrozumieć.

Lo's=binden, *va.* band los, habe losgebunden, odwiązywać, odwiązać, rozwiązywać, rozwiązać.

Lo's=bitten, *va.* bat los, habe losgebeten, wyprosić; einen Gefangenen — wyprosić uwolnienie więźnia.

Lo's=brechen, breche, brichſt, bricht, brach los, habe losgebrochen, I. *va.* odłamać przemocą, gwałtem; II. *vn.* (ſ.) odezwać się niemogąc dłużej

milczeć; wybuchnąć, wszcząć się; ein Ungewitter brach los zerwała się burza.

Lo's=bremſen, *va.* odhamować, zwolnić hamulec.

Lo's=brennen, *va.* brannte los, habe losgebrannt, pałnąć, wypalić, wystrzelić; einen Schuß — dać strzał.

Lo's=bringen, *va.* brachte los, habe losgebracht, 1) odłączyć, oderwać, oderznąć, odwikłać; 2) einen Gefangenen — uwolnić, dostać na wolność, wydobyć z więzienia więźnia.

Lo's=bröckeln, *vn.* i ſich — *vr.* kruszyć się.

Lö'ſchanſtalt, *sf. pl.* -en, urządzenie ogniowe, straż ogniowa.

Lö'ſchbar, *adi.* dający się ugasić.

Lö'ſchblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, ćwiartka *f.* bibuły, bibuła *f.*

Lö'ſchboden, *sm.* -s, panewka *f.*

Lö'ſchbrand, *sm.* -(e)s, głownia wygasła, opałek *m.*

Lö'ſche, *sf. pl.* -n, gista *f.*, miał *m.* węgla kamiennego.

Lö'ſcheimer, *sm.* -s, *pl.* —, wiadro pożarne.

Lö'ſchen, I. *va.* 1) gasić; das Feuer — gasić ogień; Kalk — gasić, łazować wapno; den Durſt — gasić, zaspokoić pragnienie; 2) wymazywać, wymazać, skreślić, wykreślić; eine Schuld — zaspokoić, spłacić dług; eine Firma im Handelsregiſter — skreślić firmę w rejestrze handlowym; 3) ein Schiff — wyładować okręt; II. *vn.* (h.) das Papier löſcht papier przebija.

Lö'ſcher, *sm.* -s, *pl.* —, gasiciel *m.*; wyładowujący *m.* okręta; gasidło *n.*

Lö'ſchfaß, *sn.* ob. Löſcheimer.

Lö'ſchgerät, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gasidło *n.*, tabor *m.* straży ogniowej; przybory pożarne.

Lö'ſchhorn, *sn.* -(e)s, *pl.* -hörner, -hütchen, *sn.* -s, *pl.* —, rożek *m.*, kapturek *m.* do gaszenia świec.

Lö'ſchkohle, *sf. pl.* -n, węgiel gaszony, zalany.

Lö'ſchmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, gasiciel *m.*, strażak *m.*

Lö'ſchmannſchaft, *sf. coll.* straż ogniowa.

Lö'ſchpapier, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, bibuła *f.*

Lö'ſchplatz, *sm.* -es, *pl.* -plätze, miejsce *n.* do wyładowywania okrętów.

Lö'ſchung, *sf. pl.* -en, gaszenie *n.*; wymazanie *n.*, skreślenie *n.*; zaspokojenie *n.*, uiszczenie *n.* (długu); wyładowanie *n.* (okrętu).

Lö'ſchwitz, *sn.* Łożyniec *m.*

Lo's=donnern, *vn.* (h.) zagrzmieć; auf j—n — piorunującym tonem powstać na kogo.

Lo's=drücken, *va.* wypalić.

Lo'ſe, I. *adi.* 1) luźny, rozluźniony; -r Zahn ząb chwiejący się; — Haare rozpuszczone włosy; -r Knoten guz lekko związany; — Ware towar nieopakowany; -s Rad koło zluzowane, obluzowane; — werden zwolnieć, rozwiązać się, zluzować się; 2) swawolny, roztrzepany; — Worte, słowa lekkomyślne, niegrzeczne, nieobyczajne; — Entſchuldigungen marne wymówki; ein -r Streich figiel, psota; -r Bube, Geſell swawolnik, figlarz; -s Mädchen figlarna dziewczyna; -r Schelm, Vogel hultaj; — Dirne dziewczyna źle się prowadząca; -s Geſindel włócząca się tłuszcza, hołota; ein -s Maul wyszczekany, wyparzony pysk; -s Geld pieniądze nieważne, fałszywe; II. *adv.* — binden wolno związać; die Ware wird — verkauft towar sprzedaje się bez opakowania.

Lö'ſegeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, okup *m.*, okupne *n.*, wykupne *n.*

Lö'ſemittel, *sn.* -s, *pl.* —, rozczynnik *m.*

Lo'ſen, *sn.* (h.) losować, ciągnąć, rzucać losy.

Lö'ſen, I *va.* 1) rozwiązywać, rozwiązać; einen Knoſen — rozwiązać węzeł; das Fleiſch von den Knochen — obrać kości z mięsa; die Hunde von der Koppel — spuścić psy ze smyczy; einen Kontrakt — rozwiązać układ; eine Aufgabe — wykonać zadanie; ein Rätſel — rozwiązać, odgadnąć zagadkę; einen Zweifel — wyjaśnić wątpliwość; eine Schwierigkeit — pokonać, usunąć trudność; den Zauber — odczarować; die Zunge — podciąć język, (przen.); rozwiązać komu język, usta, sprawić, by przemówił; 2) j—n aus der Gefangenſchaft — wykupić kogo z niewoli; ein Pfand — wykupić zastaw; ſein Verſprechen, ſein Wort — dotrzymać przyrzeczenia, słowa; 3) kupić; ſich ein Billet — kupić (sobie) bilet; einen Paß — wyrobić sobie paszport; 4) zarabiać, zarobić; sprzedawać, (u)targować; er hat heute noch nichts gelöſt dzisiaj jeszcze nic nie sprzedał, nie utargował; j—m etw. zu — geben dać komu co utargować; eine Tracht Schläge — dostać po grzbiecie; 5) die Kanonen — strzelać z armat; 6) rozpuszczać rozpuścić, roztapiać; II. ſich — *vr.* rozwiązywać się, rozwiązać się; rozpływać, rozpłynąć, roztopić się; fajdać (o zwierzętach czworonożnych); das Rätſel hat ſich gelöſt zagadka jest rozwiązana; tajemnica wyjaśniła się; der Fluch löſt ſich przekleństwo traci swą moc; der Zauber löſt ſich czary słabną; III. **löſend**, *ppr.* i *adi.* ein -es Mittel środek przeczyszczający, rozwalniający.

Lö'ſer, *sm.* -s, *pl.* —, żołądek listkowaty, księgi *pl.*, psałterz *m.* (wet.).

Lö'ſerdürre, *sf.* księgosusz *m.*

Lö'ſeſchlüſſel, *sm.* -s, władza *f.* rozwiązywania, rozgrzeszania (kościelna).

Lo's=fahren, *vn.* fahre, fährſt, fährt, fuhr los, bin losgefahren, wyjechać, odjechać; auf j—n — porwać się, rzucić się na kogo.

Lo's=feilen, *va.* odpiłować.

Lo's=feſſeln, *va.* zdjąć kajdany, odpętać.

Lo's=feuern, *va.* wypalić,

Lo's=geben, *va.* gebe, gibſt. gibt, gab los, habe losgegeben,

puścić, wypuścić, wydać na wolność, wolnością obdarować, uwolnić; einen Lehrling — wyzwolić ucznia.

Lo'sgebung, *sf.* wypuszczenie *n.*, uwolnienie *n.*

Lo's=gehen, *vn.* ging los, bin losgegangen; 1) odchodzić, odłączyć się, oddzielić się, odpadać od czego; rozwiązać się, oderwać się; die Pflaume geht vom Steine nicht los śliwka nie daje się oddzielić od pestki; 2) wystrzelić, wypalić; 3) wszczynać się, zaczynać się; da ging das Streiten los natenczas kłótnia się wszczęła; wann gehts los? kiedy się zaczyna, zacznie? 4) auf j—m — iść przeciw komu; auf den Feind — uderzyć, napaść, na nieprzyjaciela; sie sind losgegangen pojedynkowali się; ſcharf — godzić na co, żwawo się ścierać, zetrzeć; gerade auf einen Gegenſtand — przystąpić wprost do przedmiotu.

Lo's=gürten, *va.* odpasywać, odpasać.

Lo's=haben, *va.* 1) uwolnić się od kogo, od czego; 2) umieć co; pojąć co, dojść czego.

Lo's=haken, *va.* odhaczyć, odpiąć.

Lo's=halftern, *va.* odkielznać.

Lo's=hauen, hieb los, habe losgehauen, I. *va.* odciąć; II. *vn.* auf j—n auf etw. — bić, uderzyć na kogo, na co, rąbać kogo, co.

Lo's=helfen, *vn.* helfe, hilfſt, hilft, half los, habe losgeholfen; j—m — dopomódz komu do wydobycia się skąd, uwalniać, uwolnić kogo.

Lo's=hetzen, *va.* die Hunde auf das Wild — szczuć, szczwać psy na zwierzynę.

Lo'skauf, *sm.* -(e)s, *pl.* -käufe, i **=kaufung**, *sf. pl.* -en, wykup *m.*, wykupienie *n.*

Lo's=kaufen, *va.* wykupić; einen Soldaten — wykupić żołnierza od służby wojskowej; ſich — *vr.* wykupić się, okupić się.

Lo'sketten, *va.* spuścić z łańcucha.

Lo's=knallen, *va.* ein Gewehr — wypalić ze strzelby; *vn.* (ſ.) wystrzelić.

Lo's=knüpfen, *va.* rozdzierzgnąć, odwiązać.

Lo's=kommen, *vn.* kam los, bin losgekommen; von etw., von j—m — ujść czegoś, uwolnić się od czego, od kogo, pozbyć się czego, kogo; mit geringem Schaden — ponieść małą szkodę; aus dem Gefängnis — wymknąć się, zbiedz, ujść, uciec z więzienia; auf j—n, auf einen Ort — podchodzić, zbliżać się do kogo, zdążać do jakiego miejsca.

Lo's=koppeln, *va.* wysforować, spuścić psy ze smyczy.

Lo's=kriegen, *va.* ob. Losbekommen i Losbringen.

Lo's=kuppeln, *va.* odprzęgać, odczepiać wozy (kol.).

Lo's=laſſen, laſſe, läſſeſt i läßt, ließ los, habe losgelaſſen, I. *va.* wypuścić z rąk, porzucić co; einen Witz — powiedzieć dowcip; einen Gefangenen — wypuścić, puścić więźnia na wolność; die Hunde auf j—n — puścić, poszczuć psy na kogo; nacheinander — pospuszczać; II. *vn.* pofolgować, popuścić.

Lo'slaſſung, *sf.* wypuszczenie *n.*; uwolnienie *n.*

Lo'slau, *sn.* Wodzislaw *m.*

Lo's=legen, *vn.* (h.) puścić się, odważyć się na co, zabrać się do czego; er legte mit ſeiner Rede los rozpoczął swoją mowę; auf j—n, gegen j—n — występować przeciw komu, wsiąść na kogo, szkalować kogo.

Lo'slich, *adi.* rozpuszczalny.

Lo'slichkeit, *sf.* rozpuszczalność *f.*

Lo'slichkeitskoeffizient, *sm.* -en, *pl.* -en, współczynnik *m.* rozpuszczalności.

Lo's=löſen, *va.* oddzielić, odłączyć; ſich — *vr.* odłączyć się, oddzielić się; ſich von etw. — uwolnić się, wykupić się od czego.

Lo's=machen, I. *va.* odjąć co od czego, odwiązać, rozwiązać, oderwać, uwolnić; II. ſich — *vr.* uwolnić się; ſich vom Joche — zrzucić jarzmo, uwolnić się z pod jarzma; wydobywać się; wydobyć się; ſich aus j—s Umarmungen — wyrwać się z czyjego objęcia; wylamać się, wyzuć się, wydostać się; zrzucać się z czego; odczepić się; ſich loszumachen ſuchen wylamywać się, szarpać; ſich von Vorurteilen — otrząść się z przesądów.

Lo'smachung, *sf.* odjęcie *n.*, odwiązanie *n.*, oderwanie *n.*, uwolnienie *n.*

Lo's-platzen, *vn.* (ſ.) pęknąć i oderwać się od czego; z hukiem wybuchnąć, wystrzelić; (obraz.) wyrwać się z czem.

Lo's=reden, *vn.* (h.) d(a)rauf — śmiało mówić, mówić jak najęty.

Lo's=reißen, reiße, reißeſt, i reißt, riß los, habe losgeriſſen, I. *va.* odrywać, oderwać, urywać, urwać; II. *vn.* (ſ.) i ſich — *vr.* oderwać się, urwać się; ſich von j—m — oderwać się od kogo, opuścić kogo niechętnie.

Lo'sreißung, *sf.* oderwanie *n.*, urwanie *n.*

Lo's=ſagen, ſich — *vr.* ſich von j—m — wyrzec się kogo, porzucić kogo; ſich von etw. — zrzec się czego, odłączyć się, odczepić się od czego, wyprzeć się czego; ſich von ſeinem Verſprechen — nie chcieć dopełnić przyrzeczenia.

Lo'ſſagung, *sf.* wyrzeczenie *n.* się, porzucenie *n.*, odłączenie *n.*

Lo's=ſchießen, ſchieße, ſchießeſt, i ſchießt, ſchießt, ſchoß los, habe losgeſchoſſen, I. *va.* wystrzelić; II. *vn.* (ſ.) wypalić; auf j—n — rzucić się na co, na kogo.

Lo's=ſchlagen, ſchlage, ſchlägſt, ſchlägt, ſchlug los, habe losgeſchlagen; I. *va.* odtłuć; eine Ware um jeden Preis — sprzedać towar za jaką bądź cenę; II. *vn.* (zacząć) bić, powstać, rozpocząć walkę; auf j—n — bić kogo bez upamiętania.

Lo's=ſchmieden, *va.* odkować, odkuć.

Lo's=ſchnappen, **=ſchnellen** *vn.* (ſ.) odskoczyć.

Lo'ſ=ſchnüren, *va.* odsznurować, rozwiązać.

Lo'ſ=ſchrauben, *va.* odśrubować, rozśrubować.

Lo'ſ=ſchwören, ſich — *vr.* ſchwur i ſchwor mich los, habe mich losgeſchworen, przysięgą uwolnić się od czego; ſich von etw. — wyprzysiądz się czego.

Lo'ſ=ſein, *vn.* ob. Los.

Lo'ſ=ſprechen, ſpreche, ſprichſt, ſpricht, ſprach los, habe losgeſprochen, I. *va.* 1) wyzwolić ucznia, terminatora; 2) j—n von einer Verpflichtung — uwolnić kogo od zobowiązania; 3) uznać niewinnym, wydać wyrok uwalniający (= freiſprechen); 4) von Sünden — rozgrzeszyć; II. **lo'ſſprechend**, *ppr.* i *adi.* uwalniający (= freiſprechend).

Lo'ſſprechung, *ſf. pl.* -en, wyzwolenie *n.* ucznia; uwolnienie *n.*, zwolnienie *n.*; rozgrzeszenie *n.*

Lo'ſ=ſprengen, *va.* ułamać, rozsadzić (prochem, dynamitem); *vn.* (ſ.) auf j—n — pędzić, skoczyć ku komu.

Lo'ſ=ſpringen, *vn.* ſprang, los, bin losgeſprungen, odskoczyć, pryskać, prysnąć; auf j—n — skoczyć na kogo.

Lo'ſ=ſteuern, *vn.* (h.) auf etw. — dążyć, kierować się wprost ku czemu.

Lo'ſ=ſtürmen, *vn.* auf j—n — gwałtownie nacierać, uderzyć na kogo; es ſtürmte los burza rozszalała się.

Lo'ſ=ſtürzen, *vn.* (ſ.) auf etw., auf j—n — rzucić się na co, na kogo.

Lo'ſtopf, *sn.* -(e)s, *pl.* -töpfe, urna *f.* do losowania, urna wyborcza.

Lo'ſ=trennen, *va.* odprué; odłączyć, oddalić.

Lo'ſung, *ſf. pl.* -en, 1) losowanie *n.*; 2) hasło *n.*; Geld iſt ſeine — pieniądze są jego hasłem; das gab die — zum Aufſtand to dało hasło do powstania; 3) targ *m.*, przychód *m.*; ich habe heute eine ſchlechte — gehabt zły miałem dziś targ; 4) łajno *n.* (łow.).

Lö'ſung, *ſf. pl.* -en, 1) rozwiązanie *n.*; — eines Kontraktes, eines Räthſels rozwiązanie umowy, zagadki; — eines Gefangenen uwolnienie więźnia; — eines Verſprechens dotrzymanie, spełnienie przyrzeczenia; — eines Pfandes wykupienie fantu, zastawu; — einer Karte kupno karty (w grze w karty); 2) wystrzelenie *n.*; 3) rozczyn *m.*, roztwór *m.* (chem.); 4) łajno *n.* ob. Loſung (łow.).

Lö'ſungsmittel, *sn.* -s, *pl.* —, ob. Löſemittel.

Lo'ſungsliſte, *ſf. pl.* -n, lista *f.* losowań.

Lo'ſungswort, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, hasło *n.*

Lo'ſ=weichen, I. *va.* weichte, habe losgeweicht, odłączać przez namaczanie; II. *vn.* wich los, bin losgewichen odstawać, odłączyć się wskutek namaczenia, macerowania.

Lo'ſ=werden, *vn.* werde, wirſt, wird, ward i wurde los, bin losgeworden; j—n, j—s, etwas, einer Sache — pozbywać się, pozbyć się kogo, czego, wyjść z czego.

Lo'ſ=wickeln, I. *va.* odwinąć, odwikłać; II. ſich — *vr.* ſich von etw. — wywinąć się, wywikłać się, wykręcić się z czego.

Lo'ſ=winden, wand los, habe losgewunden, I. *va.* odkręcić od czego; II. ſich — *vr.* wykręcić się, wywinąć się z czego.

Lo'ſ=wirren, *va.* rozgmatwać.

Lo'ſ=ziehen, zog los, habe losgezogen, I. *va.* odłączyć co ciągnąc; dobyć (szabli, miecza); II. *vn.* (ſ.) auf (gegen, über) etw., über j—n — powstawać na co, na kogo, występować przeciw czemu, komu, wsiadać na kogo, wsiąść na kogo.

Lot, *sn.* -(e)s,, *pl.* -e, 1) łut *m.* (waga); 2) łot *m.*, ołowianka żeglarska, szukadło *n.*, głębomiar *m.*; pion *m.*; 3) lut *m.*, metal *m.* do lutowania.

Lo'tblei, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Lot 2).

Lö'tbüchſe, *ſf. pl.* -n, strzelba lutowa.

Lö'te, *ſf.* lut *m.*, materya *f.* do lutowania.

Lo'ten, I. *va.* ołowianką, pionem doświadzać, czy prosto osadzona cegła (budown.); *vn.* (h.) mierzyć głębokość morza.

Lö'ten, *va.* lutować, spajać.

Lö'ter, *sm.* -s, *pl.* —, ten co lutuje.

Lö'thammer, *sm.* -s, *pl.* -hämmer, młot *m.* do lutowania.

Lo'thringen,, *sn.* Lotaryngia *f.*; Lothringer *sm.* Lotaryńczyk; Lothringer(-), lothringiſch *adi.* lotaryński.

Lö'tig, *adi.* lutowy, lut ważący; -es Gold, Silber złoto, srebro czyste.

Lo'tkirſche, *ſf. pl.* -n, lutówka *f.*, lutowa wiśnia.

Lö'tkolben, *sm.* -s, *pl.* —, lutownik *m.*, młotek *m.* do lutowania.

Lö'tkorn, -kupfer, *sn.* -s, ob. Lö'tmittel.

Lö'tlampe, *ſf. pl.* -n, łampa *f.* do lutowania.

Lo'tleine, *ſf. pl.* -n, linka, na której uwiązany jest głębomierz lub pion, lotlina *f.*

Lö'tmittel, *sn.* -s, *pl.* —, spójkowie *n.*, spoiwo *n.*, kleidło *n.*

Lö'tofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, piecyk *m.* do lutowania.

Lo'trecht, *adi.* pionowy; *adv.* pionowo.

Lö'trohr, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, dmuchaczka *f.*, dmuchawka *f.*

Lo'tſchmiege, *ſf. pl.* -n, ucios pionowy.

Lo'tſchnur, *ſf.* ob. Lotleine.

Lo'tſe, *sm.* -n, *pl.* -n, łocman *m.*, rotman *m.*, wartman *m.* sternik *m.*, przewodnik *m.* okrętu lub łodzi.

Lo'tſen, *va.* wskazywać okrętowi drogę, sterować.

Lo'tſenfiſch, *sm.* -es, *pl.* -e, przynawek *m.*, rotman (ryba).

Lö'tſtelle, *ſf. pl.* -n, spoisko *n.*

Lo'tſengeld, *sn.*, -gebühr, *ſf.* należytość *f.*, zapłata *f.* sternika.

Lo'tsmann, *sm.* ob. Lotſe.

Lo'tterbube, *sm.* -n, *pl.* -n, włóczęga *m.*, oberwaniec *m.*, łotr *m.*, oszust *m.*

Lotterei', *sf.* włóczęgostwo *n.*, lajdactwo *n.*; partacka robota; opieszałość *f.*, niedbalstwo *n.*

Lo'tterhaft, *adi.* ob. Lotterig.

Lotterie', *sf. pl.* -n, loterya *f.*; in die — ſetzen stawić na loteryę; in der — ſpielen grać w loteryę; morgen wird die — gezogen jutro ciągnienie loteryi.

Lotterie'einnehmer, *sm.* -s, *pl.* —, kolektor *m.*

Lotterie'los, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, los *m.*, bilet *m.* na loteryę.

Lotterie'ſpieler, *sm.* -s, *pl.* —, grający *m.* w loteryę.

Lo'ttrig, *adi.* zaniedbany, opieszały, występny.

Lo'tterigkeit, *sf.* ob. Lotterei.

Lo'ttern, *vn.* (h.) być zaniedbanym; leniuchować, włóczyć się bezczynnie.

Lo'tto, *sn.* -s, *pl.* -s, loterya *f.*; ins — ſetzen stawić na loteryę.

Lo'ttoamt, *sn.* -es, *pl.* -ämter, urząd loteryjny.

Lo'ttobureau, (wym.: büro) *sn.* -s, *pl.* -s i -x, kolektura *f.*

Lo'ttoſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gra *f.* w loteryę.

Lo'ttoweſen, *sn.* -s, wszystko co dotyczy loteryi.

Lö'tung, *sf. pl.* -en, (z)lutowanie *n.*

Lo'tusbaum, *sm.* -(e)s, *pl.* -bäume, lotusowe drzewo.

Lo'tusblume, *sf. pl.* -n, lotusowy kwiat.

Lo'tuswegdorn, *sm.* ob. Lotusbaum.

Lo'twage, *sf. pl.* -n, węgielnica drewniana.

Lo'twurz, *sf.* długosz *m.*, rumianica *f.* (rośl.).

Louisdo'r, (wym.: luidor), *sm.* -s, *pl.* -s i -e, lujdor *m.* (20 franków w złocie).

Lö'we, *sm.* -n, *pl.* -n, 1) lew *m.*; ein junger — lewek *m.*; das Junge des -n lwię *n.*, lwiątko *n.*, szczenię lwie; der Rachen des -n paszczęka lwia; 2) lew (konstelacya).

Lö'wenanteil, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, lwia część, główna przeważna część.

Lö'wenartig, *adi.* lwi.

Lö'wenbändiger, *sm.* -s, *pl.* —, poskromiciel *m.*, pogromca *m.* lwów.

Lö'wenblatt, *sn.* -(e)s, *pl.* -blätter, lwiara *f.*

Löwenfe'lde, *sn.* Lewkow *m.*, Olędry.

Lö'wenfuß, *sm.* -es, *pl.* -füße, lwia lapa, dziewięciornik *m.*, przywrot *m.*, przywrotnik *m.*, gwiazdosz *m.*, siwe języczki, włóczęga *m.*, świni list, wszystkich matek ziele *n.* (rośl.).

Lö'wengebrüll, *sn.* -(e)s, ryk *m.* lwa.

Lö'wengeſchlecht, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, lwi ród.

Lö'wengrube, *sf. pl.* -n, lwia jama.

Lö'wenhaut, *sf. pl.* -häute, lwia skóra.

Lö'wenherz, *sn.* -ens, *pl.* -en, lwie serce; Richard — Ryszard Lwie Serce.

Lö'wenjagd, *sf. pl.* -en, polowanie *n.* na lwy.

Lö'wenklaue, *sf. pl.* -n, lwi szpon.

Lö'wenkrebs, *sm.* -ſes, długokleszcz zmarszczkowaty (rośl.).

Lö'wenmaul, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäuler, lwia paszcza; wyźlin *m.* (rośl.).

Lö'wenmut, *sm.* -(e)s, lwia odwaga.

Lö'wenrachen, *sm.* ob. Löwenmaul.

Lö'wenſchwanz, *sm.* -es, *pl.* -ſchwänze, lwi ogon.

Lö'wenſtimme, *sf. pl.* -n, ryk *m.* lwa; (obraz.) głos potężny, silny.

Lö'wentatze, *sf. pl.* -n, lwia lapa.

Lö'wentod, *sm.* -es, lwi trut (rośl.).

Lö'wentrabant, *sm.* -en, *pl.* -en, karakal *m.* (zwierzę).

Lö'wenwärter, *sm.* -s, *pl.* —, dozorca *m.* lwów.

Lö'wenzahn, *sm.* -(e)s, lwi ząb; brodawnik mleczowy, mniszek lekarski, podróżnik pospolity, dmuchawiec *m.*, kaczyniec *m.*, omylnik skalny, przetacznica *f.* (rośl.).

Lö'win, *sf. pl.* -innen, lwica *f.*

Lo'wry, **Lo'ri**, *sf. pl.* -s i Lowries, wóz odkryty, lora *f.*; — mit Wänden wóz ze ściankami; — ohne Wände wóz pomostowy (kol.).

Loya'l, *adi.* prawy, prawomyślny, rzetelny, lojalny.

Loyali'ſt, *sm.* -en, *pl.* -en, lojalista *m.*, wierny poddany dynastyi panującej.

Loyalität', *sf.* prawość *f.*, prawomyślność *f.*, rzetelność *f.*; lojalność *f.*

Lü'beck, *sn.* Lubeka *f.*, Lubiecz *f.*, Lübecker, *sm.* Lubieczanin.

Lü'bben, *sn.* Lubawa *f.*, Lubin *m.*

Lü'ben, *sn.* Lubin *m.*; Lubno *n.*

Lübenau', *sn.* Lubniow *m.*

Lü'bin, *sn.* Łubinia *f.*

Ln'blan, *sn.* Lubno *n.*

Ln'blin, *sn.* Lublin *m.*; Lubliner *sm.* Lubelczyk, Lublanin; Lublinerin *sf.* Lubelka; Lubliner(-), Inbliniſch *adi.* lubelski; der Lubliner Kreis powiat lubelski, Lubelskie *n.*

Ln'blinitz, *sn.* Lubliniec *m.*

Lü'boſch, *sn.* Lubusz *m.*

Luch, *sf. pl.* Lüche, moczar *m.*

Lü'chow, *sn.* Głuchów *m.*

Luchs, *sm.* -ſes, *pl.* -ſe, bystrowidz *m.*, ryś *m.*

Lu'chsauge, *sn.* -s, *pl.* -n, oko *n.* rysia; bystry wzrok.

Lu'chskatze, *sf. pl.* -n, ryś *m.*

Lu'chsſtein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, belemnit *m.*, dyable pazury *pl.*, linkur *m.* (kamień).

Lü'cke, *sf. pl.* -n, luka *f.*, szpara *f.*, próżnia *f.*, przerwa *f.*, próżne miejsce, otwór *m.*, szczerb *m.*, wnęka *f.*; eine — ausfüllen próżnię zapełnić.

Lü'ckenbüßer, *sm.* -s, *pl.* —, nadstawa *f.*; ostatnia pomoc w biedzie, ostatnie szczęście, ogólny i powszechny zastępca; figurant *m.* (= Strohmann); er dient zum — zatykają nim wszystkie dziury.

Lü'ckengarn, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, sieć *f.* na zające lub lisy.

Lü'ckenhaft, *adi.* pełny dziur, otworów; niezupełny, mający braki.

Lü'ckenhaftigkeit, *sf.* dziurawość *f.*, niezupełność *f.*

Lü'ckenlos, *adi.* bez przerw, zupełny, bez defektów.

Lü'ckig, *adi.* ob. Lückenhaft.

Lu'del, *sf. pl.* -n, proch strzelniczy; złe sukno; kopciuch *m.*, cygaro *n.*

Lu'deln, *vn.* (h.) cmoktać, smoktać.

Lu'der, *sn.* -s, *pl.* -s, *pl.* —, 1) nęta *f.*, ponęta *f.*, witerunek *m.* (= Köder); 2) ścierwo *n.*; bestya *f.*; das ist unter allem — to niewymownie złe; 3) łajdak *m.*, łajdaczka *f.*

Lu'derjahn, *sm.* -s, *pl.* -e, ob. Liederjahn.

Lu'derleben, *sn.* -s, życie łajdackie.

Lu'dermäßig, *adi.* — schlecht bardzo zły; rozwięzły, wsteczny; *adv.* rozwięźle, wstecznie.

Lu'dern, *va.* ścierwem nęcić; *vn.* (h.) żyć wstecznie.

Lu'dwig, *sm.* Ludwik.

Lu'dwigsburg, *sn.* Budzyn *m.*

Lu'dwigsdorf, *sn.* Kalądek *m.*

Lu'dwigsfelde, *sn.* Piszczyn *m.*

Lu'dwigshof, *sm.* Wymysłowo *n.*

Lu'dwigsruh, *sn.* Gniewowo *n.*

Luft, *sf. pl.* Lüfte, powietrze *n.*; wiatr *m.*; powietrze atmosferyczne; von — powietrzny; in der — befindlich napowietrzny; frische — świeże powietrze; — schöpfen chwytać powietrze, oddychać powietrzem; frische — schöpfen połykać świeże powietrze, oddychać świeżem powietrzem; in die albo an die — gehen wyjść na powietrze; unreine — nieświeże, nieczyste, zanieczyszczone powietrze; an die — bringen, stellen wystawić na powietrze; j—n an die — setzen wypędzić, wyrzucić kogo z domu, pokazać komu drzwi; in der — schweben unosić się w powietrzu; seine Behauptungen schweben in der — jego twierdzenia nie mają (pewnej) podstawy; in die — schießen wystrzelić w powietrze; in die — sprengen wysadzić w powietrze; vor Zorn in die — springen unosić się gniewem; vor Freude in die — springen podskoczyć z radości; von der — leben żyć powietrzem, niczem; es liegt, schwebt etw. in der — leży coś w powietrzu, coś się przygotowuje; aus der — greifen zmyślić co, wyssać sobie co z palca; einen Streich in die — führen bić, uderzyć w powietrze; in die — reden mówić na wiatr; sich — machen odetchnąć, wypocząć; zrobić sobie przejście, utorować sobie drogę; seinem Herzen, seinen Gefühlen — machen ulżyć sercu, wynurzyć uczucia; seinem Zorn — machen wylać złość; die — ist rein niema niebezpieczeństwa, jesteśmy (tu) pewni; die Kälte benimmt einem die — zimno tamuje oddech; wieder — schöpfen, bekommen powietrza, tchu dostać, odetchnąć; (obraz.) otrząść się z czego; nach — schnappen ziać, ziająć; die Zigarre hat keine — cygaro jest zatkane; ich habe keine — brak mi powietrza, tchu, duszę się; die — geht wiatr wieje; das ist für mich — ta sprawa nie ma dla mnie znaczenia; ich betrachte ihn als — uważam go za nic.

Lu'ftabzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, przewiew *m.*, wentylacya *f.*

Lu'ftader, *sf. pl.* -n, arteryа *f.*

Lu'ftart, *sf. pl.* -en, rodzaj *m.* powietrza; gaz *m.*

Lu'ftbad, *sn.* -(e)s, *pl.* -bäder, kąpiel (napo)wietrzna.

Lu'ftball, *sm.* -(e)s, *pl.* -bälle i -ballon, *sm.* -s, *pl.* -s, balon napowietrzny.

Lu'ftbeſchaffenheit, *sf.* jakość *f.* powietrza, temperatura *f.*, klimat *m.*

Lu'ftbild, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, widziadło napowietrzne; marzenie *n.* wyobraźni.

Lu'ftblaſe, *sf. pl.* -n, i *dim.* **Lu'ftbläschen**, *sn.* -s, *pl.* — bańka *f.* na wodzie, bąbel *m.*

Lu'ftbremſe, *sf.* ob. Luftdruckbremse.

Lü'ftchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Luft) wietrzyk *m.*, wiaterek *m.*

Lu'ftdicht, *adi.* nie przepuszczający powietrza, szczelny; *adv.* — verſchließen zamknąć szczelnie.

Lu'ftdichtheit, *sf.* szczelność *f.*

Lu'ftdichtigkeitsmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, aerometr *m.*, manometr *m.*

Lu'ftdickmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, rzadkomierz *m.*

Lu'ftdruck, *sm.* -(e)s, ciśnienie *n.* powietrza.

Lu'ftdruckapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd pneumatyczny.

Lu'ftdruckbremſe, *sf. pl.* -n, hamulec powietrzny, pneumatyczny.

Lu'ftdruckeiſenbahn, *sf. pl.* -en, kolej tubowa, rurowa, pneumatyczna.

Lu'ftdruckmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, barometr *m.*, ciężkomierz *m.*, ciśniomierz *m.*

Lu'ftdurchzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, przeciąg *m.*

Lu'ftelektrizität, *sf.* elektryczność atmosferyczna.

Lü'ften, *va.* przewietrzać, przewietrzyć; Getreide — przewiewać zboże; den Hut, den Schleier — uchylić kapelusza, podnieść cokolwiek welon; den Schleier von etw. — (albo heben) odsłonić, odkryć, wykryć co; sich — *vr.* odetchnąć, odpocząć, ulżyć sobie.

Lu'fterſcheinung, *sf. pl.* -en, zjawisko napowietrzne, meteor *m.*

Lu'fterſcheinungslehre, *sf.* meteorologia *f.*

Lu'ftfahrer, *sm.* -s, *pl.* —, aeronauta *m.*, żeglarz napowietrzny.

Lu'ftfahrt, *sf. pl.* -en, podróż napowietrzna; lotnictwo *n.*

Lu'ftfang, *sm.* -(e)s, *pl.* -fänge wentylator *m.*, rura *f.* do przewiewu powietrza.

Lu'ftfeuchtigkeitsmeſſer, *sm.* -s, *pl.* —, wilgociomierz *m.*, higrometr *m.*

Lu'ftförmig, *adi.* do powietrza podobny, gazowy.

Lu'ftgebilde, *sn.* -s, *pl.* —, marzenie *n.* wyobraźni.

Lu'ftgegend, *sf. pl.* -en, strona *f.*, okolica powietrzna.

Luftgeschwulst, *sf. pl.* -schwülste, wzdęcie *n.*, obrzmienie *n.* od wiatru, puchlina wietrzna.

Luftgleichgewichtslehre, *sf.* aerostatyka *f.*

Lufthahn, *sm.* -(e)s, *pl.* -hähne, kurek *m.* do wypuszczania lub wpuszczania powietrza.

Luftheizung, *sf. pl.* -en, opalanie *n.* rozgrzanem powietrzem.

Luftkissen, *sn.* -s, *pl.* —, poduszka powietrzem nadęta.

Luftklappe, *sf. pl.* -n, klapka *f.*, zaporka *f.*

Luftkreis, *sm.* -es, *pl.* -e, powietrzokrąg *m.*, powietrznia *f.*, atmosfera *f.*

Luftkur, *sf. pl.* -en, kuracya powietrzna, klimatyczna.

Luftkurort, *sm.* -es, *pl.* -e, stacya klimatyczna.

Luftleer, *adi.* próżny; -er Raum próżnia *f.*

Luftleere, *sf.* próżnia *f.*

Luftlehre, *sf.* aerologia *f.*

Luftleitung, *sf. pl.* -en, przewód (na)powietrzny.

Luftlinie, *sf. pl.* -n, linia napowietrzna.

Luftloch, *sn.* -(e)s, *pl.* -löcher, lufcik *m.*, dymnik *m.*, oddech *m.*, przedech *m.*, okienko *n.*, otwór *m.*; przewiewny przedział (górn.); -löcher *pl.* nozdrza *pl.* (zool.).

Luftmalz, *sn.* -es, słód wietrzny, na powietrzu suszony.

Luftmeer, *sn.* -(e)s, atmosfera *f.*

Luftmesser, *sm.* -s, *pl.* —, powietrzomierz *m.*, aerometr *m.*, gazomierz *m.*

Luftofen, *sm.* -s, *pl.* -öfen, kaloryfer *m.*

Luftpumpe, *sf. pl.* -n, powietrzociąg *m.*, wywiewa *f.*

Luftpumpenkolben, *sm.* -s, *pl.* —, tłok *m.* powietrzociągu.

Luftraum, *sm.* ob. Luftkreis.

Luftreifen, *sm.* -s, *pl.* —, pneumatyka *f.* (przy kołach).

Luftreise, *sf. pl.* -n, podróż powietrzna.

Luftreinigend, *adi.* oczyszczający, powietrze, dezynfekcyjny.

Luftreinigungsapparat, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, przyrząd dezynfekcyjny, dezynfektor *m.*

Luftröhre, *sf. pl.* -n, rurka powietrzna; przewód oddechowy, krtań *f.*, tchawica *f.*

Luftröhrenäste, *sm. pl.* oskrzele *pl.*, bronchie *pl.*

Luftröhrendeckel, *sm.* -s, *pl.* —, wieczko *n.* nadgłośnia.

Luftröhreneinguder, *sm.* -s, *pl.* —, wziernik krtaniowy.

Luftröhrenentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* tchawicy.

Luftröhrenkopf, *sm.* -es, *pl.* -köpfe, krtaniokrywka *f.*

Luftröhrenschnitt, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozcięcie *n.* tchawicy, tracheotomia *f.*

Luftsalz, *sn.* -es, *pl.* -e, sól lotna.

Luftsäule, *sf. pl.* -n, słup powietrzny.

Luftsäure, *sf.* kwasoród *m.*

Luftsaugpumpe, *sf. pl.* -n, powietrzociąg ssący.

Luftschacht, *sm.* -es, *pl.* -e, komin powietrzny.

Luftschicht, *sf. pl.* -en, warstwa powietrzna.

Luftschiff, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, okręt powietrzny, aerostat *m.*, balon *m.*

Luftschiffahrt, *sf. pl.* -en, lotnictwo *n.*, latawiectwo *n.*, żegluga napowietrzna, awiatyka *f.*, aeronautyka *f.*

Luftschiffahrtkunst, *sf.* aeronautyka *f.*, awiatyka *f.*

Luftschiffer, *sm.* -s, *pl.* —, żeglarz napowietrzny, awiatyk *m.*, aeronauta *m.*

Luftschifferabteilung, *sf. pl.* -en, sekcya aeronautyczna.

Luftschiffmotor, *sm.* -s, *pl.* -en, silnik latawcowy.

Luftschloß, *sn.* -es, *pl.* -schlösser, zamek *m.* na powietrzu, zamek na lodzie; czczy pomysł, chimera *f.*, urojenie *n.*; -schlösser bauen stawiać zamki na lodzie, układać czcze plany.

Luftschraube, *sf. pl.* -n, śruba powietrzna, wentylator *m.*

Luftschwere, *sf.* ciężkość *f.* powietrza.

Luftspiegelung, *sf. pl.* -en, mamidło *n.*, fata morgana *f.*

Luftspringer, *sm.* -s, *pl.* —, skoczek *m.*, miętelnik *m.*

Luftsprung, *sm.* -(e)s, *pl.* -sprünge, skok *m.*, koziołek *m.* (w powietrzu).

Luftstein, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, aerolit *m.*, meteoryt *m.*

Luftstreich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie *n.* w powietrzu; (obraz.) zamach próżny; -e führen machać po powietrzu.

Luftstrich, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, ob. Luftgegend.

Luftstrom, *sm.* -(e)s, *pl.* -ströme, i -strömung, *sf. pl.* -en, prąd powietrzny.

Luftrocknung, *sf. pl.* -en, osuszanie *n.* na powietrzu.

Lüftung, *sf. pl.* -en, wietrzenie *n.*, przewiewanie *n.*

Luftveränderung, *sf. pl.* -en, zmiana *f.* powietrza.

Luftverdichtung, *sf. pl.* -en, zgęszczanie *n.* powietrza.

Luftverdünnung, *sf.* rozrzednienie *n.* powietrza.

Luftwage, *sf. pl.* -n, powietrzomierz *n.*, aerometr *m.*

Luftwechsel, *sm.* -s, *pl.* —, wymiana *f.*, zmiana *f.* powietrza.

Luftweg, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, droga (na)powietrzna; przewód oddechowy.

Luftwelle, *sf. pl.* -n, fala powietrzna.

Luftwurzel, *sf. pl.* -n, korzeń nadpowietrzny.

Lu'ftzieher, *sm.* -s, *pl.* —, wentylator *m.*, wiatraczek *m.*, młynek *m.*

Lu'ftzug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, przeciąg *m.* powietrza, przewiew *m.*; ein dem -e ausgeſetzter Ort wybuch *m.*

Lug, *sm.* kłamstwo *n.*, obłuda *f.*; (używa się tylko w zwrocie:) — und Trug kłamstwo i oszustwo; in der Welt iſt nichts als — und Trug na tym świecie wszystko jest kłamstwem i oszustwem.

Lu'gaus, *sm.* okienko *n.* do wyglądania (w dachu, w drzwiach).

Lü'ge, *sf. pl.* -en, kłamstwo *n.*, łgarstwo *n.*; große, derbe, grobe — bezczelne kłamstwo; handgreifliche — kłamstwo namacalne; j—m -n aufbinden nagadać komu kłamstwa; j—n -n ſtrafen, einer — zeihen, überführen kłamstwo komu zadać, o kłamstwo kogo przekonać; auf (bei) einer — ertappen złapać kogo na kłamstwie; die — ſteht ihm auf der Stirn geſchrieben widać mu z ócz, że kłamie; -n haben kurze Beine kłamstwem niedaleko zajdzie.

Lu'gen, *vn.* (h.) wyglądać, czatować.

Lü'gen, log, habe gelogen, I. *va.* udawać, zmyślać; Gelaſſenheit — udawać spokojnego; II. *vn.* kłamać, łgać, skłamać, zełgać, mijać się z prawdą; j—m ins Geſicht — kłamać komu w żywe oczy; das lügſt du in deinen Hals hinein kłamiesz bezwstydnie; er lügt wie gedruckt kłamie tak gładko, jak gdyby pióro osmalił, kłamie jak z nut; er lügt das Blau(e) vom Himmel herunter, er lügt, daß ſich die Balken biegen kłamie, że aż się kurzy; j—m die Haut, die Hoſe (Huſe) voll — okropnie przed kim nakłaniać; daß ich nicht lüge abym nie skłamał, by prawdę powiedzieć; wer lügt, der ſtiehlt kto łga, ten też i kradnie.

Lü'gengeiſt, *sm.* -es, *pl.* -er, duch kłamliwy; kłamca bezczelny.

Lü'gengewebe, *sn.* -s, *pl.* —, kłamanina *f.*, łgarstwo *n.*

Lü'genhaft, *adi.* kłamliwy, łgarski; *adv.* kłamliwie.

Lü'genhaftigkeit, *sf.* kłamliwość *f.*, łgarstwo *n.*

Lü'genmaul, *sn.* -(e)s, *pl.* -mäuler, kłamliwa gęba; kłamca wierutny, łgarz *m.*

Lü'genprophet, *sm.* -en, *pl.* -en, fałszywy prorok.

Lü'genſchmied, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, autor *m.* kłamstw, łgarz *m.*

Lü'gner, *sm.* -s, *pl.* —, kłamca *m.*, łgarz *m.*; j—n zum — machen łgarzem kogo zrobić, zadawać komu kłamstwo; zum — werden okazać się kłamcą.

Lü'gnerin, *sf. pl.* -innen, łgarka *f.*, kłamczyni *f.*

Lü'gneriſch, *adi.* kłamliwy, łgarski.

Lui'ſe, *sf.* Ludwika; *dim.* Luiſchen, *sn.* Ludwisia, Ludka, Ludwinia, Ludwichna.

Lui'ſenhain, *sn.* Starołęka *f.*

Lui'ſenhorſt, *sn.* Gogołewo *n.* Olędry.

Luha'tſchowitz, *sn.* Luhaczowice *pl.*

Lu'ke, *sf. pl.* -n, okno *n.*, otwór *m.* (w dachu, w ścianie); łuka *f.*, szpara *f.*

Luka'rne, *sf. pl.* -n, okno *n.* w dachu, łuka *f.*

Lukas, *sm.* Lukasz.

Lukrati'v, *adi.* zyskowny, korzystny.

Lukrie'ren, *vn.* (h.) i *va.* 1) zyskać; 2) łukrować.

Lukubratio'n, *sf.* nocna praca.

Luku'lliſch, *adi.* hojny, obfity; ein -es Mahl uczta wystawna; *adv.* hojnie, obficie.

Lu'llen, I. *va.* usypiać dziecko śpiewaniem, łulać dziecko; II. *vn.* (h.) 1) łulać, śpiewać dziecku do uśpienia go; 2) uspokoić się (o wichrze na morzu).

Lu'mme, *sf. pl.* -n, 1) nużyk *m.* (ptak); 2) belka poprzeczna.

Lü'mmel, *sm.* -s, *pl.* —, prostak *m.*, prostaczysko *n.*, rura *f.*, drągal *m.*, nieokrzesany człowiek, chłystek *m.*

Lümmelei', *sf. pl.* -en, prostactwo *n.*, gburstwo *n.*

Lü'mmelhaft, *adi.* prostacki, gburowaty; *adv.* po prostacku, gburowato.

Lü'mmelhaftigkeit, *sf.* Lümmelei.

Lü'mmeln, *vn.* (h.) zachowywać się jak prostak.

Lump, *sm.* -en, *pl.* -en i -e, łampart *m.*, obdartus *m.*, gałgan *m.*; szuja *m.*; brudny sknera.

Lu'mpen, *sm.* -s, *pl.* —, gałgan *m.*, łachman *m.*, szmata *f.*; allerhand —, Haufen — szmaty *pl.*, odrapaniny *pl.*; in einem — fängt das Feuer ſchnell gdzie cienko tam się rwie.

Lu'mpen, I. *va.* j—n — obchodzić się z kim pogardliwie, jak z szubrawcem; ſich nicht — laſſen nie okazać się sknerą; II. *vn.* (h.) wieść życie rozwiązłe, lampartować się.

Lu'mpending, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, gałgaństwo *n.*, rzecz *f.* bez żadnej wartości.

Lu'mpengeld, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, marne pieniądze; um ein — kaufen kupić za bezcen.

Lu'mpengeſindel, -geſchmeiß, *sn.* -s, hultajstwo *n.*, gałgaństwo *n.*, szubrastwo *n.*; hołota *f.*, chałastra *f.*, łałałajstwo *n.*

Lu'mpenhandel, *sm.* -s, handel *m.* gałganami; handel interes niezyskowny.

Lu'mpenhändler, *sm.* -s, *pl.* —, szmaciarz *m.*; (-in, *sf. pl.* -innen, szmaciarka *f.*).

Lu'mpenhund, -kerl, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, gałgan *m.*, odrapaniec *m.*, łajdak *m.*, szubrawiec *m.*

Lu'mpenmann, *sm.* -(e)s, *pl.* -männer, ob. Lumpenſammler.

Lu'mpenpack, *sn.* ob. Lumpengeſindel.

Lu'mpenpapier, *sn.* -(e)s, papier szmaciany, gałgankowy.

Lu'mpenſammler, *sm.* -s, *pl.* —, gałganiarz *m.*, zbieracz *m.* gałganów, szmaciarz *m.*

Lu'mpenſold, *sm.* -(e)s, gałgańska płaca, nędzna, mizerna zapłata.

Lu'mpenvolk, *sn.* -(e)s, ob. Lumpengeſindel.

Lu'mpenware, *sf. pl.* -n, towar tandetny, lichy, mało warty.

Lu'mpenweib, *sn.* -(e)s, *pl.* -er, gałganiarka *f.*, kobieta gałgany zbierająca, szmaciarka *f.*

Lu'mpenzeug, *sn.* -(e)s, gałgan *m.*, łachman *m.*, szmaty *pl.*, odrapaniny *pl.*

Lu'mpenzucker, *sm.* -s, cukier ordynaryjny.

Lumperei', *sf. pl.* -en, bagatela *f.*, rzecz *f.* małej wagi lub wartości; gałgaństwo *n.*; życie rozwięzłe, łampartka *f.*

Lu'mpig, (rzadko) **lu'mpicht**, *adi.* gałgański, obszarpany, obdarty; brudno skąpy; bzdurny; lichy, nikczemny; *adv.* po gałgańsku.

Lu'na, *sf.* księżyc *m.*

Lu'narisch, *adi.* dotyczący księżyca.

Lu'natiſch, *adi.* lunatyczny.

Lu'nch, (wym.: löncz) drugie śniadanie, przekąska *f.*

Lu'nchen, (wym.: lönszen) *vn.* (h.) jeść drugie śniadanie, śniadać.

Lu'ndenburg, *sn.* Brzetysław *m.*

Lü'nette, *sf. pl.* -n, łuneta *f.*, kozuba *f.*, wyłot *m.* skłepienia.

Lü'neburg, *sn.* Glin *m.*

Lu'nge, *sf. pl.* -n, płuco *n.*, i płuca *pl.*; an der — leiden chorować na piersi, piersiowo; aus voller — ſchreien krzyczeć z całego gardła; ſich die — aus dem Halſe ſchreien piersi sobie zerwać krzyczeniem.

Lu'ngen-, *adi.* płucny, płucowy.

Lu'ngenader, *sf. pl.* -n, żyła płucna.

Lu'ngenausdehnung, *sf.* wydęcie *n.* płuc.

Lu'ngenarterie, *sf. pl.* -n, tętnica płucna.

Lu'ngenblume, *sf. pl.* -n, goryczka płucowa (rośl.).

Lu'ngenblutung, *sf. pl.* -en, -**blutſtnrz**, *sm.* -es, *pl.* -ſtürze, krwiotok płucny.

Lu'ngenbrand, *sm.* -es, zgorzel *f.* płuc.

Lu'ngenbraten, *sm.* -s, *pl.* —, pieczeń *f.* z polędwicy, polędwica. *f*

Lu'ngenentzündung, *sf. pl.* -en, zapalenie *n.* płuc.

Lu'ngenflechte, *sf. pl.* -n, porost płucnik *m.*; islandzki mech.

Lu'ngenflügel, *sm.* -s, *pl.* —, płuco *n.*, oskrzele *n.*

Lu'ngengeſchwür, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, wrzód *m.* na płucach.

Lu'ngenhieb, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, cięcie *n.* w płuca; (obraz.) słowo *n.* prawdy, słowo gryzące.

Lu'ngenkatarrh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, katar płucny, nieżyt oskrzelowy.

Lu'ngenkrank, *adi.* chory na płuca.

Lu'ngenkrankheit, *sf. pl.* -en, choroba płucna, płuc, suchoty *pl.*

Lu'ngenkraut, *sn.* -(e)s, *pl.* -kräuter, płucnik *m.* gwiazdosz *m.*, miodunka *f.* (ziele).

Lu'ngenlähmung, *sf.* porażenie *n.* płuc.

Lu'ngenlappen, *sm.* ob. zraz płucny.

Lu'ngenmoos, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, łatnica płucowa (rośl.).

Lu'ngenmus, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, siekanka *f.* z płucek (potrawa, po wiedeńsku Beuſchel zwana).

Lungenöde'm, *sn.* -s, obrzęk *m.* płuc.

Lu'ngenpeſt, *sf.* dżuma płucna.

Lu'ngenſchlag, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſchläge, paraliż płucny.

Lu'ngen(ſchwind)ſucht, *sf.* suchoty płucne.

Lu'ngen(ſchwind)ſüchtig, *adi.* suchotn(icz)y; -**ſüchtige(r)**, *sm.* suchotnik *m.*; -**ſüchtige**, *sf.* suchotnic(zk)a *f.*

Lu'ngenſpitze, *sf. pl.* -n, oskrzele *n.*, szczyt *m.*, kończyna *f.* płuc.

Lu'ngenſpitzenkatarrh, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, nieżyt *m.*, katar *m.* oskrzeli.

Lu'ngentiere, *sn. pl.* zwierzęta oddychające płucami.

Lu'ngentuberkel, *sf. pl.* -n, **Lu'ngentuberkuloſe**, *sf.* gruźlica płucna, suchoty płucne.

Lu'ngerer, *sm.* -s, *pl.* —, włóczęga *m.*, nieroba *m.*, próżniak *m.*

Lu'ngern, *vn.* (h.) włóczyć się, próżnować; um etw. — łaknąć czego.

Lü'nſe, *sf. pl.* -n, lon *m.* w osi, tulej *m.*

Lu'nte, *sf. pl.* -n, lont *m.*, knot *m.*; lisi ogon (łow.); (obraz.) — riechen zwąchać piżmo rosem, zmiarkować na co się zanosi.

Lupana'r, *sm.* -s, *pl.* -e, lupanar *m.*

Lu'pe, *sf. pl.* -n, lupa *f.*, szkło powiększające.

Lu'pfen, **lü'pfen**, *va.* ob. Lüften.

Lupi'ne, *sf. pl.* -n, wilczyn *m.*, łubin *m.* (rośl.).

Lu'ppe, *sf. pl.* -n, opławek *m.* (górn.).

Lu'ppen, *sm.* -s, *pl.* —, łupa *f.*, szerbel *m.* (górn.).

Lu'ppenfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, dymarka *f.* (górn.).

Lu'ppenfriſcharbeit, *sf. pl.* -en, dymarstwo *n.* (górn.).

Lu'ppenmachen, *sn.* -s, targanie *n.* (górn.).

Lu'ppenmühle, *sf. pl.* -n, gniecałnia obrotowa (górn.).

Lu'ppenſchmelzer, *sm.* -s, *pl.* —, dymarz *m.* (górn.).

Lu'ppenwalzwerk, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, pudlarskie walce *pl.* (górn.).

Lupuli'n, *sn.* -(e)s, alkaloid *m.* chmielu.

Lu'pus, *sm.* 1) wilk *m.*; 2) toczeń *m.*, liszaj żrący.

Lurch, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, płaz *m.*, gad *m.*

Lü'ſchke, *sf. pl.* -n, kobiałka *f.*

Lu'ſchwitz, *sn.* Włoszakowice *pl.*

Lu'ſer, **Lo'ſſen**, *spl.* uszy *pl.* jelenie, sarnie (łow.).

Lu'ſſin, *sn.* Łoszyn *m.*, Łoszin *m.*; -grande, -piccolo Łoszyn wielki, mały.

Lü'ftſtock, *sm.* -(e)s, *pl.* -ſtöcke, łuśnia *f.*

Luſt, *sf. pl.* Lüſte, 1) przyjemność *f.*, rozkosz *f.*, ucie-

cha *f.*; rozrywka *f.* (= Beluſtigung); ſeine — an etw. haben mieć w czem przyjemność; es iſt eine wahre — zu hören, daß ... sprawia prawdziwą przyjemność słyszeć, że ...; etw. zur — tun robić co dla rozrywki; er arbeitet, daß es eine — iſt rozkosz jest widzieć go pracującego; 2) (bez *pl.*) ochota *f.*, chęć *f.*, upodobanie *n.*; — haben, etw. zu tun mieć ochotę zrobić co, chcieć co zrobić; ich habe nicht übel — miałbym ochotę; mir kommt die —, mich wandelt die — an, ich bekomme, kriege — bierze mnie ochota; mit — eſſen jeść z apetytem; ich habe keine rechte — dazu nie mam do tego wielkiej ochoty; er hat keine — zum Lernen nie ma ochoty do nauki; j—m — zu etw. machen wzbudzić w kim chęć do czego; j—m die — zu etw. benehmen pozbawić kogo ochoty do czego; die — zu etw. verlieren odechcieć się czego; die — iſt mir vergangen straciłem ochotę, odeszła mnie ochota; 3) (= ſinnliche Begierde); chuć *f.*, żądza *f.*; ſinnliche, fleiſchliche — pożądliwość ciała, chuć cielesna; ſeine — befriedigen, büßen, ſtillen zaspokoić chuć; den Lüſten fröhnen dogadzać chuciom.

Lu'ſtbarkeit, *ſf. pl.* -en, rozrywka *f.*, zabawa *f.*

Lü'ſtchen, *sn.* -s, *pl.* —, (*dim.* od Luſt) chętka *f.*, ochotka *f.*

Lu'ſtdirne, *ſf. pl.* -n, wszetecznica.

Lü'ſten, lü'ſtern, 1) *va.* dies lüſtet mich to wzbudza moją ochotę, moje pragnienie, moje żądze, II. *vn.* i *vimprs.* (h.) es lüſtet mich nach etw., ich lüſtere nach etw. łakomię się na co, chce mi się, zachciewa mi się czego, mam wielką ochotę na co.

Lü'ſter, *sm.* -s, *pl.* —, 1) blask *m.*, świetność *f.*; 2) pająk *m.*, świecznik *m.*, 3) lustryna *f.* (materya).

Lü'ſtern, *vn.* ob. Lüſten.

Lü'ſtern, *adi.* łakomy, pożądliwy, pocbutliwy, pragnący czego, łakomy na co; nach etw. — ſein pożądać, pragnąć, łaknąć czego; ein -er Menſch łakomiec *m.*; człowiek zmysłowy.

Lü'ſternheit, *ſf.* pożądliwość *f.*, łakomstwo *n.*, żądza *f.*

Lu'ſterweckend, *adi.* wzbudzający ochotę; apetytny.

Lu'ſtfahrt, *ſf. pl.* -en, przejażdżka *f.*

Lu'ſtfeuer, *sn.* -s, *pl.* —, sztuczny ogień.

Lu'ſtgarten, *sm.* -s, *pl.* -gärten, park *m.*

Lu'ſtgas, *sn.* -ſes, *pl.* -ſe, gaz rozweselający, bezwodnik podazotawy.

Lu'ſtgehölz, *sn.*, -es, -hain, *sm.* -es, *pl.* -e, ob. Luſtwäldchen.

Lu'ſthaus, *sn.* -ſes, *pl.* -häuſer, altana *f.*; sielski dworzec dworek ustronny, wiła *f.*

Lu'ſtig, I. *adi.* wesoły, ochoczy; zabawny; pocieszny; -es Temperament wesołe usposobienie; ein -er Bruder, Bruder Luſtig człowiek wesoły, hulak; -er Einfall facecya, dowcip; ein -es Leben führen żyć, wesoło, hulać; — und vergnügt, — und guter Dinge wesołuchny; — machen rozweselić; ſich — über j—n, über etw. machen żartować, drwić, kpić, naigrawać z kogo, z czego; recht — werden rozochocić, rozigrać się; eine -e Geſchichte wesoła, zabawna, historya; die -e Perſon błazen, harlekin (teatr); II. *adv.* wesoło, ochoczo, zabawnie; — leben wesoło żyć; da geht es — her wesoło tu; —! immer —! hulaj dusza bez kontusza.

Lu'ſtigkeit, *ſf.* wesołość *f.*, ochoczość *f.*, zabawność *f.*

Lu'ſtigmacher, *sm.* -s, *pl.* —, błazen *m.*, trefniś *m.*, krotofilnik *m.*; — über andere człowiek co drzwi z innych.

Lü'ſtling, *sm.* -(e)s, *pl.* -e, rozkoszniś *m.*; człowiek zmysłowy.

Lu'ſtmord, *sm.* -es, *pl.* -e, morderstwo *n.* z lubieżności.

Lu'ſtort, *sm.* -(e)s, *pl.* -e u. -örter, miejsce *n.* dla rozrywek.

Lu'ſtreiſe, *ſf. pl.* -n, podróż *f* dla rozrywki.

Lu'ſtſchloß, *sn.* -ſſes, *pl.* -ſchlöſſer, zamek *m.* (letni).

Lu'ſtſeuche, *ſf.* kiła *f.*, przymiot *m.* (med.).

Lu'ſtſpiel, *sn.* -(e)s, *pl.* -e, komedya *f.*

Lu'ſtſpieldichter, *sm.* -s, *pl.* —, komedyopisarz *m.*

Lu'ſtverderber, *sm.* -s, *pl.* —, psujący *m.* zabawę.

Lu'ſtwäldchen, *sn.* -s, *pl.* —, gaik *m.*, lasek *m.*, park *m.*

Lu'ſtwandeln, *vn.* (ſ.) przechadzać się.

Lu'ther, *sm.* Luter.

Luthera'ner, *sm.* -s, *pl.* —, luteranin *m.*, luter *m.*; (-in, *ſf. pl.* -innen, -(ran)ka *f.*).

Lu'theriſch, *adi.* luterski.

Lu'thertum, *sn.* -(e)s, luteranizm *m.*

Lu'tizer, *spl.* Lutycy; -land *sn.*. kraj *m* Lutyków.

Lu'tſchbeutel, *sm.* -s, *pl.* —, węzełek *m.* do ssania dla dzieci, smoczek *m.*

Lu'tſchen, *va.* cmoktać.

Lu'tſcher, *sm.* -s, *pl.* —, ob. Lutſchbeutel.

Lu'tter, *sm.* -s, wódka pierwsza, prosta, prostucha *f.*

Lu'ttern, *va.* łutrować, czyścić wódkę.

Lü'ttich, *sn.* Leodyum *n.*

Lu'vſeite, *ſf.* strona okrętu wystawiona na wiatr.

Lu'vwärts, *adv.* w stronę wiatru.

Lu'xation, *ſf. pl.* -en, zwichnięcie *n.*

Luxuriö's, *adi* i *adv.* zbytkowny, wykwintny; (-nie, -nie).

Lu'xus, *sm.* —, zbytek *m.*, przepych *m.*; — treiben zbytkować.

Lu'xusartikel, *sm.* -s, *pl.* —, -ware, *ſf. pl.* -n, artykuł, towar zbytkowy.

Lu'xusausgabe, *ſf. pl.* -n, wydanie zbytkowne.

Lu'xusſteuer, *ſf. pl.* -n, podatek zbytkowy.

Lu'ruszug, *sm.* -(e)s, *pl.* -züge, pociąg zbytkowy, luksusowy.

Luze'rne, *sf.* dzięcielina *f.*, koniczyna błękitna, koniczyna ślimaczna, koziorożec *m.*

Luze'rnerklee, *sm.* -s, lucerna pastewna.

Lu'zia, **Lu'cia**, *sf.* Łucya.

Lu'zian, **Lu'cian**, *sm.* Łucyan.

Lu'zius, **Lu'cius**, *sm.* Łucyusz.

Lu'zifer, *sm.* -s, lucyper *m.*, (najstarszy z dyablów); lucyfer *m.*, (gwiazda poranna, jutrzenka *f.*).

Ly'chnis, *sf.* firletka japońska, płomieńczyk *m.*, smolka *f.* (rośl.).

Lyck, *sn.* Ełk *m.*

Ly'dia *sf.* Lidya.

Lykopo'dium, *sn.* -s, *pl.* -dien, widłak *m.* (rośl.); proszek z nasienia widłaku.

Lykurg, *sm.* Likurg.

Lymph a'tiſch, *adi.* limfatyczny.

Ly'mphdrüſe, *sf. pl.* -n, gruczol limfatyczny.

Ly'mphe, *sf. pl.* -n, krowianka *f.*; limfa *f.*

Ly'mphgefäße, *sn. pl.* naczynia limfatyczne.

Ly'mphgeſchwulſt, *sf. pl.* -e, gruczolek limfatyczny.

Lynch, (wym.: lincz) *sm.* linch *m.*, ukaranie doraźne.

Ly'nchen, (wym.: linczen) *va.* i *vn.* linchować, ukarać doraźnie.

Ly'nchjuſtiz, *sf.* (wym.: lincz-) sąd doraźny.

Lyon, *sn.* Lugdun *m.*; Golf von — zatoka Lugduńska.

Ly'ra, *sf. pl.* Lyren, lira *f.*; nazwa gwiazdozbioru; symbol poezyi.

Ly'rik, *sf.* liryka *f.*, poezya liryczna.

Ly'riker, *sm.* -s, *pl.* —, liryk *m.*, poeta liryczny.

Ly'riſch, *adi.* i *adv.* liryczny, (-nie.)

Ly'ſander, *sm.* Lizander.

Ly'ſias, *sm.* Lizyasz.

Lyſo'l, *sn.* -(e)s, lizol *m.*

Lyzea'l(=), *adi.* licealny.

Lyzea'lklaſſe, *sf. pl.* -n, klasa licealna.

Lyzea'lprüfung, *sf. pl.* -en, egzamin licealny.

Lyzea'lſchüler, *sm.* -s, *pl.* —, (-in, *sf. pl.* -innen,) uczeń *m.* (uczennica *f.*) liceum.

Lyze'um, *sn.* -s, *pl.* Lyzeen, liceum *n.*, szkoła średnia.

Ende des erſten Bandes.

Koniec tomu pierwszego.

UNIWERSYTET M. KOPERNIKA
Zakład Filologii Niemieckiej
W TORUNIU

Nakładem **Maurycego Perlesa**, c. i k. księgarni nadwornej w Wiedniu, I. Seilergasse 4 wyszły:

Dzieje Polski illustrowane.

Na podstawie najnowszych badań historycznych napisał

profesor Dr. August Sokołowski

z współudziałem **Adolfa Inlendera**, z illustracyami oraz reprodukcyami z obrazów **Jana Matejki**, **Walerego Eljasza**, **Juljusza Kossaka** i **Henryka Rauchingera**, w 3 tomach, w oryginalnej okładce według rysunków artysty-malarza **Henryka Rauchingera**

Dzieje Polski Porozbiorowe.

Napisał **prof. Dr. August Sokołowski.**

Z illustracyami: **Jana-Matejki, Walerego Eljasza, Juljusza Kossaka** i innych artystów polskich.

Razem 4 tomy w ozdobnej oprawie 38 koron.

Illustrowane dzieje narodu należą bezsprzecznie do rzędu dzieł, które znaleźć się powinny w bibliotece każdej wykształconej rodziny. Literatura polska pod innymi względami tak bogata, nie może dziś — z wyjątkiem pomniejszych wydawnictw ludowych — wykazać się ani jednem illustrowanem dziełem, któreby przedstawiało wykształconej publiczności wyniki nowszych badań na niwie historyi polskiej, w zwięzłej a jednak przystępnej formie.

Ten fakt sam przez się usprawiedliwia to wydawnictwo i czyni je z góry pożądanem dla polskiej literatury historycznej.

Za gruntowne a zarazem przystępne opracowanie dzieła, rękojmię daje nazwisko autora, za wartość artystyczną illustracyi ręczą wymienione w tytule nazwiska artystów.

Oryginalne rysunki **Jana Matejki** są do nabycia w księgarni nakładowej.

Po ukończeniu trzeciego tomu

Dziejów Polski illustrowanych

zdecydowaliśmy się na życzenie licznych prenumeratorów na wydanie tomu czwartego, zawierającego

Porozbiorowe Dzieje Polski,

to jest epokę od pierwszego rozbioru (r. 1872) aż do naszych czasów.

Dzieje Polski Porozbiorowe znalazły jak najprzychylniejszą ocenę w całej prasie polskiej, a liczne zamówienia świadczą, że wydawnictwo to uczyniło zadość istotnej potrzebie.

Pozostałe nieznane prace

ś. p. **Artura Grottgera** zebrane i wydane przez jego siostrę.

20 obrazów (heliograwury) dużego formatu (31 × 41 cm) na papierze chińskim podług oryginalnych rysunków mistrza

Treść: Włościanin ruski. — Przejście przez granicę. — Pożegnanie. — Powrót. — Szkoła szlachcica I—IV. — Ophelia. — Studyum. — Żeleński. — Mickiewicz. — Polowanie na sokoła. — Polska na krzyżu. — Muzykantka. — Portret Grottgera. — Studyum: Wytrącona. — Błogosławieństwo ojcowskie. — Rusinka narzeczona. — Szkic.

Ze względu na wysoki nastroj patryotyczny przenikający te ostatnie arcydzieła mistrza, wychodzące dziś na widok publiczny w naszem wydawnictwie, żywimy nadzieję, że doznają najlepszego przyjęcia w społeczeństwie. Obrazy te Grottgera wyjdą w formacie 31 × 41 cm w najwytworniejszej reprodukcyi, t. j. w heliograwurze.

Wykonania podjął się pierwszorzędny zakład artystyczny we Wiedniu (Die Gesellschaft für vervielfältigende Kunst in Wien).

Całe dzieło kosztuje 20 K. = 20 marek, w oryginalnej eleganckiej oprawie 25 K. = 25 marek.

Poczet królów polskich

zbiór 44 portretów historycznych rysunku **Jana Matejki** z tekstem objaśniającym **Stanisława Smolki i Augusta Sokołowskiego.**

Całe dzieło w 23 zeszytach (zeszyt po 2 K. = 2 marki) kosztuje 40 K, w oryginalnej, eleganckiej oprawie podług rysunku artysty-malarza Tadeusza Rybkowskiego 52 K. w oprawie bogato złoconej 56 K.

Dla miłośników sztuki typograficznej istnieje osobne wydanie (China), którego zeszyt jeden kosztuje 3 K. 60 h., całość 23 zeszyty 82 K. 80 h. = 82 marek 80 fen., w ozdobne oprawie 88 K. 80 h. = 88 marek 80 fen., w złoj conej bogato oprawie 92 K. 80 h. = 92 marek 80 fen.

Katedra Filologii Germańskiej UMK

Biblioteka Główna UMK
300047161254

Biblioteka Główna UMK Toruń
J/4808
300047161254
GERTORU
Germańskiej
UMK Toruń
Biblioteka Główna UMK
300047161254